Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Prima pars summe sacre theologie angelici Doctoris sancti Thome de Aquino.

https://hdl.handle.net/20.500.14918/461734

Kast 2
29

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

etoꝝ sine corpozib⁹ posit sūma illa btitudo ꝑberi. ℟ñdit q nō sic ꝑñt videre icōmutabilē subst̄ātiā: vt sancti angeli vidēt. siue alia latētioze causa: siue ideo qz est i eis nāl dā appetit⁹ corp⁹ admistrādi. ¶ Ad p⁹m ergo dōm q bea titudo ē pfectio anime ex parte itellectus ſm quē anima trāscēdit corpozis ozgana: nō autez ſm q est forma naturalis corpozis. z iō illa nālis pfectio manet ſm quā ei beatitudo debef: lz nō maneat illa nature pfectio ſm quam est corpozis forma. ¶ Ad ſcōm dōm. q anima aliter se hz ad eē q̄ alie partes: nā esse toti⁹ nō est alicui⁹ suaꝝ partiū: vñ vel pars oio desinit esse destructo toto: sicut partes aialis destructo animali: vel si remanēt: hñt aliud eē in actu: sicut ꝑs linee hz aliud eē q̄ tota linea: sed anime hūane remanet eē ꝓpositi post corpozis destructionem. z hoc iō: qz idem est eē forme z māe. z hoc idē est eē ꝓpositi. aia autez subsistit i suo eē: vt i ꝑmo ostēsū ē. vñ relinqtur q post separationē a corpoze pfectū eē habeat: vñ pfectā operatiōnē habere pōt: lz nō habeat pfectā naturā. ¶ Ad tertium dōm q beatitudo ē hois ſm itellectū. z iō remanēte itellectu pōt iesse ei beatitudo sicut dētes ethiopis posunt cē albi. ēt post eusſionē ſm quos ethiops dī alb⁹. ¶ Ad q̄r tū dōm q duplr aligd ipedit ab alio. Uno mō p modū cōtrarietatis. sicut frig⁹ ipedit actionē calozis. z tale ipedimētū opatōis repugnat felicitati. Alio mō per modū cuiusdā defect⁹. qz. ſ. res ipedita nō hz q̄cḡd ad omnimodā ei⁹ pfectionē regrit̄. z tale ipedimētū opatōis nō repugnat felicitati: lz omnimode pfectioni ipsius: z sic separatio aie a corpoze dī aiam retardare ne tota itētione tēdat i visionē diuine ēntie. appetit. n. aia sic frui deo. q ēt ipsa fruitio deriuēt ad corp⁹ p redūdātiā: sicut ē pole. z iō q̄diu ipsa frui tur deo sine corpoze appetit⁹ ei⁹ sic quiescit in eo: q tñ adhuc ad participationē ei⁹ vellet suū corp⁹ ptingere. ¶ Ad quintum dicēdum q desideriuꝝ anime separate totaliter quiescit ex parte appetibilis. qz habet id quod suo appetitui sufficit: sed non totaliter requiescit ex parte appetētis: quia illud bonum non possidet secūdum omnem modum quo possidere vellet. z iō corpoze resumpto beatitudo crescit: nō itēsiue: sed extēsiue. ¶ Ad sextum dicendum q id quod ibidem dicit: q spiritus defunctoꝝ nō sic vident deum sicut angeli: nō est itelligēdum secūdum inequalitatem quātitatis. qz etiam modo alique anime beatoꝝ sunt assumpte ad ſpiores ordines angeloꝝ: clarius vidētes deum q̄ iferiores angeli: sed itelligit ſm iequalitatez proportionis. qz angeli etiam ifimi habēt omnem pfectionē beatitudinis quam sunt habituri. nō aūt anime separate sanctoꝝ.

Ad sextum sic ꝓcedit. Uideť q pfectio corporis nō regrat̄ ad beatitudinē homis perfectā. pfectio. n. corpozis est gōdā corpozale bonū: sed supza ostēsum est q btitudo nō ꝓsistit in corpozalibus bonis. ergo ad btitudinē hois nō regrit̄ aliqua pfecta dispō corpozis. ¶ ℘. Beatitudo homis ꝓsistit in visione diuine essentie: vt oñsum est: lz ad hāc opationez nihil exhibz corpus: vt dcm est. ergo nulla dispō corpozis regtur ad britudinem. ¶ ℘. Quanto itellectus est magis abstract⁹ a corpoze tanto pfectius itelligit: lz beatitudo ꝓsistit in pfectissima opatione itellect⁹. ergo oz oib⁹ modis aiam esse abstractā a corpoze. nullo ergo mō requirit̄ aliqua dispō corpozis ad beatitudinē. ¶ Sz ꝑ: ꝑmiū vtutis est beatitudo. vñ dī Joh. i j. Beati eritis si feceritis ea: sed sanctis repromittit̄ ꝑ ꝑmio nō solū visio dei z delectatio: lz ēt corpozis bona dispositio. dicit̄. n. Isa. vlt. Uidebitis z gaudebit cor vestrum z ossa vestra: q̄si herba germinabūt. ergo bōa dispō corpozis regrit̄ ad beatitudinē. ¶ ℟ñdeo dōm q si loquamur de btitudine hois qualis in hac vita ꝑt haberi: manifestū est q ad eā ex necessitate regrit̄ bona dispō corpozis. ꝓsistit. n. hec btitudo ſm ꝑhm in opatiōe vtutis pfecte: manifestū est aūt q per iualitudinē corpozis in ol opatione virtutis homo ipediri pōt: sed si loquamur de britudine pfecta. sic q̄dam posuerūt q nō regrit̄ ad britudinē aliqua corpozis dispō: imo requirit̄ ad eam: vt oio aia sit a corpoze separata. vñ Augu. zz. de ciui. dei introducit verba Porphyry dicētis. Oz ad hoc q sit beata aīa oē corpus fugiendum est. lz hoc est iconueniēs. cum. n. nāle sit aie corpozi vniri: non pōt esse q perfectio aie nālem eius pfectionem excludat. Et iō dōz est: q ad btitudinē oibus modis perfectā regrit̄ perfecta dispō corpozis: z añcedenter: z cōsequēter: añcedēter q̄dem: qz vt Aug. dic̄. iz. super Gen. ad lr̄az. Si tale sit corpus: cui⁹ sit difficilis z grauis administratio: sic caro q̄ corrumpit z aggrauat aiam: auertit mēs ab illa visione sūmi celi: vñ ꝛcludit: q cū hoc corpus hz non erit aīale: sed spūale: tunc angel' adequabit̄: z erit ei ad gloriam: qō sarcine fuit. Cōsequēter vero: qz ex btitudine aie fiet redundātia ad corpus vt z ipm sua pfectōe potiat̄. vñ Aug. dicit in epistola ad Dioscoꝝ. Tam potēti nā⁹ deus fecit aīaz vt ex ei⁹ plenissima beatitudine redūdet in inferiorem nām icorruptōis vigoꝝ. ¶ Ad ꝑmum ergo dōm: q in corpozali bono nō cōsistit btitudo sic in obo beatitudinis: lz corpozale bonū pōt facere ad aliquē beatitudis decozem vel perfectionē. ¶ Ad z^m dōm: q z si corpus nihil ꝓferat ad illā operationē itellectus qua dei essentia videt: tñ ꝑt esse ab hac ipedire. z iō requirit̄ perfectio corpozis: vt non ipediat eleuationē mētis. ¶ Ad ℨ^m dōm: q ad perfectam operationē itellect⁹ regrit̄ qdem abstractio ab hoc corruptibili corpoze: quod aggratiat animam: non autem a ꝑfāli corpoze qō erit totaliter ſpiritui subiectū: de quo i tertia parte huius operis dicetur.

Ad septimum sic ꝓcedit. Uideť q ad britudinez regrant̄ ēt exteriora bona: qō. n. in ꝓmiū sanctis ꝑmittit̄ ad btitudinē pertinet: sed sanctis repromittunt̄ exteriora bona: sic cibus z ꝑpotus. diuitie z regnum: dī. n. Luc. zz. Ut edatis z bibatis super mensam meam in regno meo. z Matth. 6. Thesaurizate vobis thesaurum in celo. z Matth. z5. Uenite benedicti patris mei pos. regnum. ergo ad beatitudinem regrunt̄ exteriora bona. ¶ ℘. Scōm Boetiū i. z. de cōsolatōe. Beatitudo est status oium bonoꝝ congregatione perfectus: lz exteriora sunt aliqua homis bona: lz minima vt Aug. dic̄. ergo ipsa etiā regrunt̄ ad beatitudinem. ¶ ℘. Dominus Matth. 5. dic̄. Merces vestra multa est in celis. sed esse in celis significat esse in loco. ergo saltem locus exterior regritur ad beatitudinem. ¶ Sed contra est qō dicit in ꝑl. Quid enim mihi est in ce. z a te. quid vo. super terram. q. d. nihil volo: nisi hoc: qō sequitur: mihi adherere deo bonum est. ergo nihil aliud extra deum ad beatitudinem requirit̄. ¶ ℟ñdeo dicendum: q ad beatitudinem imperfectam qualis in hac vita potest haberi requirunt̄ exteriora bona: non quasi de essentia beatitudinis existētia: sed quasi instrumentaliter deseruientia beatitudini: q̄ cōsistit in operatione virtutis: vt dicitur in ꝑmo ethicoꝝ. Indiget enim homo i hac vita necessarys corpozis ꝛaz ad operationem virtutis contemplatiue: q̄ etiam ad operationem virtutis actiue ad quā etiam plura alia requiruntur quibus exerceat opera actiue virtutis. ¶ Sz ad beatitudinem perfectam que in visione dei cōsistit nullo modo huiusmodi bona requiruntur: cuius ratio est: quia omnia huiusmodi bona exteriora vel requiruntur ad sustentationem animalis corpozis: vel requiruntur ad aliquas operatiōes quas per animale corpus exerceamus: que humane vite conueniunt: illa autez perfecta beatitudo que in visione dei consistit: vel erit in anima sine corpore: vel erit in anima corpozi iuncta: nō ꝛaz aīali: sed spūali: z ideo

nullo modo huiusmodi exteriora bona requirūtur ad illam beatitudinē cū ordinent̄ ad vitā animalē. z qz in hac vita magis accidit ad similitudinē illius perfecte beatitudinis ꝓplatiua q̄ actiua. vtpote ēt deo similior. vt ex dictis ꝑz. iō min⁹ indiget huiusmodi bonis corpozis. vt dī in p^o. etbi. ¶ Ad ꝑmū ergo dōm q oēs ille corpozales ꝑmissiones que i sacra scriptura ꝓtinent̄ sunt metaphorice itelligēde ſm q in scripturis solēt ſpiritualia p corpozalia designari. vt ex his q̄ nouim⁹ ad desiderādū icognita ꝓponuntur. sicut Hegozius dicit i quadā homilia. Sicut p cibū ꝓpotū itelligit̄ delectatio beatitudinis: per diuitias sufficientia q̄ bōi sufficiet deus: per regnū exaltatio hois vsq; ad iunctionē cū deo. ¶ Ad scōm dōm q bona ista deseruiē tia aiali vite nō ꝑtuāt vite spirituali in q̄ beatitudo pfecta ꝓsistit: z tñ erit in illa beatitudine oium bonoꝝ cōgregatio. qz q̄cḡd bonū iuenit̄ in istis totū habebit̄ i sūmo fonte bonoꝝ. ¶ Ad tertiū dōm q ſm Aug. in li. de ser. do. in mōte. Merces sanctoꝝ nō dī eē in corpozis celis: lz p celos itelligit̄ altitudo ſpūaliū bonoꝝ: inhibitomin⁹ tñ loc⁹ corporeus. celū empyreū aderit beatis: nō pp necessitatē beatitudinis: sed ſm quādam ꝓuēniētiam z decozem.

Ad octauum sic ꝓcedit. Uideť q amici sint necessarij ad beatitudinē. futura. n. beatitudo i scripturis frequēter noie glozie designat̄: sed gloria ꝓsistit i hoc q bonū hois ad notitiā multoꝝ deducitur. ergo ad beatitudinē regrit̄ societas amicoꝝ. ¶ ℘. Boēt⁹ dicit q nulli⁹ boni sine ꝓsortio iocūda est possessio. sz ad beatitudinē regrit̄ delectatio. ergo ēt regrit̄ societas amicoꝝ. ¶ ℘. Charitas i beatitudie perficit: sed charitas extēdit se ad dilectionē dei z ꝓximi. ergo vī q q̄ ad beatitudines regrat̄ societas amicoꝝ. ¶ Sed ℨ q dī Sap. 7°. Uenerūt mihi oia bona pariter cū illa. ſ. cūdiuina sapiētia q ꝓsistit i ꝓplatōe dei: z sic ad beatitudinē nihil aliud requirit̄. ¶ ℟ñ dōm q si loquamur de felicitate ꝓsentis vite sicut ꝑhs dicit i. x^o. ethi. Felix idiget amicis. nō q̄dē pp vtilitatē eū sit sibi sufficiēs. nec pp delectationē. q. hz; i respō delectationē pfectā i opatiōe virtutis: lz pp bonam opationē: vt. ſ. eis bñfaciat: z vt eos ispiciēs bñ facere deleret. z vt ab eis bñfaciēdo iuuet̄. Indiget. n. homo ad bñ operādū auxilio amicoꝝ: tā i opib⁹ vite actiue: q̄ i opib⁹ vite ꝓplatiue. Sz si loq̄mur de pfecta beatitudine q̄ erit i patria nō regrit̄ societas amicoꝝ. de nēcitate ad beatitudinē. qz hō hz totā plenitudinē sue pfectōis i deo. lz ad bñ cē beatitudinis facit societas amicoꝝ. vñ Aug. dicit. z. sup Gen. ad litteraz: Qz creatura ſpiritualis ad hoc q sit beata nō nisi intrinsecus adiuuatur eternitate: veritate: charitate creatoris: extrinsecus vero si adiuuari dicēda est: forte hoc solo adiuuatur q̄ inuicem vidēt. z de sua societate gaudent. ¶ Ad ꝑmum ergo dōm: q gloria q̄ est ēntialis beatitudini est quā hz homo nō apud hoiem: sed apud deum. ¶ Ad scōm dōm: q verbū illud intelligit̄ quando in eo bono qō habeť nō est plena sufficiētia: qō in ꝓposito dici non pōt: qz ois boni sufficientiam hz hō in deo. ¶ Ad tertiū dōm: q pfectio charitatis est essentialis beatitudini. sed ꝓximum ad dilectionē dei: nō q̄tuz ad dilectionē ꝓximi. vñ si ēet vna sola aia frues deo: btā ēet nō hñs ꝓximū quē diligeret: sed ꝛpposito ꝓximo sequit̄ dilectio eius ex pfecta dilectione dei. vñ quasi concomitanter se hz amicitia ad perfectam beatitudinem.

¶ Questio. V.

Deinde cōsiderandum est de ipsa adeptione beatitudinis.

¶ Et circa hoc queruntur octo. ℘imo vtrū hō possit cōseq̄ britudinez. Scōo vtrū vnus homo possit eē alio beatior. Tertio vtruz aligs possit esse in hac vita beatus. Quarto vtrum beatitudo habita possit amitti. Quinto vtrum homo per sua naturalia possit acquirere beatitudinem. Sexto vtrū homo ꝛsequat̄ btitudinē per actionē alicui⁹ superioris creature. Septimo vtz requirant̄ opa hois aliq̄ ad hoc q homo britudinē ꝛsequatur ad deo. Octauo vtrum omnis homo appetat beatitudinem.

Ad ꝑmum sic ꝓcedit. Uideť q hō beatitudinem adipisci nō possit. sic. n. nā rōnalis est supza sensibilē: ita nā itellectual' est supra rōnalē: vt ꝑz ꝑ Dionysium in libro de di. no. i multis locis: lz bta aialia q̄ hñt nām sensibilem tātuz nō pōt peruenire ad finē rōnalis nāe. ergo nec homo q est rōnalis nāe pōt peruenire ad finem itellectual' nāe q est britudo. ¶ ℘. Beatitudo vera ꝓsistit in visiōe dei q̄ est veritas pura. lz hoi ē cōnaturale vt veritatē intueat̄ in reb⁹ mālib⁹. vñ spēs in telligibiles in fantasmatib⁹ itelligit: vt dī in tertio de aīa. ergo nō ꝑt ad btitudinē puenire. ¶ ℘. Beatitudo ꝓsistit in adeptiōe sūmi boni: lz aliqs nō pōt puenire ad sūmū nisi trāscendat mediaz. cū igit̄ iter deū z nām humanaz media sit nā angelica quā homo trāscēdere nō pōt: vī q non possit britudinē adipisci. ¶ Sed ℨ est qō dī in ꝑs. Beat⁹ homo quez tu erudieris dñe. ¶ ℟ñdeo dōm: q britudo noīat adeptionem pfecti boni: quinq; ergo est capax pfecti boni pōt ad btitudinē puenire: q̄ aūt hō boni pfecti sit capax: ex hoc apparet q eius itellect⁹ pōt comprehēdere vniuersale z pfectū bonū: z ei⁹ volūtas appetere illud: z iō homo pōt britudinē adipisci: apparet ēt idē ex hoc q hō ē capax visionis diuie ēntie sic in ꝑmo habitū est: in qua q dem visione pfectā hois britudinem cōsistere dixim⁹.

¶ Ad ꝑmū ergo dōm: q aliter excedit nā rōnalis sensitiuam: z al' itellectualis rōnalem. nā. n. rōnalis excedit sensitiuam q̄tū ad cognitiōis obm: qz sensus nullo modo pōt cognoscere vle: cuius rō est cognoscitiua: sed itellectualis nā excedit rōnalem q̄tū ad modū cognoscēdi itelligibilē veritatem: nā itellectualis nā statim apprehēdit veritatē ad quā rōnalis nā per iquisitionē rōnis pertingit: vt ꝑz ex his q̄ in ꝑmo dicta sūt. Uideo ad id qō itellect⁹ apprehendit rō per quēdam motū pertigit: vñ rōnalis natura ꝛsequit̄ britudinē: q̄ est pfectio itellectual' nāe: tñ alio modo q̄ angeli: nā angeli ꝛsecuti sūt eā statim post ꝓncipiuz sue cognitiōis: hoīes aūt per tps puenīūt: sed nā sensitiua ad būc finem nūllo mō pertigere pōt. ¶ Ad tertiuz dōm. q hoi ſm statum ꝑntis vite est cōnālis modus cognoscendi veritatē itelligibilē per fantasmata: lz post huius vite statum hz aliū modū cōnālem: vt in ꝑmo dcm̄ est. ¶ Ad tertium dōm: q homo nō pōt trāscēdere angulos gradū nāe vt. ſ. nāliter sit eis superior: pōt tñ eos trāscēdere per operationez itellectus duz itelligit aliquid super angelos cē: qō homines beatificat: qō cum perfecte consequetur perfecte beatus erit.

Ad secundum sic ꝓcedit. Uideť q vnus hō alio nō possit esse beatior. beatitudo. n. est ꝓmiū virtutis: vt ꝑhs dic̄ in ꝑmo ethi. lz ꝑ operibus vtutuz oibus equalis merces reddit̄. dī. n. Matth. zo. Qz oēs q operati sunt in vinea acceperūt singulos ōnarios: qz vt dic̄ Greg. equalem eterne vite retributionē sortiti sunt. ergo vn⁹ nō erit beatior alio. ¶ ℘. Beatitudo ē summū bonū: sed summo nō pōt esse aliquid maius. ergo beatitudine vnius hominis non potest esse alia maior beatitudo. ¶ Preterea. Beatitudo cum sit perfectum z sufficiens bonum desiderium hominis quietat: sed non quietatur desiderium si aliquod bonum deest: quod supleri possit: si autem nibil deest quod suppleri possit non poterit esse aliquid aliud maius bonum: ergo vel homo non est beatus: vel si est beatus nō potest alia maior bea-

SUMMA
THEOLOGICA
1-1 2AE

1495

THO
RAR
2 – 29. qu.

Cm

Cm

Cm

kast. 2
VAK H3 No 26
29

Ex Libris fris Egidij
Manghelerre

1503

Joes Vechelius

Prima pars summe sacre theologie angelici Doctoris sancti Thome de Aquino.

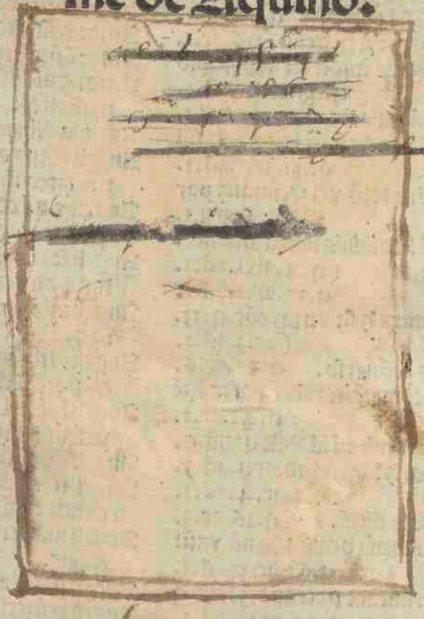

Lovanij

pro Bibliotheca Wertensi.

BIBLIOTHECA CONVENTUS WERTHENSIS.

Bibliotheek MINDERBROEDERS WEERT.

gerestaureerd 27-8-07

Tabula

Abstractio est duplex. s. formę a materia: ꝛ vniuersalis a particularibus. q.40.ar.3.
Abstractū ꝛ ꝓcretuz ī diuinis idē sūt. q.40. ar.1.ad.1.
Abstrahere ꝓtigit dupl'r. s. componendo ꝛ diuidendo: vel p modū absolute ꝯsiderationis. q.85.ar.1.ad.1.
Abstrahere species intel igibiles a sensibilibus est angelis impossibile. q.55.ar.2.ad.2.
Abstrahere species intelligibiles a sensibilibus mediantibus sensibus. ꝛ alijs potentijs sensitiuis fit: quod anime separate non contingit. q.89.arti.7.
Abstrahit hō vt intelligat: qō angelis nō ꝓuenit. q.85.ar.1.
Abstrahit pbyc⁹ metapbyc⁹ ꝛ mathematic⁹ oñter. q.85.ar.1.
Accēsus ꝓfert ad cognitiōez qō gd ē. q.18.ar.2.
Accidēs ꝙ excedit suū subz in agendo nō est cōtra eius rōez sed quo excedat in essendo. (ad.2.
Accidens per se non potest alterius accidentis esse subiectum nisi ordine quodam. q.115.ar.1.ad.5.
Accidens ḡre magis dicitur entis q̄z ens. q.77.ar.7.ad.2.
Accidia qd ē ꝛ auaritia: ꝛ ꝙ sola superbia ꝛ inuidia sūt ī demoni/ Actio aliq̄ dupl'r dr̄ itellectual'. (bus. q.63.ar.2.ad.2.ꝛ.3.
vno mō sicut cōsistens in intellectu: alio modo vt regulata imperata ab aliquo intellectu. q.112.ar.1.ad.1.
Actio ē actualitas vtutis: sic ē subē vl'ēntie. q.54.arti.1.
Actio ꝛ passio licet sint idem subiecto: ꝓpijs tamen differūt rationibus. (ad.1. q.28.arti.3.ad.1.
Actio īmanēs ē pfectio agētis: trāsiēs vō mobilis. q.18.ar.3.
Actio īmanēs nō est media iter agēs ꝛ obm: sicut transiens ſz vnionē sequitur obiecti cū agente. q.54.ar.1.ad.3.
Actio īmanens quandā de sui rōne infinitatē hz: simpl'r. s. vt in telligere: vel fm qd vt sentire. q.54.ar.2.
Actio itellectia qr̄ remittit' i nob. ꝛ nō i āgel'. q.112.ar.1.ad.3.
Actio motoris nō attribuit' moto nisi sic instro. q.76.ar.1.
Actio nāe tēdit ad vnū qō ē effect⁹ p se: ꝛ nō p accēs. 116.ar.1.
Actio nihil aliud iportat q̄z ordinē originis quod est a principio vel a causa remoto motu. q.41.arti.1.ad.2.
Actio nulli⁹ creature pōt cē eius substantia. q.54.arti.1.
Actio psonalis ꝓducens psonaz nihil aliud est q̄z habitudo pn cipij ad psonā que est a principio. q.41.ar.1.ad.2.
Actio tripliciter alicui attribuit': vel fm totū vel secundus par tem: vel secundum accidens. q.76.arti.1.
Actio vt dicit originē mot⁹ nō ponit' in diuinis nisi grāmatice. Actionis principiū ab actione denomi/ (q.4.ar.1.ad.3.
nari potest ab effectu actionis. q.37.ar.2.ad.2.
Accipe vnitoce nō dr̄ de filio ꝛ creatura ſz sit vtriq̄ cōe. q.33. Actualitas p ꝓpus iuenit' in forma subā/ (ar.3.ad.2.
li: q̄z in ei⁹ subo ſz formę accītales ecōuerso. q.77.ar.6.
Actum esse posterius suo principio contingit: vel ex parte agē tis: vel ex parte actionis. q.42.ar.2.
Act⁹ amoris tēdit ī bonū: qō qs vult alicui: ꝛ ī id vult bonū. q. Actus diuinus nō ois est distinctiuus: ſz so/ (20.ar.1.ad.3.
lum ille q implicat potentiā. q.41.ar.4.ad.3.
Actus itellectus beati: beatitudo creata dicit'. q.26.ar.3.
Act⁹ meritorius beatitudinis angeli: ꝛ ipsa beatitudo nō vnū: sed diuersa instātia respiciunt. q.62.ar.5.ad.2.
Actus multiplices intellect⁹ nō diuersificant potentiā ſz solū q in diuersa reducuntur principia. q.79.ar.10.ad.3.
Actus simpliciter est prior potentia: sed in quolibet potētia est prior actu. q.3.ar.1.
Act⁹ volūtatis cadit ꝛ ꝓtinet' suo obo itellect⁹. q.87.ar.4.
Actu charitatis ipfecte meremur ſz ñ actu pfect̄. 62.ar.9.ad.1
Adam perfectus ꝓductus fuit secundum tria: naturam scili cet vires: ꝛ omnium scientiam. q.94.ar.3.
Ade in statu īocentie diuinit⁹ subuentū fuisset: ne deciperetur in his: quor scīam nō habuit: vel dicenti sibi falsum de con tingētibus futuris vel co: diū cogitationibus pol'e esse credi disset: sed non ita esse. q.94.ar.4.ad.5.
Additio bono essentiali fieri nō potest. q.103.ar.3.ad.3.
Additio diuino eē nō ꝓuenit: ſz ꝑdicabili: vt aīali. 3.ar.4.ad.1.
Affectus aīe nō sunt in intellectu p similitudinem: neq̄z vt ī subo ſz sic ꝓncipiatū in principio. q.87.ar.4.ad.3.
Affect⁹ cogitationū ab āgelis p effectū cognosci pōt. 57.ar.4.
Affinitas nō ꝺbitur secundū mām: ſz secundū virtutē seminis derivatam ab aīa aui. q.119.ar.2.ad.2.
Agētia q̄nto magis diuinas participāt pfectiones: tāto magis nituntur eas trāsfundere in alias. q.106.ar.4.
Agēs nō intēdit pluralitatē mālez vt finē. q.47.ar.3.ad.2.
Agens nō semp est nobilius patiente. q.79.ar.2.ad.3.
Agens p intellectū est prius agente p naturā. q.19.ar.4.
Agēs p nāz ñ agit nisi vnū: volūtariū vō plura. 47.ar.1.ad.1.
Agens prīnū nō pp finis indigentiā agit: sicut agēs impfectū: sed vt suā cōicet bonitatez. q.44.ar.4.ꝛ ad.1.
Agēs qōdā ē cā fieri tū sui effect⁹. ꝛ qōdā fieri ꝛ eē. 104.ar.1.
Agens rationem boni ꝛ appetibilis hz inquantum oia sibi ap petunt assimilari. q.6.arti.1.
Agēs vl'e ſz ñ sit vniuocū: nō tū est oīno equocū. 13.ar.5.ad.1.
Agēs vl'e sufficit ad gñationē aialiū impfectoꝝ. 45.ar.8.ad.3.
Agere cōpositi ꝛ forme dr̄ia. q.77.ar.1.ad.3.ꝛ.4.
Agere sibi simile nō est aliquā nām absolute producere: ſz est eam ad aliquid applicare. q.45.ar.5.ad.1.
Agē tripl'r dr̄. s. formal'r effectiue: ꝛ p modū cāe final'. q.48. (ar.1.ad.4.
Agit hō libero iudicio: bruta vō quo/ q.83.arti.1.
dā: ſz nō libero: inanimata vero nullo. q.59.ar.3.
Agūt quedā libertate arbitrij: quedā vero non. q.3.ar.5.
Aliqd eē in gñe ꝓtigit dupl'r. s. ppie ꝛ reductiue. Aliqd ꝑs altero pōt dici ordine nāe vel gñatiōis. q.77.ar.4.
Amare seipsum est velle vel sibi appetere bonū: quod oībus contingit creaturis. q.60.arti.3.
Amor ex amicitie amat deus rationalē creaturam. irrationalem vero amore concupiscentie. q.20.ar.2.ad.3.
Amor dei melior est q̄z eius cognitio: corporaliū vero cognitio melior q̄z eorum amor. q.82.arti.3.
Amor essentialis ꝛ psonalis penes qd differūt. q.37.arti.1.
Amor ē pm⁹ mot⁹ cuiuslibet appetitiue vtutis. q.20.ar.1.
Amor: gaudium ꝛ dilectio quomodo deo attribuuntur ſz sint passiones. q.20.arti.1.ad.1.
Amoris diuine volūtatis: ꝛ nostre differentia. q.20.ar.2.
Angeli corpa assumūt: vt p corpora liū ꝓprietates in spūalū ꝓ prietates mens deducat humana. q.51.ar.3.ad.1.
Angeli ꝛ nā corpalis ꝙuenit in vniuersi cōstitutione. 61.ar.3.
Angeli ex aere ꝺēsando ꝛ formādo corpa assumūt. 51.ar.2.
Angeli ieorruptibilitas ex ei⁹ subsistētia sumi/ (ad.3.
tur ꝛ obiecti ratione signum accipimus. q.50.ar.5.
Angeli inferiores per superiores reguntur: ꝛ omma corpora/ lia per angelos. q.110.ar.1.
Angeli immediatā habent presidentiā non soluz super celestia corpora sed etiā sup inferiora. q.110.ar.1.ad.2.
Angeli ſz oēs immediate videāt diuinā essentiā. non tū equaliter vident diuinoꝝ opez rōnes. q.106.ar.1.ad.1.
Angeli mittunt' custodes pp eos q saluādi sūt. 113.ar.5.ad.1.
Angeli nominantur a simplici manifestatione diuinorum quasi nunci dicti. q.108.ar.5.ad.1
Angeli numero distingui non possunt absq̄z specifica distinctione. q.75.arti.7.
Angeli pacis amare flebūt tripl'r exponit'. q.113.ar.7.ad.1.
Angeli p species inditas rez naturas cognoscūt in vli ꝛ particulari q̄tuz ad formā ꝛ materiam. q.57.arti.2.
Angeli q assistētes dicunt' sunt q a deo īmediate diuinas recipiunt illuminationes qō est pme hierarchie. 112.ar.3.ad.4.
Angeli quō sp loquunt': ꝛ quō non. q.107.ar.3.ad.2.
Angeli ratione diuine visionis omnes assistentes dicuntur: sed ratione perceptionis diuinorum operum solum angeli pri/ me hierarchie. q.112.arti.3.
Angeli sillogizādo nō addiscūt. ita q̄ vitatis ignote cognitionē accipiant sillogizando. q.58.ar.3.ad.2.
Angelis bonis nō existētibus in celo: nec malis in inferno: nec boi gaudiū minuūt: nec malī penā. q.64.ar.4.ad.3.
Angel'i solū intelis ꝛ volūtas de virib⁹ aie cōpetūt. 54.ar.5.

Tabula

Angelo cuilibz ipressa ē rō sue spēi scōz eē nāle ⁊ itelligibile sil' ita ꝙ i nā sue spēi subsisteret: ⁊ p ipaz se itelligeret. 56.ar.2.
Angelorum apparitiones veteribus patribus figure erant incarnationis christi. q.51.ar.2.ad.2.
Angelus a Gregorio metaphorice animal rōnale nominatur propter similitudinem rationis. q.51.ar.1.ad.1.
Angelus dī suba semp mobilis. q: semper est in actu intelligē di. ⁊ non in potentia. q.50.arti.1.ad.2.
Angelus duplicem habet verbi cognitionem: sed vnam naturalem ⁊ alteram gloríe. q.62.arti.1.ad.3.
Angelus hz potentiā intellectiuam totaliter cōpletam p speciēs cōnaturales: aīa vero nō. q.55.ar.2.
Angelus licet sit incorporeus potest tamen motus eius i loco esse continuus. q.53.ar.1.
Angelus hz sit supra tps quod est numerus motus celi: eiꝰ tñ operatio tpe mensuratur. q.61.ar.2.ad.2.
Angelus mora nō indiget ad motū localem si hoiem loco de relinquat vt eum custodiat. q.113.ar.6.ad.3.
Angelus nature ordine inferior demonibus preest: hz superioribus ordine nature. q.109.ar.4.ad.3. (ar.1.ad.2.
Angelus ñ ita agit ab actore nāe ꝙ ñ agat liba volūtate. q.60.
Angelus non mouet localiter ad cognitionē acquirendā. sz ad aliquid operandum in loco. q.55.ar.2.ad.3.
Angelus nūcz ē in poa itelligēs respectu sue eentie. q.56.ar.1.
Angelus p accidens mouet ad motū cōporis assumpti ⁊ nō ad motū celi cuius ipse est motor. q.51.ar.3.ad.3.
Angelus p imaterialia itelligibilia materialia cognoscit: homo vero econuerso. q.84.ar.7.
Angelus post electionem habet liberum arbitrium inflexibile homo vero non. q.63.ar.6.ad.3.
Angelus pōt moueri de loco ad locū imperrāsito medio: qō corpori mobili est impossibile. q.53.arti.2.
Angelus ḡre dī intellectualis. ⁊ hō rōnalis. q.58.ar.3.
Angelus ḡre dī mēs vel itellectꝰ ⁊ aīa nō. q.54.ar.3.ad.1.
Angelus quare inclinatur secundum totam suā virtutem in re apprehensa. ⁊ homo non. q.62.ar.6.
Angelus quilibet dicit determinatum gradum perfectionis secundum speciem. q.50.arti.4.
Angelus qō est i appetitu ⁊ apprehēsione fantastica hominis ⁊ aialium potest cognoscere. q.57.ar.4.ad.3.
Angelus solo intellectu cognoscit que homo per plures potēcias cognoscit. q.57.arti.2.
Anima alienata a sensibilibus potest quedam futura cognoscere similiter ⁊ bruta. q.86.ar.4.ad.2.⁊.3.
Aīa cognitiōe imaginis i dei cognitionē ducit. q.93.arti.8.
Anima cognitionē veritatis non hz inditaz naturaliter sicut angelus: sed a rebus acceptam. q.76.ar.5.
Aīa cognoscit seipsam p suū actum reflexiue. q.89.arti.2.
Anima corpori nunc vnita vitam communicat in futuro nō immortalitatem. q.97.arti.3.
Aīa nēcio corpi vnibilis est pp ipsiꝰ opationē. q.70.arti.3.
Anima corrupto corpore remanet in suo esse incorruptibili ⁊ subsistens. q.76.ar.2.ad.2.
Aīa de oībꝰ reb' iudicat p primā veritatē. q.16.ar.6.ad.1.
Aīa despotico principatu corpori dñatur: ⁊ intellectus irascibili ⁊ concupiscibili politico. q.81.arti.3.ad.2.
Aīa ē pmū principiū vite: ⁊ nō aliquod corpus. q.75.ar.1.
Aīa est qḥz itelligēs in poa: ⁊ sciaz a rebꝰ acgrens. q.90.ar.1.
Anima est quodammodo omnia. q.16.arti.3.
Anima est quo primo nutrimur sentimus mouemur secūduz locum: ⁊ intelligimus. q.76.arti.1.
Anima generati causatur ab anima generātis vel a virtute ab ipsa in semine derivata. q.118.arti.1.
Anima inquantū forma non ordinatur ad vlteriorem actum: sed est finis generationis. q.77.arti.1.
Animalia divina dispēsatione in paradisuz fuerūt adducta: species vo diaboli operatione. q.102.ar.2.ad.2.
Aialia pfecta ñ sola vtute celestis corpis pñt gñari. q.91.ar.2.
Anima licet sit vnita materie virtutez tñ hz supe- (ad.2.
rantem materiam. q.76.ar.1.ad.4.
Aialiuz q decisa viuūt ptes nō carēt sensu ⁊ appetitu. 76.ar.3.

Anima naturaliter corpori vnitur: q: est imperfecta ⁊ in potētia in genere intelligibilium. q.51.ar.1.
Aīa nāl'r ñ cognoscit nisi q hñt formā i mā vt ē vnita corpi. q.
Anima nihil eoz que cognoscit hz in sui nā ali- (12.ar.11.
ter non cognosceret. q.75.ar.2.
Aīa nō eo mō quo cōparatur ad totū comparaī ad partes: sz secundū prius ⁊ posterius. q.76.ar.8.
Aīa nullū corpus mouere pt pter vnitū sibi. q.117.ar.4.ad.1.
Anima omnes perfectiones aliarum formarum in se completissime continet. q.76.arti.4.
Aīa oium poaz suaz est pnm: sz nō oiuz est subm. q.77.ar.8.
Aīa pducīa deo disposita mā p actionē agētis. 118.ar.2.ad.3.
Anima ḡre dicitur spīritus. q.97.arti.3. (ar.7.ad.3.
Aīa ḡre vltimū gradū itellectualitatis hz: ⁊ nō angelus. q.75.
Aīa ꝙ sit forma carens mā dupler ratio. q.75.ar.5.
Anima separata cognitionem confusam: ⁊ non propriam habet de omnibus naturalibus. q.89.ar.3.
Aīa separata per spēs infusas confusam de rebus hz cognitionem: angelus vo pfectā. ⁊ ēt singulariū. q.89.ar.4.
Aīa separata ḡre non dī persona. q.29.ar.1.ad.5.
Anima separata qbus spēbus intelligit. q.89.ar.1.ad.3.
Anima separata quomodo prius cognita non cognoscit p conuersionem ad fantasmata. q.89.arti 6.
Anima separata singularia intelligit per influxum specieruz ex diuino lumine. q.89.arti.7.
Aniuna si per modum qui competit substantijs separatis itelligeret confuse ⁊ perfecte cognosceret. q.89.ar.1.
Aīaz aligd sentire cū corpe ⁊ sine corpe quō ptingit. q.77.ar.
Aīam eē icorporeā ⁊ subsistētē ex eius intelli- (5.ad.3.
gibili opatione ꝓbaī: cuius ipsa principium. q.75.ar.2.
Aīaz fieri sine corpe ē ipaz ñ hre nālē pfectionē. q.90.ar.4.
Aīaz se cognoscere p actū intellectꝰ dupl'r ptingit. q.87.ar.1.
Aīaz sentire vel itelligere sil'e ē ac si dicat aliqs ipsaz texere vel edificare: hec nō est sentētia Ari. q.75.ar.2.ad.2.
Animā vniri corpori vt forma: vl' vt motor differētia receptionis vnionis ad corpus. q.76.arti.6.
Aīe qī multiplicanī in vna spē: ⁊ nō ageli. q.76.ar.2.ad.2.
Aīe rō ē vt sit forma corpis mixti: maxime reducti ad equali- Aīe rō psōe ñ ꝓuēit. q.75.ar.4.ad.2. (tatē ꝓpōnis. 76.ar.5
Aīe rōali qī ñ sūt sibi deteriata auxilia a nā. q.76.ar.5.ad.4.
Aīe rōal' ⁊ aliaz formaz diuersus ꝓductōis modꝰ. 90.ar.2.
Aīe sepate ⁊ ꝓiūcte diuersus modꝰ itellīndi. q.75.ar.6.ad.3.
Anime separate se mutuo perfecte cognoscūt: angeli vero imperfecte. q.89.arti.3.
Aīe sensitiue nulla ē p se opatio: sz solū ꝓiūcti. q.75.ar.3.
Anime vniri corpori est nāle. a corpore etiā separata naturalis aptitudo ineſt ad vnionem. q.76.ar.1.ad.6.
Analogi propria ratio in vno tantum reperitur: vniuoci vero in omnibus de quibus dicitur. q.16.ar.6.
Analogū i diffōne oiuz analogatoz ponīt. q.13.arti.6.
Antixpo pscitis ⁊ ifidelibꝰ qī danī angeli ad eoz custodiā. q.
Antiq nāles ab ipa vitate coacti primū pn- (113.ar.4.ad.3.
cipium posuerunt immobile. q.9.ar.1.
Appetitus aīalis formā sequitur apprehensam: nālis vero ex natura in aliquid conueniens. q.78.ar.1.ad.3.
Appetitus duplex distinguitur in homine sequens cognitionē ⁊ non in angelo. q.59.ar.1.ad.1.
Appetitus nālis in omni creatura inuenitur. q.60.ar.1.
Appetitꝰ necessario segtur formā nālez siue apprhēsam per sensum vel intellectū: vt virtus distincta. q.80.ar.1.
Appetitus rerum est triplex: scilicet naturalis animalis ⁊ rōnalis siue intellectualis. q.19.arti.1.
Appetitus rerum in finem triplex distinguitur. q.59.arti.1.
Appetitus sensitiuus quare magis dicitur obedire rationi qm intellectui. q.81.ar.3.
Appetitus sensitiuus quare tantum vno monetur: intellecti / uus vero pluribus. q.82.ar.2.ad.3.
Appetitu itellectiuo appetere possumus ea bona que sensus non capit. q.80.ar.2.ad.2. (q.63.ar.3.
Appetitu nāli nihil appetit equiparantiam superioris nature.
Appetūt oīa deū appetēdo ꝓprias opationes inquantuz sunt quedā similitudines diuini esse. q.6.arti.1.ad.2.

Tabula

Appetūt oīa deū vt finez quo cūqz appetitu appetāt: siue intelligibili siue sensibili siue naturali. q.44.ar.4.ad.4.
Appropriatio fit diuinis psonis ex ꝗtuor in creaturis ꝑsidera/tis.s.re virtute vnitate ⁊ habitudine. q.39.arti.8.
Aquaꝝ ꝓgregationes ꝙdruplex expositio. q.69.ar.1.ad.2.
Aque cuius nature sunt que sunt supra lucem. q.68.ar.2.
Archangeli noiantur respectu inferiorum: ⁊ angeli respectu superiorum medij existentes. q.108.ar.5.ad.4.
Arrepticij eo cognoscunt̄.q: multa loquūtur q̄ nunqz studuerunt: vt versus ⁊ diuersa ideomata. q.105.ar.5.
Ars imitatur nām in sua operatione: non tm̄ agit vt principale agens: sed vt coadiuuans ipsum. q.117.arti.1.
Assimilatio generantis ad genitū: ꝑm formā attendit ⁊ non secundum materiam. q.119.arti.2.ad.2.
Astrologi aliqñ vera prædicūt de actibus humanis in communi maxime ⁊ nō in speciali. q.115.arti.4.ad.4.
Auctoritati scripture stādū ē in his q̄ nām excedūt: vbi vo auctoritas deficit seq̄ debem⁹ nāe ꝓditionez. q.101.ar.1.
Augmētum vtutis itellectue ex diuina gratia illuminatio dicitur intellectus. q.12.ar.5.

b
Bti tres dotes hñt trib⁹ theologicis vtutibus corrñdentes. q.12.ar.7.ad.1.
Beatitudinē angelus nō est ꝓsecutus quā in ꝑmo istanti sue creationis merebatur. q.63.ar.5.ad.4.
Beatitudinē ꝓseq̄ sine diuino auxilio est impossē. q.62.ar.2.
Bītudinē vt qs ꝓsequat nā ⁊ gr̄a regruntt̄.q.73.arti.1.ad.1.
Beatitudinis determinati gradus nō ex ipsa re visa. sz ex determinatis modis visionis sumentur. q.62.ar.9.
Beatitudo diuina eminētissime ꝓtinet omne desiderabile cuiuscunqz beatitudinis vere vel falsē. q.26.arti.4.
Beatitudo est bonū pfectū intellectualis nāe: cuius est cognoscere suā sufficiētiam in bono qō hz. q.26.ar.1.
Beatitudo est duplex.s.actus beatitudinis qui est beatitudo creata: ⁊ obiectum actus. q.26.ar.3.
Beatitudo est intellectualis vel rationalis nature vltima perfectio. ideo naturaliter desideratur. q.62.ar.1.
Beatitudo in actu ꝓsistit: ⁊ non in habitu. q.58.arti.1.
Bītudo ꝑintelligit̄ eē in actu itellis q̄ in actu volūtatis.q.26.ar.2.ad.2.
Benedictio ad multiplicationē ptinet creaturaruz ⁊ sanctificatio ad quiescēduz in deo. q.73.ar.3.
Benedictio homini reiterata fuit propter quandam specialez multiplicationis rationem. q.72.ar.1.ad.4.
Bene operari affectū ⁊ rationem regrit. q.113.ar.1.ad.2.
Bōa mīta tollerent̄ si ōs nllz malū ꝓmitteret.48.ar.2.ad.3.
Bōi ⁊ mali nāli cognitōe deū cognoscē pñt: sz solū bōi p gr̄az.
Bonitatē pfectā ⁊ vltz hō ꝓseq̄ potest. q.12.ar.12.ad.3.
Bonitas dei est cā rez nō ex necessitate.q: ipsa diuina bonitas nō dependet ex rebus creatis. q.77.arti.2.
Bōitas essentiāt̄ rei melior eē ñ pt: accētal̄ vo sic. q.104.ar.3.ad.2.
Bōitas rei create ñ ē eentia ei⁹: sz aliqd superadditz. q.25.ar.6.
Bonitas sapiētia.⁊ hmōi noia significāt ipas pfectiones absolute: ⁊ nō diuinam nām. q.6.ar.4.
Bonitatis gradus ē duplex.s. vt aliqd sit ita bonū qō nō possit deficē: alt⁹ vo qō possit a bono deficere. q.13.ar.9.ad.3.
Bonū aliqō multipliciter ꝓsequimur. q.48.ar.2.
Bonū aliqō ōs volēdo vt malū tali bono ꝓiūctū.q.19.ar.9.
Bonū cōez sbtrahi ñ dz pp malū pticlar̄ vitādū.92.ar.1.ad.3
Bonuz dr̄ vnūquodqz bonitate diuina: sicut ꝑncipio effectiuo exēplari ⁊ finali bonitate nō inherente bonum dr̄ similitudine bonitatis diuine. q.6.ar.4.
Bonū est triplex: quoddā quod totaliter p malum tollit̄: quoddā quod nō totaliter tollit̄: nec diminuit̄: ⁊ quoddā qō non totaliter tollitur: sed diminuitur. q.48.ar.4.
Bonū ⁊ malum dicūtur genera nō simplr̄: sz ꝓportione eo q̄ habitus ⁊ ꝑuatio in oībus ꝓtis saluat̄. q.48.ar.1.ad.1.
Bonū ⁊ malū sūt dr̄ie ꝓstitutiue i moralib⁹. q.48.ar.1.ad.2.
Bonum ⁊ verum adinuicez se includūt in ratione vniuersalis ⁊ particularis. q.16.ar.4.ad.1.
Bonū nō addit supra ens nisi rōnez appetibil̄.q.5.ar.3.ad.1.
Bonū p essentiā est ꝑius bono p ꝑticipationez. q.3.ar.2.
Bonū p se ē obz volūtatis: malū vo scōario.⁊ p aliō.20.ar.1.
Bonū quod volo non facio: sed malum quod odi illud facio quomodo intelligitur. q.83.ar.1.ad.1.
Bonuz quō dicitur diffusiuum sui esse. q.5.ar.4.ad.2.
Bonū quomodo est in re: ⁊ vez in intellectu. q.16.ar.1.
Bonum rōnem appetibilis habet ⁊ perfecti. q.5.ar.1.
Bonū simplr̄ est ens scōm qd: ⁊ ens simpliciter est bonuz secundum quid. q.5.arti.1.ad.1. (60.arti.3.
Bonū sōsistēs amore amicitie amat̄: ōherēs vo ꝓcupiscētie.q.
Bonū vel maluz hois penes bonā vel malā opationez ꝙside ratur vel bono vel malo vsu rerum. q.48.ar.6.
Bonū vez ⁊ eē ꝓuertūtur adinicē: ⁊ solū rōne dr̄nt.16.ar.3.
Bonū vle näliter magis diligit vnūquodqz particulare: q̄s totum ꝓprium bonū particulare. q.60.ar.5.ad.1.
Bonū vlē solū pōt sufficiēter mouere volūtatē. q.105.ar.4.
Bonū vtile appetitus ꝑz qd determinat motū: honestum vo simplr̄: sed delectabile: vt ges in re desiderata. q.5.ar.6.
Alo: agit vtute forme subalis: cuius est instrumentum ad formā subalem. q.105.ar.1.ad.1.
c
Claritas ñ ē in corruptibili: sz i volūtate solū.59.ar.4.ad.3.
Caro ꝓcupiscit aduersus spūz.q: passio/nes rōni repugnant. q.95.ar.2.ad.1. (ar.1.ad.2.
Caro ꝑz spēz ē de itegritate nāe: ⁊ quō manet: ⁊ quō nō.q.119
Casualia diuinā demōstrāt gubernationē. q.103.ar.5.ad.1.
Casualia ⁊ fortuita nō in corpora celestia reducūtur. sz in diuinam ꝓuidentiam. q.116.arti.1. (104.ar.1.
Causa fieri tūi alicui⁹ effect⁹ directe ñ ē cā ei⁹ eē ⁊ ꝑseruari.q.
Cā seōa instrālis i tūi ꝑ aliqd sibi ꝓpriū dispositiue opat̄ ad ef
fectū superioris agētis inq̄tū ei⁹ ptcipat actōez.q.45.ar.5.
Cālitas dei se extēdit ad vlia ⁊ idinidua ꝓncipia. q.22.ar.2.
Cās cōpletas eē plures vni⁹ ⁊ eiusdē rei est ipossē.q.52.ar.3.
Cause ꝙtingētes sunt de pfectione vniuersi. q.22.arti.4.
Celi multiplr̄ acceptō.s. ꝓpe ptcipatie ⁊ metaphorice.68.ar.4.
Celū empyreū quō influit i corpib⁹ mobilib⁹.q.66.ar.3.ad.2.
Celū ipossē ē esse factū ex mā tpe ꝑsistente. q.68.ar.1.
Celū mā corpalis tps ⁊ nā angelica sūt sil̄ creata. q.46.ar.3.
Cerebri nimia humiditas in pueris neruos inhabitat ad motum. q.99.arti.1.
Cherubī plenitudo scie noiat̄ ꝑtū ad ꝗtuor.q.108.ar.5.ad.5
Circūscribi terminis essentialibus oībus creaturis est cōmune sed non localibus. q.56.ar.1.ad.3.
Cogitatō hois qd ipedit ne ab hoīe cognoscat̄.57.ar.4.ad.1.
Cogitatiões cordis ⁊ volūtatis affectioi solus ds cognoscit.
effectu vero angelus homo ⁊ demones. q.57.ar.4.
Cogitare est vitatē ingrere quā itellectus pfecte ꝓtēplat̄ cū cā attingit. q.34.ar.1.ad.2. (81.ar.3.
Cogitatiua dr̄ rō pticlaris: q: ē collatiua itētiōuz idinidualiū. q.
Cognitio ade in statu innocētie media fuit inter ꝓsentez ⁊ futuram scilicet gloie. q.94.arti.1.
Cognitio aīe ꝓiūcte pfectio: ē cognitiōe ipsi⁹ sepate.q.89.ar.1.
Cognitio aīe sepate ē imꝑfecta ⁊ ꝙsua rez aīaliū. q.89.ar.3.
Cognitio aīe sepate respcū singlariū ſē p influxū spēz.89.ar.7.
Cognitio ꝙsua prior est cognitiōe determinata. q.14.ar.6.
Cognitio ꝙsua prior: est determinata tam secūdum sensum q̄m secūdum intellectum. q.85.arti.3.
Cognitio ꝙtingētis dupliciter ꝙtingit scilicet in se ⁊ in sua causa que se habet ad oppositā. q.14.arti.13.
Cognitio dei in cōi ⁊ ꝙfuse est nobis näliter inserta: inquātum ipse hō beatitudinē näliter desiderat. q.2.ar.1.ad.1.
Cognitio ⁊ ōlectatio dei ē triplex.s.nālis ꝑ ꝙformitatē gr̄e: ⁊ ꝑ
fil̄itudinē gl̄ie ꝑz quā triplex imago distinguit̄. q.93.ar.4.
Cognitio futuroz est duplex.s.in cāis ⁊ in seipsis. q.57.ar.3.
Cognitio idistincta media ē inter potētiaz ⁊ actū. q.85.ar.1.
Cognitio magis ⁊ minus vniuersalis in separatis per ordinez ad primum sumenda est. q.55.ar.3.
Cognitio naturalis demonis de deo perfectior est naturali nostra cognitione ipsius. q.64.arti.1.ad.2. (ar.5.
Cognitio nālis hois ē q̄ oriūtū hz a sensu.q.12.ar.4.
Cognitio nāt̄ hois pfecta nō ē absq̄ ꝓnē ⁊ diuisiōe. q.85.
Cognitio pfecta ⁊ optima est q̄ non solū vniuersalia: sed ⁊ mīnima particularia cognoscit. q.103.ar.6.
Cognitio ꝑ medium in vniuersali est perfectior cognitione in

Tabula

vniuersali nature rei. q.55.ar.3.ad.2.
Cognitio rei ptingit dupliciter.s.in se per propriam speciē: vel in alio.s.per speciem continentis. q.14.ar.5.
Cognitio rei est tripler.s.per presentie essentiam p presentiam similitudinis: ⁊ p similitudinē a re acceptam. q.56.ar.3.
Cognitio vitatis ē dupler.s.nālis: ⁊ p grām q̄ diuidit in specu latuā ⁊ efficaciā q̄ producit errores. q.64.ar.1.
Cognitio vespertina est ipsius rei creata fm qp in ppria nā ꝓsti tit: matutina vo fm qp res sunt in termino. q.58.ar.6.
Cognitiōe nāli āgelus nō ea pōt cognoscere q̄ ex pura dei vo luntate dependent: nec alteri⁹ cogitationes. q.57.ar.5.
Cognitiōis enigmatice dupler ē obscuritas p̄ creature respe ctu dei: scōa q̄ hō impedit a ꝓsideratiōe intelligibiliū p sensi bilū occupationē: ⁊ hec ex pcto ꝓsecuta ē. q.94.ar.1.ad.3.
Cognitiōis nālis angeli ⁊ anime differentia. q.55.ar.2.
Cognitionis nālis dei angeli ⁊ hois differentia. q.12.ar.4.
Cognitiōis in ppria spē: ⁊ in suo simili differentia. q.12.ar.9.
Cognita specie intelligibili alicuius ab aliquo modo non sequi tur cognitio eius cogitationis. q.57.ar.4.ad.2.
Cognoscē aliqd i seipso nō opponit ei vt cognoscit i sua cā nec, icōueniēs ē aliqd cognosci p duo media. q.58.ar.7.ad.3.
Cognoscē plures aut pauciores effect⁹ i cā cui⁹ ē itellus.12.ar.8.
Cognosci aliqd p diuersa media nō inconuenit.q.62.ar.7.ad.1.
Cognoscibile qd ē infinitū ꝓbēdi nō pōt ab itellu creato.12.ar.7.
Cognoscibil' diuersa rō diuersitatē scie⁹ inducit. q.1.ar.1.ad.2.
Cognoscit ds oē vez nō tm vult oē bonū. q.19.ar.6.ad.2.
Cognoscit aliqd in aliquo dupliciter vel sicut i obiecto cognito. vel sicut in principio cognitionis. q.84.arti.5.
Colores quare imprimunt suas similitudines in sensum ⁊ fan tasmata non in intellectum. q.85.ar.1.ad.3.
Cōla respectiua q̄re sit posteriora pbis psōar.q.33.ar.3.ad.1.
Cōitas possessionū eā ē discordie i pti statu.q.98.ar.1.ad.3.
Conclusionē eandē demōstrant mathematicus ⁊ nālis: sz ma thematicus p mediū abstractū a mā sensibili: naturalis vo circa materiam sensibilem. q.1.ar.1.ad.2.
Concordia q̄ est in demonibus nō est ex amicitia: sz ex eox cō munni nequitia. q.109.arti.2.ad.2.
Cōfirmari in iusticia ē btificari apta dei visiōe. q.100.arti.2.
Cōpabilia nō sūt q̄ i diuersis generib⁹ ptinent.q.6.ar.1.ad.3.
Cōploni hois q̄ sunt arma ⁊ tegumēta aialiū repugnāt.q.91.
Cōpositio est de rōne cāti. q.3.ar.7.ad.1. (ar.3.ad.2.
Cōpō ē dupliciter reb⁹ mālib⁹ ⁊ vna tm̄ i spūalib⁹. ꝯo ar.2.ad.3
Cōpō ex actu ⁊ po⁹ sola i subiis imālib⁹ iuenit.75.ar.5.ad.4.
Cōpositū est aliqd qd̄ nulli partiū conuenit. q.3.ar.7.
Cōprehēdi dr fm pfecte res cognoscit sic cognoscibil' ē.14.ar.3
Cōsecutia ordinē scie ad aliqd importat qd̄ fit tripliciter. q.79.ar.13.
Conseruare res in esse est eis conferre esse. q.9.ar.2.
Consiliū: vt dicit inquisitionem non est in deo:sed ratio prudē tie in ipso est ⁊ prouidentie. q.22.ar.1.ad.1.
Consumatio operis septime diei fit nature in incarnatione: ⁊ fit gre in fine mundi conseruatio glorie. q.73.ar.1.ad.1.
Contemplatio impeditur in nobis ex exteriori operatione qd̄ non fit in angelis. q.112.ar.1.ad.3.
Cōtingētia ⁊ casualia dīne puidētie subdunt. q.22.ar.2.ad.1.
Cōtingētia pceus cās primas antecedunt. q.14.ar.13.ad.1.
Cōtingēter nihil euenire pōt respectu cause vlis. q.103.ar.7.
Cōtingit aliqd i reb⁹ nālib⁹ pter nāz dupliciter.q.105.ar.6.ad.1.
Cōtinētia nīe ē laudabil' qd̄ i statu innocētie n fuisset.q.98.ar.
Cōtinuitatis mot⁹ angeli: ⁊ corpis mobilis: diffe (2.ad.3.
rentia p applicationē virtutis ⁊ magnitudinis ad locū ⁊ so lutio demonstrationis aristotelis. q.53.ar.1.ad.1.
Contraria sil' esse non posse quomodo intelligit: cum tm̄ bonū ⁊ malum simul esse possint. q.48.ar.3.ad.3.
Cōtrarietas quō ē in itellectu ꝓponēte ⁊ diuidēte. q.89.ar.5.
Contrariū alterius ꝓii ee cām quō ptigit. q.49.ar.1.ad.2.
Conuersio i deū est tripler.s.p gfaz pfectā habituale ⁊ prepa rationē ad ipsaz qd̄ fit diuina operatione. q.62.ar.2.ad.3.
Corpora aiata quare non accipiūt immediate debitā q̄titatē: sicut corpora inanimata. q.78.ar.2.ad.3.
Corpora celestia ideo sunt incorruptibilia: q: hūt mām nō cō trarietati subiectam. q.75.ar.6.
Corpora celestia mouent ab aliq̄ suba apphendēte: ⁊ non solū a natura: vt grauia ⁊ leuia. q.70.ar.3.
Corpora celestia necessario ponuntur principiū generationis ⁊ corruptionis inferiorum. q.115.ar.3.ad.2.
Corpora celestia non imprimunt directe in hois voluntatez: sz per accidens ⁊ indirecte. q.115.ar.4.
Corpora celestia q: non hūt nisi nālez opationē: malū inordina tionis in eox nāli opatione esse non pōt. q.63.ar.1.ad.2.
Corpora celestia quō in dormientibus imprimūt q̄dam signa fu turox in eorum imaginatione. q.86.ar.4.ad.2.
Corpaliū ⁊ incorpaliū diuersa rō ptinēt eēndi i loco.8.ar.1.ad.2
Corpora non viuentia generant sibi simile immediate: viuētia vero vtroq; modo. q.118.ar.1.
Corpa plura sil' ee in eodē loco est impossibile. q.67.ar.2.
Corpis celestis ⁊ corruptibil' dīa ꝓpria suā pfectōez. 58.ar.3.
Corpus humanū duobus: interiori ⁊ exteriori corrūpi potest .s.consumptione humidi ⁊ aeris infectione. q.102.ar.2.
Corpus humanum ⁊ exteriora ex apprehensione anime quo modo immutantur. q.117.ar.3.ad.3.
Corpus infinite potentie si daretur moueret in non tpe: qp non facit virtus infinita intelligentie. q.25.ar.2.ad.3.
Corp⁹ impassibile: vt celeste nō ē mobile aīe rōali.q.91.ar.1.ad.2.
Corp⁹ regrit ad actōez itellect⁹ pp fātasmata.q.75.ar.2.ad.3.
Corrumpi est formam separari a materia. q.5.ar.5.
Corrūpi p se: siue p accns nō ponit forme hīti ee p se.75.ar.6.
Corruptionē ocīm a muliere ds pōt auferre corporis ⁊ mētis: non tm̄ qp corrupta non fuerit. q.25.ar.4.ad.3.
Corruptiones ⁊ defectus in naturalibus: quare sunt de intēn tione nature vniuersalis. q.22.ar.2.ad.2.
Corruptibile ⁊ incorruptibile secundum formas non faciunt composita genera differre. q.76.ar.3.ad.2.
Corruptibilis ⁊ incorruptibilis corporis per naturam impos sibile est q̄m sit vna materia. q.66.ar.2.
Costa ade fuit de pfectiōe ei⁹: aut erat pn̄m spēi hūane: ⁊ nō vt erat idiuidnū: ⁊ quō multiplicata fuit. q.92.ar.3.ad.1.⁊.2.
Creatio aīe nō ē anī corp⁹ sz sil'cū creat' corpi infūdit.q.118.ar.3.
Creatio est media inter deum ⁊ creaturā: ⁊ quomodo est crea tura ⁊ relatio. q.45.ar.3.ad.2.⁊.3.
Creatio nō ē mutatio nisi fm modū itelligēdi. q.45.ar.2.ad.2.
Creatio ordinē origis psuppōit.s.filij a pre p quē oia facta sūt ⁊ spūs.s.ab vtroq; p quē oia gubernāt.q.45.ar.6.ad.2.
Creare demīrat po⁹ infinitā nō ex re facta: sz ex mō faciēdi. q.
Creatura corporalis.q: pticulare qdā bo (45.ar.5.ad.3.
num est segtur ꝓfectas in ea. q.65.ar.1.ad.2.
Creatura corpal'reali' refert ad deū: ⁊ nō eī.q.28.ar.1.ad.3.
Creatura ens ⁊ bonū denoiatur a primo ente per modum cu iusdam assimilationis.q.6.ar.4. (ar.1.ad.3.
Creatura ex se nō retrahit hoiez a deo: sz ab vsu vtētis. q.65.
Creatura mālis simplr ex parte forme finita est.fm rationem materie est infinita fm quid. q.50.ar.2.ad.4.
Creatura q̄lz sic se hz ad deū: sic aer ad solē illūinātē. 104.ar.1.
Creatura quō dr odīri a deo.q.20.ar.2.ad.4. (ar.12.ad.3.
Creatura rōalis libē ⁊ p se agit.irrōnal' vo mota a deo. q.19.
Creatura rationalis licet habeat dominium sui: indiget tamen gubernari a deo. q.103.ar.5.ad.3.
Creatura spūalis regrit ad pfectionē vniuersi. q.5.ar.1.
Creatura eē deo simile ꝓcedit: sz non eī. q.4.ar.3.ad.4.
Creatura nō redigi in nihilū nā demōstrat. q.104.ar.4.
Creature duplr sunt in deo: vel sic in ꝓseruāte: vel sicut in scīte q̄ sunt vita in deo.q.18.ar.4.ad.1. (39.ar.1.ad.1.
Creature ēntialib⁹ pncipijs distinguunt: ⁊ nō p relones. q.
Creature in qb⁹ appuit.s.s.ministerio āgelox sūt facte ad pso nā spūs sancti significādā: ⁊ nō angeli. q.43.ar.7.ad.5.
Creature qp se p seipsaz pfuet i ee: n pt cōicari a deo.104.ar.1.
Creaturis in spūalib⁹ triplex mēsura cōuenit secun (ad.2.
dum tria in ipsis considerata. q.10.arti.5.ad.1.
Custodia angelox multiplicē hz effectū. q.113.ar.5.ad.2.
Custodia angelox non solū hoibus sed ⁊ toti nature corporee ⁊ super demones datur. q.113.arti.3.
Custodia hoī dupliciter adhibet.s.quantū ad effectum bonum ⁊ quantū ad media ad bonum. q.113.arti.1.ad.2.

Tabula

Amnandi quare sunt plures q̃ pauciores saluandi. q.23.arti.7.ad.2.

Debitū est duplex sic̃ duplex ordo.s.creature ad deū ⁊ creature ad creaturaz. q.21.ar.1.ad.3.

Defect⁹ i oi creatura negatiue iuuit ⁊ ñ ꝓuatiue.12.ar.4.ad.2.

Dei angeli ⁊ corporis nō est eadē rō eēndi i loco. q.52.ar.2.

Dei hois ⁊ āgeli triplex mod⁹ cog⁹scēdi actū itellꝰ. q.87.ar.3.

Demon ⁊ aīa ad corpus nō secundum eādem causē habitudinem comparantur. q.52.arti.3.ad.3.

Demō post p̄m instās i quo nālez motū hūit ad bonū ꝑfectū ꝑstitit btūdi: ió i malo ē ꝑfirmat⁹. q.63.ar.6.ad.3.

Demones certis constellationibus vocati: quare magis veniunt. q.115.ar.5.ad.2.

Demones circa visibilia operanť nō formas imp:imendo: sz corpora alia semina adhibendo. q.105.ar.1.ad.1.

Demões ⁊ āgli imagiarias appitões quō cāre ꝑñt.q.iii.ar.3.

Demones ⁊ angeli duobus modis sensuz immutare possūt scilicet ab interiori ⁊ ab exteriori. q.111.ar.4.

Demões mittunť a deo aligñ ad ipugnādū hoies puniendos sz ñ ad ipugnādū ad pctū: lz ös p̄mittat. q.114.ar.1.ad.1.

Demones multa facūt ad punitionē malox diuina volēte iustitia vel ad exercitationē bonox. q.109.ar.4.ad.1.

Demones mutare nō ꝑñt hois volūtatē. q.114.ar.2.ad.3.

Demones nāli dilectiõe bonos angelos diligūt: sz pp iustitie ⁊ iniustitie diuersitatē eos odio hñt. q.60.ar.4.ad.3.

Demones nāli inclinatione nō tendūt in quodcūq; malū: eo q̃ naturaliter boni sunt. q.63.ar.4.

Demones nō dolēt de malo culpe ipsox. q.64.ar.3.ad.3.

Demones nō oīa nālia cognoscūt: sz multa p longi tp̄is experientiam adiscunt. q.89.arti.3.arg.ō.

Demões ñ ꝑñt cāre: sz ocitaſ cogitatões i nob. iii.ar.2.ad.2.

Demões penes qd decipi ꝑñt ⁊ errare: ⁊ ñ āgeli.q.58.ar.5.

Demones per motum spirituum possunt immutare actum nutritiue ⁊ appetitiue virtutis. q.111.ar.4.ad.2.

Demones persistentes in sua p:ima cognitione naturali quomodo facti sunt mali. q.63.ar.6.ad.4.

Demones q̃re magis vexant hoies in augmēto lune q̃ alijs tpibus est duplex ratio. q.115.ar.5.ad.1.

Demões q̃re simulāt se eē aias defūctox. q.117.ar.4.ad.2.

Demones q̃s penas patiunť cuz in eis non sint passiones.s. dolor gaudium ⁊ tristitia. q.64.ar.3.

Demões quō eliciūť herb vbis ⁊ lapidib⁹.q.115.ar.5.ad.3.

Deões quō se hñt ad expictiā ⁊ cogtões vitatis.64.ar.1.ad.5

Demões semib⁹ eleēntox q̃ nā facē ꝑñt facē.114.ar.4.ad.2.

Demonib⁹ duplex locus penalis debeť: vn⁹ rōne sue culpe: alius vo rōne exercitatiõis humane. q.64.ar.4.

Demonib⁹ quō ꝓterua fantasia tribuit. q.54.ar.5.ad.3.

Demõis duplex ē act⁹ quox vn⁹ sp ē mal⁹.q.64.ar.2.ad.5.

Demonis pctū alijs fuit cā peccandi qui sine mora in superioris affectū consenserunt. q.63.ar.8.ad.1.

Demonis pctū quo peccauit: adhuc manet quantum ad appetitum. q.64.ar.2.ad.3.

Demonū opatiõe fit i dormiēntib⁹ aliq̃ motio i fantasia ad p̄ignādū aliq̃ futura q̃ demões cognoscūt. q.86.ar.4.ad.2.

Demr̃atio ē duplex.s.qr ⁊ pp quid. q.2.ar.2.

Deo aligd dici sil'e vel dissil'e nō icōuenit. q.4.ar.3.ad.1.

Deo maxie ꝓuenit eē p̄mū ꝓncipiū actiuū. q.25.ar.1.

Depēdētia effect⁹ a cāis ordiatis ē ꝓncipal'r p̄⁹. q.104.ar.2.

De ꝓpositio semp notat consubalitatē. q.41.ar.3.ad.2.

Desideriū nāle beatitudinis nō subiacet libero arb.lz hō quādam sibi ꝓstituat rōne cōplexionis. q.83.ar.1.ad.5.

Desideriū nāle est circa bonū ⁊ vnitatez. q.103.arti.3.

Desideriū nāle rōnalis creature ē ad ea cognoscēdū q̃ sunt dei⁹ pfectiõe.s.spēs ⁊ gña rex ⁊ rões eax. q.12.ar.8.ad.4.

Desiderium nāe rōnalis creature respectu duplicis beatitudinis.q.62.ar.1. (23.ar.9.ad.2.

Deum inuari p creaturā: dicit pfectionē cōmutataz creature.

Deum nominamus ex eius effectibus: non tamen fm modum ipsorum. q.14.ar.1.ad.1. (3.ad.3.

Deus ad duo amat creaturā.s.vt sit ⁊ vt ꝑmaneat.q.74.ar.

Deus a nobis non cognoscit nisi p modū p̄uationis ⁊ remotionis. q.11.ar.3.ad.2.

Deꝰ dr̃ oīa suauiter disponē ex impressione q̃ ab ipo est q̃ ē ictiō natio rex in id ad qd̄ diuinit⁹ res ipe ordinātur.q.103.ar.8.

Deus ē actor mali pene: sz nō culpe q̃ ꝓuatur diuino amori ⁊ ipletioni diuine voluntatis. q.48.ar.6.

Deus ē btitudo aīe.q: in ipso beatificatur. q.79.arti.4.

Deus ē in oīb⁹ reb⁹ p eēntiaz ꝑsentiā ⁊ po^am: sic̃ cā in effectibus ꝑticipātib⁹ eius bonitatē: spāliter vo in creatura rōnali: sicut cognitū in cognoscēte: ⁊ amatū in amāte.q.43.ar.3.

Deus est in rōnali creatura: sicut cognituz in cognoscēte: ⁊ desideratuz in desiderante. q.8.ar.3.

Deus ē in seipso.⁊ cōprehendit seipm negatiue exponitur: ⁊ quomō est sibi finitus. q.14.ar.3.ad.1.⁊.2.

Deus est ꝑfundio: inferno: excelsio: celo: longio: terra: altio: mari dupliciter exponitur. q.3.arti.1.ad.1.

Deus est sufficiens obm beatitudinis. q.106.ar.2.

Deus est suum esse nō patiens secum aliquā compositionem triplici ratione. q.3.ar.6.

Deus ⁊ āgelus cognoscibilia differēter cognoscūt.q: deꝰ sim plr̃ p vnū qō est eēntia sua: āgelus vo p plura. q.55.ar.3.

Deus: ⁊ qui est quō sunt magis ⁊ minus p:opria noia dei ⁊ differentia. q.13.ar.11.ad.1.

Deꝰ facit nō qō pfectius ē sz qō ꝓnentius ē rei. q.91.ar.3.

Deꝰ hoiez fecit: vt q̃diu nō peccaret i mortale vigeret: vt ipe sibi auctor eēt: aut ad vitā aut ad mortē. q.97.ar.1.

Deꝰ monēdo libe.ar.hois ñ tollit arbitriū libtatē.83.ar.1.ad.3.

Deus non cognoscit infinitum fm partes p:oportionales in quantitate. q.14.ar.12.ad.1.

Deꝰ pfecte se nō cognosceret nisi cognosceret: ⁊ quocūq; mō suo pfectio ꝑticipabilis ē a creatura. q.14.ar.6.

Deus per vnā simplicē intelligentiam cognoscit que compofita sunt. q.14.arti.14.

Deus pōt aliqd facere de ptāte absoluta qō nō ꝑsciuit: neq; p ordinauit se facturum. q.25.ar.5.ad.1.

Deꝰ pº ⁊ p se ē forma subsistēs: ñ in mā trib⁹ rōib⁹.q.3.ar.2.

Deꝰ q̃re q̃sdā eligit ⁊ q̃sdā reprobat rō vtriusq;.23.ar.5.ad.3.

Deus q̃ si pōt mūdo dupl'r p̄t intelligi. q.46.ar.1.ad.8.

Deus quō dr̃ diligi ⁊ odio haberi. q.60.ar.5.ad.4.⁊.5.

Deꝰ quō dr̃ eē i dāmōib⁹ fz q̃ sē res q̃dā ab ipo.8.ar.1.ad.4.

Deꝰ quō est cā mali corruptiõis q̃rūdaz rez: sz q̃ nō ꝓcedat ex ōfectu agētis vel actōis.q.49.ar.2. (q.103.ar.2.ad.2.

Deus quō est finis: vt quoddā bonū habitū ⁊ repr̃esentatū.

Deꝰ rōne sue infinite pfectiōis nihil acqrere pōt. q.9.ar.1.

Deus semper seipsum monet: sicut desideratum ⁊ intellectū a seipso. q.105.ar.2.ad.2.

Deꝰ si plures āgulos vl'ples rez nās facē istituisset ⁊ plures spēs itelligibiles mūdo āgelicis ipressisset.q.56.ar.2.ad.4

Deus sua bonitate de malis benefacit. q.2.ar.3.ad.1.

Deus sua ꝓuidentia oīa imediate guberna t: sed p media ea exequitur.q.103.ar.6. (q.7.ar.2.ad.1.

Deus sua vtute infinita effectū infinitum non pōt ꝓducere.

Deus suppōnez multiplicē habere pōt.si pro ꝑsona pōt supponere ⁊ p natura.q.39.ar.4. (q.19.ar.6.ad.1.

Deus vult omnes homines saluos fieri tripliciter exponitur.

Diabolus appetendo esse vt deus p similitudinem: ⁊ nō per equiparantiam peccauit. q.63.arti.3.

Dicere ē intuitu cogitatiõis ꝓdūcere vbuz: ⁊ inter dicere ⁊ intelligere dr̃ia.q.34.ar.1.ad.2.⁊.3. (q.31.ar.3.

Dictio exclusiua dupl'r sumit̃.s.catheg⁹rice ⁊ sincathegorice.

Dr̃ia ē nobilio: genere: sic̃ determinatū ideterminato. ⁊ nō sic̃ alia ⁊ alia nā: alias oīa aīalia cēnt eiusdē spēi.q.5.ar.4.ad.1

Dr̃ia se hz ad genus: vt act⁹ ad potētiaz. q.3.ar.5.

Dr̃ia sp sūt diuersa: ⁊ nō eō.q.90.ar.1.ad.3. (62.ar.2.ad.2.

Difficile dupliciter sumit̃: ⁊ inter difficile ⁊ ipole differentia.

Difficultas bñ opandi satisfacit ꝑ pctō. q.95.ar.4.ad.2.

Diffinitio aīe quō dz intelligi. q.76.ar.4.ad.1.

Diffinitio cōprehēsionis posita ab aug.qō totū cōprehēdit videndo qō ita vr: vt nihil ei⁹ lateat videntez: vt finis cui⁹ circunspici possit. q.12.ar.7.ad.2.

Diffinitio persone ꝑsona est ypostasis proprietate distincta ad dignitatem pertinente. q.29.ar.3.ad.2.

Diffinitio persone posita a boetio. ꝑsona est rōnalis nature individua substantia. q.29.ar.1.argu.1.

Tabula

Diffō pſone ricardi fz ꝑ pſona dr in diuinis. ꝑa ẽ diuine nãe i/ cõmunicabilis exiſtentia. q.29.ar.3.ad.4.
Diffō ſignificat eẽntiam ex mã ꝛ forma cõi: ſup:a quaz addit ꝓpſtalis ꝛ pſona principia idiuidua. q.29.ar.2.ad.3.
Dignior ſcia penes certitudinẽ ꝛ mãe digitatẽ attẽdit. 1.ar.5.
Dilectio dei maior eſt aliquo tpe ad peccatorẽ predeſtinatuz: q̃ ad iuſtum preſcitũ. q.20.ar.4.ad.5.
Dilectio eſt duplex. ſ. naturalis que eſt finis ꝛ electiua que eſt eoꝝ q̃ ſunt ad finem. q.60.ar.2.
Dilectio nãlis ſequtur ſp inclinationẽ nãlem. q.60.ar.1.
Dilectionis nãlis vel nõ nãlis cã eſt vnitas. q.8.ar.4.
Dilectionis petri ꝛ iohannis que fuerit maior ad chriſtum diuerſa aſſignatio. q.20.ar.4.ad.3.
Diligere aliũ ſic ſeipz dupl'r itelligit. q.60.ar.4.ad arg.
Dimẽſiões ſũt accẽtia ꝓpria formã corꝓeitatis. 76.ar.6.ad.2.
Diſpoſitio non ſp dicit rẽ de predicamento q̃litatis: ſz relatio/ nem quandoq;. q.116.ar.2.ad.3.
Diſpoſitio optima rebus datur a deo non ſimpl'r: ſed fm or/ dinem ad ꝓpriũ finem. q.91.ar.3.
Diſpoſitio põt dici taz rõ ordinis rex in finez: q̃ ratio ordinis partium in toto. q.22.ar.1.
Diſpoſitiones eſſe in materia ante forme introductionez quo/ modo intelligitur. q.76.ar.6.ad.1.
Diſtantia localis: ſicut nõ impedit cognitionem angeli: ita nec locutionem. q.107.ar.4.ad.1.
Diſticta quõ vna cognitiõe cognoſci poſſunt. q.58.ar.7.
Diſtictio q̃to ẽ ꝑ: tanto ẽ vnitati ꝓpinqr. q.40.ar.2.ad.3.
Diſtinctio rerum a prima cauſa eſt ꝓpter bonitatem creatu ris communicandam. q.47.ar.1.
Diſtictio ſubaz ſeparataz nõ põt eẽ niſi fz ſpẽz. q.75.ar.7.
Diuerſa facultas videntium deum eſt ex diuerſa luminis gl'ie participatione. q.12.arti.6.
Diuerſus modus cognitionis anime: ſequitur diuerſum mo/ dum eſſendi ipſius. q.89.arti.1.
Diuertẽ ñ ꝓt hõ ab agta dei viſiõe: fz i bono ꝓfirmat. q.100. (arti.2.
Diuiſio boni honeſto vtili ꝛ delectabili eſt per oppoſitas ra/ tiones ꝛ non res. q.5.arti.6.ad.2.
Diuiſio ẽ duplex. ſ. mãlis q̃ fit ex diuiſiõe ꝓtinui quã ſegẽ nũ/ ras q ẽ ſpẽs q̃titatis q̃ ẽ in reb9 mãlib9: alia ẽ formal'q̃ fit p oppoſitas formas. ꝛ hec ẽ trãſcendẽs. q.30.ar.3. (ad.1.
Dotes aie tribus vtutibus theologicis corꝛident. q.12.ar.7.
Dolor: culpe bonitati voluntatis atteſtat: pene vo nãe. q.64.
Dñationum nomen ex triplici rationis ſignifi/ catione ſumitur. (ar.3.ad.3. q.108.arti.5.ad.2.
Dñari dr hõ oib9 creaturis ꝓp q̃tuor i ipo ꝓſiderata. 96.ar.2
Dominii differentia reſpectu ſerui ꝛ liberi: ꝛ qõ fuiſſet dñiuz in ſtatu innocentie. q.96.arti.4.
Dñiuz hois ſup aĩalia ex trib9 oſtendit. q.96.ar.1.
Doni nomẽ duplicẽ hz bitudinẽ. ſ. a quo ꝛ cui dat. q.38.ar.1.
Donũ ꝓpie ẽ irrecibilis datio gratis data. q.38.arti.2.
Dormiẽtes ꝛ alienati a ſenſib9 magis pcipiũt diuinas reuelatio nes: ꝛ futuroꝝ ꝓniſiões q̃z vigilãtes: ꝛ ñ aliẽati. q.12.ar.11.
Dormiẽtibus ſi quid ꝓp illcitos mores ꝓtingat non imputat ad peccatum. q.84.ar.8.argu.ō.
Duplici rei ꝓpõit dupl'r corꝛidz itellect9 ꝓpõ. 85.ar.5.ad.3.
Duratio angeli: quare ĩfinita dicit. q.10.ar.5.ad.4.

Effectuz ꝑſeruari a cã contingit dupliciter. ſ. directe ꝛ per accidens. q.104.arti.1.
Effectus aſſimilatur ꝓpoſito agẽti fz formã: ꝛ prime cãe fm virtualẽ ꝓtentiaz. q.105.ar.1.ad.1.
Effectus aſtroꝝ ſecundum materie diuerſam diſpoſitionem variantur. q.115.ar.3.ad.4.
Effectus cauſe nõ proꝑtionatus in eius nõ ducit cognitionẽ per demonſtrationẽ niſi qz. q.2.arti.2.ad.3.
Effect9 dei ñ ducũt nos i diſtictã pſonaz cognitõez. q.32.ar.1.
Effectus deficiens a forma vel cã particulari non deficit a for/ ma vel cauſa vniuerſali. q.19.arti.6.
Effectus efficax cuſtodie angelorum eſt duplex reſpectu bono rum ꝛ malorum. q.113.ar.5.ad.1.
Effectus inquam nos dei cognitionẽ ducunt: qui eius virtutẽ non adequant. q.12.ar.12.
Effectus ꝑdeſtinatiõis q eſt corona: non põt amitti. qui vo ex merito gratie amitti poteſt. q.23.ar.6.ad.1.

Effect9 gdã ex ſola diuia volũtate depẽdẽt ꝛ gdã nõ. q.19.ar.
Effect9 ſicut ſequtur a cauſa agente nãliter fm mo (5.ad.3. dũ ſue formẽ. ita ſequtur ab agente voluntario fm formam ab eo ꝓceptã ꝛ diſſinitam. q.46.ar.1.ad.9.
Effect9 ſilitudo nobili9 hz eẽ i cã equoca: q̃z vniuoca. q.6.ar.2.
Effect9 ſumit q̃z loco diffõis p ime9 dñatõis. 1.ar.7.ad.1.
Effectu loco diffõis vtimur ad dñandũ cãz eẽ. 2.ar.2.ad.2.
Electio ꝛ dilectio i deo ꝛ in nob dr̃inter ſe hñt. q.23.ar.4.
Electio pertinet ad vim appetitiuam intellectiuam: ꝛ non co/ gnoſcitiuam. q.83.ar.3.
Emanatio ꝓpriox a ſubo quõ fit. q.77.ar.6.ad.2.ꝛ.3.
Emanatiõis eẽ vlis ꝛ pticularis a ſuis cãis dña. q.45.ar.1.
Embrio ꝑ9 vivit aĩa vegetatiua q̃z ſenſitiua. q.70.ar.3.ad.3.
Enigma ꝛ mediũ quo adã cognouit deũ fuit vnuz: lz media cognoſcendi ſint duo. q.94.ar.1.ad.3.
Ens apꝓhẽdi ſine rõe veri dupl'r ꝓtigit itelligi. q.16.ar.3.ad.3
Ens de nõ ente: bonũ de malo: ꝛ vnũ de multitudie ꝑdicat: nõ tñ oppoſitũ de oppoſito ꝑdicat. q.11.ar.2.ad.1.
Ens eſt propriũ obm intellectus nri. ꝛ quod primo cadit in in tellectu noſtro. q.5.ar.2.
Ens ꝛ vex: vt in reb9 mãlibus fm ꝑſentem ſtatum ſunt obm intellectus noſtri. q.87.ar.3.ad.1.
Ens ſimpliciter eſt vnum: vnitate vnius formẽ: ꝛ non plurĩ triplici ratione. q.76.ar.3.
Ens vex ꝛ bonum quomõ ſe hñt in ratione prioris ꝛ poſte/ rioris in ordine ad intellectum. q.16.ar.4.ad.2.
Ens vno mõ dr vt diuidit in.10. predicamẽta: alio mõ vt dic veritatem propoſitionis. q.48.ar.2.ad.2.
Entis cõtractio per ſubam ꝛ quãlitatẽ eſt per applicationẽ ad aliquam quiditatem. q.5.ar.3.ad.1.
Entis diuiſio per vnum ꝛ multa. q.11.ar.1.ad.2.
Enunciabilis duplex eſt eẽ: ſcilicet in voce: ꝛ in intellectu i quo per ſe habet veritatem. q.16.ar.7.
Equalitas eſt cauſa equalis dilectionis: tñ inter eq̃les maior re periri põt q̃z inter inequales. q.96.ar.3.ad.2.
Equalitas in diuinis nõ dicit relationẽ realem diſtinctam rela/ tionibus perſonalibus. q.42.ar.1.ad.4.
Eq̃litas vel ineq̃litas nõ attẽdit fz relationẽ. q.35.ar.2.
Equalitas mutua vel ſilitudo dr in diuinis fm q ſignificatur per noĩa: ꝛ non per verba. q.42.ar.1.ad.3.
Equiuocum ꝛ anologum quomodo ſe habent ſtricte ꝛ large denominari. q.13.ar.10.ad.4.
Errare circa fidem dupliciter contingit. q.32.ar.4.
Error: ꝛ falſitas itellect9 ꝛ ſenſus quõ ꝓtingit. q.85.ar.6.
Error: i ſenſu quõ ꝓtigit: ꝛ i nob circa rẽ quã indicam9. q.17.
Error: itellectus nõ prouenit niſi ex impedimen/ to inferioris virtutis. ar.2.ad.1. q.94.ar.4.
Error tripler euitat ex triplici mõ exſtidi deũ i reb9. q.8.ar.3.
Eſſe aie itellectiue ẽ corꝓis p cõicationẽ. q.76.ar.1.ad.5.
Eẽ aie reſpcũ ei9 eẽntie ſe hz: vt formale ad mãle. 90.ar.2.ad.1
Eſſe aie ſeparari ab iſta nõ eſt potẽtiale. q.75.ar.6.
Eſſe creature diſtinguit ab eius eſſentia. q.7.ar.2.ad.1.
Eſſe dupl'r accipit. ſ. p actu eẽndi ꝛ p ꝓpõne ꝓpõis. q.3.ar.
Eſſe ẽ actualitas oĩs formẽ. q.3.ar.4. (4.ad.2.
Eſſe eſt actualitas omnis rei. q.4.ar.1.ad.3.
Eſſe eſt perfectius q̃z viuens ꝛ ſapiens. ꝛ econtrario quomo/ do itelligitur. q.4.ar.2.ad.3.
Eſſe ẽ prima rex creataz quõ hz itelligi. q.45.ar.4.ad.1.
Eſſe eſt propriꝰ effectus prime cauſe. q.8.ar.1.
Eſſe ens p eẽntiã ẽ ſoli9 dei: qz ei9 eẽntia ẽ ſuũ eſſe. q.104.ar.1.
Eſſe eternũ ſoli deo ꝓpetit dicẽs oppoſitũ ꝑdic fidei. 61.ar.2.
Eſſe in loco dupliciter deo conuenit. q.8.ar.2.
Eſſe in omni creatura differt ab eſſentia: ſed nõ in deo tribus rationibus. q.3.ar.4.
Eſſe maxime ens ꝛ maxime indiuiſum eſt de rõne eius quod eſt maxime vnum. q.11.ar.4.
Eſſe nãle non eſt materie prime niſi ſecundum q eſt reducta in actum per formam. q.14.ar.2.ad.3
Eſſe ꝑticipatũ ab eo cauſat quõ eſt ſimpl'r eſſe. q.44.ar.1°
Eſſe ꝑus altero ẽ triplr. ſ. nã gñatiõe ꝛ ordie obi. q.77.ar.4°
Eſſe ꝓpie ꝓpetit rei ſbſiſtẽti ſimplici aut ꝓpõne. q.45.ar.4.
Eſſe ſubſiſtẽs in ſe totã pfectionẽ eẽndi ꝓtinet. q.4.ar.2.
Eſſe vbiq; primo ꝛ per ſe eſt quod alicui conuenit fm ſe tot,

Tabula

non ꝑm partes. q.8.ar.4.
Essentia angeli cõparat ad esse eius ꝑm ꝓpriã rõnez ꝛ ad eius intelligere in rõne obi vlis entis vel vi. q.54.ar.2.ad.2.
Essentia angeli non est spes q̃ intellectus eius possit ferri in qõ cũq; obm intelligibile. q.55.ar.1.
Essentia aie respectu suaꝝ potentiarũ se hz in ratione principij actiui finalis ꝛ susceptiui. q.77.ar.7.
Essentia diuia quõ est rõ idealis rez ꝛ nõ sui. q.15.ar.1.ad.2.
Essentia esse ꝛ eternitas idem sunt in deo. q.10.ar.2.
Essentia ẽ pris ꝓcedit: sz nõ pr̃ est ẽntie. q.39.ar.2.ad.4.
Essentia ẽ res gñans ꝛ res ñ gñans ꝺdictionez ñ iplicat. q.39.
Essentia in creaturis q̃ sit imediatũ princi/ (ar.5.ad.5.
piũ operationis est impossibile. q.79.ar.1.
Essentia ñ põt ee imediatũ ꝑnm opatiõis nisi diuia. q.77.ar.1.
Essentia significatur vt quid. persona vt qs. proprietas vt quo licet re idem sint. q.32.ar.2.
Esus ligni paradisi q̃ mõ fuit cã scie bõi ꝛ mali. 102.ar.1.ad.4.
Eternitatis cognitiõez p tpis cognitionẽ accipim⁹. q.10.ar.1.
Eua decepta nõ fuisset nisi p⁹ mẽte peccasset. 94.ar.4.ad.1.
Euz ꝛ si nõ hẽat in se pri⁹ ꝛ posterius: nõ tñ est eternitas: q: compatit secũ prius ꝛ posterius: nec tps quod in se hz pri⁹ ꝛ posterius. q.10.ar.5.
Ex creaturis in cognitionẽ essentialiũ deuenire possumus: sed non personarum proprietatum. q.39.ar.7.
Exclusiua. s. solus ꝛ tñ quõ ꝓueniunt diuinis q̃ diuersimode excludunt ea qbus iunguntur. q.31.ar.3.ad.2.
Ex ꝛ de prepões soluz habent habitudinẽ causę efficientis ꝛ materialis. q.39.ar.2.ad.5. (45.ar.1.ad.3.
Ex ꝓpõ notat ordinẽ ꝛ nõ mãz i rez ꝓductione ex nihilo. q.
Extimatiua ꝛ memorativa i hoie pp quãdã affinitatẽ quã hñt ad itellectũ sũt pfectiones q̃ i alijs a̅alib⁹. q.78.ar.4.ad.5
Extrahi de potẽtia mãe nõ ꝓuenit rei sbsistẽti. q.90.ar.1.ad.2.
f Facere aliqd ꝑter ordinẽ nãe vlis solius dei est. q. (110.ar.4.
Faciamus hoiem ad imaginem ꝛ sil'itudinem nr̃az duplex est intellectus. q.17.ar.3.
Falsitas fantasie attribuitur ꝛ non sensui. q.17.ar.2.ad.2.
Falsitas intellectus circa ꝓpriũ obm non est in prima: sed in secunda operatione intellectus. q.93.ar.5.ad.4.
Falsitas rei ꝺtingit dupl'r p comparationẽ ad intellectũ ad quẽ hz ordinem p se vel p accidens. q.17.ar.1.
Falsitas sola 2ª opatione itellect⁹ fit in itellectu. q.58.ar.5.
Falsuz dr̃ ex eo q̃ aliqd vr̃ ee qõ ñ ẽ: vl' ñ ee qõ ẽ. q.17.ar.4.
Falsuz non fundat in vo sibi ꝺtrio: sicut nec malũ in bono sibi ꝺtrio: sz in eo quod sibi subijcitur. q.17.ar.4.ad.2.
Fascinatõ cãtur ꝛ fit ex q̃dã corpis imutatõe. q.117.ar.3.ad.2.
Fantasmata q̃re ñ ipsimũt suã sil'itudinẽ in itellũ polez abstq; actione itell'us agẽtis: sic colores in visum. q.85.ar.1.ad.3.
Fantasie actus fantasticus consurgit ab impressionibus interi⁹ conseruatis. q.111.ar.3.ad.1.
Fati diffinitio que ponit a Boetio. 4. de consolatione: quomodo est intelligenda. q.22.ar.4.ad.3.
Fati ꝛ prouidentie diuersa ratio ordinis. q.116.ar.2.
Fato non subdunt que imediate a deo fiunt. q.116.arti.4.
Felicitati accidit esse premium virtutis sicut enti esse terminuz generationis. q.26.ar.1.ad.2.
Felicitas aliq̃ nobis est cognoscere substas sepatas: sed q̃ ipse se cognoscãt non est eis felicitas. q.64.ar.1.ad.1.
Felicitas vltima hois in eius altissima operatione consistit que est intellectus operatio. q.12.ar.1.
Femina in adiutoriũ gñationis viri formata est. q.92.ar.1.
Fidei derogat dupl'r velle rõne ꝓbare q̃ fidei sũt. q.32.ar.1.
Fidei ꝛ scie dr̃ia cognitionis diuinoꝝ. q.12.ar.13.ad.3.
Fieri aliquid vel moueri ꝑter naturã non est ꝺ naturã: vt fluxus ꝛ refluxus maris. q.105.ar.6.ad.1.
Fieri ꝛ factũ esse sil' sunt in qbus non ẽ mot⁹. q.45.ar.2.ad.2.
Fieri ꝓprie est compositi ꝛ non forme. q.91.ar.2.
Fieri rez a deo q̃dã ẽ hz nãz: ꝛ q̃dã miracl'osũ. q.104.ar.4
Filij dei postq̃ ingressi sunt ad filias hoiuz illeq; genuerũt ꝛc. quomodo intelligitur. q.51.ar.3.ad.6.
Filij in diuinis q̃re non põt esse plures. q.27.ar.5.ad.3.
Filij qbus accñtibus parẽtibus assimilantur. q.100.ar.1.
Filius non ideo humanã assumpsit nãz q: plus diligeret q̃s angelicã: sed q: plus indigebat. q.20.ar.4.ad.2.
Filius pfecta est pris imago q: eiusdẽ est nãe: hõ vo q: alteri⁹ est nãe dei iperfecta est imago. q.35.ar.2.ad.3.
Filius est alius a pre sz non diuersus a pre. q.31.ar.2.ad.1.
Filius ẽ in pre scdm essentiã resolutionẽ ꝛ originẽ. q.42.ar.5.
Fili⁹ ꝛ s.s.s. sunt vnus ds rõne vnitatis eẽntie. q.27.ar.3.ad.2.
Fili⁹ i diuinis gñat sz nõ eẽntia sic i creaturis. q.39.ar.5.ad.2.
Fli⁹ itelligẽdo ñ formatur siue ꝓducẽ vbũ vl' aliũ ñ. 34.ar.2.ad.4
Filli⁹ ñ dr̃ ꝓncipiat⁹ a pre: vt sic pr̃ eius sit ꝑnⁱⁿ. q.33.ar.1.ad.2.
Filius oẽm pris pfectionẽ p generationez accepit: q̃ ab eterno patri in magnitudine est eq̃lis. q.42.ar.4.
Filius perfecta imago patris dicitur. q.93.ar.1.ad.2.
Filli⁹ p se agit hz a se ñ agat: q: a se ñ hz nãz sz a pre. 42.ar.6.ad.1
Filli⁹ ꝓmogenitus ois creature quõ intelligit. q.33.ar.3.ad.2.
Filius q̃re filius splẽdor: imago ꝛ vbũ dr̃. q.34.ar.2.ad.3.
Filius quare nascitur: dissimilis patri. q.19.ar.8.
Filius quare non potest ꝓducere verbum: ꝛ spiritus. s. spira re amorem. q.37.ar.1.ad.4.
Filius quõ noie principij in rez creatione noiatur: sed in reruz distinctione aliter commemoratur. q.74.ar.3.ad.1.
Filius visibl'r missus fuit i assumpta hũanitate ꝛ nõ. s.s.q: filius vt sanctificatiõis acto: ꝛ s.s.s. vt idiciũ. q.43.ar.7.ad.4.
Finẽ ꝓdi hois ꝛ ãgl'i dr̃ia siue diuersa rõ. q.62.ar.5.ad.1.3.
Finem vltimũ sicut non põt non velle: ita circa ꝓma pria⁹ in/ tellectus non potest aliter se habere. q.18.ar.3.
Finis cuiuslibet rei est ꝓpria eius operatio: alias frustra eẽnt operatiue virtutes. q.105.ar.5.
Finis forma ꝛ efficiens ꝓiora sunt in causando: in causato vero econuerso. q.5.ar.4.
Finis gubernationis mundi est bonum essentiale ad cuius participationem oia tendunt. q.103.ar.4. (ar.1.ad.5.
Finis hois ẽ duplex sz dupliciter nãlem qualitatẽ ipsius. q.83.
Finis itell's ẽ altior ꝛ abstractor: fine aliaꝝ potẽtiaꝝ. 82.ar.3.ad.1.
Finis intentione remota ab agente: quod ex actione sequit̃ ca/ suale est. q.44.ar.4.
Finis rationalis creature est duplex. s. excedens ꝛ proportio/ natus nature. q.23.ar.1.
Finis sic se hz ad ea que sunt ad finem sicut principia in intelle/ctu ad conclusiones. q.19.ar.5.
Finis vniuersi est quoddã vle bonũ extrinsecũ. q.103.ar.2.
Finitũ simpl'r põt esse infinitũ scdm quid. q.7.ar.2.
Flumina paradisi oppositas irrigãt regiones. q.102.ar.1.ad.2.
Forma aduenies enti in actu est accidẽtalis. q: non dat eẽ simpliciter: sed ꝑm quid. q.76.ar.4.
Forma corporeitatis non est vna oĩum corporalium per se cui superueniant alie forme. q.66.ar.2.
Forma corpis celestis simpl'r non ẽ nobilio: aĩa a̅alis: sz tñ ratione forme ꝛ motus nobilio: est. q.70.ar.2.ad.3.
Forma cuiuslibet agẽtis ẽ rõ ꝛ exẽplar effect⁹. q.44.ar.3.
Forma finis ꝛ efficiẽs ꝓueniũt quodã ordine in ratione principij: mã vt subm effectus opationis. q.105.ar.5.
Forma generati non est finis generationis nisi inquantũ est similitudo forme generantis. q.44.ar.4.ad.2.
Forma in imaginatione ẽ sine mã: nõ tñ sine additionibus mãli/bus mediũ qõdã e. t inter ee forme q̃ est in mã ꝛ q̃ per abstractionẽ est in intellectu a qua angelus non põt abstrahere speciẽ intelligibilem. q.55.ar.2.ad.2.
Forma in supposito singulari existens re vel ratione communicabilis est. q.13.ar.9.
Forma intelligibilis intellectus beati est ipsa diuina essentia: ꝛ non aliqua species creata. q.12.ar.5.
Forma nãlis vel itelligibilis inquãtũ dat ee non dr̃ ꝑnm actionis nisi supposita icinatione ad effectũ. q.14.ar.8.
Forma nõ fit vl' creat sz ꝓpositũ cui⁹ ptes ꝓcreant. 45.ar.8.
Forma quare iunabilis dicitur. q.9.ar.2.ad.3.
Forma q̃re nõ pfecte complet po⁹am mãe. q.55.ar.1.
Forma que est in materia est cã forme mãlis secundũ q̃ cõpositum est a composito. q.91.ar.2.
Forma secundũ q̃ est magis imaterialis tanto magis accedit ad infinitatem. q.14.ar.1.
Forma simplex quõ põt ee subz ꝓpõnis. q.13.ar.12.ad.2.
Forma simplex ñ põt ee subz: quõ hz itelligi. q.54.ar.3.ad.2.

Tabula

Forma subalis ē p̄m actiōis p̄n̄m: sz ñ primū. q.77.ar.1.ad.4.
Forma subar' ꝙ suscipiat magis ⁊ min⁹ ē ipole. 118.ar.2.ad.2.
Forma totius que non dat esse singulis partibus suis est com
positio ⁊ ordo partium. q.76.ar.8.
Formā abstractā alicui⁹ dicimus: sz non eō. q.39.ar.2.
Formā hr̄e māz ptē sui est ipole duplici rōne. q.75.ar.5.
Formas nō esse plures vnius triplex ratio. q.76.ar.3.
Formatio femie ex adā fuit sacrāl figura xp̄i dormiētis ī cruce
⁊ eccl̄ie de cui⁹ latere eccl̄ie sacra fluxerūt. q.92.ar.2.
Formatio spūal' creature p lucis pductionē. 67.ar.4.ad.4.
Forma corporales a substātijs spūalibus deriuant nō influen
tibus sed mouētibus ad formas. q.65.ar.4.
Forma el'oz vtute nō actu manet ī mixto. q.76.ar.4.ad.4.
Formē q recipiunt ī mā p ipaz idiuiduant cū sit p̄m subm.q.
Formē rez ad formas intelligibiles intelle/ (3.ar.2.ad.3.
ctus angelici reducūtur. q.65.ar.4.ad.2.
Formē sbsistētes ñ hñt cāz formalē sui eē ⁊ vnitatis neq cām
agentem per transmutationem: sed solū causam subsantiā
producentem. q.61.ar.1.ad.2.
Fūdamētū ātiquoz ḡre, ex nihilo nihil fit. q.45.ar.2.ad.1.
Fūdamētuz positiōis plōnis de ideis. q.18.ar.4.ad.3.
Fūdamtū ḡre qdā malū existimabāt q̄dā rē eē. 48.ar.2.ad.2
Furor ⁊ concupiscentia metaphorice dicūtur esse in demoni/
bus sicut ira in deo. q.59.ar.4.ad.1.
Futura cognosci p̄t a deo dupl'r: sz a nob vno⁰ trī. 86.ar.4.
Futura nō euenire deus potest facere: sed preterita vel p̄sen/
tia non fuisse non potest. q.10.ar.5.ad.3.
Futura quedā magis indicamus p motū quozūdam aialiū q̄
per motuz boium. q.86.ar.4.ad.3.
Futuz ptingēs ḡre a nob cognosci nō pōt. q.14.ar.3.ad.3.
G Audiuz amoz ⁊ dilectio sunt in deo: alie vo pōnes
nō: nisi metaphorice. q.20.ar.1.ad.2.
Gaudiū in ag̃elis quō p̄t augeri ⁊ quō ñ de salute
eoz q per eoz ministeriū saluant. q.62.ar.9.ad.3.
Gaudiū in celis maius est sup vno peccatore penitētiaz agen
te q̄ rē. qualiter exponitur. q.20.ar.4.ad.4.
Gaudi manet vna rō in angelis tam respectu penitentis q̄ in
peccato mantis. q.113.ar.7.ad.3. (ar.2.ad.4.
Gñatio diuina poz pfectioz ⁊ verioz ē gñatione hūana. q.33.
Gñatio ⁊ oēs mutatōes istātanee: sūt terimini motⁿ ptinui. q.
Generatio formaz diuersoz graduz diuer/ (55.ar.3.
simode fit a diuersis agentibus. q.118.ar.1.
Generatio mulieris ex qb⁹ causis ptingit. q.99.ar.2.ad.2.
Generatio nō viuentiū est ab extrinseco totaliter: viuētiuz vo
a principio intrinseco. q.78.ar.2.ad.2.
Generatio ḡre nō est in subijs sepatis a mā. q.98.ar.1.
Generatio sine deformitate concupiscentie fuisset in statu inno
centie. q.98.ar.2.
Gñatiōis aialiū pfectoz ⁊ ipfectoz dr̄ia. q.45.ar.8.ad.3.
Generationis cōiter ⁊ proprie dicte dr̄ia. q.27.ar.2.
Gñatiōis create ⁊ increate dr̄ia ex pte eq̄litatis ⁊ magnitudi/
ne terminoz um. q.42.ar.4. (ar.6.ad.1.
Gñatiōis hois ⁊ iumēti corpis ⁊ aie: oneniētia ⁊ dr̄ia. q.75.
Generatiōis pcessus ē de impfecto ad pfectuz. q.119.ar.2.
Generationis rez ⁊ fieri quare antiqui philosophi principio
materiali attribuerunt. q.22.ar.2.ad.3.
Generatiōis vninoce ⁊ equoce ex diuersitate p̄cipioz sumi
tur differētia. q.71.ar.1.ad.1. (62.ar.2.
Gñare carnē nō est nāle igni nisi vt istrumētum nutritiue. q.
Generata ex cōmixtione diuersoz fm spēm: quomodo pre/
cesserunt in suis causis. q.73.ar.1.ad.3.
Gñata ex putrefactiōe ⁊ mineralia. quō suis cāis assimilāt. q.
Gñatiua cui deseruiūt nutritiua ⁊ augmē/ (105.ar.1.ad.1.
tatiua ipsis est perfectio: ⁊ dignioz. q.78.ar.1.
Gñi⁹ ⁊ dr̄ie ī āgel' ⁊ corpalib⁹ diuersa assignatō. 50.ar.2.ad.1
Gñis ⁊ spēi pticl'aris ⁊ vlis rō ñ p̄t eē ī deo. q.30.ar.4.ad.3.
Genuit pater filiū volūtate p̄comitāte nō vt habitudinē p̄n
cipij ipoztat quo .pduxit mundum. q.41.ar.2.
Gen⁹ neutz ḡre significat eētiā ⁊ ñ masculiuū vl' femīnū. q.
Genus nō hz ideā p̄ter ideā spēi sumi/ (31.ar.2.ad.4.
liter ⁊ proprie: accidentia vero sic. q.15.ar.3.ad.4.
Gētilis ⁊ catholic⁹ quō se hñt affirmādo ⁊ negādo deū eē. q.
Gloriā hō ⁊ āgelus p̄sequūt diuersimo/ (13.ar.10.ad.5.
de fm nāe differentē inclinationem. q.62.ar.6.
Gloriam quis consequitur ex merito ⁊ meritū ex gratia: gra
tiam vero ex diuina voluntate. q.23.ar.5.
Gratia est in sacro noue legis instrumētaliter sicut forma artifi
ciati in instrumentis artis. q.43.ar.6.ad.4.
Gra gd p̄fert nāli cognitioni q̄ deū cognoscimus. q.12.ar.13.
Gratia quomodo perficit naturam. q.62.ar.5.
Gre dupl'r grad⁹ vl'stat⁹: vn⁹ p̄n̄m merēdi ⁊ ali⁹ glie. 109.ar.1
Gradus cognitōis āgeloz penes rez rōes ē triplex. 188.ar.1.
Gradus cognitōis aie ē triplex: ⁊ stat⁹ multiplex. q.94.ar.2.
Gradus cognoscitiue vtutis est triplex. s. sensitiue intellectiue
per abstractionē ⁊ sine abstractione. q.85.ar.1.
Gradus diuersi nature spiritualis ad gratie ⁊ glorie diuersos
gradus ordinantur. q.62.ar.6.
Graduum vite diuersitas. q.72.arti.1.ad.1.
Grauia ⁊ leuia a gñante mouent: aialia vo a se. 18.ar.1.ad.2.
Gubernatio mltitudis meli⁹ fit p vnū q̄z p plures. q.113.ar.3
Gubnatoz vniuersi mānifeste ōmat ordo rez ī finē. 103.ar.1.
Gubernatiōis effect⁹ tripliciter ꝙsiderari pōt. q.103.ar.4.
Gubernationis ⁊ prouidētie dr̄ia: quaz prouidētia est eterna
⁊ gubernatio temporalis. q.22.arti.1.ad.2.
Gubernationis rationabiliuz ⁊ irrationabiliuz diuersus mo
dus ⁊ differentia. q.103.ar.5.ad.2.
Gustus ⁊ tactus distinctio ⁊ dr̄ia. q.78.ar.3.ad.3.⁊.4.
H Habens gratiam ordinatur ad gloriam ad quaz non
eligitur simpliciter. q.24.arti.2.ad.3.
Habilitas subiecti ad formam quomodo intendi
tur ⁊ remittitur. q.48.ar.4.ad.2.
Habitudo nō est de ratione entis causati: sequitur tamē ad ea
que sunt de ratione entis. q.44.arti.1.ad.1.
Habitudo effectus ad causam sola remanet subtracto motu
ab actione. q.45.arti.3.
Habitus est medium inter potentiam ⁊ actum qui per actuz
dupliciter cognosci potest. q.87.ar.2.
Habit⁹ fidei ⁊ credibilia quō se hñt ad fidē. q.111.ar.1.ad.1.
Hit⁹ scie ptiz ē ī virib⁹ sensitiuis ⁊ ptim ī itellectu. q.89.ar.5.
Habitus vel potentias formaliter distinctos ptineri sub vno
habitu vniuersali non inconuenit. q.1.ar.3.ad.2.
Hic hō hz sit p pticipatoez spēi ñ trī reducīt ad aliqd p se exīs
in eadē spē: hz ad spēm superexcedentē. q.44.ar.3.ad.2.
Hoc aliqd dupl'r pōt sūmi vel pro quonsqz subsistēte vel sub
sistēte cōpleto in nā alicui⁹ speciei. q.75.ar.2.ad.1.
Hoc nomē ōs ē sibi magis ppriū q̄tū ad rē significatā. sz q̄tū
ad modū significādi. q ē. sibi magis ppriū ē. q.13.ar.11.ad.1.
Hoc nomī ōs hz sit appellatū trī cōicabile ē fz rē. 13.ar.9.ad.2.
Hoc nomī trinitas fz ethimologiā vnā essentiā triū psonarum
significare videt: sed fm vocabuli ppietatē magis signifi/
cat numez triuz psonaz. q.31.ar.1.ad.1. (113.ar.6.
Hoiez sibi demitti vel p̄mitti a deo vel ab angelo quō fit. q.
Hoies in statu innocētie dispares fuissent fz sexum aiam ⁊ cor
pus non exempti a lege nature. q.96.ar.3.
Homines pingues quare sunt pauci seminis: ⁊ similiter aia/
lia magnis corporis. q.119.ar.2.
Homini ieſt a nā quoddā p̄n̄m scie p qō cognoscūtur nāliter
quedā p̄incipia vlia oīum sciarum. q.117.ar.1.
Hominī nō dat gra fm ꝓportionez nāliuz sicut angelo. ideo
par angelis fm gradū gratie esse pōt. q.118.ar.8.ad.1.
Hois ⁊ angeli modi applbēsiōis itellectualis dr̄ia. q.85.ar.5.
Homo beatus nō pōt nō inherere diuine visioni. q.100.ar.2.
Homo beatus nullo modo potest peccare: sed nāliter appe/
tit beatitudinem ⁊ fugit miseriam. q.94.ar.1.
Hō dr̄ bon⁹ nō rōe itellectus sed volūtatis. q.5.ar.4.ad.3.
Homo dr̄ mino: mūdus rōne cōpositionis. q: oēs creature
mundi quodāmodo reperiunt in eo. q.91.ar.1.
Hō ē ois. hō salua ē ppō. sz ōs ē trinitas. va ē. 39.ar.6.ad.1.
Homo ⁊ angelus diuersimode se cognoscūt. q.87.ar.1.ad.2.
Homogenei ⁊ etherogenei partes quomodo differenter se
habent ad totius constitutionem. q.11.ar.2.ad.2.
Homo in coitu bestijs assimilatur. q.98.ar.2.ad.3.
Hō in pria angelū ꝓegnātē: sz in via custodē hz. q.113.ar.4.
Hō ī statu innocētie angeli custodia idiguisset. q.113.ar.4.ad.3.
Homo in statu innocentie aialibus ad vite sustentationem non
indiguisset neq ad tegumentum. q.96.ar.1.ad.3.

Tabula

Hō i statu vie vtute ꝑt eē maio: mlti ꝯgel'btis. 117. ar. 2. ad. 3
Homo interior ꝓo parte intellectiua sumitur: exterior vo ꝓo parte sensitiua. q. 75. ar. 4. ad. 1.
Hō mediū qōdā ē iter corruptibilia ⁊ incorruptibilia. 98. ar. 1.
Hō adherz mobilr rei apꝓhēse: ōmões vo immobilr. 64. ar. 2
Homo naturali appetitu vult beatitudinem. q. 60. ar. 2.
Homo ꝑ bonū ⁊ maluz angelū inducit ad bonum. s. directe per bonum ⁊ indirecte per malum. q. 64. ar. 4.
Homo ꝓficere ad meritū non pōt nisi diuino adiuuante auxilio sed per seipsum ruere potest. q. 114. ar. 3. ad. 3.
Homo ꝙre discurrēdo sciaz acgrit: q: nō statim in cognitione principioꝝ ꝯclusiones cōspicit ꝓntes. q. 58. ar. 3.
Homo quare ē perfectioris tactus ⁊ maioris cerebri ceteris animalibus ⁊ peioris olfatus. q. 91. ar. 3. ad. 1.
Hō qr̄ hz pl'es opatōes alijs aialib⁹: ⁊ āgl'i pauciores. 77. ar. 2
Hō qr̄ hz statura rectā: ꝙtuor ostēdit rōnib⁹. q. 91. ar. 3. ad. 3.
Hō ꝙre ñ fuit formatꝰ i paradiso sic ⁊ mulier. 102. ar. 4. ad. 3.
Hō ꝙtuor i se ꝓtinet: gbus ꝓuenit cū oi creatura. q. 96. ar. 2.
Hō q: hz aiam ꝑfect supioribus corpoꝛib⁹ nō ꝓhibet dici superioꝛē nāz factā ꝑ inferioꝛē. q. 70. ar. 2. ad. 4.
Hō quō itelligit se itelligē ⁊ illumiari ⁊ quō ñ. 111. ar. 1. ad. 3.
Homo supponit ⁊ stat ꝓ ꝓsona: ōs vo supponit tantuz ꝓ natura: ⁊ ex adiuncto ꝓ persona. q. 39. ar. 4. ad. 3.
Homo vt possit ꝓseq vl'em ⁊ perfectā bonitatē beatitudinis multis idiget vtutibus ⁊ opatōib⁹. q. 77. ar. 2.
Hūana nā quō ē melioꝛ eālis ⁊ mīꝰ bōa nā āgl'ica. 20. ar. 4.
Hūanitas quō dr̄ ps formalis hois. q. 3. ar. 3. (ad. 2.
Hūidū radicale ē i quo fundat vr⁹ spēi: nutrimētale vo qō nō duz ꝓuenit ad suscipiēdū ꝑfectā nāz spēi. q. 119. ar. 1. ad. 3.
Idea exemplar ⁊ ratio dicitur respectu ꝓductionis ⁊ cognitionis. q. 15. ar. 3.
Idea exēplar vel ꝓnm cognitōis dr̄. q. 15. ar. 1.
Idea i deo nō est sic quo hz sic qō itelligit: iō diuie simplicitati ꝙ multa itelligat nō repugnat. q. 15. ar. 2.
Idea pl'r dr̄ in diuinis ⁊ nō singulariter: q: hoc nomē est ipositū ad significādū respectū ad creaturā. q. 34. ar. 3. ad. 4.
Ideas necessitas ponēdi hz platonis positionē. q. 79. ar. 3.
Ideas posuit Aug. eē rōes eternas i mēte diuina. q. 84. ar. 5.
Ideas posuit plato esse obm intellectus nostri. q. 88. ar. 1.
Idē ñ ꝓt eē pluriū rō adeqta vl' similitudo nisi sit excellēs. q. 55. (ar. 3. ad. 3.
Idemptitate itellectus ⁊ volūtatis stante diuine ꝓcessiones distinguuntur. q. 27. ar. 3. ad. 3.
Idēptitatē realē dupliceē i diuinis ꝓsideram⁹. q. 40. ar. 1. ad. 1.
Idemptitas scientie ex scibilis vnitate sumitur. q. 117. ar. 1.
Ierarchia triplex distinguit ꝑm triplicē acceptionē rōnis rerū .s. in deo in causis vl'ibus ⁊ ꝑ applicationē siue determinationē ad determinatos effectus. q. 108. ar. 6.
Ierarchiā esse vnam vel plures penes diuersam illuminationem sumitur. q. 118. ar. 1. (119. ar. 1. ad. 5.
Ignis de nouo gñati ⁊ nutriti ꝑ appōnez cōbustibil' dr̄ia. q.
Ignis inferni quomodo dicitur eternus. q. 10. ar. 3. ad. 2.
Illumiatio angeli fit scōz potētiā ⁊ spēs itellect⁹. q. 116. ar. 1.
Illumiatio āgeli ⁊ hois penes qd ꝓueniat ⁊ dr̄at. q. 111. ar. 1.
Illumiatio augmētū dr̄ vtutis nālis itellectus. q. 12. ar. 5.
Illuminatio est manifestatio eius quod mente concipitur ꝑm quod a prima veritate dependet. q. 107. ar. 2.
Illuminatio mentis rationalis quomodo fit a deo vel ab angelo per modum dispositionis. q. 106. ar. 1. ad. 3.
Illuminatio ꝙ nō fit mot⁹ multipliciter ꝓbat. q. 67. ar. 2.
Illuminandi purgandi ⁊ perficiendi voluntatem dei ⁊ angeli diuersa ratio. q. 106. ar. 2. ad. 1.
Imagiatio ex ꝓceptis spēb⁹ ꝓt vnā spēz formar. 12. ar. 9. ad. 2
Imaginis ⁊ vestigij ratio differentie. q. 93. ar. 6.
Imago dupliciter ꝓsideratr̄. ꝓmo ꝙtū ad id in quo ꝓmo repetit: scōo ꝙtum ad quandā dei imitationē. q. 93. ar. 3.
Imago est q̄daz expressa silitudo exēplaris. q. 93. ar. 1.
Imago i visiōe imagiaria ⁊ corꝑali ipfcē ꝛpit. 93. ar. 6. ad. 4.
Imago ē silitudo q̄ est in spē vel in signo spēi. q. 35. ar. 1.
Imago ꝑfecta scōm vltimā dr̄iam spēi attēdit. q. 93. ar. 2.
Imago quedā ꝑm nām: quedā ꝑm gratiā: ⁊ quedam ꝑm similitudinem glorie potest in hoīe considerari. q. 93. ar. 4.
In causis mali nō ē procedere in infinitū: hz oia mala in aliquā bonā cāz reducūt ex q̄ malū segē ꝑ accīs. q. 49. ar. 3. ad. 6
Inclinatio ē triplex. s. nālis: sensitiua ⁊ intellectiua. q. 60. ar. 1.
Incliatio gr̄e ñ necessitat volūtatē: hz ꝓt hō ea ñ vti a peccā. q. (62. ar. 3. ad. 2.
Incōprehēsibile est qō nō ita ꝑfecte cognoscitur sicut cognoscibile est. q. 12. ar. 7. ad. 2.
Incorporalia sunt in loco ꝑ contactum virtutis: ⁊ nō per contactum dimensiue q̄titatis. q. 8. ar. 2. ad. 1.
Incorruptibile dicitur aliqd tripliciter. s. ex parte materie forme ⁊ efficientis. q. 97. ar. 1.
Incubi quomodo dicuntur procreare filios. q. 51. ar. 3. ad. 6.
Indiuidua corporalia non sunt de primaria intentione nature: sed de per accidens ⁊ secundario. q. 23. ar. 7.
Indiuidua i sepatis a mā nō sūt pl'a in vna specie. q. 75. ar. 7.
Indiuidua sube quare dicuntur prime substantie. q. 29. ar. 1.
Indiuidua sube q̄re dicūt suppōsita vl' suba vl' ypostases. q.
Indiuiduatio inq̄tū hmōi ñ impedit cogni/ (39. ar. 1. ad. 3.
tionē vl'iuz: hz mālitas itelligētis vl' spēi. q. 76. ar. 2. ad. 3.
Indiuiduatio quō inuenit in subst̄atijs separatis. q. 3. arti. 3.
Indiuiduatōis corꝑaliū ⁊ spūaliuz dria siue diuersitas. 3. ar. 2.
Indiuiduāt seipis forme p se subsistētes. q. 13. ar. 9. (ad. 3.
Indiuidui rō vl' sube ꝑme aīe sepate ñ ꝓuenit. q. 29. ar. 1. ad. 5
Indiuidui vagi ⁊ signati diuersitas significatiōis. q. 30. ar. 4.
Indiuiduo conuenit subsistare ratione materie: ⁊ subsistere ratione forme. q. 29. arti. 2. ad. 5.
Indiuiduoꝝ subaruz incorruptibiliū multiplicatio ꝑ se intenditur a natura vel a nature auctore. q. 98. ar. 1.
Indiuiduū esse quomō deo ꝓuenire potest. q. 29. ar. 3. ad. 4.
Indiuisibile ⁊ punctū quō ꝑ ꝓuatōz cognoscūt. 14. ar. 10. ad. 1.
Indiuisibile ꝑm continuitatem ⁊ ꝑm speciē ꝓius intelliguntr̄. punctus vero ⁊ vnitas posterius. q. 85. ar. 8.
Indiuisibilis in quantitate ⁊ in separatis a materia diuersa ratio essendi in loco. q. 8. ar. 2. ad. 2. (ar. 2.
Ineq̄litas rez ē ꝑ ieq̄litatē ꝑfectionū graduū formaꝝ. q. 47.
Ineq̄litas rez ꝓductaꝝ dic̄ ꝑfectōez vniuersi. 65. ar. 2. ad. 3.
Inferiora in entibus perfectiori ⁊ eminentiori modo sunt i superioꝛibus q̄ in seipsis. q. 57. ar. 1.
Inferio: angelus aliquando cōmutatione doni angeli supioris denominatur. q. 112. ar. 2. ad. 2.
Inferioꝝ diuersa rō ñ facit equocatōez supioꝝ. 29. ar. 4. ad. 4.
Infiniti diuersa rō i angelis ⁊ i corporalib⁹. q. 50. ar. 2. ad. 4.
Infinitum esse actu aliquod corpus naturale vel mathematicum est impossibile. q. 7. ar. 3. (ad. 4.
Infinitū eē aliqō creatū nō icōuenit vt eui duratio. q. 10. ar. 5.
Infinitū i diuisiōe inuenit: hz nō in additiōe. q. 7. ar. 3. ad. 3.
Infinitū in poa eē in itellectu nō incōuenit. q. 87. ar. 1. ad. 2.
Infinitum licet nō repugnet magnitudini repugnat tñ cuilibz speciei magnitudinis. q. 7. ar. 3. ad. 2.
Infinitum quare nō hz rōnem cognoscibilis. q. 86. ar. 1. ad. 1.
Infinitū qō hz quātitatē dr̄ māe attribuitur. q. 7. ar. 1. ad. 2.
Infinitū quomodo sumitur a mathematicis. q. 7. ar. 3. ad. 1.
Infim scōz formā ē marie cogscibile hz ñ hz māz. 12. ar. 1. ad. 2
Infinitū hz q̄titatē ꝙre ñ ē cognoscibile. q. 14. ar. 12. ad. 1. 2.
Informitas māe quō itelligit ꝑcessisse eius formatōez. 69. ar. 1.
Ingenitū dupliciter ꝓt significari. s. absolute ⁊ relative. q. 33. ar. 4. (ad. 3.
Inherendi vltimo fini necessitas. q. 62. ar. 8.
Immaterialitas cuiuslibet rei est cā ꝙ sit cognoscitiua: ideo ōs est in summo cognitionis. q. 14. ar. 1.
Immaterialitas est ratio incorruptibilitatis rei. q. 50. ar. 5.
Impossibile est ⁊ magis deo repugnat facere preteritum nō fuisse: q̄ mortuum suscitare. q. 25. ar. 4. ad. 1.
Impssiões ex sensibilib⁹ relicte i spiritib⁹ ꝓuant. q. 111. ar. 3.
In ꝓnō creauit ōs celū ⁊ terrā ⁊c. diuersimode ꝓt exponi. q.
In ꝓnō creauit ōs celū ⁊ terrā tripliciter exponitur ad excludendum tres errores. (61. ar. 3. ad. 3. q. 46. ar. 3.
In ꝓnō erat verbū vt plato dixit quō itelligit. q. 32. ar. 1. ad. 1.
Impugnatio hois quō est a deo ⁊ a demōe: ipsa ipugnatio ē a demone: hz ordo ipugnationis est a deo. q. 114. ar. 1.
In separatis a materia idem est intellectus ⁊ quod intelligit quomodo habet veritatem. q. 87. ar. 1. ad. 3.
Instās pm in āgelis itelligit rādere opatiōi meritis ei⁹ q̄ se i se ipsuz ꝓuertit ꝑ vespertinā cognitionē. q. 63. ar. 6. ad. 4.
Intellective partis hominis ⁊ angeli differētia penes retardationem inclinationis. q. 62. ar. 6.
Intellectuale non hz rationez vltime differentie respectu bo/

Tabula

minis ⁊ angeli: sed potius generis. q.75.ar.7.ad.2.
Intellectual opatiois ē duplex ꝑn^m in itelligēte. q.105.ar.3.
Intellectū agentez necessitas ponēdi est ꝓp abstractionez spē/
cierum a fantasmatibus. q.79.ar.3.
Intellectū ē vnū tm̄ ⁊ ñ plā pliū itellectuū. q.76.ar.2.ad.4.
Intellectū sēz suā spēz ē pfectio intelligētis. q.14.ar.5.ad.2.
Intellect⁹ agēs est sua actio hz intelligi talis p̄dicatio p ꝓcomi
tantiā ⁊ non per essentiā. q.54.ar.1.ad.1.
Intellect⁹ agēs ⁊ possibil' qr̄ nēcio ponunt̄ i nob. q.54.ar.4.
Intellect⁹ agēs quō operat̄ circa fantasmata. 85.ar.1.ad.4.
Intellect⁹ angeli ⁊ hois genere nō differūt. q.79.ar.8.ad.3.
Intellect⁹ āgeli hois ⁊ dei dīa exīdi i actu vl' i po^a. 79.ar.2.
Intellect⁹ āgeli quō sp ē i actu respectu cōnāliuz spēz ⁊ in po^a
q: q nāliter cognoscit nō sp ꝓsiderat. q.58.ar.1.
Intelis creat⁹ qs̄ hz ꝓportōez ad dei cognitōez. 12.ar.1.ad.4.
Intelis creat⁹ quō ꝓt eleuari ad ea q̄ excedūt suā nāz. q.12.ar.
Intellectus diuersus modus ēcndi. s. in po/ (4.ad.3.
tentia in actu: ⁊ in habitu. q.79.ar.6.ad.3.
Intellectus diuinus mensura est rez que nostri intellect⁹ ve
ritatis sunt mensura. q.21.ar.2.
Intellectus diuinus vt se intelligat quare nō intelligit alia: sic.
intellectus noster. q.14.ar.2.ad.3.
Intellectus dupliciter est in potentia. primo sicut ante adisce/
re: secundo sicut ante considerare. q.58.ar.1.
Intellectus est in actu per spēm intelligibilē ad quam consequt
inclinatio que est voluntas. q.19.ar.1.
Intelis ē simplicior ⁊ abstractior volūtate simpl'r ⁊ absolute.
Intellect⁹ est supra ips̄ qō est numerus mo/ (q.82.ar.3.
tus ⁊ quō tempus est in angelis. q.85.ar.4.ad.1.
Intellectus ⁊ extimatiue cōparatio in cognoscēdo respectu co
gnitionis sensus. q.78.ar.4.ad.4.
Intellectus ⁊ sensus conuenientia ⁊ differentia: respectu obie
cti in patiendo. q.75.ar.3.ad.2.
Intelis ⁊ s. sus i actu sūt itellectū ⁊ sēsatū i actu. 55.ar.1.ad.2.
Intellect⁹ ⁊ volūtas tm̄ ista sunt in angelis. q.79.ar.1.ad.3.
Intellectus ⁊ volūtatis dīa tendēdi in ꝓpria oba. q.16.ar.1.
Intellectus ⁊ volūtatis pfectio in quo ꝓsistit. q.59.ar.3.ad.2.
Intellectus ⁊ voluntatis solū anima est subm: sensitiua aut vero
virtuz coniunctum. q.77.ar.8.
Intellectus imaginationis ⁊ sensus differentia in rerum ap/
prehensione. q.57.arti.1.ad.2.
Intellectus in prima obiecti apprehensione perfectā de re nō
habet cognitionem: sed successiue. q.85.arti.5.
Intellectus est in pncipio sicut tabula rasa ⁊ refutatio oppositē
opinionis platonis. q.84.arti.3.
Intellectus intelligens rez aliter q̄s est: est falsus dupliciter ex
ponitur. q.13.ar.1.ad.3.
Intelis hz sit supra tps̄ tm̄ ꝓpōni ⁊ diffinitiōi ipsi⁹ tps̄ iadiūgit
duz se ad fantasmata conuertit. q.85.ar.5.ad.2.
Intellectus noster ita se hz in ordine intelligibiliū sicut materia
in ordine materialium. q.14.ar.2.ad.3.
Intellectus noster non pōt plura simul actu itelligere: nisi que
per vnam speciem cognoscit. q.86.arti.2.
Intelis nr̄ p spēz itelligibilē ifinita cognoscit. q.14.ar.12.
Intelis nr̄ qr̄e app̄hēdit simplicia p modū ꝓpositōz. 13.ar.12.
Intellectus noster qr̄e cognoscit cōponendo ⁊ diuidendo co/
gnita quidditate. q.58.ar.4. (ad.4.
Intelis nr̄ sic vtute ē ifinitus: ita cognoscit ifinituz. q.86.ar.2.
Intellectus passiui diuersoz acceptio. s. pro appetitu sensitiuo
⁊ pro virtute cogitatiua. q.79.ar.2.ad.2.
Intelis p sil'itudinē obi fit i actu: ñ aūt volūtas.
Intellectus potētialis dr̄ separatus: q: nō est actus alicuius or
gani: ⁊ multo magis agens. q.79.ar.5.ad.1.
Intellectus practicus nō mouet nisi mediante apprehensione
particulari. q.86.ar.1.ad.2. (arti.5.
Intellectus ꝓncipioz quō ē cā ꝓclōnis ⁊ scie ⁊ quō nō. q.19.
Intellectus q̄drupliciter distinguit̄. s. agens potētialis in habi
tu ⁊ adeptus. q.79.arti.10.
Intelis qr̄e ñ pōt plā fil' itelligē p diuersas spēs. q.12.ar.10.
Intellect⁹ qp fil' diuersis spēbus eiusdē generis pficiat̄ ad itel
ligēdū diuersa in actu ē impoſe. q.85.ar.4.
Intelis qp sit vn⁹ oīuz hoīuz: n. l'plici rōne ē ipoſe. 76.ar.2.
Intellect⁹ quō dr̄ pati: hz itelligē sit ei⁹ pfectio. q.79.ar.2.
Intellectus reflectens se super actum suum cognoscit actuz ⁊
speciem vt quod. q.85.arti.2.
Intellectus spēs intelligibilis intelligēs intelligere ⁊ quod itel/
ligitur: sunt vnum ⁊ idem in deo. q.14.ar.4.
Intellect⁹ speculatiui ⁊ practici: dīa ex pte finis. q.79.ar.11.
Intellect⁹ volūtas ⁊ nā re in oī creatura differūt. q.59.ar.2.
Intelligētia non pōt aliā producere intelligentiā neqz agens nā
le aliquā naturam absolutam. q.45.ar.5.ad.1.
Intelligere ē opatio existētis in actu per formā: cuius ipsa ē pn
cipium demonstratio aristotelis. q.76.ar.2.
Intelligē est opatio rei subsistētis in corpore. q.75.ar.2.
Intelligē est ꝓpria hois opatio inquātū est hō. q.76.ar.1.
Intelligere ⁊ ratiocinari circa veritatem dīa. q.79.ar.8.
Intelligere ⁊ velle nō sunt actus designātes precessionē alicu
ius rei distincte a deo. q.41.ar.4.ad.3.
Intelligere non est absqz fantasmate. q.85.ar.1.
Intelligere nō est operatio vtutis organice. q.76.ar.1.
Intelligere nō ē sine corpe quō intelligit̄. q.75.ar.2.ad.3.
Intelligē rē aliter q̄s ē: quō ē vez vel falsuz. q.85.ar.1.ad.1.
Intelligibile tripliciter ē in itellectu. s. in actu: in habitu: ⁊ vt ad
aliud relatum. q.107.ar.1. (28.ar.4.ad.2.
Inte ligibiles rel'ones i nob i infinitū ꝓcedūt: qz nō in deo. q.
Intelligibilia p corpoz sil'itudines itelligimus. q.1.ar.9.
Irascibile ⁊ concupiscibile in diuersa ⁊ distincta pncipia re/
ducuntur. q.81.ar.2.
Irascibile ⁊ concupiscibile non respiciūt boni vlem rōnez: sed
solū delectabilis ⁊ repulsiui. q.82.ar.5.
Judicam⁹ aliqd rōne ⁊ findere si nāliter. q.79.ar.12.ad.3.
Judiciū est determiatio siue ꝓclusio ꝓsilj. q.83.ar.3.ad.2.
Judiciuz pfectum scie naturalis haberi nō pōt de rebus nāli/
bus: nō cognitis sensibilibus. q.84.ar.8.
Justicia est duplex. s. cōmutatiua ⁊ distributiua. q.21.ar.1.
Justitie originalis est triplex subiectio. q.95.ar.1.
Justi quare in hoc mundo affliguntur. q.21.ar.4.ad.3.
Argiri rebus perfectiones ad dei bonitatē institiaz
I mīaz ⁊ liberalitatē ptinet. q.21.ar.3.
Lex noua excellētior ē antiq̄. q.112.ar.2.ad.1.
Liber de spiritu ⁊ anima: non est autenticus neqz
augustini. q.77.ar.8.ad.1.
Liber mortis qr̄e nō ponit̄ sic liber vite. q.24.ar.1.ad.3.
Liber vite solū noticiā dic̄ electoz i vitā glie. q.24.ar.2.
Libero arbitrio ⁊ lege nāli hō sufficiēter non pōt vitare malū
propter anime passiones. q.113.ar.1.ad.1.
Libertas arbitrij maior est in angelis qui peccare nō possunt:
qs̄ in nobis qui peccare possumus. q.62.ar.8.ad.3.
Libertas arbitrij vt dicit remotionem coactionis non suscipit
magis ⁊ minus que in superioribus angelis nobiliori mo/
do est q̄s in inferioribus. q.59.ar.3.ad.3.
Liberū arbitriū ē potētia denoīata ab actu. 83.ar.2.ad.1.
Libex arbitriū nō ē eoz q̄ nāli instinctu volum⁹. q.19.ar.10.
Libex arbi. nō est sufficiēs cā merendi. q 62.ar.4.
Libex arbitrū qd sit ex electiōe rō sumēda est. q.83.ar.3.
Libex ar. vt cā pticularis ocurrit ad meritū glie. q.23.ar.5.
Loca aquis duo assignantur positione contraria: non tamē ea/
dem: sed ratione diuersa. q.68.ar.3.ad.1.
Locutio āgeli i sola itelligibili opatione ꝓsistit. q.107.ar.4.
Locutio ē itelligibil'ordiatio ad altez p volūtatē. q.107.ar.1.
Locutionis hois ⁊ angeli differentia. q.107.ar.1.ad.1.⁊.2.
Loc⁹ ab ancitate i hac scia ei⁹ dignitati ñ derogat. 1.ar.8.ad.2.
Locus nō est penalis aīe vel angelo q̄si afficiēs alterādo nām
hz q̄si afficiens voluntatē ꝓtristādo. q.64.ar.4.ad.1.
Loc⁹ padisi qb⁹ medijs secludit̄ a nra habitatiōe. 102.ar.1.ad.3.
Locus temperatus requiritur vt generatio hominum ⁊ per
fectorum animaliū fiat. q.91.ar.2.ad.2.
Lucē nō hr̄e modū spēz ⁊ ordinē quō itelligit̄. 5.ar.5.ad.5.
Lumē in medio nō hz ee intētionale sed reale. q.67.ar.3.
Lumē itelis nri ē q̄dā diuini lumis pticipatio. q.84.ar.5.
Lumē intel's nri ē q̄daz ipressio ꝓme vitatis. q.88.ar.3.ad.1.
Lumen intellect⁹ est veritatis manifestatio. q.106.ar.1.
Lumē nō est sil'itudo q̄ dei essentia videt̄. q.12.ar.5.ad.2.
Lumen quare non habet contrarium ⁊ quomodo facit colo/
res in actu siue visibiles. q.67.ar.3.ad.2.⁊.3.
Luminaria quare magna dicuntur. q.70.ar.1.ad.5.

Tabula

Luminaria pp tria hoibus vtilia deus creauit. q.70.ar.2.
Luna q plena facta fuerit ẽ satis pbabile. q.70.ar.2.ad.5
Lux primo producta cuius nature fuit. q.67.ar.4.ad.2.
Lux sol' i p° triduo fuit iformis ⁊ q̃rta die formata. 68.ar.1.
Magi pharaonis q defecerint i tertio signo. quid in
m telligitur. q.32.ar.1.ad.1.
Magi pharaonis serpentes ⁊ ranas quos fecerũt
naturaliter facti sunt. q.114.ar.4.
Magis ⁊ minus mutabilia sunt que magis ⁊ minus ab eter
nitate recedunt. q.10.ar.5.
Magis ⁊ min⁹ quõ diuersificãt spẽz ⁊ quõ ñ. 50.ar.4.ad.2.
Magis vle ꝓpat ad min⁹ vle: vt totũ ⁊ vt ps. 85.ar.3.ad.2.
Magis vlia via gnationis sũt ꝑora minus vlibus: sz via pfe/
ctionis minus vniuersalia sunt ꝓiora. q.85.ar.3.ad.1.
Magister docendo nihil directe causat in intellectu discipuli
sed ipsum mouet vt virtute sui intellectus formet intelligi/
biles conceptiones. q.117.ar.1.ad.3.
Mala ñ ẽ q̃libet boni remotio negatiue accepta sz p̃natiue.q.
Malũ boni dicit p̃uationẽ ⁊ quid sit ex bo/ (48.ar.3.
ni rõne oportet accipere. q.48.ar.1.
Malum culpe est secundum q quis se subdicit ab ordinatio
ne diuini intellectus. q.17.ar.1.
Malum culpe ⁊ pene dicitur per subtractionẽ forme vel de
bite operationis. q.48.ar.5.
Malũ dicit̃ qõ exit ab ordine boni particularis ⁊ nihil quod
exit ab ordine prouidentie. q.103.ar.7.ad.1.
Malũ eẽ vt i plr̃⁹ ⁊ bonũ vt i pauciorib⁹ quõ ꝓtigit. 63.ar.
Malũ hz cãm p accidẽs ⁊ p se. q.49.ar.1. (9.ad.1.
Malũ nõ hz rõnez appetibilis p se sz p accñs. q.5.ar.2.ad.3.
Malũ quõ ẽ i deo vt scitũ ⁊ nõ vt cãtuz ab eo. 18.ar.4.ad.4
Malũ simplr̃ nõ tollit modũ spẽz ⁊ ordinẽ. q.5.ar.5.ad.3.
Malum vt in pluribus in hoibus accidit q: bonum sensus⁹ ⁊
non rationis sequitur: sed in generabilibus ⁊ corruptibilib⁹
vt in pauciorib⁹. q.49.ar.3.ad.5.
Malũ vt malum aliquo appetitu siue naturali siue animali si/
ne intellectiuo appeti est impossibile. q.19.ar.9.
Manifestatio veritatis non semper est illuminatio nisi ordi/
net in deum. q.109.ar.3.
Mathematica nõ hñt rõnem finis ⁊ boni. q.5.ar.3.ad.4.
Mathematicus nõ demfat p cãz efficiẽtez. q.44.ar.1.ad.3.
Mare est terminus oĩum aq̃ruz in qõ cõfluunt oẽs aque oc
cultis vel manifestis meatibus. q.69.ar.1.ad.3.
Mas ⁊ femina i hoib⁹ ꝓiũgunt̃ nõ solũ pp gnatiõis necitatẽ
vt in alijs alalib⁹: sz pp domesticã vitã in q̃ sunt q̃dã opera
viri ⁊ femine ⁊ in qua vir est caput mulieris. q.92.ar.2.
Materia celi est in potẽtia trĩ ad vnam formã. q.97.ar.1.
Materia corporis celestis nõ compatit̃ secũ p̃uationẽ alteri
us forme. ideo celũ est incorruptibile. q.9.ar.2.
Materia dr̃ vna non vnitate alicuius forme: sed per omniuz
formarum remotionem. q.16.ar.7.ad.2.
Materia diuiditur in partes ratione quantitatis: qua remota
remanet substantia indiuisibilis. q.50.arti.2.
Materia est de intrinseca rõne rei naturalis. q.75.arti.4.
Materia est duplex communis ⁊ signata: cõmunis ẽ de spe/
cie. sed non signata. q.85.ar.1.ad.2.
Materialia ꝑexistũt in angelis simplicius ⁊ immaterialius q̃z
in ipsis rebus multiplicius trĩ q̃z in deo. q.57.ar.1.
Materia ingenita dr̃ q: nõ hz subz de quo sit: ⁊ celũ ingenituz
dr̃: q: nõ hz ꝑiũ ex quo generetur. q.46.ar.1.ad.3.
Materia itelligibilis cõis a qua nõ abstrahit mathematicus ẽ
substantia ꝑm q subiacet quãtitati. q.85.ar.1.ad.2.
Materia ñ põt eẽ sine forma eo q formã pticipet. q.3.ar.2.
Materia prima cognosci non potest: nisi secundum proportio
nem ad formam. q.87.ar.1.
Materia ꝓma hz nõ existat trĩ bonũ qõdã est. q.5.ar.2.ad.1.
Materia prima mutari ad formã non potest: nisi a deo vel a
composito ex materia ⁊ forma. q.117.arti.3.
Materia prima nõ existit in rez natura p seipsam: neq; secun
dum potentiã est infinita simpliciter. q.7.ar.2.ad.3.
Materia ꝓma q̃re est in po[a]: cũ sit sp sub forma. q.55.ar.1.
Materia p[a] q itelligat̃ sine forma iplicat ꝯdictionez nec sub
aliq̃ forma cõi fuit creata: sz sub distinctis formis. q.66.ar.1.
Materia ꝓma quõ hz ideã in deo. q.15.ar.3.ad.3.
Materia prima quo modo preintelligitur distincta ante forme
introductionem. q.76.ar.6.ad.2.
Materia q ñ sit vna supioz ⁊ iferioz: pbatio Arist. 66.ar.2.
Materia q sit vna corpaliũ ⁊ spũaliuz ẽ ipossibile. q.50.ar.2.
Materia quomodo dicitur appetere bonũ ⁊ ratione appeti/
bilis non habere. q.5.ar.3.ad.3.
Materia sicut est pp formam ita forma que est actus primus
est propter opationez que est actus secũdus. q.105.ar.5.
Materiã moueri ad formã est ipsaz reduci de potẽtia ad actũ
a potentia actiua. q.105.ar.1.
Mãe duplr̃ ꝺditõ: ad formã. s. ⁊ ad corruptõz. 76.ar.5.ad.1
Materie ⁊ intellectus diuersa ratio recipiendi formas ⁊ di/
stinctiones. q.75.ar.5.ad.1.⁊.2.
Materie fetus statim ineſt a p̃m° forma vegetabilis sz actuz
primũ ⁊ non fm actũ secundum. q.118.ar.1.ad.4.
Materie iferioz ⁊ supioz distinctio ⁊ dria. q.84.ar.3.ad.1.
Materie magis repugnat esse sine forma q̃z accidenti sine su/
biecto. q.66.ar.1.ad.3.
Materie nõ ẽ determinatũ eẽ nisi p formã. q.44.ar.2.
Mediũs duob⁹ aliqd cognosci pt siñ ꝟpugnãtia. 58.ar.7.ad.3
Mediũ aliqd eẽ iter mãz ⁊ formã: penit⁹ ẽ ipotẽ. q.76.ar.6.
Mediũ cognitiõis ẽ duplex: qõdã ẽ in quo res visa fit̃ cũ me
dio videt̃: aliõ p cui⁹ noticiã i aliqõ cognitũ deuenimus. q.
Medium quõ datur inter subaz ⁊ acci/ (94.ar.1.ad.3.
dens: vt anime ꝓprietates. q.77.ar.1.ad.5.
Melius est quod in se bonuz est: ⁊ alijs causa bonitatis: q̃z q
solum sibi bonum est. q.103.ar.6.
Memoria itellectiua nõ est obi p̃teriti vt p̃teritũ est: sz sensiti/
na tm̃ q̃ singulariũ est apphensiua. q.79.ar.6.
Memoria intelligentia ⁊ voluntas: q sint tres potẽtie non est
de intentione augustini. q.79.ar.7.ad.1.
Memoria itelligẽtia ⁊ volũtas: quõ sũt vna eẽntia. q.77.ar.
Mens est spiritus vel essentia vel substan/ (1.ad.1.
tia: quomodo intelligitur. q.79.ar.1.ad.1.
Mẽsure diuersa rõ eẽ. s. rei eterne eniterne ⁊ icorruptibil'rei.
Meritũ penes gratie ⁊ operis quantita/ (q.10.ar.5.
tem compensat̃: que est duplex. q.95.ar.4.
Metaphorice dicta de deo solum similitudinẽ important sine
significant ad creaturas. q.13.ar.6.
Metaphorice q̃dã dr̃ de deo ⁊ quedã ꝓpie. q.9.ar.11.
Metaphorice q̃dã noia dr̃ de deo ⁊ q̃dã ꝓpe. 13.ar.3.ad.1.
Mibi minimo sanctorum data est gratia illuminare ⁊c. dupli
citer exponitur. q.117.ar.2.ad.1.
Milia miliũ ministrabãt ei ⁊c. q̃liter exponit̃. q.112.ar.4.ad.2.
Minima cognitio altissimarum causaruz desiderabilior est oi
cognitione inferiorum. q.1.ar.5.ad.1.
Ministeria angelor eis vtilia sunt: inquantũ sunt quedã pars
ipsorum beatitudinis. q.62.ar.9.ad.2.
Miracula sunt p̃ter vtutes actiuas ⁊ potẽtias passiuas nãles:
non tm̃ preter rationes ideales. q.115.ar.2.ad.4.
Miracula qualiter fiũt per magos demones ⁊ per bonos ⁊
malos christianos. q.110.ar.4.ad.2.
Miracula quomodo conuenit viris sanctis facere mortuis
vel viuis. q.108.ar.8.ad.2.
Miraculum dicitur per comparationem ad facultatem natu
re: quam tripliciter potest excedere. q.105.ar.8.
Miraculũ dr̃ quod hz causam occultã: excedentẽ nãe faculta
tem: ꝟsuetudinem ⁊ ordinem. q.105.ar.7.ad.2.
Miraculũ duplex acceptio. s. stricte ⁊ large. q.114.ar.4.
Miseria: ꝓprie est defectus rationalis creature quam cõue
nit esse felicem. q.21.ar.4.
Missio ꝓportat originẽ ⁊ nouũ modũ eẽndi in alio. q.43.ar.1.
Missio inuisibilis fit per gratie inhabitationem ⁊ quandam p
gratie innouationem. q.43.ar.6.
Missio visibilis. s. s. ad christũ ⁊ ad alios sanctos multiplex su
it ad diuersos denotandũ effectus. q.43.ar.7.ad.6.
Mitti nõ conuenit ei qui nõ ꝓcedit ab alio. q.43.ar.4.
Mitti quibus ordinibus conuenit ad exterius ministeriũ. qui
bus disponere ⁊ quibus non. q.12.ar.4.
Mitti quomõ dr̃nter ꝓuenit filio ⁊. s. s. filio vt actor sanctifica/
tionis: spũi sancto vt donũ sanctificationis. q.43.ar.7.
Mobilia diuersa diuersimode mouentur secundum etiã vni
us motoris motionem. q.103.ar.5.ad.2.

Tabula

Mobilia ⁊ possibilia reducuntur in vnam causam simpliciter immobilem. q.2.ar.3.ad.2.

Mobilia ⁊ variabilia omnia per immobilia ⁊ invariabilia mouentur ⁊ regulantur. q.113.arti.1.

Modi videdi sūt quatuor: scz qtuor gradus viuētiū. q.78.ar.1.

Modus essendi rez est triplex. s. dei angeli ⁊ nāe corporalis: cuius aia naturaliter est cognoscitiua. q.12.ar.4.

Modus recipiendi speciem obiecti ab intellectu non est p̄p̄rietas materie. q.50.arti.2.ad.2.

Modus spēs ⁊ ordo aliter in deo ⁊ aliter in creaturis esse dicuntur. s. sicut in causa ⁊ causato. q.6.ar.1.ad.1.

Modos species ⁊ ordo sunt bona non alia bonitate: sed ipsis alia bona sunt. q.5.arti.5.ad.2.

Mors accidit animali ex impotentia virtutis nutritiue: siue corruptiue. q.119.arti.1.ad.4.

Mortui qn̄ viuis appareāt vel diuina fit dispensatione: vel boꝝ vel malorꝝ angelorꝝ fit operatione. q.89.ar.8.ad.2.

Motor celi ē cā gnātiōis ⁊ corruptiōis inferiorꝝ. q.68.ar.2.ad.3.

Motus celi est cā transmutationū nāliū non tm̄ transmutationū q̄ sunt p̄ter ordinē nature. q.91.ar.2.ad.3.

Motor celi ē nālis pp̄ principiū actiuū intrinsecū: scz passiuū quō dici nālis p̄ principiū intrinsecū. q.70.ar.3.ad.4.⁊.5.

Motus dilectionis angelorum in deum est duplex. s. naturalis ⁊ gratuitus. q.63.arti.1.ad.3.

Motus diurnus cōis totius celi: cā est distinctionis diei ⁊ noctis: diez vero tempoꝝ ⁊ annoꝝ speciales distinctiones sunt p̄ spāles motus stellaꝝ. q.70.ar.2.ad.3.

Motus diurnus p̄ingētis gnātiōis ē cā: q vō ē p̄ zodaicū cā ē diuersitatis scz gnationē ⁊ corruptionē. q.104.ar.2.

Motus duplr̄ sumit. s. cōiter vt ē actus pfecti sicut intelligere ⁊ sentire ⁊ p̄p̄rie vt est actus. s. mobilis. q.18.ar.1.

Motus est duplex in celo: vnus communis qui causat diez ⁊ noctem. alius diuersificatus secundum quem diuersificant dies menses ⁊ anni. q.67.arti.4.ad.3.

Motus ē vt vita q̄dā nāe olb̄ existētibus. q.18.ar.1.ad.1.

Motus ⁊ quies quo modo deo attribuntur. q.73.arti.2.

Motus inferiorum corporum in corpus celeste sicut in causam reducuntur. q.115.arti.3.

Motus localis instantaneus non potest dari. q.67.arti.2.

Motus localis q̄re pfectior: ē ceteris motibus. q.110.ar.3.

Motus partis intellectiue in hominem retardatur ⁊ nō in angelo ratione sue compositionis. q.62.ar.6.

Motus quidā consequit formā vt grauium ⁊ leuiū ⁊ quidā est via ad formā vt calefactio. q.105.ar.2.

Motus q est a motore p̄iuncto p̄p̄riū vite est opus: qui vō a moto separato opus vite esse non potest. q.51.ar.3.ad.3.

Motor quilibet sp̄ supponit aliquid immobile. q.94.ar.1.ad.3.

Motu locali mārie aliquoꝝ distinctio manifestat. q.70.ar.1.

Mouētia seipsa ⁊ mota respectu finis triplici gradu pfectiōis distinguunt. s. m magis ⁊ minus pfectus. q.18.ar.3.

Mouēs ē duplex. s. nō motū mouens vniformiter ⁊ nō motus p̄ se sed p̄ accns mouēs difformiter. q.75.ar.1.ad.1.

Mouens sicut dr̄ qō dat formam que est p̄ncipiū motus in corporalibus ita ⁊ mouens dicitur quod causat formam in tellectualis operationis. q.105.ar.3.

Mouē p̄tigit duplr̄. s. p̄ modū finis ⁊ p̄ modū efficictis. q.82.ar.4.

Mouere corpora localiter quare q̄dam separata possunt ⁊ quedam non. q.117.ar.4.ad.1.

Moueri ab obiecto non est de ratione cognoscentis inquantū huius: sed inquantū est in potentia. q.56.ar.1.

Moueri a se ⁊ ab alio ñ sp̄ dic̄ coactionē ⁊ p̄dictionez. q.105.

Moueri contra nām est ab eo qui naturalem inclinationem non dedit. q.105.ar.6.ad.1.

Moueri ⁊ mutatū ee motū p̄tiui ⁊ discreti dria. 53.ar.2.ad.3

Moueri ⁊ pati itellis ⁊ aliox mobiliū equoce dr̄. 14.ar.2.ad.2

Moueri ⁊ gesce ñ ad diuersas scz ad vnā r̄ducūt pām. 79.ar.8

Moueri sufficiēter nō pōt aliqō mobile niſi vtus mouētis excedat vel adeāt vtutē mobilis passiuā. q.105.ar.4.

Moueri vel mouere quō deo conuenit. q.9.ar.1.ad.1.

Mulier qr̄ ō costa viri sit formata duplex fuit sigificatō. 92.ar.3

Mulier respectu particularis nāe est aīal occasionatū: sed non respectu nature vniuersalis. q.92.ar.1.ad.1.

Multa mala i reb⁹ ōs p̄mittit ne mlta bona impediāt. q.23.ar.5.

Multiplicatio numeralis nō intendit ab agente sed formalis. q.50.ar.4.ad.4.

Multiplicatio specierum ⁊ indiuiduorum non est p̄m eādem rationem. q.62.ar.6.ad.3.

Multiplicitas nominis non p̄m predictionem: sed p̄m significationem attenditur. q.13.ar.10.ad.1.

Multitudo ex vnitatibus p̄stituit nō scz qr̄ rōnē indiuisiōis habent sed scz id qō de entitate habent. q.11.ar.2.ad.2.

Multum duobus oppositis opponitur. s. vni ⁊ pauco scz duplicem acceptionem. q.11.ar.2.ad.3.

Mundū esse eternum demonstrari non potest neq; rationes Aristotelis hoc demonstrant. q.46.ar.1.

Mundum incepisse neq; per causam neq; per effectum demonstrari potest. q.46.ar.2.

Mutabilitati oīs creatura subiecta est vel p potentiaz q̄ est in deo vel p potentiā in creaturis existētez. q.9.ar.2.

Mutationis perfectio ⁊ dignitas a termino ad quem est: ⁊ non a quo. q.45.ar.1.ad.2.

n

Narratio hīstorie in sacra scriptura semper p̄ veritate ⁊ fundamēto tenenda est. q.102.ar.1.

Nati ex adā i statu innocētie poterāt peccare. q.100.

Natiuitas filij scz intellectū filiatio(ar.2.ad.1.

nez p̄cedit: ⁊ p̄m qr̄ est cōstituitur persone filij. q.40.ar.4.

Nā assūpta a vbo qcgd de ea dr̄: ⁊ ō filio ōi dr̄. 43.ar.7.ad.1

Natura corpalis agit vt istrm̄ spūalis vtutis. q.118.ar.2.ad.3.

Natura corpalis cōparat ad aīaz sic mā ⁊ instrz. q.78.ar.1.

Natura directe intendit perpetuuz ⁊ incorruptibile: corruptibile vero indirecte. q.98.ar.1.

Natura diuia i filio nō gnāt neq; p̄ se neq; p̄ accns. humana vō in nob̄ p̄ accns gnāt ⁊ corrūpitur. q.39.ar.5.ad.2.

Nā est po⁹ gnātiua q̄ generans sibi sile pducit. q.41.ar.5.

Natura ⁊ voluntas quō differūt in causando ⁊ q̄re nā determinatur ad vnū ⁊ non voluntas. q.41.ar.2.

Natura ex determiato p̄n⁹ determinat ad vnū ⁊ ex determinata mā aliqd pducit in determiata spē. q.92.ar.2.ad.2.

Nā hūana ⁊ angelica p̄pate ad gnaz sūt eq̄les scz hūana in xpo est magis dilecta ⁊ perfecta. q.20.ar.4.ad.2.

Natura intellectualis sibi relicta potest a rectitudie deficere ⁊ peccare: ⁊ quid est peccatum. q.63.ar.1.

Natura q̄re dr̄ de materia ⁊ forma. q.29.ar.1.ad.4.

Natura quelibet intellectualis naturaliter intendit in bonuz ⁊ per accidens in malum. q.63.ar.4.

Natura rōnez p̄incipij ip̄ortat: nō aūt essentia: ideo ordo nāe in diuinis dr̄ ⁊ nō essentie. q.42.ar.3.ad.4.

Natura semp̄ pducit qō est pfectius ⁊ melius ex sui inclinatione vel semp̄ vel vt in pluribus. q.103.ar.1.

Nāle desideriū inest rōali creature cognoscēdi deū. q.12.ar.1.

Naturalis nō querit cognoscere rez naturas niſi vt sciat rationes eoꝝ que videntur p̄m sensum. q.84.ar.8.

Necessariū ē duplex. s. absolutū ⁊ ex suppositione. q.19.ar.3.

Necessarium ⁊ contingens q: consequuntur ens inquātū ens cadunt sub diuina p̄uidentia. q.22.ar.4.ad.3.

Necessariū quomodo pōt desinere esse. q.50.ar.5.ad.3.

Necessitas huius conditionalis: si deus sciuit aliquod futuruz ergo illud erit. q.14.ar.13.ad.2.

Necessitas huius scientie. q.1.ar.1

Necitas māe qn̄ sit tal' dispōnis ex forma rō sumi dz. 76.ar.5.

Necessitas nālis in hīdis rebus qbus determinant ad vnuz est q̄dā impressio dei dirigētis ad finē. q.103.ar.1.ad.3.

Necessitas ponendi potentiam generatiuam in rebus animatis ⁊ non inanimatis. q.78.ar.2.ad.2.

Necessitas triplex. s. absoluta finis ⁊ coactionis que voluntati repugnat. q.82.ar.1.

Necessitas vnionis anime ad corpus. q.101.ar.1.

Necessitas ⁊ p̄tigētie effectuū cā ē diuia volūtas. q.19.ar.8.

Negatio ad genus affirmatiōis reducitur. q.13.ar.4.ad.3.

Negatio diffiniēs nō ē aliqd ei⁹ qō diffinit. q.10.ar.1.ad.1.

Negatio p̄rinatio ⁊ contraria quō differunt. q.17.ar.4.

Nihil ē in ītellectu qn̄ p̄us fuerit i imagiatiōe. q.86.ar.2.ad.2.

Nihil inuenit in reb⁹ qō sit totaliter malū. q.103.ar.7.ad.1.

Tabula

Nomẽ analogũ ꝓ significationẽ acceptũ in einsdẽ nois diffinitione ponit ꝓ alias significatiões acceptum. q.13.ar.10.
Nomen collectiuũ duo ꝑportat in sui significatiõe.s.pluralitatem ꝯ vnitatem ordinis. q.31.ar.1.ad.2.
Nomen nature quõ a viuentibus tractum est. q.115.ar.2.
Nomen ꝓprium est illud ꝑ quod res cuius est ab omni alia re discernitur. q.33.ar.2.
Nomẽ ẽẽto cõis tãto ꝓuenienti assumit i diuinis.33.ar.1.ad.1.
Nomen quod deo attribuimus totam diuinam perfectionẽ perfecte significare non potest. q.13.ar.2.
Nomina adiectiua numerum hñt a suppositis: substantia vo a forma significata per nomen. q.36.ar.4.ad.7.
Noia essentiam significantia substantiue in singulari ꝓdicãtur: adiectiua vero in plurali. q.39.ar.3.
Noia in quoꝝ significato modus ꝛmpfectus ꝓticipate pfectionis icludit: metaphorice deo attribuunt. q.13.ar.3.ad.1.
Noia ītentionũ quõ ponunt i rez diffinitiõib⁹. q.29.ar.1.ad.3.
Nomina licet a rez ꝓpꝛietatibus imponantur: naturã tamẽ vel substantiam significant. q.13.ar.8.
Nomina ꝓprie deo attribuimus ratione rei significate ꝯ nõ ratione mundi significandi. q.13.ar.3.
Noia q̃ negatiue dicunt de deo vel q̃ relationẽ ad creaturã significãt nullomõ subam dei significant. q.13.ar.2.
Noia que vitare debemus in diuinis ꝯ que non. q.31.ar.2.
Nomina substantiua ꝓ alio supponunt: adiectiua vero non sed copulant. q.39.ar.5.ad.5.
Noib⁹ abstractis ꝯ ꝓcretis q̃re vtimur in diuinis. q.32.ar.2.
Noib⁹ abstractis ꝯ ꝓcretis q̃re deũ noiam⁹. q.13.ar.1.ad.2.
Nominibus ptinentibus ad motũ localem vtimur in omnib⁹ motibus ꝯ in alteratione. q.67.ar.2.ad.3.
Nominis diuersa significatio a quo ꝯ ad quod ꝛponitur ad significandum. q.13.ar.2.ad.2.
Nois duplex ꝓsideratio.s.ꝛ ꝛpositionẽ vl ꝛ vsu3.q.67.ar.1.
Noium multiplicitas nõ secundũ predicationẽ attenditur: sed sẽm ipsoꝝ significationem. q.13.ar.10.ad.1.
Non ens quõ hꝫ rõnem cognoscibilis. q.16.ar.3.ad.2.
Nõ eẽ nulla põt eẽ cã p se: p accns vo sic. q.104.ar.3.ad.1.
Nõ esse quõ est appetibile p accidens. q.5.ar.2.ad.3.
Nõ q̃cũq; ds scit: sunt fuerunt vel erunt. q.14.ar.9.ad.3.
Noxia ñ fuissent boi aialia venenola añ pcñ. q.72.ar.1.ad.6.
Numero senario q ꝓsurgit ex suis partibus quõ correspõdet perfectio diuinoꝝ operum. q.74.ar.1.
Numero ternario adhibuimus deum honorare quomodo habet intelligi. q.32.arti.1.ad.1.
Numerus est duplex. vnus ex diuisiõe materie. ꝯ alius ex diuisione formarum. q.47.arti.2.
Numerus est duplex. vnus ex diuisione quãtitatis. ꝯ alius ex diuisione formarum. q.30.ar.3.
Numer⁹ põdus ꝯ mẽsura: modus spẽs ꝯ ordo: qõ ꝓstat qõ ꝙgruit ꝯ qõ discernit quõ ista ad seinicẽ ꝺducũt. 45.ar.7.
Numerus põdus ꝯ mensura penes formã ꝯ ea que ꝓcedunt ꝯ sequuntur attenduntur. q.5.arti.5.
Nũer⁹ simplr ẽ i deo ñ vt a reb⁹ nũeratis sũpt⁹. 30.ar.1.ad.4
Nutritiua augmentatiua ꝯ generatiua quare dicuntur virtutes naturales. q.78.ar.2.ad.1.
Nutritum quomodo idez consumptis partibus remanet nutrientibus. q.119.arti.1.ad.5.

O Biecta diuersa quõ possunt esse obm vni⁹ ꝯ diuersarum potentiaru m. q.77.ar.3.ad.4.
Obiectum magis vel minus intelligi a diuersis duplicíter contingit. q.85.arti.7.
Obm opatõis ale in triplici ordie põt ꝓsiderari.s. vel vt vnitũ vel vt sensibile vel vt ens vle penes q̃ vegetatiuũ sensitiuũ ꝯ intellectiuum distinguuntur. q.78.ar.1.
Obiectum quomodo in ratione principij ꝯ termini est pluriũ actuum distinctiuum. q.77.arti.3.
Oculi glorificati quõ deũ videbunt. q.12.ar.3.ad.2.
Officioꝝ angelorum executio alia est ducens in finez: ꝯ alia in finis consecutione manens. q.108.arti.7.
Oẽ agens agit aliquo suppositο. deus vero nullo. q.90.ar.3.
Omnipotentia dei necessitatem ꝯ contingentiam non excludit a rebus. q.25.arti.3.ad.4.
Opatio nulli⁹ creature ẽ subsistẽs: hꝫ solũ ipsi⁹ dei. q.54.ar.1.
Opatio q̃dã ẽ factiua finis ꝯ q̃dã meritoria. q.62.ar.4.
Operationis dei ꝯ nature differentia. q.66.ar.1.ad.2.
Opatiõis imanẽtis ꝯ trãseũtis dria ex pte terminoꝝ. 14.ar.2.
Operationum intellectualium quedã sibi locum determinãt: ꝯ quedam non. q.112.arti.1.ad.1.
Opari vel moueri ꝓp finẽ dupliꝛ ꝓtingit. q.103.ar.1.ad.1.
Opari indicare ꝯ itelligere dria cũ sint tres actus nõ diuersificantes potentiã intellectiuã. q.79.ar.9.ad.4.
Opinio abbatis ioachiꝫ q̃ eẽntia gñat essentiã. q.39.ar.5.
Opinio anaxagoꝛe dicentis solẽ esse lapidem ardentẽ ꝯ non esse deum vel aliquid animatum. q.70.arti.3.
Opinio anaxagoꝛe q̃ posuit distinctionẽ rez fieri ꝑ intellectũ distinguẽte res extrahẽdo qõ erat ꝑmixtũ in mã. q.47.ar.1.
Opinio antiquoꝝ de ꝓmi ꝓncipij infinitate quod ponebant materiam. q.7.arti.1.
Opinio ãtiquoꝝ de rez suba ꝯ causis trãsmutationis ꝯ distinctionis eaꝝ q solũ sensibilia ponebant. q.44.ar.2.
Opinio antiquoꝝ negantium aerem esse coꝛpus ꝯ aquam coꝛpus infinitum ponebant. q.68.ar.3.
Opio ãtiquoꝝ ponẽtiũ aiaꝫ eẽ coꝛp⁹ ꝯ ꝑn^m vite. q.75.arti.1.
Opinio antiquoꝝ ponentiũ confusionez excludentẽ omnem distinctionem ꝓeter anaxagoꝛam qui posuit intellectum ĩmixtum. q.66.arti.1.ad.2.in contrarium.
Opinio antiquoꝝ ponentium materiam esse ens in actu stantes omne fieri alterari. q.76.arti.4.
Opinio antiquoꝝ ponentium tempoꝛis eternitatem ꝯ non motus. q.46.arti.1.ad.7. (ad.3.
Opio ãtiquoꝝ q̃ aer sit q̃dã coꝛp⁹ actu infinitũ. q.14.ar.12.
Opinio antiquoꝝ q̃ anima esset coꝛpus ꝯ composita ex ꝑncipijs omnium coꝛporum. q.75.arti.1.ad.2.
Opinio ãtiquoꝝ q̃ aĩa terra q̃ ẽ in ipa: terrã q̃ ẽ extra ipam cognoscit qz simile simili cognosci dicebãt. q.85.ar.2.
Opinio ãtiquoꝝ q̃ ös ẽ coꝛp⁹ ꝯ alioꝝ coꝛpoꝝ ꝑn^m: ꝯ q̃ aĩa est de nã illius coꝛpis: ꝯ ꝑ ꝓns de nã dei. q.90.ar.1.
Opinio antiquoꝝ q̃ dij qui comedebant de quodam cibo facti sunt ĩmortales. q.97.arti.4.arg⁹.3.
Opinio antiquoꝝ q̃ ex nihilo nihil fit. q.45.ar.2.ad.1.
Opinio antiquoꝝ q̃ materia ꝓma est aliquod coꝛpus actu: vtputa aer: ignis: aut aliquid huiusmodi. q.66.ar.1.
Opio ãtiquoꝝ q̃ oẽ mouẽs mouet ꝯ eoꝛ rõ. q.75.ar.1.ad.1.
Opio antiquoꝝ q̃ oẽ qđ videtur est verum. q.85.ar.2.
Opinio antiquoꝝ q̃ posita causa ponitur effectus: ꝯ q̃ oĩa ex necessitate contingunt. q.115.arti.6.
Opio ãtiquoꝝ q̃ raꝝ ꝯ dẽsum sũt ꝑn^a ꝑmaꝝ q̃litatũ elꝺoꝝ. q.115.ar.3.ad.2.
Opio antiquoꝝ q̃ spẽs rez a casu ꝓueniunt: ꝯ non ab aliquo intellectu. q.16.ar.1.ad.2.
Opinio arrij ꝯ origenis q̃ persone diuine secundum substantiam sunt differentes. q.32.ar.1.ad.1.
Opinio arrij ne filiũ patri coeternũ diceret: posuit duodecim generationis modos: q̃bus deest vel equalitas nature: aut durationis rei qđ ab alio ꝓcedit. q.42.ar.2.arg.1.
Opinio arrij q̃ dixit filiuꝫ patri nõ esse equalẽ. q.42.ar.ad.2.
Opinio arrij q̃ filius ꝓcedit a ꝑre. sicut ꝓma creatura: ꝯ ab vtroq; sicut vtriusq; creatura. q.27.arti.1.
Opinio arrianoꝝ ponentiũ filiuꝫ nõ esse eiusdẽ substantie cum patre opꝫ ꝓprie dici verbuꝫ. q.34.ar.1.ad.1.
Opinio arrianoꝝ qui trinitatem gradibus numeroꝝ variantes in pluralitatem deducunt. q.42.arti.1.
Opio arrianoꝝ: vt filiũ dicerẽt creaturã dixerũt voluntate vt deũgnent ꝓncipiũ patrem ipm genuisse. q.41.ar.2.
Opio arisꝫ ꝯ alioꝝ ãtiquoꝝ: de dispõne eqnoctial' regionis. q.
Opinio ari.q̃ hꝫ numeꝝ ꝓmoꝝ motuũ po- (102.ar.2.ad.4.
suit numeꝝ substantiaꝝ seꝑatarum. q.50.ar.3.
Opinio arist.q̃ celũ non sit de nã quatuoꝛ elemẽtoꝝ: hꝫ est gtum coꝛpus ꝓter quatuoꝛ elementa. q.68.ar.1.
Opinio arist.q̃ intellꝰ nõ hꝫ aliq̃s spẽs nãl' iditas: hꝫ in ꝑn^o est in potẽtia ad oẽs hmõi species. q.84.ar.3.
Opinio auẽpace q̃ per abstractionẽ a materialibus ad immaterialium cognitionẽ venire possumus. q.88.ar.2.
Opinio auerrois. de cognitione subaꝝ seꝑatarum ꝑ vnionẽ intellectus agentis ad nos in hac vita. q.88.arti.1.

Tabula

Opinio auerrois de vnione intellectus ad corpus per speciez intelligibilem. q.76.arti.1.
Opio auerrois q̄ eadē numero scia est i magro ⁊ i discipulo. (q.117.ar.1.
Opio auerrois q̄ forme elor sūt medie iter formas subales ⁊ accitales: ⁊ q̄ suscipiūt magis ⁊ min⁹.q.76.ar.4.ad.4
Opinio auerrois q̄ fruſtra sunt substantie separate si non itelligantur a nobis. q.88.ar.1.ad.4.
Opio auicebron q̄ nullū corp⁹ sit actiuū: ſz q̄ fit p actionez ē a vtute q̄daz spūali oia penetrante. q.115.ar.1
Opio auicebron q̄ supior ⁊ inferior ē vna mā ex vnitate forme corporeitatis quā vnā ponebant oium. q.66.ar.2.
Opinio auicebron q̄ substātie separate sunt compposite ex materia ⁊ forma. q.50.ar.2.
Opinio auicenne de causa fascinationis. q.117.ar.3.ad.2.
Opio auicē.⁊ algazelis q̄ sit infinitū i actu ñ p se: ſz p accns.q.
Opio auicēne memoriā nō esse in pte intel/ (7.ar.4.
lectiua: ⁊ q̄ intellect⁹ agēs est suba separata. q.79.ar.6.
Opio auicē.ponētis gntā po^am iter estimatiuā ⁊ imaginatiuā.
Opinio auicēne q̄ cā inferior iquātū agit vir/ (q.78.ar.4.
tute prime cause potest creare. q.45.ar.5.
Opio auicē.q̄ corp⁹ celeste est mā celi in potētia ad vbi: ⁊ nō ad rē: cui ⁊ motor suba separata vnitur. q.66.ar.2.
Opinio auicē.q̄ ōs intelligēdo se .pduxit p̄mā intelligētiaz cōpositā ex actu ⁊ potētia q̄ intelligēdo cāz primā produxit secundā intelligētiā inquātū intelligit se: vt ē in potētia produxit corpus celi: inquātū vero intelligit se ſm q̄ est i actu produxit animam celi. q.47.arti.1.
Opio auicē.q̄ forme elor i mixto itegre manēt: ⁊ mixtionez fieri ſz q̄ qlitates ẽrie reducūt ad mediū. 76.ar.4.ad.4.
Opio auic.q̄ ōes forme q̄ sūt i mā .pcedūt a ꝛceptiōe itelligē
Opinio auicenne q̄ oia aialia generari p̄t: sine semine: ſz solū cōmixtione elementorum. q.71.ar.1.ad.1.
Opinio auicēne q̄ oiuz rex sensibiliū spēs itelligibiles p̄existūt intellectib⁹ separatis: a quor primo deriuant in seqnentes vſq̄ ad vltimū sepatū: quē vocat itellectū agentē a quo species influunt in aias nostras. q.84.ar.4.
Opinio augu.⁊ aliorū diuersa an psona diuina mitti possit ab alia ꝛ ab ea a qua procedit. q.43.ar.8.
Opinio augu.⁊ alior diuersa in exponēdo hoc qō dr fiat firmamētū: factū ē: ⁊ fecit ōs firmamētū. q.74.ar.3.ad.5.
Opio aug.⁊ alior doctor de lucis pductione. q.67.ar.4.
Opinio augustini.⁊ aliorum doctorum de plantarum productione tertia die. q.69.ar.2.
Opinio augustini ⁊ alior doctoruz qd de noie terre intelligiē dr terra erat inanis ⁊c. q.66.ar.1.ad.1.
Opio aug.⁊ alior sctor de ꝛgregatōe aq̄r tertia die.69.ar.1.
Opio aug.⁊ alior sctor de corpis ⁊ aīe .pductiōe hois.q.91.
Opio aug.⁊ alior sctor diuersa quō mā formationē precesserit natura ⁊ duratione. (ar.4.ad.5.
Opinio augustini ⁊ aliorum sanctoruz diuersa numero ⁊ vnitate dierum productionis rerum. q.69.ar.1.
Opio aug.⁊ alior sctor q̄ pisces ⁊ aues gnta die aq̄ nā potēr .pduxit. alij vo sctī q̄ actu .pduxit. q.74.ar.2.
Opinio augustini ⁊ gregorij de cognitione anime separate eorum que fiunt in hac vita. q.71.ar.1.
Opinio aug.⁊ origenis de aīe productione. q.89.ar.8.
Opinio augustini chrisostomi bede strabi ⁊ damasceni de celo prima die producto. q.90.ar.4.
Opio aug.q̄ aīa alienata a sensibus ex sui natura vim habz vt possit futura cognoscere. q.68.ar.1.ad.1.
Opio aug.q̄ sex dies .pductiōis rex itelligit vnā diē.s.cognitionē angelicā sex rex generib⁹ p̄ntataz. q.86.ar.4.ad.2.
Opio basilij bede ⁊ strabi de rōe pōnis celi empirei.66.ar.3.
Opio basilij ⁊ chrisostomi diuersa de vnitate ⁊ plalitate elor. q.58.ar.6.
Opio basilij ⁊ origenis diuersa de aqs q̄ sūt supra firmamentū cuius sint nature. (q.68.ar.4.
Opinio basilij q̄ plices carent memoria. q.68.ar.2.
Opio basilij q̄ primo fuerūt lux ⁊ tenebre p emissionē ⁊ ꝛctionem luminis: ⁊ nō per motum. q.72.ar.1.ad.1.
Opio dauid de diuinādo q̄ posuit deū primaz mām.⁊ aliorum ponentiū pncipiū formale oiuz: ⁊ aiaz mūdi. q.67.ar.4.ad.3.
q.3.ar.8.

Opio de cā efficiēte q̄ terra sit discoopta aqs.q.69.ar.1.ad.4
Opinio de ymagie q̄ attendit secundū plura indiuidua: ⁊ nō secundum vnum. q.93.ar.6.ad.2.
Opio democriti ⁊ aliorum antiquor subtrahentiū cursum rerū naturaliū a diuina prouidentia attribuentes necessitati materie. q.22.ar.2.ad.3.
Opio democriti ⁊ epicuri ponentiū mundū a casu factū: ⁊ solum incorruptibiliū prouidentiā esse. q.22.ar.2.
Opinio democriti ⁊ platonis de intellectiua ⁊ sensitiua cognitione. ⁊ positio Arist. q.84.ar.6.
Opinio democriti ponentis mundum ex concursu athomorū factum ⁊ alios infinitos. q.47.ar.3.
Opinio democriti ponētis solā cāz mālez ſm quē distinctio rerum prouenit a casu ſm motū materie. q.47.ar.1.
Opio democriti q̄ actio fiat p effluxū athomor a corpe agēte ⁊ passio p ꝛceptōez eorūdē i poris corpis patiētis.115.ar.1
Opinio de tēporis ⁊ eternitatis differentia. q.10.ar.4.
Opinio de tpis vnitate diuersa prima q̄ tps est vnū oium tpalium ppter hoc q̄ est vnus numerus oiuz numeratoruz. scōa q̄ tps est vnū rōne vnitatis eternitatis.tertia q̄ tps est vnū ratione materie prime que est primū subiectū motus cuius tempus est mensura. q.10.ar.6.
Opinio dionysij ⁊ gregorij diuersa de numero assistentium ⁊ ministrantium angelorum. q.112.ar.4.ad.2.
Opio diōysij q̄ sube spūales quodā ordie ⁊ gradu .pcesserūt a deo: ⁊ origenis q̄ .pcesserūt a deo i q̄ dā eqlitate.10.ar.6.
Opinio diuersa an angeli fuerint creati in gra. q.62.ar.3.
Opio diuersa de assūptōe btor ad ordies āgelor.q.108.ar.8.
Opinio diuersa de attingentia paradisi terrestris ad lunarem circulum. q.102.ar.1.ad.1. (ar.3.ad.2.
Opio diuersa de effectu lumis circa mediū ⁊ colores. q.79.
Opio diuersa de eē luminis cui⁹ nāe sit pōna q̄ nō hz eē nāle: ſz intentionale scōa q̄ sit solis forma subalis. q.67.ar.3.
Opinio diuersa de vnitate ⁊ pluralitate substantiarum separatarum productione. q.10.ar.6.
Opinio diuersa de eui temporis ⁊ eternitatis differentia assignationis. q.110.ar.5.
Opio diuersa de fati mobilitate ⁊ imobilitate. q.116.ar.3.
Opinio diuersa de forma embrionis: vſq̄ ad finem generationis. q.118.arti.2.ad.2.
Opio diuersa de luce p̄mo .pducta añ sol' formatiōez. q.67.
Opinio diuersa de mūdi eternitate: p^a q̄ sub/ (ar.4.ad.2.
stātia mūdi nō sit a deo: scōa q̄ mūdus ē eternus: ⁊ tñ factus a deo: nō tñ habere initium. q.46.ar.2.ad.1.
Opinio diuersa de preexistentia formar in materia: ⁊ q̄ fiunt ab agente separato. q.45.ar.8.
Opinio diuersa de quo ordine fuit diabolus: ⁊ de qbus ordinibus ceciderunt: ⁊ de qbus non. q.63.ar.9.ad.3.
Opinio diuersa de reductione fortuitorum ⁊ casualium in aliquam superiorem causam. q.116.ar.1.
Opio diuersa de significatiōe hui⁹ nois p̄sona an significet eēntiaz vel relōnē in recto vli obliquo. q.29.ar.4.
Opinio diuersa de subo hui⁹ scie q̄ sumit ex diuersitate eorum que in scia tractantur. q.1.ar.7.
Opinio diuersa de suppositione huius nominis deus an supponat pro essentia vel persona. q.39.ar.4.
Opio diuersa de tpe ⁊ pn⁹ custodie angelor. q.113.ar.5.
Opinio diuersa de tentatione diaboli semel a bono superati an redeat ad eundem tentandum. q.114.ar.5.
Opio diuersa hui⁹ qō dr pr ⁊ fili⁹ diligūt se.s.s. q.37.ar.2.
Opinio diuersa qre spūs sanctus nō dr ymago p̄ris: sicut fili⁹ quod greci concedunt. q.35.ar.2.
Opio diuersa qd sit itellectus passiuus. q.79.ar.2.ad.2.
Opio diuersa q̄ āgeli ⁊ aīe sūt eiusdē spēi.scōa q̄ solū angeli p̄ter aias.tertia q̄ solū angeli vni⁹ hierarchie. q.50.ar.4.
Opio diuersa q̄ btitudo sctor ⁊ pena demonū ⁊ aiarum hñt differri vſq̄ ad diem iudicij. q.64.ar.4.ad.3.
Opio diuersa q̄ ōs cognoscit singularia p cās vles: vel applicādo rōnes vles ad particulares effectus. q.14.ar.11.
Opio diuersa q̄ ōs .pduxit res de necessitate. q.104.ar.3.
Opio diuersa q̄ hoc antecedens deus scuit hoc ꝓtingēs futuruz: nō est necessariū: ſz ꝓtingens. q.14.ar.13.ad.2.

Tabula

Opio diuersa ꝙ homo nō fuit creatus in gratia: ⁊ ꝙ fuerit in gratia creatus. q.95.ar.1.
Opio diuersa quō ꝑsona est nomē cōe ꝑdicabile. q.30.ar.4.
Opio diuersa quō terra aqs fuerit coopta. 69.ar.1.ad.2.⁊.4
Opinio doctoꝝ de informitate materie. q.66.ar.1. (ar.4.
Opio doctoꝝ de q̄tuor coenoꝝ a ꝓductiōe siue creatōe. q.66.
Opio doctoꝝ ꝙ āgli sil' fuerit creati cū creatura coꝛpali. 61.ar.3
Opio doctoꝝ ꝙ āgli supiores mittunt ex aliq̄ dei dispēsatiōe.
Opinio egyptioꝝ ꝙ diuina ꝑdestinatio muta/ (q.112.ar.2.
ri pōt quibusdam sacrificijs. q.23.arti.8.
Opio enomij q dixit filiū pri nō eē similē. q.42.ar.1.ad.2.
Opinio empedoclis platonis ⁊ alioꝝ antiquoꝝ de cognitione aie ⁊ quid sit secundū essentiam. q.84.ar.2.
Opio ēpedoclis ꝙ firmamētū sit ex elīs ꝯpositū. q.68.ar.1.
Opio eracliti ꝙ nulla de rebꝫ nālibꝫ cognitio hri pt. 84.ar.1.
Opinio gentilium qui dicebant homines in deos transferri vt ionem vel mercurium. q.25.ar.3.ad.2.
Opio gilberti poꝛretani ꝙ hec ē falsa. eēntia ē trinitas. q.39.ar.
Opinio gilberti ꝙ ꝓpꝛietates in diuinis sūt assi/ (6.ad.1.
stentes siue extrinsecus affixe. q.28.ar.2.
Opinio grecoꝝ de ꝓcessione spiritus sancti. q.36.ar.2.
Opinio Gregorij nazanzeni ⁊ doctoꝝ grecoꝝ ꝙ creatura spi ritualis ante coꝛpalē facta fuerit. q.61.ar.3.ad.1.
Opinio Gregorij niceni ꝙ non fuisset in statu innocentie gene ratio per coitum. q.98.arti.2.
Opinio Jacobi ⁊ alioꝝ sirioꝝ ponentiū duas aias in vno hoie vna qua aiatur coꝛpus ⁊ immixtā sanguini: ⁊ aliā spūalem que rationi ministrat. q.76.arti.3.argo.5.
Opinio magistri Auicenne ⁊ aliorum ꝙ potentia creandi etiā potest creaturis communicari. q.45.arti.5.
Opinio magistri ⁊ alioꝝ diuersa an termini naturales ponāt aliquid in diuinis. q.30.arti.3.
Opinio manicheoꝝ ꝙ ōs ē q̄daꝫ lux coꝛpea: ⁊ aiam dixerunt partē illius lucis coꝛpori alligatam. q.90.arti.1.
Opinio manicheoꝝ ꝙ deus veteris testamenti deus tene/ brarum erat. q.66.arti.3.
Opio manicheoꝝ ꝙ spūalia ⁊ ī coꝛpalia diuine ptāti suba sūt: sed coꝛpalia ptāti ꝺzij principij esse subiecta. q.8.ar.3.
Opio negātiū āgelos eē nō distiguētes iter sensuꝫ ⁊ itell'm. q. 50.arti.1.
Opinio negantiū ꝓuidentiā ⁊ gubernatio/ nem: sꝫ oia fortuita esse ⁊ euenire. q.103.arti.1.
Opio negās relatiōeꝫ eē rez nāe sꝫ rōnis tm̄. q.13.ar.7.
Opio nestoriāoꝝ ꝙ spūs sctūs nō ꝓcedat a filio. q.36.ar.2.
Opinio noialiū antiquoꝝ ē idē enūciab ile xp̄m na/ (ad.3.
sci nasciturum ⁊ esse natū. q.14.ar.15.ad.3. (ar.5.
Opio origenis pelagianoꝝ: ⁊ alioꝝ de cā ꝑdestinatiōis. q.23.
Opio origenis ponētis oia ī ꝑnos eq̄lia eē creata a deo. 47.ar.2.
Opio origenis ꝙ āgeli ⁊ aie sunt eiusdē spēi. q.75.ar.7.
Opinio origenis ꝙ aīa hois accidit coꝛpori vniri. ideo posuit si mul cū angelis a principio esse creatam. q.118.ar.3.
Opio origenis ꝙ nā coꝛpal' ē ꝓducta ī penaꝫ spūal'. 65.ar.2.
Opinio origenis ꝙ nulla sit substantia in coꝛpore nisi vnita coꝛ/ pori ꝓeter deum. q.51.ar.1.ad.1.
Opinio origenis ꝙ volūtas creature pōt flecti in bonū ⁊ ī ma lum ꝓeter animam christi. q.64.ar.2.
Opio pipatheticoꝝ ꝙ dem̄ones nō sūt: sꝫ ea q̄ demōibꝫ attri/ buūt ꝑ artē nigromātie fiūt vtute coꝛpoꝝ celestiū. 115.ar.5
Opinio philosophi ꝙ motoꝛ inferioris celi non potest move/ re celum superius. q.117.ar.4.ad.1.
Opinio pythagoꝛe ⁊ leucippi qui primo principio nō attribue bant optimum ⁊ perfectum. q.4.ar.1.
Opinio pythagoꝛe platonis ⁊ auicenne de additione vnius su pra ens. q.11.arti.1.ad.1.
Opinio pythagoꝛicoꝝ q ponebāt malū quādā esse nām ió bo num ⁊ malū genera esse ponebant. q.48.ar.1.ad.1.
Opinio platonicorum materiam non distinguentes a priuatio ne dicebant materiam esse ens. q.11.ar.2.ad.1.
Opinio platonicoꝝ origenis ℔Hieronymi aug. basilij ⁊ dama/ sceni an coꝛpora celestia sint aiata. q.70.ar.3.
Opinio doctoꝝ huius qō dr̄ in principio creauit deus celuꝫ ⁊ terrā ⁊c. in exponendo diuersimode. q.67.ar.4.
Opio platonicoꝝ ꝙ aīa coꝛruptibili coꝛpori vnit' ꝑ coꝛpꝰ ico/ ruptibile sibi nāliter vnitū qdaꝫ mediāte spiritu coꝛpeo: alij vo mediāte luce quā coꝛpus ponebant. q.76.arti.7.
Opinio platonicoꝝ ꝙ anima vnitur coꝛpori vt motoꝛ solus per contactum virtutis. q.70.arti.3.
Opinio platonicoꝝ ꝙ demones sunt animalia coꝛpore ae/ rea: animo passiua. q.115.arti.5.
Opinio platonicoꝝ ꝙ q̄to aliq̄ sunt vni ꝑnō primo ꝓpingora tanto sunt minoꝛis multitudinis. q.112.ar.4.ad.2.
Opinio platonicoꝝ ꝙ scia inest a ꝑnō aīabus nfis ꝑ participa/ tionem formaꝝ separatarum. q.117.arti.1.
Opinio platonis. arist. auicē. ⁊ sanctoꝝ de ꝑfidentia subaꝝ sepa/ rataꝝ super coꝛpoꝛalia. q.110.ar.1.ad.3.
Opinio platonis de dijs ⁊ demonibus ꝙ oēs dij erāt boni: sꝫ demonū quidam boni ⁊ quidā mali. q.63.arti.7.
Opinio platonis de indiuiduoꝝ denominatione ab ideis eas participando. q.6.arti.4.
Opio platōis de triplici ꝓuidētia quā ponebat. q.22.ar.3.
Opinio platonis ⁊ aristcomparationis intellectus agentis ad lumen ⁊ ad solem. q.79.ar.4.
Opinio platonis ⁊ antiquoꝝ ꝙ oia coꝛpora sūt de natura qua tuoꝝ elementoꝝ ⁊ quare superiora sunt incoꝛruptibilia sit a ꝓncipio immateriali. q.66.ar.2.
Opio platōis ⁊ auerois de mō acquirēdi sciētiā. q.117.ar.1.
Opinio platonis ⁊ auicebrō ꝙ agēcia coꝛpoꝛalia agunt ꝑm fo/ mas accidentales ad formā substantialē: sed introductio fo/ me a ꝓncipio materiali. q.115.arti.1.
Opinio platonis ⁊ ani. cognitiōis nr̄e ꝑ effluxū specieꝝ a sub/ stantijs separatis in intellectū nostrum. q.84.ar.4.
Opinio platonis ⁊ auicenne de formarum deriuatione a sub/ stantijs spiritualibus. q.65.arti.4.
Opinio platonis ponentis diuersas animas in vno coꝛpore se cundum organa distinctas. q.76.arti.3.
Opinio platonis ꝙ accipit aīa intelligere per conuerſiones ad fantasmata vt vnita coꝛpori. q.89.arti.1.
Opinio platonis ꝙ coꝛpoꝛa celestia deos existimabat ex elem̄/ tis composita. q.50.arti.5.ad.2.
Opio platōis ꝙ eadē sē ꝑnas cognoscēdi. ⁊ eēndi. 85.ar.3.ad.4
Opinio platonis ꝙ ex imutatiōe oꝛgani a sensibilibus aīa exci tat' vt in se foꝛēt spēs reꝝ sensibiliū. q.84.arti.6.
Opio plonis ꝙ firmamētū sit de nā q̄tuoꝝ elemītoꝝ nō ex vni uersis cōpositū: sꝫ q̄si simplex elatum. q.78.arti.1.
Opinio platōis ꝙ hō sit aīa intellectiua. q.76.ar.1.
Opinio platonis ꝙ intellectus noster naturaliter est plenus oī bus speciebus intelligibilibus. q.84.ar.3.
Opinio platonis ꝙ numerus subaꝝ separataꝝ accipit ꝑm nu merum specierum sensibiliū. q.50.ar.3.
Opio plonis ꝙ obm itell's nr̄i sūt idee sepate ⁊ ꝙ nō intelligi mus abstrahēdo sꝫ magis abstracta ptcipādo. q.85.ar.1.
Opinio platonis ꝙ scientie ⁊ diffinitiones sunt de ideis ⁊ non de coꝛpoꝛalibus rebus. q.84.arti.1.
Opinio platōis ꝙ sic intelligere ꝓuenit aīe scom seipsam ita ⁊ sentire: quod ari. dicit esse coniuncti. q.75.ar.3.
Opinio platonis ꝙ substantie separate sunt obiectum nostri ⁊ primo intellecte a nobis. q.88.ar.1.
Opinio platonis ꝙ vis imaginatiua habet operationem que est solius anime. q.64.arti.6.ad.2.
Opio platōis ꝙ vr̄ia ꝓza sūt singularibꝫ. q.85.ar.3.ad.1.
Opio ponētiū aīaꝫ sensitiuā nō gr̄ari sꝫ creari. q.118.arti.1.
Opinio ponentiū duo ꝓncipia vnū bonoꝝ ⁊ aliud maloꝝ ⁊ ratio positionis. q.49.ar.3. (arti.1.
Opio ponētiū ī diuinis ierarchiā quā supceleste vocāt. q.108.
Opinio ponētiū nullā vtutē creatā in rebꝫ opari: sꝫ ꝙ solus ōs omnia in mente operatur. q.105.ar.5.
Opinio poꝛphirij q discernebat a demonibꝫ āgelos vt demo num aerea loca essent: etherea vo angeloꝝ. q.66.ar.3.
Opio poꝛphirij ꝙ demones sūt nāliter fallaces: ⁊ ꝙ sunt aīa lia habentia naturā sensitiuam. q.63.ar.4.ad.1.
Opio ꝓpositini negātis ꝓpꝛietates ꝑsonales ⁊ notiōes in dini nis: ⁊ sicut pater vno mō se hꝫ ad creaturas. ita vna rela/ tione refert ad filiū ⁊ ad spiritu̇z. ſ. q.32.ar.2.
Opio ꝓpositini ꝙ vtraq̄ istaꝝ est falsa. ſ. ōs genuit deū qui est ōs pater: ⁊ genuit deū q non est ōs pr̄. q.36.ar.4.ad.5.

Tabula

Opinio ptolomei ꝙ luminaria possunt motum seorsum a mo tu separatum. q.70.ar.1.ad.3.
Opinio ꝙ adam ante peccatū falso decipi poterat respectu eo rum quorum scientiā non habebat. q.94.ar.4.
Opinio ꝙ adam non fuit creatus in gratia: sed tñ ante pecca/ tum sibi gratia collata fuit. q.95.arti.1.
Opinio ꝙ aliqua regio infinities fuit habitabilis ⁊ inhabitabi/ lis ⁊ artes corrupte ⁊ inuente. q.46.arti.2.ad.4.
Opinio ꝙ alius ordo rex vel alie res effluere nō pñt a deo ni si sic̄ nunc ē ꝗsi ex necessitate nāe deus agat. q.25.ar.5.
Opinio ꝙ angeli causant alias rationales ꝑm ꝙ diuina virtu/ te operantur. q.90.ar.3. (arti.5.ad.1.
Opinio ꝙ āgeli ⁊ demões hñt corpora sibi nāliꝝ vnita.q.54.
Opinio ꝙ angeli nō assumūt corpa ꝑm eoꝝ apparitiões in vi sione ꝓphie ꝓtigisse.s.ꝑm imaginationē. q.51.ar.2.
Opinio ꝙ angeli peccare potuerūt in primo instāti sue creatio nis: sed non peccauerunt. q.63.ar.5.
Opio ꝙ āgli quo ad p̄miū accītale mereri pñt.62.ar.9.ad.3
Opio ꝙ āgeli suā brītudinē nō merent̄ ꝙ grāz ꝓueniēte sed ꝙ ea ꝗ in diuinis mysterijs opant̄ iaz beati. q.62.ar.4.
Opinio ꝙ āgelus cognitionē singulariū nō hꝫ nisi in cāis vlib⁹ ad cās oēs effectus particulares reducunt̄. q.57.ar.2.
Opinio ꝙ angelus fit indiuisibilis sicut pūctus. q.52.ar.2.
Opinio ꝙ anima habeat per se speciē ⁊ naturam cōpletaz: ⁊ non vnitur corpori vt forma. q.90.ar.4.
Opinio ꝙ anima separata cognoscat singularia per abstractio nem a sensibilibus. q.89.ar.7.
Opinio ꝙ aīa sit cōposita ex q̄daz mā ⁊ forma. q.75.ar.6.
Opinio ꝙ aīa sit cōposita ex q̄daz mā spūali. q.90.ar.2.ad.1.
Opio ꝙ aīaz ōs nō de nihilo ſz de seipo fecit. 90.ar.1.arg.5.
Opinio ꝙ aialia ferocia in statu inocētie fuissent māsueta circa hominem ⁊ circa alia animalia. q.96.ar.1.ad.2.
Opinio ꝙ aīe separate post determinata tempoꝝ curricula ite rum ad corpora redeunt. q.46.arti.2.ad.8.
Opio ꝙ aq̄ vaporabiliꝝ resolute eleuent̄ supra celū sidereū.q. 68.ar.2.
Opinio ꝙ caro ꝑz spēm est q̄ primo acci/ pit speciē ⁊ hic sp manet caro ꝑm māz q̄ ex alimento gene/ ratur non semp manet. q.91.arti.1.ad.2.
Opio ꝙ celū ⁊ mā ꝑ gñationē sūt ꝓducta. q.46.ar.1.ad.3.
Opio ꝙ corpa ꝛia a deo creata sūt mediātib⁹ āgel̄. q.46.ar.3.
Opio ꝙ corpi hoīs ꝑ⁹tpe formato aīa īfusa fuit.91.ar.4.ad.3.
Opio ꝙ corp⁹ mulieris ꝑ multiplicatōez māe formatū fuit si/ ne alterius māe additōe: sil̄r ⁊ qnqz panes.q.92.ar.3.ad.1.
Opinio ꝙ corpus naturale rarefieri pōt in infinitū eo ꝙ corp⁹ diuisibile sit in infinitum. q.68.ar.2.
Opio ꝙ corrupto corpe corrūpit̄ aīa. q.46.ar.2.ad.8.
Opinio ꝙ cum dr formauit deus hoiem intelligitur ꝓductio corporis ⁊ anime simul: sed cū dicitur spirauit in faciez eius intelligitur de spiritu sancto. q.91.ar.4.ad.3.
Opinio ꝙ de libro vite nemo ꝑm veritatem pōt deleri: sed so lum ꝑm hoium opinionem. q.24.ar.3.
Opinio ꝙ demones sunt aīe defunctoꝝ. q.108.ar.8.ad.3.
Opinio ꝙ deus dixit angelis: faciamus hoiem ad imaginez ⁊ similitudinem nostram. q.91.ar.4.ad.2.
Opio ꝙ ōs hꝫ nolit mala: vult tñ mala fieri vl̄ eē.19.ar.9.ad.1
Opinio ꝙ deus res in esse produxit agendo de necessitate na/ ture. q.104.arti.3.
Opinio ꝙ diabolus fuit malus in primo instāti sue creationis nō ꝑ nām: ſz ꝑ peccatū ꝓprie voluntatis. q.63.ar.5.
Opio ꝙ diffō pſone posita a Boetio nō est diffinitio pſone ꝑz ꝙ personā in deo dicimus. q.29.ar.3.ad.4.
Opio ꝙ dina ꝓuidētia oīb⁹ reb⁹ necessitatē iponat. 22.ar.4.
Opinio ꝙ sunt duo creationis principia: scilicet vnuz bonoꝝ ⁊ aliud malorum. q.43.ar.6.
Opio ꝙ ea ꝗ ōs ꝓduc ꝑ cās necarias sūt necaria: ⁊ q̄ ꝑ cās cō tingētes sūt ꝓtigētia rōez ex cāis mediis assumēs. 19.ar.8.
Opinio ꝙ forma solum sit species naturalis: ⁊ ꝙ materia non sit pars speciei. q.85.ar.1.ad.2.
Opio ꝙ forme māles a formis imālib⁹ derivent̄.q.91.ar.2.
Opinio ꝙ habilitatis subi diminutio ꝑz ꝓportionē fiat sic̄ i quā titatib⁹ ꝓtinuis ꝑ subtractionē ꝓportiōaliꝝ.q.48.ar.4.ad.3.
Opinio ꝙ habitus ⁊ species intelligibiles nō sunt in intellectu possibili.sed in viribus sensitiuis: nec species conseruant̄ in intellectu possibili. q.89.ar.5.
Opinio ꝙ hoc nomē deus nō hꝫ naturalem suppositionē ꝓ persona. q.39.ar.4.ad.2. (q.108.ar.8.
Opio ꝙ hoies nullo mō trāsferri pñt ad ordines angelorum.
Opinio ꝙ hominis ⁊ iumenti sit idem processus: ⁊ idem inte ritus ⁊ equa vtriusqz conditio. q.75.ar.6.arg⁰.1.
Opinio hominis est talis voluntas: qualiter inducit pater deo rum virorumqz. q.115.ar.4.
Opinio ꝙ hominis vltima felicitas in substantiarum separata rum cognitione consistat. q.89.ar.2.arg⁰.3.
Opio ꝙ hō fact⁹ fit solū ad ymaginē filij: ⁊ nō pñs. 93.ar.5.
Opio ꝙ inascibilitas duo dic̄.s.non eē ab alio) (ad.4. ⁊ alioꝝ esse principium: vel importat vniuersalem auctori/ tatem: ⁊ non negationem. q.33.ar.4.ad.1.
Opio ꝙ ista ē ꝓcedēda ōs genuit aliū deū. q.39.ar.4.ad.4.
Opio ꝙ in statu inocētie ñ fuisset supfluitatū emissio. 97.ar.3.
Opio ꝙ itell⁹ agēs sit suba sepata.q.67.ar.4. (ad.4.
Opio ꝙ māe signate q̄ a pn⁰ fuit sub forma ade quicqd ꝑter id qō ex primo parente in posteros deriuat̄ additū fuerit nō ptinet ad veritatez humane nature. q.119.ar.1.
Opio ꝙ mēs sp meminit: sp itelligit: ⁊ sp amat.93.ar.7.ad.4
Opio ꝙ mobilia sunt eterna: ſz nō motus. q.46.ar.1.ad.5.
Opio ꝙ mot⁹ āgli dū mouet̄ de loco ad locū ē i istāti.53.ar.3
Opio ꝙ mot⁹ corpuz celestiū ē a pn⁰ itrīseco.q.18.ar.1.ad.1.
Opinio ꝙ mulier solū fuerit facta in adiutoriū gñationis viri: ⁊ non alicuius alterius operis. q.92.ar.1.
Opinio ꝙ mundus semper fuerit: ⁊ tēpus non habuisse pri cipium. q.46.ar.3. (q.13.ar.5.
Opio ꝙ nomē dictū de deo ⁊ creaturis pure equiuoce dicit̄.
Opio ꝙ nullus itellectus dei eētiā possit videre. q.12.ar.1.
Opinio ꝙ numerus predestinatorum est certus formaliter: sed non materialiter. q.23.ar.7.
Opinio ꝙ numerus ꝑm propriam numeri rationē ponitur in deo: ⁊ non ꝑm actionem sui generis. q.30.ar.3.
Opio ꝙ oē ens est corp⁹: ⁊ ꝙ nulla sit spūalis suba nisi corpo/ ri vnita: ⁊ ꝙ deus est anima mundi. q.51.ar.1.ad.1.
Opio ꝙ oīa sunt diuine potestati suba: nō tñ diuinā ꝓuidētiaz vsqz ad illa inferiora se extēdere dicebant. q.8.ar.3.
Opio ꝙ ordo vniuersi a deo ꝓprie nō est intētus: sed ꝙ accīs ꝓueniēs ꝑm successionē agentium. q.15.ar.2.
Opio ꝙ pr̄ ⁊ filj⁹ sunt duo spiratores: sic̄ duo spirātes.q.36.
Opinio ꝙ pater non voluntate ꝓcomitan/ (ar.4.ad.7. te genuit filium sed solum natura. q.41.ar.2.ad.1.
Opinio ꝙ pſone diuine nō distinguunt̄ relationib⁹ ſz ꝙ origi/ nes: ſz solū manifestāt hypostasuz distinctiōes.q.40.ar.2.
Opinio ꝙ plato posuit mām non esse creatā.q.15.ar.3.ad.3.
Opinio ꝙ potentia diuina ad hunc cursum rerum determi/ natur ꝓpter ordinem sapientie ⁊ iustitie diuine sine quo deus non operatur. q.25.ar.5.
Opio ꝙ po⁸ gñandi ī diuinis relationē significat. q.41.ar.5.
Opio ꝙ potētie aīe nō distīguunt̄ ab ei⁹ eētia. q.77.ar.1.
Opinio ꝙ potentie cognoscitiue in nobis non cognoscunt nisi ꝓprias passiones siue species. q.85.ar.3.
Opinio ꝙ potentie sensitiue corrupto corpore remanent in aīa separata: ⁊ actus earum. q.77.ar.1.
Opinio ꝙ proprietates in diuinis sunt persone: non autē in p/ sonis nisi ꝑm modum loquendi. q.40.ar.1.
Opinio ꝙ pueri in statu inocētie nō fuissent nati cū iustitia gra tuita que est principiū merendi. q.100.ar.1.ad.2.
Opio ꝙ q̄cūqz alicui nociua sūt ꝑz nāz mala sī.q.65.ar.1.ad.5
Opinio ꝙ quinta essentia veniat in compositionem humani corporis. q.91.ar.1.ad.2.
Opinio ꝙ relatio diuina non sit subsistens persona neqz perso nam significans. q.33.ar.2.ad.1.
Opinio ꝙ resistere tentationi non fuisset primo homini meri/ torium. q.95.ar.4.ad.3.
Opinio ꝙ res gradatim processerunt a deo ita ꝙ deus primā produxit creaturam: ⁊ secūda produxit aliam. ⁊ sic conse/ quenter vsqz ad creaturā corpoream. q.65.ar.3.
Opinio ꝙ scientia visionis que est eorum que sunt vel fuerūt vel erunt non esset infinitorum. q.14.ar.12.

Tabula

Opinio q̄ sola forma sit de ratione speciei ⁊ non materia: sed q̄ sit pars individui. q.75.ar.4.
Opinio q̄ spūs sctūs nō dat: ſz ei⁹ dona tm̄. q.43.ar.3.arg.1.
Opinio q̄ suba i diffōne psone pōit p suba p̄ma. 29.ar.1.ad.2.
Opinio q̄ superflue sunt ordines: vel qcqd boni fiat ad vitā eternam: sine salutē consequendam. q.23.ar.8.
Opio q̄ tm̄ vna aīa remanet corruptis corpib⁹. 46.ar.2.ad.8
Opinio q̄ virgines solū vel perfecti ad angelor ordines assumūtur. alij vō constituunt ordinem. q.108.ar.8.
Opinio quorūdā de instāti lapsus primi angeli. q.63.ar.6.
Opinio quorūdaz hereticor q̄ ds oiuz ē creator: ſz māz a diabolo esse formatā: ⁊ per spēs esse distinctā. q.65.ar.4.
Opinio quorūdaz pbor diuersa distinctionis numeri sensuuz ⁊ terminoruni. q.78.ar.3.
Opinio quorūdam q̄ angelus naturali dilectione diligat deuz plusq̄z se amore cōcupiscentie. q.60.ar.5.
Opinio quorūdā q̄ aīa hois est ps aīe mūdi. q.90.ar.1.
Opinio quorundā q̄ hec est impropria: pater ⁊ filius sūt vnū principium spiritus sancti. q.36.ar.4.
Opinio quorūdaz q̄ hec inferiora corruptibilia vel etiā singularia aut humane res nō gubernāt a deo. q.103.ar.5.
Opinio quorūdā q̄ necessariū nō hz cām. q.44.ar.1.ad.2.
Opinio quorūdaz q̄ oia q̄ sunt in tpe ab eterno sunt deo psentia ea rōne. q: hz apud se rex rōnes p̄sentes. q.14.ar.13.
Opinio quorūdaz q̄ sinderesis sit potentia rōne aliqo: ⁊ quorundam q̄ sit ipsa ratio. q.79.ar.12.
Opinio quorūdam q̄ stelle ⁊ planete ⁊ singule partes mūdi essent dij quos colebant. q.11.ar.3.ad.1.
Opinio quorundam q̄ verum vel falsum non contrarie ſz cōtradictorie opponuntur. q.17.ar.4.
Opio quorūdā q̄ visibilia ñ sūt a deo: ſz a malo p̄n⁹. 65.ar.1.
Opinio rabi moysi: ⁊ alior diuersa qd significent noīa absoluta que affirmatiue dicuntur de deo. q.13.ar.2.
Opinio rabi moysi q̄ substātie immāles multiplicant̄ secūdū numer motuuz: vel corpor celestiū: ⁊ q̄ hoies ⁊ virtutes rer naturaliū angeli dicuntur. q.50.ar.38.
Opinio saduceor q̄ non sint spiritus. q.50.ar.1.
Opinio valentini ponentis diuersum modum prolationis p/ ductionis verbi diuini. q.34.ar.2.ad.2.
Opio varronis q̄ ds ē aīa mūdi oia motu ⁊ rōe gubnans.q.
Opposita ⁊ diuersa in se habent in causa equi/ noca vnitatem. (90.ar.1. q.4.arti.2.ad.1.
Ordiare res in fine eius ē: cui⁹ est ipsas p̄ducere. q.103.ar.1.
Ordiat̄ aliqd ad alter dupl̄r: vl' accipiēdo vl' cōicādo.q.107.
Ordinem cāe particularis aliquid potest exi/ re: sed non cause vniuersalis. (ar.3. q.22.ar.2.ad.1.
Ordines angelor ⁊ boium penes dona nālia ⁊ gratuita distinguunt̄: boium vō penes gratuita solum. q.108.ar.4.
Ordines angelor penes diuersos actus ⁊ officia distinguunt̄ in qualibet hierarchia. q.108.ar.2.
Ordinū angelor noīa ab ipsor proprietatibus imponunt̄ q̄s ipsa noīa significant. q.108.ar.5.
Ordo actiōis q tollit̄ p culpā est pfectius bonū agētis q̄z bonū qō tollit̄ p penam qō est perfectio p̄ma.q.48.ar.6.ad.2.
Ordo causar quō a deo potest pretermitti: ⁊ quomodo non in productione alicuius rei. q.105.ar.6.
Ordo illuminationis inferiorum angelor a superioribus nunq̄z pretermittitur a deo. q.106.arti.3.
Ordo nature dupliciter distinguitur.s.via generationis ⁊ via perfectionis. q.85.ar.3.ad.1.
Ordo nāe notionē originis i cōi significat: ñ āt i spāli. 42.ar.3.ad.1
Ordo nature propter gratie manifestationem aliquando pre/ termittitur a deo. q.112.ar.2.
Ordo originis duplex deo attribuitur.s.quo persona est a persona ⁊ quo creatura est a deo. q.41.ar.1.ad.1.
Ordo originis in diuinis est quo vnum est ab altero sine prio/ ri ⁊ posteriori. q.42.ar.3.
Ordo vniuersi est qō a deo p̄cipal̄r intendit̄. q.15.ar.2.
Ordo vniuersi qui apparet tam in rebus nālibus q̄s voluntarijs dei iustitiam demonstrat. q.21.ar.1.
Organa sensuuz: vel carent genere contrariorū: vel sunt in potentia ad ipsa contraria. q.91.ar.1.ad.3.
Origies solū distinctione termior distinguunt̄.q.36.ar.2.ad.7.
• Origo sola indistincta manet a relatione remoto motu ab actu notionali. q.41.ar.1.ad.2.
p Atiendi triplex est modus.s.ppie: minus ppie ⁊ communiter. q.79.ar.2. (102.ar.1.
¶Paradisus terrestris i pte dextra celi posit⁹ ē. q.
¶Partium adinuicem ad ipsum totum: ⁊ totius ad deum ratio assignationis finis. q.65.ar.2.
¶Pars compositi nulla potest esse prima in entibus: neq̄z etiaz materia ⁊ forma. q.3.ar.8.
¶Pars corpea rōne act⁹ deo attribuit̄ vt oculs rōne visus.q.3.
¶Pars naturali inclinatione magis p̄tēdit bo/ (ar.1.ad.3.
¶Pars q̄libz totius dr optia ſz ꝓportionē. num totius q̄z suiipsius. q.60.ar.5.
¶Pars quō dicitur aliquādo esse totum. q.47.ar.2.ad.1.
¶Pars ſm essentiā potest eē tota in toto: ⁊ tota in q̄libet parte supficiei: ſz nō ſm quātitatez. q.75.ar.4.ad.1.
¶Partē eē vniuersi deo nō ꝓuenit: ſz angelo. q.8.ar.2.ad.3.
¶Partes diffinitiōis ⁊ diffinitū quō se habent ad intellectuz in rōne priozis ⁊ posteriozis. q.61.ar.3.ad.2.
¶Partes sensitiue sic̄ ē duplex opatio: ita ⁊ itellectiue.q.85.ar.
¶Passiones aīe quedam ad bonum: ⁊ que/ dam ad malum ordinantur. (2.ad.3. q.95.ar.2.
¶Passiones anime: vt amor gaudium ⁊ tristitia vnde passiones dicuntur. q.20.ar.1.ad.1.
¶Passiōes q̄dā dō attribuim⁹ scōz effectū ⁊ ñ affectū. 21.ar.3.
¶Passiōes q̄dā repugnāt p̄mo statui: ⁊ q̄dā nō. 95.ar.3.ad.2.
¶Passiones q̄ sūt in appetitu sensitiuo cū q̄dā aī ꝓcitatiōe sūt in appetitu itellectiuo absq̄z aī ꝓcitatione. q.82.ar.5.ad.1.
¶Passiones quō dicūtur eē in angelis. q.59.ar.4.ad.2.
¶Passiones sunt in demonibus: secundum q̄ denominat ſim plices actus voluntatis. q.64.arti.3.
¶Passiua ⁊ mobilia distinguuntur secundum distinctionē actiuorum ⁊ passiuorum. q.80.ar.2.
¶Pater dr p̄n⁹ toti⁹ deitatis: vl' q: eā gnando vl' spirādo cōcat: vel q: oīb⁹ diuinis psonis ē p̄ncipiū. q.39.ar.5.ad.6.
¶Pater ⁊ filiꝰ recti⁹ duo spirātes q̄z duo spiratores dñr.q.36.
¶Pater ⁊ filius sunt vna sapia: sed nō quā ge/ (ar.4.ad.7. nuit pater. q.39.ar.7.ad.2.
¶Pater ⁊ filius sunt vnum p̄ncipium ly p̄ncipium stat indistincte ⁊ confuse. q.36.ar.4.ad.4.ⁿ.5.
¶Pater generando filium stante distinctione totaim naturaz filio communicauit. q.41.ar.3.
¶Pater genuit filium voluntate comitante: ⁊ non vt dicit habitudinem p̄ncipij. q.41.arti.2.
¶Pater oīs creature ds multipliciter dicitur. q.33.ar.3.
¶Pr̄ q̄re dr nr̄: ⁊ spūs dr nr̄: ⁊ fili⁹ nō dr nr̄. q.36.ar.1.ad.3.
¶Patrē filiuz ⁊ spūz sanctū: q̄re dicimus vnū deuz: sortē platonez ⁊ ciceronē tres hoies: ⁊ nō vnū hoiem. q.39.ar.3.
¶Patrē gnare filiū est necessariū nō sicut p cām cogentē vel finalem: ſz absolute: qō non pōt nō esse. q.41.ar.2.ad.5.
¶Paternitas creat vl' gnat q̄re nō ꝓcedit̄. q.32.ar.2.ad.2.
¶Pati dupl̄r dr.s.cōiter p q̄cūq̄z mutatiōe: ⁊ sic sentire ⁊ itelligē passiones dñr ⁊ ꝓprie vt ē effectus actiōis. q.97.ar.2.
¶Pati est pp distinctionē potentie ab actu. q.25.ar.1.ad.1.
¶Peccare ē decliare a rectitudie act⁹ quā qs dz hr̄e. 63.ar.1.
¶Peccare est deficere a perfecta actione. q.25.ar.3.ad.2.
¶Peccata non omnia instinctu diaboli p̄ueniunt: sed arbitrij libertate. (ar.2. q.114.ar.3.ad.2.
¶Peccata oīa sūt in demonib⁹ ſz reatū: ⁊ nō ſz effectū.q.63.
¶Pctī p̄mi āgli pnitas vl' motinū ad peccādū cā fuit.63.ar.7.
¶Pctm̄ est ꝺ naturalem inclinationem. q.63.ar.9.
¶Pctm̄ mortale i actu libi ar.dupl̄r eē ptigit.q.63.ar.1.ad.4.
¶Penitentis ⁊ innocentis respectu dilectionis dei comparatio secundum magis ⁊ minus. q.20.ar.4.ad.4.
¶Perditio hois ñ ē ipntāda negligētie āgli custodiētis. q.113.
¶Perfectio rei create ē triplex: pa ſz q̄ i suo es/ se ꝓstituit̄: scōa vt ei aliq̄ supaddant̄ ad suā pfectam operationē: tertia vt aliqd attingat sicut finem. (ar.1.ad.3. q.6.ar.3.
¶Perfectio rei est duplex.p̄ma.s.forma toti⁹.scōa opatio vl' finis operationis: perfectio vero vltima vniuersi est perfecta sanctorum beatitudo. q.73.ar.1.

Tabula

Perfectio rei nō ex quacūq; re ad quam inclinatur dependet sed solum ex superiori. q.59.arti.ad.2.
Perfectio vniuersi ieq̄litatē regrit eē i reb⁹: vt ois pfectionis gradus ipleat: q̄rūz rex tripler ē gradus. q.48.ar.2.
Perfectiones rerum perfectioni modo preexistunt in deo q̄z in ipsis rebus. q.4.ar.2.
Perfectiōib⁹ diuersis creaturax sicut respōdet vnū simplex principiū: ita diuersis ꝯceptionibus intellectus correspondet vnum simplex fundamentum. q.13.arti.4.
Perfectiora scōz nāz nūero vel magnitudine alia excedūt. q.50.ar.3.
Perfectius intelligens rex naturas plura diſtinguit q̄z qui minus perfecte. q.108.ar.3.
Permittit deus multa mala fieri per malos angelos: & bonos: & quare non cohibet. q.109.ar.4.ad.2.
Per ꝓpositio multiplr̄ sūū casuale determinat. q.36.ar.3.
Per se nota pōt dici aliq̄ ppō simplr̄. vno mō fm se: & quo ad nos: alio mō fm se & nō quo ad nos. q.2.arti.1.
Per se notū dr̄ aliqd duplr̄: vel q: p nihil in ei⁹ noticiā deuenit: vel q: nō est cognoscibile per accns. q.87.ar.1.ad.1.
Persona dr̄ aliqd grāmatice qō nā negatur. q.39.ar.8.
Persona diuina ab eterno processit a principio: non tamē ab eterno processit in mundum. q.43.ar.2.
Persona & hypostasis addunt super essentiam principia indiuiduantia. q.29.ar.2.ad.3.
Persona i diuinis significat relonē p modū sube. q.29.ar.4.
Persona nō significat eēntiā vel nām: sz psonalē ꝓprietatē iō pluraliꝝ p̄dicaē de pre & filio & spū scto. q.39.ar.3.ad.4.
Personas esse plures in diuinis non est possibile: qō quadrupliciter ostenditur. q.41.arti.6.
Personax cognitio duplr̄ ē nobis necaria. q.32.ar.1.ad.3.
Persone diuine q̄uenientius dicuntur vnius essentie q̄z vni⁹ nature. q.39.ar.2.ad.3.
Persone dine qr̄ dr̄ suppōita cū nulla sit ibi suppō. q.39. arti.1.ad.3.
Persone diuine sunt tres: & nō possunt esse plures. q: dne tātum sunt origines. q.32.arti.3.
Persone nomē deo⁹ nō q̄uenit scōm nois impositionez a quo imponit: sed ad qō imponitur. q.29.ar.3.ad.2.
Personis remotis & angelis existentibus deus solus diceret vel solitarius. q.31.ar.3.ad.1. (8.ad.4.
Pertinēcia ad pfectiōez itellc̄s bti: & ei⁹nāl̄ desiderij. q.12.ar.
Possibile dupliciter dicitur. s. per respectum ad potentiam: & absolute ex habitudine terminorum. q.25.ar.3.
Possibile dupliciter dicitur. s. vt opponit necessario: & vt sub necessario continetur. q.41.ar.4.ad.2.
Possibile tripliciter dr̄. s. secundū potentiā passiuax māe: fm potentiā actiuax dei: & secundū habitudinē terminox fz q̄ impossibili opponitur. q.46.ar.1.ad.1.
Posita cā necaria nō sequitur effect⁹ necari⁹. q.19.ar.3.ad.4.
Posuit deus hominem in paradiso: vt operaretur & custodiret illum dupliciter exponitur. q.102.ar.3.
Potentia actiua fundatur in actu: nec cōtra ipsum dicit̄ q̄ potentie passiue non conuenit. q.25.ar.1.ad.1.
Potēcia actiua q̄ respicit finē vl'em mouet oēs actiuas potentias subordinatas q̄ respiciūt fines particulares. q.82.ar.4.
Potentia agentis vniuoci tota manifestatur in suo effectu nō autem equiuoci. q.25.ar.2.ad.2.
Potēcia creature ꝓp qd differt. ab ei⁹ eēntia. q.79.ar.1.
Potentia dei manifestius cognoscitur ex eo q̄ produxit mūdum q̄z si fuisset ab eterno. q.46.ar.2.ad.6.
Potentia & actus prius & posterius causa & causatum nō sūt in deo: sed vnum & simplex esse. q.3.ar.7.
Po⁹ gnandi i recto significat nāz: & i obliquo relonē. 41.ar.5
Potentia generandi passiue est in filio. q.41.ar.6.ad.1.
Potentia generatiua in quolibet generāte est illud in quo generatum generanti similatur. s. natura. q.41.ar.5.
Potēcia in creaturis nō est ad nō esse: sed in deo q̄ posit̄z res fecit vt essent: sic pōt facere vt non sint. q.9.ar.2.
Potentia in omni creatura distinguitur ab esse. q.54.ar.3.
Potentia ordinata ad actū accidentalē est accidens & ad actū substantialem est substantia. q.77.ar.1.ad.2.
Potentia passiua q̄ sint in deo nō est possibile. q.3.ar.1.
Potentia vna & eadem est patris & filij secundum qualitatez & perfectionem nature. q.42.ar.6.

Potentiax distinctio est secundum formalem obiectorum diſtinctionem & non materialem. q.59.ar.4.
Potentiarum distinctio est secundum obiectorum formalez distinctionem. q.77.ar.3.
Potentie actiue dei & creature differentia. q.25.ar.1.ad.3.
Potētie actiue & passiue. s. intellectus agentis & possibilis distinctio: & dr̄ia ex parte obiectorum sumēda est. q.79.ar.7.
Potētie alicui ñ ꝓpugnat fil' bre duas opatōes. 58.ar.7.ad.2
Potentie aie priores ordine nature aliax sunt principia p modum finis: & actiui principij. q.77.ar.7.
Potētie aie quō se hnt adinuicē rōne prioris & posterioris: & quō intellectiue dirigunt sensitiuas. q.77.ar.4.
Potētie intellectiue & māe dr̄ia: & q̄ potēcia receptiua creature nō adequat potentie creatoris. q.75.ar.5.ad.1.
Potētie ptis vegetatiue q̄re dr̄ nāles. q.78.ar.2.ad.1.
Po⁹ rōales quō se hnt ad oppositа: & quō ñ. 62.ar.8.ad.2.
Potestatū nomē quādam ordinationē circa diuinas actiones significat & diuinox susceptionem. q.108.ar.5.ad.3.
Preceptū & ꝓhibitū respcū quox bonox dant. 19.ar.12.ad.4.
Predestinatio ē in deo: & in creatura eius executio. q.23.ar.2.
Predestinatio est transmissio rationalis creature in finem nō proportionatum. q.23.ar.1.
Predestinatiom subordinatur ordo secundax causarum ad effectum predestinationis. q.23.ar.8.
Predestiatōis effect⁹ infallibiliꝝ ꝓsequit ex cā ꝓtigēte. q.23.ar.6.
Predestiatōis & pscie rō ex dina bōitate sumit. 23.ar.5.ad.3
Predicatio sumpta a diuersis formis ordinatis de aliquo erit p accns vel m scōo mō dicendi per se. q.76.ar.3.
Predicamenta sunt tm̄ duo in diuinis. q.28.ar.2.ad.1.
Preesse malis magis miserū est q̄z bonū. q.109.ar.2.ad.3.
Prelatio in intellectuali natura penes subiectionem & operationem naturarum attenditur. q.109.ar.2.
Preseruatio corporis humani ne pateret in statu innocentie qualiter fuisset. q.97.ar.2.ad.4.
Presidētia spūalis creature sup corporalē ad quā aliquē ordinem hz ex qbus totū constat vniuersum. q.61.ar.4.
Presidere gubernationi oīum gentiū & regnox primū & precipuum est in diuinis mysterijs. q.108.ar.6.
Presunt proximioza deo his que remotioza sunt & boni angeli malos regunt. q.109.ar.4.
Prima principia speculabilium & agibilium sunt habitus naturales nobis naturaliter inditi. q.79.ar.12.
Primo alicui nō q̄uenit fz partē sed fm totum. q.8.ar.4.
Primogenitus omnis creature est dei perfecta imago & non ad imaginem. q.93.ar.1.ad.2.
Primū mouens quō mouet seipsum. q.19.ar.1.ad.3.
Primū pn̄m actiū opz eē marie i actu & pfectissimū. 4.ar.1.
Primum principiū licet sit tm̄ vnum: plura tm̄ ratione distincta in eo intelligimus. q.44.ar.4.ad.3.
Primū vel pncipiū in vnoquoq; est qō ad nām ptinet: q: qō ptinet ad prius sp hz rōnem principij. q.60.ar.2.
Princeps regis persarum restitit mihi viginti & vno diebus dupliciter exponitur. q.113.ar.8.
Principatus dicunt̄ qui priores existunt q̄si pfint in executione eorum qui imperantur. q.108.ar.5.ad.3.
Principiū actiuū gnationis pfectox aialiū est vtus formatiua semis: eox vo q̄ p putrefactionē gnant est vtus celestis. q.
Principiū eēndi oīum est tm̄ vnū a quo) (71.ar.1.ad.1.
oīa que quocūq; mō sunt habent esse. q.65.ar.1.
Prin⁹ i creaturis ē pus eo qō ē pn̄⁹ nō ät in deo. q.42.ar.2.
Principium multipliciter dr̄. s. fm situm fm intellectū & fm omne genus cause. q.42.ar.3.
Principium nō de principio & principiū de principio dicit̄ in diuinis siue prius & posterius. q.33.ar.4.
Principium nō illud significat a quo nomen imponit̄ ad significandum fm originem. q.33.ar.1.ad.3.
Principium non importat diuersitatem sine dependentiā ab eo cuius est principium sicut causa. q.33.ar.1.ad.1.
Principiū passiuū in femina pōt dici semē. q.115.ar.2.ad.3.
Prin⁹ ꝓprietatē pris & filij significat substātiue. q.36.ar.4
Prin⁹ quo gnans gnat nō sp distinguit a genito. 41.ar.5.ad.1.
Principiū sicut se hz ad gnationes in cognitiuis ita se hz finis ad ea q̄ sunt ad finem in appetitiuis. q.83.ar.4.

Tabula

Privatio ẽ mediũ inter eẽ ⁊ nõ eẽ simplr. q.48.ar.2.ad.1.
Privatio entis fundatur in ente: quod in privationibus aliaꝝ formarum non accidit. q.11.ar.2.ad.1.
Privatio suscipit magis ⁊ minus nõ sm se sz sm eius oppositum: cũ magis ⁊ minus dicitur. q.11.ar.4.ad.1.
Privatio suscipit magis ⁊ minus p recessuz a termino. sic̃ forma p accessum ad terminũ pfectũ. q.49.ar.3.ad.3.
Privatio tribus modis sumitur. q.33.ar.4.ad.2.
Privationem per habitum cognoscimus. q.14.ar.10.
Privationes entia rationis ⁊ malũ entia dicunt̃ sm quꝺ ens veritatem ꝓpositionis significat. q.48.ar.2.ad.2.
Privationes ⁊ non ens ex apprehensione intellectus veritatem habent ⁊ non ex seipsis. q.16.ar.5.ad.3.
Procedere in infinitũ i actib9 itell's nõ incõuenit. q.87.ar.3.
Processio ẽ duplex. s. ad intra ⁊ ad extra. q.27.ar.1. (ad.2.
Processio spũs. s. ẽ a pre ⁊ filio vt sũt vnũ ⁊ distincti. 36.ar.4.
Processio vbi p modũ intell's ẽ gnatio q: pce/ (ad.1.
dit p modũ nature: eo quꝺ procedit sz rationẽ similitudinis: qõ amori non convenit. q.30.ar.2.ad.2.
Processione remota spiritus. s. a filio: ipsuz distingui a filio nõ est intelligibile. q.36.ar.2.
Processiones in diuinis sũt due tm̃: ad intra. s. vbi p moduz intellectus: ⁊ amoris p modũ voluntatis. q.27.ar.3.
Productio rez a prima cã nihil supponit: sz vero qõ est a prima causa supponit in sua actione. q.65.ar.3.
Productionis rerum triplex opus intelligitur. s. creatiõis distinctionis ⁊ ornatus. q.70.ar.1.
Produxit deus multas creaturas pp bonitatez suã cõicandã quod p vnam fieri non poterat. q.47.ar.1.
Produxit ds res in eẽ rõe processiõis vbi ⁊ amoris. 45.ar.6.
Propositio singularis directe ꝓcludi nõ põt ex aliqua vli nisi mediante alia particulari. q.86.ar.1.ad.2.
Propõnis affirmatiue vere subm ⁊ predicatũ idez sm rez significant: diuersum tm̃ sm rõnem. q.13.ar.12.
Propõnis ꝓtingẽtis est duplex veritas. q.16.ar.8.ad.3.
Propria passio quõ causat̃ a subo vt est in actu: ⁊ est ipsi9 susceptiuum vt est in potentia. q.77.ar.6.
Proprietatem accidentis intelligere possumus: nihil considerando de subiecto. q.85.ar.1.ad.1.
Proprietates in diuinis non omnis distinguit licet sit subsistẽs nisi relatiue. q.30.ar.1.ad.2.
Proprietates patris vt relo actũ rõnalez psupponit: sz vt cõstitutiua ipsum precedit. q.40.ar.4.
Proprietates angelis cões perfectiori modo sunt in superioribus q̃z in inferioribus. q.108.ar.5.
Proprietates diuine sũt in eẽtia p modũ idẽptitatis tm̃: in psonis vo nõ soluz sm rez tantũ sz etiã sm modũ significãdi ideo ꝓstituunt ⁊ distinguunt. q.40.ar.1.ad.2.
Proprium dei ẽ misereri ⁊ pcere: triplr exponit̃. 25.ar.3.ad.3.
Proprium eẽ pus ⁊ posteri9 approprio ñ icõuenit. 39.ar.7.ad.3
Proprium nõ est de essentia subi sed ex principijs essentialibus speciei causatur. q.77.ar.1.ad.5.
Propter qõ vnũqꝺq; ⁊ illõ magis quõ hz itelligi. 87.ar.2.
Prouidentia dei aliter se hz ad incorruptibi/ (ad.3.
lia q̃z ad corruptibilia. q.113.ar.2.
Prouidentia diuina quedam in finem ordinantur a quedã ab ipsa decidunt permissiue. q.23.ar.3.
Proniꝺẽtia ẽ ipsa diuina rõ in sũmo oĩum principe ꝓstituta q̃ cũcta disponit vel rõ ordinandoꝝ in finez. q.22.ar.1.
Prouidentia non est in rebus prouisis sed est quedã ratio in intellectu prouisionis. q.23.ar.2.
Puer in vtero matris est aliquid matris ⁊ nõ ab alio angelo q̃z ab eo qui est matris custoditur. q.103.ar.5.ad.3.
Pulchrum ⁊ bonum sunt idem subo sed diuersis rõnib9 diuersas respiciunt personas. q.5.ar.4.ad.1.
Punctus non ponit̃ in diffinitione linee communiter sumpte sed determinate. q.85.ar.8.ad.2.
Puniri nõ est malũ sz fieri pena dignũ malũ ẽ. q.48.ar.6.

q

Qualitates actiue eloꝝ se hñt vt mãles dispõnes ad formas subales. q.115.ar.3.ad.2.
Qualitates actiue in natura agunt virtute formarũ substantialium. q.45.ar.8.ad.2.
Qualitates differenter fiunt in subiecto sm diuersitatem recep/ tionis formarum. q.67.ar.3.ad.1.
Quãtitas molis mãz ꝓsequit̃: vtutis vo attẽdit̃ in effectu forme: q duplex est. s. esse ⁊ opatio. q.42.ar.1.ad.1.
Quãtitas nõ impedit actionem alicuius forme ne agat sed impedit ne fit agens vniuersale. q.115.ar.1.ad.3.
Quãtitas vtutis agẽtis ex mõ faciẽdi sumit̃ ñ ex re fctã tm̃. q. (65.ar.3.ad.3.
Quantitati in actu infiniti ratio repu/ q.7.ar.3.ad.4.
gnat: sz non tempori ⁊ motui.
Quecũq; vni ⁊ eidem sunt eadẽ: inter se sunt eadẽ: quomodo q.28.ar.3.ad.1.
habet intelligi.
Quedã aĩalia mox nata q̃re hñt vsum mẽb: ox. 99.ar.1.ad.2.
Quedam nõ possunt fieri nisi a deo que tamen non sunt miracula etiam si fiant. q.105.ar.7.ad.1.
Quedã participatiõe dñr eterna diuersa rõe. q.10.ar.3.
Quedã q̃re manẽt in eternũ ⁊ q̃dã non. q.104.ar.4.ad.2.
Quedã sunt possibilia fieri a deo ⁊ quedã nõ. q.25.ar.3.
Que facta sũt q̃re nõ põt facere ds ea nõ fuisse. 25.ar.4.ad.2
Quicqd ds scivit scit: nec põt plura scire q̃ scit. 14.ar.15.ad.2
Quicqd entitatis ⁊ pfectionis est in actione mala: reducitur in deũ sicut in causaz: sed quicqd est ibi defectus est a eã scõa deficiente: ⁊ nõ a deo. q.49.ar.2.ad.2.
Quiditas rei mãlis est obm intellectus nostri. q.84.ar.7.
Quiditas rei materialis est primũ quod intelligitur ab intellectu nostro sm statum pñtis vite. q.88.ar.3.
Quiditates diuerse magis ꝓueniũt sz rõnez existẽdi q̃ affirmatio ⁊ negatio: sz tm̃ rõez cognoscẽdi min9. 58.ar.4.ad.2
Qui ẽ significat eẽ absolutũ infinitũ ⁊ in pñti. q.13.ar.11.
Qꝺ ẽ in aliquo pter essentiã ei9 est causatũ. q.3.ar.4.
Quod est per essentiam est causa eius quod est per participationem in quo differunt esse ⁊ essentia. q.61.ar.1.
Qꝺ põt vtus iferio: põt altiori mõ vtus supio:. 110.ar.2.ad.2.
Quod qd ẽ ⁊ esse in oĩbus q̃ sũt in genere differũt. q.3.ar.5.
Quoꝝ ñ sũt fãtasmata quõ cognosci põt a nob. 84.ar.7.ad.3.

R

Ratiocinari ad intelligere comparatur: sicut moueri ad quiescere. q.79.ar.8.
Rõ circa ꝓtingẽtia q̃re se hz ad opposita. q.83.ar.1.
Ratio de nũero sine q̃titate partiũ alicui9 totius sumenda ẽ ex ꝓportiõe ad bonũ totius. q.23.ar.7.ad.2.
Ratio diuersarum rationum quas de deo apprehendim9 vn de sumitur. q.13.ar.4.ad.2.⁊.3.
Rõ ⁊ itell's solũ q̃tũ ad modũ cognoscẽdi dr̃nt. 59.ar.1.ad.1
Ratio generis ⁊ dr̃ie ab eadẽ re sumit̃. q.85.ar.3.ad.4.
Ratio gñis ⁊ dr̃ie quõ ab eadẽ re sumit̃. q.76.ar.3.ad.4.
Rõ ordis rez i finẽ ⁊ executio ad pnidẽtiã ptinẽt. q.22.ar.3.
Ratio quã nomẽ diffinitio ⁊ enũciatio significat ꝓpõnez ⁊ diuisionẽ significat intellectus. q.85.ar.2.ad.3.
Ratio q̃re creatura realr refert̃ ad deũ ⁊ñ econtra. 13.ar.7.
Rationale ⁊ sensibile vt dr̃ie nõ sumit̃ a potẽtijs sensus ⁊ intellect9: sz ab ipsa aĩa sensitiua ⁊ rõnali. q.77.ar.1.ad.7.
Ratio scientie ⁊ voluntatis prior est ratione potentie in deo secundum considerationem. q.25.ar.1.ad.4.
Ratione veri absoluti prior est rõne boni. q.16.ar.4.
Ratio vitatis ex ꝓximitate rei ad itellectũ sumit̃. q.16.ar.5.
Rões ꝺ cõmentatorẽ de vnitate itellectus. q.76.ar.2.
Rões ꝺ cõmentatorẽ qꝺ p vnionẽ intellectus agẽtis intelligamus subas separatas in fine vite. q.88.ar.1.
Rationes contra empedoclem ⁊ alios philosophos de anime cognitione. q.84.ar.2.
Rationes contra eraclitum ⁊ platonem de naturis ⁊ cognitione rerum naturalium. q.84.ar.1.
Rões ꝺ prior in itellu nõ sũt ꝺ rie sz vna sciẽtia. q.75.ar.6.
Rationes particularium per speciem vniuersalez perfecte in telligũntur ab angelis. q.57.ar.2.ad argm.
Rationes seminales pncipal'r sunt in vbo. scdo i elis. tertio in his q̃ ex causis vlibus procedũt. q̃rto in seminibus que ex aĩalibus ⁊ plantis producunt̃. q.115.ar.2.
Rões seminales sil' cũ ipsis reb9 pducte sunt. q.62.ar.3.
Rationis est aliquid in his que dicũtur ad aliqd: quod nõ est in alijs generibus. q.28.ar.1.
Recipere ⁊ conservare non diuersificant sine faciunt diuersas potentias. q.79.ar.7.
Recipere ⁊ retinere in corporalibus in diuersa principia reducuntur. q.78.ar.4.

Tabula

Rectitudo hois in statu innocentie fuit triplex. q.95.ar.1.
Reducere materiam ad actum forme non excedit virtutem agentis naturalis. q.110.ar.2.ad.3.
Reflectit itell's sup se vt se itelligat siue cognoscat.q.14.ar.2.
Reguntur que magis terminata sunt:ab his q̄ mi/nus sunt terminata. (ad.3.
Rei nālis non solū est acquirere ⁊ quiescere in bono:sed bo/num quod hz alijs cōmunicare. q.110.ar.1.
Relo diuia a psona re nō differt sz rōe tātū. q.19.ar.2.
Relatio diuina est persona subsistens:humana vo non est tā tum relationem significans. q.40.ar.1.ad.1.
Relatio diuina nō pponit distinctionē suppositoz sic crea/tam cū sit subsistens ⁊ nō accidēs. q.33.ar.2.ad.1.
Relatio in creaturis distinguitur ab eo quod relatione dicit: non autem diuina. q.40.ar.2.ad.4.
Relatio iter vbū ⁊ eū a quo pcedit ē realis.q.28.ar.2.ad.1.
Relatio nō pdicat de deo p modū sube. q.28.ar.1.ad.4.
Relatio realis in deo non est vt intelligentis ad rem intelle/ctam in nobis. q.28.ar.2.ad.1.
Relatio realis in deo sup actionez imanentem fundat ⁊ non transeuntem que solū est rationis. q.28.ar.4.
Relatio fm q̄ huiusmodi non predicatur de aliquo per mo dum inherentis. q.28.ar.4.ad.1.
Relatio fm q̄ hmōi solū distinctionē dicit. q.28.ar.1.ad.1.
Relatio verbi ad creaturā que actionem imanentē sequit non dicitur de deo ex tempore. q.28.ar.3.
Relationes dicte de deo quedā variatis rebus variantur: ⁊ quedam non. q.34.ar.3.ad.2.
Relationes in abstracto nō alijs relationibus opponuntur: si cut pater ⁊ filius paternitate ⁊ filiatiōe. q.14.ar.15.ad.1.
Relones nō opposite distictionē nō faciūt psonaz.q.42.ar.1.ad.4.
Relationes reales ⁊ rationis rem fm diuersam rationez ha/bitudinis consequuntur. q.36.ar.2.
Relationis diuine duplex comparatio.s.ad fundamētuz ⁊ ad terminū cuius esse nō est aliud ab essentia. q.28.ar.1.
Relonū pluralitas nō facit ppōnez in deo. q.28.ar.2.
Relatiua q̄ sint realia vel rōnis fm esse vel fm dici:sim'l'na/tura vel non sufficiētia ⁊ differentia. q.30.ar.1.ad.3.
Relaxare offensam nō est contra iustitiam sed est misericordi ter operari. q.13.ar.7.
Reliquit ds hoiem in manibus consilij sui nō pp hoc secludi tur a diuina prouidentia. q.21.ar.3.ad.2.
Rem aliquā sicut cognoscimus ita noiamus. q.22.ar.2.ad.4.
Renitī ordini vlis gubernationis nō est possibile.executiōi ve ro fm q̄ est a cā particulari sic. q.13.ar.1.
Reprobatio alic9 fi ē cā culpe sz pene futur efne.q.103.ar.1.
Requiemit deus die septimo:dupliciter intelligit. q.73.ar.3.
Res ab alio hz q̄ sit vā ⁊ q̄ sit cā vitatis itell's nri. q.73.ar.3.
Res nāles sunt nostri intellectus mensura:diuinus vo earum est mensura. q.21.ar.2.
Res nāles veri9 esse simplr hīt in mēte diuina:qz in seipsis: sz hoc eē verius hīt in seipsis. q.14.ar.8.ad.3.
Respectus multiplicātes ideas sunt in deo ⁊ nō in reb9 crea tis:nō tñ sunt reales sz itellecti a deo. q.18.ar.4.ad.3.
Res qlibet visibil'hz āgelicā ptātez sibi ppositā.110.ar.1.ad.3
Res triplex habet esse.s.in verbo: in mente angelica: ⁊ pro/pria natura. q.15.ar.1.ad.4.
Rīsio ō grecos de pcessione spūs sancti. q.74.ar.3.ad.5.
Resolutio corporis fit rōne deperditi cui9 restauratio fit vsq ad certum statum nature. q.36.ar.2.ad.2.
Revelatio demonibus facta per bonos angelos ministrozuz dei non est illuminatio demonum. q.97.ar.4.
Samuel quō dr̄ appuisse sauli ⁊ quō viui dr̄ ēt alis viuis doz̄ictib9 appere. q.89.ar.8.ad.2.
Sācti quō dr̄ facere miracula. q.110.ar.4.ad.1.
Sapictia ars ⁊ idea quō differūt rōne vel respectu diuine cognitionis. q.15.ar.2.ad.2.
Sapia diuina quō dr̄ creata.cū dr̄ ab initio ⁊ ante secula crea ta fm:multiplr exponitur. q.41.ar.3.ad.4.
Sapia ē duplex scōz duplicē modū iudicādi. q.1.ar.6.ad.3.
Sapia ē nobilior oīb9 mobilib9 quō itelligit. q.9.ar.1.ad.2.
Sapiens in vnoquoq genere dicitur qui altissimam causaz il lius generis considerat. q.1.ar.2.
Scibilia nāliter prioza sūt scia nra:scia vo dei eis prio: est: qz eoz̄um est cā ⁊ mensura. q.14.ar.8.ad.3.
Scia ab eo denoiat de quo pncipalr i ea tractat. q.1.ar.4.
Scia āgelis ineſt a nā ⁊ nō p ingsitionez. q.54.ar.4.ad.1.
Scia aliq̄ pōt dici speculatiua tripliciter.s.quantū ad res q̄tū ad modū ⁊ quantum ad finem. q.14.ar.16.
Sciētia dei eius ē cognoscitiua tñ: creaturaz vo cognoscitiua ⁊ factiua:ita ⁊ vbū exp̄ssiuz est eius qō est in pre tñ:crea turarum vero exp̄essiuum ⁊ operatiuum. q.34.ar.3.
Scia dei eterna nō ē cā vt res sint ab eterno. q.14.ar.8.ad.2.
Scientia dei quō est mensura rerum. q.14.ar.12.ad.3.
Scia ⁊ rez differitiões sūt fz q̄ p itellectū abstracte sunt a cō ditionib9 indiuidualib9 ⁊ particularib9. q.44.ar.3.ad.3.
Scia ⁊ volūtas in nobis vnius ⁊ eiusdez effectus quō sunt cā vt dirigens ⁊ vt imperans. q.19.ar.4.ad.4.
Scia inferior nō probat sua pncipia nec ptra negātes dispu/tat:sed superiori relinquit. q.1.ar.8.
Scia fz sit rez mobiliū:imobilis tñ dr̄. q.84.ar.1.ad.3.
Scia nra dr̄ vlis vel particularis:dei vo nō.q.14.ar.1.ad.3.
Sciētia quō causat in nobis ab interiori pncipio ⁊ ab exterio ri:⁊ quō ars imitatur naturam. q.117.ar.1.
Scientia reruz ipsius dei est duplex: visionis.s. ⁊ simplicis in telligentie. q.14.ar.9.
Scientiā quis acquirens p seipsuz non pōt dici sulipsius ma/gister:neq; seipsum docere. q.117.ar.1.ad.4.
Scia duplex ē gen9.s.subalternātis ⁊ subalternate.q.1.ar.3
Scientiaz ⁊ pncipioz sapientie consilij ⁊ prouidentie diuer/sa ratio nominationis. q.14.ar.1.ad.2.
Scientie nostre est triplex discursus. q.14.ar.7.
Scie oēs sunt de necessarijs ⁊ tñ diuersa rōne quedā sunt de ptingentibus ⁊ quedā de necessarijs. q.86.ar.3.
Scie speculatiue accidit vt a reb9 scitis accipiat. q.14.ar.16.
Sciētificū opinatiuū ⁊ rōcinatiuuz nō diuersifi/cant potētiaz neq; ad diuersa pertinent. (ad.2. q.79.ar.9.ad.3.
Scire diuinum necessarium hz habitudinem ad scita: sed nō ad volita velle. q.19.ar.3.ad.6.
Scitū a deo ē necīuz quō ē vā vel falsa ppō.q.14.ar.13.ad.3.
Scripti i libro vite quō qdā pōt deleri ⁊ qdā nō. q.24.ar.3.
Seculum est periodus cuiuslibet rei. q.10.ar.2.ad.1.
Semen non deciditur ab eo quod est actu totuz:sed ab eo qō est in potentia totum. q.119.ar.2.
Semen virile in vtero mulieris imitti potuit salua integritate seminei genitalis in primo statu. q.98.ar.2.ad.4.
Sensibile excellens corrumpit sensum:intelligibile vero per/ficit intellectum. q.75.ar.3.ad.2.
Sēsibile ⁊ itelligibile i actu sūt sensus ⁊ itell's i actu.q.14.ar.2
Sensibilia cōia sunt media iter sensibilia p se ⁊ sensibilia p ac/cidēs q̄ reducunt ad quantitatē. q.78.ar.3.ad.2.
Sēsualitas ē nom potētie sic a sensibili motu denoiate.81.ar.1.
Sensus agens nulla necessitate poni debet. q.79.ar.3.ad.1.
Sensus circa propria sensibilia non errat: quoz̄um similitudo tripliciter est in sensu. q.17.ar.2.
Sēsus cōis nō rōe pdicatiōis cōis dr̄ sic genus: sz q: ē cōis ra dix ⁊ pncipiū exterioz sensuum. q.78.ar.4.ad.1.
Sensus ⁊ appetitus non sufficiunt ad mouendum:sed virtus requiritur executiua. q.78.ar.1.ad.4.
Sēsus ⁊ imaginatio quō a demone imutari pōt.q.114.ar.4.
Sensus ⁊ imaginatio solum exterioz̄um acciden/tia vel coz̄porum similitudines apprehendunt:intellect9 ve ro rei naturam. (ad.2. q.57.ar.1.ad.2.
Sensus exterioris distinctio ex diuersa obiecti immutatione sumitur. q.78.ar.3.
Sēsus spūal' sup litterā fundat q trisariā diuidit. q.1.ar.10.
Sēsus tact9 oiuz alioz sensuū est fundamētū. q.76.ar.5.
Sentire ⁊ intelligere nō sunt vnū:sed plura subo.q.77.ar.5.
Sētire nō cōpetit angelis in corpib9 assūptis. q.51.ar.3.ad.2.
Sētire nō est opatio formе subsistētis sic itelligere.q.75.ar.3.
Seraphin ex triplici ignis pprietate noiant.q.108.ar.5.ad.5
Sexus diuersitas ad pfectionē hūane nāe ptinet. q.99.ar.2.
Sic cognoscere aliquid sicut ē in cognoscēte dupliciter intelli/gi pōt vt propō sit vera vel falsa. q.14.ar.6.ad.1.
Sydera iclināt sz fi necessitāt libez arbitriū. q.83.ar.1.ad.5.
Signa diuine volūtatis quō volūtates dr̄. q.19.ar.11.ad.2.

Tabula

Significare substantiam cum qlitate est significare suppositum cum nā vel forma determinata. q.13.ar.1.ad.3.
Signor diuine voluntatis sufficiētia ⁊ dria. q.19.ar.12.
Similitudo dupliciter comparatur ad imaginem.s.vt preambula ⁊ vt subsequens. q.93.ar.9.
Similitudo ⁊ diuersitas fm formaz fm quatuor modos cō municandi formam assignantur. q.4.ar.3.
Similitudo est pncipiū amoris ⁊ non verbi qō est similitudo rei intellecte: vñ dr inter vtraqz respicit. q.27.ar.4.ad.2.
Similitudo rei tripliciter est i sensu.s.primo ⁊ per se:per se ⁊ non primo:⁊ per accidens. q.17.ar.2.
Sinderesis ē habit⁹ nālis pncipioz opabiliū. q.79.ar.12.
Singlare ñ diffinit fz qō ē de rone singlaritatis.29.ar.1.ad.1.
Singulare nō repugnat intelligibilitati inquātum singulare:fz inquantum est materiale. q.86.ar.1.ad.3.
Singlaritas ñ ē ipeditiua cognitiōis singlariū fz mā.q.56.ar.1.ad.2.
Sinonimi ⁊ non sinonimis nomini vnde sumitur ratio ⁊ differentia. q.13.ar.4.
Siplicia apō deū pfectioza sūt:opposita vō apō nos.3.ar.7.ad 2.
Simplicia ⁊ pa p negatōes notificanť.q.33.ar.4.ad.1.
Simplicia nō differūt fz diuersa dicunť. q.3.ar.8.ad.3.
Sol eclipsabiť vñ hz vitatez ista ppositio. q.86.ar.4.
Sol luna ⁊ hmōi quō pñt de pluribus pdicari. q.13.ar.9.
Solutio rōnum pbantiuz eternitatē mundi. q.46.ar.1.
Solutio rōnuz pbantiū mundū incepisse. q.46.ar.2.
Solus pr ē ds quō pōt eē va vel falsa ista ppō. q.31.ar.4.
Somnia in dormientibus ⁊ apparitiones imaginarie quomodo naturaliter fiunt. q.111.ar.3.
Somninoz diuersitatis cā est vapoz diuersus motus ⁊ fillogizandi aliquando. q.84.ar.8.ad.2.
Spēs ifusa ⁊ acqsita nō diuersificāt sciaz. q.94.ar.3.ad.1.
Species intelligibiles quō reducuntur in primā causaz ⁊ quo modo fiunt in nobis. q.84.ar.4.ad.1.
Spēs intelligibilis ad intellectū tripliciter se hz.s.aliqñ ē i pa aliqñ medio mō se hz inter potētiaz ⁊ actū:aliqñ secundū vltimā cōpletionē actus. q.79.ar.6.ad.3.
Species intelligibilis ⁊ habitus scientie nec per se nec per accidens corrumpi possunt. q.89.ar.5.
Species intelligibilis intellectus nostri eius non est similitudo a quo abstrahitur. q.14.ar.11.ad.1.
Spēs itelligibiľ quō cātur i intellectu possibili. 85.ar.1.ad.3.
Spēs pncipaliter ē de itētiōe nāe ⁊ nō indiuiduū:fz iocorruptibiliuz ēt subaz idiuidua sūt de pncipali itētiōe nāe.q.98.ar.1.
Species rerum quibus angelus intelligit menti eius sunt impresse a deo per influxum. q.56.ar.2.
Species ⁊ simultas generis predicationem respicit ⁊ non esse ipsarum. q.77.ar.4.ad.1.
Specificatio actus itelligēdi ē p formā itelligibilē.14.ar.5.ad.3
Speculari veritatē ⁊ eam cogitare dria. q.34.ar.1.ad.2.
Spiratio ñ ē ppetas neqz relō pstituēs psonā.q.30.ar.2.ad.1.
Spūs sctūs i vi duaz dictionū cōe ē trib⁹ psonis:fz i vi vnius sumptū ppriū ē spūs sctī ⁊ vñ dr spūs sctūs. 36.ar.1.ad.1.
Spūs sanctus nāliter a patre ⁊ filio procedit qnis per modū voluntatis procedat. q.41.ar.2.ad.3.
Spūs sanctus nō dr filius neqz ymago patris licet naturaz accipiat a patre:sicut ⁊ filius. q.35.arti.2.
Spūs.s.qr non dr filius cū sit eiusdē nāe cū filio. q.27.ar.4.
Spiritus sanctus quomodo mediate ⁊ immediate procedere dicitur a patre a filio. q.36.ar.3.ad.1.
Spiritus sanctus quō procedit a patre ⁊ filio:vt tertia persona:⁊ quomodo est numerus. q.37.ar.1.ad.3.
Spiritus sanctus sua bonitate aliam personam producere nō potest sicut pater. q.30.ar.2.ad.4.
Status aīe hoīs diuiditur fm diuersum modū essendi:⁊ fm integritatem ⁊ corruptionem. q.94.ar.2.
Subiectio ē duplex.s.seruilis ⁊ iconomica. q.92.ar.1.ad.2.
Subiectum idem simul perfici pluribus formis eiusdem generis est impossibile. q.85.arti.4.
Subiectum propositionis habet rationē materie predicatuz: non formē. q.13.arti.12.
Subiectū scientie ē de quo est sermo ⁊ ad qō oīa ordinantur: qō est idē pncipioz ⁊ totius scientie. q.1.arti.7.
Subiectum quomodo est causa proprij finalis actiua ⁊ susceptiua. q.77.arti.6.ad.2.
Suba dupliťr dr:vno⁰ p qditate quā diffō significat. alio⁰ pro supposito subsistētе i pdicamēto subē:qō qtuor noiba/ri pōt.s.suppositū subsistētia suba ⁊ res nāe. q.29.ar.2.
Substantia non solum significat hoc quod est per se esse:fz essentia cui competit sic esse. q.3.ar.5.ad.1.
Suba ñ suscipit magis ⁊ minꝰ qliťr dz itelligi. q.93.ar.3.ad.3.
Substātia particularis nō qlibet est hypostasis ⁊ psona sed q hz naturā completam in spē. q.75.ar.4.ad.2.
Suba p se idiuiduat:accētia vō p subiectum. q.29.ar.1.
Subaz qr qdā hz potētiā ad nō eē ⁊ qdā non. q.9.arti.2.
Substantiarum separatarum cognitio habetur per viam remotionis. q.88.ar.2.ad.2.
Subē imāles qnto magis distāt a primo ōn⁰:tāto magis inferis diuinū lumē diminuiť ⁊ diuersificať. q.89.ar.1.
Substantie separate conueniūt cuz materialibus in genere logico sed non pbico. q.88.ar.2.ad.4.
Substātie separate nō sunt frustra etiaz si a nobis nō intelligātur vt vult commentator. q.88.ar.1.ad.4.
Substandi ⁊ subsistēdi ratio ad diuersa reducitur pncipia.s. ad materiam ⁊ formam. q.29.ar.2.ad.5.
Substātiua a forma vnitatē hñt:adiectiua vō a subō.39.ar.3.
Subsistens corrumpi vel generari per se vel per accidens est impossibile. q.75.ar.6.
Subsistē ⁊ substare gñib⁹ ⁊ spēb⁹ ñ pō cōpetit.29.ar.2.ad.4.
Successio pōris ⁊ posterioris ñ sp dicē tps ptinū.85.ar.4.ad.1
Summum relationem tantum ⁊ non rem absolutam addit supra bonum. q.6.ar.2.ad.1.
Superbia invidia avaritia ⁊ carnis oblectationes quomō sūt in demonibus. q.65.ar.2.⁊ ad ar⁸.
Supbi effect⁹ velle sbiici supiori vl iferiori dria.63.ar.8.ad.2
Suppositū ⁊ natura in cōpositis ex mā ⁊ forma realiter differunt:non autem in simplicibus. q.3.ar.3.
Supra celum nihil est li supra designat locum imaginatum tantum. q.46.ar.1.ad.8.

t
Actu q melior ē intellectu ē acutior. q.76.ar.5.
Tact⁹ ē duplex.s.corpal⁹ ⁊ vtutis.q.105.ar.2.ad.1
Tpalia p eterna iudicam⁹ ⁊ disponim⁹ in quoruz cognitionē p tpalia deuenimus. q.79.ar.9.

Temporis ⁊ eternitatis differentia respectu eorum esse ⁊ eorum que ipsis mensurantur. q.10.ar.1.
Tempus est numerus in numerato existens:⁊ non abstract⁹ a re numerata. q.10.ar.6.
Tps iter q duo istātia dať mediū ⁊ it q ñ dať.63.ar.6.ad.4
Tempus motus angeli quomodo proportionatur tpi motus mobilis ⁊ quomodo non. q.53.ar.3.ad.3.
Tps mot⁹ ptinui angeli nō ē idē cū tpe mensurāte motū celi. q: motus eius a motu celi non dependet. q.53.ar.3.
Tps pñs pteritū ⁊ futuz quō subijs sepatis attribuiť. q.10.ar.5.ad.3
Tps quō ē mēsura mot⁹ ⁊ qetis.10.ar.4.ad.3.
Tempus secundum successionem conceptionum intelligibilium est in intellectu angeli. q.57.ar.3.ad.2.
Tētatio diaboli q nō sit ptinua duplex rō. q.114.ar.5.
Tentare deum peccatum est:⁊ carnis:⁊ mundi tentatiōis differentia qualis sit ⁊ dei ⁊ diaboli. q.114.ar.2.
Termini numerales dupliciter sumuntur:scilicet in genere ⁊ transcendenter. q.30.arti.3.
Terminus creatiōis ē ens actu:⁊ nō in potētia. q.66.ar.1.
Terra ī mixtōe corpis aīalis necessario magis abūdat ceteris elemētis.q: est elemētū min⁹ actiuū. q.71.ar.1.ad.2.
Terra q naturaliter sit cooperta aquis.⁊ q sit discooperta diuersa expositio. q.69.ar.1.ad.2.⁊.4.
Terra q sit alia ab ista:⁊ q sint alia elementa preter ista non est possibile. q.47.arti.3.ad.3.
Tot fuisset feie quot mares in statu inocētie. q.99.ar.2.ad.3.
Totaliť cognoscit ds:nō tri cōprehendiť. q.12.ar.7.ad.3.
Tota trinitas mētē inhabitat p grāz gratū faciētē.q.43.ar.5.
Totū triplex.s.qtitatiuū cōtiale ⁊ potestatiuū. q.76.ar.8.
Totum quantitatiuum extra locum cui commensuratur esse non potest:totum vero fm essentiam extra locum esse potest:quia ei non commensuratur. q.8.ar.2.ad.3.
Totum vniuersale integrale ⁊ potestatiuum differenter predicatur de suis partibus. q.77.ar.1.ad.1.

Tabula

Trimegist⁹ vt dixit monas gẽuit monadẽ: ꝙlis ẽ sensus. q.32.
Trinitatẽ nõ dicim⁹ esse trinã. q.31. ar.1. ad.5. (ar.1. ad.1.
Trinitas determinatũ numer⁹ psonar⁹ significat. q.13. ar.1.
Trinitas i vnitate ⁊ vnitas i trinitate quõ itelligit. 31. ar.1. ad.4
Trinitas personarum in creatione ⁊ rerum formatione insi/
nuatur. q.74. ar.3. ad.3.
Trinitatis ⁊ triplicitatis dria significatiõis. q.31. ar.1. ad.3.
Trinitatis nõis duplex significationis acceptio. s. fm ethimo/
logiam ⁊ fm vocabuli proprietatem. q.31. ar.1. ad.1.
Tristitia ⁊ dolor circa ea sũt q̃ volũtati repugnãt. q.113. ar.7.
Troni nolunt ex q̃tuor: q̃ i mali sede ꝓsidẽt. 108. ar.5. ad.6
Tullius quare diuinam prouidentiam humanarum rerum
subtraxit. q.22. ar.2. ad.4.

V Acuum est spacium capax corporis in quo non est
corpus. q.46. ar.1. ad.4.
Uegetatiua sensitiua ⁊ intellectiua non sunt plures
fz vna trã in homine. q.76. ar.3.
Uelle esse felicẽ nõ est liberi arbitrij fz nature. q.19. ar.10.
Uelle ⁊ eligere nõ sunt actus diuersar⁹ potẽtiar⁹. q.83. ar.4.
Uelle rerum mutationes aut contraria successiue fieri non est
voluntatem mutari. q.19. ar.7.
Uelle vel operari quodcunq; sine boni intentione vel ratione
est impossibile. q.62. ar.8.
Uenatio alterius siluestriũ ẽ iusta ⁊ nãlis trib⁹ rõib⁹. q.96. ar.1.
Uerba participia pronomina demonstrativa ⁊ tempus quo/
modo deo attribuuntur. q.13. ar.1. ad.3.
Uerbi diuini conceptio est naturalis quia deus seipsum natu
raliter intelligit. q.41. ar.2. ad.4.
Uerbũ diuinũ dr̃ genitũ: fz nõ vbũ humanũ. q.33. ar.2. ad.3.
Uerbũ diuinũ relationẽ importat ad creaturã nõ ratione rela
tionis fz rõne nãe quã includit. q.34. ar.3. ad.1.
Uerbũ in nobis proprie tripliciter innenitur. q.34. ar.1.
Uerbũ interi⁹ est mẽtis ꝓceptus ⁊ dũ mẽs se ꝓuertit ad actũ
ꝓsiderãdũ qõ hz in habitu dr̃ sibi loqui. q.107. ar.1.
Uerbum non est quod intellectu non potest concipi: sicut qõ
implicat contradictionem. q.25. ar.3.
Ueritas diuina ẽentialr̃ dicta nõ dr̃ p respectũ ad ꝑn̄m fz p re/
solutionẽ affirmatiue in negatiuã. q.16. ar.5. ad.2.
Ueritas essentialiũ ab intellectu nostro eternitatem non hz: fz
a diuino vt a causa eterna. q.16. ar.7. ad.3. ⁊ 4.
Ueritas ẽ lumẽ itellꝫ ⁊ regla oĩs vitatis ẽ ipse ds. q.107. ar.2.
Ueritas ⁊ falsitas itellꝫ penes ꝓpõez sũt ⁊ diuisionẽ. 85. ar.6
Ueritas rei ad intellectũ diuinum p se ordinez habet ⁊ ad no
strum per accidens ⁊ ipsius. q.16. ar.1.
Ueritatẽ cognoscit intellect⁹ duz ꝓformitatẽ rei ad ipm appre
hendit: qp nõ facit sensus diuersa diffinitio. q.16. ar.2.
Ueritatem mutari contingit vel ex parte rei.
Uer⁹ cognitũ ordinat̃ ad op⁹ sub rõne boni. q.79. ar.11. ad.2.
Uer⁹ ⁊ falsuz q̃re sũt in itellꝫ ⁊ bonũ ⁊ malũ in reb⁹. 82. ar.3.
Uerũ quod est in rebus quertitur cuz ente fm subiectũ: fz ve
rum qõ est in intellectu quertitur cum ente vt manifestati/
uum cum manifestato. q.16. ar.3. ad.1.
Uerum respicit esse simpliciter ⁊ primo cognoscitur ad quod
sequitur ratio boni. q.16. ar.4.
Uestigij ⁊ imaginis dria in repñtãdo cãm. q.45. ar.7.
Uidebimus eũ sicuti est: ꝙlis est sensus. q.12. ar.6. ad.1.
Uidere alicubi dupliciter intelligitur: fm qõ aduerbiũ actum
diuisionis determinat. q.8. ar.4. ad.6.
Uidere deũ facie ad faciẽ non est referendũ ad diuinã essentiã
sed ad figurã ipsam repñsentantẽ. q.12. ar.11. ad.1.
Uidi sub sole nec velociũ cursum ⁊c. sed tps ⁊ casum quõ hz
intelligi ecclesiasticus. q.103. ar.5. ad.1.
Uir qu ẽ est principium ⁊ finis mulieris. q.93 ar.4. ad.1.
Uirtuos⁹ ẽ mẽsura ⁊ regla oĩuz bũanor⁹ actuũ. 109. ar.4. ad.3
Uirtus activa in gñatione aĩalis est in semine maris ⁊ materia
fetus ministratur a matre. q.118. arti.1. ad.4.
Uirtus activa seminis est impressio quedam derelicta ab ani/
ma generantis. q.119. arti.1.
Uirtus activa seminis non potest producere principium intel
lectivum vite in homine. q.118. ar.2.
Uirtus angeli quare nõ potest se extendere ad totum vniuer
sum ⁊ ita est hic ꝙ non alibi. q.12. ar.1.
Uirtus alicuius rei nõ perfecte cognoscit nisi oĩa ad que se ex
tendit cognoscantur. q.14. arti.5.
Uirtus conuersiua quõ se habet ad augmentum statuz ⁊ de
crementum in animali. q.119. arti.1. ad.4.
Uirtus generatiua dignior est ⁊ perfectior augmentatiua ⁊
nutritiua. q.78. arti.2.
Uirt⁹ gñatiua seminis agit vtute aie gñantis. q.118. ar.2.
Uirtus gñatiua seminis q̃ est i spiritu spumoso nõ est aĩa nec⁹
aie ps q̃ definit eẽ gñata sensitiua. q.118. ar.1. ad.3. ⁊ 4.
Uirt⁹ iferior nõ põt monere nisi p iperiũ supioris. q.81. ar.3.
Uirtus intellectiua est quedam ipsius diuini intellectus parti/
cipata similitudo. q.12. ar.2.
Uirt⁹ motiua ẽ dupler. s. ipãs motũ ⁊ exeq̃ns. 75. ar.3. ad.3.
Uirtus nãlis est qua rõ ordinatur in deum. q.95. ar.3.
Uirtus nutritiua deseruit generatiue. q.119. ar.2.
Uirt⁹ organica q̃ separata sũt nõ põt cognoscere. q.12. ar.3.
Uirtus primi motoris si esset virtus in magnitudine: moue/
ret in non tempore. q.105. ar.2. ad.3.
Uirtus quanto superior fuerit tanto ad plura se extendit ⁊ est
magis vnita. q.57. ar.2.
Uirt⁹ vnita quõ ẽ supior vel iferior multiplicata. 77. ar.2. ad.2.
Uirtutes active ⁊ passiue rer⁹ corporaliũ dũ p demões ad ali
quos effectus adhibent̃ seĩa dicũtur. q.115. ar.2. ad.2.
Uirtutes ãgli vocãt̃ ab excessu fortitudis quẽ iportãt. q.108.
Uirtutes cognoscitiue sensitiue seipsas nõ cogno/ (ar.5. ad.1.
scunt: sed per se subsistentes sic. q.14. ar.2. ad.1.
Uirtutes interiores tam apprehensiue q̃z appetitiue obedi/
unt rationi. q.81. ar.3. ad.3.
Uirtutes quedam dicuntur esse in concupiscibili quedã in ira
scibili ⁊ quedam in voluntate. q.59. ar.4. ad.3.
Uirtutes q̃dã iportãt ipfectiõez ⁊ q̃dã pfectiõez. q.95. ar.3.
Uirtutes q̃dã sunt circa passiones q̃ nõ sunt in deo: ⁊ q̃dã cir/
ca opationes que sunt in deo. q.21. ar.1. ad.1.
Uirtutes rõales i illis ad q̃ nãliter nõ ordinant̃ ad opposita se
hñt: i qb⁹ vo nãliter ordinant̃ nõ se hñt. q.62. ar.8. ad.2.
Uirtutis cognoscitiue triplex est gradus. q.85. ar.1.
Uisio imaginaria fit p aliquã formã imaginatiõe formatã rep
sentatẽ fz aliquẽ modũ similitudinis. q.12. ar.3. ad.3.
Uisiões corporalis imaginaria ⁊ intellectualis supnãles tres celi
noiant̃. vñ apls rapt⁹ dr̃ vsq; ad tertiũ celũ. q.68. ar.4.
Uisioni imaginarie facte per angelum non accidit defect⁹ ⁊ si
accidit quomodo. q.111. ar.3. ad.4.
Uisiõis dei iẽqlitas ex ipa charitatis pticipatõe sumit̃. 12. ar.6
Uisus est prior nã ceteris sensibus. q.77. ar.4.
Uita duplici ope. s. cognitiõis ⁊ mot⁹ manifestat̃. q.75. ar.1.
Uite contemplative duplex est principium. s. persona natura/
lis ⁊ habitus superadditus. q.18. ar.2. ad.2.
Uiuẽtia sũt q̃ seipsa mouẽt ⁊ nõ ab alio mouent̃. q.18. ar.1.
Uiuẽtiũ diuersus modus gñationis ⁊ vite dria. q.92. ar.1.
Uiuere ẽ esse nãe cui ꝓuenit se mouere vel agẽ. q.18. ar.2.
Uiuere quandoq; sumitur pro esse viuentis: quandoq; vero
pro vite operatione. q.54. ar.2. ad.1.
Uiuificare effective simplr̃ pfectiõis est: formalr̃ vo est nõ ha
bentis integrã naturam speciei in se. q.51. ar.1. ad.3.
Uiuimus in ipso deo mouemur ⁊ sumus inquantum conser
uamur diuina virtute. q.18. ar.4. ad.1.
Uoluntaria actione quis superiorum corporum effectum po
test impedire. q.115. ar.6.
Uoluntariũ dr̃ qõ est fm voluntatis inclinationẽ: violentũ ve
ro qõ est ꝺ nãe inclinationem. q.82. ar.1.
Uoluntariũ est qõ quis vult in particulari: qõ trã in vli consi/
deratũ voluntariũ nõ esset ⁊ sic in angelis dr̃ eẽ inquãtuz ñ
dolẽt de penis eor⁹ q per eos custodiunt̃. q.113. ar.7.
Uoluntas ⁊ si moueatur a deo actio illa erit voluntaria ⁊ non
violenta. q.83. ar.1. ad.3.
Uolũtas bois nãliter tẽdit ad btitudinẽ. q.41. ar.2. ad.3.
Uolũtas i deo duplr̃ distinguit̃. s. bñplaciti ⁊ metapho. dcã. q.
Uoluntas memoria ⁊ intelligentia non sunt po/ (19. ar.11.
tentie distincte. q.93. ar.7. ad.3.
Uolũtas nõ ex necessitate sequitur inclinationẽ appetitus infe
rioris sensitiui: sicut intellectus accipit ex necessitate a virib⁹
inferioribus apprehensiuis. q.115. ar.4.

Tabula

Uoluntas quomodo dupliciter moueri potest. i. ab intrinseco ⁊ ab extrinseco. q.111.ar.2.
Uoluntas quō non necessario deo adheret: neq; his sine qb⁹ beatitudo eē nō pōt: ⁊ qñ necessario adheret. q.82.ar.2.
Uoluntas quomodo potest mouere ⁊ moueri ab intellectu ⁊ econtra. q.82.ar.4.ad.1.
Uolūtas respectu ei⁹ boni quo aīa ē ignobilio: itellectu ē altio: respectu ei⁹ vo quo ipsa ē nobilio: ipsa altio: est intellectus. simplr tñ ipsa intellectus est altio. q.82.ar.3.
Uoluntas sic necessario vltimo fini inheret: sicut intellect⁹ primis principijs. q.82.ar.1.
Uoluntatis duplex est actus. s. appetere ⁊ delectari: quod est actus diuine voluntatis. q.19.ar.1.ad.2.
Uolūtatis duplr ē motio. s. ex pte obi ⁊ ex pte poē. 106.ar.2.
Uolūtatis ⁊ itellect⁹ diuersa rō mouēdi est: sz volūtas oēs vires aīe monet ad suos actus preter nāles. q.82.ar.4.
Unio aīe ad corpus nō ē pp corpus sz pp animaz. q.70.ar.3.
Unitas ⁊ pluralitas veritatis: quomodo sumuntur penes intellectum diuinum ⁊ creatum. q.16.ar.6.
Unitas nāe stat cū distictione reali diuinaz psonaz. q.39.ar.1.
Unitas ordinis rex vnitatē mūdi demonstrat. q.47.ar.3.
Unitas primi principij ex eius simplicitate ⁊ mundi vnitate ⁊ eius infinita perfectione probatur. q.11.ar.3.
Unitas rei cōposite ex mā ⁊ forma est per formam que p se ipsam vnitur materie vt actus eius. q.76.ar.7.
Unitas scie ex vnitate formal'rōnis obi pcedit. q.1.ar.3.
Uniuersale directe singulare indirecte ⁊ per reflexionem intelligitur. q.86.ar.1.
Uniuersale est duplex. s. ante rem ⁊ post rem: cui accidit abstrahi. q.55.arti.3.ad.1.
Ule ⁊ pticulare genⁿ vl spēs nō sūt ī diuinis. q.30.ar.4.ad.3.
Uniuersale includit duo. s. naturam ⁊ intentionem siue abstractionem. q.85.ar.2.ad.2.
Uniuersale in diuinis nō reperit licet relatio de relatiōibus ⁊ psona de tribus psonis predicetur. q.42.ar.4.ad.3.
Ule ⁊ pticulare genus ⁊ spēs nō sunt in diuinis. q.3.ar.5.
Ule p̄dicat vt totū ⁊ nō vt ps de suis ptib⁹. q.85.ar.5.ad.3.
Uniuersale q̄ sit vbiq; ⁊ semper quod etiā deo conuenit: dupliciter exponitur. q.16.ar.7.ad.2.
Uniuersale quomodo est principium intelligendi ⁊ non essendi vt plato dixit. q.85.ar.3.ad.4.
Ule quō est prius ⁊ posterius re vel intētiōe. q.85.ar.3.ad.1.
Uniuersi perfectio est diuersitas graduum essendi reruz que est principale bonum in rebus existens. q.22.ar.4.
Uniuersum extensiue ⁊ diffusiue est perfectius creatura itellectuali: sed non collectiue ⁊ intensiue. q.93.ar.2.ad.3.
Uniuersum non esset perfectum si tantum vnus gradus bonitatis inueniretur in rebus. q.47.ar.2.
Uninoce aut equoce aliq̄ predicari: ratio fūdamētal'. q.13.ar.5.
Uninocum predicabile prius ē equinocis ⁊ agens equinocuz prius est causis vninocis. q.13.ar.5.ad.1.
Unū ⁊ multa quō p vnaz spēz sil' cognoscunt⁹. 12.ar.10.ad.1.
Unū ⁊ multitudo: q: trāscēdētia sē dīr ī dīnis. 30.ar.3.ad.1.⁊.2.
Unū pmū principiū esse: quoq; pbat rōnibus. q.2.ar.3.
Unum quod est principiū numeri est de genere mathematicoz: vnum vero quod conuertitur cum ente est quoddā metaphysicū: q: sm esse nō dependet a mā. q.11.ar.3.ad.2.
Unum quod est principiū numeri ⁊ quod conuertitur cuz ente diuersam oppōnis rationē habent ad multa. q.11.ar.2.
Unū quō ē pus ⁊ posteri⁹: diuisiōe ⁊ multitudie. 11.ar.2.ad.4
Unū rōnez idiuisiōis dic: tā simplicis q̄z opposite rei. q.11.ar.1.
Unum vt plura ⁊ plr. vt vnum quomodo contingit simul intelligi ⁊ quomodo non. q.58.ar.2.
Usus rationis in pueris non est perfectus propter nimiam cerebri humiditatem. q.101.ar.2.
Uti metaphoris vilium corporum: triplici ratione est conueniens. q.1.ar.9.ad.3.
X pī comestio post resurrectionem fuit vera ⁊ naturalis: sed non angelorum in corporibus assumptis. q.51.arti.3.ad.5.
Xpi humanitas rōne vnionis ⁊ beata virgo q: mater: quādaz infinitā dignitatem hz. q.25.ar.6.ad.4.
Xpo dedit deus nomen quod est super omne nomen. s. vt verus deus vocaretur. q.20.ar.4.ad.1.
Xpm nominat apostolus filium dilectionis dei inquantuz superabundanter a deo est dilectus: non q̄ dilectio sit principium generationis filij. q.41.ar.2.ad.2.
Xps cū deo pri regnū tradiderit euacuabit oēz pncipatū ⁊ potestatē. s. cū fideles pduxerit ad deo fruēdū. 108.ar.7.ad.1.
Xps fuit in adam sm corpulentam substantiam: ⁊ non secundum rationem seminalem. q.119.ar.2.ad.4.
Xps in prin⁰ sue ꝯceptiōis fuit plenus omni sapiētia ⁊ gra: ad quam facta fuit missio inuisibilis. q.43.ar.6.ad.3.
Xps inq̄tū solus ē verus ds ⁊ nālis dei fili⁹: dr vnigenit⁹: alij vo metaphorice ⁊ p filitudinē dicūtur filij. q.41.ar.3.
Xps quomodo dicitur habuisse angelum sibi deputatuz cum fuerit comprehensor. q.113.ar.4.ad.1.
Xps sil' fuit viator ⁊ ꝑhēsor: iō mereri potuit. 62.ar.9.ad.3.

FINIS.

¶Incipit prima pars summe Theologie edita a Sancto Thoma de Aquino Angelico Doctore Ordinis predicatorum.

Via catholice veritatis doctor non solum prouectos debet instruere: sed ad eum et pertinet insipientes erudire. Sm illud Apostoli .i. ad cor. 3. Tāq̄ parulis in christo lac vobis potū dedi non escam. Proposito nostre intentionis in hoc opere est: ea que ad christianam religionē pertinent eo modo tradere: sm q̄ congruit ad eruditionē insipientiū. Cōsiderauimus nāq̄ huius doctrine nouitios in his que a diuersis cōscripta sunt plurimum impediri. ¶Partim quidem propter multiplicationez inutiliū q̄stionū articulorz et argumentorz. ¶Partim etiā: q: ea que sunt necessaria talibus ad sciendū non tradūtur sm ordinez discipline: sed sm q̄ regrebat librorz expositio: vel sm q̄ se p̄bebat occasio disputādi. ¶Partim q̄dē q: eorundē frequēs repetitio et fastidium et cōfusionē generabat in aīs auditorū. Hec igitur et alia hmōi euitare studentes tētabimus cū confidentia diuini auxilij ea que ad sacrā doctrinā ptinēt: breuiter ac lucide prosequi sm q̄ mā patietur. Et vt intentio nostra sub aliqbus certis limitibus cōprehēdatur: necessariū est primo inuestigare de ipsa sacra doctrina qualis sit. et ad que se extēdat. ¶Circa q̄ō querenda sunt. 10. p° ō necessitate huius doctrine. 2° vtrū sit scia. 3°. vtrū sit vna vel plures. 4° vtrū sit speculatiua: vel practica. 5° de cōparatione eius ad alias scias. 6° vtrum sit sapientia. 7° vtrum sit subm eius. 8° vtrum sit argumentatiua. 9° vtrum vti debeat metaphoricis vel symbolicis locutionibus. 10 vtrum scriptura sacra huius doctrine sit sm plures sensus exponenda.

¶De sacra doctrina theologie qualis sit: et ad q̄ se extendat: et p̄mo de eius necessitate. Questio. 1.

Ad primum sic p̄cedit. Videt̄ q̄ non sit necessarium p̄ter physicas disciplinas aliā doctrinā haberi. Ad ea enim que supra rōnem sunt hō nō debet conari: sm illud eccl. 3. Altiora te ne q̄sieris. sed earōni subdunt̄ sufficiēter traduntur in phycis disciplinis: superfluum igitur vr̄ p̄ter physicas disciplinas aliam doctrinam haberi. ¶Ꝑ. Doctrina non potest esse nisi de ente. nihil enim scitur nisi verum: q̄ō cum ente conuertitur. Sed de oibus entibus tractatur in physicis disciplinis et etiam de deo. Unde quedam pars phie dr theologia siue scia diuina: vt p3 per phm in. 6. meta. ¶Non fuit igitur necessariuz p̄ter physicas disciplinas aliā doctrinaz haberi. ¶Sed ctra est q̄ dr. 2. ad Thimo. 3. Omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendum: ad arguendum: ad corripiendū: ad erudiendum ad iustitiā. Scriptura aūt diuinit⁹ inspirata nō ptinet ad physicas disciplinas: que sunt sm rōnē humanam inuente. Utile igitur est p̄ter physicas disciplinas esse aliā sciam diuinitus inspiratam. ¶Rñ° dōm: q̄ necessariū fuit ad humanā salutē esse doctrinā quādā sm reuelationē diuinā p̄ter physicas disciplinas. que ratione humana inuestigantur. ¶Primo qdē: q: homo ordinat̄ ad deum: sicut ad quendā finez q cōprehensionē rōnis excedit c: sm illud Isa. 64. Oculus non vidit deus absq; te que preparasti diligentibus te. finem aūt oz esse p̄cognitum hominibus qui suas intentiones et actiones debent ordinare in finē. Unde necessariuz fuit homini ad salutem q̄ ei nō ſerēt q̄dā per reuelatiōez diuinam: que rōnē humanā excedūt. Ad ea etiam que de deo rōne humana inuestigari p̄nt: necessarium fuit hoiez instrui reuelatiōe diuina: q: veritas de deo p rōnē inuestigata a paucis et p longū tēpus et cū admixtione multorz errorū hoī perueniebat. A cuius tri veritatis cognitōe dependet tota hominis salus: que in deo est. ¶Necessarium igitur est vt salus hoībus et cōis et certus p̄eniat: q̄ō diuinis p diuinā reuelationē instruantur. ¶Necessarium igitur fuit p̄ter physicas disciplinas que p rōnē inuestigantur sacram doctrinam p reuelationē haberi. ¶Ad p̄mum ergo dōm: q̄ hz ea q̄ sunt altiora hois cognitione non sunt ab homine per rōnē inquirenda. sunt tri a deo reuelata suscipienda per fidem. Unde et ibidem subditur. ¶Plurima supra sensum hominum ostensa sunt tibi: et in hmōi sacra doctrina consistit. ¶Ad 2^m dōm: q̄ diuersa rō cognoscibilis diuersitatem scīaz inducit. Eādem enim cōclusionē demonstrat astrologus et nālis: puta q̄ terra est rotunda. Sed astrologus per mediū mathematicum. i. a mā abstractū. ¶Nālis aūt p mediū circa māz cōsideratū. Unde nihil p̄hibet de eisdem rebus de quibus physice discipline tractant: sm q̄ sunt cognoscibilia lumine nālis rōnis et aliā scīam tractare: sm q̄ cognoscuntur lumine diuine reuelationis. Unde theologia que ad sacram scripturam pertinet: differt sm genus ab illa theologia que pars phi losophie ponitur.

¶Utrū sacra doctrina sit vna scia. Articulus. ij.

Ad secundum sic p̄cedit. Videt̄ q̄ sacra doctrina nō sit scia. Ois. n. scia p̄cedit ex p̄ncipijs per se notis. Sed sacra doctrina p̄cedit ex articulis fidei: q̄ non sunt per se noti: cum non ab omnibus cōcedātur. ¶Nō. n. oīum est fides: vt dī. 2. the sal. 3. ¶Nō igitur sacra doctrina est scia. ¶Ꝑ. Sciētia nō ē singularium: sed sacra doctrina tractat de singularibus: puta de gestis abrae Isaac: et iacob: et similibus. ergo sacra doctrina nō est scia. ¶Sed ctra est Aug. dicit. 14. de tri. ¶Huic scie attribuitur illud tātūmodo quo fides salubernima gignit̄: nutrit̄: defenditur: roborat̄. hoc aūt ad nullaz sciētiam pertinet nisi ad sacram doctrinam. ergo sacra doctrina est scia. ¶Rñdeo dōm sacram doctrinam esse sciam. ¶Sed sciēdum est q̄ duplex est scīaz genus. Quedam. n. sunt que p̄cedūt ex p̄ncipijs notis lumine naturali intellectus sicut arismetrica geometria et huiusmodi. Quedam vero sunt que p̄cedūt ex principijs notis lumine superioris scie: sicut perspectiua p̄cedit ex p̄ncipijs notificatis per geometriam: et musica ex principijs p arismetricam notis: et hoc modo sacra doctrina est sciētia dei et beatorū. Unde sicut musica credit principia tradita sibi ab arismetrico: ita doctrina sacra credit principia reuelata sibi a deo. ¶Ad p̄mū ergo dōm: q̄ principia cuiuslibet scie: vel sunt nota per se vel reducuntur ad notitiam superioris scientie: et talia sunt principia sacre doctrine: vt dictū est. ¶Ad secūdū dōm: q̄ singularia traduntur in sacra doctrina: nō q: de his principaliter tractetur: sed introducuntur: tum in exemplum vite sicut in scientijs moralibus tum etiam ad declarandum auctoritatē virorū per quos ad nos reuelatio diuina processit supra quam fundatur sacra scriptura seu doctrina.

¶Utrū sacra doctrina sit scia. Articulus. iij.

Ad tertium sic p̄cedit. Videtur q̄ sacra doctrina nō sit vna scia: q: ꝑs phm in .i. posterioꝝ. vna scia ē q̄ est vni⁹ generis subiecti. Creator aūt et creatura de gb⁹ in sacra doctrina tractatur nō cōtinentur sub vno genere subi. ergo sacra doctrina non est vna scia. ¶Ꝑ. In sacra doctrina tractatur de angelis: de creaturis corporalibus: de moribus hoīum: hmōi aūt ad diuersas scias ad physicas ptinēt: igit̄ sacra doctrina nō ē vna scia. ¶Sed cōtra est q̄ō sacra scriptura de ea loqtur sicut de vna scia. dr. n. Sap. 10. Dedit illis scīaz sanctorū. ¶Rñ° dōm sacram doctrinam vnā sciam esse est. n. vnitas potētie et habitus considerande sm eōm: nō q̄dē materialiter: sed sm rōnē formalem obi^c. puta homo asinus et lapis conueniūt in vna formali rōne colorati: quod ē obiectum visus: q: igitur sacra scriptura cōsiderat aliqua sm q̄ sunt diuinit⁹ reuelata: sm q̄ dictū est: omnia quecūq; sunt diuinitus reuelabilia cōueniunt in vna rōne formali obi

huius scientie. ⁊ ideo cōp:ehenduntur sub sacra doctrina sicut sub scīa una. ¶ Ad p^m ergo dōz: q sacra doctrina nō determinat de deo ⁊ de creaturis ex equo: sed de deo p:incipaliter ⁊ de creaturis fm q referunt ad deum: vt ad p:incipiū vel finē: vnde vnitas scie non impedit. ¶ Ad 2^m dōm: q nihil ꝓhibet inferiores potētias vel habitus diuersificari circa illas mās q cōiter cadūt sub vna potentia vel habitu superioꝛi: q: supioꝛ potētia vel hit^9 respicit
d 379 oīm sub vl'ioꝛ rōne formali^e: sicut oīm sensus cōis ē sensibile: qō cōphendit sub se visibile ⁊ audibile. Uñ sensus cōis cū sit vna pō. extēdit se ad oia oba. ſ. sensuuz. Et sil'r ea q in diuersis scietijs physicis tractant: pōt sacra doctrina vna existens ꝓsiderare sub vna rōne inquātū. ſ. sunt diuinitus renelabilia: vt sic sacra doctrina sit velut quedam impꝛessio diuine scie: que est vna ⁊ simplex omnium.

¶ Utꝛ sacra doctrina sit scīa p:actica. Articulus. iiij.

4 Ad quartum sic ꝓcedit. Uidet^ꝓ q sacra doctrina sit scīa p:actica. finis. n. p:actice est opatio fm pōm in. 2. meta. Sacra aūt doctrina ad opationē oꝛdinat^r fm illud Ja. p^o. Estote factoꝛes vbi ⁊ non auditoꝛes tm̄. ergo sacra doctrina est p:actica scīa. ¶ P̄. Sacra doctrina diuidit^r p legē veterē ⁊ nouaz Lex aūt pertinet ad sciam moꝛalem: q̄ est scīa p:actica. ergo sacra doctrina ē scīa p:actica. ¶ Sed ⁊tra oīs scīa p:actica est de rebus opabilibus ad hoīe: vt moꝛal' de actib^9 hoīum: ⁊ edificatiua de edificijs. Sacra aūt doctrina ē p̄n
1° b 3 cipaliter de deo: cuius magis hoies sunt opa. nō ergo est scīa p:actica^c: sed magis speculatiua. ¶ Rñ^o dōm: q sacra doctrina vt dcm̄ est vna exīs se extendit ad ea q̄ pertinent ad diuersas physicas pp rōnē cōez quā in diuersis attēdit. ſ. put sunt diuino lumine cognoscibilia: vñ licet in scietijs physicis alia sit speculatiua ⁊ alia p:actica: sacra tm̄ doctrina cōp:ehēdit sub se vtrāq: sicut ⁊ deus eadē scīa se cognoscit ⁊ ea q̄ facit. Magis tm̄ ē speculatiua q̄z p:actica: q: p̄ncipali^9 agit de reb^9 diuinis q̄z de actibus hūanis de qb^9 agit fz q p eos oꝛdinat^r hō ad pfectā dei cognitionē: i q̄ eterna btitudo ꝓsistit. Et p h^o pz rñsio ad obiecta.

¶ Utrū sacra doctrina sit dignioꝛ alijs scientijs. v.

5 Ad quintum sic ꝓcedit. Uidet^ꝓ q sacra doctrina nō sit dignioꝛ alijs scietijs. Certitudo. n. ptinet dignitatē scie: fz alie scie de quarū p̄ncipijs dubitari nō pōt: videnť eē certioꝛes sacra doctrina: cuius p̄ncipia. ſ. articuli fidei dubitatiōez recipiūt. Alie igitur scie videnť ista dignioꝛes. ¶ P̄. inferioris scie est a supioꝛi accipe: sicut musicus ab arismetrico. Sz sacra doctrina accipit aliqd a physicis disciplinis. dicit. n. Hiero. in epla ad magnū oꝛatoꝛē vrbis rome q doctoꝛes antiq in tantū pbꝛoꝝ doctrinis ataq̄ sententijs suos resperserūt libꝛos: vt nescias qd i illis p:ius admirari debeas: eruditionem seculi an sciam scripturaꝝ. ergo sacra doctrina est inferioꝛ alijs scietijs. ¶ Sed ⁊tra est q alie scie dñr ancille huius. Prouer. 9. Misit ancillas suas vocare ad arcem.

¶ Rñ^o dōm: q cū ista scia q̄tū ad aliqd sit speculatiua:
4 ⁊ quātū ad aliqd sit p:actica^c: oēs als transcendit tam speculatiuas q̄z p:acticas. speculatiuaꝝ. n. sciaꝝ vna altera dignioꝛ: dz: tū pp certitudinē: tū pp dignitatē materie: ⁊ quātū ad vtrūq̄z hec scīa als speculatiuas scias excedit: fz certitudine qdem: q: alie scie certitudinē hūt ex nāli lūie rōnis humane: q̄ pōt errare: hec aūt certitudinē hz ex lūie diuine scie: q̄ decipi nō pōt. fm dignitatē vō materie: q: ista scīa ē p̄ncipal'r de his q̄ sua altitudine rōnē trāscēdūt. Alie vō scie ꝓsiderāt ea tm̄ q rōni subdunť. Practicaꝝ vō scientiaꝝ illa dignioꝛ: ē q̄ ad vlterioꝛē finē nō oꝛdinat^r: sicut ciuilis militari: nā bonū exercitus ad bonū ciuitatis oꝛdinatur. Finis autem huius doctrine inquantum est p:actica ē beatitudo eterna: ad quam sicut ad vltimum finē oꝛdinant^r oēs alij fines scīaꝝ practicaꝝ. Unde manifestū est fm omnez modū eā dignioꝛē esse alijs. ¶ Ad p̄mū ergo dōz: q nihil ꝓhibet id qō ē certi^9 fm nām eē quo ad nos mīn^9 certū: pp debilitatē itellect^9 nr̄i q se hz ad manifestissima rez: sic oc'is noctue ad lumē sol. sic dr i. io. meta. vñ dubitatio q̄ accidit in aliq^9 circa articulos fidei: non est pp ī certitudinē rei: sed pp debilitatē intell's hūani. ⁊ tm̄ minimum qō pt hr̄i de cognitione rez altissimarū ōsiderabiliu^9 ē quā certissima cognitio q̄ hr̄ de minimis reb^9: vt dr in. i. ō aīa libus. ¶ Ad 2^m dōm q hec scīa accipe pōt aliqd a pbꝛycis disciplinis: nō q ex necessitate eis idigeat: sed ad maioꝛez mān̄festatiōez eoꝝ q̄ in hac scīa tradūť. Non. n. accipit sua p̄ncipia ab alijs scietijs: sed imediate a deo per renelatōez ⁊ iō nō accipit ab alijs scientijs tanq̄z a supioꝛib^9: sed vtiť eis tāq̄z inferioꝛib^9 ⁊ ancill': sicut archi' ectōice vtūť subimi strātib^9: vt ciuil' militari: ⁊ hoc ipm q sic vtiť eis non ē pp ōfectū vel insufficiētia ei^9: sed pp ōfectū intell's nr̄i: qui ex his q̄ p nālē rōnē ex qua ꝓcedūt alie scie cognoscūť: facilī^9 manuduciť in ea q̄ sunt supꝛa rōnē q̄ in hac scīa tradūtur.

¶ Utrū hec doctrina sit sapia. Articulus. vj. 6

Ad sextum sic ꝓcedit. Uidet^ꝓ q hec doctria nō sit sapia. Nulla. n. doctria que supponit sua p̄n^a aliunde digna est noie sapie: q: sapiētis ē oꝛdinare ⁊ nō oꝛdinari. i. meta. Sed hec doctrina supp̄oit 2
p̄n^a sua aliūde: vt ex dictis pz^r. ergo hec doctria nō ē sapia. 5 b
¶ P̄. Ad sapiam ptinet ꝓbare p̄ncipia aliaꝝ sciaꝝ: vñ ⁊ caput dr scīaꝝ: vt in. 6. ethi. pz^r. Sed hec doctria nō ꝓbat p̄ncipia aliaꝝ sciaꝝ. g^o nō est sapia. ¶ P̄. Hec doctrina p studiū acgrit': sapia āt p ifusionez hr̄. vñ inter. 7. dona. ſ. f. numerat^r: vt pz Isa. ii. g^o hec doctrina nō ē sapia. ¶ Sz ō est qō dr deut. 4. in p̄n. le. Hec ē nr̄a sapia ⁊ itell's coā ppl's. ¶ Rñ^o. dōm. q hec doctrina maxīe sapia est iter oēs sapias hūanas: nō qdez in aliquo gñe tm̄: sed simplr. Lū. n. sapiētis sit oꝛdinare ⁊ iudicare: iudiciū aūt p altioꝛez cām de inferioꝛib^9 hēat^r: ille sapiēs dr in vnoquoq̄z gñe q ꝓsiderat cām altissimā illi^9 gñis: vt in gñe edificij artifex q disponit formam domus: dr sapiens ⁊ architector: respectu inferioꝛ artificum qui dolāt ligna vel parant lapides. Uñ dr. i. coꝛ. 3. Ut sapiēs architector fundamētū posui: ⁊ rursus in gñe toti^9 hūane vite p:udens sapiens dr: inq̄z tū oꝛdinat hūanos act^9 ad ōbitū finē: vñ dr ꝓuer. io. Sapia ē viro p:udētia. Ille igitē q ꝓsiderat simplr altissimam cāz totī^9 vniuersi q̄ dus est: maxīe sapiēs dr. vñ ⁊ sapia dr eē diuinoꝝ cognitio: vt pz p aug. 12. ō tri. Sacra aūt doctria ꝓpꝛijssime ōteriat ō dō: fm q est altissima cā: q: nō solnz a
q̄z tū ad illud qō ē per creaturas cognoscibile: qō pbi cogº 181
uerūť: vt dr Ro. i. Qō notū ē dei manifestū ē illis: fz etiā q̄z tū ad id qō notū est sibi soli ō seipso: ⁊ alijs per renela-
tionē cōicatū. vñ sacra doctrina maxime dr sapia. ¶ Ad p̄mū g^o dōm: q sacra doctrina nō supp̄oit sua p̄ncipia ab aliq̄ scīa hūana: sed a scīa dīna a q̄ sicut a sūma sapiētia oīs nr̄a cognitio oꝛdinat^r. ¶ Ad 2^m dōm: q aliaꝝ sciaꝝ p̄ncipia vel sunt p se nota: ⁊ ꝓbari nō pōt: vel p aliquā rōnem nālē ꝓbant i aliq̄ alia scīa. Ꝓpꝛia āt h^9 scie cognitio ē q̄ est per renelationē: nō āt ē p nālē rōnez: ⁊ iō nō ptinet ad eā ꝓbare p̄ncipia aliaruz sciaꝝ: sed solum iudicare de eis. Quicqd. n. in alijs scietijs inuēnit^r vitati h^9 scie repugnās: totū ꝓdemnat^r vt falsum. vñ dr. 2. coꝛ. 11. Cōsilia dīstrūctes ⁊ oēm altitudinem extollentē se aduersus sciam dī. ¶ Ad 3^m dōm: q cū iudiciū ad sapientē ptineat fm duplicē modū iudicandi dupl'r sapia accipit. Cōtingit. n. aliquē iudicare vno^o. p modū ĩclinatiōis: sicut q hz hitū vtutis recte iudicat ō his: que sunt fm vtutē agēda inq̄stū ad illa iclinatur. Uñ ⁊ i. io. ethi. dr q vtuosus ē mēsura ⁊ regla actuū hūanoꝝ. Alio^o p modū cognitiōis sic aliqs instruct^9 i scīa moꝛali posset iudicare ō actib^9 vtutis: ēt si vtutem nō hēret. Dīmus igitē modū iudicandi de rebus diuinis ptinet ad sapiam q̄ pōit donū. ſ. fm illud coꝛ. 2. Spūal' hō iudicat oīa ⁊ c̄. Et Dio. dic. 2. c. de di. no. q ierothe^9 doct^9 ē nō solū discens sz ⁊ patiēs dīna. Sed ōs āt modū iudicandi ptinet ad hāc doctrinā: fm q per studium habeť: hz eius p̄ncipia ex renelatione habeantur.

¶ Utrum dus sit subm h^9 scie. Articulus. vij. 7

Ad septimum sic ꝓcedit. Uidet^ꝓ q de^9 nō sit subz h^9 scie. In q̄z. n. scia oz supp̄oere ō subo qd ē fz pbz i. i. poste. Sz hec scīa ñ supp̄oit ō deo qd ē: dicit. n. Dam. In do qd est dicere ipole est. g^o dus ñ ē subm h^9 scie. ¶ P̄. Oīa q̄ ōteriantur

in aliqua scia cõprehendũt sub subo illius scie. ¶ Sz in sacra scriptura determinat de multis alijs q̃ de deo: puta de creaturis ⁊ de moribus hoium. g° deus nõ ẽ subz huius scie. ¶ Sed ꝺ: illud est subm scie de quo ẽ sermo i scia
3. led in hac scia fit sermo de deo: dr. n. theologia quasi sermo
391 de deo. g° deus ẽ subm huius scie. ¶ Rñ° dõ: ꝙ deus est subiectũ huius scie. sic. n. se hz subm ad sciam sic obm ad potetiã vel habitũ. ꝑpe aũt illud assignat obm alicuius potẽtie vel habitus: sub cui° rõne oia referũt ad potẽtiaz vel habitũ. sic hõ ⁊ lapis referũtur ad visum inquãtũ sũt colorata. vñ coloratũ ẽ ꝑpz obm visus. oia aũt ptractantur in sacra doctrina sub rõne dei: vel q: sunt ipse deus: v. q: habit ordinẽ ad deum: vt ad ꝓncipiũ ⁊ finẽ: vñ segt ꝙ de° verefit subm hui° scie: qõ ẽt manifestũ sit ex ꝓncipijs huius scie: q̃ sunt articuli fidei q̃ ẽ de deo. Idẽ aũt ẽ subiectũ ꝓncipior ⁊ toti° scie: cũ tota scia vtute ꝓtineat in ꝓncipijs. Quidã vo attẽdẽtes ad ea q̃ in ista scia tractant ⁊ non ad rõnẽ fm quã ꝓsiderãt: assignauerũt alr subm huius scie vel res ⁊ signa: vel opa reparationis: vel totũ xp̃m. i. caput ⁊ mẽbra: de oibus. n. istis tractat in ista scia. sed fm ordinem ad deum. ¶ Ad ꝓmũ ergo dõm: ꝙ hz de deo ñ possumus scire qd est: vtimur tñ eius effectu in hac doctrina
b vel nature vel gratie loco diffõnis ad ea que ꝺ deo in hac
2 doctrina cõsiderant: sicut ⁊ in aliqbus scijs physicis ꝺ monstrat aliqd de cã p effectũ: accipiẽdo effectũ loco diffõnis cause. ¶ Ad 2m dõm: ꝙ oia alia q̃ determinant in sacra doctrina cõprehẽdũt sub deo: non vt ptes vel spẽs vl accidentia: sed vt ordinata aliqualiter ad ipsum.

¶ Utrũ hec doctrina sit argumẽtativa. Articul°. viij.

1 **Ad octauum** sic ꝓcedit. Videt ꝙ hec doctrina nõ sit argumẽtativa. Dicit. n. Ambro. li. de sacris. Tolle argumẽta vbi fides q̃rit sed in hac doctrina ꝓcipue fides q̃rit: vñ dr Jo. 20. Hec scripta sunt vt credatis. ergo sacra doctrina nõ ẽ argumentativa. ¶ ꝺ. Si sit argumẽtativa: aut argumẽtãt ex auctoritate: aut ex rõne. Si ex auctoritate nõ vr hoc cõgruere eius dignitati. nã loc° ab auctoritate est infirmissimus: fm Boe. Si etiã ex rõne hoc nõ cõgruit ei° fini: q: fm Greg. in omel. fides nõ hz meritũ: vbi hũana nõ ꝓbet expimẽtũ: ergo sacra doctrina nõ ẽ argumẽtativa. ¶ Sed ꝰ ẽ qꝺ dr ad Tit. i. de epo amplectẽte eũ q fm ꝺctrinã ẽ fidelẽ sermonẽ: vt potẽs sit exhortari in doctrina sana ⁊ eos q ꝓtradicũt arguere. ¶ Rñ° dõm: ꝙ sicut scie nõ argumẽtant ad sua ꝓncipia ꝓbãda: hz ex ꝓncipijs argumẽtant ad ostẽdẽdũ alia in ipsis scijs: ita hec doctrina nõ argumẽtatur ad sua ꝓncipia ꝓbãda: q̃ sunt articuli fidei: hz ex his ꝓcedit ad aliqd ostẽdẽdũ. sic Apo. i. ad co. 15. Ex resurrectiõe xp̃i argumẽtat ad resurrectiõez cõez ꝓbãdã. Sz tñ cõsiderãdũ ẽ in scientijs physicis: ꝙ inferiores scie: nec ꝓbant sua ꝓncipia: nec ꝓtra negãtẽ ꝓncipia disputãt: sed hec relinquũt superiori scie: superema vo iter eas. i. meta. dispũtat ꝓtra negãtẽ sua ꝓncipia argumẽtãdo qdẽ si aduersarius aliquid cõcedat eor q̃ ꝙ ꝺuinã reuelationẽ habẽt: sic ꝓ auctoritates sacre doctrine disputamus ꝓtra hereticos: ⁊ ꝙ vnum articulũ ꝓtra negãtes aliũ. Si vo aduersarius nihil credat eor q̃ ꝺuinit° reuelat: nõ remanet amplius via ad ꝓbãdũ articulos fidei ꝓ rõnẽ: hz ad solvẽdo rõnes: si quas inducit ꝓtra fidẽ: cũ. n. fides ifallibili vitati innitat: ipossibile aũt sit de vero demostrari ꝓtrariũ: manifestũ ẽ ꝓbatiões
b q̃ ꝓtra fidẽ inducũt: nõ ee demostratiões: sed solubilia ar
181 gumẽta. ¶ Ad ꝑm ergo dõz: ꝙ hz argumẽta rõnis hũane
o nõ hẽant locũ ad ꝓbãdũ q̃ fidei sunt. tñ ex articulis fidei hec doctrina ad alia argumẽtat: vt dictũ ẽ. ¶ Ad 2m dõz ꝙ argumẽtari ex auctoritate ẽ maxie ꝓpriũ huius doctrine: eo ꝙ ꝓncipia huius doctrine ꝙ reuelationẽ habent: et hoc ꝺeroget dignitati hui° doctrine: nã l. locus ab auctoritate q̃ fundat supꝑ rõne hũana: sit infirmissimus locus: tñ ab auctoritate q̃ fundat supꝑ reuelatiõe diuina est efficacissimus: vtit tñ sacra doctrina ẽt rõne humana: nõ qdez ad
2 ꝓbãdũ fidẽ: q: ꝙ hoc tolleret meritũ fidei. sed ad manifestãdũ aliq̃ alia q̃ tradunt in hac doctrina. Cũ igit gr̃a non tollat nãz: sed pficiat. oz ꝙ nãl'rõ subseruiat fidei: sic ⁊ nãlis inclinatio volũtatis obsegt charitati: vñ ⁊ apls dicit. 1. co: 10. In captiuitatẽ redigẽtes oẽm itellectũ in obsequiũ xp̃i: ⁊ inde ẽ ꝙ ẽt auctoritatib° ꝓpr sacra doctrina vtit: vbi ꝙ rõnẽ nãlẽ vitatẽ cognoscere potuerũt: sicut ꝑDau. actuũ. 17. inducit vbũ arati dicẽs. Sicut ⁊ qdã poetarum vestrorũ dixerũt: gen° dei sumus. Sed tñ sacra doctrina hmõi auctoritatib° vtit quasi extraneis argumẽtis ⁊ probabilib°. Auctoritatib° aũt canonice scripturẽ vtit ꝑpe ex necessitate argumẽtãdo. Auctoritatib° aũt aliorũ doctor ecclesie q̃si argumẽdo ex ꝑprijs: hz ꝓbabilr. Innitit. n. ꝺctrinã reuelationi apls ⁊ ꝓphetis facte: q canonicos libros scripserũt. Nõ aũt reuelatiõi si qua fuit alijs doctoribus facta. Unde dicit Aug. in epla ad hiero. Solus. n. scripturarũ libris q canonici appellant didici hũc honorez deferre: vt nullum in auctorẽ eorum in scribendo errasse aliquid firmissime credam. Alios autẽ ita lego: vt q̃tlibet sancti tate doctrinaq; prepolleant: non ideo verum putem ꝙ ip si ita senserunt vel scripserunt.

¶ Utrũ sacra scriptura debeat vti methaphoris. ix.

Ad nonũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ sacra scriptura non debeat vti metaphoris. Illud. n. 9
qõ est ꝑpz infime doctrine nõ videt cõpetere huic scie: q̃ inter alias hz locũ supremũ: vt iam dictũ est. ꝑProcedere 5
aũt p similitudines varias ⁊ representatiões ẽ ꝑpz poe 6
tice: q̃ est infima iter oẽs doctrinas. g° hmõi similitudinibus vti nõ ẽ ꝓueniẽs huic scie. ¶ ꝺ. Hec doctrina vi ee ordinata ad vitatis manifestatiõez. vñ ⁊ manifestatorib° ei° ꝑmiũ ꝓmittit eccl. 24. Qui elucidãt me vitã eternam habebunt. Sed ꝙ hmõi similitudines veritas occultatur: non ergo cõpetit huic doctrine diuina tradere sub similitudine corporaliũ rerũ. ¶ ꝺ. Quãto aliqne creature sunt sublimiores tãto magis ad diuinã similitudinẽ accedunt. si igit aliqne. ex creaturis trãsumerent ad deũ: oporteret talẽ trãsumptionẽ maxime fieri ex sublimioribus creaturis: ⁊ nõ ex infimis: qõ tñ in scripturis frequenter inuenitur. ¶ Sed ꝓtra est qõ dr Osee. 12. Ego visionẽ multiplicaui eis: ⁊ in manibus ꝓphetar assimilatus sum: tradere aũt aliqd sub similitudine est metaphoricũ. ergo ad sacraz doctrinã ꝑtinet vti metaphoris. ¶ Rñ° dõm: ꝙ ꝓueniẽs ẽ sacre scripture diuina ⁊ spũalia sub similitudine corporaliũ tradere. Deus. n. oibus ꝓuidet fm ꝙ cõpetit eoruz nature: est aũt nãle hõi vt p sensibilia ad intelligibilia ve 232
niat: q: ois nr̃a cognitio a sensu initiũ hz: vñ ꝓueniẽter in
sacra scriptura tradunt nobis spũalia sub metaphoris corporaliũ: ⁊ hoc ẽ qõ dicit Dio. 1. c. ce. Jer. Impossibile est nobis alr lucere diuinũ radiũ nisi varietate velaminũ sacramẽtorũ circũuelatũ. Cõuenit ẽt sacre scripture q̃ cõiter oibus ꝓponit: fm illud Ro. 1. Sapiẽtibus ⁊ insipiẽtib° debitor sum: vt spũalia sub similitudinibus corporaliuz ꝓponant: vt saltẽ: vel sic rudes eã capiãt: q ad intelligibilia fm se capiẽda nõ sũt idonei. ¶ Ad ꝑm ergo dõm: ꝙ poeta vtit metaphoris ꝓpter representationẽ. Representatio. n. nãliter hõi delectabil'ẽ: hz sacra doctrina vtit metaphoris o
ꝓpter necessitatẽ ⁊ vtilitatẽ: vt dictũ ẽ. ¶ Ad 2m dõm: ꝙ ra 1
dius diuine reuelatiõis nõ destruit ꝓpter figuras sensibiles ꝺbus circũuelat. vt dicit Dio. Sed remanet in sua veritate vt mẽtes qb° fit reuelatio. nõ ꝓmittat in similitudinibus ꝑmanere: hz eleuet eas ad cognitiõez itelligibiliũ: ⁊ ꝙ eos qb° reuelatio fcã ẽ: alij ẽt circa hec instruant. Unde ea q̃ in vno loco scripture traduntur sub metaphoris: in alijs locis expressius exponũt: ⁊ ipsa ẽt occultatio figurarũ vtil ẽ ad exercitiũ studiosor ⁊ ꝓtra irrisiones infidelium: de qb° dr math. 7. Nolite scrũ dare canibus. ¶ Ad 3m dõm: ꝙ sic docet Dio. c. 2. cel. hierar. Magis ẽ ꝓueniẽs ꝙ diuina in scripturis tradãt sub figuris vilib° corporũ q̃ corporũ nobiliũ: ⁊ hoc ꝓp tria. ꝑo q: ꝙ hoc magis liberat human° animus ab errore. Manifestũ. n. apparet ꝙ hec fm ꝓpetatẽ nõ dñr ꝺ diuinis: qõ posset ee dubiũ: si sub figuris no-

biliū cor̄por̄ describerent diuina: maxime apud illos q̄ nihil aliō a cor̄poribꝰ nobilib⁹ excogitare nouerūt. 2°. q: hic modus ꝓueniēti⁹ ē cognitiōi quā de deo hēmus in hac vita. ¶ Magis. n. manifestat nobis de ipso qd nō ē q̄ qd ē. Et iō similitudines illar̄ rer̄ q̄ magis elōgāt a deo: viores nob faciūt estimatiōez: qd sit supra illud qō ō deo dicim⁹ vl cogitam⁹. 3°. q: p hmōi diuina magis occultāt idignis

¶ Utrū sacra scriptura sub vna lra hēat pl̄es sensus .x.

10 **Ad decimū** sic ꝓcedit. Uidetur q̄ sacra scriptura sub vna lra nō hēat pl̄es sensus. Qui sunt hist̄oricus vel litteralis: allegoricus: tropologicus siue moralis: & anagogicus. multiplicitas. n. sēi suum in vna scriptura parit cōfusionem & deceptionē: et tollit arguendi firmitatem: vnde ex multiplicibus ꝓpositionib⁹ nō ꝓcedit argumētatio: sz fm hoc aliq̄ fallacie assignantur. Sacra aūt scriptura dz esse efficax ad ostendē dam veritatē absq̄ omni fallacia: ergo nō debēt in ea sub vna lra plures sensus tradi. ¶ Ꝺ. Aug. dicit in lib̄o ō vtilitate credendi: q̄ scriptura q̄ testū vetus vocat quadrifariam tradit. s. fm hist̄oriam: fm ethimologiam: fm analogiā: fm allegoriam: que quidem quatuor a quatuor ꝓdictis videntur esse aliena oīo. ¶ Nō igit ꝓueniens vi q̄ eadem littera sacre scripture fm quatuor sensus ꝓdictos exponat. ¶ Ꝺ. ¶ Ꝓterea ꝓdictos sēsus inuenit sēi⁹ ꝓbolic⁹: q̄ ī illos sensus quatuor non cōtinet. ¶ Sed ꝺra est qō dicit Grego. 15. moral. Sacra scriptura oēs scias ipso locutionis sue more transcendit: q: vno eodēq̄ sermone dū narrat gestum ꝓdit mysterium. ¶ Rñ°. dō: q̄ auct⁹ sacre scripture est deus: in cuius ptāte ē: vt non solū voces ad significādū accōmodet: qō ē hō facere pōt: sed etiā res ipsas: & ideo cū in oīb⁹ scientijs voces significet: hoc hz ꝓpr̄ium ista scia: q̄ ipse res significate p voces ēt significant aliq̄d. Illa ergo ꝓma significatio qua voces significant res pertinet ad pmū sensum: q̄ est sensus hist̄oricus vel litteralis. Illa vō significatio qua res significate per voces iterū res alias significant: dī sensus spūal: qui supra litteralem fundatur: & eū supponit. ¶ Hic aūt sensus spūal trifariam diuiditur. Sicut. n. dicit apl's heb. 7. Lex vetus figura est noue legis: & ipsa noua lex: vt dicit Dio. ī eccle. hierar. est figura future glorie. In noua etiam lege ea que in capite sunt gesta sunt signa eor̄um que nos agere debemus. Secūdū ergo q̄ ea que sunt veteris legis significāt ea que sunt noue legis: est sensus allegoricus. Secundum vero q̄ ea q̄ in xp̄o sunt facta: vel in his que xp̄z significāt sunt signa eor̄ que nos agere debemus est sensus moral. put vō significāt ea que sunt in eterna gloria est sensus anagogicus. Quia vō sensus litteralis est quez auct⁹ itendit: auct⁹ autem sacre scripture deus est qui oīa simul suo intellectu comprehendit: nō est inconueniēs: vt dicit Augu. 12. ꝯfes. si etiam fm litteralē sensum in vna littera scripture plures sint sensus. ¶ Ad ꝑm g° dō: q̄ multiplicitas horū sensuū nō facit equiuocationē aut aliā spēm multiplica-

o tis: q: sicut iam dictum est: sensus isti nō multiplicant ꝓp hoc q̄ vna vox multa significet. Sed q: ipse res significate p voces alias rer̄ pōt esse signa: & ita etiam nulla cōfusio sequit in sacra scriptura: cū oēs sensus fundent sup vnuz .s. litteralem: ex quo solo pōt trahi argumētū: nō aūt ex his q̄ fm allegoriā dīr: vt dic Aug. in epla ꝺ Uicētiū donatistam: nō tñ ex hoc aliq̄d deperit sacre scripture: q: nihil sb spūali sensu cōtinetur fidei necessarium: quod scriptura p litteralē sensum alicubi manifeste nō tradat. ¶ Ad 2ᵐ dōz q̄ illa tria hist̄oria: ethimologia: analogia ad vnum litteralem sensum pertinent: nam hist̄oria est: vt ipse Aug. exponit: cum simpliciter aliq̄d ꝓponit: ethimologia vō cuz cā dicti assignatur: sicut cum dīs assignauit cām q̄re moyses ꝑmisit licentiam repudiandi vxores. s. ꝓp duritiez cordis ipsor̄. ¶ Mat. 18. Analogia vō est cum veritas vni⁹ scripture ostenditur veritati alterius nō repugnare. Sola aūt allegoria inter illa quatuor ꝓ tribus spūalibus sensibus ponitur: sicut & hug. de san. vic. sub sensu allegorico etiam anagogicum cōprehendit ponēs in. 3. suarū sciarum solū tres sensus. s. hist̄oricum: allegoricum: & tropologicum:

¶ Ad 3ᵐ dō: q̄ sensus pabolic⁹ sub lrali ꝓtinet: naz p vōces significat aliq̄d ꝓpr̄ie & aliquid figurative: nec ē lra lis sensus ipa figura: sz id qō est figuratū. ¶ Non. n. cū scriptura noīat dei brachiū est lralis sensus q̄ in deo sit mēbr̄ huiusmodi cor̄pale: sed id qō ꝓ hoc mēbrum significatur. s. vtus opatiua: in quo patet q̄ sensui litterali sacre scripture nunq̄z potest subesse falsum.

¶ De deo: an deus sit. Qō. 11.

Hitur quia ꝑncipalis intētio eſt dei cognitionez tradere: & non solum secūdum q̄ in se est: sed ēt fm q̄ ē ꝑncipium rerū & finis earū & spāliter rationalis creature: vt ex dictis est manifestum ad hꝰ doctrie expōnē itēdētes. p°. tractabim⁹ de dō. 2°. de motu rōnalis creature in deū. 3° ō xp̄o. q̄ fm q̄ hō via ē nobis tēdēdi in deū. ¶ Cōsideratio aūt ō deo triptita erit. p° nāq̄z ꝓsiderabim⁹ ea q̄ ad eēntiā diuinā ꝑtinent. 2°. ea q̄ ꝑtinent ad distinctionē personarū. 3° ea q̄ pertinent ad ꝓcessum creaturar̄ ab ipso. ¶ Circa eēntiā vō diuinā. p° ꝓsiderandū est an deꝰ sit. 2°. qūo sit: vel potī⁹ qūo non sit. 3°. ꝓsiderandum erit de his que ad opationē ipsius ꝑtinēt. s. de scia & de voluntate & potentia. ¶ Circa p̄m q̄rūtur tria. ¶ Primo vtrū deū esse sit per se notū. 2°. vtrum sit demonstrabile. 3°. an deus sit.

¶ Utrū deū esse sit per se notum. Articulus. 1.

Ad primum sic ꝓcedit. Uidet q̄ deuz eē sit ꝑ se notum. Illa. n. nobis dīr p se nota: quor̄ cognitio nobis nāl'r inest: sicut pz ō ꝑmis ꝑncipijs. Sz sic dicit dam. ī ꝑn. lib. i sui: oīb⁹ cognitio exī di deū nāl'r est insserta: g° deū eē est p se notum. ¶ Ꝺ. Illa dīr eē p se nota q̄ stat in cognitis termīs cognoscēt: qō pbs attribuit ꝑmis ōmōstratōis ꝑncipijs. in. 1. poste. Sciēte: sed intellecto qd significet hoc nomē deꝰ statī hz q̄ deꝰ est. Significat. n. hꝰ noīe id quo maiꝰ significari non pōt: maius aūt est qō est in re & in itellectu: q̄s qō est in itellectu tñ: vñ cū itellecto hꝰ noīe deꝰ statī sit in intellectu: sequit & q̄ sit in re. g° deū eē est p se notū. ¶ Ꝺ. Ueritatez eē ē p se notū: q: q negat vitatem eē ꝓcedit vitatē eē. si. n. vitas nō est: verum ē vitatē nō eē si aūt ē aliq̄d verū: oz q̄ veritas sit. Deꝰ aūt est ipsa vitas. Jo. 14. Ego sum via vitas & vita. g° deū eē est per se notū. ¶ Sz ꝺ. null'pōt cogitare oppositū eiꝰ qō est p se notū: vtpz p pbm in. 4. meta. & in. 1. poste. circa p̄ma ōmatiōis ꝑncipia: cogitari antez pōt oppositū eiꝰ: qō est deū eē: fm illud psal. Dixit insipiēs ī corde suo nō est deꝰ. g° deū eē nō ē per se notū. ¶ Rñ°. dōz: q̄ ꝓtingit aliq̄d eē per se notū dupl'r. vno°. bz se & nō quo ad nos. Alio°. fm se & quo ad nos. Ex hoc. n. aliqua ꝓpō est p se nota q̄ ꝑdicatū includit ī rōe subi: vt hō est aīal: nā aīal est ō rōne hois. Si igitur notū sit oībus ō ꝑdicato & ō subo qd sit: ꝓpō illa erit oib⁹ p se nota: sic pz ī ꝑmis ōmōstrationū ꝑncipijs: quor̄ termini sunt q̄dā cōia que nullus ignorat: vt ens & nō ens: totū & ps: & sīlia. Si autē apud aliquos notū nō sit de ꝑdicato & subo quid sit: ꝓpō qdem q̄tū in se ē erit p se nota: nō tñ apud illos q̄ ꝑdicatū & subm ꝓpōnis ignorāt: & iō ꝓuēit: vt dicit boe. ī li. ō heb do. q̄ quedā sūt cōes aī ꝓceptōes & per se note apō sapiētes tñ: vt ínco: palia in loco ñ eē. Dico g° q̄ hec ꝓpō. deꝰ ē. q̄tū ī se est p se nota est: q: ꝑdicatū est idē subo. Deꝰ. n. est suū eē: vt infra patebit. Sz q: nos non scim⁹ ō deo qd est: non. n. est nobis per se nota. Sed idiget demōstrari p ea q̄ sunt magis nota quo ad nos: & mīn⁹ nota quo ad nāz. s. p effectus. ¶ Ad pmū g° dō: q̄ cognoscere deum esse ī aliquo cōi sub q̄dā ꝓfusiōe est nobis nāl'r īsertū: iq̄tū. s. deus ē hois btitudo. hō. n. nāl'r desiderat btitudinem & q̄ nāl'r desiderat ab hoie nāl'r cognosci ab eodez. Sed hoc nō est simpl'r cognoscere deū eē: sicut cognoscē veniē tem non est cognoscere petrū q̄s fit petrus veniēs. ml'ti. n. pfectum hois bonū: qō est btitudo: estimant diuitias q̄dā vō voluptates: q̄dam aūt aliq̄d aliud. ¶ Ad 2ᵐ dōz: q̄ forte ille q̄ audit hoc nomē deus ñ itelligit significari ali

qd quo maius cogitari non possit: cum qdam crediderint deū ee corp⁹: Dato et q̄ glibet itelligat hoc noīe deus significari hoc qd dr. s. illud quo maius cogitari nō pōt non tñ pp hoc segt q̄ itelligat id qd significat p nomē esse in rep nā: sz i appehēsione itellect⁹ tñ. nec pōt argui q̄ sit i re nisi dareť q̄ sit in re aliqd q̄ maiꝰ cogitari nō pōt: quod non est datū a ponentibus deum nō esse. ¶ Ad 3m dōm q̄ veritatem esse in cōi est per se notum: sed ꝓmā veritatem esse hoc non est per se notum quo ad nos.

¶ Utrum deum esse sit demōstrabile. Articulꝰ ij.

12 **Ad secundū** sic ꝓcedit. Videt q̄ deū ee nō sit demōstrabile: deū. n. ee ē articulus fidei: sz ea q̄ sunt fidei nō sunt demōstrabilia. q: demōstratio facit scire: fides aūt de nō apparētibus ē: vt pz p aplm heb. 11. gō deū ee ñ ē demōstrabile. ¶ Ꝑ. Ad ediū demōstrationis ē q̄ qd ē: sz de deo: nō possumꝰ scire qd est sz iolū qd nō ē: vt dicit dam. gō nōꝰ possumꝰ demōstrare ō tum ee. ¶ Ꝑ. Si demōstrareť deū ee hoc nō eēt nisi ex effectib⁹ ei⁹: sz effect⁹ ei⁹ nō sunt ꝓpoꝛtionati ei: cū ipse sit infinit⁹ ꝛ effect⁹ finiti: finiti aūt ad infinitū nō ē ꝓpoꝛtio: cū ergo cā nō possit demōstrari p effectū sibi nō ꝓpoꝛtionatū: vī q̄ deū ee nō possit demōstrari. ¶ Sz ꝓ ē qd aplus. dicit Roma. 1. Invisibilia dei p ea q̄ fcā sunt intellecta ꝯspi. Sz hoc nō eēt nisi p ea q̄ fcā sunt posset demōstrari deū ee. p/mū. n. qd oz itelligi de aliq̄ ē an sit. ¶ Rñ dō: q̄ duplex est demōstratio: vna q̄ ē p cām: ꝛ dr ꝓ qd: ꝛ hec ē p ꝓ/ra simplr. alia ē p effectū: ꝛ dī demōstratio: q: ꝛ hec est p ea q̄ sunt ꝓꝛa q̄ ad nos. cū. n. effect⁹ aliqs nob ē manifesti oz q̄s sua cā: p effectū ꝓcedim⁹ ad cognitionē causę. Ex q̄ libet aūt effectu pōt demōstrari ꝓpter cām ei⁹ ee: si tñ ei⁹ effect⁹ sint magis noti q̄ ad nos: q: cū effect⁹ dependeant a cā: posito effectu necesse ē cām ꝑexistere. vñ deū ee ꝑm q̄ nō est p se notū quo ad nos demōstrabile est p effect⁹ nob notos. ¶ Ad ꝑm gō dōm: q̄ dum esse ꝛ alia hmōi q̄ per rōnē nālē nō pñt ee ō deo. vt dī Ro. 1. nō sunt articuli fidei: sz pambula ad articlos. Sic. n. fides ꝑsupponit cognitionē nālē: sicut gra nām: ꝛ vt pfectio pfectibile. nihil tñ p hibet illud qd ꝑm se demōstrabile ē ꝛ scibile ab aliq̄ accꝑpi: vt credibile q demōstrationē nō capit. ¶ Ad 2m dōm:

8 q̄ cū ō demōstrať cā p effectū necesse ē vti effectu loco diffō

7 nis cause ad ꝓbādū cām eē: ꝛ hoc maxie cōtingit i deo: q: ad ꝓbādū aliqd ee necesse ē accipe p medio qd significet nomē: non aūt q̄ quid est: q: qd quid ē segť ad qōnez

68 deturť: vñ demōstrādo deum esseť p effectū accipere possumus p medio qd significet hoc nomē deus. ¶ Ad 3m

d dōz: q̄ p effect⁹ nō ꝓportionatos cause nō pōt pfecta co-

55 gnitio de cā hēriť: sz tñ ex quocūq̄ effectu pōt mānifeste no-

66 bis demōstrari cām esse: vt dictū ē: ꝛ sic ex effectibus dei pōt demōstrari deum esse: lz per eos non perfecte possimus eum cognoscere ꝑm suam essentiam.

o ¶ Utrū deus sit. Articulus iij.

13 **Ad tertium** sic ꝓcedit. Videt q̄ deus nō sit q: si vnū cōtrariorū fuerit infinitū totaliter destruetur aliud. Sed hoc itelligit i hoc noīe deꝰ. s. q̄ sit qddā bonū infinitū. Si gō deus eēt: nullū malū imꝑmineret. Jeneniť aūt malū i mūdo. gō deꝰ nō ē. ¶ Ꝑ. Qđ pt cōpleri p pauciora ꝑncipia nō fit p plā. Sz vī q̄ oia q̄ apparāt i mūdo pñt cōpleri p alia ꝑncipia: supposito q̄ deus nō sit: q: ea q̄ sūt nālia reducūť i ꝑncipiū qđ ē nā. Ea vō q̄ sunt a ꝓposito reducunť i ꝑncipiū qđ ē rō hūana vl' voluntas. Nulla igit̄ necessitas est ponere deū eē. ¶ Sz ꝓ ē qđ dr Exo. 3. ex ꝑsona dei. Ego sum q̄ sum. ¶ Rñ dō: q̄ deū eē. s. vijs ꝑbari pōt. ¶ Ꝓpositio aūt ꝛ manifestio: via ē: q̄ sumiť ex pte motꝰ: certū ē. n. ꝛ sensu ꝯstat aliqua moueri i hoc mūdo. oē aūt qđ moueť ab alio moueť. Nihil enim mouetť nisi ꝑm q̄ ēi potētia ad illud ad qđ mouetť. Mouet aūt aliqd ꝑm q̄ ē actu. Movere. n. nihil aliud ē q̄m educere aliqd de potētia i actū. De potētia aūt non pōt aliqd reduci i actu nisi p aliqđ ens actu: sicut calidum in actu: vt ignis facit lignū qđ ē calidū in potētia eē actu calidum: ꝛ p hoc monet ꝛ alterat ipm. Nō aūt ē posse vt idē sit simul in actu ꝛ potētia ꝑz idē: sz selū ꝑz diuersa. qđ. n. ē calidum i actu ñ ꝓt sil' eē calidū i potētia: sz ē sil' frigidū i potētia. Impossibile ē gō q̄ ꝑz idē ꝛ eodē mō aliqd sit mouēs ꝛ motū: vel q̄ moueat seipm. Oē gō qđ moueť oz ab alio moueri. Si gō id a quo moueť: moueaťur ꝛ ipm ab alio moueri: ꝛ illud ab alio. hoc aūt ē ꝓcedē i infinitū: q: sic nō eēt aliqd primū mouēs: ꝛ p ꝯs nec aliqđ aliud mouēs: q: mouentia scda nō mouēt: nisi p hoc q̄ sunt mota a ꝑmo mouēte sicut baculus ñ mouet: nisi p hoc q̄ ē motus a mānu. gō necesse ē dareť ad aliqđ ꝑmū mouēs qđ a nullo moueť: ꝛ hoc oēs 553
itelligūt deū. ¶ Scda via ē ex rōe cāe efficiētis. Invenim⁹ .n. i istis sensibilibus ee ordinē cārū efficiētiū: nec tñ inveniť: nec ē possē q̄ aliqd sit cā efficiēs sui ipsius: q: sic eēt ꝑius sei/ipo: qđ ē impossē: nō aūt ē possē q̄ i cāis efficiētib⁹ ꝓcedat i infinitū: q: i oīb⁹ cāis efficiētib⁹ ordinatis ꝑmū ē cā medij: ꝛ medium ē cā vltimi. sive media sint plā sive vnū tñ. remota aūt cā removeť effect⁹. gō si nō fuerit ꝑmū in cāis efficiētib⁹ nō erit vltimū nec mediū. Sz si ꝓcedat i infinitū i cāis efficiētib⁹ nō erit ꝑma cā efficiēs: ꝛ sic nō erit nec effect⁹ vltim⁹: nec cāe efficiētes mediē: qđ pz eē falsum. gō ē necesse
ꝓnere aliq̄ cā efficiētē ꝑmā: q̄s oēs deū noīant. ¶ Ter/ 334
tia via ē ex ꝓpt̄a ex ꝓpt̄ ꝛ necessario: q̄ tale. inuenim⁹. n. i reb⁹ qddā q̄ sunt possia eē ꝛ ñ eē: cū qddā inveniāt ginari ꝛ corrupi ꝛ p ꝯs possia eē ꝛ ñ esse. Impossē ē āt oia q̄ sūt talia sp eē: q: qđ possē ē ñ eē q̄nq̄ ñ ē. si igit̄ oia sunt possia ñ eē aliq̄n nihil fuit in reb⁹. Sz si hoc ē verū ēt nūc nihil eēt: q: qđ nō est nō incipit eē nisi p aliqd qđ ē. Si igit̄ nihil fuit ens impossē fuit q̄ aliqd incipet eē: ꝛ sic mō nihil eēt: qđ pz eē falsum. Nō gō oia entia sunt possia: sz oz aliqd eē necessariū i reb⁹: oē aūt necessariuz vel hz cām sue necessitatis aliunde vel nō hz: non est āt possē qđ ꝓcedat in infinitum i necessarijs q̄ hñt cām sue necitatis: sic nec in cāis efficiētib⁹ vt ꝑ batum estť. gō necesse est ponere aliqd qđ sit p se necessa/ o
rium nō hns cām necitatis aliunde: sed qđ est cā necitatis alijs. ¶ Quarta via sumit̄ ex gradib⁹ q̄ in reb⁹ inveniunť. Inveniť. n. in reb⁹ aliqd mai⁹ ꝛ min⁹ bonum ꝛ vez ꝛ nobile: ꝛ sic ō alijs hmōi. Sz magis ꝛ min⁹ dr̄ ō diuersis ꝑz q̄ appꝛopiq̄t diuersimode ad aliqd qđ maxie est: sic magis calidum est qđ magis appꝛopiāt maxime calido. Est igit̄ aliqd qđ est vissimus ꝛ optimū ꝛ nobilissimū: ꝛ ꝑ ꝯs maxime ens. nā q̄ sunt maxie vera sunt maxime entia: vt dr. 2. meta. Qđ aūt dr maxie tale in aliquo genere ē cā oiuz q̄ sunt illi⁹ gñis: sic ignis q̄ est maxime calid⁹: est cā oium calidorum: vt in eodē li. dr. gō est aliud qđ oīb⁹ entib⁹ ē cā eē ꝛ bōitatis ꝛ cuiuslibet pfectōis: ꝛ hoc dicimus dm. ¶ Quīta via sumit̄ ex gubnatiōe rerum. videmus. n. q̄ aliq̄ q̄ cognitiōe carēt. s. corpa nālia opant̄ pp finē: qđ apparet ex hoc qđ semp aut frequenti⁹ eodē mō opant̄: vt ꝓsequntur id qđ est optimū. Unde pz q̄ non a casu: sz ex intētōe p/veniūt ad finē. Ea aūt q̄ nō hñt cognitiōem ñ tendūt i finez nisi directa ab aliquo cognoscēte ꝛ itelligēte: sic sagitta a sa 118
gittāte. gō est aliqd itelligēs a quo oēs res nāles ordinātur ad finem: ꝛ hoc dicimus deū. ¶ Ad ꝑmū gō dōm q̄ sic 136
dic aug. in ench. Deo cū sit summe bon⁹ nullo⁹ sineret aliqd mali eē in opib⁹ suis nisi eēt adeo oīpotēs ꝛ bonus: vt b
bene faceret ēt de malo: hoc ergo ad infinitā dei bonitatez 139
ꝑtinet: vt eē permittat mala ꝛ ex eis eliciat bona. ¶ Ad 2m dōm. q̄ cū nā ꝑp deteriatū finē operet ex directione alicuius superioris agentis: necesse ē ea q̄ a nā fiūt ēt in deū re 118
ducere: sic in ꝑmā cām. Silr ēt q̄ ex ꝓposito fiūt: oz reducere in aliq̄s altioꝛ cām: q̄ non sit rō ꝛ voluntas hūana: q: hec mutabilia sunt ꝛ ōfectibilia: oz āt oia mobilia deficere ꝛ possia reduci in aliqđ ꝑmum ꝑincipiū: ꝛ immobile ꝛ p se necessarium: sicut ostensum est in eodez argumēto.

¶ De simplicitate dei. Questio. iij.

Cognito de aliquo an sit: inquirendū restat qūo
c sit: vt sciatur de eo quid sit. Sed qui de deo scire non possumus quid sit: sz qd nō sit: nō possum⁹ ꝯsiderare de deo qūo sit: sed potiꝰ qūo nō sit. pº gº ꝯsiderandum est quomodo non sit. 2º. quomodo a nobis cognoscatur

3° qūo noīeť. ¶ ꝓ̄ot aūt oñdi de deo qūo nō sit remotūdo ab eo ea q̄ ei nō cōueniūt: vtpote cōpōnē motum: ⁊ alia hmōi. p° g° ingrať de simplicitate ipsius p quā remoueť ab eo cōpō: ⁊ q: simplicia in reb⁹ cor:palib⁹ sunt imperfecta ⁊ ptes. 2° ingreť de pfectiōe ipsius. 3° ō infinitate eius. 4° ō immutabilitate. 5° ō vnitate. ¶ Circa p^m q̄runť. 8. p° vtrū deus sit cor:p⁹ q̄si cōpōnē hns ex ptibus quātitatiuis. 2° vtrū sit i eo cōpō materie ⁊ forme. 3° vtrū sit in eo cōpō gditatis siue eētie vl'nāe ⁊ sbī. 4° vtrū sit i eo cōpositio q̄ē ex eētia ⁊ eē. 5° vtrū sit i eo cōpō gñis ⁊ dīe. 6° vtrū sit i eo cōpō subī ⁊ accidentis. 7°. vtrū sit quocūq; mō compositus vel totaliter simplex 8° vtrū veniat in cōpositionem cum alijs.

¶ Utrum deus sit cor:pus. Articulus. 1

14 **Ad primū** sic ꝓceditť. Videť q̄ deus sit cor:pus. Cor:p⁹. n. ē qō hz trinā dimēsionē: sz sacra scriptura attribuit deo trinā dimēsionē: dī. n. Job. 11. Excelsior celo ē ⁊ qd facies? pfundior inferno: ⁊ vñ cognosces? longior terra mēsura ei⁹ ⁊ latior mari. ergo deus est cor:p⁹. ¶ Ꝑ. Omne figuratū ē corp⁹: cū figura sit q̄litas circa quātitatē: sz de⁹ vī ē figurat⁹: cū scr ptum sit geñ. i. faciamus ho. ad ima. ⁊ sil'. no. figura. n. imago dī ꝑm illud heb. 1. Cū sit splēdor glorie ⁊ figure suba eius .i. imago. g° deus ē cor:p⁹. ¶ Ꝑ. Oē qō hz ptes cor:poreas ē cor:p⁹: sz scriptura attribuit deo ptes cor:poreas: dī. n. Job. 41. Si hēs brachiū: vt deus: ⁊ i ps. Oculi dñi super iustos: ⁊ dextera dñi fecit vtutē. g° de⁹ ē cor:p⁹. ¶ Ꝑ. Situs nō cōuenit nisi cor:pori: sz ea q̄ ad sitū ptinēt i scripturis dicūť de deo dī. n. Esa. 6. Vidi dñm seď. ⁊ Esa. 3. Stat ad iudicādū dñs. g° deus e cor:p⁹. ¶ Ꝑ. Nihil pōt eē termin⁹ local'a q̄ vel ad quē nisi sit cor:pus vel aliqđ cor:poreum: sz deus i scriptura dī eē termin⁹ local' vt ad quē ꝑm illud ps. Acce. ad eū ⁊ illu. ⁊ vt a q̄: ꝑm illud Iḋiere. 17. Recedētes a te i terra scribenť. g° deus est cor:p⁹. ¶ Sz ī est qō dī Jo. 4. Spūs ē deus. ¶ Ŕñ°. dōm ꝙ absolute deū ñ esse cor:pus: qđ triplr oñdi pōt. ¶ p° qdē q: nullū cor:pus mouet nō motū: vt pz īducēdo sup singula. Oñ
13 sum ē aūt sup:a^c: ꝙ deus ē ꝑmū mouēs īmobile: vñ manifestū ē ꝙ deus nō ē cor:pus. ¶ 2° vo'mō q: necesse ē id qō est ꝑmū ens esse i actu: ⁊ nullo^o. ī po^a. Licet. n. in vno ⁊ eodē qō exit de po^a ī actū ꝑus sit po^a q̄s actus tpe: simplr tñ act⁹ ꝑor est po^a: q: qō est i po^a nō reducit i actum
13 nisi p ens actu. Oñsum ē aūt sup:a ꝙ ōus ē ꝑmū ens^c. Impossibile est igr ꝙ i deo sit aliqd i po^a: oē aūt cor:pus ē i po^a q: ꝓtinuū inquātū hmōi diuisibile ē i infinitū. ipossibile ē igitur deū esse cor:pus. ¶ 3° q: deus est id qō ē nobilissimū
13 in entibus. vt ex dictis pz^c. Impossibile est aūt aliqđ cor:p⁹ esse nobilissimū i entibus: q: cor:pus aut est viuū: aut non viuū. Cor:p⁹ aūt viuū manifestū est qō ē nobilius cor:pe nō viuo: cor:pus aūt viuū nō viuit inquātū cor:pus q: sic oē cor:pus vineret. o3 igr qō viuit: vinat p aliqd aliō: sic cor:pus nr̄m vivit p aīaz. Illud aūt p qō viuit cor:pus ē nobilius q̄s cor:pus: ipossibile ē igr deū eē cor:p⁹. ¶ Ad p^m ergo dōz:
9 ꝙ sicut sup:a dcm est^c. sacra scriptura tradit nob spūalia ⁊ diuina sub similitudinibus cor:poraliū: vñ cū trinā dimensionē deo attribuit sub similitudīe q̄titatis cor:pee: q̄titatē vtualē ipsius designat. vtpote ꝓfunditatē vtutē ad cognoscendū occulta: p altitudinē excellentiā vtutis sup oīa: p lōgitudinē durationē sui esse: p latitudinē affectū dilatiōis ad oīa: dei vt dic̄ Dio. 9. c. de di. no. p. pfunditatez dei intelligit incōpīhēsibilitas ipsius eētie: p lōgitudinē ꝓcessus vtutis eius oīa penetrātis: p latitudinē vō superēfio ei⁹ ad oīa: inq̄tū. s. sub eius ꝓtectiōe oīa ꝓtinēt. ¶ Ad 2^m dōz:
c ꝙ hō dī eē ad imaginē dei: nō ꝑm cor:pus: sz ꝑm id quod hō excellit alia aīalia: vñ seq̄t geñ. 1. ꝓsq̄ dcm est. facia
10 mus ho. ad imaginē ⁊ si. no. vt ꝑsit pīcibus maris ⁊c. excellit aūt hō oīa aīalia q̄tū ad rōnē ⁊ itellectū: vñ, ꝑm itelle
c ctū ⁊ rōnē q̄ sunt inco:porea: hō ē ad imaginē dei. ¶ Ad
10 3^m dōm: ꝙ ptes cor:pee attribuūť deo ī scripturis ratiōe suoꝝ actuū ꝑm q̄ndā similitudinē^c. sic actus oculi ē videť vñ oculus de deo dictus significat vtutē eius ad videndum mō itelligibili: nō sensibili. ⁊ simile ē de alijs ptibus. ¶ Ad
4^m dōm: ꝙ ēt ea q̄ ad sitū ptinēt nō attribuūť deo nisi ꝑm q̄daz similitudinē: sic dī sedēs pp suā īmobilitatem ⁊ auctoritatē: ⁊ stans pp suā fortitudinē ad debellādū oē qō aduersať. ¶ Ad 5^m dōm: ꝙ ad deū nō accediť passib⁹ cor:poralibus: cū vbiq; sit: sz affectibus mētis: ⁊ eodē mō ab eo recediť: ⁊ sic accessus ⁊ recessus sub similitudine localis motus designant spūalem affectum.

¶ Utrū in deo sit cōpositio forme ⁊ māe. Arti. II. 15

Ad secundū sic ꝓceditť. Videť q̄ in deo sit cōpō forme ⁊ materie. Oē. n. qō hz aīaz ē cōpositū ex mā ⁊ forma: q: aīa ē forma cor:poris: sz scriptura attribuit aīaz deo. introduciť. n. ad heb. 11. ex pson̄a dei. Justus aūt meus ex fide vivit q̄ si subtrahe/rit se nō placebit aīe. m. g° deus ē cōpositus ex mā ⁊ forma. ¶ Ꝑ. Ira gaudiū ⁊ hmōi ſ passiōes ꝓiūcti: vt dī. i. de aīa: sz hmōi attribuūť deo ī scriptura: dī. n. ī ps. Iratus est furor dñs ī pp̄īn suū. g° deus ex mā ⁊ forma ē cōpositus. ¶ Ꝑ. Mā ē p^m idiuiduatiōis: sz deus vī eē idiuiduū. nō. n. ō multis pdicať. g° ē cōpositus ex mā ⁊ forma. ¶ Sz ī. oē cōpositū ex mā ⁊ forma ē cor:pus. q̄titas 14
enī dimēsiua ē q̄ pō īheret materie: sz deus ñ ē cor:pus: vt 13
oñsum ē^c: g° de⁹ nō ē cōpositus ex mā ⁊ forma. ¶ Ŕñ° 14
dōm: ꝙ ipole est ī deo esse māz. p° qdē q: mā ē id qō ē i po^a oñsuz est aūt^c: ꝙ deus est purus actus nō hns aliqd de potētialitate. vñ ipole est ꝙ deus sit cōpositus ex mā ⁊ forma. 2° q: oē cōpositū ex mā ⁊ forma ē pfectū ⁊ bonū p suā formā. vñ oz ꝙ sit bonū p ꝓticipatiōez: sz ꝙ mā ꝓticipat formā. ¶ Primū aūt qō est bonū ⁊ optimū: qō deus est nō est bonū p ꝓticipationē: q: bonū p essentiā ꝑus est bono p ꝓticipationē: vñ ipossibile est ꝙ deus sit cōpositus ex mā ⁊ forma. 3° q: vnūquodq; agens agit p suam formā: vñ ꝑm ꝙ aliqd se hz ad suā formā: sic se hz ad hoc ꝙ sit agēs: quod igr ꝑmū est ⁊ p se agēs: oz ꝙ sit p° ⁊ p se forma. Deus aūt ē p^m agēs cū sit ꝑma cā efficiēs: vt oñsuz est^c. Est igr p essentiā suā forma ⁊ nō cōpositus ex mā ⁊ 15
forma. ¶ Ad primū ergo dōm: ꝙ aīa attribuit deo p si/ e
militudinē actus^c. q. n. volumus aliqd nob: ex aīa nr̄a ē. 14
vñ illud dī esse placitū aīe dei qō est placitū volūtati ipsi⁹. ¶ Ad 2^m dōm: ꝙ ira ⁊ hmōi attribuūť deo ꝑm similitudinē effectus: dī. n. ꝑpuz est irati punire eius ira puni/ d
tio metaphorice vocať. ¶ Ad 3^m dōm: ꝙ forme q̄ sunt 171
receptibiles i mā idiuiduāť ꝑ mām^c: q̄ nō pōt esse in alio cū sit ꝑmū subz. substās forma vō q̄tū est de se: nisi aliqd aliud ipediat: recipi pōt a pluribus. Sz illa forma q̄ nō est receptibil' i mā: sz est p se subsistens: ex hoc ipso idiuidua tur: ꝙ non ꝑt recipi in alio ⁊ huiusmodi forma est deus: vnde non sequitur ꝙ habeat materiam. Ar III.

¶ Utrū sit idē ōs qō sua essentia vel nā. 16

Ad tertiū sic ꝓceditť. Uť ꝙ nō sit idē deus qō sz essentia vl'nā dei q̄ est deitas dī esse i deo. g° vī ꝙ ōus nō sit idē qō sua essentia vel nā. ¶ Ꝑ. effectus assimilatur sue cāe: q: oē agens agit sibi sil'e^c: sz i rebus creatis ñ ē idē 113
suppositus qō sua nā. nō. n. idez est hō qō sua humanitas g° nec ōs est idez qō sua deitas. ¶ Cōtra ō deo dī ꝙ est vita. ⁊ ñ soluz ꝙ est viuens: vt pz Jo. 14. Ego suz via vita ⁊ vita. sic aūt se hz vita ad viuentez: ita deitas ad deuz. tas ⁊ vita. g° ōs est ipsa deitas. ¶ Ŕñ° dōm: ꝙ ōs est idez qō sua essentia vl'nā. Ad cuius itellectuz sciendum est ꝙ i rebus cōpositis ex mā ⁊ forma: necesse est ꝙ differāt nā vl' essentia: ⁊ supposituz: q: essentia vl'nā cōp:ehendit i se illa tñ q̄ cadunt i diffōne spēi^c: sicut humanitas cōp:ehēdit in se 170
ea q̄ cadūt i diffōne hois. his. n. hō est hō ⁊ hoc significat hūanitas. hoc. s. quo hō est hō. Sz mā idiuiduāť cū accidentibus oībus idiuiduātibus ipaz nō cadit i diffōne spēi^c 163
nō. n. cadunt i diffōne hois he carnes ⁊ hec ossa: aut albedo vel nigredo vel aliqd hmōi. vñ he carnes ⁊ hec ossa ⁊ accñtia designātia hāc māz nō ꝛcludunť i humanitate: ⁊ tñ i eo qō est hō icludūť: vñ id qō est hō hz i se aliquid qō nō hz hūanitas: ⁊ pp hoc nō est totaliť iō hō ⁊ humanitas. Sz humanitas significat vt ps formal' hois: q: ꝑs diffinientia hñt se formaliť respectu materie idiuiduātis.

In his igf̄ q̄ nō sunt cōposita ex mā ⁊ fo:ma i gbus idiui
duatio nō est p mām idiuidualem.i.p hāc mām: ſz ipse
d fo:me per se indiuiduantur:oz ꝙ ipse fo:me sint supposi/
15 ta subsistentia: vnde in eis nō differt suppositum ⁊ nā: ⁊
sic cū deus nō sit cōpositus ex mā ⁊ fo:ma: vt ostensuz ē
oz ꝙ deus sit sua deitas sua vita: ⁊ gcgd aliud sic de deo
p̄dicat. ¶ Ad p̄mū g° dōm:ꝙ de rebus simplicibus loq
nō possumus nisi p modū cōpositoꝝ:um a quibus cogni/
52 tionē accepimus: ⁊ ideo de deo loquētes vtimur noibus
b cōcretis vt significet eius subsistētiā:q: apud nos ñ subsi/
68 stunt nisi cōposita: ⁊ vtimur noibus abstractis: vt signifi/
cemus eius simplicitatē:ꝙ g° dī deitas vel vita vl aliqd
hmōi esse in deo.referēdū ē ad diuersitatē q̄ ē i acceptiōe
intellectus nostri ⁊ nō ad aliquā diuersitatē rei. ¶ Ad 2m
dōz:ꝙ effectus dei imitant ipm nō pfecte:ſz fm ꝙ pñt:
⁊ hoc ad defectū imitatiōis ptinet:ꝙ id qō est simplex ⁊
vnū nō pōt repzesentari nisi p multa: ⁊ sic accidit i eis cō/
positio:ex q̄ puenit ꝙ i eis ñ ē idē suppositū qō natura.
¶ Utrū in deo nō sit idē essentia ⁊ eē. Arti. iiij

17 **Ad quartum** sic ꝓcedit. Videtur ꝙ i deo
n sit idē essentia ⁊ esse.si.n.
hoc sit tūc ad esse diuinū nihil addit:sed eē cui nulla fit ad
ditio est esse cōe:qō de oibus p̄dicat:sequitur g° ꝙ deus
sit ens cōe p̄dicabile de oibus.hoc autem est falsum: fm
illud Sap̄.14. Incōicabile nomē lignis ⁊ lapidibus ipo/
12 fuerunt ergo esse dei nō ei° est essentia. ¶ Ꝑ. De deo sci
re possumus an sit: vt supza dcm̄ ē:nō aūt possum° scire
quid sit.ergo non est idem esse dei: ⁊ quod quid est ei°.si
ue qditas vel nā. ¶ Sz Ꝑ ē qō hil.dic in.6.de tri. Esse nō
16 est accidēs in deo:sed subsistens vitas.id g° qō subsistit i
deo ē suū eē. ¶ Rñ° dōz:ꝙ de° nō solū est sua eētia vt
oſtēsum est:sed et suū eē:qō qdē multipliciter oñdi pōt.
p° qdē q: gcgd est in aliquo:quod est p:eter essentiā eius
oz esse cātū vel a p̄ncipijs essentie:sic accidentia ꝓpa ꝓtia
spēz: vt risibile cōsegt hoiez: ⁊ cātur ex p̄ncipijs essentiali
bus spēi: vel ab aliquo exterioꝝ:i sic calor in aqua cātur ab
igne.si igf̄ ipm eē rei sit aliud ab eius essentia:necesse est
ꝙ esse illius rei vel sit causatum ab aliquo exterioꝝ:i vel a
p̄ncipijs essentialibus eiusdem rei. Impossibile est autez
ꝙ esse sit cātū tm̄ ex p̄ncipijs essentialibus rei:q: nulla res
sufficit ꝙ sit sibi cā essendi si habeat esse cātum. Opz ergo
13 ꝙ illud cuius esse est aliud ab essentia sua habeat eē cātuz
234 ab alio:hoc autem non potest dici de deo:q: deū dicim°
c esse p̄mā cāz efficientem ē:impossibile est ergo ꝙ i deo sit
22 aliud esse ⁊ aliud eius eētia. 2° q: eē ē actualitas oīs foz
me vel nature ē.nō.n.bonitas vel humanitas significat in
actu nisi .put significamus eā eē:oz igf̄ ꝙ ipm eē cōparet
13 ad essentiā q̄ ē aliud ab ipso:sic actus ad potētiā:cū igf̄ i deo
14 nihil sit potētiale: vt oñsum ē supza ē:segt ꝙ non sit aliud i
eo essentia q̄z suū eē:sua igf̄ essentia ē suū eē. 3° q: sic illud
ꝙ hz ignez: ⁊ ñ est ignis est ignitū p ptcipationez:ita illud
16 qō hz eē ⁊ nō ē eē ē ens p ptcipationē:deus aūt ē sua essen
tia: vt oñsum ē:si igf̄ ñ sit suū eē erit ens p ptcipationē et
nō p eētiā.nō g° erit p̄m ens qō absurdū est dīe.ē igf̄ ds
suū eē ⁊ nō solū sua eētia. ¶ Ad p̄m g° dōm:ꝙ aliqd cui
nō fit additio pōt itelligi dupl̄r.vno°.vt de rōe eius sit ꝙ
nō fiat ei additio.sic de rōne aīalis irrationalē ē vt sit sine
rōne. Alio° itelligit aliqd cui nō fit additio:q: nō ē de rōe
eius qō sibi fiat additio.sic aīal cōe est sine rōne:q: nō ē d
rōne aīalis cōis vt hēat rōnē:ſz nec de rōne ei° est vt ha/
reat rōnī. ¶ Primo igf̄ mō eē sine additiōe ē eē diuinū. 2°
mō eē sine additiōe ē eē cōe. ¶ Ad 2m dōm:ꝙ eē duplici
253 ter dī.vno° significat actū essendi.alio° significat cōpōnez
ꝓpōnis ē:quā aīa adinuenit cōiungens p̄dicatū subo. p°
igit modo accipiendo esse nō possumus scire eē dei: sicut
nec eius essentiā.sed solū scdo mō:scimus.n.ꝙ hec ꝓpō
12 quā formamus de deo:cū dicimus deus est.vera est: et
hoc scimus ex ei° effectib°: vt supza dictum est ē.
18 ¶ Utrū de° sit i genere aliquo. Articulus. v.

Ad quintum sic ꝓcedit. Videt ꝙ ds sit in
gne aliq̄.suba.n.ē ens p se sub
stens:hoc aūt maxie ꝓuenit deo.g° de° ē i genere subē.

¶ Ꝑ. Unūqdq̄ mēsurat p aliqd sui gñis:sic longitudies
p lōgitudinē:⁊ numeri p unum ex:sed de° est mēsura oīuz
subaz: vt pz p cmētato:ē.10.meta.g° de° est in gne subē.
¶ Sz Ꝑ.gen° est ꝑus fz intellectū eo ꝙ i gne ꝓtinet:ſz nihil
est ꝑus deo:nec fz rē nec fz itell'm.g° de° nō ē i aliq̄ gne.
¶ Rñ° dōz.ꝙ aliqd ē in gne dupl̄r.vno° simpl̄r ⁊ ꝓpe:
sic spēs ⁊ q̄ sb gne ꝓtinet.alio°.p reductiōez sic ꝑn̄a ⁊ ꝑua
tōes: sic pūctus ⁊ vnitas reducunt ad gen° q̄titatis sicut
ꝑn̄a:cecitas aūt ⁊ ois ꝑua° reducūt ad gen° sui hit°: neutro
aūt mō de° ē in gne.q.n.non possit eē spēs alic° gñis tripl̄r
oñdi pōt. p° qdē q: spēs ꝓstituit ex gne ⁊ dfia. sp aūt id a
quo sumit dfia ꝓstituēs spēz se hz ad illud vñ sumitur ge
nus:sic actus ad potētiā.aīal.n.sumit a nā sensitiua p mo/
dū ꝓcretois.hoc.n.dī aīal qō nāz sensitiuā hz: rōnale vo
sumit a nā itellectiua:q: rōale ē ꝙ nāz itellectiuā hz°: itel/ 371
lectiuū aūt cōparat ad sensitiuū.sic act° ad potētiam: ⁊ silr
manifestū est in alijs.vñ cum in deo nō adiungat potētia
actui:ipole est ꝙ sit in gne tanq̄z spēs. 2°.q: cū esse dei sit
ei° eētia: vt oñsum est°:si de° eēt in aliquo gne ꝙ oportēret 17
ꝙ genꝰ ei° eēt ens:nā genus significat essentiā rei cū pdicet
in eo qō qd.oñdit aūt ꝑs in.3.meta.ꝙ ens nō pōt eē genꝰ
alicuius.oē.n.genus hz dfias q̄ sunt extra eētiā gñis nul/
la aūt dfia:posset inueniri q̄ eēt extra ens:q: nō ens nō pōt
esse dfia.vñ relingt ꝙ de° nō sit in gne. 3°.q: oīa que sūt
in gne vno cōicant in qditate vel essentia gñis: qō p̄dicat
de eis in eo qō qd ē.dfnt aūt fm esse:nō.n.idē est esse hois
⁊ eq:nec hꝰ hois ⁊ illius hois. ⁊ sic oz ꝙ quecūq̄z sunt in
gne dfant in eis esse ⁊ qō qd est.i.eētia. in deo aūt nō dft
vt oñsum est°: vñ manifestū est ꝙ ds nō ē in gne sic spēs 17
⁊ ex hoc pz ꝙ non hz genꝰ nz dfias: nz est diffō ipsi° neq;
demſratio nisi p effectū:q: diffō est ex gne ⁊ dfia: demſra/
tiōis aūt mediū est diffō:ꝙ aūt de° nō sit in gne p reductiōez
vt p̄ncipiū: manifestū est ex eo ꝙ p̄ncipiū qō reducit i ali
qō genꝰ non se extendit vltra genꝰ illud: sicut punctū non ē
p̄ncipiū nisi q̄titatis ꝓtinue ⁊ vnitas q̄titatis discrete. De
us aūt est p̄ncipiū totius esse: vt infra ostēdet°: vnde nō ꝙ 234
tinet in aliquo gne sic p̄ncipiū. ¶ Ad p̄m g° dōm: ꝙ subē
nomē nō significat hoc solum qō ē p se eē:q: hoc qō ē esse
nō pōt p se e ē gen°. vt oñsum ē°:sed significat eētiā cui cō o
petit sic eē.i.p se eē:qō tñ esse nō ē ipa ei° eētia: ⁊ sic pz ꝙ
de° nō est in gne subē. ¶ Ad 2m dōm ꝙ obiectio illa ꝓce/
dit ꝺ mēsura ꝓportiōata: hanc.n.oz eē hōgeneā mēsurato c
deus aūt non est mensura ꝓportionata alicui°: dicit tamē 72
mensura omnium ex eo ꝙ vnumquodq̄z tantū habet de
esse q̄ntum ei apponat.
¶ Utrū in deo sint aliqua accidentia. Articulus. vi.

Ad sextum sic ꝓcedit. Videt ꝙ in ds sint ali/
qua accītia. suba.n.nulli ē accīs. 72
vt dī in.1.phy.qō g° in vno ē accīs nō pōt in alio eē suba:
sic ꝓbatur ꝙ calor nō sit fo:ma subalis ignis:q: in alijs est
accīs.ſz sapia vtus ⁊ hmōi q̄ in nob sunt accītia ds attri/
buunt:g° ⁊ ds insunt accītia. ¶ Ꝑ. In quolz gne ē vnuz
p̄mū: multa aūt sunt gña accītiū.si igit ꝑma illoꝝ genez nō
sunt in deo:erunt multa ꝑma extra deum qō est inconueni
ens. ¶ Sz Ꝑ.oē accīs in subo ē: de° aūt nō pōt eē subm. q:
fo:ma simpler ñ pt esse subm.vt dicit boe.in li.de tri: g° in
ds nō pōt eē accīs. ¶ Rñ° dōm:ꝙ fm p̄missa ē: māife/ 13
ste apparet ꝙ in deo accīs eē nō pōt. p° qdez q: subz cō 17
parat ad accīs: sicut poa ad actū: subm.n.fm accīs est alt 13
quo mō in actu: esse aūt in poa oīo remouet a ds: vt ex ꝓ 17
ctis pz ē. 2°.q: de° est suum esse: vt boe.dic in li.de hebd. 14
hz id qō est aliqd aliud possit hre adiūctū: tñ ipsum esse ni/
hil aliud adiūctū hre pōt: sic qō est calidū pōt hre aliqd ex
traneū q̄z calidum vt albedinē: ſz ipe calor nihil habet pre
ter calorē. 3°.q: oē qō est p se ꝑus est eo: qō est p accīs.
Uñ cū de° sit simpl̄r p̄mum ens ē: in eo non pt esse aliqd p 13
accidēs. Sed nec accidentia p se in eo eē possunt: sic risibile
est p se accidens hois: q: hmōi accītia cānt ex p̄ncipijs
subi. In deo aūt nihil pōt esse cātū cū sit cā p̄ma: vnde re/
lingt ꝙ in eo nullū sit accidēs. ¶ Ad p̄mū g° dōz:ꝙ vir
tus ⁊ sapia non vniuoce dicunt de deo ⁊ de nob: vt infra
patebit ē: vnde non segt ꝙ accidentia sint in deo sic in nob. 72

¶Ad 2m dom: q cū suba sit p:ior accidentibus: principia accidentium reducuntur in principia sube: sic ī pora: quāuis de9 non sit primū contentū in genere sube: sed primū extra omne genus respectu totius esse.

¶Utrum deus sit oino simplex. Articulus. vij.

20 **Ad septimū** sic pceditur. Uidet q deus ñ sit oio simplex. ea. n. q̄ sunt a deo imitatur ipz. vñ a primo ente sūt oia entia: ⁊ a primo bono sūt oia bona: ꝫ ī reb9: q̄ sūt a deo nihil ē oino simplex. g° de9 ñ ē oino simplex. ¶Ꝑ. Oē qđ ē meli9 deo attribuendum est ꝫ apud nos cōposita sunt meliora simplicib9: sic corpora mixta elis ⁊ aīalia plātis. g° nō est dom: q deus sit oino simplex. ¶Sz ꝑ ē q Aug. dic. 6. d tri. q de9 ve ⁊ sūme simplex ē. ¶Rñ° dom: q deū oino esse simplicem multipliciter pōt esse manifestum. ¶Primo qdez p supradicta in qōne. Lū. n. i deo nō sit cōpō neq; quātitatiua; ptium: q: corp9 nō est neq; cōpō forme ⁊ materie: neq; ī eo sit aliud nā ⁊ suppositum: neq; aliud eētia ⁊ esse: neq; ī eo sit cōpō generis ⁊ dīe: neq; sube ⁊ accidentis: manifestū est q deus nullo° cōpositus est: ꝫ est oino simplex. 2° q: oē cōpositum est posterius suis cōponentib9 ⁊ dependens 13 ex eis: deus āt est primū ens. vt supra ostensum est. 3° q: oē cōpositū cām hz: q̄. n. fm se diuersa sunt nō cōuenīūt ī ali/ 333 qđ vnū nisi p aliā cām adunātem ipsa°: deus aūt nō habz 133 cām: vt supra ostensum est. cū sit prima cā efficiens. 4° q: ī 17 oi cōposito oz esse potentia ⁊ actū: qđ ī deo nō est: q: vel vna ptiū est actus respectu alterius: vel saltez omnes ptes sunt sic ī po° respectu totius. 5° q: omne cōpositū est aliqd: qđ nō ꝓuenit alicui suaz ptiū: ⁊ qdez ī totis dissimiliū ptium manifestum est: nulla enim ptium hois est homo: neq; aliqua ptium pedis est pes. Ja totis vo similium ptium hz aliqd qđ dī de toto dicat ō pte: sic ps aeris ē aer ⁊ aq̄ aqua: aliqd tñ dī de toto qđ nō ꝓuenit alicui ptiū: nō enim si tota aqua est bicubita ⁊ pars eius. Sicigr in oi cō positio est aliq̄d quod nō est ipm: hoc autem ⁊ si possit dici de habente formam: q. s. habeat aliqd qđ nō est ipm: puta in albo est aliquid quod non pertinet ad rōnez albi. tamen in ipsa forma nihil est alienum. vnde cum deus sit 19 ipsa forma vel potius ipsum esse. nullo modo cōpositus esse potest: ⁊ hanc rōnem tangit hil. 7. de tri. dicens. Deq vtus est ex infirmis nō cōtinetur neq; q lux est ex obscuris occupatur. ¶Ad pm ergo dōz: q ea q̄ sunt a deo imitantur deum sic cāta prima cām. Est autem hoc de rōne 224 cāti: q sit aliquo mō cōpositū: q: ad minus esse ei° est ali/ 262 ud q̄ quod quid est: vt infra patebit. ¶Ad 2m dom: q c apud nos composita sunt meliora simplicibus: q: pfectio a bonitatis creature non inuenitur in vno simplici sed ī mul 23 tis: sed perfectio diuine bonitatis inuenitur in vno simpli/ 749 ci: vt infra ostendetur.

¶Utrū de9 ī cōpōnez alioz veniat. Arti. viij.

21 **Ad octauum** sic pceditur. Uidetur q de9 in cōpōnem alioz veniat. di. cit. n. Dio. 4. c. cel. hierar. Esse oium est q sup omne est deitas: ꝫ esse oium intrat cōpōnem vniuscuiusq;: g° de9 in cōpōnem alioz venit. ¶Ꝑ. Deus est forma. dicit. n. Aug. in lib. de vb. dei. q verbum dei quod est deus: est forma q̄dam non formata: sed forma est ps cōpositi. ergo deus est ps alicuius cōpositi. ¶Ꝑ. Quecunq; sunt ⁊ nullo modo differunt sunt idem. Sed deus ⁊ mā prima sunt ⁊ nullo modo differunt: ergo penitus sunt idem. Sz mā prima intrat cōpositionem rerum: ergo ⁊ deus. pbatio medie. Quecūq; differunt aliquibus differentijs differūt ⁊ ita oz ea esse cōposita: sed deus ⁊ materia prima sunt oino simplicia: ergo nullo modo differunt. ¶Sed ctra est qđ dicit Dio. 2. ca. de di. no. q neq; tactus est eius. s. dei: neq; alia quedam ad ptes cōmiscendas cōio. ¶Ꝑ. Dicitur in li. de cāis: q cā prima regit oēs res ptez cōmiscetur eis. ¶Rñ° dom: q circa hoc fuerūt tres errores. Qui dā eni posuerunt q deus esset aīa mundi: vt ps p Aug. ī li. 10. d ci. dei. ⁊ ad hoc etiā reducitur q quidam dixerunt deum esse animam primi celi. Alij autem dixerunt deum esse principium formale oium rez: ⁊ hec dī fuisse opinio almarianoz̄. Sed tertius error: fuit dauid de diuinando: qui stultissime posuit deum esse materiam prīmā: oia enim hec manifestā cōtinent falsitatem: neq; est possibile deum aliquo mō in cpōnē alicui ꝓuenire: nec sic ꝑn' formale: nec sicut ꝑnm māle. p° qdē q: supra dixim9 deuz eē prīmā cāz efficientē. Cā āt efficiens cū forma rei fcē non incidit in idē nūero: sed solū in idē spē. hō. n. gñat hoiem: mā vo cuz cā efficiente nō incidit in idē nūero: nec in idē spē: q: hoc est in po°: illud vo in actu. 2°. q: cū de9 sit p°a cā efficiens ei9 est p° ⁊ p se agē. qđ āt venit ī cpōnez ñ est p° ⁊ p se agens: ꝫ magis cpositū: ñ. n. man9 agit: sed hō p manū: ⁊ ignis calefacit p calorez: vñ de9 non pt esse pars alic9 cpositi. 3°. q: nulla pars cpositi pt esse simplr p°a in entib9 neq; etiam mā ⁊ forma: q̄ sunt prime ptes cpositoz. nā mā est in po°: 14 q̄ est ps cpositi est forma pticipata: sic aūt participans est posteri9: eo qđ est p essentiā: ita ⁊ ipz pticipatū: sic ignis in ignitis est posterior eo qđ est p essentiā. Ostensuz est aūt°: 3 q de9 est prīmuz ens simplr. ¶Ad primū g° dōz: q deitas dr esse oiuz effective ⁊ exemplariter: non aūt p essentiaz. ¶Ad 2m dōz: q vbuz est forma exemplaris: ñ āt forma q̄ est pars cpositi. ¶Ad 3m dōz: q simplicia non differūt aliqbus alijs drijs: hoc. n. cpositoz est homo. n. ⁊ equus differt rationali ⁊ irrationali drijs: q̄ qdem drie non differunt ampl9 abinuicez alijs drijs. vñ si fiat vis in vbo: non ppe dr differre sed diuersa esse. Uñ fm pßm. 10. meta. diuersum absolute dr: ꝫ omne drns aliq̄ drt. vñ si fiat vis in vbo mā prima ⁊ de9 nō differunt: sed sunt diuersa seipis vnde non sequitur q sunt idem.

Questio. iiij.

¶De perfectione dei.

Ost consideratiōē p diuine simplicitatis: ō pfectione ipsi9 dei dom est. Et q: vniqq; ꝫm q pfectum est sic dicit bonū. ¶Primo g° agendū est de perfectione diuina. 2°. d eius bonitate. ¶Circa primū q̄runt tria. p° vtrū deus sit pfect9. 2°. vtrū sit vli pfect9. i. oium in se pfectionē habens. 3°. vtrū creature possint dici deo similes.

¶Utrum deus sit perfectus. Articulus i.

Ad primū sic pceditur. Uidet q esse pfectuz ñ 22 ꝓueiat deo. ¶Perfectū. n. dr q̄si totaliter factū: sed ōo nō ꝓuenit esse factū. g° nec esse pfectuz. ¶Ꝑ. De9 est primū rez pnm: ꝫ prima rerū vident esse ipse acta. Semē. n. est pnm aīalīū ⁊ plātarū. ergo de9 est ipfect9. ¶Ꝑ. Ostensuz ē supra°: q ēntia dī est ipz esse: ꝫ ipz esse vī esse ipfectissimū: cū sit cōissimū ⁊ recipiens oiuz addiciones ergo ōus est ipfect9. ¶Sz ꝑ ē qđ dr ¶Mat. 5. Esto te pfecti sic ⁊ pr vester cele. pfect9 est. ¶Rñ° dom: sicut pbs narrat in. ii. meta. qdā antiq pbi. s. pytagorici ⁊ leucippus nō attribuerunt optimū ⁊ perfectissimū p:io principio cui9rō ē: q: pbi antiq ꝓsideraueſt pnm māle tñ. primum āt pnm māle ipfectissimū ē. Luz. n. mā inq̄m hmōi sit ī po° oz q pm pnm māle sit maxie ī po° ⁊ ita maxie ipfectuz: Deus āt pōit pm pnm ñ māle: ꝫ in gñe cāe efficientis° ⁊ 13 hoc oz esse perfectissimū. sic. n. mā inq̄m hmōi est ī po°: ita agens inq̄m hmōi est ī actu. vñ pm pnm actiuū oz maxie eē ī actu: ⁊ per ꝓns maxie esse perfectū: fm hoc. n. dr aliqd eē pfectū ꝫ q ē actu: nā pfectū dr cui nihil deest ꝫ modū sue pfectiōis. ¶Ad pm g° dōz: q sic dic. Greg. Balbutie do vt possum9 excelsa dī resonam9. qđ. n. factū nō est perfectū ppie dici nō pōt. Sed q: in his que fiunt: tūc dr eē aliqd perfectū: cū ō po° educit in actū: transumit hoc nomen perfectū ad significādū oē illud cui nō deest esse ī actu siue hoc hēat per modū pfectiōis siue nō. ¶Ad 2m dōz: q pnm māle qđ apud nos ipfectū inuenit. nō pōt eē simpliciter pm: sed pceditur ab alio pfecto. Nam semen hz sit pncipiū aīalis gñati ex semie: tñ hz ante se aīal vel plantaz vnde decidit. Oz. n. ante id qđ est in po° esse aliqd actu: cū ens ī po° ñ reducat ī actū: nisi p aliqđ ens ī actu. ¶Ad 3m dicendū: q ipz esse est pfectissimū oiuz. ꝓparatur eniz ad oia vt actus. nihil. n. hz actualitatem nisi inq̄tuz est. vñ

17 ipm ee est actualitas oium rex & et ipa forma^e: vñ ñ cõparat ad alia sic recipies ad receptũ: sed magis sicut recepti ad recipies. cũ. n. dico esse hois vel eq: vel cuiuscũq; alterius ipm esse cõsiderat: vt formale & receptũ: nõ autem illud cui competit esse.

23 ¶Utrũ i deo sint pfectiões oium rex. Arti. II.

20 **Ad secundum** sic pceditur. Videt q in deo nõ sint pfectões oium rex. Deus. n. simplex est: vt oñsum ẽ^c: sed plectiones rex sunt multe & diuerse. ergo in deo nõ sunt oẽs pfectiones rex.

¶Opposita nõ pñt ee in eode: sz pfectiões rex sũt opposite: vnaqueq;. n. spẽs plicit p suã dfiam specificã. differẽtie aũt: qb^9 diuidit genus & cõstituũtur spẽs sunt oppositi. cũ ergo opposita nõ possint simul ee i eode. videt q nõ oẽs rex pfectiões sint in deo. ¶Viuẽs est pfectius q̃ ens: & sapiẽs q̃ viuẽs. ergo & viuere est pfectius q̃ ee & sapere q̃ viuere: sed entia dei est ipm esse. ergo nõ hz in se pfectionẽ vite & sapiẽtie & alias huiusmodi perfectiones.

¶Sz ℨ est qõ dic Dio. 5. c. de di. no. q deus in vna exñtia oia phabet. ¶Rz. dõm q in deo sunt pfectões oiuz rerum: vñ & dr vlr pfectus: q: non deest ei aliq̃ nobilitas q̃ inueniat in aliquo genere: vt dicit cõmẽ. in. 5. meta. & hoc

24 qdẽ ex dnob^9 ꝓsiderari põt. ¶Dño qdez p hoc q qcquid pfectiõis ẽ in effectu oz inueniri in cã effectiua^c: vel fm eandem rõnẽ: si sit agẽs vniuocum: vt hõ generat hoiem: vel eminẽtioi mõ si sit agẽs equocũ: sicut in sole ẽ silitudo eoz q̃ generãtur p virtutẽ solis. ¶Manifestuz est. n. q effectus peristit vtute in cã agẽte: peristere aũt in vtute cãe agentis nõ est peristere imfectioi modo: sed pfectioni: lz peristere in potentia cãe mãlis sit peristere imfectioi modo eo

13 q mã inq̃tũ huiusmõi est imfecta: agẽs vo inq̃tũ huius

234 modi ẽ pfectũ: cũ g^o de^9 sit ꝑma cã effectiua rex^c. oz oiuz rex pfectões peristere i deo fm eminẽtioẽ modũ: & hãc rõnẽ tãgit. Dio. 5. c. de diui. no. dicẽs de deo: q nõ qdez hoc est: hoc aũt nõ est: sed oia ẽ vt oiuz cã. Scõo vo ex h^o

17 q supza ostẽsum est^c: q de^9 est ipm esse p se subsistẽs: ex q̃ oz q totã pfectionẽ essendi in se cõtineat^c. ¶Manifestũ ẽ. n.

19 q si aliqd calm nõ habeat totã pfectionẽ calidi: hoc lõ est: q: calor nõ pticipat fm pfectã rõnẽ: lz si calor esset per se subsistẽs: nõ posset ei aliqd deesse ꝺ vtute caloris: vñ cum de^9 sit ipm ee subsistẽs nihil de pfectiõe essendi põt ei deesse. Oium aũt pfectiões ptinẽt ad pfectionẽ essendi: fz h^o esse aliq̃ pfecta sunt q aliquo mõ esse bñt. vñ segtur q nullius rei pfectio deo desit: & hãc ẽt rõnẽ tãgit Dio. 5. c. de di. no. dicẽs q de^9 nõ quodãmõ ẽ eñs: sed simplr & incircũscripte totũ i seipso vniformiter ee paccipit: & postea subdit: q ipse est ee subsistẽtib^9. ¶Ad p^m ergo dõm: q sicut sol. vt dicit Dio. 5. c. de di. no. sensibiliũ subas & q̃litates multas & dfntes ipse vn^9 eñs & vniformiter lucẽdo in seipso vniformiter paccipit: ita multo magis in cã oiuz necesse est peristere oia fm nãlem vnionẽ: & sic q̃ sunt diuersa & opposita in seipsis: i deo peristũt: vt vnũ absq; detrimẽto simplicitatis ipsi^9. Et p hoc patet solo ad 2^m. ¶Ad 3^m dõm: q sic in eodẽ. c. idẽ Dio. dicit. lz ipm esse sit pfectius q̃ vita: & ipsa vita q̃ ipsa sapiẽtia: si ꝓsideretur fm q distinguũtur: rõne tñ viuẽs est pfectius q̃ ens tñ: q: viuẽs et est ens & sapiẽs est ens & vinẽs: lz igit ens nõ includat i se viuẽs & sapiẽs: q: nõ oz q̃ illud qd participat ee: pticipet ipm fm oẽm modũ essendi: tñ ipm ee dei icludit in se vitam & sapiam: q: nulla de pfectiõib^9 essendi põt deesse ei qõ est ipm esse subsistens.

¶Utrũ aliqua creatura possit ee filis deo. Arti. III.

24 **Ad tertium** sic pceditur. Videt q nulla creatura possit ee filis deo. Dr. n. i ps. Iaõ est filis tui i dijs dñe: sz iter oẽs creaturas excellentio res sunt q̃ dicũtur dij participative: mlto ergo minus alie creature pñt dici deo files. ¶Silitudo ẽ cõparatio q̃dã: nõ est aũt cõparatio eoz q̃ sunt diuersoz genez. g^o nec silitudo. Iaõ. n. dicim^9 q dulcedo sit filis albedini: sed nulla creatura ẽ ciusdẽ generis cũ deo: cũ de^9 nõ sit in genere:

18 vt supza oñsum ẽ^c. ergo nulla creatura ẽ filis deo. ¶Filia dicũtur q̃ cõueniũt i forma: sz nihil cõuenit cũ deo i forma. nullius. n. essentia rei est ipm ee nisi soli^9 dei. g^o nulla creatura põt ee filis deo. ¶Jn filib^9 est mutua simili litudo. nã filr est fili filr. Si igit aliq̃ creatura ẽ similis deo & deus erit filis alicui creature: qõ est ꝺ id qõ dicitur Isa. 40. Cui silem fecistis deũ. ¶Sz ℨ est qõ dicit gen. i. faciam^9 hoiez ad ima. & si. no. & p^a Jo. 3. Cũ apparuerit files ei erim^9. ¶Rñ^o. dõz: q cũ silitudo attẽdat fm conuenientiã vel cõicationẽ in forma multiplex ẽ silitudo fm multos modos cõicandi in forma. Quedã. n. dicũt filia q̃ cõicant in eadẽ forma fm eãdẽ rõnẽ: & fm eũdẽ modũ: & hec nõ solũ dicũtur filia: sz eq̃lia in sua filitudie: sic duo eq̃liter alba dicũtur filia in albedie: & hec ẽ pfectissima similitudo. Alio^o dñr filia q̃ cõicat i forma fm eãdẽ rõnẽ: & nõ fz cũdẽ modũ: sz fm magis & min^9 vt min^9 albũ dr filr magis albo: & hec ẽ silitudo imfecta. Tertio mõ dñr aliq̃ filia q̃ cõicant i eadẽ forma: sz nõ fm eãdẽ rõnẽ: vt pz in agẽtib^9 non vniuocis. Cũ. n. oẽ agens agat sibi simile inq̃tum est agẽs. agit aũt vnũqnodq; fm suã formã: necesse ẽ q̃ i effectu sit silitudo forme agentis. si ergo agẽs sit cõtẽtũ i ea dẽ ispẽ cũ suo effectu erit silitudo iter facties & factũ in forma fm eãdẽ rõnẽ spẽi: sicut hõ generat hoiez. Si aũt agẽs nõ sit ꝓtẽtũ in eadẽ spẽ erit silitudo: sz nõ fz eãdẽ rõneẽ ispe 30
ciei: sicut ea q̃ generant ex vtute solis accedũt qdẽ ad aliquã fim silitudinẽ solis: nõ tñ vt recipiant formã solis fz silitudinẽ spẽi: sz fz silitudinẽ gnis. Si igit sit aliqd agẽs qõ nõ in gne ptineat effect^9 ei^9 adhuc magis accedẽt remote ad silitudinẽ forme agẽtis: nõ tñ ita q̃ pticipet silitudinẽ forme agentis fz eãdẽ rõnẽ spẽi: aut gnis: sz fz aliq̃lẽ analogiã: sicut ipsuz ee ẽ cõe oib^9: & hoc mõ illa q̃ sunt a deo assilant ei inq̃tũ sunt entia: vt p^o & vlr pn^o totius ee.

¶Ad pmũ ergo dõz: q sicut dicit Dio. 9. c. de di. no. cũ sacra scriptura dicit aliqd nõ esse filr deo nõ ẽ ꝑrũ assilatiõi ad ipsuz. Eadẽ enz sũt filia deo & dissilia filia qdez fz q imitant ipsuz put conuenit eũ imitari. q nõ pfecte imitabilis est. Dissimilia vo fm q deficiũt a sua cã: nõ solum fz intensionẽ & remissionẽ: sicut minus albũ deficit a magis albo: sz q: nõ est conuenictia nec fm spẽz: nec fz genus

¶Ad 2^m dõz: q deus nõ se hz ad creaturas: sicut res diuersoz gñruz: sz sicut id qõ ẽ extra oẽ genus & principiuz oiuz gñerũ^c. ¶Ad 3^m dõz: q nõ dr ee silitudo creature ad deũ pp cõicatiã i forma fm eandẽ rõnez gnis & spẽi: sz fz analogiã tñ: put. s. de^9 est ens p essentiã: & alia p pticipationẽ. ¶Ad q̃rtũ dõz: q lz aliquo mõ ꝓcedat q creatura sit similis deo nullo tñ mõ cõcedẽdũ ẽ: q de^9 sit filis creature: q: vt dic dio. 9. c. de di. no. Jn his q̃ hui^9 ordis c!
sunt recipit mutua similitudo: ñ aũt i cã & cãto^c. Dicim^9 220
eni q imago sit similis hõi & nõ ecõuerso. & silr dici põt aliquo mõ q creatura sit similis deo: nõ tñ q sit filis creature.

¶De bono cõi. & Questio. v.

Einde q̃rit de bono & p^o ꝺ bono cõi. 2°. de bõitate di.

¶Circa p^m q̃runtur sex. p^o vtrũ bonũ & ens sint idẽ fz rẽ. 2° suppositio q differãt rõne tñ qd sit ꝑius fm rõnẽ vtrũ bonũ vel ens. 3° suppositio q ens sit ꝑius q̃rit vtruz oẽ ens sit bonum. 4°. ad q̃s
d causaz ratio boni reducat^c. 5°. vtruz ratio boni consistat in modo spẽ & ordine. 6. de diuisione boni in honestũ & vtile & delectabile.

¶Utr bonũ differat fm rẽ ab ente. Arti. I.

25 **Ad primum** sic pceditur. Usr q bonũ differat fm rẽ ab ente. Dicit enim Boe. in lib. de hebdo. Intueor in rebus aliud ee q̃ sunt bona & aliud ee q̃ sunt. ergo bonũ & ens differunt fz rẽ.

¶Nihil informat se ipsum: sz bonũ dicit per informationẽ entis. vt habetur in cõmẽ. libri. de causis ergo bonum differt fm rem ab ente. ¶Bonum suscipit magis & minus: esse aũt nõ suscipit magis & minus: g^o bonũ differt & fm rem ab ente. ¶Sed contra est q Augu. dicit in libro de doctrina xp̃iana: q inquantum sumus boni sumus. ¶Rñ^o dicendum: q bonum & ens idem fm rem: sed differunt fm rationem tñ: quod sic patet

rō.n.boni in hoc cōsistit q aliquid sit appetibile. vñ phs i. .i. ethi. dicit qō bonū ē q oia appetūt, manifestū est autē q vnūqōq est appetibile fm q ē pfectū. nā oia appetūt suā perfectionē. Jn tñ est aūt pfectū vnūqōq inq̄tū est
17 actu. vnde manifestū est q in tñ ē aligd bonū inq̄tū est
c 22 ens: esse. n. actualitas oīs rei: vt ex supiori⁹ p̄z⁹; vñ manifestū est q bonū ⁊ ens sunt idē fm rē: ſz bonū dic rōnez appetibil' quā nō dicit ens. C Ad p^m g^o dōm. q ls bonū ⁊ens sunt idē. fm rē: q: tñ dr̄unt fm rōnē: nō eodē mō dr̄ aligd ens simplr̄ ⁊ bonū simplr̄. nā cū ens dicat aligd p/ p̄rie eē in actu. act⁹ aūt p̄prie ordinē hēat ad potentiā. fm h^o simplr̄ aligd dr̄ ens fm q p^o discernit ab eo qō ē in po^a tñ: hoc aūt ēē ſbale rei vniuſcniuſq; vñ p suū eē sub ſtantiale dr̄ vnūqōq; ens simplr̄ p actus aūt supadditos dr̄ aligd eē fm qd sic eē albū significat eē fm qd. Nō. n. eē albū aufert eē i po^a simplr̄: cū aduēiat ſi iā p̄exīti i actu ſz bonū dic rōnē pfecti: qō est appetibile: ⁊ p ꝓfis dic rō nez vltimi: vñ id qō ē vltio pfectū dr̄ bonū simpl̄: qō aūt nō hz vltimā pfectionē: quā hz hr̄e: q̄uis hēat aliquā pfe ctionē inq̄tū ē actu: nō tñ dr̄ pfectū simplr̄: nec bonū sim plr̄: ſz fm qd sic g^o fm p̄mū eē qō ē ſubale: dr̄ aligd ens simplr̄ ⁊ bonū fm qd. i. iq̄tū ē ens: fm vo vltimū actuz dr̄ aligd ēs fm qd ē bonū simplr̄: sic ergo qō dicit Boe. q in reb⁹ aliud ē q sunt bona ⁊ aliud q sunt: referēdū est ad eē bonū ⁊ ad eē simplr̄: q: fz p̄mū actū ē aligd ens sim plr̄ ⁊ fm vltimū bonū simplr̄: ⁊ tñ fm p̄mū actū ē quo/ dāmō bonū: ⁊ fz vltimū actū ē quodāmō ens. C Ad 2^m dōz. q bonū dr̄ p ifōmatōz: put accipit' bonū simplr̄ fz vltimū actū. C Et sili dōz ad 3^m q bonū dr̄ fz magis ⁊ min⁹ f⁹ actū supueniētē: puta fz sciaz vel vtutem:

C Utrum ,bonum secundum rationem sit prius q̄ ens Articul⁹. .ii.

26 **Ad secundum** sic ꝓcedit. Uidet q bonū fz rōnē sit p̄us q̄ ens. ordo .n. noīuz ē fz ordinē rer̄ significataruz p noīa: ſz Dio. iter alia noia dī p^o ponit bonū q̄ ens: vt pz i. 3. c. de di. no. g^o bonū fm rōnē ē p̄us q ens. C P. illud est p̄us fm rōnez qō ad plā se extēdit: ſz bonū ad plā se extendit q̄ ens: q: vt dicit Dio. 5. de di. no. bonū se extēdit ad exīntia ⁊ non exīntia: ens vo ad exīntia tñ. g^o bonū est p̄us fz rōnē quā ens. C P. Qō ē vl⁹ ē p̄us fz rōnē: ſz bonū vr̄ vl⁹ eē q̄ ens: q: bonū hz rōnē appetibil'. qbusdā āt appetibile est ipſuz nō eē. dr̄. n. mat. 26. de iuda. Bonū erat ei ſi natus nō fuiſſet ⁊ē. g^o bonū est p̄us q̄ ens secūdum rōnē. C P. Nō soluz eē ē appetibile: ſz ⁊ vita ⁊ sapiētia ⁊ mlta hmōi ⁊ sic videt q esse sit quoddā ꝑticulare appetibile ⁊ bonū vl'e: bonū ergo simplr̄ ē p̄us fm rōnē q̄ ens. C Sz ꝺ est qō dī in lib. de cāis: q prima rez creata ⁊ē esse. C R ñ^o. dōz: q ens fz rōnē est p^o q̄ bonū. rō. n. significata p no/ mē est id qō ꝓcipit intell⁹ de re ⁊ significat illud p vocē. illud g^o est pri⁹ fz rōnē qō prius cadit in cōceptiōe itell⁹: Primo aūt in ꝓceptione intell⁹: cadit ens^e. quia fm hoc
52 vnūqōq; cognoscibile est inquantum est actu: vt dr̄ in. 9. meta. vnde ens est proprium obz intell⁹: ⁊ sic est primū in/ telligibile: sicut sonus ē p̄mū audibile. ita g^o fz rōnē p̄us est ens q̄ bonū. C Ad p^m g^o dōz: q Dio. determinat de di uinis noībz fm q iportāt circa deū hitudinē cāe. noiam⁹ n. deū: vt ipse dicit q creaturis: sicut cām ex effectib⁹. bo/ nū aūt cū hēat rōnē appetibilis importat hitudinē cāe fina lis: cuius cālitas p̄ma est: q: agēs nō agit nisi pp finē: ⁊ ab agente mā movet ad formā. vñ dicit q finis est cā cāz: ⁊ sic causando bonū est prius q̄ ens^e: sicut finē q̄ formā
28 ⁊ hac rōne inter noia significantia cālitatez diuinā p̄us po nit bonū q̄ ens: ⁊ ite q: fm platonicos: q māz a prima tione non distinguētes dicebāt māz eē non ens: ad plā se extendit pticipatio boni q̄ pticipatio entis. nā mā prima pticipat bonū cū appetat ipſuz. nihil aūt appetit nisi silē si/ bi: nō aūt pticipat ens cū ponatur nō ens. ⁊ iō dicit Dio. q bonū extēdit ad non exīntia. C Ut̄ ñ pz soluti⁹ ad 2^m vl' dōz: q bonū extendit ad exīntia ⁊ nō exīntia nō fm p̄dica tionē: ſz fz cālitatē: vt per nō exīntia intelligam⁹ nō ea sim plr̄ q̄ penitus non sunt ſz ea q̄ sunt in po^a: ⁊ nō in actu: ga bonū hz rōnē finis: in quo nō solū gescunt q̄ sunt in actu: ſz ad ipſuz ēt ea mouent que i actu ñ sunt: ſz i po^a tñ: ens aūt nō ꝓportat hitudinē cāe nisi formalis tñ vel ẽhereticis vel exēplaris: cuius cālitas nō se extendit: nisi ad ea q̄ sūt in actu. C Ad 3^m dōz: q nō eē fm se nō ē appetibile: sed p acñs: inq̄tū. s. ablatio alicuius mali ē appetibilis: qō ma lū quidē auferē p nō eē: ablatio vo mali nō est appetibilis 123
se est appetibile ē eē: ñ eē vo p accñs tñ. inquātū. s. qōdā nisi inquātū p malū priuat qōdā eē. Illud igit quod per eē appetitur: quo hō nō ē sustinet priuari ⁊ sic ēt p accidēs nō eē dr̄ bonū. C Ad q̄rtū dōz. q vita ⁊ scia: ⁊ alia hu/ iusmodi sic appetunt: vt sunt in actu. vnde in oībus appe titur quoddā esse. ⁊ sic nihil est appetibile nisi ens: ⁊ per consequens nihil est bonū nisi ens.

C Utrum omne ens sit bonū. Articulus. .iii.

Ad tertium sic ꝓcedit. Uidet q nō oē ens 27
sit bonū. Bonuz. n. addit supra ens: vt ex dcis pz^c. Ea vo q̄ addūt aligd supra ens ꝑhit ipſuz sicut suba: q̄titas: q̄litas: ⁊ alia hmōi. g^o bonū ꝑhit 25
ens: nō igit oē ens est bonū. C P. Nullū malū ē bonuz Jſa. 5. Ueh. q dicitis malū bonū: ⁊ bonū maluz: ſz aliqō ens dr̄ malū. g^o oē ens ē bonū. C P. Bonū hz rōnē ap/ petibilis: sed mā prima nō hz rōnē appetibilis ſz appeten tis tñ. g^o mā ꝑima nō rōnē boni: nō igit oē ens est bonū. C P. Phs dic in. 4. meta. q in mathematicis nō ē bo/ nū sed mathematica sunt quedaz entia: aliogn de eis non eēt scia. g^o nō oē ens ē bonū. C Sz ꝺ. oē ens qō nō ē de? est dei creatura: ſz omnis creatura dei est bōa: vt dr̄. i. ad Thi. 4. ca. deus vo est maxie bonus. g^o oē ens est bonū. C R ñ^o dōm. q oē ens inquātū ē ens est bonū: oē. n. ens inq̄tū est ens est in actu: ⁊ quodāmō pfectū: q: oīs actus pfectio qdā ē: pfectū vo hz rōnē appetibilis ⁊ boni: vt ex 25
dictis pz^c. vnde seq̄t oē ens inq̄tū hmōi bonū ēē. C Ad p^m g^o dōz q suba: q̄titas: ⁊ qualitas: ⁊ ea que sub eis cōtinent' ꝺhūt ens applicando ens ad aliquaz qditatē seu nāz. sic aūt nō addit aligd bonū sup ens: sed rōnē tātū ap petibilis ⁊ perfectionis qō cōuenit ipsi eē i q̄cūq; nā sit. vñ bonū nō ꝺhit ens. C Ad 2^m dōz. q nullū ens dr̄ ma luz inq̄tū est ens: sed inquātuz caret quodā esse sicut hō dr̄ malus inq̄tuz caret eē vtutis: oculus dr̄ mal⁹ inq̄tuz caret acumīe visus. C Ad tertiuz dōz: q mā ꝑima sic nō ē ens nisi in po^a: ita nec bonū nisi i po^a: ⁊ hoc ſz platoni/ cos dici pōt: q: mā prima ē nō ens ꝓpter ꝑuationē adinn ctaz: ſz tñ pticipat aligd de bono. s. ipſuz ordinē vel aptitu dinē ad bonuz ⁊ iō nō ꝓuenit sibi q sit appetibile: sed q appetat. C Ad q̄rtuz dōm: q mathematica nō subsistūt seperata fm eē: q: si subsisteret eēt in eis bonū. s. ipſz eē ip soz. sunt mathematica sepata fz rōnē tñ: put abstrahūt b
a motu ⁊ mā^e: ⁊ sic abstrahunt' a rōne finis q hz rōnem 424
mouentis non est aūt inconueniēs q in aliquo ente fm ra tionem non sit bonuz vel ratio boni cum ratio entis sit pri or q̄ rō boni: sicut supra dictum est^e. 26

C Utruz bonū hēat rōnē cāe finalis: Arti. .iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uī q bonū ñ ha 28
beat rōnē cāe finalis: sed ma/ gis aliaz: vt. n. dicit Dio. 4. c. de di. no. Bonū laudat vt pulchz: ſz pulchz ipōrtat rōnē cāe formalis. g^o bonū hz rōnē cāe fo: malis. C P: Bonū ē diffusiuū sui eē: vt ex v bis Dio. accipit: qb^o dic: q bonū ē ex quo oīa subsistunt ⁊ sunt: ſz eē diffusiuū ipōrtat rōnē cāe efficiētis. g^o bonū hz rōnē cāe efficientis. C P. Dic aug. i. de doc. xpi. q q: deus bonus ē nos sum⁹: ſz ex do sum⁹: ſic ex cā efficiē te. g^o bonū ipōrtat rōnē cāe efficientis. C Sz ꝺ ē q ꝑhs dic i. 2. phy. q illō ē cā ē: ē sicut finis ⁊ bonū alioz. bonū g^o hz rōnē cāe finalis. C R ñ^o. dōz: q cuz bonū fit q oīa appetunt hoc āt hz rōnē finis: manifestū ē q bonū rōnez finis ꝓportat: ſz tñ rō boni p̄suponit rōnē cāe efficientis: ⁊ rōnē cāe formal'. Utidem⁹. n. q id q ē p̄mū i cāndo vlti/ mū est in cāto, ignis. n. p^o calefac q̄ formā ignis inducat cū tñ calor in igne ꝓseqūtur formā subalē. in cāndo aūt pri muz inuenit bonuz ⁊ finis: q mouet efficientē. 2°: actio ef ficiētis mouēs ad formā. 3°. aduenit forma. vñ econuer/

lo esse oz in cato: q primũ sit ipsa forma p quã ẽ ens. 2°. ꝓsi derat in. ea vt² effectiua: fm q ẽ pfectũ i eẽ: q: vnũqꝺq tunc pfectũ est: qñ pot sibi sile facere: vt dicit phs in .4. methauroꝝ. 3°. ꝓsequit rõ boi: p quã in ente pfectio fun dat. ¶ Ad pmũ g° ꝺm: q pulchrũ ⁊ bonũ in subo qdez sunt idẽ: q: sup eandẽ rem fundant. s. sup formã: ⁊ pp hoc bonũ laudat vt pulchrũ: sed rõne ꝺfnt. nam bonũ ppie respicit apetitũ. est. n. bonũ qꝺ oĩa appetunt: ⁊ ideo hz rõ nem finis. nam appetit² est q̃si quidã mot² ad rẽ: pulchrũ 209 aũt respicit vim cognoscitiuã: pulchra ãt ꝺr qne visa pla cent: vñ pulchrũ in debita ꝓportiõe ꝓsistit⁹: q: sensus dele ctat in reb⁹ debite ꝓportiõatis: sicut in sibi silib⁹. nã ⁊ sen sus rõ quedã est: ⁊ oĩs vtus cognoscitiua: ⁊ q: cognitio fit p assimilationẽ: sil'tudo aũt respicit formã: pulchrũ ppie ptinet ad rõnem cãe formalis. ¶ Ad 2m ꝺm: q bonum ꝺr diffusiuum sui esse eo mõ quo finis ꝺr monere. ¶ Ad 3m ꝺm: q libet hñs voluntatẽ dicit⁹ bonus: inquãtũ hz 257 bonã voluntatẽ: q: p volũtatẽ vtimur oĩb⁹: q̃ in nobis sũt 118 c vñ nõ dicit⁹ bon⁹ bõ: q hz bonũ intellectũ: sz q hz bonã vo luntatẽ: voluntas aũt respicit finẽ vt obz: ⁊ sic qꝺ dicit: q: deus est bon⁹ sumus: referẽ ad cãm finalem.

29 ¶ Utrũ rõ boni ꝓsistat in mõ spẽ ⁊ oꝛdine. Arti. v.

Ad quintum sic ꝓcedit. Videt q rõ bõi nõ 25 num. n. ⁊ ens rõne ꝺfnt: vt supra dcm ẽ c: sed mod² spẽs ⁊ oꝛdo ptinere ad rõnẽ entis vident: q: sicut dicit sap. .ii. Omnia in numero põdere ⁊ mẽsura disposuisti. Ad que 244 tria reducunt spẽs mod² ⁊ oꝛdo c: q: vt dicit Aug. .4. sup gen. ad lram. mẽsura omni rei modũ ꝓfigit: ⁊ numer² oĩ rei spẽm prebet: ⁊ pond² oẽm rem ad getem ⁊ stabilitatẽ trahit. g° rõ boni non ꝓsistit in mõ spẽ ⁊ oꝛdine. ¶ Ꝺ. Ip se mod² spẽs ⁊ oꝛdo bona quedã sunt: si g° rõ boni consi stit in mõ spẽ ⁊ oꝛdine: oz ẽt q modus hẽat modũ spẽm ⁊ oꝛdinẽ: ⁊ silr spẽs ⁊ oꝛdo. g° ꝓcederet in infinituz. ¶ Ꝺ. a Ad alũ est priuatio modi ⁊ spẽi ⁊ oꝛdinis: sed malum non argo tollit totaliter bonũ. g° rõ boni non consistit in mõ specie ⁊ oꝛdine. ¶ Ꝺ. Illud in quo consistit ratio boni non pot di ci malum: sed dicit malus modus: mala species: mal² oꝛ do. ergo rõ boni non consistit in mõ specie ⁊ oꝛdie. ¶ Ꝺ. Modus species ⁊ oꝛdo ex pondere numero ⁊ mensura causant: vt ex auctoꝛitate. Augu. inducta pz c. non autẽ oĩa bona hñt pondus numerũ ⁊ mẽsurã. dicit enim Amb. in exam. q lucis natura est: vt non in numero: nõ in pondeꝛ non in mensura creata sit. non g° rõ boni cõsistit in modo spẽ: ⁊ oꝛdine. ¶ Sed ꝫ est qꝺ dicit Aug. in li. de nã boni. Hec tria: modus: spẽs: ⁊ oꝛdo tangũ generalia bõa sunt in reb⁹ a deo factis: ⁊ ita hec tria vbi magna sunt: magna bo na sunt. vbi parua: pua bona sunt: vbi nulla: nullũ bonum est: qꝺ non ect nisi rõ boni in eis ꝓsisteret. g° rõ boni ꝓsistit 25 in mõ spẽ ⁊ oꝛdine. ¶ Rñ° ꝺm: q vnũqꝺq ꝺr bonum inquãtum est pfectũ. sic. n. est appetibile: vt supra dictũ ẽ pfectũ autẽ ꝺr cui nihil deest fm modũ sue pfectionis: cũ aũt vnũqꝺq sit id qꝺ est p suam formã. forma aũt ꝓsup ponit quedam: ⁊ quedã ad ipsam ex necessitate ꝓsequun tur: ad hoc q aliqd sit pfectũ ⁊ bonũ: necesse est q formã hẽat: ⁊ ea que ꝓsequunt ad ipsam. ꝓsequitur autẽ ad fo rmã ꝺterminatio sive ꝓmẽsuratio ꝑncipioꝝ: seu mãliũ: seu 244 efficientiũ ipsam: ⁊ hoc significat p modũ. vñ ꝺr q men sura modũ ꝓfigit. Ipsa aũt forma significat p spẽm c: q: p formã vnũqꝺq in spẽ ꝓstituit: ⁊ pp hoc ꝺr q numerus ꝓpẽz pbet: q: diffones significantes spẽm sunt: sicut nume ri fm phz in. 8. meta. sicut. n. vnitas addita vel subtracta 155 variat spẽm numeri: ita in diffoñib⁹ ꝺria apposita vel sub tracta c. ad formã aũt ꝓsequitur inclinatio ad finẽ: aut ad actio nem: aut ad aliqd hmõi: q: vnũqꝺq inclinatus est actu. agit ⁊ tendit in id qꝺ sibi ꝓpriũ fm suã formã: ⁊ b°ptiet ad põ dus ⁊ oꝛdinẽ: vñ rõ boni fm q ꝓsistit in pfectiõe ꝓsistit ẽt in mõ spẽ ⁊ oꝛdine. ¶ Ad pm g° ꝺz: q ista tria ñ ꝓsequũt ens: nisi inquãtũ est pfectũ: ⁊ fm b°est bonũ. ¶ Ad 2m ꝺz q modus: spẽs: ⁊ oꝛdo eo mõ dicunt bona: sicut ⁊ entia: non q: ipsa sint q̃si subsistentia: sed q: eis alia sunt ⁊ entia: ⁊ bõa. vñ ñ oz q ipa hẽant aliq̃ alia qbus sint bõa. ñ. n. sic dicunt bõa q̃si formaliꝛ aliis sint bõa: sed q: ipsis formaliꝛ aliq̃ sunt bona c: sicut albedo non ꝺr ens: q: ipsa aliquo sit: 33 c sed q: ipsa aligd est fm qd: vt albũ. ¶ Ad 3m ꝺm: q qꝺ 51 a libet esse ẽ fm formã aliquã. vñ fm qꝺlibet eẽ rei ꝓsequi 241 tur ipsam modus: spẽs: ⁊ oꝛdo: sicut hõ hz spẽm modu z: ⁊ oꝛdinẽ inquãtũ est hõ: ⁊ silr inquãtũ est albus: hz silr mo dum spẽm ⁊ oꝛdinẽ: ⁊ inquãtuz est vtuosus: ⁊ inquãtum est sciens: ⁊ fm oĩa que de ipso dicunt. Malum autẽ priuat qꝺdã esse: sicut cecitas priuat esse visus. vñ non tollit omnẽ modu z spẽm ⁊ oꝛdinẽ: sed soluz modũ spẽm ⁊ oꝛdinez q ꝓsequunt esse visus. ¶ Ad 4m ꝺz: q sicut dicit Aug. in li. de nã boni. oĩs modus inquãtuz mod² bon² est: ⁊ sic põt dici de spẽ ⁊ oꝛdine: sed malus modus: vel mala spẽs: vl malus oꝛdo aut ꝫ dicunt: q: minoꝛa sunt q̃ eẽ debuerũt aut q: non his reb⁹ accõmodant qbus accõmodãda sunt ⁊ ꝫ ꝺr mala: q: sunt aliena ⁊ incongrua. ¶ Ad 5m ꝺz: q nã lucis ꝺr esse sine numero: ⁊ pondere: ⁊ mensura: ñ simplr: sed p cõparationem ad coꝛpalia: q: vtus lucis ad oĩa coꝛporalia se extendit inquãtum est qualitas actiua pri mi coꝛporis alterantis. s. celi.

¶ Utruz ꝓuenient ꝺidat bonũ p honestũ ⁊ vtile ⁊c. vj.

Ad sextum sic ꝓcedit. Videt q ñ ꝓuenienter 30 ꝺividat bonũ p honestũ vtile ⁊ ꝺ lectabile. Bonũ. n. sicut dic phs in. i. ethi. ꝺividit⁹ p decez ꝓdicamenta: honestuz ãt vtile ⁊ ꝺlectabile inueniri pñt in vno ꝓdicamento. ergo ñ ꝓuenienter per hec ꝺividit⁹ bo num. ¶ Ꝺ. Oĩs diuisio fit p opposita: sed hec tria non vr esse apposita. nam honesta sunt delectabilia: nullũqz inho nestũ ẽ vtile: qꝺ tñ oz si diuisio fieret p opposita: vt oppo nerent honestũ ⁊ vtile: vt ẽt dicit Tulli⁹ in li. de offi. g° ꝓ dicta diuisio non est ꝓueniens. ¶ Ꝺ. Ubi vnum pp alte ꝛ ibi vnum tñ est: sed vtile nõ est bonũ: nisi pp delectabile vel honestũ: g° non ꝺz vtile ꝺividi ꝫ delectabile ⁊ hõestũ ¶ Sed ꝫ est qꝺ Amb. in li. de offi. vtitur ista diuisiõe bo ni. ¶ Rñ° dicẽdũ: q hec diuisio ppie vr esse boni hũani 30 si tñ alti² ⁊ cõis rõnem boni ꝓsideremus inuenit hec di uisio ppie cõpetere bono fm q bonum est. nã bonũ est aligd inquãtuz est appetibile: ⁊ termin² motus appetit²: cu ius qdem motus terminatio ꝓsiderari põt ex ꝓsideratiõe motus coꝛporis nãlis. terminat aũt motus coꝛporis nãlis simplr qdem ad vltimũ: sz qd ãt ẽt ad mediũ: per quod igit ad vltimũ qꝫ terminat motũ: ⁊ ꝺr aliqs termin² mo/ b tus inquãtuz aliquã partẽ mot² termiat. Id ãt qꝫ est vltius 158 termin² motus põt accipi ꝺupliciter c. vel ipsa res in quaz tendit: vtpote locus: vel forma: vel qes in re illa. sic g° in motu appetit² id qꝫ est appetibile: terminãs motũ appe titus fm qd: vt mediuz p qꝫ tendit in aliud vocat vtile. Id ãt qꝫ appetit vt vltimũ terminãs totaliꝛ motũ appe titus: sicut q̃dã res in quã p se appetitus tendit: vocat ho nestũ: q: honestũ ꝺr: qꝫ p se ꝺesiderat. Id autem qꝫ ter minat motũ appetitus: vt ges in re ꝺsiderata ẽ delectatõ. ¶ Ad pmũ g° ꝺm: q bonuz inquãtũ ẽ idẽ subo cũ ente di uidit⁹ per decẽ ꝓdicamẽta: sz fm ꝓpriã rõnem cõpetit sibi ista diuisio. ¶ Ad 2m ꝺm: q hec diuisio nõ est p oppositas res: sz p oppositas rõnes: ꝺr tñ illa ppie delectabi lia: q̃ nulla hñt aliã rõnem appetibilis nisi delectationem: cũ aliqñ sit ⁊ noxia ⁊ inhonesta. Utilia vero dicunt que ñ habent in se vnde ꝺesiderent. sed ꝺesiderantur solum: vt sunt ducentia in alterum: sicut sumptio medicine amare: honesta vero dicuntur que in seipsis habent: vnde ꝺeside rentur. ¶ Ad tertium dicendum: quod bonum non ꝺivi ditur in ista tria sicut vniuocum equaliter de his predica tur: sed sicut analogum qꝫ predicatur secundum prius ⁊ posterius: per prius. n. predicatur de honesto. ⁊ secunda rio de delectabili tertio de vtili.

¶ De bonitate dei. Questio. vj.

Einde queriꝫ ꝺ bõitate ꝺi. ¶ Et circa hoc querunt. 4. ꝑ° d vtrũ eẽ bonũ ꝓueniat deo. 2°: vtrũ de² sit sũmũ bonuz. 3°. vtruz ipe solus sit bo nus per suam essentiam. 4°. vtrum oĩa sint bona bonitate diuina.

¶ Utrū esse bonū deo cōueniat. Articulus. I.

13 **Ad primum** sic procedit. Videt q̄ nō conueniat deo. ℞ō. n. boni consistit in mō spē ⁊ ordine. hec aūt non videnť do conuenire cū deus in mensus sit ⁊ ad aliquid nō ordietur. gō esse bonū nō conuenit dō. ¶ P. Bonū ē qđ oia appetunt sed deū nō oia appetūt. q: nō oia cognoscunt ipsuz nihil aūt appetit nisi notū. ergo nō bonū ñ conuenit deo. ¶ Sz ⁊ō est q̄ dr Treñ. 3. Bonꝰ est dñs sperantibꝰ in eū: aie q̄renti illū. ¶ ℞ñº. dōm. q̄ bonū nō p̄cipue deo conuenit. bonū. n. aliqđ est fm q̄ ē appetibile: vnūqđq; aūt appetit suā pfectionē: pfectio aūt ⁊ forma ⁊ effectus est q̄dā similitudo agentis cū oē agēs agat sibi simile. vnde ipsuz agēs est appetibile: ⁊ hz rōne bōni: hoc aūt est qđ dē ipo appetit vt vt eiꝰ similitudo pticipet. cū gō ds sit p̄ma cā effectiua oiuz
234 māifestū ē q̄ sibi ꝓpetit rō bōi ⁊ appetibil. vñ Dio. in. li. de di. no. attribuit bonū dō: sic p̄me cāe efficiēti: dicens q̄ bonꝰ dr ds: sic ex qº oia subsistūt. ¶ Ad p̄muz gº dōm q̄ hr̄e modū spēz ⁊ ordinē ptinet ad rōnez boni cāti: sz bonuz in deo ē sic in cā. vñ ad eū ptinet iponere alijs moduz spēm ⁊ ordinē. vñ ista tria sunt in deo sicut in causa. ¶ Ad 2m dōm qđ oia appetēdo ꝑpr̄ias pfectiones appetūt ipz deū: inq̄tū pfectiones oiuz rex sunt q̄dā similitudines dīne
0 esse: vt ex dictis pz ⁊ sic eoꝝ q̄ deū appetūt q̄dam cognoscunt ipsuz fm se ipsuz qđ est ꝑpr̄iū creature rōnal; q̄dā vo cognoscunt aliq̄s pticipatiōes sue bonitatis: qđ ēt extē
23 dit vsq; ad cognitionez sensibilez. q̄dā vo appetitū naturalē habent absq; cognitiōe: vt pote iclinata ad suos fines
298 ab aliquo superiori cognoscente.

¶ Utz deus sit summū bonū. Articulus. II.

32 **Ad secundum** sic procedit. Videt q̄ ds nō sit sūmū bonū. Sūmuz. n. bonū addit aliqd. s. bonū: aliogn oi bono quēiret: sz oē q̄ se hz ex aditione ad aliqd ē cōpositū. ergo sūmū bonū est cōpositū: sz deus ē summe simplex: vt supra ostēsuz est.
20 ergo deꝰ nō est summū bonū. ¶ P. Bonū est q̄ oia appetūt: vt dicit pbs: sz nihil aliō ē qđ oia appetūt: nisi solus ds q̄ ē finis oiuz. gº nihil ē aliud bonū nisi ds: qđ ēt vr̄ ꝑ id qđ dr Mat. 19. Nēo bonꝰ nisi solus deꝰ: sz sūmū dr in cōparatione alioꝝ: sicut sūmū calidū i cōparatione ad oia calida. gº ds nō pōt dici sūmū bonū. ¶ P. Sūmū cōparationē ipoꝝtat: sz q̄ nō sunt vnius gn̄is nō sunt cōparabilia
24 sicut dulcedo icōueniēter dr maior vel minor q̄z linea. cū
18 igit̄ deꝰ ñ sit i eodē gn̄e cū alijs bōis vt ex supioꝝ pz. videtur q̄ deus non possit dici summū bonū respcū eoꝝ. ¶ Sz ⁊ō est q̄ dicit Aug. i. de tri. q̄ trinitas diuinarū personaꝝ est summū bonū: q̄ purgatissimis mētibꝰ cernit.

¶ ℞ñº dōm: q̄ deꝰ est summū bonū simplr: ⁊ nō solū
31 aliquo gn̄e vel ordie rex sicut enī bonū deo attribuit vt
23 dictū est: inq̄tū omnes pfectiōes desiderate effluūt ab
24 eo: sicut a p̄ma cā nō āt effluunt ab eo: sic ab agente vniuoco: vt ex superioribus pz: sz sicut ab agente: qđ nō conuenit cū suis effectibꝰ: nec; in rōne spēi: nec in rōne gn̄is. Similitudo aūt effectus in cā qdē vniuoca inuenit vnifoꝝmiter. in cā aūt equoca inuenit excellēti: sicut calor excellentiori mō ē in sole q̄z in igne. sic gº oz qđ cū bonū sit in deo sicut i p̄ma cā oiuz ñ vniuoca: q̄ sit in eo excellētissimo mō ⁊ pp hoc dr sūmū bonū ¶ Ad p̄m gº dōz: qđ sūmū bonū addit. s. bonū: nō rē aliquā absolutā sz relationē trñ. relatio aūt qua aliqd de deo dr relative ad creaturas nō est
74 real in deo: sed in creatura. In deo vo fm rōnez: sicut scibile relative dr ad sciaz: nō q: ad ipaz referat: sz q: scia refert ad ipsum: ⁊ sic nō oz q̄ i summo bono sit aliq̄ cōpatio: sed solū q̄ alia deficiāt ab ipso. ¶ Ad 2m dōz: q̄ cū dr bonū ē qđ oia appetūt. nō sic intelligit: q̄si vnūqđq; bonū ab oibꝰ appetat: sz q: qcqđ appetit rōnē boni hz qđ aūt dr. Nēo bonꝰ nisi solus ds: intelligit ō bono ꝑticipatiaz:
33 vt post dicet. ¶ Ad 3m dōm: q̄ ea q̄ nō sunt in eodē gn̄e fiqdē sint indiuersis gn̄ib; ꝓtēta: nullo mō cōpabilia sūt ō deo aūt negat eē i eodē gn̄e cū alijs bōis: nō q̄ ipsuz sit i quodā alio genere: sz q: ipsuz est extra genus ⁊ p̄nciptuz
18 oīs generis. ⁊ sic comparat ad alia per excessum. ⁊ hu-

iusmodi comparationem importat summum bonum.

¶ Utrum eē bonū ꝑ eēntiā sit ꝑpr̄iū dei. Articulꝰ. III.

33 **Ad tertium** sic procedit. Videt q̄ eē bonuz
25 ꝑ eēntiā nō sit ꝑpr̄iū dei. Sicut
27 enī vnū quertit cū ente: ita ⁊ bonū: vt supra habitū est. sed omne ens ē vnū ꝑ suā eēntiā: vt pz ꝑ pbm in. 4. met. gº oē ens ē bonū ꝑ suā eēntiaz. ¶ P. Si bonū ē qđ oia appetūt: cū ipsuz eē sit desideratū ab oibꝰ: ipsuz eē cuiuslibz rei est eius bonum: sed quilibet res est ens per suā eēntiā. gº q̄libet res est bona ꝑ suā eēntiā. ¶ P. Oīs res ꝑ suam bonitatē est bona. si igit̄ aliq̄ res est que nō sit bona ꝑ suā essentiaz oportebit q̄ eius bonitas nō sit sua essentia. Illa ergo bonitas cuz sit ens qđā: oz q̄ sit bona: ⁊ siquidē alia bonitate ita de illa bonitate q̄retur. aut ergo erit ꝓcede re in infinitum. aut venire ad aliā bonitatē: q̄ nō erit bōa ꝑ aliā bonitatē. eadē ergo rōne stādū ē in pº. res igit̄ q̄libet est bona ꝑ suā essentiā. ¶ Sed ⁊ō ē qđ dicit Boe. in li. de hedo. q̄ alia oia a deo sunt bona ꝑ participationē. nō igit̄ 36
per essentiā. ¶ ℞ñº dōm: q̄ solus deus ē bonus ꝑ suaz essentiā. Unūqđq; n. dr bonū fm q̄ ē perfectū. Perfectio aūt alicuius rei triplex ē. Prima qdē fm q̄ in suo esse cōstituitur. Scda vero ꝑt ei aliq̄ accña supadduntur ad suā perfectam operationē necessaria. Tertia vo perfectio alicuiꝰ est ꝑ hoc q̄ aliqd aliud attingit sicut finē: vt potē ꝑ ma pfectio ignis cōsistit in esse qđ hz ꝑ suā formā subalē. Scda vo ei pfectio cōsistit i caliditate: leuitate ⁊ siccitate ⁊ hmōi. Tertia vo pfectō eiꝰ ē fz q̄ i loco suo qescit. hec ät triplex pfectio nulli creato cōpetit fm suā eēntiā sz soli dō cuius solius essentia est suū esse: ⁊ cui nō aduenit aliqua accidentia: sed que de alijs dicuntur accidentaliter sibi cō 16
uenit eēntialr: vt eē potēte: sapiēte ⁊ hmōi sicut ex dictis 17
patet. Ipse etiaz ad nihil aliud ordinatur sicut ad finē: sz 19
ipse est vltimus finis oiuz rex. vnde manifestū est q̄ solꝰ deus hz oīmodā pfectionē fm suā essentiā. ⁊ iō ipse solꝰ est bonus ꝑ suā essentiā. ¶ Ad p̄mū gº dōm: q̄ vnū ñ 51
ipoꝝtat rōnē perfectionis: sz idiuisionis trñ: q̄ vnicuiq; rei cōpetit fm suā essentiā. Simpliciū aūt essentie sunt indiuise ⁊ actu ⁊ potētia. Cōpositoꝝ vo essentie sunt indiuise fm actū trñ: ⁊ iō oz q̄ quelibz res sit vna per suā essentiā 0
nō aūt bona: vt ostensuz est. ¶ Ad 2m dōm. q̄ sz vnum quodq; sit bonū inquātū hz esse: tñ essentia rei create non ē ipsuz esse: ⁊ iō nō segtur q̄ res causata sit bona ꝑ suā essentiam. ¶ Ad 3m dōm: q̄ bonitas rei create non est ipsa eius essentia: sed aliquid supadditur: vel ipsuz esse eius 29 c
vel aliq̄ pfectio supaddita: vel ordo ad finē: ipsa trñ bonitas sic supaddita dicit bona: sicut ⁊ ens. hac aūt rōne dicitur ens: q: ea est aliquid: non q: ipso aliquo alio sit. vnde hac rōne dicit bona: q: ea est aliquid bonū: nō q: ipsa beat aliquā aliā bonitatem qua sit bona.

¶ Utz oia sint bona bōitate dīna. Articulꝰ. IIII. 34

Ad quartum sic procedit. Videt q̄ oia sint bona bōnitate dīna. dic enim aug. 8. de tri. Bonū hoc ⁊ bonū illud tolle hoc ⁊ tolle illud. ⁊ vide ipsuz bonū si potes: ita deū videb: nō alio bono bonū: sz bonū ois bōi: sz vnūqđq; ē bonū suo bono: gº vnūqđq; ē bonū ipso bono: qđ ē dº. ¶ P. Sic dic boe. i li. de hebdo. oia dr bona inq̄tuz ordināt ad dīuz. ⁊ hoc rōne bonitatis dīne. gº oia sunt bōa bōitate dīuina. ¶ Sz ⁊ō est q̄ oia sunt bona inq̄tū sūt: sz nō dr oia entia ꝑ esse dīnū: sz ꝑ eē ppr̄iū. gº nō oia sunt bōa bonitate dīna: sed bōitate ppa. ¶ ℞ñº dōz: q̄ nihil phibz i his que relatio nem importāt aliquid ab extrinseo denominari. sicut aliqđ denominatur locatum a loco ⁊ mēsuratū a mēsura. Circa vo ea q̄ absolute dr dinersa fuit opinio. Plato. n. posuit oīum rex spēs separatas: ⁊ q̄ ab eis indiuidua denominant 336
q̄si spēs separatas participādo: vt puta q̄ socrates dr hō fz ideā hominis sepataz: ⁊ sic ponebat ideā hoīs ⁊ eq se parată: quā vocabat ꝑ se hoīez ⁊ ꝑ se equū: ita ponebat ideaz ētis: ⁊ ideā vni sepată: q̄s dicebat ꝑ se ēs ⁊ ꝑ se vnū: ⁊ 234
ei ꝓticipatiōe vnūqđq; dr ēs vl vnū. hoc ät qđ ꝑ se ēs ⁊ ꝑ se vnū ponebat eē sūmū bonuz ⁊ q: bonū cōuertit cū ente: sicut ⁊ vnū ipz ꝑ se bonū dicebat eē dū a q̄ oia dr

bona per modum ptícipatiõis. ⁊ quis hec opio irrõnabilis videatur: q̃ tñ ad hoc q̃ ponebat spẽs rex nãlũ separatas p se subsistentes. vt Arist. multiplr ip:obat: tñ hoc absolute verũ est q̃ aligd est primum. q̃ p suam eẽntiã ẽ ens ⁊ bonũ q̃ dicim⁹ deũ: vt ex supioꝛib⁹ pz⁹: huic ẽt sñie cõ 13
cordat Arist. A ꝑmo igr̃ p suã eẽntiã ente ⁊ bono vnũqq̃ 33
q̃ põt dici bonũ ⁊ ens: inquãtũ pticipat ipsum p mõz cuius 24
dã assĩlationis: lz remote ⁊ deficiẽter: vt ex supioꝛib⁹ pz⁹. sic g⁹ vnũqq̃ dr̃ bonũ bonitate dña sicut ꝑmo ꝓncipio: exẽplari effectuo ⁊ finali totius bonitatis. Mlibilominus tñ vnũqq̃ dr̃ bonũ sĩlitudine dñe bõitatis sibi inhereẽte q̃ est formalr̃ sua bõitas õnoians ipsum: ⁊ sic est bõitas vna oium ⁊ ẽt multe bõitatis. Et p hoc pz rño ad oba.

¶ De ifinitate dei. Questio: VII

Ost consideratione

p dñe pfectionis ꝓsiderãdũ ẽ de eius infinitate ⁊ de exĩtia eius in rebus. attribuitur. n. deo q̃ sit vbiq̃ ⁊ in oĩbus reb⁹ in q̃tũ est incircũscriptibil'r ifinit⁹. ¶ Circa primum queruntur. 4. ꝑmo vtr̃ de⁹ sit infinitus. 2°. vtrum aliquid preter ipsum sit infinitum fm magnitudiẽ eẽntiam. 3°. vtr̃ aligd possit esse infinitũ fm magnitudiẽ 4°. vtrum possit esse infinitum in reb⁹ fm multitudinẽ.

¶ Utrum deus sit infinitus. Articulus .I. 35

Ad primum

sic procedit'. Videtur q̃ deus non sit infinitus. Oẽ enim infinitum est imperfectum hm habet rõnem partis ⁊ mãe: vt dicitur in. 3. physi. sed deus est perfectissimus. ergo nõ est infinitus. ¶ Scõm pbm in. i. phy. finitum ⁊ infinitum conueniunt q̃tati: sed in deo nõ est q̃titas: cũ non sit corpus: vt supra ostensum est'. ergo non competit sibi esse infinitum. ¶ Sed ita hic qđ non alibi: est infinitum fm locum. ergo qđ ita est hoc q̃ non est aliud est finitus fm substantiam: sed deus est hoc ⁊ non est aliud. non. n. est lapis nec lignum. ergo deus non est infinitus fm substantiam. ¶ Sed contra ẽ qđ dicit Dama. q̃ ões est infinitus: ⁊ eternꝰ: ⁊ incircũscriptiblis. ¶ Rñ. dõm q̃ oẽs antiqui phi attribuũt infinitum primo principio: vt dicit' i 3. phy si. ⁊ hoc rõnabil'r ꝓsiderantes res effluere p⁹ principio infinitum: sed quia quidam errauerunt circa nãm p 362
mi principij ois fuit: vt errarent circa infinitatẽ ipsius: q: enim ponebant primum principiũ mãm: ꝓnter attribuerunt p⁹ principio infinitatẽ mãlem dicentes aliqđ corpus infinitum esse primũ principium rer'. ¶ Considerãdũ 25
igitur: q̃ infinitum dr̃ aligd ex eo q̃ non est. finitur autem quodãmodo ⁊ mã p formam': ⁊ forma per materiam: mã qdem p formam: inq̃tum mã anteq̃ recipiat formã est in potentia ad multas formas. sed cũ recipit vnã terminatur per illã. forma vo finitur per mãz inquãtũ forma i se ꝓsiderata cõmunis est ad multa. sed per hoc q̃ recipit in mã fit forma determinate huius rei. Mdã aũt pficitur p formã: p quã finit'. ⁊ ideo infinitũ fm q̃ attribuit mãe hz rõnem iperfecti. est. n. q̃si mã non habẽs: formã. forma aũt non pficitur p mãm: sed magis p eã eius amplitudo ꝓhibetur. vñ infinitũ. fm q̃ se tz exprte forme nõ determinat per mãz hz rõnẽ pfecti. Illud aũt qđ est maxime 22
formale oium ẽ ipm eẽ: vt ex supioꝛib⁹ pz⁹. cũ igit' esse 17
divinũ nõ sit esse receptũ in aliquo: sed ipse sit suũ eẽ subsistens: vt supra ostensum est'. maifestũ ẽ q̃ ipse deus sit 16
infinitus ⁊ perfectus. ⁊ per hoc pz responsio ad primum. 17

¶ Ad 2m dom: q̃ terminus quãtitatis est sicut forma ipsius: cuius signũ est q̃ figura q̃ cõsistit in terminatione q̃titatis ẽ qdã forma cẽ q̃titatẽ. vñ ifinitũ qđ cõpetit q̃tita- 0
ti ẽ ifinitũ qđ se tz ex pte mãe: ⁊ tale ifinitũ nõ attribuit đo vt dictũ est'. ¶ Ad 3m dõm: q̃ ex hoc ipso q̃ esse dei est per se subsistẽs nõ receptũ in aliquo. put dr̃ infinitum distingnitur ab oĩbus alijs ⁊ alia remouentur ab eo. sicut si esset albedo subsistens'. ⁊ ex hoc ipso q̃ non esset in alio differet ab omni albedine existente in subiecto.

¶ Utrum aliquid aliud q̃ deus possit esse infinitum per essentiam. Articulus .II.

Ad secundum

sic procedit'. Videt' q̃ aliquid aliud q̃ de⁹ possit eẽ infinitũ p essentiã. Virtus enim rei ꝓportionat' eẽntie ei⁹ si. n. eẽntia dei est infinita: oz q̃ eius vt⁹ sit infinita. g⁹ põt producere effectũ ifinitũ: cũ q̃titas vtutis p effectũ cognoscat'. ¶ Quecqđ hz vtutẽ ifinitã hz eẽtiã ifinitã: sz intellectus creatus hz virtutem ifinitã. apphendit. n. vle qđ se potest extẽdere ad ifinita singularia. g⁹ ois suba intellectu alis creata est ifinita. ¶ Mdã prima aliud est a deo: vt supra ostẽsum est': sed mã prima ẽ infinita. g⁹ aligd aliud p ter deũ põt eẽ infinitũ. ¶ Sed ꝺ est qđ infinitũ nõ põt eẽ ex principio aliquo: vt dr̃ in. 3. phy. Oẽ aũt qđ est preter deum est ex deo: sicut ex p⁹ principio. g⁹ nihil qđ est ꝑter deũ põt esse infinitũ. ¶ Rñ. dõm: q̃ aliquid ꝑter deum põt eẽ ifinitũ sz qd: sz nõ simplr'. s. n. loq̃mur de ifinito sz q̃ cõpetit mãẽ: manifestũ ẽ q̃ oẽ exns in actu hz aliquam formã: ⁊ sic mã eius est determinata p formã: sed q: mã fm q̃ est sub vna forma subali remanet in potẽtia ad multas formas accidẽtales: qđ ẽ finitũ simpliciter potest esse infinitũ fm qd vt pote lignũ est finitũ fm suã formã: sz tñ est infinitum fm qd inq̃tũ est in potentia ad figuras finitas Si autez loquamur de infinito fm q̃ conuenit forme: sic manifestum est q̃ illa quoꝛ forme sunt in mã sunt simplr finita: ⁊ nullo mõ infinita. Si autem sint aliqua forme create nõ recepte in mã: sz per se subsistentes: vt qdã de angelis opinantur: erũt qdẽ infinite fm qd. inq̃tũ hmõi forme nõ terminant': neq̃ ꝺhunt' per aliquã mãz': sz q: forma creata sic subsistẽs hz eẽ: ⁊ nõ est suũ eẽ: necesse est q̃ ipsum eius esse sit receptũ ⁊ ꝺctũ ad terminatam naturã vnde nõ põt potest eẽ infinitũ simplr'. ¶ Ad pm g⁹ dõz: q̃ hoc ẽ ꝺ rõnẽ facti q̃ eẽntia rei sit ipsius esse eius: q: esse subsistens nõ est esse creatũ. vñ ꝺ rõnẽ facti est: q̃ sit simpliciter infinitũ. sicut ergo deus hz habeat potentiam infinitam: non tamen põt facere aliquid non factũ'. hoc enim eẽt ꝺdictoria esse simul: ita nõ põt facere aliquid infinitum simpliciter. ¶ Ad 2m dõm: q̃ hoc ipsum q̃ virtus intellectus extendit se quodammodo ad infinita: procedit ex hoc q̃ intellectus est forma non in materia: sed vel totaliter separata: sicut sunt sube angelorum vel ad minus potentia intellectiua q̃ non est actus alicuius organi in anima intellectiua corpori coniuncta. ¶ Ad 3m dõm: q̃ materia prima existit in rer̃ nã p seipsam: cũ ñ sit ens i actu. sz potẽtia tñ vñ magis est aligd ꝓcreatũ q̃ creatũ'. Mlibilominus tñ mã prima ẽt fm potẽtiã nõ est ifinita simpliciter: sz fm quid q: eius potẽtia nõ se extẽdit nisi ad formas nãles.

¶ Utr̃ possit esse aligd ifinitum actu fm magnitudinẽ. III.

Ad tertiũ

sic procedit'. Videt' q̃ possit esse aligd infinitum actu fm magnitudiaem. In scientijs. n. mathematicis nõ invenit' falsum: q: abstrahentiũ nõ ẽ mẽdaciũ: vt dr̃ in. 2. phy. sz scie mathematice vtunt' infinito fm magnitudinẽ: dicit. n. geometra in suis demostrationibus. sit linea tal' infinita. g⁹ nõ est ipossibile aligd esse infinitũ fm magnitudinẽ. ¶ Jd qđ nõ est ꝺ rõnẽ alicuius nõ ẽ ipole ꝓuenire sibi: sz esse ifinitũ non est ꝺ rõnẽ magnitudis: sz magis finitũ ⁊ ifinitũ videntur esse passiones q̃titatis. ergo non est impole aliquã magnitudinẽ eẽ ifinitã. ¶ Mdagnitudo divisibilis est in infinitum Sic. n. diffinitur ꝓtinuũ qđ est in infinitum divisibile: vt pz i. 3. phy. Sz ꝺria nata sunt fieri circa idẽ: cuius ergo divisioni opponat' additio: ⁊ diminutioni augmentum: videt' q̃ magnitudo possit crescere i ifinitũ. g⁹ possibile ẽ eẽ magnitudinẽ infinitã. ¶ Motus ⁊ tps hñt q̃titatem ⁊ continuitatẽ a magnitudie: sup quã trãsit motus: vt dicit' in. 4. phy. sed nõ est ꝺ rõnẽ temporis ⁊ motus q̃ sint ifinita cũ vnũqq̃ indivisibile signatum in tẽpore ⁊ motu circulari sit ꝓncipium ⁊ finis. g⁹ nec ꝺ rõnez magnitudis erit q̃ sit infinita. ¶ Sed ꝺ: oẽ corp⁹ superficiem hz: sz oẽ corp⁹ superficiez hñs est finitum: q: superficies est terminus corpis finiti. ergo oẽ corpus est finitũ: ⁊ sil'r põt obijci de superficie: ⁊ linea. nihil est g⁹ infinitum sz magnitudinẽ. ¶ Rñ⁹ dõm: q̃ aliud est esse ifinitũ fm suã eẽntiã ⁊ fm magnitudinem. dato. n. q̃ eẽt aliqđ corpus ifinitum fm magnitudinem: vt

pote ignis vel aer: nō tñ ēct infinitū fm eēntiā: q; essentia
sua esset terminata ad aliquam spēm p formā. ⁊ ad aliqō
idiuiduū p mām: ⁊ iō bito ex premissis. qp nulla creatura
36 ē infinita fm eēntiā[c]: adhuc restat ingrere: vtrū aliqd crea
tum sit infinitum fm magnitudinē. ¶ Sciendū est igitur
qp corpus qō est magnitudo cōpleta: dupliʒ sumit. ſ. ma
thematice: fm qp ꝓsideraʒ in eo sola quātitas: ⁊ naturaliʒ
fm qp considerat̄ in eo materia ⁊ forma: ⁊ de corpore
quidem naturali: qp non possit esse infinitum in actu mani
festum est. nam omne corpus naturale aliquā formam hz
determinatam: cū igitur ad formā subalem cōsequāt̄ acci
dentia: necesse est qp ad determinatā formā cōsequantur
determiata accītia iter q̄ ē q̄titas. vñ oē corp⁹ nāle hz ter
minatā q̄titatē: ⁊ in maius ⁊ in minus. vñ ipole est aliqō
corp⁹ nāle infinitū ec: hoc ct ex motu pz: q: oē corp⁹ nāle hz
aliquē motū nālē. corp⁹ aūt infinitū nō posset hre aliquem
motū nālē nec rectū: q: nihil moueʒ nāliʒ motu recto: nisi
cū extra suū locū: qō corpi infinito accidere nō posset: occu
paret enī oia loca: ⁊ sic idifferēter glibet loc⁹ ect loc⁹ ei⁹. ⁊
siliʒ ct nec hz motū circularē: q: i motu circulari oz qp vna
ps corpis trāsferat̄ ad locū: i quo fuit alia ps: qō in corpe
circulari si ponat̄ infinitū ee nō posset: q: due linee ꝓtracte
a cētro quāto lōgi⁹ ꝓtrahūt̄ a cētro: tāto lōgi⁹ distāt adiui
cē. si g⁹ corp⁹ ect infinitū: i infinitū linee distarēt abiuicē: ⁊ sic
vna nunq̄ posset pcūire ad locū alteri⁹. De corpe ct ma
thematico eadē ratio ē: q: si imaginemur corp⁹ mathema
ticū exns actu oz qp imaginemur ips sub aliq̄ forma. q: ni
hil ē actu nisi p fuā formā. vñ cū forma quāti iquātū huius
modi sit figura: oportebit qp hēat aliquā figurā: ⁊ sic erit fi
nitū. ē. n. figura q̄ termio vel terminis ꝓhēdit̄. ¶ Ad
p^m g⁹ dōm: qp geometer nō indiget sumere aliquā lineaz
esse infinitā actu: sed idiget accipe aliq̄ lineā finitā actu: a q̄
possit subtrahi q̄tū necesse ē: ⁊ hāc nominat lineā infinitā.
¶ Ad 2^m dōm: qp hz infinitū nō sit ɔ̄ rōnē magnitudinis in
cōi. ē tñ ɔ̄ rōnē cuiuslibet spēi ei⁹. ſ. ɔ̄ rōnē magnitudis bi
cubite: vel tricubite: siue circularis: vel triāgularis: ⁊ siliʒ
b nō aūt ē pole i gñe ee qō i nulla spē ē: vñ nō ē pole ee aliq̄
35 magnitudinē infinitā: cū nulla species magnitudis sit infinita
¶ Ad 3^m dōm: qp infinitū qō cōuenit q̄titati: vt dictū est[e]
se hz ex pte māe. p diuisionē āt toti⁹ accedit ad mām. nam
ptes se hāt i rōne māe: p additionē āt accedit ad totū fm
qp se hz i rōe forme: ⁊ iō nō iuenit infinitū i additōe magni
tudis: hz i diuisiōe tñ. ¶ Ad 4^m dōm: qp mot⁹ ⁊ tps non
sunt fm totū i actu: hz succesiue. vñ habet potētiā pmixtaz
actui. hz magnitudo ē tota in actu: ⁊ iō infinitū qō quēit q̄ti
tati: ⁊ se hz ex pte māe: repugnat totalitati magnitudis: nō
aūt totalitati tpis vel mot⁹. ee. n. i potētia quenit materie.
¶ Utrum possit esse infinitū i reb⁹ hz multitudiue. iiii.

38 **Ad quartum** sic ꝓcedit. Videt qp pole sit
ee multa infinita fm actum.
nō. n. ē ipole id qō ē in potētia reduci ad actū: hz numer⁹ ē
in infinitū multiplicabil⁹. g⁹ nō ē ipole ee multitudinē infinitā
in actu. ¶ ℘. Quilibet spēi pole ē ee aliqō idiuiduum i
actu: sed spēs figure sunt infinite. g⁹ pole est ee infinitas fi
guras in actu. ¶ ℘. Ea q̄ non opponunt̄ adinuicē nō ipe
diunt se iuicē: sed posita aliq̄ multitudie rez: adhuc pñt fie
ri alia mlta q̄ eis nō opponunt̄. g⁹ nō ē ipole aliq̄ iteruz sit
ee cū eis: ⁊ sic in infinitū. g⁹ pole ē ee infinita in actu. ¶ Sed
ɔ̄ est qō dr sap. i i. Oia in pōdere numero ⁊ mēsura dispo
suisti. ¶ Rñ⁰ dōm: qp circa hoc fuit dupler opinio. Qui
dā. n. sic Auicē. ⁊ Algazel dixerunt: qp ipole est ee mlti
dinē actu infinitā p se: hz infinitā p accns mltitudinē esse non ē
ipole. dr. n. multitudo ee infinita p se qñ regrit̄ ad aliquid
vt multitudo infinita sit: ⁊ hoc ē ipole ee: q: sic oporteret qp
aliqd dependeret ex infinitis. vñ ei⁹ generatio nunq̄ ꝓplere
t: cum nō sit infinita ptransire: p accns aūt dr mltitudo i
finita: qñ nō regrit̄ ad aliqd infinitas multitudis: sed acci
dit ita ee: ſ hoc sic manifestari pōt in opatione fabri: ad q̄
quedam multitudo requiritur per se. ſ. qp sit ars in anima
⁊ man⁹ mouēs: ⁊ martell⁹: ⁊ si hec i infinitū mltiplicarēt
nunq̄ op⁹ fabrile cōpleret: q: ōpederet ex infinitis causis
hz multitudo martelloꝝ: q̄ accidit ex hoc qō vnū frangitur
⁊ accipit̄ aliud est multitudo per accns. accidit. n. qp mul
tis martellis opet: ⁊ nihil differt vtrum vno vel duobus
vel pluribus opet vel infinitis. si ifinito tpe opareʒ p hūc 8
igit̄ modū posuerūt qp pole ē ee actu multitudinē infinitā 247
p accns ſ sed hoc ē ipole. q: oēz mltitudinē oz ee i aliq̄ spē
multitudis. Spēs aūt multitudis sūt hz species nūeroꝝ.
Nulla āt spēs nūeri ē infinita. q: qlibet nūer⁹ ē mltitudo fa
cta p vnū. vñ ipole ē ee mltitudinē infinitā actu siue p se. si
ue p accns. ¶ Itē ois mltitudo in rez nā exns ē creata. ⁊
oē creatū sub aliq̄ certa itētiōe creātis cōprehēdit̄. Iō. n.
in vanū agēs aliqō opaī. vñ necesse est qp sub certo nūero
oia creata cōprehēdāt̄. ipole ē g⁹ ee multitudinē infinitaz
in actu ēt p accns sed ee multitudinē infinitā in potētia pole
est q: augmētum multitudis ꝓseqūt diuisionē multitudis.
quāto. n. aliquid plus diuiditur tanto plura fm numeruz
resultant. vnde sicut infinitū iuenit i potentia in diuisiōe qti 37
nui. q: ꝓcedit ad mām vt supra ostensum est[c]. eadē rōne
⁊ infinitū iueiret in potētia i additōe multitudis. ¶ Ad p^m
mū g⁹ dōm: qp vnūqōq; qō ē in potentia reducit in actuz
fm modū sui ee. dies. n. nō reducit in actū vt sit tota sil⁹ hz
successiue. ⁊ siliʒ infinitū multitudis nō reducit i actū vt sit
totū sil⁹ sed successiue. q: post qualibet mltitudinē pōt su
mi alia multitudo in infinitū. ¶ Ad 2^m dōm: qp spēs figura
rū hāt infinitatē ex infinitate nūeri. Sūt. n. spēs figuraruz vt
trilaterū q̄drilaterū. ⁊ sic inde. vñ sicut multitudo infinita
nūerabilis non reducit in actū qp sit tota sil⁹. ita nec multi
tudo figuraꝝ. ¶ Ad 3^m dōm. qp hz qbusdā positis alia pōt
non sit eis oppositū tñ infinita poni opponit̄ cuiz spēi mul
titudinis. vñ nō ē pole ee aliq̄ mltitudinē actu infinitam.
¶ De existentia dei in rebus. Questio. viij.

Via uero

q oibus sit: ꝓsiderandū ē: vtz hoc deo con
ueniat. ¶ Et circa hoc quēruntur q̄tuor. p^o
vtrum deus sit in oibus rebus. 2°. vtruz
deus sit vbiq; 3°. vtrū deus sit vbiq; p
essentiam ⁊ potentiam ⁊ p̄esentiam. 4°. vtrum esse vbi
qz sit p̄opriū dei. Articulus. i.
¶ Utrū de⁹ sit in oib⁹ rebus. Videt qp de⁹ nō sit i 39
Ad primum oib⁹ reb⁹: qō. n. ē supra oia nō
ē in oib⁹ reb⁹: hz ous ē supra oia hz illud ps. Excelsus sup
oes gētes dns. ⁊ ē. g⁹ de⁹ nō ē i oib⁹ reb⁹. ¶ ℘. Qō ē ali
quo ꝓtinet ab eo: hz de⁹ nō ꝓtinet a reb⁹: sed magis ꝓtiet
res. g⁹ de⁹ ñ ē i reb⁹: hz magis res sunt i eo. vñ aug. i li. 83.
q. dicit. qp i ipso poti⁹ sunt oia q̄ ipe alicubi. ¶ ℘. Quāto
aliqō agēs ē vtuosi⁹ tāto ad magis distās ei⁹ actio ꝓcedit
hz de⁹ est vtuosissimū agens. g⁹ eius actio ptingere potest
ad ea ēt q̄ ab ipso distant: nec oz qp sit i omnib⁹. ¶ ℘. De
mones res aliq̄ sunt: nec tñ de⁹ est in ōmonibus. nō. n. est
quēstio lucis ad tenebras: vt dr. 2. ad cor. 6. g⁹ de⁹ nō est i
oibus reb⁹. ¶ Sz ɔ̄. vbicūq; opaī aliqd ibi ē: hz de⁹ opa
tur in oib⁹: fm illud Isa. 26. Oia opa nra operatus es in
nobis dne. g⁹ de⁹ ē i oib⁹ reb⁹. ¶ Rñ⁰ dōm: qp de⁹ est i
oib⁹ reb⁹: nō qdē fic ps eēntie vel sicut accns: hz sicut agēs
adest ei in qō agit: oz. n. oē agens cōiungi ei in qō imedia
te agit: ⁊ sua vtute illud contingere. vñ in. 7. phy. phaī qp
inotū ⁊ mouēs oz ee sil⁹: cū aūt deus sit ipz esse p suā eēn 242
tiam: oz qp ee creatū sit ꝓprius effect⁹ ei⁹[c]: sicut ignire est 44
ꝓprius effect⁹ ipsius ignis. hunc aūt effectū causat de⁹ in 516
rebus: non solum qñ ꝓmo esse incipiunt: sed q̄diu in esse 508
conseruant[c]: sicut lumē causat in aere a sole q̄diu aer illu
minatus manet: q̄diu igitur res hz esse: tādiu oz qp deus
adsit ei fm modū quo ee hz: ee aūt est illud quod est ma 17
gis intimum cuilibet: ⁊ qō pfundius oibus ineſt: cum sit
formale respectu oium q̄ in re sunt: vt ex supradictis pz[c]. 22 c
vñ opz qp deus sit in omnib⁹ rebus ⁊ intime. ¶ Ad p^mū 0
ergo dōm: qp deus est supra oia per excellentiā sue natur 40
⁊ tñ est in oib⁹ rebus: vt creās oiuz esse: vt supra dictū est
¶ Ad 2^m dōm: qp hz corpora lia dicantur esse in aliquo sic
in continente: tñ spūalia continent eam qbus sunt: sicut aīa 269
continet corpus[c]. vnde ⁊ deus est in rebus: sicut cōtīes

res tamen per quādam similitudinem corpoalium dicū
169 tur omnia esse in deo: inquantū cōtinentur ab ipso. ¶ Ad
3m dōz: q nullius agentis q̄tuncunq; vtuosi actio proce-
dit ad aliquid distans: nisi q̄tū i illud per media agit. hoc
aūt ad maximā vtutē dei pertinet: q immediate in omni-
bus agit. vnde nihil est distans ab eo: quasi in se illud deū
nō habeat. dicuntur trī res distare a deo per dissimilitudi-
nem nature vel gratie: sicut et ipse est super omnia per ex
cellentiam sue nature. ¶ Ad 4m dōz: q in demonibus in
telligitur et nā q est a deo: et defoꝛmitas culpe: que nō est
ab ipso: et ideo non est absolute concedendū: q deus sit in
demonibus: sed cū hac additione inquantū sunt res q̄daz
in rebus autem que nominant naturam non defoꝛmataz
absolute dicendum est deum esse.

¶ Utrum deus sit vbiq;. Articulus .ii.

Ad secundum sic ꝓceditur. Videt q deꝰ
nō sit vbiq;. Esse. n. vbiq; significat esse in omni loco: sed esse in omni loco nō ꝓuenit deo: cui non ꝓuenit esse in loco. nam in corporalia: vt dicit. Boe. in lib. de hebdo. non sunt in loco: ergo deus nō est vbiq;. ¶ P̄. sicut se hz tp̄s ad successiua: ita se hz locꝰ ad ꝑmanentia: sed vnum indiuisibile actiōis vel motus nō pōt esse in diuersis tpibus. ergo nec vnum indiuisibile in genere rerū permanentium pōt esse in omnibus locis. eē deus non est vbiq;. ¶ P̄. Oē est totū alicubi nihil eius est extra locū illū sed deus si est in aliquo loco totus est ibi non entiz hz partes. ergo nihil eius ē extra locū illum. ergo deus nō est vbiq;. ¶ Sz ꝓtra est qđ dicit Hiere. 23. Celum et terrā ego impleo. ¶ Rñ°. dōm q cum locus sit res quedam: esse aliquid in loco pōt intelligi dupliciter vel per modum aliarum rerū. i. sicut dicitur aliquid esse i alijs rebus quocunq; mō: sicut accidentia locati sunt in loco: vel per modum ꝓpr̄ium loci: sicut locata sunt in loco
2 utroq; autem modo secūdū aliquid deus est omni loco quod est esse vbiq;. Primo quidē sic i omnibus rebus: vt dās eis esse et vtutē et opationē. sic. n. est in omni loco: vt dās cuilibet loco eis esse et vtutem locatiuam. Item locata sunt in loco inq̄tū replent locū: et deus omnem locum replet: nū sicut coꝛpꝰ: coꝛpꝰ. n. dicitur replere locū in quātū nō cōpatitur secū aliud coꝛpus. Sz p hoc q deus est in aliquo loco nō excludit: qn alia sint ibi imo p hoc replet oīa loca: q dat eē oībus locatis: q̄ replent loca oīa. ¶ Ad pm q° dōm: q in corporalia non sunt in loco p contactū q̄titatis dimensiue: sicut coꝛpa: sed p cōtactū vtutis. ¶ Ad 2m dōm: q indiuisibile est duplex: vnū qđ ē terminus ꝓtinui: vt punctꝰ i ꝑmanētib⁹: et momētū i successiuis: et huius idiuisibile i ꝑmanētibus: q: hz determinatū situz nō pōt esse in pluribus partibus loci: vel in pluribus locis: et similiter indiuisibile actionis vel motus: q: hz determinatum oꝛdinem motu vel actione: non pote st eē in pluribus partibus tpis. Aliud aūt indiuisibile est qđ extra totū genus cōtinui: et hoc mō subē incoꝛporeē: vt ds angel⁹: et aīa dicuntur eē indiuisibiles: tale igit idiuisibile nō applicatur ad cōtinuū: sicut aliqd eius: sz inquātū cōtingit illud sua vtute: vnde fit q vtus sua se potest extēdere ad vnū vel multa: ad paruū vel magnū: fit hoc ē in vno vel pluribus locis: et i loco paruo vel magno. ¶ Ad 3m dōm. q totū dz respectu partū. Est aūt duplex pars. s. pars essentie: vt foꝛma et mā dicunt ptes cōpositi: et genus et diffa
37/6 ptes spēi. est et ps quātitatis: i quam. s. diuidit aliqua q̄titatis. qđ q° est totū i aliquo loco totalitate q̄titatis nō pōt eē extra locū illū: q: q̄titatis locati cōmēsurat q̄titati loci vnde nō est totalitas q̄titatis: si nō sit totalitas loci: sed totalitas essentie nō cōmēsurat totalitati loci. vnde nō oz q illud qđ est totū totalitate essentie in aliquo: nullo mō sit extra illud: sicut appet et infoꝛmis accidentalibus. que fm si accipiat totalitas essentie: q: fm pfectā rōnē sue speciei inuenitur i q̄libet pte supficiei. Si aūt accipiat totalitas fz q̄titatē quā hz p accīs: sic nō est tota i q̄libet pte supficiei. In substātijs aūt in coꝛporeis nō ē totalitas: nec p se nec p accīs: nisi fm pfectā rōnē essentie: et lō sicut aīa ē tota in q̄libet pte coꝛporis: ita deus totus ē in oīb⁹ et singulis. 76

¶ Utrū deus sit vbiq; p eētiā: p̄sētiā. et potentiā. III.

Ad tertium sic ꝓceditur. Videt q male assignent modi existēdi deū in rebus: cū dr q deus ē in oīb⁹ rebus p essentiā: potētiā: et p̄sentiā. Id. n. p essentiā ē in aliquo qđ essentialiter est i eo: deus aūt non est essentialiter in rebus. non. n. est de essentia alicuius rei. gº nō dz dicit q deus sit in rebus p essentiā: p̄sentiā. ¶ P̄. Hoc est esse p̄sentiam alicui rei. s. nō deē illi: sz hoc ē deum eē p essentiā in reb⁹. s. nō desse alicui rei gº idē est esse deū in omnibus p essentiaz et p̄sentiā. supflnū gº fuit dicere q deus sit in rebus p essentiā: p̄sentiā et potentiā. ¶ P̄. Sicut deus est p̄incipiuz oium rerū p suaz potentiā: ita p scientiam et voluntatē: sed nō dicit deus eē in rebus per scientiā et voluntatem. ergo nec per potentiam. ¶ P̄. Sicut gr̄a est q̄dā pfectio supaddita subē rei: ita multe sunt alie pfectiones supraddite. si ergo deus dr esse speciali mō in q̄busdam per gratiam: videtur q fm quālibet perfectionē debeat accipi specialis modus eēndi deū in rebus. ¶ Sed cōtra est q Greg. dicit sup cāt. cāti. q deus cōi modo est in omnibus rebus p̄sentia potentia et suba. tamen familiari modo dicitur esse in aliquibus per gr̄az. ¶ R°. dōm q deus dr esse i re aliq; dupliciter. vno modo p modum cause agentis: et sic est in omnib⁹ rebus creatis ab ipso. Alio°. sicut obm opationis est in operante qđ ꝓpr̄ium est in opationib⁹ aīe fm q cognitū est in cognoscente: et desideratuz in desiderāte. hoc igit sēdo mō deus sp̄aliter ē in rōnali creatura: que cognoscit: et diligit illū actu vel habitu: q: hoc hz rōnalis creatura p gr̄az: vt infra patebit c, dr esse etiam hoc modo in sanctis p gr̄am 58
in rebus vo alijs ab ipso creatis q̄uo sit: cōsiderandum ē 228
ex his. que in rebus humanis dicuntur. Rex. n. dicit eē in toto regno. s. per suam potētiam: hz non sit vbiq; p̄s. Per p̄sentiā vo suā dicitur aliquid esse omnibus: q in prospectu ipsius sunt sicut oīa q̄ sunt in aliqua domo dicuntur esse p̄sentia alicui. g tamen nō ē fm subaz suā in q̄libet pte dom⁹. fm vo substātiā vel eēntiā dicit aligd eē in loco: i quo eius suba hr̄. Fuerūt ergo aliqui. s. manichei: q dixerūt diuine potestati subiecta spūalia esse et incoꝛporalia c; 136
visibilia vo et coꝛporalia subiecta esse dicebāt potestati pncipij cōtrarij. Cōtra hos ergo opz dicere q deꝰ sit i omnibus p potentiā suā. Fuerūt vo alij q hz crederēt oīa eē subiecta diuine potētie: tñ q̄uidētiā diuinā vsq; ad hoc iferiora corpora nō extēdebant: ex quoꝛ psona dicit Job. 22. Circa cardines celi per ambulat nec nostra cōsiderat: et ꝺ hos oportuit dicere: q fit in oīb⁹ per suā p̄sentiā. Fuerunt vo alij: q hz dicerēt oīa ad dei q̄uidētiā ptinēr: tñ posnerūt oīa nō imediate esse a ꝺo creata: sz q imediate creauit p mas creaturas et ille creauerūt alias c: et ꝺ hos oz dicer q fit i oībus p essentiā. Sic ergo est in oīb⁹ p potentiā inq̄tū oīa eius potestati subdunt c: eū p p̄sentiam in omnibus inq̄tū omnia nuda sunt et aperta oculis eius: est in oīb⁹ p 39
essentiā inq̄tū adest oībus: vt cā eēndi: sicut dictum est c. ¶ Ad p̄imū ergo dōm q deus dr esse in omnibus per eētiā: nō qđē rex: quasi sit de essentia eaꝝ. sed per eētiaz 39
suā: q: suba sua adest oībus: vt causa essendi: sicut dictum est c. ¶ Ad 2m dōm q aliquid pōt dici p̄sens alicui inquantum subiacet eius conspectui: quod tamē distat ab eo 0
secundum suam substantiam: vt dictuz est c. et ideo oportuit duos modos poni silicet per essentiam et p̄sentiam. ¶ Ad tertium dicendum: q de ratione scientie: et voluntatis est q scitum est in scientie: et volitū in volente: vnde scōm scientiam et voluntatem magis res sunt in deo quā deus in reb⁹: sed de rōne potētie est q sit p̄incipiū agendi in aliud: vñ fm potētiā agēs cōparatur et applicat rei exteriori. et sic p potētiā pōt dici agēs eē in altero. ¶ Ad d
quartum dōm q nulla alia perfectio supaddita subē facit 55
deū eē in aliquo: sicut obm cognitū et amatū nisi gr̄a. et lō 16
sola gr̄a facit singularez modū essendi deū i reb⁹. Est aūt a
alius singularis modus essendi deū in hoīe p vnionē: de 232
quo mō suo loco agetur c. tertia parte. q. 2.

¶Utrū eē vbiqz sit ꝓpriū dei. Articulus. iiii.

42 17 18 17 76c 15 21 **Ad quartum** sic ꝓceditur. Uideē ꝙ eē vbiqz nō sit ꝓpriū dei. vl'e. n. ꝟz pbz ẽ vbiqz ⁊ semp. Materia ẽt ꝓma cū sit i oib⁹ corpoꝛibus est vbiqz: neutrū ãt hoꝝ ẽ deꝰ: vt ex ꝓmissis pzᵉ. ergo eē vbiqz nō est ꝓpriū dei. ¶Ꝑ. Numerꝰ ẽ in numeratis. ꝟz totū vniuersum est ꝟstitutū i numero: vt pz Sap̃. .ii. ergo aliqs numerus: est ꝙ est in toto vniuerſo: ⁊ ita vbiqz. ¶Ꝑ. Totum vniuersum est quoddã totū corꝓ per fectū: vt dicit in ꝓmo ce. ⁊ mun. sed totū vniuersuz ẽ vbiqz. ¶Ꝑ. Si aliqꝺ corꝓ eẽt ifinitū: nullus locus eẽt extra ipz ergo esset vbiqz. ⁊ sic esse vbiqz non videtur ꝓpriuz dei. ¶Ꝑ. Aīa vt dicit aug. in. 7. de tri. est tota in toto corꝓe. ⁊ tota in qualibz eius parte. si ergo nō eẽt in mũdo nisi vnū solū aīal: aīa eiꝰ eẽt vbiqz: ⁊ sic eē vbiqz nō est ꝓpriū dei. ¶Ꝑ. Ut aug. dicit in epistola ad volusianum. Aīa vbi vi det ibi sentit: ⁊ vbi sentit ibi viuit: ⁊ vbi viuit ibi est: ꝟz aīa videt quasi vbiqz. ꝙ: successiue videt. videt ẽt totum ceiũ. ergo anima est vbiqz. ¶Sz ⁊ ẽ qꝺ amb⁹. dicit in lib⁹ ꝺ spũ. ſ. Quis audeat creaturã dicere spũm sanctũ. qui in oi bus ⁊ vbiqz ⁊ semper ẽ: qꝺ vtiqz diuinitatis est ꝓpriũm. ¶Rñ°. ꝺoz ꝙ eẽ vbiqz ꝓmo ⁊ per se est ꝓpriũ dei: dico ãt eẽ vbiqz ꝓmo qꝺ ꝟz se totū est vbiqz: ſiqꝺ. n. eẽt vbiqz ſm diuersas partes in diuersis locis existens: nō eẽt ꝓmo vbiqz. ꝙ: qꝺ ꝙuẽit alicui rõne partis sue: nō cõuenit ei pri mo: sicut si homo est albꝰ dentẽ: albedo nō cõuenit primo hoi: sed dẽti esse ãt vbiqz p se dico id cui non cõuenit eẽ vbiqz per accidẽs ꝓp aliquã suppositionẽ factã. ꝙ: sic gra num miliꝰ esset vbiqz supposito ꝙ nullum aliud corꝓ eẽt per se igitur ꝙuenit esse vbiqz alicui qñ tale est ꝙ qualibet positione facta sequiẽ illud esse vbiqz: ⁊ hoc ꝓprie conne nit deo. ꝙ: quotcũqz loca ponantur: ẽt si ponerentur infini ta ꝓter ista que sunt: oporteret in oibus eẽ deũ. ꝙ: nihil põt esse: nisi p ipm. sic igit esse vbiqz ꝓmo ⁊ per se cõuẽit deo. ⁊ est ꝓpriũ eius. ꝙ: quotcũqz loca ponãt: oꝟ ꝙ i quo b libet sit deus: nō ſm partẽ sed ſm seipm. ¶Ad ꝓmũ er 105 go dõm ꝙ vniuersale ⁊ materia ꝓma sunt qꝺem vbiqz: sed nō ſm idẽ eẽ. ¶Ad ſm dõm ꝙ numerꝰ cum sit acci dens nō est per se: sed p accidẽs in loco: nec ẽ totus in quo libet numeratoꝝ sed ſm partem. ⁊ sic nō ſegtur ꝙ sit ꝓ mo ⁊ p se vbiqz. ¶Ad tertiũ dõm ꝙ totū corꝓ vniuersi est vbiqz: sed nō ꝓmo. ꝙ: nō totū est in quolibet loco: sed ſm suas partes: nec iterũ p se. ꝙ: si põerent aliꝙ aīa loca non eẽt in eis. ¶Ad quartũ dõm ꝙ si eẽt corꝓus infinitũ esset vbiqz: sed ſm suas partes. ¶Ad qntum dicendum ꝙ si eẽt vnum solũ aīal aīa eius esset vbiqz: nō ꝓmo qꝺez sed per accidens. ¶Ad ſextũ dõm: ꝙ cũ ꝺr aīa alicubi vi dere: põt intelligi duplr: vno mõ ſm ꝙ hoc aduerbiũ ali cubi determinat actum videndi ex parte obiecti: ⁊ sic verꝝ est ꝙ duz celũ videt in celo videt: ⁊ eaꝺẽ rõne in celo sen tit: non tñ sequiẽ ꝙ in celo viuat: vel sit. ꝙ: viuere ⁊ esse ñ ꝓportat actũ transeuntẽ in exteriꝰ obm. alio mõ põt itelligi ſm ꝙ aduerbiũ determinat actum videntis ſm ꝙ existit a vidente. ⁊ sic verũ est ꝙ aīa vbi sentit ⁊ videt: ibi ẽ ⁊ vi uit ſm istum modũ loquendi: ⁊ ita nō segẽ ꝙ sit vbiqz.

¶De imutabilitate dei. Questio. iv.

Onsequenter considerandus est de i c mutabilitate ⁊ eternitate diuina: que im mutabilitatẽ ꝓsegtur. ¶Circa immutabilitatem vero querũtur duo. ꝟmo vtrũ deꝰ sit oio imutabilis. Sc̃o vtrum esse imutabile sit ꝓprium dei.

¶Utrum deus sit oio imutabilis. Articulus. i.

43 **Ad primum** sic ꝓceditur. Uideē ꝙ deꝰ oio ñ sit imutabilis. qcqꝺ. n. mouet se ipz est aliquo mõ mutabile: sed sicut dicit aug. 4. super Geñ. ad lram. Spũs creato: mouet se: nec per tps: nec per locũ. ergo deꝰ ẽ aliquo mõ mutabilis. ¶Ꝑ. Sap̃. 7. ꝺr de sapiẽtia ꝙ est mobilio: oib⁹ mobilib⁹: sed deꝰ ẽ ipsa sapientia. ergo deus est mobilis. ¶Ꝑ. Appropinquari: ⁊ elongari motũ significant: huiusmodi aũt ꝺñr de deo in scriptura Ja. 4. Appropinquate deo: ⁊ appropinquabit vobis. ergo deꝰ est mutabilis. ¶Sed contra est qõ dicit 13 Mal'. 3. Ego deus: ⁊ non mutor. ¶Rº. dõm: ꝙ ex pre 13 missis ostenditur deuz esse oio imutabilẽ. ꝓmo qꝺ ꝙ: su 14 pra ostensum est: esse aliqꝺ ꝓmũ ens qꝺ deum dicimus: ⁊ ꝙ hmõi ꝓmũ ens oꝟ esse purum actum absqz ꝓmixtio ne alicuius potentie: eo ꝙ potentia simplr est posterior ac 20 tu. Omne autẽ qꝺ quocũqz mõ mutaẽ est aliquo modo in potentia: ex quo pz ꝙ ipse est deum aliquo mõ muta ri. 2º. ꝙ: omne qꝺ mouet quãtũ ad aliqꝺ manet: ⁊ qñtuz ad aliqꝺ transit: sicut qꝺ mouet de albedine in nigredinez manet ſm subam. ⁊ sic in omni eo qꝺ mouet attenditur aliqua ꝓpositio. Ostensum est autem supra: ꝙ in deo nul la est ꝓpō: sed est oio simplex: vnde manifestuz ẽ ꝙ deus moueri non põt. 3º. ꝙ: omne qꝺ mouet: motu suo aliqꝺ acqrit: ⁊ ptingit ad illud ad qꝺ ꝓius nō pertingebat: deꝰ antẽ cum sit infinit⁹ ꝓprehendẽs in se oẽm plenitudinem ꝓfectionis totius esseᵉ: non põt aliqꝺ acqrere: nec extẽdeꝛ se in aliqꝺ ad qꝺ ꝓus nō ptingebat. vnde nullo mõ sibi cõ petit motus: ⁊ inde est ꝙ qdam antiquoꝝ: ꝺixerunt ab ipsa ve ritate coacti posuerunt ꝓmũ ꝓncipiuz eẽ imobileᵉ. ¶Ad ꝓmũ ergo dõm: ꝙ aug. ibi loqtur ſm modũ quo ꝟPlato dicebat ꝓmum mouens moueꝛe seipmᵉ: oẽm opationez nominãs motum ſm ꝙ ẽt ipm intelligere ⁊ velle ⁊ alia re motꝰ qdam dñr. ꝙ: ergo deus intelligit: ⁊ amat seipm ſm hoc diꝛerunt ꝙ deus mouet seipm: non autem ꝟz ꝙ ſm mot⁹ ⁊ mutatio est existẽtis in potentia. vt nunc loqmur ō mutatione ⁊ motu. ¶Ad 2ᵐ dõm: ꝙ sapientia dr mo bilis esse ſimilitudinarie: ſm ꝙ ſuã ſimilitudinẽ diffundit: vsqz ad vltima reꝝ: nihil. n. esse põt: qõ nō ꝓcedat a diui na sapientia p q̃ꝺam imitationẽ: sicut a ꝓmo ꝓncipio ef fectiuo ⁊ formali: put etiam artificiata ꝓcedunt a sapiẽtia artificis: sic igit inquãtum ſimilitudo diuine ſapientie gra datiz ꝓcedit a supmis: que magis participant ō eius ſiſi tudine vsqz ad ifima rerum: que min⁹ ꝓticipant dr ee qui dam ꝓcessus ⁊ motꝰ diuine ſapientie in res: ſicut ſi dica mus solẽ ꝓcedere vsqz ad terrã inqztũ radi⁹ luminis ei⁹ vsqz ad terrã ptigit. Et hoc mõ expõit Dio. 1. c. ce. Hier. dicens ꝙ oĩs ꝓcessus diuine manifestatiõis venit ad nos a pre luminũ moto. ¶Ad 3ᵐ dõm: ꝙ huiusmodi dñr ō 44 do in scripturis metaphorice: sicut. n. dr sol intrare domũ vel exire inquãtũ radius eius ptingit ad domũ: sic dicitur deus appropinqre ad nos: vel recedere a nobis inqztum ꝓcipimus influentiã bonitatis ipsius: vel ab eo deficimus

¶Utrum esse imutabile sit dei ꝓpriũm. Articulꝰ. ii.

Ad secundum sic ꝓceditur. Uiꝺr ꝙ esse imm tabile ñ sit ꝓpriũ ōi. dic. n. pbs in. 2. meta. ꝙ mã est in oi eo qꝺ mouet: sed subẽ que dam create sicut angeli ⁊ aīe nõ hñt materiã: vt ghnsdaz vr. ergo esse imutabile non ẽ ꝓpriũ dei. ¶Ꝑ. Omne qꝺ mouet: mouet pp aliquẽ finem: quod ergo iam puẽit ad vltimũ finẽ non mouet: sed quedã creature iaz puenerũt ad vltimũ finem: sicut oẽs beati. ergo aliqua creature sũt imobiles. ¶Ꝑ. Omne qꝺ est mutabile ẽ variabile: ꝟz for me sunt imariabiles. ꝺr. n. in li°. 6. principio ꝙ forma ẽ simplici ⁊ imariabili eẽntia ꝟsistens. ergo nō est solius dei ꝓpriũm esse imutabile. ¶Sed ꝓtra est qõ dicit aug. i li. de nã boni. Solus deus imutabilis est: que aũt fecit. ꝙ: ex nihilo sunt: mutabilia sunt. ¶Rº. dõm: ꝙ solus ꝺus ẽ oio imutabilis. Omnis ãt creatura aliquo mõ est mutabi lis. Sciendũ est. n. ꝙ mutabile põt ꝺupliꝛ dici aliqꝺ. vno⁰ ꝓ potentiã: que in ipso ẽ. alio⁰. per potẽtiã que in altero ẽ. oẽs. n. creature anteq̃ essent nõ erant posibiles eẽ p aliq̃z potẽtiam creatã: cũ nullũ creatũ sit eternum: sed per solaz potẽtiã diuinã inquãtũ deus poterat eas in esse ꝓducere: sicut aũt ex volũtate dei depẽdet ꝙ res in esse ꝓdurit: ita ex voluntate eius depẽdet ꝙ res in eẽ conſeruat. ñ. n. alr eas in esse ꝟseruat: q̃z ſp eis eẽ dãꝺo: vnde ſi ſuam actõez eis subtraheret oĩa in nihilum rediꝛgerẽtur ᵉ: vt pz ꝙ aug. 4. super Geñ. ad lram. sicut igitur i potẽtia creatoris ſunt: vt res eẽnt anteq̃ eẽnt in seipis: ita in potentia creatoris ẽ

36 est poſtꝫ ſunt in ſeipſis: vt nō ſint: ſic igitur ꝙ potentia q̄ ē
fo8 in altero. ſ. i deo ſunt mutabiles inquātū ab ipſo ex nihilo
poterāt ꝓduci eſſe: ⁊ de eſſe: pñt reduci in nō eē. Si āt
dicatur aliqd mutabile ꝑ potētiā i ipſo exiſtentē: ſic ēt aliq
nō ois creatura ē mutabil'. Eſt. n. in creatura duplex po
. ſ. actiua ⁊ paſſiua: dico āt potētiaꝫ paſſiuā ꝑm quaꝫ aliqd
aſſeq pōt ſuā ꝑfectionē: vel in eſſendo: vel in cōſequendo
finem. ſi igitur attēdatur mutabilitas rei ꝑm potētiā ad eē
ſic nō i oib⁹ creaturis ē mutabilitas: ſed in ill' ſolū in qbus
illud qō eſt poſſibile in eis pōt ſtare cū nō eſſe. vnde i co:
poribus inferioribus eſt mutabilitas ⁊ ꝑm eē ſubſtantiale
q: mā eoꝝ pōt eſſe cum ꝓuatiōe formа ſubſtantialis ip
ſoꝝ: ⁊ quātū ad eſſe accidentale ſi' ſubm cōpatiť ſecū ꝓ
nationem accidentis: ſicut hoc ſubm hō cōpatiť ſecū nō al
bum. ⁊ ideo pōt mutari de albo in non albuꝫ. Si vero ſit
tale accidēs qō cōſequat̄ p̄ncipia eſſentialia ſubi: ꝓuatio
illius accidētis nō pōt ſtare cū ſubo vnde ſubm nō poteſt
mutari ꝑm illud accidens: ſicut nix nō pōt fieri nigra. In
co:poribus vō celeſtibus mā nō cōpatiť ſecū ꝓuationem
367 formе: q: formа perficit totā potētialitatē materie. ⁊ ideo
non ſunt mirabilia ꝑm eſſe ſubſtātiale: ſed ꝑm eſſe locale
q: ſubm cōpatiť ſecū ꝓuationē hui⁹ loci: vel illius. Sube
vō inco:poree: q: ſunt ipſe formе ſubſiſtentes: q̄ tñ ſe hñt
ad eſſe ipſa ẽ: ſicut po⁹ ad actū: nō cōpatiť ſecū ꝓuationē
huius actus: q: eſſe cōſequiť formā: ⁊ nihil co:rūpiť: niſi
365 ad hoc qō amittit formā: vñ in ipſa formа non eſt po⁹ ad
367 non eſſe: ⁊ ideo huius ſubе ſunt imutabiles: ⁊ inuariabi
les: ꝑm eſſe: ⁊ hoc eſt qō diť Dio. io. c. de di. no. ꝙ ſubе
intellectuales create munde ſunt a generatione: ⁊ ab oi va
riatione: ſicut in co:pales in mäles: ſed tñ remanet in eis
duplex mutabilitas: vna ꝑm ꝙ ſunt in po⁹ ad finē: ⁊ ſic eſt
in eis mutabillitas ſꝫ electionē de bono in malū vt Dam.
diť. Alia ꝑm locū inquātū vtute ſua finita poſſunt attinge
40 re q̄dā loca q̄ ꝓtinus nō attingebāt: qō de deo dici non pōt
42 qui ſua infinitate oia loca replet: vt ſup: a dcm ē: ſic igitur
in oi creatura ē po⁹ ad mutationē: vel ꝑm eē ſubſtantiale: ſi
cut co:pa co:ruptibilia: vel ꝑm eſſe locale tñ: ſicut co:pa ce
49 leſtia vel ꝑm ordinē ad finē ⁊ applicatiōe vtutis ad diuerſa
335 ſicut in angelis: ⁊ vlr oēs creature cōiter ſunt mutabiles
ꝑm potētiā creātis: in cuius ptāte ē eē: ⁊ nō eē eaꝝ: vñ cuꝫ
deus nullo iſtoꝝ modoꝝ ſit mutabil: ꝓpꝫ ei⁹ ē oino imu
tabilē eſſe. ¶ Ad ꝓmū gō dm: ꝙ obiectio illa ꝓcedit de
eo qō ē mutabile ꝑm eē ſubale vel accidētale: ō tali. n. mo
tu pñi tractaner ūt. ¶ Ad 2m dm. ꝙ angeli boni ſup: a i
mutabilitatē eſſendi: q̄ cōpetit eis ꝑm nām hñt imutabili
tatem electionis ex diuina virtute: tñ remanet in eis muta
bilitas ꝑm locū. ¶ Ad 3m dm: ꝙ formе dñr inuariabiles
q: nō pñt eē ſubm variationis: ſubijciunť tñ variationi in
quātum ſubm ꝑm eas variatur: vnde pz ꝙ ꝑm ꝙ ſunt ſic
29 q: eis aliqd eſt: ⁊ ſic pz ſolutio ad obiecta.

¶ De eternitate dei. Queſtio X

Einde q̄riť de eternitate. ¶ Et circa hoc q̄rūť. 6. ꝓ⁰ qd
d ſit eternitas. 2⁰ vtrū deꝰ ſit etern⁹. 3⁰ vtrū eſſe eternū ſit ꝓꝓuꝫ dei. 5⁰ vt rū
eternitas differat ab eo ⁊ tpe. 5⁰ ō diia
eui ⁊ tpis. 6⁰ vtrū ſit vnū euū tantuꝫ:
ſicut eſt vnū tēpus ⁊ vna eternitas.

¶ Utrū ſi ōuenies diffinitio quā Boe. ponit. 5. de cō
ſolatiōe dicens ꝙ eternitas eſt interminabilis vite tota ſi
mul ⁊ perfecta poſſeſſio. Articulus. I

45 **Ad ꝓmū** ſic ꝓcediť. Uideť ꝙ nō ſit ꝓueniēs
diffō eternitatis: quā Boe. pōit. 5.
de cōſo. dicēs ꝙ eternitas ē interminabilis vite tota ſimul
⁊ ꝑfecta poſſeſſio. Interminabile. n. negatiue dr: negatio
nō eſt de rōne: niſi eoꝝ q̄ ſunt deficientia: qō eternitati nō
cōpetit. gō i diffōne eternitatis nō dz poni interminabile.
¶ Ꝓ. eternitas durationem quādā ſignificat: duratio autē
magis reſpicit eſſe q̄ vitā. ergo non debuit poni in diffōne
eternitatis vita: ſꝫ magis eſſe. ¶ Ꝓ. Totuꝫ dr qō hꝫ ptes
hoc autem eternitati non conuenit: cum ſit ſimplex. ergo
inconuenienter dr tota. ¶ Ꝓ. Plures dies nō pñt eſſe ſi
mul nec plura tpa: ſed in eternitate pluraliter dñr dies ⁊
tpa: dr. n. Michee. 5. Egreſſus eius ab initio a diebꝰ eter
nitatis: ⁊ ad Ro. 16. c. ꝑm reuelationē miſterij tēporibꝰ
eterni taciti. ergo eternitas nō eſt tota ſimul. ¶ Ꝓ. Totū
⁊ perfectum ſunt idē: poſito igitur ꝙ ſit tota: ſuperfluе ad
ditur ꝙ ſit ꝑfecta. ¶ Ꝓ. Poſſeſſio ad durationē nō ptinet
eternitas aūt q̄dā duratio ē. ergo eternitas nō ē poſſeſſio.
¶ Rñ⁰ dꝫ: ꝙ ſicut in cognitionē ſimplicium oꝫ nos ve
nire per cōpoſita: ita in cognitionē eternitatis oꝫ nos veniꝛ
ꝙ tēpus: quod nihil aliud eſt q̄ꝫ numerus motus ꝑm ꝓus
⁊ poſterius; cum. n. in quolꝫ motu ſit ſucceſſio: ⁊ vna ps
poſt alteram: ex hoc ꝙ numeramus ꝓius ⁊ poſterius in
motu apprehendimus tempus: qō nihil aliud ē q̄ꝫ nume
rus ꝓioris ⁊ poſterioris in motu: in eo aūt ꝙ caret motu
⁊ ſemper eodem mō ſe hꝫ: nō eſt accipere ꝓius ⁊ poſte
rius; ſicut igitur rō tpis cōſiſtit in numeratōe ꝓioris ⁊ po
ſterioris in motu: ita in apprehenſione vniformitatis eius.
quod eſt oīno extra motū: conſiſtit rō eternitatis. Itē ea dñr
tēpore menſurari: q̄ ꝓncipiū ⁊ finē hñt in tpe: vt dr in. 4.
phy. ⁊ hoc ꝛō: q: in oi eo qō mouetur ē accipere aliquod
ꝓncipiū. ⁊ aliquē finē. Qd vō eſt oīno imutabile: ſic nec
ſucceſſionē: ita nec ꝓncipiū: aut finē hre pōt. Sic ergo ex
duobus notificatur eternitas. ¶ Ꝓmo ex hoc: ꝙ id quod
eſt i eternitate eſt interminabile. i. ꝓncipio ⁊ fine carens: d
vt terminus ad vtrūq; referatur. Scōo ꝙ hoc ꝙ ipſa eter 52
nitas ſucceſſiōe caret tota ſimul exiſtens. ¶ Ad ꝑm gō dm:
ꝙ ſimplicia cōſueuerūt ꝙ negationē diffiniri: ſicut punct⁹
eſt cuius pars nō eſt: qō nō ꝛō eſt. ꝙ negatio ſit de eētia
eoꝝ: ſꝫ q: intellectus nr̄ ꝙ ꝓimo apprehendit cōpoſita in
cognitionē ſimpliciū ꝓuenire nō pōt niſi ꝙ remotionē com
poſitōis. ¶ Ad 2m dōz: ꝙ illud qō eſt vē eternū nō ſoluꝫ
eſt ens: ſed viuens ⁊ ipm viuere ſe extendit quodāmodo
ad opationē: nō aūt eſſe: ptenſio aūt durationis vī at 111
tendi ꝑm opationē magis q̄ꝫ ꝑm eſſe: vñ ⁊ tēpus ē nume
rus motus. ¶ Ad 3m dm: ꝙ eternitas dr tota. nō q: hꝫ
ptes: ſꝫ inquātū nihil ei deeſt. ¶ Ad 4m dm: ꝙ ſic deus
cū ſit inco:poreus noſtrꝛ co:poraliū metaphoꝛice in
ſcripturis noīať: ſic eternitas tota ſimul exiſtens noſtrꝛ tem
poralibus ſucceſſiuis. ¶ Ad 5m dm: ꝙ in tpe eſt duo cō
ſiderare. ſ. ipm tēpus qō ē ſucceſſiuū: ⁊ nūc tpis qō ē im
perfectū. dicit ergo tota ſimul ad remouēdū tpis. ⁊ ꝑfecta
ad excludēdū nūc tpis. ¶ Ad 6m dm: ꝙ illud qō poſſi
deť firmiter ⁊ qete hētur. ad deſignādū ergo imutabilita
ē: ⁊ indeficientiā eternitatis vſus eſt noīe poſſeſſionis.

¶ Utrum deus ſit eternus. Articulus. II.

Ad ſecundū ſic ꝓcediť. Uideť ꝙ deꝰ nō ſit
etern⁹. nihil. n. factū pōt dici ō 46
deo: ſꝫ eternitas eſt aliquid factum. Diť. n. Boe. ꝙ nunc
fluens facit tpis: nūc ſtans facit eternitatē. ⁊ Aug. diť in li.
. 83. qōnū: ꝙ deus ē acto: eternitatis. gō deus nō ē etern⁹.
¶ Ꝓ. Qd ē ante eternitatē ⁊ poſt eternitatē nō mēſurať
eternitate: ſꝫ deus eſt ante eternitatē: vt dr in li. de cāis. ⁊
poſt eternitatē. dr. n. exo. 3. ꝙ dñs regnabit i eternū ⁊ vl
tra. ergo eſſe eternū nō cōuenit deo. ¶ Ꝓ. Eternitas mē
ſura q̄dāeſt: ſed deo non cōuenit eē mēſuratum. ergo non
cōpetit ei eſſe eternū. ¶ Ꝓ. In eternitate nō ē pñs ꝓteri
tū vel futuꝝ cū ſit tota ſil: vt dcm ē: ſꝫ deo dñr i ſcriptu
ris vba pñtis tpis ꝓteriti vel futuri. ergo deus nō eſt eter 45
nus. ¶ Sꝫ ꝓ ē quod dicit athanaſius. Eternus pater: eter
nus filius: eternus. ſ. ſ. ¶ Rñ⁰ dō: ꝙ ratio eternitatis cō
ſequitur imutabilitatem: ſicut ratio temporis conſequiť
motum: vt ex dictis pz: vnde cum deus ſit maxime im
mutabilis: ſibi maxime cōpetit eſſe eternum: nec ſolum 45
eſt eternus: ſed eſt ſua eternitas: cum tamē nulla alia res 43
ſit ſua duratio: q: non eſt ſuum eſſe: deus autem eſt ſuuꝫ
eſſe vniforme: vnde ſicut eſt ſua eſſentia: ita eſt ſua eterni
tas. ¶ Ad ꝓmū ergo dm: ꝙ nunc ſtans dr facere eter
nitatem ꝑm noſtram apprehenſionem: ſicut enim cātur i
nobis apprehenſio temporis: eo quod apprehēdimus flu
xum ipſius nunc. ita cātur in nobis apprehenſio eternita
tis inquātū apprehēdimus nūc ſtans: qō aūt dicit Aug. ꝙ

deus ẽ actor eternitatis: intelligiť ŏ eternitate pticipata: eo
n. mō cōicat deus suā eternitatē aliqb⁹ quo ⁊ suā imutabi
litatē: ⁊ p b⁹ pz solō ad scōm. ¶Nā deus dr̄ eē añ eternita
tē put pticipať a subijs imaterialibus: vñ ⁊ ibidē dr̄ q⁹ in
telligētia pficať eterminati, qō ăt dr̄ in Exo. Dñs reg. in
eter. ⁊ vltra. sciēdū q⁹ eternū accipiť ibi p seculo: sic̄ hz alia
trālatio. Sic igitur dr̄ q⁹ regnabit vltra eternū. q: durat
vltra qōcūqz seculū. i. vltra q̄cūqz durationē datā. nihil ẽ
.n. aliud seculū q̄z periodus cuiuslibet rei: vt dr̄ i li. i. ŏ ce.
vel dr̄ ēt vltra eternū regnare. q: si ēt aliqd aliud semper
esset. vt motus celi fm quosdam pbos. tñ deus vltra re/
gnat. inq̄m ei⁹ regnū ẽ totū sil'. ¶Ad 3m dō: q⁹ eternitas
non est aliud q̄z ipse deus. Unde nō dī deus etern⁹: qua
si sit aliquo mō mensuratus: sz accipiť ibi rō mēsure fm
app: ehēsionē nostrā tm̄. ¶Ad 4m dōm: q⁹ vba diuerso/
rū tēpoꝝ attribuunť deo inquātū eius eternitas oia tpa
88 includit': nō q⁹ ipse variet' p pñs pteritum ⁊ futurum.
¶Utrū esse eternū sit ppz dei. Articulus. iij.

47 **Ad tertium** sic pceditˀ. Uideť q⁹ eē eternū non sit soli deo ppz. Dicit'. n.
Dan. 12. q⁹ q ad iusticiā erudiūt plurimos: erunt q̄si stel/
le in ppetuas eternitates. Nō aūt essent plures eternita/
tes si solus deus esset eternus. nōi igitur solus deus ẽ eter
nus. ¶P̄. Mat. 26. dr̄. Ite maledi. i. ig. eter. nō igitur so
lus deus est eternus. ¶P̄. Omne necessariū ẽ eternū
sed multa sunt necessaria: sicut oīa p̄ncipia demōstratōis
⁊ omnes ppositiones demōstratiue: ergo nō solus deus
est eternus. ¶Sz ō ẽ qō dicit Aug. ad Marcellā. Deus
solus est qui exordium nō hz: quicquid autem exordium
hz nō est eternū: sol⁹ ergo de⁹ ẽ etern⁹. ¶Rñ⁰ dōm: q⁹
eternitas vere ⁊ ppe in solo deo est: q: eternitas imuta/
46 bilitatem consequiť: vt ex dictis pz': solus aūt deus ẽ om
43 nino imutabil': vt est superius ostensum. Secūdū tñ q⁹ ali
44 qua ab ipso imutabilitatē pcipiūt: fm hoc aliqua ei⁹ eter/
333 nitatem pticipant'. Quedā ergo quātū ad hoc imutabili/
a tatem sortiunť a deo: qō nunq̄z esse desinūt: ⁊ fm hoc dr̄
Eccl'. primo de terra: q⁹ in eternū stat: ⁊ sic eternitas ange
lis attribui potest secundū illud psal. Illuminans tu mira
biliter a montibus eternis: quedam etiam eterna in scri/
pturis dñr pp diuturnitatem durationis: lz corruptibilia
sint: sicut in ps. dicuntur montes eterni. ⁊ Deutro. 33. ēt
dr̄. De pomis collium eternorum. Quedam autem am/
plius pticipant de ratione eternitatis inquantum habent
intrasmutabilitatem: vel fm esse: vel vlterius fm opera/
tionem: sicut angeli ⁊ beati qui verbo fruuntur: q: quan
tum ad illam visionem verbi nō sunt in scīs volubiles co
gitationes: vt dicit Aug. 15. de tri. vnde ⁊ videntes deuz
dñr hr̄e vitam eternā: fm illud Jo. 18. Hec est vita eter
na: vt cognoscant te. ¶Ad primū ergo dōz: q⁹ dñr mul
te eternitates fm q⁹ sunt multi pticipantes eternitatez ex
ipsa dei cōtēplatione. ¶Ad 2m dōm: q⁹ ignis inferni dici
tur eternus pp interminabilitatē tm̄. Est tñ in penis eorū
transmutatio fm illud Job. 24. Ad nimiū calor: ē trāsibūt
ab aqs nimiū. Un̄ i iferno nō ẽ vā eternitas: sz magis tēp⁹
fm illud ps. Erit tēpus eox in̄se. ¶Ad 3m dōm: q⁹ neces
sariū significat quendam modum veritatis. Uerū autē
fm pbm. 6. meta. est in intellectu. fm hoc igitur vera et
necessaria sunt eterna. q: sunt in intellectu eterno qui est in
tellectus diuinus solus. vnde nō sequitur q⁹ aliquid extra
deum sit eternum.

48 ¶Utrū eternitas differat ab euo ⁊ tpe. Arti. iiij.

Ad quartum sic pceditˀ. Uideť q⁹ eterni/
tas nō sit aliud a tpe ipole ẽ
.n. duas eē mēsuras durationis simul: nisi vna sit ps alteri⁹
nō. n. sunt simul duo dies: vel due hore: sz dies ⁊ hora sūt
simul. q: hora ẽ ps diei: sz eternitas ⁊ tps sūt simul: quox
vtrūqz mēsurā quādā durationis ipox tat. cū igr̄ eternitas ñ
sit ps tpis: q: eternitas excedit tps. ⁊ includit ipm: vr̄ q⁹ tē
pus sit ps eternitatis. ⁊ nō aliud ab eternitate. ¶P̄. Se/
cūdū pbm i. 4. phy. nūc tpis manet idē i toto tpe: sz hoc
vr̄ cōstituere rōnē eternitatis: q⁹ sit idē indiuisibilr̄ se hās
in toto decursu tpis. ergo eternitas est nūc tpis: sed nunc
tempoꝝ non est aliud fm subaz a tpe. ergo eternitas nō
est aliud secundum substantiam a tpe. ¶P̄. Sicut men
sura primi motus ẽ mēsura omnium motuū: vt dī in. 4.
phy. ita vr̄ q⁹ mēsura primi eē sit mēsura omnis eē: sz eter
nitas ẽ mēsura primi eē: quod est eē diuinum. ergo eterni
tas ẽ mēsura omnis esse: sed eē. rerum corruptibilium mē
suratur a tēpore. ergo tēpus vl' ẽ eternitas vel aliquid eter
nitatis. ¶Sed contra ẽ q⁹ eternitas ẽ tota simul: in tēpoꝝ
autē ẽ prius ⁊ posterius. ergo tēpus ⁊ eternitatē non esse
idē: sz huius diuersitatis rationē quidam assignauerūt ex
hoc q⁹ eternitas caret principio ⁊ fine. tempus autem hz
principium ⁊ finē: sz hec ẽ differētia p accidēs: ⁊ non p se:
q: dato q⁹ tēpus semp fuerit: ⁊ semp futurum sit fm po/
sitionem eorum qui motum celi ponunt sempiternū: ad/
huc remanebit dīa inter eternitatē ⁊ tēpus: vt dic̄ Boe.
in li. de conso. ex hoc q⁹ eternitas est tota simul: quod tpi
nō cōuenit: q: eternitas est mensura esse permanentis: tē
pus vo est mēsura motus. si tñ pdicta dīa attendať quā
tum ad mēsurata: ⁊ nō quātū ad mensuras sic hz aliaz rō
nem. q: solum illud mēsuratur tpe quod habet principiū
⁊ finem in tpe': vt dī in. 4. phy. vnde si motus celi semp
duraret tempus non mensuraret ipsum fm suā totā du/
rationē: cū ifinitū nō sit mēsurabile: sed mēsuraret q̄z cir
culationē q̄ hz p̄n⁹ ⁊ finem in tpe. ¶Potest tamen ⁊ aliaz
rōnē hr̄e ex pte istaz mensuraz si accipiať finis ⁊ p̄ncipiū
in potentia. q: etiam dato q⁹ tempus semper duret: tamē
possibile est signare in tpe ⁊ p̄incipium ⁊ finē aceipiendo
aliquas ptes ipsius: sicut dicim⁹ p̄incipiū ⁊ finez diei vel
anni: quod non contingit in eternitate. sed tamen iste dīe
cōsequūť eā q̄ est p se ⁊ p̄mo dīam p hoc q⁹ eternitas ẽ
tota simul: nō aūt tps. ¶Ad p̄m g⁹ dōm: q⁹ rō illa pcede
ret si tēpus ⁊ eternitas eēnt mēsure vni⁹ gñis qō pz eē fal
sus ex his quorū ẽ tps ⁊ eternitas mēsura. ¶Ad 2m dōz.
q⁹ nūc tpis est idē subo in toto tpe: sed dīns rōne. eo q⁹ si
cut tempus respondet motui. ita nūc tpis respōdet mobi
li. mobile est aūt idē subo i toto decursu tpis: sed dīns rō
ne inquātū est hic ⁊ ibi. ⁊ ista alternatio est motus. similit
fluxus ipsius nūc fm q⁹ alternať rōne ẽ tps. eternitas aūt
manet eadē ⁊ subo rōne. vñ eternitas nō ẽ idē quod nunc
temporis. ¶Ad 3m dōm: q⁹ sicut eternitas ẽ ppa mēsu/
ra ipsius esse: ita tps ẽ ppa mēsura motus. Unde fm q⁹
aliqō eē recedit a pmanētia essendi: ⁊ subdiť trasmutatōi:
fm hoc recedit ab eternitate: ⁊ subdiť tpi. Esse ergo rez
corruptibilū: q: ẽ trāsmutabile nō mēsurať eternitate: sz
tpe. tps. n. mēsurat nō solum q̄ trāsmutať in actu: sed que
sunt transmutabilia: vnde non solum mensurat motū: sed
etiam quietem: qui est eius quod natum est moueri. ⁊ nō
moueri. Articulus. v.

¶De dīa eui ⁊ tpis.

Ad quintum sic pceditˀ. Uidetur q⁹ euū nō
sit aliud a tpe. Dic̄. n. Aug. 8.
sup Geñ. ad lit. q⁹ deus mouet creaturā spūalem p tps.
sed euū dī eē mēsura spūaliū subaz. ergo tps non dīt ab
euo. ¶P̄. De rōne tpis est q⁹ bēat prius ⁊ posterius. de
rōne vo eternitatis est q⁹ sit tota simul: vt dictū estˀ: sz euū
nō est eternitas dī. n. Eccl'. i. q⁹ sapia eterna est ante euuz:
ergo nō ẽ totū simul. sed hz prius ⁊ posterius. ⁊ ita ẽ tps.
¶P̄. Si in euo nō est prius ⁊ posterius: sequiť q⁹ in eui
ternis nō dīat esse vel fuisse: vel futurum eē: cū igitur sit
impossibile euiterna nō fuisse. sequiť q⁹ ipossibile sit ea nō
futura esse: quod falsum est. cū deus possit ea reducere in
nihilū. ¶P̄. Cū duratio euiternox sit infinita ex pte post:
si euū sit totū simul: segť q⁹ aliqō creatū sit infinitū in actu:
quod est impossibile: nō igitur euū dīt a tpe. ¶Sz ō ẽ qō
dicit Boe. q tps ab euo ire iubes. ¶Rñ⁰ dōz: q⁹ euū dīt
a tpe: ⁊ ab eternitate sicut medīū extīs inter illa: sed hoc
dīaz aliqui sic assignāt dicētes q⁹ eternitas p̄n⁹ ⁊ fine ca/
ret. Euū hz p̄ncipiū: sz nō finē. tps aūt hz p̄ncipiū ⁊ finem
sed hec dīa ẽ p accīs: sic supra dictū estˀ. q: si etiam semp
euiterna fuissent. ⁊ semp futura essent: vt aliqui ponūt: vl
etiā si q̄qz deficerēt qō deo possibile esset adhuc euū di/
stinguereť ab eternitate ⁊ tpe. Alij vo assignāt dīaz inter

hec tria p hoc q̄ eternitas nō hz p̄ius ⁊ posteri⁹: tp̄s aūt hz p̄i⁹ ⁊ posteri⁹ cū inouatōe ⁊ veteratiōe. euū hz p̄us ⁊ posteri⁹ sine inouatiōe ⁊ veteratiōe: sz h̄ pō iplicat ꝺicto ria: qꝺ qꝺē manifeste apparet: si innouatio ⁊ veteratio re/ ferant ad ipaz mēsurā. cū. n. p̄us ⁊ posteri⁹ duratiōis nō possit eē simul. si euū hz p̄ius ⁊ posteri⁹: oz q̄ p̄ior pte eui recedēte posterior de nouo adueniat: ⁊ sic erit inoua/ tio in ipso euo siē in tpe. si vō referat ad mēsurata. adhuc segat inconueniēs, ex hoc. n. res tpalis inueterat tpe: q̄ ha/ bet eē trāsmutabile: ⁊ ex trasmutabilitate mēsurati ē p̄us non sit inueterabile nec innouabile: hoc erit: quia esse eius est trasmutabile. mēsura ergo eius nō hēbit p̄ius ⁊ po/ steri⁹. Est ergo dōm: q̄ cū eternitas: sit mēsura eē pmanē tis: sm q̄ aliquid recedit a pmanētia essendi: sm hoc rece dit ab eternitate: qꝺā aūt sic recedūt a pmanētia eēndi: q̄ esse eoz ē subm trāsmutatiōis: vel in trāsmutatiōe cōsistit: ⁊ hmōi mēsurātur tpe: sicut oīs motus. ⁊ ēt eē oīum cor/ ruptibiliū: qꝺā vō recedūt minus a pmanētia eēndi. q: eē eoz: nec i trāsmutatiōe ꝓsistit: nec ē subm trāsmutationis tñ hñt trasmutatiōez adiūctā: vel i actu: vel i potētia: sicut pateī corporibus celestibus: quorum eē subale ē itrāsmu tabile: tamen esse intransmutabile habet cum transmuta trāsmutabil cū trasmutabilitate sm electionē: quātū ad eoz nām ptinet: ⁊ cū trāsmutabilitate itellectinaz ⁊ af fectionū: ⁊ locoz suo mō. ⁊ iō hmōi mēsurātur euo. qꝺ ē mediū iter eternitatē ⁊ tp̄s: eē aūt qꝺ mensurat eternitas nec est mutabile: nec mutabilitati adiūctū: sic ergo tēpus hz p̄ius ⁊ posterius. euū aūt nō hz i se p̄ius ⁊ posterius sed ei cōiūgi p̄ñt. eternitas aūt nō hz p̄ius neq̄ posteri⁹: neq̄ ea ꝓpatiē. Ad p̄m g⁹ dōm: q̄ creature spūales q̄z tū ad affectiōes ⁊ itelligētias i q̄bus ē successio mēsurant tpe: vñ ⁊ aug. ibidē dicē q̄ p tp̄s moueri ē p affectiōes mo ueri. Quātū vō ad eoz eē nāle mēsurāt euo: sz quatū ad visionē glorie pticipāt eternitatē. Ad 2m dōm: q̄ euuz est totū simul: nō tñ est eternitas. q: cōpatiē secū p̄ius ⁊ posterius. Ad 3m dōm: q̄ in ipso esse angeli in se cōsi/ derato nō ē dīa pteriti ⁊ futuri: sz solū sm adiūctas mu/ tatiōes. sed qꝺ dicimus angelū esse vel fuisse vel futurū eē: dīt sm acceptionē itellectus nfi q accipit eē angeli per cōparationē ad diuersas ptes tp̄is. ⁊ cū dicit angelum vl' fuisse supponit aliqd cū quo ei⁹ oppositū nō subdit diui/ ne potētie. cū vō dicit futurū esse nōdū supponit aliquid. Unde cū eē ⁊ nō esse angeli subsit diuine potentie absolu te ꝓsiderādo pōt de⁹ facere: q̄ eē angeli nō sit futurū: tñ n̄ pōt facere q̄ nō sit dū ē. vl' q̄ nō fuerit postq̄ fuit. Ad 4m dōm: q̄ duratio eui ē infinita. q: n̄ finiē tpe: sic āt eē ali/ qꝺ creatū infinitū. qꝺ n̄ finiaē quodā alio: n̄ ē incōueniēs.

¶ Utrū sit vnū euū tñ. Articulus. vj.

Ad sextū sic ꝓcediē. Uī q̄ n̄ sit tñ vnuz euuz. Dī. n. i apoch: yphis esdre. Mlaestas ⁊ ptās euoz ē apud te dñe. ¶ Ꝑ. Diuersoz generū diuerse sūt mēsure: sz q̄ꝺā euiterna sunt i genere corpoza liū. s. corpa celestia: q̄ꝺā vō sunt spūales sube. s. angeli. nō ergo ē vnū euū tñ. ¶ Ꝑ. Cū euū sit nomē duratōis: quo rū ē vnū euū: ē vna duratio: sz nō oīum euiternoz est vna duratio: q: q̄ꝺā post alie eē icipiūt vt maxime pz i aiab⁹ humanis: nō ē ergo vnū euū tñ. ¶ Ꝑ. Ea q̄ nō depēdāt abinuicē nō videē hīe vnā mēsurā duratōis. pp hoc. n. oīum tpaliū vī eē vnū tp̄s. q: oīum motuū quodāmō cā est p̄m⁹ mot⁹: q p̄ius tpe mēsurat: sed euiterna nō depē dent abinuicē: q: vnus angelus nō ē cā alterius. nō g⁹ est vnū euū tñ. ¶ Sz ꝟ. euū est simplicius tpe ⁊ ꝓpinqui⁹ se hīs ad eternitatē: sed tp̄s est vnū tñ. ergo multo ma/ gis euū. ¶ Rñ⁹ dōz: q̄ circa hoc ē duplex opinio. Qui ꝺā. n. dicūt q̄ est vnū euū tñ: qꝺā q̄ multa. Quod autez horum verius sit oz cōsiderare ex cā vnitatis tp̄is. In co/ gnitionē. n. spūaliū p corpalia deuenimus⁹. dicūt āt qꝺaz esse vnū tp̄s oīum tpaliū pp hoc q̄ ē vnus numerus om niū numeratoz: cū tp̄s sit numerus sm pbm: sed hoc nō sufficit: q: tp̄s nō ē numerus. vt abstract⁹ extra nume/ ratū: sed vt in numerato existēs aliogn nō eēt ꝓtinuus: q: 10. vlne pānī ꝓtinuitatē hīt nō ex numero: sz ex numera to. Numerus aūt in numerato existēs nō ē idē oīum: sed diuersus diuersoz: vnde alij assignāt cām vnitatis tēporis. ex vnitate eternitatis. q̄ ē p̄n⁹ oīs duratiōis: ⁊ sic oēs du/ rationes sunt vnū: si cōsideret eoz p̄n⁹. Sunt vō multe si cōsideret diuersitas eoz q̄ recipiūt duratiōem ex influxu p̄mi ꝓncipij. Alij vō assignāt cām vnitatis tp̄is ex pte mate rie p̄me q̄ ē p̄mū subm motus cuius mēsura est tp̄s: sed neutra assignatio sufficiēs vī. q: ea q̄ sunt vnū ꝓncipio vel subo: ⁊ maxime remoto nō sunt vnū simplr: sed sm qd: ergo vna est rō vnitatis tp̄is vnitas p̄mi motus sm quez cū sit simplicissimus oēs alij mensurant: vt dī in. 10. me/ taphy. sic ergo tēpus ad illū motū cōparat nō solū vt mē surātū ad mēsurā: sed etiā vt accidēs ad subm. ⁊ sic ab eo recipit vnitatem: ad alios aūt motus cōparat solū: vt mē sura ad mēsuratū. vnde sm eoz multitudinē nō multipli/ catur. q: vna mensura sepata multa mensurari p̄st. Hoc igitur habito sciendum q̄ de subijs spūalibus duplex fuit opinio. Quidā. n. dixerūt q̄ oīa ꝓcesserunt a deo i quadā equalitate: vt Orige. dixit⁹: vel ēt multe eaz: vt qꝺā posue runt⁹: Alij vō dixerunt q̄ oēs sube spūales ꝓcesserūt a deo quodā gradu ⁊ ordine: ⁊ hoc vī sentire Dīo. q dicit. 10. c. ce. hierar. q̄ inter subas spūales sunt p̄me. medie. ⁊ vlti me. ēt in vno ordine angeloz⁹: sm igitur p̄mā opinionez necesse est dicere q̄ sunt plura eua sm q̄ sunt plura eui/ terna p̄ima equalia: sm aūt secūdā opinionē oz dicere q̄ sit vnū euū tñ: q: cū vnūqōq̄ mēsuret simplicissimo sui generis: vt dī in. 10. meta. oz q̄ esse oīum euiternoz men suret esse p̄mi euiterni: qō tāto ē simplicius quāto p̄i⁹. q: secūda opinio verior est: vt infra ostendet⁹: cōcedim⁹ ad p̄esens vnū eē euū tñ. Ad p̄m ergo dōm. q̄ euum aliqñ accipit⁹ p seculo: qō est periodus duratiōis alicuius rei. ⁊ sic dī multa eua: sic multa secula. Ad 2m dōm: q̄ licet corpora celestia ⁊ spūalia differāt in genere nature tamen cōueniunt in hoc q̄ hīt eē intrāsmutabile: ⁊ sic mē surant eua. Ad 3m dōm: q̄ nec oīa tpalia simul incipi/ unt: ⁊ tñ oīum est vnū tp̄s pp p̄mū qō mēsurat tēpore ⁊ sic oīa euiterna hīt vnū euū pp p̄mū ēt si nō oīa simul incipiant. Ad 4m dōz: q̄ ad hoc q̄ aliqua mensurentur per aliquod vnū: nō regrit⁹ q̄ illud vnū sit cā omnium eo rum: sed q̄ sit simplicius.

¶ De vnitate diuina. ¶ Questio xj.

Post p̄missa cōsiderādū ē de diui nitate vnitate. ¶ Et circa hoc q̄runt⁹ q̄tuor. p⁹ vtrū vnū addat aliqd supra ens. 2⁹ vtrū opponantur vnum ⁊ multa. 3⁹ vtrum deus sit vnus. 4⁹ vtrum sit maxime vnus.

¶ Utrum vnū addat aliqd supra ens. Arti. i.

Ad p̄mū sic ꝓcediē. Uideē q̄ vnū addat ali qd supra ens. Omne. n. quod ēī ali quo genere determinato se hz ex additiōe ad ens: qō cir/ cuit oīa genera: sz vnū ē in genere determinato: est. n. p̄n cipiū numeri: q ē spēi quātitatis. ergo vnū addit aliqd su/ pra ens. ¶ Ꝑ. Quod diuidit aliqō cōe se hz ex additione ad illud: sz ens diuidit⁹ p vnū ⁊ multa. ergo vnū addit ali quid supra ens. ¶ Ꝑ. Si vnū nō addit supra ens: idē eēt dicere vnū ⁊ ens: sed nugatorie dī ens: ens ergo nugato/ rie esset dicere ens vnū. qō falsum est: addit igitur vnum supra ens. ¶ Sed ⁊ ē qō sticit Dīo. vlti. c. de dī. no. Nihil ē exīstiū nō pticipās vnū: qō nō esset si vnū adderet su pra ens: quod contraheret ipsum. ergo vnū non habet se ex additione ad ens. ¶ Rñ⁹ dōm q̄ vnū nō addit supra ens rem aliq̄: sed tñ negationem diuisionis: vnum. n. ni/ hil aliud significat q̄ ens indiuisum: ⁊ ex hoc ipso apparet q̄ vnū cōuertitur cū ente. Nā oē ens: aut est simpler: aut cōpositum: quod autem est simpler est indiuisum ⁊ actu ⁊ potentia. quod autem est cōpositum non habet esse q̄ diu ptes eius sunt diuise: sed postq̄ constituūt ⁊ cōponūt ipm cōpositū: vnde manifestū est: qō esse cuiuslibet rei cō sistit in indiuisione: ⁊ idē ē q̄ vnūqōq̄ sicut custodit suum

esse. ita custodit suã vnitatẽ. ¶ Ad ꝓmũ gº dõz: q gdã pu
tates idẽ eẽ vnũ qõ quertiꝫ cũ ente ⁊ qõ ẽ ꝑncipiũ nume
ri: diuisi sunt in ꝫrias põnes. ¶ Pitagoras. n. ⁊ ¶ Plato videꝫ
tes q vnũ qõ quertiꝫ cũ ente: nõ addit aliq̃ rẽ supa ens
ſz significat subam entis: put ẽ indiuisa. existimauerũt sic se
hẽ de vno qõ ẽ ꝑncipiũ numeri: ⁊ q numerus cõpo
nitꝫ ex vnitatib⁹: crediderũt q numeri eẽnt sube oĩum re
rum. ¶ Ecõtrario aũt Auicẽna cõsideãs q vnũ ẽ ꝑncipiuz
numeri addit aliquã rẽ supa subam entis. alias numerus
ex vnitatibus cõpos⁹ nõ eẽt spẽs quantitatis: credidit q
vnũ qõ quertiꝫ cũ ente: addat rẽ aliquã sup subam entis:
sicut albũ supa hoiem: sed hoc manifeste falsum ẽ. q: q̃lz
res est vna p suã subam. Si. n. p aliqd aliud esset vna q̃lz
res. cũ illud iterũ sit vnũ: si eẽt ite⁹ vnũ p aliqõ aliud esset
a abire in infinitũ. Vñ stãdũ ẽ i ꝑmo^c. Sic igitꝫ dõm est q
29 vnũ qõ cõuertiꝫ cũ ente: nõ addit aliq̃ rẽ supa ens^c: sed
a vnũ qõ ẽ ꝑncipiũ numeri addit aliqd supa ens ad gen⁹
33 quãtitatis ptinẽs. ¶ Ad 2^m dõz: q nihil phibet id qõ est
vno mõ diuisum eẽ alio mõ indiuisum: sicꝫ qõ est diuisum
numero ẽ indiuisum fm spẽm. ⁊ sic cõuenit aliqd esse vno
mõ vnũ alio mõ multa: sed tñ si sit indiuisum simpliciter
vel q: ẽ indiuisum fm id qõ ptinet ad essentiã rei lz sit di
uisum quãtũ ad ea q̃ sunt extra essentiã rei: sicꝫ qõ ẽ vnum
subo: ⁊ multa fm accidẽtia: vel q: ẽ indiuisum in actu: ⁊ di
uisum i potẽtia. sicꝫ qõ ẽ vnũ toto: ⁊ multa fm ptes: hmõi
erit vnũ simplr ⁊ multa fm qd. si vo aliqd ecõuerso sit in
diuisum: fm qd ⁊ diuisum simplr: vtpote q: ẽ diuisuz ſz
essentiã: ⁊ indiuisum fm rõnẽ: vl fm ꝑncipiũ siue causam
erũt multa simplr. ⁊ vnũ fm qd: vt q̃ sunt multa numero
⁊ vnũ spẽ: vl vnũ ꝑncipio: sic igr ens diuidit p vnũ ⁊ mul
175 ta^c: quasi p vnũ simplr ⁊ multa fm qd. ¶ Aã ⁊ ipsa multi
tudo nõ cõtineret sub ente: nisi ptineret aliq̃ mõ sub vno
Dicit. n. Dio. vlt. c. de di. no. q nõ ẽ multitudo nõ ptici
pans vno: sed q̃ sunt multa ptibus sunt vnũ toto: ⁊ q̃ sũt
multa accidẽtibus sunt vnũ subo: ⁊ q̃ sunt multa numero
sunt vnũ spẽ: ⁊ q̃ sant spẽbus multa sunt vnum genere: et
q̃ sunt multa ꝓcessibus sunt vnũ ꝑncipio. ¶ Ad 3^m dõm
q ideo non est nugatio cũm dicitur ens vnum: q: vnum
addit fm rationem supa ens.

¶ Utrũ vnũ ⁊ multa opponant^e. Articulus. ij.

25 **Ad secundũ** sic ꝓcedit. Ur q vnũ ⁊ multa
nõ opponãtur. ¶ Nullũ. n. oppo
b situ m ꝓdicatur de opposito: sed oĩs multitudo ẽ quodã
51 modo vnũ: vt ex ꝓdictis ꝑz^c. ergo vnũ nõ opponit multi
tudini. ¶ Ꝑ. ¶ Nullũ oppositũ cõstituit ex uno opposito
sed vnũ cõstituit multitudinẽ. gº nõ opponit multitudini.
¶ Ꝑ. Unũ vni est oppositũ: sed multo opponit paucuz
ergo nõ opponit ei vnũ. ¶ Ꝑ. Si vnũ opponit multitu
dini. opponit ei sicut indiuisum diuiso. ⁊ sic opponet ei
vt ꝓuatio habitui: hoc aũt vi incõueniẽs. q: segr q vnũ
sit posterius multitudine: ⁊ diffiniat ꝑ eã: cũ tñ multitu
do diffiniat ꝑ vnũ: vnde erit circulus in diffõne: qõ est in
conueniens. non ergo vnũ ⁊ multa sunt opposita. ¶ Sed
cõtra. Quoz rõnes sunt oppositę: ipsa sunt opposita: sed
rõ vnius ꝙsistit in indiuisibilitate. rõ vo multitudinis diui
sionẽ ptinet. ergo vnũ ⁊ multa sunt opposita. ¶ Rñ^o dõz
q vnũ opponit multis: sed diuersimode: nã vnũ quod ẽ
ꝑncipiũ numeri opponit multitudini: q̃ ẽ numer⁹: vt mẽ
sura mẽsurato: vnũ. n. hz rõnẽ ꝓme mẽsure. ⁊ numerus
est multitudo mẽsurata per vnũ: vt ꝑz ex. 10. meta. vnuz
vo qõ quertiꝫ cũ ente opponit multitudini ꝑ modũ ꝓ
nationis: vt indiuisum diuiso. ¶ Ad ꝑm gº dõz: q nulla ꝓ
110 natio tollit totaliter eẽ. q: ꝓuatio est negatio in subo ſz ptez^e
ſz tñ oĩs ꝓuatio tollit aliqd esse: ⁊ iõ in ente rõne sue cõsti
tutis accidit q ꝓuatio entis fundat in ente: qõ nõ accidit in
ꝓuationibus formaz spẽaliũ: vt visus vel albedinis: vel
alicuius hmõi. ⁊ sic est de ente. ita ẽ de vno ⁊ bono. quod
quertiꝫ cũ ente: nã ꝓuatio boni fundat in aliquo bono. ⁊
similiter remotio vnitatis fundat in aliquo. vno ⁊ exinde
254 cõtingit q multitudo ẽ quoddã vnũ: ⁊ malũ ẽ quoddam
bonũ. ⁊ nõ ens ẽ quoddã ens^e. nõ tñ oppositũ ꝓdicat de
opposito: q: alterz hoz ẽ simplr ⁊ alterz fm qd: qõ. n. fm
qd ẽ ens: vt ín po^a: ẽ nõ ens simplr. i. actu: vel qõ est ens
simplr in genere sube: ẽ nõ ens fm qd quãtũ ad aliqõ eẽ
accidẽtale. Siꝫ ergo qõ ẽ bonũ fm qd ẽ malũ simplr: vl
ecõuerso. ⁊ siꝫ qõ ẽ vnũ simplr ẽ multa ſz qd ⁊ ecõuerso.
¶ Ad 2^m dõz. q duplex ẽ totũ: qõdã homogeneũ quod
cõponit ex similibus ptibus. qõdã vo etherogeneũ: qõ
cõponit ex dissimilib⁹ ptib⁹. Jn quoꝫ ãt toto hõgeneo to
tũ cõstituit ex ptib⁹ hñtib⁹ formã totꝫ: sicꝫ q̃lz ps aq̃. ⁊ tal
est cõstitutio cõtinui ex suis ptib⁹. Jn quoꝫ aũt toto ethe
rogeneo q̃lz ps caret forma totius: nulla. n. ps domus est
domus. nec aliqua pars hois est hõi: ⁊ tale totũ ẽ multitu
do: inquãtũ ergo pars eius nõ hz formã multitudinis cõ
ponit multitudo ex vnitatib⁹: sicut dom⁹ ex nõ domib⁹.
nõ q vnitates constituant multitudinẽ fm id qõ habent
de rõne indiuisionis: put opponit multitudini: ſz ſz hoc
q hñt de entitate: sicut ⁊ ptes domus constituunt domũ.
per hoc q sunt quedaz corpora: nõ p hoc q sunt ñ dom⁹.
¶ Ad 3^m dõz: q multũ accipit dupliciter. Uno mõ absolute
⁊ sic opponitur vni. Alio mõ fm q importat excessũ quẽ
daz. ⁊ sic opponit pauco: vñ p^oo duo sunt multa. ñ ãt 2°.
¶ Ad 4^m dõm: q vnũ opponit ꝓuatiue multis inquã
tum in rõne multoz ẽ q sunt diuisa. Unde oz q diuisio sit
ꝓius vnitate: nõ simplr: ſz fm rõnẽ nre apprehẽsionis^e:
adprehẽdimus. n. simplicia p cõposita: vñ diffinim⁹ pun
ctũ cui⁹ ps nõ ẽ^c: vel pn^m linee. sed multitudo ẽt fm rõnẽ
cõsequẽter se hz ad vnũ. q: diuisa nõ intelligimus hñe rõ
nẽ multitudinis: nisi p hoc q vtriq̃ diuisoz attribuimus
vnitatẽ: vñ vnũ ponit in diffõne multitudinis. nõ aũt mul
titudo in diffõne vnius: sed diuisio cadit in intellectu ex ip
sa negatione entis: ita q ꝓmo cadit in intellectu ens^c. Se
cundo q hoc ens nõ est illud ens. ⁊ sic secũdo apprehen
dimus diuisionẽ. 3º vnum. 4º multitudinem.

¶ Utrũ deus sit vnus. Articulus. iij.

Ad tertiũ sic ꝓcedit. Uidet q de⁹ nõ sit vn⁹.
Dicit. n. i. ad Loz. 8. Siquidẽ sunt
dij multi: ⁊ dñi multi. ¶ Ꝑ. Unũ qõ ẽ ꝑncipiũ numeri ñ
põt ꝑdicari ỗ deo: cũ nulla quãtitas ỗ deo ꝑdicet. sil⁹ nec
vnũ qõ cõuertiꝫ cũ ente. q: ꝑportat ꝓuationẽ ⁊ oĩs ꝓuatio
ĩperfecto est: q̃ deo nõ cõpetit: nõ est igitur dõz q de⁹ sit
vnus. ¶ Sz ẽ qõd dr Exo. 20. Audi israel dñs deus tu⁹
deus vnus est. ¶ Rñ^o dõm: q deũ esse vnũ ex tribus
demõstrat^e. ¶ Primo quidẽ ex eius simplicitate. Ad anise
stum est enim q illud vnde aliquod singulare est hoc ali
quid nullo modo est multis cõicabile: illud. n. vnde sortes
est hõ multis cõicari põt: ſz id vñ ẽ hic hõ nõ põt cõicari
nisi vni tñ^e: si g⁹ sor. per id esset hõ per qõ est hic hõ: sicꝫ ñ
põt esse plures sortes. ita nõ põt esse plures homines: hõ
autez cõuenit deo: nã ipse deus ẽ sua nã: vt supra ostũz ẽ
Scõm igitꝫ idẽ est deus. ⁊ hic de⁹: ipossibile est igitꝫ esse
plures deos. Secũdo vo ex infinitate eius pfectiõis. Ostẽ
sum est. n. supra^c: q deus cõprehendit in se totam pfectio
nem essendi. si ergo essent plures dij oporteret eos differe
re in aliquo. aliquid ergo conueniret vni quod non conue
nit alteri. ⁊ sic ille in quo esset ꝓuatio non esset simpli
citer perfectus. si aũt hoc esset perfectio alteri eoz deesset
ipossibile ẽ ergo eẽ plures deos: vñ ⁊ antiq phi q̃si ab ipa
coacti vitate ponẽtes ón^m infinitũ: posuerũt vnũ tñ ꝑnci
piũ. ⁊ ab vnitate mũdi. Oĩa. n. q̃ sunt inueniũt eẽ ordina
ta adinuicẽ: dũ q̃dã qbusdã deseruiũt: q aũt diuersa sunt:
ĩ vnũ ordinẽ nõ cõueniret nisi ab aliq̃ vno ordinaret^e. Unde
lius. n. multa reducũt in vnũ ordinẽ p vnũ: q̃s p multos^e
q: per se vnius vnum est cã. ⁊ multa nõ sunt cã vnius nisi
ꝑ accidẽs: inquãtũ. s. sunt aliquo mõ vnũ. Cũ igitꝫ illud qõ
est ꝓmum sit pfectissimũ: ⁊ per se non per accidens oz
q ꝓmũ reducẽs oĩa ĩ vnũ ordinẽ sit vnũ tñ. ⁊ hoc ẽ de⁹.
¶ Ad ꝓmũ ergo dõz: q dñr dij multi fm errorẽ quo
rũdã: q multos deos colebant existimantes planetas ⁊ ali
as stellas esse deos. vel etiam singulas ptes mundi. vnde
subdit. Nobis aũt vnus deus tẽ. ¶ Ad 2^m dõm: q vnũ
fm q est ꝑncipiũ numeri nõ ꝑdicat de deo: sed solũ de
bis que hñt esse in mã^c. vnũ. n. quod est ꝓncipiũ nume
ri est de genere mathematicorum. qui hñt esse in mã: sed

sunt fm rōnē a mā abstracta: vnū vo q̄ q̄uertit cū ente ē quoddā metaphysicū: qō fm eē nō dependet a mā: ⁊ licet in deo nō sit aliqua p̄uatio: tñ fm modū appꝛehēdēdi nr̄e nō cognoscit a nobis nisi p modū p̄uationis ⁊ remotionis. ⁊ sic nihil p̄hibet aliq̄ p̄uativa dicta de deo p̄dicari: sic qō est incoꝛpoꝛeus infinit⁹. ⁊ sil⁹ de deo dr̄ q̄ sit vnus.

¶Utrū deus sit maxime vnus. Articulus. iiij.

Ad quartum sic p̄cedit. Videtur q̄ de⁹ nō sit maxie vn⁹. Unū.n.dr̄ ꝺz p̄uationē diuisionis: sz p̄uatio nō recipit magis ⁊ min⁹. g⁹ de⁹ nō dr̄ magis vn⁹ q̄z alia q̄ sunt vnuz. ¶Ꝑ. Nihil vr̄ esse magis indiuisibile q̄z id qō ē indiuisibile actu ⁊ po⁹: cuiusmodi ē p̄ncip⁹ ⁊ vnitas: sz itē dr̄ aliqd magis vnū iquā tū ē idiuisibile. g⁹ ñ ē magis vnū q̄z vnitas ⁊ p̄ncip⁹. ¶Ꝑ. Qd ē p essentiā bonū: ē maxime bonū. g⁹ qd ē p eēntiam suā vnū ē maxie vnū: sz oē ens ē vnū p suā eēntiā⁽ᶜ⁾: vt patz p p̄m.i.4.meta. g⁹ oēs ens ē maxie vnuz. de⁹ igit̄ non ē magis vnuz q̄z alia entia. ¶Sz ꝑ ē qō dicit Boe. q̄ inter oia q̄ vnum dr̄ arcem tz vnitas diuine trinitatis. ¶Rñ⁹ dicēdū: q̄ cuz vnuz sit ens indiuisum: ad hoc q̄ aliqd sit maxime vnuz: oꝛ q̄ sit⁹ ⁊ maxie ens: ⁊ maxie indiuisuz: vtrū q̄z ät cōpetit de deo: ē. n. maxie ens iquātū ē ñ hns aliqd esse determinatū p aliq̄z nāz cui adueniat: sz ē ipm eē subsistēs oibus modis ideterminatuz⁽ᵉ⁾. Est autē maxie indiuisum inquātuz: neq̄z diuidit̄ actu: neq̄z potēcia: fm quēcūq̄z modū diuisionis cuz sit oibus modis simplex: ut supꝛa ostēsum ē⁽ᵉ⁾: vñ manifestuz ē q̄ de⁹ ē maxie vn⁹. ¶Ad p̄mū ergo dicēdum: q̄ sz p̄uatio fm se nō recipiat magis ⁊ min⁹. tñ fm q̄ ei⁹ opposituz recipit magis ⁊ min⁹: ēt ipsa p̄uatio dr̄ fm magis ⁊ min⁹⁽ᵉ⁾: fm igit̄ q̄ aliqd ē magis diuisum uel diuisibile: uel minus. uel nullo mō. fm hoc aliqd dr̄ magis ⁊ min⁹. uel maxie vnū. ¶Ad 2ᵐ dicēdum: q̄ punctus ⁊ vnitas q̄ ē p̄ncip⁹ numeri nō sunt maxie entia: cuz nō habeāt eē nisi i subo aliq̄. vñ neutruz eoꝛ ē maxie vnū. sic ē.n. subm nō ē maxie vnuz pp diuersitatē accētis ⁊ subi. ita nec accēs. ¶Ad 3ᵐ dicēdum: q̄ sz oē ens sit vnuz p suā subaz nō tñ se hz equaliꝛ suba cuiuslz ad cānduz vnitatē. q⁹ suba quoꝛundā ē ex multis cōpositā: quoꝛundā vo non.

¶Uno modo de⁹ cognoscat a nobis. ¶Qō. xij.

Ulā in superioꝛib⁹ ꝓsideratum⁹ qualiꝛ deus sit fm seip̄z restat ꝓsideādaz qualiꝛ sit i cognitione nr̄a. i. quō cognoscat a creaturis. ¶Et circa hoc q̄runt̄. 13. p⁹ vtruz aliqs intellect⁹ creat⁹ possit videre eēntiā dei. 2⁹ utruz dei essentia videat ab intellectu p aliq̄z spēm creatā. 3⁹ utrū oculo coꝛpeo dei eēntia possit videri. 4⁹ utrū aliq̄ suba intellectual' creata ex suis nālib⁹ sufficiēs sit videre dei eēntiā. 5⁹ utruz intellect⁹ creat⁹ ad videndū dei eēntiā indigeat aliquo lumine creato. 6⁹ vtrū aliqs intellect⁹ creat⁹ possit cōpꝛehendere dei essentiā. 8⁹ vtrū intellectus creat⁹ videꝫ dei essentiā oia in ipsa cognoscat. 9⁹ vtrū ea q̄ ibi cognoscit p aliquas similitudines cognoscat. 10⁹. vtrum simul cognoscat omnia que in deo videt. 11⁹ vtrū in statū huius vite possit aliqs hō essentiā dei videre. 12⁹ vtrū p rōnē nālē deū i hac vita possumus cognoscere. 13⁹ vtrū supꝛa cognitionē nālis rōnis sit in p̄nti vita aliqua cognitio dei per gratiam.

¶Utrū aliquis intellectus creatus possit deum videre per essentiam. Articulus. i.

Ad p̄mū sic p̄cedit. Videt̄ q̄ nullus intellectus creat⁹ possit deū p eēntiā videre. Chriſto.n. sup Jo. exponēs illud qō dr̄ Jo. 1. Deū nemo vidit vnq̄z. sic dic̄. Jpm qō ē de⁹: nō solū ꝓphete: sed nec angeli viderūt: nec archāgeli. Qd.n. creabilis ē natus qualiꝛ videre poterit qō increabile ē? Dio. ēt. i. c. ō di. no. loquēs de deo dicit. Neq̄z sensus ē ei⁹: neq̄z fantasia: neq̄z opinio: nec rō: nec scia. ¶Ꝑ. Oē infinitū iquātū hmōi est ignotū: sz de⁹ ē infinit⁹: vt supꝛa ostēsuz ē⁽ᵉ⁾: g⁹ ē fm se ignotus. ¶Ꝑ. Intellect⁹ creatus ñ ē cognoscitiu⁹ nisi existētiū p̄mū. n. qō cadit i appꝛehēsione intellect⁹ ē ens: sz de⁹ non est exñs: sz supꝛa exñtia. vt dic̄ Dio. g⁹ nō ē itelligibil': sz ē supꝛa oēm itellectū. ¶Ꝑ. Cognoscētis ad cognitū oꝛ esse aliq̄z ꝓpoꝛtionē: cū cognitū sit pfectio cognoscentis: sz nulla ē ꝓpoꝛtio itellectus creati ad deū. q⁹ i ifinitū distāt. ergo intellect⁹ creatus nō pōt videre eēntiā dei. ¶Sz ꝑ est qō dr̄. 1. Jo. 3. Uidebimus eū sicuti. ¶Rñ⁹ dicēdum: q̄ cū vnū qōq̄z sit cognoscibile fm q̄ ē i actu. deus q̄ ē actus purus absq̄z oi pmixtiōe potēcie; q̄ztū i se ē maxie cognoscibil'ē: sz qō ē maxie cognoscabile i se. alicui itellectui cognoscibile ñ est pp excessum itelligibil' supꝛa itellectū. sic sol q̄ ē maxie visibil' videri ñ pōt a vesptiliōe pp excessuz luminis. Hoc igit̄ attēdētes qdā posuerūt q̄ nullus itellectus creat⁹ eēntiam dei videre pōt: sed hoc icōueniēter dr̄. Cū.n. vltima hois btitudo i altissima ei⁹ opatiōe cōsistat: q̄ ē opatio intellectus⁽ᵉ⁾: si nūq̄z essentia dei videre pōt itellectus creat⁹: vel nūq̄z beatitudinē obtinebit: vel i alio eius beatitudo cōsistet q̄z in deo: qō ē alienū a fide. Jntn̄.n. vnūq̄q̄z pfectū ē iquātū ad suū p̄n̄m attingit. silr̄ ēt ē ꝓpter rōnē. iest .n. boi nāle desideriū cognoscēdi cām⁽ᵉ⁾: cū ituet⁽ᵉ⁾ effectū: ⁊ ex hoc ad miratio i hoib⁹ cōsurgit. Si igit̄ itellect⁹ rōnalis creature ptingere nō possit ad p̄mā cām rex: remanebit inane desideriū nature⁽ᵉ⁾: vñ simplr̄ ꝓcedēdū ē q̄ bti di eēntiā videāt. ¶Ad p̄m⁹ g⁹ dicēdum: q̄ vtraq̄z auctoꝛitas loqtur de visione cōꝓhēsionis: vt p̄mittit Dio. īmediate añ v̄ba ꝓposita dicēs. Oibus ipse ē vlr̄ incōꝓhensibil'. ⁊ nec sensus ē ⁊c. Et Chꝛyso. paꝛ post v̄ba p̄dicta subdit notio nē. ē dic̄ certissimā p̄ris ꝓsiderationē. ⁊ cōꝓhēsionē tātaz quātā p̄ hz de filio. ¶Ad 2ᵐ dicēdum: q̄ finitū qō se tenet ex pte materie nō pfectē q̄ formā ignotū ē fm se⁽ᵉ⁾: q⁹ oīs cognitio ē p formā. sz ifinitū qō se tenet ex pte forme non limitate p mām ē fm se maxie notū. sic aūt deus ē ifinitus ⁊ nō p̄mo mō vt ex supꝛadictis pz⁽ᵉ⁾. ¶Ad 3ᵐ dicēdum: q̄ deus nō. sic dr̄ nō exñs q̄si nullo mō sit exñs: sz q⁹ ē supꝛa oē exñs: iquātū ēssuū eē. Uñ ex hoc nō seq̄t q̄ nullo mō possit cognosci: sz q̄ oēm cognitionē excedat: qō ē ipm nō cōꝓhēdi. ¶Ad 4ᵐ dicēdum: q̄ ꝓpoꝛtio dr̄ triplr̄. Uno⁹ certa habitudo vnius quātitatis ad alterā: fm q̄ duplum triplū: ⁊ eq̄le sūt spēs ꝓpoꝛtiōis. Alio⁹ q̄lz habitudo vnius ad alterū ꝓpoꝛtio dr̄. ⁊ sic pōt eē ꝓpoꝛtio creature ad deū inquātū se hz ad ipm: vt effectus ad cām: ⁊ vt potēcia ad actū: ⁊ fm hoc intellectus creatus ꝓpoꝛtionatus esse potest ad cognoscendum deum.

¶Utrum essentia dei ab intellectu creato per aliq̄z similitudinem videatur. Articulus ij.

Ad secundū sic p̄cedit. Videt̄ q̄ eēntia dei ab itellectu creato p aliq̄nā similitudinē videat̄. Dr̄.n.i. Jo. 3. Scimus q̄m cū apparuerit silēs ei erimus: ⁊ videbimus eū sicuti ē. ¶Ꝑ. Augu. dic̄. 9. de tri. Cū deū nouimus fit aliq̄ dei similitudo i nob. ¶Ꝑ. Intellect⁹ i actu ē itelligibile i actu: sic̄ sensus i actu est sensibile i actu: hoc āt nō ē nisi iq̄ztū ipse formal' sensus similitudie rei sensibil': ⁊ itellectus similitudine rei itellecte. ergo si deus ab itellectu creato vr̄ i actu: oꝛ q̄ p aliq̄z similitudinē videat̄. ¶Sz ꝑ ē q̄ dic̄ Aug. 15. ō tri. q̄ cū apls dicit videmus nūc p speculū ⁊ i enigmate: speculi ⁊ enigmatis noie q̄cūq̄z similitudines ab ipso significate itelligi p̄nt: q̄ accōmodate sūt ad itelligēdū deū: sz videre deū p essentiā nō ē visio enigmatica vel specularis: sz ꝑ eā diuidi tur. g⁹ diuina eēntia nō vr̄ p similitudines. ¶Rñ⁹ dicēdum: q̄ ad visionē tā sensibilē q̄z itellectualē duo regrūt̄. s. vtus visiua: ⁊ vnio rei vise cū visu. Nō.n. fit visio i actu nisi p hoc q̄ res visa quodāmō ē i videte: ⁊ i reb⁹ qdē cōꝓpalibus apparet q̄ res visa nō pōt eē i videte p suā essentiam sz solū p suā similitudinē: sic̄ similitudo lapidis ē i oculo: p quā fit visio i actu: nō āt ipa suba lapidis: sic ät eēt vna ⁊ eadē res q̄ eēt p̄ncipiū visiue vtutis: ⁊ q̄ eēt res visa: oporteret videtē ab illa re ⁊ vtutē visiuā hr̄e: ⁊ formā p quā videret. Manifestū ē ät q̄ deus ⁊ ē acto: itellectiue vtutis: ⁊ ab itellectu videri pōt. ⁊ cū ipsa itellectiua vtus creature nō sit dei essentia: relinq̄t q̄ sit aliq̄ pticipata similitudo ipsius: q̄ ē p̄mus itellectus. Uñ ⁊ vtus itellectual' creature lumē quoddā itelligibile dr̄ q̄si a p̄ma luce derivatū: si

ne hoc itelligat ō vtute nāli: siue de aliq̄ pfectiōe supaddi
ta gr̄e uel gl̄orie. Regrit g° ad vidēdū deū aliq̄ dei simili
tudo ex pte visiue potētie: q̄. s. itellect⁹ fit efficax ad viden
dū deū: ſz ex pte vise rei: quā necesse ē aliq̄ mō vniri vidē
ti: p nullā similitudinē creatā dei eēntia videri pōt. Ꝓ: io
gdē. q: sic dic̄ Dio. i. c. de di. no. p similitudines inferioris
ordinis rex: nullo mō supioza pñt cognosci: sic̄ p spēm co
poris nō pōt cognosci eēntia rei incorpee. multo igr̄ min⁹
p spēm creatā q̄cūq̄ pōt eēntia dei videri. 2° q: eēntia ōi
est ipm eē eius vt supra oñsuz ē: qō nulli forme create cō
petere pōt. Nō pōt igr̄ aliq̄ forma creata eē similitudo re
presentās videti vel essentia. ℨ° q: divina essentia est aliq̄ō
icircūscriptū ꝓtinēs i se supeminenēr gcqd pōt significari vl
intelligi ab itellectu creato: ⁊ hoc nullo mō p aliq̄s spēm
creatā rep: esentari pōt. q: ois forma creata ē determina
ta fm aliq̄s rōnē vel sapiētie: vel vtutis: vel ipsius esse: vel
alicuius hmōi: vñ dicere deū p similitudinē videre ē dice
re diuinā essentiā nō videri: qō est erroneū. Dōm g° q
ad vidēdū dei essentiā regrit aliq̄ similitudo ex pte visiue
potētie. s. lumen divine gl̄orie cōfortās itellectū ad vidēdū
deo: de quo dicit in ps. In lumine. t. videbimus lumen:
nō aūt p aliq̄s similitudinē creatā dei essentia videri pōt: q̄
ipsam divinā essentiā repsentet: vt in se ē. Ad p^m ergo
dōm. q auctoritas illa logt̄ ō similitudine q̄ ē p ticipatio
nē luminis gl̄orie. Ad 2^m dōz. q aug. ibi logt̄ de cogni
tione dei q̄ hētur i via. Ad 3^m dōz: q divina essentia est
ipm eē. vñ sic alie forme itelligibiles q̄ nō sūt suū eē vnitē
itellectui fm aliq̄ō eē quo ifōmāt ipm ⁊ itellectū: ⁊ faci
unt ipm i actu: ita divina eēntia vnit itellectui creato: vt in
tellectū i actu p seipsam faciēs itellectū in actu.

Vtrū eēntia dei videri possit ocul' corpalib⁹. Ar. iij.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Videt q eēntia dei vide
ri possit oculo corpali. Dr. n. Job.
19. In carne mea videbo deū ⁊c. ⁊. 42. Auditu auris au
divi te. aūt oculus meus videt te. Ꝓ. Aug. dicit vlt. de
ci. dei. ca. 38. Vis itaq̄ ꝓpollētior oculor̄ erit illor̄. s. glori
ficator̄: nō vt acuti⁹ videāt: q̄s qdā phibent videre serpē
tes vel agle. Quātalibet. n. acrimonia cernēdi eadē quoq̄
alia nihil aliud pñt videre q̄s corpora: sed vt videāt ⁊ in
corporalia. q̄cūq̄ aūt pōt videre ico: poralia: pōt eleuari ad
vidēdū deū. g° ocul⁹ glorificat⁹ pōt videre deū. Ꝓ. De
us pōt videri ab hoie visiōe imaginaria. Dr. n. Isa. 6. Vi
di dñm se. sup sol. ex. ⁊c. Sed visio imaginaria a sensu ori
ginē hz: fantasia. n. ē motus factus a sensu ſz actū vt dī i. 3.
de aīa. g° de⁹ sensibili visione videri pōt. Sz ꝓ ē qō dic̄
Aug. i li. de vidēdo deū ad paulinā. Deū nemo vidit vn
q̄z: vel i hac vita sic̄ ipse ē: vel i angelor̄ vita: sicut visibilia
ista q̄ corpali visione cernūt. Rñ° dōz q̄ ꝓ possibile ē de
um videri sensu visus: vel q̄cūq̄ alio sensu aut po^a sensi
tiue ptis: ois. n. po^a hmōi est actus corpalis orgāni: vt ifra
dicet^r: act⁹ ät ꝓportionat^r ei cui⁹ ē act⁹. vñ nulla hmōi po^a
pōt se extēdere vltra corpalia: de⁹ ät ico: poreus ē: vt supra
ostensum est^r: vnde nec sensu: nec imaginatiōe videri pōt:
ſz solo itellectu. Ad p^m g° dōz: q̄ cū dr̄. In carne mea
vide. deū sal. m. nō itelligit q̄ oculo carnis sit visurus: ſz
q̄ i carne exñs post resurrectionē visurus sit deū. Simili
ter illud qō dr̄. Nūc oculus me⁹ videt te: itelligit de ocu
lo mentis. sic̄ Eph. i. dicit apls. det vobis spūm sapientie i
agnitiōe ei⁹ illuminatos oculos cordis vr̄i. Ad 2^m dōz:
q̄ aug. logt̄ ingrēdo i vbis illis. ⁊ sub ꝺditōe. qō ꝑz ex hoc
q̄ ꝑmittit. Loḡe itaq̄ potētie alterius erūt. s. oculi glorifi
cati: si p eos videbit incorporea illa nā: ſz postmodū hoc
determinat dicēs. Valde credibile ē sic nos visuros: mun
dana t. c corpora celi noui ⁊ terre noue: vt deū vbiq̄ p: e
sentē: ⁊ vniuersa ēt corpalia gubernātē: clarissima persp
cuitate videamus: nō sicut nunc invisibilia dei p ea q̄ facta
sunt itellecta cōspiciūt: ſz sicut hoies iter quos vidētes mo
tusq̄ vitales exercētes viuimus: mox vt aspicimus ñ cre
dimus videt. ſz videmus. ex quo ꝑz: q̄ hoc mō intelligit
oculos glorificatos deū visuros: sicut nūc oculi nri vident
alicuius vitā: vita ät nō vt oculo corpali: sicut p se visibile:
ſz sicut sensibile p accns: qō qdē a sensu nō cognoscit: sed
statim cū sensu ab aliq̄ alia vtute cognoscitiua. q̄ aūt statiz
visis corporibus divina pñtia ex eis cognoscat^r p itellectū
ex duob⁹ ꝓtingit. s. ex pspicuitate itellect⁹: ⁊ refulgētia di
uine claritatis corpib⁹ inouatis. Ad 3^m dōm: q̄ i visio
ne imaginaria nō vi dei eēntia. sed aliqua forma in imagi
natione formāt repsentās deū fm aliquē modū simili
tudinis: put in scripturis divinis divina per eis sensibiles
metaphoice describuntur.

Vtrū aliquis intellectus creatus per sua nālia divinam
essentiam videre possit. Articulus. iiij. 58

Ad quartū sic ꝓcedit. Vr̄ q̄ aligs itellectus
creatus p sua nālia divinā eēntiā
videre possit. Dicit. n. Dio. 4. c. de di. no. q̄ angel⁹ ē spe
culū pur̄ clarissimū suscipiēs totā: si fas est dicere: pulchi
tudinē dei: ſz vnūqōq̄z vr̄ dū vi eius speculū: cū igitur an
gelus p sua nālia itelligat seipm. vi q̄ ēt p sua nālia itelli
gat divinā eēntiā. Ꝓ. Illō qō ē maxie visibile fit min⁹
visibile nobis pp defectū nostri visus vel corporal' vel in
tellectual: ſz itellectus angeli nō patit aliquē defectū. cum
ergo deus fm se sit maxime itelligibil: vi q̄ ab angelo sit
maxime intelligibil: si igitur alia intelligibilia p sua nālia in
telligere pōt: multo magis deū. Ꝓ. Sensus corporeus
nō pōt eleuari ad itelligēdū suba ꝛ ico: poreā: q: ē supra ei⁹
nām. sit igitur videre deū p essentiā sit supra nāz cuiuslibet
intellectus creati: vi q̄ nullus intellectus creatus ad vidē
dum dei essentiam ptingere possit: qō ē erroneū: vt ex su
pra dictis ꝑz^r. vi ergo q̄s itellectui creato sit nāle divinaz 55
essentiam videre. Sz ꝓ qō dī Ro. 6. Gratia dei vita
eterna. sed vita eterna cōsistit in visione divine essentie: ſz
illud Jo. 17. Hec est vita eterna: vt cog. te solū vez deū
⁊. ē ergo videt dei essentiā cōuenit itellectui creato p graz
⁊ nō p nāz. Rñ° dōm: q̄ ipossibile ē q̄ aligs itellect⁹
creatus p sua nālia essentiā dei videat. Cognitio. n. ꝓtingit
fm q̄ cognitū ē i cognoscēte: cognitū ät ē i cognoscēte fm
modū cognoscētis. Unūquodq̄z cognoscētis cognitio ē fm
modū sue nature. si igr̄ modus essendi alicuius rei cognite
excedat modū nature cognoscētis: oz q̄ cognitio illius rei
sit supra naturā illius cognoscētis. Est ät multiplex mod⁹
essendi rerū. Quedā. n. sunt quor̄ nā nō hz eē nisi hac mā
indiuiduali: ⁊ hmōi sunt ico: poralia. Quedā vo sunt quo
rū nature sunt p se subsistentes: nō i mā aliq̄: q̄ tñ nō sunt
suū esse: ſz sunt eē hntes: ⁊ hmōi sunt sube incorpee: q̄s
angelos dicimus: solus ät dei ꝓprius modus essendi est:
vt sit suū eē subsistēs. Ea igr̄ q̄ nō hnt eē nisi in mā indivi
duali: cognoscere ē nobis ꝓnāle^r: eo q̄ aīa nra p quā co
gnoscimus ē forma alicuius materie: q̄ tñ hz duas vtutes
cognoscitivas. Una q̄ ē actus alicuius corporei orgāni: ⁊
huic ꝓnāle ē cognoscere res fm q̄ sunt i mā individuali:
vnde sensus ñ cognoscit nisi singularia. Alia vo vr̄ cogno
scitiva ei⁹ ē itellect⁹ q ñ ē act⁹ alicuius orgāni corpal'. Uñ
p itellectū ꝓnāle ē nob cognoscere nās: q̄ qdē nō hnt eē ni
si i mā idiuiduali: nō tñ fm q̄ sunt in mā idiuiduali: ſz fm
q̄ abstrahūt ab ea p ꝓsideratiōnē itellect⁹. Uñ fm itelle
ctū possum⁹ cognoscere hmōi res i vlr̄: qō ē supra facultā
tē sensus: itellectui aūt angelico ꝓnāle est cognoscere natu
ras nō i mā exñtes: qō ē supra nālē facultatē itellectus aīe
humane: fm statū pñtis vite quo corpi vnit. Relingt g°
q̄ cognoscere ipm eē subsistens sit ꝓnāle soli itellectui di
vino: ⁊ q̄ sit supra facultatē nālē cuiuslz intellectus creati:
q: nulla creatura ē suū eē: ſz hz eē pticipatū: nō igr̄ pōt in
tellectus creatus deū p essentiā videre nisi inquātū deus p
suā graz se intellectui creato ꝓūgit: vt intelligibile ab ipso.
Ad primuz ergo dōm: q̄ iste modus cognoscēdi deū
est angelo cōnatural^r: vt. s. cognoscat eū p similitudinē ei⁹ 285
in ipso angelo refulgētē^r: ſz cognoscere deū p aliq̄s simili
tudinē creatā nō ē cognoscere essentiā dei: ut supra ostēsuz 56
est^r. vñ non segt̄ q̄ angelus p sua nālia possit cognoscere
essentiā dei. Ad 2^m dōz: q̄ itellectus angeli nō hz defe
ctū si defectus accipiat^r ꝓnative. ut. s. careat eo qō bēre
dz. si vo accipiat^r negative: sic q̄lz creatura inuenit^r deficiēs
deo cōparata: dū nō hz illā excellētiam q̄ inuenitur in deo.
Ad 3^m dōm: q̄ sensus visus. q: ois materialis ē nullo

modo elevari potest ad aliquid imateriale: sed intellectus noster: vel angelicus q̄ ſm naturam a materia aliqualiter elevatus est potest vltra suam naturam per gratiā ad aliquid altius elevari: ⁊ huiusmodi signum est: q: visus nullo modo potest in astractione cognoscere id quod in concretione cognoscit: nullo.n. modo potest percipere naturā nisi ut hanc. sed intellectus noster potest in abstractione cōsiderare quod in concretione cognoscit: ⁊ si cognoscat res bītes formam in materia tamen resoluit compositum in vtrūq3: ⁊ considerat ipsam formam per se. ⁊ similiter intellectus angeli licet. cōnaturale sit ei cognoscere esse concretum in aliqua natura. tñ pōt ipsum esse secernere per intellectum dum cognoscit q̄ aliud est ipse: ⁊ aliud est suū eē: ⁊ ideo cum intellectus creatus per suam naturam natus sit apprehendere formam concretam: ⁊ esse concretū in abstractione per modum resolutionis cuiusdam. pōt per gratiam elevari vt cognoscat subam sepatam subsistentē: ⁊ esse sepatum subsistens.

¶ Utrū intellectus creatus ad vidēdū dei essentiam alio creato lumine indigeat. Articulus. v.

59 **Ad quintuz** sic pceditˉ. Videt q̄ intellectus creatus ad videndū essentiā dī aliquo lumine creato nō indigeat. illud.n. quod ē p se lucidum in rebus sensibilibus alio lumine nō indiget vt videat. ergo nec in intelligibilibus: sed deus est lux intelligibil'. ergo nō vī p aliqd̄ lumē creatū. ¶ ℞ō. Cū deꝰ vī p mediū vī p suā eēntiā: ſz cū vī p aliqd̄ lumē creatū vī p mediū gō non vī p suā eēntiā. ¶ ℞. Illd̄ q̄d ē creatū nihil phibz alicui creature esse nāle si ergo p aliquod lumen creatum dei essentia videtur. poterit illud lumē esse nāle alicui creature. ⁊ ita illa creatura nō indigebit aliquo lumine. ad videndū deū quod est impossibile. Nō est ergo necessariū q̄ oīs creatura ad vidēdum dei essentiā lumē superadditum requirat. ¶ Sz ℞ ē quod dī ī ps. In lumine tuo videbimus lumē. ¶ ℞ō: dō: q̄ oē qd̄ elevatur ad aliqd
312 quod excedit ſsuam naturam oportet q̄ disponatur aliqua dispone q̄ sit supra suā nāz': sic si aer ōbeat accipe formā ignis: oz q̄ disponatur aliq̄ dispōnead talē formaz. Cū āt aliqs itellectꝰ creatꝰ videt deū p eēntiā: ipsa eēntia dei fit forma itelligibil' itellectꝰ. Uñ oz q̄ aliqua dispositio supernālis ei supaddat' ad hoc q̄ eleuet' ī tātā sublimitatē. Cuz igit' vīrtus nālis itellectus creati nō sufficiat ad dei essentiaz
58 vidēdā: vt ostensuz est': oz q̄ ex diuina gra supaccrescat ei virtus intelligēdi. ⁊ hoc augmētū vīrtutis itellectiue illuminationē itellectus vocamus: sicut ⁊ ipsum itelligibile vocat' lumē vl'lux: ⁊ istud est lumē de quo dī Apoc. 21. Q3 claritas dei illuminabit eā. ſ. societatē beatoꝝ deū vidētiū. ⁊ ſm hoc lumē efficiunt' dei formes. i. deo similes. ſm illud. i. Jo. 3. Cū apparuerit. similes ei erimus ⁊ videbim⁹ eū sicuti ē. ¶ Ad ꝑm gō dōm: q̄ lumē creatū ē necessariū ad vidēdū dei essentiā nō q̄ p hoc lumē dei essentia intelligibil' fiat q̄ ſm se itelligibil' est: sed ad hoc q̄ itellectus fiat potēs ad itelligēdū p modū quo poꝰ fit potētioꝝ ad operā dū p habitū. sic etiam ⁊ lumen coporale necessariū ī visu exteriori quātū facit mediū trāsparēs ī actu: vt possit moueri a calore. ¶ Ad 2m dōm: q̄ lumē istud nō requirit ad vidēdū dei essentiā quasi similitudo in qua deus videatur: sed quasi perfectio quedam intellectus confortās ipsz ad videndum deum. ⁊ ideo potest dici q̄ non est mediuz in quo deus videatur: sed sub quo videtur. ⁊ hoc nō tollit ī mediatam visionem dei. ¶ Ad 3m dōm: q̄ dispositio ad formam ignis non potest esse naturalis nisi habenti formam ignis. vnde lumen glorie non potest esse naturale creature: nisi creatura eēt nature dīne: q̄d ē ipossibile p hoc.n. lumē fit creatura rōnalis deiformis: vt dictū est.

o ¶ Utrum videntium essentiam dei vnus alio perfectius non videat.

60 **Ad sextum** sic pceditˉ. Videtur q̄ vidētium essentiā dei vnus alio perfectius nō videat. Dī.n.i. Jo. 3. Videbimus deū sicuti est: ſz ipse vno mō ē. ergo vno mō videbit' ab oībus. nō ergo perfecte ⁊ min⁹ ꝑfecte. ¶ ℞. Aug. dic' ī li. 83. q. q̄ vnā rē nō pōt vnus alio plus intelligere: ſz oēs vidētes deū p essentiam intelligunt dei essentiā. Intellectu.n. videtur deꝰ nō 57
senſu: vt supra hītū est'. ergo videndū diuinā essentiā vnus 55
alio nō clarius videt. ¶ ℞. Oz aliqd perfectius altero videatur: ex duobus contingere pōt: vel ex pte obi visibilis vel pte potētie visiue vidētis. Ex pte āt obi p hoc q̄ obm perfectius in vidente recipitur. ſ. ſm perfectioꝝ multitudinem: quod in proposito locū nō hz. deus.n. nō p aliquā similitudinē sed per eius essentiā pns est ītellectui essentiā eius vidēti. Relinquit' ergo q̄ si vnus alio perfectius euz videat: q̄ hoc sit ſm dīam potētie ītellectiue: ⁊ ita sequit' q̄ cuius potētia intellectiua naturaliter est sublimior: clariꝰ eum videat. quod est inconueniens: cum hominibus promittatur in beatitudine equalitas angeloꝝ: Sz ℞ ē qō vita eterna ī visione dei cōsistit ſm illud Jo. 17. Hec ē vita eterne ⁊c. Ergo si oēs equaliter dei essentiam vident: in vita eterna oēs erūt equales: cuius cōtrariū dicit apls̄. i. Cor. .15. Stella dfert a stella in claritate. ¶ Rñ⁰ dōz: q̄ vidēdū deum per essentiam vnus alio perfectiꝰ eum videbit: qō quidē nō erit p aliq̄z dei similitudinē perfectioꝝ in vno q̄z ī alio: cū illa visio nō sit futura p aliq̄ā similitudinē: vt ostē 56
sum est'. Sed hoc erit per hoc q̄ intellectus vnius hēbit maioꝝ virtutem seu facultatem ad videndum deū q̄z alterius: facultas autem vidēdi deū nō cōpetit intellectui creato ſm suam nām sed per lumē glorie: quod intellectū 59
in quadam deiformitate constituit: ut ex superioribus pz' vnde intellectus plus participans de lumine glorie perfectius deum videbit. plus autem pticipabit de lumine glorie: qui plus habet de caritate: q: vbi est maioꝝ caritas: ibi est maius desideriū: ⁊ desideriū quodāmō facit desideratem aptū ⁊ paratū ad susceptionē desiderati: vnde q̄ plus habebit de caritate: perfectius deū videbit. ⁊ beatioꝝ erit.
¶ Ad ꝑmū ergo dōm cū dr: videbimus eū sicuti ē. hoc sduerbiū sicuti determinat modum visionis ex pte rei vise: ut sit sensus. videbimus eū ita esse sicuti ē: q: ipm eē ei⁹ videbimus q̄ est eius essentia. nō aūt determinat modū visionis ex pte vidētis: ut sit sensus q̄ ita erit perfectꝰ modus videndi: sicut est in deo perfectus modus essendi. Et 79c
p hoc ēt pz solū ad sēm. cū: n. dī q̄ rē vnā vnus alio melius nō ītelligit: hoc hz vītatē si referat' ad modū rei intelecte: q: qcūq̄z ītelligit rē eē al'r q̄z sit nō ve ītelligit. nō āt 424
si referat' ad modū ītelligēdi: q: ītelligere vnius ē pfectiꝰ 420
q̄z ītelligere alterius. ¶ Ad 3m dōm: q̄ diuersitas vidēdi nō erit ex pte obiecti: q: idē obm oībus pntabit'. ſ. dei eēntia: nec ex diuersa pticipatiōe obiecti per differentes similitudines: sed erit per diuersam facultatem intellectus nō 59
quidem nālem: sed gloriosam: vt dictum est'.

¶ Utrum videntes deum per essentiam ipsum comprehendant. Articulus. vij. 61

Ad septimū sic pceditˉ. Uī q̄ vidētes deum per essentiam ipsum cōprehendant. Dicit.n. apls̄ phyl'. 3. Sequor: aūt si quo mō cōprehēdā. nō aūt frustra sequebat'. Dicit.n. ipse. i. Cor. 9. Sic curro nō quasi in incertum: ego ipse cōprehēdit ⁊ eadem rōne alij quos ad hoc inuitat dicens. Sic currite vt cōprehendatis. ¶ ℞. Ut dicit Aug. in li. de videndo deum ad paulinam: illud cōprehendit' qō ita totum vī: ut nihil eiꝰ lateat videntem: sed si deus per essentiam vī. totus vī: ⁊ nihil eius latet videntem: cum deus sit simplex: ergo a q̄cūq̄z vī per essentiam cōprehendit'. Si dicat' q̄ vī totus: sed nō totalr. ℞. Totaliter vel dicit modum videntis vel modum vise rei: sed ille qui videt deum per essentiam vi 69
det euz totaliter: si significetur modus rei vise: quia videt eum sicuti est ut dictū est'. Similiter videt eum totaliter significetur modus videntis: q: tota vtute sua intellectus dei essentiam videbit: quilibet ergo videns deuz per eēntiam totaliter eum videbit: ergo euz cōprehendit. ¶ Sz contra est quod dī Iheremie. 32. Fortissime magne potēs dominus exercituum nomen tibi magnus consilio ⁊ incomprehensibilis cogitatu: ergo cōprehendi non pōt. ¶ Rñ⁰ dōm: q̄ comprehendere deum impossibile est cuicūq̄z intellectui creato: attingere vo mente deum qualitercūq̄z

magna est beatitudo: ut dicit Aug. Ad cuius euidentiam sciēdū ē ꝙ illud cōprehēdit qđ pfecte cognoscit: pfecte ät cognoscit qđ tm cognoscit: ꝯtū ē cognoscibile: vñ si id qđ est cognoscibile p̄sciaꝫ demōstratiuā opinione teneat: ex aliqua rōne ꝓbabili cōcepta non cōprehēdit: puta si hoc quod est triāgulū hꝫet tres angulos equales duob⁹ rectis aliquis sciat per demonstrationem cōprehēdit illud. Si vo aliquis eius opinionē accipiat ꝓbabiliter: p hoc ꝙ a sapientibus vel pluribus ita dī: nō cōprehēdit ipsum: q: nō ptingit ad illum pfectū modū cognitiōis: quo cognoscibile est. Nullus autē intellectus creatus ptingere pōt ad illuꝫ pfectū modū cognitionis diuine essentie: quo cognoscibile est: quod sic pꝫ: vnūqq̄q; n. sic cognoscibile ē ꝛm ꝙ ē ens
35 actu. deus igitur cuius ēe ē infinitū: ut supra ostēsuꝫ ē: infinite cognoscibilis ē: nullius aūt itellect⁹ creat⁹ pōt deū infinite cognoscere. Inuñ. n. itellectus creatus diuinā essentiā pfectius vl minus pfecte cognoscit: iquātū maiori vl minori lumine glorie pfundit. Cū igit lumē glorie creatum
60 in quocūq; itellectu creato receptū nō possit ee infinitū: impossibile ē ꝙ aligs intellect⁹ creat⁹ deū infinite cognoscat: vñ ꝓbabile ē ꝙ deū cōprehēdat. Ad p̄m g⁹ dōm: ꝙ cōprehēsio dicit duplr. Uno mō stricte ꝛ ꝓpe ꝛm ꝙ aliquid includit i cōprehēdēte: ꝛ sic nullo mō de⁹ cōprehen
a dit nec itellectu nec aliquo alio: q: cū sit infinit⁹ nullo fini/
82 to includi pōt: ut aligd finitū eū infinite capiat sic ipse infinit⁹ est: ꝛ sic de cōprehēsione nūc q̄rit. Alio mō cōprehēsio largius sumit ꝛm ꝙ cōprehēsio insecutioni opponit: q. n. attingit aliquē qñ tā tꝫ ipꝫ cōprehēdere eū dicit: ꝛ sic de⁹ cō prehēdit a beatis ꝛm illud. Can. 3. tenui eū nec dimittā: ꝛ sic itelligūt auctoritates apli de cōprehēsione: ꝛ hoc mō cō prehēsio ē vna de trib⁹ dotib⁹ aie q̄ rndet spei sic visio fidei ꝛ fruitio charitati: nō. n. apud nos oē qđ vl tā tenetur vel hꝫ: q: videt iterdū distātia: vel q̄ nō sunt i ptate nra
q neq; itex oīb⁹ q̄ hēm⁹ fruimur: vel q: nō delectamur in eis: vel q: nō sunt vltim⁹ finis desiderij nri: vt desideriuꝫ nr̄m ipleāt ꝛ getēt. Sꝫ hec tria hꝫt beati i deo: q: ꝛ videt ipm: ꝛ videndo tenēt sibi pñtē hꝫtes semp eū videre: ꝛ tenētes fruunt sicut vltimo fine desideriū iplēte. Ad 2m dōꝫ. ꝙ nō pp hoc deus incōprehēsibilis dr: q̄si aligd eius sit qđ nō videat: ꝛ q: nō ita pfecte vl sic visibilis ē: sic cuꝫ aliq̄ demōstrabilis ꝓpositio p aliquā ꝓbabilē rōnē cognoscit: nō ē aligd eius qđ nō cognoscat nec subm nec p̄dicatuꝫ nec cōpositio: ꝛ tota nō ita pfecte cognoscit: sic cognoscibilis ē. vñ Aug. diffiniēdo cōprehēsiōeꝫ dicit: ꝙ totū cōprehendit videndo qđ ita videt: vt nihil eius lateat videtē aut cuius fines circūspici vel circūscribi pñt. tunc. n. fines alicuius circūspiciunt: qñ ad finē in modo cognoscedi illaꝫ
60 rem peruenitur. Ad 3m dōm: ꝙ totaliter dicit modus
a obi: nō qdē ita ꝙ tot⁹ modus obi nō cadat sub cognitione:
79 c sed q: modus obi nō ē modus cognoscentis: q igit videt
a deū p eēntiā. videt hoc in eo qđ infinite existit: ꝛ infinite co
424 gnoscibilis est: sed hic infinitus modus nō cōpetit ei: vt. s.
430 ipse infinite cognoscat: sicut aliquis ꝓbabiliter scire pōt aliquam ꝓpositionem esse demonstrabilē: ꝛ ipse eā demonstratiue non cognoscat.

¶ Utrū videntes deum per essentiam omnia in deo videant. Articulus. viij.

62 **Ad octauū** sic ꝓcedit. Uid ꝙ videtes deuꝫ p essentiā oīa in deo videāt. Dicit. n. Grego. in. 4. dial. Quid ē qđ nō videāt: q videtes oīa vidēt: ꝛ de⁹ ē vidēs oīa. g⁹ q vidēt deū oīa vidēt. ¶ Itez qcūq; videt speculū: videt ea q̄ i speculo resplēdēt: ꝛ oīa q̄cūq; fiunt vel fieri possunt: in deo resplēdēt: sicut in quo dā speculo: ipse. n. oīa in seipso cognoscit. ergo quicūq; videt deum: videt oīa q̄ sunt ꝛ que fieri possunt. ¶ Ꝺ. Qui intelligit id quod est maius potest intelligere minima: vt dicit. 3. de anima. sed omnia que deus facit vel facere potest sunt minus q̄ eius essentia. ergo quicūq; intelligit deum potest intelligere omnia que deus fecit vel facere potest. ¶ Ꝺ. Rōnalis creatura oīa nāliter scire desiderat: si igit vidēdo deū nō oīa sciat: nō getat ei⁹ nāle desideriuꝫ: ꝛ ita videndo deum non erit beata: quod est inconueniēs

videndo igitur deum omnia scit. ¶ Sꝫ ꝫ est quod angeli vident deum per essentiam ꝛ tamē non omnia sciunt. In
a ferioꝛes. n. angeli purgantur a superioꝛibus a nescientia:
521 vt dicit Dio. 7. c. cel. hierar. ipsi etiam nesciunt futura cō
288 tingentia ꝛ cogitationes coꝛdium: hoc. n. solius dei ē: non
289 ergo quicūq; vident dei essentiā vident omnia. ¶ Rñ. dōꝫ ꝙ intellectus creatus videndo diuinam essentiam videt i ipsa omnia que facit deus vel facere potest. Ad manifestum est. n. ꝙ sic aliqua videntur in deo ꝛm ꝙ sunt in ipso: oīa
84 autem alia sunt in deo: sicut effectus sunt virtute in sua cā sic igitur videntur omnia in deo sicut effectus in sua causa. sed manifestum est quanto aliqua causa perfectius vl tanto pl̄es eius effectus in ipsa videri pñt: qui. n. habet intellectum eleuatū statim vno principio demonstratiuo ꝓpposito ex ipso multarum conclusionum cognitionem accipit: quod non conuenit ei qui debiliꝰ intellectus est: sed oꝫ ꝙ ei singula explanentur. Ille igitur intellectus potest in causa cognoscere omnes cause effectus ꝛ omnes rōnes effectuū qui causam totaliter cōprehendit. Nullus autē intellectus creatus totaliter deū cōprehēdere pōt: vt ostēsum est: nullus igitur intellectus creatus videndo deū potest cognoscere oīa que de⁹ facit vel potest facere: hoc. n. esset cōprehēdere eius virtutem: sed horum que deus facit vel facere potest tanto aliquis intellectus plura cognoscit quanto perfectius deum videt. ¶ Ad p̄m g⁹ dōꝫ: ꝙ Grego. loquitur quantum ad sufficientiam obi. s. dei: ꝙ quātum in se est sufficienter continet omnia ꝛ demonstrat: non tamen sequitur ꝙ vnusquisq; videns deum oīa cognoscat: q: nō perfecte cōprehēdit ipꝫ. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ videns speculum non est necessarium ꝙ omnia in speculo videat nisi speculum suo visu comprehendat. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ licet maius sit videre deum q̄s omnia alia: tñ maius est videre sic deū ꝙ omnia in eo cognoscantur q̄s videre sic ipsum ꝙ nō omnia sed pauciꝰa vel plura cō
o gnoscātur in eo: iam. n. ostensum est: ꝙ multitudo cognitoꝝ in deo cōsequit modū videdi ipsum vel magis perfectum vel minus pfectū. ¶ Ad 4m dōm: ꝙ nāle desideriū rōnalis creature ē ad sciēdū oīa illa q̄ pertinent ad pfectionē itellectus: ꝛ hec sunt species ꝛ genera rex ꝛ rōnes eaꝝ q̄ in deo videbit qlibet videns essentiam diuinā. cognoscere aūt alia singularia ꝛ cogitata ꝛ facta eoꝝ nō est de perfectione intellectus creati: nec ad hoc eius naturale desiderium tendit. nec itex cognoscere illa que nandum sunt: ꝫ fieri a deo pñt: si tñ solus deus videret q est fons ꝛ principiū toti⁹ ee ꝛ vitatis: ita repleret nāle desideriū sciendi: ꝙ nihil aliud q̄ret: ꝛ beat⁹ eēt. vnde dicit Aug. 5. pfes. In felix homo q scit omnia illa. s. creaturas: te autem nesciat: beatus autem qui te scit: etiam si illa nescit: qui vero te et illa nouit: non propter illa beatio: est: sed propter te solum beatus.

¶ Utrū ea q̄ videtur in deo a videntibus diuinā eēntiā p aliquas similitudines videāt. Articulus. ix.

Ad nonuꝫ sic ꝓcedit. Uideē ꝙ ea q̄ videntur in deo a videtibus diuinā essentiaꝫ 63
per aliquas similitudines videant. Omnis. n. cognitio est per assimilationē cognoscētis ad cognitū: sic. n. itellectus in actu fit per intellectum in actu: ꝛ visus in actu sensibile in actu: inquantum eius similitudine informatur: vt pupilla similitudine coloꝛis: si igitur intellectus videntis deum p essentiam intelligat in deo aliquas creaturas: oꝫ ꝙ earum similitudinibus informetur. ¶ Ꝺ. Ea que ꝓius vidimus memoꝛiter tenemus. sed Danlus vidēs in raptu essentiā dei: vt dicit Aug. 12. super gen. ad litterā postq̄s desist eē tiam dei videre: recoꝛdatus ē multoꝝ que in illo raptu viderat: vñ ipe dicit ꝙ audiuit archana vba q̄ nō licet hoī loqui. 2. Coꝛ. 12. Ergo oꝫ dicere: ꝙ alique similitudines eoꝝ q̄ recoꝛdatus ē: in eius intellectu remāserint: ꝛ eadez rōne q̄ñ pñtialiter videbat dei eēntiā eoꝝ q̄ in ipsa videbat: aliquas similitudines vl spēs hēbat. ¶ Sꝫ ꝫ ē qđ ꝙ vnā spēz videt speculū: ꝛ ea q̄ in speculo appārēt: sed oīa sic videntur in deo sicut in quodā speculo intelligibili: ergo si ipe deus non videtur per aliquā similitudinē sed ꝙ suā essentiaꝫ

nec ea q̄ in ipso videtur p aliqs sil'tudies sine spēs videntur. ℂRñ° dō̄m: q videntes deum per suā ēntiā ea q̄ i
56 ipsa essentia dei vident: nō videt per aliqs spēs: sed p ipaz essentiam diuinam intellectui eox vnitam[c]: sic.n. cognoscitur vnūquodq; sm q similitudo ei⁹ est in cognoscēte: sed hoc ptingit dupliciter: cū.n. q̄cūq; vni ⁊ eidē sint silia: sibi inuicē sint silia: vtus cognoscitiua dupliciter assimilari pōt
84 alicui cognoscibili[c]. vno mō secūdum se quādo directe ei⁹
285 similitudine informat: ⁊ tunc cognoscitur illud sm se. Alio mō sm q informat spē alicui⁹: qō est ei sile: ⁊ tūc nō dicitur res cognosci i seipsa: sz i suo sil'tudia.n. est cognitio q̄ co
282 gnoscitur aliqs hō in seipso ⁊ alia q̄ cognoscit in sua imagi
269 te existes est cognoscere res p earū sil'tudines in cognoscē
267 ris: sed cognoscere eas put earū similitudines pexistūt in deo est videre eas in deo: ⁊ he due cognitiōes differunt. vnde sm illā cognitiōem q̄ res cognoscit a videntibus deū per ēntiā in ipso deo nō vident p aliqs similitudies alias sed per solam ēntiam diuinā itellectui pñtem: per quam um assimilat reb⁹ que vident in deo: mg̃tuz vnit ēntie diuie in q̄ rex oīum sil'tudies pexistūt. ℂAd 2ᵐ dō̄m: q aliqe potētie cognoscitiue sunt q̄ ex specieb⁹ p̄mo conceptis alias formare pñt: sicut imaginatio ex p̄ceōceptis speciebus mōtis ⁊ auri formar spēz mōtis aurei: ⁊ intellect⁹ ex p̄ceōceptis specieb⁹ generis ⁊ differētie formar ratiōem spēi: ⁊ silr ex sil'tudine imaginis formare possum⁹ in nob sil'tudinē eius cui⁹ est ymago: ⁊ sic paulus vel q̄cūq; alius videns deum ex ipsa visiōe ēntie diuine pōt formare in se sil'tudines rerū q̄ in ēntia diuia videt q̄ remāserit i paulo ⁊ postq̄z defijt dei ēntiā videre: ista tñ visio qua videt res p hmōi spēs sic ꝓceptas: ē alia a visiōe q̄ vident res i dō.

ℂUtrum videntes deum per essentiā simul videant oīa que in ipso vident. Articulus. x.

Ad decimū sic ꝓcedit. Videt q̄ videntes deū per ēntiā non simul videant oīa que in ipso vident: q: sm pbm cōtingit multa scire: intelligere vero vnum: sed ea que vident in deo intelliguntur. Intellectu.n. vī de⁹: ergo nō cōtingit a videntibus deuz simul multa videri in dō. ℂP̄. Aug. dicit. 8. super geñ. ad lram. q̄ de⁹ monet creaturā spiritualem per temp⁹. hoc est p intelligētiam ⁊ affectionē. sed creatura spūalis est angelus qui deū videt. ergo videntes deū successiue intelligūt ⁊ afficiūtur: tēpus.n. successionē iportat. ℂSed cōtra est qō Augu. dicit vlti. de trini. Nō erūt volubiles nostre cogitatiōes ab alijs in alia euntes atq; redeuntes: sed omnes sciam nostram vno simul conspectu videbimus. ℂRñ° dō̄m: q ea que videtur in verbo non successiue sed simul
3° videntur. Ad cuius euidentiam considerādum est q̄ ideo nos simul nō possumus multa intelligere: q: multa per diuersas spēs intelligimus, diuersis autem spēbus non pōt
292 eas intellectus vnius simul actu informari ad intelligenduz p
89 ligi possunt simul intelligūtur[c]: sicut diuerse partes alicui⁹ totius: si singule p̄opijs specieb⁹ intelligātur successiue intelliguntur: ⁊ non simul. Si autem omnes intelligantur vnam spē totius sil'intelligent: ostēsuz est aūt q̄ ea q̄ videt
63 in deo: nō videntur singula per suas similitudines: sed oīa per vnam essentiā dei[c]: vñ simul ⁊ nō successiue videtur. ℂAd p̄imū ergo dō̄z: q sic vnū tm̄ intelligimus: inquā tum vna specie intelligim⁹: sed multa vna spē intellecta simul intelligūtur: sicut in spē hois itelligimus aīal: ⁊ ratiōa le: ⁊ in specie domus parietē ⁊ tectum. ℂAd scōm dō̄z: q angeli quātū ad cognitionem naturalem qua cognoscūt res per species diuersas eis inditas non simul omnia cognoscunt: ⁊ sic monentur sm intelligentiam per temp⁹: sz sm q vident res in deo simul eas vident.

ℂUtrum aliquis in hac vita possit videre dēuz per essentiam. Articulus. xi.

65 **Ad vndecimū** sic ꝓcedit. Videt q̄ aliquis in hac vita possit deū p ēntiā videre. Dic.n. Jacob geñ. 32. Vidi deū facie ad fa. sed videt facie ad fa. est videre per ēntiā: vt p̄z p illud qō dicit. i. cor. 13. Videm⁹ nūc p speculū ⁊ i enigmate tūc āt facie ad faciē: g° de⁹ i hac vita p ēntiā videri pōt. ℂP̄. Māueri. 12. dic dñs ō Moyse. Ore ad os loquor ei: sed qui ore ad os loquit ꝺo palā: ⁊ nō per enigmata. ⁊ figuras videt deū: sz b° videre ē deū p ēntiā videt. g° aliqs in statu hui⁹ vite pōt deū p ēntiā videre. ℂP̄. Illud i quo alia oīa cognoscim⁹ ⁊ per qō de alijs iudicam⁹ cē nobis sm se notū sed oīa etiā nūc in deo cognoscim⁹. Dicit.n. Augu. 12. cōf. Si ambo videm⁹ uerū ē qō dicis: ⁊ ambo videmus ueru esse qō dico ubi q̄so illud videm⁹: nec ego in te: nec tu in me: sed ambo in ipsa que supra mētes nras ē icōmutabili ueritate: Idē etiā in li. de uera religiōe dicit. q̄ secūdū vitatem diuinam ō omnib⁹ iudicam⁹: ⁊. 12. de trī. dicit q̄ rōnis est iudicare de istis corporalib⁹ secūdum rōnes incorporales ⁊ sempiternas[c]: q̄ nisi supra mētē essent incō- 397
mutabiles pfecto nō ēnt: g° ⁊ in hac vita ipsum deuz uidem⁹. ℂP̄. Scōz Aug. 12. sup geñ. ad lram. Visione itellectuali vident ea q̄ sunt in aīa p suā essentiā: sed visio intellectualis est de reb⁹ itelligibilib⁹ nō p aliqs similitudines sed p suas ēntias: ut ipe ibidem dicit: g° cum de⁹ sit p ēntiam suam in aīa nostra p ēntiā suā videt a nob. ℂSz̄ est qō dr Exo. 32. Nō videbit me hō ⁊ vivet. glo. quādiu hic mortalr vivit: videri per q̄sdam imagines de⁹ pōt: sz p ipsam nāe sue spēm nō pōt. ℂRñ° dōz: q ab hoīe puro de⁹ videri per ēntiā nō pōt: nisi ab hac vita mortali separet. cuius rō est. q: sicut supra dictū est: mod⁹ cognitionis sequit modū nāe rei cognoscētis[c]: aīa aūt nra q̄diu in 58
hac vita vivim⁹ hz ē in mā corpali: unde nāliter nō cognoscit aliqua nisi que hīt formā in mā[c]: vel que p hmōi cognosci pñt. Mānifestum est aūt q̄ p nās rerum mālium divina 424
ēntia cognosci nō pōt. oñsum est. n. supra[c]: q̄ cognitio dī 56
per quācūq; sil'tudinē creatā nō est visio ēntie ipsius: vñ 95
impossibile est aīe hois sm hanc vitā viventis essentiaz dī
videre: ⁊ h⁹ signū est q̄ aīa nostra quāto magis a corpo- b
ralibus abstrahit tāto itelligibiliū abstractor fit capacior[c]. 435
Vñ in somnijs ⁊ in alienatiōibus a sensibus corporis magis divine revelatiōes pcipiūtur ⁊ p̄visiōes futurorū: q̄ ergo aīa eleuet vsq; ad supremū intelligibiliū: qō est ēntia divina ē nō pōt quādiu hac mortali vita vtitur. ℂAd p̄imū ergo dō̄m: sm Dionysiū. 4. ca. celī. Je. hic in scripturis dicit aliquis deū vidisse inqnātuz formate sunt alique figure vel sensibiles vel imaginarie secūdum aliquaz similitudinē aliq̄d diuinū repñtātes: qō ergo dicit Jacob. Vidi deū facie ad fa. referēdum est non ad ipsam diuinaz ēntiam: sed ad figuram in qua repñtabat de⁹: ⁊ hoc ipsz ad quādā ꝓphetie eminētiam ptinet: vt videat psona dei 74
loquētis vel loquēs de⁹ lz imaginaria visiōe: vt infra patebit[c]: cū de gradib⁹ pphetie loq̄mur: vel hoc dicit Jacob. ad designādum quādam eminētiā itelligibilē ꝓtēplationis supra cēz statū. ℂAd 2ᵐ dō̄m: q aliq̄d sicut de⁹ miraculose ac supnaturaliter in rebus corporeis operatur: ita etiā ⁊ supernaturaliter: ⁊ pter cōem ordinē mētes aliquoꝝ in hac carne viuētiū: sed nō sensib⁹ carnis vtētiū vsq; ad visionem sue ēntie elevanit vt dicit Augu. 12. super geñ. ad lram. ⁊ in li. de vidēdo deū. de Mo y. q̄ fuit magister in- 75
deox: ⁊ ꝑPaulo qui fuit magister gētiū: ⁊ de hoc plenius tractabit[c]: cū ō raptu ei⁹ agem⁹[c]. ℂAd tertiū dō̄m: q oīa dicimur in deo videre ⁊ secūdum ipsum ō oīb⁹ iudicare: inquantū p participationē sui luminis oīa cognoscimus ⁊ diiudicamus: nam ⁊ ipsum lumen naturale rationis participatio quedam est diuini luminis: sicut etiam omnia sensibilia dicimus videre: ⁊ iudicare in sole idest per lumen solis. vnde dicit Augusti. i. soliloquioꝝ. Disciplinarum spectamia videri nō pñt: nisi aliquo velut suo sole illustrēt vz dō. Sic ergo ad vidēdū aliq̄d sensibiliter nō est necesse q̄ videat suba solis: ita ad videndum aliq̄d intelligibiliter non est necessariū q̄ videat essentia dei. ℂAd 4ᵐ dōz: q visio intellectualis est eox q̄ sunt in aīa per suā ēntiā sicut 521
intelligibilia in intellectu. Sic aūt de⁹ ē in aīa btōrum[c]: non 41
autē in aīa nra: sed p p̄esentiam essentiam ⁊ potentiam[c].

¶Utrum per rationem naturalem deum in hac vita cognoscere possimus. Articulus. xii.

Ad duodecimū sic ꝓcedit. Uī ꝙ ꝓ nā-
66 lem rōnem deū in hac
vita cognoscere nō possim⁹. Dic̄.n. Boe. in li. de cōso. ꝙ
ratio nō capit simplicē formā: de⁹ aūt maxīe ē simplex for-
20 ma: vt supra oñsum est ᶜ: ergo ad eius cognitionē rō natu-
ralis peruenire nō pōt. ¶ Ꝑ. Rōne nāli sine fantasmate ni
hil intelligit aīa: vt dic̄t in tertio de aīa: sed deus cum sit ī
corpore⁹ fantasma in nobis eē nō pōt. ergo cognosci nō ꝑt
a nobis cognitiōe naturali. ¶ Ꝑ. Cognitio q̄ est ꝙ rōnem
nālem cōis est bonis ⁊ malis: sicut natura eis cōis ē. sz co-
gnitio dei cōpetit tm̄ bonis. Dicit.n. Aug. p⁰. de tri. ꝙ mē
tis humane acies ī tā excellēti luce nō figit̄: nisi ꝑ iustitiam
fidei emūdetur: ergo deus per rōem naturalē cognosci ñ
pōt. ¶ Sz ꝫ est qđ dic̄t Ro. i. Qđ notum est dei mānife
stum est in illis. i. qđ cognoscibile est de deo per rōnez nā-
lem. ¶ Rñ⁰. dōz ꝙ nālis nostra cognitio a sensu p̄cipiū
sumit: vnde tātum se nostra naturalis cognitio extendere
pōt iquātum manuduci pōt per sensibilia. ex sensibilibus
autem ñ pōt vsq; ad hoc ītellectus noster pertigere ꝙ di-
uinam essentiā videat: q: creature sensibiles sunt effectus
dei vītutem cause nō adequātes. vñ ex sensibiliuz cognitio
ne ñ pōt tota dei vītus cognosci: ⁊ ꝓ cōsequēs nec eⁱ⁹ eēn-
tia videri. Sz q: sūt eius effectus a cā dependētes ex eis in
hoc pduci possum⁹. vt cognoscamus de dō an est. ⁊ vt co
e gnoscam⁹ de ipso ea que necesse est ei conuēire: fm ꝙ est
242 p̄ma oiuz cā excedēs oia sua causata ᶜ: vnde cognoscim⁹
de ipso habitudinē ipsius ad creaturas: ꝙ. s. omnium est
cā ⁊ differētiam creaturaꝝ ab ipso ꝙ. s. ipse nō ē aligd eoꝝ
q̄ ab eo causantur: ⁊ ꝙ hec nō remouentur ab eo ꝓp eius
23 defectum: sz q: superexcedit ᵉ. ¶ Ad p̄mū ergo dōm: ꝙ ra
tio ad formam simplicem pertingere nō potest vt sciat de
ea quid est: potest tamen de ea cognoscere: vt sciat an est.
¶ Ā scōm dōm: ꝙ deus nāli cognitione cognoscitur per
fantasmata effect⁹ sui. ¶ Ad tertiū dōm: ꝙ cognitio dei ꝓ
essentiā cū sit ꝓ gr̄am nō competit nisi bonis. sed cognitio
que ē ꝓ rōnē nālē pōt cōpetere bōis. ⁊ malis. Unde dicit
Aug. in li. retractationū. Nō approbo ꝙ in oratione dixi:
deus qui nō nisi mūdos verū scire voluisti: rñderi. n. pōt
multos etiaz nō mūdos multa scire vera. s. per rōnē nālē.
¶ Utrū per gratiam habeat altior cognitio dei q̄s ea que
habetur per rationē naturalem. Articulus. xiii.

Ad decimūtertium sic ꝓcedit. Uide
67 tur ꝙ ꝓ gr̄az nō
habeat altior cognitio dī q̄s ea q̄ habet ꝓ naturalē ratiōez
Dicit.n. Dio. ī li. de mystica theologia: ꝙ ille qui melius
vnitur deo in hac vita: vnitur ei sicut omnino ignoto: qđ
etiam de Moyse dicit. Qui tamen excellentiam quādam
obtinuit in gratie cognitione: sed coniungi deo ignorando
de eo quid est: hoc contingit etiam per ratiōem naturalez:
ergo per gratiam non plenius cognoscitur a nobis deus:
quam per rationem naturalem. ¶ Ꝑ. Per rationem na
turalem in cognitiōem diuinoꝝ peruenire non possu-
e mus nisi per fantasmata ᶜ: sic etiam nec secūdum cognitio
422 nem gratie. Dicit.n. Dio. primo ca. ce. hyerar. ꝙ ipossibi
le est nobis aliter lucere diuinum radium nisi varietate sa
crorum velaminum circūuelatum. ergo per gratiam non
plenius cognoscim⁹ deum q̄s per ratōem naturalē. ¶ Ꝑ.
Intellectus noster per gr̄am fidei deo adheret: fides aūt
nō videtur esse cognitio. Dicit.n. Grego. in omel. ꝙ ea q̄
nō vidētur fidem habēt ⁊ nō aquitiōem. ergo per gratiaz
nō additur nobis aliqua excellētio: cognitō de deo. ¶ Sz
ꝓtra est qđ dicit ap̄lus. i. co: .2. Nobis reuelauit deus ꝓ
spiritum suū illa. s. que nemo p̄cipium huius seculi nouit
.i. pbī vt exponit glo. ¶ Rñ⁰. dōm: ꝙ per gratiā pfectio
cognitio de deo habet a nobis q̄s per ratiōem naturalez:
qđ sic patet. cognitio. n. quam ꝓ naturalem rōez habem⁹
duo requirit. s. fantasmata ex sensibilib⁹ accepta ⁊ lumē nā
le ītelligibile: cuius virtute ītelligibiles conceptiōes ab eis
abstrahimus: ⁊ quātum ad vtrūq; innat̄ humana cogni
tio per reuelatiōem gratie: nam ⁊ lumē naturale intellect⁹
cōfortatur per infusiōem luminis gratuiti: ⁊ iterdum etiā
fantasmata in imaginatione hominis formātur diuinitus:
magis exprimētia res diuinas q̄s ea que naturaliter a sen-
sibilibus accepim⁹ sicut apparet in visiōibus prophetali-
bus: ⁊ iterdum etiam alique res sensibiles formātur diui
nitus: aut etiam voces ad aliquid diuinū exprimēdum si-
cut in baptismo visus est spūs sanctus in specie columbe:
⁊ vox patris audita est. hic est fi. me. di. ¶ Ad p̄mum er-
go dōm: ꝙ licet ꝓ reuelatiōem gr̄e in hac vita nō cogno-
scamus de deo qd est: ⁊ sic ei quasi ignoto cōiūgamur: tri
plenius ipsum cognoscim⁹ iquātū plures ⁊ excellētiores
effectus eius nobis dēmōstrātur: ⁊ iquātum ei aliqua attri-
buimus ex reuelatiōe diuina: ad q̄ ratio naturalis nō per-
tigit: vt deū esse trinum ⁊ vnum. ¶ Ad scōm dōm: ꝙ ex fan
tasmatib⁹ vel a sensu acceptis secūdum naturalē ordinem
vel diuinitus in imagiatiōe formatis tāto excellētior cogni
tio intellectualis habetur quanto lumen intelligibile in ho
mine fortius fuerit: ⁊ sic per reuelationem ex fantasmati-
bus plenior cognitio accipitur ex infusiōe diuini luminis.
¶ Ad tertium dōm: ꝙ fides cognitio quedam est iquātū
ītellectus determinatur per fidem ad aliqđ cognoscibile: sz
hec determinatio ad vnum nō p̄cedit ex visiōe credētis
sed a visiōe eius cui creditur: ⁊ sic iquātum deest visio de
ficit a ratiōe cognitiōis: que est in sciētia. Nam sciētia ter-
minat ītellectum ad vnum per visionem ⁊ intellectū p̄ci-
moꝝ p̄cipioꝝ. xiii.

¶Questio.

Ōnsideratis bis q̄ ad dini
c nem pertinent p̄cedēdum est ad consi-
derati: nem diuinoꝝ nomiū: vnūqđq; enim nominatur a nobis secūdum ꝙ ipz cognoscimus. ¶ Circa hoc ergo quer̄ūt
12. ꝓmo vtrum deus sit nomiabilis a nobis. Secūdo vtrum aliqua nomina dicta de deo p̄dicētur de ipso substantialiter. Tertio vtrum aliqua noīa dicta de deo ꝓprie dicātur de ipso: an omnia attribuantur ei metaphorice. Quarto vtrum multa noīa dicta de deo sint synonima. Quinto vtrum nomina aliqua dicātur de deo ⁊ creaturis vniuoce vel equiuoce. Sexto suppositō ꝙ dicātur analogice: vtrū dicātur de deo per ꝓius vel ō creaturis. Septimo vtrum aliqua nomia dicātur de ō ex tempore. Octauo vtrum hoc nomē deus sit nomē nā ture vel operationis. Nono vtrum hoc nomen deus sit nomen cōmunicabile. Decimo vtrum accipiatur vniuo ce vel equiuoce secundum ꝙ significat deum per naturā: ⁊ per participationem ⁊ secūdum opinionem. Undeci mo vtrum hoc nomen qui est: sit maxime ꝓpriū no men dei. Duodecimo vtrum ꝓpositiones affirmatiue possint formari de deo.

¶Utrum aliquod nomē deo ꝓueniat. Articulus. i.

Ad primum sic ꝓcedit. Uī ꝙ nullū nomen 68
dō ꝓueniat. Dicit.n. Dio. p⁰. ca. de dī. no. ꝙ neqz nomē eius est neqz opinio ⁊ ꝓnūcr. 30. dicitur. Qđ nomē eius ⁊ qđ nom̄ filij eius si nosti. ¶ Ꝑ.
Omne nomē aut dicitur in abstracto aut in concreto: sed nomia significātia in cōcreto nō cōpetūt deo: cuz simpler sit neqz nomina significātia in abstracto: q: non significant aliquod perfectum subsistens. ergo nullum nomē potest dici de deo. ¶ Ꝑ. Nomina significāt cum tpe: ꝓnomia an tate: verba aūt ⁊ participia significāt cum tpe: ꝓnomia an tem cum dēmōstratiōe vel relatiōe: quoꝝ nihil compe tit dō: q: sine qualitate est: ⁊ sine omni accidēte: ⁊ sine tpe: ⁊ sentiri nō pōt. vt demōstrari possit nec relatiue significa ri: cum relatiua sint aliquoꝝ antedictoꝝ recordantia vl nominū vel participioꝝ vel ꝓnominum demonstra tiuoꝝ. ergo deus nullo modo potest nomiari a nobis. ¶ Sed ꝫ est qđ dicit Exo .15. Quasi vir pugnator dns nomē eius. ¶ Rñ⁰ dōm: ꝙ fm pbm voces sunt signa īn tellectuū: ⁊ intellect⁹ sunt rerū silitudies. ⁊ sic patet ꝙ vo ces referūtur ad res significandas mediante ꝙceptione in tellectus: secūdum igitur ꝙ aliquid a nobis intellectu co-

65 gnoscꝫ põt sic a nobis põt nominari: oñsuꝫ ẽ aũt supra[a] : qꝫ deus in hac vita nõ potest a nobis videri per suam essentiam: sed cognoscitur a nobis ex creaturis ꝑm habitudinẽ principij: ⁊ ꝑ modũ excellẽtie ⁊ remotiõis [c]: sic igitur ꝑt nominari a nobis ex creaturis: ñ tñ ita qꝫ nomẽ significãs ipꝫ exprimat diuinã eẽntiã ꝑm qꝫ ẽ sicut hoc nomẽ hõ exprimit sua significatõe eẽntiã hois ꝑꝫ qꝫ ẽ: significat.n. eius diffinitio nẽ declarãtem eius eẽntiã: ratio.n. quam significat nomẽ ẽ diffinitio. ¶ Ad pm ergo dõm: qꝫ ea ratiõe dicit deus nõ habere nomẽ vl esse supra nominationẽ: qꝛ essentia eius est supra id qđ de deo intelligimus: ⁊ voce significamus. ¶ Ad scdm dicẽdũ: qꝫ qꝛ ex creaturis in dei cognitionẽ uenimus: ⁊ ex ipsis eũ noiam[9]. noia ãt q̃ deo attribuim[9] hoc modo significãt: secũdum qꝫ cõpetit creaturis materialibus: quoꝝ cognitio est nobis cõnaturalis. vt supra dictum 68 est[c]: ⁊ qꝛ in hmõi creaturis ea que sunt pfecta ⁊ subsistentia sunt cõposita: forma aũt in eis nõ est aliqd cõpletũ subsistens sed magis quo aliquid est: inde est qꝫ oia noia a nobis imposita ad significãdum aliquid cõpletum subsistẽs. 72 significãt in ꝯcretiõe [c]: ꝓut cõpetit compositis: q̃ aũt ipo nũtur ad significãdas formas simplices: significãt aliquid nõ ut subsistẽs: sed ut quo aliqd est: sicut albedo significat vt quo aliquid est album: qꝛ igitur ⁊ deus simplex est: ⁊ subsistens est: attribuimus ei nomina simplicia ⁊ nomina abstracta ad significãdum simplicitatem eius: ⁊ nomia cõ 16a creta ad significãdum subsistẽtiam ⁊ perfectiõem ipsius [c] quãuis nomina deficiãt a modo ipsius [c]. sicut intellectus 70 noster non cognoscit eum: vt est secũdũ hãc vitaꝫ. ¶ Ad 72 tertium dicẽdum: qꝫ significare substãtiam cum qualitate est significare suppositum cum natura vel forma determinata in qua subsistit: vnde sicut de deo dicuntur aliqua inb cõcretione ad significãdum subsistẽtiam ⁊ perfectiõem ipsius sicut iam dictum est[c]: ita dicũtur de eo nomina significantia substãtiam cum qualitate: verba vero ⁊ participia consignificantia tempus dicuntur de ipso: ex eo qꝫ eternitas includit omne tempus. sicut.n. simplicia subsistentia ñ possumus apprehendere: ⁊ significare nisi per modum cõpositoꝝ ita simplicem eternitatem nõ possum[9] itelligere vel voce exprimere: nisi per modum tpalium rerum: ⁊ hoc ꝑter ꝛnaturalitatẽ itellectus nostri ad res cõpositas ⁊ tempoꝛales: ꝓnomina vero demonstratiua dicuntur ꝺ deo secundum qꝫ faciunt demonstrationem ad id qđ intelligitur: non ad id quod sentitur: secundum.n. qꝫ a nobis intelligitur secũdum hoc sub demonstratione cadit. ⁊ sic secũdum illum modum quo nomina ⁊ participia ⁊ proꝺ nomina demonstratiua de deo dicuntur: secũdum hoc ⁊ ꝓnoibus ⁊ nominibus relatiuis significari potest.

¶ Utrum aliquod nomen dicatur de deo substãtialiter.

69 Articulus. II.

Ad secundum sic proceditur. Uidetur qꝫ nullum nomen dicatur de deo substantialiter. Dicit.n. Damñ. oportet singulum eoꝝ que de deo dicuntur non quid est secundum substãtiam: significare: sed quid non est ostendere aut habitudinẽ quãdam: aut aliquid eorum que assequũtur naturam vel operationem. ¶ ꝑ. Dicit Dio. primo cap. de di. no. Omniũ sanctoꝝ theologicoꝝ hymnum inuenies ad beatos thearchie processus manifestatiue ⁊ laudatiue dei nomiatiões diuidẽtem. ⁊ est sensus: qꝫ noia que in diuinam laudem sancti doctoꝛes assumunt secũdum processus ipsius dei distinguũtur: sed qđ significat processum alicuius rei: nihil significat ad eius essentiã pertinẽs: ergo noia dicta de deo nõ dicũtur de ipso substãtialiter. ¶ ꝑ. Secũdum hoc nominat aliquid a nobis secũdum qđ intelligit: sed nõ intelligitur deus a nobis in hac vita secũdum suam substãtiam: ergo nec aliqđ nomen impositũ a nobis dicit de deo secũdum suam substãtiam. ¶ Sed ꝓtra est qđ dicit Aug. 7. ꝺ tri. deo hoc est eẽ qꝫ fortẽ eẽ vel sapiẽtẽ esse: ⁊ si quid de illa simplicitate dixeris qua eius suba significat: ergo omnia nomina huiusmodi significãt diuinã substãtiam. ¶ Rñ°. dõm: qꝫ de noibus que de deo dicũtur negatiue vel q̃ relatiõnẽ ipsi[9] ad creaturã significãt manifestũ est qꝫ substantiam eius nullo mõ significãt[c]: sed remotiõem alicuius ab a
ipso: vel relatiõem eius ad alium: vel potius alicuius ad 74
ipsum. Sed de noibus que absolute ⁊ affirmatiue de ꝺo dicũtur sicut bonus sapiẽs ⁊ huiusmodi multipliciter aliq sunt opinati. Quidam.n. dixerũt qꝫ hec oia nomina ꝛ affirmatiue de deo dicãtur: tamẽ magis inuicta sunt ad aliqd remouẽdum a deo q̃ ad aliquid ponẽdum in ipso. vnde dicunt qꝫ cum dicimus deũ esse viuẽtem: significam[9] qꝫ de[9] non hoc mõ est sicut res ianimata: ⁊ silr accipiẽdũ est i alijs: ⁊ hoc posuit rabi Moy. Alij vo dicũt qꝫ hec noia imposita sunt ad significãdum habitudinẽ ei[9] ad creata: vt cum dicimus de[9] est bonus: sit sensus. deus est cã bonitatis in rebus: ⁊ eadẽ ratio est ꝺ alijs. Sed vtrũq; istoꝝ videt esse incõueniẽs ꝑter tria. ¶ Primo quidem qꝛ ꝑ neutrã hanc positionũ posset assignari ratio: q̃re quedam noia magis ꝺ deo dicerẽtur q̃ alia: sicut.n. est cã coꝛpoꝝ sic est causa honorũ: vnde si nihil aliud significat[c]: cum dicitur deus est bonus nisi deus est cã bonoꝝ: poterit silr dici qꝫ de[9] est coꝛpus: qꝛ est cã coꝛpoꝝ. Itez ꝑ hoc qđ dr qꝫ est coꝛp[9] remouetur qꝫ non sit ens in potẽtia tãtum sicut materia prima.

Secũdo qꝛ sequeret qꝫ oia nomina dicta de deo per posterius dicerẽtur de ipso: sicut sanum per posterius dicit: de medicina: eo quod significat hoc tantum: qꝫ sit causa sanitatis in aĩali qđ per prius dicit sanum. Tertio qꝛ hoc est ꝓtra intẽtionẽ loquẽtiũ de deo: aliud.n. intẽdunt dicere cuꝫ dicunt deum viuentem: q̃ qꝫ sit cã vite nostre: vel qꝫ differat a coꝛpoꝛibus inaiatis: ⁊ ideo aliter dicẽdum est qꝫ huiusmodi quidẽ nomina significãt subam diuinã ⁊ predicantur de deo substãliter: sed deficiunt a repꝛesentatione ipsius qđ sic ꝓ significant. n. sic noia deum: secũdum qꝫ intellectus noster cognoscit ipsuꝫ. Intellectus autẽ noster cuꝫ cognoscat deum ex creaturis: sic cognoscit ipsum secũduꝫ qꝫ creature ipsum repꝛesentant. Ostensum est autem supra[a]: 23 qꝫ deus in se prehabet oẽs pfectiones creaturaꝝ quasi simpliciter ⁊ vlr perfect[9]. vnde q̃libet creatura in tantũ eum repꝛesentat: ⁊ est ei silis: inquãtũ perfectionẽ aliquã habet non tamẽ ita qꝫ repꝛesentet eum sicut aliquid eiusdem speciei: vel generis: sed sicut excellẽs ꝓncipiũ: a cui[9] forma effectus deficiunt: cuius tamẽ aliqualẽ similitudinem effectus consequuntur sicut forme coꝛpoꝛũ inferioꝛuꝫ repꝛesentant virtutem solarem: ⁊ hoc supra expositũ est[c]: cum de pfe- 32
ctione diuina agebatur: sic igitur predicta nomina diuinaꝫ 24
substantiam significant: imperfecte tamen sicut ⁊ creature imperfecte eam repꝛesentant. Cum igitur dicitur deus est bonus: non est sensus: deus est causa bonitatis vel deus: non est malus: sed est sensus: id quod bonitatem dicimus in creaturis: preexistit in deo: ⁊ hoc quidem secũdum modum altioꝛem. vnde ex hoc non sequitur qꝫ deo competat esse bonum inquantum causat bonitatem: sed potius econuerso: qꝛ est bonus: bonitatem rebus diffundit: secundum illud Aug. de doctrina chriſtiana. Inquãtum bonus est sumus. ¶ Ad primum ergo dicendum qꝫ Damasse. ideo dicit quod hec nomina non significant quid est deus: quia a nullo istoꝝ nominum exprimitur quid est deus perfecte: sed vnũquodq; imperfecte eũ significat: sicut ⁊ creature ipfecte eum repñtant. ¶ Ad scdm dr: qꝫ i significatiõe nominum aliud est quãdoq; a quo imponit nomẽ: ad significãdum: ⁊ id ad quod significandum nomen imponitur [c]: sicut hoc nomen lapis imponitur ab eo qꝫ ledit pedem: non tamen imponitur ad significandum: quasi 75
significet ledens pedem: sed ad significandum quandam: speciem coꝛpoꝛum alioquin omne ledens pedem esset lapis. sic igitur dicendum est: quod huiusmodi diuina nomina imponuntur quidem a processibus diuinitatis. ¶ Sicut.n. secundum diuersos processus perfectionum creature deum repꝛesentant licet imperfecte. Ita itellect[9] noster secũdum vnũquẽq; processum deuꝫ cognoscit ⁊ nominat: sed tamẽ ꝺ nomina non imponit ad significãdum ipsos pcessus: vt cum dicitur deus est vinens: sit sensus: ab eo p cedit vita: sed ad significãdum ipsum rerum principium pront in eo preexistit vita: licet eminentioꝛ modo quam intelligatur vel significetur. ¶ Ad tertiũ dõm: qꝫ essentiam

dei in hac vita cognoscere non possumus: secundum q̄ in se est: sed cognoscimus eam secundum q̄ representatur in perfectionibus creaturarum: & sic nomina a nobis imposita eam significant.

¶ Utrum aliq̄ nomen dicat̄ de d̄o ꝓprie. Articul⁹. iii.

70 **Ad tertium** sic ꝓcedit̄. Videt̄ q̄ nullus nomen dicatur de deo ꝓprie. Oia
68 enim nomina que de deo dicimus sunt a creaturis: accepta: vt dictum est[c]: sed nomina creaturarum metaphorice dicuntur de deo. sicut cum dicitur: deus est lapis vel leo vel aliquid huiusmodi. ergo nomina dicta de deo dicuntur metaphorice. ¶ p̄. Nullum nomen ꝓprie dicitur: de aliquo: a quo verius remouet̄ quaz de eo predicetur: sed omnia huiusmodi nomina bonus sapiens & similia verius remouent̄ a deo quā de eo predicentur: vt patet per Dio. 2. ca. cel. hierar. Ergo nullum istorum nominū ꝓprie dicitur de deo. ¶ p̄. Nomina corporum non dicuntur de deo nisi metaphorice cum sit incorporeus: sed omnia huiusmodi nomina implicant quasdam corporales cōditiones. significant. n. cum tempore & cum compositione & cum alijs huiusmodi que sunt ꝑditiones corporum: ergo omnia huiusmodi nomina dicūt̄ de deo metaphorice. ¶ Sz contra est q̄d dicit Ambro. in lib. 2. de trini. Sūt quedam nomina que euidenter ꝓprietatem diuinitatis ostendūt: & quedam que perspicuam diuine maiestatis exprimunt veritatem. alia vō sunt que translatiue per similitudinem de deo dicunt̄: non igit̄ oia nomina dicunt̄ de deo metapho
68 rice: sed aliqua dicuntur ꝓprie. ¶ Rñ. d̄om: q̄ sicut di
69 ctum est[c]: deum cognoscimus ex perfectionibus procedentibus in creaturas ab ipso: que quidem perfectiones in deo sunt secundum eminentiorem modum quā in creaturis. ¶ Intellectus autem noster eo modo apprehendit eas secūdum q̄ sunt in creaturis & sm q̄ apprehendit. ita significat per noia. In nominib⁹ igit̄ que deo attribuim⁹: est duo ꝑsiderare. s. pfectiones ipsas significatas: vt bonitatem vitā & huiusmodi: & modū significandi. Quātū igitur ad id quod significāt huiusmodi noia ꝓprie cōpetunt deo & magis ꝓprie q̄z ipsis creaturis: & per prius dr̄ de eo. Quātū vō ad modū significādi nō ꝓprie dicunt̄ de deo. hūt. n. modū significandi qui creaturis cōpetit. ¶ Ad primū ergo dicēdū: q̄ quedā noia significant huiusmodi perfectiones a deo procedētes in res creatas: hoc mō q̄ ipse modus imperfectus quo a creatura participat̄ diuina plectio in ipso nois significato includit̄ sicut lapis significat aliquid materialiter ens: & huiusmodi nomina non possunt
125 9 attribui deo nisi metaphorice[e]: quedaz vō noia significant ipsas perfectiones absolute absq̄ hoc q̄ aliqs modus participādi claudat̄ in eorum significatione: vt ens bonū viues: & huiusmodi. & talia ꝓprie dicunt̄ de deo. ¶ Ad secūdum dicēdū q̄ ideo huiusmodi noia dicit Dio. negari a deo. q̄z id q̄d significat̄ per nomē non q̄enit eo modo ei q̄o nomen significat sed excellentiori modo: vñ ibidē dicit Dio. Q̄d est super omnem substantiam & vitā. ¶ Ad tertiū d̄z: q̄ ista noia q̄ ꝓprie dicunt̄ de deo important ꝑditiones corporales nō in ipso significato nois sed q̄ntum ad modū significandi: ea vō q̄ metaphorice de deo dicunt̄: importāt ꝑditionē corporalem in primo suo significato.

¶ Utrū noia dcā de d̄o sint noia synonima. Articul⁹. iiii.

71 **Ad quartum** sic ꝓcedit̄. Videt̄ q̄ ista noia dicta de deo sint noia synonima. Synonima. n. noia dicunt̄ que oino idē significāt. sed ista noia dicta de deo oino idem significant in deo. q̄: bonitas dei est ei⁹ eētia & sap̄ia: ergo ista noia sunt oino synonima. ¶ Si dicat̄ q̄ ista noia significant idē sm rem sed sm rōnes diuersas. Cōtra. ratio cui non rñdet aliquid in re est vana: si ergo iste rōes sunt multe & res est vna vī q̄ rōnes iste sint vane. ¶ p̄. Magis est vnum q̄d ē vnū re & rōne q̄z q̄d est vnum re & multiplex rōne: sed de⁹ est maxime vn⁹. ergo videt̄ q̄ nō sit vnus re & multiplex rōne: & sic noia dicta de deo nō significant rōnes diuersas. & ita sunt synonima. ¶ Sed p̄. oia synonima sibi inuicem ad iuncta nugationem adducūt: sicut si dicat̄ vestis indumentuz: si igit̄ oia noia dicta de deo sunt synōima nō posset ꝓ
uenienter dici deus bon⁹ vel aliq̄d huiusmodi: cum tñ scriptuz sit Hiere. 32. Fortissime magne potēs dñe exercituū nomē tibi. ¶ Rñ. d̄om: q̄ huiusmodi noia dicta de deo nō sunt synonima: q̄d quidem facile esset videre si diceremus q̄ huiusmodi noia sunt inducta ad remouendum vel ad designandum habitudinē cause respectu creaturaruz; sic. n. essent diuerse rationes horū nominum secūdum diuersa negata vel secūdum diuersos effectus ꝓuocatos: sed sm q̄ dictū est[c]. huiusmodi noia subam diuinā significare
69 68 lz imperfecte: etiam plane apparet sm p̄missa[c]: q̄ hūt rōnes diuersas. Rō. n. quā significat nomē est ꝓceptō intellectus de re significata per nomē: intellect⁹ autem noster cognoscat deum ex creaturis formatur ad intelligendum deū ꝓceptiones ꝓportionatas pfectiōibus procedētibus a deo in creaturis: que qdem pfectiones in deo p̄existūt vnite & simplr̄: in creaturis vō recipiunt̄ diuise & multiplr̄. Sicut igit̄ diuersis pfectiōibus creaturaz rñdet vnū simplex principiū p̄tatum p diuersas pfectiones creaturaz varie & multiplr̄: ita varijs & multiplicib⁹ ꝓceptib⁹ intellect⁹ no
79 stri rñdet vnum oino simplex: sed huiusmodi ꝓceptiones[c] imperfecte in intellectu: & ideo noia deo attributa lz significēt vnā rē: tñ q̄ significāt eā sub rōnib⁹ multis & diuersis nō sunt synōima. Et sic pz solutio ad p̄mū: q̄ noia synonima dicuntur que significant vnum sm vnā rationez: que. n. significāt rōnes diuersas vnius rei nō p̄mo & p se vnū signi
68 ficant: q̄ nomē nō significat rem nisi mediante ꝓceptiōe intellectus: vt dictū est[c]. Ad 2^m d̄z: q̄ rōes plures horum noium nō sunt casse & vane: q̄ oibus eis rñdet vnum qd simplex p oia huiusmodi multiplr̄ & imperfecte repītatum. ¶ Ad 3^m d̄z: q̄ hoc ipm ad pfectā dei vnitatez ptinet: q̄ ea q̄ sunt multiplr̄ & diuisim in alijs: in ipso sunt multiplr̄ & vnite. & ex hoc ptingit: q̄ est vn⁹ re & plures lz rōnē: q̄ intellectus noster ita multipliciter apprehendit eius sicut res multipliciter ipsum representant.

¶ Utrum ea que de deo dicūtur & creaturis vnioce dicantur de ipsis. Articulus. v.

27 **Ad quintum** sic ꝓcedit̄. Videt̄ q̄ ea q̄ d̄r de deo & creaturis vnioce d̄r ipsis dicant̄. Omne. n. equocū reducit̄ ad vniocum sicut multa ad vnum. Nam si hoc nomē canis equoce d̄r de latrabili & marino. oz q̄ de aliq⁹ vnioce dicat̄. s. de oib⁹ latrabilibus. aliter. n. eēt ꝓcedere in infinitū. Inueniunt̄ at quedā agētia vnioca q̄ ꝓueniūt cū suis effectib⁹ in nomie & diffinitiōe: vt homo generat hoiez q̄dam vō agentia equoca sicut sol causat calidū: cum tñ ipse nō sit calid⁹ nisi equoce. Vī igit̄ q̄ primū agēs ad q̄d oia agētia reducunt sit agens vniocum: & ita q̄ de deo & creaturis d̄r: vnioce ꝓdicātur. ¶ p̄. Scōm equinoca nō attēdit̄ aliqua similitudo. cum igit̄ creature ad deū sit aliqua similitudo scōz illō geñ. i. fa. ho. ad ima. & si. n. videt̄ q̄ aliq̄d vnioce de ōo & creaturis dicat̄. ¶ p̄. Mēsura est hōgenea mēsurato. vt d̄r in. 10. meta. sed de⁹ est ꝓma mēsura oium entium vt ibidē d̄r. ergo de⁹ est hōgene⁹ creaturis: & ita aliq̄d vnioce de deo & creaturis dici pōt. ¶ Sz ꝓtra q̄d ꝓdicat̄ de aliqbus sm idē nomen & nō scōm eādem rationem: ꝑdicat̄ de eis equoce: lz nullū nomē cōuēit deo sm illam rōez sz quā d̄r de creatura: nam sap̄ia in creaturis est q̄litas: nō
75 aūt in deo. gen⁹ autem variatū mutat ratiōez: cū sit ps diffinitiōis: & eadē rō est in alijs: q̄d g⁹ de deo & creaturis d̄r equoce d̄r. ¶ p̄. De⁹ plus distat a creaturis q̄ q̄cūq; creatur adinicē: lz ꝓp distātiā q̄rūdā creaturaz ꝓtigit q̄ nihil vnioce ō eis ꝓdicari p̄t: sic ō his q̄ nō ꝓuēiūt i aliq̄ gñe. g⁹ mlto mīs ō deo & creaturis aliq̄d vnioce ꝓdicat̄: sed oia ꝓdicāt equoce. ¶ Rñ. d̄z: q̄ ipossibile ē aliq̄d ꝓdicari ō deo & creaturis vnioce: q̄ ois effect⁹ nō adequās vtri tē cāe agētis recipit similitudinē agētis nō scōz eādē rōnē lz deficiēter: ita q̄ id diuisim & imꝑfecte ē i effectib⁹: i cā ē simpli
23 citer & eodē modo[c]. sicut sol scōm vnā vtutem multiformes & varias formas in istis iferioribus ꝓducit: eodē mo
24 do vt supra dictū est[c] oēs rerum pfectiones q̄ sunt in rebus creatis diuisim & multiplr̄ in deo p̄existūt vnite. Sic igit̄
71

cũ aliq̃ nomẽ ad pfectiõem ptinẽs ō creatura dicit̃ signi
ficat illã pfectionẽ distinctã fm rõnẽ distinctiõis ab alijs. pu
ta cum hoc nomẽ sapiẽs ō hoĩe dr̃: significam⁹ aliquã per
fectiõem distinctã ab eẽntia hoĩs ⁊ a potẽtia ⁊ ab esse ipi⁹
⁊ ab oĩb⁹ hmõi: ꝛ cũ hoc nomẽ ō ōo dicimus nõ intendi
mus significare aliqd distinctũ ab eẽntia vel potentia vl̃ eẽ
ipsius: ⁊ sic cũ hoc nomẽ sapiẽs ō hoĩe dr̃ quodãmodo ō
scribit ⁊ cõp:ehẽdit rem significatã: nõ aũt cũ dr̃ ō ōo: sed
relinqt rem significatã vt incõp:ehẽsam ⁊ excedẽtẽ hoĩs si
gnificatõez. vñ pz̃ q̃ nõ fm eãdẽ rõnez hoc nomẽ sapiens
ō ōo ⁊ ō hoĩe dr̃. ⁊ eadẽ rõ ẽ ō alijs: vñ nullũ nomẽ vni
noce ō ōo ⁊ creaturis p̃dicat̃: sed nec ẽt pure equoce: vt
aliq̃ dixerũt: q: fz̃ hoc ex creaturis nihil posset cognosci ō
ōo nec ōmonstrari: sed semp incideret fallacia equinoca
tiõis ⁊ hoc ẽ tã ꝯ pbm. q multa ōmonstratiue ō ōo pbat
q̃z ẽt ꝯ aplꝫ dicentẽ ro. i. Inuisibilia ōi p ea q̃ fcã sunt: intel
lecta ꝟspiciunt̃. Dõm est igit̃ huiusmodi noĩa dr̃ ō deo
⁊ creaturis fm analogiã. i. ꝓportionẽ qõ gdem dupl̃ cõ
tin̄t in noĩbus: vel q: multa habent p:oportionẽ ad vnuꝫ
sicut sanum dicit̃ ō medicina ⁊ vrina. inq̃tũ vtrũq̃ hz o:
dinem ⁊ ꝓportionem ad sanitatẽ aĩalis⁹. cuius hoc qdẽ si
gnũ est: illud vo cã: vel ex eo q̃ vnũ hz ꝓportionẽ ad alte
rũ: sicut sanũ dr̃ ō medicina ⁊ aĩali inq̃tuꝫ medicina est cã
sanitatis que est in aĩali. ⁊ hoc mõ aliq̃ dr̃ de deo ⁊ crea
turis analogice ⁊ nõ equoce neq̃ vniuoce. nõ. n. possum⁹
noĩare deũ nisi ex creaturis: vt supra dictũ est⁹: ⁊ sic quic
qd dr̃ ō ōo ⁊ creaturis dr̃ fm q̃ ẽ aliqs o:do creature ad
deum: vt ad p̃ncipiũ ⁊ cãm: in q̃ p̃existunt excellenter oẽs
rerũ pfectiões: ⁊ ifte modus cõitatis medi⁹ ẽ inter puraꝫ
equocationẽ ⁊ simplicẽ vniuocationẽ: neq̃ ꝛ. n. in his q̃ ana
logice dicũtur est vna rõ: sic est in vniuocis: nec total̃r di
uersa sic̃ in equocis: sed nomẽ qõ sic multipl̃ dr̃: significat
diuersas ꝓportões ad aliqd vnũ: sic̃ sanũ de vrina dictuꝫ
significat signũ sanitatis aĩal: ō medicina vo dictum signi
ficat cãm eiusdem sanitatis. ¶ Ad p̃mg⁹ dõm: q ꝛ in p̃di
catõib⁹ op:oꝛteat equoca ad vniuocũ reduci: tñ in actiõib⁹
agens non vniuocũ ex necessitate p̃cedit agens vniuocum
agens. n. nõ vniuocũ est cã vl̃is totius speciei: vt sol est cã
generationis oĩum hoĩuꝫ: agens vo vniuocũ non est cau
sa agẽs vl̃is toti⁹ speciei: aliogn eẽt cã sui ipsius: cũ sub spẽ
cõtineat̃: sed est cã ꝑticularis respectu huius indiuidui: qõ
in ꝑticipatiõe spẽi ꝟstituit: cã igit̃ vl̃is toti⁹ spẽi nõ ẽ agens
vniuocũ: cã aũt vniuersalis ẽ po: ꝑticulari: poc autẽ agens
vl̃e ꝛ nõ fit vniuocũ: nõ tñ est oĩno equocum: q: sic nõ fa
ceret sibi sĩle: sed p̃t dici agẽs analogicuꝫ: sic̃ in p̃dicatiõi
bus oĩa vniuoca reducunt̃ ad vnum p̃muꝫ nõ vniuocuꝫ:
ſz analogicuꝫ: qõ ẽ ens. ¶ Ad scõz dicẽdũ. q simꝫitudo crea
ture ad deũꝫ ẽ imꝑfecta: q: ẽt nec idem fz̃ gen⁹ repñtat vt
supra dictũ ẽ̃. ¶ Ad tertiũ dõm: q de⁹ nõ est mẽsura ꝓ
portionata mẽsuratis⁹: vñ nõ oz̃ q̃ de⁹ ⁊ creature sub vno
genere contineantur: ea vero que sunt in ꝓtrariuꝫ ꝑcludũt
q̃ non vniuoce huiusmodi nomina ō deo ⁊ creaturis p̃di
centur: non autem q̃ equinoce.

¶ Utrum nomina per prius dicantur ō creaturis quam de deo. Articulus. vi.

Ad sextũ sic ꝓcedit. Uꝛ q̃ nomina ꝓ ꝑus dican
tur de creaturis q̃z de ōo: fm. n. q̃ co
gnoscim⁹ aliqd fm hoc illud noĩam⁹: eniꝫ noĩa scõm pbm
sunt signa ĩtellectum: sed ꝓ prius cognoscim⁹ creaturaꝫ q̃z
deũ: g⁹ noĩa a nobis imposita ꝓ pri⁹ ꝓnũciunt creaturis q̃z
deo. ¶ Scõz Dio. li. de di. no. deũ ex creaturis noĩam⁹:
sed noĩa a creaturis translata in deum ꝓ prius dicunt̃ de
creaturis q̃z de deo sicut leo lapis ⁊ huiusmodi. g⁹ omnia
noĩa q̃ ō deo ⁊ de creaturis dr̃ ꝓ prius de creaturis quã
de deo dicũtur. ¶ Ꝑ. Oĩa noĩa que cõiter de deo ⁊ crea
turis dr̃: dr̃ de ōo sicut de causa oĩum. vt dic̃ Dio. sed
q̃ dr̃ ō aliquo ꝓ cãm ꝓ posteri⁹ ō illo dr̃. ꝓ pri⁹. n. dr̃ aĩal
sanũ q̃z medicina. q̃ est cã sanitatis. ergo hmõi noĩa ꝓ pri⁹
dr̃ de creaturis q̃z de deo. ¶ Sed ꝑ ẽ q̃ ō dr̃ eph. 3. fle
cto genua mea. ad p̃rem. d. n. Je. ex quo ois pr̃nitas in ce
lo ⁊ in terra noĩat̃: ⁊ eadẽ rõ videt̃ de oĩb⁹ alijs: que ō ōo
⁊ creaturis dr̃: ergo huiusmodi noĩa ꝓ prius de deo quã
de creaturis dr̃. ¶ Rñ⁹. dõz: q ꝛ in oĩb⁹ noĩb⁹ q̃ de plu
ribus analogice dr̃ necesse est q̃ oĩa dicant̃ ꝑ respectum
ad vnũ: ⁊ iõ illõ vnũ oz̃ q̃ põat̃ in diffinitõe oĩuꝫ⁹: ⁊ q: rõ
quã significat nomẽ ẽ diffinitio. vt dr̃ in. 4. meta. necesse ẽ:
q̃ illud nomen ꝓ pri⁹ dicatur de eo qõ ponit̃ in diffinitiõe
aliox̄: ⁊ ꝓ posterius de alijs fm ordinem quo appropiꝫ
quãt ad illud primũ vel magis vel mi⁹: sic̃ sanũ qõ dr̃ ō
aĩali: cadit in diffinitiõe sani: qõ dr̃ de medicina q̃ dr̃ sana: ĩ
quantũ causat sanitatem in animali: ⁊ in diffinitiõe sani qõ
dicit̃ de vrina q̃ dicit̃ sana inquãtũ est signũ sanitatis aĩalis
sic ergo omnia noĩa q̃ metaphorice de deo dicunt̃: ꝓ pri⁹
de creaturis dicunt̃ q̃z de deo: q: dicta de deo nihil aliud
significant q̃z similitudines ad tales creaturas: sicut. n. redi
re dictum de prato nihil aliud significat quam q̃ pratum
sil̃ se hz̃ in decore cum floret sicut homo cum ridet secun
dum sil̃itudinem ꝓportiõis: sic nomen leonis dictum de:
ōo nihil aliud significat q̃z q̃ deus sil̃ se hz̃ vt fortiter ope
tur in suis opibus sicut leo in suis⁹: ⁊ sic pz̃ q̃ secũdũ q̃ di 187
cũtur ō deo eoꝝ significatio diffiniri nõ p̃t nisi per illõ qõ
de creaturis dr̃. De alijs aũt noĩbus q̃ non metaphorice:
dicunt̃ de deo esset etiam eadem ratio si dicerent̃ de deo
causaliter tñ vt quidã posuerũt⁹ sic. n. cum dr̃ deus ẽ bo 69
nus. nihil aliud est q̃z deus est cã bonitatis creature. ⁊ sic
hoc nomen bonum dictũ de deo clauderet in suo intelle
ctu bonitatem creature. Uñ bonum ꝓ pri⁹ diceret̃ ō crea
tura q̃z q̃ deo. ¶ Sed supra ostẽsum ẽ⁹: q̃ huiusmodi no 69
mina nõ solũ dr̃ de deo causaliter: sed etiam essentialiter:
cum. n. dicit̃ de⁹ est bonus vel sapiens nõ solũ significat q̃
ipse sit cã sapie vel bonitatis: sed q̃ hec in eo eminentius:
preexistunt. Unde secundum hoc dicendum est q̃ quan
tum ad rem significatam per nomẽ per prius dicũt̃ ō ōo
q̃z de creaturis. q: a deo huiusmodi perfectiones in crea
turas manẽt: sed quãtum ad ipositionẽ nominis ꝓ prius:
a nobis imponunt̃ creaturis q̃s prius cognoscimus. vñ ⁊
modum significãdi hñt qui cõpetit creaturis: vt supra di
ctum est⁹. ¶ Ad primũ g⁹ dõm: q̃ obiectio illa ꝓcedit q̃z 70
tum ad impositionem noĩs. ¶ Ad scõz dõm: q̃ nõ ẽ eadẽ
ratio de nõminibus q̃ metaphorice de deo dicuntur ⁊ de ac⁹.
alijs. vt dictũ est. ¶ Ad tertium dõz: q̃ obiectio illa ꝓce 70
deret si huiusmodi noĩa solum de deo causaliter dicerent̃
⁊ non essentialiter sicut sanum de medicina.

¶ Utrum nomina que important relationem ad creaturas dicantur de deo ex tempore. Articulus. vii.

Ad septimũ sic ꝓcedit. Uꝛ q̃ noĩa que ipoꝛ 74
tant relationem ad creaturas ñ
dicant̃ de deo ex tpe. oĩa. n. huiusmodi nomina significant
diuinam substantiã. vt cõiter dicit̃. Unde ⁊ Ambro. dicit
q̃ hoc nomen domin⁹ est nomen potestatis: que est diui
na substantia: ⁊ creatio significat dei actionez que est eius:
eẽntia: sed divina substantia nõ est tpalis: sed eterna: ergo
huiusmodi nomina nõ dicunt̃ de deo ex tempore sed ab
eterno. ¶ Ꝑ. Cuicũq̃ ꝙuenit aliqd ex tpe põt dici factuꝫ:
quod. n. ex tẽpore est album fit album: sed deo non cõuẽit
esse factum: ergo de deo nihil predicatur ex tempore.

¶ Ꝑ. Si aliqua nomina dicuntur de deo ex tempore ꝓ
pter hoc q̃ important relationem ad creaturas: eadem ra
tio videtur de omnibus que relationem ad creaturas im
portant: sed quedam nomina importantia relationem ad
creaturas dicuntur de deo ab eterno. ab eterno enim sci
uit creaturam ⁊ dilexit secũdum illud Jere. 31. In carita
te perpetua dilexite. ergo ⁊ alia nomina que important re
lationem ad creaturas: vt dominus ⁊ creator dicuntur de
deo ab eterno. ¶ Ꝑ. Huiusmodi nomina relationem si
gnificant: oporꝛtet igitur q̃ relatio illa vel sit aliquid in deo:
vel in creatura tantum: sed non potest esse quod sit ĩ crea
tura tantum: quia sic deus denominaretur dominus a re
latione opposita que est in creaturis. nihil autem denomi
natur a suo opposito. ℜ elinquitur ergo quod relatio est:
aliquid in deo. sed in deo nihil potest esse ex tempore cum
ipse sit supra tempus. ergo videtur q̃ huiusmodi nomina
nõ dicant̃ de deo ex tempore. ¶ Ꝑ. Secundum relatio
nem dr̃ aliquid relative: puta secundum dominum dñs:

sicut secundum albedinem albus. si igit̃ relatio dñij nō est in deo secūdum rem sed solum secūduz rationē: sequitur q deus nō sit realiter dominus: quod patet esse falsum.

¶ Ꝑ. In relatiuis que non sunt simul natura: vnum potest esse altero non existente: sicut scibile non existente sciētia: vt dicitur in predicamentis: sed relatiua que dicuntur de deo ⁊ creaturis non sunt simul natura. ergo potest aliquid dici relatiue de deo ad creaturam etiam creatura nō existēte: ⁊ sic huiusmodi nomina dominus ⁊ creator dicūtur de deo ab eterno ⁊ nō ex tempore. ¶ Sed cōtra est q dicit Aug. ꝯ. de trini. q hec relatiua appellatio dñs ꝺo q̃uit ex tēpore. ¶ Rñ°. dicēdū: q q̃dā nōia iportātia relationem ad creaturam ex tpe de deo dicūtur ⁊ nō ab eterno. Ad cuius euidētiam sciēdum est q quidā posuerūt relatiōem ñ esse rem nāe sed rationis tātum: qō quidē apparet eē falsum: ex hoc q ipse res nāles ordiez ⁊ habitudinem habēt adiuicem[e]. Uerūtamē sciēdum ē: q cū relatio requirat duo extrema: tripliciter se hāt ad hoc q sit res nāe ⁊ rationis: qñqz .n. ex vtraqz parte est res rationis tñ. qñ. ſ. ordo vel habitudo ñ pōt esse iter aliq̃ nisi secūdū apprehēsiōem ratōis tātū: vtpote cū dicim⁹ idē eidē idē: nā sēm q rō apprehēdit bis aliqō vnuz statuit illud vt duo ⁊ sic apprehēdit quādā habitudiez ipsi⁹ ad seipm. ⁊ silr ē ō oibus relatiōibus q̃ sūt iter ēs ⁊ ñ ens: quas formatio ratio iquātum apprehēdit ñ ens vt qōdam extremū: ⁊ idez est de oibus relatiōibus que ꝯsequūtur actū ratōis vt genus ⁊ species ⁊ huiusmodi. Quedā vō relatiões sūt quātum ad vtrūqz extremum res nāe[e]: qñ. ſ. ē habitudo iter aliqua duo ſm aliqd realiter cōnēies vtriqz: sicut patet de oibus relatiōib⁹ que ꝯsequūtur q̃titatē: vt magnuz ⁊ parvum: duplū ⁊ dimidiū: ⁊ huiusmodi: nā q̃titas est i vtroqz extremoꝝ: ⁊ silr est ō relatiōibus q̃ ꝯsequūtur actōez: ⁊ passiōez: vt motiuū ⁊ mobile: pater ⁊ filiꝰ ⁊ filia. Qñqz vō relatio i vno extremoꝝ est res nāe. ⁊ i altero est res rationis tātuz: ⁊ hoc ꝓtigit qñcūqz duo extrema ñ sūt vni⁹ ordis: sicut scīus ⁊ sciētia referūtur ad scībile ⁊ scibile que quidem iquātum sūt res quedam i esse nāli exītes sūt extra ordiem eē scībilis ⁊ itelligibilis. ⁊ ideo i sciētia gdez ⁊ sensu est relatio realis ſm q ordinātur ad sciēdum vel sentiēdum res: sed res ipse in se cōsiderate sunt extra ordinez huiusmodi. vñ in eis nō est aliqua relatio realiter ad sciētiā ⁊ sensum sed secūdum rationem tātum: inquātuz itellect⁹ apprehēdit ea: vt terminos relationū sciētie ⁊ sensus. Unde ꝑs dicit in ꝯ. metaphi. q nō dicūtur relatiue: eo q ipsa referātur ad alia: sed q: alia referūtur ab ipsa: ⁊ similiter ō extrū nō dicitur de colūna nisi iquātum pōitur aiali ad dextrā. vñ huiusmodi relatio nō est realiter i columna sed in aiali. ¶ Cū igit̃ de⁹ sit extra totū ordinem creature. ⁊ oēs creature ordinētur ad ipm: ⁊ nō ecōuerso: māifestum est q creature realr referūtur ad ipsum deum[e]: sed in deo ñ est aliqua relatio eius ad creaturas: sed ſm rōnez tñ inqz tum creature referūtur ad ipsum: ⁊ sic nihil ꝓhibet huiusmodi nōia importātia relatiōez ad creaturam predicari ō deo ex tpe ñ pp aliquā mutatōez ipsius: sed pp creature: mutatiōem[e]: sicut colūna fit dextera aiali nulla mutatione circa ipsum existēte: sed aiali trāslato. ¶ Ad primum ꝙ°. dōm: q relatiua quedā sunt imposita ad significādum ipsas habitudines relatiuas: vt dñs serui⁹ pr̃ ⁊ filius ⁊ huiusmodi. ⁊ ꝺ dicūtur relatiua ſm eē: quedā vero sunt impōsita ad significādas res quas ꝯsequūtur q̃dā hitudines sicut monēs ⁊ motū: caput ⁊ capitatū ⁊ alia huiusmodi q̃ dñr relatiua ſm dici: sic igit̃ ⁊ circa nōia dīna hec dña ē ꝯsiderāda duplr. Illa q̃dā significāt ipaz hitudinē ad creaturā: vt dñs ⁊ huiusmodi: q nō significāt subaz diuinaz directe: sz idirecte iqtū ꝓsupponūt ipsam: sic dñū ꝓsuppōit ptātē q̃ ē diuina suba. q̃dā vō significāt directe eētiam diuinā: ⁊ ex ꝯsequēti ipoꝝt hitudinē. sic̃ saluator: creator: ⁊ hmōi significant actiōem dei: que est ei⁹ eētia: vtraqz tñ nomina ex tpe de deo dicūtur q̃tum ad hitudinem. quam importāt vel principalr vel ꝯsequēter: nō aūt q̃tum ad hoc q significāt eētiam vel directe: vel indirecte. ¶ Ad scōz dōz q sic relatiões que de deo dicūtur ex tpe nō sunt in deo ni

si ſm rōnem: ita nec fieri nec factū eē dr̃ de deo nisi scōm rationem nulla mutatione circa ipsum existente sicut est id. Dñe refugium factus es nobis. ¶ Ad tertium dōm: q operatio intellectus ⁊ volūtatis est i operāte. ⁊ ideo nōia q̃ significāt relatiões ꝯsequētes actionē intellect⁹ vel volūtatis dicūtur de deo ab eterno: que vero cōsequūtur actōnes ꝓcedētes ſm modum itelligēdi ad exteriores effect⁹ dicūtur de deo ex tpe vt saluator: creator: ⁊ huiusmodi. ¶ Ad 4ᵐ dōm: q relatiões significate per huiusmodi nomina que dicūtur de ō ex tempore: sunt in deo secūdum rōnem tātū: oppositе aūt relatiões in creaturis sunt secundum rem: nec est incōueniēs q a relatiōibus realiter exīb⁹ in re: deus denominet̃. tñ scōm q cōtelligūtur q intellectum nostrū oppositе relatiões in deo: vt sic de⁹ dicatur relatiue ad creaturā: q: creatura refertur ad ipsum sicut ꝑs dicit in ꝯ. metaphi. q scibile dr̃ relatiue: q: sciētia refertur ad ipsum. ¶ Ad quintum dōm: q cū ea rōe referat deus ad creaturam: q̃ creatura referē ad ipsum. cū relatō subiectiōis realiter sit in creatura: sequitur q deus ñ scōm rationez tñ sed realiter sit dñs. eo. n. modo dicit̃ dñs: quo creatura ei subiecta est. ¶ Ad sextum dōz: q ad cognoscēdum vtrū relatiua sint sit nā vel nō: nō oportet cōsiderare ordinē rerum de quibus relatiua dicūtur: sed significationes ipsoꝝ relatiuoꝝ. si. n. vnuz in sui intellectu claudat aliū ⁊ ecōuerso: tūc sunt simul nā: sicut duplum dimidiū ⁊ pater ⁊ filius ⁊ filia. Si aūt vnuz in sui intellectu claudat aliū ⁊ nō ecōuerso: tunc nō sunt simul natura: ⁊ hoc mō se habent sciētia ⁊ scibile. nā scibile dr̃ secūdum potētiam: scientia aūt secūdum habitum vel scōm actum. vnde scibile secūdum modū sue significatiōis p̄existit sciētie, sed si accipiatur scibile secūdum actum: tūc est simul cum sciētia secūdum actum. nam scitum nō est aliqd nisi sit eius sciētia: sz igitur deus sit prior creaturis: q: tñ in significatione dñi claudit̃ q̃ hēat seruū ⁊ ecōuerso: ista duo relatiua dñs: ⁊ seruus sunt simul natura. vnde deus non fuit dñs antequā haberet creaturam sibi subiectam.

¶ Ultz hoc nomē de⁹ sit nomē nāe. Articulus. viii.

Ad octauum

sic ꝓcedit̃. Uidetur q h° nomen de⁹ nō sit nomē nāe. Dicit enim Damas. in. i. li. q de⁹ dicit̃ a theyn qō est curare ⁊ fouere vniuersa. vel ab ethyn idest ardere: deus. n. noster ignis cōsumēs est. vel a theaste qō est ꝓsiderare oia. Ea aūt oia ad operatiōem pertinēt. ergo hoc nomē deus operationē significat ⁊ nō nām. ¶ Ꝑ. Secūdum hoc aliquid nominat̃ a nobis secūdum q cognoscitur: sed diuina natura est nobis ignota: ergo hoc nomē deus nō significat nāz diuinā. ¶ Sz ō est qō dicit Ambro. in libro de trini. q deus est nomen nature. ¶ Rñ°. dicēdū: q non est semp idē id a quo imponitur nomen ad significandum. ⁊ id ad qō significādum nomē imponitur[e]: sicut. n. subam rei ex ꝓprietatibus vel operatiōibus eius cognoscimus: ita subaz rei denominamus qñqz ab aliqua eius operatiōe vel ꝓprietate: sicut subam lapidis denominam⁹ ab aliq̃ actione ei⁹: q: ledit pedē: ñ tñ hoc nomē impositū est ad significandum hāc actiōem sed subam lapidis, si q̃ vō sunt que ſm se sunt nota nobis vt calor frigus albedo ⁊ huiusmodi nō ab alijs ꝺnominātur: vnde in talib⁹ idē est qō nomē significat. ⁊ id a quo imponit̃ nomen ad significādum. q: igit̃ deus nō est notus nobis in sui natura. sed ꝺnotescit nobis: ex opatiōibus vel effectib⁹ eius: ex his possumus eū nōia re. vt supra dictū ē[e]: vñ hoc nomē ꝺus ē nomen opatiōis: quātū ad id a quo imponit̃ ad significāduz. Imponit̃ .n. hoc nomen ab vniuersali rerum ꝓuidentia. oēs. n. loquentes ō deo hoc intelligunt nominare deū q hz ꝓuidentiaz vniuersalē de reb⁹. vñ dicit Dionysius. 12. c. ō di. no. q ōi tas est que oia videt ꝓuidētia ⁊ bonitate pfecta. Ex hac aūt operatione hoc nomen deus assumptum impositum est ad significandum diuinā nām. ¶ Ad ꝑmū ꝙ° dicēdū: q oia q̃ posuit Dama. ptinent ad ꝓuidentiā a qua ꝓpriē hoc nomē ꝺus ad significādum. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū. q secundum q nām alicui⁹ rei ex ei⁹ ꝓprietatib⁹ ⁊ effectibus cognoscere possumus sic eā nōie possum⁹ significare. vñ q

ſubam lapidis ex eius ꝓprietate poſſumus cognoſcere ſe
cūdū ſeipm: ſciendo qd ē lapis: hoc nomen lapis ipaz lapi
dis nāz fz ꝙ in ſe ē ſignificat: ſignificat .n. diffōnem lapi/
dis per quā ſcimus qd eſt lapis. ⁊ Rō.n. quā ſignificat no/
men eſt diffinitio: vt dicit in .4. meta. ſed ex effectib⁹ diuis
diuinā nām non poſſumus cognoſcere ſcōm ꝙ in ſe eſt: 6 6
vt ſciamus de ea qd eſt. ſed per moduz eminentem ⁊ cā
litatis ⁊ negationis vt ſupza dictum eſt[c]: ⁊ ſic hoc nomen
deus ſignificat naturam diuinam. Impoſitum eſt .n. no/
men hoc ad aliquid ſignificandum ſupza oīa exiſtens: qō
ē p̄cipitum oīum ⁊ remotum ab omnibus. hoc .n. inten
dunt ſignificare nominantes deum.

¶ Utrū hoc nomen deus ſit cōmūicabile. Articulus. ix. 76

Ad nonum ſic ꝓcedit. Videt ꝙ hoc nomen
de⁹ ſit cōicabile. cuicūqz .n. cōicat
res ſignificata per nomē cōicat ⁊ nomen ipſuz ſed hoc no 75
men de⁹: vt dictū eſt[c]: ſignificat diuinā naturā: que eſt cōi
cabilis alijs ſm illud. 2. ſPe. i. Magna ⁊ pciosa promiſſa
nobis donauit: vt per hoc efficiamur diuine conſortes na/
ture. g⁹ hoc nomen deus eſt cōicabile. ¶ Ꝑ. Sola nomia
ꝓpria non ſunt cōicabilia: ſed hoc nomen deus non eſt no
men ꝓprium: ſed appellatiuū: qō pz ex hoc ꝙ hz plurale
ſm illud ps. Ego dixi dij eſtis. ergo hoc nomen deus eſt
cōmunicabile. ¶ Ꝑ. Hoc nomen deus imponit ab ope/ 75
ratione: vt dictum eſt[c]: ſed alia nomina q̄ iponunt deo ab
operationibus ſiue ab effectibus ſunt cōmūicabilia vt bo
nus ſapiens ⁊ hmōi. ergo hoc nomen deus eſt cōmunica
bile. ¶ Sed ꝰ eſt qō dicitur ſap. 14. Incōicabile nomen
ligni ⁊ lapidibus impoſuerūt: ⁊ logtur de nomine deita
tis. ergo hoc nomen deus eſt nomen incōicabile. ¶ ℟ ñ⁹
dōm: ꝙ aliqō nomen pōt eſſe incōicabile duplicit̄. Uno
modo ꝓprie. Alio modo per ſimilitudinem: ꝓprie qdez
cōmunicabile eſt: qō ſm totam ſignificationē nominis eſt
cōmunicabile multis: per ſimilitudinem autem cōmuni/
cabile eſt qō eſt cōmunicabile ſm aliquid eorum que iclu
duntur in nominis ſignificatione. hoc .n. nomen leo ꝓprie
cōmunicat oīb⁹ illis in qbus inuenit natura quā ſignificat
hoc nomen leo. per ſimilitudinē vero cōmunicabile eſt il/
lis q̄ participant qd leoninum: vtputa audaciam vel forti/ 73
tudinem[c]: qui metaphorice leones dicuntur. Ad ſciendū
aūt que nomina ꝓprie ſunt cōicabilia conſiderandum eſt:
ꝙ omnis forma in ſuppoſito ſingulari exiſtens per qō in/
dividuat[c] cōmunis eſt multis: vel ſm rem vel ſm ratōez
ſaltem: ſicut natura humana cōmunis eſt multis ſm rem
⁊ rōnem. natura aūt ſolis non eſt cōmunis multis ſm rē:
ſed ſm rationē tantum. pōt .n. natura ſolis intelligi vt i plu
ribus ſuppoſitis exiſtens. ⁊ hoc ideo q: intellectus intelli/
git naturam cuiuſlibet ſpēi per abſtractionem a ſingulari
vñ eſſe in vno ſuppoſito ſingulari vel in pluribus eſt ꝓpter
intellectum nature ſpeciei. vnde ſeruato intellectu nature
ſpēi pōt intelligi vt in pluribus exiſtens. ſed ſingulare ex
hoc ipſo ꝙ eſt ſingulare eſt diuiſum ab omnibus alijs. vñ
omne nomen impoſitū ad ſignificandū aliqō ſingulare eſt
incōmunicabile ⁊ re ⁊ ratione. nō .n. pōt in apprehenſiōe
cadere pluralitas huius individui. vñ nullum nomen ſigni
ficans aliqō individuū eſt cōmunicabile multis ꝓprie. ſed
ſcōm multitudinē ſicut aliquis metaphorice pōt dici achil
les: inquātum hz aliquid de ꝓprietatibus achillis. ſ. for/
titudinem: forme vero que non individuantur per aliud:
ſuppoſitum: ſed per ſeipſas. q:. ſ. ſunt forme ſubſiſtentes:
ſi intelligerentur ſcōm ꝙ ſunt in ſeipſis non poſſunt con/
municari nec re neqz rōne: ſed forte per ſimilitudinē ſicut
dictum eſt de individuis[c]. ſed q: formas ſimplices per ſe
ſubſiſtentes nō poſſumus intelligere ſm ꝙ ſunt. ſed intel
ligimus eas ad modū rerū cōpoſitaz habentium formas
ſi mā: ideo vt dictum eſt[c]: imponim⁹ eis nomina concre/ 68 b
ta ſignificantia naturā in aliquo ſuppoſito[c]. vñ quātum p/
tinet ad rōnem nominū eadem rō ē de noibus que a no/
bis imponunt ad ſignificandum naturas rerū cōpoſitaz:
⁊ de noibus que a nobis imponūtur ad ſignificādum na/
turas ſimplices ſubſiſtētes. vñ cum hoc nomē de⁹ impo/
ſitū ſit ad ſignificādum naturā diuinā vt dictum. ē natura:
autem diuina multiplicabilis nō ē: vt ſupza oſtenſum eſt[c]. 75
ſequitur ꝙ hoc nomē deus icōmūicabile quidē ſit ſm rē: 53
ſed cōmūicabile ſit ſm opin onē. ſicut ſi hoc nomē ſol eſſet
cōmūicabile ſecūdum opinionem ponentium multos ſo/
les: ⁊ ſecūdū hoc dicitur Bal. 4. IDis qui natura nō ſunt
dij ſeruiebatis. Glo. IDō ſunt dij natura: ſed opinīōe ho/
minū. eſt tamē nihilomin⁹ cōmūicabile hoc nomē de⁹: nō
ſcōm ſuam totam ſignificatiōem: ſed ſcōm aliqd eius per
quādam ſimilitudinē: vt dij dicātur q̄ participāt aliqd di/
uinum per ſimilitudiez ſm illud. Ego dixi dij eſtis. Si ve
ro eſſet aliqō nomē impoſitū ad ſignificādum deū ñ ex p/
te nāe: ſed ex parte ſuppoſiti ſm ꝙ cōſideratur: vt hoc ali
quid illud nomē eſſet oībus modis icōmūicabile ſicut fo:
te eſt nomē tetragrāmaton apud hebreos: ⁊ eſt ſimile ſi
quis imponeret nomē ſoli deſignās hoc idiuiduuz. ¶ Ad
ꝓmum ergo dicēdum: ꝙ natura diuīa nō eſt cōicabilis:
niſi ſm ſimilitudinis participatiōem. ¶ Ad 2m dicēdū: ꝙ
hoc nomē deus eſt nomē appellatiuū ⁊ nō ꝓprium: q: ſi
gnificat nām diuinā: vt ī hñte: hz ipſe deus ſm rem non ſit
nec vniuerſalis nec ꝑticularis. noīa enī nō ſequūtur modū
eſſendi qui eſt in rebus: ſed modum eſſendi ſm ꝙ in co/
gnitiōe nr̄a eſt: ⁊ tū ſm rei veritatē eſt icōicabile ſm ꝙ dic/
tum eſt de hoc noīe ſolo. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ hec noīa bo/
nus ſapiēs ⁊ huiuſmodi ſimilia impoſita qdē ſunt a pfectō
nibus ꝓcedētibus a deo in creaturas: nō tū ſunt impoſita
ad ſignificādum diuinā nām: ſed ad ſignificādum ipſas p
fectiōes abſolute: ⁊ ideo etiā ſm rei veritatē ſunt cōicabi/
lia multis: ſed hoc nomē deus impoſitū eſt ab operatione
ꝓpria dei: quam experimur continue ad ſignificandum
diuinam naturam.

¶ Utrū hoc nomē deus vniuoce dicat de deo ꝑ par/
ticipatiōez ſm nām ⁊ ſm opinionē. Articulus. x.

Ad decimum ſic ꝓcedit. Videt ꝙ hoc no 7
mē de⁹ vniuoce dicat ō deo
ꝙ nām ⁊ per ꝑticipationē ⁊ ſm opinionē. vbi enim eſt di/
uerſa ſignificatio nō ē ōdictio affirmātis ⁊ negātis: equiuo
catio .n. impedit ōdictionē: ſed catholicus dicēs idolum nō
eſt deus contradicit pagano dicenti: idoluz eſt deus: ergo
deus ſumptuz vniuoce dicitur vtrobiqz. ¶ Ꝑ. Sicut ido
lum eſt deus ſm opinionem ⁊ nō ſecūdum veritatez: ita
fruitio carnaliū delectationū dr̄ felicitas ſm opinionem ⁊
nō ſm veritatē: ſed hoc nomē habitudo vniuoce dicit de
hac habitudie opinata: ⁊ de hac habitudie vera: g⁹ ⁊ hoc
nomē deus vniuoce dr̄ de deo ſm veritatem ⁊ ō deo fz
opinionē. ¶ Ꝑ. Uniuoca dicūtur quoꝝ eſt rō vna: ſed ca
tholicus cum dicit vnum eſſe deum intelligit noīe di rem
oīpotētem: ⁊ ſupa oīa venerādā: ⁊ hoc idem intelligit gen/
tilis cum dicit idolū eſſe deuz: g⁹ hoc nomē vniuoce dicit
vtrobiqz. ¶ Sed ꝰ. illud qō eſt in intellectu eſt ſimilitudo
eius qō eſt in re: vt dr̄ in p⁹ phier. ſed aīal dictum de aīali
vero ⁊ de aīali picto equiuoce dr̄: ergo hoc nomen deus
dictū de deo vero ⁊ de deo ſm opinionē equoce dicitur.
¶ Ꝑ. Nullus pōt ſignare id qō nō cognoſcit: ſed gentilis
nō cognoſcit naturam diuinā: g⁹ cum dicit idolum ē de⁹:
nō ſignat veram deitatē: hanc aūt ſignat catholicus dicens
vnū ē deū: g⁹ hoc nomē de⁹ nō dr̄ vniuoce ſed equiuoce
de deo vo: ⁊ de deo ſm opinionē. ¶ ℟ ñ⁹. dicendum: ꝙ
hoc nomē de⁹ in p̄miſſis trib⁹ ſignificatiōibus nō accipitur
neqz vniuoce neqz equoce: ſed analogice: qō ex hoc patet
q: vniuocoꝝ eſt omnino eadem ratio: equocoꝝ eſt omni/
no ratio diuerſa. in analogicis vero oportet ꝙ nomen ſm
vnam ſignificationē acceptum ponat in diffinitiōe eiuſdez
nominis ſm alias ſignificationes acceptum[c]: ſicut ens de 72
ſuba dictū ponit in diffinitione entis ſm ꝙ de accidēte dr̄: 73
⁊ ſanum dictum de animali ponit in diffinitione ſani fz ꝙ
dr̄ de vrina ⁊ de medicina. huius enim ſani qō eſt in aīali
vrina eſt ſignificatiua ⁊ medicina factiua. ſic accidit in ꝓ/
poſito: nam hoc nomen deus ſm ꝙ ꝓo deo vero ſumit
in ratione dei dr̄: ſed non ſm ꝙ dr̄ deus ſm opinionē vel
ꝑticipationem. cū enim aliquē noīamus deū ſm ꝑticipa/
tionem intelligimus noīe dei aliquid hñs ſilitudinem veri
dei. ſimiliter cū idolū noīamus deū hoc noīe deus intelli/

gimus significari aliquid de quo hoies opinant̃ q̃ sit de⁹. ⁊ sic manifestū est q̃ alia ⁊ alia est significatio nomis: sed vna illarū significationū claudit̃ in significationibus alijs: vnde manifestum est q̃ analogice dicit̃. ¶Ad p̃m ergo dicendum: q̃ noium multiplicitas non attendit̃ ſm nois p̃dicationē sed ſz significationē. hoc.n. nomē homo de quo cūq; p̃dicet̃ sine vere siue falsē dr̃ vno modo: sed tūc multipliciter diceretur: si per hoc nomē homo intēderem⁹ significare diuersa: puta si vnus intenderet significare p hoc nomen homo: id qđ vere est homo: ⁊ alius intenderet significare eodē noie lapidē vel aliquid aliud: vnde pz q̃ catholicus dicēs idolū non esse deū p̃dicit pagano hoc asserēti: q; vter; vtiē hoc noie deus ad significandum verum deum: cum enim paganus dicit idolum esse deū non vtiē hoc noie ſm q̃ significat deū opinabilē: sic.n. verum diceret: cum etiam catholici interdū in tali significatiōe hoc nomine vtant̃: vt cum dr̃. oēs dij gentium demōia. ¶Et similiter dōm ad 2ᵐ ⁊ ad 3ᵐ: nam ille rōnes ꝓcedunt ſm diuersitatē p̃dicatōis nois: ⁊ non ſm diuersam significatōnem. ¶Ad 4ᵐ dōm: q̃ animal dictū de aīali vo ⁊ de picto nō dr̃ pure equoce: ſz pbs largo mō accipit equoca ſz q̃ includunt in se analoga: q; ⁊ ens qđ analogice dr̃: aliq̃n dr̃ equoce p̃dicari de diuersis p̃dicamentis. ¶Ad 5ᵐ dicendum: q̃ ipsam naturā dei p: out in se est nec; catholic⁹ nec; paganus cognoscit: sed vter; cognoscit eam ſm ali
55 66 quā rationem causalitatis vel excellentie vel remotionis: vt supra dictum est̃: ⁊ ſm hoc in eadem significatione accipere p̃t gentilis hoc nomen deus: cum dicit idolu⁹ est: deus: in qua accipit ip̃m catholicus dicens idolum non est deus. si vo aliq̃s esset qui ſm nullam rōnem deu⁹ cognosceret nec ip̃m nominaret nisi forte sicut ꝓferimus nomina quoz significationes ignoram⁹.

¶Utrum hoc nomē. qui est. sit maxime nomen dei p:oprium. Articulus. xi.

78 **Ad undecimum** sic ꝓcedit̃. Videt̃ q̃ hō nomē. qui est. nō sit maxime ꝓp:ium nomen dei. hoc.n. nomen deus est nomen
76 incōicabile: vt dictū est̃: sed hoc nomen. qui est. non ē nomen incōicabile: ergo hoc nomen. qui est. non est maxime p:opr:ium nomen dei. ¶ Dionysi⁹ dicit. 3. c. de di. no. q̃ boni noiatio excellēter est māifestatiua oium dī ꝓcessionum: sed hoc maxime deo ꝓuenit q̃ sit vniuersale rerum p̃ncipiū: g⁹ hoc nomen bonum est maxime ꝓp:iu⁹ dei. ⁊ nō hoc nomē qui est. ¶ Omne nomē diuinū videtur importare relationem ad creaturas: cum deus nō cognoscatur a nobis: nisi per creaturas: sed hoc nomen: qui est. nullam import:at habitudinem ad creaturas. ergo hoc nomen. qui est: non est maxime ꝓp:ium nomen dei. ¶ Sz ⁊ est qđ dr̃ Exod. 3. q̃ moysi querēti: si dixerint mihi qđ est nomē eius qd dicā eis ⁊ rādit ei dr̃s sic dices eis. Qui est misit me ad vos: ergo hoc nomen. qui est. est maxime ꝓp:ium nomen dei. ¶ Rſ⁰ dīu: q̃ hoc nomen. q ē triplici rōne est maxime ꝓp:iu⁹ nomē dī. ¶ Primo quidem pp sui significationem. nō.n. significat formā aliquam sed ipsum esse: vnde cum esse dei sit ipsa ei⁹ eēntia: ⁊ hoc nulli alij ꝓueniat: vt supra oñsum est̃: manifestu⁹ est q̃ inter
17 15 alia noia hoc maxime p:opr:ie noiat deum. vnūq̃q; .n. denoiat̃ a sua forma. Sc̃o ꝓpter eius vniuersalitatem: oia.n. alia noia vel sunt minus cōia vel si ꝓuertant̃ cū ipo tñ addunt aliqua supra ip̃m id min⁹ ſm rōnē. vñ quodā mō informant ⁊ determinant ip̃m: intellectus autem noster nō p̃t ipsam dei essentiam cognoscere in statu vie ſz q̃ in se est. sed quēcūq; modu⁹ ōterminet circa id qđ intelligit deficit a modo qđ deus in se est: ⁊ ideo quāto aliqua nomina sunt minus determinata ⁊ magis ꝓmunia ⁊ absoluta: tanto magis p:opr:ie dicuntur de deo a nobis. vñ ⁊ Dama. dicit q̃ p̃incipalius omnibus que de dō dicuntur nominibus est qui est: totū enim in seipso cōp:ehēdēs velut qōdam pelagus sub̃e infinitum ⁊ indeterminatum quolibet enī alio noie ōterminat̃ aliquis modus substantie rei: sed hoc nomen q est. nullum modū essendi ōterminat: sed se hz indeterminate ad oēs: ⁊ ideo nominat ipsum pelagus substantie infinitum. Tertio vero ex eius significatiōe. significat.n. esse in p̃ti. ⁊ hoc maxime ꝓp:ie dō dicit̃: cuius esse non nouit ꝓteritum vel futurum: vt dicit Aug. in. 5. de trini. ¶Ad primū ergo dicendū: q̃ hoc nomen. qui est. est magis ꝓp:ium nomen dī. q̃z hoc nomen deus q̃tum ad id a quo ip̃onit̃. s. ad esse: ⁊ q̃tum ad mo dum significandi ⁊ ꝓsignificādi: vt dcm̃ est̃: sed q̃tum ad id ad qđ imponit̃ nomē ad significandū est magis ꝓp:ium hoc nomen deus: qđ imponit̃ ad significandū naturā dīnā: ⁊ adhuc magis ꝓp:iū nomen est tetr:agramatō: qđ ē impositū ad significādū ipsam dī subam incōicabilem: vt sic liceat loqui: singularem. ¶Ad 2ᵐ dicendū: q̃ hoc nomē bonum est p:incipale nomen dī inq̃tum est causa. non tñ simplr̃: nam esse absolute p:eintelligitur causat̃. ¶Ad 3ᵐ dicendū: q̃ nō est necessariū q̃ oīa noia divina import:ent habitudinē ad creaturas: sed sufficit q̃ ip̃onant̃ ab aliqb⁹ pfectionibus ꝓcedentibus a deo in creaturas: inter quas p:ima est ipsum esse a qua sumit̃ hoc nomen. qui est.

¶Utrum p:opositiones affirmative possint formari de deo. Articulus. xii.

Ad duodecimum sic ꝓcedit̃. Videtur 79
q̃ p:opositões affirmatiue nō p̃nt formari ō deo. Dicit.n. Dio⁹. 2. c. cel. hierarc. q̃ negatões ō dō sunt vere: affirmatões aūt incōpacte. ¶ Boe. Dicit in li. de tri. q̃ forma simplex subm esse non p̃t: sed deus maxime est forma simplex: vt supra ostensum est̃: ergo non p̃t esse subm. Sed omne illud de quo ꝓpositio affirmatiua firmat̃ accipitur vt subz: ergo de deo p:opositio affirmatiua formari non potest. ¶ Ois intellect⁹ intelligens rem aliter q̃z sit est falsus: sed deus habet esse absq; omni cōpositōe: vt supra pbatum est̃: cū igitur ois intellect⁹ affirmatiu⁹ intelligat aliqd cum cōpositione: videt̃ q̃ p:opositio affirmatiua vere de deo formari non possit. ¶ Sed ⁊ est q̃ fidei nō subest falsum: sed ꝓpositiones quedā affirmatiue subdunt̃ fidei: vt pote q̃ deus est trinus ⁊ vnus: ⁊ q̃ est omnipotēs: ergo ꝓpositiones affirmatiue p̃nt vere formari de dō. ¶ Rſ⁰ dicendum: q̃ ꝓpositiones affirmatiue p̃nt vere formari de deo. Ad cuius euidentiam sciendum est: q̃ in qualibet ꝓpositione affirmatiua vera op;z q̃ p̃dicatum ⁊ subm significent idem ſm rem aliquo modo ⁊ diuersum ſm rōnem. ⁊ hoc p;z tam in ꝓpositiōib⁹ que sunt ō p̃dicato accidentali q̃z in illis que sunt de p̃dicato substantiali. manifestum est. n. q̃ hō ⁊ albus sunt idē subiecto ⁊ differunt rōne. alia. n. est rō hois ⁊ alia rō albi: ⁊ sil̃r cum dico hō est aīal illud. n. ip̃m qđ est hō vere aīal est. in eodem. n. supposito est ⁊ natura sensibilis a qua dr̃ aīal: ⁊ rōnalis a qua dr̃ hō⁹: vñ ⁊ hic etiā p̃dicatū ⁊ subm sunt idem suppposito sed diuersa rōne: sed in ꝓpositionib⁹ in qbus idem p̃dicatur de seipso: hoc aliquo mō inuenitur inq̃tuz intellectus id qđ ponit ex parte subiecti trahit ad ptem suppositi. qđ vo ponit ex parte p̃dicati: trahit ad nām formē in supposito existentis: ſm q̃ dr̃ q̃ p̃dicata tenentur formaliter ⁊ subiecta materialiter. huic vo diuersitati que est ſm rōnē rñdet pluralitas p:edicati ⁊ subiecti. idētitatez vero rei significat intellectus p ipsam cōpōnē: de⁹ aūt in se ꝓfectiss⁹ est omnino vnus ⁊ simplex: sed tñ intellect⁹ noster ſz diuersas cōceptiões ip̃m cognoscit: eo q̃ non p̃t ipsuz vt i seipso est videre: sed tñ q̃uis intelligat ip̃m sub diuersis cōceptiōibus: cognoscit tñ q̃ oībus suis ꝓceptiōib⁹ rñdet vna ⁊ eadem res simplic̃. hāc g⁹ pluralitatē que est ex rōnem repñtat p p̃lalitatē p̃dicati ⁊ subiecti vnitatē vo rep̃sentat intellect⁹ p ꝓpōnē. ¶Ad p̃m g⁹ dicendū q̃ Dio⁹ dicit affirmatões ō deo eē icōpactas vl̃ icōuenictes ſz aliā trā slationē inq̃tū nullū nomē deo ꝓpetit ſm modū significandi vt supra dictū ē. ¶Ad 2ᵐ dicendū. q̃ intellect⁹ noster ñ p̃t formas simplices subsistentes ſm q̃ in seipsis sunt cō phendere sed ap̃phendit eas ſm modū ꝓpositoz in q̃b⁹ est aliqd qđ subiicit. ⁊ est aliqd qđ ineſt. ⁊ ideo ap̃hēdit formam simplicem in rōne subiecti ⁊ attribuit ei aliquid. ¶Ad 3ᵐ dicēdū q̃ hec ꝓpositio. intellect⁹ intelligēs rem alr̃ q̃z sit est duplex ex eo q̃ hoc aduerbiū alr̃ ꝓt determi-

nare hoc verbum intelligit ex parte intellecti vel ex pte i
telligentis: si ex parte intellecti sic ꝓpō vera est: ⁊ est sen
sus. quicūq; intellectus intelligit rem esse aliter q̄ sit falsus ē
sed hoc non habet locum in p:posito: q: intellectus no
ster formans p:opōnem de deo: non dicit eum esse cōpo
situm sed simplicem: si vō ex parte intelligentis sic ꝓpo
sitō falsa est. alius est. n. modus intellectus intelligendo q̄
rei in essendo: manifestum est. n. q intellectus noster res
māles infra se exīstes intelligit imāliter: nō q itelligat eas
esse imateriales: sed hz modum imaterialem in intelligen
do: ⁊ silr cum intelligit simplicia que sunt supra se, intelligit
ea ſm modum suum. s. composite: nō tamen ita q intelli
gat ea esse composita: ⁊ sic intellectus noster non est falsus
formans cōpositionem de deo.

¶ De scientia dei. Questio. .xiiii.

Post consideratione eorum que ad diuinam substantiam: per
tinēt: restat considerandum de his que pertinēt ad operationē ipsius: ⁊ q: ope
ratio q̄dam est que manet in operante quedam vō que p:ocedit in exterio: ez
effectum. p° agemus de scientia ⁊ volū
tate nam intelligere intelligente est: ⁊ velle i volēte: ⁊ post
modum de potentia dei que consideratur vt p:iciz ope
rationis diuine in effectum exteriorē p:ocedentis: q: vō i
telligere q̄dam viuere est: post consideratione diuine
scientie considerandum est de vita diuina. Et q: scīctia ve
te. Rursum q: omne cognitū in cognoscente est: rationes
aūt rerum ſm q sunt in deo cognoscente idee vocantur
cum consideratione scientie erit etiam adiungenda con
sideratio de ideis. ¶ Circa scientiam vero queruntur. 16.
p° vtrum in deo sit scientia. 2°. vtrum deus intelligat se ip
sum. 3°. vtrum comp:ehendat se. 4°. vtrum suum intelli
gere sit sua substantia. 5°. vtruz intelligat alia a se. 6°. vtrū
habeat de eis p:op:iam cognitionem. 7°. vtrū scientia dei
sit discursiua. 8°. vtrum scientia dei sit causa rerum. 9°. vtr
scientia dei sit eorum q̄ non sunt. 10°. vtr sit maloꝝ. ij°. vtr
sit singulariū. 12°. vtrum sit infinitoꝝ. 13°. vtruz sit cō
tingentium futuroꝝ. 14°. vtrum sit enūciabiliuz. 15°. vtr
scientia dei sit variabilis. 16°. vtrum deus de rebus habe
at speculatiuam scientiam vel praticam.

¶ Utrz in deo sit scientia. Articulus. .i.

80 Ad primum sic p:oceditur. Uidetur q ī deo
non sit scientia: Scientia. n. ha
bitus est qui deo non cōpetit: cū sit medius inter potenti
am ⁊ actum: ergo scientia non est in deo. ¶ P̄: Scia cuz
sit conclusionum est quedam cognitio ab alio causata. s. ex
cognitione p:incipioꝝ: sed nihil causatum in deo est g°
scientia non est in deo. ¶ P̄. Omnis scientia vel vniuersa
lis vel particularis est: sed in deo non est vl'e ⁊ particulare
18 vt ex superioꝝbus p̄z. ergo in deo non est scientia: ¶ Sz
76 ꝺ̄ est qđ aplꝰ dicit Ro. ij. O latitudo diuitiaꝝ sapientie: ⁊
b scientie dei. Rñ° dīm: q in deo perfectissime est scientia.
Ad cuius euidentiam considerandum est q cognoscentia
a nō cognoscentibus in hoc distinguntur: q: non cognoscē
tia nihil habit nisi formā suā tantum: sed cognoscens natum
est habere formā etiam rei alterius: nam spēs cogniti est i
cognoscente: vnde manifestum est q nā rei non cognoscē
tis est magis coartata ⁊ limitata: natura autem rerum co
gnoscentium hz maiorem amplitudinem ⁊ extensionem
propter hoc dicit pbus. 3. de anima: q anima est quodā
modo omnia: coartatio aūt forme est per materiam: vnde
⁊ supra diximus q forme scōm q sunt magis imateria
35 les: scōm hoc magis accedunt ad quādā infinitatem: pz
2 b igitur q imaterialitas alicuius rei est ratio q sit cognoscibi
36 lis: ⁊ ſm modum imaterialitatis est modus cognitionis
417 vnde in. 2. de anima dicitur q plante non cognoscunt p:o
pter suā imaterialitatem. Sensus enim cognoscitiuus est
q: receptiuus est specierum sine materia: ⁊ intellectus ad
hoc magis cognoscitiuꝰ: q: magis seperatꝰ est a materia
⁊ imixtus: vt dī in. 3. de anima. vnde cuz deus sit i sūmo
imaterialitatis: vt ex superioꝝbus p̄z: sequit q ipe sit in 35
summo cognitionis. ¶ Ad primuz ergo dicendum: q q: 15
perfectiones p:ocedentes a deo in creaturas altiori mo
do sunt in deo: vt supra dictum est: opz q q̄ndocunq; no 24
men sumptū a q̄cunq; perfectione creature deo attribuit 34
secludatur ab eius significatione omne illud q pertinet 23
ad imperfectum modum qui competit creature. vñ scīē
tia non est q̄litas in deo vel habitus: sed substantia: ⁊ actꝰ
purus. ¶ Ad 2m dīm: q ea que sunt diuisim ⁊ māliter
in creaturis in deo sunt simpliciter ⁊ vnite: vt supra dictū
est: hō ät scōz diuersa cognita: hz diuersas cognitiones nā 33
scōm q cognoscit pncipia dī hbe itelligentiā: ⁊ scientiā vo 71
ſm q cognoscit cōclusiones. sapientiam ſm q cognoscit 72
causam altissimam: consilium vel p:udentiam ſm q co
gnoscit agibilia: sed hec oīa deus vna ⁊ simplici cognitio
ne cognoscit: vt infra patebit. vnde simplex dei cognitio 86
omnibus istis nominibus nominari pōt: ita tñ q ab vno
quoq; eoꝝ ſm q in diuinam p:edicationem venit seclu
datur q̄quid imperfectionis est: ⁊ retineatur quicqd per
fectionis est: ⁊ ſm hoc dī Job. 12. Apud ipsum est sapiē
tia ⁊ fortitudo ipse habet consilium ⁊ intelligentiā. ¶ Ad
3m dīm: q scientia est ſm modum cognoscentis. scitum
enim est in sciente ſm modum scientis: ⁊ ideo cum mo 66
duz diuine essentie sit altior quā modus quo creature sūt
scientia diuina non hz modū create scientie. vt. s. sit vniuer
salis vel particularis vel in habitu vel in potentia: vel ſm
aliquem talem modum dispositā.

¶ Utrum deus intelligat se. Articulus: ij.

Ad secundum sic p:oceditur. Uidet q deꝰ
non intelligat se. dī. n. in liº
de causis. q omnis sciens qui scit suaz essentiam rediens 81
ad essentiam suam reditione completa: sed deus non exit
extra essentiam suam: nec aliquo modo monetur: ⁊ sic nō
competit sibi redire ad essentiam suam. gº ipse non est sci
ens essentiam suam. ¶ P̄. Intelligere est quoddā pati ⁊
moueri: vt dī in. 3°. de anima: scia est etiam assimilatio ad
rem scitam: ⁊ scitum etiam est perfectio scientis: sed nihil
mouetur vel patitur vel perficitur a se ipso: neq; similitu
do sibi ipsi est: vt hilarius dicit. gº deus nō est sciens se ip
sum. ¶ P̄: Recipue deo sumus similes ſm intellectuz
q: ſm mentem sumus ad imaginem dei: vt dicit Augu.
sed intellectus noster non intelligit se: nisi sicut intelligit
alia vt dī in. 3. de anima. ergo deus non itelligit se nisi for
te intelligendo alia. ¶ Sed ꝺ̄ est q dī. 1. ad Cor. ij. Que
sunt dei nemo nouit nisi spūs dei: ¶ Rñ° dīm: q deus
se per se ipsum intelligit. Ad cuius euidentiam sciendum
est q hz in operationibus que transeunt in exteriorem ef
fectum: obm operationis q̄ significatur vt terminus sit
aliquid extra operātem: tamē i operatiōib' que sūt i opā
te obiectum: q̄ significatur vt terminus opatiōis est i ip
so operāte: ⁊ ſm q i eo sic est operatio i actu vñ dī i liº.
de aīa. q sensibile i actu est sensus in actu. ⁊ intelligibile i
actu est intellectus in actu: ex hoc. n. aliquid i actu senti
mus vel intelligimus q intellectus noster vel sensus iſer b
matur i actu per speciē sensibilis vel itelligibilis: ⁊ hz hoc 280
tñ sensus vel intellectus aliud est a sensibili vel itelligibili:
q: vtrūq; est i potētia. cum igitur deus nihil potētialitatis
habeat sed sit actus purus oz q in eo intellect⁹ ⁊ itellectuz
sint idem omnibus modis: ita. s. vt neq; careat specie itel
lectus noster cum itelligit i potētia neq; species itelligibi
lis sit aliud a suba intellectus diuini: sicut accidit i intellectu
nostro cum est actu intelligens sed ipsa species itelligibilis
est ipse itellectus diuinus: ⁊ sic se ipsum per se ipsum itel
ligit. ¶ Ad p̄m ergo dīm: q redire ad essentiam suaz ni
hil aliud est q̄ rem subsistere i se ipsa. sofa. n. inq̄tū pficit
materiam dando ei esse quodāmodo supra ipsam effun
ditur: inq̄tum vō i se ipsa hz esse in se ipsam redit. virtu
tes igitur cognoscitiue q̄ non sunt subsistentes: sed actꝰ ali
quorum organorum nō cognoscunt se ipsas: sicut pz i sin
gulis sensibus: sed virtutes cognoscitiue per se subsisten
tes cognoscūt se ipsas: ⁊ ꝓpter hoc dicitur i liº de causis
q sciens essentiam suam redit ad essentiam suam. per se

aut subsistere maxime cōuenit deo. vñ ꝫ hūc mōꝫ loquē
di ipse ē maxie rediēs ad eēntiā suā ⁊ cognoscēs seipsuꝫ.
c ¶ Ad 2m dōꝫ. qꝫ moueri ⁊ pati sumūtur equoce ſm qꝫ i
283 telligere dr̄ eē qōdam moueri vel patiē: vt dr̄ in. 3. de aia
485 nō. n. itelligere ē motus q ē actus ipfecti: q ē ab alio ī aliō.
c ſꝫ actꝰ pfecti existēs ī ipso agēteē: silr̄ etiā qꝫ itellectus pfi
304 ciaē ab itelligibili. vel assimileē ei hoc ꝙuenit itellectui qui
qñqꝫ est ī potētia: q: p hoc qꝫ ē ī potētia differt ab intelligi
bili ⁊ assimilaē ei per speciē itelligibilē q̄ est similitudo rei
intellecte: ⁊ pficit̄ per ipsam sicut potētia p actū: ſꝫ intelle
ctus diuinus qui nullo modo ē ī potētia nō pficitur p itelli
gibile neqꝫ assimilaē ei: ſꝫ est sua pfectio ⁊ suū intelligere.
¶ Ad 3m dōm: qꝫ eē näle nō est materie p̄me q̄ ē in po
tentia nisi scōm qꝫ est reducta in actū p formā. itellectus
aūt noster possibilis se hꝫ in ordine intelligibiliū sicut ma
teria p̄ma in ordine rerꝫ nälīū. eo qꝫ ē in potentia ad intel
ligibilia: sicut mä p̄ma ad nälia. vñ intellectus noster pos
sibilis non potest hīe itelligibilē operatiōnē: nisi iq̄ztū pfi
citur p speciem intelligibilē alicuius: ⁊ sic intelligit se ipsuꝫ
4 6 per speciem intelligibilē: sicut ⁊ alia. ¶ Manifestum est aūt
d qꝫ ex eo qꝫ cognoscit intelligibile intelligit ipsum suū intelli
370 gere: ⁊ per actum cognoscit potentiam intellectiuā: deus
aūt est sicut actus purus tā in ordine existētiuꝫ q̄z in ordie
intelligibiliuꝫ: ⁊ ideo per se ipsuꝫ intelligit.

¶ Utrum deus cōp̄ehendat se ipsum. Arti. iii.

72 **Ad tertium** sic p̄cedit̄. Ur̄ qꝫ deus non com
p̄ehēdat se ipsuꝫ. Dicit. n. Aug.
li°83. qōnuꝫ: qꝫ id qꝫ p̄ꝫehendit se finitū est sibi: ſꝫ deus ē
oībus modis infinitus: gº nō cōp̄ehēdit se. Sī dicaē qꝫ ī
finitus est nobis ſꝫ sibi finitus. Contra: verius ē vnū qōqꝫ
ſm qꝫ est apud deū: q̄z ſm qꝫ est apud nos. Si igit̄ deus
sibi ipsi est finitus nobis aūt infinitus: verius ē deū eē fini
85 tum q̄z infinitum. qō est cōtra p̄ius determinataē: nō gº
deus ꝙphēdit seipsuꝫ. ¶ Sed ꝫ ē qō Aug. dicit ibidem.
Oē qō intelligit se ꝙphēdit se ſꝫ deꝰ itelligit se: gº cogno
scit se. ¶ Rº dōꝫ: qō deꝰ pfecte ꝙphēdit seipsū qō sic p̄ꝫ:
tūc. n. dicit̄ aliqd cōp̄ehendi qñ ꝙuenitur ad finē cognitio
nis ipsius: ⁊ hoc est qñ res cognoscitur ita pfecte sicut co
gnoscibilis esteē: sicut ꝓpositiō demōstrabilis cōp̄ehēdit̄
61 qñ scitur per demonstratiōnē: nō aūt qñ cognoscit̄ p ali
quā rōnē ꝓbabilē. Manifestū est aūt qꝫ deꝰ ita pfecte co
gnoscit seipsuꝫ: sicut pfecte cognoscibilis est. est. n. vnūqō
qꝫ cognoscibile ſm modū suī actuseē: nō. n. cognoscit̄ ali
55 qd̄ secūdum qꝫ in potētia ē ſꝫ ſm qꝫ est in actu: vt dicit̄ in.
81 9. metaphy. tanta est aūt virtus dei in cognoscendo: q̄ztā
est actualitas eius in existendo: q: per hoc qꝫ actu est ⁊ ab
omni materia ⁊ potentia seperatus est deus cognoscitiu
uꝰ: vt oīsum ē: vñ manifestū est qꝫ tātū seipsuꝫ cogno
80 scit q̄ztū cognoscibilis ē: ⁊ p̄opter hoc seipsuꝫ perfecte cō
p̄ehēdit. ¶ Ad p̄imū ergo dicēdū qꝫ ꝙphēdere si pro
prie accipiat̄ significat aliquid hās ⁊ includēs altex: ⁊ sic
opꝫ qꝫ oē ꝙp̄ehēsum sit finitū sicut oē iclusumē: ¶ nō sic aūt
a 61 ꝙp[illegible] dr̄ deus a seipso: vt itellectus suus sit aliud q̄z
ipse: ⁊ capiat ipsum vt icludat: ſꝫ hmōi locutiones p nega
tionem sunt exponende: sicut enim deus dicitur esse in se
ipso: q: a nullo exteriori cōtinetur: ita dicitur cōp̄ehēdi a
seipso: q: nihil est sui qō lateat ipm. Dicit. n. Aug. in li. de
videndo deū: qꝫ totū ꝙp̄ehenditur videndo: qꝫ ita videē: vt
nihil eius lateat videntē. ¶ Ad 2m dōm. qꝫ cū dr̄ deus fi
nitus est sibi intelligēdo est scōm q̄z dā similitudinē ꝓpor
tionis q: sic se hꝫ in nō excedēdo intellectū suū: sicut se hꝫ
aliquod finitū in non excedendo intellectū finitū: nō aūtez
sic dr̄ deus sibi finitꝰ qꝫ ipse itelligat se eē aliqd finitū.

¶ Utrum ipsum itelligere dei sit eiꝰ subba. Arti. iiii.

83 **Ad quartū** sic p̄cedit̄. Uideē qꝫ ipsum itel
ligere dei non sit eius suba. Intel
ligere. n. est q̄daꝫ opatio. Operatio aūt aliqd significat p̄
cedens ab operante. ergo ipsum intelligere dei non ē ipa
suba. ¶ Ꝑ: Cū aliquis intelligit se intelligere hoc non est ī
telligere aliquid magnū vel p̄ncipale intellectuꝫ: sed intel
ligere qōdā secundariū ⁊ accessoriū: si igitur deus sit ipm
intelligere: intelligere deuꝫ erit sicut cū intelligimus intel
ligere: ⁊ sic nō erit aliqd magnū itelligere deū. ¶ Ꝑ. Oē
intelligere est aliqd itelligere: cū ergo deus intelligit se: si
ipsemet nō est aliud q̄z suū intelligere: in elligit se intellige
re: ⁊ itelligere se itelligere se: ⁊ sic ī infinitū nō ergo ipsum
intelligere dei est eius suba. ¶ Sed cōtra est qō diē Au.
li. 7. de tri. deo hoc est esse qō sapientē esse. hoc aūt est sa
pietē esse: qō intelligere. gº deo hoc est esse qō intelligere 17
sed esse dei est eius suba: vt supra oñsuꝫ esteē: ergo intellige
reē: dei est eius suba. ¶ Rñº. dicendū qō est necesse dice
re qꝫ intelligere dei est eius suba. nam si intelligere dei sit
aliud q̄z eius subsstantia oporteret: vt dicit philosophus
in scōo meta. qꝫ aliquid aliud esset actus ⁊ perfectio sub
stantie diuine: ad quod se haberet substantia diuina sicut
potentia ad actum: quod est oīmno impossibile. nam
itelligere ē perfectio ⁊ actus intelligentis. hoc aūt qualiter 18
sit cōsiderandū est sicut enim supra dictum est: intelligere
nō est actio ꝓgrediens ad aliquid extrinsecū: sed manet ī
operāte sicut actus ⁊ perfectio eius: put esse est perfectio
existētis. sicut enim esse cōsequitur formā: ita intelligere se
quitur speciē intelligibilē. In deo aūt nō est forma que sit 16
aliud q̄z suum esse: vt supra oñsum esteē: vñ cum ipsa sua 17
essentia sit eius spēs intelligibilis: vt dictū ē: ex necessitate 20
sequitur qꝫ ipsuꝫ eius intelligere sit eius essentia ⁊ eius eē 81
⁊ sic pz ex oībꝰ p̄missis: qꝫ in deo intellectus intelligens 0
⁊ id qō intelligitur: ⁊ spēs itelligibilis ⁊ ipsuꝫ intelligere
sunt oīo vnū ⁊ idē: vnde patet p hoc qꝫ deus dicitur intel
ligens nulla multiplicitas ponit̄ in eius suba. ¶ Ad p̄m er
go dōm: qꝫ intelligere nō est opatio exiēs ab ipso operāte
sed manēs in ipso. ¶ Ad 2m dōm qꝫ cuꝫ intelligit̄ illud in
telligere qō nō ē subsistēs: nō intelligit̄ aliquid magnū: si
cut cū itelligimꝰ intelligere nr̄z ⁊ ideo nō ē simile de ipso
intelligere diuino qꝫ ē subsistēs. ⁊ p hoc pz rñsio ad tertiū
¶ Nāā itelligere diuinū qō ē ī seipso subsistēs ē sui ipsius: ⁊ ſ
alicuius alterius ē vt sic oporteat p̄cedere i infinitum.

¶ Utruꝫ deus cognoscat alia a se. Articulus. v.

Ad quintuꝫ sic p̄cedit̄. Uideē qꝫ ꝺus nō co
gnoscat alia a se. quecūqꝫ enim sunt
alia a deo sunt extra ipsuꝫ: sed Aug. dicit li. 12. 83. questio
num: qꝫ neqꝫ quicq̄z deus extra seipsum intueē: ergo non
cognoscit alia a se. ¶ Ꝑ. Intellectum est perfectio intelli
gētis. si ergo deus intelligat alia a se aliquid aliud erit per
fectio dei ⁊ nobiliꝰ ipso qꝫ ē impossibile. ¶ Ꝑ. Ipm itellige
re spetiez hꝫ ab itelligibili: sicut ⁊ oīs aliꝰ actus a suo obie
cto: vnde ⁊ ipsum intelligere tanto est nobilius quan 83
to etiam nobilius est ipsum qꝫ intelligitur. sed deus est
ipm suū itelligere: vt ex dictis pateē: si igit̄ deus intelligit
aliqd aliud a se: ipse ꝺus specificabit̄ p aliqd aliud a se: qō
est impossibile: nō igit̄ intelligit alia a se. ¶ Sed cōtra est
qō dr̄ heb. 4. Oīa nuda ⁊ apta sūt oculis eius. ¶ Rñº. 82
dōm. qꝫ necesse. est ꝺus cognoscere alia a se: manifestum
est. n. qꝫ seipsum perfecte intelligiteē: aliogn suū eē nō esset
pfectū cū suū eē sit suū itelligere: si aūt pfecte aliqd cogno
scitur: necesse est qꝫ virtus eius perfecte cognoscat: virtꝰ
autez alicuius rei perfecte cognosci nō pōt nisi cognoscan
tur ea ad q̄ virtus se extēditē. vnde cū virtus diuina se ex 90
tendat ad alia eo qꝫ ipsa est p̄ima cā effectiua oīuꝫ entium
vt ex supradictis pzē: necesse est qꝫ deus alia a se cognoscat 13
⁊ hoc ēt euidētius fit si adūgatur qꝫ ipsuꝫ esse cāe agentis
p̄me. ſ. dei est eius intelligere. vnde qcūqꝫ effectus peri
stunt in deo sicut in cā p̄ima: necesse ē qꝫ sint in ipo eius itel
ligere ⁊ qꝫ oīa in eo sint ſm modū itelligibilez: nā oē qō ē
in altero est ī eo ſꝫ modū eius in quo est. ¶ Ad sciendū
autem qualiter alia a se cognoscat: cōsideradum est qꝫ du
pliciter aliquid cognoscitureē. Uno modo in seipo: alio mo 63
do ī altero. in seipso: quidem cognoscitur aliquid quando
cognoscitur per spēz p̄priā adequatā ipsi cognoscibili: sic
cū oculus videt hominē p spēm hois. In alio aūt videtur
id qō videtur p spēm cōtinētis: sicut cū pars videt in toto
per spēm totius: vel cū homo videt in speculo per spēm
speculi vel quocūqz alio modo ꝙtingat aliquid in alio vide
ri. ¶ Sic igitur dōm: est qꝫ ꝺus seipsuꝫ uidet in seipso: q:
seipsum uidet per essentiaz suā: alia aūt a se uidet nō i ipis

sed in seipso inquantū essentia sua ptinet ad similitudinē aliox ab ipso. ¶ Ad pm ergo dom: q vbuz Aug. dicētis q de9 nihil extra se intuet nō est sic intelligēdum: q̄si nihil qō sit extra seipsum vt dictum est. ¶ Ad 2m dom: q intellectū est perfectio intelligentis non quidē sm suā substantiā: se sm suā speciem: sm quā est in intellectu: vt forma et perfectio eius: sicut lapis. n. non est in aīa: sed spēs eius: vt dr in. 3. de aīa. Ea vero que sunt alia a deo intelligunt a deo inquantū essentia dei continet spēs eoz: vt dictum est: vnde nō sequit q aliquid aliud sit pfectio diuini intellectus q̄ ipsa essentia dei. ¶ Ad 3m dom: q ipm intelligere non specificatur per id quod in alio intelligit sed per principale intellectum in quo alia intelligunt. In tantum. n. ipm intelligere specificat per ordinem suum inquantū forma intelligibilis est principium intellectualis operationis: nā oīs operatio specificat p formam que est principium operationis: sicut calefactio p calorē. Unde per illā formā intelligibilem specificat intellectualis operatio: que facit intellectū in actu: et hec est spēs principalis intellecti: que in deo nihil est aliud q̄ essentia sua: in qua oēs species rerum comprehenduntur. Unde nō opz q ipsū intelligere diuinum: vel potius ipse deus specificetur per aliud q̄ per essentiam diuinam.

¶ Utrum deus cognoscat alia a se propria cognitione.

Articulus. vij.

Ad sextū sic procedit. Videt q deus nō cognoscat alia a se propria cognitione. sicut enī sed alia ab eo sunt in ipso sicut in prima cā cōi et vniuersali ergo alia cognoscunt a deo sicut a causa prima et vniuersali: hoc aūt est cognoscere in vniuersali et nō sm propriā cognitionē: ergo deus cognoscit alia a se in vniuersali et nō sm propriā cognitionē. ¶ Ꝑ. Quantū distat essentia creature ab essentia diuina tantum distat essentia diuina ab essentia creature: sed per essentiā creature nō potest cognosci essentia diuina: vt supra dictū est: ergo nec per essentiam diuinam potest cognosci essentia creature: et sic cuz deus nihil cognoscat: nisi per essentiam suaz: sequitur q nō cognoscat creaturam secundū eius essentiam: vt cognoscat de ea. qd est. quod est propriā cognitionē de re habere. ¶ Ꝑ. Ppria cognitio nō habetur de re: nisi per propriā eius rationem: sed cū deus cognoscit oīa per essentiam suam nō videtur quod vnūquodq per propriam rationē cognoscat. Idē enim non pōt esse ppria ratio multoz et diuersoruz: nō ergo hz propriā cognitionē deus de rebus: sed cōem. nā cognoscere res nō sm ppriā rōnez est cognoscere res solū in cōi. ¶ Sed ꝰ hre propriā cognitionē de rebus est cognoscere res nō solum in cōi: sed sm q sunt abinuicē distincte: sic enī deus cognoscit res. vñ dr heb. 4. q ptingit vsq ad diuisionē spūs et aīe: cōpagum quoq et medularum et discretor cogitationū et intentionum cordis et nō est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius. ¶ Rñ dom: q circa hoc qdam errauerūt dicentes: q deus alia a se nō cognoscit nisi in cōi. i. inquantuz sunt entia: sicut enim ignis si cognosceret seipsum vt ē principium caloris: cognosceret naturā caloris et oīa alia inquantuz sunt calida: ita deus inquantū cognoscit se: vt principiū essendi cognoscit naturaz entis et oīa alia inquantum sunt entia: sed hoc non pōt esse nam intelligere aliquid in cōi et non in speciali est imperfecte aliqd cognoscere. Unde intellectus noster dum de potentia in actū reducitur pertingit prius ad cognitionez vniuersalem et confusam de rebus q̄ ad propriā rerū cognitionez sicut de imperfecto ad perfectū procedens: vt pz in. i. phyſicorum. Si igitur cognitio dei de rebus alijs a se esset in vniuersali tm et in speciali sequeret q eius intellige re non esset oībus modis perfectū: et per consequens ei? esse: quod est cōtra ea que superius ostensa sunt: opz igit dicere q alia a se cognoscat propria cognitione nō soluz secundum q cōmunicant in ratione entis: sed sm q vnum ab alio distinguitur. Et ad huius euidentiā considerandū est q quidam volētes ostendere q deus per vnū cognoscit multa vtuntur quibusdā exemplis: vtputa q si centrū cognosceret seipsuz cognosceret oēs lineas progredientes a cētro vel lux si cognosceret seipsam cognosceret oēs colores. Sed hec exemplaz quātuz ad aliquid similia sunt. s. quātum ad vniuersalem causalitatē: tm deficiunt quantum ad hoc q multitudo et diuersitas nō causantur ab illo vno principio vniuersali quātum ad id quod principium distinctionis est: sed solum quātum ad id in quo cōicant. non. n. diuersitas colorīs causatur ex luce soluz: sed ex diuersa dispositione diaphani recipientis: et similiter diuersitas linearum ex diuerso situ: et inde est q huiusmodi diuersitas et multitudo nō potest cognosci in suo principio sm propriaz cognitionē: sed solum in cōmuni: sed in deo nō sic est. supra enim ostensum est: qō quicquid pfectionis est in quacūq creatura totum pexistit et continetur in deo sm moduz excellentē. non solum aūt id in quo creature cōmunicāt. s. ipz esse ad perfectionem pertinet: sed etiā ea per que creature ad inuicem distinguūtur: sicut viuere et intelligere et huiusmodi: quibus viuētia a nō viuentibus: et intelligētia a nō intelligētibus distinguūtur: et oīs forma per quam quelibet res in propria spē cōstituitur perfectio quedaz est: et sic oīa in deo pexistunt: nō solum quātum ad id quod commune est oībus: sed etiā quātum ad ea secūdum que res distinguuntur: et sic cum deus in se oēs perfectiones contineat: comparatur dei essentia ad oēs rerum essentias: non sicut commune ad propria: vt vnitas ad numeros: vel cētrū ad lineas: sed sicut perfectus actus ad iperfectos: vt sic dicerem: homo ad animal: vel senarius: qui est numerus perfectus: ad imperfectos sub ipso cōtentos. ¶ Manifestuz est autem q per actum perfectū cognosci possunt actus imperfecti nō solum inicōmuni: sed etiam propria cognitione: sicut qui cognoscit hominē cognoscit animal propria cognitione: et qui cognoscit senarium cognoscit trinariuz propria cognitione. Sic igitur cū essentia dei habeat in se quicquid perfectionis hz essentia cuiuscūq rei alterius: et adhuc amplius: deus in seipso potest omnia ppria cognitione cognoscere. propria. n. natura vniuscuiusq cōsistit secūdum q p aliquem modū diuinam perfectionē participat. ¶ Non aut e deus perfecte seipsum cognosceret: nisi cognosceret quomodocūq participabilis est ab alijs sua perfectio: nec etiā ipsaz naturā essendi perfecte sciret: nisi cognosceret omnes modos essendi. vnde manifestū est q deus cognoscit omnes res propria cognitione secūdum q ab alijs distinguūtur. ¶ Ad primū ergo dōz: q sic cognoscere aliquid: sicut in cognoscēte est potest dupliciter intelligi. Uno modo hz q hoc aduerbium sic importat modū cognitionis ex parte rei cognite: et sic falsum est: nō enim semper cognoscēs cognoscit cognitum sm illud esse quod habet in cognoscēte. oculus enim nō cognoscit lapidē sm esse quod hz in oculo: sed per speciē lapidis quam habet in se cognoscit lapidē sm esse: quod habet extra oculū: et si aliquis cognoscēs cognoscit cognitum sm esse quod habet in cognoscēte: nihilominus cognoscit ipsum hz esse quod habet extra cognoscentem: sicut intellectus cognoscit lapidē sm esse intelligibile: quod habet in intellectu inquātum cognoscit se intelligere: sed nihilominus cognoscit esse lapidem in propria natura. Si vo intelligatur sm q hoc aduerbium sic importat modum ex parte cognoscentis: verum est q sic solum cognoscēs cognoscit cognitum sm q est in cognoscente: quātō perfectius est cognitum in cognoscēte: tanto perfectio: est modus cognitionis. ¶ Sic igitur dicendum est q deus nō solum cognoscit res esse in seipso sed per id quod in seipso continet res cognoscit eas in propria natura: et tāto perfectius quāto perfectius est vnum quodq in ipso. ¶ Ad secundum dicēdum: q essentia creature comparatur ad essentiam dei: vt actus imperfectus ad perfectum: et ideo essentia creature nō sufficienter ducit in cognitionez essentie divine sed econuerso. ¶ Ad tertium dicendum: q idem non potest accipi: vt ratio diuersorum per modū adequationis: sed divina essentia est aliquid excedens omnes creaturas: vnde potest accipi vt propria ratio vniuscuiusq sm q diuersimode est participabilis vel imitabilis a diuersis creaturis.

c 282 b

¶ Utrum scientia dei sit discursiua. Articulus vij.

86 **Ad septimū** sic ꝓcedit. Videt᷑ ꝙ scientia dei sit discursiua. Sciēt̄ia enī dei nō
84 est fm scire in habitu: sed fm philosophū in. 2. topi. scire ī habitu cōtingit multa simul: sed itelligere actu vnū tantū. cum ergo deus multa cognoscat: q; ⁊ se ⁊ alia: vt ostēsū
85 est[c]. Videtur ꝙ nō simul oīa intelligat: sed de vno in aliud discurrat. ¶ Ꝑ. Cognoscere effectū per causaʒ est scire discurrentis: sed deus cognoscit alia per seipsuʒ sicut effectuʒ per causaʒ. ergo cognitio sua est discursiua. ¶ Ꝑ. ꝟsperse/ctius deus scit vnāquāq; creaturam q̄ nos sciamus: sed nos in causis creatis cognoscimus earuʒ effectus: ⁊ sic de causis ad causata discurrimus. ergo vide᷑ similiter esse in deo. ¶ Sed cōtra est ꝙ Aug. dicit in. 3. de tri. Dō de⁹ nō particulatim vel figillatim oīa videt velut alternāte conce ptu hinc illuc ide huc: sed oīa videt simul. ¶ ℟ñ⁹ dōz: ꝙ in sciētia diuina nullus est discursus: quod sic pz. Jn scīa enim nostra duplex est discursus: vnus scōm successionez tū: sicut cum postq̄ intelligimus aliqd in actu quertimus nos ad intelligēdum aliud. alius discursus est secūduʒ cau salitatem sicut cū per principia peruenimus in cognitionē cōclusionum. primus antē discursus deo cōuenire nō pōt. Multa enim que successiue intelligimus si vnumquodq; eoz in seipso cōsideretur omnia simul itelligi mus: si in ali/
64 quo vno ea intelligamus[c]: puta si partes intelligamus ī to
292 to vel si diuersas res videamus in speculo. deus autez oīa
427 videt in vno quod est ipse vt habitū est[c]: vnde simul ⁊ nō
84 successiue omnia videt: similiter etiaʒ ⁊ secūdus discursus deo competere nō potest. primo quidē: q; secūdus discur sus presupponit primum: procedētes enim a principijs ad cōclusiones non simul vtrūq; cōsideraṁt: deinde q; discur sus talis est procedētis de noto ad ignotum. vñ manifestū est ꝙ quādo cognoscitur primum adhuc ignoratur secun/dum: ⁊ sic secūdū nō cognoscitur in primo: sed ex primo. Tertius vo discursus est quādo secūdum videtur in pri/
119 mo resolutis effectibus in causas: ⁊ tūc cessat discursus[c]:
o vnde cum deus effectus suos in seipso videat sicut in cau/
84 sa: eius cognitio nō est discursiua. ¶ Ad primum ergo di/cendum: ꝙ ꝫ sit vnum tātum itelligere in seipso: tamē cō/
85 tingit multa intelligere in aliquo vno vt dictum est. ¶ Ad 2ᵐ dōz: ꝙ deus nō cognoscit effectum per causam: sed co
o gnoscit effectum in causa. Vel sic dicēdum est ꝙ deus nō cognoscit per causam quasi prius cognitam effectus inco/gnitos: sed eos cognoscit in causa. vnde eius cognitio est si
193 ne discursu: vt dictum est[c]. ¶ Ad tertium dōm: ꝙ effect⁹ causarum creatarum: videt quidē deus in ipsis causis mul to melius q̄ nos: nō tamen ita ꝙ cognitio effectuū causet
119 in ipso ex cognitione causarum creatarum sicut in nobis[c]: vnde eius scientia nō est discursiua.

¶ Utrū sciētia dei sit causa rex. Articulus. viij.

87 **Ad octauū** sic ꝓcedit. Videtur ꝙ sciētia dei nō sit causa rerum. dicit enim Ori ge. super epistolam ad ℟o. Mō ꝓpterea aliquid erit q; id scit deus futurum: sed q; futurū est: ideo scitur a deo an teq̄ fiat. ¶ Ꝑ. Posita causa ponitur effectus: sed scientia dei est eterna. si ergo sciētia dei est causa rerum creatarum: videtur ꝙ creature sint ab eterno. ¶ Ꝑ. Scibile est prius sciētia ⁊ mēsura eius vt dicitur in decimo metaphy. sed id quod est posterius ⁊ mensuratum nō potest esse causa: er go sciētia dei non est causa rerum. ¶ Sed contra est quod dicit Augu. 5. de tri. Uniuersas creaturas ⁊ spirituales ⁊ co/porales nō quia sunt ideo nouit deus: sed ideo sūt quia nouit. ¶ ℟espōdeo dicēdum ꝙ sciētia dei est causa rerū: sic enim sciētia dei se habet ad omnes res creatas: sicut sciē tia artificis se habet ad artificiata: scientia autem artificis ē causa artificiatorum eo ꝙ artifex operatur per suum intel/lectum. vnde oportet ꝙ forma intellectus sit principiū ope rationis: sicut calor est principium calefactionis. Sed cōsi/derandum est ꝙ forma naturalis inquātum est forma ma nens in eo cui dat esse: nō nominat principium actionis: ꝫ fm ꝙ habet inclinationē ad effectum: ⁊ similiter forma in telligibilis nō nominat principium actionis fm ꝙ est tan/tum in intelligēte nisi adiungatur ei inclinatio ad effectum que est per volūtatem. cuʒ igitur forma itelligibilis ad op posita se habeat: cum sit eadem sciētia oppositorum: nō pro duceret determinatum effectum nisi determinaretur ad vnum per appetitum. vt dicitur in nono metaphy. ¶ Da/
nife⁊tum est autem ꝙ deus per intellectum suum causat 118
res[c]: cum suum esset sit suum intelligere. vnde necesse est 132
ꝙ sua sciētia sit causa rerum fm ꝙ habet volūtatem con/iunctam. vnde sciētia dei fm ꝙ est in causa rerum consue/uit nominari sciētia approbatiōis. ¶ Ad primū ergo dōz: ꝙ Orige. locutus est attēdens rationem sciētie cui nō com petit ratio causalitatis: nisi adiuncta volūtate: vt dictuʒ est[c]. ¶ Sed ꝙ dicit ideo prescire deum aliqua: quia sunt futu/ra: intelligēdum est fm causam cōsequentie: ⁊ nō fm cau/sam essendi. Sequitur enim si aliqua sunt futura quod de us ea prescierit: nō tamē res future sunt causa ꝙ deus sci/at. ¶ Ad secūdum dōm: ꝙ sciētia dei est causa rerū fm ꝙ res sunt in sciētia. nō fuit autem in scientia dei ꝙ res essent ab eterno. vnde q̄uis sciētia dei sit eterna: nō sequitur ta/men ꝙ creature sint ab eterno. ¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ res na/turales sunt medie iter sciētiam dei ⁊ sciētiam nostraʒ: nos enim sciētiam accipimus a rebus nāl̄ibus: quaruʒ deus ꝓ suā scientiam causa est. vñ sicut scibilia naturalia sunt prioa q̄ sciētia nostra ⁊ mēsura eius. Ita scientia dei est prio: q̄ 138
res naturales ⁊ mēsura ipsarum[c]: sicut aliqua domus est media iter scientiam artificis qui eam facit ⁊ sciētiam illius qui eius cognitionem ex ipsa iam facta capit.

¶ Utrū deus habeat sciam nō entiū. Articulus. ix.

88 **Ad nonū** sic ꝓceditur. Videtur ꝙ deus nō ha/beat sciētiam nisi entium: sciētia enī dei nō est nisi verorum: sed verum ⁊ ens conuertuntur. ergo sciētia dei nō est non entium. ¶ Ꝑ. Sciētia requirit simili/tudinem inter sciētem ⁊ scitum: sed ea que nō sunt nō pos/sunt habere aliquā similitudinem ad deum qui est ipsum esse: ergo ea que nō sunt nō possunt sciri a deo. ¶ Ꝑ. Sci entia dei est causa scitorum ab ipso: sed nō est causa nō en/tium: quia nō ens nō habet causam. ergo deus nō habet sciētiam de nō entibus. ¶ Sed ꝛtra est quod dicit aposto lus ℟o. 8. Qui vocat ea que non sunt tanq̄ ea que sunt. ¶ ℟ñ⁹ dōm: ꝙ deus scit omnia quecūq; sunt quocūq; modo: nihil autem ꝓhibet ea que nō sunt simpliciter ali quo modo esse: simpliciter enim sūt que actu sunt. Ea vo que nō sunt actu sunt in potētia vel ipsius dei: vel creature siue in potentia actiua: siue in passiua: siue in potētia opinan di: vel imaginandi: vel quocūq; modo significandi. Que/cūq; igitur possunt per creaturam fieri vel cogitari vel di/ci: ⁊ etiam quecūq; ipse facere potest. omnia cognoscit de us etiam si actu nō sint: ⁊ ꝓ tāto dici potest ꝙ habet etiā nō entium sciētiam: sed horum que actu nō sunt est atten/denda quedam diuersitas: quedam enim ꝫ nō sint nūc in actu: tamē vel fuerūt vel erunt: ⁊ omnia ista dicitur deus scire sciētia visionis: quia cum itelligere dei: quod est eius esse: eternitate mēsuretur: que sine successione existēs totū tempus complebēdit: presens ituitus dei fertur in totum 92
tempus[c]: ⁊ in omnia que sunt in quocūq; tempore: sicut in subiecta sibi presentialiter: quedam vo sunt que sunt in potētia dei vl creature: q̄ tñ nec sūt nec erūt. neq; fuerūt: ⁊ respectu horum nō dicitur habere sciētiaʒ visionis sed sim plicis intelligētie. quod ideo dicitur: q; ea que videtur apō nos habēt esse distinctum extra videntem. ¶ Ad primū er 101 b
go dōm: ꝙ fm ꝙ sunt in potētia sic habent veritatem[c]: ea que nō sunt actu. verum est enim ea esse in potentia: ⁊ sic sciūtur a deo. ¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ cum deus sit ipsum esse: intātum vnumquodq; est inquātum participat similitudi/nem dei: sicut vnumquodq; in tātum est calidum inquan tum participat calorem: ⁊ sic etiam ea que sūt in potentia: 87
etiam si nō sunt in actu: cognoscūtur a deo. ¶ Ad 3ᵐ dicē/ 118
dum: ꝙ sciētia est causa rerum volūtate adiūcta: vnde non oportet ꝙ quecūq; scit deus sint vel fuerit: vel futura sint: sed solum ea que vult esse vel permittit esse: ⁊ iterum non est sed in scientia dei: ⁊ illa sint sed ꝙ esse possint.

¶ Utrum deus cognoscat mala. Articulus. x.

89 **Ad decimū** sic procedit. Videt q deus non cognoscat mala. Dicit. n. phūs i 3. de anima. Quod intellectus qui nō est in potentia nō cognoscit priuationem: sed malum est priuatio boni: vt dicit Augu. Igit cum intellectus dei nunq̄ sit in potētia: sed sp 81 actu: vt ex dictis patet: videt q deus nō cognoscat mala. ℂ Ꝑ. Oīs scientia vel est causa sciti vel causat ab eo: sed sciētia dei nō est causa mali nec causatur a malo: ergo scientia dei nō est malorum. ℂ Ꝑ. Omne quod cognoscit: cognoscitur per suā similitudinem: vel per suū oppositum: 84 quicquid autē cognoscit deus cognoscit per suam essentiā 85 vt ex dictis patet: diuina autē essentia neq̄ est similitudo mali: neq̄ ei malum opponit: diuine enim essentie nihil ē contrarium: vt dicit Augusti. 12. de ciuitate dei: ergo deus nō cognoscit mala. ℂ Ꝑ. Quod cognoscit non per seipm cognoscitur a deo per seipsum: qz sic oporteret q malum esset in deo: oportet enim cognitum esse in cognoscente: si ergo cognoscitur per aliud. s. per bonum: imperfecte cogno 85 scetur ab ipso: qđ est impossibile. qz nulla cognitio dei est imperfecta. ergo sciētia dei nō est malorum. ℂ Sed contra est quod dicit proner. 15. Infernus t perditio coram deo. ℂ Respondeo dicendū q quicūq̄ perfecte cognoscit aliquid: oportet q cognoscat omnia que possūt illi accidere: sunt autē quedam bona quibus accidere potest: vt q mala corrūpant. vñ de⁹ nō pfecte cognoscet bona ni si et cognosceret mala: sic ät est cognoscibile vnūqđq̄ scōz q est. vnde cum hoc sic esse mali: quod est priuatio boni: per hoc ipsum q deus cognoscit bona cognoscit etiaz mala: sicut per lucem cognoscuntur tenebre. vnde dicit Dio. 7. cap. de di. no. Qđ deus per semetipsum tenebrarū pre accipit visionem nō aliūde videns tenebras q̄ a lumine. ℂ Ad p̄m ergo dōm: q verbū philosophi est sic intelligē 52 d dum: q intellectus qui nō est in potentia nō cognoscit pri 431 uationem per priuationē in ipso existētem: t hoc congruit cum eo quod supra dixerat q punctū t omne indiuisibile per priuationem diuisionis cognoscitur: quod cōtingit ex hoc: quia forme simplices t indiuisibiles non sunt actu in intellectu nostro: sed in potētia tantū: nam si essent actu in ītellectu nostro: nō per priuationem cognoscerentur. t sic cognoscuntur simplicia a substantijs separatis: deus igitur nō cognoscit malum per priuationem in se existētem: sed per bonum oppositū. ℂ Ad 2m dōz: q scientia dei nō est causa mali: sed est causa boni: per quod cognoscit malum. ℂ Ad tertiū dōm: q lz malum nō opponatur essentie diuine que nō est corruptibilis per malū: opponitur tamen effectibus dei quos per essentiā suam cognoscit. t eos cognoscens mala opposita cognoscit. ℂ Ad quartū dōm: q cognoscere aliquid per aliud tm̄: est imperfecte cognitionis: si illud sit cognoscibile per se: sed malū nō est per se cognoscibile: qz de rōne mali ē q sit priuatio boni: t sic neq̄ diffinitri neq̄ cognosci potest: nisi per bonum.

90 ℂ Utrū deus cognoscat singularia. Articulus. vj.

Ad vndecimum sic procedit. Videt q deus nō cognoscat singularia. Intellectus. n. diuinus immaterialis: est q̄s intellectus humanus: sed intellectus humanus ppter suaz immaterialitatem nō cognoscit singularia: sed sicut dicitur in primo de anima. ratio est vniuersaliū: sensus vero particularium. ergo deus non cognoscit singularia. ℂ Ꝑ. Ille sole virtutes in nobis sunt singularium cognoscitiue que recipiunt species nō abstractas a materialibus conditionib⁹ sed res in deo sunt maxime abstracte ab omni materialitate. ergo deus non cognoscit singularia. ℂ Ꝑ. Omnis cognitio est per aliquam similitudinē: sed similitudo singularium inquātum sunt singularia non videtur esse in deo: q principium singularitatis est materia: que cuz sit ens in potentia tm̄: omnino est dissimilis deo: qui est actus purus: nō ergo deus potest cognoscere singularia. ℂ Sed cōtra est quod dicitur proner. 16. Omnes vie hoīum patēt oculis eius. ℂ Respondeo dōz: q deus cognoscit singularia omnes enim pfectiones in creaturis inuente in deo pexistunt fm altiorem moduz: vt ex dictis patet: cognoscere 32 antē singularia pertinet ad perfectionē nostram: vnde necesse est q deus singularia cognoscat: nam t philosophus pro incōuenienti habet q aliquid cognoscat a nobis quod nō cognoscatur a deo. vnde cōtra Emp. Ar. in. i. de aīa: t in. 3. metha. q accideret deum eē insipiētissimum si discordiam ignoraret: sed perfectiones que in īferioribus diuiduntur in deo simpliciter t vnite existūt: vnde lz nos per 80 b aliam potētiam cognoscamus vniuersalia t immaterialia t per aliam singularia t materialia. deus tamē per suum simplicē intellectum vtraq̄ cognoscit. sed qualiter hoc esse possit: quidam manifestare volētes dixerunt q deus cognoscit singularia per causas vniuersales: nam nihil est in 287 aliquo singulariū: quod non ex aliqua causa oriatur vniuer 85 sali: t ponūt exēplum: sicut si aliquis astrologus cognosceret omnes motus vniuersales celi posset prenunciare omnes eclypses futuras. sed istud nō sufficit: qz singularia ex causis vniuersalibus sortiūtur quasdam formas t virtutes q̄ quantūcūq̄z ad īuicē cōiungant nō idiuiduant nisi p materiam indiuidualē: vñ qui cognosceret Socratez per hoc q ē albus vel sofronici filius vel quicqd aliud sic dicatur: nō cognosceret ipsum inquātum ē hic homo. vnde fm modū p̄dictus deus nō cognosceret singularia in sua singularitate. Alij vo dixerūt q deus cognoscit singularia applicādo causas vniuersales ad particulares effectus. sz hoc nihil est: qz nullus potest applicare aliqd ad alterum: nisi illud precognoscat. vnde dicta applicatio nō potest esse ratio cognoscendi particularia: sed cognitionē singularium presupponit. Et ideo aliter dicēdum est q cū deus sit causa rerū per suam sciētiam: vt dictū est: in tantum se ex 87 tendit scientia dei: inquantū se extendit eius causalitas. vn 84 de cū virtus actiua dei se extēdat non solū ad formas qui 235 bus accipitur ratio vniuersalis: sed etiam vsq̄ ad materiā 287 vt infra ostēdetur: necesse est q scientia dei vsq̄z ad singularia se extendat: que per materiā indiuiduantur: cū enim sciat alia a se per essentiā suam inquantū est similitudo rez vel vt principiū actiuum earū necesse est q essentia sua sit principiū sufficiens cognoscendi omnia quē per ipsum fiunt non solū in vniuersali: sed etiaz in singulari: t esset simile de scientia artificis si ei esset productiua totius rei t non forme tm̄. ℂ Ad primuz ergo dōm: q intellectus noster specie intelligibilem abstrahit a principijs indiuiduantib⁹. vnde species intelligibilis nostri intellectus nō potest esse similitudo principioz indiuidualium: t propter hoc intel 424 lectus noster singularia nō cognoscit: sed species intelligi 432 bilis diuini intellectus que est dei essentia nō est immaterialis per abstractionem: sed per seipsam existēs principiū omniū principioz̄um: que intrāt rei compositionē: siue sint p̄cipia spēi siue p̄cipia īdiuidui. vñ p eā de⁹ cognoscit nō solū vniuersalia: sed etiā singularia. ℂ Ad 2m dōz: q q̄s nis species intellectus diuini fm esse suum nō habeat conditiones materiales sicut species recepte in imaginatione t sensu: tm̄ vtute se extēdit ad imaterialia t mālia vt dictū est. ℂ Ad tertium dicendū q materia lz recedat a dei similitudine fm suā potentialitatem: tm̄ inquantū sic esse habet similitudinem quandam retinet diuini esse.

ℂ Utrū deus possit cognoscere infinita. Articulus. xij.

Ad duodecimum sic procedit. Videt q deus nō possit cognoscere infinita. infinitū enim fm q est infinitum ē ignotum: quia infinitū est cuius quantitatem accipiētibus semper est aliquid extra assumere: vt dicitur in 3. phy. dicit ēt Augu. 12. de ci. dei. Qđ quicquid scientia comprehendit scientis comprehensione finitur: sed infinita non possunt finiri: ergo nō possunt scientia dei comprehēdi. ℂ Si dicatur q ea que in se sunt infinita sciētie dei finita sunt. Contra. ratio infiniti est q sit impertransibile: t finiti q sit pertransibile: vt dicitur in. 4. phy. sed infinitum non potest transiri nec a finito nec ab infinito: vt probatur in. 7. phy. ergo i finitum non potest esse finitum: neq̄z etiam esse in infinito t ita infinita fm se non sunt finita scientie dei que est infinita. ℂ Ꝑ. Scientia dei est mensura scitoz̄um: sed cōtra ra/

tionem infiniti est q̄ fit mensuratum: ergo infinita non possunt sciri a deo. ¶ Sed contra est quod dicit Augu. 12. de ci. dei. q̄uis infinitoꝝ numerorū nullus sit numerus: nō tamē incomprehensibilis ei cuius sciētie nō est numerus. ¶ Rñ° dōm: q̄ cum deus sciat nō solum ea que sūt actu sed etiam ea que sunt in potentia vel sua vel creature: vt
88 ostēsum est[c]: hec autem constat esse infinita: necesse ē dicere q̄ deus sciat infinita: ⁊ ꝛ sciētia visionis que est tantum eorum que sunt vel erūt vel fuerunt nō sit infinitorum: vt quidam dicūt: cum nō ponamus mundū ab eterno fuisse nec generationem ⁊ motū in eternum mensura: ita vt indiuidua in infinitum multiplicabūtur: tamen si diligentius consideretur necesse est dicere q̄ deus etiam sciētia visionis sciat infinita: quia deus scit etiaꝝ cogitationes ⁊ affectiones cordium que in infinitū multiplicabuntur a creaturis rationabilibus permanētibus absq̄ fine. hoc autē ideo est quia cognitio cuiuslibet cognoscētis se extendit secundum modū forme que est principiuꝝ cognitionis: species enim sensibilis: que est in sensu: est similitudo solū vnius indiuidui. vñ per eam solum indiuiduum cognosci potest: species autē intelligibilis intellectus nostri est similitudo rei quātum ad naturam speciei que est participabilis a particularibus infinitis: vñ intellectus noster per speciē intelligibilē hominis cognoscit quodāmodo homines etiam infinitos sed tamē non inquantum distinguunt abinuicem: sed secūdum q̄ cōmunicant naturam speciei propter hoc q̄ species intelligibilis intellectus nostri nō est similitudo hominū quantum ad principia idiuidualia: sed solum quantum ad principia speciei. Essentia autē diuina per quam intellectus diuinus intelligit ē similitudo sufficiens omnium que sunt vel esse possunt nō solum quātum ad principia cōmunia: sed quātum ad principia propria vniuscuiusq̄ ostēsuꝝ est[c].
90 vñ sequitur q̄ scientia dei se extendat ad infinita: ⁊ secūduꝝ q̄ sunt adinuicem distincta. ¶ Ad primū ergo dicenduꝝ: q̄ infiniti ratio cōgruit quantitati secūdum philosophum in. i. phy. de ratione autem quātitatis est ordo partium. cognoscere ergo infinitum fm modum infiniti est cognoscere partem post partē: ⁊ sic nullo modo cōtingit cognosci infinitum: quia quantacūq̄ quātitas partium accipiatur semper remanet aliquid extra accipiētem. deus autem nō sic cognoscit infinitum vel infinita quasi enumerando partem post partem: cū cognoscat omnia simul non successiue: vt
86 supra dictum est[c]. vnde nihil prohibet ipsuꝝ cognoscere infinita. ¶ Ad secūdum dōm: q̄ trāsitio importat quādam successionem in partibus: ⁊ ide est q̄ infinitum trāsiri nō potest: neq̄ a finito: neq̄ ab infinito: sed ad rationem comprehēsionis sufficit adequatio: quia id comprehēdi dicitur cuius nihil est extra comprehēdentem. vnde nō est cōtra rationem infiniti q̄ comprehēdatur ab infinito: ⁊ sic quod i se est infinitum potest dici finitum sciētie dei tanq̄ comprehensum: nō tamē tanq̄ pertransibile. ¶ Ad tertiū dicendum: q̄ sciētia dei est mensura rerum nō quātitatiua: quia quidem mēsura caret infinita: sed qua mēsurat essentiaꝝ ⁊ veritatem rei. vnumquodq̄ enim tātum habet de veritate sue nature inquātum imitatur dei sciētiam: sicut artificiatum inquātum cōcordat arti. dato autem q̄ essent aliqua infinita actu fm numeruꝝ: puta infiniti homines. vel fm quātitatem cōtinuam: vt si esset aer infinitus: vt quidā antiqui dixerūt tamen manifestum est q̄ haberēt esse determinatum ⁊ finitum[c]: quia esse eorum esset limitatū ad ali
37 quas determinatas naturas. vnde mensurabilia essent fm scientiam dei.

¶ Utꝝ scia dei sit futuroꝝ ꝓtingētium. Arti. xiij.

92 **Ad decimumtertiuꝝ** sic proceditur. Videtur q̄ scientia dei nō sit futuroꝝ cōtingentium. A causa enim necessaria procedit effectus necessarius: sed sciētia dei est causa scitoꝝ: vt supra dictum est[c]. cum ergo ipsa sit necessa
87 ria sequitur scita eius esse necessaria. nō ergo sciētia dei est cōtingentium. ¶ P̄. Omnis cōditionalis vera cuius antecedēs est necessarium absolute: ꝓsequēs necessariū est absolute. sic enim se habet antecedēs ad ꝓsequēs: sicut prīcipia ad cōclusionem. Ex prīcipijs autem necessarijs nō sequitur cōclusio nisi necessaria. ⁊ i primo posteriorum probatur: sed hec est quedam cōditionalis vera. si deus scinit hoc futurum esse hoc erit: quia sciētia dei nō est nisi verorum. huius autem cōditionalis antecedēs est necessarium absolute: tum quia est eternum: tum quia significatur vt preteritum. ergo ⁊ ꝓsequēs est necessariū absolute. igitur quicquid scitur a deo est necessarium: ⁊ sic sciētia dei non est cōtingētium. ¶ P̄. Omne scitum a deo necesse est esse: cuꝝ tñ se: quia etiam omne scitum a nobis necesse est esse: cuꝝ tñ sciētia dei certior sit q̄ sciētia nostra: sed nullum contingēs futurum ē futurum necesse est esse. ergo nullum ꝓtingēs futurum ē scitum a deo. ¶ Sed cōtra est quod dicitur i ps. Qui finxit sigillatim cor eorū. qui itelligit omnia opera eorum. s. hoīum: sed opera hominum sunt ꝓtingētia: vtpote li. arb. subiecta. ergo deus scit futura ꝓtingētia. ¶ Rñ° dicēduꝝ 8
q̄ cum supra ostēsum sit[c]: q̄ deus sciat omnia non solum que actu sunt: sed etiam que sunt in potētia sua vel creatu
re. horum autē quedam sunt cōtingentia nobis futura: sequitur q̄ deus cōtingentia futura cognoscat. ¶ Ad cuius euidētiam ꝓsiderandum est q̄ cōtingens aliquod duplici 435
ter potest cōsiderari[c]. Uno modo in seipso fm q̄ iam in actu est: ⁊ sic nō consideratur vt futurū sed vt pīens: neq̄ ad vtrūlibet cōtingens sed vt determinatum ad vnum: ⁊ propter hoc sic infallibiliter subdi potest certe cognitioni: vtpote sensui visus: sicut cum video sortē sedere. Alio modo potest considerari cōtingens: vt est in sua causa: ⁊ sic cōsideratur: vt futurum ⁊ vt cōtingens nōdum determinatum ad vnum: quia causa cōtingentis se habet ad oppositā. ⁊ sic cōtingens non subditur per certitudinem alicui cognitioni. vnde quicūq̄ cognoscit effectum cōtingentem in causa sua tñ non habet de eo nisi coniecturalem cognitionem. deus aūt cognoscit omnia cōtingentia: non solū prout sunt in suis causis: sed etiam prout vnūquodq̄ eorū est 288
actu in seipso[c]: ⁊ ꝛ contingētia fiant in actu successiue: non 435
tamē deus successiue cognoscit cōtingentia prout in suo esse: sicut nos sed simul: quia sua cognitio mēsuratur eternitate ⁊ sicut suum esse. eternitas autē tota simul existēs am 46 d
bit totuꝝ tempus: vt supra dictū est[c]. vnde omnia que sūt 45
in tempore sunt deo ab eterno presentia: nō solum ea ra- 48
tione: qua habet rationes rerū apud se presentes: vt quidam dicunt: sed quia eius intuitus fertur ab eterno supra 88
omnia[c]: prout sunt in sua presentialitate. vnde manifestuꝝ 435
est q̄ cōtingētia etiam infallibiliter a deo cognoscuntur inquātum subduntur diuino cōspectui fm suam presentialitatem: ⁊ tamē sunt futura cōtingentia suis causis comparata. ¶ Ad primuꝝ ergo dicēdum: q̄ ꝛ causa suprema sit necessaria: tamē effectus potest esse cōtingens propter causam proximam ꝓtingētem: sicut germinatio plāte est ꝓtingens propter causam proximā ꝓtingentē: ꝛ motus solis q̄ est causa prima sit necessarius. ⁊ similiter scita a deo sunt cōtingentia propter causas proximas: ꝛ sciētia dei que est cā a
prima sit necessaria[c]. ¶ Ad 2m dōm: q̄ quidam dicunt q̄ 136
hoc antecedēs deus scinit hoc cōtingens futurum: nō est necessarium: sed cōtingens: quia ꝛ sit preteritum tamē importat respectum ad futurum: sed hoc nō tollit ei necessitatem: quia id quod habuit respectum ad futurum necesse est habuisse: ꝛ etiam futurū non sequatur quādoq̄: alij vero dicunt hoc antecedēs esse cōtingēs: quia est compositū ex necessario ⁊ cōtingenti sicut illud dictū est contingens: sortem esse hominē album: sed hoc etiā nihil est: quia cuꝝ dicit deus scinit esse futuꝝ hoc contingēs: ꝓtingens nō ponitur ibi nisi vt materia verbi ⁊ nō sicut prīcipalis pars ꝓpositionis. vnde cōtingentia eius vel necessitas nihil refert ad hoc q̄ propositio sit necessaria vel cōtingens vera vel falsa. ita. n. potest esse verum me dixisse hominē esse asinū sicut me dixisse sortem currere vel deū esse. ⁊ eadeꝝ ratio est de necessario ⁊ cōtingenti. vnde dicēdum est q̄ antecedens est necessarium absolute: nec tamē sequitur vt qdaꝝ dicūt q̄ consequēs sit necessariuꝝ absolute: quia antecedēs est causa remota cōsequentis: quod propter causam proximam ꝓtingēs est: sed hoc nihil est: esset. n. conditionalis

falsa: cuius antecedēs, est cā remota necessaria: ⁊ ꝓñs esse
ctus ꝓtingēs. vtputa si dicerē. si sol mouet herba germi/
nabit: ⁊ ideo aliter dicēduꝫ est: q ꝙñ in añte ponitur aliqd
pertinēs ad actum aie: ꝓñs est accipiēdum nō ſm esse qō
63 in se est: ſz ſm q ē in aīa: aliud. n. est esse rei in seipsa: ⁊ esse
rei in aīa[c]. vtputa si dicaꝫ si aīa intelligit aliqd: illud ē imma
teriale: intelligēdum ē q est imateriale ſm q ē in itellectu
574 non ſm q ē in seipso: ⁊ similiter si dicam: si deus sciuit ali/
quid illud erit[c] ꝓñs intelligēdum ē ꝓout subest diuine sciē
tie. ſ. ꝓout ē in sua ꝑtialitate: ⁊ sic necessariū ē sicut ⁊ añs
q: oē quod ē: qñ est necesse ē eē: vt dr̄ in. i. perhier. ¶ Ad
3[m] dōm: q ea que tēporaliter in actuꝫ reducūtur a nobis
successiue cognoscūtur in tēpore: ſz a deo in eternitate que
est supra tempus: vñ nobis: quia cognoscimus futura cō
435 tingentia inquātum talia sunt certa eē non possunt: sed soli
deo cui itelligere est in eternitate supra tēpus[c]. sicut ille q
vadit p viam nō videt illos qui post eum veniūt: ſz ille q
ab aliqua altitudine totaꝫ viā intuetur: simul videt omnes
transeūtes per viā: ⁊ ideo illud qō scitur a nobis oꝑz esse
necessarium: ēt ſm q in se est: q: ea que in se sunt ꝓtingen
tia futura a nobis sciri nō possunt: ſz ea que sūt scita a deo
o oꝑz esse necessaria ſm modū quo subsunt diuine scientie:
vt dictum est[c]: nō autē absolute ſz q in ꝓꝑijs causis cō
sideratur. vnde ⁊ hec ꝓpositio: omne scitum a deo neces
sariū est eē: consueuit distingui: q: potest eē de re vel de di
cto: si intelligat[c] de re est diuisa ⁊ falsa: ⁊ est sensus: omnis
res quam deus scit ē necessaria: vel potest intelligi de di/
cto. ⁊ sic est composita ⁊ vera: ⁊ est sensus. hoc dictuꝫ sci/
tum a deo esse ē necessarium: Sed obstāt quidam dicētes
q ista distinctio hꝫ locum in formis seꝑabilibus a subie/
cto: vt si dicam albū possibile est eē nigrum: que quidē de
dicto ē falsa: ⁊ de re ē vera. res enim que est alba potest eē
nigra: ſz hoc dictū album esse nigrum nunq̄ potest eē ve
rum: in formis autē inseparabilibus a subiecto nō hꝫ locū
ꝓdicta distinctio: vt si dicā. coꝛuum nigrū possibile est es
se album: quia i vtroq̄ sensu ē falsa. esse autē scitum a deo
est inseparabile a re: q: quod ē scitum a deo non pōt eē nō
scitum. hec aūt distantia locum hꝫ si hoc q dico scitum im
ꝑtaret aliquam dispōnem subo inhērētem: ſz cū impo/
tet actum sciētis ipsi rei scite: ſz semp sciatur pōt aliquid at
tribui ſm se: quod nō attribuitur ei inquātuꝫ stat sub actu
sciēdi: sicut eē materiale attribuitur lapidi ſm se: quod non
attribuitur ei ſm q intelligibile est.

¶ Utrū deus cognoscat enūciabilia. Arti. xiiij.

93 **Ad decimumquartū** sic ꝓceditur[1]. Videt q de
us nō cognoscat enunciabilia. Cognoscere eniꝫ enūciabilia
ꝙuenit intellectui nostro ſm q cōponit ⁊ diuidit: ſz in itel/
lectu diuino nulla ē compositio: ergo deus non cognoscit
enunciabilia. ¶ Ꝑ. Ois cognitio fit per aliquam similitudi
nem: ſz in deo nulla ē similitudo enūciabiliuꝫ cum sit oīno
simplex: ergo deus nō cognoscit enunciabilia. ¶ Sz ꝓtra
ē quod dicitur in ꝑs. Dñs scit cogitationes hoīum: ſz enū
ciabilia continētur in cogitationibus hoīum. ergo deus co
gnoscit enūciabilia. ¶ Rñ[o] dōm: q cum formare enūcia
88 bilia sit in ptāte intellectus nostri: deus aūt scit quicquid ē
in potētia sua vel creature: vt supra dictū est[c]: necesse ē q
deus sciat omnia enūciabilia que formari possunt: ſz sicut
294 scit materialia imaterialiter ⁊ composita simpliciter: ita scit
enūciabilia nō per modum enūciabilium[c]: quasi in itellectu
eius sit compositio vel diuisio enunciabiliū: ſz vnūquodq̄
cognoscit p simplicē intelligētiam intelligēdo essentiā vnius
cuiusq̄: sicut si nos in hocipso quod intelligimus quid est
homo: itelligeremus oīa que de hoīe ꝑdicari possunt: qō
quidē in intellectu nostro nō ꝓtingit: qui de vno i aliud dis
91 currit: ꝓpter hoc q spēs intelligibilis sic repsentat vnū:
q nō repsentat aliud[c]: vñ intelligēdo quid ē homo: nō ex
hoc ipso alia que ei insunt itelligimus: ſz diuisim ſm quā
dam successionē. ⁊ ꝓpter hoc ea que seoꝛsum itelligim⁹
oꝛ nos in vnū redigere p modum cōpositionis vel diuisio/
nis enunciationē formando: ſz spēs intellectus diuini. ſ. ei⁹
essentia sufficit ad demonstrādum oīa. vñ intelligēdo essen
tiam suam cognoscit eēntias oīum: ⁊ quecunq̄ eis acciden
re possunt[c]. ¶ Ad ꝓmū ergo dōm. q ratio illa ꝓcede 427
ret si deus cognosceret enunciabilia ꝑ modum enūciabi/
lium. ¶ Ad 2[m] dōm: q cōpositio enūciabilis significat ali/
quod esse rei: ⁊ sic deus ꝑ suū esse qō est eius essentia est si
militudo oīum eoꝛ ꝑ que enūciabilia significantur.

¶ Utrū scia dei sit variabilis. Articulus. xv.

Ad decimumquintuꝫ sic ꝓceditur. Videtur q 94
sciētia dei sit variabilis. Sciētia enī relatiue dr̄ ad scibile: ſz
ea que ipoꝛtant relationē ad creaturam. dicūtur de deo ex
tēpore ⁊ variantur ſm variationē creaturarum: ergo scien
tia dei est variabilis ſm variationem creaturarum. ¶ Ꝑ.
Quicquid potest deus facere potest scire: ſz deus pōt plu
ra facere q̄ faciat. ergo potest plura scire q̄ sciat: ⁊ sic sciē
tia sua potest variari ſm augmētuꝫ ⁊ diminutionē. ¶ Ꝑ.
Deus sciuit christum nasciturꝫ: nunc autē nescit christū na
sciturum: q: christus nasciturus nō est. ergo nō quicquid
deus sciuit scit: ⁊ ita scientia dei videt[c] eē variabilis. ¶ Sz
contra est quod dicit[c] Ja. primo. Quod apud deū non est
transmutatio: neq̄ vicissitudinis obumbratio. ¶ Rñ[o] di/
cendū: q cum sciētia dei sit eius substantia: vt ex dictis pa
tet[c]: sicut substantia eius est omnino imutabilis: vt supra 80 a
ostēsum est: [c]ita oportet sciētiam eius oīno inuariabilē esse. 43
¶ Ad ꝓmū ergo dicēdum: q dominus ⁊ creator ⁊ huius 44
modi importāt relationes ad creaturas que cōsequuntur
actus qui intelligūtur terminari ad ipsas creaturas ſm q
in seipsis sunt: ⁊ ideo huiusmodi relationes variantur que
de deo dicūtur ſm variationem creaturarum: ſz sciētia ⁊
amor: ⁊ huiusmodi importāt relationes que cōsequūtur
actus qui intelligūtur in deo esse: ⁊ ideo imutabiliter pre/
dicātur a deo[c]. Uel aliter dicēdum est q dominus ⁊ crea c
tor ⁊ huiusmodi importāt relationē ad creaturas ſz q sūt 174
in deo. ſm enim hoc est vnūquodq̄ intellectū in actu q ē 191 b
in intelligēte. res create sunt in deo inuariabiliter. in seipsis
autē variabiliter. ¶ Ad 2[m] dōm: q deus scit etiaꝫ ea que
potest facere ⁊ nō facit. vnde ex hoc q potest plura facere
q̄ faciat: nō sequit[c] q possit plura scire q̄ sciat: nisi hoc re/
feratur ad sciētiam visionis[c]: ſm quam dicitur scire ea que 88
sunt in actu ſz aliquod tēpus. Ex hoc tamē q scit q aliqua
possunt esse que nō sunt vel etiaꝫ nō esse que sunt: nō seq/
tur q sciētia sua sit variabilis: sed q cognoscat reruꝫ varia
bilitatē. si tamen aliquid esset quod ꝓius deus nesciuisset
⁊ postea sciret: esset eius sciētia variabilis: sed hoc esse non
potest: q: quicquid est vel pōt esse ſz aliquod tēpus deus
in eterno suo scit: ⁊ ideo ex hoc q ponitur aliquid esse ſm
quodcūq̄ tempus: oportet poni q ab eterno sit scitum a
deo: ⁊ ideo nō debet cōcedi q de⁹ possit plura scire q̄ sci
at: quia hec ꝓpositio implicat q ante nesciuerit: ⁊ postea
sciat. ¶ Ad 3[m] dōm: q antiqui naturales dixerūt idem eē
enunciabile christum nasci ⁊ esse nasciturum: ⁊ esse natuꝫ:
quia eadem res significat[c] per hec tria. ſ. natiuitas christi: ⁊
ſz hoc sequitur q deus quicqd sciuit sciat: quia modo scit
christum natū quod significat idem et. quod ex christū es/
se nasciturum. Sed hec opinio falsa est: tum quia diuersi/
tas partium oratiōnis diuersitatem enūciabilium causat:
tum etiam q: sequeretur q ꝓpositio que semel est vera
eēt semp vera: quod est cōtra philosophū qui dicit: q hec
oratio sortes sedet. vera est: eo sedente ⁊ eadeꝫ falsa est eo
surgente. ⁊ ideo cōcedendū est q hec nō est vera. quicqd
deus sciuit scit: si ad enūciabilia referatur. Sed ex hoc nō
sequitur q sciētia dei sit variabilis. sicut. n. absq̄ variatio/
ne diuine sciētie est q sciat vnam ⁊ eandem rem quādoq̄
esse q̄q̄ nō esse: ita absq̄ variatione diuine sciētie ē q scit
aliq̄ō enūciabile quādoq̄ esse verū: ⁊ quādoq̄ esse falsū:
esset aūt ex hoc scientia dei variabilis. si enūciabilia cogno/
sceret per modū enunciabiliū componēdo ⁊ diuidendo si
cut accidit in itellectu nostro. vñ cognitio nostra variat[c] vel
ſm veritatē ⁊ falsitatem: puta si mutata re eandē opinio/
nem de re illa retineamus vel ſm diuersas opiniones: vt
si ꝓmo opinemur aliquez sedere: ⁊ postea opinemur eū
non sedere: quoꝛ neutrum potest esse in deo.

Utrum deus de rebus habeat scientiam speculatiuaz.
Articulus. xvj.

95 **Ad decimumsextū** sic procedit. Videtur q deus de rebus nō hēat sciam speculatiuā. Scia.n. dei est cā rez vt supra ostēsum est. Sz scia speculatiua. nō est cā rez scitaz. ergo scia dei nō est speculatiua. P. Scia speculatiua est
87 abstractionē a rebus qō diuine scie nō cōpetit. ergo scia dei nō est speculatiua. Sed ⁊. oē quod ē nobilius: deo ē attribuendū: sed scia speculatiua est nobilior q̄ practica: vt pz per pōm in principio meta. ergo deus hz de rebus scie tiam speculatiuā. R̄ñ° dōm: q aliqua scia est speculati ua tantū: aliqua practica tm̄: aliqua vo ſm aliqd speculati ua: ⁊ ſm aliqd practica. Ad cuius euidētiam sciendū est q aliqua sciētia potest dici speculatiua tripliciter. Primo ex parte rerū scitarum que nō sunt operabiles a sciente si cut sciētia hois est de rebus naturalibus vel diuinis. Se cundo q̄tū ad modū sciendi: vtputa si edificator cōsideret domū diffiniendo ⁊ diuidēdo ⁊ cōsiderando vlia p̄dicata ipsius. huiusmodi enī est operabilia modo speculatiuo cō siderare: ⁊ nō ſm q operabilia sunt. opabile enī est aliqd p applicationē forme ad materiā non p resolutionē cōpōsi ti in principia vlia formalia. Tertio q̄tuz ad finē. nam ītel lectus practicus differt fine a speculatiuo: sicut dicit in. 3. de aīa. Intellectus enī practicus ordinat ad finē operatio nis. finis aūt intellectus speculatiui ē consideratio vitatis. si ergo edificator cōsideret qualiter posset fieri aliqua domus nō ordinans ad finē opationis: sz ad cognoscendū tantum erit q̄tuz ad finē speculatiua cōsideratio: tm̄ de re opabili. Sciētia igit̄ que est speculatiua rōne ipsius rei scite est spe culatiua tm̄. que vo speculatiua est ſm modū vel finez est ſm qd speculatiua: ⁊ ſm qd practica. Cum vo ordinatur ad finē operationis est simpliciter practica. Sz hoc ergo di cendū est: q deus de seipso hz scientiaz speculatiuam tm̄. ipse enīz operabilis nō est. de oībus vero alijs hz scientiaz ⁊ speculatiuā ⁊ practicā. speculatiuā quidē quantū ad mo dum. quicqd.n. in rebus nos speculatiue cognoscim° dis finiendo ⁊ diuidēdo: hoc totū deus multo perfectius no uit. Sed de his que p̄t qdē facere: sed fz nullū tēpus fa cit: nō hz practicā scientiā: fz q practica scia dicit a fine: sic aūt hz practicā scientiā de his que ſm aliqō tempus facit: mala vo lz ab eo nō sint operabilia: tm̄ sub cognitione pra ctica ipsius cadūt sicut ⁊ bona inquantū permittit vel im pedit: vel ordinat ea: sicut ⁊ egritudines cadūt sub practi ca scientia medici inquantū per artē suaz curat eas. Ad primū ergo dōm: q scia dei est causa nō qdem suiipsius: sed alioz quoruūdam qdem actu. s. eoz que ſm aliqō tem pus fiūt: quoruūdam vo virtute. s. eoz que p̄t facere: ⁊ tm̄ nunq̄ fiunt. Ad 2m dōz: q sciētiam esse acceptā a reb° scitis nō per se pueniet scientie speculatiue: sz per accidēs in quantū est humana. Ad id vo quod in ☞ obiicitur dōz: q de operabilibus pfecta scia nō habet: nisi sciātur inquā tum operabilia sunt: ⁊ ideo cū sciētia dei sit oībus modis perfecta oz q sciat ea que sūt a se operabilia inquantū hu ius: ⁊ nō solū ſm q sunt speculatiua: sed tamē non recedi tur a nobilitate speculatiue sciētie: quia oīa alia a se videt in seipso. Seipsum autem speculatiue cognoscit: ⁊ sic in spe culatiua suiipsius scientia habet cognitionez ⁊ speculatiuā ⁊ practicam omnium aliorum.

De ideis. Questio. xv.

Ost cōsiderationez de scientia dei restat considerare de ide is. Et circa hoc querūtur tria. Primo an sint idee. Secundo vtrum sint plures vel vna tm̄. Tertio vtrum sint omniū que cognoscuntur a deo.

Utrum idee sint. Articulus. Primus.

96 **Ad primū** sic procedit. Videt q idee nō sint. Dicit enim Dio. 7. capi. de di. no. Q̄ deus non cognoscit res ſm ideam: sed idee nō ponū tur ad aliud: nisi vt per eas cognoscant res. ergo idee non sunt. P. Deus in seipso cognoscit omnia: vt supra dictū est: sed seipsum non cognoscit per ideam. ergo nec alia. 84 85
P. Idea ponit: vt principiū cognoscendi ⁊ operandi: sed essentia diuina est sufficiens principiuz cognoscendi ⁊ operandi omnia. nō ergo necesse est ponere ideas. Sz contra est qō dicit Aug. lib. 83. q. Tanta vis in ideis con stituit: vt nisi his intellectis sapiēs eē nemo possit. R̄ñ° dicendū: q necesse est ponere in mente diuina ideas. idea enim grece latine forma dicit. vnde per ideas intelliguntur formе aliaz rerum preter ipsas res existentes: forma aūt alicuius rei preter ipsam existēs ad duo esse potest: vel vt 236
sit exemplar eius cuius dicit forma: vel vt sit principiuz cognitionis ipsius ſm q forme cognoscibiliū dicūtur esse in cognoscente: ⁊ quantū ad vtrūq; est necesse ponere ide as: quod sic pz. In omnib° enim q̄ nō a casu generant: ne cesse ē esse formam finē generationis cuiuscūq;. agens aūt nō ageret propter formam nisi inquātuz similitudo forme b
esset in ipso: qō qdem contingit dupliciter. In qbusdā enīz 237
agentibus p̄existit forma rei fiende ſm esse naturale: sicut in his q̄ agūt per naturam: sicut homo generat hominē: ⁊ ignis ignem: in qbusdam vo ſm esse intelligibile: vt in his que agūt per intellectū: sicut similitudo domus p̄existit in mente edificatoris: ⁊ hoc potest dici idea domus: q artifex intendit domū assimilare forme quā mente cepit. q igit̄ mūdus non est casu factus: sed est factus a deo per in 246
tellectū agentez: vt infra patebit: necesse est q in mēte di 118
uina sit forma ad similitudinem cuius mūdus est fact°: ⁊ 97
in hoc consistit ratio idee. Ad primū ergo dōm: q deus 236
non intelligit res ſm ideam extra se existētem. ⁊ sic etiam Aristo. improbat opinionē Platonis de ideis: ſm q po nebat eas per se existētes non in intellectu. Ad 2m dōz: q lz deus per essentiā suam se ⁊ alia cognoscat: tamen es sentia sua est principium operatiuum aliorum: non aūt sui ipsius: ideo hz rationem idee secūm q ad aliud comparat non aūt secūm q comparat ad ipsum deū. Ad 3m dōz: q deus secundū essentiam suam est similitudo oīum re rum. vñ idea in deo nihil est aliud q̄ dei essentia.

Utrum sint plures idee. Articulus. ij.

97 **Ad secundum** sic procedit. Videtur q nō sint plures idee. idea enīz in deo est eius essentia: sz essentia dei est vna tm̄. ergo ⁊ idea est vna. P. Sicut idea est principiū cognoscendi ⁊ ope randi: ita ars ⁊ sapientia: sed in deo non sunt plures artes ⁊ sapiētie. ergo nec plures idee. Si dicat q idee multi plicant secundū respectus ad diuersas creaturas. Contra pluralitas ideaz est ab eterno. si ergo idee sūt plures: crea ture aūt sunt tēporales. ergo tēporale erit causa eterni. P. Respectus illi aut sunt secūm rem in creaturis tan tum: aut etiā in deo. Si in creaturis tantū cuz creature nō sint ab eterno: pluralitas nō erit ab eterno: si multiplicent solum sz huiusmodi respectus. Si aūt realiter sunt i deo sequitur q alia pluralitas sit in deo q̄ pluralitas personaz quod est cōtra Dama. dicentē: Qō in diuinis oīa vnū sūt preter q̄ ingenerationē ⁊ generationem ⁊ processionē. sic igitur nō sunt plures idee. Sz contra est q dicit Aug. i lib. 83. q. idee sunt principales quedaz forme vel rationes rerū stabiles atq; incommutabiles: quia ipse formate nō sunt: ac per hoc eterne: ac semper eodē modo se habētes que diuina intelligētia continent sed cum ipse neq; oriant neq; intereant ſm eas: tamen formari dicit omne qō ori ri ⁊ interire potest: ⁊ omne quod oritur ⁊ interit. R̄ñ° dicendū est: q necesse est ponere plures ideas. Ad cuius euidentiam considerandu est q in quolibet effectu illud qō est vltimus finis proprie est intētum a principali agēte: sicut ordo exercitus a duce. Id aūt quod est optimū in re bus existens est bonū ordinis vniuersi vt patet per philo sophum in 2° meta. Ordo igit̄ vniuersi est proprie a deo i tentus ⁊ nō per accidens prouenientes ſm successionē agē tium: prout quidam dixerūt q deus creauit primū creatuz 249
tantū: quod creatum creauit ſm creatū: ⁊ sic demū quo usq; producta est tanta rez multitudo: ſm quā opinionez deus nō haberet nisi ideam primi creati. Sed si ipse ordo

vniuersi est per se creatus a deo ⁊ intentus ab ipso: necesse est ꝙ habeat ideam ordinis vniuersi. ratio aũt alicuius to tius haberi nõ potest nisi habeant̃ proprie rationes eorũ ex ꝗbus totũ constituitur: sicut edificator spẽm domus cõcipere nõ posset: nisi apud ipsũ esset propria ratio cuiuslibet partiũ eius. Sic igit̃ oꝝ ꝙ in mente diuina sint proprie rationes omniũ rerũ. vnde dicit Augu. in li. 83. q. ꝙ singula propijs rationibus a deo creata sunt. vñ sequitur ꝙ in mente diuina sint plures idee. hoc autẽ quomodo diuine simplicitati non repugnet facile est videre: siqs consideret ideã operati esse in mente operãtis: sicut qõ intelligit̃: non aũt sicut species qua intelligit̃: que est forma faciens intellectũ in actu. forma enim domus in mẽte edificatoris ẽ aliquid ab eo intellectũ: ad cuius similitudinem domũ in materia format. nõ est aũt contra simplicitatẽ diuini intellect⁹: ꝙ multa intelligat: sed contra simplicitatez eius esset: si per plures species eius intellectus formaret̃. vñ plures idee sunt in mente diuina: vt intellecte ab ipso. qõ hoc modo potest videri. ipse enim essentiam suã perfecte cognoscit. vnde cognoscit eam ſz oẽm modũ quo cognoscibilis est. potest aũt cognosci: nõ solum ſm ꝙ in se est: sed ſm ꝙ est participabilis ſm aliquẽ modũ similitudinis a creaturis[e]. Unaqueqz aũt creatura hz propriã speciem: ſm ꝙ aliquo modo participat diuine essentie similitudinẽ. Sic igit̃ inquantum deus cognoscit suã essentiaz: vt sic imitabilẽ a tali creatura cognoscit eam: vt propriã rationez: ⁊ ideã huiusmodi creature: ⁊ similiter de alijs: ⁊ sic pz ꝙ deus itelligit plures rõnes proprias plurium reruz: que sunt plures idee. ℭ Ad p̃m ergo dõm: ꝙ idea non nolat diuinã essentiaz in quantũ est essentia: sed inquãtuz est similitudo: vel rõ huius vel illius rei. vnde ſm ꝙ sũt plures rationes intellecte ex vna essentia: ſm hoc dicũtur plures idee. ℭ Ad 2[m] dicendũ: ꝙ sapiẽtia ⁊ ars significant̃: vt quo deus intelligit: sed idea: vt qõ deus intelligit. deus aũt vno intellectu itelligit multa: ⁊ non solũ ſm ꝙ in seipsis sunt: sed ẽt ſm ꝙ intellecta sunt: qõ est itelligere plures rationes rerũ: sicut artifex dũ intelligit formã domus in materia dicit̃ intelligere domũ. dum aũt intelligit formã domus: vt a se speculatam ex eo ꝙ intelligit se intelligere eã: intelligit ideam vel rationẽ domus. deus aũt non solum intelligit multas res per essentiã suam: ſz etiã intelligit se intelligere multa p essentiam suaz̃: sed hoc est intelligere plures rõnes rez̃ vel plures ideas esse in intellectu eius: vt itellectas. ℭ Ad 3[m] dõm: ꝙ huiusmodi respectus ꝗbus multiplicant̃ idee nõ causantur a rebus: ſz ab intellectu diuino cõparante essentiaz suã ad res. ℭ Ad 4[m] dõz: ꝙ respect⁹ multiplicantes ideas nõ sunt in rebus creatis: sed in deo: nõ tamẽ sũt reales respectus: sicut illi quibus distinguuntur persone: sed respectus intellecti a deo.

ℭ Utz oĩa ꝗ cognoscit deꝰ sint idee. Articulus. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit̃. Uidetur ꝙ nõ oĩa ꝗ cognoscit deus sint idee in ipo. ℭ Ali. n. idea nõ est in deo: qz sequeret̃ malũ esse in deo: ſz mala cognoscũtur a deo. ergo nõ oĩa ꝗ cognoscuntur a deo sunt idee. ℭ p̃. Deus cognoscit ea ꝗ nec sunt: nec erũt: nec fuerũt: vt supra dictũ est[e]: ſz hoz nõ sũt idee: qz dicit Dio. ſ. cap. de diui. no. ꝙ exẽplaria sunt diuine voluntatis determinatiue ⁊ effectiue rez̃. ergo nõ oĩa ꝗ que a deo cognoscũtur sunt idee in ipo. ℭ p̃. Deus cognoscit materiã primam ꝗ non põt habere ideam: cũ nullaz hẽat formã. ergo idẽ quod prius. ℭ p̃. Cõstat ꝙ deus scit nõ solũ spẽs: ſz ẽt genera ⁊ singularia ⁊ accidẽtia: ſz horuz non sunt idee ſm positionẽ ℙlatonis qui primus ideas introduxit: vt dicit Aug. nõ ergo oĩa ꝗ cognitoꝝ a deo sũt idee in ipso. ℭ Sed cõtra. idee sunt rationes i mẽte diuina existentes: vt p̃ Aug. pz. ſz omniũ que cognoscit deus habet proprias rõnes. ergo oĩa ꝗ cognoscit deus habet ideas. ℜñ° dicendum: ꝙ cũ idea a ℙlatone poneret̃ principiũ cognitionis rez̃ ⁊ generationis ipsaꝝ: ad vtrũqz se hz idea: prout i mente diuina ponit̃: ⁊ ſm ꝙ ẽ principiuz factionis rerum exẽplar dici põt: ⁊ ad practicam cognitionẽ pertinet. ſz autem ꝙ principiuz cognoscitiuum est proprie dicit̃ ratio: ⁊ põt etiam ad scibilem speculatiuã ptinere: ſm ergo ꝙ exẽplar est ſm hoc se hz ad omnia ꝗ a deo fiunt ſm aliqõ tẽpus. ſm vo ꝙ principiũ cognoscitiuuz ẽ: se hz ad omnia ꝗ cognoscunt̃ a deo: etiam si nullo tẽpore fiant: ⁊ ad oĩa que a deo cognoscũtur ſm propriã rationẽ: ⁊ ſm ꝙ cognoscũtur ab ipso p modũ speculationis. ℭ Ad primũ ergo dicendum: ꝙ malũ cognoscitur a deo nõ p propriam rationez: ſz p rationẽ boni: ⁊ ideo malum nõ hz in deo ideam. neqz ſm ꝙ idea ẽ exẽplar: neqz ſm ꝙ ẽ ratio. ℭ Ad 2[m] dõz: ꝙ eorum ꝗ neqz sunt: neqz erunt: neqz fuerũt deus non hẽt ꝓacticam cognitionẽ: nisi virtute tñ. vñ respectu eorũ nõ ẽ idea in deo ſm ꝙ idea significat exẽplar: sed solum ſz ꝙ significat rationẽ. ℭ Ad 3[m] dicẽdum: ꝙ ℙlato ſz quosdã posuit materiam non creatã: ⁊ iõ non posuit ideam eẽ materiam: sed materie ꝓcreataz. Sed qz nos ponimus materiam creatã a deo: nõ tñ sine forma. hz quidẽ materia ideã in deo: non tñ aliam ab idea compositi. naz materia ſm se neqz eẽ habet: neqz cognoscibilis est. ℭ Ad 4[m] dõz: ꝙ genera nõ possunt habere ideaz aliam ab idea speciei ſm ꝙ idea significat exemplar: qz nunquam genus fit nisi in aliqã specie. Similiter etiam ẽ de accidẽtibus que inseparabiliter cõcomitantur subiectũ: qz hec simul fiunt cũ subiecto: accidẽtia autem que supueniũt subiecto specialẽ ideaz hñt artifex. n. p formã domus facit omnia accidẽtia que a principio cõcomitant̃ domum: sed ea que supueniunt domui iam facte: vt picture: vel aliqõ aliud facit p aliquã aliaz formam. indiuidua. n. ſm ℙlatonẽ non habebãt aliam ideã qz ideã speciei: tuz qz singularia idiuiduant̃ p materiã quã ponebãt esse increatã: vt gdã dicunt ⁊ ꝓcreatã idee: tũ qz intentio nature ꝓsistit in spẽbus nec particularia ꝓducit: nisi vt in eis spẽs saluent̃: ſz prouidẽtia diuina nõ solum se extẽdit ad spẽm: sed ad singularia: vt infra dicetur[e]. 137

ℭ De veritate. Questio. xvj. 145

Uoniaz autẽ sciẽtia verozuz ẽ: post considerationem scientie dei: de vitate inquirendum est.

q ℭ Circa quaz q̃runtur. 8. ℙrimo vtz veritas sit in re vel tantum in intellectu. Secũdo vtrum sit tantũ in itellectu cõponente ⁊ dividente. Tertio de cõparatione veri ad ens. Quarto de cõparatione veri ad bonum. Quinto vtrũ deus sit veritas. Sexto vtrum oĩa sint vera veritate vna vel pluribus. Septimo de eternitate vitatis. Octauo de incõmutabilitate ipsius.

ℭ Utz vitas sit tantũ in intellectu. Articulus. j.

Ad primus sic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ vitas non sit tantũ in intellectu: sed magis in rebus. Aug. enim in lib. solil. reprobat hãc notificationez veri. vez̃ est id qõ videt̃: qz ſm hoc lapides: qui sunt in abditissimo terre sinu nõ essent veri lapides: qz non videnẽt: reprobat etiã istam: verũ est qõ ita se hz: vt videt̃ cognitori: si velit ⁊ possit cognoscere. qz secundus hoc sequeret̃ ꝙ nihil eẽt vez̃ si nullus posset cognoscere: ⁊ diffinit sic verum. verum ẽ id quod est: ⁊ sic videt̃ ꝙ veritas sit in rebus ⁊ nõ in intellectu. ℭ p̃. quicqd est verũ veritate verum est. Si igit̃ veritas est in intellectu solo: nihil erit vez̃ nisi secũdum ꝙ intelligitur: quod est erro: antiquorum philosophorum: qui dicebant omne qõ videtur esse verum: ad quod sequit̃ contradictoria simul eẽ vera: cum contradictoria simul a diuersis vera esse videantur. ℭ p̃. ℙropter qõ vnumquodqz ⁊ illud magis: vt patet primo poste. Sed ex eo ꝙ res est vel nõ est: est opinio vel oratio vã vel falsa secundũ pbm in predicamentis. ergo vitas magis est in rebus ꝙ in intellectu. ℭ Sed contra est qõ philosophus dicit. 6. metaphisice: ꝙ verum ⁊ falsum nõ sunt in rebus: ſz in intellectu. ℭ ℜespondeo dicẽdum: ꝙ sicut bonũ nominat id in quod tendit appetitus: ita verum nominat id in quod tendit intellectus. hoc autem distat inter appetitũ ⁊ intellectũ: siue quãcũqz cognitionẽ: quia cognitio est ſm ꝙ cognitũ est in cognoscẽte. appetitus autez est ſm ꝙ appetens inclinatur in ipsam rem appetitam[e]: ⁊ sic terminus appetitus quod est bonum: est in re appetibili. 168 299 404 409

Sed terminus cognitionis quod est verū est in ipso intel/
lectu. sicut aūt bonū est in re inquātuz hz ordinē ad appeti
tum: ⁊ propter hoc rō bonitatis derivat̄ a re appetibili in
appetitū: fm q̄ appetitus dr̄ bonus: prout est boni: ita cū
vex sit in ītellectu fm q̄ ꝓformat̄ rei ītellect̄: necesse ē q̄
rō veri ab ītellectu ad rem intellectā derivet̄: vt res etiaz
intellecta vera dicat̄: fm q̄ hz aliquē ordinē ad intellectū.
107 res aūt intellecta ad ītellectū aliquē potest hr̄e ordinez̄ᶜ: vl
132 p se vel p accidēs. p se quidē hz ordinē ad intellectū a quo
dependet fm suū esse. p accidēs aūt ad intellectum a quo
cognoscibilis est: sicut si dicamus q̄ domus cōparatur ad
intellectū artificis per se. p accidēs aūt cōparatur ad intel/
lectū a quo nō dependet. iudiciū autē de re non sumit̄ fz
quod ineſt ei per accidēs: sed fz quod ineſt ei p se. vñ vna
quęq; res dicit̄ vera absolute fm ordinē ad intellectum a
quo depēdet: ⁊ inde est q̄ res artificiales dicunt̄ vere per
ordinē ad intellectū nostruz. Dicit̄ enīz domus vera que
assequit̄ similitudinē forme que est in mēte artificis: ⁊ dici
tur oro vera inquātū est signū intellectus veri. ⁊ similiter
res nāles dicunt̄ esse vere fm q̄ assequunt̄ similitudinez
spēruz que sunt in mēte diuina. dicit̄ enim verus lapis q
assequit̄ propriā lapidis naturā fm p̄cēptionez intelle
ctus diuini. Sic ergo vītas principal̄r est in ītellectu. secū/
dario vō in rebus fm q̄ cōparant̄ ad intellectū vt a prin/
cipiū: ⁊ fm hoc vītas diuersimode notificat̄. nam Aug. in
lib. de vera reli. dicit q̄ vītas est qua ostēditur id qō est. ⁊
Hillarius dicit q̄ verū est declaratiuū aut manifestatiuū
esse: ⁊ hoc ptinet ad vītatem fm q̄ est in ītellectu. Ad ve
ritatem aūt rei fm ordinē ad intellectum pertinet diffinitio
Aug. in li. de vā reli. talis. Ueritas est sūma similitudo p̄n
cipij: que sine vlla dissimilitudine est. ⁊ quedam diffinitio
Anſel. talis. Ueritas est rectitudo sola mēte perceptibilis.
nā rectum est qō p̄ncipio cōordat. ⁊ quedam diffinitio
Anice. talis. Ueritas vniuscuiusq; rei est ꝓpr̄ietas sui esse
qō stabilitū est ei. qō autē dicitur q̄ vītas ē adequatio rei
⁊ ītellectus: pōt ad vtrūq; pertinere. ¶Ad p̄m ergo dōz:
q̄ Aug. loquit̄ de vītate rei: ⁊ excludit a ratione huius ve
ritatis cōparationem ad ītellectuz nostrū. nam id qō est p
accidens ab vnaquaq; diffinitiōe excludit̄. ¶Ad 2m dōz:
q̄ antiqui pbi species rex naturalium nō dicebāt procede
re ab aliquo intellectu: sed eas pronenire a casu. ⁊ q: cōsi/
derabant q̄ verū importat cōparationem ad intellectuz.
cogebant̄ vītatem rex constituere in ordine ad intellectuz
nostrū: ex quo incōuenientia sequebant̄: que pbus prosequ
tur in. 4. metapß. que qdem incōuenientia nō accidunt. si
ponamus vītatem rerum cōsistere i comparatione ad in/
tellectum diuinū. ¶Ad 3m dōm: q̄ hz veritas intellectus
nostri a re causet̄. non tamē oz q̄ in re per prius inueniat̄
ratio vītatis: sicut nec in medicina per prius inuenitur ra
tio sanitatis q̄z in animali. virtus enim medicine nō sanitas
eius causat sanitatem: cū nō sit agens vniuocum. ⁊ simili/
ter esse rei non veritas eius causat vītatem intellectus. vñ
philosophus dicit: q̄ opinio ⁊ oratio vera est ex eo q̄ res
est non: ex eo quod res vera est.

¶Utruz veritas sit in intellectu componente ⁊ diuidēte.

Articulus. Secundus.

100 **Ad secundū** sic procedit̄. Uidetur q̄ vītas non sit solum in ītellectu compo
nente ⁊ diuidēte. Dicit. n. pbus in. 3. de aīa: q̄ sicut sensus
ꝓpriox sensibilium semper veri sunt: ita in ītellectus eius
q̄ quid est: sed cōpositio ⁊ diuisio nō est neq; i sensu neq;
in intellectu cognoscēte quod quid est. ergo vītas non solū
est in compositione ⁊ diuisione intellectus. ¶P̄. Isaac di
cit in lib. de diffinitionib⁹: Et vītas est adequatio rei ⁊ in
tellectus: sed sicut intellectus cōplexoruz potest adequa/
ri rebus: ita intellectus incōplexoruz ⁊ etiā sensus sentiēs
rem vt est. ergo vītas nō est solum in compositione ⁊ di/
uisione intellectus. ¶Sed cōtra est qō dicit philosophus
in. 6. metaph. q̄ circa simplicia ⁊ qō quid est: nō est vītas
nec in intellectu: neq; in rebus. ¶Rñ dōm: q̄ verus si/
cut dictū est fm sui primā rationem est in intellectu. cū au
99 tem oīs res sit va fm q̄ hz propriaz formā nature sue: ne
cesse est q̄ intellectus inquātum est cognoscens sit verus i
quantum hz similitudinem rei cognite que est forma eius
inquātum est cognoscēs: ⁊ propter hoc per cōformitatez
intellectus ⁊ vītas diffinit̄. vnde cōformitatem istā cogno
scere. est cognoscere vītatem. hāc autem nullo modo sen/ 108
sus cognoscit̄: hz enim vsus habeat similitudinē visibilis:
nō tamen cognoscit comparationē que est inter rem visaz
⁊ id quod ipse apprehēdit de ea. Intellectus autē confor/
mitatem sui ad rem itelligibilem cognoscere potest: hz tñ
nō apprehendit eam fm q̄ cognoscit de aliquo qō quid ē
sed qñ iudicat rem ita se habere sicut est forma de re quaz
apprehēdit. Tunc primo cognoscit ⁊ dicit verū. ⁊ hoc fa
cit componēdo ⁊ diuidēdo: nam in omni propositiōe ali/
quam formā significatam per p̄dicatuz vel applicat alicui
rei significate p subm: vel remouet ab ea. ⁊ ideo bene iue
nitur q̄ sensus ē verus de aliqua re vel intellectus cogno/
scēdo q̄ quid ē: sed nō q̄ cognoscat aut dicat verū: ⁊ simi
liter est de vocibus complexis aut incōplexis: vītas qdez
igitur potest esse in sensu vel in ītellectu cognoscēte qō qd
est. vt in quadā re vera: nō autē vt cognitum in cognoscēn
te: quod importat nomen veri: perfectio enim intellectus
est verum: vt cognitum: ⁊ ideo prop̄ie loquēdo veritas
est in intellectu componente ⁊ diuidente. non autez in sen
su: sed in intellectu cognoscēte: quod quid est. Et per hoc
patet solutio ad obiecta.

¶Utrū vex ⁊ ens conuertantur. Articulus. iij. 101

Ad tertium sic procedit̄. Uidet̄ q̄ verum ⁊ ens nō conuertunt̄. vex. n. est p
prie in ītellectu: vt dictū est. c. ens aūt prop̄ie est in rebus 99
ergo nō conuertūtur. ¶P̄. Id qō se extēdit ad ens ⁊ nō
ens nō conuertit̄ cuz ente: hz vex se extēdit ad ens ⁊ non
ens: nam vex est qō est esse: ⁊ qō non ē nō esse. ergo ve/
rum ⁊ ens nō conuertūtur. ¶P̄. Que se hñt fz prius ⁊ po
sterius nō videtur conuerti: hz vex videt̄ prius ee q̄z ens.
nā ens nō intelligitur nisi sub rōne veri. ergo videt̄ q̄ non
sint cōuertibilia. ¶Sed ꝑ est qō dicit pbs. 2. metaphy. q̄
eadē est dispositio rerum in ee ⁊ vītate. ¶Rñ dōm: q̄
sicut bonum hz rationē appetibilis: ita verum hz ordinez
ad cognitionē: vnumquodq; aūt inquātum hz de esse: in
tñ est cognoscibile: ⁊ propter hoc dicitur i. 3. de aīa. q̄ aīa
est quodāmodo oīa secūdum sensum ⁊ intellectū: ⁊ ideo 27
sicut bonū conuertit̄ cuz ente. ita ⁊ vex: sed tñ sicut bonū 25
addit rationē appetibilis supra ens: ita ⁊ vex per compa/
rationē ad intellectū. ¶Ad p̄m ergo dōz: q̄ verum ē in re 99
bus ⁊ in ītellectu: vt dictum est. verum enim qō est i re/
bus cōuertitur cū ente secūdum subiectū. Sz verum qō
est in intellectu cōuertitur cum ente: vt manifestatiuz cū 99
manifestato: hoc enim est de rōne veri: vt dictum est. q̄z
nis posset dici q̄ etiam ens est in rebus ⁊ in ītellectu: sicut
vex: hz verum p̄cipaliter in intellectu est. ens vō p̄nci/
paliter in rebus: ⁊ hoc accidit propter hoc q̄ verū ⁊ ens
differūt ratione. ¶Ad 2m dōm: q̄ nō ens non habet i se.
vnde cognoscatur: sed cognoscitur inquātuz intellectus sa
cit illud cognoscibile. vñ verum fundat̄ in ente inquantū
nō ens est quoddā ens rationis apprehēsum. s. a ratione.
¶¶Ad 3m dōm: q̄ cum dicitur q̄ ens nō potest appre
hendi sine ratione veri. hoc potest dupliciter itelligi. Uno
modo ita q̄ nō apprehendatur ens: nisi ratio veri assequa
tur apprehēsionem entis: ⁊ sic locutio hz vītatē. Alio mō
posset sic intelligi q̄ ens posset apprehēdi nisi apprehēde/
retur ratio veri: ⁊ hoc falsum est: hz verum nō potest ap/
prehēdi nisi apprehēdatur ratio entis: q: ens cadit in rōne
veri: ⁊ est simile: sicut si comparemus itelligibile ad ens.
nō. n. potest intelligi ens quin ens fit intelligibile. sed tñ po
test intelligi ens ita q̄ nō intelligatur eius intelligibilitas: ⁊
finaliter ens intellectum est verum: nō tamen intelligēdo
ens intelligitur verum.

¶Utrū bonū fm rōnē sit prius q̄z vex. Articulus. iiij. 102

Ad quartum sic pcedit̄. Uidet̄ q̄ bonū hz
rōnē sit pus q̄z vex. qō. n. est
vniuersalius fm rōnē pus est: vt pz ex primo phyſi. hz bo
nū est vlius q̄z verū. nā vex est quoddā bonū. s. itellect⁹:

ergo bonum prius est fm rationem q̃ verũ. ℂ P̃. Bonum est in rebus: verũ autem in cõpositione ⁊ diuisione
100 intellectus: vt dictũ estᶜ: sed ea q̃ sunt in re sunt priora his q̃ sunt in intellectu. ergo prius est fm rationem bonum q̃ verum. ℂ P̃. Veritas est q̃dam species virtutis: vt pz in. 4. ethi. ſz virtus cõtinetur sub bono. est. n. bona qualitas ĩmẽtis: vt dicit Aug. ergo bonũ est prius q̃ verum. ℂ Sed cõtra. quod est in pluribus est prius fm rationẽ. sed verũ est in quibusdam in quibus nõ est bonum. ſ. in mathematicis. ergo verum est prius q̃ bonum. ℂ Rñ. dõm: q ſz bonũ ⁊ verum suppositio conuertant cũ ente: tamẽ ratione differũt: ⁊ fm hoc verum absolute loquendo prius est q̃ bonum: quod ex duobus apparet. primo quidem ex hoc q verum proprie respicit ipm esse simpliciter ⁊ immediate: ratio aũt boni psequit̃ esse: fm q est aliquo modo pfectũ: sic enim appetibile estᶜ.
25 2° apparet ex hoc: q cognitio naturaliter precedit appetitum. vñ cum verum respiciat cognitionẽ: bonum aũt appetitum per prius erit verum q̃ bonum fm rationẽ. ℂ Ad primũ
8 ergo dõm: q volũtas ⁊ intellectus mutuo se includunt̃.
410 nã intellectus itelligit volũtatem ⁊ volũtas vult intellectũ intelligere. sic ergo inter illa q̃ ordinant̃ ad obiectũ volũtatis: continent̃ etiã ea que sunt itellectus ⁊ ecõuerso. vñ in ordine appetibiliũ bonũ se hz vt vniuersale: ⁊ verum vt particulare. in ordine aũt intelligibiliũ est econuerso. ex hoc ergo q verum est quoddaz bonũ: sequit̃ q bonũ fit prius i ordine appetibiliũ: non ãt q sit prius simplr. ℂ Ad 2ᵐ dõz:
26 q fm hoc ẽ aliqd prius rõne. qõ pz cadit in itellectuᶜ. intellectus aũt p prius apprehẽdit ipm ens ⁊ secũdario apprehendit se itelligere ens. ⁊ tertio apphẽdit se appetere ens. vñ primo est rõ entis. 2° rõ veri. 3° rõ boni: ſz bonũ sit in rebus. ℂ Ad 3ᵐ dõm: q virtus q̃ dicitur vitas: nõ est vitas cõis: sed quedã vitas pz quã homo in dictis ⁊ factis
107 oſtẽdit se vt est: veritas aũt vite dicit̃ particulariter: fm q
99 hõ in vita sua implet illud ad qõ ordinat̃ per intellectũ diuinũᶜ: sicut etiam dictum est veritatẽ esse in ceteris rebus. veritas autẽ iustitie est fm q homo seruat id qõ dz alteri fm ordinẽ legis. vñ ex his particularibus veritatibus nõ est procedendũ ad veritatẽ communem.

ℂ Utrum deus sit veritas. Articulus. v.

Ad quintũ sic procedit̃. Videtur q deus nõ
103 sit veritas. Veritas enim cõsistit in
100 compositione ⁊ diuisione intellectus: sed in deo nõ est compositio ⁊ diuisio. ergo non est ibi vitas. ℂ P̃. veritas fm Aug. in lib. de vera reli. est similitudo principij: sed dei nõ est similitudo ad principiũ. ergo in deo nõ est veritas. ℂ P̃. Quicqd dicit̃ de deo dicit̃ de eo: vt de prima causa oĩz: sicut esse dei est causa oĩs esse: ⁊ bonitas eius est causa oĩs boni. si ergo in deo sit vitas. ergo omne verum erit ab ipso: ſz aliquẽ peccare est verum. ergo hoc erit a deo: qõ pz esse falsum. ℂ Sed ℨ est qõ dicit̃ Johis in. 14. Ego sum via veritas ⁊ vita. ℂ Rñ. dõm: q sicut dictũ estᶜ: veritas intellectus fm q apprehẽdit rem vt est: ⁊ in re ſz q̃ tur in deo. nã esse suũ: non solũ est cõforme suo intellectui. sed etiã est ipm suum intelligereᶜ: ⁊ suũ intelligere est mẽ sura ⁊ causa oĩs alterius esse: ⁊ oĩs alterius intellectusᶜ: ⁊ ipse est suũ esse ⁊ intelligere. vñ sequitur q nõ solũ in ipso sit vitas: sed q ipse sit ipsa prima ⁊ sũma vitas. ℂ Ad pᵐ ergo dõm: q ſz in intellectu diuino nõ sit compositio ⁊ diuisio: tñ fm suam simplicem intelligẽtiam indicat de omnibus ⁊ cognoscit oĩa complexa: ⁊ sic in intellectu eius est veritas. ℂ Ad 2ᵐ dõm: q verum intellectus nostri ẽ fm q cõformatur suo principio: scilicet rebus a quibus cognitionem accipit: veritas etiam rerum est fm q conformat̃ suo principio. ſ. intellectui diuino: sed hoc proprie loquẽdo nõ potest dici in veritate diuina nisi forte fm q veritas appropriat̃ filio qui hz principiũ. Sed si de vitate essentiali ter dicta loquamur nõ potest intelligi: nisi resoluatur affirmatiua in negatiuam: sicut cũ dicitur: pater est a se: q: non est ab alio: ⁊ similiter dici pot̃ est similitudo principij: veritas diuina inquantũ esse suum nõ est suo intellectui dissimile. ℂ Ad 3ᵐ dõm: q nõ ens ⁊ priuationes nõ habent ex seipsis veritatẽ: sed solũ in apprehensione intellectusᶜ: oĩs aũt apprehẽsio intellectus a deo ẽ. vnde quicqd est veritatis in hoc q dico istũ fornicari ẽ verum: totum est a deo. Sed si arguat̃. ergo istũ fornicari est a deo. est fallacia accidẽtis.

ℂ Utrum sit vna sola veritas secundum quam omnia sunt vera. Articulus. vj.

Ad sextũ sic procedit̃. Videt̃ q vna sola sit veritas fm quam omnia sunt vera: quia 104
fm Aug. nihil est maius mẽte humana nisi deus: sed veritas est maior mente humana: alioquin mens iudicaret de veritate humana: nunc aũt omnia iudicat fm vitatem ⁊ nõ fm seipsam: ergo solus deus est vitas. ergo non ẽ alia veritas q̃ deus. ℂ P̃. Augu. dicit in lib. de veritate. q sicut tempus se habet ad tẽporalia: ita vitas ad res veras: sed vnũ est tempus omniũ temporaliũ. ergo vna est veritas qua oĩa vera sunt. ℂ Sed cõtra est qõ in ps. dicit̃ Diminute sunt veri. a fi. ho. ℂ Rñ. dõm: q quodãmodo vna est veritas qua oĩa sunt vera: ⁊ quodãmodo nõ. Ad cuius euidẽtiam sciendũ est: q q̃ aliquid predicat̃ vniuoce de multis: illud in quolibet eoz fm propriã rationez inuenitur: sicut aial ĩ quelibet spẽcie aialis: sed q̃ aliquid dr analogice de multis illud inuenit̃ fm propriã rationem in vno eoz tantum a quo alia denoiantur: sicut sanũ dicit̃ de aiali ⁊ vrina ⁊ medicina nõ q sanitas sit in aiali tantũ: sed a sanitate aialis denoiatur medicina sana: inquantũ est illius sanitatis effectiua: ⁊ vrina inquãtuz est illius sanitatis significatiua: ⁊ q̃uis sanitas nõ sit in medicina neq; in vrina: tñ in vtroq; est aliquid per qõ hoc quidẽ facit. Illud autez significat sanitatem. Dictũ est autezᶜ: q veritas q prius est 99
in intellectu ⁊ per posterius in rebus fm q ordinãtur ad intellectũ diuinum. Si ergo loquamur de veritate prout existit in intellectu fm propriã rationẽ sic in multis intellectibus creatis sunt multe veritates etiã in vno ⁊ eodẽ intellectu fm plura cognita. vñ dicit glo. super illud ps. Diminute sunt veritates a fi. ho. ⁊c. q sicut ab vna facie hois resultãt plures silitudines in specialis: sic ab vna veritate diuina resultãt plures veritates. Ui vo loquamur de vitate fm q est in rebus: sic oĩs sunt vere vna prima vitate cui vnũquodq; assimilat̃ fm suã entitatez: ⁊ sic ſz plures sint essentie vel forme rerũ: tamen vna est veritas diuini intellectus scdm quam oĩs res denominãtur vere. ℂ Ad p̃m ergo dõm: q aia non fm quãcũq; veritatez indicat de rebus oĩbus: sed fm veritatẽ primãᶜ: inquantuz resultat in 65 c
ea: sicut in speculo fm prima intelligibilia. vnde sequit̃ q veritas prima fit maior aia: ⁊ tñ etiaz veritas creata que ẽ in intellectu nostro est maior anima non simpliciter sed ſz quid: inquãtum est perfectio eius: sicut etiam scientia posset dici maior anima: sed verũ est q nihil subsistẽs est maius mente rationali: nisi deus. ℂ Ad 2ᵐ dõm: q dictum Augu. veritatem hz: fm q res dicuntur vere per cõparationem ad intellectum diuinum.

ℂ Utrũ veritas creata sit eterna. Articulus. vij.

Ad septimũ sic procedit̃. Videtur q veritas 105
creata sit eterna. Dicit. n. Aug. in lib. de libe. arbi. q nihil est magis eternum q̃ rõ circuli: ⁊ duo ⁊ tria esse q̃nq; sed hoꝝ veritas: veritas creata ẽ ergo veritas creata est eterna. ℂ P̃. Omne quod est semper est eternũ: sed vlia sunt vbiq; ⁊ semp. ergo sunt eterna: ergo etiã verũ quod est maxime vle. ℂ P̃. Id qõ est verũ: in pseti semp fuit vex esse futurum. sed sicut vitas ppõnis de psenti est veritas creata: ita vitas propõnis de futuro. ergo aliqua veritas creata ẽ eterna. ℂ P̃. Omne quod caret principio ⁊ fine est eternũ: sed veritas enũciabilium caret principio ⁊ fine: q: si veritas incepit cuz ante non esset: verũ erat vitatem non esse: ⁊ vbiq; aliqua veritate verũ erat: ⁊ sic veritas erat anteq̃ inciperet. ⁊ similiter si ponatur vitatem habere finem: sequitur q sit postq̃ desierit. verũ enim erit vitatem non esse. ergo veritas est eterna. ℂ Sed cõtra est q solus deus est eternus: vt supra habitum estᶜ. ℂ Rñ. dicendum: q vitas enunciabilium non est aliud q̃ veritas intellectus. enunciabile enim est in 46

intellectu: ⁊ est in voce. Sm aũt q̃ est in intellectu hz p se veritatẽ: sed sm q̃ ẽ in voce dicit verũ enũciabile sm q̃ significat aliquam veritatẽ intellectus: nõ propter aliquaz veritatem in enũciabili existẽtez: sicut in subiecto: sicut vna dicit sana: nõ a sanitate que in ipsa sit: sed a sanitate aialis quã significat. Similiter etiã supra dictũ est[c]: q̃ res de
99 noiantur vere a vitate intellectus. vñ si nullus intellectus esset eternus nulla vitas esset eterna: sed q: solus intellectus diuinus est eternus: in ipso solo vitas eternitatem ha
47 c bet[c]: nec propter hoc sequitur q̃ aliquid aliud sit eternuz q̃z deus: q: vitas intellectus diuini est ipse deus: vt supra
103 ostẽsum est[e]. ¶ Ad p̃m ergo dõz: q̃ ratio circuli ⁊ duo ⁊ tria esse quinqz: hñt eternitatem in mẽte diuina. ¶ Ad 2m dõm: q̃ aliquid esse semp ⁊ vbiqz põt itelligi dupliciter. Uno mõ q: hz in se vñ se extẽdat ad omne tempus: ⁊ ad oẽm locum. sic deo cõpetit esse vbiqz ⁊ semper. Aliomõ q: nõ habet ī se quo determinetur ad aliquẽ locum vel tẽpus: sicut mã prima dicit esse vna: nõ q: hz vnã formã: sicut hõ est vnus ab vnitate vnius forme: sed p remotionẽ oĩum formaz distinguẽtium: ⁊ per hũc modũ quodlibet vniuersale dicit esse vbiqz ⁊ semp inquãtum vlia abstrahuntur ab hic ⁊ nũc. sed ex hoc nõ sequit ea esse eterna: nisi in itellectu si quis sit eternus. ¶ Ad 3m dõm: q̃ illud qõ nũc est ex eo futuruz fuit anteq̃z esset: q: in cã sua erat: vt fieret: vñ sublata cã non esset futurum illud fieri. Sola aũt causa prima est eterna: vñ ex hoc nõ sequit q̃ ea que sunt semp fuerit verũ ea esse futura: nisi quatenus in causa sempiterna fuit vt essent futura: que qdẽ causa solus deus est. ¶ Ad 4m dõm: q̃ q: itellectus noster nõ est eternus nec vitas enunciabilũ: que a nobis formatur est eterna. sed qñqz incepit: ⁊ anteq̃z vitas esset: nõ erat verum dicere vitatem talem nõ esse nisi ab itellectu diuino: in quo solum vitas est eterna. sed nũc verum est dicere vitatem tũc nõ fuisse: quod quidez nõ est verũ: nisi vitate que nũc est in itellectu nostro: nõ aũt per aliquã vitatem ex parte rei: q: ista ẽ vitas de nõ ente: nõ ens aut nõ hz ex se vt sit verũ: sed solũmodo ex itellectu apprehendẽte ipsum. vñ in tãtum ẽ verum dicere vitatem: nõ fuisse inquãtum apprehendimus nõ esse ipsius: vt precedens esse eius.

¶ Utrũ vitas sit imutabilis. Articulus. viij.

106 **Ad octauum** sic pceditˑ. Uidetˑ q̃ vitas sit imutabilis. Dicit n. Aug. in li. de libe. arb. q̃ vitas nõ est equalis mẽti: q: esset mutabilis sicut ⁊ mẽs. ¶ Ꝑ. Id qõ remanet post oẽm mutationẽ est imutabile: sicut prima mã ẽ ingenita ⁊ incorruptibilis: q: remanet post oẽm generationẽ ⁊ corruptionẽ sed vitas remanet post oẽm mutationem: q: post oẽm mutationem verum ẽ dicere esse vel nõ esse. ergo vitas ẽ immutabilis. ¶ Ꝑ. Si vitas enũciationis mutat: maxime mutat ad mutationẽ rei: sed sic nõ mutatur. Vitas. n. sm Anselmũ: est rectitudo quedã inquãtum aligd implet id quod est de ipso in mẽte diuina: hec aũt propõ. sor. sedet: accipit a mẽte diuina: vt significet sortẽ sedere: quod significat etiã eo nõ sedente. ergo vitas propõnis nullo modo mutat. ¶ Ꝑ. Ubi ẽ eadem cã ⁊ idem effectus: sed eadẽ res ẽ causa vitatis harum triũ propositionũ. sor. sedet: sedebit: ⁊ sedit. ergo eadẽ est hax vitas. sed opz q̃ alteruz horz sit verũ. ergo vitas harũ propõnuz imutabiliter manet: ⁊ eadem rõne cuiuslibet alterius ꝓpositionis. ¶ Sz
Ꝑ est qõ dicit in psal. Diminute sũt veri a fi. ho. ¶ Rñ
99 dõm: q̃ sicut supra dictũ est: vitas proprie est in solo itellectu: res aũt dicũtur vere a vitate que ẽ in aliquo itellectu. vñ mutabilitas vitatis cõsideranda ẽ circa intellectũ: cuius qdem vitas in hoc cõsistit q̃ habeat cõformitatem ad res intellectas: que qdem conformitas variari põt dupliciter: sicut ⁊ quelibet alia similitudo ex mutatione alterius extremi. vñ vno modo variatur vitas ex parte intellectus ex eo q̃ de re eodem modo se habẽte aliquis aliaz opinionẽ accipit. Alio modo si opinione eadem manente res mutet: ⁊ vtroqz modo fit mutatio de vo in falsũ. Si ergo sit aliquis itellectus in quo non possit esse alternatio opinionũ: vel cuius acceptionem nõ potest subterfugere res aliqua in eo est imutabilis vitas. talis autem est itellectus diuinus: vt ex superioribus pz[c]. vñ vitas diuini intellectus est imutabilis: vitas autem itellectus nostri mutabilis est: nõ q̃ ipsa sit subiectum mutationis[e]. sed inquãtum intellectus noster mutatur de vitate in falsitatem. sic enim forme mutabiles dici possunt. Ueritas autẽ itellectus diuini ẽ secũdum quam res naturales dicũtur vere: que est omnino imutabilis. ¶ Ad primum ergo dõz: q̃ Augu. loquitur de vitate diuina. ¶ Ad 2m dõm: q̃ verum ⁊ ens sũt conuertibilia. vnde sicut ens nõ generatur neqz corrũpitur per se: sed per accidẽs: inquãtum hoc vel illud ens corrũpitur vel generat: vt dicit in. i. phy. ita vel vitas mutat nõ q̃ nulla veritas remaneat: sed q: non remanet illa veritas que prius erat. ¶ Ad 3m dõm: q̃ propositio nõ solũ hz veritatẽ: sicut res alie vitatem hñt dicũ
tur inquantũ implẽt id quod de eis est ordinatũ ab intellectu diuino. sed dicit hñe veritatẽ quodam speciali modo inquãtum significat veritatem itellectus: que qdem cõsistit in cõformitate intellectus ⁊ rei: qua qdẽ subtracta mutatur veritas opinionis: ⁊ per cõs vitas propõnis[c]: sic igitur hec propõ. sor. sedet: eo sedente[e] ya est: ⁊ veritate rei inquantũ est quedam vox significatiua. ⁊ vitate significationis inquãtuz significat opinionẽ verã: sorte vo surgente remanet prima veritas. sz mutat 2a. ¶ Ad 4m dõm: q̃ sessio sortis que est cã vitatis huius ꝓpositionis. sor. sedet. nõ eodẽ mõ se hz dũ sor. sedet: ⁊ postq̃z sederit: ⁊ anteq̃z sederet. vñ ⁊ vitas ad hoc causata diuersimode se hãt ⁊ diuersimode significat propõnibus de presenti ꝑterito ⁊ futuro. vñ nõ sequit q̃ hz altera trium propositionũ sit vera ⁊ eadem veritas inuariabilis maneat.

¶ De falsitate. Qõ. viij.

Einde querit de falsitate. ¶ Et circa hoc querunt ẽtuor.
d ¶ Primo vtrũ falsitas sit in reb[9]. Secundo vtrũ sit in sensu. Tertio vtrum sit in intellectu. Quarto de oppositione veri ⁊ falsi.

¶ Utrum falsitas sit in rebus. Articulus. i.

Ad primum sic pceditˑ. Uidetˑ q̃ falsitas nõ 107
sit in rebus. dicit n. Aug. in lib. solilˑ. Si vex est id quod ẽ falsuz nõ esse vspiã cõcludetur quouis repugnãte. ¶ Ꝑ. Falsum dicit a fallendo: sed res nõ fallũt: vt dicit Aug. in lib. de vera reli. q: nõ ostendunt aliud q̃z suã speciẽ. ergo falsuz in rebus nõ inuenit. ¶ Ꝑ. Uerũ dicit in rebus p cõparationẽ ad intellectũ diuinuz: 99
vt supra dictũ est. e sed qlibet res inquãtuz est imitat deũ: ergo qlibet res vera est absq̃z falsitate: ⁊ sic nulla res ẽ falsa. ¶ Sed ẽ est qõ dicit Aug. in lib. de vera reli. q̃ oĩ corpus est verũ corpus: ⁊ falsa vitas: q: imitatur vitatem ⁊ nõ est vitas: sed quelibet res imitat diuinam bonitatez: ⁊ ab ea deficit. ergo in oĩbus rebus ẽ falsitas. ¶ Rñ dõz:
q̃ cũ vex ⁊ falsum opponatur. opposita aũt sunt circa idẽ necesse est: vt ibi prius querat falsitas: vbi primo vitas in 99
uenit hoc est in intellectu e. In rebus aũt nec est veritas: nec falsitas est: nisi p ordinez ad itellectũ. ⁊ q: vnũquodqz sm id qõ ꝓuenit ei p se simpliciter noiatur: sm autẽ id qõ conuenit ei per accidẽs non noiatur nisi sm qd: res qdem simpliciter falsa dici posset per comparationẽ ad intellectũ a quo dependet: cui comparat p se. in ordine aũt ad aliuz intellectũ cui comparat per accidens non posset dici falsa: nisi sm quid: dependent autem ab intellectu diuino res naturales sicut ab intellectu humano res artificiales: dicuntur igitur res artificiales false simpliciter ⁊ sm se: inquantum deficiunt a forma artis. vnde dicitur aliquis artifex opus falsum facere quãdo deficit ab operatione artis: sic autem in rebus dependentibus a deo: falsitas inueniri non potest per comparationem ad intellectum diuinum: cum quicquid in rebus accidat ex ordinatione diuini intellectus procedat: nisi forte in voluntarijs agentibus tantum: in quorum potestate est subducere se ab ordinatione diuini intellectus: in quo malum culpe consistit: secũdum q̃ ipsa peccata falsitates ⁊ mendacia dicuntur in

scripturis: fm illud psal. Ut quid diligitis vanitatez ⁊ querit mendacijs: sicut per oppositum operatio virtuosa veritas vite nominatur inquātum subditur ordini diuini intellectus: sicut dicitur Joā. 3. Qui facit veritatē venit ad lucem: sed per ordinē ad itellectum nostrum ad quē comparātur res naturales per accidēs possunt dici false non simpliciter sed fm quid: ⁊ hoc dupliciter. vno modo fz ratio nem significati: vt dicat illud esse falsum in rebus: quod si gnificat̄ vel repzesentatur oratione vel intellectu falso fm quē modum quelibet res pōt dici esse falsa quātum ad id quod ei nō ineſt: sicut si dicamus diametrū esse falsum cō mēsurabile: vt dicit pbus i. 5. metaphy. ⁊ sicut dicit Aug. in lib. 2 soliloquiox: qp tragedus est falsus hector: sicut ecō trario potest vnūquodqz dici verū fm id quod competit ei. alio modo per modū causē: ⁊ sic dicitur res esse falsa q̄ nata est facere de se opinionē falsam: ⁊ q: innatum est nobis per ea que exterius apparēt de rebus iudicare: eo qp nostra cognitio a sensu ortuz habet: qui primo ⁊ per se est exteriox accidētium: ideo ea que in exterioribus accidenti bus habēt similitudinem aliax rerum: dicūtur esse falsa fz illas res: sicut fel est falsum mel: ⁊ stannum est falsum argentum. ⁊ fm hoc dicit Aug. i libro soliloquiox: qp eas res esse falsas nominamus: que verisimilia apprehēdimus: ⁊ pbs dicit in. 5. metaphy. qp falsa dicūtur quecūqz apta nata sunt apparere aut qualia nō sunt: aut que nō sunt: ⁊ per hūc modum etiā dicitur homo falsus inquātum est amator falsarū opinionum vel locutionum nō aūt ex hoc qp potest eas cōfingere: q: sic etiaz sapiētes ⁊ scientes falsi dicerētur: vt dicit̄ in. 5. metaphy. ¶ Ad primū ergo dōz: qp res cōparata ad intellectū fm id quod est dicit̄ vera: fm id quod nō est dicitur falsa. vñ verus tragedus est falsus hector: vt dicit̄ in. 5. solil̄. Sicut igitur in his que sūt inuenitur quoddaz nō esse: ita in his que nō sunt iuenitur quedam ratio falsitatis. ¶ Ad 2m dōm: qp res per se nō fallūt sed per accidēs. dant enim occasionē falsitatis: eo qp similitudinem eox gerunt: quox non habēt existētiaz. ¶ Ad 3m dōm: qp per cōparationem ad itellectum diuinū non dicitur res falsa: qp esset eas esse falsas simpliciter: sed per cōparationem ad itellectum nostrū: quod est eas esse falsas fm quid. ¶ Ad 4m quod in oppositū obijcitur dōm: qp similitudo vel repzesentatio deficiēs nō inducit rationē falsitatis: nisi inquātum prestat occasionē false opinionis. vnde nō vbicunqz est similitudo dicitur res falsa: sed vbicunqz est talis similitudo que nata est facere opinionez falsam nō cuicunqz sed vt in pluribus.

¶ Utrum in sensu sit falsitas. Articulus. 11.

Ad secundum sic procedit̄. Videt̄ qp in sensu nō sit falsitas. Dicit enim Aug. in lib. de vera reli. Si oēs corporis sensus ita nūciāt: vt afficiūtur quid ab eis amplius exigere debemus ignoro: ⁊ sic videtur qp ex sensibus nō fallantur: ⁊ sic falsitas in sensu nō est. ¶ Ꝺ. Pbus dicit in. 4. metaphy. qp falsitas nō est propria sensui sed fantasie. ¶ Ꝺ. In cōplexis nō est verum nec falsum: sed solū in cōplexis. sed componere ⁊ dimidere nō pertinet ad sensum. ergo in sensu nō est falsitas. ¶ Sed ꝺ est qđ dicit Augu. in lib. solil̄. Apparet nos in oibus sensibus similitudie lenocināte falli. ¶ Rñ°. dōz: qp falsitas nō est querēda in sensu: nisi sicuti ibi est veritas. Veritas aūt non sic est in sensu: vt sensus cognoscat veritatem: sed inquātum verā apprehensionem habet de sensibilibus: vt supza dictū est̄: quod quidē cōtingit eo qp apprehendit res vt sunt. vnde cōtingit falsitatem esse in sensu ex hoc qp apprehēdit vel iudicat res aliter q̄z sint. Sic autez se hz ad cognoscēdum res inquātuz similitudo rex est in sensu. Similitudo autē alicuius rei est i sensu tripliciter. Uno modo primo ⁊ per se: sicut in visu est similitudo colorū ⁊ aliox propriorumz sensibiliū. Et alio modo per se sed nō primo: sicut in visu est similitudo figure vel magnitudinis ⁊ aliox communiū sensibilium oīum. Tertio modo nec per se: sed per accidens: sicut in visu est similitudo hois: nō inquātum est homo: sed inquātum hmic colorato accidit esse hoiem: ⁊ circa ꝓpria sensibilia sensus nō hz falsam cognitionē: nisi per accidēs ⁊ in paucioribus: ex eo. s. qp propter indispositionē organi nō ꝓuenienter recipit formam sensibilē: sicut ⁊ alia passiua propter suā indispositionem deficiēter recipiūt impressionē agentium: ⁊ ide est qp propter corruptionē lingue infirmis dulcia amara esse videtur. de sensibus vero cōibus ⁊ per accidēs potest esse falsuz iudiciū in sensu recte dispositionis: q: sensus nō directe refertur ad illa: sed accidēs: vel ex ꝓñti inquātum refertur ad alia. ¶ Ad primū ergo dōm: qp sensum affici est ipsum eius sentire. vnde p hoc qp sensus ita nunciāt sicut afficiunt̄ sequitur qp nō decipiamur in iudicio quo iudicamus nos sentire aliqd: sed ex eo qp sensus aliter afficitur iterdum q̄z res sit: sequit̄ qp nunciet nobis aliqđ rem aliter q̄z sit: ⁊ ex hoc fallimur p sensum circa rem: non circa ipsum sentire. Ad 2m dōm: qp falsitas dicit̄ nō esse propria sensui: q: non decipitur circa proprium obm. vnde in alia trāslatione planius dicitur qp sensus proprij falsas nō est. fantasie autē attribuitur falsitas: q: repzesentat similitudinē rei etiā rei tanq̄z ad rem ipsam ꝓuenit ex tali apprehēsione falsitas: vñ etiaz pbs in. 5. metaphy. dicit qp vmbre ⁊ picture ⁊ somnia eē dicūtur false inquātum nō subsunt res quarum hñt similitudinez. ¶ Ad 3m dōm: qp ratio illa procedit qp falsitas nō sit in sensu sicut in cognoscēte vez ⁊ falsum.

¶ Utrū falsitas sit in intellectu. Articulus. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit̄. Videtur qp falsitas nō sit in intellectu. dicit. n. Aug. in li. 83. q. Ois qui fallitur id in quo fallit̄ nō intelligit. sed falsū dicit̄ esse in aliqua cognitione fm qp p eā fallimur: ergo in intellectu nō est falsitas. ¶ Ꝺ. Pbus dicit in. 3. de aīa: qp intellectus semp est rectus: nō ergo in itellectu est falsitas. ¶ Sed ꝺ est qđ dicit̄ in. 3. de aīa: qp vbi cōpositio intellectuum est: ibi vez ⁊ falsum est: sed cōpositio intellectuum est in itellectu: ergo vez ⁊ falsum est in intellectu. ¶ Rñ°. dōm: qp sicut res hz esse per ꝓpriā formaz: ita virtus cognoscitiua que hz cognoscere p similitudinē rei cognite. vñ sicut res nālis nō deficit ab esse quod sibi cōpetit fm suaz formā: potest aūt deficere ab aliqbus accidētibus vel consequētibus: sicut homo ab hoc qp est hñs duos pedes: nō aūt ab hoc qđ est esse hoiem: ita virtus cognoscitiua nō deficit in cognoscendo respectu illius rei cuius similitudine informat̄. pōt aūt deficere circa aliquid ꝓñs ad ipsam vel antecedēs ei: sicut est dictū°: qp visus nō decipit̄ circa sensibile ꝓpriū: sed circa sensibilia cōia que ꝓñter se habēt ad ea ⁊ circa sensibilia per accidēs. Sicut aūt sensus informatur directe similitudine ꝓpriox sensibiliū: ita intellectus informatur similitudine qditatis rei: vñ circa qp quid est intellectus nō decipit̄: sicut neqz sensus circa sensibilia ꝓpria. in cōponēdo vero vel dividēdo pōt decipi dum attribuit rei cuius quiditatē intelligit: aliqd quod eā nō consequit̄: vel qđ ei opponit̄: sic. n. se hz intellectus ad indicāduz de hmōi sicut sensus ad indicādū de sensibilibus cōib⁹: vel p accidēs: hac tñ dīa seruata que supza circa veritatē dicta est°: qp falsitas in itellectu esse pōt: nō solū q: cognitio intellectus falsa est: sed q: itellectus eā cognoscit sicut ⁊ veritatem. In sensu aūt falsitas nō est vt cognita: vt dictum est°: q: vo falsitas intellectus p se. solū circa cōpositionē intellectus est p accidēs etiā in opatione itellectus qua cognoscit qp qd est: pōt esse falsitas inquātum ibi cōpositio intellect⁹ admiscet̄: qđ pōt esse dupliciter. vnomodo fz qp itellect⁹ diffinitionē vnius attribuit alteri°: vt si diffinitionē circuli attribuat hoi: vñ diffinitio vnius rei ē falsa de altera. aliomō fm qp partes diffinitionis cōponit adinuicē: que simul sciari nō pñt. sic enim diffinitio nō est solū falsa respectu alicuius rei: sed est falsa in se: vt si fornet talem diffinitionez: aīal rōnale est quadrupes. falsus est itellectus sic diffinies do: propterea qp falsus est in formādo hāc compositionē: aliqđ aīal rōnale est quadrupes: ⁊ ꝓpter hoc in cognoscēdo quiditates simplices nō potest esse intellectus falsus: fz vel est verus: vel totaliter nihil intelligit. ¶ Ad pmū ergo dōm: qp quia quiditas rei est ꝓpriū obiectuz itellectus°: propter hoc cū ꝓprie dicimur aliqd itelligere qñ reducētes illud in quod qd est sic de eo iudicamus: sicut accidit

in demõstrationib⁹ in qbus nõ est falsitas: ⁊ hoc mõ intelligitur vbum Aug. q̃ oĩs qui fallit̃ non intelligit id in quo fallit̃: nõ aũt ita q̃ in nulla opatione itellectus aliquis fallatur. ¶Ad 2ᵐ dõm: q̃ intellectus semp est rectus: ꝑm qõ intellectus est pncipioꝝ circa que nõ decipitur ex eadem causã qua nõ decipitur circa qõ qd est. nã pncipia p se nota sunt illa que statim intellectis terminis cognoscuntur ex eo q̃ predicatũ ponitur in diffinitione subiecti.

¶Utrũ vex ⁊ falsum sint ꝟia. Articulus .iiii.

110 **Ad quartum** sic ꝓcedit̃. Uidet̃ q̃ vex ⁊ falsuz nõ sint ꝟia. vex enim ⁊ falsuz opponũtur: sicut qõ est ⁊ qõ nõ est: nam vex est id qõ est: vt dicit Aug. Sed qõ est ⁊ qõ nõ est nõ opponuntur vt ꝟia: ergo vex ⁊ falsum nõ sunt ꝟia. ¶Ꝑ. Unum ꝟioꝝ nõ est in alio: sed falsũ est in vero: q: sicut dicit Aug. in li°. solil'. Tragedus nõ esset falsus hector: si nõ esset ver⁹ tragedus: ergo verũ ⁊ falsum non sunt ꝓtraria. ¶Ꝑ. In deo nõ est ꝟietas aliqua: nihil enim diuine subt̃ est ꝟium: vt dicit Aug. 14. de ci. dei. sed deo opponit̃ falsitas. ¶Nam idolum in scriptura mendaciũ nõiatur. Jere. 8. Appꝛehẽderunt mẽdaciũ. glo. i. idola. ergo vex ⁊ falsum nõ sũt contraria. ¶Sed ꝫ est qõ dicit pbus in. 2. phier. ponit enĩ falsam opinionẽ vere ꝟiã. ¶Rñ°dõm: q̃ vex ⁊ falsuz opponunt̃ vt ꝟia ⁊ nõ sicut affirmatio ⁊ negatio: vt qdã dixerunt. ¶Ad cuius euidentiã sciendũ est: q̃ negatio neqꝫ ponit aliquid neqꝫ determinat sibi aliqõ subz: ⁊ pp hoc potest dici tã de ente q̃ de nõ ente: sicut nõ vidẽs ⁊ nõ sedẽs

52 a priuatio aũt nõ ponit aliquid sed determinat sibi subm̃: est enĩ negatio in subo vt dr̃. 4. meta. cecũ enim nõ dr̃ nisi de eo qõ est natũ videre: ꝟium vero ⁊ aliqd ponit ⁊ subz determinat: nigrũ enim est aliqua spẽs coloꝛis: falsum aũt aliquid ponit est. n. falsum vt dicit pbus. in. 4. meta. ex eo qõ dr̃ vel videt̃ aliquid esse qõ nõ est: vel nõ esse qõ est: sicut enim verũ ponit acceptionẽ adequatã rei: ita falsum acceptionẽ rei nõ adequatã. vnde manifestũ est q̃ veruz ⁊ falsum sunt ꝟia. ¶Ad ꝑmergo dõz: q̃ id qõ est in rebus est veritas rei: sed id qõ est vt apphensuz est vex intellectus in quo primo est veritas. vñ ⁊ falsuz est id qõ nõ est vt apꝛehensuz: appꝛehẽdere aũt esse ⁊ nõ esse ꝟietatẽ hz: sicut ꝓbat pbus in. 2. perhier. q̃ huic opinioni bonũ est bonuz. ꝟia est. bonũ nõ est bonũ. ¶Ad 2ᵐ dõm q̃ falsuz nõ sunt data in vero sibi ꝟio: sicut nec malũ in bono sibi ꝟio: sed in eo qõ sibi subijcit̃: ⁊ hoc ideo in vtroqꝫ accidit: q: verũ

52 a ⁊ bonũ ꝟia sunt falso ⁊ malo: ⁊ quertunt̃ cũ ente: vnde ñ cut oĩs priuatio fundat̃ in subo qõ est ens: ita oẽ malũ sunt dat̃ in aliquo bono: ⁊ oẽ falsum in aliquo vero. ¶Ad 3ᵐ dõz: q̃ ꝟia ⁊ opposita priuatiue nata sunt fieri circa idẽ. iõ deo ꝓout in se ꝓsiderat̃: nõ est aliquid cõtrarium neqꝫ ratione sue bonitatis: neqꝫ rõne sue veritatis: q: in intellectu eius nõ põt esse falsitas aliqua: sed in apꝛehẽsione nostra hz aliquid ꝓtrarium: nã vere opinioni de ipso cõtrariat̃ falsa opinio: ⁊ sic idola mẽdacia dicuntur opposita veritati diuine: inquantũ falsa opinio de idolis contrariatur vere opinioni de vnitate dei.

¶De vita dei. Questio. xviij.

Uoniam autẽ intelligere viuẽtium est. ¶Post cõsiderationẽ huiusmodi. s. de sciẽtia ⁊ intellectu diuino: ꝓsiderandũ est de vita ipsi⁹ ⁊ circa hec q̃runt̃ ẽtuoꝛ. ¶Primo quoꝝ sit viuẽ. 2°. qd sit vita. 3°. vtꝝ vita deo ꝓueniat. 4°. vtrum oĩa in deo sint vita.

q

¶Utrũ oĩum nãliuz rex sit viuere. Articulus i.

111 **Ad primum** sic ꝓcedit̃. Uidet̃ q̃ oĩuz rex nãlium sit viuere. dicit. n. pbus in. 8. phy. q̃ motus est vt vita quedã natura existẽtibus oĩbus: sed oẽs res naturales participant motũ. ergo oẽs res naturales participant vitã. ¶Ꝑ. ¶Plãte dicunt̃ viuere in quantũ habẽt in seipsis pncipiũ motus augmẽti ⁊ decrementi: sed motus localis est perfectioꝛ ⁊ ꝓioꝛ scdm nãm q̃ motus augmenti ⁊ decremẽti vt ꝓbat̃ in. 8. phy. cuz ẽgitur oĩa coꝛpoꝛa naturalia habeãt aliquod pncipiũ motus localis: videt̃ q̃ oĩa coꝛpoꝛa naturalia vinãt. ¶Ꝑ. Inter coꝛpoꝛa naturalia ꝑfectioꝛa sunt elementa: sed eis attribuitur vita. dicunt̃ enim aque viue. ergo multo magis alia coꝛpoꝛa naturalia vitã habent. ¶Sed cõtra est quod dicit Dio. 6. ca. de di. no. q̃ plãte fm vltimã resonantiã vite habẽt viuere ex quo põt accipi: q̃ vltimũ gradũ vite obtinent plante: sed coꝛpoꝛa inaĩata sunt infra plãtas: ergo eorum nõ est viuere. ¶Rñ° dõm: q̃ ex his que manifeste viuunt accipere possumus: quoꝝ sit viuere: ⁊ quoꝝ nõ sit viuere. viuere aũt manifeste aĩalibus cõuenit. Dicit̃ enim in li. de vegetabilibus: q̃ vita in aĩalibus manifesta est. vñ fm illud opz distinguere viuentia a nõ viuentibus fm qõ aĩalia dicunt̃ viuere. hoc aũt est in quo primo manifestat vita ⁊ in quo vltimo remanet. ¶Primo aũt dicim⁹ aĩal viuere q̃n incipit ex se motuz habere: ⁊ tãdiu iudicat aĩal viuere quãdiu talis motus in eo apparet: q̃n vero iam ex se nõ hz aliquẽ motuz: sed mouet̃ tantũ ab alio: tunc dicit̃ aĩal mortuũ per defectum vite. Ex quo pz: q̃ illa ꝓprie sunt viuentia: que seipsa fm aliquã spẽm motus mouent: siue accipiat̃ motus ꝓprie sicut motus dr̃ actus imperfecti. i. existentis in potẽtia: siue motus accipiat̃ cõiter ꝓout motus dr̃ actus ꝑfecti ꝓnt intelligere ⁊ sentire dr̃ mouẽ

113 a ri̇: vt dr̃ in. 3. de aĩa: vt sic viuentia dicant̃ quecũq; se agũt ad motũ vel operationẽ aliquã. Ea vo in quoꝝ natura nõ est vt se agant ad aliquẽ motuz: vel operationẽ aliquã. ¶Ad ꝑm ergo ci nõ possunt nisi p aliquam similitudinez. ¶Ad ꝑm ergo dõm: q̃ verbũ illud pbi põt itelligi vel de motu primo. s. coꝛpoꝝ celestiũ: vel de motu cõiter: ⁊ vtroqꝫ modo mot⁹ dr̃ quasi vita coꝛpoꝝ naturaliũ per similitudinẽ ⁊ non ꝑ ꝓprietatẽ: naz motus celi est in vniuerso coꝛpoꝛaliũ naturaliũ: sicut motus coꝛdis in aĩali quo conseruat̃ vita: similiter etiã ⁊ quicunqz motus nãlis hoc mõ se hz ad res nãles: vt quedã similitudo vitalis opationis. vnde si totũ vniuersuz coꝛpoꝛale esset vnũ aĩal: ita q̃ iste motus esset a mouente intrinsecc: vt quidã posuerũt: sequeret̃ q̃ motus esset vita oĩum nãlium coꝛpoꝝ. ¶Ad 2ᵐ ergo dõm: q̃ coꝛporibus granibus ⁊ leuibus nõ cõpetit moueri nisi fm q̃ sunt extra dispositionẽ sue nature: vtpote cũ sunt extra locũ ꝓpꝛiuz. cũ enim sunt in loco ꝓpꝛio ⁊ nãli quiescũt: sed plante ⁊ alie res viuentes mouent̃ motu vitali: fm hoc q̃ sunt in sua dispositione nãli: nõ aũt in accedendo ad eaz vel in recedendo ab ea: immo fm q̃ recedũt a tali motu recedunt a naturali dispositione. Et ꝓpterea coꝛpoꝛa grauia ⁊ 515
leuia mouent̃ a motore extrinseco vel generante: qui dat 585
fomã̇: vel remouente ꝓhibens: vt dr̃ in. 8. phy. ⁊ ita nõ mouent seipsa: sicut coꝛpoꝛa viuentiȧ. ¶Ad 3ᵐ dõm: q̃ aque viue dicunt̃ que hñt continuũ fluxum. aque enĩ stantes que nõ cõtinuant̃ ad pncipiũ ꝓtinue fluens: dicuntur mortue vt aque cisternaꝝ ⁊ lacunaꝝ: ⁊ hoc dr̃ per similitudinẽ. inquantũ enĩ vident̃ se mouere habent similitudinem vite: sed tñ non est in eis vera ratio vite: q: hunc motum non hñt a seipsis sed a causa generante eas sicut accidit circa motum aliꝛum granium ⁊ leuium.

¶Utrũ vita sit quedã opatio. Articulus .ii. 112

Ad secundum sic ꝓcedit̃. Uidet̃ q̃ vita sit quedã operatio: nihil enĩ dividit̃ nisi per ea que sunt sui generis: sed viuere dividit̃ per operationes quasdã: vt patet p philosophũ in libro de anima: qui distinguit viuere per ẽtuoꝛ. s. alimento vti: sentire: moueri secundũ locũ: ⁊ intelligere: ergo vita est operatio quedã. ¶Ꝑ. Uita actiua dr̃ alia esse a contẽplatiua: sed cõtemplatiua ab actiuis non diuersificant̃ nisi secundũ operationes quasdã. ergo vita est quedaz operatio. ¶Ꝑ. Cognoscere deũ est operatio quedã. hec aũt est vita: vt pz ꝑ illud Jo. 17. Hec est aũt vita eterna: vt cognoscãt te solũ vex deũ. ergo vita ẽ opatio. ¶Sz ꝫ est qõ dicit pbs in. 2. de aĩa. Uiuere viuẽtibus est ẽ. ¶Rñ°. dõm: q̃ sicut ex 109
dictis pz̃: itellectus noster q̃ ꝓprie ẽ cognoscitiuꝰ quidita- 66
tis rei: vt ꝓprij obiecti accipit a sensu: cuius ꝓpꝛia obiecta 170
sunt accidẽtia: exteriora: ⁊ inde est q̃ ex his q̃ exteriꝰ appa-
rent de re deueniem⁹ ad cognoscendũ essentiã: ⁊ q: sic no-
tamus aliqd sicut cognoscimus illõ: vt ex supꝛadictis pz̃. 68

75 Inde est q̄ plerūq; ꝓprietatibus exteriorib⁹ ip̄onūtur
b nomina ad significandas essentias rex: vnde hmōi nomi-
69 na q̄nq; accipiūtur ꝓprie ꝓ ipsis essentijs rex ad quas
significandas ꝑncipaliter sunt ꝛpositaᵉ: aliquādo aūt su-
mūtur ꝓprietatibus a qb⁹ ip̄onūtur: ⁊ hoc mīn⁹ ꝓprie
sicut ꝑz q̄ hoc nomen corpus ꝛpositum est ad significā
dum quoddam genus substantiaꝝ: ex eo q̄ in eis inueniū
tur tres dimensiones. ⁊ ideo aliquādo ponitur hoc nomē
corpus ad significādum tres dimensiōes: sm q̄ corp⁹ po
nitur spēs quantitatis. sic ergo dicendum est ⁊ de vita. nā
vite nomē sumitur ex quodam exterius apparēti circa rē
qđ est mouere seipsum non tamen est ꝛpositum hoc no
men ad hoc significandum: sed ad significandum ſbaz cui
conuenit sm suam naturā mouere seipsam vel agere se
quocunq; modo ad operationem ⁊ secundum hoc viue
re nihil aliud est q̄ ee ꝛ in tali natura ⁊ vita significat hoc ipz
275 sed in abstracto. sicut hoc nomen cursus significat ipsum
b currere in abstracto. vnde vinū nō est predicatum accīta
le: sed substantiale: quandoq; tamen vita sumīt minus ꝓ
prie ꝓ operationibus vite: a quibus nomen vite assumi
tur sicut dicit pbus in. 9. ethi. q̄ viuere ꝑncipaliter ē sen-
tire vel intelligere. ¶ Ad ꝑmū g⁹ dōm: q̄ pbus ibi acci
pit viuere ꝓ operatiōe vite. Uel dōm ē q̄ melius q̄ sen
tire ⁊ intelligere ⁊ hmōi q̄nq; sumūt ꝓ qbusdā opationi
bus: q̄nq; āt ꝓ ipso esse sic operantium. dicit enim in. 9.
ethi. q̄ viuere est sentire vel intelligere. i. habere naturam
ad sentiendum: vel intelligendum. ⁊ hoc modo distingnit
pbus viuere per illa. 4. nam ī istis inferioribus quattuor
sunt genera viuētium. quorum quedam hñt nām solum
ad vtendum alimento. ⁊ ad ꝓlia que sunt augumentum
⁊ generatio: quedam vlterius ad sentiendū: vt ꝑz in aiali-
bus īmobilibus: vt sunt ostrea: quedā vo cum his vlteri⁹
ad mouendum se sm locum sicut animalia pfecta vt qua
drupedia volatilia ⁊ hmōi: quedam vo vlterius ad intelli
gendum sicut hoīes. ¶ Ad 2ᵐ dōm q̄ opera vite dicunt
quorum ꝑncipia sunt in operantibus vt seipsos īducant
in tales operationes: cōtingit aūt aliquorum operū ineē
hominibus non solum ꝑncipia naturalia: vt sunt potētia
naturales: sed etiam quedam supaddita: vt sunt habitus
inclinantes ad quedā operationū genera q̄si per modū na
ture ⁊ facientes illas opationes esse delectabiles: ⁊ ex hoc
dicitur quasi per quādā similitudinē q̄ illa operatio q̄ est
homini delectabilis: ⁊ ad quā inclinatur ⁊ in qua cōuersa-
tur: ⁊ ordinat vitam suā ad ipsaz: dī vita hominis. vnde q
dam dicuntur agere vitam luxuriosam: quidam vitaz bone
statm: ⁊ per hunc modum vita cōtēplatiua ab actiua disti
guitur. ⁊ per hunc etiam modum cognoscere deum dici
tur vita eterna: vnde ꝑz solutio ad tertium.

¶ Utrum deo conueniat vita. Articulus .iii.

113 **Ad tertium** sic ꝓcedit. Uidet: q̄ deo nō
111 cōueniat vita. viuere enim dicū
112 tur aliqua sm q̄ mouent seipsa: vt dictum est: ſz deo nō
cōpetit moueri: ergo neq; viuere. ¶ ꝟ. In oībus q̄ viūt
est accipere aliqđ viuēdi ꝑncipiū. vñ dī īm. 2. de aīa q̄ aīa
est viuentis corporis cā ⁊ ꝑncipiū: sed deus non habet
aliqđ ꝑncipiū: ergo sibi non cōpetit viuere. ¶ ꝟ. ꝓm
cipium vite in rebus viuentibus: que apud nos sunt est
anima vegatabilis: que non est nisi in rebus corporalibus
ergo in rebus incorporalibus nō cōpetit viuere. Sed ꝫ ē
q̄ dicit in psal. Cor meū ⁊ caro mea exul. i de. vi. ¶ Rñ°
dōm: q̄ vita maxime ꝓprie in deo est. ¶ Ad cuius euidē
tiam cōsiderādū est q̄ cū viuere dicantur aliqua ꝑz q̄ op
111 antur ex seipsis: ⁊ non quasi ab aliꝭ mota: quāto perfe-
ctius competit hoc alicui tanto perfectius in eo inuenit vi
ta. In mouentibus autem ⁊ motis tria per ordinem inue
niuntur. nam primo finis mouet agentem. Agens vo ꝑti
cipale est qđ per suā formā agit ⁊ hoc interdum agit per
aliquod instrumentum qđ nō agit ex virtute sue forme:
sed ex virtute ꝑncipalis agentis cui istrumēto cōpetit so
la executio actionis. Inueniuntur igitur q̄dā que mouent
seipsa non habito respectu ad formā vel finē q̄ ineſt eis a
natura: sed solū q̄tuz ad executionem motus: sed forma
per quā agūt ⁊ finis ꝓp quem agūt: determinant eis a na-
tura: ſz hmōi sunt plāte: que sm formā inditaz eis a natu-
ra mouent seipsas sm augmentum ⁊ decrementumᵉ: q̄- 385
dam vo vlterius mouent seipsa nō solū habito respectu 369
ad executionē motus: sed etiā q̄tuz ad formā que est ꝑ-
cipium motus: quā per se acquirūt: ⁊ hmōi sunt anima-
lia: quorum motus ꝑncipium est forma non a natura in
dita sed per sensum accepta vnde q̄to perfectiores sensuz
hñt tanto perfectius mouent seipsa. nā ea q̄ nō hñt nisi sen
sum tactus mouentur solum infra seipsa. motu dilatatiōis
⁊ cōstrictionis vt ostrea parū excedētia motuz plāte q̄ vo
hñt virtutē sensitiuā pfectam: nō solū ad cognoscendū cō
iuncta ⁊ tāgētia: sed etiam ad cognoscenduz distātia mo-
uent seipsa in remotum motu ꝓcessiuo: sed q̄nis huius-
modi aialia formā que est ꝑncipium motus per sensum
accipiāt: non tamen per seipsa ꝓstituūt sibi finem sue ope
rationis vel sui motus: sed est eis inditus a natura cuius ī
stinctu ad aliquid agēduz mouētur per formā sensu app̄-
hensaz: vnde supra talia animalia sunt illa q̄ mouēt seipsasᵉ: 412
etiam habito respectu ad finē quē sibi ꝓstituūt: qđ qdez
nō fit nisi per rōnem ⁊ intellectus: cuius est cognoscere ꝓ a
positionez finis ⁊ eius qđ est ad finēᵉ: ⁊ vnū ordinare in al 50
teruz. vnde perfectior modus viuendi est eorum q̄ hñt
intellectum. hec enim perfectius mouent seipsa: ⁊ huius
est signuz: qđ in vno ⁊ eodem homine virtus intellectiua
mouet potentias sensitiuas: ⁊ potentie sensitiue per suum
imperium mouent organa: que exequūtur motum: sicut
etiam in artificialibus videmus: q̄ ars ad quam pertinet
vsus nauis. s. ars gubernatoria ꝓcipit ei qui inducit for
mā nauis: ⁊ hic ꝓcipit illi qui hz executionē tātum ī dis-
ponendo materiaz: sed q̄nis intellectus noster ad aliqua
se agat: tamen aliqua sunt ei ꝓstituta a natura sicut sunt
ꝑma ꝑncipia: circa q̄ nō pōt aliter se habere: ⁊ vltimus
finis quē nō pōt nō velleᵉ. vñ hz q̄tuz ad aliqd moueat se 407
tñ oz q̄ q̄tū ad aliq̄ ab alio moueaᵉ. Illud igit cuius sua 412
natura est ipsuz ee ⁊ intelligere: ⁊ id qđ naturaliter hz nō
determinari ab alio: hoc qđ obtinet summū gradū vite
tale aūt est deus. vnde in deo maxime est vita. vnde pbs
in. ij°. meta. oñso q̄ deus sit itelligens cōcludit: q̄ hēat vi-
tā pfectissimaz ⁊ sēpiternā. q: intellectus eius est perfectis-
simus ⁊ semper in actu. ¶ Ad ꝑmū ergo dōm q̄ sicut
dicitur in. 9. meta. duplex est actio. vna que transit in exte
riorem materiam vt calefacere ⁊ secare: alia que manet ī
agente vt intelligere sentire ⁊ velleᵉ: quartū hec est dīa: 425
q: prima actio nō est perfectio agentis qđ mouet: sed ipsi 276
us moti: sēda aūt actio est pfectio agētis. vnde q: motus ē 285
actus mobilis secunda actio inquātū est actus operantis
dicitur motus eius ex hac similitudine: q̄ sicut motus est
actus mobilis ita huius actio est actus agentis. ſz motus
sit actus imperfecti. s. existentis in potentia. hmōi autem
actio est actus perfecti. i. existentis in actu. vt dicitur in. 3.
de aīa hoc igitur modo quo intelligere est motus id qđ
se intelligit dī se mouere: ⁊ per hunc modū etiā ꝑPlato
posuit q̄ deus mouet seipsum nō eo modo quo motus
est actus imperfecti. ¶ Ad 2ᵐ dōm: q̄ sicut deus est ipz
suū ee. ⁊ suū itelligere: ita ⁊ suū viuere: ⁊ ꝓpter hoc sic vi
uit: q̄ non hz vinendi ꝑncipium. ¶ Ad. 3ᵐ dōm: q̄ vita
in istis iferioribꝰ recipit ī nā corruptibili: q̄ idiget ⁊ gnati
one ad cōseruationē spēi: ⁊ alimento ad cōseruationē indi-
uidui: ⁊ ꝓpter hoc in istis iferioribus nō inuenitur vita sin
aīa vegetabili: ſz hoc nō hz locū ī rebꝰ icorruptibilibꝰ.

¶ Utrum oīa sint vita in deo. Articulus .iiii.

Ad quartum sic ꝓceditur. Uidetur q̄ nō 114
oīa sint vita in deo. Dr. n. act.
17. In ipso uiui. mo. ⁊ su. ſz nō oīa in deo sunt motᵘ: ergo
nō omnia in ipso sunt vita. ¶ ꝟ. Oīa sunt in deo sicut in
ꝑmo exēplari: sed exēplata debent ꝓformari exēplari cum
igit nō oīa uiuāt inseipsis: uidet q̄ nō oīa ī deo sint vita.
¶ ꝟ. Sicut dicit Aug. in. li. de uera reli. ſuba uiuens est
melior quelibet ſuba nō uiuēte. Si igit ea q̄ ī se ipsis nō
uiuūt in deo sunt vita: uidetur q̄ uerius sint res in deo q̄ꝫ
in seipsis: quod tamen uidet esse falsum: cū in seipsis sint ī

actu: in deo vero in potentia. ℂ ℙ. Sicut sciuntur a deo ea bona que fiũt ſm aliqͦ tempus: ita mala: ⁊ ea que deus potest facere: sed nũquã fiũt. Si ergo omna sunt vita i deo inquãtuz sunt scita ab ipso: videtur qͦ etiam mala q̃ nunq̃ fiũt: sunt vita in deo: inq̃tum sunt scita ab eo qͦ videt̃ inc̃onuenies. ℂ Sed ꝓtra est quod dicitur Joã. i. Qͦ factum est in ipso vi. e. sed omnia ꝓeter deum facta sunt ergo omnia in deo sunt vita. ℂ ℜespondeo dicendũ: ꝙ
113 sicut dictum est[c]: viuere dei est eius intelligere: in deo ãt
83 est idem intellectus: ⁊ ꝙ intelligitur: ⁊ ipsuz intelligere ei⁹
103 vnde quicquid est in deo vt intellectum est ipsum viuere vel vita eius. vnde cuz omnia que facta sunt a deo sint in ipso vt intellecta: sequitur ꝙ omnia in ipso sunt ipsa vita diuina. ℂ Ad primum ergo dicendum ꝙ creature in deo esse dicuntur dupliciter: vno modo inq̃tum cõtinentur ⁊ seruantur virtute diuina: sicut dicimus ea esse in nobis que sunt in nostra potestate: ⁊ sic creature dicuntur eẽ in deo etiam ꝓout sunt in ꝓpꝛijs naturis: ⁊ hoc modo ntelligendum est verbum apostoli dicẽtis: in ipso vi. mo. ⁊ sumus: quia etiam nostrum viuere ⁊ nostruz esse ⁊ nostrum moueri causatur a deo. alio modo dicuntur res eẽ in deo sicut in cognoscente: ⁊ sic sunt in deo per ꝓpꝛias rationes: que nõ sunt aliud in deo ab essentia diuina vnde res ꝓout sic in deo sunt: sunt essentia diuina ⁊ qꝛ essentia diuina est vita: non autem motus: inde est ꝙ res hoc modo loquendi in deo non sunt motus: sed vita. ℂ Ad 2[m] dicendum: ꝙ exemplata opz cõformari exemplari ſm rõnem forme: non autem sc̃m modum essendi: nam alterius modi esse hz forma quãdoqz in exẽplari ⁊ in exemplato: sicut forma domus in mente artificis hz esse imateriale ⁊ intelligibile: in domo autem que est extra animaz hz esse materiale ⁊ sensibile. vnde ⁊ rationes rerum que in se ipsis nõ viuũt in mẽte diuina sũt vita: qꝛ ĩmẽte diuina hñt eẽ diuinũ. ℂ Ad 3[m] dom: ꝙ si de rõne rerum nãliũ nõ esset materia: sed tantum forma: omnibus modis veriori modo essent res naturales in mente diuina per suas ideas q̃s in se ipsis ꝓpter qͦ plato posuit ꝙ homo sempeꝛatus erat verus homo: hõ autem materialis est hõ ꝓ participationem: sed qꝛ de ratione rerum naturalium est
365 materia[c]. dicenduz ꝙ res naturales verius esse habent simpliciter in diuina q̃s in se ipsis: qꝛ in mente diuina hñt esse increatum. In seipsis autem esse creatũ: sed esse hoc vt pote homo vel equus verius habent esse i ꝓpꝛia nã q̃s in mente diuina: qꝛ ad veritatem hominis pertinet esse materiale: qͦ non habent in mente diuina: sicut domus nobili⁹ eẽ hñt i mẽte artificis q̃s i: mã sz tñ veri⁹ dr̃ dom⁹ que est in materia q̃s que est in in mente: qꝛ hec est dom⁹ in actu illa autem domus in potẽtia. ℂ Ad quartum dicendum ꝙ licet mlta sint in dei scientia: ĩquãtum sub dei sciẽtia compꝛehẽdũtur[c]: nõ tãmẽ sunt i deo sicut creata a
a 89 deo vel cõseruata ab ipso: neq; sicut habentia rõnem i do cognoscuntur enim a deo per rationes bonorum vñ non potest dici ꝙ mala sint vita i deo: ea vero q̃ ſm nullũ tempus sunt pñt dici esse vita in deo ſm viuere nomina intelligere tantum iq̃tum intelliguntur a deo[c]: nõ autem ſm
97 ꝙ viuere importat principium operationis.

ℂ De voluntate dei. Questio. xix.

Ost considerationẽ

p eorum que a diuinam scientiam pertinẽt considerandum est de his que pertinent ad voluntatem diuinam: vt sit prima consideratio de ipsa de voluntate. Sc̃da de his que ad volũtatem absolute pertinẽt Tertia de his que ad intellectum in ordine ad voluntatẽ pertinent. ℂ Circa ipsam autem voluntatem queruntur 12. p⁹ vtrum in deo sit voluntas. 2⁹. vtrum deus velit alia a se. 3⁹. vtꝛ quicquid de⁹ vult ex necessitate velit: 4⁹. vtꝛ voluntas dei sit causa rerum. 5⁹. vtrum voluntatis diuĩe sit assignare aliquam causam. 6⁹. vtrum voluntas diuina semper impleatur. 7⁹. vtrum voluntas dei sit mutabilis. 8⁹. vtrum voluntas dei necessitatem rebus volitis imponat. 9⁹. vtrum in deo sit voluntas malorum. 10⁹. vtruz deus habeat liberum arbitrium. 11⁹. vtrum sit distinguẽda in deo voluntas signi. 12⁹. vtrum conuenienter circa diuinam voluntatem ponantur. v. signa.

ℂ Utrum in deo sit voluntas. Articulus. i.

Ad primum sic ꝓcedit̃. Videtur ꝙ in deo non sit voluntas: ob̃m. n. volũ- 1.5
tatis est finis ⁊ bonum sed dei non est assignare aliquem finem ergo voluntas non ẽ i deo. ℂ ℙ: Voluntas est appetitus quidã appetitus autem cum sit rei non habite imperfectionem designat que deo non competit: ergo volũtas non est in deo. ℂ ℙ. Secundum ph̃m in. 3. de anima voluntas est mouens motum: sed deus est primuz mouens immobile vt probatur. 8. phy. ergo in deo ñ est voluntas. ℂ Sed cõtra est quod dicit aplꝰ ℜo. 12. Ut ꝓbetis que sit voluntas dei. ℂ ℜespõdeo dicendum: in deo voluntatem esse sicut ⁊ in eo est itellectus. Voluntas enim itellectum ꝓsequitur. sicut enim res naturalis hz esse in actu ꝓ suam formam: ita itellectus intelligens actu ꝓ suam formam itelligibilem: quelibet autem res ad suam formam naturalem hanc habet habitudinem: vt quãdo non habet ipsam tendat i eam ⁊ quãdo hz ipsaz quiescat i ea: ⁊ idem est de qualibet perfectiõe naturali quod est bonum nature: ⁊ hec habitudo ad bonum i rebus carentibus cognitiõe vocat̃ appetitus naturalis[c]: vñ ⁊ natura 298
itellectualis ad bonum apꝓhẽsum per formam itelligibilem similem habitudinem habet: vt. s. cum habet ipm quiescat in illo: cum vero non habet querat ipsum: ⁊ vtrũ qͦ pertinet ad voluntatem: vñ in quolibet hñte itelecctũ est voluntas: sicut in quolibet hñte sensum est appetitus animalis: ⁊ sic oz in deo esse volũtatem: cum sit i eo itel- 33
lectus: ⁊ sicut suum itelligere est suum esse[c]: ita suum eẽ est suum velle. ℂ Ad p[m] ergo dicẽdum ꝙ hz nihil aliud a deo finis dei sit: tamen ipsemet est finis respectu omniuz que ab eo fiũt: ⁊ hoc per suam essentiam: cum per suam 33
essentiam sit bonus: vt supꝛa ostensum est[c]: finis. n. habet rationem boni. ℂ Ad 2[m] dicẽdum ꝙ volũtas i nobis pertinet ad appetitiuã partem: que hz ab appetẽdo nominẽ nõ tamẽ hũc solum habet actum vt appetat q̃ ñ habet: hz etiam quod habet vt amet ⁊ delectetur in illo: ⁊ q̃tuz ad hoc voluntas in deo ponitur: qne semper habet bonum ꝙ est eius obiectum: cum sit idifferẽs ab eo ſm essen- 33
tiam vt dictum est[c]: ℂ Ad 3[m] dõz ꝙ volũtas cuius obiectum ꝓncꝓale est bonum quod est extra volũtatem: oz ꝙ sit mota ab aliquo: sed obiectum diuine voluntatis est bonitas sua que est bonitas sua que est eius essentia: vñ cum voluntas etiam dei sit essentia: ñ mouetur ab alio a se sed a se tãtum: eo modo loquẽdi quo itelligere ⁊ velle
111 dicitur motus[c]: ⁊ ſm hoc plato dicit ꝙ primum monẽs mouet seipsum.

Utrum deus velit alia a se. Articul⁹. ii.

Ad secundum sic ꝓcedit̃. Ut ꝙ deus ñ velit alia a se velle eniz diuinum est eius esse: sed deus nõ est aliud a se: ergo ñ vult 116
aliõ a se. ℂ ℙ. Volitũ mouet volẽtẽ: sicut appetibile appetitum vt dicitur in. 3. de anima: si igitur deus vellet aliquid aliud a se mouebitur eius volũtas ab aliquo alio qͦ est impossibile. ℂ ℙ. Luicũqz volũtati sufficit aliquod volitum nihil queritur extra illud sed deo sufficit sua bõitas ⁊ volũtas eius ex ea satiat̃: ergo deus nõ vult aliquid aliud a se. ℂ ℙ. Actus voluntatis multiplicatur ſm volitatis eius sit multiplex: ⁊ per consequens eius esse quod ẽ eius velle hoc autez est impossibile nõ ergo vult alia a se. ℂ Sed contra est ꝙ aplꝰ dicit. i. thes̃a. 4. Hec est voluntas dei sanctificatio vestra. ℂ ℜespondeo dicendum: qͦ deus non solum se vult: sed etiam alia a se: apparet a simili ꝓmo introducto[c]: res enim naturalis non solum habet 115
naturalem inclinationem respectu ꝓpꝛij boni vt acgrat ipsum cum non habet: vel vt quiescat in illo cum habet sed etiaz vt ꝓpꝛium bonuz in alia diffundat[c]: ſ ꝙ polẽ: 82 b
est vñ videmus ꝙ oẽ agens inquãtũ est actu ⁊ ꝓfectum

fac sibi sile. vñ ⁊ hoc ptinz ad rõnẽ volũtatis: ut bonũ qõ qz
hz alijs cõicet: ſm q possibile ẽ: ⁊ hoc ꝓcipue ptinet ad vo
lũtatẽ diuinã a qua p quãdã similitudinẽ deriuatur omnis
perfectio. vñ si res naturales iquãtũ pfecte sunt: suuz bo/
num alijs cõicant: multomagis ptinet ad voluntatem di/
uinam: ut bonum suũ alijs p similitudinẽ cõicet ſm q pos
sibile est. Sic igitur vult ⁊ se esse: ⁊ alia: sed se ut finẽ: alia
vero ut ad finẽ: inquãtũ cõdecet diuinam bonitatem etiaz
alia ipsam participare. ¶ Ad pm ergo dõm. q licet diuinũ
velle sit eius esse ſm rem: tamẽ differt ratione ſm diuer
sum modũ itelligẽdi ⁊ significãdi: ut ex superioribus pz.
in hoc. n. q dico deũ eẽ nõ importatur habitudo ad aliqd
sicut in hoc q dico deũ velle: ⁊ iõ licet nõ sit aliqd aliud a
se vult tamen aliquid aliud a se. ¶ Ad 2m dõz: q in his q
volumus ꝓpter finem tota ratio mouendi est finis
hoc est quod mouet uoluntatem: ⁊ hoc maxime apparet
in his que uolum⁹ tãtũ pp finẽ: q. n. vult sumere potionez
amaram nihil in ea vult nisi sanitatẽ: ⁊ hoc solum ẽ quod
mouet eius voluntatem. Secus autem est in eo q sumit
potionem dulcem quã non solum ꝓpter sanitatẽ: sz ꝓ
pter se aliqs velle. põt. vñ cũ deus alia a se nõ uelit nisi p
finem qui est sua bonitas: ut dictũ ẽ: non sequitur q
aliqd aliud moueat uoluntatẽ eius nisi bonitas sua: ⁊ sic si
cut alia a se intelligit intelligendo essentiam suam ita alia a
se vult uolendo bonitatem suam. ¶ Ad 3m dõz: q ex hoc
quod uoluntati diuine sufficit sua bonitas non sequitur q
nihil aliud uelit: sed q nihil aliud vult nisi ratione sue bo/
nitatis: sicut etiam intellectus diuinus: licet sit perfect⁹ ex
hoc ipso q essentiam diuinam cognoscit: tamẽ in ea cogno
scit alia. ¶ Ad 4m dõz: q sicut intelligere diuinũ est vnũ:
qz multa non uidet nisi in uno: ita uelle diuinũ ẽ unũ ⁊ sim
plex: qz multa nõ vult: nisi p vnũ quod ẽ bonitas sua.

¶ Vltrũ qcqd deus vult ex necessitate uelit. Ar. iij.

Ad tertiuz sic ꝓcedit. Videtur q qcqd deus vult
ex necessitate uelit. oẽ. n. eternum
ẽ necessarium: sz quicquid deus vult ab eterno vult. alias
voluntas eius eẽt mutabilis. ergo quicquid uult ex necessi
tate uult. ¶ Ꝺ. Deus uult alia a se inquãtum uult boni
tatẽ suã: sz deus bonitatẽ suã ex necessitate vult. ergo alia a
se ex necessitate uult. ¶ Ꝺ. Quicqd ẽ deo nãle ẽ necessari/
um: qz deus ẽ p se necesse eẽ ⁊ ꝓncipiũ oĩs necessitatis: ut
supra ostensum ẽ: sz nãle ẽ ei uelle qcqd uult: qz ĩ deo ni
hil põt eẽ ꝓter naturam ut dicitur in. 5. meta. ergo qcqd
vult ex necessitate vult. ¶ Ꝺ. nõ necesse eẽ ⁊ possibile nõ
eẽ eqpollẽt: si igitur nõ necesse ẽ deum uelle aliqd eorum
q̃ vult possibile ẽ ẽt eum non uelle illud: ⁊ possibile ẽ eum
uelle illud quod vult: ergo uoluntas diuina ẽ contingens
ad vtrũlibet: ⁊ sic impfecta: quia omne contingẽs ẽ imp/
fectum ⁊ mutabile. ¶ Ꝺ. Ab eo quod ẽ ad vtrũlibet nõ
sequitur aliqua actio nisi ab aliquo alio inclinetur ad vnũ
vt dicit cõmẽ. in. 2. phy. si ergo volũtas dei in aliquib⁹ se
hz ad vtrũlibz sequitur q ab aliquo alio determinetur ad
effectum: ⁊ sic hz aliquam cãm ꝓiorẽ. ¶ Ꝺ. Quicqd de
us scit ex necessitate scit: sz sicut scia diuina ẽ ens eẽntia ita
voluntas diuina: ergo qcqd deus vult ex necessitate vult.
¶ Sed ꝫ ẽ quod dicit apõs. ephe. i. Qui operatur oĩa ſm cõ
silium uoluntatis sue quod. autẽ opamur ex consilio nolũ
tatis non ex necessitate volumus. non ergo quicquid de⁹
vult ex necessitate vult. ¶ Rñ dõm: q necessarium dr
aliqd duplr. s. absolute ⁊ ex suppositione: necessariuz ab/
solute iudicat aliqd ex habitudine termino: uz vtpote q:
ꝓdicatum ẽ in diffinitione subiecti: sicut necessarium est ho/
minem esse animal: vel q: snõm est de rõne ꝓdicati: sic h⁹
est necessariũ numerũ esse parem vel imparẽ: sic autẽ nõ
est necessariũ sor. sedere: vñ nõ est necessariũ absolute: sed
potest dici necessariũ ex suppositione. Supposito. n. q se/
deat necesse ẽ eũ sedere dũ sedet. ¶ Circa diuina igit vo
lita hoc considerandum est: q aliqõ deum velle est neces
sariũ absolute: nõ tñ hoc est verũ de oĩbus que vult. vo/
luntas. n. diuina necessariã habitudinẽ habet ad bonitatez
suam: que est ꝓprium eius obm: vñ bonitatem suã esse
deus ex necessitate vult: sicut ⁊ volũtas nostra ex necessita
te vult beatitudinẽ. Sicut ⁊ quelibet alia potẽtia necessa/ 55
riã habitudinem habet ad ꝓprium ⁊ principale obm vt vi 113
sus ad colorẽ: q: de sui rõne est vt in illud tẽdat: alia autem
a se deus vult inquantũ ordinãtur ad suã bonitatẽ vt in fi/
nem: ea aũt que sunt ad finẽ non ex necessitate volumus
volẽtes finẽ: nisi sint talia sine quibus finis eẽ nõ pot. sicut 408
volumus cibũ volẽtes cõseruationẽ vite. ⁊ nauẽ volẽtes
trãsfretare. nõ sic aũt ex necessitate volum⁹ ea sine quibus
finis eẽ potest: sicut equũ ad ambulandũ: q: sine hoc pos/
sumus ire. ⁊ eadẽ rõ ẽ in alijs: vnde cum bonitas dei sit p
fecta ⁊ eẽ possit sine alijs cum nihil ei perfectionis ex alijs
accrescat: sequit. q alia a se eum velle non sit necessarium
absolute: ⁊ tñ necessariũ est ex suppositiõe. Supposito. n.
q velit nõ pot nõ velle: q: nõ pot voluntas eius mutari.
¶ Ad pmũ ergo dõm: q ex hoc q deus vult ab eterno
qcqd vult nõ seqt. q necesse ẽ illõ velle nisi ex suppositõe.
¶ Ad 2m dõm: q licet deus ex necessitate velit bonitatẽ
suã: nõ tamẽ ex necessitate vult ea que vult ꝓpter boni/
tatẽ suaz: quia bonitas eius potest esse sine alijs. ¶ Ad 3m
dõm: q nõ ẽ naturale deo velle aliqd alio/um que nõ ex
necessitate vult neqz tñ innaturale aut cõtra naturam sed
est volũtariũ. ¶ Ad 4m dõm: q aliquãdo aliqua cã ne/
cessaria nõ hz necessariã habitudinẽ ad aliquem effectum:
qõ ẽ ꝓpter defectũ effectus. ⁊ nõ pp defectum cause: sic
virtus solis hz nõ necessariã habitudinem ad aliquid eorz
que contingenter hic eueniũt nõ pp defectum virtutis so
laris: sed pp defectum effectus nõ necessario ex cã ꝓuenientis: ⁊ similiter q deus non ex necessitate velit aliquid
eorum que vult: nõ accidit ex defectu volũtatis diuine: sz
ex defectu qui competit volito ſm suam rõnem. q. s. ẽ ta
le vt sine eo esse possit perfecta bonitas dei: qui quidẽ de/
fectus cõsequit. oẽ bonum creatum. ¶ Ad 5m dõm: q
causa que est ex se cõtingẽs: oz q determinet. ab aliquo ex
terior ad effectũ: sz volũtas diuina que ex se necessitatẽ hz
determinat seipsam ad volitum: ad quod habet habitudi
nem non necessariã. ¶ Ad 6m dõm: q sicut diuinũ eẽ ĩ se
est necessarium. ita diuinũ velle ⁊ diuinum scire: sed divi/
num scire habet necessariam habitudinem ad scita: nõ aũt
diuinũ velle ad volita: quod ideo est. q: scia habet de re/
bus ſm q sũt ĩ scicte: volũtas aũt cõparat res ſm q sunt
in seipsis. q: igitur omnia alia hãt necessarium esse ſm q 120
sunt in deo: non autem ſm q sunt in seipsis habent neces/ b
sitatem absolutam: ita q sint per seipsa necessaria ꝓpter
hoc deus quecũqz scit ex necessitate scit: non autem quecũ
qz scit ex necessitate vult.

¶ Vtrum voluntas dei sit cã rex. Articulus. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Videtur q volũ
tas dei nõ sit cã rex: dic. n. 118
Dio. c. 4. de di. no. Sicut noster sol nõ rõcinãs aut ꝓuideã
ges: sz p ipm eẽ illuminat oĩa pticipare lumẽ ipsius valen
tia: ita ⁊ bonum diuinũ p ipsam eẽntiã oĩbus existẽtibus
immittit bonitatis diuine radios: sed oẽ quod agit p volũ
tatem agit vt ratiocinãs ⁊ pẽligẽs: ergo deus nõ agit p vo
lũtatẽ: ergo volũtas dei nõ ẽ cã rerũ. ¶ Ꝺ. Id quod est p
essentiam est ꝓimũ: in quolibet ordine sicut in ordine igni
torũ est ꝓimum: quod est ignis p eẽntiã: sed deus est pri/
mũ agẽs: ergo est agẽs p essentiã suã: que est natura eius
agit igit. p naturã ⁊ nõ per volũtatẽ: volũtas igitur diuina
nõ est causa rerũ. ¶ Ꝺ. Quicqd est cã alicuius p hoc qõ
est tale est causa p nãm ⁊ nõ p volũtatem: ignis. n. causa 215
est calefactiõis q: est calidus: sed artifex est causa domus
qz vult eã facere. sed Aug. dicit in pmo de doc. christia. q
qz deus bonus est sumus: ergo deus p suã nãm est cã re
rũ ⁊ nõ p volũtatẽ. ¶ Ꝺ. Unius rei vna ẽ cã: sed rerum
creatarz est cã scia dei vt supra dictũ est: ergo volũtas dei 87
nõ dz poni causa rez. Sz ꝫ ẽ qõ dr sap. 11. Quõ posset ali/
quid permanere nisi tu voluisses. ¶ Rñ dõm: q necesse
est dicere voluntatem dei esse cãm rerum: ⁊ deum agere
p volũtatẽ nõ per necessitatẽ nature: vt qdam existimaue/
runt: quod qdem apparere pot tripliciter. Primo quidẽ ex 87
ipso ordine causarũ agẽtium: cũ. n. ꝓpter finẽ agat intel/ 510
lectus ⁊ natura vt probatur in. 2. phy. necesse ẽ vt agẽti p

nām p̄determinet finis ⁊ media necessaria ad finem ab
13 b aliquo supiori intellectu: sicut sagitte p̄determinat finis
⁊ certus modus a sagittante: vñ necesse est q̄ agēs p̄ intel/
lectū ⁊ volūtatem sit prius agēte p̄ nām: vnde cum p̄mū
13 in ordine agētium sit deus: necesse ē q̄ p̄ intellectū ⁊ volū/
tatem agat. Scdo ex rōne nālis agētis ad qđ pertinet vt
215 vnū effectū p̄ducat: q: nature vno ⁊ eodē mō opat: nisi
impediat: ⁊ hoc ideo q: fm q̄ est tale agit: vnde q̄dm ē
tale nō facit nisi tale. Omne enim agēs p̄ naturā hz esse de
terminatuz: cum igitur eē diuinū nō sit determinatū. Sz
23 cōtineat in se totam perfectionem essendi: nō pōt esse q̄
agat p̄ necessitatē nature: nisi forte causaret aliquid indeter
minatum ⁊ infinitum in essendo: quod est impossibile: vt
56 a ex superioribus pz: nō igitur agit per necessitatez nature
sz effectus determinati ab infinita ipsius perfectiōe proce
dūt secūdū determinationē volūtatis ⁊ intellectus ipsius.
Tertio ex habitudine effectū ad cām: secūdū hoc. n. effe/
ctus procedunt a causa agente secundum q̄ p̄existunt i
ea: q: omne agens agit sibi simile: p̄existunt autem effe/
ctus in causa fm modum cause. vnde cum esse diuinum
83 sit ipsum eius intelligere: p̄existent in eo effectus eius se/
cundū modum intelligibile: ⁊ per modū intelligibilē pro
cedūt ab eo: ⁊ sic per cōsequēs per modum voluntatis:
nam inclinatio eius ad agendum quod intellectu cōceptū
est pertinet ad voluntatē: volūtas igitur dei est causa rez.
¶ Ad p̄m g̊ dōm: q̄ Diony. per verba illa nō intendit
excludere electionem a deo simpliciter: sed fm quid in/
quantum. s. nō quibusdam solum bonitatem suam cōmu
237 nicat: sz omnibus: p̄ont. s. electio discretionem quādam
importat. ¶ Ad 2m dōz. q̄ q: essentia dei est eius intellige
re ⁊ velle: ex hoc ipso q̄ p̄ essentiā suaz agit: sequit q̄ agat
p̄ modū intellectus ⁊ voluntatis. ¶ Ad 3m dōm: q̄ bonū
est obiectum voluntatis: pro tanto ergo dicitur: q: deus
28 c bonus est sūmus: inquantum sua bonitas eū ei ratio vo/
116 b lendi omnia alia vt supra dictum est. ¶ Ad 4m dōm: q̄
vnius ⁊ eiusdē effectus ēt i nobis ē causa sciētia: vt dirigēs
qua cōcipitur forma operis ⁊ voluntas vt imperās: que
forma vt est in intellectu tantum nō determinatur ad hoc
87 q̄ sit vel nō sit in effectu nisi p̄ volūtatē. vnde intellectus
speculatiu⁹ nihil dicit de operādo: sed potētia ē cā vt exe/
quēs: q: nominat immediatum principiū operationis: sed
hec omnia in deo vnum sunt.

¶ Utrum voluntatis diuine sit assignare aliquam causaz.
Articulus: v.

119 **Ad quintuz** sic p̄cedit. Videt q̄ voluntatis
diuine sit assignare aliquam cau
sam. dicit. n. Aug. in li. 83. q. Quis audeat dicere deum ir
rationabiliter omnia condidisse: sed agenti voluntario: qđ
est ratio operandi est etiam causa volendi. ergo voluntas
dei habet aliquam causam. ¶ P̄. In his que fiunt a vo/
lente qui p̄ropter nullam causam aliquid vult: nō oportet
aliam causam assignare nisi volūtatē volētis: sed voluntas
118 dei est causa omnium rerum: vt ostēsum est: si igitur vo
lūtatis ei⁹ nō sit aliqua causa: nō oportebit i oībus reb⁹ na
turalib⁹ aliam cām querere nisi solam volūtatem diuinā:
⁊ sic oēs sciētie eēnt supuacue: q̄ causas aliquo: ū effectū
assignare nituntē: quod videt inc̄oueniens: est igit assigna
re aliquaz causam volūtatis diuine. ¶ Sp̄eterea. Quod
fit a volēte: nō p̄opter aliquam cām dependet ex simplici
volūtate ei⁹. Si igit volūtas dei nō habeat aliquam cām
segt q̄ omnia q̄ fiūt dependeāt ex simplici ei⁹ volūtate ⁊ nō
habeant aliquam cām aliam quod est inc̄oueniens. ¶ Sz
cōtra ē qđ dicit Aug. in lib. 83. q. Omnis cā efficiēs ma/
io: est eo qđ efficit: nihil tm̄ maius ē volūtate dei: nō ergo
cā eius querēda est. ¶ Rñ dōm: q̄ nullo modo volun/
tas dei cām habet. Ad cuius euidētiā cōsiderādū ē q̄ cuz
115 volūtas consequat intellectū: eodē mō cōtingit esse cām
alicuius volētis vt velit: ⁊ alicuius itelligētis vt intelligat.
In intellectu aūt sic ē: q̄ si seorsum itelligat p̄ncipiū ⁊ seo:
sum conclusionē: itelligētia p̄incipij ē cā sciētie cōclusionis:
sed si intellectus in ipso p̄incipio inspiceret cōclusionē vno
intuitu apprehēdēs vtrūq̄z in eo sciētia cōclusionis non cā
retur ab intellectu p̄ncipio: ū: q: idē nō est esse suūpsius: sz
tamē intelligerer p̄ncipia esse causas cōclusionis. Similit
est ex parte volūtatis: circa quam sic se habet finis ad ea q̄
sunt ad finē: sicut in intellectu p̄ncipia ad cōclusiōes: vñ si 45 r
aliqs vno actu vellet finem: ⁊ alio actu ea q̄ sunt ad finem:
sed velle finem erit ei causa volendi ea que sunt ad finem
si vno actu velit finē ⁊ ea q̄ sūt ad finē: hoc esse non pote/
rit: q: idē nō est cā suūpsius: ⁊ tamē erit verū dicere q̄ ve 84
lit ordinare ea q̄ sūt ad finem in finem. de⁹ aut̄ sicut vno 89
actu omnia in essentia sua intelligit: ita vno actu vult om/ 129 c
nia i sua bonitate: vnde sicut itelligere cām i deo nō est cā
intelligēdi effect⁹: sed ipse intelligit effect⁹ in cā: ita velle fi/ 86
nem nō ē ei cā volēdi ea q̄ sūt ad finē: sz tm̄ vult ea q̄ sūt ad 145
finē ordinari i finē: vult ergo hoc p̄opter hoc sz nō ꝓpter
hoc vult hoc. ¶ Ad p̄m g̊ dōz: q̄ volūtas dī rōalis ē: nō
q̄ aliqd sit deo cā volēdi: sz inquātū vult vnū eē pp aliud.
¶ Ad 2m dōm: q̄ cū veli de⁹ effect⁹ sic esse vt ex causis
certis p̄oueniat ad hoc q̄ seruet ordo in reb⁹: nō est sup/
uacuū etiam cū volūtate dei alias causas querere: esset ta
men supuacuū si alie cause ārerent vt p̄ime ⁊ nō depen/
dētes a diuina volūtate: ⁊ sic logt Aug. in. 3. de tri. ¶ Pla/
cuit vanitati pho ꝛ ēt alijs causis effect⁹ cōtingētes tribue/
re: cū oīno videre nō possent supiori ē ceteris omnib⁹ cām
i. volūtatē dei. ¶ Ad 3m dōz: q̄ cū de⁹ velit effect⁹ eē pp
causas: qcūq̄ effect⁹ p̄supponūt aliquē aliū effectū non
depēdēt ex sola dei volūtate: sed ex aliquo alio: sz p̄imi ef/
fect⁹ ex sola diuina volūtate dependent: vtpote si dicam⁹
q̄ deus voluit hominem habere manus vt deseruirent 154
intellectui operādo diuersa opa: ⁊ voluit eū hēre itellectū
ad hoc q̄ eēt homo: ⁊ voluit eū eē hoīem vt frueret ipso
vel ad cōplemētū vniuersi: q̄ qdē nō ē reducere ad alios fi
nes creatos vlteriores: vñ hmōi dependēt ex simplici volū
tate dei: alia vero ex ordine etiam aliarū causarū.

¶ Utrū volūtas dei semp impleat. Articul⁹. vj. 120

Ad sextuz sic p̄cedit. Videt q̄ volūtas dei ñ
semp impleat. Dicit. n. apls. p̄mo
ad Tit. 2. q̄ deus vult omnes homines saluos fieri: ⁊ ad
agnitionē vītatis venire: sed hoc nō ita euenit. ergo volun
tas dei nō semper impleť. ¶ P̄. Sicut se habet scientia
ad verū: ita volūtas ad bonū. Sed de⁹ scit omne verum.
ergo vult omne bonū: sz nō omne bonū: fit multa enī pos b c
sent fieri bona: q̄ nō fiūt: nō ergo volūtas dei semper iple 119
tur. ¶ Sp̄eterea. Volūtas dei cū sit cā p̄ima nō excludit 137
causas medias: vt dictū ē: sed effect⁹ cause p̄ime pōt im
pediri p defectū cause secūde: sic effect⁹ virtutis motiue im
pedit p̄opter debilitatē tibie. ergo ⁊ effect⁹ diuine volū/
tatis pōt impediri pp defectū secūdarū causaz. non ergo
volūtas dei semp impleť. ¶ Sz ꝫ est qđ dr̄ in p̄s. Om/ 136
nia q̄cūq̄z voluit de⁹ fecit. ¶ Rñ dōz: q̄ necesse ē volū/
tatē dei semp impleri. ¶ Ad cui⁹ euidētiam cōsiderandū
est q̄ cā effect⁹ cōformet agēti fm suam formam eadem
ratio ē in causis agētib⁹ q̄ ē in causis formalib⁹: in formis
aūt sic est: q̄ licet aliqd possit deficere ab aliq̄ forma parti/
culari: tamē a forma vniuersali nihil deficere pōt: pōt. n. eē
aliqd qđ nō ē hō vel vinū ⁊ hmōi: nō aūt pōt eē aliqd qđ
nō sit ens: vñ hoc idē in causis agētib⁹ cōtingere opz: pōt
. n. aliqd fieri a ordinē alicui⁹ cause particularis agētis
non aūt extra ordinem alicuius cause vniuersalis sub qua
omnes cause particulares comprehendūtur: q: si aliqua 136
causa particularis deficiat a suo effectu: hoc est p̄opter ali
quam aliam causam particularem impedientem: que cō
tinetur sub ordine cause vniuersalis: vnde effectus ordinē
cause vniuersalis nullo modo potest exire: ⁊ hoc etiam pa
tet in corporalib⁹: pōt. n. impediri q̄ aliqua stella nō indu
cat suū effectū: sz tamē geñs effectus ex causa corporea i/
pediēte in reb⁹ corporalib⁹ consequatur: oportet q̄ redu/
catur per aliquas causas medias in vniuersalem virtutez
primi celi. cuz igitur voluntas dei sit vniuersalis causa om
nium rerum. impossibile est q̄ diuina voluntas suum effe
ctum non cōsequat. vnde qđ recedere videt a diuina vo
luntate fm vnum ordinem relabitur in ipsam fm alium
sicut peccato: qui quātum est: in se recedit a diuina volū/

tate peccando: incidit in ordinem diuine voluntatis dum per eius iusticiam punitur. ¶ Ad primum ergo dicendū ꝙ illud verbū apostoli: ꝙ vult omnes homines saluos fieri ⁊c. potest tripliciter itelligi. vno modo vt sit accōmoda distributio ſm hūc sensum: deꝰ vult saluos fieri omnes homines q saluanť: nō qꝛ nullꝰ homo sit quem saluū fieri non velit: sed qꝛ nullꝰ saluꝰ sit quem non velit saluū fieri. vt dicit Aug. Secūdo potest intelligi vt fiat distributio ꝑ generibus singulorū ⁊ non ꝑo singulis generū: scōm hūc sensum. deus vult de quolibet statu hominū saluos fieri mares ⁊ feminas: iudeos ⁊ gentiles: paruos ⁊ magnos: non tamē omnes de singulis statibus. Tertio ſm Dam. intelligiť de volūtate antecedente: non de volūtate consequente: q̄ quidem distinctio non accipiť ex parte ipsius volūtatis diuine: in qua nihil est ꝓius vl' posteri⁹: sed ex parte volitorū. ¶ Ad cuius intellectum considerandum est vnūquodq̄ secundum ꝙ bonum est: sic est volitus a deo aliquid autem potest esse in ꝓima sui consideratione: secūdū ꝙ absolute consideratur bonum vel malum: quod tamen ꝓout cum aliquo adiuncto consideratur que est consequens consideratio eiꝰ e contrario se habet sic̄ homini viuere est bonū: ⁊ hominem occidi est malū: scōm absolutam considerationem: sed si addať circa aliquem hominem ꝙ sit homicida vel viuens in periculū multitudinis: sic bonū est eum occidi ⁊ malū est eū viuere: vnde potest dici ꝙ iudex iustus antecedenter vult omnem hominem viuere: sed consequenter vult homicidam suspendi: similiter deꝰ antecedenter vult omnē hominē saluari: sed consequenter vult quosdam dānari ſm existentiā sue iusticie: neq̄ tamen id qđ antecedenter volumꝰ simpliciť volumꝰ: ſz ſm qđ volumꝰ: qꝛ volūtas comparať ad res ſm ꝙ in seipsis sūt in seipsis aūt sūt in particulari: vñ simpliciter volumꝰ aliqd ſm ꝙ volumꝰ illō consideratis omnibꝰ circūstantijs particularibꝰ: qđ ē consequēter velle: vñ pōt dici ꝙ iudex iustus simpliciť vult homicidam suspēdi. ſz ſm qđ vellet eū viuere. ſ. inquantuꝫ ē homo: vñ magis pōt dici velleitas q̄ absoluta nolūtas: ⁊ sic patet ꝙ qcqđ deꝰ simpliciter vult fit: licet illud qđ antecedēter vult non fiat. ¶ Ad 2ᵐ dōz: ꝙ actꝰ cognoscitiue virtutis est ſm ꝙ cognitū ē in cognoscēte: actꝰ aūt virtutis appetitiue ē ordinatꝰ ad res ſm ꝙ in seipsis suntᶜ: qcqđ autez pōt habere rationem entis ⁊ veri totū ē virtualiter in dō ſz nō totū existit in rebus creatis: ⁊ ideo deus cognoscit omne verum: non tamē vult omne bonum nisi inquantū vult se in quo virtualiter omne bonum existit. ¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ causa ꝓima tunc potest impediri a suo effectu ꝑ defectum cause secunde: quando non est vniuersaliter ꝓima sub se omnes causas comprehēdēs: qꝛ sic effectꝰ nullo modo posset suum ordinem euadere: ⁊ sic est de volūtate dei vt dictum est.

¶ Utrū volūtas dei sit mutabilis. Arti. vij.

Ad septimuz sic ꝓcediť. Uidetur ꝙ volūtas dei sit mutabilis. dicit. n. dns. ge. 6. Penitet me fecisse hoiem: ſz quēcūq̄ penitet de deo ꝙ fecit habz mutabilē volūtatē. ergo deus habet mutabilē volūtatē. ¶ Ꝓ. Jere. 18. ex ꝑsona dñi dicit. Loquar aduersus gentē ⁊ aduersus regnū: vt eradicez ⁊ destruam ⁊ disperdam illud: sed si pēitētiam egerit gens illa a malo suo agam ⁊ ego penitētiā sup malo qđ cogitaui vt facerem ei: ergo deus hz mutabilem volūtatē. ¶ Ꝓ. Quicqđ deꝰ facit: voluntarie facit: sed deus nō semper eadem facit: nam qñq̄ ꝑcepit legalia obseruari qñq̄ prohibuit. ergo habet mutabilē volūtatē. ¶ Ꝓ. Deus non ex necessitate vult quod vult: vt supra dictū estᵉ: ergo potest velle ⁊ nō velle idē: sed oē quod hz potētiā ad oppositā ē mutabile: sicut qđ pōt esse ⁊ nō eē est mutabile ſm substantiā: ⁊ qđ pōt esse hic: ⁊ nō eē hic est mutabile ſm locum. ergo deus est mutabilis ſm volūtatē. ¶ Sed ꝺ ē ꝙ dicit nume. 23. Non est deus quasi homo: vt mentiať neq̄ vt filius hominis vt mutetur. ¶ Rñ° dōm: ꝙ voluntas dei est omnino immutabilis: sed circa hoc cōsiderandum est ꝙ aliud est mutare voluntatez ⁊ aliud est velle aliquarum rerum mutationem. potest. n. aliquis eadem voluntate immobiliter ꝑmanēte velle ꝙ nunc fiat hoc: ⁊ postea fiat contrarium: sed tunc voluntas mutaretur si aliqs inciperet velle quod ꝓius nō voluit: vel desineret velle qđ voluit: ꝙ quidez accidere nō pōt nisi ꝑsuppositā mutatione vel ex parte cognitionis vel circa dispositionem substātie ipsius voluntatis. cum enim voluntas sit boni aliquis de nouo dupliciter pōt incipere aliq̄ velle. vno modo sic ꝙ de nouo incipiat sibi illud esse bonum quod nō ē absq̄ mutatione eius: sicut aduenīente frigore incipit esse bonū sedere ad ignem: quod ꝓius non erat: alio modo sic ꝙ de nouo cognoscat illud esse sibi bonum cum ꝓius hꝰ ignorasset: ad hoc enim consiliamur vt sciamus quid nobis sit bonum: ostensum est autem supraᶜ ꝙ tam substantia dei 94
q̄ eius scientia est omnino immutabilis: vñ oportet volūtatem ei⁹ oīno esse immutabilē. ¶ Ad pᵐ ergo dōm. ꝙ illud 93
verbum domini metaphorice intelligendum est ſm simi
litudinem nostramᶜ: cum enim nos penitet destruim⁹ 125
qđ fecimus: q̄uis hoc esse posset absq̄ mutatiōe voluntatis: cum etiam aliquis homo absq̄ mutatione voluntatis interdum velit aliqd facere simul intendens postea illud destruere. sic igitur deus penituisse dī ſm similitudinē opatiōis: inquātū hoiem quē fecerat: ꝑ diluuiū a facie terre ꝺelenit. ¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ voluntas dei cū sit causa pīma ⁊ vniuersalis nō excludit causas medias in quarū virtute est. vt aliqui effectꝰ ꝓducanť: sed qꝛ omnes cause medie nō adequāt virtutem cause pīmeᶜ: multa. n. sunt 66
in virtute ⁊ sciētia ⁊ volūtate diuina que nō continenť sub 72
ordine causarū inferioꝝ: sicut respscitatio Lazari: vnde aliquis respiciens ad causas inferiores dicere poterat: Lazarus nō resurget: respiciens vo ad cām pīmam diuinam poterat dicere: Lazarus resurget: ⁊ vtrūq̄z horum deus vult. ſ. ꝙ aliqd qñq̄ sit futurū ſm cām inferiorem: quod tū futuꝝ nō sit ſm cām supiorē: vel ecōuerso: sic ergo dōz est ꝙ deus aliqñ ꝓnūciat aliquid futurū ſm ꝙ continetur in ordine causarum inferiorū: vtputa ſm dispositionem nature vel meritorum: quod tamē non fit: qꝛ aliter est in causa superiori diuina sicut cuz predixit Ezechie. Dispone domui tue: qꝛ morieris ⁊ nō viues: vt habetur Esa. 38. Ille q̄z tū ita euenit: qꝛ ab eterno aliter fuit in scia ⁊ volūtate diuina que immutabilis est: ꝓpter quod dicit Grego. ꝙ deus immutat sententiam nature: nō tamē mutat cōsiliuz .ſ. volūtatis sue. quod ergo dicit: penitentiam agam ego. intelligitur metaphorice dictū: nam homines quādo non implent quod cōminati sunt penitere dicuntur. ¶ Ad 3ᵐ dōz: ꝙ ex ratione illa non potest concludi ꝙ deus habeat mutabilem voluntatem: sed quod mutationem. ¶ Ad quartum dicendum: ꝙ licet deum velle aliq̄d non sit necessarium absolute: tamen necessarium est ex suppositione ꝓpter immutabilitatem diuine voluntatis: vt ſupra dictum estᶜ. 117

¶ Utrum voluntas dei necessitatem rebus volitis imponat Articulus. viij.

Ad octauum sic ꝓcediť. Uſ ꝙ volūtas dī rebus volitis necessitatē imponat: dicit. n. Aug. n. li. ench. Nullus fit saluus nisi quez deus voluerit saluari: ⁊ ideo rogandꝰ ē vt velit: qꝛ necesse est fieri si voluerit. ¶ Ꝓ. Omnis cā q̄ nō pōt impediri ex 122
necessitate suum effectum ꝓducit: qꝛ deꝰ ⁊ nā semꝑ idez operať nisi aliqd ipediat: vt dicit ī. 2. phy. Sed voluntas dei nō pōt ipediriᶜ: dicit. n. Apls ad Ro. 9. Uoluntati. n. 120
eius quis resistit. ergo volūtas dei imponit rebus volitis necessitatē. ¶ Ꝓ. Illud qđ hz necessitatem ex ꝓiori ē necessarium absolute: sicut animal mori ē necessariū: qꝛ ē ex ꝛijs cōpositū: sed res create a deo cōparanť ad voluntatem diuinā: sicut ad aliquod ꝑnᵐ: a quo hñt necessitatem: cum igitur hec cōditionalis sit vera: si aliqd deus vult: illō est. omnis autem cōditionalis vā est necessaria: sequiť ꝙ omne qđ deꝰ vult sit necessariū absolute. ¶ ꝛ ꝺ. omnia bona q̄ fiunt deus vult fieri. si igitur eius voluntas imponat rebus volitis necessitatem: sequitur ꝙ omnia bona ex necessitate euenīunt: ⁊ sic perit li. arbitrium: ⁊ consilium

ꝛ omnia hmõi. ℂ Rñ° dõz:ꝙ diuina volũtas quibuſdaz volitis neceſſitatem imponit:non autem omnibus:cuius quidem rationem aliqui aſſignare voluerunt ex cauſis me dijs:quia ea que p:oducit per cauſas neceſſarias ſunt ne/ceſſaria:ea vero que p:oducit per cauſas contingentes ſũt
92 contingentia[c]:ſed hoc non videtur ſufficienter dictum p:o pter duo.primo quidem quia effectus alicui⁹ prime cau/ſe eſt contingens p:opter cauſam ſecundam ex eo quod impeditur effectus cauſe p:ime per defectum cauſe ſecũ/de:ſicut virtus ſolis per defectum plante impeditur.nul/lus aũt defect⁹ cauſe ſecũde impedire poteſt quin volũ/
120 tas dei effectũ ſuũ p:oducat[c].ſecũdo q: ſi diſtinctio contin gentiũ a neceſſarijs referatur ſolum in cauſas ſecundas:ſe quitur hoc eſſe p:eter intentionem ꝛ volũtatem diuinam quod eſt inconueniens:ꝛ ideo melius dicendum eſt[c]:ꝙ hoc contingit p:opter efficaciam diuine voluntatis:cum enim aliqua cauſa efficax fuerit ad agendum:effectus con ſegẽ cãm non tantũ ſecũdũ id quod ſit:ſed etiam ſecũduz modũ fiendi vel eſſendi.ex debilitate enim virtutis actiue in ſemine contingit ꝙ filius naſcitur diſſimilis patri in acci dentibus que pertinẽt ad modũ eſſendi:cũ igitur volũtas
138 diuina ſit efficaciſſima:non ſolum ſequitur ꝙ fiant ea que deus vult fieri:ſed ꝙ eo modo fiant quo de⁹ ea fieri vult: vult autem quedam fieri deus neceſſario:quedam con tingenter:vt ſit ordo in rebus ad complementum vniuer ſi:ꝛ ideo quibuſdam effectibus adaptauit cauſas neceſſa/rias que deficere non poſſunt:ex quibus effectus de ne/ceſſitate p:oueniunt ad quibuſdam autem adaptauit cau ſas contingentes defectibiles:ex quibus effectus contin/
117 gentes eueniant[c]. ℂ Non igitur p:opterea effectus voliti a deo eueniũt contingenter:q: cauſe p:oxime ſũt contingen tes:ſed p:opterea q: de⁹ voluit eos contingenter euenire contingentes cauſas ad eos p:eparauit. ℂ Ad p̃m g° dõz ꝙ per illud verbum Augu.intelligenda eſt neceſſitas in rebus volitis a deo:non abſoluta ſed conditionalis[c]:neceſ ſe eſt enim hanc conditionalem veram eſſe:ſi de⁹ hoc vult neceſſe eſt hoc eſſe. ℂ Ad 2m dõm.ꝙ ex hoc ipſo ꝙ nihil voluntati diuine reſiſtit:ſequitur ꝙ non ſolum fiant ea que deus vult fieri:ſed ꝙ fiãt contingenter vel neceſſario que ſic fieri vult. ℂ Ad 3m dõm:ꝙ poſteriora habent neceſſi tatem a p:ioribus ſecũdũ modum p:iorem. vnde ꝛ ea q̃ fiũt a volũtate diuina talem neceſſitatem habet qualem de⁹ vult ea habere.ſ.vel abſolutam vel conditionalem tã tũ:ꝛ ſic non omnia ſũt neceſſaria abſolute.

ℂ Utrũ volũtas dei ſit malorũ. Arti. ix.

115 **Ad nonuz** ſic ꝓcedit[c]. Videt ꝙ voluntas dei ſit malorũ:omne enim bonũ quod fit deus vult:ſed mala fieri bonum eſt.dicit enim Augu. in ench. Quãuis ea que mala ſunt inquantum mala ſunt non ſint bona:tamen vt non ſolum ſint bona:ſed etiam vt ſint mala bonum eſt fieri.ergo deus vult mala. ℂ P̃. Di cit Dio.3.c.de diuinis nominib⁹.Erit malum ad omnes .i.vniuerſi perfectionem conferens:ꝛ Aug.dicit in ench. Ex omnibus conſiſtit vniuerſitatis admirabilis pulch:itu do:in qua etiam illud quod malum dicitur bene ordina/tum:ꝛ loco ſuo poſitum eminentius cõmendat bona vt magis placant:ꝛ laudabilio:a ſint dum comparantur ma lis:ſed deus vult omne illud quod pertinet ad perfectio/
97 nem ꝛ decorem vniuerſi[c]:q: hoc eſt quod deus maxime vult in creaturis.ergo de⁹ vult mala. ℂ P̃. Mala fieri ꝛ non fieri ſunt contradictorie oppoſita:ſed de⁹ non vult mala non fieri:q: cũ mala quedam fiant non ſemper vo lũtas dei impleret.ergo de⁹ vult mala fieri. ℂ Sed con tra eſt qõ dicit Aug.in lib:o.83.q.ꝙ nullo ſapiente homi/ne auctore fit homo deterior:eſt aũt de⁹ omni ſapiẽte ho/mine p:eſtantior:multo igit̃ min⁹ deo auctore fit aliqs de terior:illo aũt auctore fieri aliqd dicit[c]:cũ illo volente dicit̃ non ergo volẽte deo fit homo deterior:cõſtat aũt ꝙ quo libet malo fit aliquis deterior:ergo deus non vult mala.
25 ℂ Reſpondeo dicendũ:ꝙ cum ratio boni ſit ratio appe tibilis:vt ſupra dictum eſt[c]:malum autem opponat̃ bo bo:impoſſibile eſt ꝙ aliquod malum inquantum huiuſ modi appetatur neq; appetitu naturali neq; animali neq; intellectuali:qui eſt voluntas:tamen aliquod malum ap/petitur per accidens[c]:inquantum conſequitur ad aliquod bonũ:ꝛ hoc apparet in quolibet appetitu:non enim agẽs naturale intẽdit p:iuationẽ vel co:ruptionem ſed formam cui cõiũgitur p:iuatio alteri⁹ forme:ꝛ generationem vni⁹ que eſt co:ruptio alteri⁹:leo enim occidens cerum intẽ dit cibum cui cõiũgitur occiſio animalis. Similiter formi cato:intendit delectationem cui cõiungit̃ deformitas cul/pe:malum autem quod coniungitur alicui bono eſt p:iua tio alterius boni:nunq; igitur appeteretur malum:nec per accidens niſi bonum cui coniungitur malum magis appe teretur q; bonum quod p:iuatur per malum.nullum au tem bonum deus magis vult q; ſuam bonitatem:vult ta men aliquod bonũ magis q; aliud quoddã bonũ vñ ma/lum culpe quod p:iuat o:dinem ad bonũ diuinũ de⁹ nul/lo modo vult:ſed malũ naturalis defectus vel malũ pene vult volẽdo aliquod bonũ cui cõiũgit̃ tale malũ:ſicut vo/lendo iuſticiam vult penam:ꝛ volendo o:dinem nature ſeruari vult quedam naturaliter co:rumpi[c]. ℂ Ad p̃mũ ergo dõm:ꝙ quidam diſerũt ꝙ licet deus non velit ma la:vult tamẽ mala eſſe vel fieri:quod ideo dicebant:q: ea que in ſe mala ſunt o:dinantur ad aliquod bonum:quem quidem o:dinẽ imp:otari credebãt in hoc ꝙ dicit̃ mala eẽ vel fieri.ſed hoc nõ recte dĩ:q: malũ nõ o:dinat̃ ad bonũ per ſe.ſed per accidẽs.p:eter intentionẽ enim peccãtis eſt ex hoc ſequat̃ aliquod bonũ:ſicut p:eter intentionem ty/rannoꝝ fuit ꝙ ex eoꝝ perſecutionibus clareſceret patien tia martyrũ.ꝛ ideo nõ põt dici ꝙ talis o:do ad bonũ ip:o teat̃ p hoc ꝙ dicit̃ ꝙ malũ eẽ vel fieri ſit bonũ:q: nihil indi cat̃ ſm illud qõ cõpetit ei p accidẽs:ſz ſm illud qõ cõpe tit ei p ſe. ℂ Ad 2m dõz:ꝙ malũ nõ operatur ad perfectio nem ꝛ decorẽ vniuerſi:niſi p accidẽs:vt dictũ eſt[c]:vnde ꝛ hoc qõ dicit Dio.ꝙ malũ ẽ ad vniuerſi perfectionẽ cõfe/rens.cõcludit inducẽdo quaſi ad inc̃ueniẽs. ℂ Ad 3m di cendũ:ꝙ licet mala fieri ꝛ mala nõ fieri cõtradictorie op/ponantur:tamẽ velle mala fieri ꝛ velle mala nõ fieri:non opponũt̃ cõtradictorie:cũ vtrũq; ſit affirmatiuũ:de⁹ igit̃ neq; vult mala fieri.neq; vult mala nõ fieri:ſz vult p̃mit/tere mala fieri:ꝛ hoc ẽ bonũ.

ℂ Utrũ deus hẽat libẽ arbitriũ. Arti. x

Ad decimũ ſic ꝓcedit[c]. Videt ꝙ deus non hẽat libẽ arbitriũ.dicit.n. Ildie/ro.in homel[a].e filio ꝓdigo. Solus deus eſt:in quem pec catũ nõ cadit:nec cadere põt:cetera cum ſint liberi arbitrij in vtrãq; ptẽ flecti põt. ℂ P̃. Li.arbitriũ ẽ facultas rõnis ꝛ voluntatis qua bonum ꝛ malum eligitur:ſed deus nõ vult malũ:vt dictũ ẽ[c].ergo li.arbi.non eſt in deo. ℂ Sed cõtra ẽ qõ Ambro.diẽ in li.de tri.Spũs ſanct⁹ diuidit ſin gulis ꝓut vult.i.libero volũtatis arbitrio:nõ neceſſitatis obſequio. ℂ Rñ° dõm:ꝙ li.ar.habemus reſpectu eoꝝ q̃ nõ neceſſario volum⁹ vel nãli inſtinctu:nõ.n.ad lib.ar.ꝓ tinet ꝙ volum⁹ eẽ felices:ſz ad nãle iſtinctũ[c]:vñ ꝛ alia ani malia q̃ nãli inſtinctu mouent̃ ad aliqd nõ dĩ[c]:lib.ar.mo/ueri[c]:cũ igit̃ deus ex neceſſitate ſuã bonitatẽ velit:alia vo nõ ex neceſſitate vt ſupra oſtẽſum ẽ[c]:reſpectu illoꝝ q̃ non ex neceſſitate vult li.ar.hz. ℂ Ad p̃m g° dõm:ꝙ Ildiero. videt excludere a deo lib.ar.nõ ſimplr:ſed ſolum quãtũ ad hoc quod eſt deflecti in peccatum. ℂ Ad 2m dõm:ꝙ cum culpe malum dicatur per auerſionem a bonitate di/uina:per quam deus omnia vult:vt ſupra oſtenſum eſt[c]: manifeſtum eſt impoſſibile eſt cum malum culpe velle: ꝛ tamen ad oppoſita ſe habet quantum velle poteſt hoc eſſe vel non eſſe:ſicut ꝛ nos non peccando poſſumus vel le ſedere ꝛ non velle ſedere.

ℂ Utrũ ſit diſtinguẽda ī deo volũtas ſigni. Ar. xi.

Ad vndecimum ſic ꝓcedit[c]. Vñ ꝙ nõ ſit diſtinguẽda ī deo volũ tas ſigni.ſic.n. volũtas dei ẽ cauſa rerũ:ita ꝛ ſcientia:ſz non aſſignãtur alĩq ſigna ex ꝑte diuine ſcie.ergo neq; debent aſſignari alĩq ſigna ex parte diuine volũtaris. ℂ P̃. Oẽ ſi/gnũ qõ nõ cõcordat ei cuius eſt ſignum:eſt falſum. Si igi

tur signa que assignant circa volūtatē diuinā nō cōcordāt
ac diuine volūtati sunt falsa. si autē cōcordāt superflue assignā
d e tur. nō igitur sunt aliqua signa circa voluntatem diuinam
14 assignanda. ¶ Sed cōtra est: q voluntas dei est vna. cum
70 ispa sit dei essentia. qñq aūt pluraliter significat: vt cum di
73 citur. Magna opera dñi ex. in omnes vo. eius. ergo opz
121 q aliquādo signum volūtatis pro voluntate accipiatur.
a ¶ Respō deo dicēdū: q deo quedam dicūtur proprie: t
qdā fm metaphoram: vt ex supradictis patet. Cum aūt
aliqne passiones humane in diuinam predicationē meta/
phorice assumuntur hoc fit fz similitudinē effectus. vnde
illud quod est signum talis passiōis i nobis i deo noīe illi⁹
passiōis metaphorice significatur: sicut apud nos irati pu/
nire cōsueuerūt. vnde ipsa punitio est signum ire. t propt
hoc ipsa punitio nomine ire significatur: cuin deo attribui
tur. Similiter id quod solet esse i nobis signum volunta/
tis quādoq3 metaphorice i deo volūtas dicitur: sicut cum
aliquis precipiat aliquid signum est q velit illud fieri. vn/
de preceptum diuinum quādoq3 metaphorice voluntas
dei dicitur: fm illud Matth. 6. fiat volūtas tua sicut in ce
lo t in terra. sed hoc distat inter volūtatem t iram: q ira
a c de deo nfīs proprie dicitur: cū in suo principali intellectu
70 includat passionem. voluntas autem proprie de deo dici/
tur: t ideo in deo distinguitur proprie voluntas: t me/
taphorice dicta. voluntas enim proprie dicta vocatur vo
luntas beneplaciti: voluntas autem metaphorice dicta
est voluntas signi: eo q ipsum signum voluntatis volun/
87 tas dicitur. ¶ Ad primum ergo dicendum: q scientia nō
est causa eorum que fiunt nisi per voluntatem: non enim
que scimus facimus nisi velimus: t ideo signum non attri
buitur scientie sicut attribuitur voluntati. ¶ Ad secundū
dicendum: q signa voluntatis dicuntur voluntates diuine
non quia sint signa q deus velit: sed quia ea que in nobis
solent esse signa volendi in deo diuine volūtates dicuntur
sicut punitio nō est signū q in deo sit ira: sed punitio ex eo
ipso q in nobis ē signū ire: in deo dicitur ira.
¶ Utrū cōuenienter circa diuinam volūtatē ponātur quin
126 que signa. Articulus. xij.

Ad duodecimus sic proceditur. Uide/
tur q inconuenienter cir
ca diuinam volūtatem ponātur quinq3 signa. s. prohibitio
preceptū: cōsilium: operatio t permissio. nam eadem que
nobis precepit deus vel cōsulit: in nobis quādoq3 opera
tur: t eadem que prohibet quādoq3 permittit. ergo non
debēt ex opposito dividi. ¶ Ꝑ. Nihil deus operatur nisi
volēs: vt dicitur sapientie: 11. sed volūtas signi distinguitur
a volūtate beneplaciti. ergo operatio sub volūtate signi cō
prehēdi nō debet. ¶ Ꝑ. Operatio t permissio cōmuni/
ter ad oēs creaturas pertinēt: quia i omnibus deus ope/
ratur: t i oībus aliquid fieri permittit: sed preceptum cō/
silium t prohibitio pertinēt ad solam rationalem creatu/
ram. ergo nō veniūt cōuenienter i vnam diuisionem: cum
nō sint vnius ordinis. ¶ Ꝑ. Malum pluribus modis cō
tingit q bonum: q bonū cōtingit vno modo: sed malum
omnifariam: vt patet per phm in. 2. ethi. t per Diony. in
4. c. de di. no. inconuenienter igitur respectu mali assigna
tur vnum signum tantum. s. prohibitio respectu vero bo
ni duo signa. s. consilium t preceptum. ¶ Rñ° dōm: q
huiusmodi signa voluntatis dicuntur es quibus cōsueui/
mus demōstrare nos aliqd velle. pōt aūt aliqs declarare
se velle aliqd vel p seipsum vel per aliū. per seipsum qdē
inquātū facit aliqd vel directe vel indirecte t per accidēs
directe quidem cum per se aliquid operatur: t quantum
ad hoc dicit esse signū operatio. indirecte autē inquantuz
nō ipedit operationē. nā remouens prohibens dicit mo/
uens per accidēs: vt dicit in. 8. physi. t quātuz ad hoc dī
signum permissio. per aliū aūt declarat se aliquis aliquid
velle inquātū ordinat alium ad aliquid faciendum: vel ne
cessaria inductione: qō sit pcipiēdo: q aliquis vult: t phi/
bendo contrarium: vel aliqua persuasoria inductione: qō
ptinet ad consiliū: q: igit his modis declarat aliquē velle
aliquid: ppter hoc ista qnq3 nominant interdum nomine
voluntatis diuine tanq3 signa voluntatis: q enim pceptuz
consiliuz t prohibitio dicatur dei volūtas: patet per id qō
dr Matth. 6. fiat voluntas tua sicut in celo t in terra: q
autem permissio vel operatio dicatur dei voluntas: vt pz
per Aug. qui dicit in enche. Nihil fit nisi omnipotens fieri
velit: vel sinendo vt fiat: vel faciendo. vel potest dici q p/
missio t operatio referuntur ad presens. permissio quidē
ad malum: operatio vero ad bonum: ad futurū vero p/
hibitio respectu mali: respectu vō boni necessarij preceptū:
respectu vō supabūdātis boni cōsiliū. ¶ Ad pm ergo dōz
q nihil prohibet circa eandem rem aliquez diuersimode
declarare se aliqd velle: sicut inueniuntur multa nomina
idem significantia: vnde nihil prohibet. idem subiacere p/
cepto t opatiōi. t phibitiōi vel pmissioni. ¶ Ad 2m dōm
q sicut deus potest significari metaphorice velle id quod
non vult voluntate proprie accepta: ita potest metaphori
ce significari velle id quod proprie vult. vnde nihil prohi/
bet de eodem esse voluntatem beneplaciti t voluntatez
signi: sed operatio semper est eadem de eodem cum vo/
luntate beneplaciti: non autem preceptum vel consilium
tum quia hoc est de presenti illud de futuro: tum q: hoc
per se est effectus voluntatis: illud autem per alium vt di
ctum est. ¶ Ad tertium dicendum: q creaturā rationa/ b
lis est domina sui actus: t ideo circa ipsam specialia que/
dam signa diuine voluntatis assignantur: inquantum ra/
tionalem creaturam deus ordinat ad agendum voluntā/
rie t per se: sed alie creature non agunt nisi mote ex ope/
ratione diuina t ideo circa alias non habent locuz nisi ope
ratio t permissio. ¶ Ad quartum dicenduz: q omne ma
lum culpe: licet multipliciter contingat. tamen in hoc con/
uenit q discordat a voluntate diuina: t ideo vnum signuz
respectu malorum assignatur: scilicet prohibitio: sed diuer
simode bona se habent ad bonitatem diuinam: quia que/
dam sunt sine quibus fruitionem diuine bonitatis conse/
qui non possumus: t respectu horum est preceptum: que
dam vero sunt quibus perfectus consequimur t respe/
ctu horum t consilium. Uel dicendum: q consilium est
non solum de melioribus bonis assequendis: sed etiā de
minoribus malis vitandis.

¶ De amore dei. Questio. xx.

Deinde considerandum est de his
que absolute ad voluntā/
tem dei pertinent. In parte autem ap/
petitiua inueniuntur in nobis t passiōes
anime: vt gaudium: amor: t huiusmo/
di: t habitus moralium virtutum vt iu
stitia: fortitudo t huiusmodi: vnde p/
mo considerabimus de amore dei. Secundo de iustitia
dei t misericordia eius. ¶ Circa primum queruntur qua
tuor. Primo vtrum in deo sit amor. Secundo vtrum
amet omnia. Tertio vtrum magis amet vnuz q̄ aliud.
Quarto vtrum meliora magis amet.

¶ Utrum amor sit in deo. Articulus. i.

Ad primus sic procedit. Uidetur q amor nō
sit in deo: nulla. n. passio est i deo. 127
amor est passio. ergo amor non est in deo. ¶ Ꝑ. Amor: ira
tristitia t huiusmodi contra se diuiduntur: sed tristicia: et
ira non dicuntur de deo nisi metaphorice. ergo nec amor.
¶ Ꝑ. Dionysius dicit. 4. c. de di. no. Amor est vis vniti/
ua t concretiua. hoc autem in deo locum habere non po
test: cum sit simplex. ergo in deo non est amor. ¶ Sed cō
tra est quod dicitur. i. Jo. 4. Deus charitas est. ¶ Rñ°
dōm: q necesse est ponere amorem in deo. Primus. n.
motus voluntatis t cuiuslibet appetitiue virtutis ē amor.
cum enim actus voluntatis t cuiuslibet appetitiue virtu/
tis tendat in bonum t malum: sicut in propria obiecta. bo
nū aūt principalius t per se est obiectum voluntatis t ap/
petitus. malū aūt secūdario: t per aliud inquantum. s. op
ponit bono: oz nāliter esse pores actus volūtatis t appe/
titus qui respiciūt bonū his qui respiciunt malum vt gau
dium q̄z tristitia: t amor q̄z odium. semp enim qō ē p se:
prius est eo qō est per aliud. rursus qō ē cōius nāliter est

prius. vñ ⁊ intellectus p prius hꝫ ordinē ad verū cōe: qꝫ ad particularia quedā vera. Sūt aūt quidā actus volūtatis ⁊ appetitus respiciētes bonū sub aliqua spāli cōditiōe: sicut gaudiū ⁊ delectatio est de bono presenti ⁊ habitu. ō sideriū aūt ⁊ spes de bono nōdū adepto. amor aūt respicit bonum in cōi siue sit habitū siue nō habitum. vñ amor naturaliter est primus actꝰ volūtatis ⁊ appetitus: ⁊ propter hoc oēs alij motus appetitiui ꝑsupponūt amorē quasi primā radicē. nullus.n. desiderat aliqd nisi bonū amatū: neqꝫ aliquis gaudet nisi de bono amato. Odium etiaꝫ nō est nisi de eo quod cōtrariat̄ rei amate: ⁊ similiter tristitia ⁊ cetera hmōi manifestū ē in amorē referri: sicut ī primum ꝓncipiū. vñ in quocūqꝫ est volūtas vel appetitus: opꝫ esse amorē. remoto enim ꝓmo remouent̄ alia. Ostensum est
115 autē: in deo esse voluntatē. vnde necesse est in eo ponere amorem. ℂ Ad primū ergo dicendū: q vis cognitiua nō mouet nisi mediāte appetitiua: ⁊ sicut in nobis rō vniuersalis mouet mediāte rōne particulari: vt dr̄ in. 3. de aia. ita appetitus intellectiuus: qui dicitur volūtas mouet in nobis mediante appetitu sensitiuo. vñ proximus motꝰ corporis in nobis est appetitus sensitiuus. vñ semp actū appetit̄ sensitiui cōcomitat̄ aliqua transmutatio corporis et maxime circa cor: quod est primum ꝓncipiū motꝰ ī aīali. sic igitur actus appetitus sensitiui inquātū hūt transmutatiōē corporalem annexā passiones dicunt̄: nō aūt actꝰ vo
b luntatis. amor: igit̄ ⁊ gaudium ⁊ delectatio ſm q̄ significant actus appetitus sensitiui passiones sunt̄: non aūt ſm
301 q̄ significant actus appetitus intellectiui: ⁊ sic ponuntur ī deo. vnde dicit pⁿus in. 7. ethi. q de⁹ vna ⁊ simplici operatione gaudet: ⁊ eadē rōne sine passiōe amat. ℂ Ad 2ᵐ dꝫ: q in passionibus sensitiui appetitus est cōsiderare aliquid quasi māle: s. corporalem transmutationem: ⁊ aliqd quasi formale: quod est ex parte appetitus: sicut in ira: vt dicitur in. 1. de anima. Ad materiale est accensio sanguinis circa cor: vel aliqd hmōi. formale vero ex parte appetit⁹ vindicte: sed rursus ex parte eius quod eū formale. in quibusdam horum designatur aliqua imperfectio: sicut in desiderio qō ē boni nō habiti: ⁊ in tristitia q̄ ē mali habiti. et eadē rō ē ō ira q̄ tristitiā supponit. q̄dā vō nulla imperfectiō nē designāt: vt amor ⁊ gaudium. cū igit̄ nihil horum deo
aobc cōueniat ſm illud qō ē māle in eis: vt dictū ē: illa etiam q̄ imperfectionem important formaliter deo cōuenire non
114 possunt: nisi metaphorice pp similitudinē effectus vt supra
15 b dictum est̄: que aūt ꝑfectionē non important de deo ꝓ
125 prie dicūtur vt amor ⁊ gaudiū tñ sine passione: vt dcm ē.
70 a ℂ Ad 3ᵐ dꝫ: q actus amoris semp tendit in duo. s. i bonum quod quis vult alicui: ⁊ in eum cui vult bonū. hoc.n. est ꝓprie amare aliquē velle ei bonum. vñ in eo q̄ aliquis amat se vult bonū sibi: ⁊ sic illud bonū querit sibi vnire in quātum potest: ⁊ pro tanto dr̄ amor vis vnitiua etiā ī deo sed absq̄ cōpositione: q illud bonū quod vult sibi non est aliud q̄ ipse qui est per suam essentiam bonus. vt supra
33 ostensum est̄. In hoc vō q aliquis amat aliū vult bonum illi: ⁊ sic vtit̄ eo tāq̄ seipso referens bonū ad illū: sicut ad seipsum. ⁊ p tanto dr̄ amor vis cōcretiua: q aliud aggregat sibi habēs se ad eum sicut ad seipsum: ⁊ sic etiā amor diuinus est vis concretiua absq̄ cōpositione que sit in deo inquantum alijs bona vult.

ℂ Utrū deus omnia amet. Articulus. ij.

128 **Ad secundum** sic ꝓcedit̄. Uidet̄ q deus nō omnia amet: q: ſm Dio. .4. c. de di. no. amor amātē extra se ponit: ⁊ eum quodāmodo in amatū trāsfert. inconueniēs autē est dicere q de⁹ extra se positus in alia transferatur. ergo inconueniens est dicere q deus alia a se amet. ℂ ꝑ. Amor dei eternus ē: sed ea q̄ sunt alia a deo nō sunt ab eterno nisi in deo. ergo deus non amat ea nisi in seipso: sed ſm q̄ sunt in eo non sunt aliud ab eo. ergo deus nō amat alia a seipso. ℂ ꝑ.
304 Duplex est amor. s. cōcupiscētie ⁊ amicitie: sed de⁹ creaturas irrationales non amat amore concupiscentie: q: nullus extra se eget: nec etiam amore amicitie: q: non pōt ad res irrationales haberi: vt pz per pⁿum in. 8. ethi. q⁹ deus non omnia amat. ℂ ꝑ. In ps. dicitur. Odisti omnes qui operantur iniquitatem. nihil autem simul odio habetur ⁊ amatur. ergo deus non omnia amat. ℂ Sed ꝯ ē q dicit̄ sap. 11. diligis omnia que sunt: ⁊ nihil odisti eorum que fecisti. ℂ Rñ. dꝫ: q deus omnia existentia amat. naz omnia existentia inquantum sunt bona sunt: ipsum enim eē cuiuslibet rei quoddam bonum est: ⁊ similiter q̄libet perfectio ipsius. ostensum ē aūt supra: q volūtas dei est causa 116
omnium rerum: ⁊ sic oz q̄ intantum habeat aliquid esse 18
aut quodcūqꝫ bonum: inquātū est volitum a deo: cuilibet igitur existēti deus vult aliquod bonum: vñ cū amare c
nihil aliud sit q̄ velle bonum alicui⁹: manifestuz est q̄ de 127
us omnia que sunt amat: non tamen eo modo sicut nos: 87
q: enim voluntas nostra non est causa bonitatis rerum: ſ 118
ab ea mouetur: sicut ab obiecto: amor noster quo bonum d
alicui volumus non est causa bonitatis ipsius: sed ecōuer 142
so bonitas eius vel vera vel estimata prouocat amorem quo ei volumus ⁊ bonum conseruari quod habz: ⁊ addi qō nō hz: ⁊ ad hoc operamur: sed amor dei ē infundens ⁊ creans bonitatē in reb⁹. ℂ Ad p̄m q⁹ dōm: q amans fit extra se in amatum translatuz inquantū vult amato bonum ⁊ operatur per suam prouidentiā sicut ⁊ sibi. vñ dic̄ Dio. 4. c. de di. no. Audendum est aūt. ⁊ hoc pro verita
te dicere: q ⁊ ipse omnium causa per abundantiam amatine bonitatis extra seipsum fit ad omnia existentia proni
dentijs. ℂ Ad 2ᵐ dōm: q libet creature ab eterno nō fue 84
runt nisi in deo⁹, tamen per hoc q ab eterno in deo fuerūt ab eterno deus cognouit res in proprijs naturis: ⁊ eadez ratione amauit: sicut ⁊ nos per similitudines rez q̄ in nobis sunt cognoscimus res in seipsis existentes. ℂ Ad 3ᵐ dōm: q amicitia: nō pōt haberi nisi ad rōnales creaturas in quibus cōtingit esse redamationē ⁊ cōicationem in operibus vite: ⁊ quibus cōtingit bene euenire vel male scōz fortunā ⁊ felicitatē: sicut ⁊ ad eas ꝓprie beniuolētia ē: creaturas aūt irrationales nō possunt pertingere ad amandum deū neqꝫ ad cōmunicationem intellectualis ⁊ beate vite q̄ deus viuit. sic igitur de⁹, ꝓpe loquēdo nō amat creaturas irrationales amore amicitie: sed amore concupiscentie in quātū ordinat eas ad rōnales creaturas: ⁊ etiam ad seipz nō q̄si eis indigeat: sz pp suā bonitatē ⁊ nostram vtilitatez. cōcupiscimus.n. aliqd ⁊ nobis ⁊ alijs. ℂ Ad 4ᵐ dōm: q̄ nihil phibet vnū ⁊ idē ſm aliqd amari: ⁊ ſm aliquid odio haberi. deus aūt peccatōes inquātū sunt nature q̄dā amat: sic enim ⁊ sūt ⁊ ab ipso sunt: inquantū vero peccatores sunt nō sunt: sed ab esse deficiūt. ⁊ hoc in eis a deo nō est. vnde ſm hoc ab ipso odio habentur.

ℂ Utrū deus equaliter diligat meliora. Arti. iij.

Ad tertiuz sic ꝓcedit̄. Uidet̄ q deus equaliter 126
diligat omnia. Dicitur enim sap. 6. Equaliter est ei cura de oibus: sed ꝓuidentia dei quā hz de rebus est ex amore quo amat res. ergo equaliter amat oia. ℂ ꝑ. Amor dei est eius essentia: sz essentia dei magis ⁊ minus nō recipit. ergo nec amor eius. nō igitur quedaz alijs magis amat. ℂ ꝑ. Sicut amor dei se extēdit ad res creatas: ita scia ⁊ volūtas: sed deus nō dicitur scire quedā magis q̄ alia: neqꝫ magis velle. ergo nec magis quedam alijs diligit. ℂ Sed ꝯ est qō dicit Aug. super Jo. Oia diligit deus q̄ fecit: ⁊ in terra magis diligit creaturas rationales: ⁊ de illis eas amplius que sunt mēbra vnigeniti sui: ⁊ multomagis ipm vnigenitū suū. ℂ Rñ. dōm: q cū amare sit velle bonum alicui duplici ratione potest aliquid magis vel minus amari. Uno modo ex parte ipsius act⁹ voluntatis: qui est magis vel minus intensus: sic deus ñ magis quedaz alijs amat: q: omnia amat vno ⁊ simplici actu 119
voluntatis⁹: ⁊ semper eodem mō se habēti. Alio mō ex p
te ipsius boni q̄ aliqs vult amato: ⁊ sic dicimur aliquem magis alio amare: cui volumus maius bonum: q̄ nis nō magis intensa voluntate. ⁊ hoc modo necesse est dicere q̄ deus quedā alijs magis amat. cum.n. amor dei sit causa bonitatis rerum: vt dictū est̄: nō esset aliqd alio melius 128
si deus non vellet vni maius bonū q̄ alteri. ℂ Ad p̄m q⁹ dōm: q dicitur deo equaliter eē cura de oibus: nō q: equa

lia bona sua cura oīb⁹ dispēset: sed q: ex equali sapia ⁊ bonitate oīa administrat. ¶ Ad 2ᵐ dōm. q rō illa ꝓcedit de intensione amoris ex parte actⁱ volūtatis qui ē diuina eēntia. bonū aūt qō deus creature vult nō est diuina essentia. vnde nihil ꝓhibet illud intēdi vel remitti. ¶ Ad 3ᵐ dōz q intelligere ⁊ velle significant solum actus: non aūt i sua significatione includunt aliqua obiecta: ex quorum diuersitate possit dici deus magis vel minus scire: aut velle: sicut circa amorem dictum estᵉ.

¶ Utrū semp magis diligat meliora. Arti. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uī q deus non semp magis diligat meliora. Manifestū ē enim q xps ē melior toto genere humano cū sit deus ⁊ hō: deus magis dilexit genus humanū qz xpm q: dr Ro. 8. ¶ Propꝛio filio suo nō pepcit: sed ꝓ nobis oībus tradidit illū. g⁹ deus nō magis diligit meliora. ¶ Ꝑ. Angelus est melior boie. vnde in ps. dr de boie. Minuisti eū paulo minus ab angelis: sed deus plus dilexit boiez qz angelum. dicitur enim hebre. 2. Nusqz angelos apprehendit: sed semen abrae apprehendit. ergo deus non semper magis diligit meliora. ¶ Ꝑ. ¶ Petrus fuit melior Joanne: q: plus xpm diligebat. vnde dns sciens hoc esse verum interrogauit ¶ Petrum dicens Simon Joannis diligis me plus his: sed tñ xpus plus dilexit Joannē qz ¶ Petrum: vt. n. dicit Aug. super illud Jo. 20. Simon Joānis diligis me. hoc ipso signo Jo. a ceteris discipulis discernitur: nō q solū eū: sed q plus eū ceteris diligebat: nō ergo semper magis diligit meliora. ¶ Ꝑ. Melior est innocens penitente: cū pnia sit secūda tabula post naufragiuz: vt dicit Hiero. sed deus plus diligit penitētē qz innocētē: quia plus de eo gaudet. dicitur. n. Luc. 15. Dico vobis q maior gaudium erit in celo super vno peccatore penitentiā agente: qz sup nonagintanouē iustis: qui non indi. peni. ergo deus nō semp magis diligit meliora. Sed cōtra Unūquodqz diligit sibi simile: vt pz per illud qō habetur Eccl. 13. Omne animal diligit sibi simile: sed in tñ aliquid est melius inquātū est deo similius. meliora magis diligūtur a deo. ¶ Rñ° dōm: q necesse est dicere sm ꝓdicta q deus magis diligat meliora. dictū est enimᵉ: q deū diligere magis aliquid nihil aliud est qz ei maius bonū velle. voluntas. n. dei est causa bonitatis in rebꝰ: ⁊ sic ex hoc sūt aliqua meliora: q deus eis maius bonum vult. vnde seqtur q meliora plus amet. ¶ Ad primum ergo dicendum q deus xpm diligit: nō solū plus qz totum humanū genꝰ sed etiam magis qz totam vniuersitatem creaturarū: q:. ei maius bonum voluit: q: dedit sibi nomen: qō est super omne nomen: vt verus deus esset: nec eius excellentie deperijt ex hoc q deus dedit eum in mortem ꝓ salute humani generis. quinimo ex hoc factus est victor gloriosus. factus. n. est ꝓncipatus sup humez eius vt dicitur Esa. 9. ¶ Ad 2ᵐ dōz: q naturā humanā assūptā a dei vbo ī pso xpi sm ꝓdictaᵉ: deus plus amat qz oēs angelos: ⁊ melior est maxime rōne vnionis: sed de humana natura cōsideram angelice cōparando: sm ordinem ad gratiam ⁊ gloriam equalitas inuenituᵉ: cum eadē sit mensura hominis ⁊ angeli: vt dr Apoc. 20. ita tamē q qdā angeli quibusdaz hominibus: ⁊ quidam homines quibusdam angelis qztū ad hoc potiores inueniantᵉ: sed qztū ad conditionē nature angelus est melior homine: nec ideo naturam humanam assumpsit deus: q: boiem absolute plus diligeret: sed q: plus indigebat: sicut bonus paterfa. quid pciosius dat sero egrotanti qō nō dat filio sano. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q hec dubitatio de ¶ Petro ⁊ Joanne: multipliciter soluit. Aug. nāqz refert hoc ad ministeriū dicens: quod vitam actiuaz q significatur per ¶ Petrum plus diligit deus qz vitā cōtēplatiuā q significat per Joannem: q: magis sentit ptis vite angustias: ⁊ estuātius ab eis liberari desiderat: ⁊ ad deum ire: cōtēplatiuā vo vitā deus plus diligit: q: magis eā cōseruat. nō. n. finit simul cū vita corꝓris: sicut vita activa. q dā vo dicūt q ¶ Petrus plus dilexit xpm in mēbris: ⁊ sic ēt a xpo plus fuit dilectus. vñ ei ecclesiā cōmēdauit. Joānes vo plus dilexit xpm in seipso. ⁊ sic ēt plus ab eo fuit dilectus: vnde ei cōmēdauit matrē. Alij vo dicūt q m certū est qs horū plus xpm dilexit amore charitatis: ⁊ silr quē deus plus dilexerit in ordine ad maiorē gloriam vite eterne. sed ¶ Petrus dicit plus dilexisse quātū ad quādaz promptitudinē vel feruorē. Joānes vo plus dilectus quātum ad qdā familiaritatis indicia: que xps ei magis demōstrabat pp eius iuuentutē ⁊ puritatē. Alij vo dicūt q xps plus dilexit ¶ Petrū quātū ad excellētius donū charitatis. Joannem vo plus quātū ad donuz intellectus. vnde simpliciter ¶ Petrus fuit melior ⁊ magis dilectus: sed Joānes sm qd. ¶ Presumptuosum tñ videt hoc diiudicare: q: vt dicit ¶ Prouer. 16: Spiritū ponderator est dns ⁊ ñ alij. 145

¶ Ad 4ᵐ dōm: q penitentes ⁊ innocētes se hñt: sicut excedentia ⁊ excessa: nam sine sint innocentes sine penitētes illi sunt meliores ⁊ magis dilecti: qui plus hñt de gratia: ceteris tñ paribus innocētia dignior est ⁊ magis dilecta: dicitur tñ deus plus gaudere de penitente qz de innocēte: q: plerūqz penitētes cautiores hūiliores ⁊ feruētiores resurgunt. Unde Greg. dicit ibidē. q dux in prelio eum militem plus diligit: q post fugā cōuersus fortiter hostem premit: qz q nūqz fugit nec vnqz fortiter fecit: vel alia rōne q: equale donū gre plus est cōparatū penitenti: qui meruit penā qz innocenti: q nō meruit: sicut centū marchē mains donū est: si dentur pauperi qz si dentur regi. ¶ Ad quintuz dicēdū: q cū volūtas dei sit cā bonitatis in rebus sm illō tēpus pēsanda est bonitas eius: q amat a deo sm q dandum ē ei ex bonitate diuina aliquod bonum. secundū ergo illud tempus quo predestinato peccatori dandum ē ex diuina voluntate maius bonum melior est: licet sm aliqō aliud tempus sit peior: q: ⁊ sm aliquod tempus non est nec bonus: neqz malus.

¶ De iusticia ⁊ misericordia dei. Questio. xxj.

Ost cōsiderationē diuini amoris de iusticia ⁊ misericordia eius agendum est. ¶ Et circa hoc quaeruntur quatuor. ꝑ° vtrū ī deo sit iusticia. 2° vtrū iusticia eiⁱ veritas dici possit. 3° vtrū in deo sit misericordia. 4° vtrū in oi opere dei sit iusticia ⁊ misericordia.

¶ Utrū in deo sit iusticia. Articulus primus. 151

Ad primuz sic ꝓcedit. Uidetur q ī deo nō sit iusticia. Justicia. n. cōtra tēperantiā diuidit. tēperātia aūt nō ē in deo. ergo nec iusticia. ¶ Ꝑ. Quicūqz facit oīa ꝓ libito sue volūtatis nō sm iusticiā operat: sed sicut dicit aplūs ad ephe. 1. Deus operat oīa sm consiliuz sue volūtatis. nō ergo ei iusticia debet attribui. ¶ Ꝑ. Actus iusticie ē reddere debitū: sed deⁱ nulli ē debitor. ergo deo nō cōpetit iusticia. ¶ Ꝑ. Quicquid ē in deo est eius essentia: sed hoc nō cōpetit iusticie. dicit. n. Boe. in lib. de hebdo. q bonū esse iam. iustū vo actum respicit. ergo iusticia nō cōpetit deo. ¶ Sed ꝯ ē qđ dicitur in ps. Justus dominus ⁊ iusti. dilexit. ¶ Rñ° dōz q duplex ē spēs iusticie. Una que consistit in mutua datione ⁊ acceptione: vtputa que consistit in emptione ⁊ venditione ⁊ alijs huiusmodi cōtractibus vel cōmutationibus: ⁊ hoc dicitur a pho. in. 5. ethi. Justicia cōmutata vel directiua cōmutationū sive cōtractuū: ⁊ hec ñ cōpetit deo: q: vt dicit aplūs Ro. 11. Quis prior dedit illi ⁊ retribuetur ei: Alia que consistit in distribuendo: ⁊ dicitur distributiua iusticia sm q aliquis gubernator vel dispensator dat vnicuiqz sz suam dignitatem. Sicut igitur ordo congruus familie: vt cuiuscūqz multitudinis gubernate demonstrat huiusmodi iusticiam in gubernante: ita ordo vniuersi qui apparet tam in rebus nālibus qz in rebus volūtarijs demonstrat dei iusticiā. vnde dicit Dionysius. 8. c. de di. no. Oportet videre in hoc verā dei ēē iusticiā: q oībus tribuit ꝓpria sm vniuscuiuqz existentium dignitatē: ⁊ vniuscuiuqz naturam in ꝓpꝛio saluat ordine ⁊ virtute. ¶ Ad ꝓmū q° di

cendū: q vtutū moz aliū quedā sunt circa passiones: sicut
tēperantia circa ocupiscētias: fortitudo circa timores ⁊ au
dacias: mansuetudo circa irā: ⁊ hmōi virtutes deo attri
bui nō possunt: nisi fm metaphorā: q: in deo neq passio
125 nes sunt: vt supra dictū ē: neq appetitus sensitiuus ī quo
127 sunt hmōi vtutes: sicut in subiecto: vt dicit phs in. 4. ethi.
a Quedam vero vtutes morales sunt circa operationes vt
puta circa datiōes ⁊ sumptū: vt iusticia ⁊ liberalitas ⁊ ma
gnificentia: que etiam nō sunt in parte sensitiua: sed in vo
lūtate. vñ nihil prohibet hmōi vtutes in deo ponere: non
tñ circa actiones ciuiles: sed circa actiōes deo ꝓuenientes.
Ridiculū ē enim fm vtutes politicas deum laudare: vt
dicit phs in. 10. ethi. Ad 2m dōm: q cū bonū itellectus
sit obiectum volūtatis: ipossibile ē eū velle: nisi qō rō sue
sapientie habet: que qdē ē sicut lex iusticie fm quam eius
volūtas recta ⁊ iusta ē. vnde qō fm suam voluntatē facit
iuste facit: sicut ⁊ nos qō fm legem facimus: iuste facim⁹
sed nos qdē fm legem alicuius superioris: de⁹ autē sibiipsi
ē lex. Ad 3m dōm: q ꝓximo quicq debet qō suū ē. dicit āt
esse suum alicui⁹ quod ad ipsum ordinatur: sicut seruus ē
domini ⁊ nō econuerso. nam liberū ē qō sui cā ē. In noīe
ergo debiti ꝓportat qdā ordo exigētie vel necessitatis alicu
ius ad qō ordinat. Est aūt duplex ordo cōsiderādus ī re
bus: vnus quo aliquid creatum ordinatur ad aliud crea
tum: sicut partes ordinant ad totū ⁊ accidentia ad subas
⁊ vnaqueq res ad suum finē: alius ordo quo omnia crea
ta ordinant in deū. sic igit ⁊ debitū attēdi pōt dupliciter ī
operatione diuina: aut fm q aliqd debet deo: aut fm q
aliquid debetur rei create: ⁊ vtroq mō deus debitū red
dit: debitum enim ē deo: vt impleatur in rebus id qō ei⁹
sapientia ⁊ volūtas hz: ⁊ qō suā bonitatē manifestat: ⁊ hz
bo iusticia dei respicit decētia ipsi⁹ fm quā reddit sibi qō
sibi debet: debitū etiam ē alicui rei create q habeat id qō
119 ad ipsum ordinat: sicut homini q habeat manū: ⁊ q ei
134 alia animalia seruiant: ⁊ sic etiam deus operat iusticiā: qñ
dat vnicuiq qō ei debet fm rōnē sue nature ⁊ cōditiōis:
sed hoc debitū dependet: ex primo q: hoc vnicuiq debe
tur quod est ordinatum ad ipsum fm ordinem diuine sa
pientie: hz deus hoc modo debitū alicui: det nō: tñ ipse est
debitor: q: ipse ad alia nō ordinat: sed potius alia in ipsum
⁊ ideo iusticia qñq dicit in deo cōdecentia sue bonitatis.
quandoq vero retributio ꝓ meritis: ⁊ vtrūq modum
tangit Anselm. dicens. Cum punis malos iustum est: q: il
lorū meritis cōuenit: cū vero parcis malis iustū est: q: bo
nitati tue cōdecens est. Ad 4m dōm: q hz iusticia respi
ciat actum non tamen per hoc excluditur quin sit essentia
dei: quia etiam id quod est de essentia rei potest esse prin
cipium actionis: sed bonum non semper respicit actum:
quia aliquid dicitur esse bonum non solum secundum q
agit: sed etiam fm q in sua essentia perfectum est: ⁊ pro
pter hoc ibi dicitur q bonum comparatur ad iustum: si
cut generale ad speciale.

Vtrū iusticia dei sit veritas. Articulus. ij.

132 **Ad secundum** sic ꝓceditur. Uidet q iusticia
dei non sit veritas: iusticia
enim est in volūtate: ē. n. rectitudo volūtatis: vt dicit Anselm.
veritas aūt in intellectu ē hz phs in. 6. meta. vel i. 6. ethi.
ergo iusticie nō ptinet ad vitatē. Sz cōtra. Ueritas fm phm ī
. 4. ethi. ē quedam alia virtus a iusticia: nō ergo veritas p
tinet ad rōnē iusticie. Sz cōtra ē q in ps. dī. Miserico:dia
⁊ veritas obuiauerūt sibi: ⁊ ponit ibi veritas pro iusticia.
Rñdeo dōz: q veritas cōsistit in adequatione intellectus
⁊ rei: sicut supra dictum est: intellectus aūt q est cā rei cō
99 paratur ad ipsam: sicut regula ⁊ mensura: ecōuerso autez
100 est de intellectu qui accipit sciam a reb⁹: qñ igitur res sūt
c mensura ⁊ regula intellectus: veritas cōsistit in hoc q itel
87 lectus adequat rei: vt in nobis accidit: ex eo. n. q res ē vel
non est: opinio nostra ⁊ oratio vera vel falsa est: sed qñ itel
lectus ē regula vel mēsura rerū: veritas cōsistit in hoc q
res adequant intellectui: sicut dī artifex facere verū opus
qñ cōcordat arti: sicut aūt se hnt artificiata ad artē: ita se ha
131 b bēt opa iusta ad legē cui cōcordāt. iusticia igitur dei q cōsti
tuit ordinem in reb⁹ cōformē rōni sapiētie sue q ē lex eius
cōuenienter vitas nominat. ⁊ sic ēt dr in nobis veritas iust
cie. Ad primū ergo dicendū: q iusticia quātū ad legez
regulantem est in rōne vel intellectu: sed quātū ad iperiū
quo opera regulantur scōm legem est in volūtate. Ad
2m dōz: q veritas illa de qua loquit phs ibi est quedā vir 102 c
tus per quā aligs demonstrat se talē in dictis vel factis q/ o
lis est: ⁊ sic cōsistit in cōformitate effectus ad cām ⁊ regu
lam sicut de veritate iusticie dictum est. Arti. iij. 33

Utrum misericordia cōpetat deo.

Ad tertiuz sic ꝓceditur. Uidet q misericordia
deo nō cōpetat. Misericordia. n. ē
spēs tristicie: vt dicit Dama. sz tristitia nō ē ī deo. ergo nec
misericordia. Sz cōtra. Misericordia ē relaxatio iusticie: sz de
us nō pōt ptermittere id qō ad iusticiā suā ptinet. dr. n. 2.
ad Thi. 2. Si nō credimus illē fidelis permanet seipsum
negare nō pōt: negaret aūt seipm: vt dicē glo. ibidē: si dicta
sua negaret. ergo misericordia deo nō cōpetit. Sz cō a
quod dicit in ps. Miserator ⁊ misericors dns. Rñdeo 127
dōm: q misericordia est deo maxime attribuenda tamē
secundum effectum non secundum passionis affectum.
Ad cuius euidentiam considerandum est: q misericors
dicitur aliquis: quasi habens miserum cor: q: s. afficit ex
miseria alterius per tristiciā: ac si esset eius propria miseria
⁊ ex hoc sequitur q operetur ad depellendam miseriam
alterius sicut miseriam propriam: ⁊ hoc est misericordie
affectus. tristari ergo de miseria alterius nō competit deo
sed repellere miseriam alterius hoc maxime ei ꝓpetit: vt
per miseriā quēcūq defectū intelligamus. defectus autē 34
nō tollunt: nisi p alicuius bonitatis perfectionē: prima aūt
origo bonitatis deus est: vt supra ostensum est. Sed con
siderandum est q elargiri perfectiones rebus pertinet q/
dem ⁊ ad bonitatem diuinam: ⁊ ad iusticiam: ⁊ ad libera
litatem ⁊ misericordiā. tñ fm aliā ⁊ aliā rōnē. cōicatio. n. p 31
fectionū absolute considerata pertinet ad bonitatē: vt su/ 34
pra ostensum est. sed inquantum perfectiones rebus a deo 116
dant: fm earum ꝓportionē pertinet ad iusticiam: vt dem
est supra. inquātū vero non attribuit rebus pfectiōes pp 131
vtilitatem suam: sed solum propter bonitatem suam. pti c
net ad liberalitatem: inquantum vero perfectiones date 128
reb⁹ a deo omnē defectū expellūt: ptinēt ad misericordiā.
Ad pm igit dōz: q obiectio illa procedit de misericor/
dia quātū ad passionis affectū. Ad 2m dōm: q de⁹ mi
sericorditer agit: nō qdē cōtra iusticiā suā faciēdo: sz aligd
supra iusticiam operādo: sicut si alicui debentur centū de/
narij: aligs dimittat ⁊ ducentos det de suo tñ nō ꝓ iusticiā
facit: sz liberaliter vel misericorditer operat. ⁊ sīr si aligs
offensam in se cōmissaz remittat. qui. n. aliqd remittit quo
dāmodo donat illud. vnde apls remissionē donationē vo
cat ephe. 5. Donate inuicem: sicut ⁊ xps vobis donauit
ex quo patet q misericordia non tollit iusticiam: sed ē que
dam iusticie plenitudo. vnde dicitur Jacobi. 2. q miseri/
cordia superexaltat iudicium.

Utrum in omnibus operibus dei sit misericordia ⁊ iu 134
sticia. Articulus. iiij.

Ad quartuz sic ꝓceditur. Uidet q. non in oībus
dei operibus sit misericordia ⁊
iusticia. Quedam. n. opera dei attribuuntur misericordie:
vt iustificatio impij. Quedam vero iusticie: vt dānatio ī/
piorū. vñ dr Ja. 2. Judiciū sine misericordia fiet ei: q non
fecerit misericordiam. non ergo in omni opere dei appa/
ret misericordia ⁊ iustitia. Sz cōtra. Apls ad Rom. 15. Cōuer
sionem iudeorum attribuit iustitie ⁊ veritati. conuersionē
autem gentiū misericordie. ergo nō in quolibet ope dei ē
iustitia ⁊ misericordia. Sz cōtra. Multi iusti in hoc mūdo af/
liguntur: hoc aūt ē iniustū. nō ergo in omni ope dñi ē iu/
sticia ⁊ misericordia. Sz cōtra. Justitie ē reddere debitū: mi/
sericordie aūt subleuare miseriā: ⁊ sic tā iustitia qs miseri/ 138
cordia aliqd ꝓsupponit in suo ope: sed creatio nihil ꝓsup/
ponit. ergo in creatione non ē neq misericordia neq iu/
stitia. Sz cōtra ē qō dī in ps. Oēs vie domini misericor
dia ⁊ veritas. Rñdeo dōm: q necesse est q in quolibet

ope dei miserico:dia ⁊ veritas inuēiaⁿ. si tñ miserico:dia p remotione vniuscuiusq; defectus accipiat: q̄ uis nō oīs defectus ꝓprie possit dici miseria: sed solum defectus rō/nalis nature: quā ꝓtingit eē felicem. nā miseria felicitati op ponit. huius autem necessitatis rō est: q: cū debitū qō ex diuina iustitia reddit fit vel debitum deo: vel ōbitum alicui creature: neutrū pōt in aliquo ope dei p:termitti. non c enim pōt facere aliqd deus qō nō sit cōueniēs sapientie ⁊ 151 bonitati ipsius fm quē modum diximus e aliqd esse ōbitum ō. fit etiā qcqd in rebus creatis facit fm ꝓueniētez ordinem ⁊ ꝓpositionez facit: in quo ꝓfitit rō iustitie: ⁊ sic opz in omni ope dñi esse iustitiā. opus autē diuine iustitie semp p:esupponit opus miserico:die: ⁊ in eo fundat creatura enim nō ōbet aliqd nisi ꝓpter aliqd in eo ꝓexistens: vel ꝓconsideratū: ⁊ rursus si aliō creature debeat: hoc erit ꝓpter aliquid p:ius: ⁊ cum non sit p:ocedere in infinitū oz ꝺuenire ad aliqd: qō ex sola bonitate diuine voluntatis dependeat: que est vltimus finis: vtpote si dicamus q hō/ 119 manus debitum est homini ꝓpter aiam rōnalē e aiam vo 151 c rōnalem hō ad hoc q sit hō: hoiem vo esse ꝓpter diuinā bonitatem: ⁊ sic in quolibet ope dñi apparet miserico:dia q̄tum ad p:imā radicē eius: cuius vtus saluat i oībus pñ tibus: ⁊ ēt vehemētius in eis opat: sic cā p:maria vehemē tius fuit q̄ causa scda: ⁊ pp hoc etiā ea q̄ alicui creature de benē deus ex abūdantia sue bonitatis largius dispensat q̄ exigat p:oportio rei. Minus enim est q sufficeret ad con seruandum o:dinem iustitie: q̄ q diuina bonitas confert: que omnem ꝓportionez creature excedit. ¶Ad p̄m ergo dom: q quedam opa attribuunt iustitie: ⁊ quedā miseri co:die: q: in quibusdam vehementius apparet iustitia: in quibusdam miserico:dia: ⁊ tamen in damnatōe rep:oborum apparet miserico:dia: nō qdez totaliter relaxans: sed aliqualit alleuians dum punit citra cōdignū: ⁊ in iustifica/ tione impij apparet iustitia duz culpas relaxat p:opter di/ lectionem: quā tñ ipse miserico:diter infudit: sic ō Mag/dalena legit luce. 7. ca. Dimissa sunt ei pcta multa: quoniā dilexit multū. ¶Ad scdm dom: q iustitia ⁊ miserico:dia dei apparet in cōuersiōe iudeoꝝ: que nō apparet i quer/ sione gētium: sicut q saluati sunt ꝓpter ꝓmissiones patrū factas. ¶Ad 3m dom: q in hoc ēt q iusti puniūtur in hoc mūdo apparet iustitia ⁊ miserico:dia: iquātū p hmōi affli ctiones aliqua leuia in eis purgant ⁊ ab affectu terreno:ū in deū magis erigūtur fm illud Greg. Mala q̄ i hoc mū do nos pmūt ad deū nos ire cōpellūt. ¶Ad quartū dōz: q̄ hz creatiōi nō ꝓsupponat aliqd in rerū natura: ꝓsuppōit tñ aliqd in dī cognitione: ⁊ fm hoc etiam saluat ibi rō iusti tie inq̄tū res in esse ꝓducit: fm q cōuenit diuine sapiētie ⁊ bonitati ⁊ saluat quodāmodo rō miserico:die inq̄m res ō nō esse in esse mutat.

¶De ꝓuidentia dī. Questio. xxij.

Onsideratis autē his q̄ ad volūtatē ab/ c solute ptinent: ꝓcedēdū est ad ea que re/ spiciunt simul intellectum ⁊ voluntatem: hmōi aūt est ꝓuidētia qdem respcū oīuz predestinatio vero ⁊ rep:obatō ⁊ que ad hec consequūtur respectu hoīum spāliter in o:dine ad eternam salutem: nam ⁊ post mo:ales virtu tes in scia mo:ali cōsiderat de p:udentia ad quam p:oui/ dentia ptinere videt. ¶Circa p:udētiam aūt dei querūt quatuor. p° vtrū deo cōueniat ꝓuidentia. 2°. vtruz oia diuine p:ouidentie subsint. 3°. vtrū diuina ꝓuidentia im mediate sit de oīb⁹. 4°. vtrū p:ouidentia diuina impōat necessitatem rebus p:ouisis.

¶Utrū p:onidētia deo cōueniat. Articulus. i.

Ad p:imum sic ꝓceditur. Videt q̄ ꝓuiden/ 155 tia deo nō cōueniat. ¶P:onidē/ tia enim fm tullū est pars p:udentie: p:udētia aūt cum sit bene cōsiliatiua fm pbm in. 6. ethi. deo ꝓpetere non pōt q nullū dubium hz vnde cōsiliari opo:teat: ergo ꝓuidētia deo nō cōpetit. ¶Ō. Quicqd est in deo est eternum: sed ꝓuidentia nō est aliqd eternum. est. n. circa existentia que non sunt eterna fm Dama. g° ꝓuidentia non est in deo. ¶Ō. Nullū compositum est in ōo: sed ꝓuidentia videt esse aliquid compositū: q: includit in se volūtatem ⁊ itelle ctū ergo ꝓuidētia nō est in deo. ¶Sed ꝓtra est qō dicit sap̄. 14. Tu aūt pater gubernas omnia ꝓuidētia. ¶Rñ° dicendū: q necesse est ponere ꝓuidentiam in deo. Omne enim bonum qō est in rebus a deo creatum est: vt sup:a ostensum est e. In rebus aūt inuenitur bonum non solum 34 quantum ad substantiam rerum: sed etiam quantum ad 116 o:dinem earum in finem: ⁊ p:ecipue in finem vltimū q ē 33 bonitas diuina: vt sup:a habitū est e. hoc igit bonum o:dis 134 in rebus creatis existens a deo creatū est. cum autem de⁹ 115 a sit causa rerū p suum intellectū: ⁊ sic cuiuslibet sui effectus opz rōnē in ipo ꝓexistere: vt ex sup:io:ib⁹ pz e: necesse ē q 119 ratio o:dinis rerū in finem in mēte diuina ꝓexistat. rō aūt o:dināto:ū in finem ꝓprie ꝓuidentia ē. Est enim p̄ncipal pars p:udētie ad quā alie due partes o:dinant. s. memo/ ria p:eteritoꝝ: ⁊ intelligētia p̄sentiū: put ex p:eteritis me/ moratis ⁊ p:esentib⁹ intellectis ꝓiecturamur de futuris p uidendis. ¶P:udentie aūt p:opriū est fm pbm in. 6. ethi. o:dinare alia in finem siue respectu ipsius: sicut dicitur ho mo p:udens qui bene o:dinat act⁹ suos ad finem vite sue siue respectu alioꝝ sibi subiectoꝝ in familia: vel ciuitate vel regno: fm quem modū dicit Mat̄h. 24. Fidelis seruus ⁊ p:udens quem cōstituit do. sup familiā suam: fz quē mo dum p:udētia vel ꝓuidentia deo cōuenire pōt. nam i ipo ōo nihil est in finem o:dinabile: cum ipe sit finis vltim⁹. ipsa igit rō o:dinis rerū in finem ꝓuidentia in deo nomiat. Uñ Boe. 4. ō consola. dicit: q p:ouidentia est ipsa diuina rō in summo oīum ꝓncipe ꝓstituta que cūcta disponit. Di spositio aūt pōt dici tam rō o:dinis rerum in finē q̄ rō o/ dinis partiū in toto. ¶Ad p̄m g° dom: q fm pbm in. 6. ethi. ¶P:udentia p:opie ē p̄ceptiua eoꝝ de qbus eubulia recte cōsiliat: ⁊ synesis recte iudicat. vnde licet consiliari nō cōpetat deo fm q ꝓsiliū est ingsitio ō rebus dubijs tamē p:ecipe de o:dināᵭis in finem: quoꝝ rectā rōnē hz: cōpe/ tit deo fz illud. p̄s. ¶P:eceptū posuit ⁊ nō p:eteribit. ⁊ fz hoc cōpetit deo ratio p:udētie ⁊ ꝓuidētie: q̄ uis etiaz dici possit: q ipsa rō rerū agēdarū ꝓsiliū in deo dicitur: nō p:o pter ingsitionē: sed ꝓpter rectitudinē cognitionis ad quaz consiliantes ingrendo peruenirent. vñ dicitur ephe. i. Qui opatur oīa fm cōsilium volūtatis sue. ¶Ad 2m dom: q a ad curā duo ptinent. s. rō o:dinis que dicitur ꝓuidentia: ⁊ 137 dispositio ⁊ executio o:dinis que dicit gubernatio: quoꝝz 505 ꝓmū est eternū: 2m tpale. ¶Ad 3m dicēdum: q ꝓuidētia est in ītellectu: sed p̄suppōit volūtatem finis nullus eni p̄ci pit de agendis pp finem: nisi velit finē. vñ p̄suppōit ⁊ p:u/ dētia vtutes mo:ales: p quas appetitus se hz ad bonum: vt dicit in. 6. ethi. ⁊ tñ si p:onidētia ex equali respiceret vo 15 luntatem ⁊ intellectum diuinū: hoc esset absq; detrimēto b d diuine simplicitatis cum voluntas ⁊ intellectus in deo sint 118 idem: vt sup:a dictum est e.

¶Utrū oīa sint subiecta diuine ꝓuidentie. Arti. ij.

Ad secundum sic p:ocedit. Videt q̄ non 56 oīa sint subiecta diuie ꝓui/ dētie. ¶Nullū. n. ꝓuisum est fo:tuitū. si ergo oīa sunt ꝓuisa a deo nihil erit fo:tuitū: ⁊ sic perit casus ⁊ fo:tuna qō est ō cōem opinionē. ¶Ō. Ois sapiens ꝓuiso: excludit defe ctum ⁊ malū q̄tū pōt ab his: quoꝝ curā gerit. videmus aūt multa mala in reb⁹ ee: aut igit deus nō pōt ea impedi re: ⁊ sic nō est oīpotens: aut nō de oībus curaz hz. ¶Ō. Que ex necessitate eueniūt ꝓuidentiā seu p:udētiam non reqrunt. vnde fm pbm in. 6. ethi. ¶P:udentia est recta rō ꝓtingētium: ō quibus est cōsiliū ⁊ electio. cū igit multa in rebus ex necessitate eueniāt: nō omnia ꝓuidentie subdun tur. ¶Ō. Quicūq; dimittitur sibi non subest p:onidentie alicuius gubernantis: sed hoīes sibiipsis dimittuntur a ō fm illud eccl. 15. Deus ab initio constituit hoīem ⁊ reli/ quit eum in manu ꝓsilij sui: ⁊ spāliter mali. fm illud. Dimi/ sit illos fm desideria co:dis eoꝝ. non igitur oīa diuine p:o uidentie subsunt. ¶Ō. Apls. i. co:. 9. dicit: q nō ē deo cu

ra de bobus. ⁊ eadē rōne de alijs creaturis irrōnalib⁹. nō igitur oīa subsunt diuine ꝓuidētie. ¶Sed ꝓtra est qđ dr sap̄. 8. de diuina sapīa: q̄ attingit a fine vsq; ad finem fortiter ⁊ dispo. oīa sua. ¶Rñ⁹ dōm: q̄ quidaz totaliter ꝓuidentiam negauerūt: sicut Democrit⁹ ⁊. Epicuri ponētes
251 mūdum factū esse casu[e]. Quidā vo posuerūt ico:ruptibilia tm̄ ꝓuidentie subiacere. co:ruptibilia vero non ꝓz indiuidua: sed solū fm̄ spēs. sic. n. ico:ruptibilia sunt: ex quorum ꝓsona dr Job. 22. ca. Nubes latibulū ei⁹: ⁊ circa cardines celi pambulat: neq; nr̄a ꝓsiderat. A co:ruptibilium autem generalitate excepit rabi moyses hoīes ꝓpter splē dorē intellectus qno participant. in alijs aūt indiuiduis corruptibilib⁹ alioꝝ opinionē est secut⁹. Sed necesse est dicere oīa diuine ꝓuidentie subiacere: nō in vlī tm̄: sed ēt in singulari: qđ sic ꝓz. Cū. n. oē agēs agat ꝓpter finē: tm̄ se extendit ordinatio effectuū in finē q̄tum se extēdit causalitas ꝑmi agentis. Ex hoc enī cōtingit in opibus alicui⁹ agentis aliqd ꝓuenire: nō ad finem ordinatū: q: effect⁹ ille consequtur ex aliqua alia causa ꝓter intētionē agentis. Causalitas aūt dei: qui est primū agens se extēdit vsq; ad oīa entia nō solum qnātū ad principia spēi: sed etiā q̄tum ad indiuidua/
90 lia ꝑncipia[e]: nō solū inco:ruptibiliū: ꝫ ēt co:ruptibiliū. vñ
287 neče est oīa que hñt quocūq; mō esse ordinata ēe a deo in
235 finem: fm̄ illud apl̄i ad ro. ij. Que a deo sunt ordinata sūt.
235 Cū ergo nihil aliud sit dei ꝓuidentia q̄ ratio ordinis rerū
135 in finem: vt dcm̄ est[e]: necesse est oīa inq̄tum participāt de
85 eē in tātum subdi diuine ꝓuidētie. silr̄ etiā supra ostēsū ē[e]:
88 q̄ de⁹ oīa cognoscit ⁊ vlia ⁊ particularia: ⁊ cum cognitio
90 eius compareť ad res sicut cognitio artis ad artificiata: vt
87 supra dictū est[e]: necesse est q̄ omnia supponātur suo ordi/
99 ni: sicut omnia artificiata subdunť ordini artis. ¶Ad ꝑmū
107 g⁹ dōm: q̄ aliter est de cā vlī ⁊ de cā particulari: ordinem
. n. cāe ꝑticularis aliqd pōt exire: nō aūt ordinem cāe vni/
120 uersalis[e]: non. n. subducit aliqd ab ordine cāe particularis
nisi per aliquam aliam cām particularem impediētē: sicut
lignum impedit a cōbustiōe per actionē aq̄. vnde cū oēs
cause particulares cōcludātur sub vniuersali cā: impossibile est aliquem effectū ordinem cāe vlis effugere. Inq̄tuz
igit aliquis effectus ordinem alicui⁹ cāe particularis effugit: dicitur esse causale vl fortuitū respectu cause particularis: sed respectu cāe vlis: a cui⁹ ordine subtrahi non potest
dicit esse ꝓuisum: sicut ⁊ cōcursus duoꝝ seruoꝝ: ꝫ sit
causalis quātum ad eos: est tm̄ ꝓuisus a domino qui eos
scienter sic ad vnum locum mittit: vt vnus de alio nesciat.
¶Ad 2m dōm: q̄ aliter de eo est qui hz curam alicuius
particularis ⁊ de ꝓuisore vniuersali: q: ꝓuisor particularis excludit defectum ab eo qđ eius cure subdit quātum
pōt: sed ꝓuisor vniuersalis permittit aliquē defectum in
1253 aliquo particulari accidere: ne impediat bonū tot⁹[e]. vnde
c co:ruptiones ⁊ defect⁹ in rebus nālibus dicuntur esse cōtra naturā particularē: sed tamen sunt de intētione nature
vniuersalis inq̄tum defect⁹ vni⁹ cedit in bonum alterius:
vel ēt totius vniuersi. nam co:ruptio vni⁹ est generatio alterius: per quā spēs ꝓseruat[e]. cū igit de⁹ sit vniuersalis ꝓuisor totius entis: ad ipsi⁹ prouidentiā pertinet: vt permittat
123 quosdam defectus eē in aligbus particularibus rebus: ne impediat bonum vniuersi perfectū. Si. n. oīa mala impedirent multa bona deessent vniuerso: non enim esset vita leonis: si non esset occisio asalium: nec esset patientia martyrum: si non esset persecutio tyramnoꝝ. vnde dicit Aug. in ench. Deus omnipotens nullo modo sineret malū aliqđ esse in operib⁹ suis nisi vsq; adeo eēt omnipotēs ⁊ bonus: vt bñ faceret ēt de malo: er duab⁹ autez rōnib⁹: quas nūc solum⁹ videnť moti fuisse q̄ diuine ꝓuidentie subtrahunt co:ruptibilia: in qbus inueniuntur casualia ⁊ mala.
¶Ad 3m dicēdum: q̄ homo nō est institutor nature: sed vtit in operib⁹ artis ⁊ virtutis ad suum vsum reb⁹ nālib⁹ vñ prouidētia humana nō se extendit ad necessaria que ex natura proueniūt: ad que tm̄ se extēdit prouidētia dei: qui ē acto: nāe: ⁊ ex hac rōne videntur moti fuisse: qui cursum rerū naturaliū subtraxerūt diuine ꝓuidentie attribuentes ipsum necessitati materie: vt Democrit⁹ ⁊ alij nāles antiqui. ¶Ad 4m dōm: q̄ in hoc qđ dicit: deum hoiez sibi
religisse nō excludit homo a diuina ꝓuidentia: sed ostēdit
q̄ nō ꝑhigitur ei virtus operatiua ꝺtermīata ad vnū: sicut 113
reb⁹ nālibus[e]: que agunt tm̄: quasi ab altero directe in finem: vt
nem. nō autem seipsa agunt: qua si se dirigētia in finem: vt
creature rōales per lib. arb. quo consiliātur ⁊ eligunt. vñ
signāter dicit. In manu consilij sui. Sed q: ipse actus lib.
arb. reducitur in deū sicut in causam: necesse est vt ea que
ex libero arbitrio fiunt diuine prouidētie subdātur. prouidentia enim hominis cōtinetur sub ꝓuidentia dei: sicut cā
particularis sub causa vniuersali hoīum autem iustorum:
quodam excellētiori modo de⁹ habet prouidētiā q̄z ipioz
inq̄tum nō permittit ꝓtra eos euēire aliquid: quod finalr
impediat salutē eoz. nam diligētibus deum oīa cooperāť
in bonū: vt dicit Ro. 8. sed ex hoc ipso q̄ impios nō retrahit a malo culpe. dicit eos dimittere: nō tamē ita q̄ totaliter ab eius prouidētia excludātur: aliogn̄ i nihilum decideret: nisi per eius prouidētiam cōseruarētur. Et ex hac rō
ne videť motus fuisse Tullius: qui res humanas: de gb⁹
cōsiliamur diuine prouidētie subtrahit. ¶Ad qntū dōm:
q̄ q: creatura rōnalis hz per lib. arb. dominium sui actus 124
vt dictum est[e] spāli quodāmodo subdit diuine ꝓuidētie: 126,
vt scilicet ei ꝓuteť aliqd ad culpaz vel ad meritū: ⁊ redda d
tur ei aliqd vt pena vel ꝑmium[e]: ⁊ q̄tum ad hoc curā dī 120
apo. ad bob⁹ remouit: non tamē ita q̄ idiuidua irrōnalia 54 b
creaturarum ad dei prouidentiam nō pertineant: vt rabi. 554
Moyses existimauit[e]. o
¶Utrū de⁹ immediate oīb⁹ prouideat. Articul⁹. iij. 137

Ad tertium

sic ꝓcedit. Videť q̄ de⁹ nō immediate oīb⁹ ꝓuideat. Quicqd
enim est dignitatis deo est attribuēdū: sed ad dignitatem
alicui⁹ regis pertinet q̄ habeat ministros: qbus mediāti/
bus subditis suis ꝓuideat. ergo multo magis deus: nō
immediate omnib⁹ ꝓuidet. ¶P̄. Ad prudentiam pertinet
res in finem ordinare. finis aūt cuiuslibet rei est eius perfectio ⁊ bonū. ad quālibet autē causam ꝑtinet effectū suum
producere ad bonū quelibet igit causa agēs est causa effect⁹
ꝓuidentie. si igit de⁹ oībus immediate prouidet: subtrahūntur oēs cause scde. ¶P̄. Aug. dicit in ench. q̄ melius est
quedā nescire q̄z scire vt vilia. ⁊ idem dicit ꝑbs in . ij. metа. sed omne qđ est meli⁹ deo ē attribuēdū. ergo de⁹ nō hz
immediate prouidētiam quoꝝdā viliū ⁊ minoꝝ. ¶Sz
ꝫ ē qđ dicit Job. 34. Quē ꝓstituit aliū sup terrā: aut quez
posuit sup orbem quē fabricat⁹ est: sup quo dicit Greg.
Mūdū per seipsum regit: quē per seipm ꝺdidit. ¶Rñ⁹ b
dōm: q̄ ad ꝓuidentiā duo ꝑtinēt. f. ratio ordinis rez ꝓuisa/ 135
rū in finē ⁊ executio hui⁹ ordinis q̄ gubernatio dr[e]. ¶Quā
tū igit ad primū hoz de⁹ immediate oīb⁹ ꝓuidet q̄ in suo intellectu hz rōnem oīum etiā minoꝝ[e]: ⁊ quasqūq; causas 505
aligb⁹ effectib⁹ prefecit dedit eis vtutē ad illos effectus producēdos. vñ oz q̄ ordinem illoꝝ effectuū in sua rōne prehabuerit. quātum aūt ad scdm̄ sunt aliqua media diuine
ꝓuidentie: q: inferiora gubernat p superiora: non propter ō
fectū sue vtutis: sed propter abūdantiam sue bonitatis: vt
dignitatem causalitatis etiaz creaturis cōicet: ⁊ fm̄ hoc excluditur opinio Platonis quā narrat Greg. Misennus tri
plicem ꝓuidentiam ponētis: quarū prima est summi dei q
primo ⁊ ꝑncipalr ꝓuidit reb⁹ spūalib⁹: ⁊ ꝑter toti mūdo
q̄tū ad genera: spēs: ⁊ cās vniuersales. Secūda vero prouidētia ē qua ꝓuideť singularib⁹ gñabiliū: ⁊ co:ruptibiliū:
⁊ hanc attribuit dijs: qui circuūt celos. i. substantijs separatis que mouent co:pa celestia circulr. Tertia vo ꝓuidētia ē rerū hūanarū quā attribuebat demōib⁹: quos platonici ponebant medios inter nos ⁊ deos: vt narrat Aug.
7. de ciui. dei. ¶Ad p̄m q⁹ dōm: q̄ hr̄e ministros executores sue ꝓuidētie ptinet ad dignitatē regis: sed q̄ nō habeat rōnem eoz: que p eos agēda sunt: est ex defectu ipi⁹ o
oīs. n. scia opatiua tāto pfectior est quāto magis particula
ria ꝓsiderat in qb⁹ est act⁹. ¶Ad 2m dōz: q̄ p hoc q̄ de⁹ hz immediate ꝓuidētiam ō reb⁹ oīb⁹ nō excludūt cause se/ q
cūde que sunt executrices hui⁹ ordinis: vt ex supradictis 122
p̄z[e]. ¶Ad 3m dōm: q̄ nobis meli⁹ est nō cognoscer mala

lib b q vlia inquātū p ea impedimur a ꝓsideratiõe aliquorum meliorū: q nõ possum⁹ simul multa intelligere q inquātuz cogitatio malor puertit interdū volūtatē in malū: sed hoc nõ hz locū in dō: q simul omnia vno intuitu videt: q cui⁹ volūtas ad malum flecti nõ põt.

¶Utrū ꝓuidētia reb⁹ ꝓuisis necessitatē ipõat. Arti. iiij.

158 **Ad quartuz** sic ꝓcedit. Videt q diuina ꝓuidētia necessitatem rebus ꝓuisis iponat. Dis.n. effectus q hz aliquā cām p se q iam ē pbs ꝓbat in.6. meta. sz ꝓuidētia dī cum sit eterna pexistit q ad eā segt effect⁹ dō necessitate. nō.n. põt divina ꝓuidentia frustrari. ergo ꝓuidētia divina necessitatē rebus ꝓuisis ponit. ¶Ꝑ. Unusqsq ꝓuisor stabilit opus suum inq̄tuz põt ne deficiat: sed deus ē summe potens. ergo necessitas firmitatem rebus a se prouisis tribuit. ¶Ꝑ. Boe. dicit. 4. dō cō. q fatum ab immobilib⁹ ꝓuidētie proficiscēs exor dijs actus fortunasq; hoium indissolubili causarum cõne xione astringit: videt ergo q prouidētia necessitatez reb⁹ prouisis imponat. ¶Sed contra ē qđ dicit Dio. 4. cap. dī. no. q corrumpe natura nõ ē divine ꝓuidētie: hoc ãt hz quarūdam rerū natura q sint cõtingētia: non igit divina prouidētia necessitatem in rebus imponit ꝓtingētiaz exclu dēs. ¶Rñ° dicēdum q prouidētia divina quibusdam re bus necessitatē imponit: nõ autē omnibus vt qdam credi derūt. Ad ꝓuidētiam enim ꝑtinet ordinare res in finem: r b 501 l43 e post bonitatē aūt divinam que ē finis a reb⁹ separat⁹ᵉ: ꝑn cipale bonum in ipsis rebus existens ē perfectio vniuersi: que quidē nõ esset si nõ omnes grad⁹ essendi innēctrētur in rebus⁵: vñ ad divinam prouidētiam ꝑtinet oēs gradus en tium ꝓducere: q ideo qbusdam effectib⁹ preparauit cau sas necessarias vt necessario euenirent: qbusdam vero cās contingētes vt euenirent cõtingēter secūdum conditionez b2 primarum causarum⁶. ¶Ad primū ergo dōz: q effect⁹ divine prouidentie nõ solum ē aliquid euenire quocumq; mõ. sed aliqd euenire vel contingenter vel necessario. q iõ euenire infallibiliter q necessario: q divina prouidētia di sponit euenit infallibiliter q necessario: q euenit contingen ter qđ divine prouidentie ratio habet: vt contingēter eueñi at. ¶Ad 2m dicēdum q in hoc ē immobilis q cert⁹ divine prouidentie ordo: q ea que ab ipso ꝓuident cūcta eueñūt eo modo quo ipse ꝓuidet siue necessario siue cõtingēter. ¶Ad 3m dicēdū: q idissolubilitas illa q imutabilitas quā Boe. tangit ꝑtinet ad certitudinē prouidētie q̄ non deficit a suo effectu neq; a mõ eueniēdi quem prouidit: nõ autez ꝑtinet ad necessitatē effectuū. Et ꝓsiderādū est q necessa rius q ꝓtingēs ꝓprie ꝓsequūtur ens inquantū hmõi. vnde modus ꝓtingētie q necessitatis cadit sub ꝓuisione dei q est vniuersalis ꝓuisor totius entis: non aūt sup prouisione ali quorū particularium prouisorum.

¶De predestinatione. Questio. xxiij.

1 b 2 a 6 **Ost consideratione** p diuine prouidentie agendum est de prę destinatione. ¶Et circa predestinationez querūtur. 8. ¶Primo vtrū deo conueniat predestinatio. 2°. quid sit predestinatio: q vtrū ponat aliquid in predestinato. 3°. vtrum deo competat reprobatio aliquorū hoium. 4°. de comparatione ꝑdestinatiõis ad electionē. vtrū. s. ꝑdesti nati eligant. 5°. vtrum merita sint causa vel ratio prede stinatiõis vel reprobationis aut electionis. 6°. de certitu dine ꝑdestinatiõis. vtrū. s. predestinati infallibiliter saluen tur. 7°. vtrū numerus ꝑdestinator sit cert⁹. 8°. vtruz ꝑdestinatio possit iuuari ꝑcib⁹ sanctor.

¶Utrū hoies ꝑdestinẽt a deo. Articul⁹. i.

59 **Ad primum** sic ꝓcedit. Videt q hoies non ꝑdestinẽtur a deo. Dicit.n. Da ma. in. 2. lib. Oportet cognoscere q oia quidē precogno scit deus: nõ autē omnia predeterminat. precognoscit enim ea que in nobis sunt. non autem predeterminat ea: sed me rita q demerita humana sunt in nobis inquātum sumus: nostrorum actuum dñi per lib. arb. Ea ergo que pertinẽt ad meritum vel demeritum nõ predestinãtur a deo: q sic hoium predestinatio tollit. ¶Ꝑ. Omnes creatur ordinã tur ad suos fines per diuinã ꝓuidẽtiã: vt supra dictū est⁶. 135 sed alie creature nõ dicũtur predestinari a deo. g° nec ho 136 mines. ¶Ꝑ. Angeli sunt capaces beatitudinis sicut q ho mines: sed angelis nõ competit ꝑdestinari: vt videt cum in eis nunquã fuerit miseria. ꝑdestinatio autem ē ꝓpositũ miserẽdi: vt dicit Aug. ergo hoies nõ ꝑdestinãtur. ¶Ꝑ. Beneficia hoib⁹ a deo collata p spũm sanctũ viris sanctis reuelant⁹ sm illud ap. ī. cor. 2. Nos aũt nõ spũm huius ac cipim⁹ mũdi: sed spũs q ex deo ē: vt sciam⁹ que a deo do nata sunt nobis: si ergo hoies ꝑdestinarentur a deo cũ pre destinatio sit dei beneficiũ: eẽt predestiatis nota sua prede stinatio: qđ ꝑz esse falsuz. ¶Sed ꝛa est qđ dicit Ro. 8. Quos predestinauit hos q vo. ¶Rñ° dōm: q ño cõue niens est hoies ꝑdestinare. oia enī divine ꝓuidẽtie subia cent: vt supra ostẽsum est⁶. Ad ꝓuidẽtiam aũt ptinet res ī 136 finem ordiare: vt dictũ ē⁶. finis autem ad quem res crea 138 tē ordinãtur a deo est duplex. vnus qui excedit proportio nem nature create: q facultatez: q hic finis est vita eterna que in divina visione consistit que est supra naturaz cuiusli bet creature: vt supra habitum est⁶. Alius autem finis est 58 nature create ꝓportiõatus: quem. s. res creata põt attinge 131 re sm vtutem sue nãe. Ad illud aũt ad qđ nõ põt aliquid vtute sue nãe pueire: opz q ab alio trãsmittat⁶: sicut sagit ta a sagittãte mittit ad signũ. vnde proprie loquẽdo rõnal creatura que est capax vite eterne pducitur in ipsaz: quasi a deo trãsmissa: cui⁹ quidẽ trãsmissiõis rõ. in deo pexistit si cut q in eo ē ratio ordinis omniũ in finẽ quã divin⁹ esse p uidentiam⁶. ¶Ratio aũt alicuius fiendi in mente actoris exi 351 stens est quedam preexistentia rei fiende in eo. vñ ratio p dicte trãsmissiõis creature rationalis in finez vite eterne p destinatio noiatur. nam destinare est mittere: q sic patet q ꝑdestinatio q̄tũ ad obiecta est quedam pars prouidentie. ¶Ad primũ ergo dõm: q Dama. noiat predeterminatõ nem impositionẽ necessitatis: sicut ē in reb⁹ nãlibus. q̄ sunt ꝑdeterminate ad vnũ: qđ⁹ꝑz ex eo qđ subdit. nõ enīz vult malitiam: neq; cõpellit virtutẽ: vñ ꝑdestinatio nõ excludi tur. ¶Ad scđm dõm: q creature irratiõales non sunt ca paces illius finis: qui facultatem humane nature excedit: vñ nõ proprie dicũtur predestinari: q si aliq̄ abusiue ꝑde stinatio nominet respectu cuiꝰ cuiq; alterius finis. ¶Ad 3m dõm: q predestinari cõuenit angelis: sicut q hoibus: lz nunq; fuerint miseri. nam motus nõ accipit spẽm a termi b no a quo: sed a termino ad quem⁶. nihil enim refert q̄tuz 238 ad rõnem dealbatiõis: vtrum ille qui dealbatur fuerit ni ger aũt pallidus vel rubeus. q similiter nihil refert ad rẽ nem predestinatiõis: vtrum aliquis predestinet⁶ in vitam eternam a statu miserie vel non: q̄uis dici possit q omnis collatio boni supra debitũ eius cui cõfert⁶ ad miseriã perti neat: vt supra dictum est⁶. ¶Ad 4m dõm: q etiaz si alig 135 bus ex speciali priuilegio sua predestinatio reueletur: non 134 tamen conuenit vt reueletur omnibus: q̄ sic illi qui nõ sũt predestinati desperarent q securitas in predestinatis negli gentiam pareret.

¶Utrū ꝑdestiatio aliqd ponat i ꝑdestiato. Arti. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Videt q ꝑde 140 stinatio ponat aliqd in ꝑde stinato. Omnis enim actio ex se passiõem infert. Si ergo predestinatio actio est in deo opz q predestinatio passio sit in predestinatis. ¶Ꝑ. Orige. dicit super illõ. Ro. primo. Qui predestiat⁹ est tc. ꝑdestinatio est ei⁹ q ñ ē. sz distinatio ei⁹ ē q est. q Aug. dicit in lib. ō predestinatõe sctoꝝ. Quid est predestiatio nisi destinatio alicui⁹ existẽtis. ergo prede stinatio non est nisi alicuius existentis: q ita ponit aliquid in predestinato. ¶Ꝑ. Preparatio est aliquid in preparato: sed predestinatio est preparatio beneficiorum dei: vt dicit. Augu. in lib. de predestinatione sanctorum. ergo predestia tio est aliquid in predestinatis. ¶Ꝑ. Temporale nõ põit in diffinitione eterni: sed gratia qđ est aliqd tẽporale poni tur in diffinitione predestiationis. nã ꝑdestinatio dicit esse

preparatio gratie in presenti: ⁊ glorie in futuro ergo predestinatio non est aliquid eternum: ⁊ ita oportet ꝙ non sit in deo: sed in predestinatis. nam quicquid est in deo est eternum. ¶ Sed contra est quod Augu. dicit ꝙ predestinatō est prescientia beneficiorum dei: sed prescientia non est in prescitis: sed in presciente. ergo nec predestinatio est in predestinatis: sed in predestinante. ¶ Rñ° dicendum: ꝙ predestinatio non est aliquid in predestinatis: sed in predestinā
139 te tantum: dictum est enim [e] ꝙ predestinatio est quedam pars prouidentie: prouidentia autem non est in rebus prouisis: sed est quedaz ratio in intellectu prouisoris: vt supra
135 dictum est [e]: sed executio prouidentie que gubernatio dicitur: passiue qui est in gubernatis: actiue autem est in gubernante. vnde manifestum est ꝙ predestinatio ē quedaz ratio ordinis aliquorum in salutem eternam in mente diuina existens. Executio autem huiꝰ ordinis est passiue quidem in predestinatis: actiue autem est in deo. Est autem executio predestinationis vocatio ⁊ magnificatio secūduz illud apostoli ad romā .8. Quos predestinauit hos ⁊ vocauit hos magnificauit. ¶ Ad primum ergo dicendum ꝙ actiones in exteriorem materiam transeuntes
276 inferunt ex se passionem vt calefactio ⁊ secatio [c] non autez actiones in agente manentes: vt sunt intelligere ⁊ velle: vt
113 a supra dictum est [c] ⁊ talis actio est predestinatio. vnde predestinatio non ponit aliquid in predestinato. sed executio eius que transit in exteriores res ponit in eis aliquem effectum. ¶ Ad scōm dicendum: ꝙ destinatio aliquando sumitur pro reali missione alicuius ad aliquem terminuz: ⁊ sic destinatio non est nisi eius qō est. alio modo sumit destinatio promissione quam aliquis mente concipit secūduz ꝙ dicimur destinare quod mente firmiter proponimus: ⁊ hoc secūdo modo dicit .2. macha. 6. ca. qō eleazarꝰ destinauit non admittere illicita propter vite amorem: ⁊ sic destinatio potest esse eius qō non est: tamen predestinatio ratione antecessionis quam importat pōt esse eius qō non est qualitercunqz eius destinatio sumat. ¶ Ad tertium dicendū: ꝙ duplex est preparatio quedam patientis vt patiatur. ⁊ hec preparatio est in preparato: quedam alia est agentis vt agat. ⁊ hec est in agente: ⁊ talis preparatio est predestinatio prout aliquod agens per intellectum dicit se preparare ad agendum inquātum preconcipit rationem operis fiendi: ⁊ sic deꝰ ab eterno preparauit predestinando concipiens ratiōem ordinis aliquorum in salutē. ¶ Ad quartum dicēdum: ꝙ gratia nō ponitur in diffinitiōe predestinatiōis quasi aliquid preexistens de essentia eius: sed
ꝛ inquātum predestinatio importat respectum ad gratiam: vt cause ad effectū ⁊ actꝰ ad obm: vñ nō seqtur ꝙ predestinatio sit aliqd temporale.

¶ Videt ꝙ deꝰ nullū hoiez reprobet. Articulꝰ. iij.

141 **Ad tertium** sic proceditur. Videt ꝙ deꝰ nullum hominem reprobet: nullus enim reprobat quem diligit: sed deus omnem hominem diligit sm illud sap. ii. Diligis omnia que sunt: ⁊ nihil odisti eoz̄ que fecisti. ergo deus nullum hominez reprobat. ¶ P̄. Si deus aliquem hominem reprobat opz ꝙ sic se habeat reprobatio ad reprobatos sicut predestinatio ad predestinatos: sed predestinatio est causa salutis predestinatorum: ergo reprobatio erit causa perditionis reprobozum: hoc autem est falsum: dicit .n. Osee. ix. ¶ Perditō tua israel ex te ē: tātūmodo ex me auxilium tuum: nō ergo deus aliquem reprobat. ¶ P̄. ¶ Nulli ōbet imputari qō vitari nō pōt: sed si deus aliquem reprobat: nō pōt vitare quin ipe pareat. dicit .n. Eccl. 7. Considera opera dei ꝙ nemo possit corrigere quem ipse despexerit: ergo nō esset hominiꝰ imputādum ꝙ peunt. hoc autem est falsum: nō ergo deꝰ aliquē reprobat. ¶ Sz cōtra est qō dicit Mala. i. Jacob dilexi. Esau aūt odio habui. ¶ Rñ° dōm: ꝙ deꝰ aliquos
159 reprobat. dictū .n. est [c] supra ꝙ predestinatio ē pars ꝓuidē
136 tie: ad prouidētiam aūt pertinet permittere aliquem defe
b ctum in rebꝰ que prouidētie subdūtur: vt supra dictum ē [e] vñ cum per diuinam prouidētiā hoies in vitam eternam ordinētur pertinet etiā ad diuinam ꝓuidētiam vt permittat aliquos ab isto fine deficere: ⁊ hoc dicit reprobare: sicut igit sicut predestinatio ē pars ꝓuidētie respectu eoz̄ qui diuini tus ordinātur i eternam salutem: ita reprobatio ē pars ꝓuidētie respectu illoz̄ qui ab hoc fine decidunt: vñ reprobatio nō nomiat prescitiam tātū: sed aliqd addit sm ratio
155 nem: sicut ⁊ ꝓuidētia: vt supra dictū ē [e]. sicut .ii. predestinatio includit volūtatem ꝓferēdi gram ⁊ gloriam: ita reproba tio includit volūtatem permittēdi aliquem cadere i culpaz ⁊ inferēdi damnatiōis pēam pro culpa. ¶ Ad primū ergo dicēdum ꝙ deus oēs hoies diligit: ⁊ etiam oēs creaturas iquātum oibus vult aliquod bonū: nō tñ qōcūqz bonum vult oibus: iquātum igitur qbusdam nō vult hoc bonum qō ē vita eterna: dicitur eos habere odio vel reprobare. ¶ Ad 2m ergo dōm: ꝙ aliter se habet reprobatio in casando qz̄ predestiatio: nam predestiatio ē causa: ⁊ eius qō expectat in futura vita a predestiatis. s. gl'ie: ⁊ eius qō petitur in ptiti. s. gratie. ¶ Reprobatō vero nō ē causa eius qō ē in presenti. s. culpe: sed ē causa derelictiōis a deo: ē tamen causa eius qō reddit in futuro. s. pene eterne. sed culpa ꝓ uenit ex libero arbitrio eius qui reprobat ⁊ a gratia deserit. ⁊ sm hoc verificat dictū prophete. s. perditio tua isr'.
¶ Ad tertiū dōm: ꝙ reprobatio dei nō subtrahit aliquid de potētia reprobati. vnde cum dicit ꝙ reprobatꝰ nō pōt gram adipisci: nō ē hoc intelligēdum secūdum impossibilitatem absolutam: sed sm impossibilitatē conditionatam: sicut supra dictū ē [e]: ꝙ predestinatum necesse ē saluari necessitate ꝓditiōata que nō tollit libertatem ar. vñ licet aliquis nō possit gratiam adipisci qui reprobat a deo: tamen ꝙ in hoc peccatū vel illud labat ex eiꝰ lib. arbi. ptigit: vñ ⁊ merito sibi imputat i culpam.

¶ Utrū ꝑdestinati eligāt a deo. Articulꝰ. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Videt ꝙ ꝑdestinati nō eligāt a deo: dicit enim Dio. 4. c. ō dī. no. ꝙ sicut sol corporibꝰ lumē imittit: ita ⁊ deus suam bōitatem [e]: sed bōitas diuina cōmūicat ꝓcipue aligbus sm participationez gratie ⁊ glorie. ergo deus absqz electione gratiam ⁊ gl'iaz cōmunicat: qō ad predestinatiōem pertinet. ¶ P̄. Electō ē eorum que sunt: sed ꝑdestinatio ab eterno ē etiā eoz̄ que nō sunt. ergo ꝑdestinātur aliqui absqz electiōe. ¶ P̄. Electio quādaz discretiōem importat: sed deꝰ vult oēs hoies saluos fieri: vt dr̄. i. tbi. 2. ergo ꝑdestinatio que ꝓordinat hoies in salutē ē absqz electiōe. ¶ Sed cōtra ē qō dicitur ephe. i. Eligit nos in ipso añ mūdi cōsti. ¶ Rñ°. dicēduz: ꝙ predestinatio sm ratiōem ꝓsuppōit electiōem: ⁊ electio dilectiōem: cuiꝰ ratio ē: qz̄ predestinatio vt dictū ē [e]. est
159 pars ꝓuidētie: prouidētia aūt sicut ⁊ ꝓudētia ē ratio in intellectu exīs perceptiua ordinatiōis aliquoz̄ in finem: vt supra dictū ē [e]: nō aūt percipit aliqd ordinādum in finem: nisi ꝓexistēte volūtate finis: vñ predestinatio aliquoz̄ in salutem eternā ꝓsuppōit sm ratiōem. ꝙ deus illoz̄ velit salutem: ad qō pertinet electio ⁊ dilectio: dilectio qdem in quātū vult eis hoc bonum salutis eterne: nam diligere est velle alicui bonū: vt supra dictum ē [e]: electio aūt iquātum hoc bonū aligbus ꝓ alijs vult cum quosdam reprobet: vt supra dictū ē [e]: electio aūt ⁊ dilectio aliter ordinat in nobis ⁊ in deo: eo ꝙ in nobis voluntas diligendo non causat bonum: sed ex bono ꝓexīte incitamur ad diligēdum [e]. ⁊ ideo eligimus aliquē quem diligamus: ⁊ sic electio dilectiōem precedit in nobis. In deo autem ē econuerso: nam volūtas eius qua vult bonum alicui diligēdo ē causa: ꝙ illud bonum ab eo ꝓ alijs habeatur. ⁊ sic patet ꝙ dilectio ꝑsupponitur electiōi sm ratiōem: ⁊ electio ꝑdestinatōi: vñ oēs ꝑdestinati sunt electi ⁊ dilecti. ¶ Ad primū ergo dōz: ꝙ si cōsideret cōicatio bonitatis diuine in cōi: absqz electione bonitatem suam cōmūicat inquātum. s. nihil ē quod nō
34 participet aliquid de bonitate eius vt supra dictum ē [e]: sed
128 si consideretur cōmūicatio istius vel illius boni non absqz electione tribuit: qz̄ quedam bona dat aliquibus: que nō dat alijs: ⁊ sic in collatōe gr̄e ⁊ glorie attēdit electio. ¶ Ad 2m dicēdum: ꝙ qñ voluntas eligētis ꝓuocat ad eligēdum a bono in re ꝓexistente. tūc oportet ꝙ electio sit eoruz̄ que

sunt sicut accidit in electione nostra: sed in deo est aliter:
128 vt dictum est[c]: & ideo sicut dicit Aug. Eliguntur a deo qui
a non sunt nec ꝑ tñ errat qui eligit. ¶ Ad tertiū dōz: ꝙ sicut
120 supra dictum est[c]: deꝰ vult omnes homines saluos fieri antecedenter: qđ nō est simpliciter velle: sed fm qđ: nō autē ꝓsequēter qđ est simpliciter velle.

¶ Utrū ꝑscia meritoꝝ sit cā ꝑdestinatōis. Articu. v.

143 **Ad quintum** sic ꝓcedit. Videt ꝙ ꝑscientia meritoꝝ sit causa ꝑdestinatōis dicit.n.apo.ℜo.8. Quos presciuit hos & predestinauit & glo.Ambro.super illud ℜo.9. Miserebor cui miserebor dicit nē. misericordiam illi dabo quem prescio toto corde reuersurū ad me. ergo videtur ꝙ prescientia meritorū sit causa predestinationis. ¶ Ꝑ. ℑPredestinatio diuina includit diuinam volūtatem que irrationabilis esse non potest cū predestinatio sit propositū miserendi. vt Augusti. dicit: sed nulla alia ratio potest esse predestinationis nisi prescientia meritorū: ergo prescientia meritorū est causa vel ratio predestinationis. ¶ Ꝑ. non est iniqtas apud deū: vt dicit ℜo.9. iniquū aūt esse videt: vt equalib⁹ inequalia denē. omnes aūt homines sūt eqles & secūdū nāz & secūdū peccatū originale. attendit aūt in eis inequalitas secūdū merita vel demerita propriox actuū. non igit inequlia preparat deꝰ hominib⁹ predestinando & reprobando: nisi propter differentiū meritoꝝ prescientiam. ¶ Sed cōtra est qđ dicit apo.ad Titū.3. ℑNon ex operib⁹ iustitie q̄ fe.nos: sed secūdū suam misericordiam sal.nos fecit: sic aūt saluos nos fecit: ita & predestinauit nos saluos fieri: non ergo prescientia meritorū est causa vel ratio predestinationis. ¶ ℜñ°
142 dicendū: ꝙ cū predestinatio includat volūtatem vt supra
119 dictū est[c]: sic inquirenda est ratio predestinationis sicut in grie ratio diuine volūtatis. dictū est aūt supra[c]: ꝙ non est assignare cām diuine volūtatis ex parte act⁹ volendi: sed potest assignari ratio ex parte volitorū inq̄tū. s. deꝰ vult eē aliqđ propter aliud. null⁹ ergo fuit ita insane mentis q dicere merita esse causam diuine predestinationis ex parte actus predestinatis. Sed hoc sub qōne vertit: vtrum ex parte effect⁹ predestinatio habet aliquam cām: & hoc est qrere vtrū deꝰ preordinauerit se daturū effectū predestinationis alicui propter merita aliqua. Fuerunt igitur qdaz
150 q dixerūt ꝙ effect⁹ predestinationis preordinat alicui pro
368 pter merita preexistentia in alia vita: & hec fuit positio Origenis q posuit animas humanas ab initio creatas: & secūdū diuersitatem suoꝝ operum diuersos stat⁹ eas sortiri in hoc mūdo corpoꝝ vnitas: sed hanc opinionem excludit apo.ℜo.9. dicens. Cum nondū nati fuissent: aut aliquid egissent boni vel mali: non ex operib⁹ sed ex vocante dictū est q: maior seruiet minori. Fuerūt ergo alij q dixerunt ꝙ merita preexistentia in hac vita sunt ratio & causa effectus predestinationis. posuerūt enim pelagiani ꝙ initium bene faciendi sit ex nobis: cōsummatio aūt a deo: & si ex hoc cōtingit ꝙ alicui dat predestinationis effect⁹ & non alteri. q: vn⁹ initiū dedit se preparando & non alius. ¶ Sed cōtra hoc est quod dicit apo.2.cor.3. ꝙ non sum⁹ sufficientes cogitare aliqd a nobis quasi ex nobis. nullū aūt interius principiū inueniri potest q̄ cogitatio: vnde non potest dici ꝙ aliqđ in nobis initiū existat qđ sit ratio effectus predestinationis. vnde fuerūt alij q dixerūt ꝙ merita sequentia predestinationis effectū sunt ratio predestinationis vt intelligatur ꝙ ideo deꝰ dat gratiam alicui: & preordinauit se ei daturū: q: presciuit eū bene vsurū gratia sicut si rex det alicui militi equū quem scit eo bene vsurū: sed isti videntur distinxisse inter id quod est ex gratia: & id qđ est ex lib.arbi. quasi non possit esse idem ex vtroq̄: manifestū est autem ꝙ id qđ est gratie est predestinationis effect⁹: & hoc nō potest poni vt ratio predestinationis. cū hoc sub predestinatione concludit. si igit aliqd aliud ex parte nostra sit ratio predestinationis: hoc erit preter effectū predestinationis: non est aūt distinctū quod est ex lib.arbi. & ex predestinatione: sicut nec est distinctum quod est ex causa secūda & cā
b prima diuina enim prouidentia producit effectus per ope
116 rationes cārum secūdarum. vt supra dictum est[c]: vnde & id qđ est per lib.arbi. est ex predestinatione. dicēdū est ergo ꝙ effectū predestinationis considerare possum⁹ dupliciter 137 138
vno modo in particulari: & sic nihil prohibet aliquem esse 122
cū predestinationis esse cām & rationem alteri⁹. posterio
rem qdem prioris fm rationem cause finalis: priorem ve
ro posterioris secūdū rationem cause meritorie que redu
cit ad dispositionem materie: sicut si dicam⁹ ꝙ deꝰ preordinauit se daturū alicui gloriam ex meritis & ꝙ preordinauit se daturum alicui gratiam vt mereret gloriam. Alio modo potest considerari predestinationis effect⁹ in cōmuni: & sic impossibile est ꝙ totus predestinationis effect⁹ in cōmūi habeat aliquam cām ex parte nostra. q: quicquid est in homine ordinans ipsum in salutem comprehendit: totū sub effectu ꝑdestinatōis: ēt ipsa ꝑparatio ad gr̄am: neq̄ enim hoc fit nisi ꝑ auxiliū diuinū[c]: fm illud tre.vlt. Cōuerte nos dñe ad te & cōuer. habet tamen hoc modo pre c
312 destinatio ex parte effect⁹ pro ratione diuinā volūtatez: ad quam totus effectus predestinationis ordinat vt in finem & ex qua procedit sicut ex principio primo mouēte. ¶ Ad primū ergo dicendū ꝙ vsus gr̄e presci⁹ non est ratio collationis gr̄e nisi fm ratōem cause finalis vt dictū ē. ¶ Ad o
secūdū dicendū ꝙ predestinatio habet rationem ex parte effectus in cōmūi ipsam diuinam bonitatem. In particulari aūt vnus effect⁹ ē ratio alteri⁹ vt dictū ē[c]. ¶ Ad tertiū o
dicendū: ꝙ ex ipsa bonitate diuina ratio sumi pōt predestinationis aliquoꝝ & reprobationis alioꝝ: sic enim deꝰ dicit omnia ꝓpter suā bonitatem fecisse: vt in rebus diuina bonitas repñtet. necesse ē autem ꝙ diuina bonitas que in se ē vna & simplex multiformiter repñtet in rebus[c]: ꝓpter 249
hoc ꝙ res create ad simplicitatē diuinaz attingere nō pñt: 250
& inde ē ꝙ ad completionez vniuersi regrūtur diuersi gra 138
dus rerum: quarum quedam altum & quedam infimum locum teneāt in vniuerso. Et vt multiformitas graduum conseruet in rebus deus permittit aliq̄ mala fieri ne multa bona impediantur vt supra dictum est[c]. Sic igitur con- b
sideremus totum genus humanum sicut totam rerū vni 136
uersitatem. voluit igit deꝰ in hominib⁹ q̄tum ad aliquos quos predestinat suam repr̄esentare bonitatez per modū misericordie parcendo: & q̄tum ad aliquos quos reprobat per modū iustitie puniendo: & hec ē ratio quare deus quosdam eligit & quosdam reprobat: & hanc cām assignat apo.ad ro.9. dicens. Volens deꝰ oñdere iram. i. vindictaz iustitie & notam facere potentiam suam sustinuit. i. permisit: in multa patientia vasa ire apta in interitum vt oñderet diuitias glorie sue in vasa misericordie q̄ preparauit in gloriam. & 2.thi.2. dicit. In magna domo non solū sunt vasa aurea & argentea: sed etiā lignea & fictilia: & quedam q̄dem in honorem quedam in contumeliaz. sed quare hos elegit in gl̄iam & illos reprobauit: non habet rationem nisi diuinam volūtatem: vnde & Aug. dicit sup Joan. Quare hūc trahat & illū non trahat: noli velle diiudicare si nō vis errare. sicut etiam in rebus nālibus pōt assignari ratio cuz prima materia tota vt vniformis in se: quāt vna pars el⁹ ē sub forma ignis: & alia sub forma terre a deo in principio condita: vt sic sit diuersitas spetierum in reb⁹ naturalib⁹. Sed quare hec pars materie est sub ista forma & illa sub alia dependet ex simplici diuina voluntate: sicut ex simplici voluntate artificis dependet ꝙ ille lapis est in ista parte parietis: & ille in alia: q̄uis ratio artis habeat ꝙ aliqui sint in hac & aliqui sint in illa: neq̄ tamen ꝓpter hoc ē iniquitas apud deum: si inequalia non inequalib⁹ preparat: hoc enim esset contra iustitie rationem. si predestinationis effectus ex debito redderetur: & nō daretur ex gratia. In his enim que ex gratia dantur pōt aliquis pro libito suo dare cui vult plus vel minus dum modo nulli subtrahat debitum absq̄ preiudicio iustitie: & hoc est quod dicit paterfa. Matth.20.ca. Tolle quod tuum est & vade: an non licet mihi qđ volo facere.

¶ Utrum predestinatio sit certa. Articul⁹. vi.

144 **Ad sextuz** sic procedit. Videt ꝙ predestinatio non sit certa. Quia super illō apoc. 3.c. Tene quod habes ne alius accipiat coronam t. dicit.

Aug. q'alius nō est accepturus nisi iste perdiderit: potest ergo ⁊ acqri ⁊ pdi cōrona q̄ ē p̄destiatiōis effect⁹. ñ ē igit̄ p̄destiatio certa. ¶ Ꝓ. ꝓposito possibili nullū segt̄ impossibile: possibile ē aūt aliquē p̄destinatū: ut ꝓPetrus peccare ⁊ tūc occidi. hoc aūt posito segtur p̄destiatōis effectū frustrari: hoc igit̄ nō ē impossibile: nō g⁹ ē predestiatio certa. ¶ Ꝓ. Quicqd de⁹ potuit pōt: ꝫ potuit nō p̄destiare quē p̄destinauit. ergo nūc pt nō p̄destiare. ergo p̄destinatio nō ē certa: ¶ Sed cōtra ē qđ dicitur super illud ℟o.8. Quos prescivit hos ⁊ p̄destinauit ⁊c. dicit glo. predestinatio ē prescientia ⁊ ꝓparatio beneficiorum dei qua certissime liberantur qcūq; liberantur. ¶ ℟ñ⁹ dicēdum q̄ predestinatio certissime ⁊ infallibiliter cōsequitur suum effectum: nec tñ imponit necessitatem: ut. s. effectus eius ex necessitate proveniat: dictum ē enim supra[c]: q̄ predestinatio ē pars prouidētie. Sed non omnia que prouidētie subdūt̄ necessaria sūt: sed quedā cōtingēter eueniūt sm conditionem causarum primarū: quas ad tales effectus diuina prouidentia ordinauit: ⁊ tñ ꝓuidentie ordo ē infallibilis: vt supra ostensum est[c]: sic igitur ⁊ ordo predestinationis ē certus: ⁊ tamen libertas arbitrij non tollitur: ex qua contingenter prouenit predestinationis effectus. ¶ Ad hoc etiam ꝓsiderāda sūt: que supra dicta sunt[c]: de diuina scientia: ⁊ ō diuina voluntate que contingentiā a rebus nō tollunt: licet certissima ⁊ ineffabilia sint. ¶ Ad primum ergo dōm: q̄ corona dicitur esse alicuius dupliciter. vno modo ex predestinatione diuina: ⁊ sic nullus coronam suam amittit: alio modo ex merito gratie: qō enim meremur quodāmodo nostrum ē: ⁊ sic suam coronam aliquis amittere pōt per peccatū mortale sequens: alius autem illam coronam amissam accipit inquātum loco eius subrogatur: non enim permittit deus aliquos cadere: quin alios erigat: sm illud Job. 34. Conteret multos ⁊ innumerabiles ⁊ stare faciet alios pro eis: sic enim in loco angelorum cadentium substituti sunt homines. in locum iudeorum gentiles: substitutus autem in statu gratie etiam quātum ad hoc coronam cadentis accepit: q̄ de bonis que alius fecit. in eterna vita gaudebit in q̄ vnusqsq; gaudebit de bonis tam a se quā ab alijs factis. ¶ Ad secūdū dicēdū q̄ licet sit possibile eū qui ē predestinat⁹ mori in peccato mortali sm se consideratū: tamē hoc ē incompossibile posito prout. s. ponimus eum esse p̄destinatum: vñ non sequitur q̄ predistinatio falli possit. ¶ Ad tertium dōm: q̄ cuz predestinatio includat diuinam voluntatem: sicut supra dictum est[c]: q̄ deum velle aliquid creatum est necessarium ex suppositione ꝓpter īmutabilitatē diuine bonitatis ⁊ voluntatis non absolute: ita dicendum est hic de predestinatione: vñ non oportet dicere q̄ deus possit non predestinare quem predestinauit in sensu compposito accipiendo: ꝫ absolute ꝓsiderādo deus possit p̄destinare vel non predestinare: sed ex hoc non tollit̄ p̄destiationis certitudo.

¶ Utrū numer⁹ p̄destinatoꝝ sit cert⁹. Articul⁹. vij.

Ad septimum

sic ꝓceditur. Videt̄ q̄ nūerus p̄destinatoꝝ ñ sit cert⁹. numerus. n. cui pōt fieri additio non est certus: sed numero predestinatorum pōt fieri additio: vt vī. dī. n. Deuter. ꝓmo cap. Dīs deus noster addat ad hunc numerū multa millia. glo. i. infinitum apud deum qui nouit que sunt ei⁹ ergo numerus predestinatoꝝ non est certus. ¶ Ꝓ. Non pōt assignari ratio quare magis in hoc numero quā in alio deus hoīes preordinet ad salutē: sed nihil a deo sine rōne dispōnitur: ergo non ē certus numerus saluādorū pordiatus a deo. ¶ Ꝓ. Operatio dei est pfectior q̄ operatio nāe sed in operibus nature bonum inuenitur: vt in pluribus. defectus autem ⁊ malum vt in pauciorib⁹: si igitur a dō substitueret̄ numerus saluandorum plures eēnt saluādi q̄ damnādi: cui⁹ cōtrarium ondit̄ Matt. 7. vbi dī. Lata ⁊ spaciosa ē via que ducit ad perditionem: ⁊ multi sunt q intrant per eam: angusta est porta ⁊ arta via que ducit ad vitam ⁊ pauci sunt qui inueniunt eam: nō ergo est pordiatus a deo numerus saluandorū. ¶ Sed contra est quod Augu. dicit in li. de correctione ⁊ gra certus ē predestinatorum numer⁹ q neq; augeri potest neq; minui. ¶ ℟ñ⁹. dōm: q̄ numerus predestinatorū ē certus: sed quidaz dixerūt eum esse certum formaliter sed non naliter: vtputa si diceremus certum esse quod centum vel mille saluent non autē q̄ hi vel illi: sed hoc tollit certitudinē predestinationis de qua iam diximus[c]. Et ideo oportet dicere q̄ numerus predestinatorū sit certus deo non soluz formaliter sed ēt naliter. ¶ Sed aduertendum est q̄ numerus predestinatorū certus deo dī nō solū ratiōe cognitionis. q. s. scit quot sunt saluandi: sic n. deo certus est etiaz numerus guttarū pluuie ⁊ arene maris: sed rōne electionis ⁊ diffinitionis cuiusdam. ¶ Ad cuius euidentiam est sciendum q̄ omne agens intendit facere aliquod finituz: vt ex supra dictis de infinito apparet[c]. Quicūq; autem intendit aliquez determinatam mensuram in suo effectu excogitat aliquez numerum in partibus essentialibus eius que per se regrūtur ad pfectionē totius: nō enim per se eligit aliquez numerū in his que nō principaliter regrunt̄: sed soluz ꝓpter aliud: sed in tanto numero accipit hmōi inquantū sunt necessaria ꝓpter aliud: sicut edificator excogitat determinatā mensuram domus ⁊ etiam determinatum numerū mansionum quas vult facere in domo: ⁊ determinatum numerū murarum parietis vel tecti: sed non eligit determinatum numerum lapidum: sed accipit tot quot sufficiunt ad explendam tantam mēsuram parietis. Sic igitur ꝓsiderādum ē in deo respectu totius vniuersitatis que est eius effectus: preordinauit enim in qua mensura deberet esse totus vniuersum. ⁊ quis numerus eēt cōueniens eēntialibus partibus vniuersi: que. s. habet aliquo modo ordinem ad ꝓpetuitatem: quot: s. spere: quot stelle: quot elemēta: quot species rerū: indiuidua vero corruptibilia non ordinantur ad bonuz vniuersi quasi principaliter: sed quasi secūdario inquātum in eis saluat̄ bonum spēi⁹: vnde ꝫ deus sciat numerū omnium indiuiduoꝝ: non tamē numerus vel bonuz vel culicum vel aliquoꝝ hmōi est per se preordinatus a deo: sed tot ex hmōi diuina ꝓuidentia ꝓuenit quot sufficiūt ad spērum ꝓseruationē. Inter omnes aūt creaturas principalius ordinātur ad bonum vniuersi creature rōnales que ⁊ quātum hmōi incorruptibiles sunt ⁊ potissime ille que beatitudinem ꝓsequūtur que immediatius attingunt vltimū finem. vnde certus est deo numerus predestinatorū: non solum per modum cognitionis: sed etiam per modaz cuiusdam principalis ꝓfinitiōis: nō sic aūt oīno est de numero reproborum qui videntur eē preordinati a deo in bonū electorum: qbus oīa cooperant̄ in bonum: de numero aūt omniū predestinatoꝝ hoīum qs sit: dicūt quidaz q̄ tot ex hoībus saluabūtur quot angeli ceciderūt: quidaz vero q̄ tot saluabūtur quot angeli remanserūt: quidaz ⁊ isuper tot ex hoībus saluabunt̄ quot angeli ceciderunt: ⁊ isuper tot quot fuerunt angeli creati. Sed melius dī q̄ soli deo est cognitus numerus electorū in supna felicitate locandus. ¶ Ad ꝑmū ergo dōm: q̄ vbum illud Deuter. est intelligendum de illis qui sunt prenotati a deo respectu ꝑsentis iustitie: horū enim numerus ⁊ augeret ⁊ minuitur ⁊ nō numerus predestinatoꝝ. ¶ Ad secm dōm: q̄ ratio ꝙtitatis alicuius partis accipienda est ex ꝓportiōe illius partis ad totum. sic enim est apud deum ratio quare tot stellas fecerit vel tot rerum species: ⁊ quare tot predestinauit ex ꝓportione partium principialium ad bonuz vniuersi. ¶ Ad tertium dōm: q̄ bonum proportionatum comūi statui naturę accidit vt in pluribus: ⁊ deficit ab hoc bono vt i pauciorib⁹: sed bonum qđ excidit comūem statuz nature inuenitur vt in pauciorib⁹: ⁊ deficit ab hoc bono vt in pluribus. sicut patet q̄ plures hoīes sunt qui habēt sufficientem sciam ad regimen vite sue: pauciores autem qui hac scientia carent qui muriones vel stulti dicūtur: sed pauciores mi sunt respectu aliorū qui attingunt ad habēdam profundam scientiā intelligibiliū rerū. Dum igit̄ beatitudo eterna ī visiōe dei ꝓsistēs excedat cōez statū nature ⁊ precipue sm q̄ est gra destituta per corruptionē originalis peccati: pauciores sunt qui saluantur: ⁊ in hoc etiam maxime mirificoꝝdia dei apparet q̄ aliquos in illam salutem erigit:

q̃qua plurimi deficiunt ſm cõmunem cursuz ⁊ inclinatiõnem nature.

¶Utrum predestinatio Articulus. VIII.

possit iuuari precibus sanctorum.

196 **Ad octauũ** sic pceditur. Videt q̃ predestinatõ nõ possit iuuari precibus sanctorum. ¶Nullum.n. eternum precedit ab aliquo tẽporali: ⁊ per cõsequẽs nõ põt tẽporale iuuare ad hoc q̃ aliq̃d eternum sit: sed predestinatio est eterna: cum igitur preces sanctorum sint temporales non põt iuuare ad hoc q̃ aliquis predestinetur: non ergo predestinatio iuuatur precib⁹ sanctorum. ¶Ð. Sicut nihil indiget consilio nisi propter defectum cognitionis ita nihil indiget auxilio nisi propter defectum vtutis: sed neutrum horum competit deo predestinanti. Unde dr̃ Ro. ii. Quis adiuuit spiũ dñi aut: quis con. eius fuit. ergo predestinatio nõ iuuat̃ pcibus sctorum. ¶Ð. Eiusdẽ est adiuuari ⁊ impediri: sz põdestinatio nõ põt aliquo impediri: ergo non põt aliquo iuuari. ¶Sed ꝓtra est qđ dr̃ Gen. 25. q̃ Isaac rogauit deum pro Rebecca vxore sua ⁊ dedit cõceptũ Rebecce: ex illo aũt ꝓceptu natus est Jacob qui predestinatus fuit: nõ autem fuisset impleta põdestinatio si nat⁹ nõ fuisset: g⁹ põdestinatio iuuat̃ precibus sctorum. ¶Rñ⁹. dõm: q̃ circa hãc qõnem dinersi errores fuerũt. Quidã.n. attẽdẽtes certitudinẽ diuine predestinationis dixerũt supfluas eẽ oones: vel qcqd aliud fiat ad salutẽ eternam ꝓsequẽdam. q: his factis vel non factis põ destinati ꝓsequũtur: reprobati nõ cõsequũtur. Sed cõtra hoc sunt oes ammonitiones sacre scripture exhortãtes ad oonem ⁊ ad alia bona opa. ¶Alij vero dixerunt q̃ p oõptionẽ qui ponebant ordinationẽ diuinã quã fatum appellabant aligb⁹ sacrificijs ⁊ oonibus ipediri posse. ¶Sed hoc ẽt est auctoritas sacre scripture. dr̃. n. i. Re. 15. ꝓtriũphator israel non parcet: necq; penitudine flectet: ⁊ Ro. ii. dr̃. q̃ sine pnia sunt dõa dĩ ⁊ vocatio. ¶Et ĩẽ aliter dr̃: q̃ in predestinatiõe duo sunt ꝓsideranda. s. ipsa preordinatio diuina ⁊ effect⁹ eius. ¶Quãtũ igit̃ ad pmum nullomõ põdestinatio iuuat̃ precibus sctorũ: nõ. n. pcib⁹ sctorũ fit q̃ aligs põdestinet̃ a deo. ¶Quãtũ vo ad 2m dr̃ predestinatia cuius põdestinatio est pars nõ subtrahit causas secũdas sed hic prouidet effectus: vt etiã ordo causaz̃ sẽdarũ subiceat prouidentie: sicut igit̃ nunc puidentur nãles effectus vt ẽt cause naturales ad alios nãles effect⁹ ordinẽtur: sine qbus illi effectus non pueniret: ita põdestinat̃ a deo salus alicuius: vt ẽt sub ordine predestiatõis cadat quicquid homĩnẽ promouet in salutem: vel oones ꝓprie vel aliorum vt alia bõa vel qcqd hmõi: sine quibus aligs salutẽ nõ ꝓsequit̃: vñ põdestinatis conãdum est ad bñ opandũ ⁊ orãdũ q: p hmõi põdestinatiõis effect⁹ certitudinaliter ipleb⁹: propter qđ dr̃. 2. pe. i. Satagite vt p bona opa certam vestram vocationẽ ⁊ electionem faciatis. ¶Ad pmum ergo dõm: q̃ ratio illa oñdit q̃ predestinatio nõ iuuatur pcibus sctorũ quãtum ad ipsam ordinationẽ. ¶Ad 2m dõm: q̃ aligs dicit̃ adiuuari p alium dupl̃r: vno⁹ inquãtũ ab eo accipit vtutẽ ⁊ sic adiuuari infirmi est: vñ deo non cõpetit: ⁊ sic itelligit̃ illud quis adiuuit spiũ dñi. Alio mõ dr̃ quis adiuuari per aliquẽ: per quẽ exeg̃tur suã opatiõez: sicut dñs p ministrũ ⁊ hoc mõ deus adiuuat̃ p nos inquãtũ exequimur suam ordinationem ſm illud .i. ad Cor. 3. Dei enim adiutores sumus: negz hoc est ꝓpter defectum diuĩe virtutis: sz q: vtitur causis medijs vt ordinis pulchritudo seruet̃ i reb⁹ ⁊ vt ẽt creaturis dignitatem causalitatis cõcet⁹. ¶Ad 3m dõm: q̃ secũde cause nõ põt egredi ordinem cause prime ⁊ ideo predestinatõ p creaturas põt adiuuari: sz ñ ipediri.

¶De libro vite. Questio. XXIII.

Einde cõsiderandum est de libro vite. ¶Et circa hoc querũtur tria. p⁹ quid sit liber vite. 2⁹. cuius vite sit liber. 3⁹. vtrum aliquis possit deleri de libro vite.

¶Utrum liber vite sit idem quod predestinatio. Articulus. I.

Ad primũ sic proceditur. Videtur q̃ liber vite non sit idez qđ predestiatio. Dicitur.n. Eccl⁹. 24. Hec oĩa liber vite. glo. i. Nouum ⁊ vetus testũ: hoc autem non est predestinatio ergo liber vite non est idem qđ predestinatio. ¶Ð. Aug. in libro .20. de ci. dei. ait. q̃ liber vite est quedam vis diuina qua fiet vt cuicũq; opera sua bona vel mala in memoriam reducentur: sed vis diuina non videtur pertinere ad predestinationem sed magis ad attributum potentie. ergo liber vite nõ est idem qđ predestinatio. ¶Ð. ꝓdestinationi opponitur reprobatio: si igitur liber vite esset predestinatio: inueniretur liber mortis sicut liber vite. ¶Sed contra est qđ dicitur in glo. super illud ps. Deleantur de libro viuẽtium. liber iste est noticia dei qua predestinauit ad vitam quos prescuit. ¶Rñ⁹ dõm: q̃ liber vite in deo dicitur metaphorice ſm similitudinẽ a rebus humanis acceptaz. Est.n. consuetum apud homines q̃ illi qui ad aliquid eliguntur cõscribunt̃ in libro. vtpote milites vel consiliarij q olim dicebantur patres conscripti: pz autez ex premissis: 142
q̃ omnes predestinati eliguntur a deo ad habẽdam vitaz eternam. Ipsa ergo põdestinatorum ꝓscriptio dicit̃ liber vite. dr̃ aũt metaphorice aliquid cõscriptum in intellectu alicuius: qđ firmiter in memoria tenet: fz illõ prouer. 3. Ne obliuiscaris legis mee: ⁊ precepta mea cor tuum custodiat ⁊ post pauca sequitur. Describe illa in tabulis cordis tui. nam ⁊ in libris materialibus aliquid cõscribitur ad succurrendum memorie. vñ ipsa dei noticia qua firmiter retinet se aliquos predestinasse ad vitam eternaz dr̃ liber vite: nã sicut scriptura libri est signum eorum que fienda sunt: ita dei noticia est qõdam signum apud ipsum eorum qui sunt perducendi ad vitam eternam: ſm illud .2. Thi. 2. firmũ fundamentum dei stat hns signaculum hoc. nouit dñs q̃ sunt eius. ¶Ad primũ ergo dõm: q̃ liber vite potest dici dupl̃r. vno⁹ ꝓscriptio eorũ qui sunt electi ad vitam: ⁊ sic loquimur nunc de libro vite. Alio⁹ põt dici liber vite eoz que ducunt in vitam. ⁊ hoc dupliciter: vel sicut agendorũ ⁊ sic nouum ⁊ vetus testũ dicitur liber vite vel sicut iam factorũ. ⁊ sic illa vis diuina qua fiet vt cuilibet i memoriã reducantur facta sua dicitur liber vite: sicut etiam ⁊ liber militie potest dici: vel in quo scribuntur electi ad militiam vel in quo traditur ars militaris: vel in quo recitãtur facta militum: vñ pz solutio ad secundum. ¶Ad 3m dõm: q̃ ñ est ꝓsuetum cõscribi eos qui repudiantur: sed eos qui eliguntur: vñ reprobatiõi nõ rñdet liber mortis sicut predestinationi liber vite. ¶Ad 4m dõm: q̃ ſm rõnem differt liber vite a predestinatione. importat.n. noticiam predestinatiõis. sicut ẽt ex glosa inducta apparet⁹. arg⁹. ꝫ

¶Utrum liber vite sit solum vite glorie predestinatorum. Articulus. ij.

Ad secundũ sic proceditur. Videt q̃ liber vite nõ sit solum respectu vite glorie põdestinatorum: liber enim vite ẽ noticia vite: sed de⁹ per vitam suam cognouit oẽm aliam vitam. ergo liber vite precipue dicitur respectu vite diuine ⁊ non solum respectu vite predestinatorum. ¶Ð. Sicut vita glorie est a deo: ita vita nãe. si igitur noticia vite glorie dicitur liber vite: etiam noticia vite nãe dicet liber vite. ¶Ð. Aliqui eliguntur ad gratiam qui non eliguntur ad vitam glorie: vt pz per id qđ dicitur Joan. sexto. Non ne. 12. vos elegi. ⁊ vnus ex nob diabolus est: sed liber vite est conscriptio electionis diuine vt dictum est⁹. ergo etiam est respectu vite gratie. ¶Sed contra est q̃ liber vite est noticia predestinationis vt dictũ est⁹: sed predestinatio non respicit vitam gratie: nisi secundum q̃ ordinatur ad gloriam: non enim sunt predestinati qui habent gratiam ⁊ deficiunt a gloria: liber igitur vite ñ dicitur nisi respectu glorie. ¶Rñ⁹ dicendum q̃ liber vite vt dictũ est⁹: importat ꝓscriptionẽ quãdam siue noticiã electorũ ad vitam: eligitur aũt aligs ad id qđ nõ opetit sibi sz suam naturam: ⁊ iterũ ad id ad quod eligit̃ aligs hz rõnẽ finis. non enim miles eligit̃ aut ꝓscribitur ad hoc q̃ arme

tur: sed ad hoc q̄ pugnet: hoc enim est p̄prium offi ad quod militia ordinat. Finis autem supra naturā existēs est
136 vita glorie: ut supra dictū est: vñ p̄prie liber vite respicit vitam glorie. ¶ Ad primum ergo dōm: q̄ vita diuina ēt aput est vita gloriosa est deo naturalis: vñ respectu eius nō est electio. ⁊ per ꝯns neq; liber vite: non ergo dicimus q̄ aliquis homo eligatur ad hñdum sensum uel aliquid eorū q̄ ꝯsequūtur nām. Vñ p̄ hoc ēt patet solutio ad secūdum. respectu enim uite naturalis nō est electio neq; liber uite. ¶ Ad 3m dōm: q̄ uita gr̄e non habet rōnem finis: sed rōnem eius qđ est ad finem: vñ ad uitam gr̄e nō dr̄ aliquis eligi: nisi inquātū uita gr̄e ordinatur ad gl̄iam: ⁊ propter hoc illi qui hñt gr̄am ⁊ excidunt a gloria non dicūtur esse electi simpliciter sed secūdum quid: ⁊ similiter non dicuntur esse scripti simpliciter in libro vite: sed secūdum quid: p̄out .s. de eis in ordinatione ⁊ noticia diuina: existit qđ sint habituri aliquem ordinez ad vitam eternam secūduz participationem gratie.

¶ Utrū aligs ōleat ō libro uite. Articulus. III.

149 **Ad tertium** sic p̄cedit. Uidet q̄ nullus ōlea tur de libro vite. Dicit .n. Aug. in .20. de ci. dei. q̄ p̄scia dei que non pōt falli liber uite est. sed a p̄scia dei non pōt aligd subtrahi. sil̄r neq; a predestinatione: ergo nec de libro uite potest aliquid deleri. ¶ P̄. Quicquid est in aliquo: est in eo p̄ modum eius: in quo ē: sed liber uite est quid eternum ⁊ īmutabile: ergo quicqd ē in eo: est ibi non tempor̄alr̄ sed īmobilr̄ ⁊ ōlebilr̄. ¶ P̄. Deletio scripture opponit̄: sed aligs non pōt de nouo scribi in libro vite: ergo neq; inde deleri pōt. ¶ Sed cōtra ē qđ dr̄ in psal. Deleantur de lib. viuentium. ¶ Rñ°. dicēdum q̄ quidam dicunt q̄ de libro uite nullus potest deleri secūdum rei ueritatem: potest tamē aliquis deleri scōm opinionē hoīum. Est .n. cōsuetum in scripturis vt aliquid dicatur fieri qñ innotescit: ⁊ fm hoc aliqui dicuntur eē scripti in li. vite: inquātum hoīs opinantur eos ibi scriptos p̄pter p̄sentem iustitiam quā in eis vident. Sed quādo apparet vel in hoc seculo vel in futuro q̄ ab hac institia excidunt: dicuntur inde deleri: ⁊ sic exponitur etiā in glo. deletio talis. sup illud ps. Deleantur de li. viuentium. Sed q̄ non deleri de libro vite ponit inter p̄mia iustoz: fm illud apoc. 3. Qui vicerit sic vestiet̄ vestimentis albis: ⁊ nō delebo nomē eius de li. vite. Q̄ aūt sanctis repromittit̄ non est solum in hoīum opione. pōt dici q̄ deleri vel non deleri de li. vite: non solum ad opinionē hominū referendum est: sed etiā quātum ad rem. Est enim liber vite cōscriptō ordinatoz̄ in vitam eternam ad quam ordinatur aliquis ex duobus. s. ex predestinatōe diuina: ⁊ hec ordiatō nūq; deficit: ⁊ ex gr̄a: qcūq; enim gratiā habet ex hoc ipso ē dignus vita eterna: ⁊ hec ordinatio deficit interdum: q̄ aliqui ordinati sunt ex gr̄a habita ad habēdum vitā eternam a qua tamen deficiunt per peccatum mortale. Illi igit̄ qui sunt ordinati ad habendum vitam eternam ex predestinatione diuina sunt simpliciter scripti in libro vite: quia sunt scripti vt habituri vitam eternam in seipsa: ⁊ isti nunq; delentur de libro vite: sed illi qui sunt ordinati ad habēdum vitam eternam non ex p̄destinatiōe diuina: sed solū ex gr̄a dicūtur esse scripti in libro vite: nō simplr̄: sed fm quid: q̄ sunt ibi scripti vt habituri vitam eternaz nō in seipsa: sed in sua causa: ⁊ tales pōt deleri de libro vite: vt deletio nō referatur ad noticiam dei: quasi deus quid p̄sciat ⁊ postea nesciat: sed ad rem scitam. q̄. s. deus scit aliquem p̄ius ordinari in vitam eternam: ⁊ postea non ordinari cum deficit a gr̄a. ¶ Ad p̄imū ergo dōm: q̄ deletio vt dcm̄ ē non referē ad librum vite ex parte p̄scie quasi in deo sit aliqua multabilitas: sed ex parte p̄scitoz̄ que sunt mutabilia. ¶ Ad secūdum dōm: q̄ ls res in deo sint īmutabiliter: tamen in seipsis mutabiles sunt: ⁊ ad hoc pertinet deletio libr̄ vite. ¶ Ad 3m dōz: q̄ eo modo quo aligs dr̄ deleri de libro vite: pōt dici q̄ ibi scribat̄ de nouo vel fm opinionē hoīum: vel fm q̄ de nouo incipit habere ordinem ad vitam eternam per gr̄am: quod etiam sub diuina notitia cō p̄hendit̄ licet non de nouo.

¶ De diuina potētia. Questio. xxv.

Ost cōsiderationez

diuine p̄scie ⁊ voluntatis ⁊ eoz̄ que ad hoc ptinēt: restat cōsiderādum de diuina potentia. Et circa hoc queruntur sex. ¶ Primo vtrum in deo sit potentia. Secundo vtrum eius potentia sit infinita. Tertio vtrum sit omnipotens. Quarto vtrum possit facere q̄ ea que sunt p̄terita non fuerint. Quinto vtrum deus possit facere qđ non facit vel p̄termittere q̄ facit. Sexto vtrū q̄ facit possit facere meliora.

¶ Utrum in deo sit potētia. Articulus I.

Ad primum sic p̄cedit. Uidetur q̄ in deo nō 150 sit potētia. Sicut .n. prima materia se habet ad potētiam: ita deus qui est agens primus se habet ad actum: sed p̄ma materia scōm se consideratā ē absq; omni actu. Ergo agens primuz qđ est deus est absq; potentia. ¶ P̄. Secūdum pīm in .9. metaphy. quali bet potentia melior est eius actus. Nam forma est melior q̄ materia: ⁊ actio q̄ potentia actiua: est .n. finis eius: sed nihil est melius eo qđ est in deo: q̄ quicquid est in deo est deus: vt supra ostensum[e] est: ergo nulla potētia est in deo. ¶ P̄. Potentia est p̄incipiū operatōis: sed operatio diuina est eius ēntia: cum in deo nullum sit accīs[c]: ēntie autem diuine nō est aliqđ p̄incipium: ergo ratio potentie deo nō cōuenit. ¶ P̄. Supra ostensum est[e] q̄ scītia dei ⁊ voluntas eius sunt causa rerum: causa autem ⁊ p̄incipium idē sunt. ergo non opz in deo assignare potētiam: sed solū scientiam ⁊ voluntatem. ¶ Sed contra est quod dicitur in ps. Potens es domine ⁊ veritas tua in circuitu tuo. ¶ Respōdeo dōz: q̄ duplex est potētia. s. passiua: que nullo modo est in deo: ⁊ actiua quam opz in deo sūme ponere: manifestum est enim q̄ vnumquodq; secūdum q̄ est actu: q̄ perfectum: scōm hoc est p̄incipium actionis alicuius. patitur autem vnumquodq; scōm q̄ est deficiens ⁊ imperfectum: ostensum est aūt supra[e]: q̄ deus primus est actus ⁊ simplex ⁊ naturaliter perfectus neq; in eo aliqua imperfectio locum habet: vñ sibi maxime competit esse principium actiuum ⁊ nullo modo pati: ratio autem actiui principij conuenit potentie actiue: nam potentia actiua est principium agendi in aliud. potentia vero passiua est principium patiendi ab alio: vt philosophus dicit in .5. metha. relinquitur ergo q̄ in deo maxime sit potentia actiua. ¶ Ad primum ergo dicendum: q̄ potentia actiua non dicitur contra actum sed fundatur in eo: nam vnumquodq; agit fm q̄ est actu: potentia vo passiua diuiditur contra actum: nam vnumquodq; patit̄ fm q̄ est in potētia: vñ hec potētia excluditur a deo: non autem actiua. ¶ Ad secūdum dōm: q̄ quādocūq; actus est aliud a potentia. oportet q̄ actus sit nobilior potētia: sed actio dei non est aliud ab eius potentia: sed vtrunq; est essentia diuina: quia nec esse eius aliud est ab eius essentia. vnde non oportet q̄ aliquid sit nobilius quā potentia dei. ¶ Ad tertium dicendum: q̄ potentia in rebus creatis non solum est p̄incipium actionis: sed etiā effectus: sicut igitur in deo saluatur ratio potentie quātum ad hoc q̄ est p̄incipium effectus: non autem quantuz ad hoc quod est p̄incipium actionis[c]: que est diuina essentia nisi forte secundum modum intelligendi: p̄ont diuina ēntia que in se simpliciter p̄habet quicquid perfectionis est in rebus creatis[c]: potest intelligi ⁊ sub ratione actionis: ⁊ sub ratione potentie: sicut etiam intelligitur ⁊ sub rōne nature: sic ergo in deo positi habentis naturam: ⁊ sub rōne nature: sic ergo in deo saluatur ratio potentie quātum ad hoc q̄ ē p̄incipiū effectus. ¶ Ad quartum dōz: q̄ potētia non ponit̄ in deo: vt aliqd differens a scientia ⁊ voluntate fm rem: sed solum secūdum rationem: inquātum. s. potentia importat rationem p̄incipij exequentis[c] id qđ voluntas imperat ⁊ ad qđ scientia dirigit: que tria deo secūdū idem cōueniunt. Uel dōm: q̄ ipsa scientia vel voluntas diuina fm q̄ est p̄incipium effectuum habet rationem potentie. vnde consideratio scītie ⁊ voluntatis precedit in deo consideratiōem potentie fm

causa p̃cedit ordinem ⁊ effectum.

¶Utr̃ potẽtia dei sit infinita. Articulus. ij.

Ad secundum sic p̃cedit. Videt̃ q̃ potẽtia dei nõ sit infinita: oẽ enĩ infinitũ est imperfectũ ſm pĥm in.3.phy. sed potẽtia dei nõ est imperfecta. ergo nõ est infinita. ¶P̃. Omnis potẽtia manifestat̃ per effectũ: alias frustra esset: si igit̃ potẽtia dei esset infinita posset facere effectũ infinitum: qõ est impossibile. ¶P̃. ſPhus p̃obat in.4.phy. q̃ si potẽtia alicuius corporis esset infinita moueret in ĩstanti: deus autẽ nõ monet in ĩstãti: ſĩ mouet creaturã ſpiritualẽ p tẽpus. creaturam vo corporalẽ per locũ ⁊ tẽpus ſm Aug. 8. ſu. per genesim ad litteraz: nõ ergo est eius potentia infinita. ¶Sed ĩ̃ est qõ dicit ſHila. 8. de trinitate. Qõ deus ẽ imẽnse vtutis viuẽs potens: omne aũt imm̃ẽsum est ifinitum. ergo vtus diuina est infinita. ¶Rñ̃ dõm: q̃ sicut iam dictũ est̃: ſm hoc potẽtia actiua inuenit̃ in deo ſm q̃ ipse actus est: esse aũt eius est infinitũ inquãtum nõ est limitatũ p aliquid recipiẽs: vt patet p hec que supra dicta sũt̃: cum de infinitate diuine essentie ageret̃. vñ necesse ẽ q̃ actiua potẽtia dei sit infinita. In oĩbus enim agẽtibus hoc inuenit̃: q̃ quãto aliquod agẽs pfectius hz formã qua agit: tãto est maior eius potentia in agẽdo sicut quãto est aliqd magis calidum: tãto habet maiorẽ potẽtiam ad calefaciendum: ⁊ haberet vtiq̃ potẽtiam infinitã ad calefaciendum si eius calor esset infinitus. vñ cum ipsa essentia diuina per quã deus agit sit infinita: sicut supra ostẽsum est̃: segtur q̃ eius potẽtia sit infinita. ¶Ad primũ ergo dõm: q̃ pbs loquitur de infinito qõ est ex parte materie non terminate p formã: cuiusmodi est infinitũ quod cõgruit quantitati: sic aũt nõ est infinita diuina essentia: vt supra ostẽsum est̃: ⁊ p ĥs nec eius potentia: vnde nõ sequitur q̃ sit imperfecta. ¶Ad 2m dõz: q̃ potẽtia agentis vniuoci tota manifestat̃ in suo effectu: potẽtia enim generatiua hois nihil põt plus ad generare hominẽ ſĩ potẽtia agẽtis non vniuoci non tota manifestatur in sui effectus pductione: sicut potentia solis nõ tota manifestatur in pductione alicuius aĩalis ex putre factione generati. Manifestũ est aũt q̃ deus nõ est agens vniuocũ. nihil. n. aliud potest cũ eo conuenire neq̃ in genere neq̃ in specie: vt supra ostẽsum est̃: vnde relinquit̃ q̃ effectus minor est semp q̃ potẽtia eius̃: nõ ergo oportet q̃ manifestetur infinita potẽtia dei in hoc q̃ producat effectum infinitũ: ⁊ tamẽ etiam si nullũ effectũ produceret nõ esset dei potentia frustra: q: frustra est quod ordinat̃ ad finem quẽ nõ attingit: potẽtia autẽ dei nõ ordinatur ad effectum sicut ad finem: sed magis ipsa est finis sui effectus. ¶Ad 3m dõz: q̃ pbus in.8.phy. probat q̃ si aliquod corpus haberet potẽtiam infinitam qõ moueret in nõ tẽpore ⁊ tñ ostendit q̃ potẽtia motoris celi est infinita: q: mouere potest tẽpore infinito̊. Relinquit̃ ergo ſm eius intẽtionez q̃ potẽtia infinita corporis si esset: moueret in nõ tempore: nõ autez potẽtia incorporei motoris: cuius ratio est q: corpus mouẽs aliud corpus est agens vniuocum. vñ oportet q̃ tota potẽtia agentis manifestet̃ in motu. Quia igit̃ quãto mouentis corporis potẽtia est maior: tãto velocius mouet: necesse est q̃ si fuerit infinita moueat imporportionaliter citius: quod ẽ monere in nõ tempore: ſĩ mouẽs incorporeum est agẽs nõ vniuocum: vñ nõ opz q̃ tota vtus eius manifestetur in motu: ita q̃ moueat in nõ tempore: ⁊ p̃sertim q: mouet ſm dispõnem sue voluntatis.

¶Utrum deus sit oĩpotens. Articulus. iij.

Ad tertium sic p̃cedit̃. Videtur q̃ deꝰ nõ sit oĩpotens: moueri. n. ⁊ pati aliquid oĩum est: ſĩ hoc deus nõ potest. Est enĩ imm̃obilis vt supra dictum est̃: nõ igitur est oĩpotens. ¶P̃. ſPecare aliquid agere est: ſĩ deus nõ potest peccare neq̃ seipsũ negare: vt dr̃. 2. Thi. 2. ergo deus nõ est oĩpotens. ¶P̃. De deo dicitur q̃ oĩpotentiam suam parcẽdo maxime ⁊ miserãdo manifestat. vltimũ igitur q̃ diuina potẽtia põt ẽ parcere ⁊ misereri. aliquid autẽ est multo magis q̃ parcere ⁊ misereri. sicut creare alium mũdum: vel aliquid huiusmodi. ergo deus nõ est omnipotẽs. ¶P̃. Super illud 1. Cor. 1. Stultam fecit deus sapiẽtiam huius mũdi. dicit glo. Sapiẽtiam huius mũdi fecit deus stultã ostendendo possibile q̃ illa impossibile iudicabat: vñ videt̃ q̃ nõ sit aliquid iudicãdum possibile vel impossibile ſz ĩferiores causas: prout sapiẽtia huius mũdi iudicat sed ſm potẽtiam diuinam: si igitur deus sit oĩpotens oĩa erunt possibilia: nihil ergo impossibile: sublato ergo impossibili tollit̃ necessariũ nam quod necesse ẽ esse impossibile est nõ esse: nihil ergo erit necessariũ in rebus: si deus est oĩpotẽs. hoc aũt est impossibile. ergo deus nõ est oĩpotẽs. ¶Sed ẽtra est quod Luce. i. dr̃. ſNõ erit impossibile apud deũ omne verbuz. ¶Rñ̃ dõm: q̃ cõiter cõfitentur oẽs deum esse oĩpotentem ſz rationẽ omnipotẽtie assignare videt̃ difficile. dubiũ enim põt esse quid comphendatur sub ista distributione: cuz dicit̃ oĩa posse deum: ſz si quis recte cõsideret cuz potẽtia dicatur ad possibilia: cum deus oĩa posse dr̃ nihil rectius intelligit̃: q̃ q̃ possit oĩa possibilia: ⁊ ob hoc oĩpotẽs dicat̃. possibile aũt dr̃ dupliciter ſm pĥm in. 5. metaphy. Uno modo p respectũ ad aliquam potẽtiam sicut qõ subditur humane potẽtie dicitur eẽ possibile hoĩ: non aũt põt dici q̃ deus dicatur potẽs q: possit oĩa que sunt possibilia nature create: q: diuina potẽtia in plura extẽditur: si aũt dicatur q̃ deus sit oĩpotens q: potest oĩa que sunt possibilia sue potẽtie: erit circulatio in manifestatione oĩpotentie. hoc enim non erit aliud q̃ dicere q̃ oĩpotens est deus. q: põt oĩa que potest. Relinquit̃ igitur q̃ deus dicatur oĩpotẽs: q: põt oĩa possibilia absolute: quod est alter modus dicendi possibile. dicit̃ aũt aliquid possibile vel impossibile absolute ex habitudine terminoz: q: p̃dicatum non repugnat subiecto: vt sortẽ sedere: impossibile vo absolute: q: p̃dicatũ repugnat subiecto: vt hoĩem esse asinum. Est aũt cõsiderãdum: q̃ cũ vnumquodq̃ agẽs agat sibi simile vnicuiq̃ potẽtie actiue coꝛrespondet possibile vt obiectuz pro primum ſm rationẽ illius actus in quo fundat̃ ſpotentia activa: sicut potẽtia calefactiua refertur vt ad p̃mũ obiectũ ad esse calefactibile: esse autẽ diuinum: sup quod ratio diuine potẽtie fundatur: est eẽ infinitũ non limitatuz ad aliqd genus entis: sed ĥabens in se totius esse perfectionem̃. vnde quicqd potest habere rõnem entis ẽtinetur sub possibilibus absolutis quoꝛ respectu deus dicit̃ oĩpotens: nihil aũt opponit̃ rõni entis nisi nõ ens: hec igitur repugnãt ratiõe possibilis absoluti: qõ subditur diuine oĩpotẽtie: qõ implicat in se esse ⁊ nõ esse simul. hoc. n. omnipotẽtie non subdit̃ nõ p̃opter defectũ diuine potẽtie: sed q: nõ potest habere rõnem factibilis neq̃ possibilis: quecũq̃ igitur cõtradictionẽ nõ implicãt sub oĩbus illis cõtinentur respectu quoꝛ dicit̃ deus oĩpotens. Ea vo que ꝺdictionẽ implicãt sub diuina oĩpotentia nõ continẽtur: q: nõ possunt habere possibiliũ rationẽ: vnde cõuenientius dicit̃ q̃ ea nõ possũt fieri: q̃ q̃ deus ea nõ possit facere: neq̃ hoc est cõtra verbuz angeli dicẽtis. ſNõ erit ĩpossibile apud deũ omne verbum. id enim qõ cõtradictionẽ implicat vbum eẽ nõ põt: q: nullus intellectus põt illud cõcipere. ¶Ad p̃m ergo dicenduz: q̃ deus dicit̃ oĩpotens ſm potẽtiam actiuam nõ ſm potẽtiam passiuam: vt dictũ est̃: vnde qõ nõ põt moueri ⁊ pati: nõ repugnat oĩpotẽtie. ¶Ad 2m dõm: q̃ peccare est deficere a pfecta actione̊: vnde posse peccare est posse deficere in agẽdo: quod repugnat omnipotẽtie: ⁊ p̃pter hoc deus peccare nõ potest: qui est oĩpotens: q̃uis pbs dicat in. 4. topic. q̃ põt deus ⁊ studiosus praua agere: sed hoc intelligitur vel sub cõditione: cuius añs sit ĩpossibile: vtpote si dicamus q̃ põt deus praua agere si velit: nihil enim prohibet ꝺditionalẽ esse verã: cuius antecedẽs ⁊ cõsequẽs est impossibile: sicut si dicat̃ si homo est asinus habet quattuor pedes: vel vt itelligatur q̃ deus põt aliq̃ agere: que nunc prava videtur: que tñ si ageret bona eẽnt vel loquitur ſm cõem opinionẽ gentiliuz: qui hoĩes dicebant transferri in deos: vt Jouẽ vel Mercuriũ. ¶Ad 3m dõm: q̃ dei omnipotẽtia dr̃ maxime in parcẽdo vel miserando: q: per hoc ostẽditur deũ habere sũmaz potestatẽ: q̃ libere peccata dimittit: eius. n. q superioris legi astringitur: nõ est libere peccata ꝺdonare: vel q: parcẽdo hoĩbus

& miserando pducit eos ad participationē infiniti boni: qđ
est vltimus effectus diuine vtutis: vel q2 vt supra dictum
134 est[c]: effectus diuine misericordie est fundamētum oium di
uinoꝝ operū. nihil enim debet alicui nisi propter id quod
est datū ei a deo nō debitum. In hoc aūt maxime diuina
ois potētia manifestat: q9 ad ipm ptinet prima institutio oiuꝫ
bonoꝝ. ¶ Ad 4m dōz: q9 possibile absolutuꝫ non dr neqꝫ
fm causas superiores: neqꝫ fm causas iferiores: sed fz seipz
possibile vo quod dr fm aliquā potētiam noīatur possibi
le fm proximā causaz. vñ ea que īmediate nata sūt fieri a
deo solo vt creare iustificare & huiusmodi dicūtur possibi
lia fm causaz superiorē. que aūt nata sunt fieri a causis infe
rioribus dicūtur possibilia fm causas iferiores: nā fm cō
ditionem cause prime effectus hz ptingētiam vel necessi
138 tatem: vt supra dictū est[c]. In hoc aūt reputat stulta mun
92 di sapiētia: q2 ea que sunt ipossibilia nature etiā deo ipossi
a bilia iudicabat: & sic patet q9 pōtētia dei impossibilitatez
122 & necessitatem a rebus non excludit.

¶ Vltz de9 possit facere q9 pterita nō fuerit. Ar. iiij.

153 **Ad quartum** sic procedit. Videtur q9 de9 possit facere q9 pterita nō fue
rint: qđ. n. est impossibile p se magis est ipossibile: q3 qđ ē
impossibile p accns: fz deus pōt facere id qđ est ipossibile
p se: vt cecū illuminare vel mortuū resuscitare: ergo mul
to magis pōt deus facere illud qđ est ipossibile p accns:
fz pterita nō fuisse est ipossibile p accns: accidit. n. forte non
currere eē ipossibile ex hoc q9 pterijt. ergo de9 pōt facere
q9 pterita nō fuerint. ¶ Ꝓ. Quicqd deus facere potuit po
test: cū eius potētia nō minuat: fz deus potuit facere ātequ3
sortes curreret q9 nō curreret: ergo postq3 cucurrit pōt de
us facere q9 nō cucurrerit. ¶ Ꝓ. Charitas est maior vtus
q3 vginitas: fz deus potest reparare charitatē amissam: er
go & virginitatez: ergo pōt facere q9 illa que corrupta fuit
nō fuerit corrupta. ¶ Sed ꝓ est qđ Hiero. dicit. Luz de9
oia possit nō pōt de corrupta facere incorruptam: ergo ea
dem rōne nō potest facere de quocūq3 pterito q9 nō fue
152 rit. ¶ Rñ dōm: q9 sicut supra dictum est[c]: sub oi poten
36 tia dei nō cadit aliqd qđ ꝺdictionē implicet: pterita autē nō
fuisse ꝺdictionē iplicat: sicut. n. ꝺdictionem implicat dicere
q9 sor. sedet & nō sedet: ita q9 sederit & nō sederit: dicere āt
q9 sederit est dicere q9 sit pteritum: dicere aūt q9 non sede
rit est dicere q9 nō fuerit. Uñ preterita nō fuisse nō subia
cet diuine potētie: & hoc est qđ Augu. dicit cōtra Faustū.
Quisqs ita dicit: si deus oipotēs est faciat vt que facta sūt
facta nō fuerint: nō videt hoc se dicere si oipotēs est faciat
vt ea que vera sunt eoipso q9 vera sunt falsa sint. & phs di
cit in. 6. ethi. Qz hoc solo prnat deus: īgenita facere que
sunt facta. ¶ Ad pm ergo dicēduz: q9 hz preterita non fuisse
sit impossibile p accidēs si cōsideretur id qđ est pteritu. i.
cursus sortis: tñ si consideretur preteritū sub rōne pteriti:
ipm nō fuisse est ipossibile: nō soluz per se fz absolute ꝺdi
ctionē implicās: & sic est magis ipossibile q3 etiaz mortuū
resurgere: qđ nō implicat ꝺdictionē: qđ dr ipossibile fz ali
quam potētiaz. s. nālem. talia. n. ipossibilia diuine potentie
subdūtur. ¶ Ad 2m dōz: q9 sicut deus q3tuz est ad perfe
ctionē diuine potētie oia potest: fz q̄dam nō subiacēt eius
potētie: q2 deficiūt a rōne possibiliū: ita si attēdatur īmuta
bilitas diuīe potētie: quicqd deus potuit pōt: aliqua tamē
olim habuerūt rōnem possibiliuz dū erāt fienda q̄ iam de
ficiūt a rōne possibiliū dum sūt facta: & sic dr deus ea non
posse: q2 ea nō pñt fieri. ¶ Ad 3m dōz: q9 oēm corruptio
nem mētis & corporis de9 auferre pōt a muliere corrupta
hoc tñ ab ea remoueri nō poterit q9 corrupta nō fuerit: si
cut etiā ab aliquo peccante auferre nō poterit: & q9 nō pec
cauerit: & q9 charitatem nō amiserit.

¶ Vltz deus possit facere q̄ nō facit. Articulus. v.

154 **Ad quintum** sic procedit. Videtur q9 de9 nō possit facere nisi ea q̄ facit: de9
eniz nō pōt facere que nō pscivit & preordinauit se factuꝝ:
sed nō prescivit neqꝫ preordinauit se factuꝝ: nisi ea q̄ facit.
ergo nō pōt facere: nisi ea que facit. ¶ Ꝓ. Deus non pōt
facere nisi qđ dz: & qđ iustū est fieri: fz deus nō dz facere
que nō facit: nec iustū est vt faciat q̄ nō facit. ergo deus nō
pōt nisi qđ facit. ¶ Ꝓ. Deus nō pōt facere nisi qđ bonuz
est: & ꝓueniēs rebus factis: sed rebus factis a deo non est
bonū nec ꝓueniēs aliter esse q3 sint. ergo deus nō pōt face
re nisi que facit. ¶ Sz cōtra est qđ dr Matth. 26. An non
possum rogare patrem meum & exhibebit mihi modo
plusq3 duodecim legiones angeloꝝ: neqꝫ aūt ipse rogabat
neqꝫ pater exhibebat ad repugnādum iudeis. ergo deus
potest facere quod nō facit. ¶ Rñ dōm: q9 circa hoc q9
dam dupliciter errauerūt. quidaz. n. posuerūt deum age
re quasi ex necessitate nature: vt sicut ex actione rez natu
ralium nō possunt alia puenire: nisi que eueniūt: vtpote ex se
mine hois homo: & semine olive oliua: ita ex opatione di
uina nō possint alie res vel alius ordo rez effluere: nisi si
cut nūc est: sed supra ostēdimus[c]. deum nō agere quasi ex 118
necessitate nature. sed volūtatem eius esse oium rez cau- 117
sam: neqꝫ etiā ipsam volūtatem naturaliter: & ex necessita- 122
te determinari ad has res[c]. vnde nullo modo iste cursus 138
rez sic ex necessitate a deo pronenit: q9 alia prouenire non
possent. ¶ Alij vo dixerūt q9 potentia diuina determinat
ad hūc cursum rez propter ordinem sapiētie & iustitie di
uine sine quo deus nihil opatur: cum autē potētia dei que
est eius essentia nō sit aliud q3 dei sapiētia: conueniēter qui
dem dici potest: q9 nihil sit in dei potētia: quod nō sit in or
dine diuine sapiētie. nam diuina sapiētia totum posse potē
tie comprehēdit: sed tñ ordo a diuina sapiētia rebus indit 2
in quo ratio iustitie cōsistit: vt supra dictuz est[c]: nō adequat c
diuinam sapiētiam[c]: sic vt diuina sapiētia limitet ad hūc or 131
dinem[c]. Manifestum est autē q9 tota ratio ordinis quaz sa 66
piens rebus a se factis imponit a fine sumit[c]: qñ igit finis 72
est proportionatus rebus pp finem factis sapiētia faciētis 118
limitat ad aliquē determinatū ordinē: fz diuina bonitas ē fi 131
nis īproportioabilis excedēs res creatas: vñ diuina sapia nō b
determinat ad aliquē ordinē rez vt nō possit ali9 cursus rez
effluere. vñ dōz est simpliciter q9 de9 potest alia facere q3
que fecit. ¶ Ad pm ergo dōz: q9 in nobis ī quibus est aliud
potētia & essentia a volūtate & itellectu: & itez intellect9 ali
ud a sapiētia: & volūtas aliud a iustitia: potest esse aliquid ī
potētia: q9 nō potest esse ī volūtate iusta vel in itellectu sa
piente: sed ī deo est idem potētia & essentia & volūtas & in
tellectus & sapiētia & iustitia: vñ nihil potest eē ī potētia di
uina: quod nō possit esse ī volūtate iusta ipsius: & in itelle
ctu sapiēte eius: tñ q2 volūtas nō determinat ex necessita
te ad hec vel illa: nisi forte ex suppositiōe: vt supra dictum
est[c]: neqꝫ sapiētia dei & iustitia determinat ad hūc ordinē: 117
vt supra dictum est[c]: nihil prohibet esse aliquid ī potētia di 118
uina: quod nō vult: & quod nō cōtinet sub ordine quē sta
tuit rebus. Et q2 potētia itelligit vt exequēs: volūtas autē
vt imperās: & itellectus & sapiētia vt dirigens: quod attri
buit potētie fm se cōsiderate: dicit deus posse fm poten
tiam absolutā: & huiusmodi est oē illud ī quo potest salua
ri ratio entis vt supra dictum est[c]: quod autē attribuit po 152
tētie diuine fm q9 exequit imperiū volūtatis iuste hoc dr
deus posse facere de potētia ordiata. Scōm hoc ergo di
cēduz est q9 de9 pōt alia facere de potētia absoluta quaz q̄
pscivit & pordinauit se factuꝝ: nō tñ pōt esse q9 aliqua faci
at que nō pscivit & preordinavit se factuꝝ. q2 ipm face
re subiacet prescictie & preordiationi: nō aūt ipsuz posse qđ
est nāle. ideo. n. deus aliqd facit q2 vult: nō tñ ideo pōt q2
vult: fz q2 talis est ī sui natura. ¶ Ad 2m dōm: q9 deus nō
dz aliqd alicui nisi sibi: vñ cū dr q9 deus nō pōt facere nisi
qđ dz nihil aliud significat nisi q9 deus non pōt facere nisi
qđ est ei cōueniēs & iustum. Sed hoc q9 dico ꝓueniens &
iustū potest itelligi dupliciter. Unomodo fz q9 hoc qđ di
co ꝓueniēs & iustum pintelligat ꝓiūgi cuz hoc vbo est: ita
q9 restringat ad stādum pro pñtibus: & sic referat ad po
tentiā: & sic falsum est qđ dr. est. n. sensus. deus nō pōt fa
cere nisi qđ mō ꝓueniēs est & iustū: si vo prius ꝓiūgat cū
hoc vbo pōt qđ hz vim ampliādi & postmodū cum hoc
vbo est: significabit quoddā pñs ꝓfusuz: & erit locutio ve
ra sub hoc sensu: deus nō pōt facere nisi id qđ si faceret es
set ꝓueniēs & iustum. ¶ Ad 3m dōm: q9 hz iste cursus rez

sit determinatus istis rebus que nūc sunt: nō tñ ad hūc cursum limitatur diuina sapia ⁊ potestas. vñ lz istis rebus q̄ nūc fiunt: nullus alius cursus esset bonus ⁊ ꝓueniēs: tñ ds posset alias res facere: ⁊ alium eis imponere ordinē.

CUtr ds possit meliora facere ea q̄ facit. Arti. vj.

Ad sextum sic ꝓcedit. Videt ꝙ ds nō possit meliora facere ea q̄ facit. Quicquid enim ds facit potētissime ⁊ sapientissime facit. ſz tanto fit aliqd melius q̄nto fit potētius ⁊ sapientius: ergo ds non pōt aliqd facere melius q̄ facit. C Ꝓ. Aug. ꝛ Maximus sic argumētat. Si deus potuit ⁊ noluit gignere filium sibi equalem: inuidus fuit: eadē rōne si deus potuit res melio res facere q̄s fecerit ⁊ noluit inuidus fuit: ſz inuidia ē oīno relegata a deo. ergo ds vnumquodq; fecit optimū: nō ergo ds potest aliquid facere melius q̄ fecit. C Ꝓ. Jd quod ē maxime ⁊ valde bonū nō potest melius fieri: q: maximo nihil maius: ſz sicut Aug. dicit in enche. bona sūt singula q̄ ds fecit: sed simul vniuersa valde bona: q: ex oibus ꝓsistit vniuersitatis admirabilis pulchritudo. ergo bonū vniuersi nō potest melius fieri a deo. C Ꝓ. Hō xps est plenus gra ⁊ vitate ⁊ spūs hz nō ad mēsuram: ⁊ sic nō pōt esse melior: beatitudo ēt creata dr esse summū bonū: ⁊ sic non pōt esse melius. Beata ēt virgo Maria ē sup oēs choros angelorū exaltata: ⁊ sic nō potest eē melior. nō igitur oīa q̄ fecit ds pōt facere meliora. C Sz ꝛ est qđ dr ad ephes. 3. Q ds pōt oīa facere abūdantius q̄ petimus aut intelligimus. C Rñ° dm: ꝙ bonitas alicuius rei ē duplex. C Una quidem q̄ est de essentia rei: sicut esse rōnale ē de essentia hois: ⁊ q̄tus ad hoc bonū ds ñ potest facere aliquā rez melioꝛē q̄s ipsa sit. licet pōt facere aliquā aliā ea meliorem: sicut ēt nō pōt facere quaternariū maiorez: q: si esset maior. iam nō esset q̄ternarius sed alius numerus: sic enīz 29 hz additio differētie substantialis in diffinitionibus: sicut additio vnitatis in numeris ē: vt dicit in. 8. metaphy. Alia bonitas ē que est extra essentiā rei: sicut bonū hois est esse ꝓuisum vel sapiētem: ⁊ sōm tale bonuz pōt ds res a se factas facere meliores. Simpliciter aūt loquēdo qualibet rea se facta pōt ds facere aliam meliorē. C Ad ꝑmū ergo dm: ꝙ cum dicit deuz posse aliqd facere melius q̄s facit filiū melius sit nomē verum ē: qualibet enim re pōt facere aliam meliorē: eandem vo pōt facere meliorē quodā modo nō: sicut dictū ē. Si vo li melius sit aduerbium: ⁊ ipoꝛtat modū ex parte faciētis. sic ds nō potest facere melius q̄s sicut facit: q: nō pōt facere ex maiori sapiētia ⁊ bonitate. Si aūt importet modū ex parte facti: sic potest facere melius: q: pōt dare rebus a se factis meliorem modū essendi q̄tuz ad accidētalia: licet nō quātuz ad essentialia. C Ad 2m dm: ꝙ de rōne filij est ꝙ equet pri: cum ad pfectum venerit: nō est aūt de rōne creature alicui⁹ ꝙ sit melioꝛ q̄s a deo facta est. vñ nō est similis ratio. C Ad 3m dm: ꝙ vniuersum suppositis istis rebus nō pōt esse melius ꝓpter decētissimuz ordinē his rebus attributuz a deo: in quo bonū vniuersi ꝓsistit: quoꝛ si vnuz aliquod eēt melius corrumperet proportio ordinis: sicut si vna corda plus debito intēdatur corrūperet cythare melodia. posset tñ ds alias res facere: vel alias addere istis reb⁹ factis: ⁊ sic esset illud vniuersum melius. C Ad 4m dm: ꝙ humanitas xpi ex hoc ꝙ est vnita deo: ⁊ beatitudo creata ex hoc ꝙ ē fruitio dei: ⁊ beata vgo ex hoc ꝙ ē mater dei habent quādaz dignitatē infinitam ex bono infinito qđ est de⁹ ⁊ ex hac parte nō potest aliqd fieri melius eis: sicut nō potest aliquid melius esse deo.

C De divina beatitudine. Questio. xxvj.

Ultimo autem post b consideratione eoꝝ q̄ ad divine essentie vnitatem pertinēt: considerādum est de divina beatitudine. C Et circa hoc q̄runtur q̄tuoꝛ. ꝑ° vtrum beatitudo deo competat. 2° ſz qđ dicitur deus eē beatus. vtr̄ ſm actum intellectus. 3° vtr̄ sit essentialiter beatitudo cuiuslibet beati. 4° vtrum in eius beatitudine oīs beatitudo includatur.

CUtrū btitudo deo cōpetat. Articulus. ꝑmus.

Ad primuz sic ꝓcedit. Videt ꝙ beatitudo deo nō ꝓueniat. Beatitudo. n. ſz Boe. in. 4. de ꝓso. Est status oīum bonoꝝ aggregatione pfectus: ſz aggregatio bonoꝝ non hz locū in deo: sicut nec cōpositio. ergo deo nō cōuenit beatitudo. C Ꝓ. Beatitudo siue felicitas est pmiū virtutis ſm pbz in. i. ethi. ſz deo nō ꝓuenit premiuz: sicut nec meritū. ergo nec beatitudo. C Sz ꝛ est qđ dicit aplus. i. ad Thimo. vlti. Quē suis tēporibus ostēdet ds beatus ⁊ solus potēs rex regu ⁊ dns dominātium. C Rñ° dm: ꝙ beatitudo maxime deo cōpetit: nihil. n. aliud sub noīe beatitudinis itelligit nisi bonū pfectum itellectualis nature cuius ē suaz sufficiētiaz cognoscere in bono qđ hz ⁊ cui cōpetit vt ei ꝓtingat aliqd vel bene vel male: ⁊ sit suaꝝ opationū dña. vtrūq; autē istoꝝ excellentissime deo ꝓuenit. ſ. pfectum eē ⁊ intelligētez e: vnde 22
beatitudo maxime ꝓuenit deo. C Ad ꝑm ergo dōz: ꝙ aggregatio bonoꝝ est in deo nō p modu cōpositionis: sed p 33
modū simplicitatis: q: que in creaturis multiplicia sunt in 80
deo ꝓexistunt simplr ⁊ vnite: vt supra dictū est e. C Ad 2m 23
dm: ꝙ eē pmiū vtutis accidit beatitudini vel felicitati i a
quātum aliqs beatitudinē acqrit: sicut esse terminum generationis accidit enti inquātum exit de potentia in actum: sicut igitur deus hz esse q̄uis nō generetur: ita hz beatitudinem quāuis non mereatur. 71

CUtr ds dicat beatus ſm itellectū. Arti. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Videt ꝙ deꝰ nō dicat btūs ſm itellectū. beatitudo. n. ē summū bonū: ſz bonū dr in deo ſz eētiā e: 157
⁊ bonū respicit eē ſm essentiā ſz Boe. in li. de hebdo. ergo ⁊ beatitudo dr in deo scōz essentiā ⁊ nō scōz intellectū. 33
C Ꝓ. Beatitudo hz rōnem finis. finis aūt est oīm volūtatis: sicut ⁊ bonū. ergo beatitudo dr in deo ſm volūtatē ⁊ nō ſm itellectū. C Sz ꝛ est qđ Bzego. dicit. 32. imoꝛa libus. Ipse gloriosus est: q dū seipso pfruit accedētis laudis indigēs nō est: esse aūt gloriosum significat eē beatū: cū igit deo fruamur ſm itellectū: q: visio est tota merces vt dicit Augu. videt ꝙ beatitudo dicat in deo ſm intellectū.
C Rñ° dōz: ꝙ beatitudo: sicut dictū est e: significat bonuz 156
pfectū intellectualis nāe: ⁊ inde ē: ꝙ sicut vnaquequ; res appetit suā pfectionē: ita ⁊ intellectualis uā nāliter appetit eē beata. Jd aūt qđ est pfectissimū in qualibet itellectuali nā 117
est itellectualis operatio ſz quā capit quodāmodo oīa. vñ 412
cuiuslibet itellectualis nāe create beatitudo cōsistit in itelligendo: in deo aūt nō est aliud eē ⁊ intelligere scōm rez: ſz tñ ſm itelligentie rōnem attribuēda est deo beatitudo ſm intellectū: sicut ⁊ alijs beatis q p assimilationē ad beatitudinem ipsius beati dicunt. C Ad ꝑm dicendum: ꝙ ex illa rōne ꝓbat ꝙ deus sit beatus ſm suā essentiā. non autē ꝙ beatitudo ei ꝓueniat ſm rōnez essentie: ſz magis ſm rōnē intellectus. C Ad 2m ergo dōz: ꝙ beatitudo cū sit bonuz: est oīm volūtatis: oīm aūt ꝑintelligit actui potētie. vnde ſm modū intelligēdi prius est beatitudo divina q̄s act⁹ vo luntatis in ea requiescētis. ⁊ hoc nō potest eē nisi act⁹ intellectus. vñ in actu intellectus attēditur beatitudo.

CUtr ipse sit essentialr beatitudo. Articulus. iij.

Ad tertium sic ꝓceditur. Videt ꝙ deus sit beatitudo cuiuslibet beati. deus 158
. n. est summū bonū: vt supra ostēsum est e: impossibile est 32
aūt esse plura summa bona: vt ēt ex supioribus pz e. Cum 53
igit de rōne beatitudinis sit ꝙ sit summū bonū videtur ꝙ 34
beatitudo nō sit aliud q̄s deus. C Ꝓ. Beatitudo est finis 15
rōnalis nature vltimus: sed eē vltimū finez rōnalis nature soli deo cōuenit. ergo beatitudo cuiuslibet beati ē solus deus. C Sed contra. Beatitudo vnius ē maior beatitudine alterius: ſm illud. i. ad Coꝛ. 15. Stella differt a stella in claritate. sed deo nihil ē maius. ergo beatitudo est aliquid aliud q̄s deus. Rñ° dm: ꝙ beatitudo itellectualis nature cōsistit in actu intellectus in quo duo possunt cōsiderari. ſ. obiectum actus qđ est itelligibile: ⁊ ipse actus qui est intelligere: si igit beatitudo cōsidereē ex parte ipsius obiecti

sic solus deus est beatitudo: q; ex hoc solo est aliquis beatus q; deū intelligit: ꝟm illud Aug. in. 3. lib. cōfes. Beatus est qui te nouit etiā si alia ignoret: sed ex parte actus intelligentis beatitudo est qd creatū in creaturis beatis. i deo autem est etiā ꝟm hoc aliquid increatū. ¶ Ad p̄m ergo dō: q; beatitudo q̄tum ad obiectū est summū bonū simpliciter: sed quātum ad actū in creaturis beatis est summū bonum: nō simp̄r: ſz in genere bonoꝝ participabiliū a creatura. ¶ Ad 2m dō: q; finis est duplex. s. cui⁹ ⁊ quo: vt pbs dicit. s. ipsa res ⁊ vsus rei: sicut auaro ē finis pecunia ⁊ acquisitio pecunie. creature igitur rōnalis est quidez deus finis vltimus vt res. beatitudo autez creata vt vsus vel magis fruitio rei.

¶ Utz in ei⁹ btitudine oīs btitudo icludat. Ar. iiij.

159 **Ad quartum** sic ꝓcedit. Videt q; beatitudo diuina nō cōplectatur oēs beatitudines. Sunt enim quedā beatitudines false: ſz i deo nihil pōt esse falsum. ergo diuina beatitudo nō complectit oēm beatitudinē. ¶ ꝑ. Quedā beatitudo ꝟm quosdaz cōsistit in rebus corpalibus: sicut in voluptatibus diuitijs: ⁊ huiusmodi: que qdem deo ꝓuenire nō possunt cū sit incorporeus. ergo beatitudo eius nō complectit oēm beatitudinem. ¶ Sed ꝯ est q; beatitudo ē perfectio quedā. diuina aūt perfectio cōplectit oēm perfectionē: vt supra ostensuz

23 est. ergo diuina beatitudo cōplectit oēm beatitudinem. ¶ Rñ dō: q; quicqd est desiderabile in quacūq; beatitudine vel vera vel falsa: totū eminētius in diuina beatitudine ꝑexistit. De cōtemplatiua enim felicitate hz cōtinuā ⁊ certissimam ꝓtēplationez sui ⁊ oīum alioꝝ. de actiua vo gubernationē ⁊ totius vniuersi. de terrena vo felicitate q̄ cōsistit in voluptate diuitijs ptāte ⁊ fama: ꝟm Boe. in. 3. de cōsol. hz gaudiū de se ⁊ de oībus alijs ꝓ: o delectatiōe ꝓ: o diuitijs hz oīmodaz sufficientiā quaz diuitie ꝓmittūt: ꝓ: o ptāte oīpotentiā: ꝓ: o dignitate oīum regimē: ꝓ: o fama vo administrationē totius creature. ¶ Ad p̄m ergo dō: q; beatitudo aliqua ꝟm hoc ē falsa: ꝟm q; deficit a ratione vere beatitudinis: ⁊ sic nō est in deo: sed quicqd hz de sititudine quantūcūq; tenuis beatitudinis totuz ꝑexistit in diuina beatitudine. ¶ Ad secūdum dō: q; bona que sunt in corporalibus corporaliter in deo sunt spiritualiter ſz modum suum: ⁊ hec dicta sufficiant de his que pertinent ad diuine essentie vnitatem.

¶ De ꝓcessione diuinaꝝ ꝑsonaꝝ. Questio. xxvij.

c **Considerandum** aūt his que ad diuine essentie vnitatē ptinent: restat cōsiderare de his que ptinēt ad trinitatem ꝑsonarū in diuinis: ⁊ q: ꝑsone diuine ꝟm relatiōes originis distinguunt ꝟm ordinē doctrie. ꝓmus considerāduz est de origine siue de ꝓcessione. 2° de relatiōibus originis. 3° de personis. ¶ Circa ꝓcessionē querūtur quinq;. p° vtz ꝓcessio sit in diuinis. 2° vtz aliq̄ ꝓcessio i diuinis generatio dici possit. 3° vtz ꝑter generationē aliqua alia ꝓcessio possit eē in diuinis. 4° vtz illa alia ꝓcessio possit dici generatio. 5° vtz in diuinis sint plures ꝓcessiones q̄z due.

¶ Utz ꝓcessio sit in diuinis. Articulus. ꝓmus.

160 **Ad primuz** sic ꝓcedit. Videt q; i deo nō possit eē aliqua ꝓcessio. ꝓcessio enī significat motū ad extra: ſz in diuinis nihil est mobile neq;

19 extraneum. ergo neq; ꝓcessio. ¶ ꝑ. Omne ꝓcedēs ē diuersum ab eo a quo ꝓcedit: ſz in deo nō est aliq̄ diuersitas ſz sūma simplicitas. ergo in deo nō est ꝓcessio. ¶ ꝑ. ꝓcedere ab alio videt rōni ꝓmi principij repugnare: ſz deus

13 est ꝓmū principiū: vt supra ostēsum est. ergo in deo ꝓcessio locū non habet. ¶ Sz ꝯ est qđ dicit dō. Jo. 7. Ego ex deo ꝓcessi. ¶ Rñ dō: q; diuina scriptura i reb⁹ diuinis noibus ad ꝓcessionē ptinētibus vtit. hāc aūt ꝓcessionem diuersi diuersimode acceperūt. Quidā. n. acceperūt hāc ꝓcessionē ꝟm q; effectus ꝓcedit a cā: ⁊ sic accipit Arrius dicēs filiū ꝓcedere a ꝑe sicut ꝓmā eius creaturaz: ⁊ spūz sanctū ꝓcedere a ꝑe ⁊ filio: sicut creaturā vtriusq; ⁊ ꝟm hoc neq; filius neq; spiritus sanctus eet verus de⁹: quod est ꝯ id qđ dr de filio. i. Jo. vlti. Ut simus in vo filio eius: ß est verus dꝰ: ⁊ de spiritu scto dr. i. cor. 3. Nescitis q: mēbra nra tēplū sunt spūs. s. tēplū aūt hre solius dei est. Alij vo hāc ꝓcessionē acceperūt ꝟm q; cā dr ꝓcedere i effectū inquātuz vel monet ipm: vel sititudinē sua ipsi imprimit: ⁊ sic accepit Sabellius dicēs ipz deū patrez filiū dici: ꝟm q; carnē assumpsit ex vgine: ⁊ eūdē dicit spm sanctum ꝟm q; creaturā rōnalē sanctificat: ⁊ ad vitā monet. huicāt acceptioni repugnāt vba dñi de se dicētis Jo. 5. Nō pōt a facere a se filius quicq̄. ⁊ multa alia ꝑ que ostēdit q; non est ipse ꝑ q filius. Sigs aūt diligēter ꝑsideret vteriuz accipit ꝓcessionē ꝟm q; ē ad aliqd extra. vñ nenter posuit processionē in ipso deo: ſz cū oīs ꝓcessio sit ꝟm aliq̄s actionē: sicut actionē q̄ tēdit in exteriorē mām est aliq̄ ꝓcessio ad exteriora: ita ꝟm actionē q̄ manu in ipso agēte attēdit ꝓcessio q̄dam ad ītra: ⁊ hoc maxime ꝑz i intellectu: cui⁹ actio. s. intelligere manet i intelligēte. Quicūq; aūt intelligit ex hoc ipo qđ intelligit: ꝓcedit ad aliqd ītra ipm: qđ est cōceptio rei intellecte ex vi itellectiua ꝓueniēs: ⁊ ex eius notitia procedens: quā qdez ꝓceptionē vox significat: ⁊ dr vbuz cordis significatū vbo vocis. cū aūt deus sit sup oīa ea que in deo dicūtur nō sunt itelligēda ꝟm modū infinitaꝝ creaturarū que q̄ sunt corpora: ſz ꝟm sititudinē suprema. Nō ergo accipienda est ꝓcessio ꝟm q; est in corporalibus vel ꝑ motū localez: vel ꝑ actionē alicuius cause in exteriorē effectū: vt calor a calefaciēte in calefactū: sed ꝟm emanationē intelligibilē: vtpote vbi intelligibilis a dicente q; manet in ipso: ⁊ sic fides catholica ꝓcessionē ponit in diuinis. ¶ Ad p̄m ergo dō: q; obiectio illa ꝓcedit de ꝓcessione q̄ est motus localis: vel q̄ est ſz actionem tēdentē in exteriorē mām: vel in exteriorē effectū. talis aūt processio nō est in diuinis: vt dictū est. ¶ Ad 2m dō: q; id qđ ꝓcedit ꝟm ꝓcessionē que ē ad extra opz cendū: q; id qđ ꝓcedit ꝟm ꝓcessionē que ē ad extra opz eē diuersum ab eo a quo ꝓcedit: ſz id qđ ꝓcedit ad intra ꝓcessū intelligibili: nō oz esse diuersum: imo quāto perfectius intelligibile est enim q; quāto aliqd magis intelligit: tāto conceptio itellectualis est magis intima itelligēti: ⁊ magis vnita. nā intellect⁹ ꝟm hoc q; actu itelligit: ꝟm hoc fit magis vnitus cū intellecto. vñ cuz diuinū intelligere sit in fine pfectionis vt supra dictū est: necesse est q; vbuz diuinuz sit perfecte vnū cuz eo a quo ꝓcedit absq; omni diuersitate. ¶ Ad 3m dō: q; ꝓcedere a ꝓncipio vt extraneū ⁊ diuersum repugnat rōni ꝓmi principij: ſz ꝓcedere vt intimū ⁊ absq; diuersitate ꝑ modū intelligibilē includit in rōne ꝓmi principij. cipij ſz ꝓcedere vt intimū ⁊ ꝑ absq; diuersitate modū itelligibilem includit in rōne ꝓmi ꝓncipij. cū enim dicimus edificatorē principiū domus in ratione huius principij includitur cōceptio sue artis: ⁊ includeretur i ratione ꝓmi principij: si edificator esset ꝓmū principiū. deus aūtem q; est ꝓmū principium rerū comparatur ad res creatas: vt artifex ad artificiata.

¶ Utz aliq̄ ꝓcessio i diuinis generatio dici possit. Art. ij.

161 **Ad secundum** sic ꝓcedit. Videt q; ꝓcessio que ē in diuinis nō possit esse i eo que ē in diuinis generatio. Generatio. n. est mutatio de nō esse i esse ꝓcessionē ꝟm q; ē ad aliqd extra. vñ nenter posuit processionem in ipso deo: ſz cū oīs ꝓcessio sit ꝟm aliq̄s actionē: sicut actionē q̄ tēdit in exteriorē mām est aliq̄ ꝓcessio ad exteriora: ita ꝟm actionē q̄ manu in ipso agēte attēdit ꝓcessio q̄dam ad ītra: ⁊ hoc maxime ꝑz i intellectu: cui⁹ actio. s. intelligere manet i intelligēte. Quicūq; aūt intelligit ex hoc ipo qđ intelligit: ꝓcedit ad aliqd ītra ipm: qđ est cōceptio rei intellecte ex vi itellectiua ꝓueniēs: ⁊ ex eius notitia procedens: quā qdez ꝓceptionē vox significat: ⁊ dr vbuz cordis significatū vbo vocis. cū aūt deus sit sup oīa ea que in deo dicūtur nō sunt itelligēda ꝟm modū infinitaꝝ creaturarū que q̄ sunt corpora: ſz ꝟm sititudinē suprema. Nō ergo accipienda est ꝓcessio ꝟm q; est in corporalibus vel ꝑ motū localez: vel ꝑ actionē alicuius cause in exteriorē effectū: vt calor a calefaciēte in calefactū: sed ꝟm emanationē intelligibilē: vtpote vbi intelligibilis a dicente q; manet in ipso: ⁊ sic fides catholica ꝓcessionē ponit in diuinis. ¶ Ad p̄m ergo dō: q; obiectio illa ꝓcedit de ꝓcessione q̄ est motus localis: vel q̄ est ſz actionem tēdentē in exteriorē mām: vel in exteriorē effectū. talis aūt processio nō est in diuinis: vt dictū est. ¶ Ad 2m dō: q; id qđ ꝓcedit ꝟm ꝓcessionē que ē ad extra opz cendū: q; id qđ ꝓcedit ad intra ꝓcessū intelligibili: nō oz esse diuersum: imo quāto perfectius intelligibile est enim q; quāto aliqd magis intelligit: tāto conceptio itellectualis est magis intima itelligēti: ⁊ magis vnita. nā intellect⁹ ꝟm hoc q; actu itelligit: ꝟm hoc fit magis vnitus cū intellecto. vñ cuz diuinū intelligere sit in fine pfectionis vt supra dictū est: necesse est q; vbuz diuinuz sit perfecte vnū cuz eo a quo ꝓcedit absq; omni diuersitate. ¶ Ad 3m dō: q; ꝓcedere a ꝓncipio vt extraneū ⁊ diuersum repugnat rōni ꝓmi principij: ſz ꝓcedere vt intimū ⁊ absq; diuersitate modū itelligibilem includit in rōne ꝓmi ꝓncipij. cū enim dicimus edificatorē principiū domus in ratione huius principij includitur cōceptio sue artis: ⁊ includeretur i ratione ꝓmi principij: si edificator esset ꝓmū principiū. deus aūtem q; est ꝓmū principium rerū comparatur ad res creatas: vt artifex ad artificiata.

¶ Utz aliq̄ ꝓcessio i diuinis generatio dici possit. Art. ij.

161 **Ad secundum** sic ꝓcedit. Videt q; ꝓcessio que ē in diuinis nō possit esse i eo que ē in diuinis generatio. Generatio. n. est mutatio de nō esse i esse: ſz nihil horū competit in diuinis. ergo nō pōt generatio eē in diuinis. ¶ ꝑ. In deo ē processio ꝟm modū intelligibilē: vt dictum est: sed in nobis talis ꝓcessio non dicitur generatio. ergo neq; in deo. ¶ ꝑ. Omne genitū accipit eē a genitore. eē ergo cuiuslibet geniti est eē receptum: ſz nullum receptū est per se subsistens. cū igit esse diuinum sit esse q; se subsistēs: vt supra probatuz est: sequit q; nullus genitus esse sit eē diuinū. non ē ergo generatio in diuinis. ¶ Sz ꝯ est qđ dicit in ꝑs. Ego hodie genui te. ¶ Rñ dō: q; ꝓcessio vbi in diuinis dicit generatio. ¶ Ad cuius euidentiaz sciendū est q; noie generationis dupliciter vtimur. Uno modo cōiter ad oīa generabilia ⁊ corruptibilia: ⁊ sic generatio nihil aliud est q̄z mutatio de nō esse in esse. Alio mō

proprie in viuētibus: ⁊ sic generatio significat originem alicuius viuētis a principio viuēte ꝓiūcto: ⁊ hoc proprie dicit
567 natiuitas. nō tamē omne huiusmodi dicit genitū: sed proprie qđ ꝓcedit ſm rōnez ſimilitudinis. vñ pilus vel capillus nō hz rationē geniti ⁊ filij. sed solū quod procedit ſz ratione ſimilitudinis nō cuiuscūqz. nā vermes qui generant
464 in aialibus nō hñt rōnem generationis ⁊ filiationis: hz sit ſimilitudo ſm genus: ſz requirit ad rationē talis generationis qđ procedat ſm rōnem ſilitudinis in nā eiusdē speciei: sicut homo ꝓcedit ab hoīe: ⁊ equus ab equo. In viuentibus aūt que de potētia i actum vite procedūt: sicut sūt homines ⁊ aialia: generatio vtrāqz generationez ĩcludit. Si aūt sit aliquod viuēs: cuius vita nō exeat de potētia i actū: ꝓcessio ſi qua i tali viuēte inuenitur: excludit oīno primaz
160 rationē generatiōis: sed potest hr̄e rationē generationis q̄ est propria viuētium. Sic igit̄ processio verbi i diuinis hz actiōis que est operatio vite: ⁊ a principio ꝓiūcto: vt supra iam dictuz est: ⁊ ſm rōnem ſimilitudinis: q: ꝓceptio itel
83 ctus est ſimilitudo rei itellecte ⁊ i eadem natura existens: qz i deo idem est itelligere ⁊ esse: vt supra ostēsuz est: vñ processio veri i diuinis dicit generatio: ⁊ ipsum verbum procedēs dicit filius. ¶Ad p̄m ergo dōm: q obiectio illa procedit de generatiōe: ſz rationē primam: prout iportat
o exitum de potētia in actū ⁊ sic nō inuenitur i diuinis: vt supra dictū est. ¶Ad 2m dōz: q itelligere i nobis nō ē ipsa
831 substātia intellectus. vñ verbum qđ ſm itelligibilem operationez ꝓcedit i nobis nō est eiusdē nature cuz eo a quo procedit: vñ nō ꝓprie ⁊ complete competit sibi ratio ge
83 nerationis: sed itelligere diuinū est ipsa substātia intelligentis: vt supra ostēsum est: vñ verbuz procedēs procedit vt eiusdē nature subsistēs: ⁊ pp hoc dicit ꝓprie genitū ⁊ filius. vñ ⁊ his que ptinēt ad generationē viuētium vtit scriptura ad significāduz processionē diuine sapiētie. s. cōceptio
d "Nōduz erāt abyssi: ⁊ ego iaz cōcepta erā: ante colles ego
e parturiebar: sed in intellectu nostro vtimur noīe ꝓceptionis: ſz qz i verbo nostri itellectus inenit̄ similitudo rei i
106 tellecte: licet nō inueniat̄ nature idētitas. ¶Ad 3m dōz: q nō omne acceptuz est receptum i aliquo subo: alioquin nō posset dici q tota suba rei create sit accepta deo: cuz totius sube nō sit aliquod subiectū receptinuz. sic igit̄ id quod est
83 genitū in diuinis accipit esse a generāte: nō tamē illud esse sit receptū in aliqua materia vel subiecto: quod repugnat
25 quātum ꝓcedēs ab alio hz esse diuinum: nō quasi aliud ab esse diuino existēs. In ipsa enim perfectione diuini esse cōtinetur ⁊ verbum itelligibiliter procedēs ⁊ principium verbi: sicut ⁊ quecūqz ad eius perfectionem pertinent vt supra dictum est.

162 ¶Vtr̄z sit i diuinis alia ꝓcessio a generatiōe vbi. Ar. iij.

Ad tertium sic procedit. Videtur q nō sit in diuinis alia ꝓcessio a generatiōe verbi. Eadē. n. rōne erit aliqua alia processio ab illa alia generatiōe: ⁊ sic procedit in ifinitū: quod est inconueniēs. stā
163 dum est igit̄ i prima vt sit vna tm̄ processio i diuinis. ¶Ꝑ. In omni nā inueniē tm̄ vnus modus cōicationis illius nature: ⁊ hoc ideo est: q: operatiōes ſm terminos hñt vnitatem ⁊ diuersitatē: sed processio i diuinis nō est nisi ſz cōi
13 vt supra ostēsum est: relinquit̄ q vna sit tm̄ processio i di
53 uinis. ¶Ꝑ. Si sit i diuinis alia processio ab itelligibili processione verbi: nō erit nisi ꝓcessio amoris que est ſm volū
54 tatis operationē: sed talis processio nō pōt esse alia a ꝓcessione itellectus intelligibili: q: volūtas i deo nō est aliud ab
115 intellectu: vt supra ostēsum est. ergo i deo nō est alia processio ꝓter processionē verbi. ¶Sed contra est q spūs
20 sanctus ꝓcedit a patre: vt dr̄ Jo. 15. ipse āt est alius a filio. ſm illud Jo. 14. "Rogabo patrē meum ⁊ aliū paraclytuz dabit vobis. ergo i diuinis est alia processio: ꝓter processionem verbi. ¶Rñ° dōz: q i diuinis sūt due processiones. s. processio verbi ⁊ quedā alia. ¶Ad cuius euidētiaz cōsiderandū est q in diuinis nō est processio nisi ſm actionem que nō tēdit in aliquid extrinsecum: sed manet in ipso agēte. huiusmodi aūt actio in itellectuali natura est actio intellectus ⁊ actio volūtatis. processio aūt verbi attēdit ſm actionē intelligibilē. ſm aūt operationē volūtatis inuenitur in nobis quedā alia ꝓcessio. s. processio amoris ſm quam amatū est in amāte: sicut p ꝓceptionē verbi res dicta vel itellecta est in itelligēte. vñ ⁊ ꝓter ꝓcessionē verbi ponit alia ꝓcessio i diuinis que ē processio amoris. ¶Ad p̄m ergo dōz: q nō est necessariū procedere i diuinis processionibus i infinitū. processio. n. que ē ad itra in itellectuali nā terminat̄ in ꝓcessione voluntatis. ¶Ad 2m dōm: q quic quid est i deo est deus: vt supra ostēsum est: qđ nō contin 16
gит in alijs rebus: ⁊ ideo p quālibet processionē que nō est 20.
ad extra cōicatur diuina natura: nō aūt alie nāe. ¶Ad 3m dōm: q hz in deo nō sit aliud volūtas ⁊ itellectus: tñ de ratione volūtatis ⁊ itellectus est: q ꝓcessiones q̄ sūt ſz actionem vtriusqz se habeāt ſm quēdaz ordinē. "Nō enim est processio amoris: nisi i ordine ad ꝓcessionē verbi. nihil. n. pōt volūtate amari: nisi sit in itellectu ꝓceptū: sicut igit̄ attēdit qdā ordo verbi ad principiū a quo ꝓcedit: hz i diuinis sit ea dem suba intelligēs ⁊ ꝓceptio itellectus: ita hz in deo sit idē volūtas ⁊ intellectus. tñ q: de rōne amoris est q nō procedat: nisi a cōceptione itellectus hz ordinis distinctionem processio amoris a processione verbi in diuinis.

¶Vtr̄z ꝓcessio amoris i diuinis sit generatio. Arti. iiij.

Ad quartū sic procedit. Videtur q ꝓcessio amoris i diuinis sit gnātio. Quod 163
enim procedit i similitudinē nature in viuētibus dr̄ generatum ⁊ nascēs: sed id qđ ꝓcedit i diuinis per modū amoris ꝓcedit i similitudine nāe: alias esset extraneū in natura diuina: ⁊ sic ect̄ ꝓcessio ad extra. ergo qđ ꝓcedit in diuinis p modū amoris: procedit vt genitū ⁊ nascēs. ¶Ꝑ. Sicut similitudo ē de rōne verbi: ita est ēt de rōne amoris. vnde dr̄ eccl. 13. q omne aial diligit simile sibi. si igitur rōne similitudinis vbo ꝓcedēti ꝓuenit generari ⁊ nasci videt̄ etiaz q amori procedēti ꝓuenit generari. ¶Ꝑ. "Non est i genere quod nō est in aliq̄ eius spē. si igit̄ in diuinis sit quedā processio amoris: oz q ꝓter hoc nomē cōe habeat aliqđ nomen spāle: sed nō est aliud nomē dare nisi generatio. ergo videt̄ q processio amoris i diuinis sit generatio. ¶Sz ℞. est: q: ſm hoc sequeret̄ q. s. qui ꝓcedit vt amor ꝓcedere
99 ret vt genitus: qđ est ℞ illud Athanasij. Spiritus sanctus a patre ⁊ filio: nō factus: neq; creatus: nec genitus: ſz procedens. ¶Rñ° dōm: q ꝓcessio amoris i diuinis nō dz dici generatio. ¶Ad cuius euidētiaz sciēduz est: q hec ē differentia iter intellectū ⁊ volūtatez. q itellectus sit i actu p hoc q res itellecta est in itellectu ſm suā silitudinē. Volūtas aūt sit in actu: non per hoc q aliqua silitudo voliti sit in
194 volēte: sed ex hoc q volūtas hz qnādam iclinationē in rez volitā. processio igit̄ que attēditur ſm rōnem itellectus ē ſm rōnem filitudinis: ⁊ in tātu pōt hr̄e rōnez generatiōis q: omne generās generat sibi silē. ꝓcessio aūt que attēdit ſm rōnez volūtatis: nō ꝓsideraē ſm rōnez silitudinis: sed magis ſm rōnem ipellētis: ⁊ mouētis i aliquid. ⁊ ideo qđ procedit in diuinis per modū amoris nō ꝓcedit vt genitū vel vt filius: ſz magis procedit vt spūs: quo noīe quedā vitalis motio ⁊ impulsio designat̄: put aliquis ex amore dicitur moueri vel ipelli ad aliqd faciēdū. ¶Ad p̄m ergo dicēdum: q qcquid est in diuinis est vnū cum diuina nā. vñ ex parte huius vnitatis nō pōt accipi ꝓpria rō huius ꝓcessionis: vel illius ſm quā vna distinguat̄ ab alia: sed oz q ꝓpria rō huius vel illius ꝓcessionis accipiat̄ ſm ordinē vni' processionis ad aliā. huiusmodi aūt ordo attēditur ſm rōnem volūtatis ⁊ itellectus. vñ ſm hoc ꝓpriā rationē sortitur i diuinis nomē vtrāqz processio: qđ ponit̄ ad ꝓpriaz rōnem rei significādā: ⁊ ide est q procedēs p modū amoris ⁊ diuinā naturā accipit: ⁊ tm̄ nō dicitur natū. ¶Ad 2m dōm: q similitudo aliter ptinet ad verbū ⁊ aliter ad amorem. nā sicut verbū ptinet inquātuz ipsuz est quedā similitudo rei itellecte: ad genitū ē silitudo generātis: ſz ad amorem pertinet: nō q ipse amor sit similitudo: ſz inquātuz si/

mlitudo est principiū amādi. vñ nō sequit̄ q̄ amor sit genit⁹: sz q̄ genitū sit p̄ncipiū amoris. ¶ Ad 3m dōz: q̄ deū
68 noīare nō possumus nisi ex creaturis: vt dictū est supra: & q: in creaturis cōicatio nāe nō est nisi p gnātionē: processio ī diuinis nō hz ꝓpriū vel spāle nomē nisi gnātionis. vñ ꝓcessio que nō est generatio remāsit sine spāli noīe: sz pōt noīari spiratio: q: est processio spiritus.

¶ Utz sint plures ꝓcessiones ī diuinis q̄z due. Art. v.

164 **Ad quintum** sic ꝓcedit̄. Videt̄ q̄ sint plures ꝓcessiones ī diuinis q̄z due sicut. n. scia & volūtas attribuit̄ deo: ita & potētia. si igit̄ fz itellectū & volūtatē accipiātur in deo due ꝓcessiones: videtur q̄ tertia sit accipiēda fz potētiā. ¶ p̄. Bonitas maxime videt̄ esse p̄cipiuz ꝓcessiōis cuz bonū dicat̄ diffusiuū sui esse. videt̄ igit̄ q̄ fm bonitatē aliqua ꝓcessio in diuinis accipi debeat. ¶ p̄. Maior: est fecūditatis vtus ī deo q̄z in nobis: sz ī nobis nō est tm̄ vna ꝓcessio vbi: sz multo: q: ex vno vbo ī nobis ꝓcedit aliud vbū. & sic̄ ex vno amore alius amor. ergo & ī deo sūt plures ꝓcessiones q̄z due. ¶ Sz p̄ est q̄ in deo nō sūt nisi duo procedētes. s. filius & spūs. s. ergo sūt ibi tātū due ꝓcessiones. ¶ Rñ° dōm: q̄ ꝓcessiones ī diuinis accipi nō p̄nt nisi fm actiones: q̄ in agente manēt: huiusmodi āt actiones nā itellectuali: & diuīa nō sūt nisi due. s. itelligere & velle. nā sentire: qđ ēt videt̄ eē opatio ī sentiēte ē extra nām itellectualē: neq; totaliter ē remotum a genere actionū: q̄ sunt ad extra. nā sentire p̄ficit̄ per actionē sensibil' in sensuz. relinquit̄ igit̄ q̄ nulla alia ꝓcessio possit esse ī deo nisi vbi & amoris. ¶ Ad p̄m ergo dōz: q̄ potētia ē p̄ncipiū agēdi in aliud. vñ fz potētiam accipitur actio ad extra: & sic fm attributū potētie nō accipit̄ ꝓcessio diuine psone: sz solū ꝓcessio creaturaꝝ. ¶ Ad 2m dōz: q̄ bonū sicut dicit Boe. in li. de hebdomadibus ptinet ad
84 ēntiaz: & nō ad opationē: nisi forte sicut obz volūtatis. vñ
86 cū p̄cessiones diuinas fm aliquas actiones necesse sit accipere fm bonitatē & huiusmodi alia attributa: nō accipiuntur alie ꝓcessiones nisi vbi & amoris: fz q̄ ōs sūa essentiaz
119 vitatez & bonitatē intelligit & amat. ¶ Ad 3m dōm: q̄ sic̄
116 supra habitū est: deus vno simplici actu oīa intelligit: & si
b a militer oīa vult. vnde in eo nō pōt esse processio verbi ex verbo: neq; amoris ex amore: sed est in eo solū vnuz verbum perfectum & vnus amor perfectus: & in hoc eius p
470 fecta fecunditas manifestatur.

¶ De relationibus diuinis. Questio. xxviij.

Einde considerādum est de relationibus diuinis. ¶ Et circa hoc queruntur ētuor. p° vtrū in deo sint alique relatiões reales. 2° vtrū ille relatiões sint ipsa essentia diuina vel sint extrinsecus affixe. 3° vtz possint esse in deo plures relationes realiter distincte adinuicem. 4° de numero harum relationum.

¶ Utz in deo sint alique relationes reales. Arti. j.

165 **Ad primuz** sic ꝓcedit̄. Videt̄ q̄ ī deo nō sint alique relationes reales. dicit enim Boe. in lib. de trinitate q̄ cū quis p̄dicamēta ī diuiną vertit predicationē: cuncta mutanē in substātiam que p̄dicari
166 possunt: ad aliquid vō oīno nō potest predicari: sz q̄cqd
a est realiter ī deo de ipso predicari potest. ergo relatio non
214 est realiter ī deo. ¶ p̄. Dicit Boe. in eodem lib. q̄ simul
a ē relatio in trinitate patris ad filiū & vtriusq; ad spiritū sanctum vt eius quod ē idez ad id quod ē idem: sed huiusmodi relatio ē rationis tm̄: q: oīs relatio realis exigit duo ex
74 trema realiter: ergo relationes q̄ ponunt̄ in diuinis nō sūt reales relationes sz rōnis tm̄. ¶ p̄. Relatio p̄nitatis est relatio p̄cipij: sed cū dr̄ deus eē p̄cipiuz creaturaꝝ non ꝓportat aliqua relatio realis sz rōnis tm̄. ergo nec p̄nitas ī diuinis ē relatio realis: & eadē rōne nec alie relatiões q̄ ponunt̄ ibi. ¶ p̄. Generatio ī diuinis ē fm itelligibilis verbi processionē: sed relatiões que ꝓsequūtur opationez itellectus sūt relationes rōnis. ergo p̄nitas & filiatio que dicūtur in diuinis fm generationez sūt relationes rōnis tm̄. ¶ Sz p̄ est: q̄ p̄ nō dicit̄ nisi p̄nitate: & filius filiatiōe. si igit̄ p̄nitas & filiatio nō sūt in deo realiter sequit̄ q̄ deus nō sit realiter p̄ aut filius: sz fm rōnem itelligētie tm̄: qđ est hereb
sis sabelliana. ¶ Rñ° dōm: q̄ relatiões quedā sūt in diuinis realiter: ad cuius euidētiam ꝓsiderādum est: q̄ solū in his que dicūtur ad aliquid iueniunt̄ aliqua fm rōnem tm̄: & nō fm rem: qđ nō est in alijs generibus: q: alia genera vt quātitas & qualitas fm propriā rationē significant aliquid alicui inherēs. Ea vō que dicunt̄ ad aliqd significant fm ꝓpriaz rōnem solū respectu ad aliud. qui quidē respectus aliqñ est in ipsa natura rez: vtpote qñ alique res fm suā naturaz adinuicē ordinate sūt: & inuicē inclinatione bñt: & huiusmodi relationes oz esse reales: sicut ī corpore graui est inclinatio & ordo ad locū mediū. vñ respectus qdaz est in ipso graui respectu loci medij: & sīl' est de alijs huiusmodi. aliqñ vō respectus significatus per ea que dicūtur ad aliqd est tm̄ in ipa apprehēsione rōnis ꝓferētis vnū alteri: & tūc est relatio rōnis tm̄: sicut cū cōparat rō hoiez aiali: vt spēz ad genus cū aūt aliquid ꝓcedit a principio eiusdem nāe: necesse est q̄ ambo. s. ꝓcedēs: & id a quo procedit ī eodē ordie ꝓueniāt: & sic oz q̄ habeāt reales respectus
adinuicez. cū igit̄ processiones ī diuinis sint in idētitate nāe 161
vt ostensum est: necesse ē q̄ relationes que fm ꝓcessiones 163
diuinas accipiunt̄ sint relatiões reales. ¶ Ad p̄m ergo dōz a
q̄ ad aliqd dicit̄ oīno nō predicari ī deo fm propriā rationem eius qđ dr̄ ad aliqd inquātuz. s. propria rō eius quod ad aliquid dr̄: nō accipit̄ per cōparationē ad illud cui inest relatio: sed p respectū ad alterū. nō autē per hoc excludere voluit: q̄ relatio nō esset ī deo: sed q̄ nō predicaret̄ p modum inherētis: fm ꝓpriā relationis rōnem. sed magis p 166
modū ad aliud se habētis. ¶ Ad 2m dōm: q̄ relatio iq̄ fm 173
portat̄ per hoc nomē idem est relatio rōnis tm̄. si accipiat̄ c
simplr̄ idē: q: huiusmodi relatio nō pōt ꝓsistere nisi ī quodam ordine quē rō adinuenit alicuius ad seipm fm aliqs eius duas cōsiderationes. secus aūt est cum dicunt̄ aliqua eadē esse: nō in numero sed in natura generis siue speciei. Boe. igit̄ relationes que sūt in diuinis assimilat relationi idētitatis: nō quātuz ad oīa: sed quātuz ad hoc solū qđ per huiusmodi relationes nō diuersificat̄ suba: sicut nec per relationē idētitatis. ¶ Ad 3m dōm: q̄ cū creatura procedat 74
a deo in diuersitate nature: ds est extra ordinē totius creature: nec ex eius nā est eius habitudo ad creaturas. non 117
eniz ꝓducit creaturas ex necessitate sue nature: sz p intellectum & p volūtatem: vt supra dictū est: & ideo ī deo non 122
est realis relatio ad creaturas: sed ī creaturis est realis re- 118
latio ad deū: q: creature ordinētur sub ordine diuino: & ī earum nā est q̄ dependeant a deo: sz ꝓcessiones diuine sūt in eadē nā: vñ nō est similis ratio. ¶ Ad 4m dōm: q̄ relationes que ꝓsequūtur solam operationē itellectus: in ipsis reb
bus intellectis sūt relationes rōnis tm̄: q: s. eas ratio adinuenit iter duas res itellectas: sed relationes q̄ ꝓsequuntur opationē intellectus q̄ sunt iter verbum itellectualiter pro- 168
cedēs: & illud a quo procedit nō sunt relationes rōnis tm̄: sed rei: q: & ipse itellectus & ratio ē quedā res: & cōparat̄ a,
realiter ad id quod ꝓcedit intelligibiliter: sicut res co-portalis ad id qđ procedit co-portaliter: & sic paternitas & filiatio sunt relationes reales in diuinis.

¶ Utz ille relationes sint ipsa essentia diuina: vel sint extrī secus affixe. Articulus. ij. 168

Ad secundum sic ꝓcedit̄. Videtur q̄ relatio ī deo nō sit idem qđ sua essentia. Dicit. n. Aug. in. 5. de trini. Q̄ nō omne qđ dr̄ in deo dr̄ fm subsātiam. dr̄ enim ad aliquid sicut pater ad filiū: sed hec nō fm subsātiam dicūtur. ergo relatio nō est diuina essentia. ¶ p̄. Ut Aug. dicit. 7. de trinitate. Omnis res que relative dr̄: est etiā aliquid excepto relatiuo: sic̄ bō dūs & bō seruus. si igit̄ relationes alique sint in deo oportet esse in deo aliquid aliud ꝓeter relationes: sed hoc aliud nō potest esse nisi essentia. ergo essentia est aliud a relatiobus. ¶ p̄. Esse relatiui ē ad aliud se habere: vt dr̄ in prędicamētis: si igit̄ relatio sit ipsa diuina essentia: sequit̄ q̄ ēt diuīe essentie sit ad aliud se habere: quod repugnat perfectioni diuini esse: quod est maxime absolutū & per se subsi

17 stens: vt supra ostensum est. nō igitur relatio est ipsa essen
23 tia diuina. ¶ Sed ꝛ. Omnis res que nō est diuina eēntia
ē creatura: sed relatio realiter competit deo. si ergo nō est
diuina essentia erit creatura: ⁊ ita ei non erit adoratio latrie
exhibēda: contra quod ī prefatione cantatur. Ut in perso/
nis ꝓprietas: ⁊ in maiestate adorēt equalitas. ¶ Rñ° di
cendū ꝙ circa hoc dñs Gilbertus porretanus errasse: ꝫ er/
rorem suū postmoduꝫ in remensi cōcilio revocasse. Dicit
210 enim ꝙ relationes in diuinis sunt assistētes siue extrinsecus
affixe. ¶ Ad cuius euidētiaꝫ ꝯsiderādum ē ꝙ in quolibet
.9. genere accidētis ē duo cōsiderare. Quoꝝ unū ē esse qđ
cōpetit vnicuiqꝫ ipsoꝝ fm ꝙ ē accidens: ⁊ hoc cōiter in
oibus ē inesse subiecto: accidētis. n. esse est ineſſe. Aliud qđ
pōt cōsiderari in vnoquoqꝫ ē ꝓpria ratio vnīscuiusqꝫ
illoꝝ generuꝫ: ⁊ in aliis quidē generibus a relatione vtpo
te quātitate ⁊ qualitate etiā ꝓprie ratio generis accipitur
fm cōparationem ad subiectum: nam quātitas dr̄ mēsura
substātie: qualitas vō dispositio substātie. Sed ratio ꝓpria
relationis nō accipit secūduꝫ comparationē ad illud ī quo
est: sed fm comparationē ad aliquid extra. Si igit cōside/
remus ēt in rebus creatis relatiōes secūduꝫ id quod rela/
tiones sunt: sic inueniūtur esse assistētes nō intrinsecus affi/
xe: quasi significātes respectum quodāmodo ꝓtingentem
ipsam reꝫ relatam ꝓnt ab ea tēdit in alterum. Si vō cō/
sideretur relatio secūdum ꝙ ē accidēs. sic ē inhērētis subie
cti: ⁊ habēs esse accidētale in ipso. Sꝫ Gilbertus ꝓpeta/
nus cōsideravit relationeꝫ: primo mō tm̄. Quicquid antē
in rebus creatis hꝫ esse accidētale: fm ꝙ trāsfertur in deū
hꝫ esse substātiale. nihil. n. est in deo vt accidēs in subiecto
sed quicqd ē in deo est eius essentia. sic igit ex ea parte qua
relatio in rebus creatis hꝫ eē accidētale in subiecto: relatio
realiter existēs in deo hꝫ eē essentie diuine idem oīo ei exi/
stens. ¶ In hoc vō qđ ad aliquid dr̄ nō significat aliqua ha
bitudo ad essentiā: sed magis ad suū opposituꝫ: ⁊ sic mani
festum ē ꝙ relatio realiter existēs in deo ē idem essentie se
cundū rem: ⁊ nō differt nisi fm intelligētie rationē: prout ī
relatione importat respectus ad suū opposituꝫ: qui nō im
portat in noie essentie. pꝫ ergo ꝙ in deo nō est aliud eē re/
lationis ⁊ esse essentie: sed vnū ⁊ idē. ¶ Ad p^m ergo dōꝫ:
ꝙ verba illa Aug. nō pertinēt ad hoc ꝙ paternitas vel alia
relatio que ē in deo fm esse suū nō sit idem ꝙ diuina essen
tia: sed ꝙ nō ꝓdicat fm modum substātie: vt existēs in
eo de quo dr̄: sed vt ad alteruꝫ se habēs: ⁊ propter hoc di
cūtur duo tātum esse ꝓdicamēta in diuinis: q: alia ꝓdi
camenta importāt habitudinē ad id de quo dicunt taꝫ fm
suum esse q̄ꝫ fm ꝓprij generis rationē. nihil aūt quod ē
in deo pōt habere habitudinem ad id in quo ē vel de quo
dicit: nisi habitudinem idētitatis propter summā dei sim/
plicitatem. ¶ Ad 2^m dōꝫ: ꝙ sicut in rebus creatis ī illo qđ
dicit relative: nō solum est inuenire respectū ad alterum:
sed etiā aliquid absolutuꝫ: ita ⁊ in deo: sed tm̄ aliter ⁊ aliter
bd nam id quod inuenit in creatura ꝓter id quod ꝓtinet sub
211 significatione noīs relatiui ē alia res. In deo autez non est
218 alia res sed vna ⁊ eadem^c: que nō pfecte exprimit relatio
69 nis noie: quasi sub significatione talis noīs cōprehensa: di/
79 cūtum ē enim supra^c: cū de diuinis noibus agebat: ꝙ plus
ri possit. vñ non sequit ꝙ in deo ꝓter relationem sit aliqd
aliud fm rem: sed solum cōsiderata noiuꝫ rōne. ¶ Ad 3^m
dōm: ꝙ si in pfectione diuina nihil plus ꝓtineret: q̄ꝫ quod
significat nomē relationum: sequeret ꝙ esse eius esset imp
fectum: vtpote ad aliqd aliud se habēs: sicut si nō ꝓtinere/
tur ibi plus q̄ꝫ quod noie sapiētie significat: non esset aliqd
subsistēs: sed qr̄ divine essentie pfectio ē maior q̄ꝫ qđ signi/
ficatione alicuius noīs comprehēdi possit: nō sequit si no/
men relatiū vel quodcūqꝫ aliud nomē dictum de deo nō
significat aliquid pfectum: ꝙ divina essentia habeat esse im
perfectum: qr̄ divina essentia comprehēdit in se omniū ge
23 nerum perfectionem: vt supra dictum est.
167 ¶ Utrꝫ rones q̄ sūt ī deo realr̄ abinuicē distinguant. Ar. iij.

Ad tertium sic procedit. Videtur ꝙ relatio/
nes que sūt in deo realiter abinui
cem nō distinguātur. Quecunqꝫ enim vni ⁊ eidē sunt ea/
dem: sibiinuicez sunt eadez: sed oīs relatio in deo existens
est idem fm rem cū divina essentia. ergo relationes fꝫ rē
adinuicē nō distinguūtur. ¶ Ꝑ. Sicut paternitas vel filia/
tio fꝫ noīs rationē distinguūtur ab eēntia divina ita ⁊ boni
tas ⁊ potētia: sed pp huiusmodi rōnis distinctionē non est
aliqua realis distinctio bonitatis ⁊ potētie divine. ergo nec
pñitatis ⁊ filiationis. ¶ Ꝑ. In diuinis nō est distictio rea
lis nisi fm originē: sed vna relatio nō videt oriri ex alia. er
go relationes nō distinguūtur realiter adinuicē. ¶ Sed ꝛ
est qđ dicit Boe. in lib. de tri. ꝙ substātia in diuinis ꝓtinet
vnitatē: relatio multiplicat trinitatē. si ergo relationes nō di
stinguūtur adinuicem realiter nō erit in diuinis trinitas rea
lis: sed rōis tm̄: quod ē sabelliani erroris^c. ¶ Rñ° dōꝫ: ꝙ 160
ex eo ꝙ aliqd alicui attribuit: oꝫ ꝙ attribuātur ei oīa q̄ sūt
de ratione illius: sicut cuicūqꝫ attribuit homo: oꝫ ꝙ attri/
buatur ei esse rōnale. de rōne aūt relatiōis ē respectus vni
us ad alterꝫ: fm quē aliqd alteri opponit relative: cū igit ī
deo realiter sit relatio: vt dictū est^c: oꝫ ꝙ realiter sit ibi op/ 165
positio. relativa aūt oppositio in sui rōne ꝛcludit distinctio/
nem. vñ oꝫ ꝙ in deo sit realis distinctio. nō quidē fm rem
absolutā que ē essentia: in qua ē summa vnitas ⁊ simplici/
tas: sed fm rem relatiuā. ¶ Ad p^m ergo dōꝫ: ꝙ fm pōm
in. i. physi. argumētum illud tꝫ ꝙ quicūqꝫ vni ⁊ eidē sunt
eadē: sibiinuicez sūt eadē in his que sūt idem re ⁊ rōne: sic
tunica ⁊ indumētum: nō aūt in his que differunt ratione.
vñ ibidez dicit ꝙ lꝫ actio sit idem motui: similiter ⁊ passio:
nō tm̄ segtur ꝙ actio ⁊ passio sint idē: qr̄ in actione importat
receptus vt a quo ē motus īmobilis^c. In passione vō vt q e
est ab alio. ⁊ similiter lꝫ pñitas sit idē fm rem cuꝫ essentia 168
divina. ⁊ similiter filiatio: tm̄ hec duo in suis ꝓprijs ratio/ 214
nibus importāt oppositos respectus: vñ distinguūtur ab/ b
inuicem^c. ¶ Ad 2^m dōm: ꝙ potētia ⁊ bonitas nō impor/ bc
tant ī suis rōnibus aliquā oppositionē: vñ nō est similis ra 224
tio. ¶ Ad 3^m dōm: ꝙ q̄ꝫ uis relationes proprie loquendo 173
nō oriant vel procedāt abinuicē. tm̄ accipiunt per opposi/ c
tum fm processionem alicuius ab alio.

¶ Utrꝫ in deo sint tm̄ q̄tuor relatiōes reales. s. pñitas: fi/
liatio: spiratio: ⁊ processio. Articulus. iiij.

Ad quartū sic ꝓcedit. Videtur ꝙ in deo non 168
sint tm̄ q̄tuor relationes reales. s.
pñitas: filiatio: spiratio: ⁊ processio. est enim cōsiderare in
deo relationes ītelligētis ad intellectū ⁊ volētis ad volituꝫ
q̄ vident esse relationes reales: neqꝫ sub predictis ꝓtinent
nō ergo sunt solū q̄tuor relationes reales ī deo. ¶ Ꝑ. Re
lationes reales accipiūtur in deo fm ꝓcessioneꝫ intelligibi
lem verbi: sed relationes ītelligibiles multiplicātur in infi/
nitum: vt Anic. dicit. ergo ī deo sunt ifinite relationes rea/
les. ¶ Ꝑ. Idee sunt ī deo ab eterno: vt supra dictuꝫ est^c. 97
nō āt distinguunt adinuicē: nisi fꝫ respectū ad res: vt supra 97
dcm̄ ē^c. ergo ī deo: sūt mlte rōnes eterne. ¶ Ꝑ. Ēq c
litas ⁊ similitudo ⁊ idētitas sunt relationes quedā: ⁊ sūt in
deo ab eterno. ergo plures relationes sunt ab eterno ī deo
q̄ꝫ que dicte sunt. ¶ Sꝫ cōtra videt: ꝙ sint pauciores: qr̄
fm pōm in. 3. physi. eadem via ē de athenis ad thebas: ⁊
de thebis ad athenas. ergo videt ꝙ pari ratione sit relatio
de patre ad filium: que dr̄ paternitas: ⁊ de filio ad patreꝫ
que dicitur filiatio: ⁊ sic nō sunt quatuor relationes in deo.
¶ Rñ° dōm: ꝙ fm pōm in. 5. meta. relatio oīs fundat
vel supra quātitatem vt duplū ⁊ dimidiū: vel supra actio/
nem ⁊ passionē vt faciens ⁊ factum: pater ⁊ filius: dñs ⁊
seruus ⁊ huiusmodi: cuꝫ aūt quātitas nō sit in deo: est enꝫ
sine quātitate magnus: vt dicit Augu. ¶ Relinquit ergo ꝙ
realis relatio in deo esse nō possit nisi sup actionem funda/
ta. nō autez super actiones fm quas procedit aliquid ex/
trinsecum a deo: qr̄ relationes dei ad creaturas nō sūt rea/
liter in ipso: vt supra dictum est^c: vnde relinquit ꝙ relatio 165
nes reales in deo nō possūt accipi nisi fm actiones fꝫ quas c
est processio in deo ad intra: sed nō extra: huiusmodi autē 94
processiones sunt due tm̄: vt supra dictum est^c: quaꝝ vna a
accipit fm actionem intellectus que ē processio vbi: alia fꝫ 162
actionem volūtatis que ē processio amoris. secūduꝫ quā 164

bet aũt p̃cessionem opz duas accipere relationes oppo/
sitas: quaꝝ vna sit ꝓcedentis a p̃ncipio: ⁊ alia ipsius p̃n/
cipij: ꝓcessio aũt verbi dr generatio ſm ꝓpr̃iã actionez:
que competit rebus viuentibus. relatio autez p̃incipij ge
nerationis in viuẽtibus pfectis: dicitur paternitas. ℜ Relatio
vo ꝓcedentis a p̃incipio dicit filiatio. ꝓcessio vo amo
e ris nõ habet nomen ꝓpr̃ium: vt supra dictuz est. vnde
163 neqz relationes que ſm ipsam accipiũtur: sed vocatur rela
tio p̃incipij huius ꝓcessionis spiratio. ℜ Relatio aũt ꝓcede
ntis ꝓcessio: cuius hec duo nota ad ipsas ꝓcessiones
83 vel origines pertineãt ⁊ nõ ad relationes. ¶ Ad p̃m ergo
181 dõz: ꝙ in his in qbus differt intellectus ⁊ intellectũ: volẽs
⁊ volitum potest esse realis relatio: vt sciẽtie ad rem scitaz:
⁊ volentis ad rem volitaz: sed in deo est idẽ oio intellect⁹
⁊ intellectum: q⁹ intelligendo se intelligit omnia alia: ⁊ ea/
dem ratione volentis ad volitum. vnde in deo huiusmo/
di relationes non sunt reales: sicut neqz relatio eiusdem ad
d idem: sed tamẽ relatio ad verbum est realis[d]: quia verbuz
165 intelligitur vt ꝓcedẽs per actionem intelligibilem: nõ au
tem vt res intellecta: cuz enim intelligimus lapidez: id qõ
ex re intellecta conspicit intellectus: vocat verbuz. ¶ Ad
scõm dicendum: ꝙ in nobis relationes intelligibiles in infi
nitum multiplicantur: q⁹ alio actu intelligit homo lapidem
⁊ alio actu intelligit se intelligere lapidem: ⁊ alio etiã intel/
ligit hoc intelligere: ⁊ sic in infinitum multiplicãtur actus i
b telligendi[b]: ⁊ perconsequẽs relationes intellecte: sed hoc i
438 deo nõ habet locuz: quia vno actu tãtum omnia intelligit.
d ¶ Ad tertium dicẽdum: ꝙ respectus ideales sunt intelle/
97 cti a deo[c]. vnde ex eozuz pluralitate nõ sequitur ꝙ sint plu
res relationes in deo: sed ꝙ deus cognoscat plures relatio
nes. ¶ Ad quartum dicẽdum: ꝙ equalitas ⁊ similitudo i
deo non sunt relationes reales sed rationis tñ: vt infra pa
b tebit[b]. ¶ Ad 5m dõm: ꝙ via est eadẽ ab vno termino ad
22 alterum: ⁊ econuerso: ſz tñ respectus sũt diuersi[c]: vnde ex
c hoc nõ potest concludi ꝙ eadem sit relatio patris ad filiuz
a ⁊ econuerso: sed posset hoc concludi de aliquo absoluto si
167 esset medium inter ea.

¶ De personis. Questio. xxix.

Remissis autẽ his

que de ꝓcessionibus ⁊ relationibus p̃
p cognoscenda videbãtur necessarium est
aggredi de personis. ¶ Et primo ſz cõ
sideratione absolutã: ⁊ deinde ſm cõ/
paratiuam cõsiderationem. oz autez ab
solute de personis. ℣ Primo quidẽ in cõmuni cõsiderare:
deinde de singulis personis. ¶ Ad cõmunem autẽ consi/
derationẽ personarum quatuoꝛ ptinere videtur. ℣ Primo
quidem significatio huius nominis ꝑsona. Secundo vo
numerus personaꝝ. Tertio ea que cõsequuntur nume/
rum personaꝝ vel ei opponuntur: vt diuersitas ⁊ similitu
do ⁊ huiusmodi. Quarto vero ea que pertinent ad noti
tiam personaruz. ¶ Circa primũ querunt quatuoꝛ. ℣ Pri
mo de diffinitione persone. ¶ Secũdo de comparatiõe
persone ad essentiã subsistẽtiaz ⁊ hipostasim. Tertio vtz
nomẽ ꝑsone cõpetat i diuinis. Quarto qd ibi significet.

¶ De diffinitione ꝑsone. Articulus. ℣ Primus.

169 **Ad primuz** sic ꝓcedit. Videt ꝙ incõpetẽs sit
diffinitio persone: quã Boeti⁹ as/
signat in li. de duabus na. que talis est. ℣ Persona est rõna/
lis nature indiuidua suba. nulluz. n. singulare diffinitur: sed
ꝑsona significat quoddã singulare. ergo ꝑsona incõuenien
ter diffinitur. ¶ Ꝑ. Suba ꝓout ponit in diffinitione per/
sone: aut sumitur ꝓ suba prima: aut ꝓ substãtia secũda.
si ꝓ substantia prima superflue additur indiuidua: q⁹ sub/
stantia prima est suba indiuidua: si vo stat ꝓ substãtia se/
cunda falso additur: ⁊ est oppositio in adiecto. nam secun/
de substãtie dicuntur genera vel species. ergo diffinitio est
male assignata. ¶ Ꝑ. Nomẽ intẽtionis nõ debet poni in
diffinitione rei. nõ. n. esset bona assignatio siquis diceretur
homo est spẽs aãlis. homo enim est nomẽ rei: sed species
est nomẽ intẽtionis. cũ igitur persona sit nomẽ rei: significat
enim substãtiam quãdam rõnalis nature. ergo incõuenie/
ter indiuiduũ quod est nomẽ intẽtionis in eius diffinitione
ponitur. ¶ Ꝑ. Natura est p̃incipiũ motus ⁊ quietis i eo
in quo est per se: sed nõ per accidẽs: vt dicitur in. 2. phi. ſz
persona est in rebus imobilibus: sicut in deo ⁊ in angelis.
nõ ergo in diffinitione persone debuit poni natura: sed ma
gis essentia. ¶ Ꝑ. Anima separata est rõnalis natura idui
dua substãtia. nõ autem est ꝑsona: icõuenienter. ergo sic p
sona diffinitur. ¶ Rñ⁰ dicẽdum: ꝙ lz vniuersale ⁊ parti/
culare inueniãtur in oibus generibus: tñ spãli quodam mo
do indiuiduũ inuenit in genere substãtie. substãtia enim in
diuiduatur p seipsam: sed accidẽtia indiuiduãtur per subie
ctum quod est suba[e]. dicit enim hec albedo inquãtuz est 204
in hoc subiecto. vñ etiaz cõuenienter indiuidua sube habẽt
aliquod spãle nomen ꝓ alijs. dicũtur enim hipostases vt
p̃time sube: sed adhuc quodã specialiozi modo inuenit par
ticulare ⁊ indiuiduũ in substantijs rationalibus que habẽt
dominiũ sui actus: ⁊ nõ solum agunt sicut alia: sed per se
agũt. actiones autẽ in singularibus sunt: ⁊ ideo etiam inter
ceteras substãtias etiam quoddã spãle nomen habent sin
gularia rõnalis nature: ⁊ hoc nomẽ est persona: ⁊ ideo in
ꝓdicta diffinitione ꝑsone ponitur substantia indiuidua in
quãtum signicat singulare in genere substãtie. additur au
tem rationalis nature: inquãtum significat singulare in ra/
tionalibus substãtijs. ¶ Ad p̃m dõz: ꝙ lz hoc singulare vt
illud diffiniri nõ possit: tñ id quod pertinet ad cõmunez ra
tionem singularitatis diffiniri potest. ⁊ sic philosophus dif
finit substãtiam primam: ⁊ hoc modo diffinit Boetius p/
sonam. ¶ Ad 2m dõm: ꝙ ſm quosdam substantia in diffi
nitione persone ponitur ꝓ substãtia prima que est hipo/
stasis: neqz tamẽ superflue additur indiuidua: quia nomi/
ne hipostasis vel substãtie prime excluditur ratio vniuersa
lis ⁊ particularis. nõ enim dicimus ꝙ homo communis
sit hipostasis: neqz etiam manus cum sit pars. sed per hoc
ꝙ addit indiuiduum: excluditur a persona ratio assumpti
bilis. humana enim natura i Christo nõ est persona: quia
est assumpta a digniozi. s. a verbo dei. Sed melius dicẽdũ
est ꝙ substãtia accipitur cõmuniter ꝓout dividitur p̃ pri/
mam ⁊ secũdam: ⁊ per hoc quod additur indiuidua trahit
ad standum ꝓ substãtia prima. ¶ Ad 3m dõm: ꝙ quia
substãtiales differentie nõ sunt nobis note vel etiam nomi
nate nõ sunt: oportet interdũ vti differẽtijs accidentalibus
loco substãtialium: puta siquis diceret ignis est corpus sim
plex calidum ⁊ siccum: accidẽtia enim eius ꝓpria sunt ef
fectus formarum substãtialiuz: ⁊ manifestant eas. ⁊ simi/
liter nomina intẽtionum possunt accipi ad diffiniẽdũ res ſz
ꝙ accipiuntur ꝓ aliquibus nominibus rez: que nõ sunt
posita: ⁊ sic hoc nomẽ indiuiduuz ponitur in diffinitione p
sone ad designandum moduz subsistẽdi qui competit sub
stantijs particularibus. ¶ Ad 4m dõm: ꝙ ſz philosophũ
in. 5. meta. nomen nature primo imꝓsitum est ad signifi 567
cãdum generationem viuẽtiuz que dicitur natiuitas[f]: ⁊ q⁹
huiusmodi generatio est a p̃ncipio ẽtrinseco: extrinsecũqz mo
nomẽ ad significãdum p̃ncipium ẽtrinsecuz cuiuscũqz mo
tus: ⁊ sic diffinit natura in. 1. phy. ⁊ q⁹ huiusmodi p̃ncipi
um est formale vel materiale: cõmuniter tam materia qz
forma dr natura: ⁊ quia per formaz completur essentia vni
uscuiusqz rei cõmuniter essentia vniuscuiusqz rei quã signi
ficat ei⁹ diffinitio vocat natura: ⁊ sic accipit hic natura. vñ
Boe. in eodem li. dicit: ꝙ natura ẽ vnumquodqz ſ formãs
specifica differẽtia. Specifica. n. dria est que cõplet diffini/
tionẽ ⁊ sumitur a ꝓpria forma rei: ⁊ ideo cõuenientius su
it ꝙ i diffinitione ꝑsone que ẽ singulare alicuius generis de
terminati vteretur noie nature qz essentie que sumit ab eo
quod est cõmunissimuz. ¶ Ad quintũ dõm: ꝙ aia est ꝑs
humane spẽi: ⁊ ideo licet sit separata: q⁹ tamen retinet na/
turaz vnibilitatis nõ potest dici suba indiuidua: quia est hi/
postasis vel suba prima sicut nec manus nec quecunqz alia
partium hominis[g]: ⁊ sic nõ competit ei neqz diffinitio per b 365
sone neqz nomen.

¶ Utrum persona sit idem ꝙ hipostasis subsistentia ⁊ es/ ij.
sentia. Articulus.

179 **Ad secundum** sic procedit. Videt q̄ psona sit idē qđ hipostasis substantia ⁊ essentia. Dicit.n. Boe. i li. de duabus naturis: q̄ 169 greci nature rōnalis idiuiduaz subam hipostaseos noīe vocauerūt: sed hoc ēt apud nos significat nomen personę. ergo psona oīo idē est quod hipostasis. ℂ P̄. Sicut in diuinis dicimus tres psonas: ita in diuinis dicimus tres substantias: qđ nō esset nisi psona ⁊ subsistētia idē significarent ergo idē significāt persona ⁊ subsistētia. ℂ P̄. Boe. dicit i comento predicamētoꝝ: q̄ vsya quod est idē quod eēntia significat cōpositum ex mā ⁊ forma. Jd aūt quod est cōpositū ex mā ⁊ forma est idiuiduum subę: qđ ⁊ hipostasis ⁊ psona dr. ergo oīa predicta noīa idez significare videntur. ℂ Sed ꝫ est qđ dicit in li. de duab⁹ naturis: q̄ genera ⁊ spēs subsistunt tm̄ indiuidua vđ non subsistunt tm̄. vez ēt subę vel hipostases. cū igitur esse hipostases vel personas nō conueniat generibus vel spēbus hipostases: vel psone nō sunt idē qđ subsistētia. ℂ P̄. Boe. dicit in cōmēto predicamētoꝝ: q̄ hipostasis dr in mā. vsyosis aūt. i. subsistētia dr forma: ſz neq̄z forma neq̄z mā pōt dici psona. ergo psona differt a predictis. ℂ Rñ⁰ dōm: q̄ fm pbm in. ſ. meta. suba dr dupliciter. Uno mō dr suba qditas rei quā significat diffinitio scđm q̄ dicim⁹ q̄ diffinitio significat substantiam rei: quā quidē substantiaz greci vsyam vocant: qđ nos essentiā dicere possumus. Alio mō dicitur substātia subiectū vel supposituz qđ subsistit in genere substantie: ⁊ hoc quidē cōiter accipiendo noīari pōt: ⁊ noīe significante intentionez: ⁊ sic dicit suppositum. noīatur etiā tribus noībus significātibus rem: que qdez sunt res nāe subsistentia ⁊ hipostasis fm triplicē cōsiderationez substātie sic dicte. fm enim q̄ p se existit: ⁊ nō in alio vocat subsistentia. Illa enim subsistere dicimus que nō in alio sed i se existūt. fm vero q̄ supponit alicui nāe cōi: sic dr res nature: sicut hic homo est res nāe humane: fm vō q̄ supponit accidētib⁹ dr hipostasis vel suba. quod aūt hec tria noia significāt cōi ter in toto genere subarum: hoc nomē psona significat i genere rōnalium subarum. ℂ Ad p̄m ergo dōz: q̄ hipostasis apud grecos ex propria significatione noīs hz q̄ significat primū idiuiduū rōnalis nāe rōne sue excellētie. ℂ Ad 173 ꝫm dōz: q̄ sicut nos dicimus in diuinis pluraliter tres psonas ⁊ tres substātias: ita greci dicūt tres hipostases: ſz q: a nomē substātie quod fm ppietatē significationis respondet hipostasi: equivocat apud nos: cuz q̄libz significet cētiam: qđlibz hipostasim: ne possit esse errozis occasio: maluerūt pro hipostasi trāsferre subsistentiaz q̄z subaz. ℂ Ad ꝫm dōz: q̄ essentia propie est id quod significatur per diffinitionē. diffinitio aūt complectit principia speciei: nō aūt principia indiuidualia. vnde i rebus compositis ex mā ⁊ forma significat nō soluz formam: nec solū materiaz: sed cōpositum ex materia ⁊ forma cōi: prout sunt principia spēi: sed cōpositum ex hac materia ⁊ ex hac forma hz rationem hipostasis ⁊ persone. aīa enim ⁊ caro ⁊ os sunt de ratione hois: sed hec aīa ⁊ hec caro ⁊ hoc os sunt de ratione huius hois: ⁊ ideo hipostasis ⁊ persona addūt supra ratio 16 nem essentie principia indiuidualia: neq̄z sunt idez cuz essentia in cōpositis ex materia ⁊ forma: vt supra dictum est: cū de simplicitate diuina ageret. ℂ Ad 4ᵐ dōz: q̄ Boe. dicit genera ⁊ spēs subsistere inquātuz indiuiduis aligbus cōpetit subsistere ex eo q̄ sunt sub generibus ⁊ spēbus in 34 predicato substātie comprehēsis: non q̄ ipse spēs vel genera subsistant: nisi fm opinionē ꝑPlatonis: qui posuit spēs rerum separatim subsistere a singularibus. substare vero competit eisdē indiuiduis i ordine ad accidētia: que sūt preter rationē generum ⁊ specieruz. ℂ Ad 5ᵐ dōm: q̄ indiuiduum cōpositum ex materia ⁊ forma hz q̄ subsistet accidenti ex ppietate mā. vnde ⁊ Boe. dicit i lib. de tri. fo. ma simplex subiectū esse nō pōt: sed qđ per se subsistat hz dat esse actuale materie: vt sic indiuiduuz subsistere possit. propter hoc ergo hipostasim attribuit materie: ⁊ vsyosim sive subsistentiam forme: q: materia est principium substandi: ⁊ forma principium subsistendi.

ℂ Utr̄z nomē psone sit ponēdū in diuinis. Artic. iij.

Ad tertiū sic procedit. Videtur q̄ nomen psone nō sit ponēdum in diuinis. Dicit enim Dio. in principio de di. no. Uniuersaliter nō est audenduz aliquid dicere nec cogitare de supersubstātiali occulta diuinitate preterea que diuinitus nobis ex sanctis eloquijs sūt expressa: ſz nomē persone nō exprimitur nobis i sacra scriptura noui vel veteris testamēti. ergo nō est noīe persone vtendū in diuinis. ℂ P̄. Boetius dicit in lib⁰ de du. na. nomē persone videtur traductū ex his personis: que i comedijs tragedijsq̄ hoīes representabāt. persona enim dicta est a personādo: quia cōcauitate ipsa maior necesse ē vt voluatur sonus. greci vō has personas prosopa vocāt ab eo q̄ ponātur in facie: atq̄z ante oculos obtegunt vultum: sed hoc nō potest competere in diuinis: nisi forte fm metaphoram. ergo nomē persone nō dicitur de deo nisi metaphorice. ℂ P̄. Omnis persona est hipostasis: sed nomē hipostasis nō videtur deo competere: cū fm Boe. significet id quod subijcitur accidētibus: que in deo nō sūt. ꝑHiero. etiam dicit: q̄ i hoc nomine hipostasis venenum latet sub melle. ergo hoc nomē persona nō est dicendū de deo. ℂ P̄. A quocunq̄z remouetur diffinitio ⁊ diffinitum. sed a diffinitio persone supra posita nō videtur deo competere arg⁰ tum quia ratio importat discursiuam cognitionem que nō competit deo: vt supra ostensum est: ⁊ sic deus nō potest 169 dici rationalis nature: tum etiaz quia deus dici non potest 86 indiuidua substātia: cum principium indiuiduatiōis sit materia. deus aūt immaterialis est: nec etiam accidentibus 15 subsistat: vt substātia dici possit. nomē ergo persone deo at 19 tribui nō debet. ℂ Sed cōtra est quod dicitur in symbolo Athanasij. alia est persona patris: alia filij: alia spirit⁹ sancti. ℂ Respondeo dicēdum: q̄ persona significat id quod est perfectissimum i tota natura: scilicet subsistēs in rationali natura. vnde cumomne illud quod est perfectionis deo sit attribuendum: eo q̄ eius essentia continet in se omnem perfectionem: cōuenies est vt hoc nomē persona de deo 23 dicatur: nō tamē eodem modo quo dicitur de creaturis: sed excellētioꝛi modo: sicut ⁊ alia nomina que creaturis a nobis imposita deo attribuūtur sicut supra ostensum est. 70 eum de diuinis nominibus ageretur. ℂ Ad primuz ergo 72 dicēdum: q̄ licet nomē persone i scriptura veteris vel noui testamēti nō inueniatur dictū de deo: tamē id quod nomen significat multipliciter i sacra scriptura inuenitur assertum de deo. ſ. q̄ est maxime per se ens ⁊ perfectissime intelligēs. si autem oporteret de deo dici soluz illa fm vocē 54ⁿ que sacra scriptura de deo tradit: sequeret q̄ nunq̄z in alia 80 lingua posset aliquis loq de deo nisi in illa in qua primo tradita est scriptura veteris vel noui testamenti. Ad inueniendum autez nona nomina antiquā fidem de deo significantia coegit necessitas disputādi cum hereticis: nec hec nouitas vitāda est cum nō sit prophana: vtpote a scripturaruz sensu nō discordās: docet autem apostolus prophanas vo a cum vanitates vitare. i. ad Thi. vlti. ℂ Ad 2ᵐ dōm: q̄ 182 q̄uis hoc nomē persona nō conueniat deo q̄tum ad id a 195 quo impositum est nomē: tamē quantuz ad id ad quod sia gnificādum imponitur maxime deo cōuenit: quia. n. in comedijs ⁊ tragedijs representābatur aliqui hoīes famosi: impositum est hoc nomē persona ad significāduz aliquos dignitatez hāntes. vñ ꝑcontigit dici personę i ecclesijs que hāt aliquaz dignitatem: propter quod quidā diffiniūt personam dicētes: q̄ persona est hipostasis proprietate distincta ad dignitatē pertinētes. ⁊ quia magne dignitatis est in 212 rōnali natura subsistere: ideo omne idiuiduum rationalis a nature dicit persona: vt dictū est: sed dignitas diuine natu 169 re excedit omnem dignitatem: ⁊ fm hoc maxime cōpetit deo nomē persone. ℂ Ad ꝫm dōm: q̄ nomen hipostasis nō competit deo quātum ad id a quo est impositū nomen cum nō subsistet accidētibus. competit autez ei quantum ad id ad qđ est impositū ad significādum rem subsistentem. ꝑHiero. aūt dicit. Sub hoc noīe venenū latere: q:

anteq̃ significatio huius noīs esset plene nota apud latios: heretici p hoc nomē simplices decipiebāt vt cōiterentur plures essentias: sicut cōitent plures hipostases: pp hoc q nomē substātie cui respōdet in greco nomen hipostasis cōiter accipit apud nos p essentia. ¶Ad 4m dōm: q ōs pōt dici rationalis nāe secūdum q rō nō importat discursum: sed cōiter intelligibilē nām: indiuiduum aūt deo competere nō potest quātum ad hoc q idiuiduationis principium est uiā: sed solum fm q importat incōmunicabilitatem: substātia vō conuenit deo secūdum q significat existere per se: quidaz tñ dicūt q diffinitio superius a Boe. data nō est diffinitio psone secūdum q psonas i deo dicimus: propter q Ric. de sancto vic. corrigere volēs hanc diffinitionē: dixit q persona fm q de deo dicitur est diuīe nature incommunicabilis existentia.

c 15 170 b

¶Utz hoc nomē psona significet relationē. Art. iiij.

172 **Ad quartum** sic procedit videtur q hoc nomen psona nō significet relationē sed substātiam i diuinis. Dicit. n. Aug. i. 7. de tri. Cū dicimus psonā patris: nō aliud dicimus q substātiaz patris. ad se qppe dr persona nō ad filiū. ¶P̄. Quid querit de essentia: sz sicut dicit Aug. in eodē loco cuz dr. Tres sūt qui testimoniū dant in celo: pater: verbū: z. s. s. z queritur quid tres. respōdet tres psone: ergo hoc nomē persona significat substātiaz. ¶P̄. Scōm pb̄m in. 4. metaphi. Id qō significat per nomē est eius diffinitio: sz diffinitio persone ē rōnalis nature indiuidua suba: vt dictū est: ergo hoc

169 arga nomē psona significat subaz. ¶P̄. ¶Persona in hoībus z angelis nō significat relationē: sed aliqd absolutū. si igitur in deo significet relationē diceretur equiuoce de deo: z hoībus: z āgelis. ¶Sed ȝ est qō dicit Boe. i lib. de tri. q'oē nomen ad psonas ptinēs relationez significat. sed nullū nomen magis ptinet ad personā: q̃ hoc nomē persona. ergo hoc nomē psona relationē significat. ¶Rñ dōm: q circa significationē huius noīs in diuinis difficultatē igerit: quod pluraliter de trib⁹ predicat preter nām essentialiuz noīuz. neq; ēt ad aliqd dr: sicut noīa que relationē significāt. Uñ quibusdā visum est: q hoc nomē psona simpliciter ex vi tute vocabuli essentiā significet in diuinis: sicut hoc nomen ōs: z hoc nomē sapiens: sed pp instātiaz hereticoz est accōmodatuz ex ordinatione cōsilij vt possit poni pro relatiuis: z pcipue i plurali: vel cū noīe partitiuo: vt cū dicimus tres personas: vel alia ē persona pr̄is: alia filij. in singulari vero pōt sumi pro absoluto z pro relatiuo: sed hec nō videtur sufficiēs ratio: q: si hoc nomē persona ex vi sue significationis nō hz quod significet nisi essentiam in diuinis ex hoc q dictū est tres psonas nō fuisset hereticoruz quietata calūnia: sz maioris calūnie data esset etiā eis occasio. Et iō alij dixerunt q hoc nomē persona i diuinis significat simul essentiā z relationem: quoz qdam dixerūt q significat essentiā in recto z relationē i obliquo: q: psona dr quasi p se vna: vnitas aūt pertinet ad essentiā. Q: aūt dr per se implicat relationē oblique. itelligit enim pr̄ p se esse q̃si relatiōe distinctus a filio. Quidā vō dixerunt econuerso: q significat relationē in recto: z essentiaz in obliquo: q: in diffinitione persone nā ponitur in obliquo: z isti propinquius ad veritatem accesserūt. ¶Ad euidētiam ergo huius questiōis ꝓsiderādum est q aliqd est de significatōe minus cōis: qō tñ nō est de significatione magis cōis. rationale. n. includit in significatione hoīs: quod tñ nō est de significatiōe aīalis. Unde aliud ē querere de significatione aīalis: z aliud est q̃rere de significatione aīalis quod est homo. similiter aliud ē querere de significatione huius noīs persona in cōi: z aliud de significatione persone diuine. ¶Persona. n. i cōi significat subam indiuiduā rationalis nāe: vt dictū est. Indiui-

169 duum aūt est quod ē in se indistinctū. ab alijs vō distinctū. ¶Persona igit̄ in quacūq; nā significat id quod ē distinctuz in natura illa: sicut i humana natura significat has carnes: z hec ossa z hanc aīam: que sūt p̄cipia idiuiduātia hoīez que quidē lz nō sint de significatione psone: sunt tñ de significatione psone humane. distinctio aūt in diuinis non fit nisi

167 per relationes oriḡnis: vt dictū est supra. relatio aūt in diuinis nō est sicut accidēs inherens subiecto: sz est ipsa diuina essentia. vnde est subsistēs: sicut essentia diuia subsistit. 166 sicut ergo deus est deus: ita pr̄nitas diuina est deus pater qui est psona diuina. persona igitur diuina significat relationem vt subsistētem: z hoc est significare relationē p modū 201 substātie que est hipostasis subsistens in natura diuina: z sz subsistēs in natura diuina nō sit aliud q̃ natura diuina: hoc verum est: q hoc nomē persona significat relationem in recto z essentiam in obliquo: nō tñ relationem inquātū est relatio: sed inquātuz significatur per modū hipostasis. Similiter etiam significat essentiā in recto z relationem in obliquo inquātum essentia idē est q hipostasis. hipostasis aūt significatur in diuinis vt relatione distincta. z similiter relatio per modū relationis significata cadit in ratione persone in obliquo. Et fm hoc etiā dici potest q hec significatio huius nominis persona nō erat pcepta ante hereticoz calūniam: vnde nō erat in vsu hoc nomē persona: nisi sicut vnum alioz absoluto: um. sed postmodū accommodatuz est hoc nomen persona ad stādum pro relatiuo ex grauentia sue significationis: vt. s. hoc quod stat pro relatiuo: non solū habeat ex vsu: vt prima opinio dicebat: sed etiaz ex ipsa significatione sua. ¶Ad pm ergo dōm: q hoc nomē psona dr ad se nō ad alterum: q: significat relationem non p modum relationis: sed per modum substantie: que est hipostasis: z fm hoc Augu. dicit q significat essentiaz pront in deo essentia est idem cum hipostasi: quia in deo non differt quod est z quo est. ¶Ad 2m dōm: q quid quādoq; querit de natura quam significat diffinitio: vt cuz queritur quid est homo: z respōdetur animal rationale mortale. 178 quādoq; vero querit suppositum: vt cū queritur: quid natat in mari: z respōdetur piscis: z sic querētibus qd tres: responsum est tres persone. ¶Ad 3m dōm: q intellectus sube indiuidue. i. distincte vel incōmunicabilis intelligitur 91 in diuinis relatio vt dictuz est. ¶Ad quartuz dōm: q diuersa ratio minus cōmunium nō facit equinocationem in magis cōmuni: lz enim sit alia p̄pria diffinitio equi z asini: tamē vninocātur in nomine animalis: quia cōmunis diffinitio animalis cōuenit vtriq;. vnde nō sequitur q licet in significatione persone diuine cōtineatur relatio: nō autem in significatione angelice persone vel humane: q nomen persone equiuoce dicatur: licet nec etiam dicatur vninoce de deo dici possit z de creaturis: vt supra ostensum est.

¶De pluralitate psonaz in diuinis. Questio. xx.

Einde querit de pluralitate personarum. ¶Et circa hoc querunt quatuor. ¶Primo vtz sint plures persone in diuinis. Secundo quot sunt. Tertio quid significēt termini numerales in diuinis. Quarto de cōitate huius nominis persona.

d

¶Utz sit ponere plures psonas in diuinis. Arti. i. 175

Ad primuz sic procedit. Uidet q non sit ponere plures personas in diuinis. persona eniz est rationalis nature indiuidua substātia. si ergo sūt plures psone i diuinis: sequitur q sint plures sube: quod videtur hereticum. ¶P̄. ¶Pluralitas p̄dicatuz absolutarum nō facit distinctionem personarum: neq; in deo neq; i nobis. multo igitur minus pluralitas relationū 167 sed in deo non est alia pluralitas nisi relationuz: vt supra dictum est. ergo non potest dici q in deo sint plures persone. ¶P̄. Boe. dicit de deo loquens q hoc vere vnuz est in quo nullus est numerus: sed pluralitas importat numerum. ergo non sunt plures persone in diuinis. ¶P̄. Ubi cūq; est numerus: ibi est totum z pars: si igitur in deo sit numerus personaz: erit in deo ponere totum z partem: 29 quod simplicitati diuine repugnat. ¶Sed ꝯtra est quod dicit Athanasius. Alia est persona patris: alia filij: alia. s. s. ergo pater z filius: z spiritus sanctus sūt plures persone. 172 ¶Respōdeo dicendum: q plures esse personas in diuinis sequitur ex p̄missis: ostensum est. n. supra. q hoc nomen psona significat in diuinis relationē vt rez subsistentez 165

167 in natura diuina. supra aũt habitum est[c]: ꝙ sunt plures re
168 lationes reales in diuinis: vñ segtur ꝙ sint plures res sub
sistẽtes i diuina natura: ⁊ hoc ẽ esse plures psonas in diui/
nis. ¶ Ad p[m] ergo dõm: ꝙ suba nõ ponit in diffinitiõe p
sone fm ꝙ significat essentiã: sed fz ꝙ significat suppositũ
b qđ pz ex hoc ꝙ addit individua. ad significãdũz aũt subaz
170 sic dictã habẽt greci nomẽ hipostasis[c]: vnde sicut nos dici
mus tres psonas: ita ipsi dicũt tres hipostases: nos aũt nõ
psueimus dicere tres subas ne itelligerent tres essentie
pp nois equiuocationẽ. ¶ Ad 2[m] dõm: ꝙ ppietates ab/
solute i diuinis. vt bonitas ⁊ sapiẽtia nõ opponũtur adin/
uicem: vñ neqz realiter distinguũtur: qz̃uis ergo eis cõue/
niat subsistere: nõ tñ sunt plures res subsistẽtes: quod ẽ es/
se plures personas. ppietates aũt absolute in reb⁹ crea
tis nõ subsistũt: licet realiter adinuicem distinguãtur: vt al
172 bedo ⁊ dulcedo: fz ppietates relatiue i deo ⁊ subsistũt:
166 ⁊ realiter adinuicẽ distinguuntur: vt supra dictũ est[c]: vnde
167 pluralitas taliũ ppietatũ sufficit ad pluralitatẽ personaz
in diuinis. ¶ Ad 3[m] dõm: ꝙ a deo pp summã vnitatez ⁊
a simplicitatẽ excludit ois pluralitas absolute dictoz: nõ au
165 tem pluralitas relationũ: que relationes predicãtur de ali/
e quo vt ad alterum[c]: ⁊ sic cõpositionem i ipso de quo dicũ
174 tur: nõ iportãt: vt Boetius i eodez libro docet. ¶ Ad 4[m]
dõm: ꝙ numerus est duplex. s. numerus simplex vel ab/
solutus: vt duo ⁊ tria ⁊ quatuor: ⁊ est numerus qui est in
rebus numeratis: vt duo boues ⁊ duo equi. si igitur i diui
nis accipiat numerus absolute siue abstracte: nihil prohi/
bet in eo esse totũ ⁊ partem. ⁊ sic nõ est nisi in acceptione i
tellectus nostri. nõ. n. numerus simpliciter absolutus a re/
bus numeratis est: nisi in itellectu: si autez accipiamus nu/
merum prout est i rebus numeratis: sic i rebus quidem
creatis vnũ est pars duoruz: ⁊ duo trium: vt vnus homo
220 ⁊ abc ta tota trinitas: vt infra patebit[c].

223 ¶ Utrz i deo sũt plures psone qz̃ tres. Articulus. iij.

174 **Ad secundum** sic procedit[c]. Videtur ꝙ in
deo sint plures persone qz̃
tres. ¶ Pluralitas. n. psonaz in diuinis est fm pluralitatẽ p
173 prietatũ relinaz: vt dictũ est[c]: sed quatuor sũt relationes
168 in diuinis: vt supra dictũ est[c]. s. paternitas filiatio eoꝝ spira
tio ⁊ ꝓcessio: ergo quatuor psone sũt in diuinis. ¶ ℘. ℔
plus differt natura a volũtate in deo qz̃ natura ab itellectu
fz i diuinis est alia persona q̃ procedit p modũ volũtatis:
vt amor: ⁊ alia que ꝓcedit p modũ nature vt filius: ergo
est ẽt alia que procedit p moduz itellectus vt vbuz: ⁊ alia
que ꝓcedit p moduz nature: vt filius: ⁊ sic itez segtur: ꝙ
nõ sint tñ tres psone in diis. ¶ ℘. In rebus creatis qđ
excellẽtius est plures hz opatiões itrinsecas: sicut hõ supra
alia alia hz itelligere: ⁊ velle. sed ds in infinitũ excedit oẽz
creaturã: ergo nõ solũ est ibi psona ꝓcedẽs p modũ volũ
tatis ⁊ p modũ itellectus: sed infinitis aliis modis: ergo sũt
infinite psone in diuinis. ¶ ℘. Ex infinita bonitate patris est
ꝙ infinite seipm cõicet. pducẽdo psonã diuinã: fz etiã in spũ
sancto est infinita bonitas: ergo spũs. s. pducit diuinã psonã
⁊ illa aliã: ⁊ sic in infinituz. ¶ ℘. Omne qđ ptinetur sub de
terminato numero est mẽsuratũ: numerus. n. mẽsura que
dam ẽ: sed psone diuine sũt imense: vt pz p Athanasium.
Immẽsus pater. immensus filius. immẽsus. s. s. nõ ergo sub
numero ternario ptinẽtur. ¶ Sed ℘ est qđ dr. i. Jo. vlti.
Tres sũt q testi. dant i celo pater vbuz ⁊ s. s. querẽtib⁹ aũt
162 igit tres psone tñ in diuinis. ¶ Rñdeo dõm: ꝙ sũt pmissa[c]:
173 necesse ẽ ponere tñ tres psonas i diuinis. ostẽsuz est. n. ꝙ
plures psone sunt plures relatiões subsistẽtes adinuicem
realiter distincte. realis aũt distinctio iter relationes diuinas
nõ est nisi rõne oppõnis relatiue. ergo opz duas relatiões
oppositas ad duas personas ptinere. si que aũt relationes
opposite nõ sunt ad eãdez personã: necesse est eas ptinere
ad tres psonas ex necessitate pertinẽt. paternitas igit subsistens
est psona patris: ⁊ filiatio subsistẽs est psona filij. alie autez
due relationes ad neutrã baz oppositionẽ hñt: sed sibiinuicem opponũtur. Impossibile est igit ꝙ ambe vni psone
ꝙueniãt: oz ergo ꝙ vel vna eaz cõueniat vtriqz dictaz pso
narũ: aut ꝙ vna vni: ⁊ alia alij. nõ aũt põt esse ꝙ processio
ꝙueniat patri ⁊ filio vel alteri eoꝝ: q: sic sequeret ꝙ ꝓces/
sio intellectus que est generatio in diuinis: fm quã accipit
paternitas ⁊ filiatio: pdiret ex processione amoris: fz quẽ
accipitur spiratio ⁊ processio: si psona genitas ⁊ genita ꝓ/
cederent a spirãte: quod est ℘ premissa[c]. ¶ Relingtur ergo 163
ꝙ spiratio ꝙueniat ⁊ psone patris ⁊ psone filij: vtpote nul 162
lam hñs oppositionẽ relatiuã nec ad paternitatẽ nec ad fi c
liationẽ: ⁊ per ꝙns oz ꝙ cõueniat ꝓcessio alteri psone: que
dr persona. s. s. que p modũ amoris procedit: vt supra ha
bitũ est[c]. ¶ Relingtur ergo tñ tres psonas esse in diuinis. s. 162
patrẽ ⁊ filiuz ⁊ spiritũ sanctũ[c]. ¶ Ad p[m] ergo dõz: ꝙ licet 219
sint quatuor relationes i diuinis: tñ vna eaz. s. spiratio non
sepatur a psona pris ⁊ filij: fz cõuenit vtriqz: ⁊ sic fz sit rela
tio: nõ tñ dr ppietas: q: nõ ꝙuenit vni tñ psone neqz rela
tio psonalis. i. ꝙstituẽs psonã[c]: sed he tres relatiões: pater/
nitas filiatio ⁊ ꝓcessio dicũtur ppietates psonales qz̃ñ per 18
sonas cõstituẽtes. nã paternitas est psona patris: filiatio p/
sona filij: ꝓcessio psona spũs sancti. ꝓcedẽtis. ¶ Ad 2[m] dõz:
ꝙ id qđ ꝓcedit p modũ intellect⁹ vt vbuz: procedit scõm
rõnez filiationis: sicut ẽt id qđ procedit p modũ nature: ⁊
ió supra dictũ est[c]: ꝙ ꝓcessio verbi diuini est ipsa genera/ 161
tio p modũ nãe. amoris ãt inquãtuz huiusmodi nõ procedit
vt filiatio illius a quo ꝓcedit: licet in diuinis amor sit coes
sentialis inquãtũ est diuinus. ⁊ ió processio amoris non dr
generatio i diuinis. [c] ¶ Ad 3[m] dõz: ꝙ hõ cũ sit pfectior ali a
is aialibus hz plures opationes itrinsecas qz̃ alia aialia: q: 163
eius pfectio ẽ per modũ cõpositionis. vñ in angelis q sũt
pfectiores ⁊ simpliciores sunt pauciores opationes itrinse
ce qz̃ in boie[c]. q: in eis nõ est imaginari sentire ⁊ huiusmo 378
di: fz in deo fm rẽ nõ est nisi vna opatio: q̃ est sua eẽntia: fz
quomõ sunt due ꝓcessiones supra ostẽsum est. ¶ Ad 4[m] 162
dõm: ꝙ rõ illa ꝓcederet si spũs sanctus hret aliã numero
bonitatẽ a bonitate pris. oporteret. n. ꝙ sicut pr per suam
bonitatẽ pducit personã diuinã: ita ⁊ spũs sanctus: fz vna
⁊ eadẽ bonitas patris est ⁊ spũs sancti. neqz ẽt est distinctio
nisi per relationes personaz[c]. vnde bonitas ꝙuenit spiritui sce
sancto: quasi habita ab alio. patri aũt sicut a quo cõicat al/ 190
teri. oppositio aũt relationis nõ ꝓmittit vt cũ relatione. s. s. d
sit relatio principij respectu diuine persone: q: ipse ꝓcedit
ab alijs personis que in diuinis esse possunt. ¶ Ad quintũ
dõz: ꝙ numer⁹ determinat⁹ si accipiat[c] numerus simplex
q est tñ in acceptiõe itellect⁹: p vnũ mẽsurat[c]. Si vo acci/ 173
piat[c] numer⁹ rez in diuinis psonis: sic nõ cõpetit ibi rõ mẽ d
surati: q: eadẽ est magnitudo triũ psonaz: vt infra patebit. 220
Idẽ autem non mẽsurat[c] per idem. 223

¶ Utrũ termini nũerales ponãt aliqd i diuinis. Ar. iij. ⁊ abc

Ad tertiũ sic procedit[c]. Videtur ꝙ termini nume 175
rales ponãt aliqd in diuinis. Unitas
ꝙ. diuina est eius essentia: sed ois numerus est vnitas repe
tita. ergo ois terminus numeralis i diuinis significat essen/
tiã. ergo ponit aliquid in deo. ¶ ℘. Quicquid dr de deo
⁊ creaturis eminẽtius ꝙuenit deo qz̃ creaturis[c]: sed termi 70
ni numerales in creaturis aliqd ponũt: ergo multomagis
in deo. ¶ ℘. Si termini numerales nõ ponũt aliquid in
diuinis: sed iducũtur ad remouẽdum tñ vt per pluralita/
tem remoueatur vnitas: ⁊ per vnitatẽ pluralitas: sequitur
ꝙ sit circulatio in rõne ꝙfundẽs itellectum: ⁊ nihil certifi/
cans: quod est iconueniẽs: relinquitur ergo ꝙ termini nu
merales aliquid ponũt i diuinis. ¶ Sed ℘ est ꝙ ¶ Hila. di
cit in. 4. de tri. Sustulit singularitatis ac solitudinis itelligẽ
tiam professio consortij quod est professio pluralitatis: ⁊
Ambro. dicit in libro de tri. Cum vnum deũ dicimus vni
tas pluralitatem excludit deorum: nõ quãtitatez i deo po/
nimus: ex quibus videtur ꝙ huiusmodi nomina sũt indu
cta in diuinis ad remouẽdum: nõ ad ponendum aliquid.
¶ Rñeo dõm: ꝙ magister i sentẽtijs ponit ꝙ termini nu/
merales nõ ponũt aliqd i diuinis: fz remouẽt tñ. alij vero
dicũt ꝓriũ. ¶ Ad euidẽtiã igit huius ꝙsiderãdũ est ꝙ ois
pluralitas ꝙsequit[c] aliquã diuisionẽ. est ãt duplex diuisio[c]. 250

Una materialis que fit ꝑ diuisionē ꝓtinui: ⁊ hanc consequit numerus q est spēs q̄titatis. vñ talis numerus non est nisi in rebus mālibus hñtibus q̄titatē. Alia est diuisio formalis: que fit ꝑ oppositas vel diuersas formas. ⁊ hanc diuisionē sequit multitudo q̄ non ē in aliquo genere: ꝫ est de trāscendētibus ꝑ ꝙ ens dividit per vnuꝫ ⁊ multa: ⁊ talem multitudinē solam ꝓtingit esse in rebus immaterialibus: quidā igitur nō ꝓsiderātes nisi multitudinem solam que est spēs quātitatis discrete: q: videbant ꝙ quātitas discreta nō habet locū in diuinis: posuerūt ꝙ termini numerales nō ponunt aliqd in deo ꝫ remouent trī. Alij vō eandem multitudinē cōsiderātes dixerunt ꝙ sicut sciētia ponit in deo ꝑ rationē ꝓpꝛiaꝫ scie: nō autē ꝑ rationem
70 sui generis[c]: q: in deo nulla est qualitas: ita numerus ī deo ponitur ꝑ ꝓpꝛiā rationē numeri: nō autē ꝑ rationem sui generis quod est quātitas. Istos aūt dicimus ꝙ termini numerales ꝑ ꝙ veniūt in ꝓdicationē diuinaꝫ non sumunt a numero qui est spēs quātitatis: q: si sic de deo nō dicerent nisi metaphoꝛice: sicut ⁊ alie ꝓpꝛietates coꝛpoꝛalium sicut latitudo longitudo ⁊ similia: sed sumūtur a multitudine ꝑ ꝙ est trascendens. multitudo aūt sic accepta hoc modo se hꝫ ad multa de qbus ꝓdicat: sicut vnū qō ꝙuertitur cū ente ad ens. huiusmodi aūt vnum sicut supꝛa
51 dictū est[c]: cum de dei vnitate ageret: nō addit aliqd supꝛa ens nisi negationē diuisionis trī. vnum enim significat ens indiuisum: ⁊ ideo de quocunq; dicatur vnū: significat illa res indiuisa: sicut vnū dictum de hoīe significat naturam: vel substantiam hoīs nō diuisam: ⁊ eadē ratione cū dicunt res multe multitudo sic accepta significat res illas cū indiuisione circa vnamquāq; earuꝫ. numerus aūt qui est spēs quātitatis ponit quoddā accidens additum supꝛa res: ⁊ similiter vnū quod est ꝓncipium numeri. Termini aūt numerales significāt in diuinis illa de quibus dicūtur ⁊ sup hoc
o nihil addūt nisi negationem: vt dictum est[c]. ⁊ quātum ad hoc veritatē dixit magister in sentētijs: vt cum dicimus essentia est vna: vnū significat essentiam indiuisam: cuꝫ dicimus persona est vna significat ꝓsonaꝫ indiuisam: cuꝫ dicimus ꝓsone sunt plures: significantur ille ꝓsone ⁊ indiuisio circa vnamquāq; earum: q: de ratione multitudinis ē: ꝙ ex vnitatibus ꝓstet. ¶Ad ꝑm ergo dōm: ꝙ vnuꝫ cū sit de trāscendētibus est cōius q̄ suba: ⁊ q̄ relatio: ⁊ similr multitudo: vñ potest stare in diuinis ⁊ ꝓ suba ⁊ ꝓ relatiōe ꝑ ꝙ ꝑ̄petit his quibus adiūgit ⁊ trī ꝙ huiusmodi noīa supꝛa essentiā: vel relationē addit ex eoꝝ significatione ꝓpꝛia negatio quedā indiuisionis: vt dictū est[c]. ¶Ad 2m di
51 cendū ꝙ multitudo que ponit aliqd in rebus creatis est species quātitatis que nō transumitur ī diuinā ꝓdicationem: sed trī multitudo trascendēs que nō addit supꝛa ea de qbus dicit nisi in diuisionez circa singula: ⁊ talis multitudo dicit de deo. ¶Ad tertiū dōm: ꝙ vnum nō est remotiuum multitudinis ꝫ diuisionis que est ꝓꝛioꝛ ꝫ rationem q̄ vnum vel multitudo. multitudo aūt nō remouet vnitatem: sed remouet diuisionē circa vnumquodq; eoꝝ ex quibus cōstat multitudo: ⁊ hec supꝛa exposita sunt[c]: cū
52 d de diuina vnitate ageretur. Sciēdum autem est ꝙ auctoꝛitates in oppositum iducte non ꝓbant sufficiēter ꝓpositum: ꝫ enim pluralitate excludatur solitudo: ⁊ vnitate deoꝝ pluralitas: nō tamē sequitur ꝙ his noibus hoc soluꝫ significetur: albedine enim excluditur nigredo: nō trī noīe albedinis significatur sola nigredinis exclusio.

¶Utrum hoc nomen persona possit esse commune tribus personis. Articulus. iiij.

176 **Ad quartum** sic ꝓcedit. Uidetur ꝙ hoc nomē persona non possit esse commune tribus personis: nihil enim est cōmune tribus personis nisi essentia: sed hoc nomē persona non significat essentiam in recto[c]. ergo non est commune tribus. ¶ꝑ.
172 Cōmune opponitur icommunicabili: sed de rōne persone est ꝙ sit incommunicabilis: vt patet ex diffinitione ꝛRicar. de sancto victo. supꝛa posita[c]. ergo hoc nomē persona
17 nō est commune tribus. ¶ꝑ. Si est cōmune tribus aut ista communitas attēditur ꝑ rem: aut ꝑ rationem: sed nō ꝑ rem: q: sic tres persone essent vna persona: neq; ite rum ꝑ rationē trī: q: sic persona esset vniuersale. in diuinis autem nō est vniuersale: nec etiā particulare: neq; genus neq; species: vt supꝛa ostēsum est[c]: nō ergo hoc nomē 18
persona est cōmune tribus. ¶Sed contra est quod dicit Aug. 8. de trī. ꝙ cū quereretur quid tres: resꝓnsuꝫ ē tres persone q: cōmune est eis id quod est persona. ¶ꝛRespō deo dōm: ꝙ ipse modus loquēdi ostēdit hoc nomen persona tribus esse cōmune cum dicimus tres personas: sicut cum dicimus tres hoīes: ostendimus hoīem esse cōe tribus. manifestum est aūt ꝙ nō est cōmunitas rei: sicut vna essentia communis est tribus: q: sic sequeretur vnam esse personā trium: sicut essentia est vna: qualis autē sit cōmunitas: inuestigātes diuersimode locuti sūt. Quidam enim dixerūt ꝙ est communitas negatiōis ꝓpter hoc ꝙ ī diffinitione persone ponitur incōmunicabile. quidā autem dixerūt ꝙ est communitas itentionis: eo ꝙ ī diffinitione persone ponitur indiuiduū: sicut si dicatur ꝙ esse spēm est cōmune equo ⁊ boni ⁊ vtrūq; hoꝝ excluditur per hoc ꝙ 170
hoc nomē persona nō est nomē negationis: neq; itentiōis: sed est nomē rei[c]. Et ideo dicēdum est ꝙ etiā in rebus humanis hoc nomē persona est commune cōmunitate ratio nis: nō sicut genus vel spēs: sed sicut indiuiduū vagū. nomina enim generum vel speciex vt homo vel animal sūt ꝓposita ad significādum ipsas naturas cōmunes: nō autem intētiones naturaꝝ communium que significātur his noibus genus vel species: sed idiuiduum vagū: vt aliqs homo significat naturā communē cum determinato modo essendi qui cōpetit singularibus: vt. ſ. sit per se subsistēs distinctum ab alijs: sed ī nomine singularis designati significatur determinatū distinguēs: sicut in nomine soꝛ. hec caroꝛ: ⁊ hoc os. hoc tamē interest ꝙ aliquis homo significat naturam vel indiuiduū ex parte nature cum modo existē di competit singularibus. hoc autez nomē persona nō est ꝓpositū ad significādum indiuiduuꝫ ex parte nature: sed ad significādum rem subsistētem in tali natura. hoc autem est cōmune ꝑ rationē omnibus personis diuinis: vt vnaqueq; earuꝫ subsistat ī natura diuina distincta ab alijs: ⁊ sic hoc nomē persona ꝑ rationem est cōmune tribus personis diuinis. ¶Ad ꝑm ergo dōm: ꝙ ratio illa procedit de cōmunitate rei. ¶Ad secūdum dicēdum: ꝙ licet p 169
sona sit incōmunicabilis: tamē ipse modus existēdi incommunicabiliter potest esse pluribus cōmunis. ¶Ad 3m dicendum: ꝙ licet sit cōmunitas rationis ⁊ nō rei: tamē nō sequitur ꝙ in diuinis sit vniuersale vel particulare vel genus vel species[c]: tuꝫ q: neq; in rebus humanis cōmunitas ꝑ 18
sone est cōitas generis vel speciei: tum q: persone diuine ꝛiij e habent vnum esse. genus autē ⁊ species ⁊ quodlibet vniuersale predicat de pluribus ꝑ rationem se differentibus.

¶De his que ad vnitatem vel pluralitatem pertinent in diuinis. Questio. xxxj.

Post hoc cōsiderandū ē de his que ad vnitatē vl̄ pluralitatē pertinēt ī diuinis. ¶Et circa hoc
p querūtur quatuoꝛ. ꝓ° de ipso noīe trinitatis. 2° vtrū possit dici filius est alius a patre. 3° vtrum dictio exclusiua que videtur alietatem excludere possit adiūgi ter gi nomini essentiali in diuinis. 4° vtrum possit adiūgi ter nario personali.

¶Utꝫ sit trinitas in diuinis. Articulus. ꝓmus.

Ad primus sic ꝓcedit. Uidetur ꝙ nō sit tri 177
nitas in diuinis. Omne. n. nomē in diuinis vel significat subam vel relationē: ꝫ hoc nomen trinitas nō significat subam. ꝓdicaretur enim de singulis ꝓsonis: neq; significat relationē: q: nō dicit secūdū nomen ad aliud. ergo noīe trinitatis nō est vtēdū in diuinis. ¶ꝑ. Hoc nomē trinitas videt esse nomē collectiuuꝫ cū significet multitudinē. tale autez nomen nō convenit in diuinis: dum vnitas ꝓportata ꝑ nomē collectiuum sit minima vnitas. in diuinis autem est maxime vnitas. ergo hoc nomē trinitas nō conuenit diuinis. ¶ꝑ. Omne trinuꝫ est

tripler: sed ī deo nō est triplicitas: cū triplicitas sit spēs ine
qualitatis: ergo nec trinitas. ¶ Ꝑ. Quicqd est in deo ē in
vnitate essentie diuine: q: ds ē sua essentia. si igitur trinitas
est in deo erit in vnitate essentie. diuine ꝛ sic ī deo nō erūt
tres essentiales vnitates qō est hereticū. ¶ Ꝑ. In oībus
est deus: ꝛ pr̄nitas est pr̄: ſz trinitas nō pōt dici trina. quia
tis nō est vtēdū ī diuinis: qō ē erroneū. ergo noīe trinita
et ꝙ vnitas in trinitate ꝛ trinitas in vnitate veneranda sit.
¶ Rñ° dōm: ꝙ nomē trinitatis ī diuinis significat deter
minatū numer̄ personar̄: sicut igit̄ ponit̄ pluralitas perso
nar̄ in diuinis: ita vtēdum ē noīe trinitatis: q: hoc idē qō si
gnificat pluralitas ideterminate: significat hoc nomē trini
tas determinate. ¶ Ad p^m ergo dōz: ꝙ hoc nomē trinitas
fm ethymologiā vocabuli videt̄ significare vnā essentiaz
triū psonar̄: fm qō dr̄ trinitas q̄si triū vnitas. sed fm p:o
prietatē vocabuli significat magis numer̄ psonaruz vnius
essentie: ꝛ pp hoc nō possumus dicere ꝙ pr̄ sit trinitas: q:
nō est tres psone: nō aūt significat ipsas relationes psonar̄
sed magis numer̄ psonar̄ adinuicē relatar̄: ꝛ idē est ꝙ se
cundū nomē ad aliud nō referr̄. ¶ Ad 2^m dōm: ꝙ nomē
collectiuū duo iportat. ſ. pluralitatē suppositoꝝ ꝛ vnitatem
quādaz. ſ. ordinis alicuius. populus enim ē multitudo ho
minū sub aliquo ordine cōprehēsoruz. quātuz ergo ad pri
mum hoc nomē trinitas conuenit cū noībus collectiuis: sed
quantuz ad ſcōm differt: q: in diuina trinitate nō solū est vni
tas ordinis: ſz cū hoc est ēt vnitas essentie. ¶ Ad 3^m dōm:
ꝙ trinitas absolute dr̄. significat. n. numer̄ ternariū psona
rum: ſz triplicitas significat cōpositionē inēq̄litatis. est enim
spēs. pportionis inēq̄lis: sicut pz p Boe. in arismetrica: ꝛ
ſō nō est in deo triplicitas sed trinitas. ¶ Ad 4^m dōz: ꝙ ī
trinitate diuina itelligit̄ ꝛ numerus ꝛ psone numerate: cū
ergo dicimus trinitatē in vnitate nō ponimus numeruz in
vnitate essentie q̄si sit ter vna: ſz personas numeratas poni
mus in vnitate nature: sicut suppositа alicuius nature dicū
tur esse ī natura illa: ecōuerso autem dicimus vnitatē in tri
nitate: sicut natura dr̄ ee in suis suppositis. ¶ Ad 5^m dōz:
ꝙ cū dicimus trinitas est trina ratione numeri importati si
gnificatur multiplicatio eiusdē numeri in seipm: cū hoc qō
dico trinū iportet distinctionē ī suppositis illius: de quo dr̄
ꝛ ideo nō pōt dici ꝙ trinitas sit trina: q: sequeret̄ si trinitas
est trina: ꝙ tria essent suppositа trinitatis: sicut cū dr̄ de
178 ¶ Utr̄ filius sit alius a patre. Articulus. ij.

Ad secundum sic procedit̄. Uidetur ꝙ fi
lius nō sit alius a patre. Alī
videt̄ ꝙ sit a patre diuersus: qō est ẜ Aug. 7. de trini. vbi
dicit: ꝙ cū dicimus tres psonas: nō diuersitatem itelligere
volumus. ¶ Ꝑ. Quicūqz sunt alij abinuicē aliquo modo
adinuicē differūt. si igit̄ filius est alius a patre: sequit̄ ꝙ sit
differēs a patre: qō est ẜ Ambro. in. i. de trini. vbi ait. ¶ Pa
ter ꝛ filius deitate vnū sunt nec ē ibi subē dr̄ia neqz ylla di
uersitas. ¶ Ꝑ. Alienum ab alio dr̄: ſz pater nō est alienus
a filio. dicit. n. ¶ Hilla. in. 7. de trini. ꝙ ī diuinis psonis nihil ē
diuersum: nihil alienum: nihil separabile. ergo filius nō est
alius a patre. ¶ Ꝑ. Alius ꝛ aliud idē significāt: ſz sola gene
ris cōsignificatione differunt. si ergo filius ē alius a pr̄e: vi
detur sequi ꝙ filius sit aliō a patre. ¶ Sed ẜ est qō Aug.
dicit in li. de fide ad pe. vna ē. n. essentia patris ꝛ filij ꝛ spūs
ſ. in qua nō est aliud pr̄ alius aliud. f. aliud. ſ. ſ. ꝑsonaliter
sit alius pr̄ alius filius alī? spūs sanctus. ¶ Rñ° dōz: ꝙ q:
ex verbis inordinate prolatis incurrit̄ heresis: vt ¶ Hiero.
dicit. ideo cum de trinitate loquimur cum cautela ꝛ mo
destia est agēdum: q: vt Aug. dicit in. i. de tri. ¶ Hec pericu
losius alicubi erratur neqz laborioſius aliquid q̄ritur: nec
fructuosius aliquid inuenitur. oportet autez in his que de
160 trinitate loquimur: duos errores oppositos cauere tēpe
rate inter vtrūqz procedentes. ſ. errorem arrij^e: qui posuit
cū trinitate personarum trinitatē substātiarum: ꝛ errorez
sabellij qui posuit cū vnitate eēntie vnitatē persone. ¶ Ad
euitādum igit̄ errorem arrij vitare debemus ī diuinis no
men diuersitatis ꝛ differētie: ne tollat̄ vnitas essentie. pos
sumus autem vti noīe distinctionis propter oppositionem
relatiuam. vñ ficubi in aliqua scriptura auctētica diuersitas
vel differētia psonar̄ inuenit̄: sumitur diuersitas vel diffe
rentia pro distinctione. ne aūt tollatur simplicitas diuine es
sentie: vitādum est nomē separationis vel disparitatis: vel
diuisionis: que ē totius in partes. ne autē tollatur equalitas
vitādum ē nomen disparitatis. ne vō tollatur similitudo:
vitādum est nomē alieni ꝛ discrepātis. dicit enim Ambro.
in lib. de tri. ꝙ in patre ꝛ filio nō est discrepans: sed vna di
uinitas: ꝛ fm ¶ Hila. vt dictū est^e: in diuinis nihil est separa c
bile. Ad vitādum vō errorez sabellij vitare debemus sin arg°
gularitatem: ne tollat̄ cōicabilitas essentie diuīe. vñ ¶ Hila.
dicit. 7. de tri. ¶ Patrem ꝛ filiū singularem deuz predicare
sacrilegiū est. debemus etiā vitare nomē vnici ne tollatur
numerus psonar̄. vnde ¶ Hila. in eodē lib:o dicit: ꝙ a deo
excluditur singularitas atqz vnici itelligētia. dicimus tñ vni
cum filiū q: non sunt plures filij in diuinis: neqz tñ dicim?
vnicū deum: q: pluribus deitas est cōmunis: vitamus ēt
nomē confusi: ne tollatur ordo nature a psonis. vnde Am
bro. dicit in. i. de tri. ¶ Neqz cōfusum est quod vnū est. neqz
multiplex esse pōt: q: indifferēs est. vitādum est ēt nomen
solitarij: ne tollat̄ pportium triū psonarum. dicit. n. ¶ Hila. in
3. de tri. ¶ Nobis neqz solitarius neqz diuersus deus cōfitē
dus. hoc autē nomē alius masculine sumptū non importat
nisi distinctionē suppositi. vnde cōuenienter dicere possu
mus ꝙ filius est alius a patre. q:. ſ. est aliud suppositus di
uine nature: sicut est alia psona ꝛ alia hipostasis. ¶ Ad p^m
ergo dōz: ꝙ alius q: est sicut quoddā particulare nomen
tenet se ex parte suppositi. vnde ad eius rationē sufficit di
stinctio que est hipostasis vel persona. sed diuersitas requi
rit distinctionē subē que est essentia: ꝛ ideo nō possum? di
cere ꝙ filius sit diuersus a patre ẜ sit alius. ¶ Ad 2^m dōz:
ꝙ dr̄ia importat distinctionē forme. est aūt tantuz vna for
ma in diuinis: vt pz per id qō dr̄ phil'. 2. qui cum in forma
dei eēt: ꝛ ideo nomē differentis nō proprie cōpetit in diui
nis: vt pz per auctoritatē inductam^e: vtitur tñ Dam̄. noīe b
differentie in diuinis psonis. fm qō proprietas relatiua si arg°
gnificat̄ per modū forme: vnde dicit ꝙ nō differunt abin
uicem hipostases fm subam: ẜ fm determinatas proprie
tates. Sed dr̄ia sumit̄ pro distinctiōe vt dictuz est^e. ¶ Ad o
tertiuz dōm: ꝙ alienū est qō est extraneuz ꝛ dissimile: sed
hoc nō importat̄ cuz dr̄ alius: ꝛ ſō dicimus filiū aliū a pr̄e
ẜ nō dicamus alienū. ¶ Ad 4^m dōz: ꝙ neutrū genus est
informe. masculinū aūt est formatū: ꝛ distinctum: ꝛ sil'r fe
mininū: ꝛ ideo quēnēter p neutrū genus significatur essen
tia cōis: p masculinū aūt ꝛ femininuz aliquod suppositum
determinatū in cōi natura. vñ etiaz in rebus hūanis si que
ratur qs ē iste: rnderetur sor. qō nomē est suppositi. Si āt
querat̄ quid ē iste: rnderet̄ aīal rōnale ꝛ mortale^e: ꝛ ideo b
q: in diuinis distinctio est fm psonas nō aūt fm essentiam 172
dicimus ꝙ pater est alius a filio: sed nō est aliud: ꝛ ecōuer
so dicimus ꝙ sunt vnum sed nō vnus.

¶ Utrum dictio exclusiua solus sit addēda termino essen
tiali in diuinis. Articulus. iij.

Ad tertiū sic procedit̄. Uidetur ꝙ dictio exclu 179
siua solus nō sit addenda termino es
sentiali in diuinis: q: fm philosophū in. 2. elenc. Solus est
qui cum alio nō est: sed deus ē cum angelis ꝛ sanctis aīa
bus. ergo nō possumus dicere deū solum. ¶ Ꝑ. Quicqd
adiungit termino essentiali in diuinis potest predicari de q̄
libet psona per se ꝛ de omnibus simul: q: enim quēnēter
dr̄ sapiens deus. possumus dicere pater est sapiens deus
ꝛ trinitas est sapiens deus. Sed Aug. i. 7. de tri. dicit. Cō
sideranda est illa sentētia qua dicit̄ non esse patrē verū de
um solum. ergo non potest dici solus deus. ¶ Ꝑ. Si hec
dictio solus adiūgit̄ termino essentiali: aut hoc erit respe
ctu predicati personalis: aut respectu predicati essentialis:
sed non respectu predicati personalis. quia hec est falsa.
solus deus est pater cū etiam hō sit pater: neqz ēt respectu
ꝑdicati essentialis: q: si hec eēt vera: solus ds creat. vr̄ seq

q̄ hec eēt vera. solus pater creat: q: qcquid dicit̄ de deo potest dici de pr̄e. hec aūt est falsa: q: ēt filius est creator. nō ergo hec dictio solus pōt in diuinis adiūgi termino eēntiali. ¶ Sz ꝯ est qō dicit̄. i. ad tbi. primo. ℜegi se. īmortali īuisibili soli deo. ¶ ℜñ° dōm: q̄ hec dictio solus pōt accipi vt cathego:ematica: vel sincathego:ematica. dicit̄ aūt dictio cathego:ematica: q̄ absolute ponit rem significatā circa aliq̄ō suppositū: vt albus circa hoiem cū dicit̄ hō albus: si ergo sic accipiat̄ hec dictio solus. nullo mō pōt adiungi alicui termino ī diuinis. q: poneret solitudinem circa terminū cui adiūgeret̄. ⁊ sic sequeret̄ deū esse solitarium:
178 qō est ꝯ p̄dicat̄. dictio vō sincathego:ematica dicit̄ q̄ ipo: tat o:dinē p̄dicati ad subm: sicut hec dictio ois vel nullus: ⁊ silr hec dictio solus: q: excludit oē aliud suppositū a consortio p̄dicati: sicut cū dicit̄ solus sortes scribit. nō datur intelligi q̄ sor. sit solitarius: sed q̄ nullus sit ei p̄sors in scribēdo: q̄uis cū eo multis existētibus. ⁊ p hūc modū nihil p:hibet hāc dictionē solus adiūgere alicui essentiali termino in diuinis inquātū excludunt̄ oīa alia a deo a p̄sortio p̄dicati: vt si dicamus solus deus est eternus: q: nihil p̄ter deum est eternū. ¶ Ad p̄m ergo dōm: q̄ ꝛz angeli ⁊ aīe sancte sp̄s sint cū deo: tñ si nō esset pluralitas p̄sonaꝝ in diuinis sequeret̄ q̄ ōs esset solus vel solitarius: nō enim tollit̄ solitudo p̄ associationē alicuius qō est extranee nature: dicit̄. n. aliquis solus esse in horto q̄uis sint ibi multe plāte ⁊ aīalia: ⁊ silr diceret̄ ōs esse solus vel solitarius angelis ⁊ hoīb⁹ cū eo existētibus si nō essent in diuinis p̄sone plures: cōsociatio igit̄ angeloꝝ ⁊ aīaꝝ nō excludit solitudinē absolutā a diuinis: ⁊ multo mīnus solitudinē respectiuā: ⁊ p̄ comparationē ad aliquod p̄dicatū. ¶ Ad 2m dōz: q̄ hec dictio solus p̄p:ie loq̄ndo nō ponit̄ ex parte p̄dicati q̄ sumitur formaliter. respicit enim suppositū inq̄ātum excludit aliō suppositum ab ipso cui adiūgitur: ꝛz hoc aduerbiū tātum cum sit exclusiuum pōt poni ex parte subiecti ⁊ ex pte p:edicati. possumus. n. dicere tātum sortes currit. i. nullus alius: ⁊ sortes currit tātum. i. nihil aliud facit: vñ nō p̄p:ie dici potest pater est solus deus vel trinitas est solus ōs: nisi sorte ex parte p̄dicati intelligat̄ aliqua implicatio vt dicat̄ trinitas ē deus qui est solus deus: ⁊ sīm hoc ēt posset esse vera ista. pr̄ est ōs qui est solus deus: si relatiuum referret p:edicatū ⁊ nō suppositum. Aug. autez cū dicit patrez nō esse solum deū: ꝛz trinitatē esse solū deum: loqtur expositiue: ac si diceret cū dr̄ regi seculoꝝ īuisibili soli deo: non est exponendū de p̄sona patris sed de sola trinitate. ¶ Ad tertiū dōm: q̄ vtroq; modo potest hec dictio solus adiungi termino essentiali: hec enim p:opositio. solus ōs est pr̄.
a est duplex: q: li pater pōt p:edicare p̄sonam p̄r̄is̄: ⁊ sic est
186 vera. nō. n. homo est illa p̄sona. vel pōt p:edicare relationem tm̄: ⁊ sic est falsa: q: relatio paternitatis ēt in alijs īnē-
187 nit̄. ꝛz nō vniuoce: silr hec est vā. solus deus creat: nec tm̄ sequit̄: ergo solus pater: q: vt sophiste dicūt: dictio exclusiua īmobilitat terminū cui adiungit̄. Ut nō possit fieri sub eo descensus p:o aliquo suppositoꝝ: nō. n. sequit̄ solus homo est aīal rationale mortale. ergo solus sortes.

¶ Utrum dictio exclusiua possit adiūgi termino p̄sonali. Articulus. iiij.

180 **Ad quartum** sic p:ocedit̄. Uidet̄ q̄ dictio exclusiua possit adiūgi termino p̄sonali: etiā si p̄dicatū sit cōe. dicit. n. dōs ad patrē loquens. Joānis. 17. Ut cognoscāt solū te deum vez. ergo solus pr̄ est verus deus. ¶ p̄. Matth. ij. dr̄. ℳemo novit filium: nisi pr̄. quod idē significat ac si diceret̄ solus pater novit filiū: sed nosce filium est cōmune. ergo idē est qō p:ius. ¶ p̄. Dictio exclusiua nō excludit illud qō est de intellectu termini cui adiungit̄. vnde nō excludit ptem neq; integralem: neq; totum vniuersale: nō enim sequit̄. solus sortes est albus. ergo manus eius nō est alba: vel ergo hō nō est albus: sed vna p̄sona est in ītellectu alterius. sicut pr̄ in ītellectu filij ⁊ ecōuerso: non ergo p̄ hoc quod dr̄ solus pr̄ est deus: excludit̄ filius vel spūs sanctus: ⁊ sic videtur hec locutio esse vā. ¶ p̄. Ab ecclesia cātatur. Tu solus altissimus ihesu christe. ¶ Sed ꝛ. Hec locutio: solus pr̄ ē ōs ꝛz duas expositiuas. s. pr̄ est deus: ⁊ nullus alius a pr̄e est deus: sed hec secūda est falsa: q: filius alius est a pr̄e q̄ est ōs. ergo hec est falsa: solus pr̄ ē deus: ⁊ sic de similibus. ¶ Rñ° dōm: q̄ cū dicimus solus pr̄ est ōs: hec p:opositio pōt hr̄e multiplicem ītellectum. si. n. solus ponat solitudinem circa patrē sic est falsa sīm q̄ sumit̄ cathego:ematice: sīm vero q̄ sincathego:ematice. sic ītez potest itelligi multipliciter. q: si excludat a forma subiecti sic ē vera vt sit sensus. solus pr̄ est deus. i. ille cum quo nullus alius ē pater: est deus: ⁊ hoc modo exponit Aug. in. 6. de tri. cum dicit solū patrem dicimus nō q: separat̄ a filio vel. s. s. ꝛz hoc dicentes significamus q̄ illi simul cum eo nō sunt pater: sed hic sensus nō habetur ex cōsueto modo loquendi nisi itelecta alia implicatione: vt si dicat̄ ille qui solus dicit̄ pater est deus. sīm vō p:opium sensuz excludit a cōsortio p:edicati. ⁊ sic hec ꝓpositio est falsa si excludit aliū masculine: b
ē autem vā si excludit aliud neutraliter tm̄: q: filius est ali- 17
us a patre: nō tm̄ aliud. similiter ⁊. s. s. sed q: hec dictio so- b
lus respicit ꝓp:ie subm: vt dictum est̄: magis habēt se ad 179
excludēdum alium q̄ aliud: vñ non est extēdenda talis locutio: sed pie exponēda sicubi inueniatur ī auctērica scriptura. ¶ Ad p̄m ergo dōm: q̄ cū dicimus te solum deū verū nō intelligit̄ de p̄sona p̄r̄is̄: sed de tota trinitate: vt Aug. exponit: vel si itelligat̄ de p̄sona p̄r̄is non excludāt̄ alie p̄- o
sone pp essentie vnitatē: p:out li solus excludit tātum aliū: vt dictum est.e ¶ Et similiter dōm ē ad secūdum. cuz. n. aliquid essentiale dicit̄ de patre nō excludit̄ filius vel spūs tus sanctus pp essentie vnitatē: tm̄ sciendum est q̄ in auctoritate p:edicta hec dictio nemo nō idem est quod nullus homo: quod videt̄ significare vocabulum. nō. n. posset accipi p̄sona p̄r̄is: sed sumit̄ sīm vsum loquēdi distributiue p:o quacūq; rationali natura. ¶ Ad 3m dōz: q̄ dictio exclusiua nō excludit illa q̄ sunt de intellectu termini cui adiūgitur. si nō differunt sīm suppositum: vt pars ⁊ vniuersale: sed filius differt suppōsito a patre: ⁊ ideo nō est similis ratio. ¶ Ad 4m dōz: q̄ non dicimus absolute: q̄ solus filius sit altissimus: sed q̄ solus sit altissimus cum. s. s. in gloria dei patris.

¶ De cognitione diuinaꝝ p̄sonaꝝ. Questio. xxxi.

Onsequenter inquirēdū est de cognitione diuinaꝝ p̄sonarū. ¶ Circa hoc
c querūtur q̄tuor. pº vtz p rōnez nāle possunt cognosci diuine p̄sone. 2º vtrū sint alique notiōes diuis p̄sonis attribuē de. 3º de numero notionuz. 4º vtz licet diuersimode circa notiones opinari.

¶ Utrum trinitas diuinaꝝ p̄sonarum possit per naturalē rationem cognosci. Articulus. i.

Ad p̄imū sic p:ocedit̄. Uidet̄ q̄ trinitas diuinaꝝ p̄sonaꝝ possit p naturalez rationem cognosci. ℐDbi. n. nō deuenerūt in dei cognitionez nisi p rōnem nāle m. Inueniūtur aūt a pbis multa dicta de trinitate p̄sonaꝝ: dicit. n. Aristo. iii. i. de ce. ⁊ mū. ℐDer hūc numez. s. ternariū adhibuimus nosmetipsos magnificare deū vnum eminentem. pp:ietatibus eoꝝ que sunt creatarum. Aug. n. dicit. 7. cōfess. Jbi legi. s. in lib. platonicoꝝ. nō quidem his vbis: ꝛz hoc idem oīno multis ⁊ multiplicib⁹ suaderi rōnibus q̄ in p:incipio erat vbum ⁊ vbum erat apd deum: ⁊ deus erat vbum: ⁊ huiusmodi q̄ ibi sequunt̄ in qbus vbis distinctio diuinaꝝ p̄sonaruz tradit̄. Dicit etiaz ī glo. ℜo. i. ⁊ exodi. 9. q̄ magi pharaonis defecerūt in tertio signo. i. in noticia tertie p̄sone. s. s. s. ⁊ sic ad minus duas cognouerūt. Trimegistus etiā dixit: monas gignit monadem ⁊ ī se suū reflexit ardorē: p q̄ videt̄ generatio filij ⁊ s. s. p̄cessio ītimari. cognitio ergo diuinaꝝ p̄sonaꝝ pōt p rationē nāle haberi. ¶ p̄. ℜic. de sctō vic. dicit ī lib. de tri. Credo sine dubio q̄ ad quācūq; explanationē vitatis non mō pbabilia: īmo etiā necessaria argumēta nō desunt: vñ etiā ad pbādū trinitatez p̄sonaꝝ aliqui iduxerūt rationem ex īfinitate bonitatis diuine: que seipsam īfinite cōicat in p cessione diuinaꝝ p̄sonaꝝ: quidaz vō p hoc q̄ nullus boni

sine consortio pōt esse iocūda possessio. Aug. vō ꝓcedit ad
manifestanclū trinitatē psonaꝝ ex ꝓcessione vbi ⁊ amoris
160 in mēte nostra: quā viā supra secuti sumus[e]: ergo ꝑ rōnes
162 nāles pōt cognosci trinitas psonaꝝ. ¶ Ꝑ. Superfluum vi
det hoī tradere ꝙ humana rōne cognosci nō pōt: sed nō
est dōm ꝙ traditio diuina de cognitione trinitatis sit sup/
flua: ergo trinitas psonaꝝ rōne humana cognosci potest.
¶ Sed ꝯ est qō Hylarius dicit in lib. de tri. Nō putet ho
162 ficit: vex filet. sed ꝑ originē generationis ⁊ ꝓcessionis diffin
164 guitur trinitas in psonis diuinis: vt ex supra dictis pz[e]: cuz
ergo illud hō nō possit scire ⁊ intelligētia cōsequi: ad quod
ratio necessaria haberi nō pōt: sequit ꝙ trinitas psonaruz
58 ꝑ rationē cognosci nō possit. ¶ Rñ. dōm: ꝙ impossibile est
66 rōnem naturalē ad cognitionē trinitatis diuinaꝝ psonaꝝ
peruenire. Ostensum est. n. supra[e]: ꝙ homo ꝑ rationē na/
turalem in cognitionē dei puenire nō potest nisi ex creatu
ris: creature aūt ducūt in dei cognitionem sicut effectus in
cām: hoc igit̄ solum rōne nāli de deo cognosci pōt qō cō
66 petere ei necesse est fm ꝙ est oīum entiū principiū: ⁊ hoc
243 fundamēto vſi sumus supra[e]: in ꝙsideratione dei. vtus au
tem creatiua dei est cōis toti trinitati[e]: vnde ptinet ad vni
turalē cognosci pñt de deo ea ꝙ ptinent ad vnitatē essentie:
tatem essentie: nō ad distinctionē psonaꝝ: ꝑ rationē igit̄ na
nō aūt ea ꝙ ptinent ad distinctionē psonaꝝ: qui aūt proba/
re nititr trinitatē personaꝝ nāli rōne: fidei dupliciter dero/
gat. ꝑo qđē quantū ad dignitatē ipsius fidei: que est vt sit
de rebus inuisibilibus que rōnez humanā excedunt. vnde
apls dicit ad heb. ij. ꝙ fides est de nō apparētibus: ⁊ apo
stolus dicit. i. cor. 2. c. Sapiētiam loqmur iter pfectos. sa/
pientie vō nō huius seculi neq; pncipiū huiꝰ seculi: sed lo
quimur dei sapiētiaz in misterio q̄ est absc̄dita. 2° quā
tum ad vtilitatē trahendi: alios ad fidē. cū enim aliquis ad
probādam fidē inducit rōnes que nō sunt cogētes cedit in
trisionē infidelitū. credunt enim ꝙ huiusmodi rationib⁹ in/
nitamur ⁊ ꝑpter eas credamus. que igit̄ fidei sunt nō sūt
tentanda ꝓbare nisi per auctoritates[e] his q auctoritates su
scipiunt: apud alios vō sufficit defendere nō esse impossi
bile qđ ꝓdicat fides: vñ Dio. dicit. 2. ca. de di. no. Si ali
quis est q totaliter eloquijs resistit longe erit a nostra pbia.
si aūt ad veritatē eloquioꝝ. s. sacroꝝ respicit hic ⁊ nos cano
ne vtimur. ¶ Ad primū ergo dōm: ꝙ pbi nō cognouerūt
ministeriū trinitatis diuinaꝝ psonarum ꝑ ꝓpria que sunt
paternitas filiatio ⁊ processio: fm illud apo. i. ad cor. 2. Lo
quimur dei sapientiā: quaz nemo pncipiū huius seculi co
gnouit. i. pbi fm glo. cognouerūt tñ quedā essentialia attri
269 buta que appropriātur personis: sicut potētia patri: sapien
tia filio: bonitas. s. s. vt infra patebit[e]: Quod ergo Arist. di/
cit ꝑ hunc numerū adhibuimus nosipsos ⁊c. nō est sic in
telligendū ꝙ ipse poneret ternariū numerum in diuinis:
sed vult dicere ꝙ antiq vtebant ternario numero in sacrifi
ciis ⁊ orationibus ꝑpter quādam ternarij numeri pfectio
nem: In 2° etiā platonicoꝝ inuenit. In pncipio erat ver
bum nō fm ꝙ vbuz significat psonam genitā in diuinis:
fs fm ꝙ ꝑ verbū intelligit ratio idealis: per quā deus oīa
cōdidit: que filio appropriatur: ⁊ lz appropriata tribus ꝑ
sonis cognoscerēt: dicūtur tñ in tertio signo defecisse. i. i co
gnitione tertie persone: q. a bonitate que. s. s. appropriatur
deuiauerunt: duz cognoscētes deuz nō sicut deū glorifica/
uerunt: vt dr Ro. i. vel q. ponebāt platonici vnū primuz
ens qđ ēt dicebāt esse patrē totius vniuersitatis rerū: oñr
ponebant aliam subam sub eo quā vocabāt mentē vel pa
ternū intellectuz in qua erant rōnes oīum rerū: sicut Ma
crobius recitat sup somniū Scipionis. Non aūt ponebāt
aliquā substantiā tertiam separatā: que videret. s. s. respō
49 dere. sic aūt nos nō ponimus patrem ⁊ filiū secūdum sub
stantiam differētes: sed fuit error Origenis ⁊ arrij[e] sequē
tium platonicos: quod vō Trimegistus dixit: monas mo
nadem genuit: ⁊ in se su. reflexit ardorē. non est referēduz
ad generationē filij: vel processionē. s. s. sed ad productionē
mundi. nā vnus deus ꝓduxit vnū mundum ꝑpter suiipsi
us amorē. ¶ Ad 2m ergo dōz: ꝙ ad aliquā rez dupliciter
inducit ratio. Uno mō ad probādum sufficiēter aliquā ra
dicem sicuti in scia nāli includit̄ rō sufficiens ad pbandum
ꝙ motus celi semp sit vniformis velocitatis. Alio mō in/
ducit ratio nō que sufficiēter probet radicē: sed que radici
iam posite ostēdat cōgrue ꝙsequētes effectus. sicut in astro
logia ponit̄ ratio excentricoꝝ ⁊ epicicloꝝ ex hoc ꝙ hac
positione facta possunt saluari apparētia sensibilia circa mo
tus celestes: non tñ ratio hec est sufficiēter probās: qz etiā
forte alia positione facta saluari possent. ¶ Primo ergo mo
do pōt induci ratio ad probandum deū esse vnum ⁊ simi
lia: sed secūdo modo se hz ratio que inducit̄ ad manifesta
tionē trinitatis. qz. s. trinitate posita ꝙgruunt huiusmodi ra
tiones: nō tamen ita ꝙ ꝑ has rationes sufficiēter probetur
trinitas personaꝝ: ⁊ hoc pz per singula. bonitas. n. infinita
dei manifestat̄ etiā in ꝓductione creature: qz infinite virtu
tis est ex nihilo producere[e]. nō enim opz si infinita bonita/ c
te se cōmunicat: ꝙ aliqd infinituz a deo procedat: sed fm 242
modū suum recipiat diuinaz bonitatē: similiter ēt quod di 55
citur ꝙ sine cōsortio nō potest esse iocūda possessio alicuiꝰ c
boni: locum hz qñ in vna persona nō inuenit̄ perfecta bo/
nitas. vñ indiget ad plenā iocunditatis bonitatē bono alicu
ius alterius cōsociati sibi. Similitudo aūt ītellectus nostri
nō sufficienter probat aliqd de deo: ꝓpter hoc ꝙ intelle
ctus nō vniuoce inuenitur in deo ⁊ in nobis. ⁊ inde est qđ
Aug. sup Joan. dicit ꝙ per fidē venitur ad cognitionez ⁊
nō econuerso. ¶ Ad 3m dōz: ꝙ cognitio diuinarum pso/
narum fuit necessaria nobis dupliciter. vno modo ad re/
cte sentiēdum de creatione rerum. per hoc enim qđ dici/
mus deū omnia fecisse verbo suo: excluditur error ponē
tium deū produxisse res ex necessitate nature: per hoc au
tem ꝙ ponimus in eo processionem amoris: ostenditur ꝙ
deus nō ꝓpter aliquā indigentiam creaturas produxit:
neq; ꝓpter aliquā aliam causam extrinsecam: sed ꝑpter
amorem sue bonitatis. Unde ⁊ Moy. postq̄ dixerat. In
principio creauit deus celū ⁊ terram: subdit. dixit deus. fi
at lux. ad manifestationē diuini verbi: ⁊ postea dixit: vidit
deus lucem ꝙ esset bona. ad ostendendum probationem
diuini amoris: ⁊ similiter in alijs operibus. Alio modo est
principalius ad recte sentiēdum de salute generis humani
que ꝑficitur per filium incarnatum ⁊ ꝑ donū spiritus. s.
¶ Utrū sint ponēde notiones in diuinis. Articulus. ij.

Ad secundum sic procedit̄. Uidet ꝙ non 182
sint ponēde notiones in diui a
nis. dicit. n. Dio. in. i. cap. de di. no. Qđ nō est audēduz di arg°
cere aliqd de deo ꝑter ea que nobis ex sanctis eloquijs sūt 171
exꝓssa[e]: sed de notionibus nulla fit mētio in eloquijs san 195
cte scripture: ergo non sunt ponende notiones in diuinis. arg°
¶ Ꝑ. Quicqd ponitur in diuinis aut ptinet ad vnitatē es/ a
sentie aut ad trinitatē personaꝝ. sed notiones nō pertinent
ad vnitatem essentie: nec ad trinitatē personaꝝ. de notioni
bus enim neq; predicātur ea que sunt essentie: nō enim di
cimus ꝙ paternitas sit sapiēs vel creet: neq; etiā ea q̄ sunt
persone. nō enim dicimus ꝙ paternitas generet ⁊ filiatio
generet[e]: ergo nō sūt ponēde notiones ī diuinis. ¶ Ꝑ. In
simplicibus nō sunt ponēda aliqua abstracta que sunt prin/
cipia cognoscēdi. qz cognoscūtur in seipsis. sed diuine per/
sone sūt simplicissime: ergo nō sunt ponēde in diuinis pso/
nis notiones. ¶ Sed ꝯ est qđ dicit Jo. Dam̄. dicit enim
Differētiam hipostaseon. i. personaꝝ in tribus ꝓprietati/
bus. i. paternali ⁊ filiali ⁊ ꝓcessionali recognoscimus. sunt
ergo ponēde ꝓprietates ⁊ notiōes ī diuinis. ¶ Rñ. dōz:
ꝙ ꝓpositiuus attēdens simplicitatē psonaꝝ dixit nō esse po
nēdas ꝓprietates ⁊ notiones in diuinis: ⁊ sicubi inueniātur
exponit abstractū pro cōcreto: sicut enim ꝙsueuimus dice
re rogo benignitatem tuā. i. te benignum: ita cuz dr in di/
uinis paternitas ītelligitur deus pater. Sz sicut ostēsuz est
supra[e]: diuine simplicitati nō preiudicat qđ in diuinis vta/
mur nōibus concretis ⁊ abstractis: qz fm ꝙ intelligimus 16
sic nominamus. Intellectus autem noster nō potest per/ 68
tingere ad ipsam simplicitatem diuinam fm ꝙ in se est cō b
sideranda: ⁊ ideo fm modum suum diuina apprehēdit ⁊

nominat.ſ.ſm q̄ inuenitur in rebus sensibilibus:a qb⁹ cognitionē accipit:in qbus ad significādū ſimplices formas nōibus abstractis vtimur:ad significādum vō res subsistentes vtimur nōibus cōcretis.vnde ⁊ diuina sicut supra dictū est:rōne simplicitatis per nōia abstracta significam⁹
b 68 rōne vō subsistētie ⁊ complemēti p nomina cōcreta.opor
16 tet aūt nō solum nōia essentialia i abstracto ⁊ in cōcreto si
9 gnificare:vt cum dicimus deitatē ⁊ deum vel sapiētiaz ⁊ sapientem:ſz etiā psonalia.vt dicamus paternitatē ⁊ patrē ad quod duo p̄cipue nos cogūt.¶Primo quidē hereticoꝝ instantia:cū enim cōfiteamur patrē ⁊ filium ⁊ spiritum sanctum esse vnū deum ⁊ tres psonas querētibus quo sunt vnus deus ⁊ quo sunt tres:sicut respondetur q̄ sūt essentia vel deitate vnum:ita oportuit eē aliqua nōia abstracta quibus respōderi possit personas distingui:⁊ huiusmodi sunt proprietates vel notiones in abstracto significātes:vt paternitas ⁊ filiatio.⁊ ideo essentia significat in diuinis vt quid:persona vō vt quis:proprietas autez vt quo. 2°.q: vna persona inuenit in diuinis referri ad duas psonas.ſ.p sona patris ad psonam filij:⁊ psonam spiritus sancti.nō autem vna relatione:q: sic sequeretur q̄ etiam filius ⁊ spiri
195 tus sanctus vna ⁊ eadē relatione referētur ad patrem[c]:⁊ sic cum sola relatio in diuinis multiplicet trinitatē:sequeretur q̄ filius ⁊ spiritus sanctus nō essent due psone:neq; tamen pōt dici:vt prepositiuus dicebat q̄ sicut de⁹ vno modo se hz ad creaturas.cum tñ creature diuersimode se habeant ad ipsum:sic pater vna relatione referē ad filium ⁊ ad.ſ.ſ.cum tñ illi duo duabus relationibus referantur ad patrē:q: cum ratio specifica relationis:consistat in hoc q̄ ad aliud se hz:necesse est dicere q̄ due relationes nō sunt diuerse ſm speciē:sed ex opposito vna relatio eis coꝛrespōdeat. opz.n.aliam spēm relationis esse dōm ⁊ patris ſm diuersitatē filiationis ⁊ seruitutis.Omnes autē creature sub vna specie relationis referūtur ad deum:vt sunt creature ipsius.filius autē ⁊ spiritus.ſ.nō ſm relationes vnius rōnis referūtur ad patrē:vnde nō est simile:⁊ iterum i deo nō
165 requiriē relatio realis ad creaturam:vt supra dictum est[c]:
c relationes aūt rationis ad deum multiplicare nō est inconueniēs:ſz in patre opz esse relationē realem que refert ad
74 filium ⁊.ſ.ſ.vñ ſm duas relationes filij ⁊.ſ.ſ.quibus referuntur ad patrē oportet intelligi duas relationes in patre quibus referat ad filium ⁊.ſ.ſ.vnde cuz nō sit nisi vna patris psona:necesse fuit seoꝛsum significari relationes in abstracto que dicūtur proꝑietates ⁊ notiones.¶Ad p̄m ergo dōz:q̄ hz de notionibus nō fiat mentio in sacra scriptura:fit tñ mentio de psonis in quibus intelligūtur notiones sicut abstractum in cōcreto.¶Ad 2m dōz:q̄ notiones significātur in diuinis:nō vt res:ſz vt rationes quedam quibus cognoscūtur personē[c]:hz ipse notiones vel relationes
b 183 realiter sunt in deo:vt supra dictum est[c]:⁊ ideo ea que ha
16 bent ordinē aliquez ad actum aliquē essentialē vel personalem nō possunt dici de notionibus:q: hoc repugnaret mo
210 c do significādi ipsarum[c]:vnde nō possumus dicere q̄ paternitas generet vel creet sicut sapiētia vel itellectus:essentialia vō que nō habent ordinē ad aliquē actum:sed remouent cōditiones creature a deo possunt p̄dicari de notionibus:possumus enim dicere q̄ paternitas est eterna vel immensa:vel quodcūq; huiusmodi:⁊ similiter propter idē titatem rei possunt substātialia psonalia ⁊ essentialia p̄dicari de notionibus:possumus enim dicere q̄ paternitas est deus:⁊ deitas est pater.¶Ad 3m dōz:q̄ hz persone sint simplices:tñ absq; p̄iudicio simplicitatis proꝑie p̄nt rationes psonaꝝ in abstracto significari vt dictum est[c].

o ¶Utrū sint quinq; notiones. Articulus. iij.

183 **Ad tertium** sic procedit.Uidetur q̄ non sint quinq; notiones:improꝑie enim notiones psonarum sunt relationes qbus distinguuntur ſz relationes in diuinis nō sunt nisi quatuoꝛ:vt supra dictum est[c].ergo ⁊ notiones sunt tātuz quatuoꝛ.¶P̄. ¶Propter
168 hoc q̄ in diuinis est vna essentia dicit deus vnus.propter hoc aūt q̄ sūt tres persone dicit deus trinus:si ergo in diuinis sunt quinq; notiones dicetur quinus:quod est inconueniens.¶P̄.Si tribus psonis existētibus in diuinis sūt quinq; notiones opz q̄ in aliqua psonarum sint alique notiones due vel plures:sicut in psona patris ponitur inascibilitas:⁊ paternitas ⁊ cōis spiratio.aut igitur iste tres notiones differunt re aut nō:si differūt re sequit̄ q̄ persona patris sit composita ex pluribus rebus:si autē differūt ratione tñ:sequitur q̄ vna earuz possit de alia p̄dicari:vt dicamus q̄ sicut bonitas diuina est eius sapiētia propter inuideretiam rei:ita cōmunis spiratio sit paternitas qō non cōceditur.igitur nō sunt quinq; notiones.¶Sed contra. videt̄ q̄ sint plures.q: sicut pater a nullo est.⁊ ſm hoc accipitur notio que dicit̄ innascibilitas:ita a spiritu sancto nō est alia persona:⁊ ſm hoc oportebit accipere ter notiones. ¶P̄.Sicut patri ⁊ filio cōmune est q̄ ab eis procedat.ſ. .ſ.ita cōmune est filio ⁊.ſ.ſ.q̄ procedāt a patre:ergo sicut vna notio ponitur cōis p.tri ⁊ filio:ita debet poni vna notio cōis.ſ.⁊.ſ.ſ.¶Rñ° dōm:q̄ notio dicit̄ id quod est ꝓpria ratio cognoscēdi diuinam psonam:diuine aūt persone multiplicatur ſm originem.Ad originem autem pertinet a quo alius:⁊ qui ab alio ⁊ ſm hoc duos modos pōt innotescere psona.igitur psona patris nō potest innotescere
188 re p hoc q̄ sit ab alio:ſz per hoc q̄ a nullo est ⁊ sic ex hac parte eius notio est innascibilitas[c]:hz inquātum aliquis est ab eo innotescit dupliciter:q: inquantuz filius est ab eo innotescit notione paternitatis:inquātuz autē.ſ.ſ.est ab eo innotescit notione cōmunis spirationis.filius autē potest innotescere per hoc q̄ est ab alio nascēdo:⁊ sic innotescit per filiationez:⁊ per hoc quod est alius ab eo.ſ.ſ.⁊ per hoc innotescit eodē modo sicut ⁊ pater.ſ.cōmuni spiratione.ſ. .ſ.autez innotescere potest p hoc quod est ab alio vel ab alis ⁊ sic innotescit processione.nō autez per hoc q̄ alius sit ab eo:quia nulla diuina psona procedit ab eo.Sunt igitur quinq; notiones in diuinis.ſ.innascibilitas:paternitas:filiatio:cōmunis spiratio ⁊ processio.harum aūt tantum sunt quatuoꝛ relationes:nam innascibilitas nō est relatio nisi per reductionē vt infra dicetur[c].4.autē tñ proꝑietates sunt: nam cōmunis spiratio nō est proꝑietas q: conuenit duabus personis.tres autē sunt notiones psonales.i.constituentes personas.ſ.paternitas:filiatio:⁊ processio:nam cōmunis spiratio ⁊ innascibilitas dicūtur notiones personarum.nō autē psonales vt infra magis patebit̄.¶Ad p̄m ergo dicēdum:q̄ preter quatuoꝛ relationes oportet ponere aliam notionē vt dictum est[c].¶Ad 2m dōm:q̄ essentia in diuinis significatur vt res quedam.⁊ similiter psone significantur vt res quedam:sed notiones significantur vt rationes significantes personas:⁊ ideo licet dicatur deus vnus propter vnitatem essentie:⁊ trinus ꝓpter trinitatez personarum.nō tamē dicit̄ quinus propter quinq; notiones.¶Ad 3m dōm:q̄ cuz sola oppositione relatiua non differant pluralitatem realem in diuinis plures ꝓprietates vnius psone cum nō opponantur adinuicē relatiue non differunt realiter:neq; tamē de inuicem p̄dicātur.quia significantur vt diuerse rationes psonarum sicut etiam non dicimus q̄ attributum potentie sit attributum scientie:licet dicamus q̄ scientia sit potentia[c].¶Ad quartuz dicēdum q̄ cum persona imꝑtet dignitatem vt supra dictuz est[c]:licet nō possit accipi notio aliqua.ſ.ſ.ex hoc q̄ nulla persona est ab ipso.hoc enim non pertinet ad dignitatem ipsius sicut pertinet ad auctoꝛitatem patris q̄ sit a nullo.¶Ad quintum dicēdum:q̄ filius ⁊.ſ.ſ.nō conueniunt in vno speciali modo existendi a patre.sicut pater ⁊ filius conueniūt in vno speciali modo p̄ducendi.ſ.ſ.id autem quod est ꝓprium innotescendi oportet esse aliquid speciale:⁊ ideo non est simile.

¶Utz liceat ꝺ̄ie opinari de notionib⁹. Articulus. iij.

Ad quartum sic procedit.Uidetur q̄ nō liceat cōtrarie opinari de notionibus.dicit enim Aug.in.i.de trini. q̄ nō erratur aliquibi periculosius q̄ in materia trinitatis:ad quam certum est notiones pertinere:sed contrarie opiniones non possunt esse absq; errore.ergo contrarie opinari circa notiones non licet.¶P̄.Per notiones cognoscuntur persone vt dictuz

est: sed circa psonas nō licet cōtrarie opinari: ergo nec circa notiōes. ¶ Sed cōtra articuli fidei non sunt de notionib⁹: ergo circa notiōes licet sic vel aliter opinari. ¶ Rñ° dōm: q ad fidem pertinet aliquid dupliciter. vno modo directe sicut ea q̄ nobis sunt principaliter diuinitus tradita. vt deū esse trinum ⁊ vnum. filium dei esse incarnatum ⁊ hmōi: ⁊ circa hoc opinari falsum hoc ipso inducit hereſim: maxime si pertinacia adiungatur: indirecte vero ad fidem pertinēt: ea ex quibus cōsequitur aliquid cōtrariū fidei: sicut sigs diceret Samuelē nō fuisse filiū Helcane. ex hoc. n. sequit̄ scriptura diuina eē falsa. ¶ Circa hmōi ergo absq; piculo heresis aliqd falsum pōt opinari antecq̄ cōsideret̄ vel determinatū sit: q ex hoc seq̄t aliquid cōtrariū fidei: ⁊ maxime si nō ptinaciter adhereat: sed postq̄ manifestum est ⁊ precipue si sit p ecclesiā determinatum quod ex hoc sequit̄ aliqd cōtrarium fidei: ⁊ in hoc errare non esset absq; heresi: ⁊ propter hoc multa nunc reputantur heretica: q̄ prius nō reputabantur propter hoc q nūc est magis manifestū qd ex eis sequat̄. Sic igit̄ dōm eē: q circa notiones aliqui absq; periculo heresis cōtrarie sunt opinati: nō intēdētes sustinere aliqd cōtrariū fidei: s; sigs falsum opinaretur circa notiones cōsiderans q ex hoc sequatur aliquid cōtrariū fidei in heresiz labereť. Et p hoc patet responsio ad obiecta.

¶ De personis in speciali. ⁊ primo circa personā patris.

¶ Questio. xxxiij.

Onsequenter considerā dū est de psonis ī spāli. Et primo circa psonaz patris. ¶ Circa quā q̄runt quatuor. p° vtrū patri cōpetat eē principiū. 2° vtrū persona patris ppie significet̄ hoc nōe pater. 3° vtrū per prius dicat̄ ī diuinis pater fm q̄ sumit̄ psonal'r q̄ fm q̄ sumit̄ essentialiter. 4° vtrum sit proprium patri esse ingenitum.

¶ Utrū cōpetat patri eē principiū. Arti. 1.

Ad primum sic pceditur. Ut q pat̄ nō possit dici principiū filij vel. s. principium enim ⁊ causa idem sunt fm phi. sed non dicimus patrem esse causam filij. ergo non debet dici q sit eius principium. ¶ Principium dicitur respectu principiati: sicut pater ē principium filij: sequitur filiuz esse principiatum: ⁊ per consequens esse creatum: quod videtur esse erroneū. ¶ Nomē principij a priōritate sumitur: s; in diuinis non est prius ⁊ posterius. vt atha. dicit. ergo in diuinis nō debemus vti nōie principij. ¶ Sed ꝰ ē q̄ dicit Aug. in. 4. de tri. ¶ Pater est principium totius veritatis. ¶ Rñ° dōz: q hoc nomen principium nihil aliud significat q̄ id a quo aliqd procedit. omne. n. illud a quo aliquid uerso. cū ergo pater sit a quo pceditur alius: sequitur q pat̄ sit principium. ¶ Ad p^m g° dōm: q greci vtuntur in diuinis indifferenter nōie cause sicut ⁊ nōie principij: sed latini doctores nō vtuntur nōie cause: sed solo nōie principij: cuius rō est: q: principiū cōius ē q̄ cā: sicut cā cōius q̄ elementū. primus. n. terminus vel ēt prima ps rei dr̄ principium: sed nō cā: quāto aūt aliqd nomē ē cōius tanto conuenientius assumitur in diuinis vt supra dictum est^c: q: nōia quāto magis spālia sunt tanto magis determinat̄ moduz uersitatem subē ⁊ dependētiam alicuius ab altero: quā non importat nomē principij. in oibus. n. cause gñib⁹ semp inuenit̄ distātia inter cām ⁊ id cuius ē cā fz aliquā pfectionē aut vtutē: fz nōie principij vtimur ēt in his q̄ nullam hmōi diam hnt: fz solū fm quēdā ordinē: sicut cū dicimus pūctum esse pn^m linee: vel ēt cū dicim⁹ frontē linee esse pn^m linee. ¶ Ad 2^m dōm: q apō grecos inuenit̄ de. f. vel. s. dici q principientur: sed hoc nō est in vsu doctor nr̄orum q: licet attribuamus patri aliqd auctoritatis rōne principij: nihil tñ ad subiectionē vl minorationē quocūq; mō ptinēs attribuimus filio vel. s. vt vitetur ois erroris occasio: fz quem modum Hila. dicit. 8. de tri. donantis auctoritate pater maior est. sed mino: nō est filius cui vnū eē donat^e. a

¶ Ad 3^m dōz: q licet hoc nomē pn^m quātū ad id a quo imponitur ad significādū: videat̄ a priōritate sumptū: nō tñ significat priōritatē s; originē. nō. n. idē ē q̄ significat nomē ⁊ a quo nomen imponitur: vt supra dictum est^c. 223 75

¶ Utrum hoc nomen pater sit nomen proprie diuine psone. Articulus. ij. 69

Ad secūdum sic pceditur. Uidetur q hō nomen pī nō sit ppe nomen diuine psone. hoc. n. nomē pī significat relationē. psona autē est substantia individua: nō ergo hoc nomē pī ē ppe nomē significatū psone. ¶ ꝓ. Generās cōius ē q̄s pī. nā ois pī est generans: s; nō ecōuerso: s; nomē cōius magis ppe dī in diuinis: vt dcm ē^c: ergo magis ppuz ē psone diuine generans ⁊ genitor q̄s pī. ¶ ꝓ. Nihil q̄ fm mataphoraz dī a pōt eē nomē ppuz alicuius: s; verbū metaphorice apud nos dī genitū vel ples: ⁊ p ꝓns ille cuius est verbū metaphorice dī pī: nō ergo pncipiū vbi in diuinis pōt ppie dici pater. ¶ ꝓ. Omne q̄ dī in diuinis p prius dī ō de q̄s de creaturis. sed generatio per prius vī dici de creaturis q̄s de deo: verior. n. ibi vī eē generatio vbi aliqd pceditur ab alio distinctum: nō fm relationē tñ: sed ēt fm essentiam. ergo nomē patris q̄ō a generatiōe sumit̄ non videt̄ esse ppuz alicuius diuine psone. ¶ Sed cōtra ē q̄ dī in ps. Ipse inuocabit me: pī me⁹ es tu. ¶ Rñ° dōm: q nomē ppuz cuiuslibet psone significat id p q̄ illa psona distinguit̄ ab oīb⁹ alijs. sicuti. n. de rōne hois ē aīa ⁊ corp⁹. ita ō intellectu hui⁹ hois ē hec aīa ⁊ hoc corp⁹: vt dī ī. 7. meta. his aūt hic hō ab oībus alijs distinguit̄. id aūt p q̄ distinguit̄ psona patris ab oībus alijs ē paternitas. vñ ppriū nomē psone patris hoc est nomē pater q̄ō significat paternitatē. ¶ Ad p^m g° dōm: q apud nos relatio non est subsistens psona: ⁊ ideo hoc nomē pater apud nos non significat psonam sed relationem psone^c: nō aūt ē ita in diuinis vt quidam falsō opinati sunt: nam relatio quam significat hoc nomen pater est subsistēs psona. vñ supra dictuz est^c: q hoc nomē psona in diuinis significat relationē vt subsistētem in diuina natura. ¶ Ad 2^m dōm: q fm phm in. 2. de anima denominatio rei maxime debet fieri a pfectione et fine. generatio aūt significat vt in fieri: sed paternitas significat cōplementū generationis: ⁊ ideo potius est nomē diuine persone pī q̄s generās vel genitor. ¶ Ad 3^m dōm. q verbum non est quid subsistens in natura hūana: vnde nō proprie pōt dici genitum vel filius: sed verbum diuinum est aliquid subsistens in natura diuina^c. vnde ppe ⁊ ñ mataphorice. dī filius ⁊ eius pn^m pī. ¶ Ad 4^m dōm: q nomen generationis ⁊ paternitatis: sicut ⁊ alia nōia q̄ ppie dicūtur in diuinis p prius dicūtur de deo q̄s de creaturis quātū ad rem significatā: licet nō quātū ad modū significādi^c: vñ ⁊ apls dicit ad Ephe. 3. flecto genua mea ad patrem dñi mei Jesu xpi: ex quo ois paternitas in celo ⁊ in terra noīat̄. qō sic apparet. Manifestum ē. n. q generatio accipit spēz a termino q ē forma generati: ⁊ quāto hic fuerit ppinqor forme generātis: tāto verior: ⁊ pfectior ē generatio: sicut generatio vniuoca ē pfectior q̄s nō vniuoca: naz de ratione generātis ē q generet sibi simile fm formam vī hoc ipm q ī generatiōe diuina ē eadē numero forma generātis ⁊ geniti: in rebus aūt creatis nō ē eadē numero sed spē tñ^c: ostēdit q generatio ⁊ p ꝓns paternitas p pūs sit in deo q̄s in creaturis: vñ hoc ipso q in diuinis ē distinctio geniti a generāte fm relationē tñ ad veritatē diuine generatiōis ⁊ paternitatis pertinet. 172 161 b 73 70 161 ⁊ b c

¶ Utrū hoc nomē pater dicat̄ in diuinis p prius fm q̄ p sonaliter sumitur. Articulus. iij.

Ad tertiuz sic pceditur. Uī q hoc nomen pater non dicatur in diuinis p prius fm q̄ personaliter sumitur. cōe. n. fm intellectum ē prius proprio: sed hoc nomen pater fm q̄ personaliter sumitur est proprium persone patris: fm vō q̄ sumitur essentialiter est cōe toti trinitati. nam toti trinitati dicimus pat̄ noster. ergo per prius dicit̄ pater essentialiter sumptuz q̄s personaliter. ¶ ꝓ. In his q̄ sunt eiusdem rōnis non est pre- 187

dicatio per prius ⁊ posteri⁹: sꝫ paternitas ⁊ filiatio secūdū
vnā rōnē videt dici ꝑm q̄ ꝑsona diuina ē ꝑ filij: ⁊ secūdū
q̄ tota trinitas ē pater noster vel creature: cū ꝑm Basiliū
accipere sit cōe creature ⁊ filio. ergo nō ꝓ ꝑius dr ꝑ ī diui
nis ꝑm q̄ sumit eēntialiter neq; ꝑm q̄ sumit ꝑsonaliter.
¶ Ad. Inter ea q̄ nō dicūt ꝑm rōnē vna nō pōt esse com
paratio: sed filius cōparat creature in rōne filiationis vel
generatiōis ꝑm illud coll'. i. Qui est imago dei inuisibil' ꝓ
mogenitus oīs creature. ergo nō ꝓ ꝑius dī in diuinis pat'
nitas ꝑsonal' sumpta q̄ eēntial'. sꝫ ꝑm rōnem eandem.
¶ Sz ꝛ ē q̄ eternum prius ē tpali: ab eterno aūt de⁹ ē ꝑ
filij. ex tpe aūt ꝑ ē creature: ergo ꝓ prius dr ꝑnitas ī deo
respectu filij q̄ respectu creature. ¶ Rñ⁰ dīm: q̄ ꝓ ꝑius
dicitur nomen de illo in quo saluat' tota rō oīs pfecte q̄
de illo in quo saluat' ꝑm aliquid: de hoc. n. dī quasi ꝓ simi
litudinez ad id in quo pfecte saluat': q: oīa imꝑfecta sumū
tur a ꝑfectis: ⁊ inde est q̄ hoc nomē leo ꝓ ꝑius dī ō anima
li in quo tota rō leonis saluat': qō ꝓpe dī leo q̄ de aliquo
hoīe ī quo inuenit aliquid de rōne leonis: vtputa audacia
vel fortitudo vel aliqd hmōi: de hoc. n. ꝓ similitudinē dī.
161 manifestum est aūt ex ꝓmissis[e]: q̄ ꝑfecta rō paternitatis ⁊
d filiatiōis inuenit in deo patre ⁊ deo filio: q: ꝑis ⁊ filij vna
186 est nā ⁊ gloria: sed in creatura filiatio inuenit respectu dei:
nō ꝑm ꝑfectā rōnez: cū nō sit vna nā creatoris ⁊ creature:
sed ꝑm aliqualē similitudinē q̄ quāto ꝑfectior fuerit tanto
ꝓpinquius accedit ad veram filiationis rōnē: dī eni deus
alicuius creature pater ꝓp similitudinē vestigij tñ: vtpote
irrationaliū creaturarū ꝑm illud Job. 38. Quis est pluuie
ꝑ: aut qs genuit stillas rosis. alicuius vō creature. s. rōna
lis ꝑm similitudinē imaginis. ꝑm illud Deutro. 32. Nōne
ipse est ꝑ tuus q̄ possedit ⁊ fecit ⁊ creauit te. Aliquoz vō
est ꝑ ꝑm similitudinē gr̄e: q̄ et dicūtur filij adoptiui: sꝫ q̄
ordinant' ad hereditatem eterne glorie ꝓ munus gr̄e acce
ptum: ꝑm illud Ro. 8. Ipse spūs reddit testimoniū spūi
nostro q̄ sumus filij dei. Si aūt filij ⁊ heredes. Aliquoz
vō ꝑm similitudinem gratie: ꝓnt iam glorie hereditatē ī
spe possidēt ꝑm illud Ro. 5. Gloriamur ī spe glie filioꝝ
dei. Sic igit' ꝑz q̄ ꝓ ꝑius ꝑnitas dī in diuinis ꝑm q̄ ipor
tat' respect⁹ ꝑsone ad ꝑsonā: q̄ ꝑm q̄ iportat respect⁹ dei
ad creaturā. ¶ Ad ꝓmū ergo dicendū: q̄ cōia absolute
dicta ꝑm ordinē ītellect⁹ nūi sunt ꝓpria q̄ ꝓpria: q: inclu
dunt' in intellectu ꝓꝓioꝝ: sed nō ecōuerso. in ītellectu. n.
ꝑsone patris ītelligit' deus: sed nō cōuertit': sed cōia que ī
portāt respectū ad creaturā ꝓ posterius dicūt' q̄ ꝓpria
que iportāt respectus ꝑsonales: q: ꝑsona ꝓcedēs in diui
nis ꝓcedit vt ꝓncipiū ꝓductionis creaturarū: sicut. n. v
bum in mēte cōceptum artificis ꝓ ꝓius ītelligit' ꝓcede
re ab artifice q̄ artificiatū qō ꝓducit' ad similitudinē ver
bi cōcepti in mēte: ita ꝓ ꝓius procedit filius a patre q̄ cre
atura: de qua nomē filiationis dī ꝑm q̄ aliquid ꝑticipat d
similitudie filij vel patris: vt ꝑz ꝓ illud quod dicit' Ro. 8.
Quos ꝑsciuit ⁊ predestinauit fieri conformes imaginis fi
lij eius. ¶ Ad 2ᵐ dīm: q̄ accipere dicitur esse cōe creatu
re ⁊ filio: nō ꝑm vnīocationē: sed ꝑm similitudinē quādā
remotā. rōne cuius dī ꝓmogenitus creature. vñ ī aucto
ritate predicta inducta' subditur. Ut sit ipse ꝓmogenitus
e ī multis fratribus: postq̄ dixerat cōformes fieri aliquos
arg⁰ imaginis filij dei: sed filius dei nāliter hz quoddam singu
lare pre alijs. s. hre per nām id qō accipit: vt idē Basili
us dicit; ⁊ ꝑm hoc dicitur vnigenitus: vt ꝑz Jo. i. Unige
nitus q̄ est in sinu patris ipse nobis enarrauit. Et per hoc
patet solutio ad tertium.

¶ Utrum eē ingenitū sit patri ꝓpriū. Arti. iiij.

188 **Ad quartus** sic ꝓcedit. Uidet' q̄ esse inge
nitū nō sit patri ꝓpriū. Omnis
.n. ꝓpetas ponit aliqd in eo cuius est ꝓpetas: sed ingenit⁹
nihil ponit in parte: sed remouet tñ. ergo nō significat ꝓ
prietatē patris. ¶ Ad. Ingenitum aut dī ꝓnatiue: aut ne
gatiue: si negatiue: tūc qcqd non est genitum potest dici in
genitū: sed spūs sanctus nō est genitus: neq; etiā essentia
diuina. ergo ingenitū etiā eis cōuenit: ⁊ sic nō ē ꝓpriū ꝑi.
si aūt ꝓnatiue sumatur cū oīs ꝓnatio significet ꝑfectio
nem in ꝓnato: seq̄t q̄ ꝑsona patris sit ꝑfecta: qō ē im
possibile. ¶ Ad. Ingenit⁹ in diuinis nō significat relationē
q: nō dicit' relatiue. significat ergo substātiā. ingenit⁹ igitur
⁊ genitus ꝑm substātiā differūt. filius aūt qui est genitus
nō differt a patre ꝑm substantiam. pater ergo non debet
dici ingenitus. ¶ Ad. Propriū est quod vni soli conue
nit: sed cum sint plures ab alio procedentes in diuinis ni
hil videtur prohibere quinetiam sint plures ab alio nō exi
stentes. nō igit' ē ꝓpriū patri esse ingenitū. ¶ Sicut
pater est principium ꝑsone genite: ita ⁊ ꝑsone ꝓcedētis
si ergo ꝓp oppositionē quā hz ad ꝑsonā genitā ꝓpriū ꝑis
ponitur esse q̄ sit genitus: etiam proprium eius debet po
ni q̄ sit ipocessibilis. ¶ Sz ꝓtra ē qō dicit Hila. 4. ō tri.
Est vnus ab vno. s. ab ingenito genitus. ꝓprietate: videli
cet in vnoquoq; ⁊ inascibilitatis ⁊ originis. ¶ Rñ⁰ dōz:
q̄ sicut in creaturis inuenitur principium primum: ⁊ prin
cipium secundum. ita in ꝑsonis diuinis in quibus non ē
prius ⁊ posterius inuenitur principium non de principio
quod est pater: ⁊ principium a principio quod est filij. In
rebus aūt creatis aliqō principiū ꝓmū innotescit dupliciter.
Uno quidem modo inquātū est ꝓncipiū ꝓmū: per hoc q̄
habet relationē ad ea q̄ ab ipso sunt. Alio mō inquantum
est ꝓmū ꝓncipiū ꝓ hoc q̄ nō est ab allo. sic igit' ⁊ ꝑ innote
scit quidē paternitate ⁊ cōi spiratiōe ꝓ respectū ad ꝑsonas
ab eo ꝓcedētes. Inquātū aūt est ꝓncipiū non de ꝓncipio
innotescit per hoc q̄ non est ab alio: qō ꝓtinet ad ꝓpetatē 185
innascibilitatis[e]: quam significat hoc nomen ingenitus.
¶ Ad ꝓm⁹ g⁰ dōz: q̄ quidā dicūt q̄ innascibilitas quam si
gnificat hoc nomē ingenitus ꝑm q̄ ē ꝓprietas patris: non
dicit' tñ negatiue: sed iportat vel vtrūq; simul. s. q̄ pater
a nullo est: ⁊ q̄ est ꝓncipiū aliorū: vel iportat vniuersalem
auctoritatem: vel etiā fontalē plenitudinē: sed hoc nō vide
tur verū: q: sic innascibilitas nō eēt alia ꝓpetas a paternita
te ⁊ spiratiōe: sed includeret eas sicut includit' ꝓpriū i cōi.
nam fontalitas ⁊ auctoritas nihil aliud significat in diuinis
q̄z ꝓncipiū originis. Et ideo dōm ē ꝑm Aug. in. 5. ō tri.
q̄ ingenitus negationē generatiōis passiue iportat. dicit. n.
q̄ ingenitus negationē generatiōes notificant: sicut dici 8
tur: q: ꝓma ⁊ simplicia ꝓ negatiōes notificant: sicut dici 45
mus ꝓctū eē cui⁹ ꝑs nō ē[e]. ¶ Ad 2ᵐ dōm: q̄ ingenitū qñ d
q̄z sumitur negatiue tñ: ⁊ ꝑm hoc Hiero. dicit. spūs. s. eē 52
ingenitum. i. nō genitū. Alio mō pōt dici ingenitus aliquo 43
mō ꝓnatiue: nō tñ aliquā ꝑfectionē iportat. Multipliciter. n. dī ꝓnatio. Uno mō qñ aliqd nō hz qō natū ē habe
ri ab alio: ēt si ipm nō sit natū hre illud: sicut si lapis dī res
mortua: q: caret vita: quā q̄dā res nate sūt hēre. Alio mo
do dī ꝓnatio qñ aliqd nō hz qō natū ē haberi ab aliquo
sui generis: sicut si talpa dī ceca. 3⁰. modo qñ ipsum non
habet quod natum est habere: ⁊ hoc mō ꝓnatio ipfectio
nē iportat. sic aūt ingenitū nō dī ꝓnatiue de patre: sed sēdo
mō: put spūs scūs aliqō suppositū diuine nature nō ē ge
nitū: cui⁹ tñ nature aliqō suppositū ē genitū. sꝫ ꝑm hāc rō
nē ēt de spiritu scō pōt dici ingenitū. vñ ad hoc q̄ sit ꝓpriū
soli patri oz vlterius in nōie ingeniti intelligere q̄ cōueniat
alicui ꝑsone diuine: que sit principium alterius ꝑsone:
vt sic intelligat' iportare negationem in genere principii p
sonaliter dicti in diuinis: vel vt itelligat' in nōie ingeniti: qō
oīno non sit ab alio: ⁊ non solum q̄ non sit ab alio per ge
nerationē: sicut. n. nec. s. s. conuenit esse ingenitum: q̄ ē ab
alio ꝓ ꝓcessionē: vt ꝑsona subsistens: nec ēt diuine essentie
de qua potest dici q̄ est in filio vel in. s. s. ab alio. s. a patre.
¶ Ad 3ᵐ dōm: q̄ ꝑm Dam. Ingenitum vno mō signifi
cat idez qō increatū: ⁊ sic ꝑz subaz dr. Per hoc. n. differt
subā creata ab increata. Alio modo significat id qō non est
genitū: ⁊ sic relatiue dī eo modo quo negatio reducit' ad 16
genus affirmationis[e]: sicut nō homo ad genus subē: ⁊ nō
album ad genus qualitatis. vñ cū genitū in diuinis relatio
nē iportet: ingenitū ēt ad relationē ptinet: ⁊ sic nō segt̄ q̄
pater ingenitus distinguatur a filio genito ꝑm subam: sed
soluz ꝑm relationē inquātū. s. relatio filij negatur de patre.
¶ Ad 4ᵐ dōz: q̄ sicut in quolibet genere oportet ponē

re vnū pmū. ita in diuina nā oz ponere vnū pncipiū quod nō sit ab alio qđ ingenitū dī. ponere igit duos innascibiles est ponere duos deos ⁊ duas naturas diuinas. vñ Illa. dicit in li. de synodis. Cū vnus deus sit: duo innascibiles esse non possunt: ⁊ hoc pcipue: q; si essent duo innascibiles vnus eoꝝ nō esset ab alio: ⁊ sic nō distingueretur oppositione relatiua. ideo oz q; distinguantur diuersitate nature. ¶ Ad 5m dōz: q; pphetas patris: put non ē ab alio potius significat p remotionē natiuitatis filij q; p remotio
613 c nem pcessionis spūs sci: tū q; pcessio. s. non hz nomen
168 spāle: vt supra dictū ē: tū q; ēt ordie nature pīsupponit ge
162 c nerationē filij: vñ remoto a patre q; nō sit genit⁹: cū tamē sit pncipiū generatiōis: sequit cōsequēter q; nō sit pcedēs processiōe spīritus sancti: q; spiritus sanctus nō est generationis principium: sed a genito procedēs.

¶ De persona filij. Questio. xxxiiij.

Einde cōsiderādū

est de psona filij: attribuūt aūt tria nōia filio. s. filius: verbum: ⁊ imago: sed ratio filij ex ratione patris ꝓsiderat. vñ restat cōsiderādum de verbo ⁊ imagine.

¶ Circa vbum querūtur tria. ¶ Primo vtrum verbum dicatur essentialiter ī diuinis vel persona liter. Secūdo vtrū sit proprium nomē filij. Tertio vtruz
189 in nōie verbi iporteꝫ respectus ad creaturas.

Vltrū vbū ī diuinis sit nomē psonale. Arti. 1.

Ad primū

sic pceditur. Uī q; verbū i diuinis nō sit nomē personale: nōia enim personalia proprie dicūtur ī diuinis: vt pater ⁊ filius: sed verbum metaphorice dicit ī diuinis: vt Orige. dicit super Io. ergo verbū nō est psonale i diuinis. ¶ P. Sēz Augu. in li. de trī. Uerbū ē noticia cū amore. ⁊ fm Anſel. in monol. dicere sūmo spūi nihil aliud est q; cogitando intue ri: sed noticia ⁊ cogitatio ⁊ intuitus in diuinis essentialiter dicūtur. ergo verbū non dr psonal⁹ in diuinis. ¶ P. De rōne verbi est q; dicat: fm Anſel. sicut pr̄ est intelligens: ⁊ filius est itelligēs: ⁊ spūs. s. ē itelligēs. ita pater est dicens ergo nomē verbi essentialiter dr ī diuinis ⁊ nō psonaliter. ¶ P. Nulla psona diuina est facta: sz verbū dei est aliqd factū. Dicit. n. in ps. Ignis grādo nix glacies spūs procellarū que faciūt verbū eius. ergo verbū nō est nomē psonale in diuinis. ¶ Sz ō ē qđ dicit aug. in. 7. de trī. Sicut filius refert ad patrē: ita ⁊ verbū ad eū cuius ē verbū. sz filius est nomē psonale: q; relatiue dicitur. ergo ⁊ verbuz. ¶ Rñ 9o dōm: q; nomē verbi in diuinis si pprie sumat ē nomē psonale ⁊ nullo mō essentiale. ¶ Ad cuius euidentiam sciēdū ē: q; verbū tripl̄ qđē ī nobis dr: quarto aūt modo dr improprie siue figuratiue. Manifestius autē ⁊ cōius ī nobis dr verbū qđ voce pfert: qđ qdez ab interiori pcedit quātū ad duo q̄ in verbo exteriori inueniunt. s. vox ipsa ⁊ significatio vocis. vox. n. significat intellectus cōceptum fm pbm in lib. pmo piher. ⁊ iterū vox exterior significatione vel imaginatiōe procedit: vt ī lib. 2o de aīa dr vox autem que nō est significatiua verbū dici non pōt. ex hoc ergo dr verbum vox exterior: q; significat interiorem mentis cōceptū. sic igitur pmo ⁊ principaliter interior mētis cōceptus verbū dr. secūdario vo ipsa vox interioris cōceptus significatiua. tertio vo ipsa imaginatio vocis vbum. 17. dicēs q; verbum dr naturalis itellectus motꝰ fz quez mouetur: ⁊ intelligit ⁊ cogitat: velut lux ⁊ splēdor quātuz ad primum. rursus verbū est qđ nō verbo profertur sed in corde pronūciatur quātū ad tertiū. rursus etiam verbū est angelus: idest nūcius itelligētie quātum ad secūduz. dr autem figuratiue quarto modo verbum id quod verbo significatur vel efficitur sicut cōsueuimus dicere: hoc ē vbum quod dixi tibi: vel quod mādauit rex demōstrato alicui facto: quod verbo significatū est vel simpliciter enunciantis: vel etiam imperātis. dr aūt proprie verbuz ī deo fm q; verbum significat cōceptum intellectus. vñ Augu. dicit in. 15. de trini. Quisquis pōt intelligere verbum: non solum anteq̄z sonet. verū etiam anteq̄z sonoꝛ eius imagines cogitatiōe inuoluātur. iam potest videre aliquam vbi illius similitudinem: de quo dictum est. In principio erat verbū. ipse aūt cōceptus cordis de rōne sua hz q; ab alio pcedat. s. a noticia cōcipiētis. vñ verbū fm q; pprie dicit in diuinis significat aliqd ab alio pcedēs: qđ ptinet ad rōnem nominū psonaliū ī diuinis: eo q; psone diuine distinguuntur fm originē: vt dictū est. vnde oz q; nomē verbi 164
fm q; proprie in diuinis accipit nō sumatur essentialiter sz 192
psonaliter tm̄. ¶ Ad primū ergo dōm: q; Ariani: quoꝝz c
fons Origenes inuenitur: posuerūt filium a patre esse ī diuersitate substātie. vñ conati sunt q; filius dei verbum dr 160
abstruere nō esse proprie dictū: ne sub ratiōe verbi pcedētis cogerētur fateri filium dei nō esse extra substātiam patris. nam verbum interius sic a dicēte procedit: q; in ipso manet: sed necesse est si ponitur verbum dei metaphorice dictum q; ponatur verbum dei proprie dictum. non enim potest aliquod metaphorice verbum dici: nisi ratione manifestationis: quia vel manifestat sicut verbum: vel ē verbo manifestatum. si autem est manifestatum verbo: oportet ponere verbum quo manifestetur. si autem dicitur vbum: q; exterius manifestat ea que exterius manifestant: non dicūtur verba nisi inquātum significāt interiorem mētis conceptum quem aliquis etiam per exteriora signa manifestat: ⁊ si ergo verbū aliqñ dicat metaphorice ī diuinis tamen oportet ponere verbum proprie dictum q; personaliter dicatur. ¶ Ad 2m dōm: q; nihil eorum que ad intellectum pertinent personaliter dicitur in diuinis: nisi solū verbum solum enim verbū significat aliquid ab alio emanans. id enim quod intellectus in concipiendo formatur est verbum. intellectus autem ipse fm q; est per spēm intelligibilem in actu consideratur absolute: ⁊ similiter intelligere quod ita se habet ad intellectuz in actu: sicut esse ad ens in actu. non enim intelligere significat actionem ab intelligente exeuntem: sed in intelligente manentem. Luz ergo dicitur q; verbum est noticia non accipitur noticia p actu intellectus cognoscentis: vel pro aliquo eius habitu. sed p
eo q; intellectus cōcipit cognoscēdo. vñ ⁊ Aug. dic̄ q; ver 524
bum est sapiētia genita: quod nihil aliud est q; ipsa ꝓceptio sapiētis: que etiam pari modo noticia genita dici potest: ⁊ per eūdem modum potest itelligi: q; dicere de deo sit cogitādo ituēri inquātum. s. intuitu cogitatiōis diuine cōcipit verbum dei: cogitatiōis tamē nomē dei verbo proprie nō cōuenit. dicit. n. Aug. 15. de trī. Ita dicitur illud verbum dei: vt cogitatio nō dicatur aliquid esse quasi volubile creatur in deo quod nō accipiat formam vt verbū sit: eāq; dimittere possit atq; informiter quodāmodo voluntari: cogitatio. n. proprie in inquisitione veritatis cōsistit que ī deo locum nō habet: cū vero intellectus iam ad formam veritatis ptingit nō cogitat: sed perfecte veritatē contēplat. vñ Anselmus improprie accipit cogitationem p cōtēplatiōe.

¶ Ad tertium dōm: q; sicut proprie loquēdo verbū dr personaliter in diuinis ⁊ non essentialiter: ita ⁊ dicere. vñde sicut verbum non est cōe patri ⁊ filio ⁊ spiritui sancto: ita non est verum q; pater ⁊ filius ⁊ spīritus sanctus sint vnus dicens. vnde. Aug. dicit. 7. de trini. Illo coeterno vbo non singulis intellectus intelligitur ī diuinis: sed dici cōuenit cuilibet persone. dicitur. n. nō solū verbuz: sed res q̄ verbo intelligitur vel significatur. sic ergo vni soli persone in diuinis conuenit dici eo modo quo dicitur verbum: eo vero modo quo dicitur res in verbo intellecta cuilibet psone conuenit dici. pater enim intelligendo se ⁊ filiū ⁊. s. ⁊ omnia alia que eius scientia continentur concipit verbū: vt sic tota trinitas verbo dicatur: ⁊ etiam omnis creatura: sic enim intellectus hominis verbum quod concipit intelligendo lapidem dicit: Anſel. vero improprie accepit dicere pro intelligere: que tamen differunt. nam intelligere importat solam habitudinem intelligentis ad rem intellectā: in qua nulla ratio originis importatur: sed solum informatio quedam in intellectu nostro: prout intellectus noster fit in actu per formam rei intellecte: In deo autem importat

omnimodam idẽtitatẽ:q: in deo est oino idem intellectus
81 ⁊ intellectum: vt supra ostensum est[e]:sed dicere importat
ꝑncipaliꝝ habitudinẽ ad verbũ cõceptũ.nihil.n.ẽ aliud di/
cere q̃ ꝑferre verbũ:sed mediãte verbo iportat habitu/
dinẽ ad rẽ itellectã q̃ i vbo ꝓlato manifestat intelligenti:⁊
sic sola persona que ꝓfert verbum est dicens in diuinis
cum tamen singula personarum sit intelligens ⁊ intellecta
⁊ per consequens verbo dicta. ¶ Ad 4m dõm:q vbuz
sumitur ibi figuratiue:prout significatum vel effectus vbi
dicitur verbum.sic.n.creature dr̃ facere verbum dei in
quantum exequuntur effectum aliquem ad quem ordinã
tur ex verbo concepto diuine sapientie:sicut aliquis dicit
facere verbum regis:dum facit opus ad quod ex verbo
regis instigatur.

¶ Utrũ vbũ sit ꝑsonaz nomẽ filij. Arti. ij.

190 **Ad secundum** sic ꝓcedit. Videt q vbuz
sit ꝑsonaz nomẽ filij.filio.n.
est ꝓsona subsistẽs in diuinis. Sed vbũ nõ significat rẽ sub
sistentem: vt in nobis pz.ergo vbũ nõ pot esse ꝑsonaz no
men persone filij. ¶ Ꝓ. Uerbũ ꝓlatione quadã ꝓcedit a
dicente.si ergo filius ẽ ꝓprie verbum nõ ꝓcedit a pa
tre:nisi per modum ꝓlatiõis:qõ est heresis Ualentini:
vt patet per Aug.in lib.de heresib⁹. ¶ Ꝓ. Omne nomẽ
ꝓprium alicuius ꝓsone significat ꝑsonaz ꝑsonalẽ aliquã eius.
si igitur verbũ sit ꝑsonaz nomẽ filij:significabit aliquam ꝑ
sonalẽ ꝓprietatem eius:⁊ sic erũt plures ꝑsonales ꝓprietates in diuinis q̃
183 supra enumerate sunt[e]. ¶ Ꝓ. Quicunq; intelligit intelli/
gendo concipit verbum: sed filius intelligit.ergo filij est
aliquod verbum:⁊ sic nõ est ꝑsonaz filij eẽ verbuz. ¶ Ꝓ.
Hebre.i. dicit de filio. Iportãs oia vbo virtutis sue:ex q̃
Basilius accipit:q spũs spũs sit vbũ filij.nõ ẽ ergo ꝑsonaz
filij esse verbum. ¶ Sz ꝓtra ẽ qõ Aug. dicit in.6.de trini.
Uerbum solus filius accipit. ¶ Rñ dõm:q verbũ ꝑ/
sonale dictũ in diuinis ꝓsonaliꝝ accipit:⁊ est ꝑsonaz nomẽ ꝑ/
sone filij.significat enim quãdam emanationẽ intellect⁹.ꝑ/
sona autem que ꝓcedit in diuinis fm emanationẽ intelle
ctus dr̃ filius:⁊ huiusmodi ꝓcessio dr̃ generatio: vt su/
161 pra ostensuz est[e]. vnde relinquitur q solus filius ꝓprie di
catur verbuz i diuinis. ¶ Ad pm q dõm:q in nobis nõ
est idẽ eẽ ⁊ intelligere. vñ illud qõ hz in nobis esse intelligi
bile nõ ꝓtinet ad naturã nostrã:sed esse dei est ipsum eius
87 intelligere[e]. vnde verbum dei non est aliquod accidens in
ipso: vel aliquis effectus eius:sed pertinet ad ipsam nãm
eius.⁊ iõ oz q fit aliqd subsistens: q: qcqd ẽ in natura dei
subsistit:⁊ ideo Dama. dicit q verbũ dei ẽ substãtiale:⁊ i
hipostasi ens:reliqua vero verba.s.nr̃a vtutes sunt aĩe.
¶ Ad 2m dõm:q nõ ꝓpter hoc error Ualẽtini ẽ dãna/
tus:q: filium dixit ꝓlatione natũ: vt Arriani calũniabãtur
sicut Hilla:refert in.6.de trini.sed ꝓpter varium modũ
ꝓlationis quem posuit:sicut pz ꝑ Aug.in lib.de heresi.
¶ Ad tertiũ dõm:q in nõe vbi eadẽ ꝑprietas iportatur
que in nõe filij. vnde dicit Augu. Eo dr̃ verbũ quo filius
ipsa enim natiuitas filij que est ꝓprietas personalis eius
diuersis nominibus significatur:que filio attribuũt ad ex/
primẽdũ diuersimode pfectionẽ ei⁹.nã vt ostẽdat cõnatu
ralis patri dicit filius: vt ostẽdat coeternus.dr̃ splendor:
vt ostẽdat oino similis dr̃ imago vt ostẽdat imateriialiter
genitus.dr̃ verbũ.nõ aũt potuit vnũ nomẽ inueniri:q: q̃
omnia ista designarent. ¶ Ad 4m dõm:q eo modo cõ/
uenit filio esse itelligẽtẽ quo cõuenit ei eẽ deum[e]:cũ intelli/
d gere essentialiter dicatur in diuinis: vt dictum est[e]. est aũt
174 filius deus genitus:nõ aũt generãs deus. vnde est quidẽ
o 3 intelligẽs:nõ vt ꝓducẽs vbũ:sed vt vbũ ꝓcedens: ꝑut
189 .s.in deo verbũ ꝓcedẽs fm rem nõ differt ab intellectu
b c diuino:sed relatione sola distinguit a ꝓncipio vbi. ¶ Ad
198 quintum dõm:q cũ de filio dicit portãs oia verbo virtu
tis sue:verbũ figurate accipitur ꝓ effectu verbi. vñ glo.
ibi dicit q verbum sumitur ꝓ imperio: inquantuz.s.ex
effectu virtutis verbi est q res conseruentur in esse: sicut
ex effectu virtutis verbi est:q res ꝓducantur in esse. Ꝛ
vero Basilius interpretatur verbũ ꝓ spiritu sancto ꝓ
prie ⁊ figurate locutus est ꝑut verbum alicuius dici pot
omne illud qõ ẽ manifestatiuũ eius: vt sic ea rõne dicatur
spiritus sanctus verbum filij:quia manifestat filium.

¶ Utrum in nomine verbi importetur respectus ad cre
aturam. Articulus. iij.

Ad tertiuz sic ꝓcedit. Videt q in nomine v/
bi nõ iportet respect⁹ ad creaturã 191
Omne.n.nomẽ cõnotãs effectũ in creaturã essentialiter in
diuinis dr̃:sed verbuz nõ dr̃ essentialiter:sed personaliter
vt dictum est[e]:ergo verbũ nõ iportat respectũ ad creatu/ 189
rã. ¶ Ꝓ. Que iportãt respectũ ad creaturas dicuntur de
deo ex tpe:vt dominus ⁊ creator:sed verbum dicitur de
deo ab eterno.ergo non importat respectum ad creaturã
¶ Ꝓ. Uerbum importat respectũ ad id a quo ꝓcedit:
si ergo importat respectum ad creaturam sequitur q ꝑ
cedat a creatuca. ¶ Ꝓ. Idee sunt plures fm diuersos re/
spectus ad creaturas.si igitur verbum importat respectũ
ad creaturas sequitur q in deo non sit vnum verbum tã
tum sed plura. ¶ Ꝓ. Si verbum importat respectuz ad
creaturam:hoc non est nisi inquantum creature cognoscũ
tur a deo:sed deus non solum cognoscit entia:sed etiã nõ
entia.ergo in verbo importabitur respectus ad non entia.
quod videtur falsum: ¶ Sed ꝓtra est quod dicit Augu/
stinus in lib.83.questionum:q in nomine verbi significat
nõ solum respectus ad patrem:sed ad illa que per vbum
facta sunt operatiua potentia. ¶ Rñ dõz:q in verbo im/ c
portatur respectus ad creaturam[e]. Deus enim cognoscẽ/ 199
do se cognoscit omnem creaturam. Uerbum igitur i mẽ
te conceptum est repꝛesentatiuum omnis eius quod actu
intelligitur. vnde in nobis sunt diuersa verba fm diuersa
que intelligimus:sed q: deus vno actu ⁊ se ⁊ omnia intel
ligit: vnicum verbum eius est expꝛessiuum:non solum pa
tris:sed etiam creaturarum:⁊ sicut dei scientia dei quidẽ
est cognoscitiua tantum:creaturarum autem cognoscitiua
98 ⁊ factiua[e]:ita verbum dei eius quod in deo patre est: est
expꝛessiuũ tantum:creaturaruz vero est expꝛessiuũ ⁊ ope
ratiuum:⁊ ꝓpter hoc dicitur in ꝑs. Dixit ⁊ facta sunt.q:
importatur in verbo ratio factiua eorum que deus facit.
¶ Ad pmum ergo dõm:q in nomine ꝑsone includitur
172 etiam natura oblique[e]. nam persona est rõnalis nature in
diuidua substãtia:in nõe igit ꝑsone diuine quãtũ ad rela/
tionẽ personalẽ nõ iportatur respectus ad creaturam:sed
importatur in eo q pertinet ad naturam. Nihil tamẽ pbi
bet inquantum includit in significatione eius essentia q i/
portet respectus ad creaturam:sicuti.n. ꝑsonaz ẽ filio:q sit
filius:ita ꝓprium est ei:q sit genitus de⁹: vel genit⁹ creato::
⁊ ꝑ hũc modũ importat relatio ad creaturam in nomine
verbi. ¶ Ad 2m dõm:q cũ relationes consequanꝫ actio/
nes quedam nomina important relationem dei ad creatu
ram:que consequit actionem dei in exteriorem effectum
transeuntem: sicut creare ⁊ gubernare: ⁊ talia dicunt de
deo ex tempore. Quedam vo relatio est que consequitur
actionem non transeuntem in exteriorẽ effectũ:sed manen
tem in agente: vt scire ⁊ velle:⁊ talia nõ dicunt de deo ex 74
tempore[e]:⁊ hmõi relatio ad creaturã importat in nõe v
bi. Hec est vera q nomina importãtia relationem dei ad c
creaturas omnia dicant ex tempore:sed nulla illa nõia que
important relationem consequẽtẽ actionẽ dei in exteriorẽz 94
effectũ trãseũtẽ ex tpe:dr̃[e]. ¶ Az 5m dõm:q creature nõ 3
cognoscunt a deo ꝑ scientiam a creaturis acceptam:sed ꝑ
essentiam suã. vnde nõ oz q a creaturis ꝓcedat vbũ:licet
verbũ sit expꝛessiuum creaturarũ. ¶ Ad 4m dõm:q no
menidee principaliꝝ est ipositũ ad significãdũ respectũ ad
creaturã.⁊ iõ pluraliter dicit in diuinis[e]:neq; est persona 97
le:sed nomẽ verbi principaliꝝ impositũ ẽ ad significandum b
relationem ad dicentem:⁊ ex consequenti ad creaturas in
quantum deus intelligendo se intelligit omnem creaturã
⁊ ꝓpter hoc in diuinis est vnicum tm verbũ ⁊ persona
liter dictum. ¶ Ad 5m dõm:q eo mõ quo scientia dei est
nõ entiũ:⁊ verbuz dei est non entium:q: non est aliquid
minus in verbo dei q̃ in scia dei: vt Aug. dicit: sed tm ver 98
bum est entium vt expꝛessiuum ⁊ factiuum: non entiũ au
tem vt expꝛessiuum ⁊ manifestatiuum[e].

De imagine. Questio. xxxv

Einde queritur de

imagine. Et circa hoc queruntur duo ¶Primo vtrum imago in diuinis dicatur personaliter. Secundo vtrum sit prius filij.

Vtrū imago in diuinis dicat̄ psonal̄. Arti. i.

192 **Ad primuz** sic ꝓcedit̄. Uī ꝙ imago non dicatur personaliter in diuinis. dicit enim Aug. in li. de fide ad ¶Pe. Una est sancte trinitatis deitas ⁊ imago: ad quam factus est homo. igit̄ imago dicit̄ essentialiter ⁊ non psonaliter. C ℞. ¶Hila. dicit in lib. de syno. ꝙ imago est eius rei ad quam imaginatur species indifferens: sed species siue forma in diuinis dicit̄ essentialiter: ergo ⁊ imago. C ℞. Imago ab imitando dicitur in quo importat̄ prius ⁊ posterius. sed in diuinis psonis nihil est prius ⁊ posterius. ergo imago non potest esse nomen psonale in diuinis. C Sz ꝫ ē ꝙ dicit Augu. Quid ē absurdius q̄ imaginem ad se dici. ergo imago in diuinis relatiue dicit̄: ⁊ sic est nomen psonale. C ℞ñ. dō: ꝙ de ratione imaginis est similitudo: non tamen quecūq; similitudo sufficit ad rationem imaginis. sed similitudo que

193 est in specie rei[c]: vel saltem in aliquo signo speciei. signum autem speciei in rebus corporeis maxime videt̄ esse figura. Uidemus enim ꝙ diuersorum animalium fm speciē sunt diuerse figure: non autem diuersi colores. vnde si depingat̄ color alicuius rei in pariete. non dicit̄ esse imago nisi depingat̄ figura: sed neq; ipsa similitudo speciei sufficit vel figura: sed requiritur ad rationem imaginis ori

465 go: q; vt Aug. dicit in lib. 83. questionum. Unum ouum non est imago alterius: q; non est de illo expressum[c]. Ad hoc ergo ꝙ vere aliquid sit imago requirit̄ ꝙ ex alio procedat simile ei in specie: vel saltem in signo speciei. ea vero que processionem siue originem important in diuinis sunt personalia. vnde hoc nomen imago est nomen personale. C Ad primū ergo dō m: ꝙ imago proprie dicitur quod procedit ad similitudinem alterius. Illud autem de cuius similitudinem aliquid procedit proprie dicitur exemplar: improprie vero imago. sic tamen Augustinus vtitur nomine imaginis cum dicit deitatem sancte trinitatis eē imaginem ad quam factus est homo. C Ad secundum dicēdum: ꝙ species prout ponitur ab ¶Hila. in diffinitione imaginis importat formam deductam in aliquo ab alio. hoc enīz modo imago dicitur esse species alicuius: sicuti id qō assimilatur alicui dicitur forma eius inquantum habet formam illi similem. C Ad tertium dicendum: ꝙ imitatio in diuinis personis non significat posteritatem sed solam assimilationem.

Vtrū nomē imaginis sit ꝓprīū filij. Arti. ij.

195 **Ad secundum** sic ꝓceditur. Uī ꝙ nomen imaginis non sit proprium filio: quia sicut dicit Dama. Spiritus sanctus est imago filij. non est ergo proprium filij. C ℞. De ratione imaginis

192 est similitudo cum expressione[c]: vt Augu. dicit in lib. 83. questionum: sed hoc conuenit spiritui sancto: procedit enīz ab alio fm modum similitudinis. ergo spiritus sanctus ē imago: ⁊ ita non est proprium filij ꝙ sit imago. C ℞. ¶Homo etiam dicitur imago dei fm illud. i. Cor. ii. Uir nō debet velare caput suum: quoniam imago ⁊ gloria dei est. ergo non est proprium filij. C Sz ꝫ ē qō Augustinus dicit in. 8. de trinitate: ꝙ solus filius est imago patris. C ℞. Respondeo dicendum: ꝙ doctores grecorum cōmuniter dicunt spiritum sanctum esse imaginem patris ⁊ filij: sed doctores latini soli filio attribuunt nomen imaginis. non enīz inuenitur in canonica scriptura nisi de filio. dicitur enim colo. i. Qui est imago dei inuisibilis primogenitus creature. ⁊ ad hebreos. i. Qui cum sit splendor glorie ⁊ figura substantie eius. huius autem rationem assignant quidam ex hoc ꝙ filius conuenit cum patre: non solum in natura: sed etiam in notione principij: sanctus autem spiritus non conuenit cum filio: nec cum patre in aliqua notione: sz hoc non videtur sufficere: quia sicut fm relationes non attenditur in diuinis: neq; equalitas: neq; inequalitas[c]: vt Augustinus dicit: ita neq; fm similitudo q̄ q̄ritur ad rationē imaginis. vnde alij dicūt ꝙ spiritus sanctus nō potest dici imago filij: quia imaginis non est imago: neq; etiam imago patris: quia etiam imago refertur immediate ad id cuius ē imago. spiritus autem sanctus refertur ad patrem per filium: neq; etiam est imago patris ⁊ filij: quia sic esset vna imago duorum: quod videtur impossibile: vnde relinquitur ꝙ spiritus sanctus nullo modo sit imago: sed hoc nihil est: quia pater ⁊ filius sunt vnum principium spiritus sancti: vt infra dicetur[c]. vnde nihil prohibet sic patris ⁊ filij i 167 quantum sunt vnum esse vnam imaginem: cum etiā homo totius trinitatis sit vna imago. Et ideo aliter dicendus est: ꝙ sicut spiritus sanctus quānis sua processione accipiat naturam patris: sicut ⁊ filius: non tamen dicitur natus: ita licet accipiat speciem similem patris non dicitur imago quia filius procedit vt verbum: de cuius ratione est similitudo speciei ad id a quo procedit: non autē de ratione amoris[c]: quānis hoc conueniat amori qui est spiritus sanctus r b inquantum est amor diuinus. C Ad primum ergo dicen- 163 dum: ꝙ Dama. ⁊ alij doctores grecorum cōmuniter vtuntur nomine imaginis pro perfecta similitudine. C Ad secundum dicendum: ꝙ licet spiritus sanctus sit similis patri ⁊ filio: non tamen sequitur ꝙ sit imago ratione iā dicta. C Ad tertium dicendum: ꝙ imago alicuius dupliciter in aliquo inuenitur. Uno modo in re eiusdez nature fm speciem: vt imago regis inuenitur in filio suo. Alio modo in re alterius nature: sicut imago regis inuenitur in denario. ¶Primo autem modo filius est imago patris. Secundo autem modo dicitur homo imago dei: ⁊ ideo ad designādum in homine imperfectionem imaginis homo non solum dicitur imago: sed ad imaginem: per qō motus quidem tendentis in perfectionez designatur: sed de filio dei non potest dici ꝙ sit ad imaginez: q; ē pfecta pīs imago.

De his q̄ pūnēt ad psonā spūs sci. Qō. xxxvj

Est cōsiderationē

p predictam considerandum est de his que pertinent ad personam spiritus sancti qui non solum dicitur spiritus sanct? sed etiam amor ⁊ donum dei. C Circa spiritum sanctum queruntur quatuor. ¶Primo vtrum hoc nomen spiritus sanctus sit proprium alicuius diuine persone. Secundo vtrum illa persona diuina que spiritus sanctus dicitur procedit a patre ⁊ filio. Tertio vtrum procedat a patre per filiuz. Quarto vtrū pater ⁊ fili? sint vnū principiū spiritus sancti.

Uidet̄ ꝙ nomen spiritus sancti sit proprium nomē alicuius diuine persone. Articulus. i.

Ad primum sic ꝓceditur. Uidetur ꝙ hoc 164 nomen spiritus sanctus non sit proprium nomen alicuius diuine persone. nullum enim nomen cōmune tribus personis est proprium alicuius persone: sed hoc nomen spiritus sanctus est cōmune tribus personis. ostendit enim ¶Hila. 7. de trini. In spiritu dei aliquando significari patrem: vt cum dicitur. Spiritus domini super me. aliquando significari filium: vt cum dicit filius. In spiritu dei eijcio demonia nature sue potestate eijcere se demonia demonstrans. aliquando de spiritu sancto: vt ibi. Effundam de spiritu meo super omnem carnem. ergo hoc nomen spiritus sanctus non est proprium alicuius diuine persone. C ℞. ¶Homina diuinarum personarum ad aliquid dicuntur: vt Boe. dicit in lib. de trini. sed hoc nomen spiritus sanctus non dicitur ad aliquid. ergo hoc nomen non est proprium diuine persone. C ℞. Quia filius est nomen alicuius diuine persone non potest dici filius huius vel illius: dicitur autem spiritus huius vl' illius hominis: vt enim habetur ¶Iume. ii. dixit dom? ad Moy. De spiritu tuo accipiā tradāq; eis. ⁊. 4. ¶Re. 2. requieuit spiritus ¶Helie super heliseum. ergo spiritus sanctus non videtur eē proprīū nomē alicuius diuine psone.

¶ Sed ꝓtra est quod dicit. i. Jo. vlti. Tres sunt qui testimonium dant in celo: pater: verbū: ⁊ spiritus sanctus. vt autem Aug. dicit. 7. de tri. cū querimus qd tres: dicimus tres personas. ergo spiritus. ſ. est nomen diuine persone. ¶ Rñ dōz: ꝙ cū sint due processiones in diuinis: altera earum que est per modum amoris non habet ꝓprium
163 nomen: vt supra dictum est. vnde ⁊ relationes que fm
c huiusmodi processionem accipiūt innominate sūt: vt etiaz
168 supra dictū est: propter quod ⁊ nomen persone hoc modo procedentis eadem ratione non habet ꝓprium nomen sed sicut sūt accōmodata aliqua nomina ex vsu loquentiū ad significandū predictas relationes: cū nominamus eas nomine processionis ⁊ spirationis: que fm ꝓprietatem significatiōis magis vident significare actus notionales q̄z relationes: ita ad significandū diuinam personam que procedit per modum amoris accōmodatū est ex vsu scripture hoc nomen spiritus. ſ. ⁊ huius quidem conuenientie ratio sumi potest ex duobus. ¶ Primo quidem ex ipsa cōmunitate eius quod dicitur spiritus. ſ. vt enim Aug. dicit .15. de trini. Qui cōmunis est ambobus id vocat ipse ꝓprie quod ambo cōmuniter: nam ⁊ pater est spiritus: ⁊ filius est spiritus: ⁊ pater est sanctus: ⁊ filius est sanctus. Secūdo vero ex ꝓpria significatione. nam nomē spirit⁹ in reb⁹ corporeis impulsiōem ⁊ motionem significare videtur. Nam flatum ⁊ ventum spiritum nominamus. est autem ꝓprium amoris ꝙ moueat ⁊ impellat voluntatē
163 amantis in amatuz. sanctitas vero illis reb⁹ attribuit q̄ i deum ordinant: q: igit persona diuina procedit per modum amoris quo deus amatur conuenienter spiritus. ſ. nominatur. ¶ Ad primum ergo dōm: ꝙ hoc quod dico spūs. ſ. ꝓut sumitur in virtute duarum dictionum cōmune est toti trinitati: q: nomine spūs. ſ. significat immaterialitas diuine sube. spūs enim corporeus inuisibilis est: ⁊ parum habet de materia. vnde omnibus substantijs imaterialibus ⁊ inuisibilibus hoc nomē attribuimus: per hoc vero ꝙ dicitur sanctus significatur puritas diuine bonitatis. Si autem accipiat hoc ꝙ dico spūs. ſ. in vi vni⁹ dictionis: sic ex vsu ecclesie est accōmodatum ad significandum vnam trium personarum. ſ. que procedit per modū amo
o ris ratione iam dicta. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ licet hoc quod dico spūs. ſ. relatiue non dicatur: tamen ꝓ relatiuo ponitur inquantum est accōmodatum ad significandum personaz sola relatione ab alijs distinctam. potest tamen intelligi in nomine aliqua relatio si spūs. ſ. intelligatur quasi spiratus. ¶ Ad tertiū dōm: ꝙ in nomine filij intelligitur sola relatio eius qui est a principio ad principiuz: sed in nomine patris intelligit relatio principij: ⁊ similiter in nomine spūs. ſ. ꝓut importat quandam vim motiuam: nulli autez creature cōpetit esse principiū respectu alicuius diuine ꝓsone: sed ecōuerso. ⁊ ideo potest dici pater noster: ⁊ spiritus noster: non tamen potest dici filius noster.

¶ Utrū spūs scūs ꝓcedat a filio. Articulus. ij.

195 **Ad secundum** sic ꝓcedit. Videt ꝙ spūs. ſ. nō ꝓcedat a filio: q: secūdū Dio. nō ē audēdū dicē aliqd de substātiali diuinitate ꝑter ea q̄ diuinit⁹ nobis ex sacris eloquijs sunt exꝓssa: sed in scriptura sacra nō exprimitur ꝙ spūs sanctus a filio procedat: sed solum ꝙ procedat a patre: vt patet Joannis. 15. Spiritum veritatis qui a patre procedit. ergo spirit⁹ sanctus non procedit a filio. ¶ Ꝑ. In symbolo constantinopolitane synodi sic legitur. Credimus in spiritum sanctum dominū ⁊ viuificantē ex patre procedētem: cū patre ⁊ filio adorādū ⁊ glorificādū. nullo igit modo debuit addi in symbolo nostro: ꝙ spūs. ſ. procedat a filio: sed vident esse anathematis reꝛ q̄ hoc addiderūt. ¶ Ꝑ. Dama. dicit. spiritū. ſ. ex patre dicimus: ⁊ spiritū patris nominamus. ex filio aūt spiritū. ſ. nō dicimus. spūm vō filij nominamus. ergo spūs. ſ. nō procedit a filio. ¶ Ꝑ. Nihil ꝓcedit ab eo in quo quiescit: sed spūs sanctus quiescit in filio. Dicit enim in legenda beati Andree. Pax vobis: ⁊ vniuersis q̄ credunt in vnum deum patrem: ⁊ vnum filium eius vnicuz dominum nostrum Jesum christum: ⁊ in vnum spirituz sanctū procedentē ex patre i filio permanentem. ergo spiritus sanctus non procedit a filio. ¶ Ꝑ. Filius procedit verbum: sed spiritus noster in nobis non videtur procedere a verbo nostro. ergo spiritus sanctus non procedit a filio. ¶ Ꝑ. Spiritus sanctus perfecte procedit a patre. ergo superfluum est dicere ꝙ procedit a filio: ¶ Ꝑ. In peti non differunt esse ⁊ posse: vt dicitur in. 3. phyi. et multominus in diuinis: sed spūs sanctus potest distingui a filio etiam si ab eo non procedit. dicit enim Ansel. in lib. de processione spūs. ſ. Habent vtiq̄z a patre esse filius ⁊ spūs scūs. sed diuerso modo: q: alter nascēdo ⁊ alter procedendo: vt alij sint per hoc abinuicē: ⁊ postea subditur. nam si per aliud nō essent plures filius ⁊ spūs scūs: ꝙ hoc solum esset diuersi. ergo spiritus sanctus distinguitur a filio ab eo nō existēs. ¶ Sed contra est quod dicit Athana. Spiritus sanctus a patre ⁊ filio non factus nec creatus: nec q̄z genitus: sed procedens. ¶ Rñ dōm: ꝙ necesse est dicere spiritum sanctum a filio esse: si enim nō esset ab eo nullo modo posset ab eo personaliter distingui: quod ex su- 162
pradictis patet. non enim possibile est dicere: ꝙ fm aliqd c
absolutum diuine persone adinuicem distinguantur: q: se 174
queretur ꝙ non esset trium vna essentia. Quicquid enim in diuinis absolute dicitur ad vnitatem essentie pertinet: relinquitur ergo ꝙ solum relationibus diuine persone adinuicem distinguātur. relatiões aūt personas distinguere nō possunt: nisi fm ꝙ sūt oppposite: quod ex hoc patet: q: pater habet duas relatiões: quarū vna refert ad filiū: ⁊ alia ad spūm sanctū: q̄ tamē q: nō sūt oppposite nō cōstituūt duas personas: sed ad vnam personam patris tātū pertinet. si ergo in filio ⁊ in spiritu sancto nō esset inuenire nisi duas relatiões qbus vterq̄z refert ad patrem: ille relatiões nō essent adinuicem oppposite: sicut neq̄z due relationes quibus pater refert ad illos: vnde sicut persona patris ē vna: ita sequeret ꝙ persona filij ⁊ spūs sancti esset vna habens duas relatiões oppositas duab⁹ relatiōib⁹ patris: hoc autem est hereticum cū tollat fidem trinitatis: oportet ergo ꝙ filius ⁊ spūs scūs adinuicem referant oppositis relationibus. nō aūt pnt esse in diuinis alie relationes oppposite nisi relationes originis: vt supra probatū est: oppposite autē 168
relationes originis accipiūt: ⁊ fm principium ⁊ fm ꝙ est 85
a principio. relinquitur ergo ꝙ necesse est dicere: vel filiū esse a spiritu sancto: quod nullus dicit: vel spiritū sanctum esse a filio: quod nos cōfitemur: ⁊ huic qdem cōsonat ratio processiōis vtrinsq̄z. dictū enim est supra: ꝙ filius ꝓ 160
cedit per modū itellect⁹: vt verbū. ſ. aūt per modū voluntatis vt amor: necesse est aūt ꝙ amor a verbo procedat: 168
nō enim aliqd amamus nisi fm ꝙ cōceptiōe mētis apprehendimus. vnde ⁊ fm hoc manifestum est ꝙ spiritus sanctus procedit a filio. ipse etiā ordo rerū hoc docet: nullus enim hoc inuenimus ꝙ ab vno procedant plura absq̄z ordine nisi in illis solum que materialiter differūt: sicut vnus faber producit multos cultellos materialiter adinuicem distinctos nullum ordinem habētes adinuicem: sed in reb⁹ in quibus nō est sola materialis distinctio semper inuenit in multitudine ꝓductoꝝ aliqs ordo: ex quo etiaz in ordine creaturaꝝ productaꝝ decor diuine sapietie manifestatur. si ergo ab vna persona patris procedūt due persone. ſ. filius ⁊ spiritus sanctus: oportet esse aliquem ordinē eorū adinuicem: nec potest aliqs ordo alius assignari: nisi ordo nature quo alius est ex alio. non est igitur possibile dicere ꝙ filius ⁊ ſ. ſ. sic procedāt a patre: ꝙ neuter eoꝝz procedat ab alio: nisi quis poneret in eis materiales distinctionem: quod est impossibile. vnde etiam ipsi greci processionem. ſ. ſ. aliquem ordinem habere ad filiuz intelligūt concedunt enim. ſ. ſ. esse spiritum filij ⁊ esse a patre per filium ⁊ quidam eorum dicūt cōcedere ꝙ sit a filio vel ꝓfluat ab eo: nō tamē ꝙ ꝓcedat: qđ vi vel ex ignorātia: vel ex ꝓterunia esse: q: sigs recte cōsideret inueniet ꝓcessiōis verbum iter oīa q̄ ad originem qualēcūqz pertinēt cōmunz esse. vtimur enim eo ad designādū qlēcūqz originē: sicut ꝙ linea ꝓcedat a pūcto: radius a sole: riuus a fonte. ⁊ similr in qbuscūqz alijs. vnde ex quocūqz alio ad orig-

nem pertinet potest cōcludi q̄ spiritus sanctus p:ocedat a
171 filio. ¶ Ad p^m g^o dō̄m: q̄ de deo dicere nō debemus: q̄
a in sacra scriptura nō inuenitur nisi p verba vel p sensum^e
180 licet autem p vba nō inueniatur in sacra scriptura q̄ spiri/
b tus sanctus p:ocedit a filio. inuenitur tamen quantum ad
sensum: & p:ecipue vbi dicit filius Jo. 16. de spū. s. loquēs.
Ille me clarificabit: q: de meo accipiet. regulariter etiam
in sacra scriptura tenēdum est: q̄ id quod de patre dicitur
oportet de filio itelligi: etiam si dictio exclusiua addat nisi
180 solum i illis i quibus pater & filius fm oppositas relatio/
b nes distinguuntur. cum enim dominus Matth. 11. dicit.
Nemo nouit filium nisi pater: nō excludit quin filius seip
sum cognoscat^e. sic igit cum dicit: q̄ spiritus. s. a patre p/
cedit etiam si adderetur q̄ a solo patre procedit: nō exclu/
deretur inde filius: quia quātum ad hoc q̄ ē eē pn^m. s. s. nō
opponunt pr̄ & fili^o: fm solū q̄tū ad hoc q̄ hic est pater &
ille filius. ¶ Ad 2^m dō̄m: q̄ i quolicet cōcilio istitutum fu
it symbolum aliquod p:opter error̄m aliquem qui i cō/
cilio dānabatur: vñ sequēs cōcilium nō faciebat aliud sym
bolum q̄ p:imum: sed id quod implicite cōtinebatur in
primo symbolo per aliqua addita explanabat cōtra here
ses insurgētes. vnde in determinatiōe calcedonēsis syno/
di dicitur: q̄ illi qui fuerūt cōgregati i cōcilio cōstantinopo
litano doctrinam de spū. s. tradiderunt: nō q̄ minus esset
in p:ecedentibus qui apud Niceam cōgregati sunt infe/
rentes: sed intellectum eo:um̄ aduersus hereticos declar/
tes: q: igit in tempo:e antiquo:ū concilio:ū nondum exo:
tus fuerat erro: dicentium spiritū. s. nō p:ocedere a filio:
nō fuit necessariū q̄ hoc explicite poneret: sed postea in/
surgēte erro:e quo:ūdam i quodam cōcilio in occidētali/
bus partib^o cōgregato exp:essum fuit auctо:itate Roma
ni pōtificis: cuius auctо:itate etiam antiqua cōcilia congre
gabantur & confirmabātur. cōtinebatur tamē imp'icite in
hoc ipso quod dicebat spiritū sanctum a patre p:ocedere.
¶ Ad 3^m dō̄m: q̄ spūm. s. nō p:ocedere a filio p:imo fuit a
nesto:ianis introductum: vt patet in quodam symbolo ne
sto:iano:um dānato in ephesina synodo: & hūc erro:em
secutus fuit Theodericus nesto:ianus & plures post ip̄s:
inter quos fuit etiam Dama. vnde in hoc eius sentētie nō
est standum: q̄uis a quibusdam dicatur: q̄ Dama. sicut
nō cōfitetur spiritum. s. esse a filio: ita etiam nō negat ex vi
illo:ū verbo:ū. ¶ Ad 4^m dō̄m: q̄ per hoc q̄ spūs. s. dici
tur quiescere vel manere in filio: nō excludit quin ab eo
procedat: q: & fili^o in patre manere dicit: cū tamē a patre
procedat dicit etiam spūs. s. in filio quiescere: vel sic amo:
amātis gesci in amato: vel quātū ad humanam naturam
christi p:opterūd quod scriptū est Jo. 1. Super quem vi/
deris spiritum descendentem & manentem super eum h̄
est qui baptizat: ¶ Ad 5^m dō̄z: q̄ verbū in diuinis nō ac/
cipit fm similitudinem verbi vocalis a quo nō p:ocedit
spūs. s. q: sic tātū metaphorice diceret: sed fm similitudi
nem verbi mentalis a quo amo: p:ocedit. ¶ Ad sextū di
cendum: q̄ per hoc q̄ spūs. s. perfecte p:ocedit a patre:
non solum non superfluum est dicere q̄ spūs. s. p:ocedat
a filio: sed omnino necessarium: q: vna virtus est patris
& filii. & qcd est a patre necesse est esse a filio: nisi p:opria
162 tatī filiationis repugnet. nō enim filius est a seipso: licet sit
c a patre. ¶ Ad septimū dicēdū: q̄ spūs. s. distinguit perso
165 naliter a filio in hoc q̄ o:igo vnius distinguit ab o:igene
a alteri^o: sed ipsa differētia o:iginis est pp hoc q̄ fili^o ē solus
a patre. spūs. s. vo a patre & filio. nō. n. aliter p:cessiones di
stinguerent: sicut sup:a ostensum est^e.

¶ Utrū spūs. s. p:cedat a patre p filiū. Arti. iij.

196 **Ad tertiuz** sic p:cedit. Uidet q̄ spūs. s. nō proce
dat a patre p filium. Dō. n. p:ce/
dit ab aliquo p aliquē nō p:cedit ab eo imediate. si igit. s. s.
procedit a patre p filiū nō p:cedit a patre imediate: quod
videt inco:uenies. ¶ Ꝑ. Si spūs. s. p:cedit a pr̄e p filiū: a
filio nō p:cedit nisi p patrē: sed pp qō vnū quodq̄ & illud
magis. ergo magis p:cederet a pr̄e q̄z a filio. ¶ Ꝑ. fili^o by
ē p generatiōnē. si igit. spūs. s. ē a pr̄e p filiū: segt q̄ p:ius
generet fil^o: & postea p:cedat spūs. s. & sic p:cessio spūs. s.
non ē eterna: qō ē hereticū. ¶ Ꝑ. Cū aliqs dī p aliquem
operari pōt ecōuerso dici. sicut. n. dicimus q̄ rex opat p
balliuū: ita pōt dici q̄ balliuus opat p regē: ꝛ nullo mō di
cimus q̄ filius spiret. s. s. p patrē. ergo nullo mō pōt dic q̄
pr̄ spiret spūz. s. per filiū. ¶ Sz ꝑ ē qō Hil'. dicit in lib.
de trī. Cōserua hanc o:do fidei mee religionem: vt semper
obtineam patrē. s. te & filium tuum vna tecum ado:em &
. s. s. tuum qui est per vnigenitū tuū p:omerear. ¶ Rñ^o
dō̄m: q̄ in omnibus locutionibus: in quibus dicitur aliqs
per aliquem operari: hec p:epositio per designat in cau/
sali aliquam causam seu p:incipium illius actus: sed cum
actio sit media inter faciens & factum: quandoq̄ illud cau
sale cui adiungitur hec p:epositio per est causa actionis
fm q̄ exit ab agente: & tunc est causa agenti q̄ agat: siue sit
causa finalis siue fo:malis: siue effectiua siue motiua. final'
quidem: vt si dicamus q̄ artifex operatur per cupiditatē
lucri. fo:malis vo vt si dicamus q̄ operat p artē suā: mo/
tiua vo si dicamus q̄ operatur per imperiū alteri^o: q̄ñq̄z
vo dictio causalis cui adiungitur hec p:epositio per est cā
actionis fm q̄ determinatur ad factū: vt cū dicimus. Ar/
tifex opat p martellū: nō. n. significat q̄ martellus sit cā ar
tifici q̄ agat: sed q̄ sit cā artificiato: vt ab artifice p:cedat: et
hoc ipm hēat ab artifice: & hoc ē qō qdā dīt: q̄ hec p̄po p
q̄ñq̄z notat auctо:itatē in recto: vt cum dī rex operatur p
balliuū: q̄ñq̄z aūt in obliquo: vt cum dī balliuus operatur
per regē: q: igitur filius habet a patre q̄ ab eo p:cedat. s. s.
potest dici q̄ pater per filiuz spirat. s. s. vel q̄. s. s. p:cedat a
patre p filiū: qō idē ē. ¶ Ad p:imū ergo dō̄z: q̄ i qualibet
actione est duo considerare. s. suppositum agēs & virtutez
qua agit: sicut ignis calefacit calo:em. si igitur in patre & fi/
lio cōsideret virtus qua spirāt. s. s. nō cadit ibi aliqō medi/
um: q: hec virtus est vna & eadem. si aūt considerent ipe p̄sone
spirantes sic cū. s. s. cōiter p:cedat a pr̄e & filio inuenit. s. s. i
mediate a pr̄e p:cedere: inquātum est ab eo. & mediate in
quantum est a filio. & sic dr̄ p:ocedere a patre per filiū: sic
etiam abel p:ocessit imediate ab Adam: inquantum Adaz
fuit pater eius: & mediate inquantum Eua fuit mater ei^o
que p:ocessit ab Adam: licet hoc exemplum materialis p
cessionis ineptum videatur ad significandum imaterialē p
cessionem diuinarū p̄sonarū. ¶ Ad 2^m dō̄m: q̄ si filius ac
ciperet a patre aliam virtutem numero ad spiranduz. s. s.
sequeretur q̄ esset sicut cā sēda & instrumētal'. & sic magis
procederet a patre q̄z a filio: sed vna & eadem numero vir
tus spiratiua est in patre & filio: & ideo equaliter p:ocedit
ab vtroq̄z: licet aliquādo dicatur p:incipaliter vel p:op:ie
p:ocedere de patre p:opter hoc q̄ filius habet hāc vtutez
a patre. ¶ Ad 3^m dō̄m: q̄ sicut generatio filij est coeterna
generanti. vnde non p:ius fuit pater q̄z gigneret filium. ita
p:ocessio. s. s. est coeterna suo p:incipio. vnde nō fuit p:ius
filius genitus q̄z. s. s. p:ocederet: sed vtrūq̄z eternum est.
¶ Ad 4^m dō̄m: q̄ cum aliquis dicitur per aliquid opera
ri non semper recipitur conuersio. non eniz dicitur q̄ mar
tellus operetur per fab:um. dicimus autem q̄ balliuus
operatur per regem: q: balliui est agere cum sit dominus
sui actus: martelli autem non est agere: sed solum agi. vn/
de non designatur nisi vt instrumentum. dicitur aūt bal/
liuus operari per regem: q̄uis hec p:epositio per deno/
tet medium: q: quanto suppositum est p:ius in agendo: tā
to virtus eius est imediatio: effectui: q: virtus cause p:i/
me coniungit causaz secundam suo effectui. vnde & p:ima
p:incipia dicuntur imediata in demonstratiuis scientijs. sic
igitur inquantum balliuus est medius fm o:dinez suppo
sito:um agentium dicitur rex operari per balliuum: fz o:
dinem vero virtutum dicitur balliuus operari per regez:
q: virtus regis facit q̄ actio balliui consequatur effectum.
o:do autem non attenditur inter patrem & filium quantū
ad virtutem: sed solum quantum ad suppositа: & ideo dī
q̄ parer spirat per filium & non econuerso.

¶ Utrū pr̄ & fili^o sint vnū p̄ncipiū spūs. s. Arti. iiij.

Ad quartū sic p:cedit. Uidet q̄ pr̄ & fili^o nō 168
sint vnum p:incipium. s. s. q: spūs
scūs nō videtur a patre & filio p:ocedere inquantum sunt

vnum:neq̄ in nā:q: spūs scūs,sic etiā ꝓcederet a seipso q est vnum cū eis nā: neq̄ ēt inquātū sunt vnum in aliqua ꝓpr̄ietate:q: vna ꝓpr̄ietas non potest esse duoꝝ sup positoꝝ vt videtur.ergo.s.s.ꝓcedit a patre ⁊ filio: vt sunt plures.non ergo pater ⁊ filius sunt vnum principiuꝫ .s.s.¶ Cum dicitur pater ⁊ filius sunt vnum principiuꝫ.s.s.non potest tibi designari vnitas personalis:q: sic pater ⁊ filius essent vna persona:neq̄ etiam vnitas ꝓpr̄ietatis:q: si ꝓpter vnam ꝓpr̄ietatem pater ⁊ filius sunt vnum principium.s.s.pari ratione ꝓpter duas ꝓpr̄ietates pater videt esse duo principia filij ⁊.s.s.qō ē inc̄ōueniens:nō ergo pater ⁊ filius sunt vnū p̄ncipiū.s.s. ¶ Filius nō magis ꝓuenit cū patre q̄ꝫ.s.s.sed spūs scūs ⁊ pater non sunt vnum principiuꝫ respectu alicuius diuine psone: ergo neq̄ pater ⁊ filius. ¶ Si p̄ ⁊ filius sunt vnū p̄ncipiū.s.s.aut vnū qō ē p̄ aut vnū qō nō ē p̄: ꝫ neutrū est dare:q: si vnum qō est p̄:sequit q̄ filiꝰ sit p̄ : si vnū qō non est p̄ sequit q̄ p̄ nō ē p̄.non ergo dōm est q̄ pater ⁊ filius sunt vnum principium.s.s. ¶ Si p̄ ⁊ filiꝰ sunt vnum principium.s.s.videtur econuerso dōm : q̄ vnum principium.s.s.sit p̄ ⁊ filius:sed hec vꝝ esse falsa:q: hoc q̄ dico principium opꝫ q̄ supponat vel ꝓ persona patris vel ꝓ persona filij:⁊ vtroq̄ modo est falsa.ergo ēt hec est falsa pater ⁊ filius sunt vnū p̄nᵐ.s.s. ¶ Vnum in suba facit idē.si igitur pater ⁊ filius sunt vnum principiū .s.s.sequit q̄ sint idem principium:sed hoc a multis negatur.ergo nō est cōcedēdū q̄ p̄ ⁊ filiꝰ sint vnū p̄ncipiū.s.s. ¶ Pater ⁊ filius ⁊.s.s.q: sūt vnū principiū creature: dicunt eē vnus creatoꝝ:sed p̄ ⁊ filius nō sunt vnus spiratoꝝ:sed duo spiratores.vt a multis dicitur:qō etiā cōsonat dictis Hil.qui dicit in.2.de tri.q̄.s.s.a patre ⁊ filio auctoribus cōfitēdus est.ergo pater ⁊ filius nō sunt vnū principium.s.s. ¶ Sed cōtra est qō Aug.dicit in.7.de tri.q̄ p̄ ⁊ filius non sunt duo principia:sed vnum principium.s.s. ¶ Rñ dōꝝ:q̄ pater ⁊ filius in omnibus vnum sunt : in quibus non distinguit inter eos relationis oppositio.vnde cum in hoc quod est esse principium.s.s.non opponantur relatiue:sequitur q̄ pater ⁊ filius sunt vnum principiū.s.s. quidam tamen dicunt hanc esse impropriam:pater ⁊ filiꝰ sunt vnum principium spiritus.s.q: cū hoc nomen principium singulariter acceptum non significet personam ꝫ ꝓpr̄ietatem:dicunt q̄ sumitur adiectiue:⁊ q: adiectiuū non determinatur:per adiectiuum non potest conuenienter dici q̄ pater ⁊ filius sunt vnum principium spūs.s.nisi vnuꝫ intelligatur quasi aduerbialiter positum:vt sit sensus sunt vnum principium.i.vno modo : sed simili ratione posset dici p̄ duo principia filij ⁊.s.s.ideſt duobus modis.dōm est ergo q̄ licet hoc nomen principium significet ꝓpr̄ietatem:tamen significat eam per modum substantiui:sicut hoc nomen pater ⁊ filius etiam in rebus creatis.vnde numerū accipit a forma signata:sicut ⁊ alia substantia.sicut igitur pater ⁊ filius sunt vnus deus pp vnitatē forme signate p hoc nomen deus[e]:ita sunt vnū p̄ncipiū.s.s.pp vnitatē ꝓpr̄ietatis signate in hoc noīe p̄ncipiū. ¶ Ad primuꝫ ergo dōm:q̄ si attendat vtus spiratiua.s.s.ꝓcedit a patre ⁊ filio inquantum sunt vnum in virtute spiratiua que quodā modo significat naturā cū ꝓpr̄ietate.vt infra dicet[c].neq̄ est inc̄ōueniens vnā ꝓpr̄ietatē eē in duob⁹ suppositis:quorū ē vna nā[e].si vo cōsiderent suppositā spirationis:sic.s.s. ꝓcedit a patre ⁊ filio:vt sunt plures.ꝓcedit.n.ab eis: vt amor vnitiuus duoꝝ . ¶ Ad 2ᵐ dōm:q̄ cum dicit pater⁊ filius sunt vnum principium .s.s. designatur vna ꝓpr̄ietas que est forma significata p nomē:nō tñ sequit q̄ ꝓpter plures ꝓpr̄ietates posset dici p̄ plura principia:q: implicaretur pluralitas suppositoꝝ. ¶ Ad tertiū dicendum:q̄ fm relatiuas ꝓpr̄ietates nō attenditur in diuinis similitudo vel dissimilitudo:sed fm essentiam[c].vnde sicut pater non est similiꝰ sibi q̄ꝫ filio:ita neq̄ filius similio: patri q̄ꝫ spiritus.s. ¶ Ad quartum dicendū:q̄ hec duo.s.pater ⁊ filius sunt vnum principium:quod est pater:aut vnum principium quod non est pater non sunt cōtradictorie opposita.vnde non est necesse alterum eoꝝ

dare.cum enim dicimus pater ⁊ filius sunt vnum principium hoc quod dico principium non habet determinatā suppositionem:immo confusam ꝓ duabus personis simul.vnde in processu est fallacia figure dictionis a cōfusa suppositione:ad determinatam. ¶ Ad quintum dicendū q̄ hec etiam est vera vnum principium spiritus.s.est pat ⁊ filius:q: hoc quod dico principiū non supponit ꝓ vna persona tñ:sed indistincte ꝓ duabus: vt dictum est. d ¶ Ad sextum dicendum:q̄ cōueniēter potest dici:q̄ pater ⁊ filius sunt idem principium fm q̄ li principium supponit confuse ⁊ indistincte ꝓ duabus personis simul. ¶ Ad septimum dicendum:q̄ quidam dicunt q̄ pater ⁊ filius licet sint vnum principium spiritus.s.sunt tamē duo spiratores propter distinctionem suppositoꝝ:sicut etiā duo spirantes:q: actus referūtur ad suppositā:nec ē eadē ratio de hoc nomine creatoꝝ.q:.s.s.ꝓcedit a patre ⁊ filio vt sunt due persone distincte : vt dictum est[c]:non autem a creatura ꝓcedit a tribus personis vt sunt persone distincte:sed vt sunt vnum in essentia.Sed videtur illiꝰ dōꝝ: q̄ q: spirans adiectiuum est.spiratoꝝ vero substantiuum: possumus dicere q̄ pater ⁊ filius sunt duo spiratores ꝓpter pluralitatem suppositoꝝ:non autem duo spirātes ꝓpter vnam spiratōnem:nam adiectiua noīa hñt numerum fm suppositā.substantiua vo a seipsis fm formaꝫ significatam[e] quod vero Hilla.dicit q̄ spiritus sanctus est a patre ⁊ filio auctoribus:exponendum est q̄ ponitur substantiuum ꝓ adiectiuo. 204

¶ De noie spūs sci q est amor:. Q.ō. xxvij.

Inde queritur de noie amoris. ¶ Et circa hoc quernitur duo. ¶ Primo vtrum sit ꝓpr̄ium nomen.s.s. Secundo vtrum pater ⁊ filius diligant se.s.sancto.

¶ Vltrū amor sit ꝓpr̄ū nomen spiritus sancti. Articulus 1.

Ad primum sic ꝓcedit. Videt q̄ amor: non sit ꝓpr̄ū nomē.s.s. Dic.n.aug. .15.de tri. Neſcio cur sicut sapiētia dī ⁊ p̄ ⁊ filius ⁊.s.s.⁊ simul oēs nō tres:sed vna sapiētia.nō ita ⁊ charitas dicat pater ⁊ filius ⁊.s.s.⁊ simul oēs vna charitas: sed nullum nomē qō de singulis psonis p̄dicat ⁊ de oīb⁹ in cōi singulariter ē nomē ꝓpr̄ū alicui⁹ psone.ergo hoc nomē amor nō est ꝓpr̄um.s.s. ¶ Sps.s.ē persona subsistēs : ꝫ amor nō significat vt psona subsistens:sed vt actio quedam ab amante transiens in amatū.ergo amor nō est ꝓpr̄ium nomen.s.s. ¶ Amor est nexus amantiuꝫ:q: fm Dio.4. .c.de di.no.Est q̄dam vis vnitiua:sed nexus est medium inter ea q̄ cōnectit.nō aūt aliqd ab eis procedēs.Cum igitur.s.s.ꝓcedat a patre ⁊ filio:sicut ostensuꝫ est[c]:videtur q̄ non sit amor aut nexus patris aut filij. ¶ Cuiuslibet amantis est aliquis amor:.sed spiritus sanctus est amans. ergo eius est aliquis amor.si igitur spūs sanctus ē amor: erit amor amoris ⁊ spūs a spiritu:quod est inconueniēs. ¶ Sz ꝺ̄ ē q̄ Grego.dicit in homel.pentecost. Ipse spūs sanctus est amor. ¶ Rñ dōm:q̄ nomen amoris in diuinis sumi potest essentialiter ⁊ personaliter:⁊ fm q̄ personaliter sumitur est ꝓpr̄ium nomē.s.s.sicut verbum est ꝓpr̄ium nomē filij. ¶ Ad cuius euidentiam sciendum est q̄ cum in diuinis:vt supra ostensum est[c]:sint due ꝓcessiones vna p modum intellectus que est processio verbi:alia per modū voluntatis que ē ꝓcessio amoris:q: prima ē nobis magis nota ad singula significanda : que in ea considerari possunt:sunt magis ꝓpr̄ia noīa adinuēta:nō autem in ꝓcessione voluntatis.vñ ⁊ qbusdā circūlocutionibus vtimur ad significādū psonā ꝓcedētē:⁊ relatiōes etiam que accipiunt fm hāc ꝓcessionē ꝓcessionis ⁊ spiratiōis nominib⁹ nominātᵉ:vt supra dictū est[c]: q̄ tñ sūt magis noīa originis q̄ꝫ relatiōis fm ꝓpr̄ietatē vocabuli : ⁊ tñ silr fm vtrāq; ꝓcessionē cōsiderari oꝫ.sicut.n.ex hoc q̄ aliqs rem aliquā intelligit: ꝓuenit quedam intellectualis conceptio rei intellecte in intelligente que dicit verbuꝫ:ita ex hoc q̄ aliquis rem aliquam amat ꝓuenit quedā impressio: vt ita loquar

204 a 210 211 183 193 223 b 198 195 164 162 165 168

rei amate ī affectu amātis: ſm quam amatuz dicit̄ eſſe in amante: ſicut ⁊ itellectum ī itelligēte: ita q̄ cum aliquis ſe/ ipſum itelligit ⁊ amat eſt in ſeipſo: nō ſolum per idētitatez te: ſed etiam vt itellectum in itelligente: ⁊ amatum ī amā ficandum reſpectum itelligentis ad rem intellectam: vt pz in hoc q̄ dico intelligere: ⁊ ſunt etiam alia vocabula adin/ uenta ad ſignificandum proceſſum intellectualis concepti/ onis. ſ. ipſum dicere ⁊ verbum. vnde in diuinis intelliger̄ ſolum eſſentialiter dicitur: q: non importat habitudinē ad verbum procedens: ſed verbum perſonaliter dicitur: q: ſi gnificat id qđ procedit. ipſum vero dicere dicitur notiona liter: q: importat habitudinem principij verbi ad verbuz ipſum: ex parte autem voluntatis preter diligere ⁊ amar̄ que important habitudinem amantis ad rem amataz nō ſunt: aliqua vocabula impoſita que importent habitudinē ipſius impreſſionis vel affectionis ipſius rei amate: que p uenit in amante ex hoc qđ amat ad ſuum principium aut econuerſo: ⁊ ideo propter vocabulorum inopiam huiuſ/ modi habitudines ſignificamus vocabulis amoris ⁊ dile ctionis: ſicut ſi verbum nominaremus intelligentiam con ceptam vel ſapientiam genitam: ſic igitur inq̄ztum in amo rem amatam: amor ⁊ diligere eſſentialiter dicuntur: ſicut intelligentia ⁊ intelligere. inq̄ztum vero his vocabulis vti nitur ad exprimendum habitudinem eius rei que proce/ dit per modum amoris ad ſuum principiuz ⁊ econuerſo: ita q̄ per amorem itelligatur ſpirare amorem procedentem: ſic amor eſt nomen perſone: ⁊ diligere vel amare verbum eſt no/ tionale. ſicut dicere vel generare. ¶ Ad primum ergo di cendum: q̄ Aug. loquitur de charitate ſm q̄ eſſentialiter ſumitur in diuinis: vt dictum eſt̄. ¶ Ad 2m dicendum q̄ itelligere velle ⁊ amare: licz ſignificēt̄ p modū actionū trā ſeuntiū ī obiecta. ſunt tñ actiones manētes ī agētibus: vt ſu/ pra dcm eſt̄: ita tñ q̄ ī ipſo agente importāt habitudinē q̄zdaz ad obiectū. vñ amor etiā ī nobis eſt aliqd manēs ī amante ⁊ verbū cordis manēs ī dicēte: tñ cū habitudie ad rē verbo rū: q: tam verbū q̄z amor eſt ſubſiſtēs. cū ergo dr̄ q̄. ſ. ſ. ē amor: pris ī filiū vel in gcq̄z aliud nō ſignificat̄ aliqd transi ens ī alium: ſed ſolum habitudo amoris ad rē amatam: ſi cut ⁊ ī verbo importat̄ habitudo verbi ad rem vbo expſſā. ¶ Ad 3m dōm: q̄ ſpūs ſctūs dr̄ eſſe nexus prīs ⁊ filij inq̄z tñ ē amor: q: cū pr̄ amet vnica dilectiōe ſe ⁊ filiū ⁊ ecōuer ſo importat ī ſpūz. ſ. put ē amor habitudo prīs ad filiū ⁊ econuerſo: vt amātis ad amatū: ſz ex hoc ipſo q̄ pr̄ ⁊ filius se mutuo amāt: oz q̄ mutuus amor qui eſt. ſ. ſ. ad vtroq̄z procedat. ſm igit̄ originē ſpūs. ſ. nō eſt medius: ſz tertia ī tri nitate perſona: ſm vo p̄dictā hītudinē eſt medius nexus du orz ab vtroq̄z procedēs. ¶ Ad 4m dōz: q̄ ſicut filio licet ī telligat: nō tñ ſibi cōpetit producere verbū: q: intelligere cōuenit ei: vt verbo procedēti. ita licet. ſ. ſ. amet eſſentialit̄ accipiēdo: nō tamē cōuenit ei q̄ ſpiret amorem qō eſt dili gere notionaliter ſumptū: q: ſic diligit eſſentialiter: vt amor procedens nō vt a quo procedit amor.

¶ Utrū pr̄ ⁊ filius diligāt ſe ſpū. ſ.

Ad ſecundum ſic pceditur. Videt̄ q̄ pr̄ ⁊ filius nō diligāt ſe ſpū. ſ. Aug. n. ſapiēs ſpia genitaz. ita. ſ. ſ. ē amor pcedēs vt dcm eſt̄. ergo dr̄ pr̄ ⁊ filius diligūt ſe amore procedēte. q. ē. ſ. ſ. ¶ Ꝓ. Lū ſit̄ aut notionaliter: ſz nō pōt eē ya ſm q̄ ſumit̄ eſſen/ ſm q̄ ſumit̄ notionaliter: q: pari rōne poſſet dici q̄ pr̄ itelligit filio: neq; etiaz ſpirāt ſpū ſcō: vel q̄ pr̄ generat filio. ergo nullo modo hec eſt vera. pr̄ ⁊ filius diligunt ſe ſpū ſcō. ¶ Ꝓ. Eodē amore pr̄ diligit filiū ⁊ ſe ⁊ nos: ſed pr̄ nō diligit ſe. ſ. ſ. q: null9 ac/ tus notionalis reflectit̄ ſup principiū actus. nō. n. pōt dici q̄ pr̄ generat ſe vel ſpirat ſe. ergo etiam nō pōt dici q̄ diligat ſe. ſ. ſ. ſm q̄ diligere ſumit̄ notionaliter. Itez amor quo di/ ligit nos nō videt̄ eſſe. ſ. ſ. q: importatur reſpectus ad cre/ aturaz: ⁊ ita ad eſſentiā ptinet. ergo ⁊ hec eſt falſa pater dr̄ ligit filium. ſ. ſ. ¶ Sz ꝓ eſt qđ Aug. dicit. 6. de tri. q̄ ſpūs ſcūs eſt quo genitus a generāte diligit̄: genitoreq; ſuuz di/ ligit. ¶ Rñ dōm: q̄ circa hāc qōnem dicultatez affert: q̄ cū dicit̄: pr̄ diligit filium. ſ. ſ. cū ablatiuus oſtruat̄ ī hītu dine alicuius cāe. videt̄ q̄. ſ. ſ. ſit principiū diligēdi pr̄ ⁊ fi/ lio: qđ ē oīno ipoſe: ⁊ ideo quidā dixerūt hāc eſſe falſam: pater ⁊ filiꝰ diligūt ſe. ſ. ſ. ⁊ dicūt hāc eē retractatā ab Aug. ī ſuo ſimili: cum. ſ. retractauit iſtaz: pr̄ ē ſapiēs ſapia genita. quidā vo dicūt q̄ ē ꝓpō ipoſa: ⁊ eſt ſic exponēda: pr̄ di/ l̄git filium. ſ. ſ. ideſt amore eſſentiali: qui appropriat̄. ſ. ſ. q/ dam vero dixerūt q̄ ablatiuus iſte oſtruit̄ ī habitudiné ſi gni vt ſit ſenſus ſpūs. ſ. eſt ſignum: q̄ pr̄ diligat filium inq̄z tum procedit ab eis: ſpūs. ſ. vt amor. Quidam dixerūt: q̄ ablatiuus iſte oſtruit̄ ī habitudine cauſe formalis: q: ſpūs ſanctus eſt amor quo formaliꝰ pr̄ ⁊ filius ſe iuicem diligūt Quidam vero dixerūt q̄ oſtruit̄ ī habitudie effectus for/ malis: ⁊ iſti propiquius ad veritatem acceſſerūt. vnde ad huius euidētiā ſciēdum eſt: q̄ cum res cōiter denominētur a ſuis formis: ſicut album ab albedine ⁊ homo ab humā tate: omne illud a quo aliquid denomiatur: q̄ztum ad hoc habet habitudinem forme: vt ſi dicam: iſte eſt idutus ve ſtimēto: iſte ablatiuus oſtruitur ī habitudine cauſe forma/ lis: q̄z nō ſit forma. ptingit autem aliquid denominari p̄ id qđ ab ipſo procedit: nō ſolum ſicut agēs actiue: ſed ēt ſicut ipſo termio actiōis: qui eſt effectus: quādo ipſe effe/ ctus in itellectu actiōis icluditur. dicimus enim q̄ ignis ē calefaciēs calefactione: quamuis calefactio nō ſit calor: qui eſt forma ignis: ſed actio ab igne procedens: ⁊ dicimus q̄ arbor eſt floriēs floriꝰ q̄z flores nō ſint forma arboris: ſed quidam effectus ab ipſa procedētes: ſz hoc ergo dōz q̄ cum diligere ī diuinis duplr̄ ſumatur: eſſentialiter. ſ. ⁊ no/ tionaliter ſm q̄ eſſentialiter ſumitur: ſic pater ⁊ filius non diligūt ſe. ſ. ſ. ſed eſſentia ſua. vnde Aug. i. 2o. de tri. Quis audet dicere patrem nec ſe nec filium nec. ſ. ſ. diligere niſi p̄ ſpiritum ſanctum: ⁊ ſm hoc procedūt prime opiniones ſcdm vero q̄ notionaliter ſumitur ſic diligere nihil ē aliud q̄z ſpirare amorem: ſicut dicere eſt producere verbum: ⁊ florere eſt producer̄ flores. ſicut ergo dicitur arbor floriēs floribus ita dicitur pater dicēs vbo vel filio ſe ⁊ creaturaz ⁊ pater ⁊ filius dicūtur diligētes. ſ. ſ. vel amore procedēte ⁊ ſe ⁊ nos. ¶ Ad primum ergo dōm q̄ eſſe ſapiētem vel itelligētem ī diuinis nō ſumit̄ niſi eſſentialiter. ⁊ ideo non poteſt dici q̄ pater ſit ſapiēs vel itelligēs filio: ſed diligere ſumitur nō ſolum eſſentialiter: ſed etiam notionaliter: ⁊ ſz hoc poſſumus dicere q̄ pater ⁊ filius diligūt ſe. ſ. ſ. vt di/ ctum eſt̄. ¶ Ad 2m dōz: q̄ quādo ī intellectu alicuius acti onis importatur determiatus effectus: poteſt denomiari principium actionis ab actiōe ⁊ ab effectu: ſicut̄ poſſumus dicere q̄ arbor eſt̄ floriēs floritiōe ⁊ floribus: ſed̄ quādo in actione nō icluditur determiatus effectus: tūc nō pōt p̄n/ cipium actionis denomiari ab effectu: ſed ſolum ab actiōe nō enim dicimus q̄ arbor producit floreē floze: ſed produ/ ctione floris: ī hoc igit̄ q̄ dico ſpirat vel generat importat actus notiōalis tātuz. vñ nō poſſumus dicere q̄ pater ſpi ret. ſ. ſ. vel generet filio. poſſumus autez dicere q̄ pat̄ dic verbo tāquam pſona procedēte ⁊ dicit dictiōe tāquaz ac/ tu notionali: q: dicere importat determinatā pſonam pro/ cedētem: cum dicere ſit producere vbum: ⁊ ſili diligere: pront notionalit̄ ſumit̄ eſt producere amorē. ⁊ iō pōt dici q̄ pr̄ diligit filium. ſ. ſ. tanq̄z pſona procedēte: ⁊ ipſa dilecti one tanq̄z actu notionali. ¶ Ad 3m dōm q̄ pr̄ nō ſolum fi liuz: ſed etiā ſe ⁊ nos diligit. ſ. ſ. q: vt dcm eſt̄: diligere pro nt notionalit̄ ſumit̄: nō ſolū importat productionē diuine p/ ſone: ſed ēt pſonaz productā p modū amoris: q; hz hītudi/ nē ad rē dilectā. vñ ſic pr̄ dicit ſe ⁊ oēm creaturā vbo: qđ genuit iq̄ztuz vbuz genitū ſufficiēter repreſentat patrem ⁊ oēm creaturam. ita diligit ſe ⁊ oēm creaturam. ſ. ſ. inq̄ztuz. ſ. ſ. procedit vt amor bonitatis pſone ſm quam pr̄ amat ſe ⁊ oēm creaturam: ⁊ ſic etiā pz q̄ reſpect9 importatur ad creaturam: ⁊ ī verbo: ⁊ ī amore procedēte. q. ſcdario: in

quãtum.s.bonitas ⁊ veritas diuina ẽ pncipium itelligendi ⁊ amãdi omnem creaturam.

¶De nomie.s.s.qõ est donũ. Questio. xxxviij.

Onsequenter q̃rit̃ de dono. ¶Et circa hoc queruñ duo. ℙmo vtruz donum possit esse nomẽ personale. Secundo vtrum sit ꝓpꝛium.s.s.

¶Utrum donum sit nomen personale Articulus. 1

200 **Ad pꝛimuz** sic ꝓcedit̃: ¶Videt̃ ꝙ donum nõ sit nomẽ ꝑsonale. omne enim nomẽ ꝑsonale importat aliquã distinctionem ī diuinis: sed nomẽ doni nõ importat aliquã distinctionem ī diuinis. dicit. n. Aug. 15. de tri. ꝙ.s.s. ita dat̃. sicut dei donum: vt ẽt seipsuz det sicut deus. ergo donuz nõ ẽ nomẽ ꝑsonale. ¶ℙ. ℙaulus nomẽ ꝑsonale ꝓuenit essentie diuine: sed essentia diuina est donum: quod pater dat filio: vt patet ꝑ ℍila. 8. de tri. Ergo donum nõ est nomẽ ꝑsonale. ¶ℙ. ℙm Dam̃. nihil est subm aut seruiẽs ī diuinis ꝑsonis sed donum importat quãdam subiectiõem: ⁊ ad eum cui dat̃ ⁊ ad deuz a quo dat̃: ergo donum nõ est nomẽ ꝑsonale. ¶ℙ. Donuz importat respectum ad creaturam: ⁊ ita videtur de deo dici ex tempoꝛe: sed nomina ꝑsonalia dicunt̃ de deo ab eterno: vt pater ⁊ filius: ergo donum nõ est nomẽ personale. ¶Sed cõtra ẽ quod Augu. dicit. 16. de tri. Sicut corpus carnis nihil aliud est q̃ caro: sic donum.s.s. nihil aliud ẽ q̃ .s.s. sed ℙs sctus est nomen personale. ergo ⁊ donum. ¶ℝespõdeo dicẽdum ꝙ ī nomie domini importat̃ aptitudo ad hoc ꝙ donet̃: qõ autem donat̃ habet aptitudinem vel habitudinem ⁊ ad id a quo dat̃ ⁊ ad id cui datur nõ enim daret̃ ab aliquo nisi esset eius. ⁊ ad hoc alicui datur: vt eius sit. ꝑsona autem diuina dicitur esse alicuius vl̃ ℙm originem: sicut filius est patris: vel inq̃tum ab aliquo habet̃. habere autem dicimur id quo libere possum⁹ vti
228 vel frui[e] vt volumus: ⁊ ꝑ hunc modum diuina ꝑsona non potest haberi nisi a rationali creatura deo ꝓiuncta: alie aũt creature moueri quidem possũt a diuina ꝑsona: nõ tamẽ sic ꝙ ī potestate eaꝝ sit frui diuina ꝑsona ⁊ vti effectu eius: ad quod quãdoq; ꝓtingit rationalis creatura: vtputa cum fit particeps diuini verbi ⁊ procedẽtis amoꝛis: vt possit libere deum vere cognoscere ⁊ recte amare: vnde sola creatura rationalis potest habere diuinaz ꝑsonam: sed ad hoc ꝙ sic eam habeat nõ potest ꝓpꝛia virtute ꝓuenire. vnde oportet ꝙ hoc ei desup detur. hoc eniz dari nobis dicitur quod aliunde habemus: ⁊ sic diuine persone competit dari ⁊ esse donum. ¶Ad pꝛimum ergo dicendum ꝙ nomẽ doni importat distinctionem personalem ℙm ꝙ donuz dicitur esse alicuius ꝑ originem: ⁊ tamẽ.s.s. dat seipsum inq̃tuz est suiipsius vt potens se vti vel potius frui: sicut ⁊ homo liber dicitur esse suiipsius: ⁊ hoc est qõ Augu. dicit super Jo. Quid tam tuum est q̃ tu. Vel dicenduz ⁊ melꝰ ꝙ donum oportet esse alíquo modo dantis. sed hoc esse huiusmõi dicitur esse multipliciter. vno modo per modũ idẽtitatis. sicut dicit Augu. s. super Jo. ⁊ sic donum nõ distinguit̃ a dante. sed ab eo cui dat̃. ⁊ sic dicit̃ ꝙ ℙs sanctus dat se. Alioꝰ. dr̃ se aliqd esse alicꝰ: vt possessio vl̃ ℙꝰ. ⁊ sic oz ꝙ donũ ẽntialr̃ distinguat̃ a dãte. ⁊ sic donũ dei est aliqd creatũ. Tertioꝰ. dr̃ hoc ẽ huiꝰmõi ꝑ originẽ tm̃. ⁊ sic filius ẽ ꝑris ⁊ .s.s. vtriusq;. Inq̃tũ ergo donũ hoc modo dr̃ esse dãtis sic distinguitur a dante ꝑsonaliter ⁊ est nomen ꝑsonale. ¶Ad 2m̃ doz: ꝙ essentia dicit̃ esse donũ ꝑris pꝛimo modo[c]: qꝛ essentia est patris per modum identitatis.

b ¶Ad tertium dicẽdum: ꝙ donum secũdum quod ẽ nomen ꝑsonale: non importat subiectionem: sed oꝛiginez tm̃ in comparatione ad dãtem. in comparatione vo ad eũ cui
o datur importat libeꝝ vsum. vel fruitionem vt dictuz est[e]. ¶Ad quartum dõm: ꝙ donum nõ dicit̃ ex eo ꝙ actu datur: led inquãtum hz aptitudinem: vt possit dari. vnde ab eterno diuina persona dicitur donum: licet ex tempoꝛe detur: nec tamẽ per hoc ꝙ importatur respectus ad creaturam oportet ꝙ sit essentiale: sed ꝙ aliquid essentiale in suo intellectu includat̃: sicut essentia includitur in intellectu ꝑsone: vt supꝛa dictum est[e]. 171 191 ij. a 201

¶Utrũ donuz sit ꝓpꝛiũ nomẽ. s.s. Articulus.

Ad secundum sic ꝓcedit̃. ¶Videtur ꝙ donum nõ sit ꝓpꝛiũ nomen s.s. donũ enim dicit̃ ex eo ꝙ datur: sz sicut dicit̃ Isa. 9. Filius datus ẽ nobis. ergo eẽ donum conuenit filio: sicut.s.s. ¶ℙ. Omne nomẽ ꝓpꝛiũ alicuius ꝑsone significat aliquã eius ꝓpꝛietatẽ: sz hoc nomẽ donum nõ significat ꝓpꝛietatem aliquã.s.s. ergo donum non est ꝓpꝛium nomẽ.s.s. ¶ℙ. Spiritus sanctus põt dici spiritus alicuius hois: sz nõ põt dici donum alicuius hois: sed solũ donum dei. ergo donũ non ẽ ꝓpꝛiũ nomen.s.s. ¶Sz cõtra est qõ Augu. dicit in. 4. de tri. Sicut natum eẽ est filio a patre eẽ ita s.s. donũ dei esse est a patre ⁊ filio ꝓcedere: sed.s.s. est ꝓpꝛiũ nomen inquãtum procedit a patre ⁊ filio. ergo ℙz donũ est ꝓpꝛiũ nomen.s.s. ¶ℝñ. dõm: ꝙ donum ℙz ꝙ personaliter sumit̃ in diuinis est ꝓpꝛium ꝑsone ẽ dare. ¶Ad cuius euidẽtiam sciẽdum est: ꝙ donũ ꝓpꝛie ẽ dare tio irredibilis ℙm pbm. i. ꝙ nõ datur intẽtione retributionis: ⁊ sic importat gratuitam donationẽ. ℝatio autem gratuite donationis est amoꝛ: ideo eniz damus gratis alicui aliquid: quia volumus ei bonum: pꝛimũ ergo quod damus ei est amoꝛ quo volumus ei bonũ. vnde manifestũ est: ꝙ amoꝛ habet rationẽ pꝛimi doni: ꝙ quod omnia dona gratuita donantur. vnde cũ spiritus.s. ꝓcedat vt amoꝛ: sicut iam dictum est[e]: ꝓcedit in ratione doni pꝛimi. vnde dicit Aug. 15. de trini. Qꝛ per donum qõ est.s.s. multa ꝓpꝛia dona diuidũtur membꝛis chꝛi. ¶Ad pꝛimũ ergo dz ꝙ sicut filius: qꝛ ꝓcedit ꝑ modum verbi de ratione suã habet: ꝙ sit similitudo sui patris dicitur ꝓpꝛie imago: licet etiam spiritus sanctus sit similis patri. ita etiã spiritus sanctus quí a patre ꝓcedit vt amoꝛ dicitur ꝓpꝛie donuz: licet ⁊ filius detur. hoc enim ipsum qõ filius datur est ex patris amoꝛe ℙm illud Joan. 3. Sic deus dilexit mũdum vt filium suum vnigenitũ daret. ¶Ad secũdum dõm: ꝙ in nomine doni importatur ꝙ sit dantis ꝑ originem: ⁊ sic importatur ꝓpꝛietas oꝛiginis. s.s. que ẽ ꝓcessio. ¶Ad tertium dicendum: ꝙ donum antequam detur est tantuz dantis: sed postq̃ datur est eius: cui datur: quia igitur donum nõ importat dationem in actu nõ põt dici ꝙ sit donũ hominis: sed donum dei dãtis[e]: cum aũt iam datũ ẽ tunc 202 b d hominis est vel spiritus vel datum.

¶De ꝑsonis ī cõparatiõe ad eẽntiam. Qõ. xxxix

Osteaque de ꝑsonis diuinis absolute tractatis ta sunt. Lõsiderãdum restat de ꝑsonis ī
p comparatiõe ad essentiam ⁊ ad ꝓpꝛietates ⁊ ad actus notiõales ⁊ de comparatione ipsaꝝ adinuicem. ¶Quantũ igit̃ ad pꝛimum horum. 8. querunt̃. pꝛimo vtrum eẽntia ī diuinis sit idẽ qõ ꝑsona. 2°. vtrum dõm sit ꝙ tres ꝑsone sunt vniꝰ eẽntie. 3°. vtrũ noia eẽntialia prediꝯ canda sint de ꝑsonis ī plurali vel ī singulari. 4° vtrũ actiua notiõalia aut verba vel ꝓticipia ꝑdicari possint de noibus eẽntialibus ꝓcretine acceptis. 5° vtz noia essentialia predicari possit de noibus essentialibus in abstracto accꝯptis. 6° vtz noia ꝑsonaꝝ predicari possit de noibus essentialibus. 7° vtz eẽntialia attributa sint appꝛopꝛiãda ꝑsonis. 8° qõ attributũ cu ꝑsone debeat appꝛopꝛiari.

¶Utz ī diuinis eẽntia sit idẽ qõ ꝑsona. Arti. ℙim⁹. 202

Ad pꝛimuz sic ꝓcedit̃. ¶Videt̃ ꝙ ī diuinis essentia nõ sit idẽ qõ ꝑsona. In quibuscũq;. n. eẽntia est idem ꝙ ꝑsona seu suppositum: oz ꝙ sit tãtum vnũ suppositum vnius nature: vt ꝑz in oĩbus substãtijs sepatis. eoꝝ. n. q̃ sunt idem re vnum multiplicari nõ potest gn multiplicet̃ ⁊ reliquũ: sed in diuinis est vna eẽntia ⁊ tres ꝑsone: vt ex supꝛadictis ꝑz[e]: ergo essentia non est idẽ quod ꝑsona. ¶ℙ. Affirmatio ⁊ negatio sil̃ ⁊ semel ñ vificãtur de eodẽ: sed affirmatio ⁊ negatio vificant̃ de eẽntia ⁊ ꝑsona. nã ꝑsona est diffícta: eẽntia vo nõ ẽ diffícta. go ꝑsona ⁊ eẽntia nõ sũt idẽ. ¶ℙ. ℙhilꝰ subiicit sibiꝑsis ꝙ

sona subjicit entie: vñ suppositum vl hipostasis noiat. g°
psona nō est idem qō entia. ¶ Sz ꝫ est qō Aug. dicit. 7.
de tri. Cū dicimus psonā patris nō aliud dicimus qz sub-
stātiam pris: ¶ Rñ° dōm q cōsiderātibus diuinā simpli
citatem qō ista i manifesto habet veritatem. Oēsum ē. n.
sup:a°: qō diuia simplicitas hoc requirit q i deo sit idem
entia ⁊ suppositum qō i substātijs itellectualibus nihil est
aliud qz psona: sz difficultatem videt igerere: q: multipli-
catis psonis diuis essentia retinet vnitatez. Et q: vt ꝑBoe.
dicit. ¶ Relatio multiplicat psonaꝝ trinitatem. posuerūt. n.
aliqui hoc modo i diuinis differre entiam ⁊ psonaz: quo
⁊ relationes dicebāt esse assistētes ꝓsideratas i relatiōibus
solam: q ad alterum sunt: ⁊ nō q res sunt sed sicut sup:a
ostēsum est°: q sicut relatiões i rebus creatis accidētaliter
sunt. ita i deo sunt ipsa essentia diuia: ex quo sequit q i deo
nō sit aliud essentia qz psona fm rem: tamē q psone realit
adinuicem distinguant: psona enim vt dictū ē sup:a°: signifi-
cat relationem: p:out ē subsistēs i natura diuina. relatio aūt
ad essentiaz comparata nō differt re: sed ratiōe tñ°: cō
parata autem ad oppositam relatiōem habet virtute op-
positionis realem distinctionem: ⁊ sic remāet vna entia ⁊
tres psone. ¶ Ad p^m ergo dōm q i creaturis nō pōt esse
distinctio suppositoꝝ p relatiões: sed opz q sit p essentialia
principia: q: relatiões nō sunt subsistētes i creaturis: i diuis
autem relatiões sunt subsistētes. ideo fm q habēt opposi-
tiōem adinuicem possunt distinguere suppositа: neqz tamē
fm q sunt realr idem cum essentia. ¶ Ad 2^m dōm q iqz
distinguit essentia: q: relatiões ipse nō distinguūt abinuicem
cum essentia ⁊ psona i diuis differūt fm itelligētie rōnem
sequit q aliquid possit affirmari ō vno qō negat ō altero
⁊ p ons q supposito vno nō supponat alteruz. ¶ Ad 3^m
dōm q rebus diuis noia ꝑonimus fm modum rex cre
atoꝝ: vt sup:a dictuz est°: ⁊ q: nature rex creatoꝝ idiuidu
antē p mām que subjicit nature spēi: ide est q idiuidua di
cunt subiecta suppositа vel hipostases: ⁊ ꝓpt hoc etiaz di
uine psone suppositа vel hipostases nominant: nō q ibi sit
aliqua suppositio vel subiectio fm rem.

¶ Utrū sit dōz tres psonas eē vni° entie. Arti. ii.

Ad secundum sic ꝓcedit. Videt q nō sit dōz tres psonas esse vnius
entie. dic. n. Hila. i li. de synodis: q pat ⁊ filius ⁊. s. s. sūt
quidem p subam tria: p cōsonātiam vero vnum. sed suba
dei est ei° entia. ergo tres psone nō sunt vnius essentie.
¶ Ꝑ. Hō est affirmādū aliqd de diuis qō auctoritate scri
pture sacre nō ē expressum: vt pz p Dio. i. c. de di. no. Sz
nūqz i scriptura sacra exprimit: q: pr ⁊ fili° ⁊. s. s. sunt vni°
essentie. g° hoc nō ē asserēdum. ¶ Ꝑ. Natura diuina est
idem qō entia: sufficeret g° dicere q tres psone sunt vni°
nāe. ¶ Ꝑ. Hō ꝓsuevit dici q ꝓsona sit essentie: sz magis q
essentia sit psone. ergo nec ꝓter videt dici q tres psone
sunt vni° entie. ¶ Ꝑ. Aug. dicit q nō dicim° tres psonas
esse ex vna essentia ne itelligat i diuinis aliud esse entia ⁊
psona: sed sicut prepositiones sunt transitiue: ita ⁊ obliqui.
ergo pari rōne nō est dōm: q tres psone sunt vnius essen
tie. ¶ Ꝑ. Id qō pōt esse erroris occasio nō est i diuis dōz
sed cum dicit tres psone vnius essentie vel sube dat erro-
ris occasio: q: vt Hila. dicit li. de syno. vna suba patris ⁊
filii ꝑdicata: aut vnum qui duas nūcupatiões habet subsi-
stētem significat: aut diuisam vnaz subam duas impfectas
fecisse subas: aut tertiam ponem subaz q a duobus ⁊ vsur-
pata sit ⁊ assumpta: nō ergo dōm: tres psonas esse vnius
sube. ¶ Sed ꝫ est qō Aug. dicit i li°. 2. ad Maximinū. Q:
hoc nomē homusyon qō i cōcilio Niceno aduersus arria
nos firmatum est: idem significat qō tres psonas esse vni°
essentie. ¶ Rñ° dōm q sicut sup:a dcm est°. Intellectus
noster res diuias nomiat. nō fm modum eaz: q: sic eas
cognoscere nō pōt: sed fm modum i rebus creatis inētuz
⁊ q: i rebus sensibilibus a quibus itellectus noster sciam
capit natura alicuius spēi p mām idiuiduat: ⁊ sic natura se
habet vt forma. idiuiduum autem vt suppositum vel sub-
ta significat: vt forma trium psonaꝝ. dicimus autem i re-
bus creatis formam quacūqz esse eius cuius est forma: si-
cut sanitatem vel pulchritudinem hois. alicuius rem antē
habētem formam non dicimus esse forme nisi cuz adiecti
one alicuius adiectiui qō designat illam formam: vt cuz di
cimus ista mulier est egregie forme. iste homo est pfecte
virtutis: ⁊ filr. q: i diuis multiplicatis psonis nō multipli-
cat essentia: dicimus vnam essentiam esse trium psonaꝝ ⁊
tres psonas vnius essentie. vt itelligant isti genitiui ꝓstrui
i designatiōe forme. ¶ Ad p^m ergo dōm q suba sumitur
p:o hipostasi ⁊ nō p:o essentia. ¶ Ad 2^m dōm q licz tres
psonas vni° esse essentie nō inueniat i sacra scriptura. p hec
verba: inuenit tamē qz uz ad hūc sensum sicut ibi. ego ⁊ pr
vnuz sumus: ⁊ ego i patre: ⁊ pater i me est: ⁊ p multa alia
haberi potest. ¶ Ad 3^m dōm q q: natura designat princi
piū actus: essentia vero ab essendo dr: ꝓt dici aliqua vni°
nature: que ꝓueniunt i aliquo actu: sicut oia calefactiua: sz
vnius essentie dici nō pt nisi quorum est vnum esse: ⁊ iō
magis exprimit vnitas diuia p hoc qō dr q tres psone sūt
vnius essentie qz si diceretur q sunt vnius nāe. ¶ Ad 4^m
dōm. q forma absolute accepta ꝓsueuit significari: vt eius
cuius est forma. vt virtus petri. Ecōuerso autem res ha-
bēs formam aliquam non ꝓsueuit significari vt eius nisi cū
volumus determiare siue designare formaz. ⁊ tūc requi-
runt duo genitiui: quorū vnus significet formam: ⁊ alius
determiatiōez forme: vt si dicat petrus ē magne virtutis
vel etiam requirit vnus genitinus hīs vim duoꝝ genitu-
uoꝝ: vt cū dr vir sanguinū est iste. i. effusor multi sanguinis
q: igit entia diuia significat vt forma respectu psone ꝓue
niēter essentia psone dr: nō aūt ecōuerso nisi aliqd addatur
ad designatiōem essentie: vt si dicat q pr est psona diuine
essentie vel q tres psone sunt vni° essentie. ¶ Ad 5^m dōz
q hec ꝓpositio ex vel ō nō designāt hitudinez cāe formalis: sz magis hitudinem cāe efficietis vel mālis: q qdē cāe
i oibus distinguūt ab hīs quoꝝ sunt cāe. nihil. n. ē sua mā
neqz aliud ē suum ꝓncipium actiuum: aliquid tamē est sua
forma: vt pz i oibus rebus imālibus: ⁊ ideo p hoc qō di-
cimus tres psonas vnius essentie significādo essentiaz i hi-
tudinē forme nō oñdit aliud esse entia qz psona: qō oñde
ret si diceremus tres psōas ex eadē entia. ¶ Ad 6^m dōz
q sicut Hila. dicit i li. de syno. Ad alefactis rebus p:eiudi
cat: si q: nō facte a quibusdam hītur eē nō debeāt: sic g°
vna suba ex vna geniti ꝓprietate: nō sic autē ex propositiōe
aut ex vniōne: aut ex cōione.

¶ Utrum noia entialia: vt hoc nomē deus predicentur singulariter de tribus psonis. Articulus. iij. 204

Ad tertium sic ꝓceditur Videt q noia essen-
tialia: vt hoc nomē ds nō ꝑdicē-
tur singulariter de trib° psonis sz pluraliter: sicut. n. hō signi-
ficat vt hīs humanitatē: ita ds significat vt hīs deitatem
sz tres psone sunt tres hītes deitatē: ergo tres psone sunt
tres dij: ¶ Ꝑ. Beñ. i. vbi dr. In ꝓncipio creauit deus ce-
lum ⁊ terrā: hebraica vitas habet heloym: qō pōt iterpre
tari dij siue iudices: ⁊ hoc dr ꝓp pluralitatē psonarū: ergo
tres psone sunt plures dij ⁊ nō vn° ds. ¶ Ꝑ. Hoc nomē
res cū absolute dicat: videt ad suban ptinere: sed hoc no
mē plr predicat ō tribus psonis: dicit enim Aug. i libro ō
doc. xpiana. Rebus qbus fruēdum ē sunt pr ⁊ fili° ⁊. s. s.
g° ⁊ alia noia entialia pluralr ꝑdicari pōt ō trib° psonis.
¶ Ꝑ. Sic hoc nomē ds significat habētem deitatem: ita
hoc nomñ psona significat subsistētē i natura aliqua itellectu
ali: sed dicimus tres psonas: ergo eadē rōne dicere possu-
mus tres deos. ¶ Sz ꝫ est qō dr Exo. 20. Audi isrl dns
deus tuus ds vnus ē. ¶ Rñ°. dōm q nomina essentialiū
qdā significāt entiam subtātiue: qdā vo adiective: ea qui
dem q subtātiue entiaz significāt ꝑdicant ō tribus psōis
singulariter tñ ⁊ plr. q vo adiective entiā significāt ꝑ-
dicant ō tribus psonis i plāli: cuius rō est: q: noia subtāti
ua significāt aliqd p modum sube. noia vo adiectiua signi-
ficant aliquid p modum accidētis: qō inhereat subo. suba
aūt sicut p se habet eē: ita p se hz vnitatē vel multitudinem
vñ ⁊ singularitas vel pluralitas noīs subtātiui attenditur
fm formā significataz p nomē: accidētia aūt sicut esse hīt 197

169 in subo: ita ex subo suscipiūt vnitatem vel multitudinem^e. ⁊ ideo i adiectiuis attēdit singularitas ⁊ plalitas ꝑm supposita. Jn creaturis autem nō iuenit vna forma i plurib⁹ suppositis nisi vnitate ordinis: vt forma multitudinis ordinate: vñ nōia significātia talem formam si sint substātiua p̄dicāt de pluribus i singulari: nō autem si sint adiectiua. dicimus.n.q multi hoies sunt collegium vel exercitus aut populus. dicimus tamē q plēs hoies sunt collegiati. Jn diuinis autē eēntia diuīa significat p modū forme vt dcm̄
16 est^e: q̄ quidez simplex est ⁊ maxime vna: vt supra oñsum
205 est^e: vñ nōia significātia diuinā eēntiam substātiue singula-
20 riter ⁊ nō plural⁹ de tribus psonis predicāt. hec igitur est
54 rō quare fortē ⁊ platonē ⁊ ciceronez dicimus tres hoies: pr̄em aūt ⁊ filiū ⁊.s.s. nō dicimus tres deos ꝫ vnū deuz: q: i tribus suppositis hūane nāe sūt tres hūanitates. i tribus āt psonis ē vna diuīa eēntia. ea vo q̄ significant eēntiaz adiectiue p̄dicātur plural⁹ de tribus pp pluralitatē suppositoꝝ. dicimus.n. tres existētes vel tres sapiētes aut tres eternos ⁊ icreatos ⁊ imm̄ēsos. si adiectiue sūmātur. si vo substātiue sūmātur dicimus vnum icreatum imm̄ēsum ⁊ eternum. vt Atha⁹. dicit. ¶ Ad p^m ergo dōm q licet de⁹ significet hñtē deitatē: tñ est alius modus significādi. nam ds dr̄ substātiue: ꝫ hñs ditatē dr̄ adiectiue. vñ licz sint tres hñtes deitatem: nō tamē sequit̄ q sint tres dij. ¶ Ad 2^m dōm q diuerse lingue hñt diuersum modū loquēdi. vñ sicut p pluralitatē suppositoꝝ greci dicūt tres hipostases: ita ⁊ i hebreo dr̄ plr̄ heloym. nos autē nō dicimus plr̄ neq; ds neq; subas: ne pluralitas ad subm referat̄. ¶ Ad 3^m dōm q hoc nomē res est de trāscēdētibus: vñ ꝑm q ptinet ad relationem plr̄ predicat̄ i diuis. ꝑm vero q ptinet ad subam singularit̄ predicat̄. vñ Aug. dicit ibidem q eadem trinitas quedaz sūma res est. ¶ Ad 4^m dōz q forma significata p hoc nomē psona nō est eēntia vl nā: sed p sonalitas. vñ cum sint tres psonalitates. i. tres psonales proprietates i patre ⁊ filio ⁊ spū sācto: nō singulariter sed pluraliter predicat̄ de tribus.

¶ Utrū noia eēntialia ⁊c. Articulus. iiij.

205 **Ad quartum** sic ꝓcedit̄. Videt̄ q noia eēntialia ꝓcretiua ñ possum⁹ supponere pro psona: ita q hec sit vera: de⁹ genuit deū: q: vt sophiste dñt terminus singularis idē significat ⁊ supponit: ꝫ hoc nomē de⁹ videt̄ esse termin⁹ singularis cū pluraliter predicari nō possit: vt dictū est^e. ergo cū significet essen-
204 tiā: videt̄ q supponat p eēntia ⁊ nō pro psona. ¶ Ꝑ. Terminus in subo posit⁹ nō restrigit̄ p terminū positū in p̄dicato rone significatiōis: ꝫ solū rone tpis cōsignificati: ꝫ cuz dico deus creat: hoc nomē de⁹ supponit pro essentia. ergo cū dr̄: de⁹ genuit: nō pōt iste termin⁹ ds rone p̄dicati notional' supponere p psona. ¶ Ꝑ. Si hec est va: ds genuit q: pr̄ generat: pari rone hec erit va. ds nō generat: q: filius nō generat: ergo ē ds generās ⁊ ds nō generās: ⁊ ita videt̄ seq q sint duo dij. ¶ Ꝑ. Si ds genuit deū aut se deū aut aliū deū: ꝫ nō se deū: q: vt Aug. dicit in. i. de tri. Nulla res generat seipsā neq; aliū deū: q: nō est nisi vnus ds: ergo hec ē falsa: ds genuit deū. ¶ Ꝑ. Si ds genuit deuz. aut deū q est ds pr̄: aut deū q nō est ds pr̄: si deū q est ds pr̄: ergo ds pr̄ est genit⁹: si deū q nō est ds pr̄: ergo ds est q nō est ds pr̄: q̄ est falsū: non ergo pōt dici q ds genuit deū. ¶ Sz ꝫ est q̄ in symbolo dr̄. Deū de deo. ¶ Rñ^o dōm: q q̄dā direrūt: q hoc nomē ds ⁊ silia ꝓprie ꝫ suā nām supponūt pro eēntia: ꝫ ex adiūcto notiōali trahuntur ad supponēduz pro psona: ⁊ hec opinio ꝓcessisse videt̄ ex ꝓsideratiōe diuine simplicitatis q̄ requrit q in deo idem sit hñs: ⁊ q̄ habet̄: ⁊ sic hñs deitatē q̄ significat hoc nomē ds: est idē q̄ deitas: ꝫ in ꝓprietatib⁹ locutionū: nō tñ attendēda ē res significatiua: ꝫ ēt modus significādi: ⁊ iō q: hoc nomē ds significat diuinā essentiā: vt in hñte ipsaz: siē hoc nomē hō humanitatē significat i supposito: alij melius direrūt q hoc nomē ds ex mō significādi hz vt ꝓprie possit supponere pro psona sicut ⁊ hoc nomen hō: q̄ñz ergo
180 hoc nomē ds supponit p essentia: vt cū dr̄ ds creat^e: q: hō
243 p̄dicatuz cōpetit subo rone forme significate q̄ est deitas:

q̄ñz vo supponit psonā vel vnā tiñ: vt cū dr̄: ds generat vel duas: vt cū dr̄ ds spirat: vel tres: vt cū dr̄: regi seculoruz imortali inuisibili. so. deo. i. thi. i. ¶ Ad primum ergo dōm: q hoc nomē ds: licet ꝓueniat cū terminis singularibus: in hoc q forma significata nō multiplicat: cōuenit tñ cum terminis cōmunibus in hoc q forma significata innitur in pluribus suppositis: vñ nō oportet q semp supponat pro essentia quam significat. ¶ Ad 2^m dōm: q obiectio illa procedit ꝺ illos: qui dicebant q hoc nomē deus ñ habet nālem suppōnem pro psona. ¶ Ad 3^m dōm: q alii ter se hz hoc nomē deus ad supponēdū pro psona: ⁊ hoc nomē homo: q:.n. forma significata: p hoc nomen homo. i. humānitas realiter diuiditur i diuersis suppositis: per se supponit pro persona: etiā si nihil addat̄ quod determinet ipm ad psonam q̄ est suppositū distinctū. vnitas autem rationē^e: vñ iste terminus hō nō suppōit p nā cōi: nisi pp exigētiam alicuius additi: vt cuz dr̄ hō est spēs: sed forma significata p hoc nomē deus. s. essentia diuīa est vna ⁊ cōis ꝑm rem. vñ p se supponit p natura cōi: sed ex adiūcto determinat̄ eius suppō ad psonam: vñ cū dr̄ deus gñat: rō ne act⁹ notiōalis supponit hoc nomē de⁹ p psona pris: ꝫ cū dicim⁹ deus nō gñat: nihil addit̄ q determinet hoc nomē ad psonaz filij: vñ dat̄ itelligi q gñatio repugnet diuine nāe: ꝫ si addat̄ aliquid ptinēs ad psonam filij va erit locutio: vt si dicat̄ ds genitus nō gñat. vñ ēt nō sequit̄ ē deus generās ⁊ deus nō generās nisi ponat̄ aliquid ptinēs ad psonas: vtputa si dicamus pr̄ ē ds generās: ⁊ filius est ds nō generās: ⁊ ita nō sequit̄ q sint plures dij: q: pr̄ ⁊ filius sunt vnus ds vt dcm̄ est^e. ¶ Ad 4^m dōm q hec est falsa pr̄ genuit se deū q: li se cum sit recipr̄ocū refert idem supra positum: neq; est ꝺriū q̄ds Aug. dicit ad Maximinum q ds pater genuit alterum se: q: li se vel est casus ablatiui vt sit sensus genuit altera se: vel facit relationē simplicem: ⁊ sic refert idētitatē nature ꝫ est ipropria vel emphatica locutio: vt sit sensus. genuit altera similimū sibi: similiter ⁊ hec est falsa: genuit aliū deum: q: licet filius sit alius a patre: vt supra dictū est^e: nō tñ est dōm: q sit alius ds: q: ītelligere/tur q hoc adiectiuū alius poneret rem suā circa substantiuum q̄ds est ds: ⁊ sic significaret̄ distinctio deitatis: q̄dā tñ ꝓcedit istā: genuit aliū deū ita q li alius sit substātiuū: ⁊ li ds appositiue ꝓstruat̄ cū eo. ꝫ hic est impropr̄ius modus loquēdi ⁊ euitādus: ne det̄ occasio erroris. ¶ Ad 5^m dicēduz: q hec ē falsa ds genuit. deū q est ds pr̄: q: cū li pr̄ appositiue ꝓstruat̄ cū li ds restringit ipm ad stādū pro psona patris: vt sit sensus: genuit deū q est ipse pr̄: ⁊ sic pr̄ ēct genuit⁹: q̄ds est falsuz: vñ negatiua ē va: genuit deū qui nō est ds pater: si tñ itelligeret̄ ꝓstructio nō eē appositiua: sed quid esse iterponēduz: tūc ecōuerso affirmatiua esset vera ⁊ negatiua falsa. vt sit sensus: genuit deū q est deus qui est pater: ꝫ hec est extorta expositio: vñ melius ē q̄ simpliciter affirmatiua negaret̄ ⁊ negatiua ꝓcedat̄: ꝓpositiuus tñ dixit q tā negatiua q̄z affirmatiua est falsa: q: hoc relatiuum q in affirmatiua pōt referre suppositū: ꝫ in negatiua refert ⁊ significatum ⁊ suppositum: vñ sensus affirmatiue vo sentire deum patrem cōueniat persone filij. negatiue vo sensus est: q esse deum patrem nō solū remoueat a psona filij: ꝫ ēt a diuinitate eius: ꝫ hoc irratōnabile videt̄ cū ꝫ pbz de eodem ꝺ quo est affirmatio: possit ēt esse negatio.

¶ Utrū noia eēntialia i abstracto significata possint suppo- v 206
nere p psona ita q hec sit vera eēntia gñat eēntiam.

Ad quintum sic ꝓcedit̄. Videt̄ q noia eēntialia i abstracto significata possint supponer̄ pro psona: ita q hec sit vera. eēntia gñat eēntiam. dicit.n. Aug. 7. de tri. Pater ⁊ filius sunt vna sapia: q: vna eēntia: ⁊ sigillatim sapia de sapia sicut essentia ꝺ eēntia. ¶ Ꝑ. Generatis nobis vel coruptis gñant vel corrūpunt ea q̄ i nobis sunt: sed filius generat. ergo cuz eēntia diuīa sit filio. videt̄ q eēntia diuīa gñet. ¶ Ꝑ. Jdē est ds ⁊ essentia diuina vt supra ex dictis pz^e: sed hec est vera ds 17
generat deum sicut dictum est^e: g^o hec ē vera essentia ge- 16
nerat eēntiā. ¶ Ꝑ. De quocūq; predicat̄ aliqd pōt suppo 20

bus. Articulus. vij.

nere ꝑ illo: sz eẽntia diuia ẽ pr̃: ergo eẽntia põt supponere ꝑ persona patris: ⁊ sic eẽntia gn̄at. ¶ Ꝑ. Essẽtia est res generãs: ⁊ pr̃ qui est generãs: si igit eẽntia nõ sit generãs erit eẽntia res generãs: ⁊ nõ generãs qõ est impossibile. ¶ Ꝑ. Aug. dicit in. 4. de tri. ꝙ Pater est p̃cipium totius deitatis: sed nõ est p̃cipiũ. nisi generãdo vl spirãdo. ergo pr̃ gn̄at vel spirat deitatẽ. ¶ Sed ⁊ est qõ Aug. dicit in. i. de tri. ꝙ nulla res gn̄at seipsam: sz si eẽntia generat eẽntiaz nõ gn̄aret nisi seipsam. cũ nihil sit in deo qõ distinguatur a diuia essentia. ergo eẽntia nõ gn̄at essentiã. ¶ Rñ° dõz ꝙ circa hoc errauit abbas Joachim asserẽs: ꝙ sicut dr̃. Deus genuit deum: ita põt dici ꝙ eẽntia genuit eẽntiam: cõsiderãs ꝙ ꝓpter diuinã simplicitatem nõ est alius deus q̃z diuia eẽntia. sed i hoc deceptus fuit: q: ad veritatem locutiõum nõ solum oz cõsiderare res significatas: sed etiam modum significãdi: vt dcñ ẽ. licet autem fm rem sit idẽ deus qõ deitas: nõ tamẽ est idem modus significãdi vtro biqz. Istam hoc nomẽ deus: q: significat diuinam essentiã vt ibidẽ ex mõ sue significatiõis nãliter hz qõ possit supponere p̃ro persona: ⁊ sic ea q̃ sunt ꝓpria psonaz pñt p̃dicari de hoc noie ds: vt dicat ꝙ ds ẽ genit⁹ vel generãs: sic dictum est: sed hoc nomẽ eẽntia nõ hz ex mõ sue significationis ꝙ supponat ꝑ persona: q: significat eẽntiam vt formam abstractã: ⁊ ideo ea q̃ sunt ꝓpria psonaz: qb⁹ ad iuicẽ distinguũtur nõ pñt eẽntie attribui: significaret enĩ ꝙ esset distinctio in essentia diuina: sicut est distinctio i suppositis.

¶ Ad ꝑmũ ergo dõm ꝙ ad exp̃mẽdã vnitatez essẽtie ⁊ psone: sciũ doctores aliqñ exp̃ssius locuti sunt q̃z ꝓprietas locutiõis patiatur: vñ hui⁹ mõi locutiões nõ sũt extẽdẽde sz exponẽde: vt. s. noia abstracta exponãt per cõcreta: vl̃t ꝑ nomina personalia. vt cum dr̃ eẽntia de essentia: vel sapiẽtia de sapiẽtia: vt sit sensus: fili⁹ q est eẽntia ⁊ sapiẽtia est de pr̃i qui est essentia vl sapiẽtia. In his tamẽ noibus abstractis est quidam ordo attẽdẽdus: q: ea q̃ pertinẽt ad actum magis ꝓpinque se hñt ad personas: q: actus sũt suppositoꝝ. tia q̃z essentia de essentia. ¶ Ad 2m dõm ꝙ i creaturis gn̄ans hz: sz aliam nũc vñ minus i ꝓpria est ista. nã de nã: vel sapiẽtia de sapiẽtia ro q̃ incipit i eo esse ꝑ gn̄ationẽ de nouo: ⁊ desinit esse per corruptionẽ. ⁊ iõ gn̄atur ⁊ corrumpit ꝑ accidẽs. Sed de⁹ genitus eãdẽ nãm numero accipit quã gn̄ans hz: ⁊ iõ nã dõm ꝙ licet ds ⁊ diuina essentia sit idẽ fm rem: tñ rõne alterius modi significãdi: oz loqui diuersimode de vtroqz.

¶ Ad q̃rtũ dõz: ꝙ eẽntia diuia ꝓdicat de pr̃e ꝑ modũ idẽtitatis ꝓp diuinã simplicitatẽ: nec tñ sequitur ꝙ possit supponere ꝑ patre ꝓpter diuersum modũ significãdi. rõ aũt ꝓcederet i illis quoꝝ vnũ ꝓdicat ds alteros: sicut vniuersale de particulari. ¶ Ad quintũ dicendũ ꝙ hec ẽ dr̃ia inẽ noia substãtiua ⁊ adiectiua: q: noia substãtiua ferũt suum suppositum: adiectiua vero nõ: sed rem significatam ponũt circa subst̃atiuum: vñ sophiste dicũt ꝙ noia substãtiua supponũt adiectiua vero nõ supponũt sed copulãt. nomina igitur personalia substãtiua possũt de essentia ꝓdicari ꝓp idẽtitatem rei: nec sequitur ꝙ ꝓpetas psonalis distinctam determinet essentiã. q̃z ponit circa suppositum ꝏtatum per nomẽ substãtiuum: sed notionalia ⁊ personalia adiectiua nõ pñt ꝓdicari de essẽtia nisi aliquo substãtiuo adiũcto. vñ nõ possumus dicere ꝙ essentia est generãs. possumus tñ dicere ꝙ essentia est res generãs: vel deus generãs: si res ⁊ de⁹ supponãt ꝑ psona: nõ autem si supponãt ꝑ essentia. vñ nõ est ꝓdictio si dicat ꝙ essentia est res generãs: ⁊ res nõ generãs q: primo res tenetur ꝓ persona. secõ ꝑ essentia.

¶ Ad sextũ dõm ꝙ deitas inq̃ntũ vna est i pluribus suppositis hz q̃dam cõuenientiam cũ forma nois collectiui: vñ cuz dr̃ pr̃ est ꝓncipiũ totius deitatis: põt sumi ꝓ vniuersitate psonaz: inq̃ntũ. s. i oibus psonis diuinis ipe ẽ ꝓncipiũ nec oz ꝙ sit ꝓncipiũ suiipsius: sicut aliquis ꝺ ppld dr̃ rector totius populi: nõ tamẽ suiipsius vel põt dici ꝙ ẽ ꝓncipium totius deitatis: nõ q: eam generet ⁊ spiret: sed q: eam generando ⁊ spirãdo cõicat.

¶ Utrum psone possint predicari de nominibus essentialibus. Articulus. vij.

Ad sextum sic ꝓcedit. Uideť ꝙ psone nõ possint p̃dicari de noib⁹ eẽntialibus cõcretis: vt dicať. deus est tres psone: vel est trinitas. hec enim est falsa. hõ est ois hõ: q: ꝓ nullo suppositoꝝ verificari põt. neq;. n. sor. est ois hõ: neq; Plato: neq; aliquis ali⁹: sed silr ista. ds est trinitas. ꝑ nullo suppositoꝝ nãe dicie verificari põt. neq;. n. pr̃ est trinitas: neq; filius neq;. s. . s. ergo hec ẽ falsa. ds est trinitas. ¶ Ꝑ. Inferiora nõ ꝑdicãtur de suis superioribus: nisi accidẽtali ꝑdicatiõe: vt cũ dico aial est hõ. accidit. n. aiali eẽ hoiem: sed hoc nomẽ de⁹ se hz ad tres personas: sicut cõe ad iferiora: vt Dam. dic̃. ergo videť ꝙ noia psonaz nõ possint ꝑdicari de hoc noie de⁹ nisi accidẽtalr. ¶ Sed ⁊ est qõ Augu. dicit i libro ꝺ fide ad petrum. Credimus vnũ deũ: vnã eẽ diuini nois trinitatem. ¶ Rñ° dõm ꝙ sic ia dcñ ẽ: hz noia psonalia vel notiõalia adiectiua nõ possint p̃dicari de essentia: tñ substãtiua pñt ꝓpter realẽ idẽtitatẽ eẽntie ⁊ psone. eẽntia ãt diuina nõ solum idẽ est realr cum vna psona sed cum trib⁹: vñ ⁊ vna persona ⁊ due ⁊ tres pñt de eẽntia ꝑdicari: vt si dicamus essentia est pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊ spũs sctũs: ⁊ q: hoc nomẽ de⁹ ꝑ se hz ꝙ supponat ꝑ essentia: vt dcñ ẽ: iõ sicut hec ẽ vera essentia est tres persone: ita hec est vera: de⁹ ẽ tres psone. ¶ Ad ꝑm ergo dõm ꝙ sic supra dcñ ẽ: hoc nomẽ hõ ꝑ se hz supponere ꝑ persona: sz ex adiũcto hz: ꝙ stet ꝑ nãm cõi: ⁊ iõ hec est falsa: hõ ẽ ois hõ: q: ꝑ nullo supposito vificari põt: sed hoc nomẽ de⁹ ꝑ se hz ꝙ stet ꝑ essentia. vñ licet ꝑ nullo suppositoꝝ dinie nãe hec sit vera. deus ẽ trinitas: est tñ vã ꝓ essentia: qõ nõ attẽdẽs ꝓrectanus eã negauit. ¶ Ad 2m dõm ꝙ cũ dr̃ deus vl diuia eẽntia est pr̃: est ꝑdicatio ꝑ idẽtitatẽ: nõ aũt sicut inferioris de superiori: q: in diuis nõ est singulare ⁊ vle: vñ sicut est ꝑ se ista: pr̃ est deus: ita ⁊ ista. de⁹ est pr̃ ⁊ nullo mõ ꝑ accidẽs.

¶ Utrũ noia eẽntialia sint appropriãda psonis. vij.

Ad septimum sic ꝓceditur. Uideť ꝙ noia essentialia nõ sint appropriada psonis: qõ. n. põt vgere i errorẽ fidei vitãdũ ẽ i diuis: vt Hiero. dic̃. ex vbis iordinate ꝓlatis icurrit̃ hereſis: sz ea que sunt cõia tribus psonis appropare alicui põt vgere i errorẽ fidei: q: põt itelligi ꝙ vel illi tñ psone cõueniat cui appropriatur: vel ꝙ magis cõueniat ei q̃z alijs. ergo essentialia attributa: nõ sunt appropriãda personis. ¶ Ꝑ. Eẽntialia attributa in abstracto significata significãt per modũ formẽ: sed vna persona nõ se hz ad aliã vt forma: cũ ab eo cuius est forma suppositio nõ distinguatur. ergo eẽntialia attributa maxime i abstracto significata nõ debẽt appropari personis: ¶ Ꝑ. Iproprium ꝓius est appropriato: ꝓpuz enĩ est de rõne appropati: sed eẽntia lia attributa fm modũ iutelligẽdi sunt ꝓpria psonis: sicut cõe est ꝓpus ꝓpo: ergo essentialia attributa nõ debẽt esse ap ꝓpata. ¶ Sz ⁊ ẽ qõ apls dicit. i. cor. i. Christũ di vtutẽ ⁊ di sapiã. ¶ Rñ° dõz ꝙ ad mãifestationẽ fidei ꝓuenies fuit eẽntialia attributa psonis appropriari. licet. n. trinitas personarum demõstrationẽ ꝓbari nõ possit: vt supra dcñ ẽ: ꝓuenit tamẽ vt p aliq̃ magis mãifesta declareť: eẽntialia vero attributa sunt nobis magis manifesta fm rõnem q̃z ꝓpria personaz: q: ex creaturis ex quibus cognitionẽ accipimus: possumus per certitudinẽ devenire i cognitionẽ eẽntialium attributoꝝ nõ autẽ in cognitionẽ psonaliũ ꝓprietatũ: vt supra dcñ ẽ: sicut igiť filiatudine vestigij vel imaginis i creaturis inuenta vtimur ad manifestationẽ diuiaz psonaz: ita ⁊ essẽtialibꝰ attribntis: ⁊ sic mãifestatio psonaz ꝑ essentialia attributa appropriatio noiať. possũt autẽ manifestari psone divine ꝑ essentialia attributa dupliṙ. Uno° ꝑ viã filiatudis: sicut ea q̃ ptinẽt ad itellectũ appropriant filio qui procedit ꝑ modũ itellectus vt vbum. Alio° ꝑ modũ dissimilitudis: sicut potẽtia appropriať pr̃i: vt Aug. dicit: q: apud nos pres solẽt eẽ ꝓpt senectutẽ ifirmi: ne tale aliqd suspicemur in deo.

¶ Ap̃m ergo dõm ꝙ eẽntialia attributa nõ sic appropriãtur psonis: vt eis eẽ ꝓpria asserant: sed ad manifestãdum psonas ꝑ viã similitudis vel dissimilitudis: vt dcñ ẽ: vñ nullus error fidei sequitur sed magis manifestatio vitatis.

¶Ad 2m dom q si sic appropiaretur ecntialia attributa psonis: q ecnt eis propria: sequeret q vna psona se hret ad alia i habitudie forme: qd excludit. Aug. i. 6°. de tri. oñdes qd pi nō ē sapia quam genuit quasi solus filius sit sapia vt sic pr ⁊ filius possint filr tm dici sapia: nō aūt pr sine filio sed filius dicit sapia patris: q: ē sapia de pre sapia: vterq; eni p se sapia ⁊ filr ambo vna sapia: vñ pr nō ē sapies sapiētia quam genuit. sed sapia q ē sua ecntia. ¶Ad 3m dom q licet ecntiale attributū sm rōnē propriā sit pus q3 persona sz modū itelligēdi: tm iḡtū habet rōnē appropriati nihil prohibet ppriū psone esse pus q3 appropriatū: sicut color posterior est corpore iḡtum ē corp°: pus tm ē naliter corpore albo: iḡtum est album.

¶Utrū ꝓuenienter a sacris doctoribus sint essentialia; personis attributa. Articulus. viij.

209 **Ad octauum** sic ꝓcedit. Videtur q icōuenienter a sacris doctoribus sint ecntialia psonis attributa. dicit. n. Hila. i. 2. de tri. Eternitas ē i patre: spēs i imagine: vsus i munere. i qbus verbis ponit tria noia ppria personaꝝ. s. nomē pris ⁊ nomē imagis
193 qd ē ppriū filio: vt supra dcm ē°. ⁊ nomē muneris siue do
201 num qd ē spūs scti: vt supra habitū ē°: ponit etiam tria appropriata: nā eternitatē appropat patri: spēz filio: vsuz spūi scō: q videt irrōnabiliter. Illā eternitas iportat durationē essendi: spēs vero ecndi ē pncipiū: vsus Hō ad operatiōez pertinere videt: sed ecntia ⁊ opatio nulli persone appropari iueniūtur. g° icōuenienter videtur ista appropata psōis ¶P. Aug. i. i. de doc. xpiana sic dicit. In patre est vnitas i filio equalitas: i spiritu sctō equalitatis vnitatisq; ꝓcordia. ⁊ videt q icōuenienter: q: vna persona nō denoiatur foz maliter per id qd appropatur alteri. nō. n. ē sapies pr sapia
b gēita: vt dcm ē°: sed sicut ibidē subdit: tria hec vnū oia sūt
208 pp prem: eālia oia pp filium: cōnexa oia pp spm sctm. nō
a g° cōuenienter appropriat personis. Itē sm Aug. pri attri
199 buitur potētia: filio sapia: spūi sctō bonitas: ⁊ videt hoc eē icōueniēs: nā vtus ad potētiam ptinet: vtus aūt iuenitur appropari filio: sm illud. i. ad cor. i. Christū dei vtutē: ⁊ et spm scm: sm illud Luce. 6. Uirt° de illo exibat ⁊ sanabat oēs. nō ergo potētia pri ē appropriāda. ¶Itez Aug. i li/bro de tri. dicit. Hō ꝓfuse accipiēduz ē. qd ait aplz. Ex ipo ⁊ ipm ⁊ i ipso. Ex ipo dicēs ppter patrē. p ipsuz pp filiū i ipo ppter spm sctm: sz videt q icōuenienter: q: p hoc qd dicit. In ipo videt iportari hitudo cāe finalis: q ē prima cārum: ergo ista hitudo cāe deberet appropriari pri: q ē pncipiū nō de pn°. ¶Itē iueniē veritas appropriari filio sm illud Joā. 14. Ego sum via vita ⁊ vita: ⁊ silr liber vite sm illud ps. In capite libr scriptum ē de me. glo. i. apud patrē q est caput mei: ⁊ silr hoc qd dico qui ē. q: sup illud Isa. 63. Ecce ego ad gētes: dicit glo. filius logtur: q dixit. Hō oysi. Ego sum q sum: sz videt qd ꝓpa sint filij ⁊ nō appropriata. Nam veritas sm Aug. i libro de vera religione: est summa similitudo pncipij absq; oi dissimilitudie: ⁊ sic videt q ppe ꝓueniat filio q habet pncipium. liber ēt vite videtur ppriuz aliquid esse: q: significat ens ab alio. oīs. n. liber ab aliquo scribitur. hoc ēt ipm q est videtur eē propriū filio: q: sicut dicitur Hō oysi. Ego sum q sum. loqtur trinitas. ergo Hō oyses poterat dicere: ille q ē pr ⁊ filius ⁊ spūs spūs misit me ad vos. ergo ⁊ vlterius dicet poterat. ille q est pr ⁊ filius ⁊ spiritus sctūs misit me ad vos demōstrādo certā personā. hoc aūt est falsum: q: nulla' psona ē pr ⁊ filius ⁊ spūs sctūs: nō ergo pōt eē cōe trinitati sz ē ppriū filij. ¶Rñ° dom q itellectus nr: q ex creaturis i dei cognitionē manu ducitur: opz q deū ꝓsideret fz modū quem ex creaturis assumit. i cōsideratiōe autem alicuius creature quatuor p ordinē nobis occurrūt: nam primo ꝓsideraē res ipsa absolute iquātū ē ens qddam. scōa autē cōsideratio rei est iḡtuz est vna: tertia cōsideratio rei est sm q ineſt ei virtus ad operādum: ⁊ ad causandū. quarta autem consideratio rei est sm habitudiem quam habz ad causata: vnde hec etiam quadruplex cōsideratio circa deum nobis occurrit: sm igitur primam cōsiderationem qua cōsideratur absolute deus sm eē suum: sic summitur appropriatio Hila. sm quam eternitas appropriatur pri: spēs filio. vsus spūi scō. eternitas. n. iḡtū significat eē nō pncipiatum: similitudinem habet cū ppo pris q est pncipium nō de principio: spēs autem siue pulchritudo hz similitudinē cū ppriis filij: nā ad pulchritudinē tria requirūtur. p° qdē integritas siue pfectio: q enim diminuta sunt hoc ipo turpia sunt: ⁊ debita proportio siue ꝓsonātia: ⁊ iterum claritas: vñ que habēt colorem nitidū pulchra eē dicuntur ¶Quātū igit ad pmū silitudinē hz cū ppriis filij: iḡtuz ē filius habēs i se vere ⁊ pfecte nām patris: vñ ad hoc inu endum Aug. i sua expositiōe dicit. Ubi. s. i filio sūma ⁊ pfecta vita est ⁊c. ¶Quātū vero ad scōm cōuenit cū ꝓprio filij: iḡtū est imago exprssa pris. vñ videmus q aliq imago dr esse pulchra si pfecte repñtat rē cuius turpez: ⁊ hoc tetigit Aug. cuz dicit. Ubi est tāta cōueniētia ⁊ prima eālitas ⁊c. ¶Quātū vo ad tertiū cōuenit cum ppriis filij iḡtū ē verbū qd qdem lux est ⁊ splēdor: itellectus: vt Dam. dicit. ⁊ hoc tāgit Aug. cū dicit. Tāḡ vbū pfectus: cui nō deſit aliqd: ⁊ ars qdam oipotētis dei. ⁊c. vsus aūt hz silitudinē cū ppriis. s. s. largo mō accipiēdo vsum: sm q vti cōprehēdit sub se ēt frui: put vti est assumere aliqd i facultate volūtatis: ⁊ frui ē cū gaudio vti: vt Aug. 10. de tri. dicit. vsus ergo quo pater ⁊ filius se inicem fruūtur cō uenit cum ppriis. s. s. iḡtum est amor: ⁊ hoc est qd Aug. dic. Illa dilectio delectatio felicitas vl'btitudo vsus ab illo appellatus est: vsus vero quo nos fruimur similitudines habet cū ppriis. s. s. iḡtū ē donū: ⁊ hoc ostēdit Aug. cum dicit. Est i trinitate spūs sctūs genitoris gnitiq; suauitas in gēti largitate atq; vbertate nos vel creaturas perfundēs: ⁊ sic pz quare eternitas spēs ⁊ vsus personis attribuūtur vel appropriātur: nō autem essentia vel operatio: q: i rationē hoc ppter sui cōitatē nō iuenitur aliquid silitudinem habēs cū ppriis psonaꝝ. Secda vo ꝓsideratio dei ē i quātū ꝓsideratur vt vnus: ⁊ sic Aug. pri appropriat vnitatē: filio equalitatē: spūi sctō ꝓcordiā siue cōnexionē: que qdem tria vnitatē iportare mānifestum est: sz differēter. nam vnitas dr absolute: nō ꝑsupponēs aliqd aliud: ⁊ ideo appropriatur pri: q nō ꝑsupponit aliquā psonam: cū sit pncipiū nō de pncipio. equalitas autē iportat vnitatē i respectu ad alterū equale est qd habet vnā eātitatē cuz alio: ⁊ ideo eālitas appropriat filio q ē pncipium de pncipio: cōnexio autem i portat vnitatē aliquox duox: vñ appropriat spūi sctō iḡtum est a duobus ex quo sensu ēt itelligi pōt qd dic Aug. tria eē vnū ppter patrē: eālia pp filiū: cōnexa pp spm scm manifestū ē. n. q illi attribuūtur vnūqdq; i quo primo inuenit: sicut oia iferiora dicūtur vivere ppter aiaz vegetabilē: in quā primo iuenitur rō vite i istis iferioribus. vnitas autē statim iuenit i psona pris ēt p ipossibile remotis aliis psonis: ⁊ iō alie psone a pre hñt vnitatē: sz remotis aliis psonis nō iuenitur equalitas i pre: sz statim posito filio inuenitur equalitas. Et iō dicūtur oia eālia ppter filiū: nō q filius sit pncipiū equalitatis pris: sz q: nisi eēt pri eālis filius pr equalis nō posset dici. eālitas. n. ei° primo ꝓsideraē ad filium. hoc. n. ipm q spūs scūs pri eālis est a filio hz silr exclusō spū scō qui est duox nexus: nō posset itelligi duorum vnitas cōnexionis iter patrē ⁊ filiū: ⁊ iō dicunt oia esse cō nexa ppter spm sctm: q: posito spū scō iuenitur rō cōnexionis i diuis psonis: vñ pr ⁊ filius pñt dici ꝓnexi. ¶Secdo vo tertiā ꝓsideratiōem qua i deo sufficies vtus cōsideraē ad causādum sumit tertia appropriatio. s. potētie sapie ⁊ bonitatis: q qdē appropatio fit ⁊ sm rōnes silitudis: si cō sideret quid i diuinis personis ē po°: ⁊ fz rōnē dissilitudis si ꝓsideretur qd i creaturis ē: potētia. n. hz rōnem pncipii vñ hz silitudinē cū pre celesti°: q est pncipiū toti° diuinitatis 208
ōficit autē iterdum pri terreno pp senectutē: sapia vo silitudinē hz cū filio celesti iḡtum ē verbū: qō nihil aliud est qz cōceptus sapie: deficit autē iterdū filio terreno pp tpis paucitatē. bonitas āt cū sit rō obm ⁊ amoris habet silitudinē cū spū diuio: qui est amor: fz repugnātiā hre videt ad spm terrenū sm qō iportat violētiā quādā. ⁊ impulsionem put dr Isa. 26. Spūs robustox qsi turbo impellēs parietē virtus aūt appropatur filio ⁊ spūi scō. nō fz q vtus dr ipa

potentia rei: sed scōm q interdum virtus dicit id quod a potentia rei procedit: prout dicimus aliquod virtuosum facti esse virtute alicuius agentis. Scōm vero quartā considerationem prout considerat deus in habitudine ad suos effectus sumitur illa appropriato. ex quo per quē ⁊ in quo. hec. n. prepositō ex importat habitudinez ꝯdam cāe mālis: q locū nō hz in diuis: aliqñ vo habitudinē cāe efficiē tis: q qdem cōpetit dō rōne sue potētie actiue. vnde ⁊ ap propriat pñi: sicut ⁊ potētia: hec vo ppō p. designat quidē 196 b qñq cām mediā: sicut dicimus q faber opat p martellū. 243 ⁊ sic li p qñq non est appropriatū sz ppriū filij ⁊: ſm illud Jo. i. Oia per ipm facta sunt: nō q: filius sit instrm: sz q: ipe ē pncipiū de pncipio: qñq vo designat habitudinez forme p quam agens opat: sicut dicimus q artifex opat p artem: vñ sicut sapia ⁊ ars appropriat filio: ita ⁊ li. p quē. hec vo p positio i denotat pprie habitudinē cōtinētis: ptinet aūt de3 res dupliciter. Uno ſm suas silitudines: put. s. res dicuntur ee in deo inq̄tū sunt eius i scia: ⁊ sic hoc qō dico in ipo eēt appropriatū filio. Alio vo mō cōtinētur res a dō: inq̄tum de3 sua bonitate eas cōseruat ⁊ gubernat ad finē q̄nientē adducēdo. ⁊ sic ly in quo appropriatur spūi sancto sicut ⁊ bonitas: nec oz q habitudo cāe finalis q̄uis sit prima cāz appropriet patri: qui est principium non de principio. q: p sone diuine: quarū pater est principiū: nō procedunt vt ad finem: cum quelibet illarū sit vltimus finis: sed nāli proces sione que magis ad rationē naturalis potētie ptinere vide tur. Ad illud vero qō de aliis queritur dōm: q cum ve/ 99 ritas ptineat ad intellectū: vt supra dictū ē: appropriat filio: 99 nō tñ est ppriū eius: q: veritas: vt supra dcīm est. q. ide rari pōt prout est in intellectu: vel prout est in re: sicut igit intellectus ⁊ res essentialiter sumpta sunt essentialia ⁊ non personalia: ita ⁊ veritas. Diffinitio autem Augu. inducta datur de veritate ſm q appropriat filio. liber aūt vite in 147 recto quidem importat notitiam. sed in obliquo vitam: est enim vt supra dictū est: noticia dei de his qui habituri sūt vitam eternam. vnde appropriatur filio: licet vita appro/ priet spūi sancto inquātum importat quēdam iteriorem motū: ⁊ sic cōuenit cum ppio spūs sancti inq̄tū ē amor: esse aūt scriptum ab alio nō est de rōne libri: inq̄tum est li ber: sed inquātum est quoddā artificiatum. vnde nō ipo/ tat originem neq̄ est psonale: sed appropriatū persone. ip/ sum aūt nomē qui est: appropriatur psone filij non secūdū ppriam rōnem sed rōne adiuncti: inquātum. s. in locutiōe dei ad Moysen prefigurabat liberatio humani generis q̄ facta est per filium: sed tñ ſm q ly qui sumit relative pos/ set referri interdum ad personam filij: ⁊ sic sumeretur per sonaliter: vtputa si dicatur filius est genitus qui est. sicut ⁊ deus genitus personale est: sed infinite sumptum est essen tiale: ⁊ licet hoc pronomen iste: grāmatice loquendo ad ali quam certam personam videatur pertinere: tamē quelibet res demonstrabiles grāmatice loquendo persona dici pōt: licet ſm rei naturam nō sit persone dicimus enim iste lapis ⁊ iste asinus. vñ ⁊ grāmatice loquēdo: essentia diuia ſm q significat ⁊ supponit per hoc nomē deus pōt dmō strari hoc pronomine iste: ſm illud Exod. 15. Iste deus meus: ⁊ glorificabo eum.

¶ De personis in comparatione ad relationes siue pro/ prietates. Questio. xl.

a **Deinde queritur de** personis in cōparatione ad relatiōes siue proprietates. Et queruntur quatuor. ¶Primo vtrum relatio sit idem qō per/ sona. Secūdo vtrum relationes distin guant ⁊ constituant personas. Tertio vtrū abstractis per intellectū relatiōib9 a personis remāe/ ant hipostases distincte. Quarto vtrum relationes ſm intellectum presupponāt actus psonaꝝ vel ecōuerso.

¶ Utrū relatio sit idem qō psona. Articul9. i.

20 **Ad primum** sic pceditur. Uidet q in diuis nō sit idez relatio qō psona: q̄cūq enim sunt idem multiplicato vno eoꝝ multiplicabit ⁊ aliō sed contingit in vna psona esse plures relationes: sicut in p sona patris est paternitas ⁊ cōis spiratio: ⁊ iterum vnam relationem in duabus personis esse. sicut cōis spiratio est i patre ⁊ filio: ergo relatio non est idem qō persona. ¶ Ꝓ. ¶Nihil est in seipso ſm pbm in. 4. phy. sed relatio est in p/ sona: nec potest dici q ratione idētitatis: q: sic esset etiaz in essentia: ergo relatio siue pprietas ⁊ persona non sunt idez in diuinis. ¶ Ꝓ. Queq̄ sunt idem ita se habent q quicqd predicat de vno: predicat ⁊ de alio: nō autem qcqd predi cat de psona: pdicat de proprietate: dicimus. n. q pr̄ ge/ nerat: sed nō dicimus q paternitas sit generās: ergo pro/ prietas nō est idez qō psona in diuinis. ¶ Sz ꝯ in diuinis nō differt qō ē ⁊ quo ē: vt habet a Boe. in li. de hebdo. sed pater pr̄nitate est pater: ergo pr̄ idem ē qō paternitas ⁊ eadē rōne alie pprietates idem sunt cū psonis. ¶ Rñ° dōm: q circa hoc aliqui diuersimode opinati sunt: quidaz enim dixerūt pprietates neq̄ esse personas neq̄ ī psonis: q: fuerūt moti ex modo significādi relationū: que quidez nō significant: vt in aliquo: sed magis vel ad aliqd. vñ dixe runt relations esse assistētes: sicut supra expositum ē ⁊: sed 166 q: relatio ſm q est quedam res in diuinis ē ipsa essentia: eētia aūt idem ē qō persona: vt ex dictis pz ⁊: opz q tunc 202 relatio sit idem qō psona. ¶ Hac igit idemtitatē alij cōsidera tes dixerunt pprietates quidem esse personas: nō aūt in pso nis: q: nō ponebant pprietates in diuinis: nisi ſm modum loquēdi: vt supra dictū ē: necesse est autem ponere ppri/ 182 etates in diuinis: vt supra oñdimus ⁊: q qdem significant in 182 abstracto: vt quedā forme psonaꝝ ⁊: vñ cuz de rōne forme 68 sit q sit in eo cuius est forma: opz dicere pprietates esse in b psonis ⁊ eas tamē esse psonas sicut essentiā ēē in deo dici mus: que tñ ē deus. ¶ Ad primuz ergo dōm: q psona ⁊ pprietas sunt idem re: differūt tñ ſm rōnem. vñ nō oz q multiplicato vno multiplicet reliquū. Cōsiderādū tñ ē q pp diuinam simplicitatē cōsideratur duplex realis idētitas in diuinis eoꝝ que differunt in rebus creatis: q: n. diuia simplicitas excludit cōpositionem forme ⁊ materie: sequi tur q in diuinis idem ē abstractum ⁊ cōcretū: vt deitas ⁊ deus: q: vo diuina simplicitas excludit cōpositionez subie cti ⁊ accidentis: segtur q qcqd attribuit deo ē eius eētia: ⁊ pp hoc sapia ⁊ virtus idem sunt in dō: q: ambo sunt di uina essentia: ⁊ secūdum hanc duplicē rōnem idētitatis p prietas in diuinis est idem cum psona: nā pprietates pso/ nales sunt idem cū personis: ea rōne qua abstractū ē idem cum cōcreto: sunt. n. ipse psone subsistentes vt pñitas est ipse pater: ⁊ filiatio filius: ⁊ pcessio. s. s. proprietas āt nō p sonales sunt idem cum personis ſm aliam rōnem idētita/ tis: qua oē illud qō attribuit deo ē eius eētia. sic igit cōis spiratio est idem cum psona patris ⁊ cū psona filij: non q sit vna persona p se subsistēs: sed sicut vna eētia ē in dua/ 174 bus psonis: ita ⁊ vna proprietas: vt supra dictuz ē. ¶ Ad 197 secūdū dōm: q proprietates dicūtur esse in eētia per mo dum idemtitatis tantū. in psonis aūt dicūtur esse p modū idētitatis. nō quidem ſm rem tñ: sed ꝯtum ad moduz si gnificandi. sicut forma in supposito: ⁊ ideo pprietates de/ terminant ⁊ distinguūt personas: nō aūt eētia. ¶ Ad ter tium dōm: q participia adiectiua ⁊ verba notiōalia significant actus notiōales: actus aūt suppositoꝝ sunt proprieta/ b tes aūt nō significāt vt suppositaz sz vt forme suppositoꝝ: 182 ⁊ ideo modus significandi repugnat vt pticipia: ⁊ verba notiōalia de pprietatibus nō predicētur.

¶ Utrū psonas distinguant relationes. Articul9. ij.

Ad secundum sic pceditur. Uidet q psone 211 nō distinguātur p relatiōes simplicia. n. seipsis distinguūt: sed psone sunt maxime sim plices: ergo distinguūtur seipsis ⁊ nō relationibus. ¶ Ꝓ. ¶Nulla forma distinguit nisi ſm suuz genus. non enim al/ bum a nigro distinguit nisi ſm qualitatem: sed hipostasis significat individuū in gñe substē: nō ergo relationibus hipo stases distingui possunt. ¶ Ꝓ. Absolutū est prius quā re/ latiuum: sed prima distin tio est distinctio diuinarū psonaꝝ ergo diuine psone nō distinguūt relatiōib9. ¶ Ꝓ. Id qō pōnit distinctionē: nō pōt ēē primū distictiōis princi/

piū: sed relatio ꝓsupponit distinctionē: cū in eius diffinitione ponat: esse. n. relatiui est ad aliud se hꝫ. ergo primū pncipiū distinctiuū in diuinis non pōt esse relatio. ¶ Sed ꝓtra est qō ¶Boe. dicit in lib. de trini. q sola relatio multiplicat trinitatem diuinarū psonaruꝫ. ¶ Rñ: dīm: q in qbuscūqꝫ pluribus inuenit aliqd cōe. oꝫ querere aliqd distinctū. vnde cū tres persone cōueniant fm eēntie vnitatem: necesse est q̄rere aliqd quo distinguāt ad hoc q ples sint. inueniūt ät in diuinis psonis duo fm q̄ differūt. s. origo et relatio: q̄ quidem q̄ buis re non differant: differūt tñ fm modū significandi. naīm origo significat per modū actus vt generatio: relatio vō per modū forme: vt paternitas: qdam igit attēdentes q relatio cōsequit actū: dixerūt q hipostases in diuinis distinguūt per originem vt dicam⁹ q pater distinguit a filio inq̄tū ille generat: et hic est genit⁹: relationes autem sue proprietates mānifestant ꝙsequenter hipostasuꝫ siue psonarū distinctiones sicut et in creaturis ꝓprietates manifestant distinctiones indiuiduoꝝ: q̄ fiunt p mālia pncipia: sed hoc nō pōt stare ꝓpter duo. primo qdem q: ad hoc q aliq duo distincta intelligātur: necesse ē eoꝝ distinctionez itelligi p aliqd intrīsecū vtriqꝫ: sicut in rebus creatis: vel per mām: vel p formā: origo aūt alicuius rei nō significat. vt aliquid intrinsecum: sed vt via quedā a re vel ad rem: sicut gñatō significat ē vt via q̄dam ad rem genitā: et vt sit ꝓgrediens a generāte. vñ nō pōt ee q res genita et generās distinguāt sola gñatiōe: sed oꝫ itelligere tam in generāte q̄z in genito ea qbus admīcē distinguūtur. In psona aūt diuina non est aliud intelligere nisi eēntiam et relationē vl ꝓprietatez. vñ cum in essentia cōueniant: relinqtur q per relationes psone adiuicē distinguātur. Scōo q: distinctio in diuinis psonis nō est sic intelligēda q̄si aliqd cōe diuidat q: eēntia cōis remanet indiuisa: sed oꝫ ipsa distinguētia cōstituant res distinctas: sic aūt relationes vel proprietates distinguūt vl ꝓstituūt hipostases vel personas inq̄tū sunt ipe psone subsistentes sicut paternitas ē pr: et filiatio ē fil⁹: eo q in diuinis nō differūt abstractū et ꝑcretū: sed ꝫ rōnem originis ē q cōstituat hipostasim vel psonā: q: origo actiue significata significat vt ꝓgrediēs a psona subsistēte. vnde ꝓsupponit eam: origo aūt passiue significata: vt natiuitas significat vt via ad psonam subsistētem: et nōdū vt eam ꝓstituens. vñ melius dī q persone seu hipostases distinguūtur relationib⁹ q̄z per originē: lz. n. distinguātur vtroqꝫ mō: tamē primus et pncipali⁹ p relatiōes fm modū intelligēdi vñ hoc nomē pater nō solum significat proprietatez: sed ēt hipostasim: sed hoc nomē genitor vel generās significat tantū proprietatem: q: hoc nomē pr̄ significat tātū relationem q̄ est distincta et ꝓstitutiua hipostasis: hoc aūt nomen generās vel genit⁹ significat originē que nō est distinctiua et cōstitutiua hipostasis. ¶ Ad pm̄ gō dīm: q psone sunt ipse relationes subsistētes: vnde nō repugnat simplicitati diuinarū psonarū q relatiōib⁹ distinguātur. ¶ Ad 2m̄ dīm: q psone diuine nō distinguūtur in ee in quo subsistūt: neqꝫ in aliquo absoluto sed solum fm id qō ad aliqd dicūtur. vñ ad earum distinctiōe sufficit relatio. ¶ Ad tertium dīm: q quāto distinctio prior est: tanto ꝓpinquior est vnitati: et iō debet esse minima: et ideo distinctio personarum nō debz esse nisi per id qō minimū distinguit. s. per relationē. ¶ Ad quartū dīm: q relatio ꝓsupponit distinctionē suppositoꝝ q̄ est accidēs: sed si relatio sit subsistens nō supponit sed secum fert distinctionem. cum. n. dicit q relatiui esse ē ad aliud se habere: per li aliud intelligitur correlatiuū qō non est prius sed simul natura.

¶ Utrum abstractis per intellectum ꝓprietatib⁹ seu relatiōib⁹ a psonis adhuc remaneāt hypostases. Arti. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Uidet q abstractis p intellectū proprietatib⁹ seu relatiōibus a psonis adhuc remaneant hipostases. id. n. ad qō aliqd se habet ex additione: pōt intelligi remoto eo qō sibi addit: sicut homo se habet ad aīal ex additione: et pōt itelligi animal remoto rōnali: sed persona se hꝫ ex additōe ad hipostasim: est. n. psona hipostasis proprietate distincta ad dignitatē ptinēte: gō remota ꝓprietate psonali a persona itelligit hipostasis. ¶ P. Pater nō ab eodem hꝫ q sit pr̄ et q sit aliqs: cum. n. pr̄nita e sit pr̄: si pr̄nitate esset aliquis sequeret q filius in quo nō ē paternitas nō eēt aliqs: remota ergo per intellectū pr̄nitate a pr̄e: adhuc remanet q sit aliqs q ee ē hipostasis. ergo remota ꝓprietate a psona remanet hipostasis. ¶ P. Augu. dicit. v. de tri. non hoc est dicere ingenitū qō ē dicere patrem: q: si filium non genuisset: nihil prohiberet eum dicere ingenitum: sed si filiuꝫ nō geuisset: nō inesset ei paternitas. gō remota pr̄nitate adhuc remāet hipostasis patris vt ingenita. ¶ Sꝫ ꝑ ē qō ¶Hila. dicit. 4. de tri. Nihil hꝫ filius nisi natum: natiuitate autem ē filius: gō remota filiatione non remanet hipostasis filij: et eadem ratio ē de alijs personis. ¶ Rñ dōꝫ: q duplex fit abstractio per intellectū. vna qdē fm q vniuersale abstrahitur a particulari. vt aīal ab hoīe: alia vero fm q forma abstrahit a mā: sicut forma circuli abstrahitur p intellectū ab omni mā sensibili. ¶ Inter has aūt abstractiones hec ē dīa q in abstractione q̄ fit fm vniuersale et particulāe nō remanet id a quo fit abstractio: remota eni ab homīe dīa rōnali nō remanet in intellectu homo: sꝫ solum aīal. ¶ In abstractione vero que attenditur fm formam a materia: vtrūqꝫ manet in itellectu: abstrahendo. n. forma circuli a cere remanet seorsum in intellectu nro et intellectus circuli et intellectus eius: quānis autem in diuinis non sit vniuersale neq; particulare: nec forma et materia fm rem: tamē fm modū significandi inuēit aliqua similitudo hoꝝ in diuinis fm quez modū Dam. dicit: q cōe ē suba. ꝓcular vocatur hipostasis: si igitur loquamur de abstractione que fit fm vniuersale et particulare motis ꝓprietatibus remanet in intellectu essentia comūis. nō autem hipostasis pr̄is: que ēt ꝓticulare. si vero loquamur fm modum abstrationis forme a materia: remotis ꝓprietatibus nō personalib⁹ remanet itellect⁹ hipostasum et personarū. sicut remoto p itellectum a pr̄e q sic ingenit⁹ vel spirans remāet hipostasis vl psona pr̄is: sed remota proprietate personali p intellectum tollit hipostasis intellect⁹: nō enim ꝓprietates personales sic intelligūtur aduenire hipostasibus diuinis sicut forma: subiecto ꝓexistēti: sed ferunt secum sua supposita inquātum sunt ipse persone subsistentes: sicut paternitas ē ipse pater: hipostasis enim significat aliquid distinctum in diuinis. cum igitur relatio sit que distinguit hipostases et constituit: vt dictum ē: relinquit q relationibus psonalibus remotis per intellectum: nō remaneāt hipostases: sed sicut dictum ē: aliqui dicunt q hipostases in diuinis nō distinguūtur per relationes: sed p solam originem vt intelligat pater esse hipostasis quedam per hoc q nō ē ab alio. filius aūt per hoc qō ē ab alio per generatiōez: sꝫ relatōes aduenientes q̄si ꝓpter ad dignitatē pertinētes constituūt rōnem psone. vnde et psonalitates dicūtur. vnde remotis hmōi relationibus per intellectum remanēt quidem hipostases: sed nō psone sꝫ hoc nō pōt ee ꝓpter duo. primo q: relatiōes distinguūt et cōstituūt hipostases: vt oñsum ē. 2o q: ois hipostasis natura rōnalis ē persona: vt patet per diffinitionē ¶Boe. dicētis q persona ē rationalis nature indiuidua substantia: vñ ad hoc q eēt hipostasis et non psona: oꝫ abstrahi ex parte nature ratiōalitatem: nō aūt ex parte psone proprietatem. ¶ Ad primū ergo dīm: q persona nō addit supra hipostasim ꝓprietatem distīguētem absolute: sed ꝓprietatē distinguētem ad dignitatem ptinētem. totum enim hoc ē accipiendum loco vnius dīe: ad dignitatem aūt pertinet proprietas distinguēs: fm q intelligit subsistens in natura rōnali. vñ remota ꝓprietate distinguēte a persona nō remanet hipostasis: sed remaneret si tolleret rōnalitas nature: tam. n. psona q̄z hipostasis ē suba indiuidua. vnde in diuinis de rōne vtriusqꝫ ē relatio distinguens. ¶ Ad 2m̄ dīm: q pr̄nitate nō solum ē pater: sꝫ ē persona: et ē quis siue hipostasis: nec tñ sequit q filius non sit quis siue hipostasis sic non sequitur q nō sit psona. ¶ Ad tertiū dīm q Augu. nō fuit dicere: q hipostasis patris remaneat ingenita remota paternitate: quasi innascibilitas cōstituat et distinguat hipostasim patris hoc. n. esse nō pōt: cum ingeni-

c tum nihil ponatur: sed negatiue dicat[e]: vt ipsemet dicit. ſz
188 loquitur in cõi: q; non omne ingenitũ est pr̃: remota ergo
paternitate nõ remanet in diuinis hipostasis patris vt di-
stinguitur ab alijs personis: sed vt distinguitur a creaturis
sicut indei intelligunt.

¶Utrum actus notionales preintelligantur proprietati-
bus. Articulus iiij.

Ad quartum sic proceditur. Uſ̃ q; act⁹ no
215 tionales preintelligant̃ ꝑpe
tatib⁹. Dicit. n. magister. 27. di. i. sniax. q; pr̃ semp est: q;
genuit semp filiũ: ⁊ ita vr̃ q; generatio fm intellectum p-
cedat paternitatẽ. ¶ Ꝑ. Omnis relatio ꝑsupponit in intel-
lectu id sup̃a qõ fundat̃: sicut equalitas quãtitatẽ: ſz pater
nitas est relatio fundata sup actione que est generatio: er-
go paternitas ꝑsupponit generationẽ. ¶ Ꝑ. Sicut se ha-
bet generatio actiua ad paternitatem: ita se habet natiui-
tas ad filiationẽ. sed filiatio ꝑsupponit natiuitatẽ. ideo enim
filius est: q; natus est: ergo ⁊ paternitas presupponit gene
rationem. Sed ꝓtra. generatio ẽ opatio psone pr̃is: ſz pa-
ternitas cõstituit psonam patris. ergo ꝑius est fm intellectũ
212 paternitas q̃s generatio: ¶ Rñ⁰ dõm: q; fm illos qui di-
cunt q; proprietates nõ distinguũt ⁊ cõstituũt hipostases[e]
sed manifestant hipostases distinctas ⁊ constitutas absolu
te. dõm est q; relatiões fm modũ intelligendi consequũt̃
actus notionales: vt dici possit simpliciter: q; q: generat ẽ
211 pater: sed supponendo q; relationes: distinguant ⁊ consti-
tuant hipostases in diuinis[e]: oportet distinctione vti: quia
ozigo significat̃ in diuinis actiue ⁊ passiue. actiue quidem
sicut generatio attribuit̃ patri: ⁊ spiratio sumpta ꝑ actu no
tionali attribuit̃ patri: ⁊ filio. passiua aũt sicut natiuitas at-
tribuit̃ filio ⁊ ꝓcessio spũi. s. Origines enim passiue signi-
ficate simpliciter p̃cedũt fm intellectũ ꝓprietates ꝑsonax
p̃cedẽtiũ etiam psonales: q: ozigo passiue significata signi-
ficat̃: vt via ad psonã ꝓprietate cõstitutã. similiter ⁊ ozigo
actiue significata p̃or est fm itellectũ q̃s relatio psone ozigi
nãtis que nõ est psonalis: sicut actus notionalis spiratiõis:
sed fm intellectũ p̃cedit ꝓprietatem relatiuam innomina-
tam cõem patri ⁊ filio: sed ꝓprietas psonalis p̃is põt cõ-
siderari dupliciter. vno modo vt est relatio: ⁊ sic iterũ fm
intellectũ ꝑsupponit actũ notionalẽ: q: relatio inquãtũ hu-
iusmodi fundat̃ sup actũ. alio mõ fm q; ẽ cõstitutiua pso-
ne: ⁊ sic oz̃ ꝓintelligat̃ relatio actui notionali: sic̃ psona agẽs
ꝓintelligit̃ actioni. ¶ Ad ꝑm⁹ g⁰ dõm: q; cum magister di
cit: q; q: generat ẽ pater: accipit̃ nomẽ pr̃is fz q; designat
relationẽ tm̃: nõ aũt fm q; significat psonã subsistẽtẽ. sic. n.
tunc oporteret ecõuerso dicere: q; quia pater est generat.
¶ Ad 2ᵐ dõm: q; obiectio illa ꝓcedit de paternitate fm
q; est relatio: ⁊ nõ fm q; est cõstitutiua persone. ¶ Ad 3ᵐ
dõm: q; natiuitas est via ad psonã filij: ⁊ iõ fm intellectũ
ꝓcedit filiationẽ: ẽt fm q; est cõstitutiua psone filij: sed ge-
211 neratio actiua significat vt ꝓgrediẽs a persona patris: ⁊
ideo presupponit proprietatem personalez patris[e].

¶ De psonis i cõparatiõe ad act⁹ notiõales. Qõ. xlj.

Einde cõsiderãdũ

D est de psonis in cõparatõe ad act⁹ notio
nales. ¶ Et circa hoc querunt̃ ser. p⁰
vtrũ actus notiõales sint attribuendi p-
sonis. 2⁰ vtrum hmõi actus sint neces-
sarij vel volũtarij. 3⁰ vtruz fm hmõi
actus psona ꝓcedat de nihilo vel de aliquo. 4⁰ vtrũ i di
uinis sit ponere potẽtiã respectu actuũ notionaliũ. 5⁰ qd
significet hmõi potẽtia. 6⁰ vtrum actus notiõales ad plu
res personas terminari possint.

¶ Utrũ act⁹ notiõales sint attribuẽdi psonis. Arti. i.

214 **Ad primuz** sic ꝓcedit. Uſ̃ q; act⁹ notionales
⁊ a nõ sint psonis attribuẽdi: Dic̃. n.
166 Boe. lib. de tri. q; oĩa genera cũ qs in diuinã vertit p̃dica-
tionẽ: in diuinã mutant̃ substãtiam exceptis relatiuis[e]: sed
actio est vnũ de decẽ generib⁹. si igit̃ actio aliqua deo at-
tribuit̃: ad ei⁹ essentiã ptinebit: ⁊ nõ ad notionem. ¶ Ꝑ.
Aug. dicit. 5. de tri. q; omne qõ de deo dicit̃: aut dicit̃ fz
substãtiã aut fm relationẽ: sed ea q̃ ad substantiã ptinent si
gnifica ẽ per essentialia attributa. que vo ad relationẽ per
nomina personarum: ⁊ per nomina ꝓprietatũ. nõ sunt er
go preter hec attribuẽdi psonis notionales actus. ¶ Ꝑ.
Proprium actionis est ex se passionẽ inferre: sed in diui-
nis nõ ponimus passiones. ergo neq; actus noctionales
ibi ponẽdi sunt ¶ Sz ꝛ ẽ qõ Aug. dicit in lib. de fi. ad pe.
Proprium gdẽ patris ẽ q; filiũ genuit: sed generatio act⁹
quidam est. ergo actus noctionales ponendi sunt diuinis.
¶ Rñ⁰ dõm: q; in diuinis psonis attẽdit̃ distinctio fz ori
ginem. ozigo autem cõueniẽter designari nõ põt nisi p ali-
quos actus[e]. ad significãdũ igitur ozigínis ordinem in diui 211
nis psonis: necessariũ fuit attribuere psonis act⁹ notiõales.
¶ Ad primũ ergo dõz: q; omnis ozigo designatur p ali-
quẽ actũ. duplex aũt ordo ozigínis attribui deo põt. vnus
quidẽ fm q; creatura ab eo ꝓgredit̃: ⁊ hoc cõe est tribus
psonis: ⁊ iõ actiões que attribuunt̃ deo ad designãdum
ꝓcessum creaturarũ ab ipso ad essentiã ptinẽt. alius autez
ordo ozigínis in diuinis attendit̃ fm ꝓcessionẽ persone a
psona: vñ actus designãtes huius ozigínis ordinez notio-
nales dicunt̃: q; notiões psonarũ sunt personarũ habitudi
nes adinuicem: vt ex dictis pz[e]. ¶ Ad 2ᵐ dõm: q; act⁹ no 183
tionales fm modũ significãdi trñ differunt a relationibus
personarũ: sed re sunt oĩno idem[e]. vnde magister dicit in 211
pº sniarũ. 36. di. q; generatio ⁊ natiuitas aliis notiõibus di
cũtur paternitas ⁊ filiatio. ¶ Ad cuius euidẽtiã attẽdẽdũ
est q; pº oz̃ cognoscere ozigínẽ alicui⁹ ab alio ex motu. qõ
enim aliqua res a sua dispositione remoueretur per motũ
manifestum fuit hoc ab aliqua causa accidere. ⁊ ideo actio
fm primã noĩs impositionẽ ipportat ozigínẽ mot⁹. sicut. n.
motus ꝓut est in mobili. ab aliquo dicit̃ passio: ita ozigo ip
sius mot⁹ fm q; incipit ab alio: ⁊ terminat̃ in id qõ moue
tur vocat̃ actio: remoto igitur motu actio nihil aliud ipor-
tat q̃s ordinem ozigínis fm quod a causa aliqua vel princi
pio ꝓcedit[e]: in id qõ ẽ a principio. vñ cũ in diuinis non sit b
motus actio psonalis ꝓducẽtis psonã nihil aliud est q̃s ha 239
bitudo ꝓncipij ad personam: que est a principio: que gdẽ a
habitudines sunt ipse relationes vel notiones[e]: quia tamẽ 167
de diuinis ⁊ intelligibilibus rebus loqui nõ possumus: ni 211
si fm modum rerum sensibiliũ a quibus cognitionem ac
cipimus: ⁊ in qbus actiones ⁊ passiones inquãtũ motum
ꝑlicãt aliud sunt a relationib⁹: q̃ ex actionib⁹ ⁊ passionib⁹
cõsequuntur oportuit seorsum significari habitudines p-
sonarũ p modũ act⁹: ⁊ seorsum per modũ relationũ: ⁊ sic
pz q; sunt idẽ fm rem: sed dfnt solũ fm modũ significan-
di. ¶ Ad 3ᵐ dõm: q; actio fm q; importat originem mo-
tus infert ex se passionem. sic aũt nõ ponit̃ actio in diuinis
personis. vnde non ponuntur ibi passiones: nisi grãmatice
loquendo quãtum ad modum significandi: sicut patri at-
tribuimus generare ⁊ filio generari.

¶ Utrũ act⁹ notiõales sint volũtarij. Arti. ij.

Ad secundum sic ꝓceditur. Uſ̃ q; act⁹ no 215
tionales sint volũtarij. dicit
. n. ¶ Dil. i. li. de Syno. ¶ Nõ nãli necessitate duct⁹ pr̃ genuit
filiũ. ¶ Ꝑ. Apo. coll. i. ¶ Trãstulit nos in regnũ filij dilectio
nis sue. dilectio aũt volũtatis est. ergo filius genitus ẽ a pa
tre voluntate. ¶ Ꝑ. ¶ Nihil magis est voluntariũ q̃s amor
sed. s. s. ꝓcedit a patre ⁊ filio: vt amor. ergo ꝓcedit volũ
tarie. ¶ Ꝑ. filius ꝓcedit p modũ intellectus vt verbũ:
sed omne verbũ ꝓcedit a dicẽte per volũtatẽ. ergo filiꝰ p
cedit a patre per voluntatez: ⁊ nõ p naturã. ¶ Ꝑ: Quod
non est voluntarium est necessariuz: si igitur pater genuit
filiũ non voluntate videtur seq; q; necessitate genuerit qõ
est ꝛ Aug. in li. ad Orosium. ¶ Sed cõtra ẽ qõ Aug. dicit
in eo. li. q; neq; voluntate genuit pr̃ filiũ neq; necessitate.
¶ Rñ⁰ dõm: q; cum dr̃ aliqd eẽ vel fieri volũtate dupli
citer põt intelligi. Uno modo vt ablatiuus designet cõco-
mitãtiã trñ: sicut possum dicere q; ego sum hõ mea volun
tate: q: ſ. volo me esse hominem. ⁊ hoc modo potest dici
q; pater genuit filium volũtate: sicut ⁊ est volũtate deus:
q: vult se esse deum: ⁊ vult se generare filium. Alio mo-
do sic q; ablatiuus importet habitudinem principij: sicut

dicit q̄ artifex operatur volūtate: q: voluntas est p:incipium operis: ⁊ secundum hunc modum dicendum est q̄ deus pater nō genuit filium volūtate: sed volūtate produxit creaturā. vnde in lib. de Syno. dicitur q̄ siquis voluntate dei tanq̄ vnum aliquid de creaturis filium factuz dicat anathema sit. ⁊ huiusmodi rō est: q: volūtas ⁊ natura ꝑm hoc differūt in causando: q: natura determinata ē ad
118 vnum^c: sed volūtas nō est determinata ad vnum cuius ratio est: q: effectus assimilat^r formę agentis per quā agit manifestum est autem: q̄ vnius rei nō est nisi vna forma
372 naturalis: per quam res habet esse^e. vñ quale ipm̄ ē tale facit: sed forma per quam voluntas agit non est vna tm̄ sed sunt plures. scdm̄ q̄ sunt plures ratiōes intellecte. vnde quod volūtate agitur nō est tale quale agēs. sed quale vult ⁊ illud intelligit esse agens. eoꝝ igitur voluntas p̄ncipium est que possunt sic vel aliter esse. eoꝝ autez q̄ nō possunt nisi sic esse p̄ncipium natura est. qō aūt pōt sic vel aliter esse: lōge est a nā diuina: ſz hoc pertinet ad rōnē creature: q: deus est per se necesse ee. creatura aūt ē facta ex nihilo: ⁊ ideo arriani volētes ad hoc deducere q̄ filius sit creatura: dixerūt q̄ pater genuit filiū volūtate ꝑm q̄ voluntas designat p:incipium. nobis aūt dōm est q̄ p̄ genuit filiū nō volūtate sed nā. Unde ‖Hil'. dicit in lib. de Syno. Omnibus creaturis substātiam dei attulit volūtas: ſz nām dedit filio ex impassibili: ac nō nata suba pfecta natiuitas. talia enim cuncta creata sūt qualia de^o esse voluit filius aūt nat^r ex deo: talis subsistit q̄lis de^o. ¶Ad primuz ergo dōm: q̄ auctoritas illa inducitur ꝓtra illos: q a generatiōe filij etiā cōcomitātiā paterne volūtatis remouebāt dicētes sic eū nā genuisse filiū: vt inde volūtas generādi ei nō adesset: sicut ⁊ nos multa naturali necessitate cōtra volūtatē patimur: vt mo:tem senectutez ⁊ hmōi defectus: ⁊ hoc ꝑz ꝑ p̄cedētia ⁊ subsequētia. fic enim ibi dicitur. nō enim volēte patre vel coactus p̄ vel nāli necessitate inductus genuit filium. ¶Ad 2^m dōm: q̄ apo. noīat xp̄m filium dilectionis dei: inquātū est a deo superabūdāter dilect^o: nō q̄ dilectio sit p̄ncipiū generationis filij. ¶Ad 3^m dōm: q̄ etiā volūtas inquātū ē nā quedā aliqd nāliter vult: sicut volun
117 tas hois nāliter tēdit ad beatitudinē^e. ⁊ similiter deus nāliter vult ⁊ amat seipsuz: sed circa alia a se volūtas dei se hz
0 ad vtrūq̄ quodāmō: vt dictū est^e. spūs āt scūs ꝓcedit vt amo: inquātum deus amat seipsum. vñ nāliter procedit quāuis ꝑ modū volūtatis ꝓcedat. ¶Ad quartum dicendū: q̄ ēt i cōceptionib^o intellectualib^o fit reductio ad p:ima q̄ nāliter itelligūt. de^o aūt nāliter itelligit seipsuz: ⁊ ꝑm h^o cōceptio vbi diuini est nālis. ¶Ad 5^m dōm: q̄ necessa
407 riuz dicit^r aliqd ꝑ se ⁊ ꝑ aliud. ꝑ aliud qdē dupli^r. vno mō sicut ꝑ cām agētē ⁊ cogētē. ⁊ sic necessariū dī q̄ ē violētuz Alio mō sicut per causam finalem: sicut dī aliqd eē necessarium in his que sunt ad finē: inquātum sine hoc nō potest esse finis vel bene eē: ⁊ neutro istoꝝ modoꝝ diuina generatio ē necessaria: q: deus nō est ꝓꝑ finē: neq̄ coactio cadit in ipsum: per se aūt dicit^r aliqd necessariū quod nō potest nō eē. ⁊ sic dicēdum est esse necessarium: ⁊ hoc mō patrez generare filium est necessarium.

¶Utrū act^o notionales sint de aliquo. Arti. iij.

219 **Ad tertiuz** sic ꝓcedit^r. Uidet^r q̄ actus notionales nō sint de aliquo: q: si p̄ generat filium de aliquo: aut de seipso: aut de aliquo alio. si de aliquo alio cum id de quo aliquid generat^r sit in eo quod generatur: sequit^r q̄ aliquid alienū a patre sit in filio: qō ē cōtra ‖Hil'. 7. de tri. vbi dicit. Nihil in his diuersum ē vel alienū. si aūt filium generat pater de seipso. id aūt de quo aliqd generat^r si sit ꝑmanēs recipit ei^o p̄dicationē quod generat^r: sicut dicim^o q̄ hō est albus: q: hō ꝑmanet: cuz de nō albo fit albus. sequit^r igit^r q̄ p̄ vel nō permaneat genito filio: vel q̄ pater filius sit: qō est falsum. nō ergo p̄ generat filium de aliquo sed de nihilo. ¶Ꝺ. Id de quo aliquid generat^r ē ꝓncipiū eius qō generat^r. si ergo pater generat filiū de essentia vel nā sua: seq̄t^r q̄ essentia vel nā patris sit p:incipiū filij: ſz nō ꝓncipiū materiale: q: mā locum in diuinis nō hz. ergo ē ꝓncipiū quasi actiuū. sicut generās est p:incipiū geniti: ⁊ ita seq̄t^r q̄ essentia generet quod su/ 206
pra improbatum est^e. ¶Ꝺ. Aug. dicit q̄ tres persone nō e
sunt ex eadē eētia: q: nō est aliud eētia ⁊ ꝓsona: sed ꝑso/ 207
na filij nō est aliud ab essentia. ergo fili^o nō est de eētia patris. ¶Ꝺ. Omnis creatura ē ex nihilo: sed filius ex scripturis dicitur creatura. dicitur. n. eccl'. 24. ex ore sapie genite. Ego ex ore altissimi ꝓdij ꝓmo genita ante omnem creaturam: ⁊ postea ex ore eius sdē sapie dicit^r. Ab initio ⁊ ante secula creata sum. ergo filius nō est genitus ex aliquo: ſz ex nihilo: ⁊ fil' pōt obiici de spū scō: ꝓꝑ hoc qō dī zach. 12. Dixit dns extēdēs celum ⁊ fundās terram: ⁊ creās spūz hominis in eo. ⁊ Amos. 4. ꝑm aliam litterā. Ego formās mōtes ⁊ creās spūm. ¶Sz ꝺ̄ ē q̄ Aug. dicit in lib. de fi. ad pe. ‖Pater deus solus de sua nā sine initio genuit filiuz sibi equalem. ¶Rñ^o dōz: q̄ filius non est genitus de ni/ 165
hilo: sed de substantia patris. ostensum est enim supra^e. q̄ 167
paternitas ⁊ filiatio ⁊ natiuitas: vere ⁊ ꝓꝑie est in diui/
nis. hoc autem interest inter generationem veram: ꝑ quā aliquis ꝓcedit vt filius ⁊ factionem per quam faciēs facit aliquid de exteriori materia: sicut scānū facit artifex de ligno: homo autem generat filium de seipso. sicut aūt artifex creatus facit aliquid ex materia. ita deus facit ex nihilo: vt infra ostendetur^e: nō q̄ nihilum cedat in substātiaz 238
rei: sed quia ab ipso tota substātia rei ꝓducitur: nullo alio 242
ꝓsuppposito. si ergo fili^o ꝓcederet a patre vt de nihilo existēs: nhoc modo si haberet ad patrem: vt artificiatū ad artificem: q̄ manifestum est nomen filiationis ꝓꝑie habere non posse: sed solum ꝑm aliquam similitudinem. vnde relinquitur q̄ si filius dei ꝓcederet a patre: quasi existens ex nihilo non esset vere ⁊ ꝓꝑie filius: cuius cōtrarium dicitur. 1. Jo. vlti. Ut simus in vero filio eius iesu xp̄o. filius igitur dei verus non est ex nihilo: nec factus: ſz tātum genitus. Siqui autem ex nihilo a deo facti filij dei dicātur: hoc erit metaphorice ꝑm aliqualē assimilationem ad eū q̄ vere fili^o ē. vñ inquātū solus ē verus ⁊ naturalis dei fili^o dī vnigenit^o: ꝑm illud Jo. 1. vnigenit^o q̄ ē i sinu patris ipse enarrauit. Inquātū vo ꝑ assimilationē ad ipm̄ alij dñr filij adoptiui. q̄si metaphorice dī esse p̄mogenitus: ꝑm illud ‖Ro. 8. Quos p̄scisuit: ⁊ p̄destinauit fieri cōformes imaginis filij eius: vt sit ipse p̄mogenitus in multis fratribus: relingtur ergo q̄ dei fili^o sit genit^o de suba p̄tis: aliter tñ q̄z fili^o hois. pars. n. suꝺe hois generātis trāsit in suꝺam geniti: sed diuina nā i partibus ē. vñ necesse ē q̄ p̄ generādo filium nō partem nature in ipsum trāsfuderit: ſz tota natura ei cōicauerit manēte distinctiōe solū: ꝑm ori/
ginem vt ex dictis ꝑz^e. ¶Ad p^m ergo dōm: q̄ cum filius 161
dī natus de patre hec ꝓpositio de. significat p̄ncipiū gene/ b
rans cōsubstātiale: nō aūt p̄ncipiū māle: qō. n. ꝓducit de 206
materia sit ꝑ trāsmutationē illius de quo ꝓducit i aliquaz 211
formam. diuina aūt essentia: nō ē trāsmutabilis neq̄ alteri 163
us forme susceptiua^e. ¶Ad 2^m dōm: q̄ cū dī filius geni/
tus de essentia p̄tis ꝑm expōnē magistri. 5. di. i. sniarū de/ 43
signat habitudinē: q̄si vbi actiui vbi sic expōit. fili^o ē genit^o de essentia patris. i. de p̄te eētia. ‖Propter hoc qō Aug. .15. li. de tri. dicit. Tale ē qō dico de patre eētia: ac si ex/
ꝓssius dicerē de patris eētia: sed hoc nō vī sufficere ad sensuz hmōi locutiōis. possum^o. n. dicere q̄ creatura ē ex deo eētia: nō tñ q̄ sit ex eētia dei. vñ aliter dici potest q̄ hec ꝓpō de sp denotat cōsubstātialitatē. vñ nō dicim^o q̄ domus sit de edificatore: cū nō sit cā cōsubalis. possum^o aūt dicere q̄ aliqd sit de aliquo quocūq̄z mō illud significetur vt ꝑn^m ꝓsubale: sine illud sit ꝑn^m actiuū: sicut filius dicitur eē de ꝑte sive sit ꝑn^m māle: sicut cultellus dicit^r eē ō ferro: sive sit ꝑn^m formale in his dūtaxat in quib^o ipse forme sūt subsistentes: ⁊ nō aduenientes alteri. possumus. n. dicere q̄ angelus aliqs est de nā ītellectuali: ⁊ ꝑ hūc modū dicim^o q̄ filius est genitus de essentia patris: inquātū eētia ꝑtis filio ꝑ generationē cōicata i eo subsistit. ¶Ad 3^m dōm: q̄ cū dicitur filius ē genitus de essentia patris additⁱ aliqd: respectu cui^o pōt saluari distinctio: ſz cū dicit^r q̄ tres p̄sone sunt de essentia diuina: nō ponit^r aliqd respectu cui^o possit importari distinctio ꝑ prepositionem significata: ⁊ ideo nō

est,filꝫ.¶Ad 4m dom:q cū dicit sapia ē creata pōt itelligi:nō de sapia q̄ ē filꝰ dei:sz de sapia creata quā deꝰ indidit creaturis.dicit.n.eccle.i. Ipse creauit eam.s.sapiēntiam spūs.s.t effudit illā sup oia opera sua:necz est inconueniens q in vno cōtextu locutiōis loquat scriptura de sapiētia genita t creata:q: sapientia creata est participatio q̄dam sapiētie increate: vel pōt referri ad naturam creatā assumptam a filio: vt sit sensus ab initio t ante secula creata sum.i.p̄uisa sum creature vniri: vel per hoc q sapientia creata t genita nūcupat: modus diuine generationis nobis insinuat. In generatiōe.n. quod generatur accipit naturam generantis quod perfectionis est. In creatione vero creans nō mutat:sed creatum non recipit naturā creātis.dicit ergo filius simul creatus t genitus: vt ex creatione accipiat immutabilitas p̄ris: t ex generatiōe vnitas nature in patre t filio: t sic exponit intellect⁹ huius scripture ab Hill.in lib.de syno.auctoritates autem inducte nō loquūtur de spū.s.sed de spū creato:qui q̄cz dicitur vent⁹ quādoq̄z aer:quādoq̄z flatus hoīs:quādoq̄z etiam anima vel quecūq̄z substantia immisibilis.

¶Utrum in diuinis sit potentia respectu actuū notionalium. Articulus. iiij.

217 **Adquartū** sic ꝓcedit.Videtur q in diuinis nō sit potētia respectu actuū notionalium.Omnis.n.potētia est vel actiua vel passiua:sed neutra hic cōpetere pōt.potētia.n.passiua in deo non est: vt supra ostensum est.potētia vō activa nō competit vni ꝑsone respectu alterius:cū ꝑsone diuine non sint facte: vt ostensuz est.ergo i diuinis nō ē potētia ad actꝰ notionales. ¶Ꝑ.Potētia dicit ad possibile:sz diuine ꝑsone ñ sūt de numero possibiliū:sz de numero necessariorū.ergo respectu actuū notionaliū: qbꝰ diuine ꝑsone ꝓcedūt:nō dz poni poa i diuinis.¶Ꝑ.Filius ꝓcedit vt vbū qō ē cōceptio intellectus.spūs aūt sanctus ꝓcedit vt amor qui pertinet ad volūtatē:sed potētia in deo dicitur per cōparationē ad effectus.nō aūt per cōparationē ad intelligere t velle: vt supra habitum est.ergo in diuinis non debet dici potētia per cōparationē ad actus notionales. ¶Sed cōtra est qō dicit Aug.cōtra Maxi.hereticuz si deus pater nō potuit generare filium sibi equalē: vbi est omnipotētia dei p̄is. ¶Rñ eē dz:q sic ponunt actus notionales in diuinis:ita necesse est ibi ponere potētiam respectu hmōi actuum:cū potētia nihil aliud significet q̄ ꝓncipiū alicuius actus.vnde cum patrem intelligamus: vt ꝓncipiū generatiōis t patrē filium vt ꝓncipium spirationis.necesse est q patri attribuamus potentiā generādi:t patri t filio potētiā spirādi: q: potentiam generādi significat id quo generās generat. Omne aūt generās generat aliquo.vñ in omni generāte oz ponere potentiā generādi:t in spirāte potentiā spirādi. ¶Ad p̄m ergo dom:q sic ꝓnunt actus notionales in diuinis:ita aliq ꝑsona vt facta:ita necz potentia ad actꝰ notionales dicit i diuinis p respectū ad aliquā ꝑsonā factā:sed solū p respectū ad ꝓcedentem ꝑsonā. ¶Ad 2m dom:q possibile ꝓnt q necessario opponit:segt potentiā passiuā q̄ ñ est in diuinis.vñ necz i diuinis est aliqd possibile p modum istū:sz solū ꝓnt q possibile ꝓtinet sub necessario.sic aūt dicit pōt:q sic deū eē ē possibile:sic dici pōt q filiū generari est possibile. ¶Ad 3m dom:q potentia significat ꝓncipiū. ꝓncipiū aūt distinctionez ꝓportat ab eo cuius est ꝓncipiū. cōsiderat aūt duplex distinctio in his q̄ dicūt de deo vna ꝓnt rem.alia ꝓnt rōnem tm̄ ꝓnt rem qdez deus distingui tur p essentiā a rebus quarū est p creationem ꝓncipiū:sic vna ꝑsona distinguit ab alia cuius est ꝓncipiū ꝓnt actū notionalem:sz actio ab agente nō distinguit i deo nisi sz rōnem tm̄.aliogn actio esset accidēs i deo:t iō respectu illarum actionū:ꝓnt quas alique res ꝓcedūt distincte a deo: vel essentialiter vel ꝑsonaliter:pōt deo attribui potētia sz ꝓpriā rōnē ꝓncipij:t ideo sicut potentiā ponimus creādi in deo:ita possumus ponere potētiā generādi vel spirādi:sed intelligere t velle nō sunt tales actꝰ q designent p/cessionē alicuius rei a deo distincte: vel eētialiter vel ꝑsonaliter vnde respectu hoꝝ actuū nō pōt aliquis rō potētie b
in deo nisi ꝓnt modū itelligēdi t significādi tm̄: put diuersimode significatur i deo itellectꝰ t itelligere:cū tm̄ ipsuz 186
intelligere dei sit eius essentia nō ꝓncipiū habens.

¶Utrum potentia gē. Articulus. v.

Adquintuz sic ꝓceditur.Uꝫ q potētia gē- 218
nerādi vel spirādi significet relationem:t nō essentiā.potentia.n.significat ꝓncipiū: vt ex eius diffone pz.dꝫ.n.potētia activa esse ꝓncipiū agendi: vt pz in.5.meta.sed ꝓncipium in diuinis respectu ꝑsone dī notionaliter.ergo potētia in diuinis nō significat eētiaz sed relationem.¶Ꝑ.In diuinis nō differt posse t agere:sed generatio i diuinis significat relationē.ergo t potētia generandi.¶Ꝑ.Ea q̄ significāt essentiā in diuinis cōia sunt tribus ꝑsonis:sz potentia generādi nō est cōis tribus ꝑsonis:sz ꝓꝑa ꝑsi.ergo nō significat essentiā.¶Sz ꝫ est q: sicut deus pōt generare filiū ita t vult:sed volūtas generandi significat essentiam.ergo t potentia generandi. ¶Rñ dom:q qdam dixerunt q potentia generandi significat relationem in diuinis:sed hoc esse non pōt.nā illud ꝓprie dꝫ potentia in quocūq̄z agente quo agens agit.oē aūt ꝓducens aliquid per suam actionem ꝓducit sibi simile quātū ad formam qua agit:sicut hō genitus est similis generāti in nā humana cuiꝰ vtute p̄ pōt generare homine.illud ergo est potentia generativa in aliquo generante in quo genitū similatur generāti.filius aūt dei similatur patri gignenti in natura diuina.vñ nā diuina in patre ē potentia generandi in ipso.vñ Hilla.dicit in.2.de tri.natiuitas dei nō pōt eā ex qua ꝓfecta ē nō tenere naturā.nec.n. aliud q̄z deus subsistit quod nō aliūde q̄z de deo subsistit. ¶Sic igit dom est q potentia generādi ꝓncipaliter significat diuinā essentiā: vt magister dicit.7.di.i.sen. Hō aūt tm̄ relationē:nec ēt essentiā inquātū est idē relationi: vt significet ex equo vtrūq̄z.hz.n.paternitas vt forma patris significat.est tm̄ ꝓprietas ꝑsonalis hns se ad ꝑsonā patris vt forma indiuidualis ad aliqd indiuiduū creatū.forma aūt indiuidual'm rebus creatis cōstituit ꝑsonā generātez. nō aūt est quo generās generat:alioquin sortes generaret sor.vñ necz paternitas pōt intelligi: vt quo p̄ generet: sz vt cōstituēs ꝑsonā generantis:aliogn p̄ generaret patrē: sed id quo pater generat ē nā diuina in qua sibi filius assimilatur:t ꝓnt hoc Dam.dicit q generatio est opꝰ nature nō sic generātis:sz sicut eiꝰ quo generās generat:t iō poa generādi significat i recto nāz diuinā:sz i obliquo relatōez. ¶Ad p̄mū ergo dōz:q potētia nō significat ipsam relationem ꝓncipij: alioquin esset in genere relationis:sed significat id qō ē ꝓncipiū:nō qdē sicut agēs dꝫ ꝓncipiū: sz sicut id quo agēs agit dꝫ ꝓncipiū.agens aūt distinguit a facto t generās a generato:sed id quo generās generat est cōe genito t generāti:t tāto ꝑfectius quāto ꝑfectior fuerit generatio.vñ cū diuina generatio sit ꝑfectissima:id quo b
generās generat ē cōe genito t generāti t idē numero nō 160
solū spē:sicut in rebus creatis.per hoc ergo qō dicimus d
q essentia diuina est ꝓncipiū quo generās generat:nō sequitur q essentia diuina distinguat:sic sequeret si diceret q essentia diuina generat. ¶Ad 2m dom:q sicut est idez in diuinis potentia generādi cū generatione:ita essentia diuina cū generatione t paternitate est idem re:sz nō rōne. ¶Ad 3m dom:q cū dico potētiā generādi potentia significat in recto:t generatio in obliquo:sicut si dicerē essentiā patris.vñ quātum ad essentiā q̄ significat potētia generandi cōis est tribus ꝑsonis.quātū aūt ad notionem que connotatur ꝓpria est ꝑsone patris.

¶Utrum actus notionalis ad plures personas terminari ꝓssit ita t̄c. Articulus. vj.

Adsextuz sic ꝓcedit. Uꝫ q actus notionalis 219
ad plures ꝑsonas terminari ꝓssit: ita q sint plures ꝑsone genite vel spirate i diuinis.cuicūq̄z enim inest potētia generādi pōt generare:sz filio inest poa generādi.ergo pōt generare.nō aūt seipsuz.ergo aliū filiū ergo ꝓnt ē plures filij i diuinis.¶Ꝑ.Aug.dixit ꝫ maxi. Filius non genuit creatorem.neq̄z.n.non potuit:sed non

opor:tuit. ℂ P̄. Deus pī est potētior ad generādū q̄ pat creatus:ꝫ vn⁹ hō pōt generare plures filios.ergo ꝛ de⁹ p̄cipue cū po⁸ pr̄is vno filio generato ñ diminuat. ℂ Sz ꝺ̄ ē q̄ ī diuinis nō differt eē ꝛ posse.si igit ī diuinis possent eē plures filij eēnt plures filij: ꝛ ita essent plures psone q̄ tres ī diuinis:qꝺ ē hereticū. ℂ Rñ⁰ ꝺōz:q̄ sic Athā.dic̄ q̄ ī diuinis ē tñ vn⁹ pr̄; vn⁹ fili⁹. vn⁹ spūs.ſ.cui⁹ qꝺē ratio quadruplex assignari pōt. ꝓma qꝺē ex pte relationū:qb⁹ solū psone distinguūt.cū.n.psone diuine sint ipse relatio/
174 nes subsistētes⁹:nō possent eē plures p̄es vel plures filij in diuinis:nisi eēnt plures p̄nitates:ꝛ plures filiatiōes:qō qꝺē eē nō posset:nisi fm mālē eor̄ distinctionē.forme enī vni⁹ spēi nō multiplicāt nisi fm mām:q̄ in diuinis nō est. Unde ī diuinis nō pōt esse nisi vna tñ filiatio subsistēs:sic
234 ꝛ albedo subsistēs ñ posset eē nisi vna⁹. 2ª vō ex mō p:o cessionū: q: de⁹ oīa ite ligit ꝛ vult vno ꝛ simplici actu. vñ nō pōt eē nisi vna psona ꝓcedēs p modū vbi:q̄ est fili⁹:ꝛ vna tñ p modū amoris:q ē spūs.ſ. 3ª vō sumit⁹ ex mō.p cedēdi:q: psone ipse ꝓcedūt nāliter: vt dictū est⁹. Illā aūt
c determinat⁹ ad vnum⁹. 4ª ex pfectiōe diuinar̄ psonarū
164 ex hoc enim est pfectus filius:q: tota filiatio diuina ī eo cō
215 tinetur:ꝛ qō ē tñ vn⁹ fili⁹.ꝛ silr̄ dōm est de alijs psonis.
ꝛ c ℂ Ad p̄imū ergo dōm:q̄ q̄uis simplr̄ cōcedēdū sit q̄
118 potētiā quā hz pr̄ hēat filius.nō tñ cōcedēdū est q̄ fili⁹ ha beat potētiā generādi:si generādi sit gerūdiuū verbi acti/ui: vt sit sensus q̄ fili⁹ hēat potētiam ad generādū:sicut p̄ hz idē esse sit patris ꝛ filij:nō tñ cōuenit filio eē patrē:pp no tionale adiūctū.si tñ hoc qō dico generādi sit gerūdiuum vbi passiui:po⁸ generādi est ī filio.i. vt genereť.ꝛ similiter fiſit gerūdiuum vbi impersonalis: vt sit sensus po⁸ gene/rādi.i.q̄ ab aliqua psona generat⁹. ℂ Ad 2ᵐ dōz:q̄ Aug. in verbis illis nō ītēdit dicere q̄ filius posset generare filiū ſz q̄ h⁰ nō ē ex īpotētia filij q̄ nō generet: vt ifra patebit⁹.
c ℂ Ad 3ᵐ dōz:q̄ ī materialitas:ꝛ pfectio diuina reqūrit vt
225 non possint esse plures filij in diuinis:sicut dictum est⁹. vn
0 de cum non sint plures filij non est ex īmpotentia patris ad generandum.

ℂ De equalitate ꝛ similitudine diuinarum personarum adinuicem. Questio. xlij.

Einde cōsiderādū

est de cōparatiōe personar̄ adinuicem. Et ꝓmo q̄stū ad equalitatē ꝛ similitudi nem. 2º q̄stū ad missionē. ℂ Circa p̄m q̄runt⁹ sex. p⁰ vtrū equalitas locū hēat in diuinis psonis. 2º vtrū psona ꝓcedēs sit equalis a qua ꝓcedit fm eternitatē. 3º vtrū sit aliquis ordo ī diuinis personis. 4º vtrū psone diuine sint equa/les fm magnitudinem. 5º vtrum vna earū sit ī alia. 6º vtrum sint equales fm potentiam.

203 ℂ Utrū equalitas locū hēat in diuinis. Arti. i.

Ad primuz sic ꝓcedit.Uidet⁹ q̄ equalitas nō cōpetat diuinis psonis. Equali/tas.n.attēdit fm vnū ī quātitate: vt p̄z p̄ p̄m ī.5.meta. In diuinis aūt psonis nō inuenit⁹:neq̄ quātitas cōtinua ex trinseca:que dicit⁹ locus ꝛ tempus: neq̄ fm quātitatem discretam inuenit⁹ ī eis equalitas: q: due psone sunt plu/res q̄ vna.ergo ī diuinis personis nō cōuenit equalitas.
203 ℂ P̄. Diuine persone sunt vnius essentie: vt sup:a dictuz est⁹.eēntia aūt significat⁹ p modū forme. cōueniētia aūt in forma nō facit equalitatē ſz similitudinē.ergo ī diuinis pso nis ē dicēda similitudo ꝛ nō equalitas. ℂ P̄. In qbuscūq̄ inuenit⁹ equalitas illa sūt sibiūicē equalia:q: equale dr̄ eq̄ li equale.ſz diuine psone nō possunt sibiūnicē dici equales q: vt Aug.dicit.6.de tri. Imago si pfecte iplet illud cuius est imago:ipsa coequat⁹ ei:nō illud imagini sue.imago aūt patris est filius:ꝛ sic p̄ nō est equalis filio.nō ergo in diui nis psonis inuenit⁹ equalitas. ℂ P̄.equalitas relatio que/dam est:sed nulla relatio cōis est oībus psonis:cū fm re/latiōes psone adinuicē distinguātur.nō ergo equalitas di/uinis psonis cōuenit. ℂ Sz ꝺ̄ ē qō atha.dicit q̄ tres psone coeterne sibi sunt ꝛ coequales. ℂ Rñ⁰ ꝺōz:q̄ necesse est ponerē equalitatē ī diuinis psonis:q: fm pbm in.9.meta. equale dicit⁹ q̄si p negationē minoris ꝛ maioris.nō aūt pot sumus in diuinis psonis ponere aliqd maius ꝛ minus:qa vt Boe.dicit in lib.de tri.Eos differentia.ſ.deitatis comi/tat⁹:q vel augēt vel minuūt: vt arriani:q gradib⁹ numero/rū trinitatē variātes distrahūt atq̄ ī pluralitatē deducunt: cuius rō est:q: inequalē ī nō pōt esse vna essentia numero quātitas aūt ī diuinis nō ē aliud q̄ eius essentia. vñ relinq̄/tur q̄ si esset aliqua inequalitas ī diuinis psonis:q̄ nō esset in eis vna essentia:ꝛ sic nō essent tres psone vnus deus:qō est ipossibile.oz igit⁹ equalitatē ponere in diuinis psonis. ℂ Ad p̄m q⁰ dōm:q̄ duplex ē q̄stitas. vna.ſ.q̄ dr̄ q̄stitas molis vel q̄stitas dimēsiua q̄ ī reb⁹ solum co:po:alib⁹ est. vñ ī diuinis psonis locū nō hz:sed alia est q̄stitas vtutis:q attēdit⁹ fm pfectionē alicuius nature vel forme:q̄ qdē qua/titas designat⁹ fm q̄ dr̄ aliqd magis vel minus calidū:in/quātū est pfecti⁹ vel min⁹ pfectū ī tali caliditate.hmōi aūt quātitas vtualis attēdit⁹. ꝓmo qdē ī radice.i.ī ipsa pfectio ne forme vel nature:ꝛ sic dr̄ magnitudo spūal:sic dr̄ ma/gnus calor pp suā ītēsionē ꝛ pfectionē.ꝛ iō dic̄ Aug.9.de tri.q̄ ī his q̄ nō mole magna sūt hoc est mai⁹ esse:qō ē me lius esse:nā meli⁹ dr̄ qō pfectius ē. 2º aūt attēdit⁹ q̄stitas vtual⁹ ī effectib⁹ forme.ꝓm⁹ aūt effect⁹ forme est esse. nā oīs res hz eē fm suā formā.scōs aūt effect⁹ est opatio.nā oē agēs agit p suā formā.attēdit⁹ igr̄ q̄stitas vtual⁹ ꝛ fz eē ꝛ fm opationē:fm esse qdē inquātū ea q̄ sūt pfectio:is na
ture sūt maioris duratiōis:fm opationē vō inquātū ea q̄ 225
sūt pfectioris nature sūt magis po⁸ ad agēdū.sic igitur:vt Aug.dic̄ ī li.de fi.ad pe.Equalitas itelligit⁹ ī p̄e ꝛ filio⁹ ꝛ .ſ.inquātū null⁹ hoz aut ꝓcedit eternitate aut excedit ma gnitudine aut supat ptāte. ℂ Ad 2ᵐ dōm:q̄ vbi attēditur equalitas fm q̄stitatē vtualē equalitas icludit ī se similitu/dinē ꝛ aliqd plus:q: excludit excessuz. q̄cūq̄z.n.cōicant in vna forma possunt dici similia:ēt si inequaliť illā formā pti/cipāt:sic si dicat⁹ aer eē similis igni in calore:ſz nō possūt di ci equalia:si vnū altero pfecti⁹ formā illā pticipet:ꝛ q: non solū vna est nā patris ꝛ filij:ſz etiā eque pfecte est ī vtroq̄z ıō nō solū dicim⁹ filiū esse similez p̄i vt excludat⁹ erro: eu noniť;ſz ēt dicimus eq̄lē:vt excludat⁹ erro: arrij. ℂ Ad 3ᵐ dōz:q̄ eq̄litas vl similitudo duplr̄ pōt signari in diuis.ſ. p noīa ꝛ p v̄ba:fm qdez q̄ significat⁹ p noīa mutua equa litas dr̄ ī diuinis psonis ꝛ similitudo:fili⁹.n.ē equalis ñ magis mulis patri ꝛ ecōuerso:ꝛ hoc ıō:q: essentia diuina ñ magis est patris q̄ filij. vñ sicut filius hz magnitudinē patris qō est esse eū equalem patri:ita p̄ hz magnitudinē filij qō ē 14
esse eū equalez filio:ſz q̄stū ad creaturas: vt Dio.dic̄.9.c. d
de di.no.nō respicit⁹ cōuersio equalitatis ꝛ similitudinis⁹; dicū⁹.n.causata similia causis īquātum habēt formā causā rum:sed nō ecōuerso:q: forma p̄ncipalr̄ est ī causa:ꝛ secū dario ī causato:sed verba significāt equalitatem cū motu: ꝛ licet motus nō sit ī diuinis:est tamē ibi accipere.q: igit filius accipit a patre: vñ est equalis ei:ꝛ nō ecōuerso:ꝛ pp hoc dicimus q̄ filius coequat⁹ patri ꝛ nō ecōuerso. ℂ Ad quartum dicēdum:q̄ in diuinis personis nihil est cōside/rare nisi essentiā ī qua cōmunicāt:ꝛ relatiōes ī quibus di/stinguūtur.equalitas autem vtrūq̄z imp:tat.ſ.distinctio/nem personarum:q: nihil sibiipsi dicitur equale ꝛ vnita/tem essentie: quia ex hoc persone sunt sibiūnicem equa/les:q: sunt vnius magnitudinis ꝛ essentie.in anifestuz est autem q̄ idem ad seipsum non refertur aliqua relatione reali.nec iterum vna relatio refertur ad aliam per aliquaz aliam relationem.cum enim dicimus q̄ paternitas oppo/nitur filiationi:oppositō non est relatio media inter pater/nitatem ꝛ filiationem:quia vtroq̄z modo relatio multipli caretur in infinitum:ꝛ ideo equalitas ꝛ similitudo in diui/nis personis non est aliqua realis relatio distincta a relatio/nibus personalibus:sed in suo mtellectu includit ꝛ relatio/nes distinguentes personas ꝛ essentie vnitatem ꝛ propte rea magister dicit in.31.distin.i.sen.q̄ in his appellatio tā tum est relativa.

ℂ Utrum persona procedens sit coeterna suo principio vt filius patri. Articulus. ij.

221 **Ad secundū** sic ꝓceditur. Uī ꝙ ꝑsona ꝓ/cipio: vt filiꝰ ꝑfi. Arriꝰ. n. 12. modos generatiōis assignat. ¶ Primꝰ modus est iuxta fluxū linee a ꝑncto: vbi deest equalitas simplicitatis. ¶ Secūdus modꝰ est iuxta emis/sionem radioꝝ a sole. vbi deest equalitas nature. ¶ Ter/tius modus est iuxta caracterē seu ipꝛessionez a sigillo: vbi deest cōsubstātialitas: ⁊ potentie efficiētia. ¶ Quartꝰ mo/dus est iuxta īmissionem bone volūtatis a deo: vbi etiam deest cōsubstātialitas. ¶ Quintus modus est iuxta exitū accidētis a suba: vbi accidēti deest suba. ¶ Sextꝰ modus est iuxta abstractionem spēi a mā sicut sensus accipit spēm a re sensibili: vbi deest equalitas simplicitatis spiritualis. ¶ Septimꝰ modꝰ est iuxta excitatiōem volūtatis a cogi/tatiōe. q̄ qdem excitatio tpalis est. ¶ Octauus modꝰ est iuxta trāsfigurationem: vt ex ere fit imago q̄ materialis ē. ¶ Nonꝰ modꝰ est motus a mouēte: ⁊ hic etiam ponitur effectꝰ ⁊ cā. ¶ Decimꝰ modꝰ est iuxta eductiōez spēcrum a genere q̄ nō cōpetit i diuinis: qꝛ pī nō p̄dicat de filio: sic gen⁹ de specie. ¶ Undecimus modus est iuxta ideationē vt archa exterioꝛ ab ea q̄ est i mēte. ¶ Duodecimus mo/dus est iuxta nascētia: vt hō est a pꝛe: vbi ē ꝑius ⁊ posteriꝰ sim tps. pz ergo ꝙ i oī mō quo aliqd ē ex altero: deest eī̄ litas nature: aut equalitas duratiōis. si igit filiꝰ est a pꝛe: oz dicere vel eū esse minoꝛez pꝛe: aut posterioꝛez aut vtrūq;. ¶ Ō. Omne qđ est ex altero hz p̄ncipiū: sz nullū eternuz hz p̄ncipiū. ergo filiꝰ nō est eternꝰ neq;. s. s. ¶ Ō. Omne qđ coꝛrūpit desinit esse. ergo oē qđ generat̄ icipit esse: ad hoc. n. gñat̄ vt sit: sz filiꝰ ē genitus a pꝛe. gº icipit eē: ⁊ nō ē coeternus pfi. ¶ Ō. Si filiꝰ genitꝰ est a pꝛe: aut semp ge/nerat̄: aut est dare aliqđ instās sue generatiōis: si semp ge/nerat̄. dū aūt aliqd est i generari ē ipfectū: sicut pz i succes/sinis: q̄ sūt semp i fieri: vt tempꝰ ⁊ motꝰ: seq̄t ꝙ filiꝰ sem per sit impfectꝰ: qđ est icōueniens. est ergo dare aliqđ in/stans generatiōis filij añ illud. gº instās filiꝰ nō erat. ¶ Sz ¶ Rñº dōm: ꝙ necesse est dicere filiū esse coeternū pa/tri. ¶ Ad cuius euidentiā cōsiderādū est: ꝙ aliqd ex p̄nº exīs posteriꝰ esse suo p̄nº ꝑōt cōtingere ex duob⁹. Uno mō ex pte agentis. Alio mō ex pte actiōis. ex pte agentis qdez alr i agētib⁹ volūtarijs: alr i agentib⁹ nālib⁹. In agē 215 tibus qdem volūtarijs ꝓ electionem tempoꝛis. sicut. n. 246 in agentis volūtarij ptāte est eligere foꝛmā quā effectui cō ferat: vt supꝛa dictū est: ita i eiꝰ ptāte est eligere tempus in quo effectum ꝓducat. In agentibus aūt nālib⁹ hoc cō tingit: qꝛ agens aliquod nō a p̄ncipio hz perfectiōem vir/tutis nālis ad agendū: sz ei aduenit post aliqđ tps: sicut hō nō a p̄ncipio generare ꝑōt. ex parte aūt actionis impedit ne id quod est a pꝛincipio simul sit cum suo principio: pꝛo pter hoc ꝙ actio est successiua: vnde dato ꝙ aliquod agēs 215 tali actiōe agere inciperet statiz cū est: nō statim eodē instā 35 ti eēt effectꝰ: sed i istāti ad qđ terminat̄ actio. ¶ Manifestū 46 est aūt ꝑm ꝓmissa. ꝙ pī nō generat filiū vōtūtate: sz nā: ⁊ 160 iterū ꝙ nā pīs ab eterno perfecta fuit: ⁊ iterū ꝙ actio q̄ 161 pī ꝓducit filiū nō est successiua: qꝛ sic filiꝰ dei successiue ge neratus esset: ⁊ eius generatio nālis ⁊ cū motu esset: qđ est impossibile. relingtur ergo ꝙ filius fuit q̄ncūq; fuit pī ⁊ sic filius est coeternus patri: ⁊ similiter spūs. s. vtriq;.

¶ Ad p̄imū ergo dōz: ꝙ sicut Aug. dicit in lib. de verbis dñi nullus modus ꝓcessionis alicuius creature pfecte re/presentat diuinā generationē. vñ oz ex multis modis colli gere similitudinē: vt qđ deest ex vno aliqualiter suppleat̄ ex altero: ⁊ ꝓꝓ hoc dī in synodo ephesina coexistere semp coeternū patri filiū splendoꝛ tibi denūciet impassibilitatez natiuitatis ostendat vbū: ꝓsubalitatē filij nomē insinuet: in ter oīa tñ exꝑessius repꝛesentat ꝓcessio vbi ab itellectu qđ qdē nō est posterius eo a quo ꝓcedit: nisi sit talis itelle ctus q̄ exeat de potentia in actum: qđ in deo dici non ꝑōt. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ eternitas excludit p̄ncipiū duratiōis: sz nō p̄nm oriģinis. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ ois coꝛruptio ē muta/ 161 tio q̄dā. ⁊ iō oē qđ coꝛrūpit icipit ñ eē ⁊ desinit eē: sz gene ratio diuina nō ē trāsmutatio: vt dictū ē supꝛa. vñ si semp generat̄ ⁊ pr̄ semp generat. ¶ Ad 4m dōm: ꝙ i tpe aliō ē qđ ē. indiuisibile. s. istās: ⁊ aliud ē qđ durās. s. tps: sed in 48
eternitate ipz nūc indiuisibile ē ⁊ sp istās: vt supꝛa dcm ē: b
generatio vo filij nō ē i nūc tpis aut i tpe: sz i eternitate: ⁊ 46
ideo ad significādū ꝓsentialitatē ⁊ pmanētiā eternitatis ꝑt a
dici: ꝙ sp nascit̄: vt Oꝛigenes dixit: sz vt Greg. ⁊ Aug. di cūt: meliꝰ ē ꝙ dicat̄ semp natus: vt li semp designet pma nentiā externitatis: ⁊ li natus ꝓfectionē geniti. sic ergo filiꝰ nec impfectus est neq; erat q̄n nō erat vt arrianus dixit.

¶ Utrū i diuinis ꝓsonis sit oꝛdo nature. Arti. iij. 222

Ad tertiuz sic ꝓceditꝫ. Uī ꝙ in diuinis ꝓso/nis nō sit oꝛdo nature. qcqd. n. i di uinis est vel est essentia vel ꝑsona vel notio: sz oꝛdo nature nō significat essentiā: neq; ē aliq̄ ꝑsonaꝝ aut notionū. ergo oꝛdo nature nō ē in diuinis. ¶ Ō. In qbuscūq; ē oꝛdo na/ture vnū est ꝑius altero saltē ꝑm nāz ⁊ itellectū: sz i diuinis ꝑsonis nihil est ꝑius ⁊ posteriꝰ: vt Athana. dic. gº in diuinis ꝑsonis nō ē oꝛdo nature. ¶ Ō. Quicqd oꝛdinat̄ distingui tur: sz nā i diuinis nō distinguit̄. ergo nō oꝛdinat̄. ergo nō est ibi oꝛdo nature. ¶ Ō. Ītā diuina est ei⁹ eētia: sz ñ dī in diuinis oꝛdo essentie. ergo neq; oꝛdo nature. ¶ Sz Ō. vbicūq; ē pluralitas sine oꝛdine: ibi ē cōfusio: sz i diuinis p sonis nō ē ꝑfusio: vt Atha. dic. gº ē ibi oꝛdo. ¶ Rñº dōm ꝙ oꝛdo sp dī p cōparationē ad aliqđ p̄nm. vñ sicut dī p̄nm multipliciter. s. ꝑm situ vt pūct⁹: sz itellectū vt p̄nm demō strātiōis: ⁊ ꝑm cās singulas. ita ēt dī oꝛdo. in diuinis autez c
dicitur p̄nm ꝑm oꝛiginez absq; pꝛioꝛitate: vt supꝛa dcm ē. 185
vnde oz ibi esse oꝛdinem ꝑm oꝛiginem absq; pꝛioꝛitate: ⁊ 221
hic vocat̄ oꝛdo nature ꝑm Aug. non quo alter sit ꝑius al tero: sed quo alter est ex altero. ¶ Ad p̄m ergo dōm: ꝙ c
oꝛdo nature significat notionē oꝛiginis in cōi: ñ aūt i spāli. 229
¶ Ad 2m dōm: ꝙ in rebus creatis etiā cū id qđ ē a pꝛinci pio sit suo p̄ncipio coeuū ꝑm durationē: tñ p̄nm est ꝑius ꝑz nām ⁊ intellectū: si cōsideret id qđ est p̄nm: sed si cōsidere tur ipse relationes cause ⁊ causati ⁊ p̄ncipij ⁊ p̄ncipiati. ma nifestū est ꝙ relatiua sūt simul nā ⁊ intellectu inquantum vnū ē in diffōne alterius: sed in diuinis ipse relationes sunt subsistentes ꝑsone in vna nā. vñ neq; ex parte nature neq; ex pte relationū vna ꝑsona ꝑōt est pꝛioꝛ alia neq; etiā ꝑm nām ⁊ intellectū. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ oꝛdo nature dicit: nō ꝙ ipsa nā oꝛdinet: sz ꝙ oꝛdo in diuinis personis attenditur c
ꝑm nālem oriģinem. ¶ Ad 4m dōm: ꝙ nā quodāmodo 203
impoꝛtat rōnem p̄ncipij: nō aūt essentia: ⁊ iō oꝛdo oꝛigi nis melius nominatur oꝛdo nature q̄z oꝛdo essentie.

¶ Utrū filiꝰ sit eq̄lis pī ꝑm magnitudinē. Arti. iiij. 223

Ad quartū sic ꝓceditꝫ. Uidetur ꝙ filius non sit equalis patri in magnitudine. Dicit. n. ipse Jo. 14. ¶ Pat̄ maioꝛ me ē. ⁊ Apo. i. Coꝛ. 15. Ipse filius subiectꝰ erit illi qui sibi subiecit oīa. ¶ Ō. Pa ternitas pertinet ad dignitatē patris: sz paternitas nō cōue nit filio. ergo nō qcqd dignitatis hz pī hz filius. ergo nō ē equalis patri in magnitudine. ¶ Ō. Ubicūq; est totum ⁊ pars: plures partes sunt aliqd maius q̄z vna tñ vel pau/cioꝛes: sicut tres hoīes sunt aliquid maius q̄z duo vel vnꝰ sed in diuinis videtur esse totū vlē ⁊ pars: nā sub relatiōe ⁊ notione plures notiōes cōtinent: cū igit i patre sint tres notiones: in filio autem tñ due: videt ꝙ filius nō sit equa lis patri. ¶ Sed cōtra est qđ dī phil. 2. ¶ Nō rapinam ar/bitratꝰ est esse se equalem deo. ¶ Rñº dōz: ꝙ necesse est o
dicere filium esse equalem patri in magnitudine. ma/ 220
gnitudo enim dei nō est aliud q̄z ꝑfectio nature ipsi⁹. hoc a b
autē est de rōne ꝑfnitatis ⁊ filiatiōis: ꝙ filius ꝑ genera/tionē ptingat ad hñdū perfectōez nature q̄ ē i pꝛe: sic ⁊ pī sed qꝛ in hoibus generatio ē trāsmutatio q̄dā exeuntis de potentia in actū: nō statiz a p̄ncipio hō filius est equalis pa tri generāti: sz per debitū incremētū: cū ad equalitatē per ducitur: nisi aliter eueniat ꝓpter defectū p̄ncipij generatio 186
nis. ¶ Manifestum est aūt ex dictis: ꝙ in diuinis est ꝓꝓie 187
⁊ vere paternitas ⁊ filiatio: neq; ꝑōt dici ꝙ virtus dei pa tris fuerit defectiua in generādo: neq; ꝙ dei filius succes si 221
ue: ⁊ per trāsmutationem ad perfectionē peruenerit. vn de necesse est dicere ꝙ ab eterno fuerit etiaz patri equalis

in magnitudine. vñ ⁊ Hil'. dicit in lib. de synodis. Tolle corpoꝛ infirmitates: tolle cõceptus mulierũ: tolle doloꝛes ⁊ oẽm humanã necessitatẽ. oĩs filius ſm nãlẽ natiuitatem equalitas pr̃is est: q: ẽ ⁊ similitudo nature. ¶ Ad p^m ergo dõm: q vbaſilla ītelligũt dicta de xp̃o ſm humanã nãz: i qua minoꝛ est patre ⁊ ei subiectus: sed ſm nãm diuinam equalis est patri: ⁊ hoc est qõ Athā. dicit: equalis p̃i ſm diuinitatẽ: minoꝛ patre ſm humanitatẽ: sed ſm Hil'. i. 18. lib. de tri. Donãtis auctoꝛitate p̃ maioꝛ est: sed minoꝛ nõ b est cui vnum esse donatur^c. ⁊ in lib. de syno. dicit q subie 185 ctio filij nature pietas ẽ. i. recognitio auctoꝛitatis paterne. subiectio autẽ ceteroꝛũ creatiõis infirmitas. ¶ Ad 2^m dõz q equalitas attẽdit^r ſm magnitudinẽ. magnitudo autem in diuinis significat perfectionẽ nature: vt dictuz est^c: ⁊ ad a essentiam pertinet. ⁊ iõ equalitas in diuinis ⁊ similitudo 220 ſm essentialia attẽdit^r: neqz põt ſm distinctionẽ relationũ o inequalitas: vl' dissimilitudo dici. vñ Aug. dic̃ contra maximi nũ. Oꝛiginis qõ ẽ qd de quo sit. equalitas ãt qualis aut q̃/tus sit. p̃nitas igit̃ ẽ dignitas p̃is: sicut ⁊ essentia patris. nam dignitas est absoluta: ⁊ ad essentiaz pertinet. sicut igi c tur eadẽ essentia que est in patre ẽ p̃nitas: i filio ẽ filiatio^c. 225 ita eadẽ dignitas q̃ ẽ in p̃re ẽ p̃nitas: in filio est filiatio. ve/re ergo dr̃ q qcqd dignitatis hz pr̃ hz filius: neqz seqr̃ p̃/nitat ẽ hz p̃. ergo p̃nitatẽ hz filius. mutatur. n. quid in ad aliqd. eadem. n. est essentia ⁊ dignitas p̃is ⁊ filij: sed in pa tre est ſm relationẽ dãtis: in filio ſm relationẽ accipientis. ¶ Ad 3^m dõz: q relatio in diuinis nõ est totuz vniuersale q̃uis õ similibus relatiõibus p̃dicetur: q: oẽs relationes sunt vnuz ſm essentiaz ⁊ esse: quod repugnat rationi vl'is cuius partes ſm esse distinguũtur: ⁊ sil' persona: vt supra c dictum est^c: nõ est vniuersale in diuinis. vñ neqz oẽs rela/ 176 tiões sunt magis aliqd q̃z vna tm̃: nec oẽs persone magis aliqd q̃z vna: q: tota perfectio diuine nature est in qualibet personarum.

¶ Utrũ filius sit in patre ⁊ econuerso. Arti. v.

224 **Ad quintuz** sic p̃ceditur. Uī q filius nõ sit in patre ⁊ ecõuerſo. Phus. n. in. 4. phyſicoꝛ ponit octo modos essendi aliqd in aliquo: ⁊ ſm nullũ hoꝛ filius est in patre aut econuerso: vt pz di/scurrendi per singulos modos. ergo filius non est in pa/tre nec econuerso. ¶ P̃. Nihil quod exiuit ab aliquo est in eo: sed filius ab eterno exiuit a patre ſm illõ Mich. 5. Egressus eius ab initio a diebꝰ eternitatis. ergo filiꝰ nõ est in patre. ¶ P̃. Unum oppositoꝛum non est in altero: sz fi lius ⁊ pater opponuntur relatiue. ergo vnus non potest esse in alio. ¶ Sz ȝ̃ ẽ qõ dr̃ Jo. 14. ego in p̃re: ⁊ p̃r̃ i me ẽ ¶ Rñ^o dõz: q in patre ⁊ filio tria est considerare. s. essen tiam: ⁊ relationem: ⁊ oꝛiginem: ⁊ ſm quodlibet istoꝛ filiꝰ est in patre ⁊ ecõuerso. ſm essentiam enim pater est i filio q: pater est sua essentia: ⁊ cõicat suã essentiã filio: nõ p ali/quã suam transmutationem. vnde sequitur q cum essen/tia patris sit in filio q in filio sit pater: ⁊ similiter cũ filiꝰ sit sua essentia: sequitur q sit in patre in quo est eius essentia: ⁊ hoc est quod Hil'. dicit. 5. de tri. Naturam suam vt ita dicam sequitur ĩmutabilis deus ĩmutabilez gignens deũ subsistẽtẽ. ergo in eo dei naturam intelligimus: cum i deo deus insit: ſm etiam relationes manifestũ est vnũ opposi/toꝛum relatiue esse in altero ſm intellectũ. ſm oꝛiginẽ etiaz manifestũ ẽ q p:ocessio vbi intelligibilis nõ ẽ aliqd extra: sed manet in dicẽte. id etiam qõ vbo dr̃ in verbo cõtinet^r: ⁊ eadẽ rõ est de. s. s. ¶ Ad primuz ergo dõm: q ea que in creaturis sunt non sufficienter rep:esentant ea que dei sũt: ⁊ ideo ſm nullum eoꝛum modoꝛum quos pbs enume/rat filius ẽ in patre aut ecõuerso: accedit tñ magis ad hoc modus ille: ſm quem aliquid dr̃ esse in p:incipio oꝛigina/te: nisi q deest vnitas essentie in rebus creatis inter p̃cipi um ⁊ id qõ est a p:incipio. ¶ Ad 2^m dõm: q exitus filij a patre est ſm modum p:cessionis ſinterioꝛis: put verbum exit a coꝛde ⁊ manet in eo^c: vnde exitus iste in diuinis ẽ ſz 160 solam distinctionem relationum: nõ ſm essentialẽ aliquaz distantiam. ¶ Ad 3^m dõz: q pater ⁊ filius opponũt^r ſm relationes. non aũt ſm essentiam: ⁊ tamẽ oppositoꝛum re latiue vnum est in altero: vt dictum est^c. Arti. vi. 225

¶ Utrũ filiꝰ sit eq̃lis patri ſz potẽtiã.

Ad sextum sic p̃ceditur. Uideť q filius non sit eq̃lis patri ſm potẽtiã. dr̃. n. Jo. 5. nõ põt filiꝰ a se facere e qcq̃ nisi qõ viderit patrẽ facie/tẽ. pater aũt a se põt facere. ergo p̃ maioꝛ ẽ filio ſm potẽtiã. ¶ P̃. Maioꝛ est potentia eius q p̃cipit ⁊ docet q̃z ei' qui obedit ⁊ audit: sed pater mandat filio ſm illud Jo. 14. Si cut mandatum dedit mihi pater sic facio. Pater etiã do/cet filium ſm illud Jo. 5. ca. Pater diligit filiuz ⁊ omnia demonstrat ei que ipse facit. similiter ⁊ filius audit ſz illud Jo. 5. Sicut audio ⁊ iudico. ergo pater est maioꝛis poten tie q̃z filius. ¶ P̃. Ad omnipotẽtiaz patris pertinet q pos sit filiũ generare sibi equalẽ. dic̃. n. Aug. i li. 3 Maximinũ. Si ñ potuit generare sibi equalẽ. vbi est omnipotẽtia dei patris: sed filius non potest generare filium: vt supra ostẽ d sum est^c: non ergo quicquid pertinet ad omnipotentiã pa 190 tris potest filiꝰ: ⁊ ita nõ ẽ i pt̃ate ei equal'. ¶ Sz 219 ȝ̃ ẽ qõ dic̃ Joan. 5. Quecũq; pater facit hec ⁊ filius similiter facit. ¶ Rñ^o dõm: q necesse est dicere q filius est qualis p̃r i potestate. potentia. n. agendi consequitur perfectionez na/ture: videmus. n. in creaturis q quanto aliquis habet per fectioꝛem naturam tanto est maioꝛis virtutis in agendo. a ostensuz est autem supra^c. q ipsa ratio diuine paternitatis 220 ⁊ filiationis exigit q filius sit equalis patri in magnitudine 225 .i. in perfectione nature. vnde relinquitur q filius sit equa lis patri in pt̃ate: ⁊ eadẽ ratio est de. s. s. respectu vtriusq;. ¶ Ad p^m q^o dõm: q in hoc quod dr̃ filius non potest a se facere quicq̃ non subtrahitur filio aliqua potestas quã ha beat pater cum statim subdatur q quecũq; pater facit fi/lius similiter facit: sed ostenditur q filius habet potestatez a patre: a quo habet naturaz. vnde dicit Hil'. 9. de tri. na ture diuine hec vnitas est: vt ita per se agat filius q non a se agat. ¶ Ad 2^m dõm: q in demonstratione patris ⁊ au/ditione filij non intelligitur: nisi q pater cõicat scientiam fi/lio: sicut ⁊ essentiam: ⁊ ad idem potest referri mandatum patris: per hoc q ab eterno dedit scientiam ⁊ voluntatez agendoꝛum eum generando: vel potius referendum est ad xp̃m ſm humanam naturaz. ¶ Ad 3^m dõz: q sicut ea dem essentia que est in patre paternitas in filio ẽ filiatio. ita a eadem ẽ potẽtia qua pater generat: ⁊ qua filius generat^r. 219 vnde manifestum ẽ q quicquid põt pater põ filius: nõ ta mẽ sequitur q possit generare: sed mutat^r quid in ad aliqd nam generatio significat relationez in diuinis. habet ergo filius eandẽ potẽtiam quam pater: sed cum alia relatione q: pat̃ habet eam vt dans: ⁊ hoc significat^r cum dr̃ q põt generare. filius aũt hz eam vt accipiẽs: ⁊ hoc significat^r cũ dicitur q potest generari.

¶ De missione diuinaꝝ psonaꝝ. Questio. xliij.

Einde cõsiderãdũ

d ẽ de missione diuinaꝝ psonaꝝ. ¶ Et cir ca hoc q̃runt^r octo. Primo vtrum ali cui diuine psone cõueniat mitti. Secũ/do vtrum missio sit eterna vel tpalis: tã tũ. Tertio ſm qd diuina psona inuisibi liter mittat^r. Quarto vtruz cuilibet psone ꝓueniat mitti. Quinto vtrũ inuisibiliꝫ mittat^r taz filiꝰ q̃z spũs scũs. Sexto ad quos fiat missio inuisibilis. Septimo ȝ missiõe visibili. Octauo vtrũ aliq̃ psona mittat seipsaz visibiliꝫ aut inuisibiliꝫ.

¶ Utrũ alicui psone cõueniat mitti. Arti. i. 226

Ad primum sic p̃ceditur. Uī q psone diuine nõ cõueniat mitti. Ad illud. n. minoꝛ ẽ mittẽte: sed vna persona diuina nõ est minoꝛ alia: ergo vna persona nõ mittit^r ab alia. ¶ P̃. Omne qõ mit/tit^r separat^r a mittẽte. vnde Hiero. dicit super Ezechie. q cõiunctũ ẽ in coꝛpe vno copulatũ mitti nõ põt: sed in diuini personis nihil est separabile: vt Hil'. dicit. ergo vna perso na nõ mittit^r ab alia. ¶ P̃. Quicũq; mittit^r ab aliquo loco discedit ⁊ ad aliquem locum de nouo vadit. hoc autez di/uine psone nõ conuenit: cũ vbiq; sit. ergo diuine p one nõ cõuenit mitti. ¶ Sed ȝ̃ ẽ qõ dr̃ Jo. 8. Hã sum ego solus

sed ego ⁊ q misit me pr̃. ℂ ℜ ñº dōz: q in rōne missionis duo importanť: quoꝝ vnuz ē habitudo missi ad eū a quo mittit̃. aliud ē habitudo missi ad terminū ad quē mittit̃: p hoc aūt q aliqs mittit̃ ostēdit̃ processio quedā missi a mittente: vel fm imperium: sic dominus mittit seruū vl fm cōsiliū: vt si consiliari⁹ mittere dicať regem ad bellandum vel fm originē: vt si dicať q flos emittit̃ ab arboꝛe. ostendit̃ etiam habitudo ad terminum ad quem mittit̃: vt aliquo modo ibi esse incipiat: vel qz prius ibi oīno nō erat: q mittit̃: vel qz incipit ibi aliquo mō ee quo prius nō erať. missio igit̃ diuine psone cōuenire pōt fz q iportat ex vna pte processionem originis a mittēte: ⁊ fm q importat ex alia pte nouum modum existēdi in alio: sicut filius dī esse missus a patre ī mūdū: fm q incepit in mūdo esse p carnem assumptaz: ⁊ tamē ante in mūdo erat: vt dicit̃. Jo. i. ℂ Ad p̃m gº dōm: q missio iportat minoꝛationē in eo qui mittit̃ fm q iportat processionē a principio mittentem: aut fm impiū: aut fm cōsiliū: q: imperās est maior: ⁊ cōsiliās est sapiētioꝛ: sed in diuinis nō iportat nisi processionem originis que est fm equalitatem: vt supra dictuz est. ℂ Ad 2m dōm: q illud qō sic mittit̃ vt incipiat esse: vbi prius nullo modo erat sua missione localiter monet̃. vnde oportet q loco separet̃ a mittente: sed hoc non accidit in missione diuine psone: qz psona diuina missa: sicut nō incipit ee vbi prius nō fuerat: ita nec desinit esse vbi fuerat. vnde talis missio est sine sepatione: sed habet solam distinctionem originis. ℂ Ad tertium dicendum: q obiectio illa procedit de missione que fit secundum motum localem: quia non habet locum in diuinis.

ℂ Utrū missio sit eterna vel tpalis tm̃. Arti. ij.

Ad secūdū sic ꝓcedit̃. Vť q missio possit esse eterna. Dicit enim Gregoꝛius. Eo mittitur filius quo generať: sed generatio filij eterna est. ergo ⁊ missio. ℂ Ꝑ. cuicūq; conuenit aliquid tēporaliter illud mutatur: sed persona diuina non mutatur. ergo missio diuine persone non est tēporalis: sed eterna. ℂ Ꝑ. Missio processionem importat: sed processio diuinarum personarum ē eterna. ergo ⁊ missio. ℂ Sed contra ē qō dicitur Ga. 4. Cum venit plenitudo temporis misit deꝰ filium suum. ℂ ℜ ñº dōm: q in his que important originem diuinarum personarum ē quedam differentia attendenda. Quedam enim in sui significatione importāt solū. habitudinem ad principium: vt processio ⁊ exitus. Quedam vero cum habitudine ad principium determināt processiones terminum: quoꝝ quedaz determinant terminum eternū: sicut generatio ⁊ spiratio. nā generatio ē processio diuine psone in naturaz diuinā: ⁊ spiratio passiue accepta importat processionem amoꝛis subsistētis. Quedaz vo cum habitudine ad pncipiū iportāt terminum temporalē: sicut missio ⁊ datio. mittit̃. n. aliqd ad hoc vt sit in aliquo: ⁊ dať ad hoc q habeať. psonā aūt diuinā haberi ab aliqua creatura vel ee nouo mō existēdi in ea ē quoddam temporale: vñ missio ⁊ datio ī diuinis dr̃ tēporalit̃ tm̃: generatio aūt ⁊ spiratio solū ab eterno. processio aūt ⁊ exitus dicūtur in diuinis ⁊ eternaliter ⁊ tpaliter. nā filiꝰ ab eterno ꝓcessit vt sit deus. tēporaliter aūt vt ēt sit hō fz missionem visibilē: vel ēt sit in hoīe fm inuisibilem missionem. ℂ Ad p̃m ergo dōm q Greg. loqť de generatiōe tpali filij: nō a pte fz a matre: vel qz ex hoc ipso filius hz q possit mitti q ē ab eterno genit⁹. ℂ Ad 2m dōm: q diuinā psonā ee nouo mō in aliquo vel ab aliquo hēri tpaliť nō ē pp mutationē diuine psone: fz pp mutationē creature: sicut ⁊ deus tpaliť dī dr̃s pp mutationē creature. ℂ Ad 3m dōz q missio nō solū iportat processionē a pncipio: fz determinat processionis terminū tpalē: vñ missio solū est tpalis: vel missio includit processionē eternā: ⁊ aliqd addit. s. tpalē effectū. habitudo. n. diuine psone ad suū pncipiū nō ē nisi ab eterno. vñ gemina dī processio eterna. s. ⁊ tālis: ñ pp hoc q hitudo ad p̃m geminet̃: fz geminatio est ex parte termini temporalis ⁊ eterni.

ℂ Utrum missio inuisibilis diuine persone sit solum donum gratie gratum facientis. Articulus ij.

Ad tertiuz sic ꝓcedit̃. Vť q missio inuisibilis diuine psone nō sit solū fm donū gr̃e gratū faciētis. diuinā. n. psonā mitti ē ipsaz donari. si igit̃ diuina psona mittit̃ solū fm dona gr̃e gratū faciētis nō donabit̃ ipsa psona diuina: fz solū dona eiꝰ qō est error dicētiū. s. s. nō dari. fz ei⁹ dona. ℂ Ꝑ. Hec ꝓpō fm denotat hitudinē alicui⁹ cāe: fz psona diuina ē cā q hēať donuz gratie gratū faciētis ⁊ nō ecōuerso: fm illud ℜo. 5. Charitas dei diffusa ē in coꝛdibꝰ nostris p. s. s. q datꝰ est nobis. ergo icōueniēter dr̃ q psona diuina fm dona gratie gratū faciētis mittať. ℂ Ꝑ. Aug. dicit. 4. de tri q filius cū ex tē poꝛe mēte ꝓcipit̃ mitti dī. fz filiꝰ cognoscit̃: nō solū p gfaz gratū faciēte: fz ēt p gīaz gratis datā: sic ⁊ p fidē ⁊ p sciaz. nō ergo solū diuina psona mittit̃ fm gr̃az gratū facientez ℂ Ꝑ. ℜabanus dicit q. s. s. datꝰ ē apostolis ad opationez miraculoꝝ. hoc aūt nō ē donū gr̃e gratū faciētis: fz gr̃e gratis date. ergo psona diuina nō solū dať fm gratiā gratū facientē. ℂ Sed cōtra est qō Aug. dic. 3. d tri. Qu. s. s. ꝓcedit tpaliter ad sanctificādū creaturā. Missio aūt ē tpalis ꝓcessio. cū igit̃ sanctificatio creature: nō sit nisi p gratiā gratuz faciētē: sequit̃ q missio diuine psone nō sit nisi p gratiā gratū facientem. ℂ ℜ ñº dōz: q diuine persone conuenit mitti fm q nouo modo existit̃ in aliquo. dari autem fz q habetur ab aliquo: neutrum autem horum est nisi fz gratiam gratū faciētē. est. n. cōis modus: quo deus est ī oibus rebus p essentiam: potētiam: ⁊ p̃sentiā: sicut cā in effectibꝰ participantibus bonitatem ipsius. super istū modum aūt cōem est vnus spālis: qui conuenit nature rationali: in qua deus dicitur esse sicut cognitū in cognoscente ⁊ amatum in amāteˢ: ⁊ qz cognoscēdo ⁊ amando creatura rationalis sua operatione attingit ad ipsum deū fm istū spālē modū deus non solum dicit̃ esse in creatura rōnali: fz etiā habitare in ea sicut in tēplo suo: sic igit̃ nullus alius effectus pōt esse rō: q diuina persona sit nouo modo in rōnali creatura: nisi gratia gratū faciēs. vñ fm solam gratiā gratū faciēm mittit̃ ⁊ procedit tpaliter psona diuina. Similiter illud solū habere dicimur quo libere possumꝰ vti vl frui̇ˢ. habere aūt ptātē fruēdi diuina psona est solū fm gratiam gratum facientem: sed tm̃ in ipso dono gratie gratū faciētis. s. s. hētur ⁊ inhabitat hoiem. vnde ipsemet. s. s. datur ⁊ mittitur. ℂ Ad primū ergo dōz: q per donuz gratie gratum faciētis pficit̃ creatura rationalis: ad hoc q libere: nō solum ipso dono creato vtať: sed vt ipsa diuina psona fruatur: ⁊ ideo inuisibilis fit fm donū gratie gratum facientis ⁊ tamen ipsa psona diuina datur. ℂ Ad 2m dōm: q gratia gratum faciens disponit aīam ad habendū diuinā psonaz. ⁊ significať hoc cū dr̃ q. s. s. datur fm donum gratie: fz tm̃ ipsum donum gratie est a spū sancto: ⁊ hoc significatur cū dicitur: q charitas dei diffunditur in coꝛdibus nostris per spiritum sanctum. ℂ Ad 3m dōm: q licet p aliquos effectus filius cognosci possit a nobis: nō tm̃ p aliquos effectus nos inhabitat vel etiā habeť. ℂ Ad quartuz dicēdum: q operatio miraculoꝝ est manifestatiua gratie gratum facientis: sicut ⁊ donum prophetie: ⁊ quelibet gr̃a gratis data. vñ. 1. Coꝛ. 12. Gratia gratis data nobis manifestatio. s. s. Sic igit̃ apostolis dr̃ datus. s. s. ad operationē miraculoꝝ: qz data est eis gratia gratū faciēs cū signo manifestante. si autem dareť solum signū gratie gratū faciētis: sine gratia nō diceret̃ dari simpliciter spūs: nisi forte cū aliqua determinatione: fm q dr̃ q alicui dať spūs ꝓpheticus vel miraculoꝝ inquātū a spū sancto hz virtutem prophetizandi vel miracula faciendi.

ℂ Utrū patri cōueniat mitti. Articulus iij.

Ad quartū sic ꝓcedit̃. Vť q patri etiaz cōueniat mitti. Mitti. n. diuinam psonam est ipsam dari: sed pater dat seipsum: cum haberi non possit nisi seipso donante. ergo potest dici q pater mittat seipsum. ℂ Ꝑ. Persona diuina mittitur fm inhabitationem gratie: sed per gratiam tota trinitas inhabitat ī nobis. fm illud Jo. 14. Ad eum veniemus: ⁊ mā. a. e. fa. gº quelibet diuinarū psonarū mittit̃. ℂ Ꝑ. Quicquid cōuenit alicui persone conuenit omnibus ꝓter notiones ⁊ pso

nas: sed missio nō significat aliquā psonā: neq etiam notio
183 nem: cum sint tm̄ qnq notiones: vt supra dictum ē. ergo
cuilibet persone diuine cōuenit mitti. ¶ Sed cōtra est qō
Aug. dicit in. 2. lib. de tri. q solus pater nūq legit missus.
¶ Rñ dōm: q missio in sui rōne importat processionem
226 ab alio: et in diuinis fm originem: vt supra dictum est. vñ
cum pater non sit ab alio nullo modo conuenit sibi mitti:
sed solum filio et spūi sancto. quibus conuenit esse ab alio.
¶ Ad pm ergo dōm: q si dare importet liberalē cōicatio
nem alicuius: sic pater dat seipsum se inquantum liberalit
cōicat creature ad fruendum. si vero importet auctoritatē
dantis respectu eius quod datur: sic non conuenit dari in
diuinis: nisi persone que est ab alio: sicut nec mitti. ¶ Ad
secūdū dicēdū: q licet effectus gratie sit etiam a patre: qui
inhabitat per gratiam sicut et filius et spiritus sanctus: quia
tamen non est ab alio non dicitur mitti: et hoc est quod di
cit Aug. 4. de trini. q pater cum in tempore a quoquam
cognoscatur non dicitur missus. non enim habet de quo sit:
aut ex quo procedat. ¶ Ad tertium dicendum: q missio
inquantum importat processionem a mittente: includit in
a sui significatiōe notionē: nō qdē in speciali: sed in generali:
222 prout esse ab alio est cōe duabus notionibus.

¶ Utrum filio conueniat inuisibiliter mitti.

Articulus. v.

205 **Ad quintuz** sic procedit. Videtur q filio non conueniat inuisibiliter mitti. Missio enim inuisibilis diuine persone attenditur fm dona gratie sed omnia dona gratie pertinent ad spiritum. s. fm illud. i. ad Cor. 12. Omnia operatur vnus atq idem. s. s. ergo inuisibiliter non mittitur nisi. s. s. ¶ p̄. Missio diuine persone fit fm gratiam gratum facientez: sed dona que pertinēt ad perfectionem intellectus non sunt dona gratie gratū facientis: cuz sine charitate possit haberi fm illud. i. ad Cor. .13. Si habuero prophetiam et no. mist. o. et omnem sciaz et si habuero omnem fi. ita vt mō. transf. charitatē aūt non habeam nihil sum. cum ergo filius procedat vt verbum intellectus: videtur q non conueniat sibi inuisibiliter mitti.
¶ p̄. Missio diuine persone est quedam processio: vt dī
c 229 ctum est: sed alia ē processio filij alia. s. s. ergo et alia missio
226 si vterq mittit. et sic altera earū superflueret: cum vna sit
sufficiens ad sanctificandum creaturam. ¶ Sz ꝫ ē qō sap.
.9. dī de di. sapientia. Mitte illam de celis sanctis tuis: et
a sede magnitudinis tue. ¶ Rñ dōm: q per gratiā gra
tum facientem tota trinitas inhabitat mentem: fm illud
Jo. 14. Ad eum veniemus: et mā. apud euz fa. Mitti au
tem personam diuinam ad aliquem per inuisibilē gratiā si
gnificat nouū modū inhabitādi illius psone: et originē eius
ab alio. vñ cū tā filio qz. s. s. cōueniat et inhabitare per gra
tiam: et ab alio esse: vtriq conuenit inuisibiliter mitti. patri
autem licet conueniat inhabitare per gratiam: non tamen
sibi conuenit ab alio esse: et perconsequens nec mitti.
b ¶ Ad primuz ergo dōm: q lz oīa dona inquātū dona sūt
229 attribuant. s. s. q: hz rōnē primi doni fz q est amor: vt su
201 pra dictū est: aliqua tamē dona fm proprias rōnes attri
buunt p quādā appropriationē filio. s. illa q ptinēt ad intel
lectū: et fm illa dona attēdit missio filij. vñ Aug. dic. 4. de
trini. q tūc inuisibiliter filius cuiq mittit: cū a quocūq co
gnoscit atq pcipit. ¶ Ad 2m dōm: q anima p gratiam cō
format deo. vñ ad hoc q aliqua persona diuina mittatur
ad aliquem p gratiam: oportet q fiat assimilatio illius ad di
uinam psonaz que mittitur per aliquod gratie donū: et q:
. s. s. est amor p donū charitatis: anima. s. s. assimilat. vnde
fm modū charitatis attendit missio. s. s. filius aūt est ver
bum: nō qualecūq: sed spirās amorē. vnde Aug. dicit in
.9. lib: o de trini. Verbū autem quod insinuare intēdim⁹
329 cū amore notitia est: nō igit fm quālibet pfectionē itelle
ctus mittit filius: sed fm talem institutionē vel instructio
nem intellectus: quo proūpat in effectum amoris: vt dici
tur Jo. 6. Omnis q audiuit a patre et didicit venit ad me.
et in ps. In medi. mea exardescet ignis: et ideo signanter
dicit Aug. q filius mittit cum a quoq cognoscit atq p
cipit. pceptio aūt experimētalem quādam noticiam signi
ficat: et hoc pprie dī sapictia quasi sapida scia fm illud ec
cle. 6. Sapictia doctrine fm nomē eius est. ¶ Ad 3m dōz
q cū missio importet originem psone misse et inhabitatio 226
nem p gratiā: vt supra dctm est: si loquamur de missione 228
quātum ad originē: sic missio filij distinguit a missione. s. s. o
sicut et generatio a processione. si aūt quātū ad effectū grē
sic cōicāt due missiones in radice gratie: sed distinguuntur
in effectibus grē: q sunt illuminatio itellectus et inflāmatio
affectus: et sic manifestum est q vna non potest esse sine
alia: q: neutra est sine gratia gratum faciente: nec vna p
sona separatur ab alia.

¶ Utrum missio inuisibilis fiat ad omnes qui sunt parti
cipes gratie. Articulus. vi.

Ad sextum sic procedit. Videt q missio inuisi 231
bilis non fiat ad oēs qui sunt partī
cipes grē. ¶ Patres. n. veteris testamēti grē participes fue
runt: sed ad illos non vī fuisse facta missio inuisibilis. nz. n.
Jo. 7. ¶ Nōdum erat spūs datus: q: nondum erat Jesus
glorificatus. ergo missio inuisibilis non fit ad omnes q sunt
participes gratie. ¶ p̄. ¶ Profectus in virtute non ē nisi
p grām: sed missio inuisibilis nō videt attēdi fm profectū
virtutis: q: profectus virtutis videtur esse continuus: cuz
charitas semper aut pficiat aut deficiat: et sic missio eēt cō
tinua. ergo missio inuisibilis non fit ad omnes participes
gratie. ¶ p̄. Christus et beati plenissime habent gratiaz:
sed ad eos nō vī fieri missio: q: missio fit ad aliquid dctās.
xps aūt fm q homo et oēs beati perfecte sunt vniti deo:
non ergo ad omnes pticipes gratie fit missio inuisibilis.
¶ p̄. Sacramenta noue legis cōtinent gratiaz: nec tamē
ad ea dī fieri missio inuisibilis. nō ergo ad oīa q hñt grām
fit missio inuisibilis. ¶ Sed ꝫ ē qō fm Aug. missio inuisi
bilis fit ad sanctificandum creaturam. omnis autem crea
tura hñs grām sanctificat. ergo ad oēm creaturam huius
modi fit missio inuisibilis. ¶ Rñ dōz: q sicut supra dctm
est: missio de sui rōne iportat q ille q mittitur vel incipiat 226
esse vbi prius nō fuit: sicut accidit ī reb⁹ creatis vel icipiat
esse vbi prius fuit sed quodā modo nouo fm q missio at
tribuit diuinis psonis. Sic ergo in eo ad quem fit missio
oz duo cōsiderare. s. inhabitationē grē: et innouationē quā
dam per grām. ad omnes ergo fit missio inuisibilis in qui
bus hec duo inueniuntur. ¶ Ad pm go dōm: q missio in
uisibilis est facta ad patres veteris testamenti. vnde dicit
Aug. 4. de trini. q fm q filius mittitur inuisibiliter fit ī ho
minibus aut cum hominibus. hoc autem antea factū ē in
patribus et prophetis: cuz ergo dī nōdū erat datus spūs:
intelligimus de illa datione cum signo visibili: que facta ē
in die pentecostes. ¶ Ad secūdū dōm: q etiam fm pro
fectum vtutis aut augmentuz gratie fit missio inuisibilis:
vnde Aug. dicit. 4. de trini. Et tunc cuiq mittitur filꝰ cū
a quoq cognoscitur atq pcipitur quantū cognosci et perci
pi potest pro captu vel proficientis anime in deum vel p
fecte anime rationalis in deo: sed tamē fm illud augmētū
gratie precipue missio inuisibilis attenditur: quando aliqs
proficit ī aliquem nouū actū vel nouū statū gratie: vt puta
cū aliqs proficit ī gratiaz miraculoz aut prophetie: vel in
hoc q ex feruore charitatis exponit se martyrio aut abre
nūciat his que possidet: aut qcūq op⁹ arduū aggredit.
¶ Ad 3m dōm: q ad beatos est facta missio inuisibilis in
ipso principio beatitudinis. postmodum autem ad eos fit
missio inuisibilis: non fm intensionem gratie sed fm q ali
qua mysteria eis renelantur de nouo: quod est vsq ad di
em iudicij: quod quidem augmentū attenditur: fm exte
sionem grē ad plura se extendentis. ad xpm aūt fuit facta
inuisibilis missio in principio sue conceptionis. non autem f
postea cum a principio sue conceptōnis fuerit plenus om 232
ni sapientia et grā. ¶ Ad 4m dōm: q grā ē ī sacramētis
noue legis istrumētalr: sicut forma artificiati est ī istrumē
tis artis fm quēdam discursuz ab agente ī patiens. missio
autem non dicitur fieri nisi respectu termini: vnde missio
diuine persone nō fit ad sacramenta: sed ad eos qui per sa
cramenta gratiam suscipiunt.

¶ Utrū. s. s. queniat visibiliter mitti. Articulus. vij.

252 Ad septimuz sic procedit. Videt q. s. s. nō
lius. n. fm q visibiliter missus est i mūdum dī esse mino:
patre: sed nūqz legitur. s. s. mino: pie. ergo spiritui scō nō
conuenit visibiliter mitti. ¶ Pō. Ad missio visibilis attenditur fz
aliquā creaturā visibilē assumptā: sicut missio filij fm car/
nem: sed spūs scūs nō assumpsit aliquā creaturā visibilem
vñ nō pōt dici q in aliquib9 creaturis visibilib9 sit alio mō
qz i alijs: nisi forte sicut i signo: sicut est etiā i sacramētis: t
oibus figuris legalibus. nō ergo. s. s. visibiliē mittit: vl oz
dicere q fm oia huiusmōi eius missio visibilis attenditur.
¶ Pō. Quelibet creatura visibilis ē effectus demfans to/
tam trinitatē. ñ ergo pillas creaturas visibiles magis mit
titur. s. s. qz alia psona. ¶ Pō. Filius visibiliter est missus fz dī
gnissimā visibiliū creaturaz. s. fz nām humanā. si igit. s. s.
visibiliter mittiē debuit mitti fm aliquas creaturas rōnales
¶ Pō. Que visibiliter fiunt diuinit9 dispēsant p mysteriuz
āgelorz. vt Aug. dicit. 3. de tri. Si ergo alique spēs visibi/
les apparuerūt: hoc factū fuit per āgelos: t sic ipsi angeli
mittūtur t nō. s. s. ¶ Pō. Si. s. s. visibiliter mittat: hoc nō ē ni
si ad manifestāduz inuisibilē missionē: qz inuisibilia p visibilia
manifestantē. ergo ad quē missio inuisibilis facta nō fuit nec
missio visibil fieri debuit: sed ad oēs ad quos fit missio inui
sibilis: siue i nouo siue veteri testō missio visibilis fieri dz:
qđ pz esse falsum. nō ergo. s. s. visibiliter mittitur. ¶ Sed ꝫ
est qđ dī Mat. 3. q. s. s. descēdit sup dñm baptizatū i spē
colūbe. ¶ Rñ° dīm: q de9 quidet oibus fm vniuscu/
iusqz modū. Est aūt modus cōnaturalis hoīs: vt p visibi
lia ad inuisibilia māducat: vt supra ex pdictis pz: t iō inuisi/
bilia dei oportuit hōi p visibilia manifestari: sicut igit seip
sum de9 t pcessiones eternas psonarz p creaturas visibiles
fm aliq̄ idicia hōibus quodāmō demfauit: ita cōueniens
fuit vt etiā inuisibiles missiones dinarz psonarz fz aliquas vi/
sibiles creaturas mānifestarētur. Aliter tñ fili9 t. s. s. nā. s. s.
inqntū pcedit: vt amor cōpetit esse sanctificatōis donū. fi/
lio aūt inqntum ē. s. s. pn̄m cōpetit esse scificationis hui9 acto/
rem: t ideo filius visibiliter missus est tanqz sanctificatiōis
actor: fz. s. s. tāqz scificatiōis i diciū. ¶ Ad pm ergo dīz: q
hibus creaturaz visibilē i qua apparuit i vnitatē psone assū/
pfit sic: vt qđ de illa creatura dī: de filio dei dici possit: t sic
rōne nature assumpte. fili9 dī minor pie: sed spūs scūs ñ
assumpsit creaturā visibilem: i qua apparuerit i vnitate p/
sone: vt qđ illi cōuenit de illo pdicet. vñ nō pōt dici minor
pie. ppter visibilem creaturā. ¶ Ad 2m dīm q missio vi
sibilis. s. s. nō attendit fm visionē imaginariā: que est visio
pphetica: q: vt Aug. dicit. 2. de tri. visio pphetica non est
exhibita corporeis oculis p formas corporeas: sed i spū p
pūales corporū imagines. colūbaz vō illā t ignem oculis
viderūt geniqz viderūt neqz ite fc se habuit spūs scūs ad
huiusmōi spēs: sicut filius ad petrā: q: dī petra erat xps. il
la. n. petra iā erat i creatura: t p actionis modū nūcupata
est nōie xpi: quem significabat: fz illa colūba t ignis ad hec
tantum significāda repēte exiterūt: sed vident eē filia flā/
pulus i heremo sequebat: t fulgoribus ac tonitruis: que fie
bāt cum lex daret in mōte. ad hoc enim rex illarz corporea
apparuit vt aliqd significaret atqz pdiceret. Sic igitur
eas: q fuerūt imaginarie t nō corporales: neqz attendit fm visiones pphetica/
rum. cremētalia ve. t no. test. in qbus q̄dam res preexistētes as
sūmunt ad aliqd significādum: sed. s. s. visibiliter dī eē missus
ad hoc spāliter factis. ¶ Ad 3m dīm q licz illas creaturas
visibiles tota trinitas opata sit: tamē facte sunt ad mōstran
dū spāliter hāc t illā psonam: sicut enim diuersis noibus si
gnificat pz t filius t. s. s. ita etiam t diuersis rebus significa
ri potuerūt: cuius iter eos nulla sit sepatio aut diuersitas.
¶ Ad 4m dīm q psonam filij declarare oportuit: vt scti/
ficatiōis actorez: vt dcm est: t ideo oportuit q missio visi
bilis filij fieret fm nām rōnalez cuius est agere: t cui pōt
competere sanctificari. indiciū aūt sctificationis esse potuit
quecunqz alia creatura: neqz oportuit q creatura visibilis
ad hoc formata esset assumpta a. s. s. i vnitate psone. cuz nō
assumeret ad aliqd agēdum: sed ad indicādū tātum: t p/
pter hoc ēt nō oportuit q duraret: nisi qdiu pageret oñm
suum. ¶ Ad 5m dīz q ille creature visibiles formate sūt
misterio āgelorz: nō tm ad significandum psonā āgeli: fz ad
significādum psonam. s. s. q: igit. s. s. erat i illis creaturis vi
sibilibus: sicut signatū i signo: ppter hoc fm eas. s. s. visibi
liter dī mitti t nō āgelus. ¶ Ad 6m dīm q non est de ne
cessitate inuisibilis missiōis: vt semp manifestetur p aliqđ si
gnum visibile exteri9: fz sicut dī. i. cor. 12. manifestatō spūs
datur alicui ad vtilitatem. s. ecclesie: que qdē vtilitas est: vt
p huiusmōi visibilia signa fides cōfirmet t propaget: qđ
qdez pncipalr factū ē p xpm t ap̄los: fm illud heb. 2.
Cū initiū accepisset enarrādi p dñz ab eis q audierūt: i nos
cōfirmata est: t ideo spāliter debuit fieri missio visibilis. s. s.
ad xpm t ad ap̄los: t ad aliquos primitiuos sctōs: i qbus
quodāmodo ecclesia fūdabatur: ita tñ q visibilis missio fa
cta ad xpm demōstraret missionē inuisibilem: nō tūc: sed in
principio sue ꝓceptionis ad eum factam: facta autē ē miss/ 231
sio visibilis ad xpm: in baptismo quidem sub specie colū/ c
be: qđ est animal secūdum: ad ostendendum in xpo auctori/
tatem donandi gratiam p spiritualem regeneratiōem: vñ
vox pris itonuit. Hic est filius meus dilectus: vt ad filiatu
dinem vnigeniti alij regnarentur. In trāsfiguratione vero
sub specie nubis lucide ad oñendum exuberātiaz doctri/
ne. vñ dcm est ipsum audite. ad ap̄los autez sub specie fla
tus ad oñendum potestatē mysterij i dispensatione sacra
mētorum: vnde dictuz est eis. Quoz remiseritis peccata
remittūtur eis: sed sub linguis igneis ad oñenduz effectū
doctrine. vnde dicitur q ceperunt loqui varijs linguis.

¶ Ad patres autem veteris testamēti missio visibilis. s. s.
fieri nō ꝺbuit: q: prius debuit perfici missio visibilis filij q̄z
s. s. cum spūs scūs manifestet filium sicut filius patrez. fu/
erūt autem facte visibiles apparitiones diuinarz personarz
patribus veteris testamēti: qui quidez missiones visibiles
dici non possunt: q: nō fuerūt facte fm Aug. ad designan/
dum inhabitationem diuine psone per gratiam: sed ad ali
quid aliud manifestandum.

¶ Utrū aliqua persona diuina mittatur nisi ab ea a qua p
cedit eternaliter. Articulus viij.

Ad octauum sic procedit. Videt q nulla p/ 233
sona diuina mittatur nisi ab ea
a qua procedit eternaliter: q: sicut dicit Aug. 4. de tri. Pa/
ter a nullo mittit: q: a nullo est. si ergo aliqua psona diuina
mittitur ab alia: oz q fit ab illa. ¶ Pō. Mittens habet au/
ctoritatem respectu missi9: sed respectu diuine persone nō
potest haberi auctoritas nisi fm originem. ergo oporz q di/
uina persona que mittitur sit a persona mittente. ¶ Pō. Si
psona diuina pōt mitti ab eo a quo non est: nihil phibebit
dicere q. s. s. detur ab homine cuius non sit ab eo qđ est ꝺ
Aug. 3. de tri. ergo diuina persona nō mittit nisi ab ea a q̄
est. ¶ Sz ꝺ est q filius mittit a. s. s. fz illud Isa. 48. Nūc
misit me de9 t spūs eius. filius aūt nō ē a. s. s. ergo persona
diuina mittitur ab ea a qua non est. ¶ Rñ°. dīm: q cir
ca hoc inueniunt aliqui diuersimode locuti esse. fm quos/
dam enim persona diuina nō mittitur nisi ab eo a quo est
eternaliter: sed fm hoc cū dicit filius dei missus a spū scto
referendum est hoc ad humanam nām fm quaz missus
est ad predicandum a. s. s. Aug. autem dicit. 2. de tri. q filius mittitur t a se t a. s. s. t. s. etiam sanctus mittitur t a se
t a filio: vt sic mitti i diuinis nō conueniat cuilibet psone: sed
solum persone ab alio existenti. mittere autē cōuenit cuili/
bet psone. vtrūqz aūt habet aliquo mō veritatē: q: cuz dī
aliqua psona mitti designat t ipsa psona ab alio exis t ef
fectus visibilis aut inuisibil: fm quā missio diuine psone at
tenditur. si igitur mittens designet vt principiū persone q̄
mittit: sic non quelibet persona mittit: sed solum illa cui cō
uenit esse pncipium illius persone: t sic filius mittitur tm a
pie. s. s. autem a pie t filio. si vero persona mittēs intelligat
esse pncipiū effectus fm quē attenditur missio: sic tota tri/
nitas mittit psonam missam. non autem propter hoc ho/
mo dat spūm sanctum: q: nec effectuz gratie potest creare

hoc ꝑz solutio ad obiecta.

¶De prima natura omnium entiuz ⁊ de processione creaturarum a deo. Questio: xliij.

Ost cõsiderationẽ

p diuinaꝝ ꝑsonaꝝ. Cõsideranduz restat ꝺ processione creaturaꝝ a deo. erit autem hec cõsideratio tripartita: vt ꝓmo ꝓsidereꝫ de ꝓductione creaturaꝝ. 2°. de eaꝝ distinctione. 3°. de ꝓseruatione ⁊ gubernatione. ¶Circa ꝓmũ tria sunt ꝓsideranda. ꝓmo qdem q̃ sit ꝓma cã entium. 2° de mõ ꝓcedẽdi creaturaꝝ a ꝓma cã. 3°. vꝺ de ꝑncipio duratiõis reꝝ. ¶Circa ꝓmuz q̃runt̃ q̃tuor. ꝓmo vtrũ deꝰ sit cã efficiẽs oĩm entiũ. 2°. vtrũ materia ꝓma sit creata a deo: vel sit ꝓcipiũ ex equo coordinatũ ei. 3°. vtrũ deꝰ sit causa exẽplaris reꝝ vel sint alia exẽplaria ꝑter ipsuz. 4°. vtrũ ipse sit cã finalis rerum.

¶Utrũ sit necessariũ oẽ ens eẽ creatũ a deo. Arti. .i.

274 **Ad primuz** sic ꝓcedit. Videt̃ q̄ nõ sit necessariũ oẽ ens eẽ creatũ a deo. nihil enĩ ꝓhibet inueniri rẽ sine eo: qꝺ nõ est de ratiõe rei: sic hoiem sine albedine: sz hitudo cãti ad cãz nõ videt̃ esse ꝺ rõne entiũ: q: sine hac ꝓñt aliq̃ entia ĩtelligi. g° sine hac ꝓñt esse. ergo nihil ꝓhibet esse aliq̃ entia ñ creata a deo. ¶Ꝑ. Ad hoc aligd idiget cã efficiẽte vt sit. ergo qꝺ nõ ꝑõt nõ eẽ nõ idiget cã efficiente: sed nullũ necessariuz ꝑõt nõ esse: q: qꝺ necesse ẽ esse nõ ꝑõt nõ eẽ. cũ igit̃ multa sint necessaria in rebꝰ: vñ ꝙ nõ oĩa entia sint a ꝺo. ¶Ꝑ. Quoꝛũcũqz ẽ aliqua cã ĩ his ꝑõt fieri demõratio ꝑ cãm illam: sed ĩ mathematicis nõ fit demõratio ꝑ cãm agentẽ: vt ꝑ ꝓbm ꝓz in. 3°. meta. nõ igit̃ oĩa entia sunt a deo: sicut a cã agẽte. ¶Sed ꝓtra est qꝺ ꝺz ro. ii. c. Exipo ⁊ ꝓpm ⁊ ĩ ipso sunt omnia. ¶Rñ° ꝺõm ꝙ necesse est dicere oẽ quod quocũqz modo est a deo esse. si enĩz aliquid inuenit̃ ĩ aliquo ꝑ participationem. necesse est ꝙ causet̃ ĩ ipso ab eo cui eẽntialiter conuenit: sicut ferrũ fit ignitũ ab igne. ostensum est añ supraᶜ cum de diuina simplicitate agerem̃ ꝙ deus est ipsum eẽ ꝑ se subsistẽs: ⁊ itez ostẽsum est ꝙ esse subsistẽs non ꝑõt esse nisi vnumᵉ. sicut si albedo esset subsistens non posset eẽ nisi vna: cũ albedines multiplicent̃ ꝛm recipiẽtia. relinquit̃ ergo ꝙ oĩa a deo nõ sint suum esse: sed participãt esse. necesse ẽ igit̃ ꝙ oĩa q̃ diuersificantur ꝛm diuersam participationem essendi: vt sint ꝑfectius vel mĩus perfecte cãri ab vno ꝓmo ente qꝺ ꝑfectissime estᵉ. vñ ⁊ ¶Plato dixit: ꝙ necesse est ante oẽm multitudinem ponere vnitatem. ⁊ Ari. dicit ĩ. 2. meta. ꝙ id qꝺ ẽ maxime ens ⁊ maxime verũz ẽ causa oĩs entis: ⁊ oĩs veri: sicut id qꝺ est maxime calidũ est cã oĩs calidi. ¶Ad ꝑm ergo ꝺõm ꝙ licet habitudo ad causam nõ intret diffinitionem entis qꝺ est cãtum: tñ sequitur ad ea q̃ sunt de eius rõne: q: ex hoc ꝙ aliquid per participationez est ens sequitur ꝙ sit cãtum ab alio. vñ huiusmodi ens nõ ꝑõt eẽ qn sit cãtum: sicut nec hõ qn fit risibile: sed q: esse cãtum nõ est de rõne entis simplr ꝑpter hoc inuenit̃ aliquod ens nõ cãtũ. ¶Ad 2ᵐ ꝺõz: ꝙ ex hac rõne quidã moti fuerũt ad ponẽdum ꝙ id qꝺ est necessariũ nõ hẽat cãz: vt ꝺr ĩ. 8. phy. sed hoc manifeste falsuz apparet ĩ sciẽtijs demõratiuis: ĩ qbus ꝓncipia necaria sunt causa conclusionũ necessariaꝝ. ⁊ iõ dicit Ari. in. 5. meta. ꝙ sũt quedã necessaria q̃ habent cãm sue necessitatis: non ergo ꝑpter hᵒ solũ requritur causa agens q: effectus ꝑõt nõ esse sed q: effectꝰ nõ eẽt si cã nõ eẽt: hec. n. cõditionalis est vera sine antecedens ⁊ ꝓñs sint possibilia sine ꝑossibilia. ¶Ad 3ᵐ ꝺõm ꝙ mathematica accipiuntur. vt abstracta ꝛm rationemᵏ: cum tñ nõ sint abstracta ꝛm esse. vnicuiqz autem cõpetit hñe cãm agentez ꝛm qꝺ hz esse. licet igitur ea que sunt mathematica habeãt cãm agentẽ: nõ tñ ꝛm hitudinẽ quaz hz ad cãm agentez cadũt sub consideratione mathematici ⁊ ideo in scientijs mathematicis non demõstratur aliquid per causam agentem.

27 d

¶Utrũ materia ꝓma sit creata a deo. Arti. .ij.

235 **Ad secundum** sic ꝓcedit. Videt̃ ꝙ materia ꝓma nõ sit creata a deo. oẽ. n. qꝺ fit cõponitur ex subiecto ⁊ ex aliquo alio: vt ꝺr in ꝓmo phy. sz materie ꝓme non est aliquod subm. ergo materia ꝓma nõ ꝑõt esse facta a deo. ¶Ꝑ. Actio ⁊ passio diuidũtur contra se inuicẽ. sed sicut ꝓmũ ꝓncipiũ actiuũ est deus: ita ꝓmũ ꝓncipiũ passiuuz est materia: ergo ꝺs ⁊ mã ꝓma sũt duo ꝓncipia ꝓtra se inuicem diuisa: quoꝝ neutrũ est ab alio. ¶Ꝑ. Omne agẽs agit sibi simile: ⁊ sic cũ omne agẽs agat inquãtuz est in actu sequit̃ ꝙ oẽ factuz aliquo mõ sit in actu: sz mã ꝓma ẽ tãtuz in potẽtia inquantũ huiusmodi. ergo ꝺ rõnez materie ꝓme est ꝙ fit facta. ¶Sed ꝺ est qꝺ dicit Aug. ij. cõfes. Duo fecisti ꝺñe vnuz ꝓte. s. angelũ: aliud ꝓpe nihil. s. mãm ꝓmã. ¶Rñ° ꝺõm ꝙ antiqui ꝓbi paulatim ⁊ q̃si pedetẽtim intrauerũt ꝺõm ꝙ antiqui ꝓbi paulatim ⁊ q̃si pedetẽtim intrauerũt in cognitionẽ veritatis. a ꝓncipio. n. q̃si grossiores existentes nõ existimabãt esse entia nisi corꝓora sensibilia. quoꝝ qui ponebãt in eis motũ non ꝓsiderabãt motuz nisi ꝛm alicuiuz trãsmutationuz: vtputa ꝛm raritatez ⁊ dẽsitatem ꝑ segregationem ⁊ congregationem ⁊ suppontes ipsaz subam corꝓoꝝ increatam. assignabãt aliquas causas huiusmodi accidentaliuz trãsmutationuz: vtpote amicitiaz litẽ intellectũ aut aliquid huiusmodi: vlterius vꝺ ꝓcedẽtes diffinierũt ꝑ intellectũ inter formã subalem ⁊ mãm quã ponebãt increatã: ⁊ ꝓceperũt trãsmutationẽ fieri in corꝓibus ꝛm formas essentiales: quaꝝ trãsmutationuz quasdã causas vniuersalio res ponebant vt obliquũ circuluz ꝛm Arist. vel ideas ꝛm ¶Platonẽ. Sz ꝓsiderãduz est ꝙ mã ꝑ formã ꝺbitur ad determinatã spẽmᵉ: sicut suba alicuius spẽi ꝑ accidẽs et aduenies ꝺbitur ad determinatũ modũ essendi: vt hõ ꝺbitꝰ albuz. vtriqz. n. cõsiderauerũt ens ꝓticulare particulari qꝺam cõsideratione: vel inquãtuz est hoc ens: vel inquãtuz est tale ens: ⁊ sic rebus causas agẽtes particulares assignauerũt. ⁊ vlterius aliqui exerunt se ad ꝓsideranduz ens inquãtum ẽ ens: ⁊ ꝓsiderauerũt causam rei: nõ solũz ꝛm qꝺ sũt hec vel illa: sz ꝛm ꝙ sũt entia. hoc igitur qꝺ est causa rerum inquãtuz sunt entia: oz esse cãm rez: nõ solũz sz ꝙ sũt talia per formas accidẽtales. nec ꝛm ꝙ sũt hec ꝑ formas subales. sed ẽt ꝛm oẽ illud quod ꝓtinet ad esse illoꝝ quocũqz modoᵉ: ⁊ sic oz ponere ẽt mãm ꝓmã creatam ab vo cã entium. ¶Ad ꝑm ergo ꝺõz: ꝙ ꝓbs in. i. phy. loquit̃ de fieri particulari: quod ẽ de forma in formã sine accidentali vel subalem: nũc añ loquimur de rebus ꝛm emanationẽ eaꝝ ab vniuersali ꝓncipio essendi a qua qdem emanatiõe nec mã excluditur: licet a ꝓmo mõ factionis excludatur. ¶Ad 2ᵐ ꝺõz: ꝙ passio est effectus actionis. vñ ⁊ rõnabile est ꝙ ꝓmũ ꝓncipiũ passiuũ sit effectus ꝓmi ꝓncipii actiui. nã omne imꝑfectuz causat̃ a ꝑfecto. oz. n. ꝓmũ ꝓncipiũ esse ꝑfectissimũ. vt dicit Ari. in. ij. meta. ¶Ad 3ᵐ ꝺcẽdũ: ꝙ rõ illa nõ oñdit ꝙ mã nõ sit creata: sz ꝙ nõ sit creata sine forma. sz. n. oẽ creatũ sit ĩ actu. nõ tñ est actꝰ purus. vñ oz ẽt ꝙ illud qꝺ se hz ex parte potẽtie sit creatũ sz totuz qꝺ ad esse ipsius ꝓtinet creatum est.

¶Utrz cã exẽplaris sit aligd ꝑter deũ. Articulus. iij. 238

Ad tertium sic ꝓcedit. Videtur ꝙ cã exẽplaris sit aligd ꝑter deũ: exẽplatũ enĩm hz similitudinẽ exẽplaris: sz creature longe sunt a ꝺa/ una similitudine. nõ ergo ꝺs ẽ cã exemplaris eaꝝ. ¶Ꝑ. Omne qꝺ est ꝑ participationẽ reducitur ad aligd ꝑ se ens. 238 stens: vt ignitũ ad ignem: sicut iaz dictũ estᵉ: sed quecũqz sunt in sensibilibus rebus sunt solũ ꝑ participationẽ alicuiꝰ spẽi: qꝺ ex hᵒ ꝑz ꝙ in nullo sensibiliũ inuenit̃ solũ id qꝺ ad rationẽ spẽi pertinet: sed adiungũtur ꝓncipijs spẽi ꝓncipia indiuiduãtia. oz ergo ponere ipsas species per se existẽtes: vt per se hoiem ⁊ per se equũ ⁊ huiusmodi: ⁊ hec ꝺcuntur exẽplaria: sunt igit̃ exemplaria res q̃daz extra deũ. ¶Ꝑ. Scie ⁊ diffinitiones sunt de ipsis spẽbus: nõ ꝛm ꝙ sũt in ꝓticularibus: q: particularũ nõ est scia nec diffinitio. ergo sunt quedã entia que sũt entia vel spẽs non in singularibus: ⁊ hec dicuntur exemplaria. ergo idem est qꝺ ꝓbus. ¶Ꝑ. Hoc idẽ videt̃ ꝑ Dio. qui dicit. 5. ca. de di. no. Deus ipm ꝛm eẽ ꝓius ẽ eo quod est ꝑ se vitã eẽ: ⁊ eo qꝺ est ꝑ se sapiẽtiaz esse. ¶Sed ꝺ est qꝺ exẽplar ẽ idẽ qꝺ idea: sz idee ꝛm ꝙ Aug. li. 83. q. dicit sunt formę ꝓncipales q̃ diuina

telligentia ꝓtinẽtur. ꝙ exemplaria rex nõ sunt extra deũ.
¶Rñ. dõm ꝙ ds ẽ ꝑma cã exẽplaris oĩum rex. Ad cu
ius euidẽtiã ꝓsiderãdũ est ꝙ ad ꝓductiõez alicuius rei iõ
necessariũ ẽ exemplar vt effect⁹ determinatã formã ꝓseqũ
tur. artifex. n. ꝓducit determinatã formã i mã ꝓpter exẽ
plar: ad qõ ispicit: siue illud sit exẽplar ad qõ extra ituetur
siue sit exẽplar iterius mẽte ꝓceptũ. manifestũ est autez ꝙ
ea q̃ nãliter fiũt determiatas formas ꝓseqũtur. hec autẽ
formaꝝ ꝺtermiatio oꝫ ꝙ reducaꝫ sicut i ꝑmũ ꝓncipiũ i di
uinã sapiam q̃ ordinẽ vniuersi excogitauit: q i rex distincti
one ꝓsistit. ⁊ iõ oꝫ dicere ꝙ i diuina sapia sunt rõnes oĩum
rex: q̃s supra dixim⁹ ideas. i. formas exẽplares i mẽte di
uina existẽtes: q̃ gdez licet multiplicent fꝫ respectũ ad res
sis ꝓcipari põt diuersimode. sic igit ipe deus est ꝑmum
exẽplar oĩum. pñt ẽt in reb⁹ creatis q̃dã alioꝝ exemplaria
dici ſm ꝙ q̃dã sunt ad silitudinẽ alioꝝ vel ſm eãdẽ spẽm:
vel ſm analogiã alicuiꝰ imitatiõis. ¶Ad ꝑm ergo dõꝫ ꝙ
licez creature ñ ptingãt ad hoc ꝙ sint similes ꝺo fꝫ suã nãz
silitudinem fꝫ repñtationẽ rõnis itellecte a deo: vt dom⁹
ꝺ rõne hõis est ꝙ sit i mã: ⁊ sic nõ põt iueniri hõ sine ma
teria. licet igit hic hõ sit ꝓ ꝓticipationẽ spẽi: nõ tñ põt redu
ci ad aliqd existens ꝑ se i eadez specie: sed ad speciem sup
excedẽtem: sic sunt sube sepate: ⁊ eadem rõ est de alijs sẽ
sibilibus. ¶Ad 3m dõm ꝙ licet q̃libz scia ⁊ diffõ sit soluz
entiũ: nõ tñ oꝫ ꝙ res eũdez modũ habeãt in essendo: quẽ
itellectus habet i itelligẽdo: nos. n. ꝑ virtutem itellectus
agentis abstrahimus spẽs vles a ꝓticularibus ꝺitiõibus
plaria. ¶Ad 4m dõm ꝙ sicut dicẽ Dio. 6. c. de di. no. ꝑ se
vitã ⁊ ꝑ se sapiaz q̃z noiant ipz deũ: q̃z vtutes ipsis re
ꝺatas. nõ aũt q̃dã subsistẽtes res sicut antiq posuerũt.
¶Utrũ ds sit cã finalis oĩuz. Articulus iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Videt ꝙ ds nõ sit cã finalis oĩuz. agere. n. ꝓp ſi
nem videt esse alicuiꝰ idigentis fine: sed deꝰ nullo mõ est
idigens. ergo nõ cõpetit sibi agere pp finez. ¶Ꝑ. finis ⁊
forma gñanti siue gñatiõis ⁊ agens nõ icidũt i idez nume
ro vt dicit i. 3. phy. Quia finis generatiõis est forma gñti: fꝫ
deꝰ est ꝑmuz agens oĩuz. nõ ergo ẽ cã finalis oĩuz. ¶Ꝑ.
finez oĩa appetũt: sed deũ nõ oĩa appetũt: q: neq; oĩa ipm
cognoscũt. deꝰ ergo nõ est oĩum finis. ¶Ꝑ. finalis cã est
ꝑma cãz. si igit deꝰ sit cã agens ⁊ cã finalis: segtur ꝙ in eo
sit ꝑus ⁊ posterius: qõ est ipossibile. ¶Sꝫ ꝑ est qõ dicit
pueri. 16. Universa ꝓpter semetipm operatus est dñs.
¶Rñ. dõm qõ oẽ agens agit ꝓpter finem: aliogn ex ac
tione agentis ñ magis sequeret hoc vl illud nisi a casu. ẽ
aũt idem finis agentis ⁊ patientis inq̃ntuz huiusmõi: fꝫ alr
ens. vnũ. n. ⁊ idem est ꝙ agens itendit impmere: ⁊ pati
ens itendit recipe. sunt aũt q̃dã q̃ silr agũt ⁊ patiũtur: q̃ sũt
agentia impfecta: ⁊ his ꝙuenit ꝙ etiaz i agendo itendũt ali
qd acqrere: fꝫ ꝑmo agenti q est agens tñ nõ cõtingit ageꝛ
ꝓp a q̃sitionez alicuiꝰ finis: sed itendit solũ cõicare suam p
fectionem q̃ est eius bonitas: ⁊ vnaqeq; creatura itendit
ꝓsequi suã pfectionem: q̃ est silitudo pfectiõis ⁊ bonitatis
diuie. sic ergo diuina bonitas est finis rez oĩuz. ¶Ad ꝑm
ergo dõm: ꝙ agere ꝓp indigẽtiaz nõ ẽ nisi agẽtis impfecti:
qõ natũ est agere ⁊ pati. sed hoc deo nõ cõpetit: ⁊ iõ ipse
solus ẽ liberalis: maxime qz nõ agit ꝓpter suã vtilitatẽ: fꝫ so
lũ ꝓp suaz bonitatẽ. ¶Ad 2m dõꝫ ꝙ forma gñati nõ est fi
nis gñatiõis: nisi inq̃ntũ est silitudo forme gñantis: qõ suã
silitudinem cõicare itẽdit: aliogn forma gñati esset nobilioꝝ
gñante: cũ finis sit nobilior his q̃ sũt ad finẽ. ¶Ad 3m dõꝫ
ꝙ oĩa appetũt deum: vt finẽ appetẽdo qõcũq; bonũ sine
appetitu intelligibili siue sensibili siue nãli: q est sine cogniti
one: q: nihil hꝫ rõnem boni ⁊ appetibil: nisi fꝫ ꝙ ꝑticipat
dei silitudinẽ. ¶Ad 4m dõm ꝙ cũ ds sit cã efficiẽs exem
plaris ⁊ finalis oĩum rez ⁊ mã ꝑma sit ab ipo: segtur ꝙ ꝑ
mũ ꝓncipiũ oĩum rez sit vnũ fꝫ rõ: nihil tñ ꝓhibet i eo cõ
siderari multa ſm rationem quoꝝ quedam ꝓius cadunt
in intellectu nostro q̃s alia.

¶De modo emanatiõis rez a pmo ꝓncipio. Q. õ. xlv.

Linde querit ꝺ mõ emanatiõis rerum a ꝑmo ꝓncipio: q
dicit creatio: de qua querunt. 8. ſꝺ: iõ
d qd sit creatio. 2o. vtrum deus possit ali
qd creare. 3o. vtrum creatio sit aliquid
ens in rez natura. 4o. cui competit cre
ari. 5o. vtrum solius dei sit creare. 6o.
vtrum cõe sit toti trinitati aut ꝓpriũ alicuius persone.
7o. vtrũ vestigiũ aliqꝺ trinitatis sit i reb⁹ creatis. 8o. vtrũ
opus creationis admisceaꝫ in operib⁹ nature ⁊ volũtatis
¶Utrũ creare sit ex nihilo aliqd facere. Articulus .i.

Ad primum sic ꝓcedit. Videt ꝙ creare nõ 238
sit ex nihilo aliquid facere. dicẽ
. n. Aug. ꝺ aduersariũ legis ⁊ ꝓphetarũ. facere ẽ qõ oĩo
non erat creare vero est ex eo qõ iam erat educẽdo aliqd
constituere. ¶Ꝑ. Nobilitas actionis ⁊ motus ex termis
consideratur. nobilioꝝ igit est actio: que ex bono in bonuz b
est: ⁊ ex ente in ens: q̃ que ex nihilo i aliqd: sed creatio vi
detur esse nobilissima actio: ⁊ ꝓma inter omnes actiões.
ergo nõ ẽ ex nihilo i aliquid: fꝫ magis ex ente i ens. ¶Ꝑ.
Hec ꝓpõ ex. importat habitudinem alicuius esse ⁊ maxi
me mãlis. sicut cũ dicimus ꝙ statua sit ex ere: sed nihil nõ
est mã entis: nec aliquo mõ causa eius. ergo creare non est
ex nihilo aliqd facere. ¶Sed ꝓtra est ꝙ super illud Ge.
. i. In ꝓnci. crea. deꝰ. ce. ⁊c. dicit glo. ꝙ. Creaꝫ est aliquid
ex nihilo facere. ¶Rñ. dõm: ꝙ sicut supra dictuz ẽ. nõ 235
solum oꝫ cõsiderare emanationem alicuius entis particu
laris ab aliquo particulari agente: sed etiaz emanationẽ to
tius entis a causa vlr que ẽ deꝰ: ⁊ hanc quidẽ emanationez
designamus nomine creatiõis: qõ autem ꝓcedit ſm ema
natõnem particularem: nõ ꝑsupponitur emanationi: sicut
si gñatur hõ nõ fuit ꝑus homo: sed homo fit ex non hoie
⁊ album ex non albo: vnde si cõsideretur emanatio totius
entis vlr is a ꝑmo ꝓncipio: impolẽ est ꝙ aliqꝺ ens ꝑsuppo
natur huic emanationi. idem autem ẽ nihil: qõ nullus ens
sicut igitur generatio hominis est ex non ente qõ est nõ hõ
ita creatio que est emanatio totius esse ex non ente: qõ est
nihil. ¶Ad ꝑm ergo dõm ꝙ Aug. equiuoce vtitur noie 335
creationis ſm qõ creari dicuntur ea que in melius refor
mantur: vt cum dicitur aliquis creari in ẽm. sic autez nõ
loquimur hic de creatione: sed sicut dictum est. ¶Ad 2m o
dõm ꝙ mutationes accipiunt speciem ⁊ ꝺignitatez non a
termio a q̃ sz a ẽmio ad quẽ: tanto gr pfectior ⁊ ꝑfectior
mutatio quãto terminus ad quem illius mutationis ẽ no
bilior: ⁊ ꝓior: licet terminus a quo: qui opponitur termio
ad quez sit imperfectior: sicut gñatio simplr est nobilior ⁊
ꝑfor: quam alteratio: ꝓp hoc qõ forma substalis ẽ nobilior q̃
forma accidẽtalis: tñ ꝓpatio substalis forme q̃ est terminus
a quo: i gñatione est impfectior q̃ ꝓprium qõ est terminus
a quo in alteratiõe. ⁊ silr creatio est pfectior ⁊ ꝓior q̃ gña
tio ⁊ alteratio: q: terminus ad quem est ꝓior substa rei. id
autem qõ intelligit vt terminus a quo est simplr nõ ens.
¶Ad 3m dõm ꝙ cũ dr aliqd ex nihilo fieri. hec ꝓpõ ex ñ
designat cãm mãlem: fꝫ ordinẽ tñ: sicut cũ dr ex mane fit
meridies. i. post mane fit meridies: sed intelligendum est
ꝙ hec ꝓpõ ex. potest includere negationem iportatã i hoc
ꝙ dico nihil: vel icludit ab ea. si ꝑmo mõ tunc ordo rema
net affirmatus: ⁊ oñdit ordo eius qõ ẽ ad nõ esse ꝓcedẽs
si vero negatio icludat ꝓpõnem tũc ordo negat: ⁊ ẽ sensus
fit ex nihilo. i. nõ fit ex aliquo: fit si dicaꝫ iste loquit de ni b
hilo: q: nõ loquit de aliquo: ⁊ vtroq; mõ vificat: cũ dr ex 247
nihilo aliqd fieri: sed ꝑmo mõ hec ꝓpositio ex. importat
ordinem: vt dictum est: scdo mõ iportat habitudinẽ cau c
se materialis: que negatur.
¶Utrũ ds possit aliqd creare. Articulus. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Videt ꝙ deꝰ ñ 239
possit aliqd creaꝫ: q: fꝫ pbz
i. i. phy. ãtiq phi acceperũt vt cõem ꝓceptionẽ ai ex nihilo
nihil fieri: sed potẽtia dei non se extẽdit ad ꝓtraria ꝑmoꝝ
ꝓncipioꝝ: vtpote ꝙ deus faciat ꝙ totũ nõ sit maiꝰ sua ꝑte:

vel q affirmatio ꝛ negatio sint sil'va. g° de° nō pōt aliqd ex nihilo facere vel creare. ¶ Ꝑ. Si creare ē aliqd ex nihilo facere: ergo creare ē aliqd fieri: sed oē fieri ē mutari. g° creatio ē mutatio. sed ois mutatio ē ex subo aliquo: vt pz p diffōnez mot°. nā mot° est actus existētis ī potētia. g° ē impole aliqd a deo ex nihilo fieri. ¶ Ꝑ. Q̄ō factū est: necesse ē aliqn fieri: sz nō pōt dici q illud q̄ creat sil' fiat ꝛ scīm sit: q: ī pmanētibus q̄ō fit nō est. q̄ō aūt factū est iā est: sil' ergo aliqd eēt ꝛ nō eēt. ergo si aliqd fit: fieri eius pcedit factū esse: sz hoc nō pōt ee: nisi pexistat subz ī quo sustētetur ipz fieri. g° ipole est aliqd fieri ex nihilo. ¶ Ꝑ. Infinitā distātiaz nō est ptrāsire: sz infinita distātia ē iter ens ꝛ nihil. g° nō cōtingit de nihilo aliquid fieri. ¶ Sed ⁊ ē q̄ō dī Beñ. In pn. cre. de. ce. ꝛ ter. dicit glo. q creare ē aliqd ex nihilo facere. ¶ ℞° dōz q nō soluz nō ē ipole a deo aliqd creari: sed necesse ē ponere a dō oia creata esse: vt ex pmissis
234 habeat°: qcunqz. n. facit aliqd ex aliquo: illud ex quo facit p
235 supponit actioni eius: ꝛ nō pducit p ipsam actionez: sicut
238 artifex opat ex rebus mālibus: vt ex ligno ꝛ ere: q̄ p artis actionē nō creātur: sz creātur p actionē nāe: sz ēt ipsa nā nō creat res nāles q̄tum ad formā: sz psuppōit mām. Si g° deus nō ageret nisi ex aliquo psupposito: sequereē q illō psuppositū eēt creatum ab ipso. oīsum est autē supra°: q
234 nihil pōt esse ī entibus: q̄ō nō sit a deo: q ē cā vlis toti° esse
235 vñ necesse ē dicere q deus ex nihilo res in esse producit.

¶ Ad p^m ergo dōz q antiq phī sicut supra dictum ē°: nō
235 ꝓsideraverūt nisi emanationem effectuum pticularium a causis pticularibus: quas necesse est psupponere aliquid ī sua actione: ꝛ fm hoc erat eoꝝ cōis opīo ex nihilo nihil fieri: sed tñ hoc locum nō hz ī pma emanatiōe ab vlī rez pncipio. ¶ Ad 2^m dōm: q creatio nō est mutatio nisi fm modū intelligēdi tñ. nā ō rōne mutatiōis est: q aliqd idē se habeat aliter nūc ꝛ pus. nā q̄nqz est idem ens actualr se habēs nūc ꝛ pus: sicut ī motibus fm q̄titatē ꝛ q̄litatem, q̄nqz vo est idem ens ī potētia tātum: sicut ī mutatiōe fm subam: cuius est subm mā: sed ī creatione p quā producit tota suba rez nō potest accipi aliquid idem alr se habens nūc ꝛ pus: nisi fm itellectum tātum: sicut si itelligat aliq̄
res pius nō fuisse totalr: ꝛ postea esse: sed cuz actio ꝛ passio ꝙueniāt ī suba motus: ꝛ differāt soluz fm habitudines
a diuersas°: vt dicit i. 3. phy. oz q subtracto motu nō rema
167 neat nisi diuerse habitudies°: increāte ꝛ creato: sed q: mo
b dus significādi modum sequit itelligēdi: vt dictuz est°: cre
214 atio significat p modum mutationis: ꝛ propt hoc dicit q
68 creare est ex nihilo aliquid facere: q̄uis facere ꝛ fieri ma
70 gis ī hoc ꝙueniāt q̄ mutare ꝛ mutari: q: facere ꝛ fieri ipoz tant habitudinem causę ad effectum ꝛ effectus ad causam sed mutationem ex consequenti. ¶ Ad 3^m dōm: q in his que fiunt sine motu sil'est fieri ꝛ factum esse: sine talis factio fit terminus motus: sicut illuminatio. nam sil' aliquid
174 illuminatur ꝛ illuminatum est°: siue non sit terminus motus: sicut sil' formatur verbum in corde ꝛ formatum est: ꝛ in his q̄ō fit: ē cū dicitur fieri: sed significatur ab alio esse ꝛ prius non fuisse. vnde cuz creatio sit sine motu sil'aliqd creatur ꝛ creatum est. ¶ Ad 4^m dōm q obiectio illa pcedit ex falsa imaginatione ac si sit aliq̄ō infinitum mediuz in ter nihilum ꝛ ens. q̄ō pz esse falsum: procedit autez falsa hec imaginatio ex eo q creatio significatur vt quedam mutatio inter duos terminos existens.

¶ Utrū creatio sit aliqd ī creatura. Articulus iij.

Ad tertium sic pceditur. Videt q creatio nō sit aliquid in creatura. sicut enim
240 creatio passiue accepta attribuitur creature: ita creatio actiue accepta attribuitur creatori: sed creatio actiue accepta non est aliud in creatore: q: si sic sequeretur q in deo esset aliquid temporale. ergo creatio passiue accepta non est aliquid in creatura. ¶ Ꝑ. Nihil est medium inter creatore ⁊ creaturam. sed creatio significatur vt mediuz inter vtrū q̄z. non enim est creator: cum non sit eterna: neq̄ creatura q: oporteret eadem ratione aliam ponere rationem qua ipsa crearetur: ꝛ sic in infinitum. creatio ergo non est aliqd ¶ Ꝑ. Si creatio est aliquid preter subam creatam oz q sit accidēs eius. Oē aūt accidēs est in subo. ergo res creata esset subm creatiōis: ꝛ sic idē esset subm creatiōis ꝛ termini: nus: q̄ō est ipossibile: q: subiectū prius ē accidēte ꝛ conseruat accidēs. terminus aūt posterius ē actione ꝛ passiōe eius est terminus: ꝛ eo existēte cessat actio ꝛ passio. igit ipa creatio nō est aliqua res. ¶ Sed ⁊. maius ē fieri aliqd fm totā subam q̄z fm formā subalem vel accidētalez: sz generatio simplr vel fm qd qua fit aliqd fm formā subalē vel accidētalez: est aliqd ī generato: ergo multo magis creatio qua fit aliqd fm totā subam ē aliqd ī creato. ¶ ℞° dōz q creatio nō ponit aliqd in creato fm relationē tm̄: q: q̄ō creat nō fit p motū vel p mutationē. q̄ō. n. fit p motū vel mutationē fit ex aliquo pexistēti: quod qdē ptigit in productionibus pticularib° aliquoꝝ entiū. nō aūt pōt ptingere ī pductiōe totiꝰ eē a cā vlī oīuz entiū: q̄ ē dōs: vñ de° creādo pducit res sine motu: subtracto aūt motu ab actiōe ꝛ passione nihil remanet nisi relatio: vt dictuz est°: vñ relinqtur b
239 q creatio ī creatura nō sit nisi relatio q̄dā ad creatore ē ad principiū sui eē. sicut ī passione. q̄ est cū motu ipoꝛtat relatio ad principiū motus. ¶ Ad p^m ergo dōz: q creatio actiue significata significat actionē diuinā q̄ est eius ēentia cū relatiōe ad creaturā: sz relatio ī deo ad creaturā nō est realis
74 sz fm rōnez tm̄: relatio vo creature ad deū est relatio realis: vt supra dictū est°: cū de di. no. agereē. ¶ Ad 2^m dōz
239 q q: creatio significat vt mutatio: sicut dictū est°: mutatio b aūt media quodāmodo est iter mouēs ꝛ motū: ꝛ iō creatio significat vt media inter creatore ē ꝛ creaturā: tñ creatio passiue accepta est ī creatura: ꝛ est creatura. neq̄ tñ opz q̄ alia creatiōe creet: q: relatiōes cū hoc ipm q sūt ad aliqd dicātur nō referunt p aliquas alias relatiōes sz p seipsas: sicut ēt supra dictū est°. cū de equalitate psonaꝝ ageretur. 220
¶ Ad 3^m dōm: q creationis fm q significat vt mota/ d tio. creatura ē terminus: sz fm q vere ē relatio creatura ē eius subm ꝛ prius ea ī esse sicut subm accidētale. sz hz quā dam rōnem priozitatis ex parte obiecti ad q̄ō dr q ē principium tcreaure: neq̄ tñ opz q q̄diu creatura sit dicatur creari: q: creatio ipoꝛtat habitudinem creature ad creatorem cū quadam nouitate siue inceptione.

¶ Utrū creari sit ppriū cōpositoꝝ ꝛ subsistētiū. Ar. iij. 141

Ad quartuz sic pceditur. Videtur q creari nō sit ppriū cōpositoꝝ ꝛ subsistentiū. dr. n. ī li. de causis. Prima rez creataꝝ est ee: sz ee est rei create nō est subsistēs. ergo creatio ppie nō est subsistētis ꝛ cōpositi. ¶ Ꝑ. Q̄ō creat est ex nihilo: cōposita nō sūt ex nihilo: sz ex suis cōponētib°. g° cōpositis non ꝙuenit creari ¶ Ꝑ. Illud ppie pducit per primā emanationez: quod supponit in scīa: sicut res nālis p generationē nālem que supponit in opatiōe artis: sed illud q̄ō supponit in gnātiōe nāli est mā. ergo mā est q̄ ppie creat ꝛ nō cōpositum. ¶ Sz ⁊ est q̄ō dr genesis. i. In pncipio cre. de. ce. ꝛ terram aūt sūt res cōposite subsistētes. ergo hoꝛ pro/ celū ꝛ terrā aūt sūt res cōposite subsistētes. ergo hoꝛ pro/ pie ē creatio. ¶ ℞° dōz: q creari quodd est fieri: vt dictuz est°: fieri āt oꝛdinat ad ee rei. vñ illis ppie ꝙuenit fieri ꝛ creari: qbus ꝙuenit esse: q̄ō qdē ꝙuenit ppie subsistē tibus: siue sint simplicia: sicut sube seꝑate: siue sint cōposita: sicut sube māles. Illi. n. ppie ꝙuenit ee q̄ō hz ee: ꝛ q̄ō subsistēs est ī suo esse. forme āt ꝛ accidētia ꝛ alia huiusmodi nō dicunt entia q̄si ipsa sint: sz q: eis aliqd est°: sicut albedo ea rōne dr ens: q: ea subm est albū. vñ fm pbz acerbis magis ppie dr entis q̄ ens°: sicut igit accidentia ꝛ forme ꝛ huiusmodi q̄ nō subsistūt magis sūt coexistētia q̄ entia: ita magis debēt dici cōcreata q̄ creata. p ꝛ ppie vo creata sūt subsistētia. ¶ Ad p^m ergo dōz: q cū dr pma rez creata ē esse: ly ee non ipoꝛtat subaz creatā: sz ipoꝛtat ppriam rōnē obiecti creationis. nā ex eo dr aliqd creatū: q est ens nō ex eo q ē hoc ens: cū creatio sit emanatio totiꝰ ee ab ente vlī: vt dictū est°: ꝛ ē sil's modus loquendi: sicut si dicetur q primū visibile est coloꝛ: q̄uis illud quod ppie videtur sit coloꝛatū. ¶ Ad 2^m dōm: q creatio nō dicit constitutionē rei cōposite ex principijs pexistētibus: sed compositū sic dr creari: q sil'cuz oībus suis principijs in esse pducitur°. ¶ Ad 3^m dōz: q ratio illa nō probat q sola materia 36

creet: sed ꝙ materia nō sit nisi ex creatiōe. nam creatio est
t productio totius esse ⁊ nō solum materie.
242 ¶ Utrū solius dei sit creare. Articulus. v.

Ad quintum sic ꝓcedit. Videt ꝙ nō solius dei sit creare: q; sm pbm pse
ctiões creaturis mālibus que faciūt sibi sile. ignis. n. gñat
ignē: ⁊ hō gñat hoiem. gº suba īmālis pōt facere subam si
bi sillem: sed suba īmālis nō pōt fieri nisi p creatiōem: cuz
nō beat māz ex qua fiat gº aliq̄ creatura pōt creare. ¶ Ꝺ.
Quāto maior ē resistētia ex pte facti: tāto maior vtus req/
rit i faciēte. sed plus resistit ẽ nihil. gº maioris vtu
tis est aliquid facere ex ẽ nio qđ tñ creatura facit q̄ aliqd fa
cere ex nihilo. multo magis igit creatura hoc facere pōt.
36 ¶ Ꝺ. Virtus faciētis ꝑsiderat sm mēsuram eius qđ fit:
73 sed ens creatum est finitum. vt supra probatū est: cuz de
38 creatuz nō regrit nisi vtus finita: sz hre vtutē finitā nō est
ẽ nēz creatur. gº nō ē ipossibile creaturā creare. ¶ Sz
ẽ est qđ Aug. dicit i. 3. de tri. ꝙ neq; boni neq; mali āgeli
432 possūt esse creatores alicui⁹ rei. multo minus igit alie crea/
235 tur. ¶ Rñdeo. dom ꝙ satis apparet i pō aspectu sz ꝓmissa
236 ꝙ creare nō pōt ee ꝓpa actio nisi soli⁹ dei. oz. n. vltiores ef
335 fectus i vltiores ⁊ potes cās reducere. iter oēs autē effect⁹
39 me cause: q est deus. vñ ct dr in lib. de causis: ꝙ neq; itel/
ligētia vl aīa nobilis dat ee: nisi iq̄tuz opat opatiōe diuīa.
ꝓducere āt esse absolute nō iq̄tū est hoc vl tale ptinet ad
rōnez creatiōis: vñ manifestū ē ꝙ creatio est ꝓpe actio ip/
fi⁹ dei. ꝓtingit aūt ꝙ aliqd ꝑticipat actionē ꝓpam alicui⁹ al
terī⁹: nō vtute ꝓpa: sz istrumētalr inq̄tū agit i vtute alte/
rius: sicut aer p vtutem ignis hz calefacere ⁊ ignire. ⁊ sm
boc aliq opinati sūt: ꝙ licz creatio sit ꝓpa actio vltis cāe tñ
41 aliqua iferior cā ꝓpr iq̄tū agit i vtute pme cāe pōt creare. ⁊
249 sic posuit Auic. ꝙ pa suba sepata creata a deo creat aliam
post se ⁊ subam orbis ⁊ aniam eius: ⁊ ꝙ suba orbis creat
mām iferior corpora: ⁊ sm hūc etā modū magister dic
in. 5. dis. 4rti sniaz: ꝙ deus pōt creature cōicare potētiam
creādi vt creet p misteriuz nō ꝓpria auctoritate: sz hoc ee
nō pōt: q; cā secūda istrumētalis nō participat actionē cāe
supioris nisi iq̄tū p aliquid sibi ꝓpium dispositiue opat ad
effectū principalis agētis. si igit nihil ibi ageret sm illud qđ
est sibi ꝓpium frustra adhiberet ad agēduz: nec oporteret
ee determīata istrumēta determinatoz actionū. sic. n. vide
mus ꝙ securis scindēdo lignū: qđ hz ex propetate sue for
me ꝓducit scāni formā: que est effectus ꝓpius principalis
agētis. illud aūt qđ est ꝓpius effectus dei creantis est illud
438 qđ supponit oibus alijs. s. esse absolute: vñ non pōt aliqd
355 opari dispositiue ⁊ istrumētalr ad hūc effectū: cuz creatio
nō sit ex aliquo ꝑsupposito ꝙ possit disponi p actionem in
strālis agētis. sic igit ipossibile est: ꝙ alicui creatur ꝓueniat
creare: neq; vtute ꝓpria: neq; istraliter siue p misteriuz: ⁊
hoc ꝑcipue iconuenies est dici de aliquo corpore ꝙ creet:
cū nullū corpus agat: nisi tāgendo vel mouēdo. ⁊ sic req/
rit i sua actiōe aliqd ẽxistēs qđ possit tāgi ⁊ moueri. qđ ẽ
ẽ rōnez creatiōis. ¶ Ad pm ergo dz ꝙ aliqđ pfectum p
ticipās aliquam nām facit sibi simile: nō qdem ꝓducendo
absolute illaz nām: sed applicādo eam ad aliqd. nō. n. hic
hō pōt ee cā nature hūane absolute: q; sic esset cā suiipsius
sed ē cā ꝙ natura humana sit i hoc hoīe gñato: ⁊ sic ꝑsup/
ponit in sua actione determīatā mām: p quam est hic hō
508 sed sicut hic hō participat humanam naturam: ita qđcūq;
17 ens creatū ptīcipat: vt ita dixerim: nām eēndi: q; sol⁹ de⁹
est suuz ee: vt supra dcm ē: nulluz igit ens creatū pōt pro
ducere aliqđ ens absolute: nisi iq̄tuz ee creat in hoc. ⁊ sic
opz ꝙ id ꝑintelligat ꝙ qđ aliqd ē hoc ē p actionē q̄ facit si/
bi sile: i suba autē i mālī nō pōt ꝑintelligi aliqd ꝙ qđ sit hoc
ẽ hoc p suam formaz p quā hz ee: cū sint forme subsistē
tes. suba aūt īmālis nō potest ꝓducere aliā subam īmālez
sibi sile: i ctuz ad esse eius: sed q̄tuz ad pfectionem aliq̄
supadditam: sicut si dicamus ꝙ supior angelus illuminat in
iferiorē: vt Dio. dicit sm quē modum etiaz i celestibus est

pnitas: vt ex vbis apli pz epl̄e. 3. Ex quo ois paternitas i
celo ⁊ in terra noīat: ⁊ ex hoc etiā euidēter apparet ꝙ nul
luz ens creatū pōt creare aliqd: nisi ꝑsuppposito aliquo: qđ
repugnat rōni creationis. ¶ Ad 2m dom ꝙ exc̄trarijs sit
aliquid ꝑ accidēs vt dr i. i. phy. p se autez sit aliqd ex subo
qđ est i potētia. cōtrarium igit resistit agēti inq̄tum impe
dit potētiam ab actu: in quem itēdit reducere mām agēs
sicut ignis intēdit reducere aquam i actum sibi sile: sed i
peditur p formam ⁊ dispones p̄rias: qbus quasi ligat po
tētia ne reducat in actū: ⁊ q̄to magis fuerit potētia ligata
tāto requrit maior vtus i agēte ad reducēdum mām i ac
tum. vñ multo maior potētia requrit in agēte si nulla po/
tētia p̄existat. sic ergo pz ꝙ multo maioris virtutis est fa
cere aliqd ex nihilo q̄ ex ẽ nio. ¶ Ad 3m dom ꝙ virtus fa 335
ciētis nō solum cōsiderat ex suba facti: sed etiā ex modo fa c
ciēdi. maior. n. calor nō solum magis sed etiaz citius calefa
cit: q̄uis igit creare aliquē effectum finituz nō demōstret
potētiam infinitā: tñ creare ipm ex nihilo demōstrat potē/ b
tiam ifinitam: qđ ex predictis pz. si enim tāto maior vir/
tus requrit in agēte q̄to potētia ē magis remota ab actu:
oz ꝙ virtus agētis ex nulla ꝑsupposita potētia quale agēs
est creans sit infinita: q; nulla ꝓportio est nullius potētie ad
aliquam potētiam quam ꝑsupponit virtus agētis nālis: si/
cut nō entis ad ens: ⁊ q; nulla creatura habet simplicit po
tētiam ifinitam sicut neq; ē ifinitum: vt supra probatū ē: 36
relinquit ꝙ nulla creatura possit creare.
¶ Utrū creare sit ꝓpriū alicui⁹ psone. Arti. vj.

Ad sextum sic ꝓcedit. Videt ꝙ creare sit pro 243
prium alicuius psone. qđ. n. ē pus
est cā ei⁹ qđ ē post: ⁊ pfectū ipfecti. sed processio dine pso
ne ē por q̄s processio creature ⁊ magis pfecta: q; diuina p/
sona procedit impfecta similitudine sui principij. creatura vo
i impfecta. gº processiões diuinaz psonaz sunt causa pro/
cessionis rez: ⁊ sic creat est proprium psone. ¶ Ꝺ. Per/
sone diuine nō distinguunt adinuicem nisi p suas processi/
ones ⁊ relationes: quicquid igit differenti attribuit diuis 211
psonis. hoc conuenit eis sm processiones ⁊ relationes pso
naz: sed causalitas creaturaz diuersimode attribuit diuis
psonis: nam in symbolo fidei patri attribuit ꝙ sit creator
omnium inuisibilium ⁊ visibilium. filio autem attribuitur
ꝙ p eum omnia facta sunt: sed. s. s. ꝙ sit dominus ⁊ viuifi/
cator. causalitas ergo creaturaz conuenit psonis sz proces/
siones ⁊ relationes. ¶ Ꝺ. Si dicat ꝙ causalitas creature
attendit sm aliquod attributum essentiale: qđ appropriat
alicui psone. hoc nō videt sufficiēs: q; quilibet effectus di/
uinus causat a quolibet attributo essentiali. s. potentia bo-
nitate ⁊ sapiētia. ⁊ sic nō magis ptinet ad vnum q̄ ad aliđ
nō debet ergo aliquis determinatus modus causalitatis at
tribui vni psone magis q̄ alij: nisi distinguerent in creādo
sm relationes ⁊ processiones. ¶ Sed contra est quod di
cit Dio. 2º. ca. de di. nominibus ꝙ cōmunia totius diuini/
tatis sunt omnia creabilia. ¶ Rñdeo dom: ꝙ creare ē prope
causare siue producere esse reruz. cum autem omne agēs
agat sibi simile: principiuz actionis considerari potest ex ac
tionis effectu. ignis. n. est q gñat ignē: ⁊ ideo creare conue/
nit deo sm suuz esse. qđ est eius essentia: que est cōmunis
tribus psonis. vñ creare nō est proprium alicui psone: sed
cōmune toti trinitat: sed tñ diuine psone sm rōnem sue
processionis habet causalitatem respectu creatiōis rez. vt 181
. n. s oñsuz est: cū de dei scia ⁊ volūtate ageret: de⁹ est cā 87
rez p suum intellectum ⁊ volūtatem: sicut artifex rerum 118
artificiataz. Artifex autem p vbum i intellectu conceptuz
⁊ p amorem sue voluntatis ad aliquid relatum opat. vñ
⁊ deus pater opatus est creaturam p suum vbum qđ est
filius ⁊ p suum amorem qui est. s. s. ⁊ sz hoc processiones
psonaz sunt rōnes productiōis creaturaz inq̄tū includūt
ēntialia attributa: que sunt scia ⁊ voluntas.. ¶ Ad pm gº
dom ꝙ processiones diuinaz psonaz sunt causa creatiōis
sicut dcm est. ¶ Ad 2m dz ꝙ sicut natura diuina licet sit
cōis tribus psonis: ordine tñ quodam eis conuenit inq̄tū
filius accipit nām diuinam a patre: ⁊ spūs scūs ab vtroq;
ita etiam ⁊ virtus creandi: licet sit cōis tribus personis: or/

dine tñ quodaꝫ eis cõuenit. nã filius hꝫ eam a ꝑre ⁊ ſ. ſ. ab vtroqꝫ. vnde creatoꝛ esse attribuit ꝑi: vt ei qui nõ habet vtutem creandi ab alio. de filio autez dr. ꝙ quem oĩa facta sunt. icꝫtuꝫ habet eãdez vtutem: sed ab alio. nã hec prepo
209 sitio ꝙ. solet denotare cãꝫ mediã siue ꝓncipiũ de ꝓncipio[e] sed spũi scõ qui habet eãdẽ vtutem ab vtroqꝫ attribuit ꝙ dominãdo gubernet ⁊ viuificet que sunt creata a patre ꝙ filiuꝫ. põt ẽt huiusmõi attributiõis cõis rõ accipi ex appro
206 priatiõe ẽcntialiuꝫ attributoꝝ: nã sicut supra dictuꝫ est[e]: ꝑi attribuit ⁊ appropat potẽtia q̃ maxime manifestat in creatione: ⁊ iõ attribuit ꝑi creatoꝛem eẽ. filio autẽ appropat sapia ꝙ quã agens ꝙ intellectum opatur: ⁊ iõ dr de filio: ꝙ quem oĩa facta sunt. spũi autẽ scõ appropriatur bonitas ad quem ꝓtinet gubernatio deducẽs res i debitos fines ⁊ vnificatio. nã vita i interiori quodã motu ꝓsistit. ꝑmuꝫ autez mouens est finis ⁊ bonitas. ¶ Ad 3[m] dõm ꝙ licet effect[9] dei ꝓcedat ex quolibet attributoꝝ: tñ reducit vnusquisqꝫ effectus ad illud attributum: cum quo habet conueniẽtiaꝫ fm ꝓpriã rõnem. sicut ordinatio rerum ad sapiam ⁊ iusti ficatio ipij ad misericordiam: ⁊ bonitatem se superabũdãter diffundentẽ. creatio vero que est productio ipsius substantie rei reducitur ad potẽtiam.

¶ Utrum in creaturis sit necesse inueniri vestigium trinitatis. Articulus vij.

244 **Ad septimum** sic ꝓcedit. Uidet ꝙ i creaturis non sit necesse inueniri vestigiuꝫ trinitatis. ꝙ sua. n. vestigia vnumqõqꝫ inuestigari potest: sed trinitas ꝑsonarum nõ pot inuestigari ex creatu
181 ris: vt supra dictum est[e]. ergo vestigia trinitatis nõ sunt in creatura. ¶ P̃. Quicqd est in creatura creatum est. si igit vestigium trinitatis inuenitur in creatura fm aliquas ꝓprietates suas: ⁊ oẽ creatum habet vestigium trinitatis: oꝫ in vnaquaqꝫ illarum inuenire vestigium etiam trinitatis ⁊ sic i infinitum. ¶ P̃. Effectus nõ repñtat nisi suam causam
243 sed causalitas creaturarum ꝓtinet ad nãm cõem[e]. nõ autẽ ad relationes: quibus ꝑsone ⁊ distinguũt ⁊ numerant[e]. ergo i creatura nõ inuenit vestigium trinitatis: sed soluꝫ vnitatis essentie. ¶ Sꝫ p̃ est qõ Augu. dicit. 6°. de tri. Oꝛ, trinitatis vestigium in creatura apparet. ¶ Rñ°. dõm qõ ois effectus aliqualiter repñtat suam causã. sed diuersimode: nam aliqs effectus repñtat solaꝫ causalitatem cause. ñ autez formã eius: sic fum[9] repñtat ignez. ⁊ talis repsentatio dicit esse representatio vestigij. vestigium autez demõstrat motuꝫ alicuius transeũtis: sed nõ q̃lis sit. aliqs autem effectus repñtat cãm q̃tuꝫ ad aliqnã silitudinez forme ei[9] sicut ignis generatus igne gñantez: ⁊ statua mercurij mercurium. ⁊ hec ẽ repñtatio imaginis. ꝓcessiones autem diuinarum ꝑsonaꝝ attẽdunt fm actus itellectus ⁊ voluntatis: sicut supra dctm est[e]. naꝫ filius ꝓcedit vt verbũ itelle
161 ctus. ſ. ſ. vt amoꝛ volũtatis. In creaturis igit rõnalibus i
162 quibus est itellectus: ⁊ voluntas inuenitur repñtatio trini
164 tatis ꝙ modum imaginis: inq̃tum inuenit in eis vbum cõ
468 ceptum ⁊ amoꝛ procedẽs[e]: sed i creaturis oĩbus inuenitur repñtatio trinitatis ꝙ modum vestigij: icꝫtũ i qualibet creatura inueniũtur aliqua que necesse est reducer i diuinas ꝑsonas: sicut in causam. quelibet enim creatura subsistit i suo esse ⁊ habet formam per quam determinatur ad speciem
29 ⁊ habet ordinem ad aliquid aliud[e]. fꝫ igitur ꝙ est quedã suba creata repñtat cãm ⁊ principiũ: ⁊ sic demõstrat ꝑsonam patris: qui est ꝓncipium de nõ ꝓncipio. fm autez ꝙ hꝫ quãdam formã ⁊ spem repñtat verbũ fꝫ ꝙ forma artificiati est ex cõceptione artificis. fm aũt ꝙ habet ordinez
468 repñtat spiritus sanctũ inquãtuꝫ est amoꝛ[e]: qꝛ ordo effect[9] ad aliquod alterum est ex volũtate creãtis: ⁊ ideo dr Augu. in. 6. li. de tri. ꝙ vestigiũ trinitatis inuenitur i vnaquaqꝫ creatura fm ꝙ vnũ aliquid est ⁊ fm ꝙ aliqua specie formatur: ⁊ fm ꝙ quẽdam ordinez tenet. ⁊ ad hec etiam reducũtur illa tria: numerus: pondus: ⁊ mẽsura: que ponũtur sap. ij. naꝫ mẽsura refert ad suban rei limitatam suis principijs. numerus ad spem: pondus ad ordinẽ: ⁊ ad hec etiã reducũtur alia tria que ponit Aug. in ꝺus: spes: ⁊ ordo: ⁊ ea que ponit in li. 83. q. ꝙ cõstat ꝙ discernitur: ꝙ cõgruit. cõstat enim aliqd per suã suban: discernitur per formam: cõgruit per ordinem: ⁊ i idem de facili reduci possunt quecũqꝫ sic dicũtur. ¶ Ad ꝑm ergo dõm: ꝙ repsentatio vestigij attẽditur fm appropriata: ꝙ quẽ modum ex creaturis in trinitate diuinaꝝ personarum veniri potest vt supra dictũ est. ¶ Ad 2[m] dõm: ꝙ creatura est res ꝓprie subsistẽs in qua est predicta tria inuenire: neqꝫ oꝫ in quolibet eoꝝ que ei insunt hec tria inueniãtur[e]: sed fm ea vestigium rei subsistenti attribuit. ¶ Ad 3[m] dõm: ꝙ etiaꝫ processiones personarum sunt causa ⁊ creationis ratio aliquo modo. vt dictum est[e].

¶ Utꝛ creatio admisceat i opib[9] nãe ⁊ artis. Ar. vij.

Ad octauuꝫ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ creatio admisceat in opibus nãe ⁊ artis. i qualibet. n. operatiõe nãe ⁊ artis producit aliqua forma: sed nõ ꝓducit ex aliquo. cũ nõ habeat materiã partez subiectã ipsius. ergo ꝓducit ex nihilo: ⁊ sic in qualibet opatiõe nãe ⁊ artis est creatio. ¶ P̃. Effectus nõ est ꝓpꝛie sua cã: sed i rebus naturalibus nõ inuenit aliqd agẽs: nisi forma accidẽtalis: que ẽ forma actiua vel passiua: nõ ergo ꝙ operatione nature ꝓducit forma substãtialis. relingtur igit ꝙ fit per creationẽ. ¶ P̃. Natura facit sibi simile: fꝫ quedã inueniuntur generata i natura: nõ ab aliquo sibi simili: sicut ꝑz i aliis generatis ꝙ putrefactionẽ. ergo eoꝝ forma non est a nã: sed a creatiõe. ⁊ eadẽ rõ est de aliis. ¶ P̃. Dõ nõ creatio. sequtur ꝙ ea q̃ sunt a nã nõ sunt creature qõ est heretici. ¶ Sed ꝛ̃ est qõ Aug. sup gen. ad lit. distinguit opus ꝓpagationis: qõ ẽ opus nature: ab ope creatiõis. ¶ Rñ°. dõm ꝙ hec dubitatio inducitur pp formas quas qdã posuerũt nõ incipere ꝙ actionẽ nature: fꝫ prius i materia extitisse: ponẽtes latitationez formaꝝ: ⁊ hoc accidit eis ex ignorãtia materie: qꝛ nesciebãt distinguere iter potẽtiaꝫ ⁊ actũ. q: n. forme ꝑexistunt in materia i potẽtia posuerũt eas simpliciter ꝑexistere. ¶ Alij vo posuerunt formas creari ab agẽte separato per modũ creationis: ⁊ fꝫ hoc cuilibet operationi nature adiũgitur creatio: sed hoc accidit eis ex ignorantia forme. nõ. n. ꝓsiderabãt ꝙ forma nãlis corporis nõ est subsistẽs: sed quo aliqd est: ⁊ ideo cũ fieri ⁊ creari non cõueniat ꝓprie nisi rei subsistẽti: sicut supra dictũ est[e]: formaꝝ nõ est fieri neqꝫ creari: sed ocreata ẽ. quod aũt ꝓprie fit ab agẽte nãli est cõpositũ[e]: qõ fit ex materia. vnde in operibus nature nõ admisceꝫ creatio: fꝫ presupponitur aliqd ad operationẽ nature. ¶ Ad ꝑm ergo dõꝫ: ꝙ forme incipiũt esse in actu cõpositis factis non ꝙ ipse fiant per se: sed per accidens tãtum. ¶ Ad 2[m] dõꝫ: ꝙ qualitates actiue in natura agũt in virtute formaꝝ subaliuꝫ. ⁊ ideo agẽs naturale nõ solũ producit sibi simile fm qualitatẽ: sed fm spem. ¶ Ad 3[m] dõm: ꝙ ad generationẽ aliorum imperfectoꝝ sufficit agẽs vniuersale: qõ est virtus celestis cui actorum sufficit agẽs vniuersale: qõ est virtus celestis cuius similitanẽ nõ fm speciez: sed sedm analogiaꝫ quãdaꝫ. ⁊ neqꝫ opꝫ dicere ꝙ eoꝝ forme creãtur ab agẽte separato. ad generationez vo aliorum perfectoꝝ nõ sufficit agẽs vniuersale: sed requirit agẽs propriuꝫ. quod est generãs vniuocũ. ¶ Ad 4[m] dõm: ꝙ operatio nature nõ est nisi ex presuppositione principiorum creatorum: ⁊ sic ea que per naturam fiunt creature dicuntur.

¶ De ꝓncipio duratiõis rerũ creataꝝ. Questio. vlvi.

Onsequenter cõsideran
c dus est de ꝓncipio duratiõis rerũ creatarum. ¶ Et circa hoc queruntur tria. ꝑ°. vtruꝫ creatura semp fuerit. 2°. vtrum eas incipere sit articulus fidei. 3°. quomodo ds dicatur i principio ce. ⁊ ter. creasse.

¶ Utrũ vniuersitas creaturaꝝ semp fuerit. Arti. i

Ad primum sic ꝓcedit. Uidet ꝙ vniuersitas creaturaꝝ que nunc mũdi nomẽ nuncupat nõ icepit sed fuerit ab eterno. Oẽ. n. qõ incepit esse añq̃ fuerit: possibile fuit ipsum esse: aliqn quin impossibile fuisset ipsum fieri. si gõ mund[9] icepit esse añq̃ incipet: possibile fuit ipsum esse. fꝫ qõ possibile est eẽ a nã: q̃ i poten

tia ad eē qđ est p formam: ⁊ ad nō eē qđ ē p priuatiōem: si ergo mūdus icepit eē: añ mūdum fuit mā: sed nō pōt esse mā sine forma: mā aūt mūdi cuꝫ forma ē mūdus: fuit ergo mundus anteqꝫ esse icipet: qđ ē impossibile. ¶ Ꝑ. Ad huꝫ vtutē vt fit semp qñqꝫ est ⁊ qñqꝫ nō est: q: ad qꝫ le hꝫ vtutez vt fit semp: nō. n. vtutē hꝫ ad determiatū duꝫ nō icepit eē qñqꝫ ē ⁊ qñqꝫ nō est: nullū ergo icorruptibile icipit eē: sed multa sūt i mundo icorruptibilia: vt corpora celestia: ⁊ oēs subē intellectuales. ergo mūdus non icipit eē. ¶ Ꝑ. Nullū igenitū icipit eē: sed pōs in. i. phy. dicit ꝙ mā est igenita. ⁊ i. i. de. ce. ⁊ mū. ꝙ celuꝫ ē igenitum nō ergo vniuersitas rex icipit eē. ¶ Ꝑ. Tacuū ē vbi non ē corpus: ſꝫ possibile ē eē. ſꝫ si mūdus icipit esse vbi nunc ē corpus mūdi. pūs non fuit aliqđ corp⁹ ⁊ tñ poterat ibi eē aliqn nunc nō ibi eēt. ergo añ mūdum fuit vacuum: qđ ē impossibile. ¶ Ꝑ. Nihil de nouo icipit moueri nisi p hoc ꝙ nunc qꝫ pūs mouet. gº añ oēm motum ō nouo icipiētem fuit aliqs motus. motꝰ gº semp fuit. gº ⁊ mobile q: motꝰ nō ē nisi immobili. ¶ Ꝑ. Oē mouēs aut ē nāle aut ē voluntariū. ſꝫ neutrū icipit mouere nisi aliquo motu pexistente. nā. n. semp eodē mō opat. vnde nisi pcedat aliq̄ imutatio vel nā mouētis: vel immobili nō icipiet a mouēte nāli esse retardat facere qđ ꝓponit. ſꝫ hoc nō ē nisi p aliquā imutationē: quā imaginat ad minus ex parte ipsius tpis: sicut q vult facere domū cras ⁊ nō hodie: expectat aliqd futurꝫ cras qđ hodie nō est: ⁊ ad minus expectat qđ dies hodierni trāseat ⁊ crastin⁹ aduenīat: qđ sine mutatiōe non ē: qr tēpus est numer⁹ motus. relinquit ergo ꝙ añ oēm motū ē de nouo icipiētez fuit alius motꝰ: ⁊ sic idem qđ pius. ¶ Ꝑ. Quicqd est semp i pncipio ⁊ semp i fine: nec desinere: nec icipe pōt: q: qđ icipit nō ē i suo fine: qđ aūt desinit non ē i suo pncipio: ſꝫ tps semp ē i suo pncipio ⁊ fine: q: nihil est tpis nisi nūc: qđ ē finis preteriti: ⁊ pncipiuꝫ futuri: ergo tps nec icipe nec desinere pōt: ⁊ ꝙ ꝑs nec motꝰ cuius numerꝰ tps ē. ¶ Ꝑ. Deꝰ aut ē por mūdo natura tñ: aut duratiōe. si nā tñ. ergo cuꝫ deꝰ sit ab eterno: ⁊ mundus erit ab eterno: si aūt ē por duratiōe: ꝓstituūt tps. ergo añ mundū fuit tps: qđ est impossibile. ¶ Ꝑ. Posita cā sufficiēti ponit effectꝰ. cā. n. ad quā nō seqt effectus est cā imperfecta indigēs alio ad hoc ꝙ effectus seqt: sed ds est sufficies causa mūdi ⁊ finaⁱ rōne sue bonitatis: ⁊ exēplaris rōne sue sapie. ⁊ effectiua rōne sue potētie: vt ex supioribꝰ pzt. Cū ergo deꝰ sit ab eterno. ⁊ mundꝰ fuit ab eterno. ¶ Ꝑ. Cuiꝰ actio ē eterna ⁊ effectꝰ eternꝰ. ſꝫ actio dei ē eiꝰ suba q̄ est eterna: ergo ⁊ mundꝰ est eternꝰ. ¶ Sed ꝫ est qđ dr Jo. 17. Clarifica me pr apd se metipm claritate quā habui prⁱ qꝫ mūdꝰ fieret. ⁊ puer. 8. Ds possedit me i initio viaꝝ suaꝝ anteqꝫ qcqꝫ faceret ab initio. ¶ Rñ dōz: ꝙ nihil pōt prec deū ab eterno fuisse: ⁊ hoc qdē ponere nō est ipossibile. Oñsum ē. n. supraᵏ: ꝙ volūtas dei ē cā rex: sic ergo aliq̄ necesse est esse: sic necesse ē deū velle illa: cū necessitas effectꝰ ex necessitate cause dependeat: vt dr i. ſ. meta. Oñsum ē aūt supraᵏ. ꝙ absolute loqndo nō est necesse deuꝫ velle aliqd nisi seipm. nō ē ergo necessariū deū velle ꝙ mūdꝰ fuerit semp: ſꝫ eatenus mūdꝰ ē: qtenꝰ deꝰ vult illū eē: cū esse mūdi ex volūtate dī dependeat: sic ex sua cā. nō ē igit necessariū mūdū semp eē: vñ nec demōstratiue ꝓbari pōt nec rōnes ꝙs ad hoc Arist. iducit. sunt demōstratiue ꝓbari simplr: ſꝫ ꝑz qd. ſ. ad ꝑdicēdum rōnibꝰ antiquoꝝ ponētiū mūdū icipe ꝑz quosdā modos i vitate ipossibiles. ⁊ hoc apparet ex tribꝰ. pº qdē q: tā i. 8. ⁊ Platōis: ꝺ quos rōnes ꝺdictorias iducit. 2. q: vbicūq; de hac mā logt iducit testimōia ātiquoꝝ qđ nō ē demōstratoris: ſꝫ ꝓbabiliꝝ psuadētis. 3º. q: expresse dic i. i. li. topi. ⁊ vtꝝ mūdus sit eternꝰ. ¶ Ad pm gº dōm ꝙ añq; mundus fuit ē mā: ſꝫ sm potētiā actiuā deiᵏ: ⁊ etiā sm q dī aliqđ ab deo 152
lute possibile nō ſꝫ aliquā potētiā: ſꝫ ex sola hitudie terminoꝝ: q sibi nō repugnāt sm ꝙ possibile oppōit ipossibili: vt pz ꝓ pbm i. ſ. meta. ¶ Ad 2m dōm ꝙ illud qđ hꝫ vtutez vt fit semp: ex quo hꝫ illā vtutē: nō qñqꝫ est: ⁊ qñqꝫ nō ē: ſꝫ añqꝫ hret illā vtutē nō fuitᵏ: vñ hec rō q pōit ab Arist. b
i. i. de ce. nō ꝓcludit simplr ꝙ icorpalia nō eē icepūt: ſꝫ ꝙ 234
nō iceperūt esse p modū nāle quo gñabilia ⁊ corruptibilia icipiūt esse. ¶ Ad 3m dōm ꝙ Arist. i. i. phy. ꝓbat māz esse ingenitā pp hoc ꝙ nō hꝫ subm de quo fit. in pº āt de ce. ⁊ mū. ꝓbat celū igenitū: q: nō hꝫ ꝓncipiuꝫ ex quo gñet. vñ pz ꝙ p vtrūq; nō ꝓcludit nisi ꝙ mā ⁊ celū nō iceperūt p generationez vt qdā ponebāt ꝑcipue de celo. nos autem dicimus ꝙ mā ⁊ celuꝫ ꝓducta sunt i eē p creationez: vt ex dictis pzᵏ. ¶ Ad 4m dōz ꝙ ad rōnez vacui nō sufficit i quo 234
nihil est: sed requirit ꝙ sit spaciū capax corpis i quo nō sit 235
corpus: vt pz ꝓ Arist. i. 4. phy. nos autem dicim⁹ nō fuisse 239
locuꝫ aut spaciuꝫ ante mūdum. ¶ Ad 5m dōm ꝙ pmus b
motor semp eodez mō se habuit. ꝓmuꝫ aūt mobile nō sp eodē mō se habuit: q: icepit esse cū ꝑs nō fuisset: sed hoc nō fuit p mutationē ſꝫ p creationē q̄ nō ē mutatio: vt supra dictū estᵏ: vñ pz ꝙ hec rō quam ponit Arist. in. 8: phy. pce 239
dit cōtra eos q ponebāt mobilia eterna. sed motum ñ eter 240
nū: vt pz ex opīonibꝰ Anax. ⁊ Empe. nos āt ponim⁹: ex q̄ mobilia iceperūt semp fuisse motū. ¶ Ad 6m dōm: ꝙ ꝑmum agens est agens volūtariū: ⁊ q̄uis habuit voluntatem eternam ꝓducēdi aliquē effectū: nō tñ ꝓduxit eternū effectuꝫ: neqꝫ est necesse ꝙ ꝑsupp̄oat aliqua mutatio: neqꝫ etiā ꝓpter imaginationē tpis. alr. n. est itelligendum de agente pticulari qđ ꝑsupponit aliqd ⁊ creat altez: ⁊ aliꝫ ō agente vli qđ ꝓducit totū: sicut agēs pticulare ꝓducit formam ⁊ ꝑsupponit mām. vñ oz ꝙ formaꝫ inducat sm proportionez ad debitā mām. vñ rōnabiliꝝ in ipso ꝓsideratur ꝙ iducit formaꝫ i talem māz: ⁊ nō in aliam ex dīa materie ad mām: sed hoc nō rōnabiliꝝ videtᵏ i deo q siꝫ ꝓducit formā ⁊ mām: sed ꝓsideratᵏ rōnabiliꝝ i eo ꝙ ipse ꝓducit mām congruam forme ⁊ fini. agens autem particulariter preſupponit tempus sicut ⁊ mām. vñ rōnabiliter cōsideratᵏ in eo qđ agit i tēpore posteriori ⁊ nō ꝑor sm imaginationem successiōis tēporis post tempus: sed in agente vniuersali qđ ꝓducit rem ⁊ tempus nō est cōsiderare ꝙ agat nunc ⁊ non prius sm imaginationem temporis post tempus q̄si tps nūc ⁊ nō pus ꝑsupp̄oat ei⁹ actioni. ¶ Sz ꝓsideradūz ē ꝙ dedit effectui suo tpus q̄stū voluit: ⁊ ſꝫ ꝙ ꝓueniens fuit ad suaz potētiā demōstrādum. manifestius enī mūdus ducit in cognitionē dīne potētie creantis si mūdus semp non fuit q̄si semp fuisset: oē. n. qđ nō semp fuit manifestū est hr̄e cām: sed non ita manifestū est de eo qđ semp fuit. ¶ Ad 7m dōz: ꝙ sicut dicit in. 4. phy. prius ⁊ posterius est i tempore sm ꝙ prius ⁊ posterius est i motu. vñ ⁊ ꝓncipium ⁊ finis accipienda sunt i tempe sicut ⁊ i motu. supposita autez eternitate motꝰ necesse est ꝙ quodlibet momētum i motu acceptum sit pncipium ⁊ terminꝰ motus: qđ nō opz si motus incipiat: ⁊ eadez rō ē de nunc tempis: ⁊ sic pz ꝙ rō illa instātis nūc ꝙ semp sit ꝓncipium ⁊ finis tempis: ꝑsupponit eternitatē tempis ⁊ motus. vñ Arist. hanc rationem iducit in. 8. phy. cōtra eos q ponebāt eternitatem tēporis: sed negabāt eternitatem motꝰ. ¶ Ad 8m dōm ꝙ deus est prior mūdo duratione: sed ly prius nō designat positatem temporis: sed eternitatis: vel dicēdum ꝙ designat eternitatem temporis imaginati ⁊ nō realiter exfitis: sicut cū dicitur: supra celum nihil est: ly supra designat locum imaginatum tñ sm ꝙ possibile est imaginari dimēsionibꝰ celestis corporis dimensiones alias superaddi.. ¶ Ad 9m dōm: ꝙ sicut effectus seqt̄ a cā agente naturaliter sm modum sue forme. ita seqt̄ ab agente ꝑ voluntatem sm formam ab eo preꝯceptam ⁊ diffinitam vt ex superioribus pzᵏ: ſꝫ igit deus ab eterno fuerit sufficiens causa mundi: non tñ oz ꝙ ponatur mundus ab eo ꝓ- 118
ductus: nisi sm qđ est in ꝑdiffōne sue voluntatis: vt. ſ. bēat 215
esse post non esse: vt manifestius declaret suum actorem. 87
¶ Ad decimuꝫ dicendum ꝙ posita actione seqt̄ effectꝰ

fm exigẽtiam forme que ẽ ꝓncipium actiõis. In agẽtibus autem p volũtatem q̃ cõceptum ẽ ⁊ ꝑdiffinitum accipit
221 vt forma q̃ ẽ ꝓncipiũ actiõis^k: ex actiõe igit̃ dei eterna non segt̃ effect^9 etern^9: sz q̃lẽ de^9 voluit: vt .s. hr̃et eẽ post nõ eẽ

¶ Utrũ mũdum icepisse sit articulus fidei. Arti. n.

247 **Ad secundum** sic ꝓcedit̃. Uidet̃ q̃ mundum icepisse nõ sit ar. fidei: sed cõclusio demõstrabilis. Oẽ. n. factum ꝓncipiuz hz sue durationis: sed demõstratiue probari potest: q̃ deus sit causa effectiua mũdi: ⁊ hoc etiã probabiliores pñi posuerũt. ergo õmõstratiue probari potest q̃ mũdus iceperit. ¶ Ꝑ. Si necesse est dicere q̃ mũdus factus est a deo: aut ergo ex nihilo: aut ex aliquo: sed nõ ex aliquo: q: sic mã mũdi p cessisset mũdum: ꝯ quod procedũt rõnes Arĩ. ponẽtis celum igenitum. ergo oz dicere q̃ mũdus sit factus ex nihilo: ⁊ sic habet esse post non esse. ergo opz q̃ esse iceperit. ¶ Ꝑ. Omne qđ operat̃ p itellectum a quodaz ꝓncipio operat̃: vt pz i oĩbus artificialibus: sed deus est agẽs p intellectum. ergo a quodam ꝓncipio operat̃. mũdus igitur qui est eius effectus nõ fuit semp. ¶ Ꝑ. Manifeste appa ret artes aliquas ⁊ habitatiões regionum ex determiatis temporibus incepisse: sed hoc nõ esset si mundus semper fuisset. mũdum igitur nõ semp fuisse manifestuz ẽ. ¶ Ꝑ. Certuz est nihil deo equari posse: sed si mũdus semp fuisset eqpararet̃ deo ĩ duratiõe. ergo certuz est nõ semp mũdum fuisse. ¶ Ꝑ. Si mũdus semp fuit infiniti dies preceserũt diem istum: sed infinita nõ est ptrãsire. ergo nunq̃z fuisset puẽtum ad hũc diem: qđ est manifeste falsum. ¶ Ꝑ. Si mũdus fuit eternus: ⁊ generatio fuit ab eterno. ergo vnus homo genitus est ab alio ĩ infinitum: sed pater ẽ causa efficiens filij: vt dicitur ĩ. 2. phys. ergo ĩ causis efficiẽtib^9 est procedere ĩ infinitum: qđ improbatur ĩ. 2. meta. ¶ Ꝑ. Si mũdus ⁊ generatõ semp fuit: infiniti homies preceserũt: sed aia hominis est immortalis. ergo infinite anime humane nũc essent actu: qđ est impossibile. ergo ex necessitate sciri potest q̃ mũdus iceperit ⁊ non sola fide tenetur.

¶ Sz ꝯ. Fidei articuli demõstratiue probari nõ possunt: q: fides de nõ apparẽtibus est: vt dicit̃ ad heb. 2. Sed deum esse creatorem mũdi sic q̃ mũdus iceperit esse ẽ arti. fidei. dicimus. n. credo ĩ vnum deum ⁊c. ⁊ iterum Bzego. dicit ĩ Omel'. Eze. prima: q̃ Moyses prophetizauit de preterito dicẽs. In ꝓncipio creauit deus celuz ⁊ terraz ĩ quo nouitas mũdi trahit̃. ergo nouitas mũdi tãtum habet̃ p revelatiõez: ⁊ ideo nõ potest probari demõstratiue ¶ Rñ^o. dõm: q̃ mũdum semp nõ fuisse sola fide tenet̃ ⁊ demõstratiue probari nõ potest: sicut ⁊ supra de myste
181 rio trinitatis dictũ est^c: ⁊ huiusmõi rõ est: q: nouitas mũdi nõ põt demõstratiõem recipe ex parte ipsius mũdi. ꝺ mõstratiõis. n. ꝓncipium ẽ qđ qd ẽ. vnumquodq̃z aũt sz rõnem sue speciei abstrahit ab hic ⁊ nunc: prepẽ quod dicit̃ q̃ vniuersalia sunt vbiq̃z ⁊ semp^e. vñ demõstrari non
b 105 põt q̃ hõ aut celum: aut lapis nõ semp fuit. sil'r etiaz neq̃z ex parte cause agẽtis que agit p volũtatem. volũtas. n: diríõne iuestigari nõ põt: nisi circa ea que absolute necesse est deum velle. talia aũt nõ sunt q̃ circa creaturas vult: vt dictum est^c. põt aũt volũtas diuina hoĩ manifestari p reue
117 latiõem cui fides initit̃. vñ mũduz icepisse ẽ credibile: nõ aũt demõstrabile vel scibile: ⁊ hoc vtile est vt ꝓsideretur: ne forte aliquis. qđ fidei ẽ demõstrare ꝓsumẽs rõnes non necessarias iducat: q̃ ꝓbeãt mãm irridẽdi infidelibus nos estimãtib^9 ꝓpt̃ hui^9mõi rõnes credere q̃ fidei sunt. ¶ Ad ꝑm ergo dõm q̃ sicut dicit Augu. 12. de ci. dei. pbor ponẽtiũ eternitatem mũdi duplex fuit opinio. qdam. n. posuerũt q̃ suba mũdi nõ sit a deo. hoz est itolerabilis erro: ⁊ ideo ex necessitate refellit̃. Quidã aũt sic posuerũt mũdũ eternum: quẽ tñ mũduz a deo factũ dixerũt: nõ enim mũduz tẽporis initium volũt habere: sed sue creatiõis initiuz vt quodãmodo vix itelligibili semp sit factus: id autẽ quo modo itelligant inuenerũt: vt idem dicit in. 10. de ci. dei: sicut enim inquiunt: si pes ex eternitate semp fuisset in pulvere semp subesset vestigium qđ a calcãte factum nemo dubitaret: sic ⁊ mundus semp fuit semp existente q̃ fecit.

¶ Et ad hoc intelligẽdum ꝓsiderãdũ est q̃ cã efficiẽs que agit p motũ de necessitate ꝓcedit tpe suũ effectũ. q: effect^9 nõ est nisi in termino actiõis. agẽs aũt oẽ esse oz ꝓncipium actiõis: sz si actio sit ĩstãtanea. ⁊ nõ successiua: nõ est necesse ne: vñ dicũt q̃ nõ sequit̃ ex necessitate: si de^9 est cã actiua mũdi q̃ sit prior mũdo duratiõe. q: creatio q̃ mũdũ pduxit non est mutatio successiua: vt supra dictũ est. ¶ Ad 2^m dõz: q̃ illi q̃ ponerẽt mũdũ eternũ dicerẽt mundũ factũ a deo ex nihilo. nõ q̃ factus sit post nihilũ fm q̃ nos intelligimus p nomẽ creationis^e: sz q: nõ est factus de aliquo. ⁊ sic ẽt nõ recusant aliq eoz creatiõis nomẽ: vt pz ex Auic. in sua metaphisica. ¶ Ad 3^m dõz: q̃ illa est rõ Anax. que ponit̃ in. 4. phy. sz nõ de necessitate ꝓcludit nisi de intellectu q̃ deliberãdo iuestigat qd agendũ sit q̃ ẽ simile motus talis ãt est itellectus humanus: sz nõ diuinus: vt supra pz^e.

¶ Ad 4^m dõm: q̃ ponẽtes eternitatez mũdi: ponunt aliquã regionẽ infinities eẽ mutatã de inhabitabili ĩ habitabilem ⁊ ecõuerso. ⁊ sil'r ponũt q̃ artes pp diuersas corruptiones ⁊ accidẽtia infinities fuerũt inuẽte. ⁊ itez corrupte: vñ Arist. dicit in li. methauroz q̃ ridiculũ est ex huiusmodi particularibus mutatiõibus opiniones accipe de nouitate mundi totius. ¶ Ad 5^m dõz: q̃ etsi mũdus semp fuisset: non tñ parificaret̃ deo in eternitate: vt dicit Boe. i fine de ꝓso. q: esse diuinũ est esse totũ simul absq̃z successione: nõ aũt sic est de mũdo^e. ¶ Ad 6^m dõm: q̃ trãsitus semp intelligitur a termino in terminũ. quecũq̃z aũt preterita dies signet̃: ab illa vsq̃z ad istã sunt finiti dies q̃ pertrãsiri potest: obiectio aũt ꝓcedit ac si positis extremis sint media infinita. ¶ Ad 7^m dõm: q̃ in causis efficiẽtibus ꝓsibile est ꝓcedere in ifinitũ per se^e: vtputa si cause que per se requirũt ad aliquẽ effectũ multiplicarent̃ in infinitũ: sicut si lapis moueret̃ a baculo: ⁊ baculus a manu: ⁊ hoc in infinitum: sed p accidẽs in infinitũ procedere in causis agẽtibus nõ reputat̃ impossibile: vtputa si oẽs cause que in infinitez multiplicant̃: nõ teneãt ordinẽ nisi vnius cause: sz eaz multiplicatio sit p accidens^e: sicut artifex agit multis martellis per accidẽs: q: vnus post vnũ frangitur. accidit ergo huic martello q̃ agat post actionẽ alterius martelli. ⁊ similiter accidit huic homini inquãtum generat q̃ sit generatus ab alio. generat enim inquãtuz homo ⁊ nõ inquãtum ẽ filius alterius hois. oẽs. n. hoies generantes habẽt gradũ vnum in causis efficientibus. s. gradũ particularis generãtis. vñ nõ est ꝓssibile q̃ hõ genereť ab hoie in infinitũ. esset aũt impossibile si generatio huius hois depẽderet ab hoc homine ⁊ a corpore elemẽtari: ⁊ a sole: ⁊ sic in infinitũ. ¶ Ad octauum dõm: q̃ hanc rationẽ ponentes eternitatẽ mũdi multipliciter effugiunt. Quidã enim nõ reputãt impossibile esse infinitas aias actu: vt pz in meta. Algazelis dicentis hoc esse infinitũ per accidens: sed hoc improbatũ est supra^e. Quidam vo dicunt aiam corrumpi cum corpore. Quidam vo q̃ ex oĩbus aiabus remanet vna tñ. Alij vo vt Aug. dicit posuerunt pp hoc circuitus aiarum: vt. s. aie separate a corporibus post determinata tempora currerent̃ ⁊ la iterum redirent ad corpora: de quibus oĩbus in sequentibus est agenduz^e. Consideranduz tamen q̃ hec ratio particularis est. vnde posset dicere aliquis q̃ mũdus fuit eternus vel saltem aliqua creatura: vt angelus. non autem homines autem intendimus vniuersaliter an aliqua creatura fuerit ab eterno.

¶ Utrz creatio rez fuit in ꝓncipio tpis. Arti. sit.

Ad tertium sic ꝓcedit̃. Uidetur q̃ creatio rez nõ fuit in ꝓncipio tpis: quod enim nõ est in tpe nõ est in aliquo tpis: sed creatio rez nõ fuit in tpe. per creationem enim rerũ substantia in esse ꝓducta est. tempus autem nõ mensurat substantiam rerũ: ⁊ precipue incorporalium. ergo creatio nõ fuit in principio tẽporis. ¶ Ꝑ. Philosophus probat: q̃ omne q̃ fit fiebat ⁊ sic omne fieri habet ꝓmus ⁊ posterius. in ꝓncipio autẽ tẽporis cum sit indiuisibile non est ꝓmus aut posterius. ergo cum creari sit quoddam fieri videtur q̃ res non sint create in ꝓncipio tẽporis. ¶ Ꝑ. Ipsum etiã tẽpus creatum

tum est: sed nō potest creari in principio tpis: cū tps sit diui
sibile. ꝓncipiū aūt tpis idiuisibile. nō ergo creatio rex fuit i
ꝓncipio tpis. ¶ Sz ꝫ ē qđ gene. i. dr in ꝓncipio creauit ds
celū ⁊ terrā. ¶ Rñ° dōm: q illud vbū gene. i. In princi/
pio creauit ds celū ⁊ terrā. tripliciter exponit ad excludē
duz tres errores. qdā. n. posuerūt mūduz sp fuisse: ⁊ tps
nō hre principiū: ⁊ ad hoc excludēduz exponit in principio
.s. tpis. qdā vo posuerūt duo ee creationis ꝓncipia. vnū bo
nor: aliud malor: ⁊ ad hoc excludēduz exponit in princi/
pio. i. in filio. sicut. n. principiū effectiuū appropriat patri pp
potētiā ita ꝓncipiū exēplare appropriat filio pp sapiētiā: vt
sicut dr: Oīa in sapiētia feciſti. ita itelligat deū oīa fecisse in
ꝓncipio. i. in filio: ſm illud apli ad collo. i. In ipso. s. filio cō
dita sūt vniuersa. Alij vo dixerūt corpalia esse creata a deo
mediātibus creaturis spūalibus: ⁊ ad hoc excludendū ex
ponit in ꝓncipio creauit ds celū ⁊ terraz. i. ante oīa. q̄tuor
. n. ponūtur sil' creata. s. celū empireū: mā corpalis: q̄ noie
terre itelligit: tēpus: ⁊ nā angelica. ¶ Ad p^m ergo dōz: q
nō dicunt in ꝓncipio tpis res ee create quasi ꝓncipiū tpis
creatiōis sit mēsura: ſz q: simul cū tpe celuz ⁊ terra creata
sunt. ¶ Ad 2^m dōm: q vbuz illud pbi itelligit de fieri qđ
est p motū vel qđ est terminus motus: q: cuz in quolibet
motu sit accipe prius ⁊ posteri°: ante qōcūq signū in mo
tu signato. dū. s. aliqd est in moueri: ⁊ fieri ē accipe prius ⁊
ēt aliqd post ipm: q: qđ est i principio mot°: vel i termino
nō est moueri. creatio aūt motus nō est nec terminus mo
tus: vt supra dictū est^c. vñ sic aliqd creat qđ nō sim l' crea/
bat. ¶ Ad 3^m dōm: q nihil fit nisi ſm qđ est. nihil aūt est
tpis nisi nūc. vñ non pōt fieri nisi ſm aliqđ nūc: nō q: i ipo
primo nūc sit tempus: sed q: ab eo incipit tempus.

¶ De distinctione rex in cōmuni. Questio. xlvij.

Ost ꝓductionē creaturax in esse: ꝓsideräduz ē de distinctiōe ea/
rum. ¶ Erit aūt hec ꝓsideratio tripartita. In prima ꝓsiderabimus de distin
ctione rex in cōi. 2° de distinctiōe boni ⁊ mali. 3° de distinctiōe spūalis ⁊ cor/
poralis creature. ¶ Circa primuz q̄rūtur tria. p° de ipsa rex multitudine seu distinctione. 2° de ea
rum inequalitate. 3° de vnitate mundi.

¶ Utz rerū mltitudo ⁊ distinctio sit a deo. Ar. 1 Prim^m.

Ad primum sic ꝓcedit. Uidet q rex multi
tudo ⁊ distinctio ñ sit a deo. vnū
enim sp natū est vnū facere: ſz ds est maxie vnus vt ex pre
missis pz. ergo nō ꝓducit nisi vnū effectū. ¶ Ꝑ. Exēpla/
tuz assimilat suo exēplari: ſz ds est cā exēplaris sui effect°:
vt supra dictū est^c. ergo cū ds sit vnus effect° eius est vnū
tm: ⁊ nō distinct°. ¶ Ꝑ. Ea q̄ sunt ad finē ꝓportionant fi/
ni. ſz finis creature ē vnus. s. diuina bonitas: vt supra ostē
sum est. ergo effect° dei nō est nisi vnus. ¶ Sed ꝫ est qđ
dicit gen. i. q̄ de° distinxit lucē a tenebris: ⁊ diuisit aq̄s ab
aqs. ergo distinctio ⁊ multitudo rex ē a deo. ¶ Rñ° dōz:
q̄ cām distinctiōis rex multipliciter alig assignauerūt. qui
daz. n. attribuūt eaz māe vel soli vel simul cū agēte soli qui
dez materie. sicut democrit° ⁊ oēs antiq nāles ponētes so
lam cām materialē ſz quos distinctio rex prouenit a casu:
ſcdm motū māe: māe vo ⁊ agēti simul distinctionē ⁊ mul
titudinē rex attribuit Anax. q posuit intellectū distinguētez
res extrabēdo q erat primxtū in mā: ſz hoc nō pōt stare p
pter duo. 1 Primo qdē q: supra ostēsuz est^c: q ēt ipsa mā a
deo creata est. vñ oz ⁊ distinctionē si qua ē ex pte materie
in altio: ē cām reducere: ſcdo q: mā est pp formā ⁊ nō eco
uerso. distinctio aūt rex est p formas ꝓprias: nō ergo disti
ctio est i rebus pp materiā: ſz poti° ecōuerso in mā creata
est diformitas: vt ēt diuersis formis accōmodata. Qui/
daz vo attribuūt distinctionē rex scdis agētibus. sic Auic.
q̄ dixit q ds intelligēdo se ꝓduxit itelligentiā primaz^c: in q̄
q: nō est suū esse ex necessitate icidit compositio potētie ⁊
actus: vt infra patebit^c. Sic igit prima itelligētia inquātuz
itelligit cām primā produxit scdam itelligentiā. inquātum
aūt intelligit se ſm q ē in potētia ꝓduxit corpus celi quod
mouet. inquātuz vo itelligit se ſm illud qđ hz de actu pro
duxit aiam celi: ſz hoc nō pōt stare pp duo. primo qdez q:
supra ostēsum est^c: q creare solius dei est. vñ ea q̄ non pos 242
sunt creari nisi p creationē a solo deo ꝓducunt ⁊ hec sunt
oīa que nō subiacēt generatiōi ⁊ corruptioni. secūdo q: ſz
hāc positionē nō ꝓueniret ex intentione ꝑmi agētis vniuersi
tas rex: ſz ex ocursu multax causax agētiū. tale aūt dicim°
ꝓuenire a casu. Sic igit cōplementū vniuersi qđ i diuer/
sitate rex cōſtitit esset a casu: qđ est ipossibile. Uñ dicēduz
est q distinctio rex ⁊ multitudo est ex intētione ꝑmi agen
tis qđ est ds. ꝓduxit. n. res in esse pp suā bonitatē cōmuni
candā creaturis^c: ⁊ p eas repsentādaz: ⁊ q: p vnā creatu/ 237
raz sufficiēter repsentari nō pōt: ꝓduxit multas creaturas
⁊ diuersas: vt qđ deest vni ad repsentandū diuinā bonita
tez suppleat ex alia. nā bonitas q̄ in deo ē simplr ⁊ vnifor/
miter i creaturis est multipliciter ⁊ diuisim^e. vñ pfectius 54
participat diuinā bonitatē ⁊ repsentat eā totū vniuersuz q̄ 72
alia quecūq creatura^c: ⁊ q: ex diuia sapia est cā distinctio/ 71
nis rex. iō Moyses dicit res ee distinctas vbo dei qđ est 143
ꝯceptio sapiētie. ⁊ hoc ē qđ dr gen. i. Dixit ds fiat lux: ⁊ di
uisit lucē a tenebris. ¶ Ad p^m ergo dōz: q agēs p naturaz
agit p formā per quā est: q̄ vnius tm est vna: ⁊ iō nō agit
nisi vnū. agēs aūt volūtariū quale est ds: vt supra ostēsum
est^c: agit p formā intellectaz. cū ergo multa deū intelligere 118
nō repugnet vnitati ⁊ simplicitati ipsius: vt supra ostēsum 215
est^c: relingtur q hz sit vnus pōt multa facere. ¶ Ad 2^m di 97
cendū: q rō illa teneret de exēplato qđ pfecte repzesentat
exēplar qđ nō multiplicat nisi māliter. vñ imago increata
q̄ est pfecta ē vna tm: ſz nulla creatura repzesentat pfecte
exēplar primū qđ ē diuina essentia: ⁊ iō pōt p multa repze
sentari: tm ſm q idee esse dicunt exēplaria pluralitati rerū
corrspōdet in mēte diuia pluralitas ideax. ¶ Ad 3^m dōz:
q in speculatiuis mediū demōstrationis qđ pfecte demō
strat ꝯclusionē est vnū tm: ſz media ꝓbabilia sūt multa: ⁊
silr in opatiuis qñ id qđ est ad finē adequat: vt ita dixeriz: 12
finē: nō regrit q sit nisi vnū tm: ſz creatura non sic se hz ad c
finē q est deus^e. vñ oportuit creaturas multiplicari. 154

¶ Utz inequalitas rex sit a deo. Articulus. ij.

Ad secundū sic ꝓcedit. Uidet q iequalitas 250
rex nō sit a deo. Optimi. n. ē op
tima adducere: ſz iter optima vnū nō est maius altero. er/
go dei q ē optim°: est oīa equalia facere. ¶ Ꝑ. Equalitas
est effect° vnitatis: vt dr in. 5. meta. sed deus ē vnus. ergo
fecit oīa equalia. ¶ Ꝑ. Justitie ē inequalia ineq̄lib° dare^e: 131
ſz deus ē iustus in oībus opibus suis. cū ergo opationi ei° 134
q̄ esse rebus cōicat nō ꝓsupponat aliq̄ inequalitas rerū:
videt q fecit oīa equalia. ¶ Sed ꝫ est qđ dr eccl'. 33. ca.
Quare dies die supat: ⁊ itex lux luce: annus annū: sol solē:
a dñi sciētia separata sunt. ¶ Rñ° dōm: q Origenes vo/
lens excludere positionē ponētiū distinctionē in rebus ex ꝫ
rietate principioz boni ⁊ mali posuit a deo a principio oīa
creata ee equalia. Dicit. n. q deus ꝑmo creauit creaturas
rōnales tm ⁊ oēs equales^c: in qbus primo exorta est ineq̄ 50
litas ex libero arbi. qbusdā ꝓuersis in deū ſz magis ⁊ mi 368
nus: qbusdā ēt ſm magis ⁊ minus a deo auersis. ille igit
rōnales creature que ad deū per liberū arbi. ꝓuerse sunt
ꝓmote sunt ad diuersos ordines angeloz pro diuersitate
meritoz. Ille aūt que auerse sunt a deo sūt corporibus al
ligate diuersis ſz diuersitatē peccati: ⁊ hāc causam dicit ee
creationis ⁊ diuersitatis corpoz. Sed ſm hoc vniuersitas
corporaliū creaturaz nō esset pp bonitatē dei cōmunican
duz creaturis: ſz ad puniēdum pctm: qđ est ꝫ illud qđ dr
gen. i. Uidit ds cūcta q̄ fecerat: ⁊. e. v. bo^e: ⁊ vt Aug. dic 334
ij. de ci. dei. Quid stultius dici pōt q̄z istū solē vt i vno mū
do vnus ēt nō decor pulchritudinis vel saluti rex corpo/
raliū cōsuluisse artifice deuz: ſz hoc potius euenisse: q: vna
aia sic peccauerat ac p hoc si centū aie peccassent: centū so
les haberet hic mūdus: ⁊ iō dōm est: q sicut sapia dei est 143
causa distinctiōis reruz^c: ita ⁊ ineq̄litatis: qđ sic pz: dupler 236
. n. distinctio iuenit in rebus^c: vna formalis i his que diffe 249
runt specie. alia vo mālis in his que differūt numero tm. 175
cuz aūt mā sit pp formaz^c: distinctio mālis est pp formalē 249
vñ videmus q in rebus corruptibilibus nō est nisi vnum 373

indiuiduū vnius speciei: q; spēs sufficienter ꝓseruat ī vnō. In generabilibus aūt ⁊ corruptibilibus sunt multa indiuidua vnius speciei ad ꝓseruationē speciei. Ex quo pz ꝙ pn̄cipalio; est distinctio formalis q̄z materialis. distinctio autē formalis sp regrit inēq̄litatem[e]: q; vt dī in. 8. meta. forme rex sunt sicut numeri in qbus species variātur p additionē vel subtractionez vnitatis. vñ in rebus nāl̄ibus gradatim species ordinate esse videnť: sicut mixta pfectio;a sunt elementis: ⁊ plāte corporibus mineralibus: ⁊ aīalia plātis: ⁊ hoies alijs aīalibus: ⁊ in singulis hoy vna spēs perfectio; alijs inuenitur. sicut ergo diuina sapientia cā est distinctiōis rex pp perfectionē vniuersi: ita ⁊ inequalitatis. non. n. esset pfectum vniuersum: si tm̄ vnus gradus bonitatis inueniretur in rebus. ¶ Ad p[m] ergo dōm: ꝙ optimi agentis est ꝓducere totuz effectū suū optimuz: nō tm̄ ꝙ quālibet partem totius faciat optimā simpliciter: sz optimā sm̄ ꝓpoz/
259 tionez ad totuz[e]. tolleret[e]. n. bonitas aīalis si quelibet pars
475 eius oculi hr̄et dignitatē: sic igit̄ ⁊ ōs totuz vniuersum cō/
stituit optimū sm̄ modū creature. nō autez singulas creaturas: sed vnā alia melio;em: ⁊ ideo de singulis creaturis dicit̄ Gen̄. i. vidit ōs lucez ꝙ esset bona: ⁊ sil̄r de singulis sed de oibus simul dr̄. vidit ōs cuncta que fe. ⁊ e. val. bo.
¶ Ad 2[m] dōm: ꝙ primuz qō ꝓcedit ab vnitate est equalitas[e]: ⁊ deinde ꝓcedit multiplicitas: ⁊ ideo a patre cui sm̄
209 Aug. appꝛopꝛiat̄ vnitas. ꝓcessit filius: cui appꝛopꝛiat̄ eq̄litas: ⁊ deinde creatura cui cōpetit inequalitas: sed tm̄ etiā a creaturis participat̄ quēdā equalitas. s. ꝓportōnis. ¶ Ad 3[m] dōm: ꝙ rō illa est q̄ monit Origē. sed nō hz locuz nisi ī retributione p̄mioy: quoz inequalitas debet̄ inequalibus
c meritis[e]: sed ī ꝓstitutione rex non est ineq̄litas partiuz per
334 quācūq; inequalitatē ꝓcedentē vel meritoy vel ēt dispō
143 c nis māe: sed pp perfectionē totius[e]: vt pz ēt in opibus artis: nō enim pp hoc differt tectū a fundamēto: q; hz diuersā mām: sed vt sit domus pfecta ex diuersis ptibus: q̄rit artifex diuersam materiā: ⁊ faceret eam si posset.

¶ Utr̄ sit vnus mundus tm̄. Articulus. iij.

251 **Ad tertium** sic ꝓcedit. Videť ꝙ nō sit vn? mūdus tm̄: sz plures: q; vt Aug. dicit in li. 83. q. incōueniēs est dicere ꝙ ōs sine ratione res creauit: sz ea rōne qua creauit vnū: potuit creare multos cum eius potētia nō sit limitata ad vnius mūdi creationem: sed est ifinita: vt supꝛa ostēsum est[e]. ergo deus plures
35 mundos ꝓduxit.
151 ¶ Ꝑ. Natura facit qō melius ē: ⁊ multomagis ōs: sed melius esset esse plures mūdos q̄z vnuz: q; plura bona pauciꝛibus meliora sūt. ergo plures mūdi facti sūt a deo. ¶ Ꝑ. Omne qō hz formā in mā: pōt multiplicari sm̄ numez manente eadē spē: q; multiplicatio sz numez est ex mā: sed mūdus hz formā in mā. sicut. n. cuz dico hō significo formā: cum aūt dico hic hō significo formam in mā: ita cuz dr̄ mūdus significat̄ formā: cuz aūt dicitur hic mūdus significat̄ forma in mā. ergo nihil phibet esse plures mūdos. ¶ Sed ꝰ est ꝙ dr̄ Joan. i. Mūdus p ipm factus est: vbi singulariter mūdū noiauit q̄si vno solo mundo existēte. ¶ Rñ° dōm: ꝙ ipse ordo in rebus sic a deo creatis existēs vnitatez mūdi manifestat. mūdus. n. iste vnus dr̄ vnitate ordinis sm̄ ꝙ q̄daz ad alia ordinātur: quecūq; aūt sunt a deo: ordinē hñt adinuicez ⁊ ad ipz deū vt supꝛa ostēsum est[e]: vñ necesse est ꝙ oia ad vnuz mūdū
53 ptineant. ⁊ ideo illi potuerūt ponere plures mundos: qui
97 cām mūdi nō posuerunt aliquā sapientiā ordinātem: sz ca
131 c sum: vt democritus q dixit ex cōcursu athomoy factū esse hunc mundum ⁊ alios ifinitos. ¶ Ad p[m] ergo dōz: ꝙ hec rō/ est q̄re mundus ē vnus. q; debēt oia esse ordinata vno ordine ⁊ ad vnū: pꝛopter quod Ari. in. ij. meta. ex vnitate ordinis in rebus existētis ꝓcludit vnitatez dei gubernātis: ⁊ Plato ex vnitate exēplaris ꝓbat vnitatez mūdi: q̄si exē plati. ¶ Ad 2[m] dōm: ꝙ nullus agens intendit pluralitatez
488 mālem vt finez[e]: q; mālis multitudo nō hz certū terminū
145 sed de se tēdit in ifinitum. ifinitum aūt repugnat rōni finis.
264 cum aūt dr̄ plures mūdos esse meliozes q̄z vnū: hoc dicitur sm̄ multitudinez mālem. tale aūt melius nō est de intentione dei agētis: q; eadem rōne dici posset ꝙ si fecisset
d duos: melius esset ꝙ essent tres: ⁊ sic in ifinituz. ¶ Ad 3[m] dōm: ꝙ mundus constat ex sua tota mā: nō. n. est possibile esse aliā terram q̄z istam: q; oīs terra ferretur nāliter ad hoc medium vbicūq; esset: ⁊ eadē ratio est de alijs corporibus que sunt partes mundi.

¶ De distictiōe rex ī spāli: ⁊ ꝑ° de malo. Qō. xlviij.

Einde cōsiderandū est de distinctione rex in spāli. Et pmo
d de distinctiōe boni ⁊ mali. deinde de distinctione spūalis ⁊ coꝛpoꝛalis creature. ¶ Circa pꝛimū q̄rendū ē de malo ⁊ de causa mali. ¶ Circa malū querunť sex. ꝑ° vtꝝ malū sit nā aliq̄. 2° an malū in
ueniat̄ in rebus. 3° vtruz bonū sit subiectum mali. 4° vtruz malū totaliter coꝛumpat bonum. 5° de diuisione mali ꝙ penam ⁊ culpā. 6° quid habeat plus de rōne mali vtrum pena vel culpa.

¶ Utrū malū sit natura quedaz. Articulus. ꝑmus.

Ad primuz sic ꝓcedit. Videť ꝙ malus sit nā 252
quedā: q; oē genus est nā q̄daz: sed maluz est quoddā genus. dr̄ enī in ꝑdicamētis ꝙ bonum ⁊ maluz nō sunt ī genere: sed sunt genera aliox. ergo maluz est nā quedā. ¶ Ꝑ. Oīs dr̄ia ꝓstitutiua alicui? spēi ē
nā quedā. maluz autē est ꝓstitutiua dr̄ia in moꝛalibus. dr̄
fert. n. spē malus habitus a bono: vt liberalitas ab illiberalitate. ergo malū significat nām quādam. ¶ Ꝑ. Utrūq; ꝺ
rioy est nā quedā: sed malū ⁊ bonuz nō opponunť: vt pꝛi
uatio ⁊ habit°: sz vt ꝺria: vt pꝛobat phs in ꝑdicamētis: per hoc ꝙ iter bonū ⁊ malum nō est aliqō mediuz: ⁊ a malo
pt fieri reditus ad bonuz. ergo malū significat nāz quādā.
¶ Ꝑ. Quod nō est nō agit: sz malū agit q; coꝛrūpit bonū ergo maluz ē quoddā ens ⁊ nā quedā. ¶ Ꝑ. Ad pfectionem vniuersitatis rex nō ptinet nisi qō est ens ⁊ nā quedā sed maluz ptinet ad pfectionē vniuersitatis rex. dicit enim Aug. in ench. ꝙ ex oibus ꝓsistit vniuersitatis admirabilis pulchꝛitudo in qua ēt illud qō maluz dr̄ bene ordinatuz ⁊ suo loco posituz eminētius cōmendat bona. ergo malū est nā quedā. ¶ Sz ꝰ est quod Dio. dicit. 4. ca. de diui. no.
Maluz est nō existēs neq; bonuz. ¶ Rñ° dōm: ꝙ vnuz oppositoy cognoscit̄ per alterū sicut p lucem tenebꝛa. vnde ⁊ ꝙ sit maluz oz ex rōne boni accipere. dixim? aūt supꝛa: 25
ꝙ bonuz est oē id qō est appetibile: ⁊ sic cū oīs nā appe/ 342
tat esse suuz ⁊ suā pfectionez[e]: necesse ē dicere ꝙ esse ⁊ pfectio cuiuscūq; nature rōnem hēat bonitatis. vñ non pōt esse ꝙ malū significet quoddā esse aut quādaz formā seu natură. Relinquit̄ ergo ꝙ noie mali significet̄ quedā absentia boni: ⁊ pꝛo tāto dr̄ ꝙ malum neq; ē existens nec bonū: q; cuz ens inquātuz huiusmodi sit bonuz eadē est remotio vtroꝛūq;. ¶ Ad p[m] ergo dōm: ꝙ Ari. ibi loquit̄ sm̄ opi. 342
'Dictagoꝛicoy qui maluz existimabāt esse naturā quādaz ⁊ ideo ponebāt bonuz ⁊ malū genera. cōsueuit. n. Aristo. ⁊ pꝛecipue in libꝛis logicalibus ponere exēpla: que pbabi
lia erāt suo tpe sm̄ opiniones aliquoy pboꝛ[e]. vel dicendū b
sicut dicit phs in. 4. meta. ꝙ prima ꝺietas ē habitus ⁊ pꝛiuatio: q; ꝺ. in oibus cōtrarijs saluať: cuz sp vnuz ꝺioꝝ sit imꝑfectuz respectu alterius: vt nigrū respectu albi: ⁊ amarum respectu dulcis: ⁊ pꝛo tāto bonum ⁊ malum dicunť genera: nō simplr̄: sed ꝺioy: q; sicut oīs forma hz rōnem boni: ita oīs priuatio inquātuz huiusmodi hz rōnem mali.
¶ Ad 2[m] dōz: ꝙ bonum ⁊ malū nō sunt differētie cōstitutiue: nisi ī moꝛalibus q̄ recipiūt spēs ex fine: q est obz voluntatis a quo moꝛalia dependent: ⁊ q; bonuz hz rōnem finis: ideo bonuz ⁊ malū sunt differētie specifice in moꝛalib?
bonuz ꝑ se: sed malū inquātuz est remotio debiti finis: nec tm̄ remotio debiti finis cōstituit spēm in moꝛalibus: nisi ꝙ adiungit̄ fini indebito. sicut neq; in mālibus inuenit̄ priuatio formę substātialis nisi adiuncta alteri formę. Sic igit̄ maluz qō est ꝺria cōstitutiua in moꝛalib? est quoddā bonum adiunctū pꝛiuationi alteri? boni: sicut finis intēperati est nō qde carere bono rōnis: sed delectabile sensus absq; ordine rōnis. vñ malum inquātuz malū nō est ꝺria constitutiua: sed rōne boni adiuncti. Et ꝑ hoc ēt pz responsio ad

tertiū. nam ibi pbs loquitur de bono ⁊ malo scōm qp inue/niunt in moralibus. sic. n. inter bonū ⁊ malum inuenit me/dium. put bonum dr qđ est ordinatū. malum āt quod nō est solū deordinatū: sed ēt nociuum alteri. vñ dicit pbs i. 4. ethi. qp prodigus vanus qdē est: sed nō malus. ¶ Ab hoc ēt malo quod est scōm morē ptingit fieri reditū ad bonum: nō aūt ex quocūq; malo: nō. n. ex cecitate fit reditus ad vi/sionem: cuius tñ cecitas sit malū quoddaz. ¶ Ad 4ᵐ dōm: qp aliquid agere dr tripliciter. vno mō formaliter eo mō lo/quēdi quo dr albedo facere albū. ⁊ sic malū etiaz rōne ipsi⁹ priuatiōis dr corrūpere bonū: qz est ipsa corruptio vel priuatio boni. Alio mō dr aliquid agere effectiue: sicut pi/ctor dr facere albū parietez. Tertio mō per modum cause finalis: sicut finis dr efficere monēdo efficientez. his āt duo/bus modis malū nō agit aliquid p se. i. scōm qp ē priuatio quedā: sed fm qp ei bonū adiungit. nam oīs actio ē ab ali/qua forma: ⁊ oē quod desiderat vt finis est perfectio aliq̄. ⁊ iō vt Dionys. dicit. 4. ca. de di. no. Malum non agit neq; desideraī nisi virtute boni adiūcti. per se aūt est infinitū ⁊ p̄ter voluntatē ⁊ intētionem. ¶ Ad 5ᵐ dōz: qp sicut supra dictum est: partes vniuersi hñt ordinem adinuicez fm qp vna agit in alterā: ⁊ est finis alterius ⁊ exēplar. hec autem vt dictum est: nō possunt conuenire malo nisi ratione boni adiuncti. vnde malū neq; ad perfectionem vniuersi perti/net: neq; sub ordine vniuersi concluditur nisi per accidens idest ratione boni adiuncti.

¶ Utz malum inueniat in rebus. Articulus. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Uidetur qp malum nō inueniat in rebus: quicqd enim⁹ inuenitur i rebus vel est ens aliqđ vel priuatio entis ali/cuius: qđ est nō ens. ſz Dio. dicit. 4. c. de di. no. qp malum distat ab existente: ⁊ adhuc plus distat a nō existēte. ergo malū nullo modo inuenit in rebus. ¶ p̄. Ens ⁊ res quer/dam: quod est cōtra predictā. ¶ p̄. Albius est qđ nigro malo ipermixtius vt dr in. 3. topi. ergo ⁊ melius ē quod est tomagis ōi natura. ergo in rebus a deo cōditis nihil malū inuenitur. ¶ Sed ⁊ est qz secūdum hoc remouerentur oēs prohibitiones ⁊ pene q̄ non sūt nisi maloz. ¶ Rñ° dōm: qp sicut supra dictū est. perfectio vniuersi requirit inequali/tatem esse i rebus: vt oīs bonitatis gradus ipleat. est autē vnus gradus bonitatis vt aliquid ita bonum sit qp nunq̄ de/ficere possit. Alius aūt gradus bonitatis est: vt sic aliqd bo/num sit: qp a bono deficere possit: qui etiā gradus i ipso ē inuenitur. quedaz. n. sūt que suū esse amittere nō pñt: vt i corporalia. quedā vo sūt que amittere pñt: vt corporalia. sicut igit perfectio vniuersitatis rez requirit vt non solum sint entia incorporalia: sed ēt corporalia. ita pfectio vniuersi requirit vt sint quedaz q̄ a bonitate deficere possint ad qđ sequit ea interdum deficere. i hoc aūt ꝓsistit ratio mali. vt .s. aliquid deficiat a bono. vñ manifestū est qp in rebus ma/lum inuenit sicut ⁊ corruptio. nā ⁊ ipsa corruptio malū qđ dam est. ¶ Ad pᵐ ergo dōz: qp malū distat ⁊ ab ente sim/pliciter: ⁊ nō ente simplr: qz neq; est sicut habitus: neq; si cut pura negatio: ſz sicut priuatio. ¶ Ad 2ᵐ dōm: qp sicut dr in. 5. meta. ens dupliciter dicitur. vno mō fm qp signi/ficat entitatem rei prout diuidit per decē predicamēta: ⁊ sic quertitur cū re. ⁊ hoc mō nulla priuatio est ens. vñ nec malum. alio mō dr ens qp significat veritatē propōnis que in cōpositione ꝓsistit. cuius nota est hoc vbuz est. ⁊ hoc ē ens quo respōdetur ad qōnem an est: ⁊ sic cecitatē dicim⁹ esse in oculo vel quācunq; aliā priuationez: ⁊ hoc mō etiā malum dr ens. ꝓpter huius aūt distinctiōis ignorātiaz ali/qui ꝓsiderātes qp alique res dicūtur male: vel qp malū di/citur esse i rebus crediderūt qp malum esset res quedam. ¶ Ad 3ᵐ dōz: qp deus ⁊ nā ⁊ quodcūq; agēs facit quod melius est i toto: sed non qp melius est in vnaquaq; parte nisi per ordinē ad totū: vt supra dictū est. ipsum aūt totuz quod est vniuersitas creaturaz melius ⁊ pfectius est si in eo sint quedā que a bono deficere pñt: que interdū defici/unt: deo hoc nō impediēte: tum qz prouidētie nō est natu/raz destruere sed saluare: vt Dio. dicit. 4. ca. de di. no. ſpa/aūt natura rez hoc hz: vt q̄ deficere pñt qñqz deficiāt: tuz qz vt dicit Aug. in ench. Deus est adeo potēs: qp etiaz be/ne pōt facere de malis. vñ multa bona tollerētur: si deus nullū malum pmitteret esse. Nō enim⁹ generaret ignis ni si corrūperet aer: neq; cōseruaret vita leonis: nisi occide/retur asinus. neq; etiā laudaretur iustitia vindicans ⁊ pa/tientia sufferens: si nō fuisset iniquitas. b 136

¶ Utz malū sit i bono: sicut in subo. Articulus. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Uidet qp malum nō sit in bono sicut in subo. oīa. n. bona sūt exi/stentia. sed Dio. dicit. 4. ca. de di. no. qp malum nō est exi/stens neq; in existētibus. ergo malū nō est in bono sicut in subiecto. ¶ p̄. Malū est nō ens: bonum vo est ens: ſz nō ens nō requirit ens i quo sit sicut in subo. ergo nec malum requirit bonū in quo sit sicut in subiecto. ¶ p̄. Unū ꝟ/rum nō est subiectū alterius: sed bonū ⁊ malum sunt ꝟ/ria. ergo malum nō est in bono sicut i subiecto. ¶ p̄. Id i quo est albedo sicut in subiecto dr esse albū. ergo ⁊ id in quo ē malum sicut i subiecto est malū. si ergo malū sit in bono: sicut in subo: sequit qp bonū sit malū. contra id qđ dicitur Esa. 5. Ueh qui dicitis malū bonum ⁊ bonum malum. ¶ Sed ⁊ est qđ Aug. dicit in ench. qp malum nō est nisi in bono. ¶ Rñ° dōm: qp sicut dictū est: malum iportat re/motionez boni: nō autez q̄libet remotio boni malū dicit. pōt. n. accipi remotio boni ⁊ priuatiue ⁊ negatiue. remotio igit boni negatiue accepta mali rōnem nō hz: alioquin se/queret qp ea que nullo modo sunt: mala essent. ⁊ iteruz qp quelibet res esset mala ex hoc qp nō hz bonum alterius rei vt pote: qp hō esset malus: qz nō hz velocitatez cap̄ree: vel fortitudinē leonis: sed remotio boni priuatiue accepta ma/lum dr: sicut priuatio visus cecitas dr: subm aūt priuatio/nis ⁊ forme est vnū ⁊ idem. s. ens i potētia: siue sit ens in potētia simplr: sicut mā prima: q̄ est subm forme substan/tialis ⁊ priuatōis opposite. siue sit ens i potētia fm quid ⁊ in actu. simpliciter vt corpus diaphanum: qđ est subiectū tenebrarū ⁊ lucis. manifestū est autez qp forma p quaz ali/quid est actu perfectio q̄daz est ⁊ bonū quoddam est: ⁊ sic oē ens in actu bonū quoddā est. ⁊ silr oē ens in potentia. ⁊ ita bonū in potētia inquātuz huiusmodi bonū quoddā est fm qđ hz ordinē ad bonum. sicut. n. est ens in potētia. ita ⁊ bonū in potētia. relinquit ergo qp subiectū mali sit bonū. ¶ Ad pᵐ ergo dōm: qp Dio. intelligit malū nō esse in exi/stentibus: sicut partē: aut sicut proprietatē nālem alicuius existētis. ¶ Ad 2ᵐ dōm: qp nō ens negatiue acceptuz: nō requirit subiectū: sed priuatio ē negatio in subiecto: vt dr in. 4. meta. ⁊ tale nō ens est malū. ¶ Ad 3ᵐ dōm: qp ma/lum nō est in bono: sicut i subiecto qđ ei opponit: ſz i quo/dam alio bono. subm. n. cecitatis nō est visus: sed aīal. vi/detur tñ vt Aug. dicit: hic fallere dialecticoz regula q̄ di/cit ꝟria simul esse nō posse. hoc itelligenduz tñ est fm cōez acceptionez boni ⁊ mali. nō aūt fm qp spāliter accipit hoc bonū ⁊ hoc malum. album aūt ⁊ nigrum. dulce ⁊ amaz ⁊ huiusmodi ꝟria nō accipiūtur nisi spāliter: qz sunt in qbus/dam generibus determinatis. ſz bonū circuit oīa genera. vnde vnū bonū pōt simul esse cū priuatione alteri⁹ boni. ¶ Ad 4ᵐ dōz: qp prophetа imprecat. vel hoc illis qui dicūt id qđ est bonum scōm qđ est bonum esse malū. hoc aūt non sequit ex premissis: vt per predicta pz. a 253 110 52 a o

¶ Utz malum corrumpat totū bonum. Articulus. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uidetur qp malum corrūpat totum bonū. unum enim ꝟrioz totaliter corrumpit p aliud. sed bonū ⁊ malū sunt ꝟria. ergo malū pt corrūpere totū bonū. ¶ p̄. Aug. dicit in ench. qp malū nocet inquātuz admit bonum. sed bo/num est sibi silr ⁊ vniforme. ergo totalr tollit per malum. ¶ p̄. Malum q̄diu est nocet ⁊ aufert bonum. sed illud a quo sp aliqđ auferet qñqz cōsumitur nisi sit infinitū: qđ non pōt dici de aliquo bono creato. ergo malum ꝓsumit totalr bonum. ¶ Sed ⁊ est qp Aug. dicit in ench. qp malum nō po/test totaliter cōsumere bonum. ¶ Rñ° dōm: qp malū nō pōt totalr ꝓsumere bonū. ¶ Ad cuius euidētiaz ꝓsiderā/ 255

dum est: ꝙ est triplex bonuz: quoddã quod per malũ to/
taliter tollitur. ⁊ hoc est bonũ opposituz malo : sicut lumẽ
totaliter ꝑ tenebras tollitur. ⁊ visus ꝑ cecitatem: quoddaz
vo bonuz est qõ nec totaliter tollitur ꝑ malũ: nec diminui
tur. s. bonuz qõ est subiectũ mali: nõ. n. per tenebras aligd
de suba aeris diminuit: quoddã vo bonuz est qõ diminui
tur qdem ꝑ malũ: sed nõ totaliꝫ tollitur. ⁊ hoc bonũ ẽ ha/
bilitas subiecti ad actuz. diminutio aũt huius boni non est
accipiẽda ꝑ subtractionẽ: sicut est diminutio in q̃litatibꝫ
sz ꝑ remissionez: sicut est diminutio in q̃litatibus ⁊ formis.
remissio aũt huius habilitatis ẽ accipiẽda ecõtrario intẽsio/
ni ipsius. intẽditur. n. huiusmodi habilitas ꝑ dispõnes qui
260 bus mã ꝓparatur ad actuz: q̃ quãto magis multiplicantur
in subo tãto habilius est ad recipiẽduz pfectionẽ ⁊ forma
⁊ ecõtrario remittit ꝑ dispõnes ꝯtias q̃ quãtomagis mu
tiplicate sũt in mã ⁊ magis intẽse. tãtomagis remittit po/
tentia ad actũ. si igit ꝯtie dispõnes in infinitum multiplicari
⁊ intẽdi nõ possunt. sz vsqz ad certũ terminũ: neqz habili/
tas ꝑdicta. in infinituz diminuit vel remittit. sicut ꝑz in qua
litatibus actiuis ⁊ passiuis elemẽtoꝝ. frigiditas. n. ⁊ humi
ditas ꝑ q̃ diminuit siue remittit habilitas materie ad for/
mam ignis nõ possunt multiplicari in infinituz. Si vo dispõ
nes ꝯtie in infinitum multiplicari pñt. ⁊ habilitas predicta i
infinituz diminuit vel remittit: non tñ totaliꝫ tollitur: q: sp
manet i sua radice: quod est suba subiecti: sicut si in infinituz
ĩterponant coꝝpora opaca inter solẽ ⁊ aerez. in infinitũ dimi
nuet habilitas aeris ad lumẽ. nunqz tñ manẽte aere tollit
totaliter: ꝙ sm nãm suaz est diaphanũ. Siliꝫ in infinitũ põt
fieri additio in peccatis ꝑ que sp magis, ac magis minuit
habilitas aie ad gr̃am: que qdẽ pcta sunt q̃si obstacula ĩter
posita inter nos ⁊ deũ sm illud Isa. 59. ca. ¶Peccata nr̃a
diuiserũt inter nos ⁊ deũ. neqz tñ tollit habilitas totaliꝫ ab
aĩa ꝑdicta. que ꝓsequit nãm ipsi⁹. ¶Ad ꝑm ergo dõm: ꝙ
bonuz qõ totaliter tollit opponit malo. sz alia bona nõ to
o taliter tollunt: vt dictũ est. ¶Ad 2m dõm: ꝙ habilitas ꝑ
dicta est mediũ ĩter subm ⁊ actũ. vnde ex ea pte qua at/
tingit actũ diminuit ꝑ malũ: sed ex ea parte qua ꝯtz se cum
subo remanet. ergo ꝯtz bonũ in se sit silr̃ tñ pp cõparationez
eius ad diuersa nõ totaliꝫ tollitur sz in pr̃e. ¶Ad 3m dõm:
ꝙ qdã imaginantes diminutionẽ boni ꝑdicti ad silitudinez
diminutionis q̃titatis dixerũt ꝙ sicut ꝓtinuz diuiditur in
infinituz facta diuisione sm eandẽ ꝓportionẽ: vtputa ꝙ acci
piatur mediũ medij vel tertiũ tertij: sic i ꝓposito accidit:
sed hec rõ hic locuz nõ hz: q: in diuisione in qua seruat ea
dem ꝓportio sp subtrahit minus ⁊ minus. minus. n. ẽ me
dium medij ꝙ mediũ totius: sed scõm pctũ nõ de necessi
tate minus diminuit de habilitate predicta q̃s ꝑcedens. sz
forte aut equaliter aut magis. Dicenduz est ergo ꝙ ꝯtz ista
habilitas sit quoddaz finitũ. diminuitur tñ in infinitum: nõ
per se sed per accidens sm ꝙ ꝯtie dispositiones etiã in infi/
nitum augentur: vt dictum est.

¶Utrum malum sufficienter diuidatur per penam ⁊ culpam. Articulus. v.

256 **Ad quintũ** sic ꝓcedit. Videtur ꝙ malũ insuffi
cienter diuidat ꝑ penaz ⁊ culpaz. Oĩs. n. defectus malum quoddã esse videt: sed in oĩbus
creaturis est qdaz defectus ꝙ se in eẽ ꝓseruare nõ possunt
qui tñ nec pena nec culpa est: nõ ergo sufficiẽter malum di
uidit ꝑ penã ⁊ culpam. ¶P̃. In reb⁹ irrõnalibus nõ ĩue
nitur culpa nec pena: ĩuenitur tñ in eis coꝝruptio ⁊ defect⁹
que ad rõnez mali pertinẽt. ergo nõ omne malus est pena
vel culpa. ¶P̃. Tẽtatio quoddã malũ est: nec tñ est cul/
pa: q: tẽtatio cui nõ ꝓsentit nõ est pctũ sed mã exercende
vtutis: vt dr̃ in glo. 2. coꝝ. 12. neqz ẽt pena: q: tẽtatio p̃cedit
culpã: pena aũt subsequit. insufficiẽter ergo malus diuidit
sm penã ⁊ culpã. ¶Sed ꝯ. videt ꝙ diuisio sit superflua: vt
. n. Aug. dicit in ench. malus dr̃ q: nocet: qõ autẽ nocet pe
nale est. oĩ ergo malus sub pena ꝓtinet. ¶Rñ⁹ dõm: ꝙ
malũ: sicut supra dictũ est. est priuatio boni qõ in pfectiõe
254 ⁊ actu ꝓsistit principaliter ⁊ p se. actus aũt est duplex. pri/
mus ⁊ secũdus. actus qdez primus est forma ⁊ integritas
rei. actus aũt secũdus est operatio. ꝓtingit aũt malum esse
dupliꝫ. vno inõ per subtractionẽ formę aut alicuius ptis
que requirit ad itegritatez rei: sicut cecitas malũ est ⁊ ca/
rere membro. alio mõ ꝑ subtractionẽ debite opationis:
vel q: oĩno nõ est: vel q: debitũ modus ⁊ ordinẽ non hz:
q: vo bonũ simpliꝫ est oĩm volũtatis. malus qõ est priva
tio boni sm spãlem rõnem ĩuenitur ĩ creaturis rõnalibus
habẽtibus volũtatem. malũ igit qõ est per subtractionez
formę ⁊ itegritatis rei hz rõnez pene: ⁊ p̃cipue supposito
ꝙ oĩa diuine prouidẽtie ⁊ iustitie subdant: vt supra ostẽ/
sum est. de rõne aũt pene est ꝙ sit ꝯtia volũtati. malũ aũt 156
quod ꝓsistit in subtractione debite opationis i rebus volũ
tarijs hz rõnem culpe. hoc. n. imputat alicui in culpam cũ
deficit a perfecta actione cui⁹ dñs est sm volũtatez. sic igit
oẽ malũ in rebus volũtarijs ꝓsideratũ est pena vel culpa.
¶Ad ꝑm ergo dõm: ꝙ q: malũ priuatio ẽ boni ⁊ non ne/ 254
gatio pura: vt dictũ est supra: nõ oĩs defectus boni ẽ ma/
lum: sz defectus boni qõ natus est ⁊ dz haberi. defect⁹. n.
visionis nõ est malũ in lapide sz in aĩali: q: ꝯ rõnez lapidis
est ꝙ visum hẽat. silr̃ ẽt ꝯ rationez creature ẽ ꝙ in esse con
seruet a seipsa: q: idẽ dat esse ⁊ ꝓseruat. vñ iste defect⁹ nõ a
est malus creature. ¶Ad 2m dõm: ꝙ pena ⁊ culpa nõ di 509
uidunt malũ simpliꝫ: sz malũ in rebus voluntarijs. ¶Ad
3m dõm: ꝙ tẽtatio priout iportat ꝓuocationẽ ad malum: sp
malum culpe ẽ in tẽtate: sz in eo q tẽtatur nõ est. pprie nũ
sm ꝙ aliq̃liter imutat. sic. n. actio agẽtis est in patiente. sz
aũt ꝙ tentatus imutat ad malus a tentãte incidit in culpã.
¶Ad 4m dõz: ꝙ de rõne pene est ꝙ noceat agẽti in seipo
sz de rõne culpe ẽ ꝙ noceat agẽti in sua actiõe. ⁊ sic vtrũq
sub malo ꝓtinet sm ꝙ hz rõnem nocumenti.

¶Utr̃ hẽat plus de rõne mali pena q̃s culpa. Arti. vj.

Ad sextũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ hẽat plus de rõ/ 257
ne mali pena q̃s culpa. Culpa. n. se hẽt
ad penã vt meritũ ad pmium: sz pmium hz plus de rõne
boni q̃s meritũ: cum sit finis eius. ergo pena plus hz de ra
tiõe mali q̃s culpa. ¶P̃. Illud ẽ maius malũ quod oppo d
nitur maiori bono: sz pena sicut dictuz est: opponit bono 256
agẽtis: culpa aũt bono actionis. cũ ergo melius sit agẽs q̃s
actio: videt ꝙ peius sit pena q̃s culpa. ¶P̃. Ipsa ꝑuatio
finis pena quedã est: q̃ dr̃ carentia visionis diuine: malum
aũt culpe est ꝑ priuationẽ ordinis ad finẽ. ergo pena ẽ ma
ius malũ q̃s culpa. ¶Sed ꝯ. Sapiẽs artifex inducit min⁹
malũ ad vitãdum maius: sicut medicus pcidit mẽbr̃: nz ne
coꝝrũpat coꝝpus: sed deus sapiẽtia infert penã ad vitanduz
culpã. ergo culpa ẽ maius malũ q̃s pena. ¶Rñ̃ dõm: ꝙ
culpa hz plus de rõne mali q̃s pena: ⁊ nõ soluz q̃s pena sẽ
sibilis q̃ ꝓsistit in priuatiõe coꝝporalium bonoꝝ: cuiusmodi
penas plures itelligũt: sz ẽt vlr̃ accipiẽdo penaz: sm ꝙ pri
uatio gr̃e vel gloꝛie pene q̃daz sunt: cui⁹ est duplex ratio.
¶Prima qdez est: q: ex malo culpe fit aligs malus: nõ aũt
ex malo pene sm illud Dio. 4. ca. de di. no. ¶Duniri non
est malũ: sed fieri pena dignũ. ⁊ hoc iõ est: q: cũ bonũ sim 25
pliciter ꝓsistat in actu ⁊ nõ in potẽtia: vlterius aũt actus ẽ
operatio vel vsus quarũcũqz rez habitaruz: bonũ hõis co
sideratũ simpliꝫ in bona opatione: vel bono vsu rez habita
rum: vtimur aũt rebus oĩbus ꝑ volũtatẽ. vñ ex bona vo/
luntate q̃ hõ bene vtit rebus habitis dr̃ hõ bonus: ⁊ ex 28
mala malus: põt. n. qui hz malã volũtatem ẽt bono quod c
hz male vti: sicut si grãmaticus volũtarie incõgrue qd loq
tur. q: ergo ipsa culpa ꝓsistit in deordinato actu volũtatis:
pena vo in priuatione alicui⁹ eoꝝ ꝙbus vtit volũtas: per/
fectius hz rõnez mali culpa q̃s pena. ¶Sedã rõ sumi põt
ex hoc ꝙ ds est actor mali pene: nõ autez mali culpe: cui
rõ est: q: malus pene priuat bonus creature: siue accipiat
bonũ creature aligd creatũ. sicut cecitas priuat visum: siue
sit bonũ increatũ. sicut ꝑ carentiã visionis diuine tollit crea
ture bonũ increatũ: malum vo culpe opponit ꝓprie bo/
no increato. ꝯtatur. n. ꝯpletioni diuine voluntatis ⁊ diuino
amori: quo bonũ diuinuz in seipso amat: ⁊ nõ soluz sm ꝙ
participat a creatura. sic igit pz ꝙ culpa hz plus de rõne
mali q̃s pena. ¶Ad ꝑm ergo dõm: ꝙ ꝯtz culpa terminetur
ad penã: sicut meritũ ad pmiũ: tñ culpa nõ ĩtendit pp penã
sic meritũ pp pmiũ: sz potius ecõuerso pena iducit vt vi/

tetur culpa: ⁊ sic culpa est peius q̄s pena. ¶ Ad 2m dom: q̄ ordo actionis q tollit̄ p culpā est pfectius bonus agētis: cū sit pfectio scda: q̄s bonū quod tollit̄ per penā qđ est pfectio prima. ¶ Ad 3m dom: q̄ nō est comparatio culpe ad penā sicut finis ⁊ ordinis ad finem: q: vtrūq; potest pri uari aliquo modo. ⁊ per culpā: ⁊ per penā: sed p penaz q dem fm q̄ ipse homo remouetur a fine ⁊ ab ordine ad finem. per culpam vo fm q̄ ista p:inatio pertinet ad actionem que non ordinatur ad finem debitum.

¶ De causa mali. Questio. xlix.

Onsequenter querit̄ de causa mali

¶ Et circa hoc q̄runt̄ tria. p° vtr̄ bonum possit esse causa mali. 2° vtrū summus bonum qđ est deus sit causa mali. Tertio vtrū sit aliquod summū malus qđ sit p:ima causa oīum malorum.

¶ Utr̄ bonus possit esse cā mali. Articulus. j. 258

Ad primum sic p:ocedit̄. Videt̄ q̄ bonū nō possit eē cā mali. dr̄. n. Matth̄. 7. Nō pōt bona arbor malos fructus facere. ¶ Ꝑ. Unū ꝯr̄ non pōt esse cā alterius. malus aūt est ꝯr̄ium bono. ergo bonū non pōt esse cā mali. ¶ Ꝑ. Effectus deficiens nō ꝓcedit nisi a cā deficiente: sz malū si causam hēat est effectus deficiēs. ergo hz cām deficientē: sz oē deficiēs malū est. ergo cā mali nō est nisi malū. ¶ Ꝑ. Dio. dicit. 4. c. de di. no. q̄ malū nō hz cām. ergo bonū non est causa mali.

¶ Sed ꝯ est qđ Aug. dicit ꝯ Julianū. Nō fuit oīno vnde oriri possit malū nisi ex bono. ¶ Rñ° dom: q̄ necesse est dicere q̄ oē malus aliqualr̄ cām hēat. malus. n. est defect° boni qđ natū est ⁊ debz haberi. Qđ aūt aliqd deficiat a sua nāli ⁊ debita dispōne nō pōt ꝓuenire nisi ex aliq̄ causa trahente rez extra suā dispōnez. nō. n. grauē mouet̄ surszus nisi ab aliquo impellēte: nec agēs deficit a sua actione nisi pp aliqđ impedimētuz. Esse aūt cām nō pōt ꝓuenire nisi pp nō: q: nihil pōt esse cā nisi inquātus est ens. oē autez ens inquātus huiusmodi bonū est: ⁊ si cōsideramus spāles rōnes causarū: agens ⁊ forma ⁊ finis pfectionē quādaz ipōrtant q̄ pinent ad rōnez boni: sz ⁊ mā inquātus est potētia ad bonus hz rōnez boni. ⁊ qđē q̄ bonus sit cā mali p modum causē mālis iaz ex p̄missis pz: ostēsus est. n. q̄ bonū est subm mali: cām aūt formalē malum nō hz: sed est magis p:ivatio forme. ⁊ sil̄r nec cām finalez: sz magis est ꝓua no ordinis ad finē debituz: nō soluz. n. finis hz rōnez boni: sed ēt vtile qđ ordinat̄ ad finem. cām aūt p modus causē agētis hz malus: nō autē p se sed p accidēs. ¶ Ad cui? eui dentiā sciendus est q̄ aliter causat̄ malū in actione ⁊ aliter in effectu. In actione qdem causat̄ malū p defectū alicuius p:incipiōr actionis vel p:incipalis agētis vel ītrumentalis: sicut defectus in motu aīalis pōt ꝓtingere: vel pp debilitatē virtutis motiue: vt in pueris: vel pp solā ineptitudinē ītrumēti: vt i claudis. causat̄ aūt malus in re aliq̄: nō in ꝓp:io effectu agētis. qñq; ex vtute agentis: qñq; aūt ex defectu ipsius vel māe. ex vtute qdez vel pfectiōe agētis qñ ad formā intētam ab agēte segtur ex necessitate alterius forme p:inatio: sicut ad formam ignis segtur p:inatio forme aeris vel aque: sicut ergo quāto ignis fuerit perfectior: i virtute tāto pfectius imp:imit formā suaz. ita ēt tāto pfectius corrūpit ꝯr̄iuz. vñ malū ⁊ corruptio aeris ⁊ aque est ex pfectione ignis: sz hoc est p accidēs: q: ignis nō intendit p:ivare formā aque: sz inducere formā ꝓp:iā: sz hoc faciendo causat ⁊ illud p accidēs. sed si sit defectus in effectu ꝓp:io ignis: puta q̄ deficiat a calefaciēdo: hoc ē vel pp defectuz actiōis q redūdat in defectū alicuius p:incipij: vt dictum est. vel ex indispōne māe q̄ nō recipit actionē ignis agentis: sz ⁊ hoc ipm qđ est esse deficiēs accidit bono cui p se cōpetit agere. verū est q̄ malū fm nullū modum habet cām nisi p accidēs. sic āt bonus est cā mali. ¶ Ad p̄m ergo dō: q̄ sicut Aug. dicit ꝯ Julianum: arbor ē malus. appellat deo voluntatē malā: ⁊ arborez bonā voluntatē bonam. ex voluntate aūt bona nō ꝓducit̄ actus moralis malus: cuz ex ipsa volūtate bona judicet̄ actus moralis bonus: sed tm ipse motus male volūtatis causat̄ a creatura rōnali q̄ bona est: ⁊ sic est cā mali. ¶ Ad 2m dom: q̄ bonus nō causat illud malū qđ est sibi ꝯr̄iuz: sz quoddā aliud: sicut bonitas ignis causat malū aque: ⁊ hō bonus fm suam nām causat malū actuz fm mor̄: ⁊ hocipsuz p accidēs ē: vt dictū est. 123
inuenit̄ aūt q̄ ēt vnus ꝯr̄ior causat aliud p accns: sicut frigidus exterius ambiēs calefacit inquātuz calor retrahit̄ ad interiora. 0
¶ Ad 3m dom: q̄ malus hz cām deficientez aliter ī rebus voluntarijs ⁊ nālibus. agēs. n. nāle ꝓducit effectuz suū talem q̄le ipm est: nisi impediat̄ ab aliquo extranseo: ⁊ hocipsuz est qđē defectus eius. vñ nunq̄ sequit̄ malum ī effectu: nisi p̄existat aliqđ aliud malū in agēte vel mā sicut dictuz est: sz in reb° volūtarijs defectus actiōis a voluntate actu deficiente ꝓcedit inquātuz nō subijcit se actu sue regule: q tñ defectus nō est culpa: sed euz segtur culpa ex hoc q̄ cū tali defectu opatur. 0
¶ Ad 4m dom: q̄ malū nō hz causam p se vel p accidēs tm vt dictum est. 0

¶ Utr̄ sūmus bonū qđ ē ds sit cā mali. Articulus. ij.

Ad secundus sic ꝓcedit̄. Videtur q̄ sūmus bonū qđ est ds sit cā mali. Dicitur. n. Esa. 45. Ego dns: ⁊ nō est alter ds fo:. luc. ⁊ crete. fa. pacē: ⁊ creans malus. Et amos. 3. Si erit malum in ciuitate: qđ dns nō fecerit ¶ Ꝑ. Effectus cause secūde reducit̄ in cām p:imā. bonus āt est cā mali: vt dictus est: 258
cuz igit̄ ois boni cā sit deus: vt supra ostēsum est: segt̄ q̄ 34
ēt oē malus sit a deo. ¶ Ꝑ. Sicut dr̄ ī. 2. phy. idē est cā salutis nauis ⁊ p̄culi: sed ds est cā salutis oīuz rez: ergo ipse est cā ois ꝓditionis ⁊ mali. ¶ Sed ꝯ est qđ dicit Aug. ī li. 83. q. q̄ deus nō est actor mali: q: nō est cā tendēdi ad non esse. ¶ Rñ° dom: q̄ sicut ex dictis pz: malū qđ ī defectu 258
actionis ꝓsistit sp causat̄ ex defectu agētis. in deo āt nullus defectus est sz sūma pfectio: vt supra ostēsum est: vñ malum qđ in defectu actiōis ꝓsistit vel qđ ex defectu agentis causat̄. nō reducit̄ in deuz. sicut in cām: sz malū qđ in corruptione rez aliquaz cōsistit. reducit̄ in deū: sicut in cām: ⁊ hoc pz tā in nālibus q̄s voluntarijs. dictuz est. n. q̄ aliqđ agēs inquātū sua vtute ꝓducit aliquā formā ad quaz segt̄ corruptō. ⁊ defectus causat sua vtute illaz corruptionez ⁊ defectuz. manifestuz est āt qđ forma quā p:incipaliter ds intēdit in rebus creatis ē bonus ordinis vniuersi. ordo aūt vniuersi requirit: vt supra dictū est: q̄ quedā sint q̄ deficere possint ⁊ interduz deficiāt: ⁊ si ds in rebus causando bonum ordinis vniuersi ex ꝓsequēti: ⁊ q̄si p accidēs creat corruptiones rez: scdm illud qđ dr̄. i. Re. 2. Dns mor. ⁊ vificat. sed scdm q̄ dicit̄ Sap. i. Deus mortē nō fecit. itel ligit̄ q̄si per se intentā. ad ordinē aūt vniuersi ptinet ordo iustitie q requirit vt peccatoribus pena inferat̄: ⁊ scdz hoc deus est actor mali: qđ est pena: nō aūt mali qđ est culpa: rōne supra dicta. ¶ Ad p̄m ergo dō: q̄ auctoritates ille loquunt̄ de malo pene: nō autez de malo culpe. ¶ Ad 2m dōz: q̄ effectus cause scde deficientis reducit̄ in causaz p:imā nō deficientez q̄tum ad id qđ hz entitatis ⁊ pfectionis: nō āt quantuz ad id qđ hz de defectu. sicut quicqd est motus in claudicatione causat̄ a virtute motiua: sed qđ est obliquitatis in ea non est ex vtute motiua: sed ex curuitate cruris. Et sil̄r quicqd est entitatis ⁊ actionis in actione mala reducit̄ in deuz sicut in cām: sz q̄ defectus ibi nō causat̄ a deo: sed ex cā secunda deficiēte. ¶ Ad 3m dom: q̄ submersio nauis attribuit̄ naute: vt cause ex eo q̄ nō agit qđ requirit̄ ad salutē nauis: sz ds nō deficit ab agendo qđ est necessariū ad salutem. vnde non est simile.

¶ Utr̄ sit vnū summū malū qđ sit cā oīs mali. Ar. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit̄. Videt̄ q̄ sit vnū summus malum qđ sit cā oīs mali. 260
Cōtrariorum. n. effectuz ꝯrie sunt cause: sz ī rebus inuenitur ꝯrietas: fm illud eccl. 33. ca. Cōtra malum bonū est ⁊ ꝯ vitam mors: sic ⁊ ꝯ viruz iustum peccator. ergo sunt ꝯria ꝓncipia: vnū boni ⁊ aliud mali. ¶ Ꝑ. Si vnus ꝯrior est ī rerum nā ⁊ reliquū: vt dr̄ in. 2. de ce. ⁊ mū. sed summū bonum ē in rez nā: qđ est cā oīs boni: vt supra ostensus est. ergo est ⁊ summū malus et oppositū causa omnis mali. 34
¶ Ꝑ. Sicut in rebus inuenit̄ bonum ⁊ melius ita malū ⁊ 32

peius: sed bonū ⁊ melius dicunt̄ p respectum ad optimū. ergo malum ⁊ peius dicunt̄ p respectum ad aliqd̄ sūmum malum. ¶ Ꝓ. Omne qd̄ est p participationē reducit̄ ad illud qd̄ est p essentiam^e: sed res q̄ sunt male apud nos non sunt male p essentiā: sed p participationē. ergo est inuenire aliqd̄ summū malum qd̄ est cā oīs mali. ¶ Ꝓ. Omne qd̄ est p accidens reducit̄ ad illud qd̄ est p se: sed bonū est cā mali p accidēs. ergo oz ponere aliqd̄ sūmum malū quod sit cā maloꝝ p se: neq; pōt dici ꝙ malum nō bēat cām p se sed p accidēs tm̄: q: sequeret̄ ꝙ malū non esset vt in pluribus ſz in pauciorib⁹. ¶ Ꝓ. Malū effectus reducit̄ ad malum cause: q: effectus deficiens est a causa deficiente. sicut supra dictū est^e. sed hoc nō est ꝓcedere in ifinitū. ergo oz ponere vnum primū malū: qd̄ sit cā oīs mali. ¶ Sed ℨ est: ꝙ sūmum bonū est cā oīs entis: vt supra ostēsum est^e. ergo nō pōt esse aliqd̄ principiū ei oppositum: qd̄ sit cā maloꝝ. ¶ Rñ^o dōm: ꝙ ex p̄dictis pz^t: nō esse vnū p̄mum principiū malorū: sicut vnū p̄nciplū p̄mū bonoꝝ. p^o qdez q: primum principiū bonoꝝ est p essentiā bonum: vt supra ostensum est^e. nihil āt pōt esse p suā essentiā malū. ostēsum ē. n. ꝙ oē ens inquātum est ens bonū est: ⁊ ꝙ malū nō est nisi i bono: vt in subiecto. 2° q: primū bonoꝝ principiū est sūmum ⁊ pfectū bonum qd̄ p̄habet in se oēm bonitatem: vt supra ostēsum est. sūmum autē malū esse non pōt: q: sicut ostēsum est^e. ⁊ si malū sp diminuat bonū: nunq; tm̄ illō potest totaliter cōsumere. ⁊ sic sp remanēte bono nō pōt esse aliqd integre ⁊ pfecte malum pp qd̄ pbus dicit in. 4. ethi. Oz si malū integrum sit seipm̄ destruet: q: destructo oī bono qd̄ requirit̄ ad integritatē mali subtrahit̄ etiā ipm̄ malum cuiꝰ subz est bonū. 3° q: ratio mali repugnat rōni primi principij. tum q: malū causat̄ ex bono: vt supra ostēsum est^e. tum q: malū nō pōt esse cā nisi p accidēs: ⁊ sic nō pōt p̄ma cā esse: q: cā p accidēs est posterior ea q̄ est p se: vt pz in. 2. phy. Qui autē posuerūt p̄ma p̄ncipia: vnū bonū ⁊ alterū malum^t: ex eadē radice in hunc errorē inciderunt: ex q̄ ⁊ alie extranee positiones antiquoꝝ oritur̄ babuerūt q:. ſ. nō ꝓsiderauerūt cām vlem totius entis: sed particulares tm̄ causas pticulariū effectuum^t. ppter hoc. n. si aliqd inuenerūt esse nociuū alicui rei p vtutez sue nāe: estimauerunt nām illius rei eē malam^t: puta ſigs dicat nām ignis esse malaz: q: cōbussit domū alicuius pauperis. Judiciū autē de bonitate alicuius rei nō est accipiēdum ſm ordinē ad aliquid pticulare: sed ſm seipm̄ ⁊ ſm ordinē ad totum vniuersum in quo q̄libet res suū locum ordinatissime tenet: vt ex dictis pz^t. Silr ēt qui inuenerunt duoꝝ particulariū effectuum ℨioꝝ duas causas pticulares ℨias nesciuerūt reducere cās particulares ℨias in cām vlem cōem. ⁊ iō vsq; ad p̄ma p̄ncipia ℨietatez i causis eē indicauerūt: sed cū oīa ℨia ꝓueniant in vno cōi necesse ē in eis supra causas ℨias ꝓprias inueniri vnam cām cōem: sicut supra q̄litates ℨias elemētoꝝ inuenit̄ vtus corporis celestis: ⁊ silr supra oīa q̄ quocūq; modo sunt inuenit̄ vnum p̄mum principiū essendi vt supra ostēsum est^e. ¶ Ad p^m ergo dōm: ꝙ ℨia ꝓueniūt in genere vno: ⁊ ēt cōueniunt in rōne essendi: ⁊ iō ſz bēant cās particulares ℨias: tñ oz deuenire ad vnā p̄maz cām cōem. ¶ Ad 2^m dōm: ꝙ p̄uatio ⁊ habitus nata sunt fieri circa idē: subm autē p̄uationis est ens i potētia: vt dictum est^e. vñ cuz malū sit p̄uatio boni: vt ex dictis pz^t. illi bono opponit̄ cui adiungit̄ potētia: nō autē summo bono qd̄ est actus purus. ¶ Ad 3^m dōm: ꝙ vnūquodq; intēdit̄ ſm p ꝓpriā rōnem sicut autē forma est pfectio q̄daz: ita p̄uatio ē quedā remotio. vñ oīs forma ⁊ pfectio ⁊ bonū p accessum ad terminū pfectum itendit̄. p̄uatio autē ⁊ malū p recessum a termino^t. vñ non dr̄ malū ⁊ peius p accessum ad sūmum malū: sicut dr̄ bonum ⁊ melius p accessum ad sūmum bonū. ¶ Ad 4^m dōm: ꝙ nullus ens dr̄ malum p participationē: ſz p p̄uationē participatiōis. vñ nō oz fieri reductionē ad aliqd̄ qd̄ sit p essentiā malum. ¶ Ad 5^m dōm: ꝙ malum non pōt hr̄e cām nisi p accidēs: vt supra ostēsum est^e. vnde ipossibile est fieri reductionē ad aliqd̄ qd̄ sit p se cā mali. ꝙ autē dr̄ ꝙ malum est: vt in pluribus simpliciter falsum est: nā generabilia ⁊ corruptibilia in q̄bus solū ꝓtingit esse malū nāe sunt modica pars totius vniuersi: ⁊ iterū in vnaquaq; spē defect^ nature accidit vt in pauciorib⁹: in solis aūt hoibus malū videt̄ esse vt i pluribus: q: bonū hominis ſm sensum corpis nō est bonū hois inquātum hō. ſz ſm rōnem. plures aūt sequunt̄ sensum q̄m rōnem. ¶ Ad 6^m dōm: ꝙ in causis mali nō est procedere in infinitū. ſz est reducere omnia mala in aliquā causam bonā: ex qua sequitur malum per accidens.

l.

¶ De substātia angeloꝝ absolute. Questio. l.

Ost hoc considerādū est de distinctiōe corporalis ⁊ spūalis creature. ¶ Et primo de creatura pure spūali: q̄ in scriptura sacra angelus noīat̄. Scdo de creatura pure corporali. Tertio de creatura cōposita ex corporali ⁊ spūali que est homo. Circa vo angelos ꝓsiderādum est. ℙrimo de his q̄ ptinent ad eoꝝ intellectū. Scdo de his q̄ ptinēt ad eoꝝ substātiam. Tertio de his q̄ ptinēt ad eoꝝ volūtatē. Quarto de his que ptinēt ad eoꝝ creationē. De suba aūt eoꝝ ꝓsiderādū est ⁊ absolute ⁊ per cōparationem ad corporalia. ¶ Circa subam vo eoꝝ absolute. ſ. q̄runt̄ tc̄. ℙrimo vtr̄ sit aliq̄ creatura oīo spūalis ⁊ penitus incorporea. Scdo supposito ꝙ angelus sit talis: queritur vtr̄ sit compositus ex materia ⁊ forma. Tertio queritur de multitudine eoꝝ. Quarto de differētia ipsoꝝ adinuicem. Quinto de imortalitate siue incorruptibilitate ipsorum.

¶ Utr̄ āgelus sit oīo incorporeus. Articulus. ℙrim^o. 161

Ad primum sic ꝓcedit̄. Videt̄ ꝙ āgelus nō sit oīno incorporeus. illud. n. qd̄ est incorporeū soluz quo ad nos ⁊ nō quo ad deū non est incorporeū simplr̄: sed Dam. dicit in li. 3. ꝙ angelus incorporeus ⁊ imaterialis dr̄ ſ̄tuz ad nos: ſz cōparatus ad deum corporeus ⁊ mālis inuenit̄: nō ergo est incorporeus simpliciter. ¶ Ꝓ. ℙhilosophus monetur nisi corpus vt probat in. 6. phy. sed Dam. dicit ibidē ꝙ angelus est suba intellectualis sp mobilis. angelus ergo ē suba corporea. ¶ Ꝓ. Ambro. dicit in li. de. ſ. ſ. Oīs creatura certis siue nāe circūscripta est limitibus. circūscribi aūt ꝓprīū est corpoꝝ. ergo oīs creatura est corporea: angeli aūt sunt dei creature: vt pz in ps. Laudate dōm oēs angeli eius. ⁊ postea subdit̄. Qui ipse dixit. ⁊ fa. sunt. ipse mā. ⁊ cre. sunt. ergo angeli sunt corporei. ¶ Sed ℨ est qd̄ dr̄ in ps. Qui facit ange. ſ. ſ. ¶ Rñ^o dōm ꝙ necesse est ponere aliquas creaturas incorporeas. id. n. qd̄ pcipue in reb^ creatis ōs intēdit: est bonū qd̄ ꝓsistit in assimilatione ad deum. pfecta aūt assimilatio effectus ad cām attendit̄ qñ effectus imitat̄ cām ſm illud p quod cā ꝑducit effectū: sicut calidū facit calidū. deus aūt creaturā ꝓducit p intellectū ⁊ voluntatē: vt supra ostēsum est^e: vñ 87
ad perfectionē vniuersi regrit̄ ꝙ sint alique creature intellectuales. itelligere aūt nō potest esse act^ corporalis nec alicuius vtutis corporee. q: oē corpus determinat̄ ad hic ⁊ nūc: vnde necesse est ponere ad hoc ꝙ vniuersum sit perfectum: ꝙ sit aliq̄ incorporea creatura. Antiqui aūt ignorātes 417
vim itelligēdi: ⁊ nō distingūtes iter sensum ⁊ itellectum^t. nihil eē existimauerunt in mundo: nisi qd̄ sensu ⁊ imaginatione ꝑpheudi pōt: ⁊ q: sub imaginatiōe nō cadit nisi corpus: existimauerūt ꝙ nullū ens eēt nisi corpus^t: vt ꝑbus dicit in. 4. phy. ⁊ ex his ꝓcessit saduceoꝝ errorꝫ dicentiū non eē spm̄: sed hoc ipm̄ ꝙ intellect^ est altior sensu rōnabiliter ostēdit esse aliqs res incorporeas a solo itellectu cōprehēsibiles. ¶ Ad p^m ergo dōm: ꝙ suba incorporee mediū sunt inter deū ⁊ creaturas corporeas. mediū aūt cōparatur ad vnum extremū videt̄ alterum extremū. sicut tepidū compara- 135
tum calido videt̄ frigidū. ⁊ hac rōne dr̄ ꝙ angeli deo cōparati sunt māles ⁊ corporei: nō ꝙ in eis sit aliqd de natura corporea. ¶ Ad 2^m dōm: ꝙ motus ibi accipit̄ ꝓprie in telligere ⁊ velle: motus qdā dr̄. dr̄ ergo angelus suba sp mobilis: q: sp est actu intelligēs: non qñq; actu ⁊ qñq; po- 178
tentia^e: sicut nos: vñ pz ꝙ rō ꝓcedit ex equiuoco. ¶ Ad 3^m dōm: ꝙ circūscribi terminis localibus est ꝓprīū corporum. sed circūscribi terminis essentialibus est cuilibet

creature: tam corporali q̄ spūali. vnde dicit Ambrosius in li. de. s. s. q̄ hz quedā locis corporalibus nō ptineantur circū scriptione tamen substantie non carent.

¶ Utz angelus sit cōpositus ex mā ⁊ forma. Arti. ij.

262 **Ad secundū** sic procedit. Videt q̄ angelus sit cōpositus ex mā ⁊ forma. n. qđ ptinet sub aliquo genere est cōpositus ex genere ⁊ dria q̄ aduenies generi pstituit spēz. sz gen⁹ sumit ex mā⁹. dria vo ex forma: vt pz ex. 8. meta. ergo oē qđ est in genere est cōpositū ex mā ⁊ forma: sz angelus est i genere substātie. ergo est cōposit⁹ ex mā ⁊ forma. ¶ Ꝑ. In quocūq; inueniunt ꝓprietates māe: ibi inuenit mā. ꝓprietates autē materie sunt recipe ⁊ substare. vñ dicit Boe. i li. de tri. Qz forma simplex subm esse nō pōt. hoc aūt inuenit in angelo ergo angelus ē cōpositus ex mā ⁊ forma. ¶ Ꝑ. forma est actus. qđ ergo est forma tātuz est act⁹ purus: sz āgelus nō hz formā in mā. ¶ Ꝑ. forma ꝓprie limitat ⁊ finit ꝓ materiaz⁹. forma ergo q̄ nō est in mā est forma ifinita⁹: sz forma angeli nō est ifinita: qz oīs creatura finita est. ergo forma angeli i mā est. ¶ Sz ꝰ est qđ Dionys. dicit. 4. ca. de di. no. Qz ꝓme creature sicut icorpales: ita ⁊ imateriales i telligunt. ¶ Rñ⁰ dōm: q̄ qdā ponūt angelos esse cōpositos ex mā ⁊ forma: ⁊ hāc opinionē astruere nitit. Auicebro. in li. fontis vite. supponit. n. q̄ q̄cūq; distinguunt fm intellectū: sunt ēt ⁊ i reb⁹ distincta. in suba aūt inco: porea m tellect⁹ apphēdit aliqd ꝓ qđ distinguit a suba corporea: ⁊ aliqd ꝓ qđ cuz ea conuenit. vñ ex hoc vult cōcludere q̄ illud ꝓ quod differt suba icorporea a corporea sit ei q̄si forma. ⁊ illud qđ subiicit huic forme distinguēti q̄si cōe sit mā eius. ⁊ pp hoc ponit q̄ eadē est mā vlis spūaliuz ⁊ corporaliū: vt intelligat q̄ forma icorporea sube sic sit impssa in mā spiritualiū: sicut forma q̄titatis est impssa in mā corpaliū.

38 Sz primo aspectu apparet hoc ee impossibile vnā ee māz spūalium ⁊ corpaliū. non. n. est possibile q̄ forma spūalis ⁊ corporalis recipiat i vna parte materie. qz sic vna ⁊ eadez res numero eēt corpalis ⁊ spūalis. vñ relinqtur q̄ alia pars māe sit q̄ recipit formā corporalē: ⁊ alia q̄ recipit formam spūalez. mām aūt diuidi in ptes nō ꝓuenit nisi sz q̄ intelligat sub quātitate: qua remota remanet suba indiuisibilis: vt dr̄ in. 1. phy. sic igit relinqt q̄ mā spūaliuz sit suba subiecta q̄titati: qđ est ipossibile. ē ergo ēt ipossibile q̄ vna sit mā corpaliuz ⁊ spūalium. Sz adhuc vlterius ipossibile

366 est q̄ suba intellectualis hēat qualēcūq; mām. operatio. n. cuiuslibet rei est fm modū sube eius. itelligere aūt est opatio penitus imaterialis⁶: qđ ex ei⁹ obo apparet a quo act⁹

369 glibet recipit spēm ⁊ rōnez. sic. n. vnūquodq; itelligitur in

261 quātuz a mā abstrahit: qz forme in mā sunt indiuiduales forme q̄s intellect⁹ nō apphendit fm q̄ huiusmodi. vñ relinquit q̄ suba intelligēs est oīno imaterialis. nō est aūt necessariū q̄ ea q̄ distinguunt fm intellectū sint distincta i reb⁹ q̄ intellect⁹ nō apphendit res fm modū rez. sz fz modū suum⁶. vñ res māles q̄ sunt ifra intellectū nostrū simplicio

95 ce sunt supra intellectū nr̄m. vñ intellect⁹ noster nō pōt attingere ad apprehēdendū eas fm q̄ sunt in seipsis: sz p modum suū fm q̄ apphendit res cōpositas: ⁊ sic ēt apphēdit deū: vt supra dictū est⁶. ¶ Ad p̄m ergo dōm: q̄ dria est q̄ pstituit spēm. vnūquodq; aūt pstituit in spē sz q̄ determinatur ad aliquē spālez gradū in entib⁹: qz spēs rez sūt sicut numeri q̄ differunt p additionē ⁊ subtractionē vnitatis: vt dr̄ in. 8. meta. In reb⁹ aūt mālibus aliud est qđ determinatur ad spālem gradū. s. forma: ⁊ aliud qđ determinatur. s. mā. vñ ab alio sumitur genus ⁊ ab alio dria. sz in reb⁹ imālibus nō est aliud determinās ⁊ determinatuz⁶: sz vna q̄eq; eaz fm seipsaz tenet determinatū graduz i entib⁹: ⁊ iō genus ⁊ dria in eis nō accipit fm aliud ⁊ aliud: sz fz vnum ⁊ idem⁶: que tñ differūt fm cōsiderationē nostraz. inquātuz. n. intellectus noster cōsiderat illā rem vt indeterminate accipit in eis rō generis. inquātum vo ꝓsiderat vt determinate accipit rō dr̄ie. ¶ Ad 2m dōm: q̄ rō illa ponitur i li. fontis vite: ⁊ eēt necessaria si idē esset modus quo recipit intellectus: ⁊ quo recipit mā: sed hoc pz eē falsum⁶. mā. n. recipit formā: vt fm ipsaz pstituat in esse alicui⁹ spēi vel aeris vel ignis vel cuiuscūq; alterius. sic āt itellect⁹ nō recipit formā: aliogn verificaret opinio Empe. q̄ posuit q̄ terrā terra cognoscimus ⁊ ignē igne. sed forma itelligibilis est in itellectu fm ipsam rōnez forme. sic. n. cognoscitur ab intellectu. vñ talis receptio nō est receptio materie: sz ē receptio sube imaterialis. ¶ Ad 3m dōz: q̄ hz in angelo non sit cōpositio forme ⁊ materie. est tñ in eo act⁹ ⁊ potētia: qđ gdez manifestuz pōt esse ex ꝓsideratiōe rez materialiū: in qbus inuenit duplex cōpositio: prima qdez forme ⁊ māe: ex qbus pstituit natura aliq̄. natura aūt sic cōposita non est suū esse: sz esse ē actus ei⁹. vñ ipsa natura cōparat ad suuz esse: sicut potētia ad actū. subtracta ergo mā ⁊ posito q̄ ipa forma subsistat nō in mā: adhuc remanet cōparatio forme ad ipz ee: vt potētie ad actū: ⁊ talis cōpō itelligēda est i āgelis: ⁊ hoc ē qđ a qbusdā dr̄: q̄ āgelus ē cōpositus ex quo ē ⁊ qđ est. vel ex eē ⁊ qđ ē⁶. vt Boe. dic. nā qđ est. ē ipa forma subsistens. ipm aūt esse est quo suba est: sicut cursus est quo currens currit: sz in deo nō est aliud eē ⁊ quo est vt supra ostensum est⁶. vñ solus ds est actus purus. ¶ Ad 4m dōm: q̄ oīs creatura est finita simplr inquātuz esse ei⁹ non est absolute subsistēs. sz limitat aūt natura aliquā cui aduenit: sz nihil prohibet aliquā creaturā esse fm qd ifinitā. creature aūt māles hnt infinitatē ex parte māe: sed finitatez ex parte forme q̄ limitat per mām in qua recipit. sube autez imateriales create sunt finite fm suū esse: sz infinite fm q̄ eoz forme nō sunt recepte in alio⁶: sicut si diceremus albedinē separataz existentē esse ifinitaz q̄tuz ad sepationez albedinis: qz nō ꝓhibet ad aliqđ subm esse. eē tñ eius esset finitum: qz determinat ad aliquā nām spālem. ⁊ propter hoc dr̄ in li. de causis. Qz intelligētia est finita supius: inquātuz. s. recipit eē a suo superiori: sed est infinita iferius inquātuz non recipitur in aliqua materia.

¶ Utz angeli sint in aliquo magno numero. Arti. iij.

Ad tertium sic pcedit. Videt q̄ angeli non 263 sint in aliquo magno numero. numerus. n. spēs q̄titatis est: ⁊ sequit diuisionē cōtinui. hoc aūt nō potest esse i angelis: cū sint inco: porei: vt supra ostensum est⁶. ergo angeli nō pñt esse i aliquo magno numero. 261 ¶ Ꝑ. Quāto aliquid ē magis propinquū vni: tāto minus est multiplicatū. vt in numeris apparet. natura aūt angelica inter alias naturas creatas est deo ꝓpinquior. cuz ergo deus sit maxime vnus⁶: videt q̄ in natura angelica inueniatur minimū de multitudine. ¶ Ꝑ. ꝓprius effectus separatarū subarū videt esse motus corpoz celestiū: sz motus corpoz celestiū sunt fm aliquē determinatuz numerū paucū: qui a nobis apphendi pōt. ergo angeli nō sūt in maiori multitudine q̄ motus corpoz celestiū. ¶ Ꝑ. Dio. dicit. 4. c. de di. no. q̄ propter radios diuine bonitatis subsistunt intelligibiles ⁊ itellectuales oēs sube: sed radius non multiplicat nisi fm diuersitatē recipientiū. non aūt pōt dici q̄ mā sit receptiua intelligibilis radij: cū sube intellectuales sint imateriales: vt supra ostēsum est⁶. ergo videtur q̄ 262 multiplicatio subaz intellectualiū nō possit esse nisi fm exigentiā primoz corpoz. s. celestiū: vt ad ea quodāmodo processus pdictoz radioz terminet. ⁊ sic idē qđ prius. ¶ Sz ꝰ est qđ dicit Dani. 7. Millia. milli. ministrabāt ei ⁊ decies centena. m. assistebāt ei. Rñ⁰ dōm: q̄ circa numez subaz separataz diuersi diuersis vijs processerūt. ꝓplato. n. posuit⁶ subas sepatas esse spēs rez sensibiliū vtpote si ponere mus ipsam nām humanā esse separatā. ⁊ fm hoc oportebat dicere q̄ sube separate sunt fm numez spēz sensibiliū. sed hāc pōnem ipz probat Ari. ex eo q̄ mā est de rōne spēz 34 sensibiliuz⁶. vñ sube sepate nō pñt esse spēs exēplares horuz sensibiliū: sz hnt q̄sdaz nās altiores nāis rez sensibiliū. posuit tñ Ari. q̄ iste nāe pfectiores hnt ordinē ad sensibilia ista fm rōnez monētis ⁊ finis. Et iō fm numez primoz motuū conatus est adinuenire numez subaz sepataruz⁶. 395 Sz q: hoc videt repugnare documētis sacre scripture: ra by Mdoy. iudeus volēs vtrūq; pcordare posuit q̄ angeli fm q̄ dr̄ sube imāles multiplicant fm nūez motuū vel

cor̃por̃ celestium. ſm Ari. ſed poſuit q̃ angeli in ſcriptura
dñr etiã hoies diuina annũciantes: ⁊ ite⁊ vtutes re⁊ nãliũ
q̃ dei oĩpotentiã manifeſtãt. ſz hoc eſt aliẽuz a ꝓſuetudine
ſcripture: q̃ vtutes re⁊ irr̃onabiliũ angeli noiẽt. vñ dr̃z
eſt q̃ ẽt angeli ſm q̃ ſunt ĩmales ſube in q̃dã multitudine
maxima ſũt oẽm mãlez multitudinẽ excedentes: ⁊ hoc eſt
qđ dicit Dio. 9. c. ce. Jerar. ❡ Multi ſunt beati exercit⁹ ſup
nar̃ mẽtiuz infirmã ⁊ ꝓſtrictã excedẽtes nr̃or̃ mãlium nu
b meror̃ cõmẽſurationez, ⁊ hmõi rõ eſt: q; cũ pfectio vni/
552 uerſi ſit illud qđ p̃cipue ds itendit ĩ creatiõe re⁊: q̃to aliq̃
ſunt magis pfecta tãto in maiori exceſſu ſũt creata a deo ſi
cut aũt in cor̃pib⁹ attẽdit exceſſus ſm magnitudinẽ: ita ĩ re
bus inco⁊ruptibilis põt attẽdi exceſſus ſm multitudinẽ. vide
mus aũt q̃ cor̃pa ico⁊ruptibilia: q̃ ſunt pfectiora iter cor̃pa
excedũt q̃ſi incõparabiliter ſm magnitudinẽ cor̃pora cor̃ru/
ptibilia. nã tota ſpera actiuo⁊ ⁊ paſſiuo⁊ eſt aliqđ modicũ
reſpectu cor̃por̃ celeſtiũ. vñ rõnabile eſt q̃ ſube ĩmales
excedãt ſm multitudinẽ ſũbas mãles q̃ſi incõparabiliter.
❡ Ad p̃m ergo dõm: q̃ ĩ angelis nõ eſt numerus q̃ ẽ quã
titas diſcreta cauſat⁹ ex diuiſione ctinui: ſz cãtus ex diſtin/
cti3e form⁊ ꝑt multitudo ẽ de trãſcendẽtibus: vt ſup⁊a
52 dictũ eſt⁹. ❡ Ad 2m dõm: q̃ ex hoc q̃ nã angelica eſt deo
175 ꝑpinqua oz q̃ bẽat minimũ de multitudine ĩ ſui cõpoſitio
a ne⁹. nõ aũt ita q̃ in paucis ſaluet⁹. ❡ Ad 3m dõm: q̃ rõ illa
262 eſt Ari. in. ii. meta. ⁊ ex neceſſitate ꝓcluderet ſi ſube ſepate
eſſent ꝑ ſubas cor̃poreales. ſic. n. fruſtra eſſent ĩmales ſube
niſi ex eis aliqs mot⁹ in rebus cor̃palib⁹ appareret. non eſt
aũt hoc ver̃ q̃ ſube ĩmales ſint ꝑ cor̃porales: q; finis nobi
lior ẽ his q̃ ſunt ad finẽ. vñ ẽt Ari. dicit ibidẽ. q̃ hec rõ nõ ẽ
neceſſaria ſz ꝓbabilis. coactus ãt fuit hac rõne vti: q; ad co
gnoſcẽduz itelligibilia nõ poſſumus puenire niſi ꝑ ſenſibi/
lia. ❡ Ad 4m dõm: q̃ rõ illa ꝓcedit ſm opinionẽ eor̃ qui
cãm diſtinctiõis rex ponebãt eſſe mãm. hoc aũt ĩpobatũ
249 eſt⁹: vñ multiplicatio angelor̃ neq; ſm mãm neq; ſm cor
pora ẽ accipienda: ſz ſm diuinã ſapientiã diuerſos ordines
imaterialiũ ſubarum excogitantem.

❡ Utr̃ angeli differant ſpecie. Articulus. iiij.

264 **Ad quartum** ſic ꝓcedit. Videt⁹ q̃ ãgeli nõ differant ſpẽ: cuz. n. differen/
tia ſit nobilior genere q̃cũq; puenit⁹ ſm id qđ eſt nobiliſſi/
mum ĩ eis puenit⁹ in vltima dr̃ia ꝑſtitutiua: ⁊ ita ſunt eadẽ
ſm ſpẽm: ſz oẽs angeli puenit⁹ in eo qđ eſt nobiliſſimũ in
261 eis. ſ. intellectualitate⁹. ergo oẽs angeli ſũt vni⁹ ſpẽi. ❡ Ꝑ.
❡ Magis ⁊ min⁹ nõ diuerſificãt ſpẽm: ſz angeli nõ videtur
differre adinuicẽ: niſi ſm magis ⁊ min⁹: put. ſ. vnus alio ẽ
ſimplicior ⁊ ꝓſpicacioris intellect⁹. ergo angeli nõ differũt
ſpẽ. ❡ Ꝑ. Alia ⁊ angelus ex oppoſito diuidunt⁹: ſz oẽs aĩe
ſunt vni⁹ ſpẽi. ergo ⁊ angeli. ❡ Ꝑ. Quãto aliqd eſt pfecti⁹
in nã: tãto magis oz multiplicari. hoc ãt nõ ẽct ſi in vna ſpẽ
eſſet vnũ tñ indiuiduũ. ergo multi ſunt angeli vnius ſpẽi.
❡ Sz ꝑ eſt q̃ in his q̃ ſunt vni⁹ ſpẽi nõ eſt ĩuenire ꝓius ⁊
poſterius: vt dr̃ in. 3. meta. ſz in angel' ẽt vni⁹ ordinis ſunt
primi ⁊ medij ⁊ vltimi. vt dicit Dio. 10. ca. ãgelice Jerar.
ergo angeli nõ ſunt eiuſdẽ ſpẽi. ❡ Rñ° dõm: q̃ qdã dixe/
368 runt oẽs ſubas ſpũales eẽ vnius ſpẽi ẽt aĩas⁹. ❡ Alij vo q̃
oẽs angeli ſunt vnius ſpẽi. ſz nõ aĩe. Quidã vo q̃ oẽs ange
li vnius Jerar. aut ẽt vni⁹ ordinis: ſz hoc ẽ ĩpoſſibile, ea. n.
q̃ puenit⁹ ſpẽ ⁊ differũt numero puenit⁹ in forma: ſz diſti
guunt⁹ mãliter. ſi ergo angeli nõ ſunt cõpoſiti ex mã ⁊ for/
262 ma: vt dictũ eſt ſup⁊a⁹: ſequtur q̃ ĩpoſſibile ſit eẽ duos ange
los vnius ſpẽi. ſicut ẽt ĩpoſſibile eſſet dicere q̃ eẽnt plures
albedines ſepate⁹: aut plures humanitates cũ albedies nõ
368 ſint plures niſi ſm q̃ ſunt ĩ plurib⁹ ſubſtãtijs⁹. ſi tñ angeli
234 haberẽt mãm: nec ſic poſſent eẽ plures angeli vnius ſpẽi.
ſic. n. oporteret q̃ principiũ diſtinctiõis vni⁹ ab alio eẽt mã
nõ qdez ſm diuiſionẽ q̃ntitatis: cũ ſint inco⁊ruptibilia: ſz ſm di/
uerſitatẽ potentiar̃. que qdez diuerſitas materie cauſat di
uerſitatẽ nõ ſolum ſpẽi ſz generis. ❡ Ad p̃m ergo dõm: q̃
dr̃ia eſt nobilior genere: ſicut determinatũ indeterminato.
a ⁊ ꝑ. ũ cõi. nõ aũt ſicut alia ⁊ alia natura⁹: alioqn oporte/
262 ret q̃ oĩa aĩalia irr̃onalia eſſent vnius ſpẽi vel q̃ eſſet ĩ eis
aliqua alia ꝑfectior forma q̃ aĩa ſenſibilis. Differunt ergo
ſpẽ aĩalia irrationalia. ſm diuerſos gradus determinatos
nature ſenſitiue: ⁊ ſil'r oẽs angeli differũt ſpecie ſm diuer/
ſos gradus nature intellectiue. ❡ Ad 2m dõz: q̃ magis ⁊
minus ſm q̃ cauſant ex intẽſione ⁊ remiſſione vnius for/
me nõ diuerſificãt ſpẽm: ſed ſm q̃ cauſant ex formis di/
uerſor̃ graduum ſic diuerſificãt ſpẽm: ſicut ſi dicamus q̃
ignis eſt perfectior aere. ⁊ hoc modo angeli diuerſificãtur
ſm magis ⁊ minus. ❡ Ad 3m dõm: q̃ bonũ ſpeciei pre/
ponderat bono indiuidui. vnde multo melius eſt q̃ multi
plicentur ſpecies in angelis: q̃ſ q̃ multiplicentur indiuidua 145
in vna ſpecie. ❡ Ad quartũ dicenduz: q̃ multiplicatio ſm b
numerum cuz in infinitũ p⁊otendi poſſit non intenditur ab 251
agente. ſed ſola multiplicatio ſm ſpeciez: vt ſup⁊a dictum 4:16
eſt⁹. vnde perfectio nature angelice requirit multiplicatio/ d
nem ſpecierum. non autem multiplicationem indiuiduo/
rum in vna ſpecie.

❡ Utrum angeli ſint inco⁊ruptibiles. Articulus. v.

Ad quintum ſic ꝓcedit. Videt⁹ q̃ angeli nõ 265
ſint inco⁊ruptibiles. Dicit enim
Dam. de angelo q̃ eſt ſuba intellectualis gratia ⁊ nõ natu
ra immo⁊talitatẽ ſuſcipiens. ❡ Ꝑ. Plato dicit in timeo. O
dij deor̃ quoruz opifex idem pater q̃z ego opera ſiquidez
vos mea diſſolubilia natura. hos aũt deos nõ aliud q̃ an/
gelos intelligere põt. ergo angeli natura ſua ſunt cor̃rupti
biles. ❡ Ꝑ. ſm Gr̃egoriũ in nihiluz tenderẽt: niſi ea ina
nus oĩpotentis cõſeruaret: ſed quod in nihilũ redigi poteſt
cor̃ruptibile eſt. ergo cũ angeli ſint a deo facti: videt⁹ q̃ ſint
cor̃ruptibiles ſm naturã ſuaz. ❡ Sed ꝑ eſt quod Dionyſ.
dicit. 4. c. de di. no. Q; intellectuales ſube vitaz habent in/
deficiẽtem ab vniuerſa cor̃ruptione morte ⁊ materia ⁊ ge
neratione mũde exiſtentes. ❡ Rñ° dõm: q̃ neceſſe eſt di
cere angelos ſm ſuã naturaz eſſe inco⁊ruptibiles: cuius ra
tio eſt. q; nihil cor̃rũpitur niſi per hoc q̃ forma eius a ma/
teria ſeparatur. vñ cum angelus ſit ipſa forma ſubſiſtẽs: vt 36
ex dictis pz⁹: impoſſibile eſt q̃ eius ſuba ſit cor̃ruptibilis: 262
quod. n. puenit alicui ſz ſe nunq; ab eo ſeparari poteſt⁹, ab 367
eo autez cui cõuenit per aliud põt ſeparari: ſeparato. eo ſz
q̃ ei cõueniebat. rotunditas. n. a circulo ſeparari nõ poteſt
q; conuenit ei ſm ſeipſuz. ſed eneus circulus poteſt amitte
re rotũditatẽ per hoc q̃ circularis figura ſeparat⁹ ab aere.
eſſe autẽ ſm ſe cõpetit forme⁹. vnũquodq; n. eſt ens actu 44
ſm q̃ hz formam: materia vo eſt ens actu ꝑ formam: cõ/ 367
poſitum igitur ex materia ⁊ forma deſinit eſſe actu ꝑ hoc
q̃ forma ſeparat⁹ a materia. ſed ſi ipſa forma ſubſiſtat i ſuo c
eſſe: ſicut eſt in angelis. vt dictũ eſt⁹: nõ poteſt amittere eſ/ 262
ſe. ipſa igitur im materialitas angeli ẽ ratio: quare angelus
eſt inco⁊ruptibilis ſm nãm ſuaz: ⁊ huius inco⁊ruptibilita/
tis ſignũ accip⁊ poteſt ex eius ĩtellectuali operatione: q; n.
vnũquodq; opatur ſm q̃ eſt actu: operatio rei indicat mo 367
dum eſſe ipſius⁹. ipſes autez ⁊ rõ operatiõis ex obiecto cõ
p⁊ebendit⁹. cum aũt intelligibile cuz ſit ſup⁊a tẽpus eſt ſem
piternũ. vnde oĩs ſuba intellectualis eſt inco⁊ruptibilis ſz
ſuam nãm. ❡ Ad p̃m ergo dõm: q̃ Dam. accipit im⁊a/
litatem perfectã que ĩcludit omnimodã immutabilitatez: 44
q; oĩs mutatio eſt quedaz mo⁊s: vt Aug. dicit perfectã an
tem immutabilitatem angeli nõ niſi ꝑ gratiã aſſequuntur: vt
infra patebit. ❡ Ad 2m dõm: q̃ Plato per deos ĩtelligit 312
cor̃pora celeſtia que exiſtimabat eſſe ex elemẽtis cõpoſita: 338
⁊ ideo ſm ſuã naturaz erant diſſolubilia: ſed voluntate di/ b
uina ſemp⁊ ꝓſeruabant⁹ in eſſe⁹. ❡ Ad 3m dõm: q̃ ſicut ſu/ 234
p⁊a dictũ eſt: quoddam neceſſariũ eſt quod hz cauſam ſue 122
neceſſitatis. vnde nõ repugnat neceſſario nec inco⁊ruptibi/
li q̃ eſſe eius dependeat ab alio: ſicut a cã. per hoc ergo q̃
dicitur q̃ omnia deciderẽt in nihiluz niſi cõtinerent⁹ a deo:
⁊ etiam angeli: nõ datur ĩtelligi q̃ in angelis ſit aliquod cor
ruptionis principium: ſed qđ eſſe angeli dependeat a deo
ſicut a cauſa. non autem dicitur aliquid eſſe cor̃ruptibile ꝑ
hoc q̃ deus poſſit illud in non eſſe redigere ſubtrahendo
ſnam conſeruationez. ſed per hoc q̃ in ſeipſo aliquod p̃m b
cipium cor̃ruptionis habet⁹: vel ſaltez 367
potentiam materie.

❡ De cõparatõne angelor̃ ad cor̃pora. Queſtio. li.

Einde queritur de angelis p cōparationez ad corpoalia.

Et primo de cōparatione angelox ad corpora. 2° de cōparatione angelox ad loca corpalia. 3° de cōparatione angelorum ad motū localez. ¶ Circa primū q̄runt tria. p° vtrū angeli hēant corpora naturaliter sibi vnita. 2° vtz assumant corpora. 3° vtruz in corporibus assumptis exerceant opera vite.

¶ Utz angeli hñt corpa nāliter sibi vnita. Articulus. i.

Ad primuz sic pcedit. Videt q̄ angeli habeant corpa nāliter sibi vnita. dic̄. n. Orige. in li. per yacon. Solius dei. i. pris & filij & s. nāe est hoc ppriū est: vt sine māli subā & absq; vlla corporee adherentionis societate itelligat existere. dicit et Boe. in. 6. de hebd. super cant. Demus deo soli sicut imortalitatē sic incorporeitatem: cui⁹ nā sola neq; pp se neq; pp aliū solatio idiget istri corporei. liquet aūt oēm spūm creatū corporeo idigere solatio. Aug. et dicit super ge. ad lit. Demones aerea dicuntur aialia: q; corpox aereox nā indigēt. eadez aūt est nā demonis & angeli. ergo āgeli hñt corpa nāliter sibi vnita. ¶ Ꝓ. Grego. in homel. epiphanie notat angelus rōnale aial. oē aūt aial cōponit ex corpore & aīa. ergo angeli hñt corpa nāliter sibi vnita. ¶ Ꝓ. Perfectio est vita in angelis q̄s in aiabus: sz āia nō soluz vivit: sz et vivificat corpus. ergo angeli vivificāt corpa nāliter sibi vnita. ¶ Sz ꝓ est q̄ dicit Dio. 4. ca. de di. no. q̄ angeli sicut incorporales intelligunt & viuūt. ¶ Rñ° dōm: q̄ angeli non hñt corpa sibi nāliter vnita: qō. n. accidit alicui nāe nō inuenit vt̄r in nā illa: sicut hñt alas: q; nō est de rōne aialis non inuenit oī aīa corporee: vt infra patebit. hñt corpus vnituz nō est de rō ne subē intellectualis inquātuz huiusmodi: sz accidit alicui subē itellectuali pp aliqd aliud: sicut humane aīe cōpetit vniri corpori: q; est imperfecta & in potētia existēs in genere itellectualiū subarum nō hñs in sui nā plenitudinē scie: sed acq̄rens eā p sensus corporeos a sensibilib⁹ reb⁹: vt infra dicet. in quocūq; aūt genere inuenit aliqd imperfectū opz p fecte itellectuales in nā itellectuali nō indigētes acquirere sciam a sensibilib⁹ rebus. nō igitur oēs subē intellectuales sūt vnite corporib⁹: sz alique sūt a corporib⁹ sepate: & has dicimus angelos. ¶ Ad p^m ergo dōz: q̄ sicut supra dictū est. quoꝺam opinio fuit q̄ oē ens eēt corpus: & ex hac estimatiōe videt q̄ aliq̄ estimauerūt nullas subas incorporeas esse nisi corporibus vnitas a deo: q̄ qdaz et posuerūt deū esse aiam mūdi. vt Aug. narrat. 7. de ci. dei. Sed q; hoc fidei catholice repugnat: q̄ ponit deū sup oia exaltatū sm illud ps. Elevata est magnificētia tua sup celos. Orige. hoc de deo dicere recusans: de alijs secutus est alioz opinionē: sicut & in multis alijs deceptus fuit sequēs antiquoz pboz opiniones. vbuz aūt Aug. pōt exponi q̄ spūs creati indigeāt corporali istrumēto nō nāliter vnito: sz ad aliqd assumpto: vt infra dicet. Aug. aūt loquit nō asserendo: sed opinione platonicoz vtens: q; ponebāt esse q̄daz aialia aerea q̄ demones nolabant. ¶ Ad 2^m dōz: q̄ Grego. nolat angelū rōnale aīal metaphorice pp filitudinē rōnis. ¶ Ad 3^m dōm: q̄ vivificare effectiue simplr pfectionis est: vñ & deo q̄enit sm illud. 1. Re. 2. Dñs mortificat & vivificat. sz vivificare formalr est subē que ē pars alicui⁹ nature & nō bñtis in se integraz nām spēi. vñ suba intellectualis q̄ corpori nō est vnita ē pfectio: q̄s ea q̄ est corpori vnita.

¶ Utz angeli assumant corpora. Articulus. ij.

Ad secunduz sic pcedit. Videt q̄ angeli nō assumāt corpora. In opere. n. angeli nihil est superfluū sicut neq; in ope nature. sz superfluuz eēt si angeli corpora assumerēt. angelus. n. nō idiget corpe cū eius virtus oēm virtutē corporis excedat: ergo āgelus nō assumit corpus. ¶ Ꝓ. Ois assumptio ad aliquā vnionem terminat: q; assumere dr q̄si ad se sumere: sz corpus nō vnit angelo vt forme sicut dictū est. ex eo aūt q̄ vnit sibi: vt motori nō dr assumi: alioqn sequeret q̄ oia corpora mota ab angelis essent ab eis assumpta. ergo angeli non assumūt corpora. ¶ Ꝓ. Angeli nō assumūt corpora de terra vel aqua: q; nō subito disparerent: neq; itez de igne: q; cōburerent: si qua ꝓtingerēt: neq; itez ex aere: q; aer inigurabilis est & incolorabilis. ergo angeli corpora nō assumūt. ¶ Sz ꝓ est qđ Aug. dicit. 15. de ciui. dei. Qz angeli in assūptis corporibus Abrae apparuerūt. ¶ Rñ° dōm: q̄ quidam dixerunt angelos nunq̄z corpora assumere: sz oīa que in scripturis diuinis legūtur de apparitionibus angelorum ꝓtigisse in visione ꝓphetie: hoc est sm imaginationē. Sed hoc repugnat intētioni scripture. illud. n. qđ imaginaria visione videt est in sola imaginatiōe videntis. vñ non videt indifferēter in oībus. scriptura aūt diuina sic introducit interdū angelos apparētes vt cōiter ab oibus viderētur: sic̄ angeli apparētes abrae visi sunt ab eo: & tota familia eius: & a loth: & a ciuibus sodomoz: sic̄ angelus q̄ appuit Thobie ab oībus videbat. ex quo manifestū sit huiusmodi cōtigisse sm corporeā visionē qua videt id qđ positū ē extra videntem: vñ ab oībus videri pōt. tali aūt visione nō videtur nisi corpus. cū igit angeli neq; corpora sint: neq; hēant corpora nāliter sibi vnita: vt ex dictis p̄z. relinqtur q̄ inter dum corpora assumāt. ¶ Ad p^m ergo dōm: q̄ angeli nō indigēt corpe assumpto pp seipsos: sed pp nos: vt familiariter cū hoibus quersando demonstrēt intelligibilem sanctitatē quaz hoies expectant: cū eis habendaz in futura vita. hoc ēt q̄ angeli corpora assumpserūt in veteri testamento fuit quoddā figurale: & indicat q̄ verbū dei assumpturum esset corpus humanū. oēs. n. apparitiones veteris testamenti ad illam apparitionē ordinate fuerunt qua filius dei apparuit in carne. ¶ Ad 2^m dōm: q̄ corpus assumptū vnit angelo nō qdem vt forme: neq; solū vt motori: sed sic motori representato p corpus mobile assumptuz. sicut. n. a sacra scriptura ꝓpriet̄ates rez intelligibiliū sub similitudinibus rez sensibiliuz describunt: ita corpora sensibilia diuina virtute sic formātur ab angelis. vt cōgruant ad representandum angeli intelligibiles ꝓpriet̄ates: & hoc est angelū assumere corpus. ¶ Ad 3^m dōm: q̄ sz aer in sua raritate manens nō retineat figurā neq; colorē: qñ tñ cōdensat: & figurari & colorari pōt: sicut pz i nubibus: & sic angeli assumūt corpora ex aere ꝓdēsando ipsum virtute diuina q̄tum necesse est ad corporis assumendi formationem.

¶ Utruz angeli in corporibus assumptis opera vite exerceant. Articulus. iij.

Ad tertiuz sic pcedit. Videtur q̄ angeli i corporib⁹ assumptis opera vite exerceant. angelos. n. veritatis non decet aliqua fictio. esset autem fictio si corpus ab eis assumptū quod viuum videtur & opera vite habēs nō haberet. huiusmodi ergo angeli in assumpto corpore opera vite exercent. ¶ Ꝓ. In operib⁹ angeli nō sunt aliqua frustra. frustra autē in corpore assumpto per angelum formarētur oculi & nares: & alia sensuuz instrumēta: nisi per ea angelus sentiret. ergo angelus sentit per corpus assumptū: quod est ꝓprissimum opus vite. ¶ Ꝓ. Moueri motu processiuo est vnū de operibus vite. vt pz in. 2. de aīa. Manifeste aūt angeli apparent in assumptis corporibus moueri. dicit. n. gen. 18. Qz Abraaz simul gradiebatur deducens angelos qui ei apparuerāt: & angelus Thobie querēti: nosti vīā que ducit in ciuitatē medorum. angelus respōdit: noui. & oīa itinera eius frequenter ambulaui. ergo angeli in corporibus assumptis frequēter exercēt opa vite. ¶ Ꝓ. Locutio est opus viuentis. fit. n. p vocez que est sonus ab ore aīalis prolatus vt dicit in. 2. de aīa. Manifestuz est aūt ex multis locis scripture angelos in assumptis corporibus locutos fuisse. ergo in corporib⁹ assumptis exercēt opera vite. ¶ Ꝓ. Comedere est ꝓpriū opus aialis: vñ dñs post resurrectionē in argumentum resumpte vite cuz discipulis manducauit. vt habetur Luce vl. sed angeli in assumptis corporibus apparētes comederūt. & Abraā eis cibos obtulit: quos tamen prius adoraverat: vt habetur gen. 18. ergo angeli in assumptis corporib⁹ exercēt opera vite. ¶ Ꝓ. Generare hoiem est actus vite. sz hoc cōpetit angelus in assumptis corpibus. dr. n. ge. 6.

¶Postq̃ ingressi sunt filij dei ad fi. hoium illecb ge. isti sunt potentes a seculo viri famosi. ergo angeli exercẽt vite opa
q c in coꝛpoꝛibus assumptis. ¶Sed ꝺ. coꝛpoꝛa assumpta ab
269 angelis nõ viuunt: vt supꝛa dictũ estꝫ. ergo nec opa vite p
267 eos exerceri pñt. ¶Rñ° dõm: q ꝺdaz opa viuentiũ hñt
c aliqd cõe cuz alijs opibus: vt locutio q̃ est opus viuẽtis cõ uenit cũ alijs sonis inaiatoꝛ inquãtuz est sonus q pgressio cuz alijs motibus inquãtuz est motꝰ: quãtũ ergo ad id qõ est cõe vtrisqz opibus: pñt opa vite fieri ab angelis p coꝛpoꝛa assumpta. nõ aũt quãtuz ad id qõ est pꝛopꝛiũ viuẽtũ q: fm pßz in li. de sõ. q vi. cuius ẽ potẽtia eius est actio. vñ nihil põt hr̃e opus vite qõ nõ hz vitaz que est potentiale pꝛincipiũ talis actionis. ¶Ad pm ergo dõz: q sicut non est ꝺ vitatẽ q in scriptura itelligibilia sub figuris sensibilib9 describunt: q: hoc nõ dr̃ ad astruendũ q itelligibilia sint sensibilia. sz q p figuras sensibiliũ ꝓprietates intellectualiũ fz similitudinẽ quãdaz dãtur intelligi: ita nõ repugnat veritati sanctoꝝ angeloꝝ q coꝛpoꝛa ab eis assumpta videtur hoꝛ
inines viuẽtes lz nõ sint. nõ. n. assumũtur nisi vt p pꝛopꝛietates hoïs q opationẽ hoïs spũales pꝛopꝛietates angeloꝝ q eoꝝ spiritualia opa designẽtur qõ nõ ita congrue fieret si veros hoïes assumerẽt: q: ꝓprietates eoꝝ ducerent i ipos hoïes nõ in angelos. ¶Ad 2m dõm: q sentire est totaliter opus vite: vñ nullo modo est dõm q angeli p organa assumptoꝝ coꝛpoꝝ sentiãt. nec tñ supflue sunt formata. ¶Nõ .n. ad hoc fuit formata: vt p ea sentiat: sed ad hoc vt p huiusmodi oꝛgana vtutes spũales angeloꝝ designẽtur. sicut p oculũ designat virtus cognitiua angeli: q p alia mẽbꝛa alie eius vtutes: vt Dio. dicit. vlt. ca. ce. Ierar. ¶Ad 3m dõz q motus q est a motore ꝓximo est ꝓpꝛiuz opus vite. sic aũt non mouent coꝛpoꝛa assumpta ab eis: q: angeli nõ sũt eoꝝ fozme. mouent tñ angeli per accidẽs motis huiusmodi coꝛpoꝛibus: cũ sint in eis: sicut motoꝛes in mobilibus: q ita sunt hic: q nõ alibi: qõ de deo dici nõ põt. vñ licet deus non moueat motis his in qbus est. q: vbiqz est. angeli tñ mouent per accidẽs ad motũ coꝛpoꝝ assumptoꝝ. non aũt ad motũ coꝛpoꝝ celestiũ: etiaz si sint in eis sicut motoꝛes in mobilibus: q: coꝛpoꝛa celestia nõ recedunt de loco fz totũ nec determinat spiritui mouenti oꝛbẽ locus fm aliquã determinatã partez subẽ oꝛbis: q̃ nunc est i oꝛiẽte: nunc in occidente: sed fm determinatũ situm: q: sp est in oꝛiente vir
270 tus mouens[c]. vt dr̃ in. 8. phy. ¶Ad 4m dõm: q angeli pꝛopꝛie nõ loquunt[c] per coꝛpoꝛa assumpta: fz est aliqd file locutioni inquãtuz foꝛmant sonos i aere silẽs vocibus humanis. ¶Ad 5m dõm: q neqz ẽt ꝓpꝛie loquẽdo comedere angelis cõuenit: q: cũ comestio impoꝛtet sumptionẽ cibi cꝛuertibilis in subam comedentis: q̃ uis in coꝛpus xpi post resurrectionẽ cibus nõ cꝛuerteret: sed resolueretur in preiacentẽ mãm: tñ xps habebat coꝛpꝰ talis nãe in qõ posset cibus cꝛuerti. vñ fuit vera comestio: fz cibꝰ assumptus ab angelis neqz cꝛuebat in coꝛpus assumptũ: neqz coꝛpus illud talis erat nature in qõ posset alimẽtuz cꝛuerti: vñ nõ fuit vera comestio fz figuratiua spũalis comestionis: q hoc est qõ angelus dixit Thobie. 12. Cũ essem vobiscũ videbar qdem mãducare q bibere: fz ego potu inuisibili q cibo vtoꝛ. Abꝛaaz aũt obtulit eis cibos: existimãs eos hoïes esse: in qbus tñ deũ venerabat. sicut solet ds̃ esse ꝓphetis vt Aug. dicit. 15. de ci. dei. ¶Ad 6m dõm: q sicut Augu. dicit. 15. de ci. dei. Adulti se exptos: vel ab expertis se auꝺisse cõfirmant silvanos q faunos: quos vulgus incubos vocat: improbos sepe extitisse mulieribus: q eaz expetisse ꝓcubituz ateqz pegisse. vñ hoc negare impudẽtie videt: fz angeli dei sancti nullo mõ sic labi ante diluuiuz potuerunt. vñ per filios dei intelligũtur filij Seth qui boni erãt: filias aũt hoium noiat scriptura eas que nate erant de stirpe Cayn. neqz mirãdum est q de eis gigantes nasci potuerũt. neqz .n. oẽs gigãtes fuerũt: sed multo plures ante diluuiũ q̃ post. si tñ ex coitu demonũ aliqui interduz nascunt: hoc nõ est p semen ab eis decisum aut a coꝛpoꝛib9 assumptis: sed per semen alicuius hominis ad hoc acceptum: vtpote q idẽ demon qui est succubus ad virum fiat incubus ad mulierem: sicut q aliarum rerum semina assumunt ad aliquarũz reꝝ generationem: vt Aug. dicit. 3. de tri. Ut sic ille qui nascitur nõ sit filius demonis: sed illius hominis cuius est semen acceptum.

¶De cõparatione angeloꝝ ad locum. Questio. liij.

Einde queritur de loco angeli. ¶Et circa hoc quer̃untur tria. ¶Primo vtrum angelus sit in loco. Secundo vtrum possit esse in pluribꝰ locis simul. Tertio vtrum plures angeli possint esse in eodem loco. Arti. i.

¶Utrꝝ angelus sit i loco. 269

Ad primum sic pꝛoceditur. Uidetur q angelus nõ sit in loco. dicit. n. Boe. in lib. de hebdo. Cõis animi cõceptio apud sapiẽtes est in coꝛpoꝛalia in loco nõ esse. q Ari. in. 4. phy. dicit. Q: nõ oe quod est: est in loco: sed mobile coꝛpus. fz angelus non est coꝛpus: vt supꝛa ostẽsum estꝫ. ergo angelus nõ est in loco. 263
¶Ꝺ. Locus est quãtitas positionez habẽs. omne aũt qõ est in loco hz aliquẽ situm: fz habere situ non põt. cõuenire angelo: cũ suba sua sit immunis a quãtitate cuius ꝓpꝛia differẽtia est positionem habere. ergo angelus nõ est in loco.
¶Ꝺ. Esse in loco est mẽsurari loco q ptineri a loco: vt pz p pßm in. 4. phy. Sed angelus non põt mensurari: neqz cõtineri a loco: q: cõtinens est formalius ptẽto: sicut aer aq̃ vt dr̃ in. 4. phy. Ergo angelus nõ est in loco. ¶Sz cõtra est qõ in collecta dr̃. Angeli tui sancti ba. in eadem pace custo. ¶Rñ° dõm: q angelo cꝛuenit eẽ in loco: equinoce tñ dr̃ angelus esse in loco q coꝛpus. coꝛpus .n. est in loco a b
hoc q applicat loco fm ptactũ dimensiue quãtitatis. que qdem in angelis nõ est: fz in eis est quãtitas virtualis. per 40
applicationez igit virtutis angelice ad aliquẽ locuz qualiter cũqz dr̃ angelus esse in loco coꝛpoꝛeo: q fm hoc pz q non opz dicere q angelus cõmensuretur loco: vel q hãt situz in ptinuo. hoc .n. cꝛuenit coꝛpoꝛi locato pꝛout est quantum quãtitate dimẽsiua. sitũ ẽt non opz propter hoc q ptineat a loco. nã suba incoꝛpoꝛea sua vtute cõtingẽs rem coꝛpoꝛe am ptinet ipsam: q nõ ptinet ab ea. aia .n. est in coꝛpoꝛe vt b
cõtinens: fz nõ vt ptentuz: q similiter angelus dr̃ esse in lo 38
co coꝛpoꝛeo: non vt cõtentum: sed vt ptinens aliquo modo: q per hoc patet responsio ad obiecta.

¶Utrꝝ angelus possit eẽ in plũb9 locis sil'. Arti. ii. 270

Ad secundus sic pꝛocedit. Uidetꝫ q angelus possit esse in pluribus locis simul. angelus .n. non est minoꝛis virtutis q̃ aia: sed aia est simul in pluribus locis: q: est tota in qualibet parte coꝛporis: vt Aug. dicit. ergo angelus potest esse i pluribus locis simul. ¶Ꝺ. Angelus est in coꝛpoꝛe assumpto q cum assimat coꝛpus cõtinuum: videtur q sit in qualibet eius parte: sed fm partes eius cõsiderantur diuersa loca. ergo angelus est simul in pluribus locis. ¶Ꝺ. Dañ. dicit. q vbi angelus operatur ibi est. sed aliqñ operat simul in pluribꝰ locis: vt pz de angelo subuertente sodomaz. ergo angelus potest esse in pluribus locis simul. ¶Sed cõ est q Dañ. dicit q angeli dum sunt in celo nõ sunt in terra. ¶Rñ° dicendum q angelus est virtutis q essentie finite: diuina autem virtus q essentia infinita est: q est in vniuersalis causa 549
tem virtus q essentia infinita est: q est in vniuersalis causa oium. q ideo sua virtute oia continet: q non solum in pluribus locis est: sed vbiqz. virtus autẽ angeli: q: finita est nõ se extẽdit ad oia: sed ad aliquid vnum determinatũ. oportet enim q quicquid comparat ad vnam virtutẽ: vt vnuz aliquid comparari ad ipsum. sicut igit vniuersum ens cõparatur vt vnum aliquid ad vniuersalem dei virtutez: ita q aliquod particulare ens cõparatur vt aliquid vnum ad angeli virtutẽ. vnde cuz angelus sit in loco per applicationem virtutis sue ad locum: sequitur q non sit vbiqz neqz in pluribus locis: sed in vno loco tantum. ¶Circa hoc tamen aliqui decepti sunt. quidam enim imaginationem trãscendere non valentes: cogitauerunt indiuisibilitatem angeli ad modum indiuisibilitatis puncti: q ideo crediderũt q angelus non posset esse nisi in loco punctali. sed manifeste decepti sunt. nam punctum est indiuisibile habens situm: sed angelus est indiuisibile extra genus quantitatis

90 b ⁊ situs existens: vñ nō est necesse ꝙ determinet ei vnus locus idiuisibilis ſm situ: ſz vel diuisibilis vel indiuisibilis: vel maior vel mino: ſm ꝙ volūtarie applicat ſuā vtutem ad corpus maius vel minus: ⁊ sic totū corpus cui p suam vtutez applicat corresp̄det ei: vt vnus locus: neqz tñ oz ꝙ si aligs angelus mouet celū ꝙ sit vbiqz. ꝓmo qdē: q: nō applicat vtus eius nisi ad id qō ꝓmo ab ipo mouet. vna aūt pars celi ē in qua ꝓmo ē motus. ſ. pars oriētis. vñ etiaz pbs in. 8. phy. Virtutē motoris celoꝝ attribuit parti orien
c tis. ſcdo q: nō ponitur a pbis ꝙ vna ſuba ſepata moueat 268 oēs orbes imediate. vñ nō oz ꝙ sit vbiqz: sic igit pz ꝙ diuersimode ee in loco ꝓuenit corpori: ⁊ angelo ⁊ deo. nam corpus ē in loco circūscriptiue. q: cōmēsurat loco: angelus aūt nō circūscriptiue: cuz nō cōmēsuret loco: ſz diffinitiue: q: ita ē in vno loco ꝙ nō in alio. ds aūt neqz circūscriptiue: neqz diffinitiue: q: est vbiqz. Et p hoc pz de facili resp̄sio ab obā: q: totū illud cui imediate applicatur virtus angeli reputatur vnus locus eius. ſz sit continuum.

271 ¶Utrz plures angeli possint sil' ee in eodē loco. Ar. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Videtur ꝙ plures angeli possint sil' ee in eodē loco: plura enim corpora nō ꝓsit esse sil' in eodē loco: q: replent locū: ſz angeli nō replent locū: q: soluz corpus replet locū: vt non sit vacuū: vt pz p pbm in. 4. phy. ergo plures angeli possunt ee in vno loco. ¶ Ꝺ. ꝓtus dst angelus ⁊ corpus q̄ duo angeli: ſz angelus ⁊ corpus sunt sil' in eodē loco: q: nullus locus est q nō sit plenus sensibili corpore: vt pbat i. 4. phy. Ergo multo magis duo angeli ꝓsit esse in eodē loco. ¶ Ꝺ. Alia est in q̄libet pte corporis ſm Aug. ſz demones nō illabant mētibus: illabūtur tñ iterduz corpibus: ⁊ sic aia ⁊ demon sunt i eodē loco: ergo eadē rōne quecūqz alie spūales subē. ¶ Sed ⁊. due aie nō sunt in eodē corpe. ergo pari rōne neqz duo angeli in eodē loco. ¶ Rñ. dōm: ꝙ duo angeli nō sunt sil' in eodē loco: ⁊ rō huius est: q: impossibile ē ꝙ due cause cōplete sint imediate vnius ⁊ eiusdem rei: qō pz in oi genere cāruz: q: vna ē forma vni⁹ rei ⁊ vnū est primū mouēs: ſz possint ee plures motores remotiores hz instātia de pluribus trabētibus nauē: q: nullus eorum ē pfectus motor: cū virtus vniuscuiusqz sit ifficiens ad mouēduz. ſz oēs sil' sunt in loco vni⁹ motoris inquātuz
269 oēs virtutes eoꝝ aggregant ad vnū motuz faciēdū. vñ cū angelus dicat ee in loco p hoc ꝙ vtus eius imediate contingit locū p modus ꝓtinētis pfecti: vt dictū est: nō potest ee nisi vnus angelus i vno loco. ¶ Ad pm ergo dōz: ꝙ plures angelos ee in vno loco nō impedit pp ipletionez loci.
o ſz pp aliaz cām: vt dictū est. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ angelus ⁊ corpus nō eodē mō sunt i loco. vñ rō nō sequit. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ neqz ēt demon ⁊ aīa comparātur ad corpus ſm eandem habitudinem cause: cum aīa sit forma non autem demon. vnde ratio non sequitur.

¶ De motu locali angeloꝝ. Questio. liij.

Onsequenter considerāduz est de motu locali angeloꝝ. ¶ Et circa hoc q̄runt tria. ꝓ° vtrz angelus possit moueri localr. 2° vtrz moueat de loco ad locum ptrāsiendo mediū. 3° vtrz motus angeli sit in tpe vel in instanti.

172 ¶Utrz āgelus possit moueri localr. Arti. ꝓmus.

Ad primuz sic ꝓcedit. Videt ꝙ angelus non possit moueri localr. vt. n. probat pbs in. 6. phy. Nullū impartibile mouet: q: dū aligd est in termino a quo nō mouet: nec ēt dū ē in termino ad quē ſz tunc mutatū est. vñ relingtur ꝙ oē qō mouet duz mouet: partim est in termino a quo ⁊ ptim i termino ad quē sed angelus ē impartibilis. ergo āgelus nō pōt moueri localiter. ¶ Ꝺ. Motus ē actus iperfecti: vt dr in. 3. phy. ſz angelus beatus nō est impfectus. ergo angelus btūs non mouet localr. ¶ Ꝺ. Motus nō est nisi pp idigētiā ſz sanctoꝝ angeloꝝ nulla ē indigētia. ergo scti angeli localr nō mouent. ¶ Sz ⁊. eiusdē rōnis est angelū beatum moueri. ⁊ aiaz beatā moueri. ſz necesse ē dicere aiaz beatā localr moueri: cū sit ar. fidei ꝙ xp̄s ſm aiaz descēdit ad īferos. ergo angelus beat⁹ mouet localr. ¶ Rñ° dōm: ꝙ āgelus beatus pōt moueri localr: sed sicut ee in loco equiuoce ꝓuenit corpori ⁊ angelo: ita ēt ⁊ moueri ſm locū. corp⁹. n. est in 269
loco inquātuz ptinet sub loco ⁊ cōmēsurat loco: vñ oz ꝙ 270
ēt motus corpis ſm locū cōmēsuret loco: ⁊ sit ſm exigētiaz eius: ⁊ inde est ꝙ ſz ptinuitatē magnitudinis ē ptinuitas motus ⁊ ſm pus ⁊ posterius i magnitudine ē prius ⁊ posterius i motu locali corpis: vt dr in. 4. phy. ſz angelus nō est in loco ut cōmēsurat⁹ ⁊ ptētus: ſz magis vt ptinēs. vñ motus angeli i loco nō oz ꝙ cōmēsuret loco nec ꝙ sit ſm exigētiā eius: vt hēat ptinuitatē ex loco: ſz ē motus nō ptinuus: q: n. angelus nō est i loco nisi ſm ptactū virtutis 269
vt dictū est: necesse est ꝙ mot⁹ angeli in loco nihil aliud sit q̄ diuersi ptactus diuersoꝝ locoꝝ successiue ⁊ nō sil: q: angelus nō pōt sil' esse in pluribus locis: vt sup̄a dictū est: 270
huiusmodi aūt ptactus nō est necessariū ee ptinuos. pōt tñ in huiusmodi ptactibus ptinuitas q̄dā inueniri. q: vt dictū est. nihil phibet angelo assignare locū diuisibilez p ptactū 270
sue vtutis: sicut corpori assignat locus diuisibilis p ptactuz sue magnitudinis. vñ sicut corpus successiue ⁊ nō sil' dimittit locū in quo prius erat ⁊ ex hoc causat ptinuitas in motu locali eius: ita ēt angelus pōt dimittere successiue locum diuisibilē in quo pus erat: ⁊ sic motus eius erit ptinuus: ⁊ pōt ēt totuz locū sil' dimittere: ⁊ toti alteri loco sil' se applicare: ⁊ sic motus ei⁹ nō erit ptinuus. ¶ Ad pm ergo dōz: ꝙ illa rō dupliter deficit in ꝓposito. ꝓmo qdē q: demonstratio Ari. pcedit de indiuisibili ſm quātitatē: cui rñdet locus de necessitate indiuisibilis: qō nō pōt dici de angelo. ſcdo 40
q: demōstratio Ari. pcedit de motu ptinuo. si. n. mot⁹ nō b
esset ptinuus posset dici ꝙ aligd moueat duz est in termio 270
a quo: ⁊ duz est in termino ad quē: q: ipsa successio diuersoꝝ vbi circa eandē rez motus diceret. vñ in quolibet illorum vbi res esset: illa posset dici moueri: ſz ptinuitas motus hoc ꝓpedit: q: nullū ptinuuz est i termino suo: vt pz. q: linea nō est in pūcto. Et iō oz ꝙ illud qō mouet totalr nō sit in altero terminoꝝ duz mouet. ſz partim in vno ⁊ ptim in altero. ſm ergo ꝙ motus angeli nō est ptinuus: demonstratio Ari. nō pcedit in ꝓposito: sed ſm ꝙ motus angeli ponit ptinuus: sic pcedi pōt ꝙ angelus duz mouet ptiz ē in termino a quo: ⁊ partim in termino ad quē: vt tñ partialitas nō referat ad subam angeli ſz ad locū: q: in principio sui motus ptinui angelus est i toto loco indiuisibili a quo incipit moueri: ſz dū est in ipso moueri est i parte primi loci: quē deserit: ⁊ in pte secūdi loci quē occupat: ⁊ hoc qdez ꝙ possit occupare partes duoꝝ locoꝝ cōpetit angelo ex hoc ꝙ pōt occupare locū diuisibilez p applicationē sue vtutis: sicut corpus p applicationē magnitudinis: vñ sequit de corpore mobili scdm locū ꝙ sit diuisibile ſm magnitudinem. de angelo aūt ꝙ virtus eius possit applicari alicui diuisibili. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ motus existentis in potentia: est act⁹ impfecti: sed motus q est ſm applicationē virtutis est existentis in actu: q: virtus rei est ſm ꝙ actu ē. ¶ Ad 3m dōz ꝙ motus existentis in potētia est pp indigentiā suā: ſz motus existentis in actu nō est pp indigētiam suā: sed est pp idigentiam alterius. ⁊ hoc modo angelus propter indigentiam nostram localiter mouetur: ſm illud heb. i. Omnes sunt administra. spiritus in ministerium missi propter eos qui hereditatem ca. salutis.

¶Utrz angelus trāseat p mediū. Articulus. ij.

Ad secunduz sic ꝓcedit. Videt ꝙ angelus 273
nō trāseat p mediuz. oē. n. qō ptransit mediū prius ptrāsit locū sibi eqlez q̄ maiorez. locus aūt equalis angeli qui est indiuisibilis ē locus pūctalis. si ergo angelus in suo motu ptransit mediū oz ꝙ numeret pūcta īfinita suo motu: quod est ipossibile. ¶ Ꝺ. Angelus est simplicioris subē q̄ aia nostra: sed anima nostra sua cogitatione pōt transire de vno extremo in aliud: non ptranseundo mediū. possuz. n. cogitare Galliā ⁊ postea Syriam nihil cogitando de Italia que est i medio. ergo multo magis angelus pōt de vno extremo trāsire ad aliud nō p medium. ¶ Sz ⁊. si angelus monetur de vno loco in alium

qñ est in termino a quo vel ad quē nō moueť: ſz mutatuz est: ſz añ oē mutatū esse p̄cedit mutari. ergo alicubi existēs mouebať: ſz nō mouebať duz erat ī termino a quo: mouebať ergo duz erat ī medio: ⁊ ita oz ꝙ ptrāseat medium.

272 ℂ Rño dōm ꝙ sicut supra dictū est: motus localis angeli pōt esse ꝓtinuus: ⁊ nō ꝓtinuus. si ergo sit ꝓtinuus nō pōt angelus moueri de vno extremo ī alterꝫ qn trāseat p̄ mediuz: q: vt dr̄ in. 6. phy. mediū est in qō prius venit qō cōtinue mutať q̄ id in qō mutať vltimū. ordo. n. p̄oris ⁊ posterioris ī motu ꝓtinuo ē fm ordinē p̄oris ⁊ posterioris ī magnitudine: vt dr̄ in. 4. phy. Si ăt motꝰ angeli nō sit cōtinuus: ipossibile ē ꝙ nō ptrāseat de aliquo extremo ī aliō nō ptrāsito medio: qō sic pz. iter q̄libet. n. duo extrema loca sūt infinita loca media: siue accipiātur loca diuisibilia: siue indiuisibilia. ⁊ de īdiuisibilibꝰ manifestū est: q: iter q̄libet duo p̄cta sunt infinita p̄cta media. cū nulla duo p̄cta ꝓsequanť se iuicē sine medio: vt in. 6. phy. pbať. de locis ăt diuisibilibus necesse ē hoc dicere: ⁊ hoc demonstrať ex motu ꝓtinuo alicuiꝰ corporis. corpus. n. nō moueť de loco ad locū nisi in tpe. ī toto aūt tpe mēsuráte motuz corpis nō est accipe duo nūc. in qbus corpus qō moueť nō sit in alio ⁊ alio loco: q: si in vno ⁊ eodē loco eēt in duobꝰ nunc: sequereť ꝙ ibi gesceret: cū nihil aliud sit quiescere q̄ in loco eodē esse nūc ⁊ prius. cū igiť inter primū nūc ⁊ vltimū tpis mēsurantis motū sint infinita nūc: oz ꝙ iter primū locum a quo īcipit moueri: ⁊ vltimū locuz ad quē terminať motus: sunt infinita loca: ⁊ hoc sic ēt sensibiliter apparet. sit. n. vnū corpus vnius palmi: ⁊ sit via p quā transit duorum palmoꝝ: manifestū est ꝙ locus primus a quo incipit motꝰ est vniꝰ palmi: ⁊ locus ad quē terminať motus ē alterius palmi. manifestū est aūt ꝙ qñ īcipit moueri paulatim deserit primū palmū ⁊ subintrat secūdū. fm ergo ꝙ diuiditur magnitudo palmi ſz hoc multiplicātur loca media: q: qō libet punctū signatū in magnitudine primi palmi est principiū vnius loci: ⁊ punctū signatū in magnitudine alteriꝰ palmi est terminꝰ eiusdē. ergo cū magnitudo sit diuisibilis in infinitū: ⁊ puncta sint ēt infinita in potēcia in q̄libet magnitudie: ſequtur ꝙ iter q̄libet duo loca sint īfinita loca media. mobile aūt infinitatē mediorꝝ locorꝝ nō ꝓsumit nisi p continuitatē motus: q: sicut loca media sunt īfinita in potēcia: ita ⁊ in motu ꝓtinuo est accipe īfinita q̄daz in potentia. si ergo motus nō sit ꝓtinuus: oēs partes motus erūt numerate ī actu. si ergo mobile qōcūqz moneať motu nō ꝓtinuo: sequiť ꝙ vel nō transeat oīa īfinita: vel ꝙ actu numeret media infinita: qō est ipossibile. sic igiť fm ꝙ motus angeli nō est ꝓtinuus nō ptrāsit oīa media. hoc aūt. ſ. moueri de extremo in extremū: ⁊ nō p mediū pōt cōuenire angelo: sed

272 nō corpori: q: corpus mēsurať ⁊ cōtineť sub loco. vñ oportet ꝙ sequať leges loci in suo motu: ſz subā angeli nō est subdita loco vt ꝓcta. sed est supra eo vt contēs. vñ in ptāte eius ē applicare se loco: put vult vel p mediū vel sine medio. ℂ Ad pm ergo dōz: ꝙ locus angeli non accipiť ei vt eq̄lis fm magnitudinē: sed fm ꝓtuz vtutis ⁊ sic locus an-

2,0 geli pōt esse diuisibilis ⁊ nō semp punctalis: ſz tm̄ loca media indiuisibilia sūt infinita: vt dictū est: ſz ꝓsumunť p cōtinuitatez motus: vt pz ex p̄dictis. ℂ Ad 2m dōz: ꝙ angelus duz moueť localiter applicať eius esse diuersis locis: aīe aūt essentia nō applicatur rebus quas cogitat: ſz potiꝰ res cogitate sunt in ipsa. ⁊ ideo nō est silē. ℂ Ad 3m dōz: ꝙ in motu ꝓtinuo mutatū esse nō est pars moueri ſz terminus. vñ oz ꝙ moueri sit ante mutatū esse: ⁊ iō oportet ꝙ talis motus sit p mediū: ſz in motu non ꝓtinuo mutatū esse est pars: sicut vnitas est pars numeri. vñ successio diuersoꝝ locoꝝ etiam sine medio constituit talem motum.

ℂ Utꝝ motus angeli sit in īstāti. Articulus. iij.

274 **Ad tertium** sic ꝓcediť. Videť ꝙ motus angeli sit in īstāti. q̄to enī vtus motoris fuerit fortior ⁊ mobile minus resistens motori: tanto motus ē velocior: ſz virtus angeli mouentis seipm̄ ipso proportionabiliter excedit vtutē mouentez aliqō corpus. proportio aūt velocitatis est fm minorationē tpis. omne autē tps oī tpi proportionabile est: si igiť aliquod corpus movetur in tpe: angelus moueť in īstanti. ℂ Ꝺ. Motus angelꝰ simplicior est q̄ aliqua mutatio corporalis: ſz aliqua mutatio corporalis est ī īstāti. tum q: nō illuminať aliqd successiue: sicut calefit successiue. tum q: radius nō prius ptingit ad ꝓpinquū q̄ ad remotū. ergo multo magis motꝰ angeli est ī īstāti. ℂ Ꝺ. Si angelus moueť in tpe de loco ad locū. manifestuz est ꝙ in vltimo īstāti illius tpis est in termino ad quē in toto aūt tpe p̄cedēti aut est ī loco īmedia te p̄cedēti qui accipiť: vt terminus a quo: aut partim in vno ⁊ partim in alio. si aūt partim in vno ⁊ partim in alio. sequiť ꝙ sit partibilis: qō est impossibile: ergo in toto tpe p̄cedenti est in termino a quo. ergo gesciť ibi: cuz quiescere sit in eodē esse nunc ⁊ prius. vt dictū est: ⁊ sic sequiť ꝙ nō 273 moueať nisi in vltimo īstāti tpis. ℂ Sed Ꝺ. in omni mutatione ē prius ⁊ posterius. sed prius ⁊ posteriꝰ motus nō numerať fm tps ergo oīs motus est in tpe: ēt motus angeli: cū in eo sit prius ⁊ posterius. ℂ Rñ dōm: ꝙ qdā dixerunt motū localē angeli esse in īstāti. dicebāt. n. ꝙ angelus moueť de vno loco ad aliū in toto tpe p̄cedenti: angelus est in termino a quo. in vltimo aūt īstāti illius tpis est in termino ad quē. nec oz esse aliquod mediū iter duos terminos sicut nō est aliqd mediuz iter tps ⁊ terminū tēporis. inter duo aūt nunc tpis est tps mediuz. vñ dicūt ꝙ nō est dare vltimū nūc ī quo fuit ī termino a quo: sicut ī illuminatione ⁊ in generatōe subali ignis nō est dare vltimū īstans. in quo aer fuit tenebrosus: vel in quo mā fuit subpriuatione forme ignis. sed est dare vltimū tps. ita ꝙ ī vltimo illius tpis est vel lumē in aere: vel forma ignis in mā. ⁊ sic illuminatio ⁊ generatio ignis subalis dr̄ motus īstātanei. sed hoc nō hz locū in ꝓposito: qō sic ostēditur: de rōne. n. quietis est ꝙ quiescēs nō aliter se hēat nunc ⁊ prius: ⁊ ideo in quolibet nūc tpis mensurātis quietem quiescēs est in eodē ⁊ in primo ⁊ in medio ⁊ in vltimo. sed de rōne motus est ꝙ id qō moueť aliter se hēat nunc ⁊ prius. ⁊ iō in quolibet nunc tpis mensurātis motū mobile se hz aliter ⁊ alia dispōne. vñ oz ꝙ in vltimo nunc hēat formā quā prius nō habebat: ⁊ sic pz ꝙ gescere in toto tpe in aliquo: puta in albedine est esse in illo in quolibet īstāti illius tpis: vñ nō est possibile vt aliqd ī toto tpe p̄cedēte quiescat ī vno termino: ⁊ postea in vltimo īstāti illius tpis sit in aliquo termino. ſz hoc est impossibile ī motu: q: moueri ī toto aliquo tpe nō est esse in eadē dispōne in quolibet īstāti illius tpis. igiť oēs huiusmodi mutationes īstātanee sunt terminī motus cōtinui: sicut generatio est terminus alterationis in materie: ⁊ illuminatio terminus motꝰ localis corporis illuminātis. motus aūt localis angeli nō est terminus alicuius alterius motus cōtinui: sed est p seipsū a nullo alio motu dependēs: vñ impossibile est. dicere ꝙ in toto tpe sit in aliquo loco: ⁊ in vltimo nūc sit in alio loco. ſz oportet assignare nunc in quo vltimo fuit in loco p̄cedēti: vbi aūt sunt mutata nūc sibi succedentia ibi de necessitate est tps: cum tempus nihil sit aliud q̄ numeratio p̄oris ⁊ posterioris ī motu: vnde relinquiť ꝙ motus angeli sit in tpore: ⁊ in continuo quidē tempore si sit motus eius cōtinuus: in nō continuo autem si motus sit nō continuus: vtroqz enim modo cōtingit esse motum angeli: vt dictum est. cōtinuitas enī 274 tpis est ex cōtinuitate motus vt dicit in. 4. phy. sed illud tēpus siue sit tēpus cōtinuum siue nō: non est idez cum tempore quod mēsurat motū celi: ⁊ quo mensurātur oīa corporalia que habēt mutabilitatem ex motu celi. motus enīs angeli nō dependet ex motu celi. ℂ Ad primū ergo dicendum: ꝙ si tēpus motus angeli nō sit continuum: sed successiuum quedā ipsoꝝ nūc non habebit proportionez ad tempus quod mēsurat motum corporaliū quod est cōtinuum: cum nō sit eiusdem rationis. si vero sit cōtinuum est quidē proportionabile: nō quidē propter proportionē motuꝝ mobilis: sed pp proportionē magnitudinū in quibus ē motus: ⁊ propterea velocitas motus angeli nō est fm quātitatē sue virtutis: sed fm determinationem sue voluntatis. ℂ Ad 2m dōz: ꝙ illuminatio est terminꝰ motus localis: vt itelligat lumen moueri prius ad ptia nō motus localis: vt itelligat lumen moueri prius ad pinquuz q̄ ad remotū. motus aūt ageli est localis: ⁊ non

est terminus motus: vñ nō est simile. ¶Ad 3m dōm: q̄ obiectio illa ꝓcedit de tpe ꝓtinuo. tps aūt motus angeli p̄t esse nō ꝓtinuus: ⁊ sic angelus i vno instāti pōt esse i vno loco: ⁊ in alio instāti in alio loco: nullo tpe inter medio existē te. si aūt tps motus angeli sit ꝓtinuus. angelus i toto tpe p̄ cedenti vltimi nūc variat per infinita loca: vt ꝓius expositū 273 est. est tñ partim in vno loco ꝓtinuo: ⁊ partim i alio: nō a q̄ subā illius sit ptibilis: sz q: vtus sua applicat ad partem 272 ꝓimi loci ⁊ ad partē secundi: vt ēt sup̄a dictum est.

¶De cognitione angeli. Questio. liiij.

Onsideratis his q̄ ad substantiā angeli ptinēt: p̄ocedēdus ē ad cognitionē ipsius. ¶Hec aūt ꝓsideratio est quadripartita. ¶Nā primo ꝓsiderāduz est de his q̄ ptinēt ad virtutē cognoscitiuam angeli. 2o de his q̄ ptinēt ad mediū cognoscendi ipsius. 3o de his q̄ ab eo cognoscunt. 4o de modo cognitionis ipsoꝝ. ¶Circa p̄imū queruntur. 5. ꝑo vtr intelligere angeli sit ipsa sua subā. 2o vtr eius eē sit suū itelligere. 3o vtr eius subā sit sua vtus itellectiua. 4o vtrū in angelis sit intellectus agens ⁊ possibilis. 5o vtr in eis sit alia qua alia potētia cognoscitiua q̄z intellectus.

¶Utr itelligere āgeli sit eius subā. Articulus. ij.

Ad primuz sic ꝓcedit. Videtur q̄ intelligere angeli sit eius subā. angelus. n. est sublimior ⁊ simplicior q̄z itellectus agēs aīe. sz subā itellectus agētis est sua actio: vt p̄z in. 3. de aīa p Ari. ⁊ eius cōment. ergo multo fortius subā angeli est sua actio: q̄ est intelligere. ¶Ꝺ. ps dicit in. ii. meta. Oē actio intellectus est vita. sed cū viuere sit eē viuētibus. vt dr̄ in. 2. de aīa. videtur q̄ vita sit eētia. ergo actio itellect⁹ est essentia intelligentis angeli. ¶Ꝺ. Si extrema sūt vnuz medium nō dist ab eis: q: extremū magis distat ab extremo q̄z mediū: sz i angelo idē est itellectus ⁊ itellectū ad minus inquātuz itelligit essentiā suaz. ergo itelligere qō cadit mediū inter intellectū ⁊ rez intellectā: ē ideꝝ cū subā angeli itelligētis. ¶Sz Ꝺ. plus dr̄t actio rei a subā eius: q̄z ipm esse eius: sz nullius creati suū esse ē sua subā. hoc. n. solius dei ꝓpriuz est: vt ex 17 suppōnibus p̄z: ergo neq̄z angeli neq̄z alterius creature sua 234 actio ē eius subā. ¶Rñ dōm: q̄ ipossibile est q̄ actio angeli vel cuiuscūq̄z alteri⁹ creature sit eius subā. actio. n. est ꝓprie actualitas vtutis: sicut eē ē actualitas sube vel eētie. ipossibile est aūt q̄ aliqd qō nō est purus actus: sz aliquid hz̄ de potētia admixtū sit sua actualitas: q: actualitas potētialitati repugnat. solus aūt deus ē actus purus. vnde i solo deo sua subā est suū esse ⁊ suū agere. ¶Ꝺ. Si intellige re angeli eēt sua subā oporteret q̄ itelligere angeli eēt subsistens, itelligere aūt subsistēs non pōt esse nisi vnū: sicut nec 234 aliqd abstractū subsistens. vñ vnius angeli subā nō distingueret neq̄z a subā dei q̄ est ipm intelligere subsistēs: neq̄z a subā alterius angeli. si ēt angelus ipse eēt suuz intelligere nō possent esse gradus i intelligēdo pfectius ⁊ minus pfecte. cū hoc ꝓtingat pp diuersam participationē ipsius itelligere. ¶Ad p̄m ergo dōz: q̄ cuz dr̄ q̄ itellectus agēs ē sua actio: est p̄dicatio nō p essentiā sed p cōcomitantiā: q: cū sit in actu ei⁹ subā statim q̄tuz est in se ꝓcomitat ipsaz actio: b qō nō est de itellectu possibili⁹: q nō hz actiōes nisi postq̄z 392 fuerit factus in actu. ¶Ad 2m dōm: q̄ vita nō hoc modo 112 se hz̄ ad viuere: sicut eētia ad esse: sed sicut cursus ad cur 262 rere. quoꝝ vnū significat actū in abstracto: aliud in cōcreto. vñ nō sequit. si viuere sit esse q̄ vita sit eētia: q̄tuis ēt c q̄q̄z pro essentia ponat: sm q̄ Augn. dicit in li. de tri. Oz memoria ⁊ intelligētia ⁊ volūtas sunt vna essentia: vna vita: ⁊ sic nō accipit a pbo. cū dicit q̄ actio intellectus ē vita. ¶Ad 3m dōm: q̄ actio que trāsit in aliquid extrinsecū est realiter media inter agens ⁊ subm recipiēs actionē: sz actio que manet in agēte nō est realiter mediū inter agēs ⁊ obz. sed sm modum significandi tñ. realiter vō consequitur vnionem obiecti cum agente. ex hoc enim q̄ intellectū fit vnum cum intelligente ꝓsequitur intelligere quasi quidaz effectus differens ab vtroq̄z.

¶Utr itelligere āgeli sit eius esse. Articulus. ij.

Ad secunduz sic ꝓcedit. Videt q̄ intelligere angeli sit eius eē. viuere. n. viuentibus ē esse: vt dr̄ in. 2. de aīa. sz intelligere est quoddam viuere: vt i eodē dicitur. ergo itelligere angeli est ei⁹ esse. ¶Ꝺ. Sicut se hz cā ad causaz: ita effectus ad effectū sed forma p quā angelus est: est idem cū forma per quam intelligit ad minus seipm. ergo eius intelligere est idē cum suo esse. ¶Sed ō. intelligere angeli ē motus eius. vt p̄z p Diony. 4. c. de di. no. sz esse nō est motus: ergo esse angeli nō est intelligere eius. ¶Rñ dōz: q̄ angeli actio nō est eius esse: neq̄z actio alicuius creature. duplex. n. est actiōis genus. vt dr̄. 9. meta. vna. s. que trāsit in aliquid exteri⁹ in- 8 ferens ei passionē sicut vrere ⁊ secare. alia vō actio est que a nō transit in rem exteriorē. sed magis manet in ipso agēte: 140 sicut sentire intelligere ⁊ velle. p huiusmodi. n. actionez nō 283 immutatur aliqd extrinsecū: sed totū in ipso agēte agitur. De p̄ima ergo actione manifestū est q̄ nō pōt esse ipsuz esse agentis. nā esse agētis significatur ītra ipsum. actio autē talis est effluxus in actū ab agēte. Secūda aūt actio de sui rōne hz infinitatem vel simpliciter: vel sm quid. Simpliciter quidē sicut intelligere: cuius obm ē verū: ⁊ velle: cuius obm est bonum: quoꝝ vtrūq̄z ꝓuertit cū ente: ⁊ ita intelligere ⁊ velle q̄tum est de se hnt se ad oia. ⁊ vtrūq̄z recipit spēm ab obo: sm quid aūt infinituz est sentire: qō se hz ad oia sensibilia: sicut visus ad oia visibilia: esse autē cuiuslibet creature est determinatū ad vnuz sm genus ⁊ spēm: esse aūt solius dei est simpliciter infinituz in se oia comprehendēs. vt dicit Dio. 4. c. de di. no. vñ solum esse diuinuz est suū intelligere ⁊ suum velle. ¶Ad p̄m ergo dōm: q̄ viuere q̄q̄z sumit⁹ p̄o ipso esse viuētis: q̄q̄z vō p̄o operatione vite. i. per quā demonstratur aliquid esse viuens: ⁊ a hoc modo pbs dicit q̄ itelligere est viuere quoddam. ibi 112 enim distinguit diuersos gradus viuētium sz diuersa opavite. ¶Ad 2m dōz: q̄ ipsa essentia angeli est ratio toti⁹ sui esse. nō autem est ratio totius sui intelligere: q: nō omnia intelligere potest per suā essentiam, ⁊ ideo sm p̄opriā ra- 280 tionem inquātum est talis essentia: cōparatur ad ipm esse angeli. sed ad eius intelligere cōparatur sz rationē vniuersalioris obiecti. s. veri vel entis. Et sic p̄z q̄ licet sit eadē forma: non tamen sm eandem rationem est p̄incipiū essendi ⁊ intelligēdi. ⁊ p̄opter hoc non sequitur q̄ in angelo sit idem esse ⁊ intelligere.

¶Utr potētia angeli sit eius subā. Articulus. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Videtur q̄ virtus vl̄ 277 potentia itellectiua in angelo non sit aliud q̄z sua essentia. mens. n. ⁊ intellectus noiant potentiam intellectiuā. sed Dio. in pluribus locis suoꝝ libroꝝ: um noīat ipsos angelos intellectus ⁊ mētes. ergo angelus est sua potētia intellectiua. ¶Ꝺ. Si potētia intellectiua in angelo est aliqd p̄eter eius essentiā: oz q̄ sit accidens. hoc. n. dicimus esse accidēs alicuius quod est p̄ter eius essentiaz. sed forma simplex subiectū esse nō potest: vt Boe. dicit in li. de tri. ergo angelus nō esset forma simplex: quod est cōtra p̄emissa. ¶Ꝺ. Aug. dicit. 12. ꝑfes. q̄ deus fecit ange- 261 licam nām prope se. mām aūt p̄imā prope nihil: ex quo 262 videt q̄ angelus sit simplicior q̄z mā p̄ima: vtpote deo p̄pinquior: sed mā p̄ima est sua potētia. ergo multo magis angelus est sua potētia intellectiua. ¶Sed ō est qō Dio. dicit. ii. ca. angelice hierar. q̄ angeli diuidūtur in subaz vtutem ⁊ opationem. ergo aliud est in eis subā: ⁊ aliud virtus: ⁊ aliud operatio. ¶Rñ dōz: q̄ neq̄z in angelo neq̄z in aliqua creatura virtus vel potētia operatiua est idem qō sua essentia: quod sic p̄z. cum. n. potētia dicatur ad actum: oz q̄ sm diuersitatem actuum sit diuersitas potentiarum: ꝓpter quod dicit q̄ ꝓprius actus respondet ꝓprie potentie. in omni autem creato essentia differt a suo esse: ⁊ cōparatur ad ipsum esse: sicut potētia ad actum: vt ex sup̄a dictis patet. actus autem ad quem comparatur potentia 377 operatiua est operatio. in angelo autem non est idem intel 17 ligere ⁊ esse: neq̄z aliqua alia operatio aut in ipso: aut i quo 234 cūq̄z alio creato est idē qō eius essentia. vnde eētia angeli 262

c non est ei⁹ potẽtia intellectiua⁹: neq; alicuius creati essentia
299 est ei⁹ operatiua potẽtia. ¶ Ad p̃m ergo dõz: q ãgelus dr̃ intellectus ⁊ mens: q: tota eius cognitio ẽ intellectualis. co
279 gnitio aũt aĩe partim est intellectualis: ⁊ partim sensitiua⁹. ¶ Ad 2m dõz: q forma simplex que est actus purus nul lius accidẽtis põt esse subiectũ: q: subm comparat ad ac/cidens: vt potẽtia ad actũ. ⁊ huiusmodi ẽ solus deus. ⁊ de tali forma loquit̃ ibi ꝟBoe. forma aũt simplex que non est suũ esse: sed cõparat̃ ad ipsuz vt potẽtia ad actum põt esse
377 f subiectum accidentis⁹: ⁊ p̃cipue eius qõ consequit̃ spe/ciem. huiusmodi aũt accidens ptinet ad formã. accidẽs vo quod est indiuidui nõ consequens totã speciem consequit̃ materiã que est indiuiduationis p̃incipium: ⁊ talis forma simplex est angelus. ¶ Ad 3m dõz: q potẽtia materie ẽ ad
b ipsum esse substantiale⁹ ⁊ non potentia operatiua: sed ad es
377 se accidentale: vnde non est simile.

¶ Utr̃ in angelo sit itellect⁹ agẽs ⁊ pos̃is. Arti. iiij.

278 **Ad quartum** sic ꝓcedit̃. Videt̃ q in ange/lo sit itellectus agẽs ⁊ possibi lis. Dicit. n. pbus in. 3. de aĩa: q sicut in oi natura est aliqd quo est oĩa fieri: ⁊ aliqd quo est oĩa facere: ita ẽt in aĩa. sed angelus est nã quedã. ergo i eo est itellectus agens ⁊ pos/sibilis. ¶ Ꝺ. ℜecipe est ꝓp̃riũ itellectus possibilis. illumi nare aũt est ꝓp̃riũ intellect⁹ agẽtis: vt pz in. 3. de aĩa: ſz an gelus recipit illuminationẽ a superiori ⁊ illuminat iferiorẽ. ergo in eo ẽ intellectus agẽs ⁊ possibilis. ¶ Sz ꝺ̃ est: q in nobis intellectus agẽs ⁊ possibilis est p cõparationem ad fantasmata: que qdez cõparant̃ ad intellectũ possibilez: vt colores ad visum. ad intellectũ aũt agentem vt colores ad lumẽ: vt pz ex. 3. de aĩa: sed hoc nõ est in angelo. ergo i an gelo nõ est itellectus agẽs ⁊ possibilis. ¶ ℜñ dõz: q ne cessitas ponendi intellectũ possibilẽ in nobis fuit ꝓp hoc q nos inuenimur qñq; intelligẽtes i potentia ⁊ nõ in actu. vñ oz esse quãdaz virtutẽ que sit in potẽtia ad intelligibilia an/te ipm intelligere: ſz reducit̃ in actuz eoꝝ: cũ fit sciens: ⁊ vl terius cũ fit ꝯsiderans: ⁊ hec vtus vocat̃ intellectus potẽ tialis. necessitas aũt ponẽdi intellectũ agentẽ fuit: q: nãe re rum mãliuz q̃s nos itelligimus nõ subsistunt extra aĩaz im mãles ⁊ intelligibiles i actu: ſz sunt solũ intelligibiles i po/tentia extra aĩam existẽtes. ⁊ iõ oportuit esse aliquã vtutez que faceret illas naturas itelligibiles actu: ⁊ hec vtus dr̃ i
391 tellectus agens⁹ in nobis. vtraq; aũt neccessitas deest in ãge
414 lis: q: neq; sunt qñq; itelligentes in potẽtia tñ respectu eo
281 rum q̃ nãliter itelligunt. neq; itelligibilia eoꝝ sunt itelligibi lia in potẽtia: ſz in actu. Intelligunt. n. ꝑmo ⁊ p̃cipaliꝫ res
281 imateriales: vt ifra pãtebit⁹. ⁊ iõ non põt in eis eẽ intelle/
391 ctus agẽs ⁊ pos̃is nisi equoce. ¶ Ad p̃m ergo dõz: q pbs intelligit illa duo eẽ in oi nã i qua ꝓtingit eẽ generari vel fie ri: vt ipsa vba demõstrant. in angelo aũt nõ generat̃ scia: ſz nãliter adest. vñ non opz ponere in eis agẽs ⁊ pos̃e. ¶ Ad 2m dõm: q intellect⁹ agentis ẽ illuminare: nõ qdẽ aliũ itel ligentẽ: ſz intelligibilia i potẽtia inq̃ntuz p abstractionẽ fa/cit ea intelligibilia actu. ad intellectũ aũt possibilẽ ptinet esse in potẽtia respectu nãliuz cognoscibiliuz: ⁊ qñq; fieri actu. vñ q angelus illuminat angelũ: nõ ptinet ad rõnez intelle ctus agẽtis: neq; ad rõnez itellect⁹ pos̃is ptinet q illumi/natur de supnãlib⁹ mysterijs: ad que cognoscẽda qñq; est in potẽtia. Sigs aũt velit hoc vocare intellectũ agentẽ possi/bilem equoce dicet: neq; de noĩbus est curandũ.

¶ Utr̃ in angelis sit sola itellectiua cognitio. Articu. v.

279 **Ad quintuz** sic ꝓcedit̃. Videt̃ q i angelis nõ sit sola intellectiua cognitio. Dic̃ .n. Aug. 8. de tri. q i ãgelis est vita q̃ itelligit ⁊ sentit. ergo in eis est potentia sensitiua. ¶ Ꝺ. Isidorus dicit q angeli multa nouerũt p experiẽtiã. experiẽtia aũt fit ex multis me moꝛijs: vt dr̃ in p̃incipio meta. ergo i eis est ẽt memoꝛati/na potẽtia. ¶ Ꝺ. Dio. dicit. 4. c. de di. no. q in demonib⁹ est fantasia ꝓterua. fantasia aũt ad vim imaginatiuã ptinet ergo in demonib⁹ est vis imaginatiua: ⁊ eadẽ rõne in ange lis: q: sunt eiusdẽ nãe. ¶ Sz ꝺ̃ est qđ Greg. dicit i homel'. de ascẽsione. q hõ sentit cũ pcẽꝛibus: ⁊ intelligit cũ ange/lis. ¶ ℜñ dõm: q in aĩa nr̃a sunt q̃dã vires quaꝝ opera tiones ꝑ oꝛgana coꝛpoꝛea exercentur⁹. ⁊ huiusmodi vires 378
sunt act⁹ q̃rundã partiũ coꝛpoꝛis: sicut ẽ visus i oculo ⁊ au ditus in aure. q̃daz vo vires aĩe nr̃e sũt quaꝝ opationes ꝑ oꝛgana coꝛpoꝛea nõ exercent: vt itellectus ⁊ volũtas: ⁊ hu iusmodi nõ sunt act⁹ aliquaꝝ ptiuz coꝛpoꝛis. angeli aũt nõ 261
hñt coꝛpoꝛa sibi nãliter vnita. vt supꝛa ex dictis pz⁹. vñ de 266
viribus aĩe nõ possunt eis cõpetere nisi itellectus ⁊ volun 389
tas. ⁊ hoc ẽt cõmẽtato: dicit. ii. meta. q subẽ separate diui c
dunt̃ in intellectũ ⁊ volũtatẽ. ⁊ hoc ꝓgnit ordini vniuersi
vt supꝛema creatura itellectual' sit totaliter itellectiua: ⁊ nõ
fm partẽ: vt aĩa nr̃a: ⁊ pp hoc ẽt angeli vocãtur intellect⁹ a
⁊ mẽtes: vt supꝛa dictũ est⁹. ¶ Ad ea vo que in ꝓriũ obij 277
ciunt̃ põt dupl'r rñderi. vno mõ q auctoꝛitates ille loquũ
tur fm opinionẽ illoꝝ q posuerũt angelos ⁊ demones hr̃e
coꝛpoꝛa nãliter sibi vnita: q̃ opinione frequenter Aug. in li.
suis vtit̃: licet eã assergere nõ intẽdat: vñ dicit. 21. de ci. dei.
q sup hac ingsitione nõ est multũ laboꝛãduz. Aliomõ po
test dici q auctoꝛitates ille ⁊ ꝓbiles sunt itelligẽde ꝑ quãdã
sil'itudinẽ: q: cuz sensus certã appꝛehẽsionẽ hẽat de ꝓp̃rio
sensibili ẽ in vsu loquẽtiũ: vt ẽt scõm certaz appꝛehẽsiones c
intellectus aliqd sentire dicant̃: vñ etiã sentẽtia noiatur. Et
periẽtia vo angelis attribui põt per sil'itudinẽ cognitoꝛuz ⁊ 291
nõ ꝑ sil'itudinẽ vtutis cognoscitiue⁹. est. n. in nobis experiẽ 339
tia duz singularia ꝑ sensum cognoscimus: angeli aũt ⁊ sin/ c
gularia cognoscũt: vt infra patebit⁹: ſz tñ 287
memoꝛia in angelis potest poni fm q ab angelo ponit̃ in
mente: licet nõ possit eis cõpetere fm q ponitur pars aĩe
sensitiue. Similiter dicendũ q fantasia attribuitur demo/
nibus: ex eo q hñt falsam pꝛacticã existimationem de vo 395
bono⁹. deceptio aũt in nobis pꝛopꝛie fit scõm fantasiaz per
quã interdum similitudinibus rerum inberemus sicut re
bus ipsis: vt patet in dormientibus ⁊ amentibus. lv.

¶ De modo cognitionis angelice. Questio.

Ꝺnsequenter querit̃ de modo co/gnitionis angelice. ¶ Et circa hoc que/runt̃ tria. ℘imo vtrum angeli cogno
c scant omnia per suã substantiam vel per aliquas spẽs. Secũdo si ꝑ spẽs: vtruz ꝑ spẽs connaturales: vel ꝑ spẽs a rebus ac ceptas. Tertio vtr̃ angeli superioꝛes cognoscant per spe cies magis vniuersales. q̃ inferioꝛes.

¶ Utr̃ angeli cognoscãt oĩa ꝑ suã subaz. Ar. ℘imus. 280

Ad ꝓimum sic ꝓcedit̃. Videt̃ q angeli cognoscãt oĩa ꝑ suã subam. Dicit enim Dio. 7. ca. de di. no. q angeli sciunt ea que sunt i terra fm p̃opꝛiã naturam mẽtis: sed natura angeli est eius essentia. ergo angelus per suã essentiaz res cognoscit. ¶ Ꝺ. fm pbm in. ii. meta. ⁊ in. 3. de aĩa: in his que sunt sine mã idẽ est intellectus ⁊ qđ intelligit̃. id autẽ quod intelligit̃ est idẽ intelligenti rõne eius. quo intelligit̃. ergo in his que sũt sine mã: sicut sunt angeli: id quo intelligit̃ est ipsa suba intel ligentis. ¶ Ꝺ. Omne qđ est in altero ẽ in eo per modum eius in quo est: ſz angelus hz nãm intellectualẽ. ergo quic/quid est in ipso est in eo p modũ intelligibilẽ: ſz oĩa sunt i eo q: inferioꝛa in entibus sunt in supioꝛibus essentialit'. supio/ꝛa vo sunt in inferioꝛibus participatiue. ⁊ ideo dicit Dio. .4. c. de di. no. q deus tota in totis cõgregat. i. oĩa in oĩb⁹. ergo angelus oĩa in sua suba cognoscit. ¶ Sed ℘ est quod Dio. dicit in eo. c. q angeli illuminant rõnibus rex. ergo cognoscunt ꝑ rõnes rex: non ꝑ p̃opꝛiã subam. ℜñ dr̃ dõz q illud quo intellectus intelligit cõparatur ad intellectuz in 283
telligentem: vt forma eius⁹: q: forma est quo agens agit. 417
oz aũt ad hoc q potentia perfecte cõpleatur ꝑ formam⁹ 338
q oĩa contineantur sub forma ad que potentia se extendit. 390
⁊ inde est q in rebus coꝛruptibilibus forma non perfecte cõplet potentiam materie: q: potentia mãe ad plura se ex tendit q̃ sit ptinẽtia forme huius vel illius. potẽtia aũt es in tellectiua angeli se extẽdit ad intelligẽdum omnia: q: obie/ctum intellectus est ens vel verum cõmune⁹. ipsa aũt es 276
sentia angeli nõ compꝛehẽdit in se omnia: cũ sit essentia de terminata ad genus ⁊ ad speciẽ. hoc aũt ꝓp̃riũ est essentie

dinine q̄ infinita est: vt in se simplr oia comprehēdat perfecte, & ideo solus deus cognoscit oia per suā essentiā. angelus aūt p suaz essentiā nō pōt oia cognoscere: sed oz intellectum eius aliqbus speciebus pfici ad res cognoscendas.

¶ Ad p^m ergo dōm: q cū dicitur angeluz fz suā nāz res cognoscere: li fm nō determinat mētez cognitionis: qō est sil'itudo cogniti: sz vtutē cognoscitiuā: q̄ puenit angelo fm suā nām. ¶ Ad 2^m dōz: q sicut sensus in actu ē sensibile in actu^e: vt dr in .2. de aīa: nō ita q vis sensitiua ipsa sit ipsa similitudo sensibilis q̄ est i sensu: sz q: ex vtroq fit vnū sicut ex actu & potentia: ita & intellectus i actu dr esse intellectū in actu: nō q suba intellectus sit ipsa sil'itudo p quā intelligit: sz q: ista sil'itudo ē forma ei^9. Idē est āt qō dr in his q̄ sunt sine mā idē est intellect^9 & qō intelligit^e: ac si diceret q intellectus i actu ē intellectū in actu, ex hoc .n. aliqd est intellectū in actu qō est imāle^e. ¶ Ad 3^m dōm: q ea q̄ sunt infra angelū: & ea q̄ sūt supra ipm sūt quodāmō in suba ei^9: nō qdez pfecte: neq fm ppriā rōnez: cuz angeli ēntia finita existēs fm ppriā rōnez ab alijs distinguat^e: sz fm quādaz rōnem cōmunez^e. In essentia aūt dei sunt oia pfecte: & fz ppriaz rōnez: sicut i prima & vli vtute opatiua a qua pcedit quic quid ē in quacūq re propriuz vel cōmune: & ideo deus p essentiā suam habet propriā cognitionem de rebus omnibus^e: nō aut̄ angelus sed solam communem.

¶ Utr angeli itelligāt p spēs a rebus acceptas. Arti. ij.

Ad secundum sic pceditur. Videt^r q āgeli intelligāt p spēs a reb^9 acceptas. Omne .n. qō intelligit^r p aliquā sui sil'itudinē in itelligēte in telligit. sil'itudo aūt alicuius in altero existēs aut ē ibi p modum imaginis: ita q ista sil'itudo sit causata a re. oz igit^r q oīs sciētia in telligentis vel sit cā rei intellecte: vel causata a re: sed sciētia angeli nō est causa rez existentiū in natura: sed sola diuina scientia^e. oz ergo q oēs spēs per quas itelligit itellectus angelicus sint a rebus accepte. ¶ Ꝑ. Lumen angelicū ē forma quedā intellectus agētis in aīa. sed lumen intellect^9 agentis abstrahit huiusmodi spēs intelligibiles a fantasmatibus. ergo lumen itellectus angelici pōt abstrahere spēs etiā ab ipsis rebus sensibilib^9. & ita nihil phibet dicere q angelus itelligat per spēs a rebus acceptas. ¶ Ꝑ. Spēs que sunt in itellectu idifferēter se hñt ad plens & distās: nisi guatenus a rebus sensibilib^9 accipiunt^r. si ergo angelus nō intelligit p spēs a rebus acceptas: eius cognitio indifferēter se hret ad ppinqua & distātia: & ita frustra fm locum moneret^r. ¶ Sed cōtra ē qō Dio. dicit. 7. ca. de diui. no. q angeli nō congregāt diuinā cognitionem a rebus diuisibilibus aut a sensibilibus. ¶ Rñ^o dōz: q spēs p quas angeli itelligunt: nō sunt a reb^9 accepte: sz eis connaturales. sic .n. dpz itelligere distinctionē spūalium subaruz & ordinē sicut ē distinctio & ordo corpaliuz^e, suprema āt corpora hñt potentiā in sui nā totaliter pfectā p formā. in corporibus āt inferioribus^9 potētia māe nō totalr pficit^r p formā: sed accipit nūc vnaz nunc aliā formā ab aliquo agēte. sil'r & inferiores sube itellectiue. s. aīe humane hñt potentiā intellectiuaz nō cōpletaz nāliter: sz cōpleta ei^9 eis successiue^e: p hoc q̄ accipiunt spēs itelligibiles a rebus. potētia vo itellectiua i subijs spūalibus supioribus^9. i. in angel^s nāliter cōpleta est p spēs intelligibiles cōnāles: inquātuz hñs spēs intelligibiles cōnāles ad oia intelligēda^e: q̄ nāliter cognoscere pōt & hoc etiā ex ipso mō eēndi huiusmodi subaruz apparet. sube .n. spirituales inferiores. s. aīe hñt esse affine corporis inquātū sūt corpoz forme. & iō ex ipso mō essendi cōpetit eis vt a corpibus^9 & p corpa suā pfectionē itelligibilem pseqnt^r: aliogn frustra corpib^9 vnirent^r. sube vo supiores. i. angeli sunt a corpib^9 totalr absolute imāl^r & i eē itelligibili subsistētes. & iō suā pfectionē intelligibilē psequunt^r p itelligibilē effluxum quo a deo spēs rez cognitaz acceperunt sil'r itellectua li natura^e: vñ Aug. dicit. 2. sup ge. ad lram: q cetera q̄ infra angelos sunt ita creant^r: vt prius fiāt in cognitione rēnalis creature ac deinde i gñe suo. ¶ Ad p^m ergo dōm: q i mēte angeli sunt sil'itudines creaturaz nō qdez ab ipsis creaturis accepte: sz a deo q est creaturaz cā: & in quo p̄mo sil'r tudines rez existunt. vñ Aug. dicit i eodez li. q sicut ratio q̄ creatura pdit^r: prius est in vbo dei q̄z ipsa creatura q̄ pdi tur. sic & eiusdē rōnis cognitio prius fit i creatura itellectuali: ac deinde ē ipsa cōditio creature. ¶ Ad 2^m dōm: q de extremo ad extremuz nō pueni^r nisi p medium: esse aut̄ forme i imaginatiōe qō est qdem sine mā: nō tn sine mālibus cōditionib^9: mediuz est iter esse forme q̄ est i mā & eē forme q̄ est in itellectu p abstractionē a mā & a cōditionib^9 mālibus, vñ quantūcūq sit potens itellect^9 angelicus nō posset formas māles reducere ad esse itelligibile: nisi pus reduceret eas ad esse formaz imaginataz qō est ipossibile: cuz careat imaginatiōe: vt dictū est^r. dato ēt q posset abstrahere spēs intelligibiles a reb^9 mālibus: nō tn abstraheret: q: nō indigeret eis: cū hēat spēs intelligibiles cōnaturales. ¶ Ad 3^m dōm: q cognitio angeli indifferēter se hz ad distans & ppinquuz fm locuz: nō tn pp hoc motus ei^9 localis est frustra: nō .n. mouet^r localiter ad cognitionez accipiendam^e: sed ad operandum aliquid in loco. 279 a 288 a 527

¶ Utr superiores angeli intelligant per spēs magis vles q̄z inferiores. Articulus. iij.

Ad tertium sic pceditur. Videt^r q superiores angeli nō intelligāt p spēs magis vles q̄z inferiores. vle .n. esse videt^r qō a particularib^9 abstrahitur: sz angeli nō itelligunt p spēs a rebus abstractas^e. ergo nō pōt dici q spēs intellect^9 angelici sint magis & minus vles. ¶ Ꝑ. Qō cognoscit^r in spāli pfectius cognoscit^r q̄z qō cognoscit^r in vli: q: cognoscere aliqd in vli est quodāmodo mediuz iter potentiā & actuz. si ergo angeli superiores cognoscūt p formas magis vles q̄z inferiores: seq^r q angeli supiores habeāt sciam magis impfectā q̄z iferiores qō est incōueniens. ¶ Ꝑ. Idē non pōt eē ppria rō multorum: sz si angelus supior cognoscat p vnā formaz vlem diuersa: q̄ inferior angelus cognoscit p plures formas spāles seqtur q angelus supior vtiq^r vna forma vli ad cognoscenduz diuersa. ergo nō poterit hre ppriā cognitionē de vtroq̄z: qō videt^r inconueniens^e. ¶ Sz ꝰ est qō dicit Dio. 12. ca. angelice Jerar. Qr supiores angeli participāt sciaz magis in vli q̄z iferiores. & in lib. de causis dr q angeli supiores hñt formas magis vles. ¶ Rñ^o dōm: q ex hoc sunt in reb^9 supiora aliq̄ q sunt vni p̄mo qō est ds ppinquora & sil'iora. In deo aūt tota plenitudo itellectualis cognitiōis cōtinet^r in vno. s. in ēntia diuina p quā ds oia cognoscit: que qdez intelligibilis plenitudo intelligibilib^9 creaturis inferiori mō & minus simplr inuenit^r. vñ oz q ea q̄ deus cognoscit p vnū: inferiores itellectus cognoscāt p multa: & tanto amplius p plura q̄to amplius itellectus inferior fuerit, sic igit^r q̄to āgelus fuerit supior tāto p pauciores spēs vniuersitatē intelligibiliū apphendere poterit. & iō oz q ei^9 forme sint vniuersaliores^e: q̄si ad plura se extēdentes vnaqueq̄z eaz: & de hoc exēpluz aliq̄liter in nobis pspici pōt. sūt enim quidā q vitatez intelligibilē cape nō pnt: nisi eis particulatim p singula explicet^r: & hoc qdē ex debilitate intellectus eoz ptingit. Alij vo q sūt fortioris itellectus ex paucis multa cape possunt. ¶ Ad p^m ergo dōm: q accidit vli vt a singularibus abstrahat^e: inqnātuz intellect^9 ille cognoscens a rebus cognitionē accipit. si vo sit aliqs intellect^9 a rebus cognitionez nō accipiēs. vle ab eo cognituz nō erit abstractū a rebus: sz quodāmō ante res pexistēs vel fm ordinē cause: sicut vniuersales rez rōnes sunt in vbo dei vel saltez ordine nāe: sicut vles rerum rōnes sunt in itellectu angelico. ¶ Ad 3^m dōm: q cognoscere aliquid in vli dr dupliciter. Uno mō ex parte rei cognite: vt. s. cognoscat^r soluz vles nāe rei. & sic cognoscere aliqd i vli est iperfectius. imperfecte^e enim cognosceret hoiem q cognosceret de eo soluz q̄ ē animal. Alio mō ex pte medij cognoscēdi. & sic pfectius est cognoscere aliqd in vli, pfectior .n. est itellectus qui p vnum vle mediuz pōt singula propria cognoscere q̄z qui nō potest. ¶ Ad 3^m dōm: q idē non pōt eē pluriū ppria rō adequata: sed si sit excellens: pōt idē accipi vt ppria rō & sil'itudo diuersoz^e: sicut i hoie est ppria rō vlis prudentie q̄tū ad oēs actus vtutuz. & pōt accipi: vt ppria rō & sil'itudo particularis prudentie q̄ est in leone ad actus magnanimitatis. & 442 b 425 c 85

eius q̄ est in vnlpe ad act⁹ cautele. ⁊ sic de alijs. Simſliter essentia diuia accipit pp sui excellētiā: vt ppria rō singulorū: q̄ est i ea: vñ sibi singula similant fz ppias rones. ⁊ eo dez mō dōz est de rone vli q̄ est i mente angeli qō p eaz pp ei⁹ excellētiā m ulta cognosci pñt ppria cognitione.

¶De cognitiõe ãgelox ex pte rex imāliuz. Q.ō. lvj.

Einde q̄ritur de cognitiõe ãgelorū ex pte rex quas cognoscunt. Et p⁹ de cognitiõe rex imāliū. 2° dō cognitõe rex māliū. ¶Circa p⁹m q̄runt tria. p⁹ vtz ãgelus cognoscat seipm. 2° vtz vn⁹ cognoscat aliū. 3° vtz angelus p sua nālia cognoscat deum.

¶Utz angelus cognoscat seipsum. Arti. ꝓmus.

283 Ad primuz sic pcedit. Videt q̄ angelus se ipm nō cognoscat. dic.n. Dio. 6. ca. ãgelice Jerar. q̄ angeli ignorāt ppias vtutes. cognita aūt suba cognoscit vtus. ergo ãgelus nō cognoscit suā eētiā. ¶P. Angelus ē q̄dā suba singularis: aliqn nō ageret. cū act⁹ sint singulariū subsistētiū. sz nullū singulare est itelligibile. ergo nō pōt itelligi. ⁊ iō cū in ãgelo nō adsit nisi itellectiua cognitio: nō poterit aliqs ãgelus cognoscere seipz. ¶P. Intellect⁹ mouet ab itelligibili: q: itelligē ē quoddā pati: vt dr in. 3. de aīa. sz nihil mouet aut patit a seipso: vt in reb⁹ corpalib⁹ appet: ergo ãgelus nō pōt itelligē seipz. ¶Sz ꝰ ē qō Aug. dicit. 2. sup ge. ad lit. q̄ ãgelus i ipa sua firmatõe h⁹ i illustratõe vitatis cognouit seipz. ¶Rñ⁹ dōz: q̄ sic ex supradictis pz: obm aliter se hz i actione q̄ manet i agēte: ⁊ i actione q̄ trāsit in aliqd exteri⁹. nā i actione q̄ trāsit in aliqd exteri⁹: obm sine mā in quā trāsit actus ē seperata ab agēte: sic calefactū a calefaciēte: ⁊ edificatum ab edificāte: sz in actiõe q̄ manet i agēte oz ad hoc q̄ procedat actio q̄ obz vniat agenti: sic oz q̄ sensibile vniat sensui ad hoc q̄ sentiat actu. ⁊ ita se hz obz vnitū potētie ad huiusmodi actionē: sic forma q̄ ē principiū actiōis in alijs agētib⁹. sicut.n. calor ē principiū formale calefactiōis i igne: ita spēs rei vise ē p̄n⁹ formale visiōis in oculo. ¶Sz ꝓsiderā duz ē q̄ hmōi spēs obi q̄q̄z ē in potētia tātū i cognoscitiua vtute: ⁊ tūc est cognoscēs i potētia tñ. ⁊ ad hoc q̄ actu cognoscat regrit q̄ potētia cognoscitiua reducat in actū spēi. si āt sp eā actu hēat: nihilomin⁹ p eā cognoscē pōt absq; aliqua imutatiõe vel receptiõe pcedēti: ex quo pz q̄ moueri ab obo nō ē de rone cognoscētis iquātuz ē cognoscēs: sz in quātū ē potētia cognoscēs: nihil āt dr ad hoc q̄ forma sit p̄n⁹ actiōis: q̄ ipsa forma sit inherēs aliq̄s: ⁊ q̄ sit p se subsistēs: hō.n. min⁹ calor calefaceret si eēt p se subsistēs: q̄s calefacit inherēs. Sic igit ⁊ si aliqd i gñe itelligibiliū se hēat: vt forma itelligibil' subsistēs itelligit seipz. ãgelus āt cuz sit imaterialis ē q̄dā forma subsistēs: ⁊ p hoc itelligibil' actu. vñ segt q̄ p suā formā q̄ ē sua suba seipz itelligit. ¶Ad p̄m ergo dōz: q̄ lra illa ē antiq̄ trāslatiōis q̄ corrigit p nouā in q̄ dr. ¶P. ⁊ ipsos. s. ãgelos cognouisse ppias vtutes. loco cui⁹ hēbat in alia trāslatiõe: ⁊ adhuc eos ignorare ppias vtutes: q̄uis ēt lra antiq̄ trāslatiōis saluari possit quātuz ad hoc q̄ ãgeli nō pfecte cognoscūt suā vtutē: sz q̄ pcedit ab ordie diuine sapientie q̄ est ãgelus incōprehēsibilis.

61 c 432 80 c 370 c 472 81 b 390 284 ¶Ad 2m dōz: q̄ singulariū q̄ sūt in reb⁹ corpalib⁹: nō est itellect⁹ apud nos: nō rone singularitatis: sz rone māe⁹: q̄ ē in eis idiuiduationis p̄n⁹: vñ si aliq̄ singularia sūt sine mā subsistētia: sicut sūt ãgeli: illa nihil phibz itelligibilia eē actu.

¶Ad 3m dōm: q̄ moueri ⁊ pati puenit itellectui fz q̄ est in po⁹. vñ nō hz locū i intellectu ãgelico. maxie q̄tū ad h⁹ q̄ itelligit seipm. actio ēt intellect⁹ nō est eiusdē rōnis cum actiõe q̄ in corpalibus inuenit in aliā mām trāseunte.

¶Utz vnus angelus aliū cognoscat. Articulus. ij.

Ad secunduz sic pcedit. Videt q̄ vn⁹ ãgelus aliū nō cognoscat. dicit enī pbs i. 3. de aīa: q̄ si itellect⁹ hūan⁹ hret in se aliq̄s nāz de numero nāruz rex sensibiliū illa nā iteri⁹ exns phiberet apparere extranea. sic ēt si pupilla eēt colorata aliquo colore ñ posset videre oēm colorē: sz sic se hz itellect⁹ hūan⁹ ad cognoscēdas res corporeas: ita se hz itellect⁹ angelicus ad cognoscēdas res imāles: cū igit itellectus ãgelicus hēat in se aliquā nāz determinatā de nūero illaz nāz: videt q̄ alias cognoscē nō possit. ¶P. In li. de cāis dr q̄ oīs itelligēcia scit: qō ē supra se inquātū ē cāta ab eo: ⁊ qō est sub se iquātuz est cā ei⁹: sz vn⁹ ãgelus nō est cā alteri⁹. ergo vnus ãgelus nō cognoscit aliū. ¶P. Unus angelus nō pōt cognoscere aliū p essentiā ipsius ãgeli cognoscētis: cū oīs cognitio fit fz rōnez silitudinis. eēntia aūt angeli cognoscētis nō est silis eēntie angeli cogniti: nisi i gñe: vt ex supradictis pz. vñ 264 c 280 seqret q̄ vnus ãgelus nō hret de alio cognitionē ppriā: sz generalē tñ. Silr ēt nō pōt dici q̄ vnus ãgelus cognoscat aliū p essentiā angeli cogniti: q: illud quo itellectus itelligit ē intrinsecū itellectui. sola aūt trinitas illabit mēti. silr ēt dici nō pōt q̄ vnus cognoscat aliū p spēz: q: illa spēs nō differt ab angelo itellecto: cū vtrūq; sit imāle. nullo igit mō videtur q̄ vnus ãgelus possit itelligere aliū. ¶P. Si vnus angelus itelligit aliū: aut hoc esset p spēz inatā: ⁊ sic seqretur q̄ si deus nūc de nouo crearet aliquē angelū: q̄ nō posset cognosci ab his q nūc sunt. aut p spēz acqsitā a rebus: ⁊ sic seqret q̄ angeli supiores nō possent cognoscere iferiores: a q̄bus nihil accipiūt. nullo mō igit videt q̄ vnus ãgelus aliū cognoscat. ¶Sz ꝰ ē qō dr in lib. de causis q̄ oīs intelligentia scit res q̄ nō corrūpunt. ¶Rñ⁹ dōm: q̄ fm q̄ augu. dicit. 2. sup ge. ad lit. Ea q̄ in vbo dei ab eterno pexistebant dupliciter ab eo fluxerūt. vnomō in itellectū angelicum. Aliomō vt subsisterēt in ppriis naturis, in itellectū aūt angelicū p̄cesserūt p hoc q̄ deus mēti angelice ipressit rex silitudines: q̄s in nāli eē pduxit: in vbo aūt dei ab eterno exuterūt: non solū rones rex coīpaliū: sed ēt rationes oīuz spūaliuz creaturaruz. Sic igit vnicuiq; spūali creaturarum a vbo dei ipresse sūt oēs rones rex oīuz tam corporalium q̄z spiritualiū. ita tñ q̄ vnicuiq; angelo imp̄ressa ē ratio sue speciei fm esse naturale ⁊ itellectuale simul: ita. s. q̄ in nā sue spēi subsisterēt: ⁊ per eā se intelligerēt: aliaruz vo nārum tam spiritualiū q̄z corporaliuz rones sunt ei ipresse fm esse itellectuale tñ. vt videlicet p huiusmodi spēs impressas tā creaturas corpales q̄z spirituales cognoscerent. 282 ¶Ad p̄m ergo dōz: q̄ nāe spūales angelox abinuicē distant ordine quodā: sicut supra dictū est: ⁊ sic nā vnius angeli nō prohibet itellectū ipsius a cognoscēdis aliis naturis angelox: cū taz sapiores q̄z iferiores habeāt affinitatem cū nā ei⁹. dria existēte tñ fm diuersos gradus p̄fectiōis.

¶Ad 2m dōm: q̄ rō cāe ⁊ causati nō facit ad hoc q̄ vnus angelus aliū cognoscat nisi rone silitudinis inquātum cā ⁊ causatū sūt silia. ⁊ iō si iter angelos ponatur silitudo absq; causalitate remanebit i vno cognitio alteri⁹. ¶Ad 3m dōz: q̄ vnus angelus cognoscit aliū p spēm eius in itellectu suo existētez: q̄ differt ab alio angelo: cui⁹ silitudo ē nō fm esse māle ⁊ imāle: sz fz ee nāle ⁊ itētionale. nā ipe angelus est forma subsistēs in ee nāli: nō aūt spēs ei⁹ q̄ est i intellectu angeli: sz hz ibi ee itelligibile tñ: sic ēt ⁊ forma calo ris in pariete hz ee nāle: in medio autez deferēte hz esse intētionale tñ. ¶Ad 4m dōz: q̄ deus vnāquāq; creaturaz fecit ꝓportionataz vniuerso qō facere dispossuit. ⁊ iō si deꝰ istituisset facere plures ãgelos vel plures nās rex: plures spēs itelligibiles mētibus angelicis ipressisset: sicut si edificato: voluisset facere maiorē domū: fecisset mai⁹ fundamentuz. vñ eiusdē rōnis ē q̄ deus adderet aliquā creaturā vniuerso ⁊ aliquā spēm intelligibilem angelo.

¶Utz ãgeli p sua nālia deū cognoscē possint. Arti. iij. 285

Ad tertiū sic pcedit. Videt q̄ angeli p sua naturalia deum cognoscere nō possint. Dicit.n. dio. 9. c. de di. no. q̄ deus ē sup oēs celestes mentes incōprehēsibili vtute collocatus. ⁊ postea subdit q̄ ē supra oēz subam ab oī cognitiõe ē segregatus. ¶P. Deus in infinitū distat ab itellectu ãgeli: sz in infinituz distātia nō possūt attingi. ergo videt q̄ angelus p sua nālia nō possit deū cognoscere. ¶P. i. cor. 13. dr. Videmus nūc p speculuz in enigmate. tūc aūt fa. ad fa. ex quo videt q̄ sit duplex dei cognitio. vna q̄ videt per sui essentiā fm quā dicitur videri fa. ad fa. alia fm q̄ videtur in speculo creaturarū: sed primā dei cognitionez angelus habere non potuit per

sua nālia: vt supra ostensum ē: visio aūt specularis angelis nō cōuenit: q: nō accipiūt diuinā cognitionē a rebus sensibilib⁹: vt dicit Dio.6.ca.de di.no. ergo angeli p sua nālia deū cognoscere nō pñt. ¶Sz ℨ. angeli sūt potētiores i cognoscēdo q̄ hoīes: sz hoīes p sua nālia deū cognoscē pñt: ꝫ illud ℟o.1. Q: notū ē dei manifestū est illis. ergo multomagis angeli. ¶℟ñ° dōm: q angeli aliquā cognitionē de deo hr̄e pñt p sua nālia. ¶Ad cuius euidētiā cōsiderā dum ē q aliqd triplr̄ cognoscitur. Uno mō p p̄sentiā sue essentie i cognoscēte: sic si lux videatur i oculo: ⁊ sic dictum est: q angelus itelligit seipsum. Alio mō p p̄sentiā sue similitudinis i po⁹ cognoscitiua: sic lapis vi ab oculo p hoc q̄ similitudo ei⁹ resultat i oculo. ℨ° mō p hoc q̄ similitudo rei cognite non accipitur imediate ab ipsa re cognita: sed a re aliqua in qua resultat: sicut videmus hoiez i speculo. ¶Dicit igitur cognitiōi assimilatur diuina cognitio qua p essentiā suā vi. ⁊ hec cognitio dei nō pōt adesse creature alicui p sua nālia: vt supra dictū ē: Tertie aūt cognitioni assimilatur cognitio: qua nos cognoscimus deū i via p similitudinē ei⁹ i creaturis resultātē: ꝫm illud ℟o.1. Inuisibilia dei i speculo. Cognitio āt q̄ angel⁹ p sua nālia cognoscit deum media ē iter has duas: ⁊ similat illi cognitiōi: qua vi res p̄sentia p suā eēntiā: angel⁹ deū cognoscit: iquātū ē similitudo dei: nō tn̄ ipsaz eēntiā dei videt. q: nulla similitudo creata ē sufficies ad rep̄sentādā diuinā eēntiā: vñ magis ista cognitio tz se cū specular: q: ⁊ ipsa nā angelica est q̄dam speculū diuinā similitudinez rep̄sentans. ¶Ad p̄m ergo dicēdū q̄ Dio. logtur de cognitiōe cōp̄rehēsionis: vt exp̄sse ei⁹ v̄ba ostēdūt: ⁊ sic a nullo itellectu creato cognoscitur. ¶Ad 2m dōm: q pp hoc q̄ itelect⁹ ⁊ essentia angeli i infinitū distāt a deo segtur q̄ nō possit ipz cōp̄rehēdere nec p suā nāz ei⁹ eēntiā videre: non tn̄ segtur q̄ pp hoc nulla b̄eat ei⁹ cognitionē: q: sic deus i infinitū distat ab angelo: ita cognitio quā de⁹ hz de seipso i infinitū distat a cognitiōe quā angel⁹ hz de eo. ¶Ad 3m dōm: q cognitio quā nāliter angel⁹ hz de deo ē media iter vtrāq; cognitionez ⁊ tn̄ magis se tz cū vna: vt supra dictum est.

¶De cognitiōe āgelox q̄tū ad res māles. Q̄. lvij.

Einde q̄ritur de bis q̄ ab angelis cognoscūt. ¶Et circa hoc q̄runtur. ℨ. p° vtrū angeli cognoscāt naturas rex mālium. 2° vtrū cognoscant singularia. 3° vtrum cognoscāt futura. 4° vtrum cognoscant cogitationes cordium. 5° vtrum cognoscāt omnia in ysteria gratie.

¶Utrū angeli cognoscāt res māles. Arti. i.

Ad primum sic p̄ceditur. Uī q̄ angeli nō cognoscāt res māles. Intellectū .n. est p̄fectio itelligētis, res aūt māles nō pñt eē p̄fectiones angelorū: cū sint ifra ipsos. ergo angeli nō cognoscūt res māles. ¶Ꝑ. Uisio itellectual⁹ ē eox q̄ sūt i aia p sui essentiā: vt dr̄ i glo. 2. ad Cor. 12. Sed res māles nō pñt esse in aia hoīs vel i mēte angeli per suas eēntias. ergo non pñt i tellectuali visiōe cognosci. ꝫ solū imaginaria qua apprehēdunt similitudines corpox: ⁊ sensibili q̄ē de ipsis corporibus. i angelis aūt nō ē visio imaginaria ⁊ sensibil: sed solum itellectual⁹. ergo angeli mālia cognoscere nō possunt. ¶Ꝑ. Res māles nō sūt itelligibiles i actu: ꝫ sunt cognoscibiles apprehēsiōe sensus ⁊ imaginatiōis: q̄ nō sūt i angelis. ergo angeli mālia nō cognoscūt. ¶Sz ℨ. gegd pōt ifero: vtus pōt vtus supior: sed itellect⁹ hoīs q̄ est de ordine nature ifra itellectū angeli potest cognoscere res materiales. ergo multo fortius itellectus angeli. ¶℟ñ° dōm q̄ talis est ordo i rebus q̄ superiora i entibus sunt perfectiora iferioribus[e], ⁊ q̄ i iferioribus cōtinetur deficienter ⁊ partialiter ⁊ multiplr̄. i superioribus cōtinetur eminēter ⁊ per quādā totalitatē ⁊ simplicitatē. ⁊ iō i deo sicut i sūmo rex vtice oia subalr̄ p̄existūt ꝫm ipm̄ suū simplex eē vt Dio. dicit i li. de di. no. Angeli aūt iter ceteras creaturas sunt deo ꝓpinquiores ⁊ similiores[e]. vñ ⁊ plura participant ex bonitate diuina ⁊ perfectius: vt Dio. dicit. 4. c. an. Jerar. sic ergo oia mālia i ipsis angelis p̄existūt simpliciter qdē ⁊ imāli⁹ q̄z i ipsis reb⁹. multiplicius aūt ⁊ imperfectiⁿ q̄z i deo. oē aūt qō ē i aliquo ē i eo p modū eius in q̄ est. angeli aūt ꝫm suā nām sūt itellectuales[e]. Et ideo sicut deus p suā eēntiā mālia cognoscit: ita angeli ea cognoscūt p hoc q̄ sē i eis p suas itelligibiles spēs. ¶Ad p̄mū ergo dōz: q̄ itellectū est perfectio intelligentis ꝫm spēm itelligibilē quā hz in intellectu: ⁊ sic species intelligibiles que sunt in intellectu angeli sunt perfectōes ⁊ act⁹ angelici itellect⁹. ¶Ad 2m dōm: q̄ sensus nō apprehendit essentias rerum: sed exteriora accidētia trn̄. silr̄ neq; imaginatio: sed apprehendit solas similitudines corpox. itellect⁹ aūt solus apprehēdit essentias rerū, vñ in. 3. de aia dr̄ q̄ obiectū itellectus ē qō qd ē: circa qō nō erat: sic neq; sensus circa ꝓpriū sensibile: sic g° essentie rerū mālium sunt in itellectu hoīs vl̄ angeli vt itellectū ē in intelligēte: ⁊ nō ꝫm esse suū reale[e] q̄ dam vō sunt q̄ sunt in intellectu: vel in aia ꝫm vtrūq; esse: ⁊ vtroq; ē visio intellectualis. ¶Ad 3m dōz: q̄ si angelus accipet cognitionē rerū mālium ab ipsis rebus mālibus oporteret q̄ faceret eas itelligibiles actu abstrahēdo eas. non autem accipit cognitionē earum a rebus materialibus sed per species actu intelligibiles rerum sibi cōnaturales[e] rerum materialium notitiaz hz: sicut intellectus noster ꝫz spēs quas intelligibiles facit abstrahendo.

¶Utrū angel⁹ cognoscat singularia. Articulus. ij.

Ad secundum sic ꝓceditur. Uī q̄ angelus singularia nō cognoscat. dicē enim pbs i. i. poste. q̄ sensus ē singulariū. rō vō vel intellectus vniuersaliū. Jn angelis aūt nō ē vis cognoscitiua nisi in itellectiua: vt ex supioribus pz[e]. ergo singularia nō cognoscūt. ¶Ꝑ. Omnis cognitio ē p assimilationē aliquā cognoscētis ad cognitū: ꝫ nō vī q̄ possit esse aliqua assimilatio angeli ad singulare: inquātū ē singulare: cū angel⁹ sit imāliⁿ vt supra dictū ē[e]. singularitatis vō ꝓncipiū sit mā. ergo angelus nō pōt cognoscere singularia. ¶Ꝑ. Si angelus scit singularia: aut p spēs singulares: aut per species vlēs: non p singulares: q: sic oporteret q̄ haberet spēs infinitas: neq; p vlēs: q: vlē nō ē sufficiēs ꝓncipiū: cognoscēdi singulare inquātū est singulare: cum in vlī singularia nō cognoscant nisi i potētia. ergo angelus non cognoscit singularia. ¶Sed cōtra: nullus pōt custodire quod nō cognoscit: ꝫ angeli custodiūt hoīes singulares ꝫm illud ps. Angelis. s. m. de te ⁊c. ergo angeli cognoscūt singularia. ¶℟ñ° dōz q̄ qdā totalr̄ subtraxerūt angelis singulariū cognitionē: ꝫ hoc ꝓmo qdē derogat catholice fidei: q̄ ponit hec inferiora administrari p angelos[e] ꝫ illud heb. 1. Omnes sūt administratorij spūs. Si aūt singulariū notitiam nō haberent: nullā ꝓuidētiā hr̄e possent de bis q̄ in hoc mūdo agunt: cū act⁹ singulariū sint: ⁊ hoc est contra illud qō dr̄ eccl. 5. Ne dicas coā angelo nō ē ꝓuidentia. / 2° et derogat pbie documētis ꝫm q̄ ponūt angeli motores celestiū orbiū: ⁊ q̄ eos moueāt ꝫm intellectū ⁊ volūtatē; ⁊ iō alij dixerunt q̄ angelus hz q̄dē cognitionē singulariū: sed in causis vniuersalibus[e]: ad quas reducūt oēs particulares effect⁹: sic si astrologus iudicet de aliqua eclipsi futura per dispōnes celestiū motuū: Sed hec positio p̄dicta inconueniētia non euadit: q: sic cognōscere singulare in causis vniuersalibus nō ē cognoscere ipsum vt est singulare: hoc est vt est hic ⁊ nunc. Astrologus .n. cognoscēs eclipsim futuram p cōputationē celestiū motuū scit eam in vlī: ⁊ nō put est h̄ ⁊ nūc nisi p sensum accipiat. administratio aūt ⁊ ꝓuidētia ⁊ motus sunt singulariū: put sunt hic ⁊ nūc. Et iō aliter dōm ē q̄ sicut hō cognoscit diuersis viribus cognitis oia rerū genera: intellectu qdē vl̄ia i mālia: sensu aūt singularia ⁊ corpalia: ita angelus p vnā itellectiuā virtutem vtraq; cognoscit. hoc .n. rerū ordo hz q̄ quāto aliqd est supius tāto hēat vtutē magis vnitā ⁊ ad plura se extēdētē: sic i ipso homine pz q̄ sensus cōis: q ē supior q̄z sensus ꝓpus: licet sit vnica potētia qua oia cognoscit q̄ q̄z sensibus interiorib⁹ cognoscuntur: ⁊ quedam alia que nullus sensus exterior

cognoscit.s.dꝛiam albi ⁊ dulcis.⁊ silr ēt est in alijs cōside/
rare.vñ cū angelus neqꝫ sit supra hominē inconueniēs ē
dicere qꝫ hō quacūqꝫ sua potentia cognoscat aliquid qꝫ an
gelus per vnam vim suā cognoscitiuam:scilicet intellectū
non cognoscat.vnde Aristo.pro inconuenienti habet:vt li
90 tem quam nos scimus deus ignoret vt pz in.i.de aia ⁊ in
.3.meta.modus autē quo intellectus angeli singularia co
gnoscit ex hoc considerari potest:qꝫ sicut a deo effluūt res
vt subsistant in ꝓpꝛijs naturis:ita etiam vt sint in cognitio/
284 ne angelica:manifestuꝫ est autem qꝫ a deo effluit in rebꝰ
90 nō solum illud qō ad nām vniuersalē ptinet:sed ēt ea q̄ sūt
136 indiuiduatiōis p̄ncipia.est.n.cā totius subē rei ⁊ quātum
235 ad mām ⁊ quātū ad formā ⁊ fm qꝫ cāt:sic ⁊ cognoscit:qꝛ
87 scia eiꝰ ē cā rei:vt supra ostēsuꝫ ēt:sic igit deꝰ p essentiā suā
qꝫ quā oia cāt ē similitudo oīuꝫ ⁊ p ea oia cognoscit non so
lū quātū ad naturas vlales:sꝫ ēt quātū ad singularitatē:ita
angeli p spēs a deo inditas res cognoscūt:nō solū quātuꝫ
ad nām vniuersalē:sꝫ ēt fm eaꝝ singularitatē inquātū sunt
quedā repꝛesentationes multiplicate illius vnice ⁊ simplī
cis essentie. ¶Ad pm gō dōm:qꝫ pbs loquitur de itelle/
ctu nr̄o q nō intelligit res nisi abstrahēdo:⁊ p ipsaꝫ abstra
58 ctionē a mālibꝰ cōditionibꝰ id qō abstrahit fit vniuersale
432 hic aūt modus intelligēdi nō ꝙuenit angel vt supra dictuꝫ
278 est.⁊ iō nō ē eadē rō. ¶Ad secūdū dōm:qꝫ fm suā nāz
281 angeli nō assimilant rebꝰ mālibꝰ:sic assimilat aliqd alicui
fm cōueniētiā i genere vel i spē aut in accidēte.sed sicut su
perius hꝫ similitudinē cū inferiori:vt sol cū igne.⁊ p hunc
24 etiā modū in deo ē similitudo oīuꝫ:⁊ quātū ad formā:⁊
quātū ad māz inquātū in ipso pꝛexistit:vt in cā qcqd i rebꝰ
inuenit:⁊ eadē rōne spēs itellectꝰ angelici q̄ sunt q̄dā deri
uate similitudines a diuina eēntia sūt similitudines rerum:
nō solū quātū ad formā:sꝫ ēt qātū ad māz. ¶Ad 3m dōz:
qꝫ angeli cognoscūt singularia p formas vles:q̄ tñ sūt simi
litudines rez:⁊ quantum ad ꝓncipia vlia.⁊ quātum ad
⁊ c indiuiduationis pꝛincipia.quomodo autem per eandē spe
282 ciem pñt multa cognosci:iam supra dictum est.

¶Utrum angeli cognoscant. futura Articulus. iij.

288 **Ad tertium** sic ꝓceditur.Ur̄ qꝫ angeli cogno
scāt futura. angeli.n.potētiores
sunt in cognoscēdo qꝫ hoīes:sed hoīes aliq cognoscūt futu
ra multa.ergo multo fortiꝰ angeli. ¶Ꝓ.ꝓ̄ñs ⁊ futuruꝫ
fūt dr̄ie tpis:sꝫ intellectꝰ angeli ē supra tps.parificat.n.in
telligētia eternitati.i.euo:vt dr̄ in lib.de cāis.ergo qꝫ̄tū ad
intellectū angeli ñ dr̄nt pteritū ⁊ futurū:sꝫ indifferenter co
noscit vtrūqꝫ. ¶Ꝓ.Angelꝰ nō cognoscit p spēs acceptas
281 a rebꝰ:sꝫ p spēs innatas vles.sꝫ spēs vles eq̄lr se hñt ad
287 pteritū ⁊ futurū.ergo vr̄ qꝫ angeli idifferēter cognoscāt p
terita pñtia ⁊ futura. ¶Ꝓ.Sicut aligd dr̄ distās fm tem
c pus.ita fm locū:sed angeli cognoscūt distantia fm locū.
281 ergo etiam cognoscunt distantia fm tempus futurum.
527 ¶Sꝫ ꝓ.Id qō est ꝓꝛuꝫ signum diuinitatis non cōuenit
a angelis:sꝫ cognoscere futura ē ꝓꝛum signū diuinitatis sꝫ
illud Esa.12.Annūciate q̄ ventura sunt in futurum:⁊ scie
mus qꝫ dij estis vos.ergo angeli non cognoscunt futura.
92 ¶Rñ dōz:qꝫ futurū dupliꝛ pōt cognosci. Uno mō i cā
435 sua:⁊ sic futura q̄ de necessitate ex causis suis ꝓueniūt per
certā sciaz cognoscūt:vt solē oꝛiri cras.que vō ex suis cau
sis ꝓueniūt:vt in pluribus cognoscuntur non per certitu/
dinē:sed per cōiecturā:sicut medicus pꝛecognoscit sanita/
tem infirmi:q̄ vō ꝓueniūt ex causis suis:vt in pauciorib
penitus sunt ignota:sicut casualia ⁊ fortuita:⁊ iste modus
cognoscēdi futura adest angelis:⁊ tātomagis qꝫ̄ nobis qꝫ̄/
to magis rerū cās ⁊ vlius ⁊ pfectius cognoscūt:sicut me
dici qui acutius vident cās melius de futuro statu egritu/
dinis pꝛonosticant.alio mō cognoscūt futura in seipsis:et
sic solius dei est futura cognoscere.nō solū que ex necessi/
tate ꝓueniūt vel vt i pluribus:sed ēt casualia ⁊ fortuita:qꝛ
deus videt oia in sua eternitate:q̄ cū sit simplex toti tēpori
adest:⁊ ipsum cōcludit:⁊ iō vnus dei intuitꝰ ferr i oia que
88 aguntur p totū tps:sicut in pñtia ⁊ videt oia: vt in seipsis
92 sunt:sicut supra dictū est:cū de dei scia ageret.angelicus
aūt intellectus ⁊ quilibet intellectꝰ creatus deficit ab eter/
nitate diuina.vnde non pōt ab aliquo intellectu creato co/
gnosci futurū: vt est in suo eē. ¶Ad pꝛimuꝫ ergo dōm:qꝫ
hoīes nō cognoscūt futura:nisi in causis suis: vel deo reue
lante:⁊ sic angeli multo subtiliꝰ futura cognoscunt. ¶Ad 49 a
2m dōm:qꝫ hꝫ intellectꝰ angeli sit supra tps quo mēsurāt 30 b
corpales motꝰ.ē tñ i intellectu angeli tps fm successionē in/
telligibiliū cōceptionū:fm qꝫ dicit Aug.8.sup ge.ad lit.qꝫ 325 d
deꝰ monet spūalē creaturā p tps:⁊ ita cū sit successio i in/
tellectu angeli:nō oia q̄ aguntur p totū tempus sunt ei pñtia.
¶Ad 3m dōz:qꝫ hꝫ spēs q̄ sunt in intellectu angeli q̄tū est
de se equaliꝛ hēant se ad pñtia ꝓterita ⁊ futura:tñ pñtia pꝛ/
terita ⁊ futura nō equaliꝛ se hñt ad rōnes:qꝛ ea q̄ pñtia sūt
habēt nām p quā assimilāt spēbus q̄ sunt in mēte angeli.
⁊ sic p eas cognosci pñt:sꝫ q̄ futura sunt nōdū habēt nām
per quā illi assimilentur.vnde p eas cognosci non possunt. c
¶Ad 4m dōm:qꝫ distātia fm locū sunt in reꝛ nā ⁊ pti/ 44
cipāt aliquā spēm:cuiꝰ similitudo ē i angelo:qō nō est ve c
rum de futuris:vt dictum est.⁊ ideo non est simile.

¶Utrū āgeli cognoscāt cogitatiōes coꝛdiū. Arti. iiij. 389

Ad quartū sic ꝓceditur. Ur̄ qꝫ angeli cogno
scāt cogitatiōes coꝛdiū. Dicit.n.
Greg.in moꝛali.sup illud Job.28.Nō equabit ei aurum
vel vitrū qꝫ tūc.s.in beatitudine resurgētiū vnꝰ erit pspica
bilis alteri:sicut ipse sibi:⁊ cū vnuscuiusqꝫ itellectꝰ attēdit
simul ꝓscia penetrat:sꝫ resurgētes erūt similes angelis:sic
habēt ¶Mat.22.ca.ergo vnus angelus pōt videre id qō ē
in ꝓscia alterius. ¶Ꝓ.Sicut se habēt figure ad coꝛpora ita
se hñt spēs intelligibiles ad intellectū:sꝫ viso coꝛpoꝛe vide
tur eius figura.ergo visa suba itellectuali vr̄ spēs intelligibi
lis q̄ ē in ipsa.ergo cū angelus videat alium angelū:⁊ etiā
aiam videt qꝫ possit videre cogitationē vtriusqꝫ. ¶Ꝓ.Ea
q̄ sunt in intellectu nostro sūt similiora angelo qꝫ̄ ea q̄ sunt
in fantasia:cū hec sint itellecta in actu:illa vō i poa tñ.sed
ea que sunt in fantasia pñt cognosci ab angelo sic coꝛpoꝛa/
lia.cū fantasia sit vtus coꝛpis.ergo vr̄ qꝫ angelus possit co/
gnoscere cogitatōes itellectus. ¶Sed ꝓ.est qō ꝓꝛuꝫ dei
nō ꝙuenit angel:sꝫ cognoscer cogitatōes coꝛdiū ē ꝓꝛuꝫ dei
fm illud Jere.17.Ꝓꝛauū ē coꝛ hoīs ⁊ intractabile:⁊ qs
cognoscet illū:ergo dñs scrutās ⁊ cē.ergo angeli nō cogno
scūt secreta coꝛdiū. ¶Rñ dōm:qꝫ cogitatio coꝛdis dupli/
citer pōt cognosci.vno mō i suo effectu:⁊ sic nō solū ab
angelo:sꝫ ēt ab hoie cognosci pōt:⁊ tāto subtiliꝰ quāto ef/
fectꝰ hmōi fuerit magis occultꝰ.cognoscit.n. cogitatio int
dū:nō solū p actū exteriorē:sꝫ ēt p ꝛmutationē vultus ⁊ ēt
medici aliquas affectiōes aī p pulsuꝫ cognoscere possunt
⁊ multomagis angeli:vel ēt demones qꝫ̄to subtiliꝰ hmōi
ꝛmutatiōes occultas coꝛpales ꝓpēdūt.vñ Aug.dicit i li.
de diuinatiōe demonū:qꝫ aliqñ hoīum dispōnes:nō solus
voce platas.verū ēt cogitatione cōceptas cū signa q̄dā in
coꝛpe expꝛimūt ex alio tota facilitate pdiscūt:qꝫ̄uis in lib.
retractationū hoc dicat nō ē asserēdū quō fiat:alio modo
possunt cognosci cogitatiōes:put sunt in intellectu:⁊ affe/
ctiōes put sunt in volūtate:⁊ sic solus deꝰ cogitationes co:
diuꝫ ⁊ affectiones volūtatū cognoscere pōt:cuius rō est:
qꝛ volūtas rōnalis creature soli deo subiacet:⁊ ipse i eas so
lus opari pōt q ē ꝓncipale eius obm:vt vltimus finis:⁊ hꝰ 20
magis infra patebit.⁊ iō ea q̄ ex volūtate sola dependēt 515
vel que ex volūtate sola sūt:soli deo sunt nota.manifestum 511
est aūt qꝫ ex sola volūtate dependet:qꝫ aliquis actu aliqua 410
consideret:qꝛ cū aligs hꝫ hītū scie vel spēs intelligibiles i
eo exītes vtitur eis cum vult.⁊ ideo dicit apls.i.Coꝛ.2.
qꝫ q̄ sunt hoīs nemo nouit nisi spūs hominis qui in ipso ē.
¶Ad pm gō dōm:qꝫ cogitatio vnius hoīs nō cognoscit
ab alio pp duplex impedimētū.s.pp grossiciē coꝛporis:⁊ pp ⁊ a
volūtatē claudētē sua secretā.primum aūt obstaculū tol/ 514
letur in resurrectione:neqꝫ ē in angelis:sed scōm impedi/
mētū manebit post resurrectionē:⁊ est mō in angelis:et
tñ qualitatē mētis quātū ad quātitatē gr̄e ⁊ glr̄e repꝛesenta/
bit claritas coꝛpis:⁊ sic vnꝰ mētē alterius videre poterit.
¶Ad 2m dōm:qꝫ ⁊si vnus angelus species intelligibiles
alterius videat: per hoc qꝫ modus intelligibiliū specie/
rum secundum maiorem ⁊ minorem vniuersalitatez pꝛo

portionaē nobilitati subaz: non tñ segē q vnus cognoscat
quo alius illis intelligibilibus spēbus vtiē actualr consi-
rando. ¶Ad 3m dom: q appetitus brutalis non est dñs
sui act⁹. sed segē impressionē alterius causē corporalis vel
spūalis: qz igit angeli cognoscūt res corporales dispōnes
earuz pñt per hoc cognoscere: qō est in appetitu 147
hensione fantastica brutoz aialiū. 7 ēt hoium fm q i eis
qñq appetit⁹ subsistēs ꝓcedit i actū sequēs aliq̄z impressio-
nem corpalē: sic in brutis sp ē: nō tñ oz q angeli cognoscāt
motū appetit⁹ sensitiui 7 apprehēsionē fantasticā hois fm
q mouet a volūtate 7 rōne: q: ēt i ferior ps aie ptcipat ali
qualiter rōnē: sic obedies iperāti: vt dr in. i. ethi. neq̄z tamē
segē q si angelus cognoscat qō ē in appetitu sensitiuo vel
fantasia hois q cognoscat id qō ē in cogitatiōe vel volūta
te: qz intellectus vel volūtas nō subiacet appetitui sensiti-
uo 7 fantasie: sed pōt eis diuersimode vti.

¶Utrū angeli cognoscāt mysteria. Arti. v.

Ad quintuz sic ꝓceditr. Videt q angeli my- 290
steria gre cognoscāt: qz iter oia
mysteria excellētius est mysteriū incarnatiōis xpi. sed hoc
angeli cognouerūt a pn⁹. dicit. n. Aug. sup ge. ad lit. q sic
fuit hoc mysteriū abscōditū a seculis in deo: vt tñ innote-
sceret principibus 7 ptātibus celestibus: 7 dicit apo. i. ad
Tbi. 3. q apparuit angelis illud magnū sacramētū pietatis.
ergo angeli mysteria gre cognoscūt. ¶P̄. ¶Rōnes oium
mysteriorz gre in diuina sapictia cōtinēt. sz angeli vidēt ip-
sam dei sapiētiā q ē ei⁹ eēntia. ergo angeli mysteria gre co
gnoscūt. ¶P̄. ¶Prophete p angelos instruūt: vt patet p
Dio. 4. c. angelice Jerar. sz ꝓphete mysteria gre cogno-
uerūt: dr. n. Amos. 3. ¶Nō faciet do. vbū nisi re. se. suū ad
ser. suos p. ergo angeli mysteria gre cognoscūt. ¶Sz q̄
est q nullus addiscit illō qō cognoscit. sz angeli ēt sup: emi
nent ō diuinis mysteriis gre 7 ea discūt: dr. n. 7. ca. ce. Je
rar. q sacra scriptura iducit q̄dā celestes eēntias ad ipsuz
Jesum qnē facientes 7 addiscētes sciam diuine eius opa
tiōis p nobis: 7 Jesum eas sine medio docētē: vt pz Isa.
63. vbi querentib⁹ angelis: qs est iste qui venit de edom.
¶Rndit Jesus. Ego. q loquor iustitiā. ergo āgeli nō cogno
scūt mysteria gratie. ¶Rñ⁹ dōz: q i angelis est cognitio
dupler. vna quidem nālis fm quam cognoscunt res tum
per essentiam suam: tum ēt per spēs innatas 7 hac cogni-
tione mysteria gratie angeli cognoscere non possunt: hec
enim mysteria ex pura dei volūtate dependēt. si. n. vn⁹ an- 289
gelus nō pōt cognoscere cogitatiōes alterius ex volunta-
te eius dependētes: multominus pōt cognoscere ea q̄ ex so
la dei volūtate dependēt: 7 sic argumētatur apls. i. Cor. 2.
Que sunt hois nemo nouit nisi spūs hois: q in ipso est: ita
7 q̄ sunt dei nemo nouit nisi spūs dei. ē aūt 7 alia angelorz
cognitio: q̄ eos beatos facit q̄ vidēt vbū 7 res i vbo 7 hac
qdē visione cognoscūt mysteria gre: nō qdē oia: neq̄z eq̄-
liter oēs: sz fm q deus voluerit eis revelare fm illō apo.
. i. Cor. 2. ¶Nobis aūt revelauit de⁹ p spūz suū: ita tñ q su-
piores āgeli pspicacius diuinā sapiaz cōtēplātes plura my
steria 7 altiora in ipsa dei visiōe cognoscūt: q̄ inferiorib⁹
manifestant eos illuminādo: 7 hoc ēt mysteriorz q̄dam a
pncipio sue creatiōis cognouerūt. q̄dā vo postmodū fm
q eorz officijs cōgruit edocētur. ¶Ad p̄m ergo dōm: q
de mysterio incarnatiōis xpi dupliter cōtingit loq. vno mō i 329
gnāli: 7 sic oib⁹ revelatū ē a pncipio sue beatitudinis. cn-
ius rō ē: q: hoc ē qōdā gnāle pncipiū ad qō oia eorz offi-
cia ordināt. oēs. n. sūt administratores spūs: vt dr heb. i. 7 i
ministeriū missi pp eos q he. ca. sa. qō qdē fit p incarnatio
nis mysteriū. vñ oportuit de hoc mysterio oēs a principio
cōiter edoceri. alio mō possumus loq de mysterio incar-
natiōis quātū ad spāles cōditiones: 7 sic nō oēs angeli a pn
cipio de oībus sunt edocti: imo qdā ēt supiores āgeli post
modū didicerunt: vt pz p auctoritatem Dio. inductam.
¶Ad 2m dōm: q lz angeli beati diuinā sapiaz cōtēplent:
nō tñ eā cōprehēdūt. 7 iō nō oz q cognoscāt quicquid in
ea latet. ¶Ad 3m dōm: q qcqd ꝓphe cognouerūt ō my
sterio gre p revelationē diuinā multo excellētius est angel⁹
revelatū: 7 hz ꝓphis ea q̄ deus facturus erat: circa salutez
humani generis i generali revelauerit: q̄dā tñ spālia apli
circa hoc cognouerūt: q. ꝓphe nō cognouerāt fz illō eph.
. 3. ¶Potestis legētes intelligere prudētiā meā in mysterio
xpi: qō alijs generatiōibus nō est agnitū: sicut revelatum ē
sanctis apls eius. inter ipsos ēt ꝓphas posteriores cogno
uerūt qō pores nō cognouerūt fm illud. ps. Sup senes
intellexi. 7 Grego. dicit q per successiones temporū cre-
uit diuine cognitionis augmentum.

¶De modo cognitiōis angelice. Qō. lviij.

Ost hoc cōsideran
dū ē de mō angelice cognitionis. ¶Et
p circa hoc q̄rūt septē. p⁹ vtrū itellectus
āgeli q̄nq̄z sit i pot: q̄nq̄z i actu. 2⁹ vtrū
angel⁹ possit simul itelligere multa. 3⁹
vtrum intelligat discurrēdo. 4⁹ vtrum
intelligat cōponēdo 7 dividēdo. 5⁹ vtrū in intellectu an-
geli possit esse falsitas. 6⁹ vtrum cognitio angeli possit di
ci matutina vel vespertina. 7⁹ vtrum sit eadem cognitio
matutina 7 vespertina vel diuerse.

¶Utrū intellectus angeli q̄nq̄z sit in potentia quandoq̄z
in actu. Articulus. i.

Ad primum sic ꝓceditur. Uī q intellect⁹ an-
geli q̄nq̄z sit i pot. Motus. n. 291
est actus exītis in pot: vt dī. 3. phy. sed mētes angelice in
telligēdo mouent: vt dicit Dio. 4. c. de di. no. ergo mētes
angelice q̄nq̄z sunt in pot. ¶P̄. Cū desideriū sit rei nō ha
bite possibilis tñ bēri: q̄libz desiderat aliqd itelligere est in
potētia ad illud: sz. i. ¶De. i. dr. Jn quē desiderāt angeli p
spicere. ergo intellectus angeli q̄nq̄z ē in pot. ¶P̄. Jn li.
de causis dr: q intelligētia itelligit fm modū sue substātie. sed
suba angeli hz aliqd de pot pmixtū. ergo q̄nq̄z intelligit in
potentia. ¶Sed ꝫ est q Aug. dicit. 2. sup ge. ad lit. q an-
geli ex quo creati sunt in ipsa vbi eternitate scā 7 pia contē
platiōe pfruūt: sed itellectus cōtēplās nō ē in pot sz i actu
ergo intellectus angeli non est in potētia. ¶Rñ⁹ dōm: q
sicut phs dicit in. 3. de aia. 7 in. 8. phy. intellectus dupliciter ē
in potētia. vno mō sic añ addiscere vel inuenire. i. anteq̄z
hēat hitū scie. alio mō dī cē i pot: sicut si iam hz hitū scie
sed nō cōsiderat. p⁹ igit mō itellect⁹ angeli nūq̄z ē in pot
respectu eorz ad q̄ ei⁹ cognitio nāli se extēdere pōt. sic. n.
corpa supiora. s. celestia nō hnt potētiā ad eē: q̄ nō sit cōple
ta p actū. ita celestes intellectus. s. angeli nō hnt aliquā itel
ligibilē potētiā: q̄ nō sit totaliter cōpleta p spēs intelligibiles
innāles eis sed q̄stū ad ea q̄ eis diuinitus revelant: nihil p
hibet itellectus eorz esse in pot: qz sic ēt corpa celestia sunt 281
in pot q̄nq̄z vt illuminent a sole. 2⁹ vo mō itellect⁹ ange 290
li. pōt cē in pot ad ea q̄ cognoscit nāli cognitiōe. nō. n. oia q̄
nāli cognitiōe cognoscit semp actu cōsiderat: sed ad cogni-
tionē vbi: 7 eorz q̄ i vbo videt: nunq̄z hoc modo est in po
tentia: qz semp actu intuet vbū. 7 ea q̄ i vbo videt. in hac
. n. visiōe eorz beatitudo cōsistit beatitudo aūt nō cōsistit i
hitu: sz in actu: vt dicit phs in. i. ethi. ¶Ad p̄m ergo dōm
q motus ibi nō sumit fm q ē act⁹ ipfecti. i. i pot exītis:
sz fm q ē act⁹ pfecti. i. exītis i actu: sic. n. intelligere 7 sen
tire dicit mot⁹: vt dr i. 3. de aia. ¶Ad 2m dōm: q desi-
deriū illud angelorz nō excludit rē desideratā: sz ei⁹ fastidi
um. vl dīr desiderare dei visionē q̄stū ad novas revelatio
nes q̄s p opportūitate negociorz a dō recipiūt. ¶Ad 3m
dōz: q i suba angeli nō ē aliq̄ pot denudata ab actu: 7 sil
neq̄z intellect⁹ angeli sic ē i potentia q sit absq̄z actu.

¶Utrū angel⁹ sil possit multa itelligere. Arti. ij.

Ad secundum sic ꝓceditr. Uī q angel⁹ nō 292
simul possit multa itelligere
dicit. n. phs. 2. topi. q ptigit multa scire: sz vnū tñ itelligere.
¶P̄. ¶Nihil itelligit nisi fm q i tellectus formatr p spēm
intelligibilē: sicut corp⁹ formatr p figurā: sz vnū corpus nō
pōt formari diuersis figuris. ergo vn⁹ intellect⁹ nō pōt si
mul intelligere diuersa intelligibilia. ¶P̄. Intelligere est
motus qdā. nullus aūt mot⁹ terminatr ad diuersos termi
nos: ergo nō cōtingit sil multa intelligere. ¶Sed ꝫ q dic
Aug. 4. sup ge. ad lit. ¶Potētia spūal mētis angelice cun-

eta q̄ voluerit facillime simul cōprehēdit. ℂ Rñ dōz: q̄ sic ad vnitatē motꝰ regrit vnitas termini. ita ad vnitatem opatiōis regrit vnitas obi. cōtingit aūt aliqua accipi: ⁊ pla. ⁊ vt vnū: sic ꝑtes alicuiꝰ ꝓtinui. si. n. vnaquęq; p se accipiatur plès sūt. vñ ⁊ nō vna opatiōe nec simul accipiūt p sensum vnū ⁊ itelleetū. Alio mō accipiūt fm q̄ sunt vnū i toto. ⁊ sic simul vna opatiōe cognoscūt: tam p sensum q̄ p intellectū: dū totū cōtinuū ꝓsiderat. vt dr in. 4. de aīa. ⁊ sic ēt itellectus noster simul itelligit subz ⁊ ꝑdicatū: ꝓut sunt ptes vniꝰ ꝓpōnis. ⁊ duo cōparata fz q̄ cōuenit i vna cōparatiōe: ex quo pz q̄ multa fm q̄ sūt distincta: ñ pñt simul itelligi: fz fm q̄ vniūt i vno itelligibili: sic simul itelligūt vnūqdq; aūt ē itelligibile i actu fm q̄ ei⁹ similitudo est in intellectu: q̄cūq; igit ꝑ vnā spēm intelligibilē cognosci pñt cognoscūtur vt vnū itelligibile: ⁊ iō simul cognoscūtur; q̄ vō p diuersas spēs itelligibiles cognoscūt vt diuersa intelligibilia capiuntur angeli igitur ea cognitiōe q̄ cognoscūt res p vbū oīa cognoscūt vna itelligibili spē que ē ēentia diuina. ⁊ iō q̄tū ad talē cognitionē oīa simul cognoscunt: sicut ⁊ in patria nō erūt volubiles nr̄e cogitationes ab alijs in alia eūtes atq; redeūtes. fz oēm sciam nr̄am simul vno cōspectu videbim⁹: vt Aug. dicit. 15. de tri. c. 16. ea vō cognitiōe q̄ cognoscūt res p spēs inatas oīa illa simul pñt itelligere: q̄ vna spē cognoscūt. nō aūt illa q̄ diuersis.

ℂ Ad primum ergo dōm: q̄ intelligere multa vt vnū est quodāmodo vnū itelligere.

ℂ Ad 2m dōm: q̄ intellectus formatur p intelligibilē spēm: quā apud se habz. ⁊ ideo sic pōt vna spē intelligibili multa simul itelligibilia intueri: sic vnū corpus p vnā figuram potest simul multis corporib⁹ assimilari.

ℂ Ad 3m dōz: sicut ad primum.

ℂ Utrū angelꝰ cognoscat discurrēdo. Arti. iij.

293 **Ad tertiū** sic ꝓcedit. Ur q̄ angelꝰ cognoscat discurrēdo. Discursus. n. intellectus attēdit fm hoc q̄ vnū p aliud cognoscit: fz angeli cognoscunt vnum p aliud. cognoscunt. n. creaturas p vbū. ergo intellectus angeli cognoscit discurrēdo. ℂ Ꝑ. Quicqd pōt vtus inferior pōt ⁊ virtꝰ superior: sed intellectus humanus pōt syllogizare ⁊ i effectib⁹ causas cognoscere: fz q̄ discursus attēdit. ergo intellectꝰ angeli q̄ superior ē ordine nature: multomagis pōt hoc. ℂ Ꝑ. Isidorus dicit q̄ demones per experientiā multa cognoscūt. sed experimētalis cognitio est discursiua. ex multis. n. memorijs fit vnū experimētū ⁊ ex multis experimētis fit vnū vniuersale: vt dr in fi. post. ⁊ in ꝓncipio meta. ergo cognitio angelorum est discursiua.

ℂ Sed contra est qđ Dio. dicit. 7. ca. de di. no. q̄ angeli
265 nō cōgregāt diuinā cognitionē a sermonibus diffusis: neq;
281 ab aliquo cōi ad ista spālia simul aguntē. ℂ Rñ dōz: q̄ si
291 cut sepiꝰ dictū ē angeli illuz gradū tenent in substātijs spūalibus quem corpora celestia in substantijs corporeis. nam ⁊ celestes mētes a Dio. dicuntur, est autem hec dria inter celestia ⁊ terrena corpora: q̄ corpora terrena p mutationē ⁊ motū adipiscūt suam vltimam perfectionem: corpa vō celestia statim ex ipsa sua natura vltimam suam pfectionē habent, sic igit ⁊ inferiores intellectus. s. horum p quēdaz motum ⁊ discursuz intellectualis opationis perfectionez in cognitione veritatis adipiscūtur: dum. s. ex vno cognito in aliud cognitum procedunt, si aūt statim in ipsa cognitiōe ꝓncipij noti inspicerent quasi notas oēs cōclusiones consequentes in eis discursus locuz nō hēret. Et hoc est in angelis: q̄ statim in illis: q̄ ꝓmo nāliter cognoscūt: inspiciūt oīa
428 q̄cūq; i eis cognosci pñt. ⁊ ideo dicūtur intellectuales: q̄ etiam apud nos ea q̄ statim nāliter apprehēdūt intelligi dicuntur, vñ itellectus dr habitus ꝓmoꝝ ꝓncipioꝝ, aīe vero
396 humane q̄ veritatis notitiā p quēdā discursum acquirūt: rōnales vocant: qđ qdē cōtingit ex debilitate intellectual' luminis in eis, si. n. hērent plenitudinem intellectualis luminis: sicut angeli statim in primo aspectu principioruz totam vtutē eoꝝ cōprehēderēt intuēdo q̄cq̄ ex eis syllogizari posset. ℂ Ad pm q̄ dōm: q̄ discursus quēdā motū nominat. oīs aūt motꝰ est de vno priori i aliud posteriꝰ, vñ
86 discursiua cognitio attēdit fm q̄ ex aliquo ꝑus noto deuenitur in cognitionē alterius posterius noti: quod ꝑus erat ignotū. si aūt vno inspecto simul aliud inspiciatur: sic in speculo inspicitur simul imago rei ⁊ res: nō est pp hoc cognitio discursiua: ⁊ hoc modo cognoscūt angeli res in verbo.

ℂ Ad secūdū dōz: q̄ angeli syllogizare possunt tanq̄z syllogisimum cognoscētes: ⁊ in causis effectꝰ vident ⁊ in effectibus causas. nō tñ ita q̄ cognitionē veritatis ignote acq̄rāt 396
syllogizādo: ex causis in causata: ⁊ ex causatis in causas. 279

ℂ Ad 3m dōz: q̄ experiētia in angelis ⁊ demonibus dicit fm quādā similitudinē: ꝑut. s. cognoscūt sensibilia ꝓsentia tamen absq; omni discursu.

ℂ Utrū āgeli itelligāt ꝓponēdo ⁊ diuidēdo. Arti. iiij. 294

Ad quartum sic ꝓceditur. Ur q̄ angeli intelligāt cōponēdo ⁊ diuidendo. Ubi. n. est multitudo itellectuū: ibi est cōpositio intellectuū: vt dr in. 3. de aīa: sed in intellectu angeli ē multitudo intellectuū: cū p diuersas spēs diuersa intelligat: ⁊ non oīa simul. ergo in intellectu angeli ē cōpositio ⁊ diuisio. ℂ Ꝑ. Plus distat negatio ab affirmatione q̄z q̄cūq; due nature oppositeq; ꝓmo distinctio est p affirmationē ⁊ negationē c
sed aliquas naturas distātes angelus non cognoscit p vnū 284
sed p diuersas spēs: vt ex dictis pz. ergo oz q̄ affirmatio 291
nem ⁊ negationē cognoscat p diuersa: ⁊ ita videt q̄ angelus itelligat cōponēdo ⁊ diuidēdo. ℂ Ꝑ. Locutio ē signū intellectus: sed angeli hoib⁹ loquētes ꝓferūt affirmationes ⁊ negatiuas enūciatiōes: q̄ sunt signa cōpositiōis ⁊ diuisionis in intellectu: vt ex multis locis sacre scripture apparet. ergo videtur q̄ angelus intelligat cōponēdo ⁊ diuidēdo.

ℂ Sz ꝓ ē q̄ Dio. dicit. 7. ca. de di. no. q̄ virtꝰ itellectual' angelorꝝ resplēdet plicitate diuinorum intellectuū simplicitate: sed simplex intelligentia est sine cōpōne ⁊ diuisione: vt dr in. 3. de aīa. ergo angelus intelligit sine cōpōne ⁊ diuisione. ℂ Rñ dōm: q̄ sicut in intellectu rōcinante cōparat cōclusio ad ꝓncipia: ita in intellectu cōponēte ⁊ diuidēte cōparat ꝑdicatū ad subm, si. n. intellectus noster statim in ipso ꝓncipio videret cōclusionis vtutē nūq̄z itelligeret discurrēdo vel rōcinādo. silr si itellectꝰ statiz i apprehensione qditatis subi hēret notitiā de oibꝰ q̄ pñt attribui subo: vel remoueri ab eo nūq̄z intligeret cōponēdo ⁊ diuidēdo: fz solū itelligēdo quod quid ē, sic igitur pz q̄ ex eo dē ꝓuenit q̄ intellectus noster intelligit discurrendo: ⁊ cōponēdo: ⁊ diuidēdo ex hoc. s. q̄ nō statim in prima apprehensione alicuius primi apprehensi pōt inspicere qcqd in 95
eo vtute cōtinet: qđ cōtingit ex debilitate luminis intellectualis in nobis: sicut dictū est; vñ cū in angelo sit lumē in 295
tellectuale pfectū cū sit speculū purū ⁊ clarissimum: vt dic Dio. 4. c. de di. no. ℝ Relinqt q̄ angelus sic nō itelligit rōcinando: ita nō intelligit cōponēdo ⁊ diuidēdo nihilominus tamen compositionem ⁊ diuisionem enunciationum itelligit: sicut ⁊ ratiocinationem syllogisimorum: intelligit enim composita simpliciter ⁊ mobilia īmobiliter: ⁊ materialia imaterialiter.

ℂ Ad pm q̄ dōm: q̄ non qualiscūq; multitudo illorum intellectuum compositionez causat: sed multitudo illorum intellectuum quorum vnum attribuitur alteri vel remouetur ab altero. angelus autem intelligendo quiditatem alicuius rei simul intelligit quicquid ei attribui pōt: vel remoueri ab ea: vnde intelligendo quod quid est intelligit quicquid nos intelligere possumus ⁊ componendo ⁊ diuidendo per vnum suum simplicem intellectum.

ℂ Ad 2m dōm: q̄ diuerse quiditates rerum minus differunt quātum ad rōnem existendi q̄z affirmatio ⁊ negatio: tamen quātum ad rationem cognoscendi affirmatio ⁊ negatio magis conueniunt: q̄: statim per hoc q̄ cognoscitur veritas affirmatiōis cognoscit falsitas negatiōis oppositē

ℂ Ad 3m dōm: q̄ hoc q̄ angeli loquuntur enūciationes affirmatiuas vel negatiuas manifestatur q̄ angeli cognoscunt compositionem ⁊ diuisionem: non autem q̄ cognoscant componendo ⁊ diuidendo. sed simpliciter cognoscēdo quod quid est.

ℂ Utrū i itellectu āgeli possit ēe falsitas. Arti. v.

Ad quintuz sic ꝓceditur. Ur q̄ in intellectu angeli possit ēe falsitas. ꝑternitas. 295
.n. ad falsitatem ꝑtinet: sed in demonibus est fantasia ꝑ

tertia. vt dicit Dio. 4. c. de di. no. ergo videtur q̄ in angelorum intellectu possit esse falsitas. ¶ P. Nescia est cā falsa estimationis. sed in angelis pōt esse nescia vt Dio. dicit .6. ca. ecclesia. Hierar. ergo videtur q̄ in eis possit esse falsitas. ¶ P. Omne quod cadit a veritate sapientie: ⁊ habz rationem deprauatam: habet falsitatem vel errorem i suo intellectu: sed hoc Dio. dicit de demonibus. 6. ca. de di. no. ergo videtur q̄ in intellectu angelorum possit esse falsitas. ¶ Sed ꝯ. pbs. dicit. 3. de anima q̄ intellectus semp verus est Aug. etiam dicit in li. 83. q. q̄ nihil intelligitur nisi verum. sed angeli non cognoscunt aliquid nisi intelligendo. ergo in angeli cognitione non potest esse deceptio ⁊ falsitas. ¶ Rñ dōz: q̄ huius questionis veritas aliquaten⁹ ex premissa dependet. dictum est. n. q̄ angelus non intelligit componendo ⁊ dividendo: sed intelligendo quod qd est. intellectus autem circa quod quid est semper verus ē. sicut ⁊ sensus circa ꝓprium obm: vt dī in. 4. de anima: sed per accidens in nobis accidit deceptio ⁊ falsitas intelligendo quod quid est. s. fm rationem alicuius compositionis: vel cum diffinitionem vnius rei accipimus vt diffinitionē alterius rei: vel cum partes diffinitionis sibi non coherent sicut si accipiatur pro diffinitiōe alicuius rei animal quadrupes volatile. nullum. n. animal tale est: ⁊ hoc qdez accidit in cōpositis: quoꝝ qdē diffō ex diuersis sumit: quorum vnū est materiale ad aliud: sed intelligendo qditates simplices: vt dī in nono meta. non est falsitas: q: vel totaliter nō attingūtur ⁊ nihil intelligimus de eis: vel cognoscūtur vt sunt: sic ergo per se nō pōt esse falsitas aut error aut deceptio in intellectu alicuius angeli. sed p accīs cōtingit: alio trī mō ḡ in nobis: nā cōponēdo ⁊ dividendo qbz ad intellectū qditatis puenimus. sicut cum dividendo ⁊ demonstrādo diffōnem inuestigamus: qō qdē in angelis nō cōuenit. sed per quod quid est rei cognoscūt oēs enūciationes ad illam rē ptinētes. Manifestū est aūt q̄ quiditas rei pōt esse ꝑncipiū cognoscēdi respectu eorū que naturaliter conueniunt rei vel ab ea remouent. nō aūt eorū que a supnaturali dei ordinatiōe dependēt. angeli igitur boni hītes rectā volūtatē per cognitionem qditatis rei nō iudicāt de his que super naturaliter ad rem ptinēt nisi salua ordinatione diuina. vnde i eis nō pōt esse falsitas vel error. demonstrādo pueniūt. cōuenit. sed per quod quid est rei cognoscūt oēs enūciationes ad illam rē ptinētes. Manifestū est aūt q̄ quiditas rei pōt esse ꝑncipiū cognoscēdi respectu eorū que naturaliter conueniunt rei vel ab ea remouent. nō aūt eorū que a supnaturali dei ordinatiōe dependēt. angeli igitur boni hītes rectā volūtatē per cognitionem qditatis rei nō iudicāt de his que super naturaliter ad rem ptinēt nisi salua ordinatione diuina. vnde i eis nō pōt esse falsitas vel error. de monstrādo diffōnem inuestigamus: qō qdē in angelis nō

angeli cognoscūt,eē rez:qō hñt in ꝓpria nā p formas innatas.sic alia est cog° vespertina ⁊ matutina.⁊ ita videtur intelligere Aug.cū vnā ponat impfectā respectu alterius.
¶Ad p^m ergo dōm:ꝙ sicut numerus.6.dierū fm intellectum Aug.accipit fm sex genera rez q̄ cognoscūt ab angelis:ita vnitas diei accipit fm vnitatē rei cognite que tamē diuersis cognitionib⁹ cognosci pōt. ¶Ad 2^m dōm:ꝙ
c due opatiōes pñt simul eē vnius potētie:quarum vna ad
317 aliā refert^r:vt pz cū volūtas simul vult ⁊ finē ⁊ ea q̄ sunt ad finē ⁊ itellectus simul itelligit p:incipia ⁊ cōclusiōes p p:incipia:qñ iam sciam acquisiuit.cognitio aūt vesptina in angelis refert^r ad matutinā:vt Aug.dicit. vñ nihil phibet vtrāq; simul esse,in angelis. ¶Ad 3^m dōm: ꝙ veniente
perfecto euacuat^r imperfectum: quod.s.ei opponit^r sicut fides que est eoz que nō videtur:euacuat^r visiōe venīte:
g sed imperfectio vesptine cognitiōis nō opponitur pfectio
517 ni matutine^r:ꝙ enim cognoscatur aliquid in seipso nō ē oppositum ei ꝙ cognoscatur i sua causa:neq; iterum ꝙ aliqd cognoscat^r p duo media:quoz vnū ē pfecti⁹:⁊ aliud imperfectius:nihil repugnās hz sicut ad eādē cōclusionē habere possumus ⁊ medium demonstratiuum ⁊ dialecticum.⁊ similiter eadez res pōt sciri ab angelo per verbuz increatum ⁊ per speciem:ināmatam.

¶De volūtate angeloꝝ. Questio. lix.

Onsequenter cōsideran dum ē de bis q̄ ptinēt ad volūtatē angeloꝝ. Et p̄/
c mo cōsiderabimus ō ipsa volūtate. 2° de motu eius qui ē amo: siue dilectio.
¶Circa p:imuz querūtur.4. ¶P:imo vtrū i angel' sit volūtas. Secūdo vtrū volūtas angeli sit ipsa natura eo:um vel ipse etiam itellectus eoꝝ Tertio vtrū i angel' sit libez arbi. Quarto vtr in eis sit irascibilis ⁊ cōcupiscibilis.
¶Utrū i angelis sit volūtas. Articulus. i.

298 **Ad p:imum** sic ꝓcedit. Uī ꝙ i angelis nō sit volūtas.q: vt dicit ꝑphs i.3. de aīa.Uolūtas i ratiōe est.sed in angelis nō est ratio:sed aliquid supius ratiōe.ergo i angelis nō est volūtas:sed aliquid supius volūtate. ¶P̄. Uolūtas sub appetitu cōtinetur:sicut pz ꝑ phm i.3.de aīa:sz appetitus ē impfecti.ē.n. eius quod nōdū habet:cū igit i angelis maxime i beatis nō sit aliqua impfectio:videt ꝙ nō sit i eis volūtas. ¶P̄. ¶Philosophus dicit in.3.de aīa:ꝙ volūtas ē mouēs motum.mouet enim ab appetibili intellecto:sed angeli sunt immobiles.cū sint inco:porei.ergo i angelis nō ē volūtas. ¶Sz ꝛ ē qō Aug.dic.io.li.ō tri.ꝙ imago trinitatis inuenit in mente fm memoriā intelligētiaz ⁊ volūtatē.imago aūt dei inuenitur nō solū i mēte humana sed etiam i mēte angelica.cum etiam mens angelica sit capax dei.ergo i angelis est voluntas. ¶Rñ° dōm:ꝙ necesse est ponere i angelis volūtatē/Ad cuius euidētiā cōsiderādū ē: ꝙ cuz oīa
118 procedāt ex volūtate diuina^r.oīa suo modo p appetitum
b inclinātur i bonum:sed diuersimode. Quidam.n.inclinā
31 tur i bonū p solā nālē habitudinē absq; cognitiōe sicut plā
402 te ⁊ co:pora inanimata^r:⁊ talis inclinatio ad bonū vocat^r
115 appetit⁹ nālis.q̄dā vo ad bonū iclināt cū aliqua cognitōe. nō qdē sic ꝙ cognoscāt ipsam rationē boni: sz cognoscunt aliquod bonū ꝑticulare sicut sensus qui cognoscit dulce ⁊ albū ⁊ aliqd huiusmodi.inclinatio aūt hāc cognitionem sequens dicitur appetitus sensitiuus/Quedam vo iclinātur ad bonū cū cognitiōe qua cognoscit ipsam boni rationez.
113 quod ē p:opriū itellect⁹^e. ⁊ hec pfectissime iclināt i bonū nō qdē quasi ab alio solūmodo directa in bonū: sicut ea q̄ cognitiōe carēt neq; in bonū ꝑticulariter tātū sicut ea qb⁹ est sola sensitiua cognitio:sz tātū inclinata in ipsum vniuersale bonū.⁊ hec inclinatio dī volūtas.vñ cū angeli p intellectū cognoscāt ipsam vniuersalē ratiōem boni:manifestū est ꝙ i eis ē volūtas. ¶Ad p:imuz ergo dōm:ꝙ aliter ratio trālcēdit sensum:⁊ aliter itellect⁹ rationē.nō enim trāscēdit sensum fm diuersitatē cognitoꝝ:nā sensus ē ꝑticulariū.nō vo vniuersaliū.⁊ iō oz ꝙ sit ali⁹ appetit⁹ tēdēs i bonū vniuersalē:q debeat nōi:⁊ ali⁹ tēdēs i bonū ꝑticulare:q debeat sensui:sz itellect⁹ ⁊ nō dīnt q̄tū ad modū cognoscēdi:q:.s.itellect⁹ cognoscit simplici intuitu .nō vo discurrēdo de vno i aliud:sz tñ nō p discursum pueniat ad cognoscendū illud quod intellectus sine discursu cognoscit.s. vniuersale. Idē ē ergo obiectum ꝙ appetitiue p:oponitur ⁊ ex parte rationis ⁊ ex parte intellectus. vnde in angelis qui sunt itellectuales tātum:nō est appetitus superio: volūtate. ¶Ad secūdū dōm:ꝙ licet nomē appetitiue partis sit sumptum ab appetendo ea q̄ ñ habētur.tamē appetitiua ps nō solū ad hoc se extēdit:sed ēt ad multa alia: sicut ⁊ nomē lapidis sumptuz ē a lesione pedis:cum tamē lapidi hoc nō solum cōueniat.similiter irascibilis potētia denominatur ab ira:cū tñ i ea sint plures alie passiōes vt spes ⁊ audacia ⁊ hmōi. ¶Ad 3^m dōz:ꝙ volūtas dī mouēs motum fm ꝙ velle ē motus qdam ⁊ itelligere^r:cuius motū nihil p:ohibet in angelis eē:q: talis motus ē actus pfecti: vt dicitur in.3.de anima.
¶Utrum in angelis voluntas differat ab intellectu. ij. Articulus.

Ad secundum sic ꝓcedit.Uī ꝙ i angel' nō differat volūtas ab itellectu ⁊ natura.angelus enim est simplicio: q̄z corpus naturale: sz cor:p⁹ nāle p suam formam inclinatur i suū finē:q ē eius bonū.ergo multomagis angelus.forma aūt angeli ē vī'na tura ipsa i qua subsistit vel spēs q̄ ē i itellectu ei⁹.ergo angelus inclinat^r i bonū p nām suam ⁊ p spēm itelligibilem. hec aūt iclinatio ad bonū ꝑtinet ad volūtatē.volūtas igit angeli nō ē aliud q̄z eius natura vel itellectus. ¶P̄. Obiectum itellect⁹ ē vez.volūtatis aūt ē bonū.bonū aūt ⁊ verum nō differūt realiter.sz fm rōnē tñ.ergo volūtas ⁊ intellectus nō dīnt realiter ¶P̄. Distinctio cōis ⁊ ꝓprii nō diuersificat potētias.eadē.n.po^a visiua ē coloꝝ⁊ albedinis.sed bonū ⁊ verū videnē se hr̄e,sicut cōe ⁊ p:opriū. nam verum ē quoddam bonū.s.intellect⁹.ergo voluntas cuius obm ē bonū nō dīt ab itellectu cuius obm ē verū.
¶Sed ℈. volūtas i angelis ē bonoꝝ tñ.itellectus autem est bonoꝝ ⁊ maloꝝ.cognoscūt enim vtrūq;.ergo volūtas i angelis ē aliud q̄z eius itellect⁹. ¶Rñ° dōz:ꝙ volūtas i angelis ē q̄dā vtus vel po^a:que neq; est ipsa eoꝝ 277
natura^e:neq; itellectus eoꝝ:⁊ ꝙ,nō sit eoꝝ natura ap/ 577
paret ex hoc ꝙ natura vel essentia alicuius rei intra ipsam rem comp:ehēditur.quicquid ergo se extēdit ad id quod est extra rem nō ē rei essentia. vnde videmus i co:poribus naturalibus:ꝙ iclinatio q̄ ē ad eē rei nō ē p aliquod supaditum essentie:sed p māz:q̄ appetit eē anteq; habeat:⁊ p formā q̄ tenet rez in eē postq; fuerit:sed inclinatio ad aliqd extrinsecū ē p aliqd essentie superadditum: sicut inclinatio ad locum ē p grauitatē vel leuitatē. Inclinatio autem ad fiēdū sibi,simile ē p qualitates actiuas^e, volūtas aūt hz iclinationē i bonū naturaliter^e. vnde ibi solum est idem essentia ⁊ volūtas: vbi totalr bonū,cōtinet^r i essentia volētis.si deo:qui nihil vult extra se nisi rōne sue bonitatis^e:ꝙ ō nulla creatura pōt dici:cum bonum infinitum sit extra essentiam cuiuslibet cāti.vñ,neq; volūtas angeli nec alteri⁹ creature potest esse idem quod eius essentia. Similiter nec potest esse idem quod intellectus angeli vel hominis.naz cognitio fit p hoc ꝙ cognitū ē i cognoscēte^e: vñ ea rōne se extēdit ei⁹ itellect⁹ i id qō ē extra se:fm ꝙ illud qō extra ipz ē p eēntiā natū ē aliquo mō i eo eē:nā cognitio fit p hoc ꝙ cognitū ē i cognoscēte volūtas vo se extēdit in id qō extra se ē:fm ꝙ quadam inclinatiōe quodāmō tēdit i rē exteriorem.alterius aūt vtutis est ꝙ habeat in se aliquid quod ē extra se:⁊ ꝙ ipsuz tēdat in rē exteriorē:⁊ iō oz ꝙ i qualibz creatura sit aliud intellectus ⁊ volūtas.nō aūt in deo g hz ⁊ ens vle ⁊ bonū vle in seipso.vnde tam voluntas q̄z intellectus est eius essentia. ¶Ad p^m g° dōm:ꝙ corpus naturale p formā sūbalē inclinat^r in eē suū:sz in exterius inclinatur per aliqd additum:vt dictum est. ¶Ad 2^m dōm:ꝙ potētie nō diuersificāt^r fm mālē distinctionē obiectoꝝ: sed fm formalē distinctionē:q̄ attēdit fm rōnē obiect^e.⁊ ideo diuersitas fm rōnem boni ⁊ veri sufficit ad diuersi/

tatem ītellectus ⁊ voluntatis. ¶Ad 3m dō̃m: q; q: bonū ⁊ verū cōuertūtur fm rem: inde est q; ⁊ bonuz ab intelle
a ctu intelligitur sub rōne veri. ⁊ verū a voluntate appetitur
102 sub rōne bonī: sed tñ diuersitas rōnum ad diuersificādū
b potentias sufficit: vt dictum est.
301 ¶Utrū ī angelis sit li.arbi. nč. Articulus. iij.

Ad tertiū sic ꝓceditur. Uī q; in angelis non sit li.arbi factus. n. lib.arb. est eligere: sed electio nō pōt cē in angelis: cū electio sit appetitus ꝓ
cōsiliati. cōsiliū aūt est ingitio q̄dā: vt dr̄ in. 3. ethi. sed angeli nō cognoscūt ingrēdo: q; hoc ptinet ad discursum rōnis. ergo videtur q; in angelis nō sit li.ar. ¶Ꝑ. Lib. arb.
se hz ad vtrūlibet. sz ex parte intellectus non est aliquid se
295 hns ad vtrūlibet in angelis: q; intellectus eoruz nō fallit ī naturalibus intelligibilibus: vt dictum est: ergo neq; ex p
te appetitus li.ar. in eis esse potest. ¶Ꝑ. Ea que sunt nā
lia ī angelis cōuenīūt eis fm magis ⁊ minus: q; in supiori
bus angelis nā intellectualis ē pfectio. q̄z in inferioribꝰ li.
aūt ar. nō recipit magis ⁊ minus: ergo ī angelis nō ē li.ar.
¶Sz ℥. libertas ar. ad dignitatem hoīs ptinet: sed angeli
digniores sunt hominibus: ergo libertas arb. cum sit ī ho
412 minibus: multomagis est in angelis. ¶Rñ dō̃m: q; que
dam sunt que non agunt ex aliquo arbi. sed quasi ab alijs
acta ⁊ mota sicut sagitta a sagittāte mouetur ad finem: q̄
dam vo agunt quodā ar. sed non libero. sicut animalia ir
rationalia. quis. n. fugit lupū ex quodam iudicio: quo existi
mat eum nocīū: sed hoc iudiciū nō est sibi liberū sed a nā
115 indituz. sed solum id qō hz intellectū pōt agere iudicio li
bero inquātum cognoscit vtem rōnem boni: ex qua pōt
iudicare hoc vel illud esse bonū. Unde vbicūq; ē itellect
sbi est li.ar. ⁊ sic pz li.ar. cē in angelis etiam excellentius q̄z
in hoibus sicut ⁊ intellectū. ¶Ad p̄m gō dō̃m: q; pbus lo
295 quitur de electione fm q; est hoīs: sicut autem extimatio
304 est abiectz inquisitiōe. alia vo p inquisitionē. ita ⁊ in opera
tionis. vñ ī angelis est electio nō tñ cū inquisitiua delibera
299 tione consilij: sed per subitā acceptionem veritatis. ¶Ad
58 2m dō̃m: q; sicut dictū est: cognitio fit per hoc q; cognita
188 sunt in cognoscente. Ad imperfectionem aūt alicuius rei
b pertinet: si nō sit in ea id qō natū est in ea esse. vnde ange
lus nō esset perfectus in sua natura: si intellectus ei nō eēt
305 determinatus ad oēm veritatem: quā naturaliter cogno
scere pōt. sz actus appetitiue vtutis est p hoc q; effectus
inclinatur ad rē exteriorē: nō aūt dependet pfectio rei ex oi
re: ad quā inclinat. sz solū ex supiori. ⁊ iō nō ptinet ad iper
fectionē ăgeli si nō hēat volūtatē determinatā respectu eo
rum q̄ infra ipm sunt. pti eret aūt ad iperfectionē eius si in
determinate se hēret ad illud qō supra ipsum ē. ¶Ad 3m
dō̃m: q; li.ar. nobiliori modo est in superioribꝰ angelis q̄z
in inferioribus: sicut ⁊ indiciū intellectꝰ: tñ verū est q; ipsa
libertas fm q; in ea consideraī quedā remotio coactionis
non suscipit magis ⁊ minus: q; pīnatiōes ⁊ negatiōes nō
54 remittuntur nec intēdūtur per se: sed soluz p suā cām: vel
a fm aliquā affirmationem adiunctam.
301 ¶Utrū in angelis sit irascibil ⁊ ꝯcupiscibilis. Arti. iiij.

Ad quartum sic ꝓceditur. Uī q; ī angelis sit irascibilis ⁊ ꝯcupiscibilis. dicit. n. Dio. 4. c. de di. no. Q̄z in demonibus est furor irra
tionabilis: ⁊ cōcupiscētia amens: sed demones eiusdez na
ture sunt cum angelis: q; peccatū non mutauit in eis natu
ram. gō in angelis est irascibilis ⁊ cōcupiscibilis. ¶Ꝑ.
Amor ⁊ gaudiū in concupiscibili sunt: ira vo spes ⁊ timor
in irascibili. sed hec attribuuntur angelis bonis ⁊ malis in
scripturis. ergo in angelis est irascibilis ⁊ concupiscibilis.
¶Ꝑ. Uirtutes q̄dam dicūtur esse ī irascibili ⁊ concupisci
bili. sicut charitas ⁊ tēperātia dicuntur esse in cōcupiscibi
li. spes aūt ⁊ fortitudo in irascibili. sed virtutes he sunt ī an
gelis. ergo in angelis est cōcupiscibilis ⁊ irascibilis. ¶Sz
contra est quod pbus dicit in. 3. de aīa. q; irascibilis ⁊ concu
piscibilis sunt in pte sensitiua que nō est in angelis. ergo in
eis non est irascibilis ⁊ cōcupiscibilis. ¶Rñ dō̃z: q; intel
lectiuꝰ appetitus non diuiditur p irascibilem ⁊ concupisci
bilem: sed solum appetitus sensitiuus: cuius ratio est: quia
cum potentie nō distinguātur fm distinctionem materia
lem obiectorum: sed solum fm rationez formalē obiecti. 379
si alicui potētie rñdeat aliquod obiectū fm rōnē cōem non 385
erit distinctio potētiarū fm diuersitatē ꝓpor obiectoruz:
que sub illo cōi cōtinent. sicut si ꝓpium obm potētie visi- 41i
ue est color: fm rōnē coloris nō distinguūtur plures potē
tie visiue fm dīam albi ⁊ nigri. sed si proprium obiectuz
alicuius potētie eēt albū inquātū album: distingueret po
tētia visiua albi a potētia visiua nigri. ¶Manifestum est autē
ex dictis: q; obiectum appetitus intellectiui qui voluntas 298
dr̄ est bonū fm cōem boni rōnem: neq; pōt cē aliquis ap 99
petitus nisi boni. vnde in pte intellectiua appetitus non di
uidit fm distinctionem aliquor ptculariū bonor: sic di- 330
uidit appetit⁹ sensitiuus qui nō respicit bonum fm cōem 41i
rōnem: sed quoddā ptciulare bonū. vnde cum in angelis 405
nō sit nisi appetitus intellectiuꝰ: eoruz appetitus nō distin
guit p irascibilē ⁊ cōcupiscibilē: sed remanet idiuisus: ⁊ no
minatur volūtas. ¶Ad p̄m ergo dō̃m: q; furor ⁊ cōcupi
scētia metaphorice dicūtur ēe in demonibꝰ: sicut ⁊ ira qñ
q̄z deo attribuitur pp similitudinem effect. ¶Ad 1m dō̃z a
q; amor ⁊ gaudium fm q; sunt passiones sunt in concupi 41i
scibili. sed fm q; nominant simplicē volūtatis actū: sic sūt ī a
intellectiua pte: p;ont amare est velle bonum alicuius: ⁊ 127
gaudere est quiescere voluntatez in aliquo bono habito ⁊ 331
vniuersali. nihil aūt horz dr̄ de angelis fm passionem: vt
Aug. dicit. 9. de ci. dei. ¶Ad 3m dō̃m: q; charitas fm q;
est virtus non est in concupiscibili: sed in volūtate: nā obm
concupiscibilis est bonum delectabile fm sensum. hmōi
aūt nō est bonuz diuinū: quod est obiectū charitatis: ⁊ ea
dem rōne dō̃m est q; spes non est in irascibili: q; obiectuz
irascibilis est quoddam arduum: quod est sensibile: circa
qō nō est spes q̄ est vtus: sed circa arduum diuinum. tem
perātia aūt fm q; est virtus humana est circa concupiscen
tias delectabilium sensibilium que ptinent ad vim cōcupi
scibilem. ⁊ similiter fortitudo erit circa audacias ⁊ timores
que sunt in irascibili. ⁊ ideo temperātia fm q; est vtus hu
mana est in concupiscibili: ⁊ fortitudo in irascibili: sed hoc
modo nō sunt in angelis: non. n. in eis sunt passiones cōcu
piscētiarum vel timoris ⁊ audacie: quas oporteat per tem
perātiam ⁊ fortitudinē regulare: sed tēperātia in eis dr̄ fz
q; moderate suā volūtatē exhibēt fm regulam diuine vo
luntatis. ⁊ fortitudo in eis dr̄ fm q; volūtatē diuinā firmi
ter exequuntur: quod totum fit per voluntatem ⁊ nō per
irascibilem ⁊ concupiscibilem.

¶De amore seu dilectiōe angeli. Qō. lx.

Einde cōsiderandum est de actu volūtatis: qui est amor sine dilectio. Iſtā oīs actus appetitiue vir
d tutis ex amore seu dilectione deriuatur. ¶Et circa hoc querūt̄ gnq;. ℙrimo vtrū in angelis sit dilectio nālis. Scōo vtrum ī eis sit dilectio electiua. Tertio vtrū angel⁹ diligat seipm dilectiōe nāli an electiua. Quarto vtrū vnus angelus diligat alium dilectiōe naturali sicut seipsum. Quinto vtrum angelus naturali dilectōe diligat deum plus q̄z seipsum.

¶Utrū ī āgelo sit amor seu dilectio nālis. Arti. i.

Ad primuz sic ꝓceditur. Uī q; in angelis nō sit amor vel dilectio nālis. amor enim 302
naturalis diuiditur contra intellectualem. vt patet p Dio.
4. c. de di. no. sed amor angeli est intellectualis. ergo non
est nālis. ¶Ꝑ. Ea que amāt amore nāli magis agunt̄ q̄z
agant. nihil enim habet dīnium sue nature: sed angeli non 309
aguntur sed agunt. cum sint li.ar. vt ostensum est. ergo in
angelis non est amor seu dilectio nālis. ¶Ꝑ. Omnis dile
ctio aut est recta aut non recta. dilectio enim recta ptinet
ad charitatē. dilectio aūt nō recta pertinet ad iniquitatem.
neutrum autem horum ptinet ad nām: q; charitas est su
pra nām: inigtas aūt est ℨ nām. ergo nulla dilectio nālis est
in angelis. ¶Sed ℨ est: qō dilectio sequitur cognitionem.
nihil enim amatur nisi cognitum: vt Aug. dicit. 4. de trini.

se d in angelis est cognitio naturalis. ergo ⁊ dilectio nālis.
¶ Rñ dom: qd necesse est in angelis ponere dilectionē naturalem. Ad cuius euidentiaz considerandū est: qd sem per prius saluat in posteriori. natura aūt prior est q̄z intellect⁹: q: natura cuiuscūqz rei est essentia eius. vnde id qō ē nature debet saluari etiam in habētib⁹ intellectū. ē aūt hoc cōe omni nature: vt habeat aliquam inclinationem: q̄ ē ap
115 petitus nālis vel amor[e]: q̄ tamē inclinatio diuersimode in
268 uenit in diuersis naturis i vnaquaqz ꝑm modū ei⁹[e]. vnde
402 in natura intellectuali inuenit inclinatio nālis ꝑm voluntatem. In natura aūt sensitiua ꝑm appetitum sensitiuum: in natura vo carente cognitione ꝑm solū ordinem nature i aliqd: vnde cū angelus sit natura intellectualis: oportet qd in volūtate ei⁹ sit nālis dilectio. ¶ Ad primū ergo dicēdū: qd intellectualis amor diuidit contra nālem q ē solū naturalis inquantū est nature que non addit supra rationem nature perfectionem sensus aut intellectus. ¶ Ad secūdū dicēdū qd omnia que sunt in toto mūdo agūt ab aliquo preter primū agens: qō ita agit qd nullo modo ab alio agit: in quo ē idem nā ⁊ volūtas: ⁊ ideo non est inconueniens si angel⁹ agat inquantū inclinatio nālis ē sibi indita ab actore sue nature. nō tamē sic agit qd nō agat cū hēat liberā volūtatem.
¶ Ad tertiū dom: qd sic cognitio nālis semp ē vera. ita dilectio nālis semp ē recta: cū amor nālis nihil aliud sit q̄z inclinatio nature indita ab actore nature. dicere ergo qd inclinatio nature non sit recta est derogare actori nature. alia tn ē rectitudo naturalis dilectionis ⁊ alia rectitudo charitatis ⁊ virtutis: q: vna rectitudo est perfectiua alteri⁹: sic etiā alia est veritas naturalis cognitionis ⁊ alia veritas cognitionis infuse vel acquisite.

¶ Utrū i angel⁹ sit dilectio electiua. Articulus. ij.

503 **Ad secundum** sic pceditur. Uī qd in angelis nō sit dilectio electiua. Dilectio enim electiua vī eē amor rōnalis: cū electio sequat cōsiliū: quod in iquisitione cōsistit: vt dī in primo ethi. sed rationalis amor diuidit contra intellectualem: q est propriꝰ angelox: vt dī. 4. c. de di. no. ergo in angelis nō ē dilectio electiua. ¶ ꝓ. In angelis nō ē nisi cognitio naturalis preter cognitionem infusam: q: nō discurrūt de principijs ad acqrēdū cōclusiōes: ⁊ sic ad omnia que naturaliter cognoscere possunt sic se habent. sicut intellectus ad prima principia q̄ naturaliter cognoscere potest. sed dilectio sequit co
115 gnitionem vt dictum est[e]. ergo in angelis preter dilectio
302 nem gratuitaz nō ē nisi dilectio naturalis. nō ergo electiua.
¶ Sed ꝓ. naturalibus neqz meremur neqz demeremur: sed angeli sua dilectiōe aliqua merēt vel demerētur. ergo in eis est aliqua dilectio electiua. ¶ Rñ dom: qd in angel⁹ est q̄dam dilectio naturalis ⁊ q̄dam electiua: ⁊ nālis dile
302 ctio in eis est principiū electiue: q: semper id quod habet rationem principij ptinet ad prius[e]. vnde cū natura sit primū qō ē in vnoquoqz: oportet qd id qō ad nām ptinet sit principiū in quolibet: ⁊ hoc apparet in homine quantū ad intellectū ⁊ quātū ad volūtatem. Intellect⁹ enim cognoscit principia naturaliter: ⁊ ex hac cognitōne causat in hoīe
4[15] scientia conclusionū: que nō cognoscūt naturaliter ab homine sed per inuentionē vel doctrinam[e]: similiter in volūtate finis hoc modo se hz sicut ꝓncipiū in intellectu: vt dī i. 2. phy. vñ volūtas nāliter tendit in suū finem vltimū. omnis enim homo nāliter vult beatitudinē. ⁊ ex hac naturali volūtate causant omnes alie volūtates: cuz qcqd homo vult velit propter finem: dilectio igit boni quod homo naturaliter vult sicut finē: est dilectio naturalis. dilectio autem ab hac deriuata que ē boni: qō diligit pp finez est dilectio electiua. hoc tū differēter se habet ex parte intellectus ⁊ volū
58 tatis: q: sicut supra dictū est[e]. cognitio intellectus fit ꝑm qd
300 res cognite sunt in cognoscēte. ē aūt ex imperfectiōe intel
b lectualis nature in hoīe: qd nō statim ei⁹ itellect⁹ naturali
393 ter habet omnia intelligibilia: sed quedam[e] a qbus in alia quodāmodo mouet[e]: sed actus appetitiue virtutis est ecōuerso ꝑm ordinem appetētis ad res: quarum q̄dam sunt ꝑm se bona: ⁊ ideo ꝑm se appetibilia. quedam vo habent rationem bonitatis ex ordie ad aliud. ⁊ sunt appetibilia p
pter aliud[e]: vnde nō est ex iperfectiōe appetētis qd aliquid 415
appetat naturaliter vt finē ⁊ aliqd p electionem vt ordinatur in finem: q: igitur natura intellectualis in angelis perfecta est: inuenitur in eis sola cognitio naturalis. non autez ratiocinatiua: sed inuenitur in eis dilectio ⁊ naturalis ⁊ electiua. hec autem dicta sunt pretermissis his que supra naturā sunt. box enim natura nō est principiū sufficiēs. de his aūt infra dicetur per totum. ¶ Ad primuz ergo dom: qd nō 512
omnis dilectio electiua est amor rōnalis ꝑm qd rationalis amor diuidit cōtra itellectualē. dicit enim sic amor rōnalis: q: sequitur cognitionem ratiocinatiuam. nō omnis aūt a
electio cōsequit discursum rōnis: vt supra dictū est[e]: cum 300
de li. ar. agerēt[e]. sed soluz electio hois. vnde ratio nō segt. a
¶ Ad 2[m] pz responsio ex predictis[e].

¶ Utrum angelus diligat seipsum dilectiōe naturali ⁊ electiua. Articulus. iij.

Ad tertiū sic pceditur. Uī qd angel⁹ nō diligat 304
seipz dilectōe nāli ⁊ electiua. dilectio .n. nālis ē ipsi⁹ finis: sicut dictū ē[e]. dilectio aūt electiua ē eorū 305
q̄ sūt ad finē: iz idē ñ pōt eē finis: ⁊ ad finē respectu eiusdē. ergo nō pōt eē eiusdem dilectio nālis ⁊ electiua. ¶ ꝓ. Amor est vnus vnitiua ⁊ cōcretiua: vt Dio. dicit. 4. c. de di. no. iz vnitio ⁊ cōcretio ē diuersox i vnū reductox. ergo nō pōt angel⁹ diligere seipm. ¶ ꝓ. Dilectio ē qdā motus sed oīs motus in alterū tēdit. ergo vī qd angel⁹ non possit amare seipm dilectiōe nāli neqz electiua. ¶ Sz ꝓ ē qō phi losophus dicit. 9. ethi. qd amicabilia q̄ sunt ad alterū: veniunt ex amicabilibus q̄ sunt ad seipm. ¶ Rñ dōz: qd cum amor sit boni: bonū aūt sit in subā ⁊ accidente: vt pz. 1. ethi. dupliciter aliqd amatur. Uno modo vt bonuz subsistens. Alio modo vt bonū accidentale siue inherens. illud amat vt bonū subsistēs: qō sic amat: vt ei aliqs velit bonum: vt bonum vero accidentale seu inherens amat id qō desiderat alteri: sicut amat sciētia: nō vt ipsa sit bona: sed vt beat. Et hunc modum amoris qdam nominauerunt con 306
cupiscentiam: primū vero amicitiam[e]. Manifestū ē aūt qd 115
in reb⁹ cognitiōe carētibus vnūquodqz nāliter appetit con 298
seq id qō ē sibi bonū: sic ignis locū sursuz: vñ angel⁹ ⁊ hō nāliter appetūt suū bonū ⁊ suā pfectionē: ⁊ hoc ē amare se ipsuz. vñ nāliter tā angel⁹ q̄z hō diligit seipm: iquātū aliqd bonū nāli appetitu sibi desiderat. Inquantū sibi desiderat aliqd bonū p electionē in tātū amat seipz dilectōe electiua. 305
¶ Ad p[m] ergo dom: qd angelus aut hō nō diligit se dile- b
ctione naturali ⁊ electiua scdm idem: sed ꝑm diuersa: vt di c
ctum est[e]. ¶ Ad 2[m] dom: qd sicut plus est esse vnum q̄z 127
vniri: ita amor magis est vnus ad seipm q̄z ad pinersa que b
ei vniunt[e]: sed iō Dio. vsus fuit noīe vnitionis ⁊ concre- 305
tionis: vt ostenderet derinationē amoris a se in alia[e]. sic ab
vno deriuat vnitio. ¶ Ad 3[m] dom: qd sicut amor est actio manēs in agēte: ita ē mot⁹ manēs i amāte: nō aūt tēdēs in aliquid aliud ex necessitate: sed potest reflecti super amatem. vt amet seipsum sicut ⁊ cognitio reflectitur in cognoscentem: vt cognoscat seipsum.

¶ Utrum vnus angelus naturali dilectiōe diligat aliuz sicut seipsum. Articulus. iiij.

Ad quartuz sic pceditur. Uī qd vnus angelus nō diligat naturali dilectiōe 505
aliuz sicut seipsum. dilectio enim sequtur cognitionem: sed vnus angelus non cognoscit alium sicut seipsum. qa seipm cognoscit per suam essentiam. alium vero per eius similitudinem: vt supra dictum est[e]. ergo videtur qd vnus ange 285
lus nō diligat alium sicut seipsum. ¶ ꝓ. Causa est potio- 284
causato: ⁊ principium eo qd ex principio deriuat: sed dilectio que est ad alium deriuatur ab ea que est ad seipsum. sicut dic phs. 9. ethi. qō angel⁹ nō diligit aliuz sic seipz: iz se- 5
ipsum magis. ¶ ꝓ. Dilectio nālis est alicuius tanqz finis 304
⁊ non potest remoueri. sed vnus angelus non est finis alte
rius. ⁊ iterum hec dilectio potest remoueri: vt patet in demonibus qui non diligunt bonos angelos. ergo vnus angelus non diligit alium nāli dilectione sic seipz. ¶ Sed cōtra est. q: illud quod inuenitur in omnib⁹ ēt rōne carētib⁹ videt eē nāle: sed sicut dicit eccl. 13. Oē aial diligit sibi simi

se.ergo angelus diligit nāliter alium sicut seipsuz. ¶Rñ° dōm q sicut dcm ē.angelus ⁊ homo nāliter seipsum diligit.illud autem q est vnū cuz aliquo est ipsūmet.vñ vnūqōq diligit id qō est vnū sibi:⁊ siquidem sit vnū sibi vnio ne nāli diligit illum dilectione nāli.si vero sit vnū secū vnione nō nāli diligit ipm dilectiōe nō nāli:sicut homo diligit cuē suum dilectione pollitice vtutis:ꝓsanguineum autē suum dilectione nāli inq̄tū est vnum cū eo in pncipio gnationis nālis. ¶Manifestū est autē q id qō est vnuz cū aliquo gne vel specie ē vnū p naturā:⁊ ideo dilectione nāli q̄libet res diligit id qō est secum vnū fm spēm inq̄tū diligit spēz suam. Et hoc etiā apparet i his q̄ cognitione carēt:nā ignis naturalē iclinationē hz:vt cōicet alteri suā formā qō ēst bonum eius:sicut naturaliter iclinat ad hoc q ꝙrat bonū suum:vt esse sursum. Sic ergo dicēdum ē q vnus angelus diligit alium naturali dilectione inq̄tum conuenit cum eo in natura.sed inquantum conuenit cū eo in aliquibus alijs vel etiam inquantuz differt abeo fm quedam alia: nō diligit eū naturali dilectiōe. ¶Ad p^m ergo dōz q hoc q dico ficut se ipsum pōt vno mō determinare cognitionē seu dilectionē ex parte cogniti ⁊ dilecti:⁊ sic cognoscit aliuz sicut seipsum:q: cognoscit aliuz esse ficut cognoscit seipm esse. Alio mō pōt determinare cognitionē ficut ⁊ dilectionē ex parte diligētis ⁊ cognoscētis:⁊ sic nō cognoscit alium sicut seipsuz:q: se cognoscit p suā essentiam.aliū autē nō p eius essentiā ⁊ sīr nō diligit alium sicut seipsū:q: seipsuz diligit p suā volūtatez.aliū autē nō diligit p eius volūtatē. ¶Ad 2^m dōz q ly sicut nō dsignat eqlitatē sed similitudinē:cū.n. dilectio nālis sup vnitatē nālem fundet:illud qō ē minus vnū cū eo nāliter min⁹diligit. vñ naturaliꝫ plus diligit qō ē vnum numero q̄ qō ē vnum specie vel gne:sed nāle ē q fm illem dilectionez habeat ad aliū:ficut ad seipsum: q̄tū ad hoc q sicut seipsum diligit inq̄tū vult sibi bonū:ita aliuz diligit inq̄tum vult eius bonū. ¶Ad 3^m dōz q dilectio naturalis dz esse ipsius finis nō tāq̄ cui aliqs velit bonū.sed tāq̄ bonū q qs vult sibi:⁊ p ꝙns alij inq̄tū est vnū sibi.nec ista dilectio naturalis remoueri pōt etiā ab angelis malis qn dilectionem naturalē habeāt ad alios āgelos:inq̄tuz cū eis cōicant i natura.sed odiūt eos:inq̄tum diuersificāt fm iustitiam ⁊ iniustitiam.

¶Utrum angelus naturali dilectione diligit deuz plus q̄z seipsum. Articulus. v.

Ad quintum sic ꝓcedit. Videt q angelus nāli dilectiōe nō diligat deum plꝰ q̄z seipsuz:q: vt dcm ē: dilectio nālis fundat sup nāli vnione:sed nā diuina maxime distat a natura angeli. ergo nāli dilectiōe angelus minus diligit deū q̄z se vel etiā aliuz angelū. ¶P. Propter qō vnūqōq ⁊ illud magis: ſz nā li dilectione q̄libet diligit aliū ꝓpter se.vnūqōq enim diligit aliqd inq̄tuz ē bonū sibi:ergo dilectiōi nāli angelus non diligit deū plus q̄z seipm. ¶P. Natura reflectit i seipsaz Videmus.n.q oē agens nāliter agit ad ꝙseruationē sui: ñ autē reflecteret in seipsa natura:si tēderet i aliud plus q̄z in seipsaz:nō ergo nāli dilectione diligit angelus deū plus q̄z se. ¶P. Hoc videt ee pp:ium charitatis: vt aliqs deum plus q̄z seipsum diligat:sed dilectio charitatis nō est nālis i angelis:sed diffundit i cordib⁹eoz p.s.s.q datus ē eis: vt dicit Augu.12.de ci.dei.ergo nō diligūt deum angeli dilectione nāli plus q̄z seipsos. ¶P. Dilectio nālis semp manet manēte nā:sed diligere deum plus q̄z seipsū nō manet in peccante angelo vel hoīe:q: vt Aug.dicit.14.de ci.dei. fecerūt ciuitates duas amoꝛes duo: terrēa.s.amoꝛ sui vsq̄z ad ꝙtemptum sui.ergo diligere deum supra seipsum nō est nāle. ¶Sed ō oia moralia legis p̄cepta sunt de lege nāe:sed p̄ceptum de diligēdo deū supra seipsum est p̄ceptū moꝛale legis: ergo est de lege nāe:ergo dilectione nāli angelus diligit deū supra seipm. ¶Rñ° dōz:q: qdā dixerunt q āgelus nāli dilectione diligit deum plus q̄z se amoꝛe ꝓpriscētie: q:.s. plus appetit sibi bonū diuinū q̄z bonū suum:⁊ quodāmō amoꝛe amicitie:inq̄tum.s.deo vult nāliter angelus maius bonuz q̄z sibi: vult.n.nāliter deū esse deū. se autē vult bñ nām ꝓpriā similēt:sed simplr loquēdo dilectione naturali plus diligit se q̄z deum:q: mētius ⁊ pncipalius nāliter diligit se q̄z deum;sed falsitas huius opionis māifeste apparet siqs i reb⁹ nālibus cōsideret ad qd res naturaliter mōueat. Inclinatio enim naturalis i his que sunt fm rōnem demōstrat iclinationem nālem i volūtate ītellectualis nature. vnūqōq autē i rebus naturalibus q̄ fm naturaz hocīm qō est alterius est pncipalius:⁊ magis iclinatur i id cuius est q̄z i seipsū:⁊ hec iclinatio naturalis demōstrat ex his q̄ naturaliter aguntt:q: vnūqōq sicut agit naturaliter:sic aptum natū est agi:vt dicit i.2.phy. videmus.n.q naturaliter pars se expōit ad ꝙseruationē totius corꝑis:sicut manus exponit ictui absq̄ deliberatione ad ꝙseruationez totius corꝑis:⁊ q: rō imitat naturā;huiusmodi imitatiōez inuenimus i vtutibus pollīticis. est.n. vtuosi ciuis vt se exponat moꝛtis periculo pro totius reip. ꝙseruatiōe:⁊ si homo esset naturalis pars huius ciuitatis:hec iclinatio esset ei naturalis:q: igit bonum vle est ipse deus:⁊ sub hoc bono contietur ēt angelus ⁊ homo ⁊ omnis creatura:q: oīs creatura naturaliter scōm illud q est dei est:segtur q i naturali dilectione ēt angelus ⁊ homo plus ⁊ pncipalius diligat deum q̄z seipsum,aliogn si naturaliter plus seipsum diligeret q̄z deuz:sequeretur q naturalis dilectio esset puersa:⁊ q non perficeretur per charitatem.sed destruere tur. ¶Ad p^m ergo dōm q ratio illa procedit i his que ex equo diuidunt:quoꝛum vnum nō est alteri ratio existendi ⁊ bonitatis.i talibus enī vnumqōq diligit naturaliter magis seipsum q̄z alterum:inq̄tū est magis sibi vnū q̄z alteri sed in illis quoꝛum vnum est tota ratio exñdi ⁊ bonitatis alij magis diligitur naturaliter tale alterum q̄z ipsum: ficut dictū est.q vnaqueq pars diligit naturaliter totuz plus q̄z se:⁊ qōlibet singulare naturaliter diligit plus bonū suę speciei q̄z bonum suum singulare:ōs autez non solum est bonū vni⁹spēi:sed ē ipsum vle bonū simplr:vnde vnum qōq suo mō naturaliꝫ diligit deum,plus q̄z seipsum. ¶Ad 2^m dōm q cum dr q deus diligitur ab angelo inq̄tuz est ei bonus:si li inq̄tum dicat finem:sic falsum est.nō enim diligit naturaliter deum ꝓpter bonum suum:sed ꝓpter ipsum deum.si vero dicat rōnē amoꝛis ex parte amantis sic verum est:non enim esset in natura alicuius q amaret deum:nisi ex eo q vnumqōq depēdet a bono qō est deus. ¶Ad 3^m dōz q natura reflectitur in seipsam non soluz q̄z tum ad id qō est ei singulare.sed multo magis q̄tum ad cōe:inclinatur enim vnumqōq ad ꝙseruādum nō solū suū idiuiduum:sed etiā suam spēm:⁊ multomagis habet naturalem iclinationē vnūqōq i id qō ē bonum vle simplr ¶Ad 4^m dōm q deus fm q est vle bonuz a quo depēdet oē bonū naturale:diligit nāli dilectione ab vnoquoq^e c inq̄tū vo est bonū beatificās nāliter oēs supnāli beatitu- 320
dine:sic diligitur dilectiōe charitatis. ¶Ad 5^m dōm q cū 312
i deo sit vnum ⁊ idez eius suba ⁊ bonum cōe: omnes qui a
vident ipsam dei essentiam:eodem motu dilectionis moꝛuentur in ipsam dei essentiaz:p:ont est ab alijs distincta:⁊ fm q est quoddam bonū cōe:⁊ q: inq̄tū est bonum cōe naturaliꝫ amatur ab oībus:quicūq videt eum p essentiaz impossibile est quin diligat ipsum. ſz illi q non vidēt essentiā eius cognoscūt eū p aliquos particulares effectus:qui iterdum eoꝛ volūtati ꝓsunt.⁊ sic hoc modo dicunt odio bñ deū:cū tñ inq̄tum est bonū cōe oium vnūqōq naturaliꝫ diligat plus deum q̄z seipsum.

¶De ꝓductione angeloꝛ in esse nāe. Qō. lxj. 318

Ostea que p̄missa sunt de natura angeli ⁊ cognitiōe ⁊ volūtate eoꝛ:restat cōsideran-
p dum de eoꝛ creatiōe: siue vlr de eoꝛuz exoꝛdio:⁊ hec cōsideratio est tripartita. Nam primo considerabimus quō ꝓducti sunt in esse nature.2°.quomodo°p fecti sunt in gratia vel gloria. 3°.quomō aliqui ex eis facti sunt mali. ¶Circa p^m q̄runt quatuoꝛ.p° vtrū angel⁹ hēat cāz sui ee.2°.vtꝝ āgel⁹ sit ab eno.3°.vtꝝ āgel⁹ sit creat⁹ ab co:palē creaturā.4°.vtꝝ āgeli fuerint creati i celo ēpyreo.

¶Utrū angeli habeāt cām sui esse. Articulus. i.

307 **Ad primum** sic pcedit. Videt q̄ angeli non habeāt cām sui esse. de his enī q̄ sunt a deo creata agit ge. i. ſc nulla mētio fit ibi de āgelis: ergo angeli nō sunt creati a deo. ¶P. ¶Bs dicit in. 8. meta. Oz si aliq̄ suba sit forma sine mā: stati p seipsam est ens ⁊ vnum: ⁊ nō hz cām q̄ facit eā ens ⁊ vnū. sed angeli sunt

262 forme imateriales: vt supra oñsuz est^c: g^o nō hñt cāz sui eē ¶P. Oē qđ fit ab aliquo agēte p hoc qđ fit: accipit formā ab eo: sed angeli cū sint forme nō accipiūt formā ab aliquo agēte. ergo angeli nō hñt cām agentē. ¶Sed ꝺ̄ē qđ dī in ps. Laud ate eū oēs angeli eius: ⁊ postea subdit. Qñ ipse dixit ⁊ facta sunt. ¶Rñ^o dōz q̄ necesse est dicere ⁊ angelos ⁊ oē id qđ ꝑter deū est: a deo factū esse, solus. n. deus est suū eē. in oibus aūt alijs dſt eētia rei ⁊ ēe eius: vt ex su

17 pioꝛib^9 ꝑz^c: ⁊ ex hoc manifestū est q̄ solus deus est ens p suā essentiā. oīa vo alia sunt entia p participationē. ōe aūt qđ ē p participationē causat^r ab eo qđ ē p essentiā: sicut oē igni/tuz cātur ab igne: vñ necesse ē angelos a deo creatos esse.

2° ¶Ad p^m ergo dōz: q̄ Aug. dicit. ii. de ci. dei. Oz angeli ñ sunt ꝑtermissi i illa prima rerum creatiōe: ſc significant^r nomīe celi: aut etiā lucis. ideo aūt vl ꝑtermissi sunt: vel noīb^9 rex coꝛporaliū signati: q̄ moyses rudi ppld loquebat^r: qui nōdū capere poterant i coꝛporeā nām: ⁊ si eis fuisset exp̄ssū alquas res esse sup oēm nām coꝛporeaz: fuisset eis occasio idolatrie: ad quā ꝓni erāt: ⁊ a qua moyses eos p̄cipue revocare itendebat. ¶Ad 2^m dōm q̄ ſube que sunt forme subsistētes nō hñt cām aliquam formalē sui esse ⁊ sue vnitatis: nec cām agentē p trāsmutationē materie de potētia ꝛ

c actum^c: sed habent causam pductētem totā substantiā. Et

366 per hoc patet solutio ad tertium.

¶Utz angelus sit pductus a deo ab eterno. Artic. ij.

308 **Ad secundum** sic pcedit. Videt q̄ angel^9 sit pduct^9 a ꝺo ab eterno. deus enim est cā angeli p suum esse: non enim agit p aliqd additum sue essentie: sed esse eius est eternū. ergo ab eterno angelos pduxit. ¶P. Omne qđ qñq̄ est ⁊ qñq̄ non ē: subiacet tempori: sed angelus est supra tps: vt dī i lib. de causis. g^o angelus nō qñq̄ ē ⁊ qñq̄ nō ē: sed semp. ¶P. Aug. pbat ꝯ incorruptibilitatem aīe pp hoc q̄ per intellectuz ē capax veritatis: sed sic veritas ē i corruptibilis: ita ē ⁊ eterna. ergo natura ītellectualis ⁊ anime ⁊ angeli nō solum est ꝯ incorruptibilis: sed etiam ꝑpetua. ¶Sed ꝓtra est qđ dicit^r puer. 8. Ex psona sapiētie gēite. Dominus possedit me ab initio viarū suarum anteq̄ quicq̄ fa. a ꝓn. sed angeli sunt

307 facti a deo: vt ostēsuz est^c: ergo angeli aliquādo nō fuerūt. ¶Rñ^o. dōm q̄ sol^9 deus pater ⁊ fi. ⁊. s. ſ. ē ab eterno. hoc enim fides catholica ĩdubitāter tenet: ⁊ omne cōtrariū ē sicut hereticum refutādum. sic enim deus creaturas produxit q̄ eas ex nihilo fecit. i. postq̄ nihil fuerat^c. ¶Ad p^m ergo dōm q̄ esse dei ē ipsum eius velle. p hoc ergo q̄ deus

258 240 produxit angelos ⁊ alias creaturas p suum esse: nō excluditur quin eas produxerit p suam voluntatem: volūtas autem dei nō de necessitate se habet ad productionez creaturarum: vt supra dictum est^c. ⁊ ideo produxit ⁊ quē voluit

117 k 246 122 ⁊ quādo voluit. ¶Ad 2^m dōm q̄ angelus ē supra tēpus:

b 288 qđ est numerus motus celi: q̄ est supra omnē motum coꝛporalis natur^r: nō tamē est supra tempus: qđ est numerus

325 d successionis esse eius post nō esse. Et etiaz q̄ ē numer^9 successionis: que est in operatiōibus eius^c. vnde ⁊ Aug. dicit 8. sup ge. ad lit. Oz dens monet creaturam spiritualez per tempus. ¶Ad 3^m dōm q̄ angeli ⁊ anime intellectiue ex hocipso q̄ habent naturaz per quā sunt capaces veritatis: sunt ꝯ incorruptibiles. sed hanc naturā nō habuerunt ab eterno: sed data sint eis a ꝺo: quādo ipse voluit. vnde nō sequitur q̄ angeli sint ab eterno.

¶Utz angeli sint creati ante mūdū coꝛporeum. iij.

309 **Ad tertium** sic pcedit. Videt q̄ angeli fuerint creati ante mūdum coꝛporeum. dicit enīz ll̄ero. sup ep̄lam ad Tytū. Sex milia nondum nr̄i tēporis complent^r ānoꝛ: ⁊ q̄sta tempora: q̄staſq̄ seculoꝛuz origines fuisse arbitrandum est: in quibus angeli thoꝛi: dñationes ceteriq̄ oꝛdines deo seruierūt. Dauid. ēt dicit in. 2. li. quidā dicūt: q̄ ante oēm creationē geniti angeli sunt: vt theologus dicit Gꝛego. ¶Primuz qđē excogitauit angelicas vtutes ⁊ celestes ⁊ excogitatio opus ei^9 fuit. ¶P. Angelica natura est media inter naturā diuinā ⁊ naturā coꝛporeaz: sed nā diuina est ab eterno. natura aūt coꝛporea ex tpe. ergo natura angelica facta ē ante creationem tpis: ⁊ post eternitatē. ¶P. ¶Plus distat natura angelica a natura coꝛpali q̄ vna natura coꝛporal^r ab alia: ſz vna natura coꝛporalis fuit facta ante aliaz. vñ ⁊. 6. dies pductionis rex in principio geñ. describunt^r. ergo multo magis natura angelica facta ē ante oēm naturā coꝛporalē. ¶Sed ꝺ̄ est qđ dī Geñ. i. In prin. c. deus ce. ⁊ ter. nō aūt hoc eēt vez si aliqd creasset antea. ergo angeli nō sunt ante naturā coꝛporeā creati. ¶Rñ^o dōm: q̄ circa hoc iuenit^r duplex sanctoꝛ doctoꝛ sñia. illa tñ pbabilioꝛ videt^r q̄ angeli simul cuz creatura coꝛporea sint creati. angeli. n. sunt quedā pars vniuersi: nō enim ꝓstituūt per se vnuz vniuersum: ſz tam ipsi q̄ creatura coꝛporea i ꝓstitutione vnius vniuersi ꝓcurrunt: qđ apparet ex oꝛdine vnius creature ad aliam. ꝺ̄z enim rex ad inuicem est bonū vniuersi. nulla aūt pars pfecta est a suo toto separata. nō est igit^r probabile: vt deus cuius pfecta sunt opera. vt dī deutro. 32. creaturā angelicaz seoꝛsuz ante alias creaturas creauerit: q̄nis ꝺ̄iuz nō sit receptum. putādum erroneum p̄cipue ꝓpter sñiam Gꝛeg. Nazan. cuius tāta est in doctria xp̄iana auctoꝛitas: vt nullus vnq̄ eius dictis calumniā inferre p̄sumpserit: sicut nec athanasij documētis: vt ll̄iero. dicit. ¶Ad p^m ergo dōz: q̄ ll̄iero. loquit^r sm sñiam doctoꝛ greciz: qui oēs hoc cōcoꝛditer sentiūt q̄ angeli sunt añ mūdum coꝛporeum creati.

¶Ad 2^m dōm: q̄ deus nō est aliq̄ pars vniuersi. sed ē supra totū vniuersum^c: p̄habēs in se eminēctioꝛi modo totā vniuersi pfectionez^c. angelus aūt est pars vniuersi: vnde nō est eadē ratio. ¶Ad 3^m dōz: q̄ creature coꝛporee oēs sunt vnuz in mā. sed āgeli nō ꝓueniūt in mā cum creatura coꝛporea^c: vñ creata materia coꝛporalis creature oīa quodāmodo sunt creata. nō aūtez creatis angelis esset ipm vniuersum creatuz: si vo ꝺ̄iuum teneat^r: qđ dicitur geñ. i. In ꝑn. i. in filio. vel in ꝓncipio tpis^c: nō aūt in p̄cipio. i. añ qđ nihil: nisi dicat^r ante qđ nihil i genere coꝛporalium creaturarum.

¶Utz angeli sint creati i celo empyreo. Arti. iiij.

Ad quartū sic procedit. Videt q̄ angeli non sint creati i celo empyreo. Angeli enīz sunt ſube incoꝛporee: sed ſuba incoꝛporea nō depēdet a coꝛpore sm suū esse: ⁊ p ꝑns neqz sm suuz fieri. ergo angeli nō sunt creati i loco coꝛporeo. ¶P. Augu. dicit. 3. sup geñ. ad lit. q̄ angeli fuerūt creati i superioꝛi parte aeris. nō geñ. ad lit. q̄ angeli fuerūt creati i superioꝛi parte aeris. nō ergo in celo empyreo. ¶P. Celuz empyreum dī esse celum supremuz. si igit^r angeli creati fuissent i celo empyreo nō ꝓueniss̄et eis i superius celuz ascendere: qđ est ꝺ̄id qđ ex persona angeli peccātis dī Isa. 4. Ascēdam in celum. ¶Sed ꝺ̄ est quod Strabo dicit super illud. In principio cre. d. ce. ⁊ ter. celum nō visibile firmamētum hic appellat: sed empyreum. i. igneuz vel intellectuale quod nō ardoꝛe sed a splēdoꝛe dicitur: quod statim factū angelis est repletuz. ¶Rñ^o dōz: q̄ sicut est dictuz^c: ex creaturis coꝛporalibus ⁊ spiritualibus vnū vniuersum cōstitutū^c: vñ sic create sunt spirituales creature q̄ ad creaturā coꝛporalem aliquē oꝛdinem hñt: ⁊ toti creature coꝛporali p̄sidēt^c: vñ ꝓueniēs fuit q̄ angeli i supremo coꝛpore crearentur tanq̄ toti nature coꝛporee p̄sidētes: sine id dicatur celū empyreum siue qualitercūq̄ noīetur. vñ Isy. dicit. q̄ supremū celuz est celū angeloꝛ: super illud deutro. 8. c. Dñi dei tui est celū ⁊ celum celi. ¶Ad p^m ergo dōm q̄ angeli nō sūt creati in loco coꝛporeo q̄si depēdētes a coꝛpore sm suuz esse vel sm suum fieri: potuisset enim deus angelos ante totam creaturā coꝛporalem creasse: vt multi sancti doctores tenent^c: sed facti sunt in loco coꝛporeo ad ostēdenduz ordinem eoꝛ ad nām coꝛporeā. ⁊ q̄ sua virtute coꝛporea continḡūt. ¶Ad 2^m dōm: q̄ Aug. forte p supremā partē aeris itelligit supremā partē celi: cum quo aer quādam con-

nentiam hꝫ ꝓpter suã subtilitatez ⁊ diaphanitatem: vel
oquitur non de oĩbus angelis: sed de illis q peccauerũt: q
fm quosdã fuerũt de iferioꝛib⁹ oꝛdinib⁹. nihil aũt ꝓhibet
dicere q supioꝛes angeli hñtes vtutem elenatã ⁊ vltz su-
ꝑa oĩa coꝛpoꝛa fiut i supmo creature coꝛpoꝛee creati. Alij
vo hñtes vtutes magis ꝑticulares sint creati i iferioꝛibus
coꝛpoꝛib⁹. ¶ Ad 3m dõz q logt ibi nõ de celo aliquo coꝛ-
poꝛeo: hꝫ de celo sctẽ trinitatis i qõ ãgel⁹ peccãs ascẽdere
voluit duz voluit aliq modo deo egparari: vt ifra patebit
¶ De pfectõne angeloꝛ in esse gr̃e ⁊ glie. Qõ. lxij.

Onsequenter inuestigan
duz ẽ qũo
angeli facti sunt i esse gr̃e vel glie. ¶ Et
circa hoc q̃runt. 9. pº vtrũ angeli fuerit
i sua creatione beati. 2º. vtrũ idiguerint
gr̃a. ad hoc q ad deũ ꝙuerterentur. 3º.
vtrũ fuerit creati in gr̃a. 4º. vtrũ suã bti
tudinẽ meruerit. 5º. vtrũ statim post meritũ beatitudinez
adepti fuerit. 6º vtz gr̃az vel gl̃iaz hꝫ capacitatẽ suoꝛ nãliũ
acceperit. 7º. vtz post ꝙsecutionẽ gl̃ie remãserit i eis dile
ctio ⁊ cognitio nãlis. 8º. vtrũ postmodũ potuerit peccare
9º. vtz post adeptionẽ gl̃ie potuerint ꝑficere.
¶ Utrũ angeli fuerit i sua creatiõe bti. Articulus. i.

Ad primum sic ꝓcedit. Uidet q angeli sue
rint creati beati/ dz. n. i lib. 12 de
ecl'. dog. Qz angeli q in illa i qua creati sunt beatitudine p
seuerãt nõ nã possident bonũ qõ hñt. sunt ergo angeli cre-
ati i btitudine. ¶ Ꝓ. Natura ãgelica ẽ nobilioꝛ q̃ꝫ coꝛpalis
sed creatura coꝛpoꝛalis statĩ in ꝓncipio sue creatiõis fuit cre
ata ⁊ foꝛmata ⁊ ꝑfecta: nec ifoꝛmitas ꝑcessit in ea foꝛmati-
onẽ tpe: sed natura tñ: vt aug. dicit. i. sup gen̄. ad lit. Ergo
nec nãm angelicã creauit deus ifoꝛmẽ ⁊ impfectã: sed eĩ⁹
foꝛmatio ⁊ ꝑfectio est p habitudinẽ: hꝫ q fruit deo: ergo
fuit creata beata. ¶ Ꝓ. hꝫ aug. sup gen̄. ad lit. ea q̃ legunt
facta in opibus. 6. diez simul facta fuerũt: ⁊ sic opz q statĩ
a ꝓncipio creatiõis rex fuerit oẽs illi. 6. dies. sed i illis. 6.
dieb⁹ hꝫ eius expõnez mane fuit cognitio angelica: hꝫ quaz
cognouerũt ẽ vbz ⁊ res in verbo. ergo statĩ a ꝓncipio cre
ationis cognouerũt verbũ ⁊ res i ẽ vbo. sed angeli beati sũt
ꝑ hoc q verbũ vidẽt: ergo statim a ꝓncipio suecreationis
angeli fuerũt beati. ¶ Sz ℞. de rõne btitudinis est stabili-
tas sue ꝛfirmatio i bono. sed angeli nõ statim vt creati sũt
fuerũt ꝛfirmati i bono: qõ casus quoꝛũdã oĩdit. nõ ergo
angeli i sua creatione fuerũt bti. ¶ Rñ. dõm q noie bea
titudis itelligit vltima ꝑfectio rõnalis seu itellectualis nãe
⁊ ide est q nãliter desiderat. q: vnũqõq nãliter õsiderat
suam vltimã ꝑfectionẽ. vltima aut̃ ꝑfectio rõnalis seu itel
lectualis nature est duplex. vna qdez quã possunt assequi
virtute sue nãe: ⁊ hec quodãmõ btitudo vel felicitas dr̃. vñ
Arĩ. Perfectissimã hois ꝓtẽplationẽ q̃ optimũ intelligi-
bile qõ est deus ꝓtẽplari põt in hac vita: dicit esse vltimaz
hois felicitatẽ: sed sup hãc felicitatẽ est alia felicitas: quã in
futuro expectamus: q̃ videbim⁹ deũ sicuti est: qõ qdez ẽ
sup̃a cuiuslibet itellectus creati nãm: vt sup̃a oĩsum est
lus assẽ: qui virtute sue nãe potuit: fuit creatus beatus: q: p
fectionẽ huiusmõi angelus nõ acquirit p aliquẽ motum di
scursiuz: sicut hõ: sed statim ei adest ꝑpter sue nãe digni-
tatẽ: vt sup̃a dcm est. sed vltimã beatitudinẽ q̃ facultatez
nãe excedit: angeli in istanti i ꝓncipio sue creationis habue
rũt: q: hec btitudo nõ est aliqd nãe: sed nãe finis: ⁊ ideo ñ
statim eã a ꝓncipio debuerũt habere. ¶ Ad pm ergo dõz
q beatitudo ibi accipit ꝑ illa pfectione nãli: quã angel⁹ ha
buit i statu innocentie. ¶ Ad 2m dõm: q creatura coꝛpoꝛa
lis statiz i ꝓncipio sue creationis habere nõ potuit: pfectio
nem ad quã p suam opationẽ ꝓducitur. vñ hz Aug. Ger
minatio plantarũ ex terra nõ statim fuit in ꝓmis operibus
in quibus virtus sola germinatiua plãtarum data est terre
⁊ filr̃ creatura angelica in ꝓncipio sue creationis habuit p-
fectionẽ sue nature. nõ autem pfectionez ad quam p suam
opationem puenire debebat. ¶ Ad 3m dõz: q angel⁹ du-
plicem habet verbi cognitionẽ vnã nãlem ⁊ aliam gloꝛie:
naturalẽ quidẽ qua cognoscit ẽ vbum p eius similitudinez in
sua natura relucentẽ: cognitionẽ vo gloꝛie qua cognoscit: 285
ẽ vbum p suam essentiam: ⁊ vtraq; cognoscit angelus res i
ẽ vbo. sed nãli quidẽ cognitione impfecte: cognitiõe vo glo
rie pfecte. ꝓma ergo cognitio rex in ẽ vbo affuit angelo a ꝓn
cipio sue creationis: secunda vero nõ: sed q̃ facti sũt bti p ⁊ b
ꝙuersionem ad bonũ: ⁊ hec ꝓpie cognitio dr̃ matutina. 296
¶ Utrum angelus indiguerit gratia ad hoc q conuertere
tur in deum. Articulus. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Uidet q angel⁹ 312
nõ indiguerit gratia ad hoc
q conuerteret in deum. ad ea enim que naturaliter possu-
mus gratia non indigemus: sed naturaliter angelus cõuer
titur in deum: q: naturaliter deum diligit: vt ex sup̃adcis
patet. ergo angelus non indiguit gratia ad hoc q conuer 306
teretur in deum. ¶ Ꝓ. Ad ea tantum videmur idigere au
xilio que sunt difficilia: sed conuerti ad deum nõ erat diffi-
cile angelo. cum nihil esset in eo: qõ huic conuersioni repu
gnaret. ergo ãgelus nõ idiguit auxilio gratie ad hoc q cõ-
uerteretur i deum. ¶ Ꝓ. Conuerti ad deum est se ad gra-
tiã ꝑparare. vñ Zach. i. dicit. Cõuertimini ad me ⁊ ego
conuertar ad vos. sed nos nõ indigemus gratia ad hoc q
nos ad gratiam ꝑparemus: q: sic esset abire i infinitum.
ergo nõ indiguit gratia ãgelus ad hoc q cõuertetur in de
um. ¶ Sed cõtra p conuersionem ad deum angelus per
uenit ad beatitudinem: si igitur nõ indiguisset gratia ad hº
q cõuerteretur in deum sequeret quod non idigeret gra
tia ad habendam vitam eternam: quod est ꝓtra illud apo.
ad Ro. 7. Gratia dei vita eterna. ¶ Rñº. dõm q angeli in
diguerunt gratia ad hoc q conuerterẽtur i deum ꝑ quod est
obm beatitudinis. sicut enim sup̃ius dictum est: natura 303
lis motus voluntatis est ꝓncipium omniũ eoꝛũz que vo
lumus. naturalis autem iclinatio volũtatis est ad id quod
est cõueniens fm naturam: ⁊ ideo si aliquid sit sup̃a natu
ram: voluntas i id ferri nõ potest. nisi ab aliquo alio ꝙsuper
naturali ꝓncipio adiuta. sicut patet q ignis habet naturalẽ
iclinationem ad calefaciẽdum: ⁊ ad generandum ignem.
sed generare carnem est sup̃a naturalem virtutem ignis:
vnde ignis ad hoc nullã iclinationem habet nisi fm q mo
uetur vt ĩstrumẽtum ab anima nutritiua. ostẽsum est autẽ
sup̃aª: cum de dei cognitione ageretur: q videre deum p
essentiam in quo vltima beatitudo rationalis creature con 58
sistit est sup̃a naturaz cuiuslibet itellectus creati: ꝙunde nul 59
la creatura rationalis potest habere motum volũtatis or-
dinatum ad illam beatitudinem nisi mota a supernãli agẽ-
te. ⁊ hoc dicimus auxilium gratie: ⁊ ideo dicẽdũ est q an-
gelus i illam beatitudinem volũtate conuerti nõ potuit ni-
si per auxilium gratie. ¶ Ad ꝓmum ergo dicẽdum q ã-
gelus naturaliter diligit deum inq̃ꝫtuz est ꝓncipium natu-
ralis esse. hic autem loquimur de conuersione ad deum i-
q̃ꝫtum est beatificans per sue essentie visionem. ¶ Ad 2m
dõm q difficile est quod trãscendit potentiam. sed hoc cõ
tingit esse dupliciter. vnomodo q: trãscendit potẽtiã hꝫ su-
um naturalem oꝛdinem: ⁊ tunc si adhuc possit peruenire
aliquo auxilio dr̃ difficile. si autez nullo modo dicit impos-
sibile: sicut impossibile est hominem volare. aliomodo trã
scendit aliquid potentiã nõ fm oꝛdinem naturalẽ potentie
sed ꝓpter aliquod impedimentum potentie adiunctum
sicut ascendere non est contra naturalem oꝛdinem potẽtie
anime motiue: q: anima quãtum est de se nata est moueꝛ
in quamlibet partez: sed impeditur ab hoc ꝓpter coꝛpo
ris grauitatem: vnde difficile est homini ascendere. cõuer
ti autem ad beatitudinem vltimam homini quidez est dif-
ficile: ⁊ q: est sup̃a naturam. ⁊ q: habet impedimentũ ex
coꝛruptione coꝛporis ⁊ ifectiõe peccati: sed angelo ẽ difficil
le pp hoc solum quod est sup̃a nãle. ¶ Ad 3m dõz q qui 3
libet motus voluntatis i deum potest dici conuersio in ip-
sum. ⁊ ideo est conuersio in deum tripler. vna quidem ꝑ
dilectionem perfectam que est creature iam deo fruentis
⁊ ad hanc conuersionem requiritur gratia consummata. alia
conuersio est que est meritũ beatitudinis: ⁊ ad hanc requi-
ritur habitualis gratia que est merendi ꝓncipium: tertia 519

cōuersio est p quā aliquis pparat se ad gratiā habēdam: ꝛ
ad hāc nō exigit aliq habitualis gra: sed operatio dei ad se
143 aīam ꝙuertētis. Sm illō tre. vlti. Cōuerte nos dne ad te ꝛ
ꝙuertemur: vñ patet ꝙ nō ē pcedere in infinitum.

¶ Utrū angeli sint creati i gra. Articulus. iij.

15 **Ad tertium** sic pcedit. Videt ꝙ āgeli nō sint creati i gra. dicit. n. Augu. 4. sup
geñ. ad lit. ꝙ angelica nā pmo erat iformiter creata ꝛ celū
dicta. ¶ Postmodū vero formata est. ꝛ lux appellata ē: sed
hec formatio est p gram. ergo nō sunt creati i gratia. ¶ Ꝑ
Gratia iclinat creaturā rōnalem i deū. si igit angelus i gra
tia creatus fuisset: null⁹ angelus fuisset a dō auersus. ¶ Ꝑ
Gratia mediū est iter nām ꝛ gloriā. sed angeli non fuerūt
beati i sua creatiōe. ergo videt ꝙ nec etiā creati sint i gra
tia: sed pmo i nā tantū. postea autē adepti sunt gram: ꝛ vl
timo facti sunt beati. ¶ Sed cōtra ē quod Aug. dicit. 12. ō
5 ci. dei. Bonā volūtatem qs fecit i angelis: nisi ille q eos se
476 cit cū sua volūtate. i. cuz amore casto quo illi adherēt: cre
auit simul i eis cōdens nām ꝛ largiēs gratiā. ¶ Rñ⁰ dōz
ꝙ q̄ꝫ sup hoc sint diuerse opiniones qbusdā dicētibus:
ꝙ creati sunt āgeli i nālibus tantū: alijs vero ꝙ sunt creati
i gratia. hoc tñ pbabilius videt tenenduz ꝛ magis dictis
scōꝝ psonū est: ꝙ fuerit creati i gratia gratū faciente: sic. n.
videmus qd dia que pcessu tpis p opus diuine puidētie
creata deo opante sunt pducta in pma rez pditione: pro
ducta sunt sm quasdā seminales rōnes: vt Aug. dicit sup
b ge. ad lit. sic arbores ꝛ aīalia ꝛ alia huiusmōi: manifestū ē
564 āt ꝙ gratia gratū faciēs hoc mō cōparat ad beatitudinem
567 sic rō semialis i nā ad effectū nālez: vñ. i. Jo. 3. Sēa semē
dei nominat. sicut igit sm opi. Aug. ponit: ꝙ statim i pri
ma creatione corpalis creature indite sunt ei seminales rō
nes oium nālium effectuum: ita statī a pncipio sunt angeli
creati i gra. ¶ Ad p^m g^o dōm ꝙ infōrmitas illa angeli pōt
intelligi vel p cōparationē ad formationē glorie: ꝛ sic pces
sit tpe infōrmitas formationē vel p comparationez ad for
mationē gre: ꝛ sic nō precessit ordine tēpis: sed ordine nāe
sicut etiā de formatione corpali Aug. ponit. ¶ Ad 2^m dōz
ꝙ omnis forma inclinat suum subiectum sm moduz nāe
eius. modus autem naturalis itellectualis nature est vt li
bere feratur i ea que vult. ꝛ ideo iclinatio gratie nō iponit
necessitatem: sed habēs gram potest ea non vti ꝛ peccare.
¶ Ad 3^m dōm ꝙ q̄ꝫ gratia sit medium inter naturam
ꝛ gloriam ordine nature: tñ ordine tēporis in natura creata
nō debuit simul esse gloria cum natura: q: est finis opera
tionis ipsius nature per gratiam adiute: gratia autem non
se habet vt finis operationis: q: nō est ex operibus: sed vt
pncipium bene operandi: ꝛ ideo statim cum natura gra
tiam dare conueniens fuit.

¶ Utrū angelus creat⁹ suam btitudinē meruerit. iij.

314 **Ad quartum** sic pcedit. Videt ꝙ angelus
creat⁹ suam btitudinem non
meruerit. Meritum enim est ex difficultate actus merito
rij. sed nullam difficultatem āgelus habuit ad bene operā
dum. ergo bona operatio nō fuit ei meritoria. ¶ Ꝑ. Na
turalibus nō meremur: sed naturale fuit angelo qō cōuer
teretur ad deum. ergo per hoc non meruit beatitudinem.
¶ Ꝑ. Si angelus beatus beatitudinem suaz meruit. aut
ergo anteꝫ eam haberet aut post: sed nō ante: q: vt mul
tis videtur ante non habuit gratiam sine qua nullū est me
ritum: necꝫ etiaz post: q: sic etiaz modo mereretur: qō vi
detur esse falsum: q: sic mino: angelus merendo ad supe
rioris angeli gradum posset pertingere: ꝛ non essent stabi
les distinctiones graduum gratie: qō est inconueniens. nō
ergo angelus beatus suam beatitudinez meruit. ¶ Sed
Ꝝ apoc. 21. dicitur ꝙ mensura angeli in illa celesti hierusalē
est mensura hominis. sed homo ad beatitudinem pertin
gere non potest: nisi p meritū. ergo necꝫ angelus. ¶ Rñ⁰
dōm ꝙ soli deo beatitudo perfecta est naturalis: q: idem
est sibi esse: ꝛ beatum esse. cuiuslibet autem creature esse
beatum non est natura: sed vltimus finis. quelibet autem
res ad vltimum finem per suam operationem pertingit:
que quidem operatio in finez ducens: vel est factiua finis.
qñ finis nō excedit virtutē eius qō operat̄ ꝓpter finez si 9
cut medicatio est factiua sanitatis: vel ē meritoria finis: qñ 318
finis excedit vtutem operātis pp̄ finē. vnde expectat̄ finis 78
ex dono alterius. Beatitudo aūt vltima excedit ꝛ naturā 311
angelicā ꝛ humanā: vt ex dictis pz. vñ relinquit ꝙ tā bo 312
mo q̄ꝫ angelus suā beatitudinem meruerit. ꝛ siquidez an
gelus i gratia creatus fuit: fine qua nullū est meritū absq;
difficultate dicere possumus ꝙ suā beatitudinē meruerit.
ꝛ sīr siquis diceret ꝙ qualitercūq; gratiā habuerit anteq;
gloriā. si vero gratiaz nō habuerit anteq; eēt beatus: sic oz 141
dicere ꝙ beatitudinem absq; merito habuit: sicut nos gra
tiam. quod tñ est cōtra rōnem beatitudinis que hz ratio
nem finis: ꝛ est p̄miū virtutis: vt etiā phs dicit in. i. ethi.
vel oz dicere ꝙ angeli merent beatitudinem p ea que iaz
beati operantur in diuinis ministerijs: vt alij dixerunt: qō
tñ est contra rationē meriti. nā meritum hz rationē vie ad
finem. ei aūt qui iam ē in termino nō conuenit moueri ad
terminuz: ꝛ sic nullus meretur qō iam hz. vel oz dicere ꝙ
vnus ꝛ idē actus conuersionis in deū inquātum est ex lib.
arb. est meritorius: ꝛ inquātuz ptingit ad finem est fruitio
beata. Sz nec hoc qdem videt cōueniens esse: q: lib. arb.
nō est sufficiens causa meriti. vñ actus nō potest esse meri
torius sm ꝙ est ex lib. arb. nisi inquātuz est gratia iformā
tus: nō aūt simul pōt informari gratia imperfecta que est pn
cipiū merendi: ꝛ gratia pfecta que est pncipiū fruēdi. vñ
non videt esse possibile ꝙ simul fruat: ꝛ suam fruitionem
mereat: ꝛ ideo melius dicendū est ꝙ gratiā habuit ange
lus anteq; esset beatus p quam beatitudinē meruit. ¶ Ad
p^m ergo dōz: ꝙ difficultas bene operādi nō est in angelis
ex aliqua cōtrarietate vel impedimēto nālis virtutis: sz ex
hoc ꝙ opus aliquod bonum est supra virtutem nature. b
¶ Ad 2^m dōm: ꝙ cōuersione naturali angelus nō meruit
beatitudinem sed cōuersione charitatis que est per graz. o
¶ Ad tertium pz responsio ex dictis.

¶ Utrum angelus statim post vnū actum meriti beatitu
dinem habuerit. Articulus. v.

Ad quintū sic pcedit. Videtur ꝙ angelus nō 95
statim post vnum actū meritorius
beatitudinē habuerit. Difficilius. n. est homini bene ope
rari q̄ꝫ angelo: sed homo nō premiat̄ statim post vnū actū
ergo necꝫ angelus. ¶ Ꝑ. Angelus statim in pncipio sue
creationis: ꝛ in instāti actum aliquē habere potuit: cū etiaz
corpora nālia in ipso instāti sue creationis moueri incipiāt:
ꝛ si motus corporis in instāti esse posset sicut opa intellect⁹
ꝛ voluntatis in primo instāti sue generationis motū habe
rent. si ergo angelus per vnū motum sue volūtatis beati
tudinem meruit: in primo instāti sue creatiōis meruit bea
titudinē. si ergo eoz beatitudo nō retardat̄. ergo statim in
primo instāti fuerūt beati. ¶ Ꝑ. Inter multū distantia oz
esse multa media: sed status beatitudinis angelor⁹ maxime
distat a statu nāe eoz. medium aūt inter vtrūq; est meritū
oportuit igit ꝙ per multa media angelus ad beatitudinez
peruenire. ¶ Sed ꝝ aīa hois ꝛ angelus sīr ad beatitudinez
ordinantur. vñ sanctis permittitur equalitas angelor⁹: sed
aīa a corpore separata si habeat meritū beatitudinis statim
beatitudinē consequit: nisi aliud sit impedimētuz. ergo pa
ri rōne ꝛ angelus: sed statiz in primo actu charitatis habu
it meritum beatitudinis. ergo cū in eo nō esset aliquod im
pedimētum statim ad beatitudinē peruenit p solum vnus
actū meritorium. ¶ Rñ⁰ dōm: ꝙ angelus post primum
actū charitatis quo beatitudinē meruit statim beatus fuit.
cuius rō est. q: gratia pficit nām: sm moduz nature: sicut ꝛ
ois perfectio recipit in pfectibili sm moduz eius. est aūt hoc 294
ppriū nāe angelice ꝙ nālez pfectionē nō p discursuz acq 295
rat: sed statim p nām hēat: sicut supra ostēsum est: sicut aūt 30
ex sua nā angelus hz ordinē ad pfectionē nālem: ita ex me
rito hz ordinē ad gloriam: ꝛ ita statim post meritū in ange
lo fuit beatitudo ꝓsecuta. meritum aūt beatitudinis nō so
lum in angelo: sed ꝛ in hoie esse potest per vnicū actuz. qz
quolibet actu charitate informato homo beatitudinē mere
tur. vñ relinquit ꝙ statim post vnum actum charitate in
formatū angelus btūs fuit. ¶ Ad p^m ergo dōm: ꝙ hō fuꝫ

suã nãm nõ statī natꝰ est vltimã pfectionẽ adipīsci: sicut an
b gelus. ⁊ iõ hoi lõgiꝰ via data est ad merẽdũ btitudinẽ q̃
38 angelo. ¶ Ad 2ᵐ dõm q̃ angelus ẽ supa tps rep coꝛpo/
raliꝰᶜ. vñ istãtia diuersa ī his q̃ ad angelos ptinẽt: nõ acci
piunt̄ nisi fm successionẽ ī ipsoꝝ actibꝰ: nõ aũt potuit sil'in
314 tio cũ vnus sit gr̃e impfecte ⁊ alius gr̃e ꝓsũmateᶜ: vñ reli
quit̄ q̃ opꝫ diuersa istãtia accipi ī quoꝝũ vno meruerit be
atitudinẽ. ⁊ ī alio fuerit btõs. ¶ Ad 3ᵐ dõz q̃ de nã ãgeli
rie nisi vnꝰ actus meritoꝛius q̃ ea rõne mediũ dici põt: q̃
sẽm ipsum angelus ad beatitudinẽ oꝛdinaᶜ.
¶ Utrũ angeli sint consecuti gr̃am ⁊ gloriã fm quãtitatez
316 suoꝝm naturalium. Articulus. vj.

Ad sextum sic ꝓcedit. Videt̄ q̃ ãgeli nõ sint
tem suoꝝ nãliuꝫ. gr̃a. n. ex mera dei volũtate daᶜ. ergo ⁊
q̃titas gr̃e dependet ex volũtate dei ⁊ nõ ex q̃titate nãliuꝫ
¶ Ꝺ. Ꝏ agis ꝓportionaliuꝫ videt̄ ad gr̃am actꝰ hũanus q̃
nã: q̃ actus hũanus ꝓparatoꝛius ẽ ad gr̃am: sꝫ gr̃a nõ est
ex opibus vt dī Ro. ī. Ꝏ multo igit̄ minꝰ q̃titas gr̃e ī age
lis est fm q̃titatẽ nãliũ. ¶ Ꝺ. Ꝏ ⁊ ãgelus pariter oꝛdinã/
tur ad btitudinẽ vel gr̃am: sed hoi nõ daᶜ plus de gr̃a ꝙz
gradũ nãlium. ergo nec ãgelo. ¶ Sed ꝙ est qđ magister
dicit. 3. di. fi. sen. q̃ ãgeli q̃ nã magis subtiles ⁊ sapīa ãpliꝰ
ꝓportiones creati sunt: hi etiã maioꝛibus gr̃e munerib' ꝓ/
diti sunt. ¶ Rñ. dõm q̃ rõnabile est q̃ fm gradũ nãliũ
ãgelis data sunt dona gr̃aꝝ ⁊ pfectio btitudinis: cuius qui
dez rõ ex duobꝰ accipi põt. ꝓmo qdẽ ex pte ipsius dei qui
ꝓordinẽ sue sapie diuersos gradus ī ãgelica nã cõstituit. si
cut aũt nã ãgelica fcã est a deo ad gr̃am ⁊ btitudinẽ ꝓsequẽ
dã. ita ẽt gradus nãe ãgelice ad diuersos gradus gr̃e ⁊ glo
rie oꝛdiari videnᶜ: vtpote si edificatoꝛ lapides polit ad cõ/
structendã domuꝫ: ex hocipso q̃ aliquos pulchꝛioꝛes ⁊ decẽ
tioꝛes aptat. videt̄ eos ad honoꝛatioꝛẽ ptem domus oꝛdina
re: sic igit̄ videt̄ q̃ deus ãgelos quos altioꝛis nãe fecit ad
maioꝛa gr̃aꝝ dona: ⁊ ãpliꝛem btitudinem oꝛdinauerit
2º apparet idẽ ex pte ipsius ãgeli. nõ. n. ãgelus est cõpositꝰ
ex diuersis nãis: vt iclinatio vnius nãe ī petum alterius im/
pediat aut retardet: sicut in hoie accidit ī quo motus itelle
ctiue ptis aut retardat: aut ipedit ex iclinatiõe ptis sẽsitiue
sed q̃ aũt nõ est aliqđ qđ retardet aut ipediat: nã in id fm to
317 tã suã vtutez mouet. ⁊ iõ rõnabile est q̃ ãgeli q̃ melioꝛez
532 nãm habuerũt etiã foꝛtius ⁊ efficaciꝰ ad deũ sunt ꝙuersi
c hoc aũt etiã ī hoibus ꝓtingit: q̃ fm intẽsionẽ ꝙuersionis in
577 dũ daᶜ maioꝛ gr̃a ⁊ gl'iaᶜ. vñ vī q̃ ãgeli q̃ habuerũt melio
rẽ nãz habuerũt plꝰ gr̃a ⁊ gl'ia. ¶ Ad 1ᵐ q̃ dõz q̃ sic gr̃a
ẽ ex mera dei volũtate: ita etiã ⁊ nã ãgeli. ⁊ sicut nãz dī vo
lũtas oꝛdinauit ad gr̃am: ita ⁊ gradus nãe ad gradus gr̃e.
¶ Ad 2ᵐ dõz q̃ actus rõnalis creature sunt ab ipsa: sꝫ nã
est immediate a deo. vñ magis videt̄ q̃ gr̃a deꝰ fm gradũ
nãe q̃z ex opibus. ¶ Ad 3ᵐ dõz: q̃ diuersitas nãlium alr
d est in ãgelis: q̃ differũt specie. ⁊ alr in hoibus q̃ differũt so
364 lo numero. differentia. n. fm spẽm est ꝓpter finez: sꝫ diffe
rẽtia fm numerũ est ꝓpter materiãᶜ: in hoie etiã est aliqđ
qđ põt impedire vel retardare motũ intellectiue nãe: nõ aũt
in ãgelis. vñ nõ est eadem ratio de vtroq̃.
317 ¶ Utr̃ ī ãgelis btũs remaneat cognitio nãlis. vij.

Ad septimum sic ꝓcedit. Videt̄ q̃ in ãge
lis bonis nõ remaneat co/
gnitio ⁊ dilectio nãlis: q̃: vt dicit. ī. cor. 13. Cuꝫ venerit qđ
ꝓfectum est enacuabit̄ qđ ex pte est: sꝫ dilectio ⁊ cognitio
naturalis ẽ impfecta respectu cognitiõis ⁊ dilectiõis beate
ergo aduenĩente btitudine nãlis cognitio ⁊ dilectio cessat.
¶ Ꝺ. Ubi vnũ sufficit aliud sup̃flue existit. sed sufficit ī an/
gelis bonis cognitio ⁊ dilectio gloꝛie. sup̃fluũ ergo esset q̃
remaneret in eis cognitio ⁊ dilectio nãlis. ¶ Ꝺ. Eadẽ po/
tẽtia nõ hz sil'duos actꝰ: sicut nec vna linea terminat̄ ex ea
dem parte ad duo pũcta: sed angeli beati sunt semꝑ ī actu
cognitionis ⁊ dilectionis beate. felicitas. n. nõ est fm habi
tum: sed fꝫ actũ: vt dī in. ī. ethi. ergo nunq̃ in angelis põt
esse cognitio ⁊ dilectio nãlis. ¶ Sed ꝙ q̃diu manet nã ali
qua mãet opatio eius: sꝫ btitudo nõ tollit nãz cũ sit pfectio
eius. ergo nõ tollit nãlez cognitiõez ⁊ dilectionez. ¶ Rñ.
dõm: q̃ ī angelis btis remãet cognitio ⁊ dilectio nãlis. sic
. n. se hñt ꝓncipia opatiõuꝫ aduiceᶜ: ita se habẽt ⁊ opatiões
ipse. mãifestũ ẽ aũt q̃ nã ad btitudinẽ cõparatᶜ: sicut ꝓmũ
ad sẽm: q̃ btitudo nãe addit̄. semꝑ aũt opꝫ saluari ꝓmũ
in sẽdoᶜ. vñ oꝫ q̃ nã saluet̄ in btitudine: ⁊ silr oꝫ q̃ in actu 302
btitudinis saluet̄ actꝰ nãe. ¶ Ad 1ᵐ ergo dõz q̃ pfectio ī
pfecto aduenĩes tollit ipfectionẽ sibi oppositaᶜ. ipfectio aũt 267
nãe nõ opponit̄ pfectioni btitudinis: sed substernit̄ ei: sicut c
ipfectio potẽtie substernit̄ pfectioni fo:me: ⁊ nõ tollit̄ po/
tẽtia p fo:mã: sꝫ tollit̄ ꝓuatio q̃ opponit̄ fo:me ⁊ silr etiã ī/
pfectio cognitiõis nãlis nõ opponit̄ pfectiõi cognitiõis glo c
rie. nihil. n. ꝓhibet sil'aliqđ cognoscere p diuersa media ᶜ: 297
sicut fiml'põt aliqđ cognosci p mediũ ꝓbabile ⁊ demõstati/
uum. ⁊ silr põt ãgel' fiml'deũ cognoscere p cẽntiã dei: qđ
pertinet ad cognitionẽ glorie: ⁊ p cẽntiam ꝓpriã: qđ ptinet
ad cognitionem nãe. ¶ Ad 2ᵐ dõm q̃ ea que sunt beati/
tudinis p se sufficiũt: sed ad hoc q̃ sint ꝓportiõ ea que sunt
nãe: q̃ nulla beatitudo est p se subsistẽs: nisi beatitudo ĩcre
ata. ¶ Ad 3ᵐ dõz q̃ due opationes non possunt esse fiml' b Cõclusio huius
vnius potentie: nisi vna ad aliam oꝛdinetur cognitionemᶜ. Artis
cognitio autez ⁊ dilectio naturalis oꝛdinant̄ ad cognitiõez 297
⁊ dilectionẽ glorie. vñ nihil ꝓhibet ī angelo eẽ ⁊ cognitionẽ
⁊ dilectionẽ nãlẽ: ⁊ cognitionẽ ⁊ dilectionem glorie.
¶ Utrũ angelus btũs peccare possit. Artic. viij.

Ad octauum sic ꝓcedit. Videt̄ q̃ angelus 318
btũs peccare possit. Btitudo 317
eniz nõ tollit nãm: vt dictũ estᶜ: sꝫ de rõne nãe create est q̃ 320
possit deficere. gº angelus btũs põt peccare. ¶ Ꝺ. Ꝏte
states rõnales sunt ad oppositа: vt pbs dicit: sed voluntas
angeli beati nõ desinit esse rõnalis. gº se hz ad bonuꝫ ⁊ ad
malũ. ¶ Ꝺ. Ad libertatem arbitrij ptinet q̃ hõ possit eli/
gere bonum ⁊ maluꝫ: sꝫ libertas arbitrij nõ minuitur ī an/
gelis beatis. gº possunt peccare. ¶ Sed ꝙ ẽ qđ Aug. dicit
ī. sup̃ geñ. ad lit. q̃ illa nã que peccaũ nõ põt ī sanctis ange 472
lis est. ergo sancti angeli peccare nõ ꝓnt. ¶ Rñ. dõz q̃ ã/ sil'e
geli beati peccare nõ possunt: cuius rõ ẽ: q̃: eoꝝ btitudo in 408
hoc ꝓsistit q̃ p essentiã deuꝫ videtᶜ. essentia autem dei ẽ ip
sa essentia bonitatis. vñ hoc mõ se habet angelus videns
deũ ad ipm: sicut se hz qcũq̃ nõ videns deũ ad cõez rõnẽ
boni. ipole est autẽ q̃ aliqs qcũq̃ velit vel opet̄ nisi attẽdẽs
ad bonum: vel q̃ velit diuertere a bono in q̃tũ huiusmõi
angelus igitur beatus nõ põt velle: vel agere: nisi attẽdens
ad deum: sic autez volẽs vel agens nõ potest peccare. vñ
ãgelus beatus nullo modo peccare potest. ¶ Ad 1ᵐ ergo
dõm: q̃ bonum creatum in se cõsideratum deficere põt.
sed ex coniunctiõe pfecta ad bonũ icreatũ q̃lis ẽ coniunctio
btitudis: adipiscit̄ q̃ peccaꝛ nõ possit rõne iã dcã. ¶ Ad c
2ᵐ dõm q̃ vtutes rõnales se habent ad oppositа ī illis ad
que non oꝛdinantur naturaliter: sed q̃tum ad illa ad q̃ na/
turaliter oꝛdinantur non se habent ad oppositа: intellectus
enim nõ potest nõ assentire ꝓncipijs naturaliter notis: ⁊
similiter voluntas nõ põt ñ adherere bono in q̃tum ẽ bo
num: q̃ in bonum naturaliter oꝛdinatur sicut in suuꝫ obm
igitur voluntas angeli se habet ad oppositа q̃tum ad mul
ta facienda vel non faciendа: sed q̃tum ad ipsum deũ quẽ
vident esse ipsam essentiam bonitatis non se habent ad op
positа: sed fm ipsam ad omnia diriguntur qcũq̃ oppo
sitoꝝ eligant: qđ sine peccato est. ¶ Ad 3ᵐ dõm q̃ li. ar. Q
sic se habet ad eligendum ea que sunt ad finem sicut se ha/ nõ
bet intellectus ad conclusiones. manifestum est autẽ q̃ ad
virtutem intellectus pertinet vt ī diuersas cõclusiones p
cedere possit fm ꝓncipia data: sed q̃ in aliquam conclusi
onem procedat pretermittendo oꝛdinem ꝓncipioꝝ: huꝫ hoc
est ex defectu ipsius. vnde q̃ li. ar. diuersa eligere possit ser
uato oꝛdine finis hoc pertinet ad perfectionem libertatis
eius: sed q̃ eligat aliquid diuerꝫtẽdo ab oꝛdine finis qđ est
peccare hoc pertinet ad defectum libertatis. vnde maioꝛ li
bertas est arbitrij in angelis qui peccare non possunt q̃ in
nobis qui peccare possumus.
¶ Utr̃ angeli beati in btitudine possint ꝓficere. Ar. ix.

319 Ad nonum sic ꝓcedit. Videtur ꝙ angeli beati i beatitudine possint ꝓficere: charitas .n. est ꝓncipiū merēdi: sed in angelis est ꝓfecta charitas: ergo angeli btī ꝑnt mereri: crescēte aūt mērito: ⁊ ꝑmium beatitudinis crescit. ergo angeli beati in btitudine ꝓficere possunt. ¶ ℙ. Aug. dicit i lib. de doc. xp̄ia. ꝙ de⁹ vtit̄ nobis ad nostrā vtilitatez ⁊ ad suā bonitatez: ⁊ sil̄r angelis: quibus vtit̄ in ministerijs spūalib⁹ cū sint administratorij spiritus in ministeriū missi pp eos q he. ca. salu. vt dr̄ heb. primo. nō aūt hoc eēt ad eoꝝ vtilitatē: si ꝑ hoc nō mererēt̄r: nec in beatitudine ꝓficerēt. relingtur ergo ꝙ angeli beati ⁊ mereri ⁊ in beatitudine ꝓficere possunt. ¶ ℙ. Ad imperfectionē ptinet ꝙ ille qui nō est in summo nō possit ꝓficere sed angeli nō sunt i summo. si ergo ad maius ꝓficere nō possunt. videt̄ ꝙ in eis sit imperfectio ⁊ defectus qō est in conueniēs. ¶ Sed cōtra est ꝙ mereri ⁊ ꝓficere ptinent ad statum vie: sed angeli nō sunt viatores: sed cōprehensores. ergo angeli beati nō possunt mereri neqz in beatitudine ꝓficere. ¶ Rñ⁹ dōm: ꝙ in vnoquoqz motu motoris intētio fertur in aliqd determinatū: ad quod mobile pducere intēdit. Intētio. n. est de fine cui repugnat infinitū. manifestum est aūt ꝙ cū creatura rationalis ꝑ suā virtutē consequi nō possit suā beatitudinē: que in visione dei consistit:
139 vt ex supioribus ꝑz⁹. indiget vt ad beatitudinē a deo mo-
58 ueat̄. igitur oz ꝙ sit aliqd determiatū: ad qō quelibet crea-
312 tura rōnalis dirigat̄: sicut in vltimū finem: ⁊ hoc qdē determinatū nō potest eē in diuina visione q̄tuz ad ipsuz qō videt̄: qz summa vitas ab oibus beatis ſm diuersos gradus cōspicit̄. sed quātuz ad modū visionis ꝑfigit̄ diuersimode termin⁹ ex intētione dirigētis in finē. non. n. possibile ē vt sicut rōnalis creatura ꝓducit̄ ad videndū summā essentiā: ita ꝓducat̄ ad summū modū visionis q est cōprehensio. hic. n. modus soli deo cōpetere pōt: vt ex supradictis ꝑz⁹. Sz cū ifinita efficacia requirat̄ ad deū cōprehendēdum. creature vo efficacia in videndo nō possit esse nisi finita
61 ab ifinito aūt finituz qōlibet infinitis gradib⁹ distet: multis
82 modis cōtingit creaturā rōnalez itelligere deuz: vt clarius ⁊ minus clare: ⁊ sicut beatitudo consistit in ipsa visione ita gradus beatitudinis i certo mō visiōis. Sic igit̄ vnaqueqz creatura rōnalis a deo ꝓducit̄ ad finē beatitudinis vt ēt ad determinatū graduz btitudinis ꝓducat̄ ex ꝓdestinatōe dei vñ cōsecuto illo gradu ad altior̄ trāsire nō pōt. ¶ Ad ꝑm ergo dōz: ꝙ mereri est ei⁹ qō mouet̄ ad finem. monetur āt ad finem creatura rōnalis: nō solum patiendo: sz etiam operādo. Et siqdem finis ille subsit vtuti rōnalis creature opatio illa dicet̄ acqsitiua illius finis: sicut hō meditādo acquirit sciam. si vo finis nō sit in ptāte eius: sz ab alio exprectetur: opatio erit meritoria finis⁹. ei āt qō est in vltimo ter-
314 mino nō ꝙuenit moueri sed mutatū esse. vñ charitatis imperfecte q̄ est vie est mereri. charitatis āt ꝑfecte nō est mereri: sed potius ꝓmio fruī⁹: sicut in habitibus acquisitis
c 312 opatio ꝓcedens habituz est acqsitiua habit⁹: que vo ē ex habitu iaz acqsitio est opatio iam perfecta cuz delectatiōe. ⁊ sil̄r actus charitatis ꝑfecte nō hz rōnem meriti: sed magis est de ꝑfectione ꝓmij. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ aliqd dicit̄ vtile dupliciter. vno mō sicut ꝙ est in via ad finem: ⁊ sic vtile est meritum beatitudinis. alio mō est sicut ps vtilis ad totum: vt paries ad domuz: ⁊ hoc mō ministeria angelorum sunt vtilia angelis beatis inquātuz sunt q̄daz pars beatitudinis ipsoꝝ. diffundere. n. ꝑfectionez habitā in alia: hoc est de ratione ꝑfecti inquātuz est ꝑfectuz⁹. ¶ Ad 3m dōz:
116 ꝙ hz angelus beatus nō sit in summo gradu beatitudinis simpl̄r: est tñ in vltimo quātum ad seipm ſm predestinationem diuinā. pōt tñ augeri angelorum gaudiū de salute eorum: q per ipsoꝝ ministeriuz saluantur: ſm illud Luc. 15. Gaudiuz est angelis dei sup vno peccatore pniaz agēte. sed hoc gaudiuz ad ꝑmiuz accidentale ptinet: qō qdez augeri pōt vsqz ad dic̄ iudicij. Vñ qdā dicunt ꝙ q̄tuz ad premiuz accidentale etiā mereri ꝑnt: sz melius est vt dicat ꝙ nullo mō aligs beatus mereri pōt nisi sit sil̄ viator ⁊ cōprehensor: vt xp̄s q solus fuit viator ⁊ cōprehēsor⁹. ꝑdictū. n.
a 556 gaudiū magis acgrūt ex virtute bitudinis ꝙ illō mereāt.

¶ De malitia angelorum q̄ctum ad culpā. Questio. Iriij.

Einde cōsiderāduz

est quō angeli facti sunt mali. Et ꝑ⁹ q̄tū
d ad malū culpe. 2⁰. q̄tuz ad malū pene.
¶ Circa ꝑm q̄rūt nouem. ꝑ⁰ vtrū malū culpe e i angelo esse possit. 2⁰. cuiusmodi pctā i eis eē ꝑnt. 3⁰. qd appetēdo angel⁹ peccauit. 4⁰ supposito ꝙ aliq peccato ꝓpie volūtatis mali facti sūt: vtrū aliq nāl̄r sint mali. 5⁰. supposito ꝙ nō. vtrū aliqs eoꝝ i ꝑmo istāti sue creatiōis potuerit eē malus ꝑ actuz ꝓpie volūtatis. 6⁰. suppō ꝙ nō. vtꝝ aliq mora fuerit inter creationē ⁊ lapsū. 7⁰. vtꝝ supm⁹ iter cadētes fuerit similr̄ iter oēs āgelos sūm⁹. 8⁰. vtrū pctū ꝑmi angeli fuerit alijs aliq̄ cā peccādi. 9⁰. vtꝝ tot ceciderit quot remanserit.
¶ Vtrū malū culpe possit eē i angelis. Arti. I. 358

Ad primum

sic ꝓcedit. Videt̄ ꝙ malū culpe in angelis eē nō possit: quia malum culpe nō pōt eē nisi i his q̄ sunt i potētia: vt dr̄ i. Ometa. subz. n. ꝑuationis ē ens i potētia: sz angeli cū sint formē subsistētes ñ bñt eē i po. g⁹ i eis nō pōt eē malū culpe. ¶ ℙ. Angeli sūt dignior̄es q̄ corpora celestia: sz i corpib⁹ celestib⁹ nō pōt esse malū: vt phi dicūt. g⁹ neqz i angelis. 309
¶ ℙ. Q̄ō ē nāle semp iest: sz nāle est angelis ꝙ moueāt motu dilectiōis i deū⁹. g⁹ ab eis remoueri nō pōt: sz dilegēdo deū nō peccāt. ergo peccaī nō possunt. ¶ ℙ. Appetitus nō ē nisi boni vel apparētis boni: sed i angelis nō pōt esse apparēs bonū qō nō sit verū bonuz: qz i eis vel oīno erroꝝ eē nō pōt: vl̄ saltē ñ pōt ꝑcedere culpā. g⁹ angeli nō ꝑnt appetēr nisi id qō ē vere bonū: sed nullus appetēdo id qō est vere bonū peccat. ergo āgelus appetēdo nō peccat. ¶ Sed ꝓ ē qō dr̄ Job. 4. i angelis suis repperit prauitatē. ¶ Rñ⁹ dōm ꝙ tā angelus q̄ qcūqz creatura rōnalis si in sua nā ꝓsidereē pōt peccare. ⁊ cuicūqz creature hoc cōuenit vt peccare nō possit. hoc habet ex dono gratie: nō ex cōditione nāe. cuius rō est: qz peccare nihil est aliud q̄ deficere a rectitudie actus quā dz hr̄e⁹: siue accipiatur peccatum in nālib⁹ siue i artificialibus siue i moralibus. solū aūt illius actū a rectitudie declinare nō contingit: cuius regula ē ipsa virtus agentis: si enim manus artificis esset ipsa regula incisionis nunqz posset artifex nisi recte lignum incidere. sed si rectitudo incisionis sit ab alia regula contingit incisionem esse rectam ⁊ non rectam. diuina aūt voluntas sola est regula sui actus: qz nō ad superiorē finez ordinatur. omnis aūt voluntas cuiuslibet creature rectitudinem in suo actu nō habet nisi ſm ꝙ regulatur a volūtate diuina. ad quā pertinet vltimus finis: sicut quelibz voluntas inferioris debet regulari ſm voluntatē superioris: vt voluntas militis ſm voluntatem ducis exercitus. sic igit̄ in sola volūtate creatura peccatū esse non pōt: in qualibet aūt voluntate creature pōt pctm̄ esse ſm cōditionē nāe sue. ¶ Ad ꝑm ergo dōm ꝙ i angelis nō est potentia ad eē nāle. est tñ i eis potentia ſm itellectiuaz partem. ad hoc ꝙ cōuertatur in hoc vel in illud: ⁊ quātuz ad hoc pōt i eis esse malū. ¶ Ad 2m dōz ꝙ corpora celestia nō habent opationē nisi nāle. ⁊ ideo sic in natura eoꝝ nō pt esse corruptiōis malū: ita nec in actione nāli eoꝝ pōt esse malum inordinationis: sz supra actionē naturalem in angelis ē actio li. ar. ſm quaz contingit in eis esse malū. ¶ Ad 3m dōz: ꝙ nāle ē āgelo ꝙuertat̄ motu dilectionis i deū ſm ꝙ ē ꝓncipiuz nāl̄r eē⁹: sed ꝙ conuertatur i ipsuz sz ꝙ ē obz bītudinis supnālis. hoc ē ex amore gratuito a quo auerti potuit peccādo. ¶ Ad 4m dōm ꝙ pctm̄ mortale in actu li. ar. cōuenit eē dupl̄r. vno mō ex hoc ꝙ aliqs malū eligit̄: sic hō peccat eligēdo adulterū: qō ſm se ē malū. ⁊ tale pctm̄ semp ꝓcedit ex aliq̄ ignorātia vel errore: aliqn id qō ē malū ñ eligeret vt bonū. errat qdē adulter i puncto circūstātie eligēs hāc dilectationē iordiati act⁹ q̄si aliqs bonū nūc agēdū ꝓp icliationē passiōis aut hr̄⁹. ēt si i vl̄ ñ erret sz vaz ō hoc siniaz teneat. hoc aūt mō i āgelo pctm̄ eē nō potuit: q: nec i āgel̄ sūt passiōes: qb⁹ rō aut itellectus ligetur vt ex supradictis ꝑz⁹: nec iterꝝ ꝑmū pctm̄ hūus ꝓcedere potuit ad peccatū iclinās. alio mō ꝙuenit peccare ꝙ ar.

eligẽdo aliqd qđ ꝼz se est bonũ: sed nõ cũ ordine debite mẽ
sure aut regule: ita ꝙ defectus iducẽs peccatũ sit solũ ex p
te electiõis: q̃ nõ habet debitũ ordinẽ nisi ex pte rei electe:
sicut si aliqs eligeret orare nõ attendẽs ad ordinẽ ab eccl'ia
institutũ: ꝛ huiusmõi peccatũ nõ ꝓcurigit ignorantiã: sed ab
sentiã solũ ꝓsideratiõis eoꝝ q̃ ꝓsiderari debẽt. ꝛ hoc mõ ã
gelus peccauit quer̃ẽdo se p liberũ arbi. ad ꝑpriũ bonuz
absq; ordine ad regulam diuine voluntatis.

¶ Utrũ i angelis tñ fuerit pctñ supbie ꝛ inidie. iij.

321 **Ad secundum** sic ꝓcedit. Videt ꝙ in ãge
lis nõ possit esse soluz pctñ
supbie ꝛ inidie. In qõcũq; n. cadit ỗlectatio alicuius pcti
põt cadere pctñ illud: sed demões delectant etiã i oble/
ctationib⁹ carnaliũ pctõꝝ: vt Aug. dicit. 4. de ci. dei. ergo i
demonib⁹ etiã pcta carnalia possunt esse. ¶ Ꝑ. Sicut sup
bia ꝛ inidia sunt pcta spũalia: ita accidia: ꝛ auaritia: ꝛ ira: ꝼz
spũ queniũt pcta spũalia: sicut ꝛ carni pcta carnalia. ergo ñ
solũ supbia ꝛ inidia i angelis esse põt: sed etiã accidia ꝛ ava
ritia. ¶ Ꝑ. ꝼm Gre. i moralib⁹. Ex supbia nascũtur plra
vitia: ꝛ silr ex inidia. posita autẽ cã ponit effect⁹. si ergo su/
perbia ꝛ inuidia in angelis esse possunt: pari ratione ꝛ alia
vitia in eis esse possunt. ¶ Sed cõtra est qđ Aug. dicit in
14. li. de ci. dei. ꝙ angel⁹ ñ ẽ fornicato: aut ebriosus: neq;
aliqd huiusmõi: ꝛ est tñ supbus ꝛ inidus. ¶ Rñ. dõz ꝙ
peccatũ aliqđ i aliquo eẽ põt dupliciter. vno mõ ꝼz reatũ. alio
mõ ꝼm affectũ. ꝼm reatũ qdẽ oĩa pcta i demonib⁹ esse cõ
tingit: q: dũ boies ad oĩa pcta iducũt: oĩum pctõꝝ reatuz
incurrũt. ꝼz affectũ vo illa solũ pcta i malis angelis eẽ pñt
ad q̃ ꝓtingit affici spũalẽ nãm. spũalẽ aũt nãm affici nõ cõ
uenit ad bona q̃ sunt ꝑpria coꝝporis: sed ad ea q̃ i reb⁹ spũa/
lib⁹ inueniri possunt. nihil. n. afficit nisi ad id ꝙ sue nãe põt
esse quodãmõ ꝓuenies. i spũalib⁹ aũt bonis nõ potest esse
peccatum dũ aliqs ad ea afficit: nisi ꝑ hoc ꝙ i tali affectu su
ꝑfluis regula nõ ordinat: ꝛ hoc ẽ pctñ supbie nõ subdi su/
pbie in eo qđ dz. vñ pctñ ꝓmũ angeli nõ põt esse aliud q̃
supbia: sed ꝙsequẽter potuit etiã i eis esse inidia. eius dẽ. n.
ꝓprius ẽ ꝙ affect⁹ intẽdat i aliqd appetẽdũ: ꝛ ꝙ renitat ꝙ
posito. inuidus autẽ ex hoc de bono alteri⁹ dolet i q̃ntũ bo
nũ alteri⁹ estimat sui boni impedimẽtũ. nõ ãt bonũ alteri⁹
poterat estimari impedimẽtũ boni affectati per angelũ malũ
nisi in q̃ntũ affectauit excellẽtiã singularẽ: que quidẽ singulari
tas per alterius excellẽtiã cessat. ꝛ ideo post peccatũ supbie
cõsecutũ est in angelo peccãte malũ inidie. ꝼm ꝙ ỗ bono
hoĩs doluit ꝛ etiã de excellẽtia diuina: ꝼm ꝙ eo deus ꝓtra
ipsius volũtatẽ diaboli vtit i gloriã diuinã. ¶ Ad ꝓm dõz
ꝙ demones nõ delectant i oblectationib⁹ carnaliũ pctõꝝ
quasi ipsi afficiant ad delectationes carnales: ꝼz hoc totum
ex inidia ꝓcedit ꝙ i pctis hoĩum q̃buscũq; delectant in
q̃ntum sunt ipedimẽta hũani boni. ¶ Ad 2m dõm ꝙ auari
tia ꝼm ꝙ est spũale peccatũ est inmoderatus appetitus rer̃
tpaliũ que veniũt in vsuz vite humane: quecũq; pecunia
estimari possunt: ꝛ ad ista nõ afficiunt demones: sicut nec
ad delectatiões carnales. vñ auaritia ꝑprie sumpta i eis eẽ
nõ põt: sed si auaritia dicat oĩs inmoderata cupiditas habẽ
di q̃cũq; bonũ creatũ sic auaritia ꝓtinet i supbia q̃ ẽ i de/
monib⁹. ira vero cũ quadam passione est: sicut cõcupiscen
tia vñ ira i demonib⁹ esse nõ põt nisi metaphorice. accidia
vero ẽ q̃daz tristitia qua homo reddit tardus ad spũales
actus. ꝑpter coꝝporalẽ laborẽ qui demonib⁹ nõ cõpetit: ꝛ
sic ꝑz ꝙ sola supbia ꝛ inuidia sunt pure spũalia peccata: q̃
demonibus cõpetere possunt. ita tñ ꝙ inuidia nõ sumat ꝑ
passione: sed ꝓ voluntate renitẽte bono alteri⁹. ¶ Ad 3m
dõm ꝙ sub inuidia ꝛ supbia ꝓnt in demonib⁹ ponuntur
cõprehẽdunt oĩa peccata que ab illis deriuãtur.

¶ Utrũ diabolus appetierit esse vt deus. Artic. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Videt ꝙ diabol⁹ nõ
appetierit esse vt deus. Illud. n.
qđ nõ cadit in apprehẽsione nõ cadit i appetitu: cũ bonuz
apprehẽsum appetitus moueat: vel sensibilẽ: vel rationabi/
lem: vel intellectualẽ. in solo. n. huiusmõi appetitu cõtingit
esse peccatum. sed creaturã aliquã esse equalẽ deo non ca/
dit in apprehẽsione. iplicat enim ỗdictionem: q: necesse est
finitũ esse infinituz si equat infinito. ergo angelus nõ potuit
appetere esse vt deus. ¶ Ꝑ. Illud qđ ẽ finis nature abs/
q; peccato appeti põt: sed assimilari deo est finis in quem
tendit nãliter quelibet creatura. si ergo angelus appetijt eẽ
vt deus: nõ ꝑ equalitatẽ: sed ꝑ similitudinẽ: videt ꝙ i hoc
non peccauerit. ¶ Ꝑ. Angelus i maiori plenitudine sapiẽ
tie conditus est q̃ hõ. sed nullus hõ nisi oĩno amens eligit
oĩno esse equalis angelo nec deo: q: electio nõ est nisi posi
bilũ: de qbus est ꝓsilium. ergo multo minus peccauit an
gelus appetẽdo esse vt deus. ¶ Sed ꝓ est qđ dr Isa. 14.
c. In ꝑsona diaboli. Ascẽdaz i celum ꝛ ero similis altissimo
ꝛ Aug. dicit i li. ỗ questionibus ve. test. ꝙ elatione inflatus
voluit dici ỗs. ¶ Rñ. dõm: ꝙ angel⁹ absq; oi dubio pec
cauit appetendo esse vt deus. sed hoc põt itelligi dupliciter. Uno modo ꝑ equiparãtiã. Alio modo ꝑ similitudinez
ꝑmo quidẽ modo nõ potuit appetere esse vt deus: q: sci/
uit hoc esse ipossibile naturali cognitione: nec ꝑmum actuz
peccandi i ipso ꝓcessit vel habitus vel passio ligans cogno
scitiuã ipsius vtutem: vt i particulari deficiẽs eligeret ipos
sibile: sicut in nobis iterdũ accidit. ꝛ ideo dato ꝙ eẽt pos/
sibile hoc esset cõtra nãle desideriũ. est. n. vnicuiq; natura
le desiderium ad cõseruandum suum esse: qđ non cõser
uaretur si transmutaretur in alteram naturam: vnde nulla
res que est i inferiori gradu nature potest appetere superi
oris nature gradum: sicut asinus nõ appetit esse equus. q:
si transferretur in gradum superioris nature iam ipsuz nõ
esset: sed in hoc imaginatio decipitur. q:. n. homo appetijt
esse in altiori gradu q̃tum ad alia accidentalia que possunt
crescere absq; corꝝptione subiecti extimatur ꝙ possit ap/
petere altiorem graduz nature in quem peruenire nõ pos
sit nisi esse deineret. manifestum est autem ꝙ deus exce/
dit angelum non ꝼm aliqua accidentalia: sed ꝼm gradum
nature: ꝛ etiam vnus angelus alium: vnde impossibile est
ꝙ vnus angelus inferior appetat esse eq̃lis superiori: nec
ꝙ appetat esse eq̃lis deo. Appetere aũt esse vt ỗs ꝑ filitu
dinẽ cõtingit dupliciter. Uno modo q̃tũ ad id in quo aliqd na
tum est deo assimilari: ꝛ sic si aliqs q̃tũ ad hoc appetat eẽ
deo silis nõ peccat: dũmõ silitudinẽ dei debito ordine ap/
petat adipisci: vt. s. eam a deo habeat. siqs autem appete/
ret ꝼm iustitiam eẽ silis deo q̃si ꝓpria vtute: ꝛ nõ ex virtu
te dei peccaret. Alio vero modo põt aliqs appetere silis
esse deo q̃tum ad hoc in quo nõ nat⁹ ẽ assimilari: sicut siqs
appeteret creare celum ꝛ terrã: qđ est ꝓprium dei. i quo
appetitu esset pctñ. ꝛ hoc mõ diabol⁹ appetijt esse vt deꝰ
non vt ei assimilaret q̃tum ad hoc ꝙ est nulli subesse ꝼm
plr: q: sic suum nõ esse appeteret cũ nlla creatura eẽ possit
nisi per hoc ꝙ sub deo esse participat. sed i hoc appetijt eẽ
silis ỗs: q: appetijt vt finem vltimũ beatitudinis id ad qđ
vtute sue nãe poterat puenire: auertens suum appetituz a
beatitudine supnãli q̃ ẽ ex gra dei. vl si appetijt vt vltimũ
finez illam dei silitudinẽ q̃ dat ex gratia voluit hoc habere
per virtutez sue nature non ex diuino auxilio ꝼz dei dispo/
sitionez ꝛ hoc consonat dictis Ansel. qui dicit ꝙ appetijt il/
lud ad quod peruenisset si stetisset: ꝛ hec duo quodãmo/
do in idem redeunt: q: ꝼm vtrunq; appetijt finalem bea
titudinem per suaz virtutem habere: qđ est ꝓprium dei:
q: vero quod est ꝑ se ẽ ꝓncipium ꝛ causa eius: qđ est per
aliud. ex hoc etiam consecutum est ꝙ appetijt aliquem ꝑn
cipatum super alia habere: in quo etiam puerse voluit ỗo
assimilari. ¶ Et ꝑ hoc patet respõsio ad oĩa obiecta.

¶ Utrũ diabolus sit nãliter malus. Articulus. iiij

Ad quartum sic ꝓcedit. Videt ꝙ aliq de/ 325
mones sint nãliter mali. Dic
enim ipse Porphyrius vt angu. introducit. io. de ciui. dei. ꝙ ẽ
quoddaz genus demonum nã fallax: simulãs deos ꝛ aias
defunctoꝝ: sed esse fallaceꝫ est eẽ malũ. ergo aliq demões
sunt nãliter mali. ¶ Ꝑ. Sicuti angeli sunt creati a deo: ita
ꝛ boies: sed aliq boies sũt nãliter mali: de qb⁹ dr sap. 17. Eo
rũ malitia erat nãlis. g⁹ ꝛ ãgeli aliq ꝑnt eẽ nãliter mali. ¶ Ꝑ.
Aliq̃ aialia irrõnalia hnt q̃sdã nãles malitias: sic vulpes nã
liter ẽ subdola: ꝛ lup⁹ nãliter ẽ rapax: ꝛ tñ sunt creatur dei. g⁹ ꝛ
demones ꝫ sint creature dei possũt esse nãliter mali. ¶ Sz

ꝫ est ꝙ Dio. 4. ca. de di. no. dic ꝙ demones nō sunt nāl'r mali. ℂ Rñ°. dōm ꝙ oē qđ est inq̄ntū est ⁊ nām hz aliq̄ in bonū aliqđ nāliter tēdit: vtpote ex pncipio bono existēs: q: semp effectus puertic i suū pncipiū. ptingit autez alicui bono pticulari aliqđ malū esse adiunctuz: sicut igni cōiungit hoc malū: qđ est eē ꝓsumptiuū alioꝝ: sed bono vniuersali nullū malū pōt eē adiunctuz. si ergo aliqd sit cuius nā q dem ordinet i aliquod bonū particulare: pōt nāliter tēdere i aliqđ malū: nō inq̄ntū malū: sed p accidēs inq̄ntū est ꝓiunctuz cuidā bono. si vo aliqd sit cuius nā ordinet i aliqđ bonū sm cōem boni rōnē. hoc sm suā nām nō pōt tendere i aliqđ malū. manifestū est aūt ꝙ q̄libet nā itellectualis hz
298 ordinē in bonū vle: qđ pōt apprehēdere: ⁊ qđ ē obiectuz volūtatis. vñ cū demones sint substātie intellectuales: nullo mō possunt hre iclinationē nālem i aliqđ quodcūq; malum. ⁊ ideo nō possunt nāliter eē mali. ℂ Ad pm gs dōm
302 318 ꝙ Aug. ibidē reprehēdit ꝓphyriū de hoc qđ dixit ꝙ demones erāt naturaliter fallaces: dicens eos non esse naturaliter fallaces: sed proprīa volūtate. ꝓphyrius autem hac ratione posuit demones eē nā fallaces: q: ponebat demones eē alia habētia nāz sensitiuā. nā aūt sensitiua ordinat ad aliqđ bonū particulare: cui pōt eē cōiunctū malum ⁊ sm hoc aliquā inclinationē nāleꝫ habere possunt ad malum p accidēs. tūi inq̄ntuz malū ē ꝓiūctuz bono. ℂ Ad 2m dōz: ꝙ malitia aliquoꝝ hoiuz pōt dici nālis: vel ꝓpter cō suetudinē q̄ est altera nā: vel ꝓpter nālem iclinationē ex p/te nāe sensitiue ad aliquā inordinatā passionē: sicut qdā diuinē nāliter iracūdi: vel ꝓcupiscētes. nō aūt ex parte nāe itellectualis. ℂ Ad 3m dōz ꝙ alia bruta sm nāz sensitiuā habēt nālē iclinatiōem ad quedā particularia bona: quibꝰ cōiuncta sunt aliq̄ mala: sicut vulpes ad querēdū victū. sagaciter cui adiūgit dolositas. vñ esse dolosum nō est malū vulpi: cū sit ei nāle: sicut nec esse furiosuz est malū cani: sic Dio. dicit. 4. ca. de di. no.

ℂ Utrū diabolus fuerit malus i pō istanti sue creatiōis p culpam proprie volūtatis. Arti. v.

324 **Ad quintum** sic ꝓcedit. Videt ꝙ diabolus i primo istanti sue creatiōis fuerit malus p culpam ꝓprie volūtatis. Dicit. n. Joā. 8. de diabolo. Ille homicida erat ab initio. ℂ ℌ. sm Aug. i. super gen. ad litterā. Informitas creature nō pcessit formatione tpe: sed origine trī. p celū autē qđ legit primo creatū: vt ipse dicit i. 2. libro. intelligit natura āgelica i formis. per hoc autem qđ dī ꝙ deus dixit. fiat lux. ⁊ facta est lux. itelligit formatio eius p cōuersionē ad verbū. simul ergo natura angelica creata est: ⁊ facta est lux: sed simul dū facta ē lux distincta est a tenebris: per quas intelliguntur angeli peccantes. ergo i primo istanti sue creatiōis quidam angeli fuerūt beati: ⁊ quidam peccauerūt. ℂ ℌ. ꝓccatū oppōit merito sed in primo instanti sue creationis aliqua natura intellectualis potest mereri: sicut anima xpi. vel etiaz ipsi boni angeli. ergo ⁊ demones in primo instanti sue creatiōis potuerūt peccare. ℂ ℌ. Natura āgelica virtuosior ē qz natura corporea: sed res corporalis statī in primo instanti sue creatiōis icipit hre suā operationē: sicut ignis i primo istanti quo generatus est icipit moueri sursuz. ergo ⁊ angelus in primo instanti sue creationis potuit operari. aut ergo habuit operationē rectā: aut nō rectā. si rectā cū gratiā habuerit p eā meruerunt beatitudinem. in angelis autem statim ad meritum se
315 quitur premium: vt supra dictuz est. ergo fuissent statim beati: ⁊ ita nunq̄ peccassent: ⁊ hoc est falsum. relinquitur ergo ꝙ in primo instanti non recte operando peccauerunt ℂ Sed cōtra est qđ dicitur gen. i. Vidit deus cuncta q̄ fecerat ⁊ erant valde bona. inter ea aūt erant etiaz demones ergo ⁊ demones aliquado fuerunt boni. ℂ Rñ° dōm ꝙ quidā posuerunt ꝙ statim demones in primo instanti sue creationis mali fuerunt: non quidem per naturaz: sed per peccatuz proprie voluntatis: quia ex quo est factus diabolus iustitiam recusauit: cui sñe. vt Aug. dicit. ii. de ci. dei. Quisquis acquieuit non cuz illis hereticis sapit. i. manichēis: qui dicunt ꝙ diabolus habet naturam mali: sed q: hec opinio auctoritati scripture ꝺdicit. dr. n. sub figura principis babylonis de diabolo Isa. 14. Quō cecidisti lucifer q mane oriebaris. ⁊ Eze. 28. In delitijs paradisi dei fuisti. dicit de diabolo sub psona regis Tyri. vñ a magistris hec opinio tanq̄ erronea rōnabiliter reprobata est. vñ aliq̄ dixerūt ꝙ angeli i primo istāti sue creatiōis peccare potuerūt: sed nō peccauerūt: ꝫ hec opinio ēt a qbusdā improbat' ea rōne: q: cū due opationes se ꝓsequunt': ipossibile videt' ꝙ i eodem nūc vtraq; opatio terminet': manifestū est aūt ꝙ peccatū angeli fuit opatio creatione posterior. terminus autē creatiōis est ipm esse angeli. terminus vo opationis peccati est ꝙ sunt mali. ipossibile ergo videt' ꝙ i primo instanti quo angelus eē cepit fuerit malus. ꝫ hec rō nō videt' sufficiens. hz. n. solū locuz i motibus tpalibus q successiue agūtur: sicut si motus localis sequit' ad alterationē: nō pōt i eodez instāti terminari alteratio ⁊ localis motꝰ: ꝫ si sint mutationes istantanee simul ⁊ in eodē instāti pōt esse terminus prime ⁊ secūde mutationis sicut in eodē instāti in quo illuminat' luna a sole: illuminat' aer a luna. manifestū est autez ꝙ creatio est instātanea: ⁊ sil'r motus lib. ar. in angelis. nō .n. indiget collatione ⁊ discursu rōnis: vt ex supra dictis patet' vnde nihil phibet simul ⁊ i eodez instāti esse terminū creationis: ⁊ terminū lib. ar. Et ideo aliter dōm est: q: impossibile fuit angelū in primo instāti peccasse p inordinatum actū lib. arbi. q̄uis. n. res aliqua i primo instāti quo esse incipit sil' incipe possit operari: tñ illa operatio q̄ simul icipit esse rei: est ei ab agēte a quo hz eē: sicut moueri sursum igni a generāte: vnde si aliq̄ res hēat esse ab agēte deficēte q: possit eē cā defectiua actionis poterit in primo instāti in quo icipit esse hre defectiuā opationē: sicut si tibia que nata fuit claudicat: sicut claudicatio ex debilitate seminis: statim icipiat claudicare. agens aūt qđ angelus in esse pduxit. s. deus nō potest esse causa peccati. vnde nō pōt dici: ꝙ diabolus i primo instanti sue creationis fuerit malus. ℂ Ad pm ergo dōm: ꝙ sicut Aug. dicit. ij. de ciuitate dei: cum dicitur ꝙ diabolus ab initio peccat: nō ab initio ex quo creatus est peccare putandus est: sed ab initio peccati. s. q: nunq̄ a peccato suo recessit. ℂ Ad 2m dōz: ꝙ illa distinctio lucis ⁊ tenebrarum sm ꝙ per tenebras peccata demonum itelligūtur: accipiēda est sm dei pscientiaz. vñ Aug. dicit. ij. de ciui. dei. ꝙ lucem lucē ac tenebras discernere potuit: qui potuit primis q̄ caderet prescire casuros. ℂ Ad 3m dōm: ꝙ quid est in merito est a deo. ⁊ ideo in primo instāti sue creationis angelus mereri potuit: sed nō est similis rō de peccato: vt dictum est. ℂ Ad 4m dōm: ꝙ deus nō discernit inter angelos ante auersionē quoꝝdaz ⁊ post auersionē alioꝝ: vt Aug. dicit. ij. de ci. dei. ⁊ ideo oēs in gratia creati in primo instanti meruerūt: sed quidā eoꝝ statim impedimentū prestiterunt sue beatitudinis: precedēs meritum mortificantes: ⁊ ideo beatitudine quā meruerunt sunt priuati.

ℂ Utrum aliqua mora fuerit inter creationem ⁊ lapsum angeli. vi. Articulus.

325 **Ad sextū** sic ꝓcedit. Videtur ꝙ aliqua mora fuerit inter creationē ⁊ lapsum angeli. Dicitur. n. Eze. 28. Ambulasti perfectus in vijs tuis a die cōceptionis tue donec inuenta est iniquitas in te. sed ambulatio cū sit motus cōtinuus requirit aliquā moram: ergo aliqua mora fuit inter creationē diaboli ⁊ eius lapsuz. ℂ ℌ. Orige. dicit ꝙ serpēs antiquus non statim supra pectus ⁊ ventrez suū ambulauit: per quod itelligitur eius peccatū. ergo diabolus nō statim post primum instans sue creationis peccauit. ℂ ℌ. ꝓsse peccare cōmune est homini ⁊ angelo. fuit aūt aliqua mora inter formationē hoīs ⁊ eius peccatū. ergo pari ratione fuit aliqua mora inter formationem diaboli ⁊ eius peccatum. ℂ ℌ. Aliud instans fuit in quo diabolus peccauit ab instāti in quo creatus fuit: sed inter quelibet duo instātia cadit tempus mediū. ergo aliqua mora fuit iter creationē eius ⁊ lapsum. ℂ Sed ꝫ est quod dr Jo. 8. de diabolo: ꝙ in veritate nō stetit. ⁊ sicut Aug. dicit. ij. de ciui. dei. Oportet vt sic accipiamus ꝙ in veritate fuerit: sed nō permanserit. ℂ Rñ° dicendum ꝙ circa hoc est duplex opinio sed probabilior: ⁊ sanctoꝝ dictis magis cōsonās est: ꝙ statim post primū instās sue creationis dia-

bolus peccauerit. ⁊ hoc necesse est dicere si ponat: ꝙ in p̄/
mo instāti sue creatiōis i actū lib. ar. pruperit: ⁊ cū gr̄a sint
creati: vt supra diximus. cū. n. angeli p vnuꝫ actū merito/
rū ad bītudinē pueniant: vt supra dcm̄ est: si diabolus i
p̄mo instanti i gratia creatus meruit: statī post p̄mū īstans
cādo. si vero ponat ꝙ āgelus i gratia creatus nō fuerit: vl'
aliquā moꝫ fuisse iter creationē ⁊ lapsum. ¶ Ad p̄m ergo
ꝙ i p̄mo instāti actū lib. arb. nō potuerit hr̄e. nihil p̄ohibz
dām ꝙ p motus coꝛporales q p tēpus mēsurantur qñqꝫ i
sacra scriptura itelliguntur metaphoꝛice motus spūales in
tis i bonum. ¶ Ad 2m dām: ꝙ Oꝛige. dicit qđ serpēs anti
quus nō a p̄cipio: nec statī post supra pecc⁹ ambulauit pp
p̄imū instās i quo malus nō fuit. ¶ Ad 3m dām: ꝙ angel⁹
habet li. arb. iflexibile post electionē: ⁊ ideo nisi statī post
p̄imum instans i quo naturalem motū habuit ad bonū im
pedimētuꝫ beatitudini p̄stitisset: fuisset firmatus i bono:
sed nō est simile de homīe. ⁊ ideo rō nō sequit. ¶ Ad 4m
dām: ꝙ iter quelibet duo īstātia esse tempus mediū hz vi/
tatem incōstū tēpus ē ītinuum: vt ꝓbat in. 6. phy. sed tñ
angelis ꝙ nō sunt subiecti celesti motui: ꝙ p̄mo p tēpus cō
tinuꝫ mēsurat tēpus accipit ꝑ ipsa successione opationū in
tellectus vel etiā affectus. sic igit instās p̄mū i angelis itel
ligit respōdere opationi mētis angelice q̄ se i seipsaꝫ cōuer
tit ꝑ vespertinā cognitionē: qꝛ i p̄mo die cōmemoꝛat vesper
sed nō mane: ⁊ hec qdē opatio i oībus bona fuit: sz ab hac
opātiōe qdam p matutinā cognitionē ad laudem v̄bi sunt
cōuersi. qdā vo i seipsis remanētes facti sunt noxi p̄ superbiā
immescētes: vt Aug. dicit. 4. sup̄ geñ. ad lit. ⁊ sic p̄ma opa
tio fuit oībus cōis: sed i secunda sunt distincti: ⁊ iō i p̄mo in
stāti oēs fuerūt bonī: sz i scōo fuerūt boni a malis distincti

¶ Utrum angelus supremus inter peccātes fuerit supremus inter omnes. Articulus. vij

Ad septimum sic p̄cedit. Videt ꝙ ille āge
lus q fuit supem⁹ iter pec/
cātes nō fuerit sup̄mus inter oēs. Dicit. n. Ezech. 28. Tu
cherubin extēsus ⁊ p̄tegēs posui te i mōte sc̄to dei: sed oꝛ
do cherubin ē sub oꝛdine seraphin. vt Dio. dicit. 7. cap. an
gelice hierarchie. ergo angelus q fuit sup̄mus inter peccā
tes nō fuit supremus iter oēs. ¶ P̄. Deus fecit nām itel/
lectualē ꝓpter beatitudinez cōsequēdam. si igit angelus
q fuit supremus iter oēs peccauit: sequit ꝙ oꝛdinatio diui
na fuerit frustrata i nobilissima creatura: qđ est incōueniēs
¶ P̄. Quāto aliqd magis iclinatur i aliud: tāto minus po
test ab illo deficere: sed angelus quāto est supio: tanto ma
gis iclinatur i deum. ergo minus potest a deo peccādo de
ficere: ⁊ sic videt ꝙ angelus q peccauit nō fuerit supremꝰ
iter oēs: sed de iferioꝛibus. ¶ Sed ⁊ est qđ dicit Gꝛego.
in homil. de cētuꝫ ouibus. Q̄ p̄mus angelus q peccauit
ret ex eoꝝ cōparatione clarioꝛ fuit. ¶ Rñ. dām ꝙ i pec/
cato est duo cōsiderare. s. ꝓnitatez ad peccāduꝫ: ⁊ motiuū
ad peccandū. si ergo ꝓsideremus i angelis ꝓnitatē ad pec/
candū: minus videt ꝙ peccauerint supioꝛes angeli q̄ inse
riꝛes ⁊ ꝓpter hoc Dama. dicit: ꝙ maioꝛ eoꝝ q peccaue/
rūt fuit terrestri oꝛdini ꝓlatus: ⁊ videt hec opīo cōsonare
positiōi platōicoꝝ: quā Aug. recitat i lib. de ci. dei. 8. ⁊. 10.
dicūt enim ꝙ oēs dij erant boni: sed demonū qdam boni q
dam mali: deos nominātes subas itellectuales: que sunt a
globo lunari superius: demones vero subas itellectuales:
que sunt a globo lunari iferius superioꝛes hominibus oꝛ/
dine nature: sed est abiscienda hec opīo tanq̄ a fide aliena:
q: tota creatura coꝛporalis administratur a deo per angelos
vt Aug. dicit. 3. de triē. vñ nihil ꝓhibet dicere iferioꝛes an
gelos diuinitus distributos esse administrādū iferioꝛa co
poꝛa. superioꝛes vero administrādum coꝛpoꝛa superioꝛa
supremos vero ad assistēdum deo. ⁊ sm hoc Dam̄. dicit.
qui ceciderūt fuerūt de iferioꝛibus: i quoꝝ etiā oꝛdine
aliqui boni angeli permānserūt. si vero ꝓsideretur motiuū
ad peccandum maius inuenitur i superioꝛibus q̄ in iferio/
ribus: fuit enim demonuꝫ peccatū superbia: vt supra dcm̄ ē
cuius motiuuꝫ ē excellētia: q̄ fuit maioꝛ in supioꝛib⁹. ⁊ ideo
Gꝛeg. dicit: ꝙ ille q peccauit fuit supioꝛ iter oēs: ⁊ hoc vide
tur ꝓbabili⁹: qꝛ pctm̄ āgeli nō pcessit ex aliq̄ ꝓnitate: sz ex
solo li. ar. vñ magis videt ꝓsiderāda esse rō q̄ sumit a mo
tiuo ad peccādū: nō est tñ ide ēt alij opinioni p̄iudicandum.
qꝛ ēt in p̄ncipe iferioꝛ angeloꝝ potuit eē aliqđ motiuuꝫ ad
peccādū. ¶ Ad p̄m ergo dōz: ꝙ cherubin interp̄tat pleni
tudo scie: seraphin iterp̄etat ardētes siue icendētes. ⁊ sic
pz ꝙ cherubin denoīat a scia: q̄ pōt esse cū moꝛtali pctō: c
seraphin vo denoīat ab ardoꝛe charitatis: q̄ cuꝫ pctō moꝛ 328
tali nō pōt esse. ⁊ iō p̄mus angelus peccās nō est denoīa/
tus seraphin: sz cherubin. ¶ Ad 2m dām: ꝙ diuina ītētio
nō frustrat neqꝫ i his q peccauerūt: neqꝫ in his q saluant:
vtroꝝq; n. euētuꝫ ds pcognoscit: ⁊ ex vtroqꝫ hz gloꝛiaꝫ:
duꝫ hos ex sua bonitate saluat: illos ex sua iustitia punit. ipa
vo creatura ītellectualis dum peccat a fine debito deficit:
nec hoc ē incōueniēs i quacūqꝫ creatura sublimi. sic. n. crea
tura ītellectualis īstituta est a deo: vt in eius arbitrio posi/
tuꝫ sit agere pp finē. ¶ Ad 3m dōz: ꝙ quātacunqꝫ inclina/
tio ad bonū fuerit in sup̄mo angelo: tñ ei necessitatez nō in
ducebat. vñ potuit per li. ar. eam nō consequi.

¶ Utꝫ pctm̄ p̄mi āgeli fuerit alijs cā peccādi. Ar. viij.

Ad octauū sic p̄cedit. Videtur ꝙ pctm̄ p̄imi 327
angeli peccātis nō fuit alijs cā pec
candi. Causa. n. ꝓꝛ ē causato: sz oēs sit' peccauerūt: vt Da
ma. dicit. ergo pctm̄ vnius nō fuit alijs cā peccādi. ¶ P̄.
Primū pctm̄ angeli nō pōt eē nisi superbia: vt supra dictuꝫ
est. sz superbia excellentiā q̄rit: magis ād excellētie repugnat 321
ꝙ aliqs inferioꝛi subdat q̄ supioꝛi: ⁊ sic nō videt ꝙ demo
nes peccauerint ꝑ hoc ꝙ voluerūt subesse alicui supioꝛi. cuꝫ
angeloꝝ poti⁹ q̄ deo. sic aūt pctm̄ vnius angeli fuisset alijs
cā peccādi: si eos ad hoc iduxisset vt sibi subijcerent. nō er
go videt ꝙ pctm̄ p̄mi angeli fuerit cā peccādi alijs. ¶ P̄.
Malus pctm̄ est velle subesse alteri ꝫ deū q̄ ꝫ deuz alteri
velle p̄esse: qꝛ mín⁹ hz de motiuo ad peccādū. si ergo pec
catū p̄imi āgeli fuit eis cā peccādi i hoc ꝙ eos vt sibi subij
cerent induxit: granius peccassent iferioꝛes āgeli q̄ supe/
mus: qđ est ꝫ illud p̄s. Draco iste quē formasti. dicit glo.
Qui ceteris in esse erat excellētioꝛ: factus est i malitia ma/
loꝛ. nō ergo pctm̄ p̄imi angeli fuit alijs cā peccādi. ¶ Sz
ꝫ est qđ dr̄ apoc. 12. ꝙ draco traxit secū tertiā partē stellaꝝ.
¶ Rñ. dām: ꝙ pctm̄ p̄imi angeli fuit alijs cā peccandi:
nō qdē cogens: sz quadā q̄si exhoꝛtatione iducens: cuius si
gnum ex hoc apparet: ꝙ oēs demones illi sup̄mo subdun
tur: vt manifeste apparet per illud qđ dicit dn̄s Mat. 25.
Ite maledicti in ignē eternū: q para. est diabolo ⁊ angelis
eius. hz. n. hoc oꝛdo diuine iustitie: vt cuius suggestioni ali
quis ꝓsentit in culpa: eius potestati subdat in pena: sm il/
lud. 2. P̄e. 2. A quo qs supatus est: huic ⁊ seruus adiect⁹
est. ¶ Ad p̄m ergo dām: ꝙ hz simul demones peccauerit
tñ pctm̄ vni⁹ potuit esse alijs causa peccādi. angelus. n. nō
idiget ad eligendū vel exhoꝛtāduꝫ vel etiā ꝓsentiēdū tpis
moꝛa: sicut hō q deliberatione indiget ad eligēdū ⁊ ad cō 324
sentiēduꝫ: ⁊ locutione vocali ad exhoꝛtandū: quoꝝ vtrūqꝫ
in tpe agit. manifestū est aūt ꝙ ēt hō simul duꝫ aliqd tam
coꝛde cōcepit in eodē instanti incipit loq: ⁊ in vltimo instan
ti locutionis: in quo aliqs sensum loquētis capit. pōt assenti
re ei qđ dicit: vt pz maxime in p̄imis ꝓceptionibus: quas
quisqꝫ ꝓbat auditas. sublato ergo tpe deliberatiōis: quod
in nobis regrit in eodē instāti in quo p̄imus angelus suaꝫ
affectionē intelligibili locutione exp̄essit: possibile fuit alijs
in eā ꝓsentire. ¶ Ad 2m dām: ꝙ supbus ceteris paribus
magis vult subesse supioꝛi q̄ inferioꝛi: sz si aliquā excellen
tiā cōsequat sub inferioꝛi q̄ sub superioꝛi ꝓsequi non pos/
sit: magis eligit inferioꝛi subesse q̄ superioꝛi. sic igit nō fuit
ꝫ superbiā demonuꝫ ꝙ subesse inferioꝛi voluerunt in eius
principatū ꝓsentientes: ad hoc eū p̄incipem ⁊ ducē habe
re volētes: vt virtute nāli suā vltimam beatitudinē ꝓseque
rent. p̄sertim qꝛ sup̄mo angelo nāe oꝛdine etiam tūc subie
cti erant. ¶ Ad 3m dām: ꝙ sicut supra dictum est: ange/ 316
lus nō hz aliquid retardās: sz sm suā totā vtutē mouetur
in illud ad qđ mouet siue in bonū siue in maluz: qꝛ igitur

supremus angelus maiorē naturalem habuit virtutē q̄z in
feriores intensiori motu i peccatum plapsus est: ⁊ ideo fa
ctus est etiam i malitia maior.

¶Utrū tot peccauerūt quot ceciderūt. Articulus. ix.

328 **Ad nonum** sic ꝓcedit. Uidet ꝙ plures pec
cauerūt de ãgelis q̄z pmāserūt:
q: vt dicit pbs. Ud alū est vt i pluribus: bonū vt i paucio/
rib⁹. ¶P̄. Justitia ⁊ pctm eadē rōne inueniunt in angelis
⁊ hoibus: sed inueniunt plres mali i hoibus q̄z boni: ꝑm il/
lud eccl'. i. Stultor⁹ infinitus ē numerus. g° pari rōne i an/
gelis. ¶P̄. Angeli distinguūt ꝑm psonas ⁊ ꝑz ordines. si
igit plres psone angelice remāserūt videt etiā ꝙ nō de oī
bus ordinib⁹ aliq peccauerūt. ¶Sz ꝑ est qđ dr. 4. regu3
. 6. Plures nobiscū sūt q̄z cū illis: ⁊ exponit de bonis an/
gelis q̄ sunt nobiscū i auxiliū: ⁊ ō malis q̄ nobis aduersant.
¶R̄ñ° dōz ꝙ plures angeli pmāserunt q̄z peccauerunt:
q: pctm ē ꝑ nāle iclinatione: ea vero q̄ ꝑ nāz fiūt: vt i pauci
orib⁹ accidūt. nā. n. ꝓsequit' suū effectū: vel semp: vel vt i
plurib⁹. ¶Ad p̄m g° dōz: pbs loq̄t' q̄tū ad hoies i qb⁹
malū ꝓtingit ex hoc ꝙ ꝓsequunt bona sensibilia: q̄ sūt plu
ribus nota deserto bono rōnis qđ paucioribus notū est. i
angelis autē nō est: nisi nā itellectualis. vñ non ē simlis rō:
⁊ p hoc pz resp̄sio ad secūdū. ¶Ad 3m dōm ꝙ ꝑz illos
q̄ dicūt ꝙ diabolus maior fuit de iferiori ordine angelor:
qui p̄sunt terrestribus: mālfe: tū ē ꝙ nō de quolibet ordie
ceciderūt: sed de ifimo tm̄. ꝑm vero illos q̄ ponūt maiorē
diabolus de sup:emo fuisse ordine: ꝓbabile est ꝙ de quo
libet ordine alig ceciderunt: sicut i quemlibet ordinē hoies
assumunt i supplemētum ruine angelice: i quo ēt magis cō
probat' libertas li. ar. q̄ ꝑm quēlibet gradū creature i ma/
lū flecti pōt. i sacra scriptura tm̄ noia quorūdā ordinū: vt se
raphin ⁊ thronor⁹ demōibus nō attribuunt: q: hec noia su
munt ab ardore charitatis: ⁊ ab habitatione dei q̄ nō pñt
esse cū peccato mortali attribuūt' ät eis noia cherubi pote
statū ⁊ p̄cipatuū: q: hec noia assumunt a sciētia ⁊ potētia
a que bonis malisq̄ possunt esse cōia.

526 ¶De pena demonū. Qō. lxiiii.

Onsequenter querit de
pena de/
c monū. Et circa hoc q̄runt quatuor. p°
de obtenebratiōe itellect⁹. 2° de obstina
tiōe volūtatis. 3°. de dolore ipsor. 4° de
loco penali ipsorum.

¶De obtenebrationitate intellect⁹ demonis. Artic. i.

529 **Ad primum** sic ꝓcedit. Uidet ꝙ intellectus
demonis sit obtenebrat⁹ p p̄ua
tionē cognitiōis oīs veritatis. si. n. aliquā veritatē cognosce
rēt magis cognoscerēt seipsos: qđ est cognoscer subst̄ias
separatas. hoc autē eor miserie nō cōuenit: cū ad magnaz
beatitudinē ptinere videat: itantum ꝙ qdam vltimā bea/
titudinē hois posuerūt i cognoscēdo subst̄as sepatas. g°
demones p̄uant oī cognitiōe veritatis. ¶P̄. Id qđ ē ma
xime manifestū in nā videt esse maxime manifestū i ange
lis siue bonis siue malis: ꝙ. n. nō sit nobis maxime manife
stū cōtingit ex debilitate itellectus nostri a fantasmatib⁹ ac/
cipiētis: sicut ex debilitate oculi noctue contingit ꝙ nō pos/
sit videre lumē sol: ꝑz demōes nō pñt cognoscer deū qđ ē
ꝑm se manifestū: cū sit i sūmo veritatis: eo ꝙ nō hñt mū/
dū cor: quo solo videt de⁹. ergo nec alia cognoscere pñt.
¶P̄. Cognitio rer angelis cōueniēs est duplr ꝑm Aug.
„ſ. matutina ⁊ vesptina: sed cognitō matutīa nō cōpetit dē/
monib⁹: q: nō videt res in vbo: nec cognitio vesptina: q:
cognitio vesptina refert res cognitas ad laudem creatoris
vñ post vespe fit mane: vt dicit ge. i. ergo demones ñ pñt
cognitionē de rebus habere. ¶P̄. Angeli i sua cōditione
cognouerūt misteriū regni dei: vt Aug. dicit. 4. sup ge. ad
lit. ꝑz demōes hac cognitiōe p̄uati sunt: q: si cognouissēt ne
quaq̄ dñm glorie crucifixissent: vt dicit i. co:. 2. ergo pari
rōne oī alia cognitiōe vitatis sunt p̄uati. ¶P̄. Quācunq̄
veritatē aliquis scit aut cognoscit eā nāli ter sicut nos cognosci
mus p̄ma p̄cipia: aut accipiēdo ab alio: sicut que scim⁹ ad
discēdo: aut exp̄tia longi tp̄is: sicut scim⁹ iueniēdo: sed de
mones nō possunt cognoscere veritatē p suaz nām: q: ab
eis diuisi sunt bom ãgeli: sicut lux a tenebris: vt Aug. dicit.
Oīs aūt manifestatio fit p lumē: vt dicit' ephe. 5. Silr etiā
neq̄ p reuelationē: neq̄ adiscēdo a bonis angelis: q: nō est
cōuentio lucis ad tenebras: vt dr. 2. cor. 6. neq̄ p exp̄tiaz
lōgi tp̄is: q: experiētia a sensu orit. g° nulla i eis ē cognitio
veritatis. ¶Sed ꝑ est qđ Dio. dicit. 4. ca. de di. no. ꝙ da
ta sunt demonib⁹ aliq̄ dona q̄ nequaq̄ mutata esse dicūt
sed sunt integra ⁊ splēdidissima. iter ista aūt nālia dona ē co
gnitio vitatis. ergo i eis est aliq̄ veritatis cognitio. ¶R̄ñ°
dōm: ꝙ duplex est cognitio vitatis. vna q̄ habet p grām:
alia q̄ habet p nām. ⁊ ista q̄ habet p grāz est duplex. vna
q̄ est speculatiua tm̄: sicut cū alicui aliqua secreta diuino:
reuelant: alia vo q̄ est affectiua ꝓducens amorē dei: ⁊ hec
ꝓpie ptiet ad donū sapiētie. harū autē triū cognitionū p/ 6
ma i demonib⁹ nec ē ablata nec diminuta. ꝓsequit. n. ipsaz
nām angeli: q̄ ꝑm suā nām est qdā intellect⁹ vel mēs. ꝓpt
simplicitatē autē sue subē a nā eius aliqd subtrahi non pōt:
vt sic p subtractionē nālīū puniat': sicut hō punit' p subtra
ctionē man⁹ aut pedis: aut alicui⁹ hui⁹ mōi. ⁊ iō dic Dio. ꝙ
dona nālia i eis integra manēt. vñ nālis cognitio i eis nō est
diminuta. Secūda autē cognitio q̄ ē p grām in speculatiōe
ꝓsistens nō est i eis totalit ablata: sed diminuta: q: de hui⁹/
mōi secretis diuinis tantū reuelat eis q̄tum opz: vel me/
diātib⁹ angelis: vl p aliq̄ tpalia diuie vtutis effectiua: vt di
cit Aug. 9. de ci. dei. nō aūt sic ipsis sctis angelis: q̄bus pu
ra ⁊ clari⁹ renelant i ipso verbo. a tertia vo cognitione sūt
totalit p̄uati: sicut ⁊ a charitate. ¶Ad p̄m ergo dōz ꝙ feli/
citas ꝓsistit in applicatiōe: ad id qđ sup̄ius ē. subē aūt sepa/
te sunt ordine nāe sup:a nos. vñ aliq̄lis rō felicitatis ē pōt
hoi si cognoscat subas separatas: ꝑz pfecta eius felicitas sit i
cognoscēdo p̄imā subam. ſ. deuz: ꝑz subē separate cogno/
scere subst̄ātiam separatā est cōnāle: sicut i nobis cognosce
re nās sensibiles. vñ sicut i hoc non est felicitas hois q̄ co/
gnoscat nās sensibiles: ita nō est felicitas angelo i hoc q̄ co
gnoscat subas separatas. ¶Ad 2m dōz ꝙ illud qđ est ma
nifestissimū in nā ē nobis occultū ꝓpter hoc ꝙ excedit pro
portionē intellectus nr̄i: ⁊ nō solū ꝓpter hoc ꝙ intellectus
nr̄ accipit a fantasmatib⁹. excedit aūt diuia subā nō solū p
ipse angel⁹ ꝑm suā nām pōt cognoscere dei subst̄antia: pōt
tm̄ altio: ē cognitionez de deo habere p suā nām q̄s hō ꝓpt
pfectionē sui itellectus: ⁊ talis cognitio remanet etiā in de/
monib⁹: ꝑz. n. ñ habeāt puritatē q̄ est p gratiā: habēt tm̄ pu
ritatez nāe que sufficit ad cognitionē dei que eis cōpetit ex
nā. ¶Ad 3m dōm ꝙ creatura tenebre ē cōparata ve
tie diuini luminis: ⁊ ideo cognitio creatur i ꝓpria natura ve
spertina dicitur. Uespe enim est tenebris adiūctū. ꝑz tm aliqd
de luce: cum autem totalr deficit lux est nox. sic igit ⁊ co
gnitio rer in ꝓpria nā: quādo refert ad laudem creatoris
vt in bonis angelis habet aliqd de luce diuia: ⁊ pōt dici ve
spertina. si autē nō referat i deum sicut i demonibus non
dicit vesptina: sed nocturna. vñ i geñ. legit: ꝙ tenebre ꝑs
deus a luce separauit vocauit noctem. ¶Ad 4m dōm ꝙ
mysteriū regni dei qđ ē impletum p xp̄m omnes qđez
geli a p̄cipio aliquo mō cognouerūt: maxime ex quo be
atificati sunt visione vbi: quā demones nunq̄ habuerunt:
nō tamē omnes angeli cognouerūt pfecte neq̄ equaliter
vñ demones multo minus xp̄o existente in mūdo pfecte
mysterium icarnationis cognouerūt. nō enim itonuit eis:
vt Aug. dicit. sicut angelis sctis: qui verbi participata eter/
nitate perfruuntur: sed sicut eis terrēdis inotescēdum fuit
p quedam tēporalia effecta: si autem perfecte cognouissent
vt per certitudinem cognouissent ipsū ee filiū dei ⁊ effectū
passionis eius nūq̄ dominū glorie crucifigi p̄ocurassent.
¶Ad 5m dōm: ꝙ demones tribus modis cognoscit ve
ritatē aliquā. vno modo subtilitate sue nature: q: ꝑz sue ob
tenebrati per p̄uationem luminis gratie. sunt tamē lucidi
lumine intellectualis nature. Secūdo p revelationem a ſ
ctis angelis: cum quibus nō cōueniunt quidem per cōfo
mitatē voluntatis. cōueniunt autem in similitudine intelle/
ctualis nature: ꝑm quam possunt accipere qđ ab alijs na/

nifestat. Tertio modo cognoscunt p experientiaz longi tẽ
poris: nõ quasi a sensu accipiẽtes[c]: sed dũ in rebus singula
ribus cõpletur similitudo eius speciei intelligibilis quã sibi
naliter habẽt indita aliqua cognoscũt psentia: q̃ nõ pcogno/
uerũt futura: vt supra de cognitione angeloz dcm est[c].

Utz volũtas demonum sit obstinata i malo. II.

Ad secundum sic pcedit. Videt q̃ voluntas demonũ nõ sit obstinata in malo. libertas. n. arbitrij ad nãm intellectualis nãe pertinet: q̃ manet in demõibus[c]: sed libertas arbitrij p se z pus ordinat ad bonum q̃z ad malũ. ergo volũtas demonis nõ est obstinata i malo qa possit redire ad bonũ. Cp̃. Mala fuit misericordia dei q̃ est infinita q̃z demõis malitia q̃ finita. a malitia aũt culpe ad bonitatẽ institie nullus redit: nisi p dei miam. ergo etiã demones a statu malitie possunt redire ad statũ iustitie. Cp̃. Si demões hñt volũtatem obstinatã i malo: maxime haberent eã obstinatã in pctõ quo peccauerũt: sed illud pctm in eis nũc nõ mãet. s. supbia: q̃ nec motiuũ manet. s. eius excellẽtia. ergo demõ nõ ẽ obstinatus in malitia. Cp̃. Grego. dicit q̃ hõ p aliuz repararí potuit: q̃ p aliũ cecidit: sz demones iferiores p primũ ceciderũt: vt supra dcm est[c]. ergo eoz casus p aliũ reparari potuit. ergo nõ sunt i malitia obstinati. Cp̃. Quicũq; ẽ i malitia obstinat[a]: nũq̃z bonũ opus opat: sed demõ aliq̃ bona opa facit. cõfitet. n. veritatẽ dicẽs Xpo. Scio q̃: sis scũs dei Mat. p°. Demones ẽt credũt z ptremiscũt: vt dr Jaco. 2. Dio. etiã dicit. 4. ca. de di. no. q̃ bonũ z opti mũ cõcupiscũt esse viuere z intelligere. ergo nõ sunt obstinati i malitia. Csed ꝛ ẽ qõ dicit in psal. Supbia eoz q̃ te oderunt ascẽdit semp: qõ õ demonib[a] exponit. ergo semp obstinati in malitia pseuerãt. CRñ° dõm q̃ Origenis positio fuit: q̃ ois volũtas creature ppter libertatẽ arbitrij põt flecti z in bonũ z in malum: excepta aia Xpi ppter vnionẽ verbi: sed hec positio tollit veritatem btitudinis. a sctis angel' z hoib[a]: q̃ stabilitas sempiterna ẽ de rõne ve btitudinis. vñ z vita eterna nominat. repugnat etiã auctoritati scriptu re sacre q̃ demones z hoies malos in supplicium eternum mittẽdos. bonos aũt in vitã eternã trãsferẽdos pnunciat. Uñ hec positio est q̃si erronea reputãda z tenẽdum est firmiter fm fidem catholicã: q̃ z volũtas bonoz angeloz cõfirmata est in bono: z volũtas demonũ obstinata ẽ i malo. cãm antẽ huius mõi obstinationis opz accipe: nõ solũ ex grauitate culpe: sed ex cõditione sui status. hoc. n. est hois moz: qõ angelis casus: vt Dama. dicit. Manifestũ ẽ aũt q̃ oia mortalia peccata hoiz sine sint magna: sine sint parua ante mortẽ sunt remissibilia. post mortez vero irremissibilia z ppetuo manẽtia. Ad ingrendũ ergo cãm huius/mõi obstinatiõis ꝓsiderãdũ est q̃ vis appetitiua i oibus portionat apphẽsiue a q̃ mouetur: sicut mobile a motore. appetitus. n. sẽsitiuus ẽ boni pticularis: volũtas vero ũlis: vt supra dcm ẽ[c]: sic etiã sensus apphẽsitiu[a] ẽ singulariũ. intellectus vo vniz[c]. differt aũt apphẽsio angeli ab apphẽsione hois i hoc q̃ angelus apphẽdit immobiliter p itellectũ: sicut z nos immobiliter apphẽdimus pma principia quoz ẽ i tellectus. hõ vo p rõnem apphẽdit mobiliter discurrendo de vno ad aliud hñs viaz procedendi ad vtrũq; oppositoz. vñ z volũtas hois adheret alicui mobiliter q̃si potens etiaz ab eo recedere z cõtrario adherere. volũtas autem angeli adheret fixe z immobiliter: z ideo si ꝓsideret ante adhesionez põt libere adherere z huic z oppositoi his q̃. s. nõ naliter vult: sz postq̃z iã adhesit immobiliter adheret. z ideo cõsuenit dici q̃ libex arbitriũ hois flexibile est ad oppositum: z ãte electionem z post. liberum aũt arbitrium angeli est flexibile ad vtrũq; oppositum ante electionẽ: sed nõ post. sic igit z boni angeli semp adherẽtes iustitie sunt i illa cõfirmati. mali vero peccãtes sunt i peccato obstiati. de obstinatiõe vero hoiuz dãnatoz infra dicetur[c]. Ad p̃m ergo dõz: q̃ boni z mali ãgeli hñt libex arbitriũ. sed sz modũ z cõditionẽ sue nature: vt dcm est[c]. Ad 2m dõz q̃ misericordia dei liberat a peccato penitẽtes: illi vo qui penitẽtie capaces nõ sunt immobiliter malo adherẽt: z p diuinã misericordiaz nõ liberant. Ad 3m dõz q̃ adhuc mãet i diabolo pctm quo primo peccauit: q̃z tuz ad appetitũ licet nõ quantũ ad hoc q̃ credat se posse obtinere: sicut si aliqs credat se posse facere homicidiũ z velit facere z postea admittat ei ptãs nihilominus volũtas homicidij in eo manere põt: vt velit fecisse vel velit facere si posset. Ad 4m dõm q̃ nõ est tota cã: quare pctm hois sit remissibile q̃ alio suggerente peccauit. z ideo rõ nõ segtur. Ad 5m dõm q̃ actus demonis est duplex. qdaz. s. ex volũtate deliberata pcedẽs: z is ppie põt dici actus ei[a]: z talis actus demonis sp est malus: q̃ z si aliqñ aliqd bonũ faciat: nõ tñ bene facit: sicut duz vitatẽ dicit: vt decipiat: z dum nõ voluntarie credit z ꝓfitet: sed rex euidẽtia coactus. alius aũt actus demonis est nãlis: qui bonus eẽ põt z attestat bonitati nature: z tñ tali bono actu abutuntur ad malum.

Utz dolor sit in demonibus. Articulus. iij.

Ad tertiuz sic pcedit. Videt q̃ dolor nõ sit in demonibus. cũ. n. dolor z gaudiũ opponant: nõ pñt esse simul i eodẽ: sz in demonib[a] ẽ gaudium. dicit. n. Aug. cõ manicheos. Diabolus ptãtem hz in eos q̃ dei pcepta ptẽnũt: z de hac tam infelici ptãte letat: ergo in demonib[a] nõ est dolor. Cp̃. Dolor est cã timoris. de his. n. timemus duz futura sunt: de qbus dolemus dũ pñtia sunt. sz in demonib[a] nõ est timor. fm illud Job. 16. factus ẽ vt nullus timeret. ergo in demonib[a] nõ est dolor. Cp̃. Dolere de malo est bonũ: sz demones non pñt bñ facere. ergo nõ pñt dolere ad minus de malo culpe: q̃ pertinet ad vermẽ ꝓscie. Csed cõ est q̃ pctm demonis ẽ grauius q̃z pctm hois: sed hõ punitur dolore pro delectatione peccati: fm illud apoc. 8. Quãtuz glorificauit se z in deliciis fuit: tãtum date ei tormẽtum z luctũ. ergo multo magis diabolus q̃ maxime se glorificauit punit dolorib[a] luctu. CRñ° dõm q̃ timor z dolor z gaudiũ z huiusmodi sz q̃ sunt passiones: i demonib[a] esse nõ pñt[c]: sic. n. sunt ppie appetitus sensitiui: q̃ est vtus in organo corporali: sz fm q̃ noiant simplices actus volũtatis: sic pñt esse in demonib[a] z necesse est dicere q̃ in eis sit dolor. q̃: dolor fm q̃ significat simplicez actũ voluntatis nihil est aliud q̃z remissus voluntatis ad id quod est vel non est. patet autem q̃ demones multa vellent non esse que sunt: z esse que non sunt. vellent. n. cum sint inuidi dãnari eos qui saluant. Uñ opz dicere q̃ in eis sit dolor. z precipue q̃. de rõne pene est: q̃ voluntati repugnet. priuãtur ẽt beatitudine quã nãliter appetunt: z in multis eoz iniqua volũtas cohibet. Ad p̃m ergo dõm: q̃ gaudiuz z dolor de eodẽ sunt opposita: non ãt de diuersis. vñ nihil phibet vnũ simul dolere de vno z gaudere de alio: z maxime fm q̃ dolor z gaudiuz imporant simplices voluntatis actus: q̃. nõ soluz in diuersis. sed ẽt in vna z eadẽ re põt esse aliqd qõ volumus z aliqd qõ nolimus. Ad 2m dõm: q̃ sicut in demonibus est dolor de pñti: ita z timor de futuro: qõ autẽ dr. factus ẽ vt nullum timeret. itelligit de timore dei cohibẽte a peccato. Alibi nãq; scriptuz est q̃ demones credunt z contremiscũt. Ad 3m dõm: q̃ dolere de malo culpe pp se attestat voluntatis bonitati: cui culpe malum opponitur. dolere autẽ de malo pene vel de malo culpe propter penam attestat bonitati nature: cui malum pene opponitur. vnde Augu. dicit. 19. de ciui. dei. Qr dolor amissi boni i supplicio testis est nature bone. demon ergo cum puerse sit voluntatis z obstinate de malo culpe non dolet.

Utz aer iste sit locus penalis demonũ. Arti. iij.

Ad quartũ sic pceditur. Videtur q̃ aer iste non sit locus penalis demonum. demon enim est natura spiritualis. natura autem spiritualis non afficitur loco: ergo nullus locus est demonibus penalis. Cp̃. Peccatum hominis non est grauius q̃z peccatum demonis. sed locus penalis hominis est infernus: ergo multomagis demonis: ergo non aer caliginosus. Cp̃. Demones puniuntur pena ignis: sed in aere caliginoso non est ignis. ergo aer caliginosus non est locus penę demonum. Csed contra est quod Augusti. dicit super geñ. 4. ad lit. q̃ aer caliginosus est quasi carcer demonib[a] vsq; ad tempus iudicij. CRespõdeo dicẽdum: q̃ angeli

b fim sui naturam medij sunt inter deū ⁊ hoies: habet aūt
301 hoc diuine puidētie rō q inferior bonum p superiora pcu-
ret: bonum autem hois dupliʒ pcurat p diuinam puidē-
tiam. Uno mō directe. dū. s. inducit ad bonū ⁊ retrahitur
a malo: ⁊ hoc deceter fit p angelos bonos. Alio mō indire
cte: dū. s. aligs exercitat ipugnatus p ipugnatioem ħij. ⁊
hāc pcurationem boni humāi cōueniēs fuit p malos ange
los totaliʒ fieri: ne totaliʒ post peccatuʒ absolute ab vtilitate
nālis ordinis excideret. sic ergo demonibus duplex locꝰ pe
nalis debet. vnus qdeʒ rōne sue culpe. ⁊ hic est ifernus.
alius autē rōne exercitationis humane: ⁊ sic debet eis cali
ginosus aer. pcuratio autē salutis humāe ptendit vsq; ad
die iudicij. vñ ⁊ vsq; tūc durat ministerium angelorꝰ ⁊ exer
citatio demonū: vñ ⁊ vsq; tūc ⁊ boni āgeli ad nos huc mit
tunt: ⁊ demones i hoc aere caliginoso sunt ad nr̄m exerci
tium: licet etiaʒ eorꝰ aliqui ⁊ nūc in ifemo sint ad torquen-
dū eos qnos ad maluʒ iduxerūt: sicut ⁊ aliqui boni angeli
sunt cū aiabus sctis in celo: sed post die iudicij oēs mali taʒ
hoies q̄ angeli in ifemo erūt: boni vero in celo. ¶ Ad pm
ergo dm q locus nō ē penalis angelo aut aīe: q̄si afficiēs
alterādo naturā: sed q̄si afficiēs volūtatē ꝓtristādo: duʒ an
gelus vel aīa apprehēdit se esse in loco nō cōueniēti sue vo
luntati. ¶ Ad 2m dōʒ q aīa fm ordinē nature nō pref-
tur alteri aīe: sicut demones ordine nature pferunt hoib⁹
vñ nō est silis rō. ¶ Ad 3m dm q aliqui dixerūt vsq; ad
diem iudicij differri penā sensibilem: tam demonū q̄ aia-
rum: ⁊ silr beatitudinē sctoꝝ differri vsq; ad diem iudicij:
qđ est erroneum ⁊ repugnās apli. Sñe: qui dicit. 2. cor. 5.
Si terrestris domus nr̄a huiusmodi habitatiōis dissolua
tur: domuʒ habem⁹ in celo. Alij vero licet hoc nō ꝓcedant
de aiabus: cōcedūt tñ de demonibus. Sed melius ē dice-
dum q idem iudicium sit de malis aiabus ⁊ malis ange-
lis: sicut idem iudicium est de bonis aiabus ⁊ bonis ange
lis. Uñ dm ē q sicut locus celestis ptinet ad gloriā agelo
rum. tñ gl̄ia eorꝰ nō minuit: cū ad nos veniunt: qr cōside-
rāt illum locū esse suuʒ: eo modo quo dicimus honorē epi
nō minui dum actu nō sedet i cathedra. Silr dm ē q de
mones lʒ nō actu alligent gehēnali igni: dum sūt i aere isto
caliginoso. tñ ex hocipso q sciūt illā alligationeʒ sibi deberi
eorꝰ pena nō diminuit. vñ dr in glo. Quadā Jacobi. 3. q
portāt secū ignē gehēne quocūqʒ vadāt. nec ē ꝓtra hoc qđ
rogauerūt dm in vt non mitteret eos i abyssum: vt dr Lu-
ce. 8. Quia hoc petierūt reputātes sibi penā: si excluderen-
tur a loco i quo possunt hoibus nocere. vñ Matt. 8. dr q
deprecabant eum ne expelleret eos extra regionē.

¶ De ope creatiōis creature corpalis. Questio. lxv.

Post cōsiderationē

spūalis creature cōsiderādum est de cre
p atura corporali. In cuius pductiōe tria
opera scriptura cōmemorat. s. opꝰ creati
onis: cū dicit. In pncipio creauit deꝰ ce
lum ⁊ terram. ⁊c. opus distinctionis cum
dr. Diuisit lucē a tenebris ⁊ aquas q̄ sunt sup̄a firmamen
tum ab aquis q̄ sunt sub firmamēto: ⁊ opus ornatus cū dr
fiāt luminaria i firmamēto. ⁊c. ¶ Primo ergo est cōsidērā-
dum de opere creationis. Scōo de ope distinctionis. Ter
tio de opere ornatus. ¶ Circa pmū q̄runt quattuor. ¶ Pri
mo vtrū creatura corpalis sit a deo. Scōo vtr sit facta pp
bonitatē dei. Tertio vtrū sit facta a deo mediātib⁹ angel̄. 5
Quarto vtr forme corporis sint ab āgel̄ an immediate a deo.

¶ Utrū creatura corpalis sit a deo. Articulus. i.

333 **Ad primum** sic procedit. Uidet q creatura
corporalis nō sit a deo. dicit. n.
Ecclesiastici tertio. Didici q oīa q̄ fecit deꝰ pseuerāt i eter
num: sed corpora visibilia nō pseuerāt in eternuʒ. Dicitur
enim. 2. corin. 4. Que vident temporalia sunt: que autem
nō videntur eterna. ergo deus non fecit corpora visibilia.
¶ Ꝑ. gen̄. i. dr. Uidit deus cuncta que fecerat ⁊ erāt val-
de bona. sed creature corporales sunt male. Experimur. n
eas i multis nocias: vt pʒ i multis serpētibus. in estu solis
⁊ huiusmodi: ideo autem aliquid dr malum: qr nocet cre
atura igit corporales nō sunt a deo. ¶ Ꝑ. Jd qđ est a dō
nō retrahit a deo: sed ducit in ipsum. sed creature corpora
les retrahūt a deo. vñ apls dicit. 2. cor. 3. Non cōtemplan
tibus nobis que videt. gō creatur corporales nō sunt a dō
¶ Sed ꝑ est qđ dicit in ps. Qui fecit celum ⁊ terraʒ mar
⁊ oīa que in eis sunt. ¶ Rñ dōʒ q quoꝝdaʒ hereticoꝝ
positio est q visibilia ista nō sunt creata a bono deo: sed a
malo pncipio. ⁊ ad argumentum sui erroris assumit: qđ
apostol⁹ dicit. 2. cor. 4. Deꝰ huius seculi excecauit mētes
infideliū. hec autē positio ē omino ipossibilis. si. n. diuersa ibi
quo vniātur: necesse est huius vnionis cām ee aliquā. non 20
enim diuersa fm se vniuntur: ⁊ inde est q quandocunqʒ
in diuersis inuenitur aliquid vnuʒ: oportet q illa diuersa il
lud vnum ab aliqua vna cā recipiāt: sicut diuersa corpora
calida hñt calorem ab igne. hoc aūt q est ee cōiter inuenitur
in oībus rebus q̄tūcūqʒ diuersis. necesse est ergo ee vnū
eēndi pncipium a quo esse habeant quecūqʒ sunt quocūqʒ 234
modo: siue sint invisibilia ⁊ spūalia: siue sint visibilia ⁊ corpo
ralia: dr aūt diabolus esse deus huiꝰ seculi: nō creatione.
sʒ qr secularit vinētes ei seruiūt: eo mō loquēdi quo apls
logtur ad phil. 3. Quoꝝ deus vēter ē. ¶ Ad pm ergo dōʒ
q oēs creature dei fm aliqd in eternum pseuerāt ad min⁹
fm mām: qr creature nunq̄ in nihilū redigent. etiā si sint
corruptibiles. sʒ q̄to creature magis appropiquāt ad de 47
um: qui est immobilis: tāto magis sunt immobiles: naʒ crea- 51
ture corruptibiles in ppetuum manēt fm mām: sed mu- 45
tant fm formā subalem: creature vo incorruptibiles pma- 49
nēt qdem fm subam: sed sunt mutabiles fm alia: puta fʒ
locum: vt corpora celestia vel fm affectiones vt creature
spūales. Qr autē apls dicit. Que videtur tēporalia sunt: ⁊
si vex sit etiā q̄tum ad ipsas res in se cōsideratas fʒ q oīs
creatura visibilis subiacet tpi: vel fm suū ee. vel fm suum
motum. tñ apls mtēdit loq de invisibilibus fm q sunt hois
pmia. nā premia hois que sunt in istis reb⁹ visibilibus tpa
liter trāseunt: que autez sunt in rebus invisibilibus pmanēt
i eternum: vñ ⁊ supra pmiserat eternum gl̄ie pōdus opa
tur in nobis. ¶ Ad 2m dōm q creatura corporalis fm suā
nām est bona: sed nō est bonū vle: sed est quoddā bonuʒ
particulare ⁊ contractum: fm quā particularitatē ⁊ ꝓtra- 323
ctionem sequit i ea ꝓrietas: p quā vnum ꝓriatur alteri: lʒ
vtrūq; in se sit bonū. qdam autē extimātes res nō ex eaʒ
natura: sed ex suo ppio cōmodo: quicūqʒ sibi nocina sunt
simplr mala arbitrāt: nō ꝓsiderātes q id qđ ē vni nocinū
q̄tū ad aliqd: vl alteri vel eidē q̄tū ad aliqd ē pficuū: qđ
neq̄ eēt si fʒ se corpa eēnt mala ⁊ noxia. ¶ Ad 3m dōʒ q
creatur q̄tū est de se nō retrahūt a deo: sʒ i ipsū ducūt: qr
invisibilia dei p ea que facta sunt intellecta ꝓspiciuntur: vt dr
Ro. i. Sed qđ aduertāt a deo hoc est ex culpa eorꝰ: q invi-
piēter eis vtunt. vñ sap̄. 14. dr q creature facte sūt i inuti
pulā pedib⁹ insipientiū. ⁊ hocipsum q sic a deo abducūt at
testat q sunt a deo. non enim abducūt insipientes a deo nisi 25
alliciēdo fm aliqd boni i eis existēs: quod habēt a deo.

¶ Utrū creatura corpalis sit facta pp dei bonitatē. ii.

Ad secundum sic procedit. Uidet q creatu
ra corpalis nō sit facta ppter 334
dei bonitatem. dr. n. sap̄. i. Creauit deus vt essent oia. ergo
oīa sunt creata ppter ppriū esse: ⁊ non pp dei bonitatem.
¶ Ꝑ. Bonū hʒ rōnem finis. ergo id qđ ē magis bonuʒ i
rebus est finis minus boni. creatura aūt spūalis cōparat
ad corporalē sicut maius bonū ad min⁹ bonum. ergo crea
tura corporalis est pp spiritualē: ⁊ nō ppter dei bonitatez
¶ Ꝑ. Justitia nō dat inequalia nisi inequalibus: sed deꝰ
est iustus. ergo āte oēm inequalitatē a deo creatam est in-
equalitas a deo nō creata: sed equalitas a deo nō creata:
nō pōt esse nisi que est ex libero arbitrio: ergo oīs inequa-
litas segtur ex diuersis motibus liberi arbitrij creature ār
corporales sunt inequales spiritualibus: ergo creature cor
porales sunt facte ꝓpter aliquos motus liberi arbitrij
⁊ non ppter dei bonitatem. ¶ Sed ꝑ est qđ dr. psal. i.
Universa ppter semetipsū operatꝰ ē dñs. ¶ Rñ dōm q
Orige. posuit q creatura corporalis nō est facta ex prima 150
dei intentione: sed ad penam creature spūalis peccātis. po-

250 fuit enim q̄ deus a principio creaturas spūales solas fecit
ꝛ oēs eccles[e]: quaꝝ cum eēnt lib.ar.quedam cōuerse sunt
in deum: ꝛ ꝑm quādā q̄ꝫtatē ꝓuersionis sortite sunt maio
rem vel minorē gradū i sua simplicitate remanētes. q̄daꝝ
vo aduerse a deo alligate sunt coꝛpoꝛib⁹ diuersis ꝑm mo
dū auersionis a deo. que quidem positio erronea ē. primo
qdem q̄ ꝛ̄ria[t] scripture q̄ narrata ꝓductione cuiuslibet
spūal creature coꝛpoꝛalis subiūgit. Vidit deus q̄ hoc eēt bo
num. q̄si diceret q̄ vnūqdq̄ ideo factū ē. q̄ ꝓ se bonum ē
ipsum ēc: ꝑm aūt opionē Orige. creatura coꝛpoꝛalis facta ē
nō q̄ bonum est eā esse. sed vt malum alterius puniretur
C Scōo q̄ sequeret q̄ mūdi coꝛpoꝛalis dispositio q̄ nūc
est esset a casu. si. n. ideo coꝛpus solis tale factū est vt cōgru
eret alicui peccato spūalis creature puniēdo: si ꝓ̄s creatu
re spūales silr peccassent: sicut illa ꝓpter cuius peccatū pu
niendum ponit solē creatuꝫ: sequeret q̄ eēnt plures soles i
mūdo: ꝛ idē esset de alijs: hec aūt sunt oīno icōueniētia. vñ
309 hac positione remota tanḡ erronea: con siderandu ꝫ est q̄
ex oībus creaturis ꝓstituit totum vniuersum[e]: sicut totuꝫ
ex partib⁹. si autē alicuius totius ꝛ partiuꝫ ei⁹ velimus fi
nem assignare: inueniemus ꝑmo quidē q̄ singule ptes sunt
ꝓpter suos actus: sicut oculus ad vidēdum. Scōo vo q̄
pars ignobilior est ꝓpter nobiliorem: sicut sensus ꝓpter in
tellectum: ꝛ pulmo ꝓpter coꝛ. Tertio vo oēs partes sunt
ꝓpter pfectionē totius: sicut ꝛ materia ꝓpter formā. par
352 tes. n. sunt q̄si materia totī⁹. vlterius autē totus hō est ꝓ
pter aliquē finem extrinsecū: puta vt fruat deo[e]: sic igit ꝛ i
partib⁹ vniuersi vnaqueq̄ creatura est ꝓpter suum ꝓp
rium actum ꝛ pfectionē. Scōo aūt creature ignobiliores sunt
ꝓpter nobiliores: sicut creature q̄ sunt infra hoiem sunt ꝓ
pt hoiem. vlterius ät singule creature sunt ꝓpt pfectionē
totius vniuersi. vlteri⁹ autē totū vniuersum cū singulis su
is partib⁹ ordinat i deum sicut in finē iq̄ꝫtū i eis ꝑ quādaꝝ
limitationeꝫ diuina bonitas repñtat ad gl̄iam dei: q̄ꝫ cre
55 ature rōnales spāli quodā mō supra hoc hñt finem deum
237 ꝑ q̄ attingeꝝ pñt sua opatione cognoscēdo ꝛ amādo[e]: ꝛ sic
31 go dōm q̄ i hocipso q̄ creatura aliq̄ō hz esse: repñtat diui
b nuꝫ esse ꝛ bonitatē eius[e]: ꝛ ideo ꝑ hoc q̄ deus creauit oīa
237 vt essent: nō excluditur quin creauerit omnia ꝓpt suā boni
tatem. C Ad 2[m] dōz: q̄ finis ꝓximus nō excludit fineꝫ vl
timum: vñ ꝑ hoc q̄ creatura coꝛpoꝛalis facta ē quodāmō
ꝓpt spūalem: nō remouet quin sit facta ꝓpt dei bonitatē
C Ad 3[m] dōm q̄ equalitas iustitie locū habet i retribuen
do. iustū. n. e[st] q̄ equalibus eq̄lia retribuant. nō ät habet
c locum i ꝓxima rer[um] istitutione[e]: sicut enim artifex eiusdē ge
250 neris lapides i diuersis ptibus edificij ponit absq̄ ūiustitia
non ꝓpt aliquam diuersitatem i lapidibus ꝓcedētes. sz
attēdens ad pfectionem totius edificij: que nō esset nisi la
pides diuersimode i edificio collocarent: sic ꝛ deus a prin
cipio vt esset pfectio i vniuerso diuersas ꝛ inequales crea
turas istituit ꝑm suam sapiētiam absq̄ iniustitia: nulla trī ꝑ
suppositā meritoꝝ diuersitate.

C Utrum creatura coꝛpoꝛalis sit ꝓducta a deo median
tibus angelis. Articulus. iij.

335 **Ad tertium** sic ꝓcedit. Videt q̄ creatura coꝛ
poꝛalis sit ꝓducta a deo medianti
b⁹ angelis. sicut. n. res gubernātur ꝑ diuinā sapiam. ita oīa
sunt ꝑ dei sapiaz facta: ꝛz illud ꝑs. Oīa i sapientia fecisti. ꝛz
ordinare ē sapiētis: vt dr i ꝑn. meta: vñ i gubernatione rer[um]
541 inferioꝛa ꝑ superioꝛa regunt quodā ordine. vt Aug. dicit. 3. ō
trī. ergo ꝛ i rer[um] ꝓductione talis ordo fuit: q̄ creatura coꝛ
poꝛalis tanḡ inferioꝛ ꝑ spūalem tanḡ ꝑ superioꝛez ē ꝓducta
C Ꝓ. Diuersitas effectuum demōstrat diuersitatem cāe
q̄: idem semp facit idem. si ergo oēs creature tam spūales
q̄ coꝛpoꝛales sunt immediate a deo ꝓducte: nulla esset inter
creaturas diuersitas: neq̄ vna magis distaret a deo q̄ alia
q̄d pz esse falsum cū ꝓpt longe distare a deo dicat pbs q̄
dam coꝛruptibilia esse. C Ꝓ. Ad producēdum effectū fini
tum nō requirit vꝛtus infinita. sed omne coꝛp⁹ finitū est. er
go ꝑ finitā vꝛtutē spūalis creature ꝓduci potuit: ꝛ ꝓductū
fuit: q̄ i talibus nō differt esse ꝛ posse: ꝓsertim q̄ nulla
dignitas cōpetens alicui ꝑm suā nām ei denegat nisi forte
ob culpam suā. C Sz ꝛ̄ est q̄d dicitur gen. i. In ꝓn. cre.
deus ce. ꝛ ter. per que creatura coꝛpoꝛalis intelligit. ergo
creatura coꝛpalis est imediate a deo ꝓducta. C Rñ⁰ dōz:
q̄ quidā posuerunt gradatiz res a deo ꝓcessisse. ita. s. q̄ ab
eo imediate ꝓcessit ꝓma creatura ꝛ illa ꝓduxit aliam ꝛ
sic inde vsq̄ ad creaturā coꝛpoꝛeam[e]. sed hec positio ē im/ 249
possibilis: q̄ ꝓma coꝛpoꝛalis creature ꝓductio est ꝑ crea
tionē ꝑ quam etiā ipsa materia ꝓducitur[e]. impfectum enī 235
est ꝓmus q̄ ꝑfectū in fieri. impossibile est aūt aliquid crea/ 242
ri nisi a solo deo. C Ad cuius euidētiam ꝓsiderandū est q̄
q̄ꝫto aliqua cā est supior tāto ad plura se extēdit in causan
do[e]: semp aūt id quod substernit in rebus iuenit cōius q̄ꝫ 242
id qō informat ꝛ restringit ipz: sicut esse q̄ꝫ viuere: ꝛ viue
re q̄ꝫ intelligere[e]. ꝛ materia q̄ꝫ forma. q̄ꝫto ergo aliquid est 23
magis substratuz tāto a supiori cā directe ꝓcedit: illud er/ c
go qō est ꝓmo substratū oībus ꝓprie ptinet ad causalita
tez supme cause. nulla igit secūda causa pōt aliquid ꝓdu
cere: nō ꝓsuppposito in re ꝓducta aliquo qō causat a su
periori causa. creatio aūt est ꝓductio alicuius rei ꝑm suam
totā subam: nullo ꝑsuppposito q̄ sit vel increatū: vel ab ali/
quo creatum[e]. vñ relinquit q̄ nihil pōt aliquid creare nisi 238
solus deus qui est ꝓma cā. ꝛ ideo vt Moyses ostēderet
coꝛpa oīa imediata a deo creata dixit. In ꝓn. de. cre. ce. ꝛ
ter. C Ad p[m] ergo dōm: q̄ in ꝓductione rer[um] est aliquis
ordo: nō qdem vt vna creatura creatur ab alia[e]. hoc. n. im 97
possibile est: sed ita q̄ ex diuina sapientia diuersi gradus in a
creaturis constituunt. C Ad 2[m] dōm: q̄ ipse deus vnus 509
absq̄ sue simplicitatis detrimēto diuersoꝝ cognoscitiuus 90
est: vt supra ostēsum est[e]: ꝛ ideo ēt est ꝑm diuersa cognita 93
diuersoꝝ ꝓductoruꝫ cā per suā sapiētiam: sicut ꝛ artifex ap 97
prehendēdo diuersas formas producit diuersa artificiata.
C Ad 3[m] dōm: q̄ q̄ꝫtas virtutis agentis nō solum men c
surat ꝑm rem factā: sed ēt ꝑm modū faciendi[e]: q̄ vnuz ꝛ 242
idem aliter fit ꝛ a maiori ꝛ a minori virtute. ꝓducere autē
aliq̄d finitum hoc modo: vt nihil ꝓsupponatur est virtu
tis infinite. vnde nulli creature cōpetere potest.

C Utꝝ forme coꝛpoꝛ sint ab angelis. Articulus iiij.

Ad quartū sic ꝓcedit. Videt q̄ forme coꝛpo 336
ruz sint ab āgelis. Dicit. n. Boe.
in li. de tri. Oīa formis q̄ sunt sine mā veniūt forme q̄ sunt
in materia. forme aūt que sunt sine materia sunt sube spūa
les. forme aūt que sūt in materia sunt forme coꝛpoꝛ. ergo
forme coꝛpoꝛ sunt a spūalibus substātijs. C Ꝓ. Oē quod
est ꝑ participationē reducit ad id qō est ꝑ essentiaz[e]. sed 236
spūales sube per suā essentiā sunt forme. creature aūt coꝛ
poꝛales participāt formas. ergo forme coꝛpaliuz rer[um] sunt
a spūalibus substantijs derivate: C Ꝓ. Spūales sube ma
gis hñt virtutē causandi q̄ꝫ coꝛpoꝛa celestia. sed coꝛpoꝛa ce
lestia causant formas in istis inferioribus. vñ dicūtur eē ge
nerationis ꝛ coꝛruptiōis causa. ergo multo magis a spūali
bus substantijs forme que sūt in materia deriuant. C Sz
cōtra est quod Aug. dicit. 3. de tri. Oīa nō est putandu ꝫ an
gelis ad nutum seruire hanc coꝛpoꝛalem materiā: sed po
tius deo. illi autez ad nutū dicitur seruire coꝛpoꝛalis mate
ria: a quo speciem recipit: nō ergo forme coꝛpoꝛales sunt
ab angelis sed a deo[e]. C Rñ⁰ dōm q̄ opinio fuit quoꝝ/ 542
dam q̄ oēs forme coꝛpoꝛales deriuent a substantijs spūa
libus: quas angelos dicimus. ꝛ hoc quidem dupliciter ali
qui posuerūt. Plato enim posuit formas que sunt in ma
teria coꝛpali derivari ꝛ formari a formis sine materia sub/ 34
sistentibus per moduz participationis cuiusdaz[e]: ponebat 542
enim hoiem quēdam immaterialiter subsistētem: ꝛ simili 4 9
ter equuz ꝛ sic de alijs: ex quibus cōstituuntur hec singula
ria sensibilia ꝑm q̄ in materia coꝛpoꝛali remanet quedam
impressio ab illis formis separatis ꝑ modum assimilatiōis
cuiusdam: quā participationē vocabat: ꝛ ꝑm ordinē forma
rum ponebāt platonici ordinē substātiaꝝ separatarum: pu
ta q̄ vna suba separata est que est equus: que est cā oīum
equoꝝ: supra quam est quedam vita separata: quaz dice/
bant per se vitam ꝛ cām oīs vite: ꝛ vlterius quādam quā
nosabant ipm esse ꝛ cām oīs esse. Auic. vo ꝛ quidam alij

nō posuerūt formas rex corpalium i materia p se subfiste re: sed solū in intellectu. a formis ergo i intellectu creaturax
542 spūaliū existētibus: q̄s qdem ipsi itelligentias: nos autē an
242 gelos dicimus: dicebāt ꝓcedere oēs formas que sunt in
249 materia corpali: sicut a formis q̄ sunt i mēte artificis proce dunt forme artificiatox: ⁊ in idem videt redire: qō qdam moderni heretici ponūt dicētes qdez deū creatorem oīuz sed mām corporalē a diabolo formatā: ⁊ p varias spēs di stinctā. oēs aūt he opiniones ex vna radice ꝓcessisse vidē tur. q̄rebant enim cām formax ac si ipse forme fierēt p̄m se
241 ipsas. sed sicut ꝓbat Arist. in. 7. meta. Id qō ꝓprie fit est cō
245 positū. forme autē corruptibiliū rex habēt vt aliqñ sint: ali
542 qñ ñ sint absq; hoc ꝙ ipse generent aut corrūpant sed cō positis generatis aut corruptis: q: etiā forme nō habēt esse ſz cōposita hñt esse p eas. sic. n. alicui cōpetit fieri sicut ⁊ eē ⁊ iō cū silr fiat a suo sil nō est q̄renda causa formax corpo raliuz aliq̄ forma imaterialis: sed aliqō cōpositum p̄m ꝙ hic ignis generat ab hō igne. sic igit forme corpales cānt
⁊ a nō q̄si ifluxe ab aliqua imateriali forma: sed q̄si materia re
541 ducta de potētia in actum ab aliquo agēte cōposito: sed q:
⁊ b agēs cōpositus qō est corpus mouet a suba spūali creata.
543 vt Aug. 3. de tri. dicit: sequit vlterius ꝙ etiā forme corpo rales a substātijs spūalibus deriuent: nō tanq̄ ifluentibus formas: sed tanq̄ mouētib⁹ ad formas. vlterius aūt redu cunt i deum: sicut i primā causam etiā spēs angelici itelle ctus: que sunt quedā seminales rōnes corporaliū formax i prima aūt corporalis creature ꝓductione nō ꝓsiderat ali qua transmutatio de potētia in actuz: ⁊ ideo forme corpo rales quas i ꝓma ꝓductione corpora humana habuerūt:
542 sunt imediate a deo producte. cui solum ad nutū obedit materia tanq̄ ꝓprie cause. vñ ad hoc significandū Moy ses singulis opibus p̄mittit: dicit deus. fiat hoc vel illud: in quo significat formatio rex p vbū dī facta. a quo ſz Aug. est oīs forma ⁊ cōpago ⁊ concordia partiū. ¶ Ad p̄m er go dōz ꝙ Boe. intelligit p formas que sunt sine materia rōnes rex que sunt i mēte diuina: sicut etiā apls dicit heb. xi. fide credimus apta esse secula verbo dei. vt ex inuisibili bus visibilia fierēt. si tñ p formas que sunt sine materia in telligit angelos: dōm ē ꝙ ab eis veniunt forme que sūt in materia nō p fluxū sed p motū. ¶ Ad 2m dōz ꝙ forme p ticipate i materia reducunt non ad formas aliquas per se subsistentes rōnis eiusdē: vt platonici posuerūt: sed ad for
b mas intelligibiles vel intellectus āgelicī: a quib⁹ p motuz
236 procedunt vel vlteri⁹ ad rōnes itellect⁹ diuini: a qbus etiā formax semina sunt rebus creatis indita vt p motū i actuz
c duci possint. ¶ Ad 3m dōz ꝙ corpora celestia causant for
553 mas in istis iferioꝛib⁹ nō influēdo sed monendo.

¶ De ordine creationis ad distinctiōem: Q. ō. lxvj.

Deide cōsiderāduz

b est de opere distinctionis. Et p⁰ cōside rādum est de ordine creationis ad distī ctionem. 2⁰. de ipsa distinctione ꝑm se.

¶ Circa ꝓmum querunt. 4. p⁰ vtruz in formitas materie create precesserit tēpe distictionē ipsius. 2⁰. vtrū sit vna materia oīum corporaliū 3⁰. vtrū celū empyreum sit cōcreatū materie informi. 4⁰. vtruz tempus sit eidem concreatum.

¶ Utrū informitas materie tempore precesserit formati onem ipsius. Articulus. i.

Ad primum sic ꝓcedit. Videt ꝙ ifōrmitas māe tēpore pcesserit formatio
337 nem ipsi⁹. dicit. n. geñ. i. Terra erat inanis ⁊ vacua sine iui sibilis ⁊ incōposita ꝑm aliam litterā. p qō designat informitas māe: vt Aug. dicit ergo mā fuit aliqñ informis ante q̄ formaret. ¶ Natura i sua opatione dei opationem imitat: sicut eā scōa imitat cām ꝓmam. sed i opatione nāe ifōrmitas tēpore pcedit formationē. ergo ⁊ in opatione dei ¶ Materia potior ē accidēte: q: mā est pars subē: sed de⁹ pōt facere ꝙ accidens sit sine subo: vt pz i sacramēto altaris. g⁰ potuit facere ꝙ materia eēt sine forma. ¶ Sz cōtra: pfectio effect⁹ attestat ipfectioni agētis: sed de⁹ ē agēs pfectissimū. vñ de eo dr deutro. 32. Dei pfecta sūt opa. ergo op⁹ ab eo creatū nunq̄ fuit informe. ¶ Creature corporalis formatio facta fuit p opus distinctionis. distinctiōi aūt opponit confusio sicut ⁊ formationi informitas. si ergo informitas pcessit tpe formationē materie sequit a principio fuisse cōfusionē corporalis creature: quā antiq̄ vocauerūt chaos. ¶ Rñ⁰. dōz ꝙ circa hoc sunt diuerse opiniones sā ctoꝛ. Aug. n. vult ꝙ ifōrmitas materie corpalis nō pcesse rit tpe formationē ipsi⁹: sed solum origine vel ordine nāe. 549
Alij vero vt Basilius Ambrosius ⁊ Chrysostom⁹. volūt ꝙ ifōrmitas māe tēpe pcesserit formationē: ⁊ q̄uis he opi niones videant esse ꝛrie: tñ pax adinuicē differūt. aliter. n. accipit informitatē materie Aug. q̄ alij. Aug. n. accipit infor mitatem māe ꝓcarētia oīs forme: ⁊ sic ipossibile est di cere ꝙ informitas materie tēpore pcesserit vel formationē ipsi⁹ vl distictionē: ⁊ de formatōne qdem manifestū est. si .n. materia informis pcessit duratiōe. hec erat iaz i actu. hō n. duratio importat. creationis. n. terminus ē ens actu: ipz autem quod est actus est forma: dicere igitur materiam p cedere sine forma est dicere ens actu sine actu: quod im plicat contradictionez: nec etiam potest dici ꝙ habuit aliq̄ formā cōem: sed postmodū supuenerunt ei forme diuerse qbus sit distincta: q: hoc esset idē cuz opione antiquoꝛ nā lium: qui posuerūt mām ꝓmā eē aliqō corpus i actu. puta ignē aerē aut aquā: aut aliqō mediū: ex quo sequebat ꝙ fi eri nō eēt nisi alterari: q: cū illa forma pcedens daret eē in actu i gñe subē: ⁊ faceret esse hoc aliquid: seq̄bat ꝙ supue nies forma ñ faceret simplr ens actu ſz ēs actu hō qō ē p ꝓriū forme accidētalis: ⁊ sic seq̄tes forme essent accidēta ꝑm que nō attēdit gñatio sed alteratio. vñ oz dicere ꝙ ma teria ꝓma neq; fuit creata oīno sine forma nec sub forma cōi. sed sub formis distinctis: ⁊ ita si ifōrmitas materie re fertur ad additionē ꝓme materie: que ꝑm se nō habet aliq̄ formaz: informitas materie nō pcessit formationē seu distī ctionem ipsi⁹ tpe: vt Aug. dicit: sed origine seu natura tri. eo mō quo potētia ē prior actu: ⁊ pars toto. alij vero sāctī accipiūt informitatē nō ꝑm ꝙ excludit oēm formaz: sed ꝑm ꝙ excludit istam formositatē ⁊ decorem: qui nūc apparet 351
incorporea creatura: ⁊ ꝑm hoc dicūt ꝙ informitas materie 349
corpalis duratione pcessit formationē eiusdē. ⁊ sic ꝑm hoc 360
q̄ntum ad aliquid cū eis Aug. cōcordat ⁊ q̄ntuz ad aliquid discordat: vt infra patebit. ⁊ q̄ntū ex littera geñ. accipi pōt triplex formositas ei deerat: ꝓpter qō dicebatur creatura corpalis informis. deerat. n. a toto corpoꝛ diafano: qō dicit celum pulchritudo lucis. vñ dicit ꝙ tenebre erāt sup faciē abyssi. deerat autē terre duplex pulchritudo. vna quaz hz ex hoc: ꝙ ē aquis discoopta: ⁊ q̄ntū ad hoc dr ꝙ terra erat inanis ⁊ vacua: sine inuisibilis: q: corporali aspectui patere nō poterat ꝓpter aquas vndiq; eam cooperientes. alia vero quaz habet ex hoc ꝙ est ornata herbis ⁊ plātis. ⁊ ideo dr ꝙ erat vacua ⁊ incōposita. i. nō ornata ꝑm aliam litteraz: ⁊ sic cū p̄misisset duas nās creatas. s. celuz ⁊ traz informitatē celi exp̄ssit: p hoc ꝙ dicit. tenebre erāt super faciē abyssi: ſz ꝙ sub celo etiā aer includitur. informitatē vo terre per hoc ꝙ dicit terra erat inanis ⁊ vacua. ¶ Ad p̄m gō dōm: ꝙ ter ra aliter accipit in loco isto ab Aug. ⁊ ab alijs sanctis. Aug. .n. vult ꝙ noie terre ⁊ aq̄ significet in hō loco ipa mā ꝓma non. n. poterat rudi Moyses ppld prima mām exp̄mere nisi sub similitudine rex eis notax. vñ ⁊ sub multiplici simi litudine eā exp̄mit nō vocās eam tantū aquam vel terram ne videat ꝑm rei veritatē materia prima esse vel terra vel aqua. habet tñ similitudinē cum terra in q̄ntuz subsidet for mis ⁊ cum aqua: incōtuz est apta formari diuersis formis ꝑm hoc ergo dr inanis ⁊ vacua vel inuisibilis ⁊ incōposita: q: materia p formā cognoscit. vñ ⁊ in se cōsiderata dr inui sibilis vel inanis ⁊ eius potentia p formam repletur. vñ ⁊ Plato materiam dicit esse locuz. Alij vero sancti per ter ram intelligūt ipsum elementū que equaliter ꝑm eos erat o informis: vt dcm est. ¶ Ad 2m dōz ꝙ natura producit ef fectum in actu de ente in potētia: ⁊ ideo oportet vt in eius operatione potentia tempore precedat actum ⁊ ifōrmitas formationē: sed deus producit ens actu ex nihilo: ⁊ iō sta

tim pōt ꝓducere rem pfectā ſm magnitudinē ſue vtutis.
¶Ad 3m dōz ꝙ accidēs cum ſit forma eſt actus quidam. materia antē ſm id qō eſt: ē ens i potētia. vñ magis repugnat eſſe i actu materie ſine forma q̄ accidēti ſine ſubiecto
¶Ad p̄m vero qō obijcit in ꝓiuz dōz eſt ꝙ ſi scōm alios ſanctos informitas tpe precessit formationē materie: nō ſunt hoc ex inpotētia dei ſed ex eius ſapiētia: vt ordo ſeruet i rez ꝓditione dum ex inpfecto ad pfectum adducerent.
¶Ad 2m dōm: ꝙ quidā antiquoz nāliū posuerūt ꝓfusionē excludentē oēm distinctionē ꝑter hoc ꝙ Anax. posuit solum intellectū distinctū & inixtū. ſed ante opus distincti onis ſcriptura ſacra ponit multiplicē distinctionem. ꝓmo q dem celi & terre: in quo ostenditᵉ distinctio etiaz ſm mām: vt infra patebitᵉ. & hoc cū dicit. In ꝓncipio creauit deꝰ celum & terrā &c. ſecūdo ꝙ distinctionē elemētoz: quātuz ad formas ſuas: ꝙ hꝰ ꝙ noīat terrā & aquā. aerem autē & ignē nō noīat: q: nō eſt ita manifestū rudibus: qbus Moyses loquebatᵉ huiuſmōi eſſe corpora: ſicut manifestū eſt ō terra & aqua: q̄uis Plato aerez intellexerit ſignificari ꝑ hoc qō dicit ſpūs dñi: qui etiā aer ſpiritus dr. ignem vo itellexerit ſignificari ꝑ celuz: qō ignee nature eſſe dixit. vt Aug. refrt in li. 13. c. 16. de ci: dei. ſed Rabi Moyses: in alijs cū Platone concordans dicit ignem ſignificari per tenebras q: vt dicit i ꝓpria ſpa ignis nō lucet: ſed magis videt eſſe ꝓueniens: qō prius dcm eſtᵉ: q: ſpūs dñi in ſcriptura non niſi ꝑ ſpū ſctō ꝓſuenit poni: qui aquis ſupferri dr: nō corporaliter: ſed ſicut volūtas artificis ſupfertur materie quā vult formare. tertia distinctio ſignificat scōm ſitum: q: terra erat ſub aquis qbus inuiſibilis reddebatᵉ. aer vero qui eſt ſubm tenebraz ſignificatur fuiſſe ſup aquas: ꝑ hoc qō dr tenebre erant ſup facie abyſſi. quid autem distinguēdū remaneret ex ſequētibus apparebit.
¶Utz vna ſit materia iformis oīum corpaliuz. Artic. iij.

Ad ſecundum sic ꝓcedit. Videt ꝙ vna ſit materia informis oīum corporalium. dicit. n. Aug. 22. cōfeſſ. Duo reperio que feciſti. vnum qō erat formatū. altez qō erat iforme. & hoc dicit eſſe terrā inuiſibilē & icompositam: ꝙ quam dicit ſignificari mām rez corporaliuz. ergo vna eſt materia oīuz corpaliū
¶Ꝺ. Dns dicit in. 5. meta. Quę illa que ſunt vnū i gñe ſūt vnum in materia. ſed oīa corporalia cōueniūt i genere corporis. ergo oīuz corporaliū ē vna mā.
¶Ꝺ. Diuersus actus ſit in diuerſa potētia: & vnus i vna: ſz oīum corpoz eſt vna forma. ſ. corporeitas. ergo oīuz corporaliū eſt mā vna
¶Ꝺ. Materia i ſe ꝓsiderata eſt ſolum i potētia: ſed distinctio eſt ꝙ formas. ergo materia i ſe ꝓsiderata eſt vna tātuz oīum corporaliuz.
¶Sed ℞. quecūq; cōueniūt i materia ſunt trāſmutabilia adinuicē & agūt & patiunt abinuicez vt dicit in ꝓmo de generatiōe: ſed corpora celeſtia & inferiora nō ſic ſe habēt adinuicem. ergo eoz mā nō ē vna.
¶℞ñ° dm ꝙ circa hoc fuerunt diuerſe opiniones pdoz. Plato eniz & oēs pdi ante Ariſt. posuerūt oīa corpora eſſe de nā 4. elementoz. vñ cuz. 4. elemēta cōmunicēt i vna mā: vt mutua generatio & corruptio i eis ostēdit. pconsequens ſequebatᵉ ꝙ omnium corpoz ſit mā vna. ꝙ aūt quedaz corpora ſint icorruptibilia. Plato aſcribebat nō cōditioni materie: ſed voluntati artificis. ſ. dei quez itroducit corporib? celeſtibus dicētem. Natura veſtra eſtis diſſolubilia. volū tate autē mea idiſſolubiliaᵉ. q: voluntas mea maior eſt nexu veſtro. hanc autē positionem Ariſt. reꝓbat ꝙ motꝰ naturales corpoz: cū enim corpus celeſte habeat naturalem motum diuerſuz a nāli motu elemētoz: ſequit ꝙ eius nā ſit alia a natura. 4. elemētoz: & ſicut motꝰ circularis quē ꝓprius corporis celeſtis caret ꝓrietate. motus autem elemētoz ſunt inuicem cōtrarij: vt qui eſt ſurſum ei q eſt deorſum: ita corpus celeſte eſt absq; ꝓrietate. corpora vo elementaria ſunt cuz ꝓrietate: & q: corruptio & generatio ſunt ex cōtrarijs. ſequit ꝙ ſm ſuam nām corpus celeſte ſit icorruptibileᵉ. elemēta vero ſunt corruptibilia: ſed nō obſtante hac differētia corruptibilitatis nāliz: Auicebron posuit vnā materiā oīum corpoz attendens ad vnitatē forme corporalis: ſed ſi forma corporeitatis eſſet vna forma ꝑ ſe: cui ſu

perueniret alie forme: qbus corpora diſtinguunt hꝫ et neceſſitatē: qō dr: q: illa forma imutabiliter māe inhereret: & q̄tuz ad illā eſſet oē corpus icorruptibile: ſz corruptio acci deret ꝑ remotionē ſequentiū formaz: q̄ non eēt corruptio ſimplr: ſz ſz qd: q: priuationi ſubſterneretᵉ. aliqō ens actu ſicut ēt accidebat antiqs nālibus qui ponebāt ſubm corporuz aliqō ens actu: puta ignē aut aerez: aut aliqd huiuſmodiᵉ. ſuppoſito aūt ꝙ nulla forma q̄ ſit in corpore corruptibili remaneat vt ſubſtrata generationi & corruptioni ſequiteᵉ de neceſſitate ꝙ nō ſit eadē mā corpoz corruptibiliū & incorruptibiliū. mā. n. ſm id qō eſt: eſt in potētia ad formaz. ergo opz ꝙ mā ſm ſe ꝓsiderata ſit in potentia ad formam oīum illoz: quoz eſt mā cōis. ꝑ vnam aūt formam nō fit in actu: niſi quantū ad potentiā: que ad illā formam: remanet ergo in potētia quātuz ad oēs alias formas: nec hoc excluditur ſi vna illaz formaz ſit perfectior & continens in ſe vtutes alias: q: potentia quantū eſt de ſe indifferēter ſe hz ad perfectuz & imperfectū. vnde ſicut q̄ eſt ſub forma imperfecta eſt in potētia ad formā pfectam: ita econuerſo. ſic ergo materia ſm ꝙ eſt ſub forma incorruptibilis corporis erit adhuc in potētia ad formā corruptibilis corporis: & cū nō habeat eam in actu erit ſimul ſub forma & priuatiōe: q: carentia forme in eo ꝙ eſt in potētia ad formam eſt priuatio. hec autez diſpoſitio eſt corruptibilis corporis. impoſſibile ergo eſt ꝙ corporis corruptibilis & incorruptibilis per natūrā ſit vna materia: neq; tñ dicēdum eſt ꝙ auerois fingit ꝙ ipſum corpus celeſte ſit materia celi: ens in potentia ad vbi & nō ad eſſe: & forma eius ē ſuba ſeparata que vnitur ei vt motor: q: impoſſibile eſt ponere aliquod ens actu quin vel ipm totuz ſit actus & forma vel habeat actuz vel formam. remota ergo per intellectū ſubſtantia ſeparata q̄ ponitur motor: ſi corpus celeſte nō eſt habens formaz qō eſt componi ex forma & ſubiecto forme: ſequitur ꝙ ſit totum forma & actus. omne aūt tale eſt intellectū in actu. qō de corpore celeſti dici nō poteſt: cum ſit ſenſibile. relinquit ergo ꝙ materia corporis celeſtis ſm ſe conſiderata nō eſt in potētia niſi ad formā quam habetᵉ. nec refert ad propoſituz quecūq; ſit illa ſiue aīa ſiue aliquid aliud. vnde illa forma ſic perficit illā materiam ꝙ nullo modo in ea remanet potentia ad eſſe ſed ad vbi tm: vt Ari. dicit. & ſic non eſt eadem materia corporis celeſtis & elemētoz: niſi ſz analogiam ſm ꝙ cōueniunt in ratione potētie.
¶Ad p̄m ergo dicendū: ꝙ Augu. ſequit in hoc opinionē platonis nō ponens quintam eſſentiaz. vel dicēdum ꝙ materia informis eſt vna vnitate ordinis ſicut omnia corpora ſunt vnū in ordine creature corporee.
¶Ad 2m dōm: ꝙ ſi genus cōſideratur phyſice corruptibilia & incorruptibilia non ſunt in eodem genere: ꝓpter diuerſum modū potētie in eis: vt dr in. 10. meta. ſm autez logicalem cōſiderationem eſt vnum genus oīum corpoz ꝓpter vnā rōnem corporeitatis.
¶Ad 3m dōm: ꝙ forma corporeitatis nō eſt vna in omnibus corporibus cum nō ſit alia a formis qbus corpa diſtinguunt: vt dictum eſtᵉ.
¶Ad 4m dicendū. ꝙ cum potentia dicatur ad actū ens in potentia eſt diuerſum ex hoc ipo ꝙ ordinatur ad diuerſum actum: ſicut viſus ad colorem & auditus ad ſonū. vnde ex hoc ipſo materia celeſtis corporis eſt alia a materia elementaris: quia nō eſt in potētia ad formam elementi.
¶Utz celū empyreū ſit ꝓcreatū māe iformi. Ar. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Videt ꝙ celū empyreū non ſit cōcreatuz materie informi. celum. n. empyreum ſi eſt aliquid opz ꝙ ſit corpus ſenſibile. omne aūt corpus ſenſibile eſt mobile. celum autē empyreum nō eſt mobile: quia motus eius deprehenderetur per motū alicuius corporis apparētis: quod minime apparet. nō ergo celum empyreū eſt aliqd materie informi cōcreatum.
¶Ꝺ. Aug. dicit. 3. de trini. ꝙ inferiora corpora per ſuperiora quodā ordine reguntᵉ. ſi ergo celū empyreū eſt quoddaz ſupremū corpus: opz ꝙ habeat aliquā influentiā in hec inferiora corpora: ſed hoc nō videt: preſertim ſi ponat immobile: cū nullū corpus moneat niſi motum. nō eſt ergo celū empyreū materie iformi cōcreatuz.

¶ Si dicat q celum empyreum est locus cõtẽplationis nõ ordinatũ ad nãles effectus. Cõtra. Aug. dicit i. 4. de tri. q nos fm q mẽte aliquid capimus eternũ: nõ i hoc mundo sumus: ex quo patet q cõtẽplatio mentẽ supra corporalia eleuat. nõ ergo cõtẽplationi locus corporeus õputat'

¶ Ꝓ. Inter corpora celestia inuenit' aliquod corpus partiz diafanũ ⁊ partim lucidum. s. celum sidereũ. inuenit' etiam aliqõ celũ totũ diaphanũ: qõ aliq̃ nolant celum aqueũ vel chrystallinũ. si ergo est aliud superius celũ: oz q sit totũ lucidum. sed hoc esse nõ pot: q: si cõtinue aer illuminaretur nec vnq̃ nos esset. nõ ergo celũ empyreũ materie iformi est ꝓcreatũ. ¶ Sed ⅋ est qõ strabus dicit. In pn. crea. d. ce. ⁊ ter. celum dicit nõ visibile firmamẽtum: sed empyreum. i. igneum. ¶ Rñ° dõz: q celum empyreum nõ inuenit' positum nisi p auctoritates Strabi ⁊ Bede. ⁊ iteruz p auctoritatem basilij. i cuius positione q̃tum ad aliqd cõueniunt. s. q̃tum ad hoc q sit locus beatoꝝ. dicit enim strab⁹ ⁊ etiam Beda. q statim factũ angelis est impletum. Basilius etiam dicit in. 7. exañ. Sicut damnati in tenebras vltimas abigũt': ita remuneratio p dignis operibus restauratur in ea luce que est extra mundum getis domicilium sortientur. differunt tñ q̃tum ad rõnem ponẽdi. nã Strabus ⁊ Beda ponunt celũ empyreuz ea rõne: q: firmamẽtum p qõ celum empyreum itelligunt nõ in principio sed secunda die dr factum. Basilius vo ea rõne p. nit: ne videatur simplr deus opus suũ a tenebris inchoasse: qõ michei calũniant': deuz veteris testamenti: deum tenebraꝝ noiantes: he aũt rõnes nõ sunt multum cogẽtes. nam que stio de firmamẽto qõ legit' factum in scõa die aliter soluit' ab Aug. ⁊ alr ab alijs sanctis'. questio autẽ de tenebris solu
345 tur fm Aug. per hoc q informitas que p tenebras signi ficat' nõ precessit durationẽ formationẽ: ſz origine: ſz alios vero cuz tenebre nõ sint creatura aliqua: sed priuatio lucis diuine sapiẽtie attestatur: vt ea'que produxit ex nihilo pmo i statu pfectionis institueret: sed postmodum ea pduceret ad pfectũ. pot autẽ cõueniẽter ratio sumi ex ipsa cõditõne glie. expectat' enz i futura remuneratiõe duplex gloria. s. spũalis ⁊ corporalis: nõ solum i corporibus humanis glioſis cãdis: sed etiam i toto mũdo inouando inchoata. est autez ipsa spũalis glia ab ipso mundi principio i btitudine angelorꝝ: quoꝝ equalitas sanctis ꝓmittit': vñ cõueniẽs fuit: vt
c 356 etiã a principio corporalis glia ichoaret' in aliquo corpore qõ etiã a principio fuerit absq̃ fruitute corruptionis ⁊ mutabilitatis: ⁊ totaliter lucidũ. sicut tota creatura corporalis expectat' post resurrectionẽ futuram: ⁊ ideo illud celũ dr empyreum. i. igneũ nõ ab ardore: sed a splẽdore. ¶ Sciẽdum est autẽ q Aug. 10. de. ci. dei dicit q porphyrius discernebat a demonibus angelos vt aerea loca esse demonũ. etherea vero vl empyrea diceret angeloꝝ. sed porphirius tanq̃ platonic⁹ celũ istud sidereuz igneũ esse existimabat. ⁊ ideo empyreum noiabat vel ethereũ: fm q nomẽ etheris sumit' ab iflãmatione ⁊ nõ fm q sumit' a velocitate motus: vt Arist. dicit: qõ pro tãto dictum sit ne aliquis opinet' aug. celum empyreũ posuisse: sicut nũc ponitur a modernis. ¶ Ad pm ergo dõm q corpora sensibilia sunt mobilia fm ipsum statum mũdi: qa per motum creature corporalis ꝓcurat' elemẽtoꝝ multiplicatio. sed i vltima cõsumatione glie cessabit corpoꝝ motus: ⁊ talem oportuit esse a principio dispositionez celi empyrei. ¶ Ad 2m dõz q satis ꝓbabile est q celũ empyreum fm quosdã: cuz sit ordinatũ ad statũ glie nõ habet ifluentiaz in iferiora corpora que sunt ab aliquo alio ordine: puta ordinata ad nãlez rerũ discursuz ꝓbabilius tñ videt' dõz q sicut supremi angeli q absistunt habẽt influctiaz sup medios ⁊ vltimos q mittũtur: q̃uis ipsi nõ mittant' ſz Dio. ita celum empyreũ ha
550 bet ifluentiã super corpora que mouent'. Iz ipsum nõ moueat': ⁊ ꝓpter hoc pot dici q ifluit i pmũ celũ qõ mouet' nõ aliqõ trãsiens ⁊ aduenies p motũ: sed aliqd fixum aut stabile: puta vtutẽ ptinẽdi ⁊ creãdi vel aliqd huiusmõi ad dignitatẽ ptinens. ¶ Ad 3m dõm q locus corporeus õputatur cõtẽplationi nõ ꝓpter necessitatẽ sed pp ꝯgruitatẽ: vt exterior claritas iterioꝝ ꝓueniat. vñ Basilꝰ dicit q mistra tor spũs nõ poterat degere i tenebris: sed i luce ⁊ letitia de gẽdi sibi habitũ possidebat. ¶ Ad 4m dõz q sicut Basilꝰ dicit i. 2. exañ. cõstat factũ eẽ celũ rotũditate cõclusaz bñs corpus spissum ⁊ adeo validũ vt possit ea que extrinsecus bñtur ab iferioribus separare: ⁊ ideo necessario post se regionẽ relictã carẽtem luce ꝓstituit: vtpote fulgore qui superradiabat excluso: sed q: corpus firmamẽti ⁊ si sit solidũ. ẽ tamẽ diaphanũ qõ lumẽ nõ ipedit: vt patet p hoc q lumẽ stellaꝝ videmus nõ obstãtib⁹ medijs celis. ⅋ Pot aliter dici q hz lucẽ celũ empyreum nõ ꝓdensatã: vt radios emittat: sicut corpus solis sed magis subtilẽ: vel hz claritatẽ glorie: q̃ nõ est ꝓformis cum claritate naturali.

¶ Utrũ tps sit ꝓcreatũ mãe iformi. Articulus. iiij.

Ad quartum

sic ꝓcedit. Videt' q tps non sit cõcreatuz materie iformi. 358
dicit. n. Aug. 12. cõfe. ad deum loquẽs. Duo repio que fecisti carẽtia tpibus. s. mãm primã corpalez: ⁊ nãm angelicã nõ ergo tẽp⁹ ẽ cõcreatũ materie iformi. ¶ Ꝓ. Tẽpus dividit' p diẽ ⁊ per noctẽ: sed a pncipio nec nox nec dies erat sed postmodũ cũ diuisit deus lucẽ a tenebris. ergo a pncipio nõ erat tẽpus. ¶ Ꝓ. Tẽpus est numer⁹ motus firmamẽti: qõ legit' factũ secũda die. ergo nõ a pncipio erat tps

¶ Ꝓ. Adhuc est ꝓprie. magis igit' debebat nũerari inter primo creata q̃ tẽpus. ¶ Ꝓ. Sicut tps est mẽsura extrinseca: ita ⁊ locus. nõ ergo magis debet cõputari inter primo creata tẽpus q̃ locus. ¶ Sed ⅋ ẽ qõ Aug. dicit sup gen. ad lit. Quelibet spũalis ⁊ corpal' creatura ẽ creata i pncipio tpis.

¶ Rñ°. dõz q cõiter dr. 4. esse primo creata. s. natura angelica: celum empyreuz: materiã etiam corporalẽ informẽ ⁊ tempus. Sz attendẽdũ est q hoc dcm nõ ꝓcedit fz aug. opinionẽ. Aug. n. ponit duo primo creata. s. naturã angelicã ⁊ materiã corporalẽ: nulla mẽtiõe facta de celo empyreo. hec autem duo. s. natura angelica ⁊ materia iformis precedunt formationem nõ duratione sed natura. ⁊ sicut natura precedit formationem: ita etiam ⁊ motum ⁊ tempus. vñ tempus nõ potest eis cõnumerari. pcedit autẽ pdicta enumeratio fm opinionem alioꝝ sanctoꝝ ponentium q̃ iformitas materie duratione pcessit formationem: ⁊ tunc pro illa duratione necesse est ponere tempus aliquod. aliter. n. mensura durationis accipi nõ posset. ¶ Ad pm ergo dõm q Aug. hoc dicit ea ratiõe: qua natura angelica ⁊ materia informis precedunt origine seu natura tempus. ¶ Ad 2m dõm q sicut fm alios sanctos materia erat quodãmodo informis ⁊ postea fuit formata: ita tẽpus quodãmodo fuit ⁊ noctem. ¶ Ad 3m dõm q si motus firmamenti non stetim a principio incepit: tunc tempus qõ precessit non erat numerus motus firmamẽti: ſz cuiuscũq̃ primi motus. accidit enim tpi q fit numerus motus firmamẽti inq̃tum hic motus est primus motuũ. si autẽ esset alius motus primus illius motus esset tempus mẽsura: q: oia mẽsurant primo sui gñis. oz aũt dicere statim a pncipio fuisse aliquez motũ ad minus fm successionem conceptionũ ⁊ affectionum in mente aliqua. motũ autẽ nõ est intelligere sine tpe: cũ nihil aliud sit tẽpus q̃ numer⁹ prioris ⁊ posterioris i motu. ¶ Ad 4m dõm: q inter primo creata cõputantur ea que bñt gñalẽ habitudinẽ ad res. ⁊ ideo computari debuit tẽpus: quod habet rõnem cõis mensure. non autẽ motus q cõparatur solũ ad subm mobile. ¶ Ad 5m dõm: q locus intelligitur in celo ẽpyreo oia cõtinente: ⁊ q: locus ẽ de permanentibus concreatis est totus simul. tẽpus autẽ q non est permanens concreatũ est in suo pncipio. sicut etiã mõ nihil est accipe in actu de tpe nisi nũc. Lxvij.

¶ De ope distinctiõis fm se. Qõ.

Onsequenter

cõsidcrandum est de ope distinctionis ſz se. Et primo de opere diei. 2°. de opere sẽde. 3°. de opere tertie. ¶ Circa primum queruntur 4°. ⅋ Primo vtrũ lux ꝓprie in spũalibus dici possit. 2°. vtruz lux corporal' sit corpus 3° vtr sit q̃litas. 4°. vtr cõueniẽs fuit ꝓa die fieri lucem.

341 CUtrū lux ꝓpe in spūalibus dicatur. Arti. i.

Ad primum sic ꝓceditur. Uī ꝙ lux ꝓprie in spūalibus dicaī. dicit. n. Augu. 4. super geñ. ad lit. ꝙ in spūalib⁹ melior ⁊ certior lux est: ⁊ ꝙ rps nō sic dī lux quomō lapis: sed illō ꝓpe: hoc figurative. C Ꝑ. Dio. 4. de di. no. ponit lumen inter nomina intelligibilia dei. noīa aūt intelligibilia proprie dicuntur in spūalibus. ergo lux ꝓpe dicit in spūalibus. C Ꝑ. Aposto/lus dicit ad epb. 5. Omne quod manifestatur lumen ē: sed manifestatio magis proprie est in spūalibus q̄ in corporibus. ergo ⁊ lux. C Sed ⁊ est quod Ambro. li. de tri. ponit splendorem inter ea quē de deo metaphorice dicunt. C Rñ⁰ dōm: ꝙ de aliquo nomine dupliciter conueniī loqui. Uno modo ſm primam eius impositionez. Alio modo ſm vsum nominis: sicut patet in noīe visionis: qō primo imponit ad significandū actum sensus visus: sed ꝓp dignitatem ⁊ certitudinē huius sensus extensum est hoc nomē ſm vsum loquētiū ad oēm cognitionē aliorū sensuuz. dicimus. n. vide qō sapit: vel qō redolet: vel quō est calidū ⁊ vlterius etiā ad cognitionē intellect⁹ ſm illud Mat. 5. Beati mundo corde: qm̄ ipsi deum videbunt. ⁊ similiter dōm est de nomine lucis. nam primo quidē ē institutū ad significandum id quod facit manifestationez in sensu visus. postmodū autem extensum est ad significandum omne illud quod facit manifestationem ſm quācūq; cognitionem. si ergo accipiatur nomen luminis ſm suam primam impositionez metaphorice. in spūalibus dr: vt Ambro. dicit. si autem accipiatpr ſm ꝙ est in vsu loquentium ad omnem manifestationez extensum: sic proprie in spūalib⁹ dī. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

341 CUtrum lux sit corpus. Articulus. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Uī ꝙ lux sit corpus. dicit. n. Aug. in li. de li. ar. ꝙ lux in corporibus primum tenet locū. ergo lux ē corpus. C Ꝑ. Ipb. losophus dicit ꝙ lumē est spēs ignis: sed ignis est corpus. ergo lumen est corpus. C Ꝑ. ferri inter secari ⁊ reflecti est ꝓprie corpor. hec aūt oīa attribuūt̄ lumini vel radio. cōiungunt̄ etiam diuersi radij ⁊ separāt̄ vt Dio. dicit. 2. ca. de di. no. qō etiam vī nō nisi corpori⁹ cōuenire posse. ergo lumen est corpus. C Sed ⁊. duo corpora non possunt simul esse in eodem loco: sed lumē est simul cum aere. ergo lumē nō est corp⁹. C Rñ⁰ dōz: ꝙ vī possibile ē lumē eē corp⁹: quod qdē apparet tripliciter. Primo qdem ex parte loci. nam locus cuiuslibet corporis est alius a loco alterius corporis: nec est possibile ſm naturaz duo corpa esse simul in eodem loco qualiacūq; corpa sint: ꝙ contiguum regrit distinctionē in situ. secundo apparet idem ex rōne mot⁹. si. n. lumen esset corp⁹ illuminatio eēt mot⁹ localis corporis. nullus aūt mot⁹ localis corpis pōt esse in īstanti: q; oē qō monet̄ local⁹ necesse est ꝙ pri⁹ peruenīat ad mediū magnitudinis q̄ ad extremū. illuminatio aūt fit in īstanti nec potest dici ꝙ fiat in tempore imperceptibili: q; ī paruo spacio posset tps latere. in magno autez spacio. puta ab oriēte in occidēte tempus latere nō posset. statim. n. cum sole est in puncto orizontis illuminat̄ totum hemisperiū vsq; ad punctum oppositū. est etiaz aliud cōsiderandū ex pte mot⁹: q; oē corpus hz motū naturalē determinatū. motus aūt illuminationis ē ad oēm partem nec magis ſm circulū q̄ ſm rectitudinem. vnde manifestum est ꝙ illuminatio non est motus localis alicuius corporis. Tertio apparet idē ex pte generationis ⁊ corruptōis. si. n. lumen esset corpus: qm̄ aer obtenebr̄escit per absentiaz luminaris sequereī ꝙ corp⁹ luminis corrūperet̄: ⁊ ꝙ materia eius acciperet aliā formā qō nō apparet: nisi aliquis dicat ēt tenebras esse corpus: nec etiā apparet ex qua mā trāsmutat̄. ridiculum est etiā dicere ꝙ ad solam absentiā luminaris tantum corpus corrūpat̄. sigs ēt dicat ꝙ nō corrūpit̄: sed simul cū sole accessit ⁊ circūfert̄: qd dici poterit de hoc corp⁹ qō replet medium hemisperium quottidie generet̄. ridiculum est etiā dicere ꝙ ad solam absentiā luminaris tantum corpus corrūpat̄. sigs ēt dicat ꝙ nō corrūpit̄: sed simul cū sole accessit ⁊ circūfert̄: qd dici poterit de hoc ꝙ ad interpositionē alicui⁹ corporis circa cādelā tota dom⁹ obscurat̄: nec vī ꝙ lumē cōgregeī circa cādelā: q; nō apparet ibi maior claritas postq̄ ante: q; ergo omnia hec non solū rōni: sed sensui ēt repugnāt: dōm ē ꝙ impossibile ē lumen esse corpus. C Ad p^m ergo dōm: ꝙ Aug. accipit lucem pro corpe lucido ī actu. s. ꝓ igne: qō iter. 4. elementa nobilissimū ē. C Ad 2^m dōz: ꝙ Ari. lumē nominat ignem in propria mā: sicut ignis in mā aerea dr flāma: ⁊ in materia terrea dī carbo. nō tñ ē multum curandum de eis exēplis q̄ Ari. inducit in li. logicalib⁹: q; inducit ea vt ꝓbabilia ſm opinionem alioꝝ. C Ad 3^m dōm: ꝙ oīa illa attribuūt̄ ſm lumini metaphorice. sicut etiam possent attribui calori: q; .n. motus localis ē nāliter p̄m⁹ motuū: vt ꝓbat̄ ī. 8. phy. vtimur noībus ptinentibus ad motū local̄: vt in alteratōe ⁊ in omnibus motibus: sicut etiam nomē distātie derivatum ē a loco ad omnia cōtraria: vt dicit̄ in. 10. ineta. 251 a

CUtrū lux sit qualitas. Arti. iij.

Ad tertiū sic ꝓceditur. Uī ꝙ lux nō sit qualitas. omnis. n. qualitas pmāet ī subo etiam postq̄ agens discesserit: sicut calor ī aqua postq̄ remouet̄ ab igne: sed lumē nō remanet in aere recedente luminari. ergo lumē nō ē qualitas. C Ꝑ. Oīs qualitas sensibilis hz ꝓtrariū. sic calido ꝓtrariat̄ frigidum: ⁊ albo nigrū: sed lumini nihil ē ꝓtrariū. tenebra. n. est ꝓuatio luminis. ergo lumen nō est qualitas sensibilis. C Ꝑ. Causa ē potior effectu. sz lux celestiū corpoꝝ causat formas substātiales in istis inferioribus. dat ēt eē spūale coloribus: q; facit eos visibiles actu. ergo lux ñ ē aliqua qualitas sensibilis: sz magis substātialis forma aut spūalis⁹. C Sz ꝓtra ē qō Dam̄. dic̄ in li. 2. Q: lux ē qdā qualitas. C Rñ⁰ dōm: ꝙ qdā dixerūt ꝙ lumē ī aere nō hz eē nāle: sic̄ color ī pariete: sz eē intentionale sicut similitudo coloris in aere: sed hoc nō pōt esse pp duo. Primo qdē qa lumē denominat aerē. fit enim aer luminosus in actu. color vō nō denominat ipsum. nō. n. dr aer coloratus. scōo qa lumen hz effectū in natura: q; p radios solis calefiunt corpa. intentiones aūt nō causant trāsmutationes naturales. Alij vō dixerūt ꝙ lux ē forma subalis solis. sed hoc etiam apparet impossibile pp duo. primo qdez quia nulla forma subalis ē p se sensibilis: q; qcqd ē: ē obz intellectus. vt dr in. 3. de anima. lux aūt ē ſm se visibilis. secūdo quia impossibili est: vt id quod est forma substantialis in vno sit forma accidentalis ī alio^c: quia forme substantiali per se cōuenit cōstituere in specie. vnde semp ⁊ i omnibus adest. lux aūt nō ē forma subalis aeris: aliogn ea recedēte corrūpereī. vñ nō pōt eē subalis forma solis. Dōz ē ergo ꝙ sicut calor ē q̄litas actiua ꝓpis formā subalē ignis. ita lux est qualitas actiua ꝓpis formā subalem solis vel cuiuscūq; alterius corpis a se lucētis: si aliquod aliud tale ē: cuius signum ē ꝙ radij diuersarum stellarū habent diuersos effectus ſm diuersas naturas corporuz. C Ad p^m g^o dōz ꝙ cum qualitas consequatur formam substantialez diuersimode se habet subm ad receptionez qualitatis: sicut se habet ad receptionem forme. cum enim materia perfecte recipit formam firmiter. stabilit̄ etiam qualitas ꝓpis formaz sicut si aqua cōuertat̄ in ignem. cum vō forma subalis recipit̄ imperfecte ſm inchoationē quādā: qualitas ꝓpis manet quidem aliquādiu sed non semper^c: sicut pz in aqua calefacta: que redit ad suā naturā. sed illuminatio non fit p aliquā trāsmutationē materie ad susceptionez forme subalis vt fiat quasi inchoatio aliqua forme: ⁊ ideo lumē nō remanet nisi ad pītiam agentis. C Ad 2^m dōz: ꝙ accidit luci ꝙ non habeat ōrium inquantum ē qualitas naturalis primi corporis alterantis: quod est a contrarietate elongatum. C Ad 3^m dōm: ꝙ sicut calor agit ad formam ignis quasi instrumentaliter in virtute forme subalis. ita lumen agit q̄ si instrumentaliter in virtute corporum celestium ad producendas formas substantiales: ⁊ ad hoc ꝙ faciat colores visibiles actu inquantum est qualitas primi corporis sensibilis. 19 arg^o a 508

CUtrum conuenienter lucis productio in prima die ponatur. Articulus. iiij.

Ad quartuz sic ꝓcedit. Uī ꝙ inconuenienter lucis productio in prima die ponatur. est enim lux qualitas quedam: vt dictum ē^c. qualitas autem cum sit accidens non habet rōnem primi: sed 344 343

magis rōnez postremi. nō ergo prima die debet poni p/
ductio lucis. ¶ Ꝺ. ¶Per lucē distinguit nox a die: hoc aūt
fit per solez q ponit fact⁹ die. 4. ergo non debuit poni p/
ductio lucis prima die. ¶ Ꝺ. ¶Nox ⁊ dies fit per circularē
motū corporis lucidi. sed circularis mot⁹ est p:prius fir/
mamenti: quod legit factū die secūda. ergo non debuit po
ni in prima die productio lucis distinguentis noctē ⁊ diez.
Si dicat q intelligit de luce spūali: contra lux q̄ legit facta
prima die facit distinctionem a tenebris: sed non erant ī pn
pio spūales tenebre: q: etiam demones fuerunt a princi/
323 cipio boni: vt supra habitū est. non ergo prima die debuit
324 poni productio lucis. ¶ Sed ℞. id sine quo non potest esse
dies: oportuit fieri in prima die: sed sine luce nō potest esse
dies. ergo oportuit lucē fieri prima die. ¶ ℞ Rñ⁹ dōm: q de
productione lucis est duplex opinio. Aug. n. videt dicere
q non fuerit cōueniens Moyse ptermississe spūalis creatu
re productionem. ⁊ ideo dicit q cū dī. In prin. cre. de. ce.
⁊ ter. p cellū intelligit spūalis natura adhuc informis. per
terrā aūt intelligit mā informis corporalis creature: ⁊ quia
natura spūalis dignior est q̄z corpalis fuit prius formanda.
formatio igit spūalis nature significat in productiōe lucis:
341 vt intelligat de luce spūali. formatio enim nature spūalis
est per hoc q̄ illuminat: vt adhereat verbo dei. alijs aūt
videt q sit ptermissa a Moyse productio spūalis creatu/
re: sed hmōi rōnē diuersimode assignant. Basilius. n. dicit
q Moyses principiū narrationis sue fecit a principio q̄
ad temp⁹ pertinet sensibiliū rez: sed spūalis natura. i. ange
lica pretermittit: q: fuit ante creata. Chrysostomus autem
assignat aliam rōnē: q: Moy. loquebat rudi populo q ni/
hil nisi corpalia poterat capere: quē etiaz ab idolatria reno
care volebat. assumpsissent aūt idolatrie occasionē si ppo
site fuissent eis alique sube supra omnes corporeas creatu
ras: eas enim reputassent deos: cū etiā proni essent ad hoc
q solem ⁊ lunam ⁊ stellas colerēt tanq̄z deos: quod eis in
hibet. Dentro. 4. ¶ Dremissa aūt fuerat circa creaturam
337 corpalē multiplex informitas. vna quidem in hoc q dice/
bat: terra erat inanis ⁊ vacua. Alia vo ī hoc q dicebat: te
nebre erant super faciem abyssi. necessariū autem fuit: vt
informitas tenebrarū primo remoueret per lucis produ
343 ctionē pp duo. primo quidem quia lux: vt dictū est: ē qua
litas pīni corporis: vñ sm eā pmo fuit mūdus formādus.
secūdo ppter cōitatem lucis. cōicat enim in ea inferiora cor/
pora cū superioribus. sicut aūt in cognitiōe pcedit a comunio
ribus: ita etiā in operatiōe. nā pus gnat viuz q̄z aīal
q̄z homo: vt dī in li. de generatiōe aīaliū. sic ergo oportuit
ordinem diuine sapiētie manifestari: vt prima inter opera
distinctionis produceretur lux tāq̄z primi corporis forma
⁊ tāq̄z cōmunior. Basilius tamen posuit tertiam rationez
arg⁹ 5 qa per lucem alia omnia manifestantur. ¶ Potest ⁊ quarta
ratio addi que in obijciendo est tacta. q: dies non potest
esse sine luce. vnde oportuit in prima die fieri lucē. ¶ Ad
primum ergo dōm: q ℞ opinionē que ponit informitatez
337 materie duratione precedere formationem. oportet dice
re q materia a principio fuerit creata sub formis substan/
tialibus. postmodum fuerit formata sm aliquas conditio/
nes accidentales inter quas primum locum obtinet lux.
¶ Ad secūdū dōm: q qdā dñt lucē illā fuisse quādā nubē
lucidā: que postmodum facto sole in materiam preiacen/
tem rediit: sed illud non est conueniens: q: scriptura ī pn.
geñ. cōmemorat institutionem nature que postmoduz p/
seuerat. vnde non debet dici q aliquid tunc factuz fuerit
q̄ postmodū esse desierit. ⁊ ideo alij dicūt: q illa nubes
lucida adhuc remanet: ⁊ est coniuncta soli vt ab eo discer/
ni nō possit: ℞ sm hoc illa nubes superflua remaneret. ni
hil autem est vanū ī opibus dei. ⁊ ideo alij dicunt q ex illa
nube formatū est corpus solis: sed hoc etiā dici non potest
si ponatur corpus solis nō eē de natura q̄tuor elementoz
sed esse incorruptibile per naturaz: q: sm hoc materia ei⁹
non potest esse sub alia forma. ⁊ ideo est dicendū vt Dio.
dicit. 4. ca. de dī. no. q illa lux fuit lux solis: sed adhuc in/
351 formis quantum ad hoc q tam erat substantia solis: ⁊ ha/
v bebat virtutem illuminatiuam in cōi: sed postmodum da/
ta est spālis ⁊ determinata virtus ad particulares effect⁹ 351
⁊ sm hoc in productione huius lucis distincta est lux a te/
nebris quantum ad tria. ¶ Primo quidem quantuz ad cau
sam sm q in substantia solis erat causa luminis. in opacita
te autem terre causa tenebrarum. Secūdo quantum ad
locum: q: in vno hemisperio erat lumen: in alio tenebre.
Tertio quātū ad tēpus: q: in eodē hemisperio ℞ vnā pte
tēporis erat lumē: sm aliā tenebre: ⁊ hoc ē qō dicit. Lucē
vocauit diē ⁊ tenebras noctē. ¶ Ad 3ᵐ dōz: q Basil⁹ dic
lucem ⁊ tenebras tūc fuisse per emissionez ⁊ contractionē
luminis: ⁊ non per motū. ¶ Sz ℞ hoc obijcit Aug. q nul
la rō esset huiusmodi vicissitudinis emittendi ⁊ retrahendi
luminis: cum homines ⁊ animalia non essent: quoz vsibꝰ
hoc deseruiret: ⁊ preterea hoc non habet natura corporis
lucidi: vt retrahat lumen in sui pēsentia: sed miraculose hoc
pōt fieri. in prima aūt institutione nature nō q̄ritur miracu
lū: sed qd nā rerū habeat: vt Aug. dicit. ⁊ ideo dōm est q
duplex est motus in celo. vn⁹ cōis toti celo qui facit diem
⁊ noctem: ⁊ iste vī⁹ institutus primo die. alius autem est
qui diuersificatur per diuersa corpora sm quos motus fit
diuersitas diez adinuicē ⁊ mēsiū ⁊ annoz: ⁊ ideo in prima
die fit mētio de sola distinctione noctis ⁊ diei: que fit p mo
tuz cōez. in quarta aūt die fit mentio de diuersitate dierū
⁊ temporum: ⁊ annoz: cū dī. Sint in tempora: ⁊ dies: ⁊
annos. que quidem diuersitas fit per motus proprios.
¶ Ad 4ᵐ dōm: q sm Aug. informitas non precedit for
mationem duratione. vñ oz dicere q per lucis productio
nem intelligatur formatio spūalis creature: nō q̄ ē p glorīa
pfecta cū q̄ creata nō fuit: ℞ q̄ ē p graz pfecta cuz q̄ creata
fuit: vt dcm est. p hāc ergo lucē facta ē diuisio a tenebris. i.
ab informitate alteri⁹ creature nō formate: sed si tota crea/
tura simul formata fuit facta ē distinctio a tenebris spūalib⁹
nō que tūc essent: q: diabolus non fuit creatus malus: sed
quas deus esse futuras preuidit. lxviii.

¶ De opere secunde diei. Questio.

Einde cōsiderādū

est de ope secūde diei. ¶ Et circa hoc q
d runt quatuor. p⁹ vtrū firmamētum fa
factū secūda die. 2⁹ vtrum aliquе aquе
sint supra firmamentum. 3⁹ vtrum fir/
mamentum diuidat aquas ab aqs. 4⁹
vtrum sit vnum celum tm̄ vel plures. Arti. 1.
¶ Utrū firmamētū sit factū scda die. 341

Ad primuz sic procedit. Uī q firmamentuz
nō sit factū secūdā die. Dicitur. n.
gen. i. Uocauit deus firmamētū celum: sed celum factū e
ante omnem diem: vt patet cuz dicitur. In principio crea
uit deus celum ⁊ terram. ergo firmamentum non ē factū
secunda die. ¶ Ꝺ. Opera sex dierum ordinantur sm or/
dinem diuine sapientie. non conuenit autem diuine sapien
tie: vt posterius faceret quod est naturaliter prius. firma/
mentuz aūt est nāliter prius aqua ⁊ terra: de quib⁹ in fir
mentio ante formationē lucis: que fuit prima die. nō ergo
firmamentum factū est secūda die. ¶ Ꝺ. Omne quod est
factum per sex dies formatum est ex mā prius creata an/
te omnem diē: sed firmamētum nō potuit formari ex mate/
ria pexistente: q: sic esset generabile ⁊ corruptibile. ergo fir
mamentum non est factum secunda die. ¶ Sed contra ē
quod dicitur gen. i. Dixit deus. fiat firmamentum. ⁊ pos
stea sequitur. Et factuz est vespere ⁊ mane dies secūdus.
¶ ℞ Rñ⁹ dōz: q sicut Augustinus docet in his questionib⁹
duo sunt obseruāda. p⁹ quidem vt veritas scripture in/
concusse teneatur. 2⁹ vt cum scriptura diuina multiplici/
ter exponi possit: q nulli expositioni aliquis ita precise inhe
reat: q si certa ratione cōstiterit hanc esse falsam: q aliqua
sensum scripture esse asserere psumat: ne scriptura ex hoc
verbo ab infidelibus derideat: ne eis via credēdi precluda
tur. Sciendum est ergo q hoc qō legit: firmamētuz fcta
die factū dupl̄r itelligi pōt. vno⁹ de firmamēto i quo sit
sydera: ⁊ sm hoc oz nos diuersimode exponere ℞ diuer
sas opiniones hominum de firmamento. qdā. n. dicerunt

firmamentum illud esse ex elementis cõpositũ: ⁊ hec fuit opinio Empedoclis q dixit. ideo illud corpus indissolubile esse: qr in eĩ compositione lis non erat: sed amicitia tantũ. alij vero dixerũt firmamentũ esse de natura quatuor elementoꝝ: non quasi ex elementis compositũ: sed quasi elementũ simplex: ⁊ hec opinio fuit Platonis: q posuit corpus celeste esse elemẽtũ ignis. alij vo dixerũt celũ non esse
338 de natura quatuor elemẽtoꝝ: sz eẽ. 5. corp: ꝑter. 4. elemẽta. ⁊ hec est opinio Arist. fm ergo pmã opinionẽ absolute posset cõcedi q firmamẽtũ factũ fuerit scõa die ẽt sz suã subaz: nã ad opus creatiõis ptinet ꝓducere ipsam elemen
toꝝ subam. ad op aũt distinctiõis ⁊ ornat ptinet forma
re aliqua ex ꝓexistẽtib elemẽtis: fm vo opinionẽ Platonis nõ est cõueniens q firmamẽtum credat sz suã subaz esse factum scõa die. nã facere firmamẽtum fm hoc est ꝓ
337 ducere elemẽtuz ignis. ꝓductio aũt elemẽtoꝝ pertinet ad
360 op creationis fm eos q ponũt informitatẽ materie tẽpore ꝓcedere formationeĩ: qr forme elemẽtoꝝ sunt q primo ad uenium materieĩ. multo aũt min fm opinionem Aris. poni põt q firmamẽtũ fm suã subam sit scõa die ꝓductũ: sz suã naturã inco:ruptibile hz mãm: q nõ põt subesse alteri forme. vñ ipossibile ẽ q firmamentum sit factuz ex mã pus tempore exĩte. vñ ꝓductio sube firmamenti ad opus creatiõis pertinet: sed aliqua formatio eius fm has duas opiniones ptinet ad opus scõe diei sicut etiaz Dio. dic. 4.
b ca. de di. no. q lumẽ solis fuit informe in primo triduo: ⁊
344 postea fuit in quarta die formatuz. si autez per istos dies nõ designetur tẽporis successio: sed solum ordo nature: vt Aug. vult. nihil ꝓhibebit dicere fm quãcũqz hanc opinionem formationẽ fm subam firmamenti ad scõam diẽ ꝓtinere. põt aũt ⁊ alio mõ intelligi vt p firmamentũ qõ legitur scõa die factũ non intelligatur firmamentuz illud i quo fixe sunt stelle: sz illa pars aeris in qua cõdẽsantur nubes: ⁊ dicitur firmamentum propter spissitudinem aeris i pte illa. nam quod est spissum ⁊ solidum dicitur esse corp fir
mum ad differentiam corporis mathematici: vt dicit Basilius: ⁊ fm hanc expositionem nihil repugnans sequitur cuicũqz opinioni. vnde Aug. 2. super ge. ad lit. hanc expositionem cõmendans dicit hanc considerationem laude dignissimam iudico. quod enim dixit neqz est contra fidẽ: ⁊ in promptu posito documẽto credi põt. ¶Ad pmũ ergo dicẽdũ: q fm Chry. primo Moyses summarie dixit qd deus fecit premittens. In principio creauit deus celum et terra. postea per partes explicauit: sicut si quis dicat. Hic artifex fecit domum istaz: ⁊ postea subdat: primo fecit fundamenta: postea erexit parietes. tertio super posuit tectũ: ⁊ sic non oportet nos aliud celũ intelligere. cuz dr. In pn. creauit deus ce. ⁊ ter. ⁊ cum dicitur: q secunda die factum ẽ firmamentum. potest etiam dici aliud eẽ celum qõ legitur in principio creatũ: ⁊ qõ legit scõa die factũ. ⁊ hoc diuersimode. nã fm Aug. celum qõ legitur pmo die eẽ factuz ẽ spãalis informis. celum aũt qõ legitur scõa die factum ẽ celum corporeum: fm vero Bedã ⁊ Strabum celuz qõ legit pmo die factũ est celũ empyreum. firmamentũ vo qõ legit secũda die factũ est celum sydereũ: sz vo Dam. celum quod legit prima die factũ est quoddam celũ sperum fine stellis: de quo philosophi loquuntur dicentes ip sum esse nonam speram ⁊ mobile primũ: qõ mouet motu diurno. q firmamentũ vero factũ secũda die intelligitur celum sydereũ. fm illam aũt expositionẽ quã Aug. tangit celũ pma die factũ est etiã ipsum celũ sydereũ. p firmamẽ
tum vero secũda die factum intelligitur spacium aeris: in quo nubes condensantur. qõ etiam celum equoce dicit: ⁊ ideo ad equocationem designandam signanter dicit vocauit deus firmamentum celũ: sicut ⁊ supra dixit. vocauit
349 lucem diem: qr dies etiaz pro spacio. 24. horarũ ponit: ⁊ idẽ ẽ in alijs obseruãdũ: vt raby Moy. dicit. ¶Ad 2m ⁊
a tertium patet solutio ex supradictis.
346 ¶Utrum aque sint supra firmamẽtũ. Arti. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Uidet q aque nõ sint supra firmamẽtũ. Aqua enim est nãliter grauis. locus aũt propius grauis non est esse sursum: sed solũ deorsum: ergo aque nõ sunt supra firmamẽtũ. ¶Ꝑ. Illãliter aqua est fluida: sed qõ est fluidũ nõ põt cõsistere super corp rotũdũ: vt experimento pz. ergo cũ firmamentũ sit corp rotũdũ aqua non potest eẽ supra firmamẽtũ. ¶Ꝑ. Aq cũ sit elementuz ordinat ad generationem corporis mixti: sicut imperfectũ ad perfectuz ordinat: sed supra firmamentum non est loc mixtionis: sed super terram. ergo frustra aqua esset super firmamentũ. nihil aũt in opib dei est frustra. ergo aque non sunt supra firmamẽtũ. ¶Sed ꝯ est qõ dr gen. i. q diuisit aquas que erãt supra firmamentũ ab his q erãt sub firmamẽto. ¶Rñ dõz: q sicut dicit Aug. 2. super gen. ad lit. maior est scripture huius auctoritas: qz humani generis ingenij capacitas. vñ quomodo ⁊ quales aque ibi sint eas tamen ibi esse minime dubitamus. quales aũt sint ille aque nõ eo dez modo ab omnib assignat. Orige. enim dicit: q aque ille q sup celos sũt: sũt spũales substãtie. vñ in ps dr: Aque q super celos sũt laudent nomẽ dñi. ⁊ Dam. 3. Benedicite aque omnes q sup celos sũt dño. sed ad hoc respondet Basilius in. 3. exam. q hoc non dicit de eo q aque sint rationales creature: sed qr cõsideratio eoꝝ prudenter a sensu abundãtib contemplata glorificationem perficit creatoris vñ ibidẽ dr de igne ⁊ grandine ⁊ hmõi. de qb ꝓstat q nõ sunt rõnales creature. Dicenduz est ergo q sunt aque corporales: sed quales aque sint oportet diuersimode diffinire fm diuersam de firmamento sniam. si enim per firmamentũ intelligant celũ sydereũ qõ ponit eẽ de natura quatuor elemẽtoꝝ. pari rõne ⁊ aque que sup celos sunt eiusdem nature poterũt credi cũ elementaribus ags. si autẽ per firmamentũ intelligat celum sydereũ: qõ nõ sit de natura. 4. elemẽtoꝝ: tũc ⁊ aque ille que sunt supra firmamẽtũ non erunt de natura elementarium aquaruz: sed sicut fm Strabum dicit celum empyreum: ideſt igneum propter solis splendorem: ita dicet aliud celum aqueum propter solam diaphaneitatem: quod est supra celum sydereuz. posito etiam q firmamentum sit alterius nature preter quatuor elemẽta. adhuc potest dici q aquas diuidit: si p aquã non elementum aque: sed materiam informẽ corporũ intelligamus: vt Aug. dicit sup gen. ad lit. contra manicheos: qr fm hoc qcgd ẽ iter corpora diuidit aquas ab ags. si aũt per firmamẽtũ intelligat pars aeris in qua nubes cõdensant: sic aque q supra firmamẽtũ sũt: sũt aque q vaporabiliter resolute supra aliquã partẽ aeris eleuant: ex qb pluuie generant. dicere enim q aque vaporabiliter resolute eleuent supra celum sydereũ: vt qdã dixerũt: quoꝝ opinionem Aug. tãgit in. 2. super gen. ad lit. est omnino impossibile: tum pp soliditatẽ celi: tum pp regionem ignis mediã q hmõi vapores cõsumeret. tum qr loc quo ferunt lenia ⁊ rara est infra cõcauũ orbis lune. tum etiam qr sensibiliter apparet vapores nõ elenari: vsqz ad cacũmina qrũdã mõtiũ. qõ ẽt dñt de rarefactiõe corpis i infinitũ: pp hoc q corp ẽ i infinitũ diuisibile vanũ ẽ. nõ. n. corp nãle i infinitũ diuidit aut rarefit: sz vsqz ad certũ terminũ. ¶Ad pm qo dõz q qbusdã vr rõ illa solutiõne: p hoc q aq quibus sint nãliter graues. vtute tñ diuia sup celos ptinet: sz hãc solutionẽ Aug. excludit. 2. li. sup ge. dicẽs: q nũc quẽadmodũ de istituit nãs rex qpuenit qrere: nũqd i eis ad miraculũ sue potentie velit oparí. Uñ alr dõm ẽ: q fm duas vltias opiniões de ags ⁊ firmamẽto pz solũ ex pmissis. fm ãt pmã opinionẽ oz ponere aliũ ordinẽ i elemẽtis qz Arist. ponit: vt qdã aq spisse sint circa terrã: qdã vo tenues circa celũ: vt sic se hẽant ille ad celũ sic iste ad terrã: vel q p aquã itelligat mã corpoꝝ: vt dcñ ẽ. ¶Ad 2m ẽt pz solũ ex pmissis sz duas vltias opiniões. fm vo pmã rñdet Basilius dupliciter. Uno q nõ ẽ necessariũ: vt oẽ qõ i cõcauo apparet rotũdũ: sit ẽt supra rotundum: sed conueruz. Secundo q aque q sunt supra celos nõ sunt fluide. sed quasi glaciali soliditate extra celum firmate. vnde ⁊ a quibusdam dicuntur celuz chrystallinum. ¶Ad tertiũ dicendũ: q secũdũ tertiam opinionẽ aq sunt supra firmamẽtũ vaporabiliter eleuate pp vtilitatẽ pluuiaꝝ. scõz vo scõaz opinionẽ aque sũt supra firmamẽtũ

.i.celū totū diafanū absq; stellis:qđ qdā ponūt p̄mū mobile:qđ revoluit totū celū motu diurno: vt operet̄ p motū diurnū ꝓtinuitatē gnātionis[c]:sic celū ī q̄ sūt sidera p motū q̄ ē fm zodiacū opat̄ diversitatē gnātionis ⁊ corruptōis p accessū ⁊ recessū ⁊ p diversas vtutes stellar̄. Scōm vō p̄mā opmionē aq̄ fr ibi: vt Basili⁹ dic̄.ad ꝓcēdādū calorē celestū corpor:cui⁹ signū acceperūt alig vt Aug.dicit: q̄ stella saturni pp vicinitatē aquar̄ superior ē frigidissima.

¶Utr̄ firmamētū dividat aq̄s ab aq̄s. Arti. iij.

509

Ad tertiū sic ꝓcedit. Vī q̄ firmamētū nō dividat aquas ab aq̄s.vni⁹.n.corporis scōm spēm ē vn⁹ loc⁹ nālis:sz oīs aq̄ oī aq̄ ē eadē spē: vt dicat phūs.nō ergo aque ab aq̄s sūt distinguende fm locum.

¶Sī dicat q̄ aq̄ ille q̄ sūt supra firmamētum sunt alterius speciei ab aquis que sunt sub firmamēto:ꝫ e a que sūt fm spēm diversi nō indigent aliquo alio distinguēte.si ergo aq̄ superiores ⁊ inferiores spē differūt:firmamētū eas abinuicez nō distinguit.

¶Ꝑ. Illud vī aquas ab aq̄s distinguere:qđ ex vtraq̄ pte ab aq̄s ꝓtingit̄.sic̄ si aliqs paries fabricet̄ in medio fluminis:manifestū ē aūt q̄ aque inferiores nō pertingūt vsq̄ ad firmamētū ergo nō dividit firmamētū aq̄s ab aq̄s.

¶Sz ꝑ ē qđ dī gen̄.i. fiat firmamētū ī medio aq̄rū ⁊ dividat aquas ab aq̄s.

¶Rn̄ō dōm:q̄ aliqs cōsiderādo superficietenus ſr̄az gen̄.posset talē imaginationē ꝓcipere fm quor̄dā antiquor̄ pbor̄ positionē.posuerūt.n.qui dā aquā quoddā īfinitū cor⁹ ⁊ oīuz alior̄ corpor̄ p̄ncipiū quā qdē imēfitatē aquarū accipe posset ī noīe abyssi.cū dr̄ q̄ tenebre erant sup faciem abyssi.ponebāt etiam q̄ istud celum sensibile quod videm⁹ īfra se nō cōtinet oia corporalia:sed est infinitum aquar̄ corp⁹ supra celum:⁊ ita posset aliqs dicere q̄ firmamentū celi dividit aquas exteriores ab aquis interioribus.i.ab omnibus corporibus que īfra celū cōtinent̄:quor̄ p̄ncipiū aquā ponebāt:sed q: ista positio p veras rationes falsa deprehendit̄:non est dicendum hunc esse intellectum scripture:sed considerandum est q̄ Moyses rudi populo loquebat̄:quor̄ imbecillitati cōdescēdēs:illa solū eis ꝓposuit:q̄ manifeste sensui apparent:omnes aūt q̄tūcūq; rudes terrā ⁊ aquam esse corpora sensu deprēdunt.aer aūt nō p̄cipit ab oībus esse corp⁹ īn tātum q̄ etiā q̄dam pbi aerē dixerunt nihil esse plenum aere vacuū nominantes.⁊ ideo Moyses de aqua ⁊ terra mētionē facit expressam.aerē autē nō expresse noīat:ne rudibus quoddā ignotū ꝓponeret:vt tñ capacib⁹ vitatē expримeret.dat locum itelligēdi aerē significās ipsum:quasi aque annexum cum dicit: q̄ tenebre erāt sup faciē abyssi: q̄ quod datur itelligi sup faciē aque esse aliquod corp⁹ diafanū:qđ ē subiectum lucis ⁊ tenebr̄ar̄.sic igit̄ sive p firmamētum itelligamus celum:in quo sunt sydera:sive spatiū aeris nubilosum cōvenienter dr̄ q̄ firmamentum dividit aquas ab aquis:fm q̄ per aquam materia informis significat̄:vel fm q̄ omnia corpora diafana sub omni convenientia aquar̄ itelligunt̄.nā celum sydereum distinguit corpora inferiora diafana a superioribus.aer vō nubilosus distinguit supiozis aeris partē ī qua generantur pluvie ⁊ huiusmodi impressiones ab inferiori parte aeris:que aque cōnectit̄:⁊ sub noīe aquar̄ itelligit̄.

¶Ad p̄m ergo dōm:q̄ si p firmamētū itelligatur celum sydereum : aq̄ superiores nō sunt eiusdē spēi cum inferioꝝ.si autē per firmamētum intelligatur nubilosus aer:tūc vtreq; que sunt eiusdē spēi: ⁊ deputātur tunc duo loca aq̄s nō eadē rōne:sz loc⁹ superior est locus gnātionis aquar̄.locus autē inferior est loc⁹ quietis earū.

¶Ad 2m dōm:q̄ si accipiantur aque diverse fm spēm:firmamētum dr̄ dividere aquas ab aquis:nō sicut causa facies divisionē:sz sic terminus vtrarūq; aquar̄.

¶Ad 3m dōz:q̄ Moyses propter invisibilitatez aeris ⁊ similium corporum.omnia huiusmodi corpora sub aque nomine comprehendit.⁊ sic manifestum est q̄ ex vtraq; parte firmamenti qualitercūq; accepti sunt aque.

¶Utrum sit vnuz celum tñ. Articulus. iiij.

348

Ad quartus sic ꝓcedit.Vī q̄ sit vnuz celuz tñ.Celum.n.ꝫ terrā dividitur. cum dī.In p̄n.cre.de⁹ celuz ⁊ terrā:sz terra ē vna tñ.g⁹ ⁊ celuz ē vnū tñ.

¶Ꝑ. Gē qđ ꝓstat ex tota sua mā ē vnū tñ.sz celuz ē hmōi: vt ꝓbat phūs ī.2.ō celo.g⁹ celuz ē vnū tñ.

¶Ꝑ. Quicquid dr̄ ō plurib⁹ vniuoce.dr̄ de eis fm cōez vnā rōnē: sz si sūt plures celi:celuz dicitur vniuoce de plurib⁹:q: si equoce nō ꝓprie dicerentur plures celi.ops ergo si dicuntur plures celi q̄ sit aliqua rō cōis fm quam celi dicātur.hāc igitur nō est assignare.nō est ergo dōz:q̄ sunt plures celi.

¶Sz ꝓtra ē qđ dr̄ ī ps. Laudate euz celoz.

¶Rn̄ō dōz:q̄ circa hoc vī esse q̄dā diversitas inter Basilium ⁊ Chrysō.dic̄.n.Chrysō.nō esse nisi vnuz celuz ⁊ qđ plural̄ dr̄ celi celoz h⁹ ē pp ꝓpetatē lingue hebree: in qua cōsuetuz est: vt celum soluz plural̄ significet : sicut sunt etiam multa noīa ī latino q̄ singulari carent . Basilius autem ⁊ Dama.sequentes eum dicunt plures esse celos sed hec diversitas magis est in voce q̄ in re. Nā Chrysō. vnum celum noīat totuz cor⁹:qđ est supra terrā ⁊ aquā. Nā etiā anes q̄ volant in aere dicuntur ꝓpter hoc volucres celi:sed q: in isto corpore sunt multe distinctiones p̄pter hoc Basili⁹ posuit plures celos.

¶Ad distinctiones ergo celoz sciendum cōsiderādum est q̄ celum tripl̄ dr̄ in scripturis.qñq;.n.dr̄ ꝓprie ⁊ nāliter.⁊ sic dr̄ celum corpus aliqō sublime ⁊ luminosum actu vel potentia ⁊ incorruptibile per natūrā:⁊ fm hoc ponuntur tres celi. p̄mū total̄ lucidū:qđ vocāt empyreū. 1m total̄ diafanuz qđ vocāt celum aqueuz ⁊ chrystalinū. 3m partim diafanuz ⁊ partim lucidum actu qđ vocāt celum sydereum:⁊ dicit in septē speras.s.in sperā stellarū fixar̄:⁊ septē spas planetarū:que possunt dici septē celi vel septē spere. Secūdo dr̄ celum p participationē alicuius ꝓprietatis celestis corporis.s.sublimitatis ⁊ luminositatis actu vel potentia:⁊ sic totū istud spaciū:qđ est ab ags vsq; ad orbē lune: Dama. ponit vnum celum nominās illud aereū : ⁊ sic fm eū sunt tres celi:aereū:sydereū:⁊ aliud superius:de quo intelligit qđ apls legit̄ raptus vsq; ad tertiū celū:sed q: istud spaciū cōtinet duo elemēta.s.ignis ⁊ aeris:⁊ ī vtroq; eorum vocāt supior ⁊ inferior regio.ió istud celū Rabanus distinguit in quatuor:suprem̄ regionē ignis noians celū igneū: inferiorē vō regionē celū olympiū ab altitudine cuiusdam mōtis:q vocāt olymp⁹.supr̄em̄ vō regionē aeris vocauit celum ethereum pp inflāmationem.inferiorem vō regionem celum aereum:⁊ sic cū isti quatuor celi tribus superioribus cōnumerant̄:fiunt in vniverso fm Rabanum .7.celi corporei.Tertio dicit̄ celū metaphorice:⁊ sic quādoq; ipsa sancta trinitas dr̄ celū pp eius spūalē subtilitatez ⁊ lucem:de quo celo exponitur diabolum dixisse . Ascendam in celū.i.ad equalitatē dei:qñq; etiam spūalia bona ingbus est sanctorum remuneratio ꝓpter eor⁹ eminentias celis:vt Aug.exponit.qnandoq; vō tria genera supernaturalium visionum.s.corporalis imaginarie ⁊ intellectualis tres celi nominantur:de quibus Aug.exponit:q̄ Paul⁹ est raptus vsq; ad tertium celū.

¶Ad p̄m ergo dōm: q̄ terra se habet ad celum vt centrum ad circūferentiā.Utr̄ca vnum aūt centrū possunt esse multe circūferentie.vnde vna tātū existēte multi celi ponunt̄.

¶Ad secūdū dōz:q̄ ratio illa ꝓcedit de celo fm q̄ importat vniversitatē creaturarū corpaliū:sic.n.vnū celū tñ est.

¶Ad 3m dōm:q̄ i omnibus celis invenitur cōmuniter sublimitas ⁊ aliqua luminositas:vt ex dictis pz̄.

¶De opere tertie diei. Questio. lxix.

Einde cōsiderādū est de ope tertie diei.¶Et circa hoc q̄rūt̄ duo. p⁹ ō ꝓgregatiōe aquar̄. 2⁹ de productione plantarum.

¶Utrū aquar̄ ꝓgregatio cōvenienter dicat̄ fcā tertia die. Arti. i.

349

Ad primus sic ꝓceditur.Utr̄ q̄ aquarū cōgregatio nō cōvenienter dicat̄ fcā tertia die.Ea.n.que facta sunt prima ⁊ secunda die verbo factionis exprimuntur.dicitur enim . Dixit deus:fiat lux ⁊ fiat firmamentum : sed tertia dies condividitur duabus

primis. ergo op⁹ tertie diei debuit exprimi vbo factionis: ⁊ nō solū vbo cōgregatiōis. ℂ Ꝑ. Terra pus vndiq; erat ags coopta. pp hᵒ. n. inuisibilis dicebaᵗ. nō erat ergo aligs locus sup terrā i quo aque cōgregari possent. ℂ Ꝑ. Que hñt adinuicē cōtinuata adinuicē nō hñt vnū locū. ſz nō oēs aque vnū locū. ℂ Ꝑ. Cōgregatio ad motū localē ptinet: ſz aque naliter videnᵗ fluctes ⁊ ad mare currētes: nō ergo fuit ne cessariū ad hᵒ diuinū ꝓceptū adhiberi. ℂ Ꝑ. Terra etiā i ꝓncipio sue creatiōis noiaᵗ cū dr i ꝓncipio creauit deus ce lū ⁊ terrā. incōuenienter ergo dr tertia die nomē terre ipo sitū. Sz in ꝺriū sufficit auctoritas scripture. ℂ Rñ⁰ dōm: ꝙ hic oz aliter dicere ꝑm exꝓnē Aug. ⁊ alioꝝ sanctorum. Aug. n. i oībus his opib⁹ nō ponit duratiōis ordinē: sed so lū originis ⁊ nature. Dic̄. n. creatā nām spūalē informē: ⁊ terre, ⁊ aque: nō q; hec iformitas formationē ꝓcesserit tpe ſz origine trī. neq; vna formatio ꝑm eū ꝓcesserit alia dura tione: ſz solū nature ordie ꝑm quē ordinē necesse fuit vt pᵒ poneret formatio supme nature. s. spūalis: ꝙ hoc ꝙ legiᵗ ꝑma die lux fcā. sic ät lux spūalis nā ꝑeminet corpali: ita ⁊ matio supioꝝ corporꝝ cū dī. fiat firmamētū: ꝙ qō itelligi tur ipressio forme celestis i mām informē nō prius existētē tpe ſz origine trī. 3ᵒ vo loco ponit ipressio formarū elem tariū i mām informē: nō tpe ſz origine ꝓcedētē. vñ ꝙ hᵒ ꝙ dicit. Cōgregenᵗ aque ⁊ appareat arida: itelligit ꝙ mate rie corporali ipressa ē forma, subalis aque: ꝙ quā cōpetit fi bi talis motus ⁊ forma subalis terre: ꝙ quā cōpetit sibi sic videri. Sed ꝑm alios sanctos i his opib⁹ ät ordo duratio 347 nis attēdit. ponūt. n. ꝙ iformitas materie tpe ꝓcessit forma tionē ⁊ vna formatio aliā: ſz informitas materie ꝑm eos nō intelligit carētia ois forme: q; iā erat celū ⁊ aqua ⁊ ter ra: q̄ tria noiant tāḡ manifeste sensu ꝓceptibilia: ſz itelligi tur informitas materie carētia debite distinctōis ⁊ cōsūma te cuiusdā pulchritudinis: ⁊ ſz hec tria noia posuit scriptu ra tres informitates. ad celū. n. qō ē superi⁹ ptinet informi tas tenebraꝝ: q; ex eo ē oꝛigo luminis. informitas vo aque que est media significaᵗ nomine abyssi: q; hoc nomē signi ficat quādā inensitatē inordinatā aquarū: vt Aug. dicit cō erat inanis ⁊ inuisibilis: ꝙ hoc ꝙ erat aquis cooperta: sic er go formatio supremi corpis facta ē ꝑma die: ⁊ q; tempus sequit motū celi. tēpus autem est numerus motus supre mi corpis: ꝙ himōi formationē facta ē distinctio motus tpis noctis. s. ⁊ diei. Scōo vo die formatū ē medū corpus. s. 347 aqua ꝙ firmamētū accipiēs quādā distinctionē ⁊ ordinez: ita ꝙ sub noie aque etiā alia cōprehēdit: vt supra dcm ē. ⁊ c Tertia vero die formatū est vltimū corpus. s. terra ꝙ hoc ꝙ discooperta est aquis ⁊ facta est distinctio ī infimo: q̄ dr terre ⁊ maris. vnde satis congrue sicut informitatem ter re exprimerat dicens: ꝙ terra erat inuisibilis vel inanis. ita eius formationem exprimit per hoc ꝙ dicit Et appareat arida. ℂ Ad primū ergo dōm: ꝙ ꝑm Aug. ideo in opere tertie diei non vtit scriptura verbo factionis: sicut in prece dētibus operib⁹: vt ostēdat ꝙ superiores forme. s. spūales angelorꝝ ⁊ celestiū corporū sunt perfecte in esse ⁊ stabiles. forme vero inferiorꝝ sunt imperfecte ⁊ mobiles: ⁊ iō per cōgregationem aquarꝝ ⁊ apparentiam aride impressio ta liū formarꝝ designat. aqua. n. est tabiliter fluxa: terra stabili ter fixa: vt ipse dicit. 2. super geñ. ad lit. ꝑm vo aliquos dī cendū est ꝙ opus tertie diei est perfectū ꝑm solū motum localez. ⁊ iō nō oportuit ꝙ scriptura vteret vbo factionis. ℂ Ad 2ᵐ ꝑz solutio ꝑm Aug. q; nō oportet dicere ꝙ terra ꝑmo ect coopta ags ⁊ postmodū congregate: sed ꝙ in tali congregatione fuerūt producte. ꝑm vo alios triplr respon deᵗ: vt Aug. dicit. i. super geñ. ad lit. vno modo vt aque 349 in maiorē altitudinē sint eleuate in loco vbi sunt congrega te. nam mare est alti⁹ terra: vt exprimēto cōpertū est i ma ri rubro: vt Basilius dicit. 2ᵒ vt dicaᵗ ꝙ rarior aqua ve lut nebula terras tegebat: que congregatione densata est. 3ᵒ mō vt dicaᵗ ꝙ terra potuit aliquas partes ꝑbere cōca nas: quibus cōfluentes aque reciperenᵗ: inter quas ꝑma videᵗ ꝓbabilior. ℂ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ oēs aque vnū termi nū habent. s. mare in quo cōfluūt: vel manifestis vel occul tis meatib⁹: ⁊ propter hoc dicūᵗ aque in vnū congregate vel dicit vnū locū. non simpliciter: sed ꝓ cōparationē ad lo cum terre ficce: vt sit sensus. Congregenᵗ aque in vnū lo cū. i. seorsum a terra ficca. nā ad designādū pluralitatez lo corꝝ aque subdit: ꝙ cōgregatōes aquarꝝ appellauit maria. ℂ Ad 4ᵐ dōm: ꝙ iussio dei nāle motū corpibus prebet. vñ dr ꝙ suis nālib⁹ motib⁹ faciūt velle eius. Uel pōt dici: ꝙ nāle esset ꝙ aqua vndiq; ect circa terrā: sicut aer vndiq; circa aquā ⁊ terrā: sed pp necessitatē finis: vt. s. animalia ⁊ plāte essent sup terrā oportuit ꝙ aliqua ps terre ect disco opta ags. qō qdē aliq; phi attribuūt actioni solis ꝓ eleuatio nem vapoꝝ desiccātis terrā: ſz sacra scriptura attribuit po testati diuine: nō solū i geñ. ſz ēt i Job. 38. ca. vbi ex perso na ꝺñi dī. Circūdedi mare termis meis. ⁊ ꝺixi. s. Ade ergo nō timebitis ait dñs: qui posui arenā terminū mari. ℂ Ad 5ᵐ dōm: ꝙ ꝑm Aug. per terrā de qua ꝑmo fiebat mētio intelligit mā ꝑma. nūc aūt intelligit ipsum elemētū terre. Uel potest dici secundm Basilium ꝙ ꝑmo noiabaᵗ a terra ꝑm nām suā: nūc aūt noiaᵗ ex sua principali ꝓprie tate: que est siccitas: vnde dr ꝙ vocauit aridam terrā. vel potest dici ꝑm raby Moy. ꝙ vbicūq; dr vocauit: signifi catur equinocatio nominis. vnde prius dictum est: ꝙ vo 345 cauit lucem diem pp hoc ꝙ etiam dies vocaᵗ spaciū. 24. horaꝝ: ꝑm ꝙ ibidē dr. factū est vespere ⁊ mane dies vn⁹ ℂ Silr dōm est ꝙ firmamētū. i. aerem vocauit celuz: q; etiaz celū dr qō est primo creatū. Similiter etiaz dr ꝙ ari dam. i. illam partez que est discooperta aquis vocauit ter ram: prout distinguitur contra mare: cuius cōi nomine ter ra vocaᵗ: siue sit aquis cooperta siue discooperta. intelligi tur aūt vbiq;: per hoc ꝙ dr vocauit. i. dedit nām vel pro prietatem vt possit sic vocari.

ℂ Utrum plantaruz productio conuenienter tertia die fa cta legatur. Articulus ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Ur ꝙ plantarū 350 productio icōueniēter tertia die facta legaᵗ: plāte. n. hñt vitā sicut ⁊ aialia. sed ꝓductio aialiū nō ponit inter opera distinctionis: sed ptinet ad op⁹ ornatus. ergo nec ꝓductio plātaꝝ cōmemorari debuit in tertio die q̄ ptinet ad opus distinctiōis. ℂ Ꝑ. Illud quod pertinet ad maledictionem terre non debuit cōmemorari cū formatiōe terre: sed productio quarūdā plātaꝝ ptinet ad maledictionē terre ꝑm illud geñ. 3. Maledicta terra in ope tuo: spinas ⁊ tribulos germinabit tibi. ergo ꝓductio plantaꝝ vniuersaliter nō debuit cōmemorari in tertio die: q̄ ptinet ad formationē terre. ℂ Ꝑ. Sicut plante adherent terre: ita etiam lapides ⁊ metalla: ⁊ tñ non fit mentio ō his in terre formatōe. ergo nec plāte fieri debuerūt tertia die. ℂ Sed ꝑ est qō dr geñ. i. Protulit terra herbā virentez: ⁊ postea sequit. Factum est vespere ⁊ mane dies tertius. ℂ Rñ⁰ dōz: ꝙ sicut supra dictum est: in tertia die infor 349 mitas terre remouet: duplex autem informitas circa ter ram describit. vna ꝙ erat inuisibilis ⁊ inanis: q; erat aquis cooperta. Alia quia erat incomposita siue vacua. i. non ha bens debitum decorem qui acquirit terre ex plantis eam quodāmodo vestientibus. ⁊ ideo vtraq; informitas i hac tertia die remouet. Prima quidem ꝓ hoc ꝙ aque cōgre gate sunt in vnum locum: ⁊ apparuit arida. Secūda vo ꝓ hoc ꝙ ptulit terra herbam virentem. sed tñ circa ꝓductio nem plantaꝝ aliᵗ opinaᵗ Aug. ab alijs. Alij enim exposito rez dicunt ꝙ plante producte sunt actu in suis speciebus c in hac tertia dieᵉ: ꝑm ꝙ supficies lre sonat. Aug. antez. 5. 496 sup geñ. ad lit. dicit. ꝙ causaliter tunc dictuz est produxisse terram herbam ⁊ lignum. i. producendi accepisse virtutez ⁊ hoc quidem confirmat auctoritate scripture. Dicitur. n. .2. geñ. Iste sunt generationes celi ⁊ terre quando create sunt in die quo deus fecit celum ⁊ terram: ⁊ omne vgul tum agri anteq; oriret in terra: omnem herbam regionis prius q; germinaret. ante ergo q; orirenᵗ sup terram facte sunt causaliter in terra. Confirmat aūt hoc etiam rōne: q;

in illis ꝓmis diebus ꝓdidit deus creaturaꝫ oꝛiginaliter vel cauſaliter: a quo ope poſtmodū regeuit: q tñ poſtmodum ſm adminiſtrationē rex cōditax ꝑ opus ꝓpagatiōis vſq; mō opat. ꝓducere aūt plātas ex terra ad op⁹ ꝓpagatōis ptinet. nō ergo i tertia die producte ſunt plāte i actu: ſz cāliter tm̄: cūtis ſz aliquos dici poſſit: q ꝓma inſtitutio ſpērū ad opa ſeptē diex ptinet: ſz q ex ſpēb⁹ ꝓmo inſtitutis gnātio ſimilū i ſpē ꝓcedat: hoc iā ptinet ad rex adminiſtratiōnē: ⁊ hoc ē qđ ſcriptura dic̄. Anteq̄ꝫ oꝛiretur ſup terrā: vt anteq̄ꝫ germinaret. i. anteq̄ꝫ ex ſilibus ſimilia ꝓducerēt. ſic nūc nāliter fieri videm⁹ ſm viā ſeminatiōis. vñ ſignanter ſcriptura dic̄. Germinet terra herbā virēte ⁊ facientez ſemē: q. ſ. ſunt ꝓducte pfecte ſpēs plātax: ex qb⁹ ſeia plātarū oꝛiretur: nec refert vbicūq; hēant vim ſeminatiuam: vtrū. ſ. in radice: vel i ſtipite: vel i fructu. ¶ Ad ꝓm g⁹ dōz q vita i plātis ē occulta: q: carēt locali motu ⁊ ſenſu: q⁹ aīatū ab inanimato maxime diſtinguitur. ⁊ ideo q: ſimobiliter terre inherent earū ꝓductio ponitur: q̄ſi q̄daz terre formatio. ¶ Ad 2m dōm: q ante ēt illā maledictionē ſpine ⁊ tribuli ꝓducti erāt vl' vtute vl' actu: ſz nō erāt ꝓducti homini i penā. vt. ſ. terra quā ꝓp cibū coleret ifructuoſa quedam ⁊ noxia germinaret. vñ dictū eſt. Germinabit tibi. ¶ Ad 3m dōm: q Moyſes ea tm̄ ꝓpoſuit q̄ in manifeſto apparēt: ſic iam dc̄m eſt: corpoꝛa aūt mineralia hñt generationem occultā in viſceribus terre: ⁊ iterum nō habent manifeſtā diſtinctionem a terra: ſz q̄dā terre ſpecies videntur: ⁊ ideo de eris mentionem non fecit.

¶ De ope oꝛnat⁹ quātū ad q̄rtā dic̄. D. ō. lxx.

Conſequenter cōſi-

derādū ē de ope oꝛnat⁹. Et ꝓmo de ſingulis dieb⁹ ſm ſe. 2° de oībus ſex diebus in cōi. ¶ Circa ꝓmū ergo conſideranc
dū ē de ope q̄rte diei. 2° de ope quinte
3°. de ope ſexte. 4° de his q̄ ptinēt ad ſeptimū dic̄. ¶ Circa ꝓmū q̄rūtur tria. ꝓ° ō ꝓductiōe luminariū. 2° ō fine ꝓductiōis eoꝝ. 3° vtrū ſint aīata.

¶ Utrum luminaria debuerint ꝓduci quarta die.

Articulus. i.

Ad ꝓmuꝫ ſic ꝓceditur. Uſ q luminaria nō debuerint ꝓduci quarta die. Luminaria enim ſunt corpoꝛa incoꝛruptibilia nāliter. ergo eorum mā nō pōt eē abſq; formis eoꝝ: ſed eoꝝ mā ꝓducta eſt in opatione creatiōis ante oēm dic̄. ergo ⁊ eoꝝ forme. non ergo ſunt facta quarta die. ¶ Ꝓ. Luminaria ſunt quaſi vaſa luminis: ſed lux eſt facta ꝓma die. ergo luminaria fieri debuerūt ꝓma die ⁊ nō quarta. ¶ Ꝓ. Sic̄ plāte fixe ſunt in terra: ita luminaria fixa ſunt in firmamento. vñde ſcriptura dicit q poſuit ea in firmamento. ſed ꝓductio plantarum ſimul deſcribitur cum formatione terre cui inherent. ergo ⁊ productio luminariū ſimul debuit poni ſecunda die cum ꝓductōe firmamēti. ¶ Ꝓ. Sol ⁊ luna ⁊ alia luminaria ſunt cauſe plātarum: ſz naturali oꝛdine cauſa p̄cedit effectū. ergo luminaria nō debuerūt fieri quarta die: ſed tertia vel ante. ¶ Ꝓ. Multe ſtelle ſm aſtrologos ſunt luna maioꝛes. nō ergo tm̄ ſol ⁊ luna debuerunt poni duo magna luminaria: ¶ Sed in ꝛ̄rium ſufficit auctoꝛitas ſcripture. ¶ Rñ° dōm: q in recapitulatiōe diuinoꝝ opeꝝ ſcriptura ſic dicit. Igitur pfecti ſūt celi: ⁊ terra: ⁊ omnis oꝛnatus eoꝝ in q⁹ vbis triplex opus intelligi pōt. ſ. opus creatiōis: p q̄ celū ⁊ terra ꝓducta leguntur: ſz iſorma: ⁊ opus diſtinctōis: p q̄ celū ⁊ terra ſunt pfecta: ſiue p formas ſubſtātiales attributas materie oīno informi: vt Aug. vult: ſine q̄ſtū ad ꝓueniētē decoꝛē ⁊ oꝛdinē: vt alij ſācti dicūt: ⁊ bis duob⁹ opib⁹ addit oꝛnat⁹: ⁊ differt oꝛnat⁹ a pfectiōe. nā pfectio celi ⁊ terre ad ea ptinere videntur: q̄ celoꝝ ⁊ terre ſunt intrinſeca. oꝛnat⁹ vo ad ea q̄ ſunt a celo ⁊ terra diſtincta: ſic̄ hō pficitur p ꝓprias ptes ⁊ formas. oꝛnatur aūt p veſtimenta vel aliq̄d hmōi. Diſtinctio aūt aliquoꝝ maxime manifeſtatur per motū localē: quo abinucem ſeparantur: ⁊ iō ad op⁹ oꝛnat⁹ pertinet ꝓductio illaꝝ rex q̄ habent motum i celo ⁊ i terra. ſic aūt ſupza dc̄m ē de trib⁹ fit mentio i creatiōe. ſ. de celo: ⁊ aq̄a: ⁊ terra: q hec tria ēt formātur per op⁹ diſtinctiōis triū dierū. ꝓ° die. celū. 2° die diſtinguunt aque. 3° die ēt fit diſtinctio terre ⁊ maris: ⁊ aride. ⁊ ſili' i opere oꝛnat⁹. ꝓmo die q ē quartus ꝓducuntur luminaria q̄ mouētur i celo ad oꝛnatū ipſius. 2° die q ē qnt⁹ aues ⁊ piſces ad oꝛnatum medij elemēti: q: hñt motuꝫ i aere ⁊ aq̄a q̄ ꝑ vno accipiuntur. 3° die q ē ſext⁹ ꝓducuntur aīalia q̄ hñt motuꝫ i terra ad oꝛnatum ipſius. Sed ſciēdum ē: q p ꝓductiōe luminariuꝫ non diſcoꝛdat Aug. ab alijs ſanctis. dic̄. n. luminaria eſſe facta in actu nō i virtute tm̄. nō. n. hꝫ firmamētū vtutē ꝓductiuam plā luminarium: ſicut habet terra virtutem ꝓductiuam plātarum. vñ ſcriptura nō dic̄. Producat firmamētuꝫ luminaria: ſic̄ dic̄. Germinet terra herbā virentē. ¶ Ad ꝓm ergo dōm: q ſm Aug. nulla difficultas ex hoc oꝛiē. nō. n. ponit ſucceſſionē tēpoꝛis i iſtis operib⁹. ⁊ iō nō opꝫ dicere q mā luminarium fuit ſub alia forma. ſm eos autē q ponunt celeſtia corpoꝛa ex nā quatuoꝛ elemētoꝝ nulla difficultas accidit: q: pōt dici q ſunt formata ex p̄iacēti mā ſic aīalia ⁊ plāte: ſz ſm eos q ponūt corpoꝛa celeſtia eē alteri⁹ nature ab elemētis ⁊ icoꝛruptibilia p nām: oꝛ dicere q ſuba luminariū a p̄ncipio fuit creata: ſz p̄ſerat iformis: ⁊ nūc formatur: nō qdē forma ſubāli: ſz p collationē determinate vtutiſ ideo tm̄ nō fit mētio a p̄ncipio de eis: ſz ſolū quarta die: vt Chryſ. dic̄: vt p hoc remoueat populū ab idolatria: oñdēs luminaria nō eē deos: ex quo nec a p̄ncipio fuerūt. ¶ Ad 1m dōz: q ſm Aug. nulla ſeq̄t difficultas: q: lux de qua ꝓma die facta ē mētio fuit lux ſpūalis: nō aūt fuit lux coꝛpalis. ſi aūt lux ꝓmo die facta itelligit lux coꝛpalis: oꝛ dicere q lux ꝓmo die fuit ꝓducta ſm cōem lucis nām. quarto aūt die attributa ē luminarib⁹ determinata vtus ad determinatoſ effect⁹ c: ſm q videmus alios effect⁹ hꝫ radiū ſolis ⁊ alios radiū lune. ⁊ ſic de alijs: ⁊ ꝓ hāc determinationē vtutis dicit Dio. 4. c. de di. no. q lumen ſolis qđ ꝓmo erat informe quarto die formatū ē. ¶ Ad 3m dōz: q ſz ſido lemeū luminaria nō ſūt fixa i ſperis: ſz hñt motū ſeoꝛſum a motu ſperax. Jō Chryſo. dic̄. q. nō iō dī q poſuit ea in firmamēto: q: ibi ſint fixa: ſz q: iuſſerit vt ibi ēent: ſicut poſuit hoīem i paradiſo: vt ibi ēet: ſz ſm opinionē Ariſ. ſtelle fixe ſunt in oꝛbib⁹: ⁊ nō moueē niſi motu oꝛbiū ſm rei veritatem. tm̄ mot⁹ luminariū ſenſu ꝓcipiē: nō aūt mot⁹ ſperax. Moyſes aūt rudi populo cōdeſcēdēs ſecut⁹ ē q̄ ſenſibilit apparēt: vt dictum eſt. ſi aūt ſit aliud firmamētum quod factū eſt ſcōa die ab eo in quo poſita ſūt fidera ſm diſtinctionē nature: ſz ſenſus nō diſcernat quē Moyſes ſeq̄t vt dictū eſt. ceſſat obiectio. nā firmamētū factum eſt ſecūda die q̄ntū ad inferioꝛem partem. In firmamento autē poſita ſunt ſydera quarta die quantum ad ſuperioꝛem partē: vt totum ꝓ vno accipiatur ſm q ſenſui apparet. ¶ Ad 4m dōm: q ſicut dicit Baſilius ꝓmittit ꝓductio plātarum luminaribus ad excludēdū idolatriā. qui eniz credūt luminaria deos eſſe dicunt q primoꝛdialem oꝛiginem habent plāte a luminaribus: q̄uis ſicut Chryſo. dicit. Sicut agricola cooperat ad ꝓductionē plātax: ita ēt ⁊ luminaria per ſuos motus. ¶ Ad 5m dōm: q ſicut Chryſo. dic̄. Dicuntur duo luminaria magna ñ tā q̄ntate q̄ efficacia ⁊ virtute: q: ⁊ ſi alie ſtelle ſint maioꝛes quantitate q̄ luna. tm̄ effectus lune magis ſentitur in iſtis inferioꝛibus: ⁊ etiā ſz ſenſum maioꝛ apparet.

¶ Utrum conuenienter cauſa ꝓductionis luminarium deſcribatur. Articulus. ii.

Ad ſecundum ſic ꝓceditur. Uſ q inēque nariū deſcribat. Dicit. n. Hiere. 10. A ſignis celi nolite metuere que gentes timēt. nō ergo luminaria in ſigna ſeā ſunt. ¶ Ꝓ. Signum cōtra cauſam dinidit: ſed luminaria ſunt ētiam cā eoꝝ que hic aguntur. ergo non ſunt ſigna. ¶ Ꝓ. Diſtinctio tēpoꝛū ⁊ dierū incipit a prima die. non ergo facta ſunt luminaria in tempoꝛa: ⁊ dies: ⁊ annos. i. i horum diſtinctionem. ¶ Ꝓ. Nihil fit ꝓpter vilius ſe: q: finis eſt melioꝛ: his que ſunt ad finē: ſed luminaria, ſunt meliora q̄ terra. nō. ergo facta ſunt vt illuminēt terraꝫ. ¶ Ꝓ.

Luna nō pōest nocti qñ ē prima. ꝓbabile ē aūt ꝙ luna facta fuērit ꝑma die: sic. n. hoīes icipiūt cōputare. ergo luna nō
354 est facta vt ꝑfit nocti. ¶ Jn cōtrariū sufficit auctoritas scripture. ¶ Rñ° dōm: ꝙ sicut dictū ē supra: creatura corporalis aliqua pōt dici ee facta: vel ꝓp actum ꝓpriū: vel ꝓpter aliquam creaturam: vel ꝓp totū vniuersum: vl ꝑ pter gloriā dei: sz Moyses vt popliū ab idolatria reuocaret: illā solā cām tetigit ꝑm ꝙ sunt facta ad vtilitatē hoīum vnde dr Deutro. 4. Ne forte eleuatis oculis ad celū videas solē & lunā & oīa astra celi: & erroꝛe deceptus adores ea & colas: q̄ creauit dñs deus in ministeriū cūctis gētibus hoc aūt ministeriū explicat in ꝓncipio geñ. ꝑ tria. ꝑ° enim ꝓuenit vtilitas hoībus ex luminarib⁹ quātū ad visum q̄ē directiuus in opib⁹: & maxime vtilis ad cognoscēdas res: & quātū ad hoc dic. Ut luceāt in firmamēto & illuminēt terrā. 2° q̄tū ad vicissitudies tēpoꝛ: qb⁹ & fastidiū tollit & vanitudo cōseruat: & necessaria victui oꝛiūt: q̄ nō essent: si ſp esset aut estas: aut hyems. & q̄tū ad hoc dic. Ut sint i tpa & dies: & annos. 3° q̄tū ad opportunitatem negocioꝛ & opeꝛ: inquātū ex luminaribus celi accipit significatio pluuioſi tpis: vel sereni: q̄ sunt apta diuersis negocijs: & q̄tuz ad hoc dic: vt sint i signa. ¶ Ad primuz ergo dōm: ꝙ luminaria sunt in signa corporaliū trāsmutationū: nō aūt eoꝛ q̄ dependēt ex lib. ar. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ ꝑ cām sensibilem qñq̄ ducimur in cognitionē effectus occulti: sicut & econuerso. vñ nihil ꝓhibet cām sensibilem esse signū: tñ iō ꝓpter hoc dicit signa q̄z causas vt occasionem idolatrie tolleret. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ in ꝑma die facta est distinctio cōis tēporis ꝑ diem & noctem ꝑm motū diurnū q̄ est cōis totius celi: q̄ pōt intelligi incepisse ꝑmo die[k]: sed spāles distinctiones
344 diez & tēpoꝛ ꝑm ꝙ dies est calidioꝛ die: & tps tpe: & annus anno: fiūt ꝑm spēs stellaꝛ motꝰ: q̄ possunt itelligi quarta die incepisse. ¶ Ad 4m dōm: ꝙ in luminatione terre in telligit vtilitas hoīs q̄ ꝑm aīam ꝑfert corporibus luminarium. nihil tñ ꝓhibet dici ꝙ dignioꝛ creatura facta est ꝑp ferioꝛē: nō ꝑm ꝙ in se cōsiderat: sz ꝑm ꝙ ordinat ad interitatem vniuersi ¶ Ad 5m dōm: ꝙ luna q̄n est perfecta oritur vespere & occidit mane: & sic ꝑfit nocti: & satis ꝓbabile est ꝙ luna fuerit facta plena: sicut & herbe facte sunt i sua ꝑfectione facientes semē: & similiter aīalia & hō: licet. n. naturali processu ab imperfecto ad perfectum deueniat simpliciter tñ perfectuz ꝓius est imperfecto. Aug. tñ hoc nō asserit: q: dicit nō esse inconueniens: ꝙ deus imperfecta fecerit: que postmodum ipse perfecit.

353 ¶ Utrū luminaria celi sint aīata. Articulus. iij.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uī ꝙ luminaria celi sint animata. Superius. n. corpus nobiliozib⁹ ornamētis ornari debet: sed ea q̄ pertinent ad ornatum inferioꝛ corporꝛ sunt animata. s. pisces aues & terrestria aīalia. ergo & luminaria q̄ pertinent ad ornatum celi. ¶ Ꝺ. Nobiliozis corporis nobilioꝛ est forma: sed sol & luna & alia luminaria sunt nobiliora q̄z corpa plātaꝛ & aīalinz ergo hñt nobiliozez formā. nobilissima aūt forma est aīa q̄ est ꝓncipium vite: q: vt Aug. dicit in i. de vera reli. Que libet suba viuens nature ordine ꝓfert suba non viuenti. ergo luminaria celi sunt animata. ¶ Ꝺ. Causa nobilioꝛ est effectu: sed sol & luna & alia luminaria sunt cā vite: vt patet maxime in animalibus ex putrefactiōe generatis q̄ virtute solis & stellaꝛ vitam cōsequunt. ergo multomagis corpoza celestia viuūt & sunt aīata. ¶ Ꝺ. Motus celestiū corpoꝛū sunt naturales: vt patet. i. de celo. motꝰ aūt naturalis est a ꝓncipio intrinseco: cū igit ꝓncipiū motꝰ celestiū corpoꝛū sit aliqua suba appꝛehēsiua q̄ monet sic desiderans a desiderato: vt dr i. ii. meta. vī ꝙ ꝓncipiū appꝛehēdens sit ꝓncipium intrinsecum corporib⁹ celestib⁹. ergo sunt aīata. ¶ Ꝺ. Primū mobile est celū. in gñe aūt mobiliū ꝓprium est mouens seipsum: vt ꝓbat in. 8. phy. q: qō est ꝙ se ꝓius ē eo qō ē ꝙ aliud: sola aūt aīata mouēt seipsa: vt in eodē li. ostēdit. ergo corpoza celestia sunt aīata. ¶ Sz ꝛ ē qō Dam. dic in li. 2. Nullus aīatos celos vel luminaria existimet: inanimati. n. sunt & insensibiles. ¶ Rñ° dōm: ꝙ circa istā qōnē apō ꝓbos fuit diuersa opinio. Anaxagoꝛas. n. vt Aug. refert. 8. de ci. dei. fact⁹ est reꝰ apud athenienses: q: dixit solē eē lapidē ardētē: negās vtiq̄ ipsum esse deum vel aliquid aīatum. ¶ Platonici vō posuerunt corpoza celestia aīata. Similiter etiaz apud doctoꝛes fidei fuit circa hō diuersa opinio. Origē. n. posuit corpoza celestia aīata. Hieronym⁹ etiā idez sentire vī exponēs illud eccl. i. Luſtrans vniuersa ꝑ circuitū pergit spūs. Basilius vō & Dam. asserunt corpoza celestia non esse aīata. Aug. vō sub dubio dereliquit in neutrā ꝑtē declinās: vt ꝑz in. 2. super geñ. ad litterā: & in enchiridion: vbi ēt dicit ꝙ si sint aīata celestia corpoza ꝓtinent ad societatē angelorum eoꝛ aīe. Jn hac autez opinionū diuersitate: vt veritas aliquatenus innotescat: cōsiderādū est ꝙ vnio aīme & corporis: nō est ꝓpter corꝰ sed ꝓpter aīmā: nō. n. forma est ꝓp mām: sed ecōuerso. 373
nā aūt & vtus aīe depꝛehēdit ex eiꝰ opatiōe: q̄ ēt quodā modo est finis eiꝰ. Inuenit aūt corꝑ nr̄m necessarium ad aliquam opationem aīe q̄ mediāte corpoze exercet: sic ꝑz in operibus aīe sensitiue & nutritiue. vnde necesse est tales aīas vnitas eē corporib⁹ ꝓp suas opatiōes. Est aūt aliqua opatio aīe q̄ non exercetur corpoze mediante[e]: sed tamen 424
ex corpoze aliquod adminiculū tali operationi exhibet: sic ꝙ corpus exhibent aīe humane fantasmata: qbus indiget c
ad intelligendum. vñ ēt talē aīmā necesse est corpoꝛi vniri 365
ꝓpter suam operationem[c] licet contingat ipsam separari. c
¶ Manifestū est autem ꝙ aīa celestis corporis nō potest ha 368
bere opationes nutritiue aīe: q̄ sunt nutrire augere & generare. huiusmodi enim operationes non competunt corpori incorruptibili per naturam. similiter etiam nec operationes anime sensitiue corpoꝛi celesti conueniunt: q: omnes sensus fundantur sꝰper tactum qui est appꝛehēsiuus qualitatum elementoꝝ. omnia etiam organa potentiarū sensitiuarum requirunt determinatam ꝓportionem ꝑm cōmixtionē aliquā elemētoꝝ: a quoꝝ natura corpoza celestia ponūt remota. Relinquit ergo: ꝙ de opationib⁹ anime nulla potest competere anime celesti nisi due: intellegere & mouere. nam appetere consequitur sensum & intellectum: & cum vtroq̄z ordinatur. Jntellectus autem opatio cū non exerceat ꝑ corpus: nō indiget corpoze nisi ꝓinqua tum ei ꝑ sensus ministrantur fantasmata. operatiōes autem sensitiue anime corporibus celestibus nō cōueniūt: vt dictum est[e]. Sic igit ꝓp opationem intellectualē aīa celesti o
corpoꝛi nō vnit[e]. Relinquit ergo ꝙ ꝓpter solam motionem. ad hoc autē ꝙ moueat nō oportet ꝙ vniatur ei vt forma: sed ꝑ contactum vtutis: sicut motoꝛ vnitur mobili. Unde Aristo. in. 8. phy. ¶ Postq̄ ostendit ꝙ ꝑmum mouens seipsum cōponit ex duab⁹ partibus: quarum vna ē mouēs & alia mota: assignans quomodo he due ptes vniantur: dicit ꝙ ꝑ contactū vel duoꝝ adinuicē si vtrūq̄ sit corpus: vel vnius ad alteꝝ & nō ecōuerso: si vnum sit corpus & aliud non corpus. ¶ Platonici etiam animas corporibus vniri nō ponebāt: nisi ꝑ contactuz virtutis: sicut motoꝛ mobilis[e]: & sic per hoc ꝙ ¶ Plato ponit corpoza celestia anima- 57
ta nihil aliud datur intelligi q̄z ꝙ substantie spūales vniunt corporibus celestibus: vt motoꝛes mobilibus: ꝙ antē corpoza celestia moueantur ab aliqua suba appꝛehendente: & non solum a natura: sicut grauia & leuia: patet ex hoc ꝙ natura nō mouet: nisi ad vnum quo habito quiescit: qō i motu corporꝝ celestiū nō apparet. vnde relinquit ꝙ mouent ab aliqua substātia appꝛehēdēte. Aug. etiam dicit. 3. de tri. Corpoza oīa administrari a deo per spiritum vite. sic igit patet: ꝙ corpoza celestia nō sunt aīata eo modo quo plāte & animalia: sed equinoce. vnde iter ponētes ea esse animata: & ponētes inanimata parna vel nulla differētia inuenit in re sed in voce tñ. ¶ Ad ꝑm ergo dōm: ꝙ ad ornatum pertinet aliqua ꝑm ꝓpriū motū: & quātū ad hoc luminaria celi cōueniūt cū aliis: que ad ornatū pertinēt: q: mouentur a substantia viuente. ¶ Ad secūdū dicēdū: ꝙ nihil ꝓhibet aliqd esse nobili⁹ simpliciter: qō tñ nō ē nobili⁹ quātū ad aliqd. forme ergo celestis corporis & si nō sit simplr nobilioꝛ aīa animalis. est tamē nobilioꝛ quātū ad rōnē forme. perficit enim totaliter suam materiā: vt nō sit in potētia ad aliam formam: qō aīa nō facit. quātū etiā ad motū mouē-

tur corpora celestia a nobiliorib⁹ motoribꝫ. ¶ Ad 3ᵐ dꝛz: qꝫ corpus celeste cū sit mouēs motū hz rōnē instrumēti: qō
b agit i virtute pncipalis agētis^e. ⁊ iō ex virtute sui motoris
568 qē suba vinēs pōt causare vitā. ¶ Ad 4ᵐ dōm: qꝫ motus corporis celestis ē nālis nō pp pncipiū actiuum: sz pp pnᵐ passiuū: qꝛ. s. hz i sua natura aptitudinē: vt tali motu ab itel lectu moueat^r. ¶ Ad 5ᵐ dōm: qꝫ celū dī mouere seipsuz inquātū cōponit^r ex motore ⁊ mobili nō sicut ex forma ⁊
o mā: sz fm cōtactū vtutis: vt dcm ē^e: ⁊ hoc ēt mō pōt dici qꝫ ei⁹ motor ē pnᵐ intrinsecū. vt sic ēt motus celi possit dici nālis ex pte pncipij actiui: sic̄ mot⁹ volūtari⁹ dr eē natural^r aīalis inquātū aīal est vt dī in. 8. physicorum.

¶ De opere quinte diei. Questio. lxxj.

354 # Einde cōsiderādū

est de ope qnte diei. Et vī qꝫ icōuenien
d ter hoc op⁹ describa^r. Illud. n. aque p/
ducūt: ad cui⁹ pductionē sufficit vt⁹ aq̄: sed virtus aque nō sufficit ad pductionē oīum piscīū ⁊ auiū: cū videam⁹ plura eo rū generari ex semine: nō ergo ꝓnienter dr. pducāt aque reptile aīe viuētis ⁊ volatile sup terram. ¶ P̄. Pisces ⁊ aues nō tm pducūt^r ex aqua: qꝛ in eoꝝ cōpositōe vr magis terra dñari: qꝛ corpora eoꝝ nāliter mouēt^r ad terrā. vñ ⁊ i terra quiescūt. nō ergo cōuenienter dr pisces ⁊ aues ex aq̄ pduci. ¶ P̄. Sicut pisces hnt motū in aqs: ita ⁊ aues in aere. si ergo pisces ex aquis pducūt^r: aues nō deberēt p/duci ex aquis sed ex aere. ¶ P̄. Nō oēs pisces repiūtur i aquis cū qdā habeāt pedes cū qb⁹ gradiāt^r in terra: sicut vitulī marini. nō ergo sufficiēter pductio piscīū designatur in hoc qꝫ dicit. pducāt aque reptile aīe viuētis. ¶ P̄. Animalia terrestria sunt pfectiora auibus ⁊ piscibus: quod pz ex hoc qꝫ habēt mēbra magis distincta: ⁊ pfectiorē generationē. generāt. n. animalia: sz pisces ⁊ aues generāt ova. pfectiora aūt p̄cedūt i ordine nature: nō ergo qnta die debuerūt fieri pisces ⁊ aues ante aīalia terrestria. ¶ In cōtrariū sufficit auctoritas scripture. ¶ Rñ^o dōz: qꝫ sicut supra di/
351 ctum est^r: opus ornatus p ordinē respondet ordini distinctionis: vnde sicut iter tres dies distinctioni deputatos media que ē scda deputat^r distinctiōi medij corpis. s. aque: ita inter dies deputatos ad opus ornatus media. i. qnta deputatur ad ornatū medij corporis p pductionē auiū ⁊ piscīū vnde sicut Moyses i quarta die noīat luminaria ⁊ lucem vt designet qꝫ quarta dies respōdet pme: i qua dixerat lucem factam: ita i hac qnta die facit mentōez de aqs ⁊ de firmamento celi: vt designet qꝫ qnta dies respondet scde. ¶ Sed sciēdū est qꝫ sicut i pductōe plātaꝝ differt Aug.
350 ab alijs^e. ita ⁊ i pductiōe piscīū ⁊ auiū. Alij. n. dicūt pisces ⁊ aues. 5. die esse pductos i actu. Aug. aūt dicit. 5. super gen̄. ad lit. qꝫ. 5. die aquaꝝ nā pduxit pisces ⁊ aues potentialiter. ¶ Ad pᵐ gᵒ dōm: qꝫ Auic. posuit oīa aīalia posse generari ex alignali elementoꝝ cōmixtione absqꝫ semine ēt
b per viam nature^e: sed hoc vī icōueniēs: qꝛ nā determinatis medijs pcedit ad suos effectus. vñ illa que nāliter generantur ex semine: nō possunt nāliter fine semine generari: ⁊ ideo dōm est aliter: qꝫ i nāli generatione aīaliū pnᵐ
356 actiuū ē vtus formatiua q̄ ēi semine i his q̄ ex semine generant^r: loco cuius vtutis i his q̄ ex putrefactōne generantur: est vtus celestis corporis. māle aūt pnᵐ i vtroq̄z generatōe aīaliū est aliquod elemētū vel elemētatū. i. pma aūt rerū institutione fuit pnᵐ actiuū verbū dei: qō ex mā elemētari pduxit aīalia vel i actu fm alios sanctos: vl' virtute fm Aug. nō qꝫ aqua aut terra habeat i se vtutē pducendi talia aīalia: vt Auic. posuit: sz qꝛ hoc ipsum qꝫ ex materia elementari vtute seminis vel stellarū possunt aīalia pduci ē ex vtute pmitus elemētis data. ¶ Ad secūdū dōz: qꝫ corpora auiū ⁊ piscīū pōt dupliciter cōsiderari. Uno mō secundū se: ⁊ sic necesse est qꝫ i eis magis terrestre elemētū dominetur: qꝛ ad hoc qꝫ fiat cōtēperatio mixtionis i corpore aīalis: necesse est qꝫ quātitatiue abundet i eo elemētum quod ē minus actiuū. s. terra. Sed si considerent scōm qꝫ sunt nata moueri talibus motibus: sic hnt affinitatē quādā cū corporib⁹ in qbus mouent^r: ⁊ sic eoꝝ generatio hic describit^r. ¶ Ad 3ᵐ dōm: qꝫ aer: qꝛ insensibilis est: nō per/
ipsum cōnumerat^r: sed cū alijs^e. partim qdē cū aqua quā 351 ⁊ t
tū ad inferiorē ptē: q̄ exaltationibus aque ingressat^r: partiz 347
etiam cū celo quātū ad superiorē partē: aues aūt motū hnt in inferiori pte aeris: ⁊ ideo sub firmamēto celi volare dicuntur etiam si firmamētū pro nebuloso aere accipiatur. ⁊ ideo productio auium aque ascribitur. ¶ Ad 4ᵐ dōm: qꝫ nā de vno extremo ad aliud trāsit p̄ media. Et iō inter celestia ⁊ aquatica aīalia sunt q̄dā media q̄ cōicāt cū vtrisq̄z ⁊ cōputāt^r cū illis cū qbus magis cōicāt fm illud qō cum eis cōicant: nō fm id qō cōicāt cū alio extremo: tñ vt iclinant^r oīa hmōi que hnt aliqd spāle inter pisces subiungit
postq̄z dixerat: pducāt aque reptile aīe viuētis: creauit de
tus cete grandia ⁊c. ¶ Ad 5ᵐ dōz: qꝫ pductio horū aīaliū ordinatur fm ordinem corporum que eis ornantur magis q̄z fm propriam dignitatem: ⁊ tamen in via generationis ab imperfectioribus ad perfectiora pervenitur.

¶ De opere sexti diei. Questio. lxxj. 355

Einde queritur de

opere sexti diei. Et vī qꝫ incōuenienter
d describa^r. sicut. n. aues ⁊ pisces habent viuētē aīam: ita ⁊ ēt aīalia terrestria: non aūt terrestria aīalia sunt ipsa aīa viuens. ergo inconuenienter dr. Producat terra aīam viuentē: sed debuit dici. pducat terra quadrupedia aīe viuētis. ¶ P̄. Genus nō dz dīnidi ꝺ spēm: sz inmē
go quadrupedia cōnumerātur iumentis ⁊ bestijs. ¶ P̄. Sicut alia aīalia sunt indeterminato genere ⁊ spē: ita ⁊ hō: sed in factiōe hoīs nō fit mētio de suo genere vel spē. ergo nec in pductiōe alioꝝ aīaliū debuit fieri mentio de genere vel spē. cū dr in genere vel spē sua. ¶ P̄. Animalia terrestria magis sunt similia hoī q a deo dī benedici q̄z aues ⁊ pisces. Cū igit^r aues ⁊ pisces dicāt^r benedicī: multo fortius hoc dici debuit de alijs aīalibus. ¶ P̄. Quedā aīalia generant^r ex putrefactiōe: q̄ ē corruptio q̄dā. corruptio autez nō cōuenit p̄me institutioni rerū. nō ergo aīalia debuerūt in p̄ma rerū institutiōe pduci. ¶ P̄. Quedaz aīalia sunt venenosa ⁊ homini noxia. nihil aūt debuit eē hoī nociuum ante peccatū. ergo hmōi aīalia vel oīno fieri a deo non debuerūt: q est bonoꝝ actor: vel nō debuerūt fieri aī pcm̄.

¶ In ctrariū sufficit auctoritas scripture. ¶ Rñ^o dōz: qꝫ
sicut in die qnto ornat^r mediū corpus ⁊ rñdet secūde dici^e 351
ita in sexto die ornat^r vltimū corpus. s. terra p pductionez aīalium terrestriū ⁊ rñdet tertie dici. Tñ vtrobiq̄z fit mention de terra: ⁊ hoc ēt fm Aug. aīalia terrestria pducūt^r pos
tentialiter: fm vero alios sanctos i actu^e. ¶ Ad pᵐ ergo 350
dōm: qꝫ sicut Basilius dicit. diuersus gradus vite q in diuerſis viuētib⁹ inuenit^r ex mō loquēdi scripture colligi potest. plāte. n. hnt ꝑfectissimā vitā ⁊ occultā. vñ i earum pductiōe nulla mētio fit de vita: sz solū de generatiōe: qꝛ fm hāc solū inuenit^r actus vite in eis. nutritiua. n. ⁊ augmē
tatiua generatiue deseruiunt: vt infra dicet^r. Inter alia vō 386
aīalia pfectiora sunt cōiter loquēdo terrestria auiū⁹ ⁊ pisci 384
bus: nā pisces memoria carēt: vt Basilius dicit: ⁊ Aug. ꝺ probat: sed pp distinctionē mēbroꝝ ⁊ pfectionē gnationis quātū ad aliquas sagacitates ēt aliq̄ aīalia ipfecta magis vigent: vt apes ⁊ formice: ⁊ iō pisces vocat nō aiam viuētē: sed reptibile aīe viuētis: sed terrena aīalia vocat aīam viuētem pp pfectionē vite i eis: ac si pisces sint corpora habentia aliqd aīe. terrestria vō aīalia pp pfectionē vite sint quasi aīe dominātes corporibus. pfectissimus aūt gradus vite ē in hoīe: ⁊ iō vītā hoīs nō dic̄ pduci a terra vel aqua: sicut ceteroꝝ aīaliū: sz a deo. ¶ Ad 2ᵐ dōz: qꝫ p iumenta vl' pecora intelligūt^r aīalia domestica q̄ hoī seruiūt. qualitercūq̄z per bestias aūt intelligunt^r aīalia feua: vt vrsi ⁊ leones. per reptilia vō aīalia q̄ vel nō hnt pedes qb⁹ eleuent^r a terra: vt serpētes: vel habēt breues: qb⁹ parū eleuant^r: vt lacerte ⁊ formice. sed qꝛ sunt q̄dā aīalia: q̄ sub nullo horū cōprehendūtur: vt cerui ⁊ capree: vt etiā ista cōprehenderētur.

addidit q̃drupedia. vel q̃drupedia p̃misit q̃si genus: ⁊ alia subiunxit q̃si spẽs. sunt.n. q̃dã reptilia q̃drupedia: vt lacerte ⁊ formice. ¶Ad 3m dõm: q̃ in alijs animalibus ⁊ plantis mentionẽ fecit de genere ⁊ spẽ: vt designaret gñationes fluxũ ex similibus. in hoĩe aũt nõ fuit necessariũ vt hoc diceret q̃: animalia ⁊ plante p̃ducunt̃ fm genus ⁊ spẽs suã: q̃si longe a similitudine diuina remota. hõ aũt dr format̃ ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ dei. ¶Ad 4m dõs: q̃ bñdictio dei dat vtutẽs multiplicãdi p gñationes: ⁊ iõ q̃ positũ est i anib9 ⁊ plãtis q̃ primo occurrũt: nõ fuit necessariũ repeti in terrenis animalib9: ꝫ intelligit̃. in hoĩb9 aũt iterat̃ bñdictio: q: i eis est q̃dã spãlis multiplicatiõis rõ pp cõplendũ numerũ electorũ: ⁊ ne q̃s̃ diceret in officio gignẽdi filios nullũ eẽ pctũ. plãte.n. nullũ hñt propagãde p̃lis affectũ ac sine vllo sensu generãt. vñ indigna indicata sunt bñdictiõis vbis. ¶Ad 5m dõm: q̃ cũ gñatio vnius sit corruptio alteri9: q̃ ex corruptiõe ignobiliorũ generent̃ nobiliora: nõ repugnat p̃mẽ rex istitutioni. vñ animalia q̃ generant̃ ex corruptõe rex inanitatũ vel plãtarũ potuerũt tunc generari: nõ aũt q̃ generãtur ex corruptiõe animaliũ: tũc potuerunt p̃duci nisi potẽtialiter tñ. ¶Ad 6m dõs: q̃ Aug. dicit sup̃ gen̄. ad̃ manicheos q̃ ta insipiẽs q̃nq̃ cãs ignorat: ⁊ si multũ est insipiẽs supflua putat. iaz vo si in fornacẽ icant9 ceciderit aut ferramẽto aliquo acuto se vulnerauit: noxia estimat ibi eẽ multa: quoꝝ vsuz q̃ nouit artifex insipiẽtiã eius irridet: sic in hoc mũdo gdã audẽt multa reprehẽdere quoꝝ cãs ñ videt. multa.n. ⁊ si dogmata nihil ad̃ nõ sunt necessaria: i eis tñ cõplet̃ vniuersitatis ũte di. vñ animalia venenosa eis noxia nõ fuissent̃.

¶De his q̃ ptinẽt ad septimũ diez. Questio. lxxiij.

Einde p̃siderãduz est de his q̃ pertinent ad. 7. diẽ. ¶Et circa hoc q̃runt̃. 3. ¶Primo de cõseruatione opeꝝ. 2o de requie dei. 3o de bñdictiõe ⁊ sanctificatiõe huius diei.

¶Utꝝ cõpletio diuinorum opeꝝ debeat. 7. diei ascribi. Articulus. i.

Ad primuz sic procedit̃. Videt̃ q̃ cõpletio diuinorum operũ nõ debeat. 7. diei ascribi. Oia.n. q̃ in hoc seculo agunt̃ ad diuina opa ptinẽt: ꝫ p̃sumatio seculi erit in fine mũdi: vt habet̃ Mat. 13. tps̃ ẽt incarnatiõis xp̃i est cuiusdã cõpletiõis tps̃. vñ dr tps̃ plenitudinis. gal'. 4. ⁊ ipse xp̃s mortẽs dixit cõsumatũ ẽ. vt dr Joã. 19. nõ ergo cõpletio diuinoꝝ opeꝝ competit diei. 7. ¶Ꝑ. Quicũq; cõplet opus suuz aliqd facit: ꝫ dꝰ nõ legit̃ 7. die aliqd fecisse: qñmo ab oi ope geuisse. ergo cõpletio opeꝝ nõ cõpetit. 7. die. ¶Ꝑ. Illõ dr aliqd eẽ cõpletuz cui nihil deest eoꝝ q̃ dz hãe. ꝫ post. 7. diẽ multa sunt facta ⁊ producta multoꝝ idiuiduoꝝ. ⁊ ẽt quarũdaz nouaꝝ spẽcꝝ: que frequẽter apparẽt: p̃cipue in animalib9 ex putrefactiõe generatiõis: quotidie ẽt dꝰ nouas aias creat: nouũ etiã fuit incarnatiõis opus: de quo dr Jere. 31. Nouũ faciet dñs sup terrã. Nouа ẽt sunt miraculosa opa: de qb9 dr eccl'. 36. Innoua signa ⁊ immuta mirabilia. innouabunt̃ oia ẽt in glorificatiõe sctoꝝ: ꝫ illud apoc. 21. Ẽt dixit q̃ sedebat i throno: ecce nouа facio oia. cõpletio ergo diuinoꝝ opeꝝ nõ dz attribui. 7. diei. ¶Sꝫ ꝫ est q̃ dr gen̄. 2. Cõpleuit dꝰ opus suum q̃ fecerat die. 7. ¶Rñ. dõz: q̃ dupler ẽ rei pfectio. prima: ⁊ secũda. p̃ma q̃dez pfectio ẽ fm illud q̃ res i sua substantiã ꝫsurgit. pfectio aũt secũda est finis. finis aũt vel est opatio sicut finis citharizare: vel ẽ aliqd ad q̃ perducit. p̃ma aũt pfectio est cã secũde. q: forma ẽ p̃ncipium opationis. vltima ãt pfectio q̃ est finis totius vniuersi est pfectio beatitudo sctoꝝ q̃ erit in vltima ꝑsumatiõe seculi. p̃ma aũt pfectio q̃ est in integritate vniuersi fuit in p̃ma rerum institutiõe: ⁊ hec deputat̃ septimo diei. ¶Ad p̃m ergo dõm: q̃ sic dicitur eẽ pfectio p̃ma est cã secũde. ad beatitudinẽ aũt ꝑsequẽdaz duo requirunt̃ gra ⁊ natura. ipa ergo beatitudinis pfectio erit in fine mũdi: vt dictũ est̃: ꝫ ista ꝑsumatio p̃cesserit cãliter q̃ntuz ad nãm qdẽ in p̃ma rerum institutiõe: q̃ntuz ad gram vo in incarnatiõe xp̃i: q: gra ⁊ vitas p Jesum xp̃m facta est. vt dr Jo. i. sic igit̃ in. 7. die fuit ꝑsumatio nãe: in incarnatiõe xp̃i ꝑsumatio gre. in fine mũdi ꝑsumatio glorie. ¶Ad 2m dõm: q̃. 7. die ds aliqd opatus est nõ nouã creaturã condendo: ꝫ creaturã administrãdo: ⁊ ad ppriã operationẽ eaz mouẽdo: qõ iaz aliq̃liter ptinet ad inchoationẽ quãdaz secũde pfectiõis: ⁊ iõ ꝑsumatio operis fm nãm trãslationẽ attribuit̃ diei. 7. ꝫ ꝫ aliã trãslationẽ attribuit̃ diei. 6. ⁊ vtrũq; põt stare: q: ꝑsumatio q̃ est fm integritatẽ ptium vniuersi cõpetit. 6. diei. ꝑsumatio q̃ est fm operationẽ ptiuz cõpetit. 7. vel põt dici q̃ in motu cõtinuo q̃diu aliqd põt moueri vlteri9: nõ dr motus pfectus añ getez. quies.n. demõstrat motũ ꝑsumatũ: ds aũt poterat plures creaturas facere p̃ter illas q̃s fecerat. 6. die9. vñ hoc ipso q̃ cessauit nouas creaturas ꝑdere in. 7. die dr opus suũ cõsummasse. ¶Ad 3m dõz: q̃ nihil postmodũ a deo factũ est totaliter nouũ: qn aliq̃liter in opib9. 6. diei p̃cesserit: q̃dã. n. p̃extiterunt mãliter: sic q̃ ds de costa ade formauit mulierẽ: q̃dã vo p̃extiterunt in opibus. 6. diei nõ solũ mãliter ꝫ ẽt cãliter sicut individua q̃ nũc gñant̃: p̃cesserũt i p̃mis individuis suaꝝ spẽcꝝ. spẽs aũt noue si q̃ apparẽt p̃extiterũt in gbusdaz actuũ vtutib9: sicut q̃ animalia ex putrefactiõe gñata p̃ducũtur ex vtutib9 stellaꝝ ⁊ elemẽtoꝝ: quã a p̃no acceperũt ẽt si noue spẽs taliũ animaliũ p̃ducant̃ ex vtutib9 stellaꝝ ⁊ elemẽtoꝝ: animalia ẽt q̃dã fm nouã spẽm aliq̃ oriunt̃ ex cõmixtione animaliũ diuersoꝝ fm spẽm: sic cuz ex asino ⁊ eq̃ gñat̃ mulus: hec ẽt p̃cesserunt cãliter i opibus. 6. diꝰ. q̃dã vo p̃cesserũt ꝫ similitudinẽ sicut aie q̃ nũc creatur̃: ⁊ silr icarnationis opus: q: vt dr phil'. 2. filius dei ẽ in similitudie hoĩuz factus. gl'a ẽt spũalis fm similitudinẽ p̃cessit in angelis. corpalis vo in celo p̃cipue empyreo. vñ dr eccle. i. nihil sub sole nouuz iã. n. p̃cessit in seculis que fuerunt ante nos. 454 582 a 339

¶Utꝝ dei. 7. die requieuit ab oi suo ope. Articulus. ij.

Ad secunduz sic procedit̃. Videt̃ q̃ deus. 7. die non requieuit ab oi suo opere. dr. n. Jo. 5. ¶Pr. m. us. m. opat̃: ⁊ ego operor: nõ ergo. 7. die requieuit ab oi ope. ¶Ꝑ. Reges motui opponit̃ vel labori q̃ interdũ causat̃ ex motu: ꝫ ds immobilis ⁊ absq; labore sua opa ꝑduxit. nõ ergo dõm est. 7. die a suo ope requiesse. si dicat̃ q̃ ds requieuit. 7. die: q: fecit hoiez requiescẽ. ¶ reges ꝓponit̃ eius opationi: ꝫ qõ dr ds creauit vel fecit hoc vel illud nõ exponit̃ q̃ ds hoiem fecit creare aut facere. ergo nec cõuenienter exponi põt: vt dicat̃ ds requieuisse q: fecit hoiez requiescere. ¶Sꝫ ¶ est qõ dr gen̄. 2. ¶Requieuit ds die. 7. ab oi ope qõ patrarat. ¶Rñ. dõm: q̃ ges ppie opponit̃ motui: ⁊ p̃ pñs labori q̃ ex motu ꝑsurgit: q̃uis aũt mot9 ppie accept9 sit corpoꝝ: tñ nomẽ motus ẽt ad spũalia deriuat̃ dupliciter. Uno9 fm q̃ ois opatio mot9 dr. sic. n. ⁊ divina bonitas quodãmõ movet̃ ⁊ procedit in res fm q̃ se eis cõicat. vt Dio. diẽ. 2. c. de di. no. Alio9 de sideriũ tendẽs i aliud qdã motus dr. vñ ⁊ reges dupliciter accipit̃. Uno9 p̃ cessatione ab opibus. alio9 p̃ oppletiõe desiderij. ⁊ vtroq; mõ vr ds requieuisse die. 7. p̃mo qdẽ q: die. 7. cessauit nouas creaturas ꝑdere. nihil. n. postea fecit qõ nõ aliquo9 p̃cesserit in p̃mis opib9: vt dictũ est̃. alio9 ꝫ q̃ rebus ꝑditis ipse nõ indigebat: ꝫ seipso fruẽdo btus est. vñ post ꝑditionez oĩum operis nõ dr q̃ in oĩb9 opibus suis requieuit q̃si eis ad suã beatitudinẽ indigẽs: ꝫ ab eis requieuit vtiq; in seipso: q: sufficit sibi ⁊ oplet desideriũ suũ: ⁊ q̃uis ab eterno a seipso requieuerit: tñ q̃ post opa cõdita in seipso requieuerit hoc ptinet ad. 7. diez: ⁊ hoc ẽ ab opib9 requiescẽ. vt Aug. dicit sup̃ gen̄. ad lit. ¶Ad p̃m ergo dõm: q̃ deus vsq; mõ opat̃ ꝑseruãdo: ⁊ administrãdo creaturã ꝑditaz: nõ aũt nouã creaturã ꝑdendo. ¶Ad 2m dõm: q̃ requies nõ opponit̃ labori sine motui ꝫ ꝑductioni nouaꝝ rerum. ⁊ desiderio in aliud tendẽdi vt dictũ est̃. ¶Ad 3m dõm: q̃ sic ds in solo se requiescit a se fruẽdo beatus est. ita ⁊ nos p̃ solã dei fruitionez beati efficimur: ⁊ sic ẽt facit nos a suis ⁊ nr̃is opibus in ipso requiescere. est ergo incõueniẽs expõ: vt dr

catur deus requieſſe: q; nos requieſcere facit: ſz nō eſt hec ſola ponenda. ſz alia exp̄o eſt p;incipalio; ꝛ p;io;.

¶ Utꝝ bñdictio ꝛ ſctificatio debeaꝯ. 7. diei. Arti. iij.

358 **Ad tertium** ſic ꝓcedit. Videt ꝙ bñdictio ꝛ ſanctificatio nō debeaꝯ diei. 7. tē pus. n. aliquod ꝓuenit benedictū dici aut ſanctuz pp aliqđ bonū quod in illo tpe euenit. aut pp hoc ꝙ aliqđ malū vi/tatur: ſz deo nihil accreſcit aut depit ſine opeꝝ ſine ab ope/rando ceſſet: nō ergo ſpālis bñdictio ꝛ ſanctificatio debeꝝ diei. 7. ¶ p̄. Benedictio a bonitate dr̄: ſed bonū eſt diffu ſiuum ꝛ cōmunicatiuū ſui ſm Dio. ergo magis debuerūt be/nedici dies in qbus creaturas ꝓduxit: q̄z ille dies in quo a ꝓducendis creaturis ceſſauit. ¶ p̄. In ſingulis creaturis q̄daz bñdictio cōmemo;ata eſt duz in ſingulis op;ibus di/ctuz eſt: vidit ōs ꝙ eſſet bonū. nō opo;tuit igitur ꝙ poſt oi um bñdictionez dies. 7. benedicereꝝ. ¶ Sz ꝑ eſt qđ dicit ge. 2. Benedixit ōs diei. 7. ꝛ ſanctificauit illū: q; in ipſo ceſ/ſauerat ab oi ope ſuo. ¶ Rñ̄o dr̄m: ꝙ ſicut ſup;a dictum

357 eſtꝝ: reges i die. 7. duplr̄ accipit. p;imo qđē quātuz ad hō ꝙ ceſſauit a nouis op;ib⁹ ꝓdēdis: ita tñ ꝙ creaturā cōditam ꝓſeruat ꝛ adminiſtrat. Alio⁹ ſm ꝙ poſt opa regenit in ſe ipſo: q̄ſtū ergo ad p̄mū cōpetit. 7. diei bñdictio q; ſic ſup;a

d dictuz eſtꝝ: bñdictio ad multiplicationē ptinet: vñ dictū eſt

355 creaturis q̄s benedixit. creſcite ꝛ multiplicamini. multipli/catio āt rex fit p adminiſtrationē creature ſm quā ex ſilib⁹ ſilia generantꝫ. q̄ſtuz vo ad 2^m cōpetit. 7. diei ſctificatio. ma xime. n. ſanctificatio cuiuſz attēdit in hoc ꝙ i deo regeſcit. vñ ꝛ res deo dedicate ſancte dr̄ſ. ¶ Ad p̄m ergo dr̄m: ꝙ nō pp hoc dies. 7. ſanctificaꝝ: q; deo poſſit aliqd accreſcere vel decreſcere. ſz q; creaturis aliqd accreſcit p multiplica/tionē ꝛ getez in deo. ¶ Ad 2^m dr̄m: ꝙ in p;imis. 6. dieb⁹ ꝓducte ſunt res i ſuis p̄mis cauſis: ſz poſtea ex illis p;imis cauſis res multiplicanꝫ ꝛ ꝓſeruanꝫ: qđ ēt ad bonitatē diui nam ptinet: cuius ēt pfectio in hoc maxime oſtēdit: ꝙ i ipa ſola ꝛ ipſe regeſcit: ꝛ nos regeſcere poſſumus ea fruētes. ¶ Ad 3^m dr̄m: ꝙ bonū qđ in ſingulis dieb⁹ cōmemo;aꝝ ptinet ad p̄maz nāe inſtitutionem: benedictio autē diei. 7. p tinet ad nature p;opagationem.

¶ De oib⁹. 7. diebus in cōi. Queſtio. lxxiij.

Einde querit̄ de oib⁹. 7. dieb⁹ in cōi. ¶ Et q̄runtur tria.

d ¶ Primo de ſufficiētia ho;um dierum. Secundo vtrum ſint vn⁹ dies vel plu res. Tertio de quibuſdam modis lo/quendi quibus ſcriptura vtitur enarran do opera. 7. dierum.

¶ Utꝝ ſufficiēter iſti dies enumerent̄. Articulus. i.

359 **Ad primum** ſic ꝓcedit. Videtur ꝙ iſufficiē/ter iſti dies enumerent̄. nō mi nus enim diſtinguit̄ opus creatiōis ab opib⁹ diſtinctionis ꝛ ornat⁹ q̄s hec duo opa adinuicē: ſz alij dies deputanꝫ di/ſtinctiōi: ꝛ alij ornatui: ergo ēt alij dies debēt aſſignari crea tioni. ¶ p̄. Aer ꝛ ignis ſunt nobilio;a elementa q̄s terra ꝛ aq̄: ſz vnus dies deputaꝫ diſtinctiōi aque: ꝛ ali⁹ diſtictioni terre: ergo alij dies debēt deputari diſtictiōi ignis ꝛ aeris. ¶ p̄. Nō minus diſtāt volucres ꝛ piſces q̄s volucres ꝛ terreſtria aī alia: hō ēt plus diſtat ab alijs aīalibus q̄s aīalia alia q̄cūq; abinuicē: ſz alius dies deputaꝫ ꝓductioni piſciū maris: ꝛ ali⁹ ꝓductioni aīaliuz terre: ergo ꝛ ali⁹ dies dz de puntari ꝓductioni auiuz celi: ꝛ ali⁹ ꝓductiōi hois. ¶ Sz ꝑ. videt ꝙ aliq dies ſupflue aſſignēt̄ur. lumē. n. ad luminaria ſe hz vt accidēs ad ſubm: ſimul āt ꝓducit ſubm cuz ꝓp;io accīte. nō ergo alia die dz ꝓduci lux ꝛ alia luminaria. ¶ p̄. Dies iſti deputanꝫ p̄me iſtitutōi mūdi: ſz in. 7. die nihil pe nitus eſt iſtitutū: ergo. 7. dies nō debet alijs cōnumerari.

351 ¶ Rñ̄o dr̄m: ꝙ rō diſtinctiōis hoꝝ dieꝝ ex p̄miſſis pōt eſ

354 ſe manifeſtaꝫ. opo;tuit. n. p;imo diſtingui ptes mūdi: ꝛ poſt

355 modū ſingulares partes o;nari p hoc ꝙ q̄ſi ſuis habitato/

356 ribus replenꝫ. ſm ergo alios ſctos creature co;poreali tres partes deſignantꝫ. p̄ma q̄ ſignificaꝫ noīe celi: media q̄ ſigni

351 ficaꝫ noīe aque: iſima q̄ ſignificaꝫ noīe terreꝝ: vñ ꝛ ſz pita go;icos perfectio in trib⁹ ponit̄. p̄ncipio: medio: ꝛ fine: vt dr̄ in. i. de celo. p̄ma ergo pars diſtinguit̄ p̄ma die: ꝛ o;na tur q̄rta: media diſtinguit̄ ſcōa die ꝛ o;naꝫ. 5. infima diſti guitur tertia die ꝛ o;naꝫ. 6. Aug. vo ꝓuenit cū eis qđē i vi timis trib⁹ diebus. differt aūt in trib⁹ p;imis: q; ſm euz in p̄mo die formaꝫ creatura ſpūalis in duobus alijs creatura co;poralis: ita ꝙ in ſcōo co;pora ſup;io;a: in tertio co;pora i ferio;a: ꝛ ſic pfectio diuino; ope;: rñdet pfectioni ſenarij numeri: q ꝓſurgit ex ſuis ptibus aliquotis ꝓiunctis: q̄ qđez ptes ſūt vnuz duo tria. vna. n. dies deputaꝫ fo;matōi crea ture ſpūalis: due fo;matiōi co;palis: ꝛ tres o;natui. ¶ Ad p̄m ergo dr̄m: ꝙ ſz Aug. opus creatiōis ptinet ad p;odu/ctionē māe info;mis ꝛ nāe ſpūalis in fo;mis: q̄ qdem duo ſunt extra tps: vt ipſe dixit in. 12. cōfeſ. ꝛ iō creatio vtrinq; ponit̄ añ oēm die: ſz ſm alios ſctōs dici pōt ꝙ opus diſtin ctionis ꝛ o;nat⁹ attēdit̄ ſz aliquā mutationē creature q̄ tpe

351 mēſuraꝫ: opus āt creatiōis cōſiſtit in ſola diuina actiōe in ſtanti rex ſubam ꝓducētis: ꝛ iō qōlibet opus diſtinctionis vel o;natus dr̄ factū in die. creatio autē dr̄ facta in p̄n⁹: qō ſonat aliqd indiuiſibile. ¶ Ad 2^m dōz: ꝙ ignis ꝛ aer q; nō diſtinguunt̄ a vulgo iter partes mūdi nō ſunt exp̄ſſe noīa/ta a Mo;ſe: ſz cōputanꝫ cū medio. ſ. aq̄ maxime q̄ſtuz ad

354 ſ̄erio;ē aeris partē q̄ſtuz vo ad ſup;ioꝝ cōputanꝫ cū celo;: c vt Aug. dicit. ¶ Ad 3^m dōm: ꝙ ꝓductio aīaliuz recitatur ſm ꝙ ſūt in o;natu partiū mūdi: ꝛ iō dies ꝓductiōis aīa/liuz diſtinguunt̄ ſm hāc ꝓueniētiā vel dr̄iam q̄ ꝓueniunt vel differūt in o;nādo aliquā partē mūdi. ¶ Ad 4^m dōm ꝙ p̄ª die facta eſt natura lucis in aliquo ſubo: ſz q̄rto die fa cta ſunt luminaria: nō q; eoꝝ ſuba ſit de nouo ꝓducta: ſed q; ſūt alio⁹ fo;mata quo p;ius nō erat: vt ſup;a dictū eſt. a

351 ¶ Ad 5^m dōm: ꝙ. 7. diei ſz Aug. deputaꝫ aliqd poſt oia q̄. 6. diebus attribuunt̄. ſ. ꝙ deus a ſuis opib⁹ in ſeipſo re

352 quieſcit: ꝛ iō o;tuit poſt. 6. dies fieri mentionē de. 7. ſm c vo alios pōt dici ꝙ in. 7. die mundus habuit quēdam no/uum ſtatū. vt. ſ. ei nihil adderet de nouo: ꝛ ideo poſt. 6. di es ponitur. 7. deputata ceſſationi ab opere.

¶ Utꝝ oēs iſti dies ſint vnus dies. Articulus. ij.

Ad ſecundum ſic ꝓcedit. Videt ꝙ oēs iſti 360 dies ſint vn⁹ dies. dr̄. n. ge. 2. Iſte ſunt gn̄ationes celi ꝛ terre: qn̄ create ſūt in die quo fecit dn̄s celū ꝛ terrā ꝛ oē virgultū agri anteq̄s o;iret i ter ra. vnus ergo ē dies in quo fecit ōs celū ꝛ terrā ꝛ oē vir/gultū agri. ſz celū ꝛ terrā fecit in p;ima die vel poti⁹ añ oēz diē. virgultū aūt agri in. 3°. die. ergo vnus ē p;im⁹ dies ꝛ tertius: ꝛ pari rōne oēs alij. ¶ p̄. Eccle. 18. dr̄. Qui vinit in eternū creauit oia ſil: ſz hoc nō ēt ſi dies ho;ę ope;ę eūt plures: q; plures dies nō ſunt ſil. ergo nō ſūt plures dies ſz vnus tñ. ¶ p̄. Die. 7. ceſſauit dn̄s a nouis op;ibus cō/dendis. ſi ergo. 7. dies eſt alia ab alijs dieb⁹: ſequt̄ ꝙ illaz diē nō fecerit: qō eſt inconueniēs. ¶ p̄. Totū opus qō vni dei aſcribit̄ in iſtāti pfecit: cuz in ſingulis op;ib⁹ dicaꝫ. dixit ꝛ factū eſt: ſi igit̄ ſequēs opus i die alīū reſeruaſſet: ſeqūret ꝙ in reſidua pte illius diei ceſſaſſet ab ope: qō ēt ſupflu. nō igit̄ ē ali⁹ dies ſeq̄ntis op;is a die op;is p̄cedētis. ¶ Sed ꝑ eſt qō geñ. i. dr̄. factū eſt veſpe ꝛ mane dies ſecūdus ꝛ dies terti⁹: ꝛ ſic de alijs. 2^m aūt ꝛ tertiū dici nō pōt vbi eſt vnū tñ. ergo nō fuit vnus dies tñ. ¶ Rñ̄o dr̄m: ꝙ i hac qōne Aug. ab alijs expoſito;ib⁹ diſſentit. Aug. 2. ſup geñ. ad lit. ꝛ. ii. de ci. dei. ꝛ ad ho;oſiū: vult ꝙ oēs q dicūtur. 7. dies ſint vnus dies ſeptē plr̄ reb⁹ p̄ñtatus. Alij vo expoſi 296 tores ſenſerūt ꝙ fuerit ſeptē dies diuerſi ꝛ nō vn⁹ tñ. he aūt due opiniones ſi referanꝫ ad expoſitionē lr̄e geñ. ma/gnaz diuerſitatē hñt. nā ſm Aug. p dictē intelligitur cognitio mētis angelice: vt ſic p̄m⁹ dies ſit cognitio p̄mi diuini ope ris: ſcōs dies cognitio ſcōi operis: ꝛ ſic de alijs: ꝛ dr̄ vnū/quodq; op⁹ eē factū in alīq̄ die: q; nihil ōs p;oduxit i rex nā qō nō imp̄ſſerit mēti angelice: q̄ qdez multa ſit̄ pōt co/gnoſcere p̄cipue in vbo in quo oēs angelo;ꝝ cognitio p̄ſcit 284 ꝛ terminaꝫ. ꝛ ſic diſtinguit̄ dies ſm nāez o;dinē rerū ſecō/gnitaꝝ: nō ſm ſucceſſionē cognitiōis: aut ſm ſucceſſionē p/ductionis rex. cognitio aūt angelica. pp;ie ꝛ vere dies no/minari pōt: cū lux q̄ eſt cā diei pp;ie in ſpūalib⁹ ſm Aug. 341 inueniatur⁹: ſm vo alios per iſtos dies ꝛ ſucceſſio dierum 344

tempozalium ostendit: & successio productionis rez: sed si iste due opiniones referant ad modū productionis rez nō in
337 uenit magna dīa: & hoc pp duo in ḡbus exponēdo diuer
349 sificat Aug. ab alijs: vt ex supza dictis pz. primo qdem q: Aug. p terrā & aquā primo creatā intelligit māz totalr ifor
mē. per pfectionē aūt firmamenti: & cōgregationē aquaz: & apparitionē aride intelligit impssionē formaz in māz co
pozalez. Alij vo sancti p terrā & aquā primo creatas intelli
gunt ipsa elemēta mūdi sub ppzijs formis existētia. per se
quētia aūt opera aliquā distinctionē in cozpozib⁹ p ius exi
stentibus: vt supza dictū est. scdo aūt differūt quātuz ad p
345 ductionē plantaz & aialiuz q̄ alij ponūt in ope. 6. diez ea es
349 se pducta in actu. Aug. vo potētialiter trī: in hoc ergo ḡ
344 Aug. ponit opera. 6. diez esse sil' facta: sequit' idez modus
a pductionis rez. naz ſm vtroſq; in pma ēt rez pductione
350 imā erat sub formis subalibus elemētoz: & ſm vtroſq; in
& e pma rez institutiōe nō fuerunt aialia & plante i actu: sed
337 remanet dīa q̄tuz ad. 4. q: ſm alios sanctos post produ
349 ctionē creature: fuit aliqđ tps in quo nō erat lux. itē in quo
350 nō erat firmamētū formatum: item in quo nō erat terra
355 diseoopta ags & in quo nō erāt formata celi luminaria: qđ
349 est q̄rtuz: q non oz ponere ſm expōnem aug. vt igit' neu
tri sine pīudicet. vtriusq; rōnibus rndendū est. ¶ Ad p^m
ergo dōm: ḡ in die in quo creauit ōs celuz & terrā creauit
oē virgultuz agri nō in actu: sz anteq̄ oriret sup terrā. i. po
tentialr: qđ ſm aug. ascribit diei. 3. alij vo prime rez insti
tutioni. ¶ Ad 2^m dōz: ḡ deus creauit oia sil' q̄tuz ad rez
subam quodāmō informē: sz q̄tū ad formationē que facta
est p distinctionē ad ornatū nō simul. Vñ signāter vtit ver
bo creatiōis. ¶ Ad 3^m dōz: ḡ in die. 7. cessauit ōs a nouis
opibus cōdendis: nō aūt ppagandis ḡbusdā alijs: ad quā
ppagationē ptinet ḡ post primum die alij succedūt. ¶ Ad
q̄rtuz dōm: ḡ nō est ex ipotētia dei quasi indigētis tpe ad
operāduz ḡ oia non sunt sil' distincta & ornata: sed vt ordo
seruaret' in rez institutiōe: & ideo oportuit vt diuersis stati
bus mūdi diuersi dies deseruirēt. semp aūt pfeqns opus
nouus pfectionis status mūdo est additus. ¶ Ad 5^m dōz
ḡ ſm Aug. ille ordo diez referendus est ad nālem ordinē
operum: qui diebus attribuitur.

¶ Utz scriptura vtat' conuenientibus verbis ad exprimē
361 dum opera sex dierum. Articulus. iij.

Ad tertium sic procedit. Videt ḡ scriptura nō vtat' conuenientibus vbis ad ex
primendū opera. 6. diez. sicut. n. lux & firmamētū & huius
modi opera p dei vbuz sunt facta. ita celū & terra: q: oia p
ipm facta fuit: vt dī Jo. i. ca. Ergo in creatione celi & terre
debuit fieri mētio de vbo dei sic ſm alijs opibus. ¶ Ꝑ. Aq̄
est creata a deo: q̄ tñ creata nō cōmemorat': insufficiēter er
go rez creatio describit. ¶ Ꝑ. Sicut dī gen̄. i. Vidit de⁹
cūcta que fecerat: & erāt valde bona. in singulis ergo ope
ribus debuit dici. Vidit ōs qđ esset bonū: incōueniēter er
go ptermittit' in ope creatiōis & i ope scde diei. ¶ Ꝑ. Sp
ritus dei est ōs. deo aūt non cōpetit ferri nec sitū hre. incon
uenienter ergo dī ḡ spūs dei ferebatur sup aquas. ¶ Ꝑ.
'Nullus facit qđ iaz factū est. incōueniēter ergo postq̄ di
ctuz est: dixit ōs fiat firmamētū & factū est ita: subdit'. & se
cit ōs firmamentū. & sil'r in alijs opibus. ¶ Ꝑ. Uespere &
mane nō sufficiēter dinid̄ut diez cū sint plures partes diei.
ergo incōuenienter dī ḡ factū est vespere & mane dies se
cundus vel tertius. ¶ Ꝑ. Scdo & tertio nō conuenienter
cozrespondet vnū sed primū: debuit ergo dici. factū ē ve
spere & mane dies prim⁹: vbi dī dies vnus. ¶ Rñ^o dōz
ad primū ḡ ſm Aug. psona filij cōmemorat' taz in prima
rez creatiōe q̄s in prima rez distinctōe & ornatu: aliter tñ &
aliter: distinctio. n. & ornatus ptinet ad rez formationez: sic
aūt formatio artificiatoz est per formā artis q̄ est in mente
artificis: q̄ pōt dici intelligibile vbuz ipsi⁹: ita formatio toti⁹
creature est per vbū dei: & iō in ope distinctiōis & ornatus
fit mentio de vbo. In creatiōe aūt cōmemorat' filij⁹ vt pn
cipiuz cuz dī: In prin. cre. ōs: q: per creationē intelligit' p
ductio informis mātē: ſm vo alios q ponūt primo elemen
ta creata sub' ppzijs formis: oz aliter dici. Basilius. n. dicit

ḡ per hoc qđ dī. dixit deus: iportat' diuinū imperiuz pz⁹
aūt oportuit produci creaturā q̄ obediret q̄s fieri mētionez
de diuino iperio. ¶ Ad 2^m dōm: ḡ ſz Aug. per celū itelli
git' spūalis nā informis: p terraz āt mā informis oiuz cor
pox: & sic nulla creatura est ptermissa: ſm vo Basiliuz po
nunt celuz & terra tanq̄s duo extrema: vt ex his itelligerē
tur media p̄cipue q: oium mediox motus vel ē ad celuz
vt leuiū vel ad terrā vt grauiū. Alij vo dicūt ḡ sub nomīe
terre cōprehēdere solet scriptura oia q̄tuor: elemēta. vñ in
ps. post q̄s dictū est. laudate dñm de terra: subditur ignis
grā. nix glacies. ¶ Ad 3^m dōm: ḡ in opere creatiōis ponit
tur aliqd correspōdens ei: qđ dī in distinctōis & ornat⁹ ope.
vidit deus hoc vel illud ee bonū. ¶ Ad cuius euidentiam
ꝓsiderāduz est ḡ spūs sanct⁹ amor est. duo āt sunt vt aug.
dicit sup gen̄. ad lit. ppter q̄ ōs amat creaturā suaz. s. vt sit
& vt pmaneat. vt ergo eēt qđ pmaneret: dī ḡ spūs dei fe
rebat sup aq̄s: ſm ḡ p aquaz mā informis intelligit' sicut
amor artificis fert' sup mām aliquā vt ex ea formet opus:
vt aūt maneret qđ fecerat dī: vidit ōs ḡ bonuz est. in hoc
ēt significat' quedā cōplacētia dei opificis in re facta: non ḡ
alio mō cognosceret aut placeret ei creatura iaz facta q̄s an
teq̄s faceret: & sic i vtroq; opere creationis & formationis
trinitas psonaz insinuat'. In creatiōe qdez psona patris. p
deū creantē. persona filij p pn^m in quo creauit. spūs. s. q su
perferet' ags. In formatiōe vo persona pris in deo dicēte:
persona vo filij in vbo quo dī: persona spūs. s. in cōplacen
tia: q: vidit ōs esse bonū qđ factuz erat. In ope vo secūde
diei nō ponit'. vidit ōs ḡ esset bonū: q: opus distinctionis
aquaz tūc inchoat': & in tertio pficit': vñ qđ ponit' in tertia
die refert' ēt ad scdam: vel q: distinctio q̄ ponit' secūda die ē
de his q̄ nō sunt manifesta ppld. iō hmōi approbatiōe scri
ptura nō vtit': vel ite rez pp hoc ḡ firmamētuz simplr intel
ligit' aer nubilosus: q nō est de partib⁹ pmanentibus i vni
uerso: seu de ptib⁹ pncipalibus mūdi: & has tres rōnes ra
by Moyses ponit. qdaz aūt assignāt rōnez mystica ex pte
numeri: q: binarius ab vnitate recedit. vñ opus scde diei
nō approbat'. ¶ Ad 4.^m dōm: ḡ raby Moyses p spūm
dñi intelligit aerē vel ventū sic & plato itellexit: vel dicit: ḡ
dī spūs dñi ſm ḡ scriptura ꝓsueuit vbiq; flatū vētox deo
attribuere: sed ſm sctōs p spūm dñi intelligit' spūs. s. q dī b
superferri aquae'. i. māe informi: sed ꝟz Aug. ne faciēdo opa
sua ppter indigētie necessitatē putaret' ōs amare. Indigē 337
tie. n. amor rebus q̄s diligit subijcit'. cōmode āt factū ē vt
primus insinuaret' aliqd inchoatū: cui superferri diceret'. non
. n. superferet' loco: sz pexcellente potentia: vt Aug. dic'. i. su
per gen̄. ad lit. ſm Basiliū vo superferebat' elemēto aque. i.
fouebat & vnificabat nām aq̄ ad sil'itudinē galline cubātis
vitalē vtutez in his q̄ fouent' injiciens. hñt. n. aque p̄cipue
vitalez vtutem. q: plurima aialia generant' in aq̄: & oium
aialium semina sūt humida. vita ēt spūalis dat' per aq̄s ba
ptismi. vñ dī Joā. 3. 'Nisi qs renatus fuerit ex spū & aqua.
¶ Ad 5^m dōm: ḡ ꝟz Aug. per illa tria designat' triplex es
se rez. primo qdez esse rez in vbo: per hoc qđ dixit. fiat. se
cundo esse rez in mēte angelica: per hoc qđ dixit factū est.
tertio esse rez in ppria nā: per hoc ḡ dixit. fecit. & q: i pri
mo die describit' formatio angelox: non fuit necesse vt ibi
adderet': fecit. ſm alios vo pōt dici ḡ in hoc qđ dixit de⁹.
fiat. iportat' iperiuz dei de faciēdo. per hoc āt qđ dixit fcm
est: iportat' cōplementū operis: oportuit aūt vt subderet'
quō factū fuit: p̄cipue ppter illos q dixerūt oia visibilia p
angelos facta: & iō ad hoc remouendū subdit' ḡ ipse ōs fe
cit. vñ in singulis operib⁹ postq̄s dī: & factū est. aliqs actus
dei subdit' vel fecit vel distinxit vel vocauit vel aliqd hu
iusmodi. ¶ Ad 6^m dōm: ḡ ſm Aug. per vespere & ma
ne intelligit' vespertina & matutina cognitio in āgelis: vt su 267
pra dictū est': vel ſm Basiliū totuz tps ꝓsueuit denoiari a 296
principaliori pte. s. a die: ſm ḡ dicit Jaco. Dies peregrina
tionis mee: nulla mētione facta de nocte. vespere aūt & ma
ne ponūtur vt termini diei cuius mane est principiū: sz ve
spere finis: vel q: per vespere designat' prim^m noctis: p ma
ne principiū diei. cōgruuz āt fuit vt vbi cōmemorat' prima
distinctio rez: sola principia tēpox designarent'. premittit

ast vespere: q; cū a luce dies icepit: pus occurrit termin⁹ lucis qō ē vespe q̄s termin⁹ tenebraꝝ ⁊ noctis: qō ē mane: vel ꝓz dicꝝ. vt designet̄ q dies nālis nō terminat̄ i vespe sed in mane. ¶Ad 7ᵐ dōm: q dr vnus dies i prima die i stitutione ad designādū q. 24. horaꝝ spacia ptinēt ad vnū diez. vñ p hoc q dr vnus: ꝑgitur mensura dici nālis: vel pp hoc vt significaret diē ꝓsumari p reditu; sol ad vnū ⁊ idē pctu; : vel q; cōpleto septēnario diez nūero redit ad pm diē q est vn⁹ cū. 8. ⁊ has tres rōnes Basilius assignat. ¶De hoie q ex spūali ⁊ corporali suba cōponit̄. ⁊ primo quantum ad essentiam anime. Questio. lxxv.

p

Ost ꝓsiderationez creature spūalis ⁊ corpal: ꝓsiderāduz ē de hoie q ex spūali ⁊ corporali suba cōponitur. ⁊ pº de nā ipsi⁹ hois. scdo de ei⁹ pductione. nām autē hois considerare ptinet ad theologū ex pte aie: nō aūt ex parte corporis: nisi fm habitudinē quā hz corpus ad aiam: ⁊ iō ppria ꝓsideratio circa aiam vsabit̄: ⁊ q; fm Dio. ii. c. angelice Jerar. tria ueniunt̄ in sublis spūalibus .s. essentia vtus ⁊ opatio. pº cōsiderabim⁹ ea q̄ ptinēt ad essentiā aie. 2º ea q̄ ptinēt ad vtutez sive potēcias ei⁹. 3º ea q̄ ptinēt ad operationē eius. ¶Circa pm duplex occurrit cōsideratio: quaꝝ prima est de ipsa aia ꝓz se. scda de vnione eius ad corp⁹. ¶Circa pm q̄runt̄. 7. pº vtz aia sit corpus. 2º vtz aia humana sit aliqd subsistēs. 3º vtruz aie brutoꝝ sint subsistētes. 4º vtz aia sit hō: vl magis homo aliqd cōpositu; ex aia ⁊ corpore. 5º vtz sit composita ex materia ⁊ forma. 6º vtrū aia humana sit incorruptibilis. 7º vtz aia sit eiusdem spēi cum angelo.

¶Utrum anima sit corpus. Articulus. Primus.

362 **Ad primuz** sic ꝓcedit. Videt̄ q aia sit corp⁹. aia. n. est motor corpis. nō aūt est monēs nō motū. tuz q: videt̄ q nihil possit mouē nisi moueat̄: q; nihil dat alteri qō nō hz: sicut qō nō est calidū non calefacit: tū q; si aliqd ē mouēs nō motū causat motū sempiternū ⁊ eodē mō se hītem: vt ꝓbat̄ in. 8. phy. qō nō apparet in motu aīalis q est ab aia. ergo aia est mouēs motū sed oē mouens motū est corp⁹: ergo aia ē corpus. ¶Ꝺ. Ois cognitio fit p aliquā silitudinē. nō pōt aūt esse silitudo corporis ad rē incorporeā. si igit̄ aia nō esset corp⁹ nō posset cognoscere res corporeas. ¶Ꝺ. Mouētis ad motum opz esse aliquē ptactū. ꝓtactus aūt nō est nisi corpoꝝ. cū igitur aia moueat corp⁹: videt̄ q aia sit corpus. ¶Sz ꝺ est qō Aug. dicit. 7. de tri. q aia simplex dr respectu corpis: q; mobile nō diffundit̄ p spaciū loci. ¶Rñ pº dōm: q ad iquirendū de nā aie: oz ꝑsupponere q aia dr esse pmū pri

369 iii cipiū vite^e. in his q̄ apō nos viuūt. aiata. n. viuctia dicim⁹: res vo inaiatas vita carentes^e: vita aūt maxime manifestatur duplici ope. s. cognitiōis ⁊ mot⁹. hoꝝ aūt pm antiqui phi imaginationē trāscendere nō valētes aliqō corpus po-

35 nebāt: sola corpa res eē dicentes^e: ⁊ q corp⁹ nō est nihil es-

451 se. ⁊ fm hoc aiaz aliqō corp⁹ esse dicebāt. hmōi āt opinionis falsitas: hz multiplr ostēdi possit: tū vno vtemur: quo ēt cōius ⁊ certius pz aiam corp⁹ nō esse. manifestuz est. n. q uō quodcūq; vitalis operationis pm est aia. sic. n. oculus esset aia. cū sit quoddā pncipiū visionis: ⁊ idē eēt dōz de alijs aie instrumētis: hz primū pm vite dicim⁹ esse aiaz. q̄uis aūt aliqō corpus possit eē quoddā pm vite: sicut cor ē pm vite in aīali: tñ nō pōt eē primū pm vite aliqō corp⁹. manifestū est. n. q pm esse vite vel viuēs nō ꝓuenit corpori ex hoc q est corp⁹: aliogn oē corpus eēt viuens aut pncipiū vite: ꝓuenit igit̄ alicui corpori q sit viuēs vel pm vite: per hoc qō est tale corpus. qō aūt est actu tale hz hº ab aliquo pncipio qō dr act⁹ eius. aia igit̄ que ē primū pncipiuz vite: nō est corp⁹ hz corpis actus: sicut calor qui est pm calefactionis nō est corpus: sed qdam corporis actus.

¶Ad pm ergo dōm: q cū omne qō mouet̄ ab alio moueat̄: q; nō pōt in ifinitū ꝓcedere: necesse est dicere q non

13 oē mouens mouetur^e. Cū. n. moueri sit exire de potēcia in actū: mouens dat id qō hz mobili inquātuz facit ipm esse actu: hz sicut ondit̄ in. 3. phy. est quoddā monēs penit⁹ im-

mobile: qō nec p se: nec p accidēs mouet̄: ⁊ tale mouens pōt mouere motū vniformē semp. est āt aliud monēs qō nō mouet̄ p se sed mouet̄ p accidēs: ⁊ ꝓpter hoc nō mouet motū hz vniformē: ⁊ tale monēs est aia. est āt aliō mouens qō p se mouet̄. s. corpus: ⁊ q; antiqui nāles nihil esse credebāt nisi corpora: posuerunt q oē mouens mouet̄: ⁊ q aia p se mouet̄ ⁊ est corpus. ¶Ad 2ᵐ dōm: q non est necessariū q sil'itudo rei cognite sit actu in nā cognoscētis: sed si aliqd sit q p prius ē cognoscēs in potēcia ⁊ postea in actu: oz q sil'itudo cogniti nō sit actu in nā cognoscētis: sed 426
in potēcia tñ. sic̄ colo: nō est actu in pupilla: hz in potēcia tñ. vñ non oz q in nā aie sit sil'itudo rez corporeaꝝ in actu: hz q sit in potentia ad hmōi sil'itudines: hz q; antiqui nāles nesciebant distinguere iter actū ⁊ potentiā: ponebāt aiam eē corpus ad hoc q cognosceret oia corpora: ⁊ q eēt cōpos- 417
ta ex pncipijs oiuz corporuz^c. ¶Ad 3ᵐ dōz: q ē duplex cōtactus: virtutis: ⁊ quantitatis. primo modo corpus non 513
tangitur nisi a corpore. secundo mō corpus hz tangi a re in c
corporea que mouet corpus.

¶Utrꝫ aia humana sit aliquid subsistēs. Arti. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Videt̄ q aia humana nō sit aliqd subsistēs. 363
Quod. n. est subsistēs dr hoc aliqd. aia aūt nō est hoc aliqd sed cōpositu; ex aia ⁊ corpore. ergo aia nō est aliqd subsistens. ¶Ꝺ. Omne qō est subsistēs pōt dici operari: hz aia non dr opari: q; vt dr in. i. de aia dicere aiam sentire aut intelligere sil'e est ac si dicat eaz aliqs texere vel edificare. ergo aia nō est aliqd subsistens. ¶Ꝺ. Si aliqd subsistēs eēt aia esset aliq̄ eius opatio sine corpore: hz nulla est ei⁹ operatio sine corpore: nec ēt intelligere: q; nō ꝓtingit intelligere sine fantasmate. fantasma aūt nō ē sine corpore. ergo aia humana nō est aliqd subsistēs. ¶Sed ẑ est qō Aug. dic. 10. de tri. Quisqs videt mentis nām ⁊ esse subam: ⁊ non esse corporeā: videt eos q opinant̄ eā esse corporeā ab hoc errare q adiungūt ei ea sine qbus nulla pñt cogitare nām. s. corpoꝝ fantasias: nā ergo mentis humane nō solū est ēcorporea: sed ēt est suba. s. aliqd subsistēs. ¶Rñ pº dōm: q nescire est dicere: id qō est pm intellectualis opationis: qō dicimus hōis aiam esse quoddā pncipiū incorporeū ⁊ subsistens. manifestū est aūt q hō per intellectū cognoscē pōt naturas oium corpoꝝ: q aūt pōt cognoscere aliq̄: oz vt nihil eoꝝ hēat in sua nā: q; illud qō inesset sibi nāliter impedi ret cognitionē alioꝝ: sicut videmus q lingua ifirmi q̄ infecta est colerico ⁊ amaro humore non pōt percipere aliqā dulce: sed oia videnti ei amara. si igit̄ pm intellectuale haberet in se nām aliculus corpis non posset oia corpora cognoscere. oē aūt corpus hz aliquā nām determinatā. ipossibile est igit̄ q pncipiū intellectuale sit corpus. ⁊ sil'r ipossibile est q intelligat p organū corporeum: q; etiā nā determinata illius organi corporei ꝓhiberet cognitionē omniuz corpoꝝ: sicut si aligs determinatus color sit nō solū in pupilla: sed etiam in vase vitreo: liquor infusus eiusdem coloris videtur. Ipsum igit̄ intellectuale pncipium: qō dicit 369
mens vel intellectus: hz operationē per se cui nō cōicat corpus: nihil aūt pōt per se opari nisi quod p se subsistit: nō. n. est operari nisi entis in actu. vñ eo mō aliqd operatur quo est. ꝓpter qō nō dicimus q calor calefaciat: hz calidū. relinquit̄ igitur aiam humanā: q̄ dr intellectus vel mens eē ali 366
quid incorporeū ⁊ subsistēs. ¶Ad pm ergo dōm: q hoc aliqd pōt accipi dupliꝛ. vno⁰ pro quocūq; subsistēte. alio⁰ pro subsistente cōpleto in nā alicui⁹ spēi. primo mō excludit inherentiā accidentis ⁊ forme mālis. scdo mō excludit imꝑfectionē partis. vñ manus posset dici hoc aliqd primo mō hz nō scdo mō: sic igit̄ cuz aia humana sit pars spēi hu e
mane^e: pōt dici hoc aliqd primo mō q̄si subsistēs: sed non 369
scdo mō. sic. n. cōpositu; ex aia ⁊ corpore dr hoc aliquid.

¶Ad 2ᵐ dōz: q verba illa Arist. dicit nō fm ꝓpriā sentētiam: hz fm opinionē illoꝝ q dicebant q intelligere ē monere: vt pz ex his q̄ ꝓmisit ibi. vel dōm q p se agere conuenit p se existēti. sed p se existēs q̄q pōt dici aliqd: si nō sit ipse rens vt accidens vel vt forma mālis: ēt si sit pars. hz ꝓprie ⁊ p se subsistens dr: q; neq; est ꝑdicto mō inherens neq; ē

pars: sm quez modū oculus vel manus non posset dici p se subsistens: ⁊ p ꝓns: neq; per se operās. vñ operationes partiū attribuunt toti p partes. dicimus. n. q̄ hō videt per oculū: ⁊ palpat p manuz: aliter q̄s calidū calefacit p calorē: q̄ calor nullo⁹ calefacit ꝓprie loquēdo. pēt igit dici q̄ aīa intelligit sic̄ oculus videt: sz magis ꝓprie dr̄ q̄ hō itelligat per aiam. ¶ Ad 3m dōm: q̄ corpus regitur ad actionez
353 intellect⁹ nō sicut organū quo talis actio exerceat: sed rōne obiē. fantasma. n. cōparat ad itellectū: sicut color ad visuz. sic aūt indigere corpore nō remouet intellectū esse subsistē tem: alioquin aīal non esset aliq̄d subsistens: cum indigeat exterioribus sensibus ad sentiendum.

364 ¶ Utrz aīe bruto⁹ aialiuz sint subsistētes. Arti. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Uidet̄ q̄ aīe bruto⁹ aialiuz sint subsistētes. hō. n. pue
363 nit in gñe cuz aliis aialib⁹: sz aīa hois est aliq̄d subsistēs: vt ostēsum est: ergo ⁊ aīe alio⁹ aialiuz sūt subsistētes. ¶ Ꝑ. Sīr se hz sensitiuū ad sensibilia: sic̄ intellectiuū ad intelligibilia: sz intellect⁹ intelligit intelligibilia sine corpe. ergo ⁊ sensus apꝓhendit sensibilia sine corpe. aīe aūt bruto⁹ aialium sunt sensitiue. ergo sūt subsistētes pari rōne q̄ ⁊ aīa hois q̄ est intellectiua. ¶ Ꝑ. Bruto⁹ aialiuz aīa mouet corp⁹. corpus āt nō mouet: sz mouet. aīa ergo bruti hz aliquā operationē sine corpore. ¶ Sz ꝫ est q̄d dr̄ in li. de eccl. dogmatibus. Solū hoiez hr̄e credim⁹ aiam substātiuā. aialiū vo aie nō sunt subsistātie. ¶ Rñ⁰ dōz: q̄ antiq pbi nullā distinctionē ponebāt inter sensuz ⁊ intellectuz: ⁊ vtrūq; corpeo
261 ꝓn⁰ attribuebant: vt dictū est. ¶ Plato āt distinxit inter intellectū ⁊ sensum: vtrūq; tñ attribuit ꝓn⁰ incorporeo ponens
362 q̄ sicut intelligē ita ⁊ sentire ꝙuenit aīe ꝑm seipsaz: ⁊ ex hoc sequeb̄at q̄ ēt aīe bruto⁹ aialium sint subsistētes. sz Arist. posuit q̄ solū intelligē inter opera aīe sine organo corpeo exercetur. sentire vo ⁊ ꝓnstes operationes aīe sensitiue manifeste accidunt cū aliq̄ corporis imutatione: sic̄ in videndo immutatur pupilla p spēm coloris: ⁊ idē apparet in alijs. ⁊ sic manifestū est: q̄ aīa sensitiua nō hz aliquā operationē ꝓpriam p seipsam. sz oīs operatio sensitiue aīe est ꝙiūcti: ex quo relinquit̄ q̄ cuz aīe bruto⁹ aialium per se nō operent: ñ sint subsistētes. sīlr. n. vnumquodq; habet esse ⁊ operationē. ¶ Ad ꝑm ergo dōm: q̄ hō etsi ꝙueniat in gñe cū alijs aialibus: spē tñ differt. dr̄ia āt spēi attendit̄ ꝑm dr̄iam formē: nec oz q̄ oīs dr̄ia forme faciat generis diuersitatez. ¶ Ad 2m dōz: q̄ sensitiuuz quodāmō se hz ad sensibilia sic̄ intellectiuuz ad intelligibilia: inquātum. s. vtrūq; est in po⁹ ad sua obꝫ: sz quodāmō differt̄ se hñt inquātuz sensitiuuz patit̄ a sensibili cū corporis imutatione: vñ sensibiliū excellētia corrumpit sensuz: q̄ in intellectu nō ꝓtingit. nā intellect⁹ itelligens maxima intelligibiliū magis pōt postmodū intelligē minora. Si vo in itelligēdo fatigēt corpus hoc ē p accñs: inquātuz intellectus idiget operatiōe virtū sensitiuaꝝ: p q̄s
403 ei fantasmata ꝓparant̄. ¶ Ad 3m dōm: q̄ vis motiua est duplex. Una q̄ imperat motū. s. appetitiua⁹. ⁊ hmōi operatio in aīa sensitiua nō est sine corpore: sed ira ⁊ gaudium ⁊ oēs hmōi passiones sūt cuz aliq̄ corporis immutatōe. Alia
d vis motiua est exequens motū: p quez mēbra redduntur
385 habilia ad obediendū appetitiuo⁹: cuius actus non est moueri: sed mouere: vnde patet q̄ mouere non est actus aīe sensitiue sine corpore.

365 ¶ Utruz anima sit homo: Articulus. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uidet̄ q̄ aīa sit hō Dicit. n. 2. ad cor. 4. Licet is qui foris ē noster hō corrūpat̄: tñ is qui intus est renouat̄ de die in diez: sz id q̄ō est intus in hoie est aīa. ergo aīa ē hō interior. ¶ Ꝑ. Anima humana est suba q̄daz: nō autez est suba vīs. ergo est suba particularis: ergo est hipostasis vel ꝑsona: sed nō nisi humana. ergo aīa est hō: nā ꝑsona humana ē hō. ¶ Sz ꝫ est q̄d aug. 19. de ciui. dei. cōmēdat Varronē: q̄ hoiem nec aiam solū nec solū corpus: sed aiaz sil' ⁊ corpus esse arbitrabat. ¶ Rñ⁰ dōz: q̄ aiam esse hoiez dupliciter pōt intelligi. Uno⁰ q̄ hō sit aīa: sz hic hō nō sit aīa: sz cōpositū ex aīa ⁊ corpore. puta Socrates: q̄d ideo dico: quia q̄dā posuerunt solā formā esse de rōne spēi. nā in vo esse

partē indiuidui ⁊ nō spēi⁴: q̄d q̄dez nō pōt esse verū. nā ad nām spēi ptinet id q̄d significat diffinitio. diffinitio āt in rebus nālibus nō significat formā tm̄: sed formā ⁊ māz⁴. vñ mā est pars spēi in reb⁹ nālibus: nō q̄dez mā significata q̄ est ꝑn⁹ indiuiduatiōis: sed mā cōis. sic̄. n. de rōne hui⁹ hominis est q̄ sit ex hac aīa ⁊ his carnibus ⁊ ossib⁹. ita de rōne hois est: q̄ sit ex aīa: ⁊ carnib⁹ ⁊ ossibus: oz. n. de rōne spēi esse q̄d est cōiter de suba omniū indiuiduoꝝ: sub spē ꝓtentoꝝ. alio vo mō pōt intelligi sic: q̄ ēt hec aīa sit hic hō. ⁊ hoc q̄dem sustineri posset si poneret̄ q̄ aīe sensitiue opatio esset eius ꝓpria sine corpore: q̄ oēs operatiōes q̄ attribuunt hoi: ꝙuenirent soli aīe. id āt est vnaq̄q; res q̄d opatur opationes illi⁹ rei. vñ illud ē hō q̄d operat̄ operatiōes hois. ostensuz est āt⁴: q̄ sentire nō est opatio aīe tm̄. cū ergo sentire sit q̄daz operatio hois: sz nō ꝓpria: manifestum est q̄ hō nō est aīa tm̄: sz est aliq̄d cōposituz ex aīa ⁊ corpore. ¶ Plato vo ponēs sentire eē ꝓpriuz animē⁴: ponere potuit q̄ hō esset aīa vtēs corpore. ¶ Ad ꝑm ergo dōm: q̄ scōm pīm in. 9. ethi. illud potissime videt̄ eē vnūquodq; q̄d est ꝑncipale i ipso: sic̄ q̄d facit rectoz ciuitatis: dr̄ ciuitas facere: ⁊ hoc mō aliq̄ō q̄d est principale in hoie dr̄ hō. aliquādo q̄dez pars intellectiua ꝑm rei vītatē: q̄ dr̄ hō interioz. aliq̄n vo pars sensitiua cū corpore ꝫ estimatiōnē quorūdaz q̄ solū circa sensibilia detinent̄: ⁊ hic dr̄ hō exterioz. ¶ Ad 2m dōz: q̄ nō q̄libet suba particularis est hipostasis vel persona: sed que hz completam naturā speciei: vñ manus vel pes nō potest dici hipostasis vel persona: ⁊ similiter nec anima cum sit pars speciei humane.

¶ Utrz aīa sit cōposita ex mā ⁊ forma. Articulus. v.

Ad quintuz sic ꝓcedit. Uidet̄ q̄ aīa sit cōposita ex mā ⁊ forma. po⁹. n. ꝓtra actū diuidit̄: sed oīa q̄cūq; sunt in actu: ꝑticipant ꝑmū actū q̄ ōs est: per cui⁹ participationē oīa sunt ⁊ bona ⁊ entia ⁊ viuētia: vt pz per doctrinā Dio. in li. de di. no. ergo q̄cūq; sunt in po⁹ ꝑticipāt ꝑmaz potentiā: sed ꝓma potētia ē mā ꝓma. cū ergo aīa humana sit quodāmō in po⁹: q̄d appet ex hoc q̄ hō q̄cq; est intelligēs in potētia: videt̄ q̄ aīa humana ꝑticipet māz ꝑmaz tanq; partē sui. ¶ Ꝑ. In quo cūq; inueniunt̄ ꝓprietates materie ibi inuenit̄ mā: sed in aīa inueniunt̄ ꝓprietates māe q̄ sunt subiici ⁊ trāsmutari. subiicit̄. n. sc̄ētie ⁊ vtuti: ⁊ mutat̄ de ignorātia ad sc̄ētiaz: vel de vitio ad vtutez: ergo in aīa est mā. ¶ Ꝑ. Illa q̄ nō hñt mām non hñt cām sui esse: vt dr̄ in. 8. meta. sed aīa hz cām sui esse: q: creat̄ a deo: ergo aīa hz mām. ¶ Ꝑ. Q̄d nō hz mām sed est forma tm̄: est act⁹ purus ⁊ infinitus. hoc āt solius dei ē: ergo aīa hz mām. ¶ Sz ꝫ est q̄d Aug. dicit. 7. li. sup gen̄. ad lit. Q̄ aīa nō est facta neq; ex mā corporali neq; ex mā spūali. ¶ Rñ⁰ dōm: q̄ aīa nō hz māz: ⁊ hoc pōt cōsiderari dupliciter. ꝓmo qdē ex rōne aīe i cōsist. est. n. de rōne aīe q̄ sit forma alicuius corporis: aut igit̄ est forma ꝑm se totā: aut ꝑm aliquā partē sui: si ꝑm se totā impossibile est q̄ pars ei⁹ sit mā: si dicat̄ mā aliq̄d ens in potentia tm̄: q: forma inquātuz forma ē actus. id āt q̄d est in potētia tm̄: non pōt esse pars actus: cū po⁹ repugnet actui vtpote ꝫ actū diuisa. si aūt sit forma ꝑm aliquā partē sui illam partē dicemus esse animā ⁊ illā mām cuius ꝓmo est actus: dicemus eē ꝑm aīatum⁴. Scōo spāliter ex rōne humane aīe inquātuz est itellectiua. manifestū est. n. q̄ oē q̄d recipit̄ in aliquo recipit̄ in eo per modū recipientis⁴. sic aūt cognoscit̄ vnūquodq; sic̄ forma eius ē in cognoscēte. aīa āt intellectiua cognoscit rē aliquā in sua nā absoluta⁴: puta lapidem inquātū est lapis absolute. est ergo forma lapidis absolute ꝑm ꝓpriā rōnez formalez in aīa intellectiua. aīa igit̄ intellectiua est forma absoluta: nō āt aliq̄d cōposituz ex mā ⁊ forma. si. n. aīa intellectiua esset cōposita ex mā ⁊ forma: forme rex reciperent̄ in ea vt indiuiduales: ⁊ sic nō cognosceret nisi singulare. sicut accidit in potētijs sensitiuis q̄ recipiunt formas rex in organo corporali. mā. n. est ꝑn⁹ indiuidu⁹ationis formar. ¶ Relinqtur ergo q̄ aīa intellectiua ⁊ omnis intellectual' suba cognoscens formas absolute caret cōpositione forme ⁊ materie⁴. ¶ Ad ꝑm ergo dōz: q̄ ꝓmus actus est vlē principiū omniū actuū: q: est infinitum

23 virtualiter in se oia prehabens. vt dicit Dio. vñ participa
tur a reb⁹ nõ sicut pars sed fm diffusiõe processiõis ipsi⁹..
potentia aũt cuz sit receptiua actus: oz q actui proportione
tur. actus vo recepti qui procedũt a primo actu infinito: ⁊
sunt q̃dã participationes ei⁹: sunt diuersi: vñ nõ põt ee po
tentia vna q̃ recipiat oes actus: sicut est vnus act⁹ influens
oes actus participatos: aliogn potentia receptiua adequa/
ret potentiã actiuaz primi actus. Est aũt alia potẽtia rece/
b ptiua in aĩa intellectiua a potẽtia receptiua mãe prime. vt
262 pz; ex diuersitate receptoꝝ. naz mã prima recipit formas i
diuiduales. intellectus aũt recipit formas absolutas. vñ ta/
lis potẽtia in aĩa intellectiua existẽs nõ ostẽdit q aĩa sit com
posita ex mã ⁊ forma. ¶Ad 2m dom: q subiici ⁊ trãsmu
tari q̃uenit materie fm q ẽ in potentia: sicut ergo est alia
potentia intellectus: ⁊ alia potẽtia mãe prime: ita ẽt est alia
rõ subiiciendi ⁊ trãsmutãdi. fm hoc ergo intellect⁹ subiici
tur scie: ⁊ transmutat de ignorãtia ad scientiã fm q ẽ in po
tentia ad spẽs intelligibiles. ¶Ad 3m dom q forma est cã
essendi materie ⁊ agens: vñ agẽs inquãtũ reducit mãm in
actũ forme transmutãdo est ei cã essendi: ⁊ q̃d ãt est forma
b subsistens nõ hz esse per aliq̃d formale p̃m. nec hz causaz
307 trãsmutantẽ de potẽtia in actum. vñ post vba p̃missa pbs
cludit: q in his q̃ sunt cõposita ex mã ⁊ forma: nulla ẽ alia
cã nisi mouens ex ptãte ad actũ. quecũq; vo non hñt mãz
oia simplr sunt q̃si vere entia aliq̃d. ¶Ad 4m dom: q oẽ
participatũ cõparat ad participans: vt act⁹ eius: quecũq;
aũt forma creata per se subsistẽs ponat: oz q participet eẽ
q: ẽt ipsa vita vel quicqd sic diceret participat ipm esse: vt
Dio. dicit. 5. c. de di. no. Esse ãt participatũ finit ad capaci
d tatem participãtis: vñ solus ds q est ipm suuz esse ẽ act⁹
262 purus ⁊ infinitus. In substãtijs vo intellectualib⁹ est com
positio ex actu ⁊ potẽtia: nõ quidẽ ex mã ⁊ forma: sz ex fo
c rma ⁊ esse participato. vñ a qbusdã dicunt cõponi ex quo
262 est: ⁊ quod est. ipm. n. esse est quo aliquid est.

¶Utr aĩa humana sit corruptibilis. Articulus. vj.

367 **Ad sextum** sic procedit. Videt q aĩa huma/
na sit corruptibilis. quor. n. est filr
p̃m ⁊ filis processus: videt esse filis finis: sed filr est p̃m
generatiõis hoium ⁊ iumẽtoꝝ: q: de terra facta sunt. filis
est ẽt vite processus in vtrisqz: q: filr spirant oia ⁊ nihil hẽt
hõ iumẽto amplius: vt dr ecclę. 3. ergo vt ibidẽ cõcludit:
vnus est interit⁹ hois ⁊ iumentoꝝ: ⁊ equa vtriusqz ꝺditio:
sz aĩa brutoꝝ aialium est corruptibilis. aĩa ergo humana ẽ
corruptibilis. ¶p̃. Oẽ q̃d ex nihilo est vertibile est in ni/
hilum: q: finis dz rñdere p̃n⁹. sed sic dr sap. 2. ex nihilo su/
mus nati: q̃d vez est nõ soluz quãtuz ad corp⁹: sz ẽt quãtũ
ad aiaz. ergo vt ibidẽ cõcludit: post hoc erimus tanq̃s nõ
fuerimus ẽt fm aĩam. ¶p̃. Nulla res ẽ sine ꝓpria opera
tione: sz ꝓpria opatio aĩe que est itelligere cũ fantasmate ñ
põt esse sine corpore, nihil. n. sine fantasmate intelligit aĩa.
fantasma ãt non est sine corpore: vt dr i li. de aĩa. Ergo aĩa
non põt remanere destructo corpore. ¶Sz ẽ q̃d Dio.
dicit. 4. c. de di. no. Oẽ aĩe humane hñt ex bonitate diuina
q̃ sint intellectuales: ⁊ q̃ habeãt subalez vitã ⁊ ꝙsumptibi
lem. ¶Rñ dom: q necesse est dicere aiaz humanã quã
dicimus intellectiuũ p̃in⁹ esse incorruptibilez. dupl̃r eniz
aliq̃d corrũpitur. vno⁹ per se. alio⁹ per accidẽs. ipossibile ẽ
aũt aliq̃d subsistens generari aut corrũpi p accñs. i. aliquo
gñato vel corrupto. sic. n. cõpetit alicui gñari ⁊ corrũpi: sic
⁊ esse q̃d p gñationẽ acqrit: ⁊ per corruptionẽ amittit. vñ
q̃d per se hz esse nõ põt gñari vel corrũpi nisi per se: q̃ vo
nõ subsistũt vt accidẽtia ⁊ forme mãles dr fieri ⁊ corrũ
pi p generationẽ cõpositoꝝ. ostẽsum est aũt supra: q aĩe
241 brutoꝝ nõ sunt p se subsistẽtes: sed sola aĩa humana. vñ aĩe
245 brutoꝝ corrũpunt corruptis corpibus. aĩa aũt humana ñ
364 posset corrũpi: nisi per se corrũperet: q̃d q̃dez oio est ipos
sibile nõ soluz de ipsa: sed de quolibet subsistẽte: q̃d est for/
ma tñ. manifestũ est. n. q̃ id q̃d fm se cõuenit alicui: ẽ inse
parabile ab ipso: esse ãt p se cõuenit forme q̃ est actus. vñ
44 mã fm hoc acquirit esse in actu: q̃ acqrit formaz: fm hoc
265 ãt accidit in ea corruptio: q̃ separat forma ab ea. impole ẽ
aũt q̃ forma separet a seipsa. vñ impole est q̃ forma sub/
sistens desinat: dato ẽt q̃ aĩa esset ex forma ⁊ mã cõposita
vt q̃dã dicunt. adhuc oporteret ponere eã incorruptibilez.
nõ. n. inuenit corruptio nisi vbi inuenit ẽtas. generatio/
nes. n. ⁊ corruptiones ex ẽtijs ⁊ in ẽtia sunt: vñ corpora ce
lestia: q: nõ hñt mãm ẽtati subiectã incorruptibilia sũt. 338
Jn aĩa aũt intellectiua non põt esse aliq̃ ẽtas: recipit. n. fz 44
modũ sui esse. ea vo q̃ in ipsa recipiunt sunt absqz ẽtate:
q: ẽt rões ẽtiox in intellectu nõ sunt ẽtie: sed ẽ vna scietia
ẽtiox. impole est ergo q̃ aĩa intellectiua sit corruptibilis.
¶Põt ẽt hui⁹ rei accipi signũ ex hoc q̃ vnũquodqz nãliter
suo mõ esse desiderat. desideriũ aũt in reb⁹ cognoscẽtibus
sequit cognitionẽ. sensus ãt nõ cognoscit esse nisi sub hic ⁊
nunc: sz intellectus apprehẽdit esse absolute ⁊ fm oẽ tpꝰ. 265
vnde oẽ hñs intellectuz nãliter desiderat esse sp. nãle antez 55
desideriũ non põt esse inane. ois igit intellectualis suba est 412 e
incorruptibilis. ¶Ad pm ergo dõz: q salomon inducit rõ
nem illã ex psona insipientiũ: vt exprimit sap. 2. qũ ergo di
cit q̃ hõ ⁊ aialia alia hñt filr gñationis pncipiuz: verũ est 580
q̃tuz ad corpus: sic. n. de terra facta sunt oia aialia. nõ autẽ 354
q̃tuz ad aiam: nã aĩa brutoꝝ pducit ex vtute aliq̃ corpea. a
aĩa vo humana a deo: ⁊ ad hoc significãduz dr gen. i. quã 353
tum ad alia aialia. ¶Producat terra aĩam viuẽtez: q̃tuz vo c
ad hoiem dr: q̃ spirauit in faciẽ eius spiraculũ vite: ⁊ ideo
pcludit eccle. vlti. ¶Reuertat puluis in terrã suaz vñ erat.
⁊ spũs redeat ad deũ qui dedit illũ. filr pcessus vite ẽ filis
q̃tuz ad corpus ad qõ ptinet: q̃d dr i eccl. Filr spirãt oia.
⁊ sap. 2. fumus ⁊ flatus ẽ in naribꝰ nr̃is ⁊ ẽ. sed nõ est filis
pcessus q̃tuz ad aiam: q: hõ intelligit: nõ aũt aialia bruta.
vñ falsum est q̃d dr. ¶Nihil hz hõ iumẽto amplius: ⁊ lõ filis
est iteritus q̃tuz ad corp⁹: sz nõ q̃tuz ad aiam. ¶Ad 2m
dõz: q sic posse creari dr aliq̃d nõ per potẽtiaz passiuã: sed
soluz pp potentiã actiuaz creantis q ex nihilo põt aliq̃d pro c
ducere: ita cũ dr aliq̃d vertibile in nihil nõ ipotat in crea/
tura potentia ad nõ esse: sz in creatore poa ad hoc q̃ nõ ee
influat. dr autẽ aliq̃d corruptibile per hoc q̃ ineſt ei potẽ/ c
tia ad non esse. ¶Ad 3m dom: q intelligẽ cũ fantasmate ẽ 265
propria opatio aie fm q̃ corpori est vnita. separata autẽ a 510
corpe habebit aliũ moduz intelligẽdi simile aliis substan/
tijs a corpore separatis: vt infra melius patebit. 443

¶Utr aĩa ⁊ angelus sint vni⁹ spẽi. Articulus. vij.

368 **Ad septimuz** sic procedit. Videt q̃ aĩa ⁊ an/
gelus sint vni⁹ speciei. Unum
quodqz. n. ordinat ad pprium finez p nãm sue spẽi: p quã hz
inclinationẽ ad finẽ: sed idẽ est finis aĩe ⁊ angeli. s. beatitudo
eterna. ergo vni⁹ sunt spẽi. ¶p̃. Ultima dria specifica est
nobilissima: q: cõplet rõnem spẽi: sed nihil nobilius ẽ in an
gelo ⁊ aĩa q̃z intellectuale esse. ergo q̃enit̃ aĩa ⁊ angelus
in vltima dria specifica. ergo sunt vnius spẽi. ¶p̃. Aĩa ab
angelo differre nõ videt nisi p hoc q̃ est corpori vnita. cor
pus aũt cuz sit extra essentiã aie nõ videt ad eius spẽm pti
nere. ergo aĩa ⁊ angelus vni⁹ sunt spẽi. ¶Sz cõ. quox sũt
diuerse operatiões nãles ipsa dr̃nt spẽ: sed aĩe ⁊ angeli sũt
diuerse opatiões nãles: q: vt dic Dio. 7. c. de di. no. Mẽ
tes angelice simplices ⁊ beatos itellectus hñt nõ de visibi
libus cõgregantes diuinã cognitionẽ. cuius ẽtiũ postmo/
duz de aĩa dicit. aĩa igit ⁊ angelus nõ sũt vni⁹ spẽi. ¶Rñ
dõz: q Otige. posuit oes aias humanas ⁊ angelos ee vni
us spẽi: ⁊ hoc ideo: q: posuit diuersitatez gradus in hmõi
substãtijs inuentã accñtalez: vtpote ex li. ar. pueniẽt: vt
supra dictũ est: q̃d non põt esse: q: in substãtijs incorpore 250
is non põt esse diuersitas fm numez absqz diuersitate fm
spẽm: ⁊ absqz nãli inequlitate: q: cuz nõ sint cõposite ex mã
⁊ forma: sz sint forme subsistentes: manifestũ est q̃ necesse
erit in eis esse diuersitatez in specie. non. n. põt intelligi q 264
aliq̃ forma separata sit: nisi vna vnius spẽi: sicut si esset albedo
separata nõ posset esse nisi vna tñ. hec. n. albedo nõ dr ab il
la nisi per hoc q̃ est hui⁹ vel illius. diuersitas aũt fz spẽm 234
sp hz diuersitatem nãlez cõcomitantẽ sic in spẽbus colorũz
vnus est pfectior altero: ⁊ sil in aliis: ⁊ hoc iõ q: dr̃ie diui
dentes genus sũt ẽtie. ẽtia aũt se hñt fm pfectuz ⁊ imple
ctuz: q: principiuz ẽtietatis est privatio ⁊ habitus: vt dr in
10. meta. idez ẽt seq̃retur si hmõi sube essent composite ex

materia ⁊ forma. si. n. materia huius distinguat̃ a mã illi⁹: necesse est q̃ vel forma sit principiũ distinctiõis mãe. vt. s. materie sint diuerse pp habitudinez ad diuersas formas: ⁊ tunc sequit̃ adhuc diuersitas fm spẽm ⁊ inequalitas nãlis: vel materia erit principiũ distinctionis formaꝝ: nec põt dici materia hec alia ab illa nisi fm distinctionẽ quãtitatiuã que non hz locũ in substantijs incorporeis: cuiusmodi sunt angelus ⁊ aia. vñ non põt esse q̃ angelus ⁊ aia sint vnius spẽi. quõ autez sint plures aie vnius spẽi infra ostendetur̃.

a b 370

¶ Ad p̃m ergo dõm: q̃ rõ illa ꝓcedit de fine ꝓmo ⁊ nãli. beatitudo aũt eterna est finis vltimus ⁊ supernaturalis.

¶ Ad 2m dõm: q̃ dõia specifica vltima est nobilissima in quantũ est maxime determinata̅: ꝑ modũ quo actus ẽ no bilio: potentia: sic aũt intellectuale nõ est nobilissimũ: q: est indeterminatũ ⁊ cõe ad multos intellectualitatis gradus: sicut sensibile ad multos gradus in esse sensibili: vnde sicut nõ oĩa sensibilia sunt vnius spẽi: ita nec oĩa intellectualia.

a 264

¶ Ad 3m dõz: q̃ corpus nõ est de eẽntia aie. sed aia ex nã sue eẽntie hz q̃ sit corpi vnibilis̃. vñ nec ꝓprie aia est ĩ spẽ: sed cõpositũ. ⁊ hoc ipm q̃ aia quodãmõ indiget corpe ad suã opationẽ: ostẽdit q̃ aia tenet inferiorẽ gradũ intellectua litatis̃. q̃s angelus qui corpori non vnitur.

f 369 ⁊ 66 281 378

¶ De vnione aie ad corpus. Questio. lxxvj.

Einde ꝓsideranduz est de vnione aie ad corpus. ¶ Et circa hoc q̃runt̃. 8. p̃o vtr intellectiuũ principiuz vniat̃ corpori vt forma. 2o vtrũ intellectiuz ꝑn̄ numero multiplicet̃ fm multiplicationẽ corporũ: vel sit vnus intellectus oĩum hoĩum. 3o vtr in corpore cuius forma est principiũ intellectiuũ sit aliqua alia anima. 4o vtr sit in eo aliqua alia forma substalis. 5o quale debeat esse corpus cui⁹ intellectiuũ principiũ est forma. 6o vtr tali corpori vniatur mediante aliquo alio corpore. 7o vtr mediante aliquo accidente. 8o vtrum anima sit tota in q̃li bet parte corporis.

d

¶ Vtrum intellectiuum principium vniatur corpori vt forma. Articulus. ꝓmus.

369

Ad primuz sic procedit. Videt̃ q̃ intellectiuũ principiũ nõ vniatur corpi vt forma. Dicit. n. pbs in. 2. de aia: q̃ intellectus est separatus: ⁊ nullius corporis est actus. nõ ergo vnit̃ corpori vt forma. ¶ Ꝑ. Ois forma determinat fm nãm mãe cuius est forma. aliqn nõ requireret ꝓportio inter mãm ⁊ formã. si ergo intellect⁹ vniret̃ corpori vt forma: cuz oẽ corp⁹ hẽat determinatam nãm: sequeret̃ q̃ itellectus hret determinatam nãm: ⁊ sic nõ eẽt oĩum cognoscitiuus: vt ex supioꝝ pz̃: qõ est ꝑ rõnez intellect⁹. nõ ergo intellect⁹ vnit̃ corpori vt forma. ¶ Ꝑ. Quecũqz potẽtia receptiua est actus alicuius corpis: recipit formã mãliter ⁊ indiuidualiter̃. q: receptũ est in recipiente fm modũ recipiẽtis: sz forma rei intellecte nõ recipit̃ in intellectu mãliter ⁊ indiuidualiter: sed magis imãliter ⁊ vñiter aliqn intellect⁹ nõ esset cognoscitiuus imaterialiũ ⁊ vniuersaliũ: sz singulariũ tm̃: sic ⁊ sensus: intellectus ergo nõ vnit̃ corpori vt forma. ¶ Ꝑ. Eiusdẽ est potentia ⁊ actio. idẽ est. n. qõ põt agere ⁊ qõ agit: sed actio intellectualis nõ est alicuius corpis: vt ex supioribus pz̃. ergo nec potẽtia intellectiua ẽ alicuius corpis potẽtia: sz virtus siue potẽtia non põt esse abstractio: vel simplicior q̃z essentia a q̃ virtus vel potẽtia deriuat̃. ergo nec suba intellectus est corporis forma. ¶ Ꝑ. Id qõ per se hz esse nõ vnitur corpori vt forma: q: forma est quo aliqd est: ⁊ sic ipsuz esse fm esse: ⁊ est subsistens: vt supra dictũ est̃. nõ ergo vnitur corpori vt forma. ¶ Ꝑ. Id qõ ineſt alicui rei fm se sp aliqõ sed ꝑ essentiã suaz est act⁹ mãe: aliqn ex mã ⁊ forma nõ fieret vnũ subaliter: sz accidẽtaliter: forma ergo non põt esse sine mã ꝓpria. sed intellectiuuz ꝑn̄ cũ sit incorrũptibile: vt supra ostẽsum est̃: remanet corpori nõ vnitũ corpore corrupto. ergo intellectiuũ principiũ nõ vnitur corpori vt forma. ¶ Sz ꝯ. fm pbm in. 8. meta. Dõia sumitur a forma rei: sed dõia ꝓstitutiua hoĩs est rõnale: qõ dr̃ de homine rõne intellectiui principij. intellectiuũ ergo ꝓncipium est forma hoĩs. ¶ Rñ̃o dõm: q̃ necesse est dicere: q̃ itellectus q est intellectualis opationis ꝓncipiuz sit humani corporis forma̅. illud. n. quo primo aliqd operat̃ est forma eius cui opatio attribuit̃. sicut quo primo sanat̃ corpus est sanitas: ⁊ quo ꝓmo scit aia est scĩa: vñ sanitas est forma corpis ⁊ scĩa aie: ⁊ hui⁹ rõ est. q: nihil agit nisi fm q̃ ẽ actu vñ quo aliqd est actu eo agit. manifestũ est aũt ex ꝓmum quo corpus vivit est aĩa̅: ⁊ cũ vita manifesteẽ fm diuersas opationes in diuersis gradib⁹ viuentiuz̃: id quo ꝓmo operamur: vnũquodqz hoꝝ opez vite est aĩa. aĩa. n. ẽ quo primũ nutrimur ⁊ sentimus ⁊ mouemur fm locũ: ⁊ sil̃r quo ꝓmo intelligim⁹. hoc ergo ꝑn̄ quo ꝓmo intelligim⁹ siue dicatur intellect⁹ siue aĩa intellectiua est forma corpis. ⁊ hec est demonstratio Ari. in. 2. de aĩa. Sigs ãt velit dicere aĩam intellectiuã non eẽ corporis formã: opz q̃ inueniat modũ quõ ista actio q̃ est itelligere sit huius hoĩs actio. experitur. n. vnusquisqz seipm esse: q intelligit. attribuit̃ aũt aliq̃ actio alicui tripliciter: vt pz per pbm. 5. phy. dr̃. n. mouere aliqd aut agere: vel fm se totũ: sicut medicus sanat: aut fm partẽ: sicut hõ videt per oculũ: aut p accidẽs: sicut dicit̃ q̃ albuz edificat: q: accidit edificatori esse albũ. Cum igit̃ dicimus sortẽ aut ꝓPlatonẽ intelligere. manifestuz ẽ q̃ nõ attribuit̃ ei p accidẽs. attribuit̃. n. ei inquãtuz est hõ: qõ essentialr̃ ꝑdicat̃ de ipso. aut ergo oz dicere q̃ sortes intelligit fm se totũ: sicut ꝓPlato posuit dicens hoĩem ẽ aiam intellectiuã: aut oz dicere q̃ intellect⁹ sit aliq̃ pars sortis: ⁊ primũ qdez stare nõ põt: vt supra ostẽsum est̃: ꝓpter hoc q̃ ipse idez hõ est q̃ ꝓcipit se intelligere ⁊ sentire. sentire ãt non est sine corpore. vñ oz corp⁹ aliquã esse hoĩs partez. ꝓRelinqtur ergo q̃ itellectus quo sortes itelligit est aliq̃ ps sortis ita q̃ intellectus aliquo mõ corpi sortis vniat̃. ꝓPhãc aũt vnionẽ cõmentator: ĩ tertio de aĩa dicit esse ꝑ spẽm intelligibilez̃: que qdem hz duplex subm: vnũ. s. intellectum possibilẽ: aliud ipsa fantasmata q̃ sunt in organis corporeis: ⁊ sic ꝑ spẽm intelligibilẽ ꝓtinuat̃ intellectus possibilis corpori huius vel illius hoĩs. Sed ista ꝓtinuatio vel vnio non sufficit ad hoc q̃ actio itellectus sit actio sortis: ⁊ hoc pz ꝑ similitudinẽ in sensu. ex quo Arist. ꝓcedit ad ꝓsideranduz ea q̃ sunt intellect⁹. sic. n. se hñt fantasmata ad intellectũ: vt dr̃ ĩ. 3. de aĩa. sicut colores ad visum: sic ergo spẽs colorũ sũt in visu: ita spẽs fantasmatũ sunt in itellectu possibili. pz aũt q̃ ex hoc q̃ colores sũt in pariete quoꝝ similitudines sunt in visu: actio visus nõ attribuit̃ parieti. nõ. n. dicimus q̃ paries videat: sed magis q̃ videat̃. ex hoc ergo q̃ spẽs fantasmatum sunt in itellectu possibili: nõ segtur q̃ sortes ĩ quo sunt fantasmata intelligat: sz q̃ ipse vel ei⁹ fantasmata intelligantur. qdaz aũt dicere voluerũt q̃ intellect⁹ vnitur corpi vt motor: ⁊ sic ex itellectu ⁊ corpore fit vnũ. vt actio intellectus toti attribui possit. sz hoc ẽ multipliciter vanũ. ꝓPrimo quidem q: itellectus nõ mouet corp⁹ nisi ꝑ appetitũ: cui⁹ motis ꝓsupponit opationẽ intellectus̃: nõ ergo q: mouetur sortes ab itellectu: iõ intelligit: sz potius ecõuerso: q: intelligit iõ ab intellectu mouet̃ sortes. Secũdo q: cũ sortes sit quoddã indiuiduũ in natura cui⁹ essentia est vna cõposita ex mã ⁊ forma: si intellectus nõ sit forma eius segtur q̃ sit ꝑter essentiã eius: ⁊ sic itellectus cõparabit̃ ad totũ sortẽ sicut motor ad motũ. intelligere aũtez est actio quiescens in agente: nõ aũt transiẽs in alterꝝ sicut calefactio: nõ ergo itelligere potuit attribui sorti ꝑ hoc q̃ est motus ab intellectu. Tertio q: actio motoris nunqz attribuit̃ moto nisi sic ꝯsicut actio carpentarij serre. si igitur intelligere attribuatur sorti: q: est actio motoris eius: segtur q̃ attribuat̃ ei sicut instrumento: qõ est ꝯ pbm: qui vult q̃ intelligere nõ sit ꝑ instrumentũ corporeũ. Quarto q: licet actio partis attribuatur toti vt actio oculi homini. nunqz tñ attribuit̃ alij pti nisi ꝑ accidens sorte. nõ. n. dicimus q̃ manus videat ꝑ hoc q̃ oculus videt. si ergo ex intellectu ⁊ sorte fit vnũ. actio intellectus non põt attribui sorti: si vo sortes est totũ qõ cõponitur ex vnione intellectus ad reliqua q̃ sunt sortis: ⁊ tñ intellectus non vnit̃ aliis q̃ sunt sortis nisi sicut motori: sequit̃ q̃

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40

sortes nō sit vnum simplr: ⁊ per ꝓns nec ens simpliciter. sic.n.aliqd est ens quō ⁊ vnuz. Relinquit ergo solus modus quē Ari. ponit ꝙ hic hō intelligit: q: principiū itellecti unum est forma ipsius. sic ergo ex ipsa operatione intellect⁹ apparet ꝙ intellectiuū principiū vnitur corpori vt forma. pōt etiaz idem manifestari ⁊ ex rōne spēi humane. natura enim vniuseniuscz rei ex eius opatione ostēditur[e]. propria aūt operatio hois inquātuz est hō: est intelligere: p hāc.n. oia alia transcēdit. Unde ⁊ Ari. in li. ethi. in hac opatione sicut in propria hois vltimā felicitatem constituit. oz ergo ꝙ hō ꝑm illud spēm sortiatur: qō est huiusmodi operationis principiū. sortit aūt vnūquodqz spēm per propriā formā. Relinquit ergo ꝙ itellectiuū prin[m] sit ꝓpria hois forma.

365

¶ Sed ꝓsiderandum est ꝙ quāto forma est nobilio: tanto magis dñatur materie corporali: ⁊ minus ei imergitur: ⁊ magis sua opatione vel virtute excedit eā. vnde videmus ꝙ forma mixti corporis hz aliā operationē que nō causat ex qualitatibus elemētaribus: ⁊ quāto magis procedit in nobilitate formaz: tanto magis inuenit virtus forme māz

580 elementarem excedere[e]. sicut aīa vegetabilis plus ꝙz forma metalli: ⁊ aīa sensibilis pluscz aīa vegetabilis. aīa autez

113 humana est vltima in nobilitate formaz. vnde in tantuz in sua virtute excedit māin corporalem: ꝙ hz aliquā operationem ⁊ virtutē: in qua nullo mō cōmunicat materia corporalis[e]: ⁊ hec virtus dr intellectus.

363

¶ Est aūt attendendum ꝙ siquis poneret aīam cōponi ex materia ⁊ forma: nullo modo posset dicere aīam esse formā corporis. Cum enim forma sit actus. Materia vō sit ens in potentia tantuz: nullo mō id quod est ex mā ⁊ forma cōposituz potest esse alterius forma secundū se totum. Si aūt secunduz aliquid sui sit forma: id quod est forma dicimus aīaz: ⁊ id cuius est forma dicimus primū aīatum: vt supra dictuz est[e].

4ta 4

366

¶ Ad p[m] ergo dōm: ꝙ sicut phs dicit in. 2. physi. vltima formaz naturalium ad quā terminat[e] consideratio philosophi naturalis. s. aīa humana est quidē separata[e]. sed tamen

582 c in materia: qō ex hoc probat: q: homo ex materia generat hoiem ⁊ sol: separata quidē est secundū virtutem intellectiuaz: q: virtus intellectiua non est virtus alicuius organi corporalis: sicut virtus visiua ē actus oculi. Intelligere.n.

363 est actus: qui nō potest exerceri per organū corporale[e]: sicut exercetur visio: sed in materia est inquātuz ipsa anima: cuius est hec virtus: est corporis forma ⁊ terminus generationis humane. Sic ergo phs dicit in. 3. de aīa: ꝙ intellectus est separatus: q: non est virtus alicuius organi corporalis. Et per hoc patet solutio ad secundū ⁊ tertiuz. sufficit enim ad hoc ꝙ hō possit intelligere oia per intellectū: ⁊ ad hoc ꝙ intellectus intelligat oia immālia ⁊ vlta: ꝙ virtuz intellectiua nō est corporis actus.

¶ Ad 4[m] dōm: ꝙ humana aīa non est forma in mā corporali imersa: vel ab ea totaliter cōprehensa. ꝓpter suā perfectionē: ⁊ ideo nihil prohibet aliquā eius virtutē non esse corporis actum[e]: cuius aīa

d 376 ꝑm suā essentiaz sit corporis forma.

¶ Ad 5[m] dōz: ꝙ anima illud ē in quo subsistit cōicat materie corporali: ex qua

382 b ⁊ aīa intellectiua fit vnum[e]: ita ꝙ illud esse qō est totius cō positi est etiaz ipsius aīe: quod nō accidit in alijs formis: q̄

370 non sunt subsistentes: ⁊ propter hoc aīa humana remanet

367 c in suo esse destructo corpore[e]: non autez alie forme.

¶ Ad 6[m] dōm: ꝙ ꝑm se cōuenit aīa corpori vnir[i]: sicut ꝑm se cō

368 uenit corpori leui esse sursum. ⁊ sic corpus leue manet quidem leue cū a loco proprio fuerit separatum. cū aptitudine tñ ⁊ inclinatione ad propriū locum: ita aīa humana manet in suo esse: cū fuerit a corpore separata habēs aptitudinem ⁊ inclinationē naturalem ad corporis vnionem.

¶ Utz intellectiuum principium multiplicetur ꝑm multiplicationem corporum. Articulus. ij.

370 **Ad secundum** sic ꝓcedit. Videt ꝙ intellectiuuz principiū non multiplicetur ꝑm multiplicationē corpor: sed sit vnus intellect⁹ in oibus hoibus. Nulla.n. suba immālis multiplicat[r] ꝑm

368 numeruz in vna specie[e]. aīa humana est suba immālis. nō

264 eniz est composita ex mā ⁊ forma: vt supra ostensum est[e].

366 nō ergo sunt multe in vna specie: sed oēs hoies sunt vnius speciei. est ergo vnus intellectus oīum hoīum.

¶ Ad. Remota causa remouet[r] effectus. si ergo ꝑm multiplicationē corpor multiplicarent[r] aīe humane: ꝓns videretur ꝙ remotis corporibus multitudo aīarum nō remaneret: ſz ex oībus aīabus remaneret aliquid vnū soluz: qō est hereticum. periret.n. differentia premior ⁊ penaruz.

¶ Si intellectus meus est alius ab intellectu tuo: intellectus meus est quoddā indiuiduū. ⁊ similiter intellectus tuus. particularia.n. sunt que differunt numero: ⁊ cōueniunt in vna spē. sed omne qō recipitur in aliquo: est in eo ꝑ modū recipientis. ergo spēs rex in intellectu meo ⁊ tuo reciperētur indiuidualiter: qō est ꝑ rationē intellectus q est cognoscitiuus vnius vlīum.

¶ Intellectū est in intellectu intelligente. si ergo intellectus meus esset alius ab intellectu tuo: oz ꝙ aliud sit intellectū a me: ⁊ aliud sit intellectū a te. ⁊ ita erit indiuidualiter numeratū ⁊ intellectuz in potentia tñ: ⁊ oportebit abstrahere intentionez cōem ab vtroqz q: a qbuslibet diuersis cōtingit abstrahere aliquid cōe intelligibile: qō est cōtra rationē intellectus: q: sic nō videretur distingui intellectus a vtute imaginatiua. videt[r] ergo relinqui ꝙ sit vnus intellectus oīum hoīum.

¶ Cum discipulus accipit scientiā a magistro nō pōt dici ꝙ scientia magistri generet scientiam in discipulo: q: sic etiā scientia esset forma actiua: sicut calor: qō ꝑz esse falsum. videtur ergo ꝙ eadē numero scientia que est in magistro cōicetur discipulo: qō esse non pōt: nisi sit vnus intellectus vtriuscz. videt[r] ergo ꝙ sit vnus intellectus discipuli ⁊ magistri: ⁊ per ꝓns oīum hominum.

¶ Aug. dicit in lib. de quātitate aīe. Si plures tñ aīas humanas dixerim: ipse me deridebo: ſz maxime videtur aīa esse vna quātuz ad intellectuz: ergo est vnus intellect⁹ oīum hoīum.

¶ Sed ꝫ est quod phs dicit in. 2. physi. ꝙ sicut se habēt cause vles ad vniuersalia: ita se hnt cause particulares ad particularia: sed impossibile est: ꝙ vna aīa ꝑm speciē sit diuersoz aīalium ꝑm speciē. ergo impossibile est ꝙ vna intellectiua aīa numero sit diuersoz ꝑm numeruz.

¶ Rñ dōm: ꝙ intellectū esse vnuz oīuz hoīum oīno est ipossibile: ⁊ hoc quidē ꝑz si ſz platonis sententiā homo sit ipse intellectus[e]. sequeret[r].n. ꝙ si sortis ⁊ platonis ē vnus 365
intellectus tñ: ꝙ sortes ⁊ plato sint vnus hō: ⁊ ꝙ nō distinguantur abinuicē: nisi ꝑ hoc ꝙ est extra essentiā vtriuscz: ⁊ erit tunc diffinitio sortis ⁊ platonis nō alia q̄z hois tunicati ⁊ capati: quod est oīno absurduz. Silr ꝑz etiā hoc esse impossibile: si ꝑm sententiā Arist. intellectus ponat[r] pars seu potentia aīe: que est hois forma. ipossibile est.n. pluriū numero diuersoz esse vnā formaz: sicut impossibile est ꝙ eorum sit vnū esse. nā forma est essendi principiū. Silr etiaz ꝑz hoc esse impossibile quocūcz modo quis ponat vnionē intellectus ad hūc ⁊ ad illū hoiem. manifestū est.n. ꝙ si sit vnū principale agens ⁊ duo instrumēta: dici poterit vnus agens simpliciter: sed plures actiones: sicut si vnus homo tāgat diuersa duabus manibus: erit vnus tangens ſz duo tactus: si vero ecōuerso instrumentū sit vnū ⁊ principales agētes diuersi: dicerent[r] qdez plures agentes: ſz vna actio: sicut si multi vna fune trahant nauē: erūt multi trahētes: ⁊ vnus tractus. si vero agens principale sit vnū: ⁊ instrumentuz vnū dicet[r] vnū agens ⁊ vna actio: sicut cum faber vno martello pcutit est vnus percutiens ⁊ vna pcussio. manifestum est aūt ꝙ q̄litercunqz intellectus seu vniat[r] seu copulet[r] huic vel illi hoī intellectus q inter cetera ad hoiem pertinet: principalitatē hz. obediūt.n. vires sensitine intellectui ⁊ ei deseruiunt[e]. si ergo ponere[t] ꝙ essent plures intellect⁹ c
⁊ sensus vnus duoꝝ hoīum: puta si duo hoies haberent 406
vnū oculuz: essent qdē plures vidētes: sed vna visio. si vō intellectus est vnus, quātuncūqz diuersificent[r] alia: quibus oībus intellectus vtit[r] q̄si instrumentis: nullo modo sortes ⁊ plato poterūt dici nisi vnus intelligens: ⁊ si addamus ꝙ ipm intelligere: qō est actio intellectus nō sit per aliqō aliud organū nisi per ipm intellectuz: sequeretur vlterius ꝙ sit ⁊ agens vnū ⁊ actio vna. i. ꝙ oēs hoies sunt vnū intelligens ⁊ vnū intelligere. dico aūt respectu eiusdem intelligibilis. posset aūt diuersificari actio intellectualis mea ⁊ tua per diuersitatē fantasmatū: q: s. aliud est fantasma lapidis in me

¶ alind in te: si ipsuz fantasma fm qꝫ est alind in me ⁊ alid in te esset forma intellectus potentialis: qz idē agens fm diuersas formas producit diuersas actiones: sicut fm diuersas formas rez respectu eiusdez oculi sunt diuerse visiones ⁊ ipsuz fantasma nō est forma intellectus potentialis. ſz species intelligibilis: q̄ a fantasmatibus abstrahit̄. in vno autē intellectu a fantasmatibus diuersis eiusdez spēi non abstrahitur nisi vna spēs intelligibilis in vno intellectu. sicut ī vno hoīe apparet in quo possunt eē diuersa fantasmata lapidis ⁊ tñ ab oibus eis abstrahit̄ vna spēs intelligibilis lapidis: p quaz intellectus vnius hois operatione vna intelligit natura lapidis nō obstāte diuersitate fantasmatū. si ergo vn⁹ intellectus esset oium hoium: diuersitates fantasmatuz: q̄ sunt in hoc: ⁊ in illo nō possent causare diuersitatez intellectualis opationis huius ⁊ illius hois: vt cōmen. dixit in. 3. de aīa. ¶ Relinquit̄ ergo qꝫ oio impossibile ⁊ incōueniens est ponere vnū intellectū oium hoium. ¶ Ad p̄m ergo dōz: qꝫ ſz aīa intellectiua nō habeat māz ex qua fit sicut nec angelus[e]: tñ est forma māe alicuius qō angelo nō ꝓue nit̄: ⁊ ideo fm diuisionē materie sunt multe aīe vn⁹ spēi: multi aūt angeli vnius spēi oio esse nō possunt[e]. ¶ Ad 2m dōm: qꝫ vnūquodqz hoc mō hz vnitatem quo hz esse: ⁊ ꝑ ois idē est indiciuz de multiplicatione rei ⁊ de esse ipsi⁹. manifestuz est aūt qꝫ aīa intellectualis fm suū esse vnit̄ corpori vt forma: ⁊ tñ destructo corpore remanet aīa intellectualis in suo esse[e]: ⁊ eadez rōne multitudo aiarum est fz multitudinē corpoꝝ: ⁊ tñ destructis corporibus remanēt aīe in suo esse multiplicate. ¶ Ad 3m dōm: qꝫ individua / tio intelligentis aut speciei per quā intelligit nō excludit intelligentiā vniuersaliū. alioquin cuz intellectus separati sint quedam sube subsistentes: ⁊ ꝑ ois particulares: non possent vlia intelligere: sed mālitas cognoscentis ⁊ spēi p quā cognoscitur vniuersalis: cognitionem impedit[e]. sicut enim actio est fm modum formе qua agens agit: vt calefactio fm modum caloris: ita cognitio est fm modū speciei qua cognoscens cognoscit. manifestum est autem qꝫ naturalia cōis distinguitur ⁊ multiplicat̄ fm principia individuantia que sunt ex parte materie. si ergo forma per quā fit cognitio sit materialis nō abstracta a conditionibus materie erit similitudo nature speciei aut generis fz qꝫ est distincta ⁊ multiplicata per principia individuātia. ⁊ ita non poterit cognosci natura rei in sua cōmunitate. si vero species sit abstracta a cōditionibus materie indiuidualis. erit similitudo nature absq; his que ipsam distinguunt ⁊ multiplicant: ⁊ ita cognoscet̄ vniuersale: nec refert quātum ad hoc vtruz sit vnus intellectus vel plures: qz si etiam esset vnus tantū oporteret ipsum esse aliquē quendam: ⁊ speciem per quā intelligit esse aliquā quādam. ¶ Ad 4m dōm: qꝫ siue intellectus sit vnus siue plures. id quod intelligitur est vnuz[e]. id enim quod intelligit̄ non est in intellectu fm se: sed fz suam similitudinē. lapis. n. non est in aīa sed species lapidis: vt dicitur in. 3. de aīa. ⁊ tamen lapis est id qō intelligit̄. nō autez lapidis species nisi per reflexionē intellectus supra se ipsum[e]. alioquin scientie nō essent de rebus sed de spēbus intelligibilibus. cōtingit enim eidē rei diuersa fm diuersas formas assimilari: ⁊ qz cognitio fit fm assimilationē cognoscentis ad rem cognitā: sequitur qꝫ idē a diuersis cognoscē tibus cognosci contingit: vt pz in sensu. nam plures vident eandē colorem fm diuersas similitudines. ⁊ similiter plures intellectus intelligūt vnuz rem intellectā: sed hoc tātuz interest inter sensuz ⁊ intellectū fm sententiaz Aristo. quia res sentitur fm illā dispositionē quaz extra animaz habet ī sua particularitate. natura autē rei que intelligitur est qdez extra animā: sed non habet illū modum essendi extra aīaz fm quaz intelligitur[e]. intelligitur. n. natura cōmunis secludendo principia individuantibus. nō autem modum hūc essendi habet extra animā: sed fm sententiaz ꝑplatonis res intellecta eo modo est extra animā quo intelligitur[e]. posuit enim naturas rerū a materia separatas. ¶ Ad quintuz dicendū: qꝫ scientia alia est in discipulo ⁊ alia ī magistro: quo modo autē causetur: in sequentibus ostēdetur[e]. ¶ Ad 6m dicendum: qꝫ Augu. intelligit animas non esse plures tantum: quā vniantur in vna ratione speciei.

¶ Utrum p̄ter animā intellectiuā sint in homine alie anime per essentiam differentes. Articulus. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit̄. Uidet̄ qꝫ p̄ter aīam intellectiuam sint in homine alie anime per essentiā differentes. ſ. sensitiua ⁊ nutritiua. Corruptibile. n. ⁊ incorruptibile non sunt vnius sube: sed anima intellectiua est incorruptibilis. alie vero anime. ſ. sensitiua ⁊ nutritiua sunt corruptibiles: vt ex superioribus pz[e]. ergo in homine nō potest esse vna essentia anime intellectiue ⁊ sensitiue ⁊ nutritiue. ¶ Sī dicat̄ qꝫ aīa sensitiua in homine est incorruptibilis. Contra. corruptibile ⁊ incorruptibile differunt fm genus: vt dicitur in. 10. meta. sed aīa sensitiua in equo ⁊ leone ⁊ alijs brutis animalibus est corruptibilis. si igitur in homine sit incorruptibilis: nō erit eiusdem generis anima sensitiua in hoīe ⁊ bruto. animal autē dicitur ex eo qꝫ habet animā sensitiuam. neqz ergo animal erit cōmune vnū genus hois ⁊ aliorum animaliū quod est incōueniens. ¶ ꝑ. ꝑPhilosophus dicit in li. de gene. aīalium: qꝫ embrio prius ē animal qz homo. ſz hoc esse nō posset si esset eadez essentia anime sensitiue ⁊ itellectiue. est. n. animal per aīam sensitiuā: homo vero per animā intellectiuam. non ergo in hoīe est vna essentia anime sensitiue ⁊ intellectiue. ¶ ꝑ. ꝑPhilosophus dicit in. 8. meta. qꝫ gen⁹ sumitur a materia differētia vero a forma: ſz rōnale quod est differentia cōstitutiua hois sumitur ab aīa intellectiua. animal vero dicit̄ ex hoc qꝫ hz corpus aīatum anima sensitiua. aīa ergo intellectiua cōparatur ad corpus animatuz anima sensitiua: sicut forma ad mām. nō ergo anima intellectiua est eadē per essentiā cum anima sensitiua in hoīe: ſz presupponit eam sicut materiale supposituz. ¶ Sed ꝫ est qō dicitur in li. de eccle. dog. ꝑNeqz duas aīas esse dicim⁹ in hoīe vno: sicut Jacobus ⁊ alij syrioꝝ scribunt vnaz animalem qua animat̄ corpus: ⁊ inixta sit sanguini: ⁊ alteraz spiritualē que rōni ministret: sed dicimus vnā ⁊ eandez eē aīam in hoīe: que ⁊ corpus sua societate vinificat: ⁊ semet ipsam sua rōne disponit. ¶ Rñ⁰ dōz: qꝫ ꝑPlato posuit diuersas aīas esse in corpore vno: etiā fm organa distinctas: quibus diuersa opera vite attribuebat dicēs vim nutritiuam esse in epate. cōcupiscibilem in corde: cognoscitiuā in cerebro: quaz quidē opinionē Aristo. reprehendit in li. de anima quantū ad illas anime partes: que corporeis organis in suis operibus vtūtur ex hoc qꝫ ī aīalibus que decisa viuunt in qualibet parte inueniūtur diuerse operationes aīe sicut sensus ⁊ appetitus. hoc autez nō esset si diuersa principia operationum aīe tanqz per essentiaz diuerse diuersis partibus corporis distributa essent: sed de intellectiua subdubio videtur relinquere. vtrum sit separata ab alijs partibus aīe solum rōne an etiam loco. Opinio autem platonis sustineri vtiqz posset: si poneretur qꝫ aīa vnitur corpori nō vt forma: sed vt motor: vt posuit ꝑPlato[e]: nihil enim incōueniens sequit̄: si idem mobile a diuersis motoribus moneatur precipue fm diuersas partes. sed si ponamus animā corpoꝝ vniri sicut formā: oio impossibile videt̄ plures aīas per essentiā differētes in vno corpore esse: qō quidem triplici rōne manifestari pōt. ꝑPrimo qdez qz aīal nō esset simpliciter vnū: cuius essent aīe plures[e]. nihil. n. ē simpliciter vnū nisi ꝓ formā vnaz ꝓ quā res hz esse: ab eodez. n. hz res qꝫ sit ens ⁊ qꝫ sit vna. ⁊ ideo ea que denominantur a diuersis formis nō sunt vnū simplr: sicut hō albus. si igitur hō albus ab alia forma haberet qꝫ sit vinuz. ſ. ab aīa vegetabili: ⁊ ab alia forma qꝫ sit aīal. ſ. ab aīa sensibili: ⁊ ab alia qꝫ sit hō. ſ. ab aīa rōnali: sequeret̄ qꝫ hō non esset vnuz simplr: sicut ⁊ Ari. argumētatur ꝙ platonē in. 7. meta. qꝫ si alia esset idea aīalis: ⁊ alia bipedis: nō esset vnū simpliciter aīal bipes: ⁊ propter hoc in. 1. de aīa cōtra ponētes diuersas aīas in corpore ingrit quid contineat illas. i. quid faciat ex eis vnū: ⁊ nō potest dici qꝫ vniant̄ per corporis vnitatē q: magis aīa otinet corpus: ⁊ facit ipsuz esse vnū qz econuerso. Scōo hoc apparet ipossibile ex mō ꝓdicationis: q̄. n. sumunt̄ a diuersis formis ꝓdicant̄ adinuicē vel ꝓ accidens si formе nō sint adinuicē ordinate: puta cuz dicimus

371

367

372

51 b

q̄ album est dulce: vel si forme sint ordinate adinuicez erit
predicatio p se in secūdo mō dicendi p se: q: subm ponitur
in diffinitione p̄dicati: sicut superficies preambula est ad colo
rem. si ergo dicam⁹ q̄ corpus superficiatū est coloratuz: erit
secundus modus p̄dicatiōis p se. si ergo aliq̄ alia forma sit
a q̄ aliqd dr̄ aīal: ⁊ a q̄ aliqd dr̄ hō: seq̄r̄ q̄ vel vnū hoz
nō possit p̄dicari de altero nisi p accidens: si iste due forme
adinuicē ordinem nō hñt: vel q̄ sit p̄dicatio ibi in scōo mō
dicēdi p se: si vna aīaz sit ad aliā preambula. vtrūq; āt ho/
ruz est manifeste falsuz: q: aīal p se de hoīe predicaī: nō p
accēns: hō aūt nō ponit in diffinitiōe aīalis: sz ecōuerso. er/
go oz eandē formā esse p quā aliqd est aīal: ⁊ p quaz aliqd
est hō: aliqn hō nō vere est id qō est aīal: vt sic aīal perse
de hoīe p̄dicetur. Tertio apparet hoc eē impole: per hoc
q̄ vna operatio aīe cū fuerit intensa ipedit aliā: qō nullo mō
ptingeret nisi p̄incipiū actionuz esset p essentiā vnū. Sic
ergo dōm: q̄ eadē numero ē aīa in hoīe sensitiua ⁊ intelle
ctiua ⁊ nutritiua: quō aūt hoc ptingat de facili ꝑsiderari p̄t
figs dr̄ias spērum ⁊ formaz attendat. iueniunt. n. rez spēs
⁊ forme differre adinuicē fm pfectius ⁊ minus pfectum.
sic in rez ordine aīata perfectiora sunt inaīatis: ⁊ aīalia plā
369 tis: ⁊ hoīes aīalibus bꝛutis: ⁊ in singulis hoz generū sūt
gradus diuersi: ⁊ ideo Aristo. in. 8. meta. assimilat spēs re
rum numeris. q̄ differūt spē fm additionez: vel p subtra/
ctionē vnitatis. Et in. 2. de aīa. cōparat diuersas aīas spēb⁹
figurarū: q̄rum vna ptinet aliā: sicut pētagonum ptinet tetra
gonū: ⁊ excedit. sic igit aīa intellectiua cōtinet in sua vtute
q̄cqd hz aīa sensitiua bꝛutoz ⁊ nutritiua plantaz. sicut ergo
superficies q̄ hz figurā pentagonā: nō per aliā figurā est te/
tragona: ⁊ p aliā pētagona: q: superflueret figura tetrago/
na: ex quo in pentagona ptinet. ita nec p aliā aīam sortes ē
hō: ⁊ per aliā aīal: sed p vnā ⁊ eandē. Ad p̄m ergo dōz:
q̄ aīa sensitiua nō hz incorruptibilitatē ex hoc q̄ est sensiti/
ua: sz ex hoc q̄ intellectiua est: ei icorruptibilitas debetur.
q̄si ergo aīa est sensitiua tm̄ corruptibilis est. q̄si vo cū sen/
sitiuo intellectū hz est icorruptibilis. hz. n. sensitiuū incorru/
ptionē non det: tm̄ incorruptionē intellectiuo auferre nō po
test. Ad 2m̄ dōz: q̄ forme nō collocant in genere vel in
spē: sz cōposita. hō aūt corruptibilis est: sicut alia aīalia. vñ
dr̄ia fm corruptibile ⁊ incorruptibile q̄ est ex pte formaz
c non facit hoīez sz genus ab aliis aīalibus differre. Ad
451 3m̄ dōz: q̄ prius embrio hz aīam q̄ est sensitiua tm̄: q̄ abie
b cta aduenit perfectior aīa q̄ est simul sensitiua ⁊ intellectiua
581 vt infra plenius ostēdetur. Ad 4m̄ dōm: q̄ nō opz fm
diuersas rōnes vel intētiones logicas q̄ ꝑsequunt̄ moduz
intelligēdi diuersitatē in rebus nālibus accipe: q: rō vnū ⁊
idē fm diuersos modos apphendere pōt: q: igit vt dcm̄
o est. aīa intellectiua virtute ptinet id qō sensitiua hz: ⁊ ad/
a huc amplius: pōt seorsuz rō ꝑsiderare: qō ptinet ad virtu
262 tem sensitiue: q̄si quoddā impfectū ⁊ māle: ⁊ q: hoc iue/
d nit cōe hoī ⁊ aliis aīalibus: ex hoc rōnē generis formatur. id
4.26 vo in quo aīa intellectiua sensitiuam excedit: accipit q̄si so/
18 male ⁊ cōpletiuū: ⁊ ex eo formatur dr̄iam hominis.

Utrum in homine sit alia forma preter animam intel/
lectiuam. Articulus. iiij.

372 **Ad quartum** sic pceditur. Videt q̄ in hoīe
sit alia forma p̄ter aīam itelle/
ctiuaz. Dicit. n. pbs in. 3. de aīa: q̄ aīa est act⁹ corporis phy
sici vitā potētia habentis. cōparat igit aīa ad corpus sic for
ma ad mām: sz corpus hz aliquā formā subalez p quaz est
corp⁹. ergo ante aīam p̄cedit in corpe aliq̄ forma subalis.
Ꝓ. Nō ⁊ quodlibet aīal est mouēs seipm. oē autez mo
uens seipsuz diuidit in partes duas: q̄rum vna est mouēs:
⁊ alia est mota: vt probat in. 4. phy. pars āt mouēs ē aīa.
ergo oz q̄ alia pars sit talis q̄ possit esse mota: sz mā prima
nō pōt moueri: vt dr̄ in. 5. physi. cū sit ens solū in potētia:
quinimmo oē qō mouet est corpus. ergo oz q̄ in hoīe ⁊ i
quolibet aīali sit alia forma subalis per quā ostituat corp⁹.
Ꝓ. Ordo informis attendit sz habitudinē ad mām pri
maz. prius. n. ⁊ posteri⁹ dr̄ per cōparationē ad aliqō prin/
cipiū. si ergo nō esset in hoīe aliq̄ forma subalis p̄ter animā
rōnalez: sz immediate māe prime inhereret: seq̄r̄ q̄ ēt in
ordine iperfectissimaz formaz: q̄ immediate inheret māe.
Ꝓ. Corpus humanū est corp⁹ mixtū. mixtio āt nō fit fm
mām tm̄: q: tunc eēt corruptio sola. oz ergo q̄ remaneant
formē elemētoz in corpore mixto q̄ sunt forme subales. er
go in corpore humano sunt aliē forme subales p̄ter aīaz in
tellectiuā. Sz ñ. vni⁹ rei est vnū eē subale: sz forma suba
lis dat esse subale. ergo vni⁹ rei est vna tm̄ forma subalis.
aīa aūt est forma subalis hoīs. ergo ipole est q̄ in hoīe sit
aliq̄ alia forma subalis q̄s aīa intellectiua. Rñ⁰ dōz: q̄ si
ponerēt aīa intellectiua nō vnit corpori: vt forma: sz soluz 275
vt motor: vt platonici posuerūt: necesse esset dicere q̄ in
hoīe esset alia forma subalis: p quā corpus ab aīa mobile i
suo esse ostitueret: sed si aīa intellectiua vnit corpori vt for/ 369
ma subalis: sicut supra iaz diximus: ipossibile est q̄ aliqua
alia forma subalis p̄ter eaz inueniatur in hoīe. Ad cuius
euidētiaz ꝑsiderandū est q̄ forma subalis in hoc a forma ac
cidentali differt: q: forma accidētalis nō dat esse simplr: sz 382
esse tale: sicut calor facit suū subm nō esse simplr: sz eē cali
duz: ⁊ cū aduenit forma accītalis non dr̄ aliqd fieri vel ge
nerari simplr: sed fieri tale: aut aliquo mō se habens. ⁊ sīr
cū recedit forma accidentalis nō dr̄ aliqd corrūpi simplr:
sz fm quid. forma āt subalis dat eē simplr: ⁊ ideo per eā
aductuz dr̄ aliqd simplr generari: ⁊ p eius recessum sim/
pliciter corrūpi. ⁊ pp hoc antiq nāles q̄ posuerunt māz pri
mam esse aliqō ens actu: puta ignē aut aerē: aut aliqd hu/ 338
iusmodi. dixerūt q̄ aliqd generat aut corrūpitur simplr:
sz oē fieri statuerunt alterari: vt dr̄ in. i. phy. si igit ita esset
q̄ p̄ter aīaz intellectiuā ꝑexisteret q̄cūq; alia forma suba
lis in mā: per quā subm aīe eēt ens actu: seq̄r̄ q̄ aīa non
daret eē simplr: ⁊ per ꝓns q̄ nō esset forma subalis: ⁊ q̄ p
aduentū aīe non eēt generatio simpliciter: sz solū fm quid:
q̄ sunt manifeste falsa. vñ dicēdū est q̄ nulla alia forma sub
stantialis est in hoīe nisi sola aīa intellectiua: ⁊ q̄ ipsa sīc vir
tute ptinet aīam sensitiuā ⁊ nutritiuā: ita virtute ptinet oēs
inferiores formas: ⁊ facit ipsa sola: qcqd iperfectiones for/
me in aliis faciunt. Sīr est dōm de aīa sensitiua i bꝛutis ⁊
de nutritiua in plātis ⁊ vlr de oībus pfectionibus respectu
iperfectaz. Ad p̄m ergo dōz: q̄ Arist. nō dicit esse actū
corporis tm̄: sz actū corporis physici organici potētia vitaz
habētis: ⁊ q̄ talis potētia nō abijcit aīam. vñ manifestū est
q̄ in eo cuius aīa dr̄ actus ēt aīa icludit eo mō loq̄ndi quo
calor est actus calidi: ⁊ lumē est actus lucidi: nō q̄ seorsum
sit lucidū sine lūce: sz q: est lucidū sup lucez: ⁊ sīr dr̄ q̄ aīa
est actus corpis ⁊c. q: p aīam ⁊ est corp⁹ ⁊ est organicū ⁊
est potētia vitā hñs: sed actus primo dr̄ in potētia respectu
actus secūdi q̄ est operatio. talis. n. potētia est nō abijciēs. i.
nō excludens aīam. Ad 2m̄ dōz: q̄ aīa nō mouet corp⁹
p esse suū fm q̄ vnit corpori vt forma: sz p potentiā moti
nam: cui⁹ actus ꝑsupponit iaz corpus effectū in actu p aīaz
vt aīa fm vim motiuā sit pars mouēs ⁊ corp⁹ aīatuz sit pas
mota. Ad 3m̄ dōz: q̄ in mā ꝑsiderant diuersi gradus p
fectionis: sicut esse viuere sentire ⁊ itelligere: sp aūt fm su- b
perueniēs priori pfectius est. forma ergo q̄ dat solū primū 581
gradū pfectionis māe est iperfectissima: sz forma q̄ dat pri
mum ⁊ scōz ⁊ tertiuz. ⁊ sic deinceps est pfectissima: ⁊ tm
materie imediata. Ad 4m̄ dōz: q̄ Auic. posuit formas
subales elementoz integras remanere in mixto. mixtionē
aūt fieri fm q̄ ptie qualitates elementoz reducunt̄ ad me
diuz: sed hoc est ipossibile: q: diuerse forme elementoz nō
possunt esse in diuersis ptibus materie: ad quaz diuersita
tem oz intelligi dimēsiones: sine qbus mā diuisibilis eē nō
potest. mā aūt dimensioni subiecta nō inuenit nisi in corpo
re. diuersa aūt corpora non possunt esse in eodez loco. vn/
de sequit̄ q̄ elementa sint in mixto distincta fm situ. ⁊ ita
nō erit vera mixtio: que est fm totū: sed mixtio ad sensuz
q̄ est fm minima iuxta se posita. Auerrois vo posuit in. 3.
decelo q̄ forme elementoz ꝓpter sui iperfectionem sunt
medie inter formas accidentales ⁊ substātiales: ⁊ ideo re/
cipiunt magis ⁊ minus: ⁊ iō remittunt̄ in mixtione: ⁊ ad
mediū reducunt̄. ⁊ cōflat ex eis vna forma: sed hoc est ēt
magis impossibile. nā esse substantiale cuiuslibet rei in idi/
uisibili consistit: ⁊ omnis additio ⁊ subtractio variat speciez

ficut in numeris: vt dr in .8. meta. vñ impossibile est q forma subalis quecūq recipiat magis ⁊ minus[e]: nec minus est impossibile aliquid esse mediuz inter subaz ⁊ accidēs[e]. Et ideo dīm est fm pbm in .i. de generatiōe q forme elementoz manent in mixto nō actu sed virtute. manent enim qualitates proprie elementoz: sz remisse in quibus est virtus formaz elementariū ⁊ hmōi qualitas mixtionis ē proprīa dispositio ad formaz subalem mixti corporis: puta formam lapidis vel anime cuiuscūq.

CUtrum anima intellectiua inconuenienter tali corpori vniatur. Articulus. v.

373 **Ad quintum** sic pceditᵉ. Videt q aia intellectiua inconuenienter tali corpori vniatur. Materia.n. dz ee proportionata forme: sz aia intellectiua ē forma incorruptibil'. ergo incōueniēter vnit corpi corruptibili. CP. Aia intellectiua ē forma maxime imalis: cuius signū est q hz operationē in q nō cōicat mā corpal': sed quāto corp ē subtilius: tāto minus hz de mā. ergo aia dz subtilissimo corpi vniri: puta igni ⁊ nō corpori mixto ⁊ terrestri magis. CP. Cū forma sit pn[m] spēi ab vna forma nō dz vniri corpori qō cōponit ex partib' dissimiliū spēz. CP. Perfectionis forme dz ee pfectius susceptibile: sed aia intellectiua ē pfectissima aiaz. cū igit alioz aialiū corpa bēant nāliter insita tegimēta: puta piloz loco vestium: ⁊ vngues: dētes: ⁊ cornua. ergo videt q aia intellectiua non debuerit vniri corpori imperfecto tanq̄ talib' auxilijs pua/ guiū loco calciamētoz. hēant ēt arma nāliter sibi data: sicut to. CSz p̄ est qō dicit pbs in .3. de aia: q aia ē actus corpo/ris physici organici potētia vitā hītis. CRñ° dōz: q cuz oz rōnez accipere q̄re mā sit talis ⁊ nō ecōuerso. aia āt intellectiua: sic supra habitū est[e]: sz nāe ordinē infimū tz gradū in substātijs intelligibilib' in tm q nō hz nāliter sibi inditaz noticiā vitatis: sic angeli[e]: sz oz q eaz colligat ex rebus vnisibilibus p viā sensus: vt Dio. dic. 7. de di. no. nā aūt nulli deest in necessarijs. vñ oportuit q aia intellectiua nō soluz hret vtutez intelligēdi: sz ēt vtutez sentiēdi[e]. actio āt sensus nō fit sine corpore eo instrumēto[e]. oportuit igit aiaz intellectiua ⁊ inter oia alia magis reductū ad eqlitatē cōplexionis[e]: ⁊ pp hoc bō inter oia aialia melioris tactus ē: ⁊ iter ipsos hoīes est q sunt melioris tactus sunt ⁊ melioris itellectus: cui' signū est q molles carne bene aptos mēte videmus: vt dr i. 2. de aia. CAd p[m] ergo dōz: q hāc obiectionem aligs forte vellet euadere: p hoc q diceret corp' hoīs ante pctū non fuisse: sz hec respōsio nō videt sufficiēs: q: corpus hoīs ante pctū imortale fuit: nō per nāz: sed p gr̄e dine donū. aliogn imortalitas eius p pctū sublata nō eēt: sic nec imortalitas demonis. ⁊ iō aliter dicēdū est q in mā dupliex additio inuenit. vna q eligit ad hoc q sit ꝓueniens forme. alia q ex necessitate cōsequit prioē dispōnez: sic arare: sz q dentes sere hebetari possint: ⁊ rubiginē ꝓhere seq̄tur ex necessitate māe. sic igit aie intellectiue debet corp' qō sit eqlis cōplexionis. ex hoc āt de necessitate māe seq̄t q sit corruptibile. sigs vo dicat q ōs potuit hanc necessitatem vitare: dicēdū est q i ꝓstitutione rez nāliuz nō ꝓsideraē qd ōs facere possit: sz qd nāe rez cōueniat: vt Aug. di. 12. sup gen. ad litt. puidit ō z tm adhibēdo remediū ꝓtra mortē p gratie donū. CAd 2[m] dōm: q aie itellectiue non debet corpus pp ipaz intellectualē operationez fm se: sed pp sensitiuā vtutez q̄ regrit organū eqliter cōplexionatū[e]: ⁊ iō oportuit aiaz intellectiuā tali corpori vniri: ⁊ nō simpli ci elemento vel corpori mixto: in quo excederet ignis fm quātitatē: q: nō posset ee eqlitas cōplexionis pp excedētez ignis actiuā virtutē. hz āt hoc corpus eqliter cōplexionatū quādā dignitatē: p hoc q remotū est a ꝓximis: in quo quodā modo assimilat corpori celesti. CAd 3[m] dōz: q ptes aialis: vt oculus: manus: caro: ⁊ os: ⁊ hmōi non sūt in spē: sed totū: ⁊ iō non pōt dici pprie loq̄ndo: q sint diuersaz spēz: sz q sint diuersaz dispōnuz: ⁊ hoc cōpetit aie intellectiue: q̄ q̄uis sit vna fz essentiā: tñ pp sui pfectionē est multiplex in vtute[e]. ⁊ iō ad diuersas operatōes idiget diuersis dispō 378
nibus in partib' corporis cui vnit: ⁊ pp hoc videmus q maior ē diuersitas partiū in aialib' pfectis q̄ in iperfectis: ⁊ in his q̄ in plātis. CAd 4[m] dōm: q aia intellectiua: q: est vltimum cōprehēsiua hz vtutez ad infinita[e]: ⁊ iō nō potue 36 b
runt sibi determinari a nā vel determiate estimatiōes nāles vel ēt determinata auxilia: vel defensionū vel tegumētoz: sic alijs aialib': quoz aie hīt apprehensionē ⁊ vtutē ad aliq̄ particularia determinata: sz loco boz oium hō hz nāliter rōnem ⁊ manus: que sunt organa organoz[e]: q: per b
ea homo potest sibi preparare instrumenta infinitoz mo/ 457
dorum ⁊ ad infinitos effectus.

CUtz aia intellectiua vniat corpori mediantibus dispositionibus accidentalibus. Articulus. vj. & forma. 131

Ad sextum sic pceditᵉ. Videt q aia itellectiua vniat corpori mediātibus aligbus 374
dispōnibus accidētalibus. ois.n. forma est in mā sibi ppria ⁊ dispōsita: sz dispōnes ad formā sunt accētia q̄dam. ergo oz pīntelligi accidētia aliq̄ in mā ante formā subalem: ⁊ ita ante aiaz: cū aia sit q̄dā subalis forma. CP. Diuerse forme vnius spēi regrunt diuersas māe partes. diuerse autez ptes nō possunt itelligi: nisi scōz diuisionē dimensiuaz quātitatuz[e]. ergo oz intelligē dimēsiones ī mā ante formas sub 368
stātiales q̄ sunt multe vni' spēi. CP. Spūale applicat corpori p cōtactū virtutis. vtus āt aie est eius po[a]. ergo videt q aia vnit corpori mediāte potētia q̄ est quoddā accidens. CSz p̄ ē q accidens ē posterius suba ⁊ tpe ⁊ rōne vt dr .f. meta. nō ergo forma accidentalis aliq̄ pōt itelligi in mā ante aiaz q̄ est forma subalis. CRñ° dōm: q si aia vniret corpi solū: vt motor nihil phiberet: imo magis necessariū esset ee aliq̄s dispōnes medias inter aiam ⁊ corp' potentiā. s. ex parte aie per quā moueret corp': ⁊ aliquaz habilitatē ex pte corporis: per quā corpus esset ab aia mobile. sz si aia intellectiua vnit corpori vt forma subalis sic iaz supra dictū est[e]: impossibile est q aliq̄ dispō accidētalis cadat 369
media inter corpus ⁊ aiam vel inter quācūq formā suba 373
lem ⁊ mām suā. huius rō est: q: cum mā sit in po[a] ad oēs actus ordine quodā. oz q id qō est pmuz simplr in actib' primo in mā intelligat. primū aūt inter oēs act' est esse. impossibile est ergo intelligere māz prius esse calidā vel quātam q̄ esse in actu. esse aūt in actu hz per formā subalem q̄ facit esse simplr: vt iaz dictū est[e]. vñ impossibile est q que 372
cūq dispōnes accītales pexistant in mā ante formā subalem: ⁊ p ois necz ante aiaz. CAd p[m] ergo dōm: q sicut ex pdictis pz forma pfectio: vtute ptinet quicqd est inferius formaz[e]: ⁊ ideo vna ⁊ eadē existens pficit māz fm diuersos pfectionis gradus. vna.n. ⁊ eadē forma est p essen 371
tia: per quā hō est ens actu: ⁊ per quā est corpus: ⁊ p quā 372
est vnū: ⁊ per quā est aial: ⁊ per quā est hō. manifestū est aūt q vnūquodq; genus cōsequit propria accidentia: sicut ergo mā preintelligit perfecta fm esse ante intellectū corporeitatis: ⁊ sic de alijs: ita preintelligunt accidētia que sūt proprīa entis ante corporeitatē. ⁊ sic preintelligunt dispōnes in mā ante formā nō quantū ad oēm ei' effectū: sz quātuz ad posteriorē. CAd 2[m] dōm: q dimēsiones quātitatiue sunt accidentia ꝓntia corporeitatē q̄ toti māe ꝓuenit. vñ mā iaz itellecta sub corporeitate ⁊ dimēsionib' pōt intelligi: vt distincta fm diuersas partes: vt sic accipiat diuersas formas fm vlteriores perfectiōis gradus. cuius.n. eadē forma sit fm essentiā que diuersos pfectionis gradus materie attribuit: vt dictuz est[e]: tñ sz ꝓsideratione rōnis differt. a
CAd 3[m] dōm: q suba spūalis que vnit corpori solūz: vt 372
motor vnit ei per potentiā vel virtutē: sed aia intellectiua

b corpori vnitur vt forma per suum esse. administrat tamen
372 ipsum ⁊ monet per suam potentiam ⁊ virtutem.

¶ Utrum anima vniatur corpori animalis mediante alio quo corpore. Articulus. vij.

375 **Ad septimuz** sic procedit. Videt ꝙ aia vniat corpori aialis mediante aliquo corpore. Dic. n. Aug. .i. sup gen. ad litt. ꝙ aia p lucē .i. ignez ⁊ aerez q̄ sunt subtilissima spūs corpus administrat. ignis autē ⁊ aer sūt corpa. ergo aia vnit corpori hūano mediāte aliquo corpe. ¶ ℙ. Id quo subtracto solvit vnio aliquoz vnitoruz. videt ee mediū iter ea. ſz deficiēte spū aia a corpe separat. ergo spūs q est qddā corp⁹ subtile mediū est i vnione corpis ⁊ aie. ¶ ℙ. Ea q̄ sūt multū distātia nō vniunt nisi p mediū: ſz aia intellectiua distat a corpe: q: est incorporea ⁊ q: ē incorruptibil'. ergo videt ꝙ vniat ei mediāte aliquo qđ sit corpus incorruptibile: ⁊ hoc videt ee aliq̄ lux celestis q̄ deferat elemēta ⁊ redigit in vnū. ¶ Sz ℙ. est qđ pbs dic in .2. de aia. ꝙ nō oz q̄rere si vnū est aia ⁊ corp⁹: sicut nec q̄rerā ⁊ figurā: ſz figura vnit cere nullo corpore mediāte. ergo ⁊ aia corpori. ¶ Rñ⁰ dōz: ꝙ si aia fm platonicos corpori vniret solū vt motor: ꝓueniēs eet dicere ꝙ iter aiam
371 bouis vel cuiuscūq̄ aialis ⁊ corp⁹ aliq̄ alia corpa media in terueniret. cōuenit. n. motori aliqd distās p media magis p pinq̄ mouere. si vo aia vnit corpori vt forma: sic ias dictū
374 est: impossibile ē ꝙ vniat ei aliquo corpore mediāte: cui⁹ rō
369 est: q: sic dr aliqd vnū quo ⁊ ens. forma ät p seipsam facit rez ee in actu: cū p essentiā suā sit actus: nec dat ee in actu p aliqđ medium. vñ vnitas rei cōpositē ex mā ⁊ forma ē p ipsam formā: q̄ ſz seipsaz vnit māe: vt act⁹ eius: nec ē aliqd aliud vnies nisi agēs qđ facit mäz ee in actu: vt dr in .8. meta. vñ pz ee falsas opiniōes eoz q posuerūt aliq̄ corpora ee media iter aiaz ⁊ corp⁹ bois: quoz qdā platonici dixerūt ꝙ aia itellectiua hz corpus incorruptibile sibi nāliter vnitū a quo nunq̄z separat: ⁊ eo mediāte vnit corpori bois corruptibili. qdā vo dixerūt ꝙ vnit corpori mediāte spū corporeo. Alij vo dixerūt ꝙ vnit corpi mediāte luce: quā dicūt
b ee corpus: ⁊ de nā gnte eentie: ita ꝙ aia vegetabilis vnit
455 corpori mediāte luce celi syderei. aia vo sensibilis mediāte luce celi chrystallini. aia vo itellectual mediāte luce celi empyrei: qđ ficticiū ⁊ derisibile apparet: tū q: lux nō est corpus. tū q: quanta eentia nō venit nāliter i ꝓpositionē corporis mixti: cū sit inalterabilis ſz vtualr trit. tuz ēt q: aia īmediate corpi vnit: vt forma māe. ¶ Ad p⁹ ergo dōm: ꝙ
342 b Aug. loqtur de aia inquātū monet corp⁹. vñ vtit vbo ad-
455 369 ministratiōis: ⁊ vez est ꝙ ptes grossiores corpis p subtiliores monet: ⁊ p⁹ instrumētū vtutis motiue ē spūs: vt dicit pbs in lib. de cā mot⁹ aialiuz. ¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ subtracto spū deficit vnio aie ad corpus: nō q: sit mediuz: ſz q: tollit dispō p quā corpus ē dispositū ad talē vnionez. est tñ spūs mediū in monēdo: sic primū instrumētū motus. ¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ aia distat a corpe plurimū: si vtriusq̄ ꝯditiōes seorsum ꝯsiderent. vñ si vtrūq̄ ipsoz sepatim ee vellet: oportet ꝙ multa media iteruenirēt: ſz inquantū aia est forma
c corpis nō hz ee seorsuz ab ee corpis: ſz p suū ee corpi vnit
369 immediate. sic. n. ⁊ q̄libet forma si ꝯsideret vt actus hz magnā distantiā a materia que est ens in potentia tñ.

¶ Utz aia sit tota in q̄libet pte corpis. Articulus. viij.

376 **Ad octauum** sic procedit. Videt ꝙ aia ñ sit tota in q̄libet pte corpis. Dicit .n. pbs in lib. de cā mot⁹ aialiū: nō opus ē in vnāq̄z corporis pte ee aiaz: ſz in quodā ꝓncipio corpis existēte alia vīe eoꝝ sil' nata sūt facere ꝓpriū motū p nāz. ¶ ℙ. Aia est i corpore cui⁹ est actus: ſz ē act⁹ corporis organici. ergo nō ē nisi in corpe organico: ſz nō q̄libet ps corpis bois ē corpus organicū. ergo aia nō est i q̄libet pte corpis tota. ¶ ℙ. In .2. de aia dr ꝙ sic se hz ps aie ad ptez corpis: vt visus ad pupillā. ita aia tota ad totū corp⁹ aialis. si ergo tota aia est i q̄libz pte corpis segt ꝙ q̄lz ps corporis sit aial. ¶ ℙ. Oēs potētie aie in ipa eentia aie fundant. si igit aia tota ē in q̄libz pte corporis: segtur ꝙ oēs potentie aie sint in q̄libet corpis pte: ⁊ ita visus erit in aure ⁊ audit⁹ in oculo: qđ ē incōueniens. ¶ ℙ. Si i q̄lz pte corpis eet tota aia: q̄libet ps corporis imediate depēderet ab aia: nō ergo vna ps depēderet ab alia: nec vna ps eet ꝓncipalior q̄z alia: qđ ē manifeste falsum: nō ergo aia ē in q̄libet pte corpis tota. ¶ Sz ℙ est qđ Aug. dic in .6. de tri. ꝙ aia in quocūq̄z corpe ⁊ in toto ē tota: ⁊ in q̄libet eius pte tota ē. ¶ Rñ⁰ dōm: ꝙ sic i aliis iaz dictū est: si aia vniret corpi soluz vt motor: posset dici ꝙ ñ 371
eet in q̄libz pte corporis: ſz in vna tñ: p quā alias moueret ſz q: aia vnit corpori vt forma: necesse ē ꝙ sit i toto ⁊ i q̄libet pte corporis. nō. n. ē forma corporis accidētalis: ſz substātialis: subalis ät forma nō solū est pfectio toti⁹: ſz cuiuslibet ptis. totuz. n. cū ꝓsistat ex partib⁹ forma toti⁹: q̄ nō dat
ee singulis partib⁹ corporis ē forma q̄ est cōpositio ⁊ ordo 508
sic forma domus: ⁊ talis forma ē accidētalis. aia vo est forma subalis. vñ oz ꝙ sit forma ⁊ act⁹ nō solū toti⁹: ſz cuiuslibet ptis: ⁊ iō recedēte aia: sic nō dr aial: ⁊ hō nisi equoce quēadmodū ⁊ aial pictū vel lapideū: ita ē de mānu: ⁊ oculo: aut carne ⁊ osse: vt pbs dic: cuius signū ē ꝙ nulla ps corporis: hz ꝓpriū opus aia recedēte: cū tñ oē qđ retinet spēz retineat opationē spēi: actus ät est i eo cui⁹ est actus. vñ oz aiaz ee in toto corpore ⁊ in q̄libz eius pte: ⁊ ꝙ tota sit i q̄libet parte ei⁹: hinc ꝓsiderari pōt: q: cum totū sit qđ diuidit a
in partes fm triplicē diuisionē est triplex totalitas: est enim 377
quoddā totū qđ diuidit in partes quātitatiuas: sicut tota linea vel totū corpus. Est ēt quoddā totū qđ diuidit in partes rōnis ⁊ essentie: sicut diffinitū in partes diffinitionis: ⁊ 40 c
cōpositū resolvit in mām ⁊ formā. Tertiuz ät totū est potētiale qđ diuidit in partes vtutis. primus ät totalitatis modus nō ꝓuenit formis. silr ät ⁊ totalitas virtutis: q: forma ⁊ per se ꝓuenit formis. silr ät ⁊ totalitas virtutis: q: forma est operationis principiū. Si ergo q̄reret de albedine: vtrum eet tota in tota superficie: ⁊ in q̄libet eius parte oz distingue re ꝙ si fiat mentio de totalitate quātitatiua: quā hz albedo per accidēs: nō tota esset in q̄libet parte superficiei. Et silr dōm est de totalitate virtutis. magis. n. pōt mouere visuz albedo q̄ est in tota superficie q̄z albedo que est in aliq̄ eius particula. sed si fiat mentio de totalitate spēi ⁊ essentie: tota albedo est in q̄libet superficiei parte: sed q: aia totalitatē quantitatiuā nō hz: nec per se nec per accidēs: vt dictū est, o 40
sufficit dicere ꝙ aia tota est in qualibet parte corporis fm totalitatē perfectionis ⁊ essentie: nō autē fm totalitatē virtutis: q: nō fm quālibet suā potentiā in q̄libet parte corporis: sed fm visum in oculo. ſz auditū in aure: ⁊ sic de aliis. tñ attendendū est ꝙ q: aia requirit diuersitatē in partibus: non eodē mō comparat ad totuz ⁊ ad partes: ſz ad totum eqdem primo ⁊ p se: sicut ad ꝓpriuz ⁊ ꝓportionatuz perfectibile. ad partes ät per posterius ſz ꝙ partes hñt ordinem ad totū. ¶ Ad p⁹ ergo dōm: ꝙ pbs loqtur de potētia motiua aie. ¶ Ad 2ᵐ dōz: ꝙ aia est actus corporis organici: sicut ꝓportionati ⁊ primi perfectibilis. ¶ Ad 3ᵐ dōz: ꝙ aial est quod componit ex aia ⁊ corpore toto: quod est d
primū ⁊ proportionatū eius perfectibile: sic aūt aia non est 369
in parte. vnde non oz ꝙ pars aialis sit aial. ¶ Ad 4ᵐ dōz: 381
ꝙ potentiaz anime q̄dam sunt in ea fm ꝙ excedunt totaz 384
corporis capacitatez. s. intellectus ⁊ volūtas: vnde huiusmodi potentie in nulla parte corporis esse dicuntur. alie vo potentie sunt cōes anime ⁊ corpori. vñ taliuz potentiaz nō oz ꝙ quelibet sit in quocūq̄z est anima: ſz soluz in illa parte corporis que est proportionata ad talis potentie operationem. ¶ Ad 5ᵐ dōm: ꝙ vna pars corporis dicitur esse principalior q̄z alia ꝓpter potentias diuersas: quarum sunt organa partes corporis: que enim est principalioris potentie organum: est principalior pars corporis: vel q: etiā eidem potentie principalius deseruit.

¶ De his q̄ ptinēt ad potētias aie ī gñali. Q.ō. lxxvij.

Deinde ꝓsiderāduz est de his q̄ ptinent ad potētias aie. Et p° in gñali. Sc̄do in spāli. ¶ Circa p^m q̄runt octo. p° vtz eēntia aie sit ei⁹ potentia. 2° vtz sit vna tm̄ po^a aie vel plures. 3° quō potētie aie distinguant. 4° de ordine ipsaz adinuicē. 5° vtz aīa sit subm oium potentiaz. 6° vtz potentie fluant ab essentia anime. 7° vtrum potentia vna oriatur ex alia. 8° vtruz oēs potentie aie remaneant in ea post mortem.

377 ¶ Utz ipsa eēntia aie sit eius potētia. Ar. ꝑmus.

Ad primum sic ꝓcedit. Videt q̄ ipsa essentia aie sit eius potētia. Dic̄ enim Aug. in. 9. de tri. q̄ mens noticia ⁊ amor sūt subaliter ī aīa vel vt idē dicā essentialr. ⁊ i. 10. dicit q̄ memoria itelligentia ⁊ volūtas sūt vna vita: vna mēs ⁊ vna substātia. ¶ Ꝺ. Aīa est nobilior q̄ mā ꝑma: sz mā ꝑma ē sua potētia. ergo multo magis aīa. ¶ Ꝺ. Forma subalis ē simplicior q̄ accidentalis: cuius signū est q̄ forma subalis nō intēdit vel remittit: sz in indiuisibili cōsistit. forma āt accidētalis est ipsa sua ỽtus. ergo multo magis forma subalis que est anima. ¶ Ꝺ. Potētia sensitiua ē qua sentimus: ⁊ po^a itellectiua q̄ intelligim⁹: sz id quo p° sentim⁹ ⁊ itelligimus ē aīa fz pbz in. 2. de aīa. ergo aīa est sue potētie. ¶ Ꝺ. Dō nō est de essentia rei ē accidens. si ergo po^a aie est pter eēntiaz eius: sequit q̄ sit accīs: qd est ꝺ aug. 9. de tri. vbi dicit q̄ ꝑdicta nō sunt in aīa sic in subo: vt color: aut figura in corpore: aut vlla alia q̄litas: aut quātitas. quicqd. n. tale est non excedit subm ī quo est. mens aūt pōt ēt alia amare ⁊ cognoscere.

366 ¶ Ꝺ. Forma simplex eē subm non pōt. aīa aūt est forma simplex: cū nō sit cōposita ex mā ⁊ forma: vt supra dictum est. nō ergo po^a aie pōt esse ī ipsa: sicut in subo. ¶ Ꝺ. Accidēs nō est ꝑn^m subalis dfie: sz sensibile ⁊ rōnale sūt subales dfie: ⁊ sumunt a sensu ⁊ rone q̄ sunt po^e aie. ergo po^e aie nō sunt accidētia: ⁊ ita videt q̄ po^a aie sit eius essentia.

¶ Sz ꝺ est q̄ Dio. dicit. ii. ca. ce. Jerar. q̄ celestes spirit⁹ diuidunt in essentiā ỽtutez ⁊ opationē. multo igit magis ī aīa aliud est eēntia: ⁊ aliud ỽtus siue potētia. ¶ Rñ° dōz q̄ ipole est dicere q̄ eēntia aie sit eius potētia: lz hoc qdaz posuerint: ⁊ hoc dupl'r ostēdit q̄tū ad pñs. ꝓmo q: cū potentia ⁊ act⁹ diuidāt ens: ⁊ qlibz genus entis oz q̄ ad idē genus referat potētia ⁊ actus. ⁊ iō si actus^e nō est in genē subē. potētia q̄ dr ad illū actuz: nō pōt esse in gñe subē. opatio aīe nō est in gñe subē: nisi in solo deo: cui⁹ opatio est eius suba. vñ dei po^a q̄ est opationis ꝑn^m est ipsa dei essentia: qđ nō pōt esse vez neq; in aīa: neq; in alīq̄ creatura: vt supra ēt de angelo ē dictuz^e. Sc̄do hoc ēt ipossibile appetī aīa. nā aīa scdm suā essentiā est act⁹. si ergo ipsa essentia aie ēt immediatū opationis ꝑn^m sp habēs aīam actu hret opa vite sicut sp hns aīam actu est viuū: nō. n. inquātuz est forma ē actus ordinatus ad vltimū^e actū: sz est vltim⁹ termī nus gñationis. vñ q̄ sit in po^a adhuc ad aliū actuz: hoc nō cōpetit ei fm suā essentiā inquātū est forma: sz fm suā potentiaz: ⁊ sic ipsa aīa fm q̄ subest sue po^e dr actus ꝑm⁹ ordinatus ad actū 2^m inuenit aūt hns aīam nō sp esse in actu operū vite. vñ ēt in diffinitiōe aie dr q̄ est act⁹ corporis potentia vitā hntis: q̄ tm̄ potētia nō abiicit aīam. ℜ Relinqtur ergo q̄ eēntia aie: nō est ei⁹ po^a. subil. n. est in po^a fz actuz inquātū est actus. ¶ Ad ꝑm ergo dōm: q̄ Aug. logtur de nōte fm q̄ nosc̄it se ⁊ amat se. sic ergo notitia ⁊ amor inquātuz referunt ad ipsaz vt cognitā ⁊ amatā: subaliter vel essentialr sunt ī aīa: quā ipsa suba vel eēntia aie cognoscit ⁊ amat: ⁊ sīr itelligendum est q̄ alibi dicit q̄ sūt vna vita vna mens vna eēntia^e: vel sic q̄dā dicūt hec locutio verificat fm modū quo totū potestatiuuz ꝑdicat de suis ptib⁹: qđ medium est inter totū vle ⁊ totum integrale. totū. n. vle adest cuilibet parti fz totā suaz essentiā ⁊ ỽtutē vt aīal hoi ⁊ equo. ⁊ iō ꝓprie de singulis partib⁹ ꝑdicat. totuz vo integrale nō est in q̄libet pte: neq; fm totā eēntiaz: neq; fz totam ỽtutē. ⁊ iō nullo mō de singulis ptibus ꝑdicat. ꝑdicatur aūt aliquo mō: lz ipropriē de oībus sīl: vt si dicam⁹ q̄ paries tectī ⁊ fundamētuz sunt domus. totū vo potētialr adest singulis ptibus fm totā suaz essentiā. fz nō fm totaz ỽtutez: ⁊ iō quodāmō pōt ꝑdicari de q̄libet parte: fz nō ita proprie: sicut totū vle: ⁊ p hūc modū Aug. dicit q̄ memoria intelligētia ⁊ volūtas sunt vna aie eēntia. ¶ Ad 2^m dōm: q̄ act⁹ ad quē est in potētia mā ꝑ^a est subalis forma^e ⁊ ideo potētia māe nō est aliud q̄ⁿ eius essentia. c

¶ Ad 3^m dōm: q̄ actio est cōpositi sicut ⁊ esse. existētis. n. est agere. cōposituz aūt p formā subalem hz eē subaliter. p ỽtutez āt q̄ ꝓsequit formā subalez opatur. vñ sic se hz forma accidētalis actiua ad formā subalez agentis: vt calor ad formam ignis: sic se hz potentia aie ad aīam. 277

¶ Ad 4^m dōz: q̄ hoc ipsuz q̄ forma accidētalis est actiōis ꝑn^m hz a forma subali ⁊ iō forma subalis est ꝑ^m actionis principiū: sed nō primū: ⁊ fm hoc pbs dicit q̄ id quo intelligimus ⁊ sentim⁹ ē aīa.

¶ Ad 5^m dōz: q̄ si accidens accipiat fz q̄ diuiditur ꝺ substantiā. sic nihil potest esse mediū inter subam ⁊ accidens^e: d
q: diuidunt fm affirmationē ⁊ negationez. s. fz esse ī subo 372
⁊ nō esse in subo: ⁊ hoc modo cū potētia aie non sit eius essentia vel potentia: oz q̄ sit accidēs: ⁊ est in secūda spē q̄litatis. si vo accipiat accidens fm q̄ ponit vnuz. 5. vlīum: sic aliqd est mediū inter subam ⁊ accidens: q: ad subaz ptinet quicqd est essentiale rei: nō aūt quicqd est extra essentiā potest sic dici accidens: sed solū id qō non causat ex principijs essentialibus spēi. non. n. proprium est de essentia rei: sed de principijs essentialibus speciei causat. vñ mediū est inter essentiā ⁊ accidens sicut dictū est^e: ⁊ hoc mō potētie aie pos c
sunt dici medie inter subam ⁊ accidens: q̄si proprietates aie nāles. qđ aūt Aug. dicit q̄ noticia ⁊ amor nō sunt in aīa: sic accidentia in subo: intelligit fm modū predictuz^e: prout cō parant ad aīam: non sicut ad amantē ⁊ cognoscentē: sz prout cōparantur ad eā sicut ad amatam ⁊ cognitā: ⁊ hoc mō procedit sua probatio: q: si amor esset in aīa amata sicut in subo: sequeret q̄ accidens trāscenderet suuz subm: cuz ēt alia sint amata per aīam. ¶ Ad 6^m dōm: q̄ aīa lz nō sit cōposita ex mā ⁊ forma: hz tm̄ aliquid de potentialitate admixtum: vt supra dictū est^e. ⁊ ideo potest dici subm accidentis. propositio aūt inducta locuz hz in deo qui est actus purus in qua mā Boe. eaz introducit. ¶ Ad 7^m dōm: q̄ rationale est sensibile: prout sunt differentie non sumuntur a potentijs sensus ⁊ rōnis: sed ab ipa aīa sensitiua ⁊ rōnali^e: a
q: tm̄ forme subales que fz se sunt nobis ignote innotescūt 389
per accidentia: nihil prohibet interdum accidētia loco differentiaz substantialium poni.

¶ Utz sint plures potentie anime. Articulus. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Videt q̄ nō sint plures potentie aie. Aīa. n. intellectiua maxime ad diuinā similitudinē accedit: fz in deo est vna ⁊ simplex potētia. ergo ⁊ in aīa itellectiua. ¶ Ꝺ. Quāto vtus est supior: tanto est magis vnita: sed aīa intellectiua excedit oēs alias formas in vtute. ergo maxime oz habere vnā virtutē seu potentiā. ¶ Ꝺ. Operari est existentis in actu: fz per eādem essentiā aie hō hz esse fm diuersos gradus pfectionis: vt supra habitū est^e. ergo per eandez potē tiaz aie operat diuersas operationes diuersoz graduum. 378 372

¶ Sz ꝺ est qō pbs in. 2. de aīa ponit plures aie potentias.

¶ Rñ° dōm: q̄ necesse est ponere plures aie potentias.

¶ Ad cui⁹ euidētiaz ꝓsiderandū est q̄ sicut pbs dicit in. 2. de ce. q̄ sunt in rebus infima nō possunt ꝓsequi pfectā bonitatez: fz aliquā imperfectā ꝓsequunt paucis motibus. superiora vo his adipiscunt pfectā bonitatez motibus multis. his aūt suprioza sunt q̄ adipiscunt pfectaz bonitatez motibus paucis. sūma vo perfectio inenitur in his que absq; motu pfectā possident bonitatē: sicut infirmus est ad sanitatem dispositus q nō pōt pfectaz ꝓseq sanitatē: fz aliquam modicā cōsequit paucis remedijs: melius aūt dispositus est qui pōt pfectā ꝓseq sanitatē: sed remedijs multis ⁊ adhuc melius q remedijs paucis. optime āt qui absq; remedio pfectā sanitatē hz. Dicēduz est ergo q̄ res que sūt infra hoiem quedā particularia bona ꝓsequunt: ⁊ iō q̄sdā paucas ⁊ determinatas opationes habēt ⁊ virtutes. hō autez potest cōsequi vlem ⁊ pfectā bonitatē: q: pōt adipisci bea

titudinē. est tñ in vltimo gradu fm nām eox gbus cōpe/
tit beatitudo: ⁊ ideo multis ⁊ diuersis operatiōibus ⁊ vir
c tutibus indiget aīa humana: angelis vero mino: diuersi/
368 tas potentiax competit. in deo vero nō est aliqua potentia
c vel actio p̄ter eius essentiā. Est ⁊ alia ratio quare huma/
174 na nā abundat in diuersitate potentiax videlicet quia est in
confinio spūaliuz ⁊ coxpaliuz creaturax: ⁊ iō occurrūt i ipsa
vtutes vtrarūq; creaturax. ¶ Ad p̄m ergo dōm: q; i hoc
ipso magis ad sil'itudinē dei accedit aīa itellectiua q̄z creatu
re iferiozes q; ⁊ pfectā bonitatē ꝓseq; potest: lz p multa ⁊
diuersa: in quo deficit a supiozibus. ¶ Ad 2m dōz: q; vtus
vnita est supio:: si ad equalia se extēdat: lz vtus multiplica/
ta est supio: si plura ei subijciant. ¶ Ad 3m dōz: q; vnius
rei est vnum esse subale: sed possunt esse opationes plures
⁊ ideo est vna essentia aīe: sed potentie plures.

¶ Utx potētie distinguunt p actus ⁊ obiecta. Arti. iij.

Ad tertiuz sic ꝓcedit. Videt q; potētie nō di/
379 stinguātur p act⁹ ⁊ oba. nihil. n. de
terminat ad spēm p illud qō posterius vel extrinsecū est:
act⁹ aūt posterio: est po⁹. obm ātem est extrinsecū. ergo p ea
poc nō distinguunt fz spēz. ¶ Ꝑ. Cōtraria sūt q̄ maxime
dfnt. si igit poc distiguant penes oba; sequet q; ꝯtrax non
eēt eadē po⁹: qō pz eē falsuz sere i oibus. nā po⁹ visiua ea/
dez ē albi ⁊ nigri. ⁊ gust⁹ idē est dulcis ⁊ amari. ¶ Ꝑ. Re
mota cā remouet effectus. si ergo potētiax dria eēt ex dria
obox idez obm nō ptineret ad diuersas potētias: qō pz eē
falsuz. nā idē est qō po⁹ cognoscitiua cognoscit ⁊ appetitiua
appetit. ¶ Ꝑ. Jd qō p se est cā alicui⁹ in oibus cāt illud: lz
q̄daz oba diuersa q̄ ptinēt ad diuersas potētias: ptinēt et ad
vnā potētiā aliquā: sic sonus ⁊ color ptinēt ad visuz ⁊ audi
tuz q̄ sunt diuerse poc: ⁊ tñ ptinēt ad vnā po⁹ sensus cōis
nō ergo poc distinguunt fm dfiaz obox. ¶ Sed ꝯ. poste
riora distinguunt fm ꝓpria. pbs. n. dic. 2. de aīa q; p̄dices
potētijs actus ⁊ opationes fz rōnez sunt ⁊ adhuc bis ꝓ/
pria sunt opposita siue oba. ergo poc distinguunt fm act⁹ ⁊
oba. ¶ Rñ. dōz: q; po⁹ fz illud qō ē po⁹ ordinat ad actū.
vñ oz rōnez poc accipi ex actu: ad quē ordinat. ⁊ p ꝓs oz
q; rō poc diuersificet vt diuersificat rō actus. rō aūt actus
diuersificat fm diuersaz rōnez obi. ois āt actio vel est poc
actiue vel passiue. obm āt cōparat ad actū poc passiue sic
ꝓnm ⁊ cā monēs: color. n. inquātū mouet visuz ē ꝓnm visio
nis. ad actū āt poc actiue cōparat obz vt termin⁹ ⁊ finis.
395 sicut augmētatiue vtutis obz est quātū pfectū: qō est finis
augmēti. Ex bis āt duob⁹ actio spēm recipit. s. ex ꝓno vel
ex fine seu ex termino. dfr. n. calefactio ab infrigidatiōe fz
q; hec a calido ad calidū. illa āt a frigido ad frigidū ꝓcedit.
vñ necesse ē q; poc diuersificent fz actus ⁊ oba. Sz tñ cō/
sideraduz est q; ea q̄ sunt p accns nō diuersificāt spēm: q;
n. coloratū accidit aīali: nō diuersificant spēs aīalis p dfiaz
coloris: lz p dfiam eius qō p se accidit aīali: p dfiam. s. aīe
sensitiue: q̄ qñq; inueniē cū rōne. qñq; sine rōne. vñ rōnale
⁊ irrōnale sunt dfie diuisiue aīalis diuersas eius spēs ꝓsti/
tuentes. sic igit nō q̄cūq; diuersitas obox diuersificat potē
tias aīe: sed dfia eius: ad qō p se potētia respicit: sicut sen/
7 sus p se respicit passibilez q̄litatem: q̄ p se diuidit in colorez
sonū ⁊ hmōi: ⁊ iō alia po⁹ sensitiua ē coloris. s. visus ⁊ alia
soni. s. auditus: lz passibili q̄litati: aut coloxato accidit eē mu
sicū: vel grāmaticuz: vel magnū ⁊ parnū: aut hoiez: vel la
pidē: ⁊ ideo penes hmōi dfias potētie aīe nō distinguunt.
¶ Ad p̄m ergo dōm: q; actus lz sit posterio: po⁹ in eē. est
tñ prior i intētione ⁊ fm rōnē: sicut finis in agēte. obm aūt
28 lz sit extrinsecū: est tñ ꝓnm vel finis actionis. ꝓno aūt ⁊ fini. p
4.26 portionant ea que sunt extrinseca rei. ¶ Ad 2m dōm: q; si
a po⁹ aliq̄ p se respiceret vnū ꝯrioz sicut obm: oporteret q;
ꝯriuz ad aliā poam ptineret: sed po⁹ aīe nō p se respicit pro
priā rōnez ꝯrij: sed cōem rōnez vtriusq; ꝯrioz: sicut visus
nō respicit rōnem albi sz rōnem coloris: ⁊ hoc iō: q; vnū ꝯ
rioz est quodāmō rō alterius: cū se bēant sicut pfectum ⁊
impfectū. ¶ Ad 3m dōm: q; nihil prohibet id qō est subo
idē esse diuersuz fm rōnez: ⁊ iō pōt ad diuersas potentias
aīe pertinere. ¶ Ad 4m dōz: q; potentia supio: p se respi/
cit vniuersaliorē rōnez obiecti q̄z potentia inferior: q; quā/
to potentia est supio: tāto ad plura se extēdit: ⁊ ideo multa
quenunt i vna rōne subi: quā p se respicit supio: po⁹: que
tñ differūt fm rōnes: q̄s p se respiciūt inferiozes potētie: 301
⁊ inde est q; diuersa oba pertinēt ad diuersas iferiozes po 30
tentias: que tñ vni superiori potentie subduntur. iiij.

¶ Utx in potētijs aīe sit ordo. Articulus.

Ad quartum sic ꝓcedit. Videt q; in poten
tijs aīe nō sit ordo. In his. n. 380
q̄ cadūt sub vna diuisione nō est ꝓus ⁊ posterius: lz sint nā/
liter simul: lz poc aīe ꝯ se inuicē distinguunt. ergo inter eas
nō est ordo. ¶ Ꝑ. Potētie aīe cōparant ad oba: ⁊ ad ipsā
aīam: sed ex pte aīe inter eas nō est ordo: q; aīa est vna. sil'i
ter ēt nec ex parte obiectox: cū sint diuersa ⁊ penit⁹ dispera
ta: vt pz de colore ⁊ sono. in potētijs ergo aīe nō est ordo.
¶ Ꝑ. In potētijs ordinatis hoc inuenit q; opatio vnius de
pēdet ab opatione alterius. lz actus vni⁹ potētie aīe nō de/
pendet ab actu alterius. pōt. n. visus exire in actū absq; au
ditu ⁊ ecōuerso. non ergo iter potētias aīe est ordo. Sz ꝯ
est q; pbs in. 3. de aīa. cōparat ptes siue potentias aīe figu
ris. lz figure bñt ordinez adinuicem: ergo ⁊ potētie anime.
¶ Rñ. dōm: q; cū aīa sit vna: potētie ēo plures. ordine aūt
quodā ab vno in multitudinē procedat: necesse ē inter po/
tentias aīe ordinē esse. Triplex aūt ordo inter eas attēdit:
qnox duo ꝓsiderant fm dependentiā vnius potētie ab al/
tera. Tertius aūt accipit fm ordinē obox. dependētia aūt
vnius poc ab altera dupliciter accipi pōt. vno⁰ fm natu/
re ordinē. put pfecta sunt naliter impfectis priora. alio⁰ lz
ordinē gnationis ⁊ tpis: prout ex impfecto ad pfectū ve/
nitur. fm igit primū potētiax ordinem potētie intellectiue 385
sunt ꝓres potētijs sensitiuis. vnde dirigūt eas ⁊ iperāt eis 429
⁊ sil' potētie sensitiue hoc ordine sunt priores potentijs aīe a
nutritiue. fm vo ordinez sēm econuerso se bz. nā poc aīe
nutritiue sunt priores i vijs gnationis potētijs aīe sensitiue
vñ ad eax actiones preparāt coxpus. ⁊ sil'r ē de potentijs
sensitiuis respectu itellectiuax. fm āt ordinem tertiū ordi/
nant quedā vires sensitiue adinuicē. s. visus auditus ⁊ ol/
fatus. nā visibile est prius naliter: q; est cōe superioribus ⁊
iferioribus coxporibus c. sonus āt audibilis fit in aere: q; est 387
naliter prior cōmixtione elemētorum quaz ꝓsequit odor.
¶ Ad p̄m ergo dōm: q; alicui⁹ generis spēs se bñt: lz fm̄ l'es
⁊ posterius: sicut numeri ⁊ figure quātuz ad esse. lz fm̄ l'es
se dicantur inquātuz suscipiūt cōmunis generis predicatio
nem. ¶ Ad 2m dōm: q; ordo iste potentiax aīe est ex par/
te aīe q̄ fm ordinē quādaz hz habitudinē ad diuersos act⁹:
lz sit vna fm essentiā: ⁊ ex pte oboruz: ⁊ ēt ex parte actuū:
vt dictuz est. ¶ Ad 3m dōz: q; ratio illa procedit de illis po
tentijs: in gbus attendit ordo solum fm tertiū modum. ille o
aūt potentie que ordinantur fm alios duos modos: ita se
habent q; actus vnius dependet ab altera. Arti. v.

¶ Utx oēs potētie aīe sint in aīa sic in subo. 381

Ad quintum sic procedit. Videt q; oēs po/
tentie aīe sint in aīa sicut i subo.
Sicut. n. se bñt potentie coxporis ad coxpus: ita se bñt po/
tentie aīe ad aīam: sed coxpus est subm coxporis. aliū potētia
rum. ergo aīa est subm potentiax aīe. ¶ Ꝑ. Opatiōes po
tentiax aīe attribuunt coxpori pp aīam: q; vt dr. 2. de aīa.
Aīa est quo sentimus ⁊ intelligimus primū: sed ꝓpria pri
cipia operationū aīe sunt potentie. ergo potētie p prius sūt
in aīa. ¶ Ꝑ. Aug. dicit. 12. super gen. ad litterā. q; aīa quē/
dam sentit nō p coxpus imo sine coxpore: vt ē timor: ⁊ hu/
smodi. quedā vo sentit p coxpus: sed si potētia nō esset in
sola aīa sicut in subo: nihil posset sine coxpore sentire. ergo
aīa est subm potentie sensitiue ⁊ pari rōne oium aliax po
tentiax. ¶ Sz ꝯ est qō pbs dicit in li. de som. ⁊ vigilia. q;
sentire nō est ꝓpriū aīe neq; coxporis: lz ꝯiuncti. potentia
ergo sensitiua est in ꝯiuncto sicut in subo: nō ergo sola aīa ē
subm oium potētiax suax. ¶ Rñ. dōm: q; illud est subm
opatiue potētie. qō est potēs operari. oē. n. accidēs denotat
ꝓpriū subm. idē aūt est qō pōt opari: ⁊ qō opat. vñ oz q;
eius sit potētia sicut subi: cuius est opatio: vt dic pbs in 9n.
de so. ⁊ vigi. Manifestū est āt ex supadictis: q; quedam 376
opationes sunt aīe q̄ exercent sine organo coxporali vt in/

telligere ⁊ velle. vñ potẽtie q̃ sunt hꝯ opationũ ꝓncipia sunt in aĩa sic in subo. q̃daꝫ vo opationes sũt aĩe: q̃ exercentur p organa corpalia: sic visio p oculũ: audit⁹ p aurẽ: ⁊ sic de oib⁹ alijs opatiõib⁹ nutritiue ⁊ sensitiue ptis: ⁊ ideo potẽtie q̃ sunt taliũ opationũ ꝓncipia sũt ĩ ꝓiũcto: sic in subo ⁊ nõ in aĩa sola[e]. ¶ Ad ꝑm ergo dõm: q̃ oẽs potentie dñr esse aĩe nõ sic subi: sꝫ sic ꝓncipij[c]: q: p aĩaꝫ ꝓiunctũ hꝫ q̃ per tales opationes opari possit. ¶ Ad 2m dõm: q̃ oẽs hmõi potẽtie ꝑ ꝑtes sunt in aĩa q̃ꝫ in ꝓiũcto nõ sic in subo: sꝫ sic in ꝑtio aĩe. ꝓpria sic ⁊ itelligere[e]: in multis aũt q̃ ad pbiam ptinent Aug. vtiḋ opinionib⁹ platonis nõ asserẽdo: sꝫ recitando: tñ q̃tũ ad ꝓs ptinet: hoc q̃ dr aĩa q̃dã sentire cũ corpore ⁊ q̃dã sine corpe: dupl'r põt itelligi. vno mõ q̃ h⁹ qõ dico cũ corpe vel sine corpe determinet actũ sentiẽdi fꝫ q̃ exit a sentiẽte. ⁊ sic nihil sentit sine corpe: q: actio sentiẽdi nõ põt ꝓcedere ab aĩa nisi ꝑ organũ corpale[e]. Alio⁹ põt intelligi: ita q̃ ꝓdicta determinẽt actũ sentiẽdi ex ꝑte obi qõ sentitur: ⁊ sic q̃dã sentit cũ corpe. i. in corpe existẽtia: sicut cum sentit vulnus vel aliqd hmõi. q̃daꝫ vo sentit sine corpe. i. ñ existẽtia in corpore: sed solũ in apphensione aĩe: sicut cũ sentit se tristari vel gaudere de aliquo audito.

¶ Utꝝ potẽtie aĩe fluãt ab ei⁹ eẽntia. Articulus. vj.

Ad sextuꝫ sic ꝓcedit. Uidet̃ q̃ potẽtie aĩe non fluãt ab ei⁹ eẽntia. Ab vno. n. simpli ci nõ ꝓcedũt diuersa. eẽntia aũt aĩe est vna ⁊ simplex. cuꝫ ergo potẽtie aĩe sint multe ⁊ diuerse nõ ꝑt ꝓcedere ab ei⁹ eẽntia. ¶ Ꝑ. Illud a qno aliqd ꝓcedit est cã eius: sꝫ essentia aĩe nõ põt dici cã potẽtiaꝝ: vt pꝫ discurrẽti p singula cãꝝ gña. ergo potẽtie aĩe nõ fluũt ab eius eẽntia. ¶ Ꝑ. Ẽmanatio quẽdã motũ noiat: sꝫ nihil mouet̃ a seipso: vt pbat̃ ĩ 8. li. phy. nisi forte rõne ptis: sic aĩal dr̃ moueri a seipso: q: vna ꝑs eius ẽ mouens ⁊ altera mota: neq; ẽt aĩa mouet̃: vt pbat̃ in. i. de aĩa. nõ ergo aĩa causat ĩ se suas potentias.

¶ Sed ꝰ. potẽtie aĩe sunt q̃dã ꝓprietates nãles ipsius[e]: sꝫ subm est cã ꝓpriox accidẽtiuꝫ: vñ ⁊ ponit̃ in diffinitiõe accidẽtis: vt pꝫ in. 7. meta. ergo potẽtie aĩe ꝓcedũt ab ei⁹ essentia sic a cã. ¶ Rñ⁰ dõm: q̃ forma subalis ⁊ accidẽtalis ꝓtim ꝙueniũt: ⁊ ptiꝫ differũt: ꝙueniũt qdẽ ĩ hoc q̃ vtrũq; ẽ actus: ⁊ ꝑm vtrãq; est aliqd quodãmodo ĩ actu. differũt aũt in duob⁹. ꝓmo qdẽ q: forma subalis facit eẽ simpl'r ⁊ eius subm ẽ ens in pot̃ tñ. forma ãt accidẽtalis nõ facit eẽ simpl'r sꝫ esse tale: aut tñ aut aliquo mõ se hñs[e]: subꝫ. n. ei⁹ est ens in actu: vñ pꝫ q̃ actualitas ꝑ ꝓrius ꝙuenit̃ in forma subali q̃ꝫ in ei⁹ subo: ⁊ q: ꝑmuꝫ est cã in quolibet genẽ forma subalis causat eẽ ĩ actu in suo subo. sꝫ ecõuerso actualitas ꝑ ꝓrius ꝙuenit̃ in subo forme accidẽtalis q̃ꝫ ĩ forma accidentali. vñ actualis forma accẽtalis causat̃ ab actualitate subi: ita q̃ subm inquãtũ est ĩ pot̃ est susceptiuũ forme accidentalis. inquãtũ aũt est actu: est ei⁹ ꝓductiuũ: ⁊ hoc dico de ꝓprio ⁊ ꝑ se accẽte. nã respectu accidẽtis extranei subꝫ est susceptiuũ tñ: ꝓductiuuꝫ vo talis accẽtis est agens extrinsecũ. Sedo ãt differũt subalis forma ⁊ accẽtalis: q: cũ minus ꝓncipale sit ꝓ ꝓncipali⁹: mã est ꝓ forma subalez: sꝫ ecõuerso: forma accidẽtalis est ꝓ cõpletionẽ subi. Ad a manifestũ est aũt ex dictis[e]: q̃ potẽtiaꝝ aĩe subm ẽ vel ipsa aĩa sola q̃ põt esse subm accidẽtis ꝑm q̃ hꝫ aliqd potẽtialitatis vt supra dictũ est[f]: vel cõpositũ. cõposituꝫ aũt est in actu ꝑ aĩa. vñ manifestũ est q̃ oẽs potẽtie aĩe sine subm eaꝝ sit aĩa sola sive cõposituꝫ fluũt ab eẽntia aĩe sicut a ꝑn⁰: q: iam dictũ est[g]: q̃ accẽtis causat̃ a subo fꝫ q̃ est actu ⁊ recipit̃ in eo inquãtuꝫ ẽ in potẽtia. ¶ Ad ꝑm ergo dõꝫ: q̃ ab vno simplici ꝑ nãl'r multa ꝓcedẽ ordine q̃dã: ⁊ itez ꝓp diuersitatẽ recipiẽtiũ. sic igit̃ ab vna eẽntia aĩe ꝓcedũt multe ⁊ diuerse potẽtie ꝑ ordinẽ potẽtiaꝝ: tũ ꝓp diuersitatẽ ordinis obiez: tũ ꝓp ordinẽ potẽtiaꝝ: tũ ꝓp diuersitatẽ ordinis obiez. ¶ Ad 2m dõꝫ: q̃ subꝫ ẽ cã ꝓprij accẽtis ⁊ finalis: ⁊ quodãmodo actiua ⁊ ẽt vt mãlis inquãtũ est susceptiuũ accidẽtis. ⁊ ex hoc põt accipi q̃ eẽntia aĩe est cã oium potẽtiaꝝ sicut finis: ⁊ sicut ꝑm actiuuꝫ: quarũdaꝫ ãt sic ꝓncipiũ susceptiuũ. ¶ Ad 3m dõm: q̃ emanatio ꝓprioꝝ accidẽtium a subo non est ꝑ aliquaꝫ transmutationẽ sed per aliquaꝫ naturalem resultationem[e]: sicut ex vno naturaliter aliud resultat: sicut ex luce color.

¶ Utꝝ vna potẽtia aĩe oriat̃ ab alia. Articulus. vij.

Ad septimuꝫ sic ꝓcedit. Uidet̃ q̃ vna potẽtia aĩe nõ oriat̃ ab alia. Eoruꝫ. n. q̃ sil'esse icipiũt vnũ nõ orit̃ ab alio: sꝫ oẽs poc aĩe sunt simul aĩe cõcreate. ergo vna eaꝝ ab alia nõ orit̃. ¶ Ꝑ. ꝓtẽtia aĩe orit̃ ab aĩa sicut accidẽs a subo: sꝫ vna po[a] aĩe ñ potest eẽ subm alteri⁹: q: accidẽtis nõ est accñs. ergo vna po[a] nõ orit̃ ab alia. ¶ Ꝑ. Oppositũ nõ orit̃ a suo opposito: sꝫ vnũquodq; orit̃ ex sibi ꝓm spẽm. potẽtie aũt aĩe ex oppositis dinidunt̃ sicut diuerse spẽs: ergo vna eaꝝ nõ ꝓcedit ab alia. ¶ Sꝫ ꝰ. potẽtie cognoscunt̃ ꝑ actus. sꝫ act⁹ vnius potẽtie causat̃ ab alio sicut actus fantasie ab actu sensus: ergo vna potẽtia aĩe causat̃ ab alia. ¶ Rñ⁰ dõm: q̃ in his q̃ ꝓm ordinẽ nãleꝫ ꝓcedũt ab vno: sicut ꝓmuꝫ ẽ cã oium ita qõ ẽ ꝑ⁰ ꝓpinquus ẽ quodãmõ cã eoꝝ q̃ sũt magis remota: ostẽsũ aũt est supra[e]: q̃ iter potẽtias aĩe ẽ multiplex ordo: ⁊ ideo vna potẽtia aĩe ab essentia aĩe ꝓcedit mediãte alia: sꝫ q: essentia aĩe cõparat̃ ad potẽtias: ⁊ sic ꝓncipiũ actiuuꝫ ⁊ finale ⁊ sicut ꝑm[m] susceptiuuꝫ[e]: vel seorsum ꝑ se vel sil'cuꝫ coꝝ pore. agẽs aũt ⁊ finis est pfectius. susceptiuũ aũt ꝑm[m] iquãtum hmõi est min⁹ pfectuꝫ: ꝓñs est q̃ poc aĩe q̃ sũt ꝓzes ꝑm ordinẽ pfectionis ⁊ nature sint ꝓncipia aliaruꝫ ꝑ modum finis ⁊ actiui ꝓncipij. videmus. n. q̃ sensus est ꝓp intellectuꝫ ⁊ non ecõuerso[e]: sensus ẽt est quedã deficiẽs participatio intellectus. vñ ꝑm nãlem originẽ quodãmodo est ab intellectu sicut imꝑfectũ a perfecto[e]: sed ꝑm viã susceptiui ꝓncipij ecõuerso potentie imꝑfectiores inueniunt̃ ꝓincipia respectu aliaꝝ sicut aĩa ꝑm q̃ hꝫ potẽtiam sensitiuam cõsideratur sicut subm ⁊ mãle quoddam respectu intellectus: ⁊ ꝓpter hoc imꝑfectiores potẽtie sunt ꝓziores ĩ via generationis. ꝓmus. n. aial generatur q̃ꝫ hõ. ¶ Ad ꝑm ergo dõm: q̃ sicut potentia aĩe ab essentia fluit non ꝑ trãsmutationem sed ꝑ naturalẽ quãdam resultationeꝫ[e]: ⁊ est simil' cuꝫ aĩa: ita ẽ ẽt de vna potẽtia respectu alterius. ¶ Ad 2m dõm: q̃ accidens per se nõ potest esse subm accidentis: sꝫ vnũ accidens ꝑ ꝓrius recipitur in suba q̃ꝫ aliud sicut quãtitas q̃ꝫ qualitas: ⁊ hoc mõ vnum accidens dicit̃ esse subm alterius vt superficies coloris inquãtum suba vna accidente mediante recipit aliud: ⁊ similiter põt dici de potentijs anime. ¶ Ad 3m dõm: q̃ potẽtie anime opponũtur adinuicem oppositiõe perfecti: ⁊ imperfecti: sicut ⁊ species numerorum ⁊ figurarum. hec autem oppositio non impedit originem vnius ab alio: quia imperfecta naturaliter a perfectis procedunt.

¶ Utrum omnes potentie anime remaneant in anima a corpore separata. Articulus. viij.

Ad octauum sic ꝓcedit. Uidet̃ q̃ oẽs potẽtie aĩe remaneant in aĩa a corpore separata. Dicit̃. n. in li. de spiritu ⁊ aĩa: q̃ anima recedit a corpore secuꝫ trahẽs sensum ⁊ imaginationẽ rõneꝫ ⁊ intellectuꝫ ⁊ intelligẽtiam ꝙcupiscibilitatẽ ⁊ irascibilitatem. ¶ Ꝑ. ꝓtẽtie aĩe sunt eius nãles ꝓprietates: sꝫ ꝓpriuꝫ sp inest ⁊ nũq̃ separat̃ ab eo cui⁹ est ꝓpriũ. ergo potẽtie aĩe sunt in ea ẽt post mortẽ. ¶ Ꝑ. ꝓtentie aĩe etiaꝫ sensitiue nõ debilitãtur debilitato corpe: q: vt dr̃ in. i. de aĩa. Si senex accipiat oculum iuuenis videbit vtiq; sicut ⁊ iuuenis: sed debilitas est via ad corruptionẽ. ergo potentie aĩe nõ corrumpunt̃ corrupto corpore: sꝫ manent in aĩa separata. ¶ Ꝑ. Memoria est potentia aĩe sensitiue: vt pbs probat: sed memoria manet in aĩa separata. dr̃. n. Luc. 16. Diuiti epuloni in inferno ꝑm aĩaꝫ existenti. Recordare q̃ recepisti in vita tua bona. ergo memoria manet in aĩa separata: ⁊ per ꝑs alie potentie sensitiue partis. ¶ Ꝑ. Gaudium ⁊ tristitia sunt in concupiscibili que est potẽtia sensitiue partis. manifestuꝫ est autez aĩas separatas tristari ⁊ gaudere de ꝓmijs vel penis: quas habẽt: ergo vis concupiscibilis manet ĩ anima separata. ¶ Ꝑ. Aug. dicit. 12. sup geñ. ad lit. Q̃ sicut anima cum corpus iacet sine sensu nondum penitus mortuum videt quedam ꝑm imaginariam visionem: ita cum fuerit a corpore penitus separata post mortẽ: sed imaginatio est potentia sensitiue partis. ergo potẽtia

sensitiue ptis manet in aīa separata: ⁊ per ꝓns omnes alie potentie. ¶ Sz ꝺ̄ est qꝺ ꝺr̄ in li. de eccl. dog. ex duab⁹ trib⁹ subijs ꝓstat hō aīa cuz rone sua: ⁊ carne cū sensib⁹ suis. er/
381 go defuncta carne potētie sensitiue nō manēt. ¶ Rñ°. ꝺōz
381 ꝙ sicut iaz dictū est[c]: oēs potētie aīe cōparant ad aīam solā
382 sic ad ꝓncipiū: sz q̄dā potētie cōparant ad aīam solā: sic ad subm: vt itellect⁹ ⁊ volūtas[c]: ⁊ hmōi po[c] necesse ē ꝙ maneāt in aīa corpe destructo. q̄daz vo potētie sunt ī ꝓiūcto sicut ī subo: sic oēs potētie sensitiue ptis ⁊ nutritiue. destructo ät subo: nō pōt accīs remanē. vñ corrupto ꝓiūcto non manēt hmōi potentie actu: sz vtute trīs manēt in aīa: sicut ī ꝓn° vel radice: ⁊ sic falsuz ē: ꝙ qdā dicūt hmōi potētias in aīa remanē ēt corpe corrupto: ⁊ multo falsius ꝙ dicūt etiā act⁹ hax potētiax remanē in aīa sepata: q: talū potētiaruz
b nulla ē actio nisi ꝑ organū corporeū. ¶ Ad ꝑm ergo ꝺōm:
411 ꝙ liber ille auctoritatē nō hz[c]. vñ qꝺ ibi scriptū est eadē facilitate ꝓtēnit q̄ ꝺr̄. trīs pōt ꝺici ꝙ trahit secū aīa hmōi potētias nō actu sz vtute. ¶ Ad 2m ꝺōm: ꝙ he potētie q̄s ꝺicimus actu ī aīa sepata nō manē nō sunt ppr̄ietates solius aīe sz ꝓiūcti. ¶ Ad 3m ꝺōm: ꝙ ꝺicunt nō debilitari hmōi potētie debilitato corpe: q: aīa manet īmutabilis: q: ē vtuale p̄nm hmōi potētiax. ¶ Ad 4m ꝺōz: ꝙ illa recoꝛdatio accipit eo mō quo Aug. ponit memoriā in mēte: non eo mō
b quo ponit ps aīe sensitiue. ¶ Ad 5m ꝺōz: ꝙ tristitia ⁊ gau
301 diū sūt ī aīa sepata ñ sz appetitū sensitiuū[c]: sz sz itellectiuū appetitū: sic ēt in angelis[c]. ¶ Ad 6m ꝺōz: ꝙ Aug. loqr̄ ibi ingrēdo nō asserendo. vñ ibi q̄daz dicta retractat.

¶ De potentijs aīe in spāli. Questio. lxxviij.

Einde ꝓsiderāduz est de potentijs aīe ī spāli. Ad ꝓsiderationē āt theologoꝝ ptinet ingrere spāli
b solū de potētijs itellectiuis ⁊ appetitiuis in qbus vtutes inueniunt. Sz q: cognitio hax potētiax quodāmō depēdet ex alijs. ideo nr̄a ꝓsideratio de potētijs aīe ī spāli erit tripartita. ꝑmo nāq ꝓsiderādum ē de his q̄ sūt p̄ambula ad itellectū. 2° de potētijs itellectiuis. 3° de potētijs appetitiuis. ¶ Circa p̄m q̄runt q̄tuor. p° de generib⁹ potentiax aīe. 2° de spēb⁹ vegetatiue ptis. 3° de sensibus exteriorib⁹. 4° de sensibus interioribus.

335 ¶ Utz gña. 5. potētiax aīe sint distinguēda. Arti. i.

Ad primum sic ꝓcedit. Videt ꝙ qnq gña potētiax aīe nō sint distinguēda
376 .s. vegetatiuū: sensitiuū: appetitiuuz: ñm locū motiuū: ⁊ intellectiuū. ꝑo[c]. n. aīe ꝺr̄ ptes ipsius[c]. s. tres ptes aīe cōiter ab oīb⁹ assignant trīs. s. aīa vegetabil' aīa sēsibil' ⁊ rōnal' ergo tria sūt tātuz genera potētiax aīe ⁊ nō quinq. ¶ ꝑ. ꝑotētie aīe sūt ꝓncipia operū vite. Sz q̄tuor modis ꝺicit aliqꝺ viuere. Dicit. n. pbs in. 2. de aīa. multipliciꝑ ipo viuere dicto. ⁊ si vnū aliqꝺ horū insit solū aliqꝺ ꝺicim⁹ viuere vt ītellectus ⁊ sensus mot⁹ ⁊ status sz locuz. adhuc aūt mot⁹ ñm alimētū ⁊ decremētuz ⁊ augmētuz. ergo. 4. sūt trīs genera potētiax aīe appetitiuo excluso. ¶ ꝑ. Illud qꝺ ē cōe oīb⁹ potētijs nō ꝺz deputari ad aliqꝺ spāle aīe genus: sed appetere ꝓuenit cuilibet potētie aīe. visus. n. appetit visibile ꝓueniēs. vñ ꝺr̄ eccle. 40. Grām ⁊ spēz desiderabit oculus: ⁊ sup hoc virides satiōes: ⁊ eadē rōne q̄libet alia potētia desiderat oīm sibi ꝓueniēs. ergo nō ꝺz poni appetitiuū vnū soluz spāle gen⁹ potētiax aīe. ¶ ꝑ. ꝑncipiū monēs in aīalib⁹ ē sensus aut itellect⁹ aut appetitus. vt ꝺr̄ in. 3. de aīa. Nō ergo motiuuz ꝺz poni spāle gen⁹ aīe ꝑter p̄dicta. ¶ Sz ꝺ̄ est qꝺ pbs ꝺicit in. 2. de aīa. ꝑotētias āt ꝺicim⁹ vegetatiuū: sensitiuū: appetitiuū: motiuū ñm locū: ⁊ itellectiuuz. ¶ Rñ° ꝺōm: ꝙ. 5. sunt gña potētiax aīe q̄ numerate sūt. tres vo ꝺicunt aīe: q̄tuor vo ꝺicunt modi viuēdi: ⁊ huiusmodi diuersitatis rō est: q: diuerse aīe distīguunt sz ꝙ diuersimode opatio aīe supgreꝺit opationē nāe coꝛpalis. tota. n. nā coꝛpalis subiacet aīe ⁊ cōparat ad ipsaz: sic mā ⁊ inst̄ñm. est ergo q̄dā opatio aīe: q̄ in trīs excedit nām coꝛpo
369 reā: ꝙ neq ēt exercet ꝑ organū coꝛpale: ⁊ talis ē opatio aīe rōnalis. est āt alia opatio aīe infra istā: q̄ qꝺez fit ꝑ organuz coꝛpale: non trīs ꝑ aliquā coꝛpoꝛalē q̄litatē: ⁊ talis est opatio sensibilis aīe: q: ⁊ si calidū ⁊ frigidū ⁊ humiꝺuz: ⁊ siccū: ⁊ alie hmōi q̄litates coꝛpee regrunt ad opationē sensus: nō trīs ita ꝙ mediāte vtute taliū q̄litatū opatio aīe sensibilis ꝓcedat: sz regrunt soluz ad debitā ꝺispōnez oꝛganī: ifima āt opationū aīe est q̄ fit ꝑ oꝛganū coꝛpoꝛeū ⁊ vtute coꝛpoꝛee q̄litatis: supgreꝺit trīs opationē nāe coꝛpoꝛee: q: motiones coꝛpoꝛ sūt ab exterioꝛi ꝓn°. hmōi āt opatōes sūt a ꝓn° in/
111 trinsecō[c]: hoc. n. cōe est oībus opatiōib⁹ aīe. oē. n. aīatū aliquo mō mouet seipm. ⁊ talis est opatio aīe vegetabilis. ꝺi gestio. n. ⁊ ea q̄ ꝓsequunt fit instr̄aliter ꝑ actionē caloꝛis. vt ꝺr̄. in. 2. de aīa. Genera vo potētiax aīe ꝺistīguunt sz ob⁹a. quāto. n. potētia est altioꝛ tāto respicit vl'ius obm: vt supra ꝺictū est[c]. obm āt opatiōis aīe in triplici oꝛꝺine pōt ꝓsideari. Alicuius. n. potētie aīe obm est solū coꝛpus aīe vnitū: ⁊ 379 d
hoc genus potentiax aīe ꝺr̄ vegetatiuuz. nō. n. vegetatiua potētia agit nisi in coꝛpus cui aīa vnit[c]. est āt aliud genus potentiax anime: quod respicit adhuc vl'ius obm. s. oē coꝛp⁹ sensibile ⁊ non solū coꝛpus aīe vnitum. Est āt aliud genus potentiax aīe: quod respicit adhuc vl'ius obm. s. nō solum coꝛp⁹ sensibile: sz vl'r oē ens: ex quo pz ꝙ ista duo secūda genera potētiax aīe hñt opationez non solū respectu rei cōiuncte: sed ēt respectu rei extrinsece. cū aūt operās oporte at aliquo mō ꝓiungi suo obo circa qꝺ operat: necesse ē ex/
trinsecā rem q̄ est obm opationis aīe ñm ꝺuplicē rationem ad aīam cōparari. vno mō ñm ꝙ nata est aīe ꝓiūgi: ⁊ ī aīa esse per suā filitudinē: ⁊ ꝺ̄tuz ad hoc sunt duo gña potentiax. s. sensitiuū respectu obi minus cōis: qꝺ est coꝛpus sensibile: ⁊ intellectiuuz respectu obi cōissimi: qꝺ est ens vle. Alio vo mō ñm ꝙ ipsa aīa iclinat ⁊ tẽdit in rē exteriorē: ⁊ ñm hāc ēt cōparationē ꝺifferēter sūt duo genera potētiaruz aīe. Unū qꝺē. s. appetitiuū ñm ꝙ aīa cōparat ad rē extrinsecā vt ad finē qui est p̄muz ī intētione. aliud aūt motiuum ñm locū ꝑut aīa cōparat ad rez exteriorē: sicut ad terminū cōparatiōis ⁊ motus. Ad ꝓsequendū. n. aliqꝺ ꝺesideratū ⁊ intētuz oē aīal mouet. Modi vo viuēdi ꝺistīguuntur ñm gradus viuētiuz[c]. quedā. n. viuēcia sunt in qbus est 113
tantū vegetatiuū sicut in plātis: q̄daz vo in qbus cū vegetatiuo est ⁊ sensitiuū: nō trīs motiuuz ñm locū: sicut sūt imobilia aīalia: vt cōchilia. q̄daz vo sunt q̄ supra hoc hñt motiuum ñm locū: vt pfecta aīalia q̄ multis indiget ad suā vitā ⁊ ideo indiget motu vt vite necessaria ꝓcur⁹ posīnt. q̄daz vo viuētia sunt in qbus cū his est itellectiuuz .s. in hoībus. appetitiuū aūt nō ꝓstituit aliquē graꝺum viuētiuz: q: in qbuscūq est sensus est ēt appetitus: vt ꝺr̄ in. 2. li. de aīa. ¶ Et per hoc solunt duo p⁹ oba. ¶ Ad 3m ꝺōz: ꝙ appetitus nālis est iclinatio cuiusz rei in aliqꝺ ex nā sua. vñ nāli appetitu: q̄libet potentia ꝺesiderat sibi ꝓueniēs. sz
c appetitus aīalis cōsequit̄ formā apphensam[c]: ⁊ ad hmōi 402
appetitū requirit̄ spūalis aīe potentia: ⁊ nō sufficit sola apꝓhēsio. res. n. appetit ꝓut est in suā nā: nō aūt sz nām suā in vtute est appetitiua: sz ñm suā filitudinē: vñ pz ꝙ visus appetit nāliter visibile solū ad suuz actū. s. ad videndū. aīal aūt appetit rez visam ꝑ vim appetitiuā nō solū ad videndū: sz ēt ad alios vsus. Si aūt non iꝺigeret aīa rebus ꝑceptis a sensu: nisi ꝓp actiones sensuū. s. vt ea sentiret: non oporteret appetitiuū ponere spāle genus iter potētias aīe: q: sufficeret appetitus nālis potentiax. ¶ Ad 4m ꝺōm: ꝙ q̄uis sensus ⁊ appetitus sint p̄ma mouentia in aīalibus ꝑfectis: non trī sensus ⁊ appetitus inquātuz huiusmodi sufficiunt ad mouendū nisi supaꝺderet eis aliꝙ vtus: nam in imobilibus aīa ibus est sensus ⁊ appetitus: nō trī hñt vim motiuā. hec āt vis motiua nō solum est in appetitu ⁊ sensu vt imperāte motuz: sz etiā est in ipsis partibus coꝛporis vt sint habilia ad obediendum appetitui aīe mouentis[c]. cu c
ius signuz est: ꝙ qñ membra remouentia sua ꝺispositione 394
nāli non obediunt appetitui ad votum.

¶ Utz ꝓuenienter ptes vegetatiue assignent sz nutritiuū ⁊ augmentatiuū ⁊ generatiuū. Articulus. ij.

Ad secundū sic ꝓcedit. Videt ꝙ inconuenienter 386
ter partes vegetatiue assignētur .s. nutritiuū augmentatiuuz ⁊ generatiuū. huiusmodi enim vires ꝺr̄ nāles: sed potentie aīe sunt supra vires nāles:

ergo huiusmodi vires nō debēt pōi potētie aie. ¶ Ad id qō est cōe viuētibus ⁊ nō viuētibus nō debet aliq̄ po[a] aie deputari: sed gnatio est cōis oibus gnabilibus ⁊ corpōr ptibꝫpas: tam viuētibus q̄z nō viuētibus: ergo vis gnati ua nō debz poni po[a] aie. ¶ Ad. Aia est pars potētior natu ra corpōrea. sed nā corpea eadē vtute actiua dat speciez ⁊ debitā q̄titatem. ergo multo magis aia. nō est ergo alia po[a] aie augmentatiua a gnatiua. ¶ Unaquecꝫ res cō/ seruat i eē per id p qō esse hz: sed po[a] gnatiua est per quā acquirit esse viuētis: ergo p eādem res viua ꝓseruat. sed ad ꝓseruationē rei viuētis ordinat vis nutritiua: vt dī in. 2. de aia. Est. n. po[a] potēs saluare suscipiēs ipsam: nō debet ergo distingui nutritiua potētia a gnatiua. ¶ Sed ꝫ est qō pbs in. 2. de aia dicit: q̄ opa hmōi aie sunt gnare ⁊ alimēto 305 vti: ⁊ itex augmentū facere. ¶ Rño dōm q̄ tres sunt po tētie vegetatiue partis: vegetatiuum enī: vt dcm est[c]: hz p obo ipsum: corpus viuēs p aiam. ad qō qdem corp[o] tri plex aie opatio est necessaria. vna qdem p quā esse acqrat ⁊ ad hoc ordinat po[a] gnatiua. alio vero p quā corp[o] viuū acqrit debitā q̄titatem: ⁊ ad hoc ordinat vis augmētatiua. Alia vero p quam corpus viuētis saluatur ⁊ in esse ⁊ i q̄/ titate debita. ⁊ ad hoc ordinat vis nutritiua. ¶ Est tn q̄dā dfia attendenda int̄ has potētias: nam nutritiua ⁊ augmē tatiua hñt suum effectum in eo in quo sunt: q: ipsuꝫ corp[o] vnitum aie augetur ⁊ cōseruatur p vim augmētatiuam ⁊ nutritiuam in eadem aia existentē. sed vis generatiua hz ef fectum suum nō in eodem corpore sed in alio: q: nihil est generatiuum sui ipsius. ⁊ ideo vis generatiua quodāmo/ do approximat ad dignitatem aie sensitiue q̄ habet ope/ rationem in res exteriores: licet excellētiori modo ⁊ vlti/ mum enim iferioris nature attingit id qō ē ifimum superioris: vt pz per Dio. 7. ca. de di. no. ⁊ ideo inter istas tres potentias finalior ⁊ principalior ⁊ perfectior est gene/ ratiua: vt dī in. 2. de aia. est enim rei iam perfecte facere al teram q̄lis ipsa est. generatiue autem deseruiunt ⁊ augmē tatiua ⁊ nutritiua: augmētatiue vero nutritiua. ¶ Ad p[m] ergo dōm q̄ hmōi vires dicuntur naturales: tum q: hñt effectum sibi mās nāe que etiā dat esse ⁊ q̄titatem ⁊ ꝓserua/ tionem: hz he vires habeāt hoc altiori mō. tuz q: he vires exercēt suas actiōes istr̄aliter p q̄litates actiuas ⁊ passiuas 385 que sunt naturalium actionū pncipia. ¶ Ad 2[m] dōz q̄ gna tio in rebus iaiatis est totalr ab extrinseco: sed generatio vi uentiū est quodam altiori mō per aliquid ipsius viuētis[e]: qō est semen qō est aliqō pncipiū corpis formatiuū. ⁊ ideo oz eē aliquā potētiā rei viuētis: p quā semē hmōi ꝓparet ⁊ hec est vis gnatiua. ¶ Ad 3[m] dōz q̄ q: gnatio viuentiū est ex aliquo semīe: opz q̄ i pncipio aial gñet parue q̄titatis: ⁊ ppter hoc necesse est q̄ habeat potētiam aie p quaz ad debitā q̄titatem ꝓducetur: sed corpus inaiatū generat 385 ex materia determinata ab agente extrinseco: ⁊ iō sil'reci/ pit spēm ⁊ q̄titatē fm māe ꝓditionē. ¶ Ad 4[m] dōz q̄ si/ cut iam dcm est[c]. operatio vegetatiui pncipij complet me diāte caloze: cuius est humidū ꝓsumere. ⁊ ideo ad restau rationem humidi depditi necesse est hre potentiam nutri tiuam: p quam alimētum ꝓuertatur in substaz corpis: qō ēt est necessariū ad actū vtutis augmētatiue ⁊ gnatiue. ¶ Utz ꝓueniēter distinguāt. 5. sensus exteriores. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Uidet q̄ inconuenien 387 ter distinguant. 5. sensus exterio res. Sensus enīz est cognoscitiuus accidentiū. sunt autez multa genera accidentiuz: cuz ergo potētie distinguantur per oba: videtur q̄ sensus multiplicentur fz numex q est in generibus accidentium. ¶ Magnitudo ⁊ figura ⁊ alia q̄ dicuntur sensibilia cōia: nō sunt sensibilia p accidens: sed ꝓpria ea diduntur in. 2. de anima. diuersitas ät p se obie ctorum diuersificat potētias: cū g[o] plus differāt magnitu/ do ⁊ figura a caloze q̄z sonus: videtur q̄ multo magis de beat esse alia potentia sensitiua cognoscitiua magnitudinis aut figure q̄z colozis ⁊ soni. ¶ Unus sensus est vnius cōtrarietatis: sicut visus albi ⁊ nigri: sed tactus est cognosci tiuus pluriū ꝯrietatū. s. calidi frigidi ⁊ humidi ⁊ sicci ⁊ hu/ iusmōi. g[o] nō est sensus vnus sed plres. g[o] plres sensus sūt q̄. 5. ¶ Spēs nō dividit̄ ꝫ genus: sed gustus est tact[s] qdam. ergo nō debet poni alter sensus ꝓter tactū. ¶ Sz ꝫ est qō pbs dicit in. 3. de aia: q̄ nō est alter sensus p̄ter qn q̄: ¶ Rñ[o] dōm q̄ rōnē distinctionis ⁊ numeri sensuum exteriox qdā accipe voluerūt ex pte organox: in qb[z] aliqō elementox dñatur vel aq̄ vel aer vel aliqd hmōi. qdam aūt ex parte medij: qō est vel coniunctum vel extrinsecuz ⁊ hoc vel aer vel aqua vel aliqd hmōi. qdam autez ex di/ uersa nā sensibiliū q̄litatū fz q̄ est q̄litas simplicis corpis vel sequēs complexionē: sed nihil istox conueniens est. nō enim potētie sunt ꝓpter organa: sed organa ꝓpter poten tias: vnde nō ꝓpter hoc sunt diuerse potentie: q: sunt di uersa organa: ⁊ iō nā instituit diuersitatē i organis: vt ꝓgru erent diuersitati potētiax: ⁊ silr diuersa media diuersis sen sibus attribuit: fm q̄ erat cōueniens ad actus potētiaruz. nās aūt sensibilium qualitatum cognoscere, nō est sensus: sed intellect[o]. Accipiēda est g[o] rō numeri ⁊ distinctiōis exte riox sensuum fz illud qō ꝓprie ⁊ p se ad sensuz ptinet. ē autē sensus q̄dam potētia passiua q̄ nata est imutari ab exte riori sensibili. exterius ergo imutatiū est qō p se a sensu p cipit: ⁊ fm cuius diuersitatem sensitiue potentie distingu/ untur. Est autem duplex imutatio vna nālis ⁊ alia spiritu/ alis. nālis qdem fm q̄ forma imutātis recipit̄ in mutato fm esse nāle: sicut calor in calefacto. Spūalis autez fm q̄ forma immutantis recipitur in mutato fm esse spirituale: vt forma coloris in pupilla: que non fit p hoc colorata. Ad opationem autem sensus req̄rit imutatio spūalis: p quam intentio forme sensibilis fiat in organo sensus: alioquin si so la imutatio nālis sufficeret ad sentiendū: oia corpa nālia sē tirent duz alterantur: sed in q̄busdā sensibus inuenitur im/ mutatio spiritualis tm̄: sicut in visu. in q̄busdam autem cuz imutatione spūali etiā nālis: vel ex parte obiecti tm̄: vel ēt ex pte organi. ex pte aūt obi inuenitur trāsmutatio nālis fm locū qdem in sono: q est obm auditus. nā sonus ex pcussio ne causat ⁊ aeris cōmotione. fm alterationem vero i odo re qui est obm olfatus. oz. n. p calidum alterari aliquo mō corpus ad hoc q̄ spiret odorem. ex parte autē organi est i mutatio nālis in tactu ⁊ gustu. nā ⁊ manus tāgens calida calefit ⁊ lingua humidat̄ p humiditatē sapox. organuz ve ro olfatus aut auditus nulla nāli imutatione mutatur i sen tiendo nisi p accidens. visus aūt q: est absq̄ imutatione nā li organi ⁊ obi est maxime spūalis ⁊ perfectior: iter oēs sensus ⁊ cōior: ⁊ post hoc auditus: ⁊ deinde olfat[o]: q hñt immu/ tationem nālem ex parte obi. mot[o] tm̄ localis est perfectior ⁊ nāliter prior q̄z motus alterationis: vt probatur in. 8. phy. Tactus āt ⁊ gustus sunt maxime māles: de quox distin/ ctione post dicet[c]. ⁊ inde est q̄ alij tres sensus nō fiunt per c d medium ꝓiunctum ne aliq̄ nālis trāsmutatio pertingat ad organum: vt accidit in his duobus sensibus. ¶ Ad p[m] g[o] dōz q̄ non oia accidētia hñt vim imutatiuam fz se: fz sole q̄litates tertie spēi: fm quas cōtingit alteratio. ⁊ iō sole hu iusmōi q̄litates sunt obā sensuum: q: vt dī in. 2. phy. fz ea dem alterat sensus: fm q̄ alterant corpora maiata. ¶ Ad 2[m] dōm q̄ magnitudo ⁊ figura ⁊ hmōi: q̄ dicunt cōia sen sibilia: sunt media iter sensibilia p accīs ⁊ sensibilia ꝓpria: que sunt oba sensuum. nam sensibilia ꝓpria primo ⁊ per se imutant sensum: cuz sint qualitates alterātes. sensibilia ve ro cōia oia reducunt ad q̄titatez: ⁊ de magnitudine qdē ⁊ numero pz q̄ sunt spēs q̄titatis. figura aūt est q̄litas cir/ ca q̄titatem cum cōsistat rō figure in terminatione magni tudinis. motus aūt ⁊ quies sentiunt fm q̄ subm vno mō vel pluribus mōis se hz fz magnitudinē subi vel localis di stantie q̄tum ad motum augmēti ⁊ motum localem. vel etiam fm sensibiles q̄litates: vt in motu alterationis. ⁊ sic sentire motum ⁊ quietē est quodāmō sentire vnuz ⁊ mul ta. q̄titas aūt est proximū subm qualitatis alterative vt ꝓ superficies coloris: ⁊ ideo sensibilia cōia nō mouēt sensuz p/ mo p se: fz rōne sensibilis q̄litatis: vt superficies rōne co/ loris: nec tm̄ sunt sensibilia p accīs: q: hmōi sensibilia aliq̄z diuersitatem faciūt in immutatione sensus. Alio enim mō imm̄utatur sensus a magna superficie ⁊ a parua: q: ēt ipa albedo dī magna vel parua: ⁊ iō diuidit̄ fm ꝓpriū subz.

¶ Ad 3m dōm: q sicut pbs videt dicere in .2. de aīa. sensus tactus est vnus in genere. sed diuidit in multos sensus fm spēm: & ppter hoc est diuersax ōrietatum: q tñ non separant adinuicem fm organū: sed per totū corpus se cōcomitant: & iō eox distinctio non apparet. gustus aūt q est p ceptiuus dulcis & amari concomitat tactuz in lingua: non aūt p totū corpus: & ideo de facili a tactu distinguit. ¶ Posset tñ dici q oēs ille ōrietates & singule quenisunt in vno genere primo & oēs in vno genere cōi: qō est obm tact⁹ fm rōnem cōez. sed illud genus cōe est inoiatū: sicut etiaz genus primū calidi & rigidi est inoiatum. ¶ Ad 4m dōm q sensus gustus fm dcm pbi est q̄dam spēs tactus q est i lingua tñ. non aūt distinguit a tactu i genere: sed a tactu q̄ tum ad illas spēs q̄ p totū corpus diffunduntur. si vo tactus sit vnus sensus tñ: ppter vnam rōnez cōem obi. dōz esse q fm rōnem diuersam imutationis distinguitur gustus a tactu. nā tactus immutat imutatione nāli & nō spūali q̄tū ad organuz suū fm q̄litatem que ei ppie obijcit. gustus aūt organum nō imutat de necessitate nāli imutatione fm q̄litatem q̄ ei ppie obijcit: vt. s. lingua fiat dulcis vel amara: sed fm preambulā qualitatē i qua fundatur sapor. s. fz humorem qui est obm tactus.

¶ Utrū iteriores sensus ꝓuenienter distinguant. iiij.

388 **Ad quartuz** sic ꝓcedit. Videt q interiores sensus icōueniēter distinguant: cōe enim nō diuidit ꝑ proprīū. ergo sensus cōis nō debet enumerari inter vires interiores sensitiuas ꝑter sensus exteriores proprios. ¶ ꝑ. Ad id ad qō sufficit sensus ppriꝰ & exterior nō oz ponere aliquam vim apphēsiuam interiorem: sed ad iudicandum de sensibus sufficiūt sensus ppriꝰ & exteriores. vnusquisqz enim sensus iudicat de proprio obo. silr etiā videt sufficere ad hoc q pcipiāt suos actus: q cū actio sensus fit quodāmō medium inter potentiam & obm: videtur q multo magis visus possit suam visionē tanq̄ sibi ppinquiorem pcipere q̄ colorez. & sic de alijs. non ergo necessariuz fuit ad hoc ponere interiorē potentiā q̄ dicat sensus cōis. ¶ ꝑ. fm pbm fantasticū & memoratiuum sunt passiones primi sensitiui: sed passio non diuidit cōtra subiectum. ergo memoria & fantasia non debent poni alie potētie ꝑter sensum. ¶ ꝑ. Intellectus minus depēdet a sensu q̄ quecunqz pcētia sensitiue partis: sed intellectus nihil cognoscit nisi accipiendo a sensu. Uñ dr in. i. poste. q quibus deest vnus sensus deficit vna scientia. ergo multo minus oz poni vna potētia sensitiue partis ad perciendum itentiones q̄s nō pcipit sensus. quam vocāt extimatiuam. ¶ ꝑ. Actꝰ cogitatiue: q est ꝓferre & cōponere & diuidere & actꝰ reminiscitiue: q ē quodaz syllogismo vti ad ingrendam nō minus dicitat ab actu extimatiue & memoratiue q̄ actꝰ extiatiue ab actu fantasie. debēt ergo vel cogitatiua & rem scitiua poni alie vires ꝑter extimatiuam: vel extimatiua & memoratiua non debēt poni alie vires ꝑter fantasiaz. ¶ ꝑ. Aug. 12. sup geñ. ad lit. ponit tria genera visionuz. s. corpalem que fit p sensum & spūalē: que fit p imaginationē sine fantasiam: & intellectualē q̄ fit p intellectum. nō ē ergo aliqua vis iterior q̄ sit media inter sensum & itellectū: nisi imaginatiua tñi. ¶ Sed ꝯ ē qō Auicē. in li. de aīa ponit qnqz potentias sensitiuas interiores. s. sensum cōem: fantasiam: imaginatiuā: extimatiuam: & memoratiuam. ¶ Rñdeo. dōm q cuz uatura nō deficiat i necessarijs oz esse tot actiones aie sensitiue: quot sufficiāt ad vitaz aīalis pfecti: & quecūqz harū actionuz non pñt reduci i vnuz principium requirūt diuersas potētias. cum potētia aie nihil aliud sit q̄ primū principiū opationis aie. est aūt considerandum: q ad vitaz aīalis pfecti req̄rit q nō solū apprehēdat rem apud pñtiam sensibilis: sed & apud eius abñtiā aliqn cum aīalis motus & actio sequāt apphēsionez. non moueret aīal ad iquirēdū aliqd abñs: cuius ꝓriū apparet maxime in aīalibus pfectis: q̄ mouentur motu pcessiuo. mouent enim ad aliqd abñs apprehēsum: oz gº q aīal p aiam sensitiuam nō solū recipiat spēs sensibiliū: cū presentialr imutat ab eis: sed & eas retineat & ꝓseruet. recipere aūt & retinere reducunt in corporalib⁹ ad diuersa principia

naz humida bñ recipiūt & male retinēt. ecōtrario autē ē de siccis: vñ cuz potētia sensitiua sit actꝰ organi corporalis: oz esse aliaz potentiā q̄ recipiat spēs sensibiliū & que cōseruet. ¶ Rursus ꝓsideranduz est q si aīal moueret solū pp delectabile & cōtristabile sz sensum. nō eēt necessariuz ponere i aīali nisi apphēsi onē formax: q̄s pcipit sensus: in qbus delectat aut horret: sz necessariū est aīali vt q̄rat aliq̄ vel fugiat nō solū q: sunt ꝓueniētia vel nō ꝓuenientia ad sentiēdū: sz & pp aliq̄s alias cōmoditates & vtilitates: siue nocumenta: sicut onis vidēs lupū venientē fugit: nō ppter indecētiā coloris vel figure: sz q̄si inimicū nāe. Et filr auis colligit palea: nō q: delectet sensum: sz q: ē vtilis ad nidificādū. necessariuz est ergo aīali: q pcipiat hmōi intētiones: q̄s nō pcipit sensus exterior: & hmōi pceptionis opz eē aliq̄ aliud pn̄m cū pceptio formax sensibiliū sit ex imutatiōe sensibili: nō āt pceptio intētionū ꝑdictax. sic ergo ad receptionē formarū sensibiliū ordinat sensus ppriꝰ & cōis: de quox distictione post dicetur: ad hax āt formax retētionē aut ꝓseruationez: ordinat fantasia siue imaginatio q̄si thesaurus qdā formax p sensuz acceptax. ad apphendēduz aūt intētiones q̄ p sensuz nō accipiunt: ordinat vis extimatiua. ad ꝓsruāduz aūt eas vis memoratiua q̄ est thesaurꝰ qdā hmōi intentionuz: cuiꝰ signū est q ꝓncipiū memorādi fit in aīalibꝰ ex aliqua hmōi intētione: puta qō est nociuū vel ꝓueniēs. & ipa rō preteriti quā attēdit memoria inter hmōi intētiones cōputat. ꝓsiderāduz āt est q q̄tuz ad formas sensibiles non est dfia inter hoiez: & aīalia alia. silr. n. imutant ab alijs sensibilibus exteriorib⁹: sz q̄tuz ad intētiones ꝑdictas dfia ē. nā alia aīalia pcipiūt hmōi intētiones solū nāli quodā istinctu: hō aūt p quādaz collationez: & iō q̄ in alijs aīalibus dr extimatiua nālis: i hoie dr cogitatiua: q̄ per collationē quādaz hmōi intētiones adinuenit. vñ & dr rō particularis cui medici assignāt determinatū organū. s. mediā partez capitis. est. n. collatiua intētionū indiuidualiū: sicut rō intellectiua intētionū vniuersaliū: ex pte āt memoratiue nō solū hz memoriā. sic cetera aīalia in subita recordatione ꝑteritox: sz & hz reminiscētiā q̄si syllogistice ingrēdo ꝑteritox memoriā: fm iduiduales itentiones. Auic. vo ponit qntā potentiaz mediā inter extimatiuā & imaginatiuam: q̄ cōponit & diuidit formas imaginatas: vt pz cū ex forma imaginatiua auri & forma imaginatiua mōtis cōponimus vnā formā mōtis aurei: quā nunq̄ vidimus: sz ista opatio nō apparet in alijs aīalibus ab hoie: in quo ad hoc sufficit vtus imaginatiua: cui & hanc actionē attribuit Auer. in li. quodā quē facit de sensu & sensibilibus. & sic nō est necesse ponere nisi q̄tuor vires interiores sensitiue ptis. s. sensuz cōem: & imaginationē: extimatiuā: & memoratiuā. ¶ Ad pm ergo dōm: q sensus iterior nō dr cōis p pdicationē sicut genꝰ: sz sic cōis radix & pn̄m exteriox sensuū. ¶ Ad 2m dōz: q sensus ppriꝰ iudicat de sensibili ppio discernēdo ipm ab alijs que cadūt sub eodē sensu: sicut discernēdo albū a nigro vel a viridi. sz discernere albū a dulci nō pōt nec̄z visus nec̄z gustus: q: oz q q inter aliq̄ discernit vtrūq̄z cognoscat. vñ oz sensuz cōez ptinere ad discretiōis iudiciū: ad quē referant sic ad cōez terminū oēs apphēsiones sensuuz: a quo & pcipiant itentiones sensuū: sic cū aliqs videt se videre. hoc. n. nō pōt fieri p sensuz ppriū q nō cognoscit nisi formā sensibilis a q̄ imutat: in q̄ imutatiōe pficit visio: & ex q̄ imutatione seqtur alia imutatio i sensu. cōi q visionē pficit. ¶ Ad 3m dōm: q sicut vna potētia oritꝰ ab aīa alia mediāte: vt supra dictū est. ita & aīa subijcit alij potentie mediāte alia: & fm hūc modū fantasticū & memoratiuū dnr passiones primi sensitiui. ¶ Ad 4m dōm: q̄lz intellectꝰ opatio oriat a sensu: tñ in re apphēsa p sensum intellectꝰ multa cognoscit q̄ sensus pcipere nō pōt. & silr extimatiua: lz iferiori modo. ¶ Ad 5m dōm: q illā eminētiā hz cogitatiua & memoratiua in hoie: nō p id qō est ppriū sensitiue ptis: sz p aliquam affinitatē & ppingtatē ad rōnez vlem fm quādā reflexiōnē & iō nō sunt alie vires: sz eedē pfectiones q̄s sunt i alijs aīalibus. ¶ Ad 6m dōz: q Aug. spūalez visionē dicit esse q̄ fit p silitudines corpox in absentia corpox: vñ pz q cōis ē obus interioribus apprehensionibus.

¶De potentijs intellectiuis. Questio. lxxix.

Einde queritꝫ de potẽtijs intellectiuis. ¶Circa qđ ꝙrunꝫtur. 13. pº vtrum intellectus sit potentia aīe vel eius essentia. 2º. si est potentia. vtruꝫ sit potentia passiua. 3º si est potentia passiua. vtꝫ sit ponerꝫ aliquē itellectū agentē. 4º vtꝫ sit aliqd aīe. 5º vtꝫ itellectus agẽs sit vnū oīum. 6º vtꝫ memoria sit i intellectu. 7º vtꝫ sit alia potẽtia ab intellectu. 8º vtꝫ rō sit alia potẽtia ab intellectu. 9º vtꝫ rō supior ⁊ inferior sint diuerse potẽtie. 10 vtꝫ itelligẽtia sit alia poª ꝑter itellectū. 11º vtꝫ itellectꝰ speculatiuꝰ ⁊ practicꝰ sint diuerse potẽtie. 12º vtꝫ synderesis sit aliq̄ poª itellectiue ptis. 13. vtꝫ ꝑscia sit aliq̄ poª itellē ptis

389 ¶Utrū itellectꝰ sit aliq̄ poª aīe. Articulus. i.

Ad primum sic ꝓcedit. Videt ꝙ itellectꝰ nō sit aliq̄ poª aīe: sed sit ipa eiꝰ eẽntia. Intellectus. n. idē videt eē qđ mẽs: sed mẽs nō ē potẽtia aīe sed eẽntia. Dicit. n. Aug. 9. de trī. Mẽs ⁊ spūs non relatiue dicūt sed eẽntiā demōstrāt. ergo itellectꝰ ē ipsa eẽntia aīe. ¶Ꝺ. Diuersa gña potẽtiaꝝ aīe nō vniunt i aliqua potẽtia vna: sed i sola essentia aīe. appetitꝰ aūt ⁊ intellectus sunt diuersa gña potẽtiaꝝ aīe. vt dr in. 2. de anima. ꝙuenit aūt in mẽte: qꝛ Aug. 10. de trī. ponit intellectū ⁊ volūtatē in mẽte: ergo mẽs ⁊ intellectus est ipsa eẽntia anime ⁊ nō aliq̄ eius poª. ¶Ꝺ. ſm Gꝛego. in homel. ascē siōis. Mō i

366 telligit cū ãgel: ſz ãgeli dicūt mẽtes ⁊ itellectus. g º mẽs ⁊
277 intellectus hois nō ē poª aliq̄ aīe: ſz ipa aīa. ¶Ꝺ. Ex hoc
299 ꝙuēit alicui ſube ꝙ ſit itellectiua: qꝛ ē imāl'is: ſz aīa ē imāl'is
377 ꝙ pbs pōit intellectiuā potẽtiā anime: vt pz in. 2. de anima
¶Rñº dōz: ꝙ necesse est dicere ſz ꝑmissaᶜ: ꝙ intellectꝰ sit aliq̄ poª anime ⁊ nō ipsa anime eẽntia. tūc. n. solū imediatū ꝓncipiū opatiōis ē ipsa eẽntia rei opatiōis: qñ ipsa opatio ē eiꝰ eē: sicut. n. poª se hz ad opationē vt ad suū actū: ita

83 se hz eẽntia ad esse. Jn solo aūt deo idē est intelligere qđ su
899 um esse. vñ in solo deo itellectꝰ est eiꝰ essentiaᶜ: in alijs antē creaturis itellectualibꝰ intellectus est q̄dam poª itelligẽtis.
¶Ad ꝑmᵐ. gº dōz ꝙ ſēsus accipit aliqñ ꝑ potẽtia. aliqñ vo ꝑ ipa anima sensitiua. denoiat. n. ipsa aīa sensitiua noīe ꝓncipaliorꝭ sue poᶜ q̄ ē sensus: ⁊ ſic' aīa intellectiua qñq̄ nominat noīe itellectꝰ q̄si a ꝓncipaliori sua virtute. sicut dr i. i. de aīa: ꝙ itellectus ē ſuba q̄daꝫ. ⁊ ēt hoc mō Aug. dicit ꝙ mẽs ē ſpēs vel eẽntia. ¶Ad 2ᵐ dōm ꝙ appetitiuū ⁊ itellectiuū sunt diuersa gña potentiaꝝ aīe ſm diuersas rōnes obozꝫ: ſz appetitiuū ꝓtim ꝓuenit cū itellectiuo: ⁊ ꝓtim cuz sensitiuo qtū ad modū opandi ꝑ oꝛganū coꝛpale vel sine huiusmōi oꝛgano. nā appetitus seqr, apphēsionē: ⁊ ſm hº Aug. pōit voluntatē i mẽte: ⁊ pbs in rōne.

279 ¶Ad ꝫᵐ dōz ꝙ in angel. nō ē alia vis q̄z nā intellectiua ⁊ volūtas q̄ ad iꝰ tellectū ꝓseqr: ⁊ ꝓp hoc angelus dr mẽs vel intellectꝰ ᶜ: qꝛ tota vtus sua i hoc ꝓsistit. aīa autem hz multas vires sicut sensitiuas ⁊ nutritiuas: ⁊ iō nō ē ſilē. ¶Ad 4ᵐ dōz ꝙ ipsa imālitas ſube itelligẽtis create nō est eius itellectus: sed ex imālitate hz vtutē ad intelligẽdū. vñ nō oz ꝙ itellectus sit

367 ſuba anime sed eius virtus ⁊ potẽtia.

390 ¶Utꝫ intellectus est potẽtia passiua. Artic. ii.

Ad secundus sic ꝓcedit. Videt ꝙ intellectꝰ qđq̄ ſm mām: sed agit rōne formē. ſz vtus itellectiua cō

80 seqr imālitatē ſube intelligẽtisᶜ: gº videt ꝙ intellectus nō

367 sit potentia passiua. ¶Ꝺ. Potentia intellectiua est incoꝛruptibilis: vt supra dcm estᶜ: sed intellectꝰ si est passiuꝰ est coꝛruptibilis: vt dr in. 3. de aīa. ergo poª intellectiua nō est passiua. ¶Ꝺ. Agẽs est nobiliꝰ patiẽte: vt dicit Aug. 12. su per gen. ad lit. ⁊ Ari. in. 3. ð aīa: poᶜ āt vegetatiue ptis oēs sunt actiue: q̄ tñ sunt ifime iter potẽtias aīe. ergo mlto magis poᶜ itellectiue: q̄ sunt supme: oēs sunt actiue. ¶Sz ꝫ

P(illegible) est qđ pbs dicit in. 3. de aīa. ꝙ intelligere ē pati quoddam.
¶Rñº dōm ꝙ pati triplr dr. Unoº ꝓpriſſime. ſ. qñ'aliqd remonet ab eo qđ ꝓuenit sibi ꝑ nām: aut ſm ꝓpaz in

y alteratiōnē: ſic cū aqua frigiditatē amittit ꝑ calefactionem: ⁊ cū bō egrotat aut tristat. Scēo mō minꝰ ꝓpe dr aligs pati ex eo ꝙ aliqd ab ipo abijcit: siue sit ei ꝓueniēs: siue ñ ꝓueniēs ⁊ ſz hº dr pati ñ solū q egrotat: ſz ēt q sanat. nō solū q tristat: ſz etiā q letat: vl' q̄cūq̄z mō aligs alt'et vl' moueat. Tertio dr aliquis pati cōiter ex hoc solo: ꝙ id qđ est i poª ad aliqd recipit illud ad qđ erat in poª absq̄ hoc ꝙ abijcia tur aliqd ſm quē modū oē qđ exijt de poª ad actū potest dici pati: etiam cū ꝑficitur ᵉ: ⁊ ſic intelligere nostrum est pa 485
ti: qđ quidem hac rōne apparet: intellectus. n. sicut supra 26
dcm estᶜ: hz opationez circa ens in vl'e: ꝓsiderari ergo pōt 385
vtꝫ intellectus sit in actu vel poª. ex hoc ꝙ ꝓsideratur ꝙ intellectus se habz ad ens vl'e. ꝓuenit. n. aligs intellectus qui ad ens vl'e se hz: sicut actus totius entis: ⁊ talis est itellectꝰ diuinus: q ē dei eẽntia in q̄ originaliꝫ ⁊ vtualiꝫ totū ens prae existit sic in ꝓma cā: ⁊ iō intellectus diuinꝰ nō est in poª: ſz est actus purus. nullus aūt itellectus creatus potest se hr̄e vt actus respcū totiꝰ entis vl'is: qꝛ sic oporteret ꝙ eēt ens infinitum. vñ oīs intellectus creatus ꝑ hoc ipsū ꝙ ē non est actus oīum intelligibiliū: ſz cōparat ad ipsa itelligibilia: sic poª ad actum. poª antez duplr se habet ad actū. est enim q̄dam poª q̄ ſp est ꝑfecta ꝑ actū: sic dicimꝰ de mā coꝛporum celestiumᵉ. q̄dā āt poª est que nō ſp est i actu: sed de 295
poª ꝓcedit in actū: sicut ꝓuenit in generabilibus ⁊ coꝛruptibilibus. intellectus enim angelicus semper est i actu suoꝝ itelligibiliū ꝓpter ꝓpinqtatem ad ꝑmū intellectū q ē actus purꝰ: vt supra dcm est. itellectus autē humanꝰ q est infimꝰ 281
in oꝛdine intellectuum: ⁊ maxie remotus a ꝑfectiōe diui i 291
tellectus est in potentia respcū itelligibiliū: ⁊ in ꝓncipio ē sicut tabula rasa in q̄ nihil scriptuz ē. vt pbs dicit in. 3. de aīa: qđ manifeste apparet ex hoc ꝙ in ꝓncipio sumus itelligẽtes solū i poª. postmodū autē efficimur intelligentes i actu sic ergo pz ꝙ intelligere nr̄m est quoddā pati ſm tertium modū passionis: ⁊ ꝑ ꝓns itellectus est poª passiua. ¶Ad ꝑmᵐ ergo dōz ꝙ obio illa ꝓcedit de ꝓmo mō ⁊ ſcēo passionis: qui sunt ꝓpꝛie māe ꝑme. tertius autē modus passionis est cuiuscūq̄z in poª exñtis qđ i actū reducit. ¶Ad 2ᵐ dōm ꝙ intellectus passiuus ſm quosdaz dr appetitus sensitiuus: in quo sunt aīe passiones: q etiaz in. i. ethi. dr rōnalis ꝑ participationē: qꝛ obedit rōni. ſm alios aūt intellectus passiuus dr virtus cognitiua que noiat rō particularis: ⁊ vtroq̄z modo passiuū accipi pōt ſm ꝓmos duos modos passionis inq̄tū talis intellectus sic dcūs est actus alicuius oꝛgani coꝛpal: sed itellectus q est i poª ad iutelligibilia: qnē Ari. ob hoc noiat intellectum passibilē non est passiuus nisi tertio mō: qꝛ nō est actus oꝛgani coꝛpalis: ⁊ iō est icoꝛruptibilis. ¶Ad 3ᵐ dōm: ꝙ agẽs est nobilius patiẽte: si ad idē actio ⁊ passio referat. nō aūt semp si ad diuersa: intellectꝰ autē est vis passiua respcū totius entis vl'is. vegetatiuū āt est actiuū respcū cuiuscūdā entis particularis. ſ. coꝛpis cōiuncti. vñ nihil ꝓhibet hmōi passiuū esse nobilius tali actiuo.

¶Utrū sit ponere itellectū agentē. Artic. iii.

Ad tertium sic ꝓcedit. Videt ꝙ nō sit ponē 391
itellectū agētē. sic. n. se hz sensus ad sensibilia: ita se hz intellectus ad itelligibilia. sed qꝛ sensus est in poª ad sensibilia: nō ponit sensus agēs: sed sensus patiens tm̄. ergo cū intellectus noster sit i poª ad itelligibilia: videtur ꝙ non debeat poni itellectus agens sed passibilis tm̄. ¶Si dicat ꝙ in sensu etiaz est aliqđ agēs sicut lumē ꝫ lumē reqritur ad visum iq̄tum facit mediū lucidū i actu. nam colꝰ ipse ſm se est motiuꝰ lucidi: sed in operatiōe intellectus nō pōit aliquid mediū: quo necesse sit fieri i actu. ergo nō est necessariū ponere itellectū agētem. ¶Ꝺ. Sili tudo agētis recipit i patiēte ſm modū patiētis: sed intellectus possibilis est vtus imālis. gº imālitas eius sufficit ad hoc ꝙ recipiant in eo forme imāliter. sed ex hocipso aliq̄ forma ē intelligibilis in actu: ꝙ est imālis. ergo nulla necessitas est ponere intellectum agentez: ad hoc ꝙ faciat spēs intelligibiles in actu. ¶Sed ꝫ ē qđ pbs dicit i. 3. de aīa ꝙ sicut in oī natura ita ⁊ i aīa est aliqđ quo est oīa fieri: ⁊ aliqđ quo est oīa facere. est ergo ponere itellectum agentem
¶Rñº dōm ꝙ ſm opinionē platonis nulla necitas erat ponere intellectū agentē ad faciēdum intelligibilia in actu:

sed forte ad ꝓbendum lumẽ intelligibile itelligentis: vt in-
392 fra dicet^c. posuit. n. ¶Plato formas rez nãliũ sine mã sub-
421 sistere: ⁊ per ꝯs eas itelligibiles eẽ: qz ex hoc est aliquid i
440 telligibile actu: ꝙ est imãle: ⁊ huiusmõi vocabat spẽs siue
id eas ex q̃z participatiõe dicebat etiã mãm corporalẽ for-
mari ad hoc ꝙ idiuidua nãliter ꝯstituerẽt. in ꝓprijs gñib^9
⁊ spẽb^9: ⁊ intellect^9 nr̃os ad h^o ꝙ ō gñib^9 ⁊ spẽb^9 rez scias
416 hr̃ent^c: sed qz Ari. nõ posuit formas rez nãliuz subsistere
sine mã. forme aũt i mã existẽtes nõ sunt itelligibiles actu:
sequebat^ꝙ nãe seu forme rez sẽsibiliuz q̃s intelligim^9 nõ
essent itelligibiles actu. nihil aũt reducit^ꝙ de po^a in actũ nisi
ꝙ aliqd ens actu: sicut sensus fit in actu ꝙ sensibile i actu. oz
igit^ꝙ ponere aliq̃z virtutẽ ex pte itellectus q̃ faceret itelligibi
lia i actu ꝙ abstractionẽ spẽz a ꝙditionib^9 mãlibus: ⁊ hec ẽ
278 necessitas ponẽdi itellectũ agentẽ. ¶Ad p^m ergo dõz ꝙ sẽ
c sibilia ꝛueniunt^ꝙ i actu extra aiam: ⁊ ideo nõ oportuit pone
424 re sensum agentẽ. vñ pz ꝙ i pte nutritiua oẽs po^c sunt acti
ue. i pte aũt sensitiua oẽs passiue. i parte vero intellectiua ẽ
aliqd actiuum ⁊ aliqd passiuuz. ¶Ad 2^m dõz: ꝙ circa ef-
fectũ lumis est duplex opĩo. qdaz enz dicũt ꝙ lumẽ regri
tur ad visuz: vt faciat colores actu visibiles ⁊ ꝑm hoc sil^r
regritur ⁊ ꝓp hoc idẽ intellect^9 agẽs ad itelligendũ. ꝓpt qõ
lumẽ ad videndũ: ꝑm aliquos vo lumẽ regrit^ꝙ ad videndũ
nõ ꝓpter colores vt fiant actu visibiles: sed vt mediũ fiat
actu lucidũ: vt cõmen. dicit i. 2. de aĩa. ⁊ ꝑm hoc sil^r dicit q̃
Ari. assimilat itellectũ agentẽ lumini: attẽdit^ꝙ q̃tũ ad hoc ꝙ
fit hoc ẽ necessariũ ad videndũ: ita illud ad itelligendũ: sz nõ ꝓ
pter idẽ. ¶Ad 3^m dõz: ꝙ supposito agẽte cõtingit diuersi
mode recipi eius sil^r itudinẽ in diuersis ꝓp eoz dispositionẽ
diuersam: sed si agẽs nõ ꝑsistit: nihil ad hoc faciet disposi
tio recipientis. itelligibile aũt in actu nõ est aliqd existẽs i re
rũ nã: q̃tũ ad nãm rez sensibiliũ q̃ nõ subsistũt ꝓter mãm
⁊ iõ ad itelligendũ nõ sufficit imãlitas itellectus possibilis:
nisi adesset itellectus agens q aceret intelligibilia in actu ꝙ
modũ abstractionis.

¶Utr̃z itellect^9 agẽs sit aliqd aĩe. Articulus. iiij.

392 **Ad quartuz** sic ꝓcedit^ꝙ. Videt^ꝙ intellectus agẽs ñ sit aliqd aĩe nr̃e. itellect^9
.n. agẽtis effectus est illumiare ad itelligẽdũ. sed hoc fit ꝙ
aliqd: qõ ẽ altius aĩa: ꝑm illud Jo. 1. Erat lux vera q̃ illumi
nat oẽm hoiem venientẽ i hũc mundũ. ergo videt^ꝙ itel-
lectus agẽs nõ sit aliqd aĩe. ¶Ꝯ. ¶Phs i. 3. dõ aĩa attribuit
itellectui agẽti: ꝙ nõ aliq̃ intelligit ⁊ aliq̃ nõ itelligit: sz aĩa
nostra nõ semꝙ itelligit: sz aliq̃ itelligit. aliq̃ nõ itelligit.
ergo itellectus agens nõ est aliqd aĩe nr̃e. ¶Ꝯ. Agens ⁊
patiẽs sufficiũt ad agendũ. si igit^ꝙ intellectus passiuus est ali
qd aĩe nr̃e q ẽ ꝟtus passiua: ⁊ sil^r itellect^9 agẽs q ẽ ꝟtus acti
ua: seq̃t^ꝙ hõ sp̃ poterit itelligere cũ voluerit: qõ pz eẽ fal
sum: nõ est ergo itellectus agẽs aliqd aĩe nr̃e. ¶Ꝯ. ¶Phs
dicit i. 3. de aĩa: ꝙ itellectus agens est suba actu ens. nihil
autẽ est respectu eiusdẽ in actu ⁊ i potẽtia. si ergo intellect^9
possibilis q est i potẽtia ad oia itelligibilia: est aliqd aĩe nr̃e:
videt^ꝙ impossibile ꝙ itellectus agens sit aliquid aĩe nostre.
¶Ꝯ. Si intellectus agens sit aliqd aĩe nr̃e: opz ꝙ sit aliq̃
potẽtia. nõ ẽ. n. nec passio nec habitus. naz habitus ⁊ passi
ones nõ hñt rõnem agẽntis respectu passionũ aĩe: sed ma
gis passio est ipsa actio potẽtie passiue. habitus autẽ ẽ aliqd
qõ ex actib^9 cõsequit^ꝙ. ois autẽ potẽtia fluit ab essentia aĩe.
sequeret^ꝙ ergo ꝙ intellectus agẽs ab essentia aĩe ꝓcederet
⁊ sic nõ inesset aĩe ꝙ participationẽ ab aliquo supioi itelle-
ctu: qõ est incõueniens. nõ ergo itellectus agens est aliqd
aĩe nr̃e. ¶Sed ꝯ est qõ ꝑhs dicit. 3. de aĩa: ꝙ i aĩa necesse
est has esse dꝛias. s. intellectũ passibilẽ ⁊ agentem. ¶Rñ^o
dõz: ꝙ intellectus agens: de quo ꝑhs loquit^ꝙ est aliqd aĩe.
¶Ad cuius euidẽtiaz ꝓsiderandũ est ꝙ supza aĩam intelle
ctiuã humanã necesse est ponere aliquem superioẽ intelle
ctum a quo aĩa ꝟtutẽ intelligẽdi obtineat. semꝙ. n. qõ par-
ticipat aliqd ⁊ qõ ẽ mobile ⁊ est ipfectũ ꝑcigit ante se ali
qd qõ est ꝑm essentiam suã tale: ⁊ qõ est ĩmobile ⁊ pfectũ.
aĩa autẽ humana itellectiua dꝛ ꝙ participationẽ intellectua
lis virtutis. cuius signum est qz nõ est tota itellectiua: sed
ꝑm aliquã sui partẽ: ꝓtingit ẽt ad intelligẽtiã ꝟitatis cũ quo
dam discursu ⁊ motu arguẽdo. hz ẽt imꝑfectã intelligẽtiaz
tuz qz nõ oĩa itelligit: tuz qz in his q̃ itelligit de potẽtia ꝓce
dit i actũ: oz ergo esse aliquẽ altioẽ intellectũ: quo aĩa iuue-
tur ad itelligẽdũ. posuerũt ergo qdã hũc itellectũ fz subaz
sepatuz eẽ intellectu agentẽ: q q̃si illustrãdo fantasmata faĉ 369
ea intelligibilia actu^c. Sz dato ꝙ sit aliqs talis itellect^9 agẽs
sepatus: nihilomin^9 tñ oz ponere i ipsa aĩa humana aliquã
ꝟtutez ab illo itellectu supioi ꝓticipatã. ꝙ quã aĩa humana
facit itelligibilia in actu: fiũt ⁊ in alijs reb^9 nãlibus ꝑfectis ꝑ
ter vles cãs agẽtes sũt ꝓprie ꝟtute indite singul^r reb^9 ꝑfe
ctis ab vlib^9 agẽtibus deriuate. nõ. n. solus sol gñat hoiez:
sz est i hoie ꝟtus gñatiua hois: ⁊ sil^r i alijs aĩalib^9 ꝑfectis.
nihil aũt est ꝑfect^9 in iferioꝛib^9 rebus aĩa hũana. vñ oz dicẽ
ꝙ in ipsa sit alia ꝟtus derivata a supioi itellectu. ꝑ quaz
possit fantasmata illustrare. ⁊ hoc experimẽto cognoscim^9
duz percipim^9 nos abstrahẽ formas vles a ꝙditionib^9 par
ticularib^9: qõ est facere actu itelligibilia. nulla aũt actio cõue
nit alicui rei nisi ꝑ aliqd ꝑn^m formal^r ei inhereꝛ: vt supza 369
dictũ est^c. cũ de intellectu potẽtiali agerem^ꝙ. ergo oz ꝟtutẽ q̃
est ꝑn^m hmõi actiõis eẽ aliqd in aĩa. ⁊ iõ Ari. cõparauit in
tellectũ agẽtẽ lumini: qõ ẽ aliqd receptũ in aere. ¶Plato aũt
intellectũ separatũ impimentẽ i aĩas nr̃as cõparauit soli: vt
Themistius dicit in cõmen. secũdi de aĩa. Sz itellect^9 sepa
tus ꝑm nr̃e fidei documẽta ẽ ipse ds q est creato: aie: ⁊ in
quo solo beatificat: vt ifra patebit^c: vñ ab ipo aĩa humana 521
lumẽ intellectuale ꝓticipat fz illud ꝑs. Signatũ est sup nos
lumẽ vultus tui dñe. ¶Ad p^m ergo dõm: ꝙ illa lux vera
illuminat: sic eã vlis a q̃ aĩa humana participat quãdã par o c
ticularẽ ꝟtutez: vt dictũ est^c. ¶Ad 2^m dõz: ꝙ ꝑhs illa ver 285
ba nõ dicẽ de itellectu agẽte: sz de itellectu in actu^c. vñ supza
de ipso ꝑmiserat. idez aũt est fz actũ scĩa rei: vel si intelligat
de intellectu agẽte: hoc dr̃ q: nõ ẽ ex parte intellect^9 agẽtis
hoc qõ q̃nq̃ intelligim^9: ⁊ q̃nq̃ nõ intelligim^9: sz ex parte
itellectus q est i potẽtia. ¶Ad 3^m dõm: ꝙ si itellect^9 agẽs
cõparet^ꝙ ad itellectuz passibilẽ: vt obm agẽs ad potẽtiã: sic
visibile in actu ad visuz: seq̃ret^ꝙ statim oĩa intelligerem^9:
cũ intellect^9 agẽs sit quo est oĩa facẽ: nũc aũt nõ se hz vt obz
sz vt faciens oba in actu: ad qõ reqrit^ꝙ ꝓter ꝑtiaz itellect^9
agẽtis ꝑtia fãtasmatũ ⁊ bona dispõ virtũ sensitiuaꝝ ⁊ exer
citiũ in hmõi ope: qz ꝑ vnũ intellectũ fiunt ẽt alia itellecta si
cut ꝑ terminos ꝓpõnes: ⁊ per p^a pn^a ꝯclusiones: ⁊ q̃tuz
ad hoc nõ differt vtr̃z itellect^9 agẽs sit aliqd aĩe vel aliqd se
paratũ. ¶Ad 4^m dõz: ꝙ aĩa itellectiua est qdã actus imãl:
sz ẽ in po^a ad determinatas spẽs rez. fantasmata aũt ecõuer
so sunt q̃dã actu sil^itudines spẽz qparũdã: sz sunt po^a imã-
lia. vñ nihil ꝓhibet vnã ⁊ eãdez aiam inquãtũ est imãlis i
actu hr̃e aliquã ꝟtutẽ per quã faciat imãlia in actu abstra-
hẽdo a ꝙditiõib^9 indiuidual^r mãe q̃ qdẽ ꝟtus dr̃ intellect^9
agẽs ⁊ aliã ꝟtutẽ receptiuã hmõi spẽz: q̃ dr̃ intellect^9 potẽ
tial^r inquãtũ est in po^a ad hmõi spẽs. ¶Ad 5^m dõz: ꝙ cũ 395
eẽntia aie sit imãlis a supmo itellectu creata: nihil ꝓhibet
ꝟtutez q̃ a supmo itellectu participat: ꝙ quã abstrahitur a
mã ab eẽntia ipsius ꝓcedere: sicut ⁊ alias eius potentias.

¶Utr̃z itellect^9 agẽs sit vn^9 in oibus. Articulus. v.

Ad quintuz sic ꝓcedit^ꝙ. Videt^ꝙ intellectus 395
agẽs sit vn^9 in oibus. nihil enim
qõ est sepatuz a coꝛpoꝛe multiplicat^ꝛ fz multiplicationẽ co-
poꝛ: sz intellectus agẽs est sepatus: vt dr̃ in. 3. de aĩa. ergo
nõ multiplicat^ꝛ in multis coꝛpoꝛib^9 hoĩum: sed ẽ vn^9 in oĩ
bus. ¶Ꝯ. Intellectus agẽs facit vle qõ est vnũ in nãlibus:
sz illud qõ est cã vnitatis magis est vnũ. ergo itellect^9 agẽs
vnus ẽ in oibus. ¶Ꝯ. Oẽs hoies ꝙueniũt in ꝑmis cõce
ptionibus itellectus: his autẽ assentiunt ꝑ intellectũ agen
tem. ergo cõueniũt omnes in vno intellectu agẽte. ¶Sz
contra ẽ quod philosophus dicit in. 3. de anima: ꝙ intelle-
ctus agens est sicut lumen: nõ autẽ est idem lumen in di-
uersis illuminatis. ergo nõ est idem intellect^9 agens in di-
uersis hominibus. ¶Rñdeo dicendũ: ꝙ veritas hu-
ius q̃stionis dependet ex p̃missis^e. si. n. intellectus agens 392
nõ esset aliquid aĩe: sed esset quedã substãtia separata vn^9
esset intellectus agẽs omnium hoĩum: ⁊ hoc intelligũt qui
ponũt vnitatẽ intellectus agentis. si aũt intellectus agẽs sit

alīqd aīe: vt q̄dā virtus ipsius: necesse est dicere q̄ sint plu
res intellectus agētes f̄m plalitatē aiaꝝ q̄ multiplicant f̄m
370 multiplicationē hoīum: vt supra dcm̄ ē: non. n. pōt esse q̄
vna t eadē vtus sit diuersoꝝ subōꝝ. ¶ Ad p^m g^o dōm q̄
pbs ꝓbat itellectū agētem esse sepatū: ꝙ hoc q̄ ponit esse
sepatus: q: vt ipse dicit: agēs est honorabili⁹ patiēte: itelle
ctus āt possibil dr̄ sepatus: q: nō ē act⁹ alicui⁹ organi corpa
lis: t f̄m hūc modū ēt itellect⁹ agēs dr̄ sepatus non q̄si sit
aliq̄ substā sepata. ¶ Ad 2^m dōz q̄ itellectus agēs cāt vle ab
strahēdo a mā: ad hoc aūt nō regrit q̄ sit vnus i oīb⁹ hūti
bus intellectū: sz q̄ sit vnus i oīb⁹ f̄z habitudinē ad oīa a
ḡbus abstrahit vle respectu quoꝝ vle ē vnū: t hoc cōpe
tit itellectui agēti iq̄tū est imālis. ¶ Ad 3^m dōm: q̄ oīa q̄
sunt vni⁹ spēi cōicāt in actiōe ꝓprie nām spēi: t ꝙ ꝓpās i vtu
te que ē actionis ꝓncipiū nō q̄ sit eadē numero i oīb⁹. co
gnoscere aūt ꝑma itelligibilia ē actio ꝓpria spēi humanaz.
vñ oz q̄ oēs hoīes cōicēt i virtute: q̄ est ꝓncipiū huius acti
onis: t hec est virtus itellectus agētis: nō tn̄ oz q̄ sit eadē
numero in oīb⁹: oz tn̄ q̄ ab vno ꝓncipio i oīb⁹ deriuet
392 t sic illa cōicatio hoīum i ꝑmis itelligibilib⁹ demōstrat vni
tatē intellectus separati quē plato cōparat soli: nō aūt vnita
tem itellectus agentis: q̄nē Ar. coparat luminī.
394 ¶ Utrꝫ memoria sit i parte itellectiua aīe. Ar. vj.

Ad sextum sic ꝓcedit. Videt q̄ memoria nō
sit i parte itellectiua aīe. dicit enīz
Aug. 12. de tri. q̄ ad ptem supiorez aīe ptinent: q̄ non sunt
hoīb⁹ pecoribusq̄ cōia. sed memoria ē hoīb⁹ pecoribusq̄
cōis. dicit. n. ibidē q̄ ꝑsit pecora sentir̄ ꝑ corpis sensus cor
poralia t ea mādare memorie. g^o memoria non ptinet ad
ptem aīe itellectiuā. ¶ Ꝑ. Ad emoria ꝓteritoꝝ ē: sed ꝓteri
tū dr̄ f̄z aliq̄d determinatū tps. Ad emoria igit̄ est cogno
scitiua alicuius sub determtnato tempore: q̄d est cogno
scere aliq̄d sub hic t nūc. hoc autē nō ē itellectus: sz sensus.
memoria igit̄ nō est i pte intellectiua: sed solū i parte sensi
tiua. ¶ Ꝑ. In memoria ꝓseruant̄ spēs rez q̄ actu nō cogi
tant̄: sed hoc nō ē pōle accidere i intellectu: q: itellectus sit
i actu ꝑ hoc q̄ ifōrmat spē intelligibili. itellectū aūt esse i ac
tu est ipsuz itelligere in actu: t sic intellectus oīa itelligit ac
tu: quoꝝ spēs apud se hz: nō ergo memoria ē i pte itellecti
ua. ¶ Sed ꝑ ē q̄d Aug. dicit. 10. de tri. q̄ memoria: intelli
gētia: t volūtas sunt vna mēs. ¶ Rn̄ dōm q̄ cū de rōne
memorie sit ꝓseruare spēs rez q̄ actu nō appēhendunt: hoc
ꝑmū ꝓsiderari oz: vtꝫ spēs itelligibiles sic i intellectu ꝓser
uari possint. posuit. n. Aui. hoc esse ipōle. In pte. n. sensiti
ua dicebat hoc accidere q̄tū ad aliquas potētias iq̄tū sūt
actus orḡnoꝝ corpaliū i ḡbus ꝓseruari ꝑnt aliq̄ spēs absq̄
actuali appēhensione: i intellectu aūt q caret orḡano corpali
nihil existit nisi itelligibiliter. vñ oz itelligi i actu illud: cuius
similitudo i intelleetu existit: sic ergo f̄m ipsuz q̄s cito aliqs ac
tu desinit itelligere aliquā rē: desinit esse illius rei spēs i in
419 tellectu: sz opz si denuo vult illā rē intelligere q̄ ꝓcurtat se
ad itellectū agentē: quē ponit substātiā separatā^c: vt ab illo
effluāt spēs itelligibiles i itellectū possibilē t ex exercitio t
65 vsu ꝓcurtēdi se ad intellectū agentē relinq̄t f̄m ipsuz q̄daz
habilitas in itellectu possibili ꝓcurtēdi se ad itellectū agen
tē quē dicebat eē habitū scie. f̄m igit̄ hāc positionē nihil cō
seruat̄ in pte intellectiua: qđ nō actu intelligat. vñ nō pote
rit poni memoria in pte intellectiua f̄m illū modū, sed hec
opio manifeste repugnat dictis Arist. Dicit. n. in. 3. de aīa:
q̄ cū intellectus possibilis sic fiat singula: vt sciēs dr̄ qs f̄m
actuz: t q̄ hoc accidit cū possit opari ꝑ seipsum: ē qđē igit̄
t tūc po^a quodāmō: nō tn̄ simplr̄ t ante adiscere aut iue
nire. dr̄ āt intellectus potis fieri singula f̄m q̄ recipit spēs
singulorꝝ. ex hoc ergo qđ recipit spēs itelligibiliū hz q̄ pos
sit opari cū voluerit. nō āt q̄ semp opet: q: t tūc est in po^a
quodāmō: sed alr q̄ ante itelligeret. eo. s. mō q̄ sciēs i hītu
est in po^a ad ꝓsiderandū in actu. repugnat etiā ꝓdicta posi
tio rōni: quod. n. recipit in aliquo recipit in eo f̄m moduz
recipiētis. intellectus āt ē magis stabilis nāe t imobilis q̄
mā corporal. si ergo mā corpalis formas q̄s recipit nō so
luz tenet: dū ꝑ eas agit i actu: sed etiā postq̄ ageꝝ cessaue
rit: multo fortius itellectus imobiliter t inamissibiliter recipit
spēs intelligibiles siue a sensibilib⁹ acceptas: siue etiā ab ali 379
quo supiori intellectu effusas. sic igit̄ si memoria accipiatur
solū ꝑ vi ꝓseruatiua spēz: opz dici memoriā esse in itellecti
ua parte. si vero de rōne memorie sit q̄ eius obm sit ꝓteri
tū vt ꝓteritū. memoria i pte intellectiua nō erit: sed sēsitiua
tm̄: q̄ est appēhēsiua particulariū. ꝓteritū. n. vt ꝓteritū cuz si
gnificet esse sub determinato tpe ad ꝓditionē ꝓticularis ꝑ
tinet. ¶ Ad p^m ergo dōz q̄ memoria f̄z q̄ est ꝓseruatiua
spēz nō ē nobis pecoribusq̄ cōis. spēs. n. ꝓseruant̄ nō i ꝑ
te aīe sensitiue tm̄: sed magis in cōiūcto: cū vis memorati
ua sit actus organi cuiusdā. sed itellect⁹ f̄m seipsum ē ꝓser
uatiuus spēz ꝓter cōcomitantiā organi corpalis. vñ ꝑbs di
cit in. 3. de aīa: q̄ aīa est locus spēz nō tota sed intellectus.
¶ Ad 2^m dōm: q̄ ꝓteritio ꝑtinet ad duo referri. s. ad obm
qđ cognoscit̄ t ad cognitiōis actū: que qdē duo simul cō
iunguntur in parte sensitiua q̄ est appēhensiua alicuius ꝑ hoc
q̄ imutat̄ a ꝑsti sensibili: vñ simul aīal memorat̄ se ꝓius 410
sensisse in ꝓterito t se sensisse quoddā ꝓteritū sensibile: sed
q̄tū ad partē itellectiuaz ptinet: ꝓteritio accidit t non ꝑ
se ꝓuenit ex ꝑte obiecti intellectus. intelligit. n. intellect⁹ ho
minē inq̄tū est hō. hōi aūt inq̄tū est hō accidit vel in ꝑsti
vel in ꝓterito vel in futuro esse. ex parte vero actus ꝓtere
ritio ꝑ se accipi pōt etiā in intellectu sicut in sensu: q: intelli
gere aīe nr̄e est qđā ꝓticularis act⁹ in hoc vel i illo tpe exīs
f̄m q̄ dr̄ homo intelligere nūc vel heri vel cras: t hoc nō
repugnat intellectualitati: q: huiusmōi intelligere q̄tus sit
quoddā particulare: tn̄ est imaterialis actus: vt supra de i
tellectu est dictū^c: t iō sicut intelligit seipsuz intellect⁹ q̄tus 363
ipse sit qdam singularis intellectus: ita intelligit suū itellige
re qđ est singularis actus: vel in ꝓterito vel in ꝑsti vel i fu
turo existēs. sic igit̄ saluat̄ ratio memorie: q̄tuz ad hoc qđ
est ꝓteritoꝝ in intellectu f̄m q̄ intelligit se ꝓius itellexisse:
nō aūt f̄m q̄ itelligit ꝓteritū ꝑut est hic t nunc. ¶ Ad 3^m
dōm q̄ spēs intelligibiles aliquādo sunt in intellectu in po^a
tm̄: t tūc dr̄ intellectus esse in po^a. aliq̄n autē f̄m vltimam
cōpletionē actus: t tūc itelligit actu. aliq̄n medio mō se hz
int potētiā t actū: t tūc dr̄ esse intellectus i hītu^c: t f̄z hūc 368
modū intellect⁹ ꝓseruat spēs etiā q̄n actu nō itelligit.
¶ Utrū alia po^a sit mēoria itellectiua t alia intells. vij.

Ad septimuz sic ꝓcedit. Videt q̄ alia po 395
tētia sit memoria itellectiua t
alia intellectus. Aug. n. 9. de tri. ponit in mēte memoriā in
telligentiā t volūtatē. Manifestū ē aūt q̄ memoria est alia
po^a a voluntate. ergo silr̄ ē alia ab intellectu. ¶ Ꝑ. Eadez
rō diffinitionis est potētiaꝝ sensitiue partis t intellectiue. sz
mēoria i pte sensitiua ē alia po^a a sensu vt ē dictū ē^c. g^o me 388
moria partis itellectiue est alia po^a ab intellectu. ¶ Ꝑ. f̄m
Aug. memoria intelligētia t volūtas sunt sibi iuicē eq̄lia: t
vnum eoꝝ ab alio oritr̄. hoc aūt esse nō posset. si memoria
esset eadē po^a cū intellectu: nō est ergo eadez po^a. ¶ Sed
ꝑ. de rōne memorie est q̄ sit thesaurus vel locus cōserva
tiuus spēz. hoc autē ꝑbs in. 3. de aīa attribuit intellectui: vt 8
dcm̄ est^c. nō ergo in pte intellectiua est alia po^a memoria 394
ab intellectu. ¶ Rn̄ dōz q̄ sicut supra dcm̄ ē^c: potētie aīe 385
distinguunt̄ f̄m diuersas rōnes obōꝝ eo q̄ rō cuiuslibet b d
po^e ꝓsistit in ordine ad id qđ dr̄ qđ est eius obm: dcm̄ ē ēt 379
supra^e: q̄ si aliq̄ po^a f̄m ꝓpriam rōnem ordinet̄ ad aliqđ 301
obm f̄m cōem rōnem obi nō diuersificabit̄ illa po^a f̄z di
uersitates ꝓticulariū dr̄iaꝝ: sicut po^a visiua q̄ respicit suuz
obm f̄m rōnem colorati nō diuersificat f̄m rōnem albi t
nigri. itellect⁹ aūt respicit suū obm f̄z cōez rōnez entis eo
q̄ intellect⁹ possibilis ē q̄ ē oīa fieri: vnde f̄m nullaz dr̄iaz
entium diuersificatur dr̄ia intellectus possibilis, diuersifica
tur tn̄ potētia intellectus agentis t intellectus possibilis: q:
respectu eiusdem obi aliud principium oportet esse poten
tiam actiuam: que facit obm esse in actu: t aliud potentiaz
passiuam q̄ monet̄ ab obo in actu exīte: t sic potētia acti 397
ua cōparat̄ ad suū obm vt ens i actu ad ens i potētia. potē d
tia aūt passiua comparatur ad suum obm econuerso vt ēs 392
in potentia ad ens in actu^e: sic igit̄ nulla alia differentia po 368
tentiarum in intellectu esse potest nisi possibilis t agentis:
vnde ꝑz q̄ memoria nō est alia potentia ab intellectu. Ad

rōnem enīz potētie passiue ptinet ꝓseruare sicut ꝛ recipek.
¶Ad ꝑm ergo dōz ꝙ q̄uis i tertia distictione p̄mi sniarū
c dicaē ꝙ memoria itelligētia ꝛ volūtas sunt tres vires: tn̄
469 hoc nō ē fm intentionē Aug^e. q exp̄sse dicit i. 14. de tri. ꝙ si
accipiaē memoria itelligētia ꝛ volūtas fz ꝙ semp̄ pstō sūt
aie sine cogitenē sine nō cogitenē ad solā memoriā ptinere
videnē. itelligētiā aūt nūc dico: qua itelligim⁹ cogitantes ꝛ
eam volūtatē sine amorē vel dilectionē q̄ istā plem paren
tēq̄ ꝓiungit. ex quo pz ꝙ ista tria nō accipit Aug. p illis tri
bus potētijs: fz memoriā accipit p habituali aie retētiōe.
itelligētiā aūt p actu itellectus. volūtatē autē p actu volun
tatis. ¶Ad 2^m dōm ꝙ pteritū ꝛ p̄s p̄nt esse ꝑp̄rie dr̄ie
b potētiaꝝ sensitiuaꝝ fz diuersitatē oboꝝ: nō āt potētiaꝝ itel
394 lectiuaꝝ rōne supradcē. ¶Ad 3^m dōm ꝙ intelligētia oz
tur ex memoria: sicut actus ex habitu. ꝛ hoc modo etiā eq̄
tur ei. nō autez sicut potētia potētie.

¶Utrū rō sit alia potētia ab itellectu. Artic. viij.

396 **Ad octauuz** sic ꝓcedit. Videt ꝙ rō sit alia potētia ab itellectu. In li. n. de spū ꝛ aīa dr̄ cum ab iferioribus ad supiora ascēdere volu
mus: ꝑus occurrit nobis sensus: deide imaginatio: deinde
rō: deinde itellectus. est ergo alia potētia rō ab itellectu: sic
imagiatio a rōne. ¶Ꝑ Boe. dicit i li. de ꝓsola. ꝙ itellect⁹
cōparaē ad rōnē sicut eternitas ad tp̄s: fz nō est eiusdē v
tutis esse i eternitate ꝛ esse itēpore. ergo nō est eadez potē
tia rō ꝛ itellectus. ¶Ꝑ Nō cōicat cū angelis i intellectu:
cū brutis vo i sensu: fz rō q̄ ē ꝑpria hois ꝑ qō aīal rōnale
dr̄: ē alia potētia a sensu. ergo pari rōne ē alia ab itellectu q
293 ꝑpria ꝓuenit angelis. vnde ꝛ itellectuales dicūtur^e. ¶Sz
ꝑ ē qō Aug. dicit. 4. sup geñ. ad lit: ꝙ illud quo hō irrōna
libus aialibus antecellit ē rō: vel mēs: vel itelligētia: vel
si quo alio vocabulo cōmodius appellaē. rō ergo ꝛ itelle
ctus ꝛ mēs sunt vna potētia. ¶Rñ^o dōz: ꝙ rō ꝛ itellect⁹
in hoie nō p̄nt esse diuerse po^e: quod māifeste cognoscit si
vtriusq̄ actus ꝓsideret. Intelligere. n. est simplr vitatē i
telligibilē appꝛehēdere. rōcinari aūt ē ꝓcedere de vno itel
415 lecto ad aliud ad vitatē itelligibilē cognoscēdā^e. ꝛ ideo āge
li q ꝑfecte possidēt fm modū sue nāe cognitionē itelligibil
vitatis nō hñt necesse ꝓcedere ō vno ad aliud: sed simplr
ꝛ absq̄ discursu vitatē rez apꝑhēdūt: vt Dio. dic. 7. ō di.
no. hoies aūt ad itelligibilē vitatē cognoscēdā ꝓueniūt ꝓce
393 dēdo de vno ad aliud: vt ibidē dr̄: ꝛ ideo rōnales dicunē.
pz ergo ꝙ rōcinari cōparaē ad itelligere: sic moueri ad q
escere vl acqrere ad habeē: quoꝝ vnū ē ꝑfecti: aliud aūt i
ꝑfecti: ꝛ q: motus semp̄ ab imobili ꝓcedit: ꝛ ad aligd qui
etū terminaē: ide est ꝙ rōcinatio hūana fm viā acqsitiōis
vel iuentionis ꝓcedit a qbusdā simplr itellectis: q̄ sunt ꝓi
ma ꝓncipia: ꝛ rursus i via iudicij resolnēdo redit ad ꝑma
ꝓncipia atq̄ iuenta examinat. Manifestū ē aūt ꝙ qescere
ꝛ moueri nō reducunē ad diuersas potētias: sed ad vnaz
ꝛ eandē etiā in nālib⁹ rebus: q: ꝑ eandez nām aligd moue
tur ad locū: ꝛ qescit i loco. multo ergo magis ꝑ eandē po
tentiā itelligim⁹ ꝛ rōcinamur. ꝛ sic patz ꝙ i hoie eadē po^a
est rō ꝛ itellect⁹. ¶Ad ꝑm g^o dōz ꝙ illa enumeratio fit fz
a ordinē actuū: nō fm distictionem po^e: q̄uis liber ille nō sit
384 magne auctoritatis^e ¶Ad 2^m patz rñsio ex dictis^e. eterni
o tas. n. cōparaē ad tēpus: sic imobile ad mobile. ꝛ iō Boe.
cōparauit itellectū eternitati: rōnez vero tēpori. ¶Ad 3^m
dōz: ꝙ illa aialia sunt ita ifra hoiem ꝙ nō possunt attigere
ad cognoscēdam vitatem: quā rō iquirit. hō vero attingit
ad cognoscēdā itelligibilē veritatē quā angeli cognoscūt: fz
ipfecte: ꝛ iō vis cognoscitiua āgelorꝝ nō ē alteri⁹ gñris a vi
cognoscitiua rōnis: fz cōparaē ad ipā vt ꝑfectū ad ipfectū.

¶Utrz rō supior ꝛ iferior sint diuerse potētie. ix.

397 **Ad nonū** sic ꝓcedit. Videt ꝙ rō supior ꝛ iferior sint diuerse potentie. Dicit. n. Aug. 12. de tri. ꝙ imago trinitatis est in superiori parte rōnis: nō
376 autem in inferiori: sed partes aie sunt ipse eius potētie^e. er
go due potētie sunt rō inferior ꝛ superior. ¶Ꝑ. Nihil ozi
tur a seipso: sed rō inferior ozitur a superiori: ꝛ ab ea regu
laē ꝛ dirigiē. ergo rō superior est alia potētia ab inferiori.
¶Ꝑ. ꝑs dicit in. 6. ethi. ꝙ scientificum aīe quo cognoscit
aīa necessaria ē aliud ꝑn^m ꝛ alia ꝑs aīe ab opinatiuo ꝛ rō
cinatiuo quo cognoscit ꝓtingētia: ꝛ ꝑbat ꝑ hoc: q: ad ea q̄
sunt gñe altera: altera genere ꝑticule aīe ordinaē. ꝓtingens
āt ꝛ necessariū sunt altera gñe: sic̄ corruptibile ꝛ icorruꝑti
bile. cū aūt idez fit necessariū: qō eternū: ꝛ ꝑale idē qō cō
tingēs videē ꝙ idē sit qō ꝑs vocat scientificū ꝛ supior ꝑs
rōnis: q̄ fm Aug. intēdit eternis cōspiciēdis ꝛ cōsulēdis: ꝛ
ꝙ idē sit ꝙ ꝑs vocat rōcinatiuū vel opinatiuū ꝛ iferior rō
q̄ fm Aug. intēdit ꝑalib⁹ disponēdis. est ergo alia po^a aīe
rō supior ꝛ rō inferior. ¶Ꝑ. Dama. dic̄ ꝙ ex imaginatio
ne fit opinio: deide mens diiudicās opinionē siue vā sit si
ne falsa diiudicat vitatez. vñ mens dr̄ a mētiendo: qb⁹ igit
iudicatuz est ita determinatū vere dr̄ itellectus. sic igit opi
natiuū qō est rō inferior: ē aliud a mēte ꝛ intellectu: ꝛ ꝙ qō
ꝑt itelligi rō supior. ¶Sz ꝫ est ꝙ Aug. dicit. 12. de tri. ꝙ
rō supior ꝛ inferior nō nisi ꝑ officia distinguunē. nē ergo sūt
due potētie. ¶Rñ^o dōm: ꝙ rō supior ꝛ inferior fz ꝙ ab
Aug. accipiūtur: nullo mō due potentie aīe esse possunt. di
cit. n. ꝙ rō superior est q̄ intendit eternis ꝓspiciendis aut cō
sulendis. cōspiciendis qdē fm ꝙ ea in seipsis speculaē. con
sulendis vo fm ꝙ ex eis accipit regulas agendoꝝ. rō vo i
ferior ab ipso dr̄ que intēdit ꝑalibus rebus. hec āt duo. s.
ꝑalia ꝛ eterna cōparantur ad cognitionē nostraz hoc mō:
ꝙ vnū eoꝝ est mediū ad cognoscendū alteꝝ. naz fm viaz
inuentionis ꝑ res ꝑales in cognitionē deuenimus eterno
rum fm illud apostō. ad roma. 1. Inuisibilia dei ꝑ ea q̄ fa
cta sunt intellecta cōspiciuntur. in via vo iudicij per eterna
iam cognita de ꝑalibus iudicamus: ꝛ fm rationes eterno
rum ꝑalia disponimus. potest aūt contingere ꝙ mediū: ꝛ
id ad qō per mediuz ꝓuenitur ad diuersos habitus ꝑtine
neant: sicut ꝓncipia ꝓxima indemōstrabilia ptinent ad ha
bitū intellectus. ꝓclusiones vero ex his deducte ad habitū
scientie: ꝛ ideo ex ꝓncipijs geometrie ꝓtingat aliquid con
cludere in alia sciētia: puta in ꝑspectiua: sed eadē potētia ra
tionis est ad quā pertinet ꝛ mediū ꝛ vltimuz. est. n. actus
rōnis q̄si qdam motus de vno in aliud ꝓueniens. idē aūt
est mobile qō ꝑträsiens mediuz pertingit ad terminuz.
vñ vna ꝛ eadē potentia rōnis est ratio supior ꝛ inferior: ꝛ
distinguunē fm Aug. per officia actuū ꝛ fm diuersos ha
bitus. nā superiori rōni attribuitur sapientia: iferiori vo sci
entia. ¶Ad ꝑm ergo dōm: ꝙ fm quācūq̄ rōnez partici
pationis pōt pars dici. inquantum vo ratio diuidit fm di
uersa officia ratio superior ꝛ inferior partitiones dicunē. ꝛ
nō q: sunt diuerse potētie. ¶Ad 2^m dōm: ꝙ ratio inferior
dicitur a superiori deduci vel ab ea regulari inquātuz ꝑn
cipia quibus vtitur inferior: rō deducuntur ꝛ dirigunturꝝ
ꝓncipijs superioris rōnis. ¶Ad 3^m dōz: ꝙ scientificū de
quo ꝑs loquitur nō est idem ꝙ ratio supior. nam necessa
ria scibilia inueniūtur etiam in rebus ꝑalibus: de quibus ē
scientia naturalis ꝛ mathematica. opinatiuuz aūt ꝛ ratiocī
natiuum in minus est q̄ ratio iferior: q: est contingentium
tm̄: nec tm̄ est simpliciter dicēduz ꝙ sit alia potentia qua in
tellectus cognoscit necessaria ꝛ alia qua cognoscit cōtingen
tia: q: vtraq̄ cognoscit fm eandē rationez obi. s. fm ratio
nem entis ꝛ veri^e. vnde ꝛ necessaria q̄ habent perfectū es/ 395
se in veritate: perfecte cognoscit: vtpote ad earuz quidita
tem pertingēs: per quā ꝓpria accidentia de his demon
strat. cōtingentia vo imperfecte cognoscit: sicut ꝛ habēt im
perfectum esse ꝛ veritatē. perfectuz autē ꝛ imperfectū in
actu non diuersificant potētiam: sed diuersificant actus per
modum agēdi: ꝛ per cōsequens ꝓncipia actuum ꝛ ipsos
habitus. ꝛ ideo ꝑs posuit duas ꝑticulas aīe: scientificuz
ꝛ ratiocinatiuuz: nō q: sunt due potentie: sed q: distinguun
tur fm diuersam aptitudinē ad recipiendum diuersos ha
bitus: quoꝝ diuersitatem ibi inquirere intendit. contingen
tia enim ꝛ necessaria ꝛ si differant scōz ꝓpria genera: cō
ueniunt tamē in cōi rōne entis: quaz respicit intellectus: ad
quam diuersimode se habent secūdum perfectum ꝛ im
perfectum. ¶Ad 4^m dōm: ꝙ illa distinctio Dama. est fz
diuersitatem actuum non fm diuersitatem potentiarum.
opinio enīz significat actum intellectus qui fertur in vnam
partē ꝓdictiōis cū formidine alteri⁹. diiudicare vo vel mē

surare ē act⁹ itellectus applicātis ꝑncipia certa ad examinationē ꝓpositoꝝ: ⁊ ex hoc sumit nomē mētis. itelligere aūt est cū quadā approbatione diudicātis inherere.

¶Utrꝝ itelligētia sit alia potētia ab itellectu. Arti. x.

398 **Ad decimuz** sic ꝓcedit. Videt ꝙ itelligētia sit alia potētia ab itellectu. dr̄. n i li. de spū ⁊ aīa ꝙ cū ab iferioribꝰ ad suprioꝝ ascēdim⁹ ꝑ occurrit sensus deinde imaginatio: deide rō. postea itellectus: ⁊ postea itelligētia: sz imaginatio ⁊ sēsus sunt diuerse poc. ergo itellectus ⁊ itelligētia. ¶Ꝑ. Boe. dicit i. 5. d cō sol. ꝙ ipsuz hoiem: alit sensus: alit imaginatio: alit rō: alit itelligētia intuet: sed itellectꝰ ē eadē potētia cū rōne. ergo vi ꝙ itelligētia sit alia potētia ꝙz itellectꝰ: sicut rō ē alia potētia ꝙz imaginatio ⁊ sensus. ¶Ꝑ. Actꝰ sunt ꝓprij potētijs: vt dr̄ i 2. de aīa: sed itelligētia ē qdā actꝰ ab alijs actibꝰ q attribuūt itellectui diuisus. Dicit. n. Dam. ꝙ ꝑmꝰ motus itelligētia dicit. ꝙ vero circa aliqd ē itelligētia: itētio vocat: q̄ pmanēs ⁊ figurās aīaz ad id qd itelligit excogitatio dr̄: excogitatio vo i eodez manēs: ⁊ seipsam examinās ⁊ diiudicās frone sis dicit. i. rapia. fronesis aūt dilatata facit cognitionē. i. iterꝝ dispositū sermonē: ex quo ait adhuc ꝓcedere sm̄onē p ligna enarratū. ergo videt ꝙ itelligētia sit qdā spālis potētia

¶Sed ꝯ ē qd pbs dicit i. 3. de aīa ꝙ itelligētia idiuisibiliū ē ibus nō est falsum: sz hmōi cognoscere ptinet ad itellectū. ergo itelligētia nō ē alia potētia ꝑter itellectū. ¶Rñ° dōz: ꝙ hoc nomē itelligētia ꝓprie significat ipsuz actū itellectꝰ q ē itelligere. in qbusdā trāslatis subsequ separate quas nos āgelos dicim⁹: itelligētie vocant: forte ꝓpter hoc ꝙ hmōi subē semp actu itelligūt. i libris trāslatis de greco trāslatis dicūt itellectꝰ seu mētes. sic gº itelligētia ab itellectu nō distinguit: sicut poa a poa: sed sic actus a poa iuenit. n. talis diuisio etiā a pbis. qñqz. n. ponunt quattuor: quoꝝ qtuor itellectus agēs ⁊ possibilis sunt diuerse poc: sicut ⁊ i oibus ē alia poa actiua ⁊ alia passiua. alia vo tria distinguunt sm̄ tres status itellectus possibil: q qñqz ē i poa 394 trīs: ⁊ sic dicit possibil. qñqz aūt i actu pº q ē scia: ⁊ sic dicit 396 itellectus i habitu. qñqz aūt i actu scdo q ē ꝙsiderare: ⁊ sic dr̄ a itellectus i actuc: siue itellectus adeptus. ¶Ad ꝑm gº dōz ꝙ si recipi dz illa autoritasc: itelligētia pōit ꝓ actu itellectꝰ ⁊ sic diuidit ꝯ itellectū: sicut actus ꝯ potētiā. ¶Ad 2m dōz ꝙ Boe. accipit itelligentiam ꝓ actu intellectus q trāscēdit actū rōnis. vñ ibidē dicit ꝙ rō trīs hūani gñis est sicut itelligētia sola dei. ꝓpū. n. dei ē ꝙ absqz inuestigatōe oia itelligat ¶Ad 3m dōz ꝙ oēs illi actus quos Dama. enūerat sunt vnius pocꝰ. s. itellectiue: q̄ ꝑmo qdē simplr aliqd appꝓhendit ⁊ hic actus dr̄ itelligētia. scdo vo id qd appꝓhendit ordiat ad aliqd aliud cognoscēdū vel opandū. ⁊ hoc vocat itētio: dū vo ꝓsistit i inqsitione illi⁹ qd itēdit vocat cogitatio: dūz vo id qd ē excogitatū examinat ad aliq certa: dr̄ scire vel sapere. qd ē fronesis vel sapie: nā sapie est iudicare: vt dr̄ i ꝓº metaꝰ. ex quo aūt hz aliqd ꝓ certo: q̄si examinatū: cogitat quō possit illud alijs mānifestare. ⁊ hec ē dispositio interioris ꝑmonis: ex q̄ ꝓcedit exterior locutio. nō. n. oīs dr̄ia actuū potē 398 tias diuersificat: sed sola illa q nō pōt reduci i idē ꝓncipiuz: vt supra dcm̄ estc.

¶Utrum intellectus speculatiuus ⁊ practicus sint diuerse potentie. Articulus. xj.

399 **Ad vndecimū** sic ꝓcedit. Videt ꝙ itellectus speculatiuus ⁊ practicus sint diuerse potētie. Appꝓhēsiuū. n. ⁊ motiuū sūt diuersa gña potētiaꝝ: vt pz i. 2. de aīa: sz itellectꝰ speculatiuꝰ ē apphēsiuus trīs: itellectus aūt practicus ē motiuꝰ. ergo sūt diuerse potētie ¶Ꝑ. Diuersa rō obiecti diuersificat potētiā sz obm speculatiuuz itellectus est veꝝ: practici aūt ē bonū: q̄ differūt rōne. gº itellectus speculatiuus ⁊ practicus sunt diuerse pocꝰ. ¶Ꝑ. In pte itellectiua itellectus practicus cōparat ad speculatiuū: sicut extimatiua ad imaginatiuā i pte 388 sensitiua: sed extimatiua dr̄t ab imaginatiua sic poa a poa: vt supra dcm̄ ē c. gº itellectus practicꝰ a speculatiuo. ¶Sz cōtra ē qd dr̄ i. 3. de aīa ꝙ itellectus speculatiuus practicꝰ fit ꝑ extēsionē: vna aūt potētia nō mutat i aliā. gº itellectꝰ speculatiuus ⁊ practicꝰ nō sunt diuerse pocꝰ. ¶Rñ° dōm ꝙ itellectꝰ practicus ⁊ speculatiuꝰ nō sunt diuerse pocꝰ: cuiꝰ rō est: q: vt supra dcm̄ ē c. id ꝙ accitalr se hz ad obi rōnez quā respic aliq potētia: nō diuersificat potētiā. accidit. n. colorato ꝙ sit homo aut magnum aut parvum: vñ omnia huiusmōi eadē visiua potētia appꝓhēdunt. accidit aūt alicui appꝓhēso sm̄ itellectū ꝙ ordinet ad opꝰ vel nō ordinet: sz hoc aūt differūt itellectꝰ speculatiuus ⁊ practicus: nā itellectus speculatiuus ē q qd appꝓhēdit nō ordinat ad opus sed ad solā vitatis ꝓsiderationē. ¶Practicus vo itellectus dr̄ q hº qd appꝓhēdit ordiat ad opꝰ. ⁊ hº ē qd pbs dicit i. 3. d aīa ꝙ speculatiuꝰ dr̄t a practico fine: vñ ⁊ a fine denoīat vterqz: hic qdē speculatiuus: ille vo practicus. i. opatiuꝰ. ¶Ad ꝑm ergo dōz ꝙ intellectus practicus ē motiuus nō q̄si exequēs motū: sed q̄si dirigēs ad motū: qd ꝓuenit ei sm̄ modū sue appꝓhēsionis. ¶Ad 2m dōm: ꝙ verū ⁊ bonū se inuicem icludūtc: nā verū ē qddā bonū. aliogn nō esset itelligibile. sicut ergo obm appetitus pōt ee verū inqntū hz rōnē boni: sic cum aliqs appetit vitatē cognoscere: ita obm intellectus practici ē bonū ordinabile ad opus sub rōne veri intellectus. n. practicus veritatē cognoscit: sicut ⁊ speculatiuꝰ sz vitatē cognitā ordinat ad opꝰ. ¶Ad 3m dōm ꝙ multe differētie diuersificāt sensitiuas potētias: q̄ nō diuersificant potētias intellectiuas: vt supra dcm̄ ēc. 395

¶Utrū synderesis sit quedam specialis potentia ab alijs distincta. Articulus. xij.

400 **Ad duodecimuz** sic ꝓcedit. Videt ꝙ synderesis sit qdā spāl potētia ab alijs distincta. ea. n. q̄ cadūt sub vna diuisione videnc esse vnius gñis: sed i glo. Hiero. ezech. i. diuidit synderesis ꝯ irascibilē ⁊ cōcupiscibilē ⁊ rōnalem q̄ sunt qdam pocꝰ. gº synderesis est qddam poa. ¶Ꝑ. Opposita sūt vnⁱ generis: sed synderesis ⁊ sensualitas oppom videt: q: synderesis semp iclinat ad bonū. sensualitas aūt semp ad malum. vñ ꝑ serpētē significat: vt pz ꝑ Aug. 12. de tri. videt ergo ꝙ synderesis sit i potētia sicut sēsualitas. ¶Ꝑ. Aug. dicit i lib. de lib. ar. ꝙ in nāli iudicatorio assunt qdā regule: ⁊ semina vtutū: ⁊ va: ⁊ incōmutabilia. hec aūt dicim⁹ synderesim: cū ergo regule incōmutabiles qbus iudicam⁹ ꝑtineāt ad rationē sm̄ sui suprioꝝ partē: vt Aug. dicit. 12. de tri. vr̄ ꝙ synderesis sit idē qd rō: ⁊ ita est qdaz poa. ¶Sz ꝯ potētie rōnales se hnt ad opposita sz pbs. synderesis aūt nō se hz ad opposita: sed ad bonū trīs iclinat. ergo synderesis nō est potētia. si. n. esset potētia. oporteret ꝙ eet rōnalis potētia: nō. n. iuenit i habitus. ¶Rñ° dōz ꝙ synderesis nō est potētia sz habitus: lz qdam posuerint synderesiz esse quādā potētiā rōne altioꝝ. qdā vero dixerūt eaz esse ipsam rōnem: nō vt est rō: sed vt ē nā. Ad huius aūt euidētiam ꝓsiderādū est: ꝙ sicut supra dcm̄ estc: rōcinatio hoīs: cuz sit qdaz motus ab itellectu ꝓgredit aliquoꝝ. s. nāliter notoruz absqz inuestigatiōe rōnis: sicut quodā principio īmobili ⁊ ad itellectū etiā terminat: iqntuz iudicamus ꝑ ꝓncipia ꝑ se nāliter nota: de his q̄ rōcinando inueniunt. cōstat aūt ꝙ sic rō speculatiua rōcinat de speculatiuis: ita ratio practica rōcinat de operabilib⁹. oportet igit nālit nobis ee indita: sicut principia speculabiliū. ita ⁊ principia opabilium. ꝑma ät ꝓncipia speculabiliū nobis nālit idita nō ptinēt ad aliqbā spālem potētiam: sed ad quēdā spālem habitum ꝙ dicit itellectus ꝓncipioꝝ: vt pz i. 6. ethi. vñ ⁊ principia opabilium nobis nāliter indita nō ptinēt ad spālem potētiam: sed ad spālem habitum nālem quē dicimus synderesim. vñ ⁊ synderesis dr̄ instigare ad bonuz ⁊ murmurare de malo: inqntuz ꝑ prima principia ꝓcedimus ad inueniēdū ⁊ iudicamus inuenta. pz ergo ꝙ synderesis nō est potētia sed habitus nālis. ¶Ad ꝑm ergo dōz: ꝙ illa diuisio Hiero. attēdit sz diuersitatē actuū: nō sm̄ diuersitatē potētiaꝝ. diuersi aūt actus pōt esse vnⁱ potētie. ¶Ad 2m dōz ꝙ oppositio sensualitatis ⁊ synderesis attendit sm̄ oppositionē actuū: nō sic diuersaꝝ speciez vnius generis. ¶Ad 3m dōm ꝙ hmōi icōmutabiles rōnes sunt prima principia opabiliū: circa q̄ nō ptingit errare: ⁊ attribuunt rōni: sic pocꝰ ⁊ synderesi sic habitui. vñ ⁊ vtroqꝝ. s. rōne ⁊ synderesi nāliꝰ iudicamus. 379

¶ Utrū ꝓscientia sit q̄dam potentia. Articulus. xiij.

401 **Ad tertiūdecimū** sic ꝓcedit. Videt ꝙ ꝓscia sit q̄daꝫ potētia. Dic.n. Orige. ꝙ ꝓscia ē spūs correctoꝛ ⁊ pedagogꝰ aie socia tꝰ q̄ separat a malis ⁊ adheret bonis. sed spūs i aīa noīat potētiā āliquā vel ipsaꝫ mentē ſꝫ illud eph.3. Renouamī spū mētis vre vel ipsā imaginationē. vñ ⁊ imagiaria visio spūalis vocat vt ꝓz ꝑ Aug.12.sup gen.ad lit. ē ergo cōscia q̄dā poª. ¶ Ꝓ. Nihil ē pcti subꝫ nisi potētia aie: sed ꝓscia ē subm pcti. dī.n.ad thi.i. de gbusdā: ꝙ ingnate sunt eorum mētes ⁊ ꝓscia. ergo videt ꝙ cōscia sit poª. ¶ Ꝓ. Necesse est ꝙ cōscia sit actus vel habitꝰ vl potētia: sed nō est actus q: nō semꝑ maneret i hoīe: nec etiā habitꝰ. nō.n. esset vnū qd cōscia: ſꝫ multa. ꝑ multos.n. hītꝰ cognoscitiuos dirigi inur i agēdis. ergo cōscia est poª. ¶ Sed ℞. Cōscia depōi pōt: nō aūt poª. ergo cōscia nō ē poª. ¶ Rñ. dōz ꝙ cōscia ꝓpe loq̄ndo nō ē potētia: sed actꝰ: ⁊ hoc ꝓz: tū ex rōne noīs: tuꝫ etiā ex his q̄ ſm cōem vsuꝫ loq̄ndi cōscie attribuunt. cōscia.n. ſꝫ ꝓprietatē vocabuli ipoꝛtat ordinē scie ad aliqd. nā ꝓscia dr cū alio scia. applicatio aūt scie ad aliqd fit ꝑ aliquē actū. vñ ex ista rōne nomis ꝓz ꝙ ꝓscia sit actꝰ. idē aūt apparet ex his q̄ cōscie attribuunt. dī.n. cōscia testificari ligare vel iſtigare: vel etiā accusare: vel etiā remordeꝛ sine reph̄ēdere: ⁊ hec oīa ꝓsequunt applicationez alicuius nře cognitiōis vel scie ad ea q̄ agimꝰ. q̄ qdeꝫ applicatio fit triplr. vnoᵒ ſꝫ ꝙ recognoscimꝰ aliqd nos fecisse. vel nō fecisse: ſm illd eccl.7. Scit conscia tua te crebro maledixisse alijs: ⁊ ſꝫ bᵒ ꝓscia dicit testificari. Alioᵒ applicat ſm ꝙ ꝑ nřaz cōsciaz iudicamꝰ aliqd ee faciēdū vel nō faciēdū: ⁊ ſꝫ hoc dr cōscia ligare vel iſtigare. Tertioᵒ applicat ſꝫ ꝙ ꝑ cōsciam iudicamꝰ ꝙ aliqd qō ē factū sit bñ factū vl nō bñ factū: ⁊ ſꝫ hoc cōscia dr excusare vl accusare seu remordeꝛe: ꝓz aūt ꝙ oīa hec cōsequūt actualē applicationē scie ad ea q̄ agimꝰ. vñ ꝓpe loq̄ndo cōscia noīat actū: q: tñ habitꝰ ē ꝓncipiū actꝰ: q̄uꝫ nomē cōscie attribuit pᵒ hītui nāli. ſ. sinderesi: sicut ¶ Hiero. i glo. ezech.i. synderesiz ꝓsciaz noīat: ⁊ Basiliꝰ nāle iudicatoꝛiū. ⁊ Dam̄. dicit ꝙ ē lux itellectꝰ nři. cōsuetū. n. ē ꝙ cāe ⁊ effectus ꝑ innicē noienť. ¶ Ad ꝑm ꝙᵒ dōm ꝙ cōscia dī ſm ꝙ spūs ꝑ mēte ponit: q: ē qōdā mētis dictamē. ¶ Ad 2ᵐ dōz ꝙ ingnatio dī ee in cōscia nō sic i subo: sed sicut cognitū i cognitione: inq̄ꝫtū. ſ. aliqs scit se eē ingnatū. ¶ Ad 3ᵐ dōz ꝙ actꝰ: ⁊ si nō ſp maneat: semꝑ tñ manet i sua cā: q̄ ē potētia ⁊ habitꝰ. hītꝰ aūt ex qbus cōscia iformat ⁊ si multi sint: oēs tñ efficaciā hñt ab vno ꝑmo ꝓncipio. ſ. ab hītu ꝑmoꝛ ꝓncipioꝛ q dī synderesis. vñ ſpāliter hic hītus iterdū cōscia noīat: vt supra dcm̄ estᵗ.

¶ De potētijs appetitiuis in cōi. Questio. lxxx.

Einde cōsiderādū est de potētijs appetitiuis. Et circa hoc ꝓsiderāda sunt. 4. pᵒ ð appetibili i cōi. d sedo de sensualitate. 3º de volūtate. 4. ð lib. ar. ¶ Circa pᵐ q̄runť duo. pᵒ vtruꝫ debeat poni appetitꝰ aliqua specialis potētia aie. 2º. vtꝛ appetitꝰ diuidat i appetitū sensitiuū ⁊ itellectiuū fiē potētias diuersas.

¶ Utꝛ appetitꝰ sit aliq̄ ſpālis aie potētia. Artic. i.

Ad primum sic ꝓcedit. Videt ꝙ appetitꝰ 402 nō sit aliqua ſpālis aie potētia. Ad ea.n. q̄ sunt cōia aīatis ⁊ inaīatis nō est aliq̄ potētia aie assignāda: ſꝫ appetere ē cōe aīatis ⁊ inaīatis: q: bonū ē qō oīa appetūt vt dr i. i. ethi. ergo appetitꝰ nō ē spālis potētia aie. ¶ Ꝓ. Potētie distinguunť ſꝫ obᵃ: sed idē ē qō cognoscimꝰ ⁊ appetimꝰ. ergo vis appetitiua nō opz eē aliā ꝑter vim aph̄ēsiuā. ¶ Ꝓ. Cōe nō distinguit ꝑ ꝓpriū: sed quelibet potētia aie appetit quoddā ꝑticulare appetibile. ſ. obz sibi cōueniēs. ergo respectu huiᵐ obi qō ē appetibile in cōi nō debet accipi aliq̄ potētia ab alijs distincta q̄ appetitiua dicat. ¶ Sed ℞ ē qō ꝓbs in.2. de aīa distinguit appetitiuū ab alijs potētijs. Dam̄. etiā i. 2. li. distinguit vires appetitiuas a cognitiuis. ¶ Rñ. dōm ꝙ necesse ē ponere q̄dā potentiā aie appetitiuā. ¶ Ad cuiᵘ euidētiaz ꝓsiderādū ē: ꝙ q̄ſz 115 formā segť aliq̄ iclinatioᵉ: sicut ignis ex sua forma iclinat i superioꝛē locū: ⁊ ad hoc ꝙ generet sibi sibᵉ. forma aūt in his 80
q̄ cognitionē participāt altioꝛi mō inuenit q̄ in his q̄ cogni 298
tiōe careᵗ. In his.n. q̄ cognitiōe careᵗ: inuenit tñmō fo- 335
ma ad vnū esse ꝓpriū determinās vnūquodq; ad ꝓpriū esse ꝙ ē tale. hāc igit formā nāles segtur nāles iclinatio q̄ appetitꝰ nāls vocat. in hītib⁹ aūt cognitionē sic determinat vnūqōq; ad ꝓpriū esse nāle ꝑ formā nāles: qō tñ ē receptiuuz spēz altarū rez sic sensus recipit spēs oīuz sensibiliū ⁊ itellectꝰ oīuz itelligibiliū: ⁊ sic aīa hoīs scit oīa quodāmō ſꝫ sensuz ⁊ itellectū i quo quodāmō cognitionē hītia ad nei ſl'tudinē apꝓpiquāt: i quo oīa ꝑexistūt: sic Dio. dicit. sic igit formę altioꝛi mō existūt in hītib⁹ cognitionē supra mo dū formaꝝ nāliuz: ita oz ꝙ i eis sit iclinatio supra modū inclinatiōis nāls: q̄ dr appetitꝰ nāls: ⁊ hec superioꝛ iclinatio ptinz ad vim aie appetitiuā: ꝑ quā aīal appetere pōt ea: q̄ appḧēdit nō soluz ad ea ad q̄ iclinat ex forma nāli. sic igit necesse ē ponere aliquā potētiā aie appetitiuā. ¶ Ad ꝑmᵐ er- go dōz: ꝙ appetere inuenit in hītib⁹ cognitionē supra mo- o
dū cōem: quo inuenit in oībus: vt dictū estᵉ. ⁊ ſꝫ oz ad hᵒ b
determinari aliq̄ potētiā aie. ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ id qō ap- 399
ꝓhendit ⁊ appetit ē idē subo: ſꝫ dſt rōneᵉ: apꝓhendit. n. vt ē eius sensibile vel itelligibile: appetit vo vt est quoddā bonū. diuersitas aūt rōnuz in oībus regrit ad diuersitatē po- z
tentiaꝝ: nō aūt mālis diuersitasᵉ. ¶ Ad 3ᵐ dōz: ꝙ vnaq̄s potētia aie est q̄dā forma seu nā: ⁊ hꝫ nāles iclinationē i ali- c
quid. vñ vnaq̄s appetit oīm sibi ꝓueniēs nāli appetitu: 585
supra quē est appetitꝰ aīalis ꝓns apꝓhensionez quo appe- tit aliqd non ea rōne q̄ est ꝓueniens ad actuz huius vel illius potentie: vtpote visio ad videndū ⁊ auditio ad audiendum: sed q: est ꝓueniens simplr animali.

¶ Utrum appetitus sensitiuus ⁊ intellectiuus sint diuer- ij.
se potentie. Articulus. 403

Ad secundum sic ꝓcedit. Videt ꝙ appeti tus sensitiuꝰ ⁊ itellectiuꝰ nō sint diuerse poᵉ. poᵉ. n. nō diuersificant ꝑ accētales dr̄as: vt supra dictū est: ſꝫ accidit appetibili ꝙ sit apꝓhensum ꝑ sensuz vel itellectū. ergo appetitꝰ sensitiuus ⁊ itellectiuus nō sūt diuerse poᵉ. ¶ Ꝓ. Cognitio itellectiua ē viuz: ⁊ ſꝫ hoc distinguit a sensitiua: q̄ ē singulariū: ſꝫ ista distinctio ñ hꝫ locuz in pte appetitiua. cū.n. appetitus sit motꝰ ab aīa ad res q̄ sunt singulares: oēs appetitꝰ videnť esse rei singularis. nō ergo appetitus itellectiuus dr distingui a sensitiuo. ¶ Ꝓ. Sicut sub apꝓhēsiuo ordinat appetitiuū: vt iferioꝛ poª: ita ⁊ motiuuz: ſꝫ nō est aliud motuū in hoīe ꝓns itellectuz q̄s in alijs aialibꝰ ꝓns sensuz. ergo pari rōne necꝫ est aliud appetitiuuz. ¶ Sꝫ ℞ est ꝙ ꝑbs in. 3. de aīa distinguit duplicē appetitū: ⁊ dicit ꝙ appetitus supioꝛ: monet iferioꝛez. ¶ Rñ. dōm: ꝙ necesse ē dicē appetituz intellectiuuz eē aliā potentiā a sensitiuo. poª. n. appetitiua est poª passiua q̄ nata est moueri ab apꝓhenso. vñ appetibile apꝓhēsum ē mouens nō motuz. appetit aūt mouens motū: vt dr in. 3. de aīa: ⁊. ii. meta. passiua aūt ⁊ mobilia distinguunt sm distinctionē actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ: q: oz motiuū esse ꝓportionatuz mobili: ⁊ actiuū passiuo: ⁊ ipsa poª passiua ꝓpriā rōnē hꝫ ex ordine ad suuz actiuū: q: igit est alterꝰ? generis apꝓhēsum ꝑ itellectuz ⁊ apꝓhensuz ꝑ sensuz: ꝓns est ꝙ appeti tus intellectiuus sit alia poª a sensitiuo. ¶ Ad ꝑmᵐ ergo dōz ꝙ appetibili nō accidit esse apꝓhēsuz ꝑ sensuz vel itellectū: sed ꝑ se et ꝓuenit. nā appetibile nō mouet appetituz nisi quātuz est apꝓhēsuz. vñ dr̄ie apꝓhēsi sunt ꝑ se dr̄ie appetibilis. vñ potentie appetitiue distinguunť ſꝫ dr̄as apꝓhensiuoꝝ: sicut ſm ꝓpria oba. ¶ Ad 2ᵐ dōm: ꝙ appetitꝰ intellectiuus ⁊ si ferat in res q̄ sunt extra aiam singulares: fertur tñ in eas ſm aliquā rōnez vl'em: sicut cū appetit aliquid: q: est bonū. vñ ꝑbs dicit in sua rhetoꝛica: ꝙ odiū po- 79
test esse de aliquo vl: puta cū odio habemus oē latroniz genus. silr et ꝑ appetituz intellectiuū appetere possumus iuꝝ mālia bona q̄ sensus nō apꝓhēdit sicut sciam virtutes ⁊ huiusmodi alia. ¶ Ad 3ᵐ dōm: ꝙ sicut dr in. 3. de aīa: obio vl'is non mouet nisi mediāte particulari. ⁊ silr appetitus superioꝛ monet mediante inferioꝛi. ⁊ ideo nō est alia vis motiua ꝓns intellectum ⁊ sensum.

¶ De sensualitate. Questio. lxxxj.

Deinde cōsiderādū ē ō sensualitate circa quā q̄rūt tria. p° vtr̄ sensualitas sit vis appetitiua tm̄. 2° vtrū diuidat sensualitas i irascibilez ⁊ concupiscibilē sīc i diuersas potētias. 3° vtrū irascibilis ⁊ cupiscibilis obediat rationi.

404 ¶ Vtrū sensualitas solū sit appetitiua. Arti. 1.

Ad primū sic p̄cedit. Vī q̄ sensualitas nō solū sit appetitiua sz ēt cognitiua. Dicit enim Aug. 12. de tri. q̄ sensualis aīe mot⁹ q̄ i corpis sensu intēdit noīs pecoribusq; cōis ē: sz corpis sensus sub vi cognitiua cōtinet. g° sensualitas ē vis cognitiua. ¶ P̄. Q̄ue cadūt sub vna diuisiōe videt̄ eē vni⁹ generis: sz Aug. 12. ō tri. dicit sensualitatē ō rōnē supioꝛē ⁊ iferioꝛē q̄ ad cognitionez ptinēt. g° sensualitas ēt ē vis cognitiua. ¶ P̄. Sensualitas ē tētatiōe hoīs tz locū p̄bētis: sz p̄bēs i tētatōe p̄mor paret sensualitas ē vis cognitiua. ¶ Sz ō ē q̄ sensualitas diffinit̄ eē appetit⁹ rei ad corp⁹ ptinētiū. ¶ Rñ° dōz: q̄ nomē sensualitatis sūptū vī a sensuali motu ō q̄ Aug. loq̄t. 12. ō tri. sīc ab actu sumit̄ nomē potētie: vt a visiōe visus. mot⁹ aūt sensibil'ē appetit⁹ app̄hēsionē sensitiuā p̄ns. act⁹. n. app̄hēsiue vtutis: nō ita p̄pe dī mot⁹: sīc actio appetit⁹. nā opatio vtutis app̄hēsiue pficit̄ i hoc q̄ res app̄hēsē ſ̄t ī app̄hēdere. opatio aūt vtutis appetitiue pficit̄ i hoc q̄ appetēs iclinat̄ i rē appetibilē. ⁊ iō opatio app̄hēsiue vtutis assimilat̄ geti. opatio aūt vtutis appetitiue magis assimilat̄ motui. vñ p 99 sensualē motū itelligit̄ opatio appetitiue vtutis: ⁊ sic sensualitas ē nomē appetit⁹ sensitiui. ¶ Ad p̄m g° dōm: q̄ p h° q̄ dī Aug. q̄ sensual'aīe mot⁹ itēdit̄ i corpis sensu: ñ dat itelligi q̄ corpis sensus sub sensualitate cōp̄hēdāt̄: sz magis q̄ mot⁹ sensualitatis sit icliatio q̄dā ad sensus corpis: dū. s. appetit⁹ ea q̄ p corpis sensus app̄hēdūt̄: ⁊ sic corpis sensus ptinēt ad sensualitatē q̄si pambuli. ¶ Ad 2m dōz: q̄ sensualitas diuidit̄ ō rōnē supioꝛē ⁊ iferioꝛē iq̄ntū cōicāt i actu motōis. vis. n. cognitiua ad quā ptinz rō supior ⁊ iferior ē motiua: sīc ⁊ appetitiua: ad quā ptinz sensualitas. ¶ Ad 3m dōz: q̄ p̄bēs nō solū ondit ⁊ p̄posuit pctīm: sz ēt iclinauit i affectū pcti ⁊ q̄ntū ad h° sensualitas p serpentē sic significat. ¶ Vtrū appetit⁹ sensitiuus distinguat̄ i irascibilē ⁊ concupiscibilez: sicut in potentias diuersas. Arti. ij.

Ad secūdū sic p̄cedit: Vī q̄ appetit⁹ sensitiu⁹ nō distinguat̄ i irascibilē ⁊ concupiscibilē: sīc i potētias diuersas. Eadē. n. po⁹ aīe ē vni⁹ ōrietatis vt visus albi ⁊ nigri: vt dī i. 2. ō aīa: sz q̄nies ⁊ nociuum sūt ōria. cū g° concupiscibil' respiciat q̄nies: irascibil' vo nocium: vī q̄ eadē po⁹ aīe sit irascibil' ⁊ concupiscibil'. ¶ P̄. Appetit⁹ sensitiu⁹ nō ē nisi q̄nietiū p̄m sensum: sz q̄nies sz sensus ē obm concupiscibil'. g° null⁹ appetit⁹ sensitiu⁹ ē a concupiscibili dīns. ¶ P̄. Odiū ē i irascibili. Dic. n. Nier. sup Mat. Possideam i irascibili odio vitio: sz odiū cū ōriet amori ē i concupiscibili. g° eadē vis ē concupiscibil' ⁊ irascibil'. ¶ Sz ō ē q̄ Grego. nicen⁹ ⁊ Dam̄. ponūt duas vires appetit⁹ sensitiu⁹ irascibilē ⁊ concupiscibilē p̄tes appetit⁹ sensitiui. ¶ Rñ° dōz dicit i duas potētias: q̄ sūt spēs appetit⁹ sensitiui. s. irascibilis ⁊ concupiscibilē. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ⁊ sideranda oz q̄ i rebꝰ nālibꝰ corruptibilibꝰ nō solū oz eē iclinationē ad cōsequendū q̄nietia: ⁊ refugiēdū nociua: sz ēt ad resistēdū corrūpētib⁹ ⁊ ōrijs q̄ q̄nietib⁹ ipediūtū p̄bēt: ⁊ igerūt nocumēta: sīc ignis hz nālē iclinationē nō solū vt recedat ab iferioꝛi loco q̄ sibi nō q̄nit: ⁊ tēdat i locū supioꝛē sibi q̄nietez: sz ēt q̄ resistat corrūpētib⁹ ⁊ ipedietib⁹. q: igr̄ appetitus sensitiu⁹ ē iclinatio ⁊ p̄s appp̄hēsionē sensitiuā: sīc appetitus nālis ē iclinatio ⁊ p̄s formā nālē: necesse ē q̄ ī pte sensitiua sint due appetitiue pt̄: vna p quā aīa simplr iclinat̄ ad p̄sequēdū ea: q̄ sūt q̄nietia p̄m sensuz ⁊ ad refugiēdū nociua: ⁊ hec dī irascibil'. Alia vo p quā aīal resistit ipugnātib⁹ q̄ q̄nietia ipugnāt ⁊ nocumēta ifert: ⁊ ꝑ vis vocatur irascibil'. vñ dī q̄ eius obm ē ardū. q: s. tēdit ad h° q̄ supet ōria ⁊ supemineat eis. hē aūt due iclinatiōes nō reducūt̄ ī vnū p̄m: q: iterdū aīa tristibus se igerit ō iclinationē cōcupiscibil: vt p̄z iclinationē irascibil' ipugnet ōria. vñ ēt passiones irascibil' repugnare videt̄ passiōibus pcupiscibil'. nā cōcupiscētia accēsa minuit irā: ⁊ ira accēsa minuit cōcupiscētiā vt i pluribus: p̄z ēt ex h° q̄ irascibil'ē q̄si ꝓpugnatrix ⁊ defensatrix cōcupiscibil'dū ūsurgit ō ea q̄ ipediūt cōueniētia: q̄ concupiscibil' appetit: ⁊ gerūt nociua q̄ cōcupiscibil' refugit. ⁊ pp hoc oēs passiones irascibil' icipiūt a passionibus cōcupiscibil: ⁊ eas terminātur: sīc ira nascit̄ ex illata tristitia: ⁊ vindicta iferēs i letitiā terminat̄: ēt pp hoc pugne aīaliū sīt de pcupiscibilibꝰ. s. de cibis ⁊ venereis: vt dī i. 8. de aīalibꝰ. ¶ Ad p̄m ergo dōm: q̄ vis pcupiscibil'ē ⁊ cōueniētis ⁊ icōueniētis: sz irascibil'ē ad resistēdū icōueni 388
enti q̄ ipugnat. ¶ Ad 2m dōz: q̄ sīc ī appp̄hēsiuis vtutibꝰ ī pte sensitiua ē alīa vis extimatiua. s. q̄ ē p̄ceptiua coꝛ q̄ sē sz nō imutāt: vt supra dctm̄ ē: ita ēt ī appetitu sensitiuo est aliq̄ vis appetēs aliqd: q̄ nō ē cōueniēs p̄m delectationez sensus: sz p̄m q̄ est vtile animali ad suā defensionē: ⁊ hec ē vis irascibilis. ¶ Ad 3m dōz: q̄ odiuz simpliciter pertinet ad concupiscibilem: sed ratione impugnationis: q̄ ex odio causatur: potest ad irascibilem pertinere.

¶ Vtrū irascibil' ⁊ concupiscibil' obediāt rōni. Arti. iij.

Ad tertiū sic p̄cedit. Vī q̄ irascibil' ⁊ concupiscibil' nō obediāt rōni. Irascibil'. n. ⁊ cōcupiscibil'sē ptes sensualitatis: sz sensualitas ñ obedit rōni. vñ p serpētē significat: vt dīc Aug. 12. de tri. g° irascibil' ⁊ cōcupiscibil' nō obediūt rōni. ¶ P̄. Q̄ obedit alicui nō repugnat ei: sz irascibil' ⁊ concupiscibil' repugnāt rōni p̄z apost. ad Ro. 7. Video aliā legē i mēbris. m. repugnātē legi mētis mee. g° irascibil' ⁊ concupiscibil' nō obediūt rōni. ¶ P̄. Sīc rōnali pte aīe iferior ē vis appetitiua: ita ēt ⁊ vis sensitiua: sz sensitiua ps aīe nō obedit rōni. nō. n. audim⁹: nec videm⁹ q̄s volum⁹. g° silr nec vires sensitiui appetit⁹. s. irascibil' ⁊ concupiscibil' obediūt rōni. ¶ Sz ō ē q̄d Dam̄. dicit q̄ obedies ⁊ psuasibile rōni diuidit̄ i cōcupiscētiā ⁊ iram. ¶ Rñ° dōz: q̄ irascibil' ⁊ cōcupiscibil' obediūt supioꝛi ptī in q̄ ē itellect⁹ siue rō ⁊ volūtas dupl'r. vno° q̄dē q̄ntū ad rōnē. alio vo mō q̄ntū ad volūtatē rōni q̄dē obediūt q̄ntū ad ipsos suos act⁹: cui⁹ rō ē q: appetit⁹ sensitiu⁹ ī alijs q̄dē aīalibꝰ nat⁹ ē moueri ab extimatiua vtute: sīc ouis extimās lupū inimicū timet. loco aūt extimatiue vtutis est in hoīe: sīc supra dctm̄ ē: vis cogitatiua q̄ dī a q̄busdā rō ptī 388
cularis eo q̄ ē collatiua itētionū idiuidualiū. vñ ab ea nat⁹ ē moueri ī hoīe appetit⁹ sensitiu⁹. ipsa aūt rō ꝓticularis nata ē moueri ⁊ dirigi ī hoīe p̄m rōnē vlez. vñ ī syllogisticis ex vlibus ꝓbōnib⁹ cōcludūt̄ cōclusiōes singulares: ⁊ iō pz q̄ rō vlis iperat appetitui sensitiuo: q distinguit̄ p pcupiscibilē ⁊ irascibilē: ⁊ hic appetit⁹ ē ei obediēs: ⁊ q: dedūcere vlia p̄ncipia i cōclusiōes singulares nō ē op⁹ simplicis 396
intellect⁹: sz rōnis: iō irascibil' ⁊ pcupiscibil' magis dīr obedire rōni q̄z itellectui. hoc ēt q̄libet expiri pōt ī seipso. applicādo. n. aliq̄s vlēs cōsideratiōes mitigat̄ ira aut timor: aut aliq̄d hmōi: vl ēt instigat̄. volūtati ēt subiacet appetit⁹ sensitiu⁹ q̄ntū ad executionē: q̄ fit p vim motiuā. in aliis. n. aīalibus statiz ad appetitū pcupiscibil' ⁊ irascibil' seq̄t mot⁹: sīc ouis timēs lupū statiz fugit: q: nō ē in eis supior appetit⁹ q repugnet: sz hō nō statiz movet̄ sz appetitū irascibilē ⁊ cōcupiscibilē: sz expectat̄ iperiū volūtatis q̄d ē appetit⁹ superior. ī oīb⁹. n. potētijs motiuis ordinatis ſ̄m mouēs ñ movet: nisi vtute p̄mi movētis. vñ appetit⁹ iferior nō sufficit movere nisi appetit⁹ supior cōsentiat: ⁊ hoc ē q̄d phs dīc ī 3. de aīa q̄ appetit⁹ supior movet appetitū iferioꝛē: sīc spa supior iferior ē. hoc g° mō irascibil' ⁊ cōcupiscibil' rōni subdunt̄. ¶ Ad p̄m g° dōm: q̄ sensualitas significat p serpētē 400
q̄ntū ad id q̄d ē p̄pz sibi ex pte sensitiue ptis irascibil' aūt ⁊ cōcupiscibil' magis noīant sensitiuū q̄z appetitiuū ex pte act⁹ ad quē inducūt̄ ex rōne: vt dctm̄ ē. ¶ Ad 2m dōz: q̄ 404
sīc phs dīc ī. i. polyticoꝛ: ē q̄dē ī aīali cōtēplari ⁊ despoticū principatū ⁊ polyticū. aīa q̄dē corpoꝛi dīnat̄ despotico principatu. Intellect⁹ aūt appetitiui polytico ⁊ regali. dī. n. despoticus p̄ncipat⁹ q̄ aligs p̄ncipat̄ suis: q nō hūt facultatē ī 459
aliquo resistēdi ipio p̄cipiētis: q: nihil sui hūt. p̄ncipat⁹ aūt

polyticus ⁊ regal'dř: quo aligs ꝓncipať liberis: q ⁊ si subdăť regimini ꝓlidētis: tñ hñt aligd ꝓpuz ex q̄ ꝓñt reniti ꝓcipiētis iperio. sic igř aīa dñať corpori despotico ꝓncipatu: q: corpis mēbra i nullo resistere ꝓñt ipio aīe: sz statiz ad appetitū aīe mouēť man⁹ ⁊ pes: ⁊ q̄libet mēbrū: qđ natū ē moueri volūtario motu. intellect⁹ aūt seu rō dř ꝓnciparī irascibili ⁊ cōcupiscibili polytico ꝓncipatu: q: appetit⁹ sensibil' hz aligd ꝓpuz: vñ pōt reniti iperio rōnis. nat⁹ ē. n. moneri appetit⁹ sensitiu⁹: nō solū ab extimatiua i alijs aīalib⁹: ⁊ cogitatiua i hoie: quā dirigit vlis rō: sed ēt ab imaginatiua ⁊ sensu. vñ exprimur irascibilē vl' cupiscibilē rōni repugnare: p hoc q̄ sentim⁹ vel imaginamur aliq̄d delectabile: qđ rō vetat: vel triste: qđ rō ꝓcipit: ⁊ sic p hoc q̄ irascibil' ⁊ cōcupiscibil' i aliq̄ rōni repugnāt nō excludiť qn ei obediant.

¶ Ad 3m dm: q̄ sensus exteriores idigēt ad suos act⁹ exteriorib⁹ sensibilib⁹: gb⁹ imutenť: quoz ꝓñtia nō ē i ptāte rōnis: sz vires interiores tā appetitiue q̄z apphēsiue nō indigēt exteriorib⁹ reb⁹: ⁊ iō subdūť impio rōnis: q̄ pōt nō solū instigare vel mitigare affectus appetitiue virtutis: sed etiam formare imaginatiue virtutis fantasmata.

¶ De voluntate. Questio. lxxxij.

Deinde cōsiderādū ē de volūtate. ¶ Circa quā q̄rūť. 5. ꝑ

o vtrū volūtas aligd ex necessitate appetat

2o vtrū oīa ex necessitate appetat.

3o vtrū sit eminētior: potētia q̄z itellect⁹.

4o vtrū volūtas moueat intellectū.

5o vtr̄z volūtas distinguať ꝑ irascibilē ⁊ ꝓcupiscibilez.

¶ Utrū volūtas aligd ex necessitate appetat. Arti. i.

407 **Ad primuz** sic ꝓceditť. Uř q̄ volūtas nihil ex necessitate appetat. dic. n. Aug. 5. de ci. dei. q̄ si aligd ē necessariū nō ē volūtariū: sz oē qđ volūtas appetit ē volūtariū. gº nihil qđ volūtas appetit ē necessario desideratū. ¶ Ꝑ. ꝑtātes rōnales hz pbim se hñt ad opposita: sz volūtas ē ptās rōnalis: q: vt dř i. 3. d aīa. volūtas i rōne ē. gº volūtas se hz ad opposita. ad nihil gº de necessitate determinať. ¶ Ꝑ. Secm volūtatē sumus dñi nostroz actuū: sz ei⁹ qđ ex necessitate ē nō sum⁹ dñi. ergo act⁹ volūtatis nō pōt de necessitate eē. ¶ Sz ꝑ ē qđ Aug. dic. 14. de tri. q̄ beatitudinē oēs vna volūtate appetunt. si aūt nō eēt necessariū: sz cōtingēs deficeret admin⁹ i paucioribus. gº volūtas ex necessitate aligd vult. ¶ Rñ dm: q̄ necessitas dř multiplic. necesse ē. n. qđ nō pōt nō eē: qđ q
215 dē cōuenit alicui. vno⁰ ex ꝓncipio intrinseco siue māli: sicut cū dicim⁹: q̄ oē cōpositū ex ōrijs necesse ē corrūpi: siue soluti: sic cū dicim⁹ q̄ necesse ē triāgulū hēre tres angulos equales duob⁹ rectis: ⁊ hec ē necessitas nālis ⁊ absoluta. Alio⁰ cōuenit alicui: q̄ nō possit nō eē ex aliq̄ extrinseco vl' sine vel agēte: sine qđē sic cū aligs nō pōt sine hoc cōsequi aut hñ cōseq̄ sine aliquē: vt ab⁹ dř necāri⁹ ad vitā: ⁊ equ⁹ ad iter: ⁊ hec vocať necessitas finis: q̄ iterdū ēt vtilitas dř. ex agēte āt hº alicui ꝓuenit: sic cū aligs cogiť ab aliq̄ agēte: ita q̄ nō possit ꝓriū agere. ⁊ hec vocať necessitas coactiōis. hec igiť coactiōis necessitas oīno repugnat volūtati. nā hº dicim⁹ eē violētū qđ ē ꝑ iclinatiōez rei. ipse aūt mot⁹ volūtatis ē iclinatio q̄dā i aligd: ⁊ iō sic dř aligd nāle: q: ē fm inclinationē nāe: ita dř aligd volūtariū: qđ ē fm iclinatōez volūtatis. sic gº ipossibile ē: q̄ aligd simul sit violentuz ⁊ nāle: ita impossibile est: q̄ aliquid simplr sit coactum siue violētū ⁊ volūtariū. necessitas āt finis ñ repugnat volūtati q̄ñ ad finē no pōt pueniri nisi vno mō: sic ex volūtate trāseūdi mare fit necessitas i volūtate vt velit nauē. silr ēt nec necessitas nālis repugnat volūtati: q̄nimo necesse ē q̄ sic itellect⁹ ex necessitate inheret ꝑmis ꝓncipijs: ita volūtas ⁊ necessi-
318 tas inhereat vltio finiq̄ ē beatitudo. finis. n. se hz i opatiuis
115 sic ꝑn⁹ i speculatiuis: vt dř i lib. phy. oz. n. q̄ illud qđ nāliter alicui ꝓuenit: ⁊ imobilr sit fundamētū ⁊ ꝑn⁹ oīuz alio
305 rū: q: nā rei ē ꝑm i vnoquoq̄: ⁊ oīs mot⁹ ꝓcedit ab aliq̄ imobili. ¶ Ad ꝑm gº dř: q̄ vbū Aug. ē itelligēdū de necessario necessitate coactiōis. necessitas aūt nālis nō aufert libertatē volūtatis: vt ipsemet i eo. li. dic. ¶ Ad 2m dř: q̄ volūtas fm q̄ aligd nālr vult: magis rñdet itellectui nālū ꝓnciploz q̄z rōni q̄ ad opposita se hz. vñ fz hoc magis ē intellectual' q̄z rōnalis ptās. ¶ Ad 3m dm: q̄ sum⁹ dñi nostroz actuū fm q̄ possum⁹ hoc vel illō eligere. electio aūt nō ē de fine: sz de his q̄ sūt ad finē: vt dř i. 3. ethi. vñ apparet vltimi finis non est de his quoz dñi sumus.

¶ Utrum voluntas ex necessitate omnia velit quecunq̄ vult. Articulus. ij. 408

Ad secundum sic ꝓceditť. Uř q̄ volūtas ex necessitate oīa velit q̄cūq̄ vult dic. n. Dio. 4. c. ō di. no. q̄ malū ē ꝑ volūtatē ex necessitate. gº volūtas tēdit i bonū sibi ꝓpositū. ¶ Ꝑ. Obm volūtati cōparať ad ipsaz sic mouēs ad mobile: sz mot⁹ mobilis necessario cōsequť ex mouēte. gº vř q̄ obm volūtatis ex necessitate moueat ipsaz. ¶ Ꝑ. Sic apphēsuz sz sensuz ē obz appetitus sensitiui: ita apprehēsum fm intellectum ē obm intellectiui appetit⁹ q dř volūtas: sz apphēsuz sz sensuz ex necessitate mouet appetitū sensitiuū. dic. 11. Aug. sup gen. ad lit. q̄ alia mouēť visis. gº vř q̄ apphēsuz sz itellectū ex necessitate moueat volūtatē. ¶ Sz ꝑ ē q̄ Aug. dic. q̄ volūtas ē q̄ pcāť ⁊ recte vivit: ⁊ sic se hz ad oppositā. ñ gº ex necitate vult q̄cūq̄ vult. ¶ Rñ dř: q̄ volūtas ñ ex necessitate vult q̄cūq̄ vult. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ꝓsiderādum ē q̄ sic itellect⁹ nālr ex necessitate iheret ꝑmis ꝓncipijs: ita volū-
407 tas vltio fini: vt iā dcm ēt. sunt aūt q̄dā itelligibilia q̄ si hñt necessariā cōnexionē ad ꝑma ꝓncipia: sic ꝓtigētes ꝓpones: ad q̄rū remotionē nō seq̄ť remotio ꝓoz ꝓncipioz: ⁊ talib⁹ nō ex necessitate assentit itellect⁹. q̄dā aūt ꝓpones sic necessarie q̄ hñt cōnexionē necessariā cū ꝑmis ꝓncipijs: sic ꝓpones demōstrabiles: ad quaz remotionē seq̄ť remotio ꝑ moz ꝓncipioz. ⁊ his itellect⁹ ex necessitate cōsentit cognita cōnexiōe necessaria cōclusionū ad ꝓncipia ꝑ demōstrationis deductionē. nō aūt ex necessitate assentit añq̄z hmōi necessitatē cōnexiōis ꝑ demōstrationē cognoscat. Silr etiā ex pte volūtatis. sūt. n. q̄dā ꝓticularia bona q̄ nō hñt necessariā cōnexionē ad beatitudinē: q: sine his pōt aligs eē beatus: ⁊ hmōi volūtas nō de necessitate inheret. sūt aūt q̄dā 117
hñtia necessariā cōnexionē ad beatitudinē: gb⁹. s. hō deo inheret: i q̄ solo vā beatitudo ꝓsistit: sz tñ añq̄z ꝑ certitudinē diuine visiōis necessitas hmōi cōnexiōis demōstreť. volūtas nō ex necessitate deo inheret: nec his q̄ dei sunt: sz volūtas videtis deū p eētiā de necessitate inheret deo sicut nūc ex necessitate volum⁹ eē bti. pz gº q̄ volūtas non ex necessitate vult q̄cūq̄ vult. ¶ Ad ꝑm ergo dm: q̄ volūtas i nihil pōt tēdere nisi sub rōne boni: sz q: bonū ē multiplex. pp hº nō ex necessitate determinať ad vnum. ¶ Ad secm dm: q̄ mouēs tūc ex necessitate causat motū i mobili: q̄ ptās mouētis excedit mobile: ita q̄ tota ei⁹ possibilitas mouēti subdať. cū aūt possibilitas volūtatis sit respectu boni vlis ⁊ pfecti nō subijciť ei⁹ possibilitas tota alicui ꝓticulari bono. ⁊ iō nō ex necessitate monet ab illo. ¶ Ad 3m dm: q̄ vis sensitiua nō ē vis collativa diuersoz sic rō: sed simplr aligd vnū apprehendit: ⁊ iō fm illud vnum determinate mouet appetitū sensitiuū: sed rō est collativa pluriū: ⁊ ideo ex pluribus moueri pōt appetitus itellectiu⁹ 409
.s. voluntas ⁊ non ex vno ex necessitate. Arti. iij. 26

¶ Utrū volūtas sit altio⁹ po⁹ q̄z itellect⁹?

Ad tertiū sic ꝓceditť. Uř q̄ volūtas sit altio⁹ potētia q̄z itellect⁹. Bonū. n. ⁊ finis est obm volūtatis: sz finis ē ꝑma ⁊ altissima cārū. gº volūtas ē ꝑma ⁊ altissima potētiaz. ¶ Ꝑ. Res nāles iuenim̄ ꝓcedere de ipfectis ad pfecta: ⁊ hoc ēt i potētijs aie apparet. procedit. n. de sensu ad intellectū q̄ ē nobilio⁹: sz nālis ꝓcessus est de actu intellectus i actū volūtatis. gº volūtas ē pfectio⁹ ⁊ nobilio⁹ po⁹ q̄z intellectus. ¶ Ꝑ. Habit⁹ sūt ꝓportionati potētijs: sic pfectiōes pfectibilib⁹: sz habitus q̄ pficiť volūtas. s. charitas ē nobilio⁹ habitū⁹: gb⁹ pficiť itellect⁹. dř. n. i. ad Co. 13. Si noneris mysteria oīa: ⁊ si habuero oēz fidē charitatē aūt nō habeam nihil sum. gº volūtas ē altio⁹ po⁹ q̄z intellectus. ¶ Sed ꝑ ē qđ pbs i. 10. ethi. ponit altissimā potētiā aīe esse intellectū. ¶ Rñ dm: q̄ eminētia alicui⁹ ad altez pōt attēdi dupliciť. Uno⁰ simplr. Alio⁰ fm quid. ius ad altez pōt attēdi dupliciť. Uno⁰ simplr. Alio⁰ fm quid. Cōsiderať aūt aligd tale simplr ꝓut ē fm seipm tale: fm

qd aũt ꝓut dr tale ſm reſpectũ ad alterũ. ſi gº intellectº ⁊ volũtas cõſiderent ſm ſe ſic intellectus eminẽtioꝛ inueniꝫ
102 ⁊ hº appet ex cõpatiõe oboꝝ adiuicẽ. obz. n. itellectº ẽ ſim plicius ⁊ magis abſolutũ q̃ obm volũtatiſ. nã obm itelle ctº ẽ ipſa rõ boni appetibil'. bonũ aũt appetibile cº rõ ẽ i itel ctu ẽ obm volũtatis. q̃to aũt aliqd ẽ ſimplicꝰ ⁊ abſtractius tñ ſz ſe ẽ nobiliº ⁊ altiº. ⁊ iõ obz itellectº ẽ altiº q̃ obz vo lũtatis. cũ gº ꝓpa rõ poſ ſit ſm oꝛdinẽ ad obm: ſeq̃ꝫ ꝙ ſm ſe ⁊ ſimplr itellectº ſit altioꝛ ⁊ nobilioꝛ volũtate; ſm qd aũt ⁊ ꝑ cõparatõez ad altez volũtas inuenit iterdũ altioꝛ itelle ctu ex eo. ſ. ꝙ obz volũtatis i altioꝛi re inuenit q̃ obz intel lectº: ſic ſi dicerẽ auditũ eẽ ſm qd nobilioꝛẽ viſu inq̃ntũ res
99 aliq̃ cº ẽ ſonꝰ nobilioꝛ ẽ aliq̃ re cº ẽ coloꝛ: q̃uis ſit nobilioꝛ ⁊
165 ſimplicioꝛ ſono; vt. n. ſupꝛa dcm̃ ẽ: actio itellectº cõſiſtit in hoc ꝙ rõ rei itellecte ẽ i itelligẽte. actº vo volũtatis ꝓficit ex eo ꝙ volũtas inclinat ad ipſam rẽ ꝓut i ſe ẽ. ⁊ iõ ꝓbus dic i. 6. meta. ꝙ bonũ ⁊ malũ q̃ ſũt oba volũtatis ſẽ i reb⁹
vez ⁊ falſum q̃ ſẽ oba intellectº ſẽ in mẽte. qñ igr res in q̃ ẽ bonũ ẽ nobilioꝛ: ipſa aĩa in q̃ ẽ rõ intellecta ꝑ cõparationez ad talẽ rẽ: volũtas ẽ altioꝛ intellectu; qñ vo res in q̃ ẽ bonũ
c eſt infra aĩaz: tũc ẽt in cõparatiõe ad talẽ rẽ intellectus ẽ al
534 tioꝛ volũtate; vñ melioꝛ ẽ amoꝛ dei q̃ cognitio. eẽrio aũt me eſt nobilioꝛ q̃ volũtas. ¶ Ad pm̃ gº dcz: ꝙ rõ cãe accipit ſm cõparationẽ vnius ad alte z. ⁊ in tali cõparatõe rõ bo ni ꝓncipalioꝛ inuenit: ſz vez dr magis abſolute ⁊ ipſi⁹ bo ni rõnẽ ſignificat. vñ ⁊ bonũ q̃dã vez ẽ: ſz rurſus ⁊ ipm verũ ẽ q̃dã bonũ ſm ꝙ intellectus res q̃dã ẽ ⁊ vez finis ipſius: ⁊ int̃ alios fines iſte finis ẽ excellẽtioꝛ: ſic intellectus int̃ alias potẽtias. ¶ Ad 2m dcz: ꝙ illud q̃ ẽ ꝑus gnãtiõe ⁊ tpe ẽ imꝑfectius: q: in vno eoꝝ poſ ꝑcedit tpe actuz
426 ⁊ imꝑfectio ꝑfectionẽ: ſz illud q̃ ẽ ꝑus ſimplr ⁊ ſm nãe oꝛdinẽ ẽ ꝑfectius. ſic. n. actus ẽ ꝑ: potẽtia e. ⁊ hoc mõ itel lectus ẽ prioꝛ volũtate ſic motiuũ mobili ⁊ actiuũ paſſiuo. bonũ. n. intellectũ mouet volũtatẽ. ¶ Ad 3m dcm: ꝙ illa rõ ꝓcedit de volũtate ſm cõparationẽ ad id q̃ ſupꝛa ani mam eſt. virtus enim charitatis eſt qua deum amamus.

¶ Utrũ volũtas moueat intellectũ. & de Arti. iiij.

410 **Ad quartuz** ſic ꝓcedit. Ur ꝙ volũtas ñ mo bilius ⁊ ꝑus motoꝛ: q: mouẽs ẽ agẽs. agẽs aũt ẽ nobiliº pa
409 tiẽte: vt Aug. dic. 12. ſup geñ. ad lit. ⁊ ꝑbs in. 3. de aĩa. ſz in tellectus ẽ ꝑ: ⁊ nobilioꝛ volũtate: vt ſupꝛa dcm̃ ẽ. gº vo lũtas nõ mouet itellectũ. ¶ ℗. Mouẽs nõ mouet a mo
403 toꝛ: niſi forte ꝑ accidẽs: ſz intellectus mouet volũtatẽ: q: ap petibile apꝛehẽſuz ꝑ intellectũ ẽ mouẽs nõ motũe. appe titus aũt mouẽs motũ. gº intellectus nõ mouet a volun tate. ¶ ℗. Nihil velle poſſumus niſi ſit itellectũ. ſi igr ad intelligẽdũ mouet volũtas volẽdo intelligere: oꝛtebit ꝙ ẽt illud velle ꝓcedat aliud intelligere: ⁊ illõ intelligere aliõ velle: ⁊ ſic in infinitũ: qõ ẽ ipoſſe. nõ gº volũtas mouet in tellectũ. ¶ Sz ℥ ẽ qõ Dama. dic ꝙ in nob ẽ pcipe q̃ cũq̃ mus aũt artes ꝑ intellectũ. volũtas gº mouet intellectuz. ¶ Rñ ad 1m dm: ꝙ aliqd dr mouere dupliꝛ. Uno ꝑ modũ finis: ſic dr ꝙ finis mouet efficiẽtem: ⁊ hoc mõ intellectus mouet volũtatẽ: q: intellectũ bonũ ẽ obiectũ volũtatis: ⁊ mouet ipſaz vt finis. alioꝰ doꝛ aliqd mouere ꝑ modũ agẽtis ſic alterãs mouet alteratũ: ⁊ impellẽs mouet impulſuz: ⁊ hoc mõ volũtas mouet intellectũ: ⁊ oẽs anime vires: vt Anſel. dic in li. de ſiñ. cuius rõ ẽ: q: i omnibus potẽtijs acti uis oꝛdinatis illa poª q̃ reſpicit finẽ vlem mouet potẽtias q̃ reſpiciũt fines pticulares ⁊ hoª apparet tã in nãlibus q̃ in politicis. celũ. n. qõ agit ad vlez ꝓſeruationẽ gnãbiliuꝫ ⁊ coꝛruptibiliũ mouet oĩa inferioꝛa coꝛpa: quoꝝ vnũqõq; agit ad cõſeruatiõez ꝓpꝛie ſpẽi: vl et indiuidui. Rex et q: in tẽdit bonũ cõe totius regni mouet ꝑ ſuũ impiũ ſingulos
501 ꝓpoſitos ciuitatũ: q ſingulis ciuitatibus curã regiminis im pendũt. obm aũt volũtatis ẽ bonũ ⁊ finis in cõe. q̃libz aũt poª cõparaẽ ad aliqd bonũ ꝓpꝛium ſibi ꝓueniẽs: ſic viſus ad ꝓceptionẽ coloꝛis: intellectus ad cognitionẽ veri. ⁊ iõ volũ tas ꝑ modũ agẽtis mouet oẽs aĩe potẽtias ad ſuos actus ꝑter vires nãles vegetatiue ptis: q̃ nro arbitrio ñ ſubdũe.

¶ Ad pm̃ gº dcz: ꝙ intellectus dupliꝛ cõſiderari poteſt. Uno ſm ꝙ intellectus ẽ apꝓhenſiuus entis ⁊ veri vlis. Alio ſz ꝙ eſt q̃dã res ⁊ pticularis poª hñs determinatũ actũ: Et ſiſ volũtas dupliꝛ ꝓſiderari põt. Uno ſm cõi tatez ſui obi: put. ſ. eſt appetitiua boni cõis. alioꝰ ſz ꝙ eſt q̃dã determinata aĩe poª hñs determinatũ actũ. ſi gº cõ parent intellectus ⁊ volũtas ſm rõnez cõitatis oboꝝ vtri uſq; ſic dcm̃ eſt ſupꝛa e: ꝙ intellectus ẽ ſimplr altioꝛ ⁊ no 409
bilioꝛ volũtate. ſi aũt cõſideret intellectus ſm cõitatez ſui obi: ⁊ volũtas ſm ꝙ ẽ q̃dã determinata poª: ſic iterũ intel lectº ẽ altioꝛ ⁊ ꝑ: volũtate: q: ſub rõe entis ⁊ veri quã ap ꝓhẽdit itellectº: ꝓtinet volũtas ipſa ⁊ actº eiº ⁊ obz ipſius vñ itellectº itelligit volũtatẽ ⁊ actũ eiº ẽ obz ipſiº: ſic ⁊ alia ſpãlia itellecta: vt lapidẽ aut lignũ: q̃ ꝓtinet ſub cõi rõne en tis ⁊ veri. ſi vo cõſideret volũtas ſm cõez rõnẽ ſui obi: qõ ẽ bonũ. itellectº aũt ſm ꝙ ẽ quedam res ⁊ potẽtia ſpãlis: ſic ſub cõi rõne boni cõtinet: velut qõdã ſpãle ⁊ itellectus ipſe: ⁊ ipz itelligere ⁊ obm eiº: qõ ẽ verũ: quoꝝ qõlibet ẽ qõdã ſpãle bonũ: ⁊ ſm hoc volũtas ẽ altioꝛ itellectu: ⁊ ꝑt ipm mouere. Ex his gº apparet rõ q̃re he poſ ſuis actiº inuicẽ ſe icludũt: q: itellectº itelligit volũtatẽ velle: ⁊ volũ b
tas vult itellectũ intelligere e: ⁊ ſimili rõne bonũ ꝓtinet ſub 399
vo: inq̃ntũ ẽ qõdã verũ itellectũ: ⁊ vez ꝓtinet ſub bono i 102 a
q̃ntũ ẽ qõdã bonũ deſideratũ. ¶ Ad 2m dcz: ꝙ itellectus alio mõ mouet volũtatẽ: q̃ volũtas itellectũ: vt iã dcm̃ ẽ. o
¶ Ad 3m dcz: ꝙ nõ oz ꝑcedere i infinitũ: ſz ſtat i itellectu: ſic i ꝑmo. oẽz. n. volũtatis motũ neceſſe ẽ ꝙ ꝑcedat apꝓhẽ ſio: ſz nõ oẽz apꝓhẽſionẽ ꝑcedit motº volũtatis: ſz ꝑnm ꝓſi liãdi ⁊ intelligendi eſt aliqõ intellectiuũ ꝓncipiũ altius in tellectu noſtro: qõ eſt deus: vt etiã Ariſt. dicit in. 8. ethi. ⁊ per hũc modũ oſtẽdit ꝙ nõ eſt ꝑcedere in infinitum.

¶ Utrũ iraſcibilis ⁊ ꝙcupiſcibilis diſtingui debeant in ap petitu ſuperiori. Articulus. v.

Ad quintum ſic ꝓcedit. Ur ꝙ iraſcibil' ⁊ ꝙ cupiſcibil' diſtingui debeãt in 411
appetitu ſupioꝛi q ẽ valũtas. vi. n. ꝙcupiſcibil' dr a cõcupi ſcẽdo: ⁊ iraſcibil' ab iraſcẽdo: ſz aliq̃ cõcupiſcẽtia ẽ q̃ nõ põt ptinere ad appetitũ ſenſitiuũ: ſz ſolũ ad itellectiuũ: g ẽ volũ tas: ſic cõcupiſcẽtia ſapie: de q̃ dr Sap. 6. Lõcupiſcẽtia ſa pientie pducit ad regnũ ꝑpetuũ. ẽ ẽt q̃dã ira q̃ nõ põt pti nere ad appetitũ ſenſitiuũ: ſz itellectiuũ tñ: ſic cũ iraſcimur ꝓvicia. vñ ⁊ Hiero. ſup Mat. monet: vt odiũ vicioꝝ poſ ſideam; i iraſcibili. gº iraſcibil' ⁊ cõcupiſcibil' diſtingui dr̃ in appetitu itellectiuo: ſic ⁊ i ſenſitiuo. ¶ ℗. Scõm ꝙ cõi ter dr charitas ẽ i cõcupiſcibili: ſpes aũt i iraſcibili. nõ aũt pñt eẽ i appetitu ſenſitiuo: q: nõ ſẽ ſenſibiliũ oboꝝ: ſz itelli gibiliũ. gº ꝙcupiſcibil' ⁊ iraſcibil' ſẽ ponẽda i ꝑte itellectiua.

¶ ℗. In li. de ſpũ ⁊ aĩa dr: ꝙ has potẽtias. ſ. iraſcibilez ⁊ cõcupiſcibilẽ ⁊ rõnalẽ hz aĩa añq̃ coꝛpoꝛi miſceaẽ. ſz nulla poª ſenſitiue ptis ẽ aĩe tñ: ſz ꝓiũcti: vt ſupꝛa dcm̃ ẽ. gº ira 331
ſcibil' ⁊ cõcupiſcibil' ſẽ i volũtate q̃ ẽ appetitº intellectiuus. 384

¶ Sz ℥ ẽ qõ Greg. nicen' dic: ꝙ rõnalis ps aĩe diuidit i deſideratiuũ ⁊ iraſcitiuũ: ⁊ idẽ dic Dam̃. in li. 12. ⁊ ꝑbs di cit in. 3. de aĩa ꝙ volũtas i rõne ẽ. in irratiõali aũt ꝑte aĩe ꝙ cupiſcẽtia ⁊ ira: vel deſideriũ ⁊ animus. ¶ Rñ ad 1m dm: ꝙ d
iraſcibil' ⁊ cõcupiſcibil' nõ ſẽ ptes intellectiui appetit; q dr 379
volũtas: q: ſic ſupꝛa dcm̃ ẽ: poª q̃ oꝛdinat ad aliqõ obm 395
ſm cõez rõnẽ nõ diuerſificat ꝑ dr̃as ſpãles ſub illa rõne 301
cõi cõtẽtas: ſic q: viſus reſpicit viſibile ſm rõnẽ coloꝛati: ñ multiplicat viſiue poſ ſm diuerſas ſpẽs coloꝝ. Si aũt eẽt aliq̃ poª q̃ eẽt albi inq̃ntũ ẽ albũ ⁊ nõ inq̃ntũ ẽ coloꝛatũ: di uerſificaret a poª q̃ eẽt nigri inq̃ntũ ẽ nigrũ. appetitº autez ſenſitiuº nõ reſpicit cõez rõnẽ boniẽ: q: nec ſenſus appꝛehẽ 301
dit vle. ⁊ iõ ſm diuerſas rõnes pticulariũ bonoꝝ diuerſi ficat ptes appetitº ſenſitiuiẽ. nã ꝙcupiſcibil' reſpicit ꝑpam 415
rõnẽ boni inq̃ntũ ẽ delectabile: ſz ꝙ ſenſuum ẽ ꝙueniẽs na ture. iraſcibil' aũt reſpicit rõnẽ boni: ſm ꝙ ẽ repulſiuũ ⁊ i pugnatiuũ eiº qõ infert nocumẽtũ: ſz volũtas reſpicit bonũ 410
ſub cõi rõne boniẽ. ⁊ iõ nõ diuerſificat in ipſa q̃ ẽ appetitº intellectiuus aliq̃ potẽtie appetitiue: vt ſit in appetitu intel lectiuo alia poª iraſcibil: ⁊ alia cõcupiſcibil: ſic ẽt ex ꝑte itel

lectus nō multiplicāt vires appetibēsiue: ꝫ multiplicēt ex
pte sensus. ¶ Ad p^m g^o dōz: q amor pcupiscētie ⁊ hmōi
b duplr accipiūt. qñq gdē fm q sūt q̄dā passiōes: cū q̄dā
301 .s. cōcitatiōe ai pueniētes: ⁊ sic cōiter accipiūt: ⁊ hoc mō
sunt solū in appetitu sensitiuo. Alio^o significāt simplicē affe
ctū absq passiōe vel ai cōcitatiōe: ⁊ sic sūt act^o volūtatis: ⁊
hoc ēt mō attribuūt angel'⁊ deo: ꝫ put sic accipiūt nō p
tinēt ad diuersas potētias: ꝫ ad vnā tm po^am q̄ dr volūtas.
¶ Ad 2^m dōz: q ipsa volūtas pōt dici irascibil' put vult i
pugnare malū: nō ex ipetu passionis: ꝫ ex iudicio rōnis. ⁊
c eodē mō pōt dici cōcupiscibil' pp desideriū boni. ⁊ sic i ira
301 scibili ⁊ cōcupiscibi sī charitas ⁊ spes. i. i volūtate^e: fm q
hz ordinē ad hmōi act^o. sic ēt pōt itelligi qō dr i lib. de aīa
a ⁊ spiritu: q irascibilis ⁊ concupiscibilis sunt anime an
teq̄z vniat corpi: vt tm itelligat ordo nāe ⁊ ñ tpis: ꝫ ñ sit
384 necessariū vbis illi^s libri fidē adhibē^e. vñ pz solō ad tertiū.

¶ De libero arbitrio. Questio. lxxxiij.

Einde querit ō lib. ar. Et circa hoc q̄runt q̄tuor. p^o vtrū hō sit lib. ar. 2° qd sit lib. ar. vtruz sit po^a vel act^o vel habitus. 3° si est potentia: vtrum sit appetitiua vel cognitiua 4° si est appetitiua: vtrum sit eadē potentia cum voluntate vel alia.

¶ Utrū homo sit liberi arbi. Arti. i.

412 **Ad primū** sic ꝓcedit. Uī q hō nō sit lib. arb. Quecūq̄z .n. ē li. ar. faē qō vult: sed hō nō faē qō vult. Dr. n. ad Ro. 7. Nō .n. qō volo bonū h^o ago: ꝫ qō odi malū illō facio. g^o hō nō ē li. ar. ¶ Ꝑ. Quicūq̄z ē lib. ar. ei^o ē velle ⁊ nō velle: opari ⁊ nō opari: ꝫ h^o nō ē hois. dr. n. ad Ro. 9. Nō ē volētis. s. velle: neq̄z currētis. s. currere. g^o hō nō ē lib. ar. ¶ Ꝑ. Liberū ē qō sui cā est: vt dr in. i. meta. qō g^o mouet ab alio nō ē libe^r: ꝫ de^o mouet volūtatē. dī. n. puer. xi. Cor regis i manu dei: ⁊ q̄cūq̄z voluerit vertet illud. ⁊ phil'. 2. De^o ē q opat i nobis velle: ⁊ pficere. g^o hō nō ē lib. ar. ¶ Ꝑ. Quicūq̄z ē lib. ar. est dñs suox actuū: ꝫ hō nō ē dñs suox actuū: q: vt dicit Hiere. 10. Nō ē i hoie via ei^o: nec viri ē vt dirigat gressus suos. g^o hō nō ē lib. arb. ¶ Ꝑ. Ꝑbs dic in. 3. ethi. q̄ls vnusq̄z ē tal' finis vī ei: ꝫ nō ē i ptāte nr̄a aliq̄les eē: ꝫ h^o nob ē a nā. g^o nāle ē nob q aliquē finē sequamur. nō g^o ex li. ar. ¶ Sz ꝰ ē q dī eccl. 15. De^o ab initio cōstituit hoiez ⁊ reliqt eū i manu cōsilij sui. glo. i. i lib. ar. ¶ Rñ^o dōz: q hō ē lib. ar. aliogn frustra eēnt cōsilia: exhortatiōes: p̄cepta phibitiōes: p̄mia ⁊ pene. ¶ Ad cui^o euidētiā considerandū ē: q q̄dā agūt absq iudicio: sic lapis mouet deorsum: ⁊ silr oia cognitiōe carētia. q̄dā aūt agūt iudicio: ꝫ nō libero sic aīalia bruta. iudicat. n. ouis vidēs lupū eē eū fugiendū nāli iudicio: ꝫ nō libero: q: nō ex collatiōe: ꝫ ex nāli instinctu hoc iudicat. ⁊ fil'e ē de q̄nolibz iudicio brutox aīaliū sed hō agit iudicio: q: p vim cognoscitiuā iudicat aliqd eē
300 fugiēdū vel ꝓsequēdū^e: sed q: iudiciū istud nō ē ex nāli instinctu ⁊ pticulari opabili: ꝫ ex collatiōe q̄dā rōnis: iō agit lib. iudicio potēs in diuersa ferri. rō. n. circa cōtingētia hz viā ad oppositā: vt pz in dialecticis syllogismis ⁊ rhetoricis psuasionib^9. pticularia aūt opabilia sī q̄dā cōtingētia: ⁊ iō circa ea iudiciū rōnis ad diuersa se hz: ⁊ nō ē determinatū ad vnū. ⁊ p tātō necesse ē q hō sit lib. ar. ex hocipō qō
b rōnalis ē. ¶ Ad p^m g^o dōm: q sic supra dcm ē^t. appetit^o
406 sensitiuus ⁊ si obediat rōni: tm pōt i aliq repugnare cōcupi
a scēdo ꝰ illud qō rō dictat^e. hoc g^o ē bonū qō hō nō faē cuz
477 vult. s. nō cōcupiscere ꝰ rōnē: vt glo. Augu. ibidem dicit. ¶ Ad 2^m dōz: q vbū illud apli nō sic ē itelligēdū q̄si hō ñ velit ⁊ nō curat lib. ar. sed q: lib. arb. ad hoc nō ē sufficiēs nisi moueat ⁊ iuuet a deo. ¶ Ad 3^m dōz: q li. ar. ē cā sui motus: q: hō p lib. arb. seipsum mouet ad agēdū: non tm hoc ē de necessitate libertatis q sit p̄ma cā sui id qō libe^r est: sic nec ad hoc q aliqd sit cā alteri^9: requrit q sit p̄ma cā eius. De^o igr ē p̄ma cā mouēs ⁊ nāles cās ⁊ volūtarias: ⁊ sic nālibus causis mouēdo eas nō aufert qn actus earuz
a b sint nāles: ita mouēdo cās volūtarias nō aufert qn actiōes
515 eax sint volūtarie: ꝫ poti^9 hoc i eis faē. opaē. n. i vnoquo q̄ fm eius ꝓprietatē. ¶ Ad 4^m dōm: q dr nō eē i hoie via ei^9 q̄tū ad executiōes electionū: i qb^9 hō ipedit pōt velit nolit. electiōes āt ipse sr i nob supposito tm diuino auxilio. ¶ Ad 5^m dōm: q q̄litas hois ē duplex. vna nālis ⁊ alia supueniēs. nālis aūt q̄litas accipi pōt vel circa ptē ītellectiuam: vel circa corpus ⁊ virtutes corporai annexas. ex eo igitur q homo ē aliqualis qualitate naturali: q attenditur fm ītellectiuā ptē: nāl^r hō appetit vltimuz finē. s. beatitudinē: q qdē appetit^9 nālis ē ⁊ nō subiacet lib. ar. vt ex supra dictis pz. Ex pte vo corporis ⁊ vtutū corporis ānexax pōt eē hō aliq̄lis nāli q̄litate fm q ē talis cōplexionis vl'a lis disponis ex q̄cūq̄z ipressione corporea cārū: q nō pñt in ītellectiuā ptē ipmere: eo q nō ē alicui^9 corpis act^e. 569.
sic igit q̄lis vnusq̄z ē fm corporeā q̄litatē: talis finis vī ei q: ex hmōi dispōne hō inclinat ad eligēdū aliqd vel repudiādū: ꝫ iste inclinatiōes subiacēt iudicio rōnis: cui obedit 406
inferior appetitus: vt dcm ē^t: vñ p hec libertati ar. nō pñdicat: q̄litates aūt supueniētes sūt sic bitus ⁊ passiōes fm quas aliqs magis inclinat i vnū q̄ i alterū: tm iste ēt inclinationes subiacent iudicio rationis. ⁊ hmōi ēt q̄litates ei subiacēt inq̄tū i nob ē tales q̄litates acgrere vel cāliter vel dispositiue vl'a nobis excludere. ⁊ sic nihil est quod ar. libe
rati repugnet.

¶ Utrū li. ar. sit potentia. Arti. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Uī q li. ar. non 415
sit po^a. ar. n. li. nihil ē aliud q̄ libex iudiciū. iudiciū aūt nō noīat potētiā: ꝫ actū. g^o li. ar. nō ē potētia. ¶ Ꝑ. Li. ar. dr eē facultas volūtatis ⁊ rōnis. facultas aūt noīat facilitatē ptātis q̄ qdē ē p bitū. g^o li. ar. ē habitus. Ber. ēt dic q li. ar. ē bitus aīe liber sui. nō ergo ē po^a. ¶ Ꝑ. Nulla po^a nālis tollit ꝓ pctm. sed li. arbi. tollit ꝓ pctm. Aug. n. dicit q hō male vtens li. ar. ⁊ se perdit ⁊ ipsum. g^o li. ar. nō ē po^a. ¶ Sed ꝰ ē q̄ nihil. ē subm habitus vt vī nisi po^a: sed li. ar. ē subm gr̄e q sibi assistente bonū eligit. g^o li. ar. ē po^a. ¶ Rñ^o dōm: q q̄nis li. ar. nō minet quēdā actū fm ꝓpriaz significationē vocabuli. fm tm cōem vsuz loquēdi li. ar. dicimus id qō ē huius act^9 p̄m^m .s. quo hō libere indicat. p̄m^m aūt actus in nobis ē ⁊ po^a ⁊ habitus. dicimur. n. aliqd cognoscere ⁊ p sciam ⁊ p itellectiuā potētiā. oz ergo q li. ar. vel sit po^a vel sit bitus: vl' sit po^a cū aliquo habitu: q aūt nō sit habitus neq̄z po^a cū habitu: manifeste apparet ex duobus. Primo qdē: q: si ē habitus: manifeste apparet ex dictis. bitus oz q sit habitus nālis. hoc. n. est nāle hoi q sit li. ar. nullus aūt bitus nālis adest nobis ad ea que subsunt li. ar. q: ad ea respectu quox habitus nāles habemus nāliter inclinamur: sic ad assentiēdū p̄mis p̄ncipijs: ea āt ad q̄ nāl^r e
inclinamur nō subsunt li. ar. sic dcm ē de appetitu beatitu- 412
dinis^e. vñ ꝰ ꝓpriaz rōnē li. ar. est q sit nālis ꝰ nālitatē aūt ei^9 est q sit habitus. ⁊ sic relinq̄t q nullo mō sit habitus. Secundo hoc apparet: q: habitus dñr fm quos nos hēmus ad passiōes vel ad act^9 bñ vel male: vt dr in. 2. ethi. nam p tēperātiā bñ habemus nos ad cōcupiscentias. p intēperātiā aūt male. p sciaz ēt bñ nos habemus ad actū intellectuum vex cognoscimus. p habitū aūt Priū male. li. aūt ar. indifferenter se hz ad bñ eligēdū vel male: vñ impossibile est q li. ar. sit habitus: relinq̄t g^o q sit po^a. ¶ Ad p^m g^o dōz: 404
q cōsuetū ē potētiā significari noīe act^e. ⁊ sic p hāc actū q est liberū iudiciū noīat po^a q̄ ē huius actus p̄m^m: aliogn li. ar. noīaret actū: nō sp maneret in hoie. ¶ Ad 2^m dōm: q facultas noīat q̄nq̄z ptātē expeditā ad opandū: ⁊ sic facultas ponit i diffone li. ar. Ber. aūt accipit habitū non ꝰ q diuidit ꝰ potētiā: ꝫ fm q significat habitudinē quādam qua aliquo mō se aliqs hz ad actū: q qdē est tam p potētiā q̄ p habitū: nā p potētiā hō se hz vt potēs opari. p habitū aūt vt apt^9 ad opandū bñ vel male. ¶ Ad 3^m dōz: q hō peccādo li. ar. dī pdidisse: nō q̄tū ad libertatē nālē q̄ est a coactiōe: sed q̄tū ad libertatē q̄ ē a culpa ⁊ a miseria: de q infra in tractatu moraliū dicet in scōa pte huius operis.

¶ Utrū li. ar. sit potētia appetitiua. Arti. iij. 414

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uī q li. ar. nō sit po^a appetitiua: ꝫ cognitiua. Dic. n. Dam. q cū rōnali cōsestim cōmitat li. ar. ꝫ rō ē po^a cognitiua.

ergo li.ar.est po[a] cognitiua. ¶ P. Li.ar.dr̃ qſi iudiciū:sed iudicare est actus cognitiue vtutis.ergo li.ar.est cognitiua potentia. ¶ P. Ad li.ar.pcipue ptinet electio.sed electio vr̃ ad cognitionē ptinere:q: electio iportat quādā cōparationē vni[9] ad alterū:qđ ē ꝓpꝛ cognitiue vtutis.ergo lib. ar.ē po[a] cognitiua. ¶ Sz ꝫ ē qđ pbus dic̃ in.3.ethi.q electio est desideriū eox q̃ sunt in nobis:ſz desideriū ē actus appetitiue vtutis.ergo ꝛ electio.li.aūt ar.ē ꝼz q eligim[9]. ergo li.ar.est vtus appetitiua. ¶ Rñ[o] dom:q ꝓpꝛ lib. ar.est electio. Ex hoc.n.li.ar.eē dicimuꝫ q possum[9] vnū recipe alio recusato:qđ ē eligere.ꝛ iō nām li.ar.ex electio ne ꝓsiderare oz. Ad electionē aūt ꝓcurrit aliqd ex pte cognoscit iue vtutis:ꝛ aliqd ex pte appetitiue. ex pte aūt cognoscitiue regrit cōsiliū:p qđ aliqd diiudicat:qd sit alteri pferēdū. ex pte aūt appetitiue regrit q appetēdo accepte tur:qđ p cōsiliū diiudicat:ꝛ iō Arist.in.6.ethi.sub dubio derelingt. vtrū pncipali[9] ptineat electio ad vim appetitiuā vel ad vim cognitinā. dic̃.n.q electio vel ē intellect[9] appetitus vel appetitus intellectiuus: sed in tertio ethico:um hās in hoc magis declinat q sit appetitus intellectiuus nomināns electionē desiderium cōsiliabile:ꝛ hui[9] rō ē:q: ꝓpꝛ oēm electiōis ē illud qđ ē ad finē. hoc aūt inq̃tū hmōi sit obz apprehenditꝛ bonī:qđ dr̃ vtile: vñ cū bonū inq̃tū hmōi sit obz appetit[9]:sequit q electio sit pncipaliꝛ act[9] appetitiue vtutis:ꝛ 419
sic li.ar.ē appetitiua potētia. ¶ Ad p[m] g[o] dz:q potentie appetitiue cōcomitant apphēsiuas[c]:ꝛ ſm h[o] dic̃ Dam̃. q cū rōnali cōsistim cōcomitat li.ar. ¶ Ad scd̃z dom:q iudiciū ē qſi ꝓclusio ꝛ determinatio ꝓsilij. determinat aūt ꝓsiliū.pmo qdē p sniam rōnis:ꝛ scd̃o p acceptatōez appetitus. vñ pbs dicit in.3. ethi.q ex consiliari iudicantes desideramus ſm ꝓsiliū:ꝛ hoc mō ipsa electio dr̃ quoddam iudiciū a quo noīat li.ar. ¶ Ad 3[m] dom:q ista collatio q̃ iportat i noīe electōis ptinet ad ꝓsiliū p̃cedēs qđ ē rōnis. appetit[9].n. cuius nō sit collatio:trā inq̃tū a vi cognitiua cōferēte mouet:hz quandā collationis similitudinem: dum vnum alteri pꝛeoptat.

¶ Utrum liberum ar.sit alia potentia a voluntate.

Articulus. liij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Ur̃ q li.ar.sit alia potētia a volūtate. Dicit.n. Dam̃.in li.2.q aliud est telisis.aliud vo bulisis.telisis aūt q̃ē volūtas.bulisis āt vr̃ ar.li.q: bulisis ꝼz ipm est volūtas lib.ar.sit alia po[a] a volūtate. ¶ P. Potētie cognoscūtur p act[9]:ſz electio q̃ ē act[9] li.ar.ē aliud a volūtate: vt dr̃ in.3. ethi.q: volūtas ē de fine:electio aūt de his q̃ sūt ad finem. ergo lib.ar.ē alia po[a] a volūtate. ¶ P. Uolūtas ē appetitus itellectiu[9]:ſz ex pte intellect[9] sint due potētie.s.agens a possibilis.ergo ēt ex pte appetit[9] intellectiui oz eē aliq̃ po[a] ꝓter volūtatē:ꝛ hoc nō vr̃ eē nisi li.ar.ergo li.ar.ē alia po[a] ꝓter volūtatē. ¶ Sz ꝫ ē qđ Dam̃. dic̃ in.3.q lib.ar.nihil 350
aliud ē q̃z volūtas. ¶ Rñ[o] dz:q potētias appetitiuas oz 403
eē ꝓportionatas potētijs apphēsiuis: vt supra dcm̃ ē[c] sicut aūt ex pte appꝛehēsiōis itellectus se hñt intellect[9] ꝛ rō:ita ex pte appetit[9] itellectiui se hñt volūtas ꝛ li.ar.q nihil aliō est q̃z vis electiua. ꝛ hoc pz ex hitudie ꝛ oboꝛ ꝛ actuū: 293
nā itelligere iportat simplicē acceptionē alicui[9] rei. vñ intelli 396
gi dr̃ ꝓpꝛe ꝓncipia q̃ sine collatiōe p seipsa cognoscūt[c]: ratōcinari aūt ꝓpꝛe ē devenire ex vno i cognitiōez alteriꝰ. vñ ꝓpꝛe de cōclusionib[9] ratiocinamur:q ex ꝓncipijs innotescūt: Silr ex pte appetit[9] velle importat simplicē appeti tū alicui[9] rei. vñ volūtas dr̃ eē de fine:q pp se appetit. eligere aūt est appetere aliqd pp altez ad cōsequēdū. vñ ꝓpꝛie ē eoz q̃ sunt ad finē. sic aūt se hz i cognitiuis ꝓn[m] ad cō 119
clusionē:cui pp ꝓncipia assentimus:ita i appetitiuis se hz ſi nis ad ea q̃ sūt ad finē:q pp finē appetūt[c]. vñ manifestū ē: 369
q̃ sic se hz itellect[9] ad rōnē:ita se hz volūtas ad vim electiuā.i.ad li.ar. oſſum aūt ē supꝛa[c]:q eiusdē ē potētie intelligere ꝛ rōcinari. sic eiusdē vtutis ē gelcere ꝛ moueri. vñ ēt eiusdē potētie ē velle ꝛ eligere p eādē rōnē ꝛ pp hoc volūtas ꝛ li.ar.nō sūt due potētie:ſz vna. ¶ Ad p[m] g[o] dz: q̃z bulisis distinguit a telisi:nō pp diuersitatē potētiaꝝ:sed pp dſiam actuū. ¶ Ad 2[m] dz:q electio ꝛ volūtas.i.ipz velle sunt diuersi act[9]:ſz trī ptinēt ad vnā potētiā:sicut etiā intelligere ꝛ rōcinari: vt dictum est. ¶ Ad 3[m] dz:q itellect[9] cōparatur ad voluntatem vt mouens.ꝛ ideo nō oz in voluntate distinguere agens ꝛ possibile. o

¶ Quomodo anima coniuncta intelligat corporalia: que sunt infra ipsam. Questio. lxxxiij.

Onsequenter cōsiderandum ē de actib[9] ꝛ habitib[9] aīe q̃z tū ad potētias intellectiuas ꝛ appetitiuas. alie.n. potētie nō ptinēt directe ad cōsiderationē theologi.act[9] āt ꝛ hit[9] appetitiue ptis ad cōsiderationē moralis scie ptinēt.ꝛ iō in secunda pte huius opis de eis tractabit in q̃ cōsiderādum erit de morali mā:nūc aūt de actib[9] ꝛ habitib[9] intellectiue ptis agent. p[o] qdē de actib[9]. 2[o] aūt de hitib[9]. In cōsideratiōe vo actuū hoc mō ꝓcedem[9]. p[o] nāq̃ ꝓsiderādū ē quō itelligit aīa corpori ꝓiūcta. 2[o] qūo itelligit a corpe separata. Prima aūt ꝓsideratio erit tripartita. p[o] nāq̃ cōsiderabit qūo aīa itelligit corporalia:q̃ sunt infra ipsaz. 2[o] qūo itelligit seipsaz ꝛ ea q̃ i ipsa sunt. 3[o] qūo itelligit substantias imāles q̃ sūt supꝛa ipsam. ¶ Circa cognitionē vo corporaliū tria ꝓsiderāda occurrūt. p[o] qdē p qd ea cognoscit. 2[o] qūo ꝛ quo ordine. 3[o] qd i eis cognoscit. ¶ Circa p̃mū q̃runt octo. p[o] vtrū aīa cognoscat corpora p itellectuz. 2[o] vtrū itelligat ea p essentiā suā vel p aliq̃s spēs. 3[o] si p aliquas spēs. vtrū spēs oinz itelligibiliū sint ei nāliꝛ inate. 4[o] vtrū efluāt i ipsam ab aligb[9] formis imālib[9] sepatis. 5[o] vtrū aīa nr̃a oīa q̃ itelligit videat i rōnib[9] eternis. 6[o] vtrū cognitionē itelligibilē acgrat a sensu. 7[o] vtrū itellect[9] possit actu itelligere p spēs itelligibiles quas penes se hz.non cōuertēdo se ad fantasmata. 8[o] vtrū iudiciū itellect[9] ipediat per impedimentum sensitiuarum virtutum.

¶ Utrū aīa cognoscat corpa p itellectū. Arti. i.

Ad primuz sic ꝓcedit. Ur̃ q aīa ñ cognoscat corpa p itellectū. Dic̃.n. Aug.in .12.soliꝛ.q corpa itellectu cōphēdi nō pñt nec aliqđ corporeū nisi sensib[9] videri pōt. dic̃ ēt.12.sup gene.ad lit. Q: visio itellectualiꝛ ē eoz q̃ sit p eēntiā suā i aīa:hmōi aūt nō sunt corpa.g[o] p itellectū corpa cognoscere nō pōt. ¶ P. Sic se hz sensus ad itelligibilia.ita se hz itellect[9] ad sensibilia: ſz aīa p sensuz nullo[o] pōt cognoscere spūalia:q̃ sūt itelligibilia.g[o] nullo[o] p itellectū pōt cognoscē corpalia q̃ sūt sensibilia. ¶ P. Intellect[9] ē necessariozū ꝛ sp eodē mō se hñtiuz ſz corpa oīa sūt mobilia ꝛ nō eodē mō se hñtia:aīa g[o] p intellectū corpa cognoscere nō pōt. ¶ Sz ꝫ ē qđ scia ē i itelectu. si g[o] itellect[9] nō cognoseret corpa:segt q nulla scia sit ō corpibus:ꝛ sic pibit scia nālis q̃ est ō corpoze mobili. ¶ Rñ[o] dom:q aīa cognoscit corpa p itellectū. Et ad eui dētiā hui[9] qōnis: sciēdū q ꝓmi pbi q de nā rex ingressi sunt. putauerūt nihil eē i mūdo ꝓter corpus[c]:ꝛ q: videbāt oīa corpa mobilia eē ꝛ putabāt ea i ꝓtinuo fluxu eē existiauerūt q nulla certitudo de rex vitate hēri posset a nob.qđ.n. est i cōtinuo fluxu p certitudinē apphēdi ñ pt:q: pr[9]labit q̃z mēte diiudicet.sic Eraclit[9] dixit:q nō ē possibile aquaz fluuij currētis bis tāgere: vt recitat pbs i.4.meta. Plato aūt supueniēs ꝓposuit ꝓter ista corpalia aliud genus entiū a mā ꝛ motu sepatū qđ noiabat spēs siue ideas:per quaz ptipationē vnūqđq̃z istoꝝ singulariū ꝛ sensibilium dr̃ vel hō vel equ[9] vel aliqd hmōi.sic g[o] dicebat sciētias ꝛ 54
diffones ꝛ qcqd ad actū itellect[9] ptinet non referri ad ista corpa sensibilia:ſz ad illa imālia ꝛ sepata[c]: vt sic aīa nō itelegat ista corpalia:ſz itelligat hoc corpaliū spēs separatas. 416
Sed hoc dupliꝛ apparet falsuz. p[o] qdē q: cū ille spēs sint imāles ꝛ imobiles excluderet a sciētijs cognitio motus ꝛ materie:qđ ē ꝓpꝛium scie nālis:ꝛ demōstratio p cās mouētes ꝛ māles. 2[o] aūt q: derisibile vr̃ vt dū rex q̃ nob manifeste sūt noticiā q̃rim[9]:alia entia i mediū afferam[9] q̃ non pñt eē eox subē:cū ab eis differāt ſm eē:ꝛ sic illis subijs separatis cognitis:nō pp hoc de istis sensibilib[9] iudicare pos

semus. vł aũt i hoc ꝑplato deuiare a vitate: q: cũ estima/
ret oẽm cognitõez p modũ alicuí⁹ similitudinis eẽ: credi/
dit q forma cogniti ex necessitate sit i cognoscẽte: eo mõ q̃
est i cognito. cõsiderauit aũt q forma rei intellecte ẽ i intel
lectu vł̃r ⁊ imãliť: ⁊ i:mobiliť: qđ ex ipsa opatiõe intellect⁹
apparet: q itelligit vł̃r ⁊ p modũ necessitatis cuiuscã. mo/
dus. n. actõis ẽ ſz modũ forme agẽtis: ⁊ iõ existimauit q
oporteret res ītellectas hº mõ in seipsis subsistere. s. imãli
ter ⁊ imobiliť. hoc aũt necessariũ nõ ẽ: q: ẽt i ipsis sensibili
bus videm⁹ q forma alioº ẽ i vno sensibiliũ q̃ in altero:
puta cũ in vno ẽ in se albedo intẽsio: in alio remissio:: ⁊ cuz
in vno ẽ albedo cũ dulcedine i alio sine dulcedine: ⁊ p hũc
b etiã modũ forma sensibiľ alioº ẽ in re q̃ ẽ extra aiaz: ⁊ alioº
4.15 in sensu q suscipit formas sensibiliũ absq; mãť: sic̃ colorem
auri sine auro: ⁊ filiť itellect⁹ spẽs corꝓoꝝ: q̃ ſt mãles ⁊ mo
biles recipit imãliter ⁊ imobiliť ſm modũ suũ: nã receptũ
est in recipiẽte p modũ recipiẽtis. Dõm ẽ gº q aĩa p intel
lectũ cognoscit corꝑa cognitiõe imateriali vł̃r ⁊ necessaria.
¶Ad pm gº dõm: q vbũ Aug. ẽ itelligẽdũ q̃tũ ad ea: q/
bus intellect⁹ cognoscit. non aũt q̃tũ ad ea q̃ itellectus co/
gnoscit. cognoscit. n. corꝑa itelligẽdo: ſz nõ p corꝓoꝝ neq;
p similitudines mãles ⁊ corꝑeas: ſz p spẽs imãles ⁊ itelli/
d gibiles: q̃ p sui eẽntiã in aĩa eẽ pñt. ¶Ad 2m dõz: q sicut
65 Aug. dicit. 22. de ci. dei. ſlio ẽ dõm q sic̃ sensus cognoscit
sola corꝑalia: ita itellect⁹ cognoscit sola spũalia: q: sequereť
q de⁹ ⁊ angeli corꝑalia nõ cognoscerẽt. huius aũt diuersi/
tatis rõ ẽ: q: iferioꝝ vt⁹ nõ se extẽdit ad ea q̃ sunt supioris
vtutis. ſz virt⁹ supioꝝ ea q̃ sũt inferioris vtutis excellẽtioꝝ
b mõ opať. ¶Ad 3m dõm: q oĩs mot⁹ supponit aliqd im
542 mobile. cũ. n. trãsmutatio fit ſm q̃litatẽ remanet subã imo
bilis: ⁊ cũ trãsmutať forma subalis remanet mã imobiľ.
rex ẽt mutabiliũ ſt imobiles habitudines sic̃ sortes ⁊ si nõ
semper sedeat: tamen immobiliter est verum q quando
sedet in vno loco manet: ⁊ propter hoc nihil prohibet õ re
bus mobilibus immobilem scientiam habere.

¶Utrũ aĩa p eẽntiã suã corꝑalia itelligit. Arti. ij.

417 **Ad secundũ** sic ꝓcedit. Vł̃ q aĩa p essetiam suã corꝑalia itelligat. dic̃. n. Aug.
.10. de tri. q aĩa imagines corꝓoꝝ cõuoluit ⁊ rapit factas
i semetipsa õ semetipa. dat. n. eis formãdi qddã ſbe sue: ſz
p similitudines corꝓoꝝ corꝑa intelligit. gº p eẽntiã snam
quã dat formãdis talib⁹ similitudinib⁹: ⁊ de q̃ eas format
cognoscit corꝑalia: ¶ꝓ. ꝑbs dic̃ in. 3. de aĩa q aĩa quo/
dãmodo ẽ oĩa: cũ gº simile simili cognoscať. vł̃ q aĩa p se/
ipsam corꝑalia cognoscat. ¶ꝓ. Anima ẽ supioꝝ corꝓorali/
bus creaturis. inferioꝝ aũt ſt in supioꝝ⁹ eminẽtioꝝ mõ
q̃ in seipsis: vt Dio. dic̃. gº oẽs creature corꝓoree nobilio
ri mõ existũt in ipsa eẽntia aĩe q̃ in seipsis. p suã gº subam
põt creaturas corꝓoreas cognoscẽ. ¶Sed ꝺ ẽ qđ Aug. di
cit. 10. de tri. q mẽs corꝓoreaꝝ rex noticias p sensus corꝓis
colligit. ipsa aũt aĩa nõ ẽ cognoscibil⁹ p corꝓis sensus: nõ gº
cognoscit corꝑea p suã subaz. ¶Rñ dõz: q antiq phi po
suerũt q aĩa p suã eẽntiã cognoscit corꝑa. hoc. n. ais oĩum
cõiter inditũ fuit q silie siľ cognoscit. estimabãt aũt q for/
ma cogniti sit in cognoscẽte eo mõ q̃ ẽ in re cognita. Econ/
trario tñ platõici posuerũt. ꝑplato. n. q: pspexit intellectua
416 lem aiam imãlẽ eẽ ⁊ imãliter cognoscẽ: posuit formas re/
rum cognitaꝝ imãliter subsistereᶜ: ꝓpter vo nãles: q: con
siderabãt res cognitas eẽ corꝓoreas ⁊ mãles: posuerunt
oportere res cognitas ẽt i aĩa cognoscẽte mãliter eẽ. ⁊ iõ vt
aĩe attribuerẽt oĩuz cognitionẽ posuerũt eã hr̃e nãm cõez
cũ oĩb⁹. ⁊ q: nã ꝓncipiatoꝝ ex ꝓncipijs ꝓstituiť: attribueť
aĩe nãm ꝓncipij: ita q̃ q dixit ꝓnm oĩuz eẽ ignẽ: posuit aĩam
esse de nã ignis: ⁊ siľ de aere ⁊ aqua. Empedocles aũt q
posuit. 4. elemta mãlia ⁊. 2. monẽtia. ex his ẽt dixit aĩaz eẽ
cõstitutã: ⁊ ita cũ res mãliter in aĩa ponerẽt: posuerũt oẽz
261 cognitionẽ aĩe mãlẽ eẽ ñ discernẽtes inť itellectũ ⁊ sensuz.
421 ſz hec opio ꝓbať. ꝑdimo qdẽ q: i mãli ꝓncipio de q̃ lo
quebanť nõ existũt ꝓncipiata nisi in poa. non aũt cognoscit
aliqd ſm q ẽ in poa: ſz ſz q est actu: vt ꝑz. 9. meta. vł̃ nec
ipsa poa cognoscit nisi p actũᶜ: sic gº nõ sufficeret attribue/
436 re aĩe ꝓncipioꝝ nãz: ad hoc q oĩa cognoscerẽt nisi inessent
ei nãe ⁊ forme singulorꝝ effectuũ: puta ossis ⁊ carnis ⁊ alio
rũ hmõi: vt Arist. õ empedoclez argumẽtať i ꝓmo ď aĩa.
Scõo q: si oporteret rẽ cognitã mãliť i cognoscẽte existe/
re: nulla rõ eẽt q̃re res q̃ mãliť extra aĩam subsistũt cogni/
tiõe carẽt: puta si aĩa igne cognoscit ignẽ: ⁊ ignis ẽt q ẽ extra
aĩam ignẽ cognosceret. relingť gº q oz mãlia cognita in co
gnoscẽte existẽ nõ mãliť: ſz magis imãliť: ⁊ hº rõ ẽ: q: acr⁹
cognitiõis se extẽdit ad ea q̃ sũt extra cognoscẽtẽ. cognosci/
mus. n. ẽt ea q̃ extra nos sunt. p mãm aũt determinať for 55
ma rei ad liqđ vnũᶜ. vł̃ manifestũ ẽ q rõ cognitiõis ex op
posito se hz ad rõnẽ mãlitatis: ⁊ iõ q̃ nõ recipiũt formas in 80
si mãliť: nulloº sũt cognoscitiuaᵏ: sic̃ plãte: vt dr̃ in. 2. lib. de
aĩa. Quãto aũt aliqd imãli⁹ hz formã rei cognite: tãto p̃fe
ct⁹ cognoscit. vł̃ ⁊ intellect⁹ q abstrahit spẽm nõ solũ a mã
ſz ẽt a mãlib⁹ ꝓditioĩb⁹ indiuiduãtib⁹: ꝓfecti⁹ cognoscit q̃
sensus q accipit formã rei cognite sine mã qdẽ: ſz cũ mãli/
bus cõditioĩb⁹: ⁊ int ipos sensus visu ẽ magis cognoscitiu⁹ 5
q: ẽ min⁹ mãlis. vt supra dcm ẽᶜ. ⁊ inter ipsos intellect⁹ tã
to qz ẽ ꝑfectioꝝ: q̃to imãlioꝝ. ¶Ex his gº ꝑz q p si aliqs in
tellect⁹ ẽ q p eẽntiã suã cognoscit oĩa: oz q eẽntia ei⁹ hẽat in
se imãliter oĩa: sic̃ antiq posuerũt eẽntiã aĩe actu cõpoi ex
ꝓncipijs oĩuz mãliũ: vt cognoscerẽt oĩa. hº aũt ẽ ꝑpuz dei 281
vt sua eẽntia sit imãliť cõphẽsiua oĩuz: put effect⁹ virtute ꝑ/
existũt in cã. sol⁹ igiť de⁹ p eẽntiã suã oĩa intelligitᵉ. nõ autẽ
aĩa hũana neq; ẽt angel⁹. ¶Ad pm gº dõz: q Aug. ibi log
tur de visiõe imaginaria q̃ fit p imagines corꝓoꝝ: gb⁹ ima
ginib⁹ formãdis dat aĩa aliqd sue ſbe: sic̃ subz dat vt ifor
meť p aliquã formã: ⁊ sic de seipsa sať hmõi imagines: nõ
q aĩa vel aliqd aĩe ꝙertať: vt sit hec vel illa imago: ſz sic
dr̃ de corꝑe fieri aliqd coloratũ: put informať color: ⁊ hic
sensus apparet ex his q̃ sequũť. dic̃. n. q̃ fuat aliqd. s. non
formatũ tali imagine q̃ libere de spẽ taliũ imaginũ iudicet
⁊ hoc dic̃ eẽ mẽtẽ vel intellectũ. ꝓt aũt q̃ informať hmõi
imaginib⁹. s. imaginariã: dic̃ eẽ cõmunem nobis ⁊ bestijs. b
¶Ad 2m dõm: q Ari. nõ posuit aĩam eẽ actu cõpositam 362
ex oĩb⁹: sic̃ antiq nãles: ſz dixit eẽ quodãmõ aiaz oĩa iqua
tũ ẽ in poa ad oĩa. p sensuz qdẽ ad sensibilia. p intellectũ vo 101
ad intelligibiliaᵉ. ¶Ad 3m dõz: q q̃z creatura hz eẽ finitũ
⁊ determinatũ: vł̃ eẽntia supioris creature ⁊ si hẽat quan/
dã similitudinẽ inferioris creature. put cõicat in aliq; gẽe: ñ c
tñ cõplete hz similitudinẽ illi⁹: q: determinať ad aliquam 280
spẽm ꝓterq; ẽ spẽs inferioris creature: ſz eẽntia dei ẽ ꝑfecta
similitudo omnium quantum ad omnia que in rebus in/
ueniuntur: sicut vniuersale principium omnium.

¶Utrum anima intelligat omnia per species sibi naturali
ter inditas. Articulus iij.

418 **Ad tertiũ** sic ꝓcedit. Vł̃ q aĩa intelligat oĩa p spẽs sibi nãliť inditas. Dic̃. n. Greg.
in homel. ascẽsiõis: q hõ hz cõe cũ angel⁹ intellige. ſz ange
li intelligũt oĩa nãliť p formas inditas. vł̃ in li. de causis dr̃:
q oĩs intelligẽtia ẽ plena formis. gº ⁊ aĩa hz spẽs rex nãliũ
inditas: qđ⁹ corꝑalia intelligit. ¶ꝓ. Anima intellectiua ẽ
nobilioꝝ q̃ mã ꝑma corꝑalis: ſz mã ꝑma ẽ creata a deo ſb
formis ad q̃s ẽ in poa. gº multomagis aĩa intellectiua ẽ
est creata sub spẽb⁹ intelligibilib⁹. ⁊ sic aĩa intelligit corꝑa/
lia p spẽs sibi nãliť inditas. ¶ꝓ. ſNullus põt vez rñdere:
nisi de eo q̃ scit. ſz ẽt aliqs idiota nõ hñs sciam acghtã rñ/
det vez de singulis: si tñ ordinate interrogeť: vt narrať in
menone ꝑplatonis de quodã. gº añq; aliqs acgrat sciam
hz rex cognitionẽ q̃, nõ eẽt nisi aĩa hẽret spẽs nãliť inditas.
Intelligit igiť aĩa res corꝓoreas p spẽs nãliť ĩditas. ¶Sz
ꝺ qđ ꝑbs dic̃ in. 3. de aĩa: de intellectu loquẽs q̃ ẽ sic̃ tabu
la i q̃ nihil ẽ scriptũ. ¶Rñ dõz: q cũ forma sit ꝑnm actio
nis: oz vt eo mõ se hẽat aliqd ad formã q̃ ẽ actiõis ꝑnm: q̃
se hz ad actionẽ illã. sic̃ si moueri sursum ẽ ex leuitate: oz qđ
in poa tñ sursuz ferť eẽ lene solũ in poa: qđ aũt actu sursuz
ferť eẽ leue in actu. videm⁹ aũt q̃ hõ ẽ q̃z cognoscẽs in
poa tñ: tã ſm sensuz q̃ ſm intellectũ: ⁊ de tali poa in actũ
reducit̃: vt sentiat qdẽ p actiões sensibiliũ in sensuz vt intel
ligat aut p disciplinã aut inuẽtionẽ. vł̃ oz dicẽ q̃ aĩa cogno/
scitiua sit in potentia tam ad similitudines que sunt ꝓnci/
pia sentiẽdi q̃z ad similitudines q̃ sunt ꝓncipia intelligẽdi.

ꝛ pp hoc Ari. posuit ꝙ intellect⁹ q̄ aīa intelligit nō hz alīquas spēs nāliter inditas: sed ē in pn⁹ in po⁹ ad hmōi spēs oēs: sz qz id qđ hz actu formā interdū nō pōt agere fz formā pp aliqđ impedimētū: sic̄ leue si ꝑdiat̄ surſuz ferri pp hoc ꝙ Plato posuit ꝙ intellect⁹ hois nālit ē plen⁹ oīb⁹ spēbus intelligibilib⁹: sz per vnionē corꝑis impedit̄ ne possit in actū exire. Sed hoc nō vī ꝙueniēter dictū. ꝑ⁹ qdem qz si hz aīa nālē noticiā oīuz nō vī eē possibile ꝙ hmōi nālis noticie tātā oblitionē capiat ꝙ nesciat se hmōi sciaz hre. null⁹.n.hō oblīiscit ea q̄ nāl̄r cognoscit: sic̄ ꝙ oē totum sit maī⁹ sua ꝑte ꝛ alia hmōi. ꝑcipue aūt h⁹ vī eē incōueniēs si ponat̄ eē anime nāle corꝑi vnīrī: vt supra habitū ē: incōueniēs.n.ē ꝙ nālis operatio alicui⁹ rei total̄r impediat̄ per id qđ ē sibi fm nām. 2⁰ manifeste apparet hmōi positiōis falsitas: ex hoc ꝙ deficiēte aliq̄ sensu deficit sciētia eorū q̄ cōphēdēbāt fm illū sensuz: sic̄ cecus nat⁹ nullā pōt hre noticiā de coloꝛib⁹: qđ nō eēt si intellectui anime eēnt nāl̄r indite omniū intelligibiliū rōnes. ꝛ iō dīm ē ꝙ anima nō cognoscit corꝑalia per spēs nāl̄r inditas. ¶ Ad p̄m ergo dōz: ꝙ hō qdē ꝙuenit cū angel' in intelligēdo: deficit tn̄ ab eo in ētia intellect⁹ eoꝝ: sic̄ ꝛ corꝑa inferiora q̄ tn̄ existūt fm Gre. deficiūt ab eēntia superioꝝ corꝑoꝝ. nā mā inferioꝝ corꝑoꝝ nō ē cōpleta total̄r per formas: sz ē in po⁹ ad formas q̄s nō hz. mā aūt celestiū corꝑoꝝ ē total̄r cōpleta per formā: ita ꝙ nō ē in po⁹ ad aliā formā: vt supra habitū est'. Et sil'r intellect⁹ angeli ē pfect⁹ p spēs intelligibiles: fz suā nāz. intellect⁹ aūt hūan⁹ est in po⁹ ad huiusmodi spēs ¶ Ad 2m dōz: ꝙ mā ꝑma hz eē subale per formā. ꝛ ideo oportuit ꝙ crearet̄ sub aliq̄ forma: alioqn non eēt in actu. sub vna tn̄ forma existēs ē in po⁹ ad alias. intellect⁹ ät nō hz eē subale per spēz intelligibilē: ꝛ iō nō ē sil'ē. ¶ Ad 3m dōz ꝙ ordinata interrogatio ꝓcedit ex ꝑncijs cōib⁹ per se notis ad ꝑpa: p talē aūt ꝓcessum sciētia cātur in anima adiscētis: vī cū vez rīdet de his de qb⁹ scīo interrogat̄ nō hoc ē q: ꝑus ea nouerit: sz q: tūc ea de nouo addiscit: nihil.n.refert vtrū ille q docet ꝓponēdo vel interrogādo ꝓcedat ō ꝑncipijs cōib⁹ ad cōclusiōes. vtrobiq; enim animus audientis certificatur de posterioribus per ꝓpria.

¶ Utrū spēs intelligibiles efflūāt in animam ab aliquibus formis separatis. Articulus. iiij.

Ad quartū sic ꝓcedit̄. Uī ꝙ spēs intelligibiles efflūāt in animā ab aliqb⁹ formis separatis. oē.n.qđ per ꝑticipationē ē tale cātur ab eo qđ ē per ēntiā tale: sic̄ qđ ē ignitū reducit̄ sic̄ in cāz in ignē: sed anima intellectiua fm ꝙ ē actu intelligēs ꝑticipat ipa intelligibilia. Intellect⁹.n.in actu quodāmō ē intellectū in actu. g⁰ ea q̄ fm se ꝛ p ēntiā suā sūt intellecta in actu sūt causa aīe intellectiue ꝙ actu intelligat. Intellecta aūt in actu p ēntiā suā sūt forme sine mā existētes: spēs igit̄ intelligibiles qb⁹ aīa intelligit: causant̄ a formis aliqb⁹ separatis. ¶ ℙ. Intelligibilia q̄ sūt in actu extra aīaz sūt cause ipsoꝝ sensibiliū q̄ sūt i sensu qb⁹ sentib⁹. g⁰ spēs intelligiles qb⁹ intellect⁹ nr̄ intelligit causant̄ ab aliqb⁹ actu intelligibilib⁹ extra aīam exīstibus. hmōi aūt nō sūt nisi forme a mā separate. forme igit̄ intelligibiles intellect⁹ nr̄i efflūāt ab aliquib⁹ subijs separatis. ¶ ℙ. Omne qđ ē i po⁹ reducit̄ in actū: p id qđ ē actu. si g⁰ intellect⁹ nr̄ ꝑus in po⁹ exīs ꝑfit modū actu intelligat. oz ꝙ h⁰ causet̄ ab aliq̄ intellectu q sp ē in actu. hic aūt intellectus ē separat⁹. g⁰ ab aliqb⁹ subijs separatis causant̄ spēs intelligibiles: qb⁹ actu intelligim⁹. ¶ Sz ꝑ ē: qz fm hoc sensib⁹ non indigerem⁹ ad intelligēdū: qđ pz eē falsuz: ex h⁰ ꝑcipue ꝙ q caret vno sensu nullo⁰ pōt hre sciam de sensibilib⁹ illius sensus. ¶ Rſi⁰ dīm: ꝙ qdā posuerūt spēs itelligibiles nr̄i intellect⁹ ꝓcedere ab aliqb⁹ formis vel subijs separatis. ꝛ h⁰ dupl̄r. Plato.n.sic̄ dcīm ē: posuit formas rez sensibilium ꝑ se sine mā subsistētes: sic̄ formā hois quā nsiabat per se hoīem: ꝛ formā vel ideā eq quā nsiabat ꝑ se equū: ꝛ sic ō aliis. has g⁰ formas separatas ponebat ꝑticipari: ꝛ ab aīa nostra: ꝛ a mā corꝑali: ab aīa qdē nr̄a ad cognoscendū. a mā vō corꝑali ad eēndū: vt sic̄ mā corꝑal' ꝑ h⁰ ꝙ ꝑticipat ideā lapidis fit hic lapis: ita intellect⁹ nr̄ ꝑ hoc ꝙ ꝑticipat ideā lapidis fit intelligēs lapidem. ꝑticipatio aūt idee fit p aliquā similitudinē ipsi⁹ idee in ꝑticipāte ipsaz ꝑ modū q̄ exēplar ꝑticipat̄ ab exēplato. Sic̄ igr̄ ponebat formas sensibiles q̄ sūt in mā corꝑali effluere ab ideis: sic̄ quasdā earū similitudines ita ponebat spēs intelligibiles nr̄i intellect⁹ eē similitudines quasdā ideaꝝ ab eis efflūētes: ꝛ pp hoc vt supra dcīm est': scias ꝛ diffōnes ad ideas referebat: sz q: ꝑ rōnē rez sensibiliū ē ꝙ earū forme subsistāt absq; materijs. vt Ari. multipliciter ꝓbat. iō Auic. hac positiōe remota posuit oīuz rerū sensibiliū itelligibiles spēs nō qđē ꝑ se subsistere absq; mā: sz ꝑexistere īmālit̄ in intellectib⁹ sepatis: a quoꝝ ꝑmo derivāt hmōi spēs in sequētib⁹. ꝛ sic de alijs. vsq; ad vltimū intellectū sepatū quē noīat intellectū agētē: a q̄ vt ipse dīc efflūūt ipse spēs intelligibiles in aīas nr̄as. ꝛ forme sensibiles i mā corꝑalē: ꝛ sic in hoc Auic. cū Platone ꝓcordat ꝙ spēs intelligibiles nr̄i intellect⁹ afflūūt a gbusdā formis sepatis: q̄s tn̄ Plato dīc ꝑ se subsistere. Auic. vō ponit eas in intelligētia agēte: differūt ät q̄tū ad hoc ꝙ Auic. ponit spēs intelligibiles nō remanere in intellectu nr̄o post q̄s desinit actu intelligere: sz indiget vt iterato se ꝙuertat ad recipiēdū de nouo. vī nō ponit sciaz aīe nāl̄r inditā: sicut Plato ꝙ ponit ꝑticipatiōes ideaꝝ īmobilit̄ i aīa ꝑmanere: sz fm hāc positionē sufficiēs rō assignari nō posset: q̄re aīa nr̄a corꝑi vnīret'. non.n.pōt dici ꝙ aīa intellectiua corꝑori vniat̄ ꝑ corꝑ⁹: q: nec forma ē ꝑ mā⁹: nec motor ꝑpter mobile: sz potiꝰ ecōuerso. maxīe aūt vī corꝑ⁹ eē necessariū aī intellectiue ad eī ꝓpaz opationē q̄ ē intelligē: q̄ fm esse suū a corꝑe nō dependet. si aūt aīa spēs intelligibiles fz suā nāz apta nata eēt recipe ꝑ ifluētiā aliquoꝝ sepatoꝝ ꝑncipiorū tn̄: ꝛ nō accipet eas ex sensib⁹ nō indigeret corꝑe ad intelligēdū. vī frustra corꝑi vnīret'. ¶ Si aūt dicat ꝙ idiget aīa nr̄a sensib⁹ ad intelligēdū: qb⁹ q̄dāmō excitet̄ ad ꝓsideranda ea quoꝝ spēs itelligibiles a ꝑncipijs sepatis recipit: hoc nō vī sufficere: q: hmōi excitatio nō vī necessaria aīe: nisi i quātū ē cōsopita fm platonicos: quodāmō ꝛ obliuiosa ꝑ vnionē ad corꝑ⁹: ꝛ sic sensus nō ꝓficerēt aīe intellectiue nisi ad tollēdū ipedimētū qđ aīe ꝙuenit ex corꝑis vnione. remanet igit̄ q̄rēdū q̄ sit cā vniōis aīe ad corꝑ⁹. Si aūt dicat̄ fm Auic. ꝙ sensus sūt aīe necessarij: q: ꝑ eos excitat̄ vt cōuertat se ad intelligētia agētē a qua recipit spēs. hoc qdē nō sufficit: q: si in nā aīe ē vt intelligat ꝑ spēs ab intelligētia agēte effusas: sequet̄ ꝙ qñq; aīa possit se ꝙuertere ad intelligētia agētē ex inclinatiōe sue nature: vel ēt excitata ꝑ aliū sensum: vt ꝙuertat se ad intelligētiā agētē ad recipiēdū spēs sē fibiliū: quoꝝ sensuz aligs nō hz: ꝛ sic cec⁹ nat⁹ posset hēre sciam de coloꝛib⁹: qđ ē manifeste falsuz. vī dīm ē ꝙ spēs intelligibiles: qb⁹ aīa nr̄a intelligit: nō efflūūt a formis separatis. ¶ Ad p̄m g⁰ dōz: ꝙ spēs intelligibiles q̄s ꝑticipat nr̄ intellect⁹ reducūt̄ sic̄ i ꝑmā cām in aliqđ ꝑncipiū ꝑ suā ēntiā intelligibilē. s. in deū: sz ab illo ꝑncipio ꝓcedūt mediātibus formis rerū sensibiliū ꝛ māliū: a qb⁹ sciaz colligimus vt Dio. dīc̄. ¶ Ad 2m dōz: ꝙ res māles fm eē qđ hāt extra aīaz ꝑfit eē sensibiles actu: nō aūt actu intelligibiles: vī nō ē sil'ē de sensu ꝛ intellectu. ¶ Ad 3m dīm: ꝙ intellectus noster possibilis reducitur de potentia ad actū ꝑ aliqd ens actu. i. ꝑ intellectū agētē q est virtus quedam aīe nr̄e: vt dictum est': nō aūt ꝑ aliquē intellectū sepatū: sicut ꝑ cām ꝑpriam ꝓximā. sed sicut ꝑ cām remotam.

¶ Utrum anima intellectiua cognoscat res immateriales in rationibus eternis. Articulus. v.

Ad quintū sic ꝓcedit̄. Uī ꝙ aīa itellectiua nō cognoscat res i māles i rōnib⁹ eternis. Jd.n.in quo aliqd cognoscit ipm magis ꝛ ꝑ ꝓius cognoscit: sz aīa intellectiua hois in statu ꝑītis vite nō cognoscit rōnes eternas: q: nō cognoscit ipm deū in quo rōnes eterne existūt: sz ei sic igneto cōiūgit̄: vt Dio. dīc̄ in. i. c. my stice theologie. g⁰ aīa nō cognoscit oīa in rōnibus eternis. ¶ ℙ. Ro. ꝓmo dī ꝙ inuisibilia dei ꝑ ea q̄ facta sūt cōspiciūt̄: sz inter inuisibilia dei numerant̄ rōnes eterne. g⁰ rōnes eterne ꝑ creaturas māles cognoscūt̄ ꝛ nō ecōuerso. ¶ ℙ. Rōnes eterne nihil aliud sunt q̄s idee. dīc̄.n. Aug. i li. 83. q. ꝙ idee sūt rōnes stabiles rez in mēte diuina existen-

tes. Si gº dicaᷓ ꝙ aia intellectiua cognoscit oia in rōnibus
eternis: redibit opio ꝑ Platonis q posuit oēm sciaz ab ideis
419 deriuariᷓ. ¶ Sz ꝑ cō qđ dic̄ Aug. 12. sup ge. si ābo videmus
verū eē qđ dicis ⁊ ambo videm⁹ vera eē q̄ dico: vbi q̄so
id videm⁹. nec ego vtiz in te nec tu in me: sz ambo in ipsa
q̄ supra mētes nr̄as ē i cōmutabili vitate. Vitas aūt icōmu
tabilis in eternis rōnib⁹ ꝓuideᷓ. gº aia intellectiua oia vera
cognoscit i rōnib⁹ eternis. ¶ Rñº dōz: ꝙ sic̄ Aug. dic̄ i. 12.
ō doc. xp̄iana. ꝑbi q vocāt: si q̄ forte vera ⁊ fidei nr̄e accō
mōda dixerūt: ab eis tāq̄ ab inuētis possessoribꝫ in vsum
nr̄m vēdicāda sūt. hūt. n. doctrine gētiliū q̄dā simulata ⁊ su
ꝑstitiosa figmēta: q̄ vnusquiz nr̄m de societate gētiliū exiēs
dz euitare: ⁊ iō Aug. q doctrinis platonicoꝝ ibutus fuerat
si qua inuenit fidei accōmoda in eoꝝ dictis assumpsit: que
vō inuenit fidei nr̄e aduersa: i melꝫ cōmutauit. ꝑ Posuit āt
34 ꝑ Plato sic̄ supra dcm̄ ē: formas rez ꝑ se subsistere a mā se
419 paratas: q̄s ideas vocabat: ꝙ quaz ꝓticipatiōe dicebat in
tellectū nr̄m oia cognoscere: vt sic̄ mā corpalis ꝙ ꝓticipatio
nem idee lapidis fit lapis: ita intellectus nr̄ ꝑ participatio
nē eiusdē idee cognosceret lapidē: sed q: videtur eē alienū a
fide ꝙ formе rez extra res ꝑ se subsistāt absq̄ mā sic̄ pla
tonici posuerūt dicētes ꝙ se vitā aut ꝙ se sapiaz eē quasdaz
336 subas creatrices: vt Dio. dic̄. 11. c. de di. no. ideo Aug. in
li. 83. q. posuit loco haz ideaz q̄s ꝑ Plato ponebat: rōnes
oīum creaturaz in mēte diuina existere: ꝑm q̄s oia formā
tur: ⁊ ꝑm q̄s ēt aia hūana oia cognoscat. Cū gº q̄riᷓ vtruz
aia hūana in rōnib⁹ eternis oia cognoscat: dōm ē ꝙ aliqđ
in aliquo dī cognosci dupl̄r. Uno⁰ sic̄ in obo cognito: sicut
aliqs videt in speculo ea quoz imagines i speculo resultāt:
⁊ hoc mō aia in statu pn̄ius vite nō pōt videre oia in rōni
bus eternis: sz sic i rōnib⁹ eternis cognoscūt oia beati q de
um vidēt ⁊ oia in ipso. Alio⁰ dī aliqđ cognosci i aliq̄ sic̄ i co
gnitiōis pn̄o: sic si dicam⁹ ꝙ in sole videᷓ ea q̄ videᷓ ꝑ solē
⁊ sic necesse ē dicē ꝙ aia hūana oia cognoscat i rōnib⁹ eter
nis: ꝑ quaz ꝓticipationē oia cognoscim⁹. ipm. n. lumē intel
a lectuale qđ ē i nob: nihil ē aliud q̄s q̄dā ꝓticipata similitudo
442 luminis increatiᷓ: in quo cōtinēᷓ rōnes eterne. vñ in psal.
dī. Multi dicūt qs oñdit nob bona. cui psal. rñdet dicens.
Signatū ē sup nos lumē vultus tui dñe. q. d. ꝑ ipsam sigil
lationē diuini luminis in nob oia demōstrāt: q: tñ ꝑter lu
men intellectuale in nob exiguū ē spēs intelligibiles a reb⁹
accepte ad sciam de reb⁹ mālib⁹ hñdā: iō non ꝑ solā ꝓtici
pationē rōnū eternaz de reb⁹ mālib⁹ noticiā hēmus: sicut
platonici ponēᷓ ꝙ sola ideaz ꝓticipatio sufficit ad sciaz hn̄
dam. vñ Aug. dic̄ in. 4. de tri. Illūqđ q: ꝑbi documentis
certissimis ꝑsuadēt eternis rōnib⁹ oia tpalia fieri: ꝓpterea
potuerūt in ipsis rōnib⁹ ꝑspicere: vel ex ipsis colligē quot
sunt aialiū gña: q̄ semina singuloꝝ. nōne ista oia ꝑ locoꝝ ac
tpoz historiā q̄sierūt: ꝙ aūt Aug. nō sic intellexerit oia co
gnosci in rōnib⁹ eternis vel in cōmutabili vitate q̄si ipe rō
nes eterne videāᷓ: pz ꝑ hoc ꝙ ipse dicit in li. 83. q. Oz rō
nalis aia nō ois ⁊ quecūqz: sed q̄ sancta ⁊ pura fuerit asse
ritur illi vīsioni. s. rōnū eternaz eē idonea. sicut sunt aie bo
norum. Et per hoc pz responsio ad obiecta.

¶ Utrum intellectiua cognitio accipiatur a rebus sensibi
libus. Articulus. vj.

421 **Ad sextum** sic ꝓcedit. Uī ꝙ intellectiua cogni
tio nō accipiaᷓ a reb⁹ sensibilibus.
Dicit. n. Aug. in li. 83. q. ꝙ nō ē expectāda sinceritas vita
tis a corpis sensib⁹. ⁊ hoc ꝑbat dupl̄r. Uno⁰ ꝑ hoc ꝙ oē
qđ corporeus sensus attingit: sine vlla intermissiōe tpis cō
mutaᷓ: qđ aūt nō manet ꝓcipi nō pōt. Alio⁰ ꝑ hoc ꝙ oia q̄
ꝑ corp⁹ sentim⁹ ēt cum assint sensib⁹: imagines tñ eoꝝ pati
mur: vt in sōno vel furore: nō aūt sensib⁹ discernere vale
mus. vtrū ipsa sensibilia vel imagies eoꝝ falsas sentiam⁹.
nihil aūt ꝓcipi pōt qđ a falso nō discerniᷓ: ⁊ sic cōcludit ꝙ
nō ē expectāda veritas a sensib⁹: sz cognitio intellectualis ē
apprehēsiua vitatis. nō gº cognitio intellectualis ē expectā
da a sensib⁹. ¶ Ꝺ. Aug. dic̄. 12. sup ge. ad lit. Illō ē putādū
facē aliqđ corp⁹ in spūz: tāq̄ spūs corpi faciēti materie vi
ce subdaᷓ. oī. n. modo ꝑtātio: ē q fac̄ ea re de q̄ aliqđ fac̄.
vñ cōcludit ꝙ imaginē corpis nō corp⁹ in spūz: sz ipse spūs
in seipso fac̄. nō gº intellectual' cognitio a sensib⁹ deriuatur.
¶ Ꝺ. Effect⁹ nō se extēdit vltra vtutē sue cause: sz intelle
ctualis cognitio se extēdit vltra sensibilia. Intelligim⁹. n. q̄
dā q̄ sensu ꝓcipi nō pn̄t. intellectual' gº cognitio nō deriuat
a reb⁹ sensibilib⁹. ¶ Sz ꝑ cō qđ ꝑbs ꝑbat in. i. mēta. ⁊ in fi
ne posteriozꝝ: ꝙ principium nostre cognitionis est a sensu.
¶ Rñº dōz: ꝙ circa istā qōnem triplex fuit ꝑbꝫ opinio.
Democrit⁹. n. posuit ꝙ nulla ē alia cā cuiuslibet nr̄e cogni
tionis nisi cū ab his corpib⁹ q̄ cogitamus veniūt atq̄ intrāt
imagines in aias nostras: vt Aug. dic̄ in epla sua ad dioscо
rū. ⁊ Ari. ēt dic̄ in li. de sō. ⁊ vi. ꝙ Democrit⁹ posuit cogni
tionē fieri ꝑ idola: ⁊ defluxiōes: ⁊ hꝰ pōnis rō fuit: q: tam
ipse Democrit⁹ q̄s alij antiq̄ nāles nō ponebāt ītellectū dif
ferre a sensu⁹. vt Ari. dic̄ in li. de aia: ⁊ iō q: sensus immutat 417
a sensibili. arbitrabāᷓ oēm nostrā cognitionē fieri ꝑ solā im
mutationē a sensibilib⁹ quā qdē immutationē Democrit⁹ asse
rebat fieri per imaginū defluxiōes. ꝑ Plato vō eōrio posuit 364
intellectū differre a sensu⁹: ⁊ intellectū qdē eē vtutē īmāle
organo corporeo nō vtētē in suo actu: ⁊ q: incorporeū non
pōt immutari a corpeo: posuit ꝙ cognitio intellectual' nō sit ꝑ
mutationē intellectus a sensibilibus: sed ꝑ ꝓticipationē so- 416
maz itelligibiliū sepataz vt dcm̄ est⁹: sensum etiam ponit 364
virtutem quādam per se opantem⁹: vñ nec ipse sensus cū
sit q̄dā vis spūal' immutaᷓ a sensibilib⁹: sed organa sensuū a
sensibilib⁹ immutanᷓ: ex q̄ immutatiōe aia quodāmō excitat:
vt i se spēs sensibiliū formet: ⁊ hāc opionē tāgit vt Aug.
. 12. sup ge. ad lit. vbi dicit ꝙ corpus nō sentit. sed aia ꝑ cor
pus: quo velut nūcio vtiᷓ ad formādū in seipsa qđ extrin
secus nūciat. Sic igitur ꝑm ꝑ Platonis opionē: neq̄ intel
lectual' cognitio a sensibili ꝓcedit: neq̄ ēt sensibilis totali' a
sensibilibus rebus: sed sensibilia excitāt aiam sensibilem ad
sentiendū: ⁊ sili' sensus excitāt aiam intellectiuā ad intelligē
dum. Arist. aūt media via ꝓcessit. posuit. n. cū platone itel
lectū differre a sensu. sz sensuz posuit ꝑpaz opationē nō hre
fine cōiunctiōe corpis. ita ꝙ sentire nō sit act⁹ aie tm̄: sz con
iuncti: ⁊ sili' posuit de oīb⁹ opatiōib⁹ sensitiue ptis: q: igit
nō est inconueniēs ꝙ sensibilia q̄ sunt extra aiam causent ali
qđ in cōiunctū: in hoc Ari. cū Democrito concordauit: ꝙ
opatiōes sensitiue ptis causarenᷓ ꝑ ipressionē sensibiliū in
sensum: nō ꝑ modū defluxionis vt Democrit⁹ posuit: sed
ꝑ quādā operationē. Illā ⁊ democritus oēm actionē fieri
posuit per influxionez athomoꝝ: vt pz i ꝓmo de gñatiōe.
intellectuz vero posuit Ari. habere operationem absq̄ cō- 569
municatione corporis. nihil autem corporeum imprimere 570
potest in rem incorpoream⁹: ⁊ ideo ad causandum intelle
ctualē opationē ꝑm Ari. nō sufficit sola impressio sensibilis
corpoz: sz requrit aliqđ nobili⁹: quia agēs est honorabilius
patiente vt ipse dicit. Illō tamē ita ꝙ intellectualis opatio
causet ex sola ipressione aliquarū rez supioꝝ vt Plato po 391
suit: sed illud superius ⁊ nobilius agēs: qđ vocat ītellectuz
agētē: de quo tā supra dixim⁹: ꝙ facit fantasmata a sensi
bus accepta intelligibilia in actu per modū abstractiōis cu
iusdam. ꝑm hoc ergo ex pte fantasmatū intellectualis opa
tio a sensu causaᷓ: sed q: fantasmata non sufficiunt immuta
re ītellectū possibilē: sz oz ꝙ fiāt intelligibilia actu ꝑ intelle
ctum agentez: non pōt dici ꝙ sensibilis cognitio sit totalis ⁊
pfecta cā intellectualis cognitiōis: sed magis quodāmō est
media cā. ¶ Ad p̄m gº dōm: ꝙ ꝑ vba illa Aug. daᷓ intel
legi ꝙ veritas nō sit totaliter a sensib⁹ expectāda. regriᷓ. n.
lumē ītellect⁹ agētis ꝙ qđ immutabil' vitatē in rebus muta
bilibus cognoscam⁹ ⁊ discernam⁹ ipsas res a similitudini- a
bus rerum⁹. ¶ Ad 2m dōz: ꝙ Aug. non loquiᷓ de intelle 417
ctuali cognitiōe: sz de imaginaria: ⁊ q: ꝑm platonis opinio
nem vis imaginaria hz operationē que ē aīe sol⁹: eadē rō
ne vsus est Aug. ad ostēdendū ꝙ corpora non imprimunt
suas similitudines in vim imaginariā: sed hoc facit ipa aia:
qua vtiᷓ Ari. ad probandū intellectū agētē esse aliqđ sepa
tū. q:. s. agēs est honorabilius patiēte: ⁊ ꝓculdubio oz ꝑm
hāc pōnē in vi imaginatiua ponere: non solū potētiam pas
siuā: sed etiā actiuā: sz si ponamus ꝑm opi. Ari. ꝙ actō vtu
siuā: sed etiā actiuā: sz si ponamus ꝑm opi. Ari. ꝙ actō vtu
tis imaginatiue sit coniuncti: nulla segtur difficultas: q: cor
pus sensibile est nobilius organo animalis: ꝑm hoc qđ cō-

parat ad ipz vt ens in actu ad ens i poa sicut colorat̃um in actu ad pupillā q̄ colorata est i poa: posset tñ dici q̄ ex his pa imutatio virtutis imagiarie sit p motū sensibilē: q: fanta/
e sia est motus factus fm sensum: vt dr in li. de aia. tñ est q̄/
425 dam opatio aie i hoie q̄ diuidendo ⁊ cōponendo formant di/uersas rez imagines q̄ nō sunt a sensibus acceptę: ⁊ ex tñ ad hoc pñt accipi verba Aug. ¶ Ad 3m dm: q sensitiua cognitio nō est tota causa intellectualis cognitiōis: ⁊ iō nō ē mirz si intellectualis cognitio vltra sensitiuā se extendit.

¶ Utrum intellect⁹ possit actu itelligere p spēs itelligibiles
422 qs penes se hz nō quertendo se ad fantasmata. Artic. vij.

Ad septimuz sic pceditur. Uidet q intellect⁹ possit actu itelligere p spēs itelligibiles quas penes se hz: nō quertendo se ad fantasmata intellectus enz fit i actu p spēm intelligibilē qua informat. sed intellectum esse in actu est ipsum intelligere. ergo spēs intelligibiles sufficiunt ad hoc q̄ itellect⁹ actu itelligat absqz hoc q̄ ad fantasmata se cōuertat. ¶ Ꝑ. Magis depēdet imaginatio a sensu q̄z intellectus ab imaginatione: sed imaginatio pōt imaginari actu absentibus sensibilibus. ergo multomagis intellect⁹ potest intelligere actu nō cōuertendo se ad fantasmata. ¶ Ꝑ. In corporalium non sunt alia fantasmata: q: imaginatio tps ⁊ cōtinuum nō trāscendit. si ergo intellectus noster non pōt aliquid intelligere in actu nisi conuerteretur ad fantasmata: sequeretur q̄ non posset intelligere incorporeum aliquid: qđ patet esse falsum. intelligimus enim veritatē ipsam ⁊ deuz ⁊ angelos. ¶ Sed ⁊ō est qđ phs dicit i. 3. de aia: q̄ nihil sine fantasmate intelligit aia. ¶ Rñ° dōz: q̄ impossibile ē intellectum fm pñtis vite statum quo passibili corpori cōiungitur aliquid intelligere in actu nisi cōuertendo se ad fantasmata: ⁊ hoc duobus indicijs apparet. pmo quidē q: cuz intellectus sit vis quedā nō vtens corporali organo: nullo° impediretur in suo actu p lesionem alicuius corporalis organi: si non requireretur ad eius actum actus alicuius potentie vtētis organo corporali. vtuntur autē orgāo corporali sensus ⁊ imaginatio ⁊ alie vires ptinentes ad partem sensitiuam. vnde manifestum est q̄ ad hoc q̄ intellectus actu intelligat non solum accipiendo sciētiam de nouo: sed etiā vtēdo sciētia iā acqsita requiritur actus imaginationis ⁊ ceteraz virtutuz. videmus enim q̄ impedito actu virtutis imaginatiue per
423 lesionem orgāi: vt in freneticis: ⁊ sile impedito actu memorative virtutis vt in litargicis°: impeditur hō ab intelligēdo in actu etiā ea quoz sciētiam preaccepit. scdo q: hoc quilibet in seipso experiri pōt q̄ quādo aliquis conatur aliqd intelligere formare sibi aliqua fantasmata p modum exemplorum: in quibus quasi inspiciat qđ intelligere studet: ⁊ inde est etiam q̄ quādo aliquem volumus facere aliquid intelligere: proponimus ei exempla ex quibus sibi fantasmata formare possit ad intelligendum. huius aūt rō est q: potentia cognoscitiua pportiōatur cognoscibili. vñ intellectus angeli qui est totalr a corpore sepatus: obm pprium est subintelligibilis a corpore sepata: ⁊ p hmōi intelligibilia materialia cognoscit. Intellectus autez hūani qui est cōiunctus
424 corpori: ppriū obm est qditas siue natura i materia corporali existens: ⁊ p hmōi naturas visibiliuz rez etiā i insensibili uz rez aliqualem cognitionem ascēdit°. de rōne aūt huius nature est q̄ in aliquo indiuiduo existat: qđ nō esset absqz materia corporali: sicut de natura lapidis ē qđ sit in hoc lapide: ⁊ de rōne nature eq est q̄ sit i hoc equo: ⁊ sic de alijs. vnde natura lapidis vel cuiuscunqz māis rei cognosci nō potest complete ⁊ vere: nisi fm q̄ cognoscit: vt in particulari exīs. pticular at apphendim⁹ p sensuz ⁊ imaginationē ⁊ iō necesse est ad hoc q̄ intellectus intelligat suum obm proprium: q̄ conuertat se ad fantasmata: vt speculetur naturam vnīs in particulari existentem. Si autez proprium
419 obm intellectus nostri esset forma separata: vel si forme rerum sensibiliū subsisterent nō in particularib⁹ fm platonicos°: nō oporteret q̄ intellectus noster semper intelligendo conuerteret se ad fantasmata. ¶ Ad pmuz ergo dm:
398 q̄ spēs conseruate in intellectu possibili in eo exīt habitualiter qđo actu nō intelligit: sic supra dctm est°, vñ ad hoc q̄ itelligamus i actu non sufficit ipsa conseruatio spēcierum: sed 394
opz q̄ eis vtamur fm q̄ conueniunt rebus quarū sunt spēs c
que sunt nature in particularibus existētes. ¶ Ad 2m dōz q̄ etiaz ipsum fantasma est similitudo rei particularis. vñ non indiget imaginatio aliqua alia similitudine particulari sicut indiget intellectus. ¶ Ad 3m dōz: q̄ incorporea quorum non sunt fantasmata cognoscuntur a nobis per comparationem ad corpora sensibilia quorum sunt fantasmata sicut veritatez intelligimus ex cōsideratione rei: circa quā veritatem speculamur. deum autem vt Dio. dicit: cognoscimus vt causam per excessum ⁊ remotionem. alias etiaz incorporeas substas i statu presentis vite cognoscere nō possumus nisi per remotionem vel aliquam comparationem ad corporalia: ⁊ ideo cum de hmōi aliquid intelligimus: necesse habemus conuerti ad fantasmata corporum: licet ipsorum non sint fantasmata.

¶ Utrz iudiciū intellect⁹ impediat̃ p ligamētū sensus. vij.

Ad octauum sic pceditur. Uidet q̄ iudiciuz intellectus nō impediatur per ligamentum sensus. supius enim nō dependet ab inferiori: sed iudicium intellectus est supra sensum. ergo iudiciū intellectus non impeditur per ligamentū sensus. ¶ Ꝑ. Syllogizare est actus intellectus. in sōno autem ligatur sensus vt dr in lib. de som. ⁊ vigi. cōtingit tñ quandoqz q̄ aliquis dormiens syllogizat. igit non impeditur iudiciū intellectus per ligamentum sensus. ¶ Sz ⁊ō ē q̄ in dormiēdo ea que contra licitos mores cōtingunt nō imputantur ad peccatū: vt Aug. super ge. ad lit. dicit. hoc antē non esset si homo in dormiendo libez vsum rōnis ⁊ intellectus haberet. ergo impeditur rationis vsus per ligamētum sensus. ¶ Rñ° dōz q̄ sicut dictum est pri: obm intellectui nostro proportionatum est natura rei sensibilis°. iudiciū autem perfectuz 422
de re aliqua dari non potest: nisi ea oia que ad rem ptinent cognoscantur ⁊ precipue si ignoraretur id qđ est terminus ⁊ finis iudicij. Dicit enim phs in. 3. de celo ⁊ mundo. Qui
cut finis factiue scientie est opus: ita naturalis sciētie finis ē: qđ videtur principaliter fm sensum. saber enim nō querit cognitionem cultelli nisi ppter opus: vt operetur hūc particularem cultellum: ⁊ sil naturalis nō querit cognoscere nām lapidis ⁊ equi: nisi vt sciat rōnes eorum q̄ videntur fm sensuz. manifestū ē aūt q̄ nō posset esse pfectū iudiciū fabri de cultello si opus ignoraret: ⁊ sil nō pōt ee pfectū iudiciū scie nālis de rebus nālibus si sensibilia ignoraret°. oia
aūt q̄ in pñti statu intelligimus cognoscūt a nobis p com c
parationem ad res sensibiles nāles°. vnde impossibile est 422
q̄ sit in nobis iudicium intellectus perfectum cum ligamēto sensus: p quez res sensibiles cognoscimus. ¶ Ad pm 495
ergo dm q̄ ex his intellectus sit superior sensu: accipit tñ 457
aliquo modo a sensu: ⁊ eius obiecta prima ⁊ principalia in a
sensibilibus fundantur: ⁊ ideo necesse est q̄ impediat iudicium intellect⁹ ex ligamēto sensus. ¶ Ad 2m dōz q̄ sensus ligatur i dormientibus ppter enapoxationes quasdā ⁊ fumositates resolutas: vt dr in lib. de som. ⁊ vigi. ⁊ iō secdm 547
dispōnē hmōi enapoxationum ptingit ligatiōnē sensus maius vel min⁹. qñ. n. mult⁹ fuerit mot⁹ vapox: ligat nō soluz sensus: sed ēt lmagiatio: ita vt nulla appeant fantasmata: sic precipue accidit: cum aliquis incipit dormire post multuz cibum ⁊ potum. si vero motus vapox aliquantulū fuerit remissior apparēt fantasmata: sed distorta ⁊ inordinata: sic accidit i febricitantibus. si vo adhuc magis mot⁹ sederet apparēt fantasmata ordinata: sicut maxime solet in fine cōtingere dormitionis: ⁊ in hoibus sobrijs ⁊ hītibus fortem imaginationem. si aūt mot⁹ fuerit modicus: nō solum imaginatio remanet libera: sed ēt ipse sensus cōis ex parte soluitur: ita q̄ homo iudicat interdum in dormiendo ea que videt somnia esse: quasi diiudicans inter res ⁊ rerum similitudines: sed tñ ex aliqua parte remanet sensus cōis ligatus. ⁊ ideo ⁊z alijs similitudines discernat a rebus: tñ semper in his quibus decipitur. sic igitur per modum quo sensus soluit̃ ⁊ imaginatio i dormiendo: liberatur iudicium intellectus: nō tñ ex toto. vnde illi q̄ dormiendo syllogizāt cum excitantur semper recognoscūt se in aliquo defecisse.

¶ De mō ⁊ ordie itelligēdi. Qō. lxxxv

Einde

ꝓsiderādū est de mō ⁊ ordine itelligēdi. ¶ Et circa

b hoc q̄rūt. 8. pº. vtr itells nr̄ itelligat ab strahēdo spēs a fātasmatibꝰ. 2º. vtr spēs itelligibiles abstracte a fātasmatibꝰ se habeāt ad itellectū nr̄z: vt qō itelligit: vl si cut id q̄ itelligit. 3º. vtr itells nr̄ itelligat nāliter ꝑius magis vle. 4. vtr itellectꝰ nr̄ possit mlta sil' itelligē. 5º. vtrū itells nr̄ itelligat cōponēdo ⁊ diuidēdo. 6º. vtr itells possit errare. 7º. vtr vnꝰ possit eādez rē meli⁹ itelligē q̄ alius. 8º. vtr itellectꝰ nr̄ p ꝑus cognoscat idiuisibile q̄s diuisibile.

¶ Utr intellectus noster itelligat res corpeas ⁊ māles p abstractionē a fantasmatibus. Articulus. i.

424 **Ad primum** sic ꝓcedit. Videt q intellectus nr̄ nō itelligat res corpeas ⁊ mā les p abstractionē a fantasmatibus. Quicūq; n. itellectus i telligit rem alr̄ q̄s sit est falsus. forme aūt rez māliū nō sūt abstracte a pticularibꝰ: quoꝝ sil'itudines sunt fantasmata. si gº itelligam⁹ res māles p abstractionē spēz a fantasmatibꝰ erit falsitas i intellectu nr̄o. ¶ ℞. Res māles sunt res nā les i quaꝝ diffōne cadit mā: sed nihil pōt itelligi sine eo qō cadit i diffōne eius. gº res māles nō pñt itelligi sine mā: ꝙz mā est idiuiduatiōis ꝓncipiū: gº res māles nō pñt itelligi p abstractionē vlis a pticulari: qō ē abstrahere spēs itelligibi les a fantasmatibꝰ. ¶ ℞. Jn. 3. de aia dr̄. Quia fantasmata se hñt ad aiaz itellectiuā: sicut colores ad visuz: sed visio nō fit p abstractionē aliquaꝝ spēz a coloribꝰ: sed p hº q colores ip̄mūt in visuz. gº nec itelligē ꝓtingit p hoc q aliqd abstra hat a fantasmatibꝰ: ꝙz p hº q fātasmata ip̄mūt i intellectū ¶ ℞. Ut dr̄ in. 3. de aia. Jn itellectiua aia sunt duo. s. itelle ctus pōs ⁊ agēs: ꝙz abstrahere a fātasmatibꝰ spēs itelligi biles nō ptinet ad itellectū possibilē: ꝙz recipe spēs iā abstra ctas. ꝙz nec ēt videt ptinere ad itellectuz agentē: q se hz ad

b fantasmata: sicut lumē ad colores q nō abstrahit aliqd a co

391 loribꝰ: ꝙz magis eis ifluit. gº nullº itelligim⁹ abstrahēdo a fantasmatibus. ¶ ℞. ꝓbs in. 3. de aia dicit. Qz itelle ctus itelligit spēs i fantasmatibus. nō gº eas abstrahēdo.

¶ Sed ℞ est qō dr̄ i. 3. de aia: q sicut res sunt separabi les a mā: sic circa itellectū sunt. gº oz q mālia itelligāt: iō tū a mā abstrahūtur ⁊ a sil'itudinibꝰ mālibus q̄ sunt fantas mata. ¶ Rño dōm q sic supra dctū est. obm cognoscibi

422 le ꝓportionat virtuti cognoscitiue. est aūt triplex gradꝰ co

58 gnoscitiue vtutis. q̄daz. n. cognoscitiua ỹtus est actꝰ orga ni corpalis. s. sensus. ⁊ iō cuiuslibet obm sensitiue poe ē for ma put i mā corpali existit: ⁊ q: hmōi mā est idiuiduatio nis ꝓncipiū: iō ois poª sensitiue ptis est cognoscitiua pticu larū tm̄. q̄dā aūt vtus cognoscitiua est q̄ neq; est actus or gani corporal: neq; est aliquo mō corpali māe ꝓiuncta: sicut itellectus angelicꝰ: ⁊ iō hmōi vtutis cognoscitiue obm est forma sine mā subsistēs. ⁊ fi. n. mālia cognoscāt: nō tm̄ nisi i mālibꝰ eas ituent. vel iseipsis vel i deo. Jntellectꝰ aūt hūa

422 nus medio mō se hz. nō. n. ē actꝰ alicuiꝰ orgāi: ꝙz tm̄ est q̄daz

369 vtus aie q̄ est forma corpis: vt ex supra dcis pz̄e: ⁊ iō ꝑpū

353 eius est cognoscere formā in mā qdem corpali idiuiduali existētē nō tm̄ put sunt i tali mā. cognoscer vo id qō ē i mā idiuiduali: nō put est in tali mā est abstrahere formā a mā idiuiduali: quā repsentāt fantasmata: ⁊ iō necesse est dicere q itells nr̄ itelligit mālia abstrahēdo a fantasmatibus: ⁊ p mālia sic ꝓsiderata i immālia aliq̄lez cognitionē deuenimus

422 sic ecōtra angeli p immālia mālia cognoscūt: plato vo atten dēs solū immālitatē itellectus hūani: nō aūt ad hoc q est cor pori quodāmō vnit⁹ posuit obm itellectus ideas sepatas: ⁊ q itelligim⁹: nō qdē abstrahēdo: ꝙz magis abstracta ptici

416 pādo: vt ꝙ dcm ē. ¶ Ad pm ergo dōz q abstrahē ꝓtingit dupliciter. Uno⁰ p modū cōpositiōis ⁊ diuisionis. sicut cū itel ligim⁹ aliqd nō esse i alio vel esse sepatū ab eo. Alio⁰ p mo dū simplicitatis: sicut cū itelligim⁹ vnū nihil ꝓsiderādo de alio. abstrahē igit p itellectū ea q̄ fm rē nō sunt abstracta

b fm pm modū abstrahēdi nō est absq; falsitate: ⁊ sc̄dō mō

425 abstrahē p itellectū q̄ nō sunt abstracta ꝙz rē. ñ hz falsitatē vt in sensu apparet: si enim dicamus colorē nō esse corpus colorato: vel eē separatū ab eo: erit falsitas in opinione vel in oratione. Si vo cōsiderem⁹ colorē ⁊ ppietatē ei⁹ nihil ꝓsiderātes de pomo colorato: vel sic qō intelligim⁹ voce exprimam⁹: erit absq; falsitate opiniōis ⁊ oīonis. pomuz .n. nō est de rōne coloris: ⁊ iō nihil. phibet colorē itelligi ni hil intelligēdo de pomo. Silr dico q ea q̄ ptinēt ad rōnem spēi cuiuslibz rei mālis. puta lapidis aut hois aut equi: pñt ꝓsiderari sine ꝑncipijs indiuidualibꝰ: q̄ nō sunt de rōne spēi ⁊ hoc ē abstrahere vle a particulari: vel spēz intelligibilē a fantasmatibꝰ ꝓsiderare ꝙz nām spēi absq; idiuidualiū cōsi deratiōe ꝑncipioꝝ q̄ p fantasmata repsentāt. cū ergo dr̄ q intellectꝰ est falsus q intelligit rē aliter q̄s sit: vez est si ly aliter referat ad rez intellectā: tūc. n. intellectꝰ est falsus qñ in telligit rez ē aliter q̄s sit. vñ falsus intellectꝰ ēct si sic abstra heret spēm lapidis a mā vt intelligeret eā nō esse in mā: vt ¶ Plato posuit. nō est aūt vez qō ꝓponit: si aliter accipiat ex pte intelligētis. est. n. absq; falsitate: vt alius sit modus i telligēdi in intelligēdo q̄s modus rei i essendo: q: intellectus est in intelligēte imāliter p modū intellectꝰ: nō aūt māliter p modū rei mālis. ¶ Ad 2m dōz: q qdā putauerit q spēs nālis rei sit forma solū: ⁊ q mā nō sit pars spēi: ꝙz hoc in diffinitionibꝰ rez nāliuz nō poneret mā: ⁊ iō aliter dōz est q mā est duplex. s. cōis ⁊ signata vel indiuidualis. cōis qdez vt caro ⁊ os: indiuidualis vt he carnes ⁊ hec ossa. in tellectus igit abstrahit spēm rei nālis a mā sensibili indiui duali: nō aūt a mā sensibili cōi: sicut spēz hois abstrahit ab his carnibus ⁊ his ossib⁹ q̄ nō sunt de rōne spēi: sed sūt par tes indiuidui: vt dr̄ in. 8. meta. ⁊ ideo sine eis ꝓsiderari pt. sed spēs hois nō pōt abstrahi p intellectū a carnibꝰ ⁊ ossi bus: spēs aūt mathematice possunt abstrahi p intellectū a mā sensibili: nō soluz indiuiduali: ꝙz ēt cōi: non tm̄ a mā intel ligibili cōi: ꝙz solū indiuiduali. mā. n. sensibilis dr̄ mā: corpo ris: fm q̄ subiacet q̄litatibus sensibilibus. s. calido ⁊ frigi do: duro ⁊ molli: ⁊ huiusmodi. mā vo intelligibilis dr̄ sub stantia fm q̄ subiacet q̄titati. Manifestū est aūt q̄ quanti tas ꝑius inest substātie q̄s q̄litates sensibiles. vñ quantitas vt numeri ⁊ dimēsiones ⁊ figure q̄ sunt terminatiōes quā titatuz pñt ꝓsiderari absq; q̄litatibꝰ sensibilibus: qō est eas abstrahi a mā sensibili: nō tm̄ possunt ꝓsiderari sine intelle ctu subē quātitati subiecte: qō esset eas abstrahi a mā intel ligibili cōi. pñt tm̄ considerari sine hac vel illa suba quod est ea abstrahi a mā intelligibili indiuiduali. q̄daz vo sunt que possunt abstrahi ēt a mā intelligibili cōi. sicut ens vnū potē tia ⁊ actus: ⁊ alia huiusmodi q̄ etiaz eē pñt absq; omni mā vt pz̄ in subijs immālibus: ⁊ q: ¶ Plato nō cōsiderauit qō dictū est de duplici mō abstractionis: oīa que dicimus ab strahi p intellectū: posuit abstracta esse fm rem. ¶ Ad 3m dōm: q colores hñt eundē modū essendi: prout sunt i mā corporali indiuiduali: sicut in potētia visiua: ⁊ ideo possunt imprimere suā similitudinē in visum: ꝙz fantasmata cuz sint similitudines indiuiduoꝝ: ⁊ existāt in organis corporis: nō habent eundē modū existendi: quez hz intellectus huma

o nus: vt ex dictis pz̄e. ⁊ ideo nō possunt sua virtute imprimere in intellectū possibilē: sed virtute intellectus agentis 421 resultat quedā similitudo in intellectu possibili ex quersio 391 ne intellectus agentis supra fantasmata: que qdez est repre sentatiua eoꝝ: quoruz sunt fantasmata solū quantum ad na turam speciei: ⁊ per hunc modū dicit abstrahi species in- 90 a telligibilis a fantasmatibus: non q aliqua eodez numero forma que prius fuit in fantasmatibus: postmodum fiat in intellectu possibili ad moduz quo corpus accipitur ab vno loco ⁊ transit ad alterum. ¶ Ad quartū dicendū: q fan tasmata ⁊ illuminantur ab intellectu agente: ⁊ iterū ab eis per virtutem intellectus agentis species intelligibiles ab strahuntur. illuminantur quidem quia sicut pars sensitiua ex coniunctione ad intellectum efficitur virtuosior: ita fan tasmata ex virtute intellectus agentis redduntur habilia: vt ab eis intentiones intelligibiles abstrahantur: abstra hit autem intellectus agens species intelligibiles a fantas matibus: inquantum per virtutem intellectus agentis ac cipere possumus in nostra consideratione naturas specie rum sine individualibus conditionibus: fm quarum simi

litudines intellectus possibilis informatur. ¶ Ad 5m dom q̃ intellectus noster ꝛ abstrahit species intelligibiles a fantasmatibus: inquantum considerat naturas rerum in vi:
422 ꝛ tñ intelligit eas i fantasmatib9: q: nõ põt intelligẽ ea quor: spẽs abstrahit: nisi quertẽdo se ad fantasmata: vt s̃ dcm̃ ẽ. ¶ Utr: spẽs intelligibiles a fantasmatibus abstracte se ha/
425 beãt ad itellectũ nr̃m: sicut id qõ itelligit. Art. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit. Videt q̃ spẽs intelligibiles a fantasmatibus abstracte se habeãt ad itellectũ nr̃m sicut id qõ itelligit. itellectũ. n. in actu est i intelligente: q: itellectũ i actu est ipse intellect9 i actu: sed nihil de re itellecta est i intellectu actu i/ telligente nisi spẽs intelligibilis abstracta. ergo hmõi spẽs ẽ ipm itellectũ in actu. ¶ P̃. Intellectũ in actu oz i aliquo eẽ aliogn nihil esset: sed nõ ẽ in re q̃ est extra aiam: q: cũ res q̃ ẽ extra aiaz sit mãlis: nihil qõ est i ea põt eẽ intellectũ i ac/ tu. Relinq̃t ergo q̃ itellectũ i actu sit i intellectu: ꝛ ita nihil est aliud q̃ spẽs itelligibilis p̃dicta. ¶ P̃. ꝟPhs dicit in. i. phier. q̃ voces sunt note eaꝝ q̃ sunt i aĩa passionũ: sed vo/ ces significãt res itellectas. id. n. voce significamus qõd itel ligimus. g° ipse passiones aĩe. s. spẽs intelligibiles sunt ea q̃ intelligit̃ in actu. ¶ Sed c̃. spẽs itelligibilis se hz ad itelle ctũ sicut spẽs sensibilis ad sensum: sz spẽs sensibilis nõ est il lud qõ sentit̃: sed magis id quo sensus sctit. g° spẽs itelligi/ bilis nõ ẽ qõ intelligit̃: sz id quo itelligit itellectus. ¶ R̃ñ° dom q̃ qdam posuerũt q̃ vires q̃ sũt i nobis cognoscitiue nihil cognoscũt nisi ꝑpr̃ias passiones: puta q̃ sensus nõ sen tit nisi passionẽ sui organi: ꝛ s̃m hoc itellectus nihil itelligit nisi suã passionẽ. s. spẽs intelligibilẽ i se receptam. Sed hec opinio manifeste apparet falsa ex duob9. ꝟPrimo qdez q: eadez sunt q̃ intelligimus ꝛ de qbus sunt scie. Si igit̃ ea q̃ intelligimus sunt solũ spẽs q̃ sunt i aĩa: sequeret̃ q̃ scie oẽs nõ essent de reb9 q̃ sunt extra aiam: sed solũ de spẽbus itel
416 ligibilibus q̃ sunt in aĩa: sicut fz platonicos oẽs scietie sunt õ ideis quas ponebat esse itellecta in actu e. Scõo q: seque/ ret̃ error: ãtiquoꝝ dicẽtiũ. oẽ qõ videt̃ eẽ verꝝ. ꝛ silr q̃ cõ/ tradictorie essent simul vere. Si enim̃ po9 nõ cognoscit nisi ꝑpr̃iã passionẽ: de ea soluz iudicat. Sic autẽ videt̃ aliqd fz q̃ po9 cognoscitiua afficit̃. semp ergo iudiciũ po9 cognosci tiue erit de eo qõ iudicat. s. de ꝑpr̃ia passione s̃m q̃ est. ꝛ ita oẽ iudicium erit verꝝ: puta si gustus nõ sentit nisi ꝑpr̃iã passionẽ: cũ aliqs habẽs sanũ gustũ iudicat mel eẽ dulce ve rum iudicabit: ꝛ silr si ille q̃ habet gustũ infectum iudicet mel esse amarꝝ: verꝝ iudicabit. vterqꝫ. n. iudicat s̃m q̃ gu/ stus eius afficit̃: ꝛ sic segtur q̃ oĩs opinio equaliꝫ erit vera ꝛ vniuersaliꝫ oĩs acceptio. Et ideo dom est q̃ spẽs intelli/ gibilis se habet ad itellectum: vt quo itelligit itellectus: qõ sic patet. cũ. n. sit duplex actio: sicut dr̃. 9. meta. Una q̃ ma
113 a net i agente: vt videre ꝛ intelligere: ꝛ altera q̃ transit i rez exteriorem vt calefacere ꝛ secare9: vtraqꝫ fit fz aliquã for/ mã. ꝛ sicut forma s̃m quã ꝑuenit actio tẽdens i rẽ exterio rem: est silitudo obiecti actionis: vt calor calefaciẽs est silis tudo calefacti. silr forma s̃m quã ꝑuenit actio manẽs i agẽ te: ẽ silitudo obiecti. Utr silitudo rei visibilis est scdm quã visus videt: ꝛ silitudo rei intellecte q̃ est spẽs itelligibiles: ẽ forma scdm quã itellectus itelligit. sed q: intellectus supra
81 c seipsum reflectit̃: s̃m eandẽ reflexionẽ intelligit ꝛ suũ intel
432 ligere ꝛ spẽm qua itelligit̃. ꝛ sic spẽs intellecta scdario ẽ id
438 qõ intelligitur: sed id qõ intelligit̃ ꝓmo est res cuius spẽs intelligibilis est silitudo9: ꝛ hoc etiã patet ex antiquoꝝ opi/ nione: q̃ ponebant silẽ silis sibi cognosci. ponebãt. n. q̃ aĩa p
417 terram q̃ in ipsa erat cognosceret terrã: q̃ extra ipsam erat: ꝛ sic de aliis9. si ergo accipiamus spẽm terre loco terre: fz doctrinam Ari. q̃ dicit q̃ lapis nõ est i aĩa: sz spẽs lapidis. sequet̃ q̃ aĩa p spẽs itelligibiles cognoscat res q̃ sunt extra aiaz. ¶ Ad ꝓmi. g° dõz q̃ intellectus est in itelligente p suã silitudinẽ. ꝛ p hunc modũ dr̃ q̃ intellectũ in actu est intel
b lectus in actu inq̃ntuz similitudo rei intellecte ẽ. forma intel
280 lectus: sicut silitudo rei sensibilis est forma sensus in actu e.
436 vnde nõ segtur q̃ spẽs intelligibilis abstracta sit id qõ actu
c intelligit̃: sed q̃ sit silitudo eius. ¶ Ad 2m dõz q̃ cũ dr̃ in/ tellectũ in actu duo importanť. s. res q̃ intelligit̃: ꝛ hoc q̃ ẽ ipsum intelligi: ꝛ silr cũ dr̃ vle abstractum duo itelliguntť. s. ipsa nã rei ꝛ abstractio seu vlitas. ipsa nã igit̃ cui accidit vel intelligi vel abstrahi vel itentio vlitatis nõ ẽ nisi i singu laribus. sed hoc ipsum q̃ est intelligi vel abstrahi vel inten tio vniuersalitatis est in intellectu: ꝛ hoc possumus videre ꝑ simile i sensu. visus. n. videt color: ẽ pomi sine eius odore si ergo q̃ratur vbi sit color: q̃ videtur sine odore. manifestũ est q̃ color: q̃ videtur nõ est nisi i pomo: sed q̃ sit sine odor ꝑceptus: hoc accidit ei ex parte visus inq̃ntum in visu ẽ silis tudo coloris: ꝛ nõ odoris. silr hũanitas q̃ intelligit̃: non est nisi in hoc: vel in illo hoĩe: sed q̃ humanitas apphẽdatur si ne idividualibus cõditionibus: qõ est ipsum abstrahi: ad a
qõ sequitur intentio vniuersalitatis: accidit humanitat̃: fz 282
q̃ ꝑcipit̃ ab intellectu i quo est silitudo nãe spẽi: ꝛ nõ idiui dualiũ ꝓncipioꝝ. ¶ Ad 3m dõz q̃ i parte sensitiua inuenit̃ duplex opatio. vna s̃m solã imutationẽ: ꝛ sic ꝑficit̃ opatio sensus ꝑ hoc q̃ imutatur a sensibili. alia opatio ẽ formatio s̃m q̃ vis imaginatiua formãt sibi aliqd idolũ rei absentis vel etiã nunq̃ vise: ꝛ vtraqꝫ hec opatio ꝓsiliť. i intellectu. nã primo qdem ꝓsideratur passio itellectus possibilis s̃m q̃ informatur spẽ intelligibili: q̃ qdẽ formatus formãt scõo: vel diffinitionẽ: vel diuisionẽ. vel compositionẽ: q̃ ꝑ voceꝫ significat̃. vñ rõ quam significat nomẽ ꝛ diffinitio ꝛ enũcia tio significat cõpositionẽ ꝛ diuisionẽ intellectus. nõ ergo vo ces significãt ipsas spẽs itelligibiles: sed ea q̃ itellectus sibi formãt ad iudicandum de rebus exterioribus.

¶ Utr magis vlia sint ꝓra i nr̃a cognitione itell'uali. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Videt q̃ magis vlia 426
nõ sint ꝓra i nr̃a cognitione in/ tellectuali: q: ea que sunt ꝓra ꝛ notiora s̃m naturaꝫ sunt posteriora ꝛ min9 nota s̃m nos: sed vniuersalia sunt ꝓra s̃m nãm: q: ꝓrius est a quo nõ conuertitur subsistẽdi ꝓpr̃ia. ergo vniuersalia sunt posteriora in cognitione nostri intelle ct9. ¶ P̃. Composita sunt ꝓra quo ad nos q̃z simplicia: sed vlia sunt simpliciora. ergo sunt posterius nota quo ad nos. ¶ P̃. ꝟPhs dicit in. i. phy. q̃ diffinitum ꝓrius cadit i cognitione nostra q̃z partes diffinitionis: sed vniuersalior sunt partes diffinitionis minus vniuersaliũ: sicut aĩal ẽ pars diffinitionis homis. ergo vlia sunt posterius nota quo ad nos. ¶ P̃. ꝟPer effectus deuenimus in causas ꝛ ꝓncipia: sed vlia sunt q̃dã ꝓncipia. g° vlia sunt posterius nota q̃ ad nos. ¶ Sz c̃. ẽ qõ dr̃ m. i. phy. q̃ ex vlibus i singularia oz deuenire. ¶ R̃ñ° dõz q̃ in cognitiõe nostri itellectus duo oz ꝓsiderare. ꝓmo quidẽ q̃ cognitio intellectiua aliquo mõ a sensitiua ꝓmordium sumit: ꝛ q: sensus est singularium: in tellectus aũt vniuersaliũ. necesse est q̃ cognitio singularitz quo ad nos ꝓrior sit q̃z vlium cognitio. 2°. oz ꝓsiderare q̃ intellectus noster de po9 ad actuz ꝓcedit. omne aũt qõ ꝓ/ cedit de potẽtia in actũ ꝓrius ꝑuenit ad actũ in completum qui est medius inter potẽtiam ꝛ actũ q̃z ad actuz pfectuz. actus autẽ pfectus ad quez ꝑuenit intellectus est sciẽtia cõ pleta: ꝑ quã distincte ꝛ determinate res cognoscũtur. act9 autẽ ineõpletus est sciẽtia imperfecta ꝑ quam sciuntur res in distincte sub quadã cõfusione. quod enim sic cognoscit̃ s̃m quid cognoscitur in actu: ꝛ quodãmodo in potentia. vnde phs dicit in. i. phy. q̃ sunt ꝓnuz nobis manifesta ꝛ certa cõ fusa magis. posterius autẽ cognoscimus distinguẽdo disti cte ꝓncipia ꝛ elemẽta. manifestũ est autẽ q̃ cognoscere ali/ quid in quo pl'ra cõtinentur sine hoc q̃ habeat̃ ꝑpr̃ia not tia vniuscuiusq̃ eoꝝ: q̃ cõtinent̃ in illo est cognoscere aliqd sub cõfusione quadam. sic aũt potest cognosci taz totũ vle in quo partes ꝓtinent̃ in potẽtia q̃z etiam totum integrale. vtrunq̃z enim totum põt cognosci in quadã cõfusione sine hoc q̃ partes distincte cognoscãtur. cognoscere autez distin cte id quod continetur in toto vniuersali ẽ habere cognitio nem de re minus cõmuni: sicut cognoscere aĩal indistincte est cognoscere animal inq̃ntum est animal. cognoscere autẽ animal distincte est cognoscere animal inq̃ntum est ratione le aut irrationale quod ẽ cognoscere hominem vel leonẽ. ꝓrius igitur occurrit intellectui nostro cognoscere animal q̃z cognoscere hominem. ꝛ eadem ratio est si compare/ mus quodcunq̃z magis vniuersale ad minus vniuersale.

q: sensus exit de po[a] in actū sicut intellectus: idē etiā ordo cognitionis apparet in sensu. nā pus fm sensū diudicam[9] magis cōe ꝫ minus cōe: ⁊ fm locū ⁊ fm tēpus. fm locū quidem: sicut cū aliqd videt a remotis p⁹ius dep⁹ehēdit eē corpus ꝫ dep⁹ehendat eē aial: ⁊ pus dep⁹henditur esse aial ꝫ dep⁹ehendat esse hō: ⁊ pus hō ꝫ sortes vel plato. fm tps autē q: puer a pncipio pus distinguit hoiem a nō hoie ꝫ distinguat hūc hoiem ab alio hoie: ⁊ ideo pueri a pncipio appellant oēs viros patres. posterius aūt determinat vnūquēq; vt dr in. i. phy. ⁊ huius rō mānifesta est: q: qui scit aliqd indistincte adhuc est i po[a]: vt sciat distinctionis pncipiū: sicut q scit genus est in po[a] vt sciat differētiā: ⁊ sic pz q cognitio idistincta media est iter potētiaz ⁊ actū. Est q[o] dōm q cognitio singulariū est p⁹ius quo ad nos ꝫ cognitio vniū: sicut cognitio sensitiua ꝫ cognitio itellectiua: sed tā fm sensum ꝫ fm intellectū cognitio magis cōis ē p⁹ius ꝫ
b cognitio min[9] cōis. Ad p[m] ergo dōm q vl'e dupl'r pōt
425 ꝓsiderari[c]. vno modo fm q nā vl'is ꝓsiderat sil'em intētione vniuersalitatis: ⁊ cū itentio vniuersalitatis: vt. s. vnuz ⁊ idem hēat habitudinē ad multa: pueniat ex abstractione itellectus: oz q fm hunc modū vl'e sit posterius. vñ in p⁹mo de aia dr q aial vl'e aut nihil est aut posteri⁹ius est: sed
34 fm ꝓpōnē quā posuit vlia subsistētia[c]: fm hāc ꝓsideratio nem vl'e esset pus ꝫ pticularia: q fm eū nō sunt nisi p participationē vl'iuz subsistētiū: q dicunt idee. Alio[o] pōt ꝓsiderari ꝫtum ad ipsam nām. s. aialitatis vel hūanitatis: put i
380 uenit in particularib[9]. ⁊ sic dōz est q duplex est ordo nāe[c] vnus fm viā gnationis ⁊ tēporis: scōm quā viā ea q sunt imꝑfecta ⁊ in po[a] sunt p⁹ora: ⁊ hoc mō magis cōe est pus scōm nām: qd apparet manifeste i gnatione hois ⁊ aialis nā p⁹ius gnat aial ꝫ hō: vt dr i lib. de gnatione aialium.
b Alius est ordo pfectionis siue intētionis nāe sicut act[9] simꝓliciter est pus scōm nām ꝫ po[a]: ⁊ pfectum pus ꝫ imꝑfectuz: ⁊ p hūc modū minus cōe est pus fm nām ꝫ magis cōe: vt hō ꝫ aial. nāe. n. intētio nō sistit i gnatione aialis
581 sed intēdit generare hoiem. Ad 2[m] dōm q vl'e magis cōe cōparat ad minus cōe vt totum ⁊ pars. vt totū qdez fm q i magis vl'i nō solum ꝓtinet i po[a] minus vl'e: sed et alia: vt sub aiali nō solū hō: sed etiā equus: vt pars aūt fm q minus cōe ꝓtinet i sui rōne nō solū magis cōe: sed etiaz alia: vt hō nō solū aial: sed etiā rōnale. Sic igit aial ꝓsideratū i se p⁹ius est i nr̄a cognitione ꝫ hō. sed hō est pus i nr̄ā cognitione ꝫ q aial sicut pars rōnis eius. Ad 3[m] dōz q pars aliq; dupliciter pōt cognosci. Uno[o] absolute fm q in se est: ⁊ sic nihil ꝓhibet pus cognoscere partes ꝫ totū: vt
c lapides ꝫ domū. Alio[o] fm q sunt partes huius totius: ⁊
427 sic necesse est q p⁹ius cognoscamus totū ꝫ partes[c]: pus. n. cognoscimus domū quadam ꝓfusa cognitione ꝫ distinguamus singulas partes eius. sic igit dicēdum est q differentia absolute ꝓsiderāda sunt pus nota ꝫ diffinituz. aliogn nō notificaret diffinitū p ea: sed fm q sunt partes diffinitionis sic sunt posterius nota. p⁹ius enī cognoscim[9] hoiez quadaz confusa cognitione ꝫ sciamus distingnere oīa que sunt de hominis rōne. Ad 4[m] dōz q vl'e fm q accipitur cum intentione vl'itatis est quidem quodāmodo p⁹incipium cognoscendi p⁹ont intentio vl'itatis cōsequitur modum intelligendi: qui est per abstractionem. non autem ē necesse q omne qđ est p⁹incipium cognoscendi sit p⁹incipium essendi: vt ꝓplato existimauit: cū qñq; cognoscamus causam per effectum: ⁊ substantiaz p accidentia. vñ vl'e sic acceptum fm sententiam Ari. non est p⁹incipium essendi neq; subā: vt pz in. 7. meta. si autem consideremus ipsam nām generis ⁊ spēi put est in singularibus: sic quodāmō habet rōnem p⁹incipij formalis respectu singularium: naz singulare est ꝓpter nām. ratio autem spēi sumitur ex forma: sed nā generis comparat ad naturam spēi magis per
d modum mālis p⁹incipij: q: nā generis sumit ab eo qđ ē materiale in re. rō vero spēi ab eo qđ est formale[c]: sicut rō aia
371 lis a sensitiuo. ratio vero hominis ab intellectiuo: ⁊ inde ē
d q vltima nāe intentio est ad spēm: non aūt ad idiuiduū[c]:
264 neq; ad genus: q: forma est finis gnationis: materia vo ē
488 p⁹opter formā. nō aūt opz q cuiuslibet cause vel p⁹incipij cognitio sit posterio: quo ad nos: cū qñq; cognoscamus p causas sensibiles effectus ignotos. qñq; aūt econuerso.

Utz possim[9] multa simul intelligere. Arti. iiii. 427

Ad quartus sic ꝓcedit. Uidet q possimus sil'multa itelligē. Intellect[9] n. ē supra tps: sz pus ⁊ posteri[9] ad tps ꝓtinēt. ergo itellect[9] nō intelligit diuersa ꝫz pus ⁊ posteri[9] sz simul. Ꝓ. Nihil p hibet diuersas formas nō oppositas sil' eidē actu inesse: sic odorē ⁊ colorez pomo: sz spēs intelligibiles nō sūt oppositē. ergo nihil ꝓhibet itellectū vnuz sil' fieri in actu ꝫz diuersas spēs itelligibiles: ⁊ sic pōt multa itelligē sil'. Ꝓ. Intellectus sil' intelligit aliqđ totū: vt hoiez vel domū: sz in qvolibet toto ꝓtinent multe ptes. ergo intellect[9] sil' multa intelligit. Ꝓ. Nō pōt cognosci dīa vnius ad alterū nisi simul vtrūq; apꝑhendat: vt dr in li. de aia. ⁊ eadē rō est de quacūq; alia opatiōe: sz intellect[9] nr̄ cognoscit dīaz vnius ad alterū. ergo cognoscit sil' multa. Sz ꝛ est qđ dr in li. ꝓpi. q intelligē est vnū soluz: scire vo multa. Rñ. dōm: q intellect[9] qdē pōt multa intelligē p modū vnius: nō aūt multa p modū multoz. dico aūt p modū vnius vel multoz: p
392 vnā vel plures spēs intelligibiles[c]. nā modus cuiuslibet actiō
435 nis ꝓsegtur formā q est actiōis pncipiū: q̄cūq; ergo itellectus pōt intelligere sub vna spē simul intelligē pōt: ⁊ inde
93 est q ds oia videt p vnū qđ est essentia sua[c]. q̄cūq; vo intellectus p diuersas spēs intelligit: nō sil' intelligit. ⁊ huius rō est: q: ipole est idē subm pncipi sil' pluribus formis vni[9] generis speciez: sicē ipole q idē corpus fm idē simul colorat diuersis coloribus: vel figuret diuersis figuris. oēs aūt spēs intelligibiles sunt vnius generis: q: sunt pfectiones vni[9] intellectiue potentie: sz res q̄ruz sunt spēs sint diuersoz genorum. ipole ergo est: q idē intellect[9] sil' pficiat diuersis spēbus intelligibilib[9] ad intelligendū diuersa i actu. Ad p⁹m ergo dōm: q intellectus ē supra tps qđ est numer[9] motus corporaliū rez: sz ipsa pluralitas spēruz intelligibiliū causat
d vicissitudinē quādā intelligibiliū operationū fm quaz vna
315 opatio est p⁹ior altera[c]. ⁊ hāc vicissitudinez Aug. nolat tps cuz dicit. 8. sup gen. ad litterā: q: ds mouet creaturā spiritualem p tps. Ad 2[m] dōz: q nō solū oppositē forme ñ pñt
o esse in eodē subo: sz nec q̄cūq; forme eiusdez generis: sz nō
416 sint oppositē: sicut pz per exemplū inductū de coloribus ⁊ figuris[c]. Ad 3[m] dōm: q partes possunt intelligi dupl'r.
c vno mō sub q̄daz ꝓfusione: put sunt in toto: ⁊ cognoscunt per vnā formā totius: ⁊ sic simul cognoscunt[c]. alio mō cognitione distincta: fm q q̄libet cognoscitur p suaz spēm: ⁊ sic nō simul intelligunt[c]. Ad 4[m] dōm: q q̄ intellectus intelligit dīam vel cōparationez vnius ad alterū: cognoscit vtrūq; differentiū vel cōparatoꝝ sub ratione ipsius cōpa-
292 rationis vel differentie: sicut dictum est[c]: q cognoscit par-
c tes sub ratione totius.

Utz itellect[9] nr̄ itelligat cōponēdo ⁊ diuidēdo. Ar. v.
428 **Ad quintum** nr̄ nō intelligat cōponēdo ⁊ diuidendo. Cōpositio. n. ⁊ diuisio nō est nisi multoz: sz intellectus nō pōt simul multa intelligere. ergo nō pōt intelligē cōponendo ⁊ diuidēdo. Ꝓ. Omni cōpositioni ⁊ diuisioni adiungit tps p̄sens: ꝓterituz: vel futuz: sz intellectus abstrahit a tpe: sicut et ab alijs particularib[9] ꝓditionibus. ergo itellectus nō intelligit cōponendo ⁊ diuidēdo. Ꝓ. Intellectus intelligit p assimilationē ad res: sz cōpositio ⁊ diuisio nihil est in rebus. nihil. n. inuenit in reb[9] nisi res q̄ significat p predicatū ⁊ subm: q est vna ⁊ eadē: si cōpositio est vera. hō. n. ē vere id qđ est aial. ergo itellectus nō cōponit ⁊ diuidit. Sz ꝛ. voces significāt cōceptiones intellect[9]: vt dicit pbs in. i. perbier. sed in vocibus est cōpositio ⁊ diuisio: vt pz in ꝓpōnibus affirmatiuis ⁊ negatiuis. ergo intellectus cōponit ⁊ diuidit. Rñ. dōz: q intellectus hu-
man[9] necesse hz itelligē cōponēdo ⁊ diuidēdo. cū. n. intellectus hūanus exeat de potētia in actū: sil'itudinē quādam
hz cū reb[9] gnabilibus: q nō statim pfectionē suā habēt: sed
293 eā successiue acquirūt: ⁊ sil'intellect[9] hūanus nō statim in
28 p⁹ima apꝑhensione capit perfectā rei cognitionem: sz p⁹imo apꝑhēdit aliqd de ipsa: puta qditatē ipsius rei: q est p⁹i

mũ ⁊ ppriũ obm itellect⁹: ⁊ deide itelligit ꝓpetates ⁊ accidẽtia ⁊ habitudies circũstãtes rei eẽntiam. ⁊ ꝑm hoc necesse hz vnũ apphẽsuz alij cõponere ⁊ diuidere: ⁊ ex vna cõpõne ⁊ diuisione ad aliã ꝓcedere: qđ est rõcinari. Intellectus aũt angelicus ⁊ dinus se hz sicut res incorruptibiles
293 q̃ statim a ꝓncipio hñt suã totã pfectionẽ: vñ itellectus angelic⁹ ⁊ dinus pfecte statĩ totã cognitionẽ rei hñt. vñ i cog⁹ scẽdo qditatẽ rei cog⁹ scit ŏ re sil'qcqd nos cog⁹ scẽ possum⁹ ꝓponẽdo ⁊ diuidẽdo ⁊ rõcinãdo: ⁊ iõ itellect⁹ hũan⁹ cog⁹ scit cõponẽdo ⁊ diuidẽdo sic ⁊ rõcinãdo. Intellectus aũt dn⁹
294 ⁊ angelicus cognoscũt qdẽ cõpositionẽ ⁊ diuisionẽ ⁊ rõcinatione nõ cõponẽdo ⁊ diuidẽdo ⁊ rõcinãdo: sed ꝑ intellectũ simplicis qditatis.
d 327 ¶ Ad p̃m ergo dđz q̃ cõpositio ⁊ diuisio itellectus ꝑ q̃dã dñaz vel cõparationẽ fit. vñ sic i⁹ tellect⁹ cognoscit multa cõponẽdo ⁊ diuidẽdo: sicut cognoscẽdo dñam vel cõparationẽ rei.
e 424 ¶ Ad 2̃m dđz: q̃ intellectus abstrahit a fantasmatib⁹: ⁊ tñ nõ itelligit actu nõ ꝙuertẽdo se ad fantasmata: sicut supra dcm est. ⁊ ex ea pte q̃ se
422 ad fantasmata ꝙuertit: cõpõni ⁊ diuisioni intellectus aditum ꝓbet. ¶ Ad 3̃m dđz: q̃ sil'itudo rei recipit in itellectu fz modũ itellectus: ⁊ nõ fz modũ rei. vñ cõpõni ⁊ diuisioni intellect⁹ rñdet qdem aliqd ex pte rei: tñ nõ eodẽ mõ se hz
42 i re: sicut i intellectu. itellectus. n. hũani ppriũ obm est qditas rei mãlis: q̃ sub sensu ⁊ imaginatiõe cadit. inuenit autẽ duplex cõpõ in re mãli. ꝑma qdẽ forme ad mãz. ⁊ huic rñdet cõpõ itellectus: q: totũ vl̃e de sua pte ꝓdicat. nã gen⁹ sumit a mã cõi. dfia vero cõpletiua spẽi a forma: particulare vo a mã idiuiduali. scda vero cõpõ ẽ accñtis ad subm ⁊ huic cõpositioni rñdet cõpositio itellect⁹ fm quã ꝓdicat accñs de subo: vt cũ dr: hõ ẽ albus: tñ differt cõpositio itellectus a cõpositiõe rei. naz ea q̃ cõponũt i re sunt diuersa. cõpositio aũt itellectus est signũ idẽptitatis eoz q̃ cõponũt nõ. n. itellectus sic cõponit vt dicat q̃ hõ est albedo: sed dicit q̃ hõ est albus. i. habẽs albedinẽ. ⁊ sil'e est ŏ cõpositiõe forme ⁊ mãe. nã aĩal significat id qđ hz nãz sensitiuã, rõna le vo qđ hz nãz itellectiuã: hõ vo qđ hz vtrũq. sortes vo q̃ hz oĩa hec cũ mã idiuiduali: ⁊ fm hanc idẽptitatis rõnẽ itellectus noster vnũ cõponit alteri predicãdo.
429 ¶ Utrũ intellectus possit esse falsus. Artic. vj.

Ad sextum sic ꝓcedit. Uidet q̃ itellect⁹ possit eẽ falsus. Dicit. n. phs i. 6. meta.
363 q̃ vez ⁊ falsuz sunt i mẽte. mẽs aũt ⁊ itellectus idez sunt:
295 vt supra dcm est. g⁹ falsitas est i intellectu. ¶ Ꝺ. opinio ⁊
a rõciatio ad itellectũ ptinẽt: sed i vtraq̃ istaz inenit falsitas ergo potest esse falsitas i itellectu. ¶ Ꝺ. ꝯ Peccatuz in parte intellectiua est: fz peccatum cum falsitate est. errãt enim qui operantur malum: vt dicitur ꝓuerbi. 14. ergo falsitas põt eẽ i intellectu. ¶ Sz Ꝺ ẽ qđ dicit Aug. in. li. 83. q. q̃ ois q̃ fallit: id in quo fallit nõ itelligit. ⁊ phs dicit i li. de aĩa q̃ itellectus sp ẽ rect⁹. ¶ Rñ⁹. ŏdm q̃ phs i. 3. de aĩa
108 cõparatiõnũ ad hoc itellectũ sensui. sensus. n. circa ppium obm nõ decipit: sicut visus circa colorẽ: nisi forte p accñs ex iped mẽto circa organũ ꝓtingente: sicut cũ gustus febrẽtiũ dulcia iudicat amara: ꝓpter hoc q̃ lingua malis hũoribus est repleta. circa sensibilia vo cõia decipit sensus: sic iudicãdo de magnitudine vel figura: vt cũ iudicat solẽ esse pedalẽ: q tñ est maior terra: ⁊ mlto decipit magis circa sẽsibilia p accñs: vt cũ iudicat fel eẽ mel pp colorẽ sil'itudinẽ: ⁊ huiꝰ rõ est i en/dẽti: q: ad ppriuz obm vnaq̃q; po⁹ p se ordinat. fz q̃ ipsa. q̃ aũt sunt hmõi sp eodẽ mõ se hñt. vñ
422 manẽre po⁹ nõ ŏficit eius indicĩũ circa ppriũ obz. obm ãt ꝓpriuz itells est qditas rei⁹. vñ circa qditatẽ rei p se loq̃ndo itells nõ fallit: sz circa ea q̃ circũstãt rei eẽntiã: vel qditatez
109 intellectus põt falli dũ vnũ ordinat ad aliud: vel cõponẽdo vl̃ diuidẽdo: vel etiã rõcinãdo⁹: ⁊ ꝓpter hoc etiã circa illas
295 ꝓpones errare nõ põt q̃ statim cognoscũt cognita ẽminoz qditate: sicut accidit circa ꝑma ꝑn⁹: ex qbus accidit ifallibilitas vitatis fz certitudinẽ scie circa ꝯclusiões. p accñs tñ cõtingit intellectũ decipi circa qđ qd est i rebus cõpositis: nõ ex pte organi: q: itells nõ ẽ vtus viẽs organo: fz ex pte cõponis iteruenictis circa diffõnem: dũ vel diffinitio vni⁹ rei est falsa de alia: sicut diffinitio circuli de triãgulo: vel dũ ali q̃ diffinitio est i se falsa iplicãs cõpositionez ipossibilitiũ: vt si accipiat hoc vt diffinitio alteri⁹ rei: aĩal rõne alatũ. vñ i rebus simplicib⁹ in q̃z diffinitiõib⁹ compositio iteruenire nõ põt: nõ possum⁹ decipi: sed deficim⁹ i totali' nõ attingẽdo: sicut dr in. 9. meta. ¶ Ad p̃m ergo dđz: q̃ falsitas dr esse i mẽte fm cõpositionẽ ⁊ diuisionẽ. ⁊ sil'r dđm est ad scđz de opinione ⁊ rõcinatione. Et ad tertiũ de errore peccãtiuz: q̃ ꝓsistit i applicatiõe ad appetibile: sed i absoluta ꝓsideratione qditatis rei: ⁊ eoz q̃ p eam cognoscũt itells nũq̃z decipit: ⁊ sic loquũt auctoritates i cõtrariũ inducte.
¶ Utz vnã ⁊ eãdẽ rẽ vnus alio melius itelligẽ possit. vij

Ad septimum sic ꝓcedit. Uidet q̃ vnaz ⁊ eandẽ rẽ vn⁹ alio melius itel- 430
ligere non possit. Dr. n. in lib. 83. q. Quisquis vllam rez aliter q̃z est intelligit: nõ eã intelligit: q̃re nõ est dubitandũ eẽ pfectam intelligẽtiaz q̃ ꝓstantio: esse nõ possit: ⁊ iõ nõ ẽ p i finitum ire: q̃libet res itelligit: nec eam posse alium alio plus intelligere. ¶ Ꝺ. Intellectus itelligẽdo verus ẽ. veritas aũt cum sit eq̃litas q̃dam itellectus ⁊ rei: nõ recipit magis ⁊ minus. nõ. n. ꝓprie dr magis ⁊ min⁹ ⁊ p aliquid eq̃le. ergo neq̃z magis ⁊ minus aliquid intelligi dicit. ¶ Ꝺ. Intellectus est id qđ est formalissimum in hoie: sed differẽtia forme causat differentiã spẽi. si igitur vnus hõ magis alio intelligit: videtur q̃ nõ sint vnius spẽi. ¶ Sed Ꝺ̃ est q̃ p experimẽtum inuenitur aliqui alijs profundius intelligentes: sicut profudius intelligit q̃ cõclusionẽ aliquam põt reducere in ꝑma ꝓncipia ⁊ causas primas q̃z qui põt reducere solum in causas ꝓximas ꝓprias. ¶ Rñ⁹ dđm q̃ aliquem intelligere vnam ⁊ eandem rem magis q̃z aliuz potest intelligi dupliciter. vno modo sic: q̃ ly magis determinet actum intelligendi ex parte rei intellecte: ⁊ sic non põt vnus eandem rem magis intelligeꝛ q̃z alius: q: si intelligeret eam aliter q̃z sit: vel melius: vel peius: falleret: ⁊ nõ intelligeret: vt argnit Aug. alio mõ potest intelligi vt determinet actum intelligendi ex parte intelligentis: ⁊ sic vnus alio potest eandem rem melius intelligere: q: est melioris virtutis in itelligendo: sicut melius videt visione coporali rem aliquã: que ẽ pfectioris virtutis: ⁊ in quo virtus visiua est pfectior. hoc autẽ circa itellectum contingit dupl'r vno quidem mõ ex parte intellectus qui est pfectior: manifestum est enim q̃ quanto corpus est melius dispositũ tãto meliorem sortit aiam: qđ manifeste apparet in his que sunt fm speciem diuersa: cuius ratio est: q: actus ⁊ forma recipitur in mã fm mãe capacitatem. vñ cum etiam in hominibus quidam hẽant corpus melius dispositum sortiunt aiam maioris virtutis in intelligendo. vñ dicitur in. 2. ŏ aĩa q̃ molles carne bene aptos mẽte videmus⁹. Alio modo 373
cõtingit hoc ex parte inferiorum virtutum q̃bus intellect⁹ indiget ad sui operationem. illi. n. in q̃bus virtus imaginatiua ⁊ cogitatiua ⁊ mẽoratiua est melius dispositã: sunt melius dispositi ad intelligendũ. ¶ Ad p̃m ergo patet solutio ex dictis. ⁊ sil'r ad 2̃m. veritas enim itellectus in hoc consistit o
q̃ intelligatur res esse sicuti est. ¶ Ad 3̃m dđm: q̃ differentia forme q̃ nõ prouenit nisi ex diuersa dispositione mãe nõ facit diuersitatem fm spẽm: sed solum fm numeruz: sunt enim diuersorum indiuiduorum diuerse forme fm materiam diuersificate.
¶ Utz itells ꝑ ꝓus itelligat idiuisibile q̃z diuisibile. viij.

Ad octauum sic ꝓcedit. Uidet q̃ intellect⁹ per prius intelligat idiuisibile 431
q̃z diuisibile. dicit. n. phs in. i. phy. q̃ intelligimus ⁊ scim⁹ ex ꝓncipijs ⁊ elementorum cognitione: sed indiuisibilia sunt ꝓncipia ⁊ elementa diuisibilium. g⁹ ꝑ prius sunt nobis nota indiuisibilia q̃z diuisibilia. ¶ Ꝺ. Jd qđ ponitur in diffinitione alicuius ꝑ prius cognoscit a nobis: q: diffõ est ex prioribus: vt dr i. 6. topi. sed idiuisibile ponitur in diffõne diuisibilis: sicut punctuz in diffõne linee. linea enim vt
52 Euclides dicit ẽ longitudo sine latitudine cuius extremitates sunt duo puncta: ⁊ vnitas ponitur in diffõne numeri. q: numer⁹ ẽ multitudo mẽsurata p vnũ: vt dr in. 10. meta. ergo intellectus nr per prius intelligit idiuisibile q̃z diuisibile ¶ Ꝺ. sil'e sil'i cognoscit: sed idiuisibile est magis sile itelle/

ctui q̄z diuisibile: q; intellectus ē simplex. vt dr̄ in .3. de aīa ergo intellectus noster p;ius cognoscit idiuisibile. ¶Sed ꝓ est qđ dr̄ in .3. de aīa: q; indiuisibile mōstrat sicut p;iuatio: sz ꝓuatio p posteri⁹ cognoscit. g⁰ ⁊ idiuisibile. ¶Rn⁰ dīm q; obm intellectus nr̄i fm p̄sentē statū est qditas rei
422 mālis quā a fantasmatib⁹ abstrahit: vt ex p̄missis pz⁹: ⁊ q; id qđ est p̄mo ⁊ p se cognitū a virtute cognoscitiua ē ꝓpr̄ eius obiectū: ꝓsiderari pōt quo o;dīe idiuisibile intelligat a nobis ex eius habitudine ad hmōi qditatē. dr̄ autē idiuisibile triplr̄: vt dr̄ i .3. ō aīa. Uno⁰ sicut ꝓtinuū ē idiuisibile q; ē indiuisuz i actu: licet sit diuisibile in po⁴. ⁊ hmōi idiuisibile ꝓpr̄ ē itellectū a nobis q̄z⁹ei⁹ diuisio. q̄ ē i partes: q; co
426 gnitio ꝓfusa est p;or q̄z distincta: vt dcm̄ est⁹. Alio⁰ dicit⁹ indiuisibile fm spēm: sicut rō hois est qđā idiuisibile: ⁊ h⁰ etiā mō idiuisibile est ꝓpr̄ itellectū q̄z diuisio eius i ptes rō
c nis: vt supra dcm̄ est⁹: ⁊ ita ꝓpr̄ q̄z intellectus cōponat ⁊
426 diuidat affirmādo: vel negādo ⁊ huius rō est: q; hmōi duplex idiuisibile itellectus fm se itelligit: sicut ꝓpr̄uz obm. Tertio⁰ dr̄ indiuisibile qđ est oīno indiuisibile: vt punctus ⁊ vnitas: que nec actu nec po⁴ diuidūt⁹: ⁊ hmōi idiuisibile p posteri⁹ cognoscit⁹ p ꝓuationē diuisibilis. vñ punctū ꝓpr̄a
52 d tiue diffinit⁹ punctū ee cui pars nō est⁹. ⁊ fil'r rō vnius ē q;
89 a sit idiuisibile: vt dicitur in .10. meta. ⁊ huius ratio est: q; tale idiuisibile hz q̄dam oppositionē ad rē cui ꝓpr̄alē: cuius q ditatē p⁹ ⁊ p se intellectus accipit. si autē itellectus nr̄ intelligeret p participationē idiuisibiliū separator: vt platonici
419 posuerūt⁹: sequeret⁹ q; indiuisibile hmōi esset ꝓmo intellectū: q; fm platonicos ꝓpr̄a ꝓpr̄ participāt a rebus. ¶Ad p̄m. g⁰ dōz q; in accipiēdo sciaz nō semp ꝓncipia ⁊ elemēta sunt ꝓpr̄a: q; q̄q; ex effectibus sensibilibus deuenimus in cognitōnē ꝓncipiorꝫ ⁊ cāꝫ itelligibiliū: sed i cōplemento scie semp scia effectuū ōpēdet ex ꝓncipiorꝫ cognitiōe ⁊ elemētorꝫ: q; vt ibidē dicit phs: tūc opinamur nos scire cū ꝓncipia possumus i causis resoluere. ¶Ad 2m dōz q; pūctū nō ponit⁹ i diffinitione linee cōiter sumpte. manifestū ē. n. q; i linea ifinita: ⁊ etiā i circulari nō est punctū: nisi i po⁴: sz Euclides diffinit lineā finitā rectā: ⁊ iō posuit punctū in diffinitione linee: sicut terminus est i diffinitione termīati. vnitas vō est mēsura numeri: ⁊ iō ponit⁹ i diffōne numeri mēsurati. nō autē ponit⁹ in diffōne diuisibilis: sed magis econuerso. ¶Ad 3m dōz q; similitudo p quā itelligimus ē spēs cogniti i cognoscēte: ⁊ iō nō fm silitudinē nāe ad potētiam cognoscitiuā ē aliqd ꝓpr̄ cognitū: sed p ꝓuenientiā ad obm aliqn magis visus cognosceret auditū q̄z colorem.

¶Quid intellectus noster in rebus corporalibus ⁊ materialibus cognoscit. Questio. lxxxvj.

Einde ꝓsiderandū est qd itellect⁹ nr̄ i rebus mālib⁹ cognoscit. ¶Et circa hoc q̄runt⁹ q̄tuor. p⁰ vtr̄ cognoscat singularia. 2⁰. vtr̄ cognoscat infinita. 3⁰. vtr̄ cognoscat contingētia. 4⁰. vtrum cognoscat futura.

¶Utr̄ itellectus nr̄ cognoscat singularia. Articulus. i.

Ad primū sic ꝓcedit⁹. Uidet⁹ q; itellectus nr̄ co
432 gnoscat singularia. q; cunq;. n. cognoscit cōpositionē cognoscit extrema cōpōnis: sed intellectus noster cognoscit hāc cōpōnez. sortes est hō. eius. n. est ꝓpōnē formare. g⁹ intellectus noster cognoscit hoc singulare qđ ē sortes. ¶P̄. Intellectus practicus dirigit ad agēduz sz actus sūt circa singularia. ergo cognoscit singularia ¶P̄ Intellectus nr̄ itelligit seipsum. ipse autē est qđam singulare: aliqn nō haberet aliquē actū. actus enī singulariū sunt. ergo itellectus nr̄ cognoscit singulare. ¶P̄. Quicqd pōt virtus iferior pōt supior: sed sensus cognoscit singulare ergo multomagis itellect⁹. ¶Sz ꝑ est qđ dicit phs in .i. phy. q̄z vle fm rōnez est notū. singulare autē fm sensum. ¶Rn̄ dīm q; singulare in rebus mālibus itellectus nr̄ directe ⁊ ꝓmo cognoscere nō pōt: cuius rō est: q; ꝓncipiū singularitatis in rebus ē mā idiuidualis. itellectus aut⁹ nr̄:
424 sicut supra dcm̄ ē⁹: intelligit abstrahēdo spēm intelligibilez ab hmōi mā. qđ autez a mā indiuiduali abstrahit est vle. vñ itellectus nr̄ directe nō est cognoscitiuus: nisi vlīuz. indirecte aūt ⁊ q̄si p quādaz reflexionē pōt cognoscē singulare⁹: q; sic supra dictū ē: ēt postq̄z spēs itelligibiles abstrahuntur nō pōt fz eas actu itelligē: nisi quertēdo se ad fantasmataz: in qb⁹ spēs itelligibiles itelligit: vt dr̄ in li. de aīa. sic itelligitur ipz vle p spēz itelligibilē directe intelligit: indirecte aūt singularia quoz sunt fantasmata: ⁊ hoc mō formatur hāc p; positionē. sortes est hō. vñ pz solutio ad p̄mū. ¶Ad 2m dicendū: q; electio pticularis operabilis ē q̄si ꝯclō syllō itellectus practici: vt dr̄ in .7. ethi. ex vlī aūt ꝓpōne directe ñ pōt ꝯcludi singularis: nisi mediāte aliq̄ singulari ꝓpōne assūpta. vñ vlis rō intellect⁹ practici nō monet nisi mediāte particulari applicātione sensitiue ptis: vt dr̄ i .3. de aīa. ¶Ad 3m dōz: q; singulare nō repugnat intelligēti inquātū ē singulare: sz inq̄tū est māle⁹: q; nihil itelligit⁹ nisi imālr̄: ⁊ iō fi sit b
283 aliqđ singulare ⁊ imāle: sic ē intellect⁹ hoc nō repugnat intelligēti. ¶Ad 4m dīm: q; vtus superior pōt illō qđ vtus iferior: sz eminētior mō. vñ id qđ cognoscit sensus mālr̄ ⁊ cōcrete: qđ i cognoscē singulare directe. hoc cognoscit intellectus imāliter ⁊ abstracte: qđ est cognoscere vle.

¶Utr̄ itellect⁹ nr̄ possit cognoscē infinita. Arti. ij. 435

Ad secundum sic ꝓcedit⁹. Uidet⁹ q; intellectus nr̄ possit cognoscē infinita. Ds. n. excedit oīa infinita: sz intellect⁹ nr̄ pōt cognoscē deū. vt supra dictū est⁹. ergo multo magis pt cognoscē oīa 55
alia infinita. ¶P̄. Intellectus nr̄ natus ē cognoscē gna ⁊ spēs: sz quoz̄dā genez sūt spēs infinite sic nūeri positiones ⁊ figure. ergo intellect⁹ nr̄ pōt cognoscē infinita. ¶P̄. Si vnū corpus nō impediret aliō ab existēdo in vno ⁊ eodē loco eē. sz vna spēs intelligibilis nō phibet aliā ab existēdo sil'r in intellectu: ꝯtingit. n. multa scire i habitu. ergo nihil phibet intellect⁹ 363
infinitoz scīam hr̄e i habitu. ¶P̄. Intellect⁹ cū nō sit virtus māe corpalis: vt supra dictū est⁹: videt⁹ ee po⁴ infinita. sz vtus infinita pōt ee sup infinita. ergo intellect⁹ nr̄ pōt cognoscere infinita. ¶Sz ꝑ est qđ dr̄ in .i. phy. q; infinitū inquātū est infinitū est ignotū. ¶Rn̄ dīm: q; cū po⁴ ꝓportionē suo obo: oz hoc mō se hr̄e intellectū ad ifinitū: sicut se hz ei⁹ obm: qđ ē qditas rei mālis. in reb⁹ aūt mālib⁹ b
nō inuenit⁹ infinitū in actu: sz solū in po⁴ fm q; vnū succedit alteri: vt dr̄ in .3. phy. ⁊ iō in itellectu nr̄o inuenit⁹ infinitas in po⁴: in accipiēdo. s. vnū post aliud: q; nunq̄z itellect⁹ 163
nr̄ tot intelligit qn possit plura intelligē. actu aūt vel habitu ñ 483
pōt cognoscere infinita itellect⁹ nr̄: actu qdē nō: q; intellect⁹ nr̄ nō pōt sil'r actu cognoscē: nisi qđ p vnā spēz cognoscit. in b
nitū aūt n̄ hz vnā spēm: aliqn hr̄et totā rōnez toti⁹ ⁊ ꝑte⁹ 427
ei⁹ diffinitiōe pz in .3. phy. est. n. infinitū cui⁹ quātitatē accipientib⁹ sp ē aliqd extra accipere. ⁊ sic ifinitū cognosci non posset actu: nisi ōes ptes eius numerarent⁹: qđ ē impos⁹: ⁊ eadē rōne nō possumus intelligere infinita i habitu. in nob .n. habitualis cognitio causat⁹ ex actuali ꝓsideratiōe. itelligē. do. n. actu efficimur sciētes: vt dr̄ i .3. ethi. vñ nō possum⁹ hr̄e habitū infinitoz fz distinctā cognitionē: nisi ꝓsideraremus oīa infinita numerādo ea fz cognitiōis successionē: qđ est impos⁹: ⁊ ita nec actu nec habitu intellect⁹ nr̄ pōt co- o
gnoscere infinita: fz in po⁴ tm̄: vt dictū est⁹. ¶Ad p̄m ergo dīm: q; sic supra dictū est: ds dr̄ infinit⁹ sic forma: q; nō est 35
terminata p aliquā mām⁹. in reb⁹ aūt mālibus aliqđ dr̄ ifinitū p priuationē formal' terminatiōis: ⁊ q; forma fz se nota est. mā aūt sine forma ignota: inde ē q; infinitū male ē fz b
se ignotū. Infinitū aūt qđ est ds est fm se notuz⁹. ignotuz 55
aūt quo ad nos pp defectū intellectus nr̄i q; fm statum presentis vite hz naturalem aptitudinem ad materialia cognoscenda: ⁊ ideo in presenti deū cognoscere nō possumus nisi per māles effectus. in futuro aūt tolletur defectus intellectus nr̄i per gloriā: ⁊ tūc ipsum deū in sua essentia videremus: tñ absq̄ cōparatiōne. ¶Ad 2m dōz: q; intellectus nr̄ natus ē cognoscē p spēs abstractionē a fantasmatibus. ⁊ ideo illa spēs numeroz ⁊ figurarū: q̄s qs nō ē imaginatus non pōt cognoscere nec actu nec habitu: nisi forte 424
in genere: ⁊ in principijs vlibus: qđ est cognoscere in potentia ⁊ confuse. ¶Ad 3m dōz: q; si duo corpora essent in

vno loco: vel plà nõ oporteret q̃ successiue subintrarẽt lo/cũ: vt sic p ipsam subitratiõis successionẽ numerarẽt locata
fz spẽs itelligibiles igrediũt itellectũ nr̃um successiue: q: ñ
36 b multa sint actu itelligunt: ⁊ iõ opz numeratas: ⁊ nõ infini
tas spẽs eẽ in itellectu nr̃o. ¶ Ad 4m dõz q̃ sicut itellect⁹
nr̃ infinit⁹ vtute: ita infinitũ cognoscit. ẽ. n. vtus eius infinita
fm q̃ nõ determinat p mãz coꝛporalẽ: ⁊ est cognoscitiu⁹
vlis: fz q̃ est abstractũ a mã idiuiduali: ⁊ p ꝓns non finit
ad aliq̃ indiuiduum: sed q̃tum est de se ad infinita indiui
dua se extendit.

434 ¶ Utꝛ itellis cognoscitiu⁹ sit ꝓtingẽtiũ. Artic. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Videt q̃ itellect⁹ co/gnoscitiuus nõ sit ꝓtingentiuz: qa
vt dr̃ in. 6. ethi. Intellectus ⁊ sapia ⁊ scia nõ sunt ꝓtingen
tiũ: fz necessarioꝝ. ¶ ℘. Sicut dr̃ in. 8. phy. ea q̃ q̃nq̃z sũt
⁊ q̃nq̃z nõ sunt tpe mẽsurãt. itellectus aũt a tpe abstrahit
sicut ⁊ ab alijs cõditionib⁹ mãe. cũ igit ꝓpriũ ꝓtingẽtiũ sit
q̃nq̃z esse: ⁊ q̃nq̃z nõ eẽ: videt q̃ ꝓtingẽtia nõ cognoscãt
ab itellectu. ¶ Sed ⁊ ois scia ẽ i itellectu: sed q̃dã sciẽtie sũt
de ꝓtingẽtib⁹: sicut scie morales q̃ sunt de actibus hũanis
subiectis lib. ar. ⁊ etiã scie nãles q̃tũ ad ptẽ q̃ tractat ō ge/
nerabilib⁹ ⁊ coꝛruptibilib⁹. ergo itellect⁹ ẽ cognoscitiu⁹ ꝓti
gẽtiuz. ¶ Rñ. dõz q̃ ꝓtingẽtia dupliꝛ pñt ꝓsiderari. vno
fz q̃ ꝓtingẽtia sunt. aliomõ fm q̃ in eis aliq̃d necessitatis i
nenit. nihil. n. est adeo ꝓtingẽs: qn i se aliq̃d necessariũ ha/
beat: sicut hocipsum: qđ est sortẽ currere: i se qdẽ ꝓtingẽs
est: sed hitudo cursus ad motũ ẽ necessaria. necessariũ. n. ẽ
sortẽ moueri si currit. ẽ aũt vnũq̃q̃z ꝓtingẽs ex parte mãe
q: ꝓtingẽs est qđ põt esse ⁊ nõ esse. potẽtia autez ptinet ad
mãz: necessitas aũt ꝓsequit
ad formã ex necessitate insunt. mã aũt est idiuiduatiõis pn
cipiũ. rõ aũt vlis accipit fm abstractionẽ forme a mã pti/
culari. dcm aũt ẽ supra⁹: q̃ p se ⁊ directe itellectus ẽ vlũ.
432 sensus aũt singulariũ: quoꝝ etiã idirecte quodãmõ est itel
432 lectus: vt supra dcm ẽ. sic igit ꝓtingẽtia put sunt ꝓtingẽtia
cognoscunt directe qdẽ sensu. idirecte aũt ab intellectu. rõ
nes aũt vles ⁊ necessarie ꝓtingẽtiuz cognoscũt p itell'm.
vñ si attendãt rões vles sensibiliũ oẽs scie sunt de necessa/
rijs. si aũt attẽdant ipse res sic q̃dã scia de necessarijs: q̃dã
vo de cõtingẽtib⁹. ¶ Et p hoc patet solutio ad obiecta.

435 ¶ Utrũ itellectus noster cognoscat futura. Artic. iiij.

Ad quartuz sic ꝓcedit. Videt q̃ intellectus
nr̃ cognoscat futura. Intellect⁹
eniz nr̃ cognoscit p spẽs itelligibiles q̃ abstrahũt ab hic: ⁊
nũc: ⁊ ita se habẽt idifferẽter ad oẽ tẽpus. fz põt pñtia cog⁹
scere. ergo põt cognoscere futura. ¶ ℘. Mõ q̃ alienat a
sensibus aliq̃ futura cognoscere põt: vt pz i dormictib⁹ ⁊
frenetics. sed q̃ ñ aliẽatur a sensib⁹ magis idiget itellectu.
ergo itellect⁹ q̃tũ est de se cognoscitiu⁹ futuroꝝ est. ¶ ℘.
Cognitio itellectiua hois efficaciꝛ ẽ q̃z cognitio q̃cũq̃ bru
toꝝ aialiũ: sed q̃daz aialia sunt q̃ cognoscũt q̃dã futura: sic
cornicule frequẽt crocitates significãt pluniã moꝝ futurã.
ergo multo magis itellect⁹ hũanus põt futura cognoscer.
¶ Sz ẽ qđ dr̃ eccl. 8. Multa hois afflictio q ignorat p/
terita ⁊ futura nullo põt sciri nũcio. ¶ Rñ. dõz: q̃ de co
92 gnitione futuroꝝ eodẽ mõ distingũdũ est. sic ō cognitiõe
cõtingentiũ. nã ipsa futura vt sub tẽpoꝛe cadũt sunt singu
laria q̃ itellectus human⁹ nõ cognoscit nisi p inflexionẽ: vt
supra dictũ ẽ. rões aũt futuroꝝ pñt eẽ vles ⁊ itellectu p/
ceptibiles: ⁊ de eis ẽt pñt eẽ scie. Ut tñ cõit de cognitione
432 futuroꝝ loquamur sciẽdũ est q̃ futura dupliciter cognosci
pñt. vno⁹ in seipsis. alio⁹ in suis causis: i seipsis qdẽ futura
92 cognosci nõ possunt nisi a deo: cui etiã sunt pñtia dũ i cur.
su rex sunt futura: iq̃tũ eius eternus intuitus simul fertur
supra totũ tẽpus cursuz: vt supra dcm est⁹: cũ de dei pñtie
tia ageret: sed put sunt i suis causis cognosci pñt ẽt a nob.
Et siquidẽ i suis causis sint: vt ex q̃bus ex necessitate pue/
niãt cognoscũt p certitudinẽ scie: sicut astrologus ꝓcogno/
288 scit eclipsim futurã. si aũt sic sunt i suis causis vt ab eis pue
niãt: vt in plurib⁹: sic cognosci possũt q̃dam cõiecturẽ
vel magis vel minus certaz fm q̃ cãe sunt vel magis vel
minus iclinate ad effectus. ¶ Ad pm ergo dõz q̃ rõ illa p
ceditde cognitiõe q̃ fit p rões vles cãsaꝝ: ex q̃bus futu
ra cognosci pñt fm modũ ordinis effectus ad cãm. ¶ Ad
2m dõm q̃ sicut Aug. dicit. 12. cõfess. aia habet quandam
vim sortis: vt ex sui nã possit futura cognoscere: ⁊ iõ q̃n re
trahitur a coꝛporeis sensibus: ⁊ quodãmõ reuertit ad se/
ipsam: fit particeps noticie futuroꝝ: ⁊ hec qdem opinio rõ
nabilis eẽt: si poneremus q̃ aia accipet cognitionẽ rer̃ fz
pticipationẽ ideaꝝ: sic platõici posuerũt: q: sic aia ex sui nã 419
cognosceret vles causas oĩz effectuũ: fz ipedit p coꝛp⁹.
vñ q̃n a coꝛpis sensibus abstrahit futura cognoscit: sed q:
iste modus cognoscẽdi: nõ ẽ ꝓnalis itellectui nr̃o: fz magis
vt cognitionẽ a sensib⁹ accipiat: nõ est fz nãz aie q̃ futura
cognoscat: cũ a sensib⁹ alienat: sed magis p ipressionẽ aliq̃ꝝ
cãꝝ supioꝝ spũaliũ ⁊ coꝛpaliũ spũaliũq̃: qđẽ: sicut cũ virtute 65
dina ministerio angeloꝝ itellectus hũanus illuminat: ⁊ fãta/
smata ordinat ad futura aliq̃ cognoscẽda: vel etiã cũ p opa
tionẽ demonũ fit aliq̃ ꝓmotio i fantasia⁹: ad pignandũ aliq̃ 547
futura q̃ demones cognoscũt: vt supra dcm est⁹: hmõi aũt 288
ipressiones spũaliũ cãꝝ magis nata ẽ aia hũana suscipe cuz
a sensib⁹ alienat: q: p hoc ppinqoꝝ fit subijs spũalib⁹ ⁊ ma
gis libera ab exteriozib⁹ igetudinib⁹. ꝓtingit aũt ⁊ hoc p i
pressionẽ supioꝝ cãꝝ coꝛpaliũ mãliũ. manifestũ ẽ. n. q̃ coꝛpa
supioꝛa ipmũt i coꝛpa iferioꝛa. vñ cũ vires sensitiue sint ac
tus coꝛpaliũ oꝛgãoꝝ: ꝓns ẽ q̃ ex ipressione celestiũ coꝛpoꝝ
imutet quodãmõ fantasia. vñ cũ celestia coꝛpa sint cã mul
toꝝ futuroꝝ fiũt i imaginatiõe aliq̃ signa quoꝛũdã futuroꝝ.
hec aũt signa magis accipiũt i nocte a dormictib⁹: q̃s ō die
a vigilãtibus: q: vt dr̃ i lib. de sõ. ⁊ vi. q̃ deferũt de die sol
unnt magis plis. est. n. fine turbatiõe aer noctis: eo q̃ silẽ/
tioꝛes sunt noctes: ⁊ i coꝛpe faciãt sensuz pp sõnũ: q: parui
motus iteriozes magis sentiũt a dormictib⁹ q̃s a vigilanti
bus. hi vo motꝰ faciũt fantasmata ex q̃bus ꝓuidẽt futura.
¶ Ad 3m dõz q̃ aialia bruta nõ hñt aliq̃d supra fantasiam:
qđ ordinãt fantasmata sic hñt hoies rõnẽ: ⁊ iõ fantasia bru
toꝝ aialiũ totalr̃ segtur impressionẽ celestẽ: ⁊ iõ ex motibus
hmõi aialiũ magis pñt cogᵒsci q̃dã futura: vt pluuia ⁊ hu
iusmõi q̃s ex motib⁹ boiuz q̃ mouẽt p ꝓsiliũ rõnis. vñ pbs
dic i li. de sõ. ⁊ vi. q̃ gdã ipudẽtissimi sũt maxime ꝓuiden
tes: nã itelligentia hoꝝ nõ est curis affecta: sed tanq̃ ōserta
⁊ vacua ab oĩbus: ⁊ mota fm mouens ducit.

¶ Quomodo anima intellectiua cognoscat seipsam: ⁊ ea
que in ea sunt. Questio. lxxxvij.

Einde ꝓsideradũ est quõ aia itel
lectiua cognoscat seipsam
⁊ ea q̃ i se sunt. ¶ Et circa hoc q̃runtur
d q̃tuoꝛ. pᵒ vtꝝ cognoscat seipsã p suã eẽn
tiaz. 2ᵒ. quõ cognoscat hitus in se exrites
3ᵒ. quõ itellectus cognoscat ppriũ actuz.
4ᵒ. quõ cognoscat actũ volũtatis.

¶ Utꝝ aia itellectiua seipaz cogᵒscat p suã eẽntiã. Artic. i.

Ad primum sic ꝓcedit. Videt q̃ aia itellecti 436
ua seipsã cognoscat p suã eẽntiã
Dic. n. Aug. 9. de tri. q̃ mẽs seipsaz nouit p seipsã: qñ est
icoꝛporea. ¶ ℘. Angelus ⁊ aia hũana ꝓueniũt i gñe itelle
ctualis subẽ: sed angelus intelligit seipsũ p eẽntiam suã. gᵒ
⁊ aia hũana. ¶ ℘. In his q̃ sunt sine mã idẽ est intellectus
⁊ qđ intelligit: vt dr̃. 3. de aia: sed mẽs humana ẽ sine mã. 363
nõ eniz ẽ actus coꝛpis alicuius: vt supra dcm est⁹. gᵒ i men
te humana est idẽ itellectus ⁊ qđ intelligitur. gᵒ itelligit se
p eẽntiã suã: ¶ Sz ẽ qđ dr̃ i. 3. ō aia q̃ itellectus itelligit
seipsuz: sicut ⁊ alia: fz alia nõ itelligit p eẽntiã eoꝝ: sed p eoꝝ
silitudines. ergo neq̃z se itelligit p eẽntiaz suã. ¶ Rñ. dõz
q̃ vnũq̃q̃z cognoscibile est fm q̃ ẽ i actu: ⁊ non fm q̃ ẽ
in potentia: vt dr̃ i. 9. meta. sic. n. aliq̃d est ens ⁊ verus qđ
sub cognitione cadit: put actu est: ⁊ hoc qdẽ manifeste ap/
paret i rebus sensibilib⁹. nõ eniz visus ꝓpit coloꝛatum in
potẽtia: sed solum coloꝛatum in actu. ⁊ silr̃ itellectus. ma/
nifestum est aũt q̃ inq̃tũ ẽ cogᵒscitiuus rez mãliuz nõ co/
gnoscit nisi qđ ẽ i actu: ⁊ inde ẽ q̃ nõ cognoscit mãm ꝓmã
nisi fm ꝓportionem ad formam: vt dr̃ in. i. phy. vñ ⁊ in
substãtijs imãlib⁹ fm q̃ vnaq̃q̃z earum se hz ad hoc q̃ sit
i actu p eẽntiam suam: ita se hz ad hoc q̃ sit p suã eẽntiã in

telligibilis. eēntia igit dei q̄ est actus purus ⁊ pfect⁹ ẽ sim/
pliciter ⁊ pfecte ꝑm seipsaz itelligibilis. vñ de⁹ p suā eēntiā
nō solū seipsuz: sed ēt oīa itelligit. angeli aūt eēntia est qdez
in gñe itelligibiliū vt act⁹: ſ tñ vt act⁹ pur⁹ neqz cōplet⁹. vñ
ei⁹ itelligere ñ cōplet p eēntiā suā. ⁊ si. n. p eēntiā suā se itelli
280 gat ā gl̄s⁹. tñ ñ oīa pōt p eēntiā suā cog⁹scere: ſz cog⁹scit alia a
se p eoz silitudines. itellect⁹ aūt hūan⁹ se hz i gñe rez itel/
ligibiliū: vt eius i po⁹a tñ: sic ⁊ mā ꝑma se hz i gñe rez sensi
81 c biliū⁹. vñ pōlis nōiaſ: sic igit in sua eēntia ꝓsideratus se hz
281 vt po⁹a intelligēs. vñ ex seipso hz vtutē vt itelligat. nō āt vt
itelligat: nisi ſz id qō fit i actu. sic. n. ēt platonici posuer⁹ or
dinē entiū itelligibiliū supza ordinē itellectuū: q: intellectus
nō intelligit nisi p participationē itelligibilē. pticipās āt ē ifra
pticipatū ſz eos. si igit itellect⁹ hūanus fieret actu p parti
cipationes formaz itelligibiliū sepataz: vt platonici posue/
419 rūt⁹. p hmōi pticipationē rez icorporeaz itell⁹ hūanus se/
ipsum intelligeret: ſz q: ꝓnāle ē itellectui nr̄o ſz statū pñtis
422 vite q ad mālia ⁊ sensibilia respiciat: sic supza dcm ē⁹. ꝓñs
435 est vt sic seipsuz itelligat itell⁹ nr̄ ſz qō fit actu p spēs a sen
b sibilibus abstractas p lumē itell⁹ agētis: qō est act⁹ ipsoz
itelligibiliū: ⁊ eis mediātib⁹ itelligit itell⁹ polis. nō ergo p
425 eēntiā suā: ſz p actū suum se cognoscit itellect⁹ nr̄⁹. Et hoc
438 dupl̄r. vno qdez mō pticularit ꝑm q̄ socrates ⁊ plato pcipit
se hr̄e aīam intellectiuā: ex hoc q̄ pcipit se itelligere. alio⁹ i
vl̄i ꝑm q̄ nām hūane mētis ex actu itellect⁹ ꝓsideramus:
ſz verū est q̄ iudiciū ⁊ efficacia hmōi cognitiōis p quā nāz
aie cognoscim⁹ cōpetit nobis ꝑm derivationē luminis itelle
ctus nr̄i a vitate dīna in q̄ rōnes oīum rez ꝓtinēt⁹: sicut su
420 pza dcm est⁹. vñ Aug. dicit in. 9. de tri. Intuemur inviolabi
lē vitatē ex q̄ pfectē q̄ztū possumus diffinim⁹ nō q̄lis sit vni⁹
cuiusq̄ hois mēs: sed q̄lis eē sempiternis rōnib⁹ debeat.
ē aūt dīa inter has duas cognitiones. nā ad p̄mā cognitio
nē de mēte habēdā sufficit ipa mētis pñtia: q̄ est p̄ncipiū ac
tus: ex quo mēs pcipit seipsaz: ⁊ iō dr̄ se cognoscere p suaz
pñtiam: sed ad scōam cognitionē de mēte habēdā nō sufſ
cit eius pñtia: sed requrit diligēs ⁊ subtilis ingsitio. vñ ⁊ ml̄
ti nāz aīe ignorāt: ⁊ multi etiā circa nām aīe errauerūt: pp
qō Aug. dicit. 10. de tri. de tali ingsitiōe mētis: nō velut ab
sentē se q̄rat mēs cernere: ſz pñtem q̄rat discernere. ſ. cog⁹
scere dr̄ iam suā abalijs reb⁹: qō est cognoscere qditatem
⁊ nām suā. Ad p̄m ergo dōz q̄ mēs seipsam p se novit
q: tandē in suipsius cognitionē puenit: lz p suū actuz⁹. ipsa
enim⁹ est q̄ cognoscit⁹: q: ipsa seipsaz amat: vt ibi subdit⁹. pōt
.n. aliqd notū dici p se dupl̄r: vel q: p nihil aliud ī eius no/
ticiā deuenit⁹: sicut dicunt⁹ ꝑma ꝑncipia p se nota: vel q: nō
sunt cognoscibilia per accñs: sicut color⁹ p se visibilis. suba
autē per accidens. Ad 2m dōz: q̄ essentia angeli est sicut
actus in genere itelligibiliū. ⁊ iō se hz: ⁊ vt itellectus: ⁊ vt
intellectum. vnde angelus suam essentiā per seipsum apꝑ
hēdit. nō antē itellectus humanus: q vel est oīno in po⁹a re
spectu itelligibiliū sicut itellectus potētialis vel est actus in/
telligibiliū que abstrahunt⁹ a fantasmatibus sicut intelle/
ctus agens. Ad 3m dōm: q̄ verbum illud pbī vl̄r vez
est in oi intellectu. sicut enim sensus in actu est sensibile pro
pter silitudinem sensibilis: que est forma sensus in actu: ita
itellectus in actu est intellectum in actu per silitudinem rei
31 c intellecte que est forma intellectus in actu⁹. ⁊ iō intellectus
humanus q fit in actu per spēm rei intellecte p eandē spēz
itelligit⁹: sicut per formā suam. idē antē est dr̄e: q̄ in his q̄
sunt sine mā idē est itellectus ⁊ qō itelligit⁹: ac si diceret q̄
in his q̄ sunt intellecta in actu idē est itellectus: ⁊ qō intelli/
gitur. per hoc enim⁹ aliqd est itellectū in actu: qō est sine mā
a sed in hoc est dīa: q: quoz̄dāz essentie sunt sine mā: sicut
425 sūbe sepate quas angelos dicimus: quaz vnāqq̄ ⁊ ē intel
lecta ⁊ est intelligens: ſz q̄dam res sunt q̄z essentie nō sunt
sine mā: ſz solū silitudines ab eis abstracte. vñ ⁊ cōmen.
dicit in. 3. de aīa: q̄ ꝓpō inducta nō hz veritatē nisi in sub/
stantijs separatis. verificat⁹ enim⁹ quodāmodo in eis qō nō
b verificat⁹ in alijs: vt dcm est⁹.

Utrū itellect⁹ nr̄ cog⁹ scat hit⁹ aīe p eēntiam eoz. ij.

437 **Ad secundum** sic ꝓcedit⁹. Videt⁹ q̄ intelle
ctus nr̄ cog⁹scat hit⁹ aīe per
essentiā eoz. dic. n. Aug. in li. 13. de tri. Illō sic videt fides ī
corde in quo est: sic aīa alteri⁹ hois ex motibus corpis vi:
ſz eā tz certissima scia: clamatq̄ ꝓscia: ⁊ eadē rō est de alijs
habitib⁹ aīe. ergo habit⁹ aīe non cognoscunt⁹ p act⁹: ſz p se
ipsos. Ꝓ. Res māles q̄ sunt extra aīaz cognoscunt⁹ per
hoc q̄ silitudines earz sūt pñtial̄r in aīa: ⁊ iō dr̄ p suas silī
tudines cognosci: ſz habit⁹ aīe pñtial̄r p suā essentiā sunt in
aīa. ergo p suā essentiā cognoscunt⁹. Ꝓ. Propter quod
vnūqdq̄ ⁊ illō magis: ſz res alie cognoscunt⁹ ab aīa pp ha
bitus⁹ ⁊ spēs itelligibiles. ergo ista magis p seipsa ab aīa co
gnoscunt⁹. Sz ō. habit⁹ sunt ꝑn⁹ actuz⁹ sic ⁊ po⁹: ſz sicut
dr̄ in. 2. de aīa. potēcies potētijs ſz rōnez actus ⁊ opationes
sunt. ergo eadē rōne sūt ꝓiores habitibus. ⁊ ita habitus p
actus cognoscunt⁹ sic potētie. Rñ⁹ dōm: q̄ habit⁹ quo
dāmō est mediū inter po⁹am puram ⁊ purū actū. iā aūt dictū
est⁹: q̄ nihil cognoscit⁹ nisi ſz q̄ est in actu. sic ergo inquātū 436
habit⁹ deficit ab actu pfecto deficit ob hoc: vt nō sit p seipz
cognoscibil⁹: ſz necesse ē q̄ p actuz suū cognoscat⁹ siue dum
aligs pcipit se hr̄e habitū p hoc q̄ pcipit se ꝓducere actuz
pp̄ia habitus siue dū aligs ingrit nām ⁊ rōnem habitus
ex ꝓsideratōe actus: ⁊ ꝑma qdē cognitio habitus fit p ipaz
pñtiaz habitus: q: hoc ipso q̄ est pñs actū cāt: in quo statiz
pcipit⁹. Scōa aūt cognitio habit⁹ fit p studiosaz ingsitionez 436
sic supza dictū est ō mēte⁹. Ad p̄m ergo dōz: q̄ ⁊ si fides
nō cognoscit⁹ p exteriores corpis mot⁹. pcipit⁹ tñ ēt ab eo: ī
quo ē p interiorē actū cordis. nullus. n. fidez se hr̄e scit: nisi
p hoc q̄ se credere pcipit. Ad 2m dōm: q̄ habit⁹ sūt pū
sentes in itellectu nr̄o: nō sic oba itellect⁹: q: obz itellectus 421
nr̄i ſz statū pñtis vite ē nā rei mālis: vt supza dictū ē⁹. ſz sūt
pñtes ī itellectu: vt qb⁹ itellect⁹ itelligit. Ad 3m dōz: q̄
cū dr̄: pp qō vnūqdq̄ illud magis. vitatē hz: si itelligat in
bis q̄ sūt vni⁹ ordinis: puta ī vno gñe cause: puta si dicat q̄
sanitas ē desiderabil⁹ pp vitā: segē q̄ vita sit magis deside
rabil⁹. si āt accipiant⁹ ea q̄ sūt diuersoz ordinū nō hz vitatē:
vt si dicat q̄ sanitas ē desiderabil⁹ pp medicinā: nō iō segē
q̄ medicina sit magis dēsiderabil⁹: q: sanitas ē ī ordie finiū:
medicina āt ī ordie cāruz efficiētiū. sic igit si accipiam⁹ ono
quoz vtrūq̄ sit p se ī ordine oboz cognitiōis: illō pp qō ali
ud cognoscit⁹ erit magis notū: sic ꝑn⁹ ꝓclonib⁹: ſz hīc nō ē
de ordie cognitiōis imꝑfēctū ē habitus: nec pp habitū aliq̄ co
gnoscunt⁹: sic pp obz cognitū: ſz sic pp dispōnez vel formā
q̄ cognoscens cognoscit. ⁊ ideo rō non sequitur.

Utrū itellect⁹ cognoscat ꝓpriū actū. Articulus. iij. 438

Ad tertiuz sic ꝓcedit⁹. Videt⁹ q̄ ñ itell⁹ cogno
scat ꝓpriū actū. Illō. n. ꝓpe cogno
scit⁹ qō ē obz cognoscitiue vtutis: ſz act⁹ differt ab obo. er/
go itellect⁹ nō cognoscit suū actū. Ꝓ. Quicqd cognoscit
aliquo actu cognoscit⁹: si ergo itellect⁹ cognoscit actū suū: ali
quo actu cognoscit⁹: ⁊ illū itez actū alio actu. erit ergo pce/
dere ī ifinitū: qō vī ipole. Ꝓ. Sic ē hz sensus ad actuz
suū: ita ⁊ itellect⁹: ſz sensus ꝓpriū⁹ nō sentit actū suū: ſz hoc p
tinet ad sensuz cōez: vt dr̄ in lib. de aīa. ergo neq̄ itellect⁹ ī
telligit actuz suū. Sz ō ē qō Aug. dic. 10. de tri. Intelli/
go me itelligē. Rñ⁹ dōz: q̄ sic iā dictū est⁹. vnūqdq̄ co 437
gnoscit⁹ ſz q̄ ē actu. vltima āt pfectio itellect⁹ ē ei⁹ opatio,
nō. n. ē sic actio tēdēs in alterū: q̄ sit pfectio opati sic edifica/
tio edificati: ſz manet ī operāte: vt pfectio ⁊ act⁹ ei⁹. vt dr̄
in. 9. meta. hoc igit ē q̄ ꝑmū de itellectu itelligit. ſ. ipz ei⁹ a
itelligē: ſz circa hoc diversimode se hīt. ē 113
. n. aligs itellect⁹. ſ. diuin⁹ q̄ est ipz suū itelligē. ⁊ sic ī deo idē
ē qō itelligit se intelligē: ⁊ q̄ itelligat suā essentiā: q: sua eēn
tia ē suū intelligē. Est āt alius itellect⁹. ſ. angelicus q̄ nō ē su
us intelligē: sic supza dictū est⁹. ſz tñ ꝑmū obz sui intelligere 175
ē eius eēntia. vñ ⁊ si aliud sit ī angelo ſz rōnez q̄ itelligat se
intelligē: ⁊ q̄ itelligat suā eēntiā: tñ simul⁹ in vno actu vtrūq̄
intelligit: q: hoc q̄ est intelligē suā essentiā est ꝓpria pfectio
sue essentie. simul āt ⁊ vno actu intelligit⁹ res cū sua pfectio
ne. Est āt alius intellect⁹. ſ. humanus: q̄ nec ē suū intelligē: 422
nec sui itelligere ē obz ꝑmus ipa eius essentia: ſz aliqd extri 370
secū. ſ. nā mālis rei: ⁊ iō id qō p⁹ cognoscit⁹ ab itellectu hu d
mano ē hmōi obm: ⁊ secario cognoscit⁹ ipse actus quo co/
gnoscit⁹ obm: ⁊ per actū cognoscitur ipse itellect⁹ cuius est

perfectio ipsum intelligere: ⁊ iō pbs dicit q̄ oba p̄cogno/
scunt actib⁹ ⁊ act⁹ potētijs. ¶ Ad p̄m⁹ g⁹ dōz: q̄ obm itel/
lect⁹ ē cōe qōdā. s. ens ⁊ verū: sub q̄ cōp̄hēdit ēt ipse act⁹
intelligēdi. vñ itellect⁹ pōt suū actū itelligē: ſz nō p̄mo: q:
nec p̄mū obm intellect⁹ nſi ſm pñtē statū ē qōlibet ens ⁊
verū: ſz ens ⁊ verū p̄sideratū i reb⁹ mālib⁹: vt dcm ē: ex
gb⁹ in cognitionē oīum alioꝝ dēuenit. ¶ Ad scōz dōm: q̄
ipm intelligē hūanū nō ē act⁹ ⁊ pfectio nāe intellecte: vt sic
possit vno actu intelligi natura rei mālis: ⁊ ipsum intelligē
sicut vno actu itelligit res cū sua pfectiōe. vñ ali⁹ ē actus
quo intellect⁹ intelligit lapidē: ⁊ ali⁹ ē act⁹ q̄ intelligit se intel
ligere lapidē: ⁊ sic inde: nec ē incōueniēs intellectū eē ifinitū
in po⁹: vt supra dcm ē. ¶ Ad 3m dōz: q̄ sensus p̄pius sen
tit ſm imutationē mālis o:gani a sensibili exterio:i: nō autē
est possibile q̄ aliqd māle imutet seipsum: sed vnū imuta/
tur ab alio: ⁊ ideo actus sensus p̄prij percipitur per sen/
sum cōem: sed intellectus noster non intelligit per mālem
imutationem o:gani: ⁊ ideo non est simile.

¶ Utrū itellect⁹ itelligat actū volūtatis. Arti. liij.

Ad quartū sic p̄cedit. Uī q̄ intellect⁹ nō itel
ligat actū volūtatis. nihil. n. cogno
scit ab intellectu nisi sit aliq̄ mō pñs in intellectu: ſz act⁹ vo
lūtatis nō ē pñs i itellectu cū sint diuerse potētie. g⁹ act⁹ vo
lūtatis nō cognoscit ab intellectu. ¶ Ꝓ. Act⁹ hz spēm ab
obo: ſz obm volūtatis differt ab obo intellect⁹. g⁹ ⁊ actus
volūtatis spēz hz diuersaz ab obo intellect⁹. nō g⁹ cognosci
tur ab intellectu. ¶ Ꝓ. Aug. i li. 10. cōfes. attribuit affectio/
p⁹: neq̄ p pñtiā: sic̄ artes: ſz p q̄sdā rex notiōes. nō vī aūt
gnitarū vel earū similitudines. g⁹ ipossibile ē q̄ intellectus
cognoscat affectiōes aie q̄ sit act⁹ volūtatis. ¶ Sz cōtra ē quod
Aug. dic̄. 10. de tri. Intelligo me velle. ¶ Rñ⁹ dōz: q̄ sic̄
supra dcm ē. act⁹ volūtatis nihil aliud ē q̄z inclinatio q̄daz
pñs formā itellectā sic̄ appetit⁹ nālis ē iclinatio pñs formā
nālē. inclinatio aūt cuiusz rei ē i ipsa re p modū ei⁹. vñ icli/
natio nālis ē nāl⁹ i re nāli. inclinatio āt q̄ ē appetit⁹ sensibil⁹ ē
sensibil⁹ in sentiēte: ⁊ sil⁹ inclinatio intelligibil⁹ q̄ ē act⁹ volū/
tatis ē itelligibil⁹ in intellēgēte. sic̄ in p̄n⁹ ⁊ in ꝑpo subo. vñ
⁊ pbs hoc in 6 vtiq̄ in. 3. de aīa: q̄ volūtas in rōne ē. quod
aūt intelligibil⁹ ē in aliq̄ intelligēte: pñs ē vt ab eo intelligat
vñ act⁹ volūtatis intelligit ab intellectu: ⁊ inq̄tū aligs pci/
pit se velle: ⁊ inq̄tū aligs cognoscit naturam huiusmodi
act⁹: ⁊ p pñs nām h⁹ p̄ncipij: qō est habitus vel potentia.

¶ Ad p̄m g⁹ dōz: q̄ rō illa p̄cederet si volūtas ⁊ itellect⁹
sic ſm diuerse potētie: ita ēt subo differrēt. sic. n. qō ē i volūta
te eēt abpñs ab intellectu. nūc aūt cū vtrūq̄ radicet in vna
suba aīe: ⁊ vnū sit quodāmō p̄n⁹ alteri⁹ pñs ē vt qō ē in
volūtate sit ⁊ quodāmō i itellectu. ¶ Ad 2m dōz: q̄ bonū
⁊ verū q̄ sūt oba volūtatis ⁊ intellect⁹ differūt rōne. verū
tñ vnū eoꝝ cōtinet sub alio: vt supra dcm ē. nā verū ē qō/
dā bonū: ⁊ bonū ē qōdā vez: ⁊ iō q̄ sūt volūtatis cadunt
sub intellectu: ⁊ q̄ sunt intellect⁹ pōt cadere sub voluntate.

¶ Ad 3m dōm: q̄ affect⁹ aie nō sē i itellectu: neq̄ p simili/
tudinē tñ: sic̄ co:pa: neq̄ p pñtiā vt i subo sic̄ artes: ſz sicut
p̄ncipiatū i p̄ncipio in quo hī notio p̄ncipiati: ⁊ iō Aug. dic̄
affect⁹ aie eē in memoria p quasdam notiones.

¶ Quomodo anima humana cognoscit ea que supra se
sunt.

Questio. lxxviij.

Deinde cōsiderādū ē qūo aīa hu/
mana cognoscit ea q̄ supra
se sūt. s. ināles subas. ¶ Et circa hoc q̄/
runt tria. p⁹ vtrū aīa hūana ſm statuz
pñtis vite possit itelligē subas ināles: q̄s
angelos dicim⁹ p seipsas. 2⁹ vtrū possit
ad eaꝝ notitiā peruenire p cognitionē re
rū mālīū. 3⁹ vtrū de⁹ sit id qō p̄mo a nobis cognoscitur.

¶ Utrū aīa hūana ſm statum vite pñtis possit intelligere
substantias ināles p seipsas. Arti. i.

Ad p̄imū sic p̄cedit. Uī q̄ aīa hūana ſm sta
tū vite pñtis possit intelligē subas i/
māles p seipsas. dic̄. n. Aug. 9. de tri. mens ipsa sic̄ co:po
reaꝝ rez notitias p sensus co:poris colligit: sic inco:poreaꝝ
rez p semetipsam. hmōi aūt sē subē ināles. g⁹ mēs subas
ināles itelligit. ¶ Ꝓ. Simile simili cognoscit: ſz magis as
similat mens hūana reb⁹ ināl⁹ q̄z mālib⁹: cū nra mēs
sit ināl⁹: vt ex supradictis pz⁹. cū g⁹ mēs nostra itelligat
res māles: multomagis intelligit res ināles. ¶ Ꝓ. Q. ea
q̄ sē ſm se maxie sensibilia nō maxie sentiāt a nob ꝓuenit
ex hoc q̄ excellētie sensibiliū co:rūpūt sensum: ſz excellētie
intelligibiliū nō co:rūpūt intellectū: vt dī in. 3. de aīa. g⁹ ea
q̄ sē ſm se maxie itelligibilia: sūt ēt maxie itelligibilia nob:
ſz cū res māles nō sint intelligibiles nisi q: facim⁹ eas intel
ligibiles actu abstrahendo a mā manifestū ē q̄ magis sint
ſm se intelligibiles subē q̄ ſm suā nām 'sunt ināles. ergo
multomagis intelligūt a nob q̄z res māles. ¶ Ꝓ. Cōmē/
tato: dic̄ in. 2. meta. q̄ si subē abstracte nō possent intelligi
a nob: tūc nā ociose egisset: q: fecit illud qō ē nāl⁹ i se intel
lectū: nō intellectū ab aliquo: ſz nihil ē ociosum siue frustra
in nā. g⁹ subē ināles pñt intelligi a nob. ¶ Ꝓ. Sicut se hz
sensus ad sensibilia: ita intellectus ad intelligibilia: sed visus
nr̄ pōt videre oīa co:pora siue sint superiora ⁊ inco:ruptibi/
lia: siue sint inferiora ⁊ co:ruptibilia. g⁹ intellect⁹ nr̄ pōt in/
telligē oēs subas intelligibiles: ⁊ superiores: ⁊ ināles. ¶ Sz
cōtra ē qō dī sapie. 9. Que in celis sē qs inuestigabit. in celis āt
dīr hmōi subē eē ſm illud Mat. 18. Angeli eoꝝ i celis ⁊c.
ergo nō pōt subē ināles p inuestigationē hūanā cognosci.

¶ Rñ⁹ dōm: q̄ ſm opinionē 'Platonis subē ināles nō
solū a nob intelligūt: ſz ēt sē pma a nob intellecta. posuit. n.
'Plato formas ināles subsistētes: q̄s ideas vocabat. esse
ꝑpa oba nſi intellect⁹: ⁊ ita p̄mo ⁊ p se intelligūt a nob ap
plicat tñ aīe cognitio reb⁹ mālib⁹ ſm q̄ intellectui p̄miscе
tur fantasia ⁊ sensus. vñ quāto magis intellect⁹ fuerit de/
purat⁹: tāto magis p̄cipit ināliū itelligibiliū vītatez: ſz ſm
Ari. sniam quā magis exp̄imur. itellect⁹ nr̄ ſz statū pñtis
vite nālē respectū hz ad nās rez mālīū. vñ nihil intelligit ni
si cōuertēdo se ad fantasmata. vt ex dictis pz⁹: ⁊ sic manife
stū ē q̄ subas ināles q̄ sub sensu ⁊ imaginatiōe nō cadūt.
p̄mo ⁊ p se ſm modū cognitiōis nob exptū intelligē ñ pos
sum⁹. Sz tñ Auerrois in cōmēto. 3. de aīa ponit q̄ in fine
in hac vita hō ꝓuenire pōt ad hoc q̄ intelligat subaz sepa/
tam p ꝓtinuationē vel vnionē cuiusdā sube sepate a nobis:
quā vocat intellectū agētē: q̄ qdē cū sit suba sepata. nāliter
subas sepatas intelligit. vñ cū fuerit nob vnit⁹ sic vt p eum
intelligē possim⁹ intelligem⁹ ⁊ nos subas sepatas: sic̄ nūc p
intellectū possibilē nob vnitū intelligim⁹ res māles. posuit
aūt intellectū agētē sic nob vniri. cū. n. itelligam⁹ p intellectū
agētē: ⁊ p intelligibilia speculata: vt p3 cū cōclusiōes intelli
gim⁹ p p̄ncipia intellecta: necesse ē q̄ intellectus agēs com
pareꝯ ad intellecta speculata: vel sic̄ agēs p̄ncipale ad instrā
vel sic̄ forma ad mām. bis. n. duob⁹ modis attribuit actio
aliq̄ duob⁹ p̄ncipijs p̄ncipali qdē agēti ⁊ instrō: sic̄ sectio ar/
tifici ⁊ serre. forme aūt ⁊ subo: sic̄ calefactio calori ⁊ igni: ſz
vtrōq̄ mō intellect⁹ agēs cōparabit ad intelligibilia specu
lata: sic̄ pfectio ad pfectibile: ⁊ act⁹ ad potētiā. simul aūt re
cipit in aliq̄ pfectū ⁊ pfectio: sic̄ visibile i actu: ⁊ lumē i pu
pilla. simul igit in intellectu possibili recipiūt intellecta spe/
culata: ⁊ intellect⁹ agēs: ⁊ quāto plura intellecta speculata
recipimus: tātomagis appropinquamus ad hoc q̄ intelle
ctus agēs pfecte vniat nob: ita q̄ cū oīa intellecta specula/
ta cognouerimus intellectus agēs pfecte vniet nob: ⁊ po/
terimus p eū oīa cognoscere mālia ⁊ ināliа: ⁊ in hoc po/
nit vltimā hois felicitatē. nec refert q̄z tū ad ꝓpositū ꝑtinet
vtrū i illo statu felicitatis intellectus possibilis intelligat sub
stantias sepatas p intellectū agētē: vt ipse sentit: vel vt ipse
ponit Alexādro intellectus possibil⁹ nūq̄z intelligit subas se
patas pp hoc q̄ ponit intellectū possibilē co:ruptibilē: sed
hō intelligit subas sepatas p intellectū agētē: ſz p̄dicta stare
nō pōt. ¶ Ad 2mo qdē q: si intellectus agēs est suba sepa/
ta: ipossibile ē q̄ p ipsam formaliter intelligam⁹: q: id q̄ for/
maliter agēs agit ē forma ⁊ act⁹ agētis: cū oē agēs agat in/
quātū ē actu: sic̄ supra dcm ē: circa intellectuz possibilem.

¶ Sed o'q: ſm modū p̄dictū intellect⁹ agēs si ē suba sepa
rata nō vniret nob ſm suā subam: ſz solū lumē ei⁹ ſm q̄

participat ī intellectis speculatiuis: ⁊ nō ꝯtū ad alias actiō nes intellectus agētis: vt possimus p hoc intelligere subas īmāles: sic dū videm⁹ colores illuminatos a sole nō vnīt nob suba solis: vt possim⁹ actōes sol'agere: sz solū nob vnitur lumē sol'ad visionē colorū. ¶Tertio. q: dato ꝙ fm modū p̄dictū vniret nob suba intellect⁹ agētis: tñ ipsi ñ po nūt ꝙ intellect⁹ agēs total'r vniat nob fm vnū intelligibile vel duo: sz fm oia intellecta speculata: sz oia itellecta speculata deficiūt a vtute itellect⁹ agētis: q: multo pl⁹ē itelligē subas sep̄atas ꝯ intelligē oia mālia. vñ manifestū ē: ꝙ ēt ī tellectis oibus mālibus: nō sic vniret intellectus agens nobis vt possemus intelligē p eū subas sep̄atas. ¶Quarto. q: intelligē oia intellecta mālia: vix cōpetit alicui ī hoc mūdo: ⁊ sic null⁹ vel pauci: ad felicitatē pueniret: qđ ē ꝺ ꝓbz. i. i. ethi. q dic ꝙ felicitas ē qđā bonū cōe qđ p̄t pueníre oibus nō obstatis ad vtutē. ē ēt ꝺ rōnē ꝙ finē alicui? spēi: vt ī pauciorib⁹ ꝓsequāt ea q̄ cōtinēt sub spē. ¶Quīto. q: ꝓbs dicit exp̄sse in. i. ethi. ꝙ felicitas ē opatio fm pfectā vtutez ⁊ enumeratis multis vtutib⁹ in. 10. cōcludit ꝙ felicitas vltima cōsistēs in cognitiōe maximoꝝ itelligibiliū ē fm vtutē sapie quā posuerat in. 6. ēe caput sciaꝝ speculatiuaꝝ. vñ pz ꝙ Arist. posuit vltimā felicitatē hois in cognitōe subaꝝ separataꝝ: qualis p̄t hīi a scias speculatiuas: ⁊ nō p cōtinuationē itellect⁹ agētis a qbusdā cōfictā. ¶Sexto: q: su-
391 pra oūsuz ēt. ꝙ intellectus agēs ñ ē suba sep̄ata: sz vt⁹ q̄dā aīe ad eadē actiue se extēdēs ad q̄ se extēdit intellect⁹ possibilis receptiue: q: vt dr̄ in. 3. de aīa intellect⁹ possibil' ē q ē oia fieri: intellect⁹ agēs quo ē oia facē. vterqz g⁹ intellect⁹ se extēdit fm statū p̄ntis vite ad mālia sola q̄ intellect⁹ agēs facit itelligibilia actu ⁊ recipiūt in intellectu possibili. vñ fm statū p̄ntis vite neqz p intellectū possibilem neqz per intellectum agentem possumus intelligere substantias separatas immāles fm seipsas. ¶Ad primum ergo dōm: ꝙ ex illa auctoritate Aug. hīi p̄t ꝙ illud qđ nīes nr̄a de cognitiōe incorporaliū rez accipe p̄t p seipsam cognoscere possit. ⁊ hoc adeo vez ē: vt ēt apud p̄m dicant ꝙ scia de aīa ē p̄n̄m qđā ad cognoscēdū subas sep̄atas. p hoc. n. ꝙ aīa nr̄a cognoscit seipsam: ptingit ad cognitionē aliquā hīdā de subijs incorporeis qualē eā ptingit hīre: non ꝙ simpliciter ⁊ perfecte eas cognoscat cognoscendo seipsam.
¶Ad 2m dōz: ꝙ similitudo nature nō ē rō sufficiēs ad cognitionē: alioqn oporteret dicē ꝙ Empe. dixit ꝙ aīa ē ō nā oīuz: ad hoc ꝙ oia cognosceret: sz regrit̄ ad cognoscēduz: vt sit similitudo rei cognite in cognoscēte q̄si q̄dā forma ipsius. itellect⁹ aūt nr̄ possibilis sz statū p̄ntis vite ē nat⁹ informari similitudinib⁹ rez mālium a fantasmatibus abstractis. ⁊ ideo cognoscit magis mālia q̄ subas īmāles. ¶Ad 3m dōm: ꝙ regrit̄ aliq̄ ꝓportio obi ad potētiā cognoscitiuā: vt actiui ad passiuū: ⁊ pfectiōis ad pfectibile. vñ ꝙ excellētia sensibilia nō capiāt a sensu: nō sola rō ē: q: corum pūt organa sensibilia: sz ēt q: sunt ip̄roportionata potentijs sensitiuis: ⁊ hoc mō sube īmāles sūt ip̄roportionate intellectui nr̄o fm p̄sentem statum vt non possit ab eo intelligi.
¶Ad 4m dōm: ꝙ illa rō cōmētatoris multiplicit̄ deficit. p̄mo qdē q: nō segt̄: ꝙ si sube sepate nō intelligūt̄ a nobis nō intelligāt̄ ab aliq̄ intellectu. intelligūt̄ .n. a seipsis ⁊ a se iuicē. Scōo: q: nō ē finis subaꝝ sep̄ataꝝ vt itelligāt̄ a nob. illud āt ociose ⁊ frustra eē dz̄: qđ nō cōsegt̄ finē ad quē ē: ⁊ sic nō segt̄ subas īmāles eē frustra: ēt si nullo⁰ intelligant̄ a nobis. ¶Ad 5m dōm: ꝙ eodē mō sensus cognoscit ⁊ superiora ⁊ inferiora corpa. s. p imutationē organi a sensibili. nō aūt eodē mō intelligūt̄ a nob sube māles q̄ intelligūtur p̄ modū abstractiōis: ⁊ sube māles q̄ nō possunt sic a nob intelligi: q: nō sunt eaꝝ aliquaꝝ fantasmata.
¶Utrū intellect⁹ nr̄ p cognitionē rez mālium possit pueníre ad itelligēdū subas īmāles. Arti. ij.

Ad secundum sic ꝓcedit̄. Uī ꝙ itellect⁹ nr̄ p cognitōez rez mālium pos-
441 sit pueníre ad itelligēdū subas īmāles. dic̄. n. Dio. i. ca. ce. Jer. Q: nō ē pol'ē hūane mēti ad īmālē illā sursum excitari celestiū hierarchiaꝝ cōtēplationē: nisi fm se māli manuducti one vtat̄. relingt̄ g⁹ ꝙ p mālia manuduci possum⁹ ad intelligēdū subas īmāles. ¶Ꝑ. Scia ē in intellectu: sed scie ⁊ diffōnes sūt de subijs īmālib⁹. diffinit. n. Dam. angelū: ⁊ de angel'aliq̄ documīta tradūt̄: tā ī theologicis ꝙ in phicis disciplinis. ergo sube īmāles itelligi p̄t a nobis. ¶Ꝑ. Anima hūana ē de genere subaꝝ īmālium: sed ipsa intelligi p̄t a nob p actū suū q̄ itelligit mālia. g⁹ ⁊ alie sube īmales i telligi p̄nt a nobis p suos effectus in rebus mālib⁹. ¶Ꝑ. Illa sola cā p suos effectus cōprehēdi nō p̄t: q in infinitū distat a suis effectibus. hoc aūt solius dei ē ꝓpz. ergo alie sube īmāles create intelligi p̄nt a nobis per res māles.
¶Sz ꝺ ē qđ Dio. dic̄. i. c. de di. no. ꝙ sensibilib⁹ intelligibilia ⁊ cōpositis simplicia: ⁊ corporalib⁹ incorporalia apprehēdi nō p̄nt. ¶Rñ dōz: ꝙ sic Auer. narrat in. 3. de aīa. Quidam Auēpace noie posuit: ꝙ p itellectū subaꝝ mālium pueníre possum⁹: fm vera pbie p̄ncipia ad itelligēdū subas īmāles. cū. n. intellect⁹ nr̄ nat⁹ sit abstrahere qditatē rei mālis a mā: si itez in illa qditate sit aliqd materie: poterit iterato abstrahere. ⁊ cū hoc in infinitū nō ꝓcedat tādē pueníre poterit ad itelligēdū aliquā qditatē q̄ sit oīno sine mā: ⁊ h⁰ est intelligē subam īmāle: qđ qdē efficaciter diceret si sube īmāles essent forme ⁊ spēs hoꝝ mālium: vt platonici posuerūt. hoc aūt nō ponto sz suppositō ꝙ sube īmāles sint oīno alterius rōnis a qditatibus mālium rez q̄ tūcūq; intellectus noster abstrahat qditatē rei mālis. a mā nūq; peruenīet ad aliquid simile subē īmāli: ⁊ ideo per subas materiales nō possumus perfecte substantias immateriales intelligere.
¶Ad p̄m g⁹ dōm: ꝙ ex reb⁹ mālibus ascēdere possum⁹ in aliqualē cognitionē īmāliū rez: nō tñ in pfectā: q: non est sufficies cōparatio rez mālium ad īmāles: sz similitudines que a mālibus accipiūt̄ ad īmālia: intelligēda sunt multum dissimiles: vt Dio. dicit. 2. c. ce. Jer. ¶Ad 2m dōz: ꝙ de supioribus rebus maxie in sciētijs tractat̄ p viā remotionis. sic. n. corpa celestia notificat Ari. p negationē ꝓpetatū inferioꝝ corpoꝝe. vñ multomagis īmāles sube a nobis cognoscī nō p̄nt vt eaꝝ qditates apprehendamus: sed de eis nobis in sciētijs documīta tradūt̄ p viā remotiōis ⁊ alicuius habitudinis ad res māles. ¶Ad 3m dōz: ꝙ aīa humana intelligit seipsam p suū intelligere: qđ est act⁹ ꝓpius ei⁹. p 438
fecte demonstrans virtutem ei⁹ ⁊ nām: sed neqz per hoc 444
neqz p alia q̄ in reb⁹ mālibus inueniuntur: pfecte cognosci p̄t īmāliū subaꝝ vt⁹ ⁊ nā: q: hmōi nō adequāt eaꝝ vtutes. ¶Ad 4m dōz: ꝙ sube īmāles create in genere qdem nāli nō cōueniūt cū subijs mālib⁹: q: nō ē in eis eadē rō potētie ⁊ māe: cōueniūt tñ ī eis ī genere logico: q: ēt sube īmāles sunt in p̄dicamēto sube: cū eaꝝ qditas nō sit eaꝝ ēe: sed de⁹ nō cōuenit cum reb⁹ mālib⁹: neqz sz gen⁹ nāle: neqz fm genus logicum: quia deus nullo modo est in genere 18
vt supra oūsum est. vñ p similitudines rez materialium aliquid affirmatiue p̄t cognosci de angelis fm rōnē cōez: licet nō fm rōnē spēi. de deo aūt nullo modo.
¶Utrum deus sit p̄imum quod a mente humana cognoscitur. Articulus. iij. 442

Ad tertium sic ꝓcedit̄. Uī ꝙ de⁹ sit p̄mum
Illud. n. in quo oīa alia cognoscūt̄: ⁊ p qđ de aliis iudicamus est p̄mo cognitū a nobis: sicut lux ab oculo ⁊ p̄ncipia p̄ma ab intellectu: sz oia in luce p̄me veritatis cognoscim⁹ ⁊ per eam de oib⁹ iudicamus: vt dic̄ Aug. in li. de tri. ⁊ in li. de vera reli. ergo deus est id qđ p̄mū cognoscit a nob.
¶Ꝑ. Ip̄ropter qđ vnūqđq; illud magis. sed deus est cā omnis nostre cognitiōis. ipse enim lux est vera que illuminat oēm hoiem veniētem in hūc mūdū: vt dr̄ Jo. i. Ergo de⁹ est id quod p̄mo ⁊ maxime est cognitum a nobis.
¶Ꝑ. Id qđ p̄mo cognoscit in imagine est exemplar q̄ imago formal': sed in mēte nr̄a est dei imago. vt Aug. dic̄. Ergo id quod p̄imo cognoscit in mente nostra est deus.
¶Sz contra ē qđ dicitur Jo. i. Deum nemo vidit vnq̄.
¶Rñ dōz: ꝙ cū intellect⁹ hūan⁹ fm statū p̄ntis vite nō possit intelligere subas īmāles creatas: vt dictum ē. multo 441
minus p̄t intelligere essentiā subē increate. vñ simplicit 112
dōm est ꝙ de⁹ nō ē p̄mū qđ a nobis cognoscit̄: sz magis 451
ꝺm illud apli ad
p creaturas in dei cognitionē puenimus: fm illud apli ad

Ro.i. Invisibilia dei p ea que facta sunt intellecta conspiciuntur.primū aūt qđ intelligit a nobis fm statū ptis vite
b 437 est gditas rei mālis q̄ ē nr̄i intellect⁹ obm: vt multotiēs supra dictū ē. ¶Ad p̄m g° dōz: q̄ in luce p̄me vitatis oia in
424 telligim⁹ & iudicam⁹: inq̄tū ipm lumē intellect⁹ nr̄i sine nā
422 le sine gratuitū nihil aliud est q̄z q̄dā impressio vitatis p̄me
56 vt supra dctū ē. vñ cū ipsum lumē intellect⁹ nr̄i nō se hēat
c 65 ad intellectū nr̄m sic qđ intelligit: sz sic quo intelligit: mul
tominus est de⁹ id quod primo a nr̄o intellectu itelligitur.
c 437 ¶Ad 2m dōm: q̄ pp qđ vnūqđq; illud magis intelligē
dū ē in his q̄ sunt vnius ordinis: vt supra dctū est. pp deū
aūt alia cognoscūt: nō sic pp p̄mū cognitū: sz sic pp p̄maz
cognoscitiue vtutis cām. ¶Ad 3m dōm: q̄ si in aīa nostra
esset pfecta imago dei: sic filio est pfecta imago p̄ris: statiz
mens nostra intelligeret deum. est autem imago imperfecta. vnde ratio non sequitur.

¶De cognitiōe aīe sepate. Dō. q̄ lxxxix.

d **Einde** cōsiderādū ē de cognitiōe aīe sepate. ¶Et circa hoc q̄rūt.8. p° vtrū aīa separata a corpe possit intelligē. 2° vtrū itelligat subas separatas. 3° vtrū intelligat oia nālia. 4° vtrū cognoscat singularia. 5° vtrū hit⁹ scie b acqsite remaneat i aīa separata. 6° vtruz possit vti habitu scie hic acqsite. 7° vtz distātia localis impediat cognitionē aīe separate. 8° vtrum aīe sepate a corpo rib⁹ cognoscāt ea q̄ hic aguntur.

443 ¶Utrū aīa separata aliqd itelligere possit. Arti. i.

Ad primū sic p̄cedit. Uī q̄ aīa separata nihil oi no inte ligē possit. dic.n. pbs in.3.d aīa. q̄ intelligē corrūpit̄ interi⁹ quodā corrupto: sz oīa inte rio:a hois corrūpūt p mortē. g° & ipm intelligē corrūpit.
422 ¶Dūmana aīa impedit̄ ab intelligēdo p ligamētū sen
423 sus: & p turbatā imaginationē: sic supra dctū ē: sed in mor
384 te totali sensus & imagiatio corrūpit̄ vt ex supra dictis pz. g° aīa post mortē nihil intelligit. ¶P̄. Si aīa separata intelligit oz q̄ p aliq̄s spēs itelligat: sz nō itelligit p spēs innatas: q: a p̄ncipio ē sic tabula ī q̄ nihil scriptū ē: neq; p spēs quas abstrahit a reb⁹: q: nō hz organa sensus & imaginatiōis q̄bus mediātib⁹ spēs intelligibiles abstrahunt a reb⁹: neq; ēt p spēs p̄ius abstractas & i aīa pseruatas: q: sic aīa pueri nihil intelligeret post mortē: neq; ēt p spēs intelligibiles diuinitus influxas. hec.n. cognitio nō eēt nālis: de qua nunc agit̄: sz grē. g° aīa separata a corpe nihil intelligit. ¶Sz ꝰ est qđ pbs dic in.3. de aīa: q̄ si nō ē aliq̄ opationū aīe .ppa nō cōtingit ipsam separari. ptingit aūt ipsaz separari. g° hz aliquā operationē .ppaz & maxime eā q̄ est intelligē. intelligit ergo sine corpe exīs. ¶Rñ° dōz: q̄ ista q̄o difficultatē habet:
422 ex hoc q̄ aīa q̄z diu ē corpi cōiūcta nō pōt aliqd intelligere
nō cōuertēdo se ad fantasmata: vt p experimētū pz. si aūt
576 alligat: sic̄ platonici posuerūt. de facili q̄o solui possit. nam remoto impedimēto corpis pōt fm eos redire aīa ad suam nām: vt intelligeret intelligibilia simplr nō cōuertēdo se ad fantasmata. sic ē de alijs subijs sepatis: sed fm hoc nō esset aīa corpi vnita pp melius aīe si peius intelligeret corpi vnita q̄z separata: sz hoc eēt solū pp meli⁹ corpis: q̄o ē irrationabile: cū mā sit pp formā & nō ecōuerso. Si aūt ponamus q̄ aīa ex sua nā hēat vt intelligat q̄uertēdo se ad fantasmata: cū nā aīe post mortē corpis nō mutet: vī q̄ aīa nālr nihi possit intelligē cū nō sint ei p̄sto fantasmata ad q̄ cōuerta
L turi: & iō ad hāc difficultatē tollēdā cōsiderādū ē q̄ cū nihil operet nisi iquātū ē i actu modū operādi vniuscuiusq; rei
segē modus essendi ipsius. hz aūt aīa aliū modū eēndi cuz vnit̄ corpori: & cū fuerit a corpore separata: manēte tñ eadez aīe nā: nō ita q̄ vnirī corpori sit ei accidētale: sz p rōnez sue nature corpoi vnit̄: sic̄ nec le nis nā mutat̄ cū ē in loco p/p̄io qđ ē ei nāle: & cū ē extra .ppuz locū q̄ ē ei p̄ter naturā. aīe igit̄ fm illū modū essendi: quo corpori est vnita: cōpetit modus intelligēdi: p cōuersionē ad fantasmata corpoū q̄ in corporeis organis sūt. cū aūt fuerit a corpe separata cōpetit ei modus intelligēdi p cōuersionē ad ea q̄ sūt intelligibilia simplr: sic̄ & alijs subijs separatis. vñ modus intelligēdi p cōuersionē ad fantasmata ē aīe nālis^e. sicut & corpi vnirī. sz 422
esse sepatū a corpe ē p̄ter rōnē sue nature. & silr intelligē sine q̄uersiōe ad fantasmata est ei p̄ter nām: & iō ad hoc vnitur corpi: vt sic opet̄ fm nām suā. ¶Sed hoc rursus hz 353
dubitationē. cū.n. res sp ordinet̄ ad id qđ melī⁹ est. est aūt melior modus intelligēdi p cōuersionē ad intelligibilia simpliciter q̄z p cōuersionē ad fantasmata: debuit sic a deo ītitui aīe nā. vt modus intelligēdi nobilior ei esset nālis: & iō nō indigeret corpori pp hoc vniri. ¶Cōsiderādū ē igit̄ q̄ & si intelligē p cōuersionē ad suprioza sit simplr nobilius q̄z intelligere p q̄uersionē ad fantasmata. tñ ille modus intelligēdi .put erat possibilis aīe erat imperfectior: qđ sic pz. in oib⁹ .n. subijs intellectualib⁹ inuenit̄ vtus intellectiua p influctiā diuini luminis: qđ qdē in p̄mo p̄ncipio ē vnū & simplex: & 8
quāto magis creature intellectuales distāt a p̄mo p̄n°: tāto magis diuidit̄ illud lumē: & diuersificat̄: sic̄ accidit in lineis a cētro egredientib⁹: & ide ē q̄ de⁹ p suā ēntiā oīa itelligit. supriores aūt intellectualiū subaz & si p plures formas intel
ligāt. tñ intelligūt p pauciores & magis vles^e: & virtuosio- 282
res ad cōprehēsionē rez pp efficaciā vtutis intellectiue q̄ ē in eis. in inferioribus aūt sī formе plures & min⁹ vles & minus efficaces ad cōprehēsionē rez: inq̄tū deficiūt a virtute intellectiua suprioz. si g° inferiores sube haberēt formas in illa vniuersalitate in q̄ hñt supriores: q: nō sē tāte efficacie in intelligēdo: nō acciperēt p eas pfectā cognitionē de reb⁹ sed in q̄dā cōitate & cōfusiōe: qđ aliqualr apparet ī hoib⁹: nā q sē debilioris intellect⁹: p vles ꝯceptiōes magis intelligētiū nō accipiūt pfectā cognitionē nisi eis singula ī spāli ex plicēt. manifestū ē aūt int̄ subas intellectuales sz nature ordinē ifimas eē aīas hūanas. hoc aūt pfectio vniuersi exigebat vt diuersi grad⁹ in reb⁹ eēnt. si igit̄ aīe hūane sic essent institute a deo vt intelligerēt p modū q cōpetit subijs separatis: nō haberēt cognitionē pfectā sz cōfusaz in cōi. ad hoc ergo q̄ pfectā & ppaz cognitionē de reb⁹ hr̄e possent: sic nāliter sūt institute vt corpib⁹ vniāt̄: & sic ab ipsis reb⁹ sensibilib⁹ ppaz de eis cognitionē accipiāt: sic̄ hoies rudes ad sciam induci nō pñt nisi p sensibilia exēpla. sic g° pz q̄ pp melī⁹ aīe ē vt corpi vniāt̄: & intelligat p q̄uersionē ad fantasmata: & tñ esse pōt sepata: & aliū modū intelligēdi hēre.
¶Ad p^m g° dōz: q̄ si diligēter vba pbi discutiāt̄: pbs hoc dixit ex quadā suppositiōe p̄ius facta. s. q̄ intelligē sit qdā motⁿ p̄iūcti: sic̄ & sentire. nōdū.n. dfiam ostēderat int̄ itellectū & sensum: vel pōt dici q̄ loqt̄ de illo mō intelligēdi q est p q̄uersionē ad fantasmata: ꝺ q̄ ēt p̄cedit secunda ratio.
¶Ad 3m dōz: q̄ aīa sepata nō intelligit p spēs innatas: nec p spēs quas tūc abstrahit: nec solū p spēs pseruatas: vt obiectio .pbat: sz p spēs ex influctia diuini luminis pticipatas: quaz aīa fit particeps: sic̄ & alie sube separate: q̄z uis inferiori mō: vñ tā cito cessante q̄uersiōe ad corp⁹ ad suprioza cōuertit̄. nec tñ .ppr̄ h° cognitio vl^e po^a nō ē nālis: q: de⁹ est auctor nō solū influctie gratuiti luminis: sz etiam nālis.

¶Utrū aīa sepata itelligat subas separatas. Arti. ij.

Ad secundū sic p̄cedit. Uī q̄ aīa separata ñ 444
intelligat subas separatas. perfectior.n. ē aīa corpori p̄iūcta q̄z a corpore sepata: cū aīa sit nāliter ps hūane nature. q̄libet aūt ps pfectior ē in suo toto: sed aīa p̄iūcta corpori nō intelligit subas sepatas: vt supra hitū est^e. g° multominus cum fuerit a corpore separata. 440
¶P̄. Omne qđ cognoscit̄ vel cognoscit p sui p̄sentiā: vl^e p suā spēm: sz sube sepate nō p̄nt cognosci ab aīa p suā p̄sentiā: q: nihil illabit̄ aīe nisi sol⁹ de⁹: neq; ēt p aliquas spēs: quas aīa ab angelo abstrahere possit: q: angelus simplicior ē q̄z aīa. g° nullo° aīa separata pōt cognoscere subas separatas.
¶P̄. Quidā phi posuerūt in cognitiōe sepataz subaz cōsistere vltimā hois felicitatē^e. si ergo aīa separata pōt intel 440
ligere subas separatas ex sola sua operatiōe cōsequēt̄ felicitatē: qđ ē icōueniēs. ¶Sz ꝰ ē qđ aīe separate cognoscūt alias aīas separatas: sicut diues in inferno posit⁹ vidit Lazaz & Abrahā. vidēt ēt & demones & angelos anime separate.
¶Rñ° dōm: q̄ sic̄ Aug. dic̄. 9. de tri. Mens nr̄a cognitionē rez inco:poreaz per seipsam accipit. i. cognoscendo

a seipsam: sic supra dicñ ē: per hoc g⁹ q aīa sepata cognoscit seipsam accipere possum⁹ qualr cognoscit alias res separatas: dicñ ē aūt: q q̄ diu aīa corpori ē vnita intelligit cōuertēdo se ad fantasmata: ⁊ iō nec seipsam pōt intelligē nisi inquātū fit actu intelligēs per spēm ⁊ fantasmatib⁹ abstractā. sic. n. per actū suū intelligit seipsaz: vt supra dicñ ē: sed cū fuerit a corpore separata intelliget nō conuertēdo se ad fantasmata: sz ad ea q̄ sūt ꝑm se intelligibilia. vñ seipsam per seipsam intelliget. ē aūt cōe oi subē separate q̄ itelligat id qđ est supra se: ⁊ id qđ ē infra se per modū sue subē. sic. n. itelligit aliqd ꝑm q̄ ē in intelligēte. ē aūt aliqd in altero per modū ei⁹ in q̄ ē. mod⁹ aūt subē aīe separate ē infra modū subē angelice: sz ē cōformis mō aliaz aīaz sepataz. ⁊ iō ō alijs aīab⁹ separatis perfectā cognitionē hz. de angelis aūt ꝑfectā ⁊ deficiētē: loquēdo de cognitiōe nāli aīe sepate. ō cognitiōe aūt glorie ē alia rō. ¶ Ad p̄m g⁹ dōz: q aīa separata ē qdē ꝑfectior: si cōsidereť nā corporis: sz tñ quodam modo ē liberior ad intelligēdū: iquātū per grauedinē ⁊ occupationē corporis a puritate intelligētie ipediť. ¶ Ad 2m dōz: q aīa separata intelligit angelos per similitudines diuinitus impressas: q̄ tñ deficiūt a perfecta representatione eorū ꝓpter hoc q aīe nā est inferior q̄ angeli. ¶ Ad 3m dōm: q in cognitiōe subaz separataz quarūcūq; nō cōsistit vltima hois felicitas: sz solius dei q nō pōt videri nisi per gr̄am. in cognitiōe vō aliaz subaz separataz ē magna felicitas: ⁊ si nō vltima: si tñ ꝑfecte intelligerenť. sed aīa
10 separata nāli cognitiōe nō perfecte eas intelligit vt dicñ ē.

¶ Utrū aīa sepata oia nālia cognoscat. Arti. iij.

445 **Ad tertium** sic ꝓcedit. Uī q aīa sepata oia nālia cognoscat. Jn subijs. n. separatis sūt rōnes oīum rez nāliū: sz aīe sepate cognoscunt subas sepatas. g⁹ cognoscūt oia nālia. ¶ Ꝺ. Qui intelligit magis intelligibile multo magis pōt intelligē mīn⁹ intelligibile: sz aīa sepata intelligit subas sepatas q̄ sūt maxīa intelligibiliū. g⁹ multo magis pōt intelligē oia nālia q̄ sūt intelligibilia mīn⁹. ¶ Sz ō. in demonib⁹ magis viget nālis cognitio q̄z in aīa sepata: sz demones nō oia nālia cognoscūt: sz multa addiscūt ꝑ lōgi tpis experiētiā: vt Jsidor⁹ dic. g⁹ neq; aīe sepate oia nālia cognoscūt. ¶ Ꝺ. Sī aīa statim cū ē sepata oia nālia cognosceret: frustra hoies studerēt ad rez sciam
c capescēdā. hoc aūt ē incōueniēs: nō g⁹ aīa sepata oia nālia
443 cognoscit. ¶ Rñ dōz: q sic supra dicñ ē: aīa sepata intelligit ꝑ spēs sepatas q̄s recipit ex influctia diuini luminis: sic ⁊ angeli: sz tñ q: nā aīe ē infra nām angeli: cui iste mod⁹ cognoscēdi ē nālis: aīa sepata ꝑ hmōi spēs nō accipit ꝑfectaz rez cognitionē: sz q̄si in cōi ⁊ cōfusaz. sic g⁹ se hñt angeli ad ꝑfectā cognitōnē rez nāliū ꝑ hmōi spēs: ita aīe sepate ad ꝑfectā ⁊ cōfusaz. angeli aūt ꝑ hmōi spēs cognoscūt cognitione ꝑfecta oia nālia: q: oia q̄ de⁹ fecit in ꝓprijs naturis. fecit i intelligētia angelica. vt dic Aug. sup ge. ad lit. vñ ⁊ aīe sepate de oib⁹ nālib⁹ cognitionē hñt: nō certā ⁊ ꝓpaz sed cōez
443 ⁊ cōfusam. ¶ Ad p̄m g⁹ dōm: q nec ipse angel⁹ ꝑ suam
4.6 subaz cognoscit oia nālia: sz ꝑ spēs quasdā: vt supra dicñ ē. ⁊ iō nō ꝓp hoc segť q aīa cognoscat oia nālia: q: cognoscit subam sepatā. ¶ Ad 2m dōz: q sic aīa sepata nō ꝑfecte intelligit subas sepatas: ita nec oia nālia ꝑfecte cognoscit: sed
o sub quadā ꝯfusiōe: vt dicñ ē. ¶ Ad 3m dōz: q Jsi. logť
e de cognitiōe futuroz q̄ nec angeli nec demones nec aīe separate cognoscūt nisi vl in suis causis: vl ꝑ reuelationē diuinā. nos aūt loquimur de cognitiōe nāli. ¶ Ad 4m dōz: q cognitio q̄ acqrit hic ꝑ studiū ē ꝓpa ⁊ ꝑfecta. illa aūt ē ꝯfusa. vñ nō segť q studiū addiscēdi sit frustra.

¶ Utrū aīa sepata cognoscat singularia. Arti. iiij.

446 **Ad quartum** sic ꝓcedit. Uī q aīa sepata ñ cognoscat singularia. nulla. n. po⁸ cognoscitiua remanet in aīa sepata nisi intellect⁹: vt ex supradictis pz: sz intellect⁹ nō ē cognoscitiu⁹ singulariū: vt
384 supra hītū ē. g⁹ aīa separata singularia nō cognoscit. ¶ Ꝺ.
432 Magis ē determinata cognitio q̄ cognoscit aliqd in singulari q̄z illa q̄ cognoscit aliqd in vl: sz aīa separata nō hz aliquā determinatā cognitionē de spēb⁹ rez nāliū. multo igr mīn⁹ cognoscit singularia. ¶ Ꝺ. Sī cognoscit singularia: ⁊ ñ ꝑ sensum pari rōne oīa singularia cognoscit: sz nō cognoscit oīa singularia. g⁹ nulla cognoscit. ¶ Sz ꝯ ē qđ dives in inferno posit⁹ dixit. Habeo quīq; fratres: vt hītur luc. 16. ¶ Rñ dōz: q aīe separate aliq̄ singularia cognoscūt: sed nō oīa ēt q̄ sūt pñtia. ¶ Ad cui⁹ euidētiā cōsiderādū ē q dupler ē mod⁹ intelligēdi. vn⁹ ꝑ abstractionē a fantasmat⁹: ⁊ ꝑm istū modū singularia ꝑ intellectū cognosci nō pñt dicrecte: sz indirecte: sic supra dicñ ē. Alī⁹ mod⁹ intelligendi 432
est per influctiā spērū a deo: ⁊ ꝑ istū modū intellectus pōt singularia cognoscē. sic. n. ipse de⁹ ꝑ suā eētiā inq̄tū est cā vlium ⁊ indiuidualiū ꝓncipio⁹ cognoscit oia ⁊ vlia ⁊ singularia: vt supra dicñ ē: ita subē sepate ꝑ pēs q̄ sūt q̄daz 92
participate similitudines illi⁹ diuine eētie pñt singularia cognoscere. in hoc tñ ē dīa int angelos ⁊ aīas sepatas: q: angeli ꝑ hmōi spēs hñt ꝑfectā ⁊ ꝓpaz cognitionē de reb⁹: aīe vō separate cōfusaz. vñ angeli ꝓp efficaciā sui intellect⁹ per hmōi spēs nō solū naturas rez in spāli cognoscē pñt: sed et singularia sub spēb⁹ cōtēta. aīe vō sepate nō pñt cognoscē ꝑ hmōi spēs nisi solū singularia illa ad q̄ quodāmō determinant vel ꝑ pcedētē cognitionē: vl per aliquā affectionē: vel 450
per nālē habitudinē: vel per diuinā ordinationē: q: oē qđ recipit in aliq̄ recipit in eo ꝑ modū recipientis. ¶ Ad ꝑm ergo dōm: q intellect⁹ ꝑ vīa abstractiōis nō ē cognoscitiu⁹ singulariū. sic aūt aīa sepata nō intelligit: sed sicut dicñ est. ¶ Ad 2m dōz: q ad illaz rez spēs vel indiuidua cognitio aīe sepate determinant ad q̄ aīa sepata hz aliquā determinatam habitudinē sic dicñ ē. ¶ Ad 3m dōz: q anima sepata nō se hz equal⁹ ad omnia singularia: sed ad qđā hz aliquaz habitudinem quam non habet ad alia: ⁊ ideo non est equalis ratio: vt omnia singularia cognoscat.

¶ Utrum habitus scientie hic acquisite remaneat in anima separata. Articulus v.

Ad quintū sic ꝓcedit. Uī q habit⁹ sciētie hic acquisite nō remaneat in aīa separata. dic. n. Aplūs. 1. ad Cor. 13. Scia destruet. ¶ Ꝺ. Quidaz mīn⁹ boni ī hoc mūdo scia pollēt alijs magis bōis carētibus scia. si g⁹ habit⁹ scie permaneret ēt post mortē i aīa: sequeret q̄ aliq mīn⁹ boni ēt in futuro statu eēnt potiores aliquibus magis bonis: qđ vī incōueniēs. ¶ Ꝺ. Anime separate hēbūt sciaz per influctiā diuini luminis. si igit scia hic acquisita in aīa separata remaneat: sequeret q̄ due erūt formē vni⁹ spēi in eodē subo: qđ ē impossibile. ¶ Ꝺ. Ꝑbs dic in lib. ꝑdica. q habit⁹ ē q̄litas difficile mobilis. sed ab egritudine vl ab aliq̄ hmōi qñq; corrūpit scia. sz nulla ē ista fortis imutatio in hac vita: sic imutatio q̄ ē per mortē. g⁹ vī q habit⁹ scie per mortē corrūpat. ¶ Sz ꝯ ē qđ ꝓpter dicit in epla ad Paulinū. Discam⁹ in terris quoz scia nos perfecta ad Paulinū. Discam⁹ in terris quoz scia nos perficiat in celo. ¶ Rñ dōm: q qdā posuerūt habitū scie ñ esse in ipso intellectu: sz in viribus sensitiuis. s. imaginatiua: cogitatiua: ⁊ memoratiua: ⁊ q̄ spēs intelligibiles nō cōseruantur in intellectu possibili: ⁊ si hec opinio vera eēt: sequeret q̄ destructo corpe: totalr hit⁹ scie hic acqste destrueret: sed q: scia ē i intellectu: q ē locus spērū. vt dī in. 4. de aīa. oz q̄ hit⁹ scie hic acqste partim sit in ꝑdictis viribus sensitiuis ⁊ partim in ipso intellectu: ⁊ hoc pōt ꝓsiderari ex ipsis actib⁹: ex qb⁹ habit⁹ scie regrit. nā habit⁹ sūt similes actib⁹ ex qb⁹ acqrūt. vt dī in. 2. ethi. Act⁹ aūt intellect⁹ ex qbus ī pñti vita scia acqrit sūt per ꝙuersionē intellect⁹ ad fantasmata: q̄ sūt in ꝑdictis viribus sensitiuis. vñ per tales act⁹ ⁊ ipsi intellectui poli acqrit facultas q̄dā ad ꝓsiderādū per spēs ipsas ⁊ in ꝑdictis inferioribus viribus acqrit q̄dā habilitas vt facili⁹ per ꝙuersionē ad ipsas intellect⁹ possit itelligibilia speculari: sz sic act⁹ itellect⁹ ꝓncipalr q̄dē ⁊ formalr ē i ipso itellectu. mālr āt ⁊ dispositiue in inferioribus viribus. Jdē ēt dōm ē de habitu q̄stū g⁹ ad id qđ aliqs pñtis scie hz in inferioribus viribus: nō remanebit i aīa separata: sz q̄tū ad id qđ hz in ipso intellectu: necesse ē vt remaneat: q: vt dī i li. de lōgitudine vite. duplr corrūpit aliq̄ forma. Uno⁰ per se q̄ corrūpit a suo ꝓrio: vt calidū a frigido. Alio⁰ p accns. s. per corruptionē subi. Manifestū ē aūt q̄ per corruptionē subi: scia q̄ ē in intellectu hūano corrūpi nō pōt: cū intellect⁹ sit incorruptibilis: vt supra ostensum est. Sili ēt nec ꝑ ꝓprī

corrūpi pñt spēs intelligibiles: q̄ sē in intellectu possibili: q: intēctōi intelligibili nihil ē ꝺ̄riū: ⁊ ꝑcipue q̄stū ad simplicē intelligētiā q̄ intelligit: qō gd ē: ſz q̄stū ad operationē q̄ intellect⁹ cōponit ⁊ diuidit: vl'ēt rōcinat. sic innenit ꝺ̄rietas in intellectu: ſm q̄ falſuz in ꝑpōne: vl' in argumētatiōe ē. ꝺ̄riū falſaz argumētationē abducit' a scia vitatis: ⁊ iō ꝑbus in li. ꝓdicto ponit duos modos: gb⁹ scia per se corrūpit'. ſ. per oblitionē ex pte memoratiue ⁊ deceptionē ex pte argumē tatiōis falſe: ſz hoc nō hz locū in aīa ſepata. Uñ ꝺ̄m est q̄ habit⁹ scie ſm q̄ ē in intellectu manet in anima separata. ¶ Ad p̄m g⁹ ꝺ̄z: q̄ Apo. nō logit' ibi de scia q̄stū ad hitū: ſed q̄stū ad cognitiōis actū: vñ ad h⁹ ꝓbationē inducit nūc cognosco ex pte. ¶ Ad sc̄ꝺ ꝺ̄m: q̄ ſic ſm staturā corꝑis aligs min⁹ bon⁹ erit maior: aliq̄ magis bono: ita nihil ꝓhibēt aliquē min⁹ bonū hr̄e aliquē habitū scie in futuro: quē nō hz aligs magis bon⁹: ſz tñ hoc q̄si nullo⁹ mometi ē in cō paratiōe ad alias ꝓrogatiuas q̄s meliores hēbunt. ¶ Ad 3m ꝺ̄z: q̄ vtraq̄ scia nō ē vni⁹ rōnis vñ nullū inconuenīs sequit'. ¶ Ad 4m ꝺ̄z: q̄ rō illa ꝓcedit de corruptiōe scie quātum ad id quod est ex parte sensitiuarum virium.

448 ¶ Utrū act⁹ scie hic acq̄site maneat i aīa ſepata. Arti. vj.

Ad sextū sic ꝓcedit'. Uī q̄ act⁹ scie hic acq̄site ñ maneat i aīa ſepata. ꝺic̄. n. pbs in. i. de aīa q̄ corrupto corꝑe aīa neq̄ reminiscit neq̄ amat: ſz cō siderare ea q̄ ꝑs nouit ē reminisci. g⁹ aīa ſepata ñ pōt hr̄e actū scie quā hic acq̄siuit. ¶ ꝓ̄. Spēs intelligibiles ñ erūt potētiores in aīa ſepata q̄s sūt in aīa corꝑi vnita ꝙ spēs intelli 449 biles nō possum⁹ mō intelligē nisi ꝙuertēdo nos sup̄ san 452 tasmata. sic sup̄a habitū ē⁹. g⁹ nec aīa ſepata hoc poterit: ⁊ ita nullo⁹ ꝙ spēs intelligibiles hic acq̄sitas aīa ſepata intel ligē poterit. ¶ ꝓ̄. Ipbs ꝺic̄ in li. ethi. Qr habit⁹ silēs act⁹ reꝺdūt actib⁹ ꝙ quos acq̄rūt: ſz habit⁹ scie hic acq̄rit' per act⁹ intellect⁹ ꝙuertēdo se sup̄a fantasmata. g⁹ nō ꝑt alios act⁹ reꝺdere: ſz tales act⁹ nō cōpetūt aīe ſepate. g⁹ aīa sepa ta nō hēbit aliquē actū scie hic acq̄site. ¶ Sz ꝫ ē q̄ ꝺ̄ Luc. 16. ꝺr̄. Ad ꝺimitē in inferno positū. ℜ Recoꝺare q: recepi sti bona in vita tua. ¶ ℜ ñ⁰ ꝺ̄z: q̄ in actu ē duo ꝓsiderare 453 in q̄ act⁹ cognoscitiue vtutis ꝺirigit' ꝙ spēz q̄ obi sil'itudo act⁹ intellect⁹ ꝙuertēdo se sup̄a fantasmata. g⁹ nō ꝑt alios act⁹ reꝺdere: ſz tales act⁹ nō cōpetūt aīe ſepate. g⁹ aīa sepa ta nō hēbit aliquē actū scie hic acq̄site. ¶ Sz ꝫ ē q̄ ꝺ̄ Luc. 16. ꝺr̄. Ad ꝺimitē in inferno positū. ℜ Recoꝺare q: recepi sti bona in vita tua. ¶ ℜ ñ⁰ ꝺ̄z: q̄ in actu ē duo ꝓsiderare in q̄ act⁹ cognoscitiue vtutis ꝺirigit' ꝙ spēz q̄ obi sil'itudo ē: ſz mod⁹ act⁹ pensat' ex vtute agētis. sic̄ q̄ aligs videat la pidē cōtingit ex vtute agētis. sic̄ q̄ aligs videat la 447 pidē cōtingit ex spē lapidis q̄ ē in oculo: ſz q̄ acute videat cōtingit ex vtute visiua oculi. cū igr̄ spēs intelligibiles ma neāt in aīa ſepata: sic̄ ꝺcm̄ ē⁹. stat⁹ aūt aīe ſepate nō sit idē: sic̄ nō ē: seq̄t̄ q̄ ſm spēs intelligibiles hic acq̄sitas aīa se parata intelligē possit q̄ ꝑus intellexit: nō tñ eoꝺē mō. ſ. per cōuersionē ad fantasmata: ſz ꝙ modū cōueniētē aīe ſepate: ⁊ ita manet qꝺē in aīa ſepata actus scie hic acq̄site: ſz nō ſz eūꝺē modū. ¶ Ad p̄m g⁹ ꝺ̄z: q̄ pbs logit' ꝺ reminiscētia 394 ſz q̄ memoria ꝓtinz ad ꝓtē sensitiuā. ñ āt ſz q̄ memoria ē quoꝺāmō in intellectu: vt ꝺcm̄ ē⁹. ¶ Ad 2m ꝺ̄z: q̄ ꝺiuer sus modus intelligēꝺi nō ꝓuenit ex ꝺiuersitate spērū: ſz ex ꝺiuerso statu aīe intelligētis. ¶ Ad 3m ꝺ̄z: q̄ act⁹ ꝙ quos acq̄rit' habitus sūt ſimiles: actibus quos habitus causant: quātū ad spēm actus. nō aūt quātū ad modū agēꝺi. nam operari iuste: sed nō iuste. i. ꝺelectabiliter causat habitum iusticie pollitice per quē ꝺelectabiliter operamur.

449 ¶ Utrū ꝺistātia local' ipediat cognitiōez aīe ſepate. .vij.

Ad septimuz sic ꝓcedit'. Uī q̄ ꝺistātia local' ipediat cognitionē aīe ſepate. ꝺic̄. n. Aug. in li. de cura ꝙ mortuis agēda: q̄ aīe mortuo rū ibi sunt: vbi ea q̄ hic fiūt scire nō pñt. sciūt aūt ea q̄ apō eos agūt'. g⁹ ꝺistātia local' ipedit' cognitionē aīe ſeparate. ¶ ꝓ̄. Aug. ꝺic̄ in li. de demo. ꝺiui. q̄ ꝺemones ꝙ celeri tatē mot⁹ aliq̄ nob ignota denūciāt. ſz agilitas mot⁹ ad hoc nihil faceret: ſi ꝺistātia local' cognitionē ꝺemonis nō ipedi ret. multo igit' magis ꝺistātia local' ipedit cognitionē aīe ſe parate: q̄ ē inferior ſm nām q̄s ꝺemō. ¶ ꝓ̄. Sic̄ ꝺistat ali qs ſm locū: ita ſm tps: ſz ꝺistātia tpis ipediret cognitiōez aīe ſepate. nō. n. cognoscūt futura. g⁹ vī q̄ et ꝺistātia ſz lo cū aīe ſepate cognitionē ipediat. ¶ Sz ꝫ ē q̄ ꝺ̄ Luc. 16. q̄ ꝺiues cū eēt in tormētis eleuās oculos suos vidit Abra ham a lōge. g⁹ ꝺistātia local' ñ ipedit aīe ſepate cognitōez. ¶ ℜ ñ⁰ ꝺ̄m: q̄ qꝺā posuerūt q̄ aīa ſepata cognosceret singularia abstrahēꝺo a sensibilib⁹: qō si eēt vez: posset ꝺi ci q̄ ꝺistātia local' ipediret aīe ſepate cognitōez. ℜ regreret .ii. q̄ vel sensibilia agerēt in aīaz ſepatā vl' aīa ſepata in sen sibilia. ⁊ quantū ad vtrūq̄ regreret ꝺistātia determinata. Sz ꝺicta positio ē ipossibilis: q: abstractio spēz a sensibi lib⁹ fit mediātib⁹ sensib⁹: ⁊ aliis potētijs sensitiuis⁹: q̄ in aīa 422 ſepata in actu nō manet⁹. Intelligit aūt aīa ſepata singula 384 ria ꝙ influxū spēz ex diuino lumine: qō qꝺē lumē equaliē se hz ad ꝓpiquū ⁊ ꝺistās. vñ ꝺistātia loc' al' nullo⁰ ipedit aīe ſepate cognitionē. ¶ Ad p̄m g⁰ ꝺ̄z: q̄ Aug. nō ꝺic̄ q̄ ꝓp hoc q̄ ibi sūt aīe mortuoz ea q̄ hic fiūt ꝺē nō possint: vt lo calis ꝺistātia h⁹ ignorātie cā eē credat': ſz hoc pōt ꝓp aliq̄d aliud cōtingē: vt infra ꝺicet⁹. ¶ Ad 2m ꝺ̄m: q̄ Aug. ibi 450 logt' ſm opinionē illā qua aliq̄ posuerūt q̄ ꝺemones hñt corꝑa nāl'r sibi vnita: ſm quā positionē ēt potētias sensitiu uas hr̄e pñt: ad quaz cognitionē regrit' determinata ꝺistā tia: ⁊ hāc opinionē ēt in eoꝺē li. Aug. exꝑsse tāgit: ſz hāc opi nionē magis recitādo q̄s asserēꝺo tāgeꝝ ꝺ videat: vt ꝙ ea pz q̄ ꝺic̄ in. 21. li. ꝺe ci. ꝺei. ¶ Ad 3m ꝺ̄m: q̄ futura q̄ ꝺistant ſm tps nō sūt entia in actu: vñ in seipsis nō sūt cognoscibilia⁹ 92 c q: ſic̄ ꝺeficit aliq̄d ab entitate ista ꝺeficit a cognoscibilitate. sed ea q̄s ꝺistātia ſm locū sūt entia in actu: ⁊ ſm se cogno scibilia. vñ nō ē eaꝺē rō ⁊ ꝺistātia loci ⁊ ꝺe ꝺistātia tēporis.

¶ Utrū aīe ſepate cognoscāt ea q̄ hic agūt'. Arti. viij.

Ad octauuz sic ꝓcedit'. Uī q̄ aīe ſepate, cō 450 gnoscāt ea q̄ hic agunt'. nisi. n. ea cognoscerēt: ꝺe eis curā ñ hērēt: ſz hñt curā ꝺ his q̄ ſ̄ agūt ſm illuꝺ Luc. 16. Habeo qnq̄ fratres vt testet' illis: ne ⁊ ipsi veniāt in hūc locū tormētoz. g⁰ aīe ſepate cognoscunt ea q̄ hic agūt'. ¶ ꝓ̄. Frequēter mortui vinis apparēt vel ꝺormiētib⁹ vel vigilātibus: vt eos admoneāt ꝺe his q̄ hic agūt'. sic̄ Samuel apparuit Sauli: vt hētur. i. ℜ reg. 28. Sz hoc nō eēt si ea q̄ hic fiūt nō cognoscerēt. g⁰ ea q̄ hic agunt' cognoscūt. ¶ ꝓ̄. Aīe ſepate cognoscūt ea q̄ apud eas agū tur. si g⁰ q̄ apud nos agūt' nō cognoscerēt: ipediret eaz co gnitio ꝙ localē ꝺistātiā: qō supra negatū ē⁹. ¶ Sz ꝫ ē qō ꝺ̄ 449 Job. 14. Sive fuerint filij ei⁹ nobiles sive ignobiles nō in telligent. ¶ ℜ ñ⁰ ꝺ̄z: q̄ ſm nālē cognitionē ꝺe q̄ nunc hic agit' aīe mortuoz nescīūt q̄ hic agūt': ⁊ h⁹ rō ex ꝺictis acci 446 pi pōt: q: aīa ſepata cognoscit singularia ꝙ h⁰ q̄ quoꝺāmō determinata ē ad illa vl' ꝙ vestigiū alicui⁹ ꝓcedētis cognitio nis seu affectiōis: vl' ꝙ ordinationē diuinā. aīe aūt mortuoz ſm ordinationē diuinā ⁊ ſm modū eēndi segregate sunt a cōuersatiōe viuētiū ⁊ ꝑticte cōuersatiōi spūaliū subaz: q̄ sūt a corꝑe ſepate, vñ ea q̄ apud nos agūt' ignorāt. ⁊ hāc rōnē assignat Greg. in. 12. moral'. ꝺicēs. Mortui vitā in carne vi uētiū post, eos qualr disponat' nesciūt: q: vita spūs lōge ē a vita carnis: ⁊ sic corꝑea ateq̄ icorꝑea ꝺiuersa sūt gña: ita sūt ꝺistincta cognitiōe. ⁊ hoc ēt Aug. vī tangē in li. de cura pro mor. agēda ꝺicēs q̄ aīe mortuoz reb⁹ viuētiū nō iterfunt. Sz quantū ad aias bonoz: um videtur eē ꝺifferentia inter Grego. ⁊ Augu. nam Grego. ibidem subdit: quod ta men de aiab⁹ scīs sentiēdū nō ē. q: q̄ int' oiporētis ꝺei cla ritatē vidēt. nullo⁰ credēdū ē q̄ sit foris aliq̄d qō ignorent. Aug. vo li. de cura ꝙ mortuis agēda exꝑsse ꝺic̄. q̄ nesciūt mortui ēt sancti qd agāt vini ⁊ eoz filij. vt hētur in glo. su per illō Abraha nesciuit nos. Isaie. 63. Qō qꝺē ꝓfirmat ꝙ hoc q̄ a matre sua nō visitabat' nec in tristitijs cōsolabat'. sic̄ q̄s vinebat: nec ē ꝓbabile vt sit facta vita felicioze cru delioz: ⁊ ꝙ hoc q̄ ꝓmisit Josie regi: q̄ ꝑus morerēt ne vi deret mala q̄ erāt ꝑp̄lo supuēctura: vt hētur. 4. ℜ regū. 22. Sz Aug. hoc ꝺubitādo ꝺic̄. Uñ ꝓmittit: vt volet accipiat q̄s q̄ ꝺicā. Greg. aūt assertiue. qō ꝓz ꝙ hoc q̄ ꝺic̄: nul lo mō credēdū ē. magis tñ vī ſm sniam Gre. q̄ aīe scōz deū videtes oīa pñtia q̄ hic agūt' cognoscāt. sunt. n. angelis equales: ꝺe q⁹ ēt Aug. asserit: q̄ ea q̄ apud vinos agunt nō ignorāt. ſz q: sctōz aīe sūt pfectissime iustitie ꝺiuine con iuncte: nec tristāt' nec reb⁹ viuētiū se ingerūt: nisi ſm q̄ iu stitie ꝺiuine exigit ꝺispositio. ¶ Ad p̄m g⁰ ꝺ̄z: q̄ aīe mor tuoz pñt hr̄e curā ꝺe reb⁹ viuētiū: ēt si ignorāt eoz statuz:

sicut nos hẽmus de mortuis eis suffragia ipendẽdo: q̃tis eor̃ statũ ignorem⁹? pñt ẽt fcã viuẽtiũ nõ p seipsos cognoscere: sz vl'p aias eor̃ q hinc ad eos accedũt vl'p angelos seu demones: vel ẽt spũ dei reuelãte: sic Aug. in eodẽ lib. dicit. ¶ Ad 2m dõm: q hoc q mortui viuẽtib⁹ apparent q̃tercũq; : vel ptingit p spãlẽ dei dispẽsationẽ: vt aie mortuor̃ reb⁹ viuẽtiũ mterssint: ꝛ ẽ int̃ diuina miracula cõpnãdũ: vl'hmõi apparitiões fiũt p opatiões angelor̃ bonor̃ vel malor̃: ẽt ignorãtib⁹ mortuis: sic ẽt viui ignorãtes alijs viuẽtib⁹ apparẽt in sõnis: vt Aug. dic in li. p̃dicto. vñ ꝛ de Samuele dici põt q ipse apparuit p reuelationẽ diuinam: sm hoc q dr̃ eccl'. 46. Q̃ dormiuit ꝛ notũ fecit regi finez vite sue: vl'illa apparitio fuit pcurata p demones: si tñ ecclesiastici auctoritas nõ recipiat: pp hoc q int̃ cãonicas scripturas apud hebr̃eos nõ hẽtur. ¶ Ad 3m dõm: q ignorãtia huiusmodi non cõtingit ex locali distantia: sed propter causam predictam.

¶ De pma hois pductõe q̃tũ ad aiaz. Q̃. xc.

Deinde cõsiderãdũ ẽ d̃ pma hois pductõe. ¶ Et circa hoc cõsiderãda sũt. 4. p̃o de pductõe ipsi⁹ hois. 2o de fine pductõis. 3o de statu ꝛ pditõe hois pmo pducti. 4o de loco eius. ¶ Circa pductionẽ aũt p̃sideranda sunt. 3. p̃o de pductõe hois quãtũ ad aiam. 2o quãtũ ad corp⁹ viri. 3o quãtũ ad pductionem mulieris. ¶ Circa pmũ q̃rũt̃ q̃tuor. p̃o vtrũ aia hũana sit aliqd factũ vel de suba ipsius dei. 2o supposito q sit facta vtrum sit creata. 3o vtrum sit facta mediantibus angelis. 4o vtrum sit facta ante corpus.

¶ Utrũ anima sit facta. Articulus. i.

451 **Ad primũ** sic pceditˉ. Uſ q aia nõ sit facta: sed sit de suba dei. dr̃. n. geñ. 2. formauit deus hoiem de limo terre: ꝛ inspirauit in faciẽ ei⁹ spiraculũ vite: ꝛ fact⁹ ẽ hõ in aiaz vinẽtẽ. sz ille q spirat aliqd a se emittit. go aia q̃ hõ vinit ẽ aliqd de suba dei. ¶ Ꝑ. Sic supra habitũ ẽ. aia ẽ forma simplex: sz forma ẽ act⁹. go aia ẽ act⁹ pur⁹: qõ ẽ soli⁹ dei. go aia ẽ de suba dei. ¶ Ꝑ. Quecũq; sũt ꝛ nullo⁹ dint sũt idẽ. sz de⁹ ꝛ mẽs sũt ꝛ nullo⁹ dr̃nt: q oportet q aliqb⁹ differẽtijs differrẽt: ꝛ sic eẽnt cõposita. ergo de⁹ ꝛ mẽs hũana idẽ sunt. ¶ Sz ẽ qõ Aug. in. li. de ori. aie enumerat q̃dã q̃ dic multũ eẽ apteq; puersa: ꝛ fidei catholice aduersa: int̃ q̃ pmũ ẽ q qdã direrũt deũ aiaz nõ de nihilo: sz de seipso fecisse. ¶ Rñ. dõz: q dicẽ aiam eẽ de suba dei mãifestã iprobabilitatẽ cõtinet. vt. n. ex dictis pz. aia hũana ẽ q̃q; intelligẽs in po⁹ ꝛ sciam quodãmõ a rebus acgrit: ꝛ hz diuersas potẽtias: q̃ oia aliena sũt a dei nã q ẽ act⁹ pur⁹ ꝛ nihil de alio accipiẽs ꝛ nulla in se diuersitatẽ hñs: vt supra pbatũ ẽ: sz hic error pn̄m habuisse vr̃ ex duab⁹ põnib⁹ antiquor̃. pmi. n. q nãs rex p̃siderare incepũt imaginationẽ trãscẽdere nõ valentes nihil pter corpora eẽ posuerũt: ꝛ iõ deũ dicebãt eẽ quoddã corp⁹: qõ alior̃ corpor̃ indicabãt eẽ pn̄m. ꝛ q: aiam ponebãt eẽ de nã illi⁹ corpis qõ dicebãt eẽ pn̄m: vt dr̃ in. i. de aia: p̃ ois sequebãt q aia ẽt de suba dei: iuxta quã positionẽ ẽt manichei deũ eẽ quãdã lucẽ corpoream existimãtes quãdã ptẽ illius lucis aiam eẽ posuerũt corpori alligatã. Scõo vo p cessum fuit ad hoc q aliq aliqd incorporeũ eẽ apprehẽderunt. nõ tñ a corpe sepatũ: sz corporis formã. vñ ꝛ Uarro dixit q de⁹ ẽ aia mũdi intuitu vl'motu ꝛ rõne gubernãs: vt Aug. narrat. 7. de ci. dei. Sic igr̃ illi⁹ total'aie ptẽ aliqui posuerũt aiaz hois. sic hõ ẽ ps toti⁹ mũdi nõ valẽtes intellectu ptingere ad distinguendos spũaliũ subar̃ grad⁹. nisi sm distinctiões corpor̃. hec aũt oia sũt ipossibilia: vt supra pbatũ ẽ. vñ manifeste falsuz est aiam eẽ de substãtia dei.

366 ¶ Ad pmũ ergo dõm: q inspirare nõ ẽ accipiẽdũ corporaliter: sz idẽ ẽ deũ inspirare q spũ facẽ: q̃uis ꝛ hõ corporaliter spirãs nõ emittat aliqd de sua suba: sz de nã extranea.

d 366 ¶ Ad 2m dõz: q aia ꝛ si sit forma simplex sm suã eẽntiaz nõ ẽ tñ suũ eẽ sz ẽ ens p ptiẽpationẽ: vt ex supra dictis pz. ꝛ iõ nõ ẽ act⁹ pur⁹ sic deus. ¶ Ad 3m dõz: q differẽs p̃prie acceptũ aliq̃ differt: vñ ibi q̃rit̃ dr̃ia vbi ẽ q̃uenientia: ꝛ pp hoc oz dr̃ia eẽ cõposita quodãmõ: cũ in aliq̃ differãt 21 c ꝛ in aliquo cõueniãt. sz sm hoc hz oẽ differẽs sit diuersum: nõ tñ oẽ diuersuz ẽ differẽs. vt dr̃ in. 10. meta. nã simplicia diuersa sũt seipsis. nõ aũt differũt aliqb⁹ dr̃iis ex qbus cõponãt: sic hõ ꝛ asinus differũt rõnali ꝛ irrationali dr̃ia: de qb⁹ nõ ẽ dicere: q vlteri⁹ alijs differãt differentijs.

¶ Utrũ aia sit pducta ī eẽ p creationẽ. Articulus. ii. 451

Ad secundum sic pceditˉ. Uſ q aia nõ sit pducta in eẽ p creationẽ. qõ. n. i se hz aliqd mãle. sit ex mã: sz aia hz ī se aliqd mãle cũ nõ sit act⁹ pur⁹. go aia fcã ẽ ex mã. non ergo est creata. ¶ Ꝑ. Omnis act⁹ materie alicui⁹ vr̃ educi de po⁹ mãe. cũ. n. mã sit in po⁹ ad actũ: act⁹ q̃bz pexistit in mã in po⁹. sed aia ẽ act⁹ materie corporalẽ: vt ex ei⁹ diffõne apparet. ergo aia educit̃ de po⁹ materie. ¶ Ꝑ. Aia ẽ forma q̃dã. si ergo aia fit p creationẽ: pari rõne oẽs alie forme. ꝛ sic nulla forma exibit in eẽ p gñationẽ: qõ ẽ icõueniẽs. ¶ Sz ẽ qõ dr̃ geñ. pmo. Creauit de⁹ hoiem ad imaginẽ suã. eẽt hõ ad imaginẽ dei scõm aiam. go aia exiuit in eẽ p creationem. ¶ Rñ. dõz: q aia rõnalis nõ põt fieri nisi p creationẽ: qõ nõ ẽ vex de alijs formis cui⁹ rõ ẽ: q: cũ fieri sit via ad esse hoc mõ alicui cõpetit fieri. sic ei cõpetit eẽ. illud ãt ꝑpe dr̃ eẽ qõ ipm hz eẽ q̃si in suo eẽ subsistẽs. vñ sube p̃prie ꝛ vere dr̃ eẽ. accñs aũt nõ hz eẽ: sz eo aliqd ẽ. ꝛ hac rõne ens dr̃: sic albedo dr̃ ens: q: ea aliqd ẽ albũ: ꝛ pp hoc dr̃ in. 11. meta. q accñs dr̃ magis entis q̃ ens: ꝛ eadẽ rõ ẽ de oib⁹ alijs formis nõ subsistẽtib⁹. ꝛ iõ nulli forme nõ subsistẽti ꝑpe cõuenit fieri: sz dr̃ fieri p hoc q cõposita subsistẽtia fiũt: aia ãt rõnalis ẽ forma subsistẽs: vt supra bitũ ẽ. vñ sibi cõpetit ꝛ eẽ ꝑpe ꝛ fieri: ꝛ q: nõ põt fieri ex mã sicẽte neq; corpali: q: sic eẽt nature corporee neq; spũali: q: sic sube spũales inuicẽ trãsmutarẽt: necesse ẽ dicẽ q nõ fiat nisi p creationẽ. ¶ Ad pm go dõz: q in aia ẽ sic imãle simplex eẽntia. formale aũt in ipsa ẽ eẽ pticipatũ: qõ qdã ex necessitate simul ẽ cũ eẽntia aie: q: eẽ p se ꝓsegr̃ ad formã. ꝛ eadẽ rõ eẽt si ponerẽt cõposita ex q̃dã mã spũali: vt qdã dicũt: q: illa mã nõ ẽ in po⁹ ad aliquã formam: sic mãcelestis corpis: aliqn aia eẽt corruptibil'. vñ nullo⁹ aia põt fieri ex mã p̃iacẽte. ¶ Ad 2m dõz: q actũ extrahi de po⁹ materie: nihil alind ẽ q̃ aliqd fieri actu qõ pus erat ī po⁹: sz q: aia rõnalis nõ hz eẽ suũ depẽdẽs a mã corpali: sz hz eẽ subsistẽs: ꝛ excedit capacitatẽ mãe corpal: vt supra dcm ẽ: pterea nõ pducit̃ de po⁹ mãe. ¶ Ad 3m dõm: q nõ ẽ simile de aia rõnali ꝛ de alijs formis: vt dictum est.

¶ Utrũ aia rõnal'sit pducta a deo imediate. Articulus. iii. 453

Ad tertium sic pceditˉ. Uſ q aia rõnal'nõ sit pducta a deo imediate: sz mediantib⁹ angel'. Maior. n. ordo ẽ in spũalib⁹ q̃ ī corporalib⁹: sz corpa inferiora pducũt̃ p corpora supiora: vt Dio. dicit. 4. c. de di. no. go inferiores spũs q sũt aie rõnales pducũt̃ p spũs supiores q sũt angeli. ¶ Ꝑ. Finis rei rñdet pn̄o. deus. n. ẽ pn̄m ꝛ finis rei. go ꝛ exit⁹ rei a pn̄o rñdet reductio ni rei in finẽ. sz infima reducũt̃ p ꝓma: vt Dio. dicit. go ꝛ ī fima pceduũt in eẽ p ꝓma. s. aie p angelos. ¶ Ꝑ. Perfectiõ ẽ qõ põt sibi simile facẽ: vt dr̃ in. 4. meta. Sz spũales sube sũt multomagis pfecte q̃ corpales. cũ go corpa faciãt sibi similia sm spẽz multomagis angeli poterũt facẽ aliqd infra se sm spẽm nãe. s. aiaz rõnalẽ. ¶ Sz ẽ qõ dr̃ ge. 2. q de⁹ ipe ĩspirauit ī faciẽ hois spiraculũ vite. ¶ Rñ. dõz q qdã posuerunt q angeli sm q opant in virtute dei cãe aias rõnales: sz hoc ẽ oino ipossibile ꝛ a fide alienũ. oñsz est enim⁹: q aia rõnal'nõ põt pduci nisi p creationẽ. solus aũt de⁹ põt creare: q: soli⁹ pmi agẽtis ẽ agere nullo psupposito: cũ sp agẽs 2m psupponat aliqd a pmo agẽte: vt supra habitũ ẽ⁹: q aũt agit aliqd ex aliq̃ psuppposito agit trans mutando: ꝛ ideo nullum agens aliud agit nisi trasmutando: sed deus solus agit creando: ꝛ quia anima rationalis non producitur per transmutationem alicuius materie ideo nõ potest produci nisi a deo immediate. Et per hoc patet̃ solutio ad obiecta: nam q corpora causant vel sibi similia vel inferiora: ꝛ q superiora reducunt inferiora totuz hoc prouenit per quandam transmutationem.

454 Utrū aīa hūana fuerit ꝓducta añ corꝑ. Arti. iij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uīr ꝙ aīa hūana fuerit ꝓducta añ corꝑ. Oꝑ
9.65 .n. creatiōis ꝑcessit opꝰ distinctiōis ⁊ ornatꝰ: vt supra habi
9.67 tū ē. ꝛ aīa ꝓducta ē in eē ꝙ creationē. corꝑ aūt factū ē in
9.70 fine ornatꝰ. vt supra habitū ē. gº aīa hois ꝓducta ē añ cor
pus. Ꝓ. Aīa rōnalis magis cōuenit cū angel' ꝙ cū bru
tis aialibꝰ. ꝛ angeli creati fuerūt añ corꝑa: vl' statim a ꝑnº
aialia ſt ꝓducta. gº aīa hois fuit creata añ corꝑ. Ꝓ. Si
nis ꝓꝑtionat ꝑnº: ꝛ aīa in fine remanet post corꝑ. gº ⁊
in ꝑnº fuit creata añ corꝑ. Sed ꝺ ē qđ actꝰ ꝑpus fit in
282 ꝑte. Rñº dōz: ꝙ Orige. nō solū posuit aīaz ꝑmi hois
sed alias oīuz hoium añ corꝑa simul cū angel' creatas: ꝑ
hoc ꝙ credidit oēs spūales subas: tā aīas ꝙ angelos eglef
eē ſm sue nāe cōditionē: sed solū merito distare: sic ꝙ qđā
corꝑ corꝑib' alligāt: q ſt aie hoium vl' celestiū corꝑ. qđā
250 vo in sui puritate ſm diuersos ordines remanerēt: de qua
368 opinione supra iā dixim' ⁊ iō relinquat ad ꝑfis Aug. vo
in. 7. sup ge. ad lit. dic ꝙ aīa ꝑmi hois añ corꝰ cū angel' ē
creata ꝑꝑ aliā rōnē. q. ſ. ponit ꝙ corꝰ hois in illis opibus
.6. diez nō fuit ꝓductū in actu: ꝛ solū ſm causales rōnes
qđ nō pōt de aīa dici: q: nec ex aliq̄ mā corꝑali aut spūali
perisſtēte fcā fuit nec ex aliq̄ vtute creata ꝓduci potuit: ⁊ iō
vī ꝙ ipsa aīa in ōpib'. 6. diez in qb' oīa fcā fuerūt: simul
cū angel' fuerit creata: ⁊ ꝙ postmodū ꝑꝑa volūtate incli
nata fuit ad corꝰ administrādū. ⁊ hoc nō dic asserēdo vt
ei' vba dem ōsträt. dicit. n. credat. si nulla scriptura aut
ctoritas seu vītatis rō ꝺicit hoiem ita factū. 6. die: vt est
opis qđā hūani rō cālis in elemtis mūdi. aīa vo iam ipsa
crearet: posset aūt vtiq; hoc tolerari ſm eos q ponunt ꝙ
aīa hz ꝙ se ſpēm ⁊ nāz cōpletā: ⁊ ꝙ nō vnit corꝑi vt for
ma: sed solū ad ipm administrādū. si aūt aīa vnit corꝑi
vt forma: ⁊ ē nāl' ps hūane nāe: hoc oīno eē nō pōt. Ma
nifestū ē. n. ꝙ deus ꝑmas res instituit in ꝑfecto statu sue
ture ſm ꝙ vnīuscuiusq; rei spēs exigebat. aīa aūt cū sit ps
hūane nāe nō hz nālē ꝑfectionē. nisi ꝛ ꝙ ē corꝑi vnita. vñ
nō fuisset cōueniēs aīam sine corꝑe creari. Sustinēdo ergo
opinionē Aug. de opib'. 6. diez dici poterit ꝙ aīa hūana ꝑ
356 cessit in opib'. 6. diez: ſm quādā similitudinē gñis: put cō
582 uenit cū angel' in intellectuali nā'. ipsa. n. fuit creata sil' cum
a .6. diez ſt ꝓducta. Ad ꝑm gº dōm: ꝙ sīnā aie hret in
tegrā spēm: ita ꝙ ſm se crearet: rō illa ꝑcederet. vt ꝑ se i
ꝑnº crearet: sed q: nāl' ē forma corꝑis: nō fuit seo: suz cre
anda: ꝛ debuit creari in corꝑe. Et sil' dōm ad ſm. naz
aīa si ꝑ se spēm hret: magis ꝙueniret cū angel: sed incōstū ē
forma corꝑis ptinet ad genus aliud vt formale ꝑncipium.
Ad ꝫm dōz: ꝙ animam remanere post corꝑa accidit
per defectum corꝑis: qui est moꝛs: qui quidem defect'
in ꝑncipio creationis anime esse non debuit.

De ꝓductiōe corꝑis ꝑmi hois. Qō. xci.

Einde cōsiderādū ē de ꝓductōe corꝑis ꝑmi hois. Et cir
ca hoc q̄rūt. 4. ꝑº de mā ex q̄ ꝓductū est. 2º de auctore a quo ꝓductū ē. 3º ō
dispōne q̄ ei ꝑ ꝓductionē ē attributa. 4º
de modo ⁊ ordine ꝓductionis ipsius.

455 Utrū corꝰ ꝑmi hois sit de limo terre. Arti. i.

Ad primuz sic ꝓcedit. Uīr ꝙ corꝰ ꝑmi hois
nō sit de limo terre. Maioris. n.
vtutis ē facē aliqd ex nihilo q̄ ex aliquo: q: plus distat ab
actu nō ens: q̄ ens in poꝰ. ſz cū hō sit dignissima creatura
rū inferioꝝ: decuit vt vtus dei maxie oñderet in ꝓductio
ne vtutis ei'. gº nō debuit fieri ex limo terre: ſz ex nihilo.
Ꝓ. Corꝑa celestia ſt nobiliora terrenis: ſz corꝰ hūanū
hz maximā nobilitatē: cū ꝑficiat a nobilissima forma q̄ est
aīa rōnalis. gº nō debuit fieri de corꝑe terrestri: ſz magis
de corꝑe celesti. Ꝓ. Ignis ⁊ aer sūt nobiliora corꝑa q̄
terra ⁊ aq̄: qō ex eoꝝ subtilitate apparet. cū gº corꝰ hūa
nū sit dignissimū magis debuit fieri ex igne ⁊ ex aere: q̄
ex limo terre. Ꝓ. Corꝰ humanū ē cōpositū ex. 4. ele
mētis. nō gº ē factū ex limo terre: ſz ex omnib' elemētis.
Sz ꝺ ē qō dr ge. 2. formauit deꝰ hoiem ex limo terre.
Rñº dōz: ꝙ cū deꝰ ꝑfectꝰ sit in opib' suis: ꝑfectionem
dedit oib' ſm eoꝝ modū: ſm illud deutero. 22. Dei ꝑfec
ta sūt opa. ipse aūt simplr ꝑfectꝰ ē ex hoc ꝙ oīa in se ꝑ
habet: nō ꝑ modū corꝑis: ſz simplr ⁊ vnite': vt Dio. dicit 25
eo mō q̄ diuersi effectꝰ ꝑexistūt in cā ſm ei' vtutē vnam.
ista aūt ꝑfectio ad angelos qdē deriuat ſm ꝙ oīa ſt i eoꝝ
cognitiōe q̄ ſt a deo in nā ꝓducta per formas diuersas ad
hoiem vo deriuat inferiori mō hmōi ꝑfectio'. nō. n. i sua 281
cognitiōe nālī. hz oīum nālīū notitiā: ſz ē ex reb' oib' quo
dām mō cōpositꝰ. dū de gñe spūaliū subaz hz in se aiam rō
nalē: de similitudine vo celestiū corꝑoꝝ hz elōgationē a ꝺ
rijs ꝑ maximā eq̄litatē cōplexiōis: elemēta vo ſm subaz:
ita tñ ꝙ supioza elemēta ꝑdñant in eo ſm vtutē. ſ. ignis ⁊
aer: q: vita ꝑcipue cōsistit in calido qō ē ignis ⁊ hūido qō ē
aer. Inferioza vo elemta abūdāt in eo ſm subam. aliter
.n. nō posset eē mixtiōis eq̄litas nisi inferioza elemta q̄ sunt
minoris vtutis ſm q̄titatē in hoie abūdaret. ⁊ iō dr corꝰ
hois de limo terre formatū: q: limꝰ dr terra aque ꝑmixta
⁊ ꝑꝑ hoc bō dr mino: mūdus: q: oēs creature mūdi quo
dām mō inueniūt in eo. Ad ꝑm gº dōz: ꝙ vtus dei crea
tis ē manifesta in corꝑe hois dū ei' mā ē ꝙ creationē ꝓduc
ta. oꝑtuit autem vt ex mā q̄tuoꝝ elemētoꝝ fieret corꝑus
humanū: vt hō hret cōuenientiā cū inferioꝝ corꝑib' q̄si
mediū qōdā exīs int spūales ⁊ corꝑales subas. Ad �’m
dōm: ꝙ q̄suis corꝰ celeste sit simplr nobilꝰ terrestri cor
ꝑe tñ q̄tū ad actꝰ aie rōnalis ē min' ꝙueniēs. nā aīa rō
nalis accipit notitiā vītatis quodām mō ꝑ sensus: quoꝝ orga
na formari nō ꝑūt ex corꝑe celesti: cū sit ꝑ impossibile' nec est 353
vex ꝙ qdā dicūt aliqd de qnta eētia mālr ad cōpositōez
hūani corꝑis aduenire ponētes aīam vnīri corꝑi me
diāte q̄dā luce'. Dr̄io. n. falsum ē: ꝙ dicūt lucē eē corꝑ'. 375
Scdo vo impossibile ē aliqd de qnta eētia vel a corꝑe cele 342
sti diuidi: vel elemētis pmisceri ꝑ celestis corꝑis ꝑassibi
litatē. vñ nō venit in cōpositōez mixtoꝝ corꝑoꝝ: nisi ꝛ sue
vtutis effectū. Ad ꝫm dōm: ꝙ si ignis ⁊ aer q̄ sunt ma
ioris vtutis in agēdo ēt ſm q̄titatē in cōpōne hūani corꝑo
ris abūdaret oīno attraheret alia: ⁊ nō posset fieri eq̄litas
cōmixtiōis: q̄ ē necessaria in cōpōne hois ad bonitatē sen 375
sus tact': q ē fūdamētū sensuū aliorꝝ. oꝝ. n. organū cuiuslibz
sensus nō hre in actu ꝺria quoꝝ sensus ē ꝑceptiu': ꝛ ipo
tiā: vl' ita ꝙ oīno careat toto genere ꝺrioꝝ. sic pupilla caret
colore. vt sit in poa ad oēs colores: qō in organo tactus nō
erat possibile cū sit cōpositū ex elemētis quoꝝ q̄litates ꝑci
pit tact': vl' ita ꝙ organū sit mediū int ꝺria: vt necesse ē i ta
ctu accidē: mediū. n. ē in poa ad extrema. Ad 4m dōz: 0
ꝙ in limo terre ē terra ⁊ aq̄ ꝙglutinās ptes terre ⁊ aque.
de alijs aūt elemtis scriptura mētionē nō fecit: tū q: minus
abūdāt ſm q̄titatē in corꝑe hois: vt dcm ē: tū ēt q: in tota
rex ꝓductiōe de igne ⁊ aere q̄ sensu nō ꝑcipiūt a rudib': 0
mētionē nō fecit scriptura q̄ rudi populo tradebatur.

Utrū corꝰ hūanū sit imediate a deo ꝓductū. Ar. ij.

Ad secundū sic ꝓcedit. Uīr ꝙ corꝰ hūanus 456
nō sit imediate a deo ꝓductus.
Dic. n. Aug. 3. ō tri. ꝙ corꝑalia disponūt a deo ꝑ angelicā
creaturā. ſz corꝰ hūanū formatū fuit ex mā corꝑali vt dic
tū ē'. gº debuit ꝓduci mediātibꝰ angel' ⁊ nō imediate a
deo. Ꝓ. Qō fieri pōt vtute creata nō ē necessariū ꝙ im 455
mediate ꝓducat a deo: ſz corꝰ hūanū ꝓduci pōt ꝑ vtu
tē creatā celestis corꝑis. nā ⁊ q̄dā aīalia ex putrefactiōe ge
nerāt ꝑ vtutē actiuā corꝑis celestis. Et Albumasar dic ꝙ
in locis in qb' nimis abūdat calor aut frig' hoies nō gñant
ſz in locis tēperatis tñ. gº nō oportuit ꝙ imediate corꝑus
hūanū formaret a deo. Ꝓ. Nihil fit ex mā corꝑali: nisi
ꝑ aliquā mūe trāsmutationē: ſz oīs trāsmutatio corꝑalis cā
tur ex motu celestis corꝑis: q ē ꝑmꝰ motuū. cū igr corꝑus
hūanū sit ꝓductū ex mā corꝑali: vī ꝙ ad eī' formationez
aliqd opatū fuerit corꝰ celeste. Ꝓ. Aug. dic ſnp ge. ad
lit. ꝙ hō factꝰ ē ſm corꝰ in opib'. 6. diez ſz cāles rōnes:
q̄s deus inseruit creature corꝑali. postmodū vero fuit for

matū in actu: ſz q̄ p̄existit in corpali creatura p̄m cāles rō/
nes p aliquā virtutē corpeā pduci pōt. gº corpº hūanū pduc/
tū ē aliq̄ vtute creata: ⁊ nō imediate a dō. ¶ Sz ꝺ̄ ē qđ
dī eccl'. 17. Deº de terra creauit hoiez. ¶ R nº dōm: q̄
p̄ma formatio hūani corpis nō potuit eē p aliquā virtutez
creatā: ſz imediate a deo. posuerūt ſi qđē aliq formas: q̄ ſ̄t
336 in mā corpali a qbuſdā formis imālibº deriuariᵉ. Sz hāc
336 opinionē repellit pbs in. 7. meta. p hoc q̄ formis nō cōpe
452 tit p ſe fieri ſz cōpoſito: vt ſupra expoſitū ē: ⁊ q: oz agens
ſimul eē facto: nō ꝓuenit q̄ forma pura q̄ ē ſine mā pdu/
cat formā: q̄ ē i mā q̄ nō ſit niſi p hoc q̄ cōpoſitū ſit: ⁊ iō oz
q̄ forma q̄ in mā ē ſit cā formē: q̄ ē in mā p̄m q̄ cōpoſitū
a cōpoſito gñat. deus aūt cuius oīno ſit imālis: tñ ſolº ē: q
ſua virtute mām pducē pōt creādo. vñ ipſius ſoliº ē for
mā pducē in mā abſq̄ āminiculo p̄cedētis formē mālis:
⁊ pp hoc angeli nō p̄ſt trāſmutare corpa ad formā aliq̄
niſi adhibitis ſeminibº qbuſdā: vt Augu. dic̄ in. 3. de tri. q:
igit̄ corpus hūanū nūc̄ formatū fuerat: cuius virtute per
viā gñatiōis aliud ſil'ē in ſpē formareᵗ: neceſſe fuit q̄ p̄mū
corpº hois imediate formareᵗ a deo. ¶ Ad p̄m gº dōz: q̄
⁊ ſi angeli aliqđ miniſteriū deo exhibeāt i his q̄ circa corpa
opant̄: aliq̄ tñ deus i creatura corpea fac̄ q̄ nullº angeli fa
cere p̄ſt: ſic̄ q̄ ſuſcitat mortuos ⁊ illuminat cecos: ꝑz quā
virtutē ēt corpus p̄mi hois de limo terre formauit. potuit
tñ fieri vt aliqđ miniſteriū in formatōe corpis p̄mi hois an
geli exhiberēt. ſic̄ exhibebūt in vltīa reſurrectōe pulueres
colligēdo. ¶ Ad 2ᵐ dōz: q̄ aialia pfecta q̄ gñant̄ ex ſemi/
a ne ñ p̄ſt gñari p ſolā vtutē celeſtis corpis: vt Auic. fingitᶜ.
354 Iz ad eoz gñationē nāle cooperē vtus celeſtis corpis: put
pbs dic̄ in. 2. phy. q̄ hō gñat hoiez ex mā ⁊ ſol. ⁊ exinde ē
q̄ exigit̄ locus tēperatus ad gñationē hoium ⁊ alioz aialiū
pfectoz. ſufficit aūt virtus celeſtiū corpoz ad gñandū q̄ꝺā
aialia ipfectiora ex mā diſpoſita. manifeſtū ē. n. q̄ plā req/
rūt̄ ad pductionē rei pfecte q̄z ad p̄ductōez rei ipfecte.
¶ Ad 3ᵐ dōz: q̄ motº celi ē cā trāſmutationū corpaliū: ñ
tñ transmutationū q̄ fiūt p̄ter nāe ordinē: ⁊ ſola virtute di/
uina: ſic̄ q̄ mortui reſuſcitāt̄: ⁊ ceci illumināt̄: qbus ē ſil'e:
q̄ hō ex limo terre format̄. ¶ Ad 4ᵐ dōz: q̄ p̄m rōnes
cāles i creaturis dr̄ aliqđ p̄existere dupl'r. Unoº ꝑz poᵃᵐ
actiuū ⁊ paſſiuū. vt nō ſolū ex mā p̄existēti fieri poſſit. ſz ēt
vt aliq̄ p̄existēs creatura hº facē poſſit. Alioº p̄m potētiam
paſſiuā tm̄: vt. ſ. ō mā p̄existēti fieri poſſit a dō. ⁊ hº mō ꝑz
Aug. corpº hois p̄existit i opibus pductis ꝑz cāles rōnes.
¶ Utrū corpº hois habuerit ꝓuenientē diſpōnē. Ar. iij.

457 **Ad tertiū** ſic̄ p̄cedit̄. Uī q̄ corpus hois nō ha
buerit ꝓuenientē diſpōnē. Lū. n. hō ſit
nobiliſſimū aialiū: corpus hois debuit eē diſpoſitū optime
ad ea q̄ ſ̄t p̄pa aialis. ſ. ad ſenſuz ⁊ motū: ſz q̄ꝺā aialia inue
niūt̄ acutioris ſenſus q̄z hō ⁊ velocioris motus: ſic̄ canes
melius adorāt: ⁊ aues velocius mouēt̄. gº corpus hois ñ
ē ꝓuenienter diſpoſitū. ¶ Ꝺ. ¶Perfectū ē cui nihil deeſt: ſz
plā deſunt hūano corpi q̄z corpibus aliox aialiū: q̄ hāt te/
gumēta ⁊ arma nālia ad ſui protectōem: q̄ hoi deſunt. gº
corpº hūanū ē ipfectiſſime diſpoſitū. ¶ Ꝺ. ¶Hō plº diſtat a
plātis q̄z ab aialibus brutis: ſz plāte hāt ſtaturā rectā. aialia
aūt bruta p̄ona. gº hō nō debuit hāe ſtaturā rectā. ¶ Sz
ꝺ̄ ē qđ dr̄ eccl'. 7. Deus fecit hoiez rectū. ¶ R nº dōz: q̄
oēs res nāles p̄ducte ſ̄t ab arte diuina: vñ ſ̄t quodāmō
artificiata ipſius dei. qlibz aūt artifex ītēdit ſuo opi diſpōnē
optimā inducē: nō ſimpl'r: ſz p cōparatōez ad finē ſuū: ſed
ſi tal' diſpō hz ſecū aliquē adiūctū defectū: artifex nō curat
ſic̄ artifex q̄ fac̄ ſerrā ad ſecādū: fac̄ eā ex ferro: vt ſit idonea
ad ſecādū: nec curat eā facē ex vitro q̄ ē pulchrior mā: q:
tal' pulchritudo eēt ipedimētū finis. ſic igit̄ deus vniuerſi
rei nāli dedit optimā diſpōnē: nō qđē ſimpl'r: ſz p̄m ordinē
ad p̄priū fmē. ⁊ hoc ē qđ pbs dic̄ in. 2. phy. ⁊ q: dignus
eſt ſic: nō tñ ſimpl'r: ſz ad vniuſcuiuſq̄ ſubaz. finis aūt p̄o/
xim' hūani corpis ē aīa rōnal' ⁊ opatiōes ipſius. mā. n. eſt
pp formā: ⁊ inſtra pp actiōes agētis. dico gº q̄ deus inſti
tuit corpus hūanū in optīa diſpōne p̄m talē ꝓuenientiā ad ta
lē formā: ⁊ ad tales opatiōes: ⁊ ſi aliqs defectus i diſpōne
hūani corpis eē vꝺ: ꝓſideradū ē q̄ tal' defectus ſeqūt ex ne
ceſſitate māe ad ea q̄ requr̄ūt in corpe vt ſit debita p̄ſpor
tio ipſius ad aīam ⁊ ad aīe opatiōes. ¶ Ad p̄m gº dōz: q̄
tactus q̄ ē fūdamētū alioz ſenſuū ē pfectior in hoie q̄z i aliq
aho aīali: ⁊ pp hoc oportuit q̄ hō hāret tēperatiſſimā com 456
plexionē int̄ oīa aialia. pcellit ēt hō oīa alia aialia quātū ad ⁊ c
vires ſenſitiuas interiores: ſic̄ ex ſupra dictis apparet. ex 388
q̄ꝺā aūt neceſſitate ꝓtingit q̄ q̄ſtū ad aliquos exteriores ſē
ſus hō ab aliis aialib' deficiat: ſic̄ hō int̄ oīa aialia hz perfi
mū olfatū. neceſſariū. n. fuit q̄ hō int̄ oīa alia aialia reſpe/
ctu ſui corpis hāret maximū cerebrū: tū vt liberi' in eo q̄
ficerent̄ opatiōes interioz virtū ſenſitiuaz: q̄ ſ̄t neceſſarie 411
ad intellect' opationē: vt ſupra dctm ē. tū ēt vt frigiditas
cerebri tēperaret calorē cordis: quē neceſſe ē in hoie abun
dare ad hoc q̄ hō ſit recte ſtature. magnitudo aūt cerebri
pp eiº būiditatē ē ipedimētū olfat': q̄ regrit ficcitatē. ⁊ ſilr
pōt aſſignari rō q̄re q̄ꝺā aialia ſ̄t acutioris viſus ⁊ ſubtilio
ris audit' q̄z hō pp ipedimētū hoz ſenſuū: qđ neceſſe eſt
cōſeq̄ in hoie ex pfecta cōplexiōis eq̄litate: ⁊ eadē ēt rō eſt
aſſignāda de hoc q̄ q̄ꝺā aialia ſ̄t velociora: cui excellentie
velocitatis repugnat eq̄litas hūane cōplexiōis. ¶ Ad 2ᵐ
dōz: q̄ cornua ⁊ vngule q̄ ſunt quoꝛūꝺā aialium arma: q̄
ſpiſſitudo coꝛij: ⁊ multitudo piloꝛ aut plumaꝛ: q̄ ſunt te/
gumēta aialiū atteſtant̄ abūꝺātie terreſtris eli: q̄ repugnat
eq̄litati ⁊ tenuitudini cōplexiōis hūane. ⁊ iō hec hoī non d
cōpetebāt: ſz loco hoꝛ hz rōnē ⁊ manꝰ: qbº pōt pcurare 573
ſibi alia tegumēta ⁊ alia vite neceſſaria infinitis modis'. vñ
⁊ manꝰ in. 3. de aīa dī oꝛganū oꝛganoꝛ. ⁊ hoc ēt magis cō
petebat rōnali nature: q̄ ē infinitaꝛ ꝓceptionū vt hāret fa/
cultatē infinita inſtra ſibi parādi. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q̄ hāre ſta
turā rectā cōueniēs fuit hoi pp. 4. ¶Primo qđē q: ſenſus
ſūt dati hoi nō ſolū ad vite neceſſaria ꝓcurāda: ſic̄ alijs aia
libꝰ: ſz ēt ad cognoſcēdū. vñ eū cetera aialia nō ꝺelectent i
ſenſibilibꝰ niſi p ordinē ad cibos ⁊ venerea: ſolº hō ꝺelecta
tur in ipſa pulchritudine ſenſibiliū p̄m ſeipſam. ⁊ iō q: ſen
ſus p̄cipue vigēt in facie: alia aialia hāt facē ꝓnā ad terraz
q̄ſi ad cibū q̄rendū ⁊ p̄nꝺēdū ſibi de victu. hō vo hz facē
erectā vt p ſenſus: ⁊ p̄cipue p viſuz: q̄ ē ſubtilior: ⁊ plures
diſtas reꝛ oñdit: libere poſſit ex oī pte ſenſibilia cognoſcere
⁊ celeſtia ⁊ terrena: vt ex oīb' intelligibilē colligat vitatez.
¶ 2º vt interiores vires liberi' ſuas opatiōes hēant: ꝺū ce
rebrū in quo quodāmō pncipiū nō ē depreſſuz: ſz ſup oēs
ptes corpis elevatū. ¶ 3º q: oporteret q̄ ſi hō hāret ꝓnam
ſtaturā vtereᵗ manib' loco anterioꝛ pedum: ⁊ ſic vtilitas
manuū ad diuerſa opa pficēda ceſſaret. ¶ 4º q: ſi hāret ꝓ
nā ſtaturā ⁊ vtereᵗ manib' loco anterioꝛ pedū oporteꝛz
q̄ cibū capet oꝛe: ⁊ ita hāret os oblōgū ⁊ labia dura ⁊ groſ
ſa: ⁊ liguā ēt durā: ne ab exterioꝛib' lederet': ſic̄ pz in alijs
aialib': ⁊ tal' diſpō oīno ipediret locutionē q̄ ē ꝓpꝛz opus
rōnis: ⁊ tñ hō ſtaturā rectā hās maxīe diſtat a plātis. nam
hō hz ſupi' ſui. i. caput verſus ſupi' mūꝺi: ⁊ inferi' ſui ver
ſus inferius mūꝺi. ⁊ iō ē optīe diſpoſit' p̄m diſpōnē totᵘ.
plāte vero hāt ſupi' ſui verſus inferi' mūꝺi. nā radices ſt
oꝛi. ꝓportionales. inferi' aūt ſui verſus ſupius mūꝺi. aīa/
lia vero bruta mō medio. nā ſupius aialis ē ps q̄ accipit ali
mētū. inferius aūt eſt pars qua emittit ſuperfluum.
¶ Utrū conueniēter corporis humani pductio in ſcri/
ptura deſcribatur. Articulus. iiij.

Ad quartū ſic̄ p̄cedit̄. Uī q̄ inconueniēter 458
corporis hūani pductio in ſcri/
ptura deſcribatur: ſicut enim corpus humanum eſt ſcitū a
deo: ita ⁊ alia opera. 6. dieꝛ: ſz in alijs operib' dr̄. dixit de
us. fiat: ⁊ factum eſt. ergo ſilr debuit dici de hois pꝛodu/
ctione. ¶ Ꝺ. Corpus humanū a deo immediate ē factuz:
vt ſupra dictuz eſtᶜ. ergo inconueniēter dr̄ faciam'. ¶ Ꝺ.
Forma humani corporis eſt ipſa anima que eſt ſpiraculū
vite. inconueniēter ergo poſtq̄z dixerat. Formauit deus
hoiem de limo terre. ſubiunxit. Et inſpiravit in faciez eius
ſpiraculū vite. ¶ Ꝺ. Anima que eſt ſpiraculum vite eſt in
toto corpoꝛe ⁊ pncipal'r in coꝛde. nō gº debuit dicere q̄ i/
ſpiravit in faciē eius ſpiraculū vite. ¶ Ꝺ. Sexus maſculi
nus ⁊ femininꝰ pertinēt ad corpº. imago vero ꝺei ad aīaz
ſed aīa p̄m Aug. fuit facta ante corpus. inconueniēter er

go cū dixisset. Ad imaginē suā fecit illū: addidit: Masculū ⁊ feminā creauit eos. ¶ In oppū est auctoritas scripture. ¶ Rñ. dōz ad pm̄ q̄ sic Aug. dic̄ i. 6. sup gen. ad lit. Nō i hoc pēminet hō alijs reb⁹ q̄ de⁹ fecit ipm̄ hoiem q̄si alia ipse nō fecerit cū scriptū sit. Opa manuū tuax sūt celi. ⁊ alibi. Aridā fundauerūt man⁹ ei⁹. ſz hoc q̄ ad imaginē dei facti ē hō. vtic̄ scriptura in pductiōe hois spāli mō loquēdi ad ostēdēdū q̄ alia pp hoiez facta sunt ea eni q̄ principaliter intēdūt⁹ cum maiori deliberatiōe ⁊ studio cōsueuit⁹ facere. ¶ Ad 2m dōz: q̄ nō ē intelligēdū deū angelis dixisse: faciam⁹ hoiez: vt gdā puerse itellexerūt. ſz hoc dr̄ ad significādū pluralitatē dinarū psonarū: quarū imago expssi⁹ inuenit in hoie. ¶ Ad 3m dōz: q̄ gdā itellexerūt corpus hois ꝑpus tpe formatū ⁊ postmodū deū formato iaz corpori aiaz iudisse. ſz ꝓ rōnē pfectiōis ꝑme institutōis rerū ē q̄ de⁹ vl' corp⁹ sine aīa vel aiaz sine corpore fecerit cū vtrūq; sit pars humane nāe: ⁊ hoc etiā est magis incōueniēs d̄ corpore q̄d dependet ex aīa: ⁊ nō ecōuerso: ⁊ iō ad hoc excludēdū q̄dā posuerūt q̄ cū dr̄. formauit de⁹ hominē intelligit̄ pductio corporis simul cū aīa. q̄ aūt addit̄: ⁊ inspirauit in faciē eius spiraculū vite: intelligit̄ de spū sancto: sicut ⁊ dns insufflauit in apl̄os dicēs. Accipite spūm. s. ſz hec expositio: vt dicit Aug. in lib. de ciui. dei excludit̄ p ꝓba scripture. nā subdit̄ ad pdicta. fact⁹ est hō in aiam viuētē: q̄d apl's. i. ad cor. 15. nō ad vitā spūalez sed ad vitā aialē refert ꝙ spiraculū. g⁹ vite itelligit̄ aīa: vt sic q̄d dr̄. inspirauit i faciē ei⁹ spiraculū vite: sit q̄si expositio ei⁹ q̄d ꝑmiserat. nam aīa ē corporis forma. ¶ Ad 4m dōm: q̄ operatiōes vite magis mānifestant̄ in facie hois ꝓpter sensus ibi existentes: iō dicit in faciē hois inspiratū eē spiraculū vite. ¶ Ad 5m dōm: q̄ ſm Augu. oīa opa. 6. dierū simul sunt facta. vñ aiam ꝑmi hois quā ponit simul factā cū angelis nō ponit factā ante sextā diē: ſz in ipo sexto die posuit eē factā aiaz primi hominis in actu ⁊ corpus eius ſm rōnes causales. ¶ Alij vero doctores ponunt ⁊ animam ⁊ corpus hominis factum sexta die in actu.

¶ De productione mulieris. Questio. xcij.

Einde cōsiderandus est de productione mulieris. ¶ Et circa hoc querunt̄ quatuor. p⁹ vtrum in illa rerum productione debuerit mulier produci. 2⁹ vtrum debuerit fieri de viro. 3⁹ vtrum de costa viri. 4⁹ vtruz facta fuerit immediate a deo.

¶ Utr̄ mulier debuerit produci in prima rerum productione. Articulus i.

459 Ad primum sic ꝓcedit. Videt̄ q̄ mulier nō debuerit produci in ꝑma rerū pductione. Dicit. n. pbs in lib. de generatiōe aialium q̄ femina est mas occasionatus: ſz nihil occasionatū: ⁊ deficiēs debuit esse in prima rerum institutiōe. ergo in illa prima rerum institutione mulier producenda non fuit. ¶ Ꝑ. subiectio ⁊ minoratio ex pctō est subsecuta. nā ad mulierem dicit̄ est post peccatū gen. 3. Sub viri ptāte eris: ⁊ Grego. dicit q̄ vbi nō delinquimus oēs pares sum⁹: ſz mulier nāli dignitatis ⁊ iustitie ⁊ dignitatis q̄z vir. sp. n. bonoz abili⁹ ē agēs patiēte: vt dicit Aug. 12. sup gen. ad lit. g⁹ nō ꝑbuit mulier pduci i ꝑma rez pductōe ante peccatū. ¶ Ꝑ. Occasiones pctōz sunt amputāde: ſz de⁹ ꝑsciuit q̄ mulier eēt futura vitiosa i occasionē peccati. g⁹ nō ꝑbuit mulierē pducē. ¶ Sz ſz rū sile sibi. ¶ Rñ. dōz: q̄ necessariū fuit feminā fieri: sicut scriptura dic̄. i adiutoriū viri: nō qdē i adiutoriū alicui⁹ alterius opis: vt gdā dixerūt: cū ad qlibet alind op⁹ ꝓueniēti⁹ iuuari possit vir p aliū virū q̄z p mulierē: ſz i adiutoriū gnātiōis: qđ mānifesti⁹ videri pōt si i viuentib⁹ mod⁹ gnātiōis cōsideret. sunt. n. q̄dā viuētia q̄ in seipsis nō habēt vtutē actiuā gnātōis: ſz ab agēte alteri⁹ speciei generāt̄: sicut plāte ⁊ aialia q̄ generāt̄ sine semine ex mā ꝓuenienti p vtutē actiuā sibi ꝓuictā: sic accidit in plātis q̄ gnāt̄ ex semie. nō. n. ē in plātis aliq̄d nobili⁹ op⁹ vite q̄z gnātio. vñ ꝓuenienter oi tpe i eis vtuti passiue ꝓiūgit̄ vt⁹ actiua gnātōis. aialibus vo pfectis cōpetit virt⁹ actiua gnātōis ſm sexū masculinū. vt⁹ vo passiua ſz sexū femininū: ⁊ q: est aliq̄d op⁹ vite nobilius i aialib⁹ q̄z gnātio: ad qđ eox vita ꝓncipaliter ordinat̄: iō non oi tpe sex⁹ masculin⁹ femenino cōiūgit̄ in aialib⁹ pfectis: ſz solū tpe coit⁹: vt imagiemur p coitū sic fieri vnū ex mare ⁊ femina: sic i plāta oi tpe ꝓiūgūt̄ vis masculina ⁊ feminina ⁊ si in qbusdā plus abūdet vna hax in qbusdaz pls altera hō aūt adhuc ordinat̄ ad nobili⁹ op⁹ vite: qđ ē itelligē. ⁊ iō adhuc i hoie ꝑbuit eē maiori rōne distinctio vtriusq; vtutis vt seorsū ꝑduceret femia a mare: ⁊ tū carnali cōiugerent̄ in vnū ad gnātiōis opus. ⁊ iō statī post formatiōem mulieris dr̄ ge. 2. Erūt duo i carne vna. ¶ Ad p̄m g⁹ dōz q̄ p respectū ad nāz ptiularē femia ē aliq̄d deficiēs ⁊ occasiōatū: q: vt⁹ activa q̄ ē i semie maris itēdit ꝑducē sibi simile pfectū ſz masculinū sexū: ſz q̄ femia gnēt: hoc ē pp vtutis actiue debilitatē: vel pp aliquā māe idispōnē: vel ēt pp aliquā trāsmutatōez ab extrinseco: puta a vētis australibus q̄ sūt hūidi: vt dr̄ i li. ō gnātōe aialiū ⁊ ſz p cōpatōez ad nāz vlez femia nō ē aliq̄d occasiōatū: ſz ē de itētiōe nāe ad op⁹ gnātōis ordiata. itētio aūt nāe vlis dependet ex bo q̄ est vlis auctor nāe: ⁊ iō istituēdo nām nō solū marem: ſz ēt feminā ꝑduxit. ¶ Ad 2m dōm: q̄ duplex ē subiectio: vna 406
fuilis ſz quā ꝑsidēs vtiq; subo ad sui ipi⁹ vtilitatē: ⁊ talis subiectio introducta ē post pctm̄. ē ēt alia subiectio iconomica vl' ciuil: ſz quā ꝑsidēs vtiq; subiectis ad eox vtilitatē ⁊ bonū. ⁊ ista subiectio fuisset ēt ante pctm̄. defuisset. n. bonū ordinis i hūana institutione siqdē p aliquos sapiētiores gubernati nō fuissent: ⁊ sic ex tali subiectōe nāli femia subiecta ē viro: q: nāli i hoie magis abūdat discretio rōnis: nec ieq̄litas hoiuz excludit̄ p inocētie statū: vt ifra dicet⁹. ¶ Ad 3m dōz: q̄ si oīa ex qb⁹ hō sumpsit occasionē peccādi deus subtraxisset a mūdo: remānsisset vniuersum imꝑfectuz: nec ꝑbuit bonū cōe tolli: vt vitaret̄ ꝑticulare malū: ꝑsertī cū ꝑs sit adeo potēs: vt qđlz malū possit ordinare in bonū.

¶ Utr̄ mulier debuerit fieri ex viro. Articulus. ij.

Ad secūdum sic ꝓcedit. Videt̄ q̄ mulier nō 460
debuerit fieri ex viro. sex⁹. n. cōis ē hoi ⁊ alijs aialib⁹: ſz i alijs aialib⁹ femie nō sūt facte ex maribus. g⁹ nec i hoie fieri debuit. ¶ Ꝑ. Eox q̄ sūt eiusdē spēi eadē ē mā: ſz mas ⁊ femia sunt eiusdē spēi: cuz igit̄ vir fuerit factus ex limo terre ex eodē debuit fieri femia ⁊ non ex viro. ¶ Ꝑ. Mulier facta est in adiutoriū viro ad generationem: sed nimia ꝓpinquitas reddit personā ad hoc ineptam. vnde persone ꝓpinque a matrimonio excluduntur: vt patet leui. 8. ergo mulier non debuit fieri ex viro. ¶ Sed contra est qđ dicitur eccl. 17. Creauit ex ipso scilicet viro adiutoriū simile sibi scilicet mulierē. ¶ Rñ. dicendum: q̄ conueniens fuit mulierem in prima rerum institutione ex viro formari magis q̄z in alijs animalibus. ¶ Primo quidem vt in hoc quedam dignitas primo homini seruaretur: vt sicut deus est principiū totius vniuersi. vnde ⁊ pau. dicit act. 17. q̄ deus fecit ex vno omne genus hominis. ¶ Secūdo vt vir magis diligeret mulierem: ⁊ ei inseparabilius inhereret dum cognosceret eam ex se esse ꝓductā. vnde dicitur gen. 2. De viro sumpta est: quāobrez relinquet homo patrem ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori sue: ⁊ hoc maxime necessariuz fuit in spē humana in qua mas ⁊ femina cōmanēt per totam vitaz: qđ non conuenit in alijs animalibus. ¶ Tertio q: vt pbs dic 8. ethi. mas ⁊ femina coniunguntur in hominib⁹: non solū pp necessitatē generatōis: vt in alijs animalibus: sed etiam ꝓpter domesticā vitam in qua sunt aliqua opera viri ⁊ femine: ⁊ in qua vir est caput mulieris. vnde cōueniens erat vt de viro formata esset femina sicut ex suo principio. ¶ Quarta est ratio sacramētalis. figurat̄. n. p hoc q̄ ecclesia. a xpo sumit principiū. vñ apl's dicit ad ephe. 5. Sacramentuz hoc magnū est. ego autez dico in xpo ⁊ in ecclesia. Et p hoc pz rñsio ad primū. ¶ Ad 2m. dōm: q̄ mā est ex q̄ aliq̄d fit. nā aūt creata hz determinatū ꝓncipiū: ⁊ cum sit determinata ad vnuz etiam hz determinatū ꝓcessuz. vñ ex determina-

ta mã ꝓducit aliqd in determiata spẽ: ſz vt⁹ dina cũ ſit infinita ꝑt idẽ fz ſpẽz ex q̃cũq; mã facẽ: ſic virũ ex limo terre: ⁊ mulierẽ ex viro. ¶ Ad 3ᵐ dõz: q̃ ex nãli gñatõe ꝺbit q̃dã ꝓpigtas q̃ mrimoniũ ipedit: ſz mulier nõ ẽ ꝓducta a viro per naturalẽ generationẽ: ſed ſola virtute diuina. vñ Eua non dr filia Ade: ⁊ pp hoc rõ non ſequitur.

¶ Utr mulier õbuerit formari ex coſta viri. Arti. iij.

Ad tertiũ ſic ꝓcedit. Uꝺr q̃ mulier ñ debuerit formari ex coſta viri. Coſta enim viri fuit mris minor: q̃z corp⁹ mulieris: ſz ex miori nõ põt fieri mai⁹ niſi p additiõez qõ ſi fuiſſet: magis ex illo addito mulier formata diceret q̃z õ coſta: vel ẽt p rarefactionez: q: vt dicit Aug. ſup geñ. ad lit. ¶ Nõ ẽ ꝓle vt aliqõ corp⁹ creſcat niſi rarefiat. ñ ãt incẽt corp⁹ mris rari⁹ q̃z viri ad min⁹ i ea ꝓportõe q̃z hz coſta ad corp⁹ Eue. g° Eua ñ fuit formata õ coſta ade. ¶ Ꝺ. In opib⁹ p° creatis nõ fuit aliqd ſupfluũ coſta. g° ade fuit õ ꝓfectõe corꝓis ei⁹. g° ea ſubtracta remã ſit ipfectũ: qõ vr icõueniẽs. ¶ Ꝺ. Coſta ñ põt ſeparari ab hoie ſine dolore: ſz dolor ñ fuit ãte pctm. g° coſta nõ õbuit ſeparí a viro: vt ex ea mlier foꝛaret. ¶ Sz ꝺ ẽ qõ dic geñ .2. Edificauit dñs de⁹ coſtã: quaz tulerat õ adã i mulierez ¶ Rñ° dõz: q̃ ꝓueniẽs fuit mulierẽ formari õ coſta viri. p° qdẽ ad ſignificãdũ q̃ iter virũ ⁊ mulierẽ dz eẽ ſocial cõiũctio: neq; n. mulier dz dñari i virũ: ⁊ iõ nõ ẽ formata de capite: neq; dz a viro õſpici tãq; ſuiliter ſubiecta: ⁊ iõ nõ ẽ formata õ pedib⁹. 2° pp ſacrm: q: õ latere xpi dormiẽtis in cruce fluxerũt ſacra. i. ſanguis ⁊ aq̃: qb⁹ ẽ eccla inſtituta. ¶ Ad p^m. g° dõz: q̃ qdã dñt p multiplicationez mãe abſq; alteri⁹ additõe formatũ fuiſſe mulieris corꝓus ad modũ q̃ dñs quoq; panes multiplicauit: ſz hoc ẽ oĩno ipoſſ. multiplicatio. n. ꝓdicta aut accidit ſm trãſmutatõez ſube ipius mãe. aut ſm trãſmutatõez dimẽſionũ eius: nõ aũt ſm trãſmutatõez ſube ipius materie. tũ q: materia in ſe cõſiderata ẽ: omnino intranſmutabilis: vtpote exiſtẽs in potentia: ⁊ habens ſoluz rõnẽ ſubiecti tuz etiã q: multitudo ⁊ magnitudo ſunt ꝑter eẽntiã ipſã⁹ mãe: ⁊ iõ nullo mõ põt multiplicatio materie intelligi eadẽ mã manẽte abſq; additõe: niſi p hoc q̃ maiores dimẽſiones accipiãtur. hoc aũt eſt rarefieri. ſ. materiã eandẽ accipe maiores dimẽſiones: vt pbs dicit in. 4. phyſi. dicere ergo mãz multiplicari abſq; rarefactõe ẽ põere ꝺdictoꝛia ſimul. ſ. diffinitõnẽ abſq; diffinito: vñ cũ nõ appareat rarefactio in talib⁹ multiplicatõib⁹ neẽe ẽ ponere additionẽ materie: vl p creationẽ: qõ ꝓbabili⁹ eſt vel p ꝙerſionẽ. vñ Aug. dicit ſuper Joan. q̃ hoc mõ xps ex q̃nq; panib⁹ ſatiauit q̃nq; milia hoiuz quo mõ ex paucis granis ꝓducit multitudinẽ ſegetũ: qõ fit p ꝙerſionẽ alimẽti. dr tñ vl ex q̃nq; päib⁹ turbas pauiſſe: vel ex coſta mulierẽ formaſſe: q: additio facta eſt ad mãm ꝑexiſtẽtẽ coſte vel panũ. ¶ Ad 2ᵐ dõz: q̃ coſta illa fuit õ ꝓfectõe ade: ñ ꝓut erat indiuiduũ qõdã: ſz ꝓut erat ꝓncipiũ ſpẽi: ſicut ſemẽ ẽ õ ꝓfectõe generãtis qõ opatõe nãli cũ ꝺlectatõe reſoluit. vñ multo magis vtute ꝺina corp⁹ mulieris potuit õ coſta viri formari abſq; dolore: ⁊ p hoc pz ſolutio ad tertium.

462 ¶ Utrum mulier fuerit imediate formata a deo. Ar. iij.

Ad quartũ ſic ꝓcedit. Uꝺr q̃ mulier non fuerit imediate formata a ꝺo. nullũ. n. idiniduũ ex filꝫ fz ſpẽz ꝓductuz ſit imediate a ꝺo: ſed mulier facta ẽ õ viro q eſt eiuſdẽ ſpẽi cũ ipa. g° ñ ẽ fcã imediate a ꝺo. ¶ Ꝺ. Aug. dicit i. 3. õ tri. q̃ corꝓalia diſpẽſanť a ꝺo p ãgelos: ſz corp⁹ mulieris ex mã corꝓali ẽ formatũ. g° ẽ fcñ p miſteriũ angelorꝫ: ⁊ nõ imediate a deo. ¶ Ꝺ. Ea q̃ ꝑexiterũt i creaturis fz rõnes cãles ꝓducunť vtute alicui⁹ creature ⁊ nõ imediate a deo: ſz ſm cãles rõnes corp⁹ mulieris i ꝑmis opib⁹ ꝓductũ fuit: vt Aug. dic. 9. ſup geñ. ad lit. g° nõ fuit ꝓducta mulier imediate a ꝺo. ¶ Sz ꝺ ẽ q̃ Aug. dicit i eodẽ li. formare vl edificaſ coſtã vt mulier eẽt ñ potuit niſi ꝺs a quo vniuerſa nã ſubſiſtit. ¶ Rñ° 490 dõm: q̃ ſic ſupra dictũ ẽ: vniuſcuiuſq; ſpẽi gñatio nãlis eſt ex õtermiata mã. mã aũt ex q̃ nãli gñať hõ eſt ſemẽ hũani viri vel ſemie. vñ ex alia q̃cũq; mã idiuidnũ hũane ſpẽi generari nõ põt nãliter. ſolus aũt de⁹ q eſt nãe inſtitutor põt ꝑter nãe oꝛdinẽ res in eẽ ꝓduccre. ⁊ iõ ſol⁹ de⁹ vel virum de limõ terre vel mulierem de coſta viri potuit formare. ¶ Ad p^m ergo dõz: q̃ rõ ꝓcedit q̃ indiuiduũ generať ex filꝫ fz ſpẽm gñatione nãli. ¶ Ad 2ᵐ dõz: q̃ ſic Aug. dic. 9. ſup geñ ad lit. Oꝛ miniſteriũ angeli exhibuerũt deo: in formatiõe mulieris neſcim⁹. certũ tñ eſt q̃ ſic corp⁹ viri de limo nõ fuit formatũ p ãgelos: ita nec corp⁹ mulieris de coſta viri. ¶ Ad 3ᵐ dõm: q̃ ſic aug. in eodẽ li. dic nõ habuit ꝓma reꝛ ꝓditio vt femĩa oĩo ſic fieret: ſed tñ hoc habuit vt ſic fieri poſſet: ⁊ iõ fz cãles rõnes ꝑtitit corp⁹ mulieris i ꝓmis opibus: nõ fz potentiã actiuã: ſz ſm potentiã paſſiuam tñ in oꝛdine ad potentiã actiuam creatoꝛis.

¶ De fine ſiue termino ꝓductiõis hois. Q. lxxxiij.

Deinde ꝓſiderandũ eſt de fine ſiue termino ꝓductionis hois: ꝓut dr fact⁹ ad imaginẽ ⁊ ſilitudinẽ dei. ¶ Et circa hoc q̃runť. 9. p° vtr in hoie ſit imago dei. 2° vtr imago dei ſit in irrõnalib⁹ creaturis. 3° vtr imago dei ſit magis in ãgelo q̃z in hoie. 4° vtr imago dei ſit in oi bonitate. 5° vtr in hoie ſit imago dei p cõparationẽ ad eẽntiã vel ad pſonas oẽs diuinas aut vnaz earꝫ. 6° vtr imago dei ſit in hoie ſm potẽtias aut actus aut actus. 7° vtr p cõparationem ad oĩa obiecta. 8° vtr imago dei inueniatur in hoie ſoluz ſm mentẽ. 9° de dria imaginis ⁊ ſimilitudinis.

¶ Utr imago dei ſit in hoie. Articulus. Primus.

Ad primum ſic ꝓceditur. Uꝺr q̃ imago dei nõ ſit in hoie. dr. n. Iſa. 40. Cui ſimilẽ feciſtis deũ: aut quã imaginẽ ponetis ei. ¶ Ꝺ. Eſſe dei imaginẽ eſt ꝓpriũ ꝓmogeniti: de quo aplꝰ ad col. 1. Qui ẽ imago inuiſibilis dei ꝓmogenit⁹ oĩs creature. nõ ergo in hoie inuenit dei imago. ¶ Ꝺ. Hil. dicit i lib. de ſynodo q̃ imago eius ẽ rei ad quã imaginať ſpẽs idifferẽs: ⁊ iterũ dicit q̃ imago ẽ rei ad rez coequãdaz indiſcreta ⁊ vnita ſilitudo: ſz nõ eſt ſpẽs indifferẽs dei ⁊ hois: nec põt eſſe eẽlitas hois ad deũ. ergo in hoie nõ põt eẽ imago dei. ¶ Sz ẽ eſt qõ dr geñ. 1. Faciam⁹ hoiez ad imaginẽ ⁊ ſilitudinem noſtrã. ¶ Rñ° dõm: q̃ ſic Aug. dic in li. 83. q. vbi eſt imago ꝓtinno ẽ ⁊ ſilitudo: ſz vbi ẽ ſilitudo nõ ꝓtinno ẽ imago. ex quo pz q̃ ſilitudo ẽ de rõne imaginis: ⁊ imago aliqd ad dit ſupra rõnẽ ſilitudinis. ſ. q̃ ſit ex alio exꝑſſũ. imago. n. dr ex eo q̃ agitť ad imitationẽ alterius. vñ ouuz q̃ſtucũq; ſit alteri ouo ſile ⁊ eq̃le: q: tñ nõ eſt exꝑſſuz ex illo non dr ad imaginẽ eius. eq̃litas aũt nõ eſt de ratione imaginis: q: vt Aug. ibidẽ dicit: vbi ẽ imago non ꝓtinno ẽ eq̃litas: vt pz in imagine alicui⁹ in ſpeculo relucẽte. ẽ tñ de rõne ꝑfecte imaginis. nã in ꝑfecta imagine nõ deeſt aliqd imagini qõ inſit illi: de quo exꝑſſa eſt. manifeſtũ eſt aũt q̃ in hoie inueniť aliqua dei ſilitudo q̃ deducit a deo ſicut ab exẽplari: nõ tñ eſt ſilitudo fz eq̃litatẽ: q: in infinitũ excedit exẽplar hoc tale exẽplatũ. ⁊ ideo in hoie dr eẽ imago dei: nõ tñ ꝑfecta fz ꝑfecta: ⁊ hoc ſignificat ſcriptura cũ dicit hoiez factũ ad imaginẽ dei. ꝓpoſitio. n. ad. acceſſuz quẽdaz ſignificat q̃ cõpetit rei diſtãti. ¶ Ad p^m ergo dõz: q̃ ꝓpria logť de corꝓalibus imaginib⁹ ab hoie fabꝛicatis: ⁊ iõ ſignãter dicit quam imaginẽ ponetis ei: fz ꝺs ipſe ſibi in hoie poſuit ſpũale imaginez. ¶ Ad 2ᵐ dõz: q̃ ꝓmogenit⁹ oĩs creature eſt imago dei ꝑfecta: ꝑfecte iplens illud cui⁹ imago ẽ: ⁊ iõ dr imago: ⁊ pp ⁊ nunq; ad imaginẽ. hõ vo q̃ꝓpp ſilitudinẽ dr imago: ⁊ pp imꝑfectionẽ ſilitudinis dr ad imaginẽ: ⁊ q: ſilitudo ꝑfecta dei nõ põt eẽ niſi in idẽtitate nãe: imago dei eſt in filio ſuo ꝓmogenito: ſicut imago regis in filio ſibi ẽqãli. in hoc autem ſicut in aliena nã ſicut imago regis in nũmo argẽteo: vt pz p Aug. in lib. de decẽ chordis. ¶ Ad 3ᵐ dõz: q̃ cũ vnũ ſit ens idiuiſuz eo mõ dr ſpẽs indifferẽs: quo vna. vnũ aũt dr aliqd: nõ ſoluz numero: aut ſpẽ: aut genere: ſed etiã fz ãalogiã vel ꝓportionẽ quãdaz: ⁊ ſic eſt vnitas vel cõuenientia creature ad deũ: quod aũt dicit rei ad rez coequãdam: pertinet ad rationem perfecte imaginis.

¶ Utr imago dei inueniať i irrõnalib⁹ creaturis. Ar. ij. 464

Ad ſecundum ſic ꝓcedit. Uꝺr q̃ imago dei inueniať in irrõnalibus

creaturis. Dicit. n. Dio. in li. de di. no. Habēt creata causa rū suaꝝ ꝓtigētes imagines: ſz ōs ē cā nō ſolū rōnaliū creaturarū: ſz ēt irrōnaliū. gº imago ōi inēit i irrōnalib⁹ creaturis

C Ad ꝓm. Quāto ē exp̄ſſior ſilitudo in aliq̄ tāto magis accedit ad rōnē imagis: ſz Dio. dicit. 4. c. de di. no. q radi⁹ solaris maxīe hz ſilitudinē diuine bōitatis. gº ē ad imaginem dei.

C Ad 2m. Quāto aligd ē magis pfectū in bōitate tātomagis ē bō ſilꝫ: ſz totū vniuersuꝫ est pfecti⁹ in bōitate q̄ bō: q: ꝛ ſi bōa sunt singula: tñ ſil'oia d̄nt valde bōa. geñ. i. gº totum vniuersuꝫ ē ad imaginē ōi: ꝛ nō bō ſolū.

C P̄. Boe. i lib. de cōſo. dicit ō ōo. Mūdū mēte gerēs ſilīz imagine formās. gº tot⁹ mūd⁹ ē ad imaginē dei: ꝛ nō ſolū rōnalis creatura.

C Sz ꝟ ē qō dicit aug. 6. ſup geñ. ad lit. hoc excellit i hoīe: q: de⁹ ad imaginē ſuā hoiez fec̄ pp hoc q ōdit ei mēte itellectuale: q̄ p̄existat peccatib⁹. ea gº q̄ nō hñt itellectū ñ fūt ad imaginē ōi.

C Rñº dom: q nō q̄libet ſilitudo ēt ſi ſit expꝛſſa ex altero: ſufficit ad rōnē imagis ſi. n. ſilitudo ſit fm gen⁹ tm̄ vel fz aliqō accñs cōe: nō pp hoc aligd eē dicet ad imaginē alteri⁹. nō. n. posset dici q vinis g oriē ex hoīe sit albū ē accñs cōe plib⁹ ſpēb⁹. regrit aūt ad rōnē imagis q ſit ſilitudo fz ſpēz q̄ſic imago regis ē i filio suo: vl ad min⁹ fm aliqō accñs ꝓpriū ſpēi. ꝛ p̄cipue fz ñguraz: sicut hois imago dr eē i cupro. vñ signāter Hil. dic̄ q imago ē ſpēs i differēs. mālestū ē āt q ſilitudo ſpēi attēdit fz vltimā dr̄iā assistanē. āt aliq̄ ōo. pº gdē ꝛ maxīe cōiter iḡtū sūt. 2º vo li. 83. q. q ita sūt ſilia ōo ꝛ ꝓria: vt i creaturis nihil sit ꝓpinquius. sic gº ꝓz q sole itellectuales creature ꝓprie loquendo sunt ad imaginē ōi.

C Ad ꝓm gº dōz: q oē ipfectū ē q̄dam ꝓticipatio pfecti: ꝛ iō ēt ea q̄ deficiūt a rōne imagis: inḡtū ētī aliq̄lē ōi ſilitudinē hñt: ꝓticipāt aligd de rōe imagis: ꝛ iō dio. dic̄ q creata hñt cāz ꝓtigētes imagies. i. q̄tū ꝓtigit ea dine bōitati q̄tū ad cālitatē: ñ fz dignitatē nāe: q regrit ad rōne imagis.

C Ad 3m dōz: q vniuersuꝫ ē pfecti⁹ bōitate itellectual' creatura extēſiue ꝛ diffusiue: ſz itēſiue ꝛ collective ſilitudo dine pfectōis magis inēit i itellectuali creatura: q ē capax sūmi bōi. vl dōz q ps ñ diuidit totū: ſz ꝓtra aliā ptē. vñ cū dr̄ q sola nā itellectual' ē ad imaginē ōi: ñ excludit gn vniuersū fz aliquā sui ptē sit ad imaginē dei: ſz excludit alie ptes vniuersi.

C Ad 4m dōz: q imago accipit ꝑ Boe. fz rōnē ſilitudis q̄ artificiatū imitat spēm artis: q ē in mēte artificis. sic aūt q̄libet creatura est imago rōnis exemplaris: quā hz i mēte dina. sic āt nō loquimur nūc de imagine sed fm q attendit fm ſilitudinē in nā: put. ſ. ꝓmo enti assimilātur oia inḡtū sunt entia: ꝛ ꝓme vite inḡtū sunt vinē

C Vltrū angel⁹ sit magis ad imaginez dei q̄ homo. Ar. iij

Ad tertiuz sic ꝓcedit. Uī q angel⁹ nō sit magis ad imaginez dei q̄ hō. dicit. n. Aug. i fm̄e de imagie. q ōs nulli alij creature dedit q sit ad imaginē ſuā nisi hoi. nō gº vez ē q ăgelus magis dicat ad imaginē dei q̄ hō.

C P̄. Scōz Aug. i li. 83. q. hō ita ē ad imaginē: vt nulla iterposita creatura formet a deo. ꝛ iō nihil ē ei ꝓiūcti⁹: ſz imago dei dr̄ aliq̄ creatura inḡm deo. cō itūgit. gº ăgel⁹ ñ ē magis ad imaginē ōi q̄ hō.

C Creatura dr̄ ad imaginē dei inḡm ē itellectual' nāe: ſz itellectual' nā ñ itēdit nec remittit. nō. n. ē de gñe accñtis cū sit in gñe ſubē. gº ăgelus ñ magis ē ad imaginē dei q̄ hō.

C Sz ꝟ ē qō dicit Greg. i q̄dā homel. q ăgel⁹ dr̄ signaculū ſilitudis: q: i eo ſilitudo dine imagis magis ismuat expꝛſſa.

C Rñº dōz q de imagie dei log dupl̄r possum⁹. Uno⁰ q̄tū ad id in q̄ p⁰ ꝓsideraī rō imagis: qō ē itellectual' nā: ꝛ sic imago dei ē magis i ăgel' q̄z sit i hoībus: q: itellectual' nā pfectior est in hoīe q̄tū ad id i q̄ ſecūdario ꝓsideraī: put. ſ. in hoīe inēit q̄dā dei invitatio inḡtū. ſ. hō ē de hoīe sic̄ deus de deo ꝛ i ꝓte ipsius: sic̄ deus se hz ad mūdū: ꝛ fz hec ꝛ ſilia magis ueniē dei imago in hoīe q̄z in ăgelo: ſed q̄tū ad hoc nō attendit ꝓ se rō diuine imaginis in hoīe nisi ꝑsupposita ꝓma imitatione que est fm intellectualē naturā: aliogn ēt aīalia bēnta essent ad imaginem dei. ꝛ iō cū q̄tum ad itellectualem naturam angelus sit magis ad imaginem dei q̄z hō: simpliciter concedendum est angelū magis esse ad imaginem dei: hominē autem fm quid.

C Ad ꝑm ergo dōz: q Augu. excludit a dei imagine alias inferiores creaturas intellectu carentes: nō aūt angelos.

C Ad 2m dōm: q sicut ignis dicit esse ſubtilissimū corꝓz secūdū suam spēm: cuz tamē vnus ignis sit alio ſubtilior: i. a dicit q nihil est coniunctius deo q̄z mens humana secūdū gen⁹ itellectualis nāe: q: sicut ipse supra premiserat que sapiunt: ita sunt illi similitudine proxima: vt in creaturis nihil sit propinquius. vnde p hoc non excludit quin angelus sit magis ad dei imaginez.

C Ad tertiū dicēdum: q cum dicit q ſubstātia nō recipit magis ꝛ minus non intelligit q vna species ſubstātie non sit perfectior q̄z alia: sed q vnuz ꝛ idem individuū nō participet suam speciez quādoq̄ magis quādoq̄ minus. nec etiam a diuersis individuis participatur spēs ſube secūduz magis ꝛ minus.

C Utr̄ imago dei inueniat' in quolibet homine. Arti. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uidetur q imago dei non inueniatur in quolibz hoīe. Dicit. n. apostolus. i. ad cor. ii. q vir ē imago ōi: mulier aūt ē imago viri. cū ergo mulier sit individuū humane speciei: nō cuilibet individuo ꝓuenit eē imaginē dei. 466

C P̄. Apls dicit Ro. 8. q illos quos dei prescivit ꝓformes fieri imagini filij sui: hos p̄destinauit: sed non omnes hoīes predestinati sunt. gº non oēs hoīes habēt ꝓformitatē imaginis

C P̄. Silitudo est de ratione imagis: vt supra dictū est⁰: sed per peccatū fit hō deo dissimilis. ergo amittit dei imaginē 465

C Sz ꝟ ē qō dicitur in ps. Uerūtamē in imagine pertransit homo.

C Rñº dom: q cum hō fz intellectualē naturā ad imaginē dei eē dicatur⁰: fm hoc est maxime ad imaginem dei fz q̄ intellectualis nā deū maxīe imitari pōt. imitatur aūt intellectualis nā maxime deū q̄tū ad hoc q de⁹ seipsum intelligit ꝛ amat. vñ imago dei triplr pōt cōsiderari in homine. vno quidē mō fm q hō hz aptitudinē nālez ad intelligēdum ꝛ amādū deū⁰: ꝛ hec aptitudo ꝓsistit i ipa natura mentis: q̄ est cōis oib⁹ hoīb⁹. alio mō fz q hō actu vel habitu deum cognoscit ꝛ amat: sed tm̄ imꝑfecte: ꝛ hec est imago p cōſo: imitatē gr̄e. 3º mō fm q hō deū actu cognoscit ꝛ amat pfecte: ꝛ sic attēdit imago fm ſilitudinem gl̄e. vñ sup illō ps. Signatū est sup nos lu. vl. lu. do. glo. distinguit triplicem imaginē. s. creatiōis ꝛ recreationis ꝛ similitudinis. prima ergo imago inuenitur in omnibus hominibus. secūda in iustis tantum. tertia vero solū in beatis 66

C Ad ꝑm. gº dōm: q tam in viro q̄z in muliere inuenit' dei imago q̄tū ad id in quo ꝓncipaliter rō imaginis cōſistit. s. q̄tū ad intellectualē naz. vñ gen. i. cū dixisset ad imaginez dei creauit illū. s. hoiem: subdit masculum ꝛ feminam creauit eos: ꝛ dixit pluraliter eos: vt Augu. dicit ne itelligat i vno individuo vterq̄ sexus fuisse coniunctus: sed quātū ad aliquid secundarium imago dei inuenit in viro fz q̄d nō inuenitur in muliere. nā vir est principiū mulieris ꝛ finis: sicut deus ꝓncipiū est ꝛ finis totius creature. vñ cuz apls dixisset q vir imago ꝛ gloria est dei. mulier autē est gloria viri. ostendit quare hoc dixerit: subdens. nō enī vir ē ex muliere: sed mulier ex viro: ꝛ vir non est creatus propter mulierē. sed mulier ꝓpter virū.

C Ad 2m ꝛ 3m dōm: q ille rōnes p̄cedūt de imagine q̄ ē fm ꝓformitatē gratie ꝛ glorie.

C Utr̄ i hoīe sit imago ōi q̄tū ad trinitatē ꝑsonar̄. Ar. v.

Ad quintum sic ꝓcedit. Uidet q in hoīe ñ sit imago dei q̄tū ad trinitatē diuinar̄ ꝑsonar̄. Dicit. n. Aug. in li. de fide ad pe. Una ē sancte trinitatis essentialis diuinitas ꝛ imago: ad quam fact⁹ est homo. ꝛ Hil. in. ſ. de tri. dicit q homo fit ad eōz trinitatis imaginē. est ergo in hoīe imago dei q̄tū ad ēntiaz ꝛ non q̄tū ad trinitatē ꝑsonar̄. 467

C P̄. In li. de eccl'. dog. dicitur q imago dei attenditur in hoīe fm eternitatem. Dama. etiam dicit q hoīem eē ad imaginē dei: significat intellectuale: ꝛ ar. li. ꝛ per se potestatū. Grego. etiā Auicennus

dicit q cum scriptura dixit hominē factū ad imaginē dei ta
le ē ac si diceret humanā nām eis bōi factā eē participē bo
nitatis enī plēitudo diuinitas ē. hec aūt oia nō ptinēt ad di
stinctōez psōax: sed magis ad eēntie vnitatē. gō ī hoīe ē ima
go dī: nō fz trinitatē psōax: fz fz eēntie vnitatē. ℂ Ꝑ. Ima
go ducit in cognitiōez ei' cui' ē imago. si igit ī hoīe est ima
go dei fz trinitatē psonax: cū hō p nālē rōnē sepīm cogno
scere possit: seq̄ret q p nālē cognitōez possz hō cognoscē tri
81 nitatē dīnax psōax: qd ē falz: vt supra oñsz ē.ᶜ. ℂ Ꝑ. Imo
mē imaginis nō cuilibet triū psonarū q̄uēt fz soli filio. dicit
.n. Aug. in. 6. d tri. q sol' filī' ē imago patris. Si igit ī ho
mine attēderet dei imago fm psonā: nō eēt in hoīe imago
toti' trinitatis: fz filij tm̄. ℂ Sz ꝑ ē qd ℍil. dicit i. 4. d tri. p
hoc q hō dr ad imaginē dei fact' ostēdit pluralitatē diuinā
211 rū psonax. ℂ Rñ' dm: q sicut supra hitū ē: distinctio di
uinax psonarū nō ē nisi fz originē vel poti' fz relatōes ori
ginis. nō aūt ē idē mod' origis ī oīb': fz mod' origis vnius
cuiusq ē fm q̄uenientia sue nāe. aliter .n. pducunt aīata alit
inaīata: aliter aīalia: atq aliter plāte. vñ mānifestū ē q distin
ctio diuinax psonarū ē fm q diuīe nāe cōuēit. vnde eē ad
imaginē dī fm imitatōem diuine nāe nō excludit hoc qd ē
eē ad imaginē dei fm repñtationē triū psonarū: sed magis
vnū ad alterū segt. sic igit dm est in hoīe eē imaginē dei:
t q̄tū ad nām diuinā: t q̄tū ad trinitatē psonarū. nā t in
ipo deo in trib' psonis vna existit nā. Et p hoc pz rñsio ad
duo pīma. ℂ Ad 3ᵐ dz: q rō illa procederet si imago dī
eēt in hoīe repñtās pfecte deū: sz Aug. dicit in. 15. d tri. ma
xima dīa ē hui' trinitatis: q̄ est in nobis ad trinitatē diuinā
t iō vt ipse dicit ibidē: tr nitatē q̄ in nobis ē: videm' potius
q̄z credim'. deū vo esse trinitatē credim' poti' q̄z videm'
℃ Ad 4ᵐ dz: q qdā dixerūt in hoīe esse solum imaginē
filij: sed hoc improbat Augu. 12. de tri. pmo qdez p hoc q
cū fm eq̄litatē essentie filī' sit pī sīs necesse ē q hō si sit fa
ctus ad sīlitudinē filij q sit fact' ad sīlitudinē patris. scdo q:
si hō eēt fact' solū ad imaginē filij: nō diceret pr faciam' ho
minē ad imaginē t sīlitudinē nr̄az: sz tuā: .q̄n g' dr ad ima
ginē dī fecit illū: nō ē itelligendū q pr fecit hoīem soluz ad
imaginē filij: q est de': vt qdā exposuerūt: sed intelligendū
est q trinitas de' fecit hoīem ad imaginē suam. i. toti' trini
tatis. Cū aūt dr q de' fecit hoīem ad imaginē suaz duplr
pōt intelligi. vno' q hec ꝓpositio ad. terminū dsignet facti
onis: vt sit sensus faciamus hoīez talr vt sit in eo imago no
stra. alio' hec ꝓpositō ad. pt dsignare cāz exēplarē: sic cū dī
iste liber ē fact' ad illū: t sic imago dī ē ipa eēn' dīna q̄ abu
siue imago dr fz q imago pōt p exēplari: vl fz q qdam
dñt dīna eēntia dr imago: q: fm eā vna psona aliā imitat'.
℃ Utr imago dī sit in hoīe fm mentem. Artl. vj.

468 **Ad sextum** sic ꝓcedit. Videt q imago dī nō
sit in hoīe solū fm mentez. dicit. n.
apls. ī. ad cor. ii. q vir ē imago dei: sed vir nō ē solū mēs.
g' imago dei nō attendit solū fm mētē. ℂ Ꝑ. Gen. i. dr.
Creauit de' hoīem ad imaginē suā: ad imaginē dei creauit
illū. masculū t femīnā creauit eos: fz distinctio masculi t fe
mie ē fz corp'. g' fz corp' attendit dei imago ī hoīe t nō
fz mētē tm̄. ℂ Ꝑ. Imago ꝑcipue vr attēdi fz figurā: fz fi
gura ad corp' ptiet. g' imago dei attēdit ī hoīe ēt fz corp'
t nō fm mentez tm̄. ℂ Ꝑ. Scdm Aug. 12. sup gen. ad lit.
triplex visio inuenitur in nobis. s. corporalis spiritualis sive
imaginaria t intellectualis. si ergo fm visionem intellectua
lem que ad mentem pertinet est aliqua trinitas in nobis se
cundum quam sum' ad imaginem dei: pari rōne t ī alijs
visionibus. ℂ Sed cōtra est q apls dicit ad ephe. 4. Re
nouamini spū mentis vestre: t induite nouū hominem. ex
quo dat' intelligi q renouatio nr̄a: que fit fm nouī hoīs in
dumentū ad mentē ptinet. sed ad col. 3. induentes nouum
hominē dicit: qui renouat' in agnitione dei fm imaginatio
nem eius qui creauit eum. vñ renouationē: que est fm no
uī hoīs. idumētū attribuit imagini dei. eē ergo ad imaginē
dei pertinet solum ad mentem. ℂ Rñ' dm: q cū in oī
bus creaturis sit aliqualis dei similitudo in sola creatura ra
tionali inuenitur similitudo dei per modum imaginis: vt su
464 pra dictum est': in alijs aūt creaturis p modum vestigij. id
antez in quo creatura rōnalis excedit alias creaturas est in
tellect' siue mēs. vñ relingtur q nec in ipsa sola rōnali crea
tura inuenit dei imago: nisi fz mētē. in alijs vo ptibus: si q̄s
hz rōnalis creatura inuenit sīlitudo vestigij: sicut t in cete
ris rebus: q̄bus fz ptes hmōi assimilat. cuius rō manife
ste cognosci pōt: si attēdat modus quo repsentat vestigiū
t quo repsentat imago. imago. n. repsentat fz sīlitudinem
t quo repsentat imago. imago. n. repsentat fz sīlitudinem
spēi: vt dictū est'. vestigiū aūt repsentat p modū effectus:
q sic repsentat suā cām: q tñ ad spēi sīlitudinē nō pertigit.
ip: essiones. n. q̄ ex motu aīaliuz relinquunt dicūtur vesti
gia. t sīl' ciuis dr vestigiū ignis: t desolatio terre vestigiū
hostilis exercitus. pōt ergo hmōi dīa attēdi iter creaturas
rōnales t alias creaturas: t q̄tū ad hoc q ī creaturis rō
nalibus repsentat sīlitudo diuine nāe: t q̄tuz ad hoc q in
eis repsentat sīlitudo trinitatis increate. nā q̄tū ad sīlitudi
nem diuine nāe pertinet: creature rōnales vident quoda
modo ad repsentationē spēi ptingere inquātū imitant deū:
nō solū in hoc qd est t vivit: fz ēt in hoc qd intelligit: vt su
p: a dictū est'. alie vo creature non intelligūt: fz apparet in
eis qdā vestigiū intellectus. pducētis. si ea: dispō ꝓsidē
ret' sīl' cū in creatura trinitas distinguat' fz ꝓcessiones vbi
a dicēte t amoris ab vtroq: vt supra habitum est. in rōnali
aūt creatura in qua inuenit ꝓcessio vbi fm intellectū: t p
cessio amoris fm voluntatē: pt dici imago trinitatis increa
te p quādā repzesentationē spēi. in alijs aūt creaturis nō in
uenit p̄n' verbi: t vbū: t amor. sed apparet in eis qdaz
vestigiū: q hec inueniant in cā pducēte. naz hoc ipz q crea
tura hz subam modificatā t finitā demonstrat q sit a quo
daz principio. spēs vo eius demonstrat vbuz facientis: sic
forma domus demonstrat ꝓceptionez artificis. ordo vero 19
amoꝛē ꝓducentis quo effectus ordinat' ad bonuz: sicut vi
sus edificij demonstrat artificis voluntatez. sic igit in hoīe
inuenit dei sīlitudo p modū imaginis fm mentē: fz fz ali
as partes eius per modū vestigij. Ad p̄m ergo dz: q
hō dr imago dei: non q ipse essentialiter sit imago: fz q: in
eo est dei imago impressa fz mentē: sicut denarius dr ima
go cesaris: inquātū hz cesaris imaginē. vñ non oz q fz quā
libet partez hois' accipiat' dei imago. Ad 2ᵐ dm: q sic
aug. dicit. 12. de tri. quidā imaginē trinitatis in hoīe posue
runt: non fm vnū individuū: sed fm plura dicentes q vir
patris personā intimat. filij vo personā qui de viro ita pro
cessit vt de illo nasceret': atq ita tertiā psonam. velut. f. di
cunt esse mulierē: que ita de viro ꝓcessit: vt non ipsa esset fi
lius aut filia: qd prima facie absurdū videt. primo qdē: q
sequeret q spūs. s. esset principiū filij: sic mulier ē principiū
prolis que nascit' de viro. 2° vo q: vnus hō non esset hmōi
ad imaginē vnius psone. 3° q: fm hoc scriptura de ima
gine dei in hoīe mentionē facere nō debuisset: nisi ꝓducta
iam prole: t ideo dm est q scriptura postaꝫ dixerat ad
imaginē dei creauit illū. addidit masculū t femīnā creauit
eos: nō vt imago dei fm distinctiones sexuū attendat: sed
q: imago dei vtriq sexui est cōis cū sit fm mentē in q non
est distinctio sexuuz. vñ aplus ad col. 3. postaꝫ dixerat fm
imaginē eius q creauit illū: subdit: vbi nō ē masculus t fe
mina. ℂ Ad 3ᵐ dm: q q̄uis imago dei in hoīe nō acci
piat fm figurā corporeā: tñ q: corpus hois' sīlū inter ter
renox aīaliuz corpora nō ꝓmuz vt aliox aīalium ꝓstratum
est: fz tale est vt ad ꝓtemplandū celū sit aptus magis i hoc
ad imaginē t sīlitudinez dei q̄ cetera corpora aīaliū factuz
iure videri pōt: vt Aug. dicit in lib. 83. q. qd tñ non est sic ī
telligendū: q̄si in corpore hois sit imago dei: fz q: ipsa figu
ra humani corporis repsentat imaginē dei in aīa per modū
vestigij. ℂ Ad 4ᵐ dm: q taz in visione corpali q̄ imagi
naria inuenitur q̄dā trinitas: vt Aug. dicit in lib. de trini. In
visione. n. corporali est qdez. p° spēs exteriozis corporis.
2° vo visio q̄ fit p impressionē cuiusdā similitudinis predi
cte spēi in visum. 3° est ibi intētio volūtatis applicās visū
ad videndū: t eū in re visa detinēs. similiter etiā in visione
imaginaria inuenit. p° species in memoria reservata. 2°
ipsa imaginaria visio q̄ ꝓuenit ex hoc q acies aīe. i. ipa vis
imaginaria informatur fm ꝓdictaz speciē. 3° vo inuenitur
intentio voluntatis coniungens vtrūq: sed vtraq trinitas

deficit ratione diuine imaginis. nam ipsa species exteriorís corporis ẽ extra nãm aie. spẽs aũt q̃ est i memoria: ⁊ si nõ sit extra aiaz. ẽ tñ aduẽtitia aie: ⁊ ita vtrobiq; dicit repñta tio cõnãlitatis ⁊ coeternitatis diuinaꝝ psonaꝝ. visio vo corporalis nõ ꝓcedit tñ a spẽ exteriorís corpis: ſz sik' cũ hoc a sensu videtis: ⁊ iõ filij visio imagiaria nõ solũ ꝓcedit a spẽ q̃ i memoria ꝓseruat: sed ẽt a vtute imaginatiua: ⁊ ita per hoc repñtat cõiter ꝓcessio filij a solo patre. intẽtio vo volũ tatis q̃ cõsigit solo ꝓdicta: nõ ex eis ꝓcedit neq; in visione corporea neq; i spirituali. vñ nõ cõuenienter repñtatur ꝓ/ cessio. ſ. a patre ⁊ filio.

¶ Vtrũ imago dei inẽiatur in aia ſm actus. Arti. vii.

469 **Ad septimũ** sic ꝓcedit. Videt q̃ imago dei nõ inẽiat i aia ſz act⁹. dicit. n. Aug. li. de ci. dei q̃ hõ fact⁹ ẽ ad imaginẽ dei ſz q̃ sum⁹ ⁊ nos esse nouim⁹ ⁊ nr̃m ee ad nosse dirigim⁹: ſz ee nõ significat actũ g⁹ imago dei nõ attẽdit i aia ſz act⁹. ¶ P̃. Aug. i. 9. de tri. assi gnat imaginẽ dei i aia ſz hec tria q̃ sũt mẽs noticia ⁊ amor. hec aũt nõ significat actũ: ſz magis potẽtia vl ẽt eẽntia itelle ctiue aie. g⁹ imago dei nõ attẽdit ſz act⁹. ¶ P̃. Aug. io. de tri. assignat imaginẽ trinitatis i aia ſz memoriã itelligẽtiã ⁊ volũtatẽ: ſz hec tria sũt vires nãles aie: vt magister dic̃. 3. di. 1. li. sen. g⁹ imago attẽdit ſz potẽtias ⁊ nõ ſz act⁹. ¶ P̃. Imago trinitatis semp mãet i aia: ſz act⁹ nõ sp mãet. g⁹ imago dei nõ attẽdit i aia ſz act⁹. ¶ Sz ⁊ hoc dicit Aug. 9. de tri. assignat trinitatẽ iferiorib⁹ aie ptib⁹ ſz actualẽ visionẽ q̃ dicit Aug. dicit. 14. de tri. q̃ nõ ꝓpterea ẽ dei imago i mẽte: q: sui meminit: ⁊ diligit: ⁊ intelligit se: sed q: põt ẽt meminisse itelligẽ ⁊ amare deũ: a quo facta ẽ. multo igit̃ min⁹ ſm alia oba attẽdit imago dei in mẽte. ¶ Rñ⁹ dom: q̃ sic̃ supra dictũ ẽ imago iportat silitudinẽ vtcũq; ptingẽtem ad spẽi repñtationẽ ᶜ. vñ oz q̃ imago diuine trinitatis attẽdat in aia ſm aliqd q̃ repñtat diuinas psonas repñtatiõe spẽi sicut ẽ possibile creature. distingũit aũt diuine psone: vt dictũ est ᶜ: ſm ꝓcessionẽ vbi a dicẽte ⁊ amoris ab vtroq; ⁊ vbũ aũt dei nascit̃ de ꝺo ſm notitiã sui ipsi⁹: ⁊ amo: ꝓcedit a deo ſm q̃ seipsuz amat. mãifestũ ẽ ãt q̃ diuersitas obiox diuersificat spẽz vbi ⁊ amoris. nõ. n. idẽ spẽ ẽ spũs in corde hoĩs: ⁊ vbũ ꝓceptũ de lapide ⁊ ꝺ eqno: nec idez spẽ amoz attẽdit. igit̃ diuina imago ẽ in hoie ſz vbũ ꝓceptũ ꝺ ꝺi notitia: ⁊ amoẽ exinde ꝓuenientũ: ⁊ sic imago dei. attẽdit i aia ſm q̃ fertur: vel nata est ferri in deum. fertur autem in aliquid mens dupliciter. vno modo directe ⁊ imediate. alio modo indirecte ⁊ mediate: sicut enz aliquis videndo imaginem hominis in speculo dicitur ferri in ipsum hominez ⁊ ideo Augu. dicit. 14. de tri. q̃ mens meminit sui: intelligit se: ⁊ diligit se. hoc si cernimus: cernimus trinitatem. nõ dum quidem deum: sed iam imaginem dei. sed hoc non est: q: fertur mens in seipsam absolute: sed ꝓut per hoc vlterius potest ferri in deum: vt patet per auctoritatem supra inductam. ¶ Ad p^m ergo dicendum: q̃ ad rationem imaginis non solum oportet attendere q̃ aliquid ꝓcedat ab aliquo: sed etiam quid a quo ꝓcedat. ſ. q̃ verbum dei ꝓcedit a notitia de deo. ¶ Ad 2^m dicendũ: q̃ in tota quidem anima inuenitur aliqua trinitas: nõ quidem ita q̃ ꝓter actionẽ temporaliũ ⁊ cõtemplationẽ eternoꝝ queratur aliq̃ tertium quo trinitas impleatur: vt ibidem dicitur: ſz in illa parte rationis que derivat̃ a parte temporalium: ⁊ si trinitas inueniri possit: nõ tamẽ imago dei inueniri potest: vt postea dicit̃: q: huiusmodi temporaliũ notitia aduenticia est anime: ⁊ habitus etiam ipsi quib⁹ tẽporalia cognoscuntur non semper assunt: sed quãdoq; quidem pñtialiter assunt. quãdoq; autem secũdum memoriã tantum: etiam postq̃ adesse incipiunt: sicut patet de fide que temporal'r nobis aduenit in ꝓsenti. In statu autem future beatitudinis: iam non erit fides: sed memoria fidei. ¶ Ad tertiũ dicendum q̃ meritoria dei cognitio ⁊ dilectio nõ est nisi per gratiam: est tamẽ aliqua cognitio ⁊ dilectio naturalis: vt supra habitũ est ᶜ: ⁊ hoc etiam ipsum naturale est q̃ mẽs ad intelligendum deum ratiõe vti potest ſz q̃ imaginem dei semper diximus permanere in mente: sine hec imago dei ita sit abolita quasi obumbrata vt pene nulla sit: vt in his

do actũ suũ seipsaz intelligit q̃cũq; aliqd intelligit: ſz q: nõ semp est actu intelligẽs: vt ꝓz in dormiente. iõ oz dicere q̃ actus ⁊ si nõ semp maneãt in seipsis: manẽt tñ sp cum suis ꝓncipijs. ſ. habitib⁹ ⁊ potẽtijs. vñ Aug. dicit. 9. ꝺ tri. si ſm hoc facta est ad imaginẽ dei aia rõnalis: q̃ vti rõne atq; intellectu ad intelligendũ ⁊ cõspiciendũ deum põt: ab initio quo esse cepit: fuit in ea dei imago.

¶ Vtrũ imago diuine trinitatis sit in aia solũ p cõparatiõez ad obiectũ: q̃ ẽt deus. Arti. viii.

Ad octauũ sic ꝓcedit. Vid̃t q̃ imago diuine trinitatis sit in aia: nõ solũ p cõparationem ad obiectũ: q̃ ẽ de⁹. Imago. n. diuine trinitatis inuẽit in aia: sicut dictũ est ᶜ: ſz q̃ vbũ in nobis ꝓcedit a dicẽte ⁊ amor ab vtroq; ſz hoc inuẽit in nobis ſz quodcũq; obm. g⁹ ſm q̃dcũq; obz inuẽit in mẽte nr̃a imago diuine trinitatis. ¶ P̃. Aug. dicit. 12. de tri. q̃ cũ q̃rim⁹ i aia trinitatẽ i tota q̃rim⁹: ⁊ nõ separatẽs actionẽ rõnalẽ in tpalibz a cõtemplatione eternoꝝ. g⁹ ſm tpalia obiecta inuẽit imago trinitatis i aia. ¶ P̃. Q̃ deũ intelligam⁹ ⁊ amem⁹ cõuẽit nob ſz gr̃e donũ. si igit̃ ſm memoriã intelligẽtiã ⁊ volũtatẽ seu dilectiõez ꝺi attẽdat imago trinitatis in aia: nõ erit imago ꝺi in hoie ſm nãm: ſz ſm gr̃az. ⁊ sic nõ erit olb⁹ cõis. ¶ P̃. Sci q̃ sunt in pñtia maxie cõformãt imagini dei ſm gr̃ie visionẽ. vñ dr̃. 2. cor. 3. In eãdẽ imaginẽ trãsformamur a claritate in claritatẽ: ſz ſz visionẽ gr̃ie tpalia cognoscit̃. g⁹ etiaz p cõpationẽ ad tpalia dei imago attẽdit̃ in nob. ¶ Sz ꝓtra ẽ qꝺ Augu. dicit. 14. ꝺ tri. q̃ nõ ꝓpterea ẽ dei imago i mẽte: q: sui meminit: ⁊ diligit: ⁊ intelligit se: sed q: põt ẽt meminisse itelligẽ ⁊ amare deũ: a quo facta ẽ. multo igit̃ min⁹ ſm alia oba attẽdit̃ imago dei in mẽte. ¶ Rñ⁹ ꝺom: q̃ sic̃ supra dictũ ẽ imago iportat silitudinẽ vtcũq; ptingẽtem ad spẽi repñtationẽ ᶜ. vñ oz q̃ imago diuine trinitatis attẽdat in aia ſm aliqd qꝺ repñtat diuinas psonas repñtatiõe spẽi sicut ẽ possibile creature. distingũit aũt diuine psone: vt dictũ est ᶜ: ſm ꝓcessionẽ vbi a dicẽte ⁊ amoris ab vtroq; ⁊ vbũ aũt dei nascit̃ de ꝺo ſm notitiã sui ipsi⁹: ⁊ amo: ꝓcedit a deo ſm q̃ seipsuz amat. mãifestũ ẽ ãt q̃ diuersitas obiox diuersificat spẽz vbi ⁊ amoris. nõ. n. idẽ spẽ ẽ spũs in corde hoĩs: ⁊ vbũ ꝓceptũ de lapide ⁊ ꝺ eqno: nec idez spẽ amoz attẽdit̃. igit̃ diuina imago ẽ in hoie ſz vbũ ꝓceptũ ꝺ ꝺi notitia: ⁊ amoẽ exinde ꝓuenientũ: ⁊ sic imago dei. attẽdit̃ i aia ſm q̃ fertur: vel nata est ferri in deum. fertur autem in aliquid mens dupliciter. vno modo directe ⁊ imediate. alio modo indirecte ⁊ mediate: sicut enz aliquis videndo imaginem hominis in speculo dicitur ferri in ipsum hominez ⁊ ideo Augu. dicit. 14. de tri. q̃ mens meminit sui: intelligit se: ⁊ diligit se. hoc si cernimus: cernimus trinitatem. nõ dum quidem deum: sed iam imaginem dei. sed hoc non est: q: fertur mens in seipsam absolute: sed ꝓut per hoc vlterius potest ferri in deum: vt patet per auctoritatem supra inductam. ¶ Ad p^m ergo dicendum: q̃ ad rationem imaginis non solum oportet attendere q̃ aliquid ꝓcedat ab aliquo: sed etiam quid a quo ꝓcedat. ſ. q̃ verbum dei ꝓcedit a notitia de deo. ¶ Ad 2^m dicendũ: q̃ in tota quidem anima inuenitur aliqua trinitas: nõ quidem ita q̃ ꝓter actionẽ temporaliũ ⁊ cõtemplationẽ eternoꝝ queratur aliq̃ tertium quo trinitas impleatur: vt ibidem dicitur: ſz in illa parte rationis que derivat̃ a parte temporalium: ⁊ si trinitas inueniri possit: nõ tamẽ imago dei inueniri potest: vt postea dicit̃: q: huiusmodi temporaliũ notitia aduenticia est anime: ⁊ habitus etiam ipsi quib⁹ tẽporalia cognoscuntur non semper assunt: sed quãdoq; quidem pñtialiter assunt. quãdoq; autem secũdum memoriã tantum: etiam postq̃ adesse incipiunt: sicut patet de fide que temporal'r nobis aduenit in ꝓsenti. In statu autem future beatitudinis: iam non erit fides: sed memoria fidei. ¶ Ad tertiũ dicendum q̃ meritoria dei cognitio ⁊ dilectio nõ est nisi per gratiam: est tamẽ aliqua cognitio ⁊ dilectio naturalis: vt supra habitũ est ᶜ: ⁊ hoc etiam ipsum naturale est q̃ mẽs ad intelligendum deum ratiõe vti potest ſz q̃ imaginem dei semper diximus permanere in mente: sine hec imago dei ita sit abolita quasi obumbrata vt pene nulla sit: vt in his

470 469 464 468 469 468 466 arg^m 3 395 a

qui nō habent vsum rōnis: siue sit obscura atq; deformis vt in peccatoribꝰ: siue sit clara ⁊ pulchra: vt i iustis: sic̄ aug. dic̄.14.ō tri. ¶ Ad 4m dōz: q 2m visiōez gl'ie tpalia videbūt i ipso deo: ⁊ iō hmōi tpaliū visio ad dei imaginē ptinebit ⁊ hº ē qō Aug. dic̄.14. de tri. q i illa nā cui mens felicit adherebit immutabile videbit oē qō videbit. nā ⁊ in ipso vbo increato sunt rationes omnium creaturarum.

¶ Utrū similitudo ab imagie q̄niēt distinguat. Ar. ix.

Ad nonū sic ꝓcedit. Uī q similitudo ab imagine nō ꝙnienter distinguat. gen⁹. n. nō cōueniēter distinguit a spē: sz similitudo cōparat ad imaginē vt gen⁹ ad spēz: q: vbi ē imago ibi ē cōtinuo similitudo: sed nō cōuertit: vt dī in li. 83. q. ergo incōueniēter similitudo ab imagine distinguit. ¶ Ꝑ. ℞ō imaginis attēdit nō solū p repsentationē dināz psonaz: sz ēt fm repzesentatōez diuine eētie: ad quā repsentatōez ptinet immortalitas ⁊ indiuisibilitas: non gº q̄niēter dī q similitudo ē in eētia: q: ē immortal' ⁊ indiuisibil'. imago aūt in alijs. ¶ Ꝑ. Imago dei in hoīe ē triplex. s. nature: gr̄e: ⁊ glorie: vt supza habitū ē': sz inocētia ⁊ iusticia ad gr̄az ptinēt. incōueniēter ergo dī q imago accipit fm intellectū: ⁊ memoriā: ⁊ volūtatez. similitudo aūt fm inocētiā ⁊ iustitiā. ¶ Ꝑ. Cognitio vitatis ad itelligētiā ptinet. amoz aūt vtutis ad volūtatē: q̄ sunt due ptes imaginis. nō ergo conueniēter dī q imago sit in cognitiōe vitatis: similitudo in dilectiōe vtutis. ¶ Sz ꝑ ē qō Aug. dicit in lib. 83. q. Sūt q nō frustra intelligūt duo dicta esse ad imaginē ⁊ similitudinē: cū si vna res eēt vnuz nomē sufficere potuisset. ¶ ℞ñº dōm: q similitudo quedā vnitas est. vnū. n. in qualitate sil'tudinis cāt: vt dicit i. 5. meta. vnū aūt cū sit ō trāscēdētib⁹ ⁊ cōe ē oīb⁹: ⁊ ad singula ꝑt aptari: sicut ⁊ bonū ⁊ vez. vñ sicut bonū alicui rei ptinet ꝑt cōparari: vt pambulū ad ipz: ⁊ vt subsequēs ꝑficit aliquā pfectiōez ipi⁹. ita ēt ē ō cōparatiōe similitudinis ad imaginē. ē. n. bonū pambulū ad hoīem fm q hō est quoddā particulare bonū: ⁊ rursus bonū subsequit ad hoīez inquātū aliquē hoīem spāliter dicim⁹ eē bonū ꝑꝑ pfectōez vtutis. ⁊ sil' similitudo ꝙsiderat ad pambulū ad imaginē inquātū ē cōis oī imagoi: vt supza dictū ē. ꝙsiderat etiā vt subsequēs ad imaginē inquātū significat quādā imaginis pfectionē. dicim⁹. n. imaginē alicui⁹ eē similē vel nō similē ei: cui⁹ ē imago inquātū pfecte vel impfecte repñtat ipsum. sic gº pōt similitudo ab imagine distingui dupliciter. vno mō ꝑut est pambula ad ipsaz: ⁊ in plurib⁹ existēs: ⁊ sic similitudo attēdit fm ea que sunt cōioza ꝑpzietatib⁹ nāe intellectualis: fm quas ꝑpe attēdit imago: ⁊ fm hoc dī in lib. 83. q. q spūs. i. mens ad imaginē dī nullo dubitāte factus est. cetera aūt hoīs. s. que ptinēt ad inferiores ptes aīe: vel ēt ad ipm corꝑ ad similitudinē fcā eē aliqui volūt fm hoc ēt i lib. de quātitate aīe dī q sil'tudo dī attēdit in aīa inquātū ē incorruptibilis. nā corruptibile ⁊ icorruptibile sunt differētie entis cōmūnes. Alioº pōt ꝙsiderari sil'tudo ꝑz q signficat imaginis expssionē ⁊ pfectionē: ⁊ fm hoc Dama. dic̄ q id qō est fm imaginē intellectuale significat: ⁊ arbitriuz liberū ꝑ se ptātiuū. qō aūt fm sil'tudinē vtutis fm q hōmini possibile est hēre sil'tudinē: ⁊ ad idē refert q sil'tudo dī ad dilectionē vtutis ptinere. nō. n. est vtus sine dilectōe vtutis. ¶ Ad ꝑm gº dōz: q sil'tudo nō distinguit ab imagine fm cōem rōnē sil'tudinis. sic enī icludit i rōne ipsi⁹ imaginis: sz fm q aliqua sil'tudo dīcit a rōne imaginis: vel ēt est imaginis pfectiua. ¶ Ad 2m dōz: q eētia aīe ptinet ad imaginē: pnt repñtat diuinā eētiam fm ea q̄ sunt ꝑpria intellectualis nāe. nō aūt fm ꝙditiones ꝙsequētes ens in cōmuni: vt est esse simplicē ⁊ idissolubile. ¶ Ad 3m dōm: q ēt vtutes q̄dā nāl'r in sunt aīe ad minus fm quedam earū semina: ⁊ fm has posset attēdi sil'tudo nālis: q̄uis non fit inconueniēs: vt id qō fm assignationē vnam dī imago: fm aliam dicatur similitudo. ¶ Ad quartum dicendum: q dilectio verbi: quod est amata notitia pertinet ad rationē imaginis: sed dilectio virtutis pertinet ad similitudinem sicut ⁊ virtus.

¶ De statu vel conditione ꝑmi hoīs quantum ad intellectum.

Questio. xciii.

Deinde ꝙsiderandū est de statu vel conditione ꝑmi hoīs. ⁊ ꝑº q̄ntū ad aīam. 2º q̄ntū ad corꝑ⁹. ¶ Circa ꝑmū ꝙsiderāda sunt duo. ꝑº de ꝙditiōe hoīs q̄ntū ad itellectū. 2º de ꝙditiōe hoīs q̄ntū ad volūtatē. ¶ Circa ꝑmū q̄rūtur q̄tuor. ꝑº vtz ꝑmus hō viderit deuz per essentiaz. 2º vtz videre potuerit substantias sepatas. i. angelos. 3º vtrum habuerit oīum scientiā. 4º vtz potuerit errare vel decipi.

¶ Utz ꝑmus hō ꝑ essentiā deū viderit. Arti. ij. Prim⁹.

Ad primum sic ꝓcedit. Uidet q ꝑmus hō ꝑ eētiā deū viderit. beatitudo .n. hoīs in visiōe diuine eētie ꝙsistit: sz ꝑm⁹ hō in paradiso ꝙersans beatā ⁊ oīuz diuitē habuit vitā: vt Dama. dic̄ in .2. lib. ⁊ Aug. in .4. de ci. dei. si hoīes hēbant effect⁹ suos: q̄les nūc habem⁹: quō erāt beati i illo inenarrabili' bitudinis loco. i. paradiso. ergo ꝑm⁹ hō in paradiso vidit deuz ꝑ eētiaz. ¶ Ꝑ. Aug. dic̄. 14. de ci. dei. q ꝑº hoi nō aberat q̄q̄ qō bona volūtas adipiscerē: sz nihil meli⁹ bona volūtas adipisci pōt q̄ diuine eētie visionē. ergo hō ꝑ eētiā deū videbat. ¶ Ꝑ. Uisio dei ꝑ essentiā est q̄ videt̄ ōs sine medio ⁊ sine enigmate: sz hō in statu inocētie vidit deuz sine medio: vt magr dic̄ in. 1. di. 4. lib. sen. vidit ēt sine enigmate: q: enigma obscuritatē ipoꝛtat: vt Aug. dic̄. 15. de tri. obscuritas āt introducta ē ꝑ pctm. ergo hō in ꝑº statu vidi deū ꝑ eētiaz. ¶ Sz ꝑ est qō apl's dic̄. 1. ad cor. 13. q non ꝑus ē qō spūale ē: sz qō aiale: sz maxime spūale est videre deū ꝑ essentiā. ergo ꝑm⁹ hō in ꝑº statu aialis vite deū ꝑ essentiā nō vidit. ¶ ℞ñº dōm q ꝑmus hō deū ꝑ eētiā nō vidit sz cōem statū illi⁹ vite: nisi forte dicat q videret eum raptu. qñ ōs inimit sopoꝛē in adā: vt dī in gen. 2. ⁊ hui⁹ rō est: q: cū diuina eētia sit ipsa beatitudo hoc mō se hz intellect⁹ videtis diuinā eētiā ad deū: sic se hz glūbet hō ad btitudinē. manifestū est aūt q nullus hō pōt ꝑ volūtatē a beatitudine auerti. nāliter. n. ⁊ ex necessitate hō vult btitudinē ⁊ fugit miseriā. vñ nullus vidēs deū ꝑ eētiaz pōt ꝑ voluntatē auerti a deo: qō ē peccare: ⁊ ꝑꝑ hoc oēs videntes deū ꝑ eētiā: sic in amoꝛe dei stabiliunt q in eternū peccare non ꝑñt. cū ergo adā peccauerit: manifestū est q deū ꝑ eētiaz ñ videbat. cognoscebat tñ deū q̄dā altioꝛi cognitiōe q̄ nos cognoscamus. ⁊ sic quodāmō eius cognitio media erat inter cognitionē ꝑsentis status: ⁊ cognitionē ꝑrie q̄ ōs ꝑ eētiaz videt. ¶ Ad cuius euidētiā ꝙsiderādū ē q ꝑ visio dei ꝑ essentiā diuidit ꝓ visionē dei ꝑ creaturā. quātº āt aliq̄ creatura ē altioꝛ ⁊ deo sil'oꝛ: tāto ꝑ eā ōs clarius videt sic hō ꝑfectius videt ꝑ speculū in quo expssius imago ei⁹ resultat. ⁊ sic pz q multo eminentius videt ōs ꝑ intelligibiles effectus: q̄ ꝑ sensibiles ⁊ coꝛpoꝛeos. a cōsideratione aūt plena ⁊ lucida intelligibiliū effectuū ipedit hō in statu p̄senti: q hoc q distrahit a sensibilibus: ⁊ circa ea occupat: sz sic dr ecc̄l. 7. Deus fecit hoīez rectū. hec āt fuit rectitudo hoīs. diuinitus instituta: vt inferioꝛa supꝛoꝛibus subderent: ⁊ superioꝛa ab inferioꝛibus nō ipedirent. vñ hō ꝑmus nō ipediebat ꝑ res exteriores a clara ⁊ firma ꝓtēplatione intelligibiliū effectuū: q. s. ex irradiatione ꝑme veritatis ꝓcipiebat: siue nāli cognitione: siue gratuita. vnde dicit Aug. i. 11. sup̄ gen. ad lit. q fortassis ōs ꝑmis hoībus antea loq̄batur sicut cū angelis loqtur ipsa incōmutabili veritate illustrans mētes eoꝛ: ⁊ si nō tāta ptcipatione diuine essentie quātaz capiūt angeli. sic igit̄ ꝑ huiusmodi intelligibiles effect⁹ dei deuz clārius cognoscebat q̄ nō cognoscamus. ¶ Ad ꝑm ergo dōm: q hō in paradiso beatus fuit: nō illa ꝑfecta beatitudine in quā trāsferendus erat: q̄ in diuine essentie visione ꝙsistit. hēbat tñ beataz vitā fm quēdaz modū: vt Aug. dicit. 11. sup̄ gen. ad lit. inquātū habebat integritatē ⁊ perfectionē quādaz nālem. ¶ Ad 2m dōm: q bona volūtas est oꝛdinata volūtas. nō aūt fuisset ꝑmi hoīs oꝛdinata volūtas si in statu meriti hīe voluisset qō ei ꝓmittebat ꝑ ꝑmio. ¶ Ad 3m dōm: q duplex ē medium: qōdā in quo sil' videt qō ꝑ medium videri dr. sicut cū hō videt ꝑ speculū: ⁊ sil'r videtur cū ipso speculo. aliud medium est per cuius notitiam

in aliqd ignotū deueniamus: sic ē mediū demonstrationis: ⁊ sine tali medio de⁹ videbat: nō tñ sine ꝓmo medio. non .n. oportebat ꝓmū hoiez puenire i dei cognitionē p demōstrationē sūptā ab aliq effectu: sic nob ē necessariū: sz simul in effectib⁹ ꝑcipue itelligibilib⁹ suo mō deū cognoscebat. Silr ēt ē ꝓsiderādū q obscuritas q̄ ipoꝛtat in noie enigmatis dupliciter pōt accipi. Uno mō ꝑm q libet creatura c̄ qō/dā obscurū si cōpaꝛet ad imensitatē diuine claritatis: ⁊ sic Adam videbat deū i enigmate: qꝛ videbat deū p effectū creatū. Alio⁰ pt accipi obscuritas q̄ cōsecuta ē ex peccato: put. s. impedit hō a cōsideratiōe itel'igibiliū p sensibiliuz occupationē: ⁊ ꝑm hoc nō vidit deū in enigmate.

¶ Utrum Adam in statu innocentie angelos per eēntiaz viderit. Articulus. ij.

473 **Ad secundum** sic ꝓcedit. Uid q Adā i statu innocētie angelos p eēntiā viderit. Dic̄. n. Greg. in. 4. dial. In paradiso qppe assuerat hō vbū dei pfrui: bonoꝛ angeloꝛ spiritibus coꝛdis mūdicia ⁊ celsitudinis visionib⁹ interesse. ¶ Ꝑ. Aia in statu ꝑfti ipeditur a cognitiōe subaꝛ sepataꝛ: ex hoc q ē vnita coꝛpoꝛi coꝛruptibili: qō aggrauat aiaz: vt dicit̄ sap. 9. vñ aia separata subas sepatas videre pt. vt supꝛa dictū ē ⁰: sed aia ꝑmi hois ñ aggrauabat a coꝛpe: cū ñ eēt coꝛruptibile. ergo poterat videre subas sepatas. ¶ Ꝑ. Una subaꝛ sepaꝛata cognoscit aliā cognoscēdo seipsaz: vt dicit̄ in lib. de cāis: sed aia ꝑimi hois cognoscebat seipsam. ergo cognoscebat alias subas separatas. ¶ Sz ꝓtra. aia ade fuit eiusdē natur̄ cū aiab⁹ nr̄is: sed aie nr̄e nō possunt nūc itelligere subas separatas. g⁰ nec aia ꝑimi hois potuit. ¶ Rñ⁰. dōm q stat⁹ aie hois distingui pōt dupliciter. vno mō ꝑm diuersuz modū nālis ē. ⁊ hoc mō distinguit̄ stat⁹ aie sepate a statu aie con iuncte coꝛpoꝛi. Alio⁰ distinguit̄ stat⁹ aie ꝑm integritatez ⁊ coꝛruptiōez ꝓuato eodē⁰ ēendi ꝑm nām. ⁊ sic stat⁹ innocentie distinguit̄ a statu hois post peccatū. aia enī hois i statu innocētie erat coꝛpoꝛi pficiēdo ⁊ gubernādo accōmodata: sicut ⁊ nūc. vñ dr̄ ꝑimus⁹ hō fact⁹ fuisse in aiaz viuētē. i. coꝛpoꝛi vitā dātē. s. aialē. Sz hmōi vite integritatē hēbat inquātū

472 coꝛpus erat totaliter aie subditū in nullo ipsaz ꝓpediēs: vt supꝛa

422 dictū ē. mānifestū est aūt ex ꝑmissis ⁰: q ex hoc q aia ē accōmodata ad coꝛporis gubnatiōez ⁊ pfectionē ꝑm aialē vitaz cōpetit aie nr̄e talis mod⁹ itelligēdi: qui est p querionē ad fantasmata. vñ ⁊ hic mod⁹ intelligendi: et anime ꝑmi hois cōpetebat. ꝑm aūt hūc modū itelligēdi mot⁹ quidā inuēit in aia: vt Dio. dicit. 4. c. de di. no. Fz tres grad⁹: quoꝛ ꝑimus ē fz q a reb⁹ exteriozib⁹ aggregat̄ aia ad seipaz. Scōs aūt est. put aia ascēdit ad hoc q vniat̄ vtutib⁹ supiozib⁹ vnitiuis. s. angelis. Tertius aūt grad⁹ ē ꝑm q vlteri⁹ mānducit ad bonū qō ē supꝛa oia. s. deū. Fz igit̄ ꝑimū ꝓcessuz aie q ē a reb⁹ exteriozib⁹ ad seipaz pficit̄ aie cognitio: qꝛ. s. intellectualis opatio aie nālē oꝛdinē hz ad ea q̄ sunt extra vt supꝛa

281 dictū ē. ⁊ ita p eoꝛ cognitionē pfecte cognosci pōt nr̄a intellectualis opatio: sicut act⁹ p obiectū. ⁊ p ipam intellectualē

438 opationē pfecte pōt cognosci human⁹ intellect⁹: sicut potē/tia p ꝓꝑiū actū. Fz in scōo ꝓcessu nō inuēit̄ pfecta cognitō

281 qꝛ cū angel⁹ nō intelligat p querionē ad fantasmata: fz lōge

422 eminētioꝛi mō: vt supꝛa dictū ē. ꝑdict⁹ mod⁹ cognoscendi quo aia cognoscit seipaz nō sufficiēter ducit in angeli cognitionē multo aūt mīn⁹ tertius ꝓcessus ad pfectam noticiā terminatur. quia etiā ipsi angeli per hoc q cognoscunt seipos non possunt pertingere ad cognitiōem diuine subtātie ꝓpter eius excessum. sic igit̄ anima ꝑimi hois nō poterat q dem videre angelos p essentiā: sed tñ excellētioꝛ ē modum cognitiōis habebat de eis: q̄ nos habeam⁹: qꝛ eius cognitio erat magis certa ⁊ fixa circa interioꝛa intelligibilia q̄ cognitō nostra: ⁊ ꝓpter tantā eminētiā dicit Grego. Oꝛiter erat angeloꝛ spiritib⁹. vnde patet solutio ad ꝑimū. ¶ Ad 2m dōz: q hoc q anima ꝑimi hois deficiebat ab itellectu subtantiaꝝ separataꝝ nō erat ex aggrauatiōe coꝛporis: sz ex hoc q obiectū ei cōnaturale erat deficiēs ab excellentia subtātiaꝝ separataꝝ. nos aūt deficim⁹ ꝓpter vtrumq. ¶ Ad 3m dōm: q aia ꝑimi hois nō poterat p cognitionē

440 suiꝑsi⁹ ꝓtingere ad cognoscēdas subtātias separatas: vt supꝛa dictū est: q: etiam vnaquaeq; subtantia separata cognoscit aliam per modū suiipsius. a

¶ Utrum ꝑim⁹ homo habuerit sciētiā oīum. Arti. iii.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Uid q ꝑim⁹ hō nō habuerit sciētiā oīuz. aut eni habuit talē scientiā p spēs acgsitas: aut p spēs ꝓnāles: aut p spēs infusas. nō aūt p spēs acquisitas. hmōi. n. cognitio ab experiētia cātur: vt dī in ꝑn. meta. ipse aūt nō tūc fuerat oīa exptus: filr etiā nec p spēs cōnāles: q: erat eiusdē nāe nobiscū. aia aūt nr̄a ē sicut tabula in qua nihil ē scriptū: vt dī in. 2. de aia. si autē p spēs infusas. g⁰ scia et⁹ quā hēbat de reb⁹: nō erat eiusdem rōis cū scia nr̄a: quā a reb⁹ acgrim⁹. ¶ Ꝑ. In oīb⁹ indiuiduis eiusdē spēi ē idē mod⁹ ꝓfectionē. fz alij hoies nō statim in sui ꝓncipio hñt oēm sciaz. fz eā p tēporis successionē acgrūt ꝑm suū modū. g⁰ nec adā statim format⁹ habuit oēm sciam. ¶ Ꝑ. Stat⁹ pfitis vite hoi ꝓcedit: vt in eo ꝓficiat aia: ⁊ q̄tū ad cognitionē ⁊ q̄tū ad meritū: pp hoc. n. aia coꝛpi videt̄ eē vnita. fz hō in statu illo ꝑfecisset q̄tū ad meritū. ergo ēt ꝑfecisset q̄tū ad cognitionē rerū. nō g⁰ habuit oīum rex sciam. ¶ Sed ꝓtra ē q ipe iposuit nomina aialib⁹ vt dr̄ gen. 2. noīa aūt debēt naturis rex ꝓgruere. g⁰ adā sciuit naturas oīuz aialiū: ⁊ pari rōne habuit oīuz aliorū sciaz. ¶ Rñ⁰. dōm q nāli ordine ꝑfectū ꝓcedit ipfectū sicut act⁹ potētiā⁰: qꝛ ea que sunt i potētia nō reducūtur ad actū: nisi p aliqd ens actu. ⁊ qꝛ res ꝑmitus a dō istitute sūt nō solū vt in scipis eēnt. fz ēt vt eēnt alioꝛ ꝓncipia. iō ꝓdueta sunt in statu ꝑfecto: in quo ꝑñt eē ꝓncipia alioꝛ. hō autē eē pōt ꝓncipiū alteri⁹ nō solū p generationē coꝛporalē: fz ēt p instructionē ⁊ gubernationē. ⁊ iō sicut ꝑim⁹ hō institut⁹ est in statu perfecto quātū ad coꝛpus: vt statim possit generare: ita ēt institut⁹ est in statu ꝑfecto q̄tū ad aiam. vt statim possit alios instruere ⁊ gubernare. nō pōt aūt aliqs instruere nisi habeat sciaz: ⁊ iō ꝑim⁹ hō sic institutus est a deo: vt hr̄et oēm sciaz: in qb⁹ apt⁹ nat⁹ ē instrui: ⁊ hec sunt oīa illa q̄ virtualiter existūt in ꝑmis ꝓncipijs per se notis: que cūctis. s. nāliter homines cognoscere possūt ad gubernationē ātē vite ꝓꝑie: ⁊ alioꝛ nō solū requirit̄ cognitio eoꝛū q̄ nāliter sciri pōt: sed ēt cognitio eoꝛ q̄ nālez cognitionē excedūt: eo q vita hois oꝛdinat̄ ad quēdā finē supnaturalē: sicut nobis ad gubernationē vite nr̄e necessariuz est cognoscere q̄ fidei sunt. vñ ⁊ de his supnaturalib⁹ tātā cognitionem ꝑim⁹ hō accepit: quāta erat necessaria ad gubernationē vite humāe ꝑm statū illū. alia vō que nec naturali hois studio cognosci possūt: nec sunt necessaria ad gubnationē vite humāe ꝑim⁹ hō nō cognouit: sicut sunt cogitatōes hoiuz futura ꝓtingentia: ⁊ q̄dā singularia: puta q lapilli iaceant in flumine. ⁊ alia huiusmodi. ¶ Ad ꝑm g⁰ dōm: q ꝑimus homo habuit sciam omniū per spēs a deo infusas: nec tamē scientia illa fuit alterius rationis a scientia nostra: sicut nec oculi: quos ceco nato xps dedit: fuerunt alteri⁹ rationis ab oculis: quos natura ꝓduxit. ¶ Ad secūdum dicēdum: q adam debēbat aliquid habere perfectionis inquātum erat ꝑim⁹ hō: qō ceteris hominib⁹ nō cōpetit: vt ex dictis patet̄. ¶ Ad tertium dicendū q adam in scientia naturaliū scibiliū nō ꝓfecisset quātum ad naturā scitoꝛ: sed quātū ad modum sciendi. qꝛ que sciebat intellectualiter sciuisset postmodū per experimentum. Quantum vero ad supnaturalia cognita ꝓfecisset etiā quātū ad numeꝛ per nouas reuelatiōes: sicut ⁊ angeli ꝑficiunt per nouas illumināciōes: nec tñ ē filr de ꝓfectu meriti ⁊ sciētie. quia vnus homo non est alteri ꝓncipium merendi: sicut ⁊ sciendi.

¶ Utrū hō i ꝑmo statu decipi potuisset. Articulus. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uidetur q homo in ꝑimo statu decipi potuisset 475
dicit enim Apostolus. i. ad Coꝛ. 2. q mulier seducta in preuaricatione fuit. ¶ Ꝑ. Magister dicit. xi. di. 2. sen. q ideo mulier non horruit serpentem loquentem. quia efficiuz loquendi eum accepisse a deo putauit: sed hoc falsuz erat. ergo mulier decepta fuit ante peccatuz. ¶ Ꝑ. Naturale est: q quāto aliquid remot⁹ videt̄: tāto mīn⁹ videtur: sed nā oculi non est ꝓtracta p petrū. ergo hoc idem in statu innocētie ꝓtigisset. fuisset ergo homo deceptus circa quantitatem

rei vise: sic & mō. ℂ Ꝺ. Aug. dic. 21. sup ge. ad lit. ꝙ in somno adheret aīa similitudini tāq̄ ipsi rei: sz nō in statu innocētie comediſſet: & p ꝓis dormiſſet & somniaſſet. gº deceptus fuiſſet adherēdo similitudinib⁹ tāq̄ reb⁹. ℂ Ꝺ. Primus nō neſciſſet cogitatōes hoium: & futura ꝓtingētia:
474 vt deiſ ē. si igf aligs sup bis sibi falsum diceret deceptus fuisset. ℂ Sz ꝺ ē qō Aug. dic. Approbare vera p falsis nō ē nā instituti hois: sz pena dānati. ℂ Rnº dōz: qđā dixerūt: ꝙ in noīe deceptiōis duo pōt intelligi. s. q̄liscūq̄ existimatio leuis q̄ aligs adheret falso: tāq̄ vero sine assensu credulitatis. & ite firma credulitas: q̄tū gº ad ea: quoruz sciaz adā hēbat neutro istox modox hō decipi poterat aīa pctm: sz q̄tū ad ea q̄x sciaz nō hēbat: decipi poterat large accepta deceptōe p existiatōe q̄liscūq̄ sine assensu credulitatis qō iō dicunt: q: existimare falsum in talibus nō est noxiuz homini: & ex quo temere assensus nō adhibeē: nō est culpabile: sed hec positio nō cōuenit integritati pmi status. q: vt Aug. dic. 14. de ci. dei: in illo statu erat denitatio trāqlla peccati q̄ manēte nullū eē malū poterat. manifestū est aūt ꝙ sicut verū est bonū intellectus: ita falsum est malū eī: vt dī in. 6. etbi. vñ nō poterat esse ꝙ innocentia manēte intellectus hois alicui falso acgenerit quasi vero. sic. n. i mēbris corpis pmi hois erat gdē carētia pfectiōis alicui⁹: puta claritatis: nō tñ aligd malū inesse poterat: ita in intellectu poterat eē carētia noticie alicui⁹: nulla tñ poterat ibi eē existimatio falsi: qō ēt ex ipa rectitudine pmi stat⁹ apparet: sed q̄diu aīa maneret deo subdita: tādiu in hoīe inferiora superioribus subderent: nec superiora p inferiora impediret
479 tur. manifestū ē aūt ex pmissis: ꝙ intellectus circa ꝓpium obm semp verus ē: vñ ex seipso nūq̄ decipit: sz ois decptio accidit in intellectu ex aliq̄ inferiori: puta fantasia vl aliquo hmōi: vñ videmus ꝙ qñ nāle indicatoriū nō ē ligatū: nō decipimur p hmōi apparitiōes: sz solū qñ ligat: vt pz i dormiētibus. vñ manifestū ē ꝙ rectitudo pmi status non cōpatiebat aliquā deceptionē circa intellectū. ℂ Ad pmū ergo dōm: ꝙ illa seductio mulieris: & si nō pcesserit pctm opis: subsecuta tñ ē pctm interne elatiōis. Dic. n. Aug. 11. sup geñ. ad lit. ꝙ mulier verbū serpētis nō crederet: nisi iam inesset mēti eius amor ꝓpe potestatis: & quedā de se supba psumptio. ℂ Ad 2m dōz: ꝙ mulier putauit serpētē hoc accepisse loquēdi officiū: nō p nām: sz aliq̄ supnaturali inspatiōe: q̄bus nō sit necessariū auctoritatē magistri seq̄. in hac pte. ℂ Ad 3m dōz: ꝙ si aligd repsentatū fuisset sensui: vl fantasie pmi hois aliq̄ sit in rez nā: nō tñ deciperet: q: p rōnē veritatē diiudicaret. ℂ Ad 4m dōz: ꝙ id qō accidit in somno nō iputat hoi: q: nō hz vsuz rōnis q ē pmus hois act⁹. ℂ Ad 5m dōz: ꝙ aliqui dicēti falsuz de cōtingētibus futuris vl cogitatiōibus cordiū: hō in statu innocētie nō credidisset ita eē: sz credidisset ꝙ hoc eēt possibile: & hoc nō eēt existimare falsuz: vel pōt dici ꝙ diuinit⁹ ei subuētū fuisset ne decipeē in his: quox sciaz nō hēbat: nec est instantia quā qdā fecerūt ꝙ in tētatiōe nō fuit ei subuentū ne decipeē: sz tūc marie indigeret. q: iā pcesserat pctm in animo: & ad diuinū auxiliū recursuz non habuit.

ℂ De his q̄ pertinent ad voluntatem primi hominis. s. gratia & iustitia. Questio. xcv.

Einde cōsiderādū ē de his q̄ pti/net ad volūtatē pmi hois.

ℂ Et circa hoc ꝙsiderāda sunt duo. pº qdē ō grā & iusticia pmi hois. 2º ō vsu iusticie q̄tū ad dominiū super aīmalia.

ℂ Circa pmū q̄rūt q̄tuor. pº vtrū hō creat⁹ fuerit in grā. 2º vtrū in statu innocētie habuerit aīe passiōes. 3º vtrū hūit vtutes oēs. 4º vtrū opa ei⁹ fuissent eq̄ efficacia ad meredū: sic nō sunt.

ℂ Utrū pmus hō fuerit creatus in grā. Arti. 1.

476 **Ad primū** sic ꝓcedit. Uſ ꝙ pmus hō nō fuerit creat⁹ in grā. Apls. n. 1. Cor. 15. distinguens Adā a xpo dicit. factus ē pmus Adā in aiam viuentē. nouissimus aūt in spiritum viuificatē: sed viuificatio spūs ē p grām. ergo hoc ē ꝓpuz xpi ꝙ fuerit factus in grā. ℂ Ꝺ. Aug. dicit in li. de qōnibus noui & veteris testamēti. ꝙ Adā non habuit spūm sanctum: sed gcūq̄ habz grām hz spūm sanctum. ergo Adā nō fuit creat⁹ in gratia. ℂ Ꝺ. Aug. dicit in li. de correctiōe & grā. ꝙ deus sic ordinauit angelox & hominū vitā: vt pas in eis ostēderet quid posset eox li. ar. deinde qd posset sue gratie beneficiuz iustitieq̄ iudicium. pmo ergo cōdidit hoiem & angelos in sola naturali arbitrij libertate & postmodū ei gratiā contulit. ℂ Ꝺ. Magister dicit in. 23. di. li. 3. sen. ꝙ homini in creatione datum est auxiliū: p qō stare poterat: sed nō poterat ꝓficere. gcūq̄ aūt hz gratiā pōt ꝓficere p meritū. ergo ꝓficere. gcūq̄ aūt hz gratiā pōt ꝓficere p meritū. ergo pmus hō nō fuit creatus in grā. ℂ Ꝺ. Ad hoc ꝙ aligs acciplat grām requirit cōsensus ex pte recipientis cum per hoc ꝓficiat matrimoniū qōdā spuale inter deū & aiam: sz cōsensus in grām eē nō pōt nisi pus exītis. ergo hō nō accepit gratiam in primo instanti sue creationis. ℂ Ꝺ. Natura plus distat a grā q̄ grā a gloria q̄ nihil est aliud q̄ grā consūmata: sz in hoīe grā pcessit gloriaz. ergo multomagis nā pcessit gratiam. ℂ Sed ℌ. homo & angelus equaliter ordinantur ad gratiam: sed angelus est creatus in gratia. dicit. n. Aug. 12. de ci. dei. ꝙ deus simul erat in eis condens 3ij arg 2
nāz & largiēs gratiā. gº & hō creat⁹ fuit i grā. ℂ Rnº dōz ꝙ quidā dicunt: ꝙ pmus homo non fuit creatus in grā: sz tñ postmodū grā fuit sibi collata anteq̄ peccasset. plurime aūt sanctox auctoritates attestant hoiem in statu innocentie gratiā habuisse: sz ꝙ fuerit cōdit⁹ in gratia vt alij dicūt videt regrere ipsa rectitudo primi stat⁹ in qua deus hominem fecit sm illud eccle. 7. Deus fecit hoiem rectuz. erat enim rectitudo sm hoc ꝙ rō subdebat deo: rōni vo inferiores vires: & aīe corpus. ℙrima aūt subiectio erat cā & scōe & tertie. q̄diu. n. rō manebat deo suba inferiora ei subdebāt: vt Aug. dic. manifestū est aūt ꝙ illa subiectio corpis ad aiam & inferiox viriū ad rōnem non erat naturalis: allogn post peccatū mansisset: cum etiam in demonibus dona nālia post peccatū permanserint: vt Dio. dicit .4. ca. de di. no. vnde manifestū ē ꝙ & illa ꝓma subiectio: qua rō deo subdebat: nō erat solū sm nām: sz sm supnaturale donū grē. nō. n. pōt eē ꝙ effect⁹ sit potio: q̄ cā: vñ Aug. dicit. 13. de ci. dei. ꝙ posteaq̄ ꝓcepti facta trāsgressio est: cōfestim gra deserēte diuina de corpox suox nuditate confuſi sunt: senserūt. n. motū inobediētis carnis sue tanq̄ recipiocā penā inobediētie sue: ex quo dat intelligi si deserente grā soluta est obediētia carnis ad aiaz: ꝙ p grāz i aīa existentē inferiora ei subdebant. ℂ Ad pm gº dōz: ꝙ apostolus illa vba inducit ad ostendēdū esse corp⁹ spuale sicut corpus animale: q: vita spūalis corpis incepit in xpo: q est primogenitus ex mortuis: sicut vita corpis aīalis incepit in Adā. non ergo in vbis aplī hētur ꝙ Adam nō fuit spūalis sm aiaz: sz ꝙ nō fuit spūalis sm corp⁹. ℂ Ad 2dz dōm: ꝙ sicut Aug. dicit in eodē li. nō negat ꝙs aliquo mō fuerit in Adam spūs. s. sicut & in aliis iustis: sz ꝙ nō sic fuerit in eo: sic nūc ē in fidelibus q admittūt ad participatōes hereditatis eterne statim post mortez. ℂ Ad 3m dōm: ꝙ ex illa auctoritate Aug. nō habet ꝙ angelus vel hō primus fuerit creatus in nāli libertate arbitrij q̄ habuisset gratiā: sed ꝙ oñdit gd in eis posset li. ar. ante cōfirmationē. & gd postmodū consecuti sunt per auxiliū gratie confirmantis. ℂ Ad 4m dōz: ꝙ magister loquitur sm opinionem illoz̄ qui posuerūt hoiem nō eē creatū in gratia: sed in naturalibus tātū: vel potest dici ꝙ si homo fuerit creatus in grā: non tñ habuit ꝙ ex creatiōe nature posset proficere p meritum: sed ex supaddītione gratie. ℂ Ad 5m dōm: ꝙ cum mot⁹ volūtatis nō sit cōtinuus: nihil ēt phibet in pmo istāti sue creationis pmū hoiem gratie cōsensisse. ℂ Ad sextū dōm: ꝙ gloriā meremur p actū gre: non autem gratiam per actum nature. vnde non est simīlis ratio.

ℂ Utrū in pmo hoie fuerint aīe passiōes. Arti. 2.

Ad secundū sic ꝓcedit. Uſ ꝙ in primo hoie 477
nō fuerint anime passiones: sm .n. passiones anime contingit ꝙ caro concupiscit aduersus spūm: sed hoc non erat in statu innocentie. ergo in statu innocentie nō erāt aīe passiones. ℂ Ꝺ. Aīa ade erat nobilior: q̄ corp⁹: sed corp⁹ ade fuit impassibile. ergo nec in aīa

eius fuerunt passiones. ¶ Ꝑ. ꝓ Per vtutē moralē ꝓmū tur aie passiones: ſz in adā fuit vtus moralis pfecta. gͦ to taliter passiões excludebant ab eo. ¶ Sz ꝺ̄ ē qꝺ̄ dic̄ aug. .14. de ci. dei: ꝙ erat in eis amor: impturbat⁹ in deū ⁊ q̄dā alie aie passiones. ¶ Rñͦ ꝺ̄m: ꝙ passiones aie sunt in ap petitu sensuali: cuius obm est bonū ⁊ malū: vñ oīuz passio num aie q̄daz ordinant ad bonū: vt amor ⁊ gaudiū: q̄daz ad malū: vt timor ⁊ dolor. ⁊ q: in primo statu nullū malū aderat: nec imminebat: nec aliqꝺ̄ bonū aberat qꝺ̄ cuperet bona voluntas prop tpe illo habendū: vt ꝑ augu. 14. de ciui. dei. cōes ille passiones q̄ respiciunt malū in adā nō erāt vt timor ⁊ dolor: ⁊ hmōi. similiter nec ille passiões q̄ respi ciunt bonū nō habitū ⁊ nunc habendū: vt cupiditas estu ans. ille vo passiones que pñt eē boni p̄sentis: vt gaudiū ⁊ amor: vel sunt futuri boni in suo tpe habendi: vt deside rium ⁊ spes nō affligens: fuerunt in statu innocentie. aliter tñ ꝯ in nobis: nā in nobis appetitus sensualis i quo sūt pas siones nō totaliter subest rōni. vnde passiones qñq̄ sunt in nobis p̄uenientes iudicium rationis ⁊ impedientes. qñq̄ vero ex iudicio rōnis consequentes: prout sensualis appe titus aliqualiter rōni obedit: in statu vero innocentie inferi or appetitus erat rōni totaliter subiectus. vnde non erāt in eo passiones antime nisi ex rationis iudicio consequentes.

a ¶ Ad p̄imū ergo dꝺ̄z: ꝙ caro concupiscit aduersus spiri tum ꝑ hoc ꝙ passiones rōni repugnāt. qꝺ̄ in statu inocen 412 tie nō erat. ¶ Ad 2m dꝺ̄m: ꝙ corp⁹ hūanū in statu inocen 485 tie erat impassibile ꝯtū ad passiões: q̄ remouēt dispōnez nā lez: vt infra dicetur: ⁊ sili᷑ aia fuit impassibilis ꝯtuz ad passio nes q̄ ipediūt rōnez. ¶ Ad 3m dꝺ̄z: ꝙ pfecta vtus moral nō totaliter tollit passiones: ſz ordinat eas. tēperati. n. est cō cupiscere: sicut opz: ⁊ que oz: vt dr̄ in. 3. ethy.

¶ Utruz adam habuerit oēs vtutes. Articulus. iij. 478

Ad tertiuz sic ꝓcedit. Videt ꝙ adā nō habue rit oēs vtutes. q̄dā. n. vtutes ordi nant ad refrenādā inmoderātiā passionū: sicut ꝑ tēperātiaz refrenat inmoderata ꝺcupiscētia. ⁊ ꝑ fortitudinē inmodera tus timor: ſz inmoderātia passionū nō erat in statu inocētie. ergo nec̄ ꝓdicte vtutes. ¶ Ꝑ. Quedam vtutes sūt circa passiões respiciētes malū: vt mānsuetudo circa iras: ⁊ fortitudo circa timores: ſz tales passiões nō erāt in statu innocen 477 tie: vt dictū est. ergo nec̄ hmōi vtutes. ¶ Ꝑ. ꝓ Penitētia est q̄daz vtus respiciēs pctū ꝑ cōmissuz: misericordia ēt est q̄daz vtus respiciēs miseriā: ſz i statu inocētie nō erat pctū nec̄ miseria. ergo nec̄ hmōi vtutes. ¶ Ꝑ. ꝓ Perseueran tia est q̄dā vtus: ſz hāc adā nō habuit: vt sequēs pctū ostē dit. ergo nō hūit oēs vtutes. ¶ Ꝑ. Fides q̄dā vtus est: ſz hec i statu inocētie nō fuit. ipōrtat. n. enigmaticā cognitōez q̄ pfectioni p̄imi stat⁹ repugnare videt. ¶ Sz ꝺ̄ ē qꝺ̄ aug. dic̄ in q̄daz homel. ꝓceps vitior̄ vincit adā de luto terre ad imaginē dei factū: pudicitia armatū: tēperātia cōpositū: liter hūit oēs vtutes. ¶ Rñͦ dꝺ̄z: ꝙ hō in statu inocētie aliq̄ 476 .n. supra⁹: ꝙ talis erat rectitudo p̄imi status ꝙ rō erat deo suba: iferiores aūt vires rōni. vtutes aūt nāles nihil aliud sunt ꝙ pfectiones q̄dā: quibus rō ordinat in deū. iferiores āt vires disponunt ꝑ regulā rōnis: vt magis patebit. cū de vtutib⁹ agetur. vñ rectitudo p̄imi stat⁹ exigebat vt hō aliq̄ liter oēs vtutes hr̄et. ¶ Sz ꝺsiderādū est ꝙ vtutū q̄dam sūt q̄ de sui rōne nullā imperfectionē ipōrtāt: vt charitas ⁊ in stitia. ⁊ hmōi vtutes fuerūt in statu inocētie simpl̄r ⁊ ꝯtū ad habitū ⁊ ꝯtū ad actū. q̄daz vo sūt q̄ de sui rōne imple ctionē ipōrtāt vel ex pte act⁹ vel ex pte māe. ⁊ si hmōi im pfectio nō repugnat pfectioni p̄imi stat⁹: nihilominus hmōi vtutes poterāt eē in ꝑ° statu: sic̄ fides: q̄ est eox q̄ nō vidē tur. ⁊ spes q̄ ē eox q̄ nō habent. pfectio. n. p̄imi stat⁹ nō se extendebat ad hoc ꝙ videret deū ꝑ essentiaz. ⁊ vt habeā cuz fruitione finalis beatitudinis. vñ fides ⁊ spes eē poterant in ꝑ° statu: ⁊ ꝯtū ad habitū ⁊ ꝯtuz ad actū. si vo imperfectio q̄ est de rōne vtutis alicuⁱ repugnat pfectioi p̄imi status: poterat hmōi vtus ibi eē sm habitū: ⁊ nō sm actuz. vt ꝑ 3e penitentia q̄ est dolor de peccato cōmisso. ⁊ de miseri cordia: q̄ est dolor de miseria aliena. pfectioni aūt p̄imi stat⁹ repugnat tā dolor: ꝙ culpa ⁊ miseria. vñ hmōi vtutes erāt i ꝑ° hoie sm habitū ⁊ nō ꝙ actū. erat. n. p̄m⁹ hō sic dispo situs: vt si pctū p̄cessisset doleret. ⁊ sili᷑ si miseriā in alio vi deret eā ꝑ posse repelleret. sic̄ ꝑbs dicit i. 4. ethi. ꝙ vecūdia q̄ est de turpi: cō ptingit studioso solū sub ꝺditiōe. ē. n. sic dispositus ꝙ verecūdaret⁹ si turpe aliquid cōmitteret. ¶ Ad p̄m ergo dꝺ̄m ꝙ accidit tēperātie ⁊ fortitudini ꝙ su pabūdātiā passionū repellat: inq̄tū inuenit passiões supabū dātes in subo. ſz ꝑ se ꝙuenit hmōi vtutibus passiões mo derari. ¶ Ad 2m dꝺ̄m ꝙ ille passiones ad malū ordinate re pugnāt pfectioni p̄imi status q̄ hūt respectū ad malū i ipo q̄ afficiēt passione: vt timor ⁊ dolor: ſz passiões q̄ respiciunt malū i altero nō repugnāt pfectioi p̄mi status. poterat. n. hō i p̄mo statu hr̄e odio malitiā demonū: sic̄ ⁊ diligere bo nitatē dei. vñ ⁊ vtutes q̄ circa tales passiões eēnt: posset eē in p̄mo statu: ⁊ ꝯtū ad habitū: ⁊ ꝯtuz ad actū: q̄ vo sunt circa passiões respiciētes maluz in eodē subo: si circa hmōi solas passiões sunt: nō poterāt esse in ꝑ° statu ꝙ actū: ſz so lū ꝙ habitū: sicut ꝺ penitētia ⁊ misericordia dcm̄ ē: ſz sunt o q̄dā virtutes q̄ nō sunt circa has passiões soluz: sed ēt circa alias: sicut tēperantia q̄ nō solū est circa tristitias: sed ēt circa delectatiões: ⁊ fortitudo: q̄ nō soluz ē circa timorē: sed etiaz circa audaciā ⁊ spez: vñ poterat esse i p̄mo statu actus tēpe rantie sm ꝙ ē moderatiua delectationū. ⁊ sili᷑ fortitudo ꝙ ē moderatiua audacie: siue spei. nō aūt sm ꝙ moderat⁹ tristiciā ⁊ timorē. ¶ Ad 3m ꝑ solutio ex his q̄ dicta sunt⁹. o ¶ Ad 4m dꝺ̄m ꝙ pseuerātia dupl̄r sumit⁹. vno⁰. s. ꝑt ē q̄dā virtus: ⁊ sic significat quēdā habitū: quo qs eligit pse uerare i bono: ⁊ sic Adā pseuerātia hūit. Alio⁰ ꝑt ē circū stātia virtutis. ⁊ sic significat ꝙtinuatōnē quādā vtutis abs q̄ interruptiōe. ⁊ hoc mō Adā pseuerātia nō hūit. ¶ Ad 5m ꝑ solutio ꝑ ea q̄ dicta sunt⁹. •

¶ Utruz opera primi hominis fuerint minus efficacia ad merendum q̄ opera nostra. Arti. iij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Videt ꝙ opa p̄i 174 mi hois fuerit min⁹ efficacia ad merēdum: q̄ opa nr̄a. gr̄a. n. ex dei misericordia dat⁹ q̄ magis idigētibus subuenit magis. sed nos idigem⁹ magis gr̄a q̄ p̄m⁹ hō i statu innocētie. gͦ copiosi⁹ infundit nob gr̄a q̄ cū sit actus meriti: opa nr̄a efficacioza ad merēdū reddūt ¶ Ꝑ. Ad meritū requir̄ pugna q̄dam ⁊ difficultas. dī. n. .2. ad hby. 2. Non coronabit: nisi q legitime certauerit. ⁊ ꝑbs dicit. 2. ethy. ꝙ virtus ē circa difficile ⁊ bonū: ſz nūc ē maior pugna ⁊ difficultas. gͦ ⁊ maior efficacia ad merēduz ¶ Ꝑ. Magister dicit. 24. di. 2. li. sniaz ꝙ hō nō meruiſſz tētationi resistēdo. nūc autē meret q tētationi resistit. gͦ effi cacioza sunt opa nr̄a ad merēduz: q̄ in p̄imo statu. ¶ Sz ꝺ̄ ē. q: sm hoc hō eēt melioris ꝺditiōis post pctū. ¶ Rñͦ. dꝺ̄z ꝙ ēqualitas meriti ex duobus pt pēsari. vno mō ex ra dice charitatis ⁊ gr̄e: ⁊ tal᷑ ēqualitas meriti rñdet p̄mio eēnti ali: qꝺ̄ ꝙsistit i dei fruitiōe. q. n. ex maiori charitate aliqd fa cit pfectius deo fruiē. alio⁰ pēsari pōt ēqualitas meriti ex ēqli tate opis: q̄ gdē ē duplex. s. absoluta ⁊ ꝓportionalis. vidua .n. q̄ misit duo era minuta i gazophil̄. minus op⁹ fecit ēqli tate absoluta: q̄ illi q magna munera posuerūt: ſz ēqlitate ꝓportōali vidua plus fec̄ sm sentētiā dñi: q: magis ei⁹ fa cultatē supabat. vtraq̄ tñ ēqlitas meriti rñdet p̄mio accidē tali: qꝺ̄ ē gaudiū de bono creato. sic igit dꝺ̄z ꝙ efficacioza fuissent bois opa ad merēdū in statu inocētie ꝯ post pctm̄ si attendat⁹ ēqlitas meriti ex pte gr̄e: q̄ tūc copiosior fuisset nullo obstaculo i n ā hūana inēto. Sili᷑ ēt si cōsideret⁹ abso luta ēqlitas opis: q: cū hō esset maioris vtutis maiora opa fecisset: ſz si cōsideret⁹ ēqlitas ꝓportōalis maio: inuenit⁹ rō meriti post pctm̄ ꝑ bois imbecillitatē. magis .n. excedit parui opus ptātez eius q cū difficultate opat⁹ illud: ꝯ op⁹ magnū potestatē eius q sine difficltate opat⁹. ¶ Ad p̄m gͦ dꝺ̄m ꝙ hō post pctm̄ ad plura idiget gr̄a ꝯ añ pctm̄: ſz si magis q: hō ēt añ peccatū idigebat gr̄a ad vitā eternā cō sequēdā: q̄ ē ꝓncipal᷑ necessitas gr̄e. ſz hō post peccatū sup hoc idiget gr̄a ⁊ ad pcti remissionē ⁊ infirmitatis substētati onē. ¶ Ad 2m dꝺ̄z ꝙ difficultas ⁊ pugna ptinēt ad ēqlitatē meriti sm ēqlitatē opis ꝓportionalē: vt dcm̄ est⁹: ⁊ est si-

gnū ꝓmptitudis volūtatis q̄ conat ad id qđ ẽ sibi difficile. ꝓmptitudo aūt volūtatis causat ex magnitudie charitatis pōt aūt ꝓingere q̄ aliqs ita ꝓmpta volūtate facit opus ali qđ facile: sicut alius difficile. q: parat⁹ eēt facer: etiā qđ sibi eēt difficile. difficultas tñ actualis inḡssū ẽ penalis: hz etiā q̄ sit satis actoria ꝓ pctō. ¶ Ad 3ᵐ dōz q̄ resistere tētatiōi p̄/mo hoi nō fuisset meritoriū fz opinionē ponētiū q̄ gr̄az ñ haberet: sic nec mō ẽ meritoriū nō habēti gr̄am: sz i hoc ẽ dr̄ia. q: i p̄mo statu nihil erat iteri⁹ ipellēs ad malū: sic mō ẽ: vñ magis tūc poterat hō resistē tētationi sine gr̄a q̄ mō. ¶ De dñio qđ cōpetebat hoi i statu innocētie. Q̄. xcvj.

Einde ꝓsiderādū est de dñio qđ cōpetebat hoi in statu innocētie. ¶ Et circa hº q̄rūt q̄tuor. pº. vtr hō in statu innocētie aialibus dñaret. 2º. vtr dñaret oi creature. 3º. vtr in statu innocētie oēs hoies fuissent eq̄les. 4º vtr hoies hoibus dñarent i illo statu.

¶ Utr Adā i statu innocētie aialibus dñaret. Arti. i.

480 **Ad primum** sic ꝓcedit. Videt q̄ adā i statu innocētie aialibus nō dñabat. dicit. n. Aug. 9. sup gen̄. ad lit. q̄ misterio angelox aialia sunt adducta ad adā: vt eis noia impōeret: nō aūt fuisset ibi necessariū angelox misteriū: si hō ꝓ seipm aialibus dñabat. nō gº i statu innocētie habuit dñiū hō sup alia aialia. ¶ P̄. Ea q̄ aduicē discordāt nō recte sub vno dño ꝓgregant: sz multa aialia nāl̄r aduicē discordāt: sicut ouis t lupus. gº oia aialia sub hois dñio nō cōtinebātur. ¶ P̄. Hiero. dic̄ q̄ hoī ante pctm̄ nō indigēti deus aialium dñationē dedit p̄sciebat. n. hoiem ām̄iniculo aialiū adiuuāduz fore post lapsum. gº ad mīnus vsus dñij sup aialia non cōpetebat hoī ante pctm̄. ¶ P̄. ꝓpriū dñi videt eē p̄ceptū: sz p̄ceptū nō recte ferē nisi ad habētē rōnem. gº hō nō habebat dñium sup aialia irrōnalia. ¶ Sed ꝰ est qđ dr̄ gen̄. i. de hoie q̄ p̄sit piscib⁹ maris t volatilib⁹ celi: t bestijs ẽre. ¶ Rño dōm q̄ sicut supra dcm̄ est. inobedictia ad hoiez eox q̄ debēt eē ei subiecta subsecuta ẽ in penā eius: eo q̄ ipse fuit inobediēs deo. t iō in statu innocētie ante inobedictiā p̄dictaz nihil ei repugnabat qđ nāliter deberet eē ei subz. oia āt aialia sunt hōi nāl̄r subiecta: qđ apparet ex trib⁹. p̄mo ex ipso nāe ꝓcessu: sic̄. n. i gn̄atione rex itelligit̄ qđā ordo quo ꝓcedit de impfecto ad perfectū. naz mā est pp formam. t forma ipfectio: pp pfectionē: ita etiā ẽ in vsu rex nāliū. naz impfectiora cedūt in vsum pfectox. plante. n. vtunt̄ terra ad sui nutrimētū. aialia vo plātis: t hoies plātis t aialib⁹: vñ nāl̄r hō dñat aialibus: t pp hoc pbs dicit in. i. poli. q̄ venatio silueſtriū aialium est iusta t nālis: q: p eā hō vēdicat sibi qđ ẽ nāliter suū. Sc̄dō appet hoc ex ordine dine 137 ꝓuidentie q̄ semp inferiora p superiora gubernant. vñ cū hō sit supra ceta aialia: vtpote ad imaginē dei factus: ꝓuenter ei⁹ gubernationi alia aialia subdunt. 3º. apparet idē ex ꝓprietate hois: t alioꝝ aialiū. in alijs. n. aialibus inuenitur fm extimationē nālem quedā ptcipatio p:udētie ad aliqs particulares actus. in hoie aūt vniuersalis p:udētia q̄ ē rō oīum agibiliū. oē aūt quod est p participationem subdit̄ ei qđ est p eēntiam: t vniuersali: vñ pz q̄ nālis est subō aliorum aialium ad hoiem. ¶ Ad pᵐ ergo dōz q̄ i subiectos multa pōt facere superior potestas q̄ nō pōt facere inferior. angelus aūt est nāliter superior hoie. vñ aliqs effectus poterat fieri circa aialia vtute angelica q nō poterat fieri ptāte humana. s. q̄ statim oia aialia ꝓgregarēt. ¶ Ad 2ᵐ dōz q̄ qdā dicunt q̄ aialia q̄ nunc sunt ferocia: t occidunt alia aialia in statu illo fuissent māsueta nō solū circa hoiem: sed etiā circa alia aialia: sed hoc ẽ oīno irrōnabile: nō. n. p pctm̄ hōis nā aialium ẽ mutata: vt qbus nunc nāle ẽ comedere alioꝝ aialium carnes: tunc virissent de herbis: sic̄ leones t falcones: vt glo. Bede dic̄ gen̄. i. q̄ ligna t herbe date nō sūt oibus aialibus t auib⁹ i cibū: sed qbusdā. fuisset q̄ nāl̄is discordia inter q̄dā aialia: nec tñ pp hoc subtraherēt dominio hois: sicut nec nūc pp hoc subtrahunt̄ dñio dei: cuius ꝓuidentia hoc totuz dispēsat: t hmōi ꝓuidētie hō exercuit: fuisset: vt etiaz nūc apparet i aialib⁹ domesticis minis strātur. n. falconibus domesticis p hoies galline in cibum. ¶ Ad 3ᵐ dōz: q̄ hoies in statu innocētie nō indigebāt aialibus ad necessitatē corpalē: neq; ad tegumētū: q: nudi erāt t nō erubescebāt nullo istāte iordinate ꝓcupiscētie motu: neq; ad cibū: q: lignis paradisi vescebāt: neq; ad vehiculū pp corporis robur. indigebāt tñ eis ad experimētale cognitionē sumendā de naturis eox: qđ significatum ẽ p hoc q̄ deus ad eū aialia adduxit: vt eis noia impōeret: q̄ eox nās designāt. ¶ Ad 4ᵐ dōz q̄ alia aialia hāt q̄dā ptcipationē p:udētie t rōnis fm extimationē nālē: ex q̄ ꝓtingit q̄ gres sequūt ducē: t apes obediūt regi. t sic tūc oia aialia ꝓ seipa hoi obediuisset: sic nūc q̄dā domestica ei obediunt.

¶ Utr hō habuisset dñiuz sup oēs alias creaturas. 481

Ad secundum sic ꝓcedit. Videt q̄ hō nō habuisset dñiuz sup oēs alias creaturas. angelus. n. nāl̄r ẽ maioris potestatis q̄ hō: fz sicut dicit Aug. 3. de tri. mā corporalis ñ obediuisset ad nutū etiā sc̄is angelis. gº multo minus hoī in statu innocētie. ¶ P̄. In plātis nō sunt de viribus aie nisi nutritiua t augmētativa t gn̄ativa. he, autē nō sunt nate obedire rōni. vt in vno t eodem hoie apparet. gº cū dñium ꝓpetat hoi fz rōnez: videt q̄ plātis hō i statu innocētie nō dñaret. ¶ P̄. Quicūq; dñat alicui reipōt illā rem mutare: fz hō nō potuisset mutare cursum celestiū corpox. hoc. n. solius dei ẽ: vt Aug. dicit in epla ad policarp. gº nō dñabat eis. ¶ Sz ꝰ ẽ q̄ dr̄ gen. i. de hoie q̄ ꝓsit vniuerse creature. ¶ Rñº. dōz q̄ in hoie quodāmō sunt oia: t iō fm modū q̄ dñat his q̄ i seipso sunt fz hūc modū ꝓpetit ei dñari aliis. ẽ āt in hoie. 4. ꝓsiderare. s. rōnem fm quā ꝓuenit cū angelis: vires sensitiuas: fm quas ꝓuenit cum animalibus: vires naturales fm quas conuenit cum plantis: t ipsum corpus fm qđ ꝓuenit cum rebus ialatis. rō aūt in hoie hz locum dñantis: t nō subiecti dñio. vñ hō angelis nō dñabat in p/mo statu. t q̄ dicit oī creature: intelligit̄ q̄ nō est ad imaginem dei. viribus aūt sensitiuis sic irascibili t cōcupiscibili q̄ aliq̄l̄r obediūt rōni. dñatur aia impando: vñ in statu innocē 406 tie aialibus alijs p imperium dñabat. viribus autē nālib⁹ t ipsi corpori hō dñabat nō qdem impando: sed vtendo. t sic ettā hō in statu innocētie dñabatur plātis t rebus ialatis: nō p imperium vel imutationē: sed absq; impedimēto vtēdo eox auxilio. Et p hoc pz rēspōsio ad obiecta. 482

¶ Utr hoies i statu innocētie fuissent eq̄les. Artic. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Videt q̄ hoies in statu innocētie oēs fuissent eq̄les. dic̄. n. Bze. q̄ vbi nō deligmus oēs pares sumus: sed i statu innocētie nō erat delictū. gº oēs erāt pares. ¶ P̄. Similiter t eq̄litas est rō mutue dilectiōis fm illud eccl. 13. oē aial diligit sibi simile. sic t oīs hō ꝓximū sibi. in illo aūt statu inter hoies abundabat dilectio q̄ ẽ vinculū pacis. gº oēs fuissent pares in statu innocētie. ¶ P̄. Cessante cā cessat effect⁹ sz cā ineq̄litatis inter hoies videt nūc eē ex pte qđ dei q̄ q̄sdā p meritis ꝓmiat. q̄sdā vo pūit. ex pte vo nāe dfectū qđā nascūt debiles t orbati. qđā aūt fortes t pfecti: q̄ in p̄mo statu nō fuissent. ¶ Sz ꝰ ẽ q̄ dr̄ Ro. 13. q̄ a deo sunt: ordinata sunt. ordo āt maxime videt in disparitate ꝓsistere. dicit. n. Aug. 19. de ci. dei. ordo ẽ partiū: disparitas rēq; rex sua cuiq; loca tribuēs dispō. gº i p̄mo statu q̄ decentissimus fuisset dispitas inueniret. ¶ Rñº dōm q̄ nūcē dicere aliquā dispitatē in pº statu fuisse ad mīnº q̄tuz ad sexū: q: sine diuersitate sexus gnātō ñ fuisset: sili⁹ et q̄tū ad etatē. sic. n. qđā ex alijs nascebāt: nec illi q̄ miscebāt steriles erāt: fz t fz aiaz diuersitas fuisset: t q̄tū ad institiā: t q̄tū ad sc̄iaz. nō. n. ex nēcitate hō opabat: fz p li. arb. ex q̄ rō hz q̄ hō possit magis t minus aīum applicare ad aliqđ faciendum vel volendū: vel cognoscēdū. vñ qdaz magis ꝓficiunt in institia t sciēcia q̄z alij. ex pte etiā corpis poterat eē disparitas. nō. n. erat exēptum corp⁹ humanū totaliter a legib⁹ nāe: qn ex exterioribus agētib⁹ aliqđ cōmodum: aut auxiliū recipet magis t minus: cū et ex cibis eox vita sustētatur. t sic nihil ꝓhibet dicere qn fm diuersaz dispōnē aeris t diuersum situm stellax aliq robustiores corpe gn̄arent̄ q̄ alij t maiores t pulchriores: t melius ꝓportionati: ita tñ

ꝙ in illis q exceder̃tur nullus eẽt defectus siue pcñi: siue circa alios: siue circa coꝛp⁹. ¶ Ad p̃m g⁹ dõz ꝙ Bze. p vba illa intẽdit excludere disparitatẽ q̃ ẽ fm dñiã iustitie ⁊ pcti: ex q̃ cõtingit ꝙ alig penalr̃ sũt sub alijs coercẽdi. ¶ Ad 2m dõz ꝙ eq̃litas est cã ꝙ dilectio mutua fit eq̃lis: sed tñ inter eq̃les põt esse maior dilectio: q̃ inter ineq̃les: ꝛ nõ equalit̃ vtriq; respõdeat. pz. n. plus diligit filiũ naliter q̃ frater frez ꝛ filius nõ tantũdẽ diligat pẽm: sicut ab eo diligit̃. ¶ Ad 3m dõm: ꝙ cã disparitatis poterat eẽ ex pte dei: nõ qdem vt puniret quosdaz ⁊ quosdã p̃miaret: ꝛ vt quosdã plus: quosdã minus sublimaret: vt pulchritudo ordinis magis ꝛ hoibus reluceret. ⁊ etiã ex pte nãe poterat disparitas cãri fm p̃dictum modum absq; aliquo defectu nãe.

¶ Utꝛ hõ in statu innocẽtie hoi dñabat. Artic. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uidet ꝙ hõ in statu innocẽtie hoi nõ dñabat. di cit. n. Aug. 19. de ci. dei. hoiem rõnalẽ ad imaginẽ suã fecñ nõ voluit deꝰ nisi irrõnabilib⁹ dñari: nõ hoiez hoi: ꝛ hoiez pecoꝛ. ¶ Ꝓ. Illud qõ ẽ introductũ i penã pcti: nõ fuisset in statu innocẽtie: sed hoiez subesse hoi introductũ est in penaz pcti: dicñ est. n. mulieri post pctñ: sub ptãte viri eris: vt dr̃ gen. 3. g⁹ in statu innocẽtie nõ erat hõ hoi subs. ¶ Ꝓ. Subiectio libertati opponit̃: ꝛ libertas ẽ vnuz de ꝑcipuis bonis: qõ in statu innocẽtie nõ defuisset: qñ nihil aberat qõ bona voluntas cupe posset: vt Aug. dicit. 14. de ci. dei. g⁹ hõ hoi in statu innocẽtie nõ dñabat. ¶ Sed ꝓ. Cõditio hominũ in statu innocẽtie nõ erat digna: q̃ cõditio angelox: ꝛ iter ãgelos qdã alijs dñant̃: vñ ⁊ vnus ordo dñationũ vocat̃. g⁹ nõ est ꝓ dignit̃tẽ status innocẽtie ꝙ hõ hoi dñaret̃. ¶ Rñ⁹ dõm: ꝙ dñium accipit dupl̃r. vno⁹ fm ꝙ oppõi tur seruituti: ⁊ sic dñs dr̃ cui aliqs subdit̃: vt seruus. alio⁹ accipit̃ dñm fm ꝙ cõiter refert̃ ad subiectũ q̃libercũq; ⁊ sic etiã ille q hz officiũ gubernãdi ⁊ dirigendi liberos: dñs dici põt. ꝓmo g⁹ mõ accepto dñio in statu innocẽtie hõ hoi dñaret̃: sed scõo mõ accepto dñio in statu innocentie hõ hoi dñari potuisset: cuius rõ ẽ. q: seruꝰ i hoc differt a libero. q: liber est cã sui: vt dicit̃ in pn. meta. seruꝰ aũt ordinat̃ ad aliũ. tunc ergo aliqs dñat̃ alicui vt seruo: qñ eũ cui dña tur ad ꝓpriã vtilitatẽ sui. s. dñantis refert. ⁊ q: vnicuiq; est appetibile ꝓpriũ bonũ: ⁊ ꝙ ꝓfs ꝓtristabile ẽ vnicuiq; ꝙ il lud bonũ qõ deberet eẽ suũ cedat alteri trñ. ió tale dñium nõ põt esse sine pena subox: pp qõ in statu innocẽtie nõ fuit set tale dñium hois ad hoiem. tunc vero dñat̃ aliqs alteri vt libero: qñ dirigit ipsum ad ꝓpriũ bonũ eius q dirigitur vel ad bonũ cõe: ⁊ tale dñium hõis ad hoiem in statu innocentie fuisset̃: pp duo. ꝓmo q: hõ naliter ẽ aial sociale. vñ hoies i statu innocẽtie socialr̃ vixissent. social̃ aũt vita multox eẽ nõ posset: nisi aliqs ꝓsideret q ad bonũ cõe intende ret. multi. n. ꝓ se itẽdũt ad multa. vn⁹ vo ad vnũ. ⁊ ió ꝓhs dicit in pn⁹ politice: ꝙ qñcũq; multa ordinãt̃ ad vnũ: sp in uenit̃ vnũ vt ꝓncipale ⁊ dirigẽs. scõo q: si vn⁹ hõ habuisset sup aliũ supeminẽtiã scie ⁊ iustitie icõueniẽs fuisset nisi hoc exequeret in vtilitatẽ alioꝝ: fm ꝙ dr̃. i. pe. 4. Unusq; sicut accepit gr̃am ministrantes. vnde Aug. dicit. 19. de ci. dei. ꝙ iusti nõ dominãdi cupiditate imperant: ꝛ officio cõsulẽdi: hoc nãlis ordo ꝓscribit: ita deꝰ hoiem condidit. Et per hoc ꝓz responsio ad oia obiecta q̃ procedunt de primo modo dominij.

¶ De his que pertinent ad statum ꝓmi hominis quãtũ ad cõseruationẽ individui. Qõ. xcvij.

Deinde cõsiderãdũ ẽ de his q̃ ptinẽt ad statũ ꝓmi hois fm coꝛp⁹. ⁊ ꝓmo q̃tũ ad ꝓseruatiõez idiuidui. 2º q̃tũ ad ꝓseruatiõez spẽi. ¶ Circa ꝓmũ q̃rit̃. 4. ꝑ⁹ vtrũ hõ i statu innocentie eẽt imoꝛtal̃. 2º vtrũ eẽt ipassibil̃. 3º vtrũ indigeret cibis. 4º vtrũ per lignum vite imoꝛtalitatem consequeretur.

¶ Utrũ hõ in statu innocẽtie eẽt imoꝛtal̃. Arti. 1.

Ad primũ sic ꝓcedit. Ur̃ ꝙ hõ in statu innocẽtie nõ erat imoꝛtal̃. moꝛtale. n. ponitur in diffõne hois. ꝛ remota diffõne auferẽt. diffinitũ. g⁹ si hõ erat nõ poterat eẽ imoꝛtal̃. ¶ Ꝓ. Icoꝛruptibile ⁊ coꝛruptibile gñe dr̃nt. vt dr̃ in 10. meta. ꝛ eoꝝ q̃ differũt gñe nõ est trãsmutatio inicẽ. si g⁹ ꝓus hõ fuit icoꝛruptibil̃ ñ posset hõ i statu ille eẽ coꝛruptibil̃. ¶ Ꝓ. Si hõ in statu innocẽtie fuit imoꝛtal: aut hoc hũit ꝑ nãz aut ꝑ gr̃az: ꝛ nõ ꝑ nãz: q: cũ nã eadẽ maneat fm spẽm: nũc quoq; esset imoꝛtal: silr̃ nec ꝑ gr̃az. q: ꝑm⁹ hõ gr̃az ꝑ pmiaz recuperauit: fm illud Sap. 10. Eduxit illũ a delicto suo. g⁹ imoꝛtalitatẽ recupaꝛ set. qõ pz eẽ falsũ. nõ g⁹ hõ erat imoꝛtal̃ i statu innocẽtie. ¶ Ꝓ. Immoꝛtalitas ꝓmittit̃ hoi in pmiũ: fm illũ apoc. 21. Mors vltra nõ erit. ꝛ hõ nõ fuit cõditus in statu ꝓmij: ꝛ vt ꝓmiũ mereret̃. g⁹ hõ in statu innocẽtie nõ fuit immoꝛtal̃. ¶ Sz ꝓ ẽ qõ dr̃ ad Ro. 5. ꝙ ꝑ pctũ intrauit moꝛs in mũdũ. g⁹ añ pctũ hõ erat imoꝛtal̃. ¶ Rñ⁹ dõz: ꝙ aliqd põt dici incoꝛruptibile tripl̃r. vno⁹ ex pte mãe eo. s. ꝙ vel nõ hz mãz ſ̃ angel⁹ vl hz mãz q̃ ñ ẽ i poꝰ nisi ad vnã formã: ſ̃ coꝛp⁹ celeste: ⁊ hoc dr̃ fm nãm icoꝛruptibile. Alio⁹ dr̃ aliqd incoꝛruptibile ex pte forme: q: s. rei coꝛruptibili ꝑ nãz inheret aliq̃ dispõ: ꝑ quã totalr̃ a coꝛruptiõe ꝓhibet̃: ⁊ hoc dr̃ coꝛruptibile fm gl̃iam: q: vt dr̃ Aug. i epla ad dioscoꝛ. Tã potẽti nã de⁹ fecit aiaz: vt ex ei⁹ beatitudine redũdet in coꝛp⁹ plenitudo sanitatis ⁊ icoꝛruptiõis vigoꝛ. Tertio mõ dr̃ aliqd icoꝛruptibile ex pte cause efficiẽtis ⁊ hoc mõ hõ i statu innocẽtie fuisset icoꝛruptibil̃ ⁊ immoꝛtal: q: vt Aug. dicit in li. de gõni. no. ⁊ ve. te. Deus. n. hoiez fecit: q q̃diu nõ peccaret immoꝛtalitate vigeret: vt ipse sibi auctoꝛ eẽt aut ad vitã aut ad moꝛtẽ. nõ. n. coꝛp⁹ ei⁹ erat indissolubile ꝑ aliquẽ immoꝛtalitatis vigoꝛẽ in eo existẽtẽ: sed inerat aie vis q̃dã supnãlis diuinit⁹ data: ꝑ quã poterat coꝛpus ab oi coꝛruptiõe ꝓseruare: quãdiu ipsa deo subta mãsisset: qõ rõnabiliter factũ ẽ. q: n. aia rõnal̃ exceddit ꝓpoꝛtionẽ coꝛpalis mãe: vt supra dicñ ẽ: ꝓueniẽs fuit: vt in pn⁹ ci vt⁹ daret̃: ꝑ quã coꝛp⁹ ꝓseruare posset supra nãz coꝛpalis mãe. ¶ Ad p̃m g⁹ ⁊ scõm dõz: ꝙ rõnes ille ꝓcedunt de incoꝛruptibili ⁊ immoꝛtali ꝑ nãm. ¶ Ad 3m dõm: ꝙ vis illa ꝓseruãdi coꝛp⁹ a coꝛruptiõe nõ erat aie hũane nãlis: ꝛ ꝑ donũ gr̃e: ⁊ q̃ quis gr̃az recuperauerit ad remissionẽ culpe: ⁊ meritũ glie: nõ tñ ad amisse immoꝛtalitatis effectũ. hoc. n. reseruabat̃ xp̃o: ꝑ quẽ nature defectus in melius reparãdus erat vt infra dicetur. ¶ Ad 4m dõz: ꝙ dr̃ immoꝛtalitas glorie q̃ ꝓmittitur in ꝓmium: ab immoꝛtalitate que fuit homini collata in statu innocentie.

¶ Utrũ hõ in statu innocẽtie fuisset passibilis. Arti. ij.

Ad secundũ sic ꝓcedit. Ur̃ ꝙ hõ i statu innocẽtie fuisset passibilis. sentire. n. est pati qõdã: ꝛ hõ in statu innocẽtie fuisset sensibil̃. g⁹ fuisset passibil̃. ¶ Ꝓ. Somn⁹ passio qdã ẽ ꝛ hõ in statu innocẽtie dormiuisset fm illud gen. 2. Immisit deꝰ sopoꝛẽ i Adã. g⁹ fuisset passibil̃. ¶ Ꝓ. Ibidẽ subdit̃ ꝙ tulit vnã de costis eiꝰ. g⁹ fuisset passibil̃ et ꝑ absciſionẽ ptis. ¶ Ꝓ. Coꝛp⁹ hc is molle fuit: ꝛ nãlr̃ molle passiuũ est a duro. g⁹ si coꝛpi ꝓmi hois obniũ fuisset aliqõ coꝛp⁹ durũ ab eo patereť. ⁊ sic ꝑ m⁹ hõ fuit passibil̃. ¶ Sz ꝓ ẽ qõ si fuit passibil̃ fuit coꝛruptibil̃: q: passio magis facta abijcit a suba. ¶ Rñ⁹ dõz: ꝙ passio dupl̃r dr̃. Uno mõ ꝓpe. ⁊ sic pati dr̃ qõ a sua nãli dispõne remouet̃. passio. n. ẽ effect⁹ actiõis. in reb⁹ aũt nãlib⁹ ꝓria agũt ⁊ patiũt̃ adinuicẽ: quoꝝ vnũ remouet alterꝝ a sua nãli dispõne. Alio⁹ dr̃ passio cõiter fm quãcũq; mutatiõez ẽt si ptineat ad pfectiõez nãe: sic intelligẽ vel sentire dr̃ pati qõdã. hoc igr̃ scõo mo hõ i statu innocentie passibil̃ erat ⁊ patiebat̃ ⁊ fm aiaz ⁊ fm coꝛp⁹. ꝓmo aũt mõ dicta passiõe erat ipassibil̃: ⁊ ꝛ aiaz ⁊ ꝛ coꝛp⁹ sic ⁊ immoꝛtal̃. poterat. n. passionẽ ꝓhibere sic ⁊ moꝛtẽ: si absq; pctõ ptiuiſſz. ¶ Et ꝑ hoc ꝓz rñsio ad duo ꝓ⁹. nã sentire ⁊ dormire non remouẽt hoiez a nãli dispõne: ꝛ ad bonũ nature ordinãt̃. ¶ Ad 3m dõm: ꝙ sic supra dicñ ẽ. costa illa fuit i Adã in quãtũ erat ꝓnⁱ hũani gñis: sic semẽ in hoie inq̃ntũ ẽ ꝓnⁱ ꝑ gñationẽ. sic igr̃ decisio semis nõ ẽ cũ passiõe q̃ remouat hoiez a nãli dispõne. ita ẽt ẽ dicẽdũ õ sepatõe illi⁹ coste. ¶ Ad 4m dõm: ꝙ coꝛp⁹ hois in statu innocẽtie poterat ꝑ seruari ne pateret̃ lesionẽ ab aliq̃ duro. ꝙtum qdẽ ꝑ ꝓpaz rõnẽ ꝑ quã poterat nociua vitare. ꝙtiz ẽt ꝑ diuinã. ꝙuidẽtiã

que sic ipsum tuebatur vt nihil ei occurreret ex imperfectione a quo lederetur.

¶ Utrum homo in statu innocentie indigebat cibis. Arti. iij.

Ad tertium sic procedit. Ut videtur quod homo in statu innocentie non indigebat cibis. cibus enim necessarius est homini ad restaurationem deperditi. Sed in corpore ade nulla fiebat deperditio: quia incorruptibile erat. Sed non erat ei cibus necessarius. ¶ Prae. Cibus est necessarius ad nutritionem: sed nutritio non est sine passione. Cum Sed corpus humanum non erat ei cibus necessarius vt videtur. ¶ Prae. Cibus dicitur esse necessarius ad vitam conservationem: sed Adam aliter vitam poterat conservare: quia si non peccaret: non moreretur. Sed cibus non erat ei necessarius. ¶ Prae. Adsumptione cibi sequitur emissio superfluitatum quibus humana corpulentia non quaeritur dignitati primi status. Sed in primo statu cibis non utebatur. ¶ Sed contra est quod dicitur Genesis. 2. De omni ligno: quod est in paradiso comedetis. ¶ Respondeo dicendum quod homo in statu innocentie habuit vitam animalem cibis indigentem: post resurrectionem vero habebit vitam spiritualem cibis non indigentem. ¶ Ad cuius evidentiam considerandum est quod anima rationalis est quod sibi esse: et aliis animalibus: quod est vitam corpori dare: vnde dicitur Genesis. 2. Factus est homo in animam viventem. i. vitam corpori dantem: sicut spiritus dicitur primum illud quod est sibi esse et principium motus et intellectus in animali. in primo igitur statu anima rationalis communicabat corpori id quod competit ei ex natura et anima est. et ideo corpus illud dicebatur animale ex natura. scilicet habebat vitam ab anima. primum autem principium vite in istis inferioribus: vt dicitur in li. de anima: est anima vegetabilis: cuius opus est alimento uti: et generare et augeri. et ideo hec opera homo in primo statu competebant in vitio vero statu post resurrectionem conveniet anima quodammodo corpori ea quae sunt sibi propria inquantum est spiritus: immortalitate quidem ex natura: tum ad bonos: quorum corpora spiritualia dicentur. vnde post resurrectionem homines cibis non indigebunt: sicut in statu innocentie eis indigebant. ¶ Ad primum ergo dicendum quod sicut dicit Aug. in li. de quibus ve.
484 to. te. quod immortale corpus habebat quod cibo sustentabatur. immortale. non eget esca neque potu: dicendum est. supra est quod immortalitas primi status erat ex vim quadam supernaturaliter in anima residente. non autem ex aliqua dispositione corpori inherente. vnde actione caloris aliqua de humido illius corporis poterat deperdi: et ne totaliter consumeretur: necesse erat per assumptionem cibi hoc subveniri. ¶ Ad 2m dicendum quod in nutricatione est quedam passio et alteratio. scilicet ex parte alimenti quod quaeritur in substantiam eius quod alitur. vnde ex hoc non potest concludi quod corpus humanum fuerit passibile: sicut quod cibus assumptus erat passibilis quoniam est talis passio est ad perfectionem nature. ¶ Ad 3m dicendum quod si homo non sibi subveniret de cibo peccaret sicut peccavit sumendo vetitum cibum. simul. non. sibi preceptum fuit: vt a ligno scie boni et mali abstineret: et vt de alio ligno paradisi vesceretur. ¶ Ad 4m dicendum quod homo in statu innocentie: non assumpsisset de cibo nisi quatenus erat ei necessarium. vnde non fuisset ibi superfluitatum emissio: sicut hoc irrationabile: vnde quod cibo assumpto non est alia secundaria quae non est apta: vt convertere in humanis nutrimentum. vnde oportebat superfluitates emitti: tum fuisset diminuta. quia: vt nulla ex hoc indecentia esset.

¶ Utrum per lignum vite immortalitatem prestaretur. Ar. iij.

Ad quartum sic procedit. Ut videtur quod lignum vite non
487 poterat ei ea immortalitatis. nihil. non. post agere vltra suam speciem. effectus. non excedit causam: sicut lignum vite erat corruptibile: aliquo non potuisset in nutrimentum assumi. quod alimentum quaeritur in substantiam nutriti: vt dictum est.
b
486 quod lignum vite incorruptibilitatem: seu immortalitatem conferre non poterat. ¶ Prae. Effectus quidam a virtute plantarum: et aliarum naturarum: sicut naturales. si quod lignum vite immortalitatem causaliter fuisset illa immortalitas naturalis. ¶ Prae. Hoc videtur reddere in fabulas antiquorum quae dicerunt quod dii quidam comedebant de quodam cibo facti sunt immortales: quos irridet philosophus in. 3. meta. ¶ Sed contra est quod dicitur Genesis. 3. ne forte mittat manum suam: et sumat de ligno vite: et comedat et vivat in eternum. ¶ Prae. Aug. in li. de quibusdam ve. et no. te. dicit. Quod arboris vite corruptibiles corpus inhibebat deniqui et post peccatum potuit insolubile manere si permissum esset ei edere de arbore vite. ¶ Respondeo dicendum quod lignum vite quodammodo immortalitatem causabat: non autem simpliciter. ¶ Ad cuius evidentiam considerandum est quod duo remedia ad conservationem vite habebat homo in primo statu contra duos defectus. primus. non. defectus est deperditio humidi per actionem caloris: quae est infirmi: et huic defectui subveniebat homini per esum aliorum lignorum paradisi: licet et nunc subveniat nobis per cibos quos sumimus. secundus autem defectus est: quod per dicitur. i. de gustatione. Illud quod generatur ex aliquo extraneo additum ei quod prius erat humido peristenti imminuit virtutem actiuam speciei: sicut aqua addita vino primo quidem quaeritur in saporem vini: sed postmodum quod magis et magis addita: diminuit vini fortitudinem: et tandem vinum fit aquosum: sicut igitur videmus quod in primo virtus actiua speciei adeo fortis: quod post quaeritur de alimento non solum quod sufficiat ad restaurationem deperditi: sed et quod sufficiat ad augmentum. post modum vero quod aggenerat non sufficit ad augmentum: sed solum ad restaurationem deperditi. tandem vero in statu senectutis: nec ad hoc sufficit. vnde sequitur decrementum: et finaliter dissolutio corporis: et huic defectui subveniebat homini per lignum vite. habet enim fortificandi virtutem speciei huic debilitatem. proveniente ex admixtione extranei. vnde Aug. dicit. 14. de ci. dei: quod cibus aderat homini ne esuriret: post ne sitiret: et lignum vite ne senectus eum dissolueret. Et in li. de quo. no. et ve. te. dicit quod vite arbor: medicine modo corruptionem horum prohibebat: non tamen simpliciter immortalitatem
d 587 cabat: quia neque virtus quae inerat ad conservationem corporis cabat ex ligno vite: neque erat poterat immortalitatis disponere corpori stare: vt nunquam dissolvi posset: quod ex hoc patet quod quamdiu virtus cuiuslibet quae corporis est finita. vnde non poterat virtus ligni vite ad hoc se extendere: vt daret corpori virtutem durandi tempore infinito: sed usque ad determinatum tempus. manifestum est. quia nullum quod aliquam virtus est maiorem talem ipsum habet durabilitatem effectum. vnde cum virtus ligni vite esset finita semel sumptum preseruabat a corruptione usque ad determinatum tempus: quod finito: vel in homine translatum fuisse ad spiritualem vitam: vel in diguisset iterum sumere de ligno vite. Et per hoc patet responsio ad obiecta: nam primae rationes concludunt quod non cabat incorruptibilitatem simpliciter. alie vero concludunt quod cabat incorruptibilitatem impe
o diendo corruptionem secundum modum predictum.

¶ De his que pertinent ad conservationem speciei per generationem. Questio. xcviij.

Deinde considerandum est de his quae pertinent ad conservationem speciei. Et primo de ipsa generatione. Secundo de conditione prolis genite. ¶ Circa primum queruntur duo. Primo utrum in statu innocentie fuisset generatio. Secundo utrum fuisset generatio per coitum.

¶ Utrum in statu innocentie non fuisset generatio. Arti. i. 488

Ad primum sic procedit. Ut quod in statu innocentie non fuisset generatio. generationi
.n. corruptio est oria. vt dicit in. 6. phy. oria autem sunt circa ides. i
statu at innocentie non fuisset corruptio. quod nec generatio. ¶ Prae. generatio ordinatur ad hoc quod conservet in specie quod secundum individuum conservari non potest. vnde et in illis individuis quae in perpetuum rant: generatio non inuenit: sicut in statu innocentie homo in perpetuum absque morte vixisset. quod in statu innocentie generatio non fuisset. ¶ Prae. Per generationem homines multiplicantur: sicut multiplicatis diuisis necesse est fieri possessionum diuisionem: ad euitandam confusionem diuisionis. quod sit institutus diuisio diuisionis: quod vi est oriu iuri nali secundum quod ista sunt communia: vt Isi. dicit. quod non fuisset generatio in statu innocentie. ¶ Sed contra est quod dicitur Genesis. 1. Crescite et multiplicamini et replete terram. himoi at multiplicatio absque noua generatione fieri non potuisset cum duo tantum fuerint primi instituti. quod in primo statu generatio fuisset. ¶ Respondeo dicendum quod in statu innocentie fuisset generatio ad multiplicationem humani generis: aliquo homines pertinent fuisset necessarium valde: ex quo tum bonum conseeutum est. ¶ Est quod considerandum quod homo secundum est constitutum. quod medium quodammodo inter creaturas corruptibiles et incorruptibiles. nam alia eius est naturaliter incorruptibilis. corpus vero naturaliter corruptibile. Est autem considerandum quod alio modo intentio nature fertur ad corruptibiles creaturas et incorruptibiles: id autem per se vnde et intentione nature: quod est per solum finem aliquo tempus non vi esse principaliter de intentione nature: sicut ad aliud ordinatum: aliquo eo corrupto: nature intentio cessaret. quia igitur in rebus corruptibilibus nihil est perpetuum et sp manens nisi species: bonum speciei est de principali intentione nature: ad cuius conservationem naturalis generatio ordinatur. subest vero incorruptibiles

587 484 145 a 476 264

manēt sp nō solū fm spēm: sz ēt fm individuus. ⁊ iō ēt ipsa individua, sc̄ de p̄ncipali intēctiōe nature: sic igit̄ hoi ex pte corpis qđ corruptibile ē fm nām suā cōpetit gnātio. ex pte vo aie q̄ incorruptibil' ē cōpetit ei p multitudo individuorū sit p se itēta a nā: vl' poti⁹ a nāe auctore: q sol⁹ ē hūana⁹ aia⁹ creator. ⁊ iō ad multiplicationē hūani generis gnātio nē i hūano gñe statuit ēt i statu inocētie. ¶Ad p̄m g⁹ dōm q corp⁹ hois i statu inocētie quātū erat de se corruptibile erat sz potuit p̄seruari a corruptiōe p aiaz. ⁊ iō nō fuit hoi subtrahēda gnātio q̄ debeť corruptibilib⁹ reb⁹. ¶Ad 2m dōz: q gnātio in statu inocētie: ⁊ si nō fuisset pp ꝓseruatio nē spēi: fuisset tm̄ pp multiplicationē individuor. ¶Ad 3m dōm: q i statu isto multiplicatis dñis necesse ē fieri diuisionē possionū: q: cōitas posessiōis ē occasio discordie: vt pbs dic̄ i. 2. poli. sz i statu inocētie fuissent volūtates hoium sic ordinate q⁹ absq⁹ oi piculo discordie cōit: vñ fuissent sz q⁹ vnicuiq⁹ eor cōpeteret reb⁹ q̄ eor dñio subdebāt. cū etiā hoc mō apud multos bonos viros obseruetur.

¶Utrū i statu inocētie fuisset gnātio p coitū. Ar. ij.

489 **Ad secundū** sic, pcedit. Vī q⁹ i statu inocentie nō fuisset generatio p coitu. q: vt Dam̄. dic̄. p̄m⁹ hō erat i paradiso terrestri: sic̄ angel⁹ qđā: sz i futuro resurrectiōis statu: qñ erūt hoies angelis similes: neq⁹ nubēt: neq⁹ nubēť: vt dī Mat. 22. g⁹ neq⁹ ī paradiso fuisset gnātio p coitū. ¶P̄. ꝓ̄terea hoies in pfecta etate cōditi fuerūt. si igr i eis aī pctī gnātio fuisset p coitū fuissent ēt i paradiso carnal' ꝓiūcti: qđ pz eē falsū fm scr̄ptūrā. ¶P̄. In ꝓiūctiōe carnali maxie efficit hō sil'is bestijs pp vehemētiā delectationū. vñ ēt cōtinentia laudat⁹ p quā hoies ab hm̄oi delectatiōib⁹ abstinēt: sz bestijs hō cōparat pp pctī: fm illud p̄s. Hō cū i honore eēt: nō intellexit. cōparat⁹ ē iumētis īsipiētib⁹: ⁊ sil'is ē fact⁹ ē illis. ergo aī pctī nō fuisset maris ⁊ femine ꝓiunctio carnal'. ¶P̄. In statu inocētie nulla fuisset corruptio: sz p coitū corrūpit integritas v̄ginalis. g⁹ coit⁹ i statu inocētie nō fuisset. ¶Sz ōtra ē qđ dē⁹ aī pctī masculū ⁊ femīnā fecē: vt dī gen. i. 2. nihil aūt ē frustra i opib⁹ dei. g⁹ ēt si hō non peccasset fuisset coit⁹ ad quē distinctio sexū ordinat. ¶P̄. Gen. 2. dī. mulier ē fcā i adiutoriū viri: sz nō ad aliū nisi ad gnātionē q̄ sit p coitū: q: ad gōlibz aliud op⁹ ꝓuenīcti⁹ adiuuari posset p virū vir q̄ p femīnā. g⁹ i statu inocētie fuisset gnātio p coitū. ¶R nō dōm: q qdā antiquor doctor ꝓsideranter cōcupiscētie feditatē: q̄ inuenīť i coitu i isto statu: posuerūt q i statu inocētie nō fuisset gnātio p coitū. vñ grenice. dic̄ i li. quē fac de hoīe: q i paradiso alī fuisset multiplicatū gen⁹ hūanū: sic̄ multiplicati sūt angeli absq⁹ cōcubitu p operationē diuine virtutis: ⁊ dic̄ q dē⁹ ante pctī fec̄ masculū ⁊ femīnā respiciēs ad modū gnātionis ⁊ q futur⁹ erat post pctī: cui⁹ dē⁹ ꝓsci⁹ erat. Sz h⁹ nō dī rōnabīr. ea. n. q sī nāli hoi neq⁹ subtrahūť: neq⁹ danť hoi p pctī. manifestū ē āt q⁹ hoi fm aīalē vītā: quā ēt aī pctī hēbat: vt supra dcm ē: nāle ē ei generare p coitū: sic̄ ⁊ ceteris aīalib⁹ p fectis. ⁊ hoc declarāt nālia mēbra ad hūc vsum deputata. sic̄ ⁊ ceteror mēbror. Sūt igit̄ i coitu duo ꝓsiderāda fm p̄sentē statū vnū qđ nāe ē. s. ꝓiūctio maris ⁊ femine ad generādū. i oi. n. gnātiōe regrit̄ virt⁹ actiua ⁊ passiua: vñ cū in oib⁹ i qb⁹ ē distinctio sexū: virt⁹ actiua sit i mare: virt⁹ vero passiua in femina: nature ordo exigit: vt ad generādū cōueniat p coitū mascul⁹ ⁊ femina. Aliud aūt quod cōsiderari pt: ē qdā deformitas īmoderate cōcupiscētie q̄ i statu inocētie nō fuisset: qñ iferiores vires oīno rōni subdebāť. vñ Aug. dic̄. 14. de ci. dei. Absit vt suspicemur nō potuisse ꝓlem fieri sine libidinis mor̄bo: sz eo volūtatis nutu moueret illa mēbra q̄ cetera: ⁊ sine ardore ⁊ illecebroso stimulo cū trāq̄llitate aie ⁊ corpis. ¶Ad p̄mū ergo dōz: q hoi paradiso fuisset sic̄ angel⁹ p spūalē mētē: cū tm̄ hēret vitā aīalē q̄tū ad corp⁹: sz post resurrectiōnē erit hō silis āgelo spūalis effect⁹. ⁊ fm aīaz: ⁊ fm corp⁹. vñ nō ē silis rō. ¶Ad 2m dōz: q sic̄ Aug. dic̄. 9. sup gen. ad lit. iō p̄mi parentes i paradiso nō coierūt: q: formata muliere post modicum pp pctī de paradiso ejecti sūt: vl' q: expectabať diuina a uctoritas ad determinatū tp̄s cōmixtionis a q̄ acceperūt vīe mādatū. ¶Ad 3m dōm: q bestie carēt rōne. vñ fm hoc hō i coitu bestial' efficit̄: q: delectationē coit⁹ ⁊ feror nē cōcupiscētie rōne moderari nō pōt: sz i statu inocētie nihil hm̄oi fuisset qđ rōe nō moderareť: nō q: ēet minor delectatio fm sensuz: vt gdā dñt. fuisset. n. tāto maior delectatio sensibil': q̄nto eēt purior nā: ⁊ corp⁹ magis sensibile: sz q: vis cōcupiscibil' nō ita inordinate se extulisset sup hm̄oi delectatōe regulata p rōnē: ad quā non ptinet vt sit minor delectatio in sensu: sz vt vis cōcupiscibil' nō īmoderate delectatōi inhereat: ⁊ dico īmoderate pp mēsurā rōnis: sicut sobr⁹ i cibo moderate assumpto nō minuē hz delectationē q̄ gulosus: sz min⁹ ei⁹ cōcupiscibil' sup hm̄oi delectatione regesćit: ⁊ hoc sonāt vba Aug. q̄ a statu inocētie nō excludūt magnitudinē delectatiōis: sz ardorē libidinis: ⁊ ingetudinē aī. ⁊ iō ꝓtinētia i statu inocētie nō fuisset laudabil' q̄ i tpe isto laudat': nō pp defectū fecūditatis: sz pp remotōez inordinate libidinis: tūc aūt fuisset fecūditas absq⁹ libidine. ¶Ad 4m dōz: q sic̄ Aug. dic̄. 14. de ci. dei. in illo statu nulla corruptō integritatis infunderet gremio marit⁹ vxoris. ita. n. potuit vtero cōiugis salua integritate femīnei genitalis virile semē īmitti: sic̄ nūc pōt eadē integritate salua: ex vtero virginis flux⁹ mēstruī cruoris emitti. vt. n. ad pariēdū nō doloris gemit⁹: sz nālis ipulsus femīnea viscera relaxaret: sic ad cōcipiēdū nō libidinis appetitus: sz voluntari⁹ vsus naturam virāq⁹ coniungeret.

¶De conditione p̄olis generande quantum ad corpus.

Questio. xcviij.

Einde cōsiderādū ē de ꝓditione plis gñande. Et p̄mo q̄tū ad corp⁹. Scdo quātū ad iustitiam. Tertio q̄tū ad sciaz. ¶Circa p̄mū q̄rūtur duo. p⁹ vtrū i statu inocētie pueri mox geniti habuissent pfectā virtutem corpoream. Secundo vtrum omnes fuissent nati in sexu masculino.

¶Utrū pueri i statu inocētie mox nati virtutē pfectāz habuissent ad motum membror. Articulus. 1.

Ad p̄mū sic, pcedit. Videť q⁹ pueri i statu inocētie mox nati virtutē pfectā habuissent ad motū mēbror. dic̄. n. Aug. i li. de bap. paruu. q⁹ infirmitati mētis cōgruit hec infirmitas corpis: q̄. s. i pueris apparet: sz i statu inocētie nulla fuit infirmitas mētis. g⁹ neq⁹ tal' infirmitas corpis fuisset i parvulis. ¶P̄. Quedaz aīalia statiz cū nascūť hnt virtutē sufficientē ad vsuz mēbror: sz hō est nobilior aliis aīalib⁹. g⁹ multomagis ē nāle hoi q⁹ statim nat⁹ virtutē hēat ad vsuz mēbror. ⁊ ita vī pena ēē ex pctō ꝓ̄ns. ¶P̄. Nō posse ꝓseq delectabile ꝓpositū afflictōez iducit: sz si pueri nō hūissent virtutē ad mouēdū mēbra frequēter accidisset q⁹ nō possent ꝓseq aliq̄d delectabile eis ꝓpositū. g⁹ fuisset i eis afflictio q̄ nō poterat esse aī pctī. nō g⁹ i statu inocētie defuisset virt⁹ pueris ad mouēdū mēbra. ¶P̄. Defect⁹ senectutis vī cōrespondere defectui pueritie: sz i statu inocētie nō fuisset defect⁹ senectutis. g⁹ neq⁹ ēt defect⁹ pueritie. ¶Sz ī ē qđ oē gñatum prius ē ipfectū q̄ pficiať: sz pueri i statu inocētie fuissent p gñationē pducti. g⁹ a p̄n⁹ ipfecti fuissent ⁊ q̄ntitate ⁊ virtute corpis. ¶R nō dōz: q ea q̄ sunt supra nāz sola fide tenem⁹: qđ autez credimus auctoritati debemus. vnde in omnibus asserendis sequi debemus naturam rex p̄ter ea q̄ auctoritate diuina tradūť: q̄ sī supra nāz. manifestū ē aūt nāle hoc eē: vtpote ⁊ p̄ncipijs hūane nāe cōpetēs q⁹ pueri mox nati nō hēant sufficientē virtutē ad mouēdū mēbra: q: hō nāli hz cerebrū mai⁹ i quātitate fm ꝓportionē sui corpis q̄ cetera aīalia. vñ nāle ē q⁹ pp maximā humiditatē cerebri i pueris nerui q sī instīa mot⁹ ñ sī idonei ad mouēdū mēbra. Ex alia vo pte nulli catholico dubiū ē qn diuina virtute fieri possit: vt pueri mox nati pfectā virtutem hēant ad motū mēbror: ꝓstat āt p auctoritatē scripture q⁹ de⁹ fec̄ hoīem rectū: ⁊ hec rectitudo ꝓsistit: vt Aug. dicēbat pfecta subiectōe corpis ad aīaz. sic̄ igit̄ i p̄mo statu nō poterat eē i mēbris hois aliq̄d qđ repugnaret ordinate hois

9

457

volūtati: ita mēbra hoīs deficere nō poterāt hūane voluntati. volūtas āt hoīs ordinata ē q̄ tēdit i actū sibi ꝓuenientes. nō sūt āt idē actꝰ ꝓuenientes hoi ſm q̄lz etatē. ¶ Dōz ē gº q̄ pueri mox nati nō habuissent sufficiētē vtutē ad mouēduz mēbra ad q̄slz actꝰ: ſz ad actꝰ pueritie ꝓuenientes: puta ad suggēdū vbera ⁊ ad alia hmōi. ¶ Ad pm gº dōz: q̄ aug. loq̄t de ista īfirmitate q̄ nūc i pueris apparet ēt inq̄tū ad actꝰ eoꝝ pueritie ꝓuētes: vt pz̄ ꝑ ea q̄ ꝑmittūt q̄ iuxta se latētibꝰ māmis magis pñt esurientes fleꝝ q̄ suggē. ¶ Ad 2m dōm: q̄ hoc q̄ q̄dā aīalia statim nata hñt vsuz mēbroꝝ nō est ex eoꝝ nobilitate cū q̄dā aīalia pfectiora hoc nō hēant: ſz hoc eis ꝓtingit ex siccitate cerebri. ⁊ q: actꝰ ꝓpꝛij taliū aīaliū sūt ipfecti: ad quos ēt parua virtꝰ sufficere pōt. ¶ Ad tertiū pz̄ solutio ꝑ ea q̄ dicta sūt i corpe: vl̄ pōt dici q̄ nihil appetissent nisi ordinata volūtate ꝓuenisset res ſm statū suū. ¶ Ad 4m dōm: q̄ hō i statu innocētie gñaꝝ fuisset: ſz non fuisset corruptꝰ: ⁊ iō i statu illo potuissent esse alīq defectꝰ puerules qui consequuntur generationem: non autem defectus seniles qui ordinantur ad corruptionem.

¶ Utrū i ꝑmo statu femine nate fuissent. Arti. ij.

491 **Ad secundū** sic ꝓcedit. Ulr q̄ i pº statu femine nate nō fuissent. dic̄. n. pbus in li. de gnātiōe aīaliū: q̄ femina ē mas occasio natꝰ: q̄si ꝓter ictionē nāe ꝓueniēs: ſz i statu illo nihil euenisset ināle i hoīs gñatiōe. gº femine nate nō fuissent. ¶ Ꝑ. Oē gñans generat sibi sile: nisi ipediat vl̄ ꝓpp defectū virtutis: vl̄ ꝓpp idispōnez materie: sic parvus ignis nō pōt cōburere ligna viridia. i generatōe āt vis actiua ē i mare. cū igit i statu innocētie nullꝰ fuisset defectꝰ virtutis ex pte maris: nec indispositio māe ex pte femie: vī q̄ masculi nati ſp fuissēt. ¶ Ꝑ. In statu innocētie gnātio ad multiplicationē hoīum ordinabat: ſz sufficiēt hoies multiplicari potuissent ꝑ ꝑmū hoiez ⁊ ꝓmā feminā: ex q̄ i ꝓpetuū victuri erāt. gº nō fuisset necessariū q̄ i statu innocētie femine nascerēt. ¶ Sz ꝰ ē qđ sic nā ꝓcessisset i generādo: sic eā deꝰ istituit: ſz deꝰ istituit mares ⁊ feminā i nā hūana. vt dī ge. i. ⁊. 2. gº ēt i statu illo fuissent mares femine gñati. ¶ Rñº dōz: q̄ nihil eoꝝ q̄ ad cōplemētū hūane nāe ptinēt i statu innocētie defuisset. sic antē ad pfectōez vniuersi ptinēt diuersi gradꝰ rex. ita ēt diuersitas sexus ē ad pfectōez hūane nature. ⁊ iō i statu innocētie vterq̄ sexus ꝑ gnātionē ꝓductus fuisset. ¶ Ad pm gº dōz q̄ femina dr̄ mas occasionatus: q: ē ꝑter ictionē nāe ꝑticularis. nō āt ꝑter ictionē nāe vniuersalis vt supra dictū ē.

a

459 ¶ Ad 2m dōz: q̄ gñatio femie nō solū ꝓtingit ex defectu virtutis actiue: vl̄ in dispōne māe vt obiectō tāgit: ſz q̄nq̄z

459 q̄dē ex aliq̄ accīti extrinseco: sic pbs dic̄ i li. de aīalibus: q̄ vēr̄ septētrional' coadiuuat ad gnātionē masculoꝝ. australis vero ad gnātionē feminaꝝ: q̄nq̄z ēt ex ꝓceptiōe aīe ad quā de facili imutat corpus: ⁊ ꝓcipue i statu innocētie hoc ē poterat: q̄n corꝑ magis erat aīe subm: vt. s. ſm voluntatē gñantis distingueret sexꝰ i ple. ¶ Ad 3m dōm: q̄ ꝑles fuisset genita viuēs vita aīali: ad quā sic ptinet alimēto vti: sic ēt gñare. vī ꝓueniebat q̄ omnes generarent: ⁊ nō solum ꝓmi parentes: ad quod consequens videtur q̄ tot fuissent generate femine: quot ⁊ mares.

¶ De ꝓditōe ꝓlis gñande q̄tū ad iustitiā. Qō. C.

Einde cōsiderādū ē de ꝓditōe ꝓlis gñande q̄tū ad iustitiā.

¶ Et circa hoc q̄runtur duo. ¶ Primo vtrum homines fuissent nati cum iustitia. Secundo vtrum nascerentur in iustitia confirmati.

d

¶ Utrum hoīes fuissent nati cū iustitia. Arti. i.

492 **Ad primum** sic ꝓcedit. Ulr q̄ hoīes nō fuissent cū iustitia nati. dic̄. n. Aug. de ciu. vic. q̄ ꝑmꝰ hō añ pctm̄ gñaret gdē filios sine pctō: ſz nō sine iustitie hēdes. ¶ Ꝑ. Justitia ē q̄ gratum: vt aplus dic̄ ad Rō. 5. ſz gra nō trāsfūdit: q: sic ēt nālis: sed a solo deo ifundit. ergo pueri cū iustitia nati non fuissent. ¶ Ꝑ. Justitia i aīa ē: ſz aīa nō ē ex traduce. gº nec iustitia tradicta fuisset a parētibꝰ i filios. ¶ Sz ꝰ ē qđ Anſel. dic̄ i li. de ꝓceptu virgi. q̄ simul cū rōnāle aīaz bērēt iusti ēnt: quos gñaret hō si nō peccaret. ¶ Rñº dōz: q̄ nāli hō gñat si bi sile ꝙ spēm. vī q̄cūq̄ accīti ꝓsequūt spēi nāz: i his nec esse ē q̄ filij parētibꝰ similētur: nisi sit error i opatiōe nāe: q̄ i statu innocētie nō fuisset. i accīti aūt individualibꝰ nō ēt necesse q̄ filij parētibꝰ similēt. iustitia aūt originalis in q̄ ꝑmꝰ hō cōdit fuit: fuit accidēs nāe spēi: nō q̄si ex ꝓncipiis spēi cātū: ſz tm̄ sic q̄dā donū diuinitus datū toti nature: ⁊ hoc apparet: q: opposita sīt vnius generis. pctm̄ aūt originale q̄d opponit illi iustitie dī ēe pctm̄ nāe. vī trāsducit a parēte i posteros: ⁊ pp hoc ēt filij parētibꝰ assimilati fuissēt q̄tū ad originalē iustitiā. ¶ Ad pm gº dōz: q̄ vbū Aug. est itelligēdū nō q̄tū ad hītū iustitie: ſz q̄tū ad executiōez ad actus. ¶ Ad 2m dōm: q̄ qdā dicūt q̄ pueri non fuissent nati cū iustitia gratuita: q̄ ē merēdi pnm: sed cuz iustitia originali: ſz cū radix originalis iusticie i cuiꝰ rectitudine factus ē hō ꝓsistat i subiectione supnālis rōnis ad deū q̄ ē q̄ gratū facietē vt supra dictū ē: necesse ē dicē q̄ si pueri nati fuissent i originali iustitia q̄ ēt nati fuissent cū gra: sic ⁊ pmo homine supra dictm̄: q̄ fuit cum gra ꝓdit: nō tamē fuisset pp hoc gra nālis: q: nō fuisset trāsfusa ꝑ vtutē seminis: ſz fuisset collata hoi statiz cū hūisset aīaz rōnalē: sic etiā statim cū corꝑ ē dispositū infundit a deo aīa rōnalis: q̄ tū non est ex traduce. ¶ Ut ꝑz solutio ad tertium.

479 479

476 476

¶ Utrū pueri in statu innocentie nati fuissent in iustitia cōfirmati. Articulus. ij.

493 **Ad secūdum** sic ꝓcedit. Ulr q̄ pueri i statu innocētie nati fuissent i iustitia cōfirmati. dic̄. n. Greg. 4. moral'. super illud Job. Sōno meo regescerē. si parētē ꝑmū nulla putredo pctī corrūpet nequaq̄z ex se filios gehēne gñaret. ſz hi q̄ nūc ꝑ redēptorē saluādi sūt soli ab illo electi nascerēt. gº nascerēt oēs i iustitia cōfirmati. ¶ Ꝑ. Ansel. dic̄ in li. cur deꝰ hō: q̄ si ꝑmi parētes sic vixissent vt tētati nō peccassent: ita cōfirmarēt cuz omni ꝓpagine sua: vt vltra peccare nō possent. gº pueri nascerēt in iustitia cōfirmati. ¶ Ꝑ. Bonū ē potēti q̄ malus sed ꝓpter pctm̄ ꝑmi hois cōsecuta ē necessitas peccādi in bis q̄ nascūt ex eo. gº si ꝑmꝰ hō i iustitia ꝑstitisset: deriuaret ad posteros necessitas obseruādi iustitiā. ¶ Ꝑ. Angelꝰ adhērēs deo alios peccātibꝰ statim ē i iustitia cōfirmat': vt vltrio peccare nō posset. gº filij ⁊ hō si tētatiōi restitisset: cōfirmatꝰ fuisset: ſz q̄lis ipse fuit tales alios generasset: gº ⁊ eiꝰ filij cōfirmati i iustitia nascerēt. ¶ Sz ꝰ ē q̄ aug. dic̄. 14. de ci. dei. Tūc felix vniuersa eēt hūana societas: si nec ille. s. primi parētes malū qđ i posteros trajcerēt nec q̄sq̄ ex stirpe eoꝝ inīgtatē cōmitteret: q̄ dānationē recipet: ex q̄ dat itelligi q̄ ēt si ꝑmi hoies nō peccassent alīq ex eoꝝ stirpe potuissent inīgtatē cōmittere. nō gº nascerēt in iustitia cōfirmati. ¶ Rñº dōz: q̄ nō vī possibile q̄ pueri i statu innocētie nascerēt i iustitia cōfirmati. manifestū ē. n. q̄ pueri i statu nō haberent plus ꝑfectiōis q̄z eoꝝ parētes i statu generatiōis. parētes aūt quādiu generassent nō fuissent cōfirmati i iustitia. ex hoc. n. creatura rōnalis i iustitia cōfirmat: q̄ efficit beata ꝑ āptā dei visionē: cui visiōi nō pōt nō inhere: cū ipse sit ipsa ēntia bonitatis: a q̄ nullꝰ pōt auerti: cū nihil desideret ⁊ amet: nisi sub rōne boni. ⁊ hoc dico ſm legē cōez: q: ex aliq̄ ꝓuilegio spāli secus accidēr pōt: sic credit de ꝟgine matre dei. quācito aūt Adā ad illā beatitudinē nō ꝓuenisset q̄ deū ꝑ ēntiā videret efficeret spūalis ⁊ mē te ⁊ corꝑe ⁊ aīalis vita cessaret: i q̄ sola gñatiōis vsus fuisset. vī manifestū ē q̄ paruuli nō nascerēt i iustitia cōfirmati ¶ Ad pm gº dōm: q̄ si Adā nō peccasset nō generaret ex se filios gehēne. ita. s. q̄ ab ipo pctm̄ ꝓhērēt: qđ ē cā gehēne possent tm̄ fieri filij gehēne ꝑ li. ar. peccādo: vel si filij gehēne nō fierēt ꝑ pctm̄. hoc nō ēet ꝑ hoc q: ēent i iustitia cōfirmati: ſz ꝓp diuinā ꝓuidētiā ꝑ quā a pctō cōseruarēt imunes. ¶ Ad 2m dōz: q̄ Anſel. hoc nō dic̄ asserēdo: ſz opinādo: qđ pz ex ipso mō loquēdi: cū dic̄. vī q̄ si vixissent ⁊c. ¶ Ad 3m dōz. q̄ rō ista nō ē efficax: q̄tus ꝑ eā Anſel. mo t' fuisse videat: vt ex ei' vbis apparet. nō. n. sic ꝑ pctm̄ ꝑmi parētis ei' posteri necessitatē peccādi incurrūt vt ad iustitiā redire nō possint: qđ ē tm̄ i dānatis. vī nec ita necessitatem nō peccandi transmisisset ad posteros: qđ oīno pec-

care non possent: qđ est tñ in beatis. ¶ Ad 4m dom: qp
nō ē simile de hoie ⁊ angelo. nā hō hz li. ar. vertibile ⁊ an
te electionem ⁊ post: non autem angelus: sicut supra dcm
est: cum de angelis ageretur.

¶ De qditōe plis generāde q̄stū ad sciaz. Qō. cj.

Einde cōsiderādū ē de cōditōe p
lis generāde q̄stū ad sciaz.
¶ Et circa hoc q̄runt duo. ℔mo vtrū
pueri nascerent in scia pfecti. Secundo
vtrum statim post natiuitatez habuissent
perfectum vsum rationis.

¶ Utrum in statu innocentie pueri nati fuissent in scientia
perfecti. Articulus. 1.

Ad primuz sic ꝓcedit. Uī qp i statu innocentie
n. fuit Adā: tales filios genera ſſet: hz Adā fuit i scia pfect⁹
vt supra dictū ē. g⁹ filij nascerēt ab eo i scia pfecti. ¶ ℔.
Ignorātia ex pctō cātur vt Beda dic: hz ignorātia ē puatio
scie. g⁹ añ pctm mox pueri nati oēm sciaz būissent. ¶ ℔.
Mox pueri nati iustitiā habuissent: hz ad iustitiā regitur
scia q̄ dirigit i agēdis. g⁹ sciaz habuissent. ¶ Sz ℔ ē qđ aia
nra p nāz ē sic tabula rasa i q̄ nihil ē scriptū: vt dr in. 3. đ aia
hz eadem aie nā ē mō q̄ tūc fuisset. g⁹ aie pueroz i pn⁹ scia
carnissent. ¶ Rñ⁹ dōz: qp sic supra dcm ē: de bis q̄ sunt
supra nāz soli auctoritati credim. vñ vbi auctoritas deficit se
qui debemus nature cōditōez. ē aūt nāle hoi vt sciaz per
sensus acgrat: sic supra dcm ē. ⁊ iō aia vnit corpi: qz idiget
eo ad suā ꝓpaz opationē. qđ nō ēet si statim a pn⁹ sciaz ha
beret nō acgsitā p sensitiuas vtutes. ⁊ iō dōm ē qp pueri
in statu innocētie nō nascerēt pfecti i scia: hz eā i ꝓcessu tpis
absq; difficultate acgsiuissent inueniēdo vl addiscēdo. ¶ Ad
primū ergo dōm: qp esse pfectū i scia fuit indiuiduale acci
dēs pmi parētis inq̄tū. s. ipse istituebat vt pi. ⁊ istructor to
tius būani generis. ⁊ iō q̄stū ad hoc nō generabat filios si
miles sibi: hz solū q̄stū ad accidētia nālia vel gratuita totius
nature. Ad 2m dōm: qp ignorātia ē puatio scie q̄ dz bēri
p tpe illo: qđ i pueris mox natis nō fuisset. habuissent. n.
sciam q̄ eis cōpetebat fm tpm illud. vñ ignorātia i eis non
fuisset. hz nescia respectu aliquoz: quā. ēt Dio. ponit i ange
lis sanctis i. 7. ce. ℔ Hierar. Ad 3m dōz: qp pueri habuis
sent sufficientem sciaz ad dirigendū eos i opib⁹ iustitie i q
bus hoies diligunt: ⁊ vniuersalia principia iuris naturalis
quam multo plenius tūc habuissent q̄s nunc nāliter habe
mus: ⁊ similiter aliorum vniuersaliū principiorum.

¶ Utz pueri mox nati būissent pfectū vsū rōis. Ar. ij.

Ad secūduz sic ꝓcedit. Uī qp pueri i statu in
nocētie mox nati būissent pfectū
vsuz rōnis. nūc. n. pueri pfectū vsuz rōnis nō hñt: pp hoc
qp aia p corp⁹ aggranat. hoc aūt tūc nō erat: qz vt dr sap.
9. corp⁹ qđ corrūpit aggranat aiaz. g⁹ añ pctm ⁊ corru
ptionē a pctō subsecutā pueri mox nati pfectū vsuz rōnis
habuissent. ¶ ℔. Quedā alia aialia mox nata hñt nālis in
dustrie vsuz: sic agn⁹ statiz fugit lupū. multo g⁹ magis ho
mines i statu innocētie mox nati būissent vsuz pfectū rōnis.
¶ Sz ℔ ē qp nā ꝓcedit ab ipfecto ad pfectū i oib⁹ gen e
ratis. g⁹ pueri nō statiz a pn⁹ būisset pfectū vsum rōnis.
¶ Rñ⁹ dōz: qp sic ex supradictis pz⁹: vsus rōnis dependet
quodāmō ex vsu viriū sensitiuaz. vñ ligato sensu ⁊ ipedi
tis inferioꝛib⁹ virib⁹ sensitiuis hō pfectū vsuz rōnis nō hz:
vt pz i dormiētib⁹ ⁊ freneticis. vires aūt sensitiue si vtutes
q̄dā organoz corpaliū. ⁊ iō ipeditis eoz organis necesse ē
qp eoz act⁹ ipediāt. ⁊ p ons rōnis vsus. In pueris aūt ē
ipedimētū haz viriū ꝓp nimiā būiditatē cerebri. ⁊ iō i eis
nō ē pfect⁹ vsus rōnis: sic nec aliox mēbroz. ⁊ iō pueri in
statu innocētie nō būissent pfectū vsuz rōnis: sic bituri erāt
in pfecta etate: būissent tñ pfectionē q̄s nūc quātū ad ea q̄
ad eos ptinebāt q̄stū ad statū illū sic ⁊ ō vsu mēbroz supi⁹
ptiōe corpis i hoc qp vsus rōnis ipedit q̄stū ad ea ēt q̄ pti
nēt ad hoiez hz quācūq; etatē. ¶ Ad 2m dōz: qp aialia alia
stea: qđ ex hoc pz: qp aues docēt volare pullos suos: ⁊ si
milia i aliis generib⁹ aialiū inueniūt. ⁊ tñ i hoie ē spāle ipe
dimētū pp habūdātiā būiditatis cerebri vt supra dcm ēt. 490
¶ De loco hois q̄ ē paradisus. Questio. clj.

Einde cōsiderādū ē de loco hois
q̄ ē paradisus. ¶ Et circa
hoc q̄runt. 4. p⁹ vtrū paradisus sit locus
corporeus. 2⁹ vtrū sit quenies loc⁹ habita
tiōis būane. 3⁹ ad qd hō i paradiso posit⁹
fuit. 4⁹ vtrū in paradiso debuit fieri.

¶ Utrū paradisus sit lol⁹ corporeus. Arti. 1.

Ad primuz sic ꝓcedit. Uī qp paradisus non 496
sit locus corporeus. dic. n. Beda
qp paradisus ptingit vsq; ad lunarē circulū: hz null⁹ loc⁹ ter
renus tal⁹ ēē pōt. tū qz ⁊ nāz terre ēēt: qp tñ elenaret: tū ēt
qz sub globo lunari ē regio ignis q̄ terrā ꝓsumeret: nō ē g⁹
locus paradisi corporeus. ¶ ℔. Scriptura cōmemorat
q̄tuor flumina i paradiso oriri: vt pz gen. 2. illa aūt flumina
q̄ ibi noiant: alibi hñt manifestas origines vt pz ēt p pl̄m
in li. metauroz. g⁹ loc⁹ paradisi nō ē loc⁹ corporeus. ¶ ℔.
Alig diligētissime ingsiuerūt oīa loca terre habitabilis: q tñ
nullā mētionē faciūt de loco paradisi. g⁹ nō vr ēē loc⁹ cor
poreus. ¶ ℔. In paradiso describit lignū vite ēē. hz lignum
vite ē aligd spūale. dr. n. puer. 3. de sapia qp ē lignum vite
his q̄ appzehēdūt ea. g⁹ ⁊ paradisus nō ē loc⁹ corporeus hz
spūalis. ¶ ℔. Si loc⁹ paradisi ē corporal⁹ dz qp ⁊ ligna pa
radisi sint corporalia: sed hoc non videtur cum corporalia
ligna sint ꝓducta tertio die. de plātatiōe aūt lignoz paradi
si legit ge. 2. post opa. 6. diez. g⁹ paradisus nō ē loc⁹ cor
poreus. ¶ Sz ℔ ē qđ Aug. dic. 8. sup ge. ad lit. Tres sūt de
paradiso generales siue. vna eoz q̄ tā ūmō corpalis paradi
sum intelligi volūt. alia eoz q̄ spūaliē tñ. tertia eoz q vtro
q; mō paradisum accipiūt: quā mihi fateor placere sniaz.
¶ Rñ⁹ dōz: qp sic Aug. dic. 13. đ ci. dei: q̄ cōmode dici pōt
de intelligēdo spāliter paradiso nemine ꝓhibēte dicāt: dū
tñ ⁊ illa⁹ historie fidelissima vitas rez gestaz narratiōe cō
mēdata credat. ea. n. q̄ de paradiso in scriptura dñr: p mo
dū narratiōis historie ꝓponūt. in oib⁹ āt q̄ sic scriptura tra
dit ē p fundameto tenēda vitas historie: ⁊ desup spūales
expōnes fabricāde. ē g⁹ paradisus vt Isido. dic in li. ethi.
loc⁹ i oriētis partib⁹ ꝓstitut⁹: cuius vocabulū a greco i lati
nū quertit hort⁹. quenienter aūt i pte oriētali dr situs: q̄ cre
dēdū ē qp i nobilissimo loco toti⁹ terre sit cōstitut⁹. cū autez
oriēs sit dextra celi: vt pz p pl̄m in. 2. de ce. dextra aūt ē no
bilior: q̄s siniſtra: quenies fuit vt i oriētali pte paradisus ter
renus institueret a deo. ¶ Ad p̄m g⁹ dōm: qp Bede vbi
nō ē verū si fm situ manifeste itelligat: tñ pōt exponi qp vs
q; ad locū lunaris globi ascēdit: nō fm situs emmētiā: sed
fm similitudinē: q̄ ē ibi ꝓpetua aeris tēperies. vt Isi. dic.
⁊ i hoc assimilat corporib⁹ celestib⁹ q̄ sūt absq; ꝺrietate. ms
gis tñ fit mētio de lunari globo q̄s de aliis speris: q̄ lūaris
glob⁹ ē terminus celestiū corpoz vsus nos: ⁊ luna ēt ē ma
gis terre affinis iter oīa corpa celestia. vñ ⁊ quasdā tene
bras nebulosas hz q̄si accedēs ad opacitatē. Quidā aūt di
cūt qp paradisus ptingebat vsq; ad lunarē globū. i. vsq; ad
medīū aeris interstitiū: in q̄ generāt pluuie ⁊ vēti ⁊ hmōi
q: dūmuz sup hmōi, euaporatiōes maxie attribuit lune: sed
fm hoc loc⁹ ille nō ēēt quenies habitatiōi būane: tū qz illi ē
maxia intēperies: tū qz nō ē tēperatus cōplexioni būane. si
cut aer inferior magis terre vicinus. ¶ Ad 2m dōm: qp sic
Aug. dic. 8. sup ge. ad lit. credēdū ē qp locus paradisi a co
gnitiōe hoiuz ē remotissimus: flumina quoz fontes noti ēē
dñr: alicubi ēē sup terras ⁊ post stratis, plraz regionū lo
cis aliis erupisse. nā hoc solere nōnullas aq̄s facē qs igno
rat. Ad 3m dōm: qp locus ille seclusus ē a nra habitōe ali
qbus ipedimētis vl mōtiū vl mariū vl alicuius estuose re
gionis q̄ ptrāsiri nō pōt. ⁊ iō scriptores locoz de hoc loco
mētionē nō fecerūt. ¶ Ad 4m dōz: qp lignū vite ē q̄dam
mālis arbor: sic dicta: qz eius fructus hēbat vtutē cōseruā
di vitā vt supra dictū ēē. ⁊ tñ aligd significabat spūaliē: sic ⁊ 487
petra i deserto fuit aligd māle. ⁊ tñ significauit rpm: filr ēt
⁊ lignū scie boni ⁊ mali mālis arbor fuit sic noiata pp euē
tū futuz qz post eius esuz hō p experimētū pene didicit qđ

itereſſet inē obediētie bonū ⁊ inobediētie malū: ⁊ ide ſpūs lic̄ potuit ſignificare li.ar. vt qdā dicūt. ¶Ad 5ᵐ dōm: q̄ ſm Aug. tertio die ꝓducte ſūt plāte nō i actu ſz ſm quasdā rōnes ſeminales: ſz poſt opa ſex dier ꝓducte ſūt plāte tam paradiſi q̄z alie i actu. ſm alios vo ſanctos opz dicē q̄ oēs
350 plāte ꝓducte ſūt i actu tertio die. ⁊ ēt ligna paradiſi. ſz qđ dr̄ de plātatiōe lignoꝝ paradiſi poſt opa ſex dierꝝ intelligitur p recapitulationē eē dcm̄. vñ littera nr̄a hz. ¶Plantauerat dñs deus paradiſum voluptatis a principio.

¶Utrum paradiſus fuerit locus conueniens habitationi humane. Articulus. ij.

497 **Ad ſecundū** ſic ꝓcedit. Uidet q̄ paradiſus nō fuerit locꝰ ꝙueniēs habitatōi hūane. hō. n. ⁊ angelꝰ ſimiliꝝ ad beatitudinē ordināt: ſz angelus ſtatiz a pnō factꝰ ē habitatoꝝ loci beatorꝝ. ſ. celi empyrei. gº ⁊ ibi debuit inſtitui habitatio hois. ¶Ꝑ. Si locꝰ aliqſ debet hoi: aut debet ei rōne aie: aut rōne corporis. ſi rōne aie debet ei ꝓ loco celū: q vī eē locꝰ nālis aie: cū oīb⁹ inſitus ſit appetitꝰ celi. rōne aūt corpis nō debet ei aliꝰ locꝰ q̄z aliis aialib⁹. gº paradiſus nullº fuit locꝰ ꝙueniēs habitatiōi hūane ¶Ꝑ. Fruſtra ē locꝰ i q̄ nullū locatū i illo cōtinet. ſed poſt pctm̄ paradiſus nō ē locꝰ habitatiōis hūane. gº ſi ē locꝰ habitatiōi hūane cōgruus i vanū vī a deo inſtitutꝰ fuiſſe. ¶Ꝑ. Homini cū ſit tpate cōplexionis cōgruꝰ ē locꝰ tpatus: ſed locus paradiſi nō ē locus tpatus. dr̄. n. eē ſub egnoctiali circulo: q locꝰ vī eē caliditſimꝰ cū bis i anno ſol trāſeat ſup ſū mitatē capitū eorꝝ: q ibi inhabitāt. gº paradiſus nō ē locus cōgruus habitatiōi hūane. ¶Sz ⁊ q̄ dr̄ Dam̄. dic̄ ꝺ paradiſo q̄ ē diuina regio: ⁊ digna eiꝰ: q ſm imaginē dei erāt conſeruatio. ¶Rñ dōm: q̄ ſic̄ ſupra dcm̄ ē̄: hō ſic erat ico:
484 ruptibil' ⁊ imortal': nō q: corpꝰ eius diſpōnē incoꝝruptibilitatis hēret: ſz q: inerat aie vis q̄dā ad ꝓſeruādū corpus a coꝝruptiōe. coꝝrūpi aūt pōt corpꝰ hūanū ⁊ ab iterioꝝ ⁊ ab
487 exterioꝝ. ab iterioꝝ qdē coꝝrūpit̄ p cōſumptionē hūidi ⁊ p ſenectutē. vt ſupra dcm̄ ē: cui coꝝruptiōi occurrē poterat p̄ mus hō p eſuz ciboꝝ. inē ea vo q̄ exteriꝰ coꝝrūpūt p̄cipuū vī eē diſtēperatus aer. vñ huic coꝝruptiōi maxīe occurrit̄ p tēperiē aeris. i paradiſo aūt vtrūq; inuenit̄: q: vt Dam̄. dic̄: ē locus tēperato ⁊ tenuiſſimo, ⁊ purūſſimo aere circūfulgens plātis ſp floridis comatus. vñ manifeſtū ē q̄ paradiſus ē locꝰ ꝙueniēs habitatiōi hūane ſm prīme imortalitatis ſtatū. ¶Ad p̄m gº dōm: q̄ celū empyreū ē ſupīmū corporaliū locoꝝ: ⁊ ē extra oēm mutabilitatē ⁊ q̄ſtū ad p̄mum boꝝ ē locꝰ cōgruꝰ nāe angelice: q: ſic̄ Aug. 2. de tri. dic̄: deus regit creaturā corpalē ꝑ ſpūalē. vñ ꝙueniēs ē q̄ ſpūalis nā ſit ſupra oēz corpalē ꝓſtituta ſic̄ ei p̄ſidēs. q̄ſtū aūt ad 2ᵐ cōuenit ſtatui beatitudinis: q ē firmat'i ſūma ſtabilitate. ſic igit̄ locꝰ beatitudinis ꝙgruit angelo ſm nāz ſuā. vñ ibi creatus ē. nō aūt cōgruit hoi ſm ſuā nāz cū nō p̄ſideat toti corporali creature p modū gubernatiōis: ſz cōpetit ei ſolū rōne beatitudinis. vñ nō ē poſitꝰ a pnō in celo empyreo: ſed illuc trāſferendus erat in ſtatu finalis beatitudinis. ¶Ad 2ᵐ dōz: q̄ ridiculū ē dicē q̄ aie aut alicui ſpūali ſubē ſit aliqs locꝰ nālis: ſz p cōgruētiā quādā aliqs ſpālis locꝰ creature corpali attribuit̄. paradiſus. n. terreſtris erat locꝰ ꝙgruens hoi ⁊ q̄ſtū ad aiaz ⁊ q̄ſtū ad corpꝰ: inq̄ſtū. ſ. i aia erat vis ꝓſeruādi corpꝰ hūanū a coꝝruptiōe: qđ nō cōpetit aliis aialib⁹. ⁊ tō vt Dam̄. dic̄. i paradiſo nullū irrōnabilū hitat: ſz ex q̄dā diſpēſatiōe aialia fuerit illuc diuinitus adducta ad Adā: ⁊ ſerpēs illuc acceſſerit p opatiōez diaboli. ¶Ad 3ᵐ dōm: q̄ ñ pp hº loc⁹ ē fruſtra. q: nō ē ibi hoiuz hitatio poſt pctm̄. ſic̄ ēt nō fruſtra fuit hoi attributa imortalitas q̄da3. quā ꝓſeruatur⁹ nō erat p hmōi. n. cēdit benignitas dei ad hoiem: ⁊ qđ hō peccādo amiſerit quānis vt dī nunc Enoch ⁊ Helias in illo paradiſo habitēt. ¶Ad 4ᵐ dōm q̄ illi q̄ dicūt paradiſum eē ſub circulo egnoctiali: opinant ſub circulo illo eē locū tpatiſſimū pp eq̄litatē diez ⁊ noctiū oī tpe: ⁊ q: ſol nūq; multū ab eis elongat̄ vt ſit apud eos ſupabūdātia frigoris: nec iter ē apud eos vt dicūt ſupabūdātia caloris: q: ⁊ ſi ſol ptrāſeat ſup eoꝝ capita: non tñ diu morat̄ ibi i hac diſpōne. Ari. tñ in li. metauro. exp̄ſſe dic̄: q̄ regio illa ē inhabitabil' pp eſtū. qđ vī ꝓbabilꝰ q: terre p quas nūq; ſol pertranſit indirectū capitis ſunt intemperate in caloꝛe ꝓpter ſolam vicinitatem ſolis. qđ aūt ō hoc ſit: credēdū ē paradiſum in loco temperatiſſimo conſtitutum eſſe vel ſub equinoctiali vel alibi.

¶Utruz homo ſit poſitus in paradiſo vt operaretur ⁊ cuſtodiret illum. Articulus. iij. 498

Ad tertiuz ſic ꝓcedit. Uī q̄ hō nō ſit poſitus in paradiſo vt operaret ⁊ cuſtodiret illū. qđ. n. introductū ē i pena pcti nō fuiſſet i paradiſo i ſta tu inocētie. ſz agricultura introducta ē i pena pcti. vt dr̄ ge. 3. gº hō nō fuit poſitꝰ i paradiſo vt operaret ibi. ¶Ꝑ. Lu. ſtudia nō ē neceſſaria vbi nō timet violēt⁹ inuaſoꝝ: ſz i paradiſo nullꝰ timebat violēt⁹ inuaſoꝝ. gº nō ē neceſſariū vt paradiſus cuſtodiret. ¶Ꝑ. Si hō poſitꝰ eſt i paradiſo vt operaret ⁊ cuſtodiret ipz: vī ſeq q̄ hō factꝰ ſit pp paradiſus ⁊ nō ecōuerſo: qđ vī eē falſuz. gº hō nō ē poſitꝰ i paradiſo vt operaret ⁊ cuſtodiret illū. ¶Sz ⁊ q̄ dr̄ ge. 2. Tulit dñs de⁹ hoiez ⁊ poſuit illū i paradiſo voluptatis vt operaret ⁊ cuſtodiret illū. ¶Rñ dōz: q̄ ſic̄ Aug. dic̄. 8. ſup ge. ad lit. vbū iſtud ge. duplr̄ pōt itelligi. Uno⁰ ſic q̄ dē⁹ poſuit hoiez i paradiſo vt ipſe de⁹ operaret ⁊ cuſtodiret hoiez operaret inq̄ iuſtificādo ipm: cuiꝰ opatio ſi ab hoie ceſſet cō tinuo obtenebrat: ſic̄ aer obtenebrat̄ ſi ceſſet iſtuētialumis vt cuſtodiret vo ab oī coꝝruptiōe ⁊ malo. Alio⁰ pōt intelligi vt hō operaret ⁊ cuſtodiret paradiſum: nec tñ illa opatio eēt laboriosa ſic̄ poſt pctm̄: ſz fuiſſet iocūda pp exp̄ſtū vtutis nāe. cuſtodia ēt illa nō eēt ꝺ inuaſoꝝ: ſz eēt ad hº q̄ hō ſibi paradiſuz cuſtodiret ne ipm peccādo amitteret: ⁊ hoc totū i bonū hois cedebat: ⁊ ſic paradiſus ordinat̄ ad bonū hois. ⁊ nō ecōuerſo. Et p hoc pz rñſio ad obiecta.

¶Utrū hō factꝰ fuerit in paradiſo. Arti. iiij. 499

Ad quartū ſic ꝓcedit. Uī q̄ hō factꝰ fuerit i paradiſo. Angelꝰ. n. i loco ſue habitatōis creatꝰ fuit. ſ. i celo empyreo: ſz paradiſus fuit locꝰ cōgruꝰ habitatiōis hūane añ pctm̄. gº vī q̄ i paradiſo hō debuit fieri. ¶Ꝑ. Alia aialia ꝓſeruāt̄ i loco ſue gñatiōis. ſic̄ pisces in aqs: ⁊ aialia greſſibilia i terra: vñ ꝓducta ſūt. hō aūt ꝓcreat⁹ fuiſſet i paradiſo vt dcm̄ ē̄. gº i paradiſo fieri debuit. ¶Ꝑ. Mulier i paradiſo fcā fuit. ſ. vir dignior ē mulier. gº multo magis vir debuit fieri i paradiſo. ¶Sz ⁊ q̄ dr̄ Ge. 2. Tulit dē⁹ hoiez ⁊ poſuit eū i paradiſo. ¶Rñ dōz: q̄ paradiſus fuit locꝰ ꝙgruꝰ habitatiōi hūane q̄ſtū ad ico:ruptiōez primi ſtatus. ico:ruptio aūt illa nō erat hois ſm nāz: ſz ex ſupnāli dei dona. vt gº hoc gr̄e dei iputaret: nō hūane nāe: deus hoiez extra paradiſuz feē: ⁊ poſtea ipz i paradiſo poſuit vt hitaret ibi toto tpe aialis vite: poſtmodū cū ſpūalē vitā adepturꝰ eēt trāſferēdus i celū. ¶Ad p̄m gº dōz: q̄ celū empyreū eſt locus ꝙgruus angel' q̄ſtū ad eoꝝ nāz. ⁊ tō ibi ſ̄ creati. ¶Et ſil' dōz ad 2ᵐ. loca. n. illa ꝙgruūt aialibus ſm ſuam nāz. ¶Ad 3ᵐ dōz: q̄ mulier ſcā fuit i paradiſo ñ pp dignitatē ſuā ſz pp dignitatē p̄ncipij: ex q̄ coꝝpꝰ ei⁹ formabat: q: ſil' ⁊ filij i paradiſo fuiſſent nati: i q̄ parētes ipz erāt poſiti.

¶De gubernatiōe rex in cōi. Queſtio. ciij.

Abito de creatōe rex ⁊ diuiſiōe eaꝝ: reſtat nūc tertio ꝓ
b derādū de rex gubernatōe. Et p̄mo i cōi. Sēdo i ſpāli de effectibus gubernatiōis. ¶Circa p̄mū q̄rūt. 8. pº vtrū mūdus ab aliq̄ gubernet. 2º qs ſit finis gubernatōis ipſius. 3º vtrū gubernet ab vno. 4º de effectibus gubernatōis. 5º vtrū diuine gubernatōi ſubſint. 6º vtrū oia imediate gubernē tur a deo. 7º vtrū diuina gubernatio caſſet i aliq̄. 8º vtrū aliquid diuine ꝓuidentie contranitatur.

¶Utrū mūdus gubernet ab aliquo. Arti. i.

Ad primū ſic ꝓcedit. Uī q̄ mūdus nō gubernet ab aliq̄ illoꝝ. ē. n. gubernari que mouet̄ vl' opant̄ pp finē: ſz res nāles q̄ ſi magna ps mūdi nō mouet̄ aut opant̄ pp finē: q: nō cognoſcūt finē. gº mūdus nō gubernat̄. ¶Ꝑ. Eoꝝ ē ꝓpe gubernari: q̄ ad aliqd mouet̄: ſz mūdus nō vī ad aliqd moueri ſz i ſe ſtabilitatē quā
bz. gº nō gubernat̄. ¶Ꝑ. Jd qđ in ſe hz neceſſitatē qua

ōteriat ad vnū nō idiget exteriori gubnāte sz pncipaliores mūdi ptes q̄dā necessitate ōteriant ad vnū in suis actibus ꝛ motib⁹. g° mūd⁹ gubnatōe nō idiget. ¶ Sz ꝟ est qđ dr sap. i4. Tū aūt pater gubernas oia puidētia. Et Boe. dic in li. de ꝟso. O q ppema mūdū rōe gubernas. ¶ Rñ° dōz q̄ qdā antiq phi gubnatōez mūdo subtraxerūt dicētes oia fortuito agi: sz hec positio oñdit eē ipossibilis ex duob⁹. p° qđē ex eo qđ apparet i ipis reb⁹. videm⁹. n. i reb⁹ nālibus pueire qđ meli⁹ ē aut sp aut in plurib⁹: qđ nō ꝓtingeret nisi p aliquā puidētiā res nāles dirigerēt ad finē boni qđ ē gubernare. vñ ipe ordo cert⁹ rerū māifeste demōstrat gubernatōez mūdi: sicut si qs itraret domū bñ ordinatam ex ipsa dom⁹ ordinatōe ordinatoris rōez ppēderet: vt ab Arist. dicit Tullius itroduxit in li. de nā deor. Secūdo aūt apparet idē ex ꝟsideratōe diuine bōitatis: p quā res i eē pducte 118 357 sūt: vt ex supradictis pz̄. cū. n. optimi sit optima pducē: ñ pueīt sūme dei bōitati q̄ res pductas ad pfectū ñ pducat. vltia aūt pfectio ē vniuscuiusq; i ꝟsecutōe finis. vñ ad diuinā bōitatē ptinet: vt sicut pduxit res in eē: ita ēt eas ad finē pducat: qđ est gubnare. ¶ Ad p̄m g° dōz: q̄ aliqđ moueī 113 vl opaī dupliciter pp finē. vno mō sicut agēs seipm i finem vt bō ꝛ alie creature rōnales. ꝛ talū ē cognoscē rōnez finis ꝛ eoz q̄ sūt ad finē e. aliqđ aūt dr opari vl moueri pp finem ꝗsi ab aliquo actū vl directū in finē: sic sagitta moueī directa ad signū a sagittāte q̄ cognoscit finē: nō aūt sagitta. vñ sic mot⁹ sagitte ad determinatū finē demōstrat apte q̄ sagitta dirigīt ab aliquo cognoscēte: ita certus cursus nāliū rerum cognitōe carētiū māifeste declarat mūdū rōne aliq̄ gubnari. ¶ Ad 2m dōz: q̄ i oib⁹ reb⁹ creatis ē aliqđ stabile ad minus ꝑma mā: ꝛ aliqđ ad motū ptinēs. vt sub motu etiam opatōez cōprehēdam⁹: ꝛ q̄ 3m ad vtrūq; res indiget gubernatōe: q: hoc ipm qđ in reb⁹ ē stabile i nihilū decidēt: q: ex nihilo ē: nisi mān gubnatoris fuaret. vt ifra patebit. ¶ Ad 3m dōz: q̄ necessitas nālis inherēs reb⁹ que determinatur 108 ad vnū: ē ipressio q̄dā dei dirigētis ad finē: sicut necessitas q̄ sagitte agīt vt ad certū signū tēdat: ē ipressio sagittātis: ꝛ ñ eax nā. quod aūt ab boie reb⁹ nālib⁹ ipmitur p̄ter eax nāz ad violētiā ptiet. vñ sicut necessitas violētie in motu sagitte demōstrat sagittātis directōez: ita necessitas naturalis creaturax demōstrat diuine ꝓuidentie gubernationem.

¶ Utrum finis gubernationis mundi sit aliquid extra mūdum.

Articulus. ii.

Ad secūdū sic ꝓcedit. Uī q̄ finis gubernatōnis mūdi non sit aliqđ extra mūdū existēs. illud. n. est finis gubernatōis rei ad quod res gubnata pducit: sed illud ad quod res aliq̄ pducitur ē aliquod bonū in ipsa re: sicut ifirmus pducitur ad sanitatē q̄ ē aliqđ bonū in ipso. g° finis gubernatōis rerū nō est aliquod bonum extrinsecū: sz aliquod bonū i ipis rebus exīs. ¶ Ꝑ. Pbus dicit in. i. ethi. q̄ finiū q̄dā sunt opatōes: q̄dā opa. i. opata: sz nihil extrinsecū a toto vniuerso pōt eē opatuz. opatio aūt ē in ipis operātib⁹. g° nihil extrinsecū pōt esse finis gubnatōis rerū. ¶ Ꝑ. Bonū multitudis vī eē ordo ꝛ par q̄ ē trāgllitas ordinis: vt augu. dicit. i9. de ci. dei. sz multitudus in qđā rerū multitudine ꝓsistit. g° finis gubnatōis mūdi est pacificus ordo q̄ ē in ipsis rebus. nō g° finis gubnata pducit. sed illud ad quod res aliq̄ pducitur ē aliquod bonū in ipsa re: sicut ifirmus pducitur ad sanitatē q̄ ē aliqđ bonū in ipso. g° finis gubernatōis rerū nō est aliquod bonum extrinsecū: sz aliquod bonū i ipis rebus exīs. ¶ Ꝑ. Pbus dicit in. i. ethi. q̄ finiū q̄dā sunt opatōes: q̄dā opa. i. opata: sz nihil extrinsecū a toto vniuerso pōt eē opatuz. opatio aūt ē in ipis operātib⁹. g° nihil extrinsecū pōt esse finis gubnatōis rerū. ¶ Ꝑ. Bonū multitudis vī eē ordo ꝛ par q̄ ē trāgllitas ordinis: vt augu. dicit. i9. de ci. dei. sz multitudus in qđā rerū multitudine ꝓsistit. g° finis gubnatōis mūdi est pacificus ordo q̄ ē in ipsis rebus. nō g° finis gubnata pducit. sed illud ad quod res aliq̄ pducitur ē aliquod bonū in ipsa re: sicut ifirmus pducitur ad sanitatē q̄ ē aliqđ bonū in ipso. g° finis gubernatōis rerū nō est aliquod bonum extrinsecū: sz aliquod bonū i ipis rebus exīs. ¶ Ꝑ. Bonū multitudis vī eē ordo ꝛ par q̄ ē trāgllitas ordinis: vt augu. dicit. i9. de ci. dei. sz multitudus in qđā rerū multitudine ꝓsistit. g° finis gubnatōis mūdi est pacificus ordo q̄ ē in ipsis rebus. nō g° finis gubnata pducit. sed illud ad quod res aliq̄ pducitur ē aliquod bonū in ipsa re: sicut ifirmus pducitur ad sanitatē q̄ ē aliqđ bonū in ipso. g° finis gubernatōis rerū nō est aliquod bonum extrinsecū: sz aliquod bonū i ipis rebus exīs. ¶ Ꝑ. Bonū multitudis vī eē ordo ꝛ par q̄ ē trāgllitas ordinis: vt augu. dicit. i9. de ci. dei. sz multitudus in qđā rerū multitudine ꝓsistit. g° finis gubnatōis mūdi est pacificus ordo q̄ ē in ipsis rebus. nō g° finis gubna-

nata pducit. sed illud ad quod res aliq̄ pducitur ē aliquod bonū in ipsa re: sicut ifirmus pducitur ad sanitatē q̄ ē aliqđ bonū in ipso. g° finis gubernatōis rerū nō est aliquod bonum extrinsecū: sz aliquod bonū i ipis rebus exīs. ¶ Ꝑ. Pbus dicit in. i. ethi. q̄ finiū q̄dā sunt opatōes: q̄dā opa. i. opata: sz nihil extrinsecū a toto vniuerso pōt eē opatuz. opatio aūt ē in ipis operātib⁹. g° nihil extrinsecū pōt esse finis gubnatōis rerū. ¶ Ꝑ. Bonū multitudis vī eē ordo ꝛ par q̄ ē trāgllitas ordinis: vt augu. dicit. i9. de ci. dei. sz multitudus in qđā rerū multitudine ꝓsistit. g° finis gubnatōis mūdi est pacificus ordo q̄ ē in ipsis rebus. nō g° finis gubnata pducit. sed illud ad quod res aliq̄ pducitur ē aliquod bonū in ipsa re: sicut ifirmus pducitur ad sanitatē q̄ ē aliqđ bonū in ipso. g° finis gubernatōis rerū nō est aliquod bonum extrinsecū: sz aliquod bonū i ipis rebus exīs. ¶ Ꝑ. Bonū multitudis vī eē ordo ꝛ par q̄ ē trāgllitas ordinis: vt augu. dicit. i9. de ci. dei. sz multitudus in qđā rerū multitudine ꝓsistit. g° finis gubnatōis mūdi est pacificus ordo q̄ ē in ipsis rebus. nō g° finis gubna-

¶ Ad p̄m g° dōz: q̄ bonū aliquod ꝓsequitur multipliciter vno° sic: formā i nob exīstē vt sanitatē aut sciaz. alio° vt aliqđ pernos operatū: sic edificator ꝓsequit finē faciēdo domū. alio° sicut aliquod bonū hitū vl possessuz: vt ille q̄ emit ꝓsequit finē possidēdo agrū. vñ nihil phibet illud ad quod perducitur vniuersū eē quoddā bonū extrīsecū. ¶ Ad 2m dōz: q̄ pbus logtur de finibus artiū: quax q̄dā hñt p finib⁹ operatōes ipas: sicut citariste finis ē citarizare. q̄dā vo hñt p fine qōdā operatū sic edificatoris finis nō ē edificare sz dom⁹. ꝓtingit ăt aliqđ extrīsecū eē finē nō solū sicut operatū sz etiā sicut possessū ꝛ hitū vl ēt repñtatū: sic t si dicam⁹ q̄ Hercules est finis imaginis q̄ fit ad eū repñtādū. sic igr pōt dici q̄ bonū extrinsecū a toto vniuerso est finis gubernatiōis rex sicut hitū ꝛ repñtatū: q: ad hoc vnaquaq; res tēdit vt pricipet ipm ꝛ assimilet ei quātū pōt. ¶ Ad 3m dōz: q̄ finis quidē vniuersi est aliquod bonū in ipso existēs. s. ordo ipsi⁹ vniuersi. hoc aūt bonū nō est vltim⁹ finis: sed ordinatur ad bonū extrinsecū: vt ad vltimū finem: sicut etiā ordo exercitus ordinatur ad ducem: vt dicit in. 12. meta.

¶ Utrum mundus gubernetur ab vno. Arti. iiij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Uī q̄ mūd⁹ nō gubnet ab vno. de cā. n. per effectus indicamus. sed in gubernatiōe rex apparet: q̄ res nō vniformiter gubernant ꝛ opant: q̄dā. n. sunt cōtingētia: q̄daz vero ex necessitate ꝛ sm alias diuersitates. ergo mūd⁹ nō gubernat ab vno. ¶ Ꝑ. Ea q̄ gubernāt ab vno a seinuicē nō dissentiūt nisi pp imperitiā aut insipictiā aut ipotētiā gubernātis: q̄ a deo sūt ꝓcul sed res create a seinicē dissentiūt ꝛ ꝫ seinicē pugnāt: vt in ꝫrijs apparet. nō ergo mūd⁹ gubernat ab vno. ¶ Ꝑ. Jn nā semp inuenit qđ melius ē. sed melius est simul eē duos q̄z vnū: vt dicit eccl. 4. ergo mūdus nō gubernat ab vno sz a plurib⁹. ¶ Sz ꝫ ē qđ vnuz deū ꝛ vnū dñm ꝓfitemur sm illud apli. i. ad cor. 8. Nobis est vn⁹ deus pater ꝛ dñs vnus: quoꝝ vtrūq; ad gubnationē ptinet. nā ad dñm ptinet gubernatio subditoꝝ ꝛ dei nomē ex pronidētia sumit: vt supra dictū ē. ergo mūd⁹ gubernat ab vno. ¶ Rñ° dōz: q̄ necesse ē dicere q̄ mūdus ab vno gubernet. cū. n. finis gubernatiōis mūdi sit qđ est essentialiter bonū: qđ est optimū e: necesse ē q̄ mūdi gubnatio sit optima. optima aūt gubernatio est que fit p vnū: cuius ratio est: q: gubernatio nihil aliud est q̄z directio gubernatoruz ad finem. qui est aliqđ bonū. vnitas autez ptiet ad rōnem bonitatis vt Boe. pbat in. 3. de conso. p hoc q̄ sicut oia desiderant bonū ita desiderant vnitatem sine qua esse non possunt. nā vnūquodq; intātuz est inquātū vnum est: vñ videmus q̄ res repugnant sue diuisioni quātū possunt ꝛ q̄ dissolutio vniuscuiusq; rei prouenit ex defectu illius rei. ꝛ ideo id ad quod tendit intentio multitudinē gubernantis est vnitas: siue pax. vnitatis autem causa est per se vnū. manifestū est. n. q̄ plures multa vnire ꝛ concorda re nō pñt. nisi ipsi aliquo mō vniāt. illud aūt qđ ē p se vnū pōt eē cā vnitatis ꝓuenienti⁹ q̄z multi uniti. vñ multitudo meli⁹ gubnat p vnū q̄z p plures. relingt g° q̄ gubnatio mundi q̄ ē optima sit ab vno gubnāte. ꝛ hoc ē qđ pbus dicit. i. ii. meta. entia nolūt disponi male nec bonū pluralitas ꝓncipatus. vn⁹ g° ꝓnceps. ¶ Ad p̄m g° dōz: q̄ mot⁹ ē act⁹ mobilis a monēte. difformitas. g° motuū ē ex diuersitate mobiliuz quā regrit pfectio vniuersi: vt supra dictū ē. nō ex diuersitate gubernātiū. ¶ Ad 2m dōm: q̄ ꝫria ꝛ si dissentiāt q̄stū ad fines ꝓximos: ꝓuenīūt tñ q̄stū ad finē vltimū pront cōcludunt sub vno ordine vniuersi. ¶ Ad 3m dōm: q̄ in ptibus bonis duo sunt meliora quā vnum: sed ei qđ est essentialiter bonū nō pōt fieri aliqua additio bonitatis.

¶ Utr effect⁹ gubnatōis sit vn⁹ tñ ꝛ nō plures. Ar. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uī q̄ effectus gubernatiōis mūdi sit vn⁹ tñ ꝛ non plures. effectus. n. gubernatiōis esse videt id qđ p gubernationē in rebus gubernatis causat. hoc autē est vnum. s. bonū ordinis: vt in exercitu pz. g° gubernatōis mundi ē vnus effectus. ¶ Ꝑ. Ab vno natū est vnum ꝓcedere: sed mūdus gubernatur ab vno vt oñsum est e. g° ꝛ gubnatōis effectus est vnus tantū. ¶ Ꝑ. Si effectus gubernatōis nō

ē vn⁹ tm̃ pp vnitatē gubnātis: oz ꝙ mltiplicet fz mltitudi/
nē gubnator. hec aūt sūt nob inumerabilia. g⁹ gubnatiōis
effect⁹ nō pñt cōprehēdi sub aliq̃ certo nūero. Sz ꝺ̄ est qꝺ
ꝺio. ꝺicit ꝙ ꝺeitas ꝓuidētia ⁊ bōitate pfecta oia ꝓtiet: ⁊ se
ipaz iplet. gubnatio aūt ad ꝓuidētiā ptinet. g⁹ gubnatōis di
uine sunt alig ōteriati effect⁹. ℂ Rñ⁹ ꝺōz: ꝙ effect⁹ cuiuslibet actōis ex fine ei⁹ pēsari pōt. nā ꝙ opationē efficit: vt pti
501 gat ad finē. finis aūt gubnatōis mūdi est bonū ēentiale⁶. ad cui⁹ pticipatiōez ⁊ assimilatōez oia tēdūt. effect⁹ igr̄ gubernatōis pōt accipi tripliciter. vno mō ex pte ipi⁹ finis ⁊ sic ē vn⁹ effect⁹ gubernatōis. s. assimilari sūmo bono. Alio⁹ pōt ꝓsiderari effect⁹ gubnatōis fz ea gb⁹ ad dei assimilatiōem creatura ꝓducit⁹: ⁊ sic in gñali sunt duo effect⁹ gubnatiōis. creatura. n. assimilat ꝺo q̃ᵐ ad duo. s. quātū ad id qꝺ de⁹ bon⁹ ē inq̃ᵐ creatura ē bōa: ⁊ quātū ad hoc ꝙ ꝺs ē alijs cā bōitatis: iquātū vna creatura mouet alia ad bōitatē. vnde duo sunt effect⁹ gubnatōis. s. ꝓseruatio rerū i bono: ⁊ motio ea⁹ ad bonū. Tertio mō pōt ꝓsiderari effect⁹ gubnationis i pticlari: ⁊ sic sūt nob inumerabiles. ℂ Ad p̄ᵐ g⁹ ꝺōz ꝙ ordo vniuersi icludit in se ⁊ ꝓfuatōez rex diuersa⁹ a ꝺo istituta⁹ ⁊ motionē ea⁹: q: fm hec duo iuēit ordo in reb⁹ fm. s. ꝙ vna ē melior alia: ⁊ scōz ꝙ vna ab alia mouet⁶.
o ℂ Ad alia duo patet respōsio per ea que dicta sunt⁶.
ℂ Utrū oia diuine gubernatōi subꝺantur. Arti. v.
504 **Ad quintum** sic ꝓcedit. Uf ꝙ nō oia diuie gubnatōi subꝺāt. ꝺr. n. eccl. 9. Uidi sub sole nec velociū ē cursuz nec fortiū bellū: nec sapiētiū panē nec doctoz diuitias: nec artificū gr̄az: sz tps casumq̃ in oib⁹. q̃ aūt gubnatōi alicui⁹ subsūt nō sunt casualia. g⁹ ea q̃ sunt sub sole nō subꝺūt diuine gubnatōi. ℂ ꝺ̄. Apo. 1. ad cor. 9. dicit: ꝙ nō ē deo cura ō bob⁹: sz vnicuiq̃ ē cura eoz q̃ gubernāt ab ipo: nō ergo oia subꝺūt diuine gubnatōi. ℂ ꝺ̄. Illud qō seipm gubernare pōt ñ vf alterius gubernatōe indigere: fz creatura rōnalis seipsaz gubnare pōt: cū habeat dominiū sui act⁹: ⁊ p se agat ⁊ nō solū agat ab alio: qꝺ videt eoz esse q̃ gubernātur. ergo nō oia sunt diuine gubernatōi subdita. ℂ Sz ꝺ̄ ē qꝺ dicit aug. s. de ci. dei. ꝙ de⁹ nō solū celū ⁊ terrā: nec solū hominē ⁊ angelū: sed nec exigui ⁊ contēptibilis aīantis viscera: nec auis pēnulā: nec herbe floscul̄: nec arboris folia sine suaz partiū ꝓueniētia ꝺerelingt. oia ergo ei⁹ gubernationi subꝺūtur.
ℂ Rñ⁹ ꝺōz: ꝙ fm eandē rōem cōpetit ꝺo eē gubernatorē rez ⁊ cām eaz: q: eiusꝺē ē rē ꝓducē ⁊ ei pfectōem dare qꝺ ad gubernātem ptinet. de⁹ aūt est cā: nō qꝺez pticula-
235 ris vni⁹ generis rerū: sed vniuersalis totius entis: vt supza
234 ostēsuz ē⁶. vñ sicut nihil pōt eē qꝺ nō fit a deo creatū: ita nihil pōt eē qꝺ ei⁹ gubnatōi nō subꝺat. patet ēt h⁹ idē ex rōe
505 finis. itātū. n. alicui⁹ gubernatio se extēdit. inq̃ᵐ se extēdet
237 pōt finis gubernatiōis. finis aūt diuine gubernatiōis ē ipsa
237 sua bonitas: vt supza ostēsuz est⁶. vñ cū nihil eē possit qꝺ nō
334 ordinet⁹ in diuinaz bonitatē sicut in finē: vt ex supꝺictis pz ipossibile ē ꝙ aliquod entiū subtrahat gubernatōi diuine. stulta igit fuit opinio dicētiū ꝙ hec inferiora corruptibilia: vl⁹ etiaz singularia: aut etiā res humāe nō gubernātur a ꝺo ex quo⁹ pſona ꝺr Ecccl. 9. Derelingt ꝺns terraz. ℂ Ad p̄ᵐ. g⁹ ꝺōz: ꝙ sub sole ꝺicūtur esse ea que fm motū solis gerātur ⁊ corrūpūt: in quib⁹ omnib⁹ casus inenit: non ita. ꝙ oia q̃ in eis fiūt sint casualia: sed q: in quolibet eoz aliqꝺ casuale inueniri pōt: ⁊ hoc ipsuz ꝙ aliqꝺ casuale inuenitur in hmōi reb⁹: demōstrat ea alicui⁹ gubernatōi eē subiecta. nisi. n. hmōi corruptibilia ab aliquo supiori gubernarent⁹: in nihilū tenderēt: maxime que nō cognoscunt: ⁊ sic nō eueniret in eis aliqd p̄ter intentionē qꝺ facit ratiōem casus. vñ ad ostendendū ꝙ casualia fm ordinē alicuius supiōris cāe ꝓueniunt. nō ꝺicit simpl̄r: ꝙ vidit casum esse in omnib⁹: sz ꝺicit tps ⁊ casuz: q: ēt fm aliquē ordinē tpis casuales defectus inueniūtur in rebus. ℂ Ad 2ᵐ ꝺōz: ꝙ gubernatio est quedā mutatio gubernatorū a gubernāte: oīs autez motꝰ est act⁹ mobilis a mouente: vt ꝺr in. 3. phi. ois aūt act⁹ proportionat⁹ ei cuius est actus. ⁊ sic oz ꝙ ꝺiuersa mobilia diuersimode moueantur etiā fm motionem vni⁹ motoris⁶. sic igit fm vnaz artē ꝺei gubernantis res diuersimode gubernātur fm ea⁹ diuersitatē: quedā. n. fz suā nāin sunt ꝙ se agētia tāq̃ hñtia dñiuz sui act⁹: ⁊ ista gubernant a deo ñ solū p hoc ꝙ mouent⁹ ab ipso deo in eis iteri⁹ opante: fz ēt p hoc ꝙ ab eo iducūt⁹ ad bonū: ⁊ retrahunt⁹ a malo p ꝓcepta ⁊ ꝓhibitiōes: ⁊ pmia ⁊ penas. hoc aūt mō nō gubernant⁹ a deo creature irrōnales⁶: que tm̃ agunt⁹ ⁊ nō agūt. 554
cū ergo apls ꝺicē ꝙ deo nō ē cura de bob⁹: nō totaliter subtrahit boues a cura gubernatiōis diuie: fz solū q̃tū ad modu⁹ q̃ ꝓprie cōpetit rōnali creature. ℂ Ad 3ᵐ ꝺōz: ꝙ creatura rōnalis gubernat seipaz p intellectū ⁊ volūtatē. quoz vtrūq̃ indiget regi ⁊ ꝓfici ab intellectu ⁊ volūtate dei. ⁊ iō supza gubernationē qua creatura rōnalis gubernat seipaz tanq̃ ꝺña sui actus indiget gubernari a deo. vj.
Utr̄ oia imediate gubernent⁹ a deo. Articulus. 505
Ad sextum sic ꝓcedit. Uident⁹ ꝙ oia imediate gubnent⁹ a deo. Dze. n. nicen⁹ rep̄hēdit opinionē ꝓphetonis q dixit ꝓuidētiā in tria. p̄a qꝺē pti mi dei: q̃ ꝓuidet reb⁹ celestib⁹ ⁊ vl'ib⁹ oīb⁹. scōaz vō ꝓtō uidētiaz eē dixit scōoz deoz: q celū circueūt. s. respectu eoruz q̃ sūt in gñatiōe ⁊ corruptiōe. tertiā vō ꝓuidentiā dixit quoꝛūdā demonū: q sūt custodes circa terrā hūanaz actionū. ergo videt⁹ ꝙ oia imediate a deo gubnent⁹. ℂ ꝺ̄. melius⁹ ē aliqd fieri p vnū q̃ p multa: si fit pot⁹ vt ꝺr in. 8. phy. sz ꝺs pōt p seipz absq̃ medijs causis oia gubernare. ergo videt⁹ ꝙ oia imediate gubernet. ℂ ꝺ̄. Nihil i deo ē defectiōes ⁊ imꝑfectū. sz ad defectū gubernatoris ptinē videt⁹ q̃ mediātib⁹ aliq̃bus gubnet: sic rex terren⁹ q non sufficit ad oia agēda: nec vbiq̃ ē p̄sens i suo regno: ꝓp hoc oz ꝙ habeat sue gubernatiōis ministros. ergo ꝺs imediate oia gubernat. ℂ Sz ꝺ̄ ē qꝺ aug. ꝺic i. 3. de tri. Quēadmodū corꝓa grossiora ⁊ iferiora p supiora ⁊ potētiora quodā ordine regunt⁹: ita oia corꝓa p spiritū vite rōnalez: ⁊ spūs vite rōnalis deserto: atq̃ pctōr p spiritū vite rōalē piū ⁊ iustū: ⁊ ille p ipm deū. ℂ Rñ⁹ ꝺōz: ꝙ i gubnatōe duo sūt ꝓsideranda. s. rō gubernatiōis q̃ est ipa ꝓuidētia: ⁊ executio⁶. quā 137
tū igit⁹ ad rōnē gubnatiō. s ptinet ꝺs imediate oia gubnat. quātū aūt ptinet ad executionē gubernatiōis ꝺs gubernat q̃dā mediātib⁹ alijs: cui⁹ rō est: q: cū ꝺs sit ipsa ēentia bonitatis⁶: vnūqꝺq̃ attribuēdū ē deo fz suī optimū. optimū 501
āt in oi genere vel rōe vel cognitiōe practica: q̃lis ē rō gubnatiōis in hoc ꝓsistit: ꝙ pticularia cognoscant⁹ in qb⁹ ē act⁹: sic optimus medicus est q nō ꝓsiderat sola vlia: fz q pōt ēt ꝓsiderare minima pticularū. ⁊ idē pz in ceteris. vñ oz ꝺicē ꝙ ꝺs oīuz ēt minimoz pticularū rōnez gubernatiōis habeat. fz cū p gubernationē res q̃ gubernant⁹ sint ad pfectionez a gubernāte rebus gubernatis cōicat⁹. maior aūt pfectio est ꝙ aliqd in se sit bonū: ⁊ ēt sit alijs cā bonitatis: q̃s si eēt solū mō in se bonū: ⁊ ideo sic ꝺs gubernat res vt q̃sdā illaz in gubnādo cās istituat: sic ē si aliqs magister discipulos suos nō solū sciētes faceret: fz ēt alioz doctoz⁶. ℂ Ad p̄ᵐ ergo ꝺōz: ꝙ opinio pꝓnis rep̄hendit⁶. q: ēt quātuz ad rōnem gubernatiōis posuit deū imediate oia gubernare: 157
qō ꝓz p hoc ꝙ diuisit in tria ꝓuidentiā q̃ est rō gubernationis. ℂ Ad 2ᵐ ꝺōm: ꝙ si solus ꝺs gubernaret subtrahere tur pfectio cāli⁹ a rebus. vñ non totū melius fieret p vnū: sed qō fit p multa. ℂ Ad 3ᵐ ꝺōm: ꝙ non solū ptinet ad pfectionē regis terreni ꝙ exercito⁹ē habeat sue gubernationis fz etiaz ad regis dignitatē: q: ordine ministroꝛum potestas regia preclario⁹ redditur.
ℂ Utrum aliquid p̄ter ordinem diuine gubernationis contingere possit. Articulus. vij. 506
Ad septimum sic ꝓceditur. Uident⁹ ꝙ aliqd p̄ter ordinē diuine gubernationis ꝓtingere possit. ꝺicit. n. Boe. in. 3. de cō. ꝙ ꝺs p bonuz cūcta disponit. si igit nihil in reb⁹ ꝓtingit p̄ter ordinem diuine gubernatiōis: sequeret⁹ ꝙ nihil eēt malū in rebus. ℂ ꝺ̄. Nihil est casuale qō euenit scōm ꝓordinationē alicuius gubernātis. si igit nihil accidit in rebus p̄ter ordinē gubernatiōis diuine: seqt⁹ ꝙ nihil in reb⁹ sit fortuitū ⁊ casuale. ℂ ꝺ̄. Ordo diuine gubernatiōis ē certus ⁊ imutabilis q: est scōm rōnez eternā: si igit nihil possit ꝓtingere in re/

bus ꝑter ordinē diuine gubernatōis: segꝫ qꝫ oia ex necessi
tate ꝓtingāt: ⁊ nihil sit i reb⁹ ꝓtigēs: qđ ē icōueniēs. ꝑt igr ali
qđ ꝓtingē ꝓter ordinē gubnatōis diuine. ¶ Sz ꝫ est qđ
dr̄ hester. 15. Dne de⁹ rex oipotēs i ditōe tua cūcta sūt po
sita: ⁊ nō ē q̄ possit resistē tue volūtati. ¶ Rn⁹ dz: qꝫ ꝑter
ordinē alicui⁹ ꝓticularis cāe aligs effect⁹ euenire pōt. nō ät
ꝑter ordinē cāe vlis. cuius rō ē: qꝫ ꝑter ordinem ꝓticularis
cāe nihil pueīt nisi ex aliq̄ alia cā ipedīte. quā qdē cām ne
cesse ē reducē in ꝓmā cāz vl̄ez sic idigestio cōpetit ꝑter or
dinē vtutis nutritiue ex aliquo ipedimēto. puta ex grossitie
cibi quā necesse est reducē in aliā cāz ⁊ sic vsqꝫ ad cāz ꝓmā
vl̄ez. cū igit de⁹ sit ꝓma cā vlis nō vnius generis tm̄ sz to
tius entis ē: impossibile ē q̄ aligd ꝓtingat ꝑter ordinē diuine
gubernatōis: sz ex hoc ipso qꝫ aligd ex vna pte vr̄ exire ab
ordine diue ꝓuidētie: q ꝓsideratr̄ sz aliquā pticularē cāz ne
cesse ē qꝫ in eūdē ordinē relabat⁹ sz aliā cām. ¶ Ad ꝑm. g⁹
dz: qꝫ nihil inuēit in mūdo: qđ sit totalr̄ malū: qr malū sp
sundat⁹ in bono: vt supra oñsum ē. ⁊ ꝛō res aliq̄ dr̄ mala
ꝙ hoc qꝫ exit ab ordine pticularis alicui⁹ bōi. si aūt totaliter
exiret⁹ ab ordine gubernatōis diue totalr̄ nihil eēt. ¶ Ad
2m. dz: qꝫ aliq̄ dñr ee casualia i reb⁹ p ordinē ad cās pticla
res extra quaz ordinē fiūt. sz q̄ 3m ad dīnā ꝓuidētiā ptinet
nihil fit casu i mūdo vt Aug. dic̄ i li. 83. q. ¶ Ad 3m dz: qꝫ
dñr aliq̄ effect⁹ ꝓtigētes p cōpatōez ad ꝓximas cās: que in
suis effectib⁹ dficere ꝑnt nō ꝙ hoc qꝫ aligd fieri possit ex
tra totū ordinē gubernatōis diue: qr hoc ipm qꝫ aligd cōti
git ꝑter ordinē cāe ꝓxīe ē ex aliq̄ cā subiecta gubnatōi diue

¶ Utrum aliquid possit reniti contra ordinem guberna
tionis diuine. Articulus. viij.

Ad octauū sic ꝓcedit. Vr̄ qꝫ aliqd possit rem
ti ꝛ ordinē gubernatōis diuine. dr̄ .n. Isa. 3. Lingua eoꝝ ⁊ adiuctōes eoꝝ ptra dñm. ¶ Ꝓ.
nullus rex iuste punit eos q ei⁹ ordinatōi nō repugnāt: si igi
tur nihil ꝛ̄ieē diuine ꝓuidētie nullus iuste puniret⁹ a deo
¶ Ꝓ. Quelibet res subiicit⁹ ordini diuine gubnatōis. sed
vna res ab alia ipugnat⁹. g⁹ aliqua sūt q̄ ꝛ̄ nitūtur dine gu
bernatōi. ¶ Sz ꝛ̄ ē qđ dicit Boe. in. 3. ō ꝙso. non est aligd
qđ summo huic bono vel velit vel possit obsistere. ē igitur
summū bonū qđ regit cūcta fortiter: fuauiterqꝫ dispōit. vt
dicit sap̄. 8. ō diuina sapia. ¶ Rn⁹ dz: qꝫ ordo dine sapiē
tie duplic ter pōt ꝓsiderari. vno mō in gñali sm. s. qꝫ ꝓ
gredit⁹ a cā gubernatiua toti⁹. alio⁹ in spāli sm qꝫ ꝓgredit⁹
a cā ꝓticulari: q̄ ē executiua diuine gubernatōis. p⁹ igit mō
nihil ꝛ̄ nitit⁹ ordini dine gubernatōis: qđ ex duob⁹ pz. ꝓmo
qdē ex hoc qꝫ ordo diuine gubernatōis totalr̄ in bonū ten
dit: ⁊ vnaquaqꝫ res in sua operatiōe ⁊ cōatu nō tendit: nisi
ad bonū. nullus .n. respiciēs ad malū operat⁹: vt dīo. dicit.
alio⁹ apparet ex hoc qꝫ sicut supra dictū ē. oīs icknatio ali
cuius rei vl̄ nālis vl̄ volūtaria nihil ē aliud q̄ q̄daz ipressio
a p⁹ mouēte. sicut iclinatio sagitte ad signū ꝺterminatum ni
hil aliud ē q̄ quedā ipressio a sagittāte. vñ oia q̄ agunt vel
nāliter vel volūtarie: q̄si ꝓpria spōte ꝓueniunt in id ad qđ
ꝑm. g⁹ dz: qꝫ dñr aliq vel cogitare vel log vel agē ꝛ̄ deuz
nō q: totaliter tentant⁹ ordini diuine gubernatōis. q: etiam
peccantes intendūt aliqđ bonū: sed q: ꝓtra nituntr̄ cuidam
ꝺterminato bono: qđ est eis ꝓueniēs sm suā nām aut sta
tum. ⁊ ideo puniunt⁹ iuste a deo: ⁊ per hoc pz solutio ad sz

¶ Ad 3m dz: qꝫ qñ vna res alteri ꝓtra pugnat oñditur qꝫ
aligd reniti pōt ordini qui est ex aliqua cā particulari: nō ät
ordini qui ꝺpendet a cā vniuersali totius.

¶ De effectibus diue gubnatōis i speciali. Qđ. ciiij.

Einde ꝓsiderādū est ꝺ effectibus
diuine gubernatōis in spe
ciali. ¶ Et circa hoc quer̄ūtur. 4. ¶ Pri
mo vtruz creature idigeāt vt ꝓseruēt⁹ in
eē a deo. Secūdo vtrū ꝓseruent⁹ a deo i
mediate. 3° vtrū deus possit aligd redigē
i nihilū. 4° vtrū aligd in nihilū redigat⁹

¶ Utrū creature idigeāt. vt a deo ꝓseruent⁹. Arti. i.

Ad primum sic ꝓcedit. Vr̄ qꝫ creature non
indigeant vt a deo ꝓseruent⁹ in
eē. qđ .n. nō pōt nō eē: nō idiget vt ꝓseruetur in eē. sic qđ
non p. test abscedere nō indiget vt cōseruetur ne abscedat
sz q̄dā creature sunt q̄ sm sui nām nō eē nō possunt. g⁹ nō
oēs creature indigēt: vt a deo ꝓseruentur in esse. p:obatio
medie: qđ per se inest alicui necesse est ei ineē. ⁊ opposituz
ei⁹ ipossibile est ei ineē: sicut necessariū ē binariū eē parem:
⁊ ipossibile ē eū eē iparē. eē aūt ꝙ se ꝓsequit⁹ ad formam: qr
vnūqđqꝫ sz hoc ē ens actu qꝫ hz formā. q̄dam ät creature 261
sūt q̄ sūt forme q̄dā subsistētes: sic de ag̃elis dcm̄ ē⁹. ⁊ sic p 265
se inest eis eē. ⁊ eadē rō ē de illis quoꝝ mā nō est in potētia 338
nisi ad vnā formā sic supra dcm̄ est de corpoīb⁹ celestib⁹⁹: 484
hmōi. g⁹ creature: sm suā nāz ex necessitate sūt ⁊ nō pñt ñ
eē. potētia .n. ad nō eē nō pōt fūdari neqꝫ i forma quaz p se
segē eē: neqꝫ in mā exīte sub forma quā ñ pōt amittēr cuz
nō sit i potētia ad aliā formā. ¶ Ꝓ. De⁹ ē potētior q̄lz crea
to agēte. sz aliqđ creatū agēs pōt cōicare suo effectui: vt cō
seruet⁹ in eē ēt ei⁹ opatōe cessāte: sic cessāte actiōe edificato
ris remāet dom⁹: ⁊ cessante actōe ignis remāet aq̄ calefa
cta p aliqđ tps. g⁹ mlto magis de⁹ pōt sue creature ꝓferre
ꝙ ꝓseruet⁹ in eē sua opatōe cessāte. ¶ Ꝓ. Nullū violentum
pōt ꝓtingē absqꝫ aliq̄ cā agēte: sz tēdere ad nō eē ē ināle: ⁊
violētū cuilibet creature: qr q̄libet creatura nāliter appetit
eē. g⁹ nulla creatura pōt tēdere in nō eē nisi aliquo agēte ad
corruptōez. sz q̄dā sūt ad quoꝝ corruptōez nihil agē pōt si
cut spūales sūbe ⁊ corpa celestia. g⁹ hmōi creature ñ pñt tē
dē i ñ eē ēt ōi opatōe cessāte. ¶ Ꝓ. Si ds ꝓsuaret res i eē
h⁹ erit ꝙ aliquā actōez. p qualz ät actiōez agētis si sit efficax
aligd fit i effectu. oz igr qꝫ ꝙ actiōez ds ꝑseuātis aligd fiat i
creatura: sz hoc nō vr̄. nō .n. ꝙ hmōi actōez fit ipz eē crea
ture. qr qđ iaz ē nō fit: neqꝫ itez aliqd aliđ supadditū. qr vl̄
ñ ꝓtinue ds ꝓsuaret creaturā i eē vl̄ ꝓtinue aliqd adderet⁹
creatur: qđ ē icōueniēs. ñ igr creatur⁹ ꝓsuāt⁹ i eē a deo. ¶ Sz
ꝛ̄ ē qđ dr̄ heb. 1. ¶ Portās oia vba vtutis sue. ¶ Rn⁹ dz:
qꝫ necesse ē dicē ⁊ sz fidē ⁊ sz rōez qꝫ creature ꝓsuāt⁹ i eē a
deo. Ad cui⁹ euidētiā ꝓsiderādū ē qꝫ aliqd ꝓsuet⁹ ab altero
dupl̄r. vno mō idirecte ⁊ p accñs: sic ille dr̄ rē ꝓsuāre q re
mouet corrumpēs: puta si aliqs puer custodiat ne cadat in
ignē dr̄ eū ꝓsuāre: ⁊ sic ēt ds dr̄ aliq̄ ꝓsuare: sz nō oīa: qr q̄
dā sūt q̄ nō hñt corrūpētia: q̄ neēe sit remouē ad rei ꝓsua
tionē. Alio⁹ dr̄ aligd rē aliquā ꝓsuāre p se ⁊ directe: inqꝫtū
. s. illō qđ ꝓseruāt⁹ depēdet a ꝓsuāte vt sine eo eē ñ possit.
⁊ hoc mō oēs creature idigēt diuma ꝓsuatōe. depēdet .n.
eē cuiuslibet creature a deo: ita qꝫ nec ad mometū subsistē
possent: sz in nihilū redigerent⁹: nisi opatiōe diuine virtutis
ꝓseruarēt⁹ in eē ⁊: sic Gre. dicit. ⁊ hoc sic ꝑspici pōt. oīs. n. 44
effect⁹ depēdet a sua cā sm qꝫ est cā eius. Sz ꝓsiderādum
est qꝫ aliqđ agēs ē cā sui effect⁹ sm fieri tm̄ ⁊ nō directe sz
esse eius: qđ cōuenit in artificialib⁹ ⁊ in reb⁹ nālibus.
edificator. n. est cā dom⁹ qtū ad ei⁹ fieri: nō autem directe
qnātuz ad esse eius. manifestū est .n. qꝫ esse domus ꝓsegt
formā eius. forma aūt domus est cōpositio ⁊ ordo: que q
dem forma cōsegt nālem vtutē quarūdā rez: sicut. n. co
cus qui cogt cibū adhibēdo aliqꝫ vtutē nālē actiuā. s. ignis:
ita edificator facit domū adhibēdo cemētū lapides ⁊ ligna
que sunt susceptiua ⁊ cōseruatiua talis cōpōnis ⁊ ordinis.
vnde esse domus dependet ex naturis hax rerū: sicut fieri
domus dependet ex actiōe edificatoris. ⁊ sil̄ rōne est cōsi
derādū in rebus naturalib⁹: qr si aliqđ agēs nō ē cā forme
mātū hmōi non erit ꝙ se cā esse qđ cōsegt ad talez formā
sed erit cā effect⁹ scdm fieri tm̄. manifestū est aut̄ qꝫ si aliq̄
duo sunt einsdem spēi: vnū non pōt esse p se cā forme alte
rius inqꝫtū est talis forma: qr sic eēt cā forme ꝓprie cuz sit
eadē rō vtriuscꝫ: sed pōt esse cā hmōi forme. sz qꝫ est i mā
ꝑma qꝫ mā acqrit hāc formā. ⁊ hoc est esse cā sz fieri sicut
cū hō generat hoiez ⁊ ignis ignez ⁊ ideo qñcūqꝫ nālis effe
ct⁹ est nat⁹ ipressionē agentis recipe sm eandē rōez sm qꝫ
ē in agente tūc fieri dependet ab agente. nō aūt esse ipsi⁹. sed
aliqñ effect⁹ nō est nat⁹ recipe ipressionē agentis sm eandē
rōnē sm quā est in agente. sicut pz in omnib⁹ agentib⁹ que
non agunt simile sm spēm. sicut celestia corpa sunt cā gene
rationis inferioꝝ cozpoꝝ dissimilū sz spēm. ⁊ tale agens
pōt eē cā forme sm rōez talis forme: ⁊ nō solū sz qꝫ acqri

tur i hac mã. ⁊ iõ ẽ cã nõ solũ fiẽdi ſz eẽndi. sicut igſ fieri rei nõ põt remãere cessante actõe agẽtis: qõ ẽ cã effect⁹ ſz fieri: ita nec eẽ rei põt remãere cessante actõe agẽtis: qõ ẽ ei⁹
a effect⁹ nõ solũ ſz fieri: ſz ẽt ſz eẽ. ⁊ hec ẽ rõ q̃re aq̃ calefacta
343 retinet calorẽ cessãte actõe ignis^c: nõ aũt remãet aer illuminat⁹ nec ad momẽtũ cessãte actõe solis: q: ſ. mã aq̃ suscepti ua ẽ caloris ignis ſz eãdẽ rõez qua ẽ in igne. vñ si pfecte p/ducat^r ad formã ignis retinebit calorẽ sp: si aũt ipfecte pticipet aliqd de forma ignis ſz quãdã ichoationẽ caloris non sp
343 remãebit: ſz ad tps: pp debilẽ pticipatõez pncipij caloris^c. aer aũt nullo⁹ natus ẽ recipe lumẽ ſz eãdẽ rõez ſz quã ẽ in sole: vt. ſ. recipiat formã solis q̃ est pn^m luminis. ⁊ iõ q: non hñt radicẽ in aere statim cessat lumẽ cessante actõe solis. sic aũt se hz ois creatura ad deũ sicut aer ad solẽ illuminãtẽ^c.
39 sicut. n. sol ẽ lucẽs p suã nãm: aer aũt fit luminosus pticipãdo lumẽ a sole: nõ trã pticipãdo nãm solis. ita solus de⁹ est
17 ens p eẽntiã suã: q: ei⁹ eẽntia ẽ suũ eẽ^c. ois ãt creatura ẽ ens pticipatõe: nõ q̃ sua eẽntia sit ei⁹ eẽ. ⁊ iõ Aug. dicit. 4. super ge. ad lit. vt⁹ dei ab eis q̃ creata sũt regẽdis si cessaret aliq̃n
44 sil⁹ ⁊ illox cessaret spẽs: oiscz nã cõcideret^c. ⁊ in. 8. eisdem dicit: q̃ sic aer pñte lumĩe fit lucidus. sic hõ deo sibi pñte il lumiat^r. absente ãt ptinus tenebrat^r. ¶ Ad p^m g^o dõz: q̃ eẽ p se pseqt̃ formã creature supposito trã influxu dei: sic lumẽ seqt̃ diafonũ aeris supposito ifluxu solis. vñ potẽtia ad nõ eẽ in spũalib⁹ creaturis ⁊ corpib⁹ celestib⁹ magis ẽ in deo q
44 põt subtrahẽ suũ ifluxũ q̃z in forma vl' mã talũ creatura^c. ¶ Ad 2^m dõz: q̃ deus nõ põt cõicare alicui creature. vt cõ seruetur in esse sua actiõe cessante. sicut nõ põt cõicare q̃ ñ sit cã illius. intãtũ. n. idiget creatura pseruari a dõ: inq̃^m eẽ effectus depẽdet a cã eẽndi vñ nõ eẽt simile de agẽte q̃ nõ est cã eẽndi sed fieri trñ. ¶ Ad 3^m dõm: q̃ rõ illa pcedit de
o pseruatiõe que ẽ p remotionẽ corrũpentis qua nõ indigẽt
44 oẽs creature vt dictũ ẽ^c. ¶ Ad 4^m dõz: q̃ pseruatio rerũ a dõ nõ est p aliquã^a nouã actionẽ: ſz p ptinuationẽ actionis q̃ dat esse^c: q̃ qdẽ actio est sine motu ⁊ tpe sicut ẽt pseruatõ luminis in aere est per ptinuatũ a sole influxũ.

¶ Utr de⁹ imediate oẽm creaturam pseruet. Ar. ij.

Ad secũdũ sic pcedit. Uidr q̃ dõs imediate oẽz
509 cr̃aturã pfuet. eadẽ. n. actõe de⁹ ẽ
d pseruator rer q̃ũ ⁊ creator: vt dictũ ẽ. ſz deus imediate est
508 creator oĩũz. g^o imediate ẽ ẽt pfuator. ¶ Ꝺ. Unaq̃q̃ res magis ẽ ppa sibi q̃z rei alteri: sed nõ põt cõicare alicui creature q̃ pseruet seipaz. g^o multo min⁹ põt ei cõicari: q̃ cõseruet aliã. g^a deus oia pfuat absq̃ aliq̃ alia cã pfuãte. ¶ Ꝺ. Effectus pseruat^r i eẽ ab eo quod est cã eius non solũ fm fieri: ſz ẽt ſz eẽ: ſz oẽs cãe create vt vñ nõ sunt cãe suox effectuũ: nisi ſz fieri. nõ sunt. n. cãe nisi monẽdo: vt supra ẽ hi/
508 tũ^c: ergo nõ sunt cãe cõseruãtes suos effectus in eẽ. ¶ Sz Ꝺ ẽ q̃ p idẽ cõseruatur res p quod hz eẽ. sed deus dat eẽ rebus mediãtibus aligbus cãis medijs. g^o ẽt in eẽ conseruat
508 mediantibus aligbus cãis. ¶ Rñ^o dicẽdũ: q̃ sicut dictũ ẽ^c dupliciter aliqd rez aliquã in esse cõseruat. vno mõ indirecte ⁊ p accidẽs p hoc q̃ remouet vel impedit actionẽ corrũpentis. Alio modo directe ⁊ per se: q: ab eo depẽdet eẽ alterius: sicut a cã depẽdet effectus. vtroq̃z aũt mõ aliqua res creata inuenitur eẽ alterius pseruatiua. mãifestũ ẽ. n. q̃ etiã in rebus corporalibus multa sunt: q̃ impediũt actões corrũpentiũ. ⁊ per hoc dr rerũ pseruatiua: sicut sal impedit carnes a putrefactione. ⁊ simile est in multis alijs. Inuenitur etiã q̃ ab aliqua creatura depẽdet aligs effectus ſz suũ eẽ. cũ. n. sunt multe cãe ordinate necesse est q̃ effectus dependeat. pmo qdẽ ⁊ principali⁹ a cã pma. secũdario vo ab oĩbus cãis medijs. ⁊ iõ pncipali⁹ qdẽ prima cã est effectus pseruatiua. secũdario vo ois medie cãe: ⁊ tãto magis quanto cã fuerit altior ⁊ prime cãe primior. vnde superioribus causis etiam in corporalibus rebus attribuitur conseruatõ ⁊ permanentia rerum sicut pbus dicit. ij. meta. q̃ primus
c 346 motus. ſ. diurnus est cã cõtingentis generatõis^c. Secun/
564 dus aũt motus q est per zodiacũ est cã diuersitatis q̃ ẽ fm generatiõem ⁊ corruptionẽ. ⁊ sil⁹ astrologi attribuunt saturno q est supremus plãetax res fixas ⁊ permanẽtes. sic igitur dicẽdũ ẽ q̃ deus pseruat res q̃sdã i eẽ mediãtib⁹ aliqbus cãis. ¶ Ad p^m ergo dõm: q̃ dõs imediate oĩa creauit ſz in ipsa rex creatiõe ordinẽ in reb⁹ instituit vt q̃daz ab alijs depẽderẽt p q̃s scõarie pseruarent^r in eẽ psupposita trã pncipali pseruatiõe q̃ est ab ipso. ¶ Ad 2^m dõz: q̃ cũ ppe
8 cã sit pseruatia effect⁹ ab ea depẽdẽtis: sic nulli effectui pe
256 stari põt q̃ sit cã pseruatiua suiipsi⁹. põt trã ei pstari q̃ sit cã al teri⁹: ita ẽt nulli effectui põtari põt q̃ sit suiipsi⁹ pseruatiu⁹. põt trã ei pstari q̃ sit pseruatiu⁹ alterius. ¶ Ad 3^m dõm: q̃ nulla creatura põt eẽ cã alteri⁹ q̃tuz ad hoc q̃ acgrat nouã
240 formã vel disponez nisi p modũ alicuius mutatiõis: q: sp agit psupposito aliquo subo^c. ſz postq̃ formã vel disponez inducit in effectu absq̃ alia imutatõe effectus hmõi formã vel disponez pseruat: sic in aere put illuminat^r de nouo in telligit^r qdã mutatio. sed pseruatio luminis est absq̃ aeris in mutatione ex sola presentia illuminantis.

¶ Utr dõs possit aliqd in nihilũ redigere. Arti. iij.
152 **Ad tertium** sic pcedit. Uidr q̃ dõs ñ possit aliqd in nihilũ redigere. Dicit enim Aug. in lib. 83. q. q̃ dõs nõ est cã tẽdẽdi in nõ eẽ: hoc ãt ptinet si aliq̃s creaturã redigeret in nihilũ. ergo dõs nõ põt aliquid in nihilũ redigẽ. ¶ Ꝺ. Deus ẽ cã rex vt sint p suam bonitatẽ: q: vt Aug. dicit de hoc. xpi. inquãtũ dõs bon⁹ est in mus: ſz dõs nõ põt nõ esse bon⁹. ergo nõ põt facere vt res nõ sint. qõ faceret si eas i nihilũ redigeret. ¶ Ꝺ. Si dõs i nihilũ aliq̃ redigeret: opor: teret q̃ hoc fieret p aliq̃s actões ens. vñ ſz hoc nõ põt esse: q: ois actio determinat^r ad aliq̃d ens. vñ ẽt actio corrũpẽtis: q: terminat^r ad aligd generatuz. gñatio vnius ẽ corruptio alteri⁹. ergo dõs nõ põt aliqd in nihilũ redigere. ¶ Sz Ꝺ est qõ dr. Iohere. 10. Loz: ripe me dñe. ve rũtũ in iudicio ſz nõ in furore tuo: ne forte ad nihilum redigas me. ¶ Rñ^o dõz: q̃ qdã posuerũt q̃ dõs res in eẽ p: duxit agẽdo de necessitate nãe: qõ si eẽt vez: dõs nõ posset
118 cut supra ẽ habituz^c. hec positio ẽ falsa: ⁊ a fide catholica penitus aliena: q̃ pfiteat^r deũ res libera volũtate pduxisse in eẽ fm illud ps. Oia q̃cũq̃ voluit dñs fecit. hoc igit^r q̃ deus creature eẽ cõicat ex dei volũtate depẽdet: nec aliter in eẽ cõseruat nisi inquãtũ eis ptinue ifluit eẽ. vt dictũ est^c. sic igit anteq̃ res eẽnt potuit eis nõ cõicare eẽ: ⁊ sic ens nõ facere ret: ita iaz postq̃ facta sũt põt eis nõ influere eẽ: ⁊ sic eẽ desisterẽt: qõ ẽ eas in nihilũ redigẽ. ¶ Ad p^m ergo dõz: q̃ ñ esse nõ hz cãz p se: q: nihil põt eẽ cã nisi inquãtũ ẽ ens. ens aũt p se loquẽdo ẽ cã eẽndi. sic igit^r dõs nõ põt eẽ cã tendẽdi in nõ esse. ſz hoc hz creatura ex seipsa inquãtũ ẽ de nihilo. ſz p accñs dõs põt eẽ cã q̃ res in nihilũ redigant subtrahẽdo. ſ. suã actionẽ a reb⁹. ¶ Ad 2^m dõz: q̃ bonitas dei ẽ cã
18 rex nõ q̃si ex necessitate nãe^c: q: diuina bonitas nõ depẽdet ex rebus creatis: ſz p liberã volũtatẽ. vñ sicut potuit ne piudicio bonitatis sue res nõ pducere in eẽ ita absq̃ detrimẽto sue bonitatis põt res in eẽ nõ pseruare. ¶ Ad 3^m dõm: q̃ si dõs rẽ aliquã redigeret in nihilũ hoc nõ esset per aliquã actionẽ ſz p hoc q̃ ab agendo cessaret.

¶ Utr aliquid in nihilũ redigatur. Articulus. iiij.
511 **Ad quartum** sic pcedit. Uidr q̃ aligd in nihiluz redigat^r. finus. n. rñdet pn^o. ſz a pncipio nihil erat nisi dõs. ergo ad hũc finẽ res pduci ẽnt vt nihil sit nisi dõs ⁊ ita creature in nihilũ redigentur. ¶ Ꝺ. Ois creatura hz po^am finitã. ſz nulla po^a finita se extẽdit ad infinitũ. vñ in. 8. phyſi. pbat^r q̃ po^a finita nõ potest monẽ tpe infinito. ergo nulla creatura põt durare in infinitũ. ⁊ ita q̃z in nihilũ redigẽt^r. ¶ Ꝺ. Forme ⁊ accñtia nõ hñt mãz p ptẽ sui: ſz q̃z definũt eẽ. ergo in nihilũ reducũtur. ¶ Sz Ꝺ ẽ qõ eccl'. 3. dr q̃ oĩa opa q̃ fecit dõs pseuerãt i eternuz. ¶ Rñ^o dõz: q̃ eox q̃ a deo fiũt circa creaturã q̃dã p
517 uenĩũt ſz nãlẽ cursuz rex. q̃dã vo miraculose opat^r preter ordinẽ nãlẽ: creaturis inditũ vt infra dicet^r. q̃ aũt factur⁹ est dõs ſz ordinẽ nãlez reb⁹ inditũ psiderari põt ex ipsis rerũ naturis. q̃ vo miraculose fiũt ordinant^r ad gratie manifestatiõnẽ fm illud apli'. 1. ad cor. 12. Unicuiq̃ dat^r manifestatio spiritus ad vtilitatẽ. ⁊ postmodũ inter cetera subdit de miraculox operatione: creaturarũz autẽ nature demonstrãt vt nulla eax in nihilũ redigatur: q: vel sunt im materiales:

ꝛ sic in eis nō ē potētia ad nō eē: vl̄ sūt māles: ꝛ sic saltē re/
335 manēt sp fz māz: q̄ incoꝛruptibil̄ ē c. vtpote subz exīs gña
tiōis ꝛ coꝛruptōis. redigē ēt aliqd in nihilū nō ptiet ad gre
mālestationē: cū magis p hoc diuīa potētia ꝛ bōitas oñda
tur q̄ res in eē ꝙseruat. vñ simplr dōz ē q̄ nihil oīno in ni/
hilū redigeť. ¶ Ad p̄m g̊ dōz: q̄ hoc q̄ res in eē ꝓducte
sunt postq̄ nō fuerūt declarat potētiā ꝓducētie: fz q̄ in ni/
hilū redigerēť hmōi mālestatōez ipediret. cū dei potētia
i. ꝓportās oīa vba virtutis sue. ¶ Ad 2m dōm: q̄ potētia
creature ad eēndū ē receptiua tm̄: fz potētia actiua ē ipi⁹ dī:
a quo ē ifluxꝰ eēndi. vñ q̄ res in ifinitū durēt: segť ifinitatē
dine vtutis. ōtermiať tm̄ qbusdā rebꝰ vtꝰ ad manēdū tpe
determinato incz̄m̄ ipediri pñt ne pcipiāt ifluxū eēndi q̄ est
ab eo ex aliquo ꝓtrario agēte: cui finita vtꝰ nō pōt resistere
tpe ifinito: fz solū tpe determiato: ꝛ iō ea q̄ nō hñt ꝑriū cō/
uis habeāt finitā virtutē pseuerāt in eternū. ¶ Ad 3m dōz:
q̄ forme ꝛ accidētia nō sunt entia cōpleta cū ñ subsistāt: fz
241 q̄libet eoꝝ ē aliqd entis. sic.n. ens dr: q: eo aliqd est c. ꝛ tm̄
452 rū remāeat fz remanēt i potētia materie vel subiecti.

¶ De mutatōe creaturaꝝ a deo. Questio. cv.

Eeinde ꝓsiderādū est ō secūdo effectu gubernatōis di/
uine: q̄ ē mutatio creaturaꝝ a dō. Et
d p̄o de mutatōe creaturaꝝ. Scōo de mu
tatōe vnīꝰ creature ab alia. ¶ Circa p̄m
q̄runť. 8. ¶ Primo q̄riť vtꝝ deꝰ imedia
te possit moueř māz ad formā. Scōo
vtꝝ imediate possit moueře aliq̄d coꝛpꝰ. Tertio vtꝝ pos
sit mouē intellectū. Quarto vtꝝ possit mouē volūtatem.
Quinto vtꝝ deꝰ opeť in oī operāte. Sexto vtꝝ possit ali/
qd facē pter oꝛdinē rebꝰ inditū. Septio vtꝝ oīa q̄ sic deꝰ
fac̄ sunt miracula. Octauo ō diuersitate miraculoꝝ.
¶ Utꝝ deus possit imediate mouere materiam ad for
512 mam. Articulus. i.

Ad primuz sic ꝓcediť. Uř q̄ deꝰ nō possit i/
mediate mouē mām ad formaz.
sicut.n. ꝓbat pbs in. 7. meta. formā in hac mā nihil facē pt
nisi forma q̄ ē in mā q: sile facit sibi sile i mā. ¶ ꝓ. Si ali/
qđ agēs se hēat ad multa nullū eoꝝ ꝓducet nisi ōterminet
ad vnū p aliqd aliō. vt.n.i.3. de aīa dř. Ulis opio nō mo/
512 uet nisi mediāte aliq̄ pticlari appētibile fz vtꝰ dīna ē vtis cā
39 oiuz. gꝰ nō pōt ꝓducē aliquā pticularē formā: nisi mediāte
118 aliquo pticulari agēte. ¶ ꝓ. Sic eē cōe ōpendet a p̄ma cā
509 vtē: ita eē ōteriatū dep̄dēt a ōteriatis cāis pticularib⁹: vt
a supra hītū est k: sed deteriatū eē alicuiꝰ rei est p ꝓpriā eius
formā. gꝰ ꝑpe rez forme nō ꝓducūť a deo nisi mediātib⁹
cāis pticularib⁹. ¶ Sz ꝛ ē qđ dř geñ. 2. formauit deꝰ ho/
minē de limo terre. ¶ Rñ̄ dōz: q̄ ds imediate pōt mo/
uere mām ad formā: q: ens in potētia passiua reduci pōt i
actū a potētia actiua q̄ eā sub ptāte sua ꝓtinet. cū igř mā cō
tineať sub ptāte dīna: vtpote a deo ꝓducta: pōt reduci in
24 actū p dīnā potētiā: ꝛ hoc ē moueri māz ad formā: q: for
236 ma nihil aliud est q̄z act⁹ māe. ¶ Ad p̄m g̊ dōz q̄ effect⁹ ali
a bō gñať ab hoīe: ꝛ ignis ab igne. Alioꝰ fm eāde spēz: vt
put. s. forma effectꝰ vtualr ꝓtinetur i cā: ꝛ sic aīalia ex putre
factōe gñata: ꝛ plāta ꝛ coꝛpoꝛa mineralia assilanť soli ꝛ stel
lis q̄z vtute gñantur. sic igř effectꝰ cāe agēti silatur fz totuz
90 illud ad qđ se extēdit vtus agētis. vtꝰ aūt dei se extendit ad
formā ꝛ māz: vt supra hītū ē k. vñ cōpositū qđ gñatur sila
tur deo fm vtualē ꝓtinētiā: sic̄ silatur cōposito gñanti p sili
tudinē spēi: vñ sic̄ cōpositū generās pōt mouere mām ad
formā generādo cōpositū sibi sile: ita ꝛ deꝰ: nō āt aliq̄ alia
forma nō in mā exīs: q: mā nō ꝓtineť i vtute alteriꝰ subē
sepate: ꝛ iō demones ꝛ angeli opantur circa hec visibilia:
b nō qđē ip̄imēdo formas: sed adhibēdo coꝛpalia semina k.
564 ¶ Ad 2m dōm q̄ illa rō ꝓcederet si deꝰ ageret ex necītate
510 nāe: fz q: agit p volūtatē ꝛ intellectū: q cognoscit rōnes p/
pas oium formaꝝ ꝛ nō solū vles: inde est q̄ pōt deteriare
bāc vel illā formā māe imp̄imere. ¶ Ad 3m dōm: q̄ hoc
ip̄m cū cāe secūde determinātur ad deteriatos effectꝰ est il
lis a deo. vñ deus q: alias cās oꝛdiat ad determiatos effe/
ctus: pōt ēt determinatos effectus ꝓducere per seipsum.
¶ Utrū deꝰ possit imediate mouere aliq̄d coꝛpꝰ. Ar. ij.

Ad secundum sic ꝓcediť. Uideť q̄ deꝰ nō 513
possit imediate aliq̄d coꝛpꝰ
mouere. cū.n. mouēs ꝛ motū oporteat eē sil: vt ꝓbať in.
7. phy. oz eē ꝓtactū quēdā mouēs ꝛ moti: fz nō pōt eē cō
tactꝰ dei ꝛ coꝛpis alicuiꝰ. dic̄.n. Dio. i. c. de di. no. q̄ dei nō
est aliqs actꝰ. gꝰ ds nō pōt imediate mouere aliquod coꝛ/
pus. ¶ ꝓ. Deꝰ est mouēs nō motū. tale āt est appetibile
appētibile. mouet igř ds sic̄ desideratū ꝛ appētibile: fz non
appētibile nisi ab itellectu: q nō ē coꝛpꝰ nec vtus coꝛpis. gꝰ
deꝰ nō pōt mouere aliq̄d coꝛpus imediate. ¶ ꝓ. ¶ Pbs ꝓ
bat in. 8. phy. q̄ potētia ifinita mouet in istāti: fz ipole ē ali/
qđ coꝛpꝰ in istāti moueri: q: cū ois motꝰ sit inter oppositā:
seq̄reť q̄ duo opposita sil̄ iessent eidē: qđ est ipole. gꝰ coꝛ/
pus nō pōt imediate moueri a potētia ifinita: potētia āt dī
ē infinita. vt supra hītū est k. gꝰ deꝰ nō pōt imediate mouer 151
aliq̄d coꝛpꝰ. ¶ Sz ꝛ. opa sex diez ds fecit imediate: in q̄/
bus ꝓtineť motꝰ coꝛpoꝛis: vt pz p hoc qđ dř ge. i. Lōgregē
tur aq̄ in locuz vnū. gꝰ deus imediate pōt mouere coꝛpꝰ.
¶ Rñ̄ dōz: q̄ erroneū ē dicere deū nō posse facere p se/
ipm oēs ōtermiatos effectꝰ q̄ sūt p quācūq̄z cām creataz.
vñ cū coꝛpa moueanť imediate a cāis creatis: nulli dz vēť
in dubiū qn deꝰ possit mouē imediate qōcūq̄z coꝛpꝰ: ꝛ hꝰ
qđē ꝓueniēs est ad ea q̄ supra dicta sunt k. nā ois motꝰ coꝛ/ ꝛ ac
pis cuiuscūq̄z vel ꝓseq̄ť formā sic̄ motꝰ lc cal'graniuz ꝛ le 512
nis ꝓseq̄ť formā q̄ dať a generāte rōe cuiꝰ generās dř mo b
uēs k: vel ē via ad formā aliq̄z: sic̄ calefactio ē via ad formaz 111
ignis. einsdē āt ē ip̄mere formā ꝛ dispōere ad formā ꝛ da
re motū ꝓpter formā. ignis. n. nō solū gñat aliū ignē: fz etiaz
calefacit ꝛ surſuz mouet. cū igř ds possit imediate formaz
māe ip̄mere k: ꝓueniēs est vt possit fm quācūq̄z motum 512
qōcūq̄z mouere. Ad p̄m g̊ dōz: q̄ duplex ē tactꝰ. s. coꝛpal' 353
sic̄ duo coꝛpa se tāgūť k: ꝛ vtual sic̄ dř q̄ cōtristās tāgit ꝓxi 366
statū: fz igř p̄mū ꝓtactū ds cū sit icoꝛporeꝰ nec̄z tāgit nec c
tāgiť. fm āt vtualē ꝓtactū tāgit qdē monēdo creaturas: fz
nō tāgiť: q: nulliꝰ creature vtꝰ nālis pōt ad ip̄m ptingē: ꝛ
sic itellexit Dio. q̄ nō ē tactꝰ dei: vt. s. tāgať. ¶ Ad 2m dōz:
q̄ mouet deus sicut desideratū ꝛ intellectuz: fz nō oz q̄ sp
moueat sicut ōsideratū ꝛ intellectū ab eo qđ mouet: fz sic̄
ōsideratū ꝛ motū a seipo: q: oīa opať pp suam bōitatem.
¶ Ad 3m dōz: q̄ pbs in. 8. phy. itēdit ꝓbare q̄ virtꝰ p̄mi
motoꝛis nō sit vtus in magnitudie. tali rōe vtus p̄mi mo/
toꝛis ē infinita. qđ ꝓbat p hoc q̄ pōt mouere tpe infinito k. c
vtꝰ aūt ifinita si eēt in aliq̄ magnitudie moueret in nō tpe: 151
qđ ē ipole. gꝰ oz q̄ ifinita vtus p̄mi motoꝛis sit nō i magni
tudie: ex quo pz q̄ coꝛpꝰ moueri i ñ tpe: ñ ꝓseq̄ť nisi vtutē
ifinitā i magnitudie: cuiꝰ rō ē: q: ois vtus q̄ ē i magnitudie
mouet fm se totā cū moueat p necītatē nāe. potētia āt ifini
ta ipoꝛportōabilr excedit qualz potētiā finitā. q̄to āt maioꝛ
est potentia mouentis: tāto est maioꝛ velocitas motꝰ. cum
igiť potētia finita moueat tpe ōteriato: segť qđ poa ifinita
nō moueat i aliquo tpe: q: cuiuscūq̄z tpis ad aliud tps est
aliqua ꝓportio: sed vtus q̄ nō est in magnitudine est virtꝰ
alicuiꝰ intelligētis: qui opať in effectib⁹ fm qđ eis cōuenit:
ꝛ ideo cum coꝛpoꝛi nō possit esse ꝓueniens moueri in non
tpe: non sequitur q̄ moueat in non tempoꝛe.
¶ Utrū ds moueat imediate itellectū creatū. Ar. iij.

Ad tertium sic ꝓcediť. Uideť q̄ deꝰ nō mo 514
ueat imediate itellectū creatum.
Actio.n. itellectꝰ est ab eo in quo ē. nō.n. trāsit in exteriozez
māz: vt dicitur in. 9. meta. Actio aūt eius quod mouet ab
alio nō ē ab eo in quo ē: fz a mouēte. nō. gꝰ intellectus mo/
ueť ab alio: ꝛ ita vř q̄ deus nō possit mouere intellectuz.
¶ ꝓ. Id qđ hz in se p̄nm sufficiens sui motus non mouet
ab alio: sed motꝰ intellectus ē ipm itelligē eius: sicut dř q̄
intelligere vel sentire est motus qdā fz pbs in. 3. de aīa. suf
ficiēs aūt ꝓncipiū intelligēdi ē lumē intelligibile inditum in/
tellectui. gꝰ non mouet ab alio. ¶ ꝓ. Sic̄ sensus monetur
a sensibili: ita intellectus ab intelligibili: sed deus nō est in/

telligibil' a nob: ſz nr̄z itell'in excedit: g° ōs nō p̄ōt mouere nr̄z itellectū. ¶ Sz ꝟ docēs mouet itell'in adiſcētis: ſz ōus docet hoiez ſciaz: ſic dr̄ i ps. g° de⁹ mouet itellectum hois. ¶ R̄ñ° dōz: q̄ ſic i motib⁹ co:palib⁹ mouēs dr̄ qō dat ſor: mā q̄ ē p̄ncipiū mot⁹: ita dr̄ mouē itell'in qō cāt forma: q̄ ē p̄ncipiū itellectual' opatōis: q̄ dr̄ mot⁹ itell's. opatōis aūt itell's ē duplex p̄ncipiū i itelligēte. vnū. ſ. qō ē ipa vt⁹ itelle/ctual': qō qdē p̄ncipiū ē ēt i itelligēte i potētia. aliō āt ē p̄nci/piū itelligēdi i actu. ſ. ſilitudo rei itellecte dr̄. g° aliqd mouē itell'in: ſiue det itelligēti vtutē ad itelligēdū ſiue ip:mat ei ſil'itudinē rei itellecte. vtroq; āt mō ōs mouet itell'in crea/tū. ipe. n. ē p̄m⁹ ens imāle: ⁊ q: itellectualitas ꝟſeqūt imālita/tē: ſeqūt q̄ ipe ſit p̄m⁹ itelligēs. vñ cū p̄m⁹ i q̄lz ordie ſit cā eoz q̄ ꝟſequūt': ſeqūt q̄ ab ipo ſit oīs vtus itelligēdi: ſil'r cū ipſe ſit p̄m⁹ ens: ⁊ oīa entia p̄exiſtāt i ipo ſic i p̄ma cā oz q̄ ſit i eo itelligibil'r ꝟz modū el'. ſic. n. oēs rōes rerū itelligibiles p° exiſtūt i dō ⁊ ab eo derivāt in alios itell's: vt actu itelligāt.
284 ſic ēt derivāt i creaturas vt ſubſiſtāt': ſic igr̄ ōs mouet in/tellectū inq̄m⁹ dat ei vtutē ad itelligēdū vl'nālē vl'ſupaddi/tā: ⁊ inq̄m⁹ ip:mit ei ſpēs itelligibiles: ⁊ vtrūq; tz ⁊ conſer/uat in eē. ¶ Ad p̄m g° dōz: q̄ opatio itellectual' ē qdē ab in/tellectu in q̄ ē ſic a cā ſcōa: ſz a dō ſic a cā p̄ma. ab ipo. n. da/tur itelligēti q̄ itelligē possit. ¶ Ad 2m. dōz: q̄ lumē itelle/ctuāle ſimil'tr cū ſil'itudie rei itellecte ē ſufficiēs p̄ncipiū itelli/gēdi ſcōariū tm̄ ⁊ ab ipo p°p̄n°ōpēdēs. ¶ Ad 3m dōz: q̄ i telligibile mouet intell'm nr̄m: inq̄m⁹ quodāmō ip:mit ei
285 ſuā ſil'itudinē: p quā itelligi p̄ōt: ſed ſil'itudies q̄s ōs imp:i/
56 mit itellectui creato nō ſufficiūt, ad ip̄m deū intelligēduz: p
o eſſentiā. vt ſup:a habitū eſt^c. vñ mouet intellectū creatū^c.
53 b eum tm̄ non ſit ei intelligibilis: vt dictum eſt^c.

¶ Utr̄ deus poſſit mouē volūtatē creatā. Arti. iiij.

515 **Ad quartū** ſic p̄cedit. Uī q̄ ōs ñ poſſit mo/uer̄ volūtatē creatā. oē. n. q̄ō mo/uet ab extrinſeco cogit^r: ſz volūtas nō p̄t cogi. g° ñ mouet ab alio extrinſeco. ⁊ ita ñ p̄t moueri a dō. ¶ Ꝑ. De⁹ ñ p̄ōt facē q̄ ꝟdictoria ſint ſil'va. hoc āt ſeq̄r^et ſi volūtatē mouēt nā volūtatē moueri ē ex ſe moueri ⁊ ñ ab alio. g° ōs ñ p̄ōt volūtatē mouē. ¶ Ꝑ. Motus magis attribuit^r mouēti q̄s mobili. vñ homicidiū ñ attribuit^r lapidi ſz p̄jcienti. ſi igr̄ ōs moueat volūtatē: ſeq̄t^r q̄ opa volūtaria ñ imput̄r^et boi ad meritū vel demeritū. hoc āt ē falſū. ñ igr̄ ōs mouet volū tatē. ¶ Sz ꝟ ē q̄ō dr̄ phil. 2. De⁹ ē q̄ opat^r in nob ⁊ velle ⁊
514 p̄ficē. ¶ R̄ñ° dōz: q̄ ſic i tell's: vt dcm̄ ē^c: mouet^r ab obo ⁊ ab eo q̄ ōdit vtutē i tellegēdi: ita volūtas mouet^r ab obo q̄ ē bonū ⁊ ab eo q̄ creat vtutē volēdi. p̄ōt āt volūtas mouē ri: ſic ab obo a q̄cūq; bono. nō āt ſufficiēter ⁊ efficacit^r niſi a deo. nō. n. ſufficiēter aliqd p̄ōt mouē aliq̄ mobile niſi vt⁹ actiua mouētis excedat vt'ſaltē adequet vtutē paſſiuā mo bilis. vtus āt paſſiua volūtatis ſe extendit ad bonū in vl'i. ē. n. eius obz bonū vl'e: ſic ⁊ intell's obz eſt ens vl'e. q̄libet aūt bonū creatū eſt quoddā pticl'are bonū. ſolus āt de⁹ eſt bonū vl'e: vñ ipſe ſolus iplet volūtatē: ⁊ ſufficiēter eſſe mo
521 uet vt obz^c. ſil'r āt vtus volēdi a ſolo deo cāt^r. velle. n. nihil aliud ē q̄ inclinatio q̄dā in obz volūtatis: quod ē bonū vl'e. Inclinare aūt in bonū vl'e ē p̄mi monētis: cui ꝓportiōatur vltimus finis: ſicut in rebus humānis dirigē ad bonū cōe ē eius q̄ p:eeſt multitudini: vñ vtroq; mō p̄p:iū eſt dei mo uere volūtatez. ſz maxime ſecūdo mō interius eā iclinan do. ¶ Ad p̄m ergo dōz: q̄ illud quod mouet^r ab altero dr̄ cogi. Si moueat^r ꝟ inclinationē p̄p:iam: ſed ſi moueat^r ab alio quod ſibi dat p̄p:iā inclinationē: nō dr̄ cogi: ſicut gra/ue cū moueat^r deo: ſum a generāte non cogit^r. ſic igr̄ deus
c mouendo volūtatē nō cogit ipſaz: q: dat ei eius p̄p:iaz in/
412 clinationez^c. ¶ Ad 2m dōz: q̄ moueri volūtarie eſt mone ri ex ſe. i. a p̄ncipio intrinſeco: ſz illud p̄ncipiū intrinſecū p̄ōt eſſe ab alio p̄ncipio extrinſeco: ⁊ ſic moueri ex ſe nō repu/gnat ei quod mouet^r ab alio. ¶ Ad 3m dōz q̄ ſi voluntas ita moueret^r ab alio q̄ ex ſe nullaten⁹ moueret^r opa vo/luntatis nō iputarentur ad meritū vel demeritū: ſed q: p hoc q̄ mouetur ab alio non excluditur q̄n moueatur ex ſe vt dcm̄ eſt^c. ideo per ꝟſs nō tollitur rō meriti ⁊ demeriti.
b ¶ Utrū deus opetur in oi opante. Articulus. v.

Ad quintum ſic p̄cedit. Uidet^r q̄ ōs ñ opet 516 in oi opante. nulla. n. ſufficiētia ē deo attribuenda. ſi igr̄ ōs opat^r in oi opante ſufficiēter in quolz opat^r. ſupfluū igr̄ eēt q̄ agēs creatuz aliqd opare^t. ¶ Ꝑ. Una opatio ñ eſt ſil'a duob⁹ opantib⁹: ſic nec vnus nūero mot⁹ p̄ōt eē duoz mobiliū. ſi igr̄ opatio creature ē a deo in creatura opante: nō p̄ōt eē ſil'a creatura: ⁊ ita nul la creatura aliqd opat^r. ¶ Ꝑ. facies dr̄ eē cā opatōis ſacti: inquātū dat ei formā q̄ opat^r. ſi igr̄ ōs ē cā opatōis rerū factaz ab ipſo hoc erit inquātū dat ei vtutē opandi: ſz hoc ē a p̄n° q̄n rē facit. ergo videt^r q̄ vlteri⁹ nō opet^r in creatu ra opante. ¶ Sz ꝟ ē qō dr̄ Iſa. 26. Oīa opa nr̄a opat⁹ es in nob dñe. ¶ R̄ñ° dōz q̄ deū opari in quolz opante alig ſic'tell'exerūt q̄ nulla vtus creata aliqd opare^t in reb⁹: ſz ſolus ōs imediate oīa opare^t: puta q̄ ignis ñ caleſaceret: ſz ōs in igne: ⁊ ſil'r de oīb⁹ alijs. hoc āt ē ipoſſ. ¶ Primo q dē: q: ſic ſubtraheret^r ordo cāe ⁊ cāti a reb⁹ creatis: qō pti net ad ipotētiā creatis: ex vtute. n. agētis eſt q̄ ſuo effectui det vtutē agēdi. 2° q: vtutes opatiue q̄ i reb⁹ inēiunt fru ſtra eēnt reb⁹ attribute ſi p eas nihil oparent^r. q̄nimo oēs res create viderent^r quodāmō eē frustra ſi p̄p:ia opatiōe deſtituerent^r: cū oēs res ſint pp ſuā opationē. ſp. n. ipſectū ē pp pfectius. ſic igr̄ mā eſt pp formā: ita forma q̄ ē actus p̄m⁹ eſt pp ſuā opationē q̄ ē actus ſcōs: ⁊ ſic opatio ē finis rei create. ſic igr̄ itelligēduz eſt deū opari i reb⁹: q̄ tm̄ ipſe res p̄p:ia hēant opationē. ¶ Ad cui⁹ euidētiā ꝟſideradū ē q̄ cū ſint cāe q̄tuor: gña: mā ñ ē p̄n^m actōis: ſz ſe hz vt ſubz recipiēs actiōis effectū. finis vo ⁊ agēs ⁊ forma ſe habēt vt actiōis p̄n^m: ſz ordie quodaz. nā p̄m qdē p̄n^m actōis ē finis q̄ mouet agētē. 2° vo agēs. 3° aūt forma ei⁹ q̄ ab agēte ap plicat^r ad agēdū: cuius ⁊ ipz agēs p formā ſuā agat: vt p ī artificialib⁹. artifex. n. mouet^r ad agēdū a fine q̄ ē ipz opatiō puta archa vel lect⁹: ⁊ applicat ad actionē ſecuri q̄ icidit p ſuū acumē. ſic igr̄ ꝟz hec tria ōs in quolz opante opat^r. p° qdē fin rōnē finis. cū. n. oīs opatio ſit pp aliq̄ bonū. verū vel apparēs. nihil āt eſt vel appet bonū: niſi ꝟz q̄ pticipat aliquā ſil'itudinē ſūmi boni q̄ ē ōs: ſequit^r q̄ ipſe ōs ſit cu iuſlz opationis cā vt finis. ¶ Silr ꝟſideradū eſt: q̄ ſi ſint multa agētia ordinata: ſp ſcōz agēs agit i vtute p:imi. nā p:i muz agēs mouet ſcōm ad agēdū. ⁊ fm hec oīa agūt in vir/tute ipſius dei: ⁊ ita ipſe eſt cā oiuz actionū agentiū. 3° cōſi deraduz ē: q̄ ōs mouet nō ſolū res ad opandū: q̄ſi applicā do formas ⁊ vtutes rez ad opationē: ſic ēt artifex applicat ſecuriz ad ſcindēdū: q tm̄ iterdū formā ſecuri nō tribuit: ſed ⁊ dat formā creaturis agētibus: ⁊ eas tz in eē. vñ nō ſolū ē cā actionū inquātū dat formā q̄ eſt p̄n^m actiōis: ſic generās dr̄ eſſe cā motus grauiū ⁊ leviū: ſz ēt ſic ꝟſeruās formas ⁊ vtutes rez: put ſol dr̄ cā manifeſtatiōis color⁹: inquātū dat ⁊ ꝟſeruat lumē quo manifeſtant^r colores: ⁊ q: forma rei ē intra rē. ⁊ tāto magis q̄to cōſideraī vt p̄o: ⁊ vlio:: ⁊ ipſe ōs ē p̄p:ie cā ipſius eē vlis in reb⁹ oīb⁹: qō inter oīa eſt
39 magis intimū rebus^c. ſequit^r q̄ ōs in oīb⁹ itime opet^r: ⁊ pp hoc in ſacra ſcriptura opatiōes nāe deo attribuunt^r q̄ſi opanti in nā ꝟz illud Job. 10. ¶ Pelle ⁊ carnib⁹ veſtiſti me: oſ. ⁊ ner. cōpe. me. ¶ Ad p̄m ergo dōm: q̄ ōs ſufficienter opat^r in nob ad modū p̄mi agētis nec pp hoc ſupfluit opa tio ſcōoz agētiū. ¶ Ad 2m dōz: q̄ vna actio nō p:ocedit a duob⁹ agētib⁹ vni⁹ ordis: ſz nihil p̄hibet q̄n vna ⁊ eadem actio p̄cedat a p̄mo ⁊ ſcōo agēte. ¶ Ad 3m dōm: q̄ ōs nō ſolū dat formas reb⁹: ſz ēt ꝟſeruat eas in eē ⁊ applicat eas o
ad agēdū: ⁊ eſt finis oīum actionū: vt dictum eſt^c.
517 ¶ Utr̄ ōs poſſit facē aliqd p̄ter ordinē reb⁹ iditū. Ar. vj.

Ad ſextuz ſic p̄cedit. Uidet^r q̄ ōs nō poſſit fa/cere aliqd p̄ter ordinē reb⁹ inditū. di cit. n. aug. 26. ꝟ fauſtū. De⁹ āt ordit^r ⁊ creat^r oīuz nāruz nihil ꝟ nām facit: ſz hoc vī^r eē ꝟ nām q̄ ē p̄ter ordinē nāl'r reb⁹ iditū. ergo ōs ñ p̄t facē aliqd p̄ter ordinē reb⁹ iditū. ¶ Ꝑ. Sic ordo iuſtitie ē a deo: ita ⁊ ordo nāe: ſz ōs nō p̄t facere aliqd p̄ter ordinē iuſtitie. faceret. n. tūc aliqd iniuſtū. g° ñ p̄t facē aliqd p̄ter ordinē nāe. ¶ Ꝑ. Ordinē nāe ōs iſti tuit. ſi igr̄ p̄ter ordinē nāe ōs aliqd faciat. vī^r q̄ ipſe ſit mu tabil: q̄ ē icōueniēs. ¶ Sz ꝟ ē q̄ō Aug. dic. 26. ꝓtra fau/

stū.q̄ ōs aliq̄ñ aliqd facit ꝺ̄ solitū cursuz nāe. ¶ Rñ°dōz: q̄ a q̄lz cā ordinat aliqs ordo in suos effect°: cū q̄lz cā rōnez bēat principij: ⁊ ió fz multiplicatōez cāz multiplicāt ⁊ ordies: quoz vn° ꝓtinet sub altero: sic ⁊ cā ꝓtinet sub cā. vñ cā superioz nō ꝓtinet sub ordie cāe inferioris: sz ecōuerso: cui° exēplū appet i reb°būanis. nā ex p̄fatis. ōpēdet ordo domꝰ: q̄ ꝓtinet sub ordie civitatis: q̄ pcedit a civitatis rectoꝛe cū ⁊ hic ꝓtineat sub ordie regis: a q̄ totū regnū ordinat. si igit ordo rex ꝓsideret: put ōpēdet a p°cā: sic ꝺ̄ rex ordinē de° facē nō pōt. sic.n. si faceret: facēt ꝺ̄ suā p̄sciaz. si vo ꝓsidere tur rex ordo: put ōpēdet a q̄lz scōdaꝛ cāz: sic ōs p̄t facē p̄ ter ordinē rex: q̄ ordini scōdaꝛ cāz ipe nō ē subiect°: sz talis ordo ei subijcit q̄si ab eo pcedēs nō p necitatē nāe: sz p arbitriū volūtatis. potuisset.n. ⁊ aliū ordinē rex istituē. vñ ⁊ 512 c
pōt p̄ter hūc ordinē istitutū agē cū voluerit: puta agēdo ef 522
fect° scōdaꝛ cāz sine ipis°: vl̄ pducēdo aliquos effect° ad q̄s cāe scde ñ se extēdūt°: vñ ⁊ aug. dicit. 26. ꝺ̄ fanstū: Quo de° ꝺ̄ solitū cursuz nāe facē: sz ꝺ̄ sūmā legē nullo° facit: q̄ ꝺ̄ seipz nō facē. ¶ Ad p̄m g° dōz: q̄ cū aliqd ꝓtingit i reb°nālib°p̄ ter nāz iditā: hoc p̄t dupl̄r ꝓtigē. Uno°p actōez agētis: q̄ i cliatōez nālē nō ōdit: sic cū hō mouet coꝛp° graue sursum: qđ nō bz ab eo: vt moueat ꝺoꝛsuz. ⁊ hoc ē ꝺ̄ nāz. Alio° p actōez illi° agētis a q̄ dep̄det actio nālis: ⁊ hoc nō ē ꝺ̄ nāz: vt pz in fluxu ⁊ refluxu maris. q nō ē ꝺ̄ nām: q̄uis sit p̄ter motū nālē aque q̄ mouet deo: sz .ē.n. ex ip̄ssione celestis coꝛpoꝛis a quo dep̄det nālis iclinatio iferioꝛ coꝛpoꝛ. cuz igit nāe ordo sit a deo reb°indit°: si qd p̄ter hūc ordinez facit nō ē ꝺ̄ nāz. vñ aug. dicit. 26. ꝺ̄ fanstū. q̄ id ē cuilibz rei nāle qđ ille fecerit a quo ē oīs mod° nūer° ⁊ ordo nature. ¶ Ad 2m dōz: q̄ ordo iustitie ē fz relatōez ad cāz p̄mā q̄ ē regula oīs iustitie: ⁊ ió p̄ter hūc ordinē ōs nihil facere pōt. ¶ Ad 3m dōz: q̄ ōs sic reb°certū ordinē ididit: vt tñ sibi reseruaret q̄ ipe aliq̄ñ aliter ex cā eēt facturus. vnde cū p̄ter hunc ordinem agit non mutatur.

¶ Utꝛ omnia que deus facit p̄ter ordinem naturalem rerum sint miracula. Articulus. vij.

518 **Ad septimū** sic pceditꝰ. Uidet q̄ oīa q̄ ꝺ̄ facit p̄ter ordinē nālē rex sint miracula. Creatio.n. mūdi ⁊ ēt aiarū: ⁊ iustificatio ipij fiunt a ꝺ̄ p̄ter ordinē nālē. nō.n. fiūt p actiōez alicui° cāe nālis: ⁊ tñ hec miracla nō ꝺ̄r. g° nō oīa q̄ facit ōs p̄ter ordinē nālē rex sūt miracla. ¶ ꝺ̄. Miraculū ꝺ̄ aliqd arduū ⁊ īsolitū p̄ter facultatē nāe ⁊ spez admirātis puenīēs: sz q̄dā fiūt p̄ter nāe ordinē: que tñ nō sunt ardua. sunt.n. m minimis rebus sicut in restauratōe gēmaꝝ vel sanatōe egroꝝ. nec etiā sunt insolita cū frequēter eueniāt sicut cū ifirmi i plateis ponebāt vt ad vmbrā ꝫPetri sanarēt: nec ēt sunt supza facultatē nāe: vt cū alig sanant a febrib°nec ēt supza spez: sic̄ resurrectōez moꝛtuoꝝ oēs speram°: q̄ tñ fiet p̄ter ordinē nāe g° nō oīa q̄ fiūt p̄ter nāe ordinē sūt miracula. ¶ ꝺ̄. Mira culi nomē ab admiratōe sumit: sz admiratio ē de reb° sensui mālestis: sz q̄ñqz aliq̄ accidūt p̄ter ordinē nālē in rebus sensui nō mālestis: sic̄ cū apli facti sunt sciātes: neqz inueniētes neqz discētes. g° nō oīa q̄ fiūt p̄ter ordinē nāe sunt miracula. ¶ Sz ꝺ̄ ē qđ augu. dic̄. 26. ꝺ̄ fanstū. q̄ cū deus aliqd facit ꝺ̄ cognitū nob cursuz solitūqz nāe magnalia vel mirabilia noiant. ¶ Rñ°dōz: q̄ nomē miraculi ab admiratiōe sumit. admiratio aūt ꝓsurgit cū effectus sunt mālesti ⁊ cā occulta: sic̄ aliqs mirat cū videt eclypsim sol: ⁊ ignorat cāz vt ꝺ̄ in p̄mo meta. pōt āt cā effectus alicui° apparentis alicui ee nota: q̄ tñ ē alijs icognita. vñ aliqd ē mix vni qđ non ē mix alijs: sicut eclypsis sol' mirat rusticus. nō aūt astrologus. miraculū āt ꝺ̄ q̄si admiratōe plenū: qđ. s. bz cāz simplr ⁊ oībus occultā. hoc āt ē deus. vñ illa q̄ a ꝺo fiunt p̄ter cās nob notas miracula ꝺ̄r. Ad p̄m g° dōz: q̄ creatio ⁊ iustificatio impij ⁊ si a solo deo fiat. nō tñ ꝓpe loquēdo miracula ꝺ̄r: q̄ nō sunt nata fieri p alias cās: ⁊ ita nō ꝓtigūt p̄ter ordinē nāe. cū hec ad facultatē nāe ñ ptineāt. ¶ Ad 2m dōz: q̄ arduū ꝺ̄ miraculū nō q̄ dignitatē rei in q̄ sit: sz q̄ excedit facultatē nāe: silr ēt nō solitū ꝺ̄ nō q̄ nō frequēter eueniat: sz q̄ ē p̄ter nālē ꝓsuetudinē. supza facultatē aūt nāe ꝺ̄ aliqd nō solū q̄ subaz factū: sz ēt q̄ modū ⁊ ordinē faciēdi. supza spez āt nāe miraculū eē ꝺ̄: nō supza spez gr̄e q̄ ē ex fide p quā credimus resurrectōez futurā. ¶ Ad 3m dōz. q̄ scia aplox q̄uis fz se nō fuerit manifesta. mālesta bat tñ in effectibus ex q̄bus mirabilis apparebat.

¶ Utꝛ vnum miraculum sit maius alio. Arti. viij.

Ad octauum sic pceditꝰ. Uidet q̄ vnū miraculū nō sit maiꝰ alio. Dicit. 519
eni aug. in ep̄la ad volusia. In reb°mirabilr factis tota rō sci ē potētia faciētis: sz eadē potētia. s. ꝺ̄i sūt oīa miracla. g° vnū nō ē maiꝰ alio. ¶ ꝺ̄. Potētia ꝺ̄i ē infinita: sz infm ipoꝛtōabilr excedit oē finitū. g° nō magis ē mirā'm q̄ faciat hūc effectū q̄ illū. g° vnū miraculū ñ ē maiꝰ altero. ¶ Sz ꝺ̄ ē qđ dns dic̄ Jo. 14. de opib° miraculosis loq̄ns. Opa q̄ ego facio ⁊ ipe faciet: ⁊ maioza hoc faciet. ¶ Rñ°dōz: q̄ nihil pōt dici miraculū ex cōpatōe potētie dine: q̄ cūqz factū ꝺ̄ine potētie cōparatū ē mīmū: fz illd Isa. 40. Ecce gētes q̄si stilla situle ⁊ q̄si mometū statere reputate sunt: sz ꝺ̄ aliqd miraculū p cōpatōez ad facultatē nāe: quaz excedit: ⁊ ió fz q̄ magis excedit facultatē nāe: fz hoc mal°miraculū ꝺ̄. excedit āt aliqd facultatē nāe tripl̄r. vno° q̄m ad subaz facti: sic q̄ ꝺ̄o coꝛpa sint sil: vl̄ q̄ sol retrocedat aut q̄ coꝛp° humanū glificet: qđ nullo° nā facē pōt: ⁊ ista tenēt sūmū gradū i miracul'. 2° aliqd excedit facultatē nāe ñ q̄m ad id qđ fit: sz q̄tū ad id i quo fit: sicut resuscitatio moꝛtuoꝝ ⁊ illuiatio cecoꝝ ⁊ filia. pōt.n. nā creare vitā: sz nō in moꝛtuo. ⁊ pōt p̄stare visuz: sz nō i ceco. ⁊ hec tenēt fz locū i miracul'. 3° mō excedit aliqd facultatē nāe q̄tū ad modū ⁊ ordinē faciēdi: sic̄ cū aliqs subito p vtutē dinā a febre curat absq̄ curatōe ⁊ cōsueto pcessu nāe in talib° : ⁊ cū statim aer dina vtute in pluuias dēlat absq̄ nūbus cās: sic̄ factū est ad p̄ces Samuelis ⁊ ꝫHelie: ⁊ hmōi tenēt ifimū locū i miraculis: quelibet tñ hoꝝ hñt diuersos grad°fz q̄ diuersimode excedūt facultatē nature. Et per hoc pz solutio ad oba q̄ procedunt ex parte diuine potentie.

¶ Qūo vna creatura moueat aliaz. Qō. cvj.

Einde cōsideranduz est qūo vna creatura moueat aliā. erit aūt hec cōsideratio tripartita. Ut primo ꝓsiderem°qūo āgeli moueāt. q̄ sunt creature pure spūales. 2° qūo coꝛpoza moneant. 3° qūo hoies q̄ sunt ex spūali ⁊ coꝛpali nā cōpositi. ¶ Circa p̄muz tria ꝓsideranda occurrūt. p° qūo āgel°agat in angelū. 2° qūo in creaturā coꝛpoꝛalem. 3° qūo in homines. ¶ Circa primū considerare oz de illuminatōe ⁊ locutōe angeloꝝ ⁊ ordinatiōe eoꝝ admiuicē tā bonoꝝ q̄s maloꝝ. ¶ Circa illuminationem queruñ. 4. p° vtrū vnus angelus moueat in tellectuz alteri° illuminādo. 2° vtrū vn° moueat volūtatē alteri°. 3° vtrū iferio: āgel° possit illuiare supioꝛē. 4° vtꝛ superioꝛ angelus illuminet inferioꝛē de oībus q̄ cognoscit.

¶ Utrū vnus angelus illuminet alium. Articulus. 1.

Ad primum sic pceditꝰ. Uidet q̄ vn° āgel° nō illuiet aliū. āgeli.n. eādē bti- 520
tudinē possidēt nūc quā nos i futuro expectam°. sz tūc vn° hō nō illuiabit aliū fz illud Jere. xi. Nō docebit vltra vir p̄rimū suū ⁊ vir fratrē suū. g° ēt nūc vn° angelus nō illuminat aliū. ¶ ꝺ̄. Triplex est lumē in āgelis: nāe: ⁊ gr̄e: ⁊ gl'e: sz angelus illuminat lumie nāe a creāte. lumie gr̄e a iustificante: lumie glie a btificāte: qđ totū dei ē. g° vn° angelus nō illuminat aliū. ¶ ꝺ̄. Lumē ē forma q̄dā mentis: sed mēs rōnal'a solo ꝺo formatur nulla interposita creatura: vt aug. dic̄ in lib. 83. q. g° vnus āgel° non illuiat mētē alteri°. ¶ Sz ꝺ̄ ē qđ dic̄ Dio. 8. c. cel'. hierar. q̄ āgeli sc̄de hierar. purgāt illuiant ⁊ pficiūt p angelos p̄me hierar. ¶ Rñ° dōz: q̄ vn° angel° illuminat aliū. ¶ Ad cui° euidētiā ꝓsiderādū est q̄ lumē fz q̄ ad intellectū ptinet nihil ē aliud q̄s q̄ dam manifestatio veritatis: fz illud ad ephe. 5. Oē qđ manifestat lumen est. vñ illuminare nihil aliud est q̄s manifestationē agnite veritatis alij tradere: sm quē modum apls dicit ad ephe. 3. Mihi oīuz sc̄oꝝ mīmo data est gr̄a illuminare oēs que sit dispēsatio sacri absc̄oditi a seculis in deo. ⁊ sic vnus āgelus ꝺ̄ illuminare aliū inq̄tū ei mālestat veri-

tatē quā ipe cognoscit. vñ Dio. dic. 7. c. cel'. hierar. q theologi plāe mōstrāt celestiū subax ornat a supmis mētib⁹ doceri deificas scias. cū aūt ad itelligēdū duo ꝓcurrant: vt supra dixim⁹ c. s. vt⁹ itellectiua ⁊ sil'itudo rei itellecte: fm hec duo vn⁹ angel⁹ alteri vitatē notā notificare pōt. p⁹ qdē fortificādo vtutē itellectiuā ei⁹: sic. n. virtus ꝑfectionis corpis ꝓfortat ex situali ꝓpigtate ꝑfectionis corpis: vt min⁹ calidū crescit i calore ex pītia magis calidi: ita vt⁹ itellectiua iferioris āgeli ꝓfortat ex puersiōe superioris āgeli ad ipm: hoc. n. facit i spūalib⁹ ordo puersiōis: qō fac i corpalib⁹ ordo localis ꝓpigtatis. 2⁹ aūt vn⁹ āgel⁹ alteri mānifestat vitatē ex pte sil'itudis itellecte. superior. n. āgel⁹ noticiā vitatis accipit i vl'i ūdā ꝓceptōe ad quā capiēdā iferioris āgeli itellect⁹ nō ect sufficiēs: ꝛ ē ei cōnāle vt magis ptic'ariter vitatē accipiat superior vo āgelus vitatē quā vl'r ꝓcipit quodā⁹ distiguit vt ab iferiori capi possit: ⁊ sic eā cognoscēdā illi ꝓpōit: sic etiā apud nos doctores qō i sūma capiūt mlt'iplr distinguūt pnidētes capacitati alior: ⁊ hoc ē qō Dio. dic. 15. c. cel'. hierar. vnaq̄q; suba itellectual' data sibi a dīnore vnisorme in telligētiā ꝓuida vtute diuidit ⁊ mlt'iplicat ad iferioris surſū ductricē analogiā. ¶ Ad p⁹ m⁹ g⁹ dō ꝛ: q⁹ oēs angeli tā superiores q̄ iferiores imediate vidēt di eētiā: ⁊ q̄ m⁹ ad hoc vn⁹ nō docet aliū. ō hac. n. doctria ꝓpba logt. vñ dic. Nō docebit vir fratrē suū dicēs cognosce dīm. oēs. n. cognoscēt me a mīmo eor vsq̄ ad maximū: ꝛ rōnes dīnor operū q̄ in ō cognoscūt sic in eā. oēs qdē ds in seipo cognoscit: q⁹ seipz cōprehēdit. aliorū vo deū vidētiū tāto vnusq̄sq; in ō pfes rōnes cognoscit. q̄nto eū pfectius videt. vñ superior angelus plā in ō de rōnibus dīnor operū cognoscit q̄ iferior ⁊ ō his eū illuiat⁹: ⁊ hoc ē qō dic Dio. 4. c. de di. no. q⁹ āgeli exītiū illuiant rōnib⁹. ¶ Ad 2^m dō ꝛ: q⁹ vn⁹ angel⁹ nō illuiat aliū tradēdo ei lumē nāe vl'gre vl'glie: ꝛ ꝓfortando lumē nāle ipi⁹ ⁊ mānifestādo ei vitatē ō his q̄ ptinēt ad statū nāe ⁊ gre ⁊ glie: vt dcm ē. ¶ Ad 3^m dō ꝛ: q⁹ rōnal' mēs format imediate a dō: vl' sic imago ab exēplari. q⁹ nō ē sca ad alteri⁹ imaginē q̄ dei: vl' sic subm ab vltīa forma cōpletiua: q⁹ sp mēs cāta reputat ifōrmis: nisi ipsi pīme vitati inhereat. alie vo illuminatōes q̄ sūt ab hoie vl' angelo sunt q̄si dispositiones ad vltimam formam.

¶ Utr vn⁹ angelus possit mouere volūtatē alteri⁹. Ar. ij.

Ad secundus sic ꝓcedit. Videt q⁹ vn⁹ angelus possit mouere volūtatem alterius. q⁹ ꝛ Dio. sic vn⁹ āgelus illuminat aliū: ita purgat ⁊ pficit: vt ꝛ ex auctoritate supradicta⁹: ꝛ purgatio ⁊ perfectio videt ptinē ad volūtatē. nā purgatio vī eē a sordib⁹ culpe q̄ ptinet ad volūtatē. pfectio aūt vī eē ꝑ ꝓsecutiōez finis q ē obm volūtatis. g⁹ vnus āgelus pōt mouē volūtatē alteri⁹. ¶ Ꝑ. Sic Dio. dicit. 7. c. ō di. no. Noīa āgelor ō signāt eor ꝓpetates. seraphin. n. icēdētes dīr aut calefaciētes: qō ē p amorē q ad volūtatē ptinet. vnus. g⁹ āgel⁹ monet volūtatē alterius. ¶ Ꝑ. ꝓbs dicit in. ꝛ. ō aia: q⁹ appetitus superior monet appetitū inferiorē: ꝛ sicut intellectus angeli superioris superior ē: ita ēt appetitus. g⁹ vī q⁹ superior āgelus possit imutar volūtatē alterius. ¶ Sz ō eius ē imutare volūtatē cuius ē iustificar: cū iustitia sit rectitudo volūtatis. Sz solus ds ē q iustificat. g⁹ vnus āgelus nō pōt mutare volūtatē alterius. ¶ Rñ dō ꝛ: q⁹ sic supra dcm ē⁹: volūtas imutat dupl'r. vno⁹ ex parte obi. alio⁹ ex parte ipius potētie: ex parte qdē obi monet volūtatē ⁊ ipz bonuz qō ē volūtatis obm: sic appetibile monet appetitū ⁊ ille q dīmōstrat obz: puta q demōstrat aliqd eē bonū: ꝛ sic supra dcm ē⁹: alia qdē bōa aliq̄l'r iclīnāt volūtatē ꝛ nihil sufficiēter monet volūtatē nisi bonū vle qō ē de⁹: ⁊ hoc bonū solus ipe ostēdit: vt per eētiā videat a beatis q dicēt Ad oſi. Ostende mihi gliā tuā: rñdit. Ego oñdā tibi oē bonū: ut hēt exo. 33. Angelus. g⁹ nō sufficienter monet volūtatem neq; vt obz neq; vt ostendēs obm: sed inclinat eā: vt amabile quoddā ⁊ vt manifestans aliqua bona creata ordiata in dei bonitatem. ⁊ per hoc inclinare pōt ad amorē creature vl' dei modū suadētis. ex parte vo ipi⁹ potētie volūtas nullo⁹ pōt moueri nisi a deo: operatio. n. volūtatis ē inclinatio quedā volentis in volitū. hāc aūt inclinatiōez solus ille imutare pōt: qui virtutē volendi creature ꝓtulit⁹: sicut ⁊ nālez inclinationem solū illud agens pōt mutare: qō pōt dare virtutē quā ꝓsequit inclinatio nālis. solus aūt ds est qui potētiā volendi tribuit creature: q⁹ ipse solus ds est auctor itellectualis nāe vñ angelus volūtatē alteri⁹ monere nō pōt. ¶ Ad p^m ergo dō m: q⁹ fm modū illuminatiōis est accipiēda ⁊ purgatio ⁊ perfectio: ⁊ q⁹ ds illuminat imutādo intellectū: ⁊ volūtatē purgat a defectibus intellect⁹ ⁊ volūtatis: ⁊ pficit i fineꝫ intellect⁹ ⁊ voluntatis: angeli aūt illuminatio referē ad intellectū: vt dictū est: ⁊ ideo ēt purgatio angeli intelligit a defectu intellect⁹ q est nescia. perfectio aūt est ꝓsumatio i finem: intellect⁹ q est vītas cognita: ⁊ hoc est q⁹ dic Dio. 6. ca. ce. hier. q⁹ in celesti hier. ¶ Purgatio est i subſtātijs ⁊ essentijs tāq̄ ignotor illuminatio im pfectionē scientiā inducēs sicut si dicamus visuz corporalē purgari inquātū remouentur tenebre. illuminari vo inquātū pfundit lumine. perfici vo fm q⁹ pducit ad cognitionē colorati. ¶ Ad 2^m dō ꝛ: q⁹ vnus angelus pōt inducere aliū ad amorē dei p modū suadentis: vt supra dictū est⁹. ¶ Ad 3^m dō q⁹ pbs loquitur de appetitu inferiori sensitivo: q pōt moueri a superiori intellectiuo: q⁹ pertinet ad eādem sciam aie: ⁊ q⁹ inferior appetitus est virtus in organo corporali quod in angelis locum non habet.

¶ Utr āgelus iferior superiorē illumiare possit. Ar. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Videtur q⁹ angelus inferior superiorē illuminare possit. ecclesiastica. n. hier. derivata est a celesti ⁊ eā representat. vnde ⁊ supna Jerlin dr mater nr̄a. gal'. 4. ꝛ in eccl'ia etiā superiores illuminant ab inferioribus⁹: ⁊ docent ꝛ illō ap'li 1. ad cor. 14. potestis oēs p singulos ꝓphetare vt oēs discāt ⁊ oēs exhortent. ergo ⁊ in celesti hierar. superiores ab inferioribus possunt illuminari. ¶ Ꝑ. Sicut ordo corporalium subax dependet ex dei volūtate: ita ⁊ ordo subarum spūaliuz. sed sicut dictū est⁹: deus q̄dā ꝓter ordinē subarum corporaliū operat. ergo etiā operat ꝓter ordinē spūaliuz subax illuminando inferiores nō per medios superiores. sic ergo inferiores illuminati a deo possunt superiores illuminare. ¶ Ꝑ. Unus angelus aliū illuminat ad quē se convertit: vt supra dictū est⁹: sed cuz ista conversio sit voluntaria: pōt supremus angelus ad infimū se ꝓvertere medijs prētermissis. ergo pōt eum imediate illuminare. ⁊ ita pōt illuminare superiores. ¶ Sed ō est q⁹ Dio. dic hanc legē esse divinitatis imobiliter firmatā vt inferiora reducātur in deū per superiora. ¶ Rñ⁹ dō m q⁹ inferiores angeli nunq̄ illuminant superiores: sed semp ab eis illuminant cuius rō est: q⁹ sicut supra dictū est⁹: ordo continet sub ordine: sicut cā continet sub cā: vnde sicut ordinat cā ad cāz: ita ordo ad ordinē: ⁊ ideo nō est incōueniēs si aliq̄s aliquid fiat ꝓter ordinē inferioris cause ad ordinandū in superiorem cām. sicut in rebus humanis ꝓtermittit mandatuz pīncipis vt obediat p'incipi: ⁊ ita cōtingit vt ꝓter ordinem nature corporalis aliq̄d deus miraculose operet ad ordinā dum hoīes in eius cognitionē: sed ꝓtermissio ordinis q̄ debetur spūalibus subijs: in nullo pertinet ad ordinationē boni minuz in deū: cuz operationes angelor non sint nobis manifeste: sicut opationes visibiliū corpor: ⁊ ideo ordo q conuenit spūalibus subīs vel nūq̄ a deo ꝓtermittit: vel raro quin sp inferiora moueant per superiora ⁊ nō ecōuerso. ¶ Ad p^m ergo dō m: q⁹ ecc. hier. imitat celestē aliqualiter sed nō perfecte ꝓsequit eius sil'itudinē. in celesti. n. hier. tota rō ordinis est ex propingtate ad deū. ⁊ ideo illi qui sunt deo ꝓpinquiores sunt ⁊ gradu sublimiores ⁊ scia clariores: ⁊ pp hoc superiores nunq̄ ab inferioribus illuminant: ꝛ in eccl'. hier. interdū q sunt deo p sanctitatē propinquiores sunt gradu infimi ⁊ scia non eminētes: ⁊ quidā in vno etiā fm scientiā eminent ⁊ in alio deficiūt. ⁊ pp hoc superiores ab inferioribus doceri possunt. ¶ Ad 2^m dō m: q⁹ nō est similis rō de hoc q⁹ deus agat ꝓter ordinē nature corporalis ⁊ spūalis: vt dictuz est⁹: vnde rō nō sequit. ¶ Ad 3^m dō m: q⁹ angelus voluntate quertit⁹ ad alinz angelū illuminandū. sed voluntas angeli semper regulatur lege divina q⁹ ordinem in angelis instituit.

¶Utrū angel⁹ sup̄ior illuminet iferiorē. Arti. iiij.

513 **Ad quartum** sic ꝓcedit. Uī ꝙ angelus superior nō illuminet iferiores. Superiores hñt sciaz magis vlem. iferiores vō magis pticula rē ⁊ subiectā. ſz pl̄a ꝓtinēt sub scia vl̄i q̄z sub pticulari. gº illuminationē. ¶ Ꝺ. Magister dic̄ i. ii. di. scōi sen. ꝙ superiores angeli cognouerūt a secul'm mysteriū icarnatōis. iferioꝛib⁹ vero ignotū fuit vsq; quo cōpletū ē: qō vi ꝙ bº ꝙ gbusdā angel' q̄rētib⁹ qs ē iste rex glie: q̄si ignorātib⁹ alij rndēt q̄si sciētes. dñs vtutū ipse ē rex glie: vt Dio. exponit .7.c.ce. hier. hoc āt nō eēt si superiores angeli illuminarēt inferiores de oib⁹ q̄ ipsi cognoscūt. nō gº eos illuminat ō oi bº sibi notis. ¶ Ꝺ. Si oia superiores angeli iferioꝛib⁹ annū ciāt q̄ cognoscūt nihil iferioꝛib⁹ ignotū remanet qō superiores cognoscāt. ñ gº de cetero superiores poterūt illuminare inferiores qō vī icōueniēs. nō gº superiores de oib⁹ iferiores illuminat. ¶ Sz ꝛ ē ꝙ Bre. dic̄ ꝙ in illa celesti p̄tia ſz ād̄a data sint excellenter: nihil tñ possidet singul'r. ⁊ dicit Dio. 1ſ.c.ce. hier. ꝙ vnaq; celestis eētia itelligētia sibi
520 a superi data iferioꝛi cōicat: vt ꝑz ex auctate sup̄ inducta. ¶ Rñ dōz: ꝙ oēs creature ex diuina bonitate ꝑticipant vt bonū qō hñt i alia diffūdāt. nā de rōne boni ē ꝙ se alijs cōicet. ⁊ ide ē et ꝙ agētia coꝛpalia similitudinē suā alijs trā dūt q̄tū pole ē. q̄to igr aliq̄ agētia magis i ꝑticipatiōe diuine bonitatis cōstituūt: tāto magis pfectōes suas nitunt in alios trāsfūdere q̄tū pole ē. vñ btūs petr⁹ monet eos q diuinā bonitatē p gr̄am ꝑticipāt dicēs. 1. pe. 4. Unusq; sic̄ sicē accepit gr̄am: i alteruntrū illā administrātes sic̄ boni dispēsatores multiformis gr̄e dei. multo igr magis sci angeli q sūt i plenissima ꝑticipatiōe diuine bonitatis qcqd a deo recipiūt subiectis iptiūt: nō tñ recipiūt ab iferioꝛib⁹ ita excelleter sic̄ ē i superioꝛib⁹. ⁊ iō superiores sp remanēt i altioꝛi oꝛdine: ⁊ pfectioꝛe sciaz hñtes: sic̄ vnā ⁊ eādē rē pleni⁹ itelligit magister q̄z discipul⁹ q ab eo addiscit. ¶ Ad p̄m ergo dōz: ꝙ superioꝛ angelo ꝛ scia dr̄ eē vlioꝛ q̄tū ad eminētioꝛē
d modū itelligēdi. ¶ Ad 2m dōz: ꝙ vbū magistri ñ sic ē itelligēdū ꝙ iferiores angeli penit⁹ ignorauerint mysteriū incarnatiōis: ſz qz nō ita plene cognouerūt sic̄ superiores: ⁊ in
529 eius cognitōe postmodū ꝓfecerūt: dū illud mysteriū impleret. ¶ Ad 3m dōm. ꝙ vsq; ad dic̄ iudicij semper noua aliq̄ supmis angel' revelāt diuinit⁹ de his q̄ pertinēt ad dispositionē mūdi. ⁊ p̄cipue ad salutē electoꝛ: vñ semper remanet vñ superiores angeli inferiores illuminent.

¶ De locutiōibus angeloꝛ. Qō. cvij.

Einde cōsiderādū ē ō locutiōib⁹ angeloꝛ. ¶ Et circa hº q̄ runt. 5. p̄º vtrū vnius angel⁹ loquatur alij. 2º vtꝛ iferioꝛ superiori. 3º vtrū āgel⁹ deo. 4º vtrū i locutiōe angeli aliqd distātia local' opereť. 5º vtrū locutiones vnius angeli ad alterum oēs cognoscāt.

¶ Utrū vn⁹ angel⁹ alteri loquat. Articulus. i.

514 **Ad p̄imum** sic ꝓcedit. Uī ꝙ vn⁹ angelus alteri nō loquat. dic̄. n. Greg. .8. mor. ꝙ in statu resurrectiōis vniuscuiusq; mētē ab alterius oculi mēbroꝛ coꝛpulētia nō abscōdit. gº multo minus mēs vnius angeli abscōdit ab altero: ſz locutio ē ad manifestādū alteri qō latet i mēte. nō igit̄ oꝛ ꝙ vnus angelus alteri loquat. ¶ Ꝺ. Duplex ē locutio iterior: per quā aliqs sibi ipsi loq̄t: ⁊ exterioꝛ per quā aliqs loquit̄ alteri. exterioꝛ aūt locutio fit per aliqd̄ sensibile signū: puta voce vel nutu vel aliq̄ coꝛporis mēbroꝛ: puta lingua vel digitoꝛ. q̄ angel' cō petere nō ꝑsit. gº vnus angelus alteri nō loq̄t. ¶ Ꝺ. Loq̄es excitat audiētē vt attēdat sue locutiōi: ſz nō vī ꝙ vnus angelus excitet aliū ad attēdēdū. hoc. n. fit apud nos aliq̄ sē sibili signo. gº vn⁹ angel⁹ nō loq̄t alteri. ¶ Sz ꝛ ē qō dī. i. ad Coꝛ. 13. Si linguis ho. loquar ⁊ angeloꝛ. ¶ Rñ dōz ꝙ in angel' ē aliq̄ locutio: ſz sic̄ dic̄ Bre. 2. mor. dignū ē. vt mēs nr̄a q̄litatē coꝛporee locutiōis excedēs ad sublimes at ꝙ incognitos modos locutionis intime suspēdat. ¶ Ad i-

telligēdū igr q̄r vnus angeloꝛ alij loq̄t cōsiderādū ē ꝙ sic sup̄a diximus: cū de actibus ⁊ potēcijs aie ageret: volūtas mouet intell'm ad suā operationē. itelligibile āt ē i intellectu tripl'r. ꝑmo qdē habitual'r vl' fm memoriā. vt Aug. dic̄. scōo aūt vt i actu ꝓsideratū vl' ꝓceptū. tertio vt ad aliud relatū. manifestū ē āt ꝙ de ꝑmo gradu i scōm trāsferť i telligibile per iperiū volūtatis. vñ i diffōne habitus dī quo qs vtit̄ cū voluerit. Sil'r āt de scōo gradu trāsferť i ttiū p volūtatē. nā p volūtatē ꝓcept⁹ mētis oꝛdinat̄ ad alterꝛ: puta vl' ad agēdū aliqd vl' ad māifestādū alteri: qñ āt mēs ꝙuertit se ad actu ꝓsiderādū quod hz in hītu logť aliqs sibi ipsi nā ipse ꝓceptus mētis interius vbū vocat̄: ex hoc vo ꝙ cōceptus mētis angelice oꝛdinat̄ ad manifestādū alteri p volūtatē ipsius angeli: ꝓceptus mētis vnius angeli inotescit alteri: ⁊ sic logť vnus angelus alteri. nihil ē. n. aliud log ad alterum q̄z conceptum mentis alteri manifestare.

¶ Ad p̄m gº dōm: ꝙ i nob⁹ iterior mētis ꝓceptus q̄si duplici obstaculo claudit̄. ꝑmo qdē ipsa volūtate q̄ ꝓceptū intellectus pōt retinere iterius vel ad extra oꝛdinare: ⁊ q̄tū ad hoc mētē vnius nullus alius pōt vidē. nisi solus deus: fm illud. 1. coꝛ. 2. Que sūt hoīs nemo nouit nisi spūs hoīs q i ipo ē. secūdo aūt claudit̄ mēs hoīs ab alio hoīe per grossiciē coꝛporis: vñ cū ēt volūtas oꝛdinat ꝓceptū mētis ad manifestādū alteri. nō statim cognoscit̄ ab alio: ſz oꝛ aliqd̄ signū sensibile adhibere. ⁊ hoc ē qō Bre. dic̄. 2. mora. Alienis oculis itra secretū mētis q̄si post parietē coꝛpis stam⁹ ſz cū manifestare nosmetipsos cupim⁹ q̄si p lingue ianuā egredimur vt q̄les sum⁹ itrinsecus oñdam⁹. hoc āt obstaculū nō hz angel⁹. ⁊ iō q̄cito vult manifestare suū ꝓceptū statim ali⁹ cognoscit. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ locutio exterioꝛ q̄ fit p vocē ē nob⁹ nēcia pp obstaculū coꝛpis. vñ nō conuenit angelo: ſz sola locutio iterioꝛ ad quā ꝑtinet: nō solū ꝙ logť sibi interius cōcipiēdo: ſz ēt ꝙ oꝛdinat p volūtatē ad alteri⁹ manifestationē: ⁊ sic lingua angeloꝛ metafo. dī ipsa virt⁹ angeli q̄ ꝓceptū suū manifestat. ¶ Ad 3m dōz: ꝙ q̄tū ad angelos bonos q sp se inuicē vidēt i vbo: nō eēt necessariū ponere aliqd̄ excitatiuū: qz sic̄ vn⁹ sp videt aliū: ita sp videt qcqd i eo ē ad se oꝛdinatū: ſz qz ēt i statu nāe ꝓdite sibi inuicē log poterāt: ⁊ mali ēt angeli nūc sibi inuicē loquunt̄: dōz est ꝙ sic̄ sensus mouet a sensibili: ita itellis mouet ab itelligibili: sic̄ gº p signū sensibile excitat sensus: ita p aliquā vtutē itelligibilē pōt excitari mēs angeli ad attēdēdum.

¶ Utrū iferioꝛ angel⁹ sup̄ioꝛi loquat. Articul. ij.

525 **Ad secundū** sic ꝓcedit. Uī ꝙ iferioꝛ angel⁹ sup̄ioꝛi nō loq̄t: qz ꝛſz illō. i. coꝛ. .13. Si linguis hoīnz loquar ⁊ angeloꝛ. dic̄ glo. ꝙ locutiones angeloꝛ sūt illuminatiōes q⁹ sup̄iores illumināt inferiores: ſz iferiores nūq illumināt sup̄iores: vt sup̄a dctm est. gº nec iferiores sup̄ioꝛib⁹ loquūt. ¶ Ꝺ. Sup̄a dctm 522
ē: ꝙ illuminare nihil ē aliud q̄z illud qō ē alicui māifestū alteri 520
māifestare: ⁊ hº idē ē log. gº idē ē log ⁊ illuminare: ⁊ sic idez qō ꝓbs. ¶ Ꝺ. Greg. dic̄. 2. mor. ꝙ deus ad angelos loquit̄ eo ipso: ꝙ eoꝛ coꝛdib⁹ occulta sua inuisibilia oñdit: ſz hoc ipm ē illuminare. gº oīs dei locutio ē illuminatio. pari gº rōne oīs angeli locutio ē illuminatio. nullo gº mō angelus iferioꝛ sup̄ioꝛi log pōt. ¶ Sz ꝛ ē ꝙ sic̄ Dio. exponit. 7. .c.ce. hier. iferiores angeli sup̄ioꝛib⁹ dixerūt: qs ē iste rex glie. ¶ Rñ dōz: ꝙ angeli inferiores sup̄ioꝛib⁹ loqui pñt. ¶ Ad cui⁹ cuidētiā ꝓsiderādū ē ꝙ oīs illuminatio ē locutio in angel: ſz nō oīs locutio ē illuminatio: qz sic̄ dctm est. 514
angelū log angelo nihil aliud ē q̄z ꝓceptū suū oꝛdinare ad hoc vt ei inoteſcat p ꝓpaz volūtatē. ea vo q̄ mēte ꝓcipiūt ad duplex ꝑncipiū referri pñt. s. ad ipm deū q ē ꝑma vitas ⁊ ad volūtatē itelligētis p quā aliqd actu ꝓsideram⁹: qz vo vitas ē lumē itellis: ⁊ regula oīs vitatis ē ipse deus: manifestatio ei⁹ qō mēte ꝓcipit̄ fm ꝙ depēdet a ꝑma vitate ⁊ locutio ē ⁊ illuminatio: puta si vn⁹ dicat alijs celū creatuz ē a deo vel hō ē aial: ſz manifestatio eoꝛ q̄ depēdet ex volūtate itelligētis nō pōt dici illuminatio: ſz locutio tñ. puta si aliqs alteri dicat. volo hoc adiscere: volo hoc vel illud facere: cui⁹ rō ē: qz volūtas creata nō ē lux neq; regula vitatis ſz ꝑticipās lucē. vñ cōicare ea q̄ sūt a volūtate creata inq̄tū

huiusmodi nō ē illuminar. nō. n. ptinet ad pfectionē intellꝰ mei qd tu velis vl qd tu itelligas cognoscē: ſz solū qd rei veritas hēat. manifestū ē ät ꝙ angeli dñr supiores vel iferiores p cōparationē ad hoc pncipiū qō ē deus: ⁊ iō illuminatio q̄ dependet a pn° qō ē de⁹: solū p supiores angelos ad inferiores deducit: ſz i ordine ad pn^m qō ē volūtas ipſz volēs ē pn^m supm⁹: ⁊ iō manifestatio eox q̄ ad volūtatez ptinēt p ipm volētē deducit ad alios quoscūqꝫ ⁊ q̄stū ad hoc ⁊ supiores iferioꝛib⁹: ⁊ inferiores supioꝛib⁹ loquunt ⁊ p hoc pz so. ad. i. ⁊ ad. 2. ¶ Ad 3^m dō: ꝙ ois dei locutio ad angelos ē illuminatio: q: cum volūtas dei sit regula veritatis: ⁊ scire quid deus velit pertinet ad perfectionez ⁊ illuminationem mentis create: sed non est eadem ratio
6 de voluntate angeli vt dictum est.

¶ Utrum angelus deo loquat. Arti. iij.

526 **Ad tertium** sic pceditꝰ. Videt ꝙ ägelus deo nō loq̄t. locutō. n. ē ad mäifestä dū aliqd alteri: ſz angel⁹ nihil pōt manifestare deo q oia nouit. g° angel⁹ nō loq̄t deo. ¶ P̄. Loq ē ordinare cōceptū
524 intellꝰ ad alterꝫ: vt dictū ē. ſz angel⁹ sp ꝓceptū sue mentis ordinat in deū. si g° aliq̄s deo loq̄t: sp deo loq̄t: quod pōt videri aliqb⁹ inconueniēs: cū aliq̄s angel⁹ angelo loq̄t. vñ ergo ꝙ angel⁹ nūq̄ loq̄t deo. ¶ Sz ⁊ q̄ dr̄ Zach. i. rñdit angel⁹ deo ⁊ dixit. Dñe exercituū vsqꝫquo ñ miſere/
524 beris Jerlim. loq̄t g° angel⁹ deo. ¶ R̄ñ° dōz: ꝙ sic dictū est: locutio angeli ē p hoc ꝙ ꝓceptio mētis ordinat ad alterꝫ: sed aliqd ordinat ad alterꝫ dupl̄r. vno° ad hoc ꝙ cōcipiat alteri: sic i reb⁹ nāli⁹ agēs ordinat ad patiēs: ⁊ i locutione hūana doctor ordinat ad discipulū: ⁊ q̄stū ad hoc nullo mō angel⁹ loq̄t deo: neq̄ de his q̄ ad rei vitatē ptinent neq̄ de his q̄ dependet a volūtate creata: q: deus ē ois vitatis ⁊ ois volūtatis pn^m ⁊ oditoꝛ. alio° ordinat aliqd ad alterꝫ vt ab eo aliqd accipiat sic i reb⁹ nāli⁹ passiuum ad agēs. in locutiōe hūana discipul⁹ ad magr̄m: ⁊ hoc mō angel⁹ loq̄t deo vl ꝓsultādo diuinā volūtatē de agendis vel eius excellētiā quā nūq̄ cōprehēdit admirādo: sic Greg. dic. 2. moza. ꝙ ägeli loquūt deo p hoc ꝙ sup semetipsos respiciūt i motū admiratōis surgūt. ¶ Ad p^m g° dō: ꝙ locutio nō sp ē ad mäifestädū alteri: ſz qñq̄ ordinat finaliter vt loquēti aliqd mäifestet: sic cū discipul⁹ q̄rit aliqd a magistro. ¶ Ad 2^m dō: ꝙ locutiōe q̄ angeli loquūt deo laudātes ipm ⁊ admirātes: semper angeli deo loquūt: ſz locutiōe qua ei⁹ sapientiā cōsulūt super agēdis. tūc ei loquūt quando aliquod nouum per eos agendum occurrit super quo desiderant illuminari.

¶ Utrum localis distantia operetur aliquid in locutione angelica. Articulus. iiij.

527 **Ad quartū** sic pceditꝰ. Vr̄ ꝙ localis distantia opereꝫ aliqd i locutiōe angelica. sicut. n. dic. Dam. angel⁹ vbi ē ibi opat. locutio aūt ē q̄dam opatio angeli. cū g° ägel⁹ sit in determinato loco videt ꝙ vsqꝫ ad terminatam loci distantiam angelus loqui possit.

¶ Preterea. Clamoꝛ loquentis fit ꝓpter distantiam audientis: sed Isa. 6. dicitur de seraphin: ꝙ clamat alter ad alterum. ergo videtur ꝙ i locutiōe angeloꝛ aliqd opetur local⁹ distātia. ¶ Sz ⁊ q̄ dr̄ Luc. 16. dines in inferno posit⁹ loquebat ab: alye nō ipediēte locali distātia. multo igr̄ min⁹ local⁹ distātia pōt ipedire locutionē vni⁹ ägeli ad alterꝫ

¶ R̄ñ° dōz: ꝙ locutio angeli i itellectuali opatiōe cōsistit:
542 vt ex dictis pz̄. intellectual⁹ ät opatio angeli oīo abstracta ē a
52 loco ⁊ tpe. nā ēt nr̄a itellectual⁹ opatio ē p abstractionez ab
529 hic ⁊ nūc nisi p accñs ex pte fantasmatū q̄ i ägel⁹ nulla sūt. i eo ät q̄ ē oīo abstractū a loco ⁊ tpe: ⁊ nihil opat neq̄ tē poris diuersitas neq̄ loci distātia. vñ i locutiōe angeli nul/
b lū ipedimētū fac distātia loci. ¶ Ad pnūz ergo dōz: ꝙ lo
524 cutō angeli sic dictnz ē: ē locutio interioꝛ q̄ tñ ab alio pcipit: ⁊ iō ē in angelo loquēte: ⁊ p oñs vbi ē angel⁹ loquēs: ſz sic distātia local⁹ nō ipedit qn vn⁹ angel⁹ aliū videre possit. ita ēt nō ipedit qn pcipiat quod in eo ad se ordinat: qō est ei⁹ locutionē pcipe. ¶ Ad 2^m dōz: ꝙ clamoꝛ ille nō est vocis coꝛporee que fit ꝓpter distantiam loci: ſz significat magnitudinē rei que dicebatur: vel magnitudinem effectꝰ: ⁊ fm quod dicit Grego. 2. moza. tāto quisq̄s minus clamat: q̄sto minus desiderat.

¶ Utrū locutionē vni⁹ ägeli ad alterꝫ oēs cognoscāt. v.

Ad quintuꝫ sic pceditꝰ. Vr̄ ꝙ locutionē vni⁹ angeli ad alterꝫ oēs cognoscāt: ꝙ .n. vn⁹ bois locutōez nō oēs audiāt fac ineq̄lis loci distantia: ſz i locutiōe angeli nihil opat local⁹ distātia: vt dictū ē: ergo vno angelo loquēte ad alterꝫ oēs pcipiūt. ¶ P̄. Oēs angeli cōicāt i vtute itelligēdi. si g° ꝓcept⁹ mētis vni⁹ ordinat⁹ ad alterꝫ cognoscit ab vno: pari rōe cognoscit ab alio
¶ P̄. Illuminatio ē q̄dā spēs locutiōis: ſz illuminatio vni⁹ angeli ab altero puenit ad oēs angelos: q: vt Dio. dic. 15. .c. cel. hier. vnāq̄q celestis eētia itelligētiā sibi tradītā alijs cōicat. g° ⁊ locutio vni⁹ angeli ad alterꝫ ad oēs pertinet.
¶ Sz ⁊ q̄ vn⁹ hō pōt alteri soli loq: multo igit magis hoc i angel⁹ eē pōt. ¶ R̄ñ° dōz: ꝙ sic supra dictū ē: cōceptus mētis vni⁹ angeli pcipi pōt ab altero: p hoc ꝙ ille cuius ē cōcept⁹ sua volūtate ordinat ipm ad alterꝫ. pōt aūt eq̄ aliq̄ cā ordinari aliqd ad vnū ⁊ nō ad alterꝫ. ⁊ iō pōt cōcepꝫ vni⁹ ab aliq̄ vno cognosci ⁊ ab alijs nō: ⁊ sic locutionē vni⁹ angeli ad alterꝫ pōt pcipe vn⁹ absq̄ alijs: nō q̄a ipe/
dicte distātia locali: ſz b° facieēte volūtaria ordinatōe vt dictū est. vñ pz rñsio ad p^m ⁊ 2^m. ¶ Ad 3^m dōz: ꝙ illuminatio est de his q̄ emanāt a pma regula vitatis q̄ ē pn^m cōe oīuz angeloꝛ: ⁊ iō illuminatiōes sūt oīb⁹ cōes: ſz locutio pōt esse de his q̄ ordināt ad pn^m volūtatis create: quod ē pōtum vnicuiq̄ ägelo: ⁊ iō nō oz ꝙ hmōi locutōes sint oīb⁹ cōes.

¶ De ordiatōe ägeloꝛ ſz hier. ⁊ ordies. Nō. cviij.

Einde cōsiderādū ē de ordinatōe ägeloꝛ fm hier. ⁊ ordies.
d dctm ē. 8. ꝙ supiores iferiores illuminant ⁊ nō ecōuerso. ¶ Et circa h° q̄rūt. 8. h° vtrū oēs sint vni⁹ hier. 2° vtrū i vna hier. sit vn⁹ tm̄ ordo. 3° vtrū i vno ordine sint plures angeli. 4° vtrū distinctio hierarchiaꝛ: ⁊ ordinū. 5° de oīb⁹ ⁊ ꝓpetatib⁹ singuloꝛ ordinū. 6° de cōparatiōe ordinū adinuicē. 7° vtrū ordines durēt post iudiciū diē. 8°. vtrū hoies assumāt ad ordines angelorum.

¶ Utrū oēs angeli sint vni⁹ hier^e: Articulus. i.

Ad primuꝫ sic pceditꝰ. Vr̄ ꝙ oēs angeli sint vnius hier. cū. n. ägeli sint suꝑnl inter creaturas: oz dicē ꝙ sint optie dispositi: ſz optia dispō est multitudinis fm ꝙ cōtinet sub vno pncipatu: vt pz̄ p pbm. ii. meta. ⁊ i. 3. polliticoꝛ. cū g° hier^a. nihil sit aliud q̄ sacer pncipatus. vñ ꝙ oēs angeli sint vni⁹ hier. ¶ P̄. Dio. dic. 3. c. ce. hier. ꝙ hier. ē ordo scia ⁊ actio: ſz oēs angeli cō/
uēniūt i vno ordie ad deū quē cognoscunt: ⁊ a quo in suis actionibus regulant. ergo omnes angeli sunt vnius hier.
¶ P̄. Sacer pncipat⁹ q dr̄ hier. inuenit in hoīb⁹ ⁊ angel⁹ ſz oēs hoies sūt vni⁹ hier. g° ēt oēs angeli sunt vni⁹ hier.
¶ Sz ⁊ q̄ dr̄ Dio. 6. c. cel. hier. distinguit tres hier. angeloꝛ. ¶ R̄ñ° dō: ꝙ hier. ē sacer pncipat⁹: vt dictū ē. i no mine ät pncipat⁹ duo itelligūt. s. ipe pnceps ⁊ multitudo ordinata sub pncipe: q: igit vn⁹ ē deus pnceps: nō solū oīuz oīuz angeloꝛ: ſz ēt hoium ⁊ totī⁹ creature: iō nō solū oēs angeloꝛ: ſz ēt totī⁹ rōnal⁹ creature q̄ sacroꝛ pticeps ē pōt vna ē hier. ſz ꝙ Aug. dic. in. 12. de ci. dei. duas ē ciuitates hoc ē societates vnā i angel⁹ bonis ⁊ hoīb⁹. alteram i malis: ſz si cōsideret pncipat⁹ ex pte multitudinis ordiate sub pncipe sic vnus pncipat⁹ dr̄ fm ꝙ multitudo vno ⁊ eodem mō pōt gubernatōez pncipis recipere. q̄ vo nō pōt fz cū dē modū gubernari a pncipe ad diuersos pncipat⁹ ptinēt: sic sub vno rege sūt diuerse ciuitates q̄ diuersis regūt legibus ⁊ ministris. manifestū ē aūt ꝙ hoies alio mō diuinas illuminatiōes pcipiūt q̄ angeli. nā angeli pcipiūt eas in intelligibili puritate. hoies vo pcipiūt eas sub sensibiliū similitudinibus: vt Dio. dic. i. c. ce. hier. ⁊ iō oz distingui hūnā hier. ab angelica: ⁊ p eūdē modū i angel⁹ tres hier. distinguūt. dcm̄ ē. n. supra: dū de cognitōe angeloꝛ ageret: ꝙ supiores angeli hāt vlioꝛē cognitionē vitatis q̄ iferiores. hmōi aūt vl⁹ acceptio cognitōis fm tres grad⁹ in angel⁹ distingui pōt. pñt ēt rōnes reꝛ de gbus angeli illuminant

ꝑsiderari triplr. ꝓmo qdē ꝟz ꝙ ꝓcedūt a ꝓmo ꝓncipio vl'i quod est deus: ⁊ iste modus cōuenit ꝓme hier. q̄ imedia/te ad deū extēdit: ⁊ q̄si in vestibulis dei collocat vt Dio. dic. 7. c. ce. hier. 2° vo. ꝑt hmōi rōnes depēdēt ab vl'ib⁹ creatis cāis q̄ iā aliq̄ mō multiplicāt. ⁊ hic mod⁹ cōuenit scde hier. 3° aūt mō ſm ꝙ hmōi rōnes applicāt singulis reb⁹ ⁊ ꝑt depēdēt a ꝓpꝛijs cāis: ⁊ hic mod⁹ ꝓuenit inſi me hier. ꝙ pleni⁹ patebit cū de singul' ordinib⁹ agem. sic igit distinguūt hier. ex pte multitudinis subiecte: vñ ma/nifestū ē eos errare: ⁊ ꝯ intētionē dio. log: q ponūt in diui/nis ꝓnis hierarchiā: quā vocāt supcelestē. i dinis. n. ꝓso nis ē qdā ordo nature: ꝟz nō hier. nā vt Dio. dic. 4. c. cel'. hier. ordo hier. ē alios qdē purgari ⁊ illuminari ⁊ ꝓfici. ali os aūt purgare ⁊ illumināre ⁊ ꝓficere: qō abſit vt in diui/nis ꝓnis ponamus. ¶ Ad ꝑm g° dōm: ꝙ rō illa ꝓcedit de ꝓncipatu ex pte ꝓncipis: q: optimū ē ꝙ multitudo re/gat ab vno ꝓncipe: vt ꝓbs in plurib⁹ locis intendit. ¶ Ad 2m dōz: ꝙ quātū ad cognitionē ipsi⁹ dei quē oēs vno mō s. ꝙ essentiā vidēt nō distinguūt in angel' hier. ꝟz q̄tuz ad rōnes rez creatar: vt dcm̄ ē. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ oēs ho/mines sunt vni⁹ spēi: ⁊ vn⁹ mod⁹ itelligēdi ē eis cōnālis: nō sic aūt est in angelis. vnde nō ē similis ratio.

¶ Utrū i vna hier. sint plures ordines. Arti. ij.

Ad secūduz sic ꝓceditur. Uſ ꝙ in vna hier. non sint plures ordines. multiplicata .n. diffōne multiplicat ⁊ diffinitū: ꝟz hier. vt Dio. dic ē or/do. si g° ſt multi ordies nō erit vna hier. sed multe. ¶ ꝯ. Diuersi ordines diuersi grad⁹ i spūalib⁹ ſt: ⁊ grad⁹ i spūa libus cōstituūt ꝟz diuersa spūalia: ꝟz i angel' oia dona spūa lia sūt cōia. q: nihil ibi singulr possidet. g° nō ſt diuersi or/dines angelor. ¶ ꝯ. In eccl'. hier. distinguūt ordines ꝟz purgare: illuminare: ⁊ ꝓficere. nā ordo diaconor ē purga tiu⁹: sacerdotū illuminatiu⁹: epor ꝓfectiu⁹: vt Dio. dic. 5. ca. ce. hier. ꝟz glibz angel⁹ purgat illuminat ⁊ ꝓficit. non g° est distinctio ordinū i angel'. ¶ Sz ꝯ ē ꝙ apo. dic ad ephe. 2. Qz deus constituit xp̄m hoiem supra oēm ꝓncipatum ⁊ ptātē ⁊ virtutē ⁊ dnationē: q ſt diuersi ordines angelorū: ¶ Rñ° dōz: ꝙ sic dcm̄ ē: vna hier. ē vn⁹ ꝓncipat⁹. i. vna multitudo ordinata. vno° sub ꝓncipis gubernatiōe. nō ãt eēt multitudo ordinata ꝟz cōfusa: si i multitudine diuersi or/dines nō eēnt. ipsa g° ratio hier. regrit ordinū diuersitatez q̄ qdē diuersitas ordinū ſm diuersa officia ⁊ act⁹ ꝯsideraf. sic ꝟz ꝙ i vna ciuitate ſt diuersi ordines ſm diuersos act⁹. nā ali⁹ ē ordo iudicātiū: ⁊ ali⁹ pugnātiū: ⁊ ali⁹ laboratiū in agris: ⁊ sic de alijs: ꝟz tñ cū multi sint vnius ciuitatis ordi/nes: oēs tñ ad tres ꝑñ reduci: ſm ꝙ q̄libet multitudo p/fecta hz ꝓnm mediū ⁊ finē. vñ ⁊ i ciuitatib⁹ tripler ordo ho minū inuenit. qdā. n. sūt supmi vt optimates: qdā aūt sūt infimi: vt vilis popul⁹. qdā aūt medij: vt popul⁹ honora/bilis: sic igit ⁊ in q̄libet hier. angelica ordines distinguūtur ſm diuersos actus ⁊ officia ⁊ ois ista diuersitas ad tria re ducit. s. ad sūmū medium ⁊ infimū: ⁊ ꝓp hoc i q̄libz hierar. Dio. ponit. 3. ordines. ¶ Ad ꝑm g° dōz: ꝙ ordo dupliciť ⁊ hoc mō hier. dī ordo. Alio° dī ordo grad⁹ vni⁹. ⁊ sic di cūt plures ordines vnius hier. ¶ Ad 2m dōz: ꝙ societate angelor oia possidenť cōiter. ꝟz tñ q̄dā excelleti⁹ habentur a q̄busdā q̄s ab alijs. vnūq̄dq̄s aūt pfecti⁹ hētur ab eo q ꝑt illud cōicare q̄s ab eo q nō pōt: sic pfecti⁹ ē calidū qō pōt ca lefacē: q̄s qō nō pōt: ⁊ pfectius scit q pōt docere q̄s q ñ pōt ⁊ q̄to pfectius donū aliqs cōicare pōt: tāto i pfectiori gra du ē. sic i pfectiori gradu magisterij ē q pōt docere altiorē sciaz: ⁊ ꝟz hāc similitudinē cōsiderāda ē diuersitas graduū vel ordinū in angel' ꝟz diuersa officia ⁊ act⁹. ¶ Ad 3m dōz ꝙ inferior angelus ē supior supmo hoie nostre hierarchie ſm illud Mat. 11. Qui minor ē i regno celo. maior ē illo. s. Joanne baptista: quo nullus maior inter natos mulierum surrexit. vnde minor angelus cel'. hierar. potest non solum impugnare: sed illumināre ⁊ perficere ⁊ altiori modo q̄s ordines nostre hierarchie: ⁊ sic ſm distinctionem harum actionum non distinguuntur celestes ordines. sed ſm alias differentias actionum.

¶ Utrū i vno ordie sint plures angeli. Arti. iij.

Ad tertiuz sic ꝓceditur. Uſ ꝙ in vno ordine nō sint plures angeli. dcm̄ ē. n. supra. oēs angelos ineq̄les ee adinuicē. ꝟz vni⁹ ordinis ee dñr q̄ ſt eq̄lia. g° plures angeli nō ſt vni⁹ ordinis. ¶ ꝯ. Qd potest sufficiēter fieri p vnū supfluū ē ꝙ fiat p multa: ꝟz illud qō p tinet ad vnū officiū angelicū sufficiēter pōt fieri p vnū an/gelū: multomagis q̄s p vnū solē sufficiēter fit qd ptinet ad officiū sol: quāto pfectior ē angelus celesti corpore. si g° or dines distiguūt ſm officia: vt dcm̄ ē: supfluū ē ꝙ sint plu res angeli vnius ordinis. ¶ ꝯ. Supra dcm̄ ē: ꝙ oēs an/geli ſt ineq̄les. si g° plures angeli sint vnius ordinis. puta .3. vel. 4. infimus supioris ordinis magis cōueniet cū supi/mis inferioris q̄s cū supmo sui ordinis: ⁊ sic vī ꝙ magis sit vnius ordinis: cū hoc q̄s cū illo. nō igit ſt plures angeli vnius ordinis. ¶ Sz ꝯ ē qō Isa. 6. dī. ꝙ seraphin clama/bāt alter ad alterū. g° ſt plures āgeli i vno ordine seraphin. ¶ Rñ° dōm: ꝙ ille q pfecte cognoscit res aliq̄s pōt vsq̄ ad mīma ⁊ actus ⁊ virtutes ⁊ nās eaz distinguere. Qui aūt cognoscit eas ipfecte nō pōt distinguē nisi i vlāli: q̄ qdē distinctio fit p pauciora: sic q ipfecte cognoscit res nāles di stinguit eaz ordines i vlāli ponēs i vno ordine celestia cor/pora: in alio corpora inferiora inanimata: in alio plātas: in alio aīalia. Qui aūt pfectius cognosceret res nāles posset distinguere ⁊ in ipsis corporib⁹ celestib⁹ diuersos ordines ⁊ in singulis alioz. nos aūt ipfecte angelos cognoscimus ⁊ eoz officia: vt Dio. dic. 6. c. ce. hier. vñ nō possum⁹ di/stinguere officia ⁊ ordines angelor nisi i cōi ſm qnē mo/dū multi angeli sub vno ordine cōtinēť. Si aūt pfecte co/gnosceremus officia angelor ⁊ eoz distinctiones: pfecte sci remus ꝙ qlibz angelus hz suū ꝓpz officiū ⁊ suū ꝓpm ordinē ꝟreb⁹ ⁊ multomagis q̄s q̄libet stella ⁊ si nos lateat. ¶ Ad ꝑm ergo dōm: ꝙ omnes angeli vni⁹ ordinis sunt aliq̄ mō eq̄les q̄tū ad cōez similitudinē: ſm q̄s cōstituunť in ordine: ꝟz simplr nō ſt eq̄les. vñ Dio. dic. 10. c. ce. hier. ꝙ in vno ⁊ eodē ordine angelor ē accipe ꝓmos medios ⁊ vltimos. ¶ Ad 2m dōm: ꝙ illa spālis distinctio ordinuz ⁊ officior ſm quā qlibz angelus hz officiū ꝓpz ⁊ ordinez est nob ignota. ¶ Ad 3m dōm: ꝙ sic in supficie q̄ ptiz ē al/ba ⁊ ptim nigra: due ptes q̄ ſt i ꝙfinio albi ⁊ nigri: magis cōueniunt ſm sitū q̄s alie due partes albe. minus tamen secundum qualitatem: ita duo angeli q sūt intermínis duo rū ordinū magis secū ꝓueniūt ſm ꝓpingtatē nāe q̄s vnus eor cū aliqb⁹ alijs sui ordinis. min⁹ ãt ſm idoneitatem ad similia officia: que quidem idoneitas vsq̄ ad aliquem cer tum terminum protenditur.

¶ Utrū distictio hier. ⁊ ordinū sit a nā i angel'. Ar. iiij.

Ad quartum sic ꝓceditur. Uſ ꝙ distinctio hier. ⁊ ordinū nō sit a nāli an gelis. hier. n. dī sacer ꝓncipat⁹: ⁊ i diffōne ei⁹ Dio. ponit ꝙ deiformē q̄tū possibile ē simílat. ꝟz sanctitas ⁊ deiformi tas ē i angel' p gram ⁊ nō p nām. g° distinctio hier. ⁊ ordi nū i angel' ē p graz: nō p nāz. ¶ ꝯ. Seraphin dñr arden/tes vl' incēdētes: vt Dio. dic. 7. c. ce. hier. Hoc aūt ad eha ritatē vī ptinere: q nō ē a nā: ꝟz a gra. diffundit. n. i cordib⁹ nostris p spiritū sanctū q datus ē nob: vt dī ad Ro. 5. ꝙ nō solū ad sanctos hoies ptinet: ꝟz ēt de sanctis angel' dici pōt: vt Aug. dic. 12. de ci. dei. g° ordines i angel' nō ſt a nā ¶ ꝯ. Hier. ecclesiastica exēplat a celesti: ꝟz ordies i hoib⁹ nō ſt p nāz: ꝟz p donū gre. nō. n. ē a nā: ꝙ vn⁹ ē epūs: ⁊ ali⁹ ē sacerdos: ⁊ alius diaconus. g° neq̄ i angel' ſt ordines a nā: ꝟz a gra tm̄. ¶ Sz ꝯ ē qō magister dic. 9. di. scdi sen. ꝙ ordo angelor dī multitudo celestiū spirituū: q iter se aliq̄ munerib⁹ gre similāť: sic ⁊ i nālib⁹ datoz ptícipatōe ꝓueniūt. distinctio g° ordinū i angel' ē nō solū ſm dona gratuita: ꝟz ēt ſm dnoa nālia. ¶ Rñ° dōm: ꝙ ordo gubernatōis q ē ordo multitudinis sub ꝓncipatu existētis attēdit p respe/ctū ad finē. finis aūt angelor pōt accipi dupliciť. vno° ꝟz fa/cultatē sue nāe: vt. s. cognoscāt ⁊ amēt deū nāli cognitione ⁊ amore: ⁊ ſm respectū ad hūc finē distinguūt ordies an gelor ſm nālia dona. Alio° pōt accipi finis angelice multi

534 534 519 530 264 532

tudinis supra nãlẽ facultatẽ eox: q ꝓsistit, i visiõe diuine eẽntie: ⁊ immobili fruitiõe bonitatis ipsius ad quẽ finẽ ptingere nõ pñt nisi p grãz. vñ fm respectũ ad hũc finẽ ordines distinguũt in angelis: cõpletiue qdẽ fm dona gratuita. dispositiue aũt fm dona nãlia: qr angelis data sũt dona gratuita
316 fm capacitatẽ nãlũ: qõ nõ ẽ in hoĩb⁹: vt supra dcm ẽ. vñ in hoĩbus distinguũt ordines fm dona gratuita tm̃ ⁊ non fm nãm: ⁊ per hoc patet responsio ad obiecta.

¶ Utrũ ordies angelox ꝓuenient noient. Arti. v.

533 **Ad quintus** rũ nõ ꝓuenient noient. oẽs. n. celestes spũs dñr ⁊ ãgeli ⁊ vtutes ⁊ ptates celestes: sz noia cõia incõuenięter aligb⁹ appropriãt. g⁹ icõuenięter noiant vnus ordo angelox ⁊ ali⁹ vtutũ. ¶ Ꝑ. Esse dñm ẽ ꝓpuz dei: fm illud ps. Scitote qm̃ dñs ipse deus est. g⁹ incõuenięt vn⁹ ordo celestiũ spirituũ dñatiões vocãt. ¶ Ꝑ. Idem dñatiõis ad gubernatõez ptinere vr. silr aũt ⁊ nomẽ ꝓncipatinũ ⁊ ptãtũ. icõuenięter g⁹ trib⁹ ordinib⁹ hec tria noia iponũt. ¶ Ꝑ. Archãgeli dñr q̃si ꝓncipes ãgeli. nõ g⁹ hoc nomẽ dz ipsis alij q̃ ordini ꝓncipatuũ. ¶ Ꝑ. Nomẽ seraphin iponit ab ardore: q ad charitatẽ ptinet. nomẽ aũt cherubin iponit a scia charitas aũt ⁊ scia sẽ dona cõia oĩb⁹ angel. nõ g⁹ debẽtięẽ noia spãlũ ordinũ. ¶ Ꝑ. Throni dicũt sedes: sz ex hoc ipso deus in creatura rõnali sedere dr q̃ ipz cognoscit ⁊ amat. nõ g⁹ dz eẽ ali⁹ ordo thronorũ ab ordine cherubin ⁊ seraphin. sic igit vr q icõuenięter ordines ãgelox noient. ¶ Sz ꝑ ẽ auctoritas sacre scripture q̃ sic eos noiat. nomẽ ei⁹ seraphin ponit Isa. 6. nomẽ cherubin. Eze. 1. nomẽ thronox coll. i. dñatiões aũt: ⁊ vtutes: ⁊ ptates: ⁊ ꝓncipat⁹ ponũt epł. 2. nomẽ aũt archãgeli ponitur in canonica Jude. noia aũt angelox i plurib⁹ scripture locis. ¶ Rñ⁹ dõz: q i noiatiõe angelicox ordinũ ꝓsidera re oz q ꝓpa noia singulox ordinũ ꝓpetates eox designãt vt Dio. dic. 7. c. ce. hier. ad videndũ aũt q̃ sit ꝓpetas cuiuslibet ordinis cõsiderare oz q i reb⁹ ordinatis triplr ẽ aligd cõtingit. s. p ꝓpetatẽ: p excessum: ⁊ p ptcipatõez. p ꝓpetatẽ aũt dr ẽ aligd i re aliq̃ qõ adeq̃t: ⁊ ꝓportionat natre ipsi⁹. p excessuz aũt q̃ illud qõ attribuit alicui ẽ minus q̃ res cui attribuit. sz tm̃ cõuenit illi rei p quẽdã excessum:
69 sic dcm ẽ: de oĩb⁹ noĩb⁹ q̃ attribuũt deo. p ptcipatõez ãt q̃ illud qõ attribuit alicui nõ plenarie inuenit i eo sz deficienter: sic sci hoies ptcipatiue dicunt dij. si g⁹ aligd noiari debeat noie designãte ꝓpetatẽ ipsi⁹ nõ dz noiari ab eo qõ imꝑfecte ptcipat: neq; ab eo qõ excedẽter hz: sz ab eo qõ ẽ sibi q̃si coequatũ: sic figs velit ꝓpe noiare hoiem dicet eũ subam rõnalẽ: nõ aũt subam itellectualẽ: qõ ẽ ꝓpuz nomẽ angeli: qr simplex itelligẽtia cõuenit angelo p ꝓpetatẽ. hoi vo p ptcipatõez: neq; subaz sensibilẽ. qõ ẽ nomẽ bruti p priũ: qr sensus ẽ min⁹ q̃ illud: qõ ẽ ꝓpuz hoi: ⁊ ꝓuenit hoi excedẽter pre alijs aialib⁹. sic igit cõsiderãdũ ẽ i ordinibus angelox q oẽs spũales pfectiões sunt oĩbus angelis cões ⁊ q oẽs abũdãtius existũt i supioribus q̃ in inferioribus: sz cũ in ipsis ẽt pfectionibus sit qdã gradus: supior pfectio attribuit supiori ordini p ꝓpetatẽ. inferiori vo p ptcipatiõez. ecõuerso aũt inferior attribuit inferiori p ꝓpetatẽ. supiori aũt p excessuz: ⁊ ita supior ordo a supiori pfectiõe noiatur sic g⁹ Dio. exponit ordinũ noia fm ꝓnam ad spũales pfectiões. Gre. vo in expositiõe hox nominũ magis attendẽs vr exteriora ministeria. dic. n. q angeli dñr q minima nunciãt: archãgeli q sũma. vtutes p q̃s miracula fiũt. ptates qb⁹ aduerse ptates arcent vel repelluntur. ꝓncipatus q ipsis bonis spiritibus ꝑsunt. ¶ Ad ꝑm g⁹ dom: q angel⁹ nũcius dr. g⁹ oẽs celestes spũs inq̃tũ sũt manifestatiões diuinox angeli vocant. sz supiores angeli hñt quãdã excellẽtiã i hac manifestatiõe a qua supiores ordies noiant. Infim⁹ aũt angelox ordo nullã excellẽtiã supra cõez manifestatõez addit. ⁊ iõ a simplici manifestatiõe noiat: ⁊ sic nomen cõe remanet infimo ordini q̃si ꝓpuz: vt dic Dio. 5. c. ce. hier. vel põt dici q infimus ordo spãliter põt dici ordo angelox qr imediate nobis annũciat. vtus aũt duplr accipi potest. Uno⁹ cõiter fm q ẽ media inf eẽntiã ⁊ opatõez: ⁊ sic oẽs celestes spũs noiant celestes vtutes: sic ⁊ celestes eẽntie.

Alio⁹ fm q iportat quẽdã excessuz fortitudinis: ⁊ sic ẽ ꝓpriũ nomẽ ordinis. vñ Dio. dic. 8. c. ce. hier. q nomẽ virtũ significat quãdã virilẽ ⁊ incõcussaz fortitudinẽ. ¶ Primo qdẽ ad oẽs opatiões diuinas eis cõuenientes. Secõ ad suscipiẽdũ diuina: ⁊ ita significat q sine aliquo timore aggrediũt diuina q̃ ad eos ptinẽt: qõ vr ad fortitudinẽ ai ptinẽ. ¶ Ad 2m dõz: q sic dic Dio. 12. c. de di. no. dñatio singulr laudat i deo p quẽdã excessuz: sz p ptcipatõez dina eloga vocãt dños ꝓncipaliores ornatus: p quos inferiores ex donis ei⁹ accipiũt. vñ ⁊ Dio. 8. c. ce. hier. dic. q nomẽ dñationũ. ¶ Prio qdẽ significat quãdã libertatẽ q̃ ẽ ⁊ a seruili cõditione ⁊ pedestri subiectiõe: sic plebs subijcit a tyrãnica oppressiõe quã iterdũ ẽt maiores patiũt. Secundo significat quãdã rigidã ⁊ iflexibilẽ gubernatõem: q̃ ad nullũ seruilẽ actũ inclinat: neq; ad aliquẽ actũ subiectox vl oppressox a tyrãnis. Tertio significat appetitũ ⁊ ptcipatõez veri dñi qõ ẽ i deo: ⁊ silr nomẽ cuiuslibz ordinis significat ptcipationẽ ei⁹: qõ ẽ i deo: sic nomẽ vtutũ significat ptcipationẽ diuine vtutis. ⁊ sic de alijs. ¶ Ad 3m dõz: q nomẽ dñationis ⁊ ptãtis ⁊ ꝓncipat⁹ diuersimode ad gubernatõez ptinent. nã dñi ẽ solũmõ ꝑcipe de agẽdis. ⁊ iõ Greg. dic q q dã angelox agmina p eo q eis cetera ad obediẽdũ subdi dñationes vocãt: nomẽ vo ptãtis ordinatõez quãdã designat fm illud apli. Ro. 13. Qui ptãti resistit dei ordinãti resistit. ⁊ iõ dic Dio. q nomẽ ptãtis significat quãdã ordinatõez: ⁊ circa susceptionẽ diuinox: ⁊ circa actiões diuinas quas supiores i iferiores agũt eas sursuz ducẽdo ad ordinẽ. g⁹ ptãtũ ptinet ordinare: q̃ a subditis sint agẽda. ꝓncipari vo vt Greg. dic ẽ iter reliquos ꝓrẽ existere: quasi ꝓmi sint i executiõe eox q̃ iperãt. ⁊ iõ dic Dio. 9. c. ce. hier. q nomẽ ꝓncipatuũ significat ductiuũ cũ ordine sacro. illi. n. q alios ducũt ꝓmi iter eos exĩtes: ꝓncipes ꝓpe vocãt fm illud ps. ¶ Preuenerunt principes coniuncti psallentibus.

¶ Ad 4m dõz: q archãgeli fm Dio. medij sũt iter ꝓncipatus ⁊ angelos. mediũ aũt cõparatũ vni extremo vr aliex inquãtũ ꝓticipat nãm vtriusq; sic tepidũ respectu calidi est frigidũ: respectu vo frigidi ẽ calidũ: sic ⁊ archãgeli dñr q̃si ꝓncipes ãgeli: qr respectu angelox sũt ꝓncipes: respectu vo ꝓncipũ sunt angeli: fm Gre. aũt dñr archãgeli ex eo q ꝓncipant soli ordini angelox q̃si magna nũciãtes. ꝓncipat⁹ ãt dñr ex eo q ꝓncipant oĩbus celestibus ꝓncipibus diuinas iussiões explẽtibus. ¶ Ad 5m dom: q nomẽ seraphin iponit tm̃ a charitate: sz a charitatis excessu: qm̃ iportat nomẽ ardoris vel incẽdij. vñ Dio. 7. c. ce. hier. exponit nomẽ seraphin fm ꝑpetates ignis in quo ẽ excessus caliditatis. In igne aũt tria possumus ꝓsiderare. Primo qdẽ motũ q ẽ sursum ⁊ q ẽ cõtinuus: p qõ significat q indeclinabiliter mouet i deũ. Secũdo vo virtutẽ actiuã eius q̃ ẽ calidum qõ qdẽ nõ simplr inuenit in igne: sz cũ qdã acuitate: quia maxie ẽ penetratiuus i agẽdo ⁊ ptingit vsq; ad minima: ⁊ iterũ cũ quodã superexcedẽti feruore: ⁊ per hoc significatur actio hmõi angelox: quã i subditos potenter exercent eos i sublimẽ feruorẽ excitãtes: ⁊ totalr eos p incẽdiũ purgãtes. Tertio ꝓsideratur i igne claritas eius: ⁊ hoc significat q hmõi angeli i seipsis hñt inextinguibilẽ lucẽ: ⁊ q̃ alios pfecte illuminãt. Silr ẽt nomẽ cherubin iponit a quodam excessu scie. vñ iterpretat plenitudo scie q̃ Dio. exponit q̃tũ ad q̃tuor. Primo qdẽ q̃tũ ad pfectã dei visionẽ. Secundo q̃tũ ad plenã susceptionem diuini luminis. Tertio quãtũ ad hoc q i ipso deo cõtẽplãt pulchritudinẽ ordinis rex a deo derivatã. Quarto quãtũ ad hoc q ipsi pleni existẽtes hmõi cognitõe eã copiose i alios effundunt. ¶ Ad 6tum dom: q ordo thronox hz excellẽtiã pre inferioribus ordinibus: in hoc q imediate i deo rõnes diuinox operis cognoscẽ pñt: sz cherubin hz excellẽtiã scie: seraphin vero excellẽtiã ardoris: ⁊ sz in his duabus excellẽtijs icludat terminũ tñ i illa q̃ ẽ thronox includuntur alie due. ⁊ iõ ordo thronox distinguit ab ordine cherubin ⁊ seraphin. hoc. n. est cõe ꝓ oĩbus: q excellẽtia inferioris cõtinet i excellentia supioris ⁊ nõ ecõuerso. exponit ãt. Dio. nomẽ thronox p cõuenięntiã ad mãles sedes: i qbus ẽ q̃tuor: qdẽ situ: qr sup terrã sedes elevãt: ⁊ sic ipũ angelũ q throni

dictuꝫ eleuant vſq; ad hoc q̄ i deo īmediate rōnes rerū cognoſcāt. 2° i mālib⁹ ſedib⁹ ꝓſiderat firmitas: q: i ipſis aligd firmiter ſedet. hic aūt ē ecōuerſo. nā ipſi āgeli firmā tur p deū. 3° q̄ ſedes ſuſcipit ſedētē: ꝛ i eadē deferri pōt: ſic ꝛ ipſi angeli ſuſcipiūt deū i ſeipſis: ꝛ eū quodāmō ad i/ feriores ferūt. 4° ex figura: q: ſedes ex vna pte eſt apta ti ad ſuſcipiēdū ſedētē: ita ꝛ iſti angeli ſunt p̄ p̄optitudinē ap ad ſuſcipiēdū deū ꝛ famulandū ipſi.

¶ Utrū ꝛnenīcter grad⁹ ordinū aſſignēē. Arti. vj.

Ad ſextus ſic ꝓcedit. Videt q̄ icōuenīcter gra dus ordinū aſſignēē. Ordo. n. ꝑlato/ rū vī eē ſup̄em⁹: ſz dñatiōes: p̄ncipat⁹: ꝛ ptātes ex ipſis noīb⁹ ꝑlationē quādā hñt. g° iſti ordines debēt eē ſup̄mi. ¶ Ꝑ. Quāto aligs ordo ē deo ꝓpīquior: tāto ē ſup̄ior: ſz or do thronoꝝ vī eē deo ꝓpīquiſſimus. nihil. n. cōtingit p pīng⁹ ſedēti q̄ſ ſua ſedes. g° ordo thronoꝝ ē altiſſim⁹. ¶ Ꝑ. Scīa ē p̄ior: q̄ amor: ſz itellect⁹ vī eē altior: q̄ volūtas. g° ordo cherubin vī eē altior q̄ ordo ſeraphī. ¶ Ꝑ. Gre. ponit p̄ncipat⁹ ſup ptātes. nō g° collocāt īmediate ſup ar chāgelos: vt Dio. dic̄. ¶ Sz ⁊ō q̄ō Dio. ponit i p̄ma q̄dē hier. ſeraphin vt p̄mos: cherubin vt medios: thronos vt vltimos. i media vō dñatiōes vt p̄mos: vtutes vt medios ptātes vt vltimos. In vltima p̄ncipat⁹ vt p̄mos: archāge los vt medios: angelos vt vltimos. ¶ Rñ° dōz: q̄ gra dus angelicoꝝ ordinū aſſignāt ꝛ Gre. ꝛ Dio. q̄ſtū ad alia q̄dē cōueniēter: ſz q̄ſtū ad p̄ncipat⁹ ꝛ vtutes differenter. nā Dio. collocat vtutes ſub dñationib⁹ ꝛ ſupra ptātes. p̄n cipat⁹ aūt ſub ptātib⁹ ꝛ ſupra archāgelos. Greg. aūt pōt p̄ncipat⁹ i medio dñationū ꝛ ptātum. vtutes vō i medio ptātū ꝛ archāgeloꝝ ꝛ vtraq; aſſignatio fulcimētū hr̄e pōt ex auc̄tate apli: q medios ordines aſcēdēdo enumerās dic̄ epb. i. q̄ de⁹ inſtituit illū. ſ. xp̄m ad dexterā ſuā in celeſtib⁹ ſupra oēm p̄ncipatū ꝛ ptātē ꝛ vtutē ꝛ dñationē. vbi virtu tē ponit inē ptātē ꝛ dñationē ſm aſſignationē Dio. ſed ad col. i. enumerās eoſdē ordines deſcēdēdo: dic̄ ſiue throni ſiue dñatiōes: ſiue p̄ncipat⁹: ſiue ptātes oīa p ip̄m ꝛ in ipſo creata ſunt: vbi p̄ncipat⁹ ponit medios inter dñationes ꝛ ptātes ſm aſſignationē Greg. ¶ Primo igit̄ videam⁹ rōnē aſſignatiōis Dio. in qua ꝓſiderādū ē q̄ ſic ſupra dc̄m eſt. p̄ma hier. accipit rōnes rer⁹ i ipſo deo. 2ª vō in cauſis vl' i bus. 3ª vero ſz determinationē ad ſpāles effect⁹. ꝛ q: de⁹ eſt vt finis nō ſolū angelicoꝝ myſterioꝝ: ſz ēt totius crea ture ad p̄mā hier. ptinet ꝓſideratio finis ad mediā vero di ſpoſitio vl's de agēdis. ad vltimā vero applicatio diſpōnis ad effectū q̄ ē opis executio. hec. n. tria manifeſtū ē i q̄libz opatiōe inueniri: ꝛ iō Dio. ex noīb⁹ ordinū ꝓprietates il loꝝ cōſideräs: illos ordines i p̄ma hier. poſuit quoꝝ noīa iponūt p reſpectū ad deū. ſ. ſeraphin ꝛ cherubin ꝛ thro nos. illos vero ordines posuit i media hier. quoꝝ noīa de ſignāt cōez quādā gubernatiōez ſiue diſpōnē. i. dñatiōes: virtutes: ꝛ ptātes. illos vero ordines poſuit i tertia hier. q̄ rū noīa deſignāt opis executōez. ſ. p̄ncipat⁹: angelos: ꝛ ar changelos. In reſpectu aūt ad finē tria ꝓſiderari p̄ſt. nam p̄mo aligs ꝓſiderat finē. 2° vero p̄fectā finis cognitionem accipit. 3° vero ītētionē ſuā i ipſo deſigit: quoꝝ 1ᵐ ex addi tiōe ſe hz ad p̄m ꝛ 3ᵐ ad vtrūq;. ꝛ q: deus ē finis creatura rū: ſic dux ē finis exercit⁹: vt dr̄ in. ii. meta. pōt aligd ſimile huius ordinis cōſiderari in reb⁹ hūanis. nā q̄dā ſunt q hoc hñt dignitatis: vt p ſeipſos familiariter accedere poſſint ad regē: vl' ducē. q̄dā vero ſup hoc hñt vt ēt ſecreta ei⁹ cogno ſcāt. alij vero inſup circa ipſum ſemp inherēt q̄ſi ei cōiūcti. ꝛ ſm hāc ſimilitudinē accipe poſſum⁹ diſpōnē ō ordinibus p̄me hier. nā throni eleuāt ad hoc q̄ deū familiariē i ſeip/ ſis recipiāt ſm q̄ rōnes rerū i ipſo īmediate cognoſcē p̄ſt q̄ō ē p̄pium toti⁹ p̄me hier. cherubin vero ſup eminenter diuina ſecreta cognoſcūt. ſeraphin vero excellūt i hoc q̄ ē oīum ſup̄emū. ſ. deo ipſi vniri: vt ſic ab eo q̄ō eſt cōe toti hier. denominēt ordo thronoꝝ: ſic ab eo q̄ō ē cōe oīb⁹ ce leſtib⁹ ſpiritib⁹ denoiat ordo angeloꝝ. ad gubernatōis āt rōnē tria ptinēt: quoꝝ p̄mū ē diſtinctio eoꝝ q̄ agēda ſr: q̄ō ē p̄pium dñationū. ſm aūt ē p̄bere facultatē ad iplēdū q̄ō p tinet ad virtutes. tertiū āt ē ordinare q̄ſi ea q̄ p̄cepta vl' diſ

finita ſūt iplerī p̄ſt: vt alig exequant̄: ꝛ hoc' ptinet ad ptā/ tes. executō aūt angelicoꝝ miniſterioꝝ cōſiſtit i annūciādo diuina. in executiōe aūt cuiuſz act⁹ ſr̄ q̄dā quaſi incipiētes actionē ꝛ alios ducētes: ſic i cātu p̄ceptores: ꝛ in bello illi q alios ducūt ꝛ dirigūt. ꝛ hoc ptinet ad p̄ncipat⁹. Alij vero ſunt q ſimplr exequūt̄. ꝛ hoc ptinet ad angelos. Alij vero medio mō ſe hñt. q̄ō ad archāgelos ptinet: vt ſupra dc̄m eſt̄. Inuenīt aūt hmōi ordinū ꝓgrua aſſignatio. nā ſūmū d ſemp inferioris ordinis affinitatē hz cū vltio ſupioris: ſic in 533. fima alia alia pax diſtāt a plātis. p̄mus aūt ordo ē diuinaꝝ p ſonaꝝ q terminat̄ ad. ſ. ſ. q ē amor ꝓcedēs: cū quo affinita/ tē hz ſup̄em⁹ ordo hier. p̄me ab incendio amoris denoīa tus. Infimus aūt ordo p̄me hier. ē thronoꝝ q ex ſuo ordi ne hñt quādā affinitatē cū dñationib⁹. nam throni dr̄ ſm Greg. p quos de⁹ ſua iudicia exercet. accipiūt. n. diuinas illuminatiōes p cōueniētiā ad īmediate illuminādū ſcām hier. ad quā ptinet diſpō diuinoꝝ miniſterioꝝ. ordo vero ptātū affinitatē hz cū ordine p̄ncipatuū. nā cū ptātū ſit or/ dinationē ſubiectis iponere. hec ordinatio ſtatim i noīe p̄n cipatuū deſignat̄ q ſr̄ p̄mi in executiōe diuinoꝝ miniſterio rū: vtpote p̄ſidētes gubernatiōi gentiū ꝛ regnoꝝ: q̄ō ē p̄i mū ꝛ p̄nᵐ in diuinis miniſterijs. nā bonū gētis ē diuinus q̄ bonū vni⁹ hois. vñ dr̄ dan. ii. ¶ Princeps regni ꝑſaꝝ re ſiſtit mihi. diſpō ēt ordinū quā Greg. ponit cōgruitatē hz: nā cū dñatiōes ſint diffiniētes ꝛ p̄cipiētes ea q̄ ad dīna my ſteria ptinēt: ordines vero eis ſubiecti diſponūt̄ ſz diſpō nē eoꝝ in quos diuina myſteria exercent̄: vt ēt Aug. dicit in. 3. de tri. Corpora quodā ordine regūt̄ inferiora p ſupio ra: ꝛ oīa p ſpūalē creaturā: ꝛ ſpūs mal⁹ p ſpūm bonū⁹. p/ 540 mus g° ordo poſt dñatiōes dr̄ p̄ncipatuū q ēt bonis ſpiriti bus p̄cipant̄: deinde ptātes p q̄s arcent̄ mali ſpūs: ſic p ptātes terrenas arcent̄ malefactores: vt hr̄ ¶ Ro. 13. ¶ Poſt quas ſr̄ virtutes q̄ hñt ptātē ſup corporalē nām i opatione miraculoꝝ poſt q̄s ſt̄ angeli ꝛ archāgeli: q nūciāt hoīb⁹ vl' magna q̄ ſt̄ ſupra rōnē: vl' pua ad q̄ rō ſe extendere poteſt. ¶ Ad p̄m g° dōm: q̄ in angel' poti⁹ ē q̄ ſubiſciunt̄ deo q̄ſ q̄ inferioribꝫ p̄ſidēt. ꝛ hoc deriuat ex illo. ꝛ iō ordines no minati a plātiōe nō ſunt ſup̄mi: ſz magis ordies noīati a cō uerſiōe ad deū. ¶ Ad 2ᵐ dōz: q̄ illa ꝓpīngtas ad deuz q̄ deſignat̄ noīe thronoꝝ cōtingit ēt cherubin ꝛ ſeraphin: ꝛ excellēctius: vt dc̄m ē̄. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q̄ ſic ſupra dc̄m ē: o cognitio ē ſm q̄ cognita ſūt i cognoſcēte: amor aūt ſm q̄ 162 amās vnit̄ rei amate⁹: ſupiora āt nobiliori mō ſunt i ſeipſis 198 q̄ſ in inferioribꝫ. inferiora vero nobiliori mō ſ̄n ſupioribus 286 q̄ſ in ſeipſis⁹. ꝛ iō inferioꝝ q̄dē cognitio p̄eminet dilectio 409 ni: ſupioꝝ aūt dilectio ꝛ p̄cipue dei p̄eminet cognitioni⁹. ¶ Ad 4ᵐ dōm: q̄ ſigs diligēter cōſideret diſpōnes ordi nū ſm Dio. ꝛ Greg. parū vel nihil dr̄nt: ſi ad rē referāt̄. exponit. n. Greg. p̄ncipatuū nomē ex hoc q̄ bonis ſpirit⁹ p̄ſunt: ꝛ ex hoc cōuenit virtutib⁹ ſm q̄ i noīe virtutū intel ligit̄ q̄dā fortitudo dans efficactā inferioribꝫ ſpiritibus ad exequēda diuina miniſteria. rurſus virtutes ſm Greg. vi denc̄ eē idē q̄ō p̄ncipat⁹ ſm Dio. nā hoc ē p̄mū in diuinis miniſterijs miracula facere. per hoc enim parat̄ via annū ciatiōi archāgeloꝝ ꝛ angelorum.

¶ Utrū ordines remanebūt poſt dic̄ iudicij. Arti. vij.

Ad ſeptimum ſic ꝓcedit. Uī q̄ ordies nō remanebūt poſt dic̄ iudicij. 535

Dic̄. n. apls. i. ad Cor. 15. q̄ xp̄s euacuabit oēm p̄ncipatū ꝛ ptātē cū tradiderit regnū deo ꝛ p̄i: q̄ō erit in vltia cōſu matione. pari g° rōne in illo ſtatu oēs alij ordines euacua/ bunt̄. ¶ Ꝑ. Ad offm angeloꝝ ptinet purgare: illuminare ꝛ p̄ficere: ſz poſt dic̄ iudicij vn⁹ angel⁹ nō purgabit: aut̄ il luminabit: aut p̄ficiet aliū: q: nō p̄ficiēt ampli⁹ in ſcia. ergo fruſtra ordies angelici remanerēt. ¶ Ꝑ. Apls dic̄ ad heb. .1. de angel: q̄ oēs ſūt adminiſtratorij ſpirit⁹ in miniſteriū miſſi. pp eos q hereditatē capiūt ſalutis: ex q̄ p̄z q̄ officia angeloꝝ ordināt̄ ad hoc q̄ hoies ad ſalutē adducāt̄: ſz oēs electi vſq; ad dic̄ iudicij ſalutē cōſequūt̄. nō g° poſt dic̄ iu dicij remanebūt officia ꝛ ordines angeloꝝ. ¶ Sed ⁊ō ē q̄ō dr̄ Iudic. 5. Stelle manētes i ordie ꝛ curſu ſuo: q̄ō expo/ nit̄ de angel'. g° angeli ſemp in ſuis ordibus remanebunt.

¶ Rñ° dñm: q̄ i ordinibus angelicis duo p̄nt ꝓsiderari .s. distinctio graduū ⁊ executio officioꝝ. distinctio aūt gra-
532 duū ē i angel' fm dūam gr̄e ⁊ nāe: vt supra dcm ē. ⁊ vtra q̄ dūa sp i angelis remanebit. nō. n. nārū dūe ab eis auferri possent: nisi eis corruptis dūa ēt gr̄e erit i eis sp fz dñaz meriti p̄cedētis. executio āt offiꝝ angelicoꝝ aliq̄ mō remanebit post diē iudicij ⁊ aliq̄ mō cessabit. cessabit qdē fz q̄ eoꝝ officia ordināt ad p̄ducēdū aliquos ad finē remanebit aūt fm q̄ cōuenit i vltia finis ꝓsecutiōe: sic etiam alia sunt officia militarium ordinum in pugna ⁊ in triūpho. ¶ Ad p̄m g° dīm: q̄ p̄incipat⁹ ⁊ ptātes euacuabūt i illa finali cōsumatiōe q̄ntū ad hoc q̄ alios ad finē p̄ducāt: q: ꝓsecuto tā fine nō ē necessariū tēdere in finē. ⁊ hec rō itelligit ex vbis apli dicētis. Cū tradiderit regnū deo pri. i. cū p̄durerit fideles ad fruēdū ipso deo. ¶ Ad 2m dīm: q̄ actiōes angeloꝝ sup alios angelos ꝓsideráde sūt fm similitudinē actiōnū itelligibiliū q̄ sūt i nobis. iueniūt āt i nobis multe intelligibiles actiōes q̄ sūt ordinate fm ordinē cāe ⁊ cāti: sic cuz p multa media gradatim in vnā ꝓclusionē deuenim⁹. manifestū ē aūt q̄ cognitio cōclusionis dep̄det ex oībus medijs p̄cedētib⁹: nō solū q̄ntū ad nouā acq̄sitionē scie: fz etiaz quātū ad scie ꝓseruatiōez. cui⁹ signū ē q̄ sigs obliuisceretur aliqō p̄cedētiū medioꝝ opinionē qdēvl fidē de ꝓclone posset br̄e: fz nō sciaz ordie cārū ignorato. sic igit cū iferiores angeli rōne diuinoꝝ operū cognoscāt p lumē supioꝝ angeloꝝ dep̄det eoꝝ cognitio ex luie supioꝝ: nō solū q̄ntuz ad nouā acq̄sitionē scie: fz ēt q̄ntū ad cognitōis ꝓseruatiōez. licz ergo post iudiciū nō p̄ficiāt inferiores angeli i cognitōe aliquaꝝ rez: ñ tñ pp hoc excludit̄ qn a supioꝝ illuminēt̄. ¶ Ad 3m dīm: q̄ ⁊ si post diē iudicij hoīes non sint vlterius ad salutem adducēdi per ministeriū angelorum: tñ illi qui iam salutem erunt consecuti aliquam illustrationez habebunt per angelorum officia.

¶ Utrū hoīes assumāt̄ ad ordies āgeloꝝ. Ar. viij.

539 **Ad octauū** sic ꝓcedit̄. Uī q̄ hoīes non assumāt̄ ad ordines augeloꝝ. Hierarchia. n. hūana ptinet̄ sub ifima hierarchiaꝝ celestiū: sic infima sub media: ⁊ media sub p̄ma: fz angeli ifime hierarchie nūq̄ trāsiret̄ i mediā aut i p̄mā. g° neq; homines trāsiret̄ ad ordines angeloꝝ. ¶ p̄. Ordinib⁹ angelorum aliq̄ officia cōpetūt: vtpote hoīes custodire: miracula facē demōes arcere: ⁊ hmōi: q̄ nō videt̄ cōuenire aīab⁹ scōꝝ. ergo nō trāsiret̄ ad ordies argeloꝝ. ¶ p̄. Sic boni angeli inducūt ad bonū: ita demones inducūt ad malū: fz erroneū ē dicē q̄ aīe hoīuz maloꝝ conuertāt̄ i demones. hoc. n. Chrysō. reprobat sup Mat. g° nō vī q̄ aīe scōꝝ trāsiret̄ ad ordies angeloꝝ. ¶ Sz p̄ ē q̄ dñs dīc Mat. 22. de sanctis: q̄ erūt sic angeli dei i celo. ¶ Rñ° dīm: q̄ sic supra
532 dcm ē: ordies angeloꝝ distinguūt̄ ⁊ fm ꝓditionē nature: ⁊ fm dona gr̄e. si g' ꝓsideret̄ angeloꝝ ordies solū quātuz ad gradū nature: sic hoies nullo° assumi p̄nt ad ordies angeloꝝ: q: sp remanebit nārū distinctio. quā qdā ꝓsiderantes posuerūt q̄ nullo° hoies trāsferri p̄nt ad eq̄litatē angeloꝝ: qd ē erroneū. repugnat. n. p̄missioni xp̄i dicētis Luc. 20. q̄ filij resurrectiōis erūt eq̄les angel' in celis. illud. n. quod ē ex pte nature se hz vt māle in rōne ordinis. cōplemētū vo ē q̄ñ ē ex dono gr̄e: q̄ dep̄det ex libertate dei nō
b ex ordine nature. ⁊ iō p donū gr̄e hoies mereri p̄nt tāt̄z
130 glīam vt angel' equent̄: fm singulos angeloꝝ grad⁹: qd est hoies ad ordines angeloꝝ assumi. Quidā tñ dīt q̄ ad ordines angeloꝝ nō assumūt̄ oēs q̄ saluant̄: fz soli virgines vel pfecti. Alij vero suū ordinē cōstituēt q̄si cōdiuisuz toti societati angeloꝝ: sed hoc ē p̄ Aug. q̄ dīc. 12. de ci. dei. q̄ nō erūt due societates hoīum ⁊ angeloꝝ fz vna: q: oīum beatitudo ē adherere vni deo. ¶ Ad p̄mz ergo dōz: q̄ gr̄a angel' dat̄ fm ꝓportionē nāliū. nō aūt sic ē de hoibus: vt
532 supra dcm ē: ⁊ iō sic inferiores angeli nō p̄nt trāsferri ad
316 nālē gradū supioꝝ: ita nec ad gratuitū. hoies vero p̄nt ad gratuitū ascendere: fz nō ad nālē. ¶ Ad 2m dōz: q̄ angeli fm ordinē medij sunt iter nos ⁊ deū: ⁊ iō fm legē cōem fm eos administrant̄ nō solū res hūane: fz ēt oia corpalia hoies aūt sci ēt post hāc vitā sūt eiusdē nāe nobiscū. vñ fm legē cōem nō administrāt hūana: nec reb⁹ viuoꝝ interūt vt Aug. dīc in li. de cu. p mor. agēda: ex qdā tñ spāli dispōsatiōe interdū aliqb⁹ scis ꝓcedit̄: vel viuis vel mortuis huiusmodi officia exercere vl miracula faciēdo vl demones arcēdo: vel aliqd hmōi: sic Aug. i eo. li. dīc. ¶ Ad 3m dōz q̄ hoies ad penā demonū transferri nō ē erroneū: fz qdā erronei posuerunt demones nihil aliud esse q̄z aīas defunctoꝝ ⁊ hoc Chrysz. reprobat.

¶ De ordinatōe maloꝝ angeloꝝ. Qō. cir.

Einde cōsiderādū ē de ordinatiōe maloꝝ āgeloꝝ. ¶ Et circa hoc q̄runt̄. 4. p° vtrū ordines sint in demonib⁹. 2° vtrū in eis sit platio. 3° vtr vn⁹ illuminet aliū. 4° vtrū subiciantur p:relationibus bonorum angelorum.

¶ Utrū ordines sint in demonibus. Arti. i.

Ad primuz sic ꝓcedit̄. Uī q̄ ordines nō sint 537 in demonib⁹. Ordo. n. ptinet ad rōnē boni: sic ⁊ modus ⁊ spēs: vt Aug. dicit i li. de nā boni: ⁊ ecōuerso inordinatio ptinz ad rōnē mali: fz i bonis angelis nihil ē inordinatū. g° i malis angel' nō sūt alīq ordines ¶ p̄. Ordines angelici sub aliq̄ hier. ptinēt̄: fz demones nō sunt sub aliq̄ hier. q̄ ē sacer p̄incipat⁹: cū ab oi sanctitate sint vacui. g° i demonib⁹ nō sūt ordines. ¶ p̄. Demonet de singulis ordinib⁹ angeloꝝ ceciderūt: vt cōit̄ dz. si ergo alīq demones dicūt̄ eē alicuius ordinis: q: de illo ordine ceciderūt: vī q̄ deberēt eis attribui nōia singuloꝝ ordinū. nūq̄z aūt iuenīt̄ q̄ dicāt̄ seraphin: vel throni: vel dñationes. g° pari rōne nō sūt i aliqb⁹ ordinib⁹. ¶ Sz p̄ ē quod apls dīc ad eph. vlt. q̄ ē nob⁹ colluctatio aduersus principes ⁊ ptātes aduersus mundi rectores tenebraꝝ horuz. 532
¶ Rñ° dōz: q̄ sic iā dictū ē. ordo angelicus ꝓsideratur fm gradū nāe: ⁊ fm gradū gr̄e. gr̄a vo hz duplicē statuz .s. ipfectū: q ē stat⁹ merēdi: ⁊ pfectū q ē stat⁹ glie. sumate si g° ꝓsideret̄ ordines angelici q̄ntū ad pfectōez glie: sic demones neq; sic i ordinib⁹ angelicis: neq; vnq̄ fuerūt. si aūt ꝓsideret̄ q̄ntū ad id qō ē gr̄e ipfecte. sic demones fuerunt qdē aliqñ i ordīb⁹ angeloꝝ: fz ab eis ceciderūt: fm illud qō supra posuim⁹ c. oēs angelos i gr̄a creatos fuisse. si aūt 535
ꝓsideret̄ q̄ntuz ad id qō ē nature: sic adhuc sūt i ordīb⁹: q: dona nālia nō amiserunt: vt Dio. dīc. ¶ Ad p̄m g° dōz: q̄ bonū pōt inueniri sine malo: fz malū nō pōt inueniri nisi in bono: vt supra hītū ē. ⁊ iō demones inq̄ntū hūt nāz bonā 260 ordiati sūt. ¶ Ad 2m dōz: q̄ ordinatio demonū si ꝓsideret ex pte dei ordinātis ē sacra. vtiq̄. n. demonib⁹ pp seipsū: sed ex pte volūtatis demonū nō ē sacra: q: abutūt̄ sua nā ad malum. ¶ Ad 3m dōm: q̄ nomē seraphin ponit̄ ab ardore charitatis. nomē aūt thronoꝝ ab inhabitatiōe diuinā. nomen aūt dñationū ꝓportat libertatē quādā: q̄ oia opponūt̄ pctō. ⁊ iō peccātib⁹ angel' hmōi nōia nō attribuūt̄.

¶ Utrū i demonib⁹ sit platio. Arti. ij.

Ad secūduz sic ꝓcedit̄. Uī q̄ i demonibus 538 nō sit platio. Ois. n. platio est fz aliquē ordinē iustitie: fz demones totalr a iustitia ceciderūt ergo in eis nō ē platio. ¶ p̄. Ubi nō ē obedientia ⁊ subiectio nō ē platio. hec aūt sine ꝓcordia eē nō p̄nt: q̄ i demonib⁹ nulla ē fm illud p̄uer. 13. Inter superbos sp̄ iurgia. g° i demonib⁹ nō ē platio. ¶ p̄. Si i eis ē aliq̄ platio: aut hoc ptinet ad eoꝝ nāz: aut ad eoꝝ culpā vel penā: fz nō ad eorū nām: q: subiectio ⁊ ꝛuit⁹ nō ē ex nā: fz ē ex pctō ꝓcuta: nec ptinet ad culpā vel penā: q: sic superiores demōes q magis peccauerūt iferioꝝ subderent̄. nō g° ē platio i demonib⁹. ¶ Sz p̄ ē qō dīc glo. i. ad cor. 15. q̄diu durat mūdus: angeli angel': hoies hoīb⁹: ⁊ demōes demonib⁹ p̄sūt. ¶ Rñ° dōz: q̄ cū actio seq̄t̄ nāz rei: quoꝛūcūq; nāe sunt ordinate: oz q̄ ēt actiōes sibi inuicē ordinent: sic p̄s in rebus corporalib⁹: q: n. iferiora corpora nālī ordine sunt 537
fra corpa celestia actiōes ⁊ mot⁹ eoꝝ subdūt̄ actiōibus ⁊ 527
motib⁹ celestiū corporū. manifestū ē aūt ex p̄miss⁹: q̄ demonū q̄dā nāli ordie sub alīs ꝓstituūt̄. vñ ⁊ actiōes eoꝝ b
sub actiōib⁹ supioꝝ sūt: ⁊ hoc ē qō rōnē platiōis facit: vt. s. actio subditi subdat̄ actiōi platt. sic igit ipsa nālis dispō de-

monū regrit: q̄ sit ī eis plato. cōuenit. n. hō diuine sapie: q̄ nihil ī vniuerso ioordinatū relict q̄ attingit a fine vsq; ad finē fortit̄: ⁊ disponit oia suauiter: vt dī sap. 8. ¶ Ad p̄m g̊ dōz q̄ plato demonū nō fundat̄ sup eoz iustitia: sz super iustitia dei cūcta ordinātis. ¶ Ad 2m dōz: q̄ cōcordia demonū cōi negtia q̄ hoies odiūt: nō ē ex amicicia quā iter se hēant: sz ex hoīz ipsoz: vt eis se adiūgāt ⁊ sociāt ad ꝓpaz negtiā exercēdā: quos potētiores viribꝰ videt. ¶ Ad 3m dōz: q̄ demones nō sūt eq̄les sz nām. vñ ī eis ē nālis plato: qō i hominibꝰ nō cōtingit: q nā sūt ꝓpares. q̄ āt superioribꝰ inferiores fundantur non est ad bonum superiorum: sed magis ad malum eorum: q: cum mala facere maxime ad miseriam pertineat: ꝓesse in malis est magis miserum.

¶ Utrū ī demonib⁹ sit illuminatio. Articulus. iij.

Ad tertiuz sic ꝓcedit. Uī q̄ ī demonib⁹ sit illuminatio. Illuminatio. n. cōsistit in manifestatōe vitatis. sz vnꝰ demon p̄t alteri vitatē manifestare: q: superiores magis acumine nālis scie vigēt. g̊ superiores demones p̄nt inferiores illumiare. ¶ p̄. Coꝰ qō sup abūdat ī lumie p̄t illumiare coꝰ qō ī lumine deficit: sicut sol lunā: sz superiores demones magis abūdāt ī pticipatiōe lumis nālis. g̊ vi q̄ superiores demones p̄nt inferiores illuminare. ¶ Sz ꝯ. Illuminatio cū purgatōe ē ⁊ pfectōe: vt dic. 33. Ab īmūdo qs mūdabit̄. g̊ neq; ēt illuiare. ¶ Rñ dōm: q̄ ī demonib⁹ nō p̄t ee illuiatio ꝓpe. dcm ē. n. supra: q̄ illuiatio ꝓpe ē manifestatio vitatis sz q̄ hz ordinē ad deū q illuiat oēz itellīm. alia aūt mānifestatio vitatis p̄t ee locutio: sic cū vnꝰ angelꝰ alteri suū ꝓceptū mānifestat. p/ veritas aūt demonū hoc hz: q̄ vnꝰ aliū nō itēdit ordiare mon aliū nō illuiat: sz vnꝰ alij suū ꝓceptū p modū locutio nis intimare p̄t. ¶ Ad p̄m g̊ dōm: q̄ nō q̄lz vitatis manifestatio hz rōnē illuminationis: sed solum que dicta est. ¶ Ad 2m dōz: q̄ sm ea q̄ ad nālē cognitōez ptinēt nō ē necessaria mānifestatio vitatis: neq; ī āgel' neq; ī demōib⁹: q: sic supra dcm ē: statiz a pn̄o sue ꝓditōis oia cognouerūt q̄ ad nālē cognitōez ptinēt: ⁊ iō maior plenitudo nālis lumis ī supioribꝰ demonib⁹: nō p̄t ee rō illuminationis.

¶ Utrū bōi āgeli hēant platōez sup malos. Ar. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uī q̄ bōi āgeli nō hēant platōez sup malos. plato. n. āgeloꝝ ꝑcipue attēdit sm illumiatōes: sz mali angeli cū sint tenebre nō illuminānt a bōis. g̊ boni angeli nō sunt platī sup malos. ¶ p̄. Ad negtiaz p̄dictis ptinē videt ea q̄ subditos male fiūt. sz demones multa mala faciūt. si ergo subsunt platōib⁹ bonoꝝ angeloꝝ vī et ī āgel' bōis ee aliq̄ negtia: qō ē icōueniēs. ¶ p̄. Platio angeloꝝ segt natura ordinē: vt supra dcm ē. Sz si demones de singul'oꝝ dimib⁹ ceciderūt: vt cōiter dī multi demones multis bonis angel'sī supiores ordie nāe. nō g̊ boni angeli plationes vite deseruit atq; pctōr regit p spm̄ vite rōnalē pīm ⁊ iustū ⁊ Greg. dic: q̄ ptātes sūt angeli quoꝝ ditiōi vtutes aduersātes sūbe sūt. ¶ Rñ dōz: q̄ tot⁹ ordo platōis pō ⁊ originalr quāt. ille. n. creature sup alias ifluētiā hēt q̄ sūt pfectiores ⁊ deo ꝓpinquiores. maria āt pfectio. ⁊ p quā marie deo ꝓpinquat ē creaturaꝝ fructū deo. sic sūt sci angeli: q̄ pfectōe demones ꝓnāt. ⁊ iō boni āgeli sup malos platōez hēt: ⁊ p eos regūt. ¶ Ad p̄m g̊ dōz: q̄ p scōs angelos multa ō vt p demones aliq̄ fiāt: vl ad pūitōez malorꝝ vl ad exercitatiōez bonoꝝ: sic ī reb⁹ hūanis assessores indicis reuelant tortoribꝰ et⁹ sniaz: hmōi āt reuelatōes si ad angelos reuelātes cōparāt: illuminatiōes sūt: q: ordināt eos ad deū. ex p te vo demonū nō sūt illuiatōes: q: ad deū nō ordināt eos: sz ad expletōez ꝓpe inigtatis. ¶ Ad 2m dōz: q̄ sci āgeli sūt ministri dīne sapie. vñ sic dīna sapia ꝓmittit aliq̄ mala fieri p malos angelos vel hoies ꝓp bona q̄ ex eis elicit: ita ⁊ boni angeli nō totalr cohibēt malos a nocendo. ¶ Ad 3m dōm: q̄ angel⁹ q ē iferior ordie nāe pest demonib⁹ q̄nis superioꝝb⁹ ordie nāe. q: vt⁹ dīne iustitie cui inherēt boni angeli potior ē q̄z vt⁹ nālis angeloꝝ. vñ ⁊ apud hoies ꝓpal' iudicat oia: vt dī. i. ad cor. 2. ⁊ pbs dic in lib. ethi. q̄ vtuosus est regula ⁊ mēsura oīum humanoꝝ actuum.

¶ De p̄sidētia āgeloꝝ sup creaturā coꝛpalē. Qō. cx.

Deinde cōsiderādū ē de p̄sidētia angeloꝝ supra creaturā coꝛpalem. ¶ Et circa hoc q̄rūt. 4. p̄o vtrum creatura coꝛpalis administret̄ p angelos 2o vtrū creatura coꝛpalis obediat angel' ad nutū. 3o vtrū angeli sua vtute possint i mediate coꝛpora mouere localiter. 4o vtrum angeli boni vel mali possint facere miracula.

¶ Utrū creatura coꝛpal' administret̄ p āgelos: Arti. i.

Ad primuz sic ꝓceditur. Uī q̄ creatura coꝛporalis nō administret̄ p angelos. 546
¶ Res. n. q̄ hēt determinatū modū opandi nō idiget gubnari ab aliq̄ p̄sidēte: iō. n. idigem⁹ gubnari: ne alr operemur q̄z oporteat: sz res coꝛpales hēt determinatas actiones ex nālis sibi diuinit⁹ datis. nō g̊ idiget gubernatōe angeloꝝ. ¶ p̄. Inferiora ī entib⁹ gubnāt̄ p sua superiora: sz ī coꝛpib⁹ q̄dā dīr inferiora: q̄dā superiora. Inferiora g̊ gubnāt̄ p superiora. nō g̊ ē nēcariū q̄ gubnēt̄ p angelos. ¶ p̄. Diuersi ordines angeloꝝ distīguūt̄ sm diuersa officia: sz si creatura coꝛpales administrāt̄ p angelos tot erūt officia angeloꝝ quot sūt spēs rer. g̊ ēt tot erūt ordies angeloꝝ quot sūt spēs rer: qō ē p̄ supradicta. nō g̊ coꝛpalis creatura administrat̄ p angelos. ¶ Sz ꝯ ē qō Aug. dic. 3. de tri. q̄ oia coꝛpa regūt̄ p spūm vite rōnalē. ⁊ Greg. dic. 4. Dialo. q̄ ī hunc mūdū visibilū nihil nisi p creaturā invisibilē disponi p̄t. ¶ Rñ dōm: q̄ tā ī reb⁹ hūanis q̄z ī reb⁹ nālib⁹ hō cōit̄ inuenit̄ q̄ ptās ptīcularis gubnat̄ ⁊ regit̄ a ptāte vniversali: sicut potestas baliri gubernatur a potestate regis: ⁊ in āgelis ēt ē dcm: q̄ superiores angeli q̄ p̄sūt inferioribꝰ hēt scientiā magis vlez. manifestū ē aūt q̄ vt⁹ cuiusl coꝛpis est magis ptīcularis q̄z vt⁹ spūal' sūbe. nā ois forma coꝛpalis est forma indiuiduata p māz: ⁊ determinata ad hīc ⁊ nūc. forme aūt imāles sūt absolute ⁊ itelligibiles. ⁊ iō sic inferiores angeli q̄ hēt formas min⁹ vles regūt̄ p superiores: ita oia coꝛpalia regūt̄ p angelos: ⁊ hoc nō solū a scis doctoribꝰ ponit̄: sz ēt ab oib⁹ pbis q̄ icoꝛpeas substās posuerunt. ¶ Ad p̄m g̊ dōz: q̄ res coꝛpales hēt determiatas actōes sz has actōes nō exercēt nisi sz q̄ mouēt̄: q: ꝓpū coꝛpis ē q̄ nō agat nisi p motū. ⁊ iō oz q̄ creatura coꝛpalis a spūali moueat̄. ¶ Ad 2m dōz: q̄ rō ista ꝓcedit sm opinionē Arist. q posuit q̄ coꝛpa celestia mouēt̄ a subijs spūalib⁹: q̄rū nimiez conat⁹ fuit assignare sm numez motū q̄ apparēt in coꝛpib⁹ celestib⁹ ⁊: sz nō posuit q̄ eēnt aliq̄ sūbe spūales: que hērēt imediatā p̄sidētiā supra inferiora coꝛpa: nisi forte alās bōanas. ⁊ hoc iō: q: nō ꝓsiderauit aliq̄s opatiōes ī inferioribꝰ coꝛpib⁹ exerceri: nisi nāles: ad q̄s sufficiebat motꝰ coꝛporū celestiū: sz q: nos ponim⁹ multa ī coꝛpib⁹ inferioribꝰ fieri p̄ter nāles actiōes coꝛpoꝝ: ad q̄ nō sufficiūt vtutes celestiū coꝛporū. iō sm nos necesse ē ponere q̄ angeli hēant 569
imediatā p̄sidētiā: nō solū supra celestia coꝛpa: sz supra coꝛpora inferiora. ¶ Ad 3m dōm: q̄ de subijs imālibꝰ diuersimode pbi sūt locuti. ¶ Plato. n. pe⁹ fuit subas imāles esse rōnes: ⁊ spēs sensibiliū coꝛporū: ⁊ quasdā alijs vliores. ⁊ iō posuit subas imāles hīc p̄sidētiā imediatā circa oia sensibilia coꝛpa⁹. ⁊ diuersas circa diuersas. Aristo. aūt posuit: q̄ 137
sūbe imāles nō sunt spēs coꝛporū sensibiliū: sz aliqd altiꝰ ⁊ vlius. ⁊ iō nō attribuit eis imediatā p̄sidētiā supra singula coꝛpa: sz solū supra vlia agētia: q̄ sūt coꝛpa celestia. Auicē. 263
vo mediā viā secut⁹ ē. posuit. n. cū ¶ Platone aliquā subaz spūalē p̄sidētē imediate spere actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ: eo q̄ sic ¶ Plato ponebat q̄ forme hoꝝ sensibiliū derivāt̄ a subijs imālibꝰ. ita ēt Auicē. hoc posuit⁹: sz ī hoc a ¶ Platone dēt: 419
q̄ posuit vnā tm̄ subaz imālē p̄sidētē oib⁹ coꝛpib⁹ inferioribꝰ: quā vocauit itelligētiā agētē. Doctores aūt sci posuerūt sic ⁊ platonici diuersis reb⁹ coꝛporeis diuersas subas spūales ee ꝓpositas. Dicit. n. Aug. in li. 83. q. Unaq̄q; res viū/

bilis in hoc mũdo hz angelicã ptãtẽ sibi ꝓpositã. ⁊ Dam̃. dic̃. Diabol⁹ erat ex his angelicis vtutib⁹ q̃ ꝑerãt terrestri ordini. ⁊ Orig. dic̃ sup illud numer. 22. Cũ vidisset asina angelũ: q⁹ op⁹ ẽ mũdo angel'q ꝓsunt sup bestias: ⁊ ꝓsunt aĩa liũ natiuitati: ⁊ vgultoꝝ: ⁊ plãtationũ: ⁊ ceteraꝝ rex icremẽtis. sz hoc nõ ẽ ponẽdũ pp hoc q⁹ fm suã nãm vn⁹ angel⁹ magis hẽat ad ꝓsidẽdũ aĩalib⁹ q̃s plãtis: q: qlibz ãgelus ẽt minim⁹ hz altioꝛẽ vtutẽ ⁊ vl'ioꝛẽ q̃s aliqõ genus coꝛporaliũ: sz ex ordine dine sapie: q̃ diuersis rebus diuersos rectoꝛes ꝓposuit: nec tñ pp hoc segẽ q⁹ sint plures ordines
530 angeloꝝ q̃s nouẽ: q: sic̃ supꝛa dcm̃ ẽ. ordines distinguunt fm gnãlia officia. vñ sic̃ fm Greg. ad ordinẽ ptãtũ ptinẽt oẽs angeli q hñt ꝑpe ꝓsidẽtiã sup demões: ita ad ordinẽ vtutũ ptinere vident oẽs angeli q hñt ꝓsidẽtiã sup res puꝛe coꝛporeas. hoꝝ. n. ministerio iterdũ ⁊ miracula fiunt.

¶ Utrũ mã coꝛporal' obediat angel' ad nutũ. Ar. ij.

542 **Ad secundũ** sic ꝓcedit. Videt q⁹ mã coꝛpal' obediat ãgel' ad nutũ. maioꝛ est .n. vt⁹ ãgeli q̃s vt⁹ aĩe: sz ꝓceptõi aĩe maxie obedit mã coꝛpal'. imutab'. n. coꝛp⁹ bois ex ꝓceptõe aĩe ad caloꝛẽ ⁊ frig⁹ ⁊ qñqz vsqz ad sanitatẽ ⁊ egritudinẽ. g⁹ multomagis fm ꝓceptõez ãgeli mã coꝛpal' trãsmutab'. ¶ ℔. Quicqd põt vt⁹ iferioꝛ põt vt⁹ supioꝛ: sz vt⁹ ãgeli ẽ supioꝛ: q̃s mã coꝛporalis. coꝛp⁹ aũt sua virtute põt trãsmutare mãz coꝛpalez ad foꝛmã aliquã: sic̃ p3 cũ ignis gñat ignẽ. g⁹ multo fortiꝰ virtute sua ãgeli põt mãz coꝛpalẽ trãsmutare ad aliq̃z foꝛmaz.

326 ¶ ℔. Tota nã corpalis administrat ꝑ angelos: vt dcm̃ ẽ:
541 ⁊ sic vr̃ q⁹ coꝛpa se hñt ad ãgelos: sic̃ istr̃a. nã rõ istri ẽ q⁹ sit mouẽs motũ: sz i effectib⁹ aliqd inuenit̃ i virtute ꝓncipaliũ agẽtiũ: qõ nõ põt eẽ ꝑ virtutẽ instri. ⁊ hoc ẽ id qõ ẽ ꝓncipali⁹ i effectu. sic̃ digõ nutrimẽti ẽ ꝑ virtutẽ caloꝛis nãlis: q est instr̃m aĩe nutritiue: sz q⁹ gñet̃ caro vina ẽ ex virtute aĩe: silr̃ q⁹ secet̃ lignũ ptinet ad serrã: sz q⁹ pueniat̃ ad foꝛmam lecti ẽ ex virtute artificis. g⁹ forma subal'q ẽ ꝓncipali⁹ i effectib⁹ coꝛpalib⁹: ẽ ex virtute angeloꝝ. mã g⁹ obedit ad sui i foꝛmationẽ angel'. ¶ Sz ꝛ ẽ qõ Aug. dic̃. 3. de tri. Iſtõ est putãdũ iſtis trãsgressoꝛib⁹ angel'ad nutũ seruire hãc visibiliũ rex mãz: sz soli deo. ¶ Rñ⁰ dõz: q⁹ platonici posue
336 rũt foꝛmas q̃ sr̃ i mã cãri ex imãlibus foꝛmis^c: q: foꝛmas mãles ponebãt eẽ ꝓticipatões q̃sdã imãliũ foꝛmaꝝ. ⁊ hoc q̃tũ ad aliqd secut⁹ ẽ Aulcẽ. q posuit oẽs foꝛmas q̃ sr̃ i mã ꝓcedere a cõceptõe itelligẽtie: ⁊ q⁹ agẽtia coꝛpalia sũt solũ disponẽtia ad foꝛmas: q i hoc videt̃ eẽ decepti: q: existimauerũt foꝛmas: q̃si aliqd ꝑ se fcm̃: vt sic ab aliq̃ formali ꝓn⁰ ꝓcederet. ¶ Sz sic̃ pbs ꝓbat i. 7. meta. hoc qõ ꝑpe fit ẽ
245 cõpositũ. hoc. n. ꝑpe ẽ qõ subsistẽs ẽ^c. forma aũt nõ dr̃ ens q̃si ipsa sit: sz sic̃ q̃ aliqd ẽ: ⁊ sic ꝑ ꝓns nec forma ꝓpe fit. ei⁹ .n. ẽ fieri cuius ẽ eẽ: cũ fieri nihil aliud sit q̃s via in eẽ. manifestũ ẽ aũt q⁹ fcm̃ ẽ silr̃ faciẽti: q: oẽ agẽs agit sibi sile. ⁊ iõ id qõ faẽ res nãles: hz similitudinẽ cũ cõposito: vl'q: ẽ cõpositũ: sic̃ ignis gñat ignẽ: vl'q: totũ cõpositũ ⁊ quantũ ad mãm ⁊ foꝛmã ẽ i virtute ipsius qõ ẽ ꝓpz dei. sic igit̃ oĩs informatio mãe vel ẽ a deo imediate vel ab aliq̃ agẽte coꝛ
336 poꝛali: nõ aũt imediate ab angelo^c. ¶ Ad ꝓmz g⁹ dõm: q⁹ aĩa nr̃a vnit̃ coꝛpi vt forma: ⁊ sic nõ ẽ mirũ: si formaliter trãsmutat̃ ex ꝓceptiõe ipsius: ꝑsertim cũ motus sensitiui appetitus q fit cũ qdã trãsmutatõe coꝛpali subdat̃ iperio rõnis. angel⁹ ãt nõ sic se hz ad coꝛpa nãlia. vñ rõ nõ segẽ.

b ¶ Ad 2^m dõz: q⁹ id qõ põt vt⁹ iferioꝛ põt supioꝛ: nõ eodẽ
416 sz excellẽtioꝛi mõ^e: sic̃ itells cognoscit sensibilia excellẽtioꝛi
432 mõ q̃s sensus: ⁊ sic angel⁹ excellẽtioꝛi mõ trãsmutat mãm
d coꝛpalẽ q̃s agẽtia coꝛpalia. s. mouẽdo ipsa agẽtia coꝛpalia tã q̃s cã supioꝛ. ¶ Ad 3^m dõm: q⁹ nihil ꝓhibet ex virtute angeloꝝ aliquos effect⁹ seq̃ i reb⁹ nãlibus ad q̃ agẽtia coꝛpalia nõ sufficerẽt: sz hoc nõ ẽ angel'obedire mãni ad nutuz: sic̃ nec cocis obedit mã ad nutũ: q: aliquẽ modũ decoctionis opant⁹ q ignẽ ꝑ aliquã artis moderationẽ: quã ignis ꝑ se nõ faceret: tñ reducere mãz i actũ foꝛme fubalis ñ excedit virtutẽ coꝛpal'agẽtis: q: silẽ ẽ natũ sibi simile facere.

¶ Utrũ coꝛpa obediãt ãgel' ad motũ localẽ. Arti. iij.

543 **Ad tertium** sic ꝓcedit. Vr̃ q⁹ coꝛpa non obediãt angel' ad motũ localẽ. ℔o tus. n. local' coꝛpoꝝ nãliũ segẽt foꝛmas eoꝝ: sz angeli ñ cãnt foꝛmas coꝛpoꝝ nãliũ: vt dcm̃ ẽ. g⁹ nõ põt cãre in eis loca 542
lẽ motũ. ¶ ℔. Jn. 8. phy. ꝓbat q⁹ mot⁹ local' ẽ ꝑm⁹ motũ. sz angeli nõ põt cãre alios motus trãsmutãdo mãm foꝛmali'. g⁹ neqz ẽt põt cãre motũ localez. ¶ ℔. Mobra coꝛpalia obediũt cõceptõi aĩe ad motũ localẽ inq̃tũ hñt in seipsis aliqõ ꝑn^m vite. i coꝛpib⁹ aũt nãlib⁹ nõ ẽ aliqõ ꝑn^m vite. g⁹ nõ obediũt angel'ad motũ localẽ: ¶ Sed ꝛ est qõ b
Aug. dic̃. 3. de tri. q⁹ angeli adhibẽt semina coꝛpalia ad ali⁹ 564
quos effect⁹ ꝓducẽdos: sz hoc non possent facẽ nisi local' mouẽdo. g⁹ coꝛpa obediũt eis ad motũ localem. ¶ Rñ⁰ dõm: q⁹ sic̃ Dio. dic̃. 7. c. de di. no. Diuina sapia ꝓtingit fidõm: q⁹ sic̃ Dio. dic̃. 7. c. de di. no. Diuina sapia ꝓtingit fortiter a primo vsq̃ ad nouissimũ: q⁹ suauit̃ disponit oĩa. Sed ꝛ nones ꝓncipijs scdoꝝ: ex q̃ ꝑz q⁹ nã iferioꝛ in sui supremo attingit̃ a nã supioꝛi. nã ãt coꝛpalis ẽ ifra nãz spũalẽ. inẽ oẽs aũt mot⁹ coꝛporeos pfectioꝛ ẽ mot⁹ local': vt ꝓbat in. 8. phy. cuius rõ ẽ: q: mobile fm locũ nõ ẽ i poⁿ ad aliqd ĩtr̃ secũ inq̃tũ hmõi: sz solũ ad aliqõ extrinsecũ. s. ad locũ. ⁊ iõ nã coꝛpalis nata ẽ moueri imediate a nã spũali sz locũ. vñ nã coꝛpalis nata ẽ moueri imediate a nã spũali sub ⁊ ꝑi posuerũt supma coꝛpa moueri local'r a spũalib⁹ substãtijs. vñ videmus q⁹ aĩa mouet coꝛp⁹ ꝓ⁰ ⁊ ꝓncipal'r loꝛ cali motu. ¶ Ad ꝑm ergo dõm: q⁹ in coꝛpib⁹ sunt alij motus locales ꝑter eos q ꝓsequũt̃ foꝛmas^c: sic̃ fluxus ⁊ refluxus maris nõ ꝓsequt̃ foꝛmã subalẽ aq̃: sz virtutẽ lune. ⁊ mi 517
to magis alij motus locales ꝓsequũt̃ virtutẽ spũaliũ substantiaꝝ. ¶ Ad 2^m dõm: q⁹ angeli causando motũ locales tãq̃s ꝓxẽ ꝑ eũ cãre põt alios motus adhibẽdo. s. agẽtia coꝛporalia ad hmõi effectus ꝓducẽdos: sic̃ faber adhibet ignẽ ad demollitionẽ ferri. ¶ Ad 3^m dõm: q⁹ angeli hñt virtutem minus contractam q̃s aĩe. vñ virtus motiua aĩe contrahitur ad coꝛpus vnitum: quod per eam vinificat: quo mediãte alia põt mouere: sed virtus angeli nõ est ꝺcta ad aliquod coꝛpus. vñ põt coꝛpa nõ ꝓiũcta local'r mouere.

¶ Utrũ angeli possint facere miracula. Arti. iiij.

544 **Ad quartuz** sic ꝓcedit. Vr̃ q⁹ angeli põt facere miracula. Dic̃. n. Greg. Virtutes vocãt̃ illi spũs q⁹ quos signa ⁊ mirabilia frequẽtius fiũt. ¶ ℔. Aug. dic̃ in li. 83. q. q⁹ magi faciũt miracula ꝑ ꝑuatos ℨctus: bõi xp̃iani ꝑ publicã institiã: mali ꝑ ĩ ꝑ signa publice iustitie: sz magi faciũt miracula ꝑ hoc q⁹ exandiũt̃ a demonib⁹: vt ipse alibi i eodẽ li. dic̃. g⁹ demones miracula põt facẽ. g⁹ multomagis angeli boni. ¶ ℔. Aug. dic̃ q⁹ oĩa que visibiliter fiũt ẽt ꝑ iferioꝛes ptãtes aeris hmõi nõ absurde fieri posse credũt̃: sz q̃s effectus aliquis nãliũ cãrũ ꝓducit̃ absq̃ oꝛdie nãlis cãe hoc dicimus esse miraculũ: puta cũ aliqs sanat̃ a febre nõ ꝑ opationẽ naturę. g⁹ angeli ⁊ demones põt facẽ miracula. ¶ ℔. Virtus superioꝛ nõ subdit̃ oꝛdini inferioꝛis cãe: sz nã coꝛporalis est inferioꝛ angelo. g⁹ angelus põt opari ꝑter oꝛdinẽ coꝛpaliũ agẽtiũ: qõ ẽ miracula facẽ. ¶ Sz ꝛ est qõ de deo dr̃ i ℘s. Qui facit mirabilia magna solus. ¶ Rñ⁰ dõz: q⁹ miracula ꝓpe dr̃ cũ aliqd fit ꝑter oꝛdinẽ nature: sz nõ sufficit ad rõnẽ miraculi: si aliqd fiat ꝑter oꝛdinẽ nãe alicuius ꝑticularis: q: sic cũ aliqs ꝓcidit lapidẽ sursum miraculũ faceret cũ hoc fit ꝑter oꝛdinẽ nãe lapidis. ex hoc g⁹ aliqd dr̃ eẽ miraculũ: q⁹ fit ꝑter oꝛdinẽ totiꝰ nãe create. hoc ãt nõ põt facẽ nisi deus q: gcgd facẽ angel⁹: vel q̃cũqz alia creatura. ꝓpa virtute h⁹ fit fm oꝛdinẽ nãe create: ⁊ sic nõ ẽ miraculũ. vñ relinq̃t q⁹ solus deus miracula facere possit. ¶ Ad ꝑm g⁹ dõz: q⁹ angeli aliq dicũt̃ miracula facẽ: vel q: ad eoꝝ desideriũ deus miracula facit: sicut ⁊ scĩ hoies dr̃ miracula facẽ: vl'q: ali q⁹ mũsteriũ exhibẽt i miracul'q fiũt: sic̃ colligẽdo putaret in resurrectõe cõi: vl'hmõi aliqd agẽdo. ¶ Ad 2^m dõz: q⁹ o
miracula simplr̃ loquẽdo dr̃: vt dcm̃ ẽ^c: cũ aliq̃ fiũt ꝑter oꝛdinẽ nãe create. ẽ nõ nob: sed ꝛ oꝛdinẽ nãe create: sz q: nõ oĩs vtus nãe create ẽ nõ nob: sed cũ aliqd fit ꝑter oꝛdinẽ nature create nob note ꝑ virtutem creatã nob ignotã ẽ miraculũ q̃ ad nos. sic igitur cũ demones aliqd faciũt sua virtute nãli. miracula dr̃ nõ simpliciter b
sz q̃ ad nos: ⁊ h⁹ mõ magi ꝑ demones miracula faciũt: 564
⁊ dr̃ fieri ꝑ ꝑuatos ℨct⁹: q: q̃libz virt⁹ creature i vniuerso se hz: vt virtus alicuius ꝑuate ꝑsone in ciuitate. vñ cum magus aliqd facit ꝑ pactũ initũ cũ demone: hoc fit q̃si per quẽdã ꝑuatũ ℨctũ. sed iustitia dina ẽ in toto vniuerso: sicut

ler publica ꝛ ciuitate. ꝛ iō boni xp̃iani inq̃rūt p iustitiā dīnā miracla factūt: dñr facere miracula p publicā iustitiā: mali aūt xp̃iani per signa publice iustitie. sicut inuocādo nomen xp̃i vel exhibēdo aliq̃ sacra. ¶ Ad 3m dōz: q spūales ptātes pūt facere ea que visibiliter fiunt in hoc mūdo adhibēdo corpalia semina per motum localem. ¶ Ad 4m dōz q ls angeli possint aliqd facere pter ordinem nāe corpal' nō tn pūt aliqd facere pter ordinē totius creature qō exigit ad rōnez miraculi: vt dictum est.

¶ De actiōe angelox in hoies qō .cxi.

Deinde cōsiderādū ē d actōe angloꝝ in hoies. Et p° q̃rirtur vtrū possint eos imutare sua vtute nāli. 2° qūo mittant a deo ad misteriū hoiuz 3° qūo custodiūt hoies. ¶ Circa p̃m q̃rū tur. 4. p° vtrū āgel° possit illuiare intellectū hois. 2° vtrū possit imutare affectum eius. 3° vtrum possit mutare imaginationem eius. 4° vtrum possit mutare sensuz ei°. ¶ Utr angelus possit illuminare hoiem. Articul°. s.

Ad primū sic pceditur. Uf q āgel° nō possit illuiare hoiez. hō. n. illuiat p fidē. vñ dio. in eccl. hie. illuiatōez attribuit baptismo q ē fidei sacrz: fz fides imediate ē a dō fz illō ad ephe. 2. Gr̃a estis salvati p fidē ꝛ nō ex nob. di. n. donū ē. g° hō nō illuiat ab āglo fz imediate a dō. ¶ Sup illud Ro. i. ds illis māifestauit. dic̄ glo. q nō solū rō nālis ad hoc pfuit: vt dīna hoib° māifestarēt: fz ds illis reuelauit p op° suū. s. p creaturaz: fz vtrūq; ē a dō imediate. s. rō nālis ꝛ creatura. g° deus imediate illuiat hoiem. ¶ Q. Quicūq; illuiat cognoscit suā illuiatōez: fz hoies ñ pcipiūt se ab angel illuiari. g° ñ illuiant ab eis. ¶ Sz ō ē qd dio. pbat in. 4. ca. ce. hier. q revelationes dinox pueniūt ad hoies mediātib° āgel: vt supra dcm ē. hmōi āt revelatōes sunt illuiatiōes: vt supra dcm ē. g° hoies illuiant p āgelos. ¶ Rñ° dōz: q cū dine puidentie ordo hēat vt actiōib° supioꝝ iferiora subdāt: vt supra dcm ē: sicut iferiores āgeli illuminant p supiores: ita hoies q sunt angel° iferiores p eos illuiant: fz mod° vtriusq; illuiationis quodāmō ē filis ꝛ quodāmō diuersus: dcm ē. n. supra: q illuiatō q ē māifestatō dine vītatis fz duo attēdit. s. fz q iells iferiox pfectat p actōes iells supioris: ꝛ fm hoc q pponūt itellectui iferioris spēs itelligibiles q̃ sūt in supiori: vt capi possint ab iferiori vt hoc qdē in āgel fit fz q supior āgelus vītatē vlz̄ pceptā diuidit fz capacitatē iferioris angeli: vt supra dcm ē: fz iells human° nō pt ipaz itelligibilē vītatē nuda cape: q pnāle ē ei vt intelligat p diuersiōez ad phantasmata: vt supra dcm ē: ꝛ iō itelligibilē vītatē pponūt ei. ce. hie. q impose ē alr nob lucē diuinū radiū: nisi varietate sacrox velaminū circūuelatū. ex alia vo pte intells hūani° tāq; inferior fortificat p actōez intells angelici: ꝛ fz hec duo attēdit illuminatō q̃ hō illuminat ab āgelo. ¶ Ad p̃m g° dōz: q ad fidē duo pcurrūt. p° qdē habit° intells quo dispōit ad obediēdū volūtati tēdēti diuinā veritatē. intells. n. assentit vītati fidei nō q̃si cōuict° rōne: fz imperat° a volūtate. null°. n. credit nisi volēs: vt aug. dicit: ꝛ q̃tū ad h° fides ē a solo dō. 2° regrit ad fidē q credibilia pponāt credēti: ꝛ hoc qdē p hominē fz q fides ē ex auditu: vt dr Ro. io. fz p āgelos pncipaliter: p quos hominib° revelāt divina. vñ āgeli ogant aliqd ad illuminatōez fidei: ꝛ tn homines illuminant ab āgel: nō solū de credēdis: fz ēt de agēdis. ¶ Ad 2m dōz: q rō nālis q̃ ē imediate a dō pt p āgelū cōfortari: vt dcm ē. ꝛ sil'r ex spēb° a creaturis acceptis tanto altior elicit intelligibil' vītas: q̃to intells hūan° fuerit fortior: ꝛ sic p āgelū adiuuat hō vt ex creaturis perfect° in diuinā cognitiōez duc̄iat. ¶ Ad 3m dōz: q operatō intellectual' ꝛ illuiatō dupl'r pūt cōsiderari. vno° ex parte rei intellecte ꝛ sic q̃cūq; intelligit vl illuminat: cognoscit se intelligere vel illuminari: q: cognoscit rem ee sibi māifestā. Alio° ex parte ipi intellect°: ꝛ sic nō quicūq; itelligit aliquā vītatē cognoscit qd sit p̃cipiū intellectual' opatōis: ꝛ similiter nō q̃cūq; illuminat ab angelo cognoscit se ab āgelo illumiari.

¶ Utrū āgeli possint immutare volūtatē hominis. Ar. ij.

Ad secundū sic pceditur. Uf q angeli possint immutare volūtatez hominis: q: sup illud heb. i. Qui facit āglos suos spūs ꝛ mīstros suos flāmā ignis. dic̄ glo. q ignis sūt dum spū feruēt: ꝛ vītia nra vrūt. fz hoc nō ē nisi volūtatē imutarēt. g° āgeli pūt imutare volūtatē. ¶ p̃. Beda dicit q diabol° nō ē imiss°: sed illi malax cogitationū: fz ēt icēs°. Dama. aūt vlteri° dic̄: q ēt ē imiss°. dic̄. n. in. 2. li. q oēs malitie ꝛ immūde passiones ex hmōib° excogitate sūt: ꝛ immittē hoi sūt pcesse: ꝛ pari rōne āgeli bōi mittūt ꝛ icēdūt bonas cogitatōes: fz hec ñ possent facē nisi imutarēt volūtatē. g° imutāt volūtatē. ¶ p̃. Angl's fic ē dcm ꝛ illuiat itellectū hois mediātib° fantasmatib°: fz fic fantasia q̃ ōfuit itellectui pōt imutari ab āgelo: ita ꝛ appetit° sensitiu° q defuit volūtati: q: ꝛ ipe ēt ē vis vtens orgāo corpali. g° fic illuiat itellectū ita pōt imutare volūtatē. ¶ Sz ō ē q imutat volūtatē ē ppū dī fz illō puer. 21. Cor regis in mānu dī ꝛ quocūq; voluerit vtet. ¶ Rñ° dōz: q volūtas pōt imutari dupl'r. vno° ab interiori: ꝛ sic cū mot° volūtatis ñ sit aliund q̃ iclinatio volētis i rē volitam soli° dei ē sic imutat volūtatē q dat nāe itellectuali vtutē tal' iclinatōis: sic̄. n. iclinatio nālis nō ē nisi a dō: q dat nāz. ita iclīatio volūtaria nō ē nisi a dō q cāt volūtatē. alio° movet volūtas ab exteriori: ꝛ hoc in āgelo qdē vno mō tn est. s. a bono apphēso p intellectū. vñ fz q aliqs ē cā q aliqd appetēdat vt bonū ad appetēdū: fz hoc movet volūtatē. ꝛ sic solus deus efficiēter pōt movere volūtatē. angelus autē ꝛ hō p modū pstadētis: vt supra dcm ē: fz pter hūc modum ēt alr movet i hoib° volūtas ab exteriori. s. ex passiōe exīte circa appetitū sensitiuū: ficut ex ꝓpia: ꝛ ita inclīat volūtas ad aliqd volēdū ꝛ sic ēt āgeli inq̃m pūt concitare hmōi passiones pūt volūtatē movē: nō tn ex necessitate: q: voluntas semp remānet liba ad ꝓsentiēdū vel resistendū passioni.

¶ Ad p̃m g° dōz: q mīstri dei vel hoies vel āgeli dicunt vrere vitia: vel iflāmare vītutes p modū pstasiōis. ¶ Ad scōm dōm: q demōes nō pūt immittere cogitatōes iterius eas causando: cū vsus cogitative vtutis subiaceat voluntati: dicit tn diabolus incēsor cogitationū: inq̃m incitat ad cogitādū: vel etiā ad appetendū cogitata per modū pstadentis: vel passionē cōcitātis: ꝛ hoc ēt ipz incēdere Dama. vocat immittere: q: talis opatio interior fit: sed bone cogitatiōes attribuunt altiori principio. s. deo: licet angelox ministerio procurent. ¶ Ad tertiū dōz: q intellect° human° fz pntez statū nō pōt intelligere nisi ꝓvertēdo se ad fantasmata: sed volūtas humana pōt aliqd velle ex iudicio rōnis nō cōsequēdo passionē appetit° sensitiui. vñ non est simile.

¶ Utr angel° possit imutare imagiatōez hois. Ar. iij.

Ad tertiū sic pceditur. Uf q angel° nō possit immutare imagiatiōez hois fantasia. n. vt dr in li. de aīa: ē mot° fact° a sensu fm actum sed si fieret per imutationē angeli nō fieret a sensu fm actum. Ergo ē extra rōnem fantasie que est actus imaginative virtutis: vt fit per imutatōem angeli. ¶ p̃. Forme que sunt in imaginatōe cū sint spūales: sunt nobiliores formis: q̃ sūt i mā sensibili: sed angelus non pōt ipimere formas in mā sensibili: vt dcm est. g° non pōt ipimere formas in imaginatōe: ꝛ iō nō pōt eam imutare. ¶ p̃. Aug. dic̄. 12. sup gen. ad lit. Cōmixtione alteri° spūs fieri pōt vt ea q̃ ipse scit per hmōi imagines ei cui miscetur ofidat sine itelligēti sine ab alio intellecta pādant: sed nō videt q angelus possit misceri imaginatiōi humane: neq; q imaginatio possit cape intelligibilia q̃ angelus cognoscit. g° videt q angelus nō possit mutare imaginatiōez. ¶ p̃. In visiōe imaginaria hō adheret similitudinibus rerū quasi ipsis rebus sed in hoc ē q̃dā deceptio. cū. g° angelus bon° nō possit eē cā deceptiōis. videt q nō possit cāre imaginariā visionē imaginatiōez imutando. ¶ Sed ō est q ea que apparent in sōnis videntur illuminare imaginaria visione. sed angeli revelāt aliq̃ in sōnis: vt pz Mat. i. ꝛ. 2. d angelo qui in sōnis Joseph appuit. g° angelus pōt imaginatiōez movere. ¶ Rñ° dōm: q angelus tam bonus q̃ malus vtute nāe sue pōt movere imaginationē hois: qō quidez sic ꝓsiderari pōt: dcm est enim supra ꝛ: q natura corporalis obedit āgelo ad motū localē. illa

ergo q̄ ex motu locali aliquox corpox possunt caulari sub sunt virtuti nāli angelorū. manifestū est aūt q apparitiões imaginarie causantur interdū in nobis ex locali mutatione
q̄si sil'e 423 b corpaliuz spūuz ⁊ hūox. vñ Ari. in li. de sō. ⁊ vigi. assignās cāz appitōis sōniox: dic̄ q cū aīal dormit ōscēdēte plurio sāguīe ad p̄n^m sēsitiuū sil'ōscēdūt mot^o. i. īpssiões relicte ex sensibiliū motōib^o q̄ i spīb^o sensualib^o ꝓuāt: ⁊ mouēt p̄ncipiū sensitiuū: ita q fit q̄dā apitio: ac si tūc p̄n^m sēsitiuū reb^o ipis exterioꝛib^o mutaret: ⁊ tāta p̄t eē motio spūuz ⁊ hūox q hmōi appitões ēt vigilātib^o fiūt: sicut pz i freneticis: ⁊ in alijs ⁊ hmōi. sic igit hoc fit p nālē cōmotōez humox ⁊ qñ q ēt p volūtatē hois q volūtarie imaginat: qō p̄us sēserat ita ēt h^o p̄t fieri vtute āgeli bōi vl' mali. qñz qdē cū aliēatōe a corpeis sēsib^o. qñz āt absq; tali aliēatōe. ¶ Ad p^m g^o dōz: q p̄n^m fantasie ē a sensu fz actū. ñ. n. possum^o imagiari que nullo mō sentim^o vl' fz t: tū vl' fz ptē: sic cec^o nat^o: nō pōt imagiari colorē: fz aliq̄ imagiatio iformat vt act^o fantastici
o mot^o ꝓsurgat ab ip: essiōib^o iterius ꝓseruatis: vt dcm̄ est^c. ¶ Ad 2^m dōz: q āgelus trāsmutat imagiatōez: nō qdē ip/mēdo aliquā formā imagiariā nullo mō p sensuz p̄us acceptā. ñ. n. posset facē q cec^o imagiaret colores: fz h^o fac̄ per
o motū localē spūuz ⁊ humox: vt dcm̄ ē^c. ¶ Ad 3^m dōz: q cōmixtio illa spūs āgelici ad imagiatōez humanā nō ē per eēntiā: fz p efficā: quē p̄dicto mō in imagiatōe facit: cui demōstrat q̄ ipe nouit: non tn eo mō: q̄ ipe nouit. ¶ Ad 4^m dōz: q āgelus cāns aliquā imagiariā visionē. qñq; qdē simul itellectū illumiat vt cognoscat qd p hmōi silitudies significet: ⁊ tūc nulla ē ōceptio. qñq; vo p opatōez āgeli solūmō silitudies rex apparēt i imagiatōe: nec tn tūc cāt deceptio ab āgelo: fz ex ōfectu itellect^o eius cui talia apparēt: sicut nec xp̄s fuit causa deceptiōis in hoc q multis turbis in parabolis ꝓposuit: qō nō exposuit eis.

¶ Utrū angelus possit imutare sensum hūanū. iiij.

548 **Ad quartū** sic ꝓcedit. Uī q āgls nō possit i mutaī sensū humanū. Opatō. n. sensitiua ē opatō vite. hmōi āt opatō ñ ē a p̄ncipio extrīseco nō g^o opatō sensitiua p̄t cāri ab āgelo. ¶ Ꝓ. Uirt^o sensitiua ē nobilioꝛ q̄z nutritiua: fz āgelus: vt vī nō p̄t mutaī vtutē nutritiuā: sic nec alias formas nāles. g^o neq; vtutē sensitiuā imutare pōt. ¶ Ꝓ. Sēsus nāliī mouet a sensibili: fz angelus ñ pōt imutaī nāe ordinē: vt supra dcm̄ ē^c. g^o āgelus
544 nō pōt imutaī sensuz: fz sp sensus a sensibili imutaī. ¶ Sz ꝯ ē q angeli q subuerterūt sodomā pcusserunt sodomitas cecitate vl' auriſia: vt hostiū dom^o inēire nō possent: vt dī geñ. 19. ⁊ sil'e legit. 4. Re. 6. de syris: quos Elise^o duxit i samariā. ¶ Rñ^o dōz: q sensus imutaī dupliī. vno mō ab exterioꝛi: sic cū mutaī a sensibili. alio mō ab interioꝛi. vide/mus. n. q pturbatis spīritibus ⁊ humoꝛibus imutaī sen/sus. ligua. n. ifirmi qꝛ plēa est colerico humoꝛe oia sentit vt amara: ⁊ sil'e ꝓtingit in alijs sensibus. vtroq; āt mō angel^o pōt imutaī sensuz holuz sua nāli vtute. pōt eni angelus op pōere exterius sensui sensibile aliqō: vl' a nā formatuz: vel
267 aliqd de nouo formādo: sicut facit duz corpus assumit: vt
547 supra dcm̄ ē^c. similiī ēt pōt interius cōmouē spūs ⁊ humores: vt supra dcm̄ ē^c. ex qbus sensus diuersimode imutēt^c. ¶ Ad p^m g^o dōz: q p̄n^m sensitiue opatōis nō pōt eē absq; p̄n^o interioꝛi: qō ē potētia sensitiua: sed illud iterius p̄ncipiū
o p̄t multiplīr ab exterioꝛi p̄ncipio cōmoueri: vt dcm̄ ē^c. ¶ Ad 2^m dōz: q p cōmotiōez interiorē spīritū ⁊ humox pōt angelus aliqd oparī ad imutādū actū potētie nutritiue. ⁊ sil'r potētie appetitiue ⁊ sēsitiue: ⁊ cuiuscūq; potentie corporali organo vtētis. ¶ Ad 3^m dōz: q p̄ter ordinē totius creature angelus facere nō pōt: sed p̄ter ordinē alicuius particlaris nāe facere pōt: cū tali ordini nō subdat: ⁊ sic quodā singu/lari mō pōt sensum imutare p̄eter modū cōmunē.

¶ De missione angelorum. Questio. cxij.

Einde cōsiderādū est de missiōe angelorū. ¶ Et circa hoc q̄runt q̄tuor. p^o vtrū aliq angeli mittāt
d in ministeriū. 2° vtruz oēs mittant. 3° vtrū illi q mittunt assistāt. 4° de qbus ordinibus mittantur.

¶ Utrum angeli in ministeriū mittantur. Arti. j.

Ad primum sic ꝓcedit. Uidet q āgeli i mi/nisteriū nō mittant. Oīs. n. mis/ 549
sio ē ad aliquē determiatū locū. sz actiões itellectuales non determināt aliquē locū: qꝛ itellis abstrahit ab hic ⁊ nūc. cū igit actiões angelice sint itellectuales: vī q angeli ad suas actiões agēdas ñ mittāt. ¶ Ꝓ. Celū empyreū ē loc^o pti/nēs ad dignitatē āgelox. si igit ad nos mittāt. i misteriuz. vī q eox dignitati aliqd depeat: qō ē icōueniēs. ¶ Ꝓ. Ex terioꝛ occupatio ipedit sapiē ꝓtēplatōez. vñ dī eccl. 29. qui minoꝛat actu ꝓcipiet sapiaz. si igit āgeli aliq mittūt ad exte/rioꝛa ministeria: vī q retardēt a ꝓtēplatōe: sz tota eox bītu do i ꝓtēplatōe dei ꝓsistit. si g^o mitterēt: eox bītudo minue ret: qō ē icōueniēs. ¶ Ꝓ. Ministrare ē iferioꝛis. vñ dī 2. uc. 22. Quis maioꝛ: ē q recūbit: an ille q ministrat? nōne q recū/bit: sz āgli sūt maioꝛes nob oꝛdie nāe. g^o ñ mittūt i minis/teriū nr̄z. ¶ Sz ꝯ ē qō dī exo. 23. Ecce ego mittā āglz meū 331
q p̄cedat te. ¶ Rñ^o dōz: q ex supra dcīs mānifestū ē p̄t: 534
q aliq āgli i ministeriū mittūt a deo. vt. n. supra dictū ē: cuz 226
de missiōe dīnax ꝓsōax agere: ille mitti dī: q alio mō ab aliquo ꝓcedit vt incipiat eē vbi p̄us ñ erat: vl' vbi p̄us erat p aliū modū. filius. n. aut. s. s. mitti dī: vt a p̄re ꝓcedēs. oīs ginē: ⁊ icipit eē nouo mō. i. p gfaz vl' nāz assūptā: vbi p̄^o erat p deitatis p̄nciā. sī. n. p̄uz ē vbiq; eē: q: cū vl' agēs 39
sit ei^o vt^o attigit oīa entia. vñ ē in oīb^o reb^o: vt supra dcz ē^c. vtus āt āgli cū sit ptic̄lare agēs ñ attigit totū vniuersuz: fz sic attigit vnū q ñ attigit aliō: ⁊ iō ita ē b qō ñ alibi. māsē/rit. 541
stū ē āt p supradcā^c: q creatura corpal^a p āglos administrat. cū igit aliqd ē fiēdū p aliquē āgelū circa aliquā creaturā cor/poreā de nouo applicat āgls illi corpi sua vtute: ⁊ sic āgls de nouo icipit ibi eē: ⁊ h^o totū p̄cedit ex ipio diuio. vñ legit fz p̄missa^c: q āgel^o a deo mittat: sz actio quā āglus mitt^o 1 2
exercet ꝓcedit a deo sic a p^o p̄n^o: cui^o nutu ⁊ auctate āgeli 541
opant: ⁊ i deū reducit sic i vltimū fīnē. ⁊ h^o fac̄ rōe misteri/rij. nā mīster ē sic istīm itelligēs. istīm āt ab alio mouet: ⁊ ei^o actio ad aliō ordinat. vñ actiões āgl'ox misteria vocāt: ⁊ pp h^o dīr i misteriū mitti. ¶ Ad p^m g^o dōz: q aliq opa/tio duplīr dī itellectual. vno^o q̄si i ipo itellū ꝓsistēs vt ꝓtē/platio. ⁊ tal' opatio ñ ōtermiat sibi locū: imo vt Aug. dicit 4. de tri. ēt nos fz aliqd eternū māte sapim^o ñ i h^o mūdo sum^o. alio^o dī aliq actio itellectual: q: ē ab aliq^o itellī

rē angelū p̄ter vltimū. g° vn° āgelus solus mīstraret i mi
sterīū missus qō ē ꝫ id qō dr dan .7. millia millīū mīstra/
bāt ei. ¶ Sz ꝫ ē qō Gre. dic̄ referēs sniam Dio. supiora
541 agīnia vsuz exteriorīs mīsterij neq̄ꝫ hīt. ¶ Rñ° dōz: qꝫ
sic̄ ex supadictis pz°: hoc hz ordo dīne ꝓuidētie nō soluz i
511 ab hoc ordīe i reb° corpalib° aliqñ ex dīna dispēsatōe rece/
512 dic̄ pp altiorē ordinē: ꝫ. ſ. qꝫ expedit ad gr̄e mānifestatōez c.
q.n. cee° nat° fuit illuīatus: qꝫ lazar° fuit suscitat° imediate
a dō scñ ē absq; aliq̄ actōe celestīū corpor: ſz ⁊ āgeli bōi ⁊
mali p̄nt aliqd i ist̄is corpib° opari p̄ter actōez celestīū cor/
por ꝓdēsando nubes i plunias: ⁊ aliq̄ hmōi faciēdo: neq;
alicui dz eē dubiū qn dō imediate hoib° aliq̄ reuelar̄ possz
nō mediātib° āgel: ⁊ supiores āgeli ñ mediātib° iferiorib°
⁊ ꝫ hāc ꝓsideratōez gdā dixerī qꝫ ꝫ cōez legē supiores ñ
mittūt: ſz iferiores trīn: ſz ex aliq̄ dispēsatōe dīna. iterdū ēt
532 supiores mittūt: ſz h°nō vī rōabl'e: q: ordo āgelic° attēdit
ꝫ dona gr̄ax̄e. ordo āt gr̄e ñ hz aliū supiorē ordinē pp quē
ptermitti ꝺbeat sic̄ ptermittit ordo nāe pp ordinē gr̄e. Lō
sideradū ē ēt qꝫ ordo nāe i opatōe miraculoꝝ ptermittitur
ꝑter fidei ꝓfirmatōez ad quā nihil valeret si ptermittere
tur ordo āgelic° q: h°a nob parcipi ñ posset. nihil ēt ē ita ma
gnū i misterijs dīnis qō per iferiores ordies exerceri non
posset. vñ Gre. dic̄ qꝫ q sūma ānūciāt archāgeli vocāt: hic
ē qꝫ ad vginē Mariā Gabriel archāgel° mittit: qō tñ fuit
summū iter oīa dīna mīsteria: vt ibidē subdit: ⁊ iō simplr
dōz ē cū dion̄. qꝫ superiores āgli nūq̄ ad exteri° mīsteriuz
mittūt. ¶ Ad p̄m g° dōz: qꝫ sic̄ i missiōibus dīnaꝝ persōa
rū aliq̄ ē visibil' q attēdit ꝫ creatura corporea: aliq̄ inuisibil'
q̄ sit ꝫ spūalē efficīn: ita i missiōib° āgloꝝ aliq̄ dr exterior. q̄
ſ. ē ad aliqō mīsteriū circa hmōi corporalia exhibēdū ⁊ ꝫ
hāc missiōez ñ oēs mittūt. alia ē iterior ꝫ itellectuales esse
ctus: put. ſ. vnus āgelus illuīat aliū. ⁊ sic oēs āgeli mittūt.
Vl'aīr dōz qꝫ aplis iduc̄ illō ad ꝑbādū qꝫ xps sit maior an
gel: per quos data ē lex: vt sic oñdat excellentiā nouę legis
ad veterē. vñ nō oz qꝫ itelligat nisi ō āgel' mīsterij per qs
data ē lex. ¶ Ad 2m dōz ꝫ Dio. qꝫ ille āgl's q missus ē ad
purgādū labia ꝓphete fuit ō iferioribus āgel': ſz dictus est
seraphin. i. icēdēs equoce ꝓp̄ h°qꝫ venerat ad icēdēdū la/
bia ꝓphē. Vl' dō. qꝫ superiores āgli cōicāt ꝓpa dōa: quꝰ
ōteriarē mediātibus iferioribus āgel'. sic igr̄ vn° ō saphi
dictus ē purgasse icēdio labia ꝓphete: ñ q: h°ipe imediate
fecerit: ſz q: iferior āgl's vtute ei° hoc fec̄: sic̄ papa dr ab/
solue aliquē: ēt si per aliū officiū absolutōis ipendat. ¶ Ad
534 3m dōz: qꝫ dīne persōe ñ mittūt i mīsteriū: ſz equoce mitti
dr: vt ex p̄dictis pz°. ¶ Ad 4m dōz: qꝫ in dīnis mīsterijs
est multiplex gradus. vñ nihil p̄hibet ēt. ineq̄les angelos
imediate ad mīsteria mitti: ita tñ qꝫ superiores ad alti/
ora mittantur mīsteria: inferiores vero ad inferiora.

551 ¶ Utrum angeli qui mittuntur assistant. Arti. iij.

Ad tertiū sic ꝓcedit. Ur̄ qꝫ ēt āgli q mittūt assi
stāt. dic̄. n. Gre. in hom. ⁊ mittunt
g° āgeli ⁊ assistūt. q: ēt circūscript° ē āgelicus spūs: sūmus
tñ spūs q ds ē circūscriptus ñ ē. ¶ D. Angl's thobie in mi
sterīū missus fuit. ſz tñ ipe dixit. Ego sū raphael āgl's vnus
tū assistūt. ¶ D. Quilz āgl's btūs ꝓpinqor ē dō q̄ sathā:
stabā assistit dō ꝑm qꝫ dr Job. i. cū assisterēt filij dī coꝝ
dño: affuit iter eos ēt sathan. g° mīs tomagis āgeli q mittūt
in mīsteriū assistūt. ¶ D. Si inferiores āgeli nō assistunt
h° nō ē. nisi q: nō imediate: ſz per superiores āgl's dīni
nas illuminatōes recipiūt: ſz glibet āgl's p supiorē dīnas
illuīatōes suscipit excepto eo q ē iter oēs supremꝰ. g° solus
supmus āgl's assistēt: qō ē ꝫ illō qō hr̄ dan. 7. ōcies milies
cētena milia assistebāt ei. g° ēt illi q mīstrāt assistūt. ¶ Sed
ꝫ ē qꝫ Gre. dic̄. i 7. moza. super illō Job. nūqd ē numerus
militū ei°. assistūt igt ille ptātes q̄ ad q̄dā hoibus nūciādā
ñ ereūt. g° illi q i mīsteriū mittūt ñ assistūt. ¶ Rñ° dōz: qꝫ
āgeli introducūtur assistētes ⁊ admīstrātes ad fil'tudinē eo
rū q alicui regi famulātur: quoꝝ aliq̄ sp̄er ei assistūt. ⁊ ei°
p̄cepta imediate audiūt. alij vo sunt ad q̄s p̄cepta regalia
ꝑer assistētes nūciātur sicuti illi q admīstratōi citatū p̄ficiūt
⁊ hi dr̄ mīnīstrātes ſz nō assistētes. ¶ Cōsiderādū ē g° qꝫ
oēs āgeli dīnā eēntiā imediate vidēt: ⁊ q̄m ad hoēs ēt qui
mīstrāt assistē dr̄. vñ Gre. dic̄ i. 2. moza. qꝫ sp assistē: aut
vidē facie p̄fis p̄nt q ad mīsteriū exteri° mittūt. p nr̄a salu
te: ſz nō oēs āgli secreta dīnoꝝ mysterioꝝ i ipa claritate dī/
ne eēntie pcipē p̄nt: ſz soli supiores p quos iferioꝛib° ōnun
ciat°: ⁊ ꝫ hoc soli supiores q sūt p° hie. assistē dr̄: e° ꝓp̄ū 520
ēt dic̄ eē dio. imediate a dō illuīari. ¶ Et p h°pz solo ad. i.
⁊. 2. q̄ ꝓcedūt ō p°° assistēdi. ¶ Ad 3m dōz: qꝫ sathā nō dr
assistē: ſz iter assistētes arkuisse ōscribitur. q: vt Gre. dic̄. 2.
moza. ⁊ si btitudinē pdidit nāz tñ āgel' silēz ñ amisit. ¶ Ad
4m dōz: qꝫ oēs assistētes aliq̄ imediate vidēt i claritate dīne
eēn°. ⁊ iō ton° hier. p° ꝓpuz eē dr̄ imediate illuīari a dō: ſz
supiores eoꝝ plr̄a pcipiūt: q̄s iferiores: ō qb° illuīant alios:
sic ēt iter eos q assistūt regi plā scit ō secūs regis vn° q̄s ali°.
¶ Utr angeli secūde hier. oēs mittantur. Arti. iiij.

Ad quartū sic ꝓcedit. Ur̄ qꝫ āgeli 2e hie. oēs
mittāt. āgeli. n. oēs vl'assistūt vel 552
mīstrāt ſz qꝫ hēt dañ. 7. ſz āgli 2e hie. ñ assistūt. illuīant. n.
p āgl's p° hie. sic̄ dic̄ Dio. 8. c. ce. hier. oēs. g° āgli 2e hie. i
mīsteriū mittūt. ¶ D. Gre. dic̄. 12. moza. qꝫ plēs sē q mi
strāt q̄ q assistūt. ſz h°ñ eēt si āgli 2e hie. i mīsteriū mitterēt
g° oēs āgli 2e hie. i mīsteriū mittūt. ¶ Sz ꝫ ē qō Dio. dic̄
qꝫ dñatōes s. maiores oi sōiectōe. ſz mittū i mīsteriū ad ſbie
ctōez ptiet. g° dñatōes i mīsteriū ñ mittūt. ¶ Rñ° dōz: qꝫ
sic̄ supra dcm ē: mitti ad exteri° mīsteriū ꝓpe ꝓuēit angl's 549
ꝫ qꝫ ex dīno ipio opat̄ circa aliq̄ creaturā corpalē: qō qdē
ptiet ad executōez dīni mīsterij. ꝓpetates ār̄ āgloꝝ ex eoꝝ
noib° māifestāt̄: vt dio. dic̄. 7. c. ce. hier. ⁊ iō āgeli illoꝝ or/
dinū ad exteri° mīsteriū mittūt̄: ex q noib° aliq̄ executō da
tur itelligi. i nōie ār̄ dñationū ñ ipoꝛtat̄ aliq̄ executō: ſz sola
dispō ⁊ ipiū ō exequēdis: ſz i noib° iferioꝝ ordinū itelligr̄
aliq̄ executō. nā āgli ⁊ archāgeli ōnoiant̄ a ōnūciādo. vtu
tes ⁊ ptātes dr̄ p respectū ad aliquē actū. p̄ncipis ēt ē: vt
Gre. dic̄. int̄ aliq̄s opātes ꝓpr̄ē existē: vñ ad hos. ſ. ordies
ptiet i exteri° mīsteriū mitti. ñ ār̄ ad. 4. supiores. ¶ Ad p̄m
g° dōz: qꝫ dñatōes ꝓputāt qdē int̄ āgl's mīstrātes: nō sic
exequētes mīsteriū: ſz sic dispōnētes ⁊ mādātes qd p alios
fieri ꝺbeat: sic̄ architectores i artificijs nihil mānu opant̄. ſz
solū dispōnūt ⁊ p̄cipiūt qd alij ꝺbeāt opari. ¶ Ad 2m dōz:
qꝫ ō nūero assistētiū ⁊ mīstrātiū duplex rō hr̄i p̄t. Gre. n.
dic̄ pl'es eē admīstrātes q̄s assistētes. itelligit. n. qō dr̄ milia
millīū mīstrabāt ei: ñ eē dcm̄ mltiplicatiue: sed ptitiue: ac si
diceret̄ milia ō nūero millīū. ⁊ sic mīstrātiū nūer° p̄cīt idif
finit° ad significādū excessū. assistētiū vo nūer° finit° cū sub
dic̄ decies milies cētena milia assistebāt ei: ⁊ hoc ꝓcedit ꝫ
rōnē platonicoꝝ q dicebāt qꝫ q̄to aliq̄ sūt vni ꝑmo p̄ncipio
ꝓpīnqora: tāto sūt miorīs mltitudinis: sic q̄to nūer° ē ꝓpi
quor: vnitatī: tāto ē mltitudie minor. ⁊ hec opinio salvat̄ q̄m
ad numer° ordinū dū sex mīnīstrāt: ⁊ tres assistūt. ¶ Sed
dion. p̄mit. i 4. c. ce. hie. qꝫ mltitudo āgeloꝝ trāscēdit oēm
mālē mltitudinē: vt. ſ. sic̄ corpa supiora trāscēdūt corpa ie/
riora magnitudine q̄si in imēsuz: ita supiores nāe ico: porce
trāscēdūt oēs nās corpeas. q: qō ē meli° ē magis a dō intē
suz: ⁊ mltiplicatū°: ⁊ ꝑm hoc cū assistētes sint supiores mi 265
strātib° pl'es erūt assistētes q̄s mīnīstrātes. vñ ꝑm hoc mi/
lia miliū legit mltiplicatiue: ac si diceret milies milia. ⁊ q:
ōcies cētū sunt mille: si diceret ōcies cētena milia darēt in/
telligi: qꝫ tot eēnt assistētes quot mīstrātes: ſz q: dicit ōcies
milies cētena milia: mlto pl'es dr̄ assistētes q̄s mīstrātes.
nec tñ hoc p tāto dr̄: q: tātus solū sit āgeloꝝ numerus: sed
mlto maior qa oēz mālē mltitudinē excedit qō significatur
per mltiplicatōez maximoꝝ numeroꝝ supra seipos. ſ. de/
narij centenarij millenarij: vt Dion. ibidem dicit.

¶ De custodia bonoꝝ āgloꝝ: ⁊ ipugātōe maloꝝ. qō. xcliij

Einde ꝓsiderādum ē de custodia
bonoꝝ angeloꝝ: ⁊ ō ipu/
gnatōe maloꝝ. ¶ Circa p̄m ārūtur. 8.
p° vtrū hoies ab angelo custodiātur.
2° vtrū singulis hominibus singuli āgeli
ad custodiā deputent̄. 3° vtrū custodia
pertineat solum ad vltimū ordinem an/

g eloꝝ. 4°.vtꝝ oī hoī ꝓcuciat hr̃e ăgelū custodē. 5°qñ incipiat custodia circa hoiez. 6°vtꝝ ăgelus sp custodiat hominem. 7° vtrū doleat de perditione custoditi. 8°.vtrū inter angelos sit pugna rone custodie.

¶Utrum homines custodiantur ab angelis. Ar. i.

553 **Ad primū** sic ꝓcedit. Uī q̄ hoies ñ custodiãt ab ăgel'.custodes.n. ꝺputãt aligb⁹ vl'q: nesciũt: vl'q: nō pñt custodir seipos: sic pueri t infirmi: sz hō pōt custodir seipz p li.ar.t scit p nāle cognitiez legis nāl'.g° hō ñ custodit ab ăgelo. ¶Ꝺ. vbi adest fortior custodia infirmio: supfluer vī: sz hoies custodiũt a ꝺo sz illud ps. Nō dormitabit:neq; dormiet q custodit isrl'.g° ñ ē necarīū q̄ hō custodiat ab ăgelo. ¶Ꝺ. Perditō custodi ti redūdat i negligētiã custodis: vñ dr cuidã.3.R.20. Custodi vir istū q si lapsus fuerit:erit aīa tua ꝓ aīa ci⁹:sz mlti hoies q̄tidie peũt i pctũ cadētes:gb⁹ ăgeli subuēir pñt: vl' visibilr apparēdo: vl' miracla faciēdo: vl' aliq̄ sili mō.cēt g°negligētes ăgeli si eoꝝ custodie hoies eēnt cōmissi qō pz eē falsū.ñ g° ăgeli sunt hoiuz custodes. ¶Sz ꝺ ē qō dr in ps.ăgel'suis mã.ꝺ te.vt cu.te i o.vi.t. ¶Rñ°ꝺōz:q̄ fm rōnē ꝺine ꝓuidētie hoc i reb⁹oīb⁹ inēit q̄ mobilia t varia
b bilia p īmobilia t īuariabilia movēt t regulāt: sic oīa corpalia p subas spūales t imobiles: t corpa iferiora p supi/
b oraꝰ:q̄ sūt īuariabilia fz subaz:sz nosipsi regulamur circa cō
56 clones i qb⁹ possum⁹ diuersimode opinari p pn̄a q̄ īuaria/
541 bilr tenem⁹. māife^m ē ăt q i reb⁹ agēdis cognitō t affect⁹
538 hois mltiplr variari t ꝺficē pñt a bono.h°ıō fuit necariū: q̄ hoīb⁹ ăgeli ad custodiã ꝺputarēt p q̄s regularēt t monerēt ad bonū. ¶Ad p^m g°ꝺōz:q̄ p li.ar.pt hō aliq̄lr malū vitar:sz nō sufficiēter:q: iñrmat circa affectū bōi pp mltiplices aīe passiões.silr ēt vlis cognitō nāl'legis q̄ hoi nāllr adest aliq̄lr dirigit hoiez ad bonū:sz ñ sufficiēter: q: i appsi cādo vlia p̄ncipia iuris ad pticlaria opa ꝓtigit hoiem mltiplr ꝺficē.vñ ds sap.9.cogitatões mortaliū timide t icerte ꝓuidētie nr̃e.t iō necaria fuit hoi custodia ăgeli. ¶Ad 2^m ꝺōz:q̄ ad bonū opandū duo req̄rūt.p°qdē q̄ affect⁹ iclinet ad bonū:qō qdē fit i nob⁹ p hītū vtutis moral'. 2° ăt q̄ rō iuciat ꝓgruas vias ad pficiē^m bonū vtutis: qō qdē pbs attribuit ꝓuidētie.q̄^m g°ad p^m bonū imediate custodit homine de⁹ infūdēdo ei gr̃az vtutis.q̄tū ăt ad fim de⁹ custoꝺit hominē sic vlis instructor:cui⁹ instructio ad hominē p/
545 tinet mediãtib⁹ ăgel': vt.s.habitū ē. ¶Ad 3^m ꝺōz:q̄ sicut homines a nāli instinctu bōi discedūt pp passiõez peccati: ita ēt discedūt ab instigatõe bonoꝝ angloꝝ q̄ sit inuisibilr p hoc q̄ homines illūinãt ad bñ agēdū. vñ q̄ homies peũt ñ ē imputādū negligētie ăgloꝝ:sz malitie hominū:q̄ ăt alii q̄ñ ꝑter legē cōez hominib⁹ visibilr apparēt ex speciali dei gr̃a est:sicut t q̄ ꝑeter ordinem nature miracula fiunt.

¶Utrum singuli homines a singul' ăgel'custodiãt. Ar. ij.

554 **Ad secundū** sic ꝓcedit. Uī q̄ ñ singli homines a singul'ăgel'custodiãt.ăgelus.n.ē vtuosior q̄ hō:sz vn⁹ hō sufficit ad custodiã mltorū hominū.g° mlto magis vn⁹ ăgelus mltos homines p̄t custodir. ¶Ꝺ. Inferiora reducũt in deū a supioꝝb⁹ p me/
a dia: vt ꝺio.ꝺic:sz cū oēs ăgeli sint ineq̄les: vt supra dcm ē.
531 sol⁹ vn⁹ ăgel⁹ ē inter q̄ nē t homies nō ē aliqs medi⁹.ergo vn⁹ ăgelus solus ē q immediate custodit homines. ¶Ꝺ. Ad maiores ăgeli maioꝝb⁹ officijs ꝺputãt:sz nō ē mai⁹ officiū custodire vnū hominē q̄ aliuz:cū oēs homines nā sint pares:cū ergo omniū ăgeloꝝ sit vnus maior: alio fz Ꝺio. vī q̄ diuersi homines ñ custodiãtur a diuersis ăgel'. ¶Sz ꝺ est q̄ hiero.exponēs illud mat.ăgeli eoꝝ in cel'.ꝺic. magna ē dignitas animaꝝ vt vnaquęq; hēat ab ortu natiuitatis in custodiã sui angelū delegatū. ¶Rñ°ꝺōz:q̄ singul' hominibus singuli angeli ad custodiã deputãtur.cuius rō est q: angeloꝝ custodia ē q̄dã executio diuine ꝓuidentie circa homines. ꝓuidētia ăt dei alr se hz ad homines t ad alias
b coꝛruptibiles creaturas:q: alr se hñt ad icoꝛruptibilitatē.
504 homies.n.nō solū sunt incoꝛruptibiles q̄tū ad cōez spēz: sz ēt q̄tū ad ꝑpas formas singuloꝝ q̄ sunt anime rōnales: quod de alijs rebus coꝛruptibilibus dici nō pōt. māifestū est aũt q̄ ꝓuidētia dei p̄ncipalr est circa illa que perpetuo manēt.circa vo ea q̄ trāseũt ꝓuidētia dei ē: inquātū ordiat ipsa ad res ꝑpetuas.sic igit ꝓuidētia dei ꝑpat ad singulos hoies sic ꝓpat ad singula:gña vel spēs coꝛruptibiliū rez:sz fz Gre.diuersi ordies deputant diuersis rez gñib⁹:puta ptātes ad arcēdos demones vtutes ad mirabilia facieda i reb⁹ coꝛporeis.t ꝓbabile ē q̄ diuersis spēbus rez diuersi ăgeli eiusdē ordis pficiant.vñ ēt rōnabile ē vt diuersis hoi bus diuersi ăgeli ad custodiant deputent. ¶Ad p^m ergo ꝺōz:q̄ alicui hoi adhibeē custos duplr.vno° inquātū est hō singularis:t sic vni hoi debet vn⁹ custos:t iterū plures deputant ad custodiã vni⁹.alio°.iquātū ē ps alicuius collegij.t sic toti collegio vnus hō ad custodiã ꝓponit:ad quē ptiet ꝓuidē ea q̄ ptinēt ad vnū hoiez i ordie ad totum collegiū:sic sūt ea q̄ exteri⁹ agunt:de qb⁹ alij edificant vel scãdalizant.ăgeloꝝ ăt custodia deputat hoib⁹ ēt q̄tuz ad
555 iuisibilia t occulta q̄ ptinēt ad singuloꝝ salutē ē ps seipos.vñ singul' hoīb⁹ singli ăgeli deputant ad custodiã. ¶Ad 2^m ꝺōz:q̄ sic dictū ē:ăgeli ꝓme hier.oēs q̄tuz ad aliq̄ illumi
a nant immediate a deo:sz q̄dã sūt de qb⁹ illuminant supioꝛes tm̃ immediate a deo q̄ iferioꝛib⁹ reuelãt:t idē ēt in iferioꝛib⁹ ordinib⁹ ꝓsiderãdū ē.nã aligs ifim⁹ angel⁹ illuminat q̄tū ad q̄dã ab aliquo supmo: t q̄tū ad aliq̄ ab eo q immediate
555 sibi ꝓfert:sic ēt pole ē q̄ aligs ăgelus imediate illumiet hominē:q tm̃ hz aliquos ăgelos sub se:quos illumiat. ¶Ad
a 3^m ꝺōz:q̄ q̄tuis hoies nā sint pares:tm̃ ineq̄litas i eis inuit fz q̄ ex diuia ꝓuidētia qdã ordinant ad maiꝰ:t qdã ad minus°:fz illō qō dr ecc.33.i mltitudie disciplie dñi sepa/
555 uit eos:t ipis bñdixit:t exaltauit ex ipis: maledixit t humiliauit.t sic maiꝰ officiū ē custodire vnū hoiez q̄ aliū.

¶Utrum custodire homines pertineat solum ad infimum ordinem angeloꝝ. Articulus. iij.

Ad tertium sic ꝓcedit. Uidetur q̄ custodire hoies ñ ptineat solū ad ifimū ordinē ăgeloꝝ. Ꝺic.n.Chri.q̄ h° qō dr mat.18.angeli eoꝝ in
555 cel't ē.itelligit ñ de qbuscūq; ăgeli:sz de supemineñtib⁹.g° supemineñtes ăgli custodiũt hoies. ¶Ꝺ. Apls ad heb.ꝺic q̄ ăgli sūt i misteriū missi pp eos q hereditatē capiũt salutis:t sic vī q̄ missio ăgloꝝ ad custodiã hoiuz ordiet:sz.s.
551 ordies i exteri⁹ misteriū mittũt:vt supra dictū ē.g° oēs an geli.5.ordinū custodie hoinz deputãt. ¶Ꝺ. Ad custodiã hoiuz maxie vr̃ē neciuz arcē demões qō maxie ptiet ad ptātes fz Gre.t miracla facē qō ptiet ad vtutes.g° illi ēt ordies ꝺputãt ad custodiã:t ñ solū vtutes. ¶Sz ꝺ ē qō
a ín ps.custodia hoiuz atribuit ăglis:quoꝝ ordo ē ifim⁹ fz
554 Ꝺio. ¶Rñ° ꝺōz:q̄ sic supra dictū ē:hoi custodia duplr adhibeē.vno mō custodia ptiçlaris fz q̄ singlis hoīb⁹ singuli ăgli ad custodiã deputãt:t tal'custodia ptiet ad ifimū ordinē ăgloꝝ:quoꝝ fz Gre.minima ē nũciare.h°ăt vī ē minimū i officijs ăgloꝝ ꝓcurare ea q̄ ad vn⁹ hois salutē ꝑtinēt.alia vo ē custodia vlis:t hec multiplicat fz diuersos ordies.nã q̄sto agēs fuerit vl'ius:tãto ē supi⁹.sic igit custodia hūane mltitudis ptiet ad ordinē p̄ncipatuū vl' forte ad archāgelos q dñr p̄ncipes ăgloꝝ. vñ t Michael q̄ archāgelus dicit⁹ vn⁹ de p̄ncipib⁹ dr dan.10. vlteri⁹ ēt sup oēs coꝛpeas facturas hñt custodiã vtutes.t vlteri⁹ ēt sup ꝺmões hñt custodiã ptātes.t vlteri⁹ sup bonos spūs hñt custodiã p̄ncipat⁹ vl' ꝺnatiões fz Gre. ¶Ad p^m g° ꝺōz:q̄ vbū christ.pōt itelligi: vt loq̄t de supmis i ordine ifimo ăgloꝝ:q: vt Ꝺio.ꝺic i quoꝛz ordie sūt p̄mi medij t vltimi ē ăt ꝓbabile:q̄ maiores ăgli deputent ad custodiã eoꝝ q
a sūt ad maiꝰ ē gradū gl'ie a deo electi. ¶Ad 2^m ꝺōz:q̄ no oēs ăgli q̄ mittũt hñt ptiçlarē custodiã sup singlos hoies fz q̄dã ordies hñt vlez custodiã magis vl' mín⁹ vt dictū ē. ¶Ad 3^m ꝺōz:q̄ ēt iferiores ăgeli exercēt officia supioꝛes in quātū aligd de dono eoꝝ ptícipãt:t se hñt ad supiores sic executores vtutis eoꝝ:t p hūc modū ēt oēs ăgeli ifimi ordinis possunt t arcere demones.t miracula facere. Ar. iij.
556 ¶Utrum oīb⁹ hoīb⁹ ăgeli ad custodiã deputent.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uidet q̄ nō oīb⁹ hoīb⁹ ăgeli ad custodiã deputent. ꝺr.n.de xpo phil'.2.q̄ ē in silitudine hoiuz fact⁹.t habitu inuētus vt hō.si igit oībus hoīb⁹ ăgeli ad custodiam

ōputāč.ēt xp̄s āgelū custodē hūisset:ſz icōuēēs vſ cū xp̄s
sit maior oīb⁹ āgelis:nō g⁹ oīb⁹ hoīb⁹ āgeli ad custodiam
ōputāč. ¶ Ð. Oīnz hoīuz p̄im⁹ fuit adā: ſz sibi nō ꝓpete/
bat hſe āgelū custodē ad mīn⁹ ī statu īnocētie:q: tūc nullis
picul' āgustiabač.g⁹ āgeli ñ p̄ficiūč ad custodiā oīb⁹ hoīb⁹
¶ Ð. Hoīb⁹ āgeli ad custodiā ōputāč: vt p eos māudu
cāč ad vitā eternā:ꝛ icitēč ad bñ opandū:ꝛ mūiancč ꝺ ilsul
t⁹ ōmonū:ſz hoīes p̄sciti ad dānatōez nūq̄z pucīūt ad vitā
eternā.ifidcles ēt ꝛ si iterdū bōa opa faciāt:ñ tñ bñ faciūt:
q: ñ recta itētōc faciūt.fides.n.itētionē dirigit: vt aug.dič.
añxp̄i ēt aduēt⁹erit fz opatōez sathane: vt dī.2.ad thes.2.ñ
554 g⁹oīb⁹ hoīb⁹ āgeli ad custodiā ōputāč. ¶ Sz ꝺ ē auctor/
xvi.q.3 diā hz āgelū ōputatū. ¶ Rñ⁹ dōz: q: hō ī statu vite istius
p̄stitut⁹ē:q̄si ī q̄dā vīa q̄ dz tēdē ad p̄riā:ī q̄ gdez via m'ta
picla hoī iminēt:tū ab iterioꝛi:tū ab exterioꝛi: fz illō p̄s.in
via hac q̄ ābulabā absc̄derūt laqueū mihi: ꝛ iō si hoīb⁹
q: vīa nō tutā ābulātib⁹ dāč custodes:ita ꝛ cuilz hoī q̄diu
viatoꝛ ē custos āgel⁹ ōputāč:qñ āt iā ad teriuz vie puene/
rit .iā ñ bēbit āgelū custodē:ſz bēbit ī regno āgelū ꝓgnā
tē ī iferno ōmonē puniētē. ¶ Ad p̄m g⁹ dōz:q: xp̄s fm q:
hō imediate regulabač a vbo dī: vñ ñ indigebat custodia
e āgeloꝛ ꝛ iteꝛ fz aiaz erat ꝓpbēsoꝛ: ſz rōe passibilitatis coꝛ/
139 pis erat viatoꝛ: ꝛ fz hō ñ ōbebač ei āgelus custos tāq̄z su
plor:ſz magis mīster tāq̄z iferioꝛ: vñ dī mat.4.q: accesse/
rūt āgeli :ꝛ mīstrabāt ei. ¶ Ad 2m dōz:q: hō ī statu īnocē
478 tie ñ patiebač aliq̄ p̄iculū ab iterioꝛi.q: iteri⁹erāt oīa ordi
nata: vt supra dcm ē.ſz iminebat ei p̄iculū ab exterioꝛi pp
ifidias ōmonū: vt rei ꝓbauit euēt⁹: ꝛ iō indigebat custodia
āgeloꝛ. ¶ Ad 3m dōz:q: sic p̄sciti ꝛ ifideles: ꝛ ēt añxp̄s nō
ꝓuāč iterioꝛi auxilio nāl'rōis: ita ēt ñ ꝓuāč exterioꝛi auxilio
toti nāe humāe diuinit⁹ ꝓcesso.ſ.custodia āgeloꝛ: p quā ꝛ
si ñ iuuēč q̄tū ad hoc q: vīa eternā bōis opīb⁹ mereāč:iu
nāč tñ q̄tū ad h⁹ q: ab aligb⁹ mal'retrahūč:qb⁹ ꝛ sibūp̄is
ꝛ aliis nocē posſūt:nā ꝛ ip̄i ōmōes arcēč p bonos āgelos:
ne noceāt q̄m volūt:ꝛ siūt añxp̄s ñ tñ nocebit:q̄m vellet.
¶ Utrum angelus deputetur homini ad custodiam a sua
nativitate. Articulus. v.

557 **Ad quintū** sic ꝓcedič. Uſ q: āgel⁹ ñ deputeč
hōi ad custodiā a sua nativitate.an
geli.n.mittūč ī mīsteriū pp eos q hēditatē salutis capiunt:
vt aplis ad heb.dič ſz hoīes icipiūt hēditatē capē salutis qñ
baptizāč. g⁹ āgel⁹ ōputač hōi ad custodiā a tpe baptismi:
ꝛ ñ a tpe nativitatis. ¶ Ð. Hoīes ab āgel'custodiūč icipiū
ab eis illumināč p modū doctrīe: ſz pueri mox nati ñ sunt
capaces doctrīe:q: ñ hñt vſuz rōnis. g⁹ pueris mox natis
nō ōputāč āgeli custodes. ¶ Ð. Hueri ī materno vtero
exīstes hñt aiaz rōnalē aliq̄ tpe:sic ꝛ post nativitatē ex vte/
roꝛ:ſz cū sunt ī materno vtero nō ōputāč eis āgeli ad custo
diā: vt vſ.q: neq̄z ēt mīstri eccl'ie eos sacris ibūt.ñ g⁹sta/
tim a nativitate hoīb⁹ āgeli ad custodiā ōputāč. ¶ Sz ꝺ ē
q̄ hiero.dič:q: vnaq̄z aīa ab oꝛtu nativitatis hz ī custo/
diā sui āgelū ōputatū. ¶ Rñ⁹ dōz:q: sic Orige. dič super
Mat. sup hoc ē duplex opinio.q̄dā.n. dixerūt q: āgel⁹ ad
custodiā hoī ōputāč a tpe baptismi. alij vo q: a tpe nativi/
tatis:ꝛ hāc opinionē hiero.approbat:ꝛ rōnabl'r. bñficia
553 .n.q̄ dāč hoī dīnit⁹ ex eo q ē xp̄ian⁹:icipiūt a tpe baptismi:
556 sic ꝓceptio eucharistie:ꝛ alia hmōi ſz ea q̄ puidēt hoī a ꝺo
a b c accepit ꝛ tale bñficiū ē custodia āgeloꝛ vt ex p̄missis pz vñ
p⁹m. g⁹ dōz:q: āgeli mittūč ī mīsteriū efficaciter qdē ꝓpter
eos solos q hēditatē capiūt salutis si ꝓsideręt vltim⁹ effect⁹
custodie q ē ꝓceptio hēditatis:nihilomin⁹ tñ ꝛ alijs mīste/
riū āgeloꝛ ñ subtrahič q̄tus ī eis hāc efficaciā ñ hēant q: p
ducāč ad salutē.efficax tñ ē circa eos āgeloꝛ mīsteriū iq̄m
a miltis mal'retrahūč. ¶ Ad 2m dōz: q: efficiū custodie oꝛ
diač qd ē ad illuiatōez doctrīe: sic ad vltimū ꝛ p̄ncipalem
effectū: nihilomin⁹ tamē m'tos alios effect⁹ hz q pueris con
petūt.ſ.arcē ōmōes ꝛ alia nocumēta tā coꝛpalia q̄m spūalia
ꝓhibē. ¶ Ad 3m dōz:q: puer q̄diu ē ī materno vtero nō
totalr ē a mſe sepaꝛ⁹:ſz p q̄ dā colligatōez ē q̄dā⁹ adhuc ali
qd ei⁹:sič ꝛ fruct⁹ pēdēs ī arboꝛe ē aliqd arboꝛis.ꝛ iō ꝓba/
bil'r dici pōt q: āgelus q ē ī custodia matris custodiat ꝓlē ī
matris vtero existentē:ſz ī nativitate quādo separač a mſe
angelus ei ad custodiā deputač: vt Hiero.dicit.
¶ Utrū angelus custos quādoq̄z ōserat hoīez. Ar. vj.

Ad sextū sic ꝓcedič. Uſ q: angelus custos q̄q̄z 558
ōserat hoīez cui⁹ custodie ōputač. dič
.n. Jere.15.ex p̄sona āgeloꝛ. Curauimus babylonē ꝛ nō
ē curata:derelinq̄mus g⁹eā.ꝛ Isa.5.Auferā sepē eius: ꝛ
erit in ꝓculcatōe.glo.ī.angeloꝛ custodiā. ¶ Ð. ꝓnc palius
custodit deus q̄ āgelus:ſz deus aliq̄n hoīez derelingt fm
illud p̄s. Deus deus meus respi.i me. q̄re me dereliqsti.
ergo m'tomagis angl's cust. s hoīez dereliqt. ¶ Ð. Sic
dicit Dam̄.āgeli cū sunt hic nobiscū nō sūt ī celo: sed aliq̄
sūt ī celo ergo aliq̄n nos ōreliqnūt. ¶ Sed ꝺ. ōmōes nos
sp ipugnāt fz illud.ī. Pe.5. Aduersarius vſ dia.tanq̄z leo
rug.cir.querēs quē deuo. ergo m'tomagis bōi āgeli sem
p nos custodiūt. ¶ Rñ⁹ dōm:q: custodia angeli vt ex su/
pradictis pz:ē q̄dā execution dine ꝓuidētie circa hoīes fcā. 554
mālestū ē āt q: nec hō nec res aliq̄ total'r diuine ꝓuidētie
subtrahit'r.inquātum .n.aliquid participat de esse intantū
subdič vl' ꝓuidētie entiū. sed in tñ deus fm ordinem sue
ꝓuidētie dī hoīez derelinq̄re inq̄m pmittit hoīez pati ali/
quē ōfectū vl'pene vl'culpe. Simil'r ēt dōz ē: q: āgel's cu
stos nūq̄z total'r dimittit hoīez:ſz ad aliqd iterdū eū dimit
tit: put.ſ.nō ipedit:qn subdač alicui tribulatōi: vl'ēt qn ca/
dat ī pcñ fz ordinē diuinoꝛ iudictoꝛ: ꝛ fz hoc Babylō ꝛ
dom⁹ isr'l ab angelis derelicte dr̄: q: angeli eaꝛ custodes
nō ipediuerūt qn tribulatōib⁹ subderēč. Et p h⁹ pz solꝺ ad
p⁹m ꝛ 2m. ¶ Ad 3m dōz:q: āgelus ꝛ si iterdū ōrelinq̄t ho/
minē loco: non tñ derelingt eū q̄tū ad effectū custodie.q:
etiā cū ē in celo:cognoscit qd circa hoīez agač: neq̄z indiget
moꝛa tpis ad motū localē:ſz statim potest adesse. 274
¶ Utrꝛ āgl'i doleāt ō mal'eoꝛ quos custodiūt. Ar. vij.

Ad septimū sic ꝓcedič. Uſ q: āgeli doleāt ō 559
malis eoꝛ quos custodiūt dī.n.
Isa.33. Angeli pacis amaꝛ flebūt:ſz flet⁹ ē signū doloꝛis ꝛ
tristitie.g⁹ āgl'i tristāč ō mal'h:ꝛ iuz quos custodiūt. ¶ Ð:
Tristitia ē vt aug.dič ō his q̄ nob nolētib⁹ accidūt:ſz pdi/
tio hoīs custoditi ē ꝺ volūtatē āgeli custodis.g⁹ tristāč āgli
de pditōe hoīuz. ¶ Ð. Sic gaudio ꝺriač tristitia: ita pnie
ꝺriač pctī:ſz āgeli gaudēt ō peccatoꝛe pniaz agēte: vt ha/
beč Luc.15.g⁹ tristāč ō iusto ī pctō cadēte. ¶ Ð. Sup il/
lud nume.18. Quicqd offert ꝑmitiarū ꝛc .dicit glo. Oꝛig.
Trahūč āgeli in iudicium vtꝛ ex ipoꝛ negligētia an hoīuz
ignauia lapsi sint: ſz glibz rōabil'r dolet ō mal'pp q̄ ī iudi/
ciū tract⁹ ē.g⁹ āgeli dolēt ō pctis hoīuz. ¶ Sz ꝺ. vbi ē tristi
tia ꝛ doloꝛ:ñ ē pfecta felicitas: vñ dī apoc.21. Mors vltra
nō erit:neq̄z luct⁹:neq̄z clamoꝛ:neq̄z vllus doloꝛ: ſz angeli
sūt pfecte bti.g⁹ ō nullo dolēt. ¶ Rñ⁹ dōz:q: āgeli ñ dolēt
neq̄z ō pctis:neq̄z ō pāis hoīuz. tristitia.n.ꝛ doloꝛ: ſz Aug.
nō ē nisi ō his q̄ ꝺriāč volūtati.nihil aūt accidit ī mūdo qō
sit ꝺriū volūtati āgeloꝛ:ꝛ alioꝛ btōꝛ:q: volūtas eoꝛ tota/
liter iheret oꝛdi dine iustitie.nihil āt fit ī mūdo nisi qō p di
uinā iustitiā fit:aut pmittič .ꝛ iō simpl'r loquēdo nihil fit in
mūdo ꝺ volūtatē btōꝛ: vt.n.pbs dič in.3. ethicoꝛ. illō dr̄
simpl'r volūtariū:quod aliqs vult ī ptic'lari:fm qō agit cō
sideratis.ſ.oīb⁹ q̄ circūstāt:q̄tus ī vli ꝓsideratū nō ēt vo/
lūtariū:sic nauta nō vult ꝓiectoꝛ merciū in mari absolutē
ꝛ vl'r ꝓsiderādo:ſz iminēte p̄iculo salutis hoc vult. vñ ma
gis ē hoc volūtariū q̄ inolūtariū: vt ibidē dr̄.sic igit̄ angeli
pctā ꝛ penas hominū vl'r ꝛ absolute loquēdo nō volunt:
volūt tñ q: circa hoc oꝛdo diuine iustitie seruēč:fm quā q/
dā penis subdunč:ꝛ peccare pmittūč. ¶ Ad p⁹m g⁹ dōm:
q: vbū illud Isa. pōt ūtelligi de āgel'i.nūciis Ezechie. qui
fleuerūt pp vba Rapsacis: de qb⁹ hētur Isa.37.ꝛ hoc fz
lr̄alē sensuz.fz vo allegoꝛicū āgeli pacis sunt apl'i ꝛ p̄dicato
res q flent p pctis hoīum.si vo fm sensum anagogicū ex/
pōāt de āgelis bonis:tūc metaphoꝛica erit locutio ad desi
gnādū q: angeli volūt in vū hominū salutē.sic.n.deo ꝛ an/
gelis hmōi passiōes attribuūč. ¶ Ad secūdū pz solutio p
ea q̄ dicta sunt. ¶ Ad 3m dōz:q: tā in pnia hoīuz.q̄ ī pctō

manet vna rō gaudij āgel'.s.ipletio ordis diuie ꝓuidētie.
¶Ad 4m dōz:q̄ āgeli ducunt in iudiciū ꝑ pctis hoiuz: ñ q̄si rei:sz q̄si testes ad conuincēdū hoies de eox ignauia.
¶Utz iter āgelos possit eē pugna seu discordia. Ar. viij.

560 **Ad octauū** sic ꝓcedit. Uī q̄ iter āgelos non possit esse pugna: seu discordia. dī .n. Job. 25. Qui facit concordiā in sublimib⁹: sz pugna oppōit concordie. g⁹ in sublimib⁹ āgel'is ē pugna. ¶Ꝑ. vbi ē pfecta charitas ⁊ iusta ꝓportio ñ ꝓt eē pugna: sz h⁹ totū iest āgel'. g⁹ in āgel'is ñ ē pugna. ¶Ꝑ. Si āgeli dīr pugnare ꝑ eis quos custodiūt: neciē ē q̄ vn⁹ āgel⁹ foueat vnā ptē: ⁊ alī⁹ aliā: sz si vna ps hz iustitiā: ꝓstat q̄ alia ps hēat iniustitiā. g⁹ segl' q̄ āgel⁹ bon⁹ sit fautor iniustitie: qđ ē icōueniēs. g⁹ iter bonos āgelos ñ ē pugna. ¶Sz ꝓ ē qđ dī Dañ. io. ex ꝑsona Gabriel'. ꝓnceps regni persax restitit mihi. 20. ⁊ vno diebus. hic āt ꝓnceps persax erat āgel⁹ regno persax i custodiam ꝓputat⁹. g⁹ vn⁹ bon⁹ āgelus resistit alij: ⁊ sic iter eos ē pugna. ¶Rñ⁹ dōz q̄ ista q̄ mouet occasiōe hox vborum Dañ. q̄ qđē Micheo. expōit dicēs ꝓncipē regni persax eē angelū q se opposuit liberatōi ꝑsōli israelitici: ꝑ quo Dañ. orabat. Gabriele ꝓces ei⁹ dō pītāte. hec āt resistētia potuit fieri: q: princeps aligs dēmonū iudeos i persidē ductos ad peccatū induxerit. per qđ ipedimētū pstabat oratōi Dañ. pro eodē ꝑsōli ꝓcātis. sz sz Bre. 27. moraliū ꝓnceps regni persax bonus āgelus fuit custodie regni illi⁹ ꝓputat⁹. Ad vidēdū igr̄ ꝯliter vnus āgelus alteri resistē dī: ꝓsideranduz ē q̄ dīna iudicia circa diuersa regna ⁊ diuersos hoies per āgelos exercēt. i suis āt actōibus āgeli per dīnā sniaz regulātur. ꝓtigit āt q̄nq̄z q̄ i diuersis regnis vel i diuersis hoibus ꝝria merita vl dēmerita inueniūt vt vnus alteri subdat aut ꝓsit. qđ āt super hoc ordo dīne sapiētie habeat: cognoscē ñ possūt nisi dō reuelāte. vñ neciē hñt super his sapiētiā dī ꝓsulē. sic igit̄ inq̄z dēmonū ꝝriis meritis ⁊ sibi repugnātibus diuinā ꝓsulūt volūtatē resistere sibi inuicē dīr: nō q: sint eox ꝯrarie voluntates: cū in hoc omnes concordēt q̄ dei snia impleatur sed q: ea de quibus consulunt sunt repugnātia. Et per hoc patet solutio ad obiecta.

¶De pugna demonuz. Questio. cxliij.

Einde ꝓsiderādū ē dēmonū. ¶Et circa hoc q̄rūt̄ q̄nq̄z. p⁹ vtz hoies a dēmōibus impugnēt. 2⁹ vtz tētare sit ꝓpriū diaboli 3⁹ vtz oia pcā hoiuz ex ipugnatiōe sine tētatiōe dēmonū pueniāt. 4⁹ vtz possint vā miracla facē ad seducēdū. 5⁹ vtz dēmōes q ab hoib⁹ superāt ab ipugnatōe hominū arceātur
¶Utz hoies ipugnētur a dēmōibus. Articul⁹. j.

561 **Ad primuz** sic ꝓcedit. Uī q̄ hoies nō impugnētur a dēmōibus. āgeli. n. ꝓpter qđ ad hoiuz custodiā missi a dō: sz dēmones ñ mittunt̄ a dō: cū dēmonū itētio sit ꝓdē alias: dī āt saluare. g⁹ demones ñ deputāt̄ ad hoiuz ipugnatōez. ¶Ꝑ. Iō ē eq̄ ꝯditio pugne: vt infirm⁹ ꝝ fortē: ignar⁹ ꝝ astutū expōat̄ ad bellū: sz hoies sūt infirmi ⁊ ignari. dēmones āut potētes ⁊ astuti. nō ē. g⁹ permittēdū a dō q ē ois instituē auctor: vt hoies a dēmōibus impugnēt. ¶Ꝑ. Ad exercitiū hoiuz sufficit ipugnatio carnis ⁊ mūdi: sz dus pmittit electos suos ipugnari pp eox exercitiū. g⁹ nō vī necessariū q̄ a dēmōibus ipugnēt. ¶Sz ꝓ ē qđ apls dicit ad ephe. 6. q̄ nō ē nob colluctatio aduersus carnē ⁊ sanguinē: sz aduersus ꝓncipes ⁊ ptātes: aduersus mūdi rectores tenebrax hax ꝝ spūalia negtie i celestibus.
¶Rñ⁹ dōz: q̄ circa ipugnatiōez dēmonū duo ē ꝓsiderare .s. ipsaz ipugnatiōez ⁊ ipugnatiōis ordinē. ipugnatio quidem ipa ex demonū malitia ꝓcedit: q pp iuidiā ꝑfectū hoiuz impedire nituntur: ⁊ pp supbiā dīne ptātis similitudinē vsurpant deputādo sibi ministros dētermiatos ad hoium ipugnationē: sic ⁊ āgeli dō mīstrāt in dētermiatis officijs ad hoium salutē. sed ordo ipugnatōis ipsius ē a dō: qui ordiate nouit malis vti ad bona ea ordinādo: sed ex ꝑte āgelox: tam ipa custodia q̄z ordo custodie reducitur ad deū sic ad primum actorē. ¶Ad ꝑm. g⁹ dōz: q̄ mali angeli ipugnāt hoies duplr. Uno mō istigādo ad pctū: ⁊ sic nō mittūtur a dō ad impugnādū: sed aliq̄s permittūtur ꝑm dei iusta iudicia. alij q̄s aūt ipugnant hoies puniendo: ⁊ sic mittūtur a dō: sicut missus est spūs mēdax ad puniēdū Achab regez israel: vt dī .3. reg. vlti. ¶Pena. n. refert in deū sicut in ꝓmū actorē: ⁊ tñ demones ad puniēdū missi alia intētiōe puniuntur q̄z mittunt̄. nā ipsi puniunt̄ ex odio vel inuidia. mittunt̄ aūt a deo ꝓp ei⁹ iustitiā. ¶Ad 2m dōz: q̄ ad hoc q̄ nō sit ineq̄lis pugne ꝯditio fit ex ꝑte hoīs recōpēsatio. ꝓncipali⁹ q̄dez ꝑ auxiliū diuine grē. secūdario aūt ꝑ custodiā angelox. vñ .4. reg. 6. ¶Heliseus dixit ad ministrū suū. ¶Noli timē. plures. n. nobiscū sunt q̄z cuz illis. ¶Ad 3m dōz: q̄ infirmitas humane sufficeret ad exercitiū ipugnatio q̄ est a carne ⁊ mūdo. sed malitie demonū non sufficit: q̄ vtroq̄z mō vtit ad hoiuz ipugnationē: sed tñ ex diuina ordinatiōe hoc ꝓuenit in gloriam electorum.
¶Utz tētare sit ꝓpriū diaboli. Articulus. ij. 561

Ad secundum sic ꝓcedit. Uidet̄ q̄ tētare nō sit ꝓpriū diaboli. dī enim ds tētare: sm illud ge. 22. Tētauit ds Abraā. tentat et caro ⁊ mūdus: ⁊ et hō dī tētare deū ⁊ hoiem. ergo nō est ꝓpriū demonis tētare. ¶Ꝑ. Tētare est ignorantis: sed demones sciūt qđ circa hoies agat̄. ergo demones nō tētant.
¶Ꝑ. Tētatio est via in peccatū. peccatū aūt in voluntate cōsistit. cū ergo demones nō possint volūtatē hoīs imutare: nō ꝓcedit. cū ergo demones nō possint volūtatē hoīs imutare: ⁊ b
ꝑ sup: adicta pz⁹. videt̄ q̄ ad eos nō pertineat tentare. ¶Sz ꝓ ē qđ dī. 1. ad thes. 3. ¶Ne forte tentauerit vos qui tētat. Glo. 1. diabolus cuius est officiū tētare. ¶Rñ⁹ dēm: q̄ tentare est ꝓpie experimētū sumere de aliquo. experimentū aūt sumitur de aliquo: vt sciatur aliquid circa ipm: ⁊ ideo ꝓximus finis cuiuslibet tentātis est scia: sz q̄nq̄z vlterius ex scia queritur aliquis alius finis vel bonus vel malus: bonus qdē sicut cū aliquis vult scire q̄lis aligs fit vel quātus ad scientiā vel quantū ad virtutē: vt eū ꝓmoueat. malus aūt q̄nq̄z hoc scire vult vt eum decipiat vel subuertat: ⁊ ꝑ hunc modū pōt accipi quō tentare diuersis diuersimode attribuat̄. homo. n. tentare dī q̄nq̄z quidez vt sciat tm̄: ⁊ pp hoc tētare deū dī esse pctm: q: homo ꝯ certus expīri ꝑsumit dei vtutē. q̄nq̄z vero tentat vt inueniat, q̄nq̄z vō vt noceat. diabolus aūt sp tētat vt noceat in pctō ꝓcipitādo. ⁊ sm hoc dī ꝓpriū offiū eius tētare. nam ⁊ si hō aliq̄s sic tētet: hoc agit inquātū ē minister diaboli. ds āt tētare dī: vt sciat eo mō loq̄ndi: quo dī scire qđ facit alios scire. vñ dī dentro. 13. Tētat vos dñs ds vester vt palā fiat: vtrū dilligatis eū. caro ēt ⁊ mūdus dīr tentare istrumētaliter seu māliter. inquātū. s. pōt cognosci q̄lis sit hō: ex hoc q̄ sequitur vel repugnat ꝓcupiscentie carnis. ⁊ ex hoc q̄ cō tēnit ꝓspera mūdi ⁊ aduersa: qbus ēt diabolus vtit ad tētandū. Et sic pz solō ad ꝑmū. ¶Ad 2m dēm: q̄ demones sciunt ea q̄ exterius agunt̄ circa hoies: sz interiorē hominis ꝯditionē solus ds nouit q est spirituū pōderator: ex quo aliq̄ sunt magis ꝓni ad vnū vitiū q̄z ad aliud. ⁊ iō diabolus tētat explorādo interiorē ꝯditionē hoīs: vt de illo vitio tētet: ad qđ hō magis ꝓnus est. ¶Ad 3m dōz: q̄ demon ⁊ si nō ꝓssit imutare voluntatē: pōt tm̄ vt supra dict̄ est: aliqualiter imutare inferiores vires: ex quibus ⁊ si non cogitur: voluntas tamen inclinatur. 547 548 ⁊ b

¶Utz oia peccata ꝓcedāt ex tētatiōe diaboli. Arti. iij. 562

Ad tertium sic ꝓceditur. Uidet̄ q̄ oia pcā ꝓcedant ex tētatiōe diaboli. dicit .n. Dio. 4. ca. de di. no. q̄ multitudo demonū est cā oiuz malox sibi ⁊ alijs. ⁊ Dañ dic̄: q̄ ois malitia ⁊ ois imūditia a diabolo excogitate sunt. ¶Ꝑ. De quolibet pctō dici posset q̄ dīs de indeis dicit Jo. 8. Uos ex ꝑe diabolo estis. hoc aūt est inquātū ipsi ex diaboli suggestiōe peccabāt. oē ergo pctm̄ est ex suggestione diaboli. ¶Ꝑ. Sicut angeli deputant̄ ad custodiā hoiuz: ita demōes ad impugnationē: sz oia bona q̄ facimus ex suggestiōe bonox angelox ꝓcedunt: q: diuina ad nos mediātibus angelis ꝑueniūt ex suggestiōe diaboli. ¶Sz ꝓ est qđ dī in li. de eccl. dog. ¶Nō oēs cogitationes nostre male a diabolo excitant̄: sed aliquotiens ex nr̄i arbitrij motu emergūt. ¶Rñ⁹ dōz: q̄ cā alicui⁹ pōt di-

ei aliqd duplr. Uno° directe. alio° indirecte. idirecte qdē
fiē cū aliqō agēs cāns aliq3 disponē ad aliquē effectū dr esse
occasionalr ⁊ idirecte cā illi° effect°: sic si dicat qp ille q secat
ligna ē cā cōbustiōis eox. Et hoc mō dōm ē qp diabolus
ē cā oiuz pctox nrox: q: istigauit pmū hoiez ad peccādū:
ex cui° pctō cōsecuta ē i toto gne hūano qdā pnitas ad oia
pctā. ⁊ p hūc modū itelligēda sc̄ vba Dam̄. ⁊ Dio. Di/
recte aūt dr ee aligs cā alicui°: qō opat directe ad illud: ⁊
hoc mō diabol° nō ē cā cis pcti. nō. n. oia pctā cōmittūt
diabolo istigāte: sz qdā ex libertate arbitrij: ⁊ carnis corru
ptiōe: q: vt Orige. dic̄ ēt si diabol° nō ect hoies hērēt ap/
petitū cibox ⁊ venereox ⁊ hmōi circa q̄ multa inordina/
tio ꝓtingit: nisi p rōnē tal' appetit° refrenet: ⁊ maxie sup/
posita corruptiōe nāe. refrenare aūt ⁊ ordinare hmōi ap/
petitū subiacet lib. ar. sic g° nō ē necessariū oia pctā ex in/
stinctu diaboli ꝓuenire: si qua tñ ex instinctu ei° ꝓueniunt
ad ea cōplēda eo blādimēto decipiūt hoies nūc quo ꝓmi
parentes vt Jsido. dicit. Et per hoc patet rñsio ad ꝓmū.

¶Ad 2m dōz: qp si q̄ pctā absq3 istictu diaboli ppetrāt: p
ea tñ fiūt hoies filij diaboli. inq3tū ipz p° peccātē imitant.

¶Ad 3m dōz: qp hō pt p seipz ruere i pctm̄ sz ad meritū p
ficere ñ pōt nisi auxilio dīno: qō hoi exhibet mediāte mi/
nisterio āgelox. ⁊ iō ad oia bōa nra coopant angeli: nō tñ
oia nra pctā. ꝓcedūt ex domonū suggestiōe: q̄uis nulluz
gen° pctī sit: qō ñ iterdū ex demonū suggestiōe. ꝓueniat.

¶Utrū demones possint hoies seducere. Arti. iiij.

594 **Ad quartum** sic. ꝓcedit. Uī qp demones ñ
possint hoies seducere p aliq̄
miracula vera. opatio. n. demonū maxie vigebit i opib°
anterp̄i. sz fiē apls dic̄. 2. ad thessal. 2. Eius aduēt° est ſm
opationē sathane i oi vtute ⁊ signis ⁊ ꝓdigiis mēdacib°.
ergo multomagis alio tpe p demones nō fiunt nisi signa
mēdacia. ¶ Ð. Uera miracula p aliquā corpox imutatio
nē fiūt: sz demones. nō pōt imutare corp° i aliquaz nām.
Dicit. n. Aug. 18. de ci. dei. Nec corp° qdē humanū nulla
rōne crediderim demonū arte vel ptāte i mēbra bestia/
lia posse cōuerti. g° demones vera miracula facē nō pōt.

¶Ð. Argumētū efficaciā nō hz qō se hz ad opposita. si
ergo miracula vera pōt fieri a demonib° ad falsitatē psua
dēdā: nō erūt efficacia ad vitatē fidei ꝓfirmādā: qō ē icō/
ueniēs: cū dicat Marci vltio. Dño coopante ⁊ sermonē
ꝓfirmāte sequētib° signis. ¶Sz ō ē qō Aug. dic̄. li. 83. q.
519 qp magicis artib° fiūt miracula plerūq3 fil'a illis miracul'
544 q̄ fiūt p suos dei. ¶Rñ° dōz: qp sic ex supra dictis pz. si
miracul'ū ꝓpe accipiat demones miracula facē nō pōt:
nec aliq̄ creatura: sz sol° de°: q: miracul'ū ꝓpe dī qō fit p̄
ter ordinē toti° nāe create: sub q̄ ordie ꝓtinet ois vt° cre
ata. dī tñ q̄q3 miracul'ū large qō excedit hūanā facultatē
⁊ cōsideratōez: ⁊ sic demones pōt facē miracula: q̄. s. ho
mines mirāt: inq3tū eox facultatē ⁊ cognitōez excedunt.
nā ⁊ vn° hō inq3tū sac aliqd qō ē supra facultatē ⁊ cogni/
tionē alteri° ducit aliū i admiratōez sui opis: vt quodāmō
b miracul'ū videat opari. signū ē tñ qp q̄uis hmōi opa de/
544 monū q̄ nob miracula vñr: ad verā rōnē miraculi nō ptin
gūt: sc̄ tñ q̄q3 vere res°: sic̄ magi pharaonis p virtutē de
monū veros ꝓpētes ⁊ ranas fecerūt: ⁊ qñ ignis de celo ce
cidit ⁊ familiā Job cū gregib° pecox vno ipetu ꝓsumpsit
⁊ turbo domū deijciēs filios ei° occidit: q̄ fuerūt opa satha
nē: ⁊ fantasmata nō fuerūt: vt Augu. dicit. 20. de ciui. dei.

¶Ad ꝑm g° dōz: qp sic̄ Aug. dic̄ ibidē anterp̄i opa pōt di
ci signa ee mēdacij: vl' q: mortales sensus p fantasmata de
ceptus ē: vt q̄ nō sac̄ videat facē: vel q: si sint vera ꝓdi/
gia: ad mēdaciū tñ ptrahēt credituros. ¶Ad 2m dōz: qp si
54 cut supra dcm̄ ē: mā corpal' nō obedit angel'bōis seu mal'
ad nutū: vt demones sua vtute possint trāsmutare mām
de forma i formā: sz pōt adhibere q̄dā semina q̄ i elemen
tis mūdi inueniūt ad hmōi effect° cōplēdos: vt Aug. dicit
3. de tri. ⁊ iō dōm ē qp oēs trāsmutatōes corpaliū rerū q̄
pōt fieri p aliqs vtutes nāles: ad qs ptinēt p̄dicta semina.
cū aliq̄ res trāsmutāt i fpētes vl' ranas q̄ p putrefactionez
ḡhari pōt. ille vo trāsmutatōes corpaliū rex q̄ nō pōt vtu
te nāe fieri: nullo° opatōe demonū fm rei vitatē pfici pōt:
fiē qp corp° hūanū mutet i corp° bestiale: aut qp corp° hois
mortuū reuiuiscat: ⁊ si aliqñ aliqd tale opatōe demonū fie
ri videat: hoc nō ē fm rei vitatē: sz fm apparētiā tñ: qō q
dē pōt dupl'r ꝓtingere. Uno° ab interiori fm qp demon pt
imutare fantasiā hois ⁊ ēt sensus corpeos vt aliqd videat
alr q̄z sit: sic̄ supra dcm̄ ē°. ⁊ hoc ēt iterdū fieri dr vtute ali 547
quax rex corpaliū. Alio° ab exteriori. cū. n. ipse possit for/ 548
mare corp° ex aere cuiuscūq3 forme ⁊ figure. vt illō assu
mēs i eo visibiliē appareat: pōt eadē rōne circūponere cui
cūq3 rei corporee quācūq3 formā corporeā: vt i ei° spē vi/
deat. ⁊ h° ē qō Aug. dic̄. 18. ō ci. dei: qp fantasticū hois qō
ēt i cogitādo siue somniādo p rex innumerabiliū genera va
riat: velut ico poratū i alicuius aialis effigie sensib° appa/
reat alienis: qō nō ē sic itelligēdū qp ipsa vis fantastica hois
aut spēs ei° eadē numero incorporata alteri° sensib° ofiat
sz q: demon q i fantasia vni° hois formai aliquā spēm. ipe
ēt pōt fil'em spēm alteri° sensib° offerre. ¶Ad 3m dōz: qp
sic Aug. dic̄ i li. 83. q. cū talia faciūt magi q̄lia sci diuerso fine
⁊ diuerso intre fiūt. isti. n. faciūt q̄rētes gloriā suā: illi q̄rētes
gloriā dei: ⁊ isti faciūt p q̄dā ꝓnata cōmercia. illi aūt publi/
ca administratōe ⁊ iussu dei: cui cūcta creata subiecta sunt.

¶Utrū demon qui superatur ab aliquo ꝓpter hoc ab
impugnatione arceatur. Articulus. v.

Ad quintū sic ꝓcedit. Uī qp demon q supat
ab aliq̄ nō pp hoc ab ipugnatōe ar
ceat. xp̄s. n. efficacissime suū tētatorē vicit. sz tñ postea euz
ipugnauit ad occisionē ei° indeos incitādo. g° nō ē vex' qp
diabol° vict° ab ipugnatōe cesset. ¶Ð. Infligere penā sei
q i pugna succūbit ē incitare ad acrius ipugnādū. hoc aūt
nō ptinet ad dei mīam. g° demones supati non arcentur.

¶Sz ō ē qō dī Mat. 4. Tūc relingit eū diabol°. s. xp̄m
supantē. ¶Rñ° dōm: qp qdā dicūt qp demon supatus nul
lū hoiez pōt de cetero tentare nec de eodē nec de alio pec
cato. qdā aūt dicūt qp pōt alios tētare: sz nō eūdē: ⁊ hoc p
babilius dī: si tñ itelligat vsq3 ad aliqō tps. vñ ⁊ Luc. 4.
dī qp cōsūmata oi tētatiōe diabol° recessit a xp̄o vsq3 ad tē
pus: ⁊ hui° rō ē duplex. Una ex pte dine clemētie: q: vt
Ebr. 7. dic̄ sup Mat. Mālo tā diu hoies diabol° tētat: q̄ diu
vult: sz q̄ diu de° pmittit: q: ⁊ si pmittat paulisper tētare:
tñ repellit pp ifirmā nāz. Alia rō sumit ex astutia diaboli.
vñ Ambro. dic̄ sup Luc. qp diabol° istare formidat: q: fre
quēti° refugit triūphari. qp tñ aliqñ diabol° redeat ad euz
quē dimisit: pz p illud qō dr Matth. 12. Reuertar in do/
mū meā vñ exiui. Et p hoc pz solutio ad obiecta.

¶De actōe corpalis creature. Questio. cxv.

Onsequēter cōsiderāduz ē
de actōe cor/
poral' creature ⁊ fato qō aligb° attribuit
corporib°. ¶Circa actōes corporales q̄/
runt sex. ꝑ° vtrū aliqō corp° sit actiuū.
2° vtrū i corpib° sint aliq̄ seminales rō/
nes. 3° vtrū corpora celestia sint cā eox q̄ hic per iferiora
corpora fiūt. 4° vtrū sint cā hūanox actuū. 5° vtrū eox
actiōib° demones subdāt. 6° vtrū celestia corpa ipor tēt
necessitatē his q̄ eox actionibus subduntur. 566

¶Utrū aliqō corp° sit actiuū. Articulus. i.

Ad primuz sic ꝓcedit. Uī qp nullū corp° sit
actiuū. dic̄. n. Aug. qp i reb° inue
nit aliqd actū ⁊ nō agēs: sic̄ sr corpa: aliqd agēs ⁊ nō actū:
sic̄ de°: aliqd agēs ⁊ actū sic̄ sube spūales. ¶Ð. Oē agēs
excepto ꝓmo agēte i suo ope idigetsubo qō sit susceptibi
le sue actiōis: sz infra subam corpalē nō ē suba q̄ sit receptibi
lis sue actiōis: q: hec suba tz vltimū gradū i entibus. ergo
suba corpal' ñ ē actiua. ¶Ð. Ois suba corpal' cōcludit q̄/
titate: sz q̄titas ipedit subaz a motu ⁊ actōe: q: cōprehen/
dit eā ⁊ mergit i ea: sic̄ ipedit aer nubilosus a ꝓceptione
lumis. ⁊ h° signū ē qp q̄to magis accreuerit q̄titas corpo
ris: tāto ē pōderosi° ⁊ grauī° ad hoc qp moueat. g° nulla
suba corpal' ē actiua. ¶Ð. Omne agēs hz vīrtutē agēdi ex
ꝓpinqtate ad p̄m actiuū: sz a p° actuo qō ē simplicissimuz
remotissima sr corpa q̄ sr maxie cōposita. g° nullū corpus ē

agens. ¶ Ꝑ. si aliqꝺ corpꝰ ẽ agẽs: aut agit ad formã substãlẽ aut ad formã accidẽtalẽ: ſz nõ ad formã substãlẽ: qr nõ inniſi corpiboꝰ ꝓnᵐ actõis nisi aliq̃ q̃litas actiua q̃ ẽ accidẽs. accñs aũt nõ põt eẽ cã forme subalis: cũ cã sit potior q̃ effectꝰ. silr ẽt neq; ad formã accidẽtalẽ: qr acciñs non se extẽdit vltra suũ subm: vt Aug. diċ. 9. ꝺ tri. gº nullũ corpꝰ ẽ actiuũ ¶ Sz ꝰ ẽ qꝺ Dio. 15. c. ce. hier. Inter ceteras ꝓpetates corporei i nis dicit: qꝺ ad susceptas mãs mãifestat suũpsiꝰ magnitudinẽ ꝛ actiuꝰ ꝛ potẽs. ¶ Rñº ꝺõm: qꝺ sensibiliṫ apparet aliq̃ corpa eẽ actiua: ſz circa corpoꝛ actiões triplr aliq errauerũt. fuerũt. n. aliq̃ q totalr corpiboꝰ actiões subtraxerũt: ꝛ hec ẽ opio Auicebꝛon i li. fontis vite. vbi p rõnes q̃ tacte sẽ ꝓbare nitiṫ qꝺ nullũ corpꝰ agit: ſz oẽs actões q̃ videṫ eẽ corpoꝛ sẽ actões cuiusdã virtutis spũalis: q̃ penetrat p oĩa corpa: ita qꝺ ignis ꝺm eũ nõ calefaciṫ: ſz virtus spũal' penetrãs p ipm: ꝛ hec vr opio derivata eẽ ab opiõne ꝟPlatonis. nã ꝟPlato posuit oẽs formas q̃ sẽ i mã corpozali eẽ ptícipatas ꝛ determinatas ꝛ ꝺctas ad hãc mãz. 336
formas vo sepatas eẽ absolutas ꝛ q̃si vles: ꝛ ideo illas formas sepatas dicebat eẽ cãs formarꝝ q̃ sũt i mã: ꝺm hoc gº qꝺ forma q̃ ẽ i mã corpali determinata ẽ ad hãc mãm idiuiduatã p q̃ṫtatẽ ponebat Auicebꝛon qꝺ a q̃ṫtate ꝓput ẽ in diuiduatiõis ꝓnᵐ retineṫ ꝛ arceṫ forma corpalis ne possit se extẽdere p actionẽ i aliã mãz: ſz solũ forma spũal' ꝛ imãlis q̃ nõ ẽ coartata p q̃ṫtatẽ põt effluere p actionẽ in aliud. Sz ista rõ nõ cõcludit qꝺ forma corpal' nõ sit agẽs: ſz qꝺ nõ sit agẽs vlẽ. ꝺm. n. qꝺ ptícipaṫ aliqꝺ ꝺm hoc ẽ necessariũ qꝺ ptícipeṫ id qõ ẽ ꝓpꝛz ei: sic q̃ṫũ ptícipaṫ de lumie tñ ptícipat de rõne visibilis. agere aũt qõ nihil ẽ aliud q̃ facẽ alicqd actu ẽ p se ꝓꝛz actꝰ inq̃tũ ẽ actꝰ. vñ ꝛ oẽ agẽs agit sibi silẽ. sic gº ex hoc qꝺ aliqd ẽ forma nõ determinata p mãm q̃ṫtati subꝛz hz qꝺ sit agẽs indeterminatũ ꝛ vlẽ. ex hoc vo qꝺ ẽ determinata ad hãc mãm hz qꝺ sit agẽs ꝺctũ ꝛ ptículare. vñ si eẽt forma ignis sepata: vt platonici posuerũtᵉ: eẽt 419
aliq̃ mõ cã oĩs ignitõis: ſz hec forma ignis q̃ ẽ i hac mã corpozali ẽ cã hꝰ ignitiõis q̃ ẽ ab hoc corpe i hoc corpꝰ. vñ ꝛ fit talactio p cõtactũ duoꝝ corpoꝝ: ſz tñ hec opio Auicebꝛon superexcedit opionẽ ꝟPlatonis. nã ꝟPlato ponebat solũ formas subales sepatas. accidẽtia vo reducebat ad ꝓncipia mãlia: q̃ sẽ magnũ ꝛ parũ q̃ ponebat eẽ ꝓma ꝺria: sic ꝛ alij raꝝ ꝛ densuz. ꝛ iõ tã ꝟPlato q̃ Auicebꝛon i aliq̃ ipz
b sequẽs ponebãt qꝺ agẽtia corpalia agũt ꝺm formas accidẽ
568 tales disponẽdo mãm ad formã substãlẽ: ſz vltia pfectio q̃
245 est p itroductionẽ forme subalis ẽ a ꝓncipio imãli. ꝛ hec ẽ
633 seꝺa opio de actõe corpoꝝ: de q̃ supra ꝺcm ẽᵗ: cũ de creatiõe agereṫ. Tertia vo opinio fuit Democriti q ponebat actionẽ eẽ p effluxionẽ atbomoꝝ a corpe agẽte: ꝛ passionez eẽ p receptionẽ eoꝝꝺẽ i poris corpis patiẽtis: quã opionẽ ſpꝛobat Arist. i. i. de gene. sequereṫ. n. qꝺ corpꝰ nõ patereṫ p totũ: ꝛ qꝺ q̃ṫtas corpis agẽtis diminuereṫ ex hº qꝺ agit q̃ sẽ mãifeste falsa. Ꝺõm ẽ gº qꝺ corpꝰ agit ꝺm qꝺ ẽ actu in alĩud corpꝰ ꝺm qꝺ ẽ i poª. ¶ Ad pᵐ gº ꝺõz: qꝺ dictũ aug. est itelligẽꝺũ de tota nã corpozali simul accepta: q̃ nõ habz aliquã iferiorẽ nãz ifra se i qnã agat: sic nã spũalis i corpalẽ: ꝛ nã increata i creatã: ſz tñ vnũ corpꝰ ẽ ifra alterũ inq̃tũ ẽ i poª ad id qõ hz aliud in actu: ꝛ p hoc pz solutio. ¶ Ad 2ᵐ sciẽꝺũ ẽ: qꝺ cũ auicebꝛon sic argumẽtaṫ. ẽ aliqd qõ ẽ mouẽs nõ motũ. s. ꝑmꝰ factoꝛ rez. gº ex opposito ẽ aliqd qõ ẽ motũ ꝛ patiẽs tñ: qõ cõcedẽꝺũ ẽ: ſz hº ẽ mã ꝓma q̃ ẽ poª pura: sic ꝺeꝰ ẽ actꝰ purꝰ: corpꝰ ẽt cõponiṫ ex poª ꝛ actu. ꝛ ideo ẽ agẽs ꝛ patiẽs. ¶ Ad 3ᵐ ꝺõm: qꝺ quãtitas nõ ipedit formã corpalẽ oĩno ab actiõe: sic ꝺcm ẽᵗ: ſz ipedit eã ne
a sit agẽs vlẽ: inq̃tũ forma indiuiduaṫ: put ẽ i mã quãtitati subta: signũ tñ qõ iducit ꝺe pꝺerositate corpoꝝ nõ ẽ ad ꝓpositũ. ꝟPrimo igꝺẽ q: additio q̃ṫtatis nõ ẽ cã granitatis: vt pbaṫ i. 4. de celo ꝛ mũꝺo. Sc̃ꝺo: qr falsñz ẽ qꝺ pꝺerositas faċ tarꝺioꝛẽ motũ: imo q̃ṫo aliqd ẽ grauiꝰ: tanto magis mouẽṫ motu ꝓꝓo. Tertio: qr actio nõ fit p motũ localẽ: vt Democritus posuit: ſz p hoc qꝺ aliqd reducit ꝺ poª in actũ. ¶ Ad 4ᵐ ꝺõz: qꝺ corpꝰ nõ ẽ id qõ maxie diſtat a ꝺeo. ꝓticipat. n. aliqd de similitudie diuini eẽ ꝺm formã qua hz: ſz id qõ maxie ꝺistat a ꝺeo ẽ mã ꝓma q̃ nullo
est agẽs: cũ sit i poª tiñ. ¶ Ad 5ᵐ ꝺõz: qꝺ corpꝰ agit ꝛ ad formã accidẽtalẽ ꝛ ad formã substãlẽ. q̃litas. n. actiua vt calor ꝛ si sit accidens: agit tñ i vtute forme subalis: sic eiꝰ instrm ꝛ iõ põt agere ad formã substãlẽ: sic ꝛ calor nãlis inq̃tũ est instrm aie agit ad gnãtionẽ carnis. ad accidẽs vo agit ꝓpa virtute: nec ẽ ꝰ rõnẽ accidẽtis qꝺ excedat suã subiectum in agẽdo: ſz qꝺ excedat in essendo: nisi forsan qs imagineṫ idẽ accidens numero defluere ab agente i patiẽs: sic Democritus ponebat fieri actionem p defluxũ athomoꝝ. Ar. ij. 567
¶ Utrũ i mã corpali sint aliq̃ rõnes semiales.

Ad secũduz sic ꝓceꝺiṫ. Uꝝ qꝺ i mã corpali nõ sint aliq̃ rõnes semiales. rõ. n. iportat aliqd ꝺm eẽ spũale: ſz i mã corpali nõ ẽ aliqd spũaliter sed corporaliter: ꝺm. s. modũ eiꝰ i q̃ ẽ. gº i mã corpali nõ sẽ semiales rõnes. ¶ Ꝑ. Aug. diċ. 3. de tri. qꝺ demones q̃ꝺã opera faciũt adhibẽꝺo occultis motibꝰ q̃ꝺã semina q̃ in elemẽtis cognoscũt: ſz ea q̃ per motũ localẽ adhibẽṫ sẽ corpora nõ rõnes. gº icõueniẽter ꝺiᵗ: qõ sẽ i corpozali mã seminales rõnes. ¶ Ꝑ. Semẽ ẽ ꝓnᵐ actiuũ: ſz i mã corpozali nõ ẽ aliqꝺ ꝓnᵐ actiuũ cũ mãe nõ cõpetat agere: vt a d
ꝺcm estᵉ. gº i mã corpali nõ sẽ seiales rõnes. ¶ Ꝑ. In mã 569
corpozali ꝺsr eẽ q̃ꝺã cãles rõnes q̃ videṫ sufficẽ ad rez p ductionẽ: ſz semiales rõnes sẽ alie a cãliboꝰ: qr pter semines rõnes fiũt miracula: nõ ãt pter cãles. gº icõuenient ꝺi qꝺ semiales rõnes sint i mã corpali. ¶ Sz ꝰ est qõ Aug. diċ. 13. de tri. oĩuz rex q̃ corpalr visibiliterq; nasciṫ occulta qꝺã semina i istis corporeis mũꝺi huius elemẽtis latent. ¶ Rñº ꝺõz: qꝺ denoiationes ꝓsueuerũt fieri a pfectiora vt ꝺi in. 2. de aĩa. in tota ãt nã corporea pfectiora sẽ corpa viua. vñ ꝛ ipm nomẽ nãe trasłatũ ẽ a rebꝰ viuẽtibꝰ ad oẽs res nãles. nã ipm nomẽ nãe: vt pbs diċ i. 5. meta. ꝓmo i 166
positũ fuit ad significãꝺũ gnãtionẽ viuẽtiũ q̃ natiuitas ꝺiᵉ. ꝛ qr viuẽtia gñanṫ ex ꝓnº ꝓiũcto: sic fructꝰ ex arbore ꝛ semẽ natus ex matre cui colligaṫ: cõsequẽter tractũ ẽ nomẽ natiuitatis ad oẽ ꝓnᵐ motꝰ: qõ ẽ i eo qõ mouẽṫ. ¶ Manifestũ ẽ aũ qꝺ 169
ꝓnᵐ actiuũ ꝛ passiuũ gnãtionis rez viuẽtiũ sẽ semina ex qꝺ bꝰ viuẽtia generãṫ. ꝛ iõ ꝓnẽṫ Aug. oẽs virtutes actiuas ꝛ passiuas q̃ sẽ ꝓncipia gnãtionũ ꝛ motuũ nãliũ seminales rõnes vocat. hmõi ãt virtutes actiue ꝛ passiue i multiplici ordine ꝓsiderari ꝑñt. nã ꝓmo gꝺẽ: vt Aug. diċ. 6. sup ge. ad lit. sẽ ꝓncipalr ꝛ originalr i ipso Ꝺbo dei ſz rões ideales. Scõꝺo vo sẽ i elemẽtis mũꝺi vbi simul a ꝓnº ꝓducte sẽ: sic in vlibus causis. Tertio vero mõ sẽ in his q̃ ex vlibus causis ꝺm successiões tẽpoꝝ ꝓducũṫ: sic in hac plãta: ꝛ in hoc aiali tãq̃ ꝓticularibꝰ causis. Quarto mõ sẽ in seminibus q̃ ex aĩalibꝰ ꝛ plãtis ꝓducũṫ: q̃ itez cõparãṫ ad alios effectꝰ ꝓticulares: sic ꝓmoꝛdiales cãe vlẽs ad ꝓmos effectus ꝓducendos. ¶ Ad ꝑᵐ gº ꝺõm: qꝺ hmõi virtutes actiue ꝛ passiue rez nãliũ ꝛ si nõ possint ꝺici rõnes ꝺm qꝺ sẽ in mã corpali. ꝑñt tñ ꝺici rõnes p cõparationẽ ad suã originẽ ꝺm qꝺ deducũṫ a rõnibꝰ idealibꝰ. ¶ Ad 2ᵐ ꝺõz: qꝺ hmõi virtutes actiue vl' passiue sẽ in aliqbꝰ ptibꝰ corpalibꝰ: q̃ ꝺum adhibẽṫ p motũ localẽ ad aliquos effectꝰ cõplẽꝺos ꝺcr se mina adhiberi p ꝺemones. ¶ Ad 3ᵐ ꝺõm: qꝺ semen ris ẽ ꝓnᵐ actiuũ i gnãtiõe aĩalis. ſz põt ẽt ꝺici semen id qõ est ex pte femie qõ ẽ ꝓnᵐ passiuũ: ꝛ sic sub semie cõpreheꝺi ꝺi ꝑñt vires actiue ꝛ passiue. ¶ Ad 4ᵐ ꝺõz: qꝺ ex verbis Aug. de hmõi rõnibꝰ semialibꝰ loquẽtis satis accipi ꝑõt qꝺ ipse rõnes semiales sẽ ẽt rõnes cãles: sic ꝛ semẽ ẽ qꝺãz cã. diċ. n. i. 3. de tri. qꝺ sic mires grauiꝺe sc: fetibꝰ: sic ipe mũꝺus ẽ granidus causis nascẽtiũ: ſz tñ rõnes ideales ꝑñt ꝺici cãles: nõ tñ ꝓpe loquẽꝺo semiales: qr semẽ nõ ẽ ꝓnᵐ sepatũ. ꝛ pter hmõi rõnes nõ fiũt miracula. silr ẽt neq; pter vtutes passiuas creature inditas: vt ex ea fieri possit qcqꝺ deus mãꝺauerit: ſz pter virtutes actiuas nãles ꝛ potẽtias passiuas q̃ ordinãṫ ad hmõi virtutes actiuas ꝺicunt fieri miracula: ꝺũ ꝺiᵗ qꝺ fiũt pꝛeter rões seminales.

¶ Utrum corpora celestia sint causa eorum que hic in inferioribus fiunt. Articulus. iij.

Ad tertium sic ꝓceꝺiṫ. Uꝝ qꝺ corpora celestia non sint cã eoꝝ q̃ hic in inferioribus corporibus fiũt. Ꝺicit. n. Ꝺam. ¶ Nos ãt ꝺicimus qꝺ 568

ipsa.s.corpora celestia nō sic cā alicuius eox q̄ fiūt neq; cor/
ruptiōis eox q̄ corrūpūt. signa aūt sic magis ibziū ⁊ aeris
trāsmutatiōis. C Ad faciēdū aliqd sufficit agēs ⁊ mā:
sz i istis inferioribus inuenit mā paticis. ⁊ inuenitur et ꝓria
agētia.s.calidū ⁊ frigidū ⁊ hmōi. g⁹ nō ē necessariū ad cau
sandū ea q̄ hic inferius fiūt cālitatē celestibus corporibus
attribuere. C Ad. Agēs agit sibi sile: sz videmus ꝙ ꝙia q̄
fiūt hic inferius fiūt p hoc ꝙ calefiūt ⁊ infrigidāt: ⁊ humi
dāt: ⁊ deficcāt: ⁊ alijs hmōi q̄litatibus alterāt: q̄ nō iueni
untur i corpibus celestibus. g⁹ corpa celestia nō sic cā eox q̄
hic fiūt. C Ad. Sic Aug. dic. 5. de ci. dei. Nihil est magis
corporeū q̄ corpis sexus: sz corpis sexus nō cātur ex cor/
poribus celestibus: cuius signū ē vi ꝙ duox geminoruz
sub vna cōstellatiōe natox: vnus ē masculꝰ ⁊ alt ē femia.
ergo corpora celestia nō sic cā rex corporaliū que hic fiunt.
C Sz ꝺ est qđ Aug. dic. 3. de tri. ꝙ corpa crassiora ⁊ infe/
rioza p subtiliora ⁊ potētioza quodā ordine regūt: ⁊ Dio.
dic. 4. c. de di. no. ꝙ lumē sol' ad gnātionē sensibiliū corpo
rū cōfert: ⁊ ad vitā ipsa mouet: ⁊ nutrit: ⁊ auget: ⁊ pficit.
C Rñ⁹ dōz: ꝙ cū ois multitudo ab vnitate ꝓcedat. qđ aūt
imobile ē vno mō se hz. qđ vero mouet multiformit: cō
siderādū ē i tota nā ꝙ ois motus ab imobili ꝓcedit. ⁊ iō
quāto aliq̄ magis sit imobilia: tāto sic magis cā eox q̄ sic ma
gis mobilia. corpa aūt celestia sic inc alia corpa magis imobi
lia. nō. n. mouēt nisi motu locali. ⁊ iō motꝰ hox inferiorum
corpox q sic varij ⁊ multiformes reducūt i motū corpis
celestis sic i cām. C Ad pm ergo dōm: ꝙ dcm Dam. itel
ligēdū ē ꝙ corpa celestia nō sic pᵒ cā gnātōis ⁊ corruptio
nis eox q̄ hic fiūt: sic dicebāt illi q ponebāt corpa celestia eē
deos. C Ad 2m dōm: ꝙ ꝓncipia actiua i istis inferioribus
corporib⁹ nō inueniūt nisi q̄litates actiue elox q̄ sic calidū ⁊
frigidū ⁊ hmōi. ⁊ si sic eēt: ꝙ ⁊ forme subales inferiox cor/
pox nō diuersificarēt nisi fm hmōi accñtia: q̄rū ꝓnª rarū
⁊ dēsuz antiq̄ nāles posuerūt. ñ oporteret sup hec inferioza
corpa aliqđ ꝓnm actiuū ponere: sz ipsa sufficerēt ad agēdū
C Sz recte ꝙsiderātib⁹ apparet ꝙ hmōi accñtia se hīt sicut
nāles dispōnes ad formas subales nāliū corpox. mā aūt
nō sufficit ad agēdū: ⁊ iō oz sup has nāles dispōnes pone
re aliqđ ꝓnm actiuū. vñ platonici posuerūt spēs sepatas: sz
34 q̄rū ꝓticipatiōe inferioza corpa subales formas cōsequūt: ⁊
sz hoc nō vī sufficē: q: spēs sepate sp eodē mō se hērēt cuz
ponāt imobiles. ⁊ sic sequeret ꝙ nō eēt aliq̄ variatio circa
gnātionē ⁊ corruptiōez inferiox corpox: qđ pz eē sz. vñ sz
pbm i. 2. de gene. necesse ē ponē aliqđ ꝓnm actiuū mobile:
309 qđ p suā pfitiā ⁊ absentiā cāt varietatē circa gnātionē ⁊ cor
ruptionē inferiox corpox: ⁊ hmōi sic corpa celestia: ⁊ iō qc
qd i istis inferioribꝰ generat ⁊ mouet ad spēm ē. sic celestis
corpis instrm fm ꝙ dī i. 2. phy. ꝙ hō gñat hoiem ⁊ sol.
C Ad 3m dōm: ꝙ corpa celestia inferioribꝰ corporib⁹ nō
a sūt similia simílitudie spēi: sz inq̄tū sua vī virtute cōtinent
312 in se qcqd i inferioribus gnāturª: fm quē modū dicim⁹ et
oia ee deo similia. C Ad 4m dōz: ꝙ actiones corpox cele/
stiū diuersimode recipiāt i inferioribꝰ corpibus fz diuersaz
māe dispōnē. ptingit aūt qñq; ꝙ mā cōceptus hūani nō ē
sculū ptim i femina. vñ ⁊ hoc introducit ab Aug. ad repel
lēdū. s. diuinatōez: q̄ fit ꝙ astra: q: effectus astrox variāt et
in rebus corporeis fm diuersam materie dispositionem.
C Utrū corpa celestia: sint cā hūanox actuū. Ar. iij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uidet ꝙ corpora celestia sint cā hūanox actuū,
corpora. n. celestia cū mouēt a spūalibus subijs: sic supra
dcm ē. agūt i vtute eaz q̄si instrā ⁊ ille subē spūales sic su/
piores aiabꝰ nris. g⁹ vī ꝙ possint ipzimere i aias nras: ⁊
sic cāre actꝰ hūanos. C Ad. Oē multiformē reducit ad ali
qđ vniformē ꝓnm. sz actꝰ hūani sic varij ⁊ multiformes.
g⁹ vī ꝙ reducāt i vniformes motꝰ celestiū corpox: sic in
tibꝰ bellox ⁊ alijs hūanis actibꝰ: quox ꝓncipia sic itellꝰ ⁊
volūtas qđ facē ñ possent nisi celestia corpa eēnt hūanoꝝ
actuū cā. sunt gᵒ corpora celestia hūanox actuum causa.
C Sz ꝺ ē qđ Dam. dic: ꝙ corpa celestia hūanox actuuz
nequaq̄ sūt cā. C Rñ⁹ dōz: ꝙ corpora celestia i corpa q/
dē ipzimūt directe ⁊ p se: sic iā dctm ē. i vires aūt aie q̄ sūt b
actꝰ organox corporeox nō directe qdē sz p accñs: q: ne/ 56
cesse ē hmōi actꝰ hax potētiax ipediri fm ipedimēta or/
ganox: sic ocul⁹ turbat⁹ nō bene videt. vñ si intellꝰ ⁊ volū
tas eēnt vires corporeis organis alligate sic posuerūt aliq
dicētes ꝙ intellꝰ nō differt a sensuª; ex necessitate sequeret 261
ꝙ corpa celestia eēnt cā electionū ⁊ actuū hūanox: ⁊ ex hᵒ
sequeret ꝙ hō nāli istictu ageret ad suas actōes: sic cete/
ra aialia i gbꝰ nō sic nisi vires aie corporeis organis alliga/
te. nā illud qđ fit i istis inferioribꝰ ex ipzessiōe corpox cele/
stiū nāliter agit. ⁊ ita seqret ꝙ hō nō eēt li. ar. sz hēret actōes
determinatas: sic ⁊ cetere res nāles q̄ manifeste sic falsa. ⁊
ꝓnersatōi hūane ꝓria. C Sciēdū ē tñ ꝙ idirecte ⁊ p accñs
ipzessiones corpox celestiū ad intellm ⁊ volūtatē pertinere
pōt inq̄tū. s. tā itellꝰ q̄z volūtas aliq̄ mō ab inferioribꝰ viri
bꝰ accipiūt q̄ organis corporeis alligāt. sz circa hoc diuersi
mode se hīt itellꝰ ⁊ volūtas, nā itellꝰ ex nēcitate accipit
ab inferioribꝰ viribꝰ apprehēsuis, vñ turbata vi imaginati
ua vl cogitatiua vl memoratiua ex nēcitate turbat actio i
tellectꝰ c, sz volūtas nō ex nēcitate segt inclinatōez appetit⁹ 422
inferioris: sz. n. passiones q̄ sic i irascibili ⁊ ꝓcupiscibili hēant
quādā viz ad inclinādū volūtatē: tñ i ptāte volūtatis rema
net seq passiones vl eas refutare; ⁊ iō ipzessio celestiū cor/
pox fz quā imutari pōt inferiores vires minus ptingit ad
volūtatē q̄ ē pxia cā hūanox actuū q̄z ad itellm. ponē igit
celestia corpa eē cām hūanox actuū ē. ꝓpuz illox q dicunt
intellm nō differre a sensu. vñ qdā eox dicebāt ꝙ talis est
volūtas i hoibꝰ q̄lis i die inducit pī virox deoruqz. q: gᵒ
cōstat itellm ⁊ volūtatē nō eē actꝰ organox corporeox im
possibile ē ꝙ corpa celestia sint cā hūanox actuū. C Ad pm
mū gᵒ dōm: ꝙ spūales subē q̄ celestia corpa mouēt. i cor
poralia qdē agūt mediātibꝰ celestibꝰ corpibus: fz i itellm
hūanū agūt imediate illuīando. volūtatē aūt imutare ñ pōt
vt supra hītū ē. C Ad 2m dōz: ꝙ sic multiformitas corpa 546
liū motuū reducit: sic i cāz i vniformitatē motuū celestiū 568
ita multiformitas actuū q̄ sic ab itellu ⁊ volūtate reducūt
in ꝓnm vniforme: qđ est intellectus ⁊ voluntas diuina.
C Ad 3m dōz: ꝙ plures hoiuz sequūt passiones q̄ sic passio
nes sensitiui appetit⁹ ad q̄s cooparī pōt corpa celestia. pau
ci sūt sic sapiētes q hmōi passiōibꝰ resistāt: ⁊ iō astrologi vt i
pluribus vera pōt ꝓdicere: ⁊ maxie i cōi. nō aūt i spāli: q:
nihil ꝓhibet aliquē hoiem p libex arbitriū passionibꝰ resi
stere. vnde ⁊ ipsi astrologi dicunt ꝙ sapiens hō dominat
astris inq̄tū. s. dominatur suis passionibus.
C Utrū corpa celestia possint ipzimē i ipsos dēmones. v.

Ad quintū sic ꝓcedit. Uī ꝙ corpa celestia pos 570
sint ipzimere i ipsos demones. De
mones. n. fm certa augmenta lune aliquos hoīes verāt: q
⁊ pp hoc lunatici dīr: vt pz Mat. 12. ⁊. 15. sz hoc nō esset
nisi corpib⁹ celestib⁹ subiacerēt. g⁹ demones subiacēt actio
nib⁹ celestiū corpox. C Ad. Nigromātici obseruāt certas
cōstellationes ad inocādos demones. nō aūt ꝙ corpa celestia
inuocarēt si nō eis subiacerēt. g⁹ demones subiacēt actio/
nib⁹ celestiū corpox. C Ad. Corpa celestia vtuosiora sūt q̄z
corpa inferioza. sz gbusdā inferioribꝰ corpib⁹ demones arcēt
. s. herbis: ⁊ lapidib⁹ ⁊ aiantib⁹: ⁊ gbusdā sonis certis ac
vocib⁹ ⁊ figuratōib⁹ atq̄ figmētis: vt a ꝓphirio dcm
Aug. introducit i. 10. de ci. dei. g⁹ multomagis demones sub
dūt actōi celestiū corpox. C Sz ꝺ ē qđ demones sic supio
res ordie nāe q̄z corpa celestia. agēs aūt ē supi⁹, patiente: vt
Aug. dic. 12. sup ge. ad lit. g⁹ demones nō subijciūt actioni
corpox celestiū. C Rñ⁹ dōz: ꝙ circa demones fuit triplex
opio. Prima pipathetico ꝙ posuerūt demones nō esse:
sz ea q̄ attribuūt demonib⁹ fm artē nigromāticā fiūt vtu
te celestiū corpox: ⁊ hoc ē qđ Aug. io. de ci. dei introducit
dictū a porphirio: ꝙ fabricāt i terra ab hoīb⁹ ptātes ido/
nee siderū varijs effectib⁹ exequēdis: sz hec positio ē ma/
nifeste falsa. expīmēto. n. scit multa p demones fieri ad q̄
nullo⁹ vt celestiū corpox sufficeret: puta ꝙ arepticij loquū
tur lingua ignota: ꝙ recitāt vsus ⁊ aūcitates q̄s nūq̄z sciue
rāt ꝙ nigromātici faciūt statuas log ⁊ moueri ⁊ sila: ex q̄

bus platonici moti fuerūt vt ponerēt demões eē aialia coꝛ
pe aerea aio passiua: vt ab appuleio dictū Aug. introducit
569 .8.ō ci.dei.ꝛ hec ē 2ª opio ꝺm quā dici posset ꝙ demões
266 hoc mō subdūt coꝛpib⁹ celestib⁹ sic ꝛ de hoib⁹ dcm̄ ē. sz
4 a hec opio ex supioꝛib⁹ pz eē falsa. dicim⁹. n. demões esse
subas sepatas itellectuales coꝛpib⁹ nō vnitas. vñ pz ꝙ nō
subdūt actōib⁹ celestiū coꝛpoꝝ neq; ꝙ se neq; ꝙ accns neq;
directe nec idirecte. ¶ Ad p̄m gº dōz: ꝙ hoc ꝙ demões
sz certa augmēta lune hoies verāt ꝓtingit ꝙ ꝺuo. pº qdē
b ad hoc ꝙ ifamēt creaturā dei. s. lunā: vt Hiero. ꝛ Chꝛysº.
564 dicūt. Scōo qꝛ cū nō possint opari nisi mediātib⁹ nālibus
544 vtutib⁹: vt supꝛa dcm̄ ē. i suis opib⁹ ꝓsiderāt coꝛpoꝝ apti
c tudines ad effect⁹ itētos. mālfestū ē aūt ꝙ cerebꝝ hūidis/
simū ē oiuz ptū coꝛpis vt Ari. dic ꝛ iō maxie subijcit opa
tiōi lune: q̄ ex sui ꝓpetate hz mouē hūoꝛē. In cerebꝛo aūt
pficiūt vires aiales. ꝛ iō demones ꝺm certa augmēta lu/
ne ꝓturbāt hois fantasiā qñ ꝓsiderāt cerebꝝ ad hoc eē ꝺi
positū. ¶ Ad 2m dōz: ꝙ demones aduocati i certis ꝓstella
tionib⁹ ꝓp duo veniūt. ꝓmo qdē vt hoies i hūc errorē idu
cāt ꝙ credāt aliqō nomē eē i stellis. 2º qꝛ ꝓsiderāt ꝺz aliqs
certas ꝓstellatões māz coꝛpalē magis eē ꝺispositā ad effe/
ct⁹ ꝙ qb⁹ aduocāt. ¶ Ad 3m dōz: ꝙ sic Aug. dic. 21. ō ci.
dei. demões alliciūt ꝙ varia genera: lapidū: herbaꝝ: ligno
rū: aialiū: carminū: rituū: nō vt aialia cibis: sz vt spūs signis
licētū. s. hec eis exibēt i signū dīni honoꝛis cui⁹ipi se cupidi

¶ Utrum coꝛpoꝛa celestia imponant necessitatem his q̄
eoꝝm actionī subduntur. Articulus. vj.

571 **Ad sextum** sic ꝓcedit. Uꝺ ꝙ coꝛpa celestia i/
ponāt necitatē his q̄ eoꝝ actiōi sub
dūt. cā. n. sufficiēti posita necesse ē effectū poni: sz coꝛpoꝛa
celestia sūt sufficies cā suoꝝ effectuū. cū igit coꝛpa celestia cū
suis motib⁹ ꝛ dispōnib⁹ ponāt: sic ex necessitate entia: vi
ꝙ effect⁹ eoꝝ ex necitate ꝓsequāt. ¶ Ꝓ. Effect⁹ agētis ex
necitate seq̄t in mā qñ vtus agētis tāta fuerit ꝙ possit sibi
subijcere totā mām. sz tota mā iferioꝝ coꝛpoꝝ subijcit vi/
tuti celestiū coꝛpoꝝ tāq̄ excellētioꝛi. gº ex necitate effectus
celestiū coꝛpoꝝ recipit i mā coꝛpali. ¶ Ꝓ. Si effect⁹ cele
stis coꝛpis nō ex necitate ꝓueniat hoc ē ꝑ accns aliq̄ cāz ipediē
tē. sz q̄ibz coꝛpa q̄ ipedire possent effectū celestis coꝛpis:
necesse ē reduci i aliqō celeste ꝓncipiū: cū celestia coꝛpoꝛa
sint cā oiuz q̄ hic fiūt. gº cū ꝛ illud celeste ꝓn̄m sit necessariū
seq̄t ꝙ necesse sit ipediri effectū alterius coꝛpis celestis: ꝛ
sic cia q̄ hic ꝓtingūt ex necitate eueniūt. ¶ Sz ꝯ ē qꝺ phs
dic i lib. de som. ꝛ vig. ꝙ neq; eoꝝ q̄ i coꝛpib⁹ sūt signoꝝ ce
lestiū velut aquaꝝ ꝛ ventoꝝ: icōueniēs ē mlta nō euenire.
sic gº nō oēs effect⁹ celestiū coꝛpoꝝ ex necessitate eueniūt.
¶ Rñº dōm: ꝙ ista qꝺ. ꝓtm qdē absoluta ē ꝺm p̄missa:
569 partim aūt difficultatē hz. oñsuz. n. ē. ꝙ q̄ꝫuis ex ipressiōe
coꝛpoꝝ celestiū fiāt aliq̄ inclinatiōes i mā coꝛpali. volūtas tñ
nō ex necitate seq̄t has inclinatões. ꝛ iō nihil ꝓhibet ꝙ vo
lūtariā actionē ipediri effectū celestiū coꝛpoꝝ nō solū i ipso
hoie: sz ēt in alijs reb⁹ ad q̄s hoiuz opatio se extēdit. sz nul
lū tale ꝓn̄m inueniē i reb⁹ nālib⁹ qꝺ hēant libertatē sequēdi
vel nō sequēdi ipressiões celestes. vñ vī ꝙ in talib⁹ ad mi/
nº oīa ex necitate ꝓueniāt ꝺm antiq̄s quoꝺūꝺā rōnē: q̄ sup
ponētes oē qꝺ ē cām hꝫe ꝛ ꝙ posita cā ex necitate ponitur
effect⁹: cōcludebāt ꝙ oīa ex necitate cōtingāt: quā qꝺā opi
nionē repellit Ari. in. 7. meta. ꝺm duo q̄ ipsi supponūt. pri
mo. n. nō ē vez ꝙ posita q̄cūq; cā necesse sit effectū poni.
sunt. n. q̄ꝺā cāe q̄ ordināt ad suos effect⁹ nō ex necitate: sed
vt i pluribꝫ q̄ q̄nq; deficiūt i miꝺoꝛi pte: sz q: hmōi cāe nō
deficiūt i minoꝛi pte nisi ꝑ accns aliq̄ cāz ipediēte vī adhuc ꝑ
dictū icōueniēs nō vitari: q: ꝛ ipm ipediūtū talis cāe ex ne
cessitate ꝓtingit. ꝛ iō sc̄m duo oz dicē: ꝙ oē qꝺ ē ꝑ se babz
cāz. qꝺ aūt ē ꝑ accns nō hz cām: q: nō ē ve ens: cū non sit
ve vnū. albū. n. cām hz: silr ꝛ musicū: sz albū musicū non
hz cāz: q: nō ē ve ens neq; ve vnū. Mālfestū ē aūt ꝙ cā ipe
diēs actōez alicui⁹ cāe oꝺiate ad suū effectū: vt i pluribus
cōcurrit ei iterdū ꝙ accns. vñ tal⁹ ꝓcursus nō hz cāz inq̄tū
ē ꝙ accns. ꝛ ꝑp hoc id qꝺ ex tali ꝓcursu seq̄t nō reducitur
in aliq̄ cām ꝓexistētē ex q̄ ex necitate seq̄t: sic ꝙ aliqō coꝛ
pº terrestre ignitū i supioꝛi pte aeris generet: ꝛ deoꝛsum
eadat hz cāz aliq̄s vtutē celestē. ꝛ silr ēt ꝙ i supficie terre sit
aliq̄ mā cōbustibil⁹ pt reduci i aliqō celeste ꝓn̄m: sz ꝙ ignis
cadēs huic māe occurrat ꝛ cōburat eā nō hz cām celeste
coꝛpº. sz ē ꝙ accns. ꝛ sic pz ꝙ nō oēs effect⁹ celestiū coꝛpo
rū sūt ex necitate. ¶ Ad p̄m gº dōm: ꝙ coꝛpoꝛa celestia sūt
cā iferioꝛ effectuū mediātib⁹ causis ꝓticularib⁹ iferioꝛib⁹
ꝙ deficē pūt in minoꝛi pte. ¶ Ad 2m dōz: ꝙ vt⁹ coꝛpis ce
lestis nō ē infinita. vñ regrit determinatā dispōnē i mā ad
inducēdū suū effectū ꝛ q̄stū ad distātiā loci ꝛ q̄stū ad alias
ꝺitões. ꝛ iō sic distātia loci impedit effcm̄ celestis coꝛpis.
nō. n. sol eūdē caloꝛis effectū hz in datia quē hz in ethiopia
ita ꝛ grossicies materie vl frigiditas aut caliditas aut alia
hmōi dispositio ipedire pōt effectū coꝛpis celestis. ¶ Ad
3m dōm: ꝙ sz cā ipediēs effectū alteri⁹ cause reducat i al
qō celeste coꝛp⁹ sic i cāz tñ ꝓcursus ꝺuaꝝ cāꝝ cū sit ꝙ acci
dēs nō reducit i cām celestē: vt dictum est.

¶ De fato. Questio. cxvi.

Einde considerandum est de fa/
to. ¶ Et circa hoc quer⁹
tur quatuoꝛ. Primo an fatuz sit. Se
cundo in quo sit. Tertio vtruz sit imo
bile. Quarto vtrū omnia subsint fato.

¶ Utrū fatū sit. Arti. i.

Ad primuz sic ꝓcedit. Uꝺ ꝙ fatū nihil sit. dic 571
.n. Greg. in homel. epiphie. Ab
sit a fidelū coꝛdib⁹ vt fatū eē aliqd dicat. ¶ Ꝓ. Ea q̄ fato
agūt nō sūt ꝓuisa: q: vt Aug. dic. 5. de ci. dei. fatū a fan
do dcm̄ itelligim⁹. i. a loquēdo: vt ea fato fieri dicant q̄ ab
aliq̄ determiate sūt añ ꝓlocuta. q̄ aūt sūt ꝓuisa nō sūt fortuita
neq; casualia. si igit res fato agūt excludet casus ꝛ fortūa
a reb⁹. ¶ Sz Ꝯ. qō nō ē nō diffinit. sz Boe. i. 4. ō ꝑsol. dit
finit fatū dicēs: ꝙ fatū ē ilherēs reb⁹ mobilib⁹ dispō: ꝙ qua
ꝓnidētia suis queq; nectit ordinib⁹. ergo fatum aliquid ē.
¶ Rñº dōz: ꝙ in reb⁹ inferioꝛib⁹ videt qꝺā a fortuna vl
casu ꝓuenire. ꝓtingit aūt qñq; ꝙ aliqd ad inferioꝛes cau/
sas relatū ē fortuitū vl casuale qō tñ relatū ad cām aliquā
supioꝛē iueniē ee ꝙ se itētū. sic si duo serui alicui⁹ dñi mitta
tur ab eo ad eūdē locū vno ꝺ altero ignoꝛāte ꝓcursus duo
rū suoꝝ si ad ipsos suos referat casualis ē: q: accidit pter
vtriusq; itētionē. si aūt referat ad dñm q hoc ꝓordinauit nō
est casuale. sz ꝙ se intētū. fuerūt igit aliq̄ hmōi casualia ꝛ
fortuita q̄ i his iferioꝛib⁹ accidūt i nulla supioꝛē cām redu/
cere voluerūt. ꝛ hi fatū ꝛ ꝓuidētiā negauerūt. vt de Tul 156
lio Aug. recitat. in. 5. de ci. dei: qō ē Ꝯ ea q̄ supꝛa ꝺe ꝓuidē o
tia dicta sunt. qꝺā vō oīa fortuita ꝛ casualia q̄ in istis infe/ 158
rioꝛib⁹ accidūt siue in reb⁹ nālib⁹ siue in reb⁹ humanis re
ducere voluerūt in supioꝛē cām. i. in celestia coꝛpa. ꝛ sēz
hoc fatū nihil aliud ē q̄ dispō siderū in q̄ qsq; ꝓceptus ē vl
nat⁹: sz hec positio stare nō pōt ꝙ duo. Primo qdē quan 569
tum ad res humanas: q: iā oñsum ē ꝙ humani actus nō
subdunt actōi celestiū coꝛpoꝝ nisi ꝑ accns ꝛ idirecte. cā aūt
fatalis cū hēat ordinationē sup ea q̄ fato agunt necesse ē ꝙ
sit directe: ꝛ ꝑ se cā ei⁹ qō agit. Scōo q̄ tū ad oīa q̄ ꝑ acci 571
dēs agunt. dcm̄ ē. n. supꝛa⁹. ꝙ id qō ē ꝑ accns si ē ꝑ se ens
neq; vnū. oīs aūt nāe actio terminat ad aliqd vnum. vñ im
possibile est ꝙ id qō ē ꝑ accns sit effectus ꝑ se nālis ꝓncipij
agētis. nulla gº nā hoc facē pōt: ꝙ itēdēs fodere sepulchꝝ
inueniat thesauꝝ. mālfestū ē aūt ꝙ coꝛp⁹ celeste agit ꝑ mo/
dum nālis ꝓncipij. vñ ꝛ effect⁹ ei⁹ i hoc mūdo sūt nāles: vi
dum possibile ē gº ꝙ aliq̄ vt⁹ actiua celestis coꝛpis sit cā eoꝝ
hic agunt ꝑ accidēs: siue a casu siue a fortuna: ꝛ iō dcm est
ꝙ ea q̄ hic ꝑ accns agunt siue in rebus nālib⁹ siue huma/
nis reducunt in aliq̄s cām ꝓordinātē q̄ē ꝓuidētia dina: q:
nihil ꝓhibet id qō ē ꝑ accns accipi: vt vnum ab alio intel/
lectu. aliogn intellectus formare nō posset hāc ꝓpositōez.
fodiēs sepulchꝝ inuenit thesauꝝ. ꝛ sic hoc pōt itellect⁹ ap/
prehēdere: ita pōt efficē. sic si aligs sciēs i q̄ loco sit thesaur⁹
absc̄ōit⁹ instiget aliquē rusticum hoc ignoraⁿtē: vt ibi fodi
at sepulchrum: ꝛ sic nihil ꝓhibet ea q̄ hic ꝑ accns agunt
vt fortuita vel casualia reduci in aliquā cāz ordinātē q̄ ꝓ/
tellectum agat: ꝛ ꝑcipue intellectum diuinum. nam solus 571
deus pōt volūtatē imutare vt. s. bitū ē: ꝛ ꝑ ꝓns ordiatio 546

humanoꝝ actuũ quoꝝ ꝓnm ẽ volũtas soli deo attribui dz. sic igit inq̃tũ oĩa q̃ hic agunt diuine ꝓuidẽtie subdũt.tan ẽ ꝑ eã ordinata ⁊ q̃si ꝓcuta fatũ ponẽ possum⁹:licz hoc noie sci doctores vti recusauerint ꝓp eos q ad vim positio nis siderũ hoc nomẽ retorquebãt. vñ Aug.dic̃.i.5.de ci. dei.si ꝓpterea q̃cq̃ res hũanas fato dei tribuit:qr ipsaz ỏi volũtatẽ vl ꝓtãtẽ fati noie appellat:sniam teneat ⁊ linguã corrigat:⁊ sic Greg.fatũ ee negat.Uñ pz solutio ad ꝓmũ.

¶Ad 2m dꝺz:q nihil ꝓhibet aliq̃ ee fortuita vl casualia p cõparationẽ ad cãs proximas:non tamen per compara tionem ad diuinam prouidentiam.sic.n.nihil temere fit in mundo vt Aug.dicit in li.83.q.

¶Utrũ fatũ sit in rebꝰ creatis. Arti. ij.

Ad secũduz sic ꝓcedit.Uꝺ q fatũ nõ sit i rebꝰ creatis.dic̃.n. Aug.5.de ci. dei q ipsa dei volũtas vel ptãs fati noie appellat:sz volũ tas ⁊ ptãs dei nõ ẽ i creaturis:sed in deo.gꝰ fatũ nõ ẽ in re bus creatis sed i deo.¶Ꝑ.fatũ cõparat ad ea q̃ fato agũ tur:vt cã vt ipse modꝰ loquẽdi ondit:sz cã vlalis p se eoꝝ q̃ hic p accñs agunt ẽ solꝰ deꝰ:vt supra dcm̃ ẽt.gꝰ fatũ est in deo ⁊ nõ in rebꝰ creatis.¶Ꝑ.Si fatũ ẽ i creaturis aut est suba aut accñs.⁊ qcũq̃ hoꝝ detur:oz q multiplicetur fm creaturaꝝ multitudinẽ.cũ gꝰ fatũ videat ee vnuz tñ: vi q fatũ nõ sit in creaturis:sz i deo.¶Sed ẽ q̃ ꝺ Boe. dicit in.4.de ꝓso.q fatum est dispõ in rebꝰ mobilibꝰ inhe rens.¶Rñ ꝺz:q sic ex ꝓdictis pzt:diuina ꝓuidentia p cãs medias suos effectꝰ exeqt.ꝓt gꝰ ipsa ordinatio effe ctuũ duplr ꝓsiderari.vnoꝰ fm q ẽ i ipso deo:⁊ sic ipsa or dinatio effectuũ vocat ꝓuidẽtia:fm ỏ q ꝓdicta ordina tio ꝓsideraf i mediis causis a deo ordinatis ad aliquos ef fectus ꝓducẽdos.sic hz rõnẽ fati.⁊ hoc ẽ q̃ ꝺ Boe.dicit.4. de ꝓso.sine famulãtibꝰ qbusdã ꝓuidẽtie diuine spiritibꝰ fa tũ exercentes:seu aĩa seu tota inseruiẽte mãi:siue celestibꝰ si derũ motibus:seu angelica vtute:seu demonũ varia so lertia:seu aliqbꝰ eoꝝ:seu oibꝰ:fatalis series texit:de qbꝰ oibus p singula i ꝓcedẽtibus dcm̃ ẽ.sic gꝰ ẽ manifestuz q fatũ ẽi ipsis causis creatis inq̃tũ sẽt ordinate a deo ad effe ctus ꝓducẽdos.¶Ad ꝑm gꝰ ꝺz:q ipsa ordinatio cãruz secũdaꝝ quã Aug.seriẽ cãꝝ noiat : nõ hz rõnẽ fati nisi fm q dependet a deo.⁊ ꝺ cãliter dei ptãs vel voluntas dici ꝑt fatũ.eẽntial vo fatũ ẽ ipsa dispõ seu series.i.ordo cãꝝ secũdaꝝ.¶Ad 2m ꝺz:q in tñ fatũ hz rõnẽ cãe inq̃tũ ipse cãe sẽde:q̃rũ ordiatio fatũ vocat.¶Ad 3m ꝺz:q fa tuz dr dispõ nõ q̃ ẽ i genere q̃litatis:sz fz q dispõ designat ordinẽ q nõ ẽ suba sz relꝺ:q qdẽ ordo si ꝓsideret p cõpara tionẽ ad suuz ꝓnm ẽ vni⁹:⁊ sic dr vnuz fatuz.si ãt ꝓsideret p relationẽ ad effectus vel ad ipsas cãs mediatas sic multi pliciaf per quem modum poeta dixit.te tua fata trahunt.

¶Utrum fatum sit imobile. Arti. iij.

Ad tertiuz sic ꝓcedit.Uꝺ q fatum nõ sit imo bile.dic̃.n.Boe.i.4.de ꝓso.vti est ad itellectũ rõcinatio ad id qꝺ ẽ id qꝺ significat:ad eternitatez ips:ad punctum medium circulus:ita ẽ fati series mobi lis ad ꝓuidẽtie stabilẽ simplicitatẽ.¶Ꝑ.Sic phs dic̃ in.2. thopicoꝝ.mouẽtibus nob mouẽt ea q̃ i nob sẽt sz fatuz est mobile.¶Ꝑ.Si fatuz ẽ imobile:ea q̃ subdunt fato imo biliter ⁊ ex necitate eueniunt:sz talia marie videnf ee con tingẽtia q̃ fato attribuũt.gꝰ nihil erit ꝓtingẽs i rebus : sed oĩa ex necitate eueniẽt.¶Sz ẽ q̃ ꝺ Boe. dic̃ q fatũ ẽ i mobil dispõ.¶Rñ ꝺm:q dispõ fax cãꝝ quã fatũ di cimus ꝑt dupliꝛ ꝓsiderari.Uno fm ipsas cãs fas q̃ sic ponũt seu ordinãt.Alio ꝑ relꝺnẽ ad ꝑm ꝑnm a q ordi nãt.s.deũ.qdã gꝰ posuerũt ipsam seriẽ seu dispõnẽ cãꝝ eẽ fm se necessariã:ita q oĩa ex necitate ꝓtingerẽt pp hoc q libz effectus hz cãz:⁊ cã posita necesse ẽ effectũ poni:sz hꝰ pz ẽ falsuz ꝑ ea q̃ supra dicta sunt.Alij vo eẽrio posuerũt fatũ eẽ mobile:ẽt fz q a dñna ꝓuidẽtia ꝺpẽdet.vñ egyptij dicebãt qbusdã sacrificiis fatũ posse mutari:vt Greg.ni cenus dic:sz hoc supra excluſuz é:qr imobilitati dine ꝓui dẽtie repugnat.⁊ iõ ꝺm ẽ q fatũ fm ꝓsideratoẽz sedaꝝ cãꝝ mobile ẽ:sz fm q subest diuine ꝓuidẽtie imobilitatez

ortic.nõ qdẽ absolute necitatis:sz ꝓditõate fm q dicim⁹ hãc ꝓditõalẽ ee verã vl necessariã si deus ꝓsciuit hoc futu rũ erit.vñ cũ Boe.dixisset fati seriẽ ee mobilẽ:post pauca subdit:q̃ tñ ab imobilis ꝓuidẽtie ꝓficiscaf exordijs:ipsam q̃z imutabilem ẽ necesse ẽ:⁊ ꝑ hoc pz rñsio ad obiecta.

¶Utrum omnia fato subdantur. Arti. iiij.

Ad quartum sic ꝓcedit. Uꝺ q oĩa fato subdãt.dic̃.n.Boe.i.4.de ꝓso. series fati celũ ⁊ sidera mouet:ela in seinuicẽ tempat ⁊ alternã trãsmutatoẽz trãsformat:eadẽ nascẽtia occidẽtia que oĩa ꝑ sileꝭ fetuũ seminũq̃ renouat ꝓgressus.hos actus ẽt fortunasq̃ hoiuz idissolubili cãꝝ cõnexiõe constringit.nihil ergo excipi vi q sub fati serie nõ cõtineat.¶Ꝑ.Aug.dic̃ in.5.de ci.dei:q fatũ aliqd ẽ fm q ad volũtatẽ ⁊ ptãtẽ dei refertur:sz volũtas ỏi ẽ cã oĩuz q̃ fiũt vt aug.dic̃.3.de tri. ergo oĩa subdũt fato.¶Ꝑ.fatũ fm Boe.ẽ dispõ rebus mobilibus inherens:sed oẽs creature sunt mutabiles : ⁊ solus deus vere imutabil vt supra hitũ ẽt.ergo in oibus creaturis est fatũ.¶Sz ẽ qꝺ Boe.dic̃ i.4.de ꝓso.q̃ ea dam que sub ꝓuidentia locata sunt fati seriem superant.

¶Rñ ꝺz:q sic supra dcm̃ ẽt:fatũ ẽ ordinatio secũdarũ cãꝝ ad effectus diuinitus ꝓuisos:q̃cũq̃ igit causis secun dis subdunt.ea subdunt ⁊ fato.siqua vo sẽt q̃ imediate a deo fiunt cũ nõ subdant secundis causis:nõ subdunt fato sic creatio rerum : glorificatio spialiũ subaꝝt:⁊ alia hmõi ⁊ hoc ẽ qꝺ Boe.dicit q ea q̃ sunt ꝑme diuinitati ꝓpinqua stabiliter fixa fatal ordinẽ mobilitatis excedũt.ex q̃ ẽt pz q quãto aliqd longi⁹ a ꝑma mẽte discedit nexibus fati ma ioribꝰ iplicaf:qr magis subiacitur necessitati secũdaꝝ cãꝝ.

¶Ad ꝑm gꝰ ꝺm:q oĩa illa q̃ ibi tãguntf fiunt a deo me diantibus causis secundisf.⁊ iõ sub fati serie cõtinentf : sz nõ ẽ eadẽ rõ ỏ oibꝰ alijs:vt supra dcm̃ ẽ.¶Ad 2m ꝺz:q fatũ referf ad volũtatẽ ⁊ ptãtẽ dei:sic ad ꝑmũ ꝑnm.vñ nõ oz q qcqd subiicit volũtati diuine vel ptãti subiiciat fato: vt dcm̃ ẽt.¶Ad 3m ꝺz:q q̃ꝺis oẽs creature sint aliquo modo mutabiles tñ alique eaꝝ nõ ꝓcedunt a causis creatis mutabilibus.⁊ iõ nõ subiiciuntur fato: vt dictum estf.

¶De his q̃ ptinẽt ad actõez hois. Qõ. cxvij.

Ostea cõsiderãdũ ẽ de his q̃ ptinẽt ad actõez hois q ẽ cõpositꝰ ex spũali ⁊ corpali creatura. Et ꝑo cõsiderãdũ ẽ de actõe hois. 2o de ppagatõe hois ex hoie.¶Circa ꝑmũ q̃runf quatuor. ꝑo vtrum vnꝰ hõ possit docere aliũ causando in ipso sciam. 2o vtrũ vnꝰ hõ possit docere angelum. 3o vtrum hõ ꝑ vtutẽ sue aie possit imutare materiã corpalẽ. 4o vtrũ aĩa hominis sepata possit mouere corpora motu locali.

¶Utrum vnus hõ possit aliũ docere. Arti. j.

Ad primuz sic ꝓcedit.Uꝺ q hõ nõ possit alium docere.dic̃.n.dñs ¶Mat.23. ¶Nolite vocari rabi:vbi dic glo.¶Hiero.ne diuinũ honorẽ hoiꝰ tribuatis.ee gꝰ magfm ptinet ꝓpe ad diuinũ honorẽ:sz docere ẽ ꝓpuz magfi.hõ gꝰ nõ põt docere.sz hoc est ꝓpuz dei.¶Ꝑ.Si hõ aliũ docet hoc nõ ẽ nisi q̃tũ agit ꝑ sciaz suã ad causãdũ sciaz suã i alio:sz q̃litas ꝑ quã aliquis agit ad faciẽdũ sibi silẽ ẽ q̃litas actiua.gꝰ segf q scia fit q̃litas actiua:sic ⁊ calor.¶Ꝑ. Ad sciaz regrif lumẽ itelligibile ⁊ spẽs rei itellecte:sz neutrũ istoꝝ põt cãre vnꝰ hõ i alio. ergo vnus hõ nõ põt docẽdo cãre sciaz in alio.¶Ꝑ.Docto:nihil agit ad discipuluz nisi q ꝓponit ei q̃dã signa: vel vocibus aliqd significãdo vel nutibus:sz ꝓponendo signa nõ põt aligs aliũ docẽ cãndo i eo sciaz:qr aut ꝓponit signa rei notaꝝ:aut rei ignotaꝝ si rei notaꝝ ille gꝰ cui signa ꝓponũf iaz hz sciaz ⁊ eã nõ acgrit a magro.si aũt rei ignotaꝝ ꝑ hmõi signa nihil addiscit:sic si aligs ꝓponẽt alicui latino vba greca quoꝝ significationẽ ignoraret ꝑ hoc eũ docere nõ posset.nullo gꝰ mõ vnꝰ hõ põt aliud docẽdo sciaz in eo cãre.¶Sz ẽ qꝺ apls dic̃.i.ad Thi.2. In quo posit sum ego ꝓdicator ⁊ apls doctor gẽtiũ in fide ⁊ vitate.

¶Rñ ꝺz:q circa hoc diuerse fuerũt opiones . Auerroys.n.i cõmẽto.3.de aĩa posuit vnũ intellm possibilẽ ee

369 oīuz hoīum: vt supra dcīm ē: & ex hoc sequebat q̄ eedez
370 spēs intelligibiles sint oīuz hoīuz: & p̄m hoc ponit q̄ vnus
homo p doctrinā nō cāt aliā sciaz i altero ab ea quā ipe hz:
sed cōicat ei eādē sciaz: quā ipse hz p hoc q̄ mouet euz ad
ordinādū fantasmata in aīa sua: ad hoc q̄ sint dispōsita cōue
niēter ad itelligibilē cōprehēsionē. q̄ qdē opio quātum ad
hoc vā ē: q̄ ē eadē scia i discipulo & magistro: si p̄sideretur
idētitas p̄m vnitatē rei scite. eadē. n. rei vītas ē quā cogno/
gnoscit & discipulus & magister: sz q̄tū ad hoc q̄ ponit eē
vnū intellm possibilē oīuz hoīum & easdē spēs itelligibiles
differātes solū scōm diuersa fantasmata: falsa ē ei⁹ opio vt
370 supra hītū ē⁸. alia ē opio platonicoz q̄ posuerūt q̄ scia ineſt
4.18 a p̄n⁰ aīab⁹ nr̄is p ptīcipatōez formaz separatū: sic supra
419 habītū ē⁸. sed aīa ex vniōe corporis ipedit ne possit p̄sidē/
rare libere ea quoz sciam hz: & p̄m hoc discipul⁹ a magro
nō acq̄rit sciam de nouo: sed ab eo excitat ad p̄sidērādum
ea quoz sciam hz: vt sic addiscere nihil aliud sit q̄z remini/
sci: sic & ponebāt q̄ agētia nālia solūmō disponūt ad suscep/
390 tionē formaz q̄s acq̄rit mā corpalis p ptīcipationem spe
4.18 ciez separataz. ¶ Sz ō hoc supra oñsuz ē: q̄ intellect⁹ pos
sibilis aīe hūane ē i po⁸ pura ad intelligibilia scōm q̄ Aris.
dic in. 3. de aīa. & ſō alr dōm ē q̄ docēs cāt sciam in addi/
scēte reducēdo ipm de po⁸ in actū sic dr in. 4. phy. ¶ Ad
cuius euidētiā p̄sidērādū ē q̄ effectuū q̄ sē ab exteriori p̄n⁰
aliqs est ab exteriori p̄n⁰ tm̄ sic forma dom⁹ cātur i mā so
lū ab arte. aliqs aūt effect⁹ ē q̄nqz qdē ab exteriori p̄ncipio:
q̄nqz aūt ab interiori sic sanitas cātur in infirmo: q̄nqz ab ex
teriori p̄n⁰. s. ab arte medicine. q̄nqz aūt ab interiori p̄n⁰: vt
tū aliqs sanat p vtutē nature: & in talib⁹ effectib⁹ sūt duo
attēdēda. p⁰. qdē q̄ ars imitat nām in sua opatiōe. sic. n. nā
sanat infirmū alterādo digerēdo & expellendo mām q̄ cāt
mo: bū: ista & ars. 2⁰ attēdēdū ē q̄ p̄n⁹ exterius. s. ars nō
opat sic p̄ncipale agēs: sed sic coadiuuās agēs p̄ncipale qđ
est p̄n⁹ interi⁹ p̄sortādo ipsum & ministrādo ei instrā & au
xilia qb⁹ nā vtit ad effectū p̄ducēdū: sic medicus p̄sortat
nām & adhibet ei cibos & medicinas: qb⁹ nā vtit ad finez
intētū. scia aūt acq̄rit in hoīe & ab interiori p̄n⁰: vt p̄z. in eo
q̄ p inētionē p̄paz sciam acq̄rit: & a p̄ncipio exteriori: vt p̄z
in eo q̄ addiscit. ineſt. n. vnicuiq̄ hoī qōdā p̄n⁹ scie. s. lumē
intellectus agētis p qđ cognoscūt statim a p̄n⁰ nālr q̄dam
vlia p̄ncipia oīum sciētiaz. cū ăt aliqs hmōi vlia p̄ncipia ap
plicauerit ad aliq̄ pticularia: quoz memoriā & experimētū p
seipsum accipit p inuētionē p̄pā acq̄rit sciam eoz q̄ nescie/
bat ex notis ad ignota p̄cedēs. vñ & q̄libet docēs ex his q̄
discipul⁹ nouit ducit eū i cognitōez eoz q̄ ignorabat: p̄z qđ
dr i. i. posteriora q̄ ois doctria & ois disciplia ex p̄existēti fit
cognitōe. ducit aūt magister discipulū ex p̄cognitis icogni
tōem ignotoz dupl̄r. p̄mo qdē p̄ponēdo ei aliq̄ auxilia vl̄
instrā: qb⁹ intellectus ei⁹ vtāt ad sciam acq̄rēdā: puta cū p
ponit ei aliq̄s p̄posnes min⁹ vl̄es: q̄s tm̄ ex p̄cognitis disci/
pul⁹ diiudicare pōt: vel cū p̄ponit ei aliq̄ sensibilia exēpla
vel silla vel opposita vel aliq̄ hmōi ex qb⁹ itellect⁹ addi/
scētis māuducit i cognitōez vitatis ignote. alio⁰ cū cōfortat
intellectū addiscētis: nō qdē aliq̄ vtute actiua q̄si supioris
520 nature: sic supra dcīm ē de angelis illuminātib⁹. q: oēs hūa
455 ni intellectus sī vnius gradus in ordie nature: sed inquātū
p̄ponit discipulo ordinē p̄ncipioz ad p̄clusiōes q̄ forte p se
ipsum nō hēret tātā vtutē collatiuā: vt ex p̄ncipijs posset p̄/
clusiōes deducere: & ſō dr in. i. posterioz q̄ demōstratio
est syll's faciēs scire: & p hūc modū ille q̄ demōstrat audi/
torē sciētē fac. ¶ Ad p̄m ergo dōm: q̄ sic iā dcīm ē⁸: hō do
cens solūmō exteri⁹ misteriū adhibet: sic medicus sanans.
sed sic nā interior ē p̄ncipal' cā sanatiōis: ita & interius lumē
intellectus ē p̄ncipal' cā scie. vtrūq̄ aūt hoz ē a deo: & ſō si
cut de deo dr q̄ sanat oēs infirmitates tuas: ista de eo dr. qui
docet hoīem sciam: inq̄tū lumē vultus ei⁹ sup nos signa/
tur p qđ nob oia oñdūt. ¶ Ad 2ᵐ dōm: q̄ docto: nō cāt
sciaz i discipulo p modū agētis nālis: vt Auerroys obiicit.
vñ nō oz q̄ scia sit q̄litas actiua: sed ē p̄n⁹ q̄ aliqs dirigit in
operādo. ¶ Ad 3ᵐ dōm: q̄ magister nō cāt lumē intelli/
gibile i discipulo nec directe spēs itelligibiles: sz mouet di/
scipulū p suā doctrinā ad hoc q̄ ipse p vtutē sui itellect⁹ fo:
met itelligibiles cōceptiones: quaz signa sibi ꝓponit exte/
rius. ¶ Ad 4ᵐ dōm: q̄ signa q̄ magister discipulo ꝓpo
nit sūt rez notaz i vl'i & sub quadā ꝓfusiōe: sz ignotaz i pti/
culari: & sub quadā distinctiōe. & ſō cū qlqs p seipm sciam
acq̄rit nō pōt dici docere seipm vl'ee suipsū⁹ magister: q:
nō p̄existit i eo scia cōpleta qualis reqrit in magistro.

¶ Utrū hoies possint docere āgelos. Arti. iij.

Ad secundū sic p̄cedit. Uī q̄ hoies possint 577
docere angelos dicit. n. apo. ad
ephe. 3. Ut inotescat p̄ncipib⁹ & ptātib⁹ i celestib⁹ p eccle/
siā multiformis sapia dei. sed eccl'ia ē congregatio hoīum fi/
deliū. g⁰ angelis p hoies aliq̄ inotescūt. ¶ P. Angeli supe
riozes q̄ imediate de diuinis a deo illuminānt inferiozes an 578
gelos instruere p̄nt vt supra dcīm ē⁸. sed aliq hoies imedia 551
te de diuinis p dei vbū sī istructi sic maxīe pz de apl'is p̄m
illud ad heb. i. Nouissime dieb⁹ istis locutus ē nob i filio.
ergo aliq hoies aliquos angelos docere potuerūt. ¶ P.
Inferiores angeli a superioribus instruuntur: sed quidam
homines superiores sunt aliquibus angelis: cum ad supe
mos ordines angeloz aliq hoies assūmāt: vt Greg. dicit i
quadā homelia. g⁰ aliq inferiores angeli p aliquos hoies
de diuinis instrui p̄nt. ¶ Sz ō ē qđ Dio. dic. 4. c. ō di. no.
ce diuine illuiatiōes pferūt ad hoies mediātib⁹ angel' 535
q̄ oēs diuine illuiatiōes pferūt ad hoies mediātib⁹ angel'
nō ergo angeli istruūt p hoies de diuinis. ¶ Rō⁰ dōz: q̄
sicut supra hītū ē⁸: inferiores angeli log qdē p̄nt supioib⁹
angel': mānifestādo eis suas cogitatiōes: sed de rebus diui/
nis supiores ab iferioib⁹ nūq̄ illuminānt. manifestū ē aūt
q̄ eo modo quo inferiores angeli superioribus subduntur
sup: emi homines. subduntur etiam infimis angelorum
quod patet p id quod dñs dicit Mat. ii. Inter natos mu
lieꝛ nō surre. maio: Joāne bap. sed q minoꝛ ē i regno ce/
loꝛ maioꝛ ē illo: sic igr de reb⁹ diuinis ab hoib⁹ angeli num
q̄z illuminānt. cogitatōes tm̄ suoꝛ cordiū hoies angel' p mo
dū locutiōis manifestare p̄nt: q: secreta cordiū scire solius
dei est. ¶ Ad p̄muz g⁰ dōz: q̄ Aug. s. sup ge. ad lit. sic ex
ponit illā apl'i auctoritatē. p̄miserat. n. apo. multi oīuz sancto 40
rū minimo data ē gr̄a hec illuminare oēs: q̄ sit dispēsatio sa
cramēti abscōditi a seculis in deo: ita dico abscōditi vt tm̄ ino
tesceret p̄ncipib⁹ & ptātib⁹ i celestib⁹ p eccl'iā. s. multifo:
mis sapia dei q̄si dicat ita hoc sacramētū erat absconditum
hoib⁹: vt tm̄ eccl'ie celesti q̄ ꝓtinet i p̄ncib⁹ & ptātib⁹ hoc sa
cramētū notū eēt a seculis: nō ante secula: q: ibi p̄mit⁹ eccle 57
sia fuit q̄ post resurrectionē ista eccl'ia hoīum congregāda ē:
pōt tm̄ & aliter dici: q̄ illud qđ absconditū ē nō tm̄ in deo in
notescit angel'. vel ex ēt hoc eis apparet cū efficit atq̄ ppa 14
lat vt Aug. ibidē subdit. & sic dū p apostolos ipleta sī p̄di
& eccl'ie misteria angel' aliq̄ apparuērūt de hmōi minister/
rijs q̄ ante erāt eis occulta. & p hūc modū pōt intelligi qđ
Hiero. dicit q̄ apostolis p̄dicantib⁹ angeli aliq̄ ministeria ex/
cognouerūt: q:. s. p p̄dicationē apl'oz hmōi ministeria ex/
plebāt in reb⁹ ipsis sic p̄dicāte paulo apl'o cōuertebāt ce
tes de q̄ apl'us ibi logt. ¶ Ad 2ᵐ dōz: q̄ apl'i instrue bāt
imediate a vbo dei: nō scōm ei⁹ diuinitatē: sed incq̄tū eis
humanitas loquebat. vñ rō nō segt. ¶ Ad 3ᵐ dōz: q̄ ali
qui hoies etiā in statu vie sunt maiores aliq̄b⁹ angel's q̄/
dem actu: sed virtute inquantum. s. habent charitatem tā 576
te virtutis vt possint mereri maioꝛē beatitudinis gradu
q̄s: quidem angeli habeant: sicut si dicamus semen alicu/
ius arboris esse maius virtute q̄si aliquā paruam arboꝛē:
cum tamen multominus sit in actu.

¶ Utrum homo per virtutem anime possit corporalem materiam immutare. Articulus iij.

Ad tertium sic p̄cedit. Uī q̄ hō p vtutē aīe 577
possit corpalē māz immutare. Di
cit. n. Gre. 2. dial'. q̄ sci miracula aliq̄n ex p̄ce faciūt: aliq̄n
ex ptāte: sicut Petrus q̄ Tabitā mortuā orādo suscitauit:
Ananiā & Saphirā mētientes morti increpādo tradidit: sed
in opatiōe miraculoꝛ fit aliq̄ imitatio materie corporalis
ergo homines virtute sue aīe p̄nt māz corpalē immutare
¶ P. Sup illud ad Gal. 3. Quis vos fascinauit veritati
nō obedire. dicit glo. q̄ qdā hīt oculos vrētes: q̄ solo aspe
ctu inficiūt alios: & maxīe pueros: sed hoc nō eēt nisi vtus

anime posset mām corpalē imutare. ergo hō p virtutem
sue anime pōt mām corpalē imutare. ℂ Ꝺ. Corpus hu/
manū ē nobiliꝰ ꝯ alia iferiora corpa: ſz p apphēſiōez aie hu
mane imutat corpꝰ hūanū ad caloꝛē ⁊ frigꝰ: vt pz in iraſcē
tibꝰ ⁊ timētibꝰ. ⁊ qñqz ēt hec imutatio pueit vſq ad egri/
tudinē ⁊ mortē. gº mlomagis aia hois pt sua virtute mām
corpalē imutare. ℂ Sz ꝺ ē qō dicit Aug. in. z. ō tri. ꝙ mā
542 corpalis soli ō obedit ad nutum. ℂ Rñº dōz: ꝙ sic supra
dcm ē: mā corpalis nō imutat ad formā: nisi vl ab agēte
b aliq̄ cōpōsito ex mā ⁊ forma: vl ab ipō deo: in quo virtualr
564 ⁊ mā ⁊ forma pexistit: sic in pmoꝛdiali cā vtriusqz. vñ ⁊ ō
543 āgelis supra dcm ē: ꝙ māz corpalē imutare nō possunt
b nāli virtute: nisi applicādo corpalia agētia ad effectꝰ aliquos
pducēdos: mlto igit mīnꝰ aia sua virtute nāli pōt imutare
māz corpalē nisi mediātibꝰ aliquibꝰ corporibꝰ. ℂ Ad pmū
gº dōz: ꝙ sancti dñr miracula facere ex ptāte gre: non nāe:
qō pz p illō qō Greg. ibidē dicit. Qui filij ōi ex ptāte sūt:
vt dicit Joānes. Quid mirū si signa faceꝝ ex ptāte valeāt.
℔ Ad 2m dōz: ꝙ fascinatōis cām assignauit Auic. ex hoc ꝙ
mā corpalis nata ē obedire spūali subē magis q̄ ȝrijs agē
tibꝰ in nā: ⁊ ideo qñ aia fuerit fortis in sua imaginatiōe: cor
542 pōalis mā imutat fm eam: ⁊ hāc dicit eē cām oculi fasci/
nātis. Sed supra ostēſum estᶜ: ꝙ mā corporalis nō obedit
subē spūali ad nutū: nisi soli creatoꝛi: ⁊ iō melius dicēdum
est ꝙ ex forti imaginatione anime imutant spūs corpis cō
tiguī q̄ qdē imutatio spūuz maxime fit in oculi: ad quos sub
406 ad determiatū spaciū: p quē modū specula si fuerint nova
⁊ pura ꝛ̄ bunt q̄ dā ipuritatē ex aspectu mulieris mēſtrua
te: vt Arī. dicit in li. de som. ⁊ vi. Sic igit cū aliq̄ aia fuerit
vehementer cōmota ad malitiā sicut maxie i vetulab⁹ cō/
tingit efficit fm modū prędictū aspectꝰ eius venenosus ⁊
nocīuꝰ: ⁊ maxime pueris q hñt corpꝰ tenerū ⁊ de facili re/
ceptiuū ipressiōis. poſe ē ēt ꝙ ex ōi pmissiōe: vel etiā ex ali
quo fato occulto cooperet ad hoc malignitas demonū cū
gbus vetule sortilege aliq̄ō sedꝰ hñt. ℂ Ad 3m dōz: ꝙ aia
406 corpori humano vnit vt forma ⁊ appetitus sensitiuus qui
obedit aliquali rōni: vt supra dcm estᶜ. est actꝰ alicuius or/
gani corpalis: ⁊ iō oz ꝙ ad apphēſionē aie humane cōmo
ueat appetitꝰ sensitiuus cum aliq̄ opatiōe corpali: ad exte
b rioza vō corpa imutāda apphensio aie humane nō sufficit
nisi mediāte imutatiōe ppriꝰ corporis: vt dcm estᶜ.

℔ Utrum anima hominis separata possit corpora saltem localiter mouere. Articulus. iiij.

579 **Ad quartum** sic pcedit. Videt ꝙ aia hois
543 sepata possit corpa saltē locali/
ter mouere. Subē. n. spūali nāli obedit corpꝰ ad motum
localē: vt supra dcm ē ᶜ: sed aia sepata ē subā spūalis. gº suo
imperio pōt exteriora corpa mouere. ℂ Ꝺ. In itinerario
clementis dꝰ narrante misceta ad petrū ꝙ simō magus per
magicas artes pueri a se interfecti aiaz retinebat p quā ma
gicas opatiōes efficiebat: sed hoc eē non potuisset sine aliq̄
corporū trāsmutatione ad mīnꝰ locali. gº aia sepata hz vtu
tē localr mouendi corpa. ℂ Sz ȝ est qō pbs dicit in li. de
aia: ꝙ aia nō pōt mouere qōcūqz corpꝰ: ſz solūmō ppriuz
ℂ Rñº dōz: ꝙ anima separata sua nāli virtute nō pōt mo/
uere aliqō corpꝰ manifestū est. n. ꝙ cū ē corpi vnita nō mo
uet corpus nisi viuificatum. vñ si aliqō mēbrū corpis mor
tificetur non obedit anime ad motū localem. manifestū ē
aūt ꝙ ab aia sepata nullū corpꝰ viuificat. vnde nullus cor/
pus obedit ei ad motū localē q̄tū est de virtute sue nāe: su
pra quā pōt aliquid ei ꝙferri virtute diuina. ℂ Ad pmum
gº dōz: ꝙ subē q̄dā spūales sunt quaꝝ virtutes nō ōteriant
ad aliq̄ corpa: sicut sunt angeli q sunt nāli a corpib⁹ absolu
ti: ⁊ iō diuersa corpa eis possunt obedire ad motū: si tamē
alicui subē spūal separate virtus motiua ōteriet nāli ad mo
uēdū aliqō corpꝰ: nō poterit illa subā mouere aliqō corpꝰ
maius: sed minus: sic fm pōm: motꝰ iferioris celi non pos
set mouere celū supius. vñ cū aia fm suā nāz determinet
ad mouendū corpus cuius est forma: nullus aliud corpus
sua naturali virtute mouere pōt. ℂ Ad 2m dōz: ꝙ sic dicit
Aug. io. de ci. dei. ⁊ Chrysº. sup Mattꝰ. frequenter de/
mones simulant se esse alias mortuoꝝ ad confirmādū gentiū
um erroꝛem qui hoc credebant. ⁊ ideo credibile est ꝙ si/
mon magus illudebatur ab aliquo demōe qui simulabat
se esse animam pueri quem ipse occiderat.

℔ De traductione hominis ex homine quantum ad animam. Questio. cxviij.

Einde considerandum est de tra
ductione hois ex hoie: ⁊
d pximo ꝯtuz ad aiam. secūdo quantū ad
corpus. ℂ Circa pximū queruntur tria.
1º utrum aia sensitiua traducat cuz se/
mine. 2º vtz aia intellectiua. 3º vtruz
oēs aie fuerint simul create.

℔ Utz aia sensitiua traducat cū semie. Articulus. i.

Ad primuz sic pcedit. Videt ꝙ aia sensiti
na nō traducat cū semine: ſz sit p 580
creationē a deo. oīs. n. suba pfecta q̄ nō est cōposita ex mā
⁊ forma: si esse incipiat hoc nō est p gnationē: ſz p creatio/
nem. qꝛ nihil generat nisi ex mā: ſz aia sensitiua est suba p/
fecta: aliogn nō posset mouere corpus: ⁊ cū sit forma cor/
poꝛis nō est ex mā ⁊ forma cōposita. ergo nō incipit esse p
generationē: ſz p creationē. ℂ Ꝺ. Incipiū gnatiōis i re/
bus viuētibꝰ est p poam gnatiuā q̄ cū numereť inter vires
aie vegetabilis ē infra aiaz sensitiuā. nihil āt agit vltra suam
spēz. ergo aia sensitiua nō pōt cāri p vim gnatiuam aialis.
ℂ Ꝺ. Gnans gnat sibi sile. ⁊ sic oz ꝙ forma gnati sit actu
in cā gnatiōis: ſz aia sensitiua nō est actu in semine nec ipsa
nec aliq̄ pars eiꝰ: qꝛ nulla ps aie sensitiue ē nisi in aliq̄ parte
corpoꝛis. in semie aūt nō est aliq̄ corpis particula: qꝛ nulla
pticula corpoꝛis ē q̄ ñ fiat ex seie ⁊ p vtutē semis. ergo aia
sensitiua nō cātur ex semie. ℂ Ꝺ. Si in semie est aliqō pn
cipiuz actiuū aie sensitiue: aut illud pnm manet gnato iā aia
li aut nō manet: ſz manere nō pōt: qꝛ vel eēt idē cū aia sen/
sitiua aialis gnati: ⁊ hoc est ipoſe: qꝛ sic eēt idē gnans ⁊ ge/
neratū ⁊ faciēs ⁊ factū: vel eēt aliqd aliō ⁊ hoc ēt est ipoſe
qꝛ supra oñsuz estᶜ: ꝙ in vno aiali nō ē nisi vnū pnm forma 372
le qō est vna aia. si aūt nō manet hoc ēt videť ipoſe: qꝛ sic
aliqō agēs ageret ad corruptionē sui ipsi? qō est ipoſe. non
ergo aia sensitiua pōt gnari ex semie. ℂ Sz ȝ. ita se hz vir
tus q̄ est in semie ad aialia q̄ ex semine gnant sic se hz vtus
q̄ est in elis mūdi ad aialia q̄ ex elis mūdi pducunt: sic q̄
ex putrefactiōe gnant: ſz in hmōi aialib⁹ aie pducunt ex
vtute q̄ ē in elis: ſz illō geñ. i. pducāt aque. repti'e aie vīē
tis. ergo ⁊ aialiū q̄ gnant ex seie aie pducunt ex vtute q̄
est in semie. ℂ Rñº dōz: ꝙ qdā posuerunt aias sensitiuas
aialiū a deo creari: q̄ qdē poa pueniēs ecet si aia sensitiua es/
set res subsistēs hns p se eē ⁊ opationē. sic. n. sic p se hret es
se ⁊ opatōem: ita p se deberet ei fieri: ⁊ cū res simplex ⁊
subsistēs nō possit fieri nisi p creationē: seq̄ret ꝙ aia sensiti/
ua pcederet i eē p creationē: ſz ista radix ē falsa. s. ꝙ aia sen
sitiua p se hēat eē ⁊ opationē: vt ex supioꝛib⁹ pz. nō. n. cor 364
rūperet corrupto corpe: ⁊ iō cū nō sit forma subsistens hz
se in eēndo ad modū aliaꝝ formaꝝ corpaliū: qbus p se non
debet eē: ſz esse dicunt inquātū cōpōsita subsistentia p eas
sunt. vñ ⁊ ipsis cōpositis debet fieri: ⁊ qꝛ gnans est sile ge
nerato: necesse ē q̄ nāliter tā aia sensitiua q̄ alie hmōi for/
me pducant in eē ab aliqb⁹ corpalib⁹ agētibus trāsmutā/
tibus mām de potētia in actū p aliquā vtutez corpoꝛeā q̄ ē
in eis. q̄to aūt aliqō agēs ē potētiᵒ: tāto pōt suā actionē dif
fundere magis ad distās: sic q̄to aliqō corpꝰ est magis ca
lidū: tāto ad remotiꝰ calefactionē pducit. corpoꝛa igit non
viuētia q̄ sunt iferioꝛa nāe ordine gnant qdē sibi sile: nō per
aliqō mediū sed p seipsa: sicut ignis p seipsuz gnat ignē: sed
corpoꝛa viuētia tanq̄z potētioꝛa agūt ad generādū sibi sile
⁊ sine medio ⁊ p mediū. sine medio qdē in opere nutritio
nis in quo caro gnat carnē: cū medio vō in actu gnationis:
qꝛ ex aia generātis deriuat q̄dā vtus actiua ad ipm semē
aialis vel plante: sicut ⁊ a pncipali agente derivat q̄dā vis
motiua ad instrm: ⁊ sic nō refert dre ꝙ aliqd moueat ab
instrumēto vel pncipali agēte: ita non refert dre ꝙ aia gene
rati cāetur ab aia gnantis. vel a virtute deriuata ab ipsa q̄ ē
in seie. ℂ Ad pm ergo dōm: ꝙ aia sensitiua nō ē suba pſe/

364 cta p se subsistēs: ⁊ de hoc supra dcm ē: nec oz hic iterare.
¶Ad 2m dōz q vtus gnatiua nō generat solū in vtute p/
pria: sed in vtute toti⁹ aie cui⁹ ē po⁸. ⁊ iō vt⁹ gnatiua plāte
gnat plātā. vtus vo generatiua aialis gnat aial. q̄to. n. ania
fuerit pfectior: tāto vtus ei⁹ gnatiua ordinat ad pfectiores
effectū. ¶Ad 3m dōm q vtus illa actiua q̄ est in semie ex
aia gnantis deriuata est q̄si quedā motio ipsius anime ge/
nerātis: nec ē aia aut ps aie nisi in vtute: sicut in serra vel se
curi nō ē forma lecti: sz motio q̄dā ad talē formā. ⁊ iō non
oz q̄ ista vis actiua hēat aliq̄ organū in actu: sz fundatur i
ipso spū incluso in semine qđ est spumosus: vt attestat eius
albedo: in quo ēt spū est qdā calor ex vtute celestius corpo
b rum: quoz ēt virtute agentia inferiora agūt ad spēm: vt su
568 pra dcm est⁹: ⁊ q: in hmōi spū occurrit vtus aie cū virtute
celesti: dz q̄ hō gnat hoies ⁊ sol. calidū āt elemtare se hz i/
strar ad vtutē aie. sicut ēt ad vtutē nutritiuā: vt dz in. 2. de
aia. ¶Ad 4m dōm q in aialibus pfectis que gnantur ex
coitu: virtus actiua est in semie maris: fm pbm in li. de ge
neratōe aialiū. Ida aūt fetus est illō q̄ mistrat a femina in
qua qdem mā statim a principio est aia vegetabil⁹: nō qdē
hz actū 2m: sz fm actū pm: sic aia sensitiua in dormientibus
cū aūt incipit attrahere alimētū: tūc iam actu operat. hmōi
igit mā trāsmutat a vtute q̄ ē in semie maris: quousq; pdu/
cat in actū aie sensitiue: nō ita q̄ ipsamet vis que erat i semie
fiat aia sensitiua: q: sic idē ēt gnans ⁊ gnatū: ⁊ hoc magis
esset simile nutritiui ⁊ augmēto q̄z generatōi: vt pbs dicit.
postq̄z aūt p vtutē pncipij actiui q̄ erat in semine pducta
est aia sensitiua in gnato q̄tū ad aliquā ptē pncipalē: tunc tā
illa aia sensitiua plis incipit operari ad cōpleme tū ppij cor/
poris p modū nutritionis ⁊ augmēti. vtus autē actiua que
erat i semine esse desinit dissoluto semie ⁊ euāescēte spū q̄ se/
rat: nec hoc ē icōueniēs: q: vis ista nō ē pncipale agens: sz in/
strale. motio autem instri cessat effectu in esse iam pducto.
¶Utr aia itellectiua cāet ex semine. Articulus. ij.

581 **Ad secūduz** sic pceditur. Uī q̄ aia intellectiua
cāet ex semie. dī. n. ge. 46. Lū/
cte aie q̄ egresse sunt ō femore iacob. 66. sed nihil egredit
371 ō femore hois nisi inq̄stū cāt ex semie. g⁹ aia intellectiua cā
tur ex semie. ¶Ꝑ. Sic supra oīm ē ⁊: in hoie ē vna ⁊ eadē
aia hz subaz itellectiua sensitiua ⁊ nutritiua: sz aia sensitiua in
hoie gnat ex semine sic in aliis aialib⁹. vñ ⁊ pbs dicit in li.
de generatōe aialiū: q̄ nō simul fit aial ⁊ hō: sz pus fit aial
bēs aiaz sēsitiuā. g⁹ ⁊ aia itellectiua causat ex semie. ¶Ꝑ.
Unum ⁊ idem agēs est cuius actio terminat ad formaz ⁊
mām: alioqn ex forma ⁊ materia: nō fieret vnum simpl⁹:
sz aia intellectiua est forma corporis humani q̄ formal p
virtutē seminis. g⁹ ⁊ aia intellectiua p virtutē semis cātur
¶Ꝑ. Illō gnat sibi sile fm spēz: sed spēs humana ꝓstituit
p aiam rōnalē. g⁹ aia rōnalis est a gnante. ¶Ꝑ. Incōue/
niens ē dicere q̄ de⁹ cooperet peccātib⁹: sz si aie rōales cres
rent a deo: de⁹ interdū cooperet adulteris: de quorū illici
to coitu ples interdū gnat. non. g⁹ anime rōnales creant a
deo. ¶Sz cō est q̄ dī in li. de eccl. dog. q̄ anime rōnales
nō seminant p coitum. ¶Rñ⁹ dōz: q̄ impole est virtutes
actiuā que est in mā extendere suā actionē ad producendū
imālem effectū. manifestū est aūt q̄ pncipiū intellectiuū in
hoie est pncipiū transcēdēs mām. hz. n. operatiōez in q̄ nō
369 cōicat corp⁹: ⁊ iō impole est q̄ virtus q̄ est in semine fit p
ductiua vite itellectiui pncipij. similiter ēt q: vtus q̄ est i se/
mine agit in virtute anime gnantis: hz q̄ aia gnantis ē act⁹
corpis vtēs ipso corpe in sua opatione. in opatione aūt intel
lect⁹ nō cōicat corp⁹. vñ vtus intellectiui pncipij prout in
tellectiuū est nō pōt ad semē peruenire. ⁊ ideo pbs in li. de
gnatōne animaliū dic. relinq̄t itellū solus de foris adueni/
re. sile ēt anima itellectiua cū hēat opationē vite sine corpe
365 ē subsistēs: vt supra hitū est⁹: ⁊ ita sibi debet eē ⁊ fieri. ⁊ cū
sit imaterialis suba nō pōt cāri p generatōez: sz solum per
creatiōem a deo ponere. g⁹ animā itellectiuā a gnante cāri
nihil est aliud q̄z ponere eā nō subsistentē: ⁊ per 2ns corū
452 pi eā cū corpe⁹: ⁊ iō hereticū est dicere q̄ anima itellectiua
traducat cū semie. ¶Ad pm. g⁹ dōz: q̄ in auctoritate illa po
nit p synecdochē ps pro toto .i. aia p toto hoie. ¶Ad 2m
dōm: q̄ aliqui dixerūt q̄ opatiōes vite que apparēt i em/
briōe nō sunt ab aia eius: sed ab aia matris vel a virtute for
matiua q̄ ē in semie: quoz vtrūq; falsuz ē. opera. n. vite non
pnt eē a pn⁰ extrinseco: sic sentire nutriri ⁊ augeri: ⁊ iō dōz
ē q̄ aia pexistit in embriōe a pncipio qdē nutritiua post mo
dum aūt sensitiua: ⁊ tandem intellectiua. dicunt g⁹ quidaz
q̄ supra aiaz vegetabilē que primo inerat: supuenit alia aia
q̄ est sensitiua: ⁊ supra illā iterum alia q̄ est intellectiua: ⁊ sic
sunt in homine tres anime: quarū vna ē in potētia ad aliaz:
qō supra improbatū est⁹. ⁊ ideo alij dicūt: q̄ illa eadē aia q̄ 571
primo fuit vegetatiua trāsit postmodū per actionē vtutis q̄
est in semine pducit ad hoc vt ipsa eadē fiat sensitiua: ⁊ tan
dem ipsa eadē perducit ad hoc vt ipsa eadem fiat itellecti
ua. nō qdem per vtutē actiuā seminis: sed per vtutē supe/
rioris agētis. s. dei ō foris illustrātis: ⁊ pp hoc dicit pbs q̄
intellectus venit ab extrinseco: sed illud stare nō pōt. pō q
dem q: nulla forma substātialis recipit magis ⁊ min⁹: sz in 572
peradditio maioris pfectionis facit aliā spēm: sicut additio
vnitatis facit aliam speciem in numeris: non est autem pos/
sibile vt vna ⁊ eadem forma numero sit diuersarum spe/
cierum. Secundo: quia sequeretur q̄ generatio animalis
eēt motus continuus paulatim. pcedēs de iperfecto ad p/
fectum: sicut accidit in alteratione. Tertio: q: sequeretur
q̄ generatio hominis aut aialis nō sit generatio simpliciter
q: subiectuz eius eēt ens actu. si enim a pncipio in materia
prolis est anima vegetabilis: ⁊ postmodū vsq; ad perfe/
ctum paulatim perducitur: erit semper additio pfectionis
sequentis sine corruptione perfectionis precedentis: qō ē
contra ratiōez generatiōis simpliciter. Quarto: q: aut id qđ
causatur ex actione dei est aliquid subsistens: ⁊ ita oz q̄ sit
aliud per eēntiam a forma pexīte: que nō erat subsistens
⁊ sic recidit opinio ponētiū ples aias i corpe: aut ñ ē aliqd
subsistēs: sz q̄dā pfectio aie pexistētis: ⁊ sic ex necitate seq/
tur q̄ aia intellectiua corrūpat corrupto corpe: qō est im 570
pole. Est aūt ⁊ ali⁹ mod⁹ dicēdi fm eos q̄ ponūt vnuz in/
tellectū in oīb⁹: qō supra improbatū ē ⁊. Et ideo dōz ē q̄ tā in
generatio vni⁹ sp sit corruptio alteri⁹: nece est dicē q̄ tā in
hoie q̄z in aialib⁹ alijs qñ pfectior forma aduenit fit corru/
ptio prioris: ita tñ q̄ sequēs forma hz gegd habebat prima
⁊ adhuc amplius: ⁊ sic per multas gnatōes ⁊ corruptōes
peruenit ad vltimā formā subalē: tā in hoie q̄z in aliis aia/
libus: ⁊ hoc ad sensum apparet in aialib⁹ ex putrefactione
generatis. Sic igit dōm ē: q̄ aia intellectiua creat a deo in
fine gnatōis hūane: q̄ simul ē ⁊ sensitiua ⁊ nutritiua corru/
ptis formis pexītibus. ¶Ad 3m dōz: q̄ ratio illa locū hz i
diuersis agentibus nō ordinatis adiuicē: sz si sint mīsta age
tia ordinata nihil pbibet vtutē superioris agentis pertingere
ad vltimā formā. virtutes aūt inferiorū agētiū pertingere
solū ad aliquā mām dispōnē. sicut vtus seminis dispōit ma
teriā: vtus aūt aie dat formā in gnatiōe aialis. māifestū est ⁊ a
aūt ex premissis⁶: q̄ tota nā corpalis agit vt instrm spūalis 541
virtutis ⁊ pcipue dei: ⁊ iō nihil pbibet gn formatio corpis
sit ab aliq̄ vtute corporali: aia aūt intellectiua sit a solo deo.
¶Ad 4m dōz: q̄ hō gnat sibi sile: inq̄stū p virtutē eius se
minis disponit mā ad susceptionē talis forme. ¶Ad quā
dōm q̄ in actione adulterorū illud qō est nature bonuz: ⁊
⁊ huic cooperatur deus: qō vero est inordinate voluptā/
tis malum est: ⁊ huic deus non cooperatur.
¶Utrū aie hūane fuerit create simul a pn⁰ mūdi. Ar. iij.

582 **Ad tertiuz** sic pceditur. Uī q̄ anime humane
fuerit create simul a pncipio mūdi
Dī. n. ge. 2. Requieuit ds ab oi ope qō patrarat. hoc aūt
nō eēt si quotidie novas aias crearet. g⁹ oēs aie sunt simul
create. ¶Ꝑ. Ad perfectiōez vniuersi maxie pertinēt sube
spūales. si igit aie simul crearēt cū corporib⁹ quotidie in/
nūerabiles spūales sube pfectōi vniuersi adderēt ⁊ sic vni
uersuz a pncipio fuisset iperfectū: qō est ī illud qō dī ge. i.
Deū oē opus cpleuit. ¶Ꝑ. Finis rei trāctat agens: sed
aia intellectiua remāet destructo corpe. g⁹ incepit esse ante
corpus. ¶Sz cō ē qō dī in li. ō eccl. dog. q̄ sil aia creat cū
corpore. ¶Rñ⁰ dōm: q̄ qdā posuerunt q̄ aie intellectue
accidat virtī corpori ponētes eas eē cuiusdē ꝑditōis cuz sub

368 ñātijs spūalib⁹ q̄ corpi nō vniuntur ᵉ: ⁊ iō posuerunt aias
. hoīuz sil'a principio cū angelis creatas: sz hec opinio falsa ē
p⁹ qdē q̄tū ad radicē. si. n. accidētal' ꝓueniret aīe corpori
365 vniri: sequeret ꝙ hō q ex ista vnīõe ꝓstituit esset ens per
281 accīs vl' ꝙ aīa eēt hō: qđ falsum ē: vt supra ostēsuz estᵉ: ꝙ
428 ⁊ aīa humana ñ sit eiusdē nāe cū angelis ipse diuersus mo
422 dū intel igēdi ostēdit: vt supra oñsuz ēᵉ. hō. n. intelligit a sen
sibus accipiēdo ⁊ ꝓuertēdo se ad fantasmata: vt supra oñ
sum ē: ⁊ iō indiget vniri corpori quo indiget ad opationez
senſitiue ptis: qđ de angelo dici nō pōt. 2° apparet falsitas
in ipsa põne. si. n. aīe nāle est corpi vniri: eē sine corpe est si
bi ꝺ nāz: ⁊ sine corpe exīs nō hz sue nāe pfectionē. nō fuit
aūt cōueniēs vt ꝺs ab iperfectis suū opus inchoaret ⁊ ab
bis q̄ sunt ꝑter nām. non. n. fecit hoiem sine manu aut si
ne pede que sunt ptes nālis hois. multo igit minus fecit
aiam sine corpe. si vero aliqs dicat ꝙ nō est nāle aīe corpi
vniri: oz ingrere cām quare sint corpib⁹ vnite. oz aūt dicē
ꝙ aut hoc sit factū ex eī⁹ volūtate: aut ex alia cā: si ex eius
voluntate vł hoc esse incōueniēs. p⁹ qdem q: hec volūtas
irrōnabilis eēt si non indigeret corpe ⁊ vellet ei vniri. si. n.
eo indigeret nāle eēt ei ꝙ corpori vniret: q: nā non ꝺficit i
necessarijs. 2° q: nulla rō eēt q̄re aīe a principio mūdi crea
b te post tot tpa volūtas accesserit: vt nūc corpi vniat. est. n.
308 sūa spūalis supra tps: vtpote reuolutiões celi excedens ᶜ.
3°. q: videret a casu eē ꝙ hec aīa huic corpi vniret: cuz ad
hoc regrat cōcursus duarū volūtatuz. s. aīe aduenientis ⁊
hois generātis. si aūt ꝑter voluntatē ipsius corpi vnīt ⁊ ꝑ
ter eī⁹ nām oz ꝙ hoc sit ex cā violentiā inferēte: ⁊ sic erit ei
250 penale ⁊ triste: qõ est fm errorē Orige. qui posuit aias in
corporari pp penā peccatiᵉ. vñ cū hec oia sint incōuenētia
simplr cōsitendū est ꝙ aīe nō sunt create añ corpa: sz simł
creanē cū corporib⁹ infundūt. ¶ Ad pᵐ gᵒ dōz: ꝙ deꝰ dī
cessasse die. 7. nō qdē ab oi ope. cū dicat Jo. 5. Pr meus
usq̄ mō opat: sed a nouis rerū gñib⁹ ⁊ spēb⁹ ꝺcēdis que
c creanē ꝑtiterunt fm similitudinez spēi in ꝑmis opib⁹ᶜ: in
356 gbus aīa ade creata fuit. ¶ Ad 2ᵐ dōz: ꝙ pfectiõi vniuer
si quātū ad nūerū indiuiduorū quotidie pōt addi aliquid.
nō aūt fm nūez spērū. ¶ Ad 3ᵐ dōz: ꝙ hoc ꝙ aīa rema
net sine corpe ꝓtingit p corporis corruptionē q̄ cōsecuta est
ex peccato. vñ nō fuit ꝓueniēs ꝙ ab hoc inciperēt dei ope
ra: q: sicut scriptum est sap. i. Deus mortē non fecit: sz im
pij manibus ⁊ verbis accersierunt eam.

¶ De ꝓpagatiõe hois q̄tū ad corꝑ. Q. cxix.

Einde ꝓsiderandū est de ꝓpaga
tione hominis quātuz ad
d corpus. ¶ Et circa hoc queruntᵉ duo.
p⁹ vtrum aliqd de alimēto ꝓuertatur in
veritatem humane nāe. 2° vtruz semē
quod est humane generatiõis principiū
sit de superfluo alimēti.

¶ Utrū aliquid de alimento conuertatur in veritatem hu
mane nature. Articulus. 1.

583 **Ad primū** sic ꝓcedit. Uł ꝙ nihł de alimento
Dr. n. Matth. 15. Omne ꝙ in os intrat in ventrē vadit: ⁊
transeat in veritatē humane nature
ꝑ secessuz emittit. sed qõ emittit nō trāsit in vītatē huma
ne nāe. gᵒ nihil de alimento in vītatē hūane nature transit.
¶ Ꝺ. Ipse in. 2. de ge. distinguit carnē fm spēm ⁊ fz ma
teriā: ⁊ dicit ꝙ caro fm mām aduenit ⁊ recedit. qõ autez
ex alimēto gñat aduenit ⁊ recedit. gᵒ id in qõ alimentū cō
uertitur est caro fm māz ⁊ nō caro fm spēz: sed hoc ptinet
ad vītatē humane nāe: qõ pertinet ad spēm eī⁹. gᵒ alimētū
nō trāsit in vītatē humane nāe. ¶ Ꝺ. Ad vītatē hūane na
ture pertinere vł humidū radicale qõ si deꝑdat restitui ñ
pōt: vt medici dñt posset tū restitui si alimentū cōuerteret
in ipm humidū. gᵒ nutrimētū non ꝓuertit in vītatē huma
ne nāe. ¶ Ꝺ. Si alimentū transiret in vītatez humāe nāe:
qcqd in hoīe ꝺperditur restaurari posset. sed mors hois
non accidit nisi ꝑ ꝺperditõem alicuiᵒ. posset igit hō ꝑ sū
ptionē alimēti in ꝑpetuū se ꝺ mortē tueri. ¶ Ꝺ. Si alimē
tum in veritatē humāe nāe trāsiret nihil eēt in hoīe: qõ nō
posset recedere ⁊ repararī: q: id qõ in hoīe gñat ex alimē
to ⁊ recedere ⁊ repari pōt. si ergo diu viueret sequeretur
ꝙ nihil qõ in eo fuit māliter in pn⁹ sue gñationis finalr re
maneret in ipso. ⁊ sic nō esset idē hō numero ꝑ totā vitam
suā cuz ad hoc ꝙ sit idē nūero regrat idētitas materie. hoc
aūt est incōueniēs. nō ergo alimētū trālit in vītatez hūane
nāe. ¶ Sz ꝺ est qđ dicit Aug. in li. de ve. re. alimēta car
nis corrupta. i. amittēti formā suam in mēbroꝝ fabricam
migrāt: sz fabrica mēbroꝝ ptinet ad vītatē humane nāe. er
go alimēta trāseunt in vītatē hūane nāe. ¶ Rñ⁹ dōz: ꝙ fz
phm. 2. meta. hoc mō se hz vnūquodq̄z ad vītatē sic se hz
ad eē. illud ergo ptinet ad vītatē nāe alicuiᵒ qđ ē de ꝓstitu
tiõe ipsius nāe: sz nā dupliꝛ ꝓsiderari pōt. vno⁰ in cōi fz na
turā spēi. alio⁰ fz ꝙ ē in hoc idiuiduo: ad vītatē igit nāe ali
cuius in cōi ꝓsiderare ptinet forma ⁊ māz eius in cōi acce
pta. ad vītatē aūt nature in hoc ꝑticulari ꝓsiderate pertinet
mā indiuidualis signata ⁊ forma ꝑ hmōi māz indiuiduata
sicut de veritate humane nāe in cōi est aīa humana ⁊ cor
pus: sz de vītate humane nāe in Petro ⁊ Martino ē hec
aīa ⁊ hoc corpus. sunt āt q̄daz quoꝝ forme nō ꝑnt saluari
nisi in vna mā signata: sicut forma solis nō pōt saluari nisi i
mā que actu sub ea ꝑtinet. ⁊ fm hūc modū aliq posuerūt
ꝙ forma humana nō pōt saluari nisi in mā q̄dā signata: q̄
. s. a pn⁰ fuit tali forma formata in p⁰ hoīe: ita ꝙ qcquid ali
ud ꝑter illud qđ ex p⁰ parēte in posteros deriuat addituz
fuerit: nō ptinet ad vītatē humane nāe: q̄si non ve accipiat
formā hūane nāe: sz illa mā q̄ in p⁰ hoīe forme hūane fuit
suba in seipaz multiplicat: ⁊ hoc mō multitudo hūanoꝝ
corpoꝝ a corpore pmi hois deriuat: ⁊ fm hos alimētum
nō ꝓuertit in vītatē humane nāe: sz dicūt ꝙ alimētū accipi
tur vt qđaz formētū nāe. s. vt resistat actioni caloris nālis
ne ꝓsumat hūiduz radicale: sic plūbū vel stānuz adūgit ar
gento ne ꝓsumat ꝑ ignē: sz hec pō est multiplr irrōnabil'.
p⁰ qdē q: eiusdē rōnis ē ꝙ aliq forma possit fieri i alia mā
⁊ ꝙ possit ꝑpriaz mām deserere: ⁊ ideo oia gñabilia sunt
corruptibilia ⁊ ecōuerso. manifestū est aūt ꝙ forma huma
na pōt deficere ab eius mā q̄ ei subijcit: aliogn corpus hu
manū corruptibile nō esset. vñ relingtur ꝙ alij māe adue
nire possit aliquomō in vītatē hūane nāe trāseūte. 2° q: in
oibus quoꝝ mā inuenit tota sub vno idiuiduo nō ē nisi vnū
idiuiduū i vna spē: sic ꝑz in sole ⁊ luna ⁊ hmōi. sic igit non
eēt nisi vnū idiuiduū hūane spēi. 3° q: nō ē polē ꝙ multi
plicatio māe attēdat nisi vel fz q̄titatē tñ: sic accidit i rare
factis quoꝝ mā suscipit maiores dimēsiões: vel ēt fz subaz
māe. sola aūt eadē suba māe manēte nō pōt dici ꝙ sit mul
tiplicata: q: idē ad seipz nō ꝓstituit mlitudinē: cū necesse sit
oēz multitudinē ex aliq̄ diuisiõe cāri. vñ oz ꝙ aliq̄ alia suba
māe aduenīat vel ꝑ creationē vel ꝑ cōuersionē alterius in
ipsuz. vñ relingtur ꝙ nō pōt aliq̄ mā multiplicari: nisi vel a
ꝑ rarefactionē: sicut cū ex aq̄ fit aer: vel ꝑ additionē alteri⁹ 461
rei: sic multiplicat ignis ꝑ additionē lignoꝝ. vel ꝑ creatõez
māe: sed manifestū est multiplicationē humane māe i hu
manis corpib⁹ nō accidere ꝑ rarefactionē. q: sic corpa ho
minū pfecte etatis eēnt iperfectioza q̄z corpa pueroꝝ: nec
itez ꝑ creationē noue māe: q: fm Greg. oia sunt sil' creata
fm subaz māe: lz nō fz spēm forme. vñ relingtur ꝙ multi
plicatio corporis hūani nō fit nisi ꝑ hoc ꝙ alimētū ꝓuertit
in vītatē humani corporis. 4°q: cū hō nō ꝺfat ab aīalib⁹
⁊ plantis fm aīam vegetabilē: seqret ꝙ ēt corpora aīaliuz
⁊ plātaꝝ nō multiplicarent ꝑ ꝓuersionē alimēti in corpus
nutritū: sz ꝑ q̄ꝺaz multiplicationē q̄ nō pōt esse nālis: cum
mā fm mām nō extēdat nisi vsq̄ ad certā q̄titez: nec itez
inueniat aliqd nāliter crescere nisi ꝑ rarefactionē vel con
uersionē alterius in ipm: ⁊ sic totū opus generatiue ⁊ nu
tritiue q̄ ꝺnr vires nāles esset miraculosuz: qđ ē oio icõue
niēs. vñ alij dixerūt ꝙ pōt forma hūana qdē fieri de nouo
in aliq̄ alia mā: si ꝓsidereť nā hūana in cōi. nō aūt si accipia
tur ꝓut ē in hoc indiuiduo in quo forma hūana fixa manet
in q̄daz mā deteriata: cui p⁰ imprimit in gñatiõe hui⁹ idi
uidui: ita ꝙ illā mām nūq̄z deserit vsq̄ ad vltimā idiuidui
corruptionē: ⁊ hāc mām ꝺnt principalr ptinere ad vītatē
hūane nāe: sz q: hmōi mā nō sufficit ad q̄titatē debitā re

grie vt aduenīat alia mā p cōuersionē alimēti in substātiaz nutriti q̄stū sufficiat ad debitū augmētū : ⁊ hanc mām dñt scōario ptinere ad vitatē humane nāe : q: nō regrie ad p:i mū eē indiuidui sed ad quātitatē ei⁹. Jā vero si qd aliud ad ueniat ex alimēto nō ptinet ad vitatē hūane nāe p:opie lo quēdo: sed hoc ēt est icōueniēs. p⁹ qdē. q: hec opio iudicat de mā co:poz:ū viuētiū ad modū co:poz inanimatoz:ū in q bus ⁊ si sit vtus ad generādū silē in spē: nō tñ est vt⁹ eis ad gñandū aliqd sibi silē fm idimiduū: q̄ qdē vt⁹ in co:poz:ib⁹ viuētib⁹ ē virt⁹ nutritiua. nihil. g⁹ p vtutē nutritiuā adde/
retur co:pib⁹ viuētib⁹ si alimētū in vitatē nāe ipso:um non cōuerteret. 2⁹. q: vtus actiua q̄ est in semine est q̄dā ipssio
850 deriuata ab aia gñantis: sicut supra dcm ē ℓ. vñ nō pōt esse maioris vtutis in agēdo q̄ ipsa aia a q̄ deriuat. si. g⁹ ex vtu te semis ve assumit aliq̄ mā formā nature humāe: multo magis aia in nutrimētū cōiūctū poterit verā formā nature hūane ip:imere per potentiam nutritiuā. 3⁹. q: nutrimēto indigeē nō solū ad augmentū: aliogn terminato augmento necessariū nō eēt: sed ēt ad restauradū illud qō depdit per actōez caloris nālis. nō āt eēt restaurato nisi id qō ex alimē to gñat succederet in locū ōperditi. vñ sicut id qō p:imo in erat ē ō vitate hūane nāe. ita id qō ex alimēto gñat. ⁊ ideo fm alios dōm est q alimētū ve cōuertit in vitatē humāe nāe inquātū ve accipit spēm carnis ⁊ ossis ⁊ hmōi ptū. ⁊ hoc ē qō dic pbs in. 2. de aia. q alimētū nutrit inquātū ē po⁹ caro. ¶ Ad p^m g⁹ dōz: q dñs nō dicit q totū qō in os ītrat p secessum emittat: sz oz q de quoz cibo aliqd ipurum p secessuz emittat: vel pōt dici q qcqd ex alimēto generatur pōt ēt p calo:ē nālē resolui: ⁊ p poz:os quosdā emitti occul/
tos: vt ll'diero. exponit. ¶ Ad 2^m dōz: q aliq per carnem fm spēm intellexerūt id qō p⁹ accipit spēz hūanā qō sumit a gñante. ⁊ hoc dñt sp manere quousqz indiuiduuz durat. carnē vero fz māz dñt esse q̄ gñat ex alimēto: ⁊ hanc dñt nō semp pmanere: sz q sicut aduenit ita abscedit: sed hoc ē
ꝑ intentionē Ari. dic. n. ibi q sicut in vnoquoqz hūtiuz spēz in mā: puta in ligno ⁊ lapide: ita ⁊ in carne hoc est fm spēz ⁊ illud fz māz. māifestū ē aūt q̄ ꝓdicta distinctio locū non hz in reb⁹ maiatis que nō gñant ex semine nec nutriunt. ⁊ iterū cū id qō ex alimēto gñat adiungat corpi nutrito per modū mixtionis: sicut aq̄ miscetur vino: vt ponit exemplū ibidē pbs: nō pōt alia eē nā ei⁹ qō aduenit: ⁊ eius cui adue nit: cū iam sit femi vinū p verā mixtionez. vñ nulla rō est q vnū ꝓsumat p calorē nālez ⁊ alter māeat. Et ideo alr dōz est: q hec distinctio pbi nō est fm diuersas carnes: sed est eiusdē carnis fm diuersaz ꝓsideratōez. si. n. ꝓsideret caro fz spēm. i. fm id qō formale ē i ipa: sic sp mānet: q: sp ma/
net nā carnis ⁊ dispō nāl ipsi⁹: sed si ꝓsideret caro fz māz sic nō mānet: sed paulatiz ꝓsumit ⁊ restaurat: sic pz in igne fornacis cui⁹ forma mānet: sz mā paulatim ꝓsumit ⁊ alia in locū ei⁹ substituit. ¶ Ad 3^m dōz: q ad hūiduz radicale in/
tellr ptinere totū id in quo fundat vt⁹ spēi: q si subtrahat restitui nō pōt: sic si āputet manⁿ aut pes vl aliqd hmōi: sz hūidū nutrimētale ē: qō nōdū puenit ad suscipiēdū pfecte nām spēi. sed est i via ad hoc sic sanguis: ⁊ hmōi. vñ si talia subtrahant remanet adhuc virtus spēi in radice q̄ nō tollitur. ¶ Ad 4^m dōz: q ois virt⁹ i corpe passibili p ptinuaz actōez ōbilitat: q: hmōi agētia ēt patiūr: ⁊ tō vt⁹ puersiua in pn^o qdē tā fortis ē: vt possit cōuertē non solū qō sufficit ad restauratōez depditi: sz ēt ad augmētū. postea vero non pōt puertere nisi quātū sufficit ad restaurationem ōperditi: ⁊ tunc cessat augmentū: demū nec hoc pōt: ⁊ tunc fit di minutio: deinde ōficiēte hmōi vtute total' aīal moit: sic vt⁹ vini puertētis aquā admixtā ℓ: paulati p admixtionem
487 aque ōbilitat: vt tādē totū fiat aquosuz: vt pbs exemplifi/
cat in. i. de gña. ¶ Ad 5^m dōz: q sicut pbs dicit in. i. de ge. q q̄ aliq̄ mā p se puertit i ignē: tūc dr ignis ō novo gñari q̄n vo aliq̄ mā cōuertit in ignē ꝑxītez dr ignis nutriri. vñ si tota mā simul amittat spēm ignis: ⁊ alia mā connexat in ignē: erit alius ignis numero. si vo paulatim cōbusto vno ligno aliud substituat: ⁊ sic deinceps quousqz oīa ꝑma ꝓsu mant sp remanet idē ignis nūero: q: sp qō addit transit in ꝑxīa: ⁊ silr ē intelligendū i corpoz:ib⁹ viuētib⁹ in qbus ex nutrimēto restaurat id qō p calorem nālem ꝓsumit.

¶ Utrū semen sit de superfluo alimēti. Articulus. ij. 584

Ad secundū sic ꝓcedit. Ut q semē nō sit de superfluo alimēti sed de suba gñan tis: dicit. n. Dam. q gñatio est op⁹ nāe ex suba generantis pducēs qō gñat: sed id qō gñat ex semine est de suba gñantis. ¶ ꝑ. fz hoc filius assūlat pri. q ab eo aliqd accipit: sed si semen ex quo aliqd gñat: sit de superfluo ali mēti: nihil acciperet aliqs ab auo ⁊ ꝑcedentib⁹ in qb⁹ p⁹ ali mentū nullo⁹ fuit. g⁹ nō assimilaret aliqs auo ⁊ ꝑcedēti/
b⁹ magis q̄ alijs hoīb⁹. ¶ ꝑ. Alimētū hois gñantis q̄q̄ est ex carnibus bouis vel poz:ci ⁊ alioz hmōi. si igit semen eēt de superfluo alimēti: hō gñat⁹ ex semie maioē affinitatez hret cū bone ⁊ porco q̄s cū pre ⁊ alijs ꝓsanguineis. ¶ ꝑ. Aug. dicit. 10. sup ge. ad lit. q nos fuim⁹ in Adā: nō solum fz semialē rōnē: sz ēt fz co:pulētā subaz. hoc aūt nō eēt si se mē esset ex superfluo alimenti. g⁹ semē nō ē ex superfluo alimē
ti. ¶ Sed ꝑ est qō pbs. pbat multiplr in li. de gñatiōe aīa liū: q semē est superfluū alimēti. ¶ Rñ^o dōz: q ista qō aliq̄ liter dependet ex p:emissis ℓ. si. n. in nā humana ē vt⁹ ad cō/ cādā suam formā māe aliene nō solū in alio: fz ēt in ipo: ma nifestū ē q alimētū qō est in ꝓncipio dissile in fine fit simile p formā cōicatā. est aūt nālis ordo: vt aliqd gradati de po⁹ reducat in actū ⁊ tō in his q̄ gñant inuēim⁹ q p⁹ vnūqōqz est ipfectū ⁊ postea pficit. māifestū ē āt q cōe se hz ad p:o p:iuz ⁊ determiatū: vt ipfectū ad pfectū. ⁊ tō videm⁹ q i gñatōe aīalis p⁹ gñat aīal q̄z hō vel equ⁹. sic igit ⁊ ipsum alimētū p⁹ qdē accipit q̄dā vtutē cōem respectu oiuz par/ ttū co:poris: ⁊ in fine deteriat ad hāc ptē vl ad illā. nō aūt est pōle q accipiat p semie id qō ia quersuz ē i suba māz me/ diāte p q̄dam resolutionē: q: illud resolutū si nō retineret hoz p q̄dam resolutionē: q: illud resolutū si nō retineret nām eius a quo resoluit: tūc iam eēt recedēs a nā generan tis q̄si in via co:ruptōis exīs: ⁊ sic nō hret vtutē cōuertēdi aliud in silez nāz. si vo retineret nāz eius a quo resoluit tūc cū eēt ꝓctū ad deteriatā ptē nō hret vtutē mouēdi ad nām totius: sed solum ad nām ptis: nisi forte gs dicat q eēt re/ solutū ab omnib⁹ ptib⁹ co:pis: ⁊ q retineat nāz oiuz ptiū: ⁊ sic semē eēt q̄si qōdā parū aīal in actu: ⁊ q gñatio aīalis ex aīali non esset nisi p divisionē: sicut lutum gñat ex luto: ⁊ sicut accidit in aialib⁹ que decisa viuūt. hoc aūt ē icōueniens relingt. g⁹ q semen non sit decisuz ab eo qō erat actu totū sz magis in po⁹ totū hns vtutē ad pductōez totius co:pis deriuatā ab aia gñantis: vt supra dcm ℓ. hoc aūt qō est in po⁹ ad totū est illud qō gñat ex alimēto. añāz cōuertat in suba māz mēb:oz: ⁊ ideo ex hoc semē accipit: ⁊ fz hoc virtus nutritiua dr deservire gñatiue: q: id qō ē cōuersuz p vtutē nutritiuā accipit a vtute gñativa: vt semē. ⁊ hmōi signum pōt pbs q aialia magni co:pis q̄ indiget multo nutrimēto sunt pauci semis fz q̄titatē sui co:pis ⁊ pauce gñationis. ¶ Ad silr hoīes pingues sunt pauci seminis pp eādē cām. ¶ Ad p^m g⁹ dōz: q gñatio est ō suba gñantis in aialibus ⁊ plātis inquātū semē hz vtutē ex forma gñantis ⁊ inq̄tuz ē in po⁹ ad suba ipsi⁹. ¶ Ad 2^m dōz: q assimilatio gñantis ad ge/ nitū nō fit pp mām: sed pp formā agētis que gñat sibi silē: vñ nō oz ad hoc q aliqs assimilet auo q mā co:palis seis fuerit in auo sz q sit in semine aliq̄ vtus deriuata ab aia ani mediāte pre. ¶ Et silr dōz ē ad 3^m. nā affinitas non atten/ dit fm mām: sed magis fz derivationē forme. ¶ Ad 4^m dōz: q vbū Aug. nō est sic intelligēdū: q in Adā actu fue/ rit aut semialis rō h⁹ hois. ꝓpriē: aut co:pulēta ei⁹ suba: sz vtrūq; fuit in Adā fz originē. nā ⁊ mā co:pal' q ministrata ē a mre: quā vocat co:pulētā subam: derivat originaliter ab Adā: ⁊ silr virt⁹ actiua exīs in seie pris: q est h⁹ hois p:o/ priq̄ rō seminalis: sz xps dr fuisse in adā fz co:pulēta sbam nō fz seialē rōnē: q: mā co:pis ei⁹ q ministrata ē a matre virgine deriuata est ab Adā: sed vtus actiua nō ē deriuata ab Adā: q: co:p⁹ ei⁹ nō est formatū p vtutē virilis seminis sed operatione spūs scī. talis enim partus decebat eū qui est super oīa benedict⁹ deus in secula Amen.

¶ Excellentissimi sacre theologie doctoris sancti Thome de agno ordinis predicatorū ꝑma ps hic finez hz feliciter.

Tabula

¶Incipiunt capitula prime ptis sum me sup totam theologiã Angelici doctoris sancti Thome de Aquino ordinis predicatorum.

¶Qualis sit hec doctria ꝛ ad que se extẽdat. Questio. i. Articuli.

Truz ꝑter alias sciẽtias sit doctria theologica neçaria. i.

Utruz sacra doctrina sit scientia. 2.

Utrum sit vna vel plures. 3.

Utz sit speculatiua vl' practica. 4.

Utz sit dignior alijs scientijs. 5.

Utrum sit sapientia. 6.

Utz ds sit subm huius scientie. 7.

Utrum sit argumentatiua. 8.

Utrum vti debeat metaphoricis vel symbologicis locutionibus. 9.

Utrum sit secundum plures sensus exponenda. 10.

¶De deo an sit. Questio. 11.

¶Utz deũ eẽ sit p se notum. 1.

Utz deuz esse sit demonstrabile. 2.

Utrum deus sit. 3.

¶De simplicitate dei. Q̃o. iij.

¶Utrum deus sit corpus. 1.

Utrum in deo sit compositio materie vel forme. 2.

Utz in deo sit cõpositio qditatis siue essentie vel nature ꝛ subiecti. 3.

Utz in deo sit ꝓpõ eẽtie ꝛ esse. 4.

Utruz in deo sit compositio generis. ꝛ differentie. 5.

Utrum in deo sit compositio subiecti ꝛ accidentis. 6.

Utram deus sit quocũqz modo cõpositus vel totaliter simplex. 7.

Utrum deus veniat in compositionẽ cum alijs. 8.

¶De pfectione dei. Q̃o. iiij.

¶Utrum deus sit perfectus. 1.

Utz ds vl' sit pfectus q̃si oium in se perfectionem habens. 2.

Utz creature possint eẽ deo sil'es. 3.

¶De bono in cõi. Questio. v.

¶Utz bonũ ꝛ ens sint idẽ ꝛ rẽ. 1.

Utruz suppposito q̃ differant ratione tantum quod sit ꝑius ꝛ rationẽ bonum vel ens. 2.

Utrum suppposito q̃ ens sit ꝑius: oẽ ens sit bonum. 3.

Ad quã cãm ratio boni reducat. 4.

Utrum ratio boni consistat in modo specie ꝛ ordine.

Utz bonũ diuidat cõiter p honestuz vtile ꝛ delectabile. 5.

¶De bõitate dei. Questio. vj. 6.

¶Utz esse bonũ ꝓueniat deo. 1.

Utrum deus sit summũ bonum. 2.

Utrum ipse solus sit bonus per suaz essentiam.

Utz oia sint bona bonitate diuia. 3.

¶De infinitate dei. Questio. vij. 4.

¶Utrum deus sit infinitus. 1.

Utrum aliquid ꝑter ipsum sit infinitum ꝛ essentiam. 2.

Utrum aliquid possit esse infinitũ ꝛ magnitudinem. 3.

Utrum possit esse infinitum in rebus ꝛ multitudinem. 4.

¶De existentia dei in rebus. Questio. viij.

¶Utz deus sit in oibus rebus. 1.

Utrum deus sit vbiqz. 2.

Utrum deus sit vbiqz per essentiam presentiam ꝛ potentiam. 3.

Utz esse vbiqz sit proꝓiũ dei. 4.

¶De imutabilitate dei. Q̃o. ix.

¶Utz ds sit oino imutabilis. 1.

Utz esse imutabile sit ꝓꝓiũ dei. 2.

¶De eternitate dei. Q̃o. x.

¶Quid sit eternitas. 1.

Utrum deus sit eternitas. 2.

Utruz esse eternũ sit proꝓiũ dei. 3.

Utrum eternitas differat ab euo ꝛ tempore. 4.

Utrum euum sit aliud a tpe. 5.

Utz sit tantũ vnum euum sicut vnuz tempus ꝛ vna eternitas. 6.

¶De vnitate diuina. Q̃o. xj.

¶Utz vnũ addit aliqd supra ens. 1.

Utrum vnã ꝛ multa opponant. 2.

Utrum deus sit vnus. 3.

Utz deus sit maxime vnus. 4.

¶De cognitione dei. Q̃o. xij.

¶Utz aliqs itellectus cãtus possit videre essentiam dei. 1.

Utrum essentia dei videatur ab intellectu creato ꝑ aliquam speciem creatam. 2.

Utrum essentia dei possit videri oculo corporeo. 3.

Utruz aliqua suba intellectualis creata ex suis naturalibus sufficiens sit deum effectu videre. 4.

Utrum intellectus creatus ad videndum dei essentiam indigeat lumine creato. 5.

Utz videntiuz dei essentiã vnus alio perfectius videat. 6.

Utz aliqs itellectus creatus possit cõprehendere dei essentiaz. 7.

Utz intellectus creatus vidẽs dei essentiam in ipso cognoscat. 8.

Utz ea q̃ ibi cognoscit p aliq̃s similitudines cognoscat. 9.

Utrum simul cognoscat omnia que i deo videt. 10.

Utrũ in statu huius vite aliqs homo possit essentiã dei videre. 11.

Utz p rõnem nãlem deũ in hac vita cognoscere possimus. 12.

Utz supra cognitionem naturaleꝛ in presenti vita aliqua cognitio dei beatur per gratiam. 13.

¶De noibus dei. Q̃o. xiij.

¶Utz deus sit noiabilis a nob. 1.

Utz aliq̃ noia dicta de deo p̃dicẽtur de ipso substantialiter. 2.

Utrum aliqua nomina dicta de deo proprie dicant de ipso: an oia ei attribuantur metaphisice. 3.

Utrum multa nomina dicta de deo sint synonyma. 4.

Utz aliq̃ noia dicant de deo ꝛ creaturis vniuoce vel equiuoce. 5.

Utrum suppposito q̃ dicantur analogice dicantur per ꝑius de deo vel de creaturis. 6.

Utrum aliqua nomina dicant de deo ex tempore. 7.

Utz hoc nomẽ deus sit nomen nature vel operationis. 8.

Utz hꝰ nom̃ ds sit nom̃ cõicabile. 9.

Utz accipiat' vniuoce vel equoce ꝛ q̃ significat deũ p nãm p participationẽ vel p opationẽ. 10.

Utrum hoc nomen q est sit maxime proꝓium nomen dei. 11.

Utz propositiões affirmatiue possint formari de deo. 12.

¶De scia dei. Questio. xiij.

¶Utz in deo sit scientia. 1.

Utz deus intelligat seipsum. 2.

Utruz deus cõprehendat se. 3.

Utz suũ itelligẽ sit sua eẽntia. 4.

Utrum intelligat alia a sẽ. 5.

Utz ds hẽat ð reb' ꝓꝑaz cogitõz. 6.

Utruz scia dei sit discursiua. 7.

Utruz scia dei sit causa rerum. 8.

Utz scia sit eoꝝ que nõ sunt. 9.

Utrum scia dei sit malorum. 10.

Utrum scia dei sit singulariũ. 11.

Utruz scia dei sit infinitorum. 12.

Utz scia dei sit futuroꝝ ptingẽtiũ. 13.

Utz scia dei sit enunciabiliũ. 14.

Utrum sciẽtia dei sit variabilis. 15.

Utz ds de reb' hẽat sciam speculatiuam vel practicam. 16.

¶De ideis. Questio. xv.

¶Utrum sint idee. i.

Utz sint ꝓles idee vel vna tm̃. 2.

Utz idee sint oiuz q̃ cog'scũt a ds. 3.

¶De veritate. Questio. xvj.

Utz vitas sit i re vl' itellectu tm̃. 1.

Utrum veritas sit in intellectu cõponente ꝛ diuidente. 2.

De cõparatione veri ad ens. 3.

De cõparatione veri ad bonũ. 4.

Utrum deus sit veritas. 5.

Utz oia sint vã vna vitate vl' plib'. 6.

Utrum veritas sit eterna. 7.

Utruz veritas sit immutabilis. 8.

¶De falsitate. Q̃o. xvij.

¶Utz falsitas inueniat' in rebus. 1.

Utrum falsitas sit in sensu. 2.

Utruz falsitas sit in intellectu. 3.

Utz veruz ꝛ falsuz sint ñia. 4.

¶De vita dei. Q̃o. xviij.

¶Quorum sit viuere. 1.

Quid sit vita. 2.

Utrum vita deo conueniat. 3.

Utrum oia in deo sint vita. 4.

¶De volũtate dei. Q̃o. xix.

¶Utz in deo sit voluntas. 1.

Utrum deus velit alia a se. 2.

Utz qcqd ds vl' ex neçitate velit. 3.

Utz volũtas dei sit cã rerum. 4.

Utrum voluntatis diuine sit assignare aliquam causam. 5.

Utz volũtas dei semp ipleatur. 6.

Utz volãtas dei sit imutabilis. 7.

Utrum voluntas dei imponat necessitatem rebus volitis. 8.

Utz voluntas dei sit maloꝝ. 9.

Utz ds hẽat libeꝝ arbitrium. 10.

Utrum sit distinguenda in deo volũtas signi. 11.

Utz ꝓueniẽter ponant' circa diuinam voluntatẽ quinqz signa. 12.

¶De amore dei. Questio. xx.

¶Utrum in deo sit amor. 1.

Utrum deus amet omnia. 2.

Utz ds magis amet vnũ q̃s aliũ. 3.

Tabula

Utrū de⁹ meliora magis amet. 4.
¶ De iustitia ⁊ mīa dī. Qō. xxj.
¶ Utrū in deo sit iustitia. 1.
Utrū iustitia dei vitas dici possit. 2.
Utrū in deo sit misericordia. 3.
U.ī oī ope dei fit iustitia ⁊ mīa. 4.
¶ De ꝓuidētia dei. Qō xxij.
¶ Utrū ꝓuidentia deo ꝓueniat. 1.
Utrū ꝓuidētie dine subdāt oīa. 2.
Utruꝫ ꝓuidentia diuina ímmedia te sit de omnibus. 3.
Utrum ꝓuidentia diuina imponat neceſſitatem in rebus. 4.
¶ De p̄destinatōe dī. Qō. xxiij.
¶ Utrum deo competat predestinatio hominis. 1.
Utrum predestinatio ponat aliquid in predestinato ⁊ quid sit. 2.
Utruꝫ deo competat reprobatio aliquorum hominum. 3.
Utrū predestinati euganē. 4.
Utꝫ merita sint cā vl'rō p̄destinatio nis reprobatōis ⁊ electōis. 5.
Utꝫ p̄destinati ifallibl'r saluenē. 6.
Utꝫ numer⁹ p̄destinatoꝝ sit cert⁹. 7.
Utrum predestinatio possit iuuari p̄ cibus sanctorum. 8.
¶ De libro vite. Qō. xxiiij.
¶ Quid sit liber vite. 1.
Cuius vite sit liber. 2.
Utꝫ aligs possit deleri ō lib. vite. 3.
¶ De potētīā dei. Qō xxv.
¶ Utrum in deo sit potentia. 1.
Utrum potentia dei sit infinita. 2.
Utrū deus sit omnipotens. 3.
Utrum possit facere ꝙ ea que sunt p̄terita non fuerint. 4.
Utrū deus possit facere qō nō facit vel pretermittere qō facit 5.
Utrum deus possit ea que facit melioza facere. 6.
¶ De btitudine dei. Qō. xxvj.
¶ Utꝫ beatitudo cōpetat deo. 1.
Utrū deus dicaᵗ beatus secundum actum intelligibilem 2.
Utrum sit essentialiter deus beatitudo cuiuslibet beati. 3.
Utrum in beatitudine dei includaᵗ omnis beatitudo. 4.
¶ De ꝓcessiōe sine oꝛigie diuinarū ꝓsonarum. Qō. xxvij.
¶ Utrū ꝓcessio sit in diuinis. 1.
Utrum aliqua processio possit dici in diuinis generatio. 2.
Utrū p̄ter generationē possit esse aliqua processio in diuinis. 3.
Utrum illa alia processio possit dici generatio. 4.
Utrum sint in diuinis plures processiones q̄ due. 5.
¶ De relationibus diuinis. Questio. xxviij.
¶ Utꝫ i deo sint aliq̄ relatōes. 1.
Utꝫ ille relones sint ipsa eēntia diuina vel sint extrinsecus affixe. 2.
Utꝫ possint eē i deo pl'es relationes realiter distincte abinuicem. 3.
De numero harū relationū 4.
¶ De psonis diuinis. Qō. xxix.
¶ De diffinitione persone. 1.
Utꝫ ꝓsona sit idē qō hipostasis subsistentia ⁊ essentia. 2.
Utꝫ nomē ꝓsone cōpetat dīnis. 3.
Utꝫ nomē ꝓsone in diuinis significet relationem vel substātiā. 4.
¶ De pluralitate ꝓsonarum in diuinis. Questio. xxx.
¶ Utꝫ sint plures ꝓsone i dīnis. 1.
Quot sint persone in diuinis. 2.
Utrum termini numerales ponant aliquid in diuinis. 3.
Utrum hoc nomen persona sit cōe tribus personis in diuinis. 4.
¶ De his q̄ ptinent in diuinis ad vnitatem vel pluralitatem personarum. Questio. xxxj.
¶ Utrū in diuinis sit trinitas. 1.
Utꝫ dei fili⁹ possit dici ali⁹ a p̄e. 2.
Utꝫ exclusiua dictio solus sit addenda termino eēntiali i diuinis. 3.
Utrum dictio exclusiua possit adiungi termino personali. 4.
¶ De cognitione diuinarum personarū. Qō. xxxij.
¶ Utrū per rōnem naturalem possint cognosci diuine persone. 1.
Utrum sint alique notiones diuinis personis attribuende. 2.
U.sint trī. ſ. notōes i dīnis l'pl'es. 3.
Utrum liceat circa notiones diuersimode opinari. 4.
¶ De his que ptinent ad personam p̄is. Qō. xxxiij.
¶ U.p̄i ꝓpetat eē p̄nᵐ filij vl'.ſ.ſ. 1.
Utrum hoc nomen pater sit ꝓpriuz nomen persone patris. 2.
Utꝫ p̄ꝰ bº nomē p̄i dicaᵗ i dīnis psonal'r dcm̄ q̄ eēntial'r. 3.
Utꝫ sit ꝓpriuz p̄i eē igenitū. 4.
¶ De vbo i dīnis. Qō. xxxiiij.
¶ Utrū verbū dicaᵗ in diuinis eēntialiter vel personaliter. 1.
Utꝫ vbū sit ꝓpriuz nomen filij. 2.
Utrū in nomine verbi importetur respectus ad creaturas. 3.
¶ De hoc nomīe filius quod est imago. Qō. xxxv.
¶ Utrum hoc nomen imago in diuinis dicatur personaliter. 1.
Utꝫ imago sit ꝓpriuz nomē filij. 2.
¶ De ptinētib⁹ ad nomē spūs sancti. Qō. xxxvj.
¶ Utrū nomē spūs sci sit ꝓpriuz nomen alicuius diuīe psone. 1.
Utꝫ psona illa q̄ dicit spūs sanctus procedat a patr eꝛ filio. 2.
Utꝫ ſ.ſ. ꝓcedat a p̄e p filiū. 3.
Utꝫ p̄ꝰ ⁊ filiꝰ sint vnū p̄nᵐ. ſ.ſ. .4.
¶ De nomine spiritus sancti qō est amoꝛ. Qō. xxxvij.
¶ Utꝫ amoꝛ sit ꝓpriuz nomē. ſ.ſ. 1.
Utꝫ p̄ꝰ ⁊ filiꝰ dīligāt se spū sācto. 2.
¶ De hoc noīe spūs sanctꝰ qō est donum. Qō. xxxviij.
Utꝫ donū possit eē nomē psonale. 1.
Utrū sit ꝓpriuz nomē spūs sci. 2.
¶ De persona in cōparatione ad essentiā. Qō. xxxix.
¶ Utrum essentia in diuinis sit idez quod persona. 1.
Utrum dicendum sit ꝙ tres personе sunt vnius essentie. 2.
Utꝫ noīa essentialia predicanda sint de psonis i singlari vl'i plurali. 3.
Utrū adiectiua noīa: aut vba vl' participia p̄dicari possint de noīb⁹ cōcretiue eēntialib⁹ acceptis. 4.
Utrū p̄dicari possit de noīb⁹ essentialibus in abstracto acceptis. 5.
Utrū noīa personaꝝ p̄dicari possint de noībus essentialibus. 6.
Utrum essentialia attributa sint appropianda personis. 7.
Quod attributum cui persone debeat appropari. 8.
¶ De psonis i cōparatōe ad relatiōes siue ꝓpietates. Qō. xl.
¶ Utꝫ relatio sit idē qō psona. 1.
Utrum relationes distinguant ⁊ cōstituant personas. 2.
Utrum abstractis per intellectus relationibus a personis remaneāt hi posteſes distincte. 3.
Utꝫ relatōes p̄z intell'm p̄supponāt actū psonaꝝ vel ecōuerſo. 4.
¶ De cōparatiōe ad actus notionales. Qō. xli.
¶ Utrum actus notionales sint attribuendi personis diuinis. 1.
Utrum huiusmodi actus sint voluntarij vel'necessarij. 2.
Utrum fm hmōi actus persona ꝓcedat de aliquo vel de nihilo. 3.
Utrum sit in diuinis ponere potētiā respectu actū rōnalem. 4.
Utruꝫ potentia generandi significet relationē vel substātiam. 5.
Utrum actus notionales ad plures personas terminari possint. 6.
¶ De eq̄litate ⁊ filitudine diuinarū psonaꝝ. Qō. xlij.
¶ Utrum equalitas locum habeat in personis diuinis. 1.
Utrū psona ꝓcedēs sit equalis ei a q̄ procedit fm eternitatem. 2.
Utꝫ sit aligs ordo i psonis dīnis. 3.
Utrū oēs psone diuine sint equales fm magnitudinem. 4.
Utꝫ vna psōaꝝ diuinaꝝ sit i alia. 5.
Utrum persone diuine sint equales fm potentiam. 6.
¶ De missione diuinarum psonarum. Qō. xliij.
¶ Utrum alicui persone diuine conueniat mitti. 1.
Utrum missio in diuinis sit eterna vl' temporalis. 2.
Secundum quid persona diuina invisibiliter mittatur. 3.
Utrum cuilibet persone ꝓueniat mitti ⁊ precipue patri. 4.
Utrum inuisibiliter mittatur tam filius q̄ spiritus sanctus. 5.
Ad quos fiat missio inuisibilis. 6.
De missione visibili. 7.
Utrum aliqua psona mittat seipsam visibiliter an inuisibiliter. 8.
¶ De prima causa omniuz entium. Questio. xliij.
¶ Utrum deus sit causa efficiēs omnium entium. 1.
Utꝫ mā p̄ᵃ sit creata a deo: vel sit pcipiū ex equo coordinatū ei. 2.
Utꝫ ōs sit cā exēplaris ꝛeꝝ: vel sint aliqua alia exēplaria p̄ter ipm. 3.
Utꝫ deus sit causa finalis ꝛeꝝ. 4.

Tabula

¶ De creatione. Qō xlv.
Quid sit creatio. 1.
Utrū de⁹ possit aliqd creare. 2.
Utr̄ creat⁹ sit aliqō ens i rer̄ nā. 3.
Cui competat creare. 4.
Utrū solius dei sit creare. 5.
Utrum sit commune toti trinitati an proprium alicuius persone. 6.
Utrū aliquod vestigium trinitatis sit in rebus creatis. 7.
Utrū opus creatiōis admisceat ope ribus nāe ⁊ voluntatis. 8.
¶ De p̄incipio durationis rerum creatarum. Qō. xlvj.
¶ Utrū creatur semper fuerint. 1.
Utrum eas incepisse sit articulus fidei. 2.
Quomodo dicatur deus in p̄incipio celum ⁊ terram creasse. 3.
¶ De distinctione rerum in communi. Questio. xlvij.
¶ Utrum rerum multitudo ⁊ distinctio sit a deo. 1.
Utrū rerū ineq̄litas sit a ꝺo. 2.
Utrū sit vn⁹ tm̄ mūdus vel plures. 3.
¶ De distinctione rerū in spāli ⁊ p⁹ de malo. Qō. xlviij.
¶ Utrū malū sit natura aliqua. 1.
Utrū malū inueniatur in rebus. 2.
Utrū bonum sit subiectū mali. 3.
Utr̄ malū totalr̄ corr̄ūpat bonū 4.
Utrum maluz sufficienter diuidat⁹ p culpam ⁊ penam. 5.
Utrum plus habeat de ratione mali pena q̄z culpa. 6.
¶ De cā mali. Qō. xlix.
¶ Utrū bonū possit esse cā mali. 1.
Utrum summū bonū quod est de⁹ sit causa mali. 2.
Utrū sit aliquod summuz malū qō sit p̄ma cā oīum malorū. 3.
¶ De substantia angelorum absolute. Questio. l.
¶ Utrū sit aliqua creatura oīno spiritualis ⁊ penitus incorporea. 1.
Supposito q⁹ angelus sit talis an sit compositꝰ ex mā ⁊ forma. 2.
De multitudine angelorum. 3.
Utrum angeli differant specie. 4.
Utrū angeli sint incorruptibiles. 5.
¶ De angelis in comparatiōe ad corpora. Questio. li.
¶ Utrum angeli habeāt corpora naturaliter sibi vnita. 1.
Utrum angeli corpa assumant. 2.
Utr̄ angeli in corporibus assumptis exerceant opera vite. 3.
¶ De angelis in compatione ad locum. Questio. lij.
¶ Utruz angelus sit in loco. 1.
Utr̄ possit eē i plib⁹ locis simr̄. 2.
Utrum plures angeli possint esse in eodem loco. 3.
¶ De motu locali angelorum Questio. liij.
¶ Utrū āgls possit moueri localr̄. 1.
Utr̄ moueat de loco ad locum per transeundo medium. 2.
Utrum sit motus angeli in tēpore an i instāti. 3.
¶ De virtute cognoscitiua angeli Questio. liiij.
Utrū itelligere āgeli sit sua suba. 1.
Utr̄ esse angeli sit suū intelligere. 2.
U. suba āgeli sit sua vr̄ intellectiua. 3.
Utrum in angelis sit intellect⁹ agens ⁊ passibilis. 4.
Utrū in eis sit aliqua alia potentia intellectiua q̄z intellectus. 5.
¶ De modo cognitiōis angelice vno modo. Qō. lv.
¶ Utr̄ angeli cognoscāt oīa p̄ suam substātiā vel p̄ aliquas spēs. 1.
Si per spēs: an p̄ spēs cōnāles: vl̄ p̄ species a rebus acceptas. 2.
Utr̄ āgeli supiores cognoscāt p̄ species magis vlēs q̄z inferiores. 3.
¶ De cognitione angelica ex pte rerum imaterialiū. Qō. lvj.
¶ Utrū angelus cognoscat seipz. 1.
Utrum vnus cognoscat alium. 2.
Utrum angelus per sua naturalia cognoscat deum. 3.
¶ De cognitione angelorū q̄tuz ad res māles. Qō. lvij.
¶ Utr̄ angeli cognoscant naturas rerum materialium. 1.
Utrum cognoscant singularia. 2.
Utrum cognoscant futura. 3.
Utr̄ cognoscāt cogitatōes cordiū. 4.
Utrū cognoscāt oīa mysteria gr̄e. 5.
¶ De modo cognitiōis angelice a/io mō q̄z supra. Qō. lviij.
¶ Utrū intellectus angeli q̄nq̄z sit in potentia quādoq̄z in actu. 1.
U. āgel⁹ possit sil' mlta itelligere. 2.
Utr̄ angel⁹ intelligat discurrēdo. 3.
Utrum angelus intelligat cōponendo ⁊ diuidendo. 4.
Utrum in intelligentia āgeli possit eē falsitas. 5.
Utr̄ cognitio angeli possit dici matutina vel vespertina. 6.
Utrum he due cognitiōes sint eedē vel diuerse. 7.
¶ De voluntate angeli. Qō. lix.
¶ Utrum in angelis sit voluntas. 1.
Utrū voluntas angeli sit ipsa nā eoz vel ipse intellectus eorum. 2.
Utrū in angelis sit liberū arbitriū. 3.
U. in eis sit irascibil' ⁊ ꝓcupiscibil'. 4.
¶ De amore seu dilectione angeli. Questio. lx.
¶ Utrū in angel' sit dilectō nālis. 1.
Utr̄ in angel' sit dilectio electiua. 2.
Utrū angel⁹ diligat seipm dilectione naturali an electiua. 3.
Utrum vnus angelus diligat alium nāli dilectione sicut seipsum. 4.
Utrū angelus naturali dilectione diligat deum plus q̄z seipsum. 5.
¶ De productione angelorum in esse nature. Questio. lxj.
¶ Utrū angelus bēat cāz sui eē. 1.
Utrū angelus sit ab eterno. 2.
Utrū angelus sit creatus ante corporalem creaturam. 3.
Utrum angeli fuerint creati in celo empyreo. 4.
¶ De p̄ductione angeli in esse gratie. Questio lxi.
¶ Utrum angeli in sua creatione fuerint beati. 1.
Utrū indiguerint gr̄a ad hoc q⁹ conuerterētur ad deum. 2.
Utrū fuerint creati in gratia. 3.
Utrū meruerint suā btitudinē. 4.
Utrū statim post creationem adepti fuerint beatitudinem. 5.
Utrū adepti fuerit gr̄az ⁊ glōriaz fm capacitatē suorū naturaliū. 6.
Utrū post ꝓsecutionē gl'ie remānsit in eis cognitio ⁊ dilectio nālis. 7.
Utr̄ postmodū potuerit peccar̄. 8.
Utrum post adeptionem glorie potuerint proficere. 9.
¶ De malicia angelorum quo ad culpam. Qō lxij.
¶ Utrum malum culpe possit esse in angelo. 1.
Cuiusmodi pcta in eis esse possint. 2.
Quid appetēdo angel⁹ peccauerit. 3.
Utr̄ angeli nāl'r sint mali. 4.
Utrum aligs angelus in p̄mo instanti sue creatiōis potuerit eē malus p̄ actū p̄prie voluntatis. 5.
Utrum aliqua mora fuerit inter creationem ⁊ lapsum angeli. 6.
Utr̄ supm⁹ inter cadētes fuerit simpliciter inter oēs āgelos sūm⁹. 7.
Utr̄ pctū primi angeli fuerit aliq̄ occasio alijs angelis peccandi. 8.
Utrum tot remanserint quot ceciderunt. 9.
¶ De pēa demonū. Qō. lxiij.
¶ Utrum intellectus angeli mali sit omnino obtenebratus. 1.
Utrum voluntas demonis sit obstinata in malo. 2.
Utrū in demonib⁹ possit eē dolor. 3.
De loco penali demonū. 4.
¶ De ope creatiōis quo ad creaturam corporalē. Qō. lxv.
¶ Utrū creatura corpalis sit a ꝺo. 1.
Utr̄ facta sit p̄ bonitatē ꝺi. 2.
Utrum sit facta a deo mediantibus angelis. 3.
Utrū forme corporū sint ab angelis aut imediate a deo. 4.
¶ De distinctione rerum primo creatarum. Questio. lxvj.
¶ Utr̄ informitas māe create p̄cesserit tpe distinctionem ipsius. 1.
Utrum sit vna materia omniuz corporalium. 2.
Utrum celū empyreū sit cōcreatum materie in formi. 3.
Utr̄ tp̄s sit eidē cōcreatum. 4.
¶ De opere distinctionis p̄me diei. Questio lxvij.
¶ Utrū lux p̄prie in spiritualibus dici possit. 1.
Utrū lux corpalis sit corpus. 2.
Utrum lux sit qualitas. 3.
Utrum conueniens fuerit p̄ma die fieri lucem. 4.
¶ De ope scde diei. Qō. lxviij.
¶ Utrum firmamentum factum sit secunda die. 1.
Utr̄ aliq̄ aq̄ sint supra firmam. 2.
Utr̄ firma^m diuidat aq̄s ab aqs. 3.
Utr̄ sit tm̄ vnū celū vel plura. 4.
¶ De ope tertie diei. Qō. lxix.
¶ Utrū cōgregatio aquarū fcā fuerit cōueniēter tertia die. 1.
Utrum eadem die debuit fieri pro/

Tabula

ductio plantarum. 2.
¶ De opere ornatus quarto die facto. Questio. lxx.
¶ Utrum quarto die debuerit fieri luminaria. 1.
Utruz ꝓuenięter describat causa ꝓductionis luminarium. 2.
Utrum lumina celi sint aiata. 3.
¶ De opere ornatus quinte diei. Questio. lxxj.
¶ Utrum opus quinte diei conueni/enter describatur. 1.
¶ De ope sexte diei. Qō lxxij.
¶ Utrum opus sexto diei conuenien ter describatur. 1.
¶ De pertinentibus ad diem se/ptimum. Questio. lxxiij.
¶ Utꝝ cōpletio diuinoꝝ opeꝝ ascri/bi debeat septimo diei. 1.
Utrum deꝰ die septima ab omni ope re quieuit. 2.
Utrum benedictio ⁊ sanctificatio de/beatur septime diei. 3.
¶ De oībus simul septeꝫ dieb⁹ in cōmuni. Questio. lxxiij.
¶ Utrum dicti dies sufficienter enu/merentur. 1.
Utꝝ oēs isti dies sint vnus dies. 2.
Utꝝ scriptura vtaꝫ ꝓuenięntibus ver/bis ad exp̄mendum opa. 7. diei. 3.
¶ De hoie quo ad aiaꝫ. Qō. lxxv.
¶ Utrum anima sit corpus. 1.
Utruz anima humana sit aliquid sub sistens. 2.
Utꝝ aie bruto⁹ sint subsistētes. 3.
Utꝝ aia sit hō vel hō potius sit cōpo situm ex corpore ⁊ aia. 4.
Utrum aia humana sit composita ex materia ⁊ forma. 5.
Utrum anima humana sit incorru/ptibilis. 6.
Utꝝ sit eiusdē spēi cū angelo. 7.
¶ De vnione anime ad corpus. Questio. lxxvj.
¶ Utrum intellectiuū principiū vnia tur corpori vt forma. 1.
Utrum multiplicet⁹ m̄ multiplicatio nem corpoꝝ: vel sit vnus intellect⁹ omnium hominum. 2.
Utꝝ in corpe cui⁹ est forma itellecti/uum p̄cipiū sit aliq̄ alia aia. 3.
Utrum in eo sit aliqua alia forma sub stantialis. 4.
Quale debeat esse corpus cui⁹ hmōi principium est forma. 5.
Utruz vniat⁹ tali corpori mediante ali quo alio corpore. 6.
Utrum vniatur sibi mediante aliquo accidente. 7.
Utrum anima sit tota in qualibet par te corporis. 8.
¶ De potentijs anime in generali Questio. lxxvij.
¶ Utꝝ eēntia aie sit ei⁹ potētia. 1.
Utꝝ sit tm̄ vna po⁸ vel plures. 2.
Quomodo potentie aie distinguāt⁹ vtrum per actus. 3.
Utꝝ i potētijs aie sit aliqs ordo. 4.
Utrum anima sit subiectum omniuz potentiarum. 5.
Utꝝ potentie fluāt ab essentia aie. 6.
Utꝝ vna potētia oriat⁹ ex alia. 7.
Utrum oēs potētie remaneant in aīa post mortem. 8.
¶ De numero potētiaꝝ ⁊ de nu/mero sensuū. Qō. lxxviij.
¶ Utruz sint distinguenda quinq; ge nera potentiarum. 1.
Utrum ꝓuenienter assignent⁹ tres spe cies vegetatiue partis. 2.
Utrum ꝓuenienter assignent⁹ quinq; sensus exteriores. 3.
Utrum sensus interiores conuenien/ter distinguantur. 4.
¶ De virib⁹ itellectis. Qō. lxxix.
Utrum intellectus sit potentia anime vel eius essentia. 1.
Si est po⁸ utꝝ sit potētia passiua. 2.
Si est passiua: vtrum sit ponere ali/quem intellectū agentem. 3.
Utrum intellectus agens sit aliquid anime. 4.
Utruz intellectus agens sit vnus om nium. 5.
Utꝝ memoria sit in intellectu. 6.
Utrum memoria sit alia potentia ab intellectu. 7.
Utꝝ rō sit alia po⁸ ab intellectu. 8.
Utruz ratio superior ⁊ inferior sint di uerse potentie. 9.
Utrū intelligentia sit alia potentia p̄ter intellectum. 10.
Utrum intellect⁹ speculatiuus ⁊ p̄a/cticus sint diuerse potentie. 11.
Utrum synderesis sit aliqua potentia intellectiue partis. 12.
Utrum conscientia sit aliqua potentia intellectiue partis. 13.
¶ De appetitu in cōi. Qō. lxxx.
Utruz appetitus debeat poni aliqua specialis potentia anime. 1.
Utꝝ appetitus diuidat⁹ in appetitū sensitiuum ⁊ intellectiuum sicut in potentias diuersas. 2.
¶ De sensualitate. Qō. lxxxj.
¶ Utrum sensualitas sit vis appeti/tiua tantum. 1.
Utꝝ diuidat⁹ in irascibilē ⁊ ꝓcupiscibi lem: sic in diuersas potentias. 2.
Utrū irascibilis ⁊ concupiscibilis obe diant rationi. 3.
¶ De volūtate. Qō. lxxxij.
¶ Utrum voluntas aliquid appetat ex necessitate. 1.
Utꝝ oia ex necessitate appetat. 2.
Utrum voluntas sit eminentior q̄ in tellectus. 3.
Utrum moueat intellectum. 4.
Utrum voluntas distinguatur p̄ ira/scibilem ⁊ ꝓcupiscibilem. 5.
¶ De libero arbi⁰. Qō. lxxxiij.
¶ Utꝝ hō sit liberi arbitrij. 1.
Utꝝ liber arbit. sit potentia: vel act⁹: vel habitus. 2.
Si est potentia: vtrum appetitiua vl cognitiua. 3.
Si est appetitiua: vtꝝ est eadē poten/tia cū voluntate vel alia. 4.
¶ Qualiter aia corpori vnita itelligat corpoꝝ alia: que sunt infra animaz. Questio. lxxxiiij.
Utrum anima intelligat corpora per intellectum. 1.
Utrum cognoscat corpora per essen/tiā suā vel p aliquas species. 2.
Si cognoscit per aliquas species: vtꝝ species oīum intelligibilium sint ei naturaliter indite. 3.
Utꝝ effluāt in ipsaz ab aliqb⁹ formis immaterialibus separatis. 4.
Utꝝ aia nostra oīa que intelligit vide at in rationibus eternis. 5.
Utrum intelligibilem cognitionez ac/quirat a sensu. 6.
Utꝝ indigeat fantasmatibus ad hoc ꝙ actu inte ligat. 7.
Utꝝ iudiciū intellect⁹ ipediat⁹ p̄ impe dimentū sensitiuaꝝ virtutū. 8.
¶ De modo ⁊ ordine intelligēdi. Questio. lxxxv.
¶ Utꝝ itellis nr̄ itelligat abstrahen/do species a fantasmatibus. 1.
Utꝝ spēs itelligibilis abstracta a fan/tasmatib⁹ se hēat ad itellectū nr̄m vt qō itellię: vl sic quo itelligit. 2.
Utrū intellect⁹ noster naliter p̄ius in telligat magis vniuersale. 3.
Utrum intellectus noster possit mul/ta simul intelligere. 4.
Utꝝ intellectus noster intelligat com ponendo ⁊ diuidendo. 5.
Utꝝ intellect⁹ nr̄ possit errare. 6.
Utrum vnus possit eandem rem me lius intelligere q̄ alius. 7.
Utꝝ intellectus p̄ius cognoscat idi uisibile q̄ diuisibile. 8.
¶ Quid intellect⁹ hois cognoscat de rebus corpalib⁹ ⁊ immaterialib⁹. Questio. lxxxvj.
Utꝝ itellis nr̄ cognoscat singlaria. 1.
Utrum cognoscat infinita. 2.
Utrum cognoscat cōtingentia. 3.
Utrum cognoscat futura. 4.
¶ De cognitione aie a se respectu suūpsius ⁊ eoꝝ q̄ ad ipsaz pertinēt. Questio. lxxxvij.
Utꝝ aia intellectiua cognoscat se/ipsam per essentiam suam. 1.
Quō cognoscat in se hit⁹ exītes. 2.
Quō itellis cognoscat actū ꝓpriū. 3.
Quō itellis cog⁹scat actū volūtatis. 4.
¶ De cognitiōe aie respectu eoꝝ q̄ sūt supra se. Qō. lxxxvij.
Utꝝ aia būana in statu p̄ntis vite co/gnoscat angelos p̄ seipsos. 1.
Utꝝ possit ad eoꝝ notitiaz puenire p̄ cognitionē rer̄ mālium. 2.
Utrum deus scit illud quod a nobis p̄mo cognoscitur. 3.
¶ De cognitione anime separate. Questio. lxxxix.
¶ Utrum anima separata a corpore possit intelligere. 1.
Utꝝ itelligat substātias separatas. 2.
Utꝝ intelligat oīa naturalia. 3.
Utrum intelligat singularia. 4.
Utruz habitus scientie acqsite rema/neat in anima separata. 5.
Utrum possit vti habitu scientie hic acquisite. 6.
Utrum distantia localis ipediat cogni tionem anime separate. 7.
Utꝝ aie separate a corpib⁹ cogno/scant ea que hic aguntur. 8.
¶ De ꝓductione anime in esse nature. Questio. xc.

¶Utrū aīa humana sit de substan/tia dei vel aliquid factum. 1.
Supposito ꝙ sit facta vtrum sit crea ta. 2.
Utr̄ sit fcā mediātib⁹ angelis. 3.
Utrū sit facta ante corpus. 4.
¶De hoīe quo ad corp⁹ ⁊ de ꝓ ductiōe viri. Qō. xcj.
¶Utrum corpus primi hominis sit factum de limo terre. 1.
Utruz corpus primi hominis sit im mediate productū a deo. 2.
Utrū corpus primi hois habuit con uenientem dispositionez. 3.
Utrū ꝓductio corpis hūani cōueni/enter in scriptura describat. 4.
¶De productione corporis mu lieris. Questio. xcij.
¶Utrum in illa rerum productione debuerit mulier produci. 1.
Utrum debuit fieri de viro. 2.
Utrū debuerit fieri de costa viri. 3.
Utrū fcā fuerit imediate a deo. 4.
¶De imagine ad quaz dicit hō factus. Questio. xciij.
¶Utrū in hoīe sit imago dei. 1.
Utrum imago dei sit in ir̄ōnabilib⁹ creaturis. 2.
Utrum imago dei sit magis in homi ne q̄ in angelo. 3.
Utrū imago dei sit in oi hoīe. 4.
Utrū imago dei sit in hoīe ꝓ cōpara tionē ad essentiaz vel ad personas omnes vel ad vnam earū. 5.
Utrū imago dei sit in hoīe sm potē/tias aut sm habit⁹ aut actus. 6.
Utrū ꝙ cōparatōez ad oīa oba. 7.
Utrum imago dei inueniat in hoīe solum secundum mentem. 8.
De dsīa imaginis ⁊ similitudis. 9.
¶De statu hois quo ad intellm in statu inocētie. Qō. xciij.
¶Utrum primus homo viderit de um per essentiam. 1.
Utrum videre potuerit substantias separatas. 2.
Utrū habuerit omniū sciam. 3.
Utrū potuerit errare vel decipi. 4.
¶De statu hois quo ad gratiam iustitiam ⁊ virtutē in statu inno centie. Qō. xcv.
¶Utruz primus homo fuerit crea tus in gratia. 1.
Utruz in statu innocentie habuit ani mi passiones. 2.
Utrum habuit omnes virtutes. 3.
Utrū opa ei⁹ fuissent eq̄ efficacia ad meredū sic modo sunt. 4.
¶De dominio qō hoi ꝓgruebat in statu inocētie. Qō. xcvj.
¶Utrum homo in statu innocentie dominaretur animalibus. 1.
Utruz dominaretur in illo statu om ni creature. 2.
Utruz in illo statu fuissent omnes ho mines equales. 3.
Utruz in statu illo homo domina/retur hominibus. 4.
¶De his que ad hominem per tinebant ad conseruationem in diuidui in statu innocentie. Questio. xcvij.

¶Utrum homo in statu innocentie fuisset immortalis. 1.
Utrum esset impassibilis. 2.
Utrum indigeret cibis. 3.
Utrum per lignuz vite consequere tur immortalitatem. 4.
¶De his q̄ ad hoiem ptinēt quo ad cōseruationē speciei per ge/nerationē. Qō. xcviij.
¶Utrum in statu innocentie fuisset generatio per coitum. 1.
De ꝓditōe ꝓlis tūc gnānde quo ad corp⁹ i illo statu. Qō. xcix.
¶Utrū in statu illo pueri mox gene rati habuissent perfectam virtutē corpoream. 1.
Utrum omnes fuissent nati in sexu masculino. 2.
¶De cōditiōe ꝓlis tunc generā de quo ad iustitiā. Qō. C.
¶Utrum omnes fuissent nati cum iustitia. 1.
Utrum omnes nascerentur in iusti/tia confirmati. 2.
¶De ꝓditōe ꝓlis tūc generāde quo ad sciaz. Qō. cj.
¶Utrum pueri nascerentur in scien tia perfecti. 1.
Utrum statim post nationitatem ha/buissent perfectū vsuz rōnis. 2.
¶De loco producti hominis in paradiso. Questio. cij.
¶Utr̄ paradisus sit loc⁹ corpe⁹. 1.
Utrum sit locus conueniens habita/tioni humane. 2.
Ad qd hō i paradiso posit⁹ fuerit. 3.
Utr̄ hō debuit fieri i paradiso. 4.
¶De gubernatione rerum in cō muni. Questio. ciij.
¶Utruz mundus ab aliquo guber netur. 1.
Quid sit finis gubernatōis ipsi⁹. 2.
Utrū mūd⁹ gubernet ab vno. 3.
De effectibus gubernationis. 4.
Utr̄ oīa subsint dīne gubernatōi. 5.
Utrum omnia gubernentur a deo i mediate. 6.
Utrum diuina gubernatio causetur in aliquo. 7.
Utrum aliquid contrarietur diuine prouidentie. 8.
¶De effectibus diuine guberna tionis in spāli. Qō. ciij.
¶Utrum creature indigeant vt cō/seruentur a deo in esse. 1.
Utrū ꝑseuet i ee a dō imediate. 2.
Utrum deus possit aliquid redige/re in nihilum. 3.
Utrū aligd i nihilū redigatur. 4.
¶De mutatione creature a deo Questio. cv.
¶Utrū deus imediate possit mo/uere materiam ad formam. 1.
Utrum deus immediate possit mo/uere aliquod corpus. 2.
Utrū possit mouere intellectū. 3.
Utrū possit mouere volūtatē. 4.
Utrū deus operet i oi opante. 5.
Utrū de⁹ possit aliquid facere ꝓter ordinem rebus inditum. 6.
Utr̄ oīaq̄ de⁹ fac: sint miracula. 7.
De diuersitate miraculoꝝ. 8.

¶De hoc actu angeloꝝ q̄ ē inui/cē illuminare. Qō. cvj.
¶Utruz angelus moueat intellectū alterius illuminando. 1.
Utrum vnus moueat voluntatem alterius angeli. 2.
Utrum inferior angelus possit illu/minare superiorem. 3.
Utrū supior angelus illuminet infe/riorē de oīb⁹ que cognoscit. 4.
¶De locutōe āgeloꝝ. Qō. cvij.
¶Utrū vn⁹ angel⁹ loquat alij. 1.
Utrū iferior loquat supiori. 2.
Utrum angelus loquat deo. 3.
Utrum in locutione angeli aliquid operetur distātia localis. 4.
Utrum omnes cognoscant locutio/nem vnius angeli ad alterū. 5.
¶De ordine angeloꝝ sm hierar chias ⁊ ordies. Qō. cviij.
¶Utrum omnes angeli sint vnius hierarchie. 1.
Utrū i vna hier. sit tm̄ vn⁹ ordo. 2.
Utrū i vno ordie sint plures angeli. 3.
Utrum distinctio hierarchiarum ꝙ/dinum sit a natura. 4.
De nominibus ⁊ ꝓprietatibus sin gulorum ordinum. 5.
De ꝓparatōe ordinū adinuicē. 6.
Utr̄ ordies durēt post diē iudicij. 7.
Utrum homines assumantur ad or dines angelorum. 8.
¶De ordine maloꝝ angeloꝝ. s. demonuz. Qō. cix.
¶Utrū ordines sint i demonib⁹. 1.
Utrum sit in eis prelatio. 2.
Utrū vn⁹ demon illuminet aliū. 3.
Utrum subijciantur prelationi bea/torum angelorum. 4.
¶De ꝑsidētia āgeloꝝ sup corpo ralē creaturā. Qō. cx.
¶Utrum corporalis creatura admi nistretur per angelos. 1.
Utrum corporalis creatura obediat angelis ad nutum. 2.
Utruz angeli possint mouere corpo ra localiter sua virtute. 3.
Utrum angeli boni vel mali possint facere miracula. 4.
¶De actione angelorum in ho/mines. Questio cxj.
¶Utrum angelus possit illuminare intellectum hominis. 1.
Utrum possit immutare affectum vel voluntatem. 2.
Utrum possit immutare imagina/tionē eius. 3.
Utrū possit imutare sensuz ei⁹ 4.
¶De missiōe angelorum ad ho/mines. Questio cxij.
¶Utrum aliqui angeli mittantur in ministerium. 1.
Utrum omnes mittantur. 2.
Utrū illi q mittunt assistant. 3.
Utrum de omnibus ordinibus mit tantur vel de quibus. 4.
¶De custodia hominuz a bonis angelis. Questio. cxiij.
¶Utrum homines ab angelis cu/stodiantur. 1.
Utrum singulis hoībus singuli ange li ad custodiam deputentur. 2.

A 18859

Utrū custodia ptinet solū ad vltimū ordinem angelorum. 3.
Utrum omni homini conueniat habere angelum custodez. 4.
Quando incipiat custodia angeli circa hominem. 5.
Utrū angel⁹ sp custodiat hoiez. 6.
Utrū doleat ō pditōe custoditi. 7.
Utrum inter angelos sit pugnatione custodie. 8.
¶De ipugnatōe hoium a demonibus. Questio. cxiij.
¶Utr hoies a ōmōib⁹ ipugnēt. 1.
Utr tētare sit ppriū diaboli. 2.
Utr oia pcta hoiuz ex ipugnatione seu demonū tētatōe pueniāt. 3.
Utrū demones possint facere vera miracula ad seducendū. 4.
Utr demones ab hoib⁹ supati ab ipugnatōe hoium arceant. 5.
¶De actione corporalis creature. Questio. cxv.
¶Utrū aliqō corp⁹ sit actiuum. 1.
Utrum in corporibus sint rationes seminales. 2.
Utrū corpa celestia sint cā eor q̄ hic per inferiora corpa fiunt. 3.
Utruz corpora celestia sint causa humanorum actuum. 4.
Utr eor actōib⁹ subdāt ōmões. 5.
Utr corpa celestia iponāt necessitatē his q̄ eor actioni subdūt. 6.
¶De fato. Questio. cxvj.
¶Utrum fatum sit. 1.
In quo fatum sit. 2.
Utrum sit immobile. 3.
Utrū oia subdantur fato. 4.
¶De actōe hois. Qō. cxvij.
¶Utrum homo possit docere aliuz causando in ipso scientiam. 1.
Utrū hō possit docere angelū. 2.
Utrū hō p virtutē sue aie possit immutare materiaz corporalez. 3.
Utrū aia hominis sepata possit movere corpora motu locali. 4.
¶De ppagatione hois quo ad animam. Questio. cxviij.
¶Utrum anima sensitiua traducat cum semine. 1.
Utrum anima intellectiua cum semine traducatur. 2.
Utrum omnes anime fuerint simul create. 3.
¶De ppagatione hois quo ad corpus. Qō. cxix.
¶Utrū aliqd de alimēto cōuertat i veritatē humane nature. 1.
Utrum semen quod est principium humane generationis sit de superfluo alimenti. 2.

¶Expliciunt capitula prime partis summe sacre Theologie angelici doctoris sancti Thome de Aquino ordinis predicatorum. Impressa per Joānē Rubeū Anno dñi .M.4.97.die.20. Decēb.

FINIS

Registrum

AA
¶Prima pars
Angelo cuiuslibz
vniuersali natur
BB
Mobilia t
Opinio auerrois
Opio ptolomei
A
¶Incipit pma
in aliqua scientia
quid quo maius
In his igitur
B
est postq̄z sunt in
hec tria per hoc
sunt fm rōnem
modo eleuari
L
nare hoc verbū
sed in seipso
Ad decimuz
falsa: cuius
D
facit sibi simile
tate peccando:
tur signa que
lia bona sua
E
causa precedit
fit determinatus
propzie in
stens: vt supza
F
est: sed circa
re vnū primum
¶De imagine,
nem pertinent
G
tum nihil ponat
est simile.
Ad secundum
sed ego t q ui
H
tum est: sed non
tertium. nam ibi
tetur culpa: t sic
creature: tam
I
sua naturalia: vt
portionatur
terna. vt dicit
tatem intellectus
K
bol⁹ peccauerit
nifestat. Tertio
sunt enim p de⁹
tim potest
L
addidit
temporalium
pars: fm quem
materia t forma
M
er go hinōi
¶De potētijs
aliquid anime
surare est actus
N
parat ad ipsum
litudines
mum t propriū
vno loco: vel
O
go cū dixisset
creaturis. Dicit
deficit ratione
in aliqd ignozum
P
determinatur
bus preter
t sic in eis non
stum. p deus
Q
lex publica
rem angelum
deputantur
R
anime posset
stantijs
Incipiunt

colorchecker DIGITAL SG
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
calibrite
X-rite ColorCheckerSG S/N:151021-1259 Data 15.10.21 Item No.:MX-7181
mm
0
1
2
3
4
5
6